Mattityahu

די גוטע בשורה לויט מתתיהו

1 This is the sefer toldot
of Rebbe, Melech
HaMoshiach Yehoshua Ben
Dovid, Ben Avraham.
2 Avraham, then
Yitzchak, Ya'akov,
Yehudah and his brothers;
3 then, through Yehudah,
Peretz and Zerach by
Tamar; then Chetzron,
Ram; 4 then Amminadav,
Nachshon, Salmon; 5 then
Boaz by Rachav; then Oved
by Ruth, then Yishai; 6 then
Yishai fathered Dovid
HaMelech; then Sh'lomo
by the wife of Uriyah;
7 then Rechavam, Aviyah,
Asa, 8 then Yehoshafat,
Yoram, Uziyahu; 9 then
Yotam, Achaz, Chizkiyahu,
10 then Menasheh, Amon,
Yoshiyahu, 11 then
Ykhanyahu and his achim
from the days of the Golus
in Babylon.

א דאס בוך פונם שטאמבוים פון ישוע המשיחן , דעם
dem HaMoshiachn ishue fun shtamboim funem buch dos
the the Moshiach Yeshua of pedigree of the book the

זון פון דוד , דעם זון פון אברהם . ב אברהם האט
hot Avraham Avraham fun zun dem Dovid fun zun
has Abraham Abraham of son the David of son

געבוירן יצחקן , און יצחק האט געבוירן יעקבן , און
un Yaakovn geboiren hot Yitschak un Yitschakn geboiren
and Jacob fathered has Isaac and Isaac fathered

יעקב האט געבוירן יהודהן און זיינע ברידער . ג און יהודה
Yehude un brider zaine un Yehuden geboiren hot Yaakov
Yehudah and brothers his and Judah fathered has Jacob

האט געבוירן פרצן און זרחן פון תמר . און פרץ האט
hot Perets un Tamir fun Zerachn un Peretsn geboiren hot
has Perez and Tamar from Zerach and Perez fathered has

געבוירן חצרון , און חצרון האט געבוירן רם . ד און רם
Ram un Ram geboiren hot Chetsron un Chetsron geboiren
Ram and Ram fathered has Hetsron and Hetsron fathered

האט געבוירן עמינדבן , און עמינדב האט געבוירן
geboiren hot Amminadab un Amminadabn geboiren hot
fathered has Amminadav and Ammindav fathered has

נחשון , און נחשון האט געבוירן שלמון , ה און שלמון
Salmon un Salmon geboiren hot Nachshon un Nachshon
Salmon and Salmon fathered has Nachshon and Nachshon

האט געבוירן בועזן פון רחב , און בועז האט געבוירן עובדן
Ovedn geboiren hot Boaz un Rachav fun Boazn geboiren hot
Obed fathered has Boaz and Rachab from Boaz fathered has

פון רות , און עובד האט געבוירן ישי , ו און ישי האט
hot Yishai un Yishai geboiren hot Ovedn un Rut fun
has Jesse and Jesse fathered has Obed and Ruth from

געבוירן דוד המלך .
hameilech Dovid geboiren
the king David fathered

און דוד האט געבוירן שלמהן פון אוריהס ווייב, ז און
un vaib Uriyahs fun Shloimen geboiren hot Dovid un
and wife Uriyah's from Shloimen fathered has David and

שלמה האט געבוירן רחבעם , און רחבעם האט געבוירן
geboiren hot Rechavam un Rechavam geboiren hot Shloime
fathered has Rechavam and Rechavam fathered has Solomon

אביה , און אביה האט געבוירן אסא, ח און אסא האט געבוירן
geboiren hot Asa un Asa geboiren hot Aviyah un Aviyah
fathered has Asa and Asa fathered has Aviyah and Aviyah

יהושפטן , און יהושפט האט געבוירן יורם , און יורם
Yoram un Yoram geboiren hot Yehoshafat un Yehoshafatn
Yoram and Yoram fathered has Yehoshafat and Yehoshafat

האט געבוירן עזיהו , ט און עזיהו האט געבוירן יותם ,
Yotam geboiren hot Uziyahu un Uziyahu geboiren hot
Yotam fathered has Uzziah and Uzziah fathered has

און יותם האט געבוירן אחזן , און אחז האט געבוירן
geboiren hot Achaz un Achazn geboiren hot Yotam un
fathered has Achaz and Achaz fathered has Yotam and

יחזקיהון , י און יחזקיהו האט געבוירן מנשהן ,
Menasheh geboiren hot Y'chizkiyahu un Y'chizkiyahun
Menasheh fathered has Y'chizkiyahu and Y'chizkiyahu

און מנשה האט געבוירן אמון , און אמון האט געבוירן
geboiren hot Amon un Amon geboiren hot Menasheh un
fathered has Amon and Amon fathered has Menasheh and

יאשיהו , יא און יאשיהו האט געבוירן יכניהו און
un Yechanyahu geboiren hot Yoshiyahu un Yoshiyahu
and Yechanyahu fathered has Yoshiyahu and Yoshiyahu

זיינע ברידער , צו דער צייט פונם גלות בבל .
Bavel goles funem tsait der tsu brider zaine
Babylon (to) deportation of the time the to brothers his

יב און נאך דער פארטרייבונג קיין בבל האט
hot Bavel kein fartraibung der noch un
has Babylon to being taken away the after and

יכניהו געבוירן שאלתיאלן, און שאלתיאל האט געבוירן
geboiren hot Shealtiel un Shealtieln geboiren Yechanyahu
fathered has Shealtiel and Shealtiel fathered Yechanyahu

זרובבלען , יג און זרובבל האט געבוירן אביהודן, און אביהוד
Avihud un Avihudn geboiren hot Zerubavel un Zerubaveln
Avihud and Avihud fathered has Zerubavel and Zerubavel

האט געבוירן אליקים, און אליקים האט געבוירן עזורן, יד און
un Azurn geboiren hot Elikim un Elikim geboiren hot
and Azur fathered has Elikim and Elikim fathered has

12 After Ykhanyahu,
then Shealtiel, then
Zerubavel, 13 then Avichud,
then Elyakim, then Azur;
14 then Tzadok, then
Yakhin, then Elichud;
15 then El'azar, then
Mattan, then Ya'akov.
16 Ya'akov fathered Yosef,

the baal *(husband)* of Miryam, from whom was born Yehoshua, who is called Rebbe, Melech HaMoshiach.

עזור האט געבוירן צדוקן , און צדוק האט געבוירן יכין ,
Yachin geboiren hot Tsadok un Tsadokn geboiren hot Azur
Yachin fathered has Tsadok and Tsadok fathered has Azur

און יכין האט געבוירן אליהודן, טו און אליהוד האט געבוירן
geboiren hot Elihud un Elihudn geboiren hot Yachin un
fathered has Elihud and Elihud fathered has Yachin and

אלעזרן, און אלעזר האט געבוירן מתן , און מתן האט
hot Mattan un Mattan geboiren hot El'azar un El'azarn
has Mattan and Mattan fathered has El'azar and El'azar

געבוירן יעקבן , טז און יעקב האט געבוירן יוספן , דעם
dem Yosefn geboiren hot Yaakov un Yaakovn geboiren
the Joseph fathered has Jacob and Jacob fathered

מאן פון מרים , פון וועלכער עס איז געבוירן געווארן
gevoren geboiren iz es velcher fun Miryam fun man
become born is there which of Mary of husband

ישוע , וואס ווערט גערופן משיח .
Moshiach gerufen vert vos ishue
Moshiach called is who Yeshua

17 So then, there were arba'a asar *(fourteen)* dorot *(generations)* from Avraham to Dovid, and there were arba'a asar dorot from Dovid to the Golus in Babylon, and there were arba'a asar dorot from the Golus in Babylon to Rebbe, Melech HaMoshiach.

יז און אזוי זענען אלע דורות פון אברהם
Avraham fun doires ale zenen azoi un
Abraham from generations all are in this way and

ביז דוד פערצן דורות ; און פון דוד ביז
biz Dovid fun un doires fertsen Dovid biz
until David from and generations fourteen David until

צום גלות בבל פערצן דורות ; און
un doires fertsen Bavel goles tsum
and generations fourteen Babylon (to) deportation to the

פונם גלות בבל ביז צו דעם משיח פערצן
fertsen Moshiach dem tsu biz Bavel goles funem
fourteen Moshiach the to until Babylon deportation from the

דורות .
doires
generations

18 The huledet *(birth)* of Rebbe, Melech HaMoshiach was as follows. When Moshiach's Em, Miryam, had been given in erusin to Yosef,

יח און די געבורט פון ישוע המשיחן איז פארגעקומען
forgekumen iz HaMoshiachn ishue fun geburt di un
happened is the Moshiach Yeshua of birth the and

אויף אזא אופן : ווען זיין מוטער מרים איז געווען פארקנסט
farknast geven iz Miryam muter zain ven oifen aza oif
engaged was is Mary mother his when manner such on

צו יוספן , איידער זיי זענען זיך צוזאמענגעקומען , איז
iz tsuzamengekumen zich zenen zei eider Yosefn tsu
is come together themselves were they before Joseph to

but before they came
together, she was found
with child through the
Ruach Hakodesh. 19 Her
shidduch, Yosef, being a
tzaddik and not wanting
to humiliate her publicly,
planned to deal with the
get *(divorce)* in a private
arrangement. 20 Now just
when Yosef had thought
through to this tachlis
(purpose) hinei! A malach
Hashem appeared to him
in a chalom, and said, Yosef
ben Dovid, do not shrink
from taking Miryam in
nisuim *(marriage)* as your
kallah *(bride)*, because
what has been conceived
in her is through the
Ruach Hakodesh. 21 And
she shall bear BEN *(Son)*
and you will call SHMO
(his name) YEHOSHUA
because he will bring his
people yeshu'ah *(rescue,*
salvation, deliverance) from
their peyshaim *(rebellions)*.
22 Now all this occurred
so that which was spoken
by Hashem through the
Navi might be fulfilled,
23 HINEI, HAALMAH
HARAH V'YOLEDET BEN
VKARAT SHMO IMMANU-
EL *(Behold, the Virgin*

זי געפונען געווארן מעוברת פונם רוח הקודש .
HaKoidesh Ruach funem muberes gevoren gefunen zi
the Holy Spirit from the pregnant having become found she

יט יוסף , איר מאן , איז אבער געווען א צדיק ,
tsadik a geven ober iz man ir Yosef
righteous person a was but was husband her Joseph

און האט איר נישט געוואלט אנטון קיין חרפה , האט ער בדעה
bedeye er hot charpe kein onton gevolt nisht ir hot un
plan he has shame any to put on wanted not her has and

געהאט, שטילערהייט מיט איר זיך פאנאנדערצוגיין. כ און
un fanandertsugein zich ir mit shtilerheit gehat
and to separate themselves her with quietly had

טראכטנדיק אזוי וועגן דעם , זע , א מלאך פון
fun malech a ze dem vegen azoi trachtendik
of angel an look the matter about in this way thinking

דעם האר (ה׳) האט זיך באוויזן צו אים אין א חלום ,
cholem a in im tsu bavizen zich hot Hashem Har dem
dream a in him to shown himself has Hashem L-rd the

אזוי צו זאגן : יוסף בן דוד , פארכט דיך נישט
nisht dich forcht Dovid Ben Yosef zogen tsu azoi
not you afraid David son of Joseph say to in this way

צו נעמען מרים , דיין ווייב; מחמת דאס, וואס איז אין איר
ir in iz vos dos machmas vaib dain Miryam nemen tsu
her in is who this because wife your Mary take to

געשאפן געווארן , איז פונם רוח הקודש . כא און זי
zi un HaKoidesh Ruach funem iz gevoren geshafen
she and the Holy Spirit from the is become conceived

וועט געבוירן א זון , און דו זאלסט רופן זיין נאמען ישוע ;
ishue nomen zain rufen zolst du un zun a geboiren vet
Yeshua name his call you shall you and son a bear will

מחמת ער וועט ראטעווען זיין פאלק פון זייערע זינד. כב און
un zind zeiere fun folk zain rateven vet er machmas
and sins their from people his save will he because

דאס אלץ איז געשען , כדי עס זאל דערפילט ווערן, וואס
vos veren derfilt zol es kedei geshen iz alts dos
which to be fulfilled may it so that happening is all this

עס איז געזאגט געווארן פון דעם האר (ה׳) דורך דעם
dem durch Hashem Har dem fun gevoren gezogt iz es
the through Hashem L-rd the from become said is it

נביא , אזוי צו זאגן :
zogen tsu azoi novi
say to in this way prophet

will be with child and will bear Son and will call his name Immanu-El) — which translated means G-d is with us. 24 Then Yosef, rising up from sleep, did as the malach Hashem commanded him and he took his kallah. 25 And Yosef did not know her until she bore BEN and Yosef called him by name of Yehoshua.

כג זע די עלמה וועט פארגיין אין טראגן ,
trogen in fargein vet alma di ze
to carry in progress will virgin the look

און געבוירן א זון ,
zun a geboiren un
son a bear and

און מען וועט רופן זיין נאמען עמנואל ,
Immanu-El nomen zain rufen vet men un
Emmanuel name his call will one and

(ישעיהו ז, יד.)
id z Yeshayah
14 7 Yeshayah

וואס דער טייטש דערפון איז: ה׳ מיט אונדז. כד און
un undz mit Hashem iz derfun taitsh der vos
and us with Hashem is of it meaning the which

ווען יוסף איז אויפגעשטאנען פון שלאף, האט ער געטאן, ווי
vi geton er hot shlof fun oifgeshtanen iz Yosef ven
as done he has sleep from woken up is Joseph when

דער מלאך פון דעם האר (ג-ט) האט אים באפוילן , און ער
er un bafoilen im hot G-t Har dem fun malech der
he and commanded him has G-d L-rd the of angel the

האט גענומען צו זיך זיין ווייב; כה און האט זיך מיט איר
ir mit zich hot un vaib zain zich tsu genumen hot
her with himself has and wife his himself to taken has

נישט באהאפטן , ביז זי האט געבוירן א זון , און ער
er un zun a geboiren hot zi biz bahoften nisht
he and son a borne had she until had marital relations not

האט גערופן זיין נאמען ישוע .
ishue nomen zain gerufen hot
Yeshua name his called has

2 Now after Yehoshua was born in Beit-Lechem Yehudah, in the days of Herod king — hinei! — chachamim from eretz Mizrach *(the land of the East)* arrived in Yerushalayim, 2 saying, Where is he that is born

ב און ווען יהושע / ישוע איז געבוירן געווארן אין
in gevoren geboiren iz Yeshua Yehoshua ven un
in become born is Yeshua Yehoshua when and

ב בית-לחם יהודה , אין די טעג פון קעניג הורדוס,
Hordos kenig fun teg di in Yehude Beit-Lechem b
Herod king of days the in Yehudah Bethlehem (of)

זע , שטערנזעער פונם מזרח זענען אנגעקומען קיין
kein ongekumen zenen mizrech funem shterenzeer ze
to come are east from the star seers look

ירושלים , ב און האבן געזאגט: וואו איז ער, וואס איז
iz vos er iz vu gezogt hoben un Yerushalayim
was who he is where said have and Yerushalayim

געבוירן געוואָרן, דער מלך פון די יידן ? מחמת מיר האָבן געזען
gezen hoben mir machmas Yidn di fun Melech der gevoren geboiren
seen have we for Jews the of king the become born

זיין שטערן אויפן מזרח , און זענען געקומען, זיך צו
tsu zich gekumen zenen un mizrech oifen shteren zain
to ourselves come have and east (the) in the star his

בוקן צו אים. [ג] און ווי דער קעניג הורדוס האָט דאָס געהערט,
gehert dos hot Hordos kenig der vi un im tsu buken
heard this has Herod king the as and him to worship

האָט ער זיך דערשראָקן און גאַנץ ירושלים מיט אים.
im mit Yerushalayim gants un dershroken zich er hot
him with Yerushalayim all and terrified himself he has

[ד] און איינזאַמלענדיק אַלע הויפּט כהנים און סופרים פונעם
funem sofrim un koyanim hoipt ale ainzamlendik un
of the scribes and priests chief all the calling together and

פאָלק , האָט ער זיי געפרעגט, וואו דער משיח דאַרף
darf Moshiach der vu gefregt zei er hot folk
must be Moshiach the where asked them he has people

געבוירן ווערן . [ה] און זיי האָבן צו אים געזאָגט: אין בית-לחם
Beit-Lechem in gezogt im tsu hoben zei un veren geboiren
Bethlehem in said him to have they and become born

יהודה ; מחמת אַזוי איז געשריבן געוואָרן דורך דעם
dem durch gevoren geshriben iz azoi machmas Yehude
the through become written it is so because Yehudah

נביא .
novi
prophet

[ו] און דו בית-לחם , לאַנד יהודה ,
Yehude land Beit-Lechem du un
Yehudah land Bethlehem you and

ביסט בשום אופן נישט דאָס קלענסטע
klenste dos nisht oifen beshum bist
least the not way never are

צווישן די פּרינצן פון יהודה ;
Yehude fun printsn di tsvishen
Yehudah of rulers the among

מחמת פון דיר וועט אַרויסקומען אַ מושל ,
moshel a aroiskumen vet dir fun machmas
ruler a come out will you from because

וואָס וועט פּיטערן מיין פאָלק ישראל!
Yisroel folk main fiteren vet vos
Israel people my shepherd will who

Melech HaYehudim? For we have seen his KOCHAV *(star)* in the Mizrach and come to fall down before
him. 3 Because Herod the king heard this, he was terribly shaken, and all Yerushalayim with him.
4 And assembling all the Rashei Hakohanim and Sofrim of the people, he inquired of them the place where Rebbe, Melech HaMoshiach was to be born.
5 They told him, In Beit-Lechem Yehudah; because so it stands written by the Navi:
6 And YOU, BEIT-LECHEM, *(Bethlehem, Mic 5:1[2])* in eretz Yehudah are by no means least among the shtetlach *(towns)* or ruling of Yehudah; because out of you will come a Moshel *(Ruler)* who will be the Ro'eh Ami Yisroel.

7 Then Herod secretly summoned the chachamim and ascertained from them the exact date of the manifestation of the KOCHAV. 8 Then he sent them to Beit-Lechem, saying, Go and make a thorough search for the yeled *(child)*; as soon as you have found him, report to me, so that I, as you, may come and fall down before him. 9 After they heard the king, they departed, and hinei! The KOCHAV they had seen in the Mizrach *(East)* was going ahead of them until it came and stood above the place where the yeled was. 10 When they saw the KOCHAV, they rejoiced with exceedingly great nachas *(joy)*. 11 And, entering the bais *(house)*, they beheld the yeled with Miryam, his Em, and prostrated themselves before him. Then, opening their treasure chests, they offered gifts of gold, frankincense, and myrrh. 12 And having been warned in a chalom *(dream)* not

to return to Herod, they

(מיכה ה, ב.)
b h Michoh
2 5 Micah

ז דערנאך האט הורדוס שטילערהייט גערופן די שטערנזעער, און
un shterenzeer di gerufen shtilerheit Hordos hot dernoch
and star seers the called quietly Herod has first

גרינטלעך אויסגעפארשט ביי זיי די צייט, ווען דער שטערן
shteren der ven tsait di zei bai oisgeforsht grintlech
star the when time the them with researched thoroughly

האט זיך באוויזן. ח און ער האט זיי געשיקט קיין בית-לחם ,
Beit-Lechem kein geshikt zei hot er un bavizen zich hot
Bethlehem to sent them has he and shown itself has

און געזאגט: גייט און פארשט נאך גענוי וועגן דעם קינד; און
un kind dem vegen genoi noch forsht un geit gezogt un
and child the for effort after search and go said and

ווען איר וועט עס געפינען, דערציילט מיר , כדי איך זאל אויך
oich zol ich kedei mir dertseilt gefinen es vet ir ven
also may I so that to me report find it will you when

קומען און מיך בוקן צו אים. ט און זיי , האבנדיק געהערט
gehert hobendik zei un im tsu buken mich un kumen
heard having they and him to worship me and to come

דעם קעניג, האבן זיך געווענדט אויף זייער וועג; און זע ,
ze un veg zeier oif gevendt zich hoben kenig dem
look and way their on set out themselves have king the

דער שטערן, וועלכן זיי האבן געזען אויפן מזרח , איז געגאנגען
gegangen iz mizrech oifen gezen hoben zei velchen shteren der
go is east on the seen have they which star the

פאר זיי , ביז ער איז געקומען און זיך געשטעלט איבער
iber geshtelt zich un gekumen iz er biz zei far
over stood itself and come is it until them before

דעם ארט , וואו דאס קינד איז געוועזן. י און זעענדיק דעם
dem zeendik un geven iz kind dos vu ort dem
the seeing and was is child the where place of the

שטערן, האבן זיי זיך געפריידט מיט א זייער גרויסער
groiser zeier a mit gefreidt zich zei hoben shteren
greater their a with rejoiced themselves they have star

שמחה. יא און זענען אריינגעגאנגען אין הויז און האבן געזען דאס
dos gezen hoben un hoiz in araingegangen zenen un simcha
the seen have and house in entered are and joy

קינד מיט מרים , זיין מוטער; און זענען אנידערגעפאלן און
un anidergefalen zenen un muter zain Miryam mit kind
and knelt down are and mother his Mary with child

האבן זיך געבוקט צו אים; און האבן אויפגעעפנט
oifgeefent hoben un im tsu gebukt zich hoben
opened have and him to paid homage themselves have

זייערע אוצרות און אים געברענגט מתנות , גאלד און
un gold matonus gebrengt im un oitseres zeiere
and gold gifts brought him and treasure chests their

וויירויך און מירע . יב און ווערנדיק געווארנט אין א חלום ,
cholem a in gevorent verendik un mire un veiroich
dream a in warned becoming and myrrh and frankincense

זיך נישט אומצוקערן צו הורדוסן, זענען זיי אוועק
avek zei zenen Hordosn tsu umtsukeren nisht zich
went away they are Herod to to return not themselves

אויף אן אנדערן וועג אין זייער אייגן לאנד אריין. יג און נאך זייער
zeier noch un arain land eigen zeier in veg andern an oif
their after and into land own their to way other an by

אוועקגיין , זע , א מלאך פון דעם האר (ג-ט) באווייזט זיך
zich bavaizt G-t Har dem fun malech a ze avekgein
himself showed G-d L-rd the of angel an look going away

צו יוספן אין א חלום , אזוי צו זאגן : שטיי אויף און
un oif shtei zogen tsu azoi cholem a in Yosefn tsu
and up stand say to in this way dream a in Joseph to

נעם דאס קינד און זיין מוטער , און אנטלויף קיין מצרים ,
Mitsrayim kein antloif un muter zain un kind dos nem
Egypt to flee and mother his and child the take

און זיי דארטן, ביז איך וועל דיר זאגן ; מחמת הורדוס
Hordos machmas zogen dir vel ich biz dorten zai un
Herod because tell you will I until there remain and

וועט זוכן דאס קינד, כדי עס אומצוברענגען. יד און ער איז
iz er un umtsubrengen es kedei kind dos zuchen vet
is he and destroy it so that child this seek will

אויפגעשטאנען און האט גענומען דאס קינד און זיין מוטער
muter zain un kind dos genumen hot un oifgeshtanen
mother his and child the taken has and woken up

ביינאכט, און איז אוועק קיין מצרים . טו און איז דארט געווען
geven dort iz un Mitsrayim kein avek iz un bainacht
was there is and Egypt to went away is and by night

ביז הורדוס איז געשטארבן, כדי עס זאל דערפילט ווערן, וואס
vos veren derfilt zol es kedei geshtorben iz Hordos biz
which to be fulfilled may it so that died is Herod until

took refuge in their own
country by another way.
13 And when they had
gone — hinei! — a malach
Hashem appeared to
Yosef in a chalom *(dream)*,
saying, Arise, and take
the yeled and his Em, and
flee to Eretz Mitzrayim
(Egypt), and stay there
until I tell you, for Herod is
about to seek the yeled to
destroy him. 14 So, having
got up, Yosef took the
yeled, and his Em by night
and departed for Eretz
Mitzrayim. 15 And Yosef
was there until the mot
Herod. This was to fulfill
what had been spoken by
Hashem through the Navi,
UMIMITZRAYIM KARATI
LIVNI *(Out of Egypt have I
called my Son)*.

עס איז געזאגט געווארן פון דעם האר דורך דעם נביא ,
novi dem durch Har dem fun gevoren gezogt iz es
prophet the through L-rd the from become said is it

אזוי צו זאגן :
zogen tsu azoi
say to in this way

פון מצרים האב איך גערופן מיין זון .
Zun main gerufen ich hob Mitsrayim fun
son my called I have Egypt out of

(הושע יא, א.)
a yo Hoshea
1 11 Hoshea

טז דעמאלט האט הורדוס געזען, אז ער איז געווארן אפגעשפאט
opgeshpot gevoren iz er az gezen Hordos hot demolt
mocked become is he that seen Herod has then

פון די שטערנזעער, איז ער געווארן שרעקלעך צארנדיק, און
un tsorendik shreklech gevoren er iz shterenzeer di fun
and angry terrible become he is star seers the from

האט געשיקט, און געלאזט טייטן אלע יינגלעך , וואס זענען
zenen vos yinglech ale teiten gelozt un geshikt hot
are who youngsters all to kill let and sent has

געווען אין בית-לחם און אין אלע אירע געגנטן , פון צוויי יאר
yor tsvei fun gegentn ire ale in un Beit-Lechem in geven
years two of district its all in and Bethlehem in was

און יונגער , לויט דער צייט, וואס ער האט גענוי
genoi hot er vos tsait der loit yunger un
exact has he which time the according to younger and

אויסגעפונען פון די שטערנזעער. יז דעמאלט איז דערפילט געווארן ,
gevoren derfilt iz demolt shterenzeer di fun oisgefunen
become fulfilled is then star seers the from found out

וואס עס איז געזאגט געווארן דורך ירמיהו הנביא ,
hanovi Yirmeyah durch gevoren gezogt iz es vos
the prophet Yirmeyah through become said is it which

אזוי צו זאגן :
zogen tsu azoi
say to in this way

יח א קול איז געהערט געווארן אין רמה ,
Ramah in gevoren gehert iz kol a
Ramah in become heard is voice a

א געוויין און ביטער באקלאגן ,
baklogen biter un gevein a
lamenting bitter and groaning a

16 When Herod saw that he had been outwitted by the chachamim, he was greatly enraged, and he ordered the slaughter of all the yeladim in Beit-Lechem and its vicinity who were two years old or under, in accordance with the time that he had learned from the chachamim. 17 Then came the fulfillment of what was spoken through Yirmeyah HaNavi: 18 KOL BRAMAH NISHMAH *(A voice was heard in Ramah)*, a voice of bitter weeping and mourning. Rachel is crying for her yeladim; she refuses to be comforted, because they are no more.

רחל באוויינט אירע קינדער ;
kinder ire baveint Rachel
children her weeping Rachel

און וויל נישט געטרייסט ווערן ,
veren getreist nisht vil un
become comforted not wish and

ווייל זיי זענען מער נישט פאראן.
faran nisht mer zenen zei vail
there not more are they because

(ירמיהו לא, טו.)
tu la Yirmeyah
15 31 Yirmeyah

19 When Herod died, hinei, in Eretz Mitzrayim a malach Hashem appeared to Yosef in a chalom *(dream)*, 20 saying, Arise, and take the yeled and his Em and go to Eretz Yisroel, for those seeking the life of the yeled are dead. 21 And Yosef arose and took the yeled and his Em, and entered Eretz Yisroel. 22 And when Yosef heard that Archelaus had succeeded his father Herod as king of Yehudah, Yosef was afraid to go there. And, having been warned in a chalom, he departed into the districts of the Galil. 23 And Yosef made his home in the shtetl *(Jewish village)* called Natzeret, so that which was spoken by the Neviim might be fulfilled: He will be called a Natzri.

יט ווען אבער הורדוס איז שוין געווען טויט, זע , א מלאך
malech a ze toit geven shoin iz Hordos ober ven
angel an look dead was already is Herod but when

פון דעם האר (ג-ט) באווייזט זיך אין א חלום צו יוספן אין
in Yosefn tsu cholem a in zich bavaizt G-t Har dem fun
in Joseph to dream a in himself showed G-d L-rd the of

מצרים , כ און זאגט: שטיי אויף און נעם דאס קינד און זיין
zain un kind dos nem un oif shtei zogt un Mitsrayim
his and child the take and up get said and Egypt

מוטער , און גיי קיין ארץ ישראל; מחמת עס זענען שוין
shoin zenen es machmas Yisroel arets kein gei un muter
already are there because Israel land of to go and mother

געשטארבן די , וואס האבן געזוכט דאס לעבן פון דעם קינד . כא און
un kind dem fun leben dos gezucht hoben vos di geshtorben
and child the of life the sought have who the died

ער איז אויפגעשטאנען און האט גענומען דאס קינד און זיין
zain un kind dos genumen hot un oifgeshtanen iz er
his and child the taken has and woken up is he

מוטער , און איז געקומען קיין ארץ ישראל. כב נאר הערנדיק ,
herendik nor Yisroel arets kein gekumen iz un muter
on hearing but Israel land of to come is and mother

אז ארכעלאוס קעניגט איבער יהודה אויפן ארט פון זיין
zain fun ort oifen Yehude iber kenigt Archelaus az
his of place of on the Yehudah over ruling Archelaus that

פאטער הורדוס, האט ער זיך געפארכטן דארט אהינצוגיין ; און
un ahintsugein dort geforchten zich er hot Hordos foter
and to go there afraid himself he has Herod father

נאך דעם ווי ער איז געווארנט געווארן אין א חלום , איז ער
er iz cholem a in gevoren gevorent iz er vi dem noch
he is dream a in become warned was he as these after

אוועק אין די מקומות פון גליל , [כג] און איז געקומען און
un gekumen iz un Galil fun mekoimes di in avek
and come is and Galilee of district the in went away

האט געוואוינט אין א שטאט, וואס מען רופט זי נצרת , כדי
kedei Natseret zi ruft men vos shtot a in gevoint hot
so that Natsaret it calls they which city a in lived has

עס זאל דערפילט ווערן, וואס עס איז געזאגט געווארן דורך די
di durch gevoren gezogt iz es vos veren derfilt zol es
the through become said is it which to be fulfilled may it

נביאים , אז ער וועט גערופן ווערן נצר . (ישעיהו יא, א.)
a yo Yeshayah Nesar veren gerufen vet er az neviim
1 11 Yeshayah Netzer to be called will he that prophets

ג אין יענע טעג קומט יוחנן פון דער (ירדן) מקווה , און
un mikveh Yarden der fun Yochanan kumt teg yene in
and mikveh Yarden the of John comes days those in

רופט אויס אין דער מדבר פון יהודה , אזוי צו
tsu azoi Yehude fun midbar der in ois ruft
to in this way Yehudah of wilderness the in out calls

זאגן : [ב] טוט תשובה ; מחמת דאס מלכות השמים
HaShomaiem Malchus dos machmas tshuve tut zogen
the heavens kingdom of the because repentance do say

האט זיך דערנענטערט. [ג] מחמת דאס איז ער, פון וועמען עס איז
iz es vemen fun er iz dos machmas dernentert zich hot
is it whom of he is this because come near itself has

גערעדט געווארן דורך ישעיה הנביא , אזוי צו
tsu azoi hanovi Yeshayah durch gevoren geredt
to in this way the prophet Isaiah through become spoken

זאגן :
zogen
say

א קול פון איינעם, וואס רופט אויס אין דער מדבר :
midbar der in ois ruft vos einem fun kol a
wilderness the in out calls who one of voice a

מאכט גרייט דעם וועג פון דעם האר (ג-ט),
G-t Har dem fun veg dem greit macht
G-d L-rd the of way the ready make

מאכט גלייך זיינע שטעגן!
shtegn zaine glaich macht
paths his straight make

(ישעיהו מ, ג.)
g m Yeshayah
3 40 Yeshayah

3 Now in those days Yochanan of the tevilah of teshuva appears, darshenen *(preaching)* as a mevaser *(herald)* in the midbar *(wilderness)* of Yehudah, 2 saying, Make teshuva, for the Malchut HaShomayim has come near. 3 For this is the one spoken of through Yeshayah the Navi, saying, KOL KOREY BAMIDBAR *(A voice of one shouting in the wilderness)*: Prepare the Derech Hashem *(the way of the L-rd)*. Make his paths straight! 4 Now Yochanan himself had camel-hair clothing and a leather belt around his waist, and his food was arbe *(locusts)* and devash *(wild honey)*. 5 Then all Yerushalayim and all Yehudah and the whole region of the Yarden were

going out to him. [6] Making vidduy *(confession of sin)* of their averos *(sins)*, they were submitted to a tevilah *(immersion)* by him, using the Yarden River as a mikveh mayim *(gathering of water)*.

[7] But when he saw many of the Perushim and Tzedukim coming to where he was using the Yarden as a mikveh mayim, Yochanan said to them, You banim *(sons)* of nachashim *(snakes)*! Who warned you to flee from the charon af habah *(the coming burning wrath)* [of Hashem]? [8] Produce pri tov l'teshuva *(fruit worthy of repentance)*! [9] Do not presume to say to yourselves, We have the yichus *(proud lineage)*, we have the zechut Avot *(merit of the Fathers)* of Avraham Avinu *(our father Abraham)*. For I say to you that Hashem is able to raise up from these avanim *(stones)* banim *(sons)* of Avraham. [10] And already the ax is laid at the shoresh haetzim *(the root of the trees)*; therefore, every etz not producing pri tov *(good fruit)* is cut down and thrown into the eish *(fire)*.

ד און יוחנן אליין האט געהאט א מלבוש פון קעמל האר,
hor kemel fun malbesh a gehat hot alein Yochanan un
hair camel of clothing a had has himself John and

און א לעדערנער גארטל ארום זיינע לענדן; און זיין שפייז
shpaiz zain un lendn zaine arum gartel lederner a un
food his and waist his around belt leather a and

איז געווען היישעריקן און ווילדער האניק. ה דעמאלט איז צו אים
im tsu iz demolt honik vilder un heisherikn geven iz
him to is then honey wild and locusts was is

ארויסגעגאנגען ירושלים , און גאנץ יהודה , און די גאנצע
gantse di un Yehude gants un Yerushalayim aroisgegangen
whole the and Yehudah all and Yerushalayim went out

אומגעגנט פון ירדן ; ו און האבן זיך געלאזט טובל זיין
zain toivel gelozt zich hoben un Yarden fun umgegent
be tovel allowed themselves have and Yarden along region

אין דער מקווה פון אים אין דעם טייך ירדן , מתוודה זייענדיק
zaiendik misvade Yarden taich dem in im fun mikveh der in
being confess Yarden river the in him of mikveh the in

זיך אויף זייערע זינד. ז ווען אבער ער האט געזען א
a gezen hot er ober ven zind zeiere oif zich
a see did he however when sins their about themselves

סך פון די פרושים און פון די צדוקים קומען צו דער
der tsu kumen Tsedukim di fun un Perushim di fun sach
the to to come Sadducees the of and Pharisees the of many

מקווה , האט ער צו זיי געזאגט: איר שלאנגענקינדער , ווער
ver shlangenkinder ir gezogt zei tsu er hot mikveh
who children of snakes you said them to he has mikveh

האט אייך געגעבן צו פארשטיין , אז איר זאלט אנטלויפן פון
fun antloifen zolt ir az farshtein tsu gegeben aich hot
from flee may you that understand to give you did

דעם קומענדיקן גרימצארן? ח ברענגט דעריבער פרוכט, וואס איז
iz vos frucht deriber brengt grimtsoren kumendikn dem
is which fruit therefore bear fury coming the

ראוי ביי תשובה ! ט און זאל אייך נישט קומען אויף
oif kumen nisht aich zol un tshuve bai raui
upon to come not you may and repentance for worthy

די געדאנקען צו זאגן : מיר האבן אברהם ווי אונדזער פאטער
foter undzer vi Avraham hoben mir zogen tsu gedanken di
father our as Abraham have we say to thoughts the

(זכות-אבות); מחמת איך זאג אייך, אז ה׳ איז בכוח
bekoyech iz Hashem az aich zog ich machmas zechus-avot
able is Hashem that you tell I because of avraham

[11] I give you a tevilah *(immersion)* in a mikveh mayim for teshuva, but Hu Habah *(He who Comes)* after me has more chozek *(strength)* than me. I am not worthy to remove his sandals. He will give you a tevilah *(immersion)* with the Ruach Hakodesh and eish *(fire)*. [12] The winnowing fork is in his hand, and he will clear out his threshing floor, and he will gather his wheat into the storehouse; but the chaff he will burn with unquenchable eish *(fire)*.

[13] Then Yehoshua comes from the Galil to the Yarden to Yochanan, to submit to Yochanan's tevilah. [14] But Yochanan would have deterred him,

פון די דאזיקע שטיינער אויפצושטעלן קינדער צו אברהמען .
Avrahamen tsu kinder oiftsushtelen shteiner dozike di fun
Abraham for children to raise up stones these the from

י און די האק ליגט שוין ביים שורש פון די ביימער;
beimer di fun shoiresh baim shoin ligt hak di un
trees the of root by the already lies axe the and

דעריבער יעדער בוים, וואס ברענגט נישט קיין גוטע פירות, ווערט
vert peires gute kein nisht brengt vos boim yeder deriber
is fruit good any not bears which tree every therefore

אפגעהאקט , און געווארפן אין פייער אריין. יא איך טובל אייך אין א
a in aich toivel ich arain faier in gevorfen un opgehakt
a in you tovel I into fire in thrown and chopped down

מקווה מיט וואסער צו תשובה ; אבער דער , וואס קומט
kumt vos der ober tshuve tsu vaser mit mikveh
comes who this one but repentance for water with mikveh

נאך מיר, איז שטארקער פון מיר, וואס איך בין נישט ווערט צו
tsu vert nisht bin ich vos mir fun shtarker iz mir noch
to worthy not am I who I than stronger is me after

טראגן זיינע שיך ; ער וועט אייך טובל זיין אין א מקווה מיט דעם
dem mit mikveh a in zain toivel aich vet er shich zaine trogen
the with mikveh a in do tovel you will he shoes his wear

רוח הקודש און מיט פייער. יב זיין ווינטשויפל איז אין זיין
zain in iz vintshoifel zain faier mit un HaKoidesh Ruach
his in is wind shovel his fire with and the Holy Spirit

האנט, און ער וועט גוט אויסרייניקן זיין דרעשעריי ; און ער
er un dresherai zain oisreiniken gut vet er un hant
he and threshing floor his clean out good will he and hand

וועט איינזאמלען זיין ווייץ אין שייער אריין, אבער די פלעווע וועט
vet pleve di ober arain shaier in veits zain ainzamlen vet
will chaff the but into barn in wheat his gather will

ער פארברענען אין פייער, וואס לעשט זיך נישט אויס.
ois nisht zich lesht vos faier in farbrenen er
out not itself quench which fire in burn he

יג דעמאלט קומט יהושע / ישוע פון גליל צום
tsum Galil fun Yeshua Yehoshua kumt demolt
to the Galilee from Yeshua Yehoshua comes then

ירדן צו יוחנן , כדי מקווה געטובלט צו ווערן
veren tsu getoivelt mikveh kedei Yochanan tsu Yarden
to be to mikveh immersed mikveh so that John to Yarden

אין א מקווה פון אים. יד ער אבער האט עס אים פארווערט ,
farvert im es hot ober er im fun mikveh a in
prevented him it has but he Him of mikveh a in

saying, I have need to submit to your tevilah, and yet you come to me? 15 But answering him, Yehoshua said, Permit it now, for thus it is proper to fulfill all Tzidkat Hashem. 16 And having received the tevilah in the Yarden's mikveh mayim, Rebbe, Melech HaMoshiach immediately came up. And, hinei! The Shomayim were opened to him, and he saw the Ruach Hakodesh of Hashem descending like a yonah *(dove)* and coming upon him. 17 And, hinei, a bat kol *(a voice from heaven)* came out of Shomayim, saying, ZEH BNI AHUVI ASHER BO CHAFATZTI *(This is my Son, the beloved, with whom I am well pleased).*

זאגנדיק: איך האב נייטיק פון דיר געטובלט צו ווערן
veren tsu getoivelt dir fun neitik hob ich zogendik
to be to mikveh immersed you from need have I saying

אין א מקווה , און דו קומסט צו מיר? טו נאר יהושע / ישוע
Yeshua Yehoshua nor mir tsu kumst du un mikveh a in
Yeshua Yehoshua but me to come you and mikveh a in

האט ענטפערנדיק צו אים געזאגט: לאז עס איצט צו ; מחמת
machmas tsu itst es loz gezogt im tsu entferendik hot
because to be now it let said him to answered has

אזוי געשיקט זיך פאר אונדז מקיים צו זיין
zain tsu mekaiem undz far zich geshikt azoi
do to establish us for themselves proper in this way

יעדע גערעכטיקייט . דעמאלט האט ער אים געלאזט. טז ווי
vi gelozt im er hot demolt gerechtikeit yede
as let him he has then righteousness every

יהושע / ישוע איז געטובלט געווארן אין א מקווה ,
mikveh a in gevoren getoivelt iz Yeshua Yehoshua
mikveh a in become mikveh immersed has Yeshua Yehoshua

איז ער באלד ארויסגעשטיגן פון וואסער; און זע , די הימלען
himlen di ze un vaser fun aroisgeshtigen bald er iz
heavens the look and water from climb out about to he is

האבן זיך אויפגעעפנט, און ער האט געזען ה׳ס גייסט
Gaist Hashems gezen hot er un oifgeefent zich hoben
Spirit Hashem's seen has he and opened themselves have

אראפנידערן ווי א טויב, און קומען אויף אים; יז און זע , א
a ze un im oif kumen un toib a vi aropnideren
a look and him on to come and dove a like descend

קול פון הימל האט געזאגט: דאס איז מיין געליבטער זון , אין
*in *Zun gelibter main iz dos gezogt hot himel fun kol*
in Son beloved my is this said has heaven from voice

וועמען איך האב א וואוילגעפעלן!
voilgefelen a hob ich vemen
well pleased a have I whom

4 Then Rebbe, Melech HaMoshiach was led up into the midbar by the Ruach Hakodesh of Hashem to undergo nisyonos *(temptations)* by

ד דעמאלט איז יהושע / ישוע געפירט געווארן פון דעם
dem fun gevoren gefirt Yeshua Yehoshua iz demolt
the from become led Yeshua Yehoshua is then

גייסט אין דער מדבר אריין, כדי דער שׂטן זאל אים
im zol Satan der kedei arain midbar der in Gaist
him may Satan the so that into wilderness the in Spirit

אויספרואוון. ב און פאסטנדיק פערציק טעג און פערציק נעכט ,
necht fertsik un teg fertsik fastendik un oispruven
nights forty and days forty fasting and tempt

HaSatan. 2 And, having
undergone a tzom *(fast)*
for arba'im yom varbaim
lailah *(forty days and forty*
nights), afterward Rebbe,
Melech HaMoshiach
was famished. 3 And the
tempter came to him
and said to him, If you
are the Ben HaElohim,
then speak the command
that these avanim *(stones)*
become lechem *(bread)*.
4 But Rebbe, Melech
HaMoshiach answered,
Katuv *(It is written)*, LO
AL HALECHEM LVADOH
YCHEYEH HAADAM,
KI AL KOL MOTZAH FI
HASHEM *(Man does not live*
on bread alone but on every
word that comes from the
mouth of Hashem). 5 Then
HaSatan takes Rebbe,
Melech HaMoshiach to
the Ir Hakodesh *(the*
Holy City) and sets him
atop the pinnacle of the
Beis Hamikdash, 6 and
says to Rebbe, Melech
HaMoshiach, If you are
the Ben HaElohim, then
throw yourself down,
for katuv *(it is written)*,
MALACHAV YTZAV-VEH
LACH *(His angels he will*
command concerning you)

איז ער דערנאך הונגעריק געווארן. ג און דער אויספרואווער איז
iz oispruver der un gevoren hungerik dernoch er iz
is tempter the and become hungry afterwards he is

צוגעקומען און האט צו אים געזאגט: אויב דו ביסט דער זון פון
*fun *Zun der bist du oib gezogt im tsu hot un tsugekumen*
of Son the are you if said him to has and come

דער אויבערשטער, זאג, אז די דאזיקע שטיינער זאלן ווערן
veren zolen shteiner dozike di az zog Oibershter der
become shall stones these the that tell Most High the

ברויט! ד ער אבער האט ענטפערנדיק געזאגט: עס שטייט געשריבן:
geshriben shteit es gezogt entferendik hot ober er broit
written stands it said answered has but he bread

נישט פון ברויט אליין זאל דער מענטש לעבן,
leben mentsh der zol alein broit fun nisht
live man the will alone bread from not

נאר פון יעדן ווארט,
vort yedn fun nor
word every from but

וואס קומט ארויס פון ה׳ס מויל.
moil Hashems fun arois kumt vos
mouth Hashem's of out comes which

(דברים ח, ג.)
g ch Devarim
3 8 Deuteronomy

ה דעמאלט נעמט אים דער שׂטן אין דער הייליקער שטאט אריין;
arain shtot heiliker der in Satan der im nemt demolt
into city holy the into Satan the him takes then

און האט אים געשטעלט אויפן שפּיץ פון בית המקדש,
HaMikdash Beis fun shpits oifen geshtelt im hot un
the holy house of pinnacle on the stood him has and

ו און זאגט צו אים: אויב דו ביסט דער זון פון דער אויבערשטער,
*Oibershter der fun *Zun der bist du oib im tsu zogt un*
Most High the of Son the are you if him to said and

ווארף דיך אראפּ; מחמת עס שטייט געשריבן:
geshriben shteit es machmas arop dich varf
written stands it because down yourself throw

זיינע מלאכים וועט ער באפעלן וועגן דיר,
dir vegen bafelen er vet malochim zaine
you concerning command he will angels his

און אויף די הענט וועלן זיי דיך טראגן,
trogen dich zei velen hent di oif un
carry you they will hands the on and

and upon their hands they will lift you up lest you strike your foot against a stone *(Ps 91:11,12)*. 7 Rebbe, Melech HaMoshiach said to HaSatan, Again, it is written, LO TENASSU ES HASHEM ELOHEICHEM *(Do not test Hashem your G-d)*. 8 Again, HaSatan takes Rebbe, Melech HaMoshiach to a very high mountain and shows him all the mamlechot *(kingdoms)* of the Olam Hazeh and the kavod *(glory)* of them. 9 And HaSatan said to Rebbe, Melech HaMoshiach, All these things I will give to you, if you will fall down VTISHTACHAVEH *(and you will bow down to)* me. 10 Then Rebbe, Melech HaMoshiach says to him, Depart, HaSatan! For katuv *(it is written)*, ES HASHEM ELOHEICHA TIRA VOTO TAAVOD *(The L-rd your G-d you shall fear and Him you shall worship)*. 11 Then HaSatan leaves him, and, hinei, malachim came and attended to Rebbe, Melech HaMoshiach.

טאמער וועסטו דיר אנשטויסן דיין פוס אין א שטיין.
shtein a in fus dain onshtoisen dir vestu tomer
stone a on foot your crush you will you lest

(תהלים צא, יא.)
yo tsa Tehilim
11 91 Psalms

ז האט יהושע / ישוע צו אים געזאגט: עס שטייט אויך געשריבן:
geshriben oich shteit es gezogt im tsu Yeshua Yehoshua hot
written also stands it said him to Yeshua Yehoshua has

דו זאלסט נישט אויספרואוון דעם האר, דיין ג-ט. ח נאכאמאל
nochamol G-t dain Har dem oispruven nisht zolst du
again G-d your L-rd the tempt not you shall you

נעמט אים דער שׂטן מיט אויף א זייער הויכן בארג , און
un barg hoichn zeier a oif mit Satan der im nemt
and mountain high very a up with Satan the him takes

ווייזט אים אלע קעניגרייכן פון דער וועלט, און זייער הערלעכקייט;
herlechkeit zeier un velt der fun kenigraichn ale im vaizt
splendor their and world the of kingdoms all him shows

ט און זאגט צו אים: אלע די דאזיקע וועל איך דיר געבן , אויב דו
du oib geben dir ich vel dozike di ale im tsu zogt un
you if give you I will these the all him to says and

וועסט אנידערפאלן און זיך בוקן צו מיר. י דעמאלט
demolt mir tsu buken zich un aniderfalen vest
then me to worship yourself and fall down you will

זאגט יהושע / ישוע צו אים: אוועק , דו שׂטן ! מחמת
machmas Satan du avek im tsu Yeshua Yehoshua zogt
for Satan you go away him to Yeshua Yehoshua says

עס שטייט געשריבן: צום האר, דיין ג-ט, זאלסטו זיך
zich zolstu G-t dain Har tsum geshriben shteit es
yourself shall you G-d your L-rd to the written stands it

בוקן און נאר אים אליין זאלסטו דינען! יא דעמאלט פארלאזט
farlozt demolt dinen zolstu alein im nor un buken
left then serve shall you alone him only and worship

אים דער שׂטן ; און זע , מלאכים זענען געקומען און האבן אים
im hoben un gekumen zenen malochim ze un Satan der im
him have and come did angels look and Satan the him

באדינט.
badint
served

12 Now, having heard
that Yochanan was
arrested, Rebbe, Melech
HaMoshiach departed into
the Galil. 13 And having left
behind Natzeret, Rebbe,
Melech HaMoshiach
headquartered in K'far-
Nachum by the sea, in the
environs of Zevulun and
Naphtali. 14 This was to
fulfill what was spoken
through Yeshayah HaNavi,
15 ARTZAH Zevulun
VARTZAH Naphtali *(To
the land of Zevulun and to
the land of Naphtali)*, the
way to the sea beyond the
Yarden, Galil HaGoyim,
16 the people sitting in
CHOSHECH RAU OHR
GADOL *(darkness saw a
great light)*, YOSHVEI
V'ERETZ TZALMAVET
*(the ones living in the land
of the shadow of death)*, a
light has dawned among
them. 17 From then Rebbe,
Melech HaMoshiach began
to proclaim, saying, LAlter
LiTeshuvah *(Immediate
Repentance)*, for the
Malchut HaShomayim
has come near.

יב און ווען ער האט געהערט, אז יוחנן איז איינגעזעצט
aingezetst iz Yochanan az gehert hot er ven un
arrested is John that heard has he when and

געווארן, איז ער אוועק קיין גליל ; יג און האט פארלאזט
farlozt hot un Galil kein avek er iz gevoren
left has and Galilee to went away he is become

נצרת , און איז געקומען און האט געוואוינט אין כפר-נחום ,
K'far-Nachum in gevoint hot un gekumen iz un Natseret
K'far-Nachum in lived has and come is and Natsaret

וואס ליגט ביים ים , אין די געביטן פון זבולון און נפתלי ;
Naftali un Zevulun fun gebitn di in yam baim ligt vos
Naftali and Zebulun of territory the in sea by the lies which

יד כדי עס זאל דערפילט ווערן, וואס עס איז געזאגט געווארן
gevoren gezogt iz es vos veren derfilt zol es kedei
become said is it which to be fulfilled may it so that

דורך ישעיהו הנביא , אזוי צו זאגן :
zogen tsu azoi hanovi Yeshayah durch
say to in this way the prophet Yeshayah through

טו לאנד פון זבולון און לאנד פון נפתלי ,
Naftali fun land un Zevulun fun land
Naftali of land and Zebulun of land

ביים וועג פונם ים , פון יענער זייט ירדן ,
Yarden zait yener fun yam funem veg baim
Yarden side of the other of sea from the way by the

גליל פון די פעלקער,
felker di fun Galil
peoples the of Galilee

טז דאס פאלק , וואס איז געזעסן אין דער פינסטער ,
finster der in gezesen iz vos folk dos
darkness the in sat was who people the

האט געזען א גרויס ליכט,
licht grois a gezen hot
light great a seen have

און צו די , וואס זענען געזעסן אין א לאנד און אין שאטן
shoten in un land a in gezesen zenen vos di tsu un
shadow in and land a in sat are who those to and

פון טויט ,
toit fun
death of

פאר זיי האט א ליכט אויפגעשיינט.
oifgeshaint licht a hot zei far
dawned light a has them for

(ישעיהו ט, א-ב.)
a-b t Yeshayah
1-2 9 Yeshayah

יז פון דעמאלט אָן האט יהושע / ישוע אנגעהויבן
ongehoiben Yeshua Yehoshua hot on demolt fun
begun Yeshua Yehoshua has onwards then from

אויסצורופן , און צו זאגן : טוט תשובה ; מחמת דאס
dos machmas tshuve tut zogen tsu un oistsurufen
the because repentance do say to and to proclaim

מלכות השמים האט זיך דערנענטערט!
dernentert zich hot HaShomaiem Malchus
come near itself has the heavens kingdom of

יח און ווי ער איז ארומגעגאנגען ביים ים פון גליל ,
Galil fun yam baim arumgegangen iz er vi un
Galilee of sea beside the walking about is he as and

האט ער געזען צוויי ברידער , שמעון , וואס מען רופט אים
im ruft men vos Shim'on brider tsvei gezen er hot
him call they whom Simon brothers two seen he has

פעטרוס, און אנדריי זיין ברודער, ווארפן א נעץ אין ים אריין;
arain yam in nets a varfen bruder zain Andrey un Petros
into sea in net a casting brother his Andrew and Peter

מחמת זיי זענען געווען פישערלייט. יט און ער זאגט צו זיי :
zei tsu zogt er un fisherlait geven zenen zei machmas
them to said he and fishermen was are they because

קומט, פאלגט מיר נאך , און איך וועל אייך מאכן פאר פישערס
fishers far machen aich vel ich un noch mir folgt kumt
fishers for make you will I and after me follow come

פון מענטשן! כ און זיי האבן גלייך פארלאזן די נעצן,
netsn di farlozen glaich hoben zei un mentshn fun
nets the left immediately have they and people of

און האבן אים נאכגעפאלגט. כא און ווען ער איז פון דארטן
dorten fun iz er ven un nochgefolgt im hoben un
there from is he when and followed him have and

ווייטערגעגאנגען, האט ער געזען אנדערע צוויי ברידער , יעקב
Yaakov brider tsvei andere gezen er hot vaitergegangen
Jacob brothers two other seen he has went further

בן זבדי , און יוחנן זיין ברודער, אין דעם שיפל מיט
mit shifel dem in bruder zain Yochanan un Zavdai ben
with boat the in brother his John and Zavdai son of

זייער פאטער זבדי , פארריכטנדיק זייערע נעצן; און ער האט זיי
zei hot er un netsn zeiere farrichtendik Zavdai foter zeier
them has he and nets their mending Zavdai father their

18 And walking beside Sea of Galilee *(Lake Kinneret)*, Rebbe, Melech HaMoshiach saw two achim, Shim'on, the one being called Kefa *(Petros)*, and his brother Andrew, casting a net into the sea, for they were daiyagim *(fishermen)*. 19 And Rebbe, Melech HaMoshiach says, Come, follow me, and I will make you daiyagei adam *(fishers of men)*. 20 And immediately, leaving their nets, they followed Rebbe, Melech HaMoshiach.
21 And having gone on from there, he saw two other achim, Ya'akov Ben Zavdai and Yochanan his brother, in the sirah *(boat)* with Zavdai their father, repairing their nets, and he summoned them. 22 Immediately, leaving the sirah *(boat)* and their father, they

followed Rebbe, Melech HaMoshiach.

23 And Rebbe, Melech HaMoshiach went about in all the Galil, exercising the ministry of moreh *(teacher)* in their shuls and of darshan *(preacher)* of the Besuroh Tovoh *(Good Tiding of a Joyous Event)*, the Besuras HaGeulah *(the Good News of Redemption)* of the Malchut Hashem, and Rebbe, Melech HaMoshiach went about bringing refuah *(healing)* to every disease and every illness of the people.
24 And the report went out about Rebbe, Melech HaMoshiach throughout all Syria; and they brought to him all the cholim *(sick)* with various illnesses and machalot, demoniacs, epileptics, and paralytics; and Rebbe, Melech HaMoshiach brought them refuah. 25 And from the Galil, the Decapolis, Yerushalayim, Yehudah, and Ever-HaYarden, from all these places great multitudes followed him.

גערופן. כב און זיי האבן גלייך פארלאזן דאס שיפל און
un shifel dos farlozen glaich hoben zei un gerufen
and boat the left immediately have they and called

דעם פאטער זייערן, און האבן אים נאכגעפאלגט.
nochgefolgt im hoben un zeiern foter dem
followed him to have and their father the

כג און ער איז ארומגעגאנגען אין גאנץ גליל, לערנענדיק אין
in lernendik Galil gants in arumgegangen iz er un
in teaching Galilee all in walk around is he and

זייערע שולן, און אויסרופנדיק די גוטע בשורה פונם
funem Besoire Gute di oisrufendik un shuln zeiere
of the News Good the proclaiming and synagogues their

מלכות, און היילנדיק אלע קראנקייטן און שלאפקייטן צווישן
tsvishen shlafkeitn un krankeitn ale heilendik un Malchus
among disease and diseases every curing and kingdom of

דעם פאלק. כד און זיין שם האט זיך פארשפרייט אין גאנץ
gants in farshpreit zich hot shem zain un folk dem
all in spread itself has name his and people the

סיריען; און מען האט געברענגט צו אים אלע קראנקע, וואס
vos kranke ale im tsu gebrengt hot men un Sirya
who sick all him to brought have they and Syria

זענען געווען געפלאגט מיט פארשיידענע מחלות און יסורים,
yesurim un machles farsheidene mit geplogt geven zenen
sufferings and diseases various with plagued was are

באזעסענע מיט בייזע גייסטער, און חולי-נופל, און פאראליטיקער;
paralitiker un choleh-nofel un gaister beize mit bazesene
paralytics and epileptics and spirits evil with demoniacs

און ער האט זיי געהיילט; כה און עס האבן אים נאכגעפאלגט
nochgefolgt im hoben es un geheilt zei hot er un
follow him did there and cured them has he and

גרויסע המונים מענטשן פון גליל און דעקאפאליס און
un Dekapolis un Galil fun mentshn hamonim groise
and Decapolis and Galilee from people crowds of great

ירושלים און יהודה און פון עבר הירדן.
HaYarden Ever fun un Yehude un Yerushalayim
Yarden Beyond from and Yehudah and Yerushalayim

5 When Rebbe, Melech HaMoshiach saw the multitudes, he ALAH HAHAR *(went up the mountain)* and when he sat down, his talmidim came to him.

2 Then Rebbe, Melech HaMoshiach began to speak, and gave them this torah *(teaching)*, saying,

3 Ashrey ANIYEI HARUACH *(Blessed, Happy are the poor in spirit)* for theirs is the Malchut HaShomayim.

4 Ashrey are the AVELIM *(the ones mourning)*, for they will be comforted.

5 Ashrey are the ANAVIM *(humble)*, for YIRESHU ARETZ *(they will inherit the land)*.

6 Ashrey are the ones hungering and thirsting for TZIDKAT Hashem *(Tzedek Olamim, Everlasting Righteousness)*, for they will be satisfied.

7 Ashrey are the merciful, for they will

ה

און זעענדיק די המונים מענטשן, איז ער ארויפגעגאנגען
aroifgegangen er iz mentshn hamonim di zeendik un
went up he is people crowds of the seeing and

אויף דעם בארג ; און ווען ער האט זיך אנידערגעזעצט
anidergezetst zich hot er ven un barg dem oif
sat down self had he when and mountain the on

זענען זיינע תלמידים געקומען צו אים. ב און ער האט אויפגעעפנט
oifgeefent hot er un im tsu gekumen talmidim zaine zenen
opened has he and him to came disciples his are

זיין מויל און זיי געלערנט , זאגנדיק:
zogendik gelernt zei un moil zain
saying he taught them and mouth his

ג וואויל איז די ארומע אין גייסט;
gaist in orume di iz voil
spirit in poor the are blessed

ווייל זייערס איז דאס מ מלכות השמים .
HaShomaiem Malchus m dos iz zeiers vail
the heavens kingdom of of the is theirs because

ד וואויל איז די טרויערנדיקע;
troierndike di iz voil
mourners the are blessed

ווייל זיי וועלן געטרייסט ווערן.
veren getreist velen zei vail
to be comforted will they because

ה וואויל איז די , וואס האלטן זיך קליין;
klein zich halten vos di iz voil
small as themselves regard who those are blessed

ווייל זיי וועלן ירשענען די ערד .
erd di yarshanen velen zei vail
earth the inherit will they because

ו וואויל איז די , וואס הונגערן און דורשטן נאך
noch durshten un hungeren vos di iz voil
after thirst and hunger who those are blessed

גערעכטיקייט ;
gerechtikeit
righteousness

ווייל זיי וועלן געזעטיקט ווערן.
veren gezetikt velen zei vail
to be be filled will they because

ז וואויל איז די בעלי רחמים ;
rachomim ba'alei di iz voil
mercy of owners the are blessed

be shown rachamim *(mercy).*

8 Ashrey are those of LEV TAHOR *(pure heart)*, for they will see Hashem.

9 Ashrey are the peacemakers, for they will be called bnei haElohim *(sons of G-d).*

10 Ashrey are the ones being persecuted because of TZIDKAT Hashem *(righteousness of Hashem)*, for theirs is the Malchut HaShomayim.

11 Ashrey are you when they reproach you and persecute you and speak all kinds of lashon horah against you, speaking sheker *(falsehood, lies)* because of me. 12 Have simcha *(joy)* and lev sameach *(glad heart)*, for your sachar *(reward)* is great in Shomayim, for thus they persecuted the Neviim before you.

ווייל זיי וועלן דערלאנגען בארמהארציקייט.
baremhartsikeit derlangen velen zei vail
mercy reach will they because

ח וואויל איז די , וואס זענען ריין אין הארצן;
hartsn in rein zenen vos di iz voil
heart in pure are who those are blessed

ווייל זיי וועלן זען ה׳ .
Hashem zen velen zei vail
Hashem see will they because

ט וואויל איז די , וואס מאכן שלום ;
sholem machen vos di iz voil
peace make who those are blessed

ווייל זיי וועלן גערופן ווערן ה׳ס קינדער .
kinder Hashems veren gerufen velen zei vail
children Hashem's to be called will they because

י וואויל איז די , וואס ווערן פארפאלגט צוליב
tsulib farfolgt veren vos di iz voil
on account of persecuted to be who those are blessed

גערעכטיקייט ;
gerechtikeit
righteousness

ווייל דאס מלכות השמים איז זייערס.
zeiers iz HaShomaiem Malchus dos vail
theirs is heaven kingdom of the because

יא וואויל איז אייך, ווען מען טוט אייך אָן בזיונות , און
un bizyoines on aich tut men ven aich iz voil
and evils without you do they when you are blessed

מען פארפאלגט אייך, און מען רעדט אויס פאלש אלדאס ס
s aldos falsh ois redt men un aich farfolgt men
everything false out speak they and you persecute they

בייז אויף אייך, צוליב מיר. יב פריידט זיך , און זייט
zeit un zich freidt mir tsulib aich oif beiz
be and yourself rejoice me on account of you about evil

זיך זייער משמח , ווייל אייער שכר איז גרויס אין
in grois iz sachar eier vail mesameyech zeier zich
in great is reward your because joyful very yourself

הימל ; מחמת אָט אזוי האט מען פארפאלגט די
di farfolgt men hot azoi ot machmas himel
the persecuted they have in this way just for heaven

נביאים , וואס זענען געווען פאר אייך.
aich far geven zenen vos neviim
you before was were who prophets

13 You are the melach haaretz *(salt of the earth)*, but if the salt becomes tasteless, in what way will it become salty again? It is no longer good for anything, but is thrown out and trampled by men.

14 You are the Ohr HaOlam *(the Light of the World)*. A city lying on a mountaintop cannot be nistar *(hidden)*. 15 No one, after lighting a menorah, places it under a measuring basket, but on the shulchan *(table)*, and it gives ohr *(light)* to kol anshei habais *(all in the house)*. 16 In like manner, let your light so shine before Bnei Adam, that they may see your ma'asim tovim *(good works)* and give kavod *(glory)* to your Av sh'ba'Shomayim *(Father in Heaven)*.

יג איר זענט דאס זאלץ פון דער ערד ; אויב אבער דאס זאלץ
zalts dos ober oib erd der fun zalts dos zent ir
salt this however if earth the of salt the are you

זאל פארלירן זיין טעם, מיט וואס וועט עס געזאלצן ווערן?
veren gezaltsen es vet vos mit taam zain farliren zol
to be salted it will what with taste its to lose may

עס טויג מער צו גארנישט, אחוץ ארויסגעווארפן און
un aroisgevorfen achuts gornisht tsu mer toig es
and to be thrown away except nothing for more fit is it

פון לייטן געטרעטן צו ווערן. יד איר זענט דאס ליכט פון דער
der fun licht dos zent ir veren tsu getretn laitn fun
the of light the are you to be to trampled people for

וועלט. א שטאט, וואס ליגט אויף א בארג, קען נישט בלייבן
blaiben nisht ken barg a oif ligt vos shtot a velt
remain not can hill a on is situated which city a world

פארבארגן. טו מען ליכטבענטשן אויך נישט אויף א ליכט ,
licht a oif nisht oich lichtbentshn men farborgen
candle a on not also lights Shabbos light one hidden

און שטעלט עס אונטער דעם מאסשעפל , נאר אויף דעם
dem oif nor mosshefl dem unter es shtelt un
the on but measuring basket the under it puts and

לייכטער ; און עס לויכט אלעמען אין הויז . טז אָט
ot hoiz in alemen loicht es un laichter
just house in everyone gives light it and candlestick

אזוי זאל אייער ליכט שיינען פאר מענטשן, כדי זיי
zei kedei mentshn far shainen licht eier zol azoi
they so that people before to shine light your may in this way

זאלן זען אייערע מעשים טובים, און אפגעבן א לויב צו אייער
eier tsu loib a opgeben un tovim maisim eiere zen zolen
your to praise a give and good deeds your see may

פאטער, וואס איז אין הימל .
himel in iz vos Foter
heaven in is who Father

17 Do not think that I came to abolish the Torah or the Neviim. I did not come to abolish but to complete. 18 For, omein, truly I say to you, until

יז איר זאלט נישט מיינען, אז איך בין געקומען צו צעשטערן
tseshteren tsu gekumen bin ich az meinen nisht zolt ir
destroy to come have I that think not shall you

די תורה אדער די נביאים ; איך בין נישט געקומען צו
tsu gekumen nisht bin ich neviim di oder toire di
to come not have I prophets the or Torah the

צעשטערן, נאר ממלא צו זיין. יח מחמת באמת זאג איך אייך,
aich ich zog be'emes machmas zain tsu memale nor tseshteren
you I say in truth because be to fulfill but destroy

Shomayim and haaretz pass away, not one yod, not one tag *(ornamental flourish)*, will pass from the Torah until everything is accomplished.
19 Therefore, whoever annuls one of the least of these mitzvot *(divine commandments given by* Hashem*to Moshe Rabbenu)* and so teaches Bnei Adam, shall be called katon *(least)* in the Malchut HaShomayim; but whoever practices and teaches them, this one will be called gadol *(great)* in the Malchut HaShomayim.
20 For I say unto you that unless the Tzedek *(Righteousness)* of you exceeds that of the Sofrim and Perushim, you will certainly not enter the Malchut HaShomayim.

ביז דער הימל און די ערד וועלן פארגיין , וועט קיין איין
ein kein vet fargein velen erd di un himel der biz
one any will pass away will earth the and heaven the until

יוד , אדער א קוצי של יוד פון דער תורה נישט בטל
botl nisht toire der fun yod shel kotse a oder yod
null and void not Torah the of yod of kotse a or yod

ווערן, ביז אלץ איז געשען . יט דעריבער ווער עס וועט צעשטערן
tseshteren vet es ver deriber geshen iz alts biz veren
destroy will it who therefore happened is all until to be

איינע פון די דאזיקע קלענסטע מצוות , און וועט אָט
ot vet un mitsvos klenste dozike di fun eine
just will and commandments smallest these the of one

אזוי לערנען די מענטשן, דער וועט הייסן קלענסטער
klenster heisen vet der mentshn di lernen azoi
least be called will this one people the teach in this way

אין דעם מלכות השמים ; ווער אבער עס וועט
vet es ober ver HaShomaiem Malchus dem in
will it however whoever the heavens kingdom of the in

זיי טאן און לערנען, דער וועט הייסן גרויס אינם
inem grois heisen vet der lernen un ton zei
in the great be called will this one teach and do them

מלכות השמים . כ מחמת איך זאג אייך, אז אויב אייער
eier oib az aich zog ich machmas HaShomaiem Malchus
your if that you tell I because heaven kingdom of

צדקות וועט נישט איבערשטייגן די צדקות פון די
di fun tsedokes di ibershtaigen nisht vet tsedokes
the of righteousness the exceed not will righteousness

סופרים און די פרושים , וועט איר בשום אופן נישט אריינגיין
araingein nisht oifen beshum ir vet Perushim di un sofrim
enter not way never you will Pharisees the and scribes

אינם מלכות השמים .
HaShomaiem Malchus inem
of heaven kingdom of into the

21 You have heard that it was said to the ancients, LO TIRTZACH *(Do not murder)*, and every rotzeach *(murderer)* shall be liable before the Bet

כא איר האט געהערט, אז עס איז געזאגט געווארן צו די
di tsu gevoren gezogt iz es az gehert hot ir
the to become said is it that heard have you

קדמונים : דו זאלסט נישט טייטן ; ווער אבער עס טייט, איז
iz teit es ober ver teiten nisht zolst du kadmoinem
is kill it however who to kill not should you ancients

חייב צום משפט . כב איך אבער זאג אייך, אז יעדער
yeder az aich zog ober ich mishpot tsum chayev
every that you tell however I judgment to the liable

Din *(Court)*. 22 But I say
to you, that everyone
who harbors kaas *(anger)*
against his Ach, his chaver,
shall be subject to mishpat
(judgment); and whoever
shall say to his Ach, Reyka!
(Good for nothing!) will be
subject to the Sanhedrin;
and whoever shall say
Shoteh! *(Fool)* shall be
subject to Eish Gehinnom
(Fire of Hell). 23 Therefore,
if you bring your korban
(sacrifice) to the Mizbeach
(altar), and there you
remember that your Ach
has something against you,
24 leave your korban there
before the Mizbeach, and
go and first be reconciled
to your Ach; and then
come offer your korban.
25 Come to terms quickly
with your ish riv *(opponent
in a lawsuit)*, while you
are a fellow-traveler on
the derech eretz, lest the
ish riv might deliver you
to the shofet *(judge)*, and
the shofet might deliver
you to the shoter *(law
official)*, and the shoter
might deliver you to the
beit hasohar *(prison house)*.
26 For, omein, truly I say to
you, you may never come

איינער, וואס איז צארנדיק אויף זיין ברודער, וועט זיין חייב
chayev zain vet bruder zain oif tsorendik iz vos einer
liable be will brother his about angry is who one

צום משפט ; און ווער עס וועט זאגן רקא צו
tsu raka zogen vet es ver un mishpot tsum
to Good for nothing say will it who and judgment to the

זיין ברודער, וועט זיין חייב צום סנהדרין ; און ווער עס וועט
vet es ver un Sanhedrin tsum chayev zain vet bruder zain
will it who and Sanhedrin to the liable be will brother his

זאגן , דו נאר, וועט זיין חייב צום פייער פון גיהנום .
Gehinnom fun faier tsum chayev zain vet nar du zogen
Gehinnom of fire to the liable be will fool you say

כג דעריבער ווען דו ברענגסט דיין קרבן צו דעם מזבח ,
mizbeyech dem tsu korben dain brengst du ven deriber
altar the to sacrifice your bring you when therefore

און דארטן דערמאנסטו דיך , אז דיין ברודער האט
hot bruder dain az dich dermonstu dorten un
has brother your that yourself you remember there and

עפעס קעגן דיר, כד זאלסטו דארטן איבערלאזן דיין
dain iberlozen dorten zolstu dir kegen epes
your leave there shall you you against something

קרבן פאר דעם מזבח , און גיי קודם כל אהין, רעד
red ahin kol koidem gei un mizbeyech dem far korben
speak there all before go and altar the before sacrifice

זיך דורך מיט דיין ברודער, און דאן קום און
un kum dan un bruder dain mit durch zich
and come then and brother your with through yourselves

זיי מקריב דיין קרבן . כה ווער משווה מיט דיין
dain mit mushve ver korben dain makrev zai
your with in agreement become sacrifice your offer be

קעגנער געשווינט, בשעת דו ביסט נאך מיט אים אויפן וועג ;
veg oifen im mit noch bist du beshas geshvint kegner
road on the him with still are you while quickly adversary

טאמער וועט דיין קעגנער דיך איבערגעבן צום שופט, און דער
der un shoifet tsum ibergeben dich kegner dain vet tomer
the and judge to the give over you adversary your will lest

שופט צום שוטר, און דו וועסט געווארפן ווערן אין תפיסה
tfise in veren gevorfen vest du un shoter tsum shoifet
prison in to be thrown you will you and police to the judge

out from there until you repay the last peruta *(small coin)*.

[27] You have heard that it was said, LO TINAF *(Do not commit adultery)*. [28] But I say to you that everyone looking upon a woman with taavah *(lust)* for her has already committed niuf *(adultery)* with her in his heart. [29] And if your right eye causes you to commit chet *(sin)*, tear it out and throw it from you, for it is better for you that one of your evarim *(members)* be lost and not your whole basar *(body, flesh)* be thrown into Gehinnom. [30] And if your right hand causes you to commit chet, cut it off and throw it from you, for it is better for you that one of your evarim *(members)* be lost and not that your whole basar may go into Gehinnom.

[31] It was also said, Whoever divorces his wife, let him give to her a "get," a SEFER KERITUT *(bill of divorce)*. [32] But I say to you that everyone

אריין. [כו] באמת זאג איך דיר, דו וועסט פון דארטן בשום אופן
oifen beshum dorten fun vest du dir ich zog be'emes arain
way never there from you will you you I tell truly into

נישט ארויסקומען, ביז דו באצאלסט נישט די לעצטע פרוטה!
prute letste di nisht batsolst du biz aroiskumen nisht
penny last the not pay you until come out not

[כז] איר האט געהערט, אז עס איז געזאגט געווארן: זאלסט
zolst gevoren gezogt iz es az gehert hot ir
you shall become said is it that heard have you

נישט נואפן! [כח] איך אבער זאג אייך, אז יעדער
yeder az aich zog ober ich noyefn nisht
every that you tell however I commit adultery not

איינער, וואס קוקט אויף א פרוי , זי צו גלוסטן, האט שוין
shoin hot glusten tsu zi froi a oif kukt vos einer
already has desire to she woman a at look who one

גענואפט מיט איר אין זיין הארצן. [כט] און אויב דיין
dain oib un hartsn zain in ir mit genoieft
your if and heart his in her with committed adultery

רעכט אויג פארפירט דיך צום שטרויכלען, נעם עס ארויס, און
un arois es nem shtroichlen tsum dich farfirt oig recht
and out it take stumbling to the you misleads eye right

ווארף עס אוועק פון דיר; מחמת עס לוינט זיך דיר,
dir zich loint es machmas dir fun avek es varf
you yourselves profits it because you from away it throw

אז איינס פון דיינע אברים זאל פארלוירן גיין, און נישט דיין
dain nisht un gein farloiren zol eivrem daine fun eins az
your not and go lost may body parts your of one that

גאנצער גוף זאל געווארפן ווערן אין גיהנום אריין. [ל] און אויב
oib un arain Gehinnom in veren gevorfen zol guf gantser
if and into Gehinnom in to be thrown may body whole

דיין רעכטע האנט פארפירט דיך צום שטרויכלען, האק זי אפ,
op zi hak shtroichlen tsum dich farfirt hant rechte dain
up it cut stumbling to the you misleads hand right your

און ווארף זי אוועק פון דיר; מחמת עס לוינט זיך
zich loint es machmas dir fun avek zi varf un
yourselves profits it because you from away it throw and

דיר, אז איינס פון דיינע אברים זאל פארלוירן גיין, און נישט
nisht un gein farloiren zol eivrem daine fun eins az dir
not and go lost may body parts your of one that you

דיין גאנצער גוף זאל גיין אין גיהנום אריין. [לא] און עס איז
iz es un arain Gehinnom in gein zol guf gantser dain
is it and into Gehinnom in go may body whole your

divorcing his wife, except for the DVAR *(indecent thing)* of zenut *(fornication)*, makes her become a noefet *(adulteress)*, and whoever marries a gerusha *(divorcee)* commits niuf *(adultery)*.

33 Again, you have heard that it was said to the ancients, You shall not break your nederim *(vows)*, but you shall repay your vows to Hashem. 34 But I say to you, Do not swear shevuot *(oaths)* at all, neither by Shomayim, for it is the kes malchut of Hashem *(throne of G-d)*, 35 nor by haaretz, for it is the hadom *(footstool)* of his feet, nor by Yerushalayim, for it is the kiryat melech rav *(city of the great king)*. 36 Neither are you to swear by your rosh, for you are not able to make one hair turn white or black. 37 But let your word be ken, ken *(yes, yes)* or lo, lo *(no, no)*, but anything beyond this is lashon horah.

געזאגט געווארן: ווער עס שיידט זיך פון זיין ווייב, זאל ער

er zol vaib zain fun zich sheidt es ver gevoren gezogt

he will wife his from self separates it who become said

איר געבן א גט. [לב] איך אבער זאג אייך, אז יעדער

yeder az aich zog ober ich get a geben ir

every that you tell but I divorce certicate a give her

איינער, וואס שיידט זיך פון זיין ווייב, אחוץ צוליב

tsulib achuts vaib zain fun zich sheidt vos einer

on account of except wife his from self separates who one

א פאל פון זנות, מאכט ער זי מזנה צו

tsu mezane zi er macht zoines fun fal a

to prostitution commit her he makes fornication of case a

זיין. און ווער עס האט חתונה מיט א גרושה, דער איז

iz der grushe a mit chasene hot es ver un zain

is this one divorcee a with marry has it who and do

מזנה. [לג] ווידער האט איר געהערט, אז עס איז

iz es az gehert ir hot vider mezane

is it that heard you have again prostitution commit

געזאגט געווארן צו די קדמונים: זאלסט נישט שווערן פאלש,

falsh shveren nisht zolst kadmoinem di tsu gevoren gezogt

falsely swear not you shall ancients the to become said

זאלסט אבער אפצאלן דיינע שבועות צום האר (ג-ט).

G-t Har tsum shvues daine optsolen ober zolst

G-d L-rd to the oaths your repay however you shall

[לד] איך אבער זאג אייך, שווערט לגמרי נישט; נישט ביים

baim nisht nisht legamre shvert aich zog ober ich

by the not not entirely swear you tell however I

הימל, ווייל עס איז ה'ס כסא הכבוד. [לה] נישט ביי

bai nisht hakoved kisei Hashems iz es vail himel

by not glory throne of Hashem's is it because heaven

דער ערד, ווייל זי איז א פוסבענקל פאר זיינע פיס; נישט ביי

bai nisht fis zaine far fusbenkel a iz zi vail erd der

by not feet His for footstool a is it because earth the

ירושלים, ווייל דאס איז די שטאט פון דעם גרויסן מלך.

Melech groisn dem fun shtot di iz dos vail Yerushalayim

king great the of city the is this because Yerushalayim

[לו] זאלסט אויך נישט שווערן ביי דיין קאפ, ווייל דו קענסט

kenst du vail kop dain bai shveren nisht och zolst

can you because head your by swear not also you shall

נישט קיין איינציקע האר ווייס אדער שווארץ מאכן. [לז] נאר זאל

zol nor machen shvarts oder vais hor eintsike kein nisht

let but make black or white hair single any not

אייער ווארט זיין; יא , יא ; ניין , ניין ! און וואס איז מער ווי די
di vi mer iz vos un nein nein yo yo zain vort eier
the than more is what and no no yes yes be word your

דאזיקע איז פונם בייזן.
beizn funem iz dozike
evil from the is these

לח איר האט געהערט, אז עס איז געזאגט געווארן: אן אויג פאר
far oig an gevoren gezogt iz es az gehert hot ir
for eye an become said is it that heard have you

אן אויג, און א צאן פאר א צאן ; לט איך אבער זאג אייך:
aich zog ober ich tson a far tson a un oig an
you tell however I tooth a for tooth a and eye an

איר זאלט זיך נישט אנטקעגנשטעלן דעם בייזן; נאר ווען
ven nor beizn dem antkegenshtelen nisht zich zolt ir
when but evil the resist not yourselves shall you

עמיצער פאטשט דיך אויף דיין רעכטער באק , נייג אים אויך
oich im neig bak rechter dain oif dich patsht emitser
also him bend cheek right your on you slaps someone

די אנדערע צו . מ און דעם , וואס וויל זיך משפטן מיט
mit mishpeten zich vil vos dem un tsu andere di
with judge self wants who the one and to other the

דיר און אוועקנעמען דיין העמד, לאז אים אויך דעם אויבער בגד .
beged oiber dem oich im loz hemd dain aveknemen un dir
cloak over the also him let shirt your take away and you

מא און ווער עס צווינגט דיך צו גיין א מייל, גיי מיט אים צוויי.
tsvei im mit gei mail a gein tsu dich tsvingt es ver un
two him with go mile a go to you compels it who and

מב גיב צו דעם , וואס בעט ביי דיר, און פון דעם , וואס
vos dem fun un dir bai bet vos dem tsu gib
who the one of and you by ask who the one to give

וויל ביי דיר בארגן , דריי דיך נישט אוועק. מג איר האט
hot ir avek nisht dich drai borgen dir bai vil
have you away not yourself turn borrow you by wants

געהערט, אז עס איז געזאגט געווארן: דו זאלסט ליב האבן
hoben lib zolst du gevoren gezogt iz es az gehert
have love you shall you become said is it that heard

דיין חבר , און האסן דיין שונא ; מד איך אבער זאג
zog ober ich soine dain hasen un chaver dain
tell however I enemy your hate and neighbor your

אייך: האט ליב אייערע שונאים , און זייט מתפלל פאר די ,
di far mispalel zeit un sonim eiere lib hot aich
those for pray be and enemies your love have you

38 You have heard that it was said, AYIN TAKHAT AYIN, SHEN TAKHAT SHEN *(An eye for an eye and a tooth for a tooth).* 39 But I say to you, Do not set yourself against the rasha *(evil person)*, but whoever hits you on your right cheek, turn to him also the other cheek. 40 And the one wishing to sue you and take your tunic, give to him also your kaftan. 41 And whoever will force you to go one mile, go with him two. 42 And the one asking you to give and the one wishing to borrow from you, from these do not turn away.

43 You have heard that it was said, V'AHAVTA L'REACHA *(You shall love your neighbor)*, and you shall hate your oyev *(enemy)*. 44 But I say to you, Love your enemies, and offer tefillos *(prayers)* for the ones bringing redifah *(persecution)* upon you. 45 Do this so that you may

become banim of your Av sh'ba'Shomayim, for His shemesh *(sun)* He makes to rise on the ra'im *(evil ones)* and the tovim *(good ones)*, and He sends His geshem *(rain)* upon the tzaddikim *(righteous ones)* and the resha'im *(unrighteous ones)*.
46 For if you have ahavah *(love)* for the ones who have ahavah for you, what sachar *(reward)* do you have? Even the mochesim *(tax collectors)* do that, don't they? 47 And if you give Drishat Shalom *(greetings)* only to your Achim, what extraordinary thing are you doing? Don't even the Goyim do the same?
48 Therefore, be shlemim *(complete)*, even as is your Av sh'ba'Shomayim.

6 Be careful that you don't practice your tzedakah *(charity giving)* before Bnei Adam in order to varf *(show off, flaunt)* to be seen by Bnei Adam; for then you have no sachar *(reward)* with your Av sh'ba'Shomayim.

2 Therefore, whenever you contribute tzedakah, don't blow the shofar

וואס פארפאלגן אייך; מה כדי איר זאלט זיין קינדער פון אייער
vos farfolgen aich kedei ir zolt zain kinder fun eier
who you persecute so that you shall be children of your

פאטער, וואס איז אין הימל . ווייל ער לאזט זיין זון שיינען
Foter vos iz in himel vail er lozt zain zun shainen
Father who is in heaven because He allows his sun to shine

אויף בייזע און אויף גוטע, און לאזט רעגענען אויף צדיקים און
oif beize un oif gute un lozt regenen oif tsadikim un
on evil and on good and allows it to rain on righteous and

אויף רשעים . מו מחמת אויב איר וועט ליב האבן די , וואס
oif reshoiem machmas oib ir vet lib hoben di vos
on unrighteous because if you will love have those who

האבן אייך ליב , וואס פאר א שכר האט איר? צי טאן דען די
hoben aich lib vos far a sachar hot ir tsi ton den di
have you love who for a reward have you do then the

שטייער אויפמאנער נישט דאס זעלביקע? מז און אויב איר גיט אפ
shtaier oifmoner nisht dos zelbike un oib ir git op
tax collector not the same and if you give up

שלום נאר אייערע ברידער אליין , וואס טוט איר דא מער ?
sholem nor eiere brider alein vos tut ir do mer
peace only your brothers alone what do you here more

צי טאן דען די גויים נישט אויך דאס זעלביקע? מח דעריבער
tsi ton den di Goyim nisht oich dos zelbike deriber
do then the non-Jews not also the same therefore

זאלט איר זיין פולקום, ווי אייער הימלישער פאטער איז פולקום.
zolt ir zain fulkum vi eier himlisher Foter iz fulkum
shall you be perfect as your heavenly Father is perfect

ו גיט אכטונג , אז איר זאלט נישט טאן אייער צדקה
git achtung az ir zolt nisht ton eier tsedoke
give attention that you shall not do your righteousness

פאר לייטן , כדי פון זיי געזען צו ווערן; און אויב
far laitn kedei fun zei gezen tsu veren un oib
for others in order that by them seen to be and if

נישט, האט איר נישט קיין שכר ביי אייער פאטער, וואס איז אין
nisht hot ir nisht kein sachar bai eier Foter vos iz in
not you have not any reward by your Father who is in

הימל . ב דעריבער ווען דו טוסט א גמילות חסד , לאז
himel deriber ven du tust a gemiles chesed loz
heaven therefore when you do a bestowal of grace let

נישט אויסטראמפייטערן פאר דיר, ווי די צבועקעס טאן אין די
nisht oistrompeiteren far dir vi di tsvuakes ton in di
not to trumpet out before you as the hypocrites do in the

before you, as the tzevuim *(hypocrites)* do in the shuls and in the streets, in order that they may receive kavod *(glory)* from Bnei Adam. Omein, truly I say to you, they have their sachar *(reward)*. 3 But when you contribute tzedakah, do not let your left hand have da'as *(knowledge)* of what your right hand is doing, 4 so that your tzedakah may be nistar *(hidden, in secret)*, and your Av HaRoeh b'seter *(Father, the One seeing in secret)* sachar *(reward)* will give you.

5 And whenever you daven *(pray)*, do not be as the tzevuim *(hypocrites)*; for they love to stand and daven in the shuls and on the street corners so that they may be seen by an audience. Omein, truly I say to you, they have their sachar. 6 But you, whenever you daven, enter into the secret place, your secret cheder, and, having shut your door, offer tefillos to your Av Asher b'Seter *(Father Who is in Secret)*, and your Av haRoeh b'seter *(Father, the One seeing in secret)* sachar will give you.

שולן און אויף די גאסן , כדי געלויבט צו ווערן פון
fun veren tsu geloibt kedei gasn di oif un shuln
from to be to praised so that streets the on and synagogues

לייטן . באמת זאג איך אייך, זיי האבן שוין זייער שכר .
sachar zeier shoin hoben zei aich ich zog be'emes laitn
reward their already have they you I say truly people

ג דו אבער ווען דו טוסט א גמילות חסד זאל דיין
dain zol chesed gemiles a tust du ven ober du
your shall grace generosity of a you do you when however you

לינקע האנט נישט וויסן , וואס די רעכטע טוט , ד כדי
kedei tut rechte di vos visen nisht hant linke
in order that does right one the what know not hand left

דיין גמילות חסדים זאל בלייבן פארבארגן; און דיין
dain un farborgen blaiben zol chasadim gemiles dain
your and secret remain shall grace generosity of your

פאטער, וואס זעט אין פארבארגעניש, וועט דיר פארגעלטן .
fargeltn dir vet farborgenish in zet vos Foter
render payment you will secrecy in sees who Father

ה און ווען איר טוט תפילה, זאלט איר נישט זיין ווי די
di vi zain nisht ir zolt tfile tut ir ven un
the as do not you shall prayer do you when and

צבועקעס , ווייל זיי האבן ליב תפילה צו טאן ווען זיי
zei ven ton tsu tfile lib hoben zei vail tsvuakes
they when do to prayer love have they because hypocrites

שטייען אין די שולן און אויף די עקן פון די גאסן ,
gasn di fun ekn di oif un shuln di in shteien
streets the of corners the on and synagogues the in stand

כדי זיך צו באווייזן פאר מענטשן. באמת זאג איך
ich zog be'emes mentshn far bavaizen tsu zich kedei
I tell truly people before be seen to themselves so that

אייך, זיי האבן שוין זייער שכר . ו דו אבער, ווען דו
du ven ober du sachar zeier shoin hoben zei aich
you when but you reward their already have they you

טוסט תפילה, גיי אריין אין דיין חדרל , און פארשליס
farshlis un cheiderl dain in arain gei tfile tust
shut and inner little room your in into go prayer you do

די טיר , און זיי מתפלל צו דיין פאטער, וואס איז פארבארגן,
farborgen iz vos Foter dain tsu mispalel zai un tir di
hidden is who Father your to prayer make and door the

און דיין פאטער, וואס זעט אין פארבארגעניש, וועט דיר פארגעלטן.
fargeltn dir vet farborgenish in zet vos Foter dain un
repay you will secret in sees who Father your and

7 But when you daven,
do not babble on and on
maarich *(extended, long
winded)* and vacuously
and without kavvanah
*(heartfelt direction,
intention)* like the Goyim.
For the Goyim think that
in their verbosity their
techinnah will be heard.
8 Therefore, nisht azoi *(not
so)*! Be different, for your
Av has daas *(knowledge)*
of what things you have
need before you ask Him.
9 Therefore, when you
offer tefillos, daven like
this, in this manner:
Avinu sh'ba'Shomayim
(Our Father in heaven),
yitkadash shmecha
(hallowed be your Name).
10 Tavo malchutechah *(Thy
Kingdom come)* Ye'aseh
rtzonechah *(Thy will be
done)* kmoh vaShomayim
ken ba'aretz *(on earth as it
is in heaven)*. 11 Es lechem
chukeinu ten lanu hayom
*(Give us today our daily
bread)*, 12 u-slach lanu
es chovoteinu kaasher
salachnu *(and forgive us
our debts as we forgive)* gam
anachnu lachayaveinu
(also our debtors). 13 V'al
tvi'einu lidey nisayon *(And*

ז און תפילה טוענדיק, זאלט איר נישט פלאפלען ווי די גוים ;
Goyim di vi plaplen nisht ir zolt tuendik tfile un
non-Jews the like babble not you shall doing pray and

מחמת זיי מיינען, אז דורך א סך ווערטער זייערע, וועלן
velen zeiere verter sach a durch az meinen zei machmas
will their words many a through that think they because

זיי דערהערט ווערן . ח דעריבער זייט נישט גלייך ווי זיי !
zei vi glaich nisht zeit deriber veren derhert zei
them as like not be therefore become heard they

מחמת ה׳ , אייער פאטער, ווייסט וואס איר באדארפט,
badarft ir vos veist Foter eier Hashem machmas
need you what knows Father your Hashem because

איידער איר בעט אים. ט דעריבער זאלט איר אזוי תפילה
tfile azoi ir zolt deriber im bet ir eider
prayer in this way you shall therefore him ask you before

טאן:
ton
do

אונדזער פאטער, וואס דו ביסט אין הימל ,
himel in bist du vos Foter undzer
heaven in are you who Father our

געהייליקט זאל ווערן דיין נאמען .
nomen dain veren zol geheilikt
Name of your to be shall holy

י זאל דיין מלכות קומען .
kumen Malchus dain zol
to come kingdom of your shall

זאל דיין רצון געשען ,
geshen rotsn dain zol
to happen will your shall

ווי אין הימל , אזוי אויך אויף דער ערד .
erd der oif oich azoi himel in vi
earth the on also just as heaven in as

יא אונדזער טעגלעך ברויט גיב אונדז היינט.
haint undz gib broit teglech undzer
today us give bread daily our

יב און פארגיב אונדז אונדזערע חובות,
choives undzere undz fargib un
debt our us forgive and

ווי אויך מיר האבן פארגעבן די , וואס זענען אונדז שולדיק.
shuldik undz zenen vos di fargeben hoben mir oich vi
in debt to us are who the forgiven have we also as

lead us not into temptation), ki im chaltzeinu min harah *(but deliver us from evil)*. 14 For if you give men mechila *(pardon, forgiveness)* for their chattaim *(sins)*, so also your Av sh'ba'Shomayim will give selicha *(forgiveness)* to you. 15 But if you do not give men mechila *(forgiveness)*, neither will your chattaim receive selicha from your Av.

יג און ברענג אונדז נישט צו קיין נסיון ,
nisoyen kein tsu nisht undz breng un
temptation any to not us bring and

נאר זיי אונדז מציל פון שלעכטס
shlechts fun matsl undz zai nor
evil from save us be but

(מחמת דיין איז דאס מלכות ,
Malchus dos iz dain machmas
kingdom of the is yours because

און די מאכט, און די הערלעכקייט,
herlechkeit di un macht di un
glory the and power the and

אויף אייביק ! אמן .)
Omein eibik oif
Amen eternal on

יד מחמת אויב איר פארגיט די מענטשן זייערע פעלערן, וועט
vet felern zeiere mentshn di fargit ir oib machmas
will lack their people the forgive you if because

אייער הימלישער פאטער אייך אויך פארגעבן. טו ווען אבער
ober ven fargeben oich aich Foter himlisher eier
however when forgive also you Father heavenly your

איר פארגיט די מענטשן נישט, וועט אייער פאטער אייך אויך נישט
nisht oich aich Foter eier vet nisht mentshn di fargit ir
not also you Father your will not people the forgive you

פארגעבן אייערע עבירות .
aveires eiere fargeben
transgressions your forgive

16 And whenever you undergo a tzom *(fast)*, don't be like the sullen tzevuim *(hypocrites)*, for they disfigure their faces to parade their tzom *(fast)*. Omein, truly I say to you, they have received their sachar *(reward)*. 17 But when you undergo a tzom, anoint your rosh with shemen and wash your

טז און ווען איר פאסט, זאלט איר נישט זיין ווי די צבועקעס ,
tsvuakes di vi zain nisht ir zolt fast ir ven un
hypocrites the as be not you shall fast you when and

מיט א זויער פנים ; מחמת זיי פארפינסטערן זייערע פנימער ,
penemer zeiere farfinstern zei machmas ponem zoier a mit
faces their make bitter they because face sour a with

כדי זיך צו באווייזן פאר מענטשן, אז זיי פאסטן.
fasten zei az mentshn far bavaizen tsu zich kedei
fast they that people before show to themselves so that

באמת זאג איך אייך, זיי האבן שוין זייער שכר . יז דו
du sachar zeier shoin hoben zei aich ich zog be'emes
you reward their already have they you I tell in truth

אבער , ווען דו פאסט, זאלב דיר דעם קאפ מיט אייל, און
un eil mit kop dem dir zalb fast du ven ober
and oil with head the you anoint fast you when however

face, 18 so that your tzom is concealed from Bnei Adam but not from your Av Asher b'Seter *(Father Who is in Secret)*. And your Av HaRoeh b'seter *(Father the One seeing in secret)* will give you sachar.

19 Do not store up for yourselves otzarot *(treasures)* on haaretz, where moth and rust destroy and where ganavim *(thieves)* break in and steal. 20 But zahmlet aich *(collect for yourselves)* otzarot *(treasures)* in Shomayim, where neither moth nor rust destroys; neither do ganavim break in and steal. 21 For where your otzar is, there also will be your lev.

22 The eye is the menorah of the basar. Therefore, if your eye is unblurred, then your whole basar will be lighted. 23 But if yours is the ayin horo, your kol basar is choshech; if ohr choshech, great choshech!

24 No one is able to serve two adonim *(masters)*. For

וואש דיר אפ דאס פנים ; יח כדי זאלסט נישט געזען ווערן
veren gezen nisht zolst kedei ponem dos op dir vash
become seen not you shall so that face the up you wash

פון מענטשן, אז דו פאסט, נאר פאר דיין פאטער, וואס איז
iz vos Foter dain far nor fast du az mentshn fun
is who Father your for only fast you that people by

פארבארגן; און דיין פאטער, וואס זעט אין פארבארגעניש, וועט
vet farborgenish in zet vos Foter dain un farborgen
will secrecy in sees who Father your and concealed

דיר פארגעלטן .
fargeltn dir
render payment you

יט זאמלט אייך נישט איין קיין אוצרות אויף דער ערד , וואו
vu erd der oif oitseres kein ein nisht aich zamlt
where earth the on treasures any one not you collect

מילב און זשאווער פארדארבן, און וואו גנבים גראבן אונטער
unter groben ganovem vu un fardarbn zhaver un milb
under dig thieves where and corrupt rust and moth

און גנבענען אוועק. כ נאר זאמלט אייך איין אוצרות אין הימל ,
himel in oitseres ein aich zamlt nor avek ganvenen un
heaven in treasures one you collect but away steal and

וואו נישט די מילב נישט דער זשאווער פארדארבן, און וואו
vu un fardarbn zhaver der nisht milb di nisht vu
where and corrupt rust the not moth the not where

גנבים גראבן נישט אונטער און גנבענען נישט אוועק .
avek nisht ganvenen un unter nisht groben ganovem
went away not steal and under not dig thieves

כא מחמת וואו דיין אוצר איז, דארט וועט אויך דיין הארץ
harts dain oich vet dort iz oitser dain vu machmas
heart your also will there is treasure your where because

זיין . כב דאס ליכט פון דעם גוף איז דאס אויג. כג אויב דעריבער
deriber oib oig dos iz guf dem fun licht dos zain
therefore if eye the is body the of light the be

דיין אויג איז געזונט , וועט דיין גאנצער גוף זיין ליכטיק. ווען
ven lichtik zain guf gantser dain vet gezunt iz oig dain
when light be body entire your will healthy is eye your

אבער דיין אויג איז בייז, וועט דיין גאנצער גוף זיין פינסטער.
finster zain guf gantser dain vet beiz iz oig dain ober
dark be body entire your will evil is eye your however

דעריבער אויב דאס ליכט, וואס איז אין דיר, איז פינסטער, ווי
vi finster iz dir in iz vos licht dos oib deriber
how dark is you in is which light the if therefore

either he will have sinah *(hatred)* for the one and ahavah *(love)* for the other, or he will be devoted to the one and despise the other. You cannot serve Hashem and Mammon *(Money)*.

25 Therefore, I say to you, Do not have a LEV ROGEZ *(anxious heart)* about your life, what you might wear or what you might drink, nor for your basar, what you might put on. Is not life more than okhel *(food)* and basar more than malbush *(clothing)*? 26 Look to the OPH HASHOMAYIM *(birds of heaven)*, for they do not sow nor reap nor gather into storehouses, and your Av sh'ba'Shomayim feeds them. Are you yourselves not worth more than they? 27 And who among you by a LEV ROGEZ is able to add to his life span one cubit? 28 And why have a LEV ROGEZ *(anxious heart)* about malbush *(clothing)*? Observe the lilies of the field, how they grow. They do not labor nor spin. 29 But I say to you that not even Sh'lomo HaMelech in all his kavod *(glory)* was

גרויס איז די חושך ! כד קיינער קען נישט דינען צווי הארן ;
harn tsvei dinen nisht ken keiner choishech di iz grois
masters two serve not can no one darkness the is great

מחמת אדער ער וועט דעם איינעם פיינט האבן, און ליב האבן
hoben lib un hoben faint einem dem vet er oder machmas
have love and have hatred one the will he or because

דעם אנדערן, אדער ער וועט זיך האלטן ביי איינעם, און דעם
dem un einem bai halten zich vet er oder andern dem
the and one by hold himself will he or other the

אנדערן פאראכטן. איר קענט נישט דינען ה׳ און ממון .
mamon un Hashem dinen nisht kent ir farachten andern
money and Hashem serve not can you scorn other

כה דערפאר זאג איך אייך: זארגט נישט פאר אייער לעבן, וואס איר
ir vos leben eier far nisht zorgt aich ich zog derfar
you what live your for not worry you I say therefore

זאלט עסן , אדער וואס איר זאלט טרינקען; און אויך נישט פאר
far nisht oich un trinken zolt ir vos oder esen zolt
for not also and drink shall you who or to eat shall

אייער גוף , וואס איר זאלט אנטאן. צי איז דען נישט דאס לעבן
leben dos nisht den iz tsi onton zolt ir vos guf eier
life the not then is put on shall you what body your

מער ווי די שפייז, און דער גוף מער ווי די קליידונג?
kleidung di vi mer guf der un shpaiz di vi mer
clothing the than more body the and food the than more

כו קוקט אויף די פייגל פון הימל , אז זיי זייען נישט, און
un nisht zeien zei az himel fun feigel di oif kukt
and not sow they that heaven of birds the on look

שניידן נישט, און זאמלען אויך נישט אין שייערס אריין ; און אייער
eier un arain shaiers in nisht oich zamlen un nisht shnaiden
your and inside barns in not also gather and not reap

הימלישער פאטער שפייזט זיי . צי זענט איר דען נישט פיל
fil nisht den ir zent tsi zei shpaizt Foter himlisher
much not then you are them feeds Father heavenly

מער ווערט ווי זיי ? כז און ווער פון אייך זארגנדיק, קען
ken zorgendik aich fun ver un zei vi vert mer
can worrying you of who and they than worth more

צולייגן אן אייל צו זיין געוואוקס? כח און פארוואס זארגט איר
ir zorgt farvos un gevuks zain tsu ell an tsuleigen
you worry why and stature his to cubit a add

זיך וועגן א מלבוש ? לערנט זיך אראפ פון די
di fun arop zich lernt malbesh a vegen zich
the from down yourselves teach clothing a about yourselves

clothed as one of these.
30 And if Hashem thus clothes the grass of the field that exists today and tomorrow is thrown into a furnace, how much more will he clothe you, you ones of little emunah?
31 Therefore, do not have a LEV ROGEZ, saying, What might we eat? or What might we drink? or With what might we clothe ourselves?
32 For all these things the Goyim strive. For your Av sh'ba'Shomayim bavorn *(anticipates)* that you need all these things. 33 But seek first the Malchut Hashem and the Tzidkat Hashem, and all these things will be added to you.

34 Therefore, do not have a LEV ROGEZ for tomorrow, for makhar *(tomorrow)* will care for itself. Each day has enough tzoros of its own.

ליליעס פון פעלד, ווי זיי וואקסן; זיי ארבעטן נישט און שפינען
shpinen un nisht arbeten zei vaksen zei vi feld fun lilies
spin and not work they grow they how field of lilies

נישט; [כט] איך זאג אייך אבער , אז שלמה מיט זיין גאנצער
gantser zain mit Shloime az ober aich zog ich nisht
whole his with Solomon that however you say I not

פראכט איז נישט געווען אזוי אנגעטאן, ווי איינע פון די
di fun eine vi ongeton azoi geven nisht iz pracht
the of one as dressed in this way was not is glory

דאזיקע. [ל] און אויב ה׳ קליידט אזוי אָן דאס
dos on azoi kleidt Hashem oib un dozike
the without in this way puts clothes Hashem if and these

גראז פון פעלד, וואס היינט איז עס דא , און צומארגנס ווערט
vert tsumorgens un do es iz haint vos feld fun groz
is tomorrow and here it is today which field of grass

עס געווארפן אין אויוון אריין, וועט ער דען נישט פיל מער
mer fil nisht den er vet arain oiven in gevorfen es
more much not then he will into furnace in thrown it

אייך (קליידן), איר קליינגלויביקע ? [לא] דעריבער זאלט איר נישט
nisht ir zolt deriber kleingloibike ir kleiden aich
not you shall therefore small believer you clothe you

זארגן , אזוי צו זאגן : וואס וועלן מיר עסן , אדער וואס וועלן מיר
mir velen vos oder esen mir velen vos zogen tsu azoi zorgen
we will what or to eat we will what say to so worry

טרינקען, אדער מיט וואס וועלן מיר זיך קליידן? [לב] מחמת
machmas kleiden zich mir velen vos mit oder trinken
because clothe ourselves we will what with or drink

די גויים זוכן דאס אלץ; יא , אייער הימלישער פאטער
Foter himlisher eier yo alts dos zuchen Goyim di
Father heavenly your yes all this seek non-Jews the

ווייסט , אז איר נויטיקט זיך אין דעם אלעם. [לג] זוכט אבער
ober zucht alem dem in zich noitikt ir az veist
however seek all the in self need you that knows

צום אלעמערשטן זיין מלכות , און זיין גערעכטיקייט ; און
un gerechtikeit zain un Malchus zain alemershtn tsum
and righteousness his and kingdom of his first to the

דאס אלץ וועט אייך צוגעגעבן ווערן. [לד] זארגט זשע נישט אויף
oif nisht zhe zorgt veren tsugegeben aich vet alts dos
about not then worry to be given you will all the

מארגן ; מחמת דער מארגנדיקער טאג וועט זארגן פאר זיך
zich far zorgen vet tog morgendiker der machmas morgen
itself for worry will day tomorrow's the because tomorrow

אליין . דער טאג האט גענוג זיין אייגן בייז.
beiz eigen zain genug hot tog der alein
evil own its enough has day the alone

7 Judge not lest you
be judged. 2 For with
what gezar din *(verdict)*
you judge, you will be
judged, and with what
measure you measure,
it will be measured to
you. 3 And why do you see
the speck in the eye of
your Ach, but you do not
consider the beam in your
own eye. 4 Or how will you
say to your Ach, Let me
take the speck out from
your eye! And, hinei! The
beam is in your own eye!
5 Tzevua *(hypocrite)*, first
take the beam out of your
eye, and then you will see
clearly enough to take out
the speck from the eye of
your Ach.
6 Do not give the kodesh
to kelevim nor throw your
pearls before chazirim,
lest they will trample them
with their feet and turn
around and tear you into
pieces.

ז משפט נישט, כדי איר זאלט נישט געמשפט ווערן.
veren gemishpet nisht zolt ir kedei nisht mishpot
to be judged not shall you in order that not judge

ב מחמת מיט וואס פאר א משפט איר אורטיילט, וועט איר
ir vet urteilt ir mishpot a far vos mit machmas
you will sentence you judgment a for what with because

געמשפט ווערן, און מיט וועלכער מאס איר מעסט , וועט
vet mest ir mos velcher mit un veren gemishpet
will measure you measure of which with and to be judged

אייך געמאסטן ווערן. ג און וואס זעסטו דאס שפענדל אין
in shpendl dos zestu vos un veren gemosten aich
in splinter the do you see why and to be measured you

דיין ברודערס אויג, אבער דעם קלאץ, וואס איז אין דיין אויג,
oig dain in iz vos klots dem ober oig bruders dain
eye your in is which beam the but eye brother's your

באמערקסטו נישט? ד אדער ווי אזוי קענסטו זאגן צו דיין
dain tsu zogen kenstu azoi vi oder nisht bamerkstu
your to say you can in this way as or not you notice

ברודער: לאז מיך ארויסנעמען דאס שפענדל פון דיין אויג; און
un oig dain fun shpendl dos aroisnemen mich loz bruder
and eye your from splinter the remove me let brother

זע , דער קלאץ איז אין דיין אויג? ה דו צבועק , ווארף צום
tsum varf tsvuak du oig dain in iz klots der ze
to the throw hypocrite you eye your in is beam the look

ערשט ארויס דעם קלאץ פון דיין אויג; און דעמאלט וועסטו זען
zen vestu demolt un oig dain fun klots dem arois ersht
see will you then and eye your from log the out first

קלאר ארויסצונעמען דאס שפענדל פון דיין ברודערס אויג.
oig bruders dain fun shpendl dos aroistsunemen klor
eye brother's your from splinter the to take out clearly

ו גיט נישט דאס הייליקע צו די הינט, און ווארפט נישט אייערע
eiere nisht varft un hint di tsu heilike dos nisht git
your not throw and dogs the to holy the not give

פערל פאר די חזירים , טאמער וועלן זיי זיי צעטרעטן
tsetreten zei zei velen tomer chazeirem di far perl
trample them they will in case swine the before pearls

מיט זייערע פיס, און אומקערנדיק זיך אייך צערייסן .
tseraisen aich zich umkerndik un fis zeiere mit
tear apart you themselves returning and feet their with

7 Keep asking and it
shall be given to you; keep
searching and you shall
find; keep knocking and
the delet shall be opened
to you. 8 For everyone
asking receives, and the
one searching finds, and
to the one knocking the
delet will be opened. 9 Or
what man is there among
you the ben of whom will
ask for lechem *(bread)*,
and he will give him a
stone. 10 Or if he asks
for a dag *(fish)*, will give
him a nachash *(snake)*?
11 Therefore, if you, being
ra'im *(evil ones)*, know to
give matanot tovot *(good
gifts)* to your yeladim, how
much more does your
Av sh'ba'Shomayim give
hatov *(the good)* to the ones
asking Him.
12 Therefore, everything
that you wish Bnei Adam
do for you, thus also you
do for them. For this is the
Torah and the Neviim.

ז בעט, און עס וועט אייך געגעבן ווערן; זוכט, און איר וועט
vet ir un zucht veren gegeben aich vet es un bet
will you and seek to be given you will it and ask

געפינען; קלאפט אָן , און עס וועט אייך אויפגעמאכט ווערן !
veren oifgemacht aich vet es un on klapt gefinen
become open you will it and onwards knock find

ח מחמת יעדער , וואס בעט, באקומט; און דער, וואס זוכט ,
zucht vos der un bakumt bet vos yeder machmas
seeks who the and receives asks who everyone because

געפינט; און דעם , וואס קלאפט אָן , וועט אויפגעמאכט
oifgemacht vet on klapt vos dem un gefint
opened will onwards knocks who the one and finds

ווערן . ט אדער וועלכער מענטש צווישן אייך איז עס, וואס, אויב
oib vos es iz aich tsvishen mentsh velcher oder veren
if who it is you among man which or become

זיין זון זאל אים בעטן ברויט, וועט ער אים געבן א שטיין? י אדער
oder shtein a geben im er vet broit beten im zol zun zain
or stone a give him he will bread ask him shall son his

אויב ער זאל בעטן א פיש, וועט ער דען אים געבן א שלאנג?
shlang a geben im den er vet fish a beten zol er oib
snake a give him then he will fish a ask shall he if

יא אויב דעריבער איר, זייענדיק שלעכט, ווייסט צו געבן גוטע גאב
gob gute geben tsu veist shlecht zaiendik ir deriber oib
gifts good give to know evil being you therefore if

צו אייערע קינדער , וויפל מער וועט אייער פאטער, וואס איז אין
in iz vos Foter eier vet mer vifel kinder eiere tsu
in is who Father your will more how children your to

הימל , געבן גוטס צו די , וואס בעטן אים? יב דעריבער אלץ,
alts deriber im beten vos di tsu guts geben himel
all therefore him ask who the to good give heaven

וואס איר ווילט, אז די מענטשן זאלן אייך טאן, טוט אויך
oich tut ton aich zolen mentshn di az vilt ir vos
also do do you should people the that want you which

אזוי פאר זיי ; מחמת דאס דאזיקע איז די תורה און די
di un toire di iz dozike dos machmas zei far azoi
the and law the is these that because them for that way

נביאים .
neviim
prophets

13 Enter through the derech *(way)* of the shaar hatzarut *(gate of narrowness)*, for wide is the delet and broad is the rekhov *(street)* leading to Avaddon *(destruction, hell, Abaddon)*, and rabbim *(many)* are they who enter through it. 14 But tzar *(narrow)* is the delet and constricted is the Derech *(Way)* that leads to Chayyim *(life)* and few are the ones finding it.

יג גייט אריין דורך דעם ענגן טויער; ווייל געראם
geram vail toier engn dem durch arain geit
spacious because gate narrow the through in go

איז דאס טויער, און אויסגעברייטערט דער וועג, וואס פירט צו
tsu firt vos veg der oisgebreitert un toier dos iz
to leads which way the broad and gate the is

פארדארבונג, און א סך זענען עס , וואס גייען אריין דורך
durch arain geien vos es zenen sach a un fardarbung
through in go who there are many a and corruption

דעם דאזיקן . יד ווי ענג איז אבער דאס טויער, און שמאל
shmol un toier dos ober iz eng vi dozikn dem
narrow and gate that however is tight how same one that

דער וועג, וואס פירט צום לעבן, און ווייניק זענען די , וואס
vos di zenen veinik un leben tsum firt vos veg der
who those are few and life to the leads which way the

געפינען אים.
im gefinen
it find

15 Beware of the neviei hasheker *(false prophets)*, who come to you in the malbush *(clothing)* of kevasim *(sheep)*, but within are ravenous ze'evim *(wolves)*. 16 By their perot *(fruits)* you will have da'as of them. Surely grapes are not gathered from thorns nor figs from thistles, are they? 17 So every etz tov *(good tree)* produces pri tov *(good fruit)*, but the etz nishchat *(corrupt tree)* produces pri rah. 18 An etz tov is not able to produce pri rah nor is an etz nishchat able to produce pri tov. 19 Kol etz *(every tree)* not producing

טו היט זיך פאר די פאלשע נביאים , וואס קומען צו
tsu kumen vos neviim falshe di far zich hit
to to come who prophets false the for self beware

אייך אין קליידער פון שאף , אינעווייניק אבער זענען זיי
zei zenen ober ineveinik shof fun kleider in aich
they are however inside sheep of clothing in you

פארצוקנדיקע וועלף . טז פון זייערע פירות זאלט איר זיי
zei ir zolt peires zeiere fun velf fartsukendike
them you shall fruit their from wolves devouring

דערקענען. צי קלויבט מען דען וויינטרויבן פון דערנער, אדער
oder derner fun vaintroiben den men kloibt tsi derkenen
or thorns from grapes then one gather does recognize

פייגן פון שטעכלקעס? יז אזוי א גיט יעדער גוטער בוים
boim guter yeder git a azoi shtechlkes fun faign
tree good every yields a in this way thistles from figs

ארויס גוטע פירות; דער פארפוילטער בוים אבער גיט ארויס
arois git ober boim farfoilter der peires gute arois
out yields however tree bad the fruit good out

שלעכטע פירות. יח א גוטער בוים קען נישט ברענגען קיין שלעכטע
shlechte kein brengen nisht ken boim guter a peires shlechte
bad any bring not can tree good a fruit bad

פירות, און א פארפוילטער בוים נישט ברענגען קיין גוטע פירות.
peires gute kein brengen nisht boim farfoilter a un peires
fruit good any bring not tree bad a and fruit

pri tov is cut off and is thrown into HaEish *(the Fire)*. 20 Therefore, by their perot *(fruits)* you shall have da'as of them.

21 Not all the ones saying to me, Adoneinu, Adoneinu, will enter the Malchut HaShomayim, but the one doing the ratzon Avi sh'ba'Shomayim *(the will of my Father in Heaven)*. 22 Many will say to me on that Day, Adoneinu, Adoneinu, did we not speak as neviim in your Name? Did we not cast out shedim *(evil spirits, demons)* in your Name? Did we not accomplish many niflaot *(miracles)* in your Name? 23 And then I will tell them to their face, I never had da'as of you. Depart from me, you workers of mufkarut *(lawlessness)*.

24 Therefore, everyone who hears these devarim *(words)* of mine and does them, is like a chacham *(wise man)* who built his bais *(house)* upon the Tzur *(Rock)*. 25 And the geshem *(rain)* came down, the floods arrived, and the winds blew and beat against that bais, and it

יט יעדער בוים, וואס גיט נישט ארויס קיין גוטע פירות, ווערט
vert peires gute kein arois nisht git vos boim yeder
becomes fruit good any out not gives which tree every

אפגעהאקט , און געווארפן אין פייער אריין. כ דעריבער זאלט
zolt deriber arain faier in gevorfen un opgehakt
shall therefore into fire in thrown and chopped down

איר זיי דערקענען פון זייערע פירות. כא נישט יעדער איינער,
einer yeder nisht peires zeiere fun derkenen zei ir
one every not fruit their from recognize them you

וואס זאגט צו מיר, האר, האר, וועט אריינגיין אין מלכות
Malchus in araingein vet Har Har mir tsu zogt vos
kingdom of in enter will L-rd L-rd me to says who

השמים , נאר דער , וואס טוט דעם רצון פון מיין פאטער,
Foter main fun rotsn dem tut vos der nor HaShomaiem
Father my of will of the does who the one but heaven

וואס איז אין הימל . כב א סך וועלן זאגן צו מיר אין יענעם טאג:
tog yenem in mir tsu zogen velen sach a himel in iz vos
day that in me to say will many a heaven in is who

האר, האר, צי האבן מיר דען נישט אין דיין נאמען נבואות
nevues nomen dain in nisht den mir hoben tsi Har Har
prophecies name your in not then we have did L-rd L-rd

געזאגט, און אין דיין נאמען ארויסגעטריבן בייזע גייסטער, און אין
in un gaister beize aroisgetriben nomen dain in un gezogt
in and spirits evil cast out name your in and said

דיין נאמען געטאן א סך וואונדער? כג און דעמאלט וועל איך
ich vel demolt un vunder sach a geton nomen dain
I will then and wonders many a done name your

מודה זיין פאר זיי : איך האב אייך קיינמאל נישט געקענט;
gekent nisht keinmol aich hob ich zei far zain moide
known not never you have I them before be confess

אוועק פון מיר, איר, וואס טוט רשעות . כד דעריבער יעדער
yeder deriber rishes tut vos ir mir fun avek
every therefore wickedness do who you me from go

איינער, וואס הערט די דאזיקע ווערטער מיינע, און טוט זיי ,
zei tut un maine verter dozike di hert vos einer
them does and my words these the hears who one

וועט זיין געגליכן צו א מאן א חכם , וואס האט געבויט
geboit hot vos chochem a man a tsu geglichen zain vet
built has who wise a man a to compared be will

זיין הויז אויף דעם פעלדזן. כה און דער פלאצרעגן איז געפאלן,
gefalen iz platsregen der un feldzn dem oif hoiz zain
fell is downpour the and rock the on house his

did not fall, for it had been founded upon the Tzur *(Rock).* 26 And everyone hearing these words of mine and not doing them is like the shoteh *(fool)*, who built his bais upon the sand. 27 And the geshem *(rain)* came down, and the floods arrived, and the winds blew and beat against that bais, and it fell, and gadolah was the mapalah *(fall, downfall, defeat)* of it.

28 And it came about when Rebbe, Melech HaMoshiach finished these divrei torah *(words of teaching)*, the multitudes were filled with fear and wonder at his torah. 29 For his ministry of moreh *(teacher)* was as one having samchut *(authority)* and not as their Sofrim *(scribes, torah teachers, rabbonim).*

און די וואסער שטורמען זענען געקומען, און די ווינטן האבן
hoben vintn di un gekumen zenen storms vaser di un
have winds the and come are floods water the and

געבלאזן, און האבן אנגעגריפן יענע הויז ; און עס איז נישט
nisht iz es un hoiz yene ongegripen hoben un geblozen
not is it and house that struck against have and blown

איינגעפאלן; מחמת עס איז געווען געגרינדעט אויף דעם פעלדזן.
feldzn dem oif gegrindet geven iz es machmas aingefalen
rock the on founded was is it because fell

כו און יעדער איינער, וואס הערט די דאזיקע ווערטער מיינע, און
un maine verter dozike di hert vos einer yeder un
and my words these the hears who one every and

טוט זיי נישט, וועט זיין געגליכן צו א מאן א נאר, וואס
vos nar a man a tsu geglichen zain vet nisht zei tut
who fool a husband a to compared be will not them does

האט געבויט זיין הויז אויפן זאמד. כז און דער פלאצרעגן איז
iz platsregen der un zamd oifen hoiz zain geboit hot
is pelting rain the and sand on the house his built has

געפאלן, און די וואסער שטורמען זענען געקומען, און די ווינטן
vintn di un gekumen zenen storms vaser di un gefalen
winds the and come are storms water the and fell

האבן געבלאזן, און האבן געשטויסן אויף יענעם הויז ; און עס איז
iz es un hoiz yenem oif geshtoisen hoben un geblozen hoben
is it and house that upon beat have and blown have

איינגעפאלן, און דער צואמענברוך דערפון איז געווען גרויס. כח און
un grois geven iz derfun tsuamenbruch der un aingefalen
and great was is of it break down the and collapse

עס איז געשען , ווען יהושע / ישוע האט געענדיקט די
di geendikt hot Yeshua Yehoshua ven geshen iz es
the finished has Yeshua Yehoshua when happened is it

דאזיקע ווערטער, האבן די המונים מענטשן געשטוינט איבער
iber geshtoint mentshn hamonim di hoben verter dozike
over astounded people crowds of the have words these

זיין לערנונג . כט מחמת ער האט זיי געלערנט ווי איינער, וואס
vos einer vi gelernt zei hot er machmas lernung zain
who one as taught them has he because teaching his

האט מאכט, און נישט ווי זייערע סופרים.
sofrim zeiere vi nisht un macht hot
scribes their as not and power had

8 And when Rebbe, Melech HaMoshiach came down from the mountain, many multitudes followed him.
2 And an ish metzorah *(a leper)* there was who approached him and fell down before Rebbe, Melech HaMoshiach, saying, Adoneinu, if you choose, you can make me tahor *(clean).*
3 And, having stretched out his hand, Rebbe, Melech HaMoshiach touched him, saying, I am willing. Be made tahor. And immediately he was.
4 And Rebbe, Melech HaMoshiach says to him, See that you tell no one, but go and show yourself to the kohen and offer the korban about which Moshe gave mitzvah as an edut to them.

5 Now when Rebbe, Melech HaMoshiach entered into K'far-Nachum, a centurion approached him, begging him
6 and saying, Adoneinu, my servant has been bedridden in the house, paralyzed,

ח און ווען ער איז אראפגעשטיגן פון בארג , האבן
hoben barg fun aropgeshtigen iz er ven un
have mountain from come down is he when and

אים נאכגעפאלגט גרויסע המונים מענטשן, ב און זע , א
a ze un mentshn hamonim groise nochgefolgt im
a look and people crowds of great followed him

מצורעדיקער איז געקומען און איז אנידערגעפאלן פאר אים, און
un im far anidergefalen iz un gekumen iz metsoirediker
and him before fell down is and come is leper

האט געזאגט: האר, אויב דו ווילסט, קענסטו מיך ריין מאכן .
machen rein mich kenstu vilst du oib Har gezogt hot
make clean me you can want you if L-rd said has

ג און ער האט אויסגעשטרעקט די האנט, און האט אים אנגערירט,
ongerirt im hot un hant di oisgeshtrekt hot er un
touched him has and hand the stretched out has he and

אזוי צו זאגן : איך וויל ; זיי גערייניקט! און גלייך
glaich un gereinikt zai vil ich zogen tsu azoi
immediately and cleansed be do want I say to in this way

איז ער ריין געווארן פון זיין צרעת . ד און יהושע / ישוע
Yeshua Yehoshua un tsoraas zain fun gevoren rein er iz
Yeshua Yehoshua and leprosy his of become clean he is

זאגט צו אים: היט דיך, אז דו זאלסט עס קיינעם נישט
nisht keinem es zolst du az dich hit im tsu zogt
not anyone it you shall you that you beware him to says

אויסזאגן; נאר גיי, ווייז דיך צום כהן , און זיי מקריב דאס
dos makrev zai un koyen tsum dich vaiz gei nor oiszogen
the offer be and kohen to the you show go but tell

קרבן , וואס משה האט געבאטן , פאר אן עדות צו זיי !
zei tsu eides an far geboten hot Moshe vos korben
they to witness an for command has Moses that sacrifice

ה און ווי ער איז אריינגעקומען קיין כפר-נחום , איז געקומען
gekumen iz K'far-Nachum kein araingekumen iz er vi un
come is K'far-Nachum to come in is he as and

צו אים אן אפיציר, און האט אים געבעטן, ו און געזאגט: האר,
Har gezogt un gebeten im hot un ofitsir an im tsu
L-rd said and begged him has and officer an him to

מיין משרת ליגט פאראליזשירט אין הויז , און האט שרעקלעכע
shrekleche hot un hoiz in paralizhirt ligt meshores main
terrible has and house in paralyze lies servant my

יסורים . ז און ער זאגט צו אים: איך וועל קומען און אים
im un kumen vel ich im tsu zogt er un yesurim
him and to come will I him to says he and sufferings

in terrible tza'ar.
7 And Rebbe, Melech
HaMoshiach says to him,
I am coming. I will bring
him refuah *(healing)*.
8 The centurion answered,
Adoneinu, I am not worthy
that you might come
under my roof, but only
say the dvar, and my
servant will receive the
refuah *(healing)*. 9 For I also
am a man under marut
(authority), having soldiers
subordinate to myself, and
I say to this one, Go! And
he goes, and to another,
Come! And he comes, and
to my servant, Do this!
And he does it. 10 And
having heard this, Rebbe,
Melech HaMoshiach was
amazed and said to those
who followed him, Omein,
I say to you, in no one in
Yisroel have I found such
great emunah. 11 And I say
to you, that many from
the mizrach *(east)* and the
maarav *(west)* will come
and will sit bimesibba
(reclining at tish) with
Avraham and Yitzchak and
Ya'akov in the Malchut
HaShomayim. 12 But the
Bnei HaMalchut will be
thrown out into the outer

היילן. ח דער אפיציר אבער האט ענטפערנדיק געזאגט: האר, איך
heilen der ofitsir ober hot entferendik gezogt Har ich
heal the officer however has answering said L-rd I

בין נישט ווערט , אז דו זאלסט אריינקומען אונטער מיין
bin nisht vert az du zolst arainkumen unter main
am not worthy that you you shall come in under my

דאך, נאר זאג בלויז א ווארט, און מיין משרת וועט געהיילט
dach nor zog bloiz a vort un main meshores vet geheilt
roof but tell only a word and my servant will healed

ווערן. ט מחמת אויך איך בין א מענטש, וואס שטייט אונטער
veren machmas oich ich bin a mentsh vos shteit unter
to be because also I am a man who stands under

דער ממשלה , האבנדיק אונטער מיר זעלנער , און איך זאג צו
der memshole hobendik unter mir zelner un ich zog tsu
the authority having under me soldiers and I say to

דעם: גיי! און ער גייט ; און צו אן אנדערן: קום אהער! און ער
dem gei un er geit un tsu an andern kum aher un er
that go and he goes and to an other come here and he

קומט ; און צו מיין קנעכט: טו דאס! און ער טוט עס. י און ווי
kumt un tsu main knecht tu dos un er tut es un vi
comes and to my slaves 15 this and he does it and as

יהושע / ישוע האט דאס געהערט, האט ער זיך געוואונדערט,
Yehoshua Yeshua hot dos gehert hot er zich gevundert
Yehoshua Yeshua has this heard has he self amazed

און האט געזאגט צו די , וואס האבן נאכגעפאלגט: באמת זאג איך
un hot gezogt tsu di vos hoben nochgefolgt be'emes zog ich
and has said to the who have followed in truth tell I

אייך, ביי קיינעם אין ישראל האב איך אזא אמונה נישט געפונען.
aich bai keinem in Yisroel hob ich aza emune nisht gefunen
you among no one in Israel have I such faith not found

יא און איך זאג אייך: א סך וועלן קומען פון מזרח און פון
un ich zog aich a sach velen kumen fun mizrech un fun
and I tell you a many will come to from east and from

מערב, און וועלן זיך אנידערזעצן מיט אברהם , און מיט
mairev un velen zich aniderzetsen mit Avraham un mit
west and will themselves sit down with Abraham and with

יצחקן , און מיט יעקבן , אין דעם מלכות השמים .
Yitschakn un mit Yaakovn in dem Malchus HaShomaiem
Isaac and with Jacob in the kingdom of heaven

יב די קינדער אבער פון דעם מלכות וועלן ארויסגעווארפן
di kinder ober fun dem Malchus velen aroisgevorfen
the children however of the kingdom of will thrown out

choshech *(darkness)*, where there will be weeping and grinding of teeth.
13 And Rebbe, Melech HaMoshiach said to the centurion, Go! According to your bitachon *(trust)*, your emunah *(faith)*, let it be for you. And his servant was given refuah *(healing)* punkt *(exactly)* at that hour.

14 When Rebbe, Melech HaMoshiach entered the bais *(house)* of Kefa, he saw the chamot *(mother-in-law, shviger)* bedridden and fever stricken. 15 Rebbe, Melech HaMoshiach touched her hand, and the fever left her. She then began functioning as his mesharetet *(servant, lady minister)*, serving Rebbe, Melech HaMoshiach. 16 And when erev *(evening)* had come, they brought to Rebbe, Melech HaMoshiach many possessed by shedim *(evil spirits, demons)*, and he cast out the shedim with a dvar, and all the cholim *(sick persons)* he healed.
17 Thus was fulfilled what

ווערן אין דער פינצטערניש אינדרויסן; דארטן וועט זיין דאס קלאגן
klogen dos zain vet dorten indroisen fintsternish der in veren
weeping the be will there outside darkness the in to be

און דאס קריצן מיט די ציין . יג און יהושע / ישוע
Yeshua Yehoshua un tsein di mit kritsen dos un
Yeshua Yehoshua and teeth the with gnashing the and

האט געזאגט צו דעם אפיציר: גיי, זאל דיר געשען אזוי, ווי דו
du vi azoi geshen dir zol gei ofitsir dem tsu gezogt hot
you as so happened you let go officer the to said has

האסט געגלויבט! און דער משרת איז געהיילט געווארן אין
in gevoren geheilt iz meshores der un gegloibt host
in become healed is servant the and believed you have

יענער שעה.
sho yener
hour that

יד און ווען יהושע / ישוע איז געקומען צו פעטרוסן אין
in Petrosn tsu gekumen iz Yeshua Yehoshua ven un
in Peter to come is Yeshua Yehoshua when and

הויז אריין, האט ער געזען זיין שוויגער ליגן קראנק אויף א
a oif krank ligen shviger zain gezen er hot arain hoiz
a on sick lying mother-in-law his seen he has into house

קדחת . טו און ער האט אנגערירט איר האנט, און דאס פיבער האט
hot fiber dos un hant ir ongerirt hot er un kadoches
has fever the and hand her touched has he and fever

זי פארלאזן; און זי איז אויפגעשטאנען , און האט אים באדינט.
badint im hot un oifgeshtanen iz zi un farlozen zi
served him has and stand up again is she and leave her

טז און ווען עס איז געווארן אוונט , האט מען געברענגט צו אים
im tsu gebrengt men hot ovent gevoren iz es ven un
him to brought they has evening become is it when and

א סך באזעסענע מיט בייזע גייסטער, און ער האט ארויסגעטריבן
aroisgetriben hot er un gaister beize mit bazesene sach a
cast out has he and spirits evil with demoniacs many a

די גייסטער מיט א ווארט, און אלע קראנקע געהיילט; יז כדי
kedei geheilt kranke ale un vort a mit gaister di
so that cured sick all and word a with spirits the

עס זאל דערפילט ווערן, וואס עס איז געזאגט געווארן דורך
durch gevoren gezogt iz es vos veren derfilt zol es
through become said is it what to be fulfilled shall it

ישעיה הנביא , אזוי צו זאגן : ער אליין האט אוועקגענומען
avekgenumen hot alein er zogen tsu azoi hanovi Yeshayah
taken away has himself he say to so the prophet Isaiah

was spoken by Yeshayah
the Navi, saying, ACHEN
CHOLAYEINU HU NASA
UMACHOVEINU SVALAM
(Surely he took up our
sicknesses and he carried
away our sorrows).
18 And when he saw
the crowd around him,
he gave orders to go
over to the other side.
19 A sofer *(scribe, torah
teacher)* approached Rebbe,
Melech HaMoshiach and
said, Rebbe, I will follow
you wherever you go.
20 And Rebbe, Melech
HaMoshiach says to him,
Foxes have holes and the
OPH HASHOMAYIM *(birds
of heaven)* have nests, but
the Bar Enosh does not
have a place where he
may lay his head. 21 And
another of Moshiach's
talmidim said to him,
Adoneinu, allow me first
to go and bury my father.
22 But Rebbe, Melech
HaMoshiach says to him,
Follow me, and permit
the mesim *(spiritually dead
ones without hitkhadshut,
spiritually unregenerate
ones)* to bury their own
mesim *(deceased ones,
niftarim)*.

אונדזערע קראנקייטן, און געטראגן די לאסט פון אונדזערע
undzere fun last di getrogen un krankeitn undzere
our of burden the carried and diseases our

ווייטאקן. (ישעיהו נג, ד.)
d ng Yeshayah veitokn
4 53 Yeshayah pains

יח און אז יהושע / ישוע האט געזען א המון מענטשן
mentshn hamon a gezen hot Yeshua Yehoshua az un
people crowd a seen has Yeshua Yehoshua as and

ארום זיך , האט ער באפוילן אוועקצופארן אויף דער
der oif avektsuforen bafoilen er hot zich arum
the on depart commanded he has Himself around

אנדערער זייט ים . יט און א סופר איז געקומען, און האט צו
tsu hot un gekumen iz sofer a un yam zait anderer
to has and come is scribe a and sea side of to the other

אים געזאגט: רבי , איך וועל דיר נאכפאלגן, וואו דו וועסט
vest du vu nochfolgen dir vel ich Rebbe gezogt im
you will you where follow you will I Rebbe said him

נאר גיין. כ און יהושע / ישוע זאגט צו אים: די פוקסן
fuksn di im tsu zogt Yeshua Yehoshua un gein nor
foxes the him to says Yeshua Yehoshua and go only

האבן היילן, און די פייגל פון הימל —נעסטן; דער בר אנש
Enosh Bar der nestn himel fun feigel di un heilen hoben
of Man Son the nests heaven of birds the and caves have

אבער האט נישט, וואו דעם קאפ אנידערצולייגן. כא און אן
an un anidertsuleigen kop dem vu nisht hot ober
an and to lay down head the where not has however

אנדערער פון די תלמידים האט צו אים געזאגט: האר, גיב מיר
mir gib Har gezogt im tsu hot talmidim di fun anderer
me give L-rd said him to has disciples the of another

רשות קודם כל אוועקצוגיין און קובר צו זיין מיין פאטער.
foter main zain tsu koiver un avektsugein kol koidem reshus
father my be to bury and go away all before permission

כב יהושע / ישוע אבער זאגט צו אים: פאלג דו מיר נאך ;
noch mir du folg im tsu zogt ober Yeshua Yehoshua
after me you follow him to says however Yeshua Yehoshua

און לאז די מתים קובר זיין זייערע מתים .
meisim zeiere zain koiver meisim di loz un
the dead their them bury the dead the let and

23 And when he
embarked into the sirah,
Moshiach's talmidim
followed him. 24 And
hinei! a great storm
came up on the lake, so
that the sirah *(boat)* was
about to be covered by
the waves. But Rebbe,
Melech HaMoshiach
was sleeping. 25 And
Moshiach's talmidim
approached and woke
him, saying, Adoneinu,
hoshieinu! We are
perishing! 26 And Rebbe,
Melech HaMoshiach
says to them, Why are
you fearful, you ones
of little emunah? Then,
arising, Rebbe, Melech
HaMoshiach rebuked the
winds and the sea. And
there was a great calm.
27 And the men were
astonished, saying, What
sort of man is this!? That
even the winds and the sea
obey him!

28 And when Rebbe,
Melech HaMoshiach came
to the other side of the
lake, in the land of the
people of Gadara, he was
met by two men possessed

כג און ער איז איינגעשטיגן אין דעם שיפל, און זיינע תלמידים
talmidim zaine un shifel dem in aingeshtigen iz er un
disciples his and boat the in got into is he and

האבן אים נאכגעפאלגט. כד און זע , עס איז געווארן א גרויסער
groiser a gevoren iz es ze un nochgefolgt im hoben
greater a become is it look and followed him have

שטורעמווינט אויפן ים , אז דאס שיפל איז אזש באדעקט
badekt azh iz shifel dos az yam oifen shturemvint
covered almost is boat the that sea on the windstorm

געווארן פון די כוואליעס; ער אבער איז געשלאפן. כה און זיי
zei un geshlofen iz ober er chvalyes di fun gevoren
they and sleep is however he waves the of become

זענען געקומען צו אים, און האבן אים אויפגעוועקט , אזוי צו
tsu azoi oifgevekt im hoben un im tsu gekumen zenen
to so raised up again him have and him to come are

זאגן : האר, ראטעווע; מיר קומען אום! כו און ער זאגט צו זיי :
zei tsu zogt er un um kumen mir rateve Har zogen
them to says he and over to come we save L-rd say

וואס זענט איר אזוי אנגעשראקן, איר קליינגלויביקע ? דאן איז ער
er iz dan kleingloibike ir ongeshroken azoi ir zent vos
he is then small believer you frightened so you are why

אויפגעשטאנען , און האט אנגעשריגן די ווינטן און דעם ים ;
yam dem un vintn di ongeshrigen hot un oifgeshtanen
sea the and winds the rebuked has and stand up again

און עס איז געווארן א גרויסע שטילקייט. כז און די מענטשן האבן
hoben mentshn di un shtilkeit groise a gevoren iz es un
have people the and quietness great a become is it and

זיך געוואונדערט, און האבן געזאגט: וואס איז דאס פאר א
a far dos iz vos gezogt hoben un gevundert zich
a for this is what said have and amazed themselves

מאן, אז סיי די ווינטן סיי דער ים געהארכן אים?
im gehorchen yam der sai vintn di sai az man
him obeys sea the and winds the both that man

כח און ווען ער איז געקומען אויף יענער זייט ים אין
in yam zait yener oif gekumen iz er ven un
in sea side the other on come is he when and

דעם לאנד פון די גדריים , זענען אים אנטקעגנגעלאפן צוויי
tsvei antkegengelofen im zenen Gadareim di fun land dem
two him are Gadarenes the of land the

באזעסענע , וואס זענען ארויסגעקומען אויס די קברים, זייער
zeier kvorim di ois aroisgekumen zenen vos bazesene
very tombs the out come out are who demoniacs

by shedim *(demons)*; these men were coming out of the kevarim *(tombs)* of the burial caves and were so dangerous no one could pass by on that road.
29 And they screamed, saying, Mah lanu valach, Ben HaElohim? *(What to us and to you, Ben HaElohim?)* Have you come here to torture us before the time?
30 Now there was feeding far away from them a large herd of chazirim *(swine).*
31 And the shedim begged him, saying, If you cast us out, send us into the herd of chazirim.
32 And Rebbe, Melech HaMoshiach said to them, Go away! So the shedim, coming out, went away into the chazirim. And, hinei, all the herd of chazirim rushed down the bank into the lake, and they perished in the water.
33 And the herdsmen of the chazirim fled, and, having gone away into the town, they told the whole story of what had happened to the men possessed by shedim.
34 And hinei! The whole town came out to meet Rebbe, Melech HaMoshiach. And seeing him, they begged him to depart from their area.

געפערלעכע , אז קיינער האט נישט געקענט פארבייגיין דורך
durch farbaigein gekent nisht hot keiner az geferleche
through pass by be able not has no one that dangerous ones

יענעם וועג. כט און זע , זיי האבן א געשריי געטאן, אזוי צו
tsu azoi geton geshrei a hoben zei ze un veg yenem
to so done shout a have they look and way that

זאגן : וואס האבן מיר מיט דיר, דו זון פון דער אויבערשטער?
*Oibershter der fun *Zun du dir mit mir hoben vos zogen*
Most High the of Son you you with we have what say

ביסטו אהערגעקומען אונדז פייניקן פאר דער צייט ? ל און
un tsait der far painiken undz ahergekumen bistu
and time the before to torment us come here did you

פונדערווייטנס פון זיי האט זיך געפאשעט א גרויסע
groise a gepashet zich hot zei fun fundervaitns
great a feeding themselves has them from from a distance

סטאדע חזירים . לא און די בייזע גייסטער האבן אים געבעטן, אזוי
azoi gebeten im hoben gaister beize di un chazeirem stade
so begged him have spirits evil the and swine herd

צו זאגן : אויב דו טרייבסט אונדז ארויס, שיק אונדז אריין אין
in arain undz shik arois undz traibst du oib zogen tsu
in into us send out us are casting you if say to

דער סטאדע חזירים ! לב און ער האט צו זיי געזאגט: גייט! און
un geit gezogt zei tsu hot er un chazeirem stade der
and go said they to has he and swine herd the

זיי זענען ארויסגעגאנגען, און זענען אוועק אין די חזירים
chazeirem di in avek zenen un aroisgegangen zenen zei
swine the in went away are and gone out are they

אריין; און זע , די גאנצע סטאדע האט זיך א ריס אראפ
arop ris a zich hot stade gantse di ze un arain
down tear a themselves has herd whole the look and into

געטאן פון דער משופעדיקייט אין ים אריין, און זענען אומגעקומען
umgekumen zenen un arain yam in meshupedikeit der fun geton
perish are and into sea in steep slope the of done

אין די וואסערן. לג די פאסטוכער אבער זענען אנטלאפן, און
un antlofen zenen ober pastecher di vasern di in
and fled are however swineherds the waters the in

זענען אריין אין שטאט, און האבן אלץ דערציילט, און וואס (עס האט
hot es vos un dertseilt alts hoben un shtot in arain zenen
had it what and reported all have and city in into are

פאסירט) מיט די באזעסענע . לד און זע , די גאנצע שטאט
shtot gantse di ze un bazesene di mit pasirt
city whole the look and demoniacs the with happened

איז ארויסגעגאנגען אנטקעגן יהושען / ישוען ; און דערזעענדיק
derzeendik un Yeshuan Yehoshuan antkegen aroisgegangen iz*
seeing and Yeshua Yehoshua meet went out is

אים, האבן זיי אים געבעטן, אז ער זאל אוועקגיין פון
fun avekgein zol er az gebeten im zei hoben im
from going away shall he that begged him they have him

זייער גבול .
gvul zeier
domain their

9 And, having
embarked into a
sirah *(boat)*, Rebbe, Melech
HaMoshiach crossed over
and came into his own
shtetl. 2 And hinei! They
brought to Rebbe, Melech
HaMoshiach a paralytic
lying upon a mat. Having
seen their emunah, he
said to the paralytic,
Chazak! *(Be strong!)* Selicha
(forgiveness) is granted
on your averos *(sins)*!
3 And hinei! Some of the
Sofrim said to themselves,
This one commits Chillul
Hashem! 4 And Rebbe,
Melech HaMoshiach,
reading their minds, said,
Why are you thinking
ra'ah *(evil)* in your levavot
(hearts)? 5 For which is
easier to say, Selicha is
granted on your averos!
Or...Arise and walk!? 6 But
in order that you may have
da'as that the Bar Enosh
has samchut *(authority)* on

ט און ער איז איינגעשטיגן אין א שיפל, און איז אריבערגעפארן,
aribergeforen iz un shifel a in aingeshtigen iz er un
cross over is and boat a in step in is he and

און געקומען אין זיין אייגענער שטאט אריין. ב און זע , מען
men ze un arain shtot eigener zain in gekumen un
they look and into city own his in come and

האט געברענגט צו אים א פאראליזשירטן, וואס איז געלעגן אויף א
a oif gelegen iz vos paralizhirtn a im tsu gebrengt hot
a on lie is who paralytic a him to brought has

בעט. און ווי יהושע / ישוע האט געזען זייער אמונה, האט ער
er hot emune zeier gezen hot Yeshua Yehoshua vi un bet
he has faith their seen has Yeshua Yehoshua as and bed

געזאגט צום פאראליזשירטן: זיי געטרייסט , מיין קינד, דיינע
daine kind main getreist zai paralizhirtn tsum gezogt
your child my comforted be paralytic to the said

זינד זענען דיר פארגעבן געווארן! ג און זע , איניקע פון די
di fun einike ze un gevoren fargeben dir zenen zind
the of some look and become forgiven you are sin

סופרים האבן זיך געטראכט: דער דאזיקער לעסטערט .
lestert doziker der getracht zich hoben sofrim
blasphemes this one the think themselves have scribes

ד און זעענדיק זייערע געדאנקען, האט יהושע / ישוע געזאגט:
gezogt Yeshua Yehoshua hot gedanken zeiere zeendik un
said Yeshua Yehoshua has thoughts their seeing and

פארוואס טראכט איר בייז אין אייערע הערצער? ה מחמת וואס איז
iz vos machmas hertser eiere in beiz ir tracht farvos
is what because hearts your in evil you think why

לייכטער, צו זאגן : דיינע זינד זענען דיר פארגעבן געווארן; אדער
oder gevoren fargeben dir zenen zind daine zogen tsu laichter
or become forgiven you are sin your say to easier

צו זאגן : שטיי אויף און גיי? ו נאר כדי איר זאלט וויסן , אז
az visen zolt ir kedei nor gei un oif shtei zogen tsu
that know shall you so that but go and up stand say to

earth to pronounce selicha
(forgiveness) on chattaim
(sins) — Moshiach then
declared to the paralytic,
Arise, take up your mat
and go to your bais *(house)*.
7 And arising, he went
away to his bais. 8 And
having witnessed this, the
multitudes experienced
yirat Shomayim and gave
kavod to Hashem, who
had given such samchut to
men.

9 And going away from
there, Rebbe, Melech
HaMoshiach saw a man
called Mattityahu sitting in
the tax office. And Rebbe,
Melech HaMoshiach says
to him, Follow me. And
Mattityahu arose and
followed him.

10 And it came about
that while Rebbe,
Melech HaMoshiach
was sitting bimesibba
(reclining) at tish *(table)*
in the bais, hinei! Many
mochesim *(tax collectors)*
and chote'im *(sinners)*
came and were sitting

דער בר אנש האט רשות אויף דער ערד מוחל צו זיין
zain tsu moichel erd der oif reshus hot Enosh Bar der
be to forgive earth the on authority has of Man Son the

זינד—זאגט ער דעמאלט צו דעם פאראליזשירטן— שטיי אויף, נעם
nem oif shtei paralizhirtn dem tsu demolt er zogt zind
take up stand paralytic the to then he says sin

דיין בעט און גיי אהיים! ז און ער איז אויפגעשטאנען , און איז
iz un oifgeshtanen iz er un aheim gei un bet dain
is and stand up again is he and home go and bed your

אוועק אהיים. ח און ווען די המונים מענטשן האבן דאס
dos hoben mentshn hamonim di ven un aheim avek
this have people crowds of the when and home went away

געזען, האבן זיי זיך געפארכטן, און האבן אפגעגעבן
opgegeben hoben un geforchten zich zei hoben gezen
give have and feared themselves they have seen

כבוד צו ה׳ , וואס האט געגעבן אזא רשות צו מענטשן.
mentshn tsu reshus aza gegeben hot vos Hashem tsu koved
man to authority such given has who Hashem to honor

ט און ווען יהושע / ישוע איז פון דארטן ווייטער
vaiter dorten fun iz Yeshua Yehoshua ven un
farther there from is Yeshua Yehoshua when and

געגאנגען, האט ער געזען א מענטשן זיצן ביים הויז פון שטייער ,
shtaier fun hoiz baim zitsen mentshn a gezen er hot gegangen
taxation of house by the sit man a seen he has go

ער האט געהייסן מתתיהו , און ער זאגט צו אים: פאלג מיר
mir folg im tsu zogt er un Mattityahu geheisen hot er
me follow him to says he and Mattityahu named was he

נאך ! און ער איז אויפגעשטאנען , און האט אים נאכגעפאלגט.
nochgefolgt im hot un oifgeshtanen iz er un noch
follow him did and stand up again is he and after

י און עס איז געשען , בשעת ער איז געזעסן אין הויז צום
tsum hoiz in gezesen iz er beshas geshen iz es un
to the house in sat is he while happened is it and

טיש , זע , א סך שטייער אויפמאנער און חוטאים זענען
zenen choytim un oifmoner shtaier sach a ze tish
are sinners and collectors tax many a look table

געקומען און האבן זיך אנידערגעזעצט צוזאמען מיט
mit tsuzamen anidergezetst zich hoben un gekumen
with together sat down themselves have and come

יהושען / ישוען און מיט זיינע תלמידים. יא און ווען די
di ven un talmidim zaine mit un Yeshuan Yehoshuan*
the when and disciples his with and Yeshua Yehoshua

bimesibba *(reclining)* at tish *(table)* with Rebbe, Melech HaMoshiach and his talmidim. 11 When the Perushim saw this, they were saying to Moshiach's talmidim, Why does your Rebbe eat with the mochesim and the chote'im? 12 But when Rebbe, Melech HaMoshiach heard this, he said, It is not the bariim *(healthy ones)* who have need of a rofeh *(physician)*, but the cholim. 13 Go and learn what this means: CHESED CHAFATZTI VLO ZEVACH *(I desire loving kindness and not sacrifice)*, for I have not come to call the tzaddikim but the chote'im *(sinners)*.

14 Then Yochanan's talmidim approached Rebbe, Melech HaMoshiach, saying, Why do we and the Perushim often undergo tzomot *(fasts)*, but your talmidim do not undergo tzomot? 15 And Moshiach said to them, Surely the Bnei HaChuppah *(wedding invitees)* are not able to act as avelim *(mourners)*

פרושים האבן עס געזען, האבן זיי געזאגט צו זיינע תלמידים:
talmidim zaine tsu gezogt zei hoben gezen es hoben Perushim
disciples his to said they have seen it have Pharisees

פארוואס עסט אייער רבי מיט די שטייער אויפמאנער און
un oifmoner shtaier di mit Rebbe eier est farvos
and collectors tax the with Rebbe your eats why

חוטאים? יב ווען אבער ער האט דאס געהערט, האט ער געזאגט:
gezogt er hot gehert dos hot er ober ven choytim
said he has heard this has he however when sinners

די געזונטע דארפן נישט האבן קיין רופא , נאר די קראנקע.
kranke di nor roife kein hoben nisht darfen gezunte di
sick the only physician any have not need healthy the

יג גייט און לערנט וואס דאס איז: איך וויל בארעמהארציקייט, און
un baremhartsikeit vil ich iz dos vos lernt un geit
and mercy want I is this what learn and go

נישט קיין קרבן . (הושע ו׳ ו.) מחמת איך בין נישט געקומען
gekumen nisht bin ich machmas u u, Hoshea korben kein nisht
come not am I because 6 6 Hoshea sacrifice any not

רופן צדיקים , נאר חוטאים.
choytim nor tsadikim rufen
sinners but righteous call

יד דעמאלט קומען צו אים יוחננס תלמידים, און זאגן:
zogen un talmidim Yochanans im tsu kumen demolt
say and disciples John's him to to come then

פארוואס פאסטן מיר און די פרושים אפט מאל, דיינע תלמידים
talmidim daine mol oft Perushim di un mir fasten farvos
disciples your time often Pharisees the and we fast why

אבער פאסטן נישט? טו און יהושע / ישוע האט צו זיי
zei tsu hot Yeshua Yehoshua un nisht fasten ober
them to did Yeshua Yehoshua and not fast however

געזאגט: צי קענען דען די אונטערפירערס טרויערן, בשעת דער
der beshas troiern unterfirers di den kenen tsi gezogt
the while mourn bridal parties the then can said

חתן איז מיט זיי ? עס וועלן אבער קומען טעג,
teg kumen ober velen es zei mit iz chosen
days to come however will it them with is bridegroom

as long as the Choson *(Bridegroom)*, is with them. But the days will come when the Choson is taken away from them, and then they will undergo tzomot. 16 No one sews a patch of unshrunk cloth on an old garment, for the patch pulls away from the garment, and a worse tear results. 17 Neither do men put yayin chadash *(new wine)* into old wineskins; otherwise, the wineskins burst, and the wine is spilled, and the wineskins are ruined. But they pour yayin chadash into new wineskins, and both are preserved.

ווען דער חתן וועט פון זיי אוועקגענומען ווערן, און
un veren avekgenumen zei fun vet chosen der ven
and to be taken away them from will bridegroom the when

דעמאלט וועלן זיי פאסטן. טז און קיינער לייגט נישט קיין לאטע
late kein nisht leigt keiner un fasten zei velen demolt
patch any not puts no one and fast they will then

פון נישט איינגעלאפענעם טוך אויף אן אלטן בגד ; מחמת
machmas beged alten an oif tuch aingelofenem nisht fun
because garment old an on cloth shrink not of

די לאטע רייסט אפ פון דעם קלייד , און עס ווערט אן
an vert es un kleid dem fun op raist late di
an becomes it and clothing the from up rips patch the

ערגערער ריס. יז מען גיסט אויך נישט אריין קיין נייעם וויין אין
in vain naiem kein arain nisht oich gist men ris ergerer
in wine new any into not also pours one tear worse

אלטע לאגלען , טאמער פלאצן די לאגלען , און דער וויין
vain der un loglen di platsn tomer loglen alte
wine the and skin-bottle the crack lest skin-bottle old

גיסט זיך אויס, און די לאגלען ווערן פארדארבן; נאר מען
men nor fardorbn veren loglen di un ois zich gist
one but destroyed become skin-bottle the and out self spills

גיסט אריין נייעם וויין אין נייע לאגלען , און ביידע האלטן
halten beide un loglen naie in vain naiem arain gist
hold both and skin-bottle new in wine new in pours

זיך .
zich
themselves

18 While Rebbe, Melech HaMoshiach was speaking these things to them one of the nichbadim *(dignitaries)* came and fell down before Rebbe, Melech HaMoshiach, saying, The bat *(daughter)* of me has just become niftar *(passed away)*, but come lay your hand upon her and she will live. 19 And Rebbe,

יח בעת ער האט דאס צו זיי גערעדט, זע , א שר איז
iz sar a ze geredt zei tsu dos hot er beis
is ruler a look spoken them to this has he while

געקומען, און איז אנידערגעפאלן פאר אים, און האט געזאגט:
gezogt hot un im far anidergefalen iz un gekumen
said has and him before fell down is and come

מיין טאכטער איז נאר וואס געשטארבן; נאר קום און לייג דיין
dain leig un kum nor geshtorben vos nor iz tochter main
your lay and come but died what but is daughter my

האנט אויף איר, און זי וועט לעבן. יט און יהושע / ישוע איז
iz Yeshua Yehoshua un leben vet zi un ir oif hant
is Yeshua Yehoshua and live will she and her on hand

אויפגעשטאנען , און האט אים נאכגעפאלגט מיט זיינע תלמידים.
talmidim zaine mit nochgefolgt im hot un oifgeshtanen
disciples his with followed him has and stand up again

Melech HaMoshiach got up and, with his talmidim, followed him. 20 And hinei! An isha *(woman)* hemorrhaging twelve years approached him from behind and touched the garment of Rebbe, Melech HaMoshiach's tzitzit. 21 For she was saying to herself, If only I might touch his garment, I will receive refuah *(healing).* 22 Turning and seeing her, Rebbe, Melech HaMoshiach said, Chazak, bat *(daughter)* of me! Your emunah has brought you refuah. And the isha was healed from that hour. 23 And having come into the bais *(house)* of the nichbad *(dignitary)*, and having seen the flute players and the unruly crowd, 24 Rebbe, Melech HaMoshiach was saying, Go away! For the yaldah is not among the mesim — she sleeps! And they were making leitzonus *(mockery, fun)* of Rebbe, Melech HaMoshiach. 25 But when the crowd had been put outside, Rebbe, Melech HaMoshiach went in and took the yaldah by the hand and the yaldah was made to stand up alive.

כ און זע , א פרוי , וואס האט געהאט א בלוט גאנג צוועלף
tsvelf gang blut a gehat hot vos froi a ze un
twelve went blood a had has who woman a look and

יאר לאנג, איז צוגעקומען פון הינטן , און האט אנגערירט
ongerirt hot un hinten fun tsugekumen iz lang yor
touched has and behind from come is long years

די זוים פון זיין מלבוש . כא מחמת זי האט צו זיך
zich tsu hot zi machmas malbesh zain fun zoim di
herself to has she because garment his of hem the

געזאגט: אויב איך וועל נאר אנרירן זיין מלבוש , וועל איך געהאלפן
geholfen ich vel malbesh zain onriren nor vel ich oib gezogt
helped I will garment his touch only will I if said

ווערן. כב און יהושע / ישוע האט זיך אויסגעדרייט און
un oisgedreit zich hot Yeshua Yehoshua un veren
and turned around himself has Yeshua Yehoshua and to be

זעענדיק זי , האט ער געזאגט: זיי געטרייסט , מיין טאכטער ,
tochter main getreist zai gezogt er hot zi zeendik
daughter my comforted be said he has her seeing

דיין אמונה האט דיך געראטעוועט! און די פרוי איז געזונט
gezunt iz froi di un geratevet dich hot emune dain
healthy is woman the and saved you has faith your

געווארן פון יענער שעה אָן . כג און ווען יהושע / ישוע
Yeshua Yehoshua ven un on sho yener fun gevoren
Yeshua Yehoshua when and without hour that from become

איז אריינגעקומען אין הויז פון דעם שר , און האט געזען די
di gezen hot un sar dem fun hoiz in araingekumen iz
the seen has and ruler the of house in come in is

פלייטשפילער, און דאס געטומל פון דעם המון , כד האט ער
er hot hamon dem fun getuml dos un fleitshpiler
he has crowd the of commotion the and flute players

געזאגט: גייט אוועק! מחמת דאס מיידעלע איז נישט געשטארבן,
geshtorben nisht iz meidele dos machmas avek geit gezogt
died not is little girl this because away go said

זי שלאפט נאר. און זיי האבן זיך אויסגעלאכט פון
fun oisgelacht zich hoben zei un nor shloft zi
at laughed themselves have they and only sleeps she

אים. כה ווען אבער דער עולם איז דערווייטערט געווארן , איז
iz gevoren dervaitert iz oilem der ober ven im
is become move away is crowd the however when him

ער אריינגעגאנגען, און האט זי אנגענומען ביי דער האנט; און דאס
dos un hant der bai ongenumen zi hot un araingegangen er
this and hand the by taken her has and entered he

26 And this report went out into all that region.

27 And as Rebbe, Melech HaMoshiach went on from there, two ivrim *(blind men)* followed him, shouting loudly, Chaneinu, Ben Dovid! 28 And when Rebbe, Melech HaMoshiach entered the bais *(house)*, the ivrim *(blind men)* approached him, and he says to them, Do you have emunah that I am able to do this? They say to Rebbe, Melech HaMoshiach, Ken, Adoneinu. 29 Then Rebbe, Melech HaMoshiach touched their eyes, saying, According to your emunah, let it be done for you. 30 And their eyes were opened. Rebbe, Melech HaMoshiach sternly warned them, saying, See to it that no one knows! 31 But having gone out, they made him known in that entire district.

מיידעלע האט זיך אויפגעהויבן. כו און דער דאזיקער שם האט
hot shem doziker der un oifgehoiben zich hot meidele
has name this one the and got up self has little girl

זיך פארשפרייט איבער יענעם גאנצן לאנד.
land gantsn yenem iber farshpreit zich
land entire that over spread self

כז און ווען יהושע / ישוע איז פונדאנען ווייטער
vaiter fundanen iz Yeshua Yehoshua ven un
farther from there is Yeshua Yehoshua when and

געגאנגען, האבן אים נאכגעפאלגט צוויי בלינדע מענטשן, וואס
vos mentshn blinde tsvei nochgefolgt im hoben gegangen
who men the blind two followed him have go

האבן געשריגן און געזאגט: דערבארעם דיך אויף אונדז,
undz oif dich derbarem gezogt un geshrigen hoben
us on you have mercy on said and shout have

בן דוד ! כח און ווען ער איז אריינגעקומען אין הויז , זענען
zenen hoiz in araingekumen iz er ven un Dovid Ben
are house in come in is he when and David Son of

די בלינדע צוגעקומען צו אים. און יהושע / ישוע זאגט
zogt Yeshua Yehoshua un im tsu tsugekumen blinde di
says Yeshua Yehoshua and him to to come the blind the

צו זיי : גלויבט איר, אז איך קען טאן דאס דאזיקע? זאגן
zogen dozike dos ton ken ich az ir gloibt zei tsu
say these the do can I that you believe them to

זיי צו אים: יא , האר! כט האט ער דעמאלט אנגערירט זייערע
zeiere ongerirt demolt er hot Har yo im tsu zei
their touched then he has L-rd yes him to they

אויגן, און געזאגט: לויט אייער אמונה, אזוי זאל עס אייך
aich es zol azoi emune eier loit gezogt un oigen
you it shall so faith your according to said and eyes

געשען ! ל און זייערע אויגן זענען אויפגעעפנט געווארן . און
un gevoren oifgeefent zenen oigen zeiere un geshen
and become opened are eyes their and happened

יהושע / ישוע האט זיי שטרענג געווארנט, אזוי צו זאגן :
zogen tsu azoi gevorent shtreng zei hot Yeshua Yehoshua
say to so warned strictly them has Yeshua Yehoshua

היט אייך, אז קיינער זאל זיך נישט דערוויסן דערפון .
derfun dervisen nisht zich zol keiner az aich hit
about this find out not self shall no one that you beware

לא זיי אבער זענען ארויסגעגאנגען, און האבן אים באקאנט
bakant im hoben un aroisgegangen zenen ober zei
famous him have and went out are however they

געמאכט איבער יענעם גאנצן לאנד.
land gantsn yenem iber gemacht
land entire that over made

32 After they had
departed, the people
brought to him a mute
man who was possessed
by shedim. 33 And when
the shedim had been cast
out by Rebbe, Melech
HaMoshiach, the mute
man spoke. And the
multitudes marveled,
saying, Never was
anything like this seen
in Eretz Yisroel! 34 But
the Perushim said, It was
by the Sar HaShedim *(the
Prince of Demons)* that this
man casts out shedim!

35 And Rebbe, Melech
HaMoshiach went about
all the shtetlach and
villages exercising the
ministry of moreh *(teacher)*
in their shuls and of
darshan *(preacher)* of the
Besuras HaGeulah of the
Malchut Hashem and
bringing refuah to all
the cholim, every machla
(disease) and every illness.
36 And looking out on
the multitudes, Rebbe,
Melech HaMoshiach
felt rachmei Shomayim
*(heavenly compassion and
mercy)* for his people, for

לב און ווען זיי זענען ארויסגעגאנגען, זע , מען האט
hot men ze aroisgegangen zenen zei ven un
has they look went out are they when and

געברענגט צו אים א שטומען, באזעסן מיט א בייזן גייסט. לג און
un gaist beizn a mit bazesen shtumen a im tsu gebrengt
and spirit evil a with possessed mute a him to brought

נאך דעם ווי דער בייזער גייסט איז ארויסגעטריבן געווארן , האט דער
der hot gevoren aroisgetriben iz gaist beizer der vi dem noch
the did become cast out is spirit evil the as that after

שטומער גערעדט. און די המונים מענטשן האבן געשטוינט ,
geshtoint hoben mentshn hamonim di un geredt shtumer
astounded were people crowds of the and speak mute

און געזאגט: נאך קיינמאל איז אזעלכעס נישט געזען געווארן אין
in gevoren gezen nisht azelches iz keinmol noch gezogt un
in become seen not such is never even said and

ישראל! לד די פרושים אבער האבן געזאגט: דורך דעם
dem durch gezogt hoben ober Perushim di Yisroel
the through said have however Pharisees the Israel

שר פון די בייזע גייסטער טרייבט ער ארויס די בייזע גייסטער!
gaister beize di arois er traibt gaister beize di fun sar
spirits evil the out he casts spirits evil the of ruler

לה און יהושע / ישוע איז ארומגעגאנגען איבער אלע שטעט
shtet ale iber arumgegangen iz Yeshua Yehoshua un
cities of all over walking about is Yeshua Yehoshua and

און דערפער, לערנענדיק אין זייערע שולן , און אויסרופנדיק
oisrufendik un shuln zeiere in lernendik derfer un
proclaiming and synagogues their in teaching villages and

די גוטע בשורה פון דעם מלכות , און היילנדיק יעדע מחלה
machle yede heilendik un Malchus dem fun Besoire Gute di
disease every healing and kingdom the of News good the

און יעדע שלאפקייט. לו און ווען ער האט געזען די מאסן
masen di gezen hot er ven un shlafkeit yede un
crowds of the seen has he when and sickness every and

מענטשן, האט ער אויף זיי גרויס רחמנות געהאט, ווייל זיי
zei vail gehat rachmones grois zei oif er hot mentshn
they because had mercy great they on he had people

זענען געווען פארשמאכט און פארווארלאזט, ווי שאף , וואס האבן
hoben vos shof vi farvorlozt un farshmacht geven zenen
have who sheep like neglected and languishing was are

נישט קיין פאסטוך . לז דעמאלט זאגט ער צו זיינע תלמידים: דער
der talmidim zaine tsu er zogt demolt pastech kein nisht
the disciples his to he says then shepherd any not

they were distressed and weary KATZON ASHER EIN LAHEM ROEH *(like sheep without a shepherd).*
37 Then Rebbe, Melech HaMoshiach says to his talmidim, The katzir *(harvest)* is indeed great but the kotzerim *(harvesters)* are few. 38 Therefore, offer tefillos to the Adon HaKatzir *(the L-rd of the Harvest)* that He may send out Kotzerim into His Katzir.

10 And summoning his Shneym Asar *(Twelve)* Talmidim, Rebbe, Melech HaMoshiach gave to them samchut *(authority)* over shedim *(unclean spirits)*, so as to cast them out, and samchut *(authority)* to call forth refuah for every machla and every illness.
2 Now of the Shneym Asar Shlichim, the names are these: first, Shim'on, the one being called Kefa, and Andrew his brother, Ya'akov Ben Zavdai and Yochanan his brother,
3 Philippos and Bar-Talmai, T'oma and Mattityahu the moches, Ya'akov

שניט איז גרויס, נאר די ארבעטער זענען ווייניק. [לח] בעט זשע
zhe bet veinik zenen arbeter di nor grois iz shnit
then ask few are laborers the but great is harvest

דעם האר פון דעם שניט , אז ער זאל ארויסשיקן ארבעטער צו
tsu arbeter aroisshiken zol er az shnit dem fun Har dem
to laborers send out shall he that harvest the of L-rd the

זיין שניט !
shnit zain
harvest his

י און ער האט גערופן צו זיך זיינע צוועלף תלמידים, און
un talmidim tsvelf zaine zich tsu gerufen hot er un
and disciples twelve his Himself to called has he and

האט זיי געגעבן מאכט איבער אומריינע גייסטער, זיי
zei gaister umreine iber macht gegeben zei hot
them spirits spirits over power given they has

ארויסצוטרייבן, און צו היילן יעדע קראנקייט און יעדע שלאפקייט.
shlafkeit yede un krankeit yede heilen tsu un aroistsutraiben
illness every and sickness every heal to and to cast out

[ב] און אָט די דאזיקע זענען די נעמען פון די צוועלף שליחים :
shlichim tsvelf di fun nemen di zenen dozike di ot un
Shlichim twelve the of names the are these the just and

דער ערשטער שמעון , וואס מען האט אים גערופן פעטרוס, און
un Petros gerufen im hot men vos Shim'on ershter der
and Peter called him has they who Simon first the

זיין ברודער אנדריי ; יעקב בן זבדי , און זיין ברודער
bruder zain un Zavdai ben Yaakov Andrey bruder zain
brother his and Zavdai son of Jacob Andrew brother his

יוחנן ; [ג] פיליפוס און בר-תלמי ; תומא און מתתיהו דער
der Mattityahu un Toma Bar-Talmai un Filipos Yochanan
the Mattityahu and Toma Bar-Talmai and Philip John

שטייער אויפמאנער; יעקב בן חלפי און תדי ; [ד] שמעון
Shim'on Thaddaeus un Chalfai ben Yaakov oifmoner shtaier
Simon Taddai and Chalfai son of Jacob collector tax

Ben-Chalfai and Taddai,
4 Shim'on the Zealot and
Yehudah from K'riot, who
betrayed Rebbe, Melech
HaMoshiach.
5 These Shneym Asar
(Twelve) did Rebbe, Melech
HaMoshiach send out with
the following directives,
saying: In the Derech
HaGoyim *(Way of the
Gentiles, Gentile territory)*
do not go, and do not
enter into any Shomron
town, 6 but go rather to
the Seh Oveid Beis Yisroel
*(the Lost Sheep of the House
of Israel).* 7 And, while
going, preach that the
Malchut HaShomayim
is imminent and miyad.
8 Heal the cholim, raise
the mesim, cleanse the
metzoraim *(lepers)*, cast
out the shedim; freely you
received, freely give. 9 Take
neither gold nor silver nor
copper for your money
belts, 10 nor a schnorrer's
(beggar's) bag for the road,
nor two bekishe, nor
sandals, nor a staff, for the
oseh hamelachah *(the one
doing the work)* is worthy
of his lechem. 11 And into
whichever town or shtetl
you enter, inquire who

הקנאי און יהודה איש-קריות , וואס האט אים אויך
oich im hot vos Ish-K'riot Yehude un HaKanai
also him did who man from Kriot Yehudah and the Zealot

פארראטן. ה די דאזיקע צוועלף האט יהושע / ישוע געשיקט,
geshikt Yeshua Yehoshua hot tsvelf dozike di farraten
sent Yeshua Yehoshua has twelve these the betray

און האט זיי באפוילן , אזוי צו זאגן :
zogen tsu azoi bafoilen zei hot un
say to so given directive them has and

אויף קיין וועג פון די גויים זאלט איר נישט גיין, און אין
in un gein nisht ir zolt Goyim di fun veg kein oif
in and go not you shall non-Jews the of way any on

קיין שטאט פון די שומרונים זאלט איר נישט אריינגיין; ו נאר
nor araingein nisht ir zolt Shomronim di fun shtot kein
but enter not you shall Samaritans the of city any

גייט ליבער צו די פארלוירענע שעפעלעך פון דעם הויז ישראל.
Yisroel hoiz dem fun shefelech farloirene di tsu liber geit
Israel house the of sheep lost the to rather go

ז גייט, רופט אויס און זאגט: דאס מלכות השמים איז
iz HaShomaiem Malchus dos zogt un ois ruft geit
is heaven kingdom of the say and out call go

נאענט! ח היילט די קראנקע, וועקט אויף די טויטע, רייניקט די
di reinikt toite di oif vekt kranke di heilt noent
the cleanse dead the up wake sick the heal near

קרעציקע, טרייבט ארויס די בייזע גייסטער! אומזיסט האט איר
ir hot umzist gaister beize di arois traibt kretsike
you have freely spirits evil the away drive lepers

באקומען, אומזיסט זאלט איר געבן ! ט נעמט נישט קיין גאלד, נישט
nisht gold kein nisht nemt geben ir zolt umzist bakumen
not gold any not take give you shall freely received

קיין זילבער, נישט קיין קופער אין אייערע גארטלען; י נישט קיין זאק
zak kein nisht gartelen eiere in kuper kein nisht zilber kein
bag any not belts your in copper any not silver any

אויפן וועג , נישט קיין צוויי העמדער, נישט קיין שיך , נישט קיין
kein nisht shich kein nisht hemder tsvei kein nisht veg oifen
any not shoes any not shirts two any not road for the

שטאק; מחמת דער ארבעטער איז ווערט זיין שפייז. יא און אין
in un shpaiz zain vert iz arbeter der machmas shtok
into and food his worth is laborer the because staff

וועלכער שטאט אדער דארף איר קומט אריין, פארשט אויס
ois forsht arain kumt ir dorf oder shtot velcher
out search into comes you village or city whatever

in it is a ben chayil *(son of worthiness)*, and there remain until you leave. [12] And when you enter into the bais *(house)*, give that household your "Shalom"! [13] And if indeed the bais is a bais chayil *(a house of worthiness)*, let your shalom come upon it; but if it is not a bais chayil, let your shalom return to you. [14] And whoever neither receives you nor listens to your divrei, as you are leaving and as you go outside of that bais *(house)* or city, then let it be NIER CHATZNO (shake out the fold of the robe), shake off the dust of your feet. [15] Omein, I say to you, it will be more tolerable on Yom HaDin *(the Day of Judgment)* for S'dom and Amora than for that shtetl.

ווער עס האט די ווערדע אין איר; און דארטן זאלט איר איינשטיין
ainshtein ir zolt dorten un ir in verde di hot es ver
stay you shall there and it in dignity the has it who

ביז איר גייט אוועק. יב און אריינקומענדיק אין דעם הויז , זאלט
zolt hoiz dem in arainkumendik un avek geit ir biz
shall house the in coming in and away go you until

איר עס באגריסן. יג און אויב דאס הויז איז ראוי זאל אייער
eier zol raui iz hoiz dos oib un bagrisen es ir
your shall worthy is house the if and greet it you

שלום קומען דערויף, אויב אבער עס איז נישט ראוי זאל
zol raui nisht iz es ober oib deroif kumen sholem
shall worthy not is it however if on it to come peace

אייער שלום זיך אומקערן צו אייך. יד און ווער עס וועט אייך נישט
nisht aich vet es ver un aich tsu umkeren zich sholem eier
not you will it who and you to return self peace your

אויפנעמען, און נישט הערן אייערע ווערטער, זאלט איר ארויסגיין
aroisgein ir zolt verter eiere heren nisht un oifnemen
go out you shall words your hear not and receive

פון יענעם הויז אדער יענער שטאט און אפשאקלען דעם שטויב
shtoib dem opshoklen un shtot yener oder hoiz yenem fun
dust the shake off and city that or house that from

פון אייערע פיס! טו באמת זאג איך אייך; עס וועט זיין גרינגער פאר
far gringer zain vet es aich ich zog be'emes fis eiere fun
for easier be will it you I say truly feet your from

דעם לאנד פון סדום און עמורה אינם טאג פון משפט ,
mishpot fun tog inem Gomora un Sodom fun land dem
judgment of day in the Gomorrah and Sodom of land the

ווי פאר יענער שטאט.
shtot yener far vi
city that for than

[16] Hinei! I send you as kevesim *(sheep)* in the midst of ze'evim; therefore, have the seichel *(wisdom)* of nachashim *(serpents)* and be tamim *(faultless)* as yonim *(doves)*. [17] And beware of Bnei Adam, for they will deliver

טז זע , איך שיק אייך ווי שאף צווישן וועלף . זייט זשע קלוג
klug zhe zeit velf tsvishen shof vi aich shik ich ze
wise then be wolves among sheep like you send I look

ווי די שלאנגען, און אָן פאלשקייט ווי די טויבן . יז היט
hit toibn di vi falshkeit on un shlangen di vi
beware doves the as falseness without and snakes the as

זיך אבער פאר די מענטשן! מחמת זיי וועלן אייך
aich velen zei machmas mentshn di far ober zich
you will they because people the before however themselves

איבערגעבן צום סנהדרין , און אין זייערע שולן וועלן זיי
zei velen shuln zeiere in un Sanhedrin tsum ibergeben
they will synagogues their in and Sanhedrin to the turn over

אייך שמייסן מיט ריטער; יח אפילו פאר מושלים און מלכים
melachim un moshlim far afile riter mit shmaisen aich
kings and rulers before even whips with flog you

וועט מען אייך פירן צוליב מיר, פאר אן עדות צו זיי
zei tsu eides an far mir tsulib firen aich men vet
them to witness a for me on account of lead you they will

און צו די גוים . יט ווען זיי וועלן אייך אבער איבערגעבן,
ibergeben ober aich velen zei ven Goyim di tsu un
give over however you will they when non-Jews the to and

זאלט איר נישט זארגן, ווי אזוי אדער וואס איר האט צו
tsu hot ir vos oder azoi vi zorgen nisht ir zolt
to have you who or in this way as worry not you shall

רעדן; כ מחמת עס וועט אייך געגעבן ווערן אין יענער שעה,
sho yener in veren gegeben aich vet es machmas reden
hour that in to be given you will it because speak

וואס איר זאלט רעדן; מחמת נישט איר זענט עס, וואס רעדן ,
reden vos es zent ir nisht machmas reden zolt ir vos
speaks who it are you not because speak shall you what

נאר דער גייסט פון אייער פאטער איז עס, וואס רעדט דורך
durch redt vos es iz Foter eier fun Gaist der nor
through speaks who it is Father your of Spirit the but

אייך. כא און א ברודער וועט איבערגעבן א ברודער צום טויט ,
toit tsum bruder a ibergeben vet bruder a un aich
death to the brother a give over will brother a and you

און א פאטער זיין קינד, און קינדער וועלן אויפשטיין
oifshtein velen kinder un kind zain foter a un
standing up again will children and child his Father a and

קעגן די עלטערן און וועלן זיי טייטן. כב און איר וועט זיין
zain vet ir un teiten zei velen un elteren di kegen
be will you and kill them will and parents the against

געהאסט פון אלעמען צוליב מיין נאמען. ווער אבער
ober ver nomen main tsulib alemen fun gehast
however who name my on account of everyone by hated

עס וועט אויסהאלטן ביז צום סוף, דער וועט געראטעוועט
geratevet vet der sof tsum biz oishalten vet es
saved will this one end to the until endure will it

ווערן. כג און ווען זיי פארפאלגן אייך אין דער דאזיקער שטאט,
shtot doziker der in aich farfolgen zei ven un veren
city this one the in you persecute they when and to be

אנטלויפט אין דער אנדערער אריין. מחמת באמת זאג איך אייך:
aich ich zog be'emes machmas arain anderer der in antloift
you I tell in truth because into another the in run

you up to the sanhedriyot
(local councils, bet din courts)
and in their shuls they
will subject you to the
shot *(whip)*. 18 And before
moshelim *(governors)* and
also melachim *(kings)* you
will be led for my sake, for
an edut *(testimony)* to them
and to the Goyim. 19 But
when they deliver you up,
do not be of a LEV ROGEZ
(anxious heart) worried
about how or what you
are to say; for it will be
given to you in that hour
what you are to speak.
20 For you are not the ones
speaking, but the Ruach
Avichem *(the Spirit of your
Father)* is the one speaking
in you. 21 And brother will
deliver up to death his own
brother, even an abba his
own yeled. And yeladim
will stand up against their
horim *(parents)* and put
them to death. 22 And you
will be under the sinas
chinom *(baseless hatred)* of
kol Bnei Adam on account
of my Name; but the one
enduring ad es HaKetz
(until the End) will receive
the Yeshu'at Eloheinu *(the
Salvation of our G-d)*. 23 But
when they persecute you

in one shtetl, flee to the other; for, omein, I say to you, by no means will you complete the shtetlach of Eretz Yisroel until the Bias HaMoshiach *(Coming of the Moshiach, the Bar Enosh).*

24 A talmid is not above his Rebbe nor an eved *(servant)* above his Baal Bayit *(master).* 25 It is enough for the talmid that he be like his Rebbe, and the eved like his Baal Bayit. If they called the Baal Bayit Baal-zibbul, how much more the anashim *(men)* in his bais.

26 Therefore, do not fear them; for nothing has been veiled which will not be unveiled; and nothing has been nistar *(hidden)* which will not be made known. 27 What I say to you in the choshech *(darkness)*, you declare in the ohr *(light)*; and what you hear whispered into your ears, shout, preach, from the rooftops. 28 And do not fear those who kill the basar (flesh), but are unable to kill the nefesh (soul); but rather fear the One who is able to destroy

both basar and nefesh in

איר וועט נישט דורכגיין די שטעט פון ישראל, ביז דער
der biz Yisroel fun shtet di durchgein nisht vet ir
the until Israel of cities of the to go through not will you

בר אנש וועט קומען .
kumen vet Enosh Bar
to come will of Man Son

כד א תלמיד איז נישט איבער זיין רבין , און א קנעכט
knecht a un Rebn zain iber nisht iz talmid a
slaves a and Rebbe his higher than not is disciple of a

נישט איבער זיין האר. כה עס איז גענוג פאר דעם תלמיד , אז ער
er az talmid dem far genug iz es Har zain iber nisht
he that disciple the for enough is it L-rd his above not

זאל זיין ווי זיין רבי , און דער קנעכט ווי זיין האר . אויב
oib Har zain vi knecht der un Rebbe zain vi zain zol
if Master his like slaves the and Rebbe his like be shall

דעם בעל הבית האט מען גערופן בעל-זבול , וויפל
vifel Ba'al-Zibbul gerufen men hot habayit bal dem
how much Beelzebul called they has of the house owner the

מער זיינע בני בית ! כו דעריבער זאלט איר זיך
zich ir zolt deriber beis bnei zaine mer
yourselves you shall therefore house sons of his more

נישט פארכטן פאר זיי ! מחמת עס איז נישטא קיין
kein nishto iz es machmas zei far forchten nisht
any there is no is it because them before have fear not

באהאלטענע זאך , וואס וועט נישט אנטפלעקט ווערן ; און קיין
kein un veren antplekt nisht vet vos zach bahaltene
no and become revealed not will that thing hidden

פארבארגענע זאך , וואס וועט נישט באקאנט ווערן .
veren bakant nisht vet vos zach farborgene
become made known not will which thing concealed

כז וואס איך זאג אייך אין דער פינסטער, דאס זאלט איר רעדן
reden ir zolt dos finster der in aich zog ich vos
speak you shall that darkness the in you tell I what

אינם ליכט, און וואס עס ווערט אייך געשעפטשעט אין אויער אריין,
arain oier in gesheptshet aich vert es vos un licht inem
into ear in whispered you being is what and light in the

דאס זאלט איר אויסרופן אויף די דעכער . כח און פארכט זיך
zich forcht un decher di oif oisrufen ir zolt dos
self be afraid and rooftops the on call out you shall that

נישט פאר די , וואס טייטן דעם גוף , אבער האבן נישט קיין
kein nisht hoben ober guf dem teiten vos di far nisht
any not have however body the kill who the before not

Gehinnom. 29 Are not two sparrows sold for the least valuable copper coin? And yet not one of them will fall to the ground apart from Avichem! 30 But, as far as you are concerned, even the hairs of your rosh have been inventoried. 31 Therefore, al taarotz *(do not be afraid)*! You are of more value than many sparrows! 32 Therefore, everyone who shall declare publicly the Ani Maamin hoda'ah of me, before Bnei HaAdam, I will make hoda'ah *(acknowledgment)* of him before Avi sh'ba'Shomayim. 33 But everyone who makes hakhchashah *(denial)* of me, I also will make hakhchashah *(denial)* of him before Avi sh'ba'Shomayim.

קראפט צו טייטן די נשמה ; אמער זאלט איר זיך פארכטן
forchten zich ir zolt amer neshome di teiten tsu kraft
have fear yourself you shall thus soul the kill to power

פאר דעם , וואס איז בכח צו פארדארבן סיי די
di sai fardarbn tsu b'koach iz vos dem far
the both destroy to with power is who the one before

נשמה סיי דעם גוף אין גיהנום . כט פארקויפט מען דען
den men farkoift Gehinnom in guf dem sai neshome
then they sell Gehinnom in body the and soul

נישט צוויי פייגעלעך פאר איין פרוטה? און דאך פאלט נישט קיין
kein nisht falt doch un prute ein far feigelech tsvei nisht
any not falls yet and penny one for birds two not

איינס פון זיי צו דער ערד אָן אייער פאטער. ל ביי אייך
aich bai Foter eier on erd der tsu zei fun eins
you with Father your without earth the to them of one

אבער זענען אפילו די האר פון קאפ אלע געציילט . לא דעריבער
deriber getseilt ale kop fun hor di afile zenen ober
therefore counted all head of hair the even are however

זאלט איר נישט מורא האבן; איר זענט ווערט מער ווי א סך
sach a vi mer vert zent ir hoben moire nisht ir zolt
many a than more worth are you have fear not you shall

פייגעלעך. לב ווער זשע עס וועט מיך מתוודה זיין פאר די
di far zain misvade mich vet es zhe ver feigelech
the before be confess me will it then whoever birds

מענטשן, וועל איך דעם אויך מתוודה זיין פאר מיין פאטער,
Foter main far zain misvade oich dem ich vel mentshn
Father my before be confess also the one I will people

וואס איז אין הימל . לג ווער אבער עס וועט מיך פארלייקענען
farleikenen mich vet es ober ver himel in iz vos
deny me will it however who heaven in is who

פאר די מענטשן, וועל איך דעם אויך פארלייקענען פאר
far farleikenen oich dem ich vel mentshn di far
before deny also the one I will people the before

מיין פאטער, וואס איז אין הימל .
himel in iz vos Foter main
heaven in is who Father my

34 Do not think that I have come to bring shalom al haaretz *(peace on the*

לד איר זאלט נישט מיינען, אז איך בין געקומען, כדי צו
tsu kedei gekumen bin ich az meinen nisht zolt ir
to so as come am I that think not shall you

ברענגען שלום אויף דער ערד . איך בין נישט געקומען ברענגען
brengen gekumen nisht bin ich erd der oif sholem brengen
bring come not am I earth the on peace bring

earth); I have not come to bring shalom but a cherev *(sword).* 35 For I came to divide a man against his Av, and a bat against her Em, and a kallah *(bride)* against her chamot *(mother-in-law, shviger).* 36 And the OIYVEI ISH ANSHEI VEITO *(the enemies of a man will be the members of his own household).* 37 The one who has more ahavah *(love)* for a tata *(papa)* or a mama than for me is not worthy of me, and the one who has more ahavah *(love)* for a ben or a bat than me is not worthy of me. 38 The one who does not take up his etz shel mesiros nefesh *(tree of self-sacrifice)* and follow after me, is not worthy of me. 39 The one who has found his nefesh will lose it; the one who has lost his nefesh for my sake will find it.

40 The one who gives the kabbalat panim *(welcome)* to you gives the Baruch Habah *(welcome)* to me, and the one who gives the Baruch Habah to me gives the Baruch Habah to the One who sent me. 41 The

שלום , נאר א שווערד. לה מחמת איך בין געקומען אפצושיידן א
a optsusheiden gekumen bin ich machmas shverd a nor sholem
a to separate come am I because sword a but peace

מענטשן פון זיין פאטער, און א טאכטער פון איר מוטער , און
un muter ir fun tochter a un foter zain fun mentshn
and mother her from daughter a and father his from person

א שנור פון איר שוויגער , לו און א מענטשנס
mentshns a un shviger ir fun shnur a
man's a and mother-in-law her from daughter-in-law a

שונאים וועלן זיין זיינע אייגענע בני בית . לז ווער עס האט
hot es ver beis bnei eigene zaine zain velen sonim
has it who house sons of own his be will enemies

ליב פאטער אדער מוטער מער ווי מיך, דער איז מיך נישט
nisht mich iz der mich vi mer muter oder foter lib
not me is this one me than more mother or father love

ווערט ; און ווער עס האט ליב זון אדער טאכטער מער ווי
vi mer tochter oder zun lib hot es ver un vert
than more daughter or son love has it who and worthy

מיך, דער איז מיך נישט ווערט . לח און ווער עס נעמט נישט
nisht nemt es ver un vert nisht mich iz der mich
not takes it who and worthy not me is this one me

זיין בוים, און פאלגט מיר נאך , איז מיך נישט ווערט . לט ווער עס
es ver vert nisht mich iz noch mir folgt un boim zain
it who worthy not me is after me follows and tree his

געפינט זיין לעבן, דער וועט עס פארלירן; און ווער עס פארלירט
farlirt es ver un farliren es vet der leben zain gefint
loses it who and to lose it will this one life his finds

זיין לעבן פאר מיינעטוועגן, דער וועט עס געפינען.
gefinen es vet der mainetvegen far leben zain
find it will this one my sake for life his

מ דער, וואס נעמט אייך אויף, נעמט מיך אויף; און דער, וואס
vos der un oif mich nemt oif aich nemt vos der
who the and on me takes on you takes who the

נעמט מיך אויף, נעמט אויף דעם. וואס האט מיך געשיקט.
geshikt mich hot vos dem oif nemt oif mich nemt
sent me has the One Who the on takes on me takes

מא דער , וואס נעמט אויף א נביא אין דעם נאמען פון א
a fun nomen dem in novi a oif nemt vos der
a of name the in prophet a on takes who the one

נביא , וועט באקומען דעם שכר פון א נביא ; און דער,
der un novi a fun sachar dem bakumen vet novi
the and prophet a of reward the receive will prophet

one who gives the Baruch Habah to a navi *(prophet)* in the name of a navi will receive the sachar *(reward)* of a navi, and the one who gives the Baruch Habah to a tzaddik *(righteous man)* in the name of a tzaddik will receive the sachar of a tzaddik. 42 And whoever in the name of a talmid gives only a cup of cold water to one of these little ones, omein, I say to you, he will by no means lose his sachar.

11 And it came about when he finished giving directives to his Shneym Asar Talmidim, he moved on from there, exercising the ministry of moreh *(teacher)* and darshan *(preacher, maggid)* in their shtetlach.

2 Now when Yochanan, in the beit hasohor *(prison)*, heard of the maasei haMoshiach *(works of Moshiach)*, he sent his talmidim to Rebbe, Melech HaMoshiach. 3 They asked him, Tell us. Are you Hu Habah *(He who comes)* or is our chikiah *(wait)* to

וואס נעמט אויף א צדיק אין דעם נאמען פון א צדיק , וועט
vet tsadik a fun nomen dem in tsadik a oif nemt vos
will righteous a of name the in righteous a on takes who

ער באקומען דעם שכר פון א צדיק . און דער , מב וואס
vos der un tsadik a fun sachar dem bakumen er
who the one and righteous a of reward the receive he

וועט געבן צו טרינקען איינעם פון די דאזיקע קליינע בלויז א
a bloiz kleine dozike di fun einem trinken tsu geben vet
a only small ones these the of one drink to give will

טעפעלע קאלט וואסער אין דעם נאמען פון א תלמיד , באמת
be'emes talmid a fun nomen dem in vaser kalt tefele
in truth disciple of a of name the in water cold small cup

זאג איך אייך; ער וועט בשום אופן נישט פארלירן זיין שכר !
sachar zain farliren nisht oifen beshum vet er aich ich zog
reward his to lose not way never will he you I tell

יא

און עס איז געשען , ווען יהושע / ישוע האט
hot Yeshua Yehoshua ven geshen iz es un
has Yeshua Yehoshua when happened is it and

געענדיקט באפעלן זיינע צוועלף תלמידים, איז ער פון
fun er iz talmidim tsvelf zaine bafelen geendikt
from he is disciples twelve his commanded finished

דארטן אוועק צו לערנען און אויסצורופן אין זייערע שטעט .
shtet zeiere in oistsurufen un lernen tsu avek dorten
cities of their in to proclaim and teach to depart there

ב ווען אבער יוחנן האט געהערט אין תפיסה די מעשים
maisim di tfise in gehert hot Yochanan ober ven
deeds the prison in heard has John however when

פון דעם משיח , האט ער געשיקט דורך זיינע תלמידים. ג און
un talmidim zaine durch geshikt er hot Moshiach dem fun
and disciples his through sent he has Moshiach the of

געזאגט צו אים: ביסטו דער , וואס זאל קומען , אדער האבן
hoben oder kumen zol vos der bistu im tsu gezogt
have or to come shall who this One you are him to said

מיר צו ווארטן אויף אן אנדערן? ד און יהושע / ישוע האט
hot Yeshua Yehoshua un andern an oif varten tsu mir
has Yeshua Yehoshua and other an on wait to we

be for the Bias *(Coming)* of another? 4 And Rebbe, Melech HaMoshiach answered them, saying, Go give the report of what you see and hear to Yochanan: 5 The ivrim *(blind people)* see, the pisechim *(lame people)* walk, the metzoraim *(lepers)* are cleansed, the chereshim *(deaf people)* hear, the mesim are made to stand up alive, and the aniyim *(poor)* have the Besuras HaGeulah preached to them. 6 Ashrey *(Happy)* is the one who does not find a cause of michshol *(falling, stumbling)* in me.

7 As they were leaving, he began to speak to the multitudes about Yochanan, What did you go out into the midbar *(wilderness)* to see? A reed being shaken by the wind? 8 What did you go out to see? Someone shtats *(imposing, impressive)* in appearance, attired in soft raiment? Hinei, the ones wearing soft raiment are in houses of melachim *(kings)*. 9 But what did you go out to see? A Navi? Ken, I tell

ענטפערנדיק געזאגט צו זיי : גייט און דערציילט יוחנן וואס
vos Yochanan dertseilt un geit zei tsu gezogt entferendik
what John tell and go them to said answering

איר הערט און זעט: ה בלינדע זען, און לאמע גייען ארום ,
arum geien lome un zen blinde zet un hert ir
around walk lame and see the blind sees and hear you

מצורעדיקע ווערן גערייניקט, און טויבע הערן, און טויטע שטייען
shteien toite un heren toibe un gereinikt veren metsoiredike
stand dead and hear deaf and cleansed become lepers

אויף, און צו ארומעלייט ווערט אנגעזאגט די גוטע בשורה.
Besoire Gute di ongezogt vert oremelait tsu un oif
News good the announced it is poor people to and up

ו און וואויל איז דעם , וואס וועט נישט שטרויכלען אין מיר! ז און
un mir in shtroichlen nisht vet vos dem iz voil un
and Me in stumble not will who the one is blessed and

בשעת די דאזיקע זענען אוועקגעגאנגען, האט יהושע / ישוע
Yeshua Yehoshua hot avekgegangen zenen dozike di beshas
Yeshua Yehoshua has went away are these the while

אנגעהויבן צו זאגן צו די המונים מענטשן וועגן
vegen mentshn hamonim di tsu zogen tsu ongehoiben
concerning people crowds of the to say to begun

יוחנן : וואס זענט איר ארויסגעגאנגען אין דער מדבר אריין
arain midbar der in aroisgegangen ir zent vos Yochanan
into wilderness the in go out you did what John

זען? א שטעקל געשאקלט פון ווינט? ח נאר וואס דען זענט איר
ir zent den vos nor vint fun geshoklt shtekl a zen
you are then what but wind by shaken reed a see

ארויסגעגאנגען זען? א מענטשן אנגעטאן אין פיינע מלבושים ? זע ,
ze malbushem faine in ongeton mentshn a zen aroisgegangen
look clothing fine in dressed man a see went out

די וואס טראגן פיינע מלבושים , זענען אין די הייזער פון די
di fun haizer di in zenen malbushem faine trogen vos di
the of houses the in are clothing fine wear who the

מלכים ! ט נאר וואס דען זענט איר ארויסגעגאנגען? צו זען א
a zen tsu aroisgegangen ir zent den vos nor melachim
a see to went out you are then what but kings

נביא ? יא , איך זאג אייך, און מער ווי א נביא . י דאס איז
iz dos novi a vi mer un aich zog ich yo novi
is this prophet a than more and you tell I yes prophet

ער, וועגן וועמען עס שטייט געשריבן:
geshriben shteit es vemen vegen er
written stands it whom concerning he

you. And one greater than
a Navi. 10 This is he about
whom it has been written,
HINNENI SHOLEIACH
MALACHI *(Behold, I will
send my messenger)* before
your face, UPINNAH
DERECH LEFANAI *(and he
will prepare the way before
me).* 11 Omein, I say to you,
of those born of women,
there has not appeared one
greater than Yochanan of
the tevilah of teshuva, yet
the person with the least
chashivut in the Malchut
HaShomayim is greater
than he. 12 From the days
of Yochanan of the tevilah
of teshuva until now, the
Malchut HaShomayim
has been under violent
attack and the violent
seize it with coercion.
13 For all the Neviim and
the Torah prophesied until
Yochanan. 14 And, if you
are willing it to be mekabel
(accept, receive), he is the
“Eliyahu,” who is to come.
15 The one having ears, let
him hear.

16 But to what will I
compare this generation?
It is like yeladim sitting in
the marketplaces, calling
out to one another, 17 We

זע , איך שיק מיין שליח פאר דיין פנים ,
ponem dain far shliach main shik ich ze
face your before messenger my send I look

ער וועט צוגרייטן דיין וועג פאר דיר. (מלאכי ג׳ א.)
a g, Malachi dir far veg dain tsugreiten vet er
1 3 Malachi you for way your prepare will he

יא באמת זאג איך אייך, עס איז נישט אויפגעשטאנען צווישן
tsvishen oifgeshtanen nisht iz es aich ich zog be'emes
among arisen not is there you I tell in truth

די ילודי אשה קיין גרעסערער ווי יוחנן פון דער
der fun Yochanan vi greserer kein isha yludi di
the of John than greater any woman mortals born of the

(ירדן) מקווה . דאך איז דער קלענסטער אין דעם מלכות
Malchus dem in klenster der iz doch mikveh Yarden
kingdom of the in smallest the is yet mikveh Yarden

השמים גרעסער ווי ער. יב אבער פון די טעג פון
fun teg di fun ober er vi greser HaShomaiem
of days the from however he than greater heaven

יוחנן פון דער (ירדן) מקווה ביז איצט ליידט דאס
dos laidt itst biz mikveh Yarden der fun Yochanan
the suffers now until mikveh Yarden the of John

מלכות השמים געוואלד, און די , וואס טאן געוואלד
gevald ton vos di un gevald HaShomaiem Malchus
violence do who the and violence heaven kingdom of

רייסן עס צו זיך . יג מחמת אלע נביאים און די תורה
toire di un neviim ale machmas zich tsu es raisen
Torah the and prophets all because themselves to it tear

האבן נבואות געזאגט ביז יוחנן . יד און אויב איר ווילט עס
es vilt ir oib un Yochanan biz gezogt nevues hoben
it want you if and John until said prophecies have

אננעמען, איז ער אליהו , וואס דארף קומען . טו ווער עס האט
hot es ver kumen darf vos Eliyahu er iz onnemen
has it who to come must who Eliyahu he is accept

אויערן, דער זאל הערן! טז צו וועמען אבער זאל איך
ich zol ober vemen tsu heren zol der oiern
I shall however whom to hear shall this one ears

פארגלייכן דאס דאזיקע דור ? עס איז גלייך צו קינדער ,
kinder tsu glaich iz es dor dozike dos farglaichen
children to like is it generation these the compare

וואס זיצן אויף די מארקן און רופן צו זייערע חברים ,
chaveirim zeiere tsu rufen un markn di oif zitsen vos
companions their to call and marketplace the in sit who

played the chalil *(flute)* for you, but you did not dance; we sang a kina *(lament, funeral dirge)* for you, and you did not mourn. 18 For Yochanan came neither eating nor drinking, and they say, He has a shed. 19 The Bar Enosh came eating and drinking, and they say, Hinei! A zolel *(glutton)* and a shikkor *(drunkard)*, a friend of mochesim *(tax collectors)* and chote'im *(sinners)*. Yet, Chochmah *(Wisdom)* is vindicated by her ma'asim.

יז און זאגן ; מיר האבן געשפילט פאר אייך אויף פייפלעך, און איר
ir un faiflech oif aich far geshpilt hoben mir zogen un
you and flutes on you for played have we say and

האט נישט געטאנצט; מיר האבן געזונגען קלאגלידער, און איר
ir un kloglider gezungen hoben mir getonst nisht hot
you and dirges sing have we dance not has

האט נישט געוויינט! יח מחמת יוחנן איז געקומען, האט נישט
nisht hot gekumen iz Yochanan machmas geveint nisht hot
not has come is John because wail not have

געגעסן און נישט געטרונקען, און מען זאגט: ער האט א בייזן
beizn a hot er zogt men un getrunken nisht un gegesen
evil a has he says they and drink not and eat

גייסט! יט דער בר אנש איז געקומען, עסט און טרינקט יא ; און
un yo trinkt un est gekumen iz Enosh Bar der gaist
and yes drinks and eats come is of Man Son the spirit

מען זאגט: זע , א מענטש א זולל וסובא , א פריינד
fraind a vasoive zoilel a mentsh a ze zogt men
friend a and drunkard glutton a man a look say they

פון שטייער אויפמאנער און חוטאים! און דאך איז די חכמה
chochme di iz doch un choytim un oifmoner shtaier fun
wisdom the is yet and sinners and collectors tax of

גערעכטפערטיקט פון אירע מעשים.
maisim ire fun gerechtfertikt
deeds its by justified

20 Then he began to reproach the shtetlach *(villages)* in which were accomplished most of his gevurot *(mighty deeds)*, because they did not make teshuva. 21 Oy l'chah *(Woe to you)*, Korazin! Oy l'chah, Beit-Tzaidah! For if in Tzor and Tzidon were accomplished the gevurot that were accomplished among you, they would have made teshuva long ago in sackcloth and

כ דעמאלט האט ער אנגעהויבן צו מוסרן די שטעט , אין
in shtet di museren tsu ongehoiben er hot demolt
in cities of the reproach to begun he has then

וועלכע דאס רוב פון זיינע וואונדער זענען געשען , ווייל
vail geshen zenen vunder zaine fun rov dos velche
because happened are wonders his of most of the which

זיי האבן נישט תשובה געטאן. כא וויי צו דיר, כורזין !
Chorazin dir tsu vei geton tshuve nisht hoben zei
Chorazin you to woe done repentance not have they

וויי צו דיר, בית-צידה ! ווייל אויב אין צור און צידון וואלטן
volten Tsidon un Tsor in oib vail Beit-Tzaidah dir tsu vei
would Sidon and Tyre in if because Bethsaida you to woe

געשען די וואונדער, וואס זענען געשען ביי אייך, וואלטן
volten aich bai geshen zenen vos vunder di geshen
would you with happened are which wonders the happened

זיי שוין לאנג צוריק געהאט תשובה געטאן אין זאק
zak in geton tshuve gehat tsurik lang shoin zei
sackcloth in done repentance have before long already they

ashes. 22 Nevertheless,
I say to you, it will be
more bearable for Tzor
and Tzidon than for you
on Yom HaDin. 23 And
you, K'far-Nachum, were
you lifted up as far as
Shomayim? You shall be
brought down as far as
Sheol. For if in S'dom were
accomplished the gevurot
that were accomplished
among you, S'dom would
have a sheerit *(remnant)*
today! 24 Nevertheless, I
say to you, it will be more
bearable for the land of
S'dom on Yom HaDin than
for you.

25 At that time, Rebbe,
Melech HaMoshiach said,
Modeh Ani, Avi, Adon
HaShomayim v'HaAretz,
*(I thank you, Father, L-rd of
Heaven and Earth)*, because
you hid these things from
the chachamim *(wise)* and
those with seichel, and
to them they are nistar
(hidden, esoteric), and you
made a hisgalus *(revelation)*
of them unto ollelim
(infants). 26 Ken, Avi, for
thus it was pleasing in your

און אין אש . כב דאך זאג איך אייך, עס וועט זיין גרינגער פאר צור
Tsor far gringer zain vet es aich ich zog doch ash in un
Tyre for easier be will it you I tell yet ashes in and

און צידון אין טאג פון משפט , ווי פאר אייך! כג און דו ,
du un aich far vi mishpot fun tog in Tsidon un
you and you for than judgment of the day in Sidon and

כפר-נחום , ביז צום הימל וועסטו זיין דערהייבט? ביז
biz derheibt zain vestu himel tsum biz K'far-Nachum
down raises up be will you heaven to the up K'far-Nachum

צו שאול תחתית וועסטו אראפנידערן . ווייל אויב אין
in oib vail aropnideren vestu Tachtis Sheol tsu
in if because be brought down will you deepest Sheol to

סדום וואלטן געשען די וואונדער, וואס זענען געשען אין
in geshen zenen vos vunder di geshen volten Sodom
in happened are which wonder the happened would Sodom

דיר, וואלט זי שטיין געבליבן ביז צום היינטיקן טאג! כד דאך זאג
zog doch tog haintikn tsum biz gebliben shtein zi volt dir
tell yet day today's to the until remain stand it would you

איך אייך, אז עס וועט זיין גרינגער פאר דעם לאנד פון סדום
Sodom fun land dem far gringer zain vet es az aich ich
Sodom of land the for easier be will it that you I

אינם טאג פון משפט , ווי פאר דיר!
dir far vi mishpot fun tog inem
you for than judgment of day in the

כה אין יענער צייט האט יהושע / ישוע ענטפערנדיק געזאגט:
gezogt entferendik Yeshua Yehoshua hot tsait yener in
said answering Yeshua Yehoshua has time that in

איך לויב דיך, פאטער, האר פון הימל און ערד , אז דו
du az erd un himel fun Har Foter dich loib ich
you that earth and heaven of L-rd Father you praise I

האסט פארבארגן די דאזיקע זאכן פון די חכמים און
un chachomim di fun zachn dozike di farborgen host
and wise ones the from things these the hidden you have

נבונים , און זיי אנטפלעקט צו קליינע קינדער !
kinder kleine tsu antplekt zei un nevonim
children small to revealed them and understanding ones

כו יא , פאטער, ווייל אזוי איז עס געווען וואוילגעפעלן פאר דיר.
dir far voilgefelen geven es iz azoi vail Foter yo
you for pleasing was it is so because Father yes

כז אלץ איז מיר איבערגעגעבן געווארן פון מיין פאטער, און קיינער
keiner un Foter main fun gevoren ibergegeben mir iz alts
no one and Father my from become given over me is all

sight. 27 All things were
given to me by Avi, and no
one has daas *(knowledge)* of
HaBen except HaAv, nor
does anyone have daas of
HaAv, except HaBen, and
anyone to whom HaBen
chooses to unveil him.
28 Come to me, all you who
are burden-weary and
heavy laden, and I will give
you Shabbos menuchah.
29 Take my ol *(yoke)* upon
you and learn from me,
for I am anav *(humble)*
and have shiflut *(lowliness)*
in lev *(heart)*, and you
will find menuchah *(rest,
security)* for your nefashot
(souls). 30 For my ol *(yoke)*
is easy and my burden is
light.

קען נישט דעם זון אחוץ דער פאטער; און קיינער קען נישט
nisht ken keiner un Foter der achuts Zun dem nisht ken
not knows no one and Father the except Son the not knows

דעם פאטער אחוץ דער זון , און וועמען דער זון וויל אים
im vil Zun der vemen un Zun der achuts Foter dem
him wants Son the whom and Son the except Father the

מגלה זיין. כח קומט צו מיר אלע, וואס הארעווען שווער און זענען
zenen un shver horeven vos ale mir tsu kumt zain megale
are and hard toil who all me to come his reveal

באלאסטעט, און איך וועל אייך געבן רו . כט נעמט מיין יאך אויף
oif yoch main nemt ru geben aich vel ich un balastet
on yoke my takes rest give you will I and burdened

זיך , און לערנט פון מיר; ווייל איך בין אן ענו און פון
fun un onev an bin ich vail mir fun lernt un zich
of and meek an am I because me of learn and yourself

א נידריק געמיט , און איר וועט געפינען מנוחה פאר אייערע
eiere far menuche gefinen vet ir un gemit niderik a
your for rest find will you and disposition soft a

נשמות . ל מחמת מיין יאך איז אנגענעם , און מיין לאסט
last main un ongenem iz yoch main machmas neshomes
burden my and agreeable is yoke my because souls

איז גרינג!
gring iz
easy is

12 At that time
Rebbe, Melech
HaMoshiach went on
Shabbos through the
grainfields. And his
talmidim were hungry and
began to pick the heads
of wheat and to eat them.
2 But the Perushim, seeing
this, said to Moshiach:
Hinei! Your talmidim are
doing what is asur on
Shabbos! 3 But Moshiach
said to them, Have you not

יב אין יענער צייט איז יהושע / ישוע א שבת געגאנגען
gegangen Shabbos a Yeshua Yehoshua iz tsait yener in
go Sabbath a Yeshua Yehoshua is time that in

דורך די קארנפעלדער; זיינע תלמידים אבער האט
hot ober talmidim zaine kornfelder di durch
has however disciples his corn fields the through

געהונגערט, און זיי האבן אנגעהויבן אפצורייסן זאנגען ,
zangen optsuraisen ongehoiben hoben zei un gehungert
ears of corn tear off begun have they and hungry

און צו עסן . ב און ווען די פרושים האבן עס געזען, האבן
hoben gezen es hoben Perushim di ven un esen tsu un
have seen it have Pharisees the when and to eat to and

זיי געזאגט צו אים: זע , דיינע תלמידים טאן, וואס מען טאר
tor men vos ton talmidim daine ze im tsu gezogt zei
must one what do disciples your look him to said they

שבת נישט טאן! ג ער אבער האט צו זיי געזאגט: צי האט
hot tsi gezogt zei tsu hot ober er ton nisht Shabbos
have said them to has however he do not Sabbath

איר נישט געלייענט, וואס דוד האט געטאן, ווען עס האט אים
im hot es ven geton hot Dovid vos geleient nisht ir
him has it when done has David what read not you

געהונגערט און די , וואס זענען געווען מיט אים? [ד] ווי ער איז
iz er vi im mit geven zenen vos di un gehungert
is he how him with was are who the and hungry

אריינגעגאנגען אין ה׳ס הויז , און זיי האבן געגעסן דאס
dos gegesen hoben zei un hoiz Hashems in araingegangen
the eat have they and house Hashem's in entered

לחם הפנים , וואס עס איז נישט געווען מותר פאר אים
im far mutar geven nisht iz es vos Haponim Lechem
him for permitted was not is it which HaPanim Lechem

צו עסן , נישט פאר די , וואס זענען געווען מיט אים, אחוץ בלויז
bloiz achuts im mit geven zenen vos di far nisht esen tsu
only except him with was are who the for not to eat to

פאר די כהנים ? [ה] אדער האט איר נישט געלייענט אין דער תורה ,
toire der in geleient nisht ir hot oder koyanim di far
Torah the in read not you have or kohenim the for

אז אלע שבת זענען די כהנים מחלל שבת אין
in Shabbos mechalel koyanim di zenen Shabbos ale az
in Sabbath desecrating kohenim the are Sabbath every that

בית המקדש , און פארזינדיקן זיך דאך נישט?
nisht doch zich farzindiken un HaMikdash Beis
not yet themselves committing sins and the holy house

[ו] איך זאג אייך אבער , אז דא איז דא איינער, וואס איז
iz vos einer do iz do az ober aich zog ich
is that One there is here that however you tell I

גרעסער ווי דאס בית המקדש ! [ז] און אויב איר וואלט
volt ir oib un HaMikdash Beis dos vi greser
would have you if and the holy house the than greater

געוואוסט, וואס עס הייסט: איך באגער בארעמהארציקייט, און נישט
nisht un baremhartsikeit bager ich heist es vos gevust
not and mercy desire I means it what known

קיין קרבן , וואלט איר נישט פארמשפט די אומשולדיקע.
umshuldike di farmishpet nisht ir volt korben kein
blameless the have condemned not you would sacrifice any

(הושע ו׳ ו.) [ח] מחמת דער בר אנוש איז האר איבער דעם
dem iber Har iz Enosh Bar der machmas u u, Hoshea
the over L-rd is of Man Son the because 6 6 Hoshea

שבת .
Shabbos
Sabbath

read what Dovid HaMelech did when he and those with him were hungry,
4 how he entered into the Beis Hashem and ate the Lechem HaPanim *(the Bread of the Presence)*, which was not mutar *(permissible)* for him to eat nor the ones with him, but only the kohanim? 5 Or have you not read in the Torah that on Shabbos the kohanim are mechallel Shabbos in the Beis Hamikdash and yet are blameless?
6 But I say to you that something greater than the Beis Hamikdash is here. 7 But if you'd had daas what this means, CHESED CHAFATZTI VLO ZEVACH *(I desire mercy and not sacrifice)*, you would not have condemned the innocent. 8 For the Bar Enosh *(Moshiach)* is Adon HaShabbos.

9 And having gone
from there, he went into
their shul. 10 And hinei!
There was a man with a
withered hand. And they
questioned Rebbe, Melech
HaMoshiach, asking, Is
it mutar *(permissible)* to
bring refuah *(healing)* on
Shabbos? They did this in
order to bring accusation
against him. 11 But Rebbe,
Melech HaMoshiach said to
them, What man will there
be among you, who owns
a keves *(lamb)*, and if it
falls into a pit on Shabbos,
will not take hold of it and
lift it out? 12 Therefore,
how much more valuable
is a man than a keves. For
this reason, it is mutar
(permissible) on Shabbos to
do HaTov. 13 Then Rebbe,
Melech HaMoshiach
says to the man, Stretch
out your hand. And
the man stretched out
his hand. And it was
restored to health, as
sound as the other hand.
14 But the Perushim went
out and took counsel
against Rebbe, Melech
HaMoshiach so that they
might destroy him.
15 But Rebbe, Melech
HaMoshiach, having

ט און ער איז אוועק פון דארטן, און איז געגאנגען אין זייער
zeier in gegangen iz un dorten fun avek iz er un
their in go is and there from went away is he and

שול אריין. י און זע , דארט איז געווען א מענטש מיט א
a mit mentsh a geven iz dort ze un arain shul
a with man a was is there look and into synagogue

פארדארטער האנט. און זיי האבן אים געפרעגט, אזוי צו זאגן :
zogen tsu azoi gefregt im hoben zei un hant fardarter
say to so asked him have they and hand withered

מעג מען שבת היילן? כדי זיי זאלן קענען אים
im kenen zolen zei kedei heilen Shabbos men meg
him be able to should they so that heal Sabbath one permitted

באשולדיקן. יא ער אבער האט צו זיי געזאגט: וועלכער איז
iz velcher gezogt zei tsu hot ober er bashuldiken
is which one said they to has however he accuse

דער מענטש צווישן אייך, וואס וועט האבן איין שאף , און אויב
oib un shof ein hoben vet vos aich tsvishen mentsh der
if and sheep one have would who you among man the

די דאזיקע וועט שבת אריינפאלן אין א גרוב, וועט ער זי דען
den zi er vet grub a in arainfalen Shabbos vet dozike di
then her he will pit a in fall into Sabbath will this the

נישט אנכאפן , און ארויסשלעפן? יב און וויפל איז א מענטש
mentsh a iz vifel un aroisshlepen un onchapen nisht
man a is how much and pull out and grab not

מער ווערט ווי א שאף ! דעריבער מעג מען שבת טאן
ton Shabbos men meg deriber shof a vi vert mer
to do Sabbath they permitted therefore sheep a as worth more

גוטס. יג דעמאלט זאגט ער צו דעם מענטשן: שטרעק אויס דיין האנט!
hant dain ois shtrek mentshn dem tsu er zogt demolt guts
hand your out stretch people the to he says then good

און ער האט זי אויסגעשטרעקט; און זי איז ווידער געווארן געזונט
gezunt gevoren vider iz zi un oisgeshtrekt zi hot er un
healthy become again is it and stretched out it has he and

ווי די אנדערע. יד די פרושים אבער זענען ארויסגעגאנגען, און
un aroisgegangen zenen ober Perushim di andere di vi
and went out are however Pharisees the other the as

האבן זיך בעראטן קעגן אים, ווי אזוי זיי
zei azoi vi im kegen baroten zich hoben
they in this way than him against conspired themselves have

זאלן אים אומברענגען. טו יהושע / ישוע האט זיך אבער
ober zich hot Yeshua Yehoshua umbrengen im zolen
however self has Yeshua Yehoshua destroy him shall

da'as of this, departed from there. And many multitudes followed Rebbe, Melech HaMoshiach, and he brought refuah to them all. 16 And Rebbe, Melech HaMoshiach warned them that they should not make him manifest. 17 This was to fulfill what was spoken through Yeshayah HaNavi, saying, 18 HEN AVDI ETMACH BO, BECHIRI RATZTAH NAFSHI, NATATI RUCHI ALAV, MISHPAT LAGOYIM YOTZI, *(Here is my Servant, whom I uphold, my Chosen One in whom my Soul delights, I will put my Spirit on him, he will bring Justice to the Nations)*, 19 LO YITZAK VLO YISSAH VLO YASHMIA BACHUTZ KOLO *(He will not shout nor cry out nor raise the sound of his voice in the street.)* 20 KANEH RATZUTZ LO YISHBOR UFISHTAH CHEHAH LO YECHABENAH LE-EMET YOTZI MISHPAT *(A bruised reed he will not break nor a smoldering wick will he snuff out)* until Rebbe, Melech HaMoshiach leads mishpat *(justice)* to victory. 21 And in his Name, HAGOYIM will put their tikvah *(hope)*.

דערפון דערוואוסט, און איז אוועק פונדאנען ; און א סך
sach a un fundanen avek iz un dervust derfun
many a and from there went away is and find out of it

האבן אים נאכגעפאלגט, און ער האט זיי אלע געהיילט, טז און
un geheilt ale zei hot er un nochgefolgt im hoben
and healed all them has he and followed him have

זיי שטרענג אנגעזאגט, אז זיי זאלן אים נישט מפרסם זיין ,
zain mefarsem nisht im zolen zei az ongezogt shtreng zei
be publicize not him shall they that warned strictly them

יז כדי עס זאל דערפילט ווערן , וואס עס איז געזאגט געווארן
gevoren gezogt iz es vos veren derfilt zol es kedei
become said is it what become fulfilled shall it so that

דורך ישעיהו הנביא , אזוי צו זאגן :
zogen tsu azoi hanovi Yeshayah durch
say to so the prophet Yeshayah through

יח זע , מיין קנעכט , וועמען איך האב אויסדערוויילט;
oisderveilt hob ich vemen knecht main ze
chosen have I whom servant my look

מיין געליבטער, אין וועמען מיין נפש האט א וואוילגעפעלן;
voilgefelen a hot nefesh main vemen in gelibter main
well pleased a has soul my whom in beloved my

איך וועל געבן מיין גייסט אויף אים,
im oif Gaist main geben vel ich
him on Spirit my give will I

און ער וועט דערקלערן משפט צו די פעלקער.
felker di tsu mishpot derkleren vet er un
peoples the to judgment show forth will he and

יט ער וועט זיך נישט קריגן , און וועט אויך נישט
nisht oich vet un krign nisht zich vet er
not also will and quarrel, squabble not self will he

שרייען;
shraien
shout

און קיינער וועט נישט הערן זיין קול אויף די גאסן .
gasn di oif kol zain heren nisht vet keiner un
streets the on voice his hear not will no one and

כ א צעשפאלטן שטעקל וועט ער נישט צעברעכן ,
tsebrechen nisht er vet shtekl tsespalten a
break not he will reed split a

און טליענדיקן פלאקס וועט ער נישט אויסלעשן ,
oisleshen nisht er vet flaks tliendikn un
extinquish not he will flax smoldering and

ביז ער וועט אויספירן משפט צום זיג .
zig tsum mishpot oisfiren vet er biz
victory to the judgment carry out will he until

כא און אויף זיין נאמען וועלן די גויים האפן.
hofen Goyim di velen nomen zain oif un
hope non-Jews the will name his on and

(ישעיהו מב, א-ד.)
a-d mb Yeshayah
1-4 42 Yeshayah

כב דעמאלט האט מען צו אים געברענגט א באזעסענעם מיט א
a mit bazesenem a gebrengt im tsu men hot demolt
a with demoniac a brought him to they has then

בייזן גייסט, בלינד און שטום, און ער האט אים געהיילט, אז דער
der az geheilt im hot er un shtum un blind gaist beizn
the that healed him has he and mute and blind spirit evil

שטומער האט סיי גערעדט סיי געזען. כג און די אלע המונים
hamonim ale di un gezen sai geredt sai hot shtumer
crowds of all the and seen and spoken both has mute

מענטשן האבן געשטוינט , און געזאגט: איז ער נישט אפשר דער
der efsher nisht er iz gezogt un geshtoint hoben mentshn
the perhaps not he is said and astounded have people

בן דוד ? כד ווען די פרושים אבער האבן עס געהערט,
gehert es hoben ober Perushim di ven Dovid Ben
heard it have however Pharisees the when David Son of

האבן זיי געזאגט: ער טרייבט נישט ארויס קיין בייזע גייסטער,
gaister beize kein arois nisht traibt er gezogt zei hoben
spirits evil any out not drives he said they have

אחוץ דורך דעם בעל-זבול , דעם שר פון די בייזע גייסטער!
gaister beize di fun sar dem Ba'al-Zibbul dem durch achuts
spirits evil the of ruler the Beelzebul the through except

כה און וויסנדיק זייערע געדאנקען, האט ער צו זיי געזאגט: יעדע
yede gezogt zei tsu er hot gedanken zeiere visendik un
every said them to he has thoughts their knowing and

מלוכה , וואס איז נישט אייניק מיט זיך אליין, ווערט
vert alein zich mit einik nisht iz vos meluche
becomes alone itself with united not is which kingdom

פארוויסט ; און יעדע שטאט אדער הויז , וואס איז נישט אייניק
einik nisht iz vos hoiz oder shtot yede un farvist
united not is which house or city every and destroyed

מיט זיך אליין, וועט נישט בלייבן שטיין . כו און אויב דער שׂטן
Satan der oib un shtein blaiben nisht vet alein zich mit
Satan the if and standing remain not will alone self with

22 Then a man, blind
and mute, who was
possessed by shedim,
was brought to Rebbe,
Melech HaMoshiach, and
he brought refuah to
him, so that the mute
man was able to speak
and to see. 23 And all the
multitudes were amazed
and they were saying,
Surely this is not the Ben
Dovid, is he? 24 But, having
heard this, the Perushim
said, This one does not
cast out shedim except
by Baal-zibbul, the Sar
HaShedim *(the Prince of
Demons)*. 25 But having daas
of their thoughts, Rebbe,
Melech HaMoshiach said
to them, Every malchut
that is divided against
itself is made desolate,
and every ir *(city)* and
bais *(house)* that is divided
against itself will not
stand. 26 And if HaSatan
casts out HaSatan, he is

divided against himself.
How, therefore, will the
Malchut HaSatan stand?
27 And if by Baal-zibbul I
cast out the shedim, by
whom do your banim *(sons)*
cast them out? Therefore,
they will be your shofetim
(judges). 28 But if by the
Ruach Hakodesh I cast out
the shedim, then upon
you the Malchut Hashem
has arrived. 29 Or how is
someone able to enter
the Bayit HaGibbor and
confiscate his furnishings
unless he binds the Gibbor
first. Then he will plunder
the Bayit HaGibbor.
30 The one not with me
is against me. And the one
not gathering with me
scatters. 31 Therefore, I
say to you, every chet *(sin)*
and gidduf *(blasphemy)*
will be forgiven men,
but whoever commits
Chillul Hashem against
the Ruach Hakodesh will
not be forgiven. 32 And
whoever speaks a word
against the Bar Enosh
will be granted selicha
(forgiveness), but whoever
speaks against the Ruach
Hakodesh, selicha will not
be granted him either in
the Olam Hazeh or in the
Olam Habah.

טרייבט ארויס דעם שׂטן , איז ער נישט אייניק מיט זיך אליין : ווי
vi alein zich mit einik nisht er iz Satan dem arois traibt
than alone self with united not he is Satan the out casts

אזוי זשע וועט זיין קעניגרייך האבן א קיום ? [כז] און אויב
oib un kiem a hoben kenigraich zain vet zhe azoi
if and existence a have kingdom his will then in this way

איך טרייב ארויס בייזע גייסטער דורך דעם בעל-זבול , דורך
durch Ba'al-Zibbul dem durch gaister beize arois traib ich
through Beelzebul the through spirits evil out drive I

וועמען טרייבן אייערע קינדער זיי ארויס? דערפאר וועלן
velen derfar arois zei kinder eiere traiben vemen
will therefore out them children your drive whom

זיי זיין אייערע שופטים. [כח] אויב אבער איך טרייב ארויס די
di arois traib ich ober oib shoftim eiere zain zei
the out drive I however if judges your be they

בייזע גייסטער דורך דעם גייסט פון ה׳ , אזוי איז שוין
shoin iz azoi Hashem fun Gaist dem durch gaister beize
already is so Hashem of Spirit the through spirits evil

ה׳ס קעניגרייך געקומען צו אייך. [כט] אדער ווי אזוי
azoi vi oder aich tsu gekumen kenigraich Hashems
in this way than or you to come kingdom Hashem's

קען עמיצער אריינגיין אין דעם הויז פון דעם גיבור , און
un giber dem fun hoiz dem in araingein emitser ken
and strong man the of house the in enter someone can

אוועקרויבן זיינע זאכן , אויב ער וועט נישט קודם כל בינדן דעם
dem binden kol koidem nisht vet er oib zachn zaine avekroiben
the tie up all before not will he if things his take away

גיבור ? און דעמאלט וועט ער אויסרויבן זיין הויז . [ל] ווער עס
es ver hoiz zain oisroiben er vet demolt un giber
it who house his plunder he will then and strong man

איז נישט מיט מיר, דער איז קעגן מיר; און דער , וואס
vos der un mir kegen iz der mir mit nisht iz
who the one and me against is this one me with not is

זאמלט נישט איין מיט מיר, צעשפרייט. [לא] דערפאר זאג איך אייך:
aich ich zog derfar tseshpreit mir mit ein nisht zamlt
you I tell therefore scatters me with one not collect

יעדע זינד און לעסטערונג וועט די מענטשן פארגעבן ווערן; נאר
nor veren fargeben mentshn di vet lesterung un zind yede
but to be forgiven people the will blasphemy and sin every

די לעסטערונג פון דעם גייסט וועט נישט פארגעבן ווערן. [לב] און
un veren fargeben nisht vet Gaist dem fun lesterung di
and to be forgiven not will Spirit the of blasphemy the

33 Either make the etz
(tree) tov *(good)* and its pri
(fruit) will be tov, or make
the etz nishchat *(corrupt)*
and its pri will be rah;
for by its pri the etz is
known. 34 You banim of
nechashim *(sons of snakes)*,
how are you able to speak
tovot *(good things)*, for
out of the abundance of
the lev *(heart)* the mouth
speaks. 35 The ish tov
(good man) out of the good
otzar *(treasure)* brings
forth good; and the ish
rah out of the evil otzar
brings forth evil. 36 But I
say to you, that for every
careless lashon horah
(evil speech) that men
speak, they will be called
to account on the Yom
HaDin *(the Day of Judgment)*.
37 For by your devarim
you will be pronounced
tzodek *(righteous)*, and by
your devarim you will be
charged with guilt.

אויב עס וועט ווער זאגן א ווארט קעגן דעם בר אנש , וועט
vet Enosh Bar dem kegen vort a zogen ver vet es oib
will of Man Son the against word a say who will it if

עס אים פארגעבן ווערן; נאר ווער עס וועט רעדן קעגן דעם
dem kegen reden vet es ver nor veren fargeben im es
the against speak will it who but to be forgiven him it

רוח הקודש , וועט עס אים נישט פארגעבן ווערן, נישט אין דער
der in nisht veren fargeben nisht im es vet HaKoidesh Ruach
the in not to be forgiven not him it will the Holy Spirit

דאזיקער וועלט, נישט לעולם הבא . לג אדער מאכט דעם
dem macht oder haba leoilem nisht velt doziker
the make or which comes the age to not world this one

בוים גוט , און זיין פרוכט גוט ; אדער מאכט דעם בוים שלעכט,
shlecht boim dem macht oder gut frucht zain un gut boim
bad tree the make or good fruit its and good tree

און זיין פרוכט שלעכט! מחמת פון די פירות דערקענט מען
men derkent peires di fun machmas shlecht frucht zain un
one recognizes fruit the by because bad fruit its and

דעם בוים. לד איר שלאנגענקינדער , ווי אזוי קענט איר
ir kent azoi vi shlangenkinder ir boim dem
you can in this way than children of snakes you tree the

רעדן גוטס, זייענדיק (אליין) בייז? מחמת פון דער שפע
shefe der fun machmas beiz alein zaiendik guts reden
abundance the from because evil only being good speak

פון דעם הארץ, רעדט דאך דאס מויל . לה דער גוטער מענטש
mentsh guter der moil dos doch redt harts dem fun
man good the mouth the yet speaks heart the of

ברענגט ארויס גוטע זאכן פון זיין גוטן אוצר , און דער
der un oitser gutn zain fun zachn gute arois brengt
the and treasure good his from things good out brings

בייזער מענטש ברענגט ארויס בייז פון זיין בייזן אוצר . לו איך זאג
zog ich oitser beizn zain fun beiz arois brengt mentsh beizer
tell I treasure evil his of evil out brings man evil

אייך אבער , אז יעדעס פוסטע ווארט, וואס מענטשן וועלן רעדן ,
reden velen mentshn vos vort puste yedes az ober aich
speak will people that word empty every that however you

וועלן זיי מוזן אפגעבן א חשבון דערפון אינם יום הדין .
Hadin Yom inem derfun cheshben a opgeben muzn zei velen
judgment day in the of it account an give up must they will

לז מחמת פון דיינע ווערטער וועסטו גערעכטפערטיקט ווערן ,
veren gerechtfertikt vestu verter daine fun machmas
become justified will you words your from because

און פון דיינע ווערטער וועסטו פארמשפט ווערן .
veren farmishpet vestu verter daine fun un
become condemned will you words your of and

38 Then some of the
Sofrim and Perushim
answered Rebbe, Melech
HaMoshiach, saying,
Rabbi, we desire to see an
ot *(miraculous sign)* from
you. 39 But Rebbe, Melech
HaMoshiach answered
them, Dor rah umnaef
*(an evil and adulterous
generation)* seeks for an ot
(miraculous sign), but no
ot will be given it except
the ot of Yonah HaNavi.
40 For just as Yonah was
in the belly of the great
fish SHLOSHAH YAMIM
USHLOSHAH LAILAH *(three
days and three nights)*, so
will be the Bar Enosh
(Moshiach) in the heart
of the earth SHLOSHAH
YAMIM USHLOSHAH
LAILOT *(three days and
three nights)*. 41 The men of
Nineveh will stand up at
the Yom HaDin with this
generation and they will
condemn it, for the men of
Nineveh made teshuva at
the darshenen *(preaching)*
of Yonah, and, hinei,
something much greater
than Yonah is here. 42 The
Queen of the South will
be made to stand up alive
at the Yom HaDin with
this generation and will

לח דעמאלט האבן אים אייניקע פון די סופרים און פרושים
Perushim un sofrim di fun einike im hoben demolt
Pharisees and scribes the of some him have then

געענטפערט, אזוי צו זאגן : רבי , מיר ווילן זען א צייכן פון
fun tseichen a zen vilen mir Rebbe zogen tsu azoi geentfert
from sign a see want we Rebbe say to so answered

דיר! לט ער אבער האט ענטפערנדיק צו זיי געזאגט: א בייז
beiz a gezogt zei tsu entferendik hot ober er dir
evil an said them to answering has however he you

און נואפדיק דור באגערט א צייכן ? און קיין צייכן
tseichen kein un tseichen a bagert dor noyefdik un
sign any and sign a desires generation adulterous and

וועט אים נישט געגעבן ווערן אחוץ דאס צייכן פון יונה
Yonah fun tseichen dos achuts veren gegeben nisht im vet
Yonah of sign the except to be given not it will

הנביא . מ ווייל אזוי ווי יונה איז געווען דריי
drai geven iz Yonah vi azoi vail hanovi
three was is Yonah than in this way because the prophet

טעג און דריי נעכט אין די געדערעם פון דעם ריזנפיש ,
riznfish dem fun gederem di in necht drai un teg
giant fish the of bowels the in nights three and days

אזוי וועט דער בר אנש זיין דריי טעג און דריי נעכט
necht drai un teg drai zain Enosh Bar der vet azoi
nights three and days three be of Man Son the will so

אין דעם הארץ פון דער ערד . מא די לייט פון נינוה וועלן
velen Nineve fun lait di erd der fun harts dem in
will Nineveh of people the earth the of heart the in

אויפשטיין אין דעם משפט מיט דעם דאזיקן דור ,
dor dozikn dem mit mishpot dem in oifshtein
generation this the with judgment the in standing up again

און וועלן עס פאראורטיילן; ווייל זיי האבן תשובה
tshuve hoben zei vail farurteilen es velen un
repentance have they because condemn it will and

געטאן אויף יונהס רוף; און זע , א גרעסערער ווי יונה
Yonah vi greserer a ze un ruf Yonahs oif geton
Yonah than greater a look and call Yonah's on done

איז דא דא . מב די מלכה פון תימן וועט אויפשטיין
oifshtein vet Teymen fun Malke di do do iz
standing up again will South of Queen the here here is

אין דעם משפט מיט דעם דאזיקן דור , און וועט עס
es vet un dor dozikn dem mit mishpot dem in
it will and generation this the with judgment the in

condemn it, for she came from the ends of the earth to listen to the chochmah of Sh'lomo and, hinei, something much greater than Sh'lomo is here.

43 Now when the ruach hatameh *(unclean spirit)* goes out from the man, it goes through dry places seeking a manoach *(resting place)* and it does not find one. 44 Then it says, Into my haunt I will return from where I came out. And having come out, it finds the bais standing empty, having been swept and having been put beseder *(in order)*. 45 Then it goes and takes along with itself seven other ruchot more evil than itself and, having entered the residence, it sets up house there, and the last state of that man has become worse than the first. Thus it will be with this evil generation also.

פאראורטיילן; ווייל זי איז געקומען פון עק וועלט צו הערן
heren tsu velt ek fun gekumen iz zi vail farurteilen
hear to world ends of come is she because condemn

שלמהס חכמה ; און זע , א גרעסערער ווי שלמה איז
iz Shloime vi greserer a ze un chochme Shloimes
is Solomon than greater a look and wisdom Solomon's

דא דא . מג ווען אבער דער אומריינער גייסט גייט ארויס
arois geit gaist umreiner der ober ven do do
out goes spirit unclean the however when here here

פון דעם מענטשן, גייט ער איבער ערטער, וואו עס איז קיין
kein iz es vu erter iber er geit mentshn dem fun
any is it where places over he goes man the from

וואסער נישטא , זוכנדיק מנוחה , און געפינט נישט.
nisht gefint un menuche zuchendik nishto vaser
not finds and place of rest seeking there is not water

מד זאגט ער דעמאלט; איך וועל מיך אומקערן אין מיין הויז אריין,
arain hoiz main in umkeren mich vel ich demolt er zogt
into house my in return me will I then he says

פונוואנען איך בין ארויסגעגאנגען; און ווען ער קומט , געפינט
gefint kumt er ven un aroisgegangen bin ich funvanen
finds comes he when and went out am I from where

ער עס ליידיק , אויסגעקערט, און אויסגעצירט. מה דאן גייט
geit dan oisgetsirt un oisgekert leidik es er
goes then decorated and swept unoccupied it he

ער, און נעמט מיט זיך זיבן אנדערע גייסטער, ערגערע ווי ער
er vi ergere gaister andere ziben zich mit nemt un er
he than worse spirits other seven self with takes and he

אליין, און זיי גייען אריין און וואוינען דארט; און דער סוף פון
fun sof der un dort voinen un arain geien zei un alein
of end the and there dwell and into go they and only

יענעם מענטשן ווערט ערגער ווי דער אנהויב . אָט אזוי
azoi ot onhoib der vi erger vert mentshn yenem
in this way just beginning the than worse gets man that

וועט עס זיין מיט דעם דאזיקן בייזן דור .
dor beizn dozikn dem mit zain es vet
generation evil this the with be it will

46 While he was still speaking to the multitudes, hinei, Moshiach's Em and

מו און בשעת ער האט נאך גערעדט צו די המונים מענטשן,
mentshn hamonim di tsu geredt noch hot er beshas un
people crowds of the to spoke to still has he while and

זע , זיין מוטער און זיינע ברידער זענען געשטאנען אינדרויסן,
indroisen geshtanen zenen brider zaine un muter zain ze
outside stand are brothers his and mother his look

achim stood outside, seeking to speak with him. [47] And someone said to Rebbe, Melech HaMoshiach, Hinei! Your Em and your achim have stood outside seeking to speak with you. [48] And Rebbe, Melech HaMoshiach said in reply to the one speaking with him, Who is my Em and who are my achim? [49] And stretching out his hand upon his talmidim, Rebbe, Melech HaMoshiach said, Hinei, my Em and my achim. [50] For whoever does the ratzon *(will)* of Avi sh'ba'Shomayim, he is my ach *(brother)* and achot *(sister)* and Em *(Mother)*.

און האבן באגערט צו רעדן מיט אים. מז און עמיצער האט
hot emitser un im mit reden tsu bagert hoben un
has someone and him with speak to desire have and

צו אים געזאגט: זע , דיין מוטער און דיינע ברידער שטייען
shteien brider daine un muter dain ze gezogt im tsu
stand brothers your and mother your look said him to

אינדרויסן, און ווילן רעדן מיט דיר. מח ער אבער האט
hot ober er dir mit reden vilen un indroisen
has however he you with speak want and outside

ענטפערנדיק געזאגט צו דעם, וואס האט עס אים געזאגט: ווער
ver gezogt im es hot vos dem tsu gezogt entferendik
who said him it has who the to said answering

איז מיין מוטער , און ווער זענען מיינע ברידער ? מט און האט
hot un brider maine zenen ver un muter main iz
has and brothers my are who and mother my is

אויסגעשטרעקט זיין האנט אויף זיינע תלמידים, און געזאגט: זע ,
ze gezogt un talmidim zaine oif hant zain oisgeshtrekt
look said and disciples his on hand his stretched out

מיין מוטער און מיינע ברידער ! נ מחמת ווער עס וועט טאן דעם
dem ton vet es ver machmas brider maine un muter main
the do will it who because brothers my and mother my

רצון פון מיין פאטער, וואס איז אין הימל , דער זעלביקער איז מיין
main iz zelbiker der himel in iz vos Foter main fun rotsn
my is same one the heaven in is who Father my of will

ברודער, און שוועסטער, און מוטער !
muter un shvester un bruder
mother and sister and brother

13

On that day, having gone out of the bais, Rebbe, Melech HaMoshiach sat beside the lake. [2] And many multitudes gathered together to him so that he got into a sirah *(boat)* to sit down, and the entire multitude stood along the shore. [3] And Rebbe, Melech HaMoshiach

יג

אין יענעם טאג איז יהושע / ישוע ארויסגעגאנגען פון
fun aroisgegangen Yeshua Yehoshua iz tog yenem in
of went out Yeshua Yehoshua is day that in

הויז , און האט זיך אנידערגעזעצט ביים ים . ב און גרויסע
groise un yam baim anidergezetst zich hot un hoiz
great and sea by the sat down self has and house

המונים מענטשן האבן זיך פארזאמלט צו אים, אז ער
er az im tsu farzamlt zich hoben mentshn hamonim
he that him to gathered themselves have people crowds of

איז איינגעשטיגן אין א שיפל, און האט זיך אנידערגעזעצט; און די
di un anidergezetst zich hot un shifel a in aingeshtigen iz
the and sat down self has and boat a in step in is

גאנצע מאסע מענטשן איז געשטאנען ביים ברעג. ג און ער האט
hot er un breg baim geshtanen iz mentshn mase gantse
has he and shore by the stand is people crowd whole

told them many things in meshalim *(parables)*, saying Hinei! The Sower went out to sow. 4 And while he sowed, on the one hand, this fell along the road, and the birds having come, devoured them. 5 And others fell upon the rocky places, where there is not much soil, and immediately it sprouts on account of the lack of the soil's depth. 6 And when the shemesh *(sun)* arose, the zera *(seed)* was scorched, and because it did not have a root, it withered. 7 And others fell among the thorns, and the thorns grew up and choked them. 8 But others fell on the adamah tovah *(good ground)*, and they yielded fruit: the one, one hundred, the other, sixty, the other, thirty. 9 The one having oznayim *(spiritual ears)*, let him hear!

גערעדט צו זיי א סך זאכן מיט משלים , אזוי צו זאגן :
zogen tsu azoi mesholem mit zachn sach a zei tsu geredt
say to so parables with things many a they to spoken

זע , דער זייער איז ארויסגעגאנגען צו זייען; ד און בשעת ער האט
hot er beshas un zeien tsu aroisgegangen iz zeier der ze
was he while and sow to went out is sower the look

געזייט , איז אביסל (פון דער זריעה) געפאלן ביים וועג , און די
di un veg baim gefalen zrie der fun abisel iz gezeit
the and road by the fell seeds the of a little is sowing

פייגל זענען געקומען און האבן עס איינגעשלונגען. ה אן אנדער
ander an aingeshlungen es hoben un gekumen zenen feigel
another an swallowed up it have and come are birds

ביסל איז געפאלן אויף שטייניקע ערטער, וואו עס האט נישט
nisht hot es vu erter shteinike oif gefalen iz bisel
not has it where places rocky on fell is little

געהאט קיין סך ערד ; און עס האט באלד ארויסגעשפראצט,
aroisgeshprotst bald hot es un erd sach kein gehat
sprout out soon has it and earth many any have

דערפאר וואס עס האט נישט געהאט קיין טיפע ערד ;
erd tife kein gehat nisht hot es vos derfar
earth depth any had not has it which for the reason

ו ווען אבער די זון איז אויפגעגאנגען, איז עס פארוועלקט
farvelkt es iz oifgegangen iz zun di ober ven
withers it is gone up is sun the however when

געווארן, און צוליב דעם וואס עס האט נישט
nisht hot es vos dem tsulib un gevoren
not has it which the matter on account of and become

געהאט קיין ווארצל, איז עס פארדארט געווארן . ז און אן אנדער
ander an un gevoren fardart es iz vortsel kein gehat
another an and become withered it is root any have

ביסל איז געפאלן צווישן די דערנער; און די דערנער זענען
zenen derner di un derner di tsvishen gefalen iz bisel
are thorns the and thorns the among fell is little

אויפגעוואקסן, און האבן עס דערשטיקט. ח אן אנדער ביסל איז
iz bisel ander an dershtikt es hoben un oifgevaksen
is little another an choke it have and grew

אבער געפאלן אויף דער גוטער ערד , און עס האט געברענגט
gebrengt hot es un erd guter der oif gefalen ober
brought forth has it and earth good the on fell however

פרוכט, איינס הונדערטפאכיק, איינס זעכציקפאכיק, און איינס
eins un zechtsikfachik eins hundertfachik eins frucht
one and sixty one hundredfold one fruit

דרייסיקפאכיק. ט ווער עס האט אויערן, דער זאל הערן!
heren zol der oiern hot es ver draisikfachik
hear shall this one ears has it who thirty

10 And, approaching, the talmidim said to Rebbe, Melech HaMoshiach, Why in meshalim *(parables)* are you speaking to them?
11 And Rebbe, Melech HaMoshiach answered them, Because to you it has been granted to have daas of the razim *(mysteries)* of the Malchut HaShomayim, but to those it has not been granted.
12 For whoever has, will be given to him, and he will have an abundance. But whoever does not have, even what he has will be taken from him. 13 For this reason in meshalim I am speaking to them, for while seeing they do not see, and hearing they do not hear, nor do they have binah *(understanding)*.
14 And in them is fulfilled the nevuah *(prophecy)* of Yeshayah HaNavi, saying, SHIMU SHAMOA VAL TAVINU UREU RAO VAL TEIDAU *(In hearing you will hear and by no means understand, and seeing you will see and by no means perceive)*. 15 HASHMEIN LEV HAAM HAZEH VAZNAV HACHBEID VEINAV HASHA, PEN YIREH

י׳ און די תלמידים זענען צוגעקומען, און האבן געזאגט צו
tsu gezogt hoben un tsugekumen zenen talmidim di un
to said have and come over are disciples the and

אים: פארוואס רעדסטו צו זיי אין משלים ? י״א און ער האט
hot er un mesholem in zei tsu redstu farvos im
has he and parables in them to speak why him

ענטפערנדיק געזאגט: ווייל צו אייך איז געגעבן געווארן צו
tsu gevoren gegeben iz aich tsu vail gezogt entferendik
to become given is you to because said answering

וויסן די סודות פון דעם מלכות השמים , צו
tsu HaShomaiem Malchus dem fun soides di visen
to heaven kingdom of the of mysteries the knowledge

יענע אבער איז עס נישט געגעבן געווארן. י״ב מחמת ווער
ver machmas gevoren gegeben nisht es iz ober yene
who because become given not it is however those

עס האט, דעם וועט געגעבן ווערן, און ער וועט האבן א
a hoben vet er un veren gegeben vet dem hot es
an have will he and to be given will the one has he

שפע ; ווער אבער עס האט נישט, פון דעם וועט אויך
oich vet dem fun nisht hot es ober ver shefe
also will the one of not has it however who abundance

אוועקגענומען ווערן , וואס ער האט יא . י״ג דערפאר רעד איך
ich red derfar yo hot er vos veren avekgenumen
I speak therefore yes has he what become taken away

צו זיי אין משלים ; ווייל זיי קוקן און זען דאך נישט,
nisht doch zen un kuken zei vail mesholem in zei tsu
not yet see and look they because parables in them to

און הערן און הערן דאך נישט, און פארשטייען אויך נישט. י״ד און
un nisht oich farshteien un nisht doch heren un heren un
and not also understand and not yet hear and hear and

אויף זיי ווערט דערפילט ישעיהוס נבואה , וואס זאגט:
zogt vos nevue Yeshayahs derfilt vert zei oif
says which prophecy Yeshayah's fulfilled becomes them on

מיט די אויערן וועט איר הערן, און נישט פארשטיין ,
farshtein nisht un heren ir vet oiern di mit
understand not and hear you will ears the with

און קוקנדיק וועט איר קוקן , און דאך נישט זען!
zen nisht doch un kuken ir vet kukendik un
see not yet and look you will look and

VEINAV UVEAZNAV YISHMAH ULEVAVO YAVIN, VSHAV NRAFAH LOH. *(For the heart of this people has been made dull, and [their] ears are hard of hearing, and their eyes are shut, lest they see with the their eyes and with [their] ears they hear, and with the lev (heart) they understand and they turn and I will give them refuah [healing]).*
16 But ashrey are your eyes, for they see, and your ears, for they hear. 17 For truly I say to you that many Neviim and tzaddikim desired to see what you see, and they did not see, and to hear what you hear, and they did not hear it.

18 You, therefore, listen to the mashal of the sower. 19 When anyone hears the Dvar HaMalchut and does not have binah, HaRah *(the Evil one)* comes and seizes that which was sown in his lev *(heart)*. This is the zera *(seed)* sown along the path. 20 And the zera sown upon the rocky places is the person listening to the Dvar Hashem and immediately with simcha receives it. 21 Yet he has

טו מחמת פעט געווארן איז דאס הארץ פון דעם דאזיקן
dozikn dem fun harts dos iz gevoren fet machmas
this the of heart the is become dull because

פאלק ,
folk
people

און מיט די אויערן הערן זיי שווער,
shver zei heren oiern di mit un
hard they hear ears the with and

און זייערע אויגן האבן זיי צוגעמאכט;
tsugemacht zei hoben oigen zeiere un
closed they have eyes their and

טאמער וואלטן זיי געזען מיט די אויגן,
oigen di mit gezen zei volten tomer
eyes the with see they would lest

און מיט די אויערן געהערט,
gehert oiern di mit un
hear ears the with and

און מיטן הארצן פארשטאנען,
farshtanen hartsn miten un
understood heart with the and

און זיך אומגעקערט,
umgekert zich un
turn back self and

און איך וואלט זיי געהיילט.
geheilt zei volt ich un
healed they would I and

(ישעיהו ו, ט-י .)
t-i u Yeshayah
9-10 6 Yeshayah

טז אבער וואויל איז אייערע אויגן, ווייל זיי זען; און
un zen zei vail oigen eiere iz voil ober
and see they because eyes your is blessed however

אייערע אויערן, ווייל זיי הערן. יז מחמת באמת זאג איך
ich zog be'emes machmas heren zei vail oiern eiere
I tell in truth because hear they because ears your

אייך, אז א סך נביאים און צדיקים האבן געגארט צו זען,
zen tsu gegart hoben tsadikim un neviim sach a az aich
see to desired have righteous and prophets many a that you

וואס איר זעט, און האבן עס נישט געזען; און צו הערן, וואס איר
ir vos heren tsu un gezen nisht es hoben un zet ir vos
you what hear to and seen not it have and see you what

no root in himself but is short-lived, and when ES TZARAH comes or persecution on account of the Dvar Hashem, immediately he ceases being a maamin Meshichi *(Messianic believer)* and becomes meshummad *(apostate)*, falling away and giving up the faith.
22 And the sown among the thorns is the one hearing the dvar *(word)*, and the rogez HaOlam Hazeh *(the anxiety of this age)* and the mirmah *(deceit)* of riches, choke the Dvar Hashem and it becomes unfruitful.
23 And the zera sown upon the adamah tovah *(the good ground)*, this is the one who hears the Dvar Hashem and, understanding, indeed bears pri and, one produces a hundred, the other sixty, the other thirty.

הערט, און האבן עס נישט געהערט. יח דעריבער זאלט איר הערן
heren ir zolt deriber gehert nisht es hoben un hert
hear you shall therefore heard not it have and hear

דאס משל פון דעם זייער . יט ווען עמיצער הערט דאס ווארט
vort dos hert emitser ven zeier dem fun moshal dos
word the hears someone when sower the of parable the

פון דעם מלכות , און פארשטייט עס נישט, קומט דער נישט
nisht der kumt nisht es farshteit un Malchus dem fun
not the comes not it understands and kingdom of the of

גוטער און רייסט אויס דאס, וואס איז געזייט געווארן אין זיין
zain in gevoren gezeit iz vos dos ois raist un guter
his in become sown is which that out tears and gooder

הארצן. דאס איז דער , וואס איז געזייט געווארן ביים וועג .
veg baim gevoren gezeit iz vos der iz dos hartsn
road by the been sown is who the one is that heart

כ און דער , וואס איז געזייט געווארן אויף שטייניקע ערטער, דאס
dos erter shteinike oif gevoren gezeit iz vos der un
that places rocky on been sown is who the one and

איז דער , וואס הערט דאס ווארט, און נעמט עס גלייך
glaich es nemt un vort dos hert vos der iz
immediately it takes and word the hears who the one is

אויף מיט שמחה; כא ער האט אבער נישט קיין שורש אין זיך,
zich in shoiresh kein nisht ober hot er simcha mit oif
self in root any not however has he joy with on

נאר איז לפי-שעה . און קומט א צרה אדער רדיפה
redife oder tsore a kumt un lfi-sho iz nor
persecution or trouble a comes and for the hour is but

צוליב דעם ווארט, שטרויכלט ער באלד . כב און
un bald er shtroichlt vort dem tsulib
and immediately he stumbles word the on account of

דער , וואס איז געזייט צווישן די דערנער, דאס איז דער ,
der iz dos derner di tsvishen gezeit iz vos der
the one is that thorns the among sown is which the one

וואס הערט דאס ווארט, און די זארג פון דער וועלט, און די
di un velt der fun zorg di un vort dos hert vos
the and world the of worry the and word the hear who

פארפירערישקייט פון עשירות דערשטיקט דאס ווארט, און עס
es un vort dos dershtikt eshires fun farfirerishkeit
it and word the chokes riches of deception

בלייבט אָן פירות. כג דער אבער , וואס איז געזייט אויף
oif gezeit iz vos ober der peires on blaibt
on sown is which however the one fruit without remains

דער גוטער ערד , דאס איז דער וואס הערט דאס ווארט, און
un vort dos hert vos der iz dos erd guter der
and word the hears who the one is that ground good the

פארשטייט עס; ער ברענגט שוין יא פירות, און איינער ברענגט
brengt einer un peires yo shoin brengt er es farshteit
brings one and fruit yes already brings he it understands

הונדערטפאכיק, און איינער זעכציקפאכיק, און איינער דרייסיק .
draisik einer un zechtsikfachik einer un hundertfachik
thirtyfold one and sixtyfold one and hundredfold

כד און אנדער משל האט ער פאר זיי פארגעלייגט, אזוי
azoi fargeleigt zei far er hot moshal ander an
so put before them for he has parable another an

צו זאגן : דאס מלכות השמים איז גלייך צו א מענטשן,
mentshn a tsu glaich iz HaShomaiem Malchus dos zogen tsu
man a to like is heaven kingdom of the say to

וואס האט געזייט גוטן זאמען אין זיין פעלד. כה און בשעת די
di beshas un feld zain in zomen gutn gezeit hot vos
the while and field his in seeds good sown has who

לייט זענען געשלאפן, איז געקומען זיין שונא און האט פארזייט
farzeit hot un soine zain gekumen iz geshlofen zenen lait
sown has and enemy his come is asleep are people

אומקרויט צווישן דעם ווייץ , און איז אוועקגעגאנגען. כו און
un avekgegangen iz un veits dem tsvishen umkroit
and went away is and wheat the among wild grass

ווען דאס גראז האט אויפגעשפראצט, און געברענגט פרוכט,
frucht gebrengt un oifgeshprotst hot groz dos ven
fruit brought forth and sprouted has grass the when

האט זיך דעמאלט אויך דאס אומקרויט באוויזן . כז און
un bavizen umkroit dos oich demolt zich hot
and appeared wild grass the also then themselves has

די קנעכט פון דעם בעל הבית זענען צוגעגאנגען און
un tsugegangen zenen habayit bal dem fun knecht di
and went are of the house owner the of servants the

האבן געזאגט צו אים: האר , צי האסטו דען נישט געזייט
gezeit nisht den hostu tsi Har im tsu gezogt hoben
sown not then you have Master him to said have

גוטע זריעה אין דיין פעלד? פונוואנען זשע האט עס אומקרויט ?
umkroit es hot zhe funvanen feld dain in zrie gute
wild grass it has then from where field your in seeds good

כח ער אבער האט צו זיי געזאגט: דאס האט א מענטש, א
a mentsh a hot dos gezogt zei tsu hot ober er
an man a did this said them to has however he

24 Another mashal
Rebbe, Melech
HaMoshiach placed before
them, saying, The Malchut
HaShomayim is like a
man sowing zera tov
(good seed) in his field.
25 But while men slept,
his oyev *(enemy)* came
and oversowed weeds in
between the wheat and
went away. 26 But when
the wheat sprouted and
produced pri, then the
weeds also appeared.
27 So the servants of the
Baal Bayit said to him,
Adoneinu, did you not sow
zera tov *(good seed)* in your
field? How then does it
have weeds? 28 And he said
to them, An oyev did this.
So the servants say to him,
Do you want us to go and
pull them all? 29 But he
says, No, lest gathering the
weeds you should uproot
the wheat together with
them. 30 Permit both to

grow together until the Katzir *(harvest)*; and in time of the Katzir, I will say to the kotzerim, Collect first the weeds, and bind them into bundles to burn them. But the wheat gather into my storehouse.

שונא , געטאן! זאגן די קנעכט צו אים: צי ווילסטו זשע אז
az zhe vilstu tsi im tsu knecht di zogen geton soine
that then you want him to slaves the say done enemy

מיר זאלן גיין און עס אויסרייסן? [כט] זאגט ער: ניין , טאמער,
tomer nein er zogt oisraisen es un gein zolen mir
lest no he says tear out it and go should we

אויסרייסנדיק דאס אומקרויט , וועט איר צוגלייך דערמיט
dermit tsuglaich ir vet umkroit dos oisraisendik
with it the same time you will wild grass the tearing out

אויך אויסווארצלען דעם ווייץ . [ל] לאזט ביידע וואקסן צוזאמען ביז
biz tsuzamen vaksen beide lozt veits dem oisvortselen oich
until together grow both let wheat the root out also

צום שניט , און אין דער צייט פון שניט וועל איך זאגן צו
tsu zogen ich vel shnit fun tsait der in un shnit tsum
to say I will harvest of time the in and harvest to the

די שניטער: רייסט צום ערשט אויס דאס אומקרויט , און בינדט
bindt un umkroit dos ois ersht tsum raist shniter di
tie and wild grass the out first to the rip reapers the

עס אין בינטלעך, כדי מען זאל עס פארברענען; דעם ווייץ
veits dem farbrenen es zol men kedei bintlech in es
wheat the burn it shall they so that bundles in it

אבער זאמלט איין אין מיין שייער אריין.
arain shaier main in ein zamlt ober
into barn my in one collect however

[31] Another mashal Rebbe, Melech HaMoshiach placed before them, saying, The Malchut HaShomayim is like a mustard seed, which a man took and sowed in his field. [32] This that is indeed less than all the zeraim *(seeds)*, but when it grows, it is larger than the garden vegetables and it becomes an etz *(tree)*, so that the OPH HASHOMAYIM come and dwell in its branches.

[לא] אן אנדער משל האט ער פאר זיי פארגעלייגט, אזוי
azoi fargeleigt zei far er hot moshal ander an
so put before them for he has parable another an

צו זאגן : דאס מלכות השמים איז גלייך צו א זענעפט
zeneft a tsu glaich iz HaShomaiem Malchus dos zogen tsu
mustard a to like is heaven kingdom of the say to

קערנדל, וואס א מענטש האט גענומען , און געזייט אין זיין פעלד.
feld zain in gezeit un genumen hot mentsh a vos kerendel
field his in sown and taken has man a which seed

[לב] דאס איז דאס קלענסטע פון אלע זריעות; נאר ווען עס וואקסט
vakst es ven nor zryus ale fun klenste dos iz dos
grows it when but seeds all of smallest the is that

אויף, איז עס גרעסער ווי אלע קרייטעכצער, און עס ווערט א
a vert es un kraitechtser ale vi greser es iz oif
a becomes it and herbs all than greater it is up

בוים, אז די פייגל פון הימל קומען און מאכן זיך נעסטן
nestn zich machen un kumen himel fun feigel di az boim
nests self make and to come heaven of birds the that tree

אין זיינע צווייגן .
tsvaign zaine in
branches its in

[לג] אן אנדער משל האט ער צו זיי געזאגט: דאס
dos gezogt zei tsu er hot moshal ander an
the said them to he has parable another an

מלכות השמים איז גלייך צו זויערטייג , וואס א
a vos zoierteig tsu glaich iz HaShomaiem Malchus
a which sour dough to likened is heaven kingdom of

פרוי האט גענומען, און באהאלטן אין דריי מאס זעמל
zemel mos drai in bahalten un genumen hot froi
roll measures three in hid and taken has woman

מעל , ביז עס וועט אינגאנצן דורכגעזויערט ווערן . [לד] דאס
dos veren durchgezoiert ingantsen vet es biz mel
this become leavened through totally will it until flour

אלץ האט יהושע / ישוע גערעדט צו די המונים מענטשן
mentshn hamonim di tsu geredt Yeshua Yehoshua hot alts
people crowds of the to spoken Yeshua Yehoshua has all

אין משלים ; און אָן א משל האט ער צו זיי גארנישט
gornisht zei tsu er hot moshal a on un mesholem in
nothing they to he has parable a without and parables in

גערעדט, [לה] כדי עס זאל דערפילט ווערן , וואס איז געזאגט
gezogt iz vos veren derfilt zol es kedei geredt
said is what become fulfilled shall it so that spoken

געווארן דורך דעם נביא , אזוי צו זאגן :
zogen tsu azoi novi dem durch gevoren
say to so prophet the through become

איך וועל אויפעפענען מיין מויל אין משלים ;
mesholem in moil main oifefenen vel ich
parables in mouth my open will I

איך וועל ארויסרעדן רעטענישן פון פארצייטנס .
fartsaitens fun retenishn aroisreden vel ich
ancient days from riddles pronounce will I

(תהלים עח, ב.)
b ech Tehilim
2 78 Psalms

[33] Another mashal Rebbe, Melech HaMoshiach spoke to them. The Malchut HaShomayim is like seor *(leaven)*, which having taken, a woman hid in three satas of wheat flour until the whole was leavened.

[34] All these things Rebbe, Melech HaMoshiach spoke in meshalim to the multitudes. And apart from meshalim Rebbe, Melech HaMoshiach did not speak to them: [35] So that might be fulfilled what was spoken through the Navi, saying, EFTCHA VMASHAL PI AVIAH CHIDOT *(I will open my mouth with parables, I will utter things having been hidden)* from the foundation of the world *(Ps 78:2)*.

[36] Then having sent
away the multitudes,
Rebbe, Melech
HaMoshiach came into
the bais *(house)*. And
Moshiach's talmidim
approached him, saying,
Explain to us the mashal
of the weeds of the field.
[37] And answering, Rebbe,
Melech HaMoshiach said,
The Sower of the zera tov is
the Bar Enosh *(Moshiach)*.
[38] The field is HaOlam
Hazeh. And the zera tov,
the good seed, these are
the Bnei HaMalchut, and
the weeds, these are the
bnei HaRah *(sons of the
Evil one)*. [39] And the Oyev
(the Enemy) sowing them
is HaSatan. And the Katzir
(Harvest), this is HaKetz
HaOlam *(the end of the age)*.
And the kotzerim *(reapers,
harvesters)* are malachim
(angels). [40] As the weeds
are pulled up and gathered
and are consumed with
Eish *(Fire)*, so also it will be
at the Ketz HaOlam. [41] The
Bar Enosh will send forth
his malachim, and they
will pull up and gather
out of the Moshiach's
Malchut all the things
making meshummad
(apostate) and the ones who

[לו] דעמאלט האט ער אוועקגעשיקט די המונים מענטשן, און
un mentshn hamonim di avekgeshikt er hot demolt
and people crowds of the sent away he has then

איז אריינגעגאנגען אין הויז . און זיינע תלמידים זענען געקומען
gekumen zenen talmidim zaine un hoiz in araingegangen iz
come are disciples his and house in entered is

צו אים, און האבן געזאגט: באשייד אונדז דאס משל פון דעם
dem fun moshal dos undz basheid gezogt hoben un im tsu
the of parable the us explain said have and him to

אומקרויט פון פעלד. [לז] און ער האט ענטפערנדיק געזאגט: דער ,
der gezogt entferendik hot er un feld fun umkroit
the one said answering has he and field of wild grass

וואס זייט דעם גוטן זאמען, איז דער בר אנוש ; [לח] און דאס פעלד
feld dos un Enosh Bar der iz zomen gutn dem zeit vos
field the and of Man Son the is seed good the sows who

איז די וועלט; און דער גוטער זאמען, דאס זענען די קינדער פון
fun kinder di zenen dos zomen guter der un velt di iz
of children the are this seeds good the and world the is

דעם מלכות ; דאס אומקרויט אבער זענען די קינדער פון
fun kinder di zenen ober umkroit dos Malchus dem
of children the are however wild grass the kingdom of the

דעם נישט גוטן ; [לט] און דער שונא , וואס האט עס געזייט, איז דער
der iz gezeit es hot vos soine der un gutn nisht dem
the is sown it has who enemy the and good not the

שטן ; און דער שניט איז דער קץ פון דער וועלט; און די
di un velt der fun kets der iz shnit der un Satan
the and world the of end the is harvest the and Satan

שניטער זענען מלאכים . [מ] דעריבער ווי מען רייסט אויס דאס
dos ois raist men vi deriber malochim zenen shniter
the out tears one how therefore angels are reapers

אומקרויט און מען פארברענט עס אין פייער, וועט עס אויך אזוי זיין
zain azoi oich es vet faier in es farbrent men un umkroit
be so also it will fire in it burns one and wild grass

ביים קץ פון דער וועלט . [מא] דער בר אנוש וועט ארויסשיקן זיינע
zaine aroisshiken vet Enosh Bar der velt der fun kets baim
his send out will of Man Son the world the of end at the

מלאכים , און זיי וועלן איינזאמלען פון זיין מלכות אלע
ale Malchus zain fun ainzamlen velen zei un malochim
all kingdom of his from gather will they and angels

מכשולים און די , וואס טאן רשעות ,
rishes ton vos di un machshelim
wickedness do who those and things that cause stumbling

are without gezetz *(law)* and antinomian. 42 And Moshiach's malachim will throw them into the furnace of Eish; there will be weeping and grinding of teeth. 43 Then the tzaddikim will shine as the shemesh *(sun)* in the Malchut of their Father. The one having oznayim *(spiritual ears)*, let him hear.

44 The Malchut HaShomayim is like otzar *(treasure)* hidden in the field, which, having found, a man hid. And from the simcha he experienced, he goes away and sells everything he has and buys that field.

45 Again, the Malchut HaShomayim is like a merchant searching for fine pearls. 46 And having found one precious peninah *(pearl)*, he went away and liquidated everything he had and acquired it.

47 Again, the Malchut HaShomayim is like a reshet *(net)* having been cast into the lake, a reshet collecting and

מב און וועלן זיי ווארפן אין דעם אויוון פון פייער אריין; דארטן
dorten arain faier fun oiven dem in varfen zei velen un
there into fire of furnace the into cast them will and

וועט זיין דאס קלאגן און קריצן מיט די ציין . מג דעמאלט
demolt tsein di mit kritsen un klogen dos zain vet
then teeth the with gnashing and weeping the be will

וועלן די צדיקים לויכטן ווי די זון אין דעם קעניגרייך פון
fun kenigraich dem in zun di vi loichten tsadikim di velen
of kingdom the in sun the like shine righteous the will

זייער פאטער. ווער עס האט אויערן, דער זאל הערן.
heren zol der oiern hot es ver Foter zeier
hear shall this one ears has it who Father their

מד דאס מלכות השמים איז גלייך צו א פארבארגענעם
farborgenem a tsu glaich iz HaShomaiem Malchus dos
secret a to like is of heaven kingdom of the

אוצר אין א פעלד; וואס א מענטש האט געפונען, און פארבארגן;
farborgen un gefunen hot mentsh a vos feld a in oitser
hidden and found had man a which field a in treasure

און פאר פרייד גייט ער און פארקויפט אלץ, וואס ער האט, און
un hot er vos alts farkoift un er geit freid far un
and has he that all sells and he goes joy for and

קויפט יענץ פעלד. מה ווידער איז דאס מלכות השמים גלייך
glaich HaShomaiem Malchus dos iz vider feld yents koift
like heaven kingdom of the is again field that buys

צו א סוחר , וואס זוכט שיינע פערל . מו און ווען ער
er ven un perl sheine zucht vos soicher a tsu
he when and pearls beautiful seeks who merchant a to

האט געפונען איינע, א זייער טייערע פערל, איז ער געגאנגען און
un gegangen er iz perl taiere zeier a eine gefunen hot
and go he is pearl expensive very a one found has

פארקויפט אלץ, וואס ער האט געהאט, און האט זי געקויפט.
gekoift zi hot un gehat hot er vos alts farkoift
buy it has and had has he what all sell

מז ווידער איז דאס מלכות השמים גלייך צו א נעץ,
nets a tsu glaich HaShomaiem Malchus dos iz vider
net a to like heaven kingdom of the is again

וואס איז אראפגעלאזט געווארן אין ים אריין, און וואס
vos un arain yam in gevoren aropgelozt iz vos
which and into sea in become lowered is which

פאנגט פון אלע מינים. מח וואס , ווען זי איז געווארן פול, האט
hot ful gevoren iz zi ven vos minim ale fun fangt
had full become is it when which kind all of catch

gathering dagim *(fish)* of all descriptions, [48] which, when this reshet *(net)* was filled, they hoisted it upon the shore, sat down, collected the tov *(good)* into a creel, and the rah *(evil)*, they threw out. [49] Thus it will be at HaKetz HaOlam Hazeh *(The End of This World)*. The malachim will go out and they will separate the resha'im from among the tzaddikim. [50] And they will throw the resha'im into the furnace of Eish. In that place there will be weeping and gnashing of teeth.

[51] Did you have binah of all these things? They say to Rebbe, Melech HaMoshiach, Ken. [52] So Rebbe, Melech HaMoshiach said to them, Therefore, every sofer *(scribe, torah teacher, rabbi)* who becomes a talmid of the Malchut HaShomayim is like a man a Baal Bayit, who takes out of his otzar *(treasure)*, chadashot *(new things)* and also yeshanot *(old things)*.

מען זי ארויסגעצויגן אויפן ברעג, און מען האט זיך
zich hot men un breg oifen aroisgetsoigen zi men
themselves has they and shore on the drew out it they

אנידערגעזעצט, און געזאמלט די גוטע מינים אין געפעסן אריין, די
di arain gefesn in minim gute di gezamlt un anidergezetst
the into vessels in kind good the gathered and sat down

שלעכטע אבער האט מען אוועקגעווארפן. [מט] אָט אזוי
azoi ot avekgevorfen men hot ober shlechte
in this way just thrown out they had however bad

וועט עס זייןביים קץ פון דער וועלט. די מלאכים וועלן
velen malochim di velt der fun kets baim zain es vet
will angels the world the of end at the be it will

ארויסגיין, און וועלן אפשיידן די רשעים פון צווישן די
di tsvishen fun reshoiem di opsheiden velen un aroisgein
the among from unrighteous the separate will and go out

צדיקים , [נ] און זיי ווארפן אין דעם אויוון פון פייער אריין.
arain faier fun oiven dem in varfen zei un tsadikim
into fire of furnace the in cast they and righteous

דארטן וועט זיין דאס קלאגן און קריצן מיט די ציין .
tsein di mit kritsen un klogen dos zain vet dorten
teeth the with gnashing and weeping the be will there

[נא] האט איר דאס אלץ פארשטאנען? זאגן זיי צו אים: יא !
yo im tsu zei zogen farshtanen alts dos ir hot
yes him to they say understood all this you has

[נב] און ער האט צו זיי געזאגט: דערפאר איז יעדער איינער סופר ,
sofer einer yeder iz derfar gezogt zei tsu hot er un
scribe one every is therefore said they to has he and

וואס איז געלערנט צום מלכות השמים , גלייך צו א
a tsu glaich HaShomaiem Malchus tsum gelernt iz vos
a to like heaven kingdom of to the taught is who

מענטשן א בעל הבית , וואס ברענגט ארויס פון זיין
zain fun arois brengt vos habayit bal a mentshn
his of out brings who of the house owner an man

אוצר נייע און אלטע זאכן .
zachn alte un naie oitser
things old and new treasure

[53] And it came about
when Rebbe, Melech
HaMoshiach finished
these meshalim, that he
went away from there.
[54] And having come into
Moshiach's shtetl, he
began ministering as a
moreh *(teacher)* in their
shul, so that they were
amazed and said, From
where did this chochmah
come to this one, this
chochmah and these
moftim *(miracles, wonders,
omens)*? [55] Is this not
the ben hanaggar *(the
carpenter's son)*? Is not
his Em called Miryam?
And are not his achim
Ya'akov, Yosef, Shim'on
and Yehuda? [56] And are
not his achayot *(sisters)*
with us? From where,
therefore, came to this
one all these things?
[57] And they were taking
offense at Rebbe, Melech
HaMoshiach. But Rebbe,
Melech HaMoshiach said
to them, A Navi *(prophet)* is
not without honor except
in his hometown and in his
bais. [58] And Rebbe, Melech
HaMoshiach did not
accomplish in that place
many moftim, because of
their lack of emunah *(faith)*
and bitachon *(trust)*.

[נג] און עס איז געשען , ווען יהושע / ישוע האט
hot Yeshua Yehoshua ven geshen iz es un
has Yeshua Yehoshua when happened is it and

געענדיקט די דאזיקע משלים , איז ער פון דארטן אוועק .
avek dorten fun er iz mesholem dozike di geendikt
went away there from he is parables these the finished

[נד] און איז געקומען אין זיין לאנד אריין, און האט זיי געלערנט
gelernt zei hot un arain land zain in gekumen iz un
taught them has and into land his into come is and

אין זייער שול , אז זיי האבן געשטוינט און געזאגט:
gezogt un geshtoint hoben zei az shul zeier in
said and astounded have they that synagogue their in

פונוואנען האט ער די דאזיקע חכמה , און די וואונדער? [נה] איז
iz vunder di un chochme dozike di er hot funvanen
is wonders the and wisdom these the he has from where

ער דען נישט דעם סטאליערס זון ? הייסט דען נישט זיין מוטער
muter zain nisht den heist zun stoliers dem nisht den er
mother his not then called son carpenter's the not then he

מרים און זיינע ברידער יעקב און יוסף און שמעון און
un Shim'on un Yosef un Yaakov brider zaine un Miryam
and Simon and Joseph and Jacob brothers his and Mary

יהודה ? [נו] און זענען דען נישט אלע זיינע שוועסטער ביי אונדז?
undz bai shvester zaine ale nisht den zenen un Yehude
us with sisters his all not then are and Yehudah

פונוואנען זשע קומט צו אים דאס אלץ? [נז] און זיי זענען
zenen zei un alts dos im tsu kumt zhe funvanen
are they and all this him to comes then from where

ניכשל געווארן אין אים. יהושע / ישוע אבער האט צו
tsu hot ober Yeshua Yehoshua im in gevoren nichshl
to has however Yeshua Yehoshua him in become

זיי געזאגט: קיין נביא איז נישט אָן כבוד , אחוץ אין
in achuts koved on nisht iz novi kein gezogt zei
in except honor without not is prophet no said them

זיין פאטערלאנד, און אין זיין אייגן הויז ! [נח] און ער האט דארטן
dorten hot er un hoiz eigen zain in un foterland zain
there has he and house own his in and fatherland his

נישט געטאן קיין סך וואונדער צוליב זייער אומגלויבן .
umgloiben zeier tsulib vunder sach kein geton nisht
lack of faith their on account of wonders many any done not

14 At that time reports about Rebbe, Melech HaMoshiach came to the oznayim *(ears)* of Herod the Tetrarch. 2 And he said to his servants, This one is Yochanan of the tevilah of teshuva. He has had his Techiyah *(Resurrection)* from HaMesim *(the Dead)* and for this reason the moftim *(wonders)* are working in him. 3 For Herod had Yochanan arrested and bound him and threw him into the beit hasohar *(prison)*, on account of Herodias, the wife of his brother Philippos. 4 For Yochanan kept on saying to him, It is asur for you to have her. 5 And [although] Herod was desiring to kill Yochanan, he feared the crowd, because they considered Yochanan a Navi. 6 Now at the yom huledet celebration of Herod, it came about that the daughter of Herodias danced before them and Herod was pleased. 7 Herod, therefore, with a shevuah, promised to give to her whatever she might ask. 8 So she,

יד אין יענער צייט האט הורדוס דער טעטראַרך געהערט פון
fun gehert tetrarch der Hordos hot tsait yener in
of heard Tetrarch the Herod has time that in

ישועס שם , ב און האט געזאגט צו זיינע דינער : דאס
dos diner zaine tsu gezogt hot un shem Yeshuas
that servants his to said has and name Yeshua's

איז יוחנן פון דער (ירדן) מקווה ; ער איז אויפגעשטאנען
oifgeshtanen iz er mikveh Yarden der fun Yochanan iz
stand up again is he mikveh Yarden the of John is

פון די טויטע; און דערפאר ווירקן אזוי די כוחות
koiches di azoi virken derfar un toite di fun
powers the in this way work in therefore and dead the from

אין אים. ג מחמת הורדוס האט דעם יוחנן געפאנגען גענומען ,
genumen gefangen Yochanan dem hot Hordos machmas im in
taken captive John that has Herod because him in

און אים געבונדן , און איינגעזעצט אין תפיסה, צוליב
tsulib tfise in aingezetst un gebunden im un
on account of prison in put and bound him and

הורודיה , דאס ווייב פון זיין ברודער פיליפוס. ד מחמת יוחנן
Yochanan machmas Filipos bruder zain fun vaib dos Herodias
John because Philip brother his of wife the Herodias

האט צו אים געזאגט: דו טארסט זי נישט האבן. ה און ער האט
hot er un hoben nisht zi torst du gezogt im tsu hot
has he and have not her allowed you said him to has

אים געוואלט טייטן, און האט זיך געפארכטן פאר דעם המון ,
hamon dem far geforchten zich hot un teiten gevolt im
crowd the before afraid self has and to kill wanted him

ווייל מען האט אים געהאלטן פאר א נביא . ו נאר ווען מען
men ven nor novi a far gehalten im hot men vail
they when but prophet a for held him had they because

האט געפייערט הורדוסנס געבוירנטאג, האט הורודיהס טאכטער
tochter Herodias' hot geboirentag Hordosns gefaiert hot
daughter Herodias's has birthday Herod's celebrate has

געטאנצט פאר די געסט און איז הורדוסן וואוילגעפעלן. ז דערפאר
derfar voilgefelen Hordosn iz un gest di far getonst
therefore well pleased Herod is and guests the for dance

האט ער צוגעזאגט מיט א שבועה, איר צו געבן , וואס זי
zi vos geben tsu ir shvue a mit tsugezogt er hot
she what give to you oath an with promise he did

וועט פארלאנגען. ח און ווייל זי איז געווען פון פריער
frier fun geven iz zi vail un farlangen vet
previously from was is she because and request would

prompted by her mother, said, Give to me here upon a serving tray the rosh *(head)* Yochanan of the tevilah of teshuva. 9 And, although grieving, the king commanded [it] to be given, on account of the shevuot *(oaths)* and the fellow muzmanim *(guests)*. 10 And he sent and had Yochanan beheaded in the beit hasohar. 11 And the rosh Yochanan of the tevilah of teshuva was brought upon a serving tray, and it was presented to the girl and she presented it to her mother. 12 And Yochanan's talmidim approached and carried away the niftar *(deceased person)* and buried him. Then they went and reported [it] to Rebbe, Melech HaMoshiach.

13 And when he heard [this], he withdrew from there in a sirah *(boat)* to a desolate place by himself. And when the multitudes heard [this], they followed Rebbe, Melech HaMoshiach by land from the shtetlach.

אנגערעדט פון איר מוטער, האט זי געזאגט: גיב מיר דא אויף
oif do mir gib gezogt zi hot muter ir fun ongeredt
on here we give said she has mother her from instructed

א טעלער יוחנן פון דער (ירדן) מיקווהס קאפ. ט און דער
der un kop mikvehs Yarden der fun Yochanan teler a
the and head mikveh's Yarden the of John plate a

קעניג איז טרויעריק געווארן; נאר צוליב די שבועות און
un shvues di tsulib nor gevoren troierik iz kenig
and oaths the on account of but become grieved is king

די געסט, האט ער באפוילן עס זאל געגעבן ווערן. י און ער
er un veren gegeben zol es bafoilen er hot gest di
he and to be given shall it commanded he has guests the

האט געשיקט, און געלאזט יוחנן אפהאקן דעם קאפ אין
in kop dem ophaken Yochanan gelozt un geshikt hot
in head the chop off John permitted and send did

תפיסה. יא און זיין קאפ איז געברענגט געווארן אויף א טעלער, און
un teler a oif gevoren gebrengt iz kop zain un tfise
and plate a on become brought is head his and prison

געגעבן געווארן דעם מיידל, און זי האט אים געברענגט צו איר
ir tsu gebrengt im hot zi un meidl dem gevoren gegeben
her to brought him has she and girl the become given

מוטער. יב און זיינע תלמידים זענען געקומען, און האבן גענומען
genumen hoben un gekumen zenen talmidim zaine un muter
taken have and come are disciples his and mother

דעם גוף, און אים קובר געווען; און זענען געגאנגען און האבן עס
es hoben un gegangen zenen un geven koiver im un guf dem
it have and go are and was bury him and body the

דערציילט יהושען / ישוען.
Yeshuan Yehoshuan dertseilt*
Yeshua Yehoshua report

יג און ווי יהושע / ישוע האט דאס געהערט, איז ער פון
fun er iz gehert dos hot Yeshua Yehoshua vi un
of he is heard this has Yeshua Yehoshua as and

דארטן אוועק אין א שיפל, אויף א מדבריותדיק ארט איינער
einer ort midberyusdik a oif shifel a in avek dorten
all place of desert-like a on boat a in went away there

אליין. און ווען די המונים מענטשן האבן עס געהערט, האבן
hoben gehert es hoben mentshn hamonim di ven un alein
have heard it have people crowds of the when and alone

זיי אים נאכגעפאלגט צופוס פון די שטעט. יד און ער איז
iz er un shtet di fun tsufus nochgefolgt im zei
is he and towns the from on foot followed him they

14 And having gone out, Rebbe, Melech HaMoshiach saw a great multitude, and Rebbe, Melech HaMoshiach felt rachmei shomayim *(heavenly compassion)* for them and brought refuah *(healing)* to their cholim.
15 Now when erev *(evening)* came, Moshiach's talmidim came to him, saying, This place is desolate and the time is late. Dismiss the multitude, so that, having gone into the shtetlach, they may buy for themselves okhel *(food)*. 16 But Rebbe, Melech HaMoshiach said to them, They have no need to go away. You yourselves give them something to eat. 17 But Moshiach's talmidim say to him, We do not have here anything except five loaves and of dagim *(fish)*, only two.
18 But Rebbe, Melech HaMoshiach said, Bring them here to me. 19 And having commanded the multitudes to recline on the grass and having taken the five loaves and the two dagim, and having looked up to Shomayim, Rebbe,

ארויסגעקומען, און האט געזען א גרויסן המון מענטשן, און זיך
zich un mentshn hamon groisn a gezen hot un aroisgekumen
self and people crowd great a seen has and come out

דערבארעמט אויף זיי און געהיילט זייערע קראנקע. טו און
un kranke zeiere geheilt un zei oif derbaremt
and sick their healed and them on had compassion

אנטקעגן אוונט זענען די תלמידים געקומען צו אים, און האבן
hoben un im tsu gekumen talmidim di zenen ovent antkegen
have and him to come disciples the are evening towards

געזאגט; דאס איז א וויסט ארט , און די שעה איז שוין
shoin iz sho di un ort vist a iz dos gezogt
already is hour the and place of desolate a is this said

פארביי; לאז דעריבער אפ די מאסן מענטשן, כדי זיי
zei kedei mentshn masen di op deriber loz farbai
they so that people crowds of the off therefore let passed

זאלן גיין אין די דערפער אריין, און זיך קויפן שפייז.
shpaiz koifen zich un arain derfer di in gein zolen
food buy themselves and into villages the in go should

טז יהושע / ישוע אבער האט צו זיי געזאגט: זיי האבן
hoben zei gezogt zei tsu hot ober Yeshua Yehoshua
have they said them to has however Yeshua Yehoshua

נישט נייטיק אוועקצוגיין; גיט איר זיי צו עסן ! יז זאגן זיי צו
tsu zei zogen esen tsu zei ir git avektsugein neitik nisht
to they say to eat to them you give go away need not

אים: מיר האבן דא גארנישט אחוץ פינף לעבלעך ברויט, און
un broit leblech finf achuts gornisht do hoben mir im
and bread loaves five except nothing here have we him

צוויי פיש. יח און ער האט געזאגט: ברענגט זיי אהער צו מיר.
mir tsu aher zei brengt gezogt hot er un fish tsvei
we to here them bring said has he and fish two

יט און ער האט באפוילן די המונים מענטשן זיך
zich mentshn hamonim di bafoilen hot er un
themselves people crowds of the commanded has he and

אנידערצוזעצן אויפן גראז; און האט גענומען די פינף לעבלעך
leblech finf di genumen hot un groz oifen anidertsuzetsen
loaves five the taken has and grass on the sit

ברויט, און די צוויי פיש, האט ארויפגעבליקט צום הימל און
un himel tsum aroifgeblikt hot fish tsvei di un broit
and heaven to the he looked up has fish two the and bread

געמאכט א ברכה , און האט צעבראכן און געגעבן די תלמידים
talmidim di gegeben un tsebrochen hot un broche a gemacht
disciples the given and broken has and blessing a made

Melech HaMoshiach said a bracha over the okhel, and having offered the betziat halechem *(the breaking of the bread)*, Rebbe, Melech HaMoshiach gave the lechem to the talmidim, and Moshiach's talmidim served the lechem to the multitudes. 20 And everyone ate and they were satisfied, and they took away shirayim *(Rebbe's remainders, leftovers)*, shneym asar *(twelve)* baskets full. 21 And the ones eating were about chamesh elafim *(five thousand)* men, apart from the nashim and yeladim.

22 And immediately Rebbe, Melech HaMoshiach compelled the talmidim to board a sirah *(boat)* and to go on ahead of him to the other side until he might send away the multitudes. 23 And having sent away the multitudes, Rebbe, Melech HaMoshiach went up to the mountain by himself to daven. Now when erev had come, he was alone there. 24 Now the sirah *(boat)*, being

די ברויטן, און די תלמידים צו די מאסן מענטשן. כ און
un mentshn masen di tsu talmidim di un broiten di
and people crowds of the to disciples the and loaves the

אלע האבן געגעסן, און זענען זאט געווארן, און זיי האבן
hoben zei un gevoren zat zenen un gegesen hoben ale
have they and become sated are and eaten have all

אויפגעהויבן, וואס איז איבערגעבליבן פון די ברעקלעך , צוועלף
tsvelf breklech di fun ibergebliben iz vos oifgehoiben
twelve broken pieces the of left over is what picked up

קערב פול. כא און די , וואס האבן געגעסן, זענען געווען אן
an geven zenen gegesen hoben vos di un ful kerb
an was are eaten have who those and full baskets

ערך פינף טויזנט מענער, אחוץ פרויען און קינדער .
kinder un froien achuts mener toizent finf erech
children and women besides men thousand five about

כב און ער האט גלייך געצוואונגען די תלמידים
talmidim di getsvungen glaich hot er un
disciples the compel immediately has he and

איינצושטייגן אין דעם שיפל, און אריבערצופארן פאר אים אויף
oif im far aribertsuforen un shifel dem in aintsushtaigen
on him before to go across and boat the in step in

יענער זייט ים , ביז ער וועט אפלאזן די המונים
hamonim di oplozen vet er biz yam zait yener
crowds of the dismiss will he until sea side of the other

מענטשן. כג און ווען ער האט געהאט אוועקגעשיקט די מאסן ,
masen di avekgeshikt gehat hot er ven un mentshn
crowds of the sent away had has he when and people

איז ער ארויפגעגאנגען אויפן בארג , כדי אליין תפילה צו
tsu tfile alein kedei barg oifen aroifgegangen er iz
to prayer alone so that mountain on the went up he is

טאן; און ווען עס איז געווארן אוונט , איז ער דארטן געווען
geven dorten er iz ovent gevoren iz es ven un ton
was there he is evening become is it when and do

tossed by the waves for the wind was against them, was by this time many stadia distant from the land. 25 Now in the fourth watch of the night *(between three o'clock and six o'clock in the morning)*, Rebbe, Melech HaMoshiach came to them, walking on the lake. 26 But Moshiach's talmidim, having seen him walking on the lake, were terribly shaken, saying, It is a ruach refaim *(an apparition)*! From pachad they cried out. 27 And immediately Rebbe, Melech HaMoshiach spoke to them, saying, Chazak! Ani Hu. *(I am he)* Do not be afraid.

28 And Kefa said in reply to Rebbe, Melech HaMoshiach, Adoni, if it is really you, command me to come to you al pnei hamayim *(on the surface of the waters)*. 29 And Rebbe, Melech HaMoshiach said, Boh! *(Come!)* And having gone down from the sirah *(boat)*, Kefa walked al pnei hamayim *(on the surface of the waters)* and came toward him. 30 And seeing the strong wind, Kefa was

איינער אליין. כד דאס שיפל אבער איז שוין געווען א סך
sach a geven shoin iz ober shifel dos alein einer
many a was already is however boat the alone all

מיילן פון דער יבשה , הארט געשטויסן פון די כוואליעס;
chvalyes di fun geshtoisen hart yaboshe der fun mailn
waves the of tossed hard land the from miles

מחמת דער ווינט איז געווען אנטקייגן. כה און אין דעם פערטן
fertn dem in un antkegen geven iz vint der machmas
fourth the in and against was is wind the because

משמר פון דער נאכט איז ער געקומען צו זיי , גייענדיק אויפן
oifen geiendik zei tsu gekumen er iz nacht der fun mishmer
on the walking them to come he is night the of watch

ים . כו און ווי די תלמידים האבן אים דערזען ארומגיין
arumgein derzen im hoben talmidim di vi un yam
walking caught sight of him have disciples the as and sea

אויפן ים , האבן זיי זיך דערשראקן, און געזאגט:
gezogt un dershroken zich zei hoben yam oifen
said and terrified themselves they have sea on the

עס איז א געשפענסט! און האבן געשריגן אויס
ois geshrigen hoben un geshpenst a iz es
out shouted they shouted have and apparition an is it

מורא. כז יהושע / ישוע אבער האט גלייך צו זיי
zei tsu glaich hot ober Yeshua Yehoshua moire
them to immediately has however Yeshua Yehoshua fear

גערעדט, אזוי צו זאגן : זייט געטרייסט ! איך בין עס; האט נישט קיין
kein nisht hot es bin ich getreist zeit zogen tsu azoi geredt
any not has it am I comforted be say to so spoken

מורא! כח פעטרוס אבער האט ענטפערנדיק צו אים געזאגט: האר,
Har gezogt im tsu entferendik hot ober Petros moire
L-rd said him to answering has however Peter fear

אויב דו ביסט עס, באפעל מיך קומען צו דיר אויפן וואסער!
vaser oifen dir tsu kumen mich bafel es bist du oib
water on the you to to come me command it are you if

כט און ער האט געזאגט: קום ! און פעטרוס איז אראפגעגאנגען
aropgegangen iz Petros un kum gezogt hot er un
went down is Peter and come said has he and

פון שיפל, און איז געגאנגען אויפן וואסער, און געקומען צו
tsu gekumen un vaser oifen gegangen iz un shifel fun
to come and water on the go is and boat from

יהושען / ישוען . ל און ווי ער האט געזען דעם שטארקן ווינט ,
vint shtarken dem gezen hot er vi un Yeshuan Yehoshuan*
wind strong the seen has he than and Yeshua Yehoshua

afraid, and having begun to
sink, Kefa cried out, saying,
Azreini! Adoni, hoshieini!
(Help! L-rd, save me!) 31 And
immediately Rebbe,
Melech HaMoshiach,
having stretched out *(his)*
hand, took hold of Kefa
and says to him, One of
little emunah, why did you
doubt? 32 And as they were
going up into the sirah
(boat), the wind became
still. 33 And the ones in
the sirah *(boat)* fell down
before Rebbe, Melech
HaMoshiach, saying,
Beemes *(Actually)* you are
the Ben HaElohim!

האט ער זיך דערשראקן, און אנהויבנדיק זיך צו טרענקען, האט
hot trenken tsu zich onhoibendik un dershroken zich er hot
has drown to self beginning and terrified self he has

ער א געשריי געטאן, אזוי צו זאגן: האר, ראטעווע מיך! [לא] און
un mich rateve Har zogen tsu azoi geton geshrei a er
and me save L-rd say to so done shout a he

יהושע / ישוע האט גלייך אויסגעשטרעקט זיין האנט,
hant zain oisgeshtrekt glaich hot Yeshua Yehoshua
hand his stretched out immediately has Yeshua Yehoshua

האט אים אנגעכאפט, און זאגט צו אים: דו קליינגלויביקער,
kleingloibiker du im tsu zogt un ongechapt im hot
small believer you him to says and seize him has

פארוואס האסטו געצווייפלט? [לב] און ווען זיי זענען איינגעשטיגן
aingeshtigen zenen zei ven un getsveiflt hostu farvos
step in are they when and doubt you have why

אין שיפל, האט דער ווינט אויפגעהערט. [לג] און די, וואס זענען געווען
geven zenen vos di un oifgehert vint der hot shifel in
was are who the and cease wind the has boat in

אין שיפל, האבן זיך געבוקט צו אים, און געזאגט: דו
du gezogt un im tsu gebukt zich hoben shifel in
you said and him to worshiped themselves have boat in

ביסט באמת ה׳ס זון!
Zun Hashems be'emes bist
Son Hashem's in truth are

34 And having crossed
over, they came onto the
land at Gennesaret. 35 And
having recognized him,
the men of that place sent
into all the surrounding
region around, and
they brought to Rebbe,
Melech HaMoshiach all
the cholim, 36 and they
were appealing to him that
they might touch even
the Moshiach's tzitzit on
his garment, and all who
did, received Moshiach's
refuah *(healing)*.

[לד] און זיי זענען אריבערגעפארן, און זענען געקומען צום
tsum gekumen zenen un aribergeforen zenen zei un
to the come are and cross over are they and

לאנד גניסרת. [לה] און ווי די לייט פון יענעם ארט האבן
hoben ort yenem fun lait di vi un Genessaret land
have place of that of people the as and Gennesaret land

אים דערקענט, האבן זיי געשיקט אין יענער גאנצער געגנט
gegent gantser yener in geshikt zei hoben derkent im
region whole that in sent they have recognized him

ארום, און געברענגט צו אים אלע קראנקע; [לו] און האבן אים
im hoben un kranke ale im tsu gebrengt un arum
him have and sick all him to brought and around

געבעטן, אז זיי זאלן בלויז אנרירן די זוים פון זיין מלבוש;
malbesh zain fun zoim di onriren bloiz zolen zei az gebeten
clothing his of hem the touch only should they that begged

און אלע, וואס האבן אנגערירט, זענען גאנץ געזונט געווארן.
gevoren gezunt gants zenen ongerirt hoben vos ale un
become healthy totally are touched have who all and

15 Then
Perushim
and Sofrim *(rabbonim)*
from Yerushalayim
approach Rebbe, Melech
HaMoshiach, saying,
2 Why do your talmidim
transgress the Masoret
HaZekenim *(the Tradition
of the Elders)*? For they do
not do the netilat yadayim
before meals. 3 But Rebbe,
Melech HaMoshiach, in
reply to them, said, Why
[do] also you transgress
the mitzvat Hashem for
the sake of your own
masoros? 4 For Hashem has
said, KABED ES AVICHA
VES IMMECHA *(honor your
father and your mother)*,
and MKALEL AVIV VIMMO
MOT YUMAT *(the one
cursing his father and
mother, to die he must die)*.
5 But you say, Whoever
says to his abba or his
em, whatever support you
might have had from me,
[it is] a gift. 6 By no means
does [anyone who says
this] honor his abba or em.
And you nullify the Dvar
Hashem on account of your
masoros. 7 You tzevuim,
well did Yeshayah give a
dvar hanevuah concerning
you, saying, 8 YAAN KI

טו דעמאלט קומען צו יהושען / ישוען פרושים און
un Perushim Yeshuan Yehoshuan tsu kumen demolt*
and Pharisees Yeshua Yehoshua to to come then

סופרים פון ירושלים , אזוי צו זאגן : ב פארוואס
farvos zogen tsu azoi Yerushalayim fun sofrim
why say to so Yerushalayim from scribes

זענען דיינע תלמידים עובר אויף דער מסורה פון די
di fun mesoire der oif oyver talmidim daine zenen
the of tradition the on violating disciples your are

זקנים ? מחמת זיי וואשן זיך נישט די הענט , ווען
ven hent di nisht zich vashen zei machmas zkeinem
when hands the not themselves wash they because elders

זיי עסן ברויט. ג ער אבער האט ענטפערנדיק צו זיי
zei tsu entferendik hot ober er broit esen zei
them to answering has however he bread to eat they

געזאגט: פארוואס זענט איר אויך עובר ה׳ס געבאט
gebot Hashems oyver oich ir zent farvos gezogt
command Hashem's violating also you are why said

צוליב אייער מסורה ? ד מחמת ה׳ האט געזאגט:
gezogt hot Hashem machmas mesoire eier tsulib
said has Hashem because tradition your on account of

דו זאלסט אפגעבן כבוד דיין פאטער און דיין מוטער ! און :
un muter dain un foter dain koved opgeben zolst du
and mother your and father your honor give you shall you

ווער עס פלוכט פאטער אדער מוטער , דער זאל געטייט
geteit zol der muter oder foter flucht es ver
killed should this one mother or father curses it is whoever

ווערן. ה און איר זאגט: ווער עס וועט זאגן צום פאטער אדער צו
tsu oder foter tsum zogen vet es ver zogt ir un veren
to or father to the say will it who say you and to be

דער מוטער : דאס איז א קרבן , וואס דו וואלסט פון מיר
mir fun volst du vos korben a iz dos muter der
me from would you which sacrifice a is this mother the

געקענט נהנה זיין , ו דער איז מער נישט מחויב אפצוגעבן
optsugeben mechuyev nisht mer iz der zain nehene gekent
to give obligated not more is this one be partake be able

כבוד זיין פאטער אדער זיין מוטער . און איר האט אפגעשאפט
opgeshaft hot ir un muter zain oder foter zain koved
cancelled have you and mother his or father his honor

NIGASH HAAM HAZEH BEFIV UVISHFATAV KIBDUNI VLIBO RICHAK MIMENI, *(This people with their lips honor me, but their heart is far away from me)*, 9 VATEHI YIRATAM OTI MITZVAT ANASHIM MELUMADAH *(and in vain do they worship me, teaching as doctrines the mitzvot of [mere] men).*

ה׳ס וואָרט דורך אייער מסורה . ז איר צבועקעס ! וואויל
voil tsvuakes ir mesoire eier durch vort Hashems
well hypocrites you tradition your through word Hashem's

האט ישעיה אויף אייך נבואות געזאגט, אזוי צו זאגן :
zogen tsu azoi gezogt nevues aich oif Yeshayah hot
say to in this way said prophecies you on Isaiah has

ח דאס דאזיקע פאלק גיט מיר אפ כבוד מיט די ליפן;
lipn di mit koved op mir git folk dozike dos
lips the with honor up me give people these the

אבער זייער הארץ איז ווייט פון מיר.
mir fun vait iz harts zeier ober
me from distant is heart their however

ט אומזיסט איז זייער יראה פאר מיר,
mir far yira zeier iz umzist
me for reverence their is in vain

ווייל זיי לערנען ווי מצוות מענטשלעכע
mentshleche mitsvos vi lernen zei vail
human commandments as teach they because

לערעס .
leres
teachings

(ישעיהו כט, יג.)
ig cht Yeshayah
13 29 Yeshayah

10 And having summoned the multitude, Rebbe, Melech HaMoshiach said to them, Listen and understand! 11 It is not the thing entering into the mouth that makes the man tameh *(unclean)*, but the thing going out from the mouth, this makes the man tameh. 12 Then Moshiach's talmidim approached and say to him, Do you know that the Perushim took

י און ער האט גערופן צו זיך דעם המון מענטשן, און צו זיי
zei tsu un mentshn hamon dem zich tsu gerufen hot er un
them to and people crowd the self to called has he and

געזאגט: הערט, און פארשטייט ! יא נישט דאס, וואס גייט אריין אין
in arain geit vos dos nisht farshteit un hert gezogt
in into goes which that not understand and hear said

מויל , מאכט דעם מענטשן טמא ; נאר דאס, וואס קומט ארויס
arois kumt vos dos nor tome mentshn dem macht moil
out comes which that but impure people the make mouth

פון מויל , דאס דאזיקע מאכט טמא דעם מענטשן. יב דעמאלט
demolt mentshn dem tome macht dozike dos moil fun
then person the impure makes these the mouth of

זענען די תלמידים געקומען, און געזאגט צו אים: ווייסט, אז
az veist im tsu gezogt un gekumen talmidim di zenen
that know him to said and come disciples the are

די פרושים האבן געשטרויכלט הערנדיק דאס ווארט? יג ער
er vort dos herendik geshtroichlt hoben Perushim di
he word that on hearing stumbled have Pharisees the

offense when they heard
[this] dvar? 13 But Rebbe,
Melech HaMoshiach, in
reply, said, Every plant
which Avi sh'ba'Shomayim
did not plant will be
uprooted. 14 Leave them.
They are blind morei
derech *(guides, teachers)*
of [the] blind. And if the
ivver *(blind man)* leads the
ivrim *(blind)*, both will fall
into a pit. 15 And Kefa said
in reply to Rebbe, Melech
HaMoshiach, Explain to us
the mashal. 16 And Rebbe,
Melech HaMoshiach said,
Are you still devoid of
binah *(understanding)*?
17 Do you not have daas
that everything which
enters into the mouth
goes into the stomach
and passes into a latrine?
18 But the things coming
out from the mouth come
out from the lev *(heart)*,
which makes tameh. 19 For
out of the lev comes evil
machshavot *(thoughts)*:
retzichot *(murders)*, niufim
(adulteries), zenunim
(fornications), genevot
(thefts), eduyot sheker
(false testimonies), giddufim
(revilements). 20 These are
the things making the

אבער האט ענטפערנדיק געזאגט: יעדע פלאנץ, וואס מיין
main vos flants yede gezogt entferendik hot ober
my which plant every said answering has however

הימלישער פאטער האט נישט געפלאנצט, וועט אויסגעווארצלט ווערן.
veren oisgevortslet vet geflantst nisht hot Foter himlisher
to be uprooted will planted not has Father heavenly

יד לאזט זיי גיין! זיי זענען בלינדע פירער פון בלינדע . און
un blinde fun firer blinde zenen zei gein zei lozt
and the blind of guide the blind are they go them let

ווען א בלינדער פירט א בלינדן , וועלן ביידע אריינפאלן
arainfalen beide velen blinden a firt blinder a ven
fall into both will blind man a leads blind man a when

אין גרוב אריין. טו און פעטרוס האט ענטפערנדיק געזאגט צו אים:
im tsu gezogt entferendik hot Petros un arain grub in
him to said answering has Peter and into pit in

לייג אונדז אויס דאס משל ! טז ער אבער האט געזאגט:
gezogt hot ober er moshal dos ois undz leig
said has however he parable the out us explain

זענט איר אויך נאך אָן פארשטאנד ? יז צי זעט איר
ir zet tsi farshtand on noch oich ir zent
you see understanding without yet also you are

דען נישט איין, אז אלץ , וואס גייט אריין אין מויל ,
moil in arain geit vos alts az ein nisht den
mouth in into goes which everything that one not then

נידערט אראפ אין בויך , און ווערט ארויסגעווארפן אין
in aroisgevorfen vert un boich in arop nidert
in pitched on out becomes and stomach in down lowers

בית הכסא אריין? יח די זאכן אבער וואס קומען
kumen vos ober zachn di arain hakisei beis
to come which however things the into sewer house

ארויס פון מויל קומען אויסן הארצן ארויס; און זיי מאכן
machen zei un arois hartsn oisn kumen moil fun arois
make they and out heart out to come mouth of out

דעם מענטשן טמא . יט מחמת פון הארצן קומען ארויס
arois kumen hartsn fun machmas tome mentshn dem
out to come heart from because impure person the

בייזע מחשבות , מערדערייען, ניאופים , זנות , גניבות ,
ganeivus zoines niufim merdereien machshoves beize
thefts fornication adultery murder thoughts evil

פאלש עדות זאגן , לעסטערונגען. כ די דאזיקע זאכן זענען
zenen zachn dozike di lesterungen zogen eides falsh
are things these the blasphemies saying witness false

man tameh, but eating
with hands lacking the
netilat yadayim *(ritual of
the washing of the hands)*,
this does not make the
man tameh.
21 And having gone from
that place, Rebbe, Melech
HaMoshiach withdrew
into the districts of Tzor
and Tzidon. 22 And a
woman from Kena'an
came out from those
regions, and was shouting,
Have mercy on me, Adoni,
Ben Dovid! My bat is in
torment possessed by
shedim. 23 But Rebbe,
Melech HaMoshiach did
not answer her a word.
And Moshiach's talmidim
having approached, were
asking him, saying, Send
her away; she shouts
after us. 24 But, Rebbe,
Melech HaMoshiach said
in reply, I was not sent
except to the Seh Oveid
Beis Yisroel *(the Lost Sheep
of the House of Israel)*.
25 But she came and fell
down before him, saying,
Adoni, azreini *(L-rd, help
me)*. 26 But, Rebbe, Melech
HaMoshiach said in reply,
It is not good to take the
lechem of the Banim and

עס, וואס זענען מטמא דעם מענטשן; אבער צו עסן
esen tsu ober mentshn dem metame zenen vos es
to eat to however people the defiling are which it

מיט אומגעוואשענע הענט מאכט דעם מענטשן נישט טמא .
tome nisht mentshn dem macht hent umgevashene mit
impure not person the makes hands unwashed with

כא און יהושע / ישוע איז ארויסגעגאנגען פון דארטן, און איז
iz un dorten fun aroisgegangen iz Yeshua Yehoshua un
is and there from went out is Yeshua Yehoshua and

אוועק אין די געגנטן פון צור און צידון . כב און זע , א
a ze un Tsidon un Tsor fun gegentn di in avek
a look and Sidon and Tyre of regions the in went away

כנענישע פרוי איז ארויסגעקומען פון יענע גרענעצן, און
un grenetsn yene fun aroisgekumen iz froi Kena'anishe
and borders those from come out is woman Canaanite

האט געשריגן , אזוי צו זאגן : האר, בן דוד , דערבארם דיך
dich derbarem Dovid Ben Har zogen tsu azoi geshrigen hot
you have mercy David Son of L-rd say to so shouted has

אויף מיר! מיין טאכטער ווערט ביטער געפלאגט פון א בייזן גייסט!
gaist beizn a fun geplogt biter vert tochter main mir oif
spirit evil a from plagued bitter is daughter my me on

כג ער אבער האט איר נישט געענטפערט קיין ווארט. און זיינע
zaine un vort kein geentfert nisht ir hot ober er
his and word any answered not her has however he

תלמידים זענען צוגעגאנגען און האבן אים געבעטן, אזוי צו זאגן :
zogen tsu azoi gebeten im hoben un tsugegangen zenen talmidim
say to so asked him have and went over are disciples

שיק זי אוועק; ווייל זי שרייט אונדז נאך ! כד ער
er noch undz shrait zi vail avek zi shik
he after us is crying out she because away her send

אבער האט ענטפערנדיק געזאגט: איך בין נישט געשיקט געווארן
gevoren geshikt nisht bin ich gezogt entferendik hot ober
been sent not am I said answering has however

אחוץ צו די פארלוירענע שעפעלעך פון דעם הויז ישראל.
Yisroel hoiz dem fun shefelech farloirene di tsu achuts
Israel house the of sheep lost the to except

כה זי איז אבער געקומען, און אנידערגעפאלן פאר אים, און
un im far anidergefalen un gekumen ober iz zi
and him before fell down and come however is she

געזאגט: האר, העלף מיר! כו און ער האט ענטפערנדיק געזאגט: עס
es gezogt entferendik hot er un mir helf Har gezogt
it said answering has he and me help L-rd said

throw it to the kelevim *(dogs)*. 27 But she said, Ken, Adoni, but even the kelevim eat the crumbs falling from the tish *(table)* of their masters. 28 Then, in reply, Rebbe, Melech HaMoshiach said to her, O woman, great [is] your emunah. Let it be done for you as you wish. And the bat *(daughter)* of her was given refuah *(healing)* at that very hour.

איז נישט שיין אוועקצונעמען דאס ברויט פון די קינדער און
un kinder di fun broit dos avektsunemen shein nisht iz
and children the from bread the to take away fair not is

עס צו ווארפן פאר די הינטלעך! כז און זי האט געזאגט: יא ,
yo gezogt hot zi un hintlech di far varfen tsu es
yes said has she and dogs the before throw to it

האר; מחמת אפילו די הינטלעך עסן פון די ברעקלעך ,
breklech di fun esen hintlech di afile machmas Har
broken pieces the from to eat dogs the even because L-rd

וואס פאלן אראפ פון זייערע הארנס טיש . כח דעמאלט האט
hot demolt tish harns zeiere fun arop falen vos
has then table Master's their of down fall which

יהושע / ישוע ענטפערנדיק צו איר געזאגט: אשה , דיין
dain isha gezogt ir tsu entferendik Yeshua Yehoshua
your woman said her to answering Yeshua Yehoshua

אמונה איז גרויס; זאל דיר געשען אזוי ווי דו ווילסט! און איר
ir un vilst du vi azoi geshen dir zol grois iz emune
her and will you as just to happen you let great is faith

טאכטער איז געהיילט געווארן פון יענער שעה אָן .
on sho yener fun gevoren geheilt iz tochter
without hour that from become healed is daughter

29 And having passed over from that place, Rebbe, Melech HaMoshiach came beside Lake Kinneret, and having gone up the mountain, Rebbe, Melech HaMoshiach was sitting there.
30 And great multitudes approached Rebbe, Melech HaMoshiach, having with them pisechim *(lame)*, ivrim *(blind)*, the crippled, the mute, and many others, and they laid them at Moshiach's feet, and Rebbe, Melech

כט און יהושע / ישוע איז אוועק פון דארטן, און איז
iz un dorten fun avek iz Yeshua Yehoshua un
is and there from went away is Yeshua Yehoshua and

געקומען צום ים פון גליל ; און איז ארויפגעגאנגען אויפן
oifen aroifgegangen iz un Galil fun yam tsum gekumen
on the went up is and Galilee of sea to the come

בארג , און זיך דארט אנידערגעזעצט. ל און עס זענען געקומען
gekumen zenen es un anidergezetst dort zich un barg
come are it and sat down there self and mountain

צו אים גרויסע המונים מענטשן, וואס האבן געהאט מיט
mit gehat hoben vos mentshn hamonim groise im tsu
with have did who people crowds of great him to

זיך לאמע, בלינדע , שטומע, קאליקעס, און א סך
sach a un kalikes shtume blinde lome zich
many a and lame mute the blind lame themselves

אנדערע; און האבן זיי אנידערגעווארפן פאר זיינע
zaine far anidergevorfen zei hoben un andere
his before throw down themselves them have and others

פיס, און ער האט זיי געהיילט; לא אז דער המון האט
hot hamon der az geheilt zei hot er un fis
has crowd the so that healed them did he and feet

HaMoshiach gave the cholim *(sick persons)* refuah *(healing)*. [31] The result was that the multitude was astounded, witnessing mute people speaking, cripples made whole, the pisechim *(lame)* walking, and the ivrim *(blind people)* seeing, and they gave kavod to Elohei Yisroel.

[32] And Rebbe, Melech HaMoshiach, having summoned his talmidim, said, I have rachmei shomayim for the multitudes, for already shloshah yamim *(three days)* they remain with me and they do not have anything they may eat, and I do not want to send them away famished, lest they might faint on the way. [33] And Moshiach's talmidim say to him, From where bamidbar *(in the wilderness)* is there enough lechem for us to feed such a vast multitude? [34] And he says to them, How much lechem, how many loaves do you have? And they said, Sheva, and a few dagim. [35] And when Rebbe, Melech HaMoshiach gave

זיך געוואונדערט, זעענדיק, אז די שטומע רעדן , די
di reden shtume di az zeendik gevundert zich
the speak mute the that seeing amazed themselves

קאליקעס זענען געזונט, און די לאמע גייען ארום , און די
di un arum geien lome di un gezunt zenen kalikes
the and around walk lame the and whole are lame

בלינדע זען; און זיי האבן אפגעגעבן א שבח צו דעם ג-ט פון
fun G-t dem tsu shvach a opgegeben hoben zei un zen blinde
of G-d the to praise a offer up have they and see the blind

ישראל.
Yisroel
Israel

[לב] און יהושע / ישוע האט צו זיך גערופן זיינע תלמידים,
talmidim zaine gerufen zich tsu hot Yeshua Yehoshua un
disciples his called self to has Yeshua Yehoshua and

און געזאגט: איך בין אינערלעך גערירט איבער דעם המון מענטשן,
mentshn hamon dem iber gerirt inerlech bin ich gezogt un
people crowd the over moved inwardly am I said and

ווייל זיי זענען שוין דריי טעג מיט מיר און האבן נישט
nisht hoben un mir mit teg drai shoin zenen zei vail
not have and me with days three already are they because

וואס צו עסן ; און איך וויל נישט זיי אוועקשיקן פאסטנדיק,
fastendik avekshiken zei nisht vil ich un esen tsu vos
fasting send away them not want I and to eat to what

טאמער וועלן זיי אויסגיין אויפן וועג. [לג] און די תלמידים
talmidim di un veg oifen oisgein zei velen tomer
disciples the and way on the faint they will lest

זאגן צו אים: פונוואנען זאלן מיר נעמען אין דער מדבר
midbar der in nemen mir zolen funvanen im tsu zogen
desert the in take we shall from where him to say

אזויפיל ברויט, אזש צו זעטיקן אזא מאסע מענטשן? [לד] און
un mentshn mase aza zetiken tsu azh broit azoifil
and people crowd such a satisfy to even to bread so much

יהושע / ישוע זאגט צו זיי : וויפל לעבלעך ברויט האט
hot broit leblech vifel zei tsu zogt Yeshua Yehoshua
have bread loaves how much them to says Yeshua Yehoshua

איר? און זיי האבן געזאגט: זיבן , און אייניקע קליינע פישלעך .
fishlech kleine einike un ziben gezogt hoben zei un ir
little fish small some and seven said have they and you

[לה] און ער האט באפוילן דעם המון זיך אנידערצוזעצן אויף
oif anidertsuzetsen zich hamon dem bafoilen hot er un
on sit down themselves crowd the order did he and

the command for the multitude to recline on the ground, 36 Rebbe, Melech HaMoshiach took the loaves numbering sheva and the dagim, and, making a bracha, Rebbe, Melech HaMoshiach offered the betziat halechem *(the breaking of the bread)* and served them to the talmidim, and Moshiach's talmidim served them to the multitudes. 37 And everyone ate and they were satisfied, and the Rebbe's farbrengen shirayim were numbering sheva baskets full. 38 And the ones eating were arbaat elafim *(four thousand)* men, not counting nashim and yeladim. 39 And having sent away the multitudes, Rebbe, Melech HaMoshiach embarked in the sirah *(boat)*, and came to the region of Magadan.

16 And the Perushim and Tzedukim approached, to test Rebbe, Melech HaMoshiach, asking him to present them with an ot *(sign)* from Shomayim.

דער ערד ; לו און גענומען די זיבן לעבלעך ברויט און די
di un broit leblech ziben di genumen un erd der
the and bread loaves seven the took and ground the

פיש; האט געמאכט א ברכה און זיי צובראכן , און געגעבן
gegeben un tsubrochn zei un broche a gemacht hot fish
gave and broke up them and blessing a made had fish

צו די תלמידים, און די תלמידים צו די מאסן מענטשן.
mentshn masen di tsu talmidim di un talmidim di tsu
people crowds of the to disciples the and disciples the to

לז און אלע האבן געגעסן, און זענען זאט געווארן; און וואס
vos un gevoren zat zenen un gegesen hoben ale un
what and become sated are and eaten have all and

איז איבערגעבליבן פון די ברעקלעך האט מען אויפגעהויבן,
oifgehoiben men hot breklech di fun ibergebliben iz
picked up they has broken pieces the from left over is

זיבן גרויסע קערב . לח און די , וואס האבן געגעסן, זענען
zenen gegesen hoben vos di un kerb groise ziben
are eaten have who those and baskets large seven

געווען פיר טויזנט מענער, אחוץ פרויען און קינדער . לט און
un kinder un froien achuts mener toizent fir geven
and children and women besides men thousand four was

ער האט אוועקגעשיקט די המונים , און איז איינגעשטיגן אין שיפל,
shifel in aingeshtigen iz un hamonim di avekgeshikt hot er
boat in step into is and crowds the send away did he

און געקומען צו די גרענעצן פון מגדון .
Magadan fun grenetsn di tsu gekumen un
Magadan of borders the to come and

טז און די פרושים און צדוקים זענען געקומען,
gekumen zenen Tsedukim un Perushim di un
come are Sadducees and Pharisees the and

כדי אים אויסצופרואוון, און האבן פארלאנגט,
farlangt hoben un oistsupruven im kedei
asked have and test him in order that

אז ער זאל זיי ווייזן אן אות מן השמים . ב ער
er hashomaim min os an vaizen zei zol er az
he heaven from sign an to show them shall he that

אבער האט ענטפערנדיק צו זיי געזאגט: אין אוונט זאגט איר;
ir zogt ovent in gezogt zei tsu entferendik hot ober
you say evening in said them to answering has however

2 But in reply, Rebbe,
Melech HaMoshiach said
to them, When it is erev,
you say, It will be fair
weather, for the sky is
fiery red. 3 And in the
boker *(morning)* you say,
There will be stormy
weather today, for the
sky is overcast fiery red
and threatening. You have
daas to distinguish the
signs of the appearance
of the sky, but you can't
discern the signs of the
times? 4 A dor rah umnaef
*(an evil and adulterous
generation)* demands an ot
(sign), and no ot will be
given it except the ot of
Yonah HaNavi. And having
left them, Rebbe, Melech
HaMoshiach went away.
5 When the Moshiach's
talmidim arrived at the
other side, they had
forgotten to take lechem.
6 But Rebbe, Melech
HaMoshiach said to them,
Take special precaution
against the chametz
(swelling leaven) of the
Perushim and Tzedukim.
7 But they began reasoning
among themselves, saying,
We took no lechem.

עס וועט זיין שיין וועטער , מחמת דער הימל רויטלט זיך ?
zich roitlt himel der machmas veter shein zain vet es
self turning red sky the because weather fair be will it

ג און אינדערפרי : היינט וועט זיין שטורמדיק, מחמת דער
der machmas shturemdik zain vet haint inderfri un
the because storming be will today in the morning and

הימל רויטלט זיך און איז טריב . דאס אויסזען פון הימל
himel fun oiszen dos trib iz un zich roitlt himel
sky of appearance the gloomy is and self turning red sky

פארשטייט איר אונטערצושיידן ; נאר די צייכנס פון דער צייט
tsait der fun tseichens di nor untertsusheiden ir farshteit
time the of signs the but to differentiate you understand

קענט איר נישט! ד א בייז און נואפדיק דור פארלאנגט
farlangt dor noyefdik un beiz a nisht ir kent
demands generation adulterous and evil a not you can

א צייכן ; און קיין צייכן וועט אים נישט געגעבן ווערן, אחוץ
achuts veren gegeben nisht im vet tseichen kein un tseichen a
except to be given not it will sign any and sign a

דאס צייכן פון יונה . און ער האט זיי איבערגעלאזט, און איז
iz un ibergelozt zei hot er un Yonah fun tseichen dos
is and left them has he and Yonah of sign the

אוועקגעגאנגען.
avekgegangen
went away

ה און די תלמידים זענען אריבערגעקומען אויף יענער
yener oif aribergekumen zenen talmidim di un
the other on came over are disciples the and

זייט ים און האבן פארגעסן מיטצונעמען ברויט. ו און
un broit mittsunemen fargesen hoben un yam zait
and bread take along forgotten have and sea side of

יהושע / ישוע האט צו זיי געזאגט: גיט אכטונג און
un achtung git gezogt zei tsu hot Yeshua Yehoshua
and attention give said them to has Yeshua Yehoshua

היט זיך פארן זויערטייג פון די פרושים און
un Perushim di fun zoierteig farn zich hit
and Pharisees the of sour dough before themselves beware

צדוקים . ז און זיי האבן עס איבערגעלייגט צווישן זיך ,
zich tsvishen ibergeleigt es hoben zei un Tsedukim
themselves among reasoned it have they and Sadducees

8 But Rebbe, Melech HaMoshiach, aware of their machshavot *(thoughts)*, said, You men of little emunah, why do you reason among yourselves that you have no lechem? 9 Do you not yet have binah or remember the five loaves of the chamesh elafim *(five thousand)*, and how many baskets full you took up? 10 Or the shevah loaves of the arbaat elafim *(four thousand)*, and how many large baskets full you took up? 11 How is it that you do not chap *(grasp mentally)* that I did not speak to you concerning lechem? But beware of the chametz *(swelling, all-permeating leaven)* of the Perushim and Tzedukim. 12 Then Moshiach's talmidim understood that Rebbe, Melech HaMoshiach did not say to beware of the chametz of the lechem, but of the chametz of the teaching of the Perushim and the Tzedukim.

און געזאגט: דאס איז ווייל מיר האבן נישט מיטגענומען קיין
kein mitgenumen nisht hoben mir vail iz dos gezogt un
any take along not have we because is this said and

ברויט. [ח] און ווען יהושע / ישוע האט זיך דערוואוסט, האט
hot dervust zich hot Yeshua Yehoshua ven un broit
has find out self has Yeshua Yehoshua when and bread

ער געזאגט: אָ איר קליינגלויביקע , וואס רעדט איר צווישן
tsvishen ir redt vos kleingloibike ir o gezogt er
among you speaks what small believer you o said he

זיך , ווייל איר האט נישט קיין ברויט? [ט] פארשטייט איר
ir farshteit broit kein nisht hot ir vail zich
you understand bread any not have you because yorselves

נאך נישט, און געדענקט איר נישט די (פארברענגען מיט) פינף
finf mit farbrengen di nisht ir gedenkt un nisht noch
five with spend the not you remember and not yet

ברויט פון די פינף טויזנט , און וויפל קערב איר האט
hot ir kerb vifel un toizent finf di fun broit
have you baskets how many and thousand five the of bread

אויפגעהויבן? [י] אויך נישט די זיבן ברויט פאר די פיר טויזנט ,
toizent fir di far broit ziben di nisht oich oifgehoiben
thousand four the for bread seven the not also picked up

און וויפל גרויסע (רביס שיריים) קערב
kerb shiraim Rebbes groise vifel un
baskets Rebbe's divine leftovers Rebbe's great how much and

איר האט אויפגעהויבן? [יא] ווי קומט עס, וואס איר פארשטייט
farshteit ir vos es kumt vi oifgehoiben hot ir
understand you that it comes how picked up have you

נישט, אז איך האב נישט גערעדט צו אייך פון ברויט? היט אייך
aich hit broit fun aich tsu geredt nisht hob ich az nisht
you beware bread of you to spoken not have I that not

אבער פארן זויערטייג פון די פרושים און צדוקים .
Tsedukim un Perushim di fun zoierteig farn ober
Sadducees and Pharisees the of sour dough before however

[יב] דעמאלט האבן זיי איינגעזען אז ער האט נישט געזאגט,
gezogt nisht hot er az aingezen zei hoben demolt
said not has he that understand they have then

זיי זאלן זיך היטן פארן זויערטייג פון ברויט,
broit fun zoierteig farn hiten zich zolen zei
bread of sour dough before beware themselves should they

נאר פאר דעם פלפול פון די פרושים און
un Perushim di fun pilpul dem far nor
and Pharisees the of casuistic hairsplitting the before but

צדוקים .
Tsedukim
Sadducees

[13] Now, having arrived
in the district of Caesarea
Philippi, Rebbe, Melech
HaMoshiach began asking
his talmidim, saying, Who
do men say that [I] the
Bar Enosh am? [14] And
Moshiach's talmidim said,
Some say Yochanan of
the tevilah of teshuva,
and others say, Eliyahu
HaNavi, but still others
say, Yirmeyah or one of
the Neviim. [15] He says to
them, But you, who do you
consider me to be? [16] And,
Shim'on Kefa said in
reply, You are the Rebbe,
Melech HaMoshiach, the
Ben Elohim Chayyim!
[17] And Rebbe, Melech
HaMoshiach said in reply
to him, Ashrey atah *(happy
are you)*, Shim'on Bar-
Yonah, because basar
vadahm *(flesh and blood)*
did not give you this
hisgalus *(revelation)*, but
Avi sh'ba'Shomayim.
[18] And I also say to you that
you are Shim'on Kefa and
upon this TSUR I will build
my Kehillah, my Chavurah
(the Community of Moshiach)
and the shaarei Sheol
(gates of Sheol) shall not
overpower it. [19] I will give
you the maftechot Malchut

[יג] און ווען יהושע / ישוע איז געקומען אין די געגנטן פון
fun gegentn di in gekumen iz Yeshua Yehoshua ven un
of regions the in come is Yeshua Yehoshua when and

קסריה פון פיליפוס, האט ער געפרעגט זיינע תלמידים, אזוי צו
tsu azoi talmidim zaine gefregt er hot Filipos fun Caesarea
to so disciples his asked he has Philippi of Caesarea

זאגן : ווער, זאגן די מענטשן, אז דער בר אנש איז? [יד] און
un iz Enosh Bar der az mentshn di zogen ver zogen
and is of Man Son the that people the says who say

זיי האבן געזאגט: אייניקע (זאגן) יוחנן פון דער (ירדן)
Yarden der fun Yochanan zogen einike gezogt hoben zei
Yarden the of John say some said have they

מקווה ; אנדערע אבער , אליהו ; נאך אנדערע ירמיהו , אדער
oder Yirmeyah andere noch Eliyahu ober andere mikveh
or Jeremiah others yet Eliyahu however others mikveh

איינער פון די נביאים . [טו] זאגט ער צו זיי : און ווער, זאגט
zogt ver un zei tsu er zogt neviim di fun einer
say who and them to he says prophets the of one

איר, אז איך בין? [טז] האט שמעון פעטרוס ענטפערנדיק געזאגט:
gezogt entferendik Petros Shim'on hot bin ich az ir
said answering Peter Simon has am I that you

דו ביסט דער משיח , דער זון פון דעם לעבעדיקן ג-ט! [יז] און
*un G-t lebedikn dem fun *Zun der Moshiach der bist du*
and G-d living the of Son the Moshiach the are you

יהושע / ישוע האט ענטפערנדיק צו אים געזאגט: אז וואויל
voil az gezogt im tsu entferendik hot Yeshua Yehoshua
blessed that said him to answering has Yeshua Yehoshua

איז דיר, שמעון בר-יונה ; ווייל בשר ודם האט עס
es hot v'dam basar vail Bar-Yonah Shim'on dir iz
this has and blood flesh because Bar Yonah Simon you are

דיר נישט אנטפלעקט, נאר מיין פאטער, וואס איז אין הימל ! [יח] און
un himel in iz vos Foter main nor antplekt nisht dir
and heaven in is who Father my but revealed not you

איך זאג דיר אויך: דו ביסט פעטרוס, און אויף דעם דאזיקן פעלדזן
feldzn dozikn dem oif un Petros bist du oich dir zog ich
rock this the on and Peter are you also you tell I

וועל איך בויען מיין קהלה; און די טויערן פון שאול תחתית
Tachtis Sheol fun toiern di un kehile main boien ich vel
deepest Sheol of gates the and kehile my build I will

וועלן זי נישט בייקומען. [יט] און דיר וועל איך געבן די שליסלען פון
fun shliselen di geben ich vel dir un baikumen nisht zi velen
of keys the give I will you and defeat not it will

HaShomayim *(keys of the Kingdom of Heaven)*; and whatever you shall bind as asur *(prohibited)* on haaretz shall be bound as asur *(prohibited)* in Shomayim, and whatever you shall loose as mutar *(permitted)* on haaretz shall be loosed as mutar *(permitted)* in Shomayim.
20 Then Rebbe, Melech HaMoshiach gave the directive to his talmidim that they should tell no one that he was the Rebbe, Melech HaMoshiach.

21 From that point he began to explain to his talmidim that it was necessary that Rebbe, Melech HaMoshiach go to Yerushalayim, and suffer many things from the Zekenim *(Elders)*, and the Rashei Hakohanim *(the Chief Priests)* and the Sofrim *(Scribes)* and it was necessary for Moshiach to be killed and have his histalkus *(passing)*, that he would undergo the Techiyas HaMoshiach *(Resurrection of Moshiach)* on Yom HaShlishi. 22 And Kefa took him aside and

דעם מלכות השמים ; און וואס דו וועסט אסרן אויף
dem Malchus HaShomaiem un vos du vest aseren oif
the kingdom of heaven and what you will you forbid on

דער ערד , דאס וועט זיין אסור אין הימל ; און וואס דו
der erd dos vet zain oser in himel un vos du
the earth that will be forbidden in heaven and what you

וועסט מתיר זיין אויף דער ערד , דאס וועט זיין מותר אין
vest mater zain oif der erd dos vet zain mutar in
you will permit be on the earth that will be permitted in

הימל . כ דעמאלט האט ער געבאטן זיינע תלמידים, דאס זיי
himel demolt hot er geboten zaine talmidim dos zei
heaven then has he ordered his disciples that they

זאלן קיינעם נישט אויסזאגן, אז ער איז דער משיח .
zolen keinem nisht oiszogen az er iz der Moshiach
should anyone not tell that he is the Moshiach

כא פון דעמאלט אָן האט יהושע / ישוע
fun demolt on hot Yehoshua Yeshua
from then onwards has Yehoshua Yeshua

המשיח אנגעהויבן צו ווייזן זיינע תלמידים, אז ער
HaMoshiach ongehoiben tsu vaizen zaine talmidim az er
the Moshiach begun to to show his disciples that he

מוז גיין קיין ירושלים , און ליידן א סך פון די
muz gein kein Yerushalayim un laiden a sach fun di
must go to Yerushalayim and to suffer a many from the

זקנים און הויפט כהנים און סופרים, און געטייט ווערן, און
zkeinem un hoipt koyanim un sofrim un geteit veren un
elders and chief kohenim and scribes and killed to be and

דעם דריטן טאג אויפשטיין . כב און פעטרוס האט אים גענומען
dem dritn tog oifshtein un Petros hot im genumen
the third day stand up again and Peter has him taken

אויף א זייט, און האט אנגעהויבן צו שרייען אויף אים, אזוי צו
oif a zait un hot ongehoiben tsu shraien oif im azoi tsu
on a side and has begun to shout on him so to

זאגן : שוין דיך, האר! דאס דאזיקע זאל דיר נישט געשען !
zogen shoin dich Har dos dozike zol dir nisht geshen
say now you the L-rd these the shall you not to happen

כג ער אבער האט זיך אויסגעדרייט און געזאגט צו פעטרוסן:
er ober hot zich oisgedreit un gezogt tsu Petrosn
he however has self turn around and said to Peter

began to rebuke him, saying, Chas vshalom *(G-d forbid)*! Adoni, this shall never happen to you! [23] But Rebbe, Melech HaMoshiach turned and said to Kefa, Get behind me, HaSatan! You are a michshol *(stumbling block)* to me; for you are not setting your mind on the things of Hashem, but the things of Bnei Adam!

[24] Then Rebbe, Melech HaMoshiach said to his talmidim, If anyone wishes to come after me, let him turn in hinnazrut *(self-denial)*, and take up his etz shel mesiros nefesh *(tree of self-sacrifice)*, and follow me. [25] For whoever wishes to save his nefesh shall lose it; but whoever loses his nefesh on account of me shall find it. [26] For what will a man be benefited if he acquires the whole world and forfeits his neshamah, or what will a man give in exchange for his neshamah? [27] For the Bar Enosh is about to come in the kavod of his Av with his malachim and will then recompense every man according to his ma'asim.

אוועק פון מיר, שׂטן , דו ביסט א מכשול פאר מיר;
mir far michshol a bist du Satan mir fun avek
me for stumbling block a are you Satan Me from away

ווייל דו האסט נישט אין זינען דאס, וואס געהערט צו
tsu gehert vos dos zinen in nisht host du vail
to belongs which that mind in not you have you because

ה׳ , נאר דאס, וואס געהערט צו מענטשן! [כד] דעמאלט האט
hot demolt mentshn tsu gehert vos dos nor Hashem
has then man to belongs which that only Hashem

יהושע / ישוע געזאגט צו זיינע תלמידים! אויב עמיצער וויל
vil emitser oib talmidim zaine tsu gezogt Yeshua Yehoshua
wants someone if disciples his to said Yeshua Yehoshua

מיר נאכגיין , זאל ער זיך אליין פארלייקענען, און נעמען זיין
zain nemen un farleikenen alein zich er zol nochgein mir
his take and deny alone himself he let follow me

בוים, און מיר נאכפאלגן! [כה] מחמת ווער עס וויל מציל זיין זיין
zain zain matsl vil es ver machmas nochfolgen mir un boim
his be save wants it who because follow me and tree

לעבן, דער וועט עס פארלירן; ווער אבער עס פארלירט זיין
zain farlirt es ober ver farliren es vet der leben
his loses it however who to lose it will this one life

לעבן צוליב מיר, דער וועט עס געפינען. [כו] מחמת
machmas gefinen es vet der mir tsulib leben
because find it will this one me on account of life

וואס וועט עס העלפן א מענטשן, אויב ער זאל געווינען די גאנצע
gantse di gevinen zol er oib mentshn a helfen es vet vos
whole the gain shall he if people a help it will what

וועלט, און פארלירן זיין לעבן? אדער וואס קען א מענטש געבן
geben mentsh a ken vos oder leben zain farliren un velt
give man a can what or life his to lose and world

אויסצולייזן זיין לעבן? [כז] מחמת דער בר אנש וועט קומען
kumen vet Enosh Bar der machmas leben zain oistsuleizen
to come will of Man Son the because life his redeem

אין דער הערלעכקייט פון זיין פאטער מיט זיינע מלאכים ; און
un malochim zaine mit Foter zain fun herlechkeit der in
and angels his with Father his of glory the in

דעמאלט וועט ער פארגעלטן יעדן איינעם לויט זיינע
zaine loit einem yedn fargeltn er vet demolt
his according to one every repay he will then

מעשים. [כח] באמת זאג איך אייך, אז אייניקע פון די , וואס שטייען
shteien vos di fun einike az aich ich zog be'emes maisim
stand who the of some that you I tell in truth deeds

28 Omein, I say to you,
there are some of those
who are standing here who
shall not taste death until
they see the Bias of the
Bar Enosh coming in his
Malchut.

17 And after shisha
yamim *(six
days)*, Rebbe, Melech
HaMoshiach took Kefa,
Ya'akov and Yochanan his
brother; he brings them
up to a high mountain
in yechidus. 2 And Rebbe,
Melech HaMoshiach was
transfigured before them,
and Moshiach's face
shone like the shemesh
(sun), and his garments
became brilliant like
the ohr. 3 And hinei!
There appeared before
them Moshe Rabbenu
and Eliyahu HaNavi
conferring with Rebbe,
Melech HaMoshiach. 4 And
Kefa said in reply to Rebbe,
Melech HaMoshiach,
Adoni, it is good for us
to be here. If you wish, I
will make shalosh sukkot
here: one for you, and one
for Moshe Rabbenu, and
one for Eliyahu HaNavi.
5 While he was speaking,

hinei! A brightly shining

דא , וועלן נישט פארזוכן דעם טעם פון טויט , ביז זיי וועלן
velen zei biz toit fun taam dem farzuchen nisht velen do
will they until death of taste the taste not will here

זען דעם בר אנוש קומען אין זיין מלכות .
Malchus zain in kumen Enosh Bar dem zen
kingdom of his in to come of Man Son the see

יז

און אין זעקס טעג ארום נעמט יהושע / ישוע מיט
mit Yeshua Yehoshua nemt arum teg zeks in un
with Yeshua Yehoshua takes around days six in and

זיך פעטרוסן, און יעקבן , און זיין ברודער יוחנן ,
Yochanan bruder zain un Yaakovn un Petrosn zich
John brother his and Ya'akov and Peter himself

און פירט זיי אליין ארויף אויף א הויכן בארג . ב און ער איז
iz er un barg hoichn a oif aroif alein zei firt un
is he and mountain high a on up alone them leads and

פארענדערט געווארן פאר זיי , און זיין פנים האט געלויכטן
geloichten hot ponem zain un zei far gevoren farendert
shine did face his and them before become changed

ווי די זון , און זיינע מלבושים זענען געווארן ווייס ווי דאס
dos vi vais gevoren zenen malbushem zaine un zun di vi
the as white become are clothing his and sun the like

ליכט. ג און זע , משה און אליהו האבן זיך באוויזן צו
tsu bavizen zich hoben Eliyahu un Moshe ze un licht
to appear themselves have Eliyahu and Moses look and light

זיי , רעדנדיק מיט אים. ד און פעטרוס האט ענטפערנדיק געזאגט
gezogt entferendik hot Petros un im mit redendik zei
said answering has Peter and him with speaking them

צו יהושען / ישוען : האר, עס איז גוט פאר אונדז דא צו
tsu do undz far gut iz es Har Yeshuan Yehoshuan tsu*
to here us for good is it L-rd Yeshua Yehoshua to

זיין ! אויב דו ווילסט, וועל איך דא מאכן דריי געצעלטן; איינס
eins getseltn drai machen do ich vel vilst du oib zain
one tents three make here I will want you if be

פאר דיר, און איינס פאר משהן , און איינס פאר אליהו . ה און
un Eliyahu far eins un Moshen far eins un dir far
and Eliyahu for one and Moses for one and you for

בשעת ער האט נאך גערעדט , זע , א ליכטיקער וואלקן האט זיי
zei hot volken lichtiker a ze geredt noch hot er beshas
them has cloud bright a look speaking still was he while

באשאטנט ; און זע , א קול אויס דעם וואלקן האט געזאגט:
gezogt hot volken dem ois kol a ze un bashotnt
said has cloud the out of voice a look and overshadow

anan *(cloud)* overshadowed them, and hinei! A bat kol *(a voice from heaven)* out of the anan was saying, This is My Ben ahuvi *(beloved Son)* with whom I am well-pleased. Listen to him. 6 And having heard this, the talmidim fell on their faces and were filled with pachad. 7 And Rebbe, Melech HaMoshiach came to them, and touched them, and said, Arise, and do not be afraid. 8 And lifting their eyes, they saw no one except only Rebbe, Melech HaMoshiach himself, alone.

9 And as Moshiach's talmidim were coming down from the mountain, Rebbe, Melech HaMoshiach gave them this directive saying, Tell the mareh *(vision)* to no one until the Bar Enosh has undergone the Techiyas HaMoshiach. 10 And Moshiach's talmidim asked him, saying, Why then do the Sofrim say that it is necessary for Eliyahu HaNavi to come first? 11 And Rebbe, Melech HaMoshiach said in reply,

דאס איז מיין געליבטער זון , אין וועמען איך האב א וואוילגעפעלן;
voilgefelen a hob ich vemen in Zun gelibter main iz dos
well pleased a have I whom in Son beloved my is this

אים זאלט איר הערן! ו און ווי די תלמידים האבן עס געהערט, זענען
zenen gehert es hoben talmidim di vi un heren ir zolt im
are heard it have disciples the as and hear you shall him

זיי אנידערגעפאלן אויף זייערע פנימער, און האבן זיך
zich hoben un penemer zeiere oif anidergefalen zei
themselves have and faces their on fell down they

זייער געפארכטן. ז און יהושע / ישוע איז צוגעגאנגען און האט
hot un tsugegangen iz Yeshua Yehoshua un geforchten zeier
has and go over is Yeshua Yehoshua and afraid very

זיי אנגערירט און געזאגט: שטייט אויף, און האט נישט קיין
kein nisht hot un oif shteit gezogt un ongerirt zei
any not have and up stand said and touched them

מורא! ח און ווען זיי האבן אויפגעהויבן זייערע אויגן, האבן זיי
zei hoben oigen zeiere oifgehoiben hoben zei ven un moire
they have eyes their lift up have they when and fear

קיינעם נישט געזען, אחוץ יהושען / ישוען אליין.
alein Yeshuan Yehoshuan achuts gezen nisht keinem*
alone Yeshua Yehoshua except seen not anyone

ט און בשעת זיי זענען אראפגעגאנגען פון בארג , האט
hot barg fun aropgegangen zenen zei beshas un
has mountain from went down are they while and

יהושע / ישוע זיי באפוילן, אזוי צו זאגן : זאגט קיינעם
keinem zogt zogen tsu azoi bafoilen zei Yeshua Yehoshua
anyone tell say to so ordered them Yeshua Yehoshua

נישט פון דער זעאונג, ביז דער בר אנש איז אויפגעשטאנען
oifgeshtanen iz Enosh Bar der biz zeung der fun nisht
stand up again is of Man Son the until vision the of not

פון די טויטע. י און די תלמידים האבן אים געפרעגט, אזוי צו
tsu azoi gefregt im hoben talmidim di un toite di fun
to so asked him have disciples the and dead the from

זאגן : און פארוואס זאגן די סופרים, אז אליהו דארף צום
tsum darf Eliyahu az sofrim di zogen farvos un zogen
to the must Eliyahu that scribes the say why and say

ערשט קומען ? יא ער אבער האט ענטפערנדיק געזאגט: אליהו
Eliyahu gezogt entferendik hot ober er kumen ersht
Eliyahu said answering has however he to come first

קומט טאקע , און וועט אלץ צוריקשטעלן; יב נאר איך זאג אייך,
aich zog ich nor tsurikshtelen alts vet un take kumt
you tell I but restore all will and actually comes

Eliyahu HaNavi does
indeed have his coming
and will restore all things.
12 But I say to you, that
Eliyahu has come already,
and they did not have daas
of him, but did to him
whatever they willed. So
also the Bar Enosh is about
to suffer by them. 13 Then
the Moshiach's talmidim
had binah that he spoke to
them about Yochanan of
the tevilah of teshuva.

14 And when they came
to the multitude, a man
came up to Rebbe, Melech
HaMoshiach, falling down
before him. 15 And the
man said, Adoni, grant
rachamim *(mercy)* on this
ben *(son)* of mine, for he
is an epileptic, and suffers
horribly; for often he
falls into the eish, and
often into the mayim.
16 And I brought him to
your talmidim, and they
could not give him refuah.
17 And Rebbe, Melech
HaMoshiach said in reply,
O perverted generation
without emunah, how long
shall I be with you? How
long shall I put up with
you? Bring him here to

אז אליהו איז שוין געקומען, און זיי האבן אים נישט
nisht im hoben zei un gekumen shoin iz Eliyahu az
not him have they and come already is Eliyahu that

דערקענט , נאר געמאכט מיט אים, וואס זיי האבן געוואלט.
gevolt hoben zei vos im mit gemacht nor derkent
wanted have they what him with did only recognized

אָט אזוי וועט אויך דער בר אנש האבן צו ליידן
laiden tsu hoben Enosh Bar der oich vet azoi ot
suffering to have of Man Son the also will in this way just

פון זיי . יג דעמאלט האבן די תלמידים פארשטאנען, אז ער
er az farshtanen talmidim di hoben demolt zei fun
he that understand disciples the did then them from

האט גערעדט צו זיי וועגן יוחנן פון דער (ירדן) מקווה .
mikveh Yarden der fun Yochanan vegen zei tsu geredt hot
mikveh Yarden the of John about them to spoken has

יד און ווען זיי זענען געקומען צו דעם המון עם , איז
iz am hamon dem tsu gekumen zenen zei ven un
is people crowd the to come are they when and

געקומען צו אים א מענטש, וואס איז אנידערגעפאלן פאר אים אויף
oif im far anidergefalen iz vos mentsh a im tsu gekumen
on him before fell down is who man a him to come

די קני , טו און געזאגט: האר, דערבארעם דיך אויף מיין זון ;
zun main oif dich derbarem Har gezogt un kni di
son my on you have mercy on L-rd said and knee the

ווייל ער איז א חולי-נופל , און ליידט שווער; מחמת אפטמאל
oftmol machmas shver laidt un choleh-nofel a iz er vail
often because hard suffers and epileptic a is he because

פאלט ער אין פייער אריין, און אפטמאל אין וואסער אריין. טז און
un arain vaser in oftmol un arain faier in er falt
and into water in often and into fire in he falls

איך האב אים געברענגט צו דיינע תלמידים, און זיי האבן אים
im hoben zei un talmidim daine tsu gebrengt im hob ich
him have they and disciples your to brought him have I

נישט געקענט אויסהיילן. יז און יהושע / ישוע האט ענטפערנדיק
entferendik hot Yeshua Yehoshua un oisheilen gekent nisht
answering has Yeshua Yehoshua and heal be able not

געזאגט: אָ אומגלויביק און פארקרימט דור ! ווילאנג זאל
zol vilang dor farkrimt un umgloibik o gezogt
shall how long generation perverse and faithless o said

איך זיין ביי אייך? ווילאנג זאל איך אייך דערטראגן? ברענגט
brengt dertrogen aich ich zol vilang aich bai zain ich
bring bear you I shall how long you with be I

me. 18 And Rebbe, Melech
HaMoshiach rebuked it,
and the shed came out
of him, and the bocher
received his refuah that
hour. 19 Then the talmidim
came to Rebbe, Melech
HaMoshiach in a yechidus
*(private meeting with the
Rebbe)*, and said, Why
were we not able to cast
it out? 20 And Rebbe,
Melech HaMoshiach said
to them, On account of
your little emunah, for,
omein, I say to you, if
you have emunah as a
mustard seed, you shall
say to this mountain, Move
from here, and it shall
be moved; and nothing
shall be impossible for
you. 21 But this kind do not
come out except by tefillah
and tzom.

22 And as they were
gathering together in
the Galil, Rebbe, Melech
HaMoshiach said to them,
The Bar Enosh is about
to be handed over, even
betrayed, into the hands
of Bnei Adam. 23 And they
will kill him, and Rebbe,
Melech HaMoshiach will
have a histalkus *(passing)*
and will undergo the
Techiyas HaMoshiach on
the Yom HaShlishi. And

אים אהער צו מיר! יח און יהושע / ישוע האט אנגעשריגן
ongeshrigen hot Yeshua Yehoshua un mir tsu aher im
rebuked has Yeshua Yehoshua and me to here him

אויף אים, און דער בייזער גייסט איז פון אים ארויס, און דאס
dos un arois im fun iz Gaist beizer der un im oif
the and out him from is Spirit evil the and him on

יינגל איז געזונט געווארן פון יענער שעה אָן . יט דעמאלט
demolt on sho yener fun gevoren gezunt iz yingel
then without hour that from become healthy is boy

זענען די תלמידים צוגעגאנגען צו יהושען / ישוען , ווען זיי
zei ven Yeshuan Yehoshuan tsu tsugegangen talmidim di zenen*
they when Yeshua Yehoshua to went over disciples the are

זענען געווען מיט אים אליין, און האבן געזאגט: פארוואס זענען
zenen farvos gezogt hoben un alein im mit geven zenen
are why said have and alone him with was are

מיר נישט געווען ביכולת אים ארויסצוטרייבן? כ און ער זאגט צו
tsu zogt er un aroistsutraiben im bichoiles geven nisht mir
to says he and to cast out him able was not we

זיי : צוליב אייער קליינגלויביקייט! מחמת באמת זאג
zog be'emes machmas kleingloibikeit eier tsulib zei
tell in truth because lack of faith your on account of them

איך אייך: אויב איר וואלט געהאט אמונה ווי א זענעפט קערנדל,
kerendel zeneft a vi emune gehat volt ir oib aich ich
seed mustard a as faith have would you if you I

וואלט איר געזאגט צו דעם דאזיקן בארג : הויב דיך אויף
oif dich hoib barg dozikn dem tsu gezogt ir volt
up you lift mountain this the to have said you would

פונדאנען דארטן אהין! און ער וואלט זיך אויפגעהויבן, און
un oifgehoiben zich volt er un ahin dorten fundanen
and picked up itself would it and here there from here

קיין זאך וואלט נישט געווען אוממעגלעך פאר אייך. כא (דער
der aich far ummeglech geven nisht volt zach kein
the you for impossible have been not would thing any

דאזיקער מין אבער גייט נישט ארויס אחוץ דורך תפילה
tfile durch achuts arois nisht geit ober min doziker
prayer through except out not goes however kind this one

און פאסטן.) כב און בשעת זיי זענען ארומגעגאנגען אין גליל ,
Galil in arumgegangen zenen zei beshas un fasten un
Galilee in walking about are they while and fasting and

האט יהושע / ישוע צו זיי געזאגט: דער בר אנוש וועט
vet Enosh Bar der gezogt zei tsu Yeshua Yehoshua hot
will of Man Son the said them to Yeshua Yehoshua has

Moshiach's talmidim were deeply moved with agmat nefesh *(grief)*.

24 And when they had come to K'far-Nachum, those who collected the two drachma tax approached Kefa, and said, Does your rebbe not pay the two drachma tax? 25 Kefa said, Ken. And when Kefa came into the bais *(house)*, Rebbe, Melech HaMoshiach anticipated Kefa with this question, What think you, Shim'on? From whom do the melechei haaretz *(kings of the earth)* collect customs or poll tax, from their banim *(sons)* or from zarim *(strangers)*? 26 And upon Kefa's saying, From zarim, Rebbe, Melech HaMoshiach said to Kefa, Veha raya *(consequently)*, the banim are patur *(exempt, free)*. 27 But, lest we give them offense, go to the yam *(sea)*, and cast in a hook, and take the first dag *(fish)* that comes

איבערגעגעבן ווערן אין הענט פון מענטשן; כג און זיי וועלן אים
im velen zei un mentshn fun hent in veren ibergegeben
him will they and men of hands in become turned over

טייטן, און דעם דריטן טאג וועט ער אויפשטיין . און זיי
zei un oifshtein er vet tog dritn dem un teiten
they and standing up again he will day third the and kill

זענען געווארן זייער באטריבט.
batribt zeier gevoren zenen
grieved very become are

כד און ווען זיי זענען געקומען קיין כפר-נחום , זענען
zenen K'far-Nachum kein gekumen zenen zei ven un
are K'far-Nachum to come are they when and

די איינמאנער פון דעם האלבן שקל צוגעקומען צו פעטרוסן,
Petrosn tsu tsugekumen shekl halbn dem fun ainmoner di
Peter to come shekel half the of collector the

און געזאגט: אייער רבי צאלט נישט דעם האלבן שקל ?
shekl halbn dem nisht tsolt Rebbe eier gezogt un
shekel half the not pay Rebbe your said and

כה זאגט ער: יא ! און ווען ער איז אריינגעקומען אין הויז ,
hoiz in araingekumen iz er ven un yo er zogt
house in come in is he when and yes he says

איז יהושע / ישוע אים אנטקעגנגעקומען, זאגנדיק: וואס
vos zogendik antkegengekumen im Yeshua Yehoshua iz
what saying met coming him Yeshua Yehoshua is

מיינסטו , שמעון ? די מלכים פון דער ערד , פון וועמען נעמען
nemen vemen fun erd der fun melachim di Shim'on meinstu
take whom of earth the of kings the Simon you think

זיי שטייערן אדער צינזן ? פון זייערע קינדער , אדער פון
fun oder kinder zeiere fun tsinzn oder shtayern zei
from or children their from tribute or taxes they

פרעמדע ? כו און ווען ער האט געזאגט: פון פרעמדע , האט
hot fremde fun gezogt hot er ven un fremde
has strangers of said has he when and strangers

יהושע / ישוע צו אים געזאגט: אזוי זענען די קינדער פריי!
frai kinder di zenen azoi gezogt im tsu Yeshua Yehoshua
free children the are thus said him to Yeshua Yehoshua

כז נאר כדי מיר זאלן נישט זיין קיין מכשול פאר
far michshol kein zain nisht zolen mir kedei nor
for stumbling block any be not should we so that but

זיי , גיי צום ים , און ווארף אריין א ווענטקע , און נעם
nem un ventke a arain varf un yam tsum gei zei
take and fishing rod a in throw and sea to the go them

up; and when you open its mouth, you will find a stater *(coin)*. Take that and give it to them for you and for me.

18 At that time, the talmidim approached Rebbe, Melech HaMoshiach with this she'elah saying, Who then is greatest in the Malchut HaShomayim? 2 And having called a yeled to himself, he set him before them, 3 and said, Omein, I say to you, unless you change inwardly and have a complete turn around and become like yeladim, you shall never enter the Malchut HaShomayim. 4 Therefore, whoever humbles himself as this yeled, he is the greatest in the Malchut HaShomayim.
5 And whoever receives one such yeled in my Name receives me. 6 But whoever causes a michshol *(stumbling block)* for one of these little ones, who have emunah in me, it is better for him that a heavy millstone be hung around

his neck, and that he be

דעם ערשטן פיש, וואס וועט ארויפקומען; און ווען דו וועסט
vest du ven un aroifkumen vet vos fish ershtn dem
will you when and come up will which fish first the

אויפעפענען זיין מויל , וועסטו געפינען א זילבערנע מטבע (א
a matbeie zilberne a gefinen vestu moil zain oifefenen
a coin silver a find will you mouth its open

סטאטער); נעם זי, און גיב זי פאר מיר און פאר דיר.
dir far un mir far zi gib un zi nem stater
you for and me for it give and it take stater

יח אין יענער שעה זענען די תלמידים געקומען צו
tsu gekumen talmidim di zenen sho yener in
to come disciples the are hour that in

יהושען / ישוען , און געזאגט: ווער איז אינדעראמתן
inderamten iz ver gezogt un Yeshuan Yehoshuan*
in the truth is who said and Yeshua Yehoshua

דער גרעסטער אין דעם מלכות השמים ? ב און ער האט
hot er un HaShomaiem Malchus dem in grester der
has he and heaven kingdom of the in greatest the

גערופן צו זיך א קינד, און האט עס געשטעלט אין זייער מיט ,
mit zeier in geshtelt es hot un kind a zich tsu gerufen
midst their in stood it has and child a self to called

ג און געזאגט: באמת זאג איך אייך: אויב איר וועט זיך נישט
nisht zich vet ir oib aich ich zog be'emes gezogt un
not yourselves will you if you I tell in truth said and

אומקערן , און ווערן ווי די קינדער , וועט איר בשום אופן
oifen beshum ir vet kinder di vi veren un umkeren
way never you will children the like become and turn back

נישט אריינגיין אין דעם מלכות השמים ! ד דעריבער ווער
ver deriber HaShomaiem Malchus dem in araingein nisht
who therefore heaven kingdom of the in enter not

עס וועט זיך אליין דערנידעריקן ווי דאס דאזיקע קינד , דער
der kind dozike dos vi dernideriken alein zich vet es
this one child these the like lower alone self will it

איז דער גרעסטער אין מלכות השמים . ה און ווער עס וועט
vet es ver un HaShomaiem Malchus in grester der iz
will it who and heaven kingdom of in greatest the is

אויפנעמען איין קינד אזעלכעס אין מיין נאמען, דער נעמט מיך
mich nemt der nomen main in azelches kind ein oifnemen
Me takes this one name my in such child one receive

אויף. ו ווער אבער עס וועט פארפירן צום שטרויכלען איינס פון
fun eins shtroichlen tsum farfiren vet es ober ver oif
of ones stumbling unto mislead will it however who on

drowned in the depth of the sea.

7 Oy lOlam *(Woe to the World)* because of its michsholim *(stumbling blocks)*! For it is inevitable that michsholim come; but oy to that man through whom the michshol comes. 8 And if your hand or your foot causes a michshol for you, cut it off, and throw it from you. It is better for you to enter Chayyim crippled or as one of the pisechim *(lame)*, than, having two hands and two feet, to be cast into the Eish Olam *(Eternal Fire)*. 9 And if your eye causes a michshol for you, pluck it out and throw it from you. It is better for you to enter Chayyim one-eyed than, having two eyes, to be cast into the Gehinnom HaEish.

10 See to it that you do not look down on one of these little ones, for I say to you that their malachim which are in Shomayim continually behold the face of Avi sh'ba'Shomayim *(my Father who is in Heaven)*. 11 For the Bar Enosh came to save that which was lost. 12 What do you think?

די דאזיקע קליינע , וואס גלויבן אין מיר, איז בעסער פאר אים
im far beser iz mir in gloiben vos kleine dozike di
him for better is Me in believe who small ones these the

וואלט עס געווען, אז א גרויסער מילשטיין וואלט אנגעהאנגען
ongehongen volt milshtein groiser a az geven es volt
hanged would millstone great a that be it would

געווארן אויף זיין האלדז, און ער וואלט דערטרונקען געווארן אין
in gevoren dertrunken volt er un haldz zain oif gevoren
in become drown would he and neck his on become

דער טיפעניש פון ים . ז ווי צו דער וועלט מחמת די
di machmas velt der tsu vei yam fun tifenish der
these because of world the to woe sea of depth the

מכשולים ! מחמת שטרויכלונגען מוזן קומען ; נאר
nor kumen muzn shtroichlungen machmas machshelim
but to come must temptations because stumbling blocks

ווי איז צו דעם מענטשן, דורך וועמען דאס מכשול
michshol dos vemen durch mentshn dem tsu iz vei
stumbling block the whom through person that to is woe

קומט ! ח און אויב דיין האנט אדער דיין פוס פארפירט דיך צום
tsum dich farfirt fus dain oder hant dain oib un kumt
to the you misleads foot your or hand your if and comes

שטרויכלען, האק אים אפ, און ווארף אים אוועק פון דיר! עס איז
iz es dir fun avek im varf un op im hak shtroichlen
is it you from away it throw and off it chop stumbling

בעסער פאר דיר אריינצוגיין אין דעם לעבן לאם אדער הינקענדיק,
hinkendik oder lom leben dem in araintsugein dir far beser
limping or lame life the in to enter you for better

ווי צו האבן ביידע הענט אדער ביידע פיס און געווארפן צו ווערן
veren tsu gevorfen un fis beide oder hent beide hoben tsu vi
to be to thrown and feet both or hands both have to than

אין דעם אייביקן פייער אריין. ט און אויב דיין אויג פארפירט דיך
dich farfirt oig dain oib un arain faier eibikn dem in
you misleads eye your if and into fire eternal the in

צום שטרויכלען, רייס עס ארויס און ווארף עס אוועק פון דיר!
dir fun avek es varf un arois es rais shtroichlen tsum
you from away it throw and out it rip stumbling to the

עס איז בעסער פאר דיר אריינצוגיין אין דעם לעבן מיט איין אויג,
oig ein mit leben dem in araintsugein dir far beser iz es
eye one with life the in to enter you for better is it

ווי צו האבן צוויי אויגן און געווארפן צו ווערן אין דעם גיהנום
Gehinnom dem in veren tsu gevorfen un oigen tsvei hoben tsu vi
Gehinnom the in to be to thrown and eyes two have to than

If any man owns a hundred kevesim *(sheep)* and one of them has gone astray, does he not leave the ninety-nine on the hillsides and go and search for the one that is straying? [13] And if it turns out that he finds it, beemes I say to you, he has more simcha *(joy)* over it than over the ninety-nine which have not gone astray. [14] Thus it is not the ratzon Hashem, the will of your Av sh'ba'Shomayim, that one of these little ones perish.

פון פייער. [י] גיט אכטונג , אז איר זאלט נישט מבזה זיין קיין
kein zain mevaze nisht zolt ir az achtung git faier fun
even be degrade not shall you that attention give fire of

איינס פון די דאזיקע קליינע ! מחמת איך זאג אייך, אז זייערע
zeiere az aich zog ich machmas kleine dozike di fun eins
their that you tell I because little ones these the of one

מלאכים אין הימל זען תמיד דאס פנים פון מיין פאטער, וואס
vos Foter main fun ponem dos tomed zen himel in malochim
who Father my of face the always see heaven in angels

איז אין הימל . [יא] (מחמת דער בר אנש איז געקומען, כדי
kedei gekumen iz Enosh Bar der machmas himel in iz
so as come is of Man Son the because heaven in is

צו ראטעווען דאס, וואס איז פארלוירן געגאנגען.) [יב] וואס מיינט
meint vos gegangen farloiren iz vos dos rateven tsu
think what has gone lost is which that save to

איר? ווען א געוויסער מאן האט הונדערט שאף , און איינע פון
fun eine un shof hundert hot man geviser a ven ir
of one and sheep hundred has man certain a when you

זיי וועט פארבלאנדזשען, צי וועט ער דען נישט איבערלאזן די
di iberlozen nisht den er vet tsi farblondzhen vet zei
the leave not then he will get lost will them

ניין און ניינציק אויף די בערג , און גיין זוכן די
di zuchen gein un berg di oif naintsik un nein
the search for go and mountains the on ninety and nine

פארבלאנדזשעטע? [יג] און ווען עס טרעפט זיך, אז ער געפינט
gefint er az zich treft es ven un farblondzhete
finds he that self happens it when and stray one

זי, באמת זאג איך אייך, ער פריידט זיך מער מיט איר,
ir mit mer zich freidt er aich ich zog be'emes zi
her with more himself rejoices he you I tell in truth it

ווי מיט די ניין און ניינציק, וואס זענען נישט פארבלאנדזשעט
farblondzhet nisht zenen vos naintsik un nein di mit vi
gone astray not are who ninety and nine the with than

געווארן . [יד] אָט אזוי איז עס אויך נישט דער רצון פאר אייער
eier far rotsn der nisht oich es iz azoi ot gevoren
your of will the not also it is in this way just become

פאטער, וואס איז אין הימל , אז איינס פון די דאזיקע קליינע
kleine dozike di fun eins az himel in iz vos Foter
little ones these the of one that heaven in is who Father

זאל פארלוירן גיין .
gein farloiren zol
go lost shall

15 And if your Ach b'Moshiach sins against you, go and reprove him in private, just between the two of you; if he listens to you, you have gained your Ach b'Moshiach. 16 But if he does not listen to you, take one or two more Achim b'Moshiach with you, so that by the PI SHNAYIM SHLOSHAH EDIM *(by the mouth of two or three witnesses)* every word shall be established. 17 But if he refuses to listen to them, speak to the shtiebel kehillah, and if he even refuses to hear the kehillah, let him be to you as the Goy *(heathen, pagan)* and the moches *(tax-collector)*. 18 Omein, I say to you, whatever you bind as asur *(prohibited)* on haaretz will have been bound in Shomayim, and whatever you permit as mutar on haaretz is mutar *(permitted)* in Shomayim. 19 Again, omein, I say to you, that if two of you will be in agreement about anything on haaretz that you petition for, it will be done for them by Avi sh'ba'Shomayim. 20 For where two or three are

טו ווען דיין ברודער וועט זינדיקן (קעגן דיר), זאלסטו גיין ,
gein zolstu dir kegen zindikn vet bruder dain ven
go shall you you against sin will brother your when

און אים זאגן מוסר בלויז צווישן דיר און אים אליין. טז וועט
vet alein im un dir tsvishen bloiz musar zogen im un
will alone him and you between only reprove say him and

ער דיך הערן, האסטו געוואונען דיין ברודער. אויב אבער ער
er ober oib bruder dain gevunen hostu heren dich er
he however if brother your won you have hear you he

וועט נישט הערן, זאלסטו נעמען מיט דיר נאך איינעם אדער צוויי,
tsvei oder einem noch dir mit nemen zolstu heren nisht vet
two or one yet you with take shall you hear not will

כדי פון דעם מויל פון צוויי עדות אדער דריי זאל
zol drai oder eides tsvei fun moil dem fun kedei
shall three or witnesses two of mouth the from so that

יעדע זאך פעסטגעשטעלט ווערן . יז און אויב ער וועט זיי
zei vet er oib un veren festgeshtelt zach yede
them will he if and become confirmed thing every

נישט הערן, זאג עס צו דער קהלה. ווען אבער ער וויל די
di vil er ober ven kehile der tsu es zog heren nisht
the will he however when kehile the to it tell hear not

קהלה אויך נישט הערן, זאל ער זיין פאר דיר ווי א גוי און דער
der un goi a vi dir far zain er zol heren nisht oich kehile
the and gentile a as you for be he shall hear not also kehile

שטייער אויפמאנער. יח באמת זאג איך אייך, וואס איר וועט אסרן
aseren vet ir vos aich ich zog be'emes oifmoner shtaier
forbid will you what you I tell in truth collector tax

אויף דער ערד , דאס וועט זיין אסור אין הימל , און וואס
vos un himel in oser zain vet dos erd der oif
what and heaven in forbidden be will that earth the on

איר וועט מתיר זיין אויף דער ערד , דאס וועט זיין מותר אין
in mutar zain vet dos erd der oif zain mater vet ir
in permitted be will that earth the on be permit will you

הימל . יט ווייטער זאג איך אייך, אויב צוויי פון אייך וועלן מסכים
maskem velen aich fun tsvei oib aich ich zog vaiter himel
agree will you of two if you I tell further heaven

זיין אויף דער ערד וואס שייך וועלכע עס איז זאך , אויף
oif zach iz es velche shaich vos erd der oif zain
on thing is it which concerning what earth the on be

וואס זיי ווילן בעטן, וועט עס זיי געטאן ווערן פון מיין פאטער,
Foter main fun veren geton zei es vet beten vilen zei vos
Father my of to be done them it will ask want they what

gathered as a Chavurah and are a Kehillah in my name, there I am in the midst of them.

21 Then, having approached, Kefa said to Rebbe, Melech HaMoshiach: Adoni, how often will my brother sin against me and I will grant to him selicha *(forgiveness)*? As many as shevah *(seven)* times? 22 Rebbe, Melech HaMoshiach says to Kefa, I do not say to you as many as shevah, but as many as shivim *(seventy)* times shevah.

23 Therefore, the Malchut HaShomayim is like a melech, a king, who wished to settle accounts with his servants. 24 And having begun to settle accounts, a debtor owing ten thousand talents *(i.e., 60,000,000 denarii)* was brought to the melech. 25 And, as this debtor did not have the means to pay what was owed his adon, the king commanded that he and his wife and children and everything he possessed be sold and the debt repaid.

וואס איז אין הימל . כ מחמת וואו צוויי אדער דריי זענען
zenen drai oder tsvei vu machmas himel in iz vos
are three or two where because heaven in is who

פארזאמלט אין מיין נאמען, דארט בין איך צווישן זיי .
zei tsvishen ich bin dort nomen main in farzamlt
them among I am there name my in gathered

כא דעמאלט איז פעטרוס צוגעגאנגען צו אים, און געזאגט; האר,
Har gezogt un im tsu tsugegangen Petros iz demolt
L-rd said and him to go over Peter is then

וויפל מאל , ווען מיין ברודער זינדיקט קעגן מיר, דארף
darf mir kegen zindikt bruder main ven mol vifel
must me against sins brother my when times how many

איך אים מוחל זיין? צי ביז צום זיבעטן מאל? כב זאגט
zogt mol zibetn tsum biz tsi zain moichel im ich
says time seventh to the until be forgive him I

יהושע / ישוע צו אים: איך זאג דיר נישט, ביז צום
tsum biz nisht dir zog ich im tsu Yeshua Yehoshua
to the until not you tell I him to Yeshua Yehoshua

זיבעטן מאל; נאר, ביז צום זיבעציקסטן מאל זיבעטן מאל !
mol zibetn mol zibetsikstn tsum biz nor mol zibetn
times seven time to the until but time seventh

כג דערפאר איז דאס מלכות השמים געגליכן צו א
a tsu geglichen HaShomaiem Malchus dos iz derfar
a to likened heaven kingdom of the is therefore

מלך , וואס האט געוואלט מאכן א חשבון מיט זיינע קנעכט .
knecht zaine mit cheshben a machen gevolt hot vos Melech
servant his with account a settle wanted had who king

כד און ווי ער האט אנגעהויבן צו רעכענען , האט מען געברענגט
gebrengt men hot rechenen tsu ongehoiben hot er vi un
bring they did calculate to begun has he as and

פאר אים איינעם, וועלכער איז שולדיק געווען צען
tsen geven shuldik iz velcher einem im far
ten was held accountable is who one him before

טויזנט טאלאנטן. כה און וויל ער האט נישט געהאט צו
tsu gehat nisht hot er vail un talantn toizent
to had not has he because and talents thousand

באצאלן, האט זיין האר באפוילן, אז מען זאל אים פארקויפן
farkoifen im zol men az bafoilen Har zain hot batsolen
sell him shall they that ordered L-rd his has pay

מיט זיין ווייב און קינדער און אלץ, וואס ער האט, און עס זאל
zol es un hot er vos alts un kinder un vaib zain mit
shall it and had he that all and children and wife his with

26 Therefore, crying out for rachamim *(mercy)* and falling down before him, the servant said, Have savlanut *(patience)* with me and I will pay back to you everything! 27 And out of rachamanut *(compassion)*, the adon of that servant pardoned him and forgave the choiv *(debt)*. 28 Then the debtor went out and found one of the other fellow servants who happened to owe the debtor one hundred denarii. And seizing and choking the servant, the debtor said, Repay what you owe me! 29 And, falling down, the servant said to the debtor, Have savlanut *(patience)* with me and I will repay you. 30 But the debtor was not willing. Then the debtor went and threw the servant into the beit hasohar *(prison)* until he should repay the debt. 31 Therefore, when the man's fellow servants saw what had taken place, great was their agmat nefesh *(grief)*, and they went and reported to their adon all that had taken place. 32 Then having

באצאלט ווערן . כו דאן איז דער קנעכט אנידערגעפאלן און האט
hot un anidergefalen knecht der iz dan veren batsolt
has and fell down servant the is then become paid

זיך געבוקט צו אים, אזוי צו זאגן: האב געדולד מיט מיר,
mir mit geduld hob zogen tsu azoi im tsu gebukt zich
me with patience have say to so him to paid homage self

און איך וועל דיר אלץ באצאלן! כז און דער האר פון יענעם קנעכט
knecht yenem fun Har der un batsolen alts dir vel ich un
servant that of L-rd the and pay all you will I and

האט זיך דערבארעמט אויף אים, און האט אים געלאזט גיין, און
un gein gelozt im hot un im oif derbaremt zich hot
and go let him did and him on compassion self has

אים מוחל געווען דעם חוב. כח ווען אבער יענער קנעכט
knecht yener ober ven choiv dem geven moichel im
servant that however when debt the was forgiven him

איז ארויסגעגאנגען, האט ער געפונען איינעם פון זיינע מיטקנעכט ,
mitknecht zaine fun einem gefunen er hot aroisgegangen iz
co-servants his of one find he did went out is

וואס איז אים שולדיק געווען הונדערט דינרים; און ער
er un dinrim hundert geven shuldik im iz vos
he and denarii hundred was held accountable him is who

האט אים אנגעכאפט, און האט אים געווערגן, און געזאגט: באצאל,
batsol gezogt un gevergn im hot un ongechapt im hot
pay said and choke him did and seize him did

וואס דו ביסט שולדיק ! כט דאן איז זיין מיטקנעכט
mitknecht zain iz dan shuldik bist du vos
co-servant his is then held accountable are you what

אנידערגעפאלן פאר זיינע פיס, און האט אים געבעטן, אזוי צו
tsu azoi gebeten im hot un fis zaine far anidergefalen
to so beg him did and feet his before fall down

זאגן: האב געדולד מיט מיר, און איך וועל דיר באצאלן! ל ער
er batsolen dir vel ich un mir mit geduld hob zogen
he pay you will I and me with patience have say

אבער האט נישט געוואלט, נאר איז אוועקגעגאנגען און האט אים
im hot un avekgegangen iz nor gevolt nisht hot ober
him has and went away is but want not did however

אריינגעווארפן אין תפיסה, ביז ער וועט האבן באצאלט, וואס ער
er vos batsolt hoben vet er biz tfise in araingevorfen
he what paid have will he until prison in thrown

איז שולדיק געווען. לא דעריבער ווען זיינע מיטקנעכט
mitknecht zaine ven deriber geven shuldik iz
co-servants his when therefore was held accountable is

summoned the debtor,
his adon said to him,
Wicked servant, all that
choiv *(debt)* I forgave you,
because you begged me.
33 Was it not necessary also
for you to have rachamim
(mercy) upon your fellow
servant? 34 And in charon
af *(wrath)*, his adon handed
the debtor over to the
keepers of the beit hasohar
until the debtor should
repay the entire choiv
(debt). 35 Thus also Avi
sh'ba'Shomayim will do
to you, unless you grant
selicha *(forgiveness)*, each
one to his brother from
your lev *(heart)*.

האבן געזען, וואס דא איז געשען , האבן זיי זיך שטארק
shtark zich zei hoben geshen iz do vos gezen hoben
strong self they have happened is here what seen had

מצער געווען , און זענען געקומען און דערציילט זייער האר אלץ,
alts Har zeier dertseilt un gekumen zenen un geven metsaer
all L-rd their report and come are and become distress

וואס האט פאסירט . [לב] דעמאלט האט זיין האר אים גערופן צו זיך ,
zich tsu gerufen im Har zain hot demolt pasirt hot vos
self to called him L-rd his did then occurred has that

און זאגט צו אים: דו געמיינער קנעכט ! יענעם גאנצן חוב האב
hob choiv gantsn yenem knecht gemeiner du im tsu zogt un
have debt entire that servant wicked you him to says and

איך דיר פארגעבן, ווייל דו האסט מיך געבעטן; [לג] האסטו
hostu gebeten mich host du vail fargeben dir ich
did you asked me you have you because forgiven you I

דען נישט אויך געדארפט רחמנות האבן אויף דיין מיטקנעכט ,
mitknecht dain oif hoben rachmones gedarft oich nisht den
co-servant your on to have mercy ought also not then

ווי איך האב אויף דיר רחמנות געהאט? [לד] און זיין האר איז
iz Har zain un gehat rachmones dir oif hob ich vi
is L-rd his and had mercy you on did I as

צארנדיק געווארן, און האט אים איבערגעגעבן צו די פייניקער ,
painiker di tsu ibergegeben im hot un gevoren tsorendik
tormentors the to handed over him had and become furious

ביז ער וועט באצאלן אלץ, וואס ער איז אים שולדיק .
shuldik im iz er vos alts batsolen vet er biz
held accountable him does he which all pay will he until

[לה] פונקט אזוי וועט אויך מיין הימלישער פאטער טאן צו אייך,
aich tsu ton Foter himlisher main oich vet azoi punkt
you to do Father heavenly my also will thus exactly

ווען איר וועט נישט מוחל זיין יעדער איינער דעם ברודער זיינעם
zainem bruder dem einer yeder zain moichel nisht vet ir ven
his brother the one every be forgive not will you when

פון אייערע הערצער.
hertser eiere fun
hearts your from

19 And it came to
pass when Rebbe,
Melech HaMoshiach

יט און עס איז געשען , ווען יהושע / ישוע
Yeshua Yehoshua ven geshen iz es un
Yeshua Yehoshua when happened is it and

האט געענדיקט די דאזיקע ווערטער, האט ער זיך
zich er hot verter dozike di geendikt hot
Himself he has words these the finished has

finished these devarim, he departed from the Galil and came into the regions of Yehudah east of the Yarden River. 2 And a great multitude followed Rebbe, Melech HaMoshiach, who brought refuah *(healing)* to them there.

3 And the Perushim approached him with a she'elah to test him, and they asked him, Is it mutar *(permissible)* for a man to give a get *(divorce)* to his wife for any and every reason? 4 But Rebbe, Melech HaMoshiach said in reply, Have you not read that HaBoreh *(The Creator, Yotzer)* bereshis *(in the beginning)* created them zachar *(male)* and nekevah *(female)*? 5 And he said, AL KEN, YAAZAV ISH ES AVIV V'ES IMMO V'DAVAK B'ISHTO V'HAYU L'VASAR ECHAD *(a man will leave his father and his mother and will be joined to his isha (wife), and the two will be one flesh)*. 6 So they are no longer shnayim *(two)* but basar echad *(one flesh)*. Therefore, whatever

אויפגעהויבן און איז אוועק פון גליל , און איז געקומען אין
in gekumen iz un Galil fun avek iz un oifgehoiben
in come is and Galilee from went away is and get up

דעם גבול פון יהודה , אויף יענער זייט ירדן . ב און
un Yarden zait yener oif Yehude fun gvul dem
and Yarden side of the other on Yehudah of boundary the

גרויסע המונים מענטשן האבן אים נאכגעפאלגט, און ער האט
hot er un nochgefolgt im hoben mentshn hamonim groise
has he and followed him have people crowds of great

זיי דארט געהיילט.
geheilt dort zei
healed there them

ג און פרושים זענען געקומען צו אים, האבן אים
im hoben im tsu gekumen zenen Perushim un
him have him to come are Pharisees and

אויסגעפרואווט, און געזאגט: צי מעג מען זיך גטן
geten zich men meg tsi gezogt un oisgepruvt
divorce self one permitted said and putting to test

מיטן ווייב צוליב יעדער סיבה? ד ער אבער האט
hot ober er sibe yeder tsulib vaib miten
has however he cause every on account of wife with the

ענטפערנדיק געזאגט: האט איר דען נישט געלייענט, אז דער
der az geleient nisht den ir hot gezogt entferendik
the that read not then you has said answering

בורא האט אין אנהויב זיי באשאפן זכר און נקבה ,
nekeyve un zachar bashafen zei onhoib in hot bura
female and male created them beginning in has Creator

ה און געזאגט: דערפאר וועט א מענטש פארלאזן דעם פאטער און
un foter dem farlozen mentsh a vet derfar gezogt un
and father the leave man a will therefore said and

די מוטער , און זיך באהעפטן מיט זיין ווייב; און די צוויי
tsvei di un vaib zain mit baheften zich un muter di
two the and wife his with united himself and mother the

וועלן ווערן איין פלייש? אזוי זענען זיי שוין מער נישט קיין
kein nisht mer shoin zei zenen azoi fleish ein veren velen
any not longer now they are thus flesh one become will

צוויי, נאר איין פלייש. ו דעריבער וואס ה׳ האט מזווג געווען,
geven mezaveg hot Hashem vos deriber fleish ein nor tsvei
was united has Hashem what therefore flesh one but two

דאס זאל קיין מענטש נישט צעשיידן . ז זאגן זיי צו אים: און
un im tsu zei zogen tsesheiden nisht mentsh kein zol dos
and him to they say separate not man any shall this

Hashem joined together, let no man divide asunder.
7 They say to him, Why then did Moshe Rabbenu give the mitzvah to give the get, the sefer keritut, and send her away?
8 He says to them, Moshe, because of your hardness of heart, permitted you to give the get to your wives; but from bereshis *(in the beginning)*, however, it was not so.
9 But I say to you that whoever, the case of zenut *(fornication)* being excepted, gives the get to his wife and marries another, is guilty of niuf *(adultery).*

10 Moshiach's talmidim say to him, If thus is the case of the man with the wife, nikhnas l'chuppah *(to be wed)* is not advantageous.
11 But Rebbe, Melech HaMoshiach said to them, Not everyone is able to accept this dvar torah, but rather those to whom it has been given.
12 For there are sarisim *(eunuchs)* who from the womb of their Em were born thus, and there are sarisim who were made sarisim by men, and there

פארוואס האט משה געבאטן איר צו געבן א גט ,
get a geben tsu ir geboten Moshe hot farvos
divorce certicate a give to her ordered Moses has why

און זי אוועקצושיקן? ח זאגט ער צו זיי : משה האט אייך
aich hot Moshe zei tsu er zogt avektsushiken zi un
you has Moses them to he says send away her and

דערלויבט צו גטן אייערע ווייבער, מחמת דער הארטקייט
hartkeit der machmas vaiber eiere geten tsu derloibt
hardness the because wives your divorce to permission

פון אייער הארץ; פון אנהויב איז עס אבער נישט אזוי
azoi nisht ober es iz onhoib fun harts eier fun
that way not however it is beginning from heart your of

געווען. ט און איך זאג אייך: ווער עס גט זיך מיט זיין ווייב,
vaib zain mit zich get es ver aich zog ich un geven
wife his with self divorces it who you tell I and was

אחוץ צוליב זנות , און האט חתונה מיט אן
an mit chasene hot un zoines tsulib achuts
an with marry has and fornication on account of except

אנדערער, דער איז מזנה ; און ווער עס האט
hot es ver un mezane iz der anderer
has it who and committing adultery is this one another

חתונה מיט א גרושה , דער איז מזנה . י זאגן
zogen mezane iz der grushe a mit chasene
say committing adultery is this one divorcee a with marry

די תלמידים צו אים: אויב די זאך איז אזוי צווישן
tsvishen azoi iz zach di oib im tsu talmidim di
among in this way is thing the if him to disciples the

מאן און ווייב, טויג נישט חתונה צו האבן. יא ער אבער
ober er hoben tsu chasene nisht toig vaib un man
however he have to wedding not is good wife and husband

האט צו זיי געזאגט: נישט אלע קענען מקבל זיין דאס דאזיקע
dozike dos zain mekabl kenen ale nisht gezogt zei tsu hot
these the be accept can all not said them to has

ווארט, נאר זיי , וועמען עס איז געגעבן געווארן. יב מחמת
machmas gevoren gegeben iz es vemen zei nor vort
because become given is it to whom those only word

עס זענען פאראן סריסים , וואס זענען אזוי געבוירן
geboiren azoi zenen vos sarisim faran zenen es
born in this way are who eunuchs there are there

געווארן פון זייער מוטערס לייב ; און עס זענען פאראן סריסים ,
sarisim faran zenen es un laib muters zeier fun gevoren
eunuchs there are it and body mothers their from become

are sarisim who make sarisim of themselves for the sake of the Malchut HaShomayim. The one able to receive this, let him receive it.

וואס זענען מסרס געווארן פון מענטשן; און עס זענען פאראן
faran zenen es un mentshn fun gevoren mesares zenen vos
there are it and people of become castrate are who
סריסים , וואס האבן זיך אליין מסרס געוועזן צוליב דעם
dem tsulib geven mesares alein zich hoben vos sarisim
the on account of was castrate alone self have who eunuchs
מלכות השמים . ווער עס קען עס מקבל זיין, דער
der zain mekabl es ken es ver HaShomaiem Malchus
this one be received it can it who heaven kingdom of
זאל עס מקבל זיין!
zain mekabl es zol
be received it shall

13 Then yeladim were brought to Rebbe, Melech HaMoshiach that he might place his hands on them and say a bracha. However, Moshiach's talmidim rebuked them.
14 But he said, Permit the yeladim to come to me, and forbid them not, for of such is the Malchut HaShomayim.
15 And having placed his hands on the yeladim, Rebbe, Melech HaMoshiach departed from there.

יג דעמאלט האט מען געברענגט קינדער צו אים, אז ער זאל
zol er az im tsu kinder gebrengt men hot demolt
shall he that him to children brought they has then
ארויפלייגן די הענט אויף זיי , און זאגן א תפילה; די תלמידים
talmidim di tfile a zogen un zei oif hent di aroifleigen
disciples the prayer a say and them on hands the lay
אבער האבן אנגעשריגן אויף זיי . יד יהושע / ישוע
Yeshua Yehoshua zei oif ongeshrigen hoben ober
Yeshua Yehoshua them on rebuked have however
אבער האט געזאגט: לאזט די קינדער קומען צו מיר, און
un mir tsu kumen kinder di lozt gezogt hot ober
and Me to to come children the allow said has however
שטערט זיי נישט; מחמת צו אזעלכע געהערט דאס מלכות
Malchus dos gehert azelche tsu machmas nisht zei shtert
kingdom of the belongs such to because not them hinder
השמים . טו און ער האט ארויפגעלייגט די הענט אויף זיי ,
zei oif hent di aroifgeleigt hot er un HaShomaiem
them on hands the laid has he and heaven
און איז אוועקגעגאנגען פון דארטן.
dorten fun avekgegangen iz un
there from went away is and

16 And one, having approached Rebbe, Melech HaMoshiach, said, Rebbe, what mitzvah, what good may I do that I may have Chayyei Olam?

טז און זע , איינער איז געקומען צו אים, און געזאגט: רבי ,
Rebbe gezogt un im tsu gekumen iz einer ze un
Rebbe said and him to come is one look and
וואס פאר א גוטס זאל איך טאן, כדי איך זאל האבן
hoben zol ich kedei ton ich zol guts a far vos
have shall I so that do I shall good thing a for what
אייביק לעבן? יז און ער האט צו אים געזאגט: וואס פרעגסטו מיך
mich fregstu vos gezogt im tsu hot er un leben eibik
me you ask why said him to has he and life eternal

17 And Rebbe, Melech HaMoshiach said to him, Why do you ask me about the good? There is only One who is good, nu? But if you wish to enter into Chayyim *(Life)*, do not fail to be shomer mitzvot. 18 He says to Rebbe, Melech HaMoshiach, Which mitzvah? And Rebbe, Melech HaMoshiach said, LO TIRTZACH, LO TINAF, LO TIGNOV, LO TAANEH VREIACHAH ED SHAKER, (You shall not murder, commit adultery, steal, bear false witness), 19 KABEID ES AVICHA VES IMMECHA, V'AHAVTA L'REACHA KAMOCHA (Honor your father and your mother, and you shall love your neighbor as yourself). 20 The bocher *(bachelor, young man)* says to Rebbe, Melech HaMoshiach, I was shomer mitzvot and frum in all these things, so where do I still fall short? 21 Rebbe, Melech HaMoshiach said to him, If you wish to be tamim *(perfect)*, if you wish to have shelemut *(perfection, completeness)*, then go and sell your

וועגן דעם גוטן ? נאר איינער איז דער גוטער ! אויב אבער
ober oib guter der iz einer nor gutn dem vegen
however if good one the is one only good the about

דו ווילסט אריינגיין אין דעם לעבן, האלט די מצוות !
mitsvos di halt leben dem in araingein vilst du
commandments the observe life the in go in want you

יח זאגט ער צו אים: וועלכע? און יהושע / ישוע האט געזאגט:
gezogt hot Yeshua Yehoshua un velche im tsu er zogt
said has Yeshua Yehoshua and which him to he says

זאלסט נישט טייטן, זאלסט נישט נואפן , זאלסט
zolst noyefn nisht zolst teiten nisht zolst
you shall commit adultery not you shall to kill not you shall

נישט גנבענען , זאלסט נישט זאגן פאלש עדות , יט זאלסט
zolst eides falsh zogen nisht zolst ganvenen nisht
you shall witness false say not you shall steal not

אפגעבן כבוד דעם פאטער און די מוטער , און: דו זאלסט
zolst du un muter di un foter dem koved opgeben
you shall you and mother the and Father the honor give

ליב האבן דיין חבר ווי דיך אליין! כ זאגט צו אים דער
der im tsu zogt alein dich vi chaver dain hoben lib
the him to says alone you as neighbor your have love

בחור : דאס אלץ האב איך אפגעהיטן; וואס פעלט מיר נאך?
noch mir felt vos opgehiten ich hob alts dos bchur
still I lack what kept I have all this young man

כא האט יהושע / ישוע צו אים געזאגט: אויב דו ווילסט
vilst du oib gezogt im tsu Yeshua Yehoshua hot
want you if said him to Yeshua Yehoshua has

זיין שלמותדיק, גיי, פארקויף דיין רכוש , און גיב עס צו
tsu es gib un rchush dain farkoif gei shleymesdik zain
to it give and property your sell go perfected be

ארומעלייט , און דו וועסט האבן אן אוצר אין הימל ;
himel in oitser an hoben vest du un oremelait
heaven in treasure a have you will you and poor people

און קום , פאלג מיר נאך . כב ווי אבער דער בחור האט
hot bchur der ober vi noch mir folg kum un
has young man the however as after Me follow come and

געהערט דאס דאזיקע ווארט, איז ער אוועקגעגאנגען א טרויעריקער;
troieriker a avekgegangen er iz vort dozike dos gehert
sad person a went away he is word these the heard

מחמת ער האט געהאט א גרויס פארמעגן .
farmegen grois a gehat hot er machmas
possessions great a had has he because

possessions and give to
the aniyim *(poor)* and you
will have otzar *(treasure)* in
Shomayim. Then come and
follow me. 22 But having
heard the divrei Moshiach,
the young man went away
with agmat nefesh *(grief)*,
for he was having many
possessions.
23 And he said to his
talmidim, Omein, I say to
you that an oisher with
difficulty will enter into
the Malchut HaShomayim.
24 And again I say to you,
it is easier for a camel to
go through the eye of a
needle than for an oisher
to enter into the Malchut
HaShomayim. 25 And when
Moshiach's talmidim
heard this, they were
exceedingly astounded,
saying, Who then is able
to receive the Yeshu'at
Eloheinu? 26 And having
looked upon them, Rebbe,
Melech HaMoshiach said
to them, With Bnei Adam
it is impossible; but with
Hashem all things are
possible. 27 Then Kefa said
in reply to him, Hinei!
We have left everything
and followed you! Where
does that leave us? 28 And

כג און יהושע / ישוע האט געזאגט צו זיינע תלמידים:
talmidim zaine tsu gezogt hot Yeshua Yehoshua un
disciples his to said has Yeshua Yehoshua and

באמת זאג איך אייך: עס איז שווער פאר אן עושר ארײנצוגיין
araintsugein oysher an far shver iz es aich ich zog be'emes
go in rich an for difficult is it you I tell in truth

אין דעם מלכות השמים. כד און ווידער זאג איך אייך: א
a aich ich zog vider un HaShomaiem Malchus dem in
a you I tell again and heaven kingdom of the in

קעמל קען לייכטער אריינגיין דורך דעם לאך פון א נאדל,
nodel a fun loch dem durch araingein laichter ken kemel
needle a of eye the through go in easier can camel

ווי א רייכער אין דעם קעניגרייך פון ה׳! כה און ווען
ven un Hashem fun kenigraich dem in raicher a vi
when and Hashem of kingdom the in rich man a than

די תלמידים האבן דאס געהערט, זענען זיי שטארק נשתומם
nishtoimem shtark zei zenen gehert dos hoben talmidim di
amazed strong they are heard this have disciples the

געווארן, און האבן געזאגט: ווער זשע קען דערלייזט ווערן? כו און
un veren derleizt ken zhe ver gezogt hoben un gevoren
and to be save can then who said have and become

יהושע / ישוע האט אויף זיי געקוקט און געזאגט צו זיי:
zei tsu gezogt un gekukt zei oif hot Yeshua Yehoshua
them to said and looked them on has Yeshua Yehoshua

ביי מענטשן איז דאס דאזיקע אוממעגלעך; ביי ה׳ אבער
ober Hashem bai ummeglech dozike dos iz mentshn bai
however Hashem with impossible these the is man with

איז אלץ מעגלעך. כז דעמאלט האט פעטרוס ענטפערנדיק צו אים
im tsu entferendik Petros hot demolt meglech alts iz
him to answering Peter has then possible all is

געזאגט: זע, מיר האבן אלץ פארלאזן, און דיר נאכגעפאלגט;
nochgefolgt dir un farlozen alts hoben mir ze gezogt
followed you and deserted all have we look said

Rebbe Melech HaMoshiach said to them, Omein, I say to you, that you, the ones having followed me, when the Briah *(Creation)* becomes Chadasha *(New)*, when the Bar Enosh sits upon his Kisei Kavod *(Throne of Glory)*, you also will sit upon the Shneym Asar Kisot *(Twelve Thrones)* judging the Shneym Asar Shivtei Yisroel. 29 And anyone who left bais or achim or achayot or Abba or Em or banim or sadot *(fields)* on account of me and my Name *(Yehoshua, Yeshua)*, will receive a hundred times over and will inherit Chayyei Olam. 30 And many who are Rishonim *(first ones)* will be Acharonim *(last ones)*, and the Acharonim, Rishonim.

וואס וועלן מיר האבן דערפאר ? כח און יהושע / ישוע האט
hot Yeshua Yehoshua un derfar hoben mir velen vos
has Yeshua Yehoshua and therefore have we will what

צו זיי געזאגט: באמת זאג איך אייך, אז איר, וואס האבן מיר
mir hoben vos ir az aich ich zog be'emes gezogt zei tsu
me have who you that you I tell in truth said them to

נאכגעפאלגט, וועט אין דער נייער וועלט, ווען דער בר אנש וועט
vet Enosh Bar der ven velt naier der in vet nochgefolgt
will of Man Son the when world new the in will followed

זיצן אויף זיין כסא הכבוד, אויך זיצן אויף צוועלף טראנען
tronen tsvelf oif zitsen oich hakoved kisei zain oif zitsen
thrones twelve on sit also glory throne of his on sit

און משפטן די צוועלף שבטים פון ישראל. כט און יעדער איינער,
einer yeder un Yisroel fun shvotim tsvelf di mishpeten un
one every and Israel of tribes twelve the judge and

וואס האט פארלאזט הייזער אדער ברידער אדער שוועסטער אדער
oder shvester oder brider oder haizer farlozt hot vos
or sisters or brothers or houses left has who

פאטער אדער מוטער אדער קינדער אדער פעלדער צוליב
tsulib felder oder kinder oder muter oder foter
on account of fields or children or mother or father

מיין נאמען, וועט א סך מאל מער באקומען, און ירשענען
yarshanen un bakumen mer mol sach a vet nomen main
inherit and received more times many a will name my

דאס אייביקע לעבן. ל נאר א סך ערשטע וועלן זיין לעצטע, און
un letste zain velen ershte sach a nor leben eibike dos
and last be will first many a but life eternal the

לעצטע—ערשטע.
ershte letste
first last

20 The Malchut HaShomayim is like a man, the Baal Bayit, who went out early in the boker, to hire poalim *(workers)* for his kerem. 2 And having agreed with the poalim to salary them a denarius for their day's

ב ווייל דאס מלכות השמים איז גלייך צו א
a tsu glaich iz HaShomaiem Malchus dos vail
a to like is heaven kingdom of the because

מענטשן, א בעל הבית , וואס איז ארויסגעגאנגען זייער
zeier aroisgegangen iz vos habayit bal a mentshn
very went out is who of the house owner an man

פרי צו דינגען ארבעטער פאר זיין וויינגארטן. ב און נאך דעם ווי
vi dem noch un vaingorten zain far arbeter dingen tsu peire
as that after and vineyard his for workers hire to early

ער האט מסכים געווען מיט די ארבעטער פאר א דינר דעם
dem dinar a far arbeter di mit geven maskem hot er
for the denarius a for laborers the with was agreed had he

pay, the Baal Bayit sent
them into his kerem. 3 And
having gone out around
the third hour, the Baal
Bayit saw others loitering
in the marketplace, 4 and
he said to those, You go
also into the kerem. And
whatever is right, this is
what your pay will be.
5 And they left. And again,
having gone out around
the sixth and the ninth
hour, the Baal Bayit did the
same thing. 6 And around
the eleventh hour, having
gone out, the Baal Bayit
found others standing
around, and he says to
them, Why have you been
standing here all the day
not working? 7 The idle
workers say to the Baal
Bayit, Because no one hired
us. The Baal Bayit says to
them, You go also into the
kerem. 8 And when erev
had come, another man,
the owner of the kerem,
says to his foreman, Call
the poalim and give to
them the wage, beginning
with the acharonim and
going to the rishonim.
9 And the ones that came
around the eleventh
hour each received a

טאג, האט ער זיי געשיקט אין זיין וויינגארטן אריין. ג און ער איז
iz er un arain vaingorten zain in geshikt zei er hot tog
is he and into vineyard his in sent them he has day

ארויסגעגאנגען ארום דער דריטער שעה, און האט געזען אנדערע
andere gezen hot un sho driter der arum aroisgegangen
others seen has and hour third the around went out

שטיין אויפן מארק ליידיק; ד און האט צו יענע געזאגט:
gezogt yene tsu hot un leidik mark oifen shtein
said those to has and idle marketplace in the standing

גייט איר אויך אין וויינגארטן אריין, און וואס איז רעכט, וועל איך אייך
aich ich vel recht iz vos un arain vaingorten in oich ir geit
you I will right is what and into vineyard in also you go

געבן! ה און זיי זענען געגאנגען און ער איז ווידער ארויסגעגאנגען
aroisgegangen vider iz er un gegangen zenen zei un geben
went out again is he and went are they and give

ארום דער זעקסטער און ניינטער שעה, און האט דאס זעלביקע
zelbike dos hot un sho nainter un zekster der arum
same thing this has and hour ninth and sixth the around

געטאן. ו און ארום דער עלפטער שעה איז ער ארויסגעגאנגען, און
un aroisgegangen er iz sho elfter der arum un geton
and went out he is hour eleventh the around and done

האט געפונען אנדערע שטיין און זאגט צו זיי: וואס שטייט איר
ir shteit vos zei tsu zogt un shtein andere gefunen hot
you stand why them to said and standing others found has

דא ליידיק דעם גאנצן טאג? ז זאגן זיי צו אים: ווייל קיינער
keiner vail im tsu zei zogen tog gantsn dem leidik do
no one because him to they say day entire the idle here

האט אונדז נישט געדונגען: זאגט ער צו זיי: גייט איר אויך אין
in oich ir geit zei tsu er zogt gedungen nisht undz hot
in also you go them to he says hired not us has

וויינגארטן אריין. ח און ווען עס איז געווארן אוונט, זאגט דער
der zogt ovent gevoren iz es ven un arain vaingorten
the says evening become is it when and into vineyard

האר פון דעם וויינגארטן צו זיין אפוטרופוס: רוף די ארבעטער,
arbeter di ruf apetropes zain tsu vaingorten dem fun Har
laborers the call foreman his to vineyard the of L-rd

און צאל אויס דעם לוין, אנהויבנדיק פון די לעצטע ביז צו
tsu biz letste di fun onhoibendik loin dem ois tsol un
to until last the from beginning wages the out pay and

די ערשטע. ט און עס זענען געקומען די, וואס זענען געדונגען
gedungen zenen vos di gekumen zenen es un ershte di
hired are who the come are there and first the

denarius. [10] And when the rishonim came, they were under the impression that they would receive a larger sum; instead, they themselves each received a denarius. [11] And when they received the denarius, they were complaining against the Baal Bayit, [12] saying, These acharonim worked one hour, and you made them equal to us, the ones having endured the burden and the heat of the whole day. [13] But the Baal Bayit said in reply to one of them, Chaver, I am not cheating you. Did you not agree that I would pay you the usual day's wage, a denarius? [14] Take what belongs to you, your denarius, and go. But it is my ratzon, my good pleasure, to give to this one who is last also what I gave to you. [15] Or is it not allowable for me to do what I wish with the things that are mine? Or do you look with a jealous ayin horo upon my goodness? [16] Thus the Rishonim will be Acharonim, and the Acharonim will be Rishonim. For the invited

געווארן ארום דער עלפטער שעה, און האבן באקומען יעדער
yeder bakumen hoben un sho elfter der arum gevoren
each one received have and hour eleventh the around become

איין דינר. [י] און ווען די ערשטע זענען געקומען, האבן זיי
zei hoben gekumen zenen ershte di ven un dinar ein
they have come are first the when and denarius one

געמיינט, אז זיי וועלן באקומען מער; און זיי אליין האבן
hoben alein zei un mer bakumen velen zei az gemeint
have alone they and more received will they that thought

אויך באקומען יעדער איין דינר. [יא] און ווען זיי האבן עס
es hoben zei ven un dinar ein yeder bakumen oich
it have they when and denarius one each one received also

גענומען, האבן זיי געמורמלט אויף דעם בעל הבית,
habayit bal dem oif gemurmlt zei hoben genumen
of the house owner the at murmured they have taken

[יב] אזוי צו זאגן: די דאזיקע לעצטע האבן געארבעט נאר איין שעה,
sho ein nor gearbet hoben letste dozike di zogen tsu azoi
hour one only worked have last these the say to so

און דו האסט זיי גלייך געשטעלט מיט אונדז, וואס האבן
hoben vos undz mit geshtelt glaich zei host du un
have who us with placed equally them you have you and

דערטראגן די לאסט און היץ פון דעם טאג. [יג] ער אבער האט
hot ober er tog dem fun hits un last di dertrogen
has however he day the of heat and burden the carried

ענטפערנדיק צו איינעם פון זיי געזאגט: מיין פריינד, איך טו דיר
dir tu ich fraind main gezogt zei fun einem tsu entferendik
you do I friend my said them of one to answering

נישט קיין עוולה. האסטו דען נישט איינגעשטימט מיט מיר
mir mit aingeshtimt nisht den hostu avle kein nisht
me with agreed not then have you wrong any not

פאר איין דינר? [יד] נעם דאס דייניקע, און גיי; איך וויל
vil ich gei un dainike dos nem dinar ein far
will I go and that is yours this take denarius one for

אבער געבן דעם דאזיקן לעצטן אזויפיל וויפל דיר.
dir vifel azoifil letstn dozikn dem geben ober
you how much how many last one this the give however

[טו] טאר איך דען נישט טאן מיט מיין אייגנס, וואס איך וויל? אדער
oder vil ich vos eigens main mit ton nisht den ich tor
or want I what own my with do not then I may

ones are many, but the nivcharim *(chosen ones)* are few.

17 And going up to Yerushalayim, Rebbe, Melech HaMoshiach took the Shneym Asar Talmidim aside in a yechidus and, on the way, Rebbe, Melech HaMoshiach said to them, 18 Hinei! We are going up to Yerushalayim, and the Bar Enosh will be handed over to the Rashei Hakohanim and the Sofrim *(scribes, torah teachers, or rabbonim)*, and they will condemn him to death. 19 And they will hand Rebbe, Melech HaMoshiach over to the Goyim in order to mock and to whip and to hang him up TALUI AL HAETZ *(being hanged on the Tree)*, and after his histalkus *(passing)*, on the Yom HaShlishi *(Third Day)* there will be Techiyas HaMoshiach.

20 Then the Em of Zavdai's banim, along with the sons, approached Rebbe, Melech HaMoshiach and, prostrating herself

איז דיין אויג שלעכט, ווייל איך בין גוט ? טז אָט אזוי
azoi ot gut bin ich vail shlecht oig dain iz
in this way just good am I because evil eye your is

וועלן די לעצטע זיין ערשטע, און די ערשטע—לעצטע.
letste ershte di un ershte zain letste di velen
last first the and first be last the will

יז און ווען יהושע / ישוע האט געהאלטן ביים
baim gehalten hot Yeshua Yehoshua ven un
at in the process has Yeshua Yehoshua when and

ארויפגיין קיין ירושלים , האט ער גענומען די צוועלף אליין
alein tsvelf di genumen er hot Yerushalayim kein aroifgein
alone twelve the taken he has Yerushalayim to going up

אויף א זייט, און אויפן וועג צו זיי געזאגט: יח זע , מיר
mir ze gezogt zei tsu veg oifen un zait a oif
we look said them to road on the and side a on

גייען ארויף קיין ירושלים ; און דער בר אנש וועט
vet Enosh Bar der un Yerushalayim kein aroif geien
will of Man Son the and Yerushalayim to up are going

איבערגעגעבן ווערן צו די הויפט כהנים און סופרים; און זיי
zei un sofrim un koyanim hoipt di tsu veren ibergegeben
they and scribes and kohenim chief the to to be turned over

וועלן אים פארמשפטן צום טויט , יט און אים איבערגעבן צו די
di tsu ibergeben im un toit tsum farmishpeten im velen
the to turn over him and death to the condemn him will

גוים צו פארשפאטן, און שמייסן , און אויפהענגען אויף דער
der oif oifhengen un shmaisen un farshpoten tsu Goyim
the on hanged up and flog and mock to non-Jews

בוים, און דעם דריטן טאג וועט ער אויפשטיין .
oifshtein er vet tog dritn dem un boim
standing up again he will day third the and tree

כ דעמאלט איז צוגעקומען צו אים די מוטער פון זבדיס
Zavdais fun muter di im tsu tsugekumen iz demolt
Zebedee's of mother the him to come over is then

קינדער מיט אירע זין , האט זיך געבוקט, און
un gebukt zich hot zin ire mit kinder
and bow themselves has sons her with children

עפעס פארלאנגט פון אים. כא און ער האט צו איר געזאגט:
gezogt ir tsu hot er un im fun farlangt epes
said her to has he and him from they asked something

before him, she made a bakosha *(request)* of him. 21 And Rebbe, Melech HaMoshiach said to her, What do you wish? She says to Rebbe, Melech HaMoshiach, Say that these, my two banim, may sit, one on your right, the other on your left, in your Malchut. 22 And Rebbe, Melech HaMoshiach said in reply, You do not have daas of what you are asking. Are you able to drink the Kos which I am about to drink? They say, We are able. 23 Moshiach says to them, Indeed, you will drink my Kos, but to sit on the right and on the left of me, this is not mine to grant, but it is for those for whom it has been prepared by my Av. 24 And having heard this, HaAsarah *(The Ten)* became indignant about the two achim *(brothers)*. 25 But Rebbe Melech HaMoshiach, having summoned them, said, You have daas that those who have the rule over the Goyim domineer them like tyrants. 26 But it will not be thus among you. For whoever wishes

וואס באגערסטו ? זאגט זי צו אים: זאג, אז די דאזיקע ביידע
beide dozike di az zog im tsu zi zogt bagerstu vos
both these the that say him to she said do you wish what

זין מיינע זאלן זיצן איינער אויף דיין רעכטער זייט, און איינער
einer un zait rechter dain oif einer zitsen zolen maine zin
one and side right your on one sit shall my sons

אויף דיין לינקער זייט אין דיין מלכות . כב יהושע / ישוע
Yeshua Yehoshua Malchus dain in zait linker dain oif
Yeshua Yehoshua kingdom of your in side left your on

האט אבער ענטפערנדיק געזאגט: איר ווייסט נישט, וואס איר
ir vos nisht veist ir gezogt entferendik ober hot
you what not know you said answering however has

בעט! צי קענט איר דען טרינקען דעם כוס, וואס איך גיי טרינקען?
trinken gei ich vos kos dem trinken den ir kent tsi bet
drink go I which cup the drink then you can ask

זאגן זיי צו אים: מיר קענען! כג זאגט ער צו זיי : מיין כוס וועט
vet kos main zei tsu er zogt kenen mir im tsu zei zogen
will cup my them to he says can we him to they said

איר טאקע טרינקען; נאר צו זיצן אויף מיין רעכטער זייט, און אויף
oif un zait rechter main oif zitsen tsu nor trinken take ir
on and side right my on sit to but drink really you

מיין לינקער זייט, איז נישט מיין זאך צו געבן ; עס איז נאר פאר
far nor iz es geben tsu zach main nisht iz zait linker main
for only is it give to thing my not is side left my

די , פאר וועמען עס איז צוגעגרייט געווארן פון מיין פאטער.
Foter main fun gevoren tsugegreit iz es vemen far di
Father my by become prepared is it whom for those

כד און ווען די צען האבן דאס געהערט, זענען זיי געווארן אין
in gevoren zei zenen gehert dos hoben tsen di ven un
in become they are heard this have ten the when and

כעס אויף די צוויי ברידער . כה און יהושע / ישוע האט
hot Yeshua Yehoshua un brider tsvei di oif kaas
has Yeshua Yehoshua and brothers two the at anger

זיי צוגערופן , און געזאגט: איר ווייסט, אז די שרים פון די
di fun sorim di az veist ir gezogt un tsugerufen zei
the of rulers the that know you said and call over them

גויים הערשן איבער זיי , און די גרויסע לייט טאן איבער
iber ton lait groise di un zei iber hershen Goyim
over do people great the and them over rule non-Jews

זיי געוועלטיקן. כו אזוי זאל עס נישט זיין צווישן אייך,
aich tsvishen zain nisht es zol azoi geveltikn zei
you among be not it shall in this way dominate them

to be gadol among you will become your mesharet *(servant, minister).* 27 And whoever wishes among you to be rishon *(first)* will be your eved *(servant).* 28 Just as the Bar Enosh did not come to be served *(to be ministered to)*, but to serve *(to minister)*, and to give his neshamah *(his nefesh)*, as a kofer *(ransom, pedut)* LARABBIM *(for the sake of many, for the Geulah Redemption of many).*

29 And, as they were going out from Yericho, a great multitude followed Rebbe, Melech HaMoshiach. 30 And hinei! Two ivrim *(blind men)*, sitting beside the road, having heard that Rebbe, Melech HaMoshiach is passing by, shouted, crying out, Adoneinu, Ben Dovid, chaneinu, yhi chasedcha aleinu *(have mercy on us)*! 31 However, the crowd rebuked the two ivrim, that they be silent, but they shouted even more, saying Chaneinu, Adoneinu Ben Dovid! 32 And having stopped, Rebbe, Melech HaMoshiach called to

נאר ווער צווישן אייך עס וועט וועלן זיין גרויס, דער
der grois zain velen vet es aich tsvishen ver nor
this one great his want will he you among whoever only

זאל זיין אייער משרת ; כז און ווער עס וויל צווישן אייך זיין א
a zain aich tsvishen vil es ver un meshores eier zain zol
a his you among wants it who and servant your be shall

ראש, דער זאל זיין אייער קנעכט . כח גלייך ווי דער בר
Bar der vi glaich knecht eier zain zol der rosh
Son the as likened servant your be shall this one chief

אנש איז נישט געקומען באדינט צו ווערן, נאר צו דינען, און צו
tsu un dinen tsu nor veren tsu badint gekumen nisht iz Enosh
to and serve to but to be to served come not is of Man

געבן זיין לעבן ווי אן אויסלייזונג פאר א סך .
sach a far oisleizung an vi leben zain geben
many a for redemption a as life his give

כט און בשעת זיי זענען ארויסגעגאנגען פון יריחו , האט
hot Yericho fun aroisgegangen zenen zei beshas un
has Yericho from going out are they while and

אים נאכגעפאלגט א גרויסער המון מענטשן. ל און זע , צוויי
tsvei ze un mentshn hamon groiser a nochgefolgt im
two look and people crowd of very large a followed him

בלינדע זענען געזעסן ביים וועג ; ווי זיי האבן געהערט,
gehert hoben zei vi veg baim gezesen zenen blinde
heard have they as road by the sitting are blind men

אז יהושע / ישוע גייט פארביי, האבן זיי א געשריי
geshrei a zei hoben farbai geit Yeshua Yehoshua az
shout a they have by is going Yeshua Yehoshua that

געטאן, אזוי צו זאגן : האר, בן דוד , דערבארם דיך אויף
oif dich derbarem Dovid Ben Har zogen tsu azoi geton
on you have mercy on David Son of L-rd say to so done

אונדז! לא דער המון אבער האט געשריגן אויף זיי , אז זיי
zei az zei oif geshrigen hot ober hamon der undz
they that them at shouted has however crowd the us

זאלן שווייגן . און זיי האבן נאך מער געשריגן , אזוי
azoi geshrigen mer noch hoben zei un shvaigen zolen
so shouted more even have they and silent should be

צו זאגן : האר, בן דוד , דערבארם דיך אויף אונדז!
undz oif dich derbarem Dovid Ben Har zogen tsu
us on you have mercy on David Son of L-rd say to

them and said, What do you wish that I should do for you? 33 They say to Rebbe, Melech HaMoshiach: Adoneinu, that our eyes may be opened! 34 And having been filled with rachmei shomayim *(heavenly mercy, compassion)*, he touched their eyes, and immediately their eyes were opened and they followed Rebbe, Melech HaMoshiach.

21 When they came near to Yerushalayim and arrived at Beit-Pagey on the Mount of Olives, then Rebbe, Melech HaMoshiach sent two talmidim, 2 saying to them, Go into the shtetl ahead of you, and immediately you will find a donkey having been tied and a colt with her; untie them and bring them to me. 3 And if anyone should say to you anything, you say, HaAdon has need of them. And he will send them immediately. 4 And this took place in order that might be fulfilled the thing spoken by the Navi

לב און יהושע / ישוע האט זיך אפגעשטעלט, און זיי
zei un opgeshtelt zich hot Yeshua Yehoshua un
them and stood still himself has Yeshua Yehoshua and

גערופן, און געזאגט: וואס ווילט איר, אז איך זאל טאן פאר
far ton zol ich az ir vilt vos gezogt un gerufen
for do should I that you wish what said and called

אייך? לג זאגן זיי צו אים: אז אונדזערע אויגן זאלן געעפנט
geefent zolen oigen undzere az im tsu zei zogen aich
opened should eyes our that him to they say you

ווערן! לד און יהושע / ישוע האט זיך דערבארעמט
derbaremt zich hot Yeshua Yehoshua un veren
had compassion himself has Yeshua Yehoshua and to be

אויף זיי , און אנגערירט זייערע אויגן, און פלוצלונג זענען זיי
zei zenen plutslung un oigen zeiere ongerirt un zei oif
they are suddenly and eyes their touched and them on

זעענדיק געווארן, און האבן אים נאכגעפאלגט.
nochgefolgt im hoben un gevoren zeendik
followed him have and become seeing

כא און ווען זיי האבן זיך דערנענטערט צו
tsu dernentert zich hoben zei ven un
to come near themselves have they when and

ירושלים , און זענען געקומען קיין בית-פגי ,
Beit-Pagey kein gekumen zenen un Yerushalayim
Beit-Pagey to come are and Yerushalayim

ביים הר הזיתים , האט יהושע / ישוע דעמאלט
demolt Yeshua Yehoshua hot HaZeitim Har baim
then Yeshua Yehoshua has Olives Mount of by the

געשיקט צוויי פון זיינע תלמידים, ב און געזאגט צו זיי : גייט
geit zei tsu gezogt un talmidim zaine fun tsvei geshikt
go them to said and disciples his of two sent

אריין אין דעם דארף , וואס ליגט אנטקעגנאיבער אייך, און
un aich antkegeniber ligt vos dorf dem in arain
and you opposite lies which village the in into

תיכף וועט איר געפינען אן אייזל אנגעבונדן , און א
a un ongebunden eizl an gefinen ir vet teikef
a and tied up donkey an find you will immediately

יונג אייזעלע ביי איר, בינדט זיי אויף, און ברענגט
brengt un oif zei bindt ir bai eizele yung
bring and on them untie her with small donkey young

זיי צו מיר. ג און אויב עמיצער וועט אייך עפעס זאגן ,
zogen epes aich vet emitser oib un mir tsu zei
say something you will someone if and me to them

(Prophet), saying: 5 IMRU
LBAT TZIYON! *(Tell the
Daughter of Zion!)* Hinei!
Your Melech comes, ANI
VROCHEV AL CHAMOR
VAL AYIR BEN ATONOT
*(poor, humble and riding on
a donkey and upon a colt,
the foal of donkeys)*. 6 And
having accomplished
just what Rebbe,
Melech HaMoshiach
had commanded them,
7 they brought the donkey
and the colt and they
put their garments upon
them, and Rebbe, Melech
HaMoshiach sat upon
them. 8 And the very large
multitudes spread out
their garments on the
road, and others were
cutting lulavim from the
trees, and were spreading
them out on the road.
9 And the multitudes
going before him and
the multitudes following
after him were crying
out, saying, HOSHAN NAH
(Save now) to Ben Dovid!
BARUCH HABAH B'SHEM
ADONOI! Hoshannah
in the Highest! 10 And
when Rebbe, Melech
HaMoshiach had entered
into Yerushalayim, the

זאלט איר זאגן : דער האר דארף זיי האבן; און ער וועט זיי
zei vet er un hoben zei darf Har der zogen ir zolt
them will he and has them need L-rd the say you shall

גלייך שיקן . ד און דאס דאזיקע איז געשען , כדי עס
es kedei geshen iz dozike dos un shiken glaich
it so that happened is these the and send immediately

זאל דערפילט ווערן, וואס עס איז געזאגט געווארן דורך דעם
dem durch gevoren gezogt iz es vos veren derfilt zol
the through become said is it what to be fulfilled shall

נביא , אזוי צו זאגן :
zogen tsu azoi novi
say to so prophet

ה זאגט דער טאכטער פון ציון :
Tsien fun tochter der zogt
Zion of daughter the says

זע , דיין מלך קומט צו דיר,
dir tsu kumt Melech dain ze
you to comes king your look

אן ענו , און רייטנדיק אויף אן אייזל ,
eizl an oif raitndik un onev an
donkey an on riding and meek person an

און אויף אן אייזעלע , דאס יונגע פון אן אייזל .
eizl an fun yunge dos eizele an oif un
donkey an of young the small donkey an on and

(ישעיהו סב, יא; זכריה ט, ט.)
t t Zecharyah yo sb Yeshayah
9 9 Zechariah 11 62 Yeshayah

ו און די תלמידים זענען געגאנגען, און האבן געטאן ווי
vi geton hoben un gegangen zenen talmidim di un
what done have and go did disciples the and

יהושע / ישוע האט זיי באפוילן , ז און האבן געברענגט
gebrengt hoben un bafoilen zei hot Yeshua Yehoshua
bring did and give directive them did Yeshua Yehoshua

דאס אייזל מיט דעם אייזעלע , און אויף זיי ארויפגעלייגט
aroifgeleigt zei oif un eizele dem mit eizl dos
did place them on and small donkey the with donkey the

די מלבושים ; און ער האט זיך ארויפגעזעצט אויף זיי .
zei oif aroifgezetst zich hot er un malbushem di
them on sit up himself did he and clothing the

ח און דאס רוב פון דעם המון האבן אויסגעשפרייט זייערע
zeiere oisgeshpreit hoben hamon dem fun rov dos un
their spread out did crowd the of most of the and

whole city was stirred,
saying, Who is this!?!
11 And the multitudes were
saying, This is Yehoshua
HaNavi! From Natzeret in
the Galil.

מלבושים אויפן וועג ; און אנדערע האבן אפגעבראכן צווייגן
tsvaign opgebrochen hoben andere un veg oifen malbushem
branches break off did others and road on the clothing

פון די ביימער, [ט] און זיי פאנאנדערגעלייגט אויפן וועג . און
un veg oifen fanandergeleigt zei un beimer di fun
and road on the spread them and trees the from

די המונים , וואס זענען געגאנגען פארויס פאר אים, און וואס
vos un im far forois gegangen zenen vos hamonim di
who and him before ahead walking were who crowds the

האבן נאכגעפאלגט, האבן געשריגן , אזוי צו זאגן :
zogen tsu azoi geshrigen hoben nochgefolgt hoben
say to so shouted have followed have

הושענא לבן דוד !
Dovid l'Ben Hosanna
David to Ben blessed is the

געלויבט זאל זיין דער ,
der zain zol geloibt
the one be shall blessed

וואס קומט אין דעם נאמען פון דעם האר.
Har dem fun nomen dem in kumt vos
L-rd the of Name of the in comes who

הושענא במרומים !
b'meromim Hosanna
highest blessed is the

(תהלים קיח, כה, כו .)
chu chh kich Tehilim
26 25 118 Psalms

[י] און ווען ער איז אריינגעגאנגען קיין ירושלים , איז די גאנצע
gantse di iz Yerushalayim kein araingegangen iz er ven un
whole the is Yerushalayim to entered is he when and

שטאט אויפגערודערט געווארן, און געזאגט: ווער איז דאס דער
der dos iz ver gezogt un gevoren oifgerudert shtot
the this is who said and become stirred up city

דאזיקער? [יא] די המונים אבער האבן געזאגט: דאס איז דער
der iz dos gezogt hoben ober hamonim di doziker
the is this said have however crowds the this one

נביא יהושע / ישוע פון נצרת , אין גליל .
Galil in Natseret fun Yeshua Yehoshua novi
Galilee in Natseret from Yeshua Yehoshua prophet

12 And Rebbe, Melech HaMoshiach arrived at the Beis Hamikdash and expelled the ones selling and buying in the Beis Hamikdash. And he turned over the tishen *(tables)* of the machalifei hakesafim *(money changers)* and the chairs of those selling the yonim *(doves)*.
13 And Rebbe, Melech HaMoshiach says to them, It has been written, BEITI BEIT TEFILLAH YIKAREI *(My House shall be called a House of Prayer)*, but you are making it into a MEARAT PARITZIM *(den of robbers)*.
14 And ivrim *(blind persons)* and pisechim *(lame persons)* came to Rebbe, Melech HaMoshiach in the Beis Hamikdash, and he brought refuah to them. 15 And the Rashei Hakohanim and the Sofrim were indignant, having seen the niflaot *(wonders)* which Rebbe, Melech HaMoshiach accomplished and the yeladim shouting in the Beis Hamikdash, Hoshannah to the Ben Dovid. 16 And they said to Moshiach, Do you hear what these are saying? And Rebbe, Melech

יב און יהושע / ישוע איז אריינגעגאנגען אין בית המקדש ,
HaMikdash Beis in araingegangen iz Yeshua Yehoshua un
HaMikdash Beis in went in is Yeshua Yehoshua and

און האט ארויסגעטריבן אלע וואס האבן פארקויפט און געקויפט
gekoift un farkoift hoben vos ale aroisgetriben hot un
buy and sell did who all drive out did and

אין בית המקדש , און איבערגעקערט די טישן פון די
di fun tishn di ibergekert un HaMikdash Beis in
the of tables the overturned and HaMikdash Beis in

געלטבייטער , און די בענק פון די , וואס האבן
hoben vos di fun benk di un geltbaiter
did who those of benches the and money changers

פארקויפט טויבן; יג און זאגט צו זיי : עס שטייט געשריבן:
geshriben shteit es zei tsu zogt un toibn farkoift
written stands it them to says and doves sell

מיין הויז וועט גערופן ווערן א בית תפילה! (ישעיהו נו, ז;
z nu Yeshayah tfile beis a veren gerufen vet hoiz main
7 56 Yeshayah prayer house a to be called will house my

ירמיהו ז, יא.) איר אבער האט עס געמאכט פאר א הייל פון
fun heil a far gemacht es hot ober ir yo z Yirmeyah
of den a for made it have however you 11 7 Yirmeyah

גזלנים . יד און עס זענען געקומען צו אים בלינדע און לאמע אין
in lome un blinde im tsu gekumen zenen es un gazlonim
in lame and blind men him to come are it and robbers

בית המקדש , און ער האט זיי געהיילט. טו ווי אבער די
di ober vi geheilt zei hot er un HaMikdash Beis
the however as healed them did he and HaMikdash Beis

הויפט כהנים און די סופרים האבן געזען די וואונדער, וואס
vos vunder di gezen hoben sofrim di un koyanim hoipt
which wonders the seen have scribes the and kohenim chief

ער האט געטאן, און די קינדער שרייען אין בית המקדש און
un HaMikdash Beis in shraien kinder di un geton hot er
and HaMikdash Beis in shout children the and done has he

זאגן : הושענא לבן דוד , זענען זיי צארנדיק געווארן ,
gevoren tsorendik zei zenen Dovid l'Ben Hosanna zogen
become furious they are David to Ben blessed is the say

טז און האבן צו אים געזאגט: דו הערסט, וואס זיי זאגן ? און
un zogen zei vos herst du gezogt im tsu hoben un
and say they what hear you said him to have and

יהושע / ישוע זאגט צו זיי : יא ! צי האט איר קיינמאל נישט
nisht keinmol ir hot tsi yo zei tsu zogt Yeshua Yehoshua
not never you has yes them to says Yeshua Yehoshua

HaMoshiach says to them, Ken. Have you never read, MIPI OLLELIM V'YONKIM YISSADETAH OZ *(From the lips of children and infants You ordained strength, praise)*? 17 And having left them, he went out of the city to Beit-Anyah *(Bethany)* and spent the night there.

18 Now going up early into the city, he was hungry. 19 And observing the etz teenah *(fig tree)* on the way, he went up to it and found nothing on it, except leaves, and he says to it, No longer from you will there ever be pri *(fruit)*! And the etz teenah withered then and there.
20 And observing this, the talmidim were astounded, saying, How did the etz teenah instantly wither? 21 And he said in reply, Omein, I say to you, if you have emunah and do not doubt, not only will you do what was done to the etz teenah, but also if you say to this mountain, Be lifted up and be thrown into the sea, it will happen. 22 And, when you daven, all

געלייענט: אויס דעם מויל פון קינדער און זייגעדיקע האסטו
hostu zeigedike un kinder fun moil dem ois geleient
you have suckling and children of mouth the out read

צוגעגרייט לויב ? (תהלים ח, ג.) יז און האט זיי פארלאזט, און
un farlozt zei hot un g ch Tehilim loib tsugegreit
and leave them did and 3 8 Psalms praise prepared

איז ארויסגעגאנגען אויסער דער שטאט קיין בית-היני . און דארטן
dorten un Beit-Anyah kein shtot der oiser aroisgegangen iz
there and Beit-Anyah to city the beyond gone out is

איבערגענעכטיקט.
ibergenechtikt
slept over

יח און אינדערפרי , אומקערנדיק זיך אין שטאט אריין, איז
iz arain shtot in zich umkerndik inderfri un
is into city in self returning in the morning and

ער הונגעריק געווארן . יט און זעענדיק אן איינציקן פייגנבוים ביים
baim faignboim eintsikn an zeendik un gevoren hungerik er
by the fig tree single an seeing and become hungry he

וועג , און איז צוגעגאנגען צו אים, און האט גארנישט געפונען אויף
oif gefunen gornisht hot un im tsu tsugegangen iz un veg
on find nothing did and it to went over is and road

אים אחוץ בלעטער אליין; און ער זאגט צו אים: עס זאל מער
mer zol es im tsu zogt er un alein bleter achuts im
more shall it it to says he and only leaves except it

נישט וואקסן אויף דיר קיין פירות ביז אויף אייביק ! און דער
der un eibik oif biz peires kein dir oif vaksen nisht
the and eternal on until fruit any you on grow not

פייגנבוים איז באלד פארדארט געווארן . כ און ווען די תלמידים
talmidim di ven un gevoren fardart bald iz faignboim
disciples the when and become withered soon is fig tree

האבן עס געזען, האבן זיי זיך געוואונדערט , און געזאגט:
gezogt un gevundert zich zei hoben gezen es hoben
said and were amazed themselves they did see it did

ווי איז דער פייגנבוים אזוי פלוצלונג פארטריקנט געווארן !
gevoren fartriknt plutslung azoi faignboim der iz vi
become wither suddenly so fig tree the is how

כא יהושע / ישוע אבער האט ענטפערנדיק צו זיי געזאגט:
gezogt zei tsu entferendik hot ober Yeshua Yehoshua
said them to answering has however Yeshua Yehoshua

באמת זאג איך אייך: ווען איר זאלט האבן אמונה, און נישט
nisht un emune hoben zolt ir ven aich ich zog be'emes
not and faith have shall you when you I say in truth

things whatever for which you may make techinnah *(petition, supplication)* with emunah, you will receive.

23 And after Rebbe, Melech HaMoshiach had gone into the Beis Hamikdash, while he was bringing forth his torah, the Rashei Hakohanim and the Zekenim of the people approached him, saying, By what samchut *(authority)* do you do these things? And who granted you this samchut? 24 And Rebbe, Melech HaMoshiach said in reply to them, I also will ask you a question, which, if you will tell me, I also will tell you by what samchut I do these things... 25 The tevilah in the mikveh mayim of Yochanan, it was from where, from Shomayim

צווייפלען, וועט איר טאן נישט נאר דאס מיט דעם פייגנבוים, נאר
nor faignboim dem mit dos nor nisht ton ir vet tsveiflen
but fig tree the with that only not do you will doubt

אפילו אויב איר וועט זאגן צו דעם דאזיקן בארג : הייב דיך
dich heib barg dozikn dem tsu zogen vet ir oib afile
yourself pick mountain this the to say will you if even

אויף און ווארף דיך אין ים אריין, וועט עס געשען . כב און
un geshen es vet arain yam in dich varf un oif
and happened it will into sea in yourself throw and up

אלץ, וואס איר וועט בעטן אין תפילה, אויב איר וועט גלויבן , וועט
vet gloiben vet ir oib tfile in beten vet ir vos alts
will believe will you if prayer in ask will you which all

איר עס באקומען.
bakumen es ir
received it you

כג און ווען ער איז געקומען אין בית המקדש אריין, זענען
zenen arain HaMikdash Beis in gekumen iz er ven un
are into HaMikdash house in come is he when and

די הויפט כהנים און די זקנים פון דעם פאלק צוגעגאנגען
tsugegangen folk dem fun zkeinem di un koyanim hoipt di
went over people the of elders the and kohenim chief the

צו אים, בשעת ער האט געלערנט, און האבן געזאגט: מיט וואס
vos mit gezogt hoben un gelernt hot er beshas im tsu
what with said have and taught has he while him to

פאר א רשות טוסטו די דאזיקע זאכן ? און ווער האט
hot ver un zachn dozike di tustu reshus a far
has who and things these the do you do authority a for

דיר געגעבן דעם דאזיקן רשות ? כד און יהושע / ישוע
Yeshua Yehoshua un reshus dozikn dem gegeben dir
Yeshua Yehoshua and authority this the given you

האט ענטפערנדיק צו זיי געזאגט: איך וועל אייך אויך פרעגן
fregen oich aich vel ich gezogt zei tsu entferendik hot
ask also you want I said them to answering has

איין זאך , וואס אויב איר וועט מיר זאגן , וועל איך אייך אויך
oich aich ich vel zogen mir vet ir oib vos zach ein
also you I will tell me will you if which thing one

זאגן מיט וואס פאר א רשות איך טו די דאזיקע זאכן .
zachn dozike di tu ich reshus a far vos mit zogen
things these the do I authority a for what with tell

כה יוחננס מקווה — פון וואנען איז געווען? פון הימל
himel fun geven iz vanen fun mikveh Yochanans
heaven from was is where from mikveh John's

or from Bnei Adam? And
they were discussing it
among themselves, saying,
If we say, From Shomayim,
he will say to us, Why
then do you not believe
him? 26 But if we say, From
Bnei Adam, we fear the
multitude, for everyone
considers Yochanan a
Navi. 27 And in reply to
him, they said, We do not
have daas. And Rebbe,
Melech HaMoshiach said
to them, Neither will I tell
you by what samchut I do
these things.

28 What do you think? A
man had two banim *(sons)*.
And having approached
the rishon *(first)*, the
man said, Beni *(my son)*,
go today and work in
the kerem *(vineyard)*.
29 But the first son said
in reply, I will not. But
later, having changed his
mind, he went. 30 And
having approached the
other son, the man spoke
similarly. But the second
son, in reply, said, I will
go, Adoni. Yet he did not
go. 31 Which of the two did
the ratzon haAv *(the will of
the Father)*? They say, The
rishon *(the first)*. Rebbe,

אדער פון מענטשן? און זיי האבן עס איבערגעלייגט צווישן
tsvishen ibergeleigt es hoben zei un mentshn fun oder
among discussed this have they and men from or

זיך , אזוי צו זאגן : וועלן מיר זאגן : פון הימל , וועט ער
er vet himel fun zogen mir velen zogen tsu azoi zich
he will heaven from say we will say to so themselves

זאגן צו אונדז: טא פארוואס האט איר אים נישט געגלויבט? כו וועלן
velen gegloibt nisht im ir hot farvos to undz tsu zogen
will believe not him you did why then us to say

מיר אבער זאגן : פון מענטשן, מוזן מיר מורא האבן פאר
far hoben moire mir muzn mentshn fun zogen ober mir
before have fear we must men from say however we

דעם המון ? מחמת אלע האלטן יוחנן פאר א נביא . כז און
un novi a far Yochanan halten ale machmas hamon dem
and prophet a for John hold all because crowd the

זיי האבן ענטפערנדיק געזאגט צו יהושען / ישוען : מיר ווייסן
veisen mir Yeshuan Yehoshuan tsu gezogt entferendik hoben zei*
know we Yeshua Yehoshua to said answering have they

נישט! האט ער אויך צו זיי געזאגט, זאג איך אייך אויך נישט,
nisht oich aich ich zog gezogt zei tsu oich er hot nisht
not also you I say said them to also he has not

מיט וואס פאר א רשות איך טו די דאזיקע זאכן . כח וואס
vos zachn dozike di tu ich reshus a far vos mit
what things these the do I authority a for what with

אבער מיינט איר? א מענטש האט געהאט צוויי קינדער ; און ער
er un kinder tsvei gehat hot mentsh a ir meint ober
he and children two had has man a you think however

איז צוגעגאנגען צו דעם ערשטן, און געזאגט: מיין קינד , גיי ארבעט
arbet gei kind main gezogt un ershtn dem tsu tsugegangen iz
work go child my said and first the to went over is

היינט אין ווייינגארטן. כט און ער האט ענטפערנדיק געזאגט: אָט
ot gezogt entferendik hot er un vaingorten in haint
here said answering has he and vineyard in today

בין איך, הער! און איז נישט געגאנגען! ל און ער איז צוגעגאנגען
tsugegangen iz er un gegangen nisht iz un Har ich bin
went over is he and go not does and L-rd I am

צו דעם צווייטן און האט געזאגט דאס זעלביקע . דער
der zelbike dos gezogt hot un tsveitn dem tsu
this one same thing the said has and second the to

אבער האט געזאגט: איך וויל נישט! לא דערנאך האט ער חרטה
charote er hot dernoch nisht vil ich gezogt hot ober
regret he did then not will I said has however

Melech HaMoshiach says to them, Omein, I say to you, that the mochesim *(tax-collectors)* and the zonot *(prostitutes)* are going in ahead of you into the Malchut Hashem. 32 For Yochanan of the tevilah of teshuva came to you in the Derech Tzidkat Hashem *(Way of Righteousness)*, and you did not believe him. But the mochesim and the zonot believed him. But you, even after you saw, did not change your mind and believe him.

33 Listen to another mashal. There was a man, a Baal Bayit, who planted a kerem *(vineyard)*. And he put a fence around it, and he dug a yekev *(winepress)* in it, and built a migdal *(tower)* and leased it to koremim *(vine-keepers)* and departed. 34 And when the time of the Katsir *(Harvest)* came, the Baal

געהאט, און איז געגאנגען. ווער פון די ביידע האט געטאן דעם
dem geton hot beide di fun ver gegangen iz un gehat
the done has both the of which go is and had

פאטערס רצון? זאגן זיי: דער לעצטער. זאגט יהושע / ישוע
Yeshua Yehoshua zogt letster der zei zogen rotsn foters
Yeshua Yehoshua says last the they say will father's

צו זיי: באמת זאג איך אייך, אז די שטייער אויפמאנער און
un oifmoner shtaier di az aich ich zog be'emes zei tsu
and collectors tax the that you I say in truth them to

די זונות גייען אריין פארויס פאר אייך אין דעם קעניגרייך
kenigraich dem in aich far forois arain geien zoinus di
kingdom the in you before ahead into go prostitutes the

פון ה׳. לב מחמת יוחנן איז געקומען צו אייך אויף דעם
dem oif aich tsu gekumen iz Yochanan machmas Hashem fun
the on you to come is John because Hashem of

וועג פון גערעכטיקייט און איר האט נישט געגלויבט אין אים.
im in gegloibt nisht hot ir un gerechtikeit fun veg
him in believed not have you and righteousness of way

די שטייער אויפמאנער אבער און די זונות האבן אים
im hoben zoinus di un ober oifmoner shtaier di
him have prostitutes the and however collectors tax the

יא געגלויבט, און איר, הגם איר האט עס געזען, האט אפילו
afile hot gezen es hot ir hagam ir un gegloibt yo
even have see it did you although you and believed yes

שפעטער נישט חרטה געהאט, כדי אים צו גלויבן.
gloiben tsu im kedei gehat charote nisht shpeter
believe to him so that had regret not later

לג הערט אן אנדער משל: עס איז געווען א מענטש, א
a mentsh a geven iz es moshal ander an hert
a man a was is it parable another an hear

בעל הבית, וואס האט געפלאנצט א ווייגארטן, און האט
hot un vaingorten a geflantst hot vos habayit bal
has and vineyard a planted has who of the house owner

אים ארומגערינגלט מיט א צוים, און געגראבן א קעלטער
kelter a gegroben un tsoim a mit arumgeringlt im
winepress a dug and fence a with encircled it

אין אים, און געבויט א טורם, און האט אים פארדינגען צו
tsu fardingen im hot un turem a geboit un im in
to let out it has and tower a built and it in

גערטנער, און איז אוועקגעפארן. לד און ווען עס האט
hot es ven un avekgeforen iz un gertner
has it when and depart does and wine gardeners

Bayit sent his servants to
the koremim to receive
the pri *(fruit)*. 35 And the
koremim, having seized
his servants, one they
beat, another they killed,
and another they stoned.
36 And the Baal Bayit sent
other servants, more than
the rishonim *(first ones)*,
and the koremim did
the same thing to them.
37 Lemaskana *(finally, at
last)*, the Baal Bayit sent
to the koremim his Ben,
saying, They will respect
my Ben. 38 And when
the koremim saw the
Ben, they said among
themselves, This is the
Bechor *(Firstborn)*, the
Yoresh *(Heir)*. Come, let
us kill him and let us take
possession of his bechorah
(inheritance). 39 And having
seized the Ben, they
threw the Ben out of the
kerem and they killed
him. 40 Therefore, when
the Baal HaKerem *(Owner
of the Vineyard)* comes,
what will he do to those
koremim *(vine keepers)*?
41 They say to Rebbe,
Melech HaMoshiach,
Those resha'im *(evil-doers)*
the Baal HaKerem will

זיך דערנענטערט די צייט פון פירות, האט ער געשיקט זיינע
zaine geshikt er hot peires fun tsait di dernentert zich
his sent he has fruit of time the come closer self

קנעכט צו די גערטנער אפצונעמען זיינע פרוכטן. לה און
un fruchtn zaine optsunemen gertner di tsu knecht
and fruit his collect wine gardeners the to servants

די גערטנער האבן גענומען זיינע קנעכט , און איינעם
einem un knecht zaine genumen hoben gertner di
one and servants his taken have wine gardeners the

געשלאגן , און אן אנדערן געטייט, און א דריטן געשטייניקט .
geshteinikt dritn a un geteit andern an un geshlogen
they stoned third a and killed other an and they beat up

לו ער האט ווידער געשיקט אנדערע קנעכט , מער ווי די
di vi mer knecht andere geshikt vider hot er
the than more servants other sent again has he

ערשטע; און זיי האבן מיט זיי געטאן דאס זעלביקע. לז דערנאך
dernoch zelbike dos geton zei mit hoben zei un ershte
then same the done them with have they and first

האט ער געשיקט צו זיי זיין זון , און האט געזאגט: זיי וועלן
velen zei gezogt hot un zun zain zei tsu geshikt er hot
will they said has and Son his them to sent he has

זיך שעמען פאר מיין זון , לח די גערטנער
gertner di zun main far shemen zich
wine gardeners the Son my before be ashamed themselves

אבער , ווי זיי האבן אים דערזען , האבן געזאגט
gezogt hoben derzen im hoben zei vi ober
said have caught sight of him have they as however

צווישן זיך : דאס איז דער יורש ; קומט, לאמיר אים
im lomir kumt yoiresh der iz dos zich tsvishen
him let us come heir the is this themselves among

טייטן, און צונעמען זיין ירושה . לט און האבן אים גענומען,
genumen im hoben un yerushe zain tsunemen un teiten
taken him have and inheritance his take away and kill

און ארויסגעווארפן אינדרויסן פון ווינגארטן, און געטייט. מ ווען
ven geteit un vaingorten fun indroisen aroisgevorfen un
when killed and vineyard of outside threw and

דעריבער דער האר פון דעם ווינגארטן וועט קומען , וואס זשע
zhe vos kumen vet vaingorten dem fun Har der deriber
then what to come will vineyard the of L-rd the therefore

וועט ער טאן צו יענע גערטנער ? מא זאגן זיי צו אים: ער
er im tsu zei zogen gertner yene tsu ton er vet
he him to they say wine gardeners those to do he will

bring to a terrible mavet, and the Kerem the Baal HaKerem will lease to other koremim, who will render unto the Baal HaKerem the PRI B'ITO *(fruit in its season)*.

42 Rebbe, Melech HaMoshiach says to them, Have you never heard in the Kitvei Hakodesh *(Holy Scriptures)*, EVEN MAASU HABONIM HAYTAH LEROSH PINAH; MEIES HASHEM HAYTAH ZOT HI NIFLAT BEINEINU *(The Stone which the Builders rejected, this one has become Head of the Corner; this came about from the L-rd, and it is marvelous in our eyes)*? 43 For this reason, I say to you, the Malchut Hashem will be taken from you and it will be given to a people that produces its pri. 44 And the one having fallen on this EVEN (Stone) will be crushed; and it will crush anyone on whom it falls.

45 And having heard Moshiach's mashal, the Rashei Hakohanim and the Perushim understood that he spoke about them. 46 And seeking to arrest him, they were afraid of

the multitudes, vi-bahlt

וועט די רשעים אומברענגען אויף א שרעקלעכן אופן, און דעם
dem un oifen shreklechn a oif umbrengen reshoiem di vet
the and way terrible a on destroy ung-dly the will

וויינגארטן פארדינגען צו אנדערע גערטנער , וואס וועלן אים
im velen vos gertner andere tsu fardingen vaingorten
him will who wine gardeners other to let out vineyard

אפגעבן די פירות אין זייערע זמנים . מב זאגט יהושע / ישוע
Yeshua Yehoshua zogt zmanem zeiere in peires di opgeben
Yeshua Yehoshua said seasons their in fruit the return

צו זיי : האט איר קיינמאל נישט געלייענט אין די כתובים ?
Ksuvim di in geleient nisht keinmol ir hot zei tsu
Scriptures the in read not never you have them to

דער שטיין, וואס די בוימייסטערס האבן פארווארפן,
farvorfen hoben boimaisters di vos shtein der
rejected have builders the which stone the

איז געווארן צום הויפט פונם ווינקל .
vinkel funem hoipt tsum gevoren iz
corner of the head to the become is

פונם האר (ה׳) איז דאס געשען ,
geshen dos iz Hashem Har funem
happened this is Hashem L-rd from the

און עס איז א וואונדער אין אונדזערע אויגן.
oigen undzere in vunder a iz es un
eyes our in wonder a is it and

(תהלים קיח, כב, כג.)
chg chb kich Tehilim
23 22 118 Psalms

מג דערפאר זאג איך אייך: דאס קעניגרייך פון ה׳ וועט
vet Hashem fun kenigraich dos aich ich zog derfar
will Hashem of kingdom the you I say therefore

אוועקגענומען ווערן פון אייך, און געגעבן ווערן צו א פאלק ,
folk a tsu veren gegeben un aich fun veren avekgenumen
people a to to be given and you from to be taken away

וואס ברענגט זיינע פירות. (מד און ווער עס פאלט
peires zaine brengt vos
therefore fruit its brings forth which

אויף דעם דאזיקן שטיין, דער וועט צעשמעטערט ווערן; אויף וועמען

אבער ער וועט פאלן, וועט ער אים צעמאלן.) מה און ווען די הויפט
hoipt di ven un
chief the when and

כהנים און די פרושים האבן געהערט זיינע משלים , האבן
koyanim un di Perushim hoben gehert zaine mesholem hoben
kohenim and the Pharisees have heard his parables have

זיי פארשטאנען, אז ער רעדט וועגן זיי . [מו] און האבן
zei farshtanen az er redt vegen zei un hoben
they understood that he speaks about them and have

געזוכט אים צו כאפן , און האבן זיך געפארכטן פאר
gezucht im tsu chapen un hoben zich geforchten far
sought him to arrest and have themselves afraid before

די המונים מענטשן, ווייל מען האט אים געהאלטן פאר א
di hamonim mentshn vail men hot im gehalten far a
the crowds of people because they has him held for a

נביא .
novi
prophet

(since) the multitudes considered him a Navi.

כב און יהושע / ישוע האט ענטפערנדיק ווידער צו זיי
un Yehoshua Yeshua hot entferendik vider tsu zei
and Yehoshua Yeshua has answering again to them

גערעדט אין משלים , אזוי צו זאגן : [ב] דאס מלכות
geredt in mesholem azoi tsu zogen dos Malchus
spoke in parables so to say the kingdom of

השמים איז געגליכן צו א מענטשלעכן קעניג, וואס האט
HaShomaiem iz geglichen tsu a mentshlechn kenig vos hot
heaven is compared to a human king who has

געמאכט א חתונהמאלצייט פאר זיין זון , [ג] און געשיקט זיינע
gemacht a chasunamoltsait far zain zun un geshikt zaine
made a wedding feast for his son and sent his

קנעכט רופן די פארבעטענע צו דער חתונה ; און זיי
knecht rufen di farbetene tsu der chasene un zei
servants to call the invited to the wedding and they

האבן נישט געוואלט קומען . [ד] האט ער נאכאמאל געשיקט אנדערע
hoben nisht gevolt kumen hot er nochamol geshikt andere
did not want to come has he again sent other

קנעכט , אזוי צו זאגן : זאגט די פארבעטענע: זע , איך האב
knecht azoi tsu zogen zogt di farbetene ze ich hob
servants so to say says the invited look I have

צוגעגרייט מיין סעודה; מיינע אקסן און געשטאפטע קעלבער זענען
tsugegreit main sude maine oksen un geshtopte kelber zenen
prepared my feast my oxen and fatted calves are

שוין געשאכטן , און אלץ איז פארטיק ; קומט אויף
shoin geshochten un alts iz fartik kumt oif
already kosher slaughtered and all is prepared come on

22 And, in response, Rebbe, Melech HaMoshiach again spoke in meshalim *(parables)* to them, saying, 2 The Malchut HaShomayim is like a man, a Melech *(King)*, who prepared a feast for the chasunoh *(wedding)* of Bno. 3 And the Melech sent out his servants to summon the Bnei HaChuppah *(wedding invitees)* to the chasunoh, and they did not want to come. 4 Again, the Melech sent out other servants, saying, Tell the Bnei HaChuppah, the wedding invitees, Hinei! My Seudah I have prepared, my oxen and fattened calves have been slaughtered, and

everything is ready: Come to the chasunoh! 5 But the Bnei HaChuppah, the chasunoh invitees, having treated it all as a mere trifle, departed, one to his farmer's field, one to his business. 6 Meanwhile, the others seized the Mesharetim HaMelech *(Ministers of the King)* and abused them and killed them. 7 So the Melech was angry and, having sent his armies, the King destroyed those ratzchaniyot *(murderers)*, and their city he burned. 8 Then the King says to his ministers, The chasunoh is ready, but the invited ones were not worthy. 9 Therefore, go to the intersections of the streets, and, whoever you find, invite as muzmanim *(guests)* to the chasunoh. 10 And having gone out to the highways, those ministers congregated everyone they found, rah and tov, and the chasunoh was filled with muzmanim *(guests)*.

11 And the Melech, having entered to see the ones sitting bimesibba

דער חתונה ! ה זיי אבער האבן זיך דערפון
derfun zich hoben ober zei chasene der
about this themselves have however they wedding the

גארנישט געמאכט, נאר זענען געגאנגען, איינער אין זיין פעלד
feld zain in einer gegangen zenen nor gemacht gornisht
field his in one go did only made nothing

אריין, און אן אנדערער צו זיין מסחר ; ו און די איבריקע
ibrike di un mischar zain tsu anderer an un arain
remaining those and business his to another an and into

האבן געכאפט זיינע קנעכט , זיי מיאוס באהאנדלט און געטייט.
geteit un bahandlt mies zei knecht zaine gechapt hoben
killed and treated ugly they servants his seized have

ז און דער קעניג איז צארנדיק געווארן ; און האט געשיקט זיינע
zaine geshikt hot un gevoren tsorendik iz kenig der un
his sent has and become furious is king the and

חיילות , און אומגעברענגט יענע רוצחים , און זייער שטאט
shtot zeier un rotschim yene umgebrengt un chayoles
city their and murderers those killed and armies

פארברענט . ח דאן זאגט ער צו זיינע קנעכט : די חתונה
chasene di knecht zaine tsu er zogt dan farbrent
wedding the servants his to he says then he did burn down

איז גרייט , די פארבעטענע אבער זענען עס נישט ווערט
vert nisht es zenen ober farbetene di greit iz
worthy not it are however invited the prepared is

געווען. ט גייט זשע אהין אויף די גאסן , וואו די וועגן שיידן
sheiden vegen di vu gasn di oif ahin zhe geit geven
part ways the where streets the on here then go were

זיך , און וויפל איר וועט געפינען, זאלט איר פארבעטן
farbeten ir zolt gefinen vet ir vifel un zich
invite you shall find will you as many as and themselves

אויף דער חתונה . י און יענע קנעכט זענען ארויסגעגאנגען
aroisgegangen zenen knecht yene un chasene der oif
go out did servants those and wedding the on

אויף די גאסן , און האבן איינגעזאמלט אלע, וועמען זיי האבן
hoben zei vemen ale aingezamlt hoben un gasn di oif
have they whom all gathered have and streets the on

געפונען, סיי שלעכטע סיי גוטע, און דער חתונה זאל איז פול
ful iz zol chasene der un gute sai shlechte sai gefunen
full be shall wedding the and good and bad both found

געווארן מיט געסט . יא נאר ווען דער קעניג איז אריינגעקומען
araingekumen iz kenig der ven nor gest mit gevoren
come in is king the when but guests with become

(reclining at tish), spotted
there a man lacking
the attire proper for
the chasunoh. 12 And
the Melech says to him,
Chaver, how did you get in
here, not having the attire
proper for the chasunoh?
But the man had nothing
to say. 13 Then the King
said to the servants, Bind
him feet and hands and
expel him into the outer
choshech, where there will
be weeping and grinding
of teeth. 14 For the invited
ones are many, but the
nivcharim *(chosen ones)* are
few.

15 Then, having
departed, the Perushim
took counsel together so
that they might entrap
Yehoshua in his own
words. 16 And they
are sending to Rebbe,
Melech HaMoshiach
their talmidim with the
Herodians, saying, Rabbi,
we know that you are an
ehrliche Yid *(a good Jew)*
and of the Derech Hashem
you give Divrei Torah in
Emes, and you show no

געזען די געסט , האט ער דערזען דארטן א מענטשן, וואס
vos mentshn a dorten derzen er hot gest di gezen
who man a there caught sight of he has guests the seen

איז נישט געווען אנגעטאן אין א חתונה מלבוש ; יב און ער זאגט צו
tsu zogt er un malbesh chasene a in ongeton geven nisht iz
to says he and garment wedding a in dressed was not is

אים: פריינד, וויאזוי ביסטו אריינגעקומען אהער, נישט האבנדיק קיין
kein hobendik nisht aher araingekumen bistu viazoi fraind im
any having not here come in you are how friend him

חתונה מלבוש ? און ער איז געבליבן שטום . יג דעמאלט
demolt shtum gebliben iz er un malbesh chasene
then unable to speak remain is he and garment wedding

האט דער קעניג געזאגט צו די באדינער: בינדט אים הענט און
un hent im bindt badiner di tsu gezogt kenig der hot
and hands him bind servants the to said king the has

פיס, אוןווארפט אים ארויס אין דער אויסערסטער פינצטערניש!
fintsternish oiserster der in arois im varft un fis
darkness outer the in out him throw and feet

דארט וועט זיין דאס קלאגן און קריצן מיט די ציין .
tsein di mit kritsen un klogen dos zain vet dort
teeth the with gnashing and weeping the be will there

יד מחמת א סך זענען גערופן, ווייניקע אבער אויסדערוויילט.
oisderveilt ober veinike gerufen zenen sach a machmas
chosen however a few called are many a because

טו דעמאלט זענען די פרושים געגאנגען, און האבן זיך
zich hoben un gegangen Perushim di zenen demolt
themselves have and go Pharisees the are then

געהאלטן אן עצה , ווי אזוי זיי זאלן אים פאנגען
fangen im zolen zei azoi vi eitse an gehalten
capture him should they in this way than counsel an held

מיט א ווארט. טז און זיי שיקן צו אים זייערע תלמידים מיט
mit talmidim zeiere im tsu shiken zei un vort a mit
with disciples their him to send they and word a with

הורדוסנס לייט , אזוי צו זאגן : רבי , מיר ווייסן, אז דו
du az veisen mir Rebbe zogen tsu azoi lait Hordosns
you that know we Rebbe say to so people Herod's

ביסט ווארהאפטיק, און אז דו לערנסט באמת דעם וועג פון
fun veg dem be'emes lernst du az un vorhaftik bist
of way the in truth teach you that and truthful are

ה׳ , און פרעגסט נישט נאך קיינעם ; מחמת דו
du machmas keinem noch nisht fregst un Hashem
you because anyone after not shows deference and Hashem

deference to flesh, for you are impartial toward Bnei Adam. 17 Therefore, tell us what to you seems right: is it mutar *(permissible)* to pay poll tax to Caesar or not? 18 But he, having known their rah *(evil)*, said to them, Why do you test me, tzevuim? 19 Show me the coin of the poll tax. And they brought to Rebbe, Melech HaMoshiach a denarius. 20 And Rebbe, Melech HaMoshiach says to them, Whose image is this and whose title? 21 They say to him, Caesar's. Then Rebbe, Melech HaMoshiach says to them, Give, therefore, unto Caesar the things of Caesar, and the things of Hashem, give unto Hashem. 22 And having heard this, they were amazed and, having left Rebbe, Melech HaMoshiach, they went away.

23 On that day some Tzedukim *(Sadducees)* who say there is no Techiyas HaMesim approached Rebbe, Melech HaMoshiach. And they

ביסט נישט נושא פנים קיין מענטשן. יז זאג זשע אונדז, וואס
vos undz zhe zog mentshn kein ponem noisa nisht bist
what us then tell people any faces favoring not are

מיינסטו : מעג מען געבן דעם קיסר מס, אדער נישט?
nisht oder mas Caesar dem geben men meg meinstu
not or tax emperor the give one permitted you think

יח יהושע / ישוע האט אבער פארשטאנען זייער בייזוויליקייט,
beizvilikeit zeier farshtanen ober hot Yeshua Yehoshua
malice their understood however has Yeshua Yehoshua

און האט געזאגט: וואס פרואווט איר מיך אויס, צבועקעס ?
tsvuakes ois mich ir pruvt vos gezogt hot un
hypocrites out me you putting to test why said has and

יט ווייזט מיר די מטבע פון מס! און זיי האבן אים געברענגט א
a gebrengt im hoben zei un mas fun matbeie di mir vaizt
a brought him have they and tax of coin the me show

דינר . כ און ער זאגט צו זיי : וועמעס איז דאס בילד און די
di un bild dos iz vemes zei tsu zogt er un dinar
the and image the is whose them to said he and denarius

אויפשריפט? כא זאגן זיי ; דעם קיסרס . זאגט ער דעמאלט צו
tsu demolt er zogt Caesars dem zei zogen oifshrift
to then he says emperor's the they say title

זיי : גיט זשע אפ דעם קיסר , וואס איז דעם קיסרס ; און
un Caesars dem iz vos Caesar dem op zhe git zei
and Caesar's the is what Caesar the back then give them

צו ה׳ , וואס עס געהערט צו ה׳ ! כב און ווען זיי
zei ven un Hashem tsu gehert es vos Hashem tsu
they when and Hashem to belonging is what Hashem to

האבן דאס געהערט, האבן זיי זיך געוואונדערט, האבן
hoben gevundert zich zei hoben gehert dos hoben
have amazed themselves they were heard this have

אים פארלאזט, און זענען אוועקגעגאנגען.
avekgegangen zenen un farlozt im
went away are and left him

כג אין יענעם טאג זענען געקומען צו אים צדוקים , וואס זאגן ,
zogen vos Tsedukim im tsu gekumen zenen tog yenem in
say who Sadducees him to come are day that in

אז עס איז נישטא קיין תחית המתים , און
un hameysim techiyas kein nishto iz es az
and the dead ones resurrection of any is no is there that

האבן אים געפרעגט, כד אזוי צו זאגן : רבי , משה האט געזאגט:
gezogt hot Moshe Rebbe zogen tsu azoi gefregt im hoben
said has Moses Rebbe say to so asked him have

interrogated Rebbe, Melech HaMoshiach,
24 Saying, Rabbi, Moshe Rabbenu said that if someone dies, not having banim, his brother shall marry his isha *(wife)* to raise up zera *(seed)* for his brother.
25 Now there were among us shiva achim *(seven brothers)*, and the first, having married, died. And not having zera *(offspring)*, left his isha to his brother.
26 Likewise, also the second brother, and the third, up to the seventh.
27 And last of all, the isha died.
28 In the Techiyas HaMesim, therefore, she will be the wife of which of the seven? For all had her.

29 And Rebbe, Melech HaMoshiach said in reply to them, You are in error, not having known the Kitvei Hakodesh or the gevurat Hashem *(power of G-d)*.
30 For in the Techiyas HaMesim they neither marry nor are given in marriage, but are like the malachim in Shomayim.
31 But concerning the Techiyas HaMesim, have you not read the

ווען עמיצער וועט שטארבן, נישט האבנדיק קיין קינדער , זאל
zol kinder kein hobendik nisht shtarben vet emitser ven
shall children any having not die will someone when

זיין ברודער מיבם-זיין זיין ווייב, און אויפשטעלן זאמען צו
tsu zomen oifshtelen un vaib zain meyabem zain bruder zain
for seeds raise up and wife his meyabem zain brother his

זיין ברודער. כה און ביי אונדז זענען געווען זיבן ברידער .
brider ziben geven zenen undz bai un bruder zain
brothers seven was are us among and brother his

און דער ערשטער האט חתונה געהאט און איז געשטארבן, און
un geshtorben iz un gehat chasene hot ershter der un
and died is and had marry has first the and

וויל ער האט נישט געהאט קיין זאמען, האט ער איבערגעלאזט
ibergelozt er hot zomen kein gehat nisht hot er vail
leave he has seeds any had not has he because

זיין ווייב צו זיין ברודער. כו דעסגלייכן אויך דער אנדערער און
un anderer der oich desglaichen bruder zain tsu vaib zain
and next the also likewise brother his to wife his

דער דריטער, ביז צום זיבעטן . כז צולעצט, נאך אלע, איז די
di iz ale noch tsuletst zibetn tsum biz driter der
the is all after lastly seventh to the until third the

פרוי געשטארבן. כח דעריבער , ביי תחית המתים ,
hameysim techiyas bai deriber geshtorben froi
the dead ones resurrection of at therefore died wife

וועמעס ווייב פון די זיבן וועט זי זיין? מחמת אלע האבן זי
zi hoben ale machmas zain zi vet ziben di fun vaib vemes
her did all because be she will seven the of wife whose

דאך געהאט. כט יהושע / ישוע אבער האט ענטפערנדיק
entferendik hot ober Yeshua Yehoshua gehat doch
answering has however Yeshua Yehoshua have after all

צו זיי געזאגט: איר בלאנדזשעט, וויל איר קענט נישט די
di nisht kent ir vail blandzhet ir gezogt zei tsu
the neither know you because wrong you said them to

כתבי (הקודש), און אויך נישט די קראפט פון ה׳ .
Hashem fun kraft di nisht oich un Hakoidesh Kitvei
Hashem of power the not also and the Holy scriptures

ל מחמת ביי תחית המתים נישט מען האט
hot men nisht hameysim techiyas bai machmas
have one not the dead ones resurrection of in because

חתונה , נישט מען מאכט חתונה, נאר מען איז ווי מלאכים אין
in malochim vi iz men nor chasene macht men nisht chasene
in angels like is one but marry makes one not marriage

thing spoken to you by Hashem, saying, 32 ANOCHI ELOHEI AVRAHAM ELOHEI YITZCHAK VEELOHEI Ya'akov *(I am the G-d of Avraham, the G-d of Yitzchak, and the G-d of Ya'akov)*? Hashem is not the G-d of the Mesim *(dead ones)* but the G-d of the Chayyim *(living)*. 33 And having heard this, the multitudes were amazed at Moshiach's torah *(teaching)*.

הימל . [לא] און וואס שייך תחית המתים ,
himel un vos shaich techiyas hameysim
heaven and what concerning of resurrection the dead ones

האט איר דען נישט געלייענט, וואס עס איז געזאגט געווארן
hot ir den nisht geleient vos es iz gezogt gevoren
have you then not read what there is said become

צו אייך פון ה׳ , אזוי צו זאגן : [לב] איך בין דער ג-ט פון
tsu aich fun Hashem azoi tsu zogen ich bin der G-t fun
to you from Hashem so to say I am the G-d of

אברהם , און דער ג-ט פון יצחק , און דער ג-ט פון יעקב ? ער
Avraham un der G-t fun Yitschak un der G-t fun Yaakov er
Abraham and the G-d of Isaac and the G-d of Jacob he

איז נישט דער ג-ט פון טויטע , נאר פון לעבעדיקע .
iz nisht der G-t fun toite nor fun lebedike
is not the G-d of the dead ones but of the living ones

[לג] און ווי די המונים מענטשן האבן דאס געהערט, האבן זיי
un vi di hamonim mentshn hoben dos gehert hoben zei
and as the of crowds people have this heard were they

געשטוינט איבער זיין תורה .
geshtoint iber zain toire
astounded over his teaching

34 But the Perushim, having heard that he silenced the Tzedukim, assembled together, 35 And one of them, a Baal Torah *(learned Torah scholar, a Ben Torah)*, tried to trip up Rebbe, Melech HaMoshiach with a she'elah *(question)*: 36 Rabbi, which mitzvah is gedolah *(great)* in the Torah? 37 And Rebbe, Melech HaMoshiach gave this teshuva *(answer)* to the Baal Torah, V'AHAVTAH ES ADONOI ELOHEICHA B'CHOL LEVAVCHA

[לד] און ווען די פרושים האבן געהערט, אז ער האט די
un ven di Perushim hoben gehert az er hot di
and when the Pharisees have heard that he has the

צדוקים פארשטאפט דאס מויל , האבן זיי זיך
Tsedukim farshtopt dos moil hoben zei zich
Sadducees stopped the mouth have they themselves

פארזאמלט; [לה] און איינער פון זיי , א תלמיד חכם , האט
farzamlt un einer fun zei a talmid chochem hot
gathered and one of them a disciple of wisdom has

אים אויסגעפרואווט און געפרעגט: [לו] רבי , וועלכע מצווה
im oisgepruvt un gefregt Rebbe velche mitsve
him put to the test and asked Rebbe which commandment

איז די גרעסטע אין דער תורה ? [לז] און ער האט צו אים געזאגט:
iz di greste in der toire un er hot tsu im gezogt
is the greatest in the Torah and he has to him said

דו זאלסט ליב האבן דעם האר דיין ג-ט פון דיין גאנצן
du zolst lib hoben dem Har dain G-t fun dain gantsn
you you shall love have the L-rd your G-d from your whole

הארצן, און מיט דיין גאנצער נשמה , און מיט דיין גאנצן
hartsn un mit dain gantser neshome un mit dain gantsn
heart and with your whole soul and with your whole

UVECHOL NAFSHECHA UVECHOL MODECHA *(And thou shalt love the L-rd thy G-d with all thy heart and with all thy soul and with all thy might).* 38 This is the gedolah and rishonah mitzvah. 39 And the second mitzvah is like it: V'AHAVTA L'REACHA KAMOCHA *(And thou shalt love thy neighbor as thyself).* 40 On these two mitzvot hang the entire Torah and the Neviim.

41 And, the Perushim, having been assembled, Rebbe, Melech HaMoshiach confronted with this she'elah, 42 Saying, What do you think concerning the Rebbe, Melech HaMoshiach? Whose Ben is he? The Perushim gave this teshuva *(answer)* to him: Ben Dovid. 43 Moshiach says to them, How then can Dovid, in the Ruach Hakodesh, call Rebbe, Melech HaMoshiach Adon? ...saying 44 NEUM HASHEM LADONI, SHEV LIMINI AD ASHIT OYVECHA HADOM LERAGLECHA *(Utterance of Hashem to my L-rd, Sit at*

פארשטאנד . (דברים ו, ה.) [לח] דאס איז די גרעסטע
greste di iz dos h u Devarim farshtand
greatest the is the 5 6 Deuteronomy understanding

און די ערשטע מצווה . [לט] אן אנדערע, וואס איז
iz vos andere an mitsve ershte di un
is which other an commandment first the and

גלייך צו דער , איז: דו זאלסט ליב האבן דיין חבר ,
chaver dain hoben lib zolst du iz der tsu glaich
neighbor your have love should you is this one to like

ווי דיך אליין . (ויקרא יט, יח.) [מ] אויף די דאזיקע צוויי
tsvei dozike di oif ih it Vayikra alein dich vi
two these the on 15 19 Leviticus yourself you as

מצוות הענגט די גאנצע תורה, און די נביאים .
neviim di un toire gantse di hengt mitsvos
prophets the and Torah whole the hang commandments

[מא] און בשעת די פרושים האבן זיך פארזאמלט, האט
hot farzamlt zich hoben Perushim di beshas un
has gathered themselves have Pharisees the while and

יהושע / ישוע זיי געשטעלט א קשיא , [מב] אזוי צו זאגן :
zogen tsu azoi kashie a geshtelt zei Yeshua Yehoshua
say to so question a stood them Yeshua Yehoshua

וואס דענקט איר וועגן דעם משיח ? וועמעס זון איז ער? זאגן
zogen er iz zun vemes Moshiach dem vegen ir denkt vos
say he is son whose Moshiach the about you think what

זיי צו אים דודס . [מג] זאגט ער צו זיי : ווי אזוי זשע
zhe azoi vi zei tsu er zogt Dovids im tsu zei
then in this way than them to he says Dovid's him to they

רופט אים דוד דורך דעם רוח (הקודש) האר, ווען ער
er ven Har HaKoidesh Ruach dem durch Dovid im ruft
he when L-rd the Holy Spirit the through David him calls

זאגט:
zogt
says

[מד] דער האר האט געזאגט צו מיין האר:
Har main tsu gezogt hot Har der
L-rd my to said has L-rd the

זעץ דיך אויף מיין רעכטער זייט,
zait rechter main oif dich zets
side right my on you sit

My right hand until I make your enemies a footstool for your feet). 45 Therefore, if Dovid calls him Adon, how is Rebbe, Melech HaMoshiach [merely] Ben Dovid? 46 And no one was able to give an answer to him, nor did anyone dare to pose another she'elah *(question)* to Rebbe, Melech HaMoshiach from that day on.

ביז איך וועל אנידערלייגן דיינע פיינט
faint daine aniderleigen vel ich biz
enemies your put down will I until

ווי א פוסבענקעלע פאר דיינע פיס?
fis daine far fusbenkele a vi
feet your for footstool a as

(תהלים קי, א.)
a ki Tehilim
1 110 Psalms

[מה] און ווען דוד רופט אים האר, ווי אזוי זשע איז
iz zhe azoi vi Har im ruft Dovid ven un
is then in this way than L-rd him calls David when and

ער זיין זון? [מו] און קיינער האט אים נישט געקענט ענטפערן קיין
kein entferen gekent nisht im hot keiner un zun zain er
any to answer be able not him has no one and son his he

ווארט. און עס האט זיך שוין קיינער אויך מער נישט
nisht mer oich keiner shoin zich hot es un vort
not more also no one now themselves have it and word

אונטערגעשטעלט פון יענעם טאג אָן אים עפעס צו
tsu epes im on tog yenem fun untergeshtelt
to something him onwards day that from dare

פרעגן.
fregen
ask

23

23 Then Rebbe Melech HaMoshiach spoke to the multitudes and to his Talmidim, 2 Saying, Upon the Kisei Moshe *(Chair of Moses)* sit the Sofrim and the Perushim. 3 Therefore, everything whatever they may tell you, be frum and be shomer, but according to their ma'asim *(works)* do not be shomer, for they do not practice what they preach. 4 And they tie up

כג דעמאלט האט יהושע / ישוע גערעדט צו די המונים
hamonim di tsu geredt Yeshua Yehoshua hot demolt
crowds of the to spoken Yeshua Yehoshua has then

מענטשן און צו זיינע תלמידים, [ב] אזוי צו זאגן: די סופרים
sofrim di zogen tsu azoi talmidim zaine tsu un mentshn
scribes the say to so disciples his to and people

און די פרושים האבן זיך אנידערגעזעצט אויף משהס
Moshes oif anidergezetst zich hoben Perushim di un
Moses' on sat down themselves have Pharisees the and

שטול. [ג] דעריבער אלץ, וואס זיי וועלן אייך זאגן, זאלט איר טאן
ton ir zolt zogen aich velen zei vos alts deriber shtul
do you shall say you will they what all therefore seat

און אפהיטן; טוט אבער נישט לויט זייערע מעשים;
maisim zeiere loit nisht ober tut ophiten un
deeds their according to not however do observe and

מחמת זיי זאגן, און טאן נישט. [ד] זיי בינדן שווערע לאסטן
lastn shvere binden zei nisht ton un zogen zei machmas
burdens heavy bind they not do and say they because

heavy loads, hard to bear, and they place them upon the shoulders of men, but they, with so much as a finger, are not willing to lift the oppressive burdens. 5 And all their ma'asei hamitzvot *(works of the commandments)* they do in order to be seen by Bnei Adam, for they broaden their tefillin and lengthen their tzitziyot, 6 and they love the places of honor at the seudot *(banquet dinners)*, and the shuls, 7 And the Birkat Shalom greetings in the market places, and to be called by Bnei Adam, Rebbe. 8 But you are not to have pretentious titles like Rebbe, for One is your Rebbe, and all of you are Achim b'Moshiach. 9 And do not refer to anyone in the Olam Hazeh as your Abba, for One is your Av sh'ba'Shomayim. 10 Neither be called Moreinu, for One is your Moreh *(teacher)* the Rebbe, Melech HaMoshiach. 11 And the greatest among you will be your eved mesharet *(servant, minister)*. 12 But whoever will lift up himself will be humbled, and whoever

און לייגן זיי אויף מענטשנס שולטערן ; אליין אבער
ober alein shultern mentshns oif zei leigen un
however themselves shoulders man's on them put and

ווילן זיי די דאזיקע אפילו מיט דעם פינגער נישט אנרירן.
onriren nisht finger dem mit afile dozike di zei vilen
touch not finger the with even these the they the will

ה און אלע זייערע מעשים טאן זיי , כדי פון לייטן געזען צו
tsu gezen laitn fun kedei zei ton maisim zeiere ale un
to seen people of so that they do deeds their all and

ווערן. מחמת זיי מאכן ברייט זייערע תפילין, און לאנג די
di lang un tefillin zeiere breit machen zei machmas veren
the long and tefillin their wide make they because to be

ציצית , ו און האבן ליב דאס ארט אויבנאן אויף סעודות, און
un sudus oif oibnon ort dos lib hoben un tsitsiyot
and feasts on at the head seats the love have and tzitziyot

די ערשטע ערטער אין שול , ז און דאס שלום אפגעבן
opgeben sholem dos un shul in erter ershte di
greetings peace the and synagogue in seats first the

אויף די מערקפלעצער, און פון לייטן גערופן צו ווערן רבי !
Rebbe veren tsu gerufen laitn fun un merkpletser di oif
Rebbe to be to called people from and marketplaces the on

ח איר אבער זאלט זיך נישט רופן רבי , מחמת
machmas Rebbe rufen nisht zich zolt ober ir
because Rebbe call not yourselves shall however you

איינער איז אייער רבי , און איר אלע זענט ברידער . ט און רופט
ruft un brider zent ale ir un Rebbe eier iz einer
call and brothers are all you and Rebbe your is one

נישט קיינעם אויף דער ערד אייער פאטער; מחמת איינער איז
iz einer machmas Foter eier erd der oif keinem nisht
is one because Father your earth the on anyone not

אייער פאטער, וואס איז אין הימל . י איר זאלט זיך אויך
oich zich zolt ir himel in iz vos Foter eier
also yourselves shall you heaven in is who Father your

נישט רופן מדריכים ; ווייל איינער איז אייער מדריך , דער
der madrich eier iz einer vail madrichim rufen nisht
the guide your is one because guides call not

משיח . יא דער גרעסטער צווישן אייך זאל זיין אייער משרת .
meshores eier zain zol aich tsvishen grester der Moshiach
servant your his shall you among greatest the Moshiach

יב און ווער עס וועט זיך אליין דערהייבן , דער וועט
vet der derheibn alein zich vet es ver un
will this one to raise up alone himself will it who and

will humble himself will be
lifted up.
13 But oy to you, Sofrim
and Perushim, tzevuim
(hypocrites), for in front of
Bnei Adam you shut the
Malchut HaShomayim. You
do not go in yourselves,
and the ones entering,
you do not permit to
enter. 14 Oy to you, Sofrim
and Perushim, tzevuim!
You devour the batim of
almanot and for the sake
of chashuve *(importance)*
appearance you make long
tefillot; therefore your
gezar din *(verdict)* will
be more severe. 15 Oy to
you, Sofrim and Perushim,
tzevuim. You travel over
the sea and the dry land for
the giyyur *(proselytization)*
of one proselyte; then,
when he becomes one, you
make him twice as much a
son of Gehinnom as you.
16 Oy to you, morei
derech ivrim *(blind
guides)*, the, ones saying,
Whoever swears by the
Beis Hamikdash, it is
a worthless shevuah
(oath): but whoever
swears by the gold of
the Beis Hamikdash, he
is obligated. 17 Ivrim!

דערנידעריקט ווערן; און ווער עס וועט זיך אליין דערנידעריקן,
dernideriken alein zich vet es ver un veren derniderikt
lower alone self will it who and to be humbled

דער וועט דערהייבט ווערן. יג ווי איז אבער צו אייך, סופרים
sofrim aich tsu ober iz vei veren derheibt vet der
Scribes you to however is woe to be raises up will this one

און פרושים , צבועקעס ! אז איר פארשליסט דאס מלכות
Malchus dos farshlist ir az tsvuakes Perushim un
kingdom of the locks up you that hypocrites Pharisees and

השמים פאר די מענטשן. ווארום איר גייט נישט אריין , און
un arain nisht geit ir vorem mentshn di far HaShomaiem
and inside not go you because people the for heaven

די אריינקומענדיקע לאזט איר נישט אריינגיין. יד(ווי איז צו
tsu iz vei araingein nisht ir lozt arainkumendike di
to is woe go in not you allow entering those

אייך, סופרים און פרושים , צבועקעס ! אז איר שלינגט איין
ein shlingt ir az tsvuakes Perushim un sofrim aich
one swallow you that hypocrites Pharisees and Scribes you

די הייזער פון די אלמנות, און פאר אן אויסרייד דאוונט איר
ir davent oisreid an far un almones di fun haizer di
you daven pretext an for and widows the of houses the

לאנג. דערפאר וועט איר באקומען א הארבער משפט .)
mishpot harber a bakumen ir vet derfar lang
judgment greater a received you will therefore long

טו ווי איז צו אייך, סופרים און פרושים , צבועקעס ! אז
az tsvuakes Perushim un sofrim aich tsu iz vei
that hypocrites Pharisees and Scribes you to is woe

איר פארט ארום איבער ים און יבשה , כדי צו
tsu kedei yaboshe un yam iber arum port ir
to in order that land and sea over around travel you

מאכן א גר; און ווען ער ווערט עס שוין , מאכט איר אים
im ir macht shoin es vert er ven un ger a machen
him you make at last one becomes he when and ger a make

פאר א בן גיהנום טאפלט מער ווי איר זענט אליין .
alein zent ir vi mer topelt Gehinnom ben a far
yourself are you than more twice Gehinnom son of a to be

טז ווי איז צו אייך, בלינדע מנהיגים , וואס זאגן : ווער עס
es ver zogen vos manhigim blinde aich tsu iz vei
it whoever say who leaders the blind you to is woe

שווערטביים היכל , איז עס גארנישט; אבער ווער עס שווערט
shvert es ver ober gornisht es iz Heichal baim shvert
swear it who however nothing it is Heikhal by the swear

(*blind ones*), for which is greater, the gold or the Beis Hamikdash which gives the gold its kedushah (*holiness, sanctity*)? 18 And whoever swears by the Mizbeach (*altar*), it is worthless; but whoever swears by the korban upon it, he is obligated. 19 Ivrim, blind ones, for which is greater, the korban or Mizbeach which gives the korban its kedushah (*holiness, sanctity*)? 20 Therefore, the one having sworn by the Mizbeach swears by it and everything upon it. 21 And the one having sworn by the Beis Hamikdash swears by it and by everything indwelling it. 22 And the one having sworn by Shomayim swears by the kes malchut of Hashem and by the One sitting upon the kes malchut.

ביים גאלד פון היכל , דער איז חייב . יז איר נאראנים און
un naronem ir chayev iz der Heichal fun gold baim
and fools you liable is this one temple of gold by the

בלינדע ; מחמת וואס איז גרעסער, דאס גאלד אדער דער
der oder gold dos greser iz vos machmas blinde
the or gold the greater is what because blind men

היכל , וואס הייליקט דאס גאלד? יח און : ווער עס שווערט
shvert es ver un gold dos heilikt vos Heichal
swears it who and gold the makes sacred which Heikhal

ביים מזבח , דאס איז גארנישט; ווער אבער עס שווערט
shvert es ober ver gornisht iz dos mizbeyech baim
swear it however who nothing is this altar by the

ביים קרבן , וואס ליגט דערויף , דער איז חייב . יט איר
ir chayev iz der deroif ligt vos korben baim
you liable is this one thereon lies which sacrifice by the

בלינדע ! מחמת וואס איז גרעסער, דאס קרבן אדער דער
der oder korben dos greser iz vos machmas blinde
the or sacrifice the greater is what because blind men

מזבח , וואס הייליקט דאס קרבן ? כ דעריבער ווער
ver deriber korben dos heilikt vos mizbeyech
who therefore sacrifice the makes sacred who altar

עס שווערט ביים מזבח , דער שווערט ביי אים און ביי
bai un im bai shvert der mizbeyech baim shvert es
by and it by swears this one altar by the swears it

אלעם, וואס איז אויף אים. כא און ווער עס שווערט ביים היכל ,
Heichal baim shvert es ver un im oif iz vos alem
Heikhal by the swears it who and it on is which all

דער שווערט ביי אים, און ביי דעם, וואס וואוינט דרינען. כב און
un drinen voint vos dem bai un im bai shvert der
and inside dwells which the by and it by swears this one

ווער עס שווערט ביים הימל , דער שווערט ביי ה׳ס
Hashems bai shvert der himel baim shvert es ver
Hashem's by swears this one heaven by the swears it who

כסא הכבוד און ביי דעם, וואס זיצט דערויף .
deroif zitst vos dem bai un hakoved kisei
thereon seated which that by and of glory throne of

23 Oy to you, Sofrim and Perushim, tzevuim, for you give maasros (*tithe*) of

כג וויי איז צו אייך, סופרים און פרושים , צבועקעס ! אז
az tsvuakes Perushim un sofrim aich tsu iz vei
that hypocrites Pharisees and Scribes you to is woe

איר גיט אפ מעשר פון דער מיענטע און דעם דיל און דעם
dem un dil dem un miente der fun maiser op git ir
the and dill the and mint the of tithe back give you

mint and dill and cumin, and you have neglected the matters of the Torah of greater consequence: mishpat, chesed, and emunah. These things it was necessary to do and those not to neglect. 24 Morei derech ivrim *(blind guides)*, the ones that strain out a gnat and swallow a camel.

קימל , און פארנאכלעסיקט די שווערערע זאכן פון דער
der fun zachn shverere di farnachlesikt un kimel
the of things more difficult the ignored and cumin

תורה : דאס משפט און דעם חסד און די אמונה! די דאזיקע
dozike di emune di un chesed dem un mishpot dos toire
these the faith the and mercy the and judgment the Torah

זאכן האט איר געדארפט טאן, און יענע נישט פארנאכלעסיקן.
farnachlesiken nisht yene un ton gedarft ir hot zachn
neglecting not those and do needed you have things

כד איר בלינדע פירער, וואס זייען דורך די מוק , און שלינגען
shlingen un muk di durch zaien vos firer blinde ir
swallow and gnat the out filter who guide the blind you

אראפ דאס קעמל.
kemel dos arop
camel the down

25 Oy to you, Sofrim and Perushim, tzevuim, you cleanse the outside of the kos *(cup)* and the dish, but inside they are full of chamdanut *(greed)* and taavanut *(lust)*. 26 Blind Parush, first cleanse the inside of the kos, that perhaps also the outside may become clean.

כה ווי איז צו אייך, סופרים און פרושים , צבועקעס ! אז
az tsvuakes Perushim un sofrim aich tsu iz vei
that hypocrites Pharisees and Scribes you to is woe

איר מאכט ריין דאס אויסנווייניקסטע פון דעם בעכער און דער
der un becher dem fun oisenveinikste dos rein macht ir
the and goblet the of outside the clean make you

שיסל, פון אינעווייניק אבער זענען זיי פול מיט גזלה
gzeile mit ful zei zenen ober ineveinik fun shisel
robbery with full they are however inside of bowl

און נישט איינגעהאלטנקייט. כו דו בלינדער פרוש , רייניק
reinik Parush blinder du aingehaltenkeit nisht un
cleanse pharisee blind man you self-control not and

קודם כל דאס אינעווייניקסטע פון דעם בעכער, כדי אויך דאס
dos oich kedei becher dem fun ineveinikste dos kol koidem
the also so that goblet the of inside the all before

אויסנווייניקסטע זאל ווערן ריין .
rein veren zol oisenveinikste
clean to be shall the outside

27 Oy to you, Sofrim and Perushim, tzevuim, for you are like kevarim *(graves)* having been whitewashed, which on the outside indeed

כז ווי איז צו אייך, סופרים און פרושים , צבועקעס ! אז
az tsvuakes Perushim un sofrim aich tsu iz vei
that hypocrites Pharisees and Scribes you to is woe

איר זענט גלייך צו געקאלעכטע קברים, וואס פון
fun vos kvorim gekalechte tsu glaich zent ir
from which graves chalk white washed to like are you

אויסנווייניק זען זיי אויס שיין , פון אינעווייניק אבער
ober ineveinik fun shein ois zei zen oisenveinik
however inside from beautiful out they see the outside

appear ois vaist *(ostensibly)* shein *(beautiful)*, but on the inside are full of the unclean bones of the mesim *(dead ones)* and every trayfnyak.
28 Thus on the outside you indeed appear tzaddikim *(righteous ones)* to Bnei Adam, but on the inside you are full of tzeviut *(hypocrisy)* and you are lawlessly against the Torah.

29 Oy to you, Sofrim and Perushim, tzevuim, for you build kevarim of the Neviim and decorate matsevot *(gravestones)* of the tzaddikim, 30 And you say, If we were in the yamim *(days)* of Avoteinu *(our Fathers)*, we would not have been shuttafim *(partners)* with them in the dahm haNeviim *(blood of the Prophets)*. 31 Therefore, you are edim *(witnesses)* against yourselves that you are the banim *(sons)* of the ratzchaniyot *(murderers)* of the Neviim. 32 And you fill up the measure of your Avot. 33 Snakes, you banim of nachashim, how can you escape the

זענען זיי פול מיט ביינער פון מתים , און יעדער אומריינקייט.
umreinkeit yeder un meisim fun beiner mit ful zei zenen
impurity every and the dead of bones with full they are

כח אָט אזוי ווייזט איר זיך ארויס פון דרויסן ווי צדיקים
tsadikim vi droisen fun arois zich ir vaizt azoi ot
righteous as toward from out self you appears so just

פאר די מענטשן, פון אינעווייניק אבער זענט איר פול מיט
mit ful ir zent ober ineveinik fun mentshn di far
with full you are however inside from people the for

צביעות און רשעות .
rishes un tsvies
wickedness and hypocrisy

כט ווי איז צו אייך, סופרים און פרושים , צבועקעס ! אז
az tsvuakes Perushim un sofrim aich tsu iz vei
that hypocrites Pharisees and Scribes you to is woe

איר בויט אויף די קברים פון די נביאים , און באצירט די
di batsirt un neviim di fun kvorim di oif boit ir
the decorate and prophets the of tombs the on build you

מצבות פון די צדיקים , ל און זאגט: אויב מיר וואלטן געלעבט
gelebt volten mir oib zogt un tsadikim di fun matseivos
lived would we if say and righteous the of gravestones

אין די טעג פון אונדזערע עלטערן, וואלטן מיר זיך נישט
nisht zich mir volten elteren undzere fun teg di in
not ourselves we would parents our of days the in

באטייליקט מיט זיי אין דעם בלוט פון די נביאים .
neviim di fun blut dem in zei mit bateilikt
prophets the of blood the in them with have participated

לא אזוי זענט איר עדות צו זיך אליין, אז איר זענט קינדער פון
fun kinder zent ir az alein zich tsu eides ir zent azoi
of children are you that alone self to witness you are so

די נביאים מערדער . לב און איר מאכט פול די מאס
mos di ful macht ir un merder neviim di
measure of the full make you and murderers prophets the

פון אייערע עלטערן! לג איר שלאנגען! גזע פון להכעיסניקעס!
lehachesnikes fun geze shlangen ir elteren eiere fun
vipers of brood snakes you parents your of

ווי אזוי וועט איר אנטרינען פון דעם משפט פון גיהנום ?
Gehinnom fun mishpot dem fun antrinen ir vet azoi vi
Gehinnom of judgment the from escape you will so than

Yom HaDin of Gehinnom?
34 For this reason hinei! I send to you Neviim and Chachamim and Sofrim, some of whom you will kill and some you will make talui al haetz *(being hanged on the Tree)* and some you will subject to the shot *(whip)* in your shuls, and you will drive them out from city to city, 35 So that upon you may come all the dahm naki *(innocent blood)* shed upon the earth from the blood of Hevel to the blood of Zecharyah son of Barachiah, whom you murdered between the Heikhal and the Mizbeach.
36 Omein, I say to you, that all these things will come upon this generation.

37 Yerushalayim, Yerushalayim, the ones that kill the Neviim and stone those having been sent to you! How often have I wanted to gather your yeladim, as a hen gathers her chickens under her wings, but you

לד דערפאר , זע , איך שיק צו אייך נביאים און חכמים , און
un chachomim un neviim aich tsu shik ich ze derfar
and wise men and prophets you to send I look therefore

סופרים; א טייל פון זיי וועט איר טייטן און לאזן אופהענגען אויף
oif oifhengen lozen un teiten ir vet zei fun teil a sofrim
on hanged up let and kill you will them of part a scribes

דער בוים; און א טייל פון זיי וועט איר שלאגן מיט ריטער
riter mit shlogen ir vet zei fun teil a un boim der
scourges with beat up you will them of part a and tree the

אין אייערע שולן , און פארפאלגן פון שטאט צו שטאט;
shtot tsu shtot fun farfolgen un shuln eiere in
city to city from persecute and synagogues your in

לה כדי עס זאל קומען אויף אייך דאס גאנצע רעכטפארטיקע
rechtfartike gantse dos aich oif kumen zol es kedei
righteous entire the you on to come shall it so that

בלוט , וואס איז פארגאסן געווארן אויף דער ערד , פון דעם
dem fun erd der oif gevoren fargosen iz vos blut
the from earth the on been shed is which blood

בלוט פון הבל דעם צדיק ביז צום בלוט פון זכריה
Zecharyah fun blut tsum biz tsadik dem Hevel fun blut
Zechariah of blood to the until righteous the Hevel of blood

בן ברכיה , וועמען איר האט געהרגעט צווישן דעם היכל
Heichal dem tsvishen geharget hot ir vemen Barachiah ben
Heikhal the between kill did you whom Berechiah son of

און דעם מזבח . לו באמת זאג איך אייך, דאס אלץ וועט קומען
kumen vet alts dos aich ich zog be'emes mizbeyech dem un
to come will all this you I say in truth altar the and

אויף דעם דאזיקן דור .
dor dozikn dem oif
generation this very the on

לז ירושלים , ירושלים , וואס הרגעסט די נביאים ,
neviim di hargest vos Yerushalayim Yerushalayim
prophets the kills which Yerushalayim Yerushalayim

און שטייניקסט די , וואס זענען געשיקט צו דיר! וויפל
vifel dir tsu geshikt zenen vos di shteinikst un
how many you to sent are who those stones and

מאל האב איך געוואלט איינזאמלען דיינע קינדער , ווי א הון
hun a vi kinder daine ainzamlen gevolt ich hob mol
hen a like children your gather wanted I have times

זאמלט איין אירע עופהלעך אונטער די פליגל, און איר האט
hot ir un fligel di unter eifelech ire ein zamlt
has you and wings the under chickens her together collect

were not willing! [38] Hinei! Look! KI LECHARBAH YIH'YEH HABEIT HAZEH *(for this House will become a ruin).* [39] For I say to you, by no means will you see me from now until you say, BARUCH HABAH B'SHEM ADONOI.

נישט געוואלט. [לח] זע , אייער הויז וועט אײך איבערגעלאזט ווערן
veren ibergelozt aich vet hoiz eier ze gevolt nisht
to be left you will house your look wanted not

פארוויסט. [לט] מחמת איך זאג אײך: פון איצט אָן וועט איר
ir vet on itst fun aich zog ich machmas farvist
you will without now from you tell I because desolate

מיך מער נישט זען, ביז איר וועט זאגן :
zogen vet ir biz zen nisht mer mich
say will you until see not more me

ברוך הבא בשם ה׳ !
Hashem beshem haba bruch
Hashem in the Name of is he who comes in blessed

24 And having exited from the Beis Hamikdash, Rebbe, Melech HaMoshiach departed, and his talmidim approached to show him the buildings of the Beis Hamikdash. [2] But he said in reply to them, Do you not see all these things? Omein, I say to you, by no means will be left here one stone upon another, for all will be demolished.

כד און יהושע / ישוע איז ארויסגעגאנגען פון בית
Beis fun aroisgegangen iz Yeshua Yehoshua un
Beis of went out is Yeshua Yehoshua and

המקדש , און איז אוועקגעגאנגען; און זיינע תלמידים
talmidim zaine un avekgegangen iz un HaMikdash
disciples his and went away is and HaMikdash

זענען צוגעגאנגען צו אים, כדי אים צו ווייזן די בנינים
binyonim di vaizen tsu im kedei im tsu tsugegangen zenen
buildings the to show to him so that him to went over are

פון בית המקדש . [ב] ער אבער האט ענטפערנדיק צו זיי
zei tsu entferendik hot ober er HaMikdash Beis fun
them to answering has however he HaMikdash Beis of

געזאגט: איר זעט דאס אלץ? באמת זאג איך אײך, עס וועט דא
do vet es aich ich zog be'emes alts dos zet ir gezogt
here will it you I tell in truth all this see you said

נישט איבערגעלאזט ווערן א שטיין אויף א שטיין, וואס וועט נישט
nisht vet vos shtein a oif shtein a veren ibergelozt nisht
not will which stone a on stone a to be be left not

אנידערגעריסן ווערן!
veren anidergerisen
to be thrown down

[3] And while Rebbe, Melech HaMoshiach was sitting upon the Mount of Olives, his talmidim approached him in a yechidus, saying, Tell

[ג] און ווען ער איז געזעסן אויפן הר הזיתים , זענען
zenen HaZeitim Har oifen gezesen iz er ven un
are Olives Mount of on the sat is he when and

זיינע תלמידים צוגעקומען צו אים, בשעת זיי זענען געווען אליין ,
alein geven zenen zei beshas im tsu tsugekumen talmidim zaine
alone was are they while him to come disciples his

און האבן געזאגט: זאג אונדז, ווען וועט דאס געשען , און
un geshen dos vet ven undz zog gezogt hoben un
and to happen this will when us tell said have and

us ad mosai *(how much
longer)*, when will these
things be and what about
the ot *(sign)* of the Bias
Moshiach, of your Coming,
and the Ketz HaOlam
Hazeh? 4 And Rebbe,
Melech HaMoshiach said
in reply to them, See to
it that someone does not
deceive you. 5 For many
will come in my Name,
saying, I am the Rebbe,
Melech HaMoshiach. And
they will deceive many.
6 But you are about to hear
about milchamot *(wars)*
and rumors of milchamot.
See to it that you are not
alarmed, for it is necessary
for this to happen, but
it is not yet HaKetz *(the
End)*. 7 For there will be an
intifada of ethnic group
against ethnic group, and
malchut against malchut.
There will be famines,
pestilences, earthquakes
in various places. 8 But all
these things are but the
beginning of the Chevlei.
9 Then they will hand
you over to tzoros and
they will kill you and
you will be hated by all
the ethnic groups on
account of the Name of me

וואס וועט זיין דאס אות פון דיין קומען , און פון דעם קץ פון
fun kets dem fun un kumen dain fun os dos zain vet vos
of end the of and coming your of sign the be will what

דער וועלט? ד און יהושע / ישוע האט ענטפערנדיק צו זיי
zei tsu entferendik hot Yeshua Yehoshua un velt der
them to answering has Yeshua Yehoshua and world the

געזאגט: זעט, אז קיינער זאל אייך נישט פארפירן! ה מחמת
machmas farfiren nisht aich zol keiner az zet gezogt
because mislead not you shall no one that see said

א סך וועלן קומען אין מיין נאמען, אזוי צו זאגן : איך בין
bin ich zogen tsu azoi nomen main in kumen velen sach a
am I say to so name my in to come will many a

דער משיח ; און פארפירן א סך . ו און איר וועט הערן פון
fun heren vet ir un sach a farfiren un Moshiach der
of hear will you and many a mislead and Moshiach the

מלחמות און שמועות פון מלחמות ; גיט אכטונג , דערשרעקט
dershrekt achtung git milchomes fun shmues un milchomes
frightened attention give wars of talks and wars

זיך נישט; מחמת דאס מוז געשען , נאר עס איז נאך נישט דער
der nisht noch iz es nor geshen muz dos machmas nisht zich
the not yet is it but happen must this because not self

קץ . ז מחמת א פאלק וועט זיך אויפהויבן קעגן א פאלק , און
un folk a kegen oifhoiben zich vet folk a machmas kets
and people a against rise up self will people a because end

א מלוכה קעגן א מלוכה ; און עס וועלן זיין הונגער נויטן
noitn hunger zain velen es un meluche a kegen meluche a
famines hunger be will it and kingdom a against kingdom a

און ערדציטערנישן אויף פארשיידענע ערטער. ח דאס אלץ אבער
ober alts dos erter farsheidene oif erdtsiternishn un
however all the places various on earthquakes and

איז דער אנהויב פון די ווייען. ט דעמאלט וועט מען אייך
aich men vet demolt veyen di fun onhoib der iz
you they will then woes the of beginning the is

איבערגעבן צו באדריקונג, און מען וועט אייך טייטן; און
un teiten aich vet men un badrikung tsu ibergeben
and kill you will they and affliction to they will hand over

איר וועט זיין געהאסט פון אלע פעלקער צוליב מיין נאמען.
nomen main tsulib felker ale fun gehast zain vet ir
name my on account of peoples all of hated be will you

י און דעמאלט וועלן א סך שטרויכלען, און פארראטן איינס דאס
dos eins farraten un shtroichlen sach a velen demolt un
the one betray and stumble many a will then and

(Rebbe, Melech HaMoshiach
Yehoshua, Yeshua). 10 And
then many will be led into
chet *(sin)*, and others they
will hand over, and they
will hate others. 11 And
many neviei sheker *(false*
prophets) will arise and
will deceive many. 12 And
because of the increased
mufkarut *(lawlessness,*
anarchy), the agape *(love)*
of many will become cold.
13 But the one having
endured to HaKetz *(the*
End), this one will receive
Yeshu'at Eloheinu. 14 And
this Besuras HaGeulah
of the Malchut will be
announced in kol haOlam
(all the world) as an edut to
all the Nations, and then
will come HaKetz *(the End)*.

15 Therefore, when
you see the SHIKUTS
MESHOMEM *(Abomination*
of Desolation), the thing
spoken through Daniel
HaNavi, having stood in
the Makom Kadosh (Holy
Place), — let the reader
understand! 16 — Then the
ones in Yehudah, let them
flee to the mountains.
17 The one upon the roof,
let him not come down to

אנדערע, און זיך האסן איינס דאס אנדערע. יא און עס
es un andere dos eins hasen zich un andere
there and other the one hate themselves and other

וועלן אויפשטיין פיל פאלשע נביאים , און פארפירן א סך .
sach a farfiren un neviim falshe fil oifshtein velen
many a mislead and prophets false many stand up will

יב און דורך דעם וואס אומגערעכטיקייט וועט זיך פארפילפאכן,
farfilfachen zich vet umgerechtikeit vos dem durch un
increase self will unrighteousness which is that by and

וועט די ליבע פון א סך זיך אפקילן. יג ווער אבער עס האלט
halt es ober ver opkilen zich sach a fun libe di vet
holds is however who cool off self many a of love the will

אויס ביז צום סוף, דער וועט געראטעוועט ווערן. יד און די
di un veren geratevet vet der sof tsum biz ois
the and to be saved will this one end to until out

דאזיקע גוטע בשורה פון דעם מלכות וועט אויסגערופן ווערן
veren oisgerufen vet Malchus dem fun Besoire Gute dozike
become proclaimed will kingdom the of News good these

אין דער גאנצער באוואוינטער וועלט, ווי אן עדות צו אלע פעלקער,
felker ale tsu eides an vi velt bavointer gantser der in
peoples all to witness a as world inhabited entire the in

און דעמאלט וועט קומען דער קץ .
kets der kumen vet demolt un
end the come will then and

טו דעריבער ווען איר זעט די אומווירדיקייט פון דער
der fun umvirdikeit di zet ir ven deriber
the of abomination the see you when therefore

פארוויסטונג, וואס איז געזאגט געווארן דורך דניאל
Daniel durch gevoren gezogt iz vos farvistung
Daniel by having become spoken was which desolation

הנביא , שטיין אויף דעם מקום קדוש —זאל דער לייענער
leiener der zol Kodesh Makom dem oif shtein hanovi
reader the let holy place the in stand the prophet

פארשטיין ! (דניאל יב, יא)— טז דעמאלט זאלן די , וואס זענען
zenen vos di zolen demolt yo ib Daniel farshtein
are who those let then 11 12 Daniel understand

אין יהודה , אנטלויפן צו די בערג ; יז דער , וואס איז
iz vos der berg di tsu antloifen Yehude in
is who this one mountains the to run away Yehudah in

carry away the things from his bais *(house)*. 18 And the one in the field, let him not turn back to get his kaftan. 19 But oy to the ones with child and the ones with nursing infants in those days. 20 But offer tefillos that your escape may not be in winter or on Shabbos. 21 For then will be Tzarah Gedolah *(Great Tribulation)* such as has not been from Reshit HaOlam *(Beginning of the World)* until now nor will it by any means happen again. 22 And if those days were not cut short, kol basar *(all flesh)* would not be saved. But, on account of the Kedoshim, the Bechirim *(Chosen Ones)*, those days will be cut short. 23 Then, if someone says to you, Hinei, here is the Rebbe, Melech HaMoshiach! Or, Hinei! Here! Do not have emunah *(faith)*. 24 For meshichei sheker *(false moshiachs)* will arise, and neviei sheker *(false prophets)*, and they will give otot gedolim *(great signs)* and moftim *(wonders)*, so as to deceive, if possible, even the Bechirim *(Chosen*

אויפן דאך, זאל נישט אראפגיין נעמען עפעס פון
fun epes nemen aropgein nisht zol doch oifen
from something to take descend not should roof on the

זיין הויז ; יח און דער , וואס איז אין פעלד, זאל זיך נישט
nisht zich zol feld in iz vos der un hoiz zain
not self shall field in is who this one and house his

אומקערן צוריק, צו נעמען זיין בגד . יט אבער ווי איז צו די
di tsu iz vei ober beged zain nemen tsu tsurik umkeren
the to is woe however cloak his take to back return

מעוברתדיקע און צו די אנזויגערינס אין יענע טעג ! כ און
un teg yene in onzoigerins di tsu un mubertdike
and days those in nursing ones the to and pregnant one

טוט תפילה, אז אייער אנטרינונג זאל נישט געשען אין ווינטער,
vinter in geshen nisht zol antrinung eier az tfile tut
winter in happen not shall escape your that prayer do

און נישט שבת . כא מחמת עס וועט דעמאלט זיין א גרויסע
groise a zain demolt ves es machmas Shabbos nisht un
great a be then will it because Sabbath not and

צרה , וואס אויסגלייכן איז נישט געווען פונם אנהויב
onhoib funem geven nisht iz oisglaichen vos tsore
beginning from the become not is equal whose trouble

פון דער וועלט ביז אצונד, כב און וועט אויך מער נישט זיין .
zain nisht mer oich vet un atsund biz velt der fun
be not more also will and now until world the of

און אויב יענע טעג וואלטן נישט פארקירצט געווארן, וואלט קיין
kein volt gevoren farkirtst nisht volten teg yene oib un
not would become shortened not would days those if and

שום בשר (ודם) נישט ניצול געווארן ; נאר צוליב
tsulib nor gevoren nitsl nisht v'dam basar shum
on account of but become saved not and blood flesh any

די אויסדערוויילטע וועלן יענע טעג יא פארקירצט ווערן .
veren farkirtst yo teg yene velen oisderveilte di
become shortened yes days those will elect ones the

כג ווען עמיצער וועט אייך דעמאלט זאגן : זע , דא איז דער
der iz do ze zogen demolt aich vet emitser ven
the is here look say then you will someone when

משיח , אדער: דא ! זאלט איר עס נישט גלויבן . כד מחמת
machmas gloiben nisht es ir zolt do oder Moshiach
because believe not it you shall here or Moshiach

עס וועלן אויפשטיין פאלשע משיחים , און פאלשע נביאים ,
neviim falshe un meshichem falshe oifshtein velen es
prophets false and Moshiachs false stand up will it

ones). 25 Hinei! I have told
you beforehand! 26 If,
therefore, they say to you,
Hinei! He is in the desert!
Do not go out. Hinei!
[Moshiach] is in the secret
cheder *(room)*! Do not have
emunah. 27 For as lightning
goes out from the mizrach
(east) and shines to as far as
the maarav *(west)*, thus will
be the Bias HaMoshiach
*(coming of the Messiah, the
Bar Enosh, Son of Man).*
28 Wherever the place of
the Geviya *(Corpse)* is, there
will be gathered together
the nesharim *(vultures,
eagles).*

און וועלן געבן גרויסע אותות און מופתים , אזש צו פארפירן,
farfiren tsu azh mofsim un otot groise geben velen un
mislead to even to wonders and signs great give will and

אויב מעגלעך, אפילו די אויסדערוויילטע. כה זע , איך האב עס
es hob ich ze oisderveilte di afile meglech oib
it have I look elect ones the even possible if

אייך פארויסגעזאגט. כו ווען זשע זיי וועלן אייך זאגן :
zogen aich velen zei zhe ven foroisgezogt aich
say you will they therefore when foretold you

זע , ער איז אין דער מדבר ; זאלט איר נישט ארויסגיין; זע ,
ze aroisgein nisht ir zolt midbar der in iz er ze
look go out not you shall wilderness the in is he look

(בחדרי) חדרים ; גלויבט עס נישט. כז מחמת אזוויי
azoivi machmas nisht es gloibt chadorem b'chadre
just as because not it believe rooms in innermost

דער בליץ קומט ארויס פון מזרח , און שיינט ביז מערב,
mairev biz shaint un mizrech fun arois kumt blits der
west until shine and east of out comes lightning the

אזוי וועט זיין דאס קומען פון דעם בר אנש . כח נאר וואו
vu nor Enosh Bar dem fun kumen dos zain vet azoi
where but of Man Son the of coming the be will so

דער טויטער קערפער איז דארט וועלן זיך פארזאמלען די
di farzamlen zich velen dort iz kerper toiter der
the gather themselves will there is body death the

אדלערס.
odlers
eagles

29 Immediately after
the Tzarah *(Tribulation)* of
those days, the shemesh
will be darkened, and the
levanah will not give its
light. And the kokhavim
will fall from Shomayim,
and the powers of the
heavens will be shaken.
30 And then will appear the
Ot Bar Enosh *(the Sign of the
Son of Man)* in Shomayim.

כט און באלד נאך דער צרה פון יענע טעג, וועט די זון
zun di vet teg yene fun tsore der noch bald un
sun the will days those of tribulation the after soon and

פארפינסטערט ווערן , און די לבנה וועט נישט געבן איר ליכט,
licht ir geben nisht vet levone di un veren farfinstert
light her give not will moon the and become darkened

און די שטערן וועלן פאלן פון הימל , און די כוחות פון
fun koiches di un himel fun falen velen shteren di un
of powers the and heaven from fall will stars the and

הימל וועלן דערשיטערט ווערן. ל און דעמאלט וועט זיך באוויזן
bavaizen zich vet demolt un veren dershitert velen himel
appear self will then and to be shaken will heaven

דאס צייכן פון דעם בר אנש אין הימל , און דעמאלט וועלן
velen demolt un himel in Enosh Bar dem fun tseichen dos
will then and heaven in of Man Son the of sign the

All the tribes of kol haaretz *(all the earth)* will see the Bar Enosh Moshiach and his Bias, his Coming, on the ananim of Shomayim *(clouds of glory of Heaven)* with gevurah *(power)* and great kavod *(glory)*.
31 Moshiach will send his malachim with a loud blast of the Shofar, and the malachim will gather together Moshiach's Bechirim from the four winds, from one end of Shomayim to the other.

32 And from the etz teenah *(fig tree)*, learn its parabolic lesson: when its branch has become tender already and sprouts leaves, you know that Kayitz *(Summer)* is near; 33 thus also you, when you see all these things, know that it is near, at the very doors.
34 Omein, I say to you, that this dor *(generation)* will by no means pass away until all these things come about. 35 Shomayim v'HaAretz will pass away, but my Dvar will by no means pass away.
36 But concerning that day and hour, no one has

אלע משפחות פון דער ערד קלאגן , און וועלן זען דעם בר
Bar dem zen velen un klogen erd der fun mishpoches ale
Son the see will and lament earth the of families all

אנש קומען אויף די וואלקנס פון הימל מיט גרויס מאכט
macht grois mit himel fun volkens di oif kumen Enosh
power great with heaven of clouds the on coming of Man

און הערלעבקייט. (דניאל ז, יג, יד.) לא און ער וועט שיקן זיינע
zaine shiken vet er un id ig z Daniel herlechkeit un
His send will He and 14 13 7 Daniel glory and

מלאכים מיט א גרויסן שופר , און זיי וועלן איינזאמלען זיינע
zaine ainzamlen velen zei un shoifer groisn a mit malochim
His gather will they and trumpet great a with angels

אויסדערוויילטע פון די פיר ווינטן, פון איין עק הימל ביז
biz himel ek ein fun vintn fir di fun oisderveilte
unto heaven end one from winds four the from elect ones

צום אנדערן עק הימל .
himel ek andern tsum
heaven end other to the

לב און פון דעם פייגנבוים לערנט זיך דאס משל : ווען זיין
zain ven moshal dos zich lernt faignboim dem fun un
its when parable the self learn fig tree the from and

צווייג ווערט שוין זאפטיק, און ברענגט ארויס בלעטער,
bleter arois brengt un zaftik shoin vert tsvaig
leaves forth brings and juicy already becomes branch

ווייסט איר, אז זומער איז נאענט. לג אזוי אויך איר, ווען איר
ir ven ir oich azoi noent iz zumer az ir veist
you when you also so near is summer that you know

זעט דאס אלץ, זאלט וויסן , אז עס איז נאענט ביי דער טיר .
tir der bai noent iz es az visen zolt alts dos zet
door the at near is it that know shall all this see

לד באמת זאג איך אייך, דאס דאזיקע דור וועט נישט
nisht vet dor dozike dos aich ich zog be'emes
not will generation these the you I tell in truth

פארגיין , ביז דאס אלץ וועט געשען ; לה דער הימל און
un himel der geshen vet alts dos biz fargein
and heaven the to happen will all this until pass away

די ערד וועלן פארגיין , מיינע ווערטער אבער וועלן בשום
beshum velen ober verter maine fargein velen erd di
never will however words my pass away will earth the

אופן נישט פארגיין , לו נאר וואס שייך יענעם טאג און
un tog yenem shaich vos nor fargein nisht oifen
and day that concerning who but pass away not way

daas, not the malachim
of Shomayim, but only
HaAv *(the Father)* of me.
37 For as in the days of
Noach, thus will be the
Bias HaMoshiach, the
Coming of the Bar Enosh.
38 For as they were in those
days before HaMabbul *(the
Flood)*, eating and drinking,
marrying and being given
in marriage, until the day
when Noach entered the
Tevah, 39 and they did not
have daas until HaMabbul
came and took away
everything — thus also will
be the Bias HaMoshiach,
the Coming of the Bar
Enosh. 40 Then two men
will be in the field, one is
snatched away, and one is
left behind *(not retained)*.
41 Two women are grinding
in the mill house, one is
snatched away, one is left
behind. 42 So be shomer,
be on your guard, because
you do not have daas on
which day will be the Bias
of Adoneichem *(your L-rd)*.
43 But understand this: if
the Baal Bayit had known
in which watch the ganav
is coming, he would have
stayed awake and would
not have allowed his bais to

שעה ווייסט קיינער נישט, אפילו נישט די מלאכים אין הימל ,
himel in malochim di nisht afile nisht keiner veist sho
heaven in angels the not even not no one know hour

אויך דער זון נישט, אחוץ דער פאטער אליין . לז מחמת אזוי
azoi machmas alein Foter der achuts nisht Zun der oich
so because alone Father the except not Son the also

ווי עס איז געווען אין טעג פון נוח , אזוי וועט עס זיין ביי דעם
dem bai zain es vet azoi Noach fun teg in geven iz es vi
the at be it will so Noah of days in was is it as

קומען פון דעם בר אנש , לח מחמת ווי אין יענע טעג פארן
farn teg yene in vi machmas Enosh Bar dem fun kumen
before days those in as because of Man Son the of coming

מבול האבן זיי געגעסן און געטרונקען, חתונה געהאט און
un gehat chasene getrunken un gegesen zei hoben mabl
and had wedding drink and eat they did flood

חתונה געמאכט, ביז צו דעם טאג, ווען נוח איז אריינגאנגען
araingangen iz Noach ven tog dem tsu biz gemacht chasene
went in is Noah when day the to until made wedding

אין דער תיבה, לט און האבן גארנישט געוואוסט ביז דאס מבול
mabl dos biz gevust gornisht hoben un teva der in
flood the until known nothing have and ark the in

איז געקומען, און אלעמען אוועקגעטראגן; אזוי וועט אויך זיין
zain oich vet azoi avekgetrogen alemen un gekumen iz
be also will so carried away everyone and come is

ביים קומען פון דעם בר אנש . מ דעמאלט וועלן צוויי זיין אין
in zain tsvei velen demolt Enosh Bar dem fun kumen baim
in be two will then of Man Son the of coming at the

פעלד; איינער ווערט מיטגענומען , און איינער איבערגעלאזט. מא צוויי
tsvei ibergelozt einer un mitgenumen vert einer feld
two left behind one and taken along gets one field

פרויען וועלן מאלן אויף דער מיל; איינע ווערט מיטגענומען , און
un mitgenumen vert eine mil der oif molen velen froien
and taken along gets one mill the at grind will women

איינע איבערגעלאזט. מב דעריבער וואכט, ווייל איר ווייסט נישט,
nisht veist ir vail vacht deriber ibergelozt eine
not know you because watch therefore left behind one

וועלכן טאג אייער האר קומט . מג דאס אבער זאלט איר וויסן ,
visen ir zolt ober dos kumt Har eier tog velchen
know you shall however this comes L-rd your day which

אז אויב דער בעל הבית וואלט געוואוסט אין וועלכן
velchen in gevust volt habayit bal der oib az
which in known would of the house owner the if that

be dug through. [44] For this reason also you be shomer, for in the hour when you do not think, then will be the Bias HaMoshiach *(the Coming of the Bar Enosh)*.

[45] Who then is the faithful and wise eved *(servant)*, whom the Adon appointed over the household servants to give the other servants their okhel at the prescribed time? [46] Ashrey *(happy)* is that eved whom, when his Adon comes, finds him so doing. [47] Omein, I say to you, the Adon will ordain him to oversee all his possessions. [48] But if that wicked slave says in his heart, Adoni *(My Master)* is dragging his feet, [49] and that slave begins to beat his fellow avadim *(slaves)*, and he eats and drinks with the ones getting drunk, [50] the Adon of that slave will come on a day which he does not expect and at an hour of which he does not have daas. [51] And the Adon will cut in two that slave, and the slave's portion he will put with the tzevuim *(hypocrites)*. There will be weeping and grinding of teeth.

משמר דער גנב קומט , וואלט ער געהאלטן וואך , און נישט
nisht un vach gehalten er volt kumt ganev der mishmer
not and watch held he would comes thief the watch

דערלאזט אונטערגראבן זיין הויז . [מד] דערפאר זאלט איר אויך
oich ir zolt derfar hoiz zain untergroben derlozt
also you shall therefore house his breaking under allows

זיין גרייט! ווייל דער בר אנש קומט אין א שעה, ווען איר
ir ven sho a in kumt Enosh Bar der vail greit zain
you when hour a in comes of Man Son the because ready be

מיינט נישט. [מה] ווער זשע איז דער געטרייער און קלוגער קנעכט ,
knecht kluger un getraier der iz zhe ver nisht meint
servant wise and faithful the is then who not think

וועמען דער האר האט געזעצט איבער זיין הויזגעזינד , אז
az hoizgezind zain iber gezetst hot Har der vemen
that household his over put in charge has L-rd the whom

ער זאל זיי געבן די שפייז אין דער ריכטיקער צייט? [מו] וואויל
voil tsait richtiker der in shpaiz di geben zei zol er
blessed time right the in food the give them shall he

איז יענעם קנעכט , וואס, ווען זיין האר קומט , געפינט ער אים
im er gefint kumt Har zain ven vos knecht yenem iz
him he finds comes L-rd his when who servant that is

אזוי טאן. [מז] באמת זאג איך אייך, ער וועט אים זעצן איבער
iber zetsen im vet er aich ich zog be'emes ton azoi
over will put him will he you I tell in truth do so

אלע זיינע גיטער . [מח] אויב אבער יענער שלעכטער קנעכט
knecht shlechter yener ober oib giter zaine ale
servants evil that however if possessions his all

וועט זאגן אין זיין הארצן: מיין האר זוימט זיך ; [מט] און וועט
vet un zich zoimt Har main hartsn zain in zogen vet
will and himself lingers L-rd my heart his in say will

אנהויבן צו שלאגן זיינע מיטקנעכט , און עסן און טרינקען
trinken un esen un mitknecht zaine shlogen tsu onhoiben
drink and to eat and co-servants his beat up to begin

מיט די שכורים ; [נ] אזוי וועט דער האר פון יענעם קנעכט
knecht yenem fun Har der vet azoi shikurim di mit
servant that of L-rd the will so drunkards the with

קומען אין א טאג, ווען ער ריכט זיך נישט, און אין א שעה,
sho a in un nisht zich richt er ven tog a in kumen
hour a in and not him expects he when day a in to come

וואס ער ווייסט נישט, [נא] און וועט אים צעשניידן אויף שטיקער,
shtiker oif tseshnaiden im vet un nisht veist er vos
pieces in cut up him will and not knows he which

25 Then the Malchut HaShomayim will be compared to ten alamot *(young unmarried virgins)*, who, having taken their menorahs, went out to meet the Choson *(Bridegroom)*. [2] Now five of them were foolish and five were wise. [3] When the foolish took their menorahs, they neglected to take shemen *(oil)*. [4] But the wise took shemen in containers with their menorahs. [5] Now the Choson, being delayed, here is what happened: all the alamot became drowsy and were sleeping. [6] And at chatsot halailah *(midnight)* there was a shout, Hinei! The Choson *(Bridegroom)*! Go out to meet him! [7] Then all the ten alamot awakened and they trimmed their menorahs. [8] But the foolish said to the wise, Give us from your shemen *(oil)*, for our menorahs are going out. [9] But the wise

און לייגן זיין חלק מיט די צבועקעס . דארטן וועט זיין דאס
dos zain vet dorten tsvuakes di mit cheilek zain leigen un
the be will there hypocrites the with share his put and

קלאגן און קריצן מיט די ציין .
tsein di mit kritsen un klogen
teeth the with gnashing and weeping

כה דעמאלט וועט דאס מלכות השמים זיין
zain HaShomaiem Malchus dos vet demolt
be heaven kingdom of this will then

געגליכן צו צען יונגפרויען , וואס האבן גענומען
genumen hoben vos yungfroien tsen tsu geglichen
taken have who young women ten to compared

זייערע לאמפן, און זענען אנטקעגנגעגאנגען דעם חתן . ב און
un chosen dem antkegengegangen zenen un lompn zeiere
and bridegroom the gone to meet are and lamps their

פינף פון זיי זענען געווען נארישע , און פינף קלוגע .
kluge finf un narishe geven zenen zei fun finf
wise ones five and foolish ones was are them of five

ג מחמת די נארישע האבן גענומען די לאמפן, און
un lompn di genumen hoben narishe di machmas
and lamps the taken have foolish ones the because

נישט מיטגענומען מיט זיך קיין אייל. ד די קלוגע
kluge di eil kein zich mit mitgenumen nisht
wise ones the oil any themselves with taken along not

אבער האבן גענומען אייל אין זייערע געפעסן, צוזאמען מיט
mit tsuzamen gefesn zeiere in eil genumen hoben ober
with together vessels their in oil taken have however

זייערע לאמפן. ה און בשעת דער חתן האט זיך געזאמט,
gezamt zich hot chosen der beshas un lompn zeiere
delayed self has bridegroom the while and lamps their

האבן אלע געדרעמלט און זענען איינגעשלאפן. ו ארום האלבער
halber arum aingeshlofen zenen un gedremlt ale hoben
midnight around fall asleep are and dozed all have

נאכט אבער איז געווארן א געשריי: זע , דער חתן
chosen der ze geshrei a gevoren iz ober nacht
bridegroom the look shout a become is however night

קומט ! גייט אים אנטקעגן! ז דעמאלט האבן זיך יענע אלע
ale yene zich hoben demolt antkegen im geit kumt
all those themselves have then meet him go comes

יונגפרויען אויפגעכאפט, און האבן געברענגט אין ארדנונג
ordenung in gebrengt hoben un oifgechapt yungfroien
order in brought have and seized up young women

answered, saying, Perhaps
there might not be enough
for us and for you. Instead,
you go to the ones selling
and buy for yourselves.
10 And as they were going
away to buy, the Bias of
the Choson *(Bridegroom)*
occurred! The ones
prepared entered with
him into the Chasunoh
(Wedding) feast and the
door was shut. 11 And later,
here comes also the other
alamot, saying, Adoneinu,
Adoneinu, open the door
for us. 12 But he, in reply,
said, Omein, I say to you,
I do not know you. 13 Be
shomer, be on the alert,
therefore, for you do not
have daas of the Yom or
the Shaah *(hour, time)*.

זייערע לאמפן. ח און די נארישע האבן געזאגט צו די
di tsu gezogt hoben narishe di un lompn zeiere
the to said have foolish ones the and lamps their

קלוגע : גיט אונדז פון אייער אייל; ווייל אונדזערע לאמפן
lompn undzere vail eil eier fun undz git kluge
lamps our because oil your of us give wise ones

לעשן זיך אויס. ט און די קלוגע האבן
hoben kluge di un ois zich leshen
have wise ones the and out themselves extinquishing

געענטפערט, און געזאגט: פאר קיין פאל נישט! טאמער וועט נישט
nisht vet tomer nisht fal kein far gezogt un geentfert
not will lest not case any for said and answered

גענוג פאר אונדז און פאר אייך! גייט ליבער צו די הענדלער,
hendler di tsu liber geit aich far un undz far genug
sellers the to rather go you for and us for enough

און קויפט זיך . י און בשעת זיי זענען אוועקגעגאנגען
avekgegangen zenen zei beshas un zich koift un
went away are they while and yourselves buy and

קויפן , איז דער חתן געקומען; און די , וואס זענען געווען
geven zenen vos di un gekumen chosen der iz koifen
was are who those and come bridegroom the is to buy

גרייט, זענען אריינגעגאנגען מיט אים אויף דער חתונה , און די
di un chasene der oif im mit araingegangen zenen greit
the and wedding the on him with entered are ready

טיר איז פארשלאסן געווארן. יא און שפעטער קומען אויך די
di oich kumen shpeter un gevoren farshlosen iz tir
the also to come later and become shut is door

איבריקע יונגפרויען , און זאגן : האר, האר, עפן אונדז אויף!
oif undz efen Har Har zogen un yungfroien ibrike
up us open L-rd L-rd say and young women remaining

יב ער אבער האט ענטפערנדיק געזאגט: באמת זאג איך אייך, איך
ich aich ich zog be'emes gezogt entferendik hot ober er
I you I tell in truth said answering has however he

קען אייך נישט! יג וואכט זשע ; ווייל איר ווייסט נישט דעם טאג,
tog dem nisht veist ir vail zhe vacht nisht aich ken
day the not know you because then watch not you know

און אויך נישט די שעה.
sho di nisht oich un
hour the not also and

[14] For it is as a man
going on a journey, who
called to his own avadim
(slaves) and handed over
to them his possessions.
[15] And to this one, he gave
five talents, and to this
one, two, and to this one,
one, each according to
his own ability. Then the
man went on his journey.
Immediately [16] after the
man had gone, the one
having received the five
talents, went to work with
them, and gained five
others. [17] Likewise, the one
having received the two
talents, this one gained
two others. [18] But the one,
having received one, went
out and dug a hole in the
ground and buried the
gelt *(money)* of his Adon
in a hiding place. [19] And
after much time, here
comes the Adon of those
servants. And he conducts
a settling of accounts with
them. [20] Then the one who
had received five talents
came forward, bringing
five more talents, saying,
Adoni, five talents you
gave me. Hinei! Five more
talents I gained. [21] And
his Adon said to him,
Shkoyach *(well done)*, eved

יד מחמת גלייך ווי א מענטש פארן אוועקפארן, האט
hot avekforen farn mentsh a vi glaich machmas
did departing before man a like just because

צונויפגערופן זיינע קנעכט , און זיי איבערגעגעבן זיינע
zaine ibergegeben zei un knecht zaine tsunoifgerufen
his handed over them and servants his call together

גיטער ; טו און איינעם האט ער געגעבן פינף טאלאנטן, דעם
dem talantn finf gegeben er hot einem un giter
the talents five give he did one and possessions

אנדערן צוויי, און דעם דריטן איינעם; יעדן לויט זיין
zain loit yedn einem dritn dem un tsvei andern
his according to everyone one third the and two other

אייגענעם כוח ; און איז באלד אוועקגעפארן. טז און דער ,
der un avekgeforen bald iz un koiech eigenem
the one and went away soon is and strength own

וואס האט באקומען די פינף טאלאנטן, איז געגאנגען און האט
hot un gegangen iz talantn finf di bakumen hot vos
did and has gone is talents five the received did who

געהאנדלט מיט זיי , און פארדינט אנדערע פינף. יז דעסגלייכן
desglaichen finf andere fardint un zei mit gehandlt
likewise five another made and them with trade

דער , וואס האט באקומען די צוויי טאלאנטן, האט פארדינט
fardint hot talantn tsvei di bakumen hot vos der
make did talents two the received did who the one

אנדערע צוויי. יח דער אבער , וואס האט באקומען דעם איינעם,
einem dem bakumen hot vos ober der tsvei andere
one the received did who however the one two another

איז געגאנגען און האט געגראבן אין דער ערד , און פארבארגן זיין
zain farborgen un erd der in gegroben hot un gegangen iz
his hid and earth the in dig did and go is

הארס געלט . יט און נאך א לאנגער צייט קומט דער האר
Har der kumt tsait langer a noch un gelt Hars
L-rd the comes time long a after and money the L-rd's

פון יענע קנעכט , און מאכט א חשבון מיט זיי . כ און
un zei mit cheshben a macht un knecht yene fun
and them with accounting a makes and servants those of

עס איז געקומען דער , וואס האט באקומען די פינף טאלאנטן,
talantn finf di bakumen hot vos der gekumen iz es
talents five the received had who the one come is it

און האט געברענגט אנדערע פינף טאלאנטן, און געזאגט: האר, דו
du Har gezogt un talantn finf andere gebrengt hot un
you L-rd said and talents five other brought had and

tov vneeman *(good and*
faithful servant)! A few
things you were faithful
over, over many things
I will ordain you. Enter
into the simchah of your
Adon. 22 And having come
forward, the one having
received two talents, said,
You bestowed upon me
two talents. Hinei! Two
more talents I gained.
23 His Adon said to him,
Shkoyach *(well done)*, eved
tov vneeman! A few things
you were faithful over,
over many things I will
ordain you. Enter into
the simcha of your Adon.
24 And also the one who
had received one talent
stepped forward. He said,
Adoni, I knew that you
are a hard man, reaping
where you did not sow and
gathering from that which
you did not scatter seed.
25 And having been afraid
and having gone away, I
hid your talent by burying
it in the ground. Here,
see, you have that which
belongs to you. 26 And,
in reply, his Adon said
to him, You farbissener
(mean) eved rah v'atzel
(wicked and lazy slave), so

האסט מיר איבערגעגעבן פינף טאלאנטן; זע , איך האב פארדינט
fardint hob ich ze talantn finf ibergegeben mir host
made have I look talents five handed over me you have

אנדערע פינף טאלאנטן. כא האט זיין האר געזאגט צו אים: וואויל !
voil im tsu gezogt Har zain hot talantn finf andere
blessed him to said L-rd his had talents five another

דו גוטער און געטרייער קנעכט ! ביסט געווען געטריי איבער
iber getrai geven bist knecht getraier un guter du
over faithful were you be servant faithful and good you

ווייניק , איך וועל דיך זעצן איבער א סך ; גיי אריין
arain gei sach a iber zetsen dich vel ich veinik
in go many a over sit in charge you will I a few things

צו דיין הארס שמחה! כב איז געקומען אויך דער , וואס האט
hot vos der oich gekumen iz simcha Hars dain tsu
has who the one also come is joy lord's your to

באקומען די צוויי טאלאנטן און האט געזאגט: האר, דו האסט מיר
mir host du Har gezogt hot un talantn tsvei di bakumen
me have you L-rd said has and talents two the received

איבערגעגעבן צוויי טאלאנטן; זע , איך האב פארדינט אנדערע צוויי
tsvei andere fardint hob ich ze talantn tsvei ibergegeben
two another made have I look talents two handed over

טאלאנטן. כג האט זיין האר צו אים געזאגט: וואויל ! דו גוטער און
un guter du voil gezogt im tsu Har zain hot talantn
and good you blessed said him to L-rd his has talents

געטרייער קנעכט ! ביסט געווען געטריי איבער ווייניק , איך
ich veinik iber getrai geven bist knecht getraier
I a few things over faithful were you be servant faithful

וועל דיך זעצן איבער א סך ; גיי אריין צו דיין הארס
Hars dain tsu arain gei sach a iber zetsen dich vel
the L-rd's your to in go many a over sit in charge you will

שמחה! כד און עס איז געקומען אויך דער , וואס האט באקומען
bakumen hot vos der oich gekumen iz es un simcha
received has who the one also come is it and joy

דעם איינעם טאלאנט. און האט געזאגט: האר, איך קען דיך, אז
az dich ken ich Har gezogt hot un talant einem dem
that you know I L-rd said has and talent one the

דו ביסט א הארטער מענטש; דו שניידסט, וואו דו האסט
host du vu shnaidst du mentsh harter a bist du
you have you where reap you man hard a are you

נישט געזייט. און זאמלסט, וואו דו האסט נישט צעשפרייט;
tseshpreit nisht host du vu zamlst un gezeit nisht
scattered not you have you where gather and sown not

you had daas that I reap where I did not sow and I gather from which I did not scatter seed? 27 Then why was it not necessary for you to deposit my gelt with the bankers, and having returned, I would have received back that which was mine with interest? 28 Take, therefore, from him the talent and give it to the one having the ten talents. 29 For to every one having, it will be given and he will have abundance; but from the one not having, even what he has will be taken from him. 30 And as for the useless slave, throw him into the outer choshech, where there will be weeping and grinding of teeth.

כה און ווייל איך האב מורא געהאט, בין איך געגאנגען און האב
hob un gegangen ich bin gehat moire hob ich vail un
have and go I am had fear have I because and

פארבארגן דיין טאלאנט אין דער ערד . אָט האסטו דאס
dos hostu ot erd der in talant dain farborgen
what you have here earth the in talent your hidden

דייניקע ! כו און זיין האר האט ענטפערנדיק צו אים געזאגט: דו
du gezogt im tsu entferendik hot Har zain un dainike
you said him to answering did L-rd his and is yours

בייזער און פוילער קנעכט ! האסט געוואוסט, אז איך שנייד,
shnaid ich az gevust host knecht foiler un beizer
reap I that known you have servant lazy and wicked

וואו איך האב נישט געזייט און זאמל , וואו איך האב נישט
nisht hob ich vu zaml un gezeit nisht hob ich vu
not have I where gather and sown not have I where

צעשפרייט; כז האסטו דעריבער געדארפט איינלייגן מיין געלט
gelt main ainleigen gedarft deriber hostu tseshpreit
money my placed ought therefore should you scattered

ביי די באנקירן, און ביי מיין קומען וואלט איך אפגענומען
opgenumen ich volt kumen main bai un bankirn di bai
taken up I would coming my at and bankers the with

דאס מייניקע מיט פראצענט. כח נעמט זשע פון אים אוועק
avek im fun zhe nemt pratsent mit meinike dos
away him of therefore take interest with is mine what

דעם טאלאנט, און גיט אים דעם , וואס האט די צען טאלאנטן!
talantn tsen di hot vos dem im git un talant dem
talents ten the has who the one it give and talent the

כט מחמת יעדן איינעם, וואס האט, וועט געגעבן ווערן, און ער
er un veren gegeben vet hot vos einem yedn machmas
he and to be given will has who one every because

וועט האבן א שפע ; פון דעם אבער , וואס האט נישט,
nisht hot vos ober dem fun shefe a hoben vet
not has who however the one from abundance a have will

וועט פון אים אוועקגענומען ווערן אפילו דאס, וואס ער האט יא .
yo hot er vos dos afile veren avekgenumen im fun vet
yes has he what the even to be taken away him from will

ל און דעם אומנוצלעכן קנעכט ווארפט ארויס אין דער אויסערסטער
oiserster der in arois varft knecht umnutslechn dem un
outer the in out throw servant worthless the and

פינצטערניש. דארטן וועט זיין דאס קלאגן און קריצן מיט
mit kritsen un klogen dos zain vet dorten fintsternish
with gnashing and weeping the be will there darkness

די ציין .
tsein di
teeth the

31 And when the Bar
Enosh comes, in his kavod
and all his malachim
with him, then he will
sit upon his Kissei Kavod
(Glorious Throne). 32 And
there will be assembled
all the Goyim, and he
will separate them from
each other as the Roeh
(the Shepherd) separates
the Kevasim *(Sheep)* from
the Izzim *(Goats).* 33 And
he will put the Kevasim
on the right of him, but
the Izzim on his left.
34 Then he will say to the
ones on his right, Come!
Baruchei Avi *(Blessed of
my Father)*, receive the
bechorah *(inheritance)*,
the Malchut prepared for
you from before Hivvased
HaOlam *(the establishing
of the world).* 35 For I
hungered and you gave me
something to eat. I thirsted
and you gave drink to me.
I was a sojourner, and
you extended hachnosas
orchim *(hospitality)* to me.
36 I was naked and you
gave me malbish arumim
(clothing the naked). I was
ill; with bikkur cholim
(visiting the sick) you
ministered to me. I was in
the beit hasohar *(prison)*;

לא ווען אבער דער בר אנש וועט קומען אין זיין
zain in kumen vet Enosh Bar der ober ven
his in to come will of Man Son the however when

הערלעכקייט, און אלע מלאכים מיט אים, וועט ער דעמאלט זיצן
zitsen demolt er vet im mit malochim ale un herlechkeit
sit then he will him with angels all and glory

אויף זיין כסא הכבוד; לב און פאר אים וועלן איינגעזאמלט
aingezamlt velen im far un hakoved kisei zain oif
gathered will him before and glory throne of his on

ווערן אלע פעלקער, און ער וועט זיי אפשיידן איינס פונם
funem eins opsheiden zei vet er un felker ale veren
from the one separate them will he and peoples all to be

אנדערן, אזויווי א פאסטוך שיידט אפ די שאף פון די
di fun shof di op sheidt pastech a azoivi andern
the from sheep the up separates shepherd a just as other

ציגן. לג און וועט שטעלן די שאף אויף זיין רעכטער זייט, די
di zait rechter zain oif shof di shtelen vet un tsign
the side right his on sheep the stand will and goats

ציגן אבער אויף דער לינקער זייט. לד דאן וועט דער קעניג זאגן
zogen kenig der vet dan zait linker der oif ober tsign
say king the will then side left the on however goats

צו די אויף זיין רעכטער זייט: קומט אהער, איר געבענטשטע
gebentshte ir aher kumt zait rechter zain oif di tsu
blessed you here comes side right his on the to

פון מיין פאטער, ירשנט דאס מלכות , וואס איז צוגעגרייט
tsugegreit iz vos Malchus dos yarshnet Foter main fun
prepared is which kingdom the inherit Father my of

געווארן פאר אייערטוועגן זינט די וועלט איז באשאפן געווארן!
gevoren bashafen iz velt di zint eiertvegen far gevoren
become created is world the since for your sake for become

לה מחמת איך בין געווען הונגעריק, און איר האט מיר געגעבן
gegeben mir hot ir un hungerik geven bin ich machmas
given Me has you and hungry was am I because

צו עסן; איך בין געווען דורשטיק, און איר האט מיר געגעבן
gegeben mir hot ir un durshtik geven bin ich esen tsu
given Me has you and thirsty was am I to eat to

צו טרינקען; איך בין געווען אן אורח , און איר האט מיך
mich hot ir un oirech an geven bin ich trinken tsu
Me has you and stranger an was am I drink to

אריינגענומען; לו א נאקעטער, און איר האט מיך באקליידט; איך
ich bakleidt mich hot ir un naketer a araingenumen
I clothed Me has you and naked a taken in

בין געווען קראנק, און איר האט זיך אומגעקוקט אויף מיר; איך
ich mir oif umgekukt zich hot ir un krank geven bin
I Me on took care self has you and sick was am

בין געזעסן אין תפיסה, און איר זענט געקומען צו מיר. לז דעמאלט
demolt mir tsu gekumen zent ir un tfise in gezesen bin
then Me to come are you and prison in sat am

וועלן די צדיקים אים ענטפערן, אזוי צו זאגן: האר, ווען
ven Har zogen tsu azoi entferen im tsadikim di velen
when L-rd say to so answer him righteous the will

האבן מיר דיך געזען הונגעריק, און האבן דיך געשפייזט, אדער
oder geshpaizt dich hoben un hungerik gezen dich mir hoben
or fed you have and hungry seen you we have

דורשטיק און האבן דיר געגעבן צו טרינקען? לח ווען האבן מיר
mir hoben ven trinken tsu gegeben dir hoben un durshtik
we have when drink to given you have and thirsty

דיך געזען אן אורח און דיך אריינגענומען, אדער נאקעט און
un naket oder araingenumen dich un oirech an gezen dich
and naked or taken in you and stranger an seen you

האבן דיך באקליידט? לט ווען האבן מיר דיך געזען א קראנקן
kranken a gezen dich mir hoben ven bakleidt dich hoben
sick a seen you we have when clothed you have

אדער אין תפיסה און זענען געקומען צו דיר? מ און דער קעניג וועט
vet kenig der un dir tsu gekumen zenen un tfise in oder
will king the and you to come are and prison in or

ענטפערנדיק זאגן צו זיי: באמת זאג איך אייך, אויף וויפל
vifel oif aich ich zog be'emes zei tsu zogen entferendik
how much on you I tell in truth them to say answering

איר האט עס געטאן צו איינעם פון די דאזיקע מיינע ברידער, די
di brider maine dozike di fun einem tsu geton es hot ir
the brothers my these the of one to done it have you

קלענסטע, האט איר עס געטאן צו מיר! מא דעמאלט וועט ער אויך
oich er vet demolt mir tsu geton es ir hot klenste
also he will then Me to done it you have smallest

זאגן צו די אויף דער לינקער זייט: גייט אוועק פון מיר, איר
ir mir fun avek geit zait linker der oif di tsu zogen
you Me from went away go side left the on the to say

פארשאלטענע, אין דעם אייביקן פייער אריין, וואס איז צוגעגרייט
tsugegreit iz vos arain faier eibikn dem in farsholtene
prepared is which into fire eternal the in accursed

געווארן פארן טייוול און זיינע מלאכים! מב מחמת איך בין
bin ich machmas malochim zaine un taivl farn gevoren
am I because angels his and devil before become

you came to me. 37 Then
the tzaddikim will answer
him, Adoneinu, when did
we see you hungering and
we fed you, or thirsting
and we gave you drink?
38 And when did we see
you a sojourner and
we extended hachnosas
orchim *(hospitality)* to you,
or naked and we clothed
you? 39 And when did we
see you ill or in the beit
hasohar and we came
to you? 40 And in reply,
HaMelech will say to them,
Omein, I say to you, in as
much as you did it to one
of the least of these achim
of mine, you did it to me.
41 Then Rebbe, Melech
HaMoshiach will say also
to the ones on his left,
Depart from me, the ones
having been cursed, into
the Eish Olam having been
prepared for HaSatan
and his malachim. 42 For I
hungered and you did not
give me something to eat;
I thirsted and you did not
give drink to me. 43 I was a
sojourner and you did not
extend hachnosas orchim
to me; I was naked and you
did not clothe me; ill and
in the beit hasohar and you

did not visit me. 44 Then,
also they will answer,
saying, Adoneinu, when
did we see you hungering
or thirsting or a sojourner
or naked or sick or in
the beit hasohar and we
did not minister to you?
45 Then he will answer
them, saying, Omein, I
say to you, in as much
as you did not do it for
one of these least ones,
neither did you do it for
me. 46 And these will go
away into Onesh Olam
(Eternal Punishment), but
the tzaddikim into Chayyei
Olam *(Eternal Life)*.

געווען הונגעריק, און איר האט מיר נישט געגעבן צו עסן ; איך בין
bin ich esen tsu gegeben nisht mir hot ir un hungerik geven
am I to eat to given not Me have you and hungry was

געווען דורשטיק, און איר האט מיר נישט געגעבן צו טרינקען: [מג] אן
an trinken tsu gegeben nisht mir hot ir un durshtik geven
an drink to given not Me have you and thirsty was

אורח בין איך געווען, און איר האט מיך נישט אריינגענומען;
araingenumen nisht mich hot ir un geven ich bin oirech
taken in not Me have you and was I am stranger

נאקעט, און איר האט מיך נישט באקליידט; קראנק און אין תפיסה,
tfise in un krank bakleidt nisht mich hot ir un naket
prison in and sick clothed not Me has you and naked

און איר האט זיך נישט אומגעקוקט אויף מיר, [מד] דאן וועלן אויך
oich velen dan mir oif umgekukt nisht zich hot ir un
also will then Me on took care not self has you and

זיי ענטפערן , אזוי צו זאגן : האר, ווען האבן מיר דיך געזען
gezen dich mir hoben ven Har zogen tsu azoi entferen zei
seen you we have when L-rd say to so to answer they

הונגעריק אדער דורשטיק אדער אן אורח אדער נאקעט אדער
oder naket oder oirech an oder durshtik oder hungerik
or naked or stranger an or thirsty or hungry

קראנק אדער אין תפיסה, און האבן דיך נישט באדינט? [מה] דעמאלט
demolt badint nisht dich hoben un tfise in oder krank
then served not you have and prison in or sick

וועט ער זיי ענטפערן , אזוי צו זאגן : אויף וויפל איר האט
hot ir vifel oif zogen tsu azoi entferen zei er vet
have you how much on say to so to answer them he will

עס נישט געטאן צו איינעם פון די דאזיקע קלענסטע, האט איר עס
es ir hot klenste dozike di fun einem tsu geton nisht es
it you have smallest these the of one to done not it

אויך נישט געטאן צו מיר! [מו] און די דאזיקע וועלן אוועקגיין צו
tsu avekgein velen dozike di un mir tsu geton nisht oich
to going away will these the and Me to done not also

אייביקער שטראף ; די צדיקים אבער — צום אייביקן
eibikn tsum ober tsadikim di shtrof eibiker
eternal to the however righteous the punishment eternal

לעבן.
leben
life

26 And it came about when Rebbe, Melech HaMoshiach completed all these divrei torah, he said to his talmidim, 2 You know, that after two days, there is Pesach, and the Bar Enosh is handed over for talui al HaEtz.

3 Then the Rashei Hakohanim and the Ziknei haAm *(Elders of the People)* were assembled in the courtyard of the residence of the Kohen Gadol *(High Priest)*, the one being called Caiapha. 4 And they planned to arrest Yehoshua by a trap and kill him. 5 But they were saying, Not during the Chag *(Feast)*, lest a riot break out among the am haaretz.

6 And, while Rebbe, Melech HaMoshiach was in Beit-Anyah in the bais of Shim'on the leper, 7 An isha approached him with an alabaster flask of costly

כו און עס איז געשען , ווען יהושע / ישוע האט
hot Yeshua Yehoshua ven geshen iz es un
has Yeshua Yehoshua when happened is it and

געענדיקט אלע די דאזיקע ווערטער, האט ער געזאגט צו
tsu gezogt er hot verter dozike di ale geendikt
to said he has words these the all finished

זיינע תלמידים: ב איר ווייסט, אז אין צוויי טעג ארום איז פסח ,
Pesach iz arum teg tsvei in az veist ir talmidim zaine
Pesach is around days two in that know you disciples his

און דער בר אנש ווערט איבערגעגעבן פאר אויפהענגען
oifhengen far ibergegeben vert Enosh Bar der un
to hang up for handed over becomes of Man Son the and

אויף א בוים צו ווערן . ג דעמאלט האבן זיך פארזאמלט
farzamlt zich hoben demolt veren tsu boim a oif
gathered themselves have then become to tree a on

די הויפט כהנים , און די זקנים פון פאלק , אין דעם
dem in folk fun zkeinem di un koyanim hoipt di
the in the people of elders the and kohenim chief the

הויף פון דעם כהן גדול , וואס האט געהייסן קיפא ;
Caiapha geheisen hot vos gadol koyen dem fun hoif
Caiapha named was who gadol kohen the of courtyard

ד און זיי האבן זיך בעראטן , כדי צו כאפן
chapen tsu kedei baroten zich hoben zei un
arrest to so that conferred themselves have they and

יהושען / ישוען מיט כיטרעקייט, און אים צו טייטן. ה נאר,
nor teiten tsu im un chitrekeit mit Yeshuan Yehoshuan*
but kill to him and cunning with Yeshua Yehoshua

האבן זיי געזאגט: נישט יום טוב , כדי עס זאל נישט
nisht zol es kedei Tov Yom nisht gezogt zei hoben
not shall it so that Tov of Yom not said they have

ווערן קיין מהומה צווישן דעם פאלק .
folk dem tsvishen mehume kein veren
people the among riot any become

ו און בשעת יהושע / ישוע איז געווען אין בית-היני אין
in Beit-Anyah in geven iz Yeshua Yehoshua beshas un
in Beit-Anyah in was is Yeshua Yehoshua while and

שמעון דעם מצורעדיקנס הויז , ז איז צוגעקומען צו אים א
a im tsu tsugekumen iz hoiz metsoiredikns dem Shim'on
a him to come over is house Leper's the Simon

פרוי , וואס האט געהאט אן אלאבאסטער פלאש מיט זייער
zeier mit flash alabaster an gehat hot vos froi
very with bottle alabaster an have did who woman

טייערן זאלבאייל, און דעם האט זי אויסגעגאסן אויף זיין
zain oif oisgegosen zi hot dem un zalbeil teiern
his on poured out she did that and ointment expensive

קאפ, ווען ער איז געזעסן צום טיש. ח ווי אבער די
di ober vi tish tsum gezesen iz er ven kop
the however when table at the sitting is he when head

תלמידים האבן עס געזען, זענען זיי געווארן בייז , און געזאגט:
gezogt un beiz gevoren zei zenen gezen es hoben talmidim
said and angry become they are seen it have disciples

צו וואס דער דאזיקער שאדן? ט מחמת דאס דאזיקע האט מען
men hot dozike dos machmas shoden doziker der vos tsu
one has these the because waste this one the who to

געקענט טייער פארקויפן, און עס געבן צו ארומעלייט .
oremelait tsu geben es un farkoifen taier gekent
poor people to give it and sold much value could

י נאר יהושע / ישוע האט עס באמערקט, און האט צו זיי
zei tsu hot un bamerkt es hot Yeshua Yehoshua nor
them to has and notice it has Yeshua Yehoshua but

געזאגט: וואס פארשאפט איר עגמת נפש דער פרוי ? זי האט
hot zi froi der nefesh agmes ir farshaft vos gezogt
did she woman the soul grief you make why said

דאך מיר געטאן א טובה! יא מחמת די ארומעלייט האט
hot oremelait di machmas toive a geton mir doch
have poor people the because good a done Me after all

איר תמיד ביי אייך, מיך אבער האט איר נישט אלעמאל!
alemol nisht ir hot ober mich aich bai tomed ir
always not you have however Me you with always you

יב מחמת אויסגיסנדיק דעם דאזיקן זאלבאייל אויף מיין גוף ,
guf main oif zalbeil dozikn dem oisgisendik machmas
body my on ointment this the pouring out because

האט זי עס געטאן צו מיין קבורה. יג באמת זאג איך אייך: וואו
vu aich ich zog be'emes kvure main tsu geton es zi hot
where you I tell in truth burial my for do it she did

נאר די דאזיקע גוטע בשורה וועט אויסגערופן ווערן אין דער
der in veren oisgerufen vet Besoire Gute dozike di nor
the in become preached will News good this the ever

גאנצער וועלט, וועט מען אויך זאגן , וואס זי האט געטאן, איר
ir geton hot zi vos zogen oich men vet velt gantser
her done has she what say also they will world whole

לזכרון !
lezikoren
remembrance

perfume, and she poured it out on Moshiach's rosh, as he sat bimesibba *(reclining at tish).* 8 And having seen this, Moshiach's talmidim were angry, saying, For what is this waste? 9 For it would have been possible to sell this for a generous sum and give to the aniyim *(poor ones).* 10 Aware of this, Rebbe, Melech HaMoshiach said to them, Why are you bringing about difficulty for the isha for the ma'aseh tov *(good deed)* she does to me. 11 For the aniyim you have with you always, but you do not always have me. 12 For this isha *(woman)* has poured this ointment on my basar *(body)* in order to prepare me for kevurah *(burial).* 13 Omein, I say to you, wherever this Besuras HaGeulah is preached bchol HaOlam *(in all the world)*, in her memory it will be spoken also what was done by her.

[14] Then, one of the
Shneym Asar *(Twelve)*,
Yehudah from K'riot, went
to the Rashei Hakohanim
[15] and said, What are you
willing to give me? And
I will hand him over to
you. And they weighed out
for him sheloshim shiklei
kesef *(thirty pieces of silver)*.
[16] And from then on he was
seeking an opportunity
that he might hand Rebbe,
Melech HaMoshiach over.

[17] But at the onset
of Chag HaMatzot,
Moshiach's talmidim
approached him, saying,
Where do you wish we
should prepare for you
your Seder? [18] And he said,
Go into the city to such
and such person and say
to him, Our Rebbe says,
My time is at hand. With
you I am observing Pesach
with my talmidim. [19] And
the talmidim did as Rebbe,
Melech HaMoshiach
commanded them, and
they prepared the Seder.
[20] When erev
came, Rebbe, Melech
HaMoshiach was sitting
bimesibba *(reclining)* at

[יד] דעמאלט איז געגאנגען איינער פון די צוועלף, וואס האט
hot vos tsvelf di fun einer gegangen iz demolt
was who twelve the of one go is then

געהייסן יהודה איש-קריות, צו די הויפט כהנים , [טו] און האט
hot un koyanim hoipt di tsu Ish-K'riot Yehude geheisen
has and kohenim chief the to Ish K'riot Yehudah named

געזאגט: וואס ווילט איר מיר געבן , ווען איך וועל אים איבערגעבן
ibergeben im vel ich ven geben mir ir vilt vos gezogt
give over him will I when give me you will what said

צו אייך? און זיי האבן אים אפגעוואויגן דרייסיק שטיק זילבער.
zilber shtik draisik opgevegen im hoben zei un aich tsu
silver pieces of thirty weigh him have they and you to

[טז] און פון דעמאלט אן האט ער געזוכט א גוטע געלעגנהייט ,
gelegenheit gute a gezucht er hot an demolt fun un
opportunity good a seek he did on then from and

כדי ער זאל אים פארראטן.
farraten im zol er kedei
betray him shall he in order that

[יז] און דעם ערשטן טאג פון חג המצות זענען די
di zenen HaMatsot Chag fun tog ershtn dem un
the are unleavened bread Feast of of day first the and

תלמידים צוגעגאנגען צו יהושען / ישוען , אזוי צו זאגן : וואו
vu zogen tsu azoi Yeshuan Yehoshuan tsu tsugegangen talmidim*
where say to so Yeshua Yehoshua to went over disciples

ווילסטו זאלן מיר צוגרייטן פאר דיר צו עסן דאס קרבן
korben dos esen tsu dir far tsugreiten mir zolen vilstu
sacrifice the to eat to you for prepare we should you want

פסח ? [יח] און ער האט געזאגט: גייט אין דער שטאט אריין צו דעם
dem tsu arain shtot der in geit gezogt hot er un Pesach
so to into city the in go said has he and Pesach

און דעם, און זאגט צו אים: דער רבי זאגט: מיין צייט איז נאענט;
noent iz tsait main zogt Rebbe der im tsu zogt un dem un
near is time my says Rebbe the him to say and so and

ביי דיר וויל איך מאכן פסח מיט מיינע תלמידים. [יט] און די
di un talmidim maine mit Pesach machen ich vil dir bai
the and disciples my with Pesach make I will you at

תלמידים האבן געטאן, ווי יהושע / ישוע האט זיי באפוילן;
bafoilen zei hot Yeshua Yehoshua vi geton hoben talmidim
ordered them had Yeshua Yehoshua as done have disciples

און צוגעגרייט דאס קרבן פסח . [כ] און ווען עס איז געווארן
gevoren iz es ven un Pesach korben dos tsugegreit un
become is it when and Pesach Korban the prepared and

tish with the Shneym Asar
Talmidim. 21 And as they
were eating with their
Rebbe, he said, Omein, I
say to you that one of you
will be my betrayer. 22 And
much distressed, each
one began to say to him,
Surely I am not the one,
Adoni? 23 But, in reply,
he said, The one having
dipped the hand into the
bowl with me, this one is
my betrayer. 24 Indeed the
Bar Enosh goes as it was
written concerning him,
but oy to that man through
whom the Bar Enosh is
betrayed. It would have
been better for that man
if he had not been born.
25 And, in reply, Yehudah
the betrayer of Rebbe,
Melech HaMoshiach, said,
Surely I am not the one,
Rabbi? Moshiach says to
Yehudah, You have said it.
26 And at the
Seudah, Rebbe, Melech
HaMoshiach, having
taken matzah, having
made HaMotzi, he broke
the matzah, giving the
afikoman to the talmidim,
and said, Take and eat,
this is my basar. 27 And
having taken the Cup of

אוונט , האט ער זיך אנידערגעזעצט צום טיש מיט די
di mit tish tsum anidergezetst zich er hot ovent
the with table to the sat down Himself he did evening

צוועלף תלמידים. כא און בשעת זיי האבן געגעסן, האט ער געזאגט;
gezogt er hot gegesen hoben zei beshas un talmidim tsvelf
said he has eating were they while and disciples twelve

באמת זאג איך אייך, אז איינער פון אייך וועט מיך פארראטן!
farraten mich vet aich fun einer az aich ich zog be'emes
betray Me will you of one that you I tell in truth

כב און זיי זענען געווארן זייער טרויעריק, און האבן אנגעהויבן ,
ongehoiben hoben un troierik zeier gevoren zenen zei un
begun have and grieved very become are they and

איינער נאכן אנדערן , צו זאגן צו אים: האר, בין איך דאס?
dos ich bin Har im tsu zogen tsu andern nochen einer
the I am L-rd him to say to the other after one

כג און ער האט ענטפערנדיק געזאגט: דער , וואס טונקט איין די
di ein tunkt vos der gezogt entferendik hot er un
the one dips who the one said answering has he and

האנט מיט מיר אין דער קערה, דער דאזיקער וועט מיך פארראטן.
farraten mich vet doziker der kaire der in mir mit hant
betray Me will this one the bowl the in Me with hand

כד דער בר אנש גייט טאקע לויט ווי עס שטייט
shteit es vi loit take geit Enosh Bar der
stands it as according to actually go of Man Son the

געשריבן וועגן אים; ווי איז אבער צו יענעם מענטשן, דורך
durch mentshn yenem tsu ober iz vei im vegen geshriben
through man that to however is woe him about written

וועמען דער בר אנש ווערט פארראטן! עס וואלט געווען גוט
gut geven volt es farraten vert Enosh Bar der vemen
good was would it betray gets of Man Son the whom

פאר יענעם מענטשן, אויב ער וואלט גארנישט געבוירן געווארן.
gevoren geboiren gornisht volt er oib mentshn yenem far
become born nothing would he if man that for

כה און יהודה , וואס האט אים פארראטן, האט ענטפערנדיק
entferendik hot farraten im hot vos Yehude un
answering did betray him did who Yehudah and

געזאגט: רבי , בין איך דאס? זאגט ער צו אים: דו האסט עס
es host du im tsu er zogt dos ich bin Rebbe gezogt
it you have you him to he says that I am Rebbe said

געזאגט! כו און בשעת זיי האבן געגעסן, האט יהושע / ישוע
Yeshua Yehoshua hot gegesen hoben zei beshas un gezogt
Yeshua Yehoshua has eating were they while and said

Redemption and having
made the bracha, he gave
it to them, saying, Drink
from it, all of you. 28 For
this is my Dahm HaBrit
HaChadasha, which is
poured out LARABBIM
(for many) for the selicha
(forgiveness) of chattaim
(sins). 29 And I say to you,
I will by no means drink
from now on of this pri
hagefen *(fruit of the vine)*
until that Day when I drink
it with you chadash *(new)*
in the Malchut Avi.

30 And having sung
the Hallel, they went out
to the Har HaZeytim.
31 Then Rebbe, Melech
HaMoshiach says to
them, All of you will be
offended at me during
this night, for it has been
written, HACH ES HAROEH
UTEFUTSEN HATSON
*(Strike the Shepherd and
the sheep will be scattered).*

גענומען ברויט, און האט געמאכט א ברכה , האט עס צעבראכן ,
tsebrochen es hot broche a gemacht hot un broit genumen
broken it has bracha a made has and bread taken

און געגעבן צו די תלמידים, און געזאגט: נעמט, עסט! דאס איז
iz dos est nemt gezogt un talmidim di tsu gegeben un
is this eat take said and disciples the to given and

מיין גוף . כז און ער האט גענומען א כוס, געמאכט א ברכה , און
un broche a gemacht kos a genumen hot er un guf main
and bracha a made cup a taken has he and body my

געגעבן צו זיי , זאגנדיק: טרינקט אלע דערפון! כח מחמת דאס
dos machmas derfun ale trinkt zogendik zei tsu gegeben
this because from it all drink saying them to gave

איז מיין בלוט פון דעם נייעם בונד , וואס ווערט פארגאסן
fargosen vert vos bund naiem dem fun blut main iz
shed being which covenant new the of blood my is

פאר פילע צו דער פארגעבונג פון זינד. כט איך זאג
zog ich zind fun fargebung der tsu file far
tell I sin of [medium] of forgiveness the to many for

אייך אבער , איך וועל מער נישט טרינקען פון איצט אָן פון דער
der fun on itst fun trinken nisht mer vel ich ober aich
the of on now from drink not more will I however you

פרוכט פונם ווינשטאק, ביז צו יענעם טאג, ווען איך וועל
vel ich ven tog yenem tsu biz vainshtok funem frucht
will I when day that to until vine from the fruit

דאס טרינקען מיט אייך ניי אין דעם קעניגרייך פון מיין פאטער.
Foter main fun kenigraich dem in nai aich mit trinken dos
Father my of kingdom the in new you with drink this

ל און זיי האבן אפגעזונגען הלל , און זענען ארויסגעגאנגען
aroisgegangen zenen un halel opgezungen hoben zei un
go out are and Hallel end singing have they and

צום הר הזיתים .
HaZeitim Har tsum
Olives Mount of to the

לא דעמאלט זאגט יהושע / ישוע צו זיי : איר אלע וועט
vet ale ir zei tsu Yeshua Yehoshua zogt demolt
will all you them to Yeshua Yehoshua says then

געשטרויכלט ווערן אין מיר אין דער דאזיקער נאכט; מחמת
machmas nacht doziker der in mir in veren geshtroichlt
because night this one the in Me in become stumble

עס שטייט געשריבן: איך וועל שלאגן דעם פאסטוך , און די
di un pastech dem shlogen vel ich geshriben shteit es
the and shepherd the strike will I written stands it

[32] But after I undergo Techiyas HaMoshiach I will go ahead of you to the Galil. [33] And, in reply, Kefa said to him, If everyone will be offended at you, I never will be offended. [34] He said to him, Omein, I say to you that balailah hazeh *(during this night)*, before a tarnegol *(cock)* crows, you will make hakhchashah *(denial)* of me shalosh pe'amim *(three times)*. [35] Kefa says to him, Even if it is necessary for me to die al kiddush ha-Shem with you, by no means will I deny you. Likewise all the talmidim spoke also.

שאף פון דער סטאדע וועלן צעשפרייט ווערן. (זכריה יג, ז.)
z ig Zecharyah veren tseshpreit velen stade der fun shof
7 13 Zechariah to be scattered will flock the of sheep

[לב] נאר נאך מיין אויפשטיין , וועל איך פארויסגיין פאר
far foroisgein ich vel oifshtein main noch nor
before go ahead I will standing up again my after but

אייך קיין גליל . [לג] פעטרוס אבער האט ענטפערנדיק צו אים
im tsu entferendik hot ober Petros Galil kein aich
him to answering has however Peter Galilee to you

געזאגט: אפילו ווען אלע וועלן געשטרויכלט ווערן אין דיר, וועל איך
ich vel dir in veren geshtroichlt velen ale ven afile gezogt
I will you in to be stumble will all when even said

מיך קיינמאל נישט שטרויכלען! [לד] האט יהושע / ישוע צו אים
im tsu Yeshua Yehoshua hot shtroichlen nisht keinmol mich
him to Yeshua Yehoshua has stumble not never me

געזאגט: באמת זאג איך דיר, אז אין דער דאזיקער נאכט, איידער
eider nacht doziker der in az dir ich zog be'emes gezogt
before night this one the in that you I tell in truth said

א האן וועט א קריי טאן, וועסטו מיך דריי מאל פארלייקענען!
farleikenen mol drai mich vestu ton krei a vet hon a
deny times three Me will you do crow a will cock a

[לה] זאגט פעטרוס צו אים: און אויב איך זאל מוזן שטארבן מיט
mit shtarben muzn zol ich oib un im tsu Petros zogt
with die must shall I if and him to Peter says

דיר, וועל איך דיך בשום אופן נישט פארלייקענען! דעסגלייכן האבן
hoben desglaichen farleikenen nisht oifen beshum dich ich vel dir
have likewise deny not way never you I will you

אויך אלע תלמידים געזאגט.
gezogt talmidim ale oich
said disciples all also

[36] Then Rebbe, Melech HaMoshiach comes with them to a place being called Gat-Shmanim, and Rebbe, Melech HaMoshiach says to the talmidim, Sit here until I go over there and daven. [37] And having taken

[לו] דאן גייט יהושע / ישוע מיט זיי אויף אן ארט ,
ort an oif zei mit Yeshua Yehoshua geit dan
place of an on them with Yeshua Yehoshua go then

וואס הייסט גת-שמני , און זאגט צו די תלמידים: זעצט
zetst talmidim di tsu zogt un Gat-Shmanim heist vos
sit disciples the to says and Gat-Shmanim called which

זיך דא אנידער, ביז איך וועל אהינגיין דארטן און תפילה
tfile un dorten ahingein vel ich biz anider do zich
prayer and there go will I until down here yourself

טאן. [לז] און ער האט מיטגענומען פעטרוסן און זבדיס ביידע
beide Zavdais un Petrosn mitgenumen hot er un ton
two Zebedee's and Peter taken along did he and do

Kefa and the two sons of
Zavdai, Rebbe, Melech
HaMoshiach began to be
sorrowful and distressed
with agmat nefesh *(grief)*.
38 Then he says to them, My
nefesh is deadly grieved,
even to the point of mavet.
Remain here and stay
awake with me. 39 And
having gone forward a
short distance, Rebbe,
Melech HaMoshiach fell
upon his face, davening
and saying, Avi, if it is
possible, let this Kos pass
from me. But not as I will,
but as you will. 40 Then he
comes to the talmidim and
finds them sleeping, and
he says to Kefa, So were
you not strong enough
to be awake for one hour
with me? 41 Stay awake and
offer tefillos, lest you enter
lidey nisayon. Indeed the
ruach is willing but the
basar is weak. 42 Again, for
a second time, having left,
he davened, saying, Avi, if
it is not possible for this
to pass by except I drink
it, let yeaseh rtzonechah
(your will be done). 43 And
having come again, Rebbe,
Melech HaMoshiach found
the talmidim sleeping,

זין , און האט אנגעהויבן צו טרויערן און צו זיין באטריבט.
batribt zain tsu un troiern tsu ongehoiben hot un zin
grieved be to and mourn to begin did and sons

לח דעמאלט זאגט ער צו זיי : מיין נפש איז טיף באטריבט, ביז
biz batribt tif iz nefesh main zei tsu er zogt demolt
unto grieved deep is soul my them to he says then

צום טויט ! בלייבט דא , און וואכט מיט מיר! לט און איז
iz un mir mit vacht un do blaibt toit tsum
is and Me with watch and here remains death to the

געגאנגען אביסל פארויס, און איז אנידערגעפאלן אויף זיין פנים ,
ponem zain oif anidergefalen iz un forois abisel gegangen
face his on fall down is and ahead a little go

האט תפילה געטאן און געזאגט: מיין פאטער אויב עס איז מעגלעך ,
meglech iz es oib Foter main gezogt un geton tfile hot
possible is it if Father my said and do pray has

זאל אוועקגיין פון מיר דער דאזיקער בעכער; דאך נישט ווי איך
ich vi nisht doch becher doziker der mir fun avekgein zol
I as not yet goblet this one the Me from going away shall

וויל , נאר ווי דו ! מ און ער גייט צו צו די תלמידים, און געפינט
gefint un talmidim di tsu tsu geit er un du vi nor vil
finds and disciples the to to go he and you as but want

זיי שלאפן, און זאגט צו פעטרוסן: אזוי, איר האט נישט געקענט
gekent nisht hot ir azoi Petrosn tsu zogt un shlofen zei
be able not has you so Peter to says and asleep them

וואכן מיט מיר איין שעה? מא האלט וואך און טוט תפילה,
tfile tut un vach halt sho ein mir mit vachen
prayer do and watch keep hour one Me with watch

כדי איר זאלט נישט קומען צו קיין נסיון ! דער גייסט
gaist der nisoyen kein tsu kumen nisht zolt ir kedei
spirit the temptation any to to come not shall you so that

איז טאקע וויליק , דאס פלייש אבער איז שוואך. מב ווידער איז
iz vider shvach iz ober fleish dos vilik take iz
is again weak is however flesh the willing actually is

ער צום צווייטן מאל אוועקגעגאנגען, און האט תפילה געטאן,
geton tfile hot un avekgegangen mol tsveitn tsum er
done prayer has and went away time second to the he

אזוי צו זאגן : מיין פאטער, אויב דאס דאזיקע קען נישט פארבייגיין,
farbaigein nisht ken dozike dos oib Foter main zogen tsu azoi
pass by not can these the if Father my say to so

אחוץ איך זאל עס טרינקען, זאל דיין רצון געשען ! מג און
un geshen rotsn dain zol trinken es zol ich achuts
and to happen will your shall drink it shall I except

for their eyes were too heavy to stay open. 44 And having left them again and having gone away, he was davening for the shlishit *(third)* time, saying the same words. 45 Then he comes to the talmidim and says to them, Sleep on now and take your rest. Hinei! The hour is at hand, and the Bar Enosh is being betrayed into the hands of chote'im *(sinners)*. 46 Arise, and let us go. Hinei! My betrayer has drawn near.

47 And while he was still speaking hinei! Yehudah, one of the Shneym Asar, came and with him came a great multitude with swords and clubs from the Rashei Hakohanim *(Chief Priests)* and the Ziknei HaAm *(the Elders of the People)*. 48 Now the betrayer had given them a signal, saying, Whomever I may give the neshikah *(kiss)*, he is the one. Chap *(grab)* him! 49 And immediately,

ער איז געקומען און האט זיי ווידער געפונען שלאפן; מחמת
machmas shlofen gefunen vider zei hot un gekumen iz er
because asleep found again them has and come is he

זייערע אויגן זענען געווען שווער. מד און ער האט זיי איבערגעלאזט,
ibergelozt zei hot er un shver geven zenen oigen zeiere
left them has he and heavy was are eyes their

איז ווידער אוועקגעגאנגען, און תפילה געטאן צום דריטן מאל ,
mol dritn tsum geton tfile un avekgegangen vider iz
times third to the done prayer and went away again is

זאגנדיק נאכאמאל די זעלביקע ווערטער. מה דאן גייט ער צו צו
tsu tsu er geit dan verter zelbike di nochamol zogendik
to over he goes then words same the again saying

די תלמידים, און זאגט צו זיי : איר שלאפט נאך אלץ, און
un alts noch shloft ir zei tsu zogt un talmidim di
and all still sleep you them to says and disciples the

רוט ? זע , די שעה האט זיך דערנענטערט, און דער בר אנש
Enosh Bar der un dernentert zich hot sho di ze rut
of Man Son the and come near self has hour the look rests

ווערט פארראטן אין די הענט פון חוטאים! מו שטייט אויף, לאמיר
lomir oif shteit choytim fun hent di in farraten vert
let us up stand sinners of hands the in betrayed is

גיין! זע , דער וואס פארראט מיך איז נאענט!
noent iz mich farrat vos der ze gein
near is Me betrays who the one look go

מז און בשעת ער האט נאך גערעדט , זע , יהודה , איינער
einer Yehude ze geredt noch hot er beshas un
one Yehudah look speaking still has he while and

פון די צוועלף, איז געקומען און מיט אים א גרויסער המון
hamon groiser a im mit un gekumen iz tsvelf di fun
crowd very large a him with and come is twelve the of

מיט שווערדן און שטאנגען, פון די הויפט כהנים און זקנים
zkeinem un koyanim hoipt di fun shtangen un shverdn mit
elders and kohenim chief the from clubs and swords with

פון פאלק . מח דער אבער , וואס האט אים פארראטן, האט
hot farraten im hot vos ober der folk fun
had betray him has who however the one people of

זיי געגעבן א צייכן , און געזאגט: וועמען איך וועל געבן
geben vel ich vemen gezogt un tseichen a gegeben zei
give will I whom said and sign a given them

א קוש, דער איז עס, כאפט אים! מט און גלייך איז
iz glaich un im chapt es iz der kush a
is immediately and him seize it is this one kiss a

he approached Rebbe,
Melech HaMoshiach, and
said, Shalom, Rebbe. And
he gave him the neshikah.
50 And Rebbe, Melech
HaMoshiach said to him,
Chaver, do what you
came for. Then, having
approached, they laid
hands on Rebbe, Melech
HaMoshiach and arrested
him. 51 And hinei! One
of the ones with him
stretched out his hand,
drew his cherev, and
struck the servant of the
Kohen Gadol, cutting off
his ear. 52 Then Rebbe,
Melech HaMoshiach says
to him, Return your cherev
into its place; for all who
take the sword will die
by the sword. 53 Or do
you think that I am not
able to call upon Avi, and
He will provide me now
more than Shneym Asar
legions of malachim? 54 But
how then may the Kitvei
Hakodesh be fulfilled
that say it must happen
thus? 55 At that moment,
he said to the crowd, Do
you have the chutzpah
(nerve) to come out, as
against a revolutionary,
with swords and clubs

ער צוגעגאנגען צו יהושען / ישוען , און געזאגט: שלום ,
sholem gezogt un Yeshuan Yehoshuan tsu tsugegangen er*
peace said and Yeshua Yehoshua to went over he

רבי ! און האט אים געקושט. נ יהושע / ישוע אבער האט
hot ober Yeshua Yehoshua gekusht im hot un Rebbe
has however Yeshua Yehoshua kissed him has and Rebbe

צו אים געזאגט: פריינד, צו וואס ביסטו געקומען? דעמאלט
demolt gekumen bistu vos tsu fraind gezogt im tsu
then come you are what to friend said him to

זענען זיי צוגעגאנגען און האבן ארויפגעלייגט די הענט אויף
oif hent di aroifgeleigt hoben un tsugegangen zei zenen
on hands the lay have and went over they are

יהושען / ישוען , און אים גענומען. נא און זע , איינער פון די ,
di fun einer ze un genumen im un Yeshuan Yehoshuan*
the of one look and taken him and Yeshua Yehoshua

וואס זענען געווען מיט יהושען / ישוען , האט אויסגעשטרעקט
oisgeshtrekt hot Yeshuan Yehoshuan mit geven zenen vos*
stretch out did Yeshua Yehoshua with was are who

די האנט, און ארויסגעצויגן זיין שווערד, און האט געשלאגן דעם
dem geshlogen hot un shverd zain aroisgetsoigen un hant di
the struck has and sword his drew out and hand the

כהן גדולס קנעכט , און אים אפגעהאקט אן אויער. נב דעמאלט
demolt oier an opgehakt im un knecht gadols koyen
then ear an chopped off him and servant gadol's kohen

זאגט יהושע / ישוע צו אים: קער אום דיין שווערד אויף איר
ir oif shverd dain um ker im tsu Yeshua Yehoshua zogt
its in sword your back put him to Yeshua Yehoshua says

ארט ! מחמת אלע, וואס נעמען א שווערד, וועלן אומקומען
umkumen velen shverd a nemen vos ale machmas ort
perish will sword a take who all because place of

מיט דער שווערד. נג אדער אפשר מיינסטו , אז איך קען נישט
nisht ken ich az meinstu efsher oder shverd der mit
not can I that you think perhaps or sword the with

בעטן מיין פאטער, און ער וועט מיר אפילו איצט געבן מער
mer geben itst afile mir vet er un Foter main beten
more give now even Me will he and Father my ask

ווי צוועלף מחנות מלאכים ? נד און וויאזוי זשע וואלטן די
di volten zhe viazoi un malochim machnus tsvelf vi
the would then how and angels legions twelve than

כתבי (הקודש) געקענט דערפילט ווערן , אז אָט אזוי
azoi ot az veren derfilt gekent Hakoidesh Kitvei
so just that become fulfilled be able the Holy scriptures

to arrest me? Daily in
the Beis Hamikdash I
was sitting saying my
shiurim and you did not
arrest me. 56 But this all
happened that the Kitvei
Hakodesh of the Neviim
might be fulfilled. Then the
talmidim deserted Rebbe,
Melech HaMoshiach and
fled.

57 But the ones having
arrested Rebbe, Melech
HaMoshiach led him
away to Caiapha the
Kohen Gadol, where the
Sofrim and the Zekenim
(Elders) were gathered
together. 58 And Kefa was
following Rebbe, Melech
HaMoshiach from far
away. He followed him
as far as the courtyard
of the Kohen Gadol and,
having gone inside it, Kefa
was sitting down with

מוז עס געשען ? נה אין יענער שעה האט יהושע / ישוע
Yeshua Yehoshua hot sho yener in geshen es muz
Yeshua Yehoshua has hour that in happened it must

געזאגט צו די המונים מענטשן: ווי אנטקעגן א גזלן זענט
zent gazlen a antkegen vi mentshn hamonim di tsu gezogt
are bandit a against like people crowds of the to said

איר ארויסגעקומען מיט שווערדן און שטאנגען, מיך צו כאפן .
chapen tsu mich shtangen un shverdn mit aroisgekumen ir
arrest to Me clubs and swords with come out you

טאג אויס טאג איין בין איך געזעסן אין בית המקדש און
un HaMikdash Beis in gezesen ich bin ein tog ois tog
and HaMikdash Beis in sat I am one day out day

געלערנט, און איר האט מיך נישט גענומען. נו דאס אלץ אבער
ober alts dos genumen nisht mich hot ir un gelernt
however all this take not Me did you and taught

איז געשען , כדי די שריפטן פון די נביאים זאלן
zolen neviim di fun shriftn di kedei geshen iz
should prophets the of scriptures the so that happened is

דערפילט ווערן . דעמאלט האבן אלע תלמידים אים פארלאזט,
farlozt im talmidim ale hoben demolt veren derfilt
left him disciples all have then become fulfilled

און זענען אנטלאפן.
antlofen zenen un
run away are and

נז און די , וואס האבן גענומען יהושען / ישוען , האבן
hoben Yeshuan Yehoshuan genumen hoben vos di un*
have Yeshua Yehoshua taken have who the and

אים אוועקגעפירט צו קיפא , דעם כהן גדול , וואו די
di vu gadol koyen dem Caiapha tsu avekgefirt im
the where gadol kohen the Caiapha to led away him

סופרים און די זקנים זענען געווען פארזאמלט. נח און פעטרוס
Petros un farzamlt geven zenen zkeinem di un sofrim
Peter and assembled were are elders the and scribes

האט אים נאכגעפאלגט פונדערווייטנס ביז צום הויף
hoif tsum biz fundervaitns nochgefolgt im hot
courtyard to the until from a distance followed him has

פון כהן גדול , און איז אריינגעגאנגען אינעווייניק, און זיך
zich un ineveinik araingegangen iz un gadol koyen fun
himself and inside entered is and gadol kohen of

אנידערגעזעצט מיט די שומרים, צו זען דעם סוף. נט און די
di un sof dem zen tsu shomrim di mit anidergezetst
the and end the see to guards the with sat down

the servants to see the
maskana *(outcome)*. 59 And
the Rashei Hakohanim and
the Sanhedrin all were
seeking edut sheker *(false
testimony of false witnesses)*
against Yehoshua so
that they might put him
to death. 60 And they
found none, though many
shakranim *(liars)* came
forward. At last, two came
forward 61 and said, This
one said, I am able to
bring about a churban
(destruction) of the Beis
Hamikdash of Hashem
and within shloshah
yamim to rebuild it. 62 And
having got up, the Kohen
Gadol said to Rebbe,
Melech HaMoshiach, Do
you answer nothing?
For what do these men
give edut *(testimony)*
against you? 63 But Rebbe,
Melech HaMoshiach was
silent. And the Kohen
Gadol said to him, I
adjure you by Hashem,
Elohim Chayyim, to tell
us if you are the Rebbe,
Melech HaMoshiach
Ben HaElohim. 64 Rebbe,
Melech HaMoshiach says
to him, You said it. But I
say to you, From now on

הויפט כהנים און דאס גאנצע סנהדרין האבן געזוכט א
a gezucht hoben Sanhedrin gantse dos un koyanim hoipt
a sought have Sanhedrin whole the and kohenim chief

פאלש עדות זאגן קעגן יהושען / ישוען , כדי זיי
zei kedei Yeshuan Yehoshuan kegen zogen eides falsh*
they so that Yeshua Yehoshua against speak witness false

זאלן אים קענען טייטן; ס און האבן נישט געפונען, הגם א
a hagam gefunen nisht hoben un teiten kenen im zolen
a although found not have and kill be able to him shall

סך פאלשע עדות זענען געקומען. צולעצט אבער זענען
zenen ober tsuletst gekumen zenen eides falshe sach
are however finally come are witnesses false many

געקומען צוויי, סא און האבן געזאגט: דער דאזיקער האט געזאגט:
gezogt hot doziker der gezogt hoben un tsvei gekumen
said has this one that said have and two come

איך בין בכח צו צעשטערן דעם היכל פון ה׳ ,
Hashem fun Heichal dem tseshteren tsu b'koach bin ich
Hashem of Heikhal the destroy to with power am I

און אים אויפצובויען אין דריי טאג. סב און דער כהן גדול
gadol koyen der un tog drai in oiftsuboien im un
gadol kohen the and days three in rebuild it and

האט זיך אויפגעשטעלט, און געזאגט צו אים: דו ענטפערסט
entferst du im tsu gezogt un oifgeshtelt zich hot
answer you him to said and stood up self has

גארנישט? וואס איז דאס, וואס זיי זאגן עדות קעגן דיר?
dir kegen eides zogen zei vos dos iz vos gornisht
you against witness say they which this is what nothing

סג יהושע / ישוע אבער האט געשוויגן. און דער כהן
koyen der un geshvigen hot ober Yeshua Yehoshua
kohen the and silent was however Yeshua Yehoshua

גדול האט געזאגט צו אים: איך באשווער דיך ביי דעם לעבעדיקן
lebedikn dem bai dich bashver ich im tsu gezogt hot gadol
living the by you adjure I him to said has gadol

ג-ט, אז דו זאלסט אונדז זאגן, צי דו ביסט דער משיח ,
Moshiach der bist du tsi zogen undz zolst du az G-t
Moshiach the are you say us you shall you that G-d

דער זון פון דער אויבערשטער! סד זאגט יהושע / ישוע צו
*tsu Yeshua Yehoshua zogt Oibershter der fun *Zun der*
to Yeshua Yehoshua says Most High the of Son the

אים: דו האסט עס געזאגט! דאך זאג איך אייך: פון איצט אָן
on itst fun aich ich zog doch gezogt es host du im
on now from you I say yet said it you have you him

you will see the Bar Enosh sitting at the right hand of Gevurah *(Power)* and his Bias *(Coming)* will be with ANENEI HASHOMAYIM *(clouds of Heaven)*. 65 Then the Kohen Gadol made the keriah *(rending, tearing of his garments)*, saying, He has committed Chillul Hashem. What further need do we have of edut? Hinei! Now you have heard the Chillul Hashem. 66 What does it seem to you? And, in reply, they said, He is deserving of mishpat mavet, the death penalty. 67 Then they spat into his face and they struck him and they slapped him, 68 saying, Give us a dvar nevuah, Rebbe, Melech HaMoshiach. Who is the one who hit you?

69 Now Kefa was sitting outside in the courtyard. And one maid approached Kefa, saying, And you were with Yehoshua of the Galil! 70 But Kefa denied it before everyone, saying, I do not have daas of what you are saying. 71 And having gone

וועט איר זען דעם בר אנש זיצן אויף דער רעכטער זייט פון דער
der fun zait rechter der oif zitsen Enosh Bar dem zen ir vet
the of side right the on sit of Man Son the see you will

גבורה, און קומען אויף די וואלקנס פון הימל ! (תהלים קי , א;
a ki Tehilim himel fun volkens di oif kumen un gevure
1 110 Psalms heaven of clouds the on coming and Power

דניאל ז, יג-יד .) סה דעמאלט האט דער כהן גדול צעריסן זיינע
zaine tserisn gadol koyen der hot demolt ig-id z Daniel
his rip gadol kohen the has then 13-14 7 Daniel

קליידער, זאגנדיק: ער האט געלעסטערט; וואס דארפן מיר נאך
noch mir darfen vos gelestert hot er zogendik kleider
still we need why blasphemed has he saying clothing

האבן עדות ? זע , איר האט איצט געהערט די לעסטערונג.
lesterung di gehert itst hot ir ze eides hoben
blasphemy the heard now have you look witness have

סו וואס מיינט איר? און זיי האבן ענטפערנדיק געזאגט: ער איז
iz er gezogt entferendik hoben zei un ir meint vos
is he said answering have they and you think what

חייב מיתה. סז דאן האבן זיי אים געשפיגן אין פנים אריין
arain ponem in geshpigen im zei hoben dan mise chayev
into face in spat him they have then death deserving

און האבן אים געשלאגן מיט די פויסטן; סח אנדערע האבן אים
im hoben andere foistn di mit geshlogen im hoben un
him have others fists the with struck him have and

געגעבן פעטש, און געזאגט: משיח , זאג נבואות צו אונדז!
undz tsu nevues zog Moshiach gezogt un petsh gegeben
us to prophecies tell Moshiach said and slaps given

ווער איז עס, וואס האט דיך געשלאגן?
geshlogen dich hot vos es iz ver
struck you has that it is who

סט און פעטרוס איז געזעסן אינדרויסן אויפן הויף . און א
a un hoif oifen indroisen gezesen iz Petros un
a and courtyard on the outside sitting is Peter and

דינסטמויד איז צוגעקומען צו אים, און האט געזאגט: אויך דו
du oich gezogt hot un im tsu tsugekumen iz dinstmoid
you also said has and him to come over is servant-girl

ביסט געווען מיט יהושע / ישוע הגלילי ! ע ער אבער
ober er HaGalili Yeshua Yehoshua mit geven bist
however he the Galilean Yeshua Yehoshua with were are

האט עס געלייקנט פאר אלעמען , אזוי צו זאגן : איך ווייס נישט,
nisht veis ich zogen tsu azoi alemen far geleiknt es hot
not know I say to so everyone before deny it did

וואס דו זאגסט! [עא] און איז ארויסגעגאנגען צום פאדערהויז,
foderhoiz tsum aroisgegangen iz un zogstu du vos
porch to the go out is and say you what

און אן אנדערע האט אים דערזען , און זאגט צו די
di tsu zogt un derzen im hot andere an un
the to says and caught sight of him has another an and

מענטשן דארטן: דער דאזיקער איז געווען מיט יהושע / ישוע פון
fun Yeshua Yehoshua mit geven iz doziker der dorten mentshn
of Yeshua Yehoshua with was is this one the there people

נצרת ! [עב] און נאכאמאל האט ער עס געלייקנט מיט א שבועה:
shvue a mit geleiknt es er hot nochamol un Natseret
oath a with deny it he did again and Natseret

איך קען נישט דעם מענטשן! [עג] און נאך א קליינער ווילע זענען
zenen vaile kleiner a noch un mentshn dem nisht ken ich
are while short a after and man the not know I

צוגעקומען די , וואס זענען דארט געשטאנען, און האבן געזאגט צו
tsu gezogt hoben un geshtanen dort zenen vos di tsugekumen
to said have and standing there were who the come over

פעטרוסן: עס איז אמת , אויך דו ביסט איינער פון זיי ; מחמת
machmas zei fun einer bist du oich emes iz es Petrosn
because them of one are you also truth is it Peter

אפילו דיין ארט רעדן פארראט דיך. [עד] דעמאלט האט ער
er hot demolt dich farrat reden ort dain afile
he did then you betrays speaking place of your even

אנגעהויבן צו שעלטן און שווערן: איך קען נישט דעם מענטשן!
mentshn dem nisht ken ich shveren un shelten tsu ongehoiben
man the not know I swear and curse to begin

און גלייך האט א האן געקרייט. [עה] און פעטרוס האט זיך
zich hot Petros un gekreit hon a hot glaich un
self has Peter and crowed cock a did immediately and

דערמאנט דאס ווארט פון יהושע / ישוע , וואס ער האט
hot er vos Yeshua Yehoshua fun vort dos dermont
had he which Yeshua Yehoshua of word that remembered

אים געהאט געזאגט: איידער א האן וועט א קריי טאן, וועסטו מיך
mich vestu ton krei a vet hon a eider gezogt gehat im
Me will you do crow a will cock a before said had him

דריי מאל פארלייקענען. און ער איז ארויסגעגאנגען אינדרויסן, און
un indroisen aroisgegangen iz er un farleikenen mol drai
and outside went out is he and deny times three

האט ביטער געוויינט.
geveint biter hot
weep bitter did

out to the gate, another saw Kefa and says to the bystanders, There! This one was with Yehoshua of Natzeret! 72 And again Kefa denied it with a shevuah *(oath)*, I do not know the man! 73 And after a little while the bystanders came and said to Kefa, Truly also you are one of them, for even your accent gives you away! 74 Then Kefa began to curse and swear, I do not know the man! And immediately a tarnegol *(cock)* crowed. 75 And Kefa remembered the word which Rebbe, Melech HaMoshiach had said: Before a tarnegol *(cock)* crows, you will deny me shalosh pe'amim *(three times)*. And Kefa went out and wept bitterly.

27 Now when boker had come, all the Rashei Hakohenim and the Ziknei HaAm took counsel together against Yehoshua to put him to death. 2 And having performed the akedah *(binding)*, they led him away, and delivered him up to Pilate the Governor.

כז און צומארגנס אינדערפרי האבן אלע הויפט כהנים
koyanim hoipt ale hoben inderfri tsumorgens un
kohenim chief all have early tomorrow and

און זקנים פון פאלק אנגענומען א באשלוס קעגן
kegen bashlus a ongenumen folk fun zkeinem un
against decision a accept people of elders and

יהושען / ישוען , כדי אים צו טייטן; ב און האבן אים
im hoben un teiten tsu im kedei Yeshuan Yehoshuan*
him have and kill to him so that Yeshua Yehoshua

געבונדן , און אוועקגעפירט, און איבערגעגעבן צו פילאטוסן, דעם
dem Pilatusn tsu ibergegeben un avekgefirt un gebunden
the Pilate to handed over and led away and bound

גובערנאטאר.
gubernator
governor

3 Then when Yehudah, who had betrayed Moshiach, saw that Yehoshua had been condemned, he felt remorse and returned the sheloshim shiklei kesef *(thirty pieces of silver)* to the Rashei Hakohanim and the Zekenim, 4 saying Chatati *(I have sinned)*. I have betrayed dahm naki *(innocent blood)*. But they said, What is that to us? See to that yourself! 5 And Yehudah threw the shiklei kesef *(pieces of silver)* into the Beis Hamikdash and departed; and, having gone away, Yehudah hanged himself. 6 And the Rashei Hakohanim took the shiklei kesef and

ג דעמאלט אז יהודה , וואס האט אים פארראטן, האט געזען,
gezen hot farraten im hot vos Yehude az demolt
seen has betray him has who Yehudah as then

דאס ער איז פארמשפט געווארן, האט ער חרטה געהאט, און
un gehat charote er hot gevoren farmishpet iz er dos
and have regret he did become have condemned is he that

אומגעקערט די דרייסיק שטיק זילבער צו די הויפט כהנים
koyanim hoipt di tsu zilber shtik draisik di umgekert
kohenim chief the to silver pieces of thirty the returned

און זקנים , ד אזוי צו זאגן : איך האב געזינדיקט, פארראטנדיק
farratendik gezindikt hob ich zogen tsu azoi zkeinem un
betraying sinned have I say to so elders and

אומשולדיק בלוט ! זיי אבער האבן געזאגט: וואס גייט דאס
dos geit vos gezogt hoben ober zei blut umshuldik
this go why said have however they blood innocent

אונדז אָן ? זארג דו וועגן דעם! ה און ער האט א ווארף
varf a hot er un dem vegen du zorg on undz
throw a did he and that about you worry without us

געטאן די זילבער שטיק אין היכל אריין, און איז אוועק !
avek iz un arain Heichal in shtik zilber di geton
went away is and into Heikhal in pieces of silver the did

און איז געגאנגען און האט זיך אויפגעהאנגען. ו און די הויפט
hoipt di un oifgehongen zich hot un gegangen iz un
chief the and hang himself did and go is and

כהנים האבן גענומען די זילבער שטיק , און געזאגט: מען
men gezogt un shtik zilber di genumen hoben koyanim
one said and pieces of silver the taken have kohenim

said, It is asur *(forbidden)* to put these into the Beis Hamikdash otzar *(treasury)*, vi-bahlt *(since)* it is blood money. 7 And they took counsel together and they bought the Potter's Field as a beis hakevoros *(cemetery)* for zarim *(foreigners)*. 8 For this reason that field has been called the Sadeh HaDahm *(Field of Blood)* to this day. 9 Then that which was spoken through Yirmeyah HaNavi was fulfilled, saying, And they took the SHELOSHIM KASEF *(thirty pieces of silver)*, HAYEKAR *(the price)* of the one whose price had been set by the Bnei Yisroel. 10 And they gave them for the potters field as Hashem directed me *(Zech 11:12-13)*.

טאר זיי נישט אריינלייגן אין דעם אוצר הקרבנות ,
hakorbones oitser dem in arainleigen nisht zei tor
HaKorbanos Otsar the in place in not them is not lawful

ווייל עס איז בלוט געלט . ז און נאך דעם ווי זיי האבן
hoben zei vi dem noch un gelt blut iz es vail
have they as that after and money blood is it because

זיך באראטן , האבן זיי דערמיט געקויפט דעם טעפערס
tepers dem gekoift dermit zei hoben baroten zich
potter's the buy with it they did conferred themselves

פעלד, א קבורה פאר די גרים . ח דערפאר הייסט יענץ
yents heist derfar geirem di far kvure a feld
that called therefore proselytes the for burial site a field

פעלד דאס בלוט פעלד ביז צום היינטיקן טאג. ט דעמאלט איז
iz demolt tog haintikn tsum biz feld blut dos feld
is then day today's to the until field blood the field

דערפילט געווארן, וואס עס איז געווארן געזאגט דורך ירמיהו
Yirmeyah durch gezogt gevoren iz es vos gevoren derfilt
Yirmeyah through said become is it what become fulfilled

הנביא , אזוי צו זאגן: און זיי האבן גענומען די דרייסיק
draisik di genumen hoben zei un zogen tsu azoi hanovi
thirty the taken have they and say to so the prophet

שטיק זילבער, דעם ווערט פון דעם געשעצטן, וועמען זיי
zei vemen geshetstn dem fun vert dem zilber shtik
they whom valued the one of worth the silver pieces of

האבן געשאצט, פון די קינדער ישראל; י און האבן זיי
zei hoben un Yisroel kinder di fun geshatst hoben
them have and Israel children the from value have

געגעבן פאר דעם טעפערס פעלד, לויט ווי דער הער האט
hot Har der vi loit feld tepers dem far gegeben
has L-rd the as according to field potter's the for given

מיר געבאטן .
geboten mir
ordered Me

11 Now Rebbe, Melech HaMoshiach stood before the Governor, and the Governor questioned Rebbe, Melech HaMoshiach saying,

יא און יהושע / ישוע איז געשטעלט געווארן פאר דעם
dem far gevoren geshtelt iz Yeshua Yehoshua un
the before become stood is Yeshua Yehoshua and

גובערנאטאר, און דער גובערנאטאר האט אים געפרעגט, אזוי צו
tsu azoi gefregt im hot gubernator der un gubernator
to so asked him did governor the and governor

זאגן: צי ביסט דו דער קעניג פון די יידן? און יהושע / ישוע
Yeshua Yehoshua un Yidn di fun kenig der du bist tsi zogen
Yeshua Yehoshua and Jews the of king the you are say

Are you the Melech HaYehudim? And Rebbe, Melech HaMoshiach said to him, It is as you say. 12 And while Rebbe, Melech HaMoshiach was being accused by the Rashei Hakohanim and the Zekenim, he answered nothing. 13 Then Pilate said to Rebbe, Melech HaMoshiach Do you not hear how many things they give edut against you? 14 And Rebbe, Melech HaMoshiach did not answer him with even one word, so that the Governor was quite amazed.

15 Now at the Chag *(Festival, Pesach)* the Governor was accustomed to release for the multitude any one prisoner they wanted. 16 And they were holding at the time a notorious prisoner, called Bar-Abba. 17 When, therefore, they were gathered together, Pilate said to them, Whom do you want me to release for you, Bar-Abba or Yehoshua called Moshiach? 18 For Pilate knew that because of kinah *(envy)* they had delivered Yehoshua up.

האט געזאגט; דו זאגסט עס! יב און ווען ער איז אנגעקלאגט
ongeklogt iz er ven un es zogstu du gezogt hot
accused is he when and it say you said has

געווארן דורך די הויפט כהנים און זקנים , האט ער גארנישט
gornisht er hot zkeinem un koyanim hoipt di durch gevoren
nothing he has elders and kohenim chief the by become

געענטפערט. יג דעמאלט זאגט פילאטוס צו אים: דו הערסט
herst du im tsu Pilatus zogt demolt geentfert
hear you him to Pilate says then answered

נישט, וואס זיי זאגן אלץ אויס קעגן דיר? יד און ער האט
hot er un dir kegen ois alts zogen zei vos nisht
has he and you against out all say they what not

אים נישט געענטפערט, אפילו נישט אויף איין איינציק ווארט, אזוי,
azoi vort eintsik ein oif nisht afile geentfert nisht im
so word single one on not even answered not him

אז דער גובערנאטאר האט זיך זייער געוואונדערט. טו און אויף
oif un gevundert zeier zich hot gubernator der az
on and amazed very self has governor the that

יעדן יום טוב איז דער גובערנאטאר געווען געוואוינט צו
tsu gevoint geven gubernator der iz Tov Yom yedn
to accustomed was governor the is Tov of Yom each

באפרייען פאר דעם פאלק איין געפאנגענעם, וועמען זיי
zei vemen gefangenem ein folk dem far bafraien
they whomever prisoner one people the for release

האבן געוואלט. טז און זיי האבן דעמאלט געהאט א גוט באקאנטן
bakantn gut a gehat demolt hoben zei un gevolt hoben
known well a had then have they and wanted have

געפאנגענעם, וואס האט געהייסן בר-אבא . יז דעריבער ווען זיי
zei ven deriber Bar-Abba geheisen hot vos gefangenem
they when therefore Bar-Abba called was who prisoner

האבן זיך פארזאמלט, האט פילאטוס צו זיי געזאגט:
gezogt zei tsu Pilatus hot farzamlt zich hoben
said them to Pilate has gathered themselves have

וועמען ווילט איר, אז איך זאל אייך באפרייען, בר-אבאן אדער
oder Bar-Abban bafraien aich zol ich az ir vilt vemen
or Bar-Abba release you shall I that you want whom

יהושען / ישוען , וואס מען רופט אים משיח ? יח מחמת
machmas Moshiach im ruft men vos Yeshuan Yehoshuan*
because Moshiach him call they who Yeshua Yehoshua

ער האט געוואוסט, אז צוליב קנאה האבן זיי אים
im zei hoben kine tsulib az gevust hot er
him they have envy on account of that know did he

[19] And while Pilate was sitting on the judgment seat, his wife sent to him, saying, Have nothing to do with that Tzaddik; for last night I suffered greatly in a chalom *(dream)* because of Yehoshua. [20] However, the Rashei Hakohanim and the Zekenim persuaded the multitudes to ask for Bar-Abba, but Yehoshua they should destroy. [21] But the Governor answered, saying to them, Which of the two do you want me to release for you? And they said, Bar-Abba. [22] In reply, Pilate says to them, What, therefore, may I do with Yehoshua, the one called the Rebbe, Melech HaMoshiach? Everyone says, Let him be made TALUI AL HAETZ *(being hanged on the Tree!)* Be hanged on HAETZ! [23] But Pilate said, Why? What rah *(evil)* has he done? But they kept shouting all the more, saying, Let him be hanged on HAETZ!

[24] And when Pilate saw that he was accomplishing nothing, but rather that a riot was starting, he took water and washed

איבערגעגעבן. יט און בשעת ער איז געזעסן אויף דעם כסא
ibergegeben un beshas er iz gezesen oif dem kisei
handed over and while he is sat on the of throne

המשפט , האט זיין ווייב צו אים געשיקט, אזוי צו זאגן : זאלסט
hamishpot hot zain vaib tsu im geshikt azoi tsu zogen zolst
judgment did his wife to him send so to say you shall

גארנישט האבן צו טאן מיט דעם דאזיקן צדיק ; מחמת איך
gornisht hoben tsu ton mit dem dozikn tsadik machmas ich
nothing have to do with the this tsaddik because I

האב היינט א סך געליטן אין א חלום דורך אים! כ די
hob haint a sach gelitn in a cholem durch im di
have today a many suffered in a dream through him the

הויפט כהנים אבער און די זקנים האבן איבערגערעדט
hoipt koyanim ober un di zkeinem hoben ibergeredt
chief kohenim however and the elders have persuaded

די המונים מענטשן, אז זיי זאלן פארלאנגען בר-אבאן ,
di hamonim mentshn az zei zolen farlangen Bar-Abban
the crowds of people that they shall request Bar-Abba

יהושען / ישוען אבער צו לאזן אומברענגען. כא און דער
Yehoshuan Yeshuan ober tsu lozen umbrengen un der*
Yehoshua Yeshua however to let destroy and the

גובערנאטאר האט ענטפערנדיק צו זיי געזאגט: וועלכן פון
gubernator hot entferendik tsu zei gezogt velchen fun
governor has answering to them said which of

דיביידע ווילט איר, אז איך זאל אייך באפרייען? און זיי
di beide vilt ir az ich zol aich bafraien un zei
the two you want that I shall you release and they

האבן געזאגט: בר-אבאן! כב זאגט פילאטוס צו זיי : און וואס
hoben gezogt Bar-Abban zogt Pilatus tsu zei un vos
have said Bar-Abba says Pilate to them and what

זאל איך טאן מיט יהושען / ישוען , וואס מען רופט אים
zol ich ton mit Yehoshuan Yeshuan vos men ruft im*
shall I do with Yehoshua Yeshua who they call him

משיח ? זאגן אלע: ער זאל אויפהענגען אויף דער בוים! כג און
Moshiach zogen ale er zol oifhengen oif der boim un
Moshiach say all he shall hanged up on the tree and

ער האט געזאגט: וואס פאר א בייז האט ער דען געטאן? זיי
er hot gezogt vos far a beiz hot er den geton zei
he has said what for a evil has he then done they

אבער האבן נאך מער געשריגן , אזוי צו זאגן : ער זאל
ober hoben noch mer geshrigen azoi tsu zogen er zol
however have even more shouted so to say he shall

his hands in front of
the multitude, saying,
I am innocent of this
man’s blood; see to that
yourselves. 25 And, in
reply, all the people said,
His dahm be on us and on
our yeladim. 26 Then Pilate
released Bar-Abba to them.
But after having Rebbe,
Melech HaMoshiach
scourged, he handed him
over to be hanged on
HAETZ.

27 Then the soldiers of
the Governor took him
into the praetorium and
gathered the whole cohort
against Rebbe, Melech
HaMoshiach. 28 And they
stripped him and put
a royal scarlet robe on
him, and, 29 After weaving
a keter of thorns, they
placed it on his head and
put a reed in his right

אויפהענגען אויף דער בוים! כד און ווען פילאטוס האט געזען, אז
az gezen hot Pilatus ven un boim der oif oifhengen
that seen has Pilate when and tree the on hanged up

ער פועלט גארנישט, נאר אז עס ווערט א גרעסערע
gresere a vert es az nor gornisht poielt er
greater a becomes it that only nothing was achieving he

מהומה , האט ער גענומען וואסער און זיך אפגעוואשן די הענט
hent di opgevashen zich un vaser genumen er hot mehume
hands the washed self and water taken he has turmoil

פאר דעם המון מענטשן, און געזאגט: איך בין אומשולדיק וואס
vos umshuldik bin ich gezogt un mentshn hamon dem far
what innocent am I said and people crowd the before

שייך דעם דאזיקן צדיקס בלוט ; איר זעט. כה און דער
der un zet ir blut tsadiks dozikn dem shaich
the and see you blood tsaddik's this the concerning

גאנצער עולם האט ענטפערנדיק געזאגט; זיין בלוט אויף אונדז, און
un undz oif blut zain gezogt entferendik hot oilem gantser
and us on blood his said answering has crowd whole

אויף אונדזערע קינדער ! כו דאן האט ער זיי באפרייט בר-אבאן ;
Bar-Abban bafrait zei er hot dan kinder undzere oif
Bar-Abba set free them he has then children our on

יהושען / ישוען אבער האט ער געלאזט שמייסן און אים
im un shmaisen gelozt er hot ober Yeshuan Yehoshuan*
him and flog let he has however Yeshua Yehoshua

איבערגעגעבן, אז ער זאל אויפהענגען אויף דער בוים ווערן.
veren boim der oif oifhengen zol er az ibergegeben
to be tree the on hanged up shall he that handed over

כז דערנאך האבן דעם גובערנאטארס
gubernators dem hoben dernoch
governor's the have then

זעלנער גענומען יהושען / ישוען אין
in Yeshuan Yehoshuan genumen zelner*
in Yeshua Yehoshua taken soldiers

פרעטאריום אריין, און
un arain Pretorium
and into Praetorium Governor's palace headquarters

האבן פארזאמלט ארום אים די גאנצע אפטיילונג. כח און זיי
zei un opteilung gantse di im arum farzamlt hoben
they and cohort whole the him around gathered have

האבן אים אויסגעטאן, און ארויפגעלייגט אויף אים א פורפור מאנטל.
mantl purpur a im oif aroifgeleigt un oisgeton im hoben
robe scarlet a him on did place and stripped him have

hand, and they fell down before him and mocked him saying, Hail, Melech HaYehudim! 30 And they spat on Rebbe, Melech HaMoshiach and took the reed and began to beat him on the head. 31 And after they had made leitzonus *(mockery)* of Rebbe, Melech HaMoshiach, they took off his robe and put his garments on him, and led him away to hang him on HAETZ.

32 And as they were coming out, they found a man from Cyrene named Shim'on, whom they pressed into service to bear Moshiach's Etz. 33 And when they had come to a place called Gulgolta, which means place of a skull, 34 They gave him wine to drink mingled with gall. And, after tasting it, he was unwilling to drink. 35 When they had hanged Rebbe,

כט און געפלאכטן א קרוין פון דערנער און זי ארויפגעזעצט אויף זיין
zain oif aroifgezetst zi un derner fun kroin a geflochtn un
his on put it on it and thorns of crown a braided and

קאפ, און האבן אים געגעבן א רוט אין זיין רעכטער האנט; האבן
hoben hant rechter zain in rut a gegeben im hoben un kop
have hand right his in rod a given him have and head

געבויגן די קני פאר אים, און אפגעשפאט פון אים, אזוי צו
tsu azoi im fun opgeshpot un im far kni di geboigen
to so him of mocked and him before knee the bowed

זאגן: שלום צו דיר, קעניג פון די יידן! ל און האבן געשפיגן אויף
oif geshpigen hoben un Yidn di fun kenig dir tsu sholem zogen
on spat have and Jews the of king you to peace say

אים, און גענומען די רוט און אים געשלאגן אויפן קאפ. לא און
un kop oifen geshlogen im un rut di genumen un im
and head on the struck him and rod the taken and him

ווען זיי האבן געהאט אפגעשפאט פון אים, האבן זיי אים
im zei hoben im fun opgeshpot gehat hoben zei ven
him they have him of spitting had have they when

אויסגעטאן דעם מאנטל, און אים אנגעטאן זיינע אייגענע מלבושים,
malbushem eigene zaine ongeton im un mantl dem oisgeton
clothes own his dressed him and robe the stripped

און האבן אים אוועקגעפירט אויפהענגען אויף דער בוים צו ווערן.
veren tsu boim der oif oifhengen avekgefirt im hoben un
to be to tree the on hanged up led away him have and

לב און ווי זיי זענען ארויסגעגאנגען, האבן זיי געפונען א
a gefunen zei hoben aroisgegangen zenen zei vi un
a found they have going out are they as and

מענטשן, א מאן פון קירניה, מיט דעם נאמען שמעון; דעם
dem Shim'on nomen dem mit Cyrene fun man a mentshn
the one Simon name the with Cyrene of man a man

דאזיקן האבן זיי געצוואונגען, אז ער זאל טראגן זיין בוים.
boim zain trogen zol er az getsvungen zei hoben dozikn
tree his wear shall he that compel they have this

לג און זענען געקומען צו אן ארט, וואס הייסט גלגלתא, דאס
dos Gulgolta heist vos ort an tsu gekumen zenen un
this Golgotha means which place of a to come did and

באטייט אן ארט פון א שארבן, לד און האבן אים געגעבן צו
tsu gegeben im hoben un sharben a fun ort an batait
to given him have and skull a of place of a means

טרינקען וויין געמישט מיט גאל; און ער האט עס טועם געווען און
un geven toyem es hot er un gal mit gemisht vain trinken
and was taste it has he and gall with mixed wine drink

Melech HaMoshiach on HAETZ, they divided up Moshiach's garments among themselves, casting lots; 36 And, sitting down, they began to keep watch over him there. 37 They put up above his head the charge against him which read, this is yehoshua, melech hayehudim. 38 At that time, two shodedim were each hanged on his own etz with Rebbe, Melech HaMoshiach, one on the right and one on the left. 39 And those passing by were hurling insults at Rebbe, Melech HaMoshiach, wagging their heads, 40 And saying, You who are going to cause the churban *(destruction)* of the Beis Hamikdash and rebuild it in shloshah yamim *(three days)*, save yourself! If you are the Ben HaElohim, come down from HAETZ *(the Tree)*. 41 Likewise, also the Rashei Hakohanim along with the Sofrim and Zekenim, were mocking him, and saying, 42 He saved others; yet himself he is not able to save. He is Melech Yisroel? Let him now come

נישט געוואלט טרינקען. לה און נאך דעם ווי זיי האבן אים
im hoben zei vi dem noch un trinken gevolt nisht
him have they when the after and drink wanted not

אויפגעהאנגען אויף דער בוים, האבן זיי זיך צעטיילט זיינע
zaine tseteilt zich zei hoben boim der oif oifgehongen
his divide themselves they have tree the on hung up

מלבושים , ווארפנדיק גורל, לו און האבן זיך אנידערגעזעצט
anidergezetst zich hoben un goral varfendik malbushem
sat down themselves have and lots casting clothing

און אים דארט באוואכט. לז און זיי האבן געזעצט איבער זיין
zain iber gezetst hoben zei un bavacht dort im un
his over put have they and watch there him and

קאפ זיין באשולדיקונג, געשריבן: דאס איז יהושע / ישוע דער
der Yeshua Yehoshua iz dos geshriben bashuldikung zain kop
the Yeshua Yehoshua is this written accusation his head

קעניג פון די יידן . לח צו דער צייט ווערן מיט אים אויפגעהאנגען
oifgehongen im mit veren tsait der tsu Yidn di fun kenig
hung up him with were time that to Jews the of king

אויף א בוים צוויי גזלנים , איינער פון דער רעכטער זייט, און
un zait rechter der fun einer gazlonim tsvei boim a oif
and side right the of one robbers two tree a on

איינער פון דער לינקער זייט. לט און די פארבייגייער האבן אים
im hoben farbaigeier di un zait linker der fun einer
him did passers by the and side left the of one

געלעסטערט, שאקלענדיק מיט זייערע קעפ , מ און זאגנדיק; דו ,
du zogendik un kep zeiere mit shoklendik gelestert
you saying and heads their with shaking blasphemed

וואס צעשטערסט דעם היכל , און בויסט אים אויף אין דריי טאג,
tog drai in oif im boist un Heichal dem tseshterst vos
days three in up it builds and Heikhal the destroys who

ראטעווע דיך אליין! אויב דו ביסט דער זון פון דער אויבערשטער,
*Oibershter der fun *Zun der bist du oib alein dich rateve*
Most High the of Son the are you if alone you save

קום אראפ פון בוים! מא דעסגלייכן האבן אויך די הויפט כהנים
koyanim hoipt di oich hoben desglaichen boim fun arop kum
kohenim chief the also have likewise tree of down come

מיט די סופרים און זקנים אפגעשפאט פון אים, און געזאגט:
gezogt un im fun opgeshpot zkeinem un sofrim di mit
said and him of mocked elders and scribes the with

מב אנדערע האט ער געהאלפן, זיך אליין קען ער נישט העלפן. ער איז
iz er helfen nisht er ken alein zich geholfen er hot andere
is he help not he can alone self helped he has others

down from the Etz, and we shall have emunah in him. 43 He trusts in Hashem; let Hashem be his Moshi'a *(Deliverer)* and deliver him now, if Hashem takes pleasure in him, for this one said, Ben HaElohim Ani! 44 And the shodedim *(robbers)*, hanging, each on his etz, with him, were casting similar insults at Rebbe, Melech HaMoshiach, reproaching him.

45 Now, from the sixth hour, choshech fell upon all the land until the ninth hour. 46 And about the ninth hour, Rebbe, Melech HaMoshiach cried out with a kol gadol, saying Eli, Eli, lemah sabachthani! *(that is, My G-d, my G-d, why hast thou forsaken me? Ps 22:2 [1]).* 47 And some of those who were standing there, when they heard, began saying, This one calls for Eliyahu HaNavi. 48 And immediately one of them ran and, taking a sponge, filled it with sour wine and put it on a reed and gave him a drink. 49 But the rest of them said, Wait. We

דער מלך פון ישראל; זאל ער איצט אראפקומען פון בוים, און
un boim fun aropkumen itst er zol Yisroel fun Melech der
and tree from come down now he let Israel of king the

מיר וועלן גלויבן אין אים! מג ער האט געהאט בטחון אויף
oif bitochen gehat hot er im in gloiben velen mir
on confidence had has he him in believe in will we

ה׳ ; זאל ער אים איצט מציל זיין, אויב ער וויל אים. ער האט
hot er im vil er oib zain matsl itst im er zol Hashem
has he him wants he if be save now him he let Hashem

דאך געזאגט: איך בין דער זון פון דער אויבערשטער! מד און
*un Oibershter der fun *Zun der bin ich gezogt doch*
and Most High the of Son the am I said after all

דאס זעלביקע האבן אויך די גזלנים , וואס זענען אויפגעהאנגען אויף
oif oifgehongen zenen vos gazlonim di oich hoben zelbike dos
on hung up are who robbers the also have same this

א בוים געווארן מיט אים, אים פארגעווארפן.
fargevorfen im im mit gevoren boim a
taunted him him with become tree a

מה און פון דער זעקסטער שעה אן איז געווארן א פינצטערניש
fintsternish a gevoren iz an sho zekster der fun un
darkness a become is on hour sixth the from and

איבערן גאנצן לאנד ביז דער ניינטער שעה. מו און ארום דער
der arum un sho nainter der biz land gantsn ibern
the around and hour ninth the until land entire over

ניינטער שעה האט יהושע / ישוע א געשריי געטאן מיט א הויך
hoich a mit geton geshrei a Yeshua Yehoshua hot sho nainter
loud a with done shout a Yeshua Yehoshua has hour ninth

קול , אזוי צו זאגן : אלי אלי למה שבקתני !
sabaktani lama Eli Eli zogen tsu azoi kol
have You forsaken me why My G-d My G-d say to so voice

דאס באטייט: ג-ט מיינער, ג-ט מיינער, פארוואס האסטו מיך
mich hostu farvos mainer G-t mainer G-t batait dos
Me you have why mine G-d mine G-d means the

פארלאזט? מז און ווען אייניקע פון די , וואס זענען דארט
dort zenen vos di fun einike ven un farlozt
there are who those of some when and forsaken

געשטאנען, האבן עס געהערט, האבן זיי געזאגט: ער רופט אליהון !
Eliyahun ruft er gezogt zei hoben gehert es hoben geshtanen
Eliyahu calls he said they have heard it have standing

מח און באלד איז איינער פון זיי געלאפן, און גענומען א שוואם ,
shvom a genumen un gelofen zei fun einer iz bald un
sponge a took and run them of one is soon and

will see whether Eliyahu
HaNavi will come to save
him. 50 And Rebbe, Melech
HaMoshiach cried out
again with a loud voice,
and dismissed his ruach.
51 And hinei! The
parochet of the Beis
Hamikdash was torn in
two from top to bottom,
and the earth shook; and
the rocks were split, 52 And
the kevarim *(graves)* were
opened, and many gufot
(bodies) of the kedoshim
who had fallen asleep were
made to stand up alive.
53 And coming out of the
kevarim after the Techiyas
HaMoshiach, they entered
the Ir Hakodesh *(Holy City)*
and appeared to many.
54 Now when the centurion,
and those who were with
him keeping shomer
(guard) over Rebbe, Melech
HaMoshiach, saw the
earthquake and the things
that were happening, they
became very frightened
and said, Truly this was
the Ben HaElohim.
55 And many nashim
were there, looking on
from a distance, who had
followed Rebbe, Melech
HaMoshiach from the

און זי אנגעפילט מיט עסיק , און ארויפגעטאן אויף א שטעקן,
shteken a oif aroifgeton un esik mit ongefilt zi un
stick a on put it and vinegar with filled it and

און האט אים געגעבן צו טרינקען. מט די איבריקע אבער האבן
hoben ober ibrike di trinken tsu gegeben im hot un
have however others the drink to given him has and

געזאגט: ווארט, לאמיר זען, צי אליהו קומט אים ראטעווען. נ און
un rateven im kumt Eliyahu tsi zen lomir vart gezogt
and to save him comes Eliyahu if see let us wait said

יהושע / ישוע האט נאכאמאל א געשריי געטאן מיט א הויך
hoich a mit geton geshrei a nochamol hot Yeshua Yehoshua
loud a with done shout a again has Yeshua Yehoshua

קול , און האט אפגעגעבן זיין גייסט. נא און זע , דאס פרוכת
Parochet dos ze un gaist zain opgegeben hot un kol
Parochet the look and spirit his give up has and voice

פון היכל האט זיך צעריסן אין צווייען פון אויבן ביז אראפ ; און
un arop biz oiben fun tsveien in tserisn zich hot Heichal fun
and bottom to top from two in rip self has Heikhal of

די ערד האט געציטערט; און די פעלדזן האבן זיך געשפאלטן;
geshpolten zich hoben feldzn di un getsitert hot erd di
split self have rocks the and tremble has earth the

נב און די קברים האבן זיך געעפנט; און א סך לייבער פון די
di fun laiber sach a un geefent zich hoben kvorim di un
the of bodies many a and opened self have graves the and

איינגעשלאפענע קדושים זענען אויפגעשטאנען ; נג און זענען ארויס
arois zenen un oifgeshtanen zenen kedoishem aingeshlofene
go out are and stand up again are saints sleeping

פון די קברים נאך זיין תחית המתים און זענען
zenen un hameysim techiyas zain noch kvorim di fun
are and the dead ones resurrection of his after graves the of

אריינגעקומען אין דער הייליקער שטאט אריין און האבן זיך
zich hoben un arain shtot heiliker der in araingekumen
themselves have and into city holy the in come in

באוויזן צו א סך . נד און דער אפיציר און די מיט אים, וואס
vos im mit di un ofitsir der un sach a tsu bavizen
who him with the and officer the and many a to shown

האבן באוואכט יהושען / ישוען , ווען זיי האבן געזען די
di gezen hoben zei ven Yeshuan Yehoshuan bavacht hoben*
the seen have they when Yeshua Yehoshua watch have

ערדציטערניש, און וואס עס איז געשען , האבן זיך זייער
zeier zich hoben geshen iz es vos un erdtsiternish
very themselves have happened is it what and earthquake

געפארכטן, און געזאגט: ער איז באמת געווען דער זון פון דער
*der fun *Zun der geven be'emes iz er gezogt un geforchten*
the of Son the was in truth is he said and afraid

אויבערשטער! נה און דארט זענען געווען א סך פרויען , וואס האבן
hoben vos froien sach a geven zenen dort un Oibershter
have who women many a was are there and Most High

זיך צוגעקוקט פונדערווייטנס , וועלכע האבן נאכגעפאלגט
nochgefolgt hoben velche fundervaitns tsugekukt zich
followed have which from a distance look themselves

יהושען / ישוען פון גליל , באדינענדיק אים; נו צווישן זיי
zei tsvishen im badinendik Galil fun Yeshuan Yehoshuan*
them among him serving Galilee from Yeshua Yehoshua

איז געווען מרים פון מגדלה , און מרים , די מוטער פון יעקב
Yaakov fun muter di Miryam un Magdala fun Miryam geven iz
Jacob of mother the Mary and Magdala of Mary was is

און יוסי, און די מוטער פון זבדיס קינדער .
kinder Zavdais fun muter di un Yosi un
children Zebedee's of mother the and Yosi and

Galil and had ministered to him. 56 Among them was Miryam of Magdala, Miryam the Em of Ya'akov and Yosef, and the Em of Zavdai's sons.

נז און ווען עס איז געווארן אוונט , איז געקומען א רייכער
raicher a gekumen iz ovent gevoren iz es ven un
rich man a come is evening become is it when and

מאן פון הרמתים , זיין נאמען איז געווען יוסף , וואס איז
iz vos Yosef geven iz nomen zain HaRamatayim fun man
is who Joseph was is name his Ramatayim of man

אליין אויך געווען ישועס תלמיד . נח דער דאזיקער איז
iz doziker der talmid Yeshuas geven oich alein
is this one the disciple of Yeshua's was also himself

געגאנגען צו פילאטוסן, און האט באגערט ישועס קערפער.
kerper Yeshuas bagert hot un Pilatusn tsu gegangen
body Yeshua's requested has and Pilate to go

דעמאלט האט פילאטוס באפוילן , אז עס זאל אים געגעבן
gegeben im zol es az bafoilen Pilatus hot demolt
given him shall it that commanded Pilate has then

ווערן. נט און יוסף האט גענומען דעם קערפער, און אים
im un kerper dem genumen hot Yosef un veren
him and body the taken has Joseph and to be

איינגעוויקלט אין א ריין ליילעך, ס און האט אים אריינגעלייגט אין
in araingeleigt im hot un lailech rein a in aingeviklt
in laid him has and sheet clean a in wrapped

זיין נייעם קבר , וואס ער האט אויסגעהאקט אין דעם פעלדזן, און
un feldzn dem in oisgehakt hot er vos keyver naiem zain
and rock the in hewn has he who tomb new his

57 And when it was erev, there came an oisher *(rich man)* from Ramatayim named Yosef who himself had also become a talmid of Rebbe, Melech HaMoshiach. 58 This man went to Pilate and asked for the gufat Yehoshua. Then Pilate ordered it to be given over to Yosef. 59 And Yosef took the gufat Yehoshua, and wrapped it in the tachrichim, 60 and laid it in Yosef's own new kever, which he had hewn out in the rock; and he rolled a large stone against the entrance of the kever *(tomb)* and went away.

61 And Miryam of Magdala, and the other Miryam, stayed there, sitting opposite the kever.

62 Now on the next day, which is the one after the Preparation, the Rashei Hakohanim and the Perushim gathered together with Pilate 63 and said, Sir, we remember that when he was still alive that mateh *(deceiver)* said, After shloshah yamim I am to stand up alive.
64 Therefore, give orders for the kever to be made secure until the Yom HaShlishi *(the Third Day)*, lest his talmidim come and steal him away and say to the people, He has stood up alive from the mesim. And the last deception will be worse than the first.
65 Pilate said to them, You have a guard, go make the kever as secure as you know how. 66 And they went and made the kever

secure, and, along with the

האט ארויפגעוועלגערט א גרויסן שטיין אויף דער טיר פון קבר ,
keyver fun tir der oif shtein groisn a aroifgevelgert hot
tomb of door the on stone great a rolled over has

און איז אוועקגעגאנגען. סא עס איז אבער דארטן געווען מרים
Miryam geven dorten ober iz es avekgegangen iz un
Mary was there however is it went away is and

פון מגדלה , און די אנדערע מרים , וועלכע האבן זיך
zich hoben velche Miryam andere di un Magdala fun
themselves have who Mary other the and Magdala of

אנידערגעזעצט אנטקעגנאיבער דעם קבר .
keyver dem antkegeniber anidergezetst
tomb the opposite sat down

סב און צומארגנס , וואס איז נאך ערב שבת , האבן
hoben Shabbos erev noch iz vos tsumorgens un
have Sabbath Erev after is which the next morning and

די הויפט כהנים און די פרושים זיך פארזאמלט
farzamlt zich Perushim di un koyanim hoipt di
gathered themselves Pharisees the and kohenim chief the

ביי פילאטוסן, סג און האבן געזאגט: האר , מיר דערמאנען
dermonen mir Har gezogt hoben un Pilatusn bai
remind we Master said have and Pilate with

זיך , אז יענער פארפירער האט געזאגט, בשעת ער האט
hot er beshas gezogt hot farfirer yener az zich
was he while said had impostor that that ourselves

נאך געלעבט: אין דריי טעג ארום וועל איך אויפשטיין .
oifshtein ich vel arum teg drai in gelebt noch
standing up again I will around days three in alive still

סד באפעל זשע, אז דאס קבר זאל געהאלטן ווערן זיכער ביז
biz zicher veren gehalten zol keyver dos az zhe bafel
until secure to be held shall tomb the that then order

צום דריטן טאג, טאמער וועלן די תלמידים קומען און אים
im un kumen talmidim di velen tomer tog dritn tsum
him and to come disciples the will lest day third to the

אוועקגנבענען, און זאגן דעם פאלק : ער איז אויפגעשטאנען פון
fun oifgeshtanen iz er folk dem zogen un avekganvenen
from stand up again is he people the say and steal away

די טויטע; און דער לעצטער באטרוג וועט זיין ערגער פונם
funem erger zain vet batrug letster der un toite di
from the worse be will deceit last the and dead the

ערשטן. סה האט פילאטוס צו זיי געזאגט: איר זאלט האבן א
a hoben zolt ir gezogt zei tsu Pilatus hot ershtn
a have shall you said them to Pilate has first

guard, they set a seal on the stone.

28 Now after Shabbos, at the time of Shacharis on Yom Rishon *(the first day of the week)*, Miryam of Magdala and the other Miryam came to look at the kever. 2 And hinei! a great earthquake had occurred, for a malach Adonoi *(an angel of Hashem)* descended from Shomayim and came and rolled away the stone and sat upon it. 3 And his appearance was like lightning and his garment as white as snow. 4 And the shomrim *(guards)* shook for fear of him and became like dead men. 5 And the malach, in reply, said to the nashim, Do not be afraid, for I know that you are seeking Yehoshua, who has been hanged on HaEtz. 6 He is not here. To him has come the Techiyas HaMesim, just as he said. Come, see

וואך ! גייט און מאכט זיכער ווי איר פארשטייט . [סו] און זיי
zei un farshteit ir vi zicher macht un geit vach
they and understand you how secure make and go watch

זענען געגאנגען, און האבן פארזיכערט דאס קבר מיט דער וואך ,
vach der mit keyver dos farzichert hoben un gegangen zenen
watch the with tomb the secured have and go did

און פארחתמעט דעם שטיין.
shtein dem farchasmet un
stone the sealed and

כח און נאך מוצאי שבת , ווען עס האט
hot es ven Shabbos motse noch un
has it when Sabbath coming out of after and

אנגעהויבן טאגן דעם ערשטן טאג פון דער וואך , איז
iz voch der fun tog ershtn dem togn ongehoiben
is week the of day first the day begun

געקומען מרים פון מגדלה און די אנדערע מרים צו זען
zen tsu Miryam andere di un Magdala fun Miryam gekumen
see to Mary other the and Magdala of Mary come

דאס קבר . [ב] און זע , עס איז געווארן א גרויסע ערדציטערניש;
erdtsiternish groise a gevoren iz es ze un keyver dos
earthquake great a become is it look and tomb the

מחמת א מלאך פון דעם האר (ה׳) איז אראפגעקומען
aropgekumen iz Hashem Har dem fun malech a machmas
come down is Hashem L-rd the of angel a because

פון הימל , און איז צוגעגאנגען און האט אוועקגעקייקלט דעם
dem avekgekaiklt hot un tsugegangen iz un himel fun
the rolled has and went over is and heaven from

שטיין, און זיך אנידערגעזעצט אויף אים. [ג] און זיין געשטאלט איז
iz geshtalt zain un im oif anidergezetst zich un shtein
is form his and it on sat down self and stone

געווען ווי דער בליץ , און זיין קלייד ווייס ווי שניי ; [ד] און
un shnei vi vais kleid zain un blits der vi geven
and snow as white clothing his and lightning the as was

פון מורא פאר אים האבן די היטער געציטערט, און זענען
zenen un getsitert hiter di hoben im far moire fun
are and tremble watchers the have him before fear from

געווארן ווי מתים . [ה] און דער מלאך האט ענטפערנדיק געזאגט
gezogt entferendik hot malech der un meisim vi gevoren
said answering has angel the and the dead as become

צו די פרויען : האט נישט קיין מורא! מחמת איך ווייס , אז
az veis ich machmas moire kein nisht hot froien di tsu
that know I because fear any not have women the to

the place where HaAdon
was lying. 7 And go quickly,
tell his talmidim about
the Techiyas HaMoshiach
from HaMesim. And, hinei!
He is going ahead of you
into the Galil. There you
will see him. Hinei! I
have told you! 8 And they
departed quickly from the
kever with fear and great
simcha and ran to report
everything to Moshiach's
talmidim. 9 And hinei!
Moshiach met them,
saying Shalom Aleichem.
And they came up and
took hold of his feet and
fell prostrate before him.
10 Then he said to them, Do
not be afraid; go and take
word to my Achim that
they may go away to the
Galil, and there they shall
see me.

איר זוכט יהושען / ישוען וואס איז אויפגעהאנגען אויף א בוים
boim a oif oifgehongen iz vos Yeshuan Yehoshuan zucht ir*
tree a on hung up has who Yeshua Yehoshua seek you

געווארן. ו ער איז דא נישטא; מחמת ער איז אויפגעשטאנען,
oifgeshtanen iz er machmas nishto do iz er gevoren
stand up again has he because not here is he become

לויט ווי ער האט געזאגט. קומט אהער, און זעט
zet un aher kumt gezogt hot er vi loit
see and here come said has he what in accordance with

דאס ארט, וואו דער האר איז געלעגן. ז און גייט גיך,
gich geit un gelegen iz Har der vu ort dos
quick go and laid was L-rd the where place of the

און זאגט זיינע תלמידים, אז ער איז אויפגעשטאנען פון די
di fun oifgeshtanen iz er az talmidim zaine zogt un
the from stand up again is he that disciples his tell and

טויטע: און זע, ער גייט פארויס פאר אייך קיין גליל; דארטן
dorten Galil kein aich far forois geit er ze un toite
there Galilee to you before ahead goes he look and dead

וועט איר אים זען. זע, איך האב עס אייך געזאגט. ח און זיי
zei un gezogt aich es hob ich ze zen im ir vet
they and told you it have I look see him you will

זענען איילנדיק אוועק פון קבר מיט מורא און גרויסער
groiser un moire mit keyver fun avek ailendik zenen
great and fear with tomb of went away in a hurry are

שמחה, און זענען געלאפן עס אנצוזאגן צו זיינע תלמידים. ט און
un talmidim zaine tsu ontsuzogen es gelofen zenen un simcha
and disciples his to to tell it run did and joy

זע, יהושע / ישוע איז זיי אנטקעגנגעקומען, און געזאגט:
gezogt un antkegengekumen zei iz Yeshua Yehoshua ze
said and met coming them is Yeshua Yehoshua look

שלום! און זיי זענען צוגעגאנגען און האבן אים אנגענומען
ongenumen im hoben un tsugegangen zenen zei un sholem
taken him have and went over did they and peace

ביי די פיס, און זיך געבוקט צו אים. י דאן זאגט
zogt dan im tsu gebukt zich un fis di bai
says then him to bow themselves and feet the with

יהושע / ישוע צו זיי: האט נישט קיין מורא! גייט און זאגט
zogt un geit moire kein nisht hot zei tsu Yeshua Yehoshua
tell and go fear any not has they to Yeshua Yehoshua

מיינע ברידער, אז זיי זאלן גיין קיין גליל, און דארטן
dorten un Galil kein gein zolen zei az brider maine
there and Galilee to go should they that brothers my

וועלן זיי מיך זען.
zen mich zei velen
see Me they will

[11] Now while they were on their way, hinei! Some of the shomrim came into the city and reported to the Rashei Hakohanim all the things that had happened. [12] And when they had assembled with the Zekenim and counseled together, they gave a large sum of money to the soldiers, [13] And said, You are to say, His talmidim came by night and stole him away while we were asleep. [14] And if this should come to the Governor's ears, we will win him over and keep you out of trouble. [15] And the ones who took the kesef did as they had been instructed and this story was widely spread among the Yehudim to this day.

יא און בשעת זיי זענען געגאנגען, זע , אייניקע פון דער
der fun einike ze gegangen zenen zei beshas un
the from some look walking are they while and

וואך זענען געקומען אין דער שטאט אריין, און דערציילט די
di dertseilt un arain shtot der in gekumen zenen vach
the report and into city the in come are watch

הויפט כהנים אלץ, וואס איז געשען . יב און זיי האבן
hoben zei un geshen iz vos alts koyanim hoipt
have they and occurred is which all kohenim chief

זיך פארזאמלט מיט די זקנים , און נאך דעם ווי זיי
zei vi dem noch un zkeinem di mit farzamlt zich
they as the after and elders the with assemble themselves

האבן זיך געהאלטן אן עצה , האבן זיי געגעבן די זעלנער
zelner di gegeben zei hoben eitse an gehalten zich hoben
soldiers the given they have counsel an held self have

געלט גענוג , יג און געזאגט: איר זאלט זאגן : זיינע תלמידים
talmidim zaine zogen zolt ir gezogt un genug gelt
disciples his say shall you said and enough money

זענען געקומען ביינאכט, און האבן אים אוועקגעגנבעט, ווען
ven avekgeganvet im hoben un bainacht gekumen zenen
when steal away him have and by night come are

מיר זענען געשלאפן. יד און אויב דאס דאזיקע וועט קומען צום
tsum kumen vet dozike dos oib un geshlofen zenen mir
to the to come will these the if and sleeping are we

גובערנאטארס אויערן, וועלן מיר אים איבעררעדן און מאכן , אז
az machen un iberreden im mir velen oiern gubernators
that make and convince him we will ears governor's

איר זאלט נישט האבן קיין זארגן . טו און זיי האבן גענומען דאס
dos genumen hoben zei un zorgen kein hoben nisht zolt ir
the taken have they and worry any have not shall you

געלט , און געטאן ווי זיי זענען געלערנט געווארן. און די
di un gevoren gelernt zenen zei vi geton un gelt
the and become taught are they as done and money

דאזיקע רייד האבן זיך פארשפרייט ביי יידן ביז צום
tsum biz Yidn bai farshpreit zich hoben reid dozike
to the until Jews among spread self have words these

היינטיקן טאג.
tog haintikn
day today's

[16] But the Achad Asar Talmidim proceeded to the Galil, to the mountain which Rebbe, Melech HaMoshiach had designated. [17] And when they saw him, they prostrated themselves before him, but some were doubtful. [18] And he came up and spoke to them, saying, All samchut *(authority)* has been given to me in Shomayim and on HaAretz. [19] Go, therefore, make talmidim for Rebbe, Melech HaMoshiach of all the nations, giving them a tevilah in a mikveh mayim in Hashem, in the Name of HaAv, and HaBen, and HaRuach Hakodesh, [20] Teaching them to observe all that I have commanded you. And hinei! I am with you always, even unto the Ketz HaOlam Hazeh.

טז די עלף תלמידים אבער זענען געגאנגען קיין גליל צו
tsu Galil kein gegangen zenen ober talmidim elf di
to Galilee to go did however disciples eleven the

דעם בארג , וואוהין יהושע / ישוע האט זיי באשטימט .
bashtimt zei hot Yeshua Yehoshua vuahin barg dem
appointed them has Yeshua Yehoshua where mountain the

יז און ווען זיי האבן אים געזען, האבן זיי זיך געבוקט; א
a gebukt zich zei hoben gezen im hoben zei ven un
a bowed self they have seen him have they when and

טייל אבער האבן געצווייפלט. יח און יהושע / ישוע איז
iz Yeshua Yehoshua un getsveiflt hoben ober teil
did Yeshua Yehoshua and doubt have however part

צוגעגאנגען און האט מיט זיי גערעדט, אזוי צו זאגן : עס איז מיר
mir iz es zogen tsu azoi geredt zei mit hot un tsugegangen
Me is it say to so speak them with did and went over

געגעבן געווארן יעדע מאכט אין הימל און אויף דער ערד . יט גייט
geit erd der oif un himel in macht yede gevoren gegeben
go earth the on and heaven in power all become given

דעריבער און מאכט אלע פעלקער פאר תלמידים, און זיי מיט
mit zei un talmidim far felker ale macht un deriber
with them and disciples for peoples all make and therefore

דער מקווה געגאנגען אונטער די וואסער אין דעם נאמען פון דעם
dem fun nomen dem in vaser di unter gegangen mikveh der
the of Name of the in water the under go mikveh the

פאטער און דעם זון און דעם רוח הקודש , כ און לערנט זיי
zei lernt un HaKoidesh Ruach dem un Zun dem un Foter
them teach and the Holy Spirit the and Son the and Father

האלטן אלץ, וואס איך האב אייך געבאטן. און זע , איך בין מיט
mit bin ich ze un geboten aich hob ich vos alts halten
with am I look and ordered you have I that all keep

אייך אלע טעג, ביז צום קץ פון דער וועלט. אמן .
Omein velt der fun kets tsum biz teg ale aich
Amen world the of end to the until days all you

Markos

די גוטע בשורה לויט מארקוס

1 The Beginning of the
Besuras HaGeulah *(the
Good News of Redemption)* of
Yehoshua, Rebbe Melech
HaMoshiach [the] Ben
HaElohim.
2 Just as it has been
written in Yeshayah
HaNavi, HINNENI
SHOLEIACH MALACHI
(Behold, I send my messenger)
before your face, UPINNAH
DERECH LEFANAI *(and
he will prepare the way
before me)*, he will prepare
your way. 3 KOL KOREY
BAMIDBAR *(A voice
of one shouting in the
wilderness)*: Prepare the
Derech Hashem *(the way
of the L-rd)*. Make his
paths yashar *(straight)*!
4 Yochanan came with
a mikveh mayim in
the midbar, preaching
a tevilah of teshuva
for the selichat avon.
5 And all Yehudah and all
Yerushalayim were going
out to him, and they were
submitted to a tevilah
using the Yarden River as

א דאס איז דער אנהויב פון דער בשורה טובה פון
fun Toive Besoire der fun onhoib der iz dos
of Good News the of beginning the is this

יהושע / ישוע המשיח , דעם זון פון דער
der fun Zun dem HaMoshiach Yeshua Yehoshua
the of son the the Moshiach Yeshua Yehoshua

אויבערשטער. ב לויט ווי עס שטייט געשריבן אין ישעיהו
Yeshayah in geshriben shteit es vi loit Oibershter
Yeshayah in written stands it as according Most High

הנביא :
hanovi
the prophet

זע , איך שיק מיין שליח פאר דיין פנים ,
ponem dain far shliach main shik ich ze
face your before messenger my send I look

ער וועט צוגרייטן דיין וועג; (מלאכי ג, א.)
a g Malachi veg dain tsugreiten vet er
1 3 Malachi way your prepare will he

ג א קול פון איינעם, וואס רופט אויס אין דער מדבר :
midbar der in ois ruft vos einem fun kol a
wilderness the in out cries who one of voice a

מאכט פארטיק דעם הארס וועג,
veg Hars dem fartik macht
way L-rd's the prepared make

גלייכט אויס זיינע שטעגן! (ישעיהו מ, ג.)
g m Yeshayah shtegn zaine ois glaicht
3 40 Yeshayah paths his out straighten

ד יוחנן איז געקומען, וואס האט טובל געווען אין דער
der in geven toivel hot vos gekumen iz Yochanan
the in was tovel has who come is John

מדבר , אויסרופנדיק א מקווה פון תשובה צו דער
der tsu tshuve fun mikveh a oisrufendik midbar
the for repentance of mikveh a proclaiming wilderness

פארגעבונג פון זינד. ה און עס איז ארויסגעגאנגען צו אים דאס
dos im tsu aroisgegangen iz es un zind fun fargebung
the him to went out is there and sin of forgiveness

a mikveh mayim, making
vidduy of their averos
(sins). 6 And Yochanan had
camel hair clothing and
a leather belt around his
waist, and his food was
arbe and devash. 7 And
he was preaching, [crying
out as a maggid], saying,
Hu Habah *(He who Comes)*
after me has more chozek
(strength) than me. I am
not worthy to stoop down
and remove his sandals.
8 I give you a tevilah in a
mikveh mayim, but he will
give you a tevilah in the
Ruach Hakodesh.

גאנצע לאנד יהודה , און אלע לייט פון ירושלים ; און
un Yerushalayim fun lait ale un Yehude land gantse
and Yerushalayim of people all and Yehudah land whole

זענען געטובלט געווארן אין א מקווה פון אים אין דעם
dem in im fun mikveh a in gevoren getoivelt zenen
the in him of mikveh a in become mikveh immersed are

טייך ירדן , און האבן זיך מתוודה געווען אויף
oif geven misvade zich hoben un Yarden taich
about was confessing themselves were and Yarden river

זייערע זינד. ו און דער יוחנן איז געווען אנגעטאן אין קעמל האר,
hor kemel in ongeton geven iz Yochanan der un zind zeiere
hair camel in dressed was is John this and sin their

און א לעדערנער גארטל ארום זיינע לענדן, און האט געגעסן
gegesen hot un lendn zaine arum gartel lederner a un
eaten has and waist his around belt leather a and

היישעריקן און ווילדן האניק. ז און ער האט אויסגערופן , אזוי צו
tsu azoi oisgerufen hot er un honik vildn un heisherikn
to so proclaimed has he and honey wild and locusts

זאגן : עס קומט נאך מיר דער, וואס איז שטארקער פון מיר; וואס
vos mir fun shtarker iz vos der mir noch kumt es zogen
who me than stronger is who the me after comes it say

איך בין נישט ווערט זיך איינצובייגן און אויפצובינדן דאס שנירל
shnirel dos oiftsubinden un aintsubeigen zich vert nisht bin ich
thong the to untie and bend down self worthy not am I

פון זיינע שיך . ח איך האב אייך טובל געווען מיט וואסער אין א
a in vaser mit geven toivel aich hob ich shich zaine fun
a in water with was tovel you have I shoes his of

מקווה , ער אבער וועט אייך טובל זיין אין א מקווה מיט דעם
dem mit mikveh a in zain toivel aich vet ober er mikveh
the with mikveh a in be tovel you will however he mikveh

רוח הקודש .
HaKoidesh Ruach
the Holy Spirit

9 And it was during
that period that Yehoshua
from Natzeret of the
Galil came and submitted
to Yochanan's tevilah
in the mikveh mayim

ט און עס איז געשען , אין יענע טעג איז יהושע / ישוע
Yeshua Yehoshua iz teg yene in geshen iz es un
Yeshua Yehoshua is days those in happened is it and

געקומען פון נצרת אין גליל , און איז געטובלט
getoivelt iz un Galil in Natseret fun gekumen
mikveh immersed is and Galilee in Natseret of come

געווארן אין א מקווה פון יוחנן אינם ירדן . י און
un Yarden inem Yochanan fun mikveh a in gevoren
and Yarden in the John of mikveh a in become

of the Yarden. 10 And ofen ort Rebbe, Melech HaMoshiach came up out of the mikveh mayim, and he saw Shomayim being torn open, the Ruach Hakodesh of Hashem descending like a yonah on him. 11 And there was a bat kol out of Shomayim, ATAH BNI AHUVI ASHER BCHA CHAFATSTI *(You are my Son, the beloved, with whom I am well pleased).*

12 Then the Ruach Hakodesh ofen ort thrusts him out into the midbar. 13 And Rebbe, Melech HaMoshiach was in the midbar arba'im yom varbaim lailah, undergoing nisyonos by HaSatan; and he was with the chayyat hassadeh *(wild beasts)*, and the malachim were the meshartei Hashem ministering to Moshiach.

14 Now after Yochanan was arrested, Rebbe, Melech HaMoshiach came to the Galil, darshenen *(preaching)* the Besuras HaGeulah of Hashem, 15 And saying, The appointed time has been fulfilled and the Malchut

גלייך ווי ער איז ארויסגעשטיגן אויס דעם וואסער, האט
hot vaser dem ois aroisgeshtigen iz er vi glaich
has water the out come up is he as immediately

ער געזען דעם הימל געשפאלטן, און דעם גייסט ווי א טויב
toib a vi Gaist dem un geshpolten himel dem gezen er
dove a like Spirit the and split open heaven the seen he

אראפשוועבן אויף אים; יא און עס איז געקומען א קול אויס
ois kol a gekumen iz es un im oif aropshveben
out voice a come is it and him on down hovering

דעם הימל : דו ביסט מיין געליבטער זון , אין דיר האב איך א
a ich hob dir in Zun gelibter main bist du himel dem
a I have you in Son beloved my are you heaven the

וואוילגעפעלן!
voilgefelen
well pleased

יב און גלייך טרייבט אים דער גייסט אין דער מדבר
midbar der in Gaist der im traibt glaich un
wilderness the in Spirit the him drives immediately and

אריין. יג און ער איז געווען אין דער מדבר פערציק טעג,
teg fertsik midbar der in geven iz er un arain
days forty wilderness the in was is he and into

ווערנדיק אויסגעפרואווט פונם שׂטן ; און איז געווען מיט
mit geven iz un Satan funem oisgepruvt verendik
with was is and Satan from the put to the test becoming

די ווילדע חיות ; און די מלאכים האבן אים באדינט.
badint im hoben malochim di un chayes vilde di
served him have angels the and animals wild the

יד און נאך דעם ווי יוחנן איז איבערגעגעבן געווארן, איז
iz gevoren ibergegeben iz Yochanan vi dem noch un
is become handed over is John when the after and

יהושע / ישוע געקומען קיין גליל , און האט אויסגערופן די
di oisgerufen hot un Galil kein gekumen Yeshua Yehoshua
the proclaimed has and Galilee to come Yeshua Yehoshua

בשורה טובה פון ה׳ , טו און געזאגט: די צייט איז שוין
shoin iz tsait di gezogt un Hashem fun Toive Besoire
at once is time the said and Hashem of Good News

דערפילט, און דאס קעניגרייך פון ה׳ האט זיך דערנענטערט;
dernentert zich hot Hashem fun kenigraich dos un derfilt
come nearer self has Hashem of kingdom the and fulfilled

טוט תשובה , און גלויבט אין דער גוטער בשורה!
Besoire Guter der in gloibt un tshuve tut
News good the in believe and repentance do

Hashem has come near.
Make teshuva, and have
emunah in the Besuras
HaGeulah.
16 And passing
along beside Sea of
Galilee, Rebbe, Melech
HaMoshiach saw Shim'on
and Andrew, the brother of
Shim'on, casting a reshet
into the sea, for they
were daiyagim *(fishermen)*.
17 And he said to them,
Come, follow me, and I
will make you to become
daiyagei adam. 18 And ofen
ort, leaving their nets, they
followed Moshiach. 19 And
going on a little, he saw
Ya'akov Ben Zavdai and
Yochanan his brother, who
were also in the sirah *(boat)*
repairing the nets. 20 And
ofen ort he summoned
them; and, leaving Zavdai
their father in the sirah
with the sachirim *(hired
workers)*, they went away
to follow Moshiach.

טז און פארבייגייענדיק ביים ים פון גליל , האט ער
er hot Galil fun yam baim farbaigeiendik un
he has Galilee of sea at the passing by and

געזען שמעונען און אנדריי שמעונס ברודער ווארפן א נעץ
nets a varfen bruder Shim'ons Andrey un Shim'onen gezen
net a casting brother Simon's Andrew and Simon seen

אין ים אריין; ווארום זיי זענען געווען פישערלייט. יז און
un fisherlait geven zenen zei vorem arain yam in
and fishermen was are they because inside sea in

יהושע / ישוע האט צו זיי געזאגט: קומט, פאלגט מיר נאך ,
noch mir folgt kumt gezogt zei tsu hot Yeshua Yehoshua
after me follow come said them to has Yeshua Yehoshua

און איך וועל אייך מאכן צו ווערן פישערס פון מענטשן! יח און
un mentshn fun fishers veren tsu machen aich vel ich un
and people of fishers become to make you will I and

גלייך האבן זיי פארלאזט די נעצן און האבן אים
im hoben un netsn di farlozt zei hoben glaich
him have and nets the abandoned they have immediately

נאכגעפאלגט. יט און גייענדיק אביסל ווייטער, האט ער געזען יעקב
Yaakov gezen er hot vaiter abisel geiendik un nochgefolgt
Jacob seen he has farther a little walking and followed

בן זבדי און יוחנן זיין ברודער, אויך זיי זענען געווען
geven zenen zei oich bruder zain Yochanan un Zavdai ben
was are they also brother his John and Zavdai son of

אינם שיפל פארריכטנדיק די נעצן. כ און גלייך האט ער
er hot glaich un netsn di farrichtendik shifel inem
he has immediately and nets the repairing boat in the

זיי גערופן; און זיי האבן פארלאזט זייער פאטער זבדי
Zavdai foter zeier farlozt hoben zei un gerufen zei
Zavdai Father their abandoned have they and called them

און דעם שיפל צוזאמען מיט די טאג לוינער , און זענען
zenen un loiner tog di mit tsuzamen shifel dem un
are and hired laborers day the with together boat the and

אוועק נאך אים.
im noch avek
him after went away

21 And they enter into K'far-Nachum, and ofen ort on Shabbos, entering into the shul, Rebbe, Melech HaMoshiach exercised the ministry of moreh *(teacher)*. 22 And they were astounded at Moshiach's torah *(teaching)*, for he was teaching them as one having samchut, and not as the Sofrim. 23 And, ofen ort, there was in their shul a man with a ruach hatameh, and he shouted, 24 Saying, Yehoshua of Natzeret, mah lanu vlach? *(What to us and to you?)* Have you come to bring us churban *(destruction)*? I have daas who you are, HaKadosh of Hashem *(the Holy One of G-d)*. 25 But he rebuked the shed, saying, Shekit! Gey zich! And come out of him. 26 And, the ruach hatumah, throwing him into convulsions, let out a shrai and came out of him. 27 And all were astounded so that they began to discuss with each other, saying, What is this? Torah Chadasha with samchut? He gives orders to the shedim and they obey him? 28 And the

כא און זיי זענען געגאנגען קיין כפר-נחום ; און
un K'far-Nachum kein gegangen zenen zei un
and K'far-Nachum any go are they and

גלייך שבת איז ער אריינגעגאנגען אין דער שול
shul der in araingegangen er iz Shabbos glaich
synagogue the in go in he is Sabbath immediately

און האט געלערנט. כב און מען האט געשטוינט איבער זיין תורה ;
toire zain iber geshtoint hot men un gelernt hot un
Torah his over astounded has they and taught has and

ווארום ער האט זיי געלערנט ווי איינער, וואס האט מאכט, און
un macht hot vos einer vi gelernt zei hot er vorem
and power has who one as taught them has he because

נישט ווי די סופרים. כג און גראד איז אין זייער
zeier in iz grod un sofrim di vi nisht
their in is just happened that and scribes the as not

שול געווען א מענטש מיט אן אומריינעם גייסט; און ער
er un gaist umreinem an mit mentsh a geven shul
he and spirit unclean an with man a was synagogue

האט א געשריי געטאן, כד אזוי צו זאגן : וואס האבן מיר מיט דיר,
dir mit mir hoben vos zogen tsu azoi geton geshrei a hot
you with we have what say to so done shout a has

יהושע / ישוע פון נצרת ? דו ביסט געקומען אונדז צו
tsu undz gekumen bist du Natseret fun Yeshua Yehoshua
to us come are you Natseret of Yeshua Yehoshua

פארטיליקן! איך ווייס ווער דו ביסט: דער קדוש אלקים.
Elokim Kodesh der bist du ver veis ich fartiliken
G-d Holy One the are you who know I annihilate

כה און יהושע / ישוע האט אויף אים אנגעשריגן, אזוי צו זאגן :
zogen tsu azoi ongeshrigen im oif hot Yeshua Yehoshua un
say to so rebuked him on has Yeshua Yehoshua and

שוויג , און גיי ארויס פון אים! כו און דער אומריינער גייסט האט
hot gaist umreiner der un im fun arois gei un shvaig
has spirit unclean the and him of out get and be silent

אים א ריס געטאן, האט געשריגן מיט א הויך קול און איז
iz un kol hoich a mit geshrigen hot geton ris a im
is and voice loud a with shouted has done tear a him

פון אים ארויס. כז און אלע זענען אזוי דערשטוינט געווארן , אז
az gevoren dershtoint azoi zenen ale un arois im fun
that become amaze so are all and go out him of

זיי האבן דאס איבערגעפרעגט צווישן זיך , אזוי צו זאגן :
zogen tsu azoi zich tsvishen ibergefregt dos hoben zei
say to so themselves among guestioned this have they

besuroh *(news)* of Rebbe, Melech HaMoshiach ofen ort *(immediately)* went forth everywhere into the surrounding region of the Galil.

וואס איז דאס דאזיקע? א נייע לערנונג מיט מאכט! אפילו די
di afile macht mit lernung naie a dozike dos iz vos
the even make with teaching new a these the is what

אומריינע גייסטער באפעלט ער, און זיי געהארכן אים. כח און
un im gehorchen zei un er bafelt gaister umreine
and him obeys they and he are ordered spirits unclean

גלייך האט זיך זיין שם פארשפרייט אומעטום אין דער
der in umetum farshpreit shem zain zich hot glaich
the in everywhere spread name his self has immediately

גאנצער געגנט ארום גליל.
Galil arum gegent gantser
Galilee around region whole

29 And ofen ort *(immediately)*, coming out of shul, they went into the bais *(house)* of Shim'on and Andrew with Ya'akov and Yochanan.
30 And the chamot *(shviger, mother-in-law)* of Shim'on was bedridden and fever-stricken, and ofen ort *(immediately)* they tell Rebbe, Melech HaMoshiach about her.
31 And approaching, holding her hand, Rebbe, Melech HaMoshiach lifted her up, and the kaddachat *(fever)* left her, and she then began functioning as their mesharetet *(servant, keli kodesh, lady minister)*, waiting on them.

כט און גלייך ווי זיי זענען ארויסגעקומען פון דער
der fun aroisgekumen zenen zei vi glaich un
the of come out are they as immediately and

שול, זענען זיי אריינגעגאנגען אינם הויז פון שמעון
Shim'on fun hoiz inem araingegangen zei zenen shul
Simon of house in the go in they are synagogue

און אנדריי, צוזאמען מיט יעקבן און יוחנן. ל שמעונס
Shim'ons Yochanan un Yaakovn mit tsuzamen Andrey un
Simon's John and Ya'akov with together Andrew and

שוויגער אבער איז געלעגן קראנק מיט א פיבער; און
un fiber a mit krank gelegen iz ober shviger
and fever a with sick lie is however mother-in-law

זיי האבן אים תיכף געזאגט וועגן איר. לא און ער איז
iz er un ir vegen gezogt teikef im hoben zei
is he and her about said immediately him have they

צוגעגאנגען און האט זי אנגענומען ביי דער האנט, און זי
zi un hant der bai ongenumen zi hot un tsugegangen
her and hand the with taken her has and went over

אויפגעשטעלט; און דאס פיבער איז פון איר אוועק, און זי
zi un avek ir fun iz fiber dos un oifgeshtelt
she and went away you of is fever the and stood up

האט זיי באדינט.
badint zei hot
served they has

32 When erev *(evening)* came, with the setting

לב און ווען עס איז געווארן אוונט, ווען די זון איז
iz zun di ven ovent gevoren iz es ven un
is sun the when evening become is it when and

אונטערגעגאנגען, האט מען געברענגט צו טראגן צו אים אלע
ale im tsu trogen tsu gebrengt men hot untergegangen
all him to carry to brought they have set

of the shemesh *(sun)*,
they brought to Rebbe,
Melech HaMoshiach all
the cholim *(sick persons)*
and all those possessed by
shedim *(demons)*. 33 And
the whole shtetl gathered
together at the delet *(door)*.
34 And Rebbe, Melech
HaMoshiach administered
refuah *(healing)* to many
cholim *(sick persons)*
suffering from various
machlot *(illnessess)*, and
he cast out many shedim
(demons). And he did not
permit the shedim to give
utterance, for the shedim
knew the raz *(mystery,*
secret) of his identity, that
he was the Rebbe, Melech
HaMoshiach.
35 And very early, while
it was still dark, having
got up, Rebbe, Melech
HaMoshiach went out
and away to a desolate
place, and was davening
shacharis there. 36 And
Shim'on and those with
him searched for Rebbe,
Melech HaMoshiach.
37 And they found Rebbe,
Melech HaMoshiach
and they say to him,
Everyone is seeking you.

קראנקע, און באזעסענע מיט בייזע גייסטער. לג און די גאנצע
gantse di un gaister beize mit bazesene un kranke
entire the and spirits evil with demoniacs and sick

שטאט איז זיך צוזאמענגעקומען ביי דער טיר . לד און ער האט
hot er un tir der bai tsuzamengekumen zich iz shtot
did he and door the at come together itself is city

געהיילט א סך , וואס האבן געהאט פארשיידענע קראנקייטן, און
un krankeitn farsheidene gehat hoben vos sach a geheilt
and diseases various have did who many a heal

פיל בייזע גייסטער האט ער ארויסגעטריבן; און האט די בייזע
beize di hot un aroisgetriben er hot gaister beize fil
evil the did and cast out he has spirits evil many

גייסטער נישט געלאזט רעדן , ווייל זיי האבן אים געקענט.
gekent im hoben zei vail reden gelozt nisht gaister
know him did they because speak allow not spirits

לה און אינדערפרי , בשעת עס איז נאך געווען זייער טונקל,
tunkel zeier geven noch iz es beshas inderfri un
dark very was still is it while in the morning and

איז ער אויפגעשטאנען, איז ארויסגעגאנגען און איז אוועק אויף א
a oif avek iz un aroisgegangen iz oifgeshtanen er iz
a on went away is and went out is got up he is

וויסט ארט , און האט דארט תפילה געטאן. לו און שמעון און
un Shim'on un geton tfile dort hot un ort vist
and Simon and done prayer there has and place of desolate

די , וואס זענען געווען ביי אים, האבן נאכגעאיילט נאך אים; לז און
un im noch nochgeeilt hoben im bai geven zenen vos di
and him after run have him with was are who the

האבן אים געפונען, און זאגן צו אים: אלע זוכן
zuchen ale im tsu zogen un gefunen im hoben
is looking for everyone him to say and found him have

דיך! לח און ער זאגט צו זיי : לאמיר גיין ערגעץ אנדערשוואו
andershvu ergets gein lomir zei tsu zogt er un dich
else somewhere go let us them to said he and you

38 And Rebbe, Melech
HaMoshiach says to them,
Let us go elsewhere into
the neighboring shtetlach,
so that also there I may
preach. For it was for this
[purpose, tachlis] I came.
39 And he came preaching
in their shuls *(synagogues)*
and casting out shedim in
[the] whole [region of] the
Galil.
40 And an ish metzorah
(leper) comes to Rebbe,
Melech HaMoshiach
begging him and kneeling
down and saying, If
you are willing, you are
able to make me tahor
(clean). 41 And being filled
with rachmei Shomayim
[and] stretching out his
hand, Rebbe, Melech
HaMoshiach touched
[the man] and says to
him, I am willing. Be
made tahor. 42 And ofen
ort *(immediately)* the ish
metzorah *(leper)* went
away from Rebbe, Melech
HaMoshiach and he was
made tahor. 43 And having
sternly warned him, ofen
ort *(immediately)* Rebbe,
Melech HaMoshiach sent
him away. 44 And Rebbe,

אין די שכנותדיקע שטעטלעך אריין, כדי איך זאל אויך
in di shcheinesdike shtetlech arain kedei ich zol oich
in the neighboring towns into so that I shall also

דארטן דרשענען; ווארום דערצו בין איך געקומען. לט און ער איז
dorten darshenen vorem dertsu bin ich gekumen un er iz
there preach because for this am I come and he is

געגאנגען און האט אויסגערופן אין זייערע שולן אין גאנץ
gegangen un hot oisgerufen in zeiere shuln in gants
go and has preached in their synagogues in all

גליל און האט ארויסגעטריבן די בייזע גייסטער.
Galil un hot aroisgetriben di beize gaister
Galilee and did drive out the evil spirits

מ און א מצורע איז געקומען צו אים, האט אים געבעטן, און
un a metsoire iz gekumen tsu im hot im gebeten un
and a leper is come to him has him begged and

איז אנידערגעפאלן פאר אים אויף די קני און געזאגט צו
iz anidergefalen far im oif di kni un gezogt tsu
does fall down before him on the knee and said to

אים: אויב דו ווילסט, קענסטו מיך ריין מאכן! מא און ער
im oib du vilst kenstu mich rein machen un er
him if you want you can me clean make and he

האט זיך דערבארעמט , האט אויסגעשטרעקט די האנט, האט
hot zich derbaremt hot oisgeshtrekt di hant hot
did self had compassion has stretched out the hand has

אים אנגערירט און זאגט צו אים: איך וויל; זיי ריין! מב און
im ongerirt un zogt tsu im ich vil zai rein un
him touched and says to him I want be clean and

גלייך איז די צרעת פון אים אוועק , און ער איז
glaich iz di tsoraas fun im avek un er iz
immediately is the leprosy of him went away and he is

געווארן ריין . מג און ער האט שארף צו אים גערעדט, האט אים
gevoren rein un er hot sharf tsu im geredt hot im
become clean and he has sharply to him spoken has him

תיכף אוועקגעשיקט, מד און זאגט צו אים: גיב אכטונג ,
teikef avekgeshikt un zogt tsu im gib achtung
immediately sent away and says to him give attention

זאלסט קיינעם גארנישט זאגן; נאר גיי ווייז דיך דעם כהן ,
zolst keinem gornisht zogen nor gei vaiz dich dem koyen
you shall no one nothing say but go show you the to kohen

Melech HaMoshiach says
to him, See [that] you say
nothing to anyone, but
rather go show yourself to
the kohen and offer [the
korban] for the tohorah
(purification) of you which
Moshe *(Rabbeinu)* gave
mitzvah, for an edut
(testimony) to them. 45 But
the one having gone out
began to preach many
things and to spread
the dvar, so that no
longer was Rebbe Melech
HaMoshiach able to openly
enter into a shtetl, but he
was outside in desolate
places. And they were
coming to Rebbe, Melech
HaMoshiach from every
direction.

2 And having entered
again into K'far-
Nachum, it was heard after
some yamim, that Rebbe,
Melech HaMoshiach is
at home. 2 And many
were gathered together
so that there was no
longer any room at the
delet, and Rebbe, Melech
HaMoshiach was speaking
the dvar Hashem to
them. 3 And they come
bringing to Rebbe,

און ברענג א קרבן פאר דיין רייניקונג , וואס משה האט
hot Moshe vos reinikung dain far korben a breng un
has Moses what cleansing your for sacrifice a bring and

געבאטן , פאר אן עדות צו זיי (ויקרא יד א-לב.) [מה] ער
er a-lb id Vayikra zei tsu eides an far geboten
he 14 Leviticus them to witness an for ordered

אבער איז ארויסגעגאנגען, און האט אנגעהויבן א סך דערפון
derfun sach a ongehoiben hot un aroisgegangen iz ober
of this many a begun has and went out is however

צו דערציילן, און צו פארשפרייטן די זאך , אז ער האט
hot er az zach di farshpreiten tsu un dertseilen tsu
has he that matter the spread to and report to

שוין מער נישט געקענט אפן אריינגיין אין א שטאט, נאר איז
iz nor shtot a in araingein ofen gekent nisht mer shoin
is only city a in go in openly be able not more already

געווען אינדרויסן אין מדבריותדיקע ערטער; און מען איז געקומען צו
tsu gekumen iz men un erter midberyusdike in indroisen geven
to come is they and areas desert-like in outside was

אים פון אומעטום .
umetum fun im
everywhere from him

ב און אין אייניקע טעג ארום איז ער ווידער געגאנגען קיין
kein gegangen vider er iz arum teg einike in un
to has gone again he is around days some in and

כפר-נחום ; און מען האט געהערט, אז ער איז אינם
inem iz er az gehert hot men un K'far-Nachum
in the was he that heard have they and K'far-Nachum

הויז . [ב] און א סך לייט האבן זיך פארזאמלט, אזוי
azoi farzamlt zich hoben lait sach a un hoiz
so gathered themselves have people many a and house

אז עס איז שוין מער נישט געווען קיין ארט , אפילו נישט ביי
bai nisht afile ort kein geven nisht mer shoin iz es az
at not even place of any was not more already is it that

דער טיר ; און ער האט צו זיי גערעדט דאס ווארט. [ג] און אייניקע
einike un vort dos geredt zei tsu hot er un tir der
some and word the spoke them to has he and door the

זענען געקומען, ברענגענדיק צו אים א פאראליזשירטן, וואס איז
iz vos paralizhirtn a im tsu brengendik gekumen zenen
is who paralytic a him to bringing come are

Melech HaMoshiach a
paralytic being carried
along by arba'a anashim
(four men). 4 And not
being able to bring
[the paralytic] to Rebbe,
Melech HaMoshiach on
account of the multitude,
they removed the roof
where Rebbe, Melech
HaMoshiach was, and
having made an opening,
they lowered the mat upon
which the paralytic was
lying. 5 And Rebbe, Melech
HaMoshiach, having seen
the emunah of them, says
to the paralytic, Beni, your
averos are granted selicha.
6 And there were some
of the Sofrim *(Scribes)*
sitting there and thinking
about these things in their
levavot *(hearts)*, 7 Why is
this one speaking thus? He
is guilty of Chillul Hashem
giddluf *(Desecration of the
Name, blasphemy)*. Who
is able to grant selicha
(forgiveness) to averos *(sins)*
except Hashem? 8 And,
ofen ort *(immediately)*,
having had daas in his
ruach that in this way
they were thinking, Rebbe
Melech HaMoshiach says
to them, Why are you

געטראגן געווארן פון פיר . ד און נישט קענענדיק אים צוברענגען
tsubrengen im kenendik nisht un fir fun gevoren getrogen
to bring him being able not and four of become carried

צו אים צוליב דעם המון מענטשן, האבן זיי אראפגעריסן
aropgerisen zei hoben mentshn hamon dem tsulib im tsu
tear off they have people crowd the on account of him to

דעם דאך וואו ער איז געווען, און נאך דעם ווי זיי האבן
hoben zei vi dem noch un geven iz er vu dach dem
have they as that after and was is he where roof the

דורכגעבראכן , האבן זיי אראפגעלאזט דאס בעט, אויף וועלכן
velchen oif bet dos aropgelozt zei hoben durchgebrochen
which on bed the lowered they have broken through

דער פאראליזשירטער איז געלעגן. ה און ווי יהושע / ישוע האט
hot Yeshua Yehoshua vi un gelegen iz paralizhirter der
has Yeshua Yehoshua as and lay is paralytic the

געזען זייער גלויבן , זאגט ער צום פאראליטיקער: קינד , דיינע
daine kind paralitiker tsum er zogt gloiben zeier gezen
your child paralytic to the he says faith their seen

זינד זענען דיר פארגעבן געווארן ! ו עס זענען אבער דארט
dort ober zenen es gevoren fargeben dir zenen zind
there however are there become forgiven you are sins

געזעסן אייניקע פון די סופרים, וואס האבן נאכגעטראכט אין זייערע
zeiere in nochgetracht hoben vos sofrim di fun einike gezesen
their in think have who scribes the of some sitting

הערצער, ז פארוואס רעדט ער אזוי? ער לעסטערט דאך !
doch lestert er azoi er redt farvos hertser
after all blasphemes he so he speaks why hearts

ווער קען מוחל זיין זינד אחוץ נאר ה' אליין ? ח און
un alein Hashem nor achuts zind zain moichel ken ver
and alone Hashem only except sin be forgive can who

גלייך דערוויסנדיק זיך אין זיין גייסט, אז זיי האבן
hoben zei az gaist zain in zich dervisendik glaich
have they that spirit his in himself he perceived immediately

אזוי געטראכט, זאגט ער צו זיי : פארוואס טראכט איר די דאזיקע
dozike di ir tracht farvos zei tsu er zogt getracht azoi
these the you think why them to he says think so

זאכן אין אייערע הערצער? ט וואס איז לייכטער: צו זאגן צום
tsum zogen tsu laichter iz vos hertser eiere in zachn
to the say to easier is what hearts your in things

פאראליזשירטן: דיינע זינד זענען דיר פארגעבן געווארן ; אדער צו
tsu oder gevoren fargeben dir zenen zind daine paralizhirtn
to or become forgiven you are sins your paralytic

considering such things
in your levavot? 9 Which
is easier? To say to the
paralytic, Your averos
are granted selicha, or
to say, Stand and pick
up your mat and walk?
10 But in order that you
may have daas that the
Bar Enosh has samchut
(authority) on haaretz to
grant that averos receive
selicha, Rebbe, Melech
HaMoshiach says to the
paralytic, 11 To you I say,
Stand, pick up your mat,
and go to your bais. 12 And
the man arose, and, ofen
ort *(immediately)*, in front
of everyone, taking the
mat, he went outside. So
everyone was astonished
and gave kavod to Hashem
saying, Never have we seen
anything like this!

13 And Rebbe, Melech
HaMoshiach went out
again beside the lake;
and all the multitude was
coming to him, and he
was teaching them torah.
14 And as he was passing
by, he saw Levi Ben-
Chalfai sitting in the tax
office, and Rebbe, Melech
HaMoshiach says to him,

זאגן: שטיי אויף, נעם דיין בעט און גיי? י כדי אבער איר
zogen shtei oif nem dain bet un gei kedei ober ir
say stand up take your bed and go so that however you

זאלט וויסן, אז דער בר אנש האט רשות מוחל צו
zolt visen az der Bar Enosh hot reshus moichel tsu
shall know that the Son of Man has authority forgive to

זיין זינד אויף דער ערד—זאגט ער צום פאראליזשירטן: יא דיר
zain zind oif der erd zogt er tsum paralizhirtn dir
be sins on the earth says he to the paralytic you

זאג איך: שטיי אויף, נעם דיין בעט און גיי אהיים! יב און ער איז
zog ich shtei oif nem dain bet un gei aheim un er iz
say I stand up take your bed and go home and he is

אויפגעשטאנען, און האט באלד גענומען דאס בעט און
oifgeshtanen un hot bald genumen dos bet un
stand up again and has immediately took the bed and

איז ארויסגעגאנגען פאר אלעמען, אזוי אז אלע זענען געווען
iz aroisgegangen far alemen azoi az ale zenen geven
is went out before everyone so that all are was

אויסער זיך פון דערשטוינונג, און האבן געלויבט ה׳, אזוי
oiser zich fun dershtoinung un hoben geloibt Hashem azoi
surprised self of amazement and have praised Hashem so

צו זאגן: נאך קיינמאל האבן מיר אזעלכעס נישט געזען!
tsu zogen noch keinmol hoben mir azelches nisht gezen
to say not ever have we such not seen

יג און ער איז ווידער ארויסגעגאנגען צום ברעג ים, און דער
un er iz vider aroisgegangen tsum breg yam un der
and he is again went out to the shore sea and the

גאנצער המון מענטשן איז געקומען צו אים, און ער האט זיי
gantser hamon mentshn iz gekumen tsu im un er hot zei
whole crowd people is come to him and he has they

געלערנט. יד און פארבייגייענדיק האט ער געזען לוי בן חלפי
gelernt un farbaigeiendik hot er gezen Levi ben Chalfai
taught and passing by has he seen Levi son of Chalfai

זיצן אינם שטייער אמט, און ער זאגט צו אים; פאלג מיר
zitsen inem shtaier amt un er zogt tsu im folg mir
sitting in the tax office and he says to him follow me

נאך! און ער איז אויפגעשטאנען און האט אים נאכגעפאלגט.
noch un er iz oifgeshtanen un hot im nochgefolgt
after and he is stand up again and has him followed

Follow me. And, getting up, Levi *(Mattityahu)* followed Rebbe, Melech HaMoshiach.

15 And it came to pass that Rebbe, Melech HaMoshiach reclined at tish in Levi's house, and many mochesim *(tax collectors)* and chote'im *(sinners)* were reclining at tish with Rebbe, Melech HaMoshiach and with his talmidim. For there were many, and they were following him. 16 And the Sofrim *(scribes)* of the Perushim, seeing that Rebbe Melech HaMoshiach eats with chote'im *(sinners)* and mochesim *(tax collectors)*, were saying to his talmidim, With mochesim *(tax collectors)* and chote'im *(sinners)* does he eat? 17 And having heard this, Rebbe, Melech HaMoshiach says to them, It's not the strong ones that have need of a rofeh *(physician)* but rather the cholim *(sick persons)*. I did not come to call [the] tzaddikim *(righteous ones)* but the chote'im *(sinners)* [to teshuva].

טו און עס איז געשען , בשעת ער (יהושע / ישוע) איז
iz Yeshua Yehoshua er beshas geshen iz es un
is Yeshua Yehoshua he while happened is it and

געזעסן אין זיין (לויס) הויז צום טיש , און א סך שטייער
shtaier sach a un tish tsum hoiz Levis zain in gezesen
tax many a and table at the house Levi's his in sitting

אויפמאנער און חוטאים האבן זיך אנידערגעזעצט מיט
mit anidergezetst zich hoben choytim un oifmoner
with sat down themselves have sinners and collectors

יהושען / ישוען און מיט זיינע תלמידים; ווארום עס זענען
zenen es vorem talmidim zaine mit un Yeshuan Yehoshuan*
are there because disciples his with and Yeshua Yehoshua

געווען א סך , און זיי האבן אים נאכגעפאלגט. טז און די
di un nochgefolgt im hoben zei un sach a geven
the and followed him have they and many a was

סופרים פון די פרושים האבן געזען, אז ער עסט צוזאמען
tsuzamen est er az gezen hoben Perushim di fun sofrim
together eats he that seen have Pharisees the of scribes

מיט חוטאים און מיט שטייער אויפמאנער, האבן זיי געזאגט צו
tsu gezogt zei hoben oifmoner shtaier mit un choytim mit
to said they have collectors tax with and sinners with

די תלמידים זיינע: פארוואס עסט ער צוזאמען מיט די שטייער
shtaier di mit tsuzamen er est farvos zaine talmidim di
tax the with together he eats why his disciples the

אויפמאנער און חוטאים? יז און ווען יהושע / ישוע האט דאס
dos hot Yeshua Yehoshua ven un choytim un oifmoner
this has Yeshua Yehoshua when and sinners and collectors

געהערט, זאגט ער צו זיי : די געזונטע האבן נישט נייטיק קיין
kein neitik nisht hoben gezunte di zei tsu er zogt gehert
any need not have healthy the them to he says heard

רופא , נאר די , וואס זענען קראנק: איך בין נישט געקומען
gekumen nisht bin ich krank zenen vos di nor roife
come not am I sick are who the but physician

רופן צדיקים , נאר חוטאים.
choytim nor tsadikim rufen
sinners only righteous to call

18 And the talmidim of Yochanan and the Perushim came with tzomot *(fasts).* And they come and say to Rebbe, Melech HaMoshiach, Why [do] the talmidim of the Perushim and the talmidim of Yochanan come with tzomot, but your talmidim do not? 19 And Rebbe, Melech HaMoshiach, said to them, Surely the Bnei HaChuppah of the Choson *(Bridegroom)* are not able to undergo tzomot as long as they have the Choson with them, nu? As long as they have the Choson with them, they are not able to undergo tzomot. 20 But yamim *(days)* will come when the Choson is taken away from them, and then they will undergo tzomot HaYom HaHu. 21 No one sews a patch of unshrunk cloth on an old garment; otherwise, the patch will pull away from it, the new from the old, and a worse tear results. 22 And no one puts yayin chadash *(new wine)* into old wineskins; otherwise, the yayin will burst the wineskins and the yayin is lost and so

are the wineskins. Instead

יח און יוחננס תלמידים און די פרושים פלעגן פאסטן;
fasten flegen Perushim di un talmidim Yochanans un
fast used to Pharisees the and disciples John's and

און זיי קומען און זאגן צו אים: פארוואס פאסטן יוחננס
Yochanans fasten farvos im tsu zogen un kumen zei un
John's fast why him to say and to come they and

תלמידים און די תלמידים פון די פרושים , און דיינע תלמידים
talmidim daine un Perushim di fun talmidim di un talmidim
disciples your and Pharisees the of disciples the and disciples

פאסטן נישט? יט און יהושע / ישוע האט צו זיי געזאגט:
gezogt zei tsu hot Yeshua Yehoshua un nisht fasten
said them to has Yeshua Yehoshua and not fast

צי קענען דען די געסט אויף דער חתונה פאסטן בשעת דער
der beshas fasten chasene der oif gest di den kenen tsi
the while fast wedding the on guests the then can

חתן איז מיט זיי ? כל זמן זיי האבן דעם
dem hoben zei zman kol zei mit iz chosen
the have they as long as as them with is bridegroom

חתן מיט זיך , קענען זיי נישט פאסטן. כ עס
es fasten nisht zei kenen zich mit chosen
there fast not they can themselves with bridegroom

וועלן אבער קומען טעג, ווען דער חתן וועט פון
fun vet chosen der ven teg kumen ober velen
from will bridegroom the when days to come however will

זיי אוועקגענומען ווערן, און דעמאלט וועלן זיי פאסטן אין יענעם
yenem in fasten zei velen demolt un veren avekgenumen zei
that in fast they will then and to be taken away them

טאג. כא קיינער לייגט נישט קיין לאטע פון נישט איינגעלאפענעם
aingelofenem nisht fun late kein nisht leigt keiner tog
shrink not of patch any not puts no one day

טוך אויף אן אלטן בגד ; טאמער רייסט די נייע לאטע אפ
op late naie di raist tomer beged alten an oif tuch
up patch new the tears lest garment old an on cloth

פונם אלטן, און דער ריס ווערט ערגער. כב און קיינער
keiner un erger vert ris der un alten funem
no one and worse becomes tear the and old from the

גיסט נישט אריין קיין נייעם וויין אין אלטע לאגלען ; טאמער
tomer loglen alte in vain naiem kein arain nisht gist
lest skin-bottles old into wine new any into not pours

צעשפאלט דער וויין די לאגלען , און סאי דער וויין און
un vain der sai un loglen di vain der tsespalt
and wine the both and skin-bottles the wine the bursts

yayin chadash *(new wine)* [is put] into new wineskins.

[23] And it came about [that] on Shabbos, Rebbe, Melech HaMoshiach was passing through the grainfields, and his talmidim began to make [their] way picking the heads of grain. [24] And the Perushim said to him, Look, why are they engaging in what is not mutar *(permissible)* in the Torah on Shabbos? [25] And Rebbe, Melech HaMoshiach says to them, Have you never read in the Tanakh what Dovid HaMelech did when he was in need and he was hungry, he and the ones with him? [26] How he entered into the Beis Hashem during the yamim of Evyatar the Kohen Gadol and the Lechem HaPanim he ate, which to be eaten it is not mutar *(permissible)* except by the Kohanim, and he gave [some] also to the ones with him. [27] And Rebbe, Melech HaMoshiach said to them,

סאי די לאגלען ווערן פארלוירן; נאר נייער וויין געהערט אין
in gehert vain naier nor farloiren veren loglen di sai
in belongs wine new but lost to be skin-bottles the also

נייע לאגלען אריין.
arain loglen naie
into skin-bottle new

כג און עס איז געשען , אז א שבת איז ער געגאנגען
gegangen er iz Shabbos a az geshen iz es un
went he is Sabbath a that happened is it and

דורך די קארנפעלדער, און זיינע תלמידים האבן אנגעהויבן
ongehoiben hoben talmidim zaine un kornfelder di durch
begun have disciples his and corn fields the through

אויפן וועג אפצורייסן די זאנגען . כד און די פרושים האבן
hoben Perushim di un zangen di optsuraisen veg oifen
have Pharisees the and corn stalks the tear off way on the

געזאגט צו אים: זע , פארוואס טוען זיי אום שבת וואס
vos Shabbos um zei tuen farvos ze im tsu gezogt
what Sabbath on the they doing why look him to said

מען טאר נישט? כה און ער זאגט צו זיי : צי האט איר קיינמאל
keinmol ir hot tsi zei tsu zogt er un nisht tor men
never you have them to says he and not may one

נישט געלייענט, וואס דוד האט געטאן, ווען ער איז געווען אין
in geven iz er ven geton hot Dovid vos geleient nisht
in was is he when done has David what read not

נויט , און איז געווען הונגעריק, ער אליין און די לייט מיט
mit lait di un alein er hungerik geven iz un noit
with people the and himself he hungry was is and in need

אים? כו ווי ער איז אריינגעגאנגען אין ה׳ס הויז (משכן),
mshchn hoiz Hashems in araingegangen iz er vi im
tent house Hashem's in gone in is he how him

ווען אביתר איז געווען כהן גדול , און האט געגעסן דאס
dos gegesen hot un gadol koyen geven iz Evyatar ven
the eaten has and gadol kohen was is Evyatar when

לחם הפנים , וואס קיינער טאר נישט עסן אחוץ
achuts esen nisht tor keiner vos Haponim Lechem
except to eat not permitted no one which HaPanim Lechem

די כהנים , און האט עס אויך געגעבן צו די , וואס זענען געווען
geven zenen vos di tsu gegeben oich es hot un koyanim di
was are who the to given also it has and kohenim the

מיט אים? (שמואל א כא, א-ו.) כז און ער האט צו זיי געזאגט:
gezogt zei tsu hot er un a-u cha a Shmuel im mit
said them to has he and 1-6 21 1 samuel him with

Shabbos was created for the sake of man and not man for the sake of Shabbos. 28 Therefore, the Bar Enosh is even Adon HaShabbos.

3 And Rebbe, Melech HaMoshiach entered again into the shul. And there was there a man having a withered hand. 2 And they were watching Rebbe, Melech HaMoshiach [to see] if on Shabbos he will heal him, in order that they might accuse him. 3 And he says to the man, the one with the withered hand, Stand up here in the center. 4 And Rebbe, Melech HaMoshiach says to them, Is it mutar *(permissible)* on Shabbos to do tov or rah, to restore nefesh or to destroy [it]? But they were silent. 5 And having looked [at] them with ka'as and having agmat nefesh *(grief)* at the stubborn hardness of their levavot, Rebbe, Melech HaMoshiach says to the man, Stretch out your hand. And the man stretched it out, and his

דער שבת איז באשאפן געווארן צוליב דעם מענטשן, און נישט
nisht un mentshn dem tsulib gevoren bashafen iz Shabbos der
not and people the for become created is Sabbath the

דער מענטש צוליב דעם שבת . [כח] דערפאר איז דער בר אנש
Enosh Bar der iz derfar Shabbos dem tsulib mentsh der
of Man Son the is therefore Sabbath the for man the

אויך האר איבער דעם שבת .
Shabbos dem iber Har oich
Sabbath the over L-rd also

ג און ער איז ווידער אריינגעגאנגען אין שול ; און עס איז
iz es un shul in araingegangen vider iz er un
is it and synagogue in entered again is he and

דארטן געווען א מענטש, וואס האט געהאט א פארדארטע האנט.
hant fardarte a gehat hot vos mentsh a geven dorten
hand withered a had has who man a was there

[ב] און זיי האבן געלויערט אויף אים, צי ער וועט אים שבת
Shabbos im vet er tsi im oif geloyert hoben zei un
Sabbath him will he him over lie in wait have they and

היילן, כדי זיי זאלן אים אנקלאגן. [ג] און ער זאגט צו דעם
dem tsu zogt er un onklogen im zolen zei kedei heilen
the to says he and accuse him shall they so that heal

מענטשן, וואס האט געהאט די פארדארטע האנט: שטיי אויף און
un oif shtei hant fardarte di gehat hot vos mentshn
and up stand hand withered the had has who man

שטעל דיך אין דער מיטן ! [ד] און זאגט צו זיי ; צי מעג
meg tsi zei tsu zogt un miten der in dich shtel
permitted them to says and middle the in yourself place

מען שבת טאן גוטס, אדער טאן שלעכטס? ראטעווען א נפש ,
nefesh a rateven shlechts ton oder guts ton Shabbos men
soul a save evil do or good do Sabbath one

אדער טייטן? זיי אבער האבן געשוויגן . [ה] און ער האט זיך
zich hot er un geshvigen hoben ober zei teiten oder
self has he and silent have however they kill or

ארומגעקוקט אויף זיי מיט צארן , זייער באטריבט איבער דער
der iber batribt zeier tsorn mit zei oif arumgekukt
the about grieved very wrath with them on look

שטיינהארטקייט פון זייערע הארץ, און זאגט צו דעם מענטשן:
mentshn dem tsu zogt un harts zeiere fun shteinhartkeit
man the to says and heart their of stone hardness

שטרעק אויס די האנט! און ער האט זי אויסגעשטרעקט; און
un oisgeshtrekt zi hot er un hant di ois shtrek
and stretched out it has he and hand the out stretch

hand was restored. 6 And ofen ort *(immediately)* the Perushim went out and held consultation with the party of Herod against him, as to how they might destroy him.

זיין האנט איז ווידער געזונט געווארן. ו און די פרושים זענען
zenen Perushim di un gevoren gezunt vider iz hant zain
are Pharisees the and become healthy again is hand his

ארויסגעגאנגען, און האבן זיך גלייך בארא‍טן
baroten glaich zich hoben un aroisgegangen
conferred immediately themselves have and gone out

מיט הורדוסנס לייט קעגן אים, וויאזוי זיי זאלן אים
im zolen zei viazoi im kegen lait Hordosns mit
him should they how him against people Herod's with

אומברענגען.
umbrengen
destroy

7 And Rebbe, Melech HaMoshiach with his talmidim went away to the lake, and a great multitude from the Galil and also from Yehudah followed Rebbe, Melech HaMoshiach. 8 And from Yerushalayim and from Idumea and from the other side of the Yarden and from around Tzor-Tzidon area, a great multitude [followed], hearing everything that he was doing, and they came to Rebbe Melech HaMoshiach. 9 And he said to his talmidim that a sirah *(boat)* should stand ready for him, lest the multitude might crush him. 10 For he had brought refuah to many, with the result that as many as had afflictions pressed in

ז און יהושע / ישוע איז אוועקגעגאנגען מיט זיינע תלמידים
talmidim zaine mit avekgegangen iz Yeshua Yehoshua un
disciples his with gone away is Yeshua Yehoshua and

צום ים , און א גרויסער עולם מענטשן פון גליל האט
hot Galil fun mentshn oilem groiser a un yam tsum
has Galilee from people crowd large a and sea to the

נאכגעפאלגט; און פון יהודה , ח און פון ירושלים , און
un Yerushalayim fun un Yehude fun un nochgefolgt
and Yerushalayim from and Yehudah of and followed

פון אדום , און פון עבר הירדן , און פון ארום
arum fun un HaYarden Ever fun un Edom fun
around from and Yarden other side of from and Idumea from

צור און צידון , א גרויסע מאסע מענטשן, הערנדיק די מעשים,
maisim di herendik mentshn mase groise a Tsidon un Tsor
deeds the hearing people mass of great a Sidon and Tyre

וואס ער האט געטאן, זענען זיי געקומען צו אים, ט און ער האט
hot er un im tsu gekumen zei zenen geton hot er vos
has he and him to come they are done has he which

געזאגט צו זיינע תלמידים, אז א קליין שיפל זאל זיין גרייט פאר
far greit zain zol shifel klein a az talmidim zaine tsu gezogt
for ready be shall boat small a that disciples his to said

אים מחמת דעם המון , כדי מען זאל זיך נישט
nisht zich zol men kedei hamon dem machmas im
not themselves shall they so that crowd the because of him

דרענגען אויף אים; י ווארום ער האט א סך געהיילט, אזוי אז
az azoi geheilt sach a hot er vorem im oif drengen
that so healed many a has he because him upon throng

אלע, וואס האבן געהאט א פלאג , זענען געפאלן אויף אים, כדי
kedei im oif gefalen zenen plog a gehat hoben vos ale
so that him upon fell are plague a had have who all

on him in order to touch him. 11 And the ruchot hatemeiot *(unclean spirits)*, whenever they saw Rebbe, Melech HaMoshiach, were falling before him and were crying out, saying, You are the Ben HaElohim! 12 And he sternly rebuked them, lest they should make him known.

אים אנצורירן. י״א און די אומריינע גייסטער, ווען זיי האבן אים
im hoben zei ven gaister umreine di un ontsuriren im
him have they when spirits unclean the and to touch him

געזען, זענען אנידערגעפאלן פאר אים, און האבן געשריגן, אזוי
azoi geshrigen hoben un im far anidergefalen zenen gezen
so shouted have and him before fell down are seen

צו זאגן: דו ביסט דער זון פון דער אויבערשטער! י״ב און ער האט
hot er un Oibershter der fun Zun der bist du zogen tsu
has he and Most High the of son the are you say to

זיי שטרענג באפוילן, אז זיי זאלן אים נישט מגלה
megale nisht im zolen zei az bafoilen shtreng zei
reveal not him should they that commanded sternly them

זיין.
zain
be

13 And Rebbe, Melech HaMoshiach goes up to the mountain and summons those whom he wanted, and they came to him. 14 And Rebbe, Melech HaMoshiach appointed and gave smichah to Shneym Asar *(Twelve)*, whom also he designated Shlichim, that they might be with him, and that he might send them out as his Shlichim to preach, 15 and to have samchut *(authority)* to cast out shedim. 16 And Rebbe, Melech HaMoshiach appointed the Shneym Asar: Shim'on, to whom he gave the name Kefa, 17 And Ya'akov Ben Zavdai and Yochanan, Ya'akov's

י״ג און ער איז ארויפגעשטיגן אויף דעם בארג, און האט גערופן
gerufen hot un barg dem oif aroifgeshtigen iz er un
called has and mountain the on climb up is he and

צו זיך די, וועלכע ער האט געוואלט; און זיי זענען געקומען
gekumen zenen zei un gevolt hot er velche di zich tsu
come are they and wanted has he which the Himself to

צו אים. י״ד און ער האט באשטימט צוועלף, אז זיי זאלן זיין
zain zolen zei az tsvelf bashtimt hot er un im tsu
his should they that twelve appointed has he and him to

מיט אים, און כדי ער זאל זיי אוועקשיקן צו דרשענען,
darshenen tsu avekshiken zei zol er kedei un im mit
preach to send out them shall he so that and him with

ט״ו און צו האבן רשות ארויסצוטרייבן בייזע גייסטער. ט״ז און
un gaister beize aroistsutraiben reshus hoben tsu un
and spirits evil to cast out authority have to and

האט באשטימט אָט די צוועלף: שמעונען האט ער צוגעזעצט דעם
dem tsugezetst er hot Shim'onen tsvelf di ot bashtimt hot
the attached he has Simon twelve the just appointed has

נאמען פעטרוס; י״ז און יעקב בן זבדי, און יוחנן, יעקבס
Yaakovs Yochanan un Zavdai ben Yaakov un Petros nomen
James' John and Zavdai son of James and Peter name

ברודער, און זיי האט ער צוגעזעצט דעם נאמען בני רגוש,
Regesh Bnei nomen dem tsugezetst er hot zei un bruder
Regesh sons of name the attached he has them and brother

דאס הייסט זין פון דונער; י״ח און אנדריי, און פיליפוס,
Filipos un Andrey un duner fun zin heist dos
Philip and Andrew and thunder of sons means this

brother. He gave to them
the name Bnei Regesh,
(Sons of Thunder). 18 And
Andrew and Philippos
and Bar-Talmai, and
Mattityahu, and T'oma,
and Ya'akov Ben-Chalfai,
and Taddai, and Shim'on
the Zealot, 19 And Yehudah
from K'riot, the one who
betrayed Rebbe, Melech
HaMoshiach.

20 And Rebbe, Melech
HaMoshiach goes to his
home shtetl; and again the
multitude assembles, with
the result that they were
not able to have okhel
(food). 21 And when his own
mishpochah heard of this,
they went out to constrain
him. For they were saying,
He is meshuga.

22 And the Sofrim
(Scribes), the ones coming
down from Yerushalayim,
were saying, He is
possessed by Baal-zibbul
and by the Sar HaShedim
he casts out shedim. 23 But
having called them, Rebbe,
Melech HaMoshiach
was speaking to them
in meshalim: How can
HaSatan cast out HaSatan?
24 And if a malchut is

און בר-תלמי , און מתתיהו , און תומא, און יעקב בן
ben Yaakov un Toma un Mattityahu un Bar-Talmai un
son of James and Toma and Mattityahu and Bar-Talmai and

חלפי , און תדי , און שמעון הקנאי , יט און יהודה
Yehude un HaKanai Shim'on un Thaddaeus un Chalfai
Yehudah and the Zealot Simon and Taddai and Chalfai

איש-קריות , וועלכער האט אים אויך פאררעטן.
farraten oich im hot velcher Ish-K'riot
betrayed also him has which man from Kriot

כ און ער איז אריינגעגאנגען אין א הויז . און עס איז זיך
zich iz es un hoiz a in araingegangen iz er un
themselves is it and house a in entered is he and

ווידער צוזאמענגעקומען א המון מענטשן, אזוי אז זיי האבן
hoben zei az azoi mentshn hamon a tsuzamengekumen vider
have they that so people crowd a come together again

אפילו נישט געקענט עסן ברויט. כא און ווי זיינע קרובים האבן
hoben kroivim zaine vi un broit esen gekent nisht afile
have relatives his when and bread to eat be able not even

דאס געהערט, זענען זיי ארויסגעגאנגען אים כאפן , ווארום
vorem chapen im aroisgegangen zei zenen gehert dos
because restrain him went out they are heard this

זיי האבן געזאגט: ער איז אראפ פון זינען . כב און די סופרים,
sofrim di un zinen fun arop iz er gezogt hoben zei
scribes the and mind of out of is he said have they

וואס זענען אראפגעקומען פון ירושלים , האבן געזאגט: ער
er gezogt hoben Yerushalayim fun aropgekumen zenen vos
he said have Yerushalayim from come down are who

האט דעם בעל-זבול ; און דורך דעם שר פון די בייזע
beize di fun sar dem durch un Ba'al-Zibbul dem hot
evil the of ruler the through and Baal-zibbul the has

גייסטער טרייבט ער ארויס די בייזע גייסטער. כג און ער האט זיי
zei hot er un gaister beize di arois er traibt gaister
them has he and spirits evil the out he casts spirits

גערופן צו זיך , און גערעדט צו זיי מיט משלים ;
mesholem mit zei tsu geredt un zich tsu gerufen
parables with them to spoke and themselves to called

divided against itself, it is not possible for that malchut to stand. 25 And if a bais is divided against itself, it will not be possible for that bais to stand. 26 And if HaSatan has risen up against himself and is divided, it is not possible for him to stand, but his end has arrived. 27 But no one is able, having entered into the house of the Gibbor to plunder his possessions, unless first, he binds HaGibbor, and then he will plunder the Bayit HaGibbor.

28 Omein, I say to you that for everything — for the averos *(sins)* and the Chillul Hashem *(Desecration of the Name)*, whatever blasphemies they may utter — the Bnei Adam will be granted selicha. 29 But whoever commits Chillul Hashem gidduf against the Ruach Hakodesh, can never have selicha, but is guilty of a Chet Olam. 30 For they were saying, He has a ruach hatumah *(an unclean spirit)*.

וויאזוי קען דער שׂטן ארויסטרייבן דעם שׂטן ? כד און אויב א
a oib un Satan dem aroistraiben Satan der ken viazoi
a if and Satan the cast out Satan the can how

מלוכה איז צעטיילט קעגן זיך אליין , קען יענע מלוכה נישט
nisht meluche yene ken alein zich kegen tseteilt iz meluche
not kingdom that can alone self against divide is kingdom

האבן קיין קיום . כה און אויב א הויז איז צעטיילט קעגן
kegen tseteilt iz hoiz a oib un kiem kein hoben
against divide is house a if and existence any have

זיך אליין , וועט יענץ הויז נישט קענען בלייבן שטיין. כו און
un shtein blaiben kenen nisht hoiz yents vet alein zich
and stand remain be able to not house that will alone self

אויב דער שׂטן שטייט אויף קעגן זיך אליין , און איז צעטיילט,
tseteilt iz un alein zich kegen oif shteit Satan der oib
divide is and alone self against up stands Satan the if

קען ער נישט האבן קיין קיום , נאר האט דעם סוף. כז קיינער
keiner sof dem hot nor kiem kein hoben nisht er ken
no one end the has only existence any have not he can

קען נישט אריינגיין אין דעם הויז פון דעם גיבור און ביי
bai un giber dem fun hoiz dem in araingein nisht ken
with and strong man the of house the in go in not can

אים צורויבן די זאכן , אויב ער וועט נישט קודם כל בינדן
binden kol koidem nisht vet er oib zachn di tsuroiben im
tie up all before not will he if things the to rob him

דעם גיבור ; און דעמאלט וועט ער אויסרויבן זיין הויז .
hoiz zain oisroiben er vet demolt un giber dem
house his plunder he will then and strong man the

כח באמת זאג איך אייך: אלע זינד וועלן פארגעבן ווערן צו די
di tsu veren fargeben velen zind ale aich ich zog be'emes
the to to be forgiven will sin all you I tell in truth

מענטשנקינדער , און די לעסטערונגען, וויפל זיי וועלן
velen zei vifel lesterungen di un mentshnkinder
will they how many blasphemies the and people's children

לעסטערן ; כט ווער אבער עס וועט לעסטערן דעם רוח
Ruach dem lesteren vet es ober ver lesteren
Spirit the blaspheme will it however who blaspheme

הקודש , דער האט נישט קיין פארגעבונג אויף אייביק , נאר איז
iz nor eibik oif fargebung kein nisht hot der HaKoidesh
is but eternal on forgiveness any not has that the Holy

חייב אן אייביקע זינד. ל ווייל זיי האבן געזאגט, אז ער האט
hot er az gezogt hoben zei vail zind eibike an chayev
has he that said have they because sin eternal an liable

אן אומריינעם גייסט.
gaist umreinem an
spirit unclean an

31 And the Em *(Mother)* of Rebbe, Melech HaMoshiach and his achim come and stand outside and they sent word to him. 32 And a multitude was sitting around him, and they are saying to him, Hinei! Your Em *(Mother)*! And your achim *(brothers)*! And your achayot *(sisters)* are outside looking for you. 33 And in reply to them, Rebbe, Melech HaMoshiach says, Who is immi? And my achim *(brothers)*? 34 And having looked around at the ones sitting around him, Rebbe, Melech HaMoshiach says, Hinei! Immi and my achim! 35 For whoever does the ratzon Hashem, this one is my brother and my sister and mother.

[לא] און זיין מוטער און זיינע ברידער זענען געקומען, און
un gekumen zenen brider zaine un muter zain un
and come are brothers his and mother his and

שטייענדיק אינדרויסן האבן זיי געשיקט צו אים, אים צו רופן.
rufen tsu im im tsu geshikt zei hoben indroisen shteiendik
call to him him to sent they have outside stand

[לב] און עס איז געזעסן ארום אים א המון מענטשן; און מען
men un mentshn hamon a im arum gezesen iz es un
they and people crowd a him around sat is it and

האט צו אים געזאגט: זע , דיין מוטער און דיינע ברידער און
un brider daine un muter dain ze gezogt im tsu hot
and brothers your and mother your look said him to had

דיינע שוועסטער זענען אינדרויסן און זוכן דיך. [לג] און ער האט
hot er un dich zuchen un indroisen zenen shvester daine
has he and you seek and outside are sisters your

ענטפערנדיק צו זיי געזאגט: ווער איז מיין מוטער און מיינע
maine un muter main iz ver gezogt zei tsu entferendik
my and mother my is who said them to answering

ברידער ? [לד] און האט זיך ארומגעקוקט אויף די , וואס זענען געזעסן
gezesen zenen vos di oif arumgekukt zich hot un brider
sitting are who the on look around self has and brothers

ארום אים אין א קרייז, און האט געזאגט: זע , מיין מוטער און
un muter main ze gezogt hot un kraiz a in im arum
and mother my look say did and circle a in him around

מיינע ברידער ! [לה] ווארום ווער עס וועט טאן ה׳ס רצון,
rotsn Hashems ton vet es ver vorem brider maine
will Hashem's do will it whoever because brothers my

דער דאזיקער איז מיין ברודער, און שוועסטער, און מוטער.
muter un shvester un bruder main iz doziker der
mother and sister and brother my is this that

4 And again Rebbe Melech HaMoshiach began to say shiurim *(Torah talks)* beside the lake. And a huge multitude gathered together to him so that he got into a sirah *(boat)* on the lake and sat down. The whole

ד און ווידער האט ער אנגעהויבן צו לערנען ביים ים ; און
un yam baim lernen tsu ongehoiben er hot vider un
and sea at the teach to begin he has again and

עס האט זיך פארזאמלט ביי אים א זייער גרויסער המון
hamon groiser zeier a im bai farzamlt zich hot es
crowd large very a him by gather self has it

מענטשן, אזוי אז ער איז איינגעשטיגן אין א שיפל, און האט זיך
zich hot un shifel a in aingeshtigen iz er az azoi mentshn
self has and boat a in step in is he that so people

אנידערגעזעצט אויפן ים ; און דער גאנצער המון מענטשן איז
iz mentshn hamon gantser der un yam oifen anidergezetst
is people crowd whole the and sea on the sat down

multitude was by the lake
on the shore. 2 And Rebbe
Melech HaMoshiach was
giving them torah with
many meshalim *(parables)*
and in the shiurim he said,
he was saying to them:
3 Listen. Hinei! The Sower
went out to sow [seeds].
4 And it came about that
when he went to sow, that
some [seeds] fell beside the
road. And the birds came
and devoured it. 5 And
other [seeds] fell upon the
rocky places where it did
not have much soil, and
ofen ort *(immediately)* it
sprang up because it did
not have depth of soil.
6 And when the shemesh
rose, it was scorched
and, because it did not
have a shoresh *(root)*, it
withered. 7 And other seed
fell among the thorns, and
the thorns grew up and
choked them, and it did
not yield pri. 8 And other
seed fell into the adamah
tovah *(good ground)* and
it was giving pri *(fruit)*,
rising up and growing,
thirty, sixty, and one
hundredfold. 9 And Rebbe,
Melech HaMoshiach was
saying, He who has ears to
hear, let him hear.

געווען ביים ים אויף דער יבשה. ב און ער האט זיי געלערנט
gelernt zei hot er un yaboshe der oif yam baim geven
taught them did he and dry land the on sea by the was

א סך זאכן מיט משלים, און האט צו זיי געזאגט אין
in gezogt zei tsu hot un mesholem mit zachn sach a
in spoke them to did and parables with things many a

זיין תורה: ג הערט זיך צו: זע, דער זייער איז ארויסגעגאנגען
aroisgegangen iz zeier der ze tsu zich hert toire zain
go out is sower the look to self hear torah his

צו פארזייען. ד און עס איז געשען, בשעת דעם זייען זענען
zenen zeien dem beshas geshen iz es un farzeien tsu
are sowing the while happened is it and sow to

אייניקע (זאמען) געפאלן ביים וועג, און די פייגל זענען געקומען
gekumen zenen feigel di un veg baim gefalen zomen einike
come did birds the and way by the fell seeds some

און האבן זיי אויפגעגעסן. ה און אנדערע זענען געפאלן אויף דעם
dem oif gefalen zenen andere un oifgegesen zei hoben un
the on fell are other and eat them did and

שטייניקן באדן, וואו זיי האבן נישט געהאט קיין סך
sach kein gehat nisht hoben zei vu boden shteiniken
many any had not have they where ground stony

ערד; און האבן גלייך אויפגעשפראצט צוליבן נישט האבן
hoben nisht tsulibn oifgeshprotst glaich hoben un erd
have not since sprout immediately have and earth

קיין טיפקייט פון ערד; ו און ווען די זון איז אויפגעגאנגען, זענען
zenen oifgegangen iz zun di ven un erd fun tifkeit kein
are gone up is sun the when and earth of depth any

זיי פארוועלקט געווארן, און ווייל זיי האבן נישט געהאט
gehat nisht hoben zei vail un gevoren farvelkt zei
had not have they because and become withers they

קיין ווארצל, זענען זיי פארדארט געווארן. ז און אנדערע זענען
zenen andere un gevoren fardart zei zenen vortsel kein
are others and become dry up they are root any

געפאלן צווישן די דערנער, און די דערנער זענען אויפגעוואקסן
oifgevaksen zenen derner di un derner di tsvishen gefalen
grow up are thorns the and thorns the among fell

און האבן זיי דערשטיקט, און זיי האבן נישט געגעבן קיין
kein gegeben nisht hoben zei un dershtikt zei hoben un
any given not have they and choke them have and

פרוכט. ח און אנדערע זענען געפאלן אויף דער גוטער ערד, און
un erd guter der oif gefalen zenen andere un frucht
and earth good the on fell are others and fruit

האבן יא געגעבן פרוכט, וואס האט אויפגעשפראצט און איז
iz un oifgeshprotst hot vos frucht gegeben yo hoben
is and sprouted has which fruit given yes have

געוואקסן; און האבן געברענגט איינס—דרייסיקפאכיק, און איינס
eins un draisikfachik eins gebrengt hoben un gevaksen
one and thirtyfold one bring did and increase

זעכציקפאכיק, און איינס—הונדערטפאכיק. ט און ער האט געזאגט:
gezogt hot er un hundertfachik eins un zechtsikfachik
said has he and hundredfold one and sixtyfold

ווער עס האט אויערן צום הערן, דער זאל הערן!
heren zol der heren tsum oiern hot es ver
hear shall that hear to ears has it who

י און ווען ער איז געווען אליין, האבן די , וואס זענען געווען
geven zenen vos di hoben alein geven iz er ven un
was are who the have alone was is he when and

מיט אים, צוזאמען מיט די צוועלף אים געפרעגט וועגן די
di vegen gefregt im tsvelf di mit tsuzamen im mit
the about asked him twelve the with together him with

משלים . יא און ער האט צו זיי געזאגט: אייך איז געגעבן געווארן
gevoren gegeben iz aich gezogt zei tsu hot er un mesholem
become given is you said them to has he and parables

דער סוד פון דעם קעניגרייך פון ה׳ ; צו יענע אבער
ober yene tsu Hashem fun kenigraich dem fun sod der
however those to Hashem of kingdom the of mystery the

אינדרויסן ווערט אלץ געטאן אין משלים ; יב כדי
kedei mesholem in geton alts vert indroisen
so that parables in done all is outside

קוקנדיק זאלן זיי קוקן און נישט זען,
zen nisht un kuken zei zolen kukendik
see not and look they shall looking

און הערנדיק זאלן זיי הערן און נישט באנעמען ;
banemen nisht un heren zei zolen herendik un
understand not and hear they shall on hearing and

טאמער וועלן זיי תשובה טאן
ton tshuve zei velen tomer
do repentance they will lest

און עס וועט זיי פארגעבן ווערן. (ישעיהו ו, ט-י .)
t-i u Yeshayah veren fargeben zei vet es un
9-10 6 Yeshayah to be forgiven them will it and

10 And when he was
alone, the Shneym Asar
were asking him for a
hezber *(explanation)* of the
meshalim *(parables)*. 11 And
he was saying to them,
To you the raz *(secret)*
of the Malchut Hashem
has been given. But to
the outsiders, everything
remains in meshalim, 12 In
order that YIRU they may
see and not have daas,
VSHIMU they may hear
and not have binah, lest
they should turn and they
should receive refuah
and selicha. 13 And Rebbe
Melech HaMoshiach says
to them, Do you not have
daas of the meaning of
this mashal? Then how
will you have binah of
all the meshalim? 14 The
one sowing sows the dvar
Hashem. 15 And these are

יג און זאגט צו זיי : איר פארשטייט נישט דאס דאזיקע
dozike dos nisht farshteit ir zei tsu zogt un
these the not understand you them to says and

משל , און וויאזוי וועט איר פארשטיין אלע משלים ? יד דער
der mesholem ale farshtein ir vet viazoi un moshal
the parables all understand you will how and parable

זייער פארזייט דאס ווארט. טו און דאס זענען די ביים וועג ,
veg baim di zenen dos un vort dos farzeit zeier
road by the the are those and word the sown their

וואו דאס ווארט איז געזייעט געווארן; און ווען זיי האבן עס
es hoben zei ven un gevoren gezaiet iz vort dos vu
it have they when and become sown is word the where

געהערט, קומט גלייך דער שׂטן , און נעמט אוועק דאס
dos avek nemt un Satan der glaich kumt gehert
the away takes and Satan the immediately comes heard

ווארט, וואס איז געזייעט געווארן אין זיי . טז און אויך אזוי די ,
di azoi oich un zei in gevoren gezaiet iz vos vort
those thus also and them in been sown is which word

וואס זענען געזייעט אויף דעם שטייניקן באדן , וואס, ווען זיי
zei ven vos boden shteiniken dem oif gezaiet zenen vos
they when who ground stony the on sown are which

האבן געהערט דאס ווארט, נעמען עס גלייך אָן מיט
mit on glaich es nemen vort dos gehert hoben
with without immediately it take word the heard have

שמחה; יז און האבן נישט קיין ווארצל אין זיך , נאר זענען בלויז אויף
oif bloiz zenen nor zich in vortsel kein nisht hoben un simcha
on only are but self in root any not have and joy

א געוויסע צייט; קומט אבער א צרה אדער רדיפה
redife oder tsore a ober kumt tsait gevise a
persecution or tribulation a however comes time specific a

צוליב דעם ווארט, שטרויכלען זיי באלד. יח און אנדערע
andere un bald zei shtroichlen vort dem tsulib
others and soon they stumble word the on account of

זענען די , וואס זענען געזייעט צווישן דערנער; זיי זענען
zenen zei derner tsvishen gezaiet zenen vos di zenen
are they thorns among sown are who those are

עס וואס האבן געהערט דאס ווארט; יט און די זארגן פון דער
der fun zorgen di un vort dos gehert hoben vos es
the of worry the and word the heard have who the ones

וועלט און די פארפירערישקייט פון רייכטום, און די תאוות נאך
noch taives di un raichtum fun farfirerishkeit di un velt
after lusts the and riches of deception the and world

the ones beside the road where the dvar Hashem is sown. And when they hear it, ofen ort HaSatan comes and takes the dvar that has been sown in them. 16 And these are the ones sown upon the rocky places: when they hear the dvar, ofen ort with simcha they receive it. 17 Yet they do not have a shoresh *(root)* in themselves but are transitory; then when ES TZARAH comes or redifah *(persecution)* on account of the dvar, ofen ort they fall away, they become shmad. 18 And others are the ones sown among thorns. These are the ones having heard the dvar, 19 and the worries of the Olam Hazeh and the seduction of ashires *(riches)* and the desires for other things come in and choke the dvar Hashem and it does not bear pri. 20 And these are the ones sown upon adamah tovah: they hear the dvar Hashem and are mekabel *(receive)* the dvar Hashem and bear pri, thirty, sixty and one hundredfold.

אנדערע זאכן דרינגען אריין און דערשטיקן דאס ווארט, און עס
es un vort dos dershtiken un arain dringen zachn andere
it and word the choke and in claim things other

בלייבט אָן פירות. כ און יענע זענען עס וואס זענען
zenen vos es zenen yene un peires on blaibt
are who the ones are those and fruit without remains

געזייעט געווארן אויף דער גוטער ערד ; וואס הערן דאס ווארט, און
un vort dos heren vos erd guter der oif gevoren gezaiet
and word that hear who earth good the on been sown

נעמען עס אָן , און ברענגען פרוכט, איינער דרייסיקפאכיק, און
un draisikfachik einer frucht brengen un on es nemen
and thirtyfold one fruit bring and without it accept

איינער זעכציקפאכיק, און איינער הונדערטפאכיק.
hundertfachik einer un zechtsikfachik einer
hundredfold one and sixtyfold one

כא און ער האט צו זיי געזאגט: צי קומט דען דאס ליכט,
licht dos den kumt tsi gezogt zei tsu hot er un
light the then comes said them to has he and

כדי געשטעלט צו ווערן אונטער א מאסשעפל , אדער
oder mosshefl a unter veren tsu geshtelt kedei
or measuring basket a under to be to placed so that

אונטערן בעט? ניין, נאר כדי עס זאל געשטעלט ווערן אויף דעם
dem oif veren geshtelt zol es kedei nor nein bet untern
the on to be placed shall it so that but no bed under

לייכטער . כב ווארום קיין זאך איז נישט פארבארגן, אחוץ
achuts farborgen nisht iz zach kein vorem laichter
except hidden not is thing any because lampstand

כדי אנטפלעקט צו ווערן ; און קיין זאך איז נישט פארהוילן
farhoilen nisht iz zach kein un veren tsu antplekt kedei
hidden not is thing any and become to revealed so that

געווארן, וואס וועט נישט מפורסם ווערן . כג אויב עמיצער
emitser oib veren mefursem nisht vet vos gevoren
someone if become widely known not will which been

האט אויערן צום הערן, זאל ער הערן! כד און ער האט צו זיי
zei tsu hot er un heren er zol heren tsum oiern hot
them to has he and hear he shall hear to ears has

געזאגט: גיט אכטונג , וואס איר הערט! מיט וואס פאר א
a far vos mit hert ir vos achtung git gezogt
a for what with hear you what attention give said

מאס איר מעסט , וועט אייך געמאסטן ווערן, און עס וועט
vet es un veren gemosten aich vet mest ir mos
will it and to be measured you will measure you measure of

21 And Rebbe, Melech HaMoshiach was saying to them, Surely a menorah is not brought out in order that it may be put under a measuring bucket or under the couch? Rather, is it not brought out that it may be placed on the shulchan? 22 For there is not [anything] nistar except that it may be made nikar nor has it become concealed but that it may come into [the] open. 23 If anyone has ears to hear, let him hear. 24 And Rebbe, Melech HaMoshiach was saying to them, Pay attention! By what measure you measure, it will be measured to you, and still more will

be added to you. 25 For whoever has, it will be given to him, and whoever does not have, even what he has will be taken away from him.

26 And he was saying, Thus is the Malchut Hashem: like a man who casts seed upon the soil, 27 And goes to sleep blailah *(at night)* and arises byom *(at day)*, and the seed sprouts up and grows in such a way that he does not have daas of how it does so. 28 On its own, the soil bears pri: first the blade, then a head of grain, then full wheat in the head. 29 But when the crop is ripe, ofen ort *(immediately)* he puts forth the MAGGAL, KI VASHAL KATZIR *(sickle, for the harvest is ripe).*

אייך נאך צוגעגעבן ווערן א צולאג . כה ווארום ווער עס
es ver vorem tsulog a veren tsugegeben noch aich
it who because supplement a to be given more you

האט, דעם וועט געגעבן ווערן; און ווער עס האט נישט, פון
fun nisht hot es ver un veren gegeben vet dem hot
of not has it who and to be given will that one has

דעם וועט אוועקגענומען ווערן אפילו דאס, וואס ער האט יא .
yo hot er vos dos afile veren avekgenumen vet dem
yes has he which that even to be taken away will that one

כו און ער האט געזאגט: אזוי אָ איז דאס קעניגרייך פון ה׳ ,
Hashem fun kenigraich dos iz o azoi gezogt hot er un
Hashem of kingdom the is o so said has he and

ווי א מענטש וואלט געווארפן דעם זאמען אויף דער ערד , כז און
un erd der oif zomen dem gevorfen volt mentsh a vi
and earth the on seeds the throw would man a as

לייגט זיך שלאפן און שטייט אויף, ביינאכט און בייטאג, און דער
der un baitog un bainacht oif shteit un shlofen zich leigt
the and by day and by night up stands and sleep self goes

זאמען שפראצט ארויס און וואקסט אויף, אָן זיין וויסן
visen zain on oif vakst un arois shprotst zomen
knowing his without up grow and out sprout seeds

וויאזוי. כח פון זיך אליין ברענגט די ערד ארויס פירות; צום
tsum peires arois erd di brengt alein zich fun viazoi
to the fruit forth earth the brings alone self from how

ערשט דאס גראז, דערנאך די זאנג, נאך דעם פולן ווייץ אין
in veits fuln dem noch zang di dernoch groz dos ersht
in wheat full that after stalk the then grass the first

דער זאנג. כט ווען אבער די פרוכט דערלאזט עס, שיקט ער
er shikt es derlozt frucht di ober ven zang der
he sends it allows fruit the however when stalk the

גלייך דעם סערפ אהין , ווייל די שניט צייט איז
iz tsait shnit di vail ahin serp dem glaich
is time harvest the because there sickle the immediately

שוין אנגעקומען.
ongekumen shoin
come already

30 And Rebbe, Melech HaMoshiach was saying, To what should we compare

ל און ער האט געזאגט: וויאזוי זאלן מיר פארגלייכן דאס קעניגרייך
kenigraich dos farglaichen mir zolen viazoi gezogt hot er un
kingdom the compare we shall how said has he and

פון ה׳ , אדער אין וואס פאר א משל זאלן מיר עס לייגן ?
leigen es mir zolen moshal a far vos in oder Hashem fun
place it we shall parable a for what in or Hashem of

the Malchut Hashem or by what mashal *(parable)* may we present it? [31] The Malchut Hashem is like a mustard seed, which, when it is sown on the soil, is smaller [than] all the seeds on the earth: [32] But when it is sown, it grows up and becomes greater [than] all the plants of the garden and puts forth large branches, so that the OPH HASHOMAYIM can nest under its shade.

[33] And with many such meshalim, Rebbe, Melech Hamoshiach was speaking to them the dvar Hashem as they were able to hear. [34] But apart from meshalim, Rebbe, Melech HaMoshiach was not speaking to them. Only privately, in a yechidus, was Rebbe Melech HaMoshiach explaining everything to his own talmidim.

[35] And on that day, when erev had come, Rebbe Melech HaMoshiach says to them, Let us go over to the other side of the lake. [36] And leaving the multitude,

they took Rebbe, Melech

[לא]עס איז ווי א זענעפט קערנדל, וואס , ווען עס איז פארזייט אין
in farzeit iz es ven vos kerendel zeneft a vi iz es
in sown is it when which seed mustard a like is it

דער ערד , הגם עס איז דאס קלענסטע פון אלע זריעות, [לב] דאך
doch zryus ale fun klenste dos iz es hagam erd der
yet seeds all of smallest the is it although earth the

ווען עס איז פארזייט, וואקסט עס אויף און ווערט גרעסער ווי
vi greser vert un oif es vakst farzeit iz es ven
than greater becomes and up it grows sown is it when

אלע גארטן געוויקסן, און גיט ארויס גרויסע צווייגן , אז
az tsvaign groise arois git un geviksn gorten ale
that branches great out gives and plants garden all

אונטער זיין שאטן קענען די פייגל פון הימל וואוינען.
voinen himel fun feigel di kenen shoten zain unter
dwell heaven of birds the can shade its under

[לג] און מיט א סך אזעלכע משלים האט ער צו זיי גערעדט
geredt zei tsu er hot mesholem azelche sach a mit un
speak them to he did parables such many a with and

דאס ווארט, לויט ווי זיי זיי זענען געווען בכח צו
tsu b'koach geven zenen zei zei vi loit vort dos
to able was are they the way as according to word the

הערן; [לד] און אָן א משל האט ער צו זיי נישט גערעדט;
geredt nisht zei tsu er hot moshal a on un heren
spoke not them to he has parable a without and hear

און איז ער געווען מיט זיינע תלמידים אליין, האט ער זיי
zei er hot alein talmidim zaine mit geven er iz un
them he has alone disciples his with was he is and

אלץ אויסגעלייגט.
oisgeleigt alts
explained everything

[לה] און יענעם טאג, ווען עס איז געווארן אוונט , האט ער צו
tsu er hot ovent gevoren iz es ven tog yenem un
to he has evening become is it when day that and

זיי געזאגט: לאמיר אריבערפארן אויף דער אנדערער זייט ים .
yam zait anderer der oif ariberforen lomir gezogt zei
sea side of other the on cross over let us said them

[לו] און זיי האבן געלאזט דעם המון מענטשן גיין, און האבן אים
im hoben un gein mentshn hamon dem gelozt hoben zei un
him did and go people crowd the let have they and

מיטגענומען, אזוי ווי ער איז געווען, אינם שיפל; און נאך אנדערע
andere noch un shifel inem geven iz er vi azoi mitgenumen
other yet and boat in the was is he as so take along

HaMoshiach, just as he was, in the sirah *(boat)*, and other sirot *(boats)* were with him. 37 And there arose a fierce gale of wind and the waves were beating against the sirah *(boat)*, so that it was already filling up. 38 And Rebbe, Melech HaMoshiach was in the stern on the cushion sleeping, and they woke him up, and they say to him, Rebbe, does it not matter to you that we are perishing? 39 And having been awakened, Rebbe Melech HaMoshiach rebuked the wind, and he spoke to the lake, Sha! Be still! And there was a great calm. 40 And Rebbe, Melech HaMoshiach said to them, Why do you have morech lev *(cowardliness)*? Do you still not have emunah? 41 And they were afraid with a terrible pachad *(terror)*, and they were saying to one another, Who then is this that even the wind and the sea obey him?

שיפלעך זענען געווען מיט אים. לז און עס הויבט זיך אויף א גרויסער
groiser a oif zich hoibt es un im mit geven zenen shiflech
great a up self begin it and him with was are boats

שטורמווינט, און די כוואליעס האבן זיך געווארפן אויפן שיפל,
shifel oifen gevorfen zich hoben chvalyes di un shturemvint
boat on the toss self have waves the and windstorm

אזוי אז דאס שיפל האט זיך שוין געהאט כמעט אנגעפילט.
ongefilt kimat gehat shoin zich hot shifel dos az azoi
filled almost had already self has boat the that so

לח און ער אליין איז געווען אין דעם הינטערן טייל, שלאפנדיק אויף
oif shlofendik teil hintern dem in geven iz alein er un
on sleeping part back the in was is himself he and

דעם קישן ; און זיי וועקן אים אויף און זאגן צו אים: רבי ,
Rebbe im tsu zogen un oif im veken zei un kishen dem
Rebbe him to say and up him wake they and cushion the

עס ארט דיך גארנישט, אז מיר קומען אום? לט און ער איז
iz er un um kumen mir az gornisht dich art es
is he and over to come we that nothing you bothers it

אויפגעשטאנען, האט אנגעשריגן דעם ווינט און געזאגט צום
tsum gezogt un vint dem ongeshrigen hot oifgeshtanen
to the said and wind the rebuked has stand up again

ים : שווייג , זיי שטיל! און דער ווינט האט אויפגעהערט, און עס
es un oifgehert hot vint der un shtil zai shvaig yam
it and cease did wind the and quiet be be silent sea

איז געווארן א גרויסע שטילקייט. מ און ער האט צו זיי געזאגט:
gezogt zei tsu hot er un shtilkeit groise a gevoren iz
said them to has he and quietness great a become is

וואס זענט איר אזוי שרעקעוודיק? ווי , איר האט נאך אלץ נישט קיין
kein nisht alts noch hot ir vi shrekevdik azoi ir zent vos
any not all still have you like frightened so you are why

גלויבן ? מא און זיי האבן זיך געפארכטן מיט א גרויסער פורכט,
forcht groiser a mit geforchten zich hoben zei un gloiben
fear great a with afraid self have they and faith

און האבן געזאגט איינס צום אנדערן: ווער איז ער דאך , אז
az doch er iz ver andern tsum eins gezogt hoben un
that after all he is who other to the one said have and

סאי דער ווינט סאי דער ים געהארכן אים?
im gehorchen yam der sai vint der sai
him obeys sea the also wind the also

5 And they came to
the other side of
the lake, to the country
of the Gerasenes. 2 And
as soon as Rebbe Melech
HaMoshiach stepped out
of the sirah *(boat)*, ofen ort
(immediately), a man with
a ruach hatumah from
the kevarim *(tombs)* of the
burial caves met him. 3 This
man had *(his)* dwelling
among the kevarim. And
no one could keep him
tied any longer, even with
sharsherot *(chains, fetters)*;
4 Because often he had
been bound with shackles
and the shackles had been
torn apart by him, and
no one had the koach
(power) to subdue him.
5 And constantly, yomam
valailah *(day and night)*,
among the kevarim and
in the mountains, he was
crying out and beating
himself with stones. 6 And,
having seen Rebbe, Melech
HaMoshiach from afar, he
ran and fell down before
him. 7 And having cried out
with a kol gadol *(loud voice)*,
he says, Mah lanu valach,
Yehoshua, Ben HaElohim
HaElyon? I implore you
by Hashem, [do] not
torment me. 8 For Rebbe,

ה און זיי זענען געקומען אויף דער אנדערער זייט ים , אין דעם
dem in yam zait anderer der oif gekumen zenen zei un
the in sea side other the on come are they and

לאנד פון די געראסענער, ב און ווען ער איז ארויסגעשטיגן
aroisgeshtigen iz er ven un Gerasenes di fun land
step out is he when and Gerasenes the of land

אויס דעם שיפל, איז אים גלייך אנטקעגנגעקומען פון די
di fun antkegengekumen glaich im iz shifel dem ois
the from met coming immediately him is boat the out

קברים ארויס א מענטש מיט אן אומריינעם גייסט, ג וואס האט
hot vos gaist umreinem an mit mentsh a arois kvorim
has who spirit unclean an with man a out graves

געהאט זיין וואוינונג אין די קברים, און קיינער האט אים שוין
shoin im hot keiner un kvorim di in voinung zain gehat
by now him has no one and graves the in dwelling his had

מער נישט געקענט בינדן , אפילו נישט מיט קיין קייט ; ד ווייל
vail keit kein mit nisht afile binden gekent nisht mer
because chain any with not even tie up be able not more

א סך מאל האט מען אים געבונדן מיט פענטעס און מיט
mit un pentes mit gebunden im men hot mol sach a
with and shackles with bound him they has times many a

קייטן , און ער האט די קייטן צעריסן און די פענטעס צעריבן,
tseriben pentes di un tserisn keitn di hot er un keitn
break shackles the and tear off chains the did he and chains

און קיינער האט אים נישט געקענט בייקומען . ה און תמיד ,
tomed un baikumen gekent nisht im hot keiner un
always and overcome be able not him has no one and

טאג און נאכט, איז ער געווען צווישן די קברים און אויף די
di oif un kvorim di tsvishen geven er iz nacht un tog
the on and graves the among was he is night and day

בערג , שרייענדיק און שלאגנדיק זיך מיט שטיינער. ו און ווי ער
er vi un shteiner mit zich shlogendik un shraiendik berg
he as and stones with self beating and shouting hillside

האט דערזען יהושוען / ישוען פונדערווייטנס , איז ער
er iz fundervaitns Yeshuan Yehoshuan derzen hot*
he is from a distance Yeshua Yehoshua caught sight of has

געלאפן און האט זיך געבוקט פאר אים; ז און האט א געשריי
geshrei a hot un im far gebukt zich hot un gelofen
scream a has and him before bowed self has and run

געטאן מיט א הויך קול , און געזאגט: וואס האב איך מיט דיר,
dir mit ich hob vos gezogt un kol hoich a mit geton
you with I have what said and voice loud a with done

Melech HaMoshiach
had been saying to him,
Come out of the man,
ruach hatumah *(unclean
spirit)*! 9 And Rebbe,
Melech HaMoshiach was
questioning him, saying,
What is your name? And
he says to him, Legion
[is] my name, for we are
many! 10 And he begged
Rebbe Melech HaMoshiach
again and again not to
exorcise him and banish
him from that place.
11 Now there was a large
herd of chazirim feeding
nearby on the hillside.
12 And they *(the ruchot
hatemeiot, the shedim)*
implored Rebbe, Melech
HaMoshiach, saying, Send
us into the chazirim, so
that we may go into them.
13 And he permitted them.
And having come out, the
ruchot hatemeiot entered
into the chazirim. And the
herd of chazirim rushed
down the slope into the
lake, and there were about
two thousand of them, and
they were drowned in the
lake.

14 And the herdsmen
feeding them fled and
reported it in the village

יהושע / ישוע , דו זון פון דער אויבערשטער? איך באשווער
bashver ich Oibershter der fun Zun du Yeshua Yehoshua
adjure I Most High the of son you Yeshua Yehoshua

דיך ביי ה׳ , דו זאלסט מיך נישט פייניקן ! ח ווארום
vorem painiken nisht mich zolst du Hashem bai dich
because to torment not me you shall you Hashem by you

ער האט צו אים געזאגט: דו אומריינער גייסט, גיי ארויס פון
fun arois gei gaist umreiner du gezogt im tsu hot er
of out go spirit unclean you said him to has he

דעם מענטשן! ט און ער האט אים געפרעגט: וואס פאר א נאמען
nomen a far vos gefregt im hot er un mentshn dem
name a for what asked him has he and man the

האסטו ? און ער האט צו אים געזאגט: מיין נאמען איז לעגיאן,
Legion iz nomen main gezogt im tsu hot er un hostu
legion is name my said him to has he and you have

ווייל מיר זענען א סך . י און ער האט אים פיל געבעטן, אז
az gebeten fil im hot er un sach a zenen mir vail
that begged much him has he and many a are we because

ער זאל זיי נישט ארויסשיקן פון דעם לאנד . יא און דארט
dort un land dem fun aroisshiken nisht zei zol er
there and country the of send out not them shall he

ביים בארג האט זיך געפאשעט א גרויסע סטאדע חזירים .
chazeirem stade groise a gepashet zich hot barg baim
swine herd great a grazing self has hillside at the

יב און זיי האבן אים געבעטן, אזוי צו זאגן : שיק אונדז צו
tsu undz shik zogen tsu azoi gebeten im hoben zei un
to us send say to so begged him have they and

די חזירים , כדי מיר זאלן אריינגיין אין זיי ! יג און ער
er un zei in araingein zolen mir kedei chazeirem di
he and them in go in should we so that swine the

האט זיי געגעבן רשות . און די אומריינע גייסטער זענען
zenen gaister umreine di un reshus gegeben zei hot
are spirits unclean the and permission given them has

ארויסגעגאנגען, און זענען אריין אין די חזירים ; און די סטאדע
stade di un chazeirem di in arain zenen un aroisgegangen
herd the and swine the into go are and go out

האט זיך א ריס געטאן פון דעם אראפהענגענדיקן פעלדזן
feldzn arophengendiken dem fun geton ris a zich hot
cliff steep the from done tear a themselves did

אין ים אריין, אן ערך צוויי טויזנט , און זענען דערשטיקט
dershtikt zenen un toizent tsvei erech an arain yam in
choke are and thousand two about an into sea in

and in the sadot *(fields)*,
and the people came to
see what had come to
pass. 15 And they come to
Yehoshua, and they see
the one that had been
possessed by the shed
sitting, clothed and in his
right mind the very one
having had the Legion!
And they were afraid.
16 And the edei reiyah
(eyewitnesses) of what had
happened to the man
possessed by shedim and
of what had happened
to the chazirim reported
it. 17 Then they began to
implore Rebbe, Melech
HaMoshiach to depart
from their region. 18 And as
Rebbe Melech HaMoshiach
was stepping into the
sirah *(boat)*, the one who
had been possessed by
shedim was imploring him
that he might accompany
him. 19 And Rebbe, Melech
HaMoshiach did not
permit him, but says to
him, Go home to your
people and report to them
everything that Hashem
has done for you and [that]
Hashem had rachamim
(mercy) upon you. 20 And
the man left and began to
preach in the Decapolis
everything that Rebbe,

געווארן אין ים . יד און די וואס האבן זיי געפּאשעט זענען
zenen gepashet zei hoben vos di un yam in gevoren
did grazing them have who the and sea in become

אנטלאפן , און האבן עס דערציילט אין דער שטאט, און אויפן
oifen un shtot der in dertseilt es hoben un antlofen
on the and city the in report it have and run away

לאנד . און מען איז געקומען זען וואס עס איז פארגעקומען.
forgekumen iz es vos zen gekumen iz men un land
occur is it what to see come is they and country

טו און זיי קומען צו יהושען / ישוען , און זען דעם
dem zen un Yeshuan Yehoshuan tsu kumen zei un*
the see and Yeshua Yehoshua to to come they and

באזעסענעם, וואס האט געהאט דעם לעגיאן, זיצן אנגעטאן און
un ongeton zitsen Legion dem gehat hot vos bazesenem
and dressed sitting legion the had has who demoniac

ביים קלארן פארשטאנד ; און זיי האבן זיך געפארכטן.
geforchten zich hoben zei un farshtand klorn baim
afraid self have they and understanding clear with a

טז און די , וואס האבן עס געזען, האבן זיי דערציילט וויאזוי
viazoi dertseilt zei hoben gezen es hoben vos di un
how report them have see it did who those and

עס איז געשען מיט דעם באזעסענעם, און וועגן די חזירים .
chazeirem di vegen un bazesenem dem mit geshen iz es
swine the about and demoniac the with happened is it

יז און זיי האבן אנגעהויבן אים צו בעטן, אז ער זאל אוועקגיין
avekgein zol er az beten tsu im ongehoiben hoben zei un
go away shall he that ask to him begun have they and

פון זייערע גרענעצן. יח און ווען ער איז איינגעשטיגן אין דעם
dem in aingeshtigen iz er ven un grenetsn zeiere fun
the in step in is he when and borders their from

שיפל, האט אים דער , וואס איז געווען באזעסן געבעטן, אז
az gebeten bazesen geven iz vos der im hot shifel
that begged possessed was is who the one him did boat

ער זאל מיט אים בלייבן . יט און ער האט אים נישט געלאזט ,
gelozt nisht im hot er un blaiben im mit zol er
permitted not him has he and remain him with shall he

נאר זאגט צו אים: גיי אהיים צו די דייניקע , און דערצייל
dertseil un dainike di tsu aheim gei im tsu zogt nor
done for you and your own the to home go him to says but

זיי וואס פאר א גרויסע זאכן דער האר האט דיר געטאן,
geton dir hot Har der zachn groise a far vos zei
done you has L-rd the things great a kind what them

Melech HaMoshiach had done for him, and everyone was amazed.

און ווי ער האט זיך אויף דיר מרחם געווען! כ און ער איז
iz er un geven merachem dir oif zich hot er vi un
is he and was mercy on you on self has he how and

אוועקגעגאנגען, און האט אנגעהויבן אויסצורופן אין דעקאפאליס
Dekapolis in oistsurufen ongehoiben hot un avekgegangen
Decapolis in call out begun has and went away

אלץ, וואס יהושע / ישוע האט פאר אים געטאן; און אלע האבן
hoben ale un geton im far hot Yeshua Yehoshua vos alts
have all and done him for has Yeshua Yehoshua that all

זיך געוואונדערט.
gevundert zich
amazed self

21 And when he had crossed over again in the sirah *(boat)* to the other side, a large multitude gathered together to him, and he was beside the lake. 22 And one of the Roshei Beit HaKnesset comes name of Ya'ir and, having seen Rebbe, Melech HaMoshiach, he falls down at his feet, 23 and he begs him earnestly saying, Biti *(my daughter)* is at the point of mavet. Come and put your hand on her that she may receive refuah and may live. 24 And Moshiach went with Yair. And a large multitude were following him and they were pressing against Moshiach. 25 And [there was] an isha having a flow of dahm for twelve years. 26 And having suffered

כא און ווען יהושע / ישוע האט זיךווידער אריבערגעשיפט
aribergeshift vider zich hot Yeshua Yehoshua ven un
sailed over again self has Yeshua Yehoshua when and

אינם שיפל אויף יענער זייט, האט זיך ביי אים פארזאמלט א
a farzamlt im bai zich hot zait yener oif shifel inem
a gathered him by self has side the other on boat in the

גרויסער המון מענטשן; און ער איז געווען ביים ים. כב און עס
es un yam baim geven iz er un mentshn hamon groiser
it and sea by the was is he and people crowd great

קומט איינער פון די גבאים פון דער שול , יאיר האט ער
er hot Yair shul der fun gaboyem di fun einer kumt
he has Yair synagogue the of Gaboyem the of one comes

געהייסן, און זעענדיק אים, פאלט ער אנידער פאר זיינע פיס,
fis zaine far anider er falt im zeendik un geheisen
feet his before down he falls him seeing and called

כג און בעט אים זייער פיל , אזוי צו זאגן: מיין טעכטערל
techterl main zogen tsu azoi fil zeier im bet un
young daughter my say to so much very him begs and

האלט ביי יציאת נשמה ; קום לייג ארויף דיינע הענט אויף
oif hent daine aroif leig kum neshome yetsie bai halt
upon hands your on lay come neshome losing beside holds

איר, כדי זי זאל געראטעוועט ווערן, און לעבן! כד און ער
er un leben un veren geratevet zol zi kedei ir
he and live and to be saved shall she so that her

איז געגאנגען מיט אים, און א גרויסער המון מענטשן האט אים
im hot mentshn hamon groiser a un im mit gegangen iz
him has people crowd great a and him with go is

נאכגעפאלגט, און אים געשטופט.
geshtumpt im un nochgefolgt
pressed in on him and followed

much by many rofim
(physicians) and having
spent everything she had,
instead of recovering, her
condition deteriorated.
27 And having heard
about Rebbe, Melech
HaMoshiach, she came
up behind him in the
multitude, and touched
his garment. 28 For she was
saying, If I may touch even
the garment of Rebbe,
Melech HaMoshiach, I
will receive refuah. 29 And
ofen ort the flow of her
dahm was dried up and
she felt in her basar
that she has been given
refuah from the shrekliche
(terrible) machla *(illness)*.
30 And ofen ort Rebbe,
Melech HaMoshiach,
having perceived within
himself that gevurah
(miraculous power) had gone
forth from him, turned
around in the crowd
and said, Who touched
my garments? 31 And
the talmidim of Rebbe
Melech HaMoshiach were
saying to him, You see the
multitude pressing against
you, and you say, Who
touched me? 32 And Rebbe,
Melech HaMoshiach was

כה און א פרוי , וואס האט געליטן פון א בלוט פלוס צוועלף
tsvelf flus blut a fun gelitn hot vos froi a un
twelve flow blood a of suffered has who woman a and

יאר לאנג, כו און האט זייער פיל געליטן פון א סך
sach a fun gelitn fil zeier hot un lang yor
many a from suffered much very has and long years

דאקטוירים, און אויסגעגעבן אלץ וואס זי האט געהאט, און עס
es un gehat hot zi vos alts oisgegeben un daktoirim
it and have did she that all give out and doctors

האט איר גארנישט געהאלפן, נאר עס איז איר נאך ערגער געווארן ,
gevoren erger noch ir iz es nor geholfen gornisht ir hot
become worse even her is it but helped nothing her did

כז האבנדיק געהערט וועגן יהושען / ישוען , איז זי געקומען
gekumen zi iz Yeshuan Yehoshuan vegen gehert hobendik*
come she is Yeshua Yehoshua about heard having

צווישן דעם המון מענטשן פון הינטן , און האט אנגערירט זיין
zain ongerirt hot un hinten fun mentshn hamon dem tsvishen
his touch has and behind of people crowd the among

מלבוש . כח ווארום זי האט זיך געטראכט: אויב איך וועל אנרירן
onriren vel ich oib getracht zich hot zi vorem malbesh
touch will I if think self did she because garment

בלויז זיינע מלבושים , וועל איך געהאלפן ווערן! כט און גלייך
glaich un veren geholfen ich vel malbushem zaine bloiz
immediately and to be helped I will clothing his only

האט זיך פארטריקנט דער קוואל פון איר בלוט ; און זי האט
hot zi un blut ir fun kval der fartriknt zich hot
did she and blood her of source the wither self did

געפילט אין איר קערפער, אז זי איז געהיילט געווארן פון דער
der fun gevoren geheilt iz zi az kerper ir in gefilt
the of become healed is she that body her in feel

פלאג . ל און יהושע / ישוע , גלייך ווי ער האט
hot er vi glaich Yeshua Yehoshua un plog
has he as immediately Yeshua Yehoshua and affliction

דערפילט אין זיך אז די קראפט איז פון אים ארויסגעגאנגען,
aroisgegangen im fun iz kraft di az zich in derfilt
went out him from is power the that self in feel

האט זיך אויסגעדרייט צווישן דעם המון מענטשן, און געזאגט:
gezogt un mentshn hamon dem tsvishen oisgedreit zich hot
said and people crowd the among turned around self did

ווער האט אנגערירט מיינע מלבושים ? לא און זיינע תלמידים האבן
hoben talmidim zaine un malbushem maine ongerirt hot ver
have disciples his and clothing my touched has who

looking around to see the one having done this. 33 Now the isha, BYIRAH *(with fear)* and BIRADAH *(trembling)*, aware of what had happened to her, came and fell down before him and told him the emes *(truth)*. 34 And Rebbe, Melech HaMoshiach said to her, Bat *(Daughter)*, your emunah has brought you refuah *(healing)*. Go in shalom and receive refuah from your machla.

35 While Rebbe Melech HaMoshiach was still speaking, some came from the Rosh Beit HaKnesset, saying, Your yaldah is a nifteret *(deceased person)*; are you still causing a shter *(bother)* for the rabbi? 36 But Rebbe, Melech HaMoshiach, having overheard what was being spoken, says to the Rosh Beit HaKnesset, Do not be afraid; only have emunah. 37 And Rebbe

צו אים געזאגט: דו זעסט דער המון דרענגען דיך, און זאגסטו:
zogstu un dich drengen hamon der zest du gezogt im tsu
you say and you throng crowd the you see you said him to

ווער האט מיך אנגערירט? לב און ער האט זיך ארומגעקוקט צו זען
zen tsu arumgekukt zich hot er un ongerirt mich hot ver
see to look around self did he and touched me has who

זי , וואס האט דאס דאזיקע געטאן. לג די פרוי אבער ,
ober froi di geton dozike dos hot vos zi
however woman the done this very thing this has who her

פארכטנדיק זיך און ציטערנדיק, ווייל זי האט געוואוסט וואס
vos gevust hot zi vail tsiterendik un zich forchtendik
what knew did she because trembling and self fearing

עס איז מיט איר געשען , איז געקומען און איז אנידערגעפאלן
anidergefalen iz un gekumen iz geshen ir mit iz es
fell down is and come is happened her with is it

פאר אים, און האט אים געזאגט דעם גאנצן אמת . לד און ער
er un emes gantsn dem gezogt im hot un im far
he and truth entire the said him has and him before

האט צו איר געזאגט: טאכטער , דיין גלויבן האט דיר געהאלפן; גיי
gei geholfen dir hot gloiben dain tochter gezogt ir tsu hot
go helped you has faith your daughter said her to has

לשלום , און זיי געזונט פון דיין פלאג !
plog dain fun gezunt zai un lesholem
affliction your from well be and in peace

לה בשעת ער האט נאך גערעדט , קומט מען פון דעם גבאיס
Gabes dem fun men kumt geredt noch hot er beshas
Gabe's the of they comes speaking still has he while

הויז , אזוי צו זאגן : דיין טאכטער איז געשטארבן; וואס
vos geshtorben iz tochter dain zogen tsu azoi hoiz
why died is daughter your say to so house

באמיסטו נאך דעם רבין ? לו יהושע / ישוע אבער
ober Yeshua Yehoshua Rebn dem noch bamistu
however Yeshua Yehoshua Rebbe the still are you bothering

האט נישט געלייגט קיין אכט אויף דעם ווארט וואס איז גערעדט
geredt iz vos vort dem oif acht kein geleigt nisht hot
spoken is which word the on heed any put not has

געווארן , נאר האט געזאגט צום גבאי: פארכט דיך נישט, גלויב
gloib nisht dich forcht Gabe tsum gezogt hot nor gevoren
believe not you fear Gabe to the said has only become

נאר ! לז און האט קיינעם נישט געלאזט מיטגיין , אחוץ פעטרוסן,
Petrosn achuts mitgein gelozt nisht keinem hot un nor
Peter except go with permit not anyone did and only

Melech HaMoshiach did not permit anyone to follow after him, except Kefa and Ya'akov and Yochanan, the brother of Ya'akov. 38 And they come into the bais of the Rosh Beit HaKnesset, and Rebbe, Melech HaMoshiach beheld much commotion and weeping and loud wailing. 39 And having entered, he says to them, Why are you distressed and weeping? The yaldah is not a nifteret but is only sleeping. 40 And they began making leitzonus *(mockery, fun)* of him. But having put everyone out, Rebbe Melech HaMoshiach takes the Abba of the naarah *(girl)* and the Em and the ones with him, and goes into where the naarah was. 41 And having grasped the hand of the naarah, Moshiach says to her, Talitha Koum, which, being translated, means Little girl, to you I say, arise! 42 And ofen ort the naarah got up and she was walking around. She was twelve years old. And ofen ort they were amazed with great wonder.

און יעקבן , און יוחנן יעקבס ברודער. [לח] און זיי קומען
kumen zei un bruder Yaakovs Yochanan un Yaakovn un
to come they and brother James' John and Ya'akov and

צו דעם גבאיס הויז ; און ער זעט א געטומל , און מען
men un getuml a zet er un hoiz Gabes dem tsu
they and commotion a see he and house Gabe's the to

וויינט און קלאגט זייער פיל . [לט] און אריינגייענדיק זאגט ער צו
tsu er zogt araingeiendik un fil zeier klogt un veint
to he says going inside and many very wail and weep

זיי : וואס טומלט איר און וויינט? דאס קינד איז
iz kind dos veint un ir tumlt vos zei
is child the weep and you making commotion why them

דאך נישט געשטארבן, עס שלאפט נאר. [מ] און זיי האבן זיך
zich hoben zei un nor shloft es geshtorben nisht doch
self have they and only sleeps it died not after all

אויסגעלאכט פון אים. ער אבער , נאך דעם ווי ער האט
hot er vi dem noch ober er im fun oisgelacht
has he as these still however he him at laughed scornfully

אלע ארויסגעטריבן, נעמט ער דעם פאטער פון דעם קינד
kind dem fun foter dem er nemt aroisgetriben ale
child the of Father the he takes drive out everyone

און די מוטער , און די וואס זענען געווען מיט אים, און גייט
geit un im mit geven zenen vos di un muter di un
go and him with was are who the and mother the and

אריין וואו דאס קינד איז געווען. [מא] און ער האט אנגענומען דאס
dos ongenumen hot er un geven iz kind dos vu arain
the taken has he and was is child the where into

קינד ביי דער האנט, און האט צו איר געזאגט: טליתא קומי !
kumi talitha gezogt ir tsu hot un hant der bai kind
kumi Tabatha said her to has and hand the with child

וואס פארטייטשט איז דאס: מיידעלע (איך זאג דיר) שטיי אויף!
oif shtei dir zog ich meidele dos iz fartaitsht vos
up stand you tell I little girl this is translated which

[מב] און דאס מיידעלע איז גלייך אויפגעשטאנען , און איז
iz un oifgeshtanen glaich iz meidele dos un
is and stand up again immediately is little girl this and

ארומגעגאנגען ; ווארום זי איז שוין אלט געווען צוועלף יאר .
yor tsvelf geven alt shoin iz zi vorem arumgegangen
years twelve was old already is she because walked around

און זיי זענען תיכף דערשטוינט געווארן מיט א גרויסער
groiser a mit gevoren dershtoint teikef zenen zei un
great a with become astonished immediately are they and

43 And he gave orders to them earnestly that no one should have daas of this. And Rebbe, Melech HaMoshiach said to give her some okhel *(food).*

דערשטוינונג. מג און ער האט זיי זייער אנגעזאגט, אז קיינער
keiner az ongezogt zeier zei hot er un dershtoinung
no one that informed very them has he and amazement

זאל זיך דערפון נישט דערוויסן; און האט געהייסן מען זאל איר
ir zol men geheisen hot un dervisen nisht derfun zich zol
her shall they ordered has and find out not of it self shall

געבן צו עסן .
esen tsu geben
to eat to give

6 And Rebbe, Melech HaMoshiach came out from there and comes into his shtetl and his talmidim follow him. 2 And Shabbos having come, Rebbe, Melech HaMoshiach began to say shiurim in the shul, and many, listening, were amazed, saying, From where [did] this one get lernen *(Torah learning)*, and what [is] the chochmah *(wisdom)* that has been given to this one? And what gevurot *(mighty deeds)* are being done by his hands? 3 Is not this one the Naggar *(Carpenter)*, Ben Miryam? The brother of Ya'akov, Yosi, Yehuda and Shim'on? And, are not his achayot here with us? And they were taking offense at Rebbe, Melech HaMoshiach. 4 And Rebbe, Melech HaMoshiach was saying to them, A navi is not without his

ו און ער איז פון דארטן אוועקגעגאנגען, און איז געקומען אין זיין
zain in gekumen iz un avekgegangen dorten fun iz er un
his in come is and go away there of is he and

פאטערשטאט אריין; און זיינע תלמידים האבן אים נאכגעפאלגט.
nochgefolgt im hoben talmidim zaine un arain fotershtot
follow him have disciples his and into hometown

ב און ווען עס איז געקומען שבת , האט ער אנגעהויבן צו
tsu ongehoiben er hot Shabbos gekumen iz es ven un
to begin he has Sabbath come is it when and

לערנען אין דער שול ; און א סך , ווען זיי האבן אים
im hoben zei ven sach a un shul der in lernen
him have they when many a and synagogue the in teach

געהערט, האבן געשטוינט , און געזאגט: פונוואנען קומט צו
tsu kumt funvanen gezogt un geshtoint hoben gehert
to comes from where said and astounded have heard

אים אזעלכעס? און וואס איז דאס פאר א חכמה , וואס איז
iz vos chochme a far dos iz vos un azelches im
is which wisdom a kind of this is what and such him

אים געגעבן געווארן? און אזעלכע וואונדער געשען דורך זיינע
zaine durch geshen vunder azelche un gevoren gegeben im
his by happened wonders such and been given him

הענט ! ג צי איז ער דען נישט דער סטאליער , מרימס זון , דער
der zun Miryams stolier der nisht den er iz tsi hent
the son Miryams carpenter the not then he is hands

ברודער פון יעקב און יוסי און יהודה און שמעון ? און
un Shim'on un Yehude un Yosi un Yaakov fun bruder
and Simon and Yehudah and Yosi and James of brother

צי זענען דען נישט זיינע שוועסטער דא ביי אונדז? און זיי
zei un undz bai do shvester zaine nisht den zenen tsi
they and us with here sisters his not then are

האבן געשטרויכלט אין אים. ד און יהושע / ישוע האט צו זיי
zei tsu hot Yeshua Yehoshua un im in geshtroichlt hoben
them to has Yeshua Yehoshua and him in stumbled have

kavod, except in his own shtetl and among his own mishpochah and in his own bais. [5] And he was not able there to do many nissim *(miracles)*, except on a few cholim *(sick people)* he laid *(his)* hands and administered refuah *(healing)* to them. [6] And he wondered on account of their lack of emunah. And he was going around the shtetlach in a circuit, saying shiurim.

געזאגט: קיין נביא איז נישט אָן כבוד אחוץ אין זיין
zain in achuts koved on nisht iz novi kein gezogt
his in except honor without not is prophet any said

פאטערלאנד און צווישן זיינע קרובים און אין זיין אייגן הויז .
hoiz eigen zain in un kroivim zaine tsvishen un foterland
house own his in and relatives his among and fatherland

[ה] און ער האט דארטן נישט געקענט טאן קיין וואונדער, אויסער
oiser vunder kein ton gekent nisht dorten hot er un
except wonders any do be able not there has he and

וואס ער האט ארויפגעלייגט די הענט אויף אייניקע שלאפע , און
un shlafe einike oif hent di aroifgeleigt hot er vos
and sick ones a few on hands the lay has he that

זיי געהיילט. [ו] און ער האט זיך געוואונדערט איבער זייער
zeier iber gevundert zich hot er un geheilt zei
their over wondering over self has he and healed them

אומגלויבן .
umgloiben
lack of faith

און ער איז ארומגעגאנגען אין די ארומיקע דערפער און
un derfer arumike di in arumgegangen iz er un
and towns neighboring the in walking about is he and

האט געלערנט.
gelernt hot
teach did

[7] And Rebbe Melech HaMoshiach summons the Shneym Asar, and he began to send them out two by two, and he was giving to them samchut [over] the ruchot hatumah. [8] And Rebbe, Melech HaMoshiach gave directives to them that they should take nothing on [the] derech except a mere walking stick, not lechem, not a schnorrer's sack, nor a money belt;

[ז] און ער האט גערופן צו זיך די צוועלף, און האט אנגעהויבן
ongehoiben hot un tsvelf di zich tsu gerufen hot er un
begin did and twelve the self to call did he and

זיי ארויסצושיקן צווייענווייז, און זיי געגעבן מאכט איבער
iber macht gegeben zei un tsveienveiz aroistsushiken zei
over power gave them and two by send out them

די אומריינע גייסטער; [ח] און ער האט זיי באפוילן, אז זיי
zei az bafoilen zei hot er un gaister umreine di
they that order them did he and spirits unclean the

זאלן נישט מיטנעמען קיין זאך אויפן וועג, נאר בלויז א
a bloiz nor veg oifen zach kein mitnemen nisht zolen
a only but way on the thing any to take along not should

שטעקן—נישט קיין ברויט, נישט קיין טייסטער, נישט קיין געלט אין
in gelt kein nisht taister kein nisht broit kein nisht shteken
in money any not purse any not bread any not staff

גארטל; [ט] נאר סאנדאלן זאלן זיי זיך אונטערבינדן, און
un unterbinden zich zei zolen sandaln nor gartel
and tie themselves they should sandals but belt

[9] But instead, to wear
sandals, and not to take
an extra bekishe. [10] And
he was saying to them,
Wherever you enter into
a bais, stay there until
you leave that area. [11] And
whatever place does not
give you the kabbalat
panim *(welcome)*, and does
not listen to you, then, as
you are leaving there, let it
be NIER CHATZNO, shake
off the dust of your feet,
for an edut to them. [12] And
having gone out, they
preached that Bnei Adam
should make teshuva.
[13] And many shedim they
were casting out, and
they were anointing with
shemen many cholim, and
they were administering
refuah to them.

[14] And Herod the king
heard of it, for the name
of Yehoshua had become
bavust *(famous)*, and some
were saying, Yochanan
of the tevilah of teshuva
has been made to stand
up alive from [the] mesim,
and for this reason the
nissim *(miracles)* are
at work in him. [15] But
others were saying, It
is Eliyahu HaNavi. Still

נישט אנטאן קיין צוויי העמדער. [י] און האט צו זיי געזאגט: וואו
vu gezogt zei tsu hot un hemder tsvei kein onton nisht
where say them to did and shirts two any put on not

נאר איר וועט אריינגיין אין א הויז , זאלט איר דארט בלייבן ביז
biz blaiben dort ir zolt hoiz a in araingein vet ir nor
until remain there you shall house a in go in will you but

איר וועט אוועקגיין פון יענעם ארט . [יא] און וועלכעס ארט
ort velches un ort yenem fun avekgein vet ir
place of whatever and place of that from depart will you

עס וועט אייך נישט אויפנעמען, און מען וועט אייך נישט וועלן
velen nisht aich vet men un oifnemen nisht aich vet es
want not you will they and receive not you will it

הערן, זאלט איר ביים אוועקגיין פון דארטן אפשאקלען דעם
dem opshoklen dorten fun avekgein baim ir zolt heren
the shake off there from going away at the you shall hear

שטויב פון אונטער אייערע פיס, ווי אן עדות צו זיי . [יב] און
un zei tsu eides an vi fis eiere unter fun shtoib
and them to witness an as feet your under from dust

זיי זענען ארויסגעגאנגען, און האבן אויסגערופן, אז מען זאל
zol men az oisgerufen hoben un aroisgegangen zenen zei
shall one that proclaim did and gone out are they

תשובה טאן, [יג] און האבן ארויסגעטריבן א סך בייזע גייסטער,
gaister beize sach a aroisgetriben hoben un ton tshuve
spirits evil many a cast out did and do repentance

און געזאלבט א סך שלאפע מיט אייל, און זיי געהיילט.
geheilt zei un eil mit shlafe sach a gezalbt un
healed them and oil with sick many a anointed and

[יד] און דער קעניג הורדוס האט געהערט וועגן דעם, (ווארום זיין
zain vorem dem vegen gehert hot Hordos kenig der un
his because that about hear did Herod king the and

נאמען איז באקאנט געווארן) און האט געזאגט: יוחנן פון
fun Yochanan gezogt hot un gevoren bakant iz nomen
of John say did and become known is name

דער (ירדן) מקווה איז אויפגעשטאנען פון די טויטע, און
un toite di fun oifgeshtanen iz mikveh Yarden der
and dead the from stand up again is mikveh Yarden the

דערפאר ווירקן די כוחות אין אים! [טו] אנדערע אבער האבן
hoben ober andere im in koiches di virken derfar
have however others him in powers the work therefore

געזאגט, אז ער איז אליהו . און אנדערע האבן געזאגט, אז ער
er az gezogt hoben andere un Eliyahu iz er az gezogt
he that said have others and Eliyahu is he that said

איז א נביא ווי איינער פון די נביאים . טז און ווען הורדוס
Hordos ven un neviim di fun einer vi novi a iz
Herod when and prophets the of one like prophet a is

האט דאס געהערט, האט ער געזאגט: יוחנן , וועמען איך האב
hob ich vemen Yochanan gezogt er hot gehert dos hot
have I whom John said he has heard this has

אפגעהאקט דעם קאפ, ער איז ווידער אויפגעשטאנען. יז ווארום
vorem oifgeshtanen vider iz er kop dem opgehakt
because stand up again is he head the chopped off

הורדוס אליין האט געשיקט און געלאזט כאפן יוחנן ,
Yochanan chapen gelozt un geshikt hot alein Hordos
John capture permitted and sent had himself Herod

און האט אים געבונדן אין תפיסה צוליב הורודיה , דאס
dos Herodias tsulib tfise in gebunden im hot un
the Herodias on account of prison in bind him did and

ווייב פון פיליפוס זיין ברודער, ווייל ער האט מיט איר חתונה
chasene ir mit hot er vail bruder zain Filipos fun vaib
wedding her with did he because brother his Philip of wife

געהאט. יח ווארום יוחנן האט געזאגט צו הורדוסן: דו טארסט
torst du Hordosn tsu gezogt hot Yochanan vorem gehat
allowed you Herod to said has John because had

נישט האבן דיין ברודערס ווייב! יט און הורודיה האט אים פיינט
faint im hot Herodias un vaib bruders dain hoben nisht
hate him did Herodias and wife brother's your have not

געקריגן, און אים געוואלט טייטן, און האט נישט געקענט; כ ווייל
vail gekent nisht hot un teiten gevolt im un gekrign
because be able not has and kill wanted him and got

הורדוס האט זיך געפארכטן פאר יוחנן , וויסנדיק אז ער איז
iz er az visendik Yochanan far geforchten zich hot Hordos
is he that knowing John before afraid self has Herod

אן איש צדיק וקדוש ; און האט אים געשיצט. און ווען
ven un geshitst im hot un ukodesh tsadik ish an
when and defend him did and and holy righteous man an

ער האט אים געהערט, איז ער געווען אין גרויס פארלעגנהייט, און
un farlegenheit grois in geven er iz gehert im hot er
and dilemma great in was he is hear him did he

דאך האט ער אים גערן געהערט. כא און ווען עס איז געקומען א
a gekumen iz es ven un gehert geren im er hot doch
a come is it when and heard gladly him he has yet

געלעגנהייטלעכער טאג, בשעת הורדוס האט אויף זיין געבוירנטאג
geboirentag zain oif hot Hordos beshas tog gelegenheitlecher
birthday his on had Herod while day convenient

others were saying, He
is a navi, like one of the
neviim of old. 16 But when
Herod heard of it, he kept
saying, Yochanan whom
I beheaded has stood up
alive from the mesim!
17 For Herod himself had
sent and had Yochanan
arrested and bound in the
beis hasohar, on account
of Herodias, the wife of
his brother, Philippos, for
he had married her. 18 But
Yochanan was saying to
Herod, It is not mutar
according to the Torah for
you to have your brother's
wife. 19 And Herodias bore
a grudge against Yochanan
and desired to kill him. But
she could not. 20 For Herod
feared Yochanan, knowing
him [to be] a tzaddik and
kadosh, and Herod was
protecting Yochanan.
And when Herod heard
Yochanan, he was greatly
disturbed, and [yet] gladly
Herod was listening to
Yochanan.

21 And, an opportune
day having come, when
Herod, on his yom huledet
(birthday), gave a mishteh
for the court of his
nobles, and the military

commanders, and those of chashivut *(prominence)* of the Galil, 22 And when his daughter entered and danced, she pleased Herod and the ones reclining at the seudah with him. And the king said to the girl, Ask me whatever you wish and I will give [it] to you. 23 And he made a shevuah *(oath)* to her solemnly, Whatever you ask me, I will give you, up to half of my Malchut. 24 And having gone out, she said to her mother, What should I ask [for]? And her mother said, The rosh Yochanan of the tevilah of teshuva. 25 And having entered, ofen ort, with haste before the king, she made a request, saying, You may give to me upon a platter the rosh Yochanan of the tevilah of teshuva. 26 And having become very sad, the king, on account of his shevuah and on account of the ones reclining at the seudah [with him], was unwilling to refuse her. 27 And, ofen ort, the king sent an executioner and commanded him to bring the rosh Yochanan.

געמאכט א סעודה פאר זיינע גרויסע לייט , און די הויכע
hoiche di un lait groise zaine far sude a gemacht
high the and people important his for feast a made

אפיצירן, און די חשובסטע מענטשן פון גליל , כב איז די
di iz Galil fun mentshn chshubste di un ofitsirn
the is Galilee of people most prominent the and officers

טאכטער פון הורודיה אליין אריינגעקומען און האט געטאנצט,
getonst hot un araingekumen alein Herodias fun tochter
dance did and come in herself Herodias of daughter

און זי איז וואוילגעפעלן הורדוסן און זיינע געסט . און דער קעניג
kenig der un gest zaine un Hordosn voilgefelen iz zi un
king the and guests his and Herod well pleased is she and

האט געזאגט צום מיידל: בעט פון מיר וואס דו ווילסט נאר , און
un nor vilst du vos mir fun bet meidl tsum gezogt hot
and only want you what me of ask girl to the say did

איך וועל עס דיר געבן ! כג און ער האט איר צוגעשוואוירן: וואס
vos tsugeshvoirn ir hot er un geben dir es vel ich
what swear her did he and give you it will I

דו וועסט בעטן, וועל איך דיר געבן , ביז א העלפט פון מיין
main fun helft a biz geben dir ich vel beten vest du
my of half a up to give you I will ask you will you

קעניגרייך. כד און זי איז ארויסגעגאנגען, און האט געזאגט צו איר
ir tsu gezogt hot un aroisgegangen iz zi un kenigraich
her to say did and went out is she and kingdom

מוטער : וואס זאל איך בעטן? און זי האט געזאגט: יוחנן
Yochanan gezogt hot zi un beten ich zol vos muter
John say did she and ask I shall what mother

פון דער (ירדן) מיקווהס קאפ! כה און זי איז תיכף
teikef iz zi un kop mikvehs Yarden der fun
immediately did she and head mikveh's Yarden the of

אריינגעגאנגען גיך צום קעניג, און האט אים געבעטן, אזוי צו
tsu azoi gebeten im hot un kenig tsum gich araingegangen
to so ask him did and king to the quickly go in

זאגן : איך פארלאנג, אז דו זאלסט מיר איצט געבן קאפ פון
fun kop geben itst mir zolst du az farlang ich zogen
of head give now me you shall you that demand I say

יוחנן פון דער (ירדן) מקווה אויף א טעלער! כו און דער
der un teler a oif mikveh Yarden der fun Yochanan
the and plate a on mikveh Yarden the of John

קעניג איז טרויעריק געווארן , נאר צוליב די שבועות און
un shvues di tsulib nor gevoren troierik iz kenig
and oaths the on account of only become grieved is king

And having left, the executioner beheaded Yochanan of the tevilah of teshuva in the beit hasohar. 28 And he brought the rosh Yochanan upon a platter and gave it to the young girl, and the young girl gave it to her mother. 29 And, having heard this, Yochanan's talmidim came and carried away his geviyah *(body)* and placed it in a kever *(grave)*.

די געסט האט ער איר נישט געוואלט אפזאגן. כז און דער קעניג
kenig der un opzogen gevolt nisht ir er hot gest di
king the and reject want not her he did guests the

האט גלייך געשיקט א לייבוואכמאן, און האט אים באפוילן
bafoilen im hot un laibvachman a geshikt glaich hot
order him did and bodyguard a send immediately did

צו ברענגען זיין קאפ; און ער איז אוועקגעגאנגען און האט אים
im hot un avekgegangen iz er un kop zain brengen tsu
him did and go away did he and head his bring to

אפגעהאקט דעם קאפ אין תפיסה, כח און געברענגט זיין קאפ אויף
oif kop zain gebrengt un tfise in kop dem opgehakt
on head his brought and prison in head the chop off

א טעלער, און האט אים געגעבן דעם מיידל; און דאס מיידל האט
hot meidl dos un meidl dem gegeben im hot un teler a
has girl the and girl the given him has and plate a

אים געגעבן צו איר מוטער. כט און ווען זיינע תלמידים האבן עס
es hoben talmidim zaine ven un muter ir tsu gegeben im
it did disciples his when and mother her to given him

געהערט, זענען זיי געקומען און האבן גענומען זיין קערפער, און
un kerper zain genumen hoben un gekumen zei zenen gehert
and body his take did and come they did hear

אים געלייגט אין א קבר ארײן.
arain keyver a in geleigt im
into tomb a in put him

30 And the Shlichim gathered together with Rebbe, Melech HaMoshiach and reported to him everything which they did and the torah which they had taught. 31 And Rebbe, Melech HaMoshiach says to them, Come away a while, you yourselves, for a yechidus in a quiet place for a Shabbaton *(rest from work)*. For there were many coming and going, and

ל און די שליחים האבן זיך פארזאמלט ביי
bai farzamlt zich hoben shlichim di un
with gathered self have Shlichim the and

יהושען / ישוען ; און אים דערציילט אלץ, וואס זיי האבן
hoben zei vos alts dertseilt im un Yeshuan Yehoshuan*
have they that all report him and Yeshua Yehoshua

געטאן, און וואס זיי האבן געלערנט. לא און ער האט צו זיי
zei tsu hot er un gelernt hoben zei vos un geton
them to did he and taught had they what and done

געזאגט: קומט איר אליין אויף אן איינזאם ארט , און רוט
rut un ort einzam an oif alein ir kumt gezogt
rests and place of solitary an on alone you come said

זיך אביסל אפ! ווארום א סך זענען געקומען און געגאנגען,
gegangen un gekumen zenen sach a vorem op abisel zich
go and come were many a because up a little self

אז זיי האבן אפילו נישט געהאט קיין צייט צו עסן . לב און
un esen tsu tsait kein gehat nisht afile hoben zei az
and to eat to time any have not even did they so that

they did not even have time for okhel *(food).* 32 And they departed in the sirah *(boat)* to a secluded place for a yechidus. 33 And the people, recognizing them, saw them departing, and from all the shtetlach they ran there and arrived ahead of them. 34 And having gotten out of the sirah *(boat)*, Rebbe, Melech HaMoshiach saw a large multitude and he had rachmei shomayim *(heavenly mercy)* on them, for they were KATSON ASHER AIN LAHEM ROEH *(like sheep without a shepherd)*, and he began with his torah to teach them many things. 35 And when it was already a late hour, his talmidim came up to him and were saying, This place is desolate and already [it is] late. 36 Send them away, that, having departed to the surrounding farms and shtetlach, they may buy for themselves okhel *(food)* they may eat. 37 But in reply, Rebbe, Melech HaMoshiach said to them, You yourselves give them to eat. And they say to

זיי זענען אוועק אינם שיפל צו אן איינזאם ארט אליין .
alein ort einzam an tsu shifel inem avek zenen zei
alone place of solitary an to boat in the depart did they

לג און מען האט זיי געזען אוועקפארן, און א סך האבן זיי
zei hoben sach a un avekforen gezen zei hot men un
they did many a and departing seen them has one and

דערקענט , און זענען אהינגעקומען צולויפן צופוס פון אלע
ale fun tsufus tsuloifen ahingekumen zenen un derkent
all from on foot running come there are and recognize

שטעט פארויס פאר זיי . לד און ווען יהושע / ישוע
Yeshua Yehoshua ven un zei far forois shtet
Yeshua Yehoshua when and them before ahead of cities of

איז אויסגעשטיגן, האט ער געזען א גרויסן עולם מענטשן, און האט
hot un mentshn oilem groisn a gezen er hot oisgeshtigen iz
has and people crowd great a seen he has step down is

געהאט אויף זיי גרויס רחמנות , ווייל זיי זענען געווען ווי
vi geven zenen zei vail rachmones grois zei oif gehat
as was are they because compassion great them on had

שאף , וואס האבן נישט קיין פאסטוך ; און ער האט אנגעהויבן
ongehoiben hot er un pastech kein nisht hoben vos shof
begin did he and shepherd any not have who sheep

זיי א סך צו לערנען. לה און ווען עס איז שוין געווארן
gevoren shoin iz es ven un lernen tsu sach a zei
become already is it when and teach to many a them

א שפעטע שעה, זענען זיינע תלמידים צוגעקומען צו אים, און
un im tsu tsugekumen talmidim zaine zenen sho shpete a
and him to come over disciples his did hour late a

האבן געזאגט: דאס איז א מדבריותדיק ארט , און די שעה
sho di un ort midberyusdik a iz dos gezogt hoben
hour the and place of desert-like a is this say did

איז שוין שפעט; לו לאז זיי אפ, כדי זיי זאלן גיין אין
in gein zolen zei kedei op zei loz shpet shoin iz
in go shall they so that up them let late already is

דער ארומיקער געגנט און דערפער, און זיך קויפן
koifen zich un derfer un gegent arumiker der
buy themselves and villages and region surrounding the

עפעס צו עסן . לז ער אבער האט ענטפערנדיק צו זיי
zei tsu entferendik hot ober er esen tsu epes
them to answering has however he to eat to something

געזאגט: גיט איר זיי צו עסן ! און זיי האבן צו אים געזאגט:
gezogt im tsu hoben zei un esen tsu zei ir git gezogt
say him to did they and to eat to them you give said

him, Shall we go and
spend two hundred denarii
for lechem and give to
them to eat [something]?
38 And Rebbe, Melech
HaMoshiach says to
them, How much lechem
do you have? Go [and]
see. And knowing, the
talmidim of Rebbe, Melech
HaMoshiach say, Chamesh
(five), and dagim, shenayim
(two). 39 And Rebbe, Melech
HaMoshiach commanded
them to recline at tish, as
it were, everyone group by
group, on the green grass.
40 And they reclined, group
by group, in hundreds and
in fifties. 41 And, having
taken the chamesh loaves
and the shnei hadagim
(two fish) and looking
up to Shomayim, Rebbe,
Melech HaMoshiach said a
bracha. And having offered
the betziat halechem,
Moshiach was giving to
his talmidim in order
that they might set them
before the people. And
Moshiach divided the
shnei hadagim *(two fish)*
among them all. 42 And
everyone ate, and they
were satisfied. 43 And they
picked up shirayim (*Rebbe's*

זאלן מיר גיין איינקויפן ברויט פאר צוויי הונדערט דינרים , און
un dinrim hundert tsvei far broit ainkoifen gein mir zolen
and denarii hundred two for bread and buy go we should

זיי געבן צו עסן ? [לח] ער אבער האט צו זיי געזאגט:
gezogt zei tsu hot ober er esen tsu geben zei
said them to has however he to eat to give them

וויפל ברויט האט איר? גייט און זעט. און דערוויסנדיק זיך ,
zich dervisendik un zet un geit ir hot broit vifel
self finding out and see and go you have bread how much

האבן זיי געזאגט: פינף, און צוויי פיש. [לט] און ער האט זיי
zei hot er un fish tsvei un finf gezogt zei hoben
them did he and fish two and five say they did

באפוילן, אז אלע זאלן זיך אנידערזעצן חברותאווייז
chbrutaveiz aniderzetsen zich zolen ale az bafoilen
in a chavrusa group sit down self should all that order

אויפן גרינעם גראז. [מ] און זיי האבן זיך אנידערגעזעצט
anidergezetst zich hoben zei un groz grinem oifen
sat down themselves did they and grass green on the

אין שורות, צו הונדערט , און צו פופציק. [מא] און ער האט גענומען
genumen hot er un fuftsik tsu un hundert tsu shurus in
take did he and fifties by and hundreds by lines in

די פינף ברויט און די צוויי פיש, האט ארויפגעבליקט צום
tsum aroifgeblikt hot fish tsvei di un broit finf di
to the look up did fish two the and bread five the

הימל , און געמאכט א ברכה , און צעבראכן די ברויטן; און
un broiten di tsebrochen un broche a gemacht un himel
and breads the broke and blessing a made and heaven

האט זיי געגעבן צו די תלמידים, כדי זיי זאלן עס
es zolen zei kedei talmidim di tsu gegeben zei hot
it should they so that disciples the to give them did

לייגן פאר זיי ; אויך די צוויי פיש האט ער אויסגעטיילט
oisgeteilt er hot fish tsvei di oich zei far leigen
divide he did fish two the also them before put out

צווישן אלע. [מב] און אלע האבן געגעסן און זענען זאט געווארן .
gevoren zat zenen un gegesen hoben ale un ale tsvishen
become sated are and eaten have all and all among

[מג] און זיי האבן אויפגעהויבן פון די ברעקלעך צוועלף
tsvelf breklech di fun oifgehoiben hoben zei un
twelve broken pieces the from picked up have they and

remainders), shneym asar *(twelve)* baskets full, and from the dagim. 44 And those who had eaten the loaves numbered chamesh elafim *(five thousand)*.

45 And ofen ort Rebbe, Melech HaMoshiach compelled his talmidim to embark into the sirah *(boat)* and to go before [him] to the other side to Beit-Tzaidah, while he dismisses the multitude. 46 And with a Shalom farewell to them, Rebbe Melech HaMoshiach departed to the mountain to daven. 47 And erev having come, the sirah *(boat)* was in [the] middle of the lake, and Rebbe Melech HaMoshiach was alone on shore. 48 And having seen them laboring at the oars, for the wind was against them, about the fourth watch of halailah, he comes to them, walking on the lake. And he wanted to go by them. 49 But having seen him on the lake, they thought that it is a ruach refaim *(an apparition)*. And they cried out; 50 For everyone saw

קערב פול, און פון די פיש. מד און די , וואס האבן געגעסן
gegesen hoben vos di un fish di fun un ful kerb
eaten have who those and fish the from and full baskets

די ברויטן, זענען געווען פינף טויזנט מאן.
man toizent finf geven zenen broiten di
men thousand five was are breads the

מה און גלייך האט ער געצוואונגען זיינע תלמידים
talmidim zaine getsvungen er hot glaich un
disciples his compel he has immediately and

איינצושטייגן אין דעם שיפל, און אריבערצופארן פארויס אויף דער
der oif forois aribertsuforen un shifel dem in aintsushtaigen
the on ahead to go across and boat the in step in

אנדערער זייט קיין בית-צידה , ביז ער וועט אפלאזן דעם
dem oplozen vet er biz Beit-Tzaidah kein zait anderer
the dismiss will he until Beit-Tzaidah to side another

המון מענטשן. מו און נאך דעם ווי ער האט זיך געזעגנט
gezegnt zich hot er vi dem noch un mentshn hamon
bid farewell self has he as that after and people crowd

מיט זיי , איז ער אוועקגעגאנגען צום בארג תפילה צו
tsu tfile barg tsum avekgegangen er iz zei mit
to prayer mountain to the went away he is them with

טאן. מז און ווען עס איז געווארן אוונט , איז דאס שיפל געווען
geven shifel dos iz ovent gevoren iz es ven un ton
was boat the is evening become is it when and do

אינמיטן ים , און ער אליין אויף דער יבשה . מח און זעענדיק
zeendik un yaboshe der oif alein er un yam inmitn
seeing and land the on alone he and sea in the midst

ווי זיי פייניקן זיך מיטן רודערן, ווארום דער ווינט
vint der vorem rudern miten zich painiken zei vi
wind the because oars with the self struggled they how

איז געווען אנטקעגן זיי , איז ער געקומען צו זיי , ארום
arum zei tsu gekumen er iz zei antkegen geven iz
around them to come he is them against was is

דעם פערטן משמר פון דער נאכט, גייענדיק אויפן ים , און
un yam oifen geiendik nacht der fun mishmer fertn dem
and sea on the walking night the of watch fourth the

האט זיי געוואלט פארבייגיין; מט נאר ווי זיי האבן אים
im hoben zei vi nor farbaigein gevolt zei hot
him have they when but pass by wanted them has

him. And ofen ort he spoke with them, and they were filled with pachad *(terror)*. Moshiach says to them, Chazak! *(Be strong!)* Ani hu. *(I am He)*. Do not be afraid.
51 And he got into the sirah *(boat)* with them. And the wind died down. And in themselves they were exceedingly amazed. 52 For they did not have binah concerning the loaves, but their levavot *(hearts)* had been hardened.

53 And having crossed over onto the land, they came to Gennesaret and anchored. 54 And when they disembark from the sirah *(boat)*, the people ofen ort recognized Rebbe, Melech HaMoshiach.
55 And the people rushed everywhere in that region, and they began carrying about on their mats cholim

געזען ארומגיין אויפן ים , האבן זיי געמיינט , אז עס איז א
a iz es az gemeint zei hoben yam oifen arumgein gezen
a is it that thought they have sea on the walking seen

געשפענסט, און האבן א געשריי געטאן; [נ] ווארום אלע האבן אים
im hoben ale vorem geton geshrei a hoben un geshpenst
him did all because did scream a have and ghost

געזען, און האבן זיך דערשראקן. ער אבער האט תיכף
teikef hot ober er dershroken zich hoben un gezen
immediately did however he terrified self have and see

גערעדט מיט זיי , און צו זיי געזאגט: זייט געטרייסט ; איך בין
bin ich getreist zait gezogt zei tsu un zei mit geredt
am I comforted be said them to and them with speak

עס ; [נא] שרעקט זיך נישט! און ער איז איינגעשטיגן צו זיי
zei tsu aingeshtigen iz er un nisht zich shrekt es
them by step in is he and not self fear the one

אינם שיפל, און דער ווינט האט זיך בארואיקט . און זיי זענען
zenen zei un baruikt zich hot vint der un shifel inem
are they and calm down self has wind the and boat in the

אין זיך זייער דערשטוינט געווארן , איבער יעדער מאס ;
mos yeder iber gevoren dershtoint zeier zich in
thing every over become astounded very themselves in

[נב] ווארום זיי האבן נישט פארשטאנען בנוגע די ברויטן,
broiten di benegeie farshtanen nisht hoben zei vorem
breads the about the understood not have they because

מחמת זייער הארץ איז געווען הארט (ווי שטיין).
shtein vi hart geven iz harts zeier machmas
stone like hard was is heart their because

[נג] און אריבערשיפנדיק זיך צום לאנד, זענען זיי געקומען
gekumen zei zenen land tsum zich aribershifendik un
come they are land to the self sailing over and

קיין גניסרת , און האבן פאראנקערט. [נד] און ווען זיי זענען
zenen zei ven un farankert hoben un Genessaret kein
did they when and anchor did and Gennesaret to

אויסגעשטיגן פון שיפל, האט מען אים גלייך דערקענט ,
derkent glaich im men hot shifel fun oisgeshtigen
recognized immediately him they has boat of step out

[נה] און מען איז ארומגעלאפן אין יענער גאנצער געגנט , און מען
men un gegent gantser yener in arumgelofen iz men un
they and region whole that in rush about did they and

האט אנגעהויבן ארומצוטראגן די קראנקע אויף די בעטן, וואו
vu beten di oif kranke di arumtsutrogen ongehoiben hot
where beds the on sick the carry begin did

where they heard he was.
56 And wherever Rebbe, Melech HaMoshiach was entering into the shtetlach or into towns or into the countryside, thy laid the cholim in the marketplaces, entreating him that they might just touch Moshiach's tzitzit. And as many as touched it were receiving refuah *(healing).*

מען האט געהערט, אז ער געפינט זיך. נו אוןוואו נאר ער איז
iz er nor vu un zich gefint er az gehert hot men
is he but where and self finds he that hear did they

ארייַנגעגאנגען, אין דערפער, אדער אין שטעט, אדער אויפן לאנד,
land oifen oder shtet in oder derfer in araingegangen
land on the or towns in or villages in gone in

האט מען געלייגט די קראנקע אויף די מערקפלעצער, און מען
men un merkpletser di oif kranke di geleigt men hot
they and marketplaces the on sick the put they has

האט אים געבעטן, אז זיי זאלן נאר אנרירן די זוים פון זיין
zain fun zoim di onriren nor zolen zei az gebeten im hot
his of hem the touch but could they that beg him did

מלבוש ; און אלע, וואס האבן אים אנגערירט, זענען געהאלפן
geholfen zenen ongerirt im hoben vos ale un malbesh
helped were touch him did who all and garment

געווארן .
gevoren
become

7 And, when they had come down from Yerushalayim, the Perushim and some of the Sofrim come together around Rebbe, Melech HaMoshiach, 2 And they had observed that some of his talmidim were eating their lechem with yadayim temeiot, that is, hands ritually unclean. 3 [For the Perushim, and indeed this was the Jewish minhag, do not eat without doing netilat yadayim *(ritual of the washing of the hands)* and also observing the Masoret HaZekenim *(the Torah Shebal peh, Oral Torah).*
4 And when they come

ז און עס האבן זיך פארזאמלט צו אים די פרושים , און
un Perushim di im tsu farzamlt zich hoben es un
and Pharisees the him to gathered self have it and

אייניקע פון די סופרים, וואס זענען געקומען פון ירושלים ;
Yerushalayim fun gekumen zenen vos sofrim di fun einike
Yerushalayim from come are who scribes the of some

ב און זיי האבן געזען, אז אייניקע פון זיינע תלמידים עסן
esen talmidim zaine fun einike az gezen hoben zei un
to eat disciples his of some that seen have they and

ברויט מיט טמא הענט , דאס הייסט אומגעוואשן; ג ווארום די
di vorem umgevashn heist dos hent tome mit broit
the because unwashed means that hands unclean with bread

פרושים און אלע יידן , אויב זיי וואשן זיך נישט די הענט
hent di nisht zich vashen zei oib Yidn ale un Perushim
hands the not self wash they if Jews all and Pharisees

ביז צום עלנבויגן , עסן זיי נישט, ווייל זיי האלטן
halten zei vail nisht zei esen elenboigen tsum biz
keep they because not they to eat elbow to the until

די מסורה פון די זקנים ; ד און ווען זיי קומען פון
fun kumen zei ven un zkeinem di fun mesoire di
from to come they when and elders the of tradition the

מארק , עסן זיי נישט, אָן זיך צו וואשן;
vashen tsu zich on nisht zei esen mark
wash to themselves without not they to eat marketplace

from [the] marketplace, unless they do so, they do not eat. And there are many other things which they have received in order to observe, such as the tevilah of cups and pitchers and copper pots.] 5 And the Perushim and the Sofrim question Rebbe, Melech HaMoshiach, Why do your talmidim not follow the halakhah according to the Masoret HaZekenim, but eat their lechem with yadayim temeiot? 6 And Rebbe, Melech HaMoshiach said to them, Yeshayah rightly gave a dvar nevuah of you tzevuim, as it has been written, HAAM HAZEH BISFATAV KIBDUNI VLIBO RIKHAK MIMENI *(This people with [their] lips honor me, but their heart is removed far away from me)*. 7 VATEHI YIRATAM OTI MITZVAT ANASHIM MELUMMADAH *(And in vain do they worship me, teaching as doctrines the mitzvot of men.)* 8 Abandoning the mitzvat Hashem, you are holding to the Masoret HaBnei Adam.

און א סך אנדערע זאכן זענען פאראן, וואס זיי האבן
hoben zei vos faran zenen zachn andere sach a un
have they which there are things other many a and

איבערגענומען צו האלטן, טבילות פון טרינק געפעסן, און
un gefesn trink fun tviles halten tsu ibergenumen
and vessels drinking of immersions of hold to taken over

טעפ, און קופערנע כלים. ה און די פרושים און די סופרים
sofrim di un Perushim di un keilim kuperne un tef
scribes the and Pharisees the and pots copper and pots

האבן אים געפרעגט; פארוואס פירן זיך דיינע תלמידים נישט אויף
oif nisht talmidim daine zich firen farvos gefregt im hoben
on not disciples your self lead why asked him have

לויט דער מסורה פון די זקנים , נאר עסן ברויט
broit esen nor zkeinem di fun mesoire der loit
bread to eat but elders the of tradition the according to

מיט טמא הענט? ו ער אבער האט צו זיי געזאגט; וואויל
voil gezogt zei tsu hot ober er hent tome mit
well say them to did however he hands unclean with

האט ישעיהו נבואות געזאגט וועגן אייך, צבועקעס , ווי עס
es vi tsvuakes aich vegen gezogt nevues Yeshayah hot
it as hypocrites you about say prophecies Yeshayah did

שטייט געשריבן:
geshriben shteit
written stands

דאס דאזיקע פאלק גיט מיר אפ כבוד מיט די ליפן,
lipn di mit koved op mir git folk dozike dos
lips the with honor up Me give people these the

אבער זייער הארץ איז ווייט פון מיר.
mir fun vait iz harts zeier ober
Me from distant is heart their however

ז און אומזיסט דינען זיי מיך, ווייל זיי לערנען
lernen zei vail mich zei dinen umzist un
teach they because Me they worship in vain and

מצוות ,
mitsvos
commandments

וואס זענען געבאטן פון מענטשן . (ישעיהו כט, יג.)
ig cht Yeshayah mentshn fun geboten zenen vos
13 29 Yeshayah human beings by ordered are which

9 And he was saying
to them, You have a fine
knack for setting aside the
mitzvat Hashem in order
that your own Masorot
might stand undisturbed.
10 For Moshe said, KABED
ES AVICHA VES IMMECHA
*(Honor your father and your
mother)*, and, The one
reviling AVIV VIMMO MOT
YUMAT *(father or mother let
him be put to death).* 11 But
you say, If a man says to
his Abba or to his Em,
whatever by me you might
have benefited is Korban,
12 Then no longer do you
permit him to do anything
for his Abba or his Em.
13 You nullify and make
void the dvar Hashem by
means of your Masoret you
received. And you do many
similar things.
14 And having
summoned again the
multitude, he was saying
to them, Give ear to me and
have binah *(understanding).*
15 There is nothing outside
of a ben Adam *(human
being)* entering into him
which is able to make
him tameh, but it is the
things coming out from
the ben Adam that make

ח איר פארלאזט ה׳ס געבאט , און האלט די
di halt un gebot Hashems farlozt ir
the keep and commandment Hashem's abandon you

מסורה פון מענטשן. ט און האט צו זיי געזאגט: פיין מאכט איר
ir macht pain gezogt zei tsu hot un mentshn fun mesoire
you make fine say them to did and men of tradition

בטל ה׳ס געבאט , כדי איר זאלט האלטן
halten zolt ir kedei gebot Hashems botl
hold shall you so that commandment Hashem's null and void

אייער מסורה . י וואָרום משה האט געזאגט: דו זאלסט
zolst du gezogt hot Moshe vorem mesoire eier
you shall you say did Moses because tradition your

אפגעבן כבוד דיין פאטער און דיין מוטער , און דער , וואס
vos der un muter dain un foter dain koved opgeben
who the one and mother your and father your honor give

פלוכט פאטער אדער מוטער , זאל געטייט ווערן. (שמות
Shemot veren geteit zol muter oder foter flucht
Exodus to be put to death shall mother or father curses

כ , יב; כא, יז .) יא איר אבער זאגט: אויב א מענטש וועט זאגן
zogen vet mentsh a oib zogt ober ir iz cha ib ch
say will man a if say however you 17 21 12 20

צום פאטער אדער צו דער מוטער : קרבן , דאס הייסט א
a heist dos korben muter der tsu oder foter tsum
a means that Sacrifice mother the to or father to the

מתנה צו ה׳ , זאל זיין דאס וואס דו דארפסט פון מיר
mir fun darfst du vos dos zain zol Hashem tsu matone
me from need you which that be shall Hashem to gift

נהנה זיין; יב לאזט איר אים שוין גארנישט מער טאן פאר דעם
dem far ton mer gornisht shoin im ir lozt zain nehene
the for do more nothing now him you allow be enjoyed

פאטער אדער פאר דער מוטער; יג איר מאכט צונישט ה׳ס
Hashems tsunisht macht ir muter der far oder foter
Hashem's negated make you mother the for or father

ווארט דורך אייער מסורה , וועלכע איר האט איבערגעגעבן; און
un ibergegeben hot ir velche mesoire eier durch vort
and handed on have you which tradition your by word

א סך אזעלכע זאכן טוט איר. יד און האט ווידער גערופן דעם
dem gerufen vider hot un ir tut zachn azelche sach a
the call again did and you do things such many a

עולם מענטשן צו זיך , און צו זיי געזאגט: הערט מיך
mich hert gezogt zei tsu un zich tsu mentshn oilem
Me hear said them to and himself to people crowd

him tameh. 16 He who has oznayim to hear, let him hear. 17 And when he left the multitude and entered a bais, his talmidim were asking him [about] the mashal. 18 And he says to them, Are you so lacking in binah also? Do you not have binah that it is not what is outside and entering into the ben Adam that is able to make him tameh *(unclean)*? 19 Because it does not enter into his lev, but into his stomach and goes out into the latrine, making all the okhel tohar. 20 And Rebbe, Melech HaMoshiach was saying, It is the thing proceeding out of the ben Adam that makes him tameh. 21 For from within the lev of the ben Adam comes evil cravings and machshavot: then zenunim *(fornications)*, gneyvot *(thefts)*, retzichot *(murders)*, 22 Niufim *(adulteries)*, chamdanut *(greediness)*, rishah *(wickedness)*, nechalim *(scheming deceitfulness)*, zimmah *(lewdness, sensuality)*, an ayin horo or roah ayin *(an envious evil eye)*, lashon hora, gaavah *(pride)*, and ivvelet *(foolishness)*. 23 All

אלע צו, און פארשטייט ! טו עס איז נישטא קיין זאך פון
fun zach kein nishto iz es farshteit un tsu ale
from thing any not is there understand and to all

דרויסן פון דעם מענטשן, וואס אריינגייענדיק אין אים קען אים
im ken im in araingeiendik vos mentshn dem fun droisen
him can him into going inside which people the of outside

טמא מאכן ; נאר דאס וואס קומט ארויס אויס דעם מענטשן
mentshn dem ois arois kumt vos dos nor machen tome
people the out of out comes which that only make impure

איז עס, וואס איז מטמא דעם מענטשן. טז אויב עמיצער האט
hot emitser oib mentshn dem metame iz vos es iz
has someone if people the defiling is which it is

אויערן צום הערן, זאל ער הערן! יז און ווען ער איז פונם
funem iz er ven un heren er zol heren tsum oiern
from the is he when and hear he shall hear to the ears

המון מענטשן אריינגעקומען אין הויז אריין, האבן זיינע תלמידים
talmidim zaine hoben arain hoiz in araingekumen mentshn hamon
disciples his did into house in come in people crowd

אים געפרעגט וועגן דעם משל . יח און ער זאגט צו זיי , אזוי ,
azoi zei tsu zogt er un moshal dem vegen gefregt im
thus they to says he and parable the about ask him

אויך זענט איר אָן פארשטאנד ? צי פארשטייט איר דען
den ir farshteit tsi farshtand on ir zent oich
then you understand understanding without you are also

נישט, אז אלץ, וואס גייט אריין אין דעם מענטשן פונדרויסן ,
fundroisn mentshn dem in arain geit vos alts az nisht
from outside people the in into goes that all that not

קען אים נישט טמא מאכן ? יט ווייל עס גייט נישט אריין אין
in arain nisht geit es vail machen tome nisht im ken
in into not goes it because make impure not him can

הארצן, נאר אין בויך , און עס גייט ארויס אין בית הכסא
hakisei beis in arois geit es un boich in nor hartsn
the seat house in out goes it and stomach into but heart

אריין. אזוי ארום האט ער דערקלערט אלע שפייזן ריין . כ און
un rein shpaizn ale derklert er hot arum azoi arain
and clean foods all declare he did around so into

האט געזאגט: וואס עס קומט ארויס פון דעם מענטשן, דאס איז דעם
dem iz dos mentshn dem fun arois kumt es vos gezogt hot
the is that person the of out comes it what said has

מענטשן מטמא . כא ווארום פון אינעווייניק, אויס דעם הארצן
hartsn dem ois ineveinik fun vorem metame mentshn
heart the out inside from because defiling person's

these evil things proceed from within and make the ben Adam tameh.

פון די מענטשן, קומען ארויס די בייזע מחשבות , זנות ,
fun di mentshn kumen arois di beize machshoves zoines
of the person to come out the evil thoughts fornication

גנבות , רציחות , כב ניאופים , געלט גייציקייט, שלעכטסקייטן,
ganeivus retsichus niufim gelt gaitsikeit shlechtskeitn
theft murder adultery money greed evil doing

כיטרעקייט, פארשייטקייט , א שלעכט אויג, חלול השם ,
chitrekeit farshaitkeit a shlecht oig chlul Hashem
craftiness licentiousness a evil eye desecrating the name

גאווה , אומבאקימערטע נארישקייט ; כג אלע די דאזיקע
gaive umbakimerte narishkeit ale di dozike
arrogant conceit unconcerned foolishness all the these

בייזע זאכן קומען ארויס פון אינעווייניק, און מאכן דעם
beize zachn kumen arois fun ineveinik un machen dem
evil things to come out from inside and make the

מענטשן טמא .
mentshn tome
person defiled

[24] And from there he got up and departed to the district of Tzor and Tzidon. And having entered into a bais he wanted no one to know [yet], he was not able to escape notice. [25] But, after hearing about him, ofen ort, an isha, whose yaldah was having a ruach temeiah, came and fell down at his feet. [26] Now the woman was a Yevanit *(Greek)*, by birth a Syrophoenician, and she was asking him to cast the shed out of her bat *(daughter)*. [27] And he was saying to her, Rishonah allow the banim to be satisfied, for it is not tov

כד און ער האט זיך אויפגעהויבן, און איז פון דארטן
un er hot zich oifgehoiben un iz fun dorten
and he has self picked up and is from there

אוועק צו די גרענעצן פון צור און צידון . און ווען ער
avek tsu di grenetsn fun Tsor un Tsidon un ven er
went away to the borders of Tyre and Sidon and when he

איז אריינגעגאנגען אין א הויז , האט ער געוואלט, אז קיינער
iz araingegangen in a hoiz hot er gevolt az keiner
is entered in a house has he wanted that no one

זאל עס נישט וויסן ; און האט נישט געקענט בלייבן פארבארגן.
zol es nisht visen un hot nisht gekent blaiben farborgen
shall it not know and was not be able remain hidden

כה נאר תיכף האט א פרוי וועגן אים געהערט, וואס
nor teikef hot a froi vegen im gehert vos
but immediately did a woman about him heard whose

איר טעכטערל האט געהאט אן אומריינעם גייסט, און זי
ir techterl hot gehat an umreinem gaist un zi
her young daughter did have an unclean spirit and she

איז געקומען און איז אנידערגעפאלן צו זיינע פיס. כו די פרוי
iz gekumen un iz anidergefalen tsu zaine fis di froi
is come and is fall down by his feet the woman

איז אבער געווען א גריכין , א סירא-פעניצערין לויטן
iz ober geven a Grichin a Syrophoenician loitn
is however was a Greek a Syro-phoenician according to

to take the lechem of the yeladim and throw it to kelevim *(dogs)*. 28 But she replied, saying, Ken, Adoni, but even the kelevim under the shulchan eat from the crumbs of the yeladim. 29 And he said to her, Because of this answer, go your way, the shed has gone out from the bat of you. 30 And having departed to her bais, she found the yaldah lying on the bed, the shed having gone out.

אפשטאם , און האט אים געבעטן, אז ער זאל ארויסטרייבן דעם
dem aroistraiben zol er az gebeten im hot un opshtam
the cast out shall he that beg him did and nationality

בייזן גייסט פון איר טאכטער . כז און ער האט צו איר געזאגט:
gezogt ir tsu hot er un tochter ir fun gaist beizn
said her to has he and daughter her from spirit evil

לאז צוערשט די קינדער זאט ווערן; ווארום עס איז נישט שיין
shein nisht iz es vorem veren zat kinder di tsuersht loz
fair not is it because to be sated children the first let

צו נעמען דאס ברויט פון די קינדער און עס ווארפן פאר
far varfen es un kinder di fun broit dos nemen tsu
before cast it and children the from bread the take to

די הינטלעך! כח זי אבער האט געענטפערט און זאגט צו אים:
im tsu zogt un geentfert hot ober zi hintlech di
him to says and answer did however she dogs the

יא , האר; אפילו די הינטלעך אונטערן טיש עסן פון די
di fun esen tish untern hintlech di afile Har yo
the of to eat table under little dogs the even L-rd yes

ברעקלעך פון די קינדער ! כט און ער האט געזאגט צו איר:
ir tsu gezogt hot er un kinder di fun breklech
her to say did he and children the of broken pieces

צוליב דעם דאזיקן ווארט גיי דיר; דער בייזער גייסט איז
iz gaist beizer der dir gei vort dozikn dem tsulib
is spirit evil the you go word very that on account of

שוין ארויס פון דיין טאכטער . ל און זי איז אוועקגעגאנגען צו
tsu avekgegangen iz zi un tochter dain fun arois shoin
to went away is she and daughter your of out already

זיך אהיים, און האט געפונען דאס קינד ליגן אויפן בעט, און
un bet oifen ligen kind dos gefunen hot un aheim zich
and bed on the lying child the found has and home self

דער בייזער גייסט איז שוין געווען ארויסגעגאנגען.
aroisgegangen geven shoin iz gaist beizer der
gone out was already is spirit evil the

31 When he returned from the region of Tzor, and then went through Tzidon to Lake Kinneret within the region of the Decapolis, 32 They bring

לא און ער איז ווידער ארויסגעגאנגען פון די גרענעצן פון
fun grenetsn di fun aroisgegangen vider iz er un
of borders the from went out again is he and

צור , און איז געגאנגען דורך צידון צום ים פון גליל ,
Galil fun yam tsum Tsidon durch gegangen iz un Tsor
Galilee of sea to the Tzidon through has gone is and Tyre

אינמיטן פון די גרענעצן פון די צען שטעט. לב און מען
men un shtet tsen di fun grenetsn di fun inmitn
they and Cities Ten the of borders the of in the midst

to him [a man who was] cheresh illem *(deaf and mute)*, and they entreated him to lay hands on him. 33 And he took him aside from the multitude by himself and put his fingers into his ears, and spat, and with that touched the tongue of the mute man; 34 And, looking up to Shomayim with a deep sigh, he says to him, Ephphatha, *(which means, Be opened!)*. 35 Ofen ort his ears were opened, and the impediment of his lashon *(tongue)* was loosed and he was speaking properly. 36 And Rebbe, Melech HaMoshiach was directing them not to tell anyone. But as much as he ordered them, they were proclaiming [it] all the more. 37 And they were all astonished beyond all measure, saying, He has done all things tov meod *(very well)*, and he makes even the chereshim *(deaf people)* to hear and the illemim *(mute)* to speak.

האט געברענגט צו טראגן צו אים איינעם, וואס איז געווען טויב
toib geven iz vos einem im tsu trogen tsu gebrengt hot
deaf was is who one him to wear to bring did

און האט געשטאמלט; און מען האט אים געבעטן, אז ער זאל
zol er az gebeten im hot men un geshtamlt hot un
shall he that begged him has they and stammer did and

ארויפלייגן אויף אים די האנט. לג און ער האט אים אוועקגענומען
avekgenumen im hot er un hant di im oif aroifleigen
taken away him has he and hand the him on lay

פון דעם המון מענטשן אויף א זייט, האט אריינגעלייגט זיינע
zaine araingeleigt hot zait a oif mentshn hamon dem fun
his lay did side a on people crowd the from

פינגער אין זיינע אויערן אריין, און האט אויסגעשפיגן און אנגערירט
ongerirt un oisgeshpigen hot un arain oiern zaine in finger
touched and spit did and into ears his in finger

זיין צונג ; לד און ארויפבליקנדיק צום הימל , האט ער געגעבן
gegeben er hot himel tsum aroifblikendik un tsung zain
give he did heaven to the looking up and tongue his

א זיפץ, און זאגט צו אים; אפתח ! דאס הייסט מאך דיך
dich mach heist dos efata im tsu zogt un zifts a
yourself open means that Ephphatha him to says and sigh a

אויף! לה און זיינע אויערן האבן זיך אויפגעעפנט, און גלייך
glaich un oifgeefent zich hoben oiern zaine un oif
immediately and open up self have ears his and up

האט זיך דאס באנד פון זיין צונג לויז געמאכט, און ער
er un gemacht loiz tsung zain fun band dos zich hot
he and made loose up tongue his of band the self has

האט ריכטיג גערעדט. לו און ער האט זיי באפוילן אז זיי
zei az bafoilen zei hot er un geredt richtig hot
they that order them did he and speak correctly did

זאלן עס קיינעם נישט זאגן ; אבער וואס מער ער האט
hot er mer vos ober zogen nisht keinem es zolen
did he more what however tell not anyone it should

זיי באפוילן, אלץ מער האבן זיי עס פארשפרייט. לז און זיי
zei un farshpreit es zei hoben mer alts bafoilen zei
they and spread this they did more all order them

זענען געווען אויסער זיך פון שטוינען , און האבן
hoben un shtoinen fun zich oiser geven zenen
have and astonishment from themselves beside was are

געזאגט: ער האט אלץ וואויל געטאן; אפילו די טויבע מאכט
macht toibe di afile geton voil alts hot er gezogt
makes deaf the even done well everything has he said

ער הערן , און די שטומע רעדן !
reden shtume di un heren er
speak mute the and to hear he

8 In yamim hahem *(those days)*, again, when there was a great multitude and they had no okhel *(food)*, Rebbe, Melech HaMoshiach called his talmidim, and says to them, 2 I have rachmei shomayim *(heavenly mercy, compassion)* on the multitude, because they already shlosha yamim *(three days)* have remained with me and they do not have anything they may eat; 3 And if I send them away hungry to their batim *(houses)*, they will give out on the way; and some of them have come from far away. 4 And his talmidim answered him, From where will anyone be able to find enough lechem to feed these ones here in the midbar? 5 And Rebbe, Melech HaMoshiach was asking them, How many loaves do you have? And they said, Shevah. 6 And Rebbe, Melech HaMoshiach directed the multitude to recline at tish, as it were, on the ground. And having taken the sheva kikrot *(loaves)*, he made a bracha, saying the ha-Motzi,

ח אין יענע טעג, ווען עס איז ווידער געווען א גרויסע מאסע
mase groise a geven vider iz es ven teg yene in
crowd great a was again is there when days those in

מענטשן, און זיי האבן נישט געהאט וואס צו עסן , האט
hot esen tsu vos gehat nisht hoben zei un mentshn
did to eat to what had not have they and people

ער גערופן צו זיך די תלמידים, און זאגט צו זיי : ב עס טוט
tut es zei tsu zogt un talmidim di zich tsu gerufen er
does it they to says and disciples the self to call he

מיר לייד אויף דער מאסע מענטשן, ווייל שוין דריי
drai shoin vail mentshn mase der oif laid mir
three already because people crowd the about suffer Me

טעג זענען זיי ביי מיר געבליבן, און האבן נישט וואס צו
tsu vos nisht hoben un gebliben mir bai zei zenen teg
to what not have and remain Me with they are days

עסן ; ג און אויב איך זאל זיי לאזן גיין אהיים פאסטנדיק,
fastendik aheim gein lozen zei zol ich oib un esen
fasting home go allow them shall I if and to eat

וועלן זיי פארשמאכטן אונטערוועגנס; ווייל א טייל
teil a vail untervegns farshmachten zei velen
some of them a because on the way languish they will

זענען געקומען פון ווייט . ד און זיינע תלמידים האבן אים
im hoben talmidim zaine un vait fun gekumen zenen
him have disciples his and distance from come are

געענטפערט: פונוואנען וועט מען דא אין דער מדבר
midbar der in do men vet funvanen geentfert
wilderness the in here one will from where answered

קענען זעטיקן די דאזיקע מיט ברויט? ה און ער האט זיי
zei hot er un broit mit dozike di zetiken kenen
them has he and bread with these the feed be able

געפרעגט: וויפל ברויטן האט איר? האבן זיי געזאגט: זיבן .
ziben gezogt zei hoben ir hot broiten vifel gefregt
seven said they have you have breads how many asked

ו און ער האט באפוילן דעם המון מענטשן זיך אנידערצוזעצן אויף
oif anidertsuzetsen zich mentshn hamon dem bafoilen hot er un
on sit self people crowd the ordered has he and

דער ערד ; און האט גענומען די זיבן ברויטן, געמאכט א
a gemacht broiten ziben di genumen hot un erd der
a made breads seven the taken has and ground the

ברכה , האט זיי צעבראכן, און געגעבן צו זיינע תלמידים,
talmidim zaine tsu gegeben un tsebrochen zei hot broche
disciples his to gave and broke them did blessing

and offered the betziat
halechem *(the breaking of
the bread)* and was giving
[them] to his talmidim to
serve to them, and they
served the multitude.
7 And they also had a few
small dagim. And after
he had made the bracha
over them, he directed
these to be served as well.
8 And they ate and were
satisfied. And there was
an abundance of shirayim
(Rebbe's remainders), sheva
baskets [full]. 9 And there
were approximately arbaat
elafim *(four thousand)*
[people]. And Rebbe,
Melech HaMoshiach
sent them away. 10 And
ofen ort *(immediately)*,
having embarked onto
the sirah *(boat)* with his
talmidim, Rebbe, Melech
HaMoshiach came into the
region of Dalmanutha.
11 And the Perushim
came out and began to
argue with him, seeking
from him an ot min
HaShomayim *(a sign from
heaven)*, testing him.
12 And sighing deeply in
his ruach, Rebbe, Melech
HaMoshiach said, Why
does hador hazeh *(this

אז זיי זאלן זיי אויסטיילן ; און זיי האבן זיי צעטיילט
tseteilt zei hoben zei un oisteilen zei zolen zei az
distribute them did they and distribute them shall they that

(צווישן) דער מאסע מענטשן. ז און זיי האבן געהאט אייניקע
einike gehat hoben zei un mentshn mase der tsvishen
some have did they and people crowd the among

קליינע פישלעך ; און ווען ער האט געמאכט א ברכה , האט ער
er hot broche a gemacht hot er ven un fishlech kleine
he has blessing a made has he when and little fish small

געהייסן מען זאל אויך די דאזיקע צעטיילן . ח און זיי האבן
hoben zei un tseteilen dozike di oich zol men geheisen
have they and distribute these the also shall they told

געגעסן, און זענען זאט געווארן; און האבן אויפגעהויבן, פון די
di fun oifgehoiben hoben un gevoren zat zenen un gegesen
the from picked up have and become sated did and eaten

איבערגעבליבענע ברעקלעך , זיבן קערב . ט און עס זענען
zenen es un kerb ziben breklech ibergeblibene
are there and baskets seven broken pieces left over

געווען אן ערך פיר טויזנט ; און ער האט זיי אוועקגעשיקט.
avekgeshikt zei hot er un toizent fir erech an geven
send away them did he and thousand four about an was

י און גלייך איז ער איינגעשטיגן אין דעם שיפל צוזאמען מיט
mit tsuzamen shifel dem in aingeshtigen er iz glaich un
with together boat the in step into he is immediately and

זיינע תלמידים, און איז געקומען אין די געגנטן פון דלמנותא .
Dalmanuta fun gegentn di in gekumen iz un talmidim zaine
Dalmanutha of regions the in come is and disciples his

יא און די פרושים זענען ארויסגעגאנגען, און האבן אנגעהויבן
ongehoiben hoben un aroisgegangen zenen Perushim di un
begin did and go out are Pharisees the and

האלטן וויכוחים מיט אים, זוכנדיק פון אים א צייכן פון
fun tseichen a im fun zuchendik im mit vichuchim halten
from sign a him from seeking him with debates hold

הימל , כדי אים אויסצופרואוון. יב און ער האט טיף געזיפצט
geziftst tif hot er un oistsupruven im kedei himel
sigh deeply did he and to test him so that heaven

אין זיין גייסט, און געזאגט: וואס זוכט דאס דאזיקע דור
dor dozike dos zucht vos gezogt un gaist zain in
generation these the seeks why said and spirit his in

א צייכן ? באמת זאג איך אייך: קיין צייכן וועט נישט געגעבן
gegeben nisht vet tseichen kein aich ich zog be'emes tseichen a
given not will sign no you I say in truth sign a

ווערן דעם דאזיקן דור . יג און האט זיי פארלאזט, און איז
iz un farlozt zei hot un dor dozikn dem veren
is and left them has and generation this the to be

ווידער איינגעשטיגן אין דעם שיפל, און איז אריבערגעפארן אויף דער
der oif aribergeforen iz un shifel dem in aingeshtigen vider
the on cross over is and boat the in step in again

אנדערער זייט.
zait anderer
side other

יד און זיי האבן פארגעסן מיטצונעמען ברויט; און אחוץ
achuts un broit mittsunemen fargesen hoben zei un
other than and bread take along forgotten have they and

איין לעבל האבן זיי נישט געהאט מער מיט זיך אינם שיפל.
shifel inem zich mit mer gehat nisht zei hoben lebl ein
boat in the self with more had not they have loaf one

טו און ער האט זיי געווארנט, אזוי צו זאגן: גיט אכטונג ,
achtung git zogen tsu azoi gevorent zei hot er un
attention give say to so warned them has he and

היט זיך פארן זויערטייג פון די פרושים און פארן
farn un Perushim di fun zoierteig farn zich hit
before and Pharisees the of sour dough before self beware

זויערטייג פון הורדוסן! טז און זיי האבן עס איבערגערעדט
ibergeredt es hoben zei un Hordosn fun zoierteig
discuss this did they and Herod of sour dough

איינער מיט דעם אנדערן: דאס איז ווייל האבן נישט קיין
kein nisht hoben vail iz dos andern dem mit einer
any not have because is this other the with one

ברויט. יז און יהושע / ישוע האט עס באמערקט, און צו
tsu un bamerkt es hot Yeshua Yehoshua un broit
to and notice this did Yeshua Yehoshua and bread

זיי געזאגט: פארוואס האט איר (אזעלכע) מחשבות , ווייל
vail machshoves azelche ir hot farvos gezogt zei
because thoughts such you have why said them

איר האט נישט קיין ברויט? צי פארשטייט איר נאך אלץ
alts noch ir farshteit tsi broit kein nisht hot ir
all still you comprehend bread any not have you

נישט און זענט נישט משיג ? איז אייער הארץ נאך אלץ
alts noch harts eier iz maseg nisht zent un nisht
all still heart your is understanding not are and not

פארהארטעוועט? יח איר האט אויגן און זעט נישט, און אויערן
oiern un nisht zet un oigen hot ir farhartevet
ears and not see and eyes has you hardened

generation) seek for an ot? Omein, I say to you, no ot shall be given to hador hazeh *(this generation).* 13 And having left them, Moshiach again embarked and departed to the other side.

14 And his talmidim had forgotten to take lechem and did not have anything except one kikar *(loaf)* in the sirah *(boat)* with them. 15 And Rebbe, Melech HaMoshiach was giving orders to them, saying, Take care! Beware of the chametz *(leaven)* of the Perushim and the chametz of Herod. 16 And the talmidim were beginning to discuss among themselves that they do not have [any] kikrot *(loaves).* 17 And aware of this, Rebbe, Melech HaMoshiach says to them, Why are you discussing that you do not have kikrot? Do you not yet have binah *(understanding)* nor comprehend? Have your levavot fallen into timtum halev *(hardening of the heart)*, KESHI *(hardness, stubbornness)*? 18 EINAYIM

LAKHEM VLO TIRU VOZNAYIM LAKHEM VLO TISHMAU? *(Having eyes, do you not see? And having ears, do you not hear?)* And do you not remember,
19 When I offered the beziat halechem with the chamesh kikrot *(five loaves)* for the chameshet elafim *(five thousand)*, how many baskets of shirayim you picked up? And they say to him, Shneym Asar.
20 And when I offered the beziat halechem over the shevah *(seven)* for the arbaat haalafim *(four thousand)*, how many baskets full of shirayim did you pick up? And they say to him, Shiva.
21 And Rebbe, Melech HaMoshiach was saying to them, Do you not yet have binah?

22 And they come to Beit-Tzaidah. And they bring to him an ivver *(blind man)*, and entreated him to touch him.
23 And having grasped the hand of the ivver, he took him outside the shtetl; and, having put spittle on his eyes, [and] having laid hands upon him, he was questioning

און הערט נישט? און צי געדענקט איר נישט, יט ווען איך האב
hob ich ven nisht ir gedenkt tsi un nisht hert un
did I when not you remember and not hear and

צעבראכן די פינף ברויטן פאר די פינף טויזנט , וויפל
vifel toizent finf di far broiten finf di tsebrochen
how much thousand five the for breads five the break

קערב פול מיט ברעקלעך איר האט אויפגעקליבן? זאגן זיי
zei zogen oifgeklibn hot ir breklech mit ful kerb
they say gather up did you broken pieces with full baskets

צו אים: צוועלף! כ און ווען די זיבן (ברויטן) פאר די פיר
fir di far broiten ziben di ven un tsvelf im tsu
four the for breads seven the when and twelve him to

טויזנט , וויפל גרויסע קערב פול מיט ברעקלעך איר
ir breklech mit ful kerb groise vifel toizent
you broken pieces with full baskets large how many thousand

האט אויפגעקליבן? און זיי זאגן: זיבן! כא און ער האט צו זיי
zei tsu hot er un ziben zogen zei un oifgeklibn hot
them to has he and seven say they and gather up did

געזאגט: צי זענט איר נאך אלץ נישט משיג ?
maseg nisht alts noch ir zent tsi gezogt
understanding not all still you are said

כב און זיי זענען געקומען קיין בית-צידה . און מען האט
hot men un Beit-Tzaidah kein gekumen zenen zei un
did they and Beit-Tzaidah to come did they and

געברענגט צו אים א בלינדן , און אים געבעטן, אז ער זאל
zol er az gebeten im un blinden a im tsu gebrengt
shall he that begged him and blind man a him to bring

אים אנרירן. כג און ער האט אנגענומען דעם בלינדן ביי דער
der bai blinden dem ongenumen hot er un onriren im
the by blind man the take did he and touch him

האנט, און אים ארויסגעפירט אויסער דעם דארף; האט אים
im hot dorf dem oiser aroisgefirt im un hant
him did village the outside led out him and hand

ארויפגעשפיגן אויף די אויגן, און ארויפגעלייגט די הענט אויף
oif hent di aroifgeleigt un oigen di oif aroifgeshpigen
on hands the laid on and eyes the on spit on

him, Do you see anything? 24 And after looking up, the ivver was saying, I see bnei Adam — they look like trees walking! 25 Then again Rebbe, Melech HaMoshiach placed his hands upon his eyes; and the man looked intently and was restored, and was seeing everything clearly. 26 And Rebbe, Melech HaMoshiach sent the man to his bais, saying, Do not even enter the shtetl.

27 And Rebbe, Melech HaMoshiach went out along with his talmidim, to the shtetlach of Caesarea Philippi; and on the way he was questioning his talmidim, saying to them, Who do Bnei Adam say that I am? 28 And the talmidim spoke to him, saying, Yochanan of the tevilah of teshuva; and others say, Eliyahu HaNavi; but others, One of the neviim. 29 And he continued questioning them, But who do you say that I am? In reply, Kefa says to him, You

אים, און אים געפרעגט, צי ער זעט עפעס . כד און ער האט א
a hot er un epes zet er tsi gefregt im un im
a has he and something see he asked him and him

בליק געטאן און געזאגט: איך זע די מענטשן; אז ווי ביימער
beimer vi az mentshn di ze ich gezogt un geton blik
trees as that people the see I said and done glance

זע איך זיי ארומגיין! כה נאך דעם האט ער ווידער ארויפגעלייגט
aroifgeleigt vider er hot dem noch arumgein zei ich ze
did place again he has that after walking them I see

די הענט אויף זיינע אויגן; און ער האט שארף געקוקט, און
un gekukt sharf hot er un oigen zaine oif hent di
and look sharply did he and eyes his on hands the

איז געהיילט געווארן, און האט אלץ געזען קלאר אפילו
afile klor gezen alts hot un gevoren geheilt iz
even clearly see everything did and become healed is

פונדערווייטנס . כו און ער האט אים אוועקגעשיקט אהיים, און
un aheim avekgeshikt im hot er un fundervaitns
and home send away him did he and from a distance

געזאגט: אין דעם דארף זאלסטו אפילו נישט אריינגיין!
araingein nisht afile zolstu dorf dem in gezogt
go in not even shall you village the in said

כז און יהושע / ישוע איז ארויסגעגאנגען, און זיינע
zaine un aroisgegangen iz Yeshua Yehoshua un
his and went out did Yeshua Yehoshua and

תלמידים, אין די דערפער אריין פון קסריה פון פיליפוס; און
un Filipos fun Caesarea fun arain derfer di in talmidim
and Philipos of Caesarea from into villages the in disciples

אונטערוועגנס האט ער געפרעגט זיינע תלמידים, זאגנדיק צו זיי :
zei tsu zogendik talmidim zaine gefregt er hot untervegns
them to saying disciples his ask he did on the way

ווער זאגן די מענטשן, אז איך בין? כח און זיי האבן אים
im hoben zei un bin ich az mentshn di zogen ver
him did they and am I that people the say who

געענטפערט, אזוי צו זאגן: יוחנן פון דער (ירדן) מקווה ;
mikveh Yarden der fun Yochanan zogen tsu azoi geentfert
mikveh Yarden the of John say to so answer

און אנדערע, אליהו ; אנדערע אבער , אז איינער פון די
di fun einer az ober andere Eliyahu andere un
the of one that however others Eliyahu others and

נביאים . כט און ער האט זיי געפרעגט: איר אבער , ווער
ver ober ir gefregt zei hot er un neviim
who however you ask them did he and prophets

are the Rebbe, Melech HaMoshiach. [30] And he warned them to tell no one about him.

[31] And Rebbe, Melech HaMoshiach began to teach them that it is necessary [for] the Bar Enosh to suffer many things and to be rejected by the Zekenim and the Rashei Hakohanim *(the Chief Priests)* and the Sofrim *(Scribes)*, and to be killed and after his histalkus *(passing)* after Shlosha Yamim *(Three Days)* to undergo the Techiyas HaMoshiach. [32] And Rebbe, Melech HaMoshiach was speaking about the matter plainly. And Shim'on Kefa took him aside and began to rebuke him. [33] But having turned around and having looked at his talmidim, Rebbe, Melech HaMoshiach rebuked Kefa, and says, Get behind me, HaSatan; for you are not putting your machshavot *(thoughts)* on the interests of Hashem but on that of Bnei Adam.

[34] And having summoned the multitude along with

זאגט איר, אז איך בין? ענטפערנדיק זאגט פעטרוס צו אים: דו
du im tsu Petros zogt entferendik bin ich az ir zogt
you him to Peter said answering am I that you say

ביסט דער משיח ! [ל] און ער האט זיי שטרענג אנגעזאגט,
ongezogt shtreng zei hot er un Moshiach der bist
inform strictly them has he and Moshiach the are

אז זיי זאלן קיינעם נישט אויסזאגן וועגן אים. [לא] און
un im vegen oiszogen nisht keinem zolen zei az
and him about tell not anyone should they that

האט זיי אנגעהויבן צו לערנען, אז דער בר אנש מוז
muz Enosh Bar der az lernen tsu ongehoiben zei hot
must of Man Son the that teach to begin them did

ליידן א סך , און פארווארפן ווערן פון די זקנים , און
un zkeinem di fun veren farvorfen un sach a laiden
and elders the by to be rejected and many a to suffer

פון די הויפט כהנים , און פון די סופרים, און געטייט ווערן,
veren geteit un sofrim di fun un koyanim hoipt di fun
to be killed and scribes the by and kohenim chief the by

און אין דריי טעג ארום ווידער אויפשטיין. [לב] און ער האט דאס
dos hot er un oifshtein vider arum teg drai in un
this did he and stand up again around days three in and

ווארט גערעדט אפן , נישט פארהוילן. און פעטרוס האט אים
im hot Petros un farhoilen nisht ofen geredt vort
him did Peter and secretly not openly speak word

גענומען אויף א זייט, און אנגעהויב אנצושרייען אויף אים. [לג] ער
er im oif ontsushraien ongehoib un zait a oif genumen
he him at scream begin and side a on take

אבער האט זיך אויסגעדרייט, און געקוקט אויף זיינע תלמידים,
talmidim zaine oif gekukt un oisgedreit zich hot ober
disciples his at looked and turn around self did however

און האט אנגעשריגן אויף פעטרוסן, און זאגט: אוועק , הינטער
hinter avek zogt un Petrosn oif ongeshrigen hot un
behind go away says and Peter at rebuked did and

מיר, שׂטן ! ווייל דו האסט נישט אין זינען דאס, וואס איז
iz vos dos zinen in nisht host du vail Satan mir
is which that mind in not have you because Satan Me

שייך ה׳ , נאר דאס, וואס איז שייך מענטשן!
mentshn shaich iz vos dos nor Hashem shaich
men concerning is which that but Hashem concerning

[לד] און האט צוגערופן צו זיך דעם המון מענטשן צוזאמען מיט
mit tsuzamen mentshn hamon dem zich tsu tsugerufen hot un
with together people crowd the self to call over did and

his talmidim, Rebbe, Melech HaMoshiach said to them, If anyone wishes to follow after me, let him make denial of himself, and take up his etz shel mesiros nefesh (tree of self-sacrifice), and follow me. 35 For whoever wishes to save his nefesh will lose it; but whoever loses his nefesh for my sake and for the sake of the Besuras HaGeulah will save it. 36 For how is the ben Adam *(human being)* benefited if he gain the kol haOlam, and forfeit his neshamah? 37 For what shall a ben Adam give in exchange [for] his neshamah? 38 For whoever feels bushah *(shame)* regarding me and my devarim in this dor rah umnaef *(evil and adulterous generation)*, the Bar Enosh will also be ashamed of him, when Moshiach comes in the kavod of his Av with the malachim hakedoshim.

9

And Rebbe, Melech HaMoshiach was saying to them, Omein, I

זיינע תלמידים, און צו זיי געזאגט: אויב עמיצער וויל מיר
mir vil emitser oib gezogt zei tsu un talmidim zaine
Me wants someone if said them to and disciples his

נאכגיין , זאל ער זיך אליין פארלייקענען, און זאל ער נעמען זיין
zain nemen er zol un farleikenen alein zich er zol nochgein
his take him let and deny alone self he let to follow

בוים. און מיר נאכפאלגן. לה ווארום ווער עס וויל ראטעווען זיין
zain rateven vil es ver vorem nochfolgen mir un boim
his save wants it who because follow Me and tree

נפש , וועט עס פארלירן; ווער אבער עס וועט פארלירן זיין לעבן
leben zain farliren vet es ober ver farliren es vet nefesh
life his to lose will it however who to lose it will soul

צוליב מיר און דער גוטער בשורה, דער וועט עס אפראטעווען.
oprateven es vet der Besoire Guter der un mir tsulib
to save it will that News Good the and me because of

לו ווארום וואס לוינט זיך א מענטשן צו געווינען די גאנצע
gantse di gevinen tsu mentshn a zich loint vos vorem
whole the wining by man a self profits what because

וועלט, און צו פארלירן זיין נפש ? לז ווארום וואס פאר אן
an far vos vorem nefesh zain farliren tsu un velt
an for what because soul his losing by and world

אויסלייז געלט זאל א מענטש געבן פאר זיין נפש ? לח ווארום
vorem nefesh zain far geben mentsh a zol gelt oisleiz
because soul his for give man a shall money ransom

ווער עס וועט זיך שעמען מיט מיר און מיט מיינע ווערטער
verter maine mit un mir mit shemen zich vet es ver
words My with and Me with be ashamed self will it who

אין דעם דאזיקן נואפדיקן און זינדיקן דור , וועט דער בר
Bar der vet dor zindikn un noiefdikn dozikn dem in
Son the will generation sinful and adulterous this the in

אנש זיך אויך שעמען מיט אים, ווען ער וועט קומען
kumen vet er ven im mit shemen oich zich Enosh
to come will he when him with be ashamed also self of Man

אין דער הערלעכקייט פון זיין פאטער מיט די הייליקע מלאכים .
malochim heilike di mit Foter zain fun herlechkeit der in
angels holy the with Father his of glory the in

ט און ער האט צו זיי געזאגט: באמת זאג איך אייך, עס
es aich ich zog be'emes gezogt zei tsu hot er un
there you I tell in truth said them to did he and

זענען פאראן איניקע, וואס שטייען דא , וועלכע וועלן נישט
nisht velen velche do shteien vos einike faran zenen
not will who here stand who some there are

say to you, there are some
of those standing here
who shall not taste mavet
(death) until they see that
the Malchut Hashem has
come in gevurah.
2 And after shishah
yamim Rebbe, Melech
HaMoshiach takes Kefa and
Ya'akov and Yochanan,
and brought them up
a high mountain by
themselves. And Rebbe,
Melech HaMoshiach was
transfigured before them;
3 And his garments became
like a dazzlingly brilliant
kittel, gantz *(exceedingly)*
white, more white than
anyone on earth could
bleach them. 4 And
Eliyahu Hanavi appeared
to them along with Moshe
(Rabbeinu), and they were
talking with Rebbe, Melech
HaMoshiach. 5 And in
reply, to Rebbe, Melech
HaMoshiach, Kefa says:
Rebbe, it is tov [for] us to
be here, and let us make
shalosh sukkot, one for
you and one for Moshe
(Rabbeinu) and one for
Eliyahu Hanavi. 6 Kefa
did not know what he
was answering, for they

פארזוכן דעם טעם פון טויט , ביז זיי וועלן זען דאס קעניגרייך
kenigraich dos zen velen zei biz toit fun taam dem farzuchen
kingdom the see will they until death of taste the taste

פון ה׳ געקומען מיט מאכט.
macht mit gekumen Hashem fun
power with come Hashem of

ב און אין זעקס טעג ארום נעמט יהושע / ישוע מיט
mit Yeshua Yehoshua nemt arum teg zeks in un
with Yeshua Yehoshua takes around days six in and

זיך פעטרוסן, און יעקבן , און יוחנן , און פירט זיי
zei firt un Yochanan un Yaakovn un Petrosn zich
them leads and John and Ya'akov and Peter self

ארויף אויף א הויכן בארג איינע אליין; און ער האט זיך
zich hot er un alein eine barg hoichn a oif aroif
self did he and alone one mountain high a on up

פארענדערט פאר זיי ; ג און זיינע קליידער זענען געווארן
gevoren zenen kleider zaine un zei far farendert
become did clothing his and them before changed

גלאנצנדיק, זייער ווייס , ווי קיין וואלקער אויף דער ערד קען נישט
nisht ken erd der oif valker kein vi veis zeier glantsendik
not can earth the on fuller any as know their dazzling

אזוי ווייס מאכן . ד און אליהו (הנביא) האט זיך
zich hot hanovi Eliyahu un machen vais azoi
himself did the prophet Eliyahu and make white so

צו זיי באוויזן צוזאמען מיט משה (רבנו), און זיי
zei un Rabbeinu Moshe mit tsuzamen bavizen zei tsu
they and our Rebbe Moshe with together appear them to

האבן גערעדט מיט יהושען / ישוען . ה און ענטפערנדיק זאגט
zogt entferendik un Yeshuan Yehoshuan mit geredt hoben*
says answering and Yeshua Yehoshua with speak did

פעטרוס צו יהושען / ישוען : רבי , עס איז גוט פאר אונדז
undz far gut iz es Rebbe Yeshuan Yehoshuan tsu Petros*
us for good is it Rebbe Yeshua Yehoshua to Peter

דא צו זיין; און לאמיר מאכן דריי געצעלטן: פאר דיר איינס,
eins dir far getseltn drai machen lomir un zain tsu do
one you for tents three make let us and be to here

און פאר משהן איינס, און פאר אליהו איינס; ו ווארום ער
er vorem eins Eliyahu far un eins Moshen far un
he because one Eliyahu for and one Moses for and

were tzufloigen *(dazed)* with pachad *(terror).* 7 And there came an anan *(cloud)* that was over-shadowing them, and there came a bat kol out of the anan, ZEH BENI AHUVI, ELAV TISHMAUN *(This is my beloved Son; listen to him!)* 8 And suddenly, when they looked around, they saw no one in their company any more, except only Rebbe, Melech HaMoshiach.

9 And [as] they were coming down from the mountain, he gave instructions to them that they should tell no one what they saw, except when the Bar Enosh should stand up in his Techiyas HaMoshiach. 10 And they retained Rebbe, Melech HaMoshiach's dvar, discussing among themselves what he might mean by the Techiyas HaMoshiach from HaMesim. 11 And they were questioning him, saying, Why is it that the Sofrim *(Scribes)* say it is necessary for Eliyahu Hanavi to come rishonah *(first)*?

האט נישט געוואוסט, וואס ער זאל ענטפערן; ווארום זיי
zei vorem entferen zol er vos gevust nisht hot
they because answer should he what know not did

האבן זיך זייער געפארכטן. ז און א וואלקן איז געקומען און האט
hot un gekumen iz volken a un geforchten zeier zich hoben
did and come is cloud a and afraid very self have

זיי באשאטנט ; און אויס דעם וואלקן איז געקומען א קול :
kol a gekumen iz volken dem ois un bashotnt zei
voice a come is cloud the out and overshadow them

דער דאזיקער איז מיין געליבטער זון , אים זאלט איר הערן! ח און
un heren ir zolt im Zun gelibter main iz doziker der
and hear you shall him son beloved my is this one the

פלוצלונג , ארומקוקנדיק זיך , האבן זיי מער קיינעם
keinem mer zei hoben zich arumkukendik plutslung
anyone more they did themselves looking around suddenly

נישט געזען, אחוץ יהושען / ישוען אליין מיט זיי .
zei mit alein Yeshuan Yehoshuan achuts gezen nisht*
them with alone Yeshua Yehoshua except see not

ט און ווען זיי זענען אראפגעגאנגען פונם בארג ,
barg funem aropgegangen zenen zei ven un
mountain from the go down did they when and

האט ער זיי באפוילן, אז זיי זאלן קיינעם נישט דערציילן,
dertseilen nisht keinem zolen zei az bafoilen zei er hot
tell not anyone should they that order them he did

וואס זיי האבן געזען, אחוץ ווען דער בר אנש וועט זיין
zain vet Enosh Bar der ven achuts gezen hoben zei vos
be will of Man Son the when except seen had they what

אויפגעשטאנען פון די טויטע. י און זיי האבן באהאלטן דאס
dos bahalten hoben zei un toite di fun oifgeshtanen
that hide did they and dead the from stand up again

ווארט, און האבן זיך געפרעגט איינס דאס אנדערע, וואס עס
es vos andere dos eins gefregt zich hoben un vort
it what other the one asked self have and word

באטייט דאס אויפשטיין פון די טויטע. יא און האבן
hoben un toite di fun oifshtein dos batait
did and dead the from standing up again the means

אים געפרעגט, אזוי צו זאגן : די סופרים זאגן , אז אליהו
Eliyahu az zogen sofrim di zogen tsu azoi gefregt im
Eliyahu that say scribes the say to so ask him

מוז קומען צום ערשט. (מלאכי ד, ה-ו.) יב און ער האט צו
tsu hot er un h-u d Malachi ersht tsum kumen muz
to did he and 5-6 4 Malachi first to the to come must

12 And Rebbe, Melech
HaMoshiach said to them,
Eliyahu Hanavi indeed
does come rishonah and
brings tikkun *(restoration)*
to all things. And yet how is
it written of the Bar Enosh
that he must suffer many
things and be NIVZEH
VACHADAL *(despised and*
rejected)? 13 But I say to
you, that Eliyahu Hanavi
has indeed come, and they
did to him whatever they
pleased, just as it has been
written concerning him.

14 And when they
returned to the talmidim,
they saw a great multitude
around them and [the]
Sofrim *(Scribes)* arguing
with Rebbe, Melech
HaMoshiach's talmidim.
15 And ofen ort, as soon as
the multitude saw Rebbe,
Melech HaMoshiach, they
were surprised and began
running up to [him] with
Birkat Shalom greetings.
16 And Rebbe, Melech
HaMoshiach questioned
them, About what are
you arguing with them?
17 And one of the multitude
answered Rebbe, Melech
HaMoshiach: Rabbi, I

זיי געזאגט: אליהו קומט טאקע צום ערשט, און שטעלט
shtelt un ersht tsum take kumt Eliyahu gezogt zei
puts and first at actually comes Eliyahu say them

אלץ צוריק; און וויאזוי שטייט געשריבן וועגן דעם בר
Bar dem vegen geshriben shteit viazoi un tsurik alts
Son the about written stands how and back everything

אנש אז ער וועט א סךליידן און צונישט געמאכט
gemacht tsunisht un laiden sach a vet er az Enosh
made to nothing and to suffer many a will he that of Man

ווערן ? (ישעיהו נג, ג.) יג איך זאג אייך אבער , אז אליהו
Eliyahu az ober aich zog ich g ng Yeshayah veren
Eliyahu that however you tell I 3 53 Yeshayah become

איז אויך שוין געקומען, און זיי האבן מיט אים געטאן, וואס
vos geton im mit hoben zei un gekumen shoin oich iz
what done him with have they and come already also is

זיי האבן געוואלט, אזוי ווי עס שטייט געשריבן וועגן אים.
im vegen geshriben shteit es vi azoi gevolt hoben zei
him about written stands it as just wanted have they

יד און קומענדיק צו די תלמידים, האבן זיי געזען א גרויסן
groisn a gezen zei hoben talmidim di tsu kumendik un
great a seen they have disciples the to coming and

המון מענטשן ארום זיי , און סופרים האלטן מיט זיי א
a zei mit halten sofrim un zei arum mentshn hamon
a them with hold scribes and they around people crowd

וויכוח . טו און גלייך ווי דער המון מענטשן האבן
hoben mentshn hamon der vi glaich un vikuech
did people crowd the when immediately and dispute

אים דערזען , זענען זיי דערשטוינט געווארן, און זענען
zenen un gevoren dershtoint zei zenen derzen im
are and become in awe they are catch sight of him

אים אקייגנגעלאפן און אים אפגעגעבן שלום . טז און
un sholem opgegeben im un akegengelofen im
and greeted welcome give him and run forward him

ער האט זיי געפרעגט: איבער וואס האלט איר מיט זיי א
a zei mit ir halt vos iber gefregt zei hot er
a them with you hold what over ask them did he

וויכוח ? יז און איינער אויס דעם המון האט אים געענטפערט:
geentfert im hot hamon dem ois einer un vikuech
answer him did crowd the out of one and dispute

רבי , איך האב געברענגט צו דיר מיין זון , וועלכער האט א
a hot velcher zun main dir tsu gebrengt hob ich Rebbe
a has who son my you to brought have I Rebbe

brought beni *(my son)* to
you, because he has a
shed that makes him illem
(mute). 18 And whenever
it seizes him, it throws
him into convulsions and
he foams at the mouth,
and grinds his teeth, and
becomes rigid. And I told
your talmidim in order
that they might cast it
out, and they did not
have the koach. 19 In reply
to them, Rebbe, Melech
HaMoshiach says, O dor
without emunah, how long
will I be with you? How
long will I put up with you?
Bring the bocher to me!
20 They brought the bocher
to him. And when the
shed saw Rebbe, Melech
HaMoshiach, it threw the
bocher into convulsions,
and, falling to the ground,
the bocher began rolling
around foaming at the
mouth. 21 And Rebbe,
Melech HaMoshiach
questioned the bocher's
abba, How long has this
been happening to him?
And he said, From kinder-
yoren. 22 And also it has
often thrown him into the
eish and into the mayim
that it might destroy

שטומען גייסט; יח און וואו נאר ער כאפט אים אָן , רייסט
raist on im chapt er nor vu un gaist shtumen
tears without him seizes he but where and spirit mute

ער אים, און ער שוימט פארן מויל , און קריצט מיט די
di mit kritst un moil farn shoimt er un im er
the with gnashes and mouth at the foams he and him he

ציין , און ווערט פארדארט; און איך האב שוין געזאגט
gezogt shoin hob ich un fardart vert un tsein
told already have I and dried out becomes and teeth

דיינע תלמידים, אז זיי זאלן אים ארויסטרייבן; און זיי האבן
hoben zei un aroistraiben im zolen zei az talmidim daine
have they and cast out it shall they that disciples your

נישט געקענט . יט ער אבער ענטפערנדיק זאגט צו זיי :
zei tsu zogt entferendik ober er gekent nisht
them to says answering however he been able to not

אָ, אומגלויביק דור ! ווילאנג זאל איך נאך זיין מיט
mit zain noch ich zol vilang dor umgloibik o
with be yet I shall how long generation faithless o

אייך? ביז ווען זאל איך אייך דערטראגן? ברענגט אים אהער צו
tsu aher im brengt dertrogen aich ich zol ven biz aich
to here him bring tolerate you I shall when until you

מיר! כ און זיי האבן אים געברענגט צו אים; און ווי ער
er vi un im tsu gebrengt im hoben zei un mir
he as soon as and him to brought him have they and Me

האט אים דערזען , האט דער גייסט אים גלייך א
a glaich im gaist der hot derzen im hot
a immediately him spirit the did catch sight of him did

ריס געטאן; און ער איז אנידערגעפאלן אויף דער ערד , האט זיך
zich hot erd der oif anidergefalen iz er un geton ris
self did earth the on fall down is he and did tear

געוואלגערט, שוימענדיק פארן מויל , כא און ער האט געפרעגט זיין
zain gefregt hot er un moil farn shoimendik gevalgert
his ask did he and mouth at the foaming roll around

פאטער: ווילאנג איז שוין זינט דאס דאזיקע איז געשען
geshen iz dozike dos zint shoin iz vilang foter
happened is these the since already is how long father

צו אים? און ער האט געזאגט: פון קינדווייז אָן ; כב און
un on kindvaiz fun gezogt hot er un im tsu
and without childhood from say did he and him to

אפטמאל האט ער אים געווארפן אין פייער אריין און אין וואסער
vaser in un arain faier in gevorfen im er hot oftmol
water in and into fire in throw him he did often

him. But if you can do anything, grant rachmei shomayim upon us and help us! 23 Rebbe, Melech HaMoshiach said to him, If you can?!! All things are possible to him who has emunah! 24 Ofen ort *(immediately)* the abba of the bocher cried out and began saying, Ani maamin *(I believe)*! Help my lack of emunah!
25 And Rebbe, Melech HaMoshiach, having seen that a multitude was gathering, rebuked the ruach hatumah *(unclean spirit)*, saying to it, You cheresh-illem *(deaf and mute)* ruach hatemeiah, I command you, come out from him and do not ever enter into him again!
26 And after shrieking a shrai *(scream)* and throwing the bocher into violent seizures, the ruach hatemeiah came out. And the bocher was so like a geviyah *(corpse)* that many exclaimed he was niftar. 27 But Rebbe, Melech HaMoshiach, having grasped the hand of the bocher, lifted him up; and the bocher stood

אריין, כדי ער זאל אים אומברענגען; נאר אויב דו ביסט
bist du oib nor umbrengen im zol er kedei arain
have you if but destroy him shall he so that into

עפעס בכח , העלף אונדז, און דערבארם דיך אויף
oif dich derbarem un undz helf b'koach epes
on you have mercy and us help with power in any way

אונדז! כג יהושע / ישוע אבער האט צו אים געזאגט: אויב
oib gezogt im tsu hot ober Yeshua Yehoshua undz
if say him to did however Yeshua Yehoshua us

דו ביסט בכח ? אלץ איז מעגלעך פאר דעם ,
dem far meglech iz alts b'koach bist du
the one for possible is all with power in any way you

וואס גלויבט . כד גלייך האט דער פאטער פון דעם יינגל א
a yingel dem fun foter der hot glaich gloibt vos
a boy the of father the did immediately believes who

געשריי געטאן, און געזאגט: איך גלויב ; העלף מיין אומגלויבן!
umgloiben main helf gloib ich gezogt un geton geshrei
unbelief my help believe I said and did shout

כה און ווי יהושע / ישוע האט געזען, אז א המון מענטשן
mentshn hamon a az gezen hot Yeshua Yehoshua vi un
people crowd a that see did Yeshua Yehoshua when and

לויפט זיך צונויף , האט ער אנגעשריגן דעם אומריינעם
umreinem dem ongeshrigen er hot tsunoif zich loift
unclean the rebuke he did together self were running

גייסט, זאגנדיק צו אים: דו שטומער און טויבער גייסט, איך
ich gaist toiber un shtumer du im tsu zogendik gaist
I spirit deaf and mute you him to saying spirit

באפעל דיר: גיי פון אים ארויס, און זאלסט מער נישט
nisht mer zolst un arois im fun gei dir bafel
not more you shall and out him from go you order

אריינגיין אין אים! כו און ער האט א געשריי געטאן, און האט אים
im hot un geton geshrei a hot er un im in araingein
him did and do scream a did he and him into go in

זייער פיל געריסן, און איז ארויסגעגאנגען; און ער איז געווארן
gevoren iz er un aroisgegangen iz un gerisen fil zeier
become did he and go out did and rip much very

ווי טויט , אז א רבים האבן געזאגט, אז ער איז געשטארבן!
geshtorben iz er az gezogt hoben rabem a az toit vi
died is he that say did majority a that death as

כז יהושע / ישוע אבער האט אים אנגענומען ביי דער האנט,
hant der bai ongenumen im hot ober Yeshua Yehoshua
hand the by take him did however Yeshua Yehoshua

up. 28 And, having entered into a bais, his talmidim began questioning Rebbe, Melech HaMoshiach in a yechidus: Why were we not able to perform the gerush shedim *(exorcism)*? 29 And Rebbe, Melech HaMoshiach said to them, This kind of gerush shedim is accomplished only by davening with tzomot.

און אים אויפגעהויבן; און ער האט זיך אויפגעשטעלט. כח און
un oifgeshtelt zich hot er un oifgehoiben im un
and stand up himself did he and picked up him and

ווען ער איז אריינגעגאנגען אינם הויז , האבן זיינע תלמידים ,
talmidim zaine hoben hoiz inem araingegangen iz er ven
disciples his did house in the go in did he when

גאנץ אליין , אים געפרעגט: פארוואס זענען מיר נישט געווען
geven nisht mir zenen farvos gefregt im alein gants
were not we are why ask him alone quite

בכח אים ארויסצוטרייבן? כט און ער האט צו זיי געזאגט:
gezogt zei tsu hot er un aroistsutraiben im b'koach
say them to did he and to cast out him with power

דער דאזיקער מין (בייזע גייסטער) קען בשום אופן נישט ארויסגיין,
aroisgein nisht oifen beshum ken gaister beize min doziker der
go out not way never can spirit evil kind this one the

אחוץ דורך תפילה און תעניתים.
taneisim un tfile durch achuts
fasting and prayer through except

30 And from there they went forth and were passing through the Galil, and Rebbe, Melech HaMoshiach did not want anyone to have daas. 31 For Rebbe, Melech HaMoshiach was teaching his talmidim and was saying to them, The Bar Enosh is to be betrayed into the hands of Bnei Adam, and MOSHIACH YIKARET *(Moshiach will be violently killed)*, and when he has been killed and has his histalkus *(passing)*, he will rise in his Techiyas HaMoshiach from HaMesim on Yom HaShelishi *(the Third Day)*.

ל און זיי זענען פון דארטן אוועק , און זענען געגאנגען
gegangen zenen un avek dorten fun zenen zei un
go did and go away there from did they and

דורך גליל ; און ער האט נישט געוואלט, אז עמיצער זאל
zol emitser az gevolt nisht hot er un Galil durch
shall anyone that want not did he and Galilee through

עס וויסן . לא ווארום ער האט געלערנט זיינע תלמידים, און צו
tsu un talmidim zaine gelernt hot er vorem visen es
to and disciples his taught had he because know it

זיי געזאגט: דער בר אנש וועט איבערגעגעבן ווערן אין די
di in veren ibergegeben vet Enosh Bar der gezogt zei
the into to be handed over will of Man Son the said them

הענט פון מענטשן, און זיי וועלן אים טייטן; און זייענדיק געטייט,
geteit zaiendik un teiten im velen zei un mentshn fun hent
killed being and kill him will they and men of hands

וועט ער אין דריי טעג ארום ווידער אויפשטיין. לב זיי אבער
ober zei oifshtein vider arum teg drai in er vet
however they stand up again around days three in he will

האבן נישט פארשטאנען דאס ווארט, און האבן זיך געפארכטן אים
im geforchten zich hoben un vort dos farshtanen nisht hoben
him afraid self were and word that understood not did

צו פרעגן. לג און די זענען געקומען קיין כפר-נחום ; און
un K'far-Nachum kein gekumen zenen di un fregen tsu
and K'far-Nachum to come did they and ask to

32 But they did not have
binah concerning this
dvar, and they were afraid
to inquire further.
33 And they came to
K'far-Nachum. And
when Rebbe, Melech
HaMoshiach was in the
bais, he began questioning
them, What were you
arguing about baderech
(on the road)? 34 But they
were keeping silent,
for baderech they were
discussing with one
another which of the
talmidim was hagadol.
35 And sitting down, Rebbe,
Melech HaMoshiach called
the Shneym Asar and says
to them, If anyone wishes
to be Rishon *(First)*, he shall
be Acharon *(Last)*, and
mesharet *(minister, servant)*
of all. 36 And having taken
a yeled, Rebbe, Melech
HaMoshiach set him in
[the] center of them, and,
having taken the yeled into
his arms, he said to them,
37 Whoever receives one
yeled such as this biShmi
(in my Name) receives me,
and whoever receives me,
receives not only me but
the One who sent me.

זייענדיק אינם הויז , האט ער זיי געפרעגט: וועגן וואס האט
hot vos vegen gefregt zei er hot hoiz inem zaiendik
was what about ask them he did house in the being

איר זיך מתווכח געווען אויפן וועג? [לד] זיי אבער האבן
hoben ober zei veg oifen geven misvakeyech zich ir
were however they way on the was dispute self you

געשוויגן ; ווייל אונטערוועגנס האבן זיי געהאלטן א וויכוח
vikuech a gehalten zei hoben untervegns vail geshvigen
dispute a hold they did on the way because silent

איינער מיטן אנדערן, ווער עס איז דער גרעסטער. [לה] און ער
er un grester der iz es ver andern miten einer
he and greatest the is it who other with the one

האט זיך אנידערגעזעצט, און האט גערופן די צוועלף; און זאגט
zogt un tsvelf di gerufen hot un anidergezetst zich hot
says and twelve the call did and sat down self has

צו זיי : אויב איינער וויל זיין דער ערשטער, זאל ער זיין דער
der zain er zol ershter der zain vil einer oib zei tsu
the be he shall first the his wants one if them to

לעצטער פון אלע, און אלעמענס משרת . [לו] און האט גענומען א
a genumen hot un meshores alemens un ale fun letster
a take did and servant everyone's and all of last

קינד , און עס אנידערגעשטעלט אין זייער מיט ; און ער האט עס
es hot er un mit zeier in anidergeshtelt es un kind
it did he and midst their in set down it and child

גענומען אויף זיינע ארעמס, און צו זיי געזאגט: [לז] ווער עס וועט
vet es ver gezogt zei tsu un orems zaine oif genumen
will it who said them to and arms his in take

אויפנעמען איינס פון אזעלכע קינדער אין מיין נאמען, דער נעמט
nemt der nomen main in kinder azelche fun eins oifnemen
takes that name my in children such of one receive

מיך אויף; און ווער עס נעמט מיך אויף, דער נעמט נישט אויף
oif nisht nemt der oif mich nemt es ver un oif mich
on not welcomes that on Me takes it who and on Me

מיך , נאר דעם , וואס האט מיך געשיקט.
geshikt mich hot vos dem nor mich
send Me did who the One but Me

[38] Yochanan said to him, Rebbe, we saw someone performing a gerush shedim in your Name, and we were trying to stop him, because he was not one of your chasidim. [39] But Rebbe, Melech HaMoshiach said, Do not stop him, for no one who will accomplish niflaot *(wonders)* biShmi *(in my Name)* will be able soon afterward to speak lashon hora about me. [40] For the one who is not our mitnagged is for us. [41] For whoever gives you to drink a kos of mayim *(cup of water)* biShmi *(in my Name)* because you are talmidim of Rebbe, Melech HaMoshiach, omein, I say to you, he shall not lose his sachar *(reward)*.

[42] And whoever causes a michshol *(stumbling block)* for one of these little ones, the maaminim b'Moshiach who have emunah in me, it would be better for him if a heavy millstone, one turned by a donkey, were hung around his neck and he were cast into the sea. [43] And if your yad causes you a michshol, cut off your yad; for it is better for

לח יוחנן האט צו אים געזאגט; רבי , מיר האבן געזען
gezen hoben mir Rebbe gezogt im tsu hot Yochanan
see did we Rebbe say him to did John

איינעם ארויסטרייבן בייזע גייסטער אין דיין נאמען ; און מיר
mir un nomen dain in gaister beize aroistraiben einem
we and Name of your in spirits evil casting out one

האבן עס אים פארווערט, ווייל ער פאלגט אונדז נישט נאך .
noch nisht undz folgt er vail farvert im es hoben
after not us follows he because forbid him this have

לט יהושע / ישוע אבער האט געזאגט: איר זאלט אים נישט
nisht im zolt ir gezogt hot ober Yeshua Yehoshua
not him shall you say did however Yeshua Yehoshua

פארווערן! ווייל עס איז נישט פאראן קיין מענטש, וועלכער וועט
vet velcher mentsh kein faran nisht iz es vail farveren
will who man any there not is there because forbid

טאן א וואונדער אין מיין נאמען, און וואס וועט גיך קענען
kenen gich vet vos un nomen main in vunder a ton
be able to quickly will who and name my in miracle a do

רעדן שלעכטס אויף מיר. מ ווארום ווער עס איז נישט קעגן
kegen nisht iz es ver vorem mir oif shlechts reden
against not is it who because Me on evil speak

אונדז, דער איז פאר אונדז. מא ווארום ווער עס וועט אייך געבן
geben aich vet es ver vorem undz far iz der undz
give you will it who because us for is that us

צו טרינקען א טעפעלע וואסער, פון מיינעטוועגן, ווייל איר
ir vail mainetvegen fun vaser tefele a trinken tsu
you because my sake for water small cup a drink to

געהערט צום משיח , באמת זאג איך אייך, דער וועט בשום
beshum vet der aich ich zog be'emes Moshiach tsum gehert
never will that you I tell in truth Moshiach to the belong

אופן נישט פארלירן זיין שכר . מב און ווער עס וועט פארפירן
farfiren vet es ver un sachar zain farliren nisht oifen
mislead will it who and reward his to lose not way

צום שטרויכלען איינעם פון די דאזיקע קליינע , וואס גלויבן
gloiben vos kleine dozike di fun einem shtroichlen tsum
believe who small ones these the of one stumbling to the

וואלט עס געווען פיל בעסער פאר אים אויב א גרויסער מילשטיין
milshtein groiser a oib im far beser fil geven es volt
millstone large a if him for better much be it would

וואלט געלייגט געווארן אויף זיין האלדז, און ער וואלט געווארפן
gevorfen volt er un haldz zain oif gevoren geleigt volt
thrown would he and neck his on become placed would

געווארן אין ים אריין. [מג] און אויב דיין האנט פארפירט דיך צום
tsum dich farfirt hant dain oib un arain yam in gevoren
to the you misleads hand your if and into sea in become

שטרויכלען, האק זי אפ! עס איז בעסער פאר דיר אריינצוגיין אין
in araintsugein dir far beser iz es op zi hak shtroichlen
into to enter you for better is it off it cut stumbling

לעבן אריין א קאליקע, ווי צו האבן דיינע ביידע הענט און צו
tsu un hent beide daine hoben tsu vi kalike a arain leben
to and hands both your have to than cripple a into life

גיין אין גיהנום אריין—אין דעם פייער, וואס לעשט
lesht vos faier dem in arain Gehinnom in gein
extinquished which fire the in into Gehinnom in go

זיך נישט אויס, וואו זייער ווארעם שטארבט נישט, און דאס
dos un nisht shtarbt vorem zeier vu ois nisht zich
the and not dies worm their where out not itself

פייער ווערט נישט פארלאשן. (ישעיהו סו, כד.) [מה] און אויב
oib un chd su Yeshayah farloshen nisht vert faier
if and 24 66 Yeshayah extinquished not is fire

דיין פוס פארפירט דיך צום שטרויכלען, האק אים אפ! עס איז
iz es op im hak shtroichlen tsum dich farfirt fus dain
is it off it chop stumbling towards you misleads foot your

בעסער פאר דיר אריינצוגיין אין לעבן לאם, ווי צו האבן דיינע
daine hoben tsu vi lom leben in araintsugein dir far beser
your have to than lame life into to enter you for better

ביידע פיס און אריינגעווארפן צו ווערן אין גיהנום , וואו זייער
zeier vu Gehinnom in veren tsu araingevorfen un fis beide
their where Gehinnom in to be to thrown and feet both

ווארעם שטארבט נישט, און דאס פייער ווערט נישט פארלאשן .
farloshen nisht vert faier dos un nisht shtarbt vorem
extinquished not is fire the and not dies worm

[מז] און אויב דיין אויג פארפירט דיך צום שטרויכלען, נעם עס
es nem shtroichlen tsum dich farfirt oig dain oib un
it take stumbling to the you misleads eye your if and

ארויס! עס איז בעסער פאר דיר אריינצוגיין אין ה'ס קעניגרייך
kenigraich Hashems in araintsugein dir far beser iz es arois
kingdom Hashem's in to go in you for better is it out

מיט איין אויג, ווי צו האבן צוויי אויגן און געווארפן צו ווערן אין
in veren tsu gevorfen un oigen tsvei hoben tsu vi oig ein mit
into to be to thrown and eyes two have to than eye one with

גיהנום אריין, [מח] וואו זייער ווארעם שטארבט נישט, און דאס
dos un nisht shtarbt vorem zeier vu arain Gehinnom
the and not dies worm their where into Gehinnom

you if you enter Chayyei Olam as an amputee, than, having both yadayim, you go away into Gehinnom, into the EISH LO TIKHBEH *(fire not [ever] extinguished)*, [[44] Where their TOLAAT LO TAMUT *(worm does not die)* and EISH LO TIKHBEH *(the fire not [ever] extinguished).*] [45] And if your regel *(foot)* causes you a michshol, cut off your regel; it is better for you to enter Chayyei Olam lame, than, having both raglayim, to be cast into Gehinnom, [[46] Where their TOLAAT LO TAMUT *(worm does not die)* and EISH LO TIKHBEH *(the fire not [ever] extinguished).*] [47] And if your ayin *(eye)* causes you a michshol, take it out; for it is better for you to enter the Malchut Hashem one-eyed, than, having both eynayim, to be cast into Gehinnom, [48] Where their TOLAAT LO TAMUT *(worm does not die)* and EISH LO TIKHBEH *(the fire not [ever] extinguished).* [49] For everyone will have eish as his melach *(salt).* [50] Melach is tov, but if the melach becomes unsalty, by what [means] will you make it salty again? Have melach

in yourselves. And among

yourselves let there be shalom.

10 And from there, having got up, Rebbe, Melech HaMoshiach comes into the region of Yehudah and on the other side of the Yarden, and again multitudes gather to him, and as was his minhag *(custom)*, once more he was teaching them torah.

[2] And, having approached, the Perushim, testing him, were asking him, Is it mutar for a man to give a get *(divorce)* to his wife? [3] But in reply, Rebbe, Melech HaMoshiach said to them, What mitzvah *(commandment)* did Moshe give you? [4] And they said, Moshe Rabbeinu made it mutar *(permissible)* for a man to write SEFER KERITUT *(a get, bill of divorcement)* and to send

פייער ווערט נישט פארלאשן . [מט] ווארום יעדער איינער מוז
faier vert nisht farloshen vorem yeder einer muz
fire is not extinquished because every one must

געזאלצן ווערן מיט פייער. [נ] דאס זאלץ איז גוט ; אויב אבער דאס
gezaltsen veren mit faier dos zalts iz gut oib ober dos
to be salted with fire this salt is good if however the

זאלץ ווערט אומגעזאלצן, מיט וואס וועט איר עס ווירצן ? האט
zalts vert umgezaltsen mit vos vet ir es virtsen hot
salt becomes unsalty with what will you it season have

זאלץ אין זיך , און לעבט בשלום איינער מיט דעם אנדערן.
zalts in zich un lebt besholem einer mit dem andern
salt in yourself and live in peace one with the other

י און ער איז אויפגעשטאנען פון דארטן, און איז געקומען
un er iz oifgeshtanen fun dorten un iz gekumen
and he is stand up again from there and is come

צו די גרענעצן פון יהודה און פון עבר הירדן ;
tsu di grenetsn fun Yehude un fun Ever HaYarden
to the borders of Yehudah and of Beyond Yarden

און ווידער האבן המונים מענטשן זיך פארזאמלט
un vider hoben hamonim mentshn zich farzamlt
and again have crowds of people themselves gathered

ביי אים; און ווי געוויינטלעך, האט ער זיי ווידער געלערנט.
bai im un vi geveintlech hot er zei vider gelernt
by him and as usual did he them again teach

[ב] און פרושים זענען צוגעקומען צו אים, און האבן אים
un Perushim zenen tsugekumen tsu im un hoben im
and Pharisees are come over to him and have him

געפרעגט, אויב א מאן מעג זיך גטן מיטן ווייב;
gefregt oib a man meg zich geten miten vaib
asked if a man permitted self divorce with the wife

אויספרואוונדיק אים. [ג] ער אבער האט ענטפערנדיק געזאגט צו
oispruvendik im er ober hot entferendik gezogt tsu
testing him he however has answering said to

זיי : וואס האט אייך משה געבאטן ? [ד] און זיי האבן
zei vos hot aich Moshe geboten un zei hoben
them what did you Moses command and they have

געזאגט: משה האט דערלויבט (איר) צו שרייבן א ספר
gezogt Moshe hot derloibt ir tsu shraiben a seifer
said Moses did permit her to write a book of

כריתות (גט) און זי אוועקצושיקן. (דברים
chritut get un zi avektsushiken Devarim
divorce divorce certicate and her send away Deuteronomy

her away *(dismiss her,*
divorce her). [5] But Rebbe,
Melech HaMoshiach said
to them, Because of the
hardness of your levavot,
he wrote you this mitzvah.
[6] But in the beginning
of the Beriah *(Creation)*
ZACHAR UNEKEVAH BARA
OTAM *([Hashem] made them*
male and female). [7] AL KEN
YAAZAV ISH ES AVIV V'ES
IMMO V'DAVAK BISHTO
(Because of this, a man will
leave his father and his
mother and he will be joined
to his isha [wife]), [8] V'HAYU
L'VASAR ECHAD, *(and*
the two will be one flesh).
For this reason, they are
no longer Shnayim but
Basar Echad. [9] Therefore,
what Hashem has joined
together, let no ben Adam
separate.
[10] And in the bais,
the talmidim began to
question Rebbe, Melech
HaMoshiach about this
again. [11] And he says to
them, Whoever gives a get
to his isha and marries
another, commits niuf
(adultery) against his isha.
[12] And if she gets a get
(divorce) from her baal
(husband) and marries
another, she commits niuf
(adultery).

כד, א.) [ה] יהושע / ישוע אבער האט צו זיי געזאגט:
gezogt zei tsu hot ober Yeshua Yehoshua a chd
say them to did however Yeshua Yehoshua 1 24

צוליב דער פארהארטעוועטקייט פון אייער הארץ האט ער
er hot harts eier fun farhartevetkeit der tsulib
he did heart your of hardness the on account of

אייך אנגעשריבן דאס דאזיקע געבאט ; [ו] פון אנהויב פון
fun onhoib fun gebot dozike dos ongeshriben aich
of beginning from command these the write you

דער באשאפונג אבער האט ה׳ זיי באשאפן זכר און
un zachar bashafen zei Hashem hot ober bashafung der
and male created them Hashem has however creation the

נקבה . (בראשית א, כז.) [ז] דערפאר וועט א מענטש פארלאזן זיין
zain farlozen mentsh a vet derfar chz a Bereshis nekeyve
his leave man a will therefore 27 1 Genesis female

פאטער און די מוטער , און זיך באהעפטן מיט זיין ווייב, [ח] און
un vaib zain mit baheften zich un muter di un foter
and wife his with unite self and mother the and father

די צוויי וועלן זיין איין פלייש; (בראשית ב, כד.) אזוי זענען זיי
zei zenen azoi chd b Bereshis fleish ein zain velen tsvei di
they are thus 24 2 Genesis flesh one be will two the

מער נישט צוויי, נאר איין פלייש. [ט] דעריבער וואס ה׳ האט
hot Hashem vos deriber fleish ein nor tsvei nisht mer
has Hashem what therefore flesh one but two not more

מזווג געווען, דאס זאל קיין מענטש נישט צעשיידן !
tsesheiden nisht mentsh kein zol dos geven mezaveg
separate not man no shall that was paired together

[י] און אינם הויז האבן די תלמידים אים ווידער געפרעגט וועגן
vegen gefregt vider im talmidim di hoben hoiz inem un
about ask again him disciples the did house in the and

דער דאזיקער זאך . [יא] און ער האט צו זיי געזאגט: ווער עס
es ver gezogt zei tsu hot er un zach doziker der
it who say them to did he and thing this one the

גט זיך מיט זיין ווייב, און האט חתונה מיט אן אנדערער,
anderer an mit chasene hot un vaib zain mit zich get
another an with wedding has and wife his with self divorces

איז ער מזנה קעגן איר; [יב] און אויב זי גט
get zi oib un ir kegen mezane er iz
divorces she if and her against committing adultery he is

זיך מיט איר מאן , און האט חתונה מיט אן אנדערן, טוט
tut andern an mit chasene hot un man ir mit zich
does other an with wedding has and husband her with self

זי זנות .
zoines zi
adultery she

יג און מען האט צו אים געברענגט קליינע קינדער , כדי ער
er kedei kinder kleine gebrengt im tsu hot men un
he so that children small bring him to did they and

זאל זיי אנרירן; די תלמידים אבער האבן אנגעשריגן אויף
oif ongeshrigen hoben ober talmidim di onriren zei zol
on rebuke did however disciples the touch them shall

זיי . יד און ווי יהושע / ישוע האט דאס געזען, האט עס
es hot gezen dos hot Yeshua Yehoshua vi un zei
it did see this did Yeshua Yehoshua when and them

אים פארדראסן, און ער האט צו זיי געזאגט: לאזט די קליינע
kleine di lozt gezogt zei tsu hot er un fardrosn im
small the allow say them to did he and resent him

קינדער קומען צו מיר; פארווערט עס זיי נישט; ווארום פאר
far vorem nisht zei es farvert mir tsu kumen kinder
for because not them it forbid Me to to come children

זייערסגליכן איז דאס קעניגרייך פון ה׳ ! טו באמת זאג איך
ich zog be'emes Hashem fun kenigraich dos iz zeiersgleichn
I say in truth Hashem of kingdom the is their kind

אייך: ווער עס וועט נישט אויפנעמען דאס קעניגרייך פון ה׳ ווי
vi Hashem fun kenigraich dos oifnemen nisht vet es ver aich
as Hashem of kingdom the receive not will it who you

א קליין קינד, דער וועט בשום אופן נישט אריינגיין דערין !
derin araingein nisht oifen beshum vet der kind klein a
therein go in not way never will that child young a

טז און האט זיי גענומען אויף זיינע ארעמס, און געבענטשט,
gebentsht un orems zaine oif genumen zei hot un
blessed and arms his on take them did and

ארויפלייגנדיק די הענט אויף זיי .
zei oif hent di aroifleigendik
they upon hands the placing

יז און בעת ער איז ארויסגעגאנגען אויפן וועג, איז אים איינער
einer im iz veg oifen aroisgegangen iz er beis un
one him is way on the went out is he while and

אקייגנגעלאפן, און איז אנידערגעפאלן פאר אים אויף די קני ,
kni di oif im far anidergefalen iz un akegengelofen
knee the on him before fell down is and run forward

13 And they brought to Rebbe, Melech HaMoshiach yeladim that he might lay his hands on them. But the talmidim rebuked them. 14 And having seen this, he became displeased and indignant, and said to his talmidim, Permit the yeladim to come to me, and do not hinder them, for of such as these is the Malchut Hashem. 15 Omein, I say to you, Whoever is not mekabel Malchut Hashem *(receives the Kingdom of G-d)* as a yeled would be mekabel Malchut Hashem, will by no means enter it. 16 And having taken the yeladim into his arms, Rebbe, Melech HaMoshiach laid his hands on them and made a bracha over them.

17 And as Rebbe, Melech HaMoshiach was setting out to travel, one running

and falling down before him, was asking him, Rabbi haTov, what mitzvah may I do that I might inherit Chayyei Olam? 18 And Rebbe, Melech HaMoshiach said to him, Why do you call me tov? No one tov except echad, Elohim, nu? 19 You have daas of the mitzvot, the Aseres HaDibros *(The Decalogue)*, LO TIRTZACH, LO TINAF, LO TIGNOV, LO TAANEH VREIACHA ED SHAKER, KABEID ES AVICHA VES IMMECHA *(Do not murder, do not commit adultery, do not steal, do not bear false witness (do not defraud), honor your father and mother.)* 20 And the man was saying to him, Rabbi, from kinder-yoren I have been frum and shomer mitzvot, keeping all these things. 21 And looking at him and having ahavah for his neshamah, Rebbe, Melech HaMoshiach said to him, One thing you lack: go and sell all your possessions and give to the aniyim, and you will have otzar *(treasure)* in Shomayim; and come, follow me. 22 But at the dvar HaMoshiach, his face turned gloomy and

און האט אים געפרעגט: רבי גוטער , וואס זאל איך טאן,
ton ich zol vos guter Rebbe gefregt im hot un
do I shall what good one Rebbe ask him did and

כדי איך זאל ירשענען אייביק לעבן? יח און יהושע / ישוע
Yeshua Yehoshua un leben eibik yarshanen zol ich kedei
Yeshua Yehoshua and life eternal inherit shall I so that

האט צו אים געזאגט: וואס רופסטו מיך גוטער? קיינער איז נישט
nisht iz keiner guter mich rufstu vos gezogt im tsu hot
not is no one good Me call why say him to did

גוט , אחוץ ה׳ אליין ! יט די געבאטן קענסטו :
kenstu geboten di alein Hashem achuts gut
you know commandments the alone Hashem except good

דו זאלסט נישט מארדן ! דו זאלסט נישט נואפן !
noyefn nisht zolst du morden nisht zolst du
commit adultery not you shall you murder not you shall you

דו זאלסט נישט גנבענען ! דו זאלסט נישט פאלש עדות
eides falsh nisht zolst du ganvenen nisht zolst du
witness false not you shall you steal not you shall you

זאגן ! דו זאלסט נישט באטריגן! דו זאלסט אפגעבן כבוד
koved opgeben zolst du batrigen nisht zolst du zogen
honor give you shall you rob not you shall you say

דיין פאטער און דיין מוטער ! (שמות כ, יב-טז.) כ און ער
er un ib-au ch Shemot muter dain un foter dain
he and 12-16 20 Exodus mother your and father your

האט צו אים געזאגט: רבי , אלע די דאזיקע האב איך אפגעהיטן
opgehiten ich hob dozike di ale Rebbe gezogt im tsu hot
observed I have these the all Rebbe say him to did

פון מיין יוגנט אָן . כא און יהושע / ישוע האט אויף
oif hot Yeshua Yehoshua un on yugnt main fun
on did Yeshua Yehoshua and without youth my from

אים א בליק געטאן און אים ליב געקריגן, און געזאגט צו אים:
im tsu gezogt un gekrign lib im un geton blik a im
him to said and got love him and do glance a him

איין זאך פעלט דיר; גיי, פארקויף אלץ, וואס דו האסט , און
un host du vos alts farkoif gei dir felt zach ein
and you have you what all sell go you lack thing one

גיב עס צו די ארומעלייט , און דו וועסט האבן אן אוצר
oitser an hoben vest du un oremelait di tsu es gib
treasure an have you will you and poor people the to it give

אין הימל ; און קום , און פאלג מיר נאך ! כב ער אבער איז
iz ober er noch mir folg un kum un himel in
is however he after Me follow and come and heaven in

he departed with agmat nefesh *(grief)*, for he had many possessions.

23 And Rebbe, Melech HaMoshiach, looking around, says to his talmidim, How difficult it will be for the oisher to enter the Malchut Hashem! 24 And the talmidim were amazed at his devarim. But again Rebbe, Melech HaMoshiach in reply, says to them, Yeladim, how difficult it is to enter into the Malchut Hashem. 25 It is easier [for] a camel to go through the eye of a needle than for an oisher *(rich person)* to enter the Malchut Hashem. 26 And they were even more amazed, saying to one another, Then who with the Yeshu'at Eloheinu is able to be saved? 27 Having looked at them, Rebbe, Melech HaMoshiach says, With Bnei Adam [this is] impossible, but not with Hashem. For all things are possible with Hashem. 28 Shim'on Kefa began to say to Rebbe, Melech HaMoshiach, Hinei! We

אומעטיק געווארן איבער דעם ווארט, און איז אוועקגעגאנגען א
a avekgegangen iz un vort dem iber gevoren umetik
a went away is and word the over become sad

טרויעריקער, ווארום ער האט געהאט א גרויס פארמעגן.
farmegen grois a gehat hot er vorem troieriker
estate large a have did he because sad person

כג און יהושע / ישוע האט זיך ארומגעקוקט, און זאגט צו
tsu zogt un arumgekukt zich hot Yeshua Yehoshua un
to says and look around self has Yeshua Yehoshua and

זיינע תלמידים: אָ, ווי שווער עס איז פאר די , וואס האבן עשירות
eshires hoben vos di far iz es shver vi o talmidim zaine
riches have who the for is it hard how o disciples his

אריינצוקומען אין דעם קעניגרייך פון ה׳ ! כד און די תלמידים
talmidim di un Hashem fun kenigraich dem in araintsukumen
disciples the and Hashem of kingdom the into to enter

זענען דערשטוינט געווארן איבער זיינע ווערטער. יהושע / ישוע
Yeshua Yehoshua verter zaine iber gevoren dershtoint zenen
Yeshua Yehoshua words his over become amazed are

אבער ווידער ענטפערנדיק האט צו זיי געזאגט: קינדער , אָ,
o kinder gezogt zei tsu hot entferendik vider ober
o children said them to has answering again however

ווי שווער עס איז פאר די , וואס האבן בטחון אויף געלט ,
gelt oif bitochen hoben vos di far iz es shver vi
money in confidence have who the for is it difficult how

אריינצוגיין אין דעם קעניגרייך פון ה׳ ! כה עס איז לייכטער
laichter iz es Hashem fun kenigraich dem in araintsugein
easier is it Hashem of kingdom the in to enter

פאר א קעמל דורכצוגיין דורך דעם לאך פון א נאדל ,
nodel a fun loch dem durch durchtsugein kemel a far
needle a of hole the through to go camel a for

ווי פאר א רייכן מאן אריינצוקומען אין דעם קעניגרייך פון
fun kenigraich dem in araintsukumen man raichn a far vi
of kingdom the into to enter man rich a for than

ה׳ . כו און זיי זענען נאך מער דערשטוינט געווארן, און
un gevoren dershtoint mer noch zenen zei un Hashem
and become astounded more even are they and Hashem

האבן צו זיך גערעדט: און ווער זשע קען דערלייזט
derleizt ken zhe ver un geredt zich tsu hoben
saved can then who and speak themselves among did

ווערן? כז יהושע / ישוע האט א קוק געטאן אויף זיי און
un zei oif geton kuk a hot Yeshua Yehoshua veren
and them on do look a did Yeshua Yehoshua to be

left everything and have followed you! 29 Yehoshua said, Omein, I say to you, there is no one who left bais or achim or achayot or em or abba or banim or sadot *(fields)* for the sake of me and for the sake of the Besuras HaGeulah, 30 But that he shall receive a hundredfold now in the Olam Hazeh, batim *(houses)* and achim and achayot and imahot and banim and sadot with redifot *(persecutions)*; and in Olam Habah, Chayyei Olam. 31 And many Rishonim *(First Ones)* will be Acharonim *(Last Ones)*; and the Acharonim, will be Rishonim.

זאגט: ביי מענטשן איז עס אוממעגלעך, נאר נישט ביי ה׳ ;
Hashem bai nisht nor ummeglech es iz mentshn bai zogt
Hashem with not but impossible it is people with says

ווארום אלץ איז מעגלעך ביי ה׳ . כח פעטרוס האט
hot Petros Hashem bai meglech iz alts vorem
did Peter Hashem with possible is everything because

אנגעהויבן צו רעדן צו אים: זע , מיר האבן אלץ פארלאזן,
farlozen alts hoben mir ze im tsu reden tsu ongehoiben
left everything have we look him to speak to begin

און האבן דיר נאכגעפאלגט! כט האט יהושע / ישוע געזאגט:
gezogt Yeshua Yehoshua hot nochgefolgt dir hoben un
said Yeshua Yehoshua has followed you have and

באמת זאג איך אייך: עס איז נישט פאראן קיינער, וועלכער האט
hot velcher keiner faran nisht iz es aich ich zog be'emes
has which no one there not is it you I say in truth

פארלאזט הויז , אדער ברידער , אדער שוועסטער, אדער מוטער ,
muter oder shvester oder brider oder hoiz farlozt
mother or sisters or brothers or house left

אדער פאטער, אדער קינדער , אדער פעלדער, צוליב מיר,
mir tsulib felder oder kinder oder foter oder
me on account of fields or children or father or

און צוליב דער בשורה טובה, ל וועלכער וועט נישט באקומען
bakumen nisht vet velcher Toive Besoire der tsulib un
received not will who Good News the on account of and

הונדערט מאל אזויפיל איצט אין דער דאזיקער צייט, הייזער ,
haizer tsait doziker der in itst azoifil mol hundert
houses time this one the in now as much times hundred

און ברידער , און שוועסטער, און מוטערס, און קינדער , און
un kinder un muters un shvester un brider un
and children and mothers and sisters and brothers and

פעלדער, מיט פארפאלגונגען; און אין דער קומענדיקער וועלט
velt kumendiker der in un farfolgungen mit felder
world coming the in and persecutions with fields

אייביק לעבן. לא אבער א סך ערשטע וועלן זיין לעצטע; און
un letste zain velen ershte sach a ober leben eibik
and last be will first many a however life eternal

די לעצטע ערשטע.
ershte letste di
first last the

32 And they were on
the derech making aliyah
leregel *(pilgrimage)* to
Yerushalayim, and Rebbe,
Melech HaMoshiach was
leading out, walking ahead
of them, and they were
astounded, and the ones
following were afraid.
And again Rebbe, Melech
HaMoshiach took the
Shneym Asar aside for a
yechidus and began to tell
them what was to happen
to him, 33 Saying, Hinei, we
are making aliyah leregel
to Yerushalayim, and the
Bar Enosh will be betrayed
to the Rashei Hakohanim
and the Sofrim and they
will condemn him with
onesh mavet *(death penalty)*
and will hand him over
to the Goyim. 34 And they
will mock him and spit on
him and scourge him and
will kill [him], and after
his histalkus *(passing)*,
on Yom HaShlishi, he in
his Techiyas HaMoshiach
from HaMesim will stand
up alive again.
35 And Ya'akov and
Yochanan, the banim of
Zavdai, approached Rebbe,
Melech HaMoshiach,
saying to him, Rebbe,
we wish that whatever

לב און זיי זענען געווען אויפן וועג, ארויפגייענדיק קיין
kein aroifgeiendik veg oifen geven zenen zei un
to going way on the was are they and

ירושלים ; און יהושע / ישוע איז געגאנגען פארויס
forois gegangen iz Yeshua Yehoshua un Yerushalayim
ahead go is Yeshua Yehoshua and Yerushalayim

פאר זיי ; און זיי האבן געשטוינט ; און די , וואס האבן
hoben vos di un geshtoint hoben zei un zei far
had who those and astounded were they and them before

נאכגעפאלגט, האבן זיך געפארכטן. און ער האט ווידער גענומען
genumen vider hot er un geforchten zich hoben nochgefolgt
take again did he and fearful self have followed

די צוועלף צו זיך, און האט אנגעהויבן צו רעדן צו זיי וועגן
vegen zei tsu reden tsu ongehoiben hot un zich tsu tsvelf di
about them to speak to begin did and self to twelve the

די זאכן , וואס וועלן קומען אויף אים: לג זע , גייען מיר
mir geien ze im oif kumen velen vos zachn di
we are going look him on to come will which things the

ארויף קיין ירושלים , און דער בר אנש וועט איבערגעגעבן
ibergegeben vet Enosh Bar der un Yerushalayim kein aroif
turned over will of Man Son the and Yerushalayim to up

ווערן צו די הויפט כהנים און די סופרים; און זיי וועלן אים
im velen zei un sofrim di un koyanim hoipt di tsu veren
him will they and scribes the and kohenim chief the to to be

פארמשפטן צום טויט , און אים איבערגעבן צו די גוים ;
Goyim di tsu ibergeben im un toit tsum farmishpeten
Gentiles the to give over him and death to the condemn

לד און זיי וועלן אפשפאטן פון אים, און שפייען אויף אים, און
un im oif shpaien un im fun opshpoten velen zei un
and him on spit and him of mock will they and

וועלן אים שמייסן , און טייטן; און אין דריי טעג ארום וועט ער
er vet arum teg drai in un teiten un shmaisen im velen
he will around days three in and kill and flog him will

ווידער אויפשטיין . לה און יעקב און יוחנן , זבדיס
Zavdais Yochanan un Yaakov un oifshtein vider
Zebedee's John and James and standing up again again

זין , זענען צוגעגאנגען צו אים, און האבן צו אים געזאגט: רבי ,
Rebbe gezogt im tsu hoben un im tsu tsugegangen zenen zin
Rebbe say him to did and him to went over are sons

מיר פארלאנגען, אז דו זאלסט פאר אונדז טאן, וואס מיר
mir vos ton undz far zolst du az farlangen mir
we what do us for you shall you that request we

bakosha we may ask
you, you may do for us.
36 And Rebbe, Melech
HaMoshiach said to them,
What do you wish me to
do for you? 37 And they
said to him, Grant to us
that one may sit limin *(at
the right hand)* of you and
one lismol *(at the left hand)*
in your kavod. 38 But he
said to them, You do not
have daas of what you
ask. Are you able to drink
the kos which I drink or
to undergo my mikveh?
39 And they said to him,
We are able. And he said
to them, The kos which
I drink you shall drink;
and you shall have the
mikveh in which I am
submerged. 40 But to sit
limin or lismol of me is not
mine to grant, but for the
ones for whom it has been
prepared. 41 And hearing
this, the Asarah *(Ten)*
became indignant with
Ya'akov and Yochanan.
42 And having summoned
them, Rebbe, Melech
HaMoshiach says to them,
You have daas that among
the Goyim those whom
they recognize as their
moshlim *(rulers)* domineer

וועלן דיך בעטן! לו און ער האט צו זיי געזאגט: וואס פארלאנגט
farlangt vos gezogt zei tsu hot er un beten dich velen
request what say them to did he and ask you will

איר, אז איך זאל טאן פאר אייערטוועגן ? לז און זיי האבן
hoben zei un eiertvegen far ton zol ich az ir
have they and for your sake for do shall I that you

צו אים געזאגט: גיב אונדז, אז מיר זאלן זיצן , איינער אויף
oif einer zitsen zolen mir az undz gib gezogt im tsu
on one sit should we that us give said him to

דיין רעכטער זייט, און איינער אויף דיין לינקער זייט, אין דיין
dain in zait linker dain oif einer un zait rechter dain
your in side left your on one and side right your

הערלעכקייט! לח יהושע / ישוע אבער האט צו זיי געזאגט:
gezogt zei tsu hot ober Yeshua Yehoshua herlechkeit
said them to has however Yeshua Yehoshua glory

איר ווייסט נישט וואס איר בעט! צי קענט איר דען טרינקען דעם
dem trinken den ir kent tsi bet ir vos nisht veist ir
the drink then you can ask you what not know you

בעכער, וואס איך טרינק? אדער געטובלט ווערן מיט דער
der mit veren getoivelt oder trink ich vos becher
the with to be mikveh immersed or drink I which goblet

מקווה , מיט וועלכער איך ווער געטובלט ? לט און זיי
zei un getoivelt ver ich velcher mit mikveh
they and mikveh immersed am I which with mikveh

האבן געזאגט צו אים: מיר קענען! יהושע / ישוע אבער האט
hot ober Yeshua Yehoshua kenen mir im tsu gezogt hoben
has however Yeshua Yehoshua can we him to said have

צו זיי געזאגט: דעם בעכער, וואס איך טרינק, וועט איר טרינקען;
trinken ir vet trink ich vos becher dem gezogt zei tsu
drink you will drink I which goblet the said them to

און מיט דער מקווה , מיט וועלכער איך ווער געטובלט ,
getoivelt ver ich velcher mit mikveh der mit un
mikveh immersed am I which with mikveh the with and

וועט איר געטובלט ווערן; מ נאר צו זיצן אויף מיין
main oif zitsen tsu nor veren getoivelt ir vet
my on sit to but to be mikveh immersed you will

רעכטער זייט אדער לינקער זייט איז נישט מיינס צו געבן , נאר
nor geben tsu mains nisht iz zait linker oder zait rechter
but give to mine not is side left or side right

(עס איז פאר די) פאר וועמען עס איז צוגעגרייט געווארן. מא און
un gevoren tsugegreit iz es vemen far di far iz es
and been prepared is it whom for the for is it

them and their Gedolim exercise authority over them. [43] However, it is not so among you. He who wishes to become gadol among you must be your mesharet. [44] And whoever wishes to be first among you must be eved of all. [45] For even the Bar Enosh did not come to be served but to serve and to give his NEFESH as a kofer *(ransom, pedut)* LARABBIM *(for many, for the Geulah [Redemption] of many).*

ווען די צען האבן עס געהערט, האבן זיי אנגעהויבן צו ווערן
veren tsu ongehoiben zei hoben gehert es hoben tsen di ven
to be to begin they did hear this did ten the when

אין כעס אויף יעקבן און יוחנן . מב און יהושע / ישוע
Yeshua Yehoshua un Yochanan un Yaakovn oif kaas in
Yeshua Yehoshua and John and Ya'akov on anger in

האט זיי גערופן צו זיך, און זאגט צו זיי ; איר ווייסט, אז
az veist ir zei tsu zogt un zich tsu gerufen zei hot
that know you them to says and self to call them did

די , וואס גילטן צו הערשן איבער די פעלקער, אונטעריאכבן
unteryochen felker di iber hershen tsu giltn vos di
oppress nations the over rule to counted who those

זיי ; און זייערע גדולים געוועלטיקן איבער זיי . מג ביי אייך
aich bai zei iber geveltikn gedoilem zeiere un zei
you with them over dominate great ones their and them

אבער איז עס נישט אזוי; נאר ווער עס וועט וועלן ווערן א
a veren velen vet es ver nor azoi nisht es iz ober
a become want will it who but so not it is however

גדול צווישן אייך, וועט ער זיין אייער משרת ; מד און ווער עס
es ver un meshores eier zain er vet aich tsvishen gadol
it who and servant your be he will you among gadol

וועט וועלן זיין צווישן אייך דער ערשטער, וועט ער זיין אלעמענס
alemens zain er vet ershter der aich tsvishen zain velen vet
everyone's be he will first the you among be want will

קנעכט . מה ווארום אפילו דער בר אנש איז נישט געקומען
gekumen nisht iz Enosh Bar der afile vorem knecht
come not is of Man Son the even because servant

באדינט צו ווערן, נאר צו דינען, און צו געבן זיין לעבן ווי אן
an vi leben zain geben tsu un dinen tsu nor veren tsu badint
an as life his give to and serve to but to be to served

אויסלייז פאר פילע .
file far oisleiz
many for ransom

[46] And they come to Yericho. And as Rebbe, Melech HaMoshiach was going forth from Yericho with his talmidim and a great multitude, Bar-

מו און זיי קומען קיין יריחו . און ווען ער איז
iz er ven un Yericho kein kumen zei un
is he when and Yericho to to come they and

ארויסגעגאנגען פון יריחו , מיט זיינע תלמידים און אן
an un talmidim zaine mit Yericho fun aroisgegangen
an and disciples his with Yericho from went out

אנגעזעענעם המון מענטשן, איז טימיס זון , בר-טימי , א
a Bar-Timai zun Timais iz mentshn hamon ongezeenem
a Bar-Timai son Timai's is people crowd visible

Timai, an ivver, a poor
betler *(beggar)*, was sitting
beside the road. 47 And
when he heard that it was
Yehoshua from Natzeret
coming, he began to cry
out and to shout, Ben Dovid
Yehoshua, chaneini! 48 And
many were rebuking him
that he should shekit, but
he kept crying out all the
more, Ben Dovid, chaneini!
49 Having stopped, Rebbe,
Melech HaMoshiach said,
Summon him here. And
they called the ivver,
saying to him, Chazak!
Cheer up! He is calling
you! 50 And having tossed
aside his kaftan, and
having jumped up, he
came to Rebbe, Melech
HaMoshiach. 51 And in
reply, Yehoshua said,
What do you wish that I
may do for you? And the
ivver said to Rebbe, Melech
HaMoshiach, Rabboni, that
I may see. 52 And Rebbe,
Melech HaMoshiach said
to him, Go. Your emunah
has brought you tikkun
(restored you). And ofen ort
(immediately) he regained
his sight and he began
following Rebbe, Melech
HaMoshiach baderech *(on
the road)*.

בלינדער בעטלער, געזעסן ביים וועג. מז און הערנדיק , אז
az herendik un veg baim gezesen betler blinder
that on hearing and way by the sat beggar blind man

עס איז יהושע / ישוע פון נצרת , האט ער אנגעהויבן
ongehoiben er hot Natseret fun Yeshua Yehoshua iz es
begin he did Natseret of Yeshua Yehoshua is it

צו שרייען, און זאגן : בן דוד , יהושע / ישוע , האב
hob Yeshua Yehoshua Dovid Ben zogen un shraien tsu
have Yeshua Yehoshua David Son of say and shout to

רחמנות אויף מיר! מח און א סך האבן אנגעשריגן אויף
oif ongeshrigen hoben sach a un mir oif rachmones
on rebuke did many a and me on mercy

אים, כדי ער זאל שווייגן ; ער אבער האט נאך פיל
fil noch hot ober er shvaigen zol er kedei im
much even did however he be silent shall he so that him

מער געשריגן: בן דוד , האב רחמנות אויף מיר! מט און
un mir oif rachmones hob Dovid Ben geshrigen mer
and me on mercy have David Son of shout more

יהושע / ישוע האט זיך אפגעשטעלט, און געזאגט: רופט אים.
im ruft gezogt un opgeshtelt zich hot Yeshua Yehoshua
him call said and stood still self has Yeshua Yehoshua

און זיי רופן דעם בלינדן , און זאגן צו אים: זיי געטרייסט ;
getreist zei im tsu zogen un blinden dem rufen zei un
comforted be him to say and blind man the call they and

שטיי אויף, ער רופט דיך! נ און ער האט אוועקגעווארפן זיין
zain avekgevorfen hot er un dich ruft er oif shtei
his thrown away has he and you calls he up stand

מלבוש , און זיך אויפגעשטעלט אויף די פיס, און איז געקומען צו
tsu gekumen iz un fis di oif oifgeshtelt zich un malbesh
to come is and feet the on stood up self and garment

יהושען / ישוען . נא און יהושע / ישוע האט ענטפערנדיק
entferendik hot Yeshua Yehoshua un Yeshuan Yehoshuan*
answering has Yeshua Yehoshua and Yeshua Yehoshua

צו אים געזאגט: וואס ווילסטו , אז איך זאל דיר טאן? און דער
der un ton dir zol ich az vilstu vos gezogt im tsu
the and do you shall I that you want what said him to

בלינדער האט צו אים געזאגט: רבוני , אז איך זאל זעענדיק
zeendik zol ich az Raboni gezogt im tsu hot blinder
sighted shall I that Rabboni say him to did blind man

ווערן ! נב און יהושע / ישוע האט צו אים געזאגט: גיי;
gei gezogt im tsu hot Yeshua Yehoshua un veren
go say him to did Yeshua Yehoshua and become

דיין גלויבן האט דיר געהאלפן! און תיכף איז ער זעענדיק
dain gloiben hot dir geholfen un teikef iz er zeendik
your faith has you helped and immediately is he sighted

געווארן, און האט אים נאכגעפאלגט אויפן וועג. (ישעיהו מב,
gevoren un hot im nochgefolgt oifen veg Yeshayah mb
become and did him follow the on way Yeshayah 42

ו-ז.)
u-z
6,7

יא און ווען זיי דערנענטערן זיך צו ירושלים,
un ven zei dernenteren zich tsu Yerushalayim
and when they get closer self to Yerushalayim

צו בית-פגי און בית-היני, ביים הר
tsu Beit-Pagey un Beit-Anyah baim Har
to Beit-Pagey and Beit-Anyah beside the Mount of

הזיתים, שיקט ער צוויי פון זיינע תלמידים, ב און זאגט צו זיי:
HaZeitim shikt er tsvei fun zaine talmidim un zogt tsu zei
Olives sends he two of his disciples and says to them

גייט אין דעם דארף אריין, וואס איז אנטקעגנאיבער אייך; און
geit in dem dorf arain vos iz antkegeniber aich un
go in the village into which is opposite you and

גלייך ווי איר וועט אריינקומען אהין, וועט איר געפינען א יונג
glaich vi ir vet arainkumen ahin vet ir gefinen a yung
as soon as you will come in there you will find a young

אייזעלע אנגעבונדן, אויף וועלכן קיין מענטש איז נאך קיינמאל
eizele ongebunden oif velchen kein mentsh iz noch keinmol
small donkey tied up on which no man is yet never

נישט געזעסן; בינדט עס אפ, און ברענגט עס. ג און אויב עמיצער
nisht gezesen bindt es op un brengt es un oib emitser
not sat untie it up and bring it and if someone

וועט צו אייך זאגן: פארוואס טוט איר דאס? זאלט איר זאגן: דער
vet tsu aich zogen farvos tut ir dos zolt ir zogen der
will to you say why do you this shall you say the

האר האט עס נייטיק, און שיקט עס באלד צוריק אהער. ד און זיי
Har hot es neitik un shikt es bald tsurik aher un zei
L-rd has it need and sends it soon back here and they

זענען אוועקגעגאנגען, און האבן געפונען א יונג אייזעלע
zenen avekgegangen un hoben gefunen a yung eizele
are go away and have found a young small donkey

אנגעבונדן ביי א טיר אינדרויסן ביים שייד וועג; און זיי
ongebunden bai a tir indroisen baim sheid veg un zei
tied up by a door outside at the cross road and they

11 And when they draw near to Yerushalayim at Beit-Pagey and Beit-Anyah near the Mount of Olives, Rebbe, Melech HaMoshiach sends two of his talmidim, 2 And says to them, Go into the shtetl ahead of you, and ofen ort *(immediately)* as you enter it, you will find an AYIR *(colt)* tied there, on which no one of Bnei Adam yet has ever sat; untie it and bring it here. 3 And if anyone says to you, Why are you doing this? You say, HaAdon has need of it and will send it here again. 4 And Rebbe, Melech HaMoshiach's talmidim left and found an AYIR *(colt)* tied at the shaar *(gate)* outside on the rekhov *(street)*. And they untied him. 5 And some by-standers were saying to them, What are you doing untying the AYIR?

6 And the talmidim spoke to them just as Rebbe, Melech HaMoshiach had instructed them. And the by-standers permitted them. 7 And the talmidim brought the AYIR to Rebbe, Melech HaMoshiach, and they lay upon it their garments, and he sat upon it. 8 And many spread their garments on the derech, but others spread leafy branches they had cut from the sadot *(fields)*. 9 And the vanguard and rearguard of the procession were crying out, HOSHAN NAH! *(Save now)* BARUCH HABAH B'SHEM ADONOI! 10 A bracha on the coming Malchut Dovid Avinu! Hoshan nah in the highest!

בינדן עס אפ. ה און אייניקע, וואס זענען דארטן געשטאנען, האבן
hoben geshtanen dorten zenen vos einike un op es binden
have standing there are who some and up it untie

צו זיי געזאגט: וואס טוט איר, אפבינדנדיק דאס אייזעלע ?
eizele dos opbindendik ir tut vos gezogt zei tsu
small donkey this untying you do what said them to

ו און זיי האבן צו זיי געזאגט אזוי ווי יהושע / ישוע האט
hot Yeshua Yehoshua vi azoi gezogt zei tsu hoben zei un
has Yeshua Yehoshua as so say them to did they and

באפוילן ; און זיי האבן זיי געלאזט . ז און זיי ברענגען
brengen zei un gelozt zei hoben zei un bafoilen
bring they and allowed them have they and commanded

דאס יונגע אייזעלע צו יהושען / ישוען , און לייגן ארויף
aroif leigen un Yeshuan Yehoshuan tsu eizele yunge dos*
on place and Yeshua Yehoshua to small donkey young the

דערויף זייערע מלבושים ; און ער האט זיך דערויף ארויפגעזעצט.
aroifgezetst deroif zich hot er un malbushem zeiere deroif
sit on thereon self has he and cloaks their on it

ח און א סך האבן אויסגעשפרייט זייערע מלבושים אויפן וועג ;
veg oifen malbushem zeiere oisgeshpreit hoben sach a un
road on the garments their spread out have many a and

און אנדערע האבן אויסגעשפרייט צווייגן , וואס זיי האבן
hoben zei vos tsvaign oisgeshpreit hoben andere un
have they which branches spread out have others and

אפגעשניטן אויף די פעלדער. ט און די , וואס זענען געגאנגען
gegangen zenen vos di un felder di oif opgeshnitn
walking are who those and fields the on cut off

פארויס, און די , וואס זענען נאכגעגאנגען, האבן געשריגן :
geshrigen hoben nochgegangen zenen vos di un forois
shouted have follow did who those and ahead

הושענא ! געלויבט איז דער, וואס קומט אינם נאמען פון דעם
dem fun nomen inem kumt vos der iz geloibt Hosanna
the of Name of in the comes who the is praised Hosanna

האר! (ברוך הבא בשם ה׳) 'געבענטשט
gebentsht Hashem beshem haba bruch Har
blessed Hashem in the Name of which comes blessed L-rd

איז דאס מלכות פון אונדזער פאטער דוד , וואס קומט !
kumt vos Dovid foter undzer fun Malchus dos iz
comes who David father our of kingdom of this is

הושענא במרומים ! (תהלים קיח, כו .)
chu kich Tehilim b'meromim Hosanna
26 118 Psalms in highest Hosanna

11 And Rebbe, Melech HaMoshiach entered into Yerushalayim into the Beis HaMikdash and, having looked around at everything, and, the hour now being late, he went out to Beit-Anyah with the Shneym Asar *(Twelve)*.

יא און ער איז אריינגעגאנגען קיין ירושלים אין בית
Beis in Yerushalayim kein araingegangen iz er un
Beis in Yerushalayim to entered is he and

המקדש אריין; און נאך דעם ווי ער האט זיך אויף אלעם
alem oif zich hot er vi dem noch un arain HaMikdash
all on self has he as the after and into HaMikdash

ארומגעקוקט, ווייל עס איז שוין געווען א שפעטע אוונט
ovent shpete a geven shoin iz es vail arumgekukt
evening late a was already is it because look around

שעה, איז ער ארויסגעגאנגען קיין בית-היני צוזאמען מיט די
di mit tsuzamen Beit-Anyah kein aroisgegangen er iz sho
the with together Beit-Anyah to went out he is hour

צוועלף.
tsvelf
twelve

12 And on the next day, when they came from Beit-Anyah, Rebbe, Melech HaMoshiach was hungry. 13 And having seen in the distance an etz te'enah *(fig tree)* in leaf, Rebbe, Melech HaMoshiach approached it to see whether he might find pri *(fruit)* on it. But when he came to it, he found nothing except leaves. For it was not the te'enim season. 14 And in reply, Rebbe, Melech HaMoshiach said to it, May no one ever be nourished from pri from you again! And Rebbe, Melech HaMoshiach's talmidim were listening.

יב און צומארגנס , ווען זיי זענען ארויסגעגאנגען
aroisgegangen zenen zei ven tsumorgens un
gone out are they when in the morning and

פון בית-היני , איז ער געווארן הונגעריק. יג און דערזעענדיק
derzeendik un hungerik gevoren er iz Beit-Anyah fun
seeing and hungry become he is Beit-Anyah from

פונדערווייטנס א פייגנבוים, וואס האט געהאט בלעטער, איז ער
er iz bleter gehat hot vos faignboim a fundervaitns
he is leaves had has which fig tree a from a distance

אהינגעגאנגען, אפשר וועט ער עפעס געפינען אויף אים; און
un im oif gefinen epes er vet efsher ahingegangen
and it on find something he will perhaps go there

ווען ער איז צוגעקומען צו אים, האט ער גארנישט געפונען אחוץ
achuts gefunen gornisht er hot im tsu tsugekumen iz er ven
except found nothing he has it to come over is he when

בלעטער; ווארום עס איז נישט געווען דער זמן פון פייגן. יד און
un faign fun zman der geven nisht iz es vorem bleter
and figs for season the was not is it because leaves

ער האט ענטפערנדיק געזאגט צו אים: עס זאל מער ביז
biz mer zol es im tsu gezogt entferendik hot er
until no longer shall it it to said answering has he

אויף אייביק קיינער נישט עסן פון דיר קיין פרי ! און זיינע
zaine un peire kein dir fun esen nisht keiner eibik oif
his and fruit any you from to eat not anyone eternal on

תלמידים האבן עס געהערט.
gehert es hoben talmidim
heard it have disciples

[15] Then they came
to Yerushalayim. And
having entered the Beis
HaMikdash, Rebbe, Melech
HaMoshiach began to
drive out the ones buying
and selling in the Beis
HaMikdash, and he
overturned the shulchanot
(tables) of the machalifei
hakesafim *(money changers)*
and the chairs of the
ones selling the yonim
(doves). [16] And he was not
allowing anyone to carry
things through the Beis
HaMikdash. [17] And he was
teaching torah and he
was saying to them, Has
it not been written, BEITI
BEIT TEFILLAH YIKAREI
LKHOL HAAMMIM *(My
House shall be called a House
of Prayer [for] all peoples)*,
but you have made it a
MEARAT PARITZIM *(den of
robbers).* [18] And the Rashei
Hakohanim *(the Chief
Priests)* and the Sofrim
(Scribes) heard this, and
they were seeking how
they might destroy him,
for they were afraid of
him, for all the multitude
were amazed at his torah
(teaching). [19] And when
it became late, Rebbe,
Melech HaMoshiach and

טו און זיי קומען קיין ירושלים . און ער איז
iz er un Yerushalayim kein kumen zei un
is he and Yerushalayim to to come they and

אריינגעגאנגען אין בית המקדש . און האט אנגעהויבן
ongehoiben hot un HaMikdash Beis in araingegangen
begun has and the Holy House in entered

ארויסצוטרייבן די , וואס האבן פארקויפט און געקויפט אין בית
Beis in gekoift un farkoift hoben vos di aroistsutraiben
house in buy and sell have who those to cast out

המקדש , און איבערגעקערט די טישן פון די געלט וועקסלער,
veksler gelt di fun tishn di ibergekert un HaMikdash
changers money the of tables the overturned and the Holy

און די בענק פון די פארקויפער פון טויבן . טז און ער האט
hot er un toibn fun farkoifer di fun benk di un
did he and doves of sellers the of benches the and

נישט דערלאזט, אז עמיצער זאל דורכטראגן א כלי דורך
durch keile a durchtrogen zol emitser az derlozt nisht
through vessel a carry through shall anyone that allow not

דעם בית המקדש . יז און ער האט זיי געלערנט, און האט צו
tsu hot un gelernt zei hot er un HaMikdash Beis dem
to did and teach them did he and the Holy House the

זיי געזאגט: צי שטייט דען נישט געשריבן: מיין הויז זאל
zol hoiz main geshriben nisht den shteit tsi gezogt zei
shall house my written not then stands say them

גערופן ווערן א בית תפילה פאר אלע פעלקער? (ישעיהו נו, ז.)
z nu Yeshayah felker ale far tfile beis a veren gerufen
7 56 Yeshayah nations all for prayer house a to be called

איר אבער האט עס געמאכט פאר א רויבער הייל! (ירמיהו
Yirmeyah heil roiber a far gemacht es hot ober ir
Yirmeyah den robbers a for made it have however you

ז, יא.) יח און די הויפט כהנים און די סופרים האבן עס
es hoben sofrim di un koyanim hoipt di un yo z
this have scribes the and kohenim chief the and 11 7

געהערט. און זיי האבן געזוכט וויאזוי אים אומצוברענגען; ווארום
vorem umtsubrengen im viazoi gezucht hoben zei un gehert
because to destroy him how seek did they and heard

זיי האבן מורא געהאט פאר אים, ווייל דער גאנצער המון
hamon gantser der vail im far gehat moire hoben zei
crowd whole the because him before have fear did they

מענטשן האט געשטוינט איבער זיין לערנונג .
lernung zain iber geshtoint hot mentshn
teaching his over astounded were people

his talmidim went out of the city.

20 And in the boker *(morning)*, early, as they passed by, they saw the etz teenah *(fig tree)* having been withered from [the] roots. 21 And, having remembered, Shim'on Kefa says to him, Rebbe, look, the etz teenah *(fig tree)* which you cursed has been withered. 22 And in reply Rebbe, Melech HaMoshiach says to them, Have emunah in Hashem. 23 Omein, I say to you, whoever says to this mountain, be lifted up and be thrown into the sea, and does not waver in his lev *(heart)* but has emunah that what he says happens, so it will be for him. 24 For this reason, I say to you, everything for which you daven *(pray)*, everything you request in tefillos *(prayers)*, have emunah *(faith)* that you have received it, and so it will be for you. 25 And when you stand davening, grant selicha *(forgiveness)* if something you hold against someone, in order that your

יט און ווען עס איז געווארן אוונט , איז ער ארויסגעגאנגען
aroisgegangen er iz ovent gevoren iz es ven un
went out he is evening become is it when and

אויסער דער שטאט. כ און ווען זיי זענען פארבייגעגאנגען
farbaigegangen zenen zei ven un shtot der oiser
pass by did they when and city the outside

אינדערפרי , האבן זיי געזען דעם פייגנבוים פארטריקנט ביז
biz fartriknt faignboim dem gezen zei hoben inderfri
until wither fig tree the seen they have in the morning

צו די ווארצלען. כא און פעטרוס האט זיך דערמאנט און
un dermont zich hot Petros un vortselen di tsu
and remembered self has Peter and roots the to

זאגט צו אים: רבי , זע , דער פייגנבוים, וועלכן דו האסט
host du velchen faignboim der ze Rebbe im tsu zogt
you have you which fig tree the look Rebbe him to says

פארפלוכט, איז פארדארט געווארן ! כב און יהושע / ישוע האט
hot Yeshua Yehoshua un gevoren fardart iz farflucht
has Yeshua Yehoshua and become withered is cursed

ענטפערנדיק צו זיי געזאגט: האט אמונה אין ה׳ ! כג באמת
be'emes Hashem in emune hot gezogt zei tsu entferendik
in truth Hashem in faith have said them to answering

זאג איך אייך: ווער עס וועט זאגן צום דאזיקן בארג : הויב
hoib barg dozikn tsum zogen vet es ver aich ich zog
begin mountain this to the say will it who you I tell

דיך אויף און ווארף דיך אין ים אריין! און וועט נישט זיין
zain nisht vet un arain yam in dich varf un oif dich
be not will and into sea in you throw and on you

מסופק אין זיין הארצן, נאר וועט גלויבן , אז וואס ער זאגט וועט
vet zogt er vos az gloiben vet nor hartsn zain in mesupek
will says he what that believe will but heart his in doubtful

געשען , וועט עס (אזוי) זיין פאר אים. כד דערפאר זאג איך
ich zog derfar im far zain azoi es vet geshen
I say therefore him for be thus it will happened

אייך: אלץ, אויף וואס איר וועט תפילה טאן און בעטן, גלויבט ,
gloibt beten un ton tfile vet ir vos oif alts aich
believe ask and do prayer will you which on all you

אז איר האט עס באקומען, און עס וועט (אזוי) זיין צו אייך.
aich tsu zain azoi vet es un bakumen es hot ir az
you to be thus will it and received it have you that

כה און ווען איר האט זיך אוועקגעשטעלט און זענט מתפלל , זאלט
zolt mispalel zent un avekgeshtelt zich hot ir ven un
shall praying are and standing self has you when and

Avinu sh'ba'Shomayim may grant you selicha for your peyshaim *(transgressions)*. [26 But if you do not give mechila *(forgiveness)*, neither will your chattaim receive selicha *(forgiveness)* from your Av sh'ba'Shomayim.]

איר מוחל זיין, אויב איר האט עפעס קעגן וועמען ;
vemen kegen epes hot ir oib zain moichel ir
for whom against something have you if be forgive you

כדי אויך אייער פאטער אין הימל זאל אייך מוחל זיין
zain moichel aich zol himel in Foter eier oich kedei
his forgive you shall heaven in Father your also so that

אייערע עבירות . כו אויב אבער איר וועט נישט מוחל
moichel nisht vet ir ober oib aveires eiere
forgive not will you however if transgressions your

זיין, וועט אייער פאטער אין הימל אייך אויך נישט פארגעבן אייערע
eiere fargeben nisht oich aich himel in foter eier vet zain
your forgiven not also you heaven in Father your will his

עבירות .
aveires
transgressions

27 And again they come into Yerushalayim. And in the Beis Hamikdash, [when] Rebbe, Melech HaMoshiach was walking about, the Rashei Hakohanim *(the Chief Priests)* and the Sofrim *(Scribes)* and the Zekenim come to him. 28 And they were saying to him, By what kind of samchut do you do these things? Or who gave to you this samchut that you may do these things? 29 But Rebbe, Melech HaMoshiach said to them, I will ask you one dvar, and you answer me and I will tell you by what kind of samchut I do these things: 30 The tevilah [of teshuva] of Yochanan

כז און זיי קומען ווידער קיין ירושלים . און בשעת ער
er beshas un Yerushalayim kein vider kumen zei un
he while and Yerushalayim to again to come they and

איז ארומגעגאנגען אין בית המקדש , קומען צו אים די
di im tsu kumen HaMikdash Beis in arumgegangen iz
the him to to come the Holy House in walking about is

הויפט כהנים , און די סופרים, און די זקנים ; כח און זאגן
zogen un zkeinem di un sofrim di un koyanim hoipt
say and elders the and scribes the and kohenim chief

צו אים: מיט וואס פאר א רשות טוסטו די דאזיקע
dozike di tustu reshus a far vos mit im tsu
these the do you do authority a for what with him to

זאכן ? אדער ווער האט דיר געגעבן דעם דאזיקן רשות , כדי
kedei reshus dozikn dem gegeben dir hot ver oder zachn
so that authority this the given you has who or things

דו זאלסט טאן די דאזיקע זאכן ? כט און יהושע / ישוע
Yeshua Yehoshua un zachn dozike di ton zolst du
Yeshua Yehoshua and things these the do you shall you

האט צו זיי געזאגט: איך וועל אייך פרעגן איין קשיא , און
un kashie ein fregen aich vel ich gezogt zei tsu hot
and question one ask you will I said them to has

ענטפערט מיר, און איך וועל אייך זאגן , מיט וועלכן רשות
reshus velchen mit zogen aich vel ich un mir entfert
authority which with say you will I and Me answer

איך טו די דאזיקע זאכן . ל צי איז די מקווה פון יוחנן
Yochanan fun mikveh di iz tsi zachn dozike di tu ich
John of mikveh the is things these the do I

— was it from Shomayim or from Bnei Adam? Answer me! 31 And they were discussing among themselves, saying, If we say, from Shomayim, he will say, Why then did you not believe him? 32 But [if we say] from Bnei Adam, they were afraid of the multitude, for everyone was considering Yochanan beemes *(in truth)* a navi. 33 And in reply to Rebbe, Melech HaMoshiach, they say, We do not have daas. And Rebbe, Melech HaMoshiach says to them, Neither will I tell you by what kind of samchut I do these things.

12 And Rebbe, Melech HaMoshiach began to speak to them in meshalim *(parables)*. A man, a Baal Bayit, planted a kerem *(vineyard)*, and he put around [it] a fence and dug a pit for the yekev *(winepress)* and built a migdal *(tower)*, and he leased it to koremim *(vine*

געווען מן השמים , אדער פון מענטשן? ענטפערט מיר!
mir entfert mentshn fun oder hashomaim man geven
Me answer people from or heaven from was

לא און זיי האבן עס איבערגעלייגט צווישן זיך , אזוי צו זאגן :
zogen tsu azoi zich tsvishen ibergeleigt es hoben zei un
say to so self among reasoned it have they and

וועלן מיר זאגן : מן השמים , וועט ער זאגן : טא פארוואס
farvos to zogen er vet hashomaim man zogen mir velen
why then say he will heaven from say we will

האט איר אים נישט געגלויבט? לב וועלן מיר אבער זאגן : פון
fun zogen ober mir velen gegloibt nisht im ir hot
from say however we will believed not him you has

מענטשן?—האבן זיי מורא געהאט פארן המון ; ווארום אלע
ale vorem hamon farn gehat moire zei hoben mentshn
all because crowd before had fear they have man

האבן געהאלטן, אז יוחנן איז ווירקלעך געווען א נביא . לג און
un novi a geven virklech iz Yochanan az gehalten hoben
and prophet a was real is John that held have

ענטפערנדיק זאגן זיי צו יהושען / ישוען : מיר ווייסן נישט!
nisht veisen mir Yeshuan Yehoshuan tsu zei zogen entferendik*
not know we Yeshua Yehoshua to they say answering

און יהושע / ישוע זאגט צו זיי ; זאג איך אייך אויך נישט,
nisht oich aich ich zog zei tsu zogt Yeshua Yehoshua un
not also you I tell them to says Yeshua Yehoshua and

מיט וואס פאר א רשות איך טו די דאזיקע זאכן !
zachn dozike di tu ich reshus a far vos mit
things these the do I authority a for what with

יב און ער האט אנגעהויבן צו רעדן צו זיי אין משלים . א
a mesholem in zei tsu reden tsu ongehoiben hot er un
a parables in them to speak to begun has he and

מענטש האט געפלאנצט א ווייגארטן, און אים ארומגערינגלט
arumgeringlt im un vaingorten a geflantst hot mentsh
encircled it and vineyard a planted has man

מיט א פלויט, און האט געגראבן א קעלטער , און געבויט א
a geboit un kelter a gegroben hot un ploit a mit
a built and winepress a dug has and fence a with

טורעם, און האט אים פארדונגען צו גערטנער , און איז
iz un gertner tsu fardungen im hot un turem
is and wine gardeners to lease it has and tower

אוועקגעפארן. ב און צו דער רעכטער צייט האט ער געשיקט א
a geshikt er hot tsait rechter der tsu un avekgeforen
a sent he has time right the to and went away

keepers) and then the man went on a journey. [2] And the Baal Bayit sent an eved to the tenants, the koremim, in the season [of katzir *(harvest)*] in order that from the koremim he might receive from the perot *(fruit)* of the kerem *(vineyard)*. [3] But they seized the eved and they beat him and sent him away empty. [4] And again the Baal Bayit sent to the tenants, the koremim, another eved; and that one they struck on the rosh and insulted. [5] And the Baal Bayit sent another; and that one they killed, and many others, some beating, and others killing. [6] Still he had one BEN AHUV. Lemaskana *(finally)*, the Baal Bayit sent him to them saying, They will respect BENI. [7] But those koremim said to themselves, This one is the Yoresh *(Heir)* the Bechor. Come, let us kill him, and the nachalah, the bechorah, will be ours. [8] And having seized [him], they killed him and threw him out of the kerem. [9] What then will the Baal Bayit of the

קנעכט צו די גערטנער , אז ער זאל באקומען פון די
di fun bakumen zol er az gertner di tsu knecht
the of received shall he that wine gardeners the to servant

גערטנער פון דער פרוכט פונם וויינגארטן. ג און זיי
zei un vaingorten funem frucht der fun gertner
they and vineyard from the fruit the of wine gardeners

האבן אים גענומען, און האבן אים געשלאגן, און אוועקגעשיקט
avekgeshikt un geshlogen im hoben un genumen im hoben
sent away and beat up him have and taken him have

מיט גארנישט. ד און ער האט ווידער צו זיי געשיקט אן אנדערן
andern an geshikt zei tsu vider hot er un gornisht mit
other an sent them to again has he and nothing with

קנעכט ; און יענעם האבן זיי צעשלאגן דעם קאפ, און
un kop dem tseshlogen zei hoben yenem un knecht
and head the beat up they have that one and servant

אנגעטאן חרפות. ה נאך אן אנדערן האט ער געשיקט; און יענעם
yenem un geshikt er hot andern an noch charpus ongeton
that one and sent he has other an after shame dressed

האבן זיי געטייט; און א סך אנדערע; א טייל פון זיי האבן
hoben zei fun teil a andere sach a un geteit zei hoben
have them of part a others many a and killed they have

זיי געשלאגן, און א טייל—געהרגעט. ו נאך איינעם האט ער
er hot einem noch geharget teil a un geshlogen zei
he did one still killed part a and beat up they

געהאט, א געליבטן זון ; אים האט ער געשיקט צו לעצט צו זיי ,
zei tsu letst tsu geshikt er hot im zun gelibtn a gehat
them to last to sent he has him son beloved a have

אזוי צו זאגן : זיי וועלן זיך שעמען פאר מיין זון ! ז יענע
yene zun main far shemen zich velen zei zogen tsu azoi
those son my before be ashamed self will they say to so

גערטנער אבער האבן צווישן זיך געזאגט: דאס
dos gezogt zich tsvishen hoben ober gertner
this said themselves among have however wine gardeners

איז דער יורש ; קומט , לאמיר אים טייטן, און די ירושה
yerushe di un teiten im lomir kumt yoiresh der iz
inheritance the and kill him let us comes heir the is

וועט זיין אונדזער! ח און זיי האבן גענומען, און אים געטייט, און
un geteit im un genumen hoben zei un undzer zain vet
and killed him and taken have they and ours be will

האבן אים ארויסגעווארפן פון וויינגארטן. ט נו , וואס וועט דער
der vet vos nu vaingorten fun aroisgevorfen im hoben
the will what well vineyard of thrown out him have

kerem do? He will come and destroy the koremim and will give the kerem to others. [10] Have you not read the Kitvei Hakodesh? EVEN MAASU HABONIM HAYTAH LEROSH PINAH *(The stone which the ones building rejected, this one has come to be for [the] chief cornerstone).* [11] MEIET HASHEM HAYTAH ZOT, HI NIFLAT BEINEINU *(From Adonoi this came to be and it is wonderful in our eyes).*

האר פון דעם ווייngaרטן טאן? ער וועט קומען און אומברענגען די
di umbrengen un kumen vet er ton vaingorten dem fun Har
the destroy and to come will he do vineyard the of L-rd

גערטנער , און דעם ווייngaרטן וועט ער געבן צו אנדערע. י' צי
tsi andere tsu geben er vet vaingorten dem un gertner
others to give he will vineyard the and wine gardeners

האט איר דען נישט געלייענט דעם דאזיקן פסוק:
pasuk dozikn dem geleient nisht den ir hot
verse this the read not then you have

דער שטיין, וועלכן די בוימייסטערס האבן פארווארפן,
farvorfen hoben boimaisters di velchen shtein der
rejected have builders the which stone the

דער איז געווארן צום הויפט פונם ווינקל ;
vinkel funem hoipt tsum gevoren iz der
corner from the chief to the become is this one

יא פונם האר (ה') איז דאס געשען ,
geshen dos iz Hashem Har funem
happened this is Hashem L-rd from the

און עס איז א וואונדער אין אונדזערע אויגן? (תהלים קיח, כב,
chb kich Tehilim oigen undzere in vunder a iz es un
22 118 Psalms eyes our in wonder a is it and

כג.)
chg
23

[12] And they were seeking to seize him, and they were afraid of the multitude, for they knew that against them he told the mashal. And leaving him, they went away.

יב און זיי האבן געזוכט אים צו כאפן ; און האבן מורא געהאט
gehat moire hoben un chapen tsu im gezucht hoben zei un
had fear have and arrest to him sought have they and

פאר דעם המון מענטשן; ווארום מען האט געוואוסט, אז
az gevust hot men vorem mentshn hamon dem far
that known was it because people crowd the before

ער האט געזאגט דאס משל אויף זיי ; און זיי האבן אים
im hoben zei un zei oif moshal dos gezogt hot er
him have they and them on parable the said has he

פארלאזט, און זענען אוועקגעגאנגען.
avekgegangen zenen un farlozt
went away are and left

[13] And they send to him some of the Perushim *(Pharisees)* and the

יג און זיי שיקן צו אים אייניקע פון די פרושים און פון
fun un Perushim di fun einike im tsu shiken zei un
of and Pharisees the of some him to send they and

הורדוס לייט , כדי זיי זאלן אים פאנגען מיט א ווארט.
vort a mit fangen im zolen zei kedei lait Hordos
word a with trap him should they so that people Herod's

Herodians in order that they might catch him in a dvar. 14 And having come, they say to him: Rabbi, we have daas that you are an ish Emes and you do not show deference toward anyone. Ki ein masso panim *(For there is no partiality)* with you but rather on the Derech Hashem you give Divrei Torah in Emes. Is it mutar to give a poll tax to Caesar or not? Should we give or should we not give? 15 But Rebbe, Melech HaMoshiach, having seen their tzeviut *(hypocrisy)*, said to them, Why are you testing me? Bring me a denarius that I may look [at it]. 16 And they brought [one]. And Rebbe, Melech HaMoshiach says to them, Whose demut is this and whose inscription? And they said to him, Caesar's. 17 And he said to them, The things of Caesar, give to Caesar, and the things of Hashem [give] to Hashem. And they were amazed at Rebbe, Melech HaMoshiach.

יד און ווען זיי זענען געקומען, זאגן זיי צו אים: רבי , מיר
mir Rebbe im tsu zei zogen gekumen zenen zei ven un
we Rebbe him to they say come are they when and

ווייסן, אז דו ביסט ווארהאפטיק, און פרעגסט נישט אויף
oif nisht fregst un vorhaftik bist du az veisen
on not show deference and truthful are you that know

קיינעם ; ווארום דו קוקסט נישט אויפן פנים פון מענטשן, נאר
nor mentshn fun ponem oifen nisht kukst du vorem keinem
but people of face on the not look you because anyone

אויף אן אמת לערנסטו דעם וועג פון ה׳ . צי מעג מען
men meg tsi Hashem fun veg dem lernstu emes an oif
one permitted Hashem of derech the teach truth an on

געבן מס צום קיסר , אדער נישט? זאלן מיר געבן אדער
oder geben mir zolen nisht oder Caesar tsum mas geben
or give we should not or emperor to the tax give

נישט געבן ? טו ער האט אבער געוואוסט פון זייער צביעות , און
un tsvies zeier fun gevust ober hot er geben nisht
and hypocrisy their of known however has he give not

האט צו זיי געזאגט: וואס פרואווט איר מיך אויס? ברענגט
brengt ois mich ir pruvt vos gezogt zei tsu hot
bring out Me you putting to test why said them to has

מיר א דינר , כדי איך זאל אים באקוקן. טז און זיי האבן
hoben zei un bakuken im zol ich kedei dinar a mir
have they and see it shall I so that denarius a Me

געברענגט. און ער זאגט צו זיי : וועמעס איז דאס דאזיקע בילד
bild dozike dos iz vemes zei tsu zogt er un gebrengt
image very this is whose them to says he and brought

און די אויפשריפט? און זיי האבן צו אים געזאגט: דעם קיסרס !
Caesars dem gezogt im tsu hoben zei un oifshrift di un
Caesar's the said him to have they and title the and

יז און יהושע / ישוע האט צו זיי געזאגט: גיט זשע אפ דעם
dem op zhe git gezogt zei tsu hot Yeshua Yehoshua un
the up then give said them to has Yeshua Yehoshua and

קיסר דאס, וואס איז דעם קיסרס , און צו ה׳ דאס, וואס
vos dos Hashem tsu un Caesars dem iz vos dos Caesar
what the Hashem to and Caesar's the is which the Caesar

איז ה׳ס ! און זיי האבן זיך געוואונדערט אויף אים.
im oif gevundert zich hoben zei un Hashems iz
him on astonished self have they and Hashem's is

18 And [the] Tzedukim
come to Rebbe, Melech
HaMoshiach, the ones
who say that there is
not to be a Techiyas
HaMesim, and they were
questioning him, saying,
19 Rabbi, Moshe *(Rabbeinu)*
wrote to us that if an
ACH of someone should
die and leave behind an
isha UVEN EIN LO *(and*
there is no son to him)
YEVAMAH YAVO ALEIHA
ULEKAKHAH LO LISHA
VHAYAH HABECHOR
ASHER TELED YAKUM AL
SHEM ACHIV HAMET *(the*
brother of her husband must
come to her and he must
take her to him as wife and
the Bechor she bears shall
raise up the name of the dead
brother). 20 Now there were
shiva achim. And the first
took a wife and, dying, did
not leave a descendant.
21 And the second took her
and he died, not having
left behind a descendant.
And the third likewise.
22 And the seven did not
leave a descendant. 23 In
the Techiyas HaMesim,
when they are made to
stand up alive, of which
of them will she be [the]

יח און עס קומען צו אים צדוקים , וועלכע זאגן , אז עס
es az zogen velche Tsedukim im tsu kumen es un
it that say which Sadducees him to to come it and

איז נישטא קיין תחית המתים ; און האבן
hoben un hameysim techiyas kein nishto iz
have and the dead ones resurrection of any there is not is

אים געפרעגט, אזוי צו זאגן : יט רבי , משה האט אונדז געשריבן ,
geshriben undz hot Moshe Rebbe zogen tsu azoi gefregt im
written us has Moses Rebbe say to so asked him

אז אויב עמיצנס ברודער וועט שטארבן, און איבערלאזן א
a iberlozen un shtarben vet bruder emitsns oib az
a leave and die will brother anyone's if that

ווייב, און נישט איבערלאזן קיין קינד , אזוי זאל זיין ברודער
bruder zain zol azoi kind kein iberlozen nisht un vaib
brother his shall so child any leave not and wife

נעמען די פרוי , און אויפשטעלן זאמען צו זיין ברודער.
bruder zain tsu zomen oifshtelen un froi di nemen
brother his to seeds raise up and woman the take

(דברים כה, ה.) כ עס זענען געווען זיבן ברידער . און
un brider ziben geven zenen es h chh Devarim
and brothers seven was are it 5 25 Deuteronomy

דער ערשטער האט גענומען א ווייב, און איז געשטארבן און האט
hot un geshtorben iz un vaib a genumen hot ershter der
has and died is and wife a taken has first the

נישט איבערגעלאזט קיין זאמען; כא און דער צווייטער האט זי
zi hot tsveiter der un zomen kein ibergelozt nisht
her has second the and seeds any left not

גענומען , און איז געשטארבן, נישט איבערלאזנדיק קיין זאמען;
zomen kein iberlozendik nisht geshtorben iz un genumen
seeds any leaving not died is and taken

און דער דריטער אויך אזוי; כב און די זיבן האבן נישט
nisht hoben ziben di un azoi oich driter der un
not have seven the and thus also third the and

איבערגעלאזט קיין זאמען. צו לעצט נאך אלע איז אויך די פרוי
froi di oich iz ale noch letst tsu zomen kein ibergelozt
woman the also is all after last to seeds any left

געשטארבן. כג אין דער תחית המתים , ווען זיי
zei ven hameysim techiyas der in geshtorben
they when the dead ones resurrection of the in died

וועלן אויפשטיין , וועמעס ווייב פון זיי וועט זי זיין ?
zain zi vet zei fun vaib vemes oifshtein velen
be she will them of wife whose standing up again will

isha? For seven had her as
wife.
24 Rebbe, Melech
HaMoshiach, said to
them, Is not this the
reason you are in error,
having daas neither of
the Kitvei Hakodesh nor
of the gevurat Hashem?
25 But concerning the
Mesim that are made to
stand up alive, they do not
marry nor are they given
in nisuim, but are like the
malachim in Shomayim.
26 But concerning the
Mesim, that they are
made to stand up alive,
have you not read in the
sefer Moshe at the bush,
how Hashem spoke to
him, saying, ANOCHI
ELOHEI AVRAHAM
ELOHEI YITZCHAK
VELOHEI Ya'akov, (Ex
3:6). 27 Hashem is not the
G-d of the Mesim *(Dead
ones)* but of the Chayyim
(Living ones). You are
greatly mistaken.
28 And one of the
Sofrim approached and
heard them debating,
and seeing that Rebbe,
Melech HaMoshiach
answered them well,
asked him, Which mitzvah

ווארום אלע זיבן האבן זי דאך געהאט פאר א ווייב. כד האט
vorem ale ziben hoben zi doch gehat far a vaib hot
because all seven have her after all had for a wife did

יהושע / ישוע צו זיי געזאגט: צי בלאנדזשעט איר
Yehoshua Yeshua tsu zei gezogt tsi blandzhet ir
Yehoshua Yeshua to them say wandering around you

דען נישט דערפאר , ווייל איר קענט נישט די כתבי
den nisht derfar vail ir kent nisht di Kitvei
then not therefore because you know not the scriptures

(הקודש), און אויך נישט די קראפט פון ה׳ ? כה ווארום
Hakoidesh un oich nisht di kraft fun Hashem vorem
the Holy and also not the power of Hashem because

ווען זיי וועלן אויפשטיין פון די טויטע, וועלן זיי נישט
ven zei velen oifshtein fun di toite velen zei nisht
when they will standing up again of the dead will they not

חתונה האבן, נישט מען וועט זיי חתונה מאכן ; נאר זיי
chasene hoben nisht men vet zei chasene machen nor zei
have wedding not they will them wedding make but they

זענען ווי די מלאכים אין הימל . כו און וואס שייך די
zenen vi di malochim in himel un vos shaich di
are as the angels in heaven and who concerning the

טויטע, אז זיי וועלן אויפשטיין , צי האט איר דען נישט
toite az zei velen oifshtein tsi hot ir den nisht
dead that they will standing up again you have then not

געלייענט אין דעם ספר (תורת) משה , ביים סנה , ווי ה׳
geleient in dem seifer torat Moshe baim sne vi Hashem
read in the book of law of Moses by the bush as Hashem

האט צו אים גערעדט, אזוי צו זאגן : איך בין דער ג-ט פון אברהם ,
hot tsu im geredt azoi tsu zogen ich bin der G-t fun Avraham
has to him spoken so to say I am the G-d of Abraham

און דער ג-ט פון יצחק , און דער ג-ט פון יעקב ? (שמות ג, ז.)
un der G-t fun Yitschak un der G-t fun Yaakov Shemot g z
and the G-d of Isaac and the G-d of Jacob Exodus 3 7

כז ער איז נישט דער ג-ט פון די טויטע, נאר פון די לעבעדיקע :
er iz nisht der G-t fun di toite nor fun di lebedike
he is not the G-d of the dead but of the living ones

איר בלאנדזשעט זייער פיל . כח און עס איז צוגעקומען
ir blandzhet zeier fil un es iz tsugekumen
you wandering around very much and it is come over

איינער פון די סופרים, האבנדיק זיך צוגעהערט צו זייער וויכוח ,
einer fun di sofrim hobendik zich tsugehert tsu zeier vikuech
one of the scribes having self listened to their debate

is rishonah of all the mitzvot? 29 Rebbe, Melech HaMoshiach answered, SHEMA YISROEL ADONOI ELOHEINU ADONOI ECHAD is harishonah. 30 V'AHAVTA ES ADONOI ELOHEICHA B'CHOL LEVAVCHA UVECHOL NAFSHECHA UVECHOL MODECHA. 31 And the shneyah is this, VAHAVTA LREACHA KAMOCHA. There is not another mitzvah greater than these. 32 And the Baal Torah said to him, Well spoken, Rabbi, beemes you have said that Hashem is ECHAD *(one)*, and EIN OD and there is no other except him. 33 and to have ahavah for him B'CHOL LEVAVCHA *(with all your heart)* and with all your binah UVECHOL MODECHA *(with all your strength)* and L'REACHA KAMOCHA *(your neighbor as yourself)* is greater [than] all of the burnt offerings and sacrifices. 34 And Rebbe, Melech HaMoshiach, when he saw that this torah teacher answered with chochmah *(wisdom)*, said to him, You are not far from the Malchut Hashem. And no one was daring to

וויל ער האט געוואוסט, אז ער האט זיי וואויל געענטפערט,
geentfert voil zei hot er az gevust hot er vail
answered well them has he that known has he because

האט ער אים געפרעגט! וועלכעס איז דאס ערשטע געבאט
gebot ershte dos iz velches gefregt im er hot
commandment first the is what asked him he has

פון אלע? כט יהושע / ישוע האט געענטפערט: דאס ערשטע איז:
iz ershte dos geentfert hot Yeshua Yehoshua ale fun
is first the answered has Yeshua Yehoshua all of

שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד ; ל און דו זאלסט
zolst du un echad Hashem Elokeinu Hashem Yisroel shema
you shall you and echad Hashem our G-d Hashem Israel Hear

ליב האבן דעם האר דיין ג-ט מיט דיין גאנץ הארץ, און
un harts gants dain mit G-t dain Har dem hoben lib
and heart whole your with G-d your L-rd the have love

מיט דיין גאנץ נפש , און מיט דיין גאנצן פארשטאנד ,
farshtand gantsn dain mit un nefesh gants dain mit
understanding whole your with and soul whole your with

און מיט דיין גאנצער קראפט. (דברים ו, ד-ה.) לא דאס
dos d-h u Devarim kraft gantser dain mit un
the 4-5 6 Deuteronomy power whole your with and

צווייטע (געבאט) איז: דו זאלסט ליב האבן דיין חבר
chaver dain hoben lib zolst du iz gebot tsveite
neighbor your have love you shall you is command second

ווי דיך אליין . (ויקרא יט, יח.) קיין אנדער געבאט גרעסער
greser gebot ander kein ich it Vayikra alein dich vi
greater command another any 18 19 Leviticus alone you as

ווי די דאזיקע איז נישט פאראן. לב און דער סופר האט צו
tsu hot sofer der un faran nisht iz dozike di vi
to has scribe the and there not is these the than

אים געזאגט: וואויל, רבי ! דו האסט ווארהאפטיק געזאגט,
gezogt vorhaftik host du Rebbe voil gezogt im
spoken truthfully you have you Rebbe good said him

אז ה' איז איינער; און עס איז נישט פאראן קיין אנדערער
anderer kein faran nisht iz es un einer iz Hashem az
another any there not is it and one is Hashem that

אחוץ אים; לג און אים ליב צו האבן מיטן גאנצן הארצן, און
un hartsn gantsn miten hoben tsu lib im un im achuts
and heart whole with the have to love him and him except

מיטן גאנצן פארשטאנד , און מיט דער גאנצער קראפט,
kraft gantser der mit un farshtand gantsn miten
power whole the with and understanding whole with the

put a she'elah *(question)* in front of Rebbe, Melech HaMoshiach again.

און ליב צו האבן דעם חבר ווי זיך אליין, איז א סך מער
mer sach a iz alein zich vi chaver dem hoben tsu lib un
more many a is alone self as neighbor the have to love and

ווי אלע עולות און זבחים. [לד] און יהושע / ישוע
Yeshua Yehoshua un zevachim un oilot ale vi
Yeshua Yehoshua and sacrifices and burnt offerings all as

האט געזען, אז ער האט שכלדיק געענטפערט, האט ער צו אים
im tsu er hot geentfert shchldik hot er az gezen hot
him to he did answered has he that see did

געזאגט: דו ביסט נישט ווייט פון דעם קעניגרייך פון ה׳ !
Hashem fun kenigraich dem fun vait nisht bist du gezogt
Hashem of kingdom the from distant not are you say

און קיינער האט מער נישט זיך אונטערגעשטעלט אים צו שטעלן
shtelen tsu im untergeshtelt zich nisht mer hot keiner un
pose to him dare to self not more has no one and

קשיות .
kashies
questions

[35] While Rebbe, Melech HaMoshiach was saying shiurim *(Torah talks)* in the Beis Hamikdash, he was saying: How is it that the Sofrim say that Moshiach is [merely] ben Dovid? [36] Dovid himself said by the Ruach Hakodesh, NEUM HASHEM LADONI: SHEV LIMINI, AD ASHIT OYVECHA HADOM LRAGLECHA. [37] Dovid himself calls Moshiach Adon; how then is Moshiach [merely] ben Dovid? And the large multitude found it a huge oneg *(pleasure)* to listen to him.

[לה] און יהושע / ישוע האט ענטפערנדיק געזאגט, בשעת ער
er beshas gezogt entferendik hot Yeshua Yehoshua un
he while said answering has Yeshua Yehoshua and

האט געלערנט אינם בית המקדש : וויאזוי זאגן די סופרים,
sofrim di zogen viazoi HaMikdash Beis inem gelernt hot
scribes the say how the Holy House in the taught has

אז דער משיח איז דודס זון ? [לו] דוד (המלך) אליין
alein hameilech Dovid zun Dovids iz Moshiach der az
alone the king David son Dovid's is Moshiach the that

האט דאך געזאגט דורך דעם רוח הקודש :
HaKoidesh Ruach dem durch gezogt doch hot
the Holy Spirit the through said after all has

דער הער האט געזאגט צו מיין הער:
Har main tsu gezogt hot Har der
L-rd my to said has L-rd the

זעץ דיך אויף מיין רעכטער זייט,
zait rechter main oif dich zets
side right my on you sit

ביז איך וועל אנידערלייגן דיינע פיינט ווי א פוסבענקעלע
fusbenkele a vi faint daine aniderleigen vel ich biz
footstool a as enemies your lay down will I until

פאר דיינע פיס! (תהלים קי , א.)
a ki Tehilim fis daine far
1 110 Psalms feet your for

לז דוד אליין רופט אים האר, און פונוואנען איז ער זיין זון ?
zun zain er iz funvanen un Har im ruft alein Dovid
son his he is from where and L-rd him calls himself David

און דער גרויסער עולם מענטשן האט זיך גערן צוגעהערט צו
tsu tsugehert geren zich hot mentshn oilem groiser der un
to to listen eagerly self did people crowd great the and

אים.
im
him

לח און אין זיין לערנונג האט ער געזאגט: היט זיך פאר
far zich hit gezogt er hot lernung zain in un
before self beware said he has teaching his in and

די סופרים, וואס האבן ליב ארומצוגיין אין טליתים ,
taleisim in arumtsugein lib hoben vos sofrim di
prayer shawls in to go aroune love have who scribes the

און אז מען זאל זיי אפגעבן שלום אויף די מערקפלעצער,
merkpletser di oif sholem opgeben zei zol men az un
marketplaces the on peace give they shall they that and

לט און די הויפט זיץ-ערטער אין די שולן , און ערטער
erter un shuln di in zits-erter hoipt di un
places and synagogues the in first seats prominent the and

אויבנאן אויף די סעודות; מ זיי וואס שלינגען איין די הייזער
haizer di ein shlingen vos zei sudus di oif oibnon
houses the one swallow who they feasts the on at the head

פון אלמנות, און דאווענען כלומרשט לאנג: זיי וועלן באקומען
bakumen velen zei lang kloymersht davenen un almones fun
received will they long pretentiously pray and widows of

א גרעסער משפט .
mishpot greser a
judgment greater a

38 And in his torah, Rebbe, Melech HaMoshiach was saying, Beware of the Sofrim *(Scribes, Torah teachers, rabbonim)*, the ones enamored of strutting about in extremely long kaftans and with equally lengthy Birkat Shalom greetings in the marketplaces, 39 And places of honor in the shuls and places of honor at the seudot *(banquet dinners)*. 40 Beware particularly of the ones devouring the batim *(houses)* of the almanot *(widows)* and making a grand show of davening long tefillos. Mishpat *(Judgment)* will fall more heavily on these.

מא און ער האט זיך אנידערגעזעצט אנטקעגנאיבער דעם אוצר
oitser dem antkegeniber anidergezetst zich hot er un
treasure the opposite sat down self did he and

קאסטן, און זיך צוגעקוקט ווי דער המון מענטשןווארפט אריין
arain varft mentshn hamon der vi tsugekukt zich un kasten
into throw people crowd the as observed self and box

געלט אין דעם אוצר קאסטן אריין; און א סך רייכע לייט
lait raiche sach a un arain kasten oitser dem in gelt
people rich many a and into boxes treasure the in money

41 And having sat [down] opposite the Beis Hamikdash Otzar *(Treasury)*, Rebbe, Melech HaMoshiach was observing how the multitude throws

copper [coins] into the Otzar. And many ashirim *(rich people)* were throwing [in] much. [42] And a poor almanah *(widow)* came and threw [in] two leptas, which is a kodrantes. [43] And having summoned his talmidim, Rebbe, Melech HaMoshiach said to them: Omein, I say to you that this poor almanah has put in more tzedakah *(charity contribution)* than all those contributing to the Otzar, [44] For everyone threw in from their abundance, but this almanah from her need has put in everything she had, all her michyah *(subsistence)*.

האבן אריינגעווארפן פיל . [מב] און עס איז געקומען אן ארומע
orume an gekumen iz es un fil araingevorfen hoben
poor a come is it and much thrown have

אלמנה, און האט אריינגעווארפן צוויי פרוטות , דאס איז איין
ein iz dos prutus tsvei araingevorfen hot un almone
one is this small coins two put in did and widow

קוואדראנס, (די קלענסטע רוימישע מטבע .) [מג] און ער האט
hot er un matbeie Roymishe klenste di kwadrans
did he and coin roman smallest the quadrans

צוגערופן זיינע תלמידים, און צו זיי געזאגט: באמת זאג איך
ich zog be'emes gezogt zei tsu un talmidim zaine tsugerufen
I say in truth said them to and disciples his call over

אייך: די דאזיקע ארומע אלמנה האט מער אריינגעווארפן ווי
vi araingevorfen mer hot almone orume dozike di aich
than thrown in more did widow poor this the you

אלע, וואס האבן אריינגעווארפן אין דעם אוצר קאסטן אריין;
arain kasten oitser dem in araingevorfen hoben vos ale
into box treasure the in throw in did who all

[מד] ווארום אלע האבן אריינגעווארפן פון זייער שפע ; זי
zi shefe zeier fun araingevorfen hoben ale vorem
she abundance their from throw in had all because

אבער האט פון איר נויט אריינגעווארפן אלץ, וואס זי האט
hot zi vos alts araingevorfen noit ir fun hot ober
has she which all throw in need her from did however

געהאט—איר גאנצע חיונה .
cheiyune gantse ir gehat
livlihood; source of support whole you had

13 And as Rebbe, Melech HaMoshiach was going out from the Beis HaMikdash, one of his talmidim says to him, Hinei! Rebbe, what large stones and impressive binyanim *(buildings)*! [2] And Rebbe, Melech HaMoshiach said to him, Do you see these great binyanim? Not one

יג און ווען ער איז ארויסגעגאנגען פונם בית המקדש ,
HaMikdash Beis funem aroisgegangen iz er ven un
the Holy House from the went out is he when and

זאגט איינער פון זיינע תלמידים צו אים: רבי , זע , וואס
vos ze Rebbe im tsu talmidim zaine fun einer zogt
what look Rebbe him to disciples his of one says

פאר א שטיינער און וואסערע בנינים ! [ב] און יהושע / ישוע
Yeshua Yehoshua un binyonim vasere un shteiner a far
Yeshua Yehoshua and buildings kind of and stones a for

האט צו אים געזאגט: דו זעסט די דאזיקע געוואלדיקע
gevaldike dozike di zest du gezogt im tsu hot
great these the you see you said him to has

even *(stone)* will be left resting on another even *(stone)*. All will be thrown down!

3 And Rebbe, Melech HaMoshiach was sitting on the Mount of Olives opposite the Beis HaMikdash having a yechidus *(private meeting)* with Kefa and Ya'akov and Yochanan and Andrew.
4 Tell us when these things will be and what [will be] the ot *(sign)* when all these things are about to be consummated?
5 And Rebbe, Melech HaMoshiach began to say to them, Beware lest anyone deceive you. 6 For many will come in my name saying I am [here]. And they will deceive many. 7 But when you hear of wars and rumors of wars, do not be troubled. It is necessary for these things to occur, but it is not yet HaKetz *(the End)*. 8 For there will be an intifada of ethnic group against ethnic group and malchut against malchut, there will be earthquakes in place after place, [and] there will

be famines. These things

בנינים ? עס וועט נישט איבערגעלאזט ווערן קיין שטיין אויף א
a oif shtein kein veren ibergelozt nisht vet es binyonim
a upon stone any to be left not will it buildings

שטיין, וואס וועט נישט צעבראכן ווערן !
veren tsebrochen nisht vet vos shtein
become broken not will which stone

ג און בעת ער איז געזעסן אויפן הר הזיתים ,
HaZeitim Har oifen gezesen iz er beis un
Olives Mount of on the sat is he while and

אנטקעגנאיבער דעם בית המקדש , האבן פעטרוס און יעקב
Yaakov un Petros hoben HaMikdash Beis dem antkegeniber
James and Peter did the Holy House the opposite

און יוחנן און אנדריי אים געפרעגט, ווען זיי זענען געווען
geven zenen zei ven gefregt im Andrey un Yochanan un
was are they when ask him Andrew and John and

אליין : ד זאג אונדז, ווען וועט דאס זיין ? און וואס איז דאס צייכן ,
tseichen dos iz vos un zain dos vet ven undz zog alein
sign the is what and be that will when us tell alone

ווען דאס אלץ דארף דערפילט ווערן ? ה און יהושע / ישוע
Yeshua Yehoshua un veren derfilt darf alts dos ven
Yeshua Yehoshua and become fulfilled must all this when

האט אנגעהויבן זאגן צו זיי : גיט אכטונג , אז קיינער זאל
zol keiner az achtung git zei tsu zogen ongehoiben hot
shall no one that attention give them to say begin did

אייך נישט פארפירן. ו א סך וועלן קומען אין מיין נאמען, און
un nomen main in kumen velen sach a farfiren nisht aich
and name my in to come will many a mislead not you

זאגן : איך בין עס, און וועלן א סך פארפירן. ז און ווען איר
ir ven un farfiren sach a velen un es bin ich zogen
you when and mislead many a will and he am I say

וועט הערן וועגן מלחמות און שמועות פון מלחמות , זאלט איר
ir zolt milchomes fun shmues un milchomes vegen heren vet
you shall wars of talks and wars about hear will

זיך נישט דערשרעקן ; דאס מוז געשען ; נאר עס איז נאך נישט
nisht noch iz es nor geshen muz dos dershreken nisht zich
not yet is it but to happen must this be alarmed not self

דער סוף. ח ווארום א פאלק וועט אויפשטיין קעגן א פאלק ,
folk a kegen oifshtein vet folk a vorem sof der
nation a against will rise will nation a because end the

און מלוכה קעגן מלוכה ; עס וועלן זיין ערדציטערנישן
erdtsiternishn zain velen es meluche kegen meluche un
earthquakes be will there kingdom against kingdom and

are but the beginning of the Chevlei.

[9] But as for yourselves, take heed and be careful. For they will hand you over to the sanhedrin and in the shuls you will be beaten and before moshlim *(governors)* and melachim *(kings)* you will take your stand for the sake of me as a solemn edut *(testimony)* to them. [10] And it is necessary that the Besuras HaGeulah first be proclaimed to all nations. [11] And when they arraign you and hand you over for trial, do not be worried beforehand about what you might say; but whatever is given to you in that hour, this you shall say, for it is not you yourselves who are the ones speaking, but the Ruach Hakodesh. [12] And ach will hand over ach to mavet, and Av [his] own yeled, and yeladim will rise up against horim *(parents)* and cause them to be condemned with onesh mavet *(the death*

דא און דארטן; עס וועלן זיין הונגערנויטן; די דאזיקע זענען
zenen dozike di hungernoitn zain velen es dorten un do
are these the famines be will there there and here

דער אנהויב פון די ווייען.
veyen di fun onhoib der
woes the of beginning the

ט איר אבער גיט אכטונג אויף זיך אליין! מען וועט אייך
aich vet men alein zich oif achtung git ober ir
you will one alone self on attention give however you

איבערגעבן צום סנהדרין ; און מען וועט אייך געבן מלקות
malkes geben aich vet men un Sanhedrin tsum ibergeben
lashes give you will one and Sanhedrin to the give over

אין די שולן ; און איר וועט געשטעלט ווערן פאר
far veren geshtelt vet ir un shuln di in
before to be placed will you and synagogues the in

גובערנאטארן און מלכים צוליב מיר, פאר אן עדות
eides an far mir tsulib melachim un gubernatorn
witness a for me on account of kings and governors

צו זיי . י און צווישן אלע פעלקער מוז צום ערשט די גוטע
Gute di ersht tsum muz felker ale tsvishen un zei tsu
good the first to the must nations all among and them to

בשורה אנגעזאגט ווערן. יא און ווען מען וועט אייך פירן און
un firen aich vet men ven un veren ongezogt Besoire
and lead you will they when and to be announced News

איבערגעבן, זאלט איר זיך נישט מאכן קיין זארגן פארויס ,
forois zorgen kein machen nisht zich ir zolt ibergeben
beforehand worry any make not self you shall turn over

וואס איר זאלט רעדן , נאר וואס עס וועט אייך געגעבן ווערן אין
in veren gegeben aich vet es vos nor reden zolt ir vos
in to be given you will it who but speak shall you what

יענער שעה, דאס רעדט . ווארום נישט איר זענט עס, וואס רעדן ,
reden vos es zent ir nisht vorem redt dos sho yener
speaks who it are you not because speaks that hour that

נאר דער רוח הקודש . יב און א ברודער וועט איבערגעבן א
a ibergeben vet bruder a un HaKoidesh Ruach der nor
a give over will brother a and the Holy Spirit the but

ברודער צום טויט , און א פאטער א קינד; און קינדער וועלן
velen kinder un kind a foter a un toit tsum bruder
will children and child a father a and death to the brother

אויפשטיין קעגן עלטערן, און וועלן זיי טייטן. יג און איר
ir un teiten zei velen un elteren kegen oifshtein
you and kill them will and parents against rise up

penalty). 13 And everyone will hate you with sinas chinom *(baseless hatred)* because of my Name. But the one having endured to HaKetz, this one will receive Yeshu'at Eloheinu.

14 And when you see the SHIKUTS MESHOMEM *(the abomination of desolation, the abomination that causes desolation)* standing where it ought not — let the one reading this, take heed — then let the ones in Yehudah flee to the mountains. 15 And the one on the roof, let him not come down back inside, and let him not enter his bais to take anything away. 16 And the one in the sadeh *(field)* let him not turn back to get his kaftan. 17 And oy to the ones with child and the ones with nursing infants in those days. 18 But daven tefillos that it may not occur in khoref *(winter).* 19 For in those days will be Tzarah Gedolah *(Great Tribulation)* of such a kind as has not happened from [the] Reshit Yedei HaBriah *(Beginning of the Days of Creation)* which Hashem

וועט זיין פארהאסט פון אלעמען צוליב מיין נאמען;
nomen main tsulib alemen fun farhast zain vet
name my on account of everyone by hated be will

ווער אבער עס וועט אויסהאלטן ביז צום סוף, דער וועט
vet der sof tsum biz oishalten vet es ober ver
will that end to the until endure will it however who

געראטעוועט ווערן. יד און ווען איר וועט זען די אומווירדיקייט פון
fun umvirdikeit di zen vet ir ven un veren geratevet
of abomination the see will you when and to be saved

דער פארוויסטונג שטיין וואו עס דארף נישט— זאל דער לייענער
leiener der zol nisht darf es vu shtein farvistung der
reader the shall not must it where stone desolation the

פארשטיין (דניאל יב, יא)—דעמאלט זאלן די , וואס זענען אין
in zenen vos di zolen demolt yo ib Daniel farshtein
in are who the should then 11 12 Daniel understand

יהודה , אנטלויפן צו די בערג ; טו ווער עס איז אויפן דאך,
doch oifen iz es ver berg di tsu antloifen Yehude
roof on the is it who mountains the to flee Yehudah

דער זאל נישט אראפגיין, און נישט אריינגיין, עפעס נעמען
nemen epes araingein nisht un aropgein nisht zol der
take something go in not and descend not shall the

פון זיין הויז ארויס; טז און ווער עס איז אין פעלד, זאל זיך נישט
nisht zich zol feld in iz es ver un arois hoiz zain fun
not self shall field in is it who and out house his of

אומקערן צוריק צו נעמען זיין מלבוש . יז אבער וויי איז צו די
di tsu iz vei ober malbesh zain nemen tsu tsurik umkeren
the to is woe however garment his take to back return

טראגעדיקע און אנזויגערינס אין יענע טעג ! יח זייט אבער
ober zait teg yene in onzoigerins un trogedike
however be days those in nursing ones and pregnant

מתפלל, אז עס זאל נישט געשען אין ווינטער. יט ווארום
vorem vinter in geshen nisht zol es az mispalel
because winter in to happen not shall it that pray

יענע טעג וועלן זיין א צרה , אזא וואס אירסגלייכן
irsglaichen vos aza tsore a zain velen teg yene
become the equal what such tribulation a be will days those

איז נישט געשען זינט דעם אנהויב פון דער באשאפונג,
bashafung der fun onhoib dem zint geshen nisht iz
creation the of beginning the since happened not is

וואס ה׳ האט באשאפן, ביז אצונד , און עס וועט
vet es un atsund biz bashafen hot Hashem vos
will it and the present time until created has Hashem which

created until now, and never again will be. 20 And unless Hashem makes those yamim shortened, no one would be delivered in the Yeshu'at Eloheinu. But for the sake of the Bechirim, whom Hashem chose, he shortened the yamim. 21 And, then, if someone says to you, Hinei! Here [is] the Rebbe, Melech HaMoshiach! Hinei! There! do not have emunah in what they say. 22 For meshichei sheker *(false moshiachs)* will arise, and neviei sheker *(false prophets)*, and they will perform otot and moftim so as to deceive and lead astray, if possible, the Bechirim. 23 But you beware. I have forewarned you concerning all things.

24 But after the Tzarah of yamim hahem, the shemesh will be darkened, and the levanah will not give its ohr, 25 And the kokhavim *(stars)* will be falling out of Shomayim, and the kochot *(powers)*, the ones in Shomayim, will be shaken. 26 And then you will see the BAR ENOSH BA BAANANIM *(the Son*

מער נישט זיין. כ און אויב דער האר וואלט נישט פארקירצט די
di farkirtst nisht volt Har der oib un zain nisht mer
the shortened not would L-rd the if and be not more

טעג, וואלט קיין בשר (ודם) נישט געראטעוועט געווארן; נאר
nor gevoren geratevet nisht v'dam basar kein volt teg
but become saved not and blood flesh no would days

צוליב די אויסדערוויילטע, וועמען ער האט אויסדערוויילט,
oisderveilt hot er vemen oisderveilte di tsulib
chosen has he whom elect ones the on account of

האט ער פארקירצט די טעג. (דניאל יב, א.) כא און אויב עמיצער
emitser oib un a ib Daniel teg di farkirtst er hot
someone if and 1 12 Daniel days the shortened he has

וועט אייך דעמאלט זאגן: זע דא איז דער משיח ! זע ,
ze Moshiach der iz do ze zogen demolt aich vet
look Moshiach the is here look say then you will

דארטן! זאלט איר עס נישט גלויבן; כב ווארום עס וועלן אויפשטיין
oifshtein velen es vorem gloiben nisht es ir zolt dorten
arise will it because believe not it you shall there

פאלשע משיחים און פאלשע נביאים , און וועלן טאן נסים און
un nisem ton velen un neviim falshe un meshichem falshe
and signs do will and prophets false and Moshiachs false

וואונדער, כדי צו פארפירן, אויב מעגלעך, די אויסדערוויילטע.
oisderveilte di meglech oib farfiren tsu kedei vunder
elect ones the possible if mislead to so that wonders

כג איר אבער גיט אכטונג ; זע , איך האב אייך אלץ פארויס
forois alts aich hob ich ze achtung git ober ir
ahead all you have I look attention give however you

אנגעזאגט! כד נאר אין יענע טעג, נאך יענער צרה , וועט די
di vet tsore yener noch teg yene in nor ongezogt
the will tribulation that after days those in but foretold

זון פארפינסטערט ווערן, און די לבנה וועט נישט געבן איר ליכט,
licht ir geben nisht vet levone di un veren farfinstert zun
light you give not will moon the and to be darkened sun

(ישעיהו יג, י.) כה און די שטערן וועלן פאלן פון הימל ,
himel fun falen velen shteren di un i ig Yeshayah
heaven from fall will stars the and 10 13 Yeshayah

און די קרעפטן אין הימל וועלן דערשיטערט ווערן . (ישעיהו
Yeshayah veren dershitert velen himel in kreftn di un
Yeshayah become shaken will heaven in powers the and

לד, ד.) כו און דעמאלט וועט מען זען דעם בר אנוש קומען אין
in kumen Enosh Bar dem zen men vet demolt un d ld
in to come of Man Son the see one will then and 4 34

of Man [Moshiach] coming in clouds) with gevurah rabbah *(great power)* and kavod *(glory).* 27 And then he will send the malachim and he will gather together his Bechirim from the four winds, from the ends *(extremities)* of haaretz to the ends *(extremities)* of Shomayim.

28 And from the etz teenah *(fig tree)* learn the mashal: when by that time its branch has become tender and it puts forth the leaves, you have daas that Kayitz is near; 29 So also you, when you see these things happening, have daas that it is near, at the doors. 30 Omein, I say to you that by no means HaDor HaZeh passes away until all these things take place. 31 Shomayim and haaretz will pass away, but the devarim of me will by no means pass away.

32 But concerning HaYom HaHu or the shaah, no one has daas, neither the malachim in Shomayim nor HaBen, but only HaAv. 33 Beware, stay shomer *(on guard)*, for you do not

די וואלקנס מיט גרויס מאכט און הערלעכקייט. (דניאל ז, יג-יד .)
di volkens mit grois macht un herlechkeit Daniel z ig-id
the clouds with great make and glory Daniel 7 13-14

כז און דעמאלט וועט ער שיקן די מלאכים , און איינזאמלען זיינע
un demolt vet er shiken di malochim un ainzamlen zaine
and then will he send the angels and gather his

אויסדערוויילטע פון די פיר ווינטן , פון עק ערד ביז עק
oisderveilte fun di fir vintn fun ek erd biz ek
elect ones from the four winds from end earth unto end

הימל .
himel
heaven

כח און לערנט דאס משל פון דעם פייגנבוים; ווען זיין
un lernt dos moshal fun dem faignboim ven zain
and learn this parable of the fig tree when his

צווייג איז שוין זאפטיק, און ברענגט ארויס די בלעטער, ווייסט
tsvaig iz shoin zaftik un brengt arois di bleter veist
branch is already juicy and brings forth the leaves know

איר, אז זומער איז נאענט. כט אזוי אויך איר, ווען איר וועט
ir az zumer iz noent azoi oich ir ven ir vet
you that summer is near so also you when you will

זען די דאזיקע זאכן געשען , זאלט איר וויסן , אז עס
zen di dozike zachn geshen zolt ir visen az es
see the these things happening shall you know that it

איז נאענט ביי די טירן . ל באמת זאג איך אייך: דאס דאזיקע
iz noent bai di tirn be'emes zog ich aich dos dozike
is near with the doors in truth tell I you the these

דור וועט נישט פארגיין , ביז אלע די דאזיקע זאכן
dor vet nisht fargein biz ale di dozike zachn
generation will not pass away until all the these things

וועלן געשען . לא דער הימל און די ערד וועלן פארגיין ,
velen geshen der himel un di erd velen fargein
will happened the heaven and the earth will pass away

אבער מיינע ווערטער וועלן נישט פארגיין . לב נאר וועגן יענעם
ober maine verter velen nisht fargein nor vegen yenem
however my words will not pass away but about that

טאג אדער שעה ווייסט קיינער נישט, נישט אפילו די מלאכים אין
tog oder sho veist keiner nisht nisht afile di malochim in
day or hour knows no one not not even the angels in

הימל , נישט דער זון (פון דער אויבערשטער), אחוץ דער פאטער.
himel nisht der Zun fun der Oibershter achuts der Foter
heaven not the Son of the Most High only the Father

have daas when the time is. [34] It is like a man, when departing on a journey and leaving his bais *(house)* and, having put his avadim *(servants)* in charge, each with his assigned avodah *(work)*, gives orders to the gatekeeper to be shomer. [35] Therefore you be shomer, for you do not have daas when the Baal Bayit comes, either late in the yom or at chatzot halailah or at cockcrow or baboker, [36] Lest having come PITOM *(suddenly)* he finds you sleeping. [37] And what I say to you, I say to all, be shomer.

14 Now it was two days before Pesach, the Chag HaMatzot. And the Rashei Hakohanim and the Sofrim were seeking how they might by ormah *(cunning)* do away with Rebbe, Melech HaMoshiach. [2] For they were saying, Not at the Chag, for fear that a riot break out among the am haaretz.

לג גיט אכטונג , שלאפט נישט און טוט תפילה! ווארום איר
ir vorem tfile tut un nisht shloft achtung git
you because prayer do and not sleep attention give

ווייסט נישט ווען די צייט איז. לד ווי א מענטש, אוועקפארנדיק,
avekforendik mentsh a vi iz tsait di ven nisht veist
travelling man a as is time the when not know

האט פארלאזן זיין הויז , און געגעבן מאכט צו זיינע קנעכט ,
knecht zaine tsu macht gegeben un hoiz zain farlozen hot
servant his to power gave and house his leave did

יעדן איינעם זיין ארבעט, און דעם טירוועכטער האט ער באפוילן,
bafoilen er hot tirvechter dem un arbet zain einem yedn
order he did doorkeeper the and work his one each

אז ער זאל וואכן . לה דעריבער וואכט, ווארום איר ווייסט נישט
nisht veist ir vorem vacht deriber vachen zol er az
not know you because watch therefore watch shall he that

ווען דער בעל הבית קומט , צי אין אוונט , אדער
oder ovent in tsi kumt habayit bal der ven
or evening in comes of the house owner the when

אינמיטן דער נאכט, אדער ווען דער האן קרייעט, אדער אין דער
der in oder kreiet hon der ven oder nacht der inmitn
the in or crows cock the when or night the middle of

פרי ; לו טאמער וועט ער פלוצלונג קומען , און אייך געפינען
gefinen aich un kumen plutslung er vet tomer peire
find you and to come suddenly he will lest morning

שלאפנדיקע. לז און וואס איך זאג אייך, זאג איך אלעמען : וואכט!
vacht alemen ich zog aich zog ich vos un shlofendike
watch everyone I say you tell I what and sleeping

יד און אין צוויי טעג ארום איז געווען פסח און חג
Chag un Pesach geven iz arum teg tsvei in un
Feast of and Pesach was is around days two in and

המצות ; און די הויפט כהנים און סופרים
sofrim un koyanim hoipt di un HaMatsot
scribes and kohenim chief the and unleavened bread

האבן געזוכט וויאזוי אים צו כאפן מיט ביטרעקייט, ב און אים
im un chitrekeit mit chapen tsu im viazoi gezucht hoben
him and craftiness with arrest to him how seeking were

צו טייטן . ווארום זיי האבן געזאגט: נישט יום טוב , טאמער וועט
vet tomer Tov Yom nisht gezogt hoben zei vorem teiten tsu
will lest good day not said have they for to kill to

ווערן א מהומה צווישן פאלק !
folk tsvishen mehume a veren
people among riot ,uproar a become

3 And he was in Beit-Anyah at the bais of Shim'on the leper, reclining at tish, and an isha *(woman)* came, having an alabaster flask of costly perfume, pure nard, and having broken open the alabaster flask, she poured [it on] the head of Rebbe, Melech HaMoshiach. 4 Now some were there who in ka'as *(anger)* said to one another, For what reason has this waste of ointment taken place? 5 For this was able to be sold for more than three hundred denarii and to be given to the aniyim. And they were reproaching her. 6 But Rebbe, Melech HaMoshiach said, Leave her alone. Why are you bringing about difficulty for the isha? Has she not performed one of the Gemilut Chasadim on me? 7 For always the aniyim you have with you, and when you wish you are able to do ma'asim tovim for them, but me you do not always have. 8 With what she had she did all she could. She prepared ahead of time to anoint my basar for the kevurah

ג און בשעת ער איז געווען אין בית-היני אין דעם הויז
hoiz dem in Beit-Anyah in geven iz er beshas un
house the in Beit-Anyah in was is he while and

פון שמעון דעם מצורע , זיצנדיק ביים טיש , איז געקומען א
a gekumen iz tish baim zitsndik metsoire dem Shim'on fun
a come is table at the sitting leper the Simon of

פרוי מיט אן אלאבאסטער פלאש פול מיט עכטער קאסטבארער
kostbarer echter mit ful flash alabaster an mit froi
costly real with full bottle alabaster an with woman

נארד-זאלב; און זי האט צעבראכן די אלאבאסטער פלאש,
flash alabaster di tsebrochen hot zi un nard-zalb
bottle alabaster the break did she and spike-nard

און אויסגעגאסן אויף זיין קאפ. ד עס זענען אבער געווען
geven ober zenen es kop zain oif oisgegosen un
were however are there head his on pour out and

אייניקע, וואס זענען געווארן צארנדיק צווישן זיך , (אזוי צו
tsu azoi zich tsvishen tsorendik gevoren zenen vos einike
to so themselves among furious become were who some

זאגן :) צו וואס איז די דאזיקע פארשווענדונג פון דעם זאלבאייל
zalbeil dem fun farshvendung dozike di iz vos tsu zogen
ointment the of waste these the is what for say

געמאכט געווארן? ה ווארום מען האט געקענט פארקויפן דעם
dem farkoifen gekent hot men vorem gevoren gemacht
the sell be able has one because become made

דאזיקן זאלבאייל פאר מער ווי דריי הונדערט דינרים , און
un dinrim hundert drai vi mer far zalbeil dozikn
and denarii hundred three than more for ointment this

עס געבן צו די ארומעלייט . און זיי האבן זיך אנגעבייזערט
ongebeizert zich hoben zei un oremelait di tsu geben es
scolded self have they and poor people the to give it

אויף איר. ו יהושע / ישוע אבער האט געזאגט: לאזט זי
zi lozt gezogt hot ober Yeshua Yehoshua ir oif
she leave said has however Yeshua Yehoshua her on

צורו ! וואס פארשאפט איר זי עגמת נפש ? זי האט מיר געטאן
geton mir hot zi nefesh agmes zi ir farshaft vos tsuru
done Me has she soul grief she her cause why alone

א גוטע זאך . ז ווארום די ארומעלייט האט איר תמיד ביי
bai tomed ir hot oremelait di vorem zach gute a
with always you have poor people the because thing good a

זיך , און ווען איר ווילט, קענט איר זיי טאן גוטס; מיך
mich guts ton zei ir kent vilt ir ven un zich
Me good do they you can want you when and yourselves

(burial). 9 And, omein,
I say to you, wherever
the Besuras HaGeulah is
proclaimed in kol haaretz,
also what this isha did will
be spoken in her memory.

10 And Yehudah from
K'riot, one of the Shneym
Asar, went to the Rashei
Hakohanim in order
that he might betray
him to them. 11 And
there was chedvah *(joy,
gaiety, rejoicing)* with the
ones having heard and
they gave the havtachah
(promise) of a matnat kesef
(gift of money) to Yehudah.
And he was seeking how
he might conveniently
betray Rebbe, Melech
HaMoshiach.

12 And at the rishon
of the Chag HaMatzot,
when it was customary
to prepare the Pesach
Korban for mo'ed zevach,
his talmidim say to him,

אבער האט איר נישט תמיד . ח וואס זי האט געקענט, דאס
dos gekent hot zi vos tomed nisht ir hot ober
that be able has she what always not you have however

האט זי געטאן; זי האט פארויס געזאלבט מיין גוף צו דער
der tsu guf main gezalbt forois hot zi geton zi hot
the to body my anointed beforehand has she do she did

קבורה. ט און באמת זאג איך אייך: וואו נאר די גוטע בשורה
Besoire Gute di nor vu aich ich zog be'emes un kvure
News good the but where you I tell in truth and burial

וועט אנגעזאגט ווערן אין דער גאנצער וועלט, וועט אויך דערציילט
dertseilt oich vet velt gantser der in veren ongezogt vet
reported also will world whole the in to be announced will

ווערן, וואס זי האט געטאן, לזכר פון איר.
ir fun lezikor geton hot zi vos veren
her of in memory done has she who to be

י און יהודה איש-קריות , איינער פון די צוועלף, איז
iz tsvelf di fun einer Ish-K'riot Yehude un
is twelve the of one man from Kriot Yehudah and

אוועקגעגאנגען צו די הויפט כהנים , כדי אים איבערצוגעבן
ibertsugeben im kedei koyanim hoipt di tsu avekgegangen
to give over him so that kohenim chief the to went away

צו זיי . יא און ווען זיי האבן עס געהערט, האבן זיי זיך
zich zei hoben gehert es hoben zei ven un zei tsu
self they did hear it did they when and them to

געפריידט, און אים צוגעזאגט צו געבן געלט . און ער האט
hot er un gelt geben tsu tsugezogt im un gefreidt
did he and money give to promised him and rejoice

געזוכט א גינסטיקע געלעגנהייט , אים צו פארראטן.
farraten tsu im gelegenheit ginstike a gezucht
betray to him opportunity convenient a seek

יב און דעם ערשטן טאג פון חג המצות , ווען
ven HaMatsot Chag fun tog ershtn dem un
when unleavened bread Feast of of day first the and

מען האט געשחטן דאס קרבן פסח , זאגן
zogen Pesach korben dos geshechten hot men
say Pesach sacrifice the ritually slaughtered has they

צו אים זיינע תלמידים: וואו ווילסטו , זאלן מיר גיין און
un gein mir zolen vilstu vu talmidim zaine im tsu
and go we should you want where disciples his him to

Where do you wish us to go and make the preparations for you to conduct the Seder? 13 And Rebbe, Melech HaMoshiach sends two of his talmidim and he says to them, Go into the city, and you will meet a man carrying a jar of water; follow him; 14 And wherever he enters, tell the Baal Bayit that the Rebbe says, Where is my mekom linah where I can conduct the Pesach Seder with my talmidim? 15 And he will show you a large aliyyah having been furnished and ready. And there prepare for us. 16 And the talmidim went out and they came into the city and found things just as Rebbe, Melech HaMoshiach told them, and they made preparations for Pesach.

צוגרייטן , כדי דו זאלסט עסן דאס קרבן פסח ?
Pesach korben dos esen zolst du kedei tsugreiten
Pesach sacrifice the to eat you shall you so that prepare

יג און ער שיקט צוויי פון זיינע תלמידים, און זאגט צו זיי : גייט אין
in geit zei tsu zogt un talmidim zaine fun tsvei shikt er un
in go them to says and disciples his of two sends he and

דער שטאט אריין, און עס וועט אייך באגעגענען א מענטש, טראגנדיק
trogendik mentsh a bagegenen aich vet es un arain shtot der
carrying man a meet you will it and into city the

א קרוג מיט וואסער; אים זאלט איר נאכפאלגן; יד און וואו
vu un nochfolgen ir zolt im vaser mit krug a
where and follow you shall him water with pitcher a

נאר ער וועט אריינגיין, זאלט איר זאגן צום בעל הבית :
habayit bal tsum zogen ir zolt araingein vet er nor
of the house owner to the say you shall go in will he but

דער רבי זאגט: וואו איז מיין גאסט שטוב, אין וועלכער איך
ich velcher in shtub gast main iz vu zogt Rebbe der
I which in room guest my is where says Rebbe the

זאל עסן דאס קרבן פסח מיט מיינע תלמידים? טו און ער
er un talmidim maine mit Pesach korben dos esen zol
he and disciples my with Pesach sacrifice this to eat shall

וועט אייך ווייזן א גרויסע אויבערע שטוב, אויסגעשטאט מיט
mit oisgeshtat shtub oibere groise a vaizen aich vet
with furnished room upper large a to show you will

הסבבעטן , פארטיק ; און דארטן זאלט
zolt dorten un fartik hesbeten
shall there and prepared with pillows for head of seder table

איר צוגרייטן פאר אונדז. טז און די תלמידים זענען ארויסגעגאנגען,
aroisgegangen zenen talmidim di un undz far tsugreiten ir
went out are disciples the and us for prepare you

און זענען געקומען אין דער שטאט אריין, און האבן געפונען אזוי
azoi gefunen hoben un arain shtot der in gekumen zenen un
so found have and into city the in come are and

ווי ער האט זיי געזאגט; און זיי האבן צוגעגרייט דאס קרבן
korben dos tsugegreit hoben zei un gezogt zei hot er vi
sacrifice the prepare did they and told them has he as

פסח .
Pesach
Pesach

17 And erev having come, Rebbe, Melech HaMoshiach arrives with the Shneym Asar. 18 And while they were at tish in a yechidus, reclining and eating, Rebbe, Melech HaMoshiach said, Omein, I say to you, that one of you will betray me, OKHEL LACHEMI *(the one eating my bread)*. 19 They began to have agmat nefesh *(grief)*, and, one by one, to say to Rebbe, Melech HaMoshiach, Surely I am not the one? 20 And Rebbe, Melech HaMoshiach said to them, It is one of the Shneym Asar, the one dipping with me into the bowl. 21 For the Bar Enosh goes just as it has been written concerning him, but woe to that man through whom the Bar Enosh is betrayed. [It would have been] better for him if that man had not been born.

יז און ווען עס איז געווארן אוונט , קומט ער מיט די
di mit er kumt ovent gevoren iz es ven un
the with he comes evening become is it when and

צוועלף. יח און בשעת זיי האבן זיך אנגעלענט און געגעסן, האט
hot gegesen un ongelent zich hoben zei beshas un tsvelf
did eat and recline self have they while and twelve

יהושע / ישוע געזאגט: באמת זאג איך אייך: איינער פון אייך
aich fun einer aich ich zog be'emes gezogt Yeshua Yehoshua
you of one you I say in truth say Yeshua Yehoshua

וועט מיך פאררעטן, דער , וואס עסט מיט מיר! (תהלים מא, ט.)
t ma Tehilim mir mit est vos der farraten mich vet
9 41 Psalms Me with eats who the one betray Me will

יט האבן זיי אנגעהויבן טרויעריק צו ווערן , און צו זאגן צו
tsu zogen tsu un veren tsu troierik ongehoiben zei hoben
to say to and become to grieved begin they did

אים איינער נאכן אנדערן: דאך נישט איך? כ ער אבער האט צו
tsu hot ober er ich nisht doch andern nochen einer im
to did however he I not yet other after one him

זיי געזאגט: איינער פון די צוועלף, דער, וואס טונקט איין מיט
mit ein tunkt vos der tsvelf di fun einer gezogt zei
with one dips who the twelve the of one say them

מיר אין דער קערה. כא דער בר אנוש גייט טאקע לויט
loit take geit Enosh Bar der kaire der in mir
according to actually goes of Man Son the bowl the in Me

ווי עס שטייט געשריבן וועגן אים; ווי איז אבער צו יענעם
yenem tsu ober iz vei im vegen geshriben shteit es vi
that one to however is woe him about written stands it as

מענטשן, דורך וועמען דער בר אנוש ווערט פאררעטן!
farraten vert Enosh Bar der vemen durch mentshn
betray becomes of Man Son the whom through man

עס וואלט געווען גוט פאר יענעם מענטשן, אויב ער וואלט נישט
nisht volt er oib mentshn yenem far gut geven volt es
not would he if man that for good be would it

געבוירן געווארן!
gevoren geboiren
become born

22 And at Seudah, while they were eating, Rebbe, Melech HaMoshiach,

כב און בשעת זיי האבן געגעסן, האט ער גענומען ברויט,
broit genumen er hot gegesen hoben zei beshas un
bread take he did eaten have they while and

געמאכט א ברכה , האט עס צעבראכן, און געגעבן צו זיי ,
zei tsu gegeben un tsebrochen es hot broche a gemacht
them to gave and break it did blessing a made

having taken the matzah, having made the HaMotzi, broke the middle matzah, giving the afikoman to Moshiach's talmidim, and said, Take and eat, this is my BASAR. 23 And having taken the Cup of Redemption [and] having made the bracha, he gave it to Moshiach's talmidim, and everyone drank of it. 24 And Rebbe, Melech HaMoshiach said to them, HINEI DAHM HABRIT, the dahm of me, which is being poured out lama'an RABBIM *(for the sake of MANY)*. 25 Omein, I say to you, that no longer will I by any means drink of the p'ri hagefen *(fruit of the vine)* until Yom HaHu when I drink it chadash *(new)* in the Malchut Hashem.

26 And having sung the Hallel, they went out to the Mount of Olives. 27 And Rebbe, Melech HaMoshiach says to them, All of you will fall away, for it has been written, I will strike down ES HAROEH UTEFUTEN HATZON *(the Shepherd and the sheep will be scattered)*. 28 But

און געזאגט: נעמט; דאס דאזיקע איז מיין גוף . כג און ער האט
hot er un guf main iz dozike dos nemt gezogt un
has he and body my is these this takes said and

גענומען א כוס , האט געמאכט א ברכה , און געגעבן צו זיי ;
zei tsu gegeben un broche a gemacht hot kos a genumen
them to gave and blessing a make did goblet a taken

און זיי האבן אלע געטרונקען דערפון . כד און ער האט צו זיי
zei tsu hot er un derfun getrunken ale hoben zei un
them to did he and thereof drink all did they and

געזאגט: דאס דאזיקע איז מיין בלוט פון דעם נייעם בונד ,
bund naiem dem fun blut main iz dozike dos gezogt
covenant new the of blood my is these this say

וואס ווערט פארגאסן פאר פילע . כה באמת זאג איך אייך: איך
ich aich ich zog be'emes file far fargosen vert vos
I you I tell in truth many for shed is which

וועל נישט מער טרינקען פון דער פרוכט פונם וויינשטאק, ביז
biz vainshtok funem frucht der fun trinken mer nisht vel
until vine from the fruit the of drink more not will

צו יענעם טאג, ווען איך וועל עס טרינקען ניי אין דעם קעניגרייך
kenigraich dem in nai trinken es vel ich ven tog yenem tsu
kingdom the in new drink it will I when day that to

פון ה׳ .
Hashem fun
Hashem of

כו און ווען זיי האבן אפגעזונגען הלל , זענען זיי
zei zenen halel opgezungen hoben zei ven un
they are Hallel finish singing did they when and

ארויסגעגאנגען צום הר הזיתים .
HaZeitim Har tsum aroisgegangen
Olives Mount of to the went out

כז און יהושע / ישוע זאגט צו זיי : אלע וועט איר
ir vet ale zei tsu zogt Yeshua Yehoshua un
you will all them to says Yeshua Yehoshua and

געשטרויכלט ווערן; ווייל עס שטייט געשריבן: איך וועל שלאגן
shlogen vel ich geshriben shteit es vail veren geshtroichlt
strike will I written stands it because to be stumbled

דעם פאסטוך , און די שאף וועלן צעשפרייט ווערן. (זכריה
Zecharyah veren tseshpreit velen shof di un pastech dem
Zechariah to be scattered will sheep the and shepherd the

after I am made to stand
up alive in the Techiyas
HaMoshiach, I will go
before you into the Galil.
29 But Shim'on Kefa said
to him, Even if everyone
will fall away, yet I will
not. 30 And he says to
him, Omein, I say to you,
that you today, balailah
hazeh *(during this night)*
before the tarnegol crows
twice, you will make
hakhchashah *(denial)* of
me shalosh pe'amim *(three
times)*. 31 But Kefa kept
saying with vehemence,
If it is necessary for me
to die al kiddush ha-Shem
for you, by no means will
I make hakhchashah of
you. And so also everyone
declared.

יג, ז.) כח נאר נאך מיין אויפשטיין , ווער איך אייך
aich ich vel oifshtein main noch nor z ig
you I will standing up again my after but 7 13

פארויסגיין קיין גליל . כט פעטרוס אבער האט צו אים געזאגט:
gezogt im tsu hot ober Petros Galil kein foroisgein
said him to has however Peter Galilee to go ahead

אפילו אויב אלע וועלן געשטרויכלט ווערן, וועל איך דאך נישט. ל און
un nisht doch ich vel veren geshtroichlt velen ale oib afile
and not yet I will to be stumbled will all if even

יהושע / ישוע זאגט צו אים: באמת זאג איך דיר: היינט,
haint dir ich zog be'emes im tsu zogt Yeshua Yehoshua
today you I tell in truth him to says Yeshua Yehoshua

אין דער דאזיקער נאכט, איידער דער האן וועט צווײמאל קרייען,
kreien tsveimol vet hon der eider nacht doziker der in
crow twice will cock the before night this very the in

וועסטו מיך דריימאל פארלייקענען! לא ער אבער האט נאך
noch hot ober er farleikenen draimol mich vestu
yet did however he deny three times Me will you

אייפריקער גערעדט: אויב איך זאל מוזן שטארבן צוזאמען מיט
mit tsuzamen shtarben muzn zol ich oib geredt eifriker
with together die must shall I if speak zealously

דיר, וועל איך דיך בשום אופן נישט פארלייקענען. און דעסגלייכן
desglaichen un farleikenen nisht oifen beshum dich ich vel dir
likewise and deny not way never you I will you

האבן אויך אלע געזאגט.
gezogt ale oich hoben
said all also have

32 And they come
to a place of which
the name [was] Gat-
Shmanim and Rebbe,
Melech HaMoshiach
says to his talmidim, Sit
down here while I daven.
33 And he takes Kefa and
Ya'akov and Yochanan
with him and he began
to be distressed and to be
troubled. 34 And Rebbe,

לב און זיי קומען צו א הויף, וואס האט געהייסן
geheisen hot vos hoif a tsu kumen zei un
called has which yard a to to come they and

גת-שמני ; און ער זאגט צו זיינע תלמידים: זעצט זיך דא
do zich zetst talmidim zaine tsu zogt er un Gat-Shmanim
here self sit disciples his to says he and Gat-Shmanim

אנידער, ביז איך וועל האבן תפילה געטאן. לג און ער נעמט
nemt er un geton tfile hoben vel ich biz anider
takes he and done prayer have will I until down

פעטרוסן מיט זיך און יעקבן און יוחנן , און האט אנגעהויבן
ongehoiben hot un Yochanan un Yaakovn un zich mit Petrosn
begun has and John and Ya'akov and self with Peter

צו ציטערן און פלאטערן. לד און ער זאגט צו זיי : מיין נפש
nefesh main zei tsu zogt er un flateren un tsiteren tsu
soul my them to says he and tremble and shake to

Melech HaMoshiach says to them, My agmat nefesh *(grief)* is great, even to the point of mavet *(death)*. Remain here and stay awake and shomer *(on guard)*. 35 And having gone forth a little, he was falling on the ground and was davening that, if it is possible, this shaah *(hour)* might pass from him. 36 And Rebbe, Melech HaMoshiach was saying, Abba, Avi, all things [are] possible for you. Take away this KOS from me. But not what I will, but what you [will]. 37 And he comes and finds them sleeping, and he says to Shim'on Kefa, Are you sleeping? Did you not have chozek *(strength)* to stay awake one hour? 38 Stay shomer and daven that you may not enter into nisayon *(trial, temptation)*. Indeed the ruach ready but the basar [is] weak. 39 And again he went away and davened the same devarim *(words)* as before. 40 And once again he came and found them sleeping, for their eyes were falling shut, and they did not have

איז זייער באטריבט, ביז צום טויט ; בלייבט דא , און וואכט!
vacht un do blaibt toit tsum biz batribt zeier iz
watch and here remain death to the unto grieved very is

לה און ער איז געגאנגען אביסל ווייטער, און איז אנידערגעפאלן
anidergefalen iz un vaiter abisel gegangen iz er un
fell down is and farther a little go is he and

אויף דער ערד , און האט תפילה געטאן, אז , אויב מעגלעך, די
di meglech oib az geton tfile hot un erd der oif
the possible if that done prayer has and earth the on

שעה זאל אים פאראיבערגיין. לו און האט געזאגט: אבא , פאטער,
Foter Abba gezogt hot un faribergein im zol sho
Father Abba said has and pass him shall hour

אלץ איז מעגלעך פאר דיר; נעם פון מיר אוועק דעם דאזיקן
dozikn dem avek mir fun nem dir far meglech iz alts
this the away Me from take you for possible is all

בעכער! דאך נישט וואס איך וויל, נאר וואס דו ווילסט. לז און ער
er un vilst du vos nor vil ich vos nisht doch becher
he and will you what but will I what not yet goblet

קומט , און געפינט זיי שלאפן, און זאגט צו פעטרוסן: שמעון ,
Shim'on Petrosn tsu zogt un shlofen zei gefint un kumt
Simon Peter to says and asleep them finds and comes

דו שלאפסט? ביסט נישט אימשטאנד געווען איין שעה וואך
vach sho ein geven imshtand nisht bist shloftst du
watch hour one be able not are sleep you

צו בלייבן ? לח וואכט און טוט תפילה, כדי איר זאלט נישט
nisht zolt ir kedei tfile tut un vacht blaiben tsu
not shall you so that prayer do and watch remain to

קומען צו קיין נסיון ; דער גייסט איז טאקע וויליק , דאס
dos vilik take iz gaist der nisoyen kein tsu kumen
this willing actually is spirit the temptation any to to come

פלייש איז אבער שוואך! לט און ער איז ווידער אוועקגעגאנגען, און
un avekgegangen vider iz er un shvach ober iz fleish
and went away again is he and weak however is flesh

תפילה געטאן, זאגנדיק די זעלביקע ווערטער. מ און ווען ער איז
iz er ven un verter zelbike di zogendik geton tfile
is he when and words same the saying done prayer

צוריקגעקומען, האט ער זיי ווידער געפונען שלאפן, ווארום זייערע
zeiere vorem shlofen gefunen vider zei er hot tsurikgekumen
their because asleep found again them he has return

אויגן זענען געווען שווער; און זיי האבן נישט געוואוסט וואס אים
im vos gevust nisht hoben zei un shver geven zenen oigen
him what known not have they and heavy was are eyes

daas of what they might answer him. 41 And he comes the shlishit *(third)* time and says to them, Sleep [for] the remainder and take your rest. It is enough. The shaah *(hour)* has come. Hinei, the Bar Enosh is betrayed into the hands of chote'im *(sinners)*. 42 Get up, let us go. Hinei, the one betraying me has drawn near.

43 And, ofen ort, bishas maise *(at the same time)* Rebbe, Melech HaMoshiach is speaking, Yehudah arrives, one of the Shneym Asar, and with him a crowd with swords and clubs with Rashei Hakohanim and the Sofrim and the Zekenim. 44 Now the one betraying Rebbe, Melech HaMoshiach had given a signal to them, saying, Whomever I may give the neshikah *(kiss)*, he is [the one], chap *(seize)* him! And lead [him] away under guard. 45 And when he came, he ofen ort approached Rebbe, Melech HaMoshiach and says, Rebbe. And he gave him the neshikah *(kiss)*.

צו ענטפערן . מא און ער קומט צום דריטן מאל , און זאגט צו
tsu zogt un mol dritn tsum kumt er un entferen tsu
to says and times third to the comes he and to answer to

זיי : שלאפט ווייטער, און רוט זיך אויס! עס איז גענוג ; עס איז
iz es genug iz es ois zich rut un vaiter shloft zei
is it enough is it up self rest and further sleep them

געקומען די שעה; זע , דער בר אנש ווערט איבערגעגעבן
ibergegeben vert Enosh Bar der ze sho di gekumen
handed over is being of Man Son the look hour the come

צו חוטאים אין די הענט אריין. מב שטייט אויף, לאמיר גיין; זע ,
ze gein lomir oif shteit arain hent di in choytim tsu
look go let us up stand into hands the in sinners to

מיין פאררעטער איז שוין נאענט!
noent shoin iz farreter main
near already is betrayer My

מג און גלייך , בשעת ער האט נאך גערעדט , קומט
kumt geredt noch hot er beshas glaich un
comes speaking still has he while immediately and

יהודה , איינער פון די צוועלף, און מיט אים א המון מיט
mit hamon a im mit un tsvelf di fun einer Yehude
with crowd a him with and twelve the of one Yehudah

שווערדן און שטאנגען, פון די הויפט כהנים און סופרים און
un sofrim un koyanim hoipt di fun shtangen un shverdn
and scribes and kohenim chief the from clubs and swords

זקנים . מד און זיין פאררעטער האט זיי געגעבן א צייכן ,
tseichen a gegeben zei hot farreter zain un zkeinem
sign a give them did betrayer his and elders

אזוי צו זאגן : וועמען איך וועל א קוש טאן, דער איז עס; נעמט
nemt es iz der ton kush a vel ich vemen zogen tsu azoi
take it is that do kiss a will I whom say to so

אים, און פירט אים אפ זיכער . מה און ווען ער איז געקומען,
gekumen iz er ven un zicher op im firt un im
come did he when and secure up him lead and him

איז ער גלייך צוגעגאנגען צו אים, און זאגט: רבי ! און
un Rebbe zogt un im tsu tsugegangen glaich er iz
and Rebbe says and him to went over immediately he did

האט אים געקושט. מו און זיי האבן ארויפגעלייגט די הענט אויף
oif hent di aroifgeleigt hoben zei un gekusht im hot
on hands the place did they and kiss him did

אים, און האבן אים געפאנגען גענומען. מז איינער אבער פון
fun ober einer genumen gefangen im hoben un im
of however one take captive him did and him

46 And they laid their
hands on Rebbe, Melech
HaMoshiach and arrested
him. 47 But one of those
standing by drew his
cherev and struck the
servant of the Kohen
Gadol and cut off his ear.
48 And Rebbe, Melech
HaMoshiach answered and
said to them, Do you come
out with swords and clubs
as against a shoded *(robber)*
to arrest me? 49 Every day
I was with you in the Beis
HaMikdash teaching Torah
and you did not arrest
me; but let the Kitvei
Hakodesh be fulfilled.
50 And, having left Rebbe,
Melech HaMoshiach,
everyone fled.

די , וואס זענען געשטאנען דערביי האט ארויסגעצויגן די שווערד,
shverd di aroisgetsoigen hot derbai geshtanen zenen vos di
sword the drew out did nearby standing were who the

און געשלאגן דעם כהן גדולס קנעכט , און אים אפגעהאקט
opgehakt im un knecht gadols koyen dem geshlogen un
chopped off him and servant gadol's kohen the struck and

אן אויער. מח און יהושע / ישוע האט ענטפערנדיק צו זיי
zei tsu entferendik hot Yeshua Yehoshua un oier an
them to answering has Yeshua Yehoshua and ear an

געזאגט: ווי קעגן א רויבער זענט איר ארויסגעקומען מיט שווערדן
shverdn mit aroisgekumen ir zent roiber a kegen vi gezogt
swords with come out you are robber a against as said

און שטאנגען מיך צו כאפן . מט טאג אויס טאג איין בין איך געווען
geven ich bin ein tog ois tog chapen tsu mich shtangen un
was I am in day out day arrest to Me clubs and

ביי אייך אינעם בית המקדש און געלערנט, און איר האט
hot ir un gelernt un HaMikdash Beis inem aich bai
has you and taught and the Holy House in the you with

מיך נישט געפאנגען גענומען; נאר (עס איז) כדי די כתבי
Kitvei di kedei iz es nor genumen gefangen nisht mich
scriptures the so that is it but taken captive not Me

(הקודש) זאלן דערפילט ווערן. נ און אלע האבן אים פארלאזן,
farlozen im hoben ale un veren derfilt zolen Hakoidesh
forsaken him have all and to be fulfilled should the Holy

און זענען אנטלאפן .
antlofen zenen un
run away are and

51 And a certain bocher
was following along
with Rebbe, Melech
HaMoshiach, and the
bocher was wearing
nothing but a linen
garment around his naked
body, and they seized the
bocher. 52 But the bocher
ran away naked, leaving
the linen garment behind.

נא און א יינגל איז אים נאכגעגאנגען, איינגעהילט אין א ליילעך
lailech a in aingehilt nochgegangen im iz yingel a un
sheet a in wrapped follow him did boy a and

אויפן בלויזן לייב , און זיי כאפן אים; נב ער אבער האט
hot ober er im chapen zei un laib bloizn oifen
has however he him caught they and body bare on the

איבערגעלאזט דאס ליילעך, און איז אנטלאפן א נאקעטער.
naketer a antlofen iz un lailech dos ibergelozt
naked a run away is and sheet the left behind

53 And they led
away Rebbe, Melech
HaMoshiach to the Kohen
Gadol. And all the Rashei
Hakohanim and the
Zekenim and the Sofrim
were assembled. 54 And
Shim'on Kefa from a
distance followed Rebbe,
Melech HaMoshiach right
into the courtyard of the
Kohen Gadol. And Kefa
was sitting together with
the servants and warming
himself near the ohr of the
hadlakah *(bonfire)*. 55 And
the Rashei Hakohanim and
[the] whole Sanhedrin
were seeking edut
against Rebbe, Melech
HaMoshiach in order
to have him under the
onesh mavet, and they
were not finding any.
56 For many gave edut
sheker against Rebbe,
Melech HaMoshiach, and
the eduyot were not in
agreement. 57 And some,
taking the stand, were
giving edut sheker *(false
testimony)* against him:
58 We heard him saying,
I will bring churban to
this Beis HaMikdash made
with human hands, and,
after shlosha yamim,
another, not made with

נג און זיי האבן אוועקגעפירט יהושען / ישוען צום
tsum Yeshuan Yehoshuan avekgefirt hoben zei un*
to the Yeshua Yehoshua led away have they and

כהן גדול ; און עס האבן זיך ביי אים פארזאמלט אלע הויפט
hoipt ale farzamlt im bai zich hoben es un gadol koyen
chief all gathered him with self have it and gadol kohen

כהנים און די זקנים און די סופרים. נד און פעטרוס האט
hot Petros un sofrim di un zkeinem di un koyanim
has Peter and scribes the and elders the and kohenim

אים נאכגעפאלגט פונדערווייטנס , ביז אינעווייניק אריין אין
in arain ineveinik biz fundervaitns nochgefolgt im
in into inside until from a distance followed him

דעם הויף פון דעם כהן גדול ; און איז געזעסן מיט די
di mit gezesen iz un gadol koyen dem fun hoif dem
the with sat is and gadol kohen the of courtyard the

משרתים און האט זיך געווארעמט ביים פייער. נה און די הויפט
hoipt di un faier baim gevaremt zich hot un meshoresim
chief the and fire by the warm self has and servants

כהנים און דאס גאנצע סנהדרין האבן געזוכט אן עדות
eides an gezucht hoben Sanhedrin gantse dos un koyanim
witness an sought have Sanhedrin whole the and kohenim

זאגן קעגן יהושען / ישוען , כדי אים צו טייטן; און
un teiten tsu im kedei Yeshuan Yehoshuan kegen zogen*
and kill to him so that Yeshua Yehoshua against say

האבן נישט געפונען. נו ווארום א סך האבן פאלש עדות געזאגט
gezogt eides falsh hoben sach a vorem gefunen nisht hoben
said witness false have many a because found not have

קעגן אים, און זייערע עדות האבן נישט איבעראיינגעשטימט.
iberaingeshtimt nisht hoben eides zeiere un im kegen
agree not have witness their and him against

נז און איניקע זענען אויפגעשטאנען, און האבן פאלש עדות
eides falsh hoben un oifgeshtanen zenen einike un
witness false have and stand up are some and

געזאגט קעגן אים, אזוי צו זאגן : נח מיר האבן אים געהערט
gehert im hoben mir zogen tsu azoi im kegen gezogt
heard him have we say to so him against said

זאגן : איך וועל צעשטערן דעם דאזיקן היכל , וואס איז מיט
mit iz vos Heichal dozikn dem tseshteren vel ich zogen
with is which Heikhal this the destroy will I say

הענט געמאכט געווארן. און אין דריי טעג וועל איך אויפבויען
oifboien ich vel teg drai in un gevoren gemacht hent
build up I will days three in and become made hands

hands, I will build. [59] So their eduyot were not in agreement. [60] And having stood up in their midst, the Kohen Gadol questioned Rebbe, Melech HaMoshiach, saying, Do you not answer anything to what these bear solemn edut *(testimony)* against you? [61] But Rebbe, Melech HaMoshiach was silent and did not answer anything. Again the Kohen Gadol was questioning him and says to him, Are you the Rebbe, Melech HaMoshiach, HaBen Hamevorakh? [62] And Rebbe, Melech HaMoshiach said, Ani hu, and you will see the BAR ENOSH YOSHEV LIMIN HaGevurah UVA IM ANENEI HASHOMAYIM *(the Bar Enosh [Moshiach] sitting at the right hand of power and coming with the clouds of heaven).* [63] And the Kohen Gadol, making the keriah *(ritual tearing)* of his tunic, says, What further need do we have of edim *(witnesses)*? [64] You heard him commit Chillul Hashem gidduf *(blasphemy).* How does it seem to you? And they

אן אנדערן, וואס איז נישט געמאכט מיט הענט . נט און אפילו
afile un hent mit gemacht nisht iz vos andern an
even and hands with made not is which other an

אזוי האט זייער עדות זאגן נישט איבעראיינגעשטימט. ס און דער
der un iberaingeshtimt nisht zogen eides zeier hot azoi
the and agree not say witness their has so

כהן גדול האט זיך אויפגעשטעלט אין דער מיט , און געפרעגט
gefregt un mit der in oifgeshtelt zich hot gadol koyen
asked and midst the in stood up self has gadol kohen

יהושען / ישוען , אזוי צו זאגן : דו ענטפערסט גארנישט אויף
oif gornisht entferst du zogen tsu azoi Yeshuan Yehoshuan*
on nothing answer you say to so Yeshua Yehoshua

דעם, וואס די דאזיקע זאגן עדות קעגן דיר? סא און ער האט
hot er un dir kegen eides zogen dozike di vos dem
was he and you against witness say these the which the

געשוויגן , און גארנישט געענטפערט. דער כהן גדול האט אים
im hot gadol koyen der geentfert gornisht un geshvigen
him has gadol kohen the answered nothing and silent

ווידער געפרעגט, און זאגט צו אים; ביסטו דער משיח , דער
der Moshiach der bistu im tsu zogt un gefregt vider
the Moshiach the you are him to says and asked again

זון פון הקדוש ברוך הוא? סב און יהושע / ישוע האט
hot Yeshua Yehoshua un hu bruch hakodesh fun Zun
has Yeshua Yehoshua and He blessed the Holy One of son

געזאגט: איך בין; און איר וועט זען דעם בר אנש זיצן אויף דער
der oif zitsen Enosh Bar dem zen vet ir un bin ich gezogt
the on sit of Man Son the see will you and am I said

רעכטער זייט פון דער גבורה, און קומען מיט די וואלקנס פון
fun volkens di mit kumen un gevure der fun zait rechter
of clouds the with coming and power the of side right

הימל . (תהלים קי , א; דניאל ז, יג.) סג און דער כהן גדול
gadol koyen der un ig z Daniel a ki Tehilim himel
gadol kohen the and 13 7 Daniel a 110 Psalms heaven

האט צעריסן זיינע קליידער, און זאגט: וואס דארפן מיר נאך
noch mir darfen vos zogt un kleider zaine tserisn hot
more we need what says and clothing his torn has

האבן עדות ? סד איר האט דאך געהערט די לעסטערונג.
lesterung di gehert doch hot ir eides hoben
blasphemy the heard after all has you witness have

וואס איז אייער מיינונג ? און אלע האבן אים פארמשפט, אז ער
er az farmishpet im hoben ale un meinung eier iz vos
he that condemn him did all and mind your is what

all condemned Rebbe, Melech HaMoshiach to be deserving of mishpat mavet. 65 And some began to spit on him and to cover his face and to strike him and to say to him, Let’s hear a dvar nevuah *(word of prophecy)*! And the shomrim *(guards)* took custody of him by slapping Rebbe, Melech HaMoshiach.

66 And Shim'on Kefa being below in the courtyard, one of the maids of the Kohen Gadol comes by. 67 And having seen Kefa warming himself, having looked him over, she says, You also were with the one from Natzeret, Yehoshua! 68 But he denied [it], saying, I do not have daas *(knowledge)* or binah *(understanding)* of what you are saying. And he walked away and went outside into the entryway. And a tarnegol crowed. 69 And the maid, having seen him, began again to say to the ones standing by, This is one of them! 70 But again he made hakhchashah *(denial)*. And

איז חייב מיתה. סה און אייניקע האבן אנגעהויבן צו שפייען
shpaien tsu ongehoiben hoben einike un mise chayev iz
spit to begin did some and death deserving is

אויף אים, און צו באדעקן אים דאס פנים , און צו שלאגן אים
im shlogen tsu un ponem dos im badeken tsu un im oif
him strike to and face the him cover to and him on

מיט די פויסטן, און צו זאגן צו אים: זאג נבואה ! אויך די
di oich nevue zog im tsu zogen tsu un foistn di mit
the also prophecy say him to say to and fists the with

משרתים האבן אים עמפאנגען מיט פעטש. (ישעיהו נ , ו.)
u n Yeshayah petsh mit emfangen im hoben meshoresim
6 50 Yeshayah slaps with catch him did servants

סו און בשעת פעטרוס איז געווען אונטן אין הויף , קומט
kumt hoif in unten geven iz Petros beshas un
comes courtyard in below was is Peter while and

איינע פון דעם כהן גדולס דינסטמוידן ; סז און ווי זי האט
hot zi vi un dinstmoidn gadols koyen dem fun eine
has she as and servant-girls gadol's kohen the of one

דערזען פעטרוסן זיך ווארעמען, האט זי אויף אים א קוק
kuk a im oif zi hot varemen zich Petrosn derzen
look a him on she did warming self Peter caught sight of

געטאן, און זאגט: אויך דו ביסט געווען מיט דעם פון נצרת ,
Natseret fun dem mit geven bist du oich zogt un geton
Natseret of the with were are you also says and do

דעם יהושע / ישוע ! סח ער אבער האט געלייקנט, אזוי צו
tsu azoi geleiknt hot ober er Yeshua Yehoshua dem
to so deny has however he Yeshua Yehoshua the

זאגן : נישט איך ווייס , נישט איך פארשטיי וואס דו זאגסט.
zogstu du vos farshtei ich nisht veis ich nisht zogen
say you what understand I not know I not say

און ער איז ארויסגעגאנגען אינדרויסן צום פאדערהויז; און א האן
hon a un foderhoiz tsum indroisen aroisgegangen iz er un
cock a and forecourt to the outside went out is he and

האט געקרייט. סט און די דינסטמויד האט אים געזען, און האט
hot un gezen im hot dinstmoid di un gekreit hot
has and seen him has servant-girl the and crowed has

ווידער אנגעהויבן צו זאגן צו די , וואס זענען דארט געשטאנען:
geshtanen dort zenen vos di tsu zogen tsu ongehoiben vider
standing there are who the to say to begun again

after a little [while], again the ones having stood by were saying to Kefa, You are one of them, for indeed you are a Gelili *(inhabitant of the Galil).* 71 And Kefa began to speak a klalah *(curse)* and to swear, I do not have daas of this man I don't know the one of whom you speak! 72 And ofen ort for a second time, a tarnegol crowed. And then Kefa remembered the dvar that Rebbe, Melech HaMoshiach had spoken to him, Before a tarnegol crows twice, shalosh pe'amim *(three times)* you will make hakhchashah *(denial)* of me. And having broken down, Kefa was weeping.

15 And as soon as it was boker, the Rashei Hakohanim *(the Chief Priests)* with the Zekenim and Sofrim *(Scribes)* and [the] whole Sanhedrin, having performed the akedah *(binding)* of Rebbe, Melech

דער דאזיקער איז איינער פון זיי ! [ע] ער אבער האט נאכאמאל
nochamol hot ober er zei fun einer iz doziker der
again has however he them of one is this one the

געלייקנט. און אביסל שפעטער האבן די , וואס זענען דארט
dort zenen vos di hoben shpeter abisel un geleiknt
there are which the have later a little and denied

געשטאנען, ווידער געזאגט צו פעטרוסן: דו ביסט זיכער איינער
einer zicher bist du Petrosn tsu gezogt vider geshtanen
one surely are you Peter to said again standing

פון זיי ; ווארום דו ביסט אויך א גלילי . [עא] און ער האט
hot er un Galili a oich bist du vorem zei fun
did he and Galilean a also are you because them of

אנגעהויבן צו פלוכן , און צו שווערן: איך קען נישט דעם דאזיקן
dozikn dem nisht ken ich shveren tsu un fluchen tsu ongehoiben
this the not know I swear to and curse to begin

מענטשן, פון וועמען איר רעדט! [עב] און באלד האט א האן
hon a hot bald un redt ir vemen fun mentshn
cock a did immediately and speak you whom of man

צום צווייטן מאל געקרייט. און פעטרוס האט זיך דערמאנט
dermont zich hot Petros un gekreit mol tsveitn tsum
remember self has Peter and crow time second to the

דאס ווארט, ווי יהושע / ישוע האט צו אים געזאגט: איידער א
a eider gezogt im tsu hot Yeshua Yehoshua vi vort dos
a before said him to has Yeshua Yehoshua as word the

האן וועט צווימאל קרייען, וועסטו מיך דריימאל פארלייקענען.
farleikenen draimol mich vestu kreien tsveimol vet hon
deny three times Me will you crow twice will cock

און ער האט עס זיך גענומען צום הארצן, און זיך צעוויינט.
tseveint zich un hartsn tsum genumen zich es hot er un
wept self and heart to the taken self it has he and

טו און באלד אינדערפרי האבן זיך די הויפט כהנים
koyanim hoipt di zich hoben inderfri bald un
kohenim chief the self have in the morning soon and

באראטן מיט די זקנים און סופרים, און דאס גאנצע
gantse dos un sofrim un zkeinem di mit baroten
whole the and scribes and elders the with confer

סנהדרין —האבן געבונדן יהושען / ישוען , און אים
im un Yeshuan Yehoshuan gebunden hoben Sanhedrin*
him and Yeshua Yehoshua bind did Sanhedrin

אוועקגעפירט, און איבערגעגעבן צו פילאטוסן. (ישעיהו נג,
ng Yeshayah Pilatusn tsu ibergegeben un avekgefirt
53 Yeshayah Pilate to handed over and led away

HaMoshiach, led [him] away and handed [him] over to Pilate. 2 And Pilate questioned Rebbe, Melech HaMoshiach, Are you the Melech HaYehudim? And, in reply, he says, You say so. 3 And the Rashei Hakohanim were accusing Rebbe, Melech HaMoshiach [of] many things. 4 And Pilate again questioned him, saying, Do you not answer anything? Look how many things they accuse you [of]. 5 But Rebbe, Melech HaMoshiach no longer answered anything, so Pilate was astounded.

6 Now [at] every Chag he was releasing to them one prisoner for whom they were making bakosha *(request)*. 7 Now there was the one being called Bar-Abba, who had been imprisoned with his fellow insurrectionists and who, at the time of the Mered *(Revolt, Uprising)*, had committed retzach *(murder)*. 8 So the crowd came and began to ask Pilate to do for them just as in the past was his custom. 9 But Pilate

ח.) ב און פילאטוס האט אים געפרעגט: צי ביסט דו דער קעניג
kenig der du bist tsi gefregt im hot Pilatus un ch
king the you are ask him did Pilate and 8

פון די יידן ? און ער האט ענטפערנדיק צו אים געזאגט: דו
du gezogt im tsu entferendik hot er un Yidn di fun
you say him to answering did he and Jews the of

זאגסט עס! ג און די הויפט כהנים האבן געברענגט א
a gebrengt hoben koyanim hoipt di un es zogstu
a bring did kohenim chief the and it you are saying

סך באשולדיקונגען קעגן אים. ד און פילאטוס האט אים ווידער
vider im hot Pilatus un im kegen bashuldikungen sach
again him did Pilate and him against accusations many

געפרעגט, אזוי צו זאגן : דו ענטפערסט גארנישט? זע , וויפל
vifel ze gornisht entferst du zogen tsu azoi gefregt
how many look nothing answer you say to so ask

באשולדיקונגען זיי מאכן קעגן דיר! ה יהושע / ישוע
Yeshua Yehoshua dir kegen machen zei bashuldikungen
Yeshua Yehoshua you against make they accusations

אבער האט מער גארנישט געענטפערט; אזוי אז פילאטוס האט
hot Pilatus az azoi geentfert gornisht mer hot ober
had Pilate that so answer nothing more did however

זיך געוואונדערט. (ישעיהו נג, ז.); ו און אויף יעדן יום טוב
Tov Yom yedn oif un z ng Yeshayah gevundert zich
Tov of Yom every on and 7 53 Yeshayah wonder self

פלעגט ער זיי באפרייען איין געפאנגענעם, וועמען זיי האבן
hoben zei vemen gefangenem ein bafraien zei er flegt
did they whom prisoner one release them he used

באגערט. ז און עס איז געווען איינער, וואס מען האט אים גערופן
gerufen im hot men vos einer geven iz es un bagert
called him has one who one was is it and desire

בר-אבא , געבונדן צוזאמען מיט די בונטארן, וועלכע האבן
hoben velche buntarn di mit tsuzamen gebunden Bar-Abba
have which rebels the with together bound Bar-Abba

אפגעטאן א רציחה בשעת אן אויפשטאנד . ח און דער המון איז
iz hamon der un oifshtand an beshas retsiche a opgeton
is crowd the and insurrection an during murder a do

ארויפגעגאנגען און האט אנגעהויבן צו פארלאנגען, אז ער זאל
zol er az farlangen tsu ongehoiben hot un aroifgegangen
shall he that request to begun has and went up

טאן, ווי געווענלעך פאר זיי . ט און פילאטוס האט זיי געענטפערט,
geentfert zei hot Pilatus un zei far gevenlech vi ton
answered they has Pilate and they for as do

אזוי צו זאגן: צי ווילט איר, אז איך זאל אייך באפרייען דעם
dem bafraien aich zol ich az ir vilt tsi zogen tsu azoi
the release you shall I that you want say to so

קעניג פון די יידן? י ווארום ער האט געוואוסט, אז די הויפט
hoipt di az gevust hot er vorem Yidn di fun kenig
chief the that known has he because Jews the of king

כהנים האבן אים איבערגעגעבן מחמת קנאה. יא די הויפט
hoipt di kine machmas ibergegeben im hoben koyanim
chief the envy because handed over him have kohenim

כהנים אבער האבן אונטערגעהעצט דעם המון , אז ער
er az hamon dem untergehetst hoben ober koyanim
he that crowd the stirred have however kohenim

זאל זיי ליבער באפרייען בר-אבאן. יב און פילאטוס האט ווידער
vider hot Pilatus un Bar-Abban bafraien liber zei zol
again has Pilate and Bar-Abba release rather they shall

ענטפערנדיק צו זיי געזאגט: וואס זשע זאל איך טאן מיט אים,
im mit ton ich zol zhe vos gezogt zei tsu entferendik
him with do I shall then who said they to answering

וועמען איר רופט קעניג פון די יידן? יג און זיי האבן נאכאמאל א
a nochamol hoben zei un Yidn di fun kenig ruft ir vemen
a again have they and Jews the of king calls you whom

געשריי געטאן: אויפהענגען אים אויף דער בוים! יד און פילאטוס האט
hot Pilatus un boim der oif im oifhengen geton geshrei
has Pilate and tree the on him hanged up done shout

צו זיי געזאגט: וואס פאר א שלעכטס האט ער דען געטאן? זיי
zei geton den er hot shlechts a far vos gezogt zei tsu
they done then he has evil a for who said they to

אבער האבן נאך מער געשריגן: אויפהענגען אים אויף דער
der oif im oifhengen geshrigen mer noch hoben ober
the on him hanged up shouted more after have however

בוים! טו און ווייל פילאטוס האט געוואלט טאן די געפעליקייט
gefelikeit di ton gevolt hot Pilatus vail un boim
favor the do wanted has Pilate because and tree

דעם המון , האט ער פאר זיי באפרייט בר-אבאן, און האט
hot un Bar-Abban bafrait zei far er hot hamon dem
has and Bar-Abba set free them for he has crowd the

איבערגעגעבן יהושען / ישוען , נאך דעם ווי ער האט אים
im hot er vi dem noch Yeshuan Yehoshuan ibergegeben*
him has he as the after Yeshua Yehoshua handed over

געלאזט שמייסן , און אים איבערגעגעבן אויפהענגען אויף א בוים צו
tsu boim a oif oifhengen ibergegeben im un shmaisen gelozt
to tree a on hanged up handed over him and flog let

ווערן. (ישעיהו נג, ה.)
h ng Yeshayah veren
5 53 Yeshayah to be

answered them, saying, Do you wish [that] I should release to you the Melech HaYehudim? 10 For Pilate knew that because of kinah *(envy)* the Rashei Hakohanim had handed him over to him. 11 But the Rashei Hakohanim incited the crowd that Pilate should instead release Bar-Abba to them. 12 But Pilate, in reply again, was saying to them, What then do you wish [that] I should do with the one whom you call the Melech HaYehudim? 13 And again they cried out, Let him be talui al HaEtz *(being hanged on the Tree)*! 14 But Pilate was saying to them, Why? What ra'ah has he committed? But they all the more cried out, Let him be talui al HaEtz *(being hanged on the Tree)*! 15 So Pilate, desiring to placate the crowd, released to them Bar-Abba, and handed over Rebbe, Melech HaMoshiach to be scourged and to be talui al HaEtz *(to be hanged on the Tree)*.

16 And the chaiyalim *(soldiers)* led away Rebbe, Melech HaMoshiach into the courtyard, which is [the] Praetorium, the governor's headquarters, and they called together [the] whole cohort. 17 And they clothe him in [royal] purple and place upon him a keter *(crown)* of thorns that they had woven together. 18 And they began to greet him, Hail, Melech HaYehudim! 19 And they were striking him [on] the rosh with a staff and they were spitting on him and bending their knees and bowing down before him. 20 After mocking him, they stripped him of [royal] purple and clothed him in his garments. And they lead him out that they might make him be talui al HaEtz *(being hanged on the Tree)*.

21 And a certain Shim'on from Cyrene was passing by, who was coming in

טז און די זעלנער האבן אים אוועקגעפירט
avekgefirt im hoben zelner di un
led away him have soldiers the and

אינעווייניק אין הויף אריין, דאס איז דאס
dos iz dos arain hoif in ineveinik
the is the into courtyard in inside

פרעטאריום ; און רופן
rufen un Pretorium
call and Praetorium Governor's palace headquarters

צונויף די גאנצע ראטע. יז און זיי קליידן אים אָן
on im kleiden zei un rote gantse di tsunoif
without him clothe they and cohort whole the together

אין פורפור, און טאן אים אָן א קרוין , וואס זיי האבן
hoben zei vos kroin a on im ton un purpur in
have they which crown a without him do and purple in

געפלאכטן פון דערנער; יח און האבן אנגעהויבן אים צו באגריסן:
bagrisen tsu im ongehoiben hoben un derner fun geflochtn
greet to him begun have and thorns of braided

שלום, קעניג פון די יידן! יט און זיי האבן אים געשלאגן מיט א
a mit geshlogen im hoben zei un Yidn di fun kenig sholem
a with struck him have they and Jews the of king peace

שטעקן איבערן קאפ, און געשפיגן אויף אים, און האבן געבויגן
geboigen hoben un im oif geshpigen un kop ibern shteken
bend have and him on spat and head over stick

די קניען און זיך געבוקט צו אים. (ישעיהו נ , ו.) כ און
un u n Yeshayah im tsu gebukt zich un knien di
and 6 50 Yeshayah him to paid homage self and knees the

נאך דעם ווי זיי האבן אפגעשפאט פון אים, האבן זיי אים
im zei hoben im fun opgeshpot hoben zei vi dem noch
him they have him of mocked have they as that after

אויסגעטאן דאס פורפור, און אים אנגעטאן זיינע מלבושים . און
un malbushem zaine ongeton im un purpur dos oisgeton
and clothing his dressed him and purple that stripped

זיי פירן אים ארויס, כדי אים צו אויפהענגען אויף דער בוים.
boim der oif oifhengen tsu im kedei arois im firen zei
tree the on hanged up to him so that out him lead they

כא און זיי צווינגען א פארבייגייער, א געוויסן שמעון פון
fun Shim'on gevisen a farbaigeier a tsvingen zei un
of Simon certain a passer by a compel they and

קירניה, קומענדיק פון פעלד , דעם פאטער פון אלעקסאנדער
Aleksander fun foter dem feld fun kumendik Cyrene
Alexander of father the the field from coming Cyrene

from [the] countryside. He was the father of Alexander and Rufus. The chaiyalim *(soldiers)* requisition him in order that he carry Moshiach's Etz. 22 And they bring Rebbe, Melech HaMoshiach to a place called Gulgolta, which means, being translated, Place of the Skull. 23 And they were giving to him yayin having been mixed with myrrh, but this one did not take it. 24 And they hanged Rebbe, Melech HaMoshiach on HaEtz and YICHALLEKU VEGADAI *(they divide the garments)* of Rebbe, Melech HaMoshiach, and VAPPILU GORAL *(they cast lots)* for them, to decide what each might take. 25 Now it was [the] third hour when they nailed and hanged Rebbe, Melech HaMoshiach on HAETZ. 26 And the inscription of the charge against him was inscribed above his rosh, melech hayehudim. 27 And with him they also nailed, each to his own etz, shnei shodedim, one on [the] right, one on [the] left

און רופוס, אז ער זאל טראגן זיין בוים. כב און זיי ברענגען אים
im brengen zei un boim zain trogen zol er az Rufus un
him bring they and tree his carry shall he that Rufus and

צו דעם ארט גלגלתא , וואס דער טייטש דערפון איז: דאס
dos iz derfun taitsh der vos Gulgolta ort dem tsu
the is thereof meaning the which Golgotha place of the to

ארט פון א שארבן. כג און זיי האבן אים געגעבן וויין געמישט
gemisht vain gegeben im hoben zei un sharben a fun ort
mixed wine given him have they and skull a of place of

מיט מירע , וואס ער האט אבער נישט אנגענומען. כד און
un ongenumen nisht ober hot er vos mire mit
and take not however has he which myrrh with

זיי האבן אים אויפגעהאנגען אויף א בוים, און צעטיילן צווישן
tsvishen tseteilen un boim a oif oifgehongen im hoben zei
among distribute and tree a on hung up him have they

זיך זיינע מלבושים , ווארפנדיק גורל אויף זיי , וואס
vos zei oif goral varfendik malbushem zaine zich
what them on lots casting clothing his themselves

ווער זאל נעמען. כה און עס איז געווען די דריטע שעה ,
sho drite di geven iz es un nemen zol ver
hour 9 A.M. third the was is it and take shall each

און זיי האבן אים אויפגעהאנגען אויף א בוים. (תהלים כב,
chb Tehilim boim a oif oifgehongen im hoben zei un
22 Psalms tree a on hung up him have they and

יד-טז, יח.) כו און דער כתב פון זיין באשולדיקונג איז געווען
geven iz bashuldikung zain fun ksav der un ich id-au
was is accusation his of inscription the and 18 14-16

אויפגעשריבן: דער קעניג פון די יידן . כז און צוזאמען מיט אים
im mit tsuzamen un Yidn di fun kenig der oifgeshriben
him with together and Jews the of king the inscribe

זיי אויפהענגען אויף דער בוים צוויי רויבער; איינעם אויף זיין
zain oif einem roiber tsvei boim der oif oifhengen zei
his on one robber two tree the on hanged up they

רעכטער זייט, און איינעם אויף זיין לינקער זייט. כח און עס איז
iz es un zait linker zain oif einem un zait rechter
is it and side left his on one and side right

מקוים געווארן דער פסוק, וואס זאגט:
zogt vos pasuk der gevoren mekuyem
says which verse the become fulfill

און מיט פושעים איז ער פארערעכנט געווארן.
gevoren farrechnt er iz posheim mit un
become reckoned he is lawless with and

of him. [28 And the Kitvei Hakodesh was fulfilled, VES POSHEIM NIMNAH *(and with lawless persons he was numbered).*] 29 And the ones passing by were reviling him and shaking their heads and saying, Ha! The one bringing churban on the Beis HaMikdash and rebuilding [it] in shlosha yamim, 30 Save yourself! Come down from the etz! 31 Likewise, also, the Rashei Hakohanim with the Sofrim were also mocking him, saying, He saved others, but himself he is not able to save. 32 Let the Moshiach, let Rebbe Melech HaMoshiach of Yisroel, let [him] come down now from the etz, in order that we may see and have emunah! And the ones having been hanged on the etz on either side of him were reproaching him.

(ישעיהו נג, יב.)
ib ng Yeshayah
12 53 Yeshayah

כט און די פארבייגייער האבן אים געלעסטערט, שאקלענדיק זייערע
zeiere shoklendik gelestert im hoben farbaigeier di un
their shaking blasphemed him have passers by the and

קעפ , און זאגנדיק: הא! דו , וואס צעשטערסט דעם היכל ,
Heichal dem tseshterst vos du ha zogendik un kep
Heikhal the destroys who you Ha! saying and heads

און בויסט אים אויף אין דריי טעג, ל ראטעווע דיך אליין, און
un alein dich rateve teg drai in oif im boist un
and alone you save days three in up it builds and

קום אראפ פונם בוים! לא אזוי האבן אויך די הויפט כהנים
koyanim hoipt di oich hoben azoi boim funem arop kum
kohenim chief the also have so tree from the down come

אפגעשפאט צווישן זיך צוזאמען מיט די סופרים, און
un sofrim di mit tsuzamen zich tsvishen opgeshpot
and scribes the with together themselves among mocked

געזאגט: אנדערע האט ער געהאלפן, זיך אליין קען ער נישט העלפן.
helfen nisht er ken alein zich geholfen er hot andere gezogt
help not he can alone self help he did others said

לב דער משיח , דער קעניג פון ישראל! זאל ער איצט אראפשטייגן
aropshtaigen itst er zol Yisroel fun kenig der Moshiach der
come down now he shall Israel of king the Moshiach the

פון בוים, כדי מיר זאלן זען און גלויבן ! אויך די , וואס זענען
zenen vos di oich gloiben un zen zolen mir kedei boim fun
are who the also believe and see shall we so that tree from

מיט אים אויפגעהאנגען אויף א בוים געווארן, האבן אים מבזה
mevaze im hoben gevoren boim a oif oifgehongen im mit
degrade him have become tree a on hung up him with

געווען.
geven
were

33 And when the sixth hour came, it became choshech over kol haaretz until [the] ninth hour. 34 And at the ninth hour, he cried out in a kol gadol

לג און ווען די זעקסטע שעה איז געקומען, איז געווארן א
a gevoren iz gekumen iz sho zekste di ven un
a become is come is hour sixth the when and

פינצטערניש איבערן גאנצן לאנד ביז דער ניינטער שעה. לד און
un sho nainter der biz land gantsn ibern fintsternish
and hour ninth the until land entire over darkness

אין דער ניינטער שעה האט יהושע / ישוע א געשריי געטאן
geton geshrei a Yeshua Yehoshua hot sho nainter der in
done shout a Yeshua Yehoshua has hour ninth the in

(loud voice), Eloi, Eloi lamah
sabachthani? — which
means, being translated,
ELI ELI LAMAH AZAVTANI?
*(My G-d, my G-d, why have
you forsaken me?)* 35 And
some of the ones having
been standing nearby
and having heard, were
saying, Hinei! He calls for
Eliyahu HaNavi! 36 And
someone having run and
having filled a sponge
with CHOMETZ *(vinegar)*,
and having placed it on
a staff, gave a drink to
him, saying, Leave him
alone. Let us see if Eliyahu
Hanavi comes to take
him down. 37 And Rebbe,
Melech HaMoshiach,
having uttered a kol gadol
(loud voice) and having
breathed his last, expired.
38 And the Parochet in the
Heikhal was torn in two
from top to bottom. 39 And
the centurion, having
stood nearby opposite
him, and having seen that
he expired this way, said
Beemes *(actually, in truth)*,
this man was the Ben
HaElohim!

40 And there were also
nashim *(women)* looking
on from a distance, among

מיט א הויך קול : אלהי אלהי למה שבקתני ?
sabaktani lama Elokei Elokei kol hoich a mit
have You forsaken me why Eloi Eloi voice loud a with

פארטייטשט הייסט עס: ג-ט מיינער, ג-ט מיינער, פארוואס האסטו
hostu farvos mainer G-t mainer G-t es heist fartaitsht
you have why mine G-d mine G-d it means translated

מיך פארלאזן? (תהלים כב, א.) לה און אייניקע פון די , וואס זענען
zenen vos di fun einike un a chb Tehilim farlozen mich
are who the of some and 1 22 Psalms forsaken Me

געשטאנען דערביי, האבן עס געהערט, און האבן געזאגט: זע ,
ze gezogt hoben un gehert es hoben derbai geshtanen
look said have and heard it have nearby standing

ער רופט אליהון . לו און איינער איז געלאפן, און האט אנגעפילט
ongefilt hot un gelofen iz einer un Eliyahun ruft er
filled has and run is one and Eliyahu calls he

א שוואם מיט עסיק , און זי ארויפגעזעצט אויף א שטעקן,
shteken a oif aroifgezetst zi un esik mit shvom a
stick a on put up it and vinegar with sponge a

און אים געגעבן צו טרינקען, (תהלים סט, כב.) אזוי צו זאגן :
zogen tsu azoi chb st Tehilim trinken tsu gegeben im un
say to so 22 69 Psalms drink to given him and

לאזט; מיר וועלן זען אויב אליהו וועט קומען , כדי אים
im kedei kumen vet Eliyahu oib zen velen mir lozt
him so that to come will Eliyahu if see will we leave

אראפצונעמען! לז יהושע / ישוע אבער האט ארויסגעלאזט א
a aroisgelozt hot ober Yeshua Yehoshua aroptsunemen
a let out has however Yeshua Yehoshua to take down

הויך געשריי, און אפגעגעבן דעם גייסט. לח און דאס פרוכת פון
fun Parochet dos un gaist dem opgegeben un geshrei hoich
of Parochet the and spirit the gave up and shout loud

היכל האט זיך צעריסן אין צווייען, פון אויבן ביז אראפ .
arop biz oiben fun tsveien in tserisn zich hot Heichal
bottom to top from two in tear apart self has Heikhal

לט און ווי דער אפיציר, וועלכער איז געשטאנען אנטקעגניבער אים,
im antkegeniber geshtanen iz velcher ofitsir der vi un
him opposite standing is who officer the as and

האט געזען, אז ער האט אָט אזוי אפגעגעבן דעם גייסט, האט ער
er hot Gaist dem opgegeben azoi ot hot er az gezen hot
he has Spirit the give up so just has he that seen has

געזאגט: דער דאזיקער מענטש איז באמת געווען ה׳ס זון !
Zun Hashems geven be'emes iz mentsh doziker der gezogt
son Hashem's was in truth is man this one the said

whom [were] Miryam from Magdala, and Miryam the Em of the younger Ya'akov and of Yosi, and Shlomit.
41 They were with Rebbe, Melech HaMoshiach in the Galil and they had been following him and serving him, and there were many other Jewish women who, with Rebbe Melech HaMoshiach, had made their aliyah leregel *(pilgrimage)* up to Yerushalayim.

42 And already, erev *(evening)* fast approaching, vibahlt *(since)* it was Preparation Day, which is the day before Shabbos,
43 Yosef of Ramatayim, a member of the Sanhedrin and a man of chashivut *(prominence)* there, a man who was also himself looking forward to the Malchut Hashem, had the bold chozek to go into Pilate and ask for the gufat Yehoshua. 44 And Pilate was amazed that Rebbe, Melech HaMoshiach was already niftar *(deceased)*, and Pilate summoned the centurion to question him whether Yehoshua

מ און עס זענען אויך געווען פרויען , וואס האבן זיך צוגעקוקט
tsugekukt zich hoben vos froien geven oich zenen es un
looking self have who women was also are there and

פונדערווייטנס , צווישן זיי מרים פון מגדלה , און מרים ,
Miryam un Magdala fun Miryam zei tsvishen fundervaitns
Mary and Magdala of Mary them among from a distance

די מוטער פון יעקב הקטן און פון יוסי, און שלומית;
Shlomit un Yosi fun un hakatan Yaakov fun muter di
Salome and Yosi of and the small James of mother the

מא וועלכע האבן אים נאכגעפאלגט, ווען ער איז נאך געווען אין
in geven noch iz er ven nochgefolgt im hoben velche
in was still is he when followed him have which

גליל , און האבן אים באדינט; און א סך אנדערע פרויען ,
froien andere sach a un badint im hoben un Galil
women other many a and serve him did and Galilee

וואס זענען ארויפגעגאנגען מיט אים קיין ירושלים .
Yerushalayim kein im mit aroifgegangen zenen vos
Yerushalayim to him with go up are who

מב און ווען עס איז שוין געווארן אוונט , ווייל עס
es vail ovent gevoren shoin iz es ven un
it because evening become already is it when and

איז געווען ערב שבת , דאס הייסט א טאג פאר שבת ,
Shabbos far tog a heist dos Shabbos erev geven iz
Sabbath before day a means that Sabbath Erev was is

מג איז געקומען יוסף הרמתי , אן אנגעזעענער יועץ , וואס
vos yuets ongezeener an HaRamati Yosef gekumen iz
who counsellor prominent an HaRamati Joseph come is

האט אליין אויך געהאפט אויף ה׳ס קעניגרייך, און האט
hot un kenigraich Hashems oif gehoft oich alein hot
has and kingdom Hashem's on hoped also himself has

זיך אונטערגעשטעלט אריינצוגיין צו פילאטוסן, און געבעטן
gebeten un Pilatusn tsu araintsugein untergeshtelt zich
begged and Pilate to to enter strengthen himself self

ישועס גוף . מד פילאטוס אבער האט זיך געוואונדערט,
gevundert zich hot ober Pilatus guf Yeshuas
amazed self has however Pilate body Yeshua's

אז ער איז שוין געשטארבן; און האט גערופן צו זיך דעם
dem zich tsu gerufen hot un geshtorben shoin iz er az
the self to called has and died already is he that

אפיציר, און אים געפרעגט, צי ער איז שוין לאנג טויט . מה און
un toit lang shoin iz er tsi gefregt im un ofitsir
and death long already is he asked him and officer

was niftar already. 45 And having found out from the centurion, he gave the geviyah *(body)* to Yosef. 46 And having bought linen cloth tachrichim *(shrouds)* and having taken Rebbe, Melech HaMoshiach down, he wrapped him in the tachrichim *(shrouds)* and placed him in a kever which had been cut from rock, and he rolled a stone against the entrance of the kever. 47 And Miryam of Magdala and Miryam the Em of Yosi were observing of where Rebbe, Melech HaMoshiach had been laid.

16 And when Shabbos had ended, Miryam of Magdala and Miryam Em of Ya'akov, and Shlomit bought spices in order that they might go and anoint him. 2 And at Shachrit on Yom Rishon, the first day of the shavua *(week)*, the shemesh *(sun)* just coming up, they come to the kever. 3 And they were saying to themselves, Who will roll away the stone for us from the entrance of the kever? 4 And

דערוויסנדיק זיך פונם אפיציר, האט ער יוספן געשענקט דעם
dem geshenkt Yosefn er hot ofitsir funem zich dervisendik
the given Joseph he has officer from the self he perceived

גוף . מו און ער האט געקויפט א ליילעך, האט אים אראפגענומען,
aropgenumen im hot lailech a gekoift hot er un guf
take down him did sheet a buy has he and body

און אים איינגעוויקלט אין דעם ליילעך, און אריינגעלייגט אין
in araingeleigt un lailech dem in aingeviklt im un
in laid and sheet the in wrap him and

א קבר , וואס איז געווען אויסגעהאקט אין א פעלדזן; און
un feldzn a in oisgehakt geven iz vos keyver a
and rock a in hewn was is which tomb a

האט ארויפגעקייקלט א שטיין אויף דעם אריינגאנג צום קבר .
keyver tsum araingang dem oif shtein a aroifgekaiklt hot
tomb to the entrance the on stone a roll has

(ישעיהו נג, ט.) מז און מרים פון מגדלה און מרים , יוסיס
Yosis Miryam un Magdala fun Miryam un t ng Yeshayah
Yosi's Mary and Magdala of Mary and 9 53 Yeshayah

מוטער , האבן געזען וואו ער איז געלייגט געווארן .
gevoren geleigt iz er vu gezen hoben muter
become laid is he where see did mother

טז

און ווען עס איז געווארן אויס שבת , האבן מרים
Miryam hoben Shabbos ois gevoren iz es ven un
Mary have Sabbath end of become is it when and

פון מגדלה , און מרים , די מוטער פון יעקב , און
un Yaakov fun muter di Miryam un Magdala fun
and James of mother the Mary and Magdala of

שלומית געקויפט געווירצן, כדי זיי זאלן אהינגיין אים צו
tsu im ahingein zolen zei kedei gevirtsen gekoift Shlomit
to him go shall they so that spices buy Salome

זאלבן . ב און זייער פרי דעם ערשטן טאג פון דער וואך , קומען
kumen voch der fun tog ershtn dem peire zeier un zalben
to come week the of day first the early very and anoint

זיי צום קבר , ווען די זון איז אויפגעגאנגען. ג און האבן
hoben un oifgegangen iz zun di ven keyver tsum zei
did and go up is son the when tomb to the they

געזאגט איינע צו דער אנדערער: ווער וועט אראפקייקלען פאר
far aropkaiklen vet ver anderer der tsu eine gezogt
for remove by rolling will who another the to one say

אונדז דעם שטיין פון דעם אריינגאנג צום קבר ? ד און ווי זיי
zei vi un keyver tsum araingang dem fun shtein dem undz
they as and tomb to the entrance the from stone the us

having looked up they observe that the stone, which was extremely large, had already been rolled aside! 5 And having entered into the kever, they saw a young man enrobed in white, sitting on the right side, and they were shocked with astonishment. 6 But he says to them, Do not be alarmed. You seek Yehoshua/Yeshua from Natzeret, who has been made talui al HaEtz *(being hanged on the Tree)*. He has been made to stand up alive. He is not here. Hinei the place where they laid him. 7 But go tell his talmidim and Kefa that he goes before you into the Galil. There you will see him, just as he told you. 8 And having gone out, they fled from the kever, and trembling and amazement seized them. And they told no one anything, for they were afraid.

האבן א בליק געטאן, האבן זיי געזען, אז דער שטיין איז
iz shtein der az gezen zei hoben geton blik a hoben
is stone the that seen they have done glance a have

אוועקגעקייקלט; ווארום ער איז געווען זייער גרויס. ה און ווען
ven un grois zeier geven iz er vorem avekgekaiklt
when and great very was is it because rolled away

זיי זענען אריינגעגאנגען אין קבר אריין, האבן זיי געזען א
a gezen zei hoben arain keyver in araingegangen zenen zei
a seen they have into tomb in enter are they

בחור זיצן אויף דער רעכטער זייט, אנגעטאן אין א ווייס
vais a in ongeton zait rechter der oif zitsen bchur
white a in dressed side right the on sit young man

קלייד , און זיי האבן זיך שטארק דערשראקן. ו און ער זאגט
zogt er un dershroken shtark zich hoben zei un kleid
says he and terrified strong self have they and clothing

צו זיי : שרעקט זיך נישט! איר זוכט יהושען / ישוען פון
fun Yeshuan Yehoshuan zucht ir nisht zich shrekt zei tsu*
of Yeshua Yehoshua seek you not self fear them to

נצרת , דעם וואס איז אויפגעהאנגען אויף א בוים געווארן;
gevoren boim a oif oifgehongen iz vos dem Natseret
become tree a on hung up is who the one Natseret

ער איז אויפגעשטאנען; ער איז דא נישטא ; אָט איז דאס
dos iz ot nishto do iz er oifgeshtanen iz er
the is here there is not here is he stand up again is he

ארט , וואו מען האט אים געלייגט! (תהלים טז, י.) ז נאר
nor i au Tehilim geleigt im hot men vu ort
but 10 16 Psalms laid him has they where place of

גייט, זאגט זיינע תלמידים און פעטרוסן, אז ער גייט פאראויס
forois geit er az Petrosn un talmidim zaine zogt geit
ahead goes he that Peter and disciples his tell go

פאר אייך קיין גליל ; דארט וועט איר אים זען, לויט
loit zen im ir vet dort Galil kein aich far
according to see him you will there Galilee to you before

ווי ער האט אייך געזאגט. ח און זיי זענען ארויסגעגאנגען, און
un aroisgegangen zenen zei un gezogt aich hot er vi
and went out are they and told you had he as

זענען אנטלאפן פון קבר ; ווארום עס האט זיי אנגעכאפט א
a ongechapt zei hot es vorem keyver fun antlofen zenen
a seize them has it because tomb from run away are

ציטערניש און זיי זענען געווען אויסער זיך ; און זיי
zei un zich oiser geven zenen zei un tsiterenish
they and themselves beside was are they and trembling

האבן קיינעם גארנישט געזאגט; ווייל זיי האבן מורא געהאט.
gehat moire hoben zei vail gezogt gornisht keinem hoben
had fear have they because said nothing anyone have

9 And now after Rebbe, Melech HaMoshiach stood up alive early on Yom Rishon he appeared rishonah *(first)* to Miryam of Magdala, from whom he had cast out shiva shedim. 10 She went out and announced to the ones who had been with Rebbe, Melech HaMoshiach while they were in avelut *(mourning)* and weeping. 11 And those who heard that Rebbe, Melech HaMoshiach lives and he was seen by her, refused to have emunah.

12 And after these things, Rebbe, Melech HaMoshiach appeared in another form to two of them walking along into the country. 13 And those went and reported to the rest, but the rest did not have emunah either.

ט און ווען ער איז אויפגעשטאנען אינדערפרי דעם ערשטן
ershtn dem inderfri oifgeshtanen iz er ven un
first the in the morning stand up again is he when and

טאג פון דער וואך, האט ער זיך צום ערשט באוויזן צו
tsu bavizen ersht tsum zich er hot voch der fun tog
to appear first at himself he did week the of day

מרים פון מגדלה , פון וועמען ער האט ארויסגעטריבן זיבן
ziben aroisgetriben hot er vemen fun Magdala fun Miryam
seven cast out had he whom from Magdala of Mary

בייזע גייסטער. י זי איז געגאנגען און האט עס דערציילט צו די ,
di tsu dertseilt es hot un gegangen iz zi gaister beize
the to tell it did and go is she spirits evil

וואס זענען געווען מיט אים, וואס האבן געטרויערט און געוויינט.
geveint un getroiert hoben vos im mit geven zenen vos
weep and mourn have who him with was are who

יא און ווען זיי האבן געהערט, אז ער לעבט און איז פון איר
ir fun iz un lebt er az gehert hoben zei ven un
her of is and lives he that hear did they when and

געזען געווארן, האבן זיי עס נישט געגלויבט. יב נאך דעם האט
hot dem noch gegloibt nisht es zei hoben gevoren gezen
has that after believed not it they have become seen

ער זיך באוויזן אין אן אנדער געשטאלט צו צוויי פון זיי ,
zei fun tsvei tsu geshtalt ander an in bavizen zich er
them of two to form another an in revealed himself he

בשעת זיי זענען געגאנגען אין פעלד אריין. יג און זיי זענען
zenen zei un arain feld in gegangen zenen zei beshas
are they and into field in walking are they while

אוועקגעגאנגען און האבן עס דערציילט צו די איבריקע; אבער
ober ibrike di tsu dertseilt es hoben un avekgegangen
however others the to tell it have and went away

אויך יענע האבן זיי נישט געגלויבט.
gegloibt nisht zei hoben yene oich
believed not them have those also

14 But later Rebbe, Melech HaMoshiach appeared to the Achad Asar *(The Eleven)*, themselves reclining at tish, and Rebbe,

יד דערנאך האט ער זיך באוויזן צו די עלף אליין, בשעת
beshas alein elf di tsu bavizen zich er hot dernoch
while alone eleven the to reveal himself he did then

זיי זענען געזעסן ביים טיש, און האט זיי פארגעווארפן זייער
zeier fargevorfen zei hot un tish baim gezesen zenen zei
their upbraid them did and table at sit did they

אומגלויבן און הארטקייט פון הארצן, ווייל זיי האבן נישט
nisht hoben zei vail hartsn fun hartkeit un umgloiben
not have they because heart of hardness and unbelief

Melech HaMoshiach reproached them for their lack of emunah and the KESHI *(stubbornness, hardness)* of their levavot *(hearts)*, because they had not believed those who saw Rebbe, Melech HaMoshiach after he had been made to stand up alive. 15 And Rebbe, Melech HaMoshiach said to them, Go into kol haOlam *(all the World)*, and proclaim the Besuras haGeulah to all HaBriah *(the Creation)*. 16 The one having had emunah *(faith)* and having submitted to a tevilah of teshuva *(immersion of repentance)* will be delivered in the Yeshu'at Eloheinu *(Salvation of our G-d)*, but the one not having emunah will come under the gezar din *(verdict)* of harshaah *(condemnation as guilty)*. 17 And these otot *(signs)* will accompany those that have emunah. BiShmi *(In my Name)* they will cast out shedim *(demons)*; they will speak with leshonot chadashot *(new tongues)*; 18 And with their hands they will pick up nechashim *(snakes)*;

געגלויבט די , וואס האבן אים געזען אן אויפגעשטאנענעם. טו און
un oifgeshtanenem an gezen im hoben vos di gegloibt
and risen up an seen him have who those believed

ער האט צו זיי געזאגט: גייט אין דער גאנצער וועלט, זאגט אָן
on zogt velt gantser der in geit gezogt zei tsu hot er
without say world whole the in go say them to did he

די גוטע בשורה צו דער גאנצער באשאפונג. טז ווער עס גלויבט
gloibt es ver bashafung gantser der tsu Besoire Gute di
believes it who creation whole the to News good the

און לאזט זיך טובל זיין אין א מקווה , דער וועט געראטעוועט
geratevet vet der mikveh a in zain toivel zich lozt un
saved will that mikveh a in to be tovel self allows and

ווערן; ווער אבער עס וועט נישט גלויבן , דער וועט פארמשפט
farmishpet vet der gloiben nisht vet es ober ver veren
condemned will that believe not will it however who to be

ווערן . יז און די דאזיקע צייכנס וועלן באגלייטן די , וואס
vos di bagleiten velen tseichens dozike di un veren
who the accompany will signs these the and become

גלויבן יא : אין מיין נאמען וועלן זיי ארויסטרייבן בייזע גייסטער;
gaister beize aroistraiben zei velen nomen main in yo gloiben
spirits evil cast out they will name my in yes believe

זיי וועלן רעדן מיט נייע לשונות ; יח מיט די הענט וועלן זיי
zei velen hent di mit leshoines naie mit reden velen zei
they will hands the with tongues new with speak will they

אויפהויבן שלאנגען, און אויב זיי וועלן טרינקען סם ,
sam trinken velen zei oib un shlangen oifhoiben
deadly thing drink will they if and snakes pick up

וועט עס זיי בשום אופן נישט שאטן ; אויף קראנקע וועלן זיי
*zei velen kranke oif *shoten nisht oifen beshum zei es vet*
they will sick on harm not way never them it will

ארויפלייגן די הענט , און זיי וועלן גענעזן ווערן .
veren genezn velen zei un hent di aroifleigen
become healed will they and hands the lay

and, if any deadly poison
they drink, it will in no
way harm them; upon
[the] cholim *(sick people)*
they will lay their hands
and they will bring them
refuah.
19 And then Adoneinu
Yehoshua, after speaking
to them, was taken up
into Shomayim V'YASHAV
LIMIN HASHEM *(and
sat down at the right
hand of Hashem).* 20 And
those having gone forth
preached the Hachrazah
(Proclamation, Kerygma)
everywhere, [while]
Adonoi was working with
them, confirming the
Besuras HaGeulah through
the accompanying otot
(signs). Omein.

יט און אזוי, נאך דעם ווי דער האר יהושע / ישוע האט צו
tsu hot Yeshua Yehoshua Har der vi dem noch azoi un
to has Yeshua Yehoshua L-rd the as the after so and

זיי גערעדט, איז ער ארויפגענומען געווארן אין הימל אריין, און
un arain himel in gevoren aroifgenumen er iz geredt zei
and into heaven in become taken up he is spoken them

האט זיך אנידערגעזעצט אויף ה׳ס רעכטער זייט. (תהלים
Tehilim zait rechter Hashems oif anidergezetst zich hot
Psalms side right Hashem's on sat down himself has

קי , א.) כ און זיי זענען ארויסגעגאנגען, און האבן אויסגערופן
oisgerufen hoben un aroisgegangen zenen zei un a ki
proclaim did and go out did they and 1 110

(די גוטע בשורה) אומעטום , און דער האר האט מיטגעווירקט
mitgevirkt hot Har der un umetum Besoire Gute di
work along did L-rd the and everywhere News good the

מיט זיי , באשטעטיקנדיק דאס ווארט דורך די צייכנס ,
tseichens di durch vort dos bashtetikendik zei mit
signs the through word the confirming them with

וואס האבן נאכגעפאלגט. אמן .
Omein nochgefolgt hoben vos
Amen follow did which

Lukas

די גוטע בשורה לויט לוקאס

1 Vibahlt *(since)* many Messianic Sofrim have attempted to compile a sefer, a historical narrative, about the momentous events that have been fulfilled among us, [2] Just as these have been handed down to us by those who from HaReshit were edei reiyah *(eyewitnesses)* and mesharetim *(ministers)* of the Dvar Hashem, [3] I thought it expedient also, having done an iyun *(investigative research)*, accurately and carefully being meayen *(engaged in research)* in every source and making a medakdeke *(pain-stakingly thorough)* investigation of every aspect from HaReshit *(the Beginning)*, to write for you and to mesader *(arrange, place in succession)* an orderly account, most noble Theophilus, [4] That you may have daas of HaEmes regarding the Divrei Moshiach about which you took shiurim *(lessons)*.

א ווייל א סך האבן אונטערגענומען צוזאמענצושטעלן א
a tsuzamentsushtelen untergenumen hoben sach a vail
a to set forth in order undertaken have many a for

געשיכטע פון די פאקטן, וואס זענען פארגעקומען צווישן
tsvishen forgekumen zenen vos faktn di fun geshichte
among took place are which facts the of history

אונדז, [ב] אזוי ווי עס האבן זיי אונדז איבערגעגעבן די , וואס
vos di ibergegeben undz zei hoben es vi azoi undz
who the passed on us them was it as even us

האבן זיי אליין געזען פון אנהויב אָן און זענען געווען
geven zenen un on onhoib fun gezen alein zei hoben
were are and onwards beginning from seen alone they have

דינער פונם ווארט, [ג] איז עס מיר אויך וואוילגעפעלן, האבנדיק
hobendik voilgefelen oich mir es iz vort funem diner
having well pleased also me it is word of the servants

אלץ גרינטלעך אויסגעפארשט אויפסניי, צו שרייבן צו דיר
dir tsu shraiben tsu oifsnay oisgeforsht grintlech alts
you to write to anew researched thoroughly all

לויט א סדר , אָ, נאבעלער טעאפילוס , [ד] כדי דו
du kedei Teofilus nobeler o seyder a loit
you so that Theophilus excellent o seder a according to

זאלסט זיך דערוויסן די זיכערקייט פון די זאכן , וועלכע דו ביסט
bist du velche zachn di fun zicherkeit di dervisen zich zolst
are you which things the of certainty the find out self shall

געלערנט געווארן .
gevoren gelernt
become taught

5 At the time of Herod king of Yehudah, there was a certain kohen by the name Zecharyah, who belonged to the Aviyah division. His isha was of the banot Aharon, name of Elisheva. 6 And they were both tzaddikim before Hashem, walking a derech tamim in all the mitzvos and chukkim of the Torah of Adoneinu. 7 But they had no ben, because Elisheva was barren, and they were both advanced in their yamim.

ה עס איז געווען אין די טעג פון הורדוס, קעניג פון יהודה , א
a Yehude fun kenig Hordos fun teg di in geven iz es
a Yehudah of king Herod of days the in was is it
געוויסער כהן , וואס האט געהייסן זכריה , פון דעם משמר
mishmer dem fun Zecharyah geheisen hot vos koyen geviser
course the of Zecharyah named was who kohen certain
פון אביה ; און ער האט געהאט א ווייב פון די טעכטער פון
fun techter di fun vaib a gehat hot er un Aviyah fun
of daughters the of wife a had has he and Aviyah of
אהרן , און זי האט געהייסן אלישבע. ו און ביידע זענען זיי
zei zenen beide un Elisheva geheisen hot zi un Aharon
they are both and Elisheva named has she and Aharon
געווען צדיקים פאר ה׳ , און האבן געלעבט אין אלע
ale in gelebt hoben un Hashem far tsadikim geven
all in lived have and Hashem before righteous were
מצוות און חוקים פון דעם האר (ה׳) אָן
on Hashem Har dem fun chukkim un mitsvos
without Hashem L-rd the of ordinances and commandments
א פעלער. ז און זיי האבן נישט געהאט קיין קינד, ווייל
vail kind kein gehat nisht hoben zei un feler a
because child any had not have they and fault a
אלישבע איז געווען אן עקרה , און ביידע האבן שוין
shoin hoben beide un akore an geven iz Elisheva
already have both and barren woman an was is Elisheva
געהאט דערגרייכט א טיפע עלטער.
elter tife a dergreicht gehat
old age depth a attained had

8 And it came to pass in the performance of his avodas kodesh sherut as a kohen before Hashem in the appointed order of his division, 9 According to the minhag *(custom)* of the kehunah, Zecharyah was chosen by lot to enter the Beis Hamikdash and to offer ketoret *(incense)*.
10 And when the hour of

ח און עס איז געשען , בשעת ער האט אפגעריכט די
di opgericht hot er beshas geshen iz es un
the perform has he while happened is it and
עבודה פאר ה׳ לויט דעם סדר פון זיין
zain fun seyder dem loit Hashem far avoide
his of order the according to Hashem before worship of
משמר , ט איז אויסגעפאלן דער גורל, לויט דעם מנהג פון
fun minheg dem loit goral der oisgefalen iz mishmer
of custom the according to lots the fall is course
דער כהונה , אז ער זאל אריינגיין רויכערן קטורת אינם
inem ktoires roicheren araingein zol er az kehune der
in the incense to burn go in shall he that priesthood the
היכל פון דעם האר (ה׳), י און דער גאנצער המון
hamon gantser der un Hashem Har dem fun Heichal
crowd of whole the and Hashem L-rd the of Heikhal

the offering of the ketoret
came, all the multitude
were davening outside.
11 And there appeared
to Zecharyah a malach
Hashem, standing on the
right side of the Mizbeach
of ketoret. 12 And, seeing
the malach, Zecharyah
was terrified, and pachad
(fear) fell on him. 13 But
the malach said to him,
Do not have pachad *(fear)*,
Zecharyah. Your tefillah
(prayer) was heard and
your isha, Elisheva, will
bear a ben to you and
you will call his shem
Yochanan. 14 And he will
be a simcha to you and
sasson *(joy)*, and there
will be sasson rav *(great
joy)* at his huledet *(birth)*.
15 And he will be gadol
before Hashem, and he will
not drink yayin or strong
drink, and he will be filled
with the Ruach Hakodesh
from the womb of his
Em *(mother)*, 16 And many
of the Bnei Yisroel he
will turn back in teshuva
to Hashem Eloheihem.
17 And he will go forth
before Adonoi in the ruach
(spirit) and koach *(power)* of
Eliyahu HaNavi, VEHESHIV

עם האט מתפלל געווען אינדרויסן אין דער שעה פון קטורת .
ktoires fun sho der in indroisen geven mispalel hot am
incense of hour the in outside was pray has people

יא און א מלאך פון דעם האר (ה') האט זיך באוויזן צו אים,
im tsu bavizen zich hot Hashem Har dem fun malech a un
him to shown self has Hashem L-rd the of angel an and

שטייענדיק אויף דער רעכטער זייט פונם מזבח הקטורת .
haktoires mizbeyech funem zait rechter der oif shteiendik
of incense altar of the side right the on standing

יב און זכריה האט אים געזען, און האט זיך דערשראקן, און א
a un dershroken zich hot un gezen im hot Zecharyah un
a and terrified self has and seen him has Zecharyah and

מורא איז געפאלן אויף אים. יג דער מלאך אבער האט צו אים
im tsu hot ober malech der im oif gefalen iz moire
him to has however angel the him on fell is fear

געזאגט: פארכט דיך נישט, זכריה ; ווייל דיין תפילה איז
iz tfile dain vail Zecharyah nisht dich forcht gezogt
is prayer your because Zecharyah not you afraid said

דערהערט געווארן , און אלישבע, דיין ווייב, וועט דיר געבוירן
geboiren dir vet vaib dain Elisheva un gevoren derhert
bear you will wife your Elisheva and become heard

א זון , און דו זאלסט רופן זיין נאמען יוחנן . יד און
un Yochanan nomen zain rufen zolst du un zun a
and John name his call you shall you and son a

ער וועט זיין פאר דיר א פרייד און א שמחה , און א סך
sach a un simcha a un freid a dir far zain vet er
many a and gladness a and joy a you for be will he

וועלן זיך פרייען איבער זיין געבורט. טו ווארום ער וועט
vet er vorem geburt zain iber freien zich velen
will he because birth his over rejoice themselves will

זיין גרויס פאר דעם האר (ה'), און וויין און שארפע
sharfe un vain un Hashem Har dem far grois zain
strong and wine and Hashem L-rd the before great be

געטראנקען וועט ער נישט טרינקען, און שוין פון זיין מוטערס
muters zain fun shoin un trinken nisht er vet getranken
mothers his from already and drink not he will drink

לייב אָן וועט ער זיין פול מיט דעם רוח הקודש . טז און
un HaKoidesh Ruach dem mit ful zain er vet on laib
and the Holy Spirit the with full be he will onwards body

א סך פון די קינדער ישראל וועט ער צוריקפירן צום האר,
Har tsum tsurikfiren er vet Yisroel kinder di fun sach a
L-rd to the turn he will Israel children of the of many a

LEV AVOT AL BANIM *(And he will turn the heart of the fathers to the children)* and those without mishma'at *(obedience)* he will turn to the chochmah of the tzaddikim to prepare for Adonoi an Am *(People)* having been made ready.

18 And Zecharyah said to the malach, Just how will I have daas that this is so? For I am old and my isha is advanced in her yamim *(days)*. 19 And in reply, the malach said to Zecharyah, I am Gavriel, I stand before Hashem. And I was sent to speak to you and to announce these things to you. 20 And hinei! You will be illem *(mute)* and not be able to speak, until the yom *(day)* when these things come to pass, because you did not have emunah in my devarim *(words)*, which will be fulfilled in their time. 21 And the people were expecting Zecharyah and they were bewildered at his delay in the Beis HaMikdash. 22 And when he came out, he was illem *(mute)* and not able to speak to them,

דעם ג-ט זייערן. יז און ער וועט פארויסגיין פאר אים אינם
inem Im far foroisgein vet er un zeiern G-t dem
in the him before go ahead will he and their Elokim the

גייסט און אין דער מאכט פון אליהו , צוריק צו קערן די הערצער
hertser di keren tsu tsurik Eliyahu fun macht der in un gaist
hearts the turn to back Eliyahu of power the in and spirit

פון די פאטערס צו די קינדער און די ווידערשפעניקע—צו
tsu vidershpenike di un kinder di tsu foters di fun
to disobedient the and children the to fathers the of

דער פארשטענדיקייט פון צדיקים , צו שאפן א צוגעגרייט פאלק
folk tsugegreit a shafen tsu tsadikim fun farshtendikeit der
people prepared a create to righteous of understanding the

פאר דעם האר (ה׳). (מלאכי ד, ה-ו; ישעיהו מ, ג.)
g m Yeshayah h-u d Malachi Hashem Har dem far
3 40 Yeshayah 5-6 4 Malachi Hashem L-rd the for

יח און זכריה האט געזאגט צו דעם מלאך; לויט וואס
vos loit malech dem tsu gezogt hot Zecharyah un
what according to angel the to said has Zecharyah and

וועל איך דאס דאזיקע דערקענען? ווארום איך בין א זקן
zoken a bin ich vorem derkenen dozike dos ich vel
older person a am I because know these the I will

און מיין ווייב איז אויך שוין אין אירע עלטערע יארן . יט און דער
der un yorn eltere ire in shoin oich iz vaib main un
the and years old age her in already also is wife my and

מלאך האט ענטפערנדיק צו אים געזאגט: איך בין גבריאל, (דניאל
Daniel Gavriel bin ich gezogt im tsu entferendik hot malech
Daniel Gabriel am I said him to answering has angel

ח, טז; ט, כא.) וואס שטייט פאר ה׳ , און בין געשיקט
geshikt bin un Hashem far shteit vos cha t au ch
sent am and Hashem before stands who 21 9 16 8

געווארן צו רעדן צו דיר און דיר אנצוזאגן די גוטע בשורה
Besoire Gute di ontsuzogen dir un dir tsu reden tsu gevoren
News good the to proclaim you and you to speak to become

פון די דאזיקע זאכן . כ און זע , דו וועסט זיין שטום און
un shtum zain vest du ze un zachn dozike di fun
and mute be you will you look and things these the of

נישט קענען רעדן ביז צום טאג ווען די דאזיקע זאכן וועלן
velen zachn dozike di ven tog tsum biz reden kenen nisht
will things these the when day to the until speak can not

געשען , ווייל דו האסט נישט געגלויבט מיינע ווערטער,
verter maine gegloibt nisht host du vail geshen
words my believed not you have you because to happen

and they had daas that he had seen a chazon in the Heikhal. He kept motioning to them and he remained illem. 23 And it came about as the yamim of his sherut *(service in the Beis HaMikdash)* as a kohen were fulfilled, he went to his bais *(house)*.

24 And after these yamim, Elisheva, his isha, became with child, and she kept herself in hitbodedut for chamesh chodashim, saying, 25 Hashem has done this for me. In these yamim he looked with Chen vChesed *(favor and mercy, loving kindness)* on me to take away my reproach among Bnei Adam.

וועלכע וועלן דערפילט ווערן אין זייער צייט. כא און דאס פאלק
folk dos un tsait zeier in veren derfilt velen velche
people the and time their in to be fulfilled will which

האט געווארט אויף זכריהן , און האט זיך געוואונדערט וואס ער
er vos gevundert zich hot un Zecharyahn oif gevart hot
he what wonder self has and Zecharyah on waited have

זוימט זיך אינם היכל , כב און ווען ער איז ארויסגעקומען האט
hot aroisgekumen iz er ven un Heichal inem zich zoimt
has come out is he when and Heikhal in the self lingers

ער נישט געקענט רעדן צו זיי ; און זיי האבן פארשטאנען,
farshtanen hoben zei un zei tsu reden gekent nisht er
realized have they and them to speak be able not he

אז ער האט געזען א חזיון אינם היכל ; און ער האט זיך
zich hot er un Heichal inem chizoyen a gezen hot er az
self has he and Heikhal in the vision a seen has he that

פארשטענדיקט מיט זיי דורך צייכנס , און איז פארבלייבן
farblaiben iz un tseichens durch zei mit farshtendikt
remained is and signs through them with communicating

שטום. כג און עס איז געשען , ווען די טעג פון זיין אפריכטן
oprichten zain fun teg di ven geshen iz es un shtum
perform his of days the when happened is it and mute

די עבודה זענען דערפילט געווארן, איז ער אהיים געגאנגען.
gegangen aheim er iz gevoren derfilt zenen avoide di
go home he is become fulfilled are worship of the

כד און נאך די דאזיקע טעג איז אלישבע, זיין ווייב, טראגעדיק
trogedik vaib zain Elisheva iz teg dozike di noch un
pregnant wife his Elisheva is days these the after and

געווארן, און זי האט זיך פארבארגן פינף חדשים , אזוי צו
tsu azoi chadoshim finf farborgen zich hot zi un gevoren
to so months five secluded self has she and become

זאגן : כה אזוי האט דער האר (ג-ט) מיר געטאן אין די טעג ווען ער
er ven teg di in geton mir G-t Har der hot azoi zogen
he when days the in done me G-d L-rd the has so say

האט אויף מיר געקוקט אוועקצונעמען מיין חרפה צווישן מענטשן.
mentshn tsvishen charpe main avektsunemen gekukt mir oif hot
people among shame my to take away looked me on has

26 Now in the chodesh shishi the malach Gavriel was sent from Hashem to a shtetl in the Galil called Natzeret, 27 To a betulah *(virgin)* given in erusin *(betrothal, engagement)* to an ish from the Beis Dovid named Yosef, and the shem of the almah was Miryam. 28 And when the malach approached her, he said, Shalom, favored one! Hashem is with you! 29 But she was greatly perplexed at the message, and kept pondering what sort of Shalom greeting this might be. 30 And the malach said to her, Do not have pachad *(fear)*, Miryam, for you have found chen before Hashem. 31 And in your womb you will conceive and bear BEN and you will call SHMO YEHOSHUA. 32 He will be gadol *(great)* and will be called Ben HaElyon *(Son of the Most High)*. Adonoi Elohim will give him the kisse Dovid Aviv, 33 And he will rule over the Beis Ya'akov Olam vaed, and his Malchut will never come to an end.

34 But Miryam said to the malach, How will this

כו און אין דעם זעקסטן חודש איז דער מלאך גבריאל געשיקט
geshikt Gavriel malech der iz choidesh zekstn dem in un
sent Gabriel angel the is month sixth the in and

געווארן פון ה׳ קיין גליל אין א שטאט אריין וואס האט
hot vos arain shtot a in Galil kein Hashem fun gevoren
was which into city a in Galilee to Hashem by become

געהייסן נצרת , כז צו א יונגפרוי בתולה וואס איז געווען
geven iz vos bsule yungfroi a tsu Natseret geheisen
was is who virgin young woman a to Natzeret named

פארקנסט צו א מאן מיט דעם נאמען יוסף , אויס דעם בית
beis dem ois Yosef nomen dem mit man a tsu farknast
house the out Joseph name the with man a to engaged

דוד ; און די יונגפרוי בתולה האט געהייסן מרים . כח און
un Miryam geheisen hot bsule yungfroi di un Dovid
and Mary named was virgin young woman the and David

אריינקומענדיק צו איר האט ער געזאגט: שלום דיר, דו
du dir sholem gezogt er hot ir tsu arainkumendik
you you shalom greeting said he has her to coming in

מיט גנאד באשענקטע, דער האר (ה׳) איז מיט דיר. כט זי
zi dir mit iz Hashem Har der bashenkte gnod mit
she you with is Hashem L-rd the bestowed grace with

האט זיך אבער דערשראקן איבער דעם ווארט, און האט זיך
zich hot un vort dem iber dershroken ober zich hot
self has and word the over frightened however self has

געטראכט, וואס זאל די דאזיקע באגריסונג באטייטן? ל און דער
der un bataiten bagrisung dozike di zol vos getracht
the and mean greeting these the shall what think

מלאך האט צו איר געזאגט: פארכט דיך נישט, מרים ; ווארום דו
du vorem Miryam nisht dich forcht gezogt ir tsu hot malech
you because Mary not you afraid said her to has angel

האסט געפונען חן ביי ה׳ , לא און זע , דו וועסט
vest du ze un Hashem bai chein gefunen host
you will you look and Hashem with favor found you have

מעוברת ווערן און געבוירן א זון , און דו זאלסט רופן זיין
zain rufen zolst du un zun a geboiren un veren muberes
his call you shall you and son a bear and become pregnant

נאמען יהושע / ישוע , לב ער וועט זיין גרויס, און וועט גערופן
gerufen vet un grois zain vet er Yeshua Yehoshua nomen
called will and great be will he Yeshua Yehoshua name

ווערן זון פון דעם אויבערשטער; און דער האר ג-ט וועט אים געבן
geben im vet G-t Har der un Oibershter dem fun Zun veren
give him will G-d L-rd the and Most High the of son to be

דעם טראן פון זיין פאטער דוד ; [לג] און ער וועט קעניגן איבער
iber kenigen vet er un Dovid foter zain fun tron dem
over reign will he and David father his of throne the

דעם הויז פון יעקב אויף אייביק , און זיין מלכות וועט נישט
nisht vet Malchus zain un eibik oif Yaakov fun hoiz dem
not will kingdom of his and eternal on Jacob of house the

האבן קיין סוף. (ישעיהו ט, ו־ז.) [לד] און מרים האט געזאגט
gezogt hot Miryam un u-z t Yeshayah sof kein hoben
said has Mary and 6-7 9 Yeshayah end any have

צום מלאך: וויאזוי וועט דאס דאזיקע זיין, איך קען דאך נישט
nisht doch ken ich zain dozike dos vet viazoi malech tsum
not yet know I be these the will how angel to the

קיין מאן? [לה] און דער מלאך האט ענטפערנדיק געזאגט צו איר: דער
der ir tsu gezogt entferendik hot malech der un man kein
the her to said answering has angel the and man any

רוח הקודש וועט קומען איבער דיר, און דעם אויבערשטנס
Oibershterns dem un dir iber kumen vet HaKoidesh Ruach
Most High's the and you over to come will the Holy Spirit

גבורה וועט דיך באשאטן ; דערפאר וועט דאס געבוירענע
geboirene dos vet derfar bashoten dich vet gevure
born the will therefore overshadow you will power

(קינד) אויך גערופן ווערן הייליק, זון פון דעם אויבערשטער
Oibershter dem fun Zun heilik veren gerufen oich kind
Most High the of son holy to be called also child

(ישעיהו ז, יד.) [לו] און זע , אלישבע, די קרובה דיינע,
daine kroive di Elisheva ze un id z Yeshayah
your female relative the Elisheva look and 14 7 Yeshayah

אויך זי איז טראגעדיק מיט א זון אויף איר עלטער, און זי ,
zi un elter ir oif zun a mit trogedik iz zi oich
she and old age her at son a with pregnant is she also

וועמען מען האט גערופן עקרה , איז שוין אין זעקסטן חודש ;
choidesh zekstn in shoin iz akore gerufen hot men vemen
month sixth in already is barren called have they whom

[לז] ווייל קיין זאך איז נישט אוממעגלעך פאר ה׳ . [לח] און
un Hashem far ummeglech nisht iz zach kein vail
and Hashem for impossible not is thing any because

מרים האט געזאגט: זע , איך בין די דינסטמויד פון דעם האר
Har dem fun dinstmoid di bin ich ze gezogt hot Miryam
L-rd the of servant-girl the am I look said has Mary

(ג-ט); זאל מיר געשען לויט דיין ווארט. און דער
der un vort dain loit geshen mir zol G-t
the and word your according to to happen to me shall G-d

מלאך איז אוועקגעגאנגען פון איר.
ir fun avekgegangen iz malech
her from went away is angel

be, vi-bahlt *(since)* I do not have daas of an ish?

35 And in reply, the malach said to her, The Ruach Hakodesh will come upon you and the gevurah of HaElyon will overshadow you. Therefore, also, the one being born will be called HaKadosh *(The Holy One)*, Ben HaElohim. 36 And Elisheva your krovah also has conceived a ben in her old age, and this chodesh is hashishi *(the sixth)* for her who is called barren. 37 For nothing will be impossible with Hashem. 38 And Miryam said, Hinei! I am the shifcha of Hashem. May it be done to me according to your dvar. And the malach departed from her.

39 And in those yamim, Miryam got up and traveled into the hill country with haste to a shtetl of Yehudah. 40 And she entered into the bais of Zecharyah and gave Birkat Shalom greetings to Elisheva. 41 And it came about, when Elisheva heard the Birkat Shalom of Miryam, the yeled leaped in Elisheva's womb, and she was filled with the Ruach Hakodesh. 42 And Elisheva cried out with a kol gadol *(loud voice)* and said, Brucha at miNashim *(Blessed art thou among women)*, and baruch *(blessed is)* the pri *(fruit)* of your womb! 43 And why has this happened to me that the Em Adoni should come to me? 44 For hinei! When the sound of your Birkat Shalom came into my ears, the yeled leaped with simcha in my womb. 45 And ashrey is the one having had emunah that there will be a fulfillment to the things having been spoken to Miryam by Hashem.

46 And Miryam said, My soul doth magnify Hashem. 47 ALATZ LIBI BA'HASHEM

לט און מרים איז אויפגעשטאנען אין די דאזיקע טעג און איז
iz un teg dozike di in oifgeshtanen iz Miryam un
is and days these the in stand up again is Mary and

אײליק אוועקגעגאנגען צום בארגלאנד , צו א שטאט אין
in shtot a tsu bargland tsum avekgegangen ailik
in city a to hill country to the went away immediately

יהודה ; מ און איז אריינגעגאנגען אין זכריהס הויז און האט
hot un hoiz Zecharyahs in araingegangen iz un Yehude
has and house Zecharyah in entered is and Yehudah

אפגעגעבן שלום אלישבען. מא און עס איז געשען , ווי
vi geshen iz es un Elishevan sholem opgegeben
as happened is it and Elisheva shalom greeting give

אלישבע האט געהערט מרימס באגריסונג, האט דאס קינד א
a kind dos hot bagrisung Miryams gehert hot Elisheva
a child the has greeting Miryams heard has Elisheva

שפרונג געטאן אין איר לייב ; און אלישבע איז פול געווארן מיט
mit gevoren ful iz Elisheva un laib ir in geton shprung
with become full is Elisheva and body her in done leap

דעם רוח הקודש , מב און האט אויפגעהויבן איר קול מיט א
a mit kol ir oifgehoiben hot un HaKoidesh Ruach dem
a with voice her uplifted has and the Holy Spirit the

הויך געשריי, און געזאגט: געבענטשט ביסטו צווישן פרויען ,
froien tsvishen bistu gebentsht gezogt un geshrei hoich
women among you are blessed said and shout loud

און געבענטשט איז די פרוכט פון דיין לייב . מג און פארוואס
farvos un laib dain fun frucht di iz gebentsht un
why and body your of fruit the is blessed and

איז דאס דאזיקע מיר געשען , אז די מוטער פון מיין האר
Har main fun muter di az geshen mir dozike dos iz
L-rd my of mother the that happened me these the is

זאל קומען צו מיר? מד ווארום זע , ווי דאס קול פון דיין
dain fun kol dos vi ze vorem mir tsu kumen zol
your of voice the as look because me to to come shall

באגריסונג איז געקומען אין מיינע אויערן אריין, האט דאס קינד א
a kind dos hot arain oiern maine in gekumen iz bagrisung
a child the has into ears my in come is greeting

שפרונג געטאן מיט שמחה אין מיין לייב . מה און אז וואויל איז
iz voil az un laib main in simcha mit geton shprung
is blessed that and body my in joy with done leap

איר וואס האט געגלויבט, אז עס וועט זיין א דערפילונג צו דעם,
dem tsu derfilung a zain vet es az gegloibt hot vos ir
that to fulfilment a be will it that believed has who she

(*My heart rejoices in Hashem)* and my neshamah exalts in Hashem Yishi *(G-d my Savior, Moshi'a)*, 48 For HASHEM VISHAFAL YIREH looked upon the humble state of His shifcha *(bond maid)*, for from now on KOL HADOROT ISHRUNI *(all generations will call me happy)*, 49 For Shaddai *(the Almighty)* did gedolot for me and Kadosh is Shmo, 50 And the chesed of Hashem is DOR VDOR to those with yirat Shomayim. 51 Hashem has done niflaot *(wonders)* with his zeroa *(arm)*. He scattered those who in the machshavot *(thoughts)* of their levavot are the Gaayonim *(the Haughty ones)*. 52 He brought down shalitim *(rulers)* from their kisot *(thrones)* and lifted up the Anavim *(Humble)*, 53 The ones hungering, Hashem made full of tov, and the ashirim he sent away empty. 54 Hashem helped his servant Yisroel, in remembrance of his rachamim *(mercy)*, 55 Just as Hashem spoke to Avoteinu, to Avraham Avinu and his Zera ad Olam. 56 And Miryam remained with Elisheva

וואס איז איר געזאגט געווארן פונם האר (ה׳). מו און
vos iz ir gezogt gevoren funem Har Hashem un
what is her said become from the L-rd Hashem and

מרים האט געזאגט:
Miryam hot gezogt
Mary has said

מז עס טוט דערהייבן מיין זעל דעם האר,
es tut derheibn main zel dem Har
he does to raise up my soul the L-rd

און עס פריידט זיך מיין גייסט אין ה׳ , מיין דערלייזער,
un es freidt zich main gaist in Hashem main derleizer
and it rejoice self my spirit in Hashem my Redeemer

מח ווייל ער האט געבליקט אויף דער נידעריקייט פון זיין
vail er hot geblikt oif der niderikeit fun zain
because he has looked on the humble state of his

דינסטמויד ;
dinstmoid
servant-girl

ווארום זע , פון איצט אָן וועלן מיך רופן
vorem ze fun itst on velen mich rufen
because look from now onwards will me call

געבענטשטע אלע דורות ,
gebentshte ale doires
blessed all generations

מט ווייל גרויסע זאכן האט מיר געטאן דער
vail groise zachn hot mir geton der
because great things has for me done the

מעכטיקער ,
Mechtiker
Mighty One

און הייליק איז זיין נאמען ;
un heilik iz zain nomen
and holy is his Name of

נ און זיין בארעמהארציקייט איז פון דור צו
un zain baremhartsikeit iz fun dor tsu
and his mercy is from generation to

דור צו די ,
dor tsu di
generation to the

וואס פארכטן זיך פאר אים.
vos forchten zich far im
who have fear self before him

נא מאכט האט ער באוויזן מיט זיין ארעם,
orem zain mit bavizen er hot macht
arm his with shown he has power

צעשפרייט האט ער די שטאלצע אין דער מחשבה פון זייער
zeier fun machshove der in shtoltse di er hot tseshpreit
their of thoughts the in proud the he has scattered

הארץ.
harts
heart

נב פון טראנען האט ער אראפגעזעצט מעכטיקע,
mechtike aropgezetst er hot tronen fun
powerful brought down he has thrones from

און נידריקע האט ער דערהייבט;
derheibt er hot nidrike un
raises up he has humble and

נג הונגריקע האט ער אנגעפילט מיט אלעם גוטן ,
gutn alem mit ongefilt er hot hungrike
good all with filled he has the hungry

און רייכע אוועקגעשיקט מיט גארנישט.
gornisht mit avekgeshikt raiche un
nothing with sent away rich and

נד געהאלפן האט ער זיין קנעכט ישראל,
Yisroel knecht zain er hot geholfen
Israel servant his he has helped

געדענקענדיק זיין רחמנות ,
rachmones zain gedenkendik
mercy his remembering

נה אזוי ווי ער האט גערעדט צו אונדזערע אבות ,
avot undzere tsu geredt hot er vi azoi
ancestors our to spoken has he as so

צו אברהם און זיין זאמען אויף אייביק .
eibik oif zomen zain un Avraham tsu
eternal on seeds his and Abraham to

נו און מרים איז געבליבן ביי איר אן ערך דריי חדשים ,
chadoshim drai erech an ir bai gebliben iz Miryam un
months three about an her with remained is Mary and

און האט זיך אומגעקערט אהיים.
aheim umgekert zich hot un
home returned self has and

about shlosha chodashim, and then Miryam returned to her bais.

57 Now when the time
of Elisheva to give birth
was fulfilled, she bore
a ben. 58 And Elisheva's
shchenim *(neighbors)*
and krovim *(relatives)*
heard that Adoneinu
greatly demonstrated his
rachamim to her, and they
had much simcha with
her. 59 And it came about
on the yom hashemini *(the
eighth day)* they came for
the bris milah of the yeled,
and they were calling him
by the name of his abba,
Zecharyah. 60 And in reply,
his Em said: Lo, but he
will be called Yochanan.
61 And they said to her,
There is no one from your
krovim who is called by
this shem. 62 And they
began motioning to the
yeled's abba to find out
what shem he wanted to
give him. 63 And having
asked for a luach *(tablet)*,
Zecharyah wrote, saying,
Yochanan shmo. And
everyone was amazed.
64 And Zecharyah's mouth
was loosed at once and
the lashon of him, and he
began speaking, saying
Baruch Hashem! 65 And
upon all their shchenim
(neighbors) came much

נז פאר אלישבען אבער האט זיך דערפילט די צייט פון איר
ir fun tsait di derfilt zich hot ober Elishevan far
you of time the fulfilled self has however Elisheva for

קימפעט , און זי האט געבוירן א זון . נח און אירע שכנים
shcheynim ire un zun a geboiren hot zi un kimpet
neighbors her and son a born has she and childbirth

און קרובים האבן געהערט, אז דער האר (ה') האט איר
ir hot Hashem Har der az gehert hoben kroivim un
her has Hashem L-rd the that heard have relatives and

ארויסגעוויזן גרויס חסד , און האבן זיך געפריידט מיט איר. נט און
un ir mit gefreidt zich hoben un chesed grois aroisgevizn
and her with rejoiced self have and grace great show

עס איז געשען , דעם אכטן טאג איז מען געקומען מל
mal gekumen men iz tog achten dem geshen iz es
circumcise come they is day eighth the happened is it

זיין דאס קינד, און מען האט אים א נאמען געגעבן נאך זיין
zain noch gegeben nomen a im hot men un kind dos zain
his after given name a him has they and child the to do

פאטער זכריה . ס און זיין מוטער האט ענטפערנדיק געזאגט:
gezogt entferendik hot muter zain un Zecharyah foter
said answering has mother his and Zecharyah father

ניין; נאר ער זאל הייסן יוחנן . סא און זיי האבן צו איר
ir tsu hoben zei un Yochanan heisen zol er nor nein
her to have they and John be called shall he but no

געזאגט: אין דיין משפחה איז דאך נישטא קיינער, וואס האט
hot vos keiner nishto doch iz mishpoche dain in gezogt
has who no one there is not yet is family your in said

דעם דאזיקן נאמען! סב און זיי האבן געוואונקען צו זיין פאטער,
foter zain tsu gevunken hoben zei un nomen dozikn dem
father his to motion have they and name this the

ווי וואלט ער געוואלט אים א נאמען געבן . סג און ער האט געבעטן
gebeten hot er un geben nomen a im gevolt er volt vi
asked has he and give name a him want he would how

א שרייב טעוועלע און האט אויפגעשריבן, אזוי צו זאגן ; זיין
zain zogen tsu azoi oifgeshriben hot un tevele shraib a
his say to so inscribe has and tablet writing a

נאמען איז יוחנן ! און אלע האבן זיך געוואונדערט. סד און אין אן
an in un gevundert zich hoben ale un Yochanan iz nomen
an in and amazed self have all and John is name

אויגנבליק האבן זיך זיין מויל און צונג געעפנט; און ער האט
hot er un geefent tsung un moil zain zich hoben oignblik
has he and opened tongue and mouth his self have eye blink

yirat Shomayim, and in the entire hill country of Yehudah everyone was shmoozing about these matters. 66 All who heard these things pondered them in their levavot, saying, What then will this yeled become? For, indeed, the yad Hashem was on him.

67 And Zecharyah, his abba, was filled with the Ruach Hakodesh and brought forth a dvar nevuah, saying, 68 BARUCH HASHEM ELOHEI YISROEL, for Adonoi has visited his Am Berit and accomplished a pedut kofer ransom for the Geulah of his people. 69 And Hashem raised up a Keren Yeshu'ah *(Horn of Salvation)*, a mighty Moshia, for us in the Beis Dovid, His eved, 70 Just as Hashem spoke through the mouth of His neviim hakedoshim meOlam *(holy prophets from long ago)*, 71 That we should

גערעדט, לויבנדיק ה׳ . סה און א מורא איז געקומען אויף אלע
ale oif gekumen iz moire a un Hashem loibendik geredt
all on come is fear a and Hashem praising spoken

זייערע שכנים , און אין דעם גאנצן בארגלאנד פון יהודה
Yehude fun bargland gantsn dem in un shcheynim zeiere
Yehudah of hill country entire the in and neighbors their

האט מען גערעדט פון אלע די דאזיקע זאכן . סו און אלע, וואס
vos ale un zachn dozike di ale fun geredt men hot
who all and things these the all of spoken they has

האבן דאס געהערט, האבן עס זיך גענומען צום הארצן, אזוי צו
tsu azoi hartsn tsum genumen zich es hoben gehert dos hoben
to so heart to the taken self it have heard the have

זאגן : וואס וועט דאס דאזיקע קינד זיין ? ווארום אויך די האנט
hant di oich vorem zain kind dozike dos vet vos zogen
hand the also because be child these the will what say

פון דעם האר (ה׳) איז געווען מיט אים.
im mit geven iz Hashem Har dem fun
him with was is Hashem L-rd the of

סז און זכריה , זיין פאטער, איז פול געווארן מיט דעם רוח
Ruach dem mit gevoren ful iz foter zain Zecharyah un
Spirit the with become full is father his Zecharyah and

הקודש און האט נבואות געזאגט, אזוי צו זאגן :
zogen tsu azoi gezogt nevues hot un HaKoidesh
say to so said prophecies has and the Holy

סח געלויבט זאל זיין דער האר, דער ג-ט פון ישראל.
Yisroel fun G-t der Har der zain zol geloibt
Israel of G-d the L-rd the be shall praise

ווייל ער האט השגחה געהאט און געשאפן א
a geshafen un gehat hazhgoche hot er vail
a created and had oversight visited has he because

ישועה פאר זיין פאלק ,
folk zain far yeshue
people his for salvation

סט און אויפגעשטעלט א הארן פון גאולה פאר
far geule fun horen a oifgeshtelt un
for redemption of hair a raised up and

אונדזערטוועגן
undzertvegen
our sakes

אין דעם הויז פון דוד זיין קנעכט ,
knecht zain Dovid fun hoiz dem in
servant his David of house the in

have Yeshu'at Eloheinu
from our oyvim *(enemies)*
and from the hand of
all the ones who regard
us with sinas chinom
(baseless hatred). 72 Thus
Hashem has demonstrated
his rachamim *(mercy)* to
Avoteinu *(our Fathers)*
and has remembered
his Brit HaKodesh *(Holy
Covenant)*, 73 The Brit
HaShevu'ah *(the Covenant
of the oath)* which He
swore to Avraham Avinu
to grant us, 74 Having
been delivered from the
yad haoyvim *(hand of
enemies)* of us to serve
Hashem fearlessly, 75 In
kedushah *(holiness)* and
tzedek *(righteousness)*
before Him all our yamim
(days). 76 And you also,
yeled *(child)*, will be called
Navi HaElyon *(Prophet of
the Most High)*; for you
will go LIFNEI HAADON
(before the L-rd) to prepare
the DERECH HASHEM
(The Way of the L-rd), 77 To
give daas *(knowledge)* of
Yeshu'at Eloheinu *(the
Salvation of our G-d)* to
Hashem's Am Berit *(People
of the Covenant)* by the
selichat *(forgiveness)* of

ע לויט ווי ער האט גערעדט דורך דעם מויל פון
fun moil dem durch geredt hot er vi loit
of mouth the through spoken has he as according to

זיינע הייליקע נביאים .
neviim heilike zaine
prophets holy his

פון אייביק אָן ,
on eibik fun
onwards eternity from

עא א רעטונג פון אונדזערע שונאים און אויס דער האנט
hant der ois un sonim undzere fun retung a
hand the out of and enemies our from salvation a

פון אלע, וואס האסן אונדז;
undz hasen vos ale fun
us hate who all of

עב צו טאן חסד מיט אונדזערע אבות ,
avot undzere mit chesed ton tsu
ancestors our with grace do to

און צו געדענקען זיין הייליקן בונד ;
bund heiliken zain gedenken tsu un
covenant holy his remember to and

עג די שבועה, וואס ער האט געשוואוירן צו אונדזער פאטער
foter undzer tsu geshvoren hot er vos shvue di
Father our to swear has he which oath the

אברהם ;
Avraham
Abraham

עד אונדז צו געבן , זייענדיק באפרייט אויס דער האנט פון
fun hant der ois bafrait zaiendik geben tsu undz
of hand the out set free being give to us

אונדזערע שונאים ,
sonim undzere
enemies our

מיר זאלן אים דינען אָן מורא,
moire on dinen im zolen mir
fear without serve him should we

עה אין קדושה און גערעכטיקייט פאר אים אלע אונדזערע
undzere ale im far gerechtikeit un kedushe in
our all him before righteousness and holiness in

טעג .
teg
days

their avon *(sin)*, 78 Through
the rav rachamim of
Eloheinu *(through the
great mercy of our G-d)*,
by which has visited
us the rising SHEMESH
(Sun) from Shomayim,
79 To appear to the ones
in CHOSHECH *(darkness)*
and YOSHVEI BERETZ
TZALMAVET *(sitting in the
land of the shadow of death)*,
to direct our feet into the
Derech Shalom. 80 And the
yeled was growing and
was being given chizzuk
(strengthening) in the Ruach
Hakodesh, and Yochanan
was in the desolate places
until the day of his hisgalus
(revelation, manifestation) to
Yisroel.

עו און דו , קינד, וועסט גערופן ווערן: נביא פון דעם
dem fun novi veren gerufen vest kind du un
the of prophet to be called you will child you and

אויבערשטער,
Oibershter
Most High

ווארום דו וועסט גיין פארויס פאר דעם האר
Har dem far forois gein vest du vorem
L-rd the for ahead go you will you because

צוצוגרייטן זיינע וועגן, (ישעיהו מ, ג.)
g m Yeshayah vegen zaine tsutsugreitn
3 40 Yeshayah ways his to ready

עז כדי צו געבן זיין פאלק דערקענטעניש פון ישועה
yeshue fun derkentenish folk zain geben tsu kedei
salvation of knowledge people his give to so that

דורך דער פארגעבונג פון זייערע זינד,
zind zeiere fun fargebung der durch
sin their of forgiveness the through

עח דורך דער הערצלעכער דערבארמונג פון אונדזער ג-ט,
G-t undzer fun derbaremung hertslecher der durch
G-d our of mercy heartfelt the through

דורך וועלכן א זונאויפגאנג פון אויבן וועט קומען צו
tsu kumen vet oiben fun zunoifgang a velchen durch
to to come will on high from dawn a which through

אונדז,
undz
us

עט זיי צו געבן ליכט וואס זיצן אין פינצטערניש
fintsternish in zitsen vos licht geben tsu zei
darkness in sit who light give to to them

און אין שאטן פון טויט ,
toit fun shoten in un
death of shadow in and

צו פירן אונדזערע פיס אינם וועג פון שלום .
sholem fun veg inem fis undzere firen tsu
peace of way in the feet our lead to

פ און דאס קינד איז געוואקסן און איז שטארק געווארן אינם
inem gevoren shtark iz un gevaksen iz kind dos un
in the become strong is and increase is child the and

גייסט, און איז געווען אין מדבריות ביז צום טאג פון זיין
zain fun tog tsum biz midboryes in geven iz un Gaist
his of day to the until wilderness in was is and Spirit

באווייזן זיך צו ישראל.
Yisroel tsu zich bavaizen
Israel to self appear

2 And it came about at
that time that a dvar
malchut *(decree)* was sent
out from Caesar Augustus
to register everyone in
the entire Roman Empire.
2 This former mifkad was
that taken while Quirinius
was ruling in Syria *(see
Ac 5:37 for latter)*. 3 And
everyone was traveling to
register, each to his own
shtetl. 4 Now Yosef also
went up from the Galil,
from the shtetl of Natzeret,
to Yehudah, to the Ir Dovid
(City of David), which
is called Beit-Lechem,
because he was of the
mishpochah and Bais of
Dovid. 5 And Yosef went up
to register with Miryam,
who had been given to him
in erusin *(betrothal)* and
who was with child. 6 And
it came about, while they
were there, the yamim
(days) were fulfilled for
Miryam to give birth. 7 And
she bore her ben, her
Bechor *(firstborn)*; and she
wrapped him in swaddling
clothes, and laid him in
an evus *(animal feeding
trough)*, because there was
no place for them in the
malon *(inn)*.

ב און עס איז געשען אין יענע טעג , א דעקרעט איז
un es iz geshen in yene teg a dekret iz
and it is happened in those days a decree is

ארויסגעגאנגען פון קיסר אויגוסטוס, אז די גאנצע
aroisgegangen fun Caesar Augustus az di gantse
went out from emperor Augustus that the whole

וועלט זאל זיך רעגיסטרירן. [ב] דאס איז די ערשטע רעגיסטרירונג,
velt zol zich registriren dos iz di ershte registrirung
world shall self registered the is the first registration

וואס איז געמאכט געווארן בשעת קירעניוס איז געווען העגמון פון
vos iz gemacht gevoren beshas Kirenius iz geven hegmun fun
which is made become while Quirinius is was ruling of

סיריען. [ג] און אלע זענען געגאנגען זיך רעגיסטרירן, יעדער איינער אין
Sirya un ale zenen gegangen zich registriren yeder einer in
Syria and all are go self registered every one in

זיין אייגענער שטאט אריין. [ד] און יוסף איז אויך ארויפגעגאנגען
zain eigener shtot arain un Yosef iz oich aroifgegangen
his own city into and Joseph is also went up

פון גליל , אויס דער שטאט נצרת , קיין יהודה , אין דער
fun Galil ois der shtot Natseret kein Yehude in der
from Galilee out the city Natseret to Yehudah in the

שטאט פון דוד , וועלכע הייסט בית-לחם , ווייל ער איז
shtot fun Dovid velche heist Beit-Lechem vail er iz
city of David which is called Bethlehem because he is

געווען פון דעם הויז און משפחה פון דוד (המלך); [ה] אז
geven fun dem hoiz un mishpoche fun Dovid hameilech az
was of the house and family of David the king that

ער זאל זיך לאזן רעגיסטרירן צוזאמען מיט מרים , וואס איז
er zol zich lozen registriren tsuzamen mit Miryam vos iz
he shall self let registered together with Mary who is

געווען פארקנסט צו אים, און איז געווען מעוברת . [ו] און עס איז
geven farknast tsu im un iz geven muberes un es iz
was engaged to him and is was pregnant and it is

געשען , בשעת זיי זענען דארט געווען, דאס די טעג פון איר
geshen beshas zei zenen dort geven dos di teg fun ir
happened while they are there was that the days of her

קימפעט זענען דערפילט געווארן, [ז] און זי האט געבוירן איר זון ,
kimpet zenen derfilt gevoren un zi hot geboiren ir zun
childbirth are fulfilled become and she has born her son

דעם בכור , און האט אים איינגעוויקלט אין ווינדעלעך
dem bchor un hot im aingeviklt in vindelech
the firstborn and has him wrapped in swaddling clothes

8 And ro'im *(shepherds)*
were in the same region,
living outside in the open
air, and keeping shomer
over their eder *(flock)*
balailah. 9 And, suddenly,
a malach Hashem stood
before them, and the
kavod Hashem shone
around them; and they
were afraid with a yirah
gedolah *(great fear)*. 10 And
the malach said to them,
Do not have pachad *(fear,
terror)*; for hinei I announce
Besuras HaGeulah to you
of great simcha *(joy)* which
will be for kol Am Berit *(all
the People of the Covenant)*;
11 Because hayom, in Ir
Dovid, has been born
to you a Moshia *(Go'el,
Savior, Oisleizer)*, who is
Rebbe Melech HaMoshiach
HaAdon. 12 And this will
be HaOt *(The Sign)* to you:
you will find a small child,
an infant, wrapped in
swaddling clothes and
lying in an evus. 13 And,
suddenly, there was with
the malach a multitude

און אריינגעלייגט אין א מולטער, צוליב דעם וואס עס איז
iz es vos dem tsulib multer a in araingeleigt un
is it which that on account of manger a in laid and

נישט געווען קיין ארט פאר זיי אין דער אכסניה .
achsanyah der in zei far ort kein geven nisht
inn the in them for place any was not

ח און אין דער זעלביקער געגנט זענען געווען פאסטוכער,
pastecher geven zenen gegent zelbiker der in un
shepherds was are region same one the in and

וואס האבן זיך אויפגעהאלטן אויפן פעלד און געהאלטן וואך
vach gehalten un feld oifen oifgehalten zich hoben vos
watch held and field on the staying self have who

איבער זייער סטאדע ביינאכט. ט און א מלאך פונם האר
Har funem malech a un bainacht stade zeier iber
L-rd from the angel a and by night flock their over

(ה') האט זיך אוועקגעשטעלט ביי זיי און דער כבוד
koved der un zei bai avekgeshtelt zich hot Hashem
glory the and them with stand before self has Hashem

פון האר (ה') האט זיי ארומגעלויכטן, און זיי האבן
hoben zei un arumgeloichten zei hot Hashem Har fun
have they and shone around them has Hashem L-rd of

זיך געפארכטן מיט א גרויסער פורכט. י און דער מלאך האט צו
tsu hot malech der un forcht groiser a mit geforchten zich
to has angel the and fear great a with afraid self

זיי געזאגט: פארכט זיך נישט! ווארום זע , איך זאג אייך אָן א
a on aich zog ich ze vorem nisht zich forcht gezogt zei
a on you tell I look because not self afraid said them

גוטע בשורה פון גרויסער פרייד, וועלכע איז פארן גאנצן פאלק ;
folk gantsn farn iz velche freid groiser fun Besoire Gute
people entire for the is which joy great of News good

יא אז אייך איז היינט געבוירן געווארן א גואל , וועלכער איז
iz velcher goel a gevoren geboiren haint iz aich az
is who redeemer a become born today is you that

משיח , דער האר, אין דער שטאט פון דוד . (מיכה ה, א.)
a h Michoh Dovid fun shtot der in Har der Moshiach
1 5 Micah David of city the in L-rd the Moshiach

יב און דאס דאזיקע איז פאר אייך א צייכן : איר וועט געפינען א
a gefinen vet ir tseichen a aich far iz dozike dos un
a find will you sign a you for is these the and

קליין קינד איינגעוויקלט אין ווינדלען און ליגנדיק אין א מולטער.
multer a in ligendik un vindlen in aingeviklt kind klein
manger a in lying and cloth in wrapped child small

of the Tzivos Hashem, the Tzivos HaShomayim *(Armies or Hosts of Heaven)* praising Hashem, and saying, 14 Kavod to Hashem in the Highest; and on haaretz shalom among Bnei Adam kavvanah tovah *(of good intention).*

15 And it came about, when the malachim withdrew from them to Shomayim, the roim *(shepherds)* were saying to one another, Let us go now up to Beit-Lechem and let us see this thing that has come about which Hashem has made known to us. 16 And they came in haste and found both Miryam and Yosef, and the child was lying in the evus *(animal feeding trough).* 17 And when the roim saw this, they made known the dvar concerning this yeled which had been told them. 18 And all who heard it were amazed about the things which were told them by the

יג און פלוצלונג איז געווען אינאיינעם מיט דעם מלאך א מחנה פון
fun machne a malech dem mit ineinem geven iz plutslung un
of camp a angel the with together was is suddenly and

הימלישע חיל וואס האבן געלויבט ה׳ און געזאגט:
gezogt un Hashem geloibt hoben vos cheil himlishe
said and Hashem praise have who host, army heavenly

יד כבוד צו ה׳ אין די הויכקייטן,
hoichkeitn di in Hashem tsu koved
highest the in Hashem to glory

און אויף דער ערד שלום צווישן מענטשן
mentshn tsvishen sholem erd der oif un
people among peace earth the on and

אין וועמען ער האט א וואוילגעפעלן!
voilgefelen a hot er vemen in
well pleased a has he whom in

טו און עס איז געשען , ווי די מלאכים זענען פון זיי
zei fun zenen malochim di vi geshen iz es un
them from are angels the as happened is it and

אוועק אין הימל אריין, האבן די פאסטוכער געזאגט איינער
einer gezogt pastecher di hoben arain himel in avek
one said shepherds the have into heaven in went away

צום אנדערן: לאמיר איצט גיין קיין בית-לחם , און זען די
di zen un Beit-Lechem kein gein itst lomir andern tsum
the see and Bethlehem to go now let us other to the

דאזיקע זאך , וואס איז געשען , וועלכע דער האר (ה׳)
Hashem Har der velche geshen iz vos zach dozike
Hashem L-rd the which happened is which thing these

האט אונדז צו וויסן געטאן. טז און זיי זענען געגאנגען איילנדיק
ailendik gegangen zenen zei un geton visen tsu undz hot
with haste go are they and made know to us has

און האבן געפונען מרים און יוספן , און דאס קליינע קינד
kind kleine dos un Yosefn un Miryam gefunen hoben un
child small the and Joseph and Mary found have and

ליגנדיק אין דער מולטער. יז און ווען זיי האבן עס געזען האבן
hoben gezen es hoben zei ven un multer der in ligendik
have seen it have they when and manger the in lying

זיי באקאנט געמאכט דאס ווארט, וואס איז צו זיי גערעדט
geredt zei tsu iz vos vort dos gemacht bakant zei
spoken them to is which word the made known they

געווארן וועגן דעם דאזיקן קינד . יח און אלע, וואס האבן דאס
dos hoben vos ale un kind dozikn dem vegen gevoren
this have who all and child this the about become

roim *(shepherds).* [19] But Miryam was treasuring up all these things, pondering them in her lev. [20] And the roim went back, and as they returned, they cried, Baruch Hashem! They gave kavod to G-d for all that they had heard and seen, just as it had been foretold to them.

[21] And when shemonah yamim were completed for his bris milah, YEHOSHUA was given as SHMO, which he was called by the malach, before he was conceived in the womb.

[22] And when the yamim *(days)* for their tohorah *(purification)* according to the Torah of Moshe were completed, they brought him up to Yerushalayim to present him to Hashem. [23] As it has been written in the Torat Hashem, KHOL ZACHAR opening the RECHEM KODESH to Hashem, [24] And to offer a korban according to the thing having been said in

געהערט, האבן זיך געוואונדערט איבער דעם, וואס איז געזאגט
gezogt iz vos dem iber gevundert zich hoben gehert
said is which that over amazed self have heard

געווארן פון די פאסטוכער. יט מרים אבער האט אפגעהיטן
opgehiten hot ober Miryam pastecher di fun gevoren
kept has however Mary shepherds the from become

אלע די דאזיקע רייד און האט נאכגעטראכט איבער זיי אין
in zei iber nochgetracht hot un reid dozike di ale
in them over pondered has and words these the all

איר הארץ. כ און די פאסטוכער האבן זיך אומגעקערט אפגעבנדיק
opgebendik umgekert zich hoben pastecher di un harts ir
giving up returned self have shepherds the and heart her

כבוד צו ה׳ און לויבנדיק אים פאר אלעם, וואס זיי האבן
hoben zei vos alem far im loibendik un Hashem tsu koved
have they what all for him praising and Hashem to glory

געהערט און געזען, אזוי ווי עס איז צו זיי גערעדט געווארן.
gevoren geredt zei tsu iz es vi azoi gezen un gehert
become spoken them to is it as so seen and heard

כא און ווען אכט טעג זענען דערפילט געווארן, אז מען
men az gevoren derfilt zenen teg acht ven un
they that become fulfilled are days eight when and

זאל אים מל זיין, האט מען אים א נאמען געגעבן
gegeben nomen a im men hot zain mal im zol
given name a him they have do circumcise him shall

יהושע / ישוע , ווי ער איז גערופן געווארן פון דעם מלאך
malech dem fun gevoren gerufen iz er vi Yeshua Yehoshua
angel the of become called is he as Yeshua Yehoshua

איידער ער איז געשאפן געווארן אינם מוטערלייב. כב און ווען
ven un muterlaib inem gevoren geshafen iz er eider
when and womb in the become conceived is he before

די טעג זענען דערפילט געווארן פון זייער רייניקונג לויט
loit reinikung zeier fun gevoren derfilt zenen teg di
according to cleansing their of become fulfilled are days the

תורת משה , האבן זיי אים ארויפגעברענגט קיין ירושלים ,
Yerushalayim kein aroifgebrengt im zei hoben Moshe torat
Yerushalayim to brought up him they have Moses law of

כדי אים אוועקצושטעלן פאר דעם האר (ה׳) (ויקרא
Vayikra Hashem Har dem far avektsushteln im kedei
Leviticus Hashem L-rd the before present him so that

יב, א-ח.) כג אזוי ווי עס שטייט געשריבן אין דער תורה פון דעם
dem fun toire der in geshriben shteit es vi azoi a-ch ib
the of Torah the in written stands it as so 1-8 12

the Torat Hashem, SHTEI TORIM O SHNEI BENI YONAH *(a pair of turtle doves or two young pigeons).* 25 And there was an ish in Yerushalayim whose shem was Shim'on, a tzaddik, a chasid, awaiting the Nechamat Yisroel *(Consolation of Israel)*, and the Ruach Hakodesh was upon him. 26 And it had been revealed to him by the Ruach Hakodesh that he was not to see mavet until he had seen Hashem’s Moshiach. 27 And Shim'on came in the Ruach Hakodesh into the courts of the Beis HaMikdash; and when the horim *(parents)* brought in the yeled, Yehoshua, to do concerning him the required mitzvah of the Torah, 28 Then Shim'on took him into his arms, saying, Baruch Hashem, and the following: 29 And now, Adonoi, dismiss Your eved in shalom, according to Your dvar *(word)*; 30 Because my eynayim have beheld the Yeshu'at Eloheinu, 31 Which You prepared in the presence of kol haammim *(all the peoples)*, 32 An Ohr *(Light)* to give hisgalus *(revelation)* to

האר (ה׳): יעדער זכר , וואס עפנט די מוטערטראכט,
mutertracht di efent vos zachar yeder Hashem Har
womb the opens who male every Hashem L-rd

זאל גערופן ווערן הייליק צום האר (ה׳); (שמות יג,
ig Shemot Hashem Har tsum heilik veren gerufen zol
13 Exodus Hashem L-rd to the holy to be called shall

א-ב.) כד און צו ברענגען א קרבן לויט ווי עס איז
iz es vi loit korben a brengen tsu un a-b
is it as according to sacrifice a bring to and 1-2

געזאגט געווארן אין דער תורה פונם האר (ה׳): א פאר
por a Hashem Har funem toire der in gevoren gezogt
pair of a Hashem L-rd from the Torah the in become said

טערקל-טויבן אדער צוויי יונגע טויבן .
toibn yunge tsvei oder terkl-toibn
pigeons young two or turtle doves

כה און זע , עס איז געווען א מענטש אין ירושלים , וועלכער
velcher Yerushalayim in mentsh a geven iz es ze un
whose Yerushalayim in man a was is it look and

האט געהייסן שמעון, און דער דאזיקער איז געווען אן איש
ish an geven iz doziker der un Shim'on geheisen hot
man an was is this one the and Simon named has

צדיק און א ג-טספארכטיקער מענטש, און האט געהאפט
gehoft hot un mentsh G-tsforchtiker a un tsadik
hoped has and man devout a and righteous

אויף דער נחמה פון ישראל; און דער רוח הקודש האט
hot HaKoidesh Ruach der un Yisroel fun nechome der oif
has the Holy Spirit the and Israel of consolation the on

גערוט אויף אים. כו און עס איז אים אנטפלעקט געווארן דורך
durch gevoren antplekt im iz es un im oif gerut
through become revealed him is it and him on rested

דעם רוח הקודש , אז ער וועט נישט זען דעם טויט איידער
eider toit dem zen nisht vet er az HaKoidesh Ruach dem
before death the see not will he that the Holy Spirit the

ער וועט זען דעם משיח פון דעם האר ה׳ . כז און ער איז
iz er un Hashem Har dem fun Moshiach dem zen vet er
is he and Hashem L-rd the of Moshiach the see will he

געקומען דורך דעם גייסט אין בית המקדש אריין! און בשעת
beshas un arain HaMikdash Beis in Gaist dem durch gekumen
while and into HaMikdash house in Spirit the by come

די עלטערן האבן אריינגעברענגט דאס קינד יהושע / ישוע ,
Yeshua Yehoshua kind dos araingebrengt hoben elteren di
Yeshua Yehoshua child the brought have parents the

the Nations and the kavod *(glory)* of Your Am *(people)*, Yisroel.

כדי צו טאן מיט אים לויט דעם מנהג פון דער
der fun minheg dem loit im mit ton tsu kedei
the of custom the according to him with do to in order to

תורה, כח האט ער (שמעון) עס גענומען אויף זיינע ארעמס און
un orems zaine oif genumen es Shim'on er hot toire
and arms his in taken him Simon he has Torah

געלויבט ה׳ און געזאגט:
gezogt un Hashem geloibt
said and Hashem praise

כט איצט, אָ, האר, לאזטו דיין קנעכט גיין,
gein knecht dain loztu Har o itst
go servant your permit L-rd o now

לויט דיין ווארט, בשלום,
besholem vort dain loit
in peace word your according to

ל וויל געזען האבן מיינע אויגן דיין רעטונג,
retung dain oigen maine hoben gezen vail
salvation your eyes my have seen because

לא וואס דו האסט צוגעגרייט פאר אלע פעלקער,
felker ale far tsugegreit host du vos
peoples all for prepared you have you which

לב א ליכט צו דער באלויכטונג פון די גוים
Goyim di fun baloichtung der tsu licht a
Gentiles the of revelation the to light a

און א הערלעכקייט פאר דיין פאלק ישראל.
Yisroel folk dain far herlechkeit a un
Israel people your for glory a and

(ישעיהו מב, ו.)
u mb Yeshayah
6 42 Yeshayah

33 And the Abba and Em of the yeled were amazed at the things being spoken about him. 34 And Shim'on said a bracha over them and said to Miryam his Em, Hinei this one is destined for the michshol *(stumbling)* and tekumah

לג און זיין פאטער און מוטער האבן זיך געוואונדערט איבער
iber gevundert zich hoben muter un foter zain un
over amazed self have mother and father his and

דעם, וואס איז געזאגט געווארן וועגן אים; לד און שמעון האט
hot Shim'on un im vegen gevoren gezogt iz vos dem
has Simon and him about become said is what that

זיי געבענטשט און געזאגט צו מרים, זיין מוטער: זע, ער
er ze muter zain Miryam tsu gezogt un gebentsht zei
he look mother his Mary to said and blessed them

איז באשטימט צום פאלן און אויפשטיין פון א סך
sach a fun oifshtein un falen tsum bashtimt iz
many a of standing up again and fall to the appointed is

(revival) of RABBIM in Yisroel and for an Ot *(Sign)* that will be opposed *(against which there will be mitnaggedim, opponents)*.
35 And a cherev *(sword)* will pierce the neshamah of you yourself also so that the machshavot of many levavot *(hearts)* will be revealed.

36 And there was a neviah *(prophetess)* named Chanah Bat Pnuel, of the shevet *(tribe)* of Asher. This isha *(woman)* was advanced in age, having lived with her baal *(husband)* sheva shanim *(seven years)* from her betulim *(virginity)*,
37 And then to the age of eighty-four she had lived as an almanah *(widow)* who was not departing from the Beis HaMikdash, serving yomam valailah *(day and night)* with tzomot *(fastings)* and tefillos.
38 And at that very moment she came and stood nearby, exclaiming, Baruch Hashem. And she continued speaking about him to all the ones anticipating the

אין ישראל, און אלס א צייכן , וואס וועט ווידערגעשפראכן
vidergeshprochen vet vos tseichen a als un Yisroel in
opposed will which sign a as and Israel in

ווערן; (ישעיהו ח, יד-טו.) לה און אויך דיין אייגענער זעל וועט
vet zel eigener dain oich un id-tu ch Yeshayah veren
will soul own your also and 14-15 8 Yeshayah to be

דורכדרינגען א שווערד; כדי די מחשבות פון א סך
sach a fun machshoves di kedei shverd a durchdringen
many a of thoughts the so that sword a pierced through

הערצער זאלן אנטפלעקט ווערן.
veren antplekt zolen hertser
to be revealed should hearts

לו און עס איז געווען א נביאה , חנה בת פנואל,
Pnuel bat Chanah neviye a geven iz es un
Pnuel daughter Chanah prophetess a was is there and

פונם שבט אשר . זי האט שוין געהאט דערגרייכט א
a dergreicht gehat shoin hot zi Asher sheyvet funem
a attained had already has she Asher tribe from the

זייער טיפע עלטער, האבנדיק געלעבט מיט א מאן זיבן יאר
yor ziben man a mit gelebt hobendik elter tife zeier
years seven man a with lived having old age depth very

פון איר יונגפרוישאפט אָן , לז און איז געווען אן אלמנה
almone an geven iz un on yungfroishaft ir fun
widow an was is and onwards young womanhood her of

ביז צו פיר און אכציק יאר , וואס האט נישט פארלאזט דאס
dos farlozt nisht hot vos yor achtsik un fir tsu biz
the left not has who years eighty and four to until

בית המקדש , און האט געדינט ה׳ מיט תעניתים און
un taneisim mit Hashem gedint hot un HaMikdash Beis
and fasting with Hashem serve has and HaMikdash house

תפילות בייטאג און ביינאכט. לח אויך זי איז געקומען אין דער
der in gekumen iz zi oich bainacht un baitog tfiles
the in come is she also by night and by day prayers

זעלביקער שעה, האט געלויבט ה׳ , און גערעדט וועגן אים צו
tsu im vegen geredt un Hashem geloibt hot sho zelbiker
to him about spoken and Hashem praise has hour same

אלע, וואס האבן געהאפט אויף דער אויסלייזונג פון ירושלים .
Yerushalayim fun oisleizung der oif gehoft hoben vos ale
Yerushalayim of redemption the on hoped have who all

לט און ווי זיי האבן אלץ מקיים געווען לויט דער תורה
toire der loit geven mekaiem alts hoben zei vi un
Torah the according to was fulfill all have they as and

Geulah *(Redemption)* of Yerushalayim.

39 And when they had been shomer mitzvot and completed everything according to the Torat Hashem, they returned to the Galil and to their own shtetl of Natzeret. 40 And the yeled continued growing and was given chozek *(strength)*, being filled with chochmah *(wisdom)*, and the Chen vChesed Hashem was upon him.

41 And his horim *(parents)* used to make aliyah leregel *(pilgrimage)* to Yerushalayim shanah b'shanah *(year by year)* for Chag HaPesach *(the Feast of Pesach)*. 42 And when he became a bocher of twelve years of age, they made aliyah leregel *(pilgrimage)*, as usual, according to the mitzvah and minhag of the Chag. 43 And as they were returning, having fulfilled the prescribed number of yamim *(days)*, the bocher Yehoshua stayed behind in Yerushalayim. And his horim *(parents)* did not have daas *(knowledge)* of

פונם האר (ה׳), האבן זיי זיך אומגעקערט קיין גליל , אין
in Galil kein umgekert zich zei hoben Hashem Har funem
in Galilee to returned self they have Hashem L-rd of the

זייער אייגענער שטאט נצרת .
Natseret shtot eigener zeier
Natseret city own their

מ און דאס קינד איז געוואקסן און איז געווארן שטארק,
shtark gevoren iz un gevaksen iz kind dos un
strong become is and increase is child the and

ווערנדיק פול מיט חכמה , און ה׳ס חן איז געווען אויף
oif geven iz chein Hashems un chochme mit ful verendik
on was is favor Hashem's and wisdom with full becoming

אים.
im
him

מא און זיינע עלטערן פלעגן עולה רגל זיין יעדעס יאר קיין
kein yor yedes zain regl oyle flegen elteren zaine un
to year every do foot go up used to parents his and

ירושלים אויף יום טוב פסח . מב און ווען ער איז אלט
alt iz er ven un Pesach Tov Yom oif Yerushalayim
old is he when and Pesach Tov of Yom on Yerushalayim

געווארן צוועלף יאר זענען זיי ארויפגעגאנגען לויט דעם
dem loit aroifgegangen zei zenen yor tsvelf gevoren
the according to went up they are years twelve become

מנהג פונם יום טוב ; מג און ווען די טעג האבן זיך
zich hoben teg di ven un Tov Yom funem minheg
self have days the when and Tov of Yom of the custom

געענדיקט און זיי האבן זיך אומגעקערט (אהיים), איז דאס יינגל
yingel dos iz aheim umgekert zich hoben zei un geendikt
boy the is home returned self have they and finished

יהושע / ישוע איבערגעבליבן אין ירושלים , און זיינע
zaine un Yerushalayim in ibergebliben Yeshua Yehoshua
his and Yerushalayim in stayed behind Yeshua Yehoshua

עלטערן האבן עס נישט געוואוסט; מד נאר מיינענדיק, אז ער איז
iz er az meinendik nor gevust nisht es hoben elteren
is he that thinking but known not it have parents

מיט די עולי רגל, זענען זיי געגאנגען א טאג רייזע און האבן
hoben un raize tog a gegangen zei zenen regl oylei di mit
have and journey day a go they are foot go up the with

this, 44 But supposed him to be in the caravan, and went a day's journey. And they began looking for him among the krovim *(relatives)* and acquaintances. 45 And, not having found him, they returned to Yerushalayim, looking for him. 46 And it came about, that after shlosha yamim *(three days)* they found him in the courts of the Beis HaMikdash, sitting in the midst of the rabbis, both listening to them and asking them she'elot *(kashes, questions)*. 47 And all the ones listening to him where amazed at his binah and at his teshuvot *(answers)*. 48 And when his horim *(parents)* saw him, they were astounded, and his Em *(mother)* said to him, Beni, why did you do thus to us? Hinei, your abba and I were anxiously looking for you. 49 And he said to them, Why is it that you were looking for me? Did you not have daas that I must be in the Beis Avi? 50 And they did not have binah of the dvar which he spoke to them.

אים געזוכט צווישן די קרובים און באקאנטע . מה און (אזוי
azoi un bakante un kroivim di tsvishen gezucht im
so and acquaintances and relatives the among sought him

ווי) זיי האבן אים נישט געפונען, האבן זיי זיך אומגעקערט קיין
kein umgekert zich zei hoben gefunen nisht im hoben zei vi
to returned self they have found not him have they as

ירושלים און אים געזוכט. מו און עס איז געשען , אין דריי
drai in geshen iz es un gezucht im un Yerushalayim
three in happened is it and sought him and Yerushalayim

טעג ארום האבן זיי אים געפונען אין בית המקדש זיצנדיק
zitsndik HaMikdash Beis in gefunen im zei hoben arum teg
sitting HaMikdash house in found him they have around days

אין דער מיט צווישן די תנאים , און ער האט זיך צוגעהערט
tsugehert zich hot er un Tannaim di tsvishen mit der in
to listen self has he and Tannaim the among midst the in

צו זיי און זיי געשטעלט קשיות ; מז און אלע, וואס האבן
hoben vos ale un kashies geshtelt zei un zei tsu
have who all and questions posing them and them to

אים געהערט, האבן געשטוינט איבער זיין שכל און
un seichel zain iber geshtoint hoben gehert im
and understanding his over astounded have heard him

זיינע תשובות. מח און ווען זיי האבן אים דערזען , זענען
zenen derzen im hoben zei ven un teshuvot zaine
are caught sight of him have they when and answers his

זיי געווארן אויסער זיך, און זיין מוטער האט צו אים געזאגט;
gezogt im tsu hot muter zain un zich oiser gevoren zei
said him to has mother his and self beyond become they

קינד, פארוואס האסטו אונדז אזוי געטאן? זע , דיין פאטער און
un foter dain ze geton azoi undz hostu farvos kind
and father your look done so us you have why child

איך האבן דיך געזוכט מיט אנגסט . מט און ער האט צו זיי
zei tsu hot er un angst mit gezucht dich hoben ich
them to has he and anguish with sought you have I

געזאגט; פארוואס האט איר מיך געזוכט? צי האט איר דען נישט
nisht den ir hot tsi gezucht mich ir hot farvos gezogt
not then you has sought me you did why said

געוואוסט, אז איך מוז זיין אין מיין פאטערס הויז ? נ און זיי
zei un hoiz Foters main in zain muz ich az gevust
they and house father's my in be must I that known

האבן נישט משיג געווען דאס ווארט, וואס ער האט צו
tsu hot er vos vort dos geven maseg nisht hoben
to has he which word the was comprehend not have

51 And he went down with them, and they came to Natzeret; and he continued in mishma'at *(obedience)* to his horim *(parents)*. And his Em *(mother)* was treasuring all these things in her lev *(heart)*.

זיי גערעדט. נא און ער איז אראפגעגאנגען מיט זיי און איז
zei geredt un er iz aropgegangen mit zei un iz
them spoken and he is went down with them and is

געקומען קיין נצרת און געווען אונטערטעניק צו זיי ; און די
gekumen kein Natseret un geven untertenik tsu zei un di
come to Natseret and was subject to them and the

מוטער זיינע האט אפגעהיטן די אלע ווערטער אין איר הארץ.
muter zaine hot opgehiten di ale verter in ir harts
mother his has kept the all words in her heart

52 And Yehoshua kept increasing in chochmah V'GADEL VATOV GAM IM HASHEM VGAM IM ANASHIM *(and in stature and favor with Hashem and men)*.

נב און יהושע / ישוע איז געוואקסן אין דער חכמה און אין
un Yehoshua Yeshua iz gevaksen in der chochme un in
and Yehoshua Yeshua is increase in the wisdom and in

קערפערלעכן געשטאלט, און אין חן ביי ה׳ און ביי
kerperlechn geshtalt un in chein bai Hashem un bai
bodily form and in favor with Hashem and with

לייטן .
laitn
people

3 In the shenat chamesh esreh *(15th year)* of the reign of Tiberius Caesar, while Pontius Pilate was governing Yehudah, when Herod was tetrarch of the Galil, and when Philippos the brother of Herod Antipas was tetrarch of Iturea and Trachonitis, and at the same time Lysanias was tetrarch of Abilene, 2 And when, during the same historical period, Anan and Caiapha were Kohanim Gedolim, then it was that the dvar Hashem came to Yochanan Ben Zecharyah bamidbar

ג און אין דעם פופצענטן יאר פון דער הערשאפט פון קיסר
un in dem fuftsentn yor fun der hershaft fun Caesar
and in the fifteenth year of the rule of Caesar

טיבעריוס, בעת פאנטיוס פילאטוס איז געווען גובערנאטאר פון
Tiberius beis Pontius Pilatus iz geven gubernator fun
Tiberius while Pontius Pilate is was governor of

יהודה , און הורדוס איז געווען טעטרארך פון גליל , און פיליפוס,
Yehude un Hordos iz geven tetrarch fun Galil un Filipos
Yehudah and Herod is was Tetrarch of Galilee and Philip

זיין ברודער, איז געווען טעטרארך פון איטורעא און פון דער געגנט
zain bruder iz geven tetrarch fun Iturea un fun der gegent
his brother is was Tetrarch of Iturea and of the region

טראכאניטיס, און ליזיאנוס איז געווען טעטרארך פון אבילענע,
Trachonitis un Lysanias iz geven tetrarch fun Abilene
Trachonitis and Lysanias is was Tetrarch of Abilene

ב ווען חנן און קיפא זענען געווען כהנים גדולים , איז
ven Chanah un Caiapha zenen geven koyanim gedoilem iz
when Chanah and Caiapha are was priests great ones is

ה׳ס ווארט געקומען צו יוחנן בן זכריה אין דער
Hashems vort gekumen tsu Yochanan ben Zecharyah in der
Hashem's word come to John son of Zecharyah in the

מדבר . ג און ער איז געקומען אין דער גאנצער אומגעגנט פון
midbar un er iz gekumen in der gantser umgegent fun
wilderness and he is come into the whole region of

(in the wilderness). 3 And Yochanan went into all the surrounding region of the Yarden darshenen a tevilah of teshuva for the selichat avon, 4 As it has been written in the sefer divrei Yeshayah Hanavi, KOL KOREY BAMIDBAR *(A voice of one shouting in the wilderness)*: Prepare the Derech Hashem *(the Way of the L-rd)*. Make his paths straight! 5 KOL GEY YINNASE VKHOL HAR VGIVAH YISHPALU *(Every valley will be filled in and every mountain and hill will be leveled off)*, VHAYAH HEAKOV LEMISHOR VHARKHASIM LVIKAH *(The crooked will be made straight, the rough paths made into smooth roads)*; 6 VRAU CHOL BASAR ES YESHU'AT ELOHEINU *(and all basar will see the salvation of our G-d)*.

ירדן און האט אויסגערופן א מקווה פון תשובה צו דער
der tsu tshuve fun mikveh a oisgerufen hot un Yarden
the for repentance of mikveh a proclaimed has and Jordan

פארגעבונג פון זינד, ד אזוי ווי עס שטייט געשריבן אינם
inem geshriben shteit es vi azoi zind fun fargebung
in the written stands it like in this way sin of forgiveness

ספר פון די ווערטער פון ישעיה הנביא :
hanovi Yeshayah fun verter di fun seifer
the prophet Isaiah of words the of book of

א קול פון איינעם וואס שרייט אין דער מדבר :
midbar der in shrait vos einem fun kol a
wilderness the in is crying out who one of voice a

גרייט צו דעם וועג פון דעם האר (ה׳),
Hashem Har dem fun veg dem tsu greit
Hashem L-rd the of way the to prepare

מאכט גלייך זיינע שטעגן.
shtegn zaine glaich macht
paths his straight make

ה יעדער טאל זאל אנגעפילט ווערן
veren ongefilt zol tol yeder
to be filled shall valley every

און יעדער בארג און יעדעס בערגל זאלן דערנידעריקט
derniderikt zolen bergel yedes un barg yeder un
low shall hill every and mountain every and

ווערן ,
veren
become

און די קרומע (ערטער) זאלן אויסגעגלייכט ווערן
veren oisgeglaicht zolen erter krume di un
to be straighten shall places crooked the and

און די נישט גלייכע צו גלאטע וועגן;
vegen glate tsu glaiche nisht di un
ways smooth to be straight not the and

ו און זאל יעדער בשר (ודם) זען די ישועה פון
fun yeshue di zen v'dam basar yeder zol un
of salvation the see and blood flesh every shall and

ה׳ .
Hashem
Hashem

(ישעיהו מ, ג-ה.)
g-h m Yeshayah
3-5 40 Yeshayah

[7] Therefore, Yochanan was saying to the multitudes coming out to have the mikveh mayim's tevilah supervised by him, You banim of nachashim, who warned you to flee from the charon af [Hashem] habah *(the coming burning wrath [of Hashem])*?
[8] Therefore, produce p'ri tov l'teshuva *(fruit worthy of repentance)*, and do not begin to presume within yourselves, saying, We have the zechut Avot *(merit of the Fathers)* of Avraham Avinu, for, I say to you, that Hashem is able from these avanim *(stones)* to raise up banim to Avraham Avinu. [9] And already the ax is laid at the shoresh haetzim *(the root of the trees)*. Therefore, every etz not producing pri tov is cut down and is thrown into the Eish.

[10] And the multitudes were questioning him, saying, What then should we do? [11] And in reply, Yochanan was saying to them, Let the one having two kaftans share with the one having none, and let the one having okhel

ז און ער האט געזאגט צו די המונים מענטשן, וואס זענען
zenen vos mentshn hamonim di tsu gezogt hot er un
are who people crowds of the to said has he and

ארויסגעקומען געטובלט צו ווערן אין דער מקווה
mikveh der in veren tsu getoivelt aroisgekumen
mikveh the in become to mikveh immersed come out

פון אים: איר שפראץ פון שלאנגען, ווער האט אייך געגעבן צו
tsu gegeben aich hot ver shlangen fun shprots ir im fun
to given you has who snakes of offshoots you him of

פארשטיין צו אנטלויפן פון דעם קומענדיקן צארן? ח ברענגט
brengt tsorn kumendikn dem fun antloifen tsu farshtein
bear wrath coming the from flee to understand

דעריבער פירות, (וואס זענען) ווירדיק פון תשובה, און הויבט
hoibt un tshuve fun virdik zenen vos peires deriber
begin and repentance of worthy are which fruit therefore

נישט אָן זיך איינצורעדן: מיר האבן אברהם אלס אונדזער פאטער;
foter undzer als Avraham hoben mir aintsureden zich on nisht
Father our as Abraham have we convincing self on not

ווארום איך זאג אייך, אז ה׳ איז בכח אויס די דאזיקע
dozike di ois b'koach iz Hashem az aich zog ich vorem
these the out of able is Hashem that you tell I because

שטיינער אויפצושטעלן קינדער צו אברהמען. ט און די האק ליגט
ligt hak di un Avrahamen tsu kinder oiftsushtelen shteiner
lies axe the and Abraham for children to raise up stones

אויך שוין ביים ווארצל פון די ביימער; דעריבער יעדער איינער
einer yeder deriber beimer di fun vortsel baim shoin oich
one every therefore trees the of root at the already also

בוים, וואס ברענגט נישט קיין גוטע פירות, ווערט אפגעהאקט
opgehakt vert peires gute kein nisht brengt vos boim
chopped off becomes fruit good any not brings which tree

און געווארפן אין פייער אריין. י און די מאסן מענטשן האבן
hoben mentshn masen di un arain faier in gevorfen un
have people crowds of the and into fire in thrown and

אים געפרעגט, אזוי צו זאגן: וואס זשע זאלן מיר טאן?
ton mir zolen zhe vos zogen tsu azoi gefregt im
do we should then what say to in this way asked him

יא און ער האט ענטפערנדיק צו זיי געזאגט: ווער עס האט צוויי
tsvei hot es ver gezogt zei tsu entferendik hot er un
two has it who said them to answering has he and

העמדער, דער זאל זיך טיילן מיט דעם, וואס האט גארנישט;
gornisht hot vos dem mit teilen zich zol der hemder
nothing has who the one with share self shall that shirts

(food) do likewise. 12 Now came also mochesim *(tax collectors)* to receive the tevilah of teshuva, and they said to him, Rabbi, what should we do? 13 And Yochanan said to them, Collect nothing more than the amount having been commanded you. 14 And chaiyalim *(soldiers)* as well were asking him, What should we do also? And Yochanan said to them, Extort kesef from no one, and let there be no lashon hora, and be satisfied with your loin *(wages)*.

און דער , וואס האט שפייז, זאל אויך אזוי טאן! יב און אויך

oich un ton azoi oich zol shpaiz hot vos der un

also and do so also shall food has who the one and

שטייער אויפמאנער זענען געקומען צו לאזן זיך טובל זיין אין דער

der in zain toivel zich lozen tsu gekumen zenen oifmoner shtaier

the in be tovel self let to come are collectors tax

מקווה און האבן געזאגט צו אים: רבי , וואס זאלן מיר טאן?

ton mir zolen vos Rebbe im tsu gezogt hoben un mikveh

do we should what Rebbe him to said have and mikveh

יג האט ער צו זיי געזאגט: פאדערט נישט מער ווי עס איז אייך

aich iz es vi mer nisht fodert gezogt zei tsu er hot

you is it as more not collect said them to he has

באשטימט געווארן! יד און אויך זעלנער האבן אים געפרעגט, אזוי

azoi gefregt im hoben zelner oich un gevoren bashtimt

so asked him have soldiers also and become appointed

צו זאגן: און מיר, וואס זאלן מיר טאן? און ער האט צו זיי

zei tsu hot er un ton mir zolen vos mir un zogen tsu

them to has he and do we should what we and say to

געזאגט: באדריקט קיינעם נישט, ברענגט נישט קיין מסירות אויף

oif mesirus kein nisht brengt nisht keinem badrikt gezogt

on informing any not brings not anyone oppress said

קיינעם , און באגענוגענט אייך מיט אייער געהאלט.

gehalt eier mit aich bagenugent un keinem

wages your with you be contented and anyone

15 As the Am [Berit] were filled with expectation, and all were wondering in their levavot *(hearts)* concerning Yochanan, whether perhaps he might be the Moshiach, 16 Yochanan answered everyone, saying, I give you a tevilah with a mikveh mayim, but Hu HaBah *(He Who Comes)* has more chozek *(strength)* than me; I am not worthy to untie the strap of his

טו און אזוי ווי דאס פאלק איז געווען אין דערווארטונג, און אלע

ale un dervartung in geven iz folk dos vi azoi un

all and expectation in was is people the as just as and

האבן זיך געפרעגט אין זייערע הערצער וועגן יוחנן , צי איז ער

er iz tsi Yochanan vegen hertser zeiere in gefregt zich hoben

he is John about hearts their in asked self have

אליין נישט אפשר דער משיח , טז האט יוחנן געענטפערט

geentfert Yochanan hot Moshiach der efsher nisht alein

answered John has Moshiach the perhaps not himself

זאגנדיק צו אלעמען : איך טובל אייך טאקע מיט וואסער אין א

a in vaser mit take aich toivel ich alemen tsu zogendik

a in water with actually you tovel I everyone to saying

מקווה , עס קומט אבער א שטארקערער פון מיר; וועמען איך

ich vemen mir fun shtarkerer a ober kumt es mikveh

I whom me than stronger a however comes it mikveh

בין נישט ווערט אויפצובינדן דאס שנירל פון זיינע שיך ; ער

er shich zaine fun shnirel dos oiftsubinden vert nisht bin

he sandals his of thong the to untie worthy not am

sandals. He will give you a tevilah with the Ruach Hakodesh and with Eish.
17 The winnowing fork is in his hand to clean out his threshing floor and to gather the wheat into his storehouse, but the MOTZ *(chaff)* he will burn up with an EISH LO TIKHBEH *(fire not [ever] extinguished).*
18 Therefore, with many other devarim Yochanan was exhorting them, preaching the Besuras HaGeulah to the Am [Berit].
19 Now Herod the tetrarch, when he was reproved by Yochanan about Herodias, the wife of his brother, and about all resha'im *(evil)* which he did,
20 Herod added this above all: he locked up Yochanan in the beit hasohar *(prison).*

21 And it came about while all the Am [Berit] were receiving the tevilah, and when Yehoshua also had been given the tevilah and was davening, Shomayim was opened,
22 And the Ruach Hakodesh descended

וועט אייך טובל זיין אין א מקווה מיט דעם רוח הקודש און
un HaKoidesh Ruach dem mit mikveh a in zain toivel aich vet
and the Holy Spirit the with mikveh a in be tovel you will

מיט פייער; יז זיין ווינטשופל איז אין זיין האנט, אויסצורייניקן זיין
zain oistsureiniken hant zain in iz vintshoifel zain faier mit
his to clean out hand his in is wind shovel his fire with

דרעשעריי און איינצוזאמלען דעם ווייץ אין שייער אריין, די
di arain shaier in veits dem aintsuzamlen un dresherai
the into barn in wheat the to gather and threshing floor

פלעווע אבער וועט ער פארברענען מיט פייער, וואס לעשט
lesht vos faier mit farbrenen er vet ober pleve
quench which fire with burn he will however chaff

זיך נישט אויס. יח און נאך מיט א סך אנדערע אזהרות האט
hot azhorus andere sach a mit noch un ois nisht zich
has warnings other many a with after and out not self

ער אנגעזאגט די גוטע בשורה צום פאלק. יט הורדוס אבער,
ober Hordos folk tsum Besoire Gute di ongezogt er
however Herod people to the News good the announced he

דער טעטרארך, ווערנדיק געמוסרט פון אים וועגן הורודיה, זיין
zain Herodias vegen im fun gemusert verendik tetrarch der
his Herodias about him by rebuked becoming Tetrarch the

ברודערס ווייב, און וועגן אלע מעשים רעים, וואס הורדוס האט
hot Hordos vos reim maisim ale vegen un vaib bruders
has Herod which evil deeds all about and wife brother's

געטאן, כ האט ער צו דעם אלעם צוגעלייגט אויך דאס דאזיקע,
dozike dos oich tsugeleigt alem dem tsu er hot geton
these the also added everything the to he has done

וואס ער האט יוחנן פארשלאסן אין געפענקעניש.
gefenkenish in farshlosen Yochanan hot er vos
prison in shut up John has he which

כא און עס איז געשען, בשעת דאס גאנצע פאלק האט זיך
zich hot folk gantse dos beshas geshen iz es un
self has people whole the while happened is it and

געלאזט טובל זיין אין דער מקווה און יהושע / ישוע איז
iz Yeshua Yehoshua un mikveh der in zain toivel gelozt
is Yeshua Yehoshua and mikveh the in be tovel let

אויך געטובלט געווארן אין דער מקווה און האט תפילה
tfile hot un mikveh der in gevoren getoivelt oich
prayer has and mikveh the in become mikveh immersed also

געטאן, האט זיך דער הימל געעפנט, כב און דער רוח הקודש
HaKoidesh Ruach der un geefent himel der zich hot geton
the Holy Spirit the and opened heaven the self has done

in demut gashmit as a
yonah upon Rebbe, Melech
HaMoshiach; and then
came a bat kol out of
Shomayim, saying, ATAH
BNI AHUVI ASHER BCHA
CHAFATSTI.

23 And Yehoshua himself
was about shaloshim
shanah, at the beginning
of his avodas kodesh
ministry, being the ben
(as it was being thought
of Yosef) ben Eli, 24 Ben
Mattat, ben Levi, ben
Malki, ben Yannai, ben
Yosef, 25 Ben Mattityahu,
ben Amotz, ben Nachum,
ben Chesli, ben Naggai,
26 Ben Machat, ben
Mattityahu, ben Shimi,
ben Yosef, ben Yodah,
27 ben Yochanan, ben
Reisha, ben Zerubavel,
ben Shealtiel, ben Neri,
28 Ben Malki, ben Addi, ben
Kosam, ben Elmadan, ben
Er, 29 Ben Yehoshua, ben
Eli'ezer, ben Yorim, ben
Mattat, ben Levi, 30 Ben
Shim'on, ben Yehudah,
ben Yosef, ben Yonam,
ben Elyakim, 31 Ben Malah,
ben Manah, ben Mattatah,
ben Natan, ben Dovid,
32 Ben Yishai, ben Oved,

איז אראפגעקומען אויף אים אין א קערפערלעך געשטאלט, ווי א
a vi geshtalt kerperlech a in im oif aropgekumen iz
a as form bodily a in him on come down is

טויב; און עס איז געקומען א קול פון הימל ; דו ביסט מיין
main bist du himel fun kol a gekumen iz es un toib
my are you heaven from voice a come is it and dove

געליבטער זון , אין דיר האב איך א וואוילגעפעלן!
voilgefelen a ich hob dir in Zun gelibter
well pleased a I have you in son beloved

כג און יהושע / ישוע אליין איז אלט געווען ביי דרייסיק
draisik bai geven alt iz alein Yeshua Yehoshua un
thirty at was old is himself Yeshua Yehoshua and

יאר ווען ער האט אנגעהויבן (זיין עבודה); און איז געווען,
geven iz un avoide zain ongehoiben hot er ven yor
was is and ministry his begun has he when years

ווי מען האט געמיינט , דער זון פון יוסף בן עלי, כד בן
ben Eli ben Yosef fun zun der gemeint hot men vi
son of Eli son of Joseph of son the supposed has they as

מתת , בן לוי , בן מלכי, בן יני , בן יוסף ,
Yosef ben Yannai ben Malki ben Levi ben Mattat
Joseph son of Yannai son of Malki son of Levi son of Mattat

כה בן מתתיהו , בן אמוץ , בן נחום , בן
ben Nachum ben Amots ben Mattityahu ben
son of Nachum son of Amots son of Mattityahu son of

חסלי, בן נגי , כו בן מחת , בן מתתיהו , בן
ben Mattityahu ben Machat ben Naggai ben Chesli
son of Mattityahu son of Machat son of Naggai son of Chesli

שמעי, בן יוסף , בן יודה , כז בן יוחנן , בן
ben Yochanan ben Yodah ben Yosef ben Shimi
son of John son of Yodah son of Joseph son of Shimi

רישא , בן זרובבל , בן שאלתיאל, בן נרי , כח בן
ben Neri ben Shealtiel ben Zerubavel ben Reisha
son of Neri son of Shealtiel son of Zerubavel son of Reisha

מלכי, בן אדי, בן קוסם , בן אלמודם , בן
ben Elmadam ben Kosam ben Addi ben Malki
son of Elmadan son of Kosam son of Addi son of Malki

ער, כט בן יהושע / ישוע , בן אליעזר, בן יורים ,
Yorim ben Eli'ezer ben Yeshua Yehoshua ben er
Yorim son of Eliezer son of Yeshua Yehoshua son of Er

בן מתת , בן לוי , ל בן שמעון, בן יהודה ,
Yehude ben Shim'on ben Levi ben Mattat ben
Yehudah son of Simon son of Levi son of Matthat son of

ben Boaz, ben Salmon,
ben Nachshon, 33 ben
Amminadav, ben Admin,
ben Arni, ben Chetzron,
ben Peretz, ben Yehudah,
34 Ben Ya'akov, ben
Yitzchak, ben Avraham,
ben Terach, ben Nachor,
35 ben Serug, ben Reu,
ben Peleg, ben Ever, ben
Shelah, 36 Ben Keinan, ben
Arpachshad, ben Shem,
ben Noach, ben Lemekh,
37 Ben Metushelach, ben
Chanokh, ben Yered, ben
Mahalalel, ben Keinan,
38 Ben Enosh, ben Shet, ben
Adam, ben HaElohim.

בן יוסף , בן יונם , בן אליקים , לא בן מליא ,
Malah ben Elikim ben Yonam ben Yosef ben
Malah son of Elyakim son of Yonam son of Joseph son of

בן מינא , בן מתתה , בן נתן , בן דוד ,
Dovid Ben Natan ben Mattatah ben Manah ben
David son of Natan son of Mattatah son of Manah son of

לב בן ישי , בן עובד, בן בועז, בן שלמון , בן
ben Salmon ben Boaz ben Ovedn ben Yishai ben
son of Salmon son of Boaz son of Oved son of Yishai son of

נחשון , לג בן עמינדב , בן אדמין, בן ארני,
Arni ben Admin ben Amminadab ben Nachshon
Arni son of Admin son of Amminadav son of Nachshon

בן חצרון , בן פרץ , בן יהודה , לד בן יעקב ,
Yaakov ben Yehude ben Perets ben Chetsron ben
Jacob son of Yehudah son of Perets son of Chetzron son of

בן יצחק , בן אברהם , בן תרח , בן נחור ,
Nachor ben Terach ben Avraham ben Yitschak ben
Nachor son of Terach son of Abraham son of Isaac son of

לה בן שרוג, בן רעו, בן פלג , בן עבר, בן
ben Ever ben Peleg ben Reu ben Serug ben
son of Ever son of Peleg son of Reu son of Serug son of

שלח , לו בן קינן , בן ארפכשד , בן שם , בן
ben Shem ben Arpachshad ben Keinan ben Shelach
son of Shem son of Arpachshad son of Keinan son of Shelah

נוח , בן למך , לז בן מתושלח , בן חנוך ,
Chanoch ben Metushelach ben Lemech ben Noach
Chanokh son of Metushelach son of Lemekh son of Noah

בן ירד , בן מהללאל , בן קינן , לח בן אנוש ,
Enosh ben Keinan ben Mahalalel ben Yered ben
Enosh son of Keinan son of Mahalalel son of Yered son of

בן שת , בן אדם , בן אלקים.
Elokim Ben Adam ben Shet ben
G-d son of Adam son of Shet son of

4 Now Rebbe Melech
HaMoshiach, full
of the Ruach Hakodesh,
returned from the Yarden,
and was being led by
the Ruach Hakodesh

ד און יהושע / ישוע , פול מיט דעם רוח הקודש , האט
hot HaKoidesh Ruach dem mit ful Yeshua Yehoshua un
has the Holy Spirit the with full Yeshua Yehoshua and

זיך אומגעקערט פונם ירדן , און איז געפירט געוואורן
gevoren gefirt iz un Yarden funem umgekert zich
become led is and Yarden from the returned self

פון דעם גייסט אין דער מדבר ב פערציק טעג לאנג און איז
iz un lang teg fertsik midbar der in Gaist dem fun
is and long days forty wilderness the in Spirit the of

bamidbar, 2 Where for ARBA'IM YOM Rebbe, Melech HaMoshiach was undergoing nisayon by HaSatan. And he had no okhel in those yamim. And when the yamim had been completed, he was famished. 3 And HaSatan said to Rebbe Melech HaMoshiach, If you are the Ben HaElohim, command this even *(stone)* that it become lechem. 4 And Rebbe Melech HaMoshiach answered HaSatan, It has been written, LO AL HALECHEM LVADOH YCHEYEH HAADAM, *(Not by bread alone will man live)*. 5 And HaSatan led Rebbe Melech HaMoshiach up and showed him, in a moment of time, all the mamlechot *(kingdoms)* of the Olam Hazeh; 6 And HaSatan said to him, To you I will give all this shilton *(rule)*, this shlita *(control)*, and their kavod, because it has been given to me; and to whomever I desire, I give it. 7 Therefore, if you will be KOREIA UMISHTACHAVEH *(kneeling down and worship)* before me, everything

אויסגעפּרוּווט געוואָרן פון שׂטן . און ער האָט גאָרנישט געגעסן
gegesen gornisht hot er un Satan fun gevoren oisgepruvt
eaten nothing has he and Satan of become put to the test

אין יענע טעג; און ווען זיי האָבן זיך געענדיקט איז ער
er iz geendikt zich hoben zei ven un teg yene in
he is finished self have they when and days those in

הונגעריק געוואָרן. ג און דער שׂטן האָט צו אים געזאָגט: אויב דו
du oib gezogt im tsu hot Satan der un gevoren hungerik
you if said him to has Satan the and become hungry

ביסט דער זון פון דער אויבערשטער, זאָג צו דעם דאָזיקן שטיין,
shtein dozikn dem tsu zog Oibershter der fun Zun der bist
stone this the to tell Most High the of son the are

אַז ער זאָל ווערן ברויט! ד און יהושע / ישוע האָט אים
im hot Yeshua Yehoshua un broit veren zol er az
him has Yeshua Yehoshua and bread to be shall it that

געענטפערט: עס שטייט געשריבן:
geshriben shteit es geentfert
written stands it answered

נישט מיט ברויט אַליין וועט דער מענטש לעבן!
leben mentsh der vet alein broit mit nisht
live man the will alone bread with not

(דברים ח, ג.)
g ch Devarim
3 8 Deuteronomy

ה האָט ער אים אַרויפגעפירט אויף אַ הויכן באַרג און אים
im un barg hoichn a oif aroifgefirt im er hot
him and mountain high a on leads him he has

געוויזן אַלע קעניגרייכן פון דער וועלט אין אַן אויגנבליק. ו און
un oignblik an in velt der fun kenigraichn ale gevizn
and eye blink an in world the of kingdoms all show

דער שׂטן האָט צו אים געזאָגט: דיר וועל איך געבן די דאָזיקע
dozike di geben ich vel dir gezogt im tsu hot Satan der
these the give I will you said him to has Satan the

גאַנצע מאַכט און זייער הערלעכקייט; ווייל זי איז מיר
mir iz zi vail herlechkeit zeier un macht gantse
to me is it because glory their and authority whole

איבערגעגעבן געוואָרן, און איך גיב זי, צו וועמען איך וויל .
vil ich vemen tsu zi gib ich un gevoren ibergegeben
want I whom to it give I and become handed over

ז דעריבער אויב דו וועסט זיך בוקן פאַר מיר, וועט אַלץ
alts vet mir far buken zich vest du oib deriber
all will me before worship self you will you if therefore

זיין דיין . ח און יהושע / ישוע האט ענטפערנדיק צו אים
im tsu entferendik hot Yeshua Yehoshua un dain zain
him to answering has Yeshua Yehoshua and yours be

געזאגט: עס שטייט געשריבן:
geshriben shteit es gezogt
written stands it said

צום האר דיין ג-ט זאלסטו זיך בוקן ,
buken zich zolstu G-t dain Har tsum
worship self shall you G-d your L-rd to the

און נאר אים אליין זאלסטו דינען.
dinen zolstu alein im nor un
serve shall you alone him but and

(דברים י, כ.)
ch i Devarim
20 10 Deuteronomy

ט ער אבער האט אים אוועקגעפירט קיין ירושלים און אים
im un Yerushalayim kein avekgefirt im hot ober er
him and Yerushalayim to led away him has however he

געשטעלט אויפן שפיץ טורם פון בית המקדש , און
un HaMikdash Beis fun turem shpits oifen geshtelt
and HaMikdash house of tower pinnacle on the stood

געזאגט צו אים: אויב דו ביסט דער זון פון דער אויבערשטער,
Oibershter der fun Zun der bist du oib im tsu gezogt
Most High the of son the are you if him to said

ווארף דיך פונדאנען אראפ; י ווארום עס שטייט געשריבן:
geshriben shteit es vorem arop fundanen dich varf
written stands it because down from there you throw

זיינע מלאכים וועט ער באפעלן וועגן דיר, דיך אפצוהיטן ;
optsuhiten dich dir vegen bafelen er vet malochim zaine
to keep up you you about command he will angels his

יא אויף די הענט וועלן זיי דיך טראגן,
trogen dich zei velen hent di oif
carry you they will hands the on

אז דו זאלסט דיר נישט צעקלאפן דיין פוס אין א שטיין.
shtein a in fus dain tseklapen nisht dir zolst du az
stone a in foot your dash not you you shall you that

(תהלים צא, יא-יב.)
yo-ib tsa Tehilim
11-12 91 Psalms

will be yours. 8 And in
reply, he said to HaSatan,
It has been written, ES
HASHEM ELOHEICHA
TIRAH VOTO TAAVOD
*(Hashem Eloheicha you shall
fear and him alone you shall
serve).* 9 And HaSatan led
him to Yerushalayim and
set him atop the pinnacle
of the Beis HaMikdash,
and said to him, If you
are Ben HaElohim, throw
yourself down from here;
10 For it has been written,
MALACHAV YTZAVVEH
LACH (His angels he will
command concerning you
to protect you, 11 And
upon their hands they
will lift you up, lest you
strike your foot against
a stone). 12 And in reply,
Rebbe Melech HaMoshiach
said to HaSatan, It says,
LO TENASSU ES HASHEM
ELOHEICHEM *(Do not put to
the test Hashem your G-d.).*
13 And after Rebbe, Melech
HaMoshiach completed all
nisayonos, HaSatan went
away from him until an
opportune time.

יב און יהושע / ישוע האט אים ענטפערנדיק געזאגט: עס איז
iz es gezogt entferendik im hot Yeshua Yehoshua un
is it said answering him has Yeshua Yehoshua and

געזאגט געווארן:
gevoren gezogt
become said

דו זאלסט נישט אויספרואוון דעם האר דיין ג-ט.
G-t dain Har dem oispruven nisht zolst du
G-d your L-rd the tempt not you shall you

(דברים ו, טז.)
au u Devarim
16 6 Deuteronomy

יג און ווען דער שׂטן האט געענדיקט אלע אויספרוווּאונגען איז
iz oispruvungen ale geendikt hot Satan der ven un
is tempt all finished has Satan the when and

ער אוועק פון אים ביז אויף א צייט.
tsait a oif biz im fun avek er
time a on until him from went away he

[14] And in the gevurat HaRuach Hakodesh, Rebbe Melech HaMoshiach returned to the Galil. And a report went out throughout all the surrounding countryside about him. [15] And Rebbe Melech HaMoshiach was saying shiurim in their shuls and eliciting a peledike response *(reaction of marveling)* from everyone.

[16] And he came to Natzeret, the shtetl of his guddal and he entered according to his minhag on Shabbos into the

יד און יהושע / ישוע האט זיך אומגעקערט אין דער קראפט
kraft der in umgekert zich hot Yeshua Yehoshua un
power the in returned self has Yeshua Yehoshua and

פונם גייסט קיין גליל; און א קלאנג איז ארויסגעגאנגען וועגן
vegen aroisgegangen iz klang a un Galil kein Gaist funem
about went out is report a and Galilee to Spirit of the

אים אין דער גאנצער אומגעגנט. טו און ער האט געלערנט אין זייערע
zeiere in gelernt hot er un umgegent gantser der in im
their in taught has he and region whole the in him

שולן, און אלע האבן אים אפגעגעבן כבוד.
koved opgegeben im hoben ale un shuln
glory give him have all and synagogues

טז און ער איז געקומען קיין נצרת, וואו ער איז דערצויגן
dertsoigen iz er vu Natseret kein gekumen iz er un
brought up is he where Natseret to come is he and

געווארן; און לויט זיין געוואוינהייט איז ער שבת
Shabbos er iz gevoinheit zain loit un gevoren
Sabbath he is custom his according to and become

אריינגעגאנגען אין שול און האט זיך אויפגעשטעלט צו
tsu oifgeshtelt zich hot un shul in araingegangen
to stood up self has and synagogue in entered

לייענען. יז און מען האט אים געגעבן דאס ספר פון דעם
dem fun seifer dos gegeben im hot men un leienen
the of book of the given him has they and read

נביא ישעיה . און אויפעפענענדיק דאס בוך האט ער געפונען
gefunen er hot buch dos oifefenendik un Yeshayah novi
found he has book the opening and Isaiah prophet

דאס ארט , וואו עס איז געווען געשריבן:
geshriben geven iz es vu ort dos
written was is it where place of the

יח דער גייסט פונם האר (ה') איז אויף מיר,
mir oif iz Hashem Har funem Gaist der
me on is Hashem L-rd of the Spirit the

ווייל ער האט מיך געזאלבט,
gezalbt mich hot er vail
anointed me has he because

כדי אנצוזאגן א גוטע בשורה צו ארומעלייט ;
oremelait tsu Besoire Gute a ontsuzogen kedei
poor people to News good a to proclaim so that

ער האט מיך געשיקט אויסצורופן באפרייאונג צו געפאנגענע,
gefangene tsu bafrayung oistsurufen geshikt mich hot er
prisoners to release to proclaim sent me has he

און צו בלינדע —ווידער צו קענען זען,
zen kenen tsu vider blinde tsu un
see can to again the blind to and

די אונטערגעדריקטע ארויסצושיקן פריי,
frai aroistsushiken untergedrikte di
free send out oppressed the

יט אויסצורופן א שנת רצון פון דעם האר (ה').
Hashem Har dem fun rotsn shenat a oistsurufen
Hashem L-rd the of favor year of a to proclaim

(ישעיהו סא, א-ב.)
a-b sa Yeshayah
1-2 61 Yeshayah

כ און ער האט צונויפגעוויקלט דאס ספר , האט עס אוועקגעגעבן
avekgegeben es hot seifer dos tsunoifgeviklt hot er un
give it has book of the opened has he and

דעם חזן און זיך אנידערגעזעצט; און אלעמענס אויגן אין
in oigen alemens un anidergezetst zich un chazn dem
in eyes everyone's and sat down self and cantor the

שול זענען געווען געניגט מיט שפאנונג אויף אים. כא און
un im oif shpanung mit geneigt geven zenen shul
and him on tension with inclined was are synagogue

shul and was given an aliyah [as the Baal Koreh]. 17 [After the Hagbah], he was presented with the megillat sefer Yeshayah and having unrolled the megillah, he found the dvar where it had been written, 18 RUACH ADONAI HASHEM ALAI YAAN MASHACH ADONAI OTI LEVASER ANAVIM SHELACHANI LIKRO LISHVUYIM DEROR, *(The Spirit of the Sovereign L-rd is upon me because He anointed me to preach Besuras HaGeulah to the poor, He has sent me to preach to the captives release)*, and to the blind PEKACH KOACH, VSHALACH RETZUTZIM CHAFSHIM, *(the recovery of sight, to set the oppressed free)*, 19 LIKRO SHENAT RATZON LAHASHEM *(To preach the year of Hashem's favor.)* 20 And doing the glilah ceremony, he rolled up the megillah; and, having given it back to the shammash, he sat down [to teach]. And all the eyes in the shul were focused on him. 21 And Rebbe Melech HaMoshiach began to speak to them,

Hayom *(today)* this dvar of the Kitvei Hakodesh has been fulfilled in your hearing. 22 And everyone was speaking well of him, and they were amazed at the divrei Chen coming out of his mouth and they were saying, Can this be Ben Yosef? 23 And Rebbe, Melech HaMoshiach said to them, Muz zain *(no doubt)* you will speak this mashal to me: Rofeh, heal yourself. Everything we heard that happened in K'far-Nachum, do also here in your shtetl. 24 But he said, Omein, I say to you that no navi is welcome in his own shtetl, in his own eretz moledet *(homeland)*. 25 Omein, I tell you, there were many almanot in Yisroel in the yamim of Eliyahu HaNavi, when Shomayim was shut up for shalosh shanim and shishah chodashim *(three years and six months)*, when a great famine occurred over all the land, 26 And to not one of them was Eliyahu HaNavi sent except to Tzarfat of Tzidon to an isha, an almanah. 27 And many metzoraim *(lepers)*

ער האט אנגעהויבן צו זאגן צו זיי : היינט איז די דאזיקע
dozike di iz haint zei tsu zogen tsu ongehoiben hot er
these the is today them to say to begun has he

שריפט מקוים געווארן אין אייערע אויערן. כב און אלע האבן
hoben ale un oiern eiere in gevoren mekuyem shrift
have all and ears your in become fulfill scripture

עדות געזאגט אויף אים און האבן זיך געוואונדערט איבער די
di iber gevundert zich hoben un im oif gezogt eides
the over amazed self have and him on said witness

ליבלעכע ווערטער , וואס זענען ארויסגעקומען פון זיין מויל ;
moil zain fun aroisgekumen zenen vos verter libleche
mouth his of come out are which the words lovely

און האבן געזאגט: צי איז דען דאס נישט יוספס זון ? כג און ער
er un zun Yosefs nisht dos den iz tsi gezogt hoben un
he and son Joseph's not the then is said have and

האט צו זיי געזאגט: זיכער וועט איר מיר זאגן דאס דאזיקע
dozike dos zogen mir ir vet zicher gezogt zei tsu hot
these the say me you will surely said them to has

שפריכווארט: רופא , הייל דיך אליין ! אלץ, וואס מיר האבן
hoben mir vos alts alein dich heil roife shprichvort
have we what all alone you heal physician proverb

געהערט, אז עס איז געשען אין כפר-נחום , טו אויך דא
do oich tu K'far-Nachum in geshen iz es az gehert
here also do K'far-Nachum in happened is it that heard

אין דיין פאטערשטאט! כד ער אבער האט געזאגט: באמת זאג
zog be'emes gezogt hot ober er fotershtot dain in
tell in truth said has however he hometown your in

איך אייך: קיין נביא איז נישט אנגענומען אין זיין פאטערשטאט.
fotershtot zain in ongenumen nisht iz novi kein aich ich
hometown his in accepted not is prophet any you I

כה אויף אן אמת זאג איך אייך: א סך אלמנות זענען געווען אין
in geven zenen almones sach a aich ich zog emes an oif
in was are widows many a you I tell truth an on

ישראל אין די טעג פון אליהו (הנביא), ווען דער הימל
himel der ven hanovi Eliyahu fun teg di in Yisroel
heaven the when the prophet Eliyahu of days the in Israel

איז געווען פארשלאסן אויף דריי יאר און זעקס חדשים , און
un chadoshim zeks un yor drai oif farshlosen geven iz
and months six and years three on shut was is

עס איז געווארן א גרויסער הונגער איבערן גאנצן לאנד; כו און צו
tsu un land gantsn ibern hunger groiser a gevoren iz es
to and land entire over hunger great a become is it

were in Yisroel during the time of Elishah HaNavi, and not one of them was cleansed except Naaman the Syrian. [28] And hearing these things, all in the shul were filled with ka'as *(anger)*. [29] And they got up and drove Rebbe Melech HaMoshiach outside the shtetl; and they led him up to the top of the hill upon which the shtetl had been built, and they were intending to throw him down. [30] But having gone through the midst of them, Rebbe, Melech HaMoshiach was walking away.

קיין איינער פון זיי איז אליהו נישט געשיקט געווארן , אחוץ
achuts gevoren geshikt nisht Eliyahu iz zei fun einer kein
except become sent not Eliyahu is them of one any

קיין צרפת אין צידון צו א פרוי אן אלמנה. (מלכים א
a melachim almone an froi a tsu Tsidon in Tsarfat kein
I kings widow an woman a to Sidon in Zarephath to

יז , א.) [כז] און א סך מצורעים זענען געווען אין ישראל אין דער
der in Yisroel in geven zenen metsoro'im sach a un a iz
the in Israel in was are lepers many a and 1 17

צייט פונם נביא אלישע; און קיין איינער פון זיי איז נישט
nisht iz zei fun einer kein un Elishah novi funem tsait
not is them of one any and Elisha prophet of the time

געריייניקט געווארן , אחוץ נעמן דער סיריער. (מלכים ב ה,
h b melachim Siryan der Naaman achuts gevoren gereinikt
5 2 Kings Syrian the Naaman except become cleansed

א-יד.) [כח] און אלע אין שול זענען פול געווארן מיט צארן ,
tsorn mit gevoren ful zenen shul in ale un a-id
anger with become full are synagogue in all and 1-14

הערנדיק די דאזיקע זאכן ; [כט] און האבן זיך אויפגעהויבן און
un oifgehoiben zich hoben un zachn dozike di herendik
and get up self have and things these the on hearing

אים ארויסגעווארפן אויסער דער שטאט, און אים אוועקגעפירט
avekgefirt im un shtot der oiser aroisgevorfen im
led away him and city the out of thrown out him

ביז צום שפיץ פון דעם בארג , אויף וועלכן זייער שטאט
shtot zeier velchen oif barg dem fun shpits tsum biz
city their which on mountain the of pinnacle to the until

איז געווען געבויט, כדי אים אראפצושטירצן. [ל] ער אבער ,
ober er aroptsushtirtsen im kedei geboit geven iz
however he get off him so that built was is

דורכגייענדיק דורך זייער מיט , איז זיך אוועק אויף
oif avek zich iz mit zeier durch durchgeiendik
on went away self is midst their through passing through

זיין וועג.
veg zain
way his

[31] And Moshiach went down to K'far-Nachum, a shtetl of the Galil. And he

[לא] און ער איז אראפגעגאנגען קיין כפר-נחום , א שטאט אין
in shtot a K'far-Nachum kein aropgegangen iz er un
in city a K'far-Nachum to went down is he and

גליל ; און אין די שבתים פלעגט ער זיי לערנען; [לב] און מען
men un lernen zei er flegt shabosim di in un Galil
they and teach them he used sabbath the in and Galilee

was saying them shiurim on the Shabbatot. 32 And they were amazed at his torah, because Rebbe Melech HaMoshiach's dvar torah was with samchut *(authority)*. 33 And in the shul there was a man having a ruach hatameh *(unclean spirit, shed, demon)* and it let out a shrai *(scream)*. 34 Ah, mah lanu vlach, Yehoshua of Natzeret? Did you come to destroy us? I have daas of who you are, HaKadosh of Hashem. 35 And Rebbe Melech HaMoshiach rebuked him saying, Sha! Shekit! And come out of him! And right in front of them, when the shed threw him down, the ruach hatameh came out of him and did not do him any harm. 36 And astonishment came upon everyone. And they were talking to one another saying, What is this dvar torah, for with samchut *(authority)* and koach *(power)* he commands the ruchot hatemeiot *(unclean spirits)* and they come out! 37 And a report was going out about him into every place of the surrounding region.

פלעגט שטוינען איבער זיין תורה, ווייל זיין ווארט
vort zain vail toire zain iber shtoinen flegt
word his because torah his over astonishment used to

איז געווען מיט מאכט . לג און אין דער שול איז געווען
geven iz shul der in un macht mit geven iz
was is synagogue the in and authority with was is

א מענטש, וואס האט געהאט אן אומריינעם בייזן גייסט, און ער
er un gaist beizn umreinem an gehat hot vos mentsh a
he and spirit evil unclean an had has who man a

האט א געשריי געטאן מיט א הויך קול : לד וויי , וואס האבן מיר
mir hoben vos vei kol hoich a mit geton geshrei a hot
me have what woe voice loud a with done shout a has

מיט דיר, יהושע / ישוע פון נצרת ? ביסטו געקומען אונדז
undz gekumen bistu Natseret fun Yeshua Yehoshua dir mit
us come you are Natseret of Yeshua Yehoshua you with

צו פארטיליקן? איך ווייס ווער דו ביסט—דער קדוש אלקים
Elokim Kodesh der bist du ver veis ich fartiliken tsu
G-d Holy One the are you who know I destroy to

(הייליקער פון ה׳). לה און יהושע / ישוע האט אויף אים
im oif hot Yeshua Yehoshua un Hashem fun heiliker
him on has Yeshua Yehoshua and Hashem of holy

אנגעשריגן, אזוי צו זאגן : שוויג און גיי ארויס פון אים! און
un im fun arois gei un shvaig zogen tsu azoi ongeshrigen
and him of out go and be silent say to so rebuked

דער בייזער גייסט האט אים א ווארף געטאן ביז אין דער מיט ,
mit der in biz geton varf a im hot gaist beizer der
midst the in until done throw a him has spirit evil the

איז ארויס פון אים און האט אים גארנישט געשעדיקט. לו און אויף
oif un geshedikt gornisht im hot un im fun arois iz
on and harm nothing him has and him of out is

אלעמען איז אנגעפאלן א מורא, און זיי האבן גערעדט איינער
einer geredt hoben zei un moire a ongefalen iz alemen
one spoken have they and fear a fall is everyone

מיטן אנדערן, אזוי צו זאגן : וואס פאר א ווארט איז דאס, אז
az dos iz vort a far vos zogen tsu azoi andern miten
that the is word a for who say to so other with the

מיט מאכט און מיט כוח באפעלט ער די אומריינע
umreine di er bafelt koiech mit un macht mit
unclean the he are ordered power with and authority with

גייסטער, און זיי גייען ארויס! לז און דער קלאנג וועגן אים האט
hot im vegen klang der un arois geien zei un gaister
has him about report the and out go they and spirits

זיך פארשפרייט אויף יעדן ארט אין דער געגנט ארום .
arum gegent der in ort yedn oif farshpreit zich
around region the in place of every on spread self

[38] And Rebbe, Melech HaMoshiach got up from the shul and entered into the bais of Shim'on. And the chamot *(mother-in-law, shviger)* of Shim'on was fever-stricken, and they asked him about her. [39] And having stood over her, Rebbe Melech HaMoshiach rebuked the kaddachat *(fever)* and it left her. And at once, having got up, she was functioning as their mesharetet *(servant, keli kodesh, lady minister)*.

לח און ער איז אויפגעשטאנען און איז ארויסגעגאנגען פון
fun aroisgegangen iz un oifgeshtanen iz er un
of went out is and stand up again is he and

שול אין שמעונס הויז אריין. שמעונס שוויגער
shviger Shim'ons arain hoiz Shim'ons in shul
mother-in-law Simon's into house Simon's in synagogue

אבער האט געליטן פון א שטארק פיבער, און זיי האבן
hoben zei un fiber shtark a fun gelitn hot ober
have they and fever strong a of suffered has however

אים געבעטן פאר אירעטוועגן. לט און ער האט זיך אנידערגעשטעלט
anidergeshtelt zich hot er un iretvegen far gebeten im
stood over self has he and her sake for asked him

איבער איר און האט אנגעשריגן דאס פיבער, און עס האט זי
zi hot es un fiber dos ongeshrigen hot un ir iber
her has it and fever the rebuked has and her over

פארלאזט; און אין אן אויגנבליק איז זי אויפגעשטאנען און האט
hot un oifgeshtanen zi iz oignblik an in un farlozt
has and stand up again she is eye blink an in and left

זיי באדינט.
badint zei
served them

[40] And while the shemesh *(sun)* was setting, all who had cholim *(sick people)*, all with various machlot *(illnesses)* brought them to Rebbe Melech HaMoshiach. And he, laying his hands upon each one of them, was giving refuah *(healing)* to them. [41] And also shedim were coming out from

מ און ווען די זון איז אונטערגעגאנגען, האבן אלע, וואס האבן
hoben vos ale hoben untergegangen iz zun di ven un
have who all have set is sun the when and

געהאט קראנקע מיט פארשיידענע שלאפקייטן, זיי געבערענגט צו
tsu gebrengt zei shlafkeitn farsheidene mit kranke gehat
to brought they disease various with sick had

אים; און ער האט ארויפגעלייגט די הענט אויף יעדן איינעם פון
fun einem yedn oif hent di aroifgeleigt hot er un im
of one every on hands the did place has he and him

זיי און זיי געהיילט. מא און עס זענען אויך ארויסגעגאנגען בייזע
beize aroisgegangen oich zenen es un geheilt zei un zei
evil went out also are it and healed them and they

גייסטער פון פילע, שרייענדיק און זאגנדיק: דו ביסט דער זון פון
fun Zun der bist du zogendik un shraiendik file fun gaister
of son the are you saying and shouting many of spirits

many, shrieking a shrai and crying out, You are HaBen HaElohim! And rebuking them, he was not allowing them to speak, because they had daas of his identity as Rebbe Melech HaMoshiach.

42 And in the boker, having gone forth, he went out to a desolate place. And the multitudes were seeking him, and when they got to him, they wanted to prevent his departure from them. 43 But he said to them, It is necessary for me to preach the Malchut Hashem in the other shtetlach, because this is the tachlis for which I was sent. 44 And Rebbe, Melech HaMoshiach was preaching in the shuls of Yehudah.

5 Now it came about that while the multitude was listening to the dvar Hashem and pressing in upon Rebbe Melech HaMoshiach, he

דער אויבערשטער! און ער האט אנגעשריגן אויף זיי און האט
der Oibershter un er hot ongeshrigen oif zei un hot
the Most High and he has rebuked on them and has

זיי נישט געלאזט רעדן, ווייל זיי האבן געוואוסט, אז ער
zei nisht gelozt reden vail zei hoben gevust az er
them not let speak because they have known that he

איז דער משיח.
iz der Moshiach
is the Moshiach

מב און ווען עס איז געווארן טאג איז ער ארויסגעגאנגען און איז
un ven es iz gevoren tog iz er aroisgegangen un iz
and when it is become day is he went out and is

געקומען צו אן איינזאם ארט; און די המונים מענטשן האבן
gekumen tsu an einzam ort un di hamonim mentshn hoben
come to a solitary place of and the crowds of people have

אים אויפגעזוכט און זענען געקומען צו אים, און האבן אים
im oifgezucht un zenen gekumen tsu im un hoben im
him searching for and are come to him and have him

צוריקגעהאלטן, אז ער זאל נישט אוועק פון זיי. מג ער
turikgehalten az er zol nisht avek fun zei er
restrained that he shall not went away from them he

אבער האט צו זיי געזאגט: אויך אין די אנדערע שטעט מוז
ober hot tsu zei gezogt oich in di andere shtet muz
however has to them said also in the other cities of must

איך אנזאגן די גוטע בשורה פון דעם קעניגרייך פון ה׳;
ich onzogen di Gute Besoire fun dem kenigraich fun Hashem
I proclaim the good News of the kingdom of Hashem

ווייל דערצו בין איך געשיקט געווארן.
vail dertsu bin ich geshikt gevoren
because for this am I sent become

מד און ער פלעגט דרשענען אין די שולן פון יהודה.
un er flegt darshenen in di shuln fun Yehude
and he used preach in the synagogues of Yehudah

ה און עס איז געשען, בעת דער המון מענטשן האט
un es iz geshen beis der hamon mentshn hot
and it is happened while the crowd people has

זיך געדרענגט צו אים, כדי צו הערן ה׳ס ווארט,
zich gedrengt tsu im kedei tsu heren Hashems vort
self pressed to him so as to hear Hashem's word

און ער איז געשטאנען ביים ים גניסרת; ב האט ער געזען
un er iz geshtanen baim Yam Genessaret hot er gezen
and he is standing by the Sea of Gennesaret has he seen

had been standing beside Lake Kinneret, 2 And he saw two sirot *(boats)* having been beside the lake. But the daiyagim *(fishermen)* had left them and were cleaning the nets. 3 And embarking into one of the sirot which was Shimon’s, Rebbe Melech HaMoshiach asked Shim'on to put out from the land a little; and having sat down, from the sirah *(boat)* to the multitudes Rebbe Melech HaMoshiach was saying shiurim. 4 And when he stopped speaking, Rebbe, Melech HaMoshiach said to Shim'on, Launch out into the deep *(water)* and let down your nets for a catch. 5 And in reply, Shim'on said, Adoni, throughout the whole lailah we have labored and caught nothing. But on account of your dvar I will let down the nets. 6 And having done this, they enclosed asach *(a lot of)* dagim, and their nets were being torn. 7 And they signaled for their shuttafim *(partners)* in the other sirah to come and help them. And they came

צוויי שיפלעך ליגן ביים ים ברעג, און די פישער זענען
zenen fisher di un breg yam baim ligen shiflech tsvei
are fishermen the and shore sea by the lying boats two

אויסגעשטיגן פון זיי און האבן געוואשן די נעצן. ג איז ער
er iz netsn di gevashn hoben un zei fun oisgeshtigen
he is nets the washed have and them of step out

איינגעשטיגן אין איינס פון די שיפלעך, וועלכעס האט געהערט
gehert hot velches shiflech di fun eins in aingeshtigen
belonging has which boats the of one in step in

שמעונען, און האט אים געבעטן אוועקצופארן אביסל פון דער
der fun abisel avektsuforen gebeten im hot un Shim'onen
the from a little depart asked him has and Simon

יבשה ; און האט זיך אנידערגעזעצט און געלערנט די המונים
hamonim di gelernt un anidergezetst zich hot un yaboshe
crowds of the taught and sat down self has and land

מענטשן אויס דעם שיפל ארויס. ד און ווען ער האט אויפגעהערט צו
tsu oifgehert hot er ven un arois shifel dem ois mentshn
to finished has he when and out boat the out people

רעדן, האט ער געזאגט צו שמעונען; פאָר אריבער צו דער טיפעניש
tifenish der tsu ariber for Shim'onen tsu gezogt er hot reden
depth the to over go Simon to said he has speak

און לאזט אראפ אייערע נעצן צום פאנג! ה און ענטפערנדיק
entferendik un fang tsum netsn eiere arop lozt un
answering and catch to the nets your down allow and

האט שמעון געזאגט: האר, דורך דער גאנצער נאכט האבן מיר
mir hoben nacht gantser der durch Har gezogt Shim'on hot
we have night whole the through L-rd said Simon has

געפראצעוועט, און גארנישט געכאפט; נאר אויף דיין ווארט וועל איך
ich vel vort dain oif nor gechapt gornisht un gepratsevet
I will word your on but seized nothing and laboured

אראפלאזן די נעצן. ו און ווען זיי האבן דאס דאזיקע געטאן,
geton dozike dos hoben zei ven un netsn di aroplozen
done these the have they when and nets the lower

האבן זיי געכאפט א גרויסע מענגע פיש; זייערע נעצן אבער
ober netsn zeiere fish menge groise a gechapt zei hoben
however nets their fish crowd great a seized they have

האבן זיך צעריסן. ז און זיי האבן געמאכט צייכנס צו זייערע
zeiere tsu tseichens gemacht hoben zei un tserisn zich hoben
their to signs made have they and rip self have

חברים אין דעם אנדערן שיפל, אז זיי זאלן קומען
kumen zolen zei az shifel andern dem in chaveirim
to come should they that boat other the in companions

and they filled both sirot
(boats) so much that they
began to sink. 8 And having
seen this, Shim'on Kefa
fell down before Rebbe
Melech HaMoshiach,
saying, Depart from me,
Adoni, for an ish choteh
(sinful man) am I. 9 For
astonishment seized
Shim'on Kefa and all the
ones with him on account
of the catch of dagim
which they took; 10 And
likewise also Ya'akov and
Yochanan the banim of
Zavdai, who were business
shuttafim *(partners)* with
Shim'on. And Rebbe
Melech HaMoshiach said
to Shim'on, Do not be
afraid. From now on you
will catch bnei Adam.
11 And having left behind
the sirot on the shore, they
forsook all, and followed
him.

12 And it came about,
while he was in one of
the shtetlach, hinei, there
was an ish metzorah
full of leprosy. And
having seen Rebbe Melech
HaMoshiach, and having
fallen on his face, he
begged him saying, Adoni,
if you are willing, you

זיי העלפן; און זיי זענען געקומען און האבן אנגעפילט ביידע
beide ongefilt hoben un gekumen zenen zei un helfen zei
both filled have and come are they and help them

שיפלעך ביז צום זינקען. ח און זעענדיק דאס, איז שמעון פעטרוס
Petros Shim'on iz dos zeendik un zinken tsum biz shiflech
Peter Simon is this seeing and sink to the until boats

אנידערגעפאלן אויף די קני פאר יהושען / ישוען , זאגנדיק:
zogendik Yeshuan Yehoshuan far kni di oif anidergefalen*
saying Yeshua Yehoshua before knee the on fell down

האר, גיי אוועק פון מיר, ווייל איך בין א זינדיקער מענטש!
mentsh zindiker a bin ich vail mir fun avek gei Har
man sinful a am I because me from went away go L-rd

ט ווארום עס האט אים אנגעכאפט א שרעק און אלע, וואס זענען
zenen vos ale un shrek a ongechapt im hot es vorem
are who all and fear a seize him has it because

געווען מיט אים איבער דעם פישפאנג, וואס זיי האבן געפאנגען,
gefangen hoben zei vos fishfang dem iber im mit geven
caught have they which fish the over him with was

י און אויך אזוי יעקבן און יוחנן , זבדיס זין , וואס
vos zin Zavdais Yochanan un Yaakovn azoi och un
who sons Zebedee's John and Ya'akov so also and

זענען געווען שמעונס חברים . און יהושע / ישוע האט
hot Yeshua Yehoshua un chaveirim Shim'ons geven zenen
has Yeshua Yehoshua and companions Simon's was are

געזאגט צו שמעונען: האב נישט קיין מורא; פון איצט אָן
on itst fun moire kein nisht hob Shim'onen tsu gezogt
onwards now from fear any not have Simon to said

וועסטו פאנגען מענטשן. יא און ברענגענדיק די שיפלעך צו דער
der tsu shiflech di brengendik un mentshn fangen vestu
the to boats the bringing and people to catch will you

יבשה , האבן זיי אלץ פארלאזט און אים נאכגעפאלגט. יב און
un nochgefolgt im un farlozt alts zei hoben yaboshe
and followed him and left all they have land

עס איז געשען , בעת ער איז געווען אין איינער פון די שטעט ,
shtet di fun einer in geven iz er beis geshen iz es
cities of the of one in was is he while happened is it

זע , עס איז געווען א מאן פול צרעת ; און ווי ער האט געזען
gezen hot er vi un tsoraas ful man a geven iz es ze
seen has he as and leprosy full man a was is it look

יהושען / ישוען , איז ער אנידערגעפאלן אויפן פנים , האט אים
im hot ponem oifen anidergefalen er iz Yeshuan Yehoshuan*
him has face on the fell down he is Yeshua Yehoshua

are able to make me tahor *(clean).* 13 And having stretched out his hand, Rebbe, Melech HaMoshiach touched him, saying, I am willing. Be made tahor. And, ofen ort *(immediately)*, the leprosy departed from him. 14 And Rebbe, Melech HaMoshiach gave orders to him to tell no one, but go and show yourself to the kohen and make a korban for your tohorah *(purification)* as Moshe Rabbeinu gave mitzvah; do this for an edut *(solemn testimony)* to them. 15 But the man was spreading even more the dvar about Rebbe, Melech HaMoshiach, and many multitudes were assembling to listen and to receive refuah *(healing)* from their machlot *(illnesses)*. 16 But Rebbe, Melech HaMoshiach was withdrawing in hitbodedut *(seclusion, aloneness with G-d)* into the wilderness places and was davening.

17 And it came about, on one of the yamim when he was teaching Torah, that

געבעטן און געזאגט: האר, אויב דו זאלסט וועלן, קענסטו מיך
mich kenstu velen zolst du oib Har gezogt un gebeten
me you can will you shall you if L-rd said and begged

מאכן ריין !
rein machen
clean make

[יג] און ער האט אויסגעשטרעקט די האנט, האט אים אנגערירט
ongerirt im hot hant di oisgeshtrekt hot er un
touched him has hand the stretched out has he and

און געזאגט: איך וויל, זיי ריין ! און גלייך איז די צרעת
tsoraas di iz glaich un rein zai vil ich gezogt un
leprosy the is immediately and clean be will I said and

פון אים אוועק . [יד] און ער האט אים באפוילן , עס קיינעמען
keinemen es bafoilen im hot er un avek im fun
no one it commanded him has he and went away him of

נישט אויסצוזאגן, נאר גיי, ווייז דיך צום כהן , און זיי מקריב
makrev zei un koyen tsum dich vaiz gei nor oistsuzogen nisht
offer be and kohen to the you show go but to tell not

פאר דיין רייניקונג , אזוי ווי משה האט געבאטן, פאר אן עדות
eides an far geboten hot Moshe vi azoi reinikung dain far
witness a for ordered has Moses as so cleansing your for

צו זיי ! (ויקרא יד, א-לב.) [טו] אבער דער באריכט וועגן
vegen baricht der ober a-lb id Vayikra zei tsu
about report the however 1-32 14 Leviticus them to

אים האט זיך נאכמער פארשפרייט, און גרויסע מאסן
masen groise un farshpreit nochmer zich hot im
crowds of great and spread even more self has him

מענטשן זענען זיך צוזאמענגעקומען, אים צו הערן און געהיילט צו
tsu geheilt un heren tsu im tsuzamengekumen zich zenen mentshn
to healed and hear to him come together self are people

ווערן פון זייערע שלאפקייטן. [טז] נאר ער האט זיך צוריקגעצויגן אין
in tsurikgetsoigen zich hot er nor shlafkeitn zeiere fun veren
in withdraw self has he but disease their from to be

די מדבריות אריין און תפילה געטאן.
geton tfile un arain midboryes di
done prayer and into wilderness the

[יז] און עס איז געשען אין איינעם פון די טעג, בשעת ער
er beshas teg di fun einem in geshen iz es un
he while days the of one in happened is it and

האט געלערנט, און עס זענען דערביי געזעסן פרושים און
un Perushim gezesen derbai zenen es un gelernt hot
and Pharisees sat nearby are it and taught has

the Perushim and Sofrim had come from every shtetl of the Galil and Yehudah and Yerushalayim and were sitting by. And the power of Hashem was with Rebbe Melech HaMoshiach to bring refuah *(healing).* [18] And hinei, anashim were carrying on a mat a man who had been paralyzed, and they were seeking to carry in the paralytic and to place him before Rebbe Melech HaMoshiach. [19] And not having found by what way they might carry him, because of the multitude, and having gone up onto the roof, they let the man down with the mat through the tiles so that he was right in the center in front of Rebbe Melech HaMoshiach. [20] And having seen their emunah, Rebbe Melech HaMoshiach said, Ben Adam, your chatta'im *(sins)* have received selicha *(forgiveness).* [21] And the Sofrim began to raise kashes *(questions)*, and also the Perushim, saying, Who is this who is speaking Chillul Hashem gidduf? Who is able to grant selicha

לומדים פון דער תורה, וואס זענען געקומען אויס יעדן דארף
dorf yedn ois gekumen zenen vos toire der fun lomdim
village every out come are who Torah the of scholars

פון גליל און יהודה און ירושלים ; און די גבורה
gevure di un Yerushalayim un Yehude un Galil fun
power the and Yerushalayim and Yehudah and Galilee of

פון דעם האר (ה׳) איז געווען מיט אים צו היילן. [יח] און
un heilen tsu im mit geven iz Hashem Har dem fun
and heal to him with was is Hashem L-rd the of

זע , מענער האבן געטראגן אויף א בעט א מענטשן, וועלכער איז
iz velcher mentshn a bet a oif getrogen hoben mener ze
is who man a bed a on carried have men look

געווען פאראליזשירט; און האבן געזוכט אים אריינצוברענגען, און
un araintsubrengen im gezucht hoben un paralizhirt geven
and bring in him sought have and paralyzed was

צו לייגן פאר אים. [יט] און נישט געפינענדיק (קיין מעגלעכקייט)
meglechkeit kein gefinendik nisht un im far leigen tsu
possibility any finding not and him before lay to

וויאזוי זיי זאלן אים אריינברענגען צוליב דעם המון
hamon dem tsulib arainbrengen im zolen zei viazoi
crowd the on account of bring in him should they how

מענטשן, זענען זיי ארויפגעשטיגן אויפן דאך, און האבן אים
im hoben un dach oifen aroifgeshtigen zei zenen mentshn
him have and roof on the climb up they are people

אראפגעלאזט דורך די שינדלען מיט דעם בעטל אין דער
der in betl dem mit shindlen di durch aropgelozt
the in little bed the with shingles the through lowered

מיט פאר יהושען / ישוען . [כ] און ווען יהושע / ישוע
Yeshua Yehoshua ven un Yeshuan Yehoshuan far mit*
Yeshua Yehoshua when and Yeshua Yehoshua before midst

האט געזען זייער אמונה, האט ער געזאגט: מענטש, דיינע זינד זענען
zenen zind daine mentsh gezogt er hot emune zeier gezen hot
are sin your man said he has faith their seen has

דיר פארגעבן געווארן! [כא] און די סופרים און די פרושים האבן
hoben Perushim di un sofrim di un gevoren fargeben dir
have Pharisees the and scribes the and become forgiven you

אנגעהויבן נאכצוטראכטן , אזוי צו זאגן : ווער איז ער
er iz ver zogen tsu azoi nochtsutrachten ongehoiben
he is who say to so weighing pros and cons begun

דאס, וואס רעדט ארויס לעסטערונגען? ווער קען דאס מוחל זיין
zain moichel dos ken ver lesterungen arois redt vos dos
his forgive this can who blasphemies out speaks who the

to chatta'im but Hashem alone? 22 But he having had daas of their machshavot *(thoughts)*, said to them in reply, Why are you reasoning in your levavot? 23 Which is easier: to say, Your chatta'im have been granted selicha, or to say, Get up and walk? 24 But in order that you may have da'as that the Bar Enosh has samchut on HaAretz to grant selicha to chatta'im, Rebbe Melech HaMoshiach said to the one having been paralyzed, To you I say, Get up, pick up your mat, and go to your bais *(house, home)*. 25 And at once the man arose in front of them, picked up the mat upon which he was lying, and departed to his bais, shouting, Baruch Hashem! 26 And astonishment seized everyone, and they were shouting, Baruch Hashem! And they were filled with yirat Shomayim, saying, Hayom *(today)* our eyes have beheld niflaot *(wonders)*!

זינד, אחוץ ה׳ אליין? כב יהושע / ישוע האט אבער
ober hot Yeshua Yehoshua alein Hashem achuts zind
however has Yeshua Yehoshua alone Hashem except sin

איינגעזען זייערע מחשבות , און האט ענטפערנדיק געזאגט צו
tsu gezogt entferendik hot un machshoves zeiere aingezen
to said answering has and thoughts their understand

זיי : פארוואס טראכט איר נאך אין אייערע הערצער? כג וואס איז
iz vos hertser eiere in noch ir tracht farvos zei
is what hearts your in still you think why them

לייכטער, צו זאגן : דיינע זינד זענען דיר פארגעבן געווארן , אדער
oder gevoren fargeben dir zenen zind daine zogen tsu laichter
or become forgiven you are sin your say to easier

צו זאגן : שטיי אויף און גיי? כד נאר כדי איר זאלט וויסן ,
visen zolt ir kedei nor gei un oif shtei zogen tsu
know shall you so that but go and up stand say to

אז דער בר אנש האט רשות אויף דער ערד מוחל צו
tsu moichel erd der oif reshus hot Enosh Bar der az
to forgive earth the on authority has of Man Son the that

זיין זינד—האט ער געזאגט צום פאראליטיקער—דיר זאג איך,
ich zog dir paralitiker tsum gezogt er hot zind zain
I say you paralytic to the said he has sin be

שטיי אויף און נעם דיין בעטל און גיי אהיים! כה און אין אן
an in un aheim gei un betl dain nem un oif shtei
an in and home go and little bed your take and up stand

אויגנבליק איז ער אויפגעשטאנען פאר זיי , האט גענומען דאס
dos genumen hot zei far oifgeshtanen er iz oignblik
the taken has them before stand up again he is eye blink

(בעטל) אויף וועלכן ער איז געלעגן, און איז אוועק אהיים
aheim avek iz un gelegen iz er velchen oif betl
home went away is and lying is he which on little bed

לויבנדיק ה׳ . כו און א דערשטוינונג האט אלעמען אנגעכאפט,
ongechapt alemen hot dershtoinung a un Hashem loibendik
seize everyone has amazement a and Hashem praising

און זיי האבן געלויבט ה׳ ; און זענען אנגעפילט געווארן
gevoren ongefilt zenen un Hashem geloibt hoben zei un
become filled are and Hashem praised have they and

מיט מורא און האבן געזאגט: אומגלויבלעכע זאכן האבן מיר
mir hoben zachn umgloibleche gezogt hoben un moire mit
we have things incredible said have and fear with

היינט געזען!
gezen haint
seen today

27 And after these things Rebbe Melech HaMoshiach went out and saw a moches *(tax collector)* named Levi sitting in the tax office, and he said to him, Follow me. 28 And having forsaken all and having got up, Levi was following Rebbe Melech HaMoshiach.

29 And Levi arranged a large seudah in his bais for Rebbe Melech HaMoshiach, and there was a great number of mochesim and others who were with them, reclining at tish. 30 And the Perushim and their Sofrim were murmuring against Rebbe Melech HaMoshiach's talmidim, saying, Why with the mochesim and chote'im are you eating and drinking? 31 And in reply, Rebbe Melech HaMoshiach said to them, It is not the bariim who have need of a rofeh, but the cholim *(sick persons)*; 32 I have not come to call the tzaddikim but chote'im *(sinners)* to teshuva *(repentance)*.

33 But they said to Rebbe, Melech HaMoshiach, Yochanan's talmidim undergo tzomot *(fasts)*

כז און נאך דעם איז ער ארויסגעגאנגען און האט געזען א שטייער
shtaier a gezen hot un aroisgegangen er iz dem noch un
tax a seen has and went out he is that after and

אויפמאנער, מיט דעם נאמען לוי , זיצן ביים שטייער אמט ,
amt shtaier baim zitsen Levi nomen dem mit oifmoner
office tax at the sitting Levi Name of the with collector

און האט צו אים געזאגט: פאלג מיר נאך ! כח און ער האט אלץ
alts hot er un noch mir folg gezogt im tsu hot un
all has he and after me follow said him to has and

פארלאזט, איז אויפגעשטאנען און האט אים נאכגעפאלגט. כט און
un nochgefolgt im hot un oifgeshtanen iz farlozt
and followed him has and stand up again is left

לוי האט פאר אים געמאכט א גרויס מאלצייט אין זיין הויז , און
un hoiz zain in moltsait grois a gemacht im far hot Levi
and house his in banquet great a made him for has Levi

עס איז געווען א גרויסער עולם שטייער אויפמאנער און אנדערע,
andere un oifmoner shtaier oilem groiser a geven iz es
other and collectors tax crowd great a was is it

וואס זענען געזעסן מיט זיי (ביים טיש). ל און די פרושים
Perushim di un tish baim zei mit gezesen zenen vos
Pharisees the and table at them with sat are who

און זייערע סופרים האבן געמורמלט צו די תלמידים זיינע, אזוי
azoi zaine talmidim di tsu gemurmlt hoben sofrim zeiere un
so his disciples the to murmured have scribes their and

צו זאגן : פארוואס עסט איר און טרינקט מיט שטייער אויפמאנער
oifmoner shtaier mit trinkt un ir est farvos zogen tsu
collectors tax with drink and you eat why say to

און זינדער ? לא און יהושע / ישוע האט ענטפערנדיק געזאגט
gezogt entferendik hot Yeshua Yehoshua un zinder un
said answering has Yeshua Yehoshua and sinners and

צו זיי : נישט די געזונטע נויטיקן זיך אין א רופא , נאר די
di nor roife a in zich noitikn gezunte di nisht zei tsu
the but physician a in self require healthy the not them to

קראנקע; לב איך בין נישט געקומען רופן צדיקים , נאר חוטאים צו
tsu choytim nor tsadikim rufen gekumen nisht bin ich kranke
to sinners but righteous call come not am I sick

תשובה ! לג זיי אבער האבן געזאגט צו אים: יוחננס
Yochanans im tsu gezogt hoben ober zei tshuve
John's him to said have however they repentance

תלמידים פאסטן אפט און טאן תפילה, אזוי טאן אויך די תלמידים
talmidim di oich ton azoi tfile ton un oft fasten talmidim
disciples the also do so prayer do and often fast disciples

פון די פרושים ; דיינע אבער עסן און טרינקען. [לד] האט
hot trinken un esen ober daine Perushim di fun
has drink and to eat however yours Pharisees the of

יהושע / ישוע צו זיי געזאגט: צי קענט איר דען מאכן
machen den ir kent tsi gezogt zei tsu Yeshua Yehoshua
make then you can said them to Yeshua Yehoshua

פאסטן די חתונה לייט בשעת דער חתן איז מיט
mit iz chosen der beshas lait chasene di fasten
with is bridegroom the while people wedding the fast

זיי ? [לה] עס וועלן אבער קומען טעג, ווען דער חתן
chosen der ven teg kumen ober velen es zei
bridegroom the when days to come however will it them

וועט אוועקגענומען ווערן פון זיי ; דעמאלט וועלן זיי פאסטן אין
in fasten zei velen demolt zei fun veren avekgenumen vet
in fast they will then them from to be taken away will

יענע טעג. [לו] און האט אויך געזאגט א משל צו זיי : קיינער
keiner zei tsu moshal a gezogt oich hot un teg yene
no one them to parable a said also has and days those

שניידט נישט אפ קיין לאטע פון א נייעם בגד און לייגט זי
zi leigt un beged naiem a fun late kein op nisht shnaidt
it puts and garment new a from patch any up not cuts

אויף אן אלטן בגד ; ווייל אויב יא, איז סאי ער שניידט
shnaidt er sai iz yo oib vail beged alten an oif
cuts he also is yes if because garment old an on

אפ דאס נייע, סאי די לאטע פונם נייעם פאסט נישט דעם
dem nisht fast naiem funem late di sai naie dos op
the not fast new from the patch the also new the up

אלטן. [לז] עס גיסט אויך קיינער נישט אריין קיין נייעם וויין אין
in vain naiem kein arain nisht keiner och gist es alten
in wine new any into not no one also pours it old

אלטע לאגלען ; ווייל אויב יא, צערייסט דער נייער וויין די
di vain naier der tseraist yo oib vail loglen alte
the wine new the burst yes if because skin-bottle old

לאגלען , און ווערט אליין אויסגעגאסן און די לאגלען
loglen di un oisgegosen alein vert un loglen
skin-bottle the and poured out its own becomes and skin-bottle

גייען פארלוירן; [לח] נאר נייעם וויין מוז מען אריינגיסן אין נייע
naie in araingisen men muz vain naiem nor farloiren geien
new in pour in they must wine new but lost go

often and offer tefillos; likewise also the ones of the Perushim; but your talmidim eat and drink. [34] But Rebbe Melech HaMoshiach said to them, You are not able to make the Bnei haChuppah undergo tzomot while the Choson is with them, are you? [35] But yamim will come when the Choson is taken away from them; then, in those yamim, they will undergo tzomot. [36] Now Rebbe, Melech HaMoshiach was telling also a mashal to them: No one tears a piece from a new garment, and sews it as a patch on an old garment. Otherwise, both the new will be torn, and the patch from the new will not match the old. [37] And no one puts yayin chadash *(new wine)* into old wineskins; otherwise, the new wine will burst the wineskins, it will be spilled, and the wineskins will be destroyed. [38] Rather, yayin chadash must be put into new wineskins. [39] And no one having drunk the old desires the chadash *(new)*, for he says, The alter *(old)* is besere *(better)*.

לאגלען . [לט] און קיינער, וואס האט געטרונקען אלטן, וויל
vil alten getrunken hot vos keiner un loglen
wants old drink has who no one and skin-bottle

נייעם; ווארום ער זאגט: דער אלטער איז גוט !
gut iz alter der zogt er vorem naiem
good is old the says he because new

ו און עס איז געשען , א שבתדיקן טאג איז ער דורכגעגאנגען
durchgegangen er iz tog shabesdikn a geshen iz es un
passed through he is day Shabbos a happened is it and

דורך די קארנפעלדער; און זיינע תלמידים האבן
hoben talmidim zaine un kornfelder di durch
have disciples his and corn fields the through

אפגעפליקט זאנגען , האבן זיי צעריבן מיט די הענט
hent di mit tseriben zei hoben zangen opgeflikt
hands the with break they have ears of corn plucked

און געגעסן. [ב] איניקע אבער פון די פרושים האבן געזאגט:
gezogt hoben Perushim di fun ober einike gegesen un
said have Pharisees the of however some eaten and

פארוואס טוט איר דאס, וואס מען טאר שבת נישט טאן? [ג] און
un ton nisht Shabbos tor men vos dos ir tut farvos
and do not Sabbath may they what this you do why

יהושע / ישוע האט ענטפערנדיק צו זיי געזאגט: צי האט איר
ir hot tsi gezogt zei tsu entferendik hot Yeshua Yehoshua
you has said them to answering has Yeshua Yehoshua

דען נישט געלייענט דאס דאזיקע, וואס דוד (המלך) האט
hot hameilech Dovid vos dozike dos geleient nisht den
has the king David which these the read not then

געטאן, ווען ער איז הונגעריק געווארן און די (לייט), וואס
vos lait di un gevoren hungerik iz er ven geton
who people the and become hungry is he when done

זענען געווען מיט אים? [ד] ווי ער איז אריינגעגאנגען אין ה'ס
Hashems in araingegangen iz er vi im mit geven zenen
Hashem's in entered is he as him with was are

הויז (משכן), און האט גענומען דאס לחם הפנים און
un Haponim Lechem dos genumen hot un mshchn hoiz
and HaPanim Lechem the taken has and Mishkan house

עס געגעסן, און האט אויך געגעבן צו די (לייט), וואס זענען
zenen vos lait di tsu gegeben oich hot un gegesen es
are who people the to given also has and eaten it

געווען מיט אים; וואס קיינער האט נישט געטארט עסן אחוץ
achuts esen getort nisht hot keiner vos im mit geven
except to eat allowed not has no one who him with was

6 And it came about on Shabbos that the Moshiach is passing through grain fields, and his talmidim were plucking and eating the heads of grain and rubbing them in their hands. [2] Now some of the Perushim said, Why are you doing what is asur *(impermissible)* on Shabbos? [3] And in reply, Rebbe Melech HaMoshiach said to them, Have you not read what Dovid HaMelech did when he and those with him were hungry, [4] How he entered into the Beit Hashem and took the Lechem HaPanim *(the Bread of the Presence)*, and he ate and gave to the ones with him, which is mutar *(permissible)* to eat only by the kohanim? [5] And he was saying to them, The Bar Enosh is Adon HaShabbos.

די כהנים אליין ? (שמואל א כא, ג-ד.) ה און ער האט צו זיי
zei tsu hot er un g-d cha a Shmuel alein koyanim di
them to has he and 3-4 21 1 Samuel alone kohenim the

געזאגט: דער בר אנש איז האר פונם שבת .
Shabbos funem Har iz Enosh Bar der gezogt
Sabbath of the L-rd is of Man Son the said

ו און עס איז געשען אן אנדערן שבת , אז ער איז
iz er az Shabbos andern an geshen iz es un
is he that Sabbath other an happened is it and

אריינגעגאנגען אין א שול און האט געלערנט; און דארט איז
iz dort un gelernt hot un shul a in araingegangen
is there and taught has and synagogue a in entered

געווען א מענטש, וועמעס רעכטע האנט איז געווען פארדארט. ז און
un fardart geven iz hant rechte vemes mentsh a geven
and withered was is hand right whose man a was

די סופרים און די פרושים האבן גוט אכטונג געגעבן אויף
oif gegeben achtung gut hoben Perushim di un sofrim di
on given attention good have Pharisees the and scribes the

אים, אויב ער וועט שבת היילן, כדי זיי זאלן געפינען
gefinen zolen zei kedei heilen Shabbos vet er oib im
find should they so that heal Sabbath will he if him

עפעס אים אנצוקלאגן. ח ער אבער האט געקענט זייערע
zeiere gekent hot ober er ontsuklogen im epes
their known has however he accuse him something

געדאנקען; און האט געזאגט צום מאן, מיט דער פארדארטער
fardarter der mit man tsum gezogt hot un gedanken
withered the with man to the said has and thoughts

האנט: הויב דיך אויף און שטעל דיך אין דער מיט ! און ער
er un mit der in dich shtel un oif dich hoib hant
he and midst the in you place and on you begin hand

איז אויפגעשטאנען און זיך געשטעלט. ט און יהושע / ישוע
Yeshua Yehoshua un geshtelt zich un oifgeshtanen iz
Yeshua Yehoshua and stood self and stand up again is

האט צו זיי געזאגט: איך וועל אייך פרעגן: צי מעג מען
men meg tsi fregen aich vel ich gezogt zei tsu hot
is it permitted ask you want I said them to has

שבת טאן גוטס אדער טאן שלעכטס, ראטעווען א נפש , אדער
oder nefesh a rateven shlechts ton oder guts ton Shabbos
or soul a save evil do or good do Sabbath

אומברענגען? י און ארומקוקנדיק זיך אויף זיי אלע, האט ער
er hot ale zei oif zich arumkukendik un umbrengen
he has all them on self looking around and destroy

6 And it came about on another Shabbos that Rebbe, Melech HaMoshiach entered into the shul and taught Torah. And there was a man there also whose right hand was withered. 7 Now the Sofrim and Perushim were watching Rebbe, Melech HaMoshiach to see if he brings refuah on Shabbos, in order that they might find something to accuse him. 8 But he knew their machshavot *(thoughts)*, and said to the man having the withered hand, Rise and stand in the midst. And the man got up and stood. 9 And Rebbe Melech HaMoshiach said to them, I ask you whether it is mutar on Shabbos to do hatov or to do harah, to save nefesh or destroy it? 10 And having looked around at all of them, he said to the man, Stretch out your hand. And he did. And his hand was restored. 11 But they *(the Sofrim and*

the Perushim) were filled with ka'as *(anger)*, and they were discussing with one another what they might do to him.

12 Now it came about in those yamim that Rebbe Melech HaMoshiach went forth to the mountain to daven, and he was spending the whole night b'tefillah to Hashem.
13 And when boker came, Rebbe Melech HaMoshiach summoned his talmidim, and chose from them Shneym Asar *(Twelve)*, whom he also named Shlichim:
14 Shim'on, whom also he called Kefa; Andrew his brother; Ya'akov, Yochanan, Philippos, Bar-Talmai, 15 Mattityahu, T'oma, Ya'akov Ben-Chalfai, Shim'on, the one being called the Zealot,
16 Yehudah Ben Ya'akov, and Yehudah from K'riot, who became the boged

געזאגט צו אים: שטרעק אויס דיין האנט! און ער האט עס געטאן,
geton es hot er un hant dain ois shtrek im tsu gezogt
done it has he and hand your out stretch him to said

און זיין האנט איז ווידער געזונט געווארן. יא זיי אבער זענען
zenen ober zei gevoren gezunt vider iz hant zain un
are however they become healthy again is hand his and

פול געווארן מיט גרימצארן ; און האבן איבערגערעדט איינער
einer ibergeredt hoben un grimtsoren mit gevoren ful
one persuaded have and unthinking rage with become full

מיטן אנדערן, וואס מען זאל טאן צו יהושען / ישוען .
Yeshuan Yehoshuan tsu ton zol men vos andern miten*
Yeshua Yehoshua to do shall they what other with the

יב און עס איז געשען אין די דאזיקע טעג , אז ער איז
iz er az teg dozike di in geshen iz es un
is he that days these the in happened is it and

ארויסגעגאנגען צום בארג תפילה צו טאן; און האט
hot un ton tsu tfile barg tsum aroisgegangen
has and do to prayer mountain to the went out

פארברענגט די גאנצע נאכט אין געבעט צו ה׳ . יג און ווען
ven un Hashem tsu gebet in nacht gantse di farbrengt
when and Hashem to prayer in night whole the remained

עס איז געווארן טאג, האט ער גערופן צו זיך זיינע תלמידים און
un talmidim zaine zich tsu gerufen er hot tog gevoren iz es
and disciples his self to called he has day become is it

אויסדערוויילט פון זיי צוועלף, וועלכע ער האט אויך א נאמען
nomen a oich hot er velche tsvelf zei fun oisderveilt
name a also has he which twelve them of chosen

געגעבן שליחים : יד שמעונען , וועמען ער האט אויך א נאמען
nomen a oich hot er vemen Shim'onen shlichim gegeben
name a also has he whom Simon Shlichim given

געגעבן פעטרוס, און אנדריי זיין ברודער, און יעקבן און
un Yaakovn un bruder zain Andrey un Petros gegeben
and Ya'akov and brother his Andrew and Peter given

יוחנן , און פיליפוסן און בר-תלמי , טו און מתתיהו און
un Mattityahu un Bar-Talmai un Filiposn un Yochanan
and Mattityahu and Bar-Talmai and Philipos and John

תומא, און יעקב בן חלפי און שמעונען , וואס מען האט
hot men vos Shim'onen un Chalfai ben Yaakov un Toma
has they who Simon and Chalfai son of James and Toma

אים גערופן קנאי , טז און יהודה בן יעקב , און יהודה
Yehude un Yaakov ben Yehude un kanoi gerufen im
Yehudah and James son of Yehudah and Zealot called him

(traitor, betrayer) of Rebbe, Melech HaMoshiach.

17 And having come down with them, he stood on a level place, and a great multitude of his talmidim, and a great multitude of the Am Berit from all Yehudah and Yerushalayim and the coastal region of Tzor and Tzidon, 18 Came to hear him and to receive refuah *(healing)* from their machlot *(illnesses)*, and the ones being troubled by ruchot hatemeiot *(unclean spirits, shedim)* were given refuah, 19 And all were seeking to touch Rebbe, Melech HaMoshiach because koach *(power)* was going out from him, and he was giving refuah to everyone.

20 And lifting up his eyes to look at his talmidim, Rebbe Melech HaMoshiach said, Ashrey are the aniyim *(poor)*, for yours is the Malchut Hashem.

איש-קריות , וואס איז געווארן דער פאררעטער. יז און איז
iz un farreter der gevoren iz vos Ish-K'riot
is and betrayer the become is who man from Kriot

מיט זיי אראפגעשטיגן און האט זיך געשטעלט אויף א פלאך
flach a oif geshtelt zich hot un aropgeshtigen zei mit
level a on stood self has and come down them with

ארט , און א גרויסע מאסע פון זיינע תלמידים און א גרויסער
groiser a un talmidim zaine fun mase groise a un ort
great a and disciples his of crowd great a and place of

המון עם פון גאנץ יהודה און ירושלים און פון דער
der fun un Yerushalayim un Yehude gants fun am hamon
the of and Yerushalayim and Yehudah all of people crowd

געגנט ביים ים פון צור און צידון , יח וועלכע זענען געקומען
gekumen zenen velche Tsidon un Tsor fun yam baim gegent
come are which Sidon and Tyre of sea by the region

אים הערן און צו ווערן געהיילט פון זייערע שלאפקייטן; און די ,
di un shlafkeitn zeiere fun geheilt veren tsu un heren im
the and disease their of healed to be to and hear him

וואס זענען געווען געפלאגט פון אומריינע גייסטער, זענען געהיילט
geheilt zenen gaister umreine fun geplogt geven zenen vos
healed are spirits unclean of plagued was are what

געווארן . יט און דער גאנצער המון מענטשן האט געזוכט אים
im gezucht hot mentshn hamon gantser der un gevoren
him sought has people crowd whole the and become

אנצורירן, ווייל עס איז ארויסגעגאנגען פון אים א כוח און
un koiech a im fun aroisgegangen iz es vail ontsuriren
and power a him of went out is it because to touch

האט אלעמען געהיילט.
geheilt alemen hot
healed everyone has

כ און ער האט אויפגעהויבן זיינע אויגן אויף זיינע תלמידים, און
un talmidim zaine oif oigen zaine oifgehoiben hot er un
and disciples his on eyes his uplifted has he and

געזאגט:
gezogt
said

וואויל איז אייך, ארומע לייט ,
lait orume aich iz voil
people poor you is blessed

ווייל דאס קעניגרייך פון ה׳ איז אייערס!
eiers iz Hashem fun kenigraich dos vail
yours is Hashem of kingdom the because

[21] Ashrey are the ones hungering now, for you will eat your fill. Ashrey are the ones weeping now, for you will laugh.

כא וואויל איז אייך, וואס הונגערן איצט,
itst hungeren vos aich iz voil
now hunger who you is blessed

ווייל איר וועט געזעטיקט ווערן!
veren gezetikt vet ir vail
to be be filled will you because

וואויל איז אייך, וואס וויינען איצט,
itst veinen vos aich iz voil
now weep who you is blessed

ווייל איר וועט לאכן!
lachn vet ir vail
laugh will you because

[22] Ashrey are you when Bnei Adam have sinas chinom *(baseless hatred)* for you and when they ostracize you and they reproach you and cast out your name as rah *(evil)* on account of the Bar Enosh. [23] Have simcha in that day and leap for chedvah *(rejoicing)*, for your sachar *(reward)* is gadol in Shomayim. According to the same their Avot were doing to the Neviim.

כב וואויל איז אייך, ווען די מענטשן וועלן אייך האסן, און
un hasen aich velen mentshn di ven aich iz voil
and hate you will people the when you is blessed

ווען זיי וועלן אייך ארויסשטויסן און באליידיקן און ארויסוווארפן
aroisvarfen un baleidiken un aroisshtoisen aich velen zei ven
cast out and insult and exclude you will they when

אייער נאמען ווי עפעס בייז, צוליב דעם בר אנש .
Enosh Bar dem tsulib beiz epes vi nomen eier
of Man Son the on account of evil something as Name of your

כג פריידט זיך אין יענעם טאג און טאנצט, ווארום זע , גרויס איז
iz grois ze vorem tantst un tog yenem in zich freidt
is great look because dance and day that in self rejoice

אייער שכר אין הימל ; ווארום אזוי־אָ האבן זייערע עלטערן
elteren zeiere hoben azoi-o vorem himel in sachar eier
parents their have just so because heaven in reward your

געטאן צו די נביאים .
neviim di tsu geton
prophets the to done

[24] But oy to you, you ashirim, for you have already received in full your nechamah *(comfort)*.

כד אבער ווי צו אייך, די רייכע!
raiche di aich tsu vei ober
rich the you to woe however

ווייל איר האט שוין באקומען אייער נחמה .
nechome eier bakumen shoin hot ir vail
consolation your received already has you because

[25] Oy to you, the ones having been well fed now, for you will hunger. Oy, the ones laughing now, for you will mourn and weep.

כה ווי צו אייך, די וואס זענען איצט זאט ,
zat itst zenen vos di aich tsu vei
sated now are who the you to woe

ווייל איר וועט הונגערן .
hungeren vet ir vail
hunger will you because

ווי צו אייך, וואס לאכן איצט!
itst lachn vos aich tsu vei
now laugh who you to woe

ווייל איר וועט טרויערן און וויינען.
veinen un troiern vet ir vail
weep and mourn will you because

[26] Woe when all Bnei Adam speak well of you. For according to the same things were their Avot doing to the neviei hasheker *(false prophets).*

[כו] ווי צו אייך, ווען אלע מענטשן וועלן רעדן וואויל וועגן
vegen voil reden velen mentshn ale ven aich tsu vei
about well speak will people all when you to woe

אייך, ווארום אָט אזוי האבן זייערע עלטערן געטאן צו די פאלשע
falshe di tsu geton elteren zeiere hoben azoi ot vorem aich
false the to done parents their have so just because you

נביאים .
neviim
prophets

[27] But to you I say, to the ones listening, show ahavah to your oyvim *(enemies)*, do mitzvahs for the ones with sinas chinom for you, [28] Say a bracha for the ones cursing you, daven for the ones mistreating you. [29] To the one hitting you on the cheek, offer also the other, and from the one taking away your kaftan *(coat)*, also the tunic and gartel do not withhold. [30] To everyone asking you, give tzedakah; and from the one taking away your things, do not demand them back. [31] And just as you want that Bnei Adam may do to you, do to them similarly.

[כז] צו אייך אבער , וואס הערן, זאג איך: האט ליב אייערע
eiere lib hot ich zog heren vos ober aich tsu
your love has I say listen who however you to

שונאים , טוט גוטס צו די , וואס האסן אייך; [כח] בענטשט די , וואס
vos di bentsht aich hasen vos di tsu guts tut sonim
who the bless you hate who the to good do enemies

פלוכן אייך, טוט תפילה פאר די , וואס באליידיקן אייך. [כט] דעם,
dem aich baleidiken vos di far tfile tut aich fluchen
the you insult who the for prayer do you curse

וואס שלאגט דיך אויף דער באק , גיב אויך די אנדערע; און פון
fun un andere di oich gib bak der oif dich shlogt vos
of and other the also give cheek the on you strike who

דעם, וואס נעמט ביי דיר אוועק דעם מאנטל, האלט אויך דאס
dos oich halt mantl dem avek dir bai nemt vos dem
the also keep robe the went away you with takes who the

העמד נישט צוריק. [ל] גיב יעדן , וואס בעט דיך; און פון דעם,
dem fun un dich bet vos yedn gib tsurik nisht hemd
the from and you asks who every give back not shirt

וואס נעמט דאס דייניקע פון דיר אוועק , פאדער עס
es foder avek dir fun dainike dos nemt vos
it demand went away you from that is yours that takes who

נישט צוריק. [לא] און אזוי ווי איר ווילט, אז די מענטשן זאלן טאן
ton zolen mentshn di az vilt ir vi azoi un tsurik nisht
do should people the that want you as so and back not

צו אייך, זאלט איר אויך אזוי טאן צו זיי . [לב] און אויב איר האט
hot ir oib un zei tsu ton azoi oich ir zolt aich tsu
has you if and them to do so also you shall you to

32 And if you show
ahavah to the ones
showing ahavah to you,
what kind of shvakh
(commendation) to you is
that? For even the chote'im
(sinners) show ahavah to
the ones showing ahavah
to them. 33 For even if you
do mitzvahs for the ones
doing mitzvahs for you,
what kind of shvakh to you
is that? 34 And if you lend
to those from whom you
hope to receive, what kind
of shvakh to you is that?
Even chote'im lend to
chote'im, that they receive
in return the same amount.
35 But show ahavah to your
oyvim and do mitzvahs
and Gemilut Chasadim,
expecting nothing in
return. And your sachar
will be rav. And you will
be bnei Elyon *(sons of
the Most High)*, because
He is kind to anashim
ra'im and those without
hodayah. 36 Be anashim of
rachamanut *(compassion)*,
just as also your Elohim
HaAv is merciful.
37 Judge not, lest you
be judged. And do not
condemn, and by no means
may you be condemned. If

ליב די , וואס ליבן אייך, וואס פאר א חסד איז דאס ביי אייך?
aich bai dos iz chesed a far vos aich libn vos di lib
you with that is grace a for who you love who the love

ווארום אפילו די חוטאים האבן ליב די , וואס האבן זיי ליב .
lib zei hoben vos di lib hoben choytim di afile vorem
love them have who the love have sinners the even because

לג ווארום אויב איר טוט גוטס צו די , וואס טאן אייך גוטס, וואס
vos guts aich ton vos di tsu guts tut ir oib vorem
who good you do who the to good do you if because

פאר א חסד איז דאס ביי אייך? די חוטאים טאן דאך דאס
dos doch ton choytim di aich bai dos iz chesed a far
the after all do sinners the you with that is grace a for

זעלביקע. לד און אויב איר זאלט לייען צו די , פון וועמען איר
ir vemen fun di tsu laien zolt ir oib un zelbike
you whom from the to lend shall you if and same

האפט צוריק צו באקומען, וואס פאר א חסד איז דאס ביי אייך?
aich bai dos iz chesed a far vos bakumen tsu tsurik hoft
you with that is grace a for who received to back hope

אפילו חוטאים לייען צו חוטאים, כדי דאס גלייכע אפצונעמען.
optsunemen glaiche dos kedei choytim tsu laien choytim afile
get back as much the so that sinners to lend sinners even

לה איר אבער זאלט ליב האבן אייערע שונאים , און טוט גוטס,
guts tut un sonim eiere hoben lib zolt ober ir
good do and enemies your have love shall however you

און לייט, אָן צו האפן אויף עפעס צוריק; און גרויס וועט
vet grois un tsurik epes oif hofen tsu on lait un
will great and back something on hope to without lend and

זיין אייער שכר , און איר וועט זיין דעם אויבערשטנס קינדער ;
kinder Oibershterns dem zain vet ir un sachar eier zain
children Most High's the be will you and reward your be

ווייל ער איז גוט צו די אומדאנקבארע און שלעכטע. לו זייט
zeit shlechte un umdankbare di tsu gut iz er vail
be wicked and ungrateful the to good is he because

בארמהערציק, אזוי ווי אייער פאטער איז בארמהערציק. לז און
un baremhartsik iz Foter eier vi azoi baremhartsik
and merciful is Father your like just as merciful

משפט נישט, כדי איר זאלט נישט געמשפט ווערן; און
un veren gemishpet nisht zolt ir kedei nisht mishpot
and to be judged not shall you so that not judge

פאראורטיילט נישט און איר וועט נישט פאראורטיילט ווערן; זייט
zeit veren farurteilt nisht vet ir un nisht farurteilt
be to be condemned not will you and not condemned

you pardon with mechila *(forgiveness)*, you will be pardoned with selicha *(forgiveness)*. [38] Give, and it will be given to you. A good measure, having been pressed down and having been shaken, overflowing, will be put into your kheyk *(lap)*. For by what measure you measure it will be measured in return to you.

[39] Now he told also a mashal to them. Surely an ivver is not able to guide an ivver, is he? Will not both fall into a pit? [40] A talmid is not above his moreh. But everyone, having been fully trained, will be like his moreh *(teacher)*. [41] And why do you see the speck in the eye of your ach, but the log in your own eye you do not notice? [42] How are you able to say to your ach, Ach, let me remove the speck in your eye, while you yourself are not seeing the log in your own eye? Tzeva, remove first the log from your eye, and then you will see clearly to take out the speck from your ach [b'Moshiach].

מוחל , און עס וועט אייך פארגעבן ווערן; [לח] גיט , און עס וועט
vet es un git veren fargeben aich vet es un moichel
will it and give to be forgiven you will it and forgive

אייך געגעבן ווערן; א מאס א גוטע, א געדריקטע , א
a gedrikte a gute a mos a veren gegeben aich
a pressed down a good a measure of a to be given you

צוגעשאקלטע , א שפעדיקע וועט מען אייך געבן אין אייער
eier in geben aich men vet shefedike a tsugeshoklte
your in give you it be will running over a shaken together

שויס אריין. ווארום מיט וואס פאר א מאס איר וועט
vet ir mos a far vos mit vorem arain shois
will you measure of a for who with because into lap

מעסטן , וועט אייך אנטקעגן געמאסטן ווערן.
veren gemosten antkegen aich vet mesten
to be measured in return you will measure

[לט] און ער האט אויך געזאגט א משל צו זיי : צי קען דען
den ken tsi zei tsu moshal a gezogt oich hot er un
then can them to parable a said also has he and

א בלינדער פירן א בלינדן ? וועלן זיי דען נישט ביידע
beide nisht den zei velen blinden a firen blinder a
both not then they will blind man a lead blind man a

ארייַנפאלן אין א גרוב? [מ] דער תלמיד איז נישט איבער דעם רבין ;
Rebn dem iber nisht iz talmid der grub a in arainfalen
Rebbe the above not is disciple of the pit a in fall into

ווען אבער פארפאלקאמט, וועט יעדער זיין ווי דער רבי
Rebbe der vi zain yeder vet farfolkomt ober ven
Rebbe the as be every will perfected however when

זיינער. [מא] און פארוואס זעסטו דאס שפענדל, וואס איז אין
in iz vos shpendl dos zestu farvos un zainer
in is what splinter the do you see why and his

דיין ברודערס אויג, און באמערקסט נישט דעם קלאץ אין דיין
dain in klots dem nisht bamerkst un oig bruders dain
your in beam the not notice and eye brother's your

אייגן אויג? [מב] וויאזוי קענסטו זאגן צום ברודער דיינעם: ברודער,
bruder dainem bruder tsum zogen kenstu viazoi oig eigen
brother yours brother to the say you can how eye own

לאז מיך ארויסנעמען דאס שפענדל, וואס איז אין דיין אויג; בעת
beis oig dain in iz vos shpendl dos aroisnemen mich loz
while eye your in is what splinter the remove me let

אליין זעסטו נישט דעם קלאץ אין דיין אויג? דו צבועק ,
tsvuak du oig dain in klots dem nisht zestu alein
hypocrite you eye your in beam the not do you see yourself

[43] For there is no etz tov producing pri rah, nor again an etz rah producing pri tov. [44] For each etz by its own pri will be known. For not from thorns do they gather figs nor from a thorn bush do they pick grapes. [45] The ish tov from the good storehouse of the lev produces tov, and the ish rah out of the evil storehouse produces rah. For from the abundance of the lev the peh *(mouth)* speaks.

נעם צום ערשט ארויס דעם קלאץ פון דיין אויג, און דעמאלט
demolt un oig dain fun klots dem arois ersht tsum nem
then and eye your of beam the out first to the take

ווערסטו זען קלאר ארויסצונעמען דאס שפענדל, וואס איז אין דיין
dain in iz vos shpendl dos aroistsunemen klor zen vestu
your in is what splinter the to take out clearly see will you

ברודערס אויג. מג ווארום עס איז נישטא קיין גוטער בוים,
boim guter kein nishto iz es vorem oig bruders
tree good any there is not is it because eye brother's

וואס ברענגט שלעכטע פרוכט; און ווידער אויך נישט קיין שלעכטער
shlechter kein nisht oich vider un frucht shlechte brengt vos
evil any not also again and fruit bad brings who

בוים, וואס ברענגט גוטע פרוכט. מד ווארום יעדער בוים ווערט
vert boim yeder vorem frucht gute brengt vos boim
is tree every because fruit good brings who tree

דערקענט פון זיינע אייגענע פירות; ווארום פון דערנער קלויבט
kloibt derner fun vorem peires eigene zaine fun derkent
gather thorns of for fruit own its from recognized

מען נישט קיין פייגן, און פון א דארנבוש שניידט מען נישט
nisht men shnaidt dornbush a fun un faign kein nisht men
not they cuts thorn bush a from and figs any not they

קיין וויינטרויבן. מה דער גוטער מענטש ברענגט ארויס דאס גוטע פון
fun gute dos arois brengt mentsh guter der vaintroiben kein
of good the out brings man good the grapes any

דעם גוטן אוצר פון זיין הארץ, און דער שלעכטער ברענגט
brengt shlechter der un harts zain fun oitser gutn dem
brings evil the and heart his of treasure good the

ארויס שלעכטס פון דעם שלעכטן (אוצר); ווארום פון דעם,
dem fun vorem oitser shlechtn dem fun shlechts arois
that of because treasure bad the of bad out

מיט וועלכן דאס הארץ פליסט איבער, רעדט דאס מויל זיינס.
zains moil dos redt iber flist harts dos velchen mit
his mouth the speaks over flows heart the which with

[46] And why do you call me Adoni and yet you do not do what I say? [47] Everyone coming to me and hearing my divrei torah and putting them

מו און פארוואס רופט איר מיך, הער, הער, און טוט נישט וואס
vos nisht tut un Har Har mich ir ruft farvos un
what not do and L-rd L-rd me you call why and

איך זאג? מז יעדער איינער וואס קומט צו מיר און הערט מיינע
maine hert un mir tsu kumt vos einer yeder zog ich
my hears and me to comes who one every tell I

רייד און טוט זיי, וועל איך אייך ווייזן צו וועמען ער איז
iz er vemen tsu vaizen aich ich vel zei tut un reid
is he whom to to show you I will them does and words

into practice, I will show you to whom he is likened. 48 He is likened to the man building a bais who dug and went down deep and laid a yesod upon the av sela *(bedrock)*. And a flood having come, the river struck against that bais, and the flood was not strong enough to shake it, because its binnuy was firm. 49 Now the one having heard, and not having put them into practice, is like a man having built a bais *(house)* upon the ground without a yesod *(foundation)*, which the river struck against, and ofen ort *(immediately)* the bais collapsed, and gadol *(great)* was the churban of that bais.

גלייך; מח ער איז גלייך צו א מענטשן, וואס בויענדיק א הויז , האט
hot hoiz a boiendik vos mentshn a tsu glaich iz er glaich
has house a build who man a to like is he like

געגראבן און איז אראפגעגאנגען טיף און געלייגט דעם פונדאמענט
fundament dem geleigt un tif aropgegangen iz un gegroben
foundation the put and deep went down is and dug

אויף דעם פעלדזן; און ווען עס איז געקומען א פארפלייצונג, האט
hot farfleitsung a gekumen iz es ven un feldzn dem oif
has flood a come is it when and rock the on

דער שטראם זיך געווארפן אנטקעגן יענעם הויז און עס נישט
nisht es un hoiz yenem antkegen gevorfen zich shtrom der
not it and house that against thrown self current the

געקענט דערשיטערן; צוליב דעם וואס עס איז געווען גוט
gut geven iz es vos dem tsulib dershiteren gekent
good was is it what the on account of shake could not

געבויט. מט דער אבער וואס הערט און טוט נישט, איז גלייך צו
tsu glaich iz nisht tut un hert vos ober der geboit
to like is not do and hear what however the built

א מענטשן, וואס האט געבויט אויף דער ערד א הויז אָן א
a on hoiz a erd der oif geboit hot vos mentshn a
a without house a earth the on built has who people a

פונדאמענט; אנטקעגן וועלכן דער שטראם האט זיך געווארפן און
un gevorfen zich hot shtrom der velchen antkegen fundament
and thrown self has current the which against foundation

עס איז באלד איינגעפאלן, און דער צוזאמענברוך פון יענעם הויז
hoiz yenem fun tsuzamenbruch der un aingefalen bald iz es
house that of collapse the and fell soon is it

איז געווען גרויס.
grois geven iz
great was is

7 When he completed all his divrei torah in the oznei haAm *(ears of the people)*, Rebbe, Melech HaMoshiach entered into K'far-Nachum. 2 Now a certain eved of a centurion, an eved dear to him, was having a machla *(illness)*

ז נאך דעם ווי ער האט געענדיקט די אלע רייד זיינע אין די
di in zaine reid ale di geendikt hot er vi dem noch
the in his words all the finished has he as the after

אויערן פון דעם פאלק , איז ער אריינגעגאנגען קיין כפר-נחום .
K'far-Nachum kein araingegangen er iz folk dem fun oiern
K'far-Nachum to entered he is people the of ears

ב און א געוויסן אפיצירס א קנעכט , וועלכער איז געווען ביי
bai geven iz velcher knecht a ofitsirs gevisen a un
with was is whose servant a officer certain a and

אים טייער געשעצט, איז געלעגן קראנק און געהאלטן ביים
baim gehalten un krank gelegen iz geshetst taier im
at the held and sick lie is valued much value him

and was near mavet. 3 And having had daas of Rebbe Melech HaMoshiach, the centurion sent to him Zekenim *(Elders)* of the Yehudim, asking him to come and to give refuah to his eved. 4 And when they had come to Rebbe Melech HaMoshiach, they were earnestly entreating him, saying, He is a worthy man that you grant this for him. 5 For he is one of the chasidei ummot haOlam who loves our Jewish people and he built for us our shul. 6 And Rebbe Melech HaMoshiach was starting out on his derech with them; and when he was already not far from the bais, the centurion sent beloved re'im *(friends)*, saying to him, Adoni, do not trouble yourself further, for I am not worthy for you to come under my roof; 7 Therefore, I did not consider myself worthy to come to you. But just say the dvar, and my eved will receive refuah. 8 For I too am a man placed under the yad memshalah *(the governing authority)*, having chaiyalim *(soldiers)*

שטארבן. ג און הערנדיק וועגן יהושען / ישוען , האט ער
er hot Yeshuan Yehoshuan vegen herendik un shtarben*
he has Yeshua Yehoshua about on hearing and death

געשיקט צו אים זקנים פון די יידן אים צו בעטן, אז ער
er az beten tsu im Yidn di fun zkeinem im tsu geshikt
he that ask to him Jews the of elders him to sent

זאל קומען היילן דעם קנעכט זיינעם. ד און ווען זיי זענען
zenen zei ven un zainem knecht dem heilen kumen zol
are they when and his servant the heal to come shall

געקומען צו יהושען / ישוען , האבן זיי אים זייער געבעטן, אזוי
azoi gebeten zeier im zei hoben Yeshuan Yehoshuan tsu gekumen*
so begged very him they have Yeshua Yehoshua to come

צו זאגן: ער איז ווערט , אז דו זאלסט טאן דאס דאזיקע פאר
far dozike dos ton zolst du az vert iz er zogen tsu
for these the do you shall you that worthy is he say to

אים; ה ווארום ער האט ליב אונדזער פאלק , און די שול
shul di un folk undzer lib hot er vorem im
synagogue the and people our love has he because him

האט ער אליין אונדז געבויט. ו איז יהושע / ישוע געגאנגען
gegangen Yeshua Yehoshua iz geboit undz alein er hot
go Yeshua Yehoshua is built us himself he has

מיט זיי . און ווען זיי זענען שוין נישט געווען ווייט
vait geven nisht shoin zenen zei ven un zei mit
distant was not already are they when and them with

פון דעם הויז , האט דער אפיציר געשיקט פריינד, אזוי צו זאגן
zogen tsu azoi fraind geshikt ofitsir der hot hoiz dem fun
say to so friend sent officer the has house the from

צו אים: האר, באמי דיך נישט; ווארום איך בין נישט ווערט ,
vert nisht bin ich vorem nisht dich bami Har im tsu
worthy not am I because not you trouble L-rd him to

אז דו זאלסט אריינקומען אונטער מיין דאך; ז צוליב
tsulib dach main unter arainkumen zolst du az
on account of roof my under come in you shall you that

דעם האב איך מיך אליין נישט געהאלטן פאר ראוי צו קומען
kumen tsu raui far gehalten nisht alein mich ich hob dem
to come to worthy for held not myself me I have that

צו דיר. נאר זאג א ווארט, און מיין קנעכט וועט געזונט ווערן!
veren gezunt vet knecht main un vort a zog nor dir tsu
to be healthy will servant my and word a say but you to

ח ווארום אויך איך בין א מענטש, וואס איז געשטעלט אונטער
unter geshtelt iz vos mentsh a bin ich oich vorem
under stand is who man a am I also because

under myself, and I say
to this one, Go, and he
goes, and to another,
Come, and he comes, and
to my eved, Do this, and
he does it. 9 And having
heard these things, Rebbe
Melech HaMoshiach was
mispoyel *(deeply impressed)*
at him, and, having turned
to the multitude following
him, he said, I say to you,
nowhere even in Yisroel
have I found such great
emunah. 10 And when the
ones having been sent
returned to the bais, they
found the eved being
shalem bguf *(healthy)*.

11 And it came about
on the next day that
Rebbe Melech HaMoshiach
proceeded to a shtetl
called Naim, and his
talmidim were traveling
along with him as well as a
great company of people.
12 Now as Rebbe Melech
HaMoshiach approached
the shaar of the shtetl,
hinei, an ish met *(dead*

מאכט , און האב אונטער מיר זעלנער , און איך זאג צו דעם
dem tsu zog ich un zelner mir unter hob un macht
the to say I and soldiers me under have and authority

דאזיקן: גיי! און ער גייט ; און צו אן אנדערן: קום ! און ער
er un kum andern an tsu un geit er un gei dozikn
he and come other an to and goes he and go this

קומט ; און צו דעם קנעכט מיינעם: טו דאס! און ער טוט עס.
es tut er un dos tu mainem knecht dem tsu un kumt
it does he and this do mine servant the to and comes

ט און ווען יהושע / ישוע האט דאס געהערט, האט ער זיך
zich er hot gehert dos hot Yeshua Yehoshua ven un
self he has heard this has Yeshua Yehoshua when and

געוואונדערט איבער אים, און האט זיך אויסגעדרייט און געזאגט
gezogt un oisgedreit zich hot un im iber gevundert
said and turn around self has and him over amazed

צו דעם המון מענטשן, וואס האט אים נאכגעפאלגט: איך זאג אייך,
aich zog ich nochgefolgt im hot vos mentshn hamon dem tsu
you tell I followed him has who people crowd the to

נישט אפילו אין ישראל האב איך געפונען אָט אזא אמונה! י און
un emune aza ot gefunen ich hob Yisroel in afile nisht
and faith such just found I have Israel in even not

ווען די שליחים האבן זיך אומגעקערט אהיים, האבן זיי
zei hoben aheim umgekert zich hoben shlichim di ven
they have home returned self have messengers the when

געפונען דעם קנעכט געזונט .
gezunt knecht dem gefunen
healthy servant the found

יא און עס איז געשען , אויף צומארגנס איז ער
er iz tsumorgens oif geshen iz es un
he is the next morning on happened is it and

אוועקגעגאנגען אין א שטאט אריין, וואס האט געהייסן נעים, און
un neim geheisen hot vos arain shtot a in avekgegangen
and Nain named has what into city a in went away

זיינע תלמידים זענען מיטגעגאנגען, און א גרויסער המון מענטשן.
mentshn hamon groiser a un mitgegangen zenen talmidim zaine
people crowd great a and accompany are disciples his

יב און ווי ער האט זיך דערנענטערט צום טויער פון דער שטאט,
shtot der fun toier tsum dernentert zich hot er vi un
city the of gate to the come near self has he as and

זע , מען האט ארויסגעטראגן א מת , אן איינציקן זון
zun eintsikn an mes a aroisgetrogen hot men ze
son only an dead man a carried out has they look

man) was being carried out for kevurah *(burial)*; he was the ben yachid *(only son)* of his Em, and she was an almanah *(widow)*, and a considerable crowd from the shtetl was with her. 13 And when Rebbe, Melech HaMoshiach Adoneinu saw her, he had rachmei shomayim *(heavenly compassion)* on her and said, Do not weep. 14 And having approached, he touched the aron met *(coffin)*; and the bearers stood still, and he said, Bocher, to you I say, get up. 15 And the niftar *(deceased person)* sat up and he began to speak, and Rebbe Melech HaMoshiach gave him to his Em *(mother)*. 16 And everyone was filled with yirat Shomayim and they were shouting, Baruch Hashem! And they were saying, A navi gadol *(great prophet)* is among us, and Hashem has visited His people. 17 And this report about him went out into all Yehudah and into all the surrounding countryside.

ביי דער מוטער זיינער, און זי איז געווען אן אלמנה; און אן
an un almone an geven iz zi un zainer muter der bai
an and widow an was is she and his mother the with

אנגעזעענער עולם פון דער שטאט איז געווען מיט איר. יג און
un ir mit geven iz shtot der fun oilem ongezeener
and her with was is city the of crowd outstanding

זעענדיק זי , האט דער האר זיך דערבארעמט איבער איר, און
un ir iber derbaremt zich Har der hot zi zeendik
and her over had compassion self L-rd the has her seeing

צו איר געזאגט: קלאג נישט! יד און איז צוגעגאנגען און האט
hot un tsugegangen iz un nisht klog gezogt ir tsu
has and went over is and not lament said her to

אנגערירט דעם ארון; און די נושאים האבן זיך אפגעשטעלט.
opgeshtelt zich hoben noisim di un orn dem ongerirt
stood still self have pallbearers the and ark the touched

און ער האט געזאגט; יונגערמאן , איך זאג דיר, שטיי אויף! טו און
un oif shtei dir zog ich yungerman gezogt hot er un
and up stand you tell I young man said has he and

דער טויטער האט זיך אויפגעזעצט און האט אנגעהויבן צו
tsu ongehoiben hot un oifgezetst zich hot toiter der
to begun has and sit up self has dead man the

רעדן . און ער האט אים געגעבן צו זיין מוטער . טז און אלעמען
alemen un muter zain tsu gegeben im hot er un reden
everyone and mother his to given him has he and speak

האט אנגעכאפט א מורא; און זיי האבן געלויבט ה׳ , אזוי
azoi Hashem geloibt hoben zei un moire a ongechapt hot
so Hashem praised have they and fear a seize has

צו זאגן : א גרויסער נביא איז אויפגעשטאנען צווישן אונדז,
undz tsvishen oifgeshtanen iz novi groiser a zogen tsu
us among stand up is prophet great a say to

און ה׳ האט זיך אומגעקוקט אויף זיין פאלק . יז און
un folk zain oif umgekukt zich hot Hashem un
and people his on looked favorably self has Hashem and

די דאזיקע געשיכטע וועגן אים האט זיך פארברייטערט אין גאנץ
gants in farbreitert zich hot im vegen geshichte dozike di
all in spread self has him about story these the

יהודה און אין דער גאנצער געגנט ארום .
arum gegent gantser der in un Yehude
around region whole the in and Yehudah

18 And Yochanan’s
talmidim reported to him
about all these things. And
when he had summoned
a certain two of his
talmidim, Yochanan
19 Sent them to Rebbe,
Melech HaMoshiach
Adoneinu, saying, Are you
Hu HaBah or should we
be looking for another?
20 And when the men had
come to him, they said,
Yochanan of the tevilah
of teshuva sent us to you,
saying, Are you Hu HaBah
or should we be looking
for another? 21 Genoi at
that time Rebbe, Melech
HaMoshiach gave refuah
to many with machlot
and afflictions and ruchot
raot and to many ivverim
he granted sight. 22 And
in reply he said to them,
Go and tell Yochanan
what you have seen.
IVRIM TIRENAH, pisechim
(lame persons) walk, the
metzorim are cleansed,
and chereshim hear, the
mesim are restored to life,
ANIYIM have the Besuras
HaGeulah preached to
them. 23 And ashrey is
whoever does not find a
michshol *(stumbling block,
obstacle)* in me.

יח און יוחננס תלמידים האבן אים דערציילט וועגן אלעם דעם
dem alem vegen dertseilt im hoben talmidim Yochanans un
the all about reported him have disciples John's and

דאזיקן. און רופנדיק צו זיך צוויי פון זיינע תלמידים, יט האט
hot talmidim zaine fun tsvei zich tsu rufendik un dozikn
has disciples his of two self to summoning and this

יוחנן זיי געשיקט צו דעם האר, אזוי צו זאגן: צי ביסטו
bistu tsi zogen tsu azoi Har dem tsu geshikt zei Yochanan
you are say to so L-rd the to sent them John

דער , וואס דארף קומען , אדער זאלן מיר ווארטן אויף אן
an oif varten mir zolen oder kumen darf vos der
an on wait we should or to come must who the one

אנדערן? כ און ווען די מענער זענען געקומען צו אים, האבן זיי
zei hoben im tsu gekumen zenen mener di ven un andern
they have him to come are men the when and other

געזאגט: יוחנן פון דער (ירדן) מקווה האט אונדז געשיקט
geshikt undz hot mikveh Yarden der fun Yochanan gezogt
sent us has mikveh Yarden the of John said

צו דיר, אזוי צו זאגן: צי ביסטו דער, וואס דארף קומען , אדער
oder kumen darf vos der bistu tsi zogen tsu azoi dir tsu
or to come must who the you are say to so you to

זאלן מיר ווארטן אויף אן אנדערן? כא און אין יענער שעה האט ער
er hot sho yener in un andern an oif varten mir zolen
he has hour that in and other an on wait we should

א סך געהיילט פון קראנקייטן און פון פלאג און פון בייזע
beize fun un plog fun un krankeitn fun geheilt sach a
evil of and affliction of and diseases of healed many a

גייסטער; און א סך בלינדע האט ער געשענקט די ראיה.
rie di geshenkt er hot blinde sach a un gaister
sight the given he has the blind many a and spirits

כב און ער האט ענטפערנדיק צו זיי געזאגט: גייט און דערציילט
dertseilt un geit gezogt zei tsu entferendik hot er un
report and go said them to answering has he and

יוחנן וואס איר האט געזען און געהערט: בלינדע ווערן
veren blinde gehert un gezen hot ir vos Yochanan
to be the blind heard and seen have you what John

זעענדיק, לאמע גייען ארום , מצורעים ווערן גערייניקט, און טויבע
toibe un gereinikt veren metsoro'im arum geien lome zeendik
deaf and cleansed to be lepers around go lame seeing

הערן, טויטע שטייען אויף, צו ארומעלייט ווערט אנגעזאגט די
di ongezogt vert oremelait tsu oif shteien toite heren
the announced is poor people to up stand dead hear

גוטע בשורה. (ישעיהו לה, ה-ו; סא, א.) כג און געבענטשט איז
iz gebentsht un a sa h-u lh Yeshayah Besoire Gute
is blessed and 1 61 5-6 35 Yeshayah News good

דער , וועלכער וועט נישט שטרויכלען אין מיר.
mir in shtroichlen nisht vet velcher der
me in stumbling not will who the one

כד און ווען יוחננס שליחים זענען אוועקגעגאנגען, האט
hot avekgegangen zenen shlichim Yochanans ven un
has went away are messengers John's when and

ער אנגעהויבן צו רעדן צו די מאסן מענטשן וועגן יוחנן :
Yochanan vegen mentshn masen di tsu reden tsu ongehoiben er
John about people crowds of the to speak to begun he

וואס זענט איר ארויסגעגאנגען אין דער מדבר אריין צו זען? א
a zen tsu arain midbar der in aroisgegangen ir zent vos
a see to into wilderness the in went out you are who

טראשטשינע געשאקלט פונם ווינט? כה נאר וואס דען זענט איר
ir zent den vos nor vint funem geshoklt troshtshine
you are then who but wind by the shaken reed

ארויסגעגאנגען זען? א מענטשן געקליידט אין טייערע מלבושים ?
malbushem taiere in gekleidt mentshn a zen aroisgegangen
clothing expensive in dressed man a see went out

זע , די וואס טראגן פרעכטיקע קליידער און לעבן אין תענוגים ,
tainugim in leben un kleider prechtike trogen vos di ze
luxury in live and clothing fine wear who those look

געפינען זיך אין קעניגלעכע שלעסער. כו נאר וואס דען זענט איר
ir zent den vos nor shleser kenigleche in zich gefinen
you are then who but castles king in self find

ארויסגעגאנגען זען? א נביא ? יא , איך זאג אייך, און מער ווי
vi mer un aich zog ich yo novi a zen aroisgegangen
than more and you tell I yes prophet a see went out

א נביא . כז ער איז עס, וועגן וועמען עס שטייט געשריבן:
geshriben shteit es vemen vegen es iz er novi a
written stands it whom about it is he prophet a

זע , איך שיק מיין מלאך פאר דיין פנים ,
ponem dain far malech main shik ich ze
face your before messenger my send I look

וועלכער וועט צוגרייטן דיין וועג פאר דיר.
dir far veg dain tsugreiten vet velcher
you before way your prepare will who

(מלאכי ג, א.)
a g Malachi
1 3 Malachi

24 And when the
messengers of Yochanan
had departed, he began
to say to the multitudes
about Yochanan, What
did you go out bamidbar
to see? A reed shaken by
the wind? 25 But what did
you go out to see? A man
dressed in a dandy's soft
clothing? The ones with
glorious apparel are living
in luxury as courtiers in
the palaces. 26 But what did
you go out to see? A navi?
Ken, I say to you, and one
more than a navi. 27 This
one is he about whom it
has been written, HINENI
SHOLEIACH MALAKHI
(Behold, I send my messenger)
before Your face, who will
prepare Your derech in
front of You. 28 I say to
you, among those born
of isha there is no one
greater than Yochanan,
yet he who is least in the
Malchut Hashem is greater
than he. 29 (And when
kol haAm *(all the People)*
and the mochesim heard

כח איך זאג אייך, צווישן די , וואס זענען געבוירן געווארן פון
fun gevoren geboiren zenen vos di tsvishen aich zog ich
of become born are who those among you tell I

פרויען , איז נישט פאראן קיין גרעסערער פון יוחנן ; דאך איז
iz doch Yochanan fun greserer kein faran nisht iz froien
is yet John than greater any there not is women

דער קלענסטער אינם קעניגרייך פון ה׳ גרעסער ווי ער.
er vi greser Hashem fun kenigraich inem klenster der
he than greater Hashem of kingdom in the least the one

כט און דאס גאנצע פאלק , וואס האט אים געהערט, און די שטייער
shtaier di un gehert im hot vos folk gantse dos un
tax the and heard him has who people whole the and

אויפמאנער האבן גערעכטפערטיקט ה׳ , לאזנדיק זיך טובל זיין
zain toivel zich lozendik Hashem gerechtfertikt hoben oifmoner
be tovel self letting Hashem justified have collectors

מיט דער מקווה פון יוחנן . ל די פרושים אבער און די
di un ober Perushim di Yochanan fun mikveh der mit
the and however Pharisees the John of mikveh the with

חכמים האבן אפגעווארפן די עצה פון ה׳ פון זיך,
zich fun Hashem fun eitse di opgevorfen hoben chachomim
self of Hashem of counsel the rejected have wise ones

ווייל זיי האבן זיך נישט געלאזט טובל זיין אין דער מקווה
mikveh der in zain toivel gelozt nisht zich hoben zei vail
mikveh the in be tovel let not self have they because

פון אים. לא צו וועמען זשע זאל איך פארגלייכן די מענטשן פון
fun mentshn di farglaichen ich zol zhe vemen tsu im fun
of people the compare I shall then whom to him of

דעם דאזיקן דור , און צו וועמען זענען זיי גלייך? לב זיי
zei glaich zei zenen vemen tsu un dor dozikn dem
they like they are whom to and generation this the

זענען גלייך צו קינדער , וואס זיצן אויפן מארק , און
un mark oifen zitsen vos kinder tsu glaich zenen
and marketplace on the sit who children to like are

רופן איינס צום אנדערן און זאגן : מיר האבן געשפילט פאר אייך,
aich far geshpilt hoben mir zogen un andern tsum eins rufen
you for played have we say and other to the one call

און איר האט נישט געטאנצט; מיר האבן געקלאגט, און איר האט
hot ir un geklogt hoben mir getonst nisht hot ir un
has you and wail have we dance not has you and

נישט געוויינט. לג ווארום יוחנן (פון דער ירדן מקווה) איז
iz mikveh Yarden der fun Yochanan vorem geveint nisht
is mikveh Yarden the of John because weep not

this, they acknowledged the Tzidkat Hashem *[Righteousness of G-d]*, having been submitted to the tevilah of teshuva of Yochanan. 30 But the Perushim and the Baalei HaTorah rejected the tachlis *(purpose, aim)* of Hashem for their lives, refusing the tevilah of teshuva of Yochanan.)

31 Therefore, to what will I compare the people of hador hazeh *(this generation)* and what are they like? 32 They are like yeladim sitting in the marketplace and calling out to one another; and they say, We played the chalil *(flute)* for you and you did not dance; we sang a kina *(lament, funeral dirge)* and you did not weep. 33 For Yochanan of the tevilah of teshuva has come not eating lechem nor drinking yayin, and you say, He has a shed *(demon)*! 34 The Bar Enosh has come eating and drinking, and you say, Hinei, a man who is a zolel *(glutton)* and a shikkor *(drunkard)*, a re'a *(friend)* of mochesim and chote'im. 35 Yet chochmah is justified by all of her yeladim.

געקומען און האט נישט געגעסן קיין ברויט און נישט געטרונקען קיין
kein getrunken nisht un broit kein gegesen nisht hot un gekumen
any drink not and bread any eaten not has and come

וויין ; און איר זאגט: ער האט א בייזן גייסט! לד דער בר אנש
Enosh Bar der gaist beizn a hot er zogt ir un vain
of Man Son the spirit evil a has he say you and wine

איז געקומען, עסט און טרינקט יא ; און איר זאגט: זע , א מענטש
mentsh a ze zogt ir un yo trinkt un est gekumen iz
man a look say you and yes drink and eats come is

א זולל וסובא , א פריינד פון שטייער אויפמאנער און
un oifmoner shtaier fun fraind a vasoive zoilel a
and collectors tax of friend a and drunkard glutton a

חוטאים! לה און דאך איז די חכמה גערעכטפערטיקט אין אלע
ale in gerechtfertikt chochme di iz doch un choytim
all in vindicated wisdom the is yet and sinners

אירע קינדער .
kinder ire
children her

36 Now a certain one of the Perushim was requesting Rebbe Melech HaMoshiach at tish, and, he, having entered into the bais of the Parush, reclined to eat. 37 And an isha *(woman)* was in the shtetl, an isha chotet *(a woman of sin)*, and, when she had daas that Rebbe, Melech HaMoshiach reclines at tish in the bais of the Parush, she brought an alabaster flask of costly perfume. 38 She stood behind him, and then she began weeping at his feet, and with her tears she began to wash the feet of Rebbe, Melech

לו און איינער פון די פרושים האט אים פארבעטן, צו עסן
esen tsu farbeten im hot Perushim di fun einer un
to eat to invite him has Pharisees the of one and

מיט אים. און ער איז אריינגעגאנגען אין דעם פרושס הויז ,
hoiz Parushs dem in araingegangen iz er un im mit
house Pharisee's the in entered is he and him with

און האט זיך געזעצט צום טיש . לז און זע , אין דער
der in ze un tish tsum gezetst zich hot un
the in look and table to the took his place self has and

שטאט איז געווען א געוויסע זינדיקע פרוי ; און דערוויסנדיק זיך ,
zich dervisendik un froi zindike gevise a geven iz shtot
self he perceived and woman sinner certain a was is city

אז ער זיצט צום טיש אין דעם פרושס הויז , האט זי
zi hot hoiz Parushs dem in tish tsum zitst er az
she has house Pharisee's the in table to the sits he that

געברענגט אן אלאבאסטער פלאש מיט מירע אייל, לח און האט
hot un eil mire mit flash alabaster an gebrengt
has and oil myrrh with bottle alabaster an brought

זיך געשטעלט פון הינטן ביי זיינע פיס, און האט אנגעהויבן
ongehoiben hot un fis zaine bai hinten fun geshtelt zich
begun has and feet his with behind from stood self

צו באנעצן זיינע פיס מיט אירע טרערן, און זיי אפגעווישט
opgevisht zei un trern ire mit fis zaine banetsn tsu
wipe off them and tears her with feet his moisten to

HaMoshiach and she was drying them with her hair, and she was kissing his feet and was anointing them with perfume. 39 But when the Parush who had invited Rebbe, Melech HaMoshiach saw this, he said to himself, If this one were a navi, he would have had daas who and what sort of isha is touching him, because she is an isha chotet *(woman of sin)*. 40 And in reply, Rebbe Melech HaMoshiach said to him, Shim'on, I have something to say to you. And the Parush said, Speak, Rabbi.

41 Two persons were debtors to a certain creditor; the one owed a choiv *(debt)* of chamesh meot *(five hundred)* denarii and the other a choiv *(debt)* of chamishim *(fifty)*. 42 Not being able to repay, the creditor graciously forgave both debts. Therefore which of them will have more ahavah for him? 43 In reply, Shim'on said, I suppose the one whom the creditor forgave more. And Rebbe Melech HaMoshiach said to him,

מיט די האר פון איר קאפ, און האט געקושט זיינע פיס און זיי
zei un fis zaine gekusht hot un kop ir fun hor di mit
them and feet his kissed has and head you of hair the with

געזאלבט מיט דער מירע . לט אבער זעענדיק דאס, האט דער
der hot dos zeendik ober mire der mit gezalbt
the has that seeing however myrrh the with anoint

פרוש , וואס האט אים איינגעלאדן, צו זיך אליין גערעדט, אזוי צו
tsu azoi geredt alein zich tsu aingeladen im hot vos Parush
to so spoken alone self to invited him has who Pharisee

זאגן : אויב ער וואלט געווען א נביא , וואלט ער געוואוסט ווער
ver gevust er volt novi a geven volt er oib zogen
who known he would prophet a was would he if say

און וואס פאר א סארט פרוי זי איז, וואס רירט אים אָן ,
on im rirt vos iz zi froi sort a far vos un
without him touch who is she woman sort a for who and

אז זי איז א זינדיקע. מ און ענטפערנדיק, האט יהושע / ישוע
Yeshua Yehoshua hot entferendik un zindike a iz zi az
Yeshua Yehoshua has answering and sinner a is she that

צו אים געזאגט: שמעון, איך האב דיר עפעס צו זאגן . און
un zogen tsu epes dir hob ich Shim'on gezogt im tsu
and say to something you have I Simon said him to

ער האט געזאגט: רבי , זאג! מא א געוויסער מלווה האט געהאט
gehat hot malvoe geviser a zog Rebbe gezogt hot er
had has lender certain a tell Rebbe said has he

צוויי בעלי חובות; איינער איז אים שולדיק געווען פינף
finf geven shuldik im iz einer choives ba'alei tsvei
five was held accountable him is one debt owners two

הונדערט דינרים , דער אנדערער נאר פיפציק. מב און ווייל זיי
zei vail un fiftsik nor anderer der dinrim hundert
they because and fifty but another the denarii hundred

האבן נישט געהאט צו באצאלן, האט ער זיי ביידן געשענקט .
geshenkt beidn zei er hot batsolen tsu gehat nisht hoben
pardoned both them he has pay to had not have

דעריבער ווער פון זיי וועט אים מער ליב האבן? מג שמעון
Shim'on hoben lib mer im vet zei fun ver deriber
Simon have love more him will them of who therefore

האט ענטפערנדיק געזאגט: איך נעם אָן , אז דער, וועמען ער
er vemen der az on nem ich gezogt entferendik hot
he whom the that onwards take I said answering has

האט דאס מערסטע געשענקט . און ער האט צו אים געזאגט: דו
du gezogt im tsu hot er un geshenkt merste dos hot
you said him to has he and pardoned most of the has

Your judgment is gantze nachon. 44 And having turned to the isha, Rebbe, Melech HaMoshiach said to Shim'on, Do you see this isha? I entered your bais, you did not give me mayim for my feet, but she has washed my feet with her tears, and wiped them with the hairs of her rosh. 45 You did not give me neshikah *(kiss)*, but she, from the time I entered, did not stop kissing my feet. 46 With oil my rosh *(head)* you did not anoint. But she with perfume anointed my feet. 47 Oib azoi *(consequently)*, I say to you, her chatta'im, which are many, have been granted selicha *(forgiven)*, for with rabbah ahavah she loved. But he who is mekabel selicha *(accepting forgiveness)* only a little, has ahavah only a little. 48 And he said to her, Your averos have been granted selicha. 49 And the ones reclining at tish with Rebbe Melech HaMoshiach began to say to themselves, Who is this who even grants selicha to averos? 50 And Rebbe Melech HaMoshiach said to the isha, Your emunah

has gained you Yeshu'at

האסט ריכטיק געמשפט! מד און אויסדרייענדיק זיך צו דער
der tsu zich oisdreiendik un gemishpet richtik host
the to self turning around and judged rightly you have

פרוי , האט ער געזאגט צו שמעונען: דו זעסט די דאזיקע
dozike di zest du Shim'onen tsu gezogt er hot froi
these the you see you Simon to said he has woman

פרוי ? איך בין אריינגעקומען אין דיין הויז , קיין וואסער פאר
far vaser kein hoiz dain in araingekumen bin ich froi
for water any house your in come in am I woman

מיינע פיס האסטו מיר נישט געגעבן; זי אבער האט מיר
mir hot ober zi gegeben nisht mir hostu fis maine
me has however she given not me you have feet my

באנעצט די פיס מיט אירע טרערן, און זיי אפגעווישט מיר
mir opgevisht zei un trern ire mit fis di banetst
me wipe off them and tears her with feet the moistened

אירע האר. מה קיין קוש האסטו מיר נישט געגעבן; אבער זי ,
zi ober gegeben nisht mir hostu kush kein hor ire
she however given not me you have kiss any hair her

זינט איך בין אריינגעקומען, האט נישט אויפגעהערט צו קושן
kushn tsu oifgehert nisht hot araingekumen bin ich zint
kiss to cease not has come in am I since

מיינע פיס. מו מיט אייל מיין קאפ האסטו נישט געזאלבט; זי
zi gezalbt nisht hostu kop main eil mit fis maine
she anoint not you have head my oil with feet my

אבער האט געזאלבט מיינע פיס מיט מירע . מז צוליב
tsulib mire mit fis maine gezalbt hot ober
on account of myrrh with feet my anoint has however

וועלכן איך זאג דיר, אירע זינד, די פילע , זענען איר פארגעבן
fargeben ir zenen file di zind ire dir zog ich velchen
forgiven her are many the sin her you tell I which

געווארן; ווייל זי האט א סך ליב געהאט; וועמען אבער
ober vemen gehat lib sach a hot zi vail gevoren
however whom had love many a has she because become

ווייניק ווערט פארגעבן, דער ליבט ווייניק. מח און ער האט צו
tsu hot er un veinik libt der fargeben vert veinik
to has he and little loves that forgiven becomes little

איר געזאגט: דיינע זינד זענען דיר פארגעבן געווארן! מט און די
di un gevoren fargeben dir zenen zind daine gezogt ir
those and become forgiven you are sins your said her

מיטזיצנדיקע האבן אנגעהויבן צו זאגן צווישן זיך : ווער
ver zich tsvishen zogen tsu ongehoiben hoben mitzitsendike
who themselves among say to begun have sitting with

Eloheinu. L'chi l'shalom *(Go in shalom!)*.

איז דאס דער דאזיקער, וואס איז אפילו מוחל זינד? [נ] ער אבער
ober er zind moichel afile iz vos doziker der dos iz
however he sin forgive even is who this one the the is

האט געזאגט צו דער פרוי : דיין גלויבן האט דיך געראטעוועט,
geratevet dich hot gloiben dain froi der tsu gezogt hot
saved you has faith your woman the to said has

גיי לשלום !
lesholem gei
in peace go

8 And it came about afterwards that he was traveling through every shtetl and village darshenen and proclaiming the Besuras HaGeulah of the Malchut Hashem; and the Shneym Asar were with Rebbe Melech HaMoshiach. [2] And there were some nashim who had received refuah from ruchot raot and machlot: Miryam *(called Magdalit)*, from whom shivah shedim had gone out; [3] And Yochanah the wife of Kuza, the steward of Herod; Shoshanah, and many others who were giving maamadot *(contributions)* for Rebbe, Melech HaMoshiach from their private means.

ח און עס איז געשען נאך דעם, אז ער איז געגאנגען איבער
iber gegangen iz er az dem noch geshen iz es un
over go is he that that after happened is it and

שטאט און דארף, האט געדרשנט און אנגעזאגט די
di ongezogt un gedarshent hot dorf un shtot
the announced and proclaimed has village and city

גוטע בשורה פון דעם קעניגרייך פון ה׳ , און די צוועלף מיט
mit tsvelf di un Hashem fun kenigraich dem fun Besoire Gute
with twelve the and Hashem of kingdom the of News good

אים, [ב] און איניקע פרויען , וואס זענען געהיילט געווארן פון בייזע
beize fun gevoren geheilt zenen vos froien einike un im
evil of become healed are who women some and him

גייסטער און פון שלאפקייטן: מרים , וועמען מען האט גערופן
gerufen hot men vemen Miryam shlafkeitn fun un gaister
called has they whom Mary disease of and spirits

מגדלית , וואס פון איר זענען ארויס זיבן בייזע גייסטער, [ג] און
un gaister beize ziben arois zenen ir fun vos Magdalit
and spirits evil seven out are her of who Magdalit

יוחנה , דאס ווייב פון כוזא, א פארוואלטער ביי הורדוסן, און
un Hordosn bai farvalter a Kuza fun vaib dos Yochanah
and Herod to steward a Kuza of wife the Yochanah

שושנה און א סך אנדערע, וואס האבן אים געדינט מיט
mit gedint im hoben vos andere sach a un Shoshanah
with served him have who others many a and Shoshanah

זייער האב און גוטס.
guts un hob zeier
good and have their

[4] Now when a large multitude was coming together and the ones in

[ד] און ווען א גרויסער המון מענטשן איז זיך צוזאמענגעקומען,
tsuzamengekumen zich iz mentshn hamon groiser a ven un
come together self is people crowd great a when and

און זיי זענען געקומען צו אים פון אלע שטעט , האט ער
er hot shtet ale fun im tsu gekumen zenen zei un
he has cities of all from him to come are they and

every shtetl were making
their derech to him, Rebbe,
Melech HaMoshiach spoke
by way of a mashal: 5 The
one sowing went out to
sow his seed; and as he
sows, some [seed] fell
beside the road; and it was
trampled upon, and the
birds of the air devoured
it. 6 And other seed fell
upon the rock, and as soon
as it grew up, it dried up
because it has no moisture.
7 And other seed fell
among the thorns, and the
thorns grew up with it and
choked it. 8 And other seed
fell in the adamah tovah
(good ground) and, having
grown up, produced pri
a hundredfold. As Rebbe,
Melech HaMoshiach said
these things, he was
calling out, The one having
oznayim *(ears)* to hear, let
him hear.

געזאגט אין א משל: ה עס איז ארויסגעגאנגען דער זייער צו
tsu zeier der aroisgegangen iz es moshal a in gezogt
to sower the went out is it parable a in said

פארזייען זיין זאמען; און בשעת ער האט געזייט, איז עפעס (פון
fun epes iz gezeit hot er beshas un zomen zain farzeien
of some is sown has he while and seeds his sow

דער זריעה) געפאלן ביים וועג און איז צעטרעטן געווארן,
gevoren tsetreten iz un veg baim gefalen zrie der
become trample is and way by the fell seeds the

און די פייגל פון הימל האבן עס אויפגעפרעסן. ו און אן
an un oifgefresen es hoben himel fun feigel di un
an and devoured it have heaven of birds the and

אנדער ביסל איז געפאלן אויף דעם פעלדזן; און ווען עס האט
hot es ven un feldzn dem oif gefalen iz bisel ander
has it when and rock the on fell is little another

אויפגעשפראצט, איז עס פארדארט געווארן, צוליב דעם
dem tsulib gevoren fardart es iz oifgeshprotst
that on account of become withered it is sprouted

וואס עס האט נישט געהאט קיין פייכטקייט. ז און אן אנדער ביסל
bisel ander an un faichtkeit kein gehat nisht hot es vos
little another an and moisture any had not has it what

איז געפאלן אינמיטן פון די דערנער; און די דערנער זענען
zenen derner di un derner di fun inmitn gefalen iz
are thorns the and thorns the of in the midst fell is

מיטאויפגעוואקסן און האבן עס דערשטיקט. ח און אן אנדער ביסל
bisel ander an un dershtikt es hoben un mitoifgevaksen
little another an and choke it have and grew with

איז געפאלן אויף דער גוטער ערד און האט אויפגעשפראצט און
un oifgeshprotst hot un erd guter der oif gefalen iz
and sprouted has and earth good the on fell is

געברענגט פרוכט הונדערטפאכיק. און ווען ער האט דאס געזאגט,
gezogt dos hot er ven un hundertfachik frucht gebrengt
said the has he when and hundredfold fruit brought

האט ער אויסגערופן: ווער עס האט אויערן צום הערן, דער
der heren tsum oiern hot es ver oisgerufen er hot
this one hear to the ears has it who proclaimed he has

זאל הערן!
heren zol
hear shall

9 Now Rebbe Melech HaMoshiach's talmidim began questioning him as to what this mashal might be. 10 And he said, To you it has been granted to have daas of the razei Malchut Hashem *(mysteries of the Kingdom of G-d)*, but to the others I speak in mashalim, in order that YIRU they may not see and VSHIMU they may not have binah. 11 Now the mashal is this: The seed is the dvar Hashem. 12 The ones beside the road are the ones having heard, then HaSatan comes and takes away the dvar Hashem from their levavot, so that they may not have emunah *(faith)* and come to Yeshu'at Eloheinu. 13 Now the ones upon the rock are those who when they hear, with simcha they receive the dvar; but these have no shoresh *(root)*. They have emunah for a while, but in time of nisayon *(trial, temptation)*, they become shmad and they fall away. 14 Now the seed which fell among thorns, these are the ones who have heard, and as they go on their derech,

ט און די תלמידים זיינע האבן אים געפרעגט, וואס דאס משל
moshal dos vos gefregt im hoben zaine talmidim di un
parable this what asked him have his disciples the and

זאל באטייטן. י און ער האט געזאגט: אייך איז עס געגעבן געווארן
gevoren gegeben es iz aich gezogt hot er un bataiten zol
become given it is you said has he and mean shall

צו וויסן די סודות פון דעם קעניגרייך פון ה׳ ; צו די
di tsu Hashem fun kenigraich dem fun soides di visen tsu
the to Hashem of kingdom the of mysteries the know to

איבריקע אבער אין משלים , כדי קוקנדיק זאלן זיי
zei zolen kukendik kedei mesholem in ober ibrike
they should looking so that parables in however remaining

נישט זען, און הערנדיק זאלן זיי נישט פארשטיין . יא און
un farshtein nisht zei zolen herendik un zen nisht
and understand not they should on hearing and see not

דאס איז דאס משל : דער זאמען דאס איז ה׳ס ווארט. יב די
di vort Hashems iz dos zomen der moshal dos iz dos
the word Hashem's is this seeds the parable the is this

ביים וועג זענען עס , וואס הערן, דערנאך קומט דער שׂטן
Satan der kumt dernoch heren vos es zenen veg baim
Satan the comes then hear who the ones are way by the

און נעמט אוועק דאס ווארט פון זייער הארץ, כדי זיי זאלן
zolen zei kedei harts zeier fun vort dos avek nemt un
should they so that heart their from word the away takes and

נישט גלויבן און נישט געראטעוועט ווערן. יג און די אויף דעם
dem oif di un veren geratevet nisht un gloiben nisht
the on the and to be saved not and believe not

פעלדזן, דאס זענען זיי , וואס ווען זיי הערן, נעמען זיי אָן
on zei nemen heren zei ven vos zei zenen dos feldzn
up they take hear they when who they are that rocks

דאס ווארט מיט פרייד, זיי האבן אבער נישט קיין ווארצל; די
di vortsel kein nisht ober hoben zei freid mit vort dos
the root any not however have they joy with word the

גלויבן (נאר) אויף א געוויסע צייט, און אין א צייט פון נסיון פאלן
falen nisoyen fun tsait a in un tsait gevise a oif nor gloiben
fall trial of time a in and time certain a for only faith

זיי אפ . יד און דאס וואס איז געפאלן צווישן די דערנער, זיי
zei derner di tsvishen gefalen iz vos dos un op zei
they thorns the among fell is which that and away they

זענען עס, וואס הערן; און אוועקגייענדיק ווערן זיי דערשטיקט
dershtikt zei veren avekgeiendik un heren vos es zenen
choke they become going on and hear who it are

they are choked by the deagot *(worries, anxieties)* and ashires *(riches)* and taanugot *(pleasures)* of the Olam Hazeh and they bring no pri to maturity. [15] Now the one in the adamah tova *(good ground)*, these are those who have heard the dvar Hashem with a lev *(heart)* tov and yashir *(straight)*, and retain the dvar Hashem and bear pri with savlanut *(patience)*.

[16] Now no one having lit a menorah covers it with a jar or places it under a bed; but he places the menorah on the shulchan, in order that the ones entering may see the ohr *(light)*. [17] For nothing is nistar *(hidden)* which will not become nikar *(evident)*, nor anything hidden which shall not be made known and come to ohr *(light)*. [18] Therefore, be shomer how you listen, for whoever has, to him shall more be given; and whoever does not have, even what he thinks he has shall be taken away from him.

פון די דאגות און עשירות און תענוגים פון דעם לעבן, און
un leben dem fun tainugim un eshires un daigus di fun
and life this of pleasures and riches and worries the of

ברענגען נישט קיין פירות צו רייפקייט. [טו] דאס אבער אויף דער
der oif ober dos raifkeit tsu peires kein nisht brengen
the on however that ripeness to fruit any not bring

גוטער ערד, זיי זענען עס, וואס האבן געהערט דאס ווארט, האבן
hoben vort dos gehert hoben vos es zenen zei erd guter
have word the heard have which it are they soil good

עס באהאלטן אין א לויטער און גוט הארץ און ברענגען פרוכט
frucht brengen un harts gut un loiter a in bahalten es
fruit bring and heart good and pure a in hold fast it

מיט סבלנות.
savlones mit
perseverance with

[טז] און קיינער, וואס האט אנגעצונדן א ליכט, פארדעקט
fardekt licht a ongetsunden hot vos keiner un
covered over lamp a kindled has who no one and

עס נישט מיט קיין כלי, אדער שטעלט עס אונטער א בעט;
bet a unter es shtelt oder keile kein mit nisht es
bed a under it puts or vessel any with not it

נאר שטעלט עס אויף א לייכטער, כדי די, וואס קומען
kumen vos di kedei laichter a oif es shtelt nor
to come who the so that lampstand a on it puts rather

אריין, זאלן זען דאס ליכט. [יז] ווארום עס איז נישט פאראן
faran nisht iz es vorem licht dos zen zolen arain
there not is it because light the see should inside

קיין פארבארגענע זאך, וואס וועט נישט אנטפלעקט ווערן; עס
es veren antplekt nisht vet vos zach farborgene kein
it to be revealed not will which thing secret any

געפינט זיך אויך נישט קיין באהאלטענע זאך, וואס וועט נישט
nisht vet vos zach bahaltene kein nisht oich zich gefint
not will which thing hidden any not also self finds

באקאנט געמאכט ווערן און קומען צו התגלות. [יח] דעריבער
deriber hisgales tsu kumen un veren gemacht bakant
therefore revelation to to come and to be made known

גיט אכטונג וויאזוי איר הערט; ווארום יעדער איינער, וואס האט,
hot vos einer yeder vorem hert ir viazoi achtung git
has who one every because listen you how attention give

אים וועט געגעבן ווערן; און יעדער איינער, וואס האט נישט, פון
fun nisht hot vos einer yeder un veren gegeben vet im
from not has who one every and to be given will him

[19] And the Em of Rebbe, Melech HaMoshiach and his achim came to him, and they were not able to get to him because of the multitude. [20] And it was announced to him, Your Em and your achim have been standing outside waiting to see you. [21] But in reply, Rebbe Melech HaMoshiach said to them, My Em and my achim are these: the ones who are shomei dvar Hashem *(hearers of the word of Hashem)* and also shomrei dvar Hashem *(keepers guarding, doing the word of Hashem).*

אים וועט אוועקגענומען ווערן אפילו דאס, וואס ער מיינט, אז
az meint er vos dos afile veren avekgenumen vet im
that think he which that even to be taken away will him

ער האט. יט און זיין מוטער און זיינע ברידער זענען געקומען צו
tsu gekumen zenen brider zaine un muter zain un hot er
to come are brothers his and mother his and has he

אים, און האבן נישט געקענט אים דערגרייכן מחמת דעם
dem machmas dergreichen im gekent nisht hoben un im
the because of to reach him be able not have and him

המון מענטשן. כ און מען האט אים געזאגט: דיין מוטער און
un muter dain gezogt im hot men un mentshn hamon
and mother your said him have they and people crowd of

די ברידער דיינע שטייען אינדרויסן און ווילן דיך זען. כא ער
er zen dich vilen un indroisen shteien daine brider di
he see you want and outside stand your brothers the

אבער האט ענטפערנדיק צו זיי געזאגט: מיין מוטער און
un muter main gezogt zei tsu entferendik hot ober
and mother my said them to answering has however

מיינע ברידער זענען די דאזיקע, וואס הערן ה׳ס ווארט און
un vort Hashems heren vos dozike di zenen brider maine
and word Hashem's hear who these the are brothers my

טאן עס!
es ton
it do

[22] Now it came about on one of those yamim when he and his talmidim embarked into a sirah that he said to them, Let us go over to the other side of the lake. And they launched out. [23] But as they were sailing, he fell asleep; and a driving storm of wind descended upon the lake, and they began to be swamped and began to be in a situation of pikuach nefesh *(a matter of life and*

כב און עס איז געשען אין איינעם פון די טעג, אז ער איז
iz er az teg di fun einem in geshen iz es un
is he that days the of one in happened is it and

איינגעשטיגן אין א שיפל מיט זיינע תלמידים; און האט צו זיי
zei tsu hot un talmidim zaine mit shifel a in aingeshtigen
them to has and disciples his with boat a in step in

געזאגט: לאמיר אריבערפארן אויף דער אנדערער זייט ים ; און זיי
zei un yam zait anderer der oif ariberforen lomir gezogt
they and sea side another the on cross over let us said

האבן זיך אוועקגעשיפט. כג בעת אבער זיי זענען געפארן, איז
iz geforen zenen zei ober beis avekgeshift zich hoben
is sailed are they however while sailed away self have

ער איינגעשלאפן; און א שטורמווינט האט אראפגענידערט אויפן
oifen aropgenidert hot shturemvint a un aingeshlofen er
on the go down has windstorm a and fall asleep he

ים , און דאס שיפל האט זיך אנגעפילט (מיט וואסער), און זיי
zei un vaser mit ongefilt zich hot shifel dos un yam
they and water with filled self has boat the and sea

death). 24 And they came and woke him up, saying, Adoneinu, Adoneinu, we are perishing! And having been awakened, he rebuked the wind and the rough waves, and the storm ceased. And all became calm. 25 And Moshiach said to them, Where is your emunah? And they were fearful and amazed, saying to one another, Who then is this, that he commands even the winds and the sea and they obey him?

זענען געווען אין סכנה. כד און זיי זענען צוגעקומען, האבן אים
im hoben tsugekumen zenen zei un sekone in geven zenen
him have come over are they and peril in was are

אויפגעוועקט, אזוי צו זאגן; האר, האר, מיר זענען פארלוירן! ער
er farloiren zenen mir Har Har zogen tsu azoi oifgevekt
he perishing are we L-rd L-rd say to so roused

אבער איז אויפגעשטאנען, האט אנגעשריגן דעם ווינט און די
di un vint dem ongeshrigen hot oifgeshtanen iz ober
the and wind the rebuked has stand up is however

שטורמדיקע כוואליעס וואסער; און זיי האבן זיך געלייגט, און
un geleigt zich hoben zei un vaser chvalyes shturemdike
and lie down self have they and water waves of storming

עס איז געווארן שטיל. כה און ער האט צו זיי געזאגט: וואו איז
iz vu gezogt zei tsu hot er un shtil gevoren iz es
is where said them to has he and quiet become is it

אייער אמונה? זיי אבער האבן זיך געפארכטן און געוואונדערט,
gevundert un geforchten zich hoben ober zei emune eier
amazed and afraid self have however they faith your

און געזאגט איינער צום אנדערן: ווער איז ער דאך, ווייל
vail doch er iz ver andern tsum einer gezogt un
because after all he is who other to the one said and

סאי די ווינטן באפעלט ער סאי דאס וואסער, און זיי
zei un vaser dos sai er bafelt vintn di sai
they and water the also he commands winds the also

געהארכן אים?
im gehorchen
him obeys

26 And they sailed down to the country of the Gerasenes, which is opposite the Galil. 27 And as Rebbe Melech HaMoshiach disembarked upon the shore, he was met from the town by a certain ish possessed by shedim; and the ish had not worn clothing for a long time and was not living in a bais

כו און זיי האבן זיך אהינגעשיפט צום לאנד פון די
di fun land tsum ahingeshift zich hoben zei un
the of land to the sailed self have they and

גרגשים, וואס איז אנטקעגנאיבער גליל. כז און ווען ער
er ven un Galil antkegeniber iz vos Gerasim
he when and Galilee opposite is which Gerasenes

איז ארויסגעקומען אויף דער יבשה, איז אים אויס דער שטאט
shtot der ois im iz yaboshe der oif aroisgekumen iz
city the out of him is land the on come out is

אנטקעגנגעקומען א מאן, וואס האט געהאט בייזע גייסטער; און
un gaister beize gehat hot vos man a antkegengekumen
and spirits evil had has who man a met coming

שוין א לאנגע צייט ווי ער האט נישט געטראגן קיין מלבוש,
malbesh kein getrogen nisht hot er vi tsait lange a shoin
garment any worn not has he as time long a already

but among the kevarim *(graves).* 28 And having seen Rebbe Melech HaMoshiach and having cried out, he fell down before him and said in a kol gadol, Mah li ulchah, Yehoshua Ben El Elyon? *(What to me and to you, Yehoshua Son of the Most High G-d?)* I beg you, do not torment me. 29 For Rebbe Melech HaMoshiach had been commanding the ruach hatumah *(unclean spirit, shed)* to come out of the ish. For many times it had seized him; and he was restrained with chains and imprisoned by shackles and, breaking apart the bonds, he was being driven by the shed into the wilderness places. 30 And Rebbe Melech HaMoshiach questioned him, What is your name? And he said, Legion. For many shedim had entered him. 31 And the shedim were entreating Rebbe Melech HaMoshiach, lest he might command them to depart into the abyss. 32 Now there was a herd of many chazirim feeding there on the mountain. And the shedim

אויך האט ער נישט געוואוינט אין קיין הויז , נאר אין די קברים.
kvorim di in nor hoiz kein in gevoint nisht er hot oich
graves the in but house any in lived not he has also

כח און דערזעענדיק יהושען / ישוען , האט ער א געשריי געטאן,
geton geshrei a er hot Yeshuan Yehoshuan derzeendik un*
done shout a he has Yeshua Yehoshua seeing and

איז אנידערגעפאלן פאר אים און האט געזאגט מיט א הויך
hoich a mit gezogt hot un im far anidergefalen iz
loud a with said has and him before fell down is

קול : וואס האב איך מיט דיר, יהושע / ישוע , דו זון
Zun du Yeshua Yehoshua dir mit ich hob vos kol
son you Yeshua Yehoshua you with I have what voice

פון ג-ט דעם אויבערשטער? איך בעט דיך, אז דו זאלסט
zolst du az dich bet ich Oibershter dem G-t fun
you shall you that you implore I Most High the G-d of

מיך נישט פייניקן ! כט ווארום ער האט באפוילן דעם
dem bafoilen hot er vorem painiken nisht mich
the commanded has he because to torment not me

אומריינעם גייסט ארויסצוגיין פון דעם מענטשן; ווייל א סך
sach a vail mentshn dem fun aroistsugein gaist umreinem
many a because man the from come out of spirit unclean

מאל האט ער אים שוין געכאפט, און מען האט אים געבונדן
gebunden im hot men un gechapt shoin im er hot mol
bound him has they and seized already him it has times

מיט קייטן און פענטעס און געהאלטן אונטער שמירה; און
un shmire unter gehalten un pentes un keitn mit
and guard under held and shackles and chains with

ער פלעגט צערייסן דאס, מיט וועלכן ער איז געווען געבונדן
gebunden geven iz er velchen mit dos tseraisen flegt er
bound was is he which with this tear apart used he

און איז געטריבן געווארן פון דעם בייזן גייסט אין די מדבריות
midboryes di in gaist beizn dem fun gevoren getriben iz un
wilderness the in spirit evil the by become driven is and

אריין. ל און יהושע / ישוע האט אים געפרעגט: וואס איז דער
der iz vos gefregt im hot Yeshua Yehoshua un arain
the is what asked him has Yeshua Yehoshua and into

נאמען דיינער? און ער האט געזאגט: לעגיאן! ווייל א סך
sach a vail Legion gezogt hot er un dainer nomen
many a because legion said has he and your Name of

בייזע גייסטער זענען אריין אין אים. לא און זיי האבן אים געבעטן,
gebeten im hoben zei un im in arain zenen gaister beize
begged him have they and him in into are spirits evil

begged him that he might permit them to enter into those chazirim. And Rebbe Melech HaMoshiach permitted the shedim. 33 And the shedim came out from the ish, and entered the chazirim, and the herd of chazirim rushed down the bank into the lake, and were drowned.

34 And when the herdsmen saw what had happened, they fled and reported it in the ir *(town)* and countryside. 35 And the people went out to see what had happened; and they came to him and found the ish from whom the shedim had gone out, and the ish was clothed and in his right mind, sitting at the feet of Rebbe, Melech HaMoshiach; and they were afraid. 36 And the edei reiyah reported to the people how the one possessed with shedim was given refuah. 37 And all the multitude of the surrounding country of the Gerasenes asked Rebbe Melech HaMoshiach to depart from them; because they were being filled

אז ער זאל זיי נישט באפעלן צו גיין אין תהום אריין.
arain tehom in gein tsu bafelen nisht zei zol er az
into abyss in go to command not them shall he that

לב און דארטן איז געווען א גרויסע סטאדע חזירים פאשענדיק זיך
zich pashendik chazeirem stade groise a geven iz dorten un
self feeding swine herd great a was is there and

אויפן בארג, און זיי האבן אים געבעטן, אז ער זאל זיי
zei zol er az gebeten im hoben zei un barg oifen
them shall he that begged him have they and hill on the

דערלויבן אריינצוגיין אין זיי . און ער האט עס זיי דערלויבט .
derloibt zei es hot er un zei in araintsugein derloibn
permission them it has he and them in to enter let

לג און די בייזע גייסטער זענען ארויסגעגאנגען פון דעם מענטשן
mentshn dem fun aroisgegangen zenen gaister beize di un
man the of went out are spirits evil the and

און זענען אריין אין די חזירים ; און די סטאדע האט זיך א
a zich hot stade di un chazeirem di in arain zenen un
a self has herd the and swine the in into are and

ריס אראפ געטאן פון דעם משופעדיקן פעלדזן אין ים אריין און
un arain yam in feldzn meshupedikn dem fun geton arop ris
and into sea in rock slope the from done down tear

איז דערטרונקען געווארן. לד ווי אבער די פאסטוכער האבן
hoben pastecher di ober vi gevoren dertrunken iz
have swineherds the however as become drown is

געזען, וואס עס האט געטראפן, זענען זיי אנטלאפן און האבן עס
es hoben un antlofen zei zenen getrofen hot es vos gezen
it have and run away they are strike has it what seen

דערציילט אין דער שטאט און אין די דערפער. לה און זיי זענען
zenen zei un derfer di in un shtot der in dertseilt
are they and villages the in and city the in report

ארויסגעגאנגען זען, וואס עס האט פאסירט און זענען געקומען צו
tsu gekumen zenen un pasirt hot es vos zen aroisgegangen
to come are and happened has it what see went out

יהושען / ישוען , און האבן געפונען דעם מענטשן, פון וועמען
vemen fun mentshn dem gefunen hoben un Yeshuan Yehoshuan*
whom from man the found have and Yeshua Yehoshua

די בייזע גייסטער זענען ארויס, אנגעקליידט און ביי די קלארע
klore di bai un ongekleidt arois zenen gaister beize di
clear the with and clothed out are spirits evil the

געדאנקען און ער איז געזעסן ביי ישועס פיס; און זיי האבן זיך
zich hoben zei un fis Yeshuas bai gezesen iz er un gedanken
self have they and feet Yeshua's at sat is he and thoughts

with pachad gadol. So he embarked into a sirah and returned. [38] And the ish from whom the shedim had gone out was begging Rebbe Melech HaMoshiach that he might accompany him. But he sent him away, saying, [39] Return to your bais and tell what great things G-d has done for you. And the man went away, preaching throughout the whole town, what great things Rebbe Melech HaMoshiach had done for him.

געפארכטן. [לו] די אבער , וואס האבן עס געזען, האבן צו זיי
zei tsu hoben gezen es hoben vos ober di geforchten
them to have seen it have who however the afraid

דערציילט, וויאזוי דער באזעסענער איז געהאלפן געווארן . [לז] און די
di un gevoren geholfen iz bazesener der viazoi dertseilt
the and become helped is demoniac the how report

גאנצע מאסע מענטשן פון דער אומגעגנט פון די גרגשים האבן
hoben Gerasim di fun umgegent der fun mentshn mase gantse
have Gerasenes the of region the of people crowd whole

אים געבעטן, אז ער זאל אוועקגיין פון זיי ; וויל עס
es vail zei fun avekgein zol er az gebeten im
it because them from going away shall he that begged him

האט זיי אנגעכאפט א גרויסע מורא. און ער איז איינגעשטיגן אין
in aingeshtigen iz er un moire groise a ongechapt zei hot
in step in is he and fear great a seized them has

א שיפל און האט זיך אומגעקערט צוריק. [לח] דער מאן אבער ,
ober man der tsurik umgekert zich hot un shifel a
however man the back went self has and boat a

פון וועמען די בייזע גייסטער זענען ארויס, האט אים געבעטן, אז
az gebeten im hot arois zenen gaister beize di vemen fun
that begged him has out are spirits evil the whom from

ער זאל בלייבן מיט אים; ער אבער האט אים אוועקגעשיקט,
avekgeshikt im hot ober er im mit blaiben zol er
sent away him has however he him with remain shall he

אזוי צו זאגן : [לט] קער דיך אום אהיים און דערצייל,
dertseil un aheim um dich ker zogen tsu azoi
relate and homeward on the you Turn say to so

וואס ה׳ האט דיר געטאן, און ער איז אוועקגעגאנגען און
un avekgegangen iz er un geton dir hot Hashem vos
and went away is he and done you has Hashem what

האט באקאנט געמאכט איבער דער גאנצער שטאט אלץ, וואס
vos alts shtot gantser der iber gemacht bakant hot
what all city whole the over made known has

יהושע / ישוע האט פאר אים געטאן.
geton im far hot Yeshua Yehoshua
done him for has Yeshua Yehoshua

[40] Now Rebbe Melech HaMoshiach returns, and the multitude gave him

[מ] און ווען יהושע / ישוע האט זיך אומגעקערט, האט דער
der hot umgekert zich hot Yeshua Yehoshua ven un
the has returned self has Yeshua Yehoshua when and

המון מענטשן אים אויפגענומען, ווארום אלע האבן געווארט אויף
oif gevart hoben ale vorem oifgenumen im mentshn hamon
on waited have all because welcomed him people crowd

kabbalat panim, for they had all been expecting him. 41 And hinei there came an ish named Ya'ir and this one was one of the Roshei Beit HaKnesset, and he fell at the feet of Rebbe Melech HaMoshiach, pleading with him to come to his bais; 42 For he had a bat yachidah *(only daughter)* about twelve years in age, and she was dying. But as Rebbe, Melech HaMoshiach went, the multitudes were pressing around him, 43 And an isha having a flow of dahm for twelve years, and who had spent all she had on rofim *(physicians)* but could not receive refuah from anyone, 44 Approached Rebbe, Melech HaMoshiach from behind, and she touched the tzitzit of his garment; and ofen ort *(immediately)* the flow of her dahm stopped. 45 And Rebbe Melech HaMoshiach said, Who is the one who touched me? And while everyone was denying it, Kefa said, Adoneinu, the multitudes surround you and are pressing

אים. מא און זע , עס איז געקומען א מאן מיטן נאמען יאיר, א
a Yair nomen miten man a gekumen iz es ze un im
a Yair name with the man a come is it look and him

גבאי פון דער שול איז ער געווען; און איז אנידערגעפאלן פאר
far anidergefalen iz un geven er iz shul der fun Gabe
for fell down is and was he is synagogue the of Gabe

ישועס פיס און האט אים געבעטן, אז ער זאל אריינגיין אין
in araingein zol er az gebeten im hot un fis Yeshuas
in go in shall he that begged him has and feet Yeshua's

זיין הויז . מב ווייל ער האט געהאט אן איין איינציקע טאכטער
tochter eintsike ein an gehat hot er vail hoiz zain
daughter only one an had has he because house his

קנאפע צוועלף יאר אלט, און זי האט געהאלטן ביים שטארבן.
shtarben baim gehalten hot zi un alt yor tsvelf knape
death near held had she and old years twelve not quite

און בשעת ער איז אהינגעגאנגען האבן די המונים מענטשן זיך
zich mentshn hamonim di hoben ahingegangen iz er beshas un
self people crowds of the have go there is he while and

געדרענגט ארום אים.
im arum gedrengt
him around pressed

מג און א פרוי , וואס האט געהאט א בלוט פלוס שוין
shoin flus blut a gehat hot vos froi a un
already flow blood a had has who woman a and

צוועלף יאר לאנג, וועלכע האט אויסגעגעבן איר גאנץ פארמעגן
farmegen gants ir oisgegeben hot velche lang yor tsvelf
possessions all her give out has which long years twelve

אויף רופאים , און האט פון קיינעם נישט געקענט געהיילט
geheilt gekent nisht keinem fun hot un roifim oif
healed be able not anyone from has and physicians on

ווערן, מד איז געקומען פון הינטן , האט אנגערירט די זוים פון
fun zoim di ongerirt hot hinten fun gekumen iz veren
of hem the touched has behind of come is to be

זיין מלבוש , און פלוצלונג האט דער פלוס פון איר בלוט זיך
zich blut ir fun flus der hot plutslung un malbesh zain
self blood her of flow the has suddenly and garment his

אפגעשטעלט. מה און יהושע / ישוע האט געזאגט: ווער האט
hot ver gezogt hot Yeshua Yehoshua un opgeshtelt
has who said has Yeshua Yehoshua and stood still

מיך אנגערירט? און ווען אלע האבן געלייקנט, האט פעטרוס
Petros hot geleiknt hoben ale ven un ongerirt mich
Peter has denied have all when and touched me

against you. 46 But he said, Someone did touch me, for I had daas that koach had gone out from me. 47 And when the isha saw that she had not escaped notice, she came trembling and fell down before him, and declared before the people the reason she touched him, and how ofen ort *(immediately)* she received refuah. 48 And he said to her, Biti *(my daughter)*, your emunah brought your refuah. L'chi l'shalom *(Go in shalom)*.

געזאגט: האר, די המונים דרענגען זיך ארום דיר און
un dir arum zich drengen hamonim di Har gezogt
and you around self throng crowds of the L-rd said

שטויסן דיך דאך . מו יהושע / ישוע אבער האט געזאגט:
gezogt hot ober Yeshua Yehoshua doch dich shtoisen
said has however Yeshua Yehoshua after all you push

עמיצער האט מיך אנגערירט; ווארום איך ווייס , אז א כוח
koiech a az veis ich vorem ongerirt mich hot emitser
power a that know I because touched me has someone

איז פון מיר ארויסגעגאנגען! מז און ווי די פרוי האט געזען,
gezen hot froi di vi un aroisgegangen mir fun iz
seen has woman the as and went out me from is

אז עס איז נישט געבליבן פארהוילן, איז זי ציטערנדיק געקומען
gekumen tsiterendik zi iz farhoilen gebliben nisht iz es az
come trembling she is hidden remain not is it that

און אנידערגעפאלן פאר אים און האט דערציילט פארן גאנצן
gantsn farn dertseilt hot un im far anidergefalen un
entire before report has and him before fell down and

פאלק , צוליב וועלכער סיבה זי האט אים אנגערירט,
ongerirt im hot zi sibe velcher tsulib folk
touched him has she cause who on account of people

און וויאזוי זי איז פלוצלונג געהיילט געווארן . מח און ער האט צו
tsu hot er un gevoren geheilt plutslung iz zi viazoi un
to has he and become healed suddenly is she how and

איר געזאגט: טאכטער , דער גלויבן דיינער האט דיר געהאלפן; גיי
gei geholfen dir hot dainer gloiben der tochter gezogt ir
go helped you has your faith the daughter said her

לשלום !
lesholem
in peace

49 While he was still speaking, someone comes from the bais *(house)* of the Rosh Kehillah [Yair], saying, Your bat has died. Do not cause a shter *(bother)* for the rebbe. 50 But when he heard this, he answered him,

מט בשעת ער האט נאך גערעדט, איז עמיצער געקומען פון דעם
dem fun gekumen emitser iz geredt noch hot er beshas
the from come someone is spoken still has he while

גבאיס הויז , אזוי צו זאגן : דיין טאכטער איז שוין געשטארבן;
geshtorben shoin iz tochter dain zogen tsu azoi hoiz Gabes
died already is daughter your say to so house Gabe's

באמי מער נישט דעם רבין . נ און אז יהושע / ישוע האט
hot Yeshua Yehoshua az un Rebn dem nisht mer bami
has Yeshua Yehoshua that and Rebbe the not more trouble

עס געהערט, האט ער געענטפערט צו אים: האב נישט קיין מורא;
moire kein nisht hob im tsu geentfert er hot gehert es
fear any not have him to answered he has heard it

Do not be afraid; only have emunah, and she will receive refuah. 51 And having come to the bais, Rebbe Melech HaMoshiach did not permit anyone to enter with him, except Kefa and Yochanan and Ya'akov, and the yaldah's Abba and Em. 52 And all were weeping and mourning for the yaldah; but he said, Stop weeping, for she has not died, but is sleeping. 53 And they were making leitzonus *(fun)* of him, having had daas that she was a nifteret *(a deceased person)*. 54 But Rebbe Melech HaMoshiach took her by the hand and called out, saying, Yaldah, get up! 55 And her ruach returned, and she got up ofen ort and Rebbe Melech HaMoshiach gave orders that something be given to her to eat. 56 And her horim *(parents)* were amazed; but Rebbe Melech HaMoshiach instructed them to tell no one what had happened.

גלויב נאר און זי וועט געראטעוועט ווערן! נא און ווען ער
er ven un veren geratevet vet zi un nor gloib
he when and to be saved will she and only believe

איז אריינגעקומען אין הויז , האט ער קיינעם נישט אריינגעלאזט
araingelozt nisht keinem er hot hoiz in araingekumen iz
allows not anyone he has house in come in is

מיט אים אחוץ פעטרוסן און יוחנן און יעקבן און דעם
dem un Yaakovn un Yochanan un Petrosn achuts im mit
the and Ya'akov and John and Peter except him with

פאטער פון דעם קינד און די מוטער . נב און אלע האבן געוויינט
geveint hoben ale un muter di un kind dem fun foter
weep have all and mother the and child the of father

און געקלאגט איבער איר; ער אבער האט געזאגט: וויינט נישט,
nisht veint gezogt hot ober er ir iber geklogt un
not weep said has however he her over wail and

זי איז נישט געשטארבן, זי שלאפט נאר. נג און זיי האבן זיך
zich hoben zei un nor shloft zi geshtorben nisht iz zi
self have they and only sleeps she died not is she

אויסגעלאכט פון אים, ווייל זיי האבן געוואוסט, אז זי איז
iz zi az gevust hoben zei vail im fun oisgelacht
is she that known have they because him of laughed

יא געשטארבן. נד ער אבער האט זי אנגענומען ביי דער האנט
hant der bai ongenumen zi hot ober er geshtorben yo
hand the with taken her has however he died yes

און האט גערופן, אזוי צו זאגן : קינד, שטיי אויף! נה און איר גייסט
gaist ir un oif shtei kind zogen tsu azoi gerufen hot un
spirit her and up stand child say to so called has and

האט זיך אומגעקערט, און אין אן אויגנבליק איז זי אויפגעשטאנען ;
oifgeshtanen zi iz oignblik an in un umgekert zich hot
stand up again she is eye blink an in and return self has

און ער האט באפוילן , מען זאל איר געבן צו עסן . נו און
un esen tsu geben ir zol men bafoilen hot er un
and to eat to give her shall they commanded has he and

אירע עלטערן זענען דערשטוינט געווארן; ער אבער האט זיי
zei hot ober er gevoren dershtoint zenen elteren ire
them has however he become astounded are parents her

אנגעזאגט , קיינעם נישט צו זאגן, וואס עס איז געשען .
geshen iz es vos zogen tsu nisht keinem ongezogt
happened is it what say to not anyone announced

9 And having called together the Shneym Asar, Rebbe Melech HaMoshiach gave to them koach *(power)* and samchut *(authority)* over all the shedim and to give refuah *(healing)* to their illnesses. 2 Rebbe Melech HaMoshiach sent them out as his Shlichim to preach the Malchut Hashem and to give refuah to the cholim, 3 And Rebbe Melech HaMoshiach said to them, Take nothing for the journey, neither walking stick nor a schnorrer's *(beggar's)* sack nor lechem nor kesef, nor an extra kaftan. 4 And into whatever bais you may enter, remain there, and from there go out. 5 And as many as do not receive you, going out from that shtetl, shake off the dust from your feet for an edut against them. 6 And they departed and were itinerating throughout the shtetlach, darshenen the Besuras HaGeulah and healing everywhere.

ט און ער האט צוזאמענגערופן די צוועלף, און האט זיי
zei hot un tsvelf di tsuzamengerufen hot er un
them has and twelve the called together has he and

געגעבן כוח און שליטה איבער אלע בייזע גייסטער און
un gaister beize ale iber shlite un koiech gegeben
and spirits evil all over authority and power given

צו היילן קראנקייטן. ב און האט זיי געשיקט אויסצורופן דאס
dos oistsurufen geshikt zei hot un krankeitn heilen tsu
the to proclaim sent them has and diseases heal to

קעניגרייך פון ה׳ און געזונט צו מאכן די שלאפע. ג און
un shlafe di machen tsu gezunt un Hashem fun kenigraich
and sick the make to healed and Hashem of kingdom

האט צו זיי געזאגט: נעמט גארנישט מיט אויפן וועג—נישט
nisht veg oifen mit gornisht nemt gezogt zei tsu hot
not way on the with nothing take said them to has

קיין שטעקן, נישט קיין בייטל , נישט קיין ברויט, נישט קיין
kein nisht broit kein nisht baitl kein nisht shteken kein
any not bread any not leather pouch any not staff any

געלט , איר זאלט אויך נישט האבן קיין צוויי העמדער. ד און אין
in un hemder tsvei kein hoben nisht oich zolt ir gelt
in and tunics two any have not also shall you money

וועלכן נישט איז הויז איר וועט אריינקומען, בלייבט דארטן,
dorten blaibt arainkumen vet ir hoiz iz nisht velchen
there remain come in will you house is no which

און פון דארטן זאלט איר גיין ווייטער. ה און וואו מען וועט
vet men vu un vaiter gein ir zolt dorten fun un
will they where and farther go you shall there from and

אייך נישט אויפנעמען, ארויסגייענדיק פון יענער שטאט, זאלט איר
ir zolt shtot yener fun aroisgeiendik oifnemen nisht aich
you shall city that from go out receive not you

אפשאקלען דעם שטויב פון אייערע פיס פאר אן עדות קעגן
kegen eides an far fis eiere fun shtoib dem opshoklen
against witness an for feet your from dust the shake off

זיי . ו און זיי זענען אוועק , און זענען געגאנגען איבער
iber gegangen zenen un avek zenen zei un zei
over go are and went away are they and them

די דערפער, האבן אנגעזאגט די גוטע בשורה און געהיילט
geheilt un Besoire Gute di ongezogt hoben derfer di
healed and News good the announced have villages the

אומעטום .
umetum
everywhere

7 Now Herod the Tetrarch heard all the things happening and he was perplexed because it was said by some that Yochanan had experienced his Techiyah from HaMesim and come back; 8 by some also that Eliyahu Hanavi had appeared; but by others that some navi of the ancients arose. 9 But Herod said, Yochanan I beheaded. Who then is this about whom I hear such things? And he was seeking to see him.

ז און הורדוס דער טעטראַרך האט געהערט אלץ, וואס עס איז
iz es vos alts gehert hot tetrarch der Hordos un
is it what all heard has Tetrarch the Herod and

געשען ; און האט זיך באַאומרואיקט, צוליב דעם וואס
vos dem tsulib baumruikt zich hot un geshen
which that on account of troubled self has and happened

אייניקע האבן געזאגט, אַז יוחנן איז אויפגעשטאַנען פון די
di fun oifgeshtanen iz Yochanan az gezogt hoben einike
the from stand up again is John that said have some

טויטע; ח אייניקע אָבער (האבן געזאגט), אַז אליהו האט זיך
zich hot Eliyahu az gezogt hoben ober einike toite
self has Eliyahu that said have however some dead

באַוויזן ; און אַנדערע— אַז איינער פון די אַלטע נביאים איז
iz neviim alte di fun einer az andere un bavizen
is prophets old the of one that others and appeared

אויפגעשטאַנען. ט הורדוס אָבער האט געזאגט: דעם יוחנן האב
hob Yochanan dem gezogt hot ober Hordos oifgeshtanen
have John the said has however Herod raised up

איך אָפּגעהאַקט דעם קאָפּ; ווער אָבער איז דער דאָזיקער, וועגן
vegen doziker der iz ober ver kop dem opgehakt ich
about this one the is however who head the chopped off I

וועלכן איך הער אַזעלכע זאַכן ? און ער האט פאַרלאַנגט אים צו
tsu im farlangt hot er un zachn azelche her ich velchen
to him sought has he and things such hear I whom

זען.
zen
see

10 And having returned, Rebbe Melech HaMoshiach's Shlichim told him what things they did. And having taken them for a yechidus, Rebbe Melech HaMoshiach withdrew to a shtetl being called Beit-Tzaidah. 11 But the multitudes, having realized this, followed him. And having given

י און ווען די שליחים האבן זיך אומגעקערט, האבן זיי אים
im zei hoben umgekert zich hoben shlichim di ven un
him they have returned self have Shlichim the when and

דערציילט אַלץ, וואס זיי האבן געטאָן. און ער האט זיי גענומען
genumen zei hot er un geton hoben zei vos alts dertseilt
taken them has he and done have they what all reported

צו זיך און איז אַוועק אין אַ שטאָט אַריין, וואס האט געהייסן
geheisen hot vos arain shtot a in avek iz un zich tsu
called was which into city a in went away is and self to

בית-צידה . יא די המונים אָבער האבן זיך דערוואוסט, און
un dervust zich hoben ober hamonim di Beit-Tzaidah
and find out self have however crowds the Beit-Tzaidah

האבן אים נאָכגעפאָלגט, און ער האט זיי אויפגענומען, און
un oifgenumen zei hot er un nochgefolgt im hoben
and welcomed them has he and followed him have

them a kabbalat panim *(welcome)*, Rebbe Melech HaMoshiach was speaking to them about the Malchut Hashem, and to the ones having need of it, Rebbe Melech HaMoshiach was giving refuah. 12 Now the day began to decline. And having approached, the Shneym Asar said to Rebbe Melech HaMoshiach, Send away the multitude, so that having gone into the surrounding shtetlach and farms, they may find lodging and may find provisions, for here we are in a desolate place. 13 And Rebbe Melech HaMoshiach said to them, You give them [something] to eat. But they said, There are not to us more than chamesh kikrot *(loaves)* and dagim, shenayim, unless we go and buy for all this people okhel *(food)*. 14 For there were about chamesh elafim anashim *(five thousand)*. But Rebbe Melech HaMoshiach said to his talmidim, Have them recline, and chamishim *(fifty)* in a group. 15 And Rebbe Melech HaMoshiach's

גערעדט צו זיי וועגן דעם קעניגרייך פון ה׳ , און די , וואס
vos di un Hashem fun kenigraich dem vegen zei tsu geredt
who the and Hashem of kingdom the about them to spoken

האבן זיך גענויטיקט אין א רפואה , האט ער געהיילט. [יב] דער טאג
tog der geheilt er hot refue a in genoitikt zich hoben
day the healed he has healing a in had need self have

אבער האט זיך שוין אנגעהויבן צו נייגן ; און די צוועלף
tsvelf di un neigen tsu ongehoiben shoin zich hot ober
twelve the and decline to begun already self has however

זענען צוגעקומען, און האבן געזאגט צו אים: לאז אפ דעם עולם
oilem dem op loz im tsu gezogt hoben un tsugekumen zenen
crowd the up let him to said have and come over are

מענטשן, כדי זיי זאלן אוועקגיין אין די ארומיקע
arumike di in avekgein zolen zei kedei mentshn
neighboring the in going away should they so that people

דערפער און פעלדער איבערצונעכטיקן און צו געפינען שפייז;
shpaiz gefinen tsu un ibertsunechtiken felder un derfer
food find to and to spend the night fields and villages

וויל מיר זענען דא אויף אן איינזאם ארט . [יג] ער אבער
ober er ort einzam an oif do zenen mir vail
however he place of solitary a in here are we because

האט צו זיי געזאגט: גיט איר זיי צו עסן ! האבן זיי
zei hoben esen tsu zei ir git gezogt zei tsu hot
they have to eat to them you give said them to has

געזאגט: מיר האבן נישט מער ווי פינף ברויטן און צוויי פיש;
fish tsvei un broiten finf vi mer nisht hoben mir gezogt
fish two and breads five than more not have we said

סיידן מיר זאלן גיין איינקויפן שפייז פאר דעם דאזיקן גאנצן
gantsn dozikn dem far shpaiz ainkoifen gein zolen mir saidn
entire this the for food and buy go should we unless

פאלק . [יד] ווארום עס זענען געווען קנאפע פינף טויזנט מענער.
mener toizent finf knape geven zenen es vorem folk
men thousand five not quite was are it because people

ער אבער האט געזאגט צו זיינע תלמידים: מאכט זיי זיך
zich zei macht talmidim zaine tsu gezogt hot ober er
self them make disciples his to said has however he

אנידערצוזעצן אין חברותות, מער וויניקער צו פיפציק. [טו] און זיי
zei un fiftsik tsu veiniker mer chavrusus in anidertsuzetsen
they and fifty to less more groups in sit

האבן אזוי געטאן און האבן אלעמען אויסגעזעצט. [טז] און ער האט
hot er un oisgezetst alemen hoben un geton azoi hoben
has he and sit down everyone have and done so have

talmidim did so, and all reclined. 16 And having taken the chamesh kikrot and the shnei hadagim, and having looked up to Shomayim, Rebbe Melech HaMoshiach said a bracha over them, and offered the betziat halechem, and was giving to the talmidim to set before the multitude. 17 And they ate and all were satisfied, and they picked up shirayim, shneym asar baskets full.

18 And it came about while he was davening alone, with only his talmidim with him, he questioned them, saying, Whom do the multitudes declare me to be? 19 And in reply they said, Yochanan of the tevilah of teshuva; but others, Eliyahu Hanavi; and others, that a certain navi of the ancients has come back to life. 20 And he said to them, And you, who do you declare me to be? And in reply, Kefa said, The Rebbe, Melech HaMoshiach of Hashem.

21 And having warned them, he gave orders to tell no one this, 22 Saying,

גענומען די פינף ברויטן און די צוויי פיש, האט ארויפגעבליקט
aroifgeblikt hot fish tsvei di un broiten finf di genumen
he looked up has fish two the and breads five the taken

צום הימל , געמאכט א ברכה און האט זיי צעבראכן און
un tsebrochen zei hot un broche a gemacht himel tsum
and broken them has and blessing a made heaven to the

געגעבן צו די תלמידים צו לייגן פאר דעם המון מענטשן.
mentshn hamon dem far leigen tsu talmidim di tsu gegeben
people crowd the before put out to disciples the to given

יז און זיי האבן געגעסן און זענען אלע זאט געווארן; און מען
men un gevoren zat ale zenen un gegesen hoben zei un
they and become sated all are and eaten have they and

האט אויפגעהויבן, פון די ברעקלעך (שיריים),
shiraim breklech di fun oifgehoiben hot
Rebbe's leftovers broken pieces the of picked up has

וואס זענען איבערגעבליבן, צוועלף קערב (פול).
ful kerb tsvelf ibergebliben zenen vos
full baskets twelve left over are which

יח און עס איז געשען בשעת ער האט תפילה געטאן איינער
einer geton tfile hot er beshas geshen iz es un
one done prayer has he while happened is it and

אליין, און די תלמידים זענען געווען מיט אים, האט ער זיי
zei er hot im mit geven zenen talmidim di un alein
them he has him with was are disciples the and alone

געפרעגט, אזוי צו זאגן: ווער, זאגן די לייט , אז איך בין?
bin ich az lait di zogen ver zogen tsu azoi gefregt
am I that people the say who say to so asked

יט און זיי האבן ענטפערנדיק געזאגט: יוחנן פון דער (ירדן)
Yarden der fun Yochanan gezogt entferendik hoben zei un
Yarden the of John said answering have they and

מקווה ; אנדערע אבער (זאגן) אליהו ; און אנדערע, אז
az andere un Eliyahu zogen ober andere mikveh
that others and Eliyahu say however others mikveh

איינער פון די אלטע נביאים איז אויפגעשטאנען . כ האט ער
er hot oifgeshtanen iz neviim alte di fun einer
he has stand up again is prophets old the of one

צו זיי געזאגט: און ווער, זאגט איר, אז איך בין? פעטרוס
Petros bin ich az ir zogt ver un gezogt zei tsu
Peter am I that you says who and said them to

האט ענטפערנדיק געזאגט: דער משיח פון ה׳ ! כא און ער
er un Hashem fun Moshiach der gezogt entferendik hot
he and Hashem of Moshiach the said answering has

It is necessary for the Bar Enosh to suffer much and to be rejected by the Ziknei HaAm and Rashei Hakohanim and Sofrim and to be killed, and after his histalkus *(passing)*, on Yom HaShelishi to undergo the Techiyas HaMoshiach.

23 And Rebbe Melech HaMoshiach was saying to all, If anyone wishes to come after me, let him deny himself and lift up his etz shel mesiros nefesh yom yom and let him follow me. 24 For whoever wishes to save his nefesh will lose it. But whoever loses his nefesh on my account will save it. 25 For what is the revach *(profit)* to a ben Adam who has gained the whole of the Olam Hazeh, but has lost his own self, forfeited his neshamah? 26 For whoever has bushah *(shame)* toward me and my devarim, this one the Bar Enosh will be ashamed of, when Moshiach comes in his Kavod and the Kavod of HaAv of him and of the malachim hakedoshim *(holy angels)*. 27 But I say to you, Omein, there are some standing here who

will by no means taste

האט זיי שטרענג פארבאטן, דאס דאזיקע עמיצן אויסצוזאגן,
oistsuzogen emitsn dozike dos farboten shtreng zei hot
to tell anyone these the forbidden strictly they has

כב און האט געזאגט; דער בר אנש מוז א סךליידן און
un laiden sach a muz Enosh Bar der gezogt hot un
and to suffer many a must of Man Son the said has and

פארווארפן ווערן פון די זקנים און הויפט כהנים און סופרים
sofrim un koyanim hoipt un zkeinem di fun veren farvorfen
scribes and kohenim chief and elders the of to be rejected

און געטייט ווערן און דעם דריטן טאג אויפשטיין. כג און ער האט
hot er un oifshtein tog dritn dem un veren geteit un
has he and stand up day third the and to be killed and

צו אלעמען געזאגט: ווער עס וויל מיר נאכגיין, דער זאל
zol der nochgein mir vil es ver gezogt alemen tsu
shall this one follow me wants it who said everyone to

זיך אליין פארלייקענען און נעמען זיין בוים אויף זיך טאג אויס
ois tog zich oif boim zain nemen un farleikenen alein zich
out day self on tree his take and deny alone self

טאג איין און מיר נאכפאלגן. כד ווארום ווער עס וויל ראטעווען
rateven vil es ver vorem nochfolgen mir un ein tog
save wants it who because follow me and one day

זיין נפש, דער וועט עס פארלירן; ווער אבער עס וועט
vet es ober ver farliren es vet der nefesh zain
will it however who to lose it will this one soul his

פארלירן זיין נפש פאר מיינעטוועגן, דער וועט עס ראטעווען.
rateven es vet der mainetvegen far nefesh zain farliren
save it will this one my sake for soul his to lose

כה ווארום וואס לוינט עס א מענטשן, אז ער זאל געווינען די
di gevinen zol er az mentshn a es loint vos vorem
the gain shall he that man a it profits what because

גאנצע וועלט, און פארלירן אדער שעדיקן זיך אליין? כו ווארום
vorem alein zich shediken oder farliren un velt gantse
because alone self hurt or to lose and world whole

ווער עס שעמט זיך מיט מיר און מיט די ווערטער מיינע,
maine verter di mit un mir mit zich shemt es ver
my words the with and me with self [are] ashamed it who

מיט דעם דאזיקן וועט דער בר אנש זיך שעמען, ווען ער
er ven shemen zich Enosh Bar der vet dozikn dem mit
he when be ashamed self of Man Son the will this the with

וועט קומען אין זיין הערלעכקייט און (אין דער הערלעכקייט) פון
fun herlechkeit der in un herlechkeit zain in kumen vet
of glory the in and glory his in to come will

mavet until they see the Malchut Hashem.

28 And it came to pass, about a week after these divrei Moshiach, that when he had taken Kefa and Yochanan and Ya'akov, Rebbe Melech HaMoshiach went up to the har to daven. 29 And it came about that while Rebbe Melech HaMoshiach davens, the appearance of his face became different and his kaftan and all his clothing became dazzling white. 30 And two men were conversing with Rebbe Melech HaMoshiach, and these two men were Moshe Rabbeinu and Eliyahu HaNavi, 31 Who appeared in kavod and were speaking of Moshiach's Litziat Exodus, which he was about to fulfill in Yerushalayim. 32 But Kefa and the ones with him had been weighed down with sleep. And having awakened fully, they saw

דעם פאטער און פון די הייליקע מלאכים . כז און באמת זאג איך
ich zog be'emes un malochim heilike di fun un Foter dem
I tell in truth and angels holy the of and Father the

אייך; אייניקע פון די , וואס שטייען דא , וועלן נישט פארזוכן דעם
dem farzuchen nisht velen do shteien vos di fun einike aich
the taste not will here stand who the of some you

טעם פון טויט , ביז זיי וועלן זען דאס קעניגרייך פון ה׳ .
Hashem fun kenigraich dos zen velen zei biz toit fun taam
Hashem of kingdom the see will they until death of taste

כח און עס איז געשען אן ערך אכט טאג נאך די דאזיקע
dozike di noch tog acht erech an geshen iz es un
these the after day eight about an happened is it and

רייד , אז ער האט גענומען פעטרוסן און יוחנן און יעקבן
Yaakovn un Yochanan un Petrosn genumen hot er az reid
Ya'akov and John and Peter taken has he that words

און איז ארויפגעשטיגן אויפן בארג תפילה צו טאן. כט און
un ton tsu tfile barg oifen aroifgeshtigen iz un
and do to prayer mountain on the climb up is and

בעת ער האט מתפלל געווען, האט דאס אויסזען פון זיין פנים
ponem zain fun oiszen dos hot geven mispalel hot er beis
face his of appearance the has was pray has he while

זיך פארענדערט און זיינע קליידער זענען געווארן גלאנצנדיק
glantsendik gevoren zenen kleider zaine un farendert zich
dazzling become are clothing his and changed self

ווייס . ל און זע , צוויי מענער האבן גערעדט מיט אים, וועלכע
velche im mit geredt hoben mener tsvei ze un vais
which him with spoken have men two look and white

זענען געווען משה און אליהו ; לא זיי האבן זיך באוויזן אין
in bavizen zich hoben zei Eliyahu un Moshe geven zenen
in shown self have they Eliyahu and Moses was are

הערלעכקייט און האבן גערעדט וועגן זיין ליציאת (הסתלקות),
histalkes l'yetsies zain vegen geredt hoben un herlechkeit
histalkus departure his about spoken have and glory

וואס ער האט געזאלט ממלא זיין אין ירושלים . לב פעטרוס
Petros Yerushalayim in zain memale gezolt hot er vos
Peter Yerushalayim in be fulfill should has he what

אבער און די , וואס זענען געווען מיט אים, זענען פארזונקען
farzunken zenen im mit geven zenen vos di un ober
weighed down are him with was are who the and however

אין א שווערן שלאף; און אויפכאפנדיק זיך, האבן זיי געזען זיין
zain gezen zei hoben zich oifchapendik un shlof shveren a in
his seen they have self fully awake and sleep heavy a in

his kavod and the two men standing with him. 33 And it came about, just as the men departed from Rebbe Melech HaMoshiach, Kefa said, Adoni, it is good for us to be here; let us make shalosh sukkot, one for you and one for Moshe Rabbeinu and one for Eliyahu HaNavi. *(Kefa did not know what he was saying.)* 34 And while Kefa was saying these things, an anan *(cloud)* came and was overshadowing them, and while they entered into the anan they were afraid. 35 And a bat kol came from the anan *(cloud)*, saying ZEH BENI BECHIRI, ELAV TISHMAUN *(This is my Son the Chosen One, listen to him)*. 36 When the bat kol became silent, Rebbe Melech HaMoshiach was found alone. And they were silent, and reported to no one in those yamim anything of what they had seen.

הערלעכקייט און די צוויי מענער, וואס זענען געשטאנען מיט אים.
im mit geshtanen zenen vos mener tsvei di un herlechkeit
him with standing are who men two the and glory

לג און עס איז געשען , ווען זיי זענען אוועקגעגאנגען פון
fun avekgegangen zenen zei ven geshen iz es un
from went away are they when happened is it and

אים, האט פעטרוס געזאגט צו יהושען / ישוען ; האר, עס איז
iz es Har Yeshuan Yehoshuan tsu gezogt Petros hot im*
is it L-rd Yeshua Yehoshua to said Peter has him

גוט פאר אונדז דא צו זיין; און לאמיר מאכן דריי סוכות :
sukkot drai machen lomir un zain tsu do undz far gut
booths three make let us and be to here us for good

איינע פאר דיר, איינע פאר משהן און איינע פאר אליהו , נישט
nisht Eliyahu far eine un Moshen far eine dir far eine
not Eliyahu for one and Moses for one you for one

וויסנדיק , וואס ער רעדט . לד און בשעת ער האט גערעדט, איז
iz geredt hot er beshas un redt er vos visendik
is spoken has he while and speaks he what knowing

געקומען א וואלקן און האט זיי באשאטנט ; און זיי האבן
hoben zei un bashotnt zei hot un volken a gekumen
have they and overshadow them has and cloud a come

מורא געקריגן ווי זיי זענען אריינגעקומען אין דעם וואלקן אריין.
arain volken dem in araingekumen zenen zei vi gekrign moire
into cloud the in come in are they as got fear

לה און עס איז ארויסגעקומען א קול פון דעם וואלקן, אזוי צו
tsu azoi volken dem fun kol a aroisgekumen iz es un
to so cloud the of voice a come out is it and

זאגן : דער דאזיקער איז מיין זון , דער אויסדערוויילטער, אים זאלט
zolt im oisderveilter der Zun main iz doziker der zogen
shall him chosen one the son my is this one the say

איר הערן! לו און בשעת דאס קול איז געהערט געווארן , האט
hot gevoren gehert iz kol dos beshas un heren ir
has become heard is voice the while and listen you

יהושע / ישוע זיך געפונען איינער אליין. און זיי האבן
hoben zei un alein einer gefunen zich Yeshua Yehoshua
were they and alone one found self Yeshua Yehoshua

געשוויגן און אין יענע טעג האבן זיי קיינעם גארנישט דערציילט
dertseilt gornisht keinem zei hoben teg yene in un geshvigen
report nothing anyone they have days those in and silent

פון דעם , וואס זיי האבן געזען.
gezen hoben zei vos dem fun
seen have they which the things of

37 And it came about on the following day, when they had descended from the har *(mountain)*, a large throng met Rebbe Melech HaMoshiach. 38 And an ish from the multitude cried out, saying, Rabbi, I beg you to look at beni *(my son)*, for to me he is a ben yachid *(only son)*, 39 And a shed seizes him and suddenly shrieking and lets out a shrai and throws the bocher into a convulsion with foam at the mouth and it mauls him and will scarcely depart from him. 40 And I begged your talmidim that they might cast out the shed, and they were not able. 41 And in reply, Rebbe Melech HaMoshiach said, O perverse dor *(generation)* without emunah, until when will I be with you, and until when will I put up with you? Bring your ben here. 42 Even now as the bocher was approaching Rebbe Melech HaMoshiach, the shed threw him down and convulsed him. But Rebbe Melech HaMoshiach rebuked the shed *(the ruach hatumah)* and gave

לז און עס איז געשען צומארגנס , ווען זיי זענען
zenen zei ven tsumorgens geshen iz es un
are they when the next day happened is it and

אראפגעשטיגן פונם בארג , איז אים אנטקעגנגעקומען א
a antkegengekumen im iz barg funem aropgeshtigen
a met coming him is mountain from the come down

גרויסער המון מענטשן. לח און זע , א מאן פון דער מאסע
mase der fun man a ze un mentshn hamon groiser
crowd the from man a look and people crowd great

מענטשן האט א געשריי געטאן, אזוי צו זאגן : רבי , איך בעט דיך,
dich bet ich Rebbe zogen tsu azoi geton geshrei a hot mentshn
you beg I Rebbe say to so done shout a has people

קוק דיך אום אויף מיין זון , מחמת ער איז מיין בן יחיד ;
Yochid Ben main iz er machmas zun main oif um dich kuk
only son of my is he because son my on over you look

לט און זע , א גייסט כאפט אים אָן , און פלוצלונג
plutslung un on im chapt gaist a ze un
suddenly and onwards him takes hold spirit a look and

שרייט ער און רייסט אים, אז ער שוימט פארן מויל ,
moil farn shoimt er az im raist un er shrait
mouth before foams he that him tears and he is crying out

און גייט קוים אוועק פון אים און צעשלאגט אים, מ און
un im tseshlogt un im fun avek koim geit un
and him bruise and him from went away scarcely go and

איך האב שוין געבעטן דיינע תלמידים, אז זיי זאלן
zolen zei az talmidim daine gebeten shoin hob ich
should they that disciples your begged already have I

אים ארויסטרייבן, און זיי זענען נישט געווען ביכולת . מא און
un bichoiles geven nisht zenen zei un aroistraiben im
and able was not are they and cast out him

יהושע / ישוע האט ענטפערנדיק געזאגט: אָ אומגלויביק און
un umgloibik o gezogt entferendik hot Yeshua Yehoshua
and faithless o said answering has Yeshua Yehoshua

פארקרימט דור ! ביז ווען וועל איך זיין ביי אייך און
un aich bai zain ich vel ven biz dor farkrimt
and you with be I will when until generation perverse

אייך סובל זיין ! ברענג אהער דעם זון דיינעם! מב און בעת ער
er beis un dainem zun dem aher breng zain soivl aich
he while and yours son the here bring be endure you

איז נאך געווען אויפן וועג צו אים, האט דער בייזער גייסט אים
im gaist beizer der hot im tsu veg oifen geven noch iz
him spirit evil the has him to way on the was still is

refuah to the bocher, and gave him back to his abba. 43 And all were amazed at the gedulat Hashem. And while all were beholding the peledike way he was doing everything, he said to his talmidim, 44 Let these divrei Hashem lodge in your ears: for the Bar Enosh is about to be delivered into the hands of Bnei Adam. 45 But they had no binah concerning this dvar of Rebbe Melech HaMoshiach, and it had been nistar from them in order that they might not have binah, and they were afraid to ask him about this dvar.

א ריס געטאן און געמאטערט. יהושע / ישוע אבער האט
hot ober Yeshua Yehoshua gematert un geton ris a
has however Yeshua Yehoshua harried and done tear a

אנגעשריגן אויף דעם אומריינעם גייסט, און געהיילט דאס יינגל
yingel dos geheilt un gaist umreinem dem oif ongeshrigen
boy the healed and spirit unclean the on rebuked

און אים אפגעגעבן צו זיין פאטער. מג און אלע זענען דערשטוינט
dershtoint zenen ale un foter zain tsu opgegeben im un
astounded are all and father his to give him and

געווארן איבער ה׳ס געוואלדיקער מאכט.
macht gevaldiker Hashems iber gevoren
power immense Hashem's over become

און בשעת אלע האבן זיך געוואונדערט איבער אלעם, וואס
vos alem iber gevundert zich hoben ale beshas un
what all over marveling self have all while and

ער האט געטאן, האט ער געזאגט צו זיינע תלמידים: מד לאזט די
di lozt talmidim zaine tsu gezogt er hot geton hot er
the let disciples his to said he has done has he

דאזיקע ווערטער אריינדרינגען אין אייערע אויערן אריין: ווארום דער
der vorem arain oiern eiere in araindringen verter dozike
the because into ears your in penetrate words these

בר אנש וועט איבערגעגעבן ווערן אין די הענט פון מענטשן.
mentshn fun hent di in veren ibergegeben vet Enosh Bar
men of hands the in to be handed over will of Man Son

מה זיי אבער האבן נישט פארשטאנען דאס דאזיקע ווארט און
un vort dozike dos farshtanen nisht hoben ober zei
and word these the understood not have however they

עס איז געווען פארהוילן פון זיי, כדי זיי זאלן נישט וויסן
visen nisht zolen zei kedei zei fun farhoilen geven iz es
know not shall they so that them from hidden was is it

די באטייטונג דערפון; און זיי האבן מורא געהאט אים צו
tsu im gehat moire hoben zei un derfun bataitung di
to him had fear have they and of it significance the

פרעגן וועגן דעם דאזיקן ווארט.
vort dozikn dem vegen fregen
word this the about question

46 Now an argument arose among his talmidim, as to who would be the

מו און עס איז זיי אויפגעגאנגען א ארגומענט: ווער פון זיי
zei fun ver argument a oifgegangen zei iz es un
them of who argument a gone up them is it and

עס זאל זיין דער גרעסטער. מז און ווען יהושע / ישוע האט
hot Yeshua Yehoshua ven un grester der zain zol es
has Yeshua Yehoshua when and greatest the be shall it

greatest. [47] And Rebbe Melech HaMoshiach, having perceived the machshavah of their levavot, took a yeled into his arms and stood the yeled next to him. [48] And Rebbe Melech HaMoshiach said to them, Whoever receives this yeled in ha-Shem of me, is mekabel *(receiving, accepting)* of me. And whoever is mekabel of me is mekabel of the One who sent me. For whoever is the least among all of you, this one is the Gadol.

[49] And in reply Yochanan said, Adoni, we saw someone casting out shedim b'Shem of you and we were trying to stop him, because he is not following as one of the anshei shlomeinu *(men of our fraternity)*. [50] But Rebbe Melech HaMoshiach said to him, Do not stop him. For whoever is not against you, is for you.

[51] And it came about that as the Yom of Rebbe Melech HaMoshiach's

געזען די מחשבה פון זייער הארץ, האט ער גענומען א קינד
kind a genumen er hot harts zeier fun machshove di gezen
child a taken he has heart their of mind the seen

און עס געשטעלט לעבן זיך, [מח] און האט צו זיי געזאגט: ווער
ver gezogt zei tsu hot un zich leben geshtelt es un
who said them to has and self beside stood it and

עס וועט אויפנעמען דאס דאזיקע קינד אין מיין נאמען, דער
der nomen main in kind dozike dos oifnemen vet es
the one name my in child these the receive will it

נעמט מיך אויף; און ווער עס וועט מיך אויפנעמען, דער נעמט
nemt der oifnemen mich vet es ver un oif mich nemt
takes this one receive me will it who and on me takes

אויף דעם , וואס האט מיך געשיקט; ווארום ווער עס איז דער
der iz es ver vorem geshikt mich hot vos dem oif
the is it who because sent me has who the One on

קלענסטער צווישן אייך אלע, דער דאזיקער איז גרויס!
grois iz doziker der ale aich tsvishen klenster
great is this one the all you among least

[מט] און יוחנן האט ענטפערנדיק געזאגט: האר, מיר האבן געזען
gezen hoben mir Har gezogt entferendik hot Yochanan un
seen have we L-rd said answering has John and

איינעם, וואס האט אין דיין נאמען ארויסגעטריבן בייזע גייסטער, און
un gaister beize aroisgetriben nomen dain in hot vos einem
and spirits evil cast out name your in has who one

מיר האבן עס אים פארווערט, ווייל ער פאלגט נישט נאך מיט
mit noch nisht folgt er vail farvert im es hoben mir
with after not follow he because forbid him it have we

אונדז. [נ] יהושע / ישוע אבער האט צו אים געזאגט: איר
ir gezogt im tsu hot ober Yeshua Yehoshua undz
you said him to has however Yeshua Yehoshua us

זאלט נישט פארווערן! ווארום ווער עס איז נישט קעגן אייך,
aich kegen nisht iz es ver vorem farveren nisht zolt
you against not is it who because forbid not shall

דער איז פאר אייך.
aich far iz der
you for is this one

[נא] און עס איז געשען , ווען די טעג זענען דערפילט
derfilt zenen teg di ven geshen iz es un
fulfilled are days the when happened is it and

געווארן, אז ער זאל ארויפגענומען ווערן (זיין העלייה
haAliyah zain veren aroifgenumen zol er az gevoren
the going up his to be taken up shall he that become

aliyah ascent to Shomayim approaches, he set his face bedavka *(deliberately)* and resolutely to go up to Yerushalayim. 52 And Rebbe Melech HaMoshiach sent messengers ahead of him. And having gone, they entered into a village of Shomron in order to make arrangements for him. 53 And the people of Shomron were not mekabel Rebbe Melech HaMoshiach, because his face was set to go to Yerushalayim. 54 And when Rebbe Melech HaMoshiach's talmidim, Ya'akov and Yochanan, witnessed this, they said, Adoneinu, do you want that we should call eish to come down from Shomayim to consume them? 55 And, having turned around, Rebbe Melech HaMoshiach rebuked them. 56 And they went to another village.

57 And as they were going baderech *(on the road)*, a certain one said to Rebbe Melech HaMoshiach, I will follow you wherever you go.

השמימה), האט ער פעסט אנטשלאסן געווענדט זיין פנים צו
tsu ponem zain gevendt antshlosen fest er hot Hashomimah
to face his turn unlock firm he has to Heaven

גיין קיין ירושלים , נב און געשיקט שליחים פארויס פאר
far forois shlichim geshikt un Yerushalayim kein gein
for ahead Shlichim sent and Yerushalayim to go

זיך; און זיי זענען אוועק און זענען אריינגעגאנגען אין א
a in araingegangen zenen un avek zenen zei un zich
a in entered are and went away are they and self

דארף פון די שומרונים , כדי צוצוגרייטן פאר אים. נג און
un im far tsutsugreitn kedei Shomronim di fun dorf
and him for to ready so that Samaritans the of village

מען האט אים נישט אויפגענומען, ווייל זיין פנים איז געווען
geven iz ponem zain vail oifgenumen nisht im hot men
was is face his because welcomed not him has they

געווענדט צו גיין קיין ירושלים . נד און זעענדיק דאס, האבן
hoben dos zeendik un Yerushalayim kein gein tsu gevendt
have this seeing and Yerushalayim to go to turn

די תלמידים, יעקב און יוחנן , געזאגט: האר, צי ווילסטו ,
vilstu tsi Har gezogt Yochanan un Yaakov talmidim di
you want L-rd said John and James disciples the

אז מיר זאלן זאגן, עס זאל אראפקומען פייער פון הימל
himel fun faier aropkumen zol es zogen zolen mir az
heaven from fire come down shall it say should we that

און זיי פארברענען? (מלכים ב א.) נה ער אבער האט
hot ober er a b melachim farbrenen zei un
has however he 1 2 kings burn them and

זיך אויסגעדרייט און אנגעשריגן אויף זיי ; נו און זיי זענען
zenen zei un zei oif ongeshrigen un oisgedreit zich
are they and them on rebuked and turn around self

געגאנגען אין אן אנדער דארף אריין.
arain dorf ander an in gegangen
into village another an in has gone

נז און בשעת זיי זענען געגאנגען אויפן וועג, האט עמיצער
emitser hot veg oifen gegangen zenen zei beshas un
someone has way on the has gone are they while and

געזאגט צו אים: איך וועל דיר נאכפאלגן וואוהין דו וועסט
vest du vuahin nochfolgen dir vel ich im tsu gezogt
you will you where follow you will I him to said

נאר גיין. נח און יהושע / ישוע האט צו אים געזאגט: די
di gezogt im tsu hot Yeshua Yehoshua un gein nor
the said him to has Yeshua Yehoshua and go ever

58 And Rebbe Melech HaMoshiach said to him, Foxes have dens, and the OPH HASHOMAYIM *(birds of heaven)* have nests, but the Bar Enosh does not have a place where he may lay down his head.
59 And he said to another, Follow me. But the ish said, Adoni, allow me to go first and bury the Av of me.
60 But Rebbe Melech HaMoshiach said to him, Leave the mesim *(dead ones, spiritually unregenerate ones without hitkhadshut)* to bury their mesim *(dead ones)*, but you go and proclaim the Malchut Hashem.
61 And another said also, I will follow you, Adoni. But first allow me to say lhitraot to the ones in my bais.
62 But Rebbe Melech HaMoshiach said to him, No one having put his hand upon the plow yet looking back to the things behind is fit for the Malchut Hashem.

10 And after these things, Rebbe, Melech HaMoshiach

פוקסן האבן היילן און די פייגל פון הימל נעסטן; דער בר
Bar der nestn himel fun feigel di un heilen hoben fuksn
Son the nests heaven of birds the and holes have foxes

אנש אבער האט נישט וואו דעם קאפ אנידערצולייגן.
anidertsuleigen kop dem vu nisht hot ober Enosh
to lay down head the where not has however of Man

נט און צו אן אנדערן האט ער געזאגט: פאלג מיר נאך! דער
der noch mir folg gezogt er hot andern an tsu un
this one after me follow said he has other an to and

אבער האט געזאגט: דערלויב מיר צום ערשט אוועקצוגיין און
un avektsugein ersht tsum mir derloib gezogt hot ober
and go away first to the me Allow said has however

קובר צו זיין דעם פאטער מיינעם. ס האט ער צו אים געזאגט:
gezogt im tsu er hot mainem foter dem zain tsu koiver
said him to he has mine father the do to bury

לאז די טויטע באגראבן זייערע טויטע; דו אבער גיי, און זאג
zog un gei ober du toite zeiere bagroben toite di loz
say and go however you dead their bury dead the let

אָן דאס קעניגרייך פון ה׳! סא און נאך אן אנדערער
anderer an noch un Hashem fun kenigraich dos on
another an after and Hashem of kingdom the onwards

האט געזאגט: איך וועל דיר נאכפאלגן, האר, נאר דערלויב מיר קודם
koidem mir derloib nor Har nochfolgen dir vel ich gezogt hot
before me allow but L-rd follow you will I said has

כל זיך צו געזעגענען מיט די, וואס זענען אין מיין הויז.
hoiz main in zenen vos di mit gezegenen tsu zich kol
house my in are who the with say goodbye to to self all

סב יהושע / ישוע אבער האט צו אים געזאגט: קיינער, וואס
vos keiner gezogt im tsu hot ober Yeshua Yehoshua
who no one said him to has however Yeshua Yehoshua

לייגט די האנט אויפן אקערייזן און בליקט אויף דעם, וואס איז
iz vos dem oif blikt un akeraizn oifen hant di leigt
is what that on glance and plow on the hand the puts

הינטער זיך, טויג נישט פאר דעם קעניגרייך פון ה׳!
Hashem fun kenigraich dem far nisht toig zich hinter
Hashem of kingdom the for not fit self behind

י און נאך דעם האט דער האר באצייכנט נאך זיבעציק אנדערע
andere zibetsik noch batseichent Har der hot dem noch un
others seventy even appointed L-rd the has this after and

און זיי געשיקט זאלבעצוויי פארויס פאר זיך אין יעדער
yeder in zich far forois zalbetsvei geshikt zei un
every in self before ahead in pairs sent them and

Adoneinu gave smichah to shivim *(seventy)* others and sent them on ahead of him shnayim shnayim *(two by two)* into every shtetl and place where he was about to arrive. 2 And Rebbe Melech HaMoshiach was saying to them, Indeed the Katzir is plentiful, but the poalim of the Katzir are few; therefore, ask the Adon of the Katzir that he might send out poalim into his Katzir. 3 Go I send you as kevasim *(sheep)* into the midst of ze'evim *(wolves)*. 4 Do not carry a bag for kesef, nor a schnorrer's sack *(beggar's bag)*, nor sandals, and, along the derech, dispense with time-consuming Birkat Shalom's. 5 Into whatever bais you enter, first say, Shalom to this bais. 6 And if there is a ben hashalom there, your shalom will rest upon him. Otherwise, on you it will return. 7 Remain in the same bais eating and drinking the things with them. For worthy is the poel *(worker)* of his loin *(wages)*. Do not move from bais to bais. 8 And into whichever shtetl

שטאט און ארט , וואוהין ער אליין האט געזאלט קומען .
kumen gezolt hot alein er vuahin ort un shtot
to come about to has himself he where place of and city

ב און האט צו זיי געזאגט: דער שניט איז גרויס, די ארבעטער
arbeter di grois iz shnit der gezogt zei tsu hot un
laborers the great is harvest the said them to has and

אבער זענען ווייניק; בעט זשע דעם האר פונם שניט , אז
az shnit funem Har dem zhe bet veinik zenen ober
that harvest of the L-rd the then implore few are however

ער זאל שיקן ארבעטער צו זיין שניט ! ג גייט! זע , איך שיק
shik ich ze geit shnit zain tsu arbeter shiken zol er
send I look go harvest his to laborers send shall he

אייך ווי שאף צווישן וועלף . ד טראגט נישט קיין בייטל ,
baitl kein nisht trogt velf tsvishen shof vi aich
leather pouch any not carry wolves among sheep as you

נישט קיין טאש , נישט קיין שיך ; און גיט קיינעם נישט אפ
op nisht keinem git un shich kein nisht tash kein nisht
up not anyone give and shoes any not hand bag any not

שלום אויפן וועג . ה וואו אבער איר וועט אריינקומען אין
in arainkumen vet ir ober vu veg oifen sholem
in enter will you however where road on the peace

א הויז , זאלט איר צום ערשט זאגן : שלום צו דעם דאזיקן
dozikn dem tsu sholem zogen ersht tsum ir zolt hoiz a
this the to peace say first to the you shall house a

הויז ! ו און אויב דארטן איז דא א בן שלום, וועט אייער
eier vet sholem ben a do iz dorten oib un hoiz
your will peace son of a here is there if and house

פרידן רוען אויף אים; אויב אבער נישט, וועט ער זיך אומקערן
umkeren zich er vet nisht ober oib im oif ruen fridn
return self it will not however if him on rest peace

צו אייך. ז און אין דעם זעלביקן הויז זאלט איר בלייבן , עסט
est blaiben ir zolt hoiz zelbikn dem in un aich tsu
eat remain you shall house same the in and you to

און טרינקט וואס זיי האבן; ווארום דער ארבעטער איז ווערט
vert iz arbeter der vorem hoben zei vos trinkt un
worthy is laborer the because have they what drink and

זיין לוין . גייט נישט פון הויז צו הויז . ח און אין וועלכער
velcher in un hoiz tsu hoiz fun nisht geit loin zain
which in and house to house from not go wages his

עס איז שטאט איר קומט אריין, און זיי נעמען אייך אויף, זאלט
zolt oif aich nemen zei un arain kumt ir shtot iz es
shall on you take they and into come you city is it

you enter and they receive you, eat the okhel *(food)* being set before you, 9 And give refuah *(healing)* to the cholim *(sick people)* and say to them, The Malchut Hashem has come near you. 10 And into whatever shtetl you enter and they do not receive you, having gone out into the rekhovot *(streets)* of that shtetl, 11 Say, Even the dust from your shtetl, which clings to us, we shake off from our feet as an omen of din *(judgment)* against you. But have daas of this, that the Malchut Hashem has come near. 12 I say to you, that for S'dom in Yom HaHu, it will be more bearable than it will be for that shtetl.

13 Woe to you, Korazin, oy to you, Beit-Tzaidah, because if in Tzor and Tzidon had occurred the gevurot that have happened in you, long ago, they, sitting in sackcloth and ashes, would have made teshuva. 14 But for Tzor and Tzidon it will be more bearable in the Yom HaDin than for you. 15 And you, K'far-Nachum, surely not up

to Shomayim will you be

איר עסן וואס מען לייגט פאר אייך אנידער; ט און איר זאלט
zolt ir un anider aich far leigt men vos esen ir
shall you and down you before lay they what to eat you

היילן די קראנקע אין דער זעלביקער (שטאט), און זאגט צו זיי :
zei tsu zogt un shtot zelbiker der in kranke di heilen
them to say and city same the in sick the heal

דאס קעניגרייך פון ה׳ האט זיך דערנענטערט צו אייך! י וואו
vu aich tsu dernentert zich hot Hashem fun kenigraich dos
where you to come near self has Hashem of kingdom the

אבער איר וועט אריינקומען אין א שטאט, און זיי וועלן אייך
aich velen zei un shtot a in arainkumen vet ir ober
you will they and city a in come in will you however

נישט אויפנעמען, זאלט איר ארויסגיין אויף אירע גאסן און זאגן :
zogen un gasn ire oif aroisgein ir zolt oifnemen nisht
say and streets its on go out you shall receive not

יא אפילו דעם שטויב, וואס האט זיך פון אייער שטאט באהעפט
baheft shtot eier fun zich hot vos shtoib dem afile
united city your from self has what dust the even

צו אונדזערע פיס, ווישן מיר אפ קעגן אייך; דאך זאלט איר
ir zolt doch aich kegen op mir vishen fis undzere tsu
you shall yet you against up we wipe feet our to

וויסן זיין דאס דאזיקע, אז דאס קעניגרייך פון ה׳ האט
hot Hashem fun kenigraich dos az dozike dos zain visen
has Hashem of kingdom the that these the be know

זיך דערנענטערט. יב איך זאג אייך, אז פאר סדום וועט עס זיין
zain es vet Sodom far az aich zog ich dernentert zich
be it will Sodom for that you tell I come near self

דערטרעגלעכער אין יענעם טאג ווי פאר יענער שטאט. יג וויי איז
iz vei shtot yener far vi tog yenem in dertreglecher
is woe city that for than day that in more bearable

צו דיר, כורזין ! וויי איז צו דיר, בית-צידה ! ווייל אויב
oib vail Beit-Tzaidah dir tsu iz vei Chorazin dir tsu
if because Beit-Tzaidah you to is woe Chorazin you to

אין צור און צידון וואלטן געשען די וואונדער, וואס זענען
zenen vos vunder di geshen volten Tsidon un Tsor in
are which wonders the happened would Sidon and Tyre in

געשען אין אייך, וואלטן זיי שוין לאנג געזעסן אין זאק
zak in gezesen lang shoin zei volten aich in geshen
sackcloth in sat long already they would you in happened

און אין אש און תשובה געטאן. יד דאך וועט פאר צור און
un Tsor far vet doch geton tshuve un ash in un
and Tyre for will yet done repentance and ashes in and

exalted? To Gehinnom you will descend!

16 The one listening to you listens to me, and the one rejecting you, rejects me. But the one rejecting me, rejects the One who sent me.

צידון זיין דערטרעגלעכער אינם משפט , ווי פאר אייך. טו און
un aich far vi mishpot inem dertreglecher zain Tsidon
and you for than judgment in the more bearable be Sidon

דו כפר-נחום , ביז צום הימל וועסטו זיין דערהויכט ?
derhoicht zain vestu himel tsum biz K'far-Nachum du
lifted high be will you heaven to the until K'far-Nachum you

ביז צום שאול תחתית וועסטו אראפנידערן! טז ווער עס הערט
hert es ver aropnideren vestu Tachtis Sheol tsum biz
hears it who descend will you deepest Sheol to the until

אייך, דער הערט מיך, און ווער עס פארווארפט אייך, דער
der aich farvorft es ver un mich hert der aich
this one you rejects it who and me hears this one you

פארווארפט מיך ; ווער אבער עס פארווארפט מיך , דער
der mich farvorft es ober ver mich farvorft
this one me rejects it however who me rejects

פארווארפט אים , וואס האט מיך געשיקט.
geshikt mich hot vos im farvorft
sent me has who Him rejects

17 And the Shivim returned with simcha, saying, Adoneinu, even the shedim submit to us b'Shem of you. 18 And he said to them, I was seeing HaSatan falling like lightning from Shomayim. 19 Hinei I have given to you the koach and the samchut to walk on nechashim *(snakes)* and akrabim *(scorpions)*, and on all the koach of HaOyev, and nothing may by any means injure you. 20 But in this do not have a lev sameach, on account of the ruchot submitting to you, but have lev sameach that your shemot have been inscribed in Shomayim.

יז און די זיבעציק האבן זיך אומגעקערט מיט פרייד, אזוי צו
tsu azoi freid mit umgekert zich hoben zibetsik di un
to so joy with returned self have seventy the and

זאגן : האר, אפילו די בייזע גייסטער זענען אונטערטעניק צו אונדז
undz tsu untertenik zenen gaister beize di afile Har zogen
us to subject are spirits evil the even L-rd say

אין דיין נאמען! יח ער אבער האט צו זיי געזאגט: איך האב
hob ich gezogt zei tsu hot ober er nomen dain in
have I said them to has however he name your in

געזען דעם שׂטן פאלן, ווי א בליץ פון הימל . יט זע ,
ze himel fun blits a vi falen Satan dem gezen
look heaven from lightning a as fall Satan the seen

איך האב אייך געגעבן די מאכט צו טרעטן אויף שלאנגען און
un shlangen oif tretn tsu macht di gegeben aich hob ich
and snakes on tread to power the given you have I

עקדישן און איבער יעדער גבורה פון דעם שונא ; און עס וועט
vet es un soine dem fun gevure yeder iber un ekdishn
will it and enemy the of power every over and scorpions

אייך גארנישט שאטן. כ דאך זאלט איר זיך נישט פרייען מיט דעם
dem mit freien nisht zich ir zolt doch shoten gornisht aich
the with rejoice not self you shall yet hurt nothing you

דאזיקן, וואס די גייסטער זענען אייך אונטערטעניק; נאר פריידט זיך ,
zich freidt nor untertenik aich zenen gaister di vos dozikn
self rejoice but subject you are spirits the that this

ווייל אייערע נעמען זענען איינגעשריבן אין הימל !
himel in aingeshriben zenen nemen eiere vail
heaven in written in are names your because

כא און אין דער זעלביקער שעה האט ער זיך געפריידט אינם
inem gefreidt zich er hot sho zelbiker der in un
in the rejoiced self he has hour same the in and

רוח הקודש און געזאגט: איך לויב דיך, פאטער, האר פון
fun Har Foter dich loib ich gezogt un HaKoidesh Ruach
of L-rd Father you praise I said and the Holy Spirit

הימל און ערד , ווייל דו האסט פארהוילן די דאזיקע
dozike di farhoilen host du vail erd un himel
these the hidden you have you because earth and heaven

זאכן פון די חכמים און נבונים , און האסט
host un nevonim un chachomim di fun zachn
you have and intelligent ones and wise ones the from things

זיי אנטפלעקט צו קליינע קינדער ; יא , פאטער, ווייל אזוי איז
iz azoi vail Foter yo kinder kleine tsu antplekt zei
is so because Father yes children small to revealed them

עס געווען וואוילגעפעליק פאר דיר. כב אלץ איז מיר איבערגעגעבן
ibergegeben mir iz alts dir far voilgefelik geven es
handed over me is all you before pleasing was it

געווארן פון מיין פאטער; און קיינער ווייסט נישט, ווער דער זון
Zun der ver nisht veist keiner un Foter main fun gevoren
Son the who not knows no one and Father my by become

איז, אחוץ דער פאטער; און ווער דער פאטער איז, (ווייסט קיינער
keiner veist iz Foter der ver un Foter der achuts iz
no one knows is Father the who and Father the except is

נישט) אחוץ דער זון , און דער , צו וועמען דער זון וויל
vil Zun der vemen tsu der un Zun der achuts nisht
wants Son the whom to the one and Son the except not

עס אנטפלעקן. כג און אויסדרייענדיק זיך צו די תלמידים האט
hot talmidim di tsu zich oisdreiendik un antpleken es
has disciples the to self turning around and to reveal it

ער געזאגט צו זיי אליין : געבענטשט זענען די אויגן, וועלכע זען,
zen velche oigen di zenen gebentsht alein zei tsu gezogt er
see which eyes the are blessed alone them to said he

וואס איר זעט; כד ווארום איך זאג אייך, אז א סך נביאים
neviim sach a az aich zog ich vorem zet ir vos
prophets many a that you tell I because see you what

21 In the same hour Rebbe Melech HaMoshiach was full of simcha by the Ruach Hakodesh. And he said, Baruch Hashem, Avi, Adon HaShomayim vHaAretz, that You concealed these things from those with chochmah and seichel and You revealed them to yeladim. Ken, Avi, for thus it was well pleasing in Your sight. 22 Everything was handed over to me by Avi, and no one has daas of HaBen except HaAv. And no one has daas of HaAv except HaBen, and whomever HaBen wishes to reveal Him.

23 And, having turned to the talmidim in a yechidus, Rebbe, Melech HaMoshiach said, Ashrey [are] the eyes seeing what you see. 24 For I say to you that many neviim and melachim wanted to see what you see and they did not see them, and to hear what you hear and they did not hear them.

און מלכים האבן באגערט צו זען, וואס איר זעט, און האבן עס
es hoben un zet ir vos zen tsu bagert hoben melachim un
it have and see you what see to desire have kings and

נישט געזען; און צו הערן, וואס איר הערט, און האבן עס נישט
nisht es hoben un hert ir vos heren tsu un gezen nisht
not it have and hear you what hear to and seen not

געהערט.
gehert
heard

25 And a certain Talmid Chacham, a Baal Torah, stood up, testing Rebbe Melech HaMoshiach, saying, Rabbi, what mitzvah must I do to inherit Chayyei Olam?
26 And Rebbe, Melech HaMoshiach said to him, In the Torah what has been written? How do you read it?
27 And in reply the Baal Torah said, V'AHAVTA ES ADONOI ELOHEICHA B'CHOL LEVAVCHA UVECHOL NAFSHECHA UVECHOL MODECHA and L'REACHA KAMOCHA.
28 And Rebbe, Melech HaMoshiach said to him, Your answer is frum. Richtik. Do this and you will live.
29 But because the Baal Torah wanted to justify himself, to be yitzdak im Hashem *(justified with G-d)* on the basis of his own zokheh *(merit)*, he

כה און זע , א געוויסער בעל תורה האט זיך אויפגעשטעלט
oifgeshtelt zich hot toire bal geviser a ze un
stand up self has Torah owner certain a look and

און אים אויסגעפרואווט, אזוי צו זאגן: רבי , וואס זאל איך
ich zol vos Rebbe zogen tsu azoi oisgepruvt im un
I shall what Rebbe say to so put to the test him and

טאן, כדי צו ירשענען אייביק לעבן? כו און ער האט
hot er un leben eibik yarshanen tsu kedei ton
has he and life eternal inherit to in order that do

צו אים געזאגט: וואס שטייט געשריבן אין דער תורה ? וויאזוי
viazoi toire der in geshriben shteit vos gezogt im tsu
how Torah the in written stands what said him to

לייענסטו? כז האט ער ענטפערנדיק געזאגט: דו זאלסט ליב
lib zolst du gezogt entferendik er hot leienstu
love you shall you said answering he has you read

האבן דעם האר, דיין ג-ט, מיטן גאנצן הארצן דיינעם און
un dainem hartsn gantsn miten G-t dain Har dem hoben
and yours heart entire with the G-d your L-rd the have

מיט דיין גאנץ נפש און מיט דיין גאנצער קראפט און
un kraft gantser dain mit un nefesh gants dain mit
and strength whole your with and soul whole your with

מיט דיין גאנצן פארשטאנד, און דיין חבר ווי דיך אליין!
alein dich vi chaver dain un farshtand gantsn dain mit
alone you as neighbor your and mind entire your with

(דברים ו, ה; ויקרא יט, יח.) כח האט ער צו אים
im tsu er hot ich it Vayikra h u Devarim
him to he has 18 19 Leviticus 5 6 Deuteronomy

געזאגט: דו האסט ריכטיק געענטפערט; טו דאס דאזיקע,
dozike dos tu geentfert richtik host du gezogt
these the do answered rightly you have you said

און דו וועסט לעבן. כט ער אבער , ווילנדיק זיך אליין
alein zich vilendik ober er leben vest du un
alone self wanting however he live you will you and

said to him, And who
is my REA *(neighbor)*?
30 In reply, Rebbe Melech
HaMoshiach said, A certain
ish was coming down from
Yerushalayim to Yericho,
and he encountered
shodedim. They stripped
him and inflicted a klap,
more than one, and they
went away and left him
half dead. 31 It so happened
that a certain kohen was
coming down by that
derech, and, having seen
him, he passed by on the
other side. 32 And likewise
also a Levi happened upon
the place, but when he
came and saw him, he
passed by on the other
side. 33 But a certain
Shomroni, traveling along
on the derech, came
upon him; and when he
saw him, he was filled
with rachmei shomayim.
34 And when this Shomroni
approached, he bandaged
the man's wounds, pouring
shemen and yayin over
them; and when he had
placed him upon his own
donkey, he brought the
man to a malon and cared
for him. 35 And on the
next day he produced two

גערעכטפערטיקן, האט געזאגט צו יהושען / ישוען : און ווער
ver un Yeshuan Yehoshuan tsu gezogt hot gerechtfertikn*
who and Yeshua Yehoshua to said has justify

איז מיין חבר ? [ל] האט יהושע / ישוע ענטפערנדיק געזאגט:
gezogt entferendik Yeshua Yehoshua hot chaver main iz
said answering Yeshua Yehoshua has neighbor my is

א געוויסער מענטש איז אראפּגעגאנגען פון ירושלים קיין
kein Yerushalayim fun aropgegangen iz mentsh geviser a
to Yerushalayim from went down is man certain a

יריחו און איז אריינגעפאלן צווישן גזלנים ; און זיי האבן
hoben zei un gazlonim tsvishen araingefalen iz un Yericho
have they and robbers among fell in is and Yericho

אים אויסגעטאן און אים באלייגט מיט בלוטיקע שלעק און זענען
zenen un shlek blutike mit baleigt im un oisgeton im
are and beating bloody with covered him and stripped him

אוועקגעגאנגען איבערלאזנדיק אים א האלב טויטן. [לא] און מעשה
meise un toiten halb a im iberlozendik avekgegangen
act and dead half a him leaving went away

צופאל איז א כהן אראפּגעגאנגען אויף יענעם וועג; און ווי
vi un veg yenem oif aropgegangen koyen a iz tsufal
as and road that on went down kohen a is coincidence

ער האט אים דערזען , איז ער אריבער אויף דער אנדערער
anderer der oif ariber er iz derzen im hot er
another the on over he is caught sight of him has he

זייט און אוועקגעגאנגען. [לב] און אויך אזוי א לוי , קומענדיק צו דעם
dem tsu kumendik Levi a azoi oich un avekgegangen un zait
the to coming Levi a so also and went away and side

ארט און זעענדיק אים, איז אריבער אויף דער אנדערער זייט און
un zait anderer der oif ariber iz im zeendik un ort
and side another the on over is him seeing and place of

אוועקגעגאנגען. [לג] א געוויסער שומרוני אבער , אונטערוועגנס,
untervegns ober Shomroni geviser a avekgegangen
on the way however Samaritan certain a went away

איז אהינגעקומען צו אים, און ווי ער האט אים דערזען ,
derzen im hot er vi un im tsu ahingekumen iz
caught sight of him has he as and him to come there is

האט ער זיך דערבארעמט [לד] און איז צוגעגאנגען און האט אים
im hot un tsugegangen iz un derbaremt zich er hot
him has and went is and had compassion self he has

פארבונדן די וואונדן זיינע און ארויפגעגאסן אייל און וויין ; און
un vain un eil aroifgegosen un zaine vundn di farbundn
and wine and oil pouring and his wounds the bandaged

denarii and gave them to the inn keeper of the malon and said, Take care of him, and whatever you spend additionally, I will take care of, when I return. [36] Who of these shalosha seems to you to have become a re'a to the one having fallen among the shodedim? [37] And the Baal Torah answered, The one having shown the man rachamim. And Rebbe Melech HaMoshiach said to him, Go and do likewise.

[38] And while they were on the derech, he entered into a certain shtetl. And a certain isha by name of Marta received him. [39] And this isha had an achot named Miryam, who sat down at the feet of Rebbe, Melech HaMoshiach Adoneinu listening to his dvar. [40] But Marta was distracted with much

אים ארויפגעזעצט אויף זיין אייגענער בהמה און אוועקגעפירט
avekgefirt un beheime eigener zain oif aroifgezetst im
brought him to and beast own his on put up him

אין אן אכסניה אריין און אים געזארגט . [לה] און צומארגנס
tsumorgens un gezorgt im un arain achsanyah an in
the next day and attended to him and into inn an in

האט ער ארויסגענומען צוויי דינרים און זיי געגעבן דעם בעל
bal dem gegeben zei un dinrim tsvei aroisgenumen er hot
owner the given them and denarii two take out he has

אכסניה און געזאגט: קוק דיך אום אויף אים! און וואס דו
du vos un im oif um dich kuk gezogt un achsanyah
you what and him on after you look said and inn

וועסט אויסגעבן מער , וועל איך דיר באצאלן ווען איך וועל
vel ich ven batsolen dir ich vel mer oisgeben vest
will I when pay you I will more give you will

מיך אומקערן. [לו] ווער פון די דאזיקע דריי , מיינסטו , איז געווען
geven iz meinstu drai dozike di fun ver umkeren mich
was is you think three these the of who return me

א חבר צו אים, וואס איז אריינגעפאלן צווישן די גזלנים ?
gazlonim di tsvishen araingefalen iz vos im tsu chaver a
robbers the among fell into is who him to neighbor a

[לז] און ער האט געזאגט: דער , וואס האט געטאן חסד מיט אים!
im mit chesed geton hot vos der gezogt hot er un
him with grace done has who the one said has he and

און יהושע / ישוע האט צו אים געזאגט: גיי, און טו אויך אזוי!
azoi oich tu un gei gezogt im tsu hot Yeshua Yehoshua un
so also do and go said him to has Yeshua Yehoshua and

[לח] און בשעת זיי זענען ווייטער געגאנגען, איז ער אריינגעקומען
araingekumen er iz gegangen vaiter zenen zei beshas un
come in he is go farther are they while and

אין א געוויס דארף ; און א פרוי מיט דעם נאמען מרתא האט
hot Marta nomen dem mit froi a un dorf gevis a in
has Martha name the with woman a and village certain a in

אים אויפגענומען אין איר הויז אריין. [לט] און זי האט געהאט
gehat hot zi un arain hoiz ir in oifgenumen im
had has she and into house her in welcomed him

א שוועסטער, וואס האט געהייסן מרים , וועלכע האט זיך אויך
oich zich hot velche Miryam geheisen hot vos shvester a
also self has which Mary named has who sister a

אנידערגעזעצט ביי דעם הארס פיס און זיך צוגעהערט צו זיין
zain tsu tsugehert zich un fis Hars dem bai anidergezetst
his to to listen self and feet the L-rd's the at sat down

badinen. And having stood by, she said, Adoneinu, is it of no concern to you that my achot has left me alone to serve? Speak, then, to her to help me. 41 And in reply Rebbe, Melech HaMoshiach Adoneinu said to her, Marta, Marta, you are anxious and worried about many things, 42 But one is necessary. For Miryam chose HaTov which will not be taken away from her.

11 And it came about while he was in a certain place davening that, when he concluded, a certain one of his talmidim said to him, Adoneinu, teach us to daven, just as also Yochanan taught his talmidim. 2 And Rebbe, Melech HaMoshiach said to them, When you daven, say, Avinu, yitkadash shmecha *(hallowed be Thy Name)*. Tavo malchutechah

ווארט. מ מרתא אבער האט זיך זייער געפארעט איבער א סך
sach a iber geporet zeier zich hot ober Marta vort
many a over occupied very self has however Martha word

באדינען; און זי איז צוגעקומען און געזאגט: האר, עס קימערט
kimert es Har gezogt un tsugekumen iz zi un badinen
concerns it L-rd said and come over is she and serving

דיך נישט וואס מיין שוועסטער האט מיך איבערגעלאזט איינע אליין
alein eine ibergelozt mich hot shvester main vos nisht dich
alone one left me has sister my that not you

צו באדינען? זאג זשע איר, אז זי זאל מיר צוהעלפן. מא און דער
der un tsuhelfen mir zol zi az ir zhe zog badinen tsu
the and assist me shall she that her then tell serving to

האר האט איר ענטפערנדיק געזאגט: מרתא , מרתא , דו זארגסט
zorgst du Marta Marta gezogt entferendik ir hot Har
anxious you Martha Martha said answering her has L-rd

דיך און קימערסט דיך וועגן א סך זאכן ; מב אבער נאר
nor ober zachn sach a vegen dich kimerst un dich
but however things many a about you bothered and you

עפעס , איין זאך איז נייטיק; און מרים האט אויסדערוויילט
oisderveilt hot Miryam un neitik iz zach ein epes
chosen has Mary and need is thing one something

דעם גוטן חלק , וואס וועט פון איר נישט אוועקגענומען ווערן!
veren avekgenumen nisht ir fun vet vos cheilek gutn dem
to be taken away not her from will which share good the

יא און עס איז געשען , בשעת ער האט מתפלל געווען אויף
oif geven mispalel hot er beshas geshen iz es un
on was praying has he while happened is it and

א געוויס ארט ; און אז ער האט אויפגעהערט, האט
hot oifgehert hot er az un ort gevis a
has finish did he that and place of certain a

איינער פון די תלמידים זיינע געזאגט צו אים: האר, לערן אונדז
undz lern Har im tsu gezogt zaine talmidim di fun einer
us teach L-rd him to said his disciples the of one

תפילה צו טאן, אזוי ווי יוחנן האט אויך געלערנט זיינע תלמידים!
talmidim zaine gelernt oich hot Yochanan vi azoi ton tsu tfile
disciples his taught also has John as so do to prayer

ב און ער האט צו זיי געזאגט: ווען איר טאט תפילה, זאלט
zolt tfile tat ir ven gezogt zei tsu hot er un
shall prayer do you when said them to has he and

איר זאגן: פאטער, געהייליקט זאל ווערן דיין נאמען . זאל
zol nomen dain veren zol geheilikt Foter zogen ir
shall Name of your to be shall holy Father say you

(Thy kingdom come). 3 Es lechem chukeinu ten lanu yom yom *(Give us day by day the bread we need).* 4 U slach lanu es chovoteinu *(And forgive us our debts, sins)* ki solechim gam anachnu lekhol hachayav lanu *(for also we ourselves are forgiving all that are the debtor to us)* val tevieinu lidei nisayon *(And lead us not into temptation).*

5 And Rebbe Melech HaMoshiach said to them, Who among you will have a chaver and will come to him at chatzot halailah *(midnight)*, and say to him, Chaver, lend me shalosh kikrot *(loaves)*; 6 Because a chaver of mine has come from a journey to me and I have nothing to set before him; 7 And from inside he shall reply, saying, Do not bother me; the delet has already been shut, and my yeladim and I are already in bed; I cannot get up and give to you anything. 8 I say to you, even if he will not get up and give him anything, because he is his chaver, at least because of his keseder *(constantly)*

דיין מלכות קומען . ג גיב אונדז יעדן טאג אונדזער טעגלעך
teglech undzer tog yedn undz gib kumen Malchus dain
daily our day every us give to come kingdom of your

ברויט! ד און פארגיב אונדז אונדזערע זינד, ווארום מיר אליין
alein mir vorem zind undzere undz fargib un broit
ourselves we because sin our us forgive and bread

זענען אויך מוחל יעדן איינעם, וואס איז אונדז שולדיק. און ברענג
breng un shuldik undz iz vos einem yedn moichel oich zenen
bring and in debt us is who one every forgive also are

אונדז נישט צו קיין נסיון .
nisoyen kein tsu nisht undz
temptation any to not us

ה און ער האט צו זיי געזאגט: ווער פון אייך וועט האבן א
a hoben vet aich fun ver gezogt zei tsu hot er un
a have will you of who said them to has he and

פריינד, און ער וועט גיין צו אים אין מיטן דער נאכט און זאגן
zogen un nacht der miten in im tsu gein vet er un fraind
say and night the middle in him to go will he and friend

צו אים: פריינד, ליי מיר דריי לעבלעך ברויט, ו ווייל א פריינד
fraind a vail broit leblech drai mir lei fraind im tsu
friend a because bread loaves three me lend friend him to

מיינער איז געקומען פון אונטערוועגנס צו מיר, און איך האב נישט
nisht hob ich un mir tsu untervegns fun gekumen iz mainer
not have I and me to on the way from come is mine

וואס אנידערצולייגן פאר אים; ז און יענער אינעווייניק ענטפערנדיק
entferendik ineveinik yener un im far anidertsuleigen vos
answering inside that and him before lay down what

וועט זאגן: זיי מיך נישט מטריח ; די טיר איז שוין
shoin iz tir di matriech nisht mich zai zogen vet
already is door the impose on not me be say will

צוגעשלאסן, און מיינע קינדער זענען מיט מיר אין בעט; איך קען
ken ich bet in mir mit zenen kinder maine un tsugeshlosen
can I bed in me with are children my and closed

נישט אויפשטיין און דיר געבן ! ח איך זאג אייך; אויב ער
er oib aich zog ich geben dir un oifshtein nisht
he if you tell I give you and standing up again not

וועט נישט אויפשטיין און אים געבן, מחמת ער איז זיין
zain iz er machmas geben im un oifshtein nisht vet
his is he because give him and standing up again not will

פריינד, דאך צוליב זיין עזות פנימדיקייט
fraind doch tsulib zain azes ponemdikeit
friend yet on account of his impertinent "in your face" ness

וועט ער אויפשטיין און אים געבן, אזויפיל וויפל ער באדארף.
vet er oifshtein un im geben azoifil vifel er badarf
he will rise up and him give as much how much he needs

ט און איך זאג אייך: בעט, און עס וועט אייך געגעבן ווערן, זוכט,
un ich zog aich bet un es vet aich gegeben veren zucht
and I tell you ask and it will you given to be seek

און איר וועט געפינען; קלאפט אָן, און עס וועט אייך אויפגעמאכט
un ir vet gefinen klapt on un es vet aich oifgemacht
and you will find knock on and it will you open

ווערן! י ווארום יעדער איינער, וואס בעט, באקומט; און ווער עס
veren vorem yeder einer vos bet bakumt un ver es
to be because every one who asks receives and who it

זוכט, געפינט; און דעם, וואס קלאפט אָן, וועט אויפגעמאכט
zucht gefint un dem vos klapt on vet oifgemacht
seeks finds and the one who knock on will open

ווערן. יא און וועמען פון אייך, וואס איז א פאטער, דער זון וועט בעטן
veren un vemen fun aich vos iz a foter der zun vet beten
to be and which of you who is a father the son will ask

ברויט, צי וועט ער אים דען געבן א שטיין? אדער פיש, צי וועט ער
broit tsi vet er im den geben a shtein oder fish tsi vet er
bread will he him then give a stone or fish will he

דען אים געבן א שלאנג אנשטאט פיש? יב אדער אויב ער וועט בעטן
den im geben a shlang onshtot fish oder oib er vet beten
then him give a snake instead fish or if he will ask

אן איי, צי וועט ער דען אים געבן אן עקדיש? יג דעריבער,
an ei tsi vet er den im geben an ekdish deriber
an egg will he then him give an scorpion therefore

אויב איר, זייענדיק שלעכט, ווייסט צו געבן גוטע גאב צו אייערע
oib ir zaiendik shlecht veist tsu geben gute gob tsu eiere
if you being evil know to give good gifts to your

קינדער, על אחת כמה וכמה וועט דער פאטער פון
kinder al aches kame vekame vet der Foter fun
children on one how many and how many will the Father of

הימל געבן דעם רוח הקודש צו די, וואס בעטן אים!
himel geben dem Ruach HaKoidesh tsu di vos beten im
heaven give the Holy Spirit the to the who ask him

persistent importunity
he will get up and give to
him as much as he needs.
9 And I tell you [when you
daven], ask, and it shall
be given to you; seek and
you shall find; knock and
it shall be opened to you.
10 For everyone asking
receives; and he who is
seeking, finds; and to the
one knocking, it shall be
opened. 11 And what Abba
among you is there who,
if his ben asks for a dag
(fish), instead of a dag *(fish)*
will give to him a nachash
(snake)? 12 Or if the ben
will ask for a beytzah
(egg), will the av give him
an akrav *(scorpion)*? 13 If,
therefore, you, though
you are ra'im *(evil ones)*,
have da'as *(knowledge)* of
how to give matanot tovot
(good gifts) to your yeladim,
how much more will HaAv
sh'ba'Shomayim give the
Ruach Hakodesh to the
ones asking him.

[14] And Rebbe Melech
HaMoshiach was casting
out a shed from an ish
illem *(mute man).* And it
came to pass when the
shed had come out, the
ish illem spoke, and the
multitudes were amazed.
[15] But some of them said,
He casts out the shedim by
Baal-zibbul Sar HaShedim.
[16] And others, to test him,
were demanding of Rebbe,
Melech HaMoshiach an
ot *(sign)* from Shomayim.
[17] But Rebbe Melech
HaMoshiach, having had
daas of their machshavot
(thoughts), said to them,
Every Malchut divided
against itself is laid waste;
and a bais *(household)*
divided against itself falls.
[18] And if HaSatan also was
divided against himself,
how shall Hasatan's
Malchut *(Kingdom)* stand?
Because you say by Baal-
zibbul I cast out shedim.
[19] But if I by Baal-zibbul
cast out the shedim, by
whom do your banim
cast them out? Oib azoi
(consequently), they shall
be your shofetim *(judges)*.
[20] But, if I, by the finger
of Hashem, cast out the
shedim, then the Malchut

יד און ער האט ארויסגעטריבן א בייזן גייסט, וואס איז געווען
geven iz vos gaist beizn a aroisgetriben hot er un
was is which spirit evil a cast out has he and

שטום. און עס איז געשען , ווען דער בייזער גייסט איז
iz gaist beizer der ven geshen iz es un shtum
is spirit evil the when happened is it and mute

ארויסגעגאנגען, האט דער שטומער גערעדט; און די מאסן
masen di un geredt shtumer der hot aroisgegangen
crowds of the and speak mute the did went out

האבן געשטוינט. טו אייניקע אבער פון זיי האבן געזאגט:
gezogt hoben zei fun ober einike geshtoint hoben
said have them of however some amazed were

דורך דעם בעל-זבול , דעם שר פון די בייזע גייסטער, טרייבט
traibt gaister beize di fun sar dem Ba'al-Zibbul dem durch
casts spirits evil the of ruler the Beelzebul the through

ער ארויס די בייזע גייסטער. טז און אנדערע, אויספרואוונדיק אים,
im oispruvendik andere un gaister beize di arois er
him testing others and spirits evil the out he

האבן פון אים פארלאנגט א צייכן פון הימל . יז ער אבער ,
ober er himel fun tseichen a farlangt im fun hoben
however he heaven from sign a asked him from have

ווייל ער האט געוואוסט פון זייערע געדאנקען, האט צו זיי
zei tsu hot gedanken zeiere fun gevust hot er vail
them to has thoughts their of known has he because

געזאגט: יעדע מלוכה , וואס איז צעטיילט קעגן זיך אליין,
alein zich kegen tseteilt iz vos meluche yede gezogt
alone self against divided is which kingdom every said

ווערט פארוויסט ; און א הויז פאלט אויף א הויז . יח און
un hoiz a oif falt hoiz a un farvist vert
and house a on falls house a and laid waste becomes

אפילו דער שׂטן , אויב ער איז צעטיילט קעגן זיך אליין, וויאזוי
viazoi alein zich kegen tseteilt iz er oib Satan der afile
how alone self against divided is he if Satan the even

וועט זיין קעניגרייך האבן א קיום ? ווייל איר זאגט,
zogt ir vail kiem a hoben kenigraich zain vet
say you because existence an have kingdom his will

דורך דעם בעל-זבול טרייב איך ארויס די בייזע גייסטער. יט און
un gaister beize di arois ich traib Ba'al-Zibbul dem durch
and spirits evil the out I drive Beelzebul the through

אויב איך טרייב ארויס די בייזע גייסטער דורך דעם בעל-זבול ,
Ba'al-Zibbul dem durch gaister beize di arois traib ich oib
Beelzebul the through spirits evil the out drive I if

דורך וועמען טרייבן אייערע קינדער זיי ארויס? דערפאר
derfar arois zei kinder eiere traiben vemen durch
therefore out them children your drive whom through

וועלן זיי זיין אייערע שופטים. כ אויב אבער איך טרייב ארויס
arois traib ich ober oib shoftim eiere zain zei velen
out drive I however if judges your be they will

די בייזע גייסטער מיט דעם פינגער פון ה׳ , אזוי איז דאס
dos iz azoi Hashem fun finger dem mit gaister beize di
the is so Hashem of finger the with spirits evil the

קעניגרייך פון ה׳ שוין געקומען צו אייך! כא ווען דער
der ven aich tsu gekumen shoin Hashem fun kenigraich
the when you to come already Hashem of kingdom

גבור , פעליק באוואפנט, באוואכט זיין הויף , בלייבט
blaibt hoif zain bavacht bavofnt felik giber
remains courtyard his guards armed duly strong man

זיין פארמעגן אין פרידן; כב ווען אבער א שטארקערער
shtarkerer a ober ven fridn in farmegen zain
stronger a however when peace in possessions his

פון אים קומט און באזיגט אים, וועט ער אוועקנעמען זיינע
zaine aveknemen er vet im bazigt un kumt im fun
his take away he will him overcomes and comes him than

כלי זין , אויף וועלכע ער האט זיך פארלאזט, און וועט צעטיילן
tseteilen vet un farlozt zich hot er velche oif zin keile
divide will and depend self has he which on sons weapon

זיין רויב . כג ווער עס איז נישט מיט מיר, דער איז קעגן
kegen iz der mir mit nisht iz es ver roib zain
against is this one me with not is it who spoils his

מיר; און ווער עס זאמלט נישט איין מיט מיר, דער צעשפרייט.
tseshpreit der mir mit ein nisht zamlt es ver un mir
scatters this one me with one not collect it who and me

כד ווען דער אומריינער גייסט גייט ארויס פון דעם מענטשן, גייט ער
er geit mentshn dem fun arois geit gaist umreiner der ven
he go man the of out go spirit unclean the when

אדורך איבער ערטער, וואו עס איז קיין וואסער נישטא ,
nishto vaser kein iz es vu erter iber adurch
there is not water any is it where places over through

זוכנדיק מנוחה ; און ווייל ער געפינט נישט, זאגט ער: איך וועל
vel ich er zogt nisht gefint er vail un menuche zuchendik
will I he says not finds he because and rest seeking

מיך אומקערן צו דעם הויז מיינעם, פון וואנען איך בין ארויס.
arois bin ich vanen fun mainem hoiz dem tsu umkeren mich
out am I where of mine house the to return me

Hashem has come upon
you. 21 When a Gibbor
(Strong Man), fully armed,
is shomer over his armon
(palace), his possessions
are left in shalom; 22 But
when someone stronger
than he overpowers him,
he takes away from him all
his shiryon kaskasim *(coat
of scale armor)* on which
he had depended, and
distributes his plunder.
23 The one who is not with
me is against me *(anti-
Moshiach)*; and he who
does not gather with me,
scatters.

24 When the ruach
hatameh *(unclean spirit)*
goes out from the ben
Adam, it goes through
waterless places seeking
a menuchah *(resting place)*
and, not finding any,
it says, I will return to
my bais from where I
came out. 25 And when it
comes, it finds the bais
having been swept and put
beseder. 26 Then it goes
and takes another sheva
shedim more ra'ot *(evil)*
than itself, and they enter
it and dwell there; and the
acharit *(last)* condition of
that ish becomes worse
than the reshit *(first)*.

כה און ער קומט און געפינט עס אויסגעקערט און אויסגעצירט.
oisgetsirt un oisgekert es gefint un kumt er un
decorated and swept it finds and comes he and

כו דעמאלט גייט ער און נעמט מיט זיבן אנדערע ערגערע גייסטער
gaister ergere andere ziben mit nemt un er geit demolt
spirits worse other seven with takes and he go then

ווי ער איז אליין , און זיי גייען אריין און וואוינען דארטן, און
un dorten voinen un arain geien zei un alein iz er vi
and there dwell and into go they and himself is he than

דער סוף פון יענעם מענטשן ווערט ערגער ווי דער אנהויב .
onhoib der vi erger vert mentshn yenem fun sof der
beginning the than worse is man that of end the

[27] And it came about while Rebbe Melech HaMoshiach was saying these shiurim, a certain isha in the multitude, having lifted up her voice, said to him, Ashrey is the womb having carried you and the breasts that nursed you. [28] But Rebbe Melech HaMoshiach said, Aderaba *(to the contrary)*; ashrey are the ones hearing the dvar Hashem and being shomer mitzvot!

כז און עס איז געשען , בשעת ער האט דאס גערעדט, האט א
a hot geredt dos hot er beshas geshen iz es un
a has spoken that has he while happened is it and

געוויסע פרוי פון דעם המון מענטשן אויפגעהויבן איר קול און
un kol ir oifgehoiben mentshn hamon dem fun froi gevise
and voice her uplifted people crowd the of woman certain

געזאגט צו אים: אז וואויל איז דעם מוטערלייב, וואס האט דיך
dich hot vos muterlaib dem iz voil az im tsu gezogt
you has who womb the is blessed that him to said

געטראגן, און די בריסט , וועלכע דו האסט געזויגן ! כח ער
er gezoign host du velche brist di un getrogen
he sucked you have you which breasts the and carried

אבער האט געזאגט: יא , וואויל איז די , וואס הערן ה׳ס
Hashems heren vos di iz voil yo gezogt hot ober
Hashem's hears who the is blessed yes said has however

ווארט, און היטן עס אפ!
op es hiten un vort
up it keep and word

[29] And as the multitudes are gathering even more, Rebbe Melech HaMoshiach began to say, HaDor HaZeh *(this generation)* is a Dor Rah! It is seeking an ot, and an ot will not be given to it except the Ot HaYonah *(the Sign of Jonah)*. [30] For

כט ווי אבער מאסן מענטשן האבן אהערגעשטראמט צו
tsu ahergeshtromt hoben mentshn masen ober vi
to pressed have people crowds of however as

אים, האט ער אנגעהויבן צו זאגן : דאס דאזיקע דור איז א
a iz dor dozike dos zogen tsu ongehoiben er hot im
a is generation these the say to begun he has him

בייז דור ! עס פארלאנגט א צייכן ; און קיין צייכן וועט
vet tseichen kein un tseichen a farlangt es dor beiz
will sign any and sign a asked it generation evil

אים נישט געגעבן ווערן אחוץ דאס צייכן פון יונה . ל וואָרום
vorem Yonah fun tseichen dos achuts veren gegeben nisht im
because Yonah of sign the except to be given not it

just as Yonah became to the people of Nineveh an ot, so also the Bar Enosh will be an ot to HaDor HaZeh. 31 The Queen of the South will be made to stand up alive at the Mishpat *(Judgment)* with the men of HaDor HaZeh and she will declare a gezar din *(verdict)* of harshaah *(condemnation as guilty)*, because she came from the ends of the earth to hear the chochmah of Sh'lomo, and one greater than Sh'lomo is here. 32 Men of Nineveh will stand up at the Mishpat *(Yom HaDin)* with HaDor HaZeh and will condemn it, for they made teshuva at the darshenen of Yonah, and one greater than Yonah is here.

33 No one having lit a menorah puts it in a hidden place, nor under the measuring bucket, but on the shulchan, in order that the ones entering

אזוי ווי יונה איז געווארן א צייכן פאר די אנשי נינוה , אזוי
azoi Nineve anshei di far tseichen a gevoren iz Yonah vi azoi
so Nineveh men of the for sign a become is Yonah as so

וועט דער בר אנש זיין פאר דעם דאזיקן דור . (יונה
Yonah dor dozikn dem far zain Enosh Bar der vet
Yonah generation this the for be of Man Son the will

א, יז.) [לא] די מלכה פון תימן וועט אויפשטיין אינם
inem oifshtein vet Teymen fun Malke di iz a
in the standing up again will South of Queen the 17 1

משפט מיט די לייט פון דעם דאזיקן דור און וועט
vet un dor dozikn dem fun lait di mit mishpot
will and generation this the of people the with judgment

זיי פארמשפטן; ווייל זי איז געקומען פון די עקן
ekn di fun gekumen iz zi vail farmishpeten zei
far reaches the from come is she for condemn them

פון דער ערד , צו הערן שלמהס חכמה און זע , דא
do ze un chochme Shloimes heren tsu erd der fun
here look and wisdom Solomon's hear to earth the of

געפינט זיך א גרעסערער ווי שלמה ! (מלכים א י , א-יג.)
a-ig i a melachim Shloime vi greserer a zich gefint
1-13 10 I kings Solomon than greater a self finds

[לב] מענער פון נינוה וועלן אויפשטיין אינם משפט מיט דעם
dem mit mishpot inem oifshtein velen Nineve fun mener
the with judgment in the rise will Nineveh of men

דאזיקן דור און וועלן עס פארמשפטן; ווייל זיי האבן
hoben zei vail farmishpeten es velen un dor dozikn
have they because condemn it will and generation this

תשובה געטאן אויף יונהס רוף; און זע , דא געפינט זיך א
a zich gefint do ze un ruf Yonahs oif geton tshuve
a self finds here look and call Yonah's on done repentance

גרעסערער ווי יונה . (יונה ג.)
g Yonah Yonah vi greserer
3 Yonah Yonah than greater

[לג] קיינער צינדט נישט אָן קיין ליכט און שטעלט עס אויף א
a oif es shtelt un licht kein on nisht tsindt keiner
a by it puts and light any on not lights no one

פארבארגן ארט , אויך נישט אונטער א מאסשעפל , נאר אויף
oif nor mosshefl a unter nisht oich ort farborgen
on but measuring basket a under not also place hidden

א לייכטער , כדי די , וואס קומען אריין, זאלן זען דעם
dem zen zolen arain kumen vos di kedei laichter a
the see should in to come who the so that lampstand a

may see the ohr. 34 The menorah of the basar is your ayin *(eye)*. When your ayin is sound, then your entire basar is full of ohr. But when it is rah, then your basar is full of choshech. 35 See to it, then, that the ohr in you is not choshech *(darkness)*. 36 If therefore, your whole basar is full of ohr and not having any part choshech, it will be all full of ohr as when the menorah with the ohr *(light)* shines on you.

העלן שיין . לד דאס ליכט פון דעם קערפער איז דאס אויג דיינס.
dains oig dos iz kerper dem fun licht dos shein heln
your eye the is body the of light the shine glow

ווען דיין אויג איז געזונט , איז אויך דיין גאנצער קערפער ליכטיק;
lichtik kerper gantser dain oich iz gezunt iz oig dain ven
light body whole your also is healthy is eye your when

אויב אבער עס איז שלעכט, איז אויך דער גאנצער גוף דיינער
dainer guf gantser der oich iz shlecht iz es ober oib
your body whole the also is evil is it however if

חושך . לה גיב זשע אכטונג , אז דאס ליכט אין דיר זאל
zol dir in licht dos az achtung zhe gib choishech
shall you in light the that attention then give darkness

נישט זיין קיין פינצטערניש! לו אויב דעריבער דיין גאנצער קערפער
kerper gantser dain deriber oib fintsternish kein zain nisht
body whole your therefore if darkness any be not

איז ליכטיק, אז ער האט נישט קיין פינסטערן חלק , וועט ער זיין
zain er vet cheilek finstern kein nisht hot er az lichtik iz
be he will part darkness any not has he that light is

אינגאנצן ליכטיק, ווי ווען דאס ליכט באשטראלט דיך מיט זיין
zain mit dich bashtralt licht dos ven vi lichtik ingantsen
its with you irradiates light the when as light wholly

שיין .
shein
shine

37 Now while he spoke, a Parush asks him that he might have betziat halechem *(have a meal, breaking of bread)* with him. And, having entered, Rebbe Melech HaMoshiach reclined at tish. 38 And the Parush, having seen this, was amazed that Rebbe Melech HaMoshiach did not first do netilat yadayim before the meal. 39 But Rebbe, Melech HaMoshiach Adoneinu

לז און בשעת ער האט גערעדט, האט א פרוש אים פארבעטן,
farbeten im Parush a hot geredt hot er beshas un
invite him Pharisee a has spoken has he while and

אז ער זאל עסן ביי אים. און ער איז אריינגעגאנגען און
un araingegangen iz er un im bai esen zol er az
and go in is he and him with dine shall he that

האט זיך געזעצט צום טיש . לח און דער פרוש האט זיך
zich hot Parush der un tish tsum gezetst zich hot
self has Pharisee the and table to the reclines self has

געוואונדערט, זעענדיק, אז ער האט זיך נישט צו ערשט געוואשן
gevashn ersht tsu nisht zich hot er az zeendik gevundert
washed first to not self has he that seeing astonished

פארן עסן . לט און דער האר האט געזאגט צו אים: איצט מאכט
macht itst im tsu gezogt hot Har der un esen farn
make now him to said has L-rd the and to eat before

איר, פרושים , ריין דעם בעכער און די שיסל פון אויסנוויינעק,
oisenveinik fun shisel di un becher dem rein Perushim ir
the outside of bowl the and goblet the clean Pharisees you

דאס אינעווייניקסטע אבער אין אייך איז פול מיט גזלה און
un gzeile mit ful iz aich in ober ineveinikste dos
and dish with full is you in however inside the

רשעות . מ נאראנים וואס איר זענט! צי האט דען נישט
nisht den hot tsi zent ir vos naronem rishes
not then has are you who fools wickedness

דער , וואס האט געמאכט דאס אויסנווייניקסטע, אויך געמאכט
gemacht oich oisenveinikste dos gemacht hot vos der
made also the outside the made has who this One

דאס אינעווייניקסטע? מא גיט נאר צדקה פון דעם ,
dem fun tsedoke nor git ineveinikste dos
the things of righteousness but give inside the

וואס איז דרינען, און זע , אלץ איז ריין פאר אייך! מב נאר
nor aich far rein iz alts ze un drinen iz vos
but you for pure are all things look and inside are which

ווי איז צו אייך פרושים , ווייל איר גיט אפ מעשר פון
fun maiser op git ir vail Perushim aich tsu iz vei
out of tithe up give you because Pharisees you to is woe

מיענטע און רוטע און פון יעדן קרייטעכצער, און זענט עובר
oyver zent un kraitechtser yedn fun un rute un miente
violating are and herbs every of and rue and mint

אויף דעם משפט און דער ליבע פון ה׳ ; די דאזיקע האט
hot dozike di Hashem fun libe der un mishpot dem oif
has these the Hashem of love the and judgment the on

איר געדארפט טאן און יענע אויך נישט אויסלאזן. מג ווי איז צו
tsu iz vei oislozen nisht oich yene un ton gedarft ir
to is woe neglect not also those and do ought you

אייך פרושים , ווייל איר האט ליב צו זיצן אויבנאן אין
in oibnon zitsen tsu lib hot ir vail Perushim aich
in at the head sit to love has you because Pharisees you

שול און אז מען זאל אייך אפגעבן שלום אויף די
di oif sholem opgeben aich zol men az un shul
the on peace give you shall they that and synagogue

מערקפלעצער. מד ווי איז צו אייך, אז איר זענט ווי קברים,
kvorim vi zent ir az aich tsu iz vei merkpletser
graves like are you that you to is woe marketplaces

וואס מען דערקענט נישט; און די מענטשן, וואס גייען ארום
arum geien vos mentshn di un nisht derkent men vos
around go who people the and not recognized they which

אויף זיי , ווייסן עס נישט!
nisht es veisen zei oif
not it know them on

said to him, Now you Perushim wash the outside of the kos and the dish you clean, but the inside of you is full of gezel *(robbery)* and resha. 40 Goilomim *(Foolish people)*! Did not the One having made the outside also make the inside? 41 But as far as what is inside, give tzedakah, and everything is tahor to you.

42 But oy to you, Perushim, because you give as ma'aser *(tithe)* the mint and the rue and every herb and you disregard the mishpat and the ahavah of Hashem. But these things it was necessary to do and those not to disregard. 43 Oy to you Perushim! Because your ahavah is for the moshavot harishonim *(first seats)* in the shuls and the Birkat Shalom greetings in the market places. 44 Woe to you, because you are like the unmarked kevarim *(graves)*, and bnei Adam walk over them without having daas.

[45] And, in reply, one of the Baalei Torah says to him, Rabbi, by saying these things you insult us also. [46] But Rebbe, Melech, HaMoshiach said, Also woe to you Baalei Torah, because you burden men with [halachic] loads difficult to carry, and you yourselves with so much as one of your fingers do not touch the loads. [47] Woe to you, because you build the matsevot *(tombstone monuments)* for the Kivrei HaNeviim *(the sepulchers of the Prophets)*, but it was your avot who killed them. [48] Therefore, you are edim *(witnesses)* and in agreement with the deeds of your avot, because they do the killing of nevi'im part and you do the providing of the matsevot part. [49] Therefore, also the Chochmah of Hashem said, I will send to them Nevi'im and Shlichim, some of whom they will kill and persecute, [50] That the Dahm of all the Neviim that has been poured out from the hivvased haOlam *(foundation of the world)* may be charged to HaDor HaZeh, [51] From the blood

מה און איינער פון די חכמים האט ענטפערנדיק געזאגט צו
tsu gezogt entferendik hot chachomim di fun einer un
to said answering has Baalei Torah the of one and

אים: רבי , ווען דו זאגסט די דאזיקע זאכן , באליידיקסטו
baleidikstu zachn dozike di zogstu du ven Rebbe im
you insult things these the say you when Rebbe him

אונדז אויך! מו ער אבער האט געזאגט: ווי איז אויך צו אייך,
aich tsu oich iz vei gezogt hot ober er oich undz
you to also is woe said has however he also us

חכמי התורה ; ווייל איר באלאדנט די מענטשן מיט
mit mentshn di balodnt ir vail hatoire chachomei
with people the burden you because HaTorah Baalei

שווערע משאות , וואס מען קען זיי קוים דערטראגן, און
un dertrogen koim zei ken men vos masoes shvere
and bear scarcely they able was which burdens heavy

איר אליין רירט אפילו נישט אָן די לאסטן מיט איינעם פון
fun einem mit lastn di on nisht afile rirt alein ir
of one with burdens the on not even touch yourself you

אייערע פינגער. מז ווי איז צו אייך, ווייל איר בויט די קברים
kvorim di boit ir vail aich tsu iz vei finger eiere
tombs the build you because you to is woe finger your

פון די נביאים , וואס אייערע פאטערס האבן זיי געהרגעט.
geharget zei hoben foters eiere vos neviim di fun
killed them have fathers your who prophets the of

מח אָט אזוי־אָ זענט איר עדות און איר האט א וואוילגעפעלן אין
in voilgefelen a hot ir un eides ir zent azoi-o ot
in pleasure a has you and witness you are how Thus

די מעשים פון די פאטערס אייערע; ווייל זיי האבן זיי
zei hoben zei vail eiere foters di fun maisim di
them have they because your fathers the of deeds the

געטייט, איר אבער בויט די קברים. מט צוליב דעם
dem tsulib kvorim di boit ober ir geteit
that on account of tombs the build however you killed

האט אויך די חכמה פון ה׳ געזאגט: איך וועל שיקן צו
tsu shiken vel ich gezogt Hashem fun chochme di oich hot
to send will I said Hashem of wisdom the also has

זיי נביאים און שליחים , און א טייל פון זיי וועלן זיי
zei velen zei fun teil a un shlichim un neviim zei
they will them of part a and Shlichim and prophets them

אומברענגען און רודפן ; נ כדי דאס בלוט פון אלע נביאים ,
neviim ale fun blut dos kedei roidefen un umbrengen
prophets all of blood the so that persecute and destroy

of Hevel *(Abel)* to the blood of Zecharyah who was killed al Kiddush ha-Shem between the Mizbe'ach and the Beis Hashem; ken, I tell you, it will be required of HaDor HaZeh. 52 Woe to you Ba'alei Torah, because you took the mafteach of da'as; you yourselves did not enter in; and the ones entering in you hindered.

53 And when he went from there, the Sofrim and the Perushim began to be terribly hostile and to hock *(pose questions one right after the other)* Rebbe, Melech HaMoshiach and to subject him to a wide ranging cross-examination, 54 Plotting to catch him in something from his mouth.

וואס איז פארגאסן געווארן זינט דער וועלטבאשאפונג , זאל
zol veltbashafung der zint gevoren fargosen iz vos
shall creation of the earth the since become shed is which

געפאדערט ווערן פון דעם דאזיקן דור , [נא] פון דעם בלוט פון
fun blut dem fun dor dozikn dem fun veren gefodert
of blood the of generation this the of to be demanded

הבל ביז צום בלוט פון זכריה , וואס איז אומגעקומען
umgekumen iz vos Zecharyah fun blut tsum biz Hevel
perish is who Zecharyah of blood to the until Hevel

צווישן דעם מזבח און דעם בית (המקדש); יא , איך זאג
zog ich yo HaMikdash Beis dem un mizbeyech dem tsvishen
tell I yes HaMikdash house the and altar the between

אייך, עס וועט געפאדערט ווערן פון דעם דאזיקן דור , [נב] ווי
vei dor dozikn dem fun veren gefodert vet es aich
woe generation this the of to be demanded will it you

צו אייך, חכמי התורה , ווייל איר האט אוועקגענומען דעם
dem avekgenumen hot ir vail hatoire chachomei aich tsu
the taken away has you because HaTorah Baalei you to

שליסל פון וויסן ; אליין זענט איר נישט אריינגעגאנגען, און
un araingegangen nisht ir zent alein visen fun shlisel
and entered not you are yourself knowledge of key

די , וואס האבן געוואלט אריינגיין, האט איר פארווערט !
farvert ir hot araingein gevolt hoben vos di
prohibited you has go in wanted have who the

[נג] און ווען ער איז ארויסגעגאנגען פון דארטן, האבן די
di hoben dorten fun aroisgegangen iz er ven un
the did there from went out is he when and

סופרים און די פרושים אנגעהויבן צוצושטיין צו אים און אים
im un im tsu tsutsushtein ongehoiben Perushim di un sofrim
him and him to to stand up begin Pharisees the and scribes

צו שטעלן קשיות איבער מערערע זאכן מיט פארביטערונג;
farbiterung mit zachn merere iber kashies shtelen tsu
bitterness with matters several over questions stand to

[נד] לויערנדיק אויף אים, צו כאפן עפעס פון זיין מויל .
moil zain fun epes chapen tsu im oif loyerendik
mouth his out of something catch to him on lying in wait

יב

דערווייל האט זיך פארזאמלט א המון פון טויזנטער
toizenter fun hamon a farzamlt zich hot derveil
thousands of crowd a gathered self has meanwhile

מענטשן, אזוי אז זיי האבן זיך געטרעטן איינס דאס
dos eins getretn zich hoben zei az azoi mentshn
the one treading self have they that so people

אנדערע, האט ער אנגעהויבן צום ערשט צו זאגן צו זיינע
zaine tsu zogen tsu ersht tsum ongehoiben er hot andere
his to say to first to the begun he has other

תלמידים: היט זיך פאר דעם זויערטייג פון די פרושים ,
Perushim di fun zoierteig dem far zich hit talmidim
Pharisees the of sour dough the for self beware disciples

וועלכעס איז צביעות . ב און עס איז נישטא קיין באהאלטענע
bahaltene kein nishto iz es un tsvies iz velches
veiled any there is not is it and hypocrisy is which

זאך , וואס וועט נישט אנטפלעקט ווערן, און קיין פארבארגענע
farborgene kein un veren antplekt nisht vet vos zach
secret any and to be unveiled not will what thing

זאך , וואס וועט נישט באקאנט געמאכט ווערן. ג דערפאר , אלץ
alts derfar veren gemacht bakant nisht vet vos zach
all therefore to be made known not will which thing

וואס איר האט גערעדט אין דער פינצטערניש, וועט געהערט ווערן
veren gehert vet fintsternish der in geredt hot ir vos
to be heard will darkness the in spoken have you which

אין דער ליכטיקייט; און וואס איר האט געזאגט אויפן אויער
oier oifen gezogt hot ir vos un lichtikeit der in
ear on the said have you what and light the in

בחדרי חדרים , דאס וועט אויסגערופן ווערן אויף די
di oif veren oisgerufen vet dos chadorem b'chadre
the on to be proclaimed will that rooms in innermost

דעכער . ד איך זאג אייך אבער , מיינע פריינד: האט נישט קיין
kein nisht hot fraind maine ober aich zog ich decher
any not have friend my however you tell I rooftops

מורא פאר די , וואס טייטן דעם גוף און נאך דעם זענען נישט
nisht zenen dem noch un guf dem teiten vos di far moire
not are that after and body the kill who the before fear

ביכולת עפעס מער צו טאן. ה איך וועל אייך אבער ווייזן
vaizen ober aich vel ich ton tsu mer epes bichoiles
to show however you will I do to more something able

פאר וועמען איר זאלט מורא האבן: האט מורא פאר אים, וואס
vos im far moire hot hoben moire zolt ir vemen far
who him before fear have have fear shall you whom before

12 Meanwhile, when the multitudes by the thousands assembled, to the point of trampling one another, Rebbe, Melech HaMoshiach said this in a yechidus first to his talmidim, Be shomer regarding the chametz of the Perushim, which is their tzeviut *(hypocrisy)*.
2 And nothing that men hide in a cover up is concealed which will not be revealed, and nothing held nistar *(hidden)* which will not be laid bare.
3 So then, what things you said in the choshech, will be heard in the ohr; and what you whispered in the ear bchadrei chadarim *(in a most secret place)* will be shouted from the roof tops.

4 I say to you, my chaverim, do not have pachad *(terror)* of the killers of the basar, who after that have nothing more they can do.
5 But I will show you someone of whom you should have yirah; fear the One who after killing the basar has the samchut to throw into Gehinnom. Ken, I

say to you, have yirah *(fear)* of this One. 6 Are not chamesh sparrows sold for two assarion? And not even one of them has been overlooked in the eynayim of Hashem. 7 But even the hairs of your rosh have all been inventoried. Never fear. You are of more worth than many sparrows.

8 And I say to you, whoever will declare the Ani Maamin public hoda'ah *(acknowledgement)* of me before Bnei Adam, the Bar Enosh will make public hodaah *(acknowledgement)* of him before the malachim of Hashem. 9 But the one having made hakhchashah *(denial)* of me before Bnei Adam will be denied before the malachim of Hashem. 10 And everyone who will say a dvar against the Bar Enosh, he will be given selicha *(forgiveness)*. But the one having committed Chillul Hashem gidduf *(blasphemy)* against the Ruach Hakodesh will not be given selicha. 11 And when they bring you in before the shuls

נאכן טייטן, האט ער די מאכט אריינצוווארפן אין גיהנום
Gehinnom in araintsuvarfen macht di er hot teiten nochen
Gehinnom in throw in power the he has kill after

אריין; יא , איך זאג אייך, פאר דעם דאזיקן זאלט איר מורא האבן!
hoben moire ir zolt dozikn dem far aich zog ich yo arain
have fear you shall this the before you tell I yes into

ו צי פארקויפט מען דען נישט פינף פייגעלעך פאר צוויי איסרים ?
isrim tsvei far feigelech finf nisht den men farkoift tsi
assarion two for birds five not then they sell

און קיין איינס פון זיי איז נישט פארגעסן פאר ה׳ . ז נאר
nor Hashem far fargesen nisht iz zei fun eins kein un
but Hashem before forgotten not is them of one any and

אפילו די האר פון אייער קאפ זענען אלע געציילט. האט נישט קיין
kein nisht hot getseilt ale zenen kop eier fun hor di afile
any not have counted all are head your of hair the even

מורא! איר זענט ווערט מער ווי א סך פייגעלעך. ח איך זאג
zog ich feigelech sach a vi mer vert zent ir moire
tell I birds many a than more worth are you fear

אייך אבער : יעדער איינער, וואס וועט זיך באקענען צו מיר
mir tsu bakenen zich vet vos einer yeder ober aich
me to acknowledge self will who one every however you

פאר מענטשן, וועט אויך דער בר אנש זיך באקענען צו
tsu bakenen zich Enosh Bar der oich vet mentshn far
to acknowledge self of Man Son the also will men before

אים פאר די מלאכים פון ה׳ ; ט דער אבער , וואס
vos ober der Hashem fun malochim di far im
who however the one Hashem of angels the before him

פארלייקנט מיך פאר מענטשן, וועט פארלייקנט ווערן פאר
far veren farleiknt vet mentshn far mich farleiknt
before to be denied will men before me denies

די מלאכים פון ה׳ . י און יעדער איינער, וואס וועט זאגן א
a zogen vet vos einer yeder un Hashem fun malochim di
a say will who one every and Hashem of angels the

ווארט אנטקעגן דעם בר אנש וועט עס אים פארגעבן ווערן; ווער
ver veren fargeben im es vet Enosh Bar dem antkegen vort
who to be forgiven him it will of Man Son the against word

אבער עס לעסטערט דעם רוח הקודש , דעם וועט
vet dem HaKoidesh Ruach dem lestert es ober
will that one the Holy Spirit the blasphemes it however

נישט פארגעבן ווערן. יא און ווען מען פירט אייך פאר די
di far aich firt men ven un veren fargeben nisht
the before you leads they when and to be forgiven not

and the rulers and the manhigim, do not have a lev rogez about what you should speak in your own hitstaddekut *(defense)*, or about your legal brief. [12] For the Ruach Hakodesh will be your rabbi teaching you in the same hour what it is necessary to say.

שולן און פאר די פירשטן און פאר די געוועלטיקער,
geveltiker di far un firshtn di far un shuln
authorities the before and rulers the before and synagogues

זאלט איר נישט זארגן, וויאזוי אדער מיט וואס איר זאלט זיך
zich zolt ir vos mit oder viazoi zorgen nisht ir zolt
self shall you what with or how worry not you shall

פארטיידיקן אדער וואס איר זאלט זאגן; [יב] ווארום דער רוח
Ruach der vorem zogen zolt ir vos oder farteidiken
Spirit the because say shall you what or defense

הקודש וועט אייך לערנען אין דער זעלביקער שעה, וואס איר
ir vos sho zelbiker der in lernen aich vet HaKoidesh
you what hour same the in teach you will the Holy

דארפט זאגן.
zogen darft
say ought

[13] And someone out of the multitude said to him, Rabbi, speak to my ach to share with me the yerushah *(inheritance)*. [14] But he said to him, Ben Adam, who appointed me a shofet or an arbitrator over you? [15] And Rebbe, Melech HaMoshiach said to them, Take care and be shomer against all chamdanut *(covetousness)*, because the Chayyei HaAdam does not consist in the abundance of his possessions. [16] And Rebbe, Melech HaMoshiach spoke a mashal *(parable)* to them saying, An aza *(certain)* oisher *(rich man)* had land that produced a good crop. [17] And he was thinking

[יג] און עמיצער אויס דעם המון מענטשן האט צו אים געזאגט:
gezogt im tsu hot mentshn hamon dem ois emitser un
said him to has people crowd the out someone and

רבי, זאג דעם ברודער מיינעם, אז ער זאל זיך טיילן מיט
mit teilen zich zol er az mainem bruder dem zog Rebbe
with share self shall he that mine brother the tell Rebbe

מיר מיט דער ירושה! [יד] ער אבער האט צו אים געזאגט:
gezogt im tsu hot ober er yerushe der mit mir
said him to has however he inheritance the with me

מענטש, ווער האט מיך באשטימט פאר א שופט אדער צעטיילער
tseteiler oder shoifet a far bashtimt mich hot ver mentsh
distributor or judge a for appointed me has who man

איבער אייך? [טו] ער האט אבער צו זיי געזאגט: גיט אכטונג
achtung git gezogt zei tsu ober hot er aich iber
attention give said them to however has he you over

און היט זיך פאר יעדער געלטגייציקייט! ווייל דאס
dos vail geltgaitsikeit yeder far zich hit un
the because money avarice every for self beware and

לעבן פון א מענטשן באשטייט נישט אין דער שפע פון זיין
zain fun shefe der in nisht bashteit mentshn a fun leben
his of abundance the in not consists man a of life

פארמעגן. [טז] און האט זיי געזאגט א משל, אזוי צו זאגן:
zogen tsu azoi moshal a gezogt zei hot un farmegen
say to so parable a told them has and possessions

א געוויסן עושרס לאנד האט אריינגעברענגט א גוטן שניט;
shnit gutn a araingebrengt hot land oyshers gevisen a
harvest good a brought has land rich man's certain a

to himself, saying, What should I do? Because I do not have a place where I will store my crops. 18 And he said, This I will do. I will tear down my asim *(granaries, storehouses)* and I will build larger asim. And there I will gather all my grain and my produce. 19 And I will say to my neshamah, Neshamah, you have an ample store of goods for many years to come. Take your ease, LEEKHOL, VLISHTOT, VLISHMOACH *(to eat, and to drink, and to be merry).* 20 But Hashem said to him, Goilem! Halailah hazeh your nashamah is required of you. Now to whom will be given what you prepared? 21 Such is the one hoarding up for himself and not having osher toward Hashem.

יז און ער האט זיך מישב געווען, זאגנדיק: וואס זאל איך טאן,
ton ich zol vos zogendik geven meyashev zich hot er un
do I shall what saying was thought self has he and

אז איך האב נישט וואו איינצוזאמלען מיינע פירות? יח און
un peires maine aintsuzamlen vu nisht hob ich az
and fruit my to gather place where not have I as

האט געזאגט: דאס דאזיקע וועל איך טאן: איך וועל צעשטערן מיינע
maine tseshteren vel ich ton ich vel dozike dos gezogt hot
my tear down will I do I will these the said has

שפייכלערס און בויען גרעסערע און וועל דארטן איינזאמלען די
di ainzamlen dorten vel un gresere boien un shpaichlers
the gather there will and larger build and granaries

גאנצע תבואה און די גיטער מיינע; יט און איך וועל
vel ich un maine giter di un tvue gantse
will I and my possessions the and grain increase whole

זאגן צו מיין זעל: נשמה מיינע, האסט א סך גוטע זאכן
zachn gute sach a host maine neshome zel main tsu zogen
things good many a you have my soul soul my to say

ליגן אויף פיל יארן; האב מנוחה , עס, טרינק און לאז דיר
dir loz un trink es menuche hob yorn fil oif ligen
you let and drink eat place of rest have years many on lying

וואוילגיין! כ ה׳ אבער האט צו אים געזאגט: דו נאר, אין
in nar du gezogt im tsu hot ober Hashem voilgein
in fool you said him to has however Hashem feast

דער דאזיקער נאכט וועט דיין זעל פון דיר געפאדערט ווערן; און
un veren gefodert dir fun zel dain vet nacht doziker der
and to be demanded you of soul your will night this one the

פאר וועמען וועט עס זיין, וואס דו האסט אנגעגרייט? כא אָט
ot ongegreit host du vos zain es vet vemen far
just reserved you have you which be it will whom for

אזוי גייט עס דעם , וואס זאמלט אוצרות פאר זיך און איז נישט
nisht iz un zich far oitseres zamlt vos dem es geit azoi
not is and self for treasures collect who the one it go so

רייך אין ה׳ .
Hashem in raich
Hashem in rich

22 And Rebbe, Melech, HaMoshiach said to his talmidim, Therefore, I say

כב און ער האט געזאגט צו זיינע תלמידים: צוליב דעם זאג
zog dem tsulib talmidim zaine tsu gezogt hot er un
tell the on account of disciples his to said has he and

איך אייך: זארגט נישט פאר אייער לעבן, וואס איר וועט עסן ; אויך
oich esen vet ir vos leben eier far nisht zorgt aich ich
also to eat will you what life your for not worry you I

to you: do not have a LEV ROGEZ for your Chayyim, about your okhel *(food)* or your basar *(body)*, what you might put on. 23 For the neshamah is more than okhel and the basar more than gartel *(belt)* and shtreimel *(expensive hat)*. 24 Consider the ravens! They do not sow nor reap, they have no storeroom or asam *(granary)*, yet Hashem feeds them. Of how much more worth are you than the OPH HASHOMAYIM. 25 And can any of you by means of a LEV ROGEZ add one cubit to your span of Chayyim? 26 If then you are not able to do even a small thing, why have a LEV ROGEZ about the rest? 27 Consider the lilies! How they grow! A lily does not labor nor spin. But I say to you, not even Sh'lomo HaMelech in all his kavod was arrayed like one of these. 28 And if Hashem so enrobes the grass of the field, which is here hayom *(today)* and thrown into the eish makhar *(tomorrow)*, how much more will Hashem enrobe you, you ones of

נישט פאר אייער גוף , וואס איר וועט זיך אנקליידן . כג ווארום
vorem onkleiden zich vet ir vos guf eier far nisht
because clothe with self will you what body your for not

דאס לעבן איז מער ווי די שפייז און דער קערפער— ווי דאס
dos vi kerper der un shpaiz di vi mer iz leben dos
the than body the and food the than more is life the

מלבוש . כד באטראכט די ראבן ! אז נישט זיי זייען, נישט
nisht zeien zei nisht az roben di batracht malbesh
not sow they not that ravens the consider garment

זיי שניידן , זיי האבן נישט קיין קאמער , נישט קיין שייער,
shaier kein nisht kamer kein nisht hoben zei shnaiden zei
barn any not storeroom any not have they reap they

און ה׳ דערנערט זיי דאך; וויפל מער זענט איר
ir zent mer vifel doch zei dernert Hashem un
you are more how much yet them nourishes Hashem and

ווערט ווי די פייגל? כה און ווער פון אייך מיט זיין זארגן קען
ken zorgen zain mit aich fun ver un feigel di vi vert
can worry his with you of who and birds the than worth

צולייגן אן איל צו זיין געוואוקס? כו דעריבער , אויב איר זענט
zent ir oib deriber gevuks zain tsu ell an tsuleigen
are you if therefore stature his to cubit a add

נישט אפילו בכוח צו טאן דאס קלענסטע, וואס זארגט איר זיך
zich ir zorgt vos klenste dos ton tsu bekoyech afile nisht
self you worry why smallest the do to able even not

פאר די איבריקע זאכן ? כז באטראכט די ליליעס! ווי נישט
nisht vi lilies di batracht zachn ibrike di far
not how lilies the consider things remaining the for

זיי שפינען, נישט זיי וועבן ; און איך זאג אייך, אפילו שלמה
Shloime afile aich zog ich un vebn zei nisht shpinen zei
Solomon even you tell I and weave they not spin they

אין זיין גאנצער פראכט איז נישט געווען אנגעקליידט ווי איינע פון די
di fun eine vi ongekleidt geven nisht iz pracht gantser zain in
the of one as clothed was not is glory whole his in

דאזיקע. כח און אויב ה׳ קליידט אזוי דאס גראז אויפן
oifen groz dos azoi kleidt Hashem oib un dozike
in the grass the thus puts clothes Hashem if and these

פעלד, וואס היינט איז עס און צומארגנס ווערט עס געווארפן
gevorfen es vert tsumorgens un es iz haint vos feld
thrown it becomes tomorrow and it is today which field

אין אויוון אריין, וויפל מער אייך, איר קליינגלויביקע !
kleingloibike ir aich mer vifel arain oiven in
small believer you you more how much into furnace in

little bitachon. 29 And don't keep striving after okhel *(food)* and skikuy *(drink)*, and don't have a lev rogez *(anxious heart)*. 30 For all these things the Goyim of the Olam Hazeh strive after, but your Av has daas *(knowledge)* that you need these things. 31 But seek the Malchut Hashem, and these things will be added to you as well.

32 Do not have pachad *(terror, fear)*, Eder Katan *(Little Flock)*, because it is the ratzon, the chefetz *(desire)* of your Av to give you the Malchut. 33 Sell your possessions and give tzedakah. Make for yourselves the baitel *(wallet)* that doesn't wear out, an inexhaustible otzar *(treasure)* in Shomayim, where no ganav *(thief)* comes near nor moth destroys. 34 For where your otzar *(treasure)* is, there also will be your lev *(heart)*.

כט און פרעגט נישט נאך וואס איר וועט עסן און וואס איר וועט
vet ir vos un esen vet ir vos noch nisht fregt un
will you what and to eat will you what after not seek and

טרינקען און רעגט זיך נישט אויף . ל ווארום צו די אלע זאכן
zachn ale di tsu vorem oif nisht zich regt un trinken
things all the to because about not self stir up and drink

שטרעבן די אומות העולם ; אייער פאטער אבער ווייסט ,
veist ober Foter eier hooilem umes di shtreben
knows however Father your of the world peoples the strive

אז איר דארפט די דאזיקע זאכן . לא נאר זוכט זיין קעניגרייך
kenigraich zain zucht nor zachn dozike di darft ir az
kingdom his seek but things these the need you that

און דאס וועט אייך צוגעגעבן ווערן. לב האב נישט קיין מורא, דו
du moire kein nisht hob veren tsugegeben aich vet dos un
you fear any not have to be given you will these and

קליינע סטאדע; ווייל עס איז וואוילגעפעלן דעם פאטער אייערן,
eiern Foter dem voilgefelen iz es vail stade kleine
your Father the well pleased is it because flock little

אייך צו געבן דאס קעניגרייך! לג פארקויפט אייער האב און גיט
git un hob eier farkoift kenigraich dos geben tsu aich
give and have your sell kingdom the give to you

צדקה ; מאכט זיך בייטלען, וואס ווערן נישט אלט; אן
an alt nisht veren vos baitlen zich macht tsedoke
a old not to be which purses self make righteousness

אוצר , וואס לאזט זיך נישט אויס, אין הימל , וואו קיין
kein vu himel in ois nisht zich lozt vos oitser
any where heaven in out not self let which treasure

גנב דערנענטערט זיך נישט און קיין מילב צעשטערט אויך נישט.
nisht oich tseshtert milb kein un nisht zich dernentert ganev
not also destroy moth any and not self come near thief

לד ווארום וואו אייער אוצר איז, דארט וועט אויך אייער הארץ
harts eier oich vet dort iz oitser eier vu vorem
heart your also will there is treasure your where because

זיין .
zain
be

35 Tighten your gartels for action and have your menorahs lit. 36 And

לה זאלן אייערע לענדן זיין אנגעגורט און אייערע ליכט ברענען ;
brenen licht eiere un ongegurt zain lendn eiere zolen
burning lamp your and wrapped be loins your should

לו און זייט גלייך צו מענטשן, וואס ווארטן אויף זייער האר, ווען
ven Har zeier oif varten vos mentshn tsu glaich zeit un
when L-rd their on wait who people to like be and

you should be like bnei Adam who expectantly khakeh l'vo'o shel *(await the arrival of)* their Adon when he returns from the Chasunoh, in order that, when he comes and knocks, ofen ort they may open the delet for him.
37 Ashrey are those avadim *(servants)*, whom, having come, the Adon will find keeping shomer. Omein, I say to you, that he will fasten his gartel, and have those avadim *(servants)* sit down to tish, and he will come and serve them.
38 And if in the second or if in the third watch he comes and finds it thus, ashrey *(happy, blessed)* are those. 39 But have daas of this, that if the Baal Bayit had had da'as in what hour the ganav *(thief)* comes, he would not have allowed his bais to be broken into.
40 So you be shomer, for the Bar Enosh comes in an hour you do not think.

41 And Kefa said, Adoneinu, are you speaking this mashal

ער וועט זיך אומקערן פון דער חתונה , כדי ווען ער
er vet zich umkeren fun der chasene kedei ven er
he will self return from the wedding feast so that when he

קומט און קלאפט אָן, זאלן זיי אים גלייך אויפעפענען.
kumt un klapt on zolen zei im glaich oifefenen
comes and knock on should they him immediately open

לז וואויל איז יענע קנעכט , וועלכע ווען דער האר קומט
voil iz yene knecht velche ven der Har kumt
blessed are those servants which when the L-rd comes

געפינט ער זיי וואכנדיקע; באמת זאג איך אייך, ער וועט זיך
gefint er zei vachendike be'emes zog ich aich er vet zich
finds he them awake in truth tell I you he will self

ארומגארטלען און זיי אנידערזעצן צום טיש און צוגיין און
arumgartelen un zei aniderzetsen tsum tish un tsugein un
fasten gartel and them to sit down to the table and go and

זיי באדינען. לח און אויב ער וועט קומען אינם צווייטן אדער
zei badinen un oib er vet kumen inem tsveitn oder
them serve and if he will to come in the second or

דריטן משמר פון דער נאכט און וועט זיי אזוי געפינען, איז
dritn mishmer fun der nacht un vet zei azoi gefinen iz
third watch of the night and will them so find are

וואויל יענע קנעכט . לט נאר דאס דאזיקע זאלט איר וויסן זיין ,
voil yene knecht nor dos dozike zolt ir visen zain
blessed those servants but the these shall you know be

אז אויב דער בעל הבית וואלט געוואוסט אין וועלכער
az oib der bal habayit volt gevust in velcher
that if the owner of the house would known in which

שעה דער גנב קומט , וואלט ער נישט דערלאזט מען זאל
sho der ganev kumt volt er nisht derlozt men zol
hour the thief comes would he not allows they shall

איינברעכן אין זיין הויז . מ און איר זאלט זיין גרייט, ווייל דער
ainbrechen in zain hoiz un ir zolt zain greit vail der
break in in his house and you shall be ready because the

בר אנוש קומט אין א שעה, וואס איר שטעלט זיך נישט פאר.
Bar Enosh kumt in a sho vos ir shtelt zich nisht for
Son of Man comes in an hour which you stands self not for

מא און פעטרוס האט געזאגט: האר, צי זאגסטו דאס דאזיקע
un Petros hot gezogt Har tsi zogstu dos dozike
and Peter has said L-rd you say the these

משל צו אונדז אדער אויך צו אלעמען ? מב און דער האר
moshal tsu undz oder oich tsu alemen un der Har
parable to us or also to everyone and the L-rd

for us or for all? 42 And HaAdon said, Who then is the sochen haneeman and navon *(faithful and wise steward)* whom HaAdon will appoint over his avadim to give them their okhel *(food)* allowance at the proper time? 43 Ashrey is that eved, whom, having come, his Adon will find doing thus. 44 Omein, I say to you, that he will appoint him over all that he has. 45 But if that eved says in his lev, Adoni delays to come to me, and if that eved begins to beat the avadim *(servants)* and the shfakhot *(maid servants)*, and to gluttonize and get down in his schnapps, 46 HaAdon of that eved will come on a day which he does not expect and at an hour of which he does not have da'as, and will cut him in pieces and assign him the portion of the Apikoros with the koferim *(unbelievers)*. 47 That eved, who had daas of the ratzon of his Adon and did not get prepared or do according to his ratzon, will be beaten with a klap *(blow)* and not a few. 48 But the

האט געזאגט: ווער זשע איז דער געטרייער און פארשטאנדיקער
farshtandiker un getraier der iz zhe ver gezogt hot
understanding and faithful the is then who said has

הויז פארוואלטער, וועלכען דער האר וועט באשטימען איבער זיין
zain iber bashtimen vet Har der velchen farvalter hoiz
his over appoint will L-rd the whom steward house

הויזגעזינד , אז ער זאל זיי געבן די מאס שפייז צו
tsu shpaiz mos di geben zei zol er az hoizgezind
at food measure of the give them shall he that household

דער רעכטער צייט? מג וואויל איז יענעם קנעכט , וואס ווען דער
der ven vos knecht yenem iz voil tsait rechter der
the when who servant that is blessed time right the

האר זיינער קומט , געפינט ער אים אזוי טאן . מד באמת זאג איך
ich zog be'emes ton azoi im er gefint kumt zainer Har
I tell in truth doing so him he finds comes his L-rd

אייך, אז ער וועט אים באשטימען איבער אלע זיינע גיטער .
giter zaine ale iber bashtimen im vet er az aich
possessions his all over appoint him will he that you

מה אויב אבער יענער קנעכט וועט זאגן אין זיין הארצן: מיין
main hartsn zain in zogen vet knecht yener ober oib
my heart his in say will servant that however if

האר זוימט זיך צו קומען ; און וועט אנהויבן צו שלאגן די
di shlogen tsu onhoiben vet un kumen tsu zich zoimt Har
the beat up to begin will and to come to self lingers L-rd

קנעכט און די דינסטן, אויך צו עסן און טרינקען און זיך
zich un trinken un esen tsu oich dinstn di un knecht
self and drink and to eat to also maids the and servant

אנצושכורן , מו וועט דער האר פון יענעם קנעכט קומען אין א
a in kumen knecht yenem fun Har der vet ontsushchuren
a in to come servant that of L-rd the will get drunk

טאג, ווען ער דערווארט עס נישט און אין א שעה, וואס ער
er vos sho a in un nisht es dervart er ven tog
he which hour a in and not it expect he when day

ווייסט נישט; און וועט אים צעשניידן אין צווייען און וועט לייגן
leigen vet un tsveien in tseshnaiden im vet un nisht veist
assign will and two in cut up him will and not knows

זיין חלק מיט די ווידערשפעניקע. מז יענער קנעכט אבער ,
ober knecht yener vidershpenike di mit cheilek zain
however servant that rebellious the with share his

וואס האט געוואוסט זיין הארס רצון און האט נישט צוגעגרייט,
tsugegreit nisht hot un rotsn Hars zain gevust hot vos
prepared not has and will the L-rd's his known has who

one not having had daas, but having done things worthy of a klap, will receive but a few. But to everyone to whom much was given, much will be required from him, and to whom was entrusted much, even more achraius *(accountability)* will be required.

[49] I came to throw Eish on the earth, and how I wish it was already kindled! [50] And I have a tevilah I have to undergo, and how I am distressed until it is completed. [51] Do you think that I came to bring Shalom on the earth? No, I tell you, but rather machaloket *(division, controversy)*. [52] For there will be from now in one bais *(household)* chamesh *(five)* having been divided, shalosha against shenayim and shenayim against shalosha, [53] AV will be divided against BEN and BEN against AV, EM *(mother)* against BAT and

אדער געטאן לויט זיין ווילן , וועט ליידן א סך
sach a laiden vet vilen zain loit geton oder
many a to suffer will desire his according to done or

שלעק ; [מח] אבער דער , וואס האט נישט געוואוסט, און האט
hot un gevust nisht hot vos der ober shlek
has and known not has who the one however beating

געטאן דאס, פאר וועלכן ער איז חייב שלעק , וועט ווייניק געשלאגן
geshlogen veinik vet shlek chayev iz er velchen far dos geton
struck few will beating liable is he which for this done

ווערן. און יעדן איינעם, וועמען א סך איז געגעבן געווארן ,
gevoren gegeben iz sach a vemen einem yeden un veren
become entrusted is many a whom one every and to be

וועט א סך געפאדערט ווערן פון אים; און וועמען מען האט א
a hot men vemen un im fun veren gefodert sach a vet
a has they whom and him from to be required many a will

סך אנפארטרויט, וועט מען מער פארלאנגען פון אים.
im fun farlangen mer men vet onfartroit sach
him of required more they will entrusted many

[מט] איך בין געקומען, צו ווארפן א פייער אויף דער ערד ; און
un erd der oif faier a varfen tsu gekumen bin ich
and earth the on fire a cast to come am I

וואס וויל איך, אויב עס האט זיך שוין אנגעצונדן ? [נ] איך
ich ongetsunden shoin zich hot es oib ich vil vos
I kindled already self has it if I wants what

אבער האב א מקווה געטובלט צו ווערן, און ווי עס
es vi un veren tsu getoivelt mikveh a hob ober
it as and to be to mikveh immersed mikveh a have however

טוט מיר באנג , ביז זי וועט פארענדיקט ווערן! [נא] איר
ir veren farendikt vet zi biz bang mir tut
you to be finished will it until am distressed me, I do

מיינט, אז איך בין געקומען געבן שלום אויף דער ערד ? ניין !
nein erd der oif sholem geben gekumen bin ich az meint
no earth the on peace give come am I that think

איך זאג אייך, נאר פיל מער א מחלוקה; [נב] ווארום פון איצט
itst fun vorem machloike a mer fil nor aich zog ich
now from because division a more much but you tell I

אַן וועלן זיין פינף אין איין הויז צעטיילט; דריי קעגן צוויי, און
un tsvei kegen drai tseteilt hoiz ein in finf zain velen on
and two against three divided house one in five be will on

צוויי קעגן דריי . [נג] עס וועלן זיין צעטיילט פאטער קעגן זון
zun kegen foter tseteilt zain velen es drai kegen tsvei
son against father divided be will it three against two

BAT against EM, KALLAH BACHAMOT *(daughter-in-law against mother-in-law)* and CHAMOT against KALLAH.

54 And he was saying also to the multitudes, When you see the anan rising over the maarav *(west)*, ofen ort you say, Geshem *(rain)* is coming, and so it happens. 55 And when there is a south wind blowing, you say, It will be kham *(hot)*, and it happens. 56 Tzevu'im! You have daas how to interpret the appearance of the earth and the sky; how is it, then, that you do not have daas of how to interpret HaZman HaZeh *(This Time)*?

57 And why also for yourselves do you not judge what is yashar *(straight, right)*? 58 For as you go with your ish riv *(opponent in a lawsuit)* to appear before the magistrate, on the derech make an effort to settle with him, lest he drag you to the shofet, and

און זון קעגן פאטער; מוטער קעגן טאכטער און טאכטער
tochter un tochter kegen muter foter kegen zun un
daughter and daughter against mother father against son and

קעגן דער מוטער; שוויגער קעגן איר שנור
shnur ir kegen shviger muter der kegen
daughter-in-law her against mother-in-law mother the against

און שנור קעגן דער שוויגער.
shviger der kegen shnur un
mother-in-law the against daughter-in-law and

[נד] און ער האט אויך געזאגט צו די המונים מענטשן: ווען
ven mentshn hamonim di tsu gezogt oich hot er un
when people crowds of the to said also has he and

איר זעט א וואלקן אויפגיין אין מערב, זאגט איר גלייך: עס
es glaich ir zogt mairev in oifgein volken a zet ir
it immediately you say west in rise up cloud a see you

קומט א רעגן; און אזוי געשעט עס. [נה] און ווען עס בלאזט א
a blozt es ven un es geshet azoi un regen a kumt
a blow it when and it occur so and rain a comes

דרום ווינט, זאגט איר; עס וועט זיין א היץ; און עס געשעט. [נו] איר
ir geshet es un hits a zain vet es ir zogt vint dorem
you occurs it and heat a be will it you says wind south

צבועקעס, דאס אויסזען פון דער ערד און פון דעם הימל
himel dem fun un erd der fun oiszen dos tsvuakes
heaven the of and earth the of appearance the hypocrites

ווייסט איר אויסצופארשן; און ווי איז עס וואס איר פארשט נישט
nisht forsht ir vos es iz vi un oistsuforshen ir veist
not search you that it is how and to search out you know

די דאזיקע צייט? [נז] און פארוואס משפט איר נישט פון זיך אליין,
alein zich fun nisht ir mishpot farvos un tsait dozike di
alone self of not you judge why and time these the

וואס איז גערעכט? [נח] ווארום ווען דו גייסט מיט דיין קעגנער
kegner dain mit geist du ven vorem gerecht iz vos
adversary your with go you when because right is what

פארן שר, גיב דיר די מי אויפן וועג, אז דו זאלסט
zolst du az veg oifen mi di dir gib sar farn
you shall you that way on the labor the you give ruler before

פטור ווערן פון אים (מיט גוטנס); טאמער וועט ער
er vet tomer gutns mit im fun veren poter
he will lest good with him of to be be free of obligation

דיך אוועקשלעפן צום שופט, און דער שופט וועט דיך איבערגעבן
ibergeben dich vet shoifet der un shoifet tsum avekshlepen dich
give over you will judge the and judge to the drag away you

the shofet will hand over you to the shoter, and the shoter will throw you into the beit hasohar. 59 I say to you, by no means may you come out, until even the last peruta *(small coin)* you pay back.

13 Now on the same occasion there were some present reporting to Rebbe, Melech HaMoshiach about the men of the Galil whose blood Pilate mixed with their zevakhim *(sacrifices)*. 2 And, in reply, Moshiach said, Do you think that these men of the Galil were greater chote'im *(sinners)* than all others of the Galil, because they suffered this shud *(misfortune)*? 3 Lo *(no)*, I say, but unless you make teshuva, you will all likewise perish. 4 Or do you think that those shmonah asar *(eighteen)* upon whom the migdal *(tower)* in Shiloach fell and killed them, do you think that they were greater chote'im *(sinners)* than all the Bnei Adam living in Yerushalayim? 5 Lo *(no)*, I tell you, but unless you make teshuva, you will all likewise perish.

צום שוטר, און דער שוטר וועט דיך ארייַנוואַרפֿן אין תּפֿיסה
tsum shoter un der shoter vet dich arainvarfen in tfise
to the police and the police will you throw in in prison

ארײַן. נט איך זאג דיר, דו וועסט בשום אופֿן פֿון דארטן נישט
arain ich zog dir du vest beshum oifen fun dorten nisht
into I tell you you will never way of there not

ארויס, ביז דו וועסט נישט האָבן באַצאָלט די לעצטע פּרוטה!
arois biz du vest nisht hoben batsolt di letste prute
out until you will not have paid the last penny

יג און אין דער דאָזיקער צײַט זענען אייניקע געקומען און
un in der doziker tsait zenen einike gekumen un
and in the this one time are some come and

האָבן אים דערציילט וועגן די גלילים, וועמעס בלוט
hoben im dertseilt vegen di Galilim vemes blut
have him report about the Galilee whose blood

פּילאַטוס האָט אויסגעמישט מיט זייערע קרבנות. ב און ער האָט
Pilatus hot oisgemisht mit zeiere korbones un er hot
Pilate has mix with their sacrifices and he has

ענטפֿערנדיק צו זיי געזאָגט: איר מיינט (אפֿשר), אַז די
entferendik tsu zei gezogt ir meint efsher az di
answering to them said you think perhaps that the

דאָזיקע גלילים זענען געווען גרעסערע חוטאים ווי אַלע לײַט
dozike Galilim zenen geven gresere choytim vi ale lait
these Galileans are was greater sinners than all people

פֿון גליל, ווײַל זיי האָבן אַזעלכעס געליטן? ג ניין, זאָג איך
fun Galil vail zei hoben azelches gelitn nein zog ich
of Galilee because they have such suffered no tell I

אײַך; נאָר אויב איר וועט נישט תּשובֿה טאָן, וועט איר אַלע
aich nor oib ir vet nisht tshuve ton vet ir ale
you but if you will not repentance do will you all

אומקומען אויף אַזאַ אופֿן. ד אָדער יענע אַכצן, אויף וועלכע דער
umkumen oif aza oifen oder yene achtsen oif velche der
perish on such way or those eighteen on which the

טורעם איז אײַנגעפֿאַלן אין שילוח און האָט זיי געטייט, מיינט איר
turem iz aingefalen in Siloam un hot zei geteit meint ir
tower did fall in Siloam and has them killed think you

(אפֿשר), אַז זיי זענען געווען חייבֿ מער ווי אַלע מענטשן,
efsher az zei zenen geven chayev mer vi ale mentshn
perhaps that they are was guilty more than all people

6 And Rebbe, Melech HaMoshiach was speaking this mashal. A certain man had an etz te'enah *(fig tree)* which had been planted in his kerem, and he came seeking pri *(fruit)* on it, and he did not find any. 7 So he said to the keeper of the kerem, Hinei shalosh shanim *(three years)* I come seeking pri on this etz te'enah *(fig tree)* and I do not find any. Therefore, cut it down! Why is it even using up the adamah *(ground)*? 8 But in reply he says to him, Adoni, leave it also this year, until I may dig around it and may throw fertilizer on it, 9 And if indeed it produces pri in the future, tov me'od *(very well)*; otherwise, you will cut down it.

10 Now in one of the shuls Rebbe, Melech HaMoshiach was saying

וואס וואוינען אין ירושלים ? ה ניין , זאג איך אייך; נאר אויב איר
ir oib nor aich ich zog nein Yerushalayim in voinen vos
you if but you I tell no Yerushalayim in dwell who

וועט נישט תשובה טאן, וועט איר אלע אויך אזוי אומקומען!
umkumen azoi och ale ir vet ton tshuve nisht vet
perish thus also all you will do repentance not will

ו און ער האט געזאגט דאס דאזיקע משל : א געוויסער מאן האט
hot man geviser a moshal dozike dos gezogt hot er un
has man certain a parable these the said has he and

געהאט א פייגנבוים, וואס איז געווען געפלאנצט אין זיין וויינגארטן;
vaingorten zain in geflantst geven iz vos faignboim a gehat
vineyard his in planted was is which fig tree a had

און ער איז געקומען און האט געזוכט פירות אויף אים, און האט
hot un im oif peires gezucht hot un gekumen iz er un
has and it on fruit sought has and come is he and

נישט געפונען. ז און ער האט געזאגט צום וויינגערטנער: זע ,
ze vaingertner tsum gezogt hot er un gefunen nisht
look vinedresser to the said has he and found not

איך קום שוין דריי יאר און זוך פירות אויף דעם דאזיקן
dozikn dem oif peires zuch un yor drai shoin kum ich
this the on fruit seek and years three already come I

פייגנבוים און געפין נישט. האק אים אפ ! פארוואס זאל ער
er zol farvos op im hak nisht gefin un faignboim
it shall why down it cut not I find and fig tree

נאך אומנוצלעך מאכן די ערד? ח ער אבער האט ענטפערנדיק
entferendik hot ober er erd di machen umnutslech noch
answering has however he soil the make useless even

געזאגט צו אים: האר, לאז אים נאך דאס דאזיקע יאר , ביז איך
ich biz yor dozike dos noch im loz Har im tsu gezogt
I until year these the more it let Sir him to said

וועל אים ארומגראבן און באמיסטיקן , ט אפשר וועט ער אויף
oif er vet efsher bamistikn un arumgroben im vel
on it will perhaps spread fertilizer and dig around it will

להבא ברענגען פרוכט; און אויב נישט, וועסטו אים אפהאקן !
ophaken im vestu nisht oib un frucht brengen lehabe
cut down it will you not if and fruit bring in future

י און ער האט געלערנט אין איינער פון די שולן א
a shuln di fun einer in gelernt hot er un
a synagogues the of one in teaching has he and

שבתדיקן טאג. יא און זע , דארט איז געווען א פרוי , וואס האט
hot vos froi a geven iz dort ze un tog shabesdikn
has who woman a was is there look and day Shabbos

shiurim on Shabbos. [11] And an isha which had a ruach hamachla *(a spirit of an infirmity, illness)* shmonah asar *(eighteen)* years was bent double and was not able to straighten up at all. [12] And when he saw her, Rebbe, Melech HaMoshiach called out to her and said, Isha *(Woman)*, you have been set free from your machla *(illness)*. [13] And Rebbe, Melech HaMoshiach placed his hands upon her. And ofen ort *(immediately)* she was straightened and she was crying, Baruch Hashem! [14] And in reply the Rosh of the Beit HaKnesset, being indignant that Rebbe, Melech HaMoshiach had given refuah *(healing)* on Shabbos, was saying to the multitude, There are sheshah yamim *(six days)* in which melachah *(work)* should be done; therefore, come during those sheshah yamim and get your refuah; but not on Shabbos! [15] But Rebbe, Melech HaMoshiach Adoneinu answered him and said, Tzevu'im! Does not each of

געהאט א גייסט פון קראנקייט אכצן יאר לאנג, און זי איז
iz zi un lang yor achtsen krankeit fun gaist a gehat
is she and long years eighteen infirmity of spirit a had

געווען צוזאמענגעקרימט און האט זיך נישט געקענט אויפשטעלן
oifshtelen gekent nisht zich hot un tsuzamengekrimt geven
stand up be able not self has and crippled was

גלייך . יב און ווי יהושע / ישוע האט זי דערזען ,
derzen zi hot Yeshua Yehoshua vi un glaich
caught sight of her has Yeshua Yehoshua as and straight

האט ער זי צוגערופן און צו איר געזאגט: פרוי , דו ביסט
bist du froi gezogt ir tsu un tsugerufen zi er hot
are you woman said her to and call over her he has

באפרייט פון דיין קראנקייט! יג און האט ארויפגעלייגט אויף איר
ir oif aroifgeleigt hot un krankeit dain fun bafrait
her on did place has and infirmity your from set free

די הענט , און אין אן אויגנבליק איז זי אויפגעריכט געווארן
gevoren oifgericht zi iz oignblik an in un hent di
become straightened up she is eye blink an in and hands the

און האט געלויבט ה׳ . יד און דער גבאי פון דער שול ,
shul der fun Gabe der un Hashem geloibt hot un
synagogue the of ruler the and Hashem praised has and

בייזערנדיק זיך צוליב דעם, וואס יהושע / ישוע האט
hot Yeshua Yehoshua vos dem tsulib zich beizerndik
has Yeshua Yehoshua what that on account of self incensed

געהיילט אום שבת , האט ענטפערנדיק געזאגט צום עולם
oilem tsum gezogt entferendik hot Shabbos um geheilt
crowd to the said answering has Sabbath on healed

מענטשן: עס זענען פאראן זעקס טעג, אין וועלכע מען זאל
zol men velche in teg zeks faran zenen es mentshn
shall they which in days six there are it people

ארבעטן; קומט זשע אין די דאזיקע און לאזט זיך היילן און נישט
nisht un heilen zich lozt un dozike di in zhe kumt arbeten
not and heal self let and these the in then comes work

אין טאג פון שבת ! טו אבער דער האר האט אים געענטפערט
geentfert im hot Har der ober Shabbos fun tog in
answered him has L-rd the however Sabbath of day in

און געזאגט: צבועקעס , צי בינדט דען נישט יעדער איינער פון
fun einer yeder nisht den bindt tsi tsvuakes gezogt un
of one every not then untie Hypocrites said and

אייך אויף אום שבת דעם אקס זיינעם אדער דאס אייזל פון
fun eizl dos oder zainem oks dem Shabbos um oif aich
from donkey the or his ox the Sabbath over on you

you on Shabbos untie his ox or his donkey from the evus *(animal feeding trough)* and lead it away to water him? 16 But ought not this isha, a bat Avraham Avinu as she is, whom HaSatan has bound hinei, nebbach *(regrettably)* these shmonah asar *(eighteen)* long years — should she not have been set free from this bond on Shabbos? 17 And as Rebbe, Melech HaMoshiach said these things, all his mitnaggedim *(opponents)* were put to bushah *(shame)*, and all the multitude was having simcha with chedvah *(rejoicing)* over all the things of kavod being accomplished by him.

18 Therefore, Rebbe, Melech HaMoshiach was saying, What is the Malchut Hashem like? And to what shall I make a tzushtel *(comparison)* of it? 19 It is like a mustard seed, which a man took and threw into his own garden, and it grew and became an etz *(tree)*, and the OPH HASHOMAYIM nested in its branches.

20 And again Rebbe, Melech HaMoshiach said,

דער קאריטע און פירט עס אוועק אנצוטרינקען? טז און זי , וואס
vos zi un ontsutrinken avek es firt un korite der
who she and to drink away it leads and stall the

איז א בת אברהם , וועמען דער שׂטן האט געבונדן , זע ,
ze gebunden hot Satan der vemen Avraham bat a iz
look bound has Satan the whom Abraham daughter a is

אכצן יאר לאנג, האט זי דען נישט געזאלט אויפגעבונדן
oifgebunden gezolt nisht den zi hot lang yor achtsen
released should not then she has long years eighteen

ווערן פון דער דאזיקער געבונדנקייט אין דעם טאג פון שבת ?
Shabbos fun tog dem in gebundenkeit doziker der fun veren
Sabbath of day the in bondage this one the from to be

יז און ווען ער האט דאס געזאגט, זענען אלע זיינע קעגנער
kegner zaine ale zenen gezogt dos hot er ven un
opponents his all are said this has he when and

פארשעמט געווארן; און דער גאנצער עולם מענטשן האט זיך
zich hot mentshn oilem gantser der un gevoren farshemt
self has people crowd whole the and become put to shame

געפריידט איבער אלע וואונדערלעכע מעשים, וואס זענען געשען
geshen zenen vos maisim vunderleche ale iber gefreidt
occurred are which deeds glorious all over rejoice

דורך אים.
im durch
him through

יח דעריבער האט ער געזאגט: צו וואס איז דאס קעניגרייך פון
fun kenigraich dos iz vos tsu gezogt er hot deriber
of kingdom the is who to said he has therefore

ה׳ גלייך? און צו וואס זאל איך עס פארגלייכן? יט עס איז
iz es farglaichen es ich zol vos tsu un glaich Hashem
is it liken it I shall who to and like Hashem

גלייך צו א זענעפט קערנדל, וואס א מענטש האט גענומען און
un genumen hot mentsh a vos kerendel zeneft a tsu glaich
and taken has man a which seed mustard a to like

אריינגעווארפן אין זיין גארטן אריין. און עס איז אויפגעוואקסן
oifgevaksen iz es un arain gorten zain in araingevorfen
grew is it and into garden his in thrown

און איז געווארן א בוים, און די פייגל פון הימל האבן זיך
zich hoben himel fun feigel di un boim a gevoren iz un
self have heaven of birds the and tree a become is and

גענעסט אין זיינע צווייגן . כ און ווידער האט ער געזאגט: צו
tsu gezogt er hot vider un tsvaign zaine in genest
to said he has again and branches its in nested

To what shall I compare
the Malchut Hashem? 21 It
is like se'or *(leaven)*, which
an isha took and hid in
shalosh *(three)* measures
of wheat flour until the
whole batch was leavened.

22 And Rebbe, Melech
HaMoshiach was
itinerating throughout
the shtetlach *(towns)* and
villages saying shiurim
and heading on toward
Yerushalayim. 23 And
someone said to him,
Adoni, are there only a
few coming to Yeshu'at
Eloheinu? And Rebbe,
Melech HaMoshiach
said to them, 24 Strive
to enter through the
sha'ar hatzarut *(gate of
narrowness)*, because many,
I say to you, will seek to
enter and they will not be
able to. 25 After the Baal
Bayit gets up and shuts
the delet, and you begin
to stand outside and to
knock on the delet, saying,
Adoneinu, open up for us!
And in reply, he will say
to you, I do not have daas
of you; from where are
you from? 26 Then you will
begin to say, We ate and

וואס זאל איך פארגלייכן דאס קעניגרייך פון ה׳ ? כא עס איז
iz es Hashem fun kenigraich dos farglaichen ich zol vos
is it Hashem of kingdom the liken I shall who

גלייך צו זויערטייג , וואס א פרוי האט אריינגעטאן אין דריי
drai in araingeton hot froi a vos zoierteig tsu glaich
three in put into has woman a which sour dough to like

מאס זעמלמעל, ביז דאס גאנצע וועט זויער ווערן.
veren zoier vet gantse dos biz zemelmel mos
to be leaven will whole the until fine flour measure of

כב און ער איז געגאנגען איבער שטעט און דערפער לערנענדיק
lernendik derfer un shtet iber gegangen iz er un
teaching villages and cities of over go is he and

און מאכנדיק די נסיעה קיין ירושלים . כג און עמיצער
emitser un Yerushalayim kein nesie di machendik un
someone and Yerushalayim to journey the making and

האט צו אים געזאגט: האר, זענען עס ווייניקע, וואס ווערן דערלייזט?
derleizt veren vos veinike es zenen Har gezogt im tsu hot
saved to be who a few it is L-rd said him to has

ער אבער האט צו זיי געזאגט: כד שטרעבט אריינצוגיין
araintsugein shtrebt gezogt zei tsu hot ober er
to enter strive said them to has however he

דורך דעם ענגן טויער, ווייל א סך , זאג איך אייך, וועלן
velen aich ich zog sach a vail toier engn dem durch
will you I tell many a because gate narrow the through

זוכן אריינצוגיין און וועלן נישט קענען . כה ווען איינמאל
einmol ven kenen nisht velen un araintsugein zuchen
once when be able to not will and to enter seek

דער בעל הבית האט זיך אויפגעהויבן און פארשלאסן
farshlosen un oifgehoiben zich hot habayit bal der
shut and get up self has of the house owner the

די טיר , און איר וועט אנהויבן צו שטיין אינדרויסן און קלאפן
klapen un indroisen shtein tsu onhoiben vet ir un tir di
knock and outside stand to begin will you and door the

אין דער טיר און זאגן : האר, עפן אונדז אויף! און ער וועט
vet er un oif undz efen Har zogen un tir der in
will he and up us open L-rd say and door the on

ענטפערנדיק זאגן צו אייך: איך קען אייך נישט, פונוואנען איר
ir funvanen nisht aich ken ich aich tsu zogen entferendik
you from where not you know I you to say answering

זענט! כו דעמאלט וועט איר אנהויבן צו זאגן : מיר האבן געגעסן
gegesen hoben mir zogen tsu onhoiben ir vet demolt zent
eaten have we say to begin you will then are

drank in your presence, and in our rekhovot *(streets)* you taught. 27 And he will speak, saying to you, I do not know you, from where are you from? Go away from me, kol po'alei resha *(all workers of evil)*! 28 There will be weeping and gnashing of teeth, when you will see Avraham Avinu and Yitzchak and Ya'akov and all the Neviim in the Malchut Hashem, but you yourselves being thrown out. 29 And they will come from mizrach *(east)* and maarav *(west)* and from tzafon *(north)* and darom *(south)* and they will be the ones bimesibba *(reclining at tish)* in the Malchut Hashem. 30 And there are some acharonim who will be rishonim and there are some rishonim who will be acharonim.

31 In the same hour some Perushim approached Rebbe, Melech HaMoshiach, saying to him, Depart and go from here, because Herod wants

פאר דיר און געטרונקען, און אויף אונדזערע גאסן האסטו
far dir un getrunken un oif undzere gasn hostu
before you and drank and on our streets you have

געלערנט! [כז] און ער וועט ענטפערן : איך זאג אייך, איך קען אייך
gelernt un er vet entferen ich zog aich ich ken aich
taught and he will answer I tell you I know you

נישט, פונוואנען איר זענט; אוועק פון מיר איר אלע, וואס טוט
nisht funvanen ir zent avek fun mir ir ale vos tut
not from where you are away from me you all who do

אומגערעכטיקייט ! [כח] דארט וועט זיין דאס קלאגן און קריצן
umgerechtikeit dort vet zain dos klogen un kritsen
unrighteousness there will be the weeping and gnashing

מיט די ציין , ווען איר וועט זען אברהמן און יצחקן און
mit di tsein ven ir vet zen Avrahamn un Yitschakn un
with the teeth when you will see Abraham and Isaac and

יעקבן און אלע נביאים אין דעם קעניגרייך פון ה׳ , אייך
Yaakovn un ale neviim in dem kenigraich fun Hashem aich
Ya'akov and all prophets in the kingdom of Hashem you

אליין אבער ארויסגעווארפן אינדרויסן! [כט] און זיי וועלן
alein ober aroisgevorfen indroisen un zei velen
yourselves however thrown out outside and they will

קומען פון מזרח און מערב, פון צפון און דרום , און
kumen fun mizrech un mairev fun tsafon un dorem un
to come from east and west from north and south and

וועלן זיך אנידערזעצן אין דעם קעניגרייך פון ה׳ . [ל] און זע ,
velen zich aniderzetsen in dem kenigraich fun Hashem un ze
will self sit down in the kingdom of Hashem and look

עס זענען דא לעצטע, וואס וועלן זיין די ערשטע; און עס געפינען
es zenen do letste vos velen zain di ershte un es gefinen
it are here last who will be the first and it find

זיך ערשטע, וואס וועלן זיין די לעצטע.
zich ershte vos velen zain di letste
self first who will be the last

[לא] אין דער זעלביקער שעה זענען צוגעקומען אייניקע פרושים
in der zelbiker sho zenen tsugekumen einike Perushim
in the same hour are come over some Pharisees

און האבן געזאגט צו אים: גיי ארויס און גיי אוועק פונדאנען ,
un hoben gezogt tsu im gei arois un gei avek fundanen
and have said to him go out and go away from there

ווייל הורדוס וויל דיך טייטן! [לב] און ער האט געזאגט צו
vail Hordos vil dich teiten un er hot gezogt tsu
because Herod wants you kill and he has said to

to kill you. 32 And Rebbe, Melech HaMoshiach said to them, Go and tell that fox, Hinei, I cast out shedim and I accomplish refuot *(healings)* hayom *(today)* and makhar *(tomorrow)* and Yom HaShlishi *(The Third Day)* I reach my goal. 33 Nevertheless, it is necessary for me to travel on hayom *(today)* and makhar *(tomorrow)* and the yom following, because it cannot be that a navi should have his violent death and his histalkus *(passing)* outside Yerushalayim.
34 O Yerushalayim, Yerushalayim, she who kills the Neviim and stones the ones sent to her! How often I wanted to gather your yeladim just as a hen gathers her chicks under her wings, and you were not willing! 35 Hinei your Beis is left to you desolate; and I say to you, you shall by no means see me until the zman *(time)* comes when you say, BARUCH HABAH B'SHEM ADONAI!

זיי : גייט און זאגט דעם דאזיקן פוקס: זע , איך טרייב ארויס
arois traib ich ze fuks dozikn dem zogt un geit zei
out drive I look fox this the tell and go them

בייזע גייסטער און איך טו רפואות היינט און מארגן , און דעם
dem un morgen un haint refuus tu ich un gaister beize
the and tomorrow and today healing do I and spirits evil

דריטן טאג קום איך צום סוף. לג דאך מוז איך היינט און
un haint ich muz doch sof tsum ich kum tog dritn
and today I must yet end to the I come day third

מארגן און איבערמארגן וואנדערן, ווייל עס געשיקט
geshikt es vail vanderen ibermorgen un morgen
sent it because travel on day after tomorrow and tomorrow

זיך נישט, אז א נביא זאל אומקומען מחוץ לירושלים .
l'Yerushalayim mechuts umkumen zol novi a az nisht zich
Yerushalayim outside perish shall prophet a that not self

לד אָ ירושלים , ירושלים , וואס טייט די נביאים און
un neviim di teit vos Yerushalayim Yerushalayim o
and prophets the kill who Yerushalayim Yerushalayim o

שטייניקט די , וואס זענען געשיקט צו איר! וויפל מאל
mol vifel ir tsu geshikt zenen vos di shteinikt
times how much you to sent are who the stone

האב איך שוין געוואלט איינזאמלען דיינע קינדער , ווי א הון
hun a vi kinder daine ainzamlen gevolt shoin ich hob
hen a as children your gather wanted already I have

אירע עופהלעך אונטער די פליגל, און איר האט נישט געוואלט!
gevolt nisht hot ir un fligel di unter eifelech ire
wanted not have you and wings the under chickens her

לה אָט ווערט אייך איבערגעלאזט אייער הויז וויסט ; איך זאג
zog ich vist hoiz eier ibergelozt aich vert ot
tell I desolate house your left behind you is look

אייך אבער , איר וועט מיך מער נישט זען, ביז עס וועט
vet es biz zen nisht mer mich vet ir ober aich
will it until see not more me will you however you

קומען דער טאג, ווען איר וועט זאגן : ברוך הבא
haba bruch zogen vet ir ven tog der kumen
which comes blessed say will you when day the to come

בשם ה׳ ! (געבענטשט איז דער , וואס קומט אין
in kumt vos der iz gebentsht Hashem beshem
in comes who the one is blessed Hashem in the Name of

נאמען פון האר ג-ט). (תהלים קיח, כו .)
chu kich Tehilim G-t Har fun nomen
26 118 Psalms G-d L-rd of Name of

14 And it came to pass when he went into a bais of a certain one of the Rashei HaPerushim on Shabbos for betziat halechem, and they were watching him closely, 2 And there in front of Rebbe, Melech HaMoshiach was a certain ish suffering from dropsy, 3 And in reply, Rebbe Melech HaMoshiach spoke to the Baalei Torah and Perushim, saying, Is it mutar *(permissible)* on Shabbos to give refuah or not? 4 But they kept silent. And having taken hold of him, Rebbe, Melech HaMoshiach granted him refuah and sent him away. 5 And to them Rebbe, Melech HaMoshiach said, Who of you having a ben or an ox fall into a well and will not ofen ort *(immediately)* pull him out on Shabbos? 6 And they were not able to make a counter argument keneged *(against)* this.

7 And Rebbe, Melech HaMoshiach began speaking a mashal to

יד

און עס איז געשען , ווען ער איז א שבת
Shabbos a iz er ven geshen iz es un
Sabbath a is he when happened is it and

ארײנגעגאנגען אינם הויז פון איינעם פון די הויפט
hoipt di fun einem fun hoiz inem araingegangen
chief the of one of house in the entered

פרושים , כדי צו עסן ברויט, און זיי האבן געלויערט
geloyert hoben zei un broit esen tsu kedei Perushim
lie in wait have they and bread to eat to so that Pharisees

אויף אים. ב און זע , א מענטש, א וואסער געשווילעכץ, איז געווען
geven iz geshvilechts vaser a mentsh a ze un im oif
was is swelling water a man a look and him on

פאר אים. ג און יהושע / ישוע האט ענטפערנדיק געזאגט
gezogt entferendik hot Yeshua Yehoshua un im far
said answering has Yeshua Yehoshua and him before

צו די חכמי התורה און פרושים , אזוי צו זאגן : צי
tsi zogen tsu azoi Perushim un hatoire chachomei di tsu
say to so Pharisees and HaTorah Baalei the to

מעג מען שבת היילן אדער נישט? ד זיי אבער האבן
hoben ober zei nisht oder heilen Shabbos men meg
have however they not or to heal Sabbath is it permitted

געשוויגן . און ער האט אים גענומען און געהיילט און האט אים
im hot un geheilt un genumen im hot er un geshvigen
him has and healed and taken him has he and silent

אוועקגעשיקט. ה און האט צו זיי געזאגט: ווער פון אייך, וועמעס
vemes aich fun ver gezogt zei tsu hot un avekgeshikt
whose you of who said them to has and sent away

א זון אדער אן אקס איז ארײנגעפאלן אין א ברונעם, און וועט ער
er vet un brunem a in araingefalen iz oks an oder zun a
he will and well a in fell into is ox an or son a

דען אים נישט גלייך ארויסשלעפן אינם טאג פון שבת ?
Shabbos fun tog inem aroisshlepen glaich nisht im den
Sabbath of day in the pull out immediately not him then

ו און זיי האבן אים נישט געקענט ענטפערן דערויף .
deroif entferen gekent nisht im hoben zei un
thereon to answer be able not him have they and

ז און ער האט געזאגט א משל צו די געסט , ווען ער
er ven gest di tsu moshal a gezogt hot er un
he when guests the to parable a said has he and

האט באמערקט, ווי זיי האבן זיך אויסגעקליבן די ערטער
erter di oisgekliben zich hoben zei vi bamerkt hot
places the choosing self have they as notice has

the seudah *(banquet supper)* invitees, when he noticed how they had been picking out the rashei hamoshavot *(chief seats)* at the tish, saying to them, 8 When you are invited by someone to a Chasunoh *(wedding)*, you should not recline at tish in the rashei hamoshavot *(chief seats)*, lest a more distinguished person than you may have been invited by him, 9 And he who invited you both shall come and say to you, Give place to this one, and then in bushah *(shame)* you proceed to occupy the seat of humiliation, the low seat. 10 But when you are invited, go and recline at tish in the moshav hashafel *(low seat)*, so that when the one who has invited you comes, he may say to you, Chaver, move up to a higher place; then you will have kavod in the sight of all with you at the tish. 11 For everyone exalting himself shall be humbled, and the one humbling himself shall be exalted.

אויבנאן ; און האט געזאגט צו זיי : ח ווען דו ווערסט פון
fun verst du ven zei tsu gezogt hot un oibnon
of will be you when them to said has and at the head

עמיצן פארבעטן אויף א חתונה , זעץ דיך נישט אנידער אויף
oif anider nisht dich zets chasene a oif farbeten emitsn
on down not you sit wedding a on invite anyone

דעם ערשטן ארט אויבנאן ; טאמער וועט א חשובערער
chshuberer a vet tomer oibnon ort ershtn dem
more eminent a will lest at the head place of first the

פון דיר זיין פארבעטן פון אים, ט און דער , וואס האט דיך און
un dich hot vos der un im fun farbeten zain dir fun
and you has who the one and him by invite be you of

אים איינגעלאדן, וועט קומען און זאגן צו דיר: גיב אים דאס
dos im gib dir tsu zogen un kumen vet aingeladen im
the him give you to say and to come will invited him

ארט ! און דעמאלט וועסטו אנהויבן מיט חרפה צו פארנעמען
farnemen tsu charpe mit onhoiben vestu demolt un ort
occupy to shame with begin will you then and place of

דאס לעצטע ארט . י נאר ווען דו ווערסט פארבעטן, גיי און
un gei farbeten verst du ven nor ort letste dos
and go invite will be you when rather place of last the

זעץ דיך אויף דעם לעצטן ארט , כדי ווען דער , וואס
vos der ven kedei ort letstn dem oif dich zets
who the one when so that place of last one the on you sit

האט דיך פארבעטן, וועט קומען , זאל ער זאגן צו דיר: פריינד
fraind dir tsu zogen er zol kumen vet farbeten dich hot
friend you to say he shall to come will invite you has

רוק דיך ארויף העכער! דעמאלט וועסטו האבן כבוד פאר
far koved hoben vestu demolt hecher aroif dich ruk
before honor have will you then higher up you shift

אלע, וואס זיצן ביים טיש מיט דיר. יא ווייל יעדער איינער,
einer yeder vail dir mit tish baim zitsen vos ale
one every because you with table at the sit who all

וואס דערהייבט זיך אליין , וועט דערנידעריקט ווערן, און ווער עס
es ver un veren dernideriket vet alein zich derheibt vos
it who and be humbled will alone self raises up who

דערנידעריקט זיך אליין, דער וועט דערהייבט ווערן.
veren derheibt vet der alein zich dernideriket
to be raises up will this one alone self humbles

12 And Rebbe, Melech HaMoshiach was speaking also to the one who invited him, When you prepare a seudah or a Melave Malkah, do not invite your chaverim or your achim or your krovey mishpochot *(relatives)* or your shchenim haashirim, lest they also should invite you in return and repayment come to you. 13 But when you prepare a seudah *(feast)*, invite the aniyim *(the poor)*, the baalei hamum *(the maimed)*, the pisechim *(the lame)*, the ivrim *(blind)*, 14 And Birkat Shomayim *(the Blessing of Heaven)* will befall you, because they do not have the means to repay you; for you will be repaid in the Yom Tekumat HaTzadikkim *(Day of the Resurrection of the Righteous)*.

15 And when a certain one of those reclining at tish with Rebbe, Melech HaMoshiach heard these things, he said to him, Ashrey is he who will eat lechem in the Malchut Hashem! 16 But Rebbe,

יב ער האט אבער אויך געזאגט צו דעם , וואס האט
hot vos dem tsu gezogt oich ober hot er
has who the one to said also however has he

אים פארבעטן: ווען דו מאכסט א מיטאג אדער אן אוונט
ovent an oder mitag a machst du ven farbeten im
evening an or lunch a make you when invite him

מאלצייט, לאד נישט איין דיינע פריינד, נישט דיינע ברידער ,
brider daine nisht fraind daine ein nisht lad moltsait
brothers your not friend your one not invite meal

נישט דיינע קרובים , נישט קיין רייכעס שכנים , טאמער וועלן
velen tomer shcheynim raiches kein nisht kroivim daine nisht
will lest neighbors rich any not relatives your not

זיי אויך דיך ווידער איינלאדן און עס וועט ווערן פאר דיר א
a dir far veren vet es un ainladen vider dich oich zei
a you for to be will it and invite again you also they

פארגעלטונג . יג נאר ווען דו מאכסט א שמחה , לאד איין
ein lad simcha a machst du ven nor fargeltung
one invite celebration a make you when but recompense

ארומעלייט , קאליקעס, לאמע, בלינדע , יד און דו וועסט זיין
zain vest du un blinde lome kalikes oremelait
his you will you and the blind lame crippled poor people

געבענטשט; ווייל זיי האבן נישט וואס דיר צו פארגעלטן ;
fargeltn tsu dir vos nisht hoben zei vail gebentsht
recompense to you what not have they because blessed

ווארום עס וועט דיר פארגעלטן ווערן אין דער אופשטיין
oifshtein der in veren fargeltn dir vet es vorem
standing up again the in to be repay you will it because

תחית המתים פון די צדיקים .
tsadikim di fun hameysim techiyas
righteous the of the dead ones resurrection of

טו און הערנדיק דאס, האט איינער פון די מיטזיצנדיקע געזאגט
gezogt mitzitsendike di fun einer hot dos herendik un
said sitting with the of one has this on hearing and

צו אים: וואויל איז דעם , וואס עסט ברויט אין דעם קעניגרייך
kenigraich dem in broit est vos dem iz voil im tsu
kingdom the in bread eats who the one is blessed him to

פון ה׳ ! טז ער אבער האט צו אים געזאגט: א געוויסער
geviser a gezogt im tsu hot ober er Hashem fun
certain a said him to has however he Hashem of

מענטש האט געמאכט א גרויסע סעודה, און פילע פארבעטן; יז און
un farbeten file un sude groise a gemacht hot mentsh
and invite many and feast great a made has man

Melech HaMoshiach said
to him, A certain man was
preparing a big seudah,
and he invited many;
17 And at the dinner hour,
he sent his eved to say
to the seudah invitees,
Come, because everything
is ready now. 18 But each
began to come up with
a teretz *(excuse)*. The
rishon *(first)* said to him,
I bought a sadeh *(field)*
and I am compelled to
go out and look at it.
Please be mekabel *(receive,
accept)* my teretz. 19 And
another said, I have bought
chamesh pair of oxen, and
I am going to try them
out. Please be mekabel
my teretz *(excuse)*. 20 And
another said, I took a wife
and therefore I am not able
to come. 21 And the eved
returned and reported this
to his Adon. Then the Baal
Bayit became angry and
said to his eved, Go out
quickly into the rekhovot
(streets) and lanes of the
shtetl and bring in here the
aniyim *(the poor)* and the
baalei hamum *(the maimed)*
and the ivrim *(blind)* and
the pisechim *(the lame)*.
22 And the eved said, Adoni,

האט געשיקט זיין קנעכט אין דער שעה פון דער סעודה, צו זאגן
zogen tsu sude der fun sho der in knecht zain geshikt hot
say to feast the of hour the in servant his sent has

צו די פארבעטענע: קומט, ווייל אלץ איז שוין גרייט!
greit shoin iz alts vail kumt farbetene di tsu
ready already is all because come invited the to

יח און אלע ווי איינער האבן אנגעהויבן זיך צו אנטשולדיקן . דער
der antshuldiken tsu zich ongehoiben hoben einer vi ale un
the make excuses to self begun have one as all and

ערשטער האט צו אים געזאגט: איך האב געקויפט א פעלד און
un feld a gekoift hob ich gezogt im tsu hot ershter
and field a bought have I said him to has first

בין געצוואונגען, ארויסצוגיין עס צו באזען; איך בעט דיך, זיי מיר
mir zai dich bet ich bazen tsu es aroistsugein getsvungen bin
me be you ask I see to it go out compel am

מוחל ! יט און אן אנדערער האט געזאגט: איך האב געקויפט פינף
finf gekoift hob ich gezogt hot anderer an un moichel
five bought have I said has another an and excused

יאך אקסן, און איך גיי זיי אויספרובירן; איך בעט דיך, זיי מיר
mir zei dich bet ich oisprubiren zei gei ich un oksen yoch
me be you beg I test them go I and oxen yoke

מוחל ! כ נאך אן אנדערער האט געזאגט: איך האב גענומען א
a genumen hob ich gezogt hot anderer an noch moichel
a taken have I said has another an after excused

ווייב, און צוליב דעם קען איך נישט קומען ! כא און ווען
ven un kumen nisht ich ken dem tsulib un vaib
when and to come not I can that on account of and wife

דער קנעכט איז צוריקגעקומען, האט ער דאס דערציילט דעם האר
Har dem dertseilt dos er hot tsurikgekumen iz knecht der
L-rd the reported this he has return is servant the

זיינעם. דעמאלט איז דער בעל הבית צארנדיק געווארן,
gevoren tsorendik habayit bal der iz demolt zainem
become furious of the house owner the is then his

און האט געזאגט צו זיין קנעכט: גיי גיך ארויס אויף די גאסן
gasn di oif arois gich gei knecht zain tsu gezogt hot un
streets the on out quick go servant his to said has and

און געסלעך פון דער שטאט, און ברענג אהער די ארומעלייט
oremelait di aher breng un shtot der fun geslech un
poor people the here bring and city the of lanes and

און קאליקעס און בלינדע און לאמע! כב און דער קנעכט האט
hot knecht der un lome un blinde un kalikes un
has servant the and lame and the blind and crippled and

what you commanded has been done, and still there is room. 23 And the Adon said to the eved, Go out to the rekhovot and along the boundaries and urge them to come in, in order that My Beis may be filled. 24 For I say to you that no one of those Bnei Adam who were invited will taste my seudah.

25 And large multitudes were accompanying him, and Rebbe, Melech HaMoshiach turned and said to them, 26 If someone comes to me, and does not hate his own Abba and Em *(mother)* and isha and yeladim and achim and achayot and in addition also his own life, he is not able to be my talmid. 27 Whoever does not carry his own etz shel mesiros nefesh following Me is not able to be my talmid. 28 For who among you, wanting to build a migdal *(tower)*, will not first sit down and rechen *(calculate)* the cost, to see if he has enough to

געזאגט: האר, עס איז געשען , ווי דו האסט באפוילן ,
bafoilen host du vi geshen iz es Har gezogt
commanded you have you as happened is it L-rd said

און עס איז נאך דא ארט ! [כג] און דער האר האט געזאגט צו דעם
dem tsu gezogt hot Har der un ort do noch iz es un
the to said has L-rd the and place here still is it and

קנעכט : גיי ארויס אויף די וועגן און פלויטן און צווינג זיי
zei tsving un ploitn un vegen di oif arois gei knecht
them compel and hedges and roads the on out go servant

אריינצוקומען, כדי מיין הויז זאל ווערן פול! [כד] ווארום איך
ich vorem ful veren zol hoiz main kedei araintsukumen
I because full to be shall house my so that to come in

זאג אייך, אז קיין איינער פון יענע מענער, וואס זענען פארבעטן
farbeten zenen vos mener yene fun einer kein az aich zog
invite are who men those of one any that you tell

געווארן, וועט נישט טועם זיין פון מיין סעודה.
sude main fun zain toyem nisht vet gevoren
feast my of be taste not will become

[כה] און עס זענען מיטגעגאנגען מיט אים גרויסע מאסן
masen groise im mit mitgegangen zenen es un
crowds of great him with accompany are it and

מענטשן, און ער האט זיך אויסגעדרייט, און צו זיי געזאגט:
gezogt zei tsu un oisgedreit zich hot er un mentshn
said them to and turn around self has he and people

[כו] אויב עמיצער קומט צו מיר און האסט נישט זיין פאטער און
un foter zain nisht hast un mir tsu kumt emitser oib
and father his not hates and me to comes someone if

מוטער און דאס ווייב און די קינדער און די ברידער און
un brider di un kinder di un vaib dos un muter
and brothers the and children the and wife the and mother

די שוועסטער, און דערצו אויך זיין אייגן לעבן, קען ער נישט
nisht er ken leben eigen zain oich dertsu un shvester di
not he can life own his also in addition and sisters the

זיין מיין תלמיד . [כז] ווער עס טראגט נישט זיין בוים און גייט מיר
mir geit un boim zain nisht trogt es ver talmid main zain
me go and tree his not carry it who disciple my be

נאך , דער קען נישט זיין מיין תלמיד . [כח] ווארום ווער פון
fun ver vorem talmid main zain nisht ken der noch
of who because disciple my be not can the one after

אייך, וועלנדיק בויען א טורם , וועט זיך נישט קודם כל אנידערזעצן
aniderzetsen kol koidem nisht zich vet turem a boien velendik aich
sit down all before not self will tower a build will you

complete it? 29 Otherwise, having laid his yesod *(foundation)* and not being able to finish it, everyone seeing it may begin to make leitzonus *(fun, mockery)* of him, 30 Saying, This man began to build and was not able to finish. 31 Or what melech, going out to make milchamah *(war)* against another melech, will not first sit down and consider if he is able with aseret alafim *(ten thousand)* to meet the one with esrim elef *(twenty thousand)* coming against him? 32 Or else, while the other is noch *(yet)* far away, he sends an embassy delegation and seeks terms for shalom. 33 So, then, none of you can become my talmid if you do not renounce all your [idolatrous] holdings.

34 Therefore, melach *(salt)* is tov; but if even melach should become tasteless, with what will it be seasoned? 35 It is useless either for the land or for the dung hill; they throw it away. The one who has ears to hear, shema!

און בארעכענען די קאסטן, צי ער האט צו פארענדיקן?
farendiken tsu hot er tsi kasten di barechenen un
finish to has he whether costs the reckon and

כט כדי טאמער, ווען ער וועט האבן געלייגט דעם פונדאמענט
fundament dem geleigt hoben vet er ven tomer kedei
foundation the put have will he when lest so that

און נישט קענענדיק פארענדיקן, וועלן אלע, וואס זען עס, אנהויבן
onhoiben es zen vos ale velen farendiken kenendik nisht un
begin it see who all will finish being able not and

צו שפאטן פון אים, ל אזוי צו זאגן: דער דאזיקער מענטש האט
hot mentsh doziker der zogen tsu azoi im fun shpoten tsu
has man this one the say to so him of ridicule to

אנגעהויבן בויען, און נישט געקענט פארענדיקן! לא אדער וועלכער
velcher oder farendiken gekent nisht un boien ongehoiben
what or finish be able not and build begun

קעניג, וואס גייט ארויס מלחמה האלטן מיט אן אנדערן קעניג, זעצט
zetst kenig andern an mit halten milchome arois geit vos kenig
sit king other an with wage war out go who king

זיך נישט קודם כל אנידער צו באראטן , צי עס איז מעגלעך,
meglech iz es tsi baroten tsu anider kol koidem nisht zich
possible is it conferred to down all before not self

מיט צען טויזנט צו באגעגענען דעם , וואס קומט קעגן
kegen kumt vos dem bagegenen tsu toizent tsen mit
against comes who the one meet to thousand ten with

אים מיט צוואנציק טויזנט ? לב אויב אבער נישט, שיקט ער
er shikt nisht ober oib toizent tsvantsik mit im
he sends not however if thousand twenty with him

שליחים צו אים בשעת יענער איז נאך ווייט , און בעט
bet un vait noch iz yener beshas im tsu shlichim
begs and distant still is the other while him to emissaries

שלום . לג דעריבער אויך אזוי יעדער איינער פון אייך, וואס וועט זיך
zich vet vos aich fun einer yeder azoi och deriber sholem
self will who you of one every so also therefore peace

נישט שפאטן פון אלעם, וואס ער האט, קען נישט זיין מיין תלמיד .
talmid main zain nisht ken hot er vos alem fun shpoten nisht
disciple my be not can has he what all of deride not

לד דאס זאלץ איז טאקע גוט ; אויב אבער אויך דאס זאלץ זאל
zol zalts dos oich ober oib gut take iz zalts dos
shall salt the also however if good actually is salt the

פארלוירן זיין טעם, מיט וואס וועט מען עס ווירצן ? לה עס טויג
toig es virtsen es men vet vos mit taam zain farloiren
fit it season it there will what with taste its lost

מער נישט פאר דער ערד, נישט פאר דעם מיסט הויפן ; מען
men hoifen mist dem far nisht erd der far nisht mer
they dump garbage the for not soil the for not more

ווארפט עס ארויס. ווער עס האט אויערן צו הערן, דער זאל
zol der heren tsu oiern hot es ver arois es varft
shall this one hear to ears has it who out it throw

הערן!
heren
hear

15

15 Now all the mochesim *(tax-collectors)* and the chote'im *(sinners)* were coming near Rebbe, Melech HaMoshiach to listen to him. 2 And both the Perushim and the Sofrim were grumbling, saying, This one gives a kabbalat panim reception to chote'im *(sinners)* and eats at tish with them.

3 And Rebbe, Melech HaMoshiach told them this mashal, saying, 4 What man of you, if he has meah kevasim *(a hundred sheep)* and has lost from them one, does not leave the tishim vteshah *(ninety-nine)* in the open pasture, and go for the one which has been lost until he finds it? 5 And when he has found it, he puts it on his shoulders with lev

טו און עס האבן זיך דערנענטערט צו אים אלע שטייער
shtaier ale im tsu dernentert zich hoben es un
tax all him to come near self have it and

אויפמאנער און חוטאים, כדי אים צו הערן. ב און
un heren tsu im kedei choytim un oifmoner
and hear to him so that sinners and collectors

די פרושים און סופרים האבן געמורמלט , אזוי צו זאגן : דער
der zogen tsu azoi gemurmlt hoben sofrim un Perushim di
the say to so murmured have scribes and Pharisees the

דאזיקער נעמט אויף חוטאים און עסט מיט זיי !
zei mit est un choytim oif nemt doziker
them with eats and sinners on takes this one

ג און ער האט געזאגט צו זיי דאס דאזיקע משל , אזוי צו
tsu azoi moshal dozike dos zei tsu gezogt hot er un
to so parable these the them to said has he and

זאגן : ד וועלכער מענטש פון אייך, האבנדיק הונדערט שאף און
un shof hundert hobendik aich fun mentsh velcher zogen
and sheep hundred having you of man who say

פארלירנדיק איינע פון זיי , לאזט נישט איבער די ניין און
un nein di iber nisht lozt zei fun eine farlirendik
and nine the over not leave them of one lose

ניינציק אין דער מדבר און גייט נאך דער פארלוירענער, ביז
biz farloirener der noch geit un midbar der in naintsik
until lost one the after go and wilderness the in ninety

ער געפינט זי? ה און ווען ער האט זי געפונען, לייגט ער זי אויף
oif zi er leigt gefunen zi hot er ven un zi gefint er
on she he puts found it has he when and it finds he

זיינע שולטער מיט שמחה; ו און קומענדיק אהיים, רופט ער
er ruft aheim kumendik un simcha mit shulter zaine
he calls home coming and joy with shoulders his

same'ach. [6] And when he returns to his bais, he calls together his chaverim and his shchenim *(neighbors)*, saying to them, Make a simcha with me, because I have found my keves *(sheep)*, the one that was lost! [7] I say to you that in the same way there will be more simcha in Shomayim over one choteh *(sinner)* who becomes a baal teshuva than over tishim vteshah tzaddikim who have no need of teshuva.

צונויף זיינע פריינד און די שכנים , און זאגט צו זיי :
zei tsu zogt un shcheynim di un fraind zaine tsunoif
them to says and neighbors the and friend his together

פריידט זיך מיט מיר, ווייל איך האב געפונען מיין שאף ,
shof main gefunen hob ich vail mir mit zich freidt
sheep my found have I because me with self rejoice

וואס איז פארלוירן געגאנגען. [ז] איך זאג אייך, אָט אזוי וועט זיין א
a zain vet azoi ot aich zog ich gegangen farloiren iz vos
a be will so just you tell I go lost is which

שמחה אין הימל איבער איין חוטא , וואס טוט תשובה , מער
mer tshuve tut vos choyte ein iber himel in simcha
more repentance does who sinner one over heaven in joy

ווי איבער ניין און נײַנציק צדיקים , וואס דארפן נישט קיין
kein nisht darfen vos tsadikim naintsik un nein iber vi
any not need who righteous ninety and nine over than

תשובה .
tshuve
repentance

[8] Or what isha having asaret *(ten)* drachmas, if she loses one drachma, will not light a licht *(light)* and sweep the bais and search carefully until she finds it? [9] And having found it, she calls together chaverim and shchenim saying, Have simcha with me, for I have found the drachma which I lost. [10] In the same way, I say to you, there is simcha in the presence of the malachim Hashem over one choteh *(sinner)* who becomes a baal teshuva.

[ח] אדער וועלכע פרוי , וואס האט צען דראכמעס, ווען זי
zi ven drachmes tsen hot vos froi velche oder
she when drachmas ten has who woman which or

פארלירט איין דראכמע, צינדט נישט אָן א ליכט, און קערט
kert un licht a on nisht tsindt drachme ein farlirt
sweeps and light a without not kindles coin one loses

אויס דאס הויז , און זוכט מיט פלייס, ביז זי געפינט זי? [ט] און
un zi gefint zi biz flais mit zucht un hoiz dos ois
and it finds she until zeal with seek and house the out

ווען זי האט געפונען, רופט זי צונויף אירע פריינט און
un fraint ire tsunoif zi ruft gefunen hot zi ven
and friend her together she calls found has she when

שכנות , און זאגט: פריידט זיך מיט מיר; ווייל איך האב
hob ich vail mir mit zich freidt zogt un shcheines
have I because me with self rejoice says and neighbors

געפונען די דראכמע, וואס איך האב פארלוירן! [י] אָט אזוי ,
azoi ot farloiren hob ich vos drachme di gefunen
in this way just lost have I which coin the found

זאג איך אייך, ווערט א שמחה פאר די מלאכים פון ה׳ איבער
iber Hashem fun malochim di far simcha a vert aich ich zog
over Hashem of angels the for joy a it is you I tell

איין חוטא , וואס טוט תשובה .
tshuve tut vos choyte ein
repentance do who sinner one

11 And Rebbe, Melech HaMoshiach said, A certain ben Adam had shnei banim *(two sons)*. 12 And the younger of them said to his Abba, Avi, give to me the share of the estate that falls to me. And his Abba divided his wealth between them.
13 And not many yamim later, having gathered together everything, the younger ben went on a journey to a far away country, and there he squandered his osher *(riches)* with gilui arayot *(sexual immorality)* and loose living. 14 And when he had spent everything, there came a severe ra'av *(famine)* throughout that aretz, and he began to be nitzrach *(needy)*. 15 And he went and became associated with one of the citizens of that aretz, and he sent him into his fields to feed chazirim, 16 And he was longing to fill his mogen *(stomach)* with the pods which the chazirim were eating, and no one was giving anything to him.

17 When he came to his senses, his seichel told

יא און ער האט געזאגט: א געוויסער מענטש האט געהאט צוויי
tsvei gehat hot mentsh geviser a gezogt hot er un
two had has man certain a said has he and

זין . יב און דער יונגערער פון זיי האט געזאגט צום פאטער:
Foter tsum gezogt hot zei fun yungerer der un zin
father to the said has them of younger the and sons

פאטער, גיב מיר דעם חלק פארמעגן , וואס פאלט מיר צו!
tsu mir falt vos farmegen cheilek dem mir gib Foter
to me falls which possessions share the me give Father

און ער האט זיי צעטיילט דאס האב און גוטס. יג און אין וויניקע
veinike in un guts un hob dos tseteilt zei hot er un
a few in and good and have the divide them has he and

טעג ארום האט דער יונגערער זון אלץ צונויפגעזאמלט, און זיך
zich un tsunoifgezamlt alts zun yungerer der hot arum teg
self and collected all son younger the has around days

אוועקגעלאזט אין א ווייט לאנד אריין; און דארט פארשווענדט זיין
zain farshvendt dort un arain land vait a in avekgelozt
his squandered there and into land distant a in set out

פארמעגן אין אן אויסגעלאסן לעבן. יד און ווען ער האט שוין
shoin hot er ven un leben oisgelasn an in farmegen
already has he when and life debauched a in possessions

געהאט אלץ פארברויכט, איז געווארן א שטארקער הונגער איבער
iber hunger shtarker a gevoren iz farbroicht alts gehat
over famine stronger a become is spent all had

יענעם גאנצן לאנדן; און ער האט אנגעהויבן צו ליידן נויט .
noit laiden tsu ongehoiben hot er un lanadn gantsn yenem
in need to suffer to begun has he and land entire that

טו און ער איז געגאנגען און האט זיך באהאפטן צו איינעם פון
fun einem tsu bahoften zich hot un gegangen iz er un
of one to attached self has and go is he and

די בירגער פון יענעם לאנד; און ער האט אים געשיקט אין זיינע
zaine in geshikt im hot er un land yenem fun birger di
his in sent him has he and land that of citizens the

פעלדער אריין צו פאשען חזירים . טז און ער האט געגארט אנצופילן
ontsufilen gegart hot er un chazeirem pashen tsu arain felder
fill desired has he and swine feed to into fields

זיין בויך מיט די שויטן, וואס די חזירים האבן געפרעסן;
gefresn hoben chazeirem di vos shoitn di mit boich zain
gorged have swine the which pods the with stomach his

און קיינער האט עס אים נישט געגעבן. יז ווען אבער ער איז
iz er ober ven gegeben nisht im es hot keiner un
is he however when given not him it has no one and

him, How many of my Abba's sachirim *(hired workers)* have more than enough okhel *(food)* and I am perishing here with hunger. 18 I will get up and go to my Abba, and I will say, Avi, I sinned against Shomayim and in your sight. 19 I no longer have the zokheh *(merit)* worthy to be called a ben of my Abba. Make me as one of your sachirim *(hired workers)*. 20 And when he got up he came home to his own Abba. And while he was still a long way off, his Abba saw him, and was filled with rachmei Shomayim *(heavenly mercy, compassion)* and tears, and fell upon his neck and kissed him. 21 And bno said to the Abba, Avi, I sinned against Shomayim and in your sight. No longer do I have the zokheh *(merit)* to be worthy to be called your ben. 22 But his Abba said to his avadim, Shnel! *(Quick!)* Bring out the best kaftan and clothe him, and put a ring on his hand and sandals for his feet, 23 And bring the fattened calf, and slaughter it, and let

געקומען צו זיך, האט ער געזאגט: אָ, וויפל לוין ארבעטער
arbeter loin vifel o gezogt er hot zich tsu gekumen
laborers wage how much o said he has self to come

פון מיין פאטער האבן ברויט בשפע , און איך גיי דא אויס
ois do gei ich un beshefe broit hoben foter main fun
out here go I and in abundance bread have father my of

פאר הונגער! יח איך וועל אויפשטיין און גיין צו דעם פאטער מיינעם,
mainem Foter dem tsu gein un oifshtein vel ich hunger far
mine father the to go and arise will I famine for

און וועל זאגן צו אים, פאטער, איך האב געזינדיקט קעגן הימל
himel kegen gezindikt hob ich Foter im tsu zogen vel un
heaven against sinned have I Father him to say will and

און פאר דיר; יט איך בין מער נישט ווערט גערופן צו ווערן
veren tsu gerufen vert nisht mer bin ich dir far un
to be to called worthy not more am I you before and

דיין זון; מאך מיך ווי איינעם פון דיינע לוין ארבעטער. כ און
un arbeter loin daine fun einem vi mich mach zun dain
and laborers wage your of one as me make son your

ער איז אויפגעשטאנען, און איז אוועק צו זיין פאטער. בשעת
beshas foter zain tsu avek iz un oifgeshtanen iz er
while father his to went away is and stand up again is he

אבער ער איז נאך געווען ווייט , האט דער פאטער זיינער אים
im zainer foter der hot vait geven noch iz er ober
him his father the has distant was yet is he however

געזען און האט זיך דערבארעמט , און איז געלאפן, און אים
im un gelofen iz un derbaremt zich hot un gezen
him and run is and have compassion self has and seen

געפאלן אויף זיין האלדז, און האט אים געקושט. כא און דער זון
zun der un gekusht im hot un haldz zain oif gefalen
son the and kissed him has and neck his on fell

האט צו אים געזאגט: פאטער, איך האב געזינדיקט קעגן הימל
himel kegen gezindikt hob ich Foter gezogt im tsu hot
heaven against sinned have I Father said him to has

און פאר דיר, איך בין מער נישט ווערט גערופן צו ווערן
veren tsu gerufen vert nisht mer bin ich dir far un
to be to called worthy not more am I you before and

דיין זון . כב דער פאטער אבער האט געזאגט צו זיינע קנעכט :
knecht zaine tsu gezogt hot ober foter der zun dain
servant his to said has however Father the son your

ברענגט געשווינט ארויס דאס בעסטע מלבוש און קליידט
kleidt un malbesh beste dos arois geshvint brengt
puts clothes and garment best the out quickly brings

us eat and have a simcha,
24 Because this ben of mine
was dead and now he has
returned l'Chayyim! He
had been lost and now he
is found. And they began
to make a simcha.
25 But the Abba's alterer
ben *(older son)* was in
the sadeh *(field)*. And as
he was coming, he drew
near to the bais, and he
heard the zemirot *(table
songs)*, and the sound of
the klezmer *(musician)*
and the dancing, 26 And
having summoned one
of the avadim *(servants)*,
the alterer ben *(older son)*
was inquiring what these
things might be. 27 And the
eved said to him, Your ach
is present, and your Abba
sacrificed the fattened
calf, because your Abba
received him back bari
v'shalem *(safe and sound)*.
28 And the alterer ben was
filled with ka'as *(anger)*,
and he did not want to
enter. But his Abba came
out and was pleading with
him. 29 But in reply the
alterer ben said to his
Abba, Hinei, so many years
I serve you and never a
mitzvah of you I disobeyed,

אים אָן; און גיט אים א רינג אויף זיין האנט, און שיך אויף די
di oif shich un hant zain oif ring a im git un on im
the on shoes and hand his on ring a him give and on him

פיס; כג און ברענגט דאס געשטאפטע קאלב, שחט עס,
es shechat kalb geshtopte dos brengt un fis
it kosher slaughter calf fatted the bring and feet

און לאמיר עסן און זיך לאזן וואוילגיין; כד ווייל דער דאזיקער
doziker der vail voilgein lozen zich un esen lomir un
this one the because feast let self and to eat let us and

זון מיינער איז געווען טויט, און איז ווידער לעבעדיק געווארן; ער
er gevoren lebedik vider iz un toit geven iz mainer zun
he become alive again is and dead was is mine son

איז געווען פארלוירן, און איז געפונען געווארן. און זיי האבן
hoben zei un gevoren gefunen iz un farloiren geven iz
have they and become found is and lost was is

אנגעהויבן זיך משמח צו זיין. כה אבער זיין עלטערער
elterer zain ober zain tsu mesameyech zich ongehoiben
older his however be to joyful self begun

זון איז געווען אין פעלד; און ווען ער איז געקומען און זיך
zich un gekumen iz er ven un feld in geven iz zun
self and come is he when and field in was is son

דערנענטערט צום הויז, האט ער געהערט קלעזמער מוזיק און
un muzik klezmer gehert er hot hoiz tsum dernentert
and must klezmer heard he has house to the come near

טאנץ. כו און ער האט צוגערופן איינעם פון די קנעכט, און האט
hot un knecht di fun einem tsugerufen hot er un tants
has and servant the of one call over has he and dance

געפרעגט וואס דאס זאל באטייטן. כז און ער האט אים געזאגט: דיין
dain gezogt im hot er un bataiten zol dos vos gefregt
your said him has he and mean shall this what asked

ברודער איז געקומען; און דיין פאטער האט געשחטן
geshechten hot foter dain un gekumen iz bruder
ritually slaughtered has father your and come is brother

דאס געשטאפטע קאלב, ווייל ער האט אים צוריק באקומען א
a bakumen tsurik im hot er vail kalb geshtopte dos
a received back him has he because calf fatted the

געזונטן. כח און ער איז צארנדיק געווארן, און האט נישט געוואלט
gevolt nisht hot un gevoren tsorendik iz er un gezuntn
wanted not has and become furious is he and healthy

אריינגיין; זיין פאטער אבער איז ארויסגעקומען און האט אים
im hot un aroisgekumen iz ober foter zain araingein
him has and come out is however father his go in

and never for me did you give even a young goat that with my chaverim I might make a simcha. 30 But when shows up this ben of yours, the one having devoured your property with zonot *(prostitutes)*, you sacrificed for him the fattened calf. 31 And the Abba said to him, Beni, you are always with me, and everything which is mine is yours. 32 But now it was necessary for us to have lev samei'ach and make a simcha, because the ach of you was dead and he has returned l'Chayyim! He has been lost and now is found.

געבעטן. [כט] ער אבער האט ענטפערנדיק געזאגט צום פאטער:
foter tsum gezogt entferendik hot ober er gebeten
father to the said answering has however he begged

אַט שוין אזוי פיל יארן דין איך דיך, און האב נאך
noch hob un dich ich din yorn fil azoi shoin ot
after have and you I serve years much so already just

קיינמאל נישט עובר געווען אויף דיינס א געבאט ; און מיר
mir un gebot a dains oif geven oyver nisht keinmol
me and command a your on was violating not never

האסטו נאך קיינמאל נישט געגעבן קיין ציגנבאק , כדי איך
ich kedei tsignbok kein gegeben nisht keinmol noch hostu
I so that billygoat any given not never yet you have

זאל מיך משמח זיין מיט מיינע פריינד; [ל] ווען אבער
ober ven fraind maine mit zain mesameyech mich zol
however when friend my with his joyful me shall

דער דאזיקער זון דיינער איז געקומען, וועלכער האט פארצערט דיין
dain fartsert hot velcher gekumen iz dainer zun doziker der
your devour has who come is your son this one the

האב און גוטס מיט זונות , האסטו געשחטן
geshechten hostu zoinus mit guts un hob
ritually slaughtered you have prostitutes with good and have

פאר זיינעטוועגן דאס געשטאפטע קאלב! [לא] האט ער צו אים געזאגט;
gezogt im tsu er hot kalb geshtopte dos zainetvegn far
said him to he has calf fatted the for him for

מיין קינד, דו ביסט תמיד מיט מיר, און אלץ, וואס איז מיין ,
main iz vos alts un mir mit tomed bist du kind main
my is what all and me with always are you child my

איז דיין . [לב] מען האט זיך אבער געדארפט לאזן וואוילגיין און
un voilgein lozen gedarft ober zich hot men dain iz
and feast let needful however self has they your is

משמח זיין; ווייל דער דאזיקער ברודער דיינער איז געווען
geven iz dainer bruder doziker der vail zain mesameyech
was is your brother this one the because his joyful

טויט , און איז לעבעדיק געווארן; און ער איז געווען פארלוירן און
un farloiren geven iz er un gevoren lebedik iz un toit
and lost was is he and become alive is and death

איז ווידער געפונען געווארן !
gevoren gefunen vider iz
become found again is

16 And Rebbe, Melech
HaMoshiach was saying
also to the talmidim, A
certain oisher *(rich man)*
had a sochen *(steward,*
estate manager or agent),
and the charge brought
against him was that
he was squandering the
property of the oisher *(rich*
man). 2 And having called
him, the oisher said to
the sochen, What is this
I hear about you? Submit
to a bikoret beshbonot
(audit) for that which is
under your pekuddah
(stewardship care), for
you are no longer able
to be sochen. 3 And the
sochen said to himself,
What may I do, because
Adoni takes away the
pekuddah from me? I am
not strong enough to dig, I
am ashamed to beg. 4 Oh! I
have daas of what I may do,
that when I am removed
from the work of the
sochen, they may receive
me into their batim. 5 And
having summoned his
Adon's debtors one by
one, he was saying to the
first, How much do you
owe Adoni? 6 And he said,
One hundred jugs of olive

טז

און ער האט אויך געזאגט צו די תלמידים: עס איז
iz es talmidim di tsu gezogt oich hot er un
is it disciples the to said also has he and

געווען א געוויסער רייכער מענטש, וואס האט געהאט א
a gehat hot vos mentsh raicher geviser a geven
a had has who man rich man certain a was

פארוואלטער; און דער דאזיקער איז פאר אים אנגעקלאגט געווארן,
gevoren ongeklogt im far iz doziker der un farvalter
become accused him for is this one the and steward

אז ער פארשווענדט אים זיין פארמעגן. ב און ער האט אים
im hot er un farmegen zain im farshvendt er az
him has he and possessions his him squandered he that

גערופן און געזאגט צו אים: וואס איז דאס וואס איך הער וועגן
vegen her ich vos dos iz vos im tsu gezogt un gerufen
about hear I what this is what him to said and called

דיר? גיב אפ א חשבון פון דיין פארוואלטונג; ווארום דו
du vorem farvaltung dain fun cheshben a op gib dir
you because stewardship your of account a up give you

קענסט לענגער נישט זיין פארוואלטער! ג און דער פארוואלטער האט
hot farvalter der un farvalter zain nisht lenger kenst
has steward the and steward be not longer can

צו זיך געזאגט; וואס זאל איך טאן? מיין האר נעמט אוועק
avek nemt Har main ton ich zol vos gezogt zich tsu
went away takes lord my do I shall what said self to

פון מיר די פארוואלטונג! גראבן קען איך נישט; בעטלען
betlen nisht ich ken groben farvaltung di mir fun
begging not I can dig stewardship the me from

שעם איך מיך. ד איך ווייס , וואס איך וועל טאן,
ton vel ich vos veis ich mich ich shem
do will I what know I me I embarrassed with

כדי ווען איך וועל אפגעשאפט ווערן פון דער פארוואלטונג,
farvaltung der fun veren opgeshaft vel ich ven kedei
stewardship the from to be removed will I when so that

זאלן זיי מיך אויפנעמען אין זייערע הייזער אריין. ה און ער האט
hot er un arain haizer zeiere in oifnemen mich zei zolen
has he and into houses their in welcome me they shall

גערופן צו זיך יעדן איינעם פון זיין הארס בעלי חובות, און
un choives ba'alei Hars zain fun einem yedn zich tsu gerufen
and debt owners the lord's his of one every self to called

האט געזאגט צו דעם ערשטן: וויפל ביסטו שולדיק
shuldik bistu vifel ershtn dem tsu gezogt hot
held accountable you are how much first the to said has

oil. And the sochen said to him, Take your bill, sit down, quickly write fifty. [7] Then to another he said, And you, how much do you owe? And he said, One hundred containers of wheat. He says to him, Take your bill and write eighty. [8] And the Baal Bayit praised the unrighteous sochen because he acted with chochmah. Because the Bnei HaOlam HaZeh have more seichel in dealing with their own generation than the Bnei HaOhr. [9] And I say to you, use the mammon *(the wealth of the Olam HaZeh)* to make for yourselves yedidim *(friends, chaverim)*, so that when unrighteous mammon fails, they may welcome you into the mishkenot olam *(eternal dwellings of the Olam HaBah)*.

[10] The one oisgehalten in little, also is neeman in much, and the one who is unrighteous in little, also in much is unrighteous. [11] If, then, you were not ne'eman with unrighteous mammon, who will entrust you with hon emes? [12] And if you were not neeman

דעם האר מיינעם ? [ו] האט ער געזאגט: הונדערט מאס אייל.
eil mos hundert gezogt er hot mainem Har dem
oil measure of hundred said he has mine lord the

און ער האט צו אים געזאגט: נעם דיין שטר און זעץ דיך אנידער
anider dich zets un shtar dain nem gezogt im tsu hot er un
down you sit and bill your take said him to has he and

און שרייב גיך פיפציק. [ז] דערנאך האט ער געזאגט צו אן אנדערן:
andern an tsu gezogt er hot dernoch fiftsik gich shraib un
other an to said he has then fifty quick write and

און וויפל ביסטו שולדיק ? האט דער געזאגט:
gezogt der hot shuldik bistu vifel un
said the one has held accountable you are how much and

הונדערט צענטנער ווייץ . זאגט ער צו אים: נעם דיין שטר און
un shtar dain nem im tsu er zogt veits tsentner hundert
and bill your take him to he says wheat talent hundred

שרייב א אכציק. [ח] און דער האר האט געלויבט דעם אומגערעכטן
umgerechtn dem geloibt hot Har der un achtsik a shraib
unjust the praise has lord the and eighty a write

פארוואלטער, ווייל ער האט קלוג געטאן; מחמת די קינדער
kinder di machmas geton klug hot er vail farvalter
children the because done wise has he because steward

פון דער דאזיקער וועלט זענען קליגער אין זייער דור
dor zeier in kliger zenen velt doziker der fun
generation their in more prudent are world this one the of

ווי די קינדער פון דעם ליכט. [ט] און איך זאג אייך: מאכט אייך
aich macht aich zog ich un licht dem fun kinder di vi
you make you tell I and light the of children the than

פריינד מיט דעם ממון פון אומגערעכטיקייט , כדי ווען
ven kedei umgerechtikeit fun mamon dem mit fraind
when so that unrighteousness of money the with friend

עס וועט אויסגיין , זאלן זיי אייך אויפנעמען אין די אייביקע
eibike di in oifnemen aich zei zolen oisgein vet es
eternal the in welcome you they should give out will it

וואוינונגען אריין. [י] ווער עס איז געטריי אינם קלענסטן, דער
der klenstn inem getrai iz es ver arain voinungen
this one least in the faithful is it who into dwellings

איז אויך געטריי אין א סך ; און ווער עס איז אומגערעכט אינם
inem umgerecht iz es ver un sach a in getrai oich iz
in the unjust is it who and many a in faithful also is

קלענסטן, דער איז אויך אומגערעכט אין א סך . [יא] דעריבער
deriber sach a in umgerecht oich iz der klenstn
therefore many a in unjust also is the one least

with that which belongs to another, who will give you what is your own?
13 No eved is able to serve two adonim; for either he will have sinah *(hatred)* toward the one and he will have ahavah *(love)* toward the other, or one he will be devoted to and the other he will despise. Your avodas service cannot be for both Hashem and Mammon.

אויב איר זענט נישט געווען געטריי אין דעם אומגערעכטן ממון ,
oib ir zent nisht geven getrai in dem umgerechtn mamon
if you are not was faithful in the dishonest Mammon

ווער וועט אייך אנפארטרויען דאס אמתע? יב און אויב איר זענט נישט
ver vet aich onfartroien dos emese un oib ir zent nisht
who will you entrusted the true and if you are not

געווען געטריי מיט יענעמס , ווער וועט אייך געבן אייער אייגנס?
geven getrai mit yenems ver vet aich geben eier eigens
was faithful with the other's who will you give your own

יג קיין קנעכט קען נישט דינען צוויי הארן ; ווארום אדער ער
kein knecht ken nisht dinen tsvei harn vorem oder er
any servant can not serve two masters because either he

וועט דעם איינעם פיינט האבן און דעם אנדערן ליב האבן, אדער ער
vet dem einem faint hoben un dem andern lib hoben oder er
will the one hate have and the other love have or he

וועט זיך באהעפטן צו איינעם און דעם אנדערן מבזה זיין, איר
vet zich baheften tsu einem un dem andern mevaze zain ir
will self stand fast to one and the other degrade be you

קענט נישט דינען ה׳ און ממון !
kent nisht dinen Hashem un mamon
can not serve Hashem and Mammon

14 And the Perushim, who were ohavei kesef *(lovers of money)*, heard all this and they made leitzonus *(fun)* of Rebbe, Melech HaMoshiach.
15 And Rebbe, Melech HaMoshiach said to them, You are the ones who in the sight of Bnei Adam credit yourself as being yitzdak im Hashem *(justified with G-d)*, but Hashem has daas *(knowledge)* of your levavot. Because the thing highly esteemed among Bnei Adam is a

יד און דאס אלץ האבן די פרושים געהערט, וואס זענען געווען
un dos alts hoben di Perushim gehert vos zenen geven
and this all have the Pharisees heard who are was

געלט ליבהאבער, און האבן אפגעשפאט פון אים. טו און ער האט
gelt libhober un hoben opgeshpot fun im un er hot
money lovers and have sneered of him and he has

צו זיי געזאגט: איר זענט עס, וואס גערעכטפערטיקן זיך פאר
tsu zei gezogt ir zent es vos gerechtfertikn zich far
to them said you are it who justify self before

מענטשן, ה׳ אבער קען אייערע הערצער; ווייל דאס
mentshn Hashem ober ken eiere hertser vail dos
people Hashem however knows your hearts because the

וואס איז הויך ביי מענטשן, איז אן אומווירדיקייט פאר ה׳ .
vos iz hoich bai mentshn iz an umvirdikeit far Hashem
who is lofty with people is an abomination before Hashem

טז די תורה און די נביאים זענען געווען ביז יוחנן ; פון
di toire un di neviim zenen geven biz Yochanan fun
the Torah and the prophets are was until John from

דעמאלט אָן ווערט אנגעזאגט די גוטע בשורה פון דעם
demolt on vert ongezogt di Gute Besoire fun dem
then onwards it is announced the good News of the

to'eva *(abomination)* before Hashem.

[16] The Torah and the Neviim were proclaimed until Yochanan; since then it is the Malchut Hashem that is being preached as Besuras HaGeulah, and anyone entering it must strive to do so. [17] But it is easier for HaShomayim and HaAretz to pass away than for one tag *(ornamental flourish)* of the Torah to fail.

[18] Anyone giving the get to his isha and taking another wife commits ni'uf *(adultery)*, and the one marrying a gerusha *(divorcee)* commits ni'uf *(adultery)*.

[19] Now there was a certain oisher *(rich man)*. He was dressed in purple and fine linen, and yom yom *(daily)* he feasted sumptuosly and every day for him was to make a simcha. [20] And there was a certain ish oni *(poor man)* covered with sores, El'azar by name, who had been laid at the oisher’s sha'ar *(gate)*. [21] And the ish oni El'azar longed to

קעניגרייך פון ה׳ , און יעדער איינער דרינגט אריין דערין
derin arain dringt einer yeder un Hashem fun kenigraich
therein into follows one every and Hashem of kingdom

מיט געוואלד. יז עס איז אבער לייכטער, אז דער הימל און
un himel der az laichter ober iz es gevald mit
and heaven the that easier however is it force with

די ערד זאלן פארגיין , ווי איין נקודה פון דער תורה זאל
zol toire der fun nekude ein vi fargein zolen erd di
shall Torah the of dot one than pass away should earth the

פאלן. יח יעדער איינער, וואס גט זיך מיט זיין ווייב
vaib zain mit zich get vos einer yeder falen
wife his with self divorce certicate who one every fall

און האט חתונה מיט אן אנדערער, איז מזנה ;
mezane iz anderer an mit chasene hot un
committing adultery is another an with wedding has and

און ווער עס האט חתונה מיט א פרוי , וואס איז געגט פון
fun gegt iz vos froi a mit chasene hot es ver un
of divorced is who woman a with wedding has it who and

איר מאן, דער איז מזנה .
mezane iz der man ir
committing adultery is the man you

יט עס איז געווען א רייכער מענטש, וואס האט זיך געקליידט
gekleidt zich hot vos mentsh raicher a geven iz es
dressed self has who man rich man a was is it

אין פורפור און אין טייערע לייוונט, און האט געלעבט טאג איין
ein tog gelebt hot un laivnt taiere in un purpur in
in day lived has and linen expensive in and purple in

טאג אויס אין תענוגים און וואוילטאג; כ און א געוויסער ארעמאן
oreman geviser a un voiltog un tainugim in ois tog
poor man certain a and comfort and pleasure in out day

מיטן נאמען אלעזר איז געלעגן פאר זיין טיר פול מיט
mit ful tir zain far gelegen iz El'azar nomen miten
with full door his before lying is El'azar name with the

געשווירן, כא און האט געגארט זיך צו זעטיקן פון דעם , וואס איז
iz vos dem fun zetiken tsu zich gegart hot un geshvirn
is what the one of satisfy to self desired has and sores

אראפגעפאלן פון דעם רייכנס טיש ; נאר עס זענען נאך אפילו
afile noch zenen es nor tish raichns dem fun aropgefalen
even yet are it but table rich man's the of fell

fill his mogen *(stomach)* with what fell from the oisher's tish. But even the kelevim *(dogs)* were coming and licking the sores of the ish oni *(poor man)*.
22 And it came to pass that El'azar died, and he was carried away by the malachim to the tish at the kheyk *(bosom)* of Avraham Avinu. And then the oisher *(rich man)* died also, and he was buried.
23 And lifting up his eynayim in Sheol, where he was in the torments of agony, he sees Avraham Avinu off in the distance and El'azar at tish at his kheyk *(bosom)*.
24 And he called, Avraham Avinu! Chaneni na and send El'azar that he may dip the tip of his finger into the mayim and cool my tongue, because I am in torment in this moked *(fire)*.
25 But Avraham Avinu said, Beni, have zikaron *(recollection)* that you received your tov in the span of your days, and El'azar likewise received the ra'ah. But now he is given nechamah *(comfort)* here, but you, yisurim *(sufferings, torments)*.

געקומען די הינט און האבן געלעקט זיינע געשווירן. כב און עס איז
iz es un geshvirn zaine gelekt hoben un hint di gekumen
is it and sores his licked have and dogs the come

געשען , דער אביון איז געשטארבן, און איז אוועקגעטראגן
avekgetrogen iz un geshtorben iz evyen der geshen
carried away is and died is poor man the happened

געווארן פון די מלאכים אין אברהמס שויס אריין. און דער
der un arain shois Avrahams in malochim di fun gevoren
the and into bosom abraham in angels the of become

עושר איז אויך געשטארבן און איז באגראבן געווארן. כג און
un gevoren bagroben iz un geshtorben oich iz oysher
and become buried is and died also is rich man

אין שאול תחתית האט ער אויפגעהויבן זיינע אויגן, זייענדיק אין
in zaiendik oigen zaine oifgehoiben er hot Tachtis Sheol in
in being eyes his uplifted he has deepest Sheol in

יסורים , און זעט אברהמען פונדערווייטנס און אלעזרן אין
in El'azarn un fundervaitns Avrahamen zet un yesurim
in El'azar and from a distance Abraham sees and sufferings

זיין שויס . כד און ער האט א געשריי געטאן און געזאגט: פאטער
Foter gezogt un geton geshrei a hot er un shois zain
Father said and done shout a has he and bosom his

אברהם , דערבארעם דיך אויף מיר און שיק אלעזרן, אז ער
er az El'azarn shik un mir oif dich derbarem Avraham
he that El'azar send and me on you have mercy on Abraham

זאל איינטונקען זיין שפיץ פינגער אין וואסער און מיר קילן מיין
main kiln mir un vaser in finger shpits zain aintunken zol
my cool me and water in finger tip his dip shall

צונג ; מחמת איך לייד פיין אין דעם דאזיקן פלאם !
flam dozikn dem in pain laid ich machmas tsung
flame of this the in anguish suffer I because tongue

כה אברהם אבער האט געזאגט: קינד, געדענק , אז דו
du az gedenk kind gezogt hot ober Avraham
you that remember child said has however Abraham

האסט באקומען דיין גוטס ביי דיין לעבן, און אלעזר אויך
oich El'azar un leben dain bai guts dain bakumen host
also El'azar and life your in good your received you have

אזוי דאס בייזע; איצט ווערט ער דא געטרייסט , דו אבער
ober du getreist do er vert itst beize dos azoi
however you comforted here he becomes now evil the so

ווערסט געפייניקט . כו און צו דעם אלעם איז צווישן אונדז און
un undz tsvishen iz alem dem tsu un gepainikt verst
and us between is all the to and tormented will be

26 And, in addition to all these things, there has been fixed between us and you a tehom gedolah *(a great abyss, chasm)*, so that the ones wishing to come over from here to you are not able, neither from there to us may they cross over. 27 And the oisher said, I ask you then, Avraham Avinu, that you may send El'azar to the bais of Avi, 28 for I have chamesh achim *(five brothers)* that he may warn them, lest also they may come to this place of yisurim *(torments)*. 29 But Avraham Avinu says, They have Moshe Rabbeinu and the Neviim. Let them listen to them. 30 But the oisher said, Lo *(no)*, Avraham Avinu, but if someone from the Mesim should go to them, they will make teshuva. 31 But Avraham said to him, If Moshe Rabbeinu and the Neviim they do not listen to, neither if someone should make his Techiyah from the Mesim should they be persuaded.

אייך פעסטגעלייגט א גרויסער תהום, אז די , וואס וואלטן
volten vos di az tehom groiser a festgeleigt aich
would what the that abyss great a has been fixed you

געוואלט אריבערגיין פונדאנען צו אייך, זאלן עס נישט קענען,
kenen nisht es zolen aich tsu fundanen aribergein gevolt
can not it should you to from there pass over wanted

אויך זאל מען נישט אריבערקומען פון דארטן צו אונדז. [כז] האט ער
er hot undz tsu dorten fun ariberkumen nisht men zol oich
he has us to there of come over not they shall also

געזאגט: איך בעט דיך דעריבער, פאטער, אז דו זאלסט אים
im zolst du az foter deriber dich bet ich gezogt
him you shall you that Father therefore you beg I said

שיקן אין דעם הויז פון מיין פאטער; [כח] ווארום איך האב פינף
finf hob ich vorem foter main fun hoiz dem in shiken
five have I because father my of house the in send

ברידער ; כדי ער זאל זיי ווארנען, אז זיי זאלן אויך
oich zolen zei az vornen zei zol er kedei brider
also should they that warn them shall he so that brothers

נישט קומען צו דעם דאזיקן ארט פון פיין ! [כט] אברהם
Avraham pain fun ort dozikn dem tsu kumen nisht
Abraham anguish of place of this the to to come not

אבער זאגט: זיי האבן (תורת) משה און די נביאים ;
neviim di un Moshe torat hoben zei zogt ober
prophets the and Moses law of have they says however

זאלן זיי זיי הערן. [ל] און ער האט געזאגט: ניין , פאטער
foter nein gezogt hot er un heren zei zei zolen
Father no said has he and hear them they should

אברהם , נאר אויב עמיצער פון די טויטע זאל קומען צו
tsu kumen zol toite di fun emitser oib nor Avraham
to to come shall dead the from someone if but Abraham

זיי , וועלן זיי תשובה טאן! [לא] ער אבער האט געזאגט
gezogt hot ober er ton tshuve zei velen zei
said has however he do repentance they will them

צו אים: אויב זיי וועלן נישט הערן משהן און די נביאים ,
neviim di un Moshen heren nisht velen zei oib im tsu
prophets the and Moses hear not will they if him to

וועלן זיי זיך אויך נישט לאזן איבערצייגן, אויב עמיצער וועט
vet emitser oib ibertsaigen lozen nisht oich zich zei velen
will someone if persuade let not also self they will

אויפשטיין פון די טויטע.
toite di fun oifshtein
dead the from standing up again

17 And Rebbe, Melech HaMoshiach said to his talmidim, It is impossible for the nisayon *(temptation)* to sin not to come, but oy through whom it comes. 2 It is better for him if a millstone is hung around his neck and he had been thrown into the sea than that he should cause a michshol for these little ones. 3 Pay attention to yourselves. If your ach sins and you rebuke him, and if he makes teshuva, grant him selicha *(forgiveness).* 4 And if shevah pe'amim during the yom he sins against you and shevah pe'amim he turns around to you saying, I make teshuva, you will grant him selicha.

יז און ער האט געזאגט צו זיינע תלמידים: עס איז
iz es talmidim zaine tsu gezogt hot er un
is it disciples his to said has he and

אומפארמיידלעך, אז מכשולים זאלן
zolen machshelim az unfarmaidlech
should things that cause stumbling that unavoidable

נישט קומען; ווי איז אבער צו דעם , דורך וועמען
vemen durch dem tsu ober iz vei kumen nisht
whom through the one to however is woe come not

זיי קומען ! ב עס וואלט געווען בעסער פאר אים, אויב א
a oib im far beser geven volt es kumen zei
a if him for better was would it to come they

מילשטיין וואלט געלייגט געווארן ארום זיין האלדז, און ער
er un haldz zain arum gevoren geleigt volt milshtein
he and neck his around become placed would millstone

וואלט אריינגעווארפן געווארן אין ים אריין, ווי אז ער זאל
zol er az vi arain yam in gevoren araingevorfen volt
shall he that than into sea in become thrown in would

פארפירן צום שטרויכלען איינעם פון די דאזיקע קליינע . ג גיט
git kleine dozike di fun einem shtroichlen tsum farfiren
give little ones these the of one stumbling to the mislead

אכטונג אויף זיך אליין! ווען דער ברודער דיינער זינדיקט,
zindikt dainer bruder der ven alein zich oif achtung
sins your brother the when alone self on attention

זאלסטו אים זאגן מוסר ; און אויב ער האט חרטה , זאלסטו
zolstu charote hot er oib un musar zogen im zolstu
shall you regret has he if and reproof say him shall you

אים מוחל זיין. ד און ווען ער זאל זינדיקן זיבן מאל אין טאג
tog in mol ziben zindikn zol er ven un zain moichel im
day in times seven sin shall he when and be forgive him

קעגן דיר, און זיבן מאל זיך אומקערן צו דיר, אזוי צו זאגן:
zogen tsu azoi dir tsu umkeren zich mol ziben un dir kegen
say to so you to return self times seven and you against

איך האב חרטה; זאלסטו אים פארגעבן.
fargeben im zolstu charote hob ich
forgive him shall you regret have I

5 And the Shlichim said to Rebbe, Melech HaMoshiach, Adoneinu,

ה און די שליחים האבן געזאגט צו דעם האר: פארמער אונדז
undz farmer Har dem tsu gezogt hoben shlichim di un
us increase L-rd the to said have Shlichim the and

דעם גלויבן ! ו און דער האר האט געזאגט: אויב איר וואלט געהאט
gehat volt ir oib gezogt hot Har der un gloiben dem
have would you if said has L-rd the and faith the

increase our emunah.
6 And Rebbe, Melech
HaMoshiach Adoneinu
said, If you have emunah
like a mustard seed, you
would have said to this
mulberry etz, be uprooted
and be planted in the sea,
and it would have given
you mishma'at.
7 But who among you,
having an eved plowing
or tending kevesim, when
the eved comes in from
the sadeh, will say to
him, Here, come ofen ort
(immediately) and recline at
tish. 8 Rather, would he not
say, Prepare something
that I may have okhel; gird
up your tunic and serve
me until I am satisfied,
and, after that, you may
have okhel? 9 There is no
obligatory effusive todah,
when the eved only did
his chiyuv *(duty)*. 10 So also
you, when you do all these
things which are given you
as mitzvot, say, We are
useless avadim, we only
did our chiyuv.

אמונה ווי א זענעפט קערנדל, וואלט איר געזאגט צו דעם דאזיקן
dozikn dem tsu gezogt ir volt kerendel zeneft a vi emune
this the to say you would seed mustard a as faith

פייגנבוים : ווארצל דיך אויס און פארפלאנץ דיך אינם ים ;
yam inem dich farflants un ois dich vortsel faignboim
sea in the you implant and out you root mulberry tree

און ער וואלט אייך געהארכט. ז ווער אבער פון אייך, וואס האט א
a hot vos aich fun ober ver gehorcht aich volt er un
a has who you of however who obey you would it and

קנעכט אקערן אדער פאשען , וועט זאגן צו אים, ווען
ven im tsu zogen vet pashen oder akeren knecht
when him to say will shepherding or plowing servant

ער קומט אריין פונם פעלד; גיי זעץ דיך תיכף צום
tsum teikef dich zets gei feld funem arain kumt er
to the immediately you sit go field from the in comes he

טיש ? ח צי וועט ער דען נישט זאגן צו אים: גרייט מיר צו
tsu mir greit im tsu zogen nisht den er vet tsi tish
to me prepare him to say not then he will table

עפעס אוונט עסן, און גארטל דיך ארום , און באדין מיך ,
mich badin un arum dich gartel un esen ovent epes
me serve and around you gird and eat evening something

ביז איך וועל אפעסן און אפטרינקען; און דערנאך וועסטו עסן
esen vestu dernoch un optrinken un opesen vel ich biz
to eat will you then and drink and eat will I until

און טרינקען? ט צי דאנקט ער דען דעם קנעכט ווייל ער האט
hot er vail knecht dem den er dankt tsi trinken un
has he because servant the then he thank drink and

געטאן, וואס עס איז אים באפוילן געווארן ? י און אזוי אויך
oich azoi un gevoren bafoilen im iz es vos geton
also so and become commanded him is it what done

איר, ווען איר וועט האבן געטאן אלץ, וואס איז אייך באפוילן
bafoilen aich iz vos alts geton hoben vet ir ven ir
commanded you is which all done have will you when you

געווארן , זאלט איר זאגן : מיר זענען אומנוצלעכע קנעכט; מיר האבן
hoben mir knecht umnutsleche zenen mir zogen ir zolt gevoren
have we slaves useless are we say you shall become

געטאן וואס עס איז געווען אונדזער חוב !
choiv undzer geven iz es vos geton
obligation our was is it what done

[11] And it came about while Rebbe, Melech HaMoshiach goes to Yerushalayim, he was traveling through the middle of Shomron and the Galil. [12] And entering into a certain shtetl, some anashim metzoraim *(leprous men)* met Rebbe, Melech HaMoshiach, and there were ten of them. Keeping their distance, [13] They shouted, saying, Yehoshua, Rabbi, chaneinu! [14] And having seen this, he said to them, Go and show yourselves to the kohanim. And it came about while they were going away that they were made metoharim *(clean)*. [15] And one of them, having seen that he had received refuah, returned with a kol gadol *(loud voice)*, saying Baruch Hashem! [16] And he fell on his face at the feet of Rebbe, Melech HaMoshiach, giving hodayah *(thanksgiving)*. And he was a Shomroni *(Samaritan)*. [17] And in reply Rebbe Melech HaMoshiach said, Were there not ten who were made metoharim? Now the tishah *(nine)*, where

יא און עס איז געשען , אויף דער נסיעה קיין ירושלים ,
Yerushalayim kein nesie der oif geshen iz es un
Yerushalayim to journey the on happened is it and

אז ער איז דורכגעגאנגען דורך דער מיט פון שומרון און
un Shomron fun mit der durch durchgegangen iz er az
and Samaria of midst the through passed through has he that

גליל . יב און בשעת ער איז אריינגעקומען אין א געוויס דארף
dorf gevis a in araingekumen iz er beshas un Galil
village certain a in entered is he while and Galilee

אריין, האבן אים באגעגנט צען מצורעים , וועלכע זענען געשטאנען
geshtanen zenen velche metsoro'im tsen bagegent im hoben arain
standing are which lepers ten met him have into

פונדערווייטנס ; יג און האבן אויפגעהויבן זייער קול , אזוי צו
tsu azoi kol zeier oifgehoiben hoben un fundervaitns
to so voice their uplifted have and from a distance

זאגן : יהושע / ישוע , האר, האב רחמנות אויף אונדז! יד און
un undz oif rachmones hob Har Yeshua Yehoshua zogen
and us on mercy have L-rd Yeshua Yehoshua say

ווי ער האט זיי דערזען , האט ער צו זיי געזאגט: גייט,
geit gezogt zei tsu er hot derzen zei hot er vi
go said them to he has caught sight of them has he as

ווייזט זיך צו די כהנים ! און עס איז געשען , בשעת
beshas geshen iz es un koyanim di tsu zich vaizt
while happened is it and kohenim the to yourselves show

זיי זענען אוועקגעגאנגען, זענען זיי ריין געווארן. טו איינער
einer gevoren rein zei zenen avekgegangen zenen zei
one become clean they are gone away are they

אבער פון זיי , זעענדיק אז ער איז געהיילט געווארן, האט
hot gevoren geheilt iz er az zeendik zei fun ober
has become healed is he that seeing them of however

זיך אומגעקערט און געלויבט ה׳ מיט א הויך קול , טז און
un kol hoich a mit Hashem geloibt un umgekert zich
and voice loud a with Hashem praise and return self

איז אנידערגעפאלן אויפן פנים פאר זיינע פיס, און האט אים
im hot un fis zaine far ponem oifen anidergefalen iz
him has and feet his before face on the fell down is

געדאנקט; און ער איז געווען א שומרוני . יז און יהושע / ישוע
Yeshua Yehoshua un Shomroni a geven iz er un gedankt
Yeshua Yehoshua and Samaritan a was is he and thanked

האט ענטפערנדיק געזאגט: צי זענען דען נישט די צען ריין
rein tsen di nisht den zenen tsi gezogt entferendik hot
clean ten the not then are said answering has

are they? [18] Was none of them found to turn around and return and give kavod *(glory)* to Hashem except this nokhri *(foreigner)*? [19] And Rebbe, Melech HaMoshiach said to him, Get up and go. Your emunah *(faith)* has delivered you.

[20] Now having been asked by the Perushim, Ad mosai? *(How much longer?)* When comes the Malchut Hashem? Rebbe, Melech HaMoshiach replied, The Malchut Hashem is not coming with things observable, [21] nor will they say, Hinei, here it is, or There it is, for hinei, the Malchut Hashem is within you.

[22] And he said to the talmidim, Yamim are coming when you will long to see one of the yamim of the Bar Enosh. And you will not see it. [23] They will say to you, Hinei, there it is! Or, hinei, here it is! Do not go out after them nor pursue them. [24] For as the lightning flashing out of

געווארן? וואו אבער זענען די ניין? יח צי האט זיך נישט
nisht zich hot tsi nein di zenen ober vu gevoren
not self has nine the are however where become

געפונען קיינער, וואס האט זיך אומגעקערט אפצוגעבן כבוד צו
tsu koved optsugeben umgekert zich hot vos keiner gefunen
to glory to give returned self has who no one found

ה׳ , אחוץ דער דאזיקער נכרי ? יט און ער האט געזאגט
gezogt hot er un nochri doziker der achuts Hashem
said has he and foreigner this one the except Hashem

צו אים: שטיי אויף און גיי; דיין אמונה האט דיך געראטעוועט!
geratevet dich hot emune dain gei un oif shtei im tsu
saved you has faith your go and up stand him to

כ און ווען ער איז געפרעגט געווארן פון די פרושים , ווען
ven Perushim di fun gevoren gefregt iz er ven un
when Pharisees the of become asked is he when and

דאס קעניגרייך פון ה׳ קומט, האט ער זיי געענטפערט און
un geentfert zei er hot kumt Hashem fun kenigraich dos
and answered them he has comes Hashem of kingdom the

געזאגט: דאס קעניגרייך קומט נישט אויף א באשיימפערלעכן אופן;
oifen bashaimperlechn a oif nisht kumt kenigraich dos gezogt
way obvious a on not comes kingdom the said

כא מען וועט נישט זאגן: זע , דא איז עס, אדער דארטן! ווארום
vorem dorten oder es iz do ze zogen nisht vet men
because there or it is here look say not will they

זע , דאס קעניגרייך פון ה׳ איז אינעווייניק אין אייך.
aich in ineveinik iz Hashem fun kenigraich dos ze
you in inside is Hashem of kingdom the look

כב צו די תלמידים אבער האט ער געזאגט: עס וועלן קומען
kumen velen es gezogt er hot ober talmidim di tsu
to come will it said he has however disciples the to

טעג, ווען איר וועט באגערן צו זען איינעם פון די טעג פון דעם
dem fun teg di fun einem zen tsu bageren vet ir ven teg
the of days the of one see to desire will you when days

בר אנוש , און איר וועט נישט זען. כג און מען וועט זאגן צו
tsu zogen vet men un zen nisht vet ir un Enosh Bar
to say will they and see not will you and of Man Son

אייך: זע , דארטן! זע , דא ! גייט נישט אהין, און לויפט
loift un ahin nisht geit do ze dorten ze aich
running and there not go here look there look you

זיי נישט נאך . כד ווארום פונקט אזוי ווי דער בליץ , ווען
ven blits der vi azoi punkt vorem noch nisht zei
when lightning the as so just as because after not them

one part under Shomayim lights up the other part under Shomayim, thus will be the Bar Enosh in his Yom. 25 But brishonah it is necessary for him to suffer many things and to be rejected by HaDor HaZeh. 26 And just as it was in the yamim of Noach, thus will it be also in the yamim of the Bar Enosh. 27 They were eating, drinking, marrying, and being given in marriage, until the Yom when Noach entered into the Tevah *(Ark)* and HaMabbul *(the Flood)* came and destroyed everything. 28 Likewise, just as it was in the yamim of Lot: they were eating, drinking, buying, selling, planting, and building. 29 But on the Yom when Lot went out from S'dom, from Shomayim it rained down eish and gofrit and destroyed everything. 30 So it will be on the Yom when the Bar Enosh has his hisgalus *(revelation)*. 31 On that yom let not anyone on the housetop come back down inside for any of his property in the bais, and the one in a sadeh

ער בליצט אויף, לויכט ער פון עק הימל ביז עק הימל ,
himel ek biz himel ek fun er loicht oif blitst er
heaven end until heaven end from it gives light on flash it

אזוי וועט דער בר אנש זיין אין דעם טאג זיינעם. כה קודם
koidem zainem tog dem in zain Enosh Bar der vet azoi
before his day the in be of Man Son the will so

כל מוז ער אבער א סךליידן און פארווארפן ווערן
veren farvorfen un laiden sach a ober er muz kol
to be rejected and to suffer many a however he must all

פון דעם דאזיקן דור . כו און אזוי ווי עס איז צוגעגאנגען אין
in tsugegangen iz es vi azoi un dor dozikn dem fun
in occurred is it as so and generation this the of

די טעג פון נוח , אזוי וועט אויך זיין אין די טעג פון דעם בר
Bar dem fun teg di in zain oich vet azoi Noach fun teg di
Son the of days the in be also will so Noah of days the

אנש : כז מען האט געגעסן, מען האט געטרונקען, מען האט
hot men getrunken hot men gegesen hot men Enosh
has they drink has they eating has they of Man

חתונה געהאט, מען האט חתונה געמאכט, ביז צו דעם טאג,
tog dem tsu biz gemacht chasene hot men gehat chasene
day the to up made wedding has they had wedding

ווען נוח איז אריינגעגאנגען אין דער תיבה, און דאס מבול איז
iz mabl dos un teva der in araingegangen iz Noach ven
is flood the and ark the in entered is Noah when

געקומען, און האט אלעמען פארטיליקט. (בראשית ו.) כח פונקט
punkt u Bereshis fartilikt alemen hot un gekumen
just as 6 Genesis destroy everyone has and come

ווי עס איז צוגעגאנגען אין די טעג פון לוט: מען האט געגעסן, מען
men gegesen hot men Lot fun teg di in tsugegangen iz es vi
they eaten has they Lot of days the in occurred is it as

האט געטרונקען, מען האט געקויפט, מען האט פארקויפט, מען
men farkoift hot men gekoift hot men getrunken hot
they sell has they buy has they drink has

האט געפלאנצט, מען האט געבויט; כט אין דעם טאג אבער , ווען
ven ober tog dem in geboit hot men geflantst hot
when however day the in build has they plant has

לוט איז ארויסגעגאנגען פון סדום , האט עס גערעגנט מיט פייער
faier mit geregnt es hot Sodom fun aroisgegangen iz Lot
fire with rain it has Sodom of went out is Lot

און שוועבל פון הימל , און עס האט אלעמען פארטיליקט.
fartilikt alemen hot es un himel fun shvebl un
destroy everyone has it and heaven from brimstone and

(בראשית יט, כד-כו .) ל אויף דעם זעלביקן אופן וועט עס זיין אין
in zain es vet oifen zelbikn dem oif chd-chu it Bereshis
in be it will way same the on 24-26 19 Genesis

דעם טאג, ווען דער בר אנש וועט אנטפלעקט ווערן. לא אין
in veren antplekt vet Enosh Bar der ven tog dem
in to be revealed will of Man Son the when day the

יענעם טאג, ווער עס וועט זיין אויפן דאך, און די כלים זיינע אין
in zaine keilim di un doch oifen zain vet es ver tog yenem
in his goods the and roof on the be will it who day that

הויז , זאל ער נישט אראפגיין זיי נעמען: און אויך אזוי, ווער
ver azoi oich un nemen zei aropgein nisht er zol hoiz
who so also and take them descend not he shall house

עס וועט זיין אין פעלד, דער זאל זיך נישט אומקערן צוריק.
tsurik umkeren nisht zich zol der feld in zain vet es
back return not self shall this one field in be will it

לב געדענקט לוטס ווייב! לג ווער עס וועט זוכן צו דערהאלטן זיין
zain derhalten tsu zuchen vet es ver vaib Lots gedenkt
his keep to seek will it who wife Lot's remember

לעבן, דער וועט עס פארלירן, און ווער עס וועט עס פארלירן,
farliren es vet es ver un farliren es vet der leben
to lose it will it who and to lose it will this one life

דער וועט עס לעבעדיק דערהאלטן. לד איך זאג אייך, אין דער
der in aich zog ich derhalten lebedik es vet der
the in you tell I keep living it will this one

זעלביקער נאכט וועלן צוויי זיין אין איין בעט, דער איינער וועט
vet einer der bet ein in zain tsvei velen nacht zelbiker
will one the bed one in be two will night same

אוועקגענומען ווערן, און דער אנדערער וועט איבערגעלאזט ווערן.
veren ibergelozt vet anderer der un veren avekgenumen
to be left will another the and to be taken away

לה צוויי (פרויען) וועלן מאלן צוזאמען ; די איינע וועט אוועקגענומען
avekgenumen vet eine di tsuzamen molen velen froien tsvei
taken away will one the together grind will women two

ווערן, די אנדערע אבער וועט איבערגעלאזט ווערן. לו צוויי וועלן
velen tsvei veren ibergelozt vet ober andere di veren
will two to be left will however other the to be

זיין אין פעלד; איינער וועט אוועקגענומען ווערן, און דער אנדערער
anderer der un veren avekgenumen vet einer feld in zain
another the and to be taken away will one field in be

וועט איבערגעלאזט ווערן. לז און ענטפערנדיק זאגן זיי צו אים:
im tsu zei zogen entferendik un veren ibergelozt vet
him to they say answering and to be left will

(field) likewise let him not turn back for things left behind. 32 Remember eshet Lot *(Lot's wife)*. 33 Whoever seeks to preserve his nefesh will lose it; but whoever loses it, will preserve it. 34 I say to you, in lailah hazeh there will be two in one bed: one will be taken; and the other will be left. 35 There will be shtayim *(two)* grinding at the same place: one will be taken, but the other will be left. 36 Shtayim will be in the sadeh *(field)*; one will be taken and the other left. 37 And in reply they say to him, Where, Adoneinu? But Rebbe, Melech HaMoshiach said to them, Where the NEVELAH is, there also the nesharim *(vultures, eagles [popularly])* will be gathered together.

וואו , האר? און ער האט צו זיי געזאגט: וואו דאס פגר
peiger dos vu gezogt zei tsu hot er un Har vu
corpse the where said them to has he and L-rd where

איז, דארטן וועלן זיך אויך די אדלערס פארזאמלען.
farzamlen odlers di oich zich velen dorten iz
gather eagles the also self will there is

יח

און ער האט געזאגט א משל צו זיי , אז זיי דארפן
darfen zei az zei tsu moshal a gezogt hot er un
need they that them to parable a said has he and

תמיד תפילה טאן, און נישט מיד ווערן, [ב] אזוי צו
tsu azoi veren mid nisht un ton tfile tomed
to so to be remiss not and do prayer always

זאגן : אין א געוויסער שטאט איז געווען א שופט, וואס האט זיך נישט
nisht zich hot vos shoifet a geven iz shtot geviser a in zogen
not self has who judge a was is city certain a in say

געפארכטן פאר ה׳ און נישט געשוינט קיין מענטשן. [ג] און עס
es un mentshn kein geshoint nisht un Hashem far geforchten
it and man any spare not and Hashem before afraid

איז געווען א געוויסע אלמנה אין יענער שטאט; און זי איז געקומען
gekumen iz zi un shtot yener in almone gevise a geven iz
come is she and city that in widow certain a was is

צו אים און האט געזאגט: פארשאף מיר גערעכטיקייט קעגן מיין
main kegen gerechtikeit mir farshaf gezogt hot un im tsu
my against justice me grant said has and him to

שונא ! [ד] און א לאנגע צייט האט ער נישט געוואלט; דערנאך
dernoch gevolt nisht er hot tsait lange a un soine
then would not he has time long a and adversary

אבער האט ער געזאגט צו זיך אליין : הגם איך האב נישט
nisht hob ich hagam alein zich tsu gezogt er hot ober
not have I although alone self to said he has however

מורא פאר ה׳ און שויען נישט קיין מענטשן,
mentshn kein nisht shoien un Hashem far moire
man any not treat with respect and Hashem before fear

[ה] דאך, ווייל די דאזיקע אלמנה מאכט מיר מיד , וועל איך
ich vel mid mir macht almone dozike di vail doch
I will weary me make widow these the because yet

איר פארשאפן גערעכטיקייט, כדי זי זאל נישט סוף כל סוף
sof kol sof nisht zol zi kedei gerechtikeit farshafn ir
end all end not shall she so that justice obtain her

קומען מיך שלאגן אין פנים אריין. [ו] און דער האר האט געזאגט:
gezogt hot Har der un arain ponem in shlogen mich kumen
said has L-rd the and into face in punch me to come

18 Now he was speaking a mashal to them about how it is necessary always for them to daven and not to lose chozek, 2 Saying, An aza *(certain)* Shofet was in a certain town. Now this Shofet had no fear of Hashem nor any respect for Bnei Adam. 3 Now an almanah was in that town and she was coming to him saying, Grant me yashrus *(justice)* against my ish riv *(opponent in a lawsuit)*. 4 And for a zman *(time)* the Shofet was not willing. But after these things, he said to himself, If indeed Hashem I do not fear nor do Bnei Adam I respect, 5 Yet because this almanah *(widow)* causes me tzoros and is such a nudzh *(pest)*, I will grant yashrus *(justice)* to her, lest in the end she may wear me out by her constant coming. 6 Now Rebbe, Melech HaMoshiach Adoneinu said, Listen to what the

unrighteous shofet says.
7 Now will not Hashem by
all means do mishpat for
his Bechirim crying out
to him yomam valailah?
Will he delay long in
bringing them help? 8 I say
to you that Hashem will
bring about their yashrus
(justice) swiftly, but when
the Bar Enosh comes, will
he then find emunah *(faith)*
on haaretz?

9 And he said this mashal
also to some, who have
become soimech *(confident,*
putting their trust and being
dependent) on themselves
that they are tzaddikim
and who are despising
others. 10 Shnei anashim
(two men) went up to the
Beis Hamikdash to daven,
one was a Parush and
the other, a moches *(tax*
collector). 11 The Parush
was standing by himself,
shawkling *(ritual swaying*
while davening), and his
tefillah went like this:
Adonoi, Modeh Ani that
I am not like other men,
swindlers, resha'im,
menaafim, or even this

הערט, וואס דער אומגערעכטער שופט זאגט! ז און צי וועט דען
den vet tsi un zogt shoifet umgerechter der vos hert
then will and says judge unjust the what listen

ה׳ נישט שאפן גערעכטיקייט פאר זיינע אויסדערוויילטע,
oisderveilte zaine far gerechtikeit shafen nisht Hashem
elect ones his for justice create not Hashem

וואס רופן צו אים טאג און נאכט, אפילו ווען ער איז געדולדיק
geduldik iz er ven afile nacht un tog im tsu rufen vos
patient is he when even night and day him to call who

מיט זיי ? ח איך זאג אייך, ער וועט זיי איניגכן פארשאפן
farshafn ingichen zei vet er aich zog ich zei mit
obtain swiftly them will he you tell I them with

גערעכטיקייט! דאך ווען דער בר אנש וועט קומען , צי וועט
vet tsi kumen vet Enosh Bar der ven doch gerechtikeit
will to come will of Man Son the when yet justice

ער דען געפינען די אמונה אויף דער ערד ?
erd der oif emune di gefinen den er
earth the on faith the find then he

ט און ער האט געזאגט דאס דאזיקע משל אויך צו אייניקע, וואס
vos einike tsu oich moshal dozike dos gezogt hot er un
who some to also parable these the said has he and

זענען געווען איבערצייגט וועגן זיך אליין, אז זיי זענען צדיקים
tsadikim zenen zei az alein zich vegen ibertsaigt geven zenen
righteous are they that alone self about convinced was are

און די איבריקע האבן זיי מבטל געמאכט: י צוויי מענטשן
mentshn tsvei gemacht mevatl zei hoben ibrike di un
men two made disdained they have remaining the and

זענען ארויפגעגאנגען אין בית המקדש אריין תפילה טאן, איינער
einer ton tfile arain HaMikdash Beis in aroifgegangen zenen
one do prayer into HaMikdash house in went up are

א פרוש , דער אנדערער א שטייער אויפמאנער. יא דער פרוש
Parush der oifmoner shtaier a anderer der Parush a
Pharisee the collector tax a another the Pharisee a

האט זיך אוועקגעשטעלט און אזוי מתפלל געווען צו זיך אליין: אָ,
o alein zich tsu geven mispalel azoi un avekgeshtelt zich hot
o alone self to was pray so and remain standing self has

ה׳ , איך דאנק דיר, וואס איך בין נישט אזוי ווי די איבריקע
ibrike di vi azoi nisht bin ich vos dir dank ich Hashem
remaining the as so not am I that you thank I Hashem

מענטשן, גזלנים , רשעים , נואפים , אדער אפילו ווי דער
der vi afile oder noyofem reshoiem gazlonim mentshn
the as even or adulterers unrighteous robbers people

moches. 12 I undergo a tzom *(fast)* twice during the week, I give the ma'aser *(tithe)* of everything as much as I get. 13 But the moches *(tax collector)* stood at a distance and was not willing even to lift up his eynayim to Shomayim but was beating his chest, saying, Adonoi, rachem na al choteh kamoni! *(L-rd, have mercy on a sinner like me!)* 14 I say to you, this one, rather than the other one, went down to his bais having been made yitzdak im Hashem *(justified with G-d)*. Because everyone lifting himself up will be brought low, but the one bringing himself low will be uplifted.

15 Now also they were bringing to Rebbe, Melech HaMoshiach yeladim that he might place his hands on them. But having seen this, the talmidim were rebuking them. 16 But Rebbe Melech HaMoshiach called for them saying, Permit the yeladim to come to me and do not hinder them, for of such

דאזיקער שטייער אויפמאנער. יב איך פאסט צוויי מאל אין דער
der in mol tsvei fast ich oifmoner shtaier doziker
the in times two fast I collectors tax this one

וואך; איך גיב מעשר פון אלעם, וואס איך דערווערב. יג און דער
der un derverb ich vos alem fun maiser gib ich voch
the and obtain I which all of tithe give I week

שטייער אויפמאנער איז געשטאנען פונדערווייטנס , האט אפילו נישט
nisht afile hot fundervaitns geshtanen iz oifmoner shtaier
not even has from a distance standing is collector tax

געוואלט אויפהויבן די אויגן צום הימל , נאר האט זיך געשלאגן
geshlogen zich hot nor himel tsum oigen di oifhoiben gevolt
beat self has but heaven to the eyes the rise up wanted

אויף זיין ברוסט, אזוי צו זאגן: אָ, ה׳ , זיי מיר מוחל , דעם
dem moichel mir zai Hashem o zogen tsu azoi brust zain oif
the forgive me be Hashem o say to so breast his upon

חוטא! יד איך זאג אייך, דער דאזיקער איז אראפגעגאנגען אהיים
aheim aropgegangen iz doziker der aich zog ich choyte
home went down is this one the you tell I sinner

מער גערעכטפערטיקט ווי יענער . ווייל יעדער איינער,
einer yeder vail yener vi gerechtfertikt mer
one every because that one than vindicated more

וואס דערהייבט זיך אליין, וועט דערנידעריקט ווערן; און ווער עס
es ver un veren derniderikt vet alein zich derheibt vos
it who and to be humbled will alone self raises up who

דערנידעריקט זיך אליין, דער וועט דערהייבט ווערן.
veren derheibt vet der alein zich derniderikt
to be he raised up will this one alone self humbles

טו און מען האט אויך געברענגט קליינע קינדער צו אים, אז
az im tsu kinder kleine gebrengt oich hot men un
that him to children small brought also has they and

ער זאל זיי אנרירן; די תלמידים אבער זעענדיק דאס, האבן
hoben dos zeendik ober talmidim di onriren zei zol er
have this seeing however disciples the touch them shall he

אנגעשריגן אויף זיי. טז יהושע / ישוע אבער האט זיי
zei hot ober Yeshua Yehoshua zei oif ongeshrigen
them has however Yeshua Yehoshua them on rebuked

צוגערופן , זאגנדיק: לאזט די קינדער קומען צו מיר, און
un mir tsu kumen kinder di lozt zogendik tsugerufen
and me to to come children the let saying call over

פארווערט עס זיי נישט; ווארום פון אזעלכע איז דאס קעניגרייך
kenigraich dos iz azelche fun vorem nisht zei es farvert
kingdom the is such of because not them it forbid

פון ה׳ . יז באמת זאג איך אייך: ווער עס וועט נישט אננעמען
Hashem fun be'emes zog ich aich ver es vet nisht onnemen
Hashem of in truth tell I you who it will not accept

דאס קעניגרייך פון ה׳ ווי א קינד, דער וועט בשום אופן
dos kenigraich fun Hashem vi a kind der vet beshum oifen
the kingdom of Hashem as a child this one will never way

נישט אריינקומען דערין .
nisht arainkumen derin
not come in therein

יח און א געוויסער שר האט אים געפרעגט, אזוי צו זאגן :
un a geviser sar hot im gefregt azoi tsu zogen
and a certain ruler has him asked so to say

רבי גוטער, וואס זאל איך טאן, כדי איך זאל ירשענען
Rebbe guter vos zol ich ton kedei ich zol yarshanen
Rebbe good what shall I do so that I shall inherit

אייביק לעבן? יט און יהושע / ישוע האט צו אים געזאגט:
eibik leben un Yehoshua Yeshua hot tsu im gezogt
eternal life and Yehoshua Yeshua has to him said

פארוואס רופסטו מיך גוטער? קיינער איז נישט גוט , אחוץ
farvos rufstu mich guter keiner iz nisht gut achuts
why call me good no one is not good except

איינער— ה׳ . כ די געבאטן קענסטו דאך :
einer Hashem di geboten kenstu doch
one Hashem the commandments you know after all

זאלסט נישט נואפן ; זאלסט נישט מארדן ;
zolst nisht noyefn zolst nisht morden
you shall not commit adultery you shall not murder

זאלסט נישט גנבענען ; זאלסט נישט פאלש עדות
zolst nisht ganvenen zolst nisht falsh eides
you shall not steal you shall not false witness

זאגן ; זאלסט אפגעבן כבוד דעם פאטער דיינעם און די
zogen zolst opgeben koved dem foter dainem un di
say you shall give honor the father yours and the

מוטער . (שמות כ, יב-טז.) כא און ער האט געזאגט: דאס אלץ
muter Shemot ch ib-au un er hot gezogt dos alts
mother Exodus 20 12-16 and he has said this all

האב איך אפגעהיטן פון יונגוויז אָן . כב ווי אבער
hob ich opgehiten fun yungvaiz on vi ober
I have kept from youth onwards as however

יהושע / ישוע האט דאס געהערט, האט ער געזאגט צו אים:
Yehoshua Yeshua hot dos gehert hot er gezogt tsu im
Yehoshua Yeshua has this heard has he said to him

ones is the Malchut Hashem. 17 Omein, I say to you, whoever does not welcome the Malchut Hashem as a yeled would, may by no means enter into it.

18 And a certain one of the manhigim *(leaders, one of the wealthier Baale-Battishe Jews)* questioned Rebbe, Melech HaMoshiach, saying, Mori HaTov *(Good Teacher)*, what mitzvah must I do to inherit Chayyei Olam? 19 And Rebbe Melech HaMoshiach said to him, Why do you call me tov? No one is tov except Hashem alone, nu? 20 You have daas of the Mitzvot. LO TINAF, LO TIRTZACH, LO TIGNOV, LO TAANEH VREIACHAH ED SHAKER, KABEID ES AVICHA VES IMMECHA. 21 And he said, In all these things I have been shomer mitzvot and frum from my kinder-yoren. 22 And having heard, Rebbe Melech HaMoshiach said to him, Still one thing for you is lacking. Everything as much as you have, sell and distribute to the

נאך איין זאך פעלט דיר: פארקויף אלץ, וואס דו האסט
host du vos alts farkoif dir felt zach ein noch
you have you what all sell you lack thing one yet

און צעטייל עס צו ארומעלייט , און דו וועסט האבן אן
an hoben vest du un oremelait tsu es tseteil un
an have you will you and poor people to it distribute and

אוצר אין הימל ; און קום , פאלג מיר נאך ! כג ווי נאר ער
er nor vi noch mir folg kum un himel in oitser
he but as after me follow come and heaven in treasure

האט דאס געהערט, איז ער געווארן זייער טרויעריק; ווארום ער
er vorem troierik zeier gevoren er iz gehert dos hot
he because grieved very become he is heard this has

איז געווען זייער רייך. כד און יהושע / ישוע האט אויף אים
im oif hot Yeshua Yehoshua un raich zeier geven iz
him on has Yeshua Yehoshua and rich very was is

געקוקט און געזאגט: אָ, ווי שווער עס איז פאר די , וואס האבן
hoben vos di far iz es shver vi o gezogt un gekukt
have which the for is it hard how o said and looked

פארמעגנס, אריינצוקומען אין ה׳ס קעניגרייך אריין! כה ווארום
vorem arain kenigraich Hashems in araintsukumen farmegens
because into kingdom Hashem's in to enter vast sum

עס איז לייכטער פאר א קעמל אריינצוגיין דורך דעם לאך פון
fun loch dem durch araintsugein kemel a far laichter iz es
of eye the through to enter camel a for easier is it

א נאדל , ווי פאר אן עושר אריינצוגיין אין דעם קעניגרייך
kenigraich dem in araintsugein oysher an far vi nodel a
kingdom the in to enter rich man a for than needle a

פון ג-ט. כו האבן די צוהערער געזאגט: טא ווער זשע קען
ken zhe ver to gezogt tsuherer di hoben G-t fun
can therefore who then said who heard the have G-d of

דערלייזט ווערן? כז ער אבער האט געזאגט: דאס , וואס איז
iz vos dos gezogt hot ober er veren derleizt
is which what said has however he to be saved

ביי מענטשן אוממעגלעך, איז יא מעגלעך ביי ה׳ . כח און
un Hashem bai meglech yo iz ummeglech mentshn bai
and Hashem with possible yes is impossible men with

פעטרוס האט געזאגט: זע , מיר האבן איבערגעלאזט אונדזער אייגנס
eigens undzer ibergelozt hoben mir ze gezogt hot Petros
own our left behind have we look said has Peter

און האבן דיר נאכגעפאלגט. כט ער אבער האט צו זיי געזאגט:
gezogt zei tsu hot ober er nochgefolgt dir hoben un
said them to has however he followed you have and

aniyim, and you will have otzar in Himel; and come follow me. 23 But having heard these things, he fell into agmat nefesh *(grief, sadness)*. For he had much kesef. 24 And Rebbe, Melech HaMoshiach, when he saw him fall into agmat nefesh, said, How difficult it is for the ones having osher *(riches)* to enter into the Malchut Hashem. 25 For it is easier for a camel to go through the eye of a needle than for an oisher *(rich man)* to enter into the Malchut Hashem. 26 But the ones, having heard, said, Then who is able to come to Yeshu'at Eloheinu? 27 And he said, The things impossible with Bnei Adam are possible with Hashem. 28 And Kefa said, Hinei, we have left everything to follow you. 29 And he said to them, Omein, I say to you, that there is no one who left bais or isha or achim or horim *(parents)* or yeladim because of the Malchut Hashem, 30 Who will not receive many times as much in this zman *(time)* and in the Olam HaBah, Chayyei Olam.

באמת זאג איך אייך: עס איז נישט פאראן אזעלכער, וואס האט
hot vos azelcher faran nisht iz es aich ich zog be'emes
has who such there not is it you I tell in truth

פארלאזט א הויז , אדער א פרוי, אדער ברידער , אדער עלטערן,
elteren oder brider oder froi a oder hoiz a farlozt
parents or brothers or wife a or house a left

אדער קינדער , צוליב דעם קעניגרייך פון ה׳ , [ל]וואס
vos Hashem fun kenigraich dem tsulib kinder oder
who Hashem of kingdom the on account of children or

וועט נישט באקומען כפלי כפלים אין דער דאזיקער צייט, און אויף
oif un tsait doziker der in keflaim keifl bakumen nisht vet
on and time this one the in manys many received not will

עולם הבא אייביק לעבן.
leben eibik haba oilem
life eternal to come world

[לא] און ער האט גענומען די צוועלף צו זיך און האט צו
tsu hot un zich tsu tsvelf di genumen hot er un
to has and self to twelve the taken has he and

זיי געזאגט: זע , מיר גייען ארויף קיין ירושלים , און עס
es un Yerushalayim kein aroif geien mir ze gezogt zei
it and Yerushalayim to up go we look said them

וועט דערפילט ווערן אלץ, וואס איז געשריבן געווארן דורך
durch gevoren geshriben iz vos alts veren derfilt vet
through become written is which all to be fulfilled will

די נביאים וועגן דעם בר אנש . (ישעיהו נג, א-יב.)
a-ib ng Yeshayah Enosh Bar dem vegen neviim di
1-12 53 Yeshayah of Man Son the about prophets the

[לב] ווארום ער וועט איבערגעגעבן ווערן צו די גוים , און
un Goyim di tsu veren ibergegeben vet er vorem
and non-Jews the to to be handed over will he because

וועט אפגעשפאט, און באליידיקט, און באשפיגן ווערן; (ישעיהו
Yeshayah veren bashpigen un baleidikt un opgeshpot vet
Yeshayah to be spit on and insulted and mocked be

נ , ו.) [לג] און זיי וועלן אים געבן שלעק און אים טייטן, און
un teiten im un shlek geben im velen zei un u n
and kill him and beating give him will they and 6 50

דעם דריטן טאג וועט ער ווידער אויפשטיין. (תהלים טז, י .) [לד] און
un i au Tehilim oifshtein vider er vet tog dritn dem
and 10 16 Psalms stand up again he will day third the

זיי האבן נישט פארשטאנען קיין זאך פון די דאזיקע, און דאס
dos un dozike di fun zach kein farshtanen nisht hoben zei
the and these the of thing any understood not have they

[31] And having taken the Shneym Asar *(Twelve)* aside in a yechidus, he said to them, Hinei, we are making another aliyah leregel *(pilgrimage)* to Yerushalayim, and all the things having been written by the Nevi'im about the Bar Enosh will be fulfilled. [32] For he *(the Bar Enosh Moshiach)* will be delivered up to the Goyim and he will be ridiculed and he will be mistreated and he will be spat upon, [33] And, having laid the shot *(whip)* on him, they will kill him and after his histalkus *(passing)*, on the Yom HaShlishi there will be Techiyas HaMoshiach. [34] And they had binah *(understanding,*

comprehension) regarding none of these things, and this dvar was nistar *(concealed)* from them, and they had no understanding of the things being said.

35 And it came about while Rebbe, Melech HaMoshiach drew near to Yericho, a certain ivver *(blind man)* was sitting beside the road begging. 36 And having heard a multitude traveling through, he was asking what this might be. 37 And they reported to him that Yehoshua from Natzeret is passing by. 38 And he cried out saying, Ben Dovid! Chaneni! *(Have mercy on me!)* 39 And the ones going past him were rebuking him that he should be silent, but he just so much the more was crying out, Ben Dovid, chaneni! 40 And stopping, Rebbe Melech HaMoshiach commanded the ivver to be led to him. Having drawn near, Rebbe, Melech HaMoshiach asked him, What do you wish that I may do for you? 41 And he said, Adoni, that I may regain my sight. 42 And

דאזיקע ווארט איז געווען פארהוילן פון זיי , און זיי האבן נישט
nisht hoben zei un zei fun farhoilen geven iz vort dozike
not have they and them from hidden was is word these

געוואוסט וואס עס איז געזאגט געווארן .
gevoren gezogt iz es vos gevust
become said is it what known

לה און עס איז געשען , בשעת ער האט זיך דערנענטערט קיין
kein dernentert zich hot er beshas geshen iz es un
to come near self has he while happened is it and

יריחו , איז איינער א בלינדער געזעסן ביים וועג און געבעטלט.
gebetlt un veg baim gezesen blinder a einer iz Yericho
beg and way by the sat blind man a one is Yericho

לו און היות ער האט געהערט א המון מענטשן פארבייגיין,
farbaigein mentshn hamon a gehert hot er heyoys un
pass by people crowd a heard has he given that and

האט ער זיך געפרעגט, וואס עס איז. לז און מען האט אים געזאגט,
gezogt im hot men un iz es vos gefregt zich er hot
say him has they and is it what inquired self he has

אז יהושע / ישוע פון נצרת גייט פארביי . לח און ער האט
hot er un farbai geit Natseret fun Yeshua Yehoshua az
has he and close by go Natseret of Yeshua Yehoshua that

א געשריי געטאן, אזוי צו זאגן : יהושע / ישוע בן דוד ,
Dovid Ben Yeshua Yehoshua zogen tsu azoi geton geshrei a
David son of Yeshua Yehoshua say to so done shout a

האב רחמנות אויף מיר! לט און די , וואס זענען געגאנגען פארויס,
forois gegangen zenen vos di un mir oif rachmones hob
ahead go are who the and me on mercy have

האבן אנגעשריגן אויף אים, אז ער זאל שווייגן ; ער אבער
ober er shvaigen zol er az im oif ongeshrigen hoben
however he silent shall he that him on rebuked have

האט נאך פיל מער געשריגן; בן דוד , האב רחמנות
rachmones hob Dovid Ben geshrigen mer fil noch hot
mercy have David son of shouted more much after has

אויף מיר! מ און יהושע / ישוע האט זיך אפגעשטעלט און
un opgeshtelt zich hot Yeshua Yehoshua un mir oif
and stood still self has Yeshua Yehoshua and me on

באפוילן מען זאל אים ברענגען צו אים. און ווי ער האט זיך
zich hot er vi un im tsu brengen im zol men bafoilen
self has he as and him to bring him shall they commanded

Rebbe Melech HaMoshiach said to him, Regain your sight; your emunah *(faith)* has brought you refuah *(healing).* [43] And at once he saw again and was following Rebbe, Melech HaMoshiach, shouting, Baruch Hashem! And all the people, who were edei reiyah *(eyewitnesses)* of this, shouted, Baruch HaShem!

דערנענטערט, האט ער אים געפרעגט: [מא] וואס ווילסטו איך זאל
zol ich vilstu vos gefregt im er hot dernentert
shall I you want who asked him he has come near

טאן פאר דיר? און ער האט געזאגט: האר, אז איך זאל ווערן
veren zol ich az Har gezogt hot er un dir far ton
to be shall I that L-rd said has he and you for do

זעענדיק! [מב] און יהושע / ישוע האט צו אים געזאגט; באקום
bakum gezogt im tsu hot Yeshua Yehoshua un zeendik
receive said him to has Yeshua Yehoshua and seeing

דיין זעענדיק! דיין גלויבן האט דיר געהאלפן! [מג] און תיכף
teikef un geholfen dir hot gloiben dain zeendik dain
immediately and saved you has faith your seeing your

ומיד איז ער זעענדיק געווארן, און האט אים נאכגעפאלגט,
nochgefolgt im hot un gevoren zeendik er iz umid
followed him has and become seeing he is at once

לויבנדיק ה׳ ; און דאס גאנצע פאלק , וואס האט דאס געזען,
gezen dos hot vos folk gantse dos un Hashem loibendik
seen this has which people whole the and Hashem praising

האט אפגעגעבן א שבח צו ה׳ .
Hashem tsu shvach a opgegeben hot
Hashem to praise a give has

19 And having entered, Rebbe, Melech HaMoshiach was passing through Yericho. [2] And, hinei, a man by name Zakkai was there and he was a chief moches *(tax collector)* and he was an oisher *(rich man).* [3] And he was seeking to catch a look at Rebbe Melech HaMoshiach and was not able to do so, because of the multitude, and because he was komah *(short of stature).* [4] And having run ahead to the front, he climbed up onto an etz

יט און ער איז אריינגעקומען און איז דורכגעגאנגען
durchgegangen iz un araingekumen iz er un
passed through is and come in is he and

דורך יריחו . [ב] און זע , א מאן, וואס מען האט
hot men vos man a ze un Yericho durch
has they who man a look and Yericho through

אים גערופן מיט דעם נאמען זכי , און ער איז געווען א ראש
rosh a geven iz er un Zakkai nomen dem mit gerufen im
chief a was is he and Zakkai name the with called him

שטייער אויפמאנער, און אן עושר ; [ג] און האט באגערט צו זען
zen tsu bagert hot un oysher an un oifmoner shtaier
see to desire has and rich man a and collector tax

יהושען / ישוען , ווער ער איז, און האט נישט געקענט מחמת
machmas gekent nisht hot un iz er ver Yeshuan Yehoshuan*
because be able not has and is he who Yeshua Yehoshua

דעם המון מענטשן, ווייל ער איז געווען קליין פון געוואוקס.
gevuks fun klein geven iz er vail mentshn hamon dem
stature of small was is he because people crowd the

[ד] און ער איז געלאפן פארויס, און האט ארויפגעקלעטערט אויף א
a oif aroifgekletert hot un forois gelofen iz er un
a on climbed up has and ahead run is he and

(tree), a sycamore, that he might see Rebbe, Melech HaMoshiach, because by that derech *(way)* he was about to pass by. 5 And as he came to the place, having looked up, Rebbe Melech HaMoshiach said to him, Zakkai, hurry and come down, for hayom *(today)* in your bais *(house)* it is necessary for me to remain. 6 And having hurried, Zakkai came down and welcomed with Kabbalas HaMalchus *(accepting his sovereignty as king)* Rebbe, Melech HaMoshiach with simcha *(joy)*. 7 And all, having seen this, were beginning to kvetch *(complain)*, saying, With a choteh *(sinner)* he entered to rest? 8 And Zakkai stood there and said to Rebbe, Melech HaMoshiach Adoneinu: Hinei, half of my possessions, Adoni, I give as tzedakah *(contribution to charity)* to the aniyim, and if from someone I defrauded of anything, I am paying back arbatayim *(four times)*. 9 And he said to him, Hayom *(Today)* Yeshu'at Eloheinu has come to this bais, because he also is a Ben Avraham.

שקמה בוים, כדי אים צו זען; ווייל ער האט דארטן
dorten hot er vail zen tsu im kedei boim shikme
there has he because see to him so that tree sycamore

געזאלט פארבייגיין. ה און ווי יהושע / ישוע איז געקומען צו דעם
dem tsu gekumen iz Yeshua Yehoshua vi un farbaigein gezolt
the to come is Yeshua Yehoshua as and pass by should

ארט , האט ער ארויפגעבליקט און געזאגט צו אים: זכי ,
Zakkai im tsu gezogt un aroifgeblikt er hot ort
Zakkai him to said and he looked up he has place of

קום געשווינט אראפ; ווארום היינט מוז איך איינשטיין ביי
bai ainshtein ich muz haint vorem arop geshvint kum
with stay I must today because down quickly come

דיר אין הויז ! ו און ער איז גיך אראפגעשטיגן, און האט אים
im hot un aropgeshtigen gich iz er un hoiz in dir
him has and come down quick is he and house in you

אויפגענומען מיט פרייד. ז און זעענדיק דאס, האבן אלע געמורמלט ,
gemurmlt ale hoben dos zeendik un freid mit oifgenumen
murmured all have this seeing and joy with welcomed

אזוי צו זאגן : ביי אן איש חוטא איז ער אריינגעגאנגען זיך
zich araingegangen er iz choyte ish an bai zogen tsu azoi
self entered he is sinner man a with say to so

אויפצוהאלטן! ח זכי אבער האט זיך אנידערגעשטעלט און
un anidergeshtelt zich hot ober Zakkai oiftsuhalten
and stand up self has however Zakkai stay

געזאגט צום האר: זע , די העלפט פון מיין פארמעגן , האר,
Har farmegen main fun helft di ze Har tsum gezogt
L-rd possessions my of half the look L-rd to the said

גיב איך צו די ארומעלייט , און אויב איך האב ביי עמיצן
emitsn bai hob ich oib un oremelait di tsu ich gib
anyone with have I if and poor people the to I give

עפעס ארויסגעפרעסט, גיב איך אים אפ פיר מאל אזויפיל .
azoifil mol fir op im ich gib aroisgeprest epes
as much times four up him I give extort something

ט יהושע / ישוע האט אבער צו אים געזאגט: היינט איז א
a iz haint gezogt im tsu ober hot Yeshua Yehoshua
a is today said him to however has Yeshua Yehoshua

ישועה געקומען אויף דעם דאזיקן הויז , ווייל אפילו ער איז א
a iz er afile vail hoiz dozikn dem oif gekumen yeshue
a is he even because house this the on come salvation

10 For the Bar Enosh came to seek and to save the lost.

11 Now as they were hearing these things, Rebbe, Melech HaMoshiach added a mashal *(parable)*, because he was near to Yerushalayim and they had the havamina *(assumption)* that the Malchut Hashem was about to appear immediately. 12 Then Moshiach said, A certain man of noble birth traveled to a distant country to get for himself royal power for his malchut and to return. 13 And having summoned ten avadim *(servants)* of his, he gave them ten minas and he said to them, Conduct business until I come. 14 But his subjects were hating the man of noble birth and they sent a delegation after him saying, We do not want this one to rule over us. 15 And it came about when he returned, having received the royal power of his malchut, he

בן אברהם; י ווארום דער בר אנש איז געקומען צו זוכן
zuchen tsu gekumen iz Enosh Bar der vorem Avraham ben
seek to come is of Man Son the because Abraham son of

און צו ראטעווען דאס, וואס איז פארלוירן געגאנגען.
gegangen farloiren iz vos dos rateven tsu un
go lost is which that save to and

יא און ווען זיי האבן דאס געהערט, האט ער ווידער געזאגט
gezogt vider er hot gehert dos hoben zei ven un
said again he has heard this have they when and

א משל , צוליב דעם וואס ער איז געווען נאענט צו
tsu noent geven iz er vos dem tsulib moshal a
to near was is he what that on account of parable a

ירושלים , און זיי האבן געמיינט , אז דאס קעניגרייך פון
fun kenigraich dos az gemeint hoben zei un Yerushalayim
of kingdom the that thought have they and Yerushalayim

ה׳ מוז באלד דערשיינען. יב ער האט דעריבער געזאגט: א
a gezogt deriber hot er dershainen bald muz Hashem
a said therefore has he appear soon must Hashem

געוויסער איידלמאן איז אוועק אין א ווייט לאנד אריין, צו
tsu arain land vait a in avek iz eidlman geviser
to into land distant a in went away is nobleman certain

נעמען פאר זיך א מלכות , און זיך אומצוקערן. יג און ער האט
hot er un umtsukeren zich un Malchus a zich far nemen
has he and to return self and kingdom of a self for take

גערופן צען קנעכט זיינע, און זיי געגעבן צען מנים , און
un minim tsen gegeben zei un zaine knecht tsen gerufen
and minas ten gave them and his servants ten called

געזאגט צו זיי : האנדלט, ביז איך קום צוריק. יד זיינע בירגער
birger zaine tsurik kum ich biz handlt zei tsu gezogt
citizens his back come I until trade them to said

אבער האבן אים געהאסט, און האבן געשיקט שליחים נאך
noch shlichim geshikt hoben un gehast im hoben ober
after messengers sent have and hated him have however

אים, אזוי צו זאגן : מיר ווילן נישט, אז דער דאזיקער זאל קעניגן
kenigen zol doziker der az nisht vilen mir zogen tsu azoi im
reign shall this one the that not want we say to so him

איבער אונדז! טו און עס איז געשען , ווען ער איז צוריקגעקומען,
tsurikgekumen iz er ven geshen iz es un undz iber
return is he when happened is it and us over

נאך דעם ווי ער האט גענומען דאס מלכות , האט ער געהייסן
geheisen er hot Malchus dos genumen hot er vi dem noch
ordered he has kingdom of the taken has he as the after

summoned to his presence
these avadim to whom
he had given the kesef,
that he might have daas
of what they had gained
by trading. 16 And the
rishon *(first)* came, saying,
With your mina, Adoni,
ten minas more were
gained. 17 Yafeh! Eved tov!
Because you have been
ne'eman *(faithful)* in a very
small thing, have shlita
(authority) over ten towns.
18 And the sheni *(second)*
came saying, Your mina,
Adoni, made five minas.
19 And the man of noble
birth said also to this
one, And you have shlita
(authority) over five towns.
20 And the other came
saying, Adoni, hinei! Your
mina which I had put away
in a tichel *(kerchief)*. 21 For
I was fearing you, because
you are a big machmir
(stickler), you take what
you did not deposit, and
you reap what you did
not sow. 22 He says to him,
From your own mouth I
will judge you, eved rasha
(bad servant). You had daas
that I am a big machmir
(stickler), taking what I did
not deposit and reaping

רופן די דאזיקע קנעכט זיינע צו זיך, צו וועלכע ער האט
hot er velche tsu zich tsu zaine knecht dozike di rufen
has he which to self to his servants these the call

געגעבן דאס געלט , כדי ער זאל וויסן ווער עס האט וואס
vos hot es ver visen zol er kedei gelt dos gegeben
what has it who know shall he so that money the given

איינגעהאנדלט. טז און דער ערשטער איז געקומען, און האט געזאגט:
gezogt hot un gekumen iz ershter der un aingehandlt
said has and come is first the and purchased

האר, דיין מנה האט אריינגעברענגט צען מנים ! יז און ער האט צו
tsu hot er un minim tsen araingebrengt hot mina dain Har
to has he and minas ten brought in has mina your L-rd

אים געזאגט: וואויל , דו גוטער קנעכט ! ווייל דו ביסט געווען
geven bist du vail knecht guter du voil gezogt im
were are you because servant good you blessed said him

געטריי איבער ווייניק , זאלסטו האבן מאכט איבער צען
tsen iber macht hoben zolstu veinik iber getrai
ten over authority have shall you a few things over faithful

שטעט ! יח און דער צווייטער איז געקומען, און האט געזאגט: דיין
dain gezogt hot un gekumen iz tsveiter der un shtet
your said has and come is second the and cities of

מנה , האר, האט דערוואורבן פינף מנים ! יט און ער האט געזאגט
gezogt hot er un minim finf dervorbn hot Har mina
said has he and minas five acquired has L-rd mina

אויך צו דעם דאזיקן: און דו זאלסט זיין איבער פינף שטעט !
shtet finf iber zain zolst du un dozikn dem tsu oich
cities of five over be you shall you and this the to also

כ און אן אנדערער איז געקומען, און האט געזאגט: האר, אָט איז
iz ot Har gezogt hot un gekumen iz anderer an un
is here L-rd said has and come is another an and

דיין מנה , וואס איך האב געהאט באהאלטן אין א טיכל !
tichl a in bahalten gehat hob ich vos mina dain
handkerchief a in hid had have I what mina your

כא ווארום איך האב מיך געפארכטן פאר דיר, ווייל דו
du vail dir far geforchten mich hob ich vorem
you because you before afraid me have I because

ביסט א שטרענגער מענטש; דו נעמסט , וואס דו האסט נישט
nisht host du vos nemst du mentsh shtrenger a bist
not you have you what take up you man exacting a are

אנידערגעלייגט, און שניידסט דאס, וואס דו האסט נישט
nisht host du vos dos shnaidst un anidergeleigt
not you have you which that reap and lay down

what I did not sow? [23] Why then did you not put my kesef on deposit? Then when I came I would have collected ribit *(interest).*
[24] And to the ones having stood nearby he said, Take from him the mina and give it to the one having ten minas. [25] And they said to him, Adoneinu, he has ten minas! [26] I say to you, that to everyone having, more will be given, but from the one not having, even what he has will be taken away. [27] But these oyevim of mine, the ones refusing me the Kabbalas HaMalchus *(refusing my sovereignty as king)* over them, bring here and execute them before me.

[28] And having said these things, he was traveling ahead, making his aliyah leregel to Yerushalayim. [29] And it came about as he came near to Beit-Pagey and Beit-Anyah, by the Mount of Olives, Rebbe, Melech HaMoshiach sent two of the talmidim,
[30] Saying, Go to the shtetl ahead of you, in which entering you will find an AYIR having been tied,

פארזייט. כב זאגט ער צו אים: אויס דיין אייגן מויל וועל איך
ich vel moil eigen dain ois im tsu er zogt farzeit
I will mouth own your out him to he says sown

דיך משפטן , דו געמיינער קנעכט ! דו האסט געוואוסט,
gevust host du knecht gemeiner du mishpeten dich
known you have you servant wicked you judge you

אז איך בין א שטרענגער מענטש, איך נעם , וואס איך האב
hob ich vos nem ich mentsh shtrenger a bin ich az
have I what take up I man exacting a am I that

נישט אנידערגעלייגט, און שנייד, וואס איך האב נישט פארזייט;
farzeit nisht hob ich vos shnaid un anidergeleigt nisht
sown not have I what reap and lay down not

כג און פארוואס האסטו נישט אריינגעגעבן מיין געלט אין א
a in gelt main araingegeben nisht hostu farvos un
a in money my give not you have why and

באנק, און איך וואלט עס ביי מיין צוריק קער אויפגעמאנט
oifgemont ker tsurik main bai es volt ich un bank
collected turn returning my with it would I and bank

מיט צינזן ? כד און ער האט געזאגט צו די , וואס זענען
zenen vos di tsu gezogt hot er un tsinzn mit
are who the to said has he and tribute payment with

געשטאנען ארום : נעמט אוועק פון אים די מנה , און
un mina di im fun avek nemt arum geshtanen
and mina the him from went away take around standing

גיט זי צו דעם , וואס האט די צען מנים ! כה און זיי האבן
hoben zei un minim tsen di hot vos dem tsu zi git
have they and minas ten the has who the one to it give

געזאגט צו אים: האר, ער האט דאך שוין צען מנים . כו איך
ich minim tsen shoin doch hot er Har im tsu gezogt
I minas ten already yet has he L-rd him to said

זאג אייך, אז יעדן איינעם, וואס האט, וועט געגעבן ווערן; פון
fun veren gegeben vet hot vos einem yedn az aich zog
from to be given will has who one every that you tell

דעם אבער , וואס האט נישט, וועט אפילו אוועקגענומען ווערן
veren avekgenumen afile vet nisht hot vos ober dem
to be taken away even will not has who however the

דאס, וואס ער האט יא . כז דאך די דאזיקע שונאים מיינע, וואס
vos maine sonim dozike di doch yo hot er vos dos
who my enemies these the yet yes has he what that

האבן נישט געוואלט, אז איך זאל קעניגן איבער זיי , ברענגט
brengt zei iber kenigen zol ich az gevolt nisht hoben
bring them over reign shall I that wanted not have

upon which none among Bnei Adam ever sat, and having untied it, bring it here. 31 And if someone asks you, Why are you untying it? — you will say this: HaAdon has need of it. 32 And having departed, the ones having been sent found it just as Rebbe, Melech HaMoshiach told them. 33 And while untying the AYIR, its owners said to them, Why are you untying the AYIR? 34 And they said, Rebbe, Melech HaMoshiach Adoneinu has need of it. 35 And they led it to him and, having thrown their kaftans on the AYIR, they put Rebbe Melech HaMoshiach on it. 36 And as Moshiach rode along, the people were spreading their garments on the road. 37 And as Rebbe, Melech HaMoshiach was now approaching the path that makes the descent from the Mount of Olives, all the multitude of the Rebbe's talmidim began with simcha *(joy)* and with a kol gadol *(a loud voice)* to shout Baruch Hashem for all the nifla'ot *(wonders)* and gevurot

אהער, און דערהרגעט זיי פאר מיר! כח און ווען ער האט
hot er ven un mir far zei derharget un aher
has he when and me before them slaughter and here

דאס געזאגט, איז ער אוועק פארויס, און איז ארויפגעגאנגען
aroifgegangen iz un forois avek er iz gezogt dos
went up is and ahead journeyed on he is said this

קיין ירושלים .
Yerushalayim kein
Yerushalayim to

כט און עס איז געשען , ווען ער האט זיך דערנענטערט קיין
kein dernentert zich hot er ven geshen iz es un
to come near self has he when happened is it and

בית-פגי און בית-היני ביים בארג , וואס האט געהייסן
geheisen hot vos barg baim Beit-Anyah un Beit-Pagey
named has which mountain by the Beit-Anyah and Beit-Pagey

הר הזיתים , האט ער געשיקט צוויי פון די תלמידים, ל און
un talmidim di fun tsvei geshikt er hot HaZeitim Har
and disciples the of two sent he has Olives Mount of

געזאגט: גייט אריין אין דעם דארף אנטקעגנאיבער; און ווען
ven un antkegeniber dorf dem in arain geit gezogt
when and opposite village the in into go said

איר וועט דארט אריינקומען, וועט איר געפינען א יונג אייזל
eizl yung a gefinen ir vet arainkumen dort vet ir
donkey young a find you will come in there will you

אנגעבונדן , אויף וועלכן קיין מענטש איז נאך קיינמאל נישט
nisht keinmol noch iz mentsh kein velchen oif ongebunden
not never after is man any which on tied up

געזעסן; בינדט עס אויף און ברענגט עס צו אהער. לא און אויב
oib un aher tsu es brengt un oif es bindt gezesen
if and here to it brings and on it untie sat

עמיצער וועט אייך פרעגן: פארוואס בינדט איר עס אויף? זאלט איר
ir zolt oif es ir bindt farvos fregen aich vet emitser
you shall on it you untie why ask you will someone

אזוי זאגן : דער האר דארף עס האבן! לב און די שליחים זענען
zenen shlichim di un hoben es darf Har der zogen azoi
are Shlichim the and has it need L-rd the say so

אהינגעגאנגען, און האבן געפונען אזוי ווי ער האט זיי געזאגט.
gezogt zei hot er vi azoi gefunen hoben un ahingegangen
said them has he as so found have and go there

לג און ווען זיי האבן אויפגעבונדן דאס יונגע אייזל , האבן
hoben eizl yunge dos oifgebunden hoben zei ven un
have donkey young the released have they when and

(mighty deeds) of Hashem! For they had been edei reiyah *(eyewitnesses)* of these, [38] Saying, BARUCH HABAH, HaMelech B'SHEM ADONOI! Shalom b'Shomayim! And kavod in the Highest! [39] And some of the Perushim from the multitude said to him, Rabbi, rebuke your talmidim! [40] And in reply he said, I say to you, if these will be silent, the avanim *(stones)* will cry out.

זיינע בעלי בתים געזאגט צו זיי : פארוואס בינדט איר
ir bindt farvos zei tsu gezogt batim ba'alei zaine
you untie why them to said houses masters of his

אויף דאס אייזל ? [לד] און זיי האבן געזאגט: דער האר דארף עס
es darf Har der gezogt hoben zei un eizl dos oif
it need L-rd the said have they and donkey the on

האבן! [לה] און זיי האבן עס געברענגט צו יהושען / ישוען ,
Yeshuan Yehoshuan tsu gebrengt es hoben zei un hoben*
Yeshua Yehoshua to brought it have they and have

און האבן ארויפגעווארפן זייערע מלבושים אויף דעם אייזל ,
eizl dem oif malbushem zeiere aroifgevorfen hoben un
donkey the on cloaks their throwing have and

און ארויפגעזעצט יהושען / ישוען דערויף . (זכריה ט,
t Zecharyah deroif Yeshuan Yehoshuan aroifgezetst un*
9 Zecharyah thereon Yeshua Yehoshua sit up and

ט.) [לו] און בשעת ער איז געגאנגען, האבן זיי אויסגעשפרייט
oisgeshpreit zei hoben gegangen iz er beshas un t
spread out they have go is he while and 9

זייערע קליידער אויפן וועג . [לז] און ווען ער האט זיך שוין
shoin zich hot er ven un veg oifen kleider zeiere
already self has he when and road on the clothing their

דערנענטערט צום אראפגאנג פון דעם הר הזיתים ,
HaZeitim Har dem fun aropgang tsum dernentert
Olives Mount of the from descent to the come near

האט די גאנצע מאסע תלמידים אנגעהויבן פריידיק צו לויבן
loiben tsu freidik ongehoiben talmidim mase gantse di hot
praise to rejoicing begun disciples crowd whole the has

ה׳ מיט א הויך קול פאר אלע גבורות , וואס זיי
zei vos gvuros ale far kol hoich a mit Hashem
they which deeds of power all for voice loud a with Hashem

האבן געזען, [לח] און האבן געזאגט:
gezogt hoben un gezen hoben
said have and seen have

געבענטשט איז דער קעניג, וואס קומט אינם נאמען פון
fun nomen inem kumt vos kenig der iz gebentsht
of Name of in the comes who king the is blessed

דעם האר (ה׳);
Hashem Har dem
Hashem L-rd the

שלום אין הימל , און כבוד אין די הויכקייטן!
hoichkeitn di in koved un himel in sholem
highest the in glory and heaven in peace

לט און אייניקע פון די פרושים אויס דעם המון מענטשן האבן
hoben mentshn hamon dem ois Perushim di fun einike un
have people crowd the out of Pharisees the of some and

געזאגט צו אים: רבי , שריי אָן אויף דיינע תלמידים! מ און ער
er un talmidim daine oif on shrai Rebbe im tsu gezogt
he and disciples your on on shout Rebbe him to said

האט ענטפערנדיק געזאגט: איך זאג אייך: אויב די דאזיקע שווייגן ,
shvaigen dozike di oib aich zog ich gezogt entferendik hot
silent these the if you tell I said answering has

וועלן די שטיינער שרייען!
shraien shteiner di velen
shout stones the will

41 And as he came near, having seen the Ir *(City)* [of Yerushalayim], Rebbe, Melech HaMoshiach wept over it, 42 Saying, If you had only had daas in HaYom HaZeh of the things leading to shalom, but now it was nistar from your eyes. 43 Because yamim *(days)* will come upon you when your oyevim *(enemies)* will construct a siege against you and they will surround you and will hem you in from all directions. 44 And they will dash you to the ground, you and your yeladim with you. And they will not leave an even *(stone)* upon an even *(stone)* within you, because you did not have daas of the zman *(time)* of your YOM PEKUDDAH *(visitation, reckoning)*.

מא און ווי ער איז צוגעקומען נענטער און האט געזען די שטאט,
shtot di gezen hot un nenter tsugekumen iz er vi un
city the seen has and near come over is he as and

האט ער זיך צעוויינט איבער איר, מב אזוי צו זאגן , אָ, ווען אויך
oich ven o zogen tsu azoi ir iber tseveint zich er hot
also when o say to so her over wept self he has

דו וואלסט געוואוסט אין דעם דאזיקן טאג דאס , וואס האט א
a hot vos dos tog dozikn dem in gevust volst du
a has which what day this the in known would you

שייכות צו דיין שלום! איצט אבער איז עס פארהוילן פון
fun farhoilen es iz ober itst sholem dain tsu shaiches
from hidden it is however now peace your to relation

דיינע אויגן. מג עס וועלן קומען טעג אויף דיר, און דיינע שונאים
sonim daine un dir oif teg kumen velen es oigen daine
enemies your and you on days to come will it eyes your

וועלן ווארפן א וואל ארום דיר, און וועלן דיך ארומרינגלען, און
un arumringlen dich velen un dir arum val a varfen velen
and encircle you will and you around wall a throw will

באלאגערן פון אלע זייטן; מד און וועלן דיך מאכן מיט דער ערד
erd der mit machen dich velen un zaitn ale fun balagern
earth the with make you will and sides all from press in

צוגלייך , און דיינע קינדער אין דיר; און וועלן נישט איבערלאזן א
a iberlozen nisht velen un dir in kinder daine un tsuglaich
a leave not will and you in children your and equal

שטיין אויף א שטיין אין דיר, דערפאר וואס דו האסט נישט
nisht host du vos derfar dir in shtein a oif shtein
not you have you that therefore you in stone a upon stone

דערקענט די צייט פון דיין באזוכט ווערן!
veren bazucht dain fun tsait di derkent
to be visit your of time the recognized

45 And having entered into the Beis HaMikdash, Moshiach began to throw out the sellers, 46 Saying to them, It has been written, BEITI BEIT TEFILLAH YIKAREI, but you made it a MEARAT PARITZIM.

מה און ער איז אריינגעגאנגען אין בית המקדש , און האט
hot un HaMikdash Beis in araingegangen iz er un
has and HaMikdash house in entered is he and

אנגעהויבן ארויסצוטרייבן די הענדלער, מו זאגנדיק צו זיי : עס
es zei tsu zogendik hendler di aroistsutraiben ongehoiben
it them to saying sellers the to cast out begun

שטייט געשריבן: מיין הויז וועט זיין א הויז פון תפילה; איר
ir tfile fun hoiz a zain vet hoiz main geshriben shteit
you prayer of house a be will house my written stands

אבער האט דערפון געמאכט א הייל פון רויבער! (ישעיהו נו,
nu Yeshayah roiber fun heil a gemacht derfun hot ober
56 Yeshayah robber of den a made of it have however

ז; ירמיהו ז, יא.)
yo z Yirmeyah z
11 7 Yirmeyah 7

47 And he was saying shiurim yom yom in the Beis Hamikdash. But the Rashei Hakohanim and the Sofrim were seeking to kill him, and also the Rashei HaAm, 48 And they were not finding what they might do, for HaAm were all hanging on his every dvar.

מז און ער האט געלערנט טאג טעגלעך אין בית המקדש ; די
di HaMikdash Beis in teglech tog gelernt hot er un
the HaMikdash house in daily day taught has he and

הויפט כהנים אבער און די סופרים און די ראשים
roshim di un sofrim di un ober koyanim hoipt
preeminent men the and scribes the and however kohenim chief

פונם פאלק האבן געזוכט אים אומצוברענגען. מח און האבן
hoben un umtsubrengen im gezucht hoben folk funem
have and destroy him sought have people from the

נישט געפונען, וואס זיי זאלן טאן; ווארום דאס גאנצע פאלק
folk gantse dos vorem ton zolen zei vos gefunen nisht
people whole the because do should they what found not

האט זיך צוגעהערט צו אים מיט גרויסער ערנסטקייט .
ernstkeit groiser mit im tsu tsugehert zich hot
earnestness great with him to to listen self has

20 And it came about on one of the yamim Rebbe, Melech HaMoshiach was saying shiurim to HaAm *(the People)* in the Beis Hamikdash and was preaching the Besuras HaGeulah, the Rashei

ב און עס איז געשען , אין איינעם פון די טעג , בשעת ער האט
hot er beshas teg di fun einem in geshen iz es un
has he while days the of one in happened is it and

געלערנט דאס פאלק אין בית המקדש , און אנגעזאגט
ongezogt un HaMikdash Beis in folk dos gelernt
announced and HaMikdash house in people the taught

די גוטע בשורה, זענען די הויפט כהנים און די סופרים און
un sofrim di un koyanim hoipt di zenen Besoire Gute di
and scribes the and kohenim chief the are News good the

די זקנים צוגעטרעטן ב און האבן געזאגט צו אים, אזוי צו זאגן :
zogen tsu azoi im tsu gezogt hoben un tsugetretn zkeinem di
say to so him to said have and approached elders the

Hakohanim and the Sofrim with the Ziknei HaAm stood by; 2 They spoke, saying to him, Tell us by what shlita *(authority)* you do these things, or who is the one having given to you this shlita? 3 In reply, Rebbe, Melech HaMoshiach said to them, I will also confront you will a she'elah, and you tell me: 4 The tevilah of teshuva of Yochanan — was it from Shomayim or from Bnei Adam? 5 And they reasoned to themselves saying, If we say, from Shomayim, he will say, why did you not believe him? 6 But if we say, from Bnei Adam, HaAm *(the People)* all will subject us to sequilah *(stoning)*, for HaAm Yisroel are all convinced that Yochanan is a navi. 7 And they answered that they did not have daas of the origin of the tevilah of teshuva of Yochanan. 8 And Rebbe Melech HaMoshiach said to them, Neither am I telling you by what shlita *(authority)* I do these things.

זאג אונדז, מיט וועמעס רשות טוסטו די דאזיקע זאכן ?
zog undz mit vemes reshus tustu di dozike zachn
tell us with whose authority you do the these things

אדער ווער איז עס, וואס האט דיר געגעבן דאס דאזיקן רשות ?
oder ver iz es vos hot dir gegeben dos dozikn reshus
or who is it who has you given the this authority

ג ער אבער האט ענטפערנדיק געזאגט צו זיי : איך וועל אייך
er ober hot entferendik gezogt tsu zei ich vel aich
he however has answering said to them I will you

אויך פרעגן א שאלה ! און זאגט מיר: ד די מקווה פון יוחנן
oich fregen a shaile un zogt mir di mikveh fun Yochanan
also ask a question and tell me the mikveh of John

איז געווען פון הימל אדער פון מענטשן? ה און זיי האבן עס
iz geven fun himel oder fun mentshn un zei hoben es
is was from heaven or from men and they have it

איבערגעלייגט צווישן זיך , אזוי צו זאגן : וועלן מיר זאגן :
ibergeleigt tsvishen zich azoi tsu zogen velen mir zogen
reasoned among themselves so to say will we say

פון הימל , וועט ער זאגן : טא פארוואס האט איר אים נישט
fun himel vet er zogen to farvos hot ir im nisht
from heaven will he say then why have you him not

געגלויבט? ו וועלן מיר אבער זאגן : פון מענטשן, וועט דאס
gegloibt velen mir ober zogen fun mentshn vet dos
believed will we however say from men will the

גאנצע פאלק אונדז שטייניקן, ווארום עס איז בטוח ,
gantse folk undz shteiniken vorem es iz betuech
whole people us stone because the ones are confident

אז יוחנן איז געווען א נביא . ז און זיי האבן געענטפערט,
az Yochanan iz geven a novi un zei hoben geentfert
that John is was a prophet and they have answered

אז זיי ווייסן נישט פונוואנען . ח און יהושע / ישוע האט
az zei veisen nisht funvanen un Yehoshua Yeshua hot
that they know not from where and Yehoshua Yeshua has

צו זיי געזאגט: זאג איך אייך אויך נישט מיט וועמעס רשות
tsu zei gezogt zog ich aich oich nisht mit vemes reshus
to them said tell I you also not with whose authority

איך טו די דאזיקע זאכן .
ich tu di dozike zachn
I do the these things

9 And he began to tell
this mashal to HaAm
Yisroel. A certain ish
planted a kerem and
leased it to koremim *(vine
keepers)* and he went away
for a long time. 10 And
in season he sent to the
koremim *(vine keepers)* an
eved *(servant)* that from
the pri of the kerem they
will give to him. But the
koremim *(vine keepers)*
sent the eved away empty,
having beaten him. 11 And
he proceeded to send
another eved. But him
also, when they had beaten
and dishonored him, they
sent him away empty.
12 And he proceeded to
send an eved shlishi *(a
third servant)*. And also
this one, having wounded,
they threw out. 13 And the
Adon of the kerem, said,
What should I do? I will
send Beni Ahuvi. Perhaps
this one they will respect.
14 But having seen him,
the koremim *(vine keepers)*
were reasoning with one
another saying, This one is
the Bechor, the heir. Let us
kill him, that the bechorah
may become ours. 15 And
having driven him outside
the kerem, they killed

ט און ער האט אנגעהויבן צו זאגן צום פאלק דאס דאזיקע
dozike dos folk tsum zogen tsu ongehoiben hot er un
these the people to the say to begun has he and

משל : א מענטש האט געפלאנצט א וויינגארטן, און אים פארדונגען
fardungen im un vaingorten a geflantst hot mentsh a moshal
lease it and vineyard a planted has man a parable

צו גערטנער , און איז אוועקגעפארן אויף א לאנגער
langer a oif avekgeforen iz un gertner tsu
long a on went away is and vineyard tenants to

צייט. י און צום זמן האט ער געשיקט א קנעכט צו די
di tsu knecht a geshikt er hot zman tsum un tsait
the to servant a sent he has season at the and time

גערטנער , אז זיי זאלן אים געבן פון דער פרוכט פון
fun frucht der fun geben im zolen zei az gertner
of fruit the of give him should they that wine gardeners

דעם וויינגארטן; די גערטנער אבער האבן אים געשלאגן,
geshlogen im hoben ober gertner di vaingorten dem
struck him have however wine gardeners the vineyard the

און אוועקגעשיקט מיט גארנישט. יא און ער האט געמערט צו שיקן
shiken tsu gemert hot er un gornisht mit avekgeshikt un
send to more has he and nothing with sent away and

אן אנדערן קנעכט ; זיי אבער האבן אויך יענעם געשלאגן
geshlogen yenem oich hoben ober zei knecht andern an
struck that one also have however they servant other an

און אנגעטאן אים בזיונות , און אוועקגעשיקט מיט גארנישט.
gornisht mit avekgeshikt un bizyoines im ongeton un
nothing with sent away and evils him dressed and

יב און ער האט מוסיף געווען צו שיקן א דריטן; אבער אויך דעם
dem oich ober dritn a shiken tsu geven moisef hot er un
the also however third a send to was added has he and

דאזיקן האבן זיי בלוטיק צעשלאגן און ארויסגעווארפן. יג און
un aroisgevorfen un tseshlogen blutik zei hoben dozikn
and thrown out and beat up bloodied they have this

דער האר פון דעם וויינגארטן האט געזאגט: וואס זאל איך טאן? איך
ich ton ich zol vos gezogt hot vaingorten dem fun Har der
I do I shall what said has vineyard the of L-rd the

וועל שיקן מיין געליבטן זון ; אפשר וועלן זיי אים שוינען.
shoinen im zei velen efsher zun gelibtn main shiken vel
spare him they will perhaps son beloved my send will

יד נאר ווי די גערטנער האבן אים דערזען , האבן
hoben derzen im hoben gertner di vi nor
have caught sight of him have wine gardeners the as but

זיי זיך איבערגעלייגט איינער מיטן אנדערן, און געזאגט: דער
der gezogt un andern miten einer ibergeleigt zich zei
the said and other with the one reasoned self they

דאזיקער איז דער יורש ; לאמיר אים טייטן; כדי די ירושה
yerushe di kedei teiten im lomir yoiresh der iz doziker
inheritance the so that kill him let us heir the is this one

זאל ווערן אונדזער. [טו] און זיי האבן אים ארויסגעווארפן אויסער
oiser aroisgevorfen im hoben zei un undzer veren zol
out of thrown out him have they and ours to be shall

דעם וויינגארטן, און אים דערהרגעט. וואס זשע וועט דער האר פון
fun Har der vet zhe vos derharget im un vaingorten dem
of L-rd the will then what slaughter him and vineyard the

דעם וויינגארטן טאן צו זיי ? [טז] ער וועט קומען און אומברענגען
umbrengen un kumen vet er zei tsu ton vaingorten dem
destroy and to come will he them to do vineyard the

די דאזיקע גערטנער , און דעם וויינגארטן געבן צו
tsu geben vaingorten dem un gertner dozike di
to give vineyard the and wine gardeners these the

אנדערע. און ווען זיי האבן דאס געהערט, האבן זיי געזאגט:
gezogt zei hoben gehert dos hoben zei ven un andere
said they have heard this have they when and others

חלילה ! [יז] ער אבער האט אויף זיי געקוקט, און
un gekukt zei oif hot ober er cholile
and looked them on has however he Let this not happen!

געזאגט; וואס דען איז דאס דאזיקע, וואס שטייט געשריבן;
geshriben shteit vos dozike dos iz den vos gezogt
written stands what these the is then what said

א שטיין, וועלכן די בוימייסטערס האבן פארווארפן,
farvorfen hoben boimaisters di velchen shtein a
rejected have builders the which stone a

דער דאזיקער איז געווארן צום הויפט פונם ווינקל ?
vinkel funem hoipt tsum gevoren iz doziker der
corner of the chief to the become is this one the

(תהלים קיח, כב.)
chb kich Tehilim
22 118 Psalms

[יח] יעדער איינער, וואס פאלט אויף יענעם שטיין, וועט צעשמעטערט
tseshmetert vet shtein yenem oif falt vos einer yeder
crushed will stone that on falls who one every

ווערן; אויף וועמען אבער ער וועט פאלן, וועט ער אים צעמאלן.
tsemolen im er vet falen vet er ober vemen oif veren
crush him he will fall will he however whom on to be

(ישעיהו ה, יד-טו; דניאל ב, לד-לה.)
ld-lh b Daniel id-tu h Yeshayah
34-35 2 Daniel 14-15 5 Yeshayah

him. What then will the Baal HaKerem do to them?
16 He will come and will destroy these koremim *(vine keepers)* and will give the kerem to others. And having heard this, HaAm Yisroel said, Chas vShalom!
17 But having looked at them, Rebbe, Melech HaMoshiach said, What then is this which has been written: EVEN MAASU HAYTAH LEROSH PINAH *(The Stone they rejected became the capstone)*?
18 Everyone having fallen upon that EVEN *(stone)* will be DAKU *(broken into pieces)*, and upon whomever it falls, it will crush him.

19 And the Sofrim and the Rashei Hakohenim sought to lay their hands upon him in the same hour, but they were afraid of HaAm Yisroel, for they knew that he spoke this mashal *(parable)* against them. 20 And having watched carefully, they sent spies pretending themselves to be tzaddikim, that they might catch him in his dvar, so as to deliver him to the rulers and the manhigim under the Moshel *(Governor).* 21 And they set a she'elah *(question)* before him, saying, Rabbi, we have daas that you speak beemes in the shiurim you say and you show no deference toward anyone, but on the basis of HaEmes you give torah about HaDerech Hashem. 22 Is it mutar for us to pay tax to Caesar or not? 23 But having noticed the ORMAH *(cunning, craftiness)* in their manner, Rebbe, Melech HaMoshiach said to them, 24 Show me a denarius. Whose demut *(likeness)* has it? And whose inscription? And they said, Caesar's.

יט און די סופרים און די הויפט כהנים האבן געזוכט צו
tsu gezucht hoben koyanim hoipt di un sofrim di un
to sought have kohenim chief the and scribes the and

לייגן די הענט אויף אים אין דער זעלביקער שעה; און האבן
hoben un sho zelbiker der in im oif hent di leigen
have and hour same the in him on hands the lay

מורא געהאט פאר דעם פאלק; ווארום זיי האבן איינגעזען ,
aingezen hoben zei vorem folk dem far gehat moire
understand have they because people the before had fear

אז ער האט געזאגט דאס דאזיקע משל אויף זיי . כ און זיי
zei un zei oif moshal dozike dos gezogt hot er az
they and them on parable these the said has he that

האבן געלויערט אויף אים, און געשיקט שפיאנען, וואס האבן זיך
zich hoben vos shpionen geshikt un im oif geloyert hoben
self have who spies sent and him on lie in wait have

פארשטעלט פאר צדיקים , כדי אים צו פאנגען מיט
mit fangen tsu im kedei tsadikim far farshtelt
with to catch to him so that righteous for passed oneself off

א ווארט, אז זיי זאלן אים איבערגעבן צו דער ממשלה
memshole der tsu ibergeben im zolen zei az vort a
authority the to give over him should they that word a

און דער מאכט פון דעם גובערנאטאר. כא און זיי האבן אים
im hoben zei un gubernator dem fun macht der un
him have they and governor the of power the and

געפרעגט, אזוי צו זאגן : רבי , מיר ווייסן, אז דו רעדסט און
un redst du az veisen mir Rebbe zogen tsu azoi gefregt
and speak you that know we Rebbe say to so asked

לערנסט ריכטיק, און ביסט נישט נושא פנים , נאר לערנסט
lernst nor ponem noisa nisht bist un richtik lernst
teach but face partiality not are and rightly teach

אויף אן אמת דעם וועג פון ה׳ . כב מעגן מיר געבן שטייער
shtaier geben mir megn Hashem fun veg dem emes an oif
tax give we lawful Hashem of Way the truth a on

צום קיסר , אדער נישט? כג ער אבער האט פארשטאנען זייער
zeier farshtanen hot ober er nisht oder Caesar tsum
their understood has however he not or Caesar to the

כיטרעקייט, און האט צו זיי געזאגט: כד ווייזט מיר א דינר .
dinar a mir vaizt gezogt zei tsu hot un chitrekeit
denarius a me show said them to has and craftiness

וועמעס בילד און אויפשריפט האט ער? און זיי האבן געזאגט:
gezogt hoben zei un er hot oifshrift un bild vemes
said have they and it has title and image whose

25 And he said to them,
Then give the things of
Caesar to Caesar and
the things of Hashem to
Hashem. 26 And they were
not able to catch him in
his dvar before the people
and, having been nispoyel
(marveled) at his teshuva
(answer), they were silent.

27 And some of the
Tzedukim — the Tzedukim
are the ones speaking
against the Techiyas
HaMesim, who say there is
none — approached Rebbe,
Melech HaMoshiach. They
set a she'elah *(question)*
before him, 28 Saying,
Rabbi, Moshe Rabbenu laid
it down in writing to us,
if someone's ach dies and
has an isha, and UVEN EIN
LO *(and there is no son to
him)*, that he should take
the almanah of his ach
and he should raise up
a zera *(seed)* to his ach.
29 Now there were shiva
achim. And the first took
an isha, and died UVEN
EIN LO *(and there is no son
to him)*. 30 And the second

דעם קיסרס . כה און ער האט צו זיי געזאגט: דעריבער גיט אפ
dem Caesars un er hot tsu zei gezogt deriber git op
the Caesar's and he has to them said therefore give up

דעם קיסר דאס, וואס איז דעם קיסרס , און צו ה׳ דאס,
dem Caesar dos vos iz dem Caesars un tsu Hashem dos
the Caesar that which is the Caesar's and to Hashem that

וואס איז ה׳ס ! כו און זיי האבן אים נישט געקענט פאנגען
vos iz Hashems un zei hoben im nisht gekent fangen
which is Hashem's and they have him not be able to catch

מיט קיין ווארט פאר דעם פאלק ; און האבן זיך געוואונדערט
mit kein vort far dem folk un hoben zich gevundert
with any word before the people and have self amazed

אויף זיין ענטפער, און האבן געשוויגן .
oif zain entfer un hoben geshvigen
on his answer and have silent

כז און עס זענען צוגעקומען צו אים אייניקע פון די צדוקים ,
un es zenen tsugekumen tsu im einike fun di Tsedukim
and it are come over to him some of the Sadducees

וועלכע זאגן , אז עס איז נישטא קיין תחית
velche zogen az es iz nishto kein techiyas
which say that it is there is not any resurrection of

המתים ; כח און האבן אים געפרעגט, אזוי צו זאגן : רבי ,
hameysim un hoben im gefregt azoi tsu zogen Rebbe
the dead ones and have him asked so to say Rebbe

משה האט אונדז געשריבן; אויב עמיצנס ברודער וועט שטארבן,
Moshe hot undz geshriben oib emitsns bruder vet shtarben
Moses has us written if anyone's brother will die

האבנדיק א ווייב, און איז אָן א קינד, זאל זיין ברודער
a hobendik a vaib un iz on a kind zol zain bruder
having a wife and is without a child shall his brother

נעמען די פרוי , און אויפשטעלן זאמען צו זיין ברודער.
nemen di froi un oifshtelen zomen tsu zain bruder
take the woman and raise up seeds to his brother

(דברים כה, ה-ו.) כט אָט זענען געווען זיבן ברידער ; און
Devarim chh h-u ot zenen geven ziben brider un
Deuteronomy 25 5-6 here are was seven brothers and

דער ערשטער האט גענומען א ווייב, און איז געשטארבן אָן
der ershter hot genumen a vaib un iz geshtorben on
the first has taken a wife and is died without

קינדער ; ל און דער צווייטער; לא און דער דריטער האט זי
kinder un der tsveiter un der driter hot zi
children and the second and the third has she

took her to be his isha, and he died childless. 31 And the third took her; and likewise also the seventh did not leave behind a ben and they all died. 32 And lemaskana *(finally)* the isha died. 33 The isha, then, in the Techiyas HaMesim, of which of them does she become the wife? For shiva had her as isha *(wife)*.

34 And Rebbe Melech HaMoshiach said to them, The banim of the Olam Hazeh marry and are given in marriage: 35 But the ones having been considered worthy to attain to the Olam HaBah and the Techiyas HaMesim neither marry nor are given in marriage. 36 For neither is it possible any longer for them to die, for they are like malachim and they are bnei haElohim, being bnei haTechiyas HaMesim. 37 But that the Mesim are made to stand up alive, even Moshe revealed at the burning bush, as he calls Adonoi ELOHEI AVRAHAM ELOHEI YITZCHAK VELOHEI YA'AKOV. 38 But Hashem is not the G-d of Mesim but

גענומען ; און אזוי א האבן אויך די זיבן נישט איבערגעלאזט קיין
kein ibergelozt nisht ziben di oich hoben a azoi un genumen
any left not seven the also have a so and taken

קינדער , און זענען געשטארבן. לב צום סוף איז אויך די פרוי
froi di oich iz sof tsum geshtorben zenen un kinder
woman the also is end to the died are and children

געשטארבן. לג וועמעס ווייב פון זיי וועט דעריבער די פרוי
froi di deriber vet zei fun vaib vemes geshtorben
woman the therefore will them from wife whose died

זיין נאך תחית המתים ? ווארום די זיבן
ziben di vorem hameysim techiyas noch zain
seven the because the dead ones resurrection of after be

האבן זי געהאט פאר א ווייב. לד און יהושע / ישוע האט צו
tsu hot Yeshua Yehoshua un vaib a far gehat zi hoben
to has Yeshua Yehoshua and wife a for had she have

זיי געזאגט: די קינדער פון דער דאזיקער וועלט האבן חתונה ,
chasene hoben velt doziker der fun kinder di gezogt zei
marry have world this one the of children the said them

און ווערן חתונה געמאכט; לה די אבער , וואס זענען ווערט
vert zenen vos ober di gemacht chasene veren un
worthy are that however the made marriage to be and

צו דערגרייכן יענע וועלט און תחית המתים ,
hameysim techiyas un velt yene dergreichen tsu
the dead ones resurrection of and world that obtain to

האבן נישט חתונה , און ווערן נישט חתונה געמאכט; לו ווארום
vorem gemacht chasene nisht veren un chasene nisht hoben
because made married not to be and marriage not have

זיי קענען מער נישט שטארבן; ווארום זיי זענען גלייך צו די
di tsu glaich zenen zei vorem shtarben nisht mer kenen zei
the to like are they because die not more can they

מלאכים ; און זענען ה׳ס קינדער , זייענדיק קינדער פון
fun kinder zaiendik kinder Hashems zenen un malochim
of children being children Hashem's are and angels

תחית המתים . לז און אז די טויטע שטייען אויף,
oif shteien toite di az un hameysim techiyas
up stand dead the that and the dead ones resurrection of

האט אויך משה מרמז געווען ביים סנה , ווען ער רופט
ruft er ven sne baim geven meramez Moshe oich hot
calls he when bush by the was alluded to Moses also has

דעם האר דעם ג-ט פון אברהם און דעם ג-ט פון יצחק און
un Yitschak fun G-t dem un Avraham fun G-t dem Har dem
and Isaac of G-d the and Abraham of G-d the L-rd the

is Elohei HaChayyim, for to Hashem all are alive. 39 And, in reply, some of the Sofrim said, Rabbi, you spoke well. 40 For no longer were they daring to set a she'elah *(question)* before him regarding anything.

41 And he said to them, How do they say that the Rebbe Melech HaMoshiach is to be [merely] Dovid’s ben? 42 For Dovid himself says in the book of Tehillim, NEUM HASHEM LADONI: SHEV LIMINI, 43 AD ASHIT OYVECHA HADOM L'RAGLECHA. 44 Therefore, if Dovid calls him Adon, how is he [merely] ben Dovid?

דעם ג-ט פון יעקב. (שמות ג, ו.) לח ער אבער איז דער ג-ט,
G-t der iz ober er u g Shemot Yaakov fun G-t dem
G-d the is however he 6 3 Exodus Jacob of G-d the

נישט פון טויטע, נאר פון לעבעדיקע ; ווארום אלע לעבן פאר
far leben ale vorem lebedike fun nor toite fun nisht
before live all because the living ones of but dead of not

אים. לט און אייניקע פון די סופרים האבן ענטפערנדיק געזאגט:
gezogt entferendik hoben sofrim di fun einike un im
said answering have scribes the of some and Him

רבי , דו האסט וואויל געזאגט! מ ווארום זיי האבן זיך
zich hoben zei vorem gezogt voil host du Rebbe
self have they because spoken well you have you Rebbe

מער נישט אונטערגעשטעלט, אים עפעס צו פרעגן.
fregen tsu epes im untergeshtelt nisht mer
ask to something him dare not more

מא ער אבער האט צו זיי געזאגט: ווי אזוי זאגט מען, אז
az men zogt azoi vi gezogt zei tsu hot ober er
that it says so as said them to has however he

דער משיח איז דודס זון ? מב דוד אליין זאגט דאך
doch zogt alein Dovid zun Dovids iz Moshiach der
after all says himself David son Dovid's is Moshiach the

אינם ספר תהלים:
Tehilim seifer inem
Psalms book of in the

דער האר האט געזאגט צו מיין האר:
Har main tsu gezogt hot Har der
L-rd my to said has L-rd the

זעץ דיך אויף מיין רעכטער זייט,
zait rechter main oif dich zets
side right my on you sit

מג ביז איך וועל אנידערלייגן דיינע פיינט
faint daine aniderleigen vel ich biz
enemies your put will I until

פאר א פוסבענקעלע צו דיינע פיס.
fis daine tsu fusbenkele a far
feet your to footstool a for

(תהלים קי, א.)
a ki Tehilim
1 110 Psalms

מד דוד רופט אים דעריבער האר; און וויאזוי זשע איז ער זיין
zain er iz zhe viazoi un Har deriber im ruft Dovid
his he is then how and L-rd therefore him calls David

זון ?
zun
son

45 In the hearing of all the people, Rebbe, Melech HaMoshiach said to his talmidim, 46 Beware of the Sofrim *(Rabbonim)*, the ones wanting to strut around in long kaftans and loving Birkat Shalom greetings in the marketplaces and the rashei hamoshavot *(chief seats)* in the shuls and the places of kavod at seudos tishen, 47 Which devour the batim *(houses)* of the almanot *(widows)* and for the sake of appearance daven lengthy tefillos *(prayers)*: the same shall receive greater damnation.

21 And having looked up, Rebbe, Melech HaMoshiach saw the ashirim *(rich people)* putting into the Beis Hamikdash Otzar *(Treasury)* their matanot *(gifts)*. 2 And he saw a certain poor almanah *(widow)* putting in there two leptas. 3 And Rebbe, Melech HaMoshiach said, Omein, I say to you that this poor almanah *(widow)* put in more tzedakah than everyone. 4 For all these

מה און בעת דאס גאנצע פאלק האט זיך צוגעהערט, האט ער
er hot tsugehert zich hot folk gantse dos beis un
he has to listen self has people whole the while and

געזאגט צו די תלמידים: מו היט זיך פאר די סופרים, וואס
vos sofrim di far zich hit talmidim di tsu gezogt
who scribes the of self beware disciples the to said

ווילן ארומגיין אין טליתים , און האבן ליב מען זאל זיי
zei zol men lib hoben un taleisim in arumgein vilen
them shall they love have and prayer shawls in walking want

אפגעבן שלום אויף די מערקפלעצער, און די ערשטע ערטער
erter ershte di un merkpletser di oif sholem opgeben
places first the and marketplaces the in peace give

אין שול , און פלעצער אויבנאן אויף סעודות; מז זיי
zei sudus oif oibnon pletser un shul in
they feasts at at the head places and synagogue in

פארצערן די הייזער פון אלמנות, און פאר אן אויסרייד דאווענען
davenen oisreid an far un almones fun haizer di fartseren
pray pretext an for and widows of houses the devour

זיי לאנג; זיי וועלן באקומען א הארבער משפט .
mishpot harber a bakumen velen zei lang zei
judgment greater a received will they long they

כא

און א בליק טוענדיק, האט ער געזען ווי די עשירים
oishirim di vi gezen er hot tuendik blik a un
rich the as seen he has doing glance a and

ווארפן אריין זייערע נדבות אין דער שאצקאמער. ב און
un shatskamer der in nedoves zeiere arain varfen
and treasury the in alms their into cast

האט געזען א געוויסע נויטבאדערפטיקע אלמנה אריינווארפן דארטן
dorten arainvarfen almone noitbaderftike gevise a gezen hot
there throw in widow destitute certain a seen has

צוויי פרוטות . ג און ער האט געזאגט: באמת זאג איך אייך:
aich ich zog be'emes gezogt hot er un prutus tsvei
you I tell in truth said has he and small coins two

די דאזיקע ארומע אלמנה האט אריינגעווארפן מער ווי אלע;
ale vi mer araingevorfen hot almone orume dozike di
all than more thrown has widow poor these the

ד ווארום אלע די דאזיקע האבן אריינגעווארפן צו די נדבות פון
fun nedoves di tsu araingevorfen hoben dozike di ale vorem
from alms the to thrown have these the all because

put in matanot *(gifts)* out
of their abundance, but
this almanah *(widow)*, out
of her need, put in her
michyah *(subsistence)*.

5 And as some were
speaking about the Beis
Hamikdash, that with
beautiful avanim *(stones)*
and with matanot *(gifts)* it
has been decorated, Rebbe,
Melech HaMoshiach said,
6 Yamim *(Days)* will come
in which of these things
which you see there will
not be left an even *(stone)*
upon an even *(stone)* which
will not be thrown down.
7 And they questioned him,
saying, Rebbe, ad mosai?
(how much longer?) When
will these things be, and
what will be the ot when
these things are about to
take place? 8 And he said,
Beware, you should not be
deceived. For many will
come Bishmi *(in my Name)*
saying, "I am he. And, the
time [of the Geulah] has
drawn near." Do not follow
after them. 9 But whenever
you hear about wars and
intifadas, do not be a
pachdan *(coward)*. For it is
necessary for these things
to occur barishonah, but it
is not immediately HaKetz.

זייער עודף ; זי אבער האט פון איר נויט אריינגעוואָרפן
araingevorfen noit ir fun hot ober zi oidef zeier
thrown in in need her from has however she excess their

אלץ, וואס זי האט געהאט צום לעבן.
leben tsum gehat hot zi vos alts
life to the had has she what all

ה און ווען אייניקע האבן געזאגט וועגן דעם בית המקדש ,
HaMikdash Beis dem vegen gezogt hoben einike ven un
HaMikdash house the about said have some when and

אז עס איז באצירט מיט הערלעכע שטיינער און מיט מתנות ,
matonus mit un shteiner herleche mit batsirt iz es az
gifts with and stones magnificent with adorned is it that

האט ער געזאגט: ו די דאזיקע זאכן , וואס איר זעט, עס וועלן
velen es zet ir vos zachn dozike di gezogt er hot
will it see you which things these the said he has

קומען טעג , אין וועלכע עס וועט דא נישט איבערגעלאזט ווערן א
a veren ibergelozt nisht do vet es velche in teg kumen
a to be left not here will it which in days to come

שטיין אויף א שטיין, וואס וועט נישט אנידערגעריסן ווערן! ז האבן
hoben veren anidergerisen nisht vet vos shtein a oif shtein
have to be thrown down not will which stone a on stone

זיי אים געפרעגט, אזוי צו זאגן : רבי , און ווען וועט דאס
dos vet ven un Rebbe zogen tsu azoi gefregt im zei
this will when and Rebbe say to so asked him they

זיין ? און וואס איז דער סימן ווען דאס דארף געשען ? ח און
un geshen darf dos ven simen der iz vos un zain
and to happen must this when sign the is what and be

ער האט געזאגט: גיט אכטונג , אז איר זאלט נישט פארפירט
farfirt nisht zolt ir az achtung git gezogt hot er
misled not shall you that attention give said has he

ווערן; ווארום א סך וועלן קומען אין מיין נאמען , און
un nomen main in kumen velen sach a vorem veren
and Name of my in to come will many a because to be

זאגן : איך בין עס און די צייט האט גענענט! איר זאלט זיי
zei zolt ir genent hot tsait di un es bin ich zogen
them shall you near has time the and he am I say

נישט נאכגיין ! ט ווען אבער איר וועט הערן פון מלחמות און
un milchomes fun heren vet ir ober ven nochgein nisht
and wars of hear will you however when follow not

מהומות , זאלט איר זיך נישט שרעקן, ווארום דאס מוז קודם
koidem muz dos vorem shreken nisht zich ir zolt mehumes
before must this because fear not self you shall turmoils

כל געשען ; נאר דער קץ איז נישט באלד .
bald nisht iz kets der nor geshen kol
immediate not is end the but happened all

י דעמאלט האט ער געזאגט צו זיי : א פאלק וועט
vet folk a zei tsu gezogt er hot demolt
will nation a them to said he has then

אויפשטיין קעגן א פאלק , און א מלוכה קעגן א
a kegen meluche a un folk a kegen oifshtein
a against kingdom a and nation a against standing up again

מלוכה ; יא עס וועלן זיין געוואלדיקע ערדציטערנישן, און דא און
un do un erdtsiternishn gevaldike zain velen es meluche
and here and earthquakes great be will it kingdom

דארטן הונגער און מגפות ; און שרעקלעכע זאכן און גרויסע
groise un zachn shrekleche un mageyfus un hunger dorten
great and things terrible and plagues and famine there

צייכנס פון הימל וועלן זיין. יב פאר דעם אלעם אבער וועלן
velen ober alem dem far zain velen himel fun tseichens
will however all that before be will heaven from signs

זיי לייגן אויף אייך זייערע הענט , און אייך פארפאלגן, און וועלן
velen un farfolgen aich un hent zeiere aich oif leigen zei
will and persecute you and hands their you on lay they

אייך איבערגעבן צו די שולן און תפיסות און אייך
aich un tfisus un shuln di tsu ibergeben aich
you and imprisonments and synagogues the to give over you

פירן פאר מלכים און מושלים צוליב מיין נאמען .
nomen main tsulib moshlim un melachim far firen
Name of my on account of rulers and kings before lead

יג דאס וועט אויספאלן פאר אייך צום עדות זאגן . יד נעמט זשע
zhe nemt zogen eides tsum aich far oisfalen vet dos
then take say witness to the you for manage will this

עס אייך צום הארצן, נישט צו זארגן פארויס, וויאזוי זיך צו
tsu zich viazoi forois zorgen tsu nisht hartsn tsum aich es
to self how ahead worry to not heart to the you it

פארטיידיקן; טו ווארום איך וועל אייך געבן א מויל און חכמה ,
chochme un moil a geben aich vel ich vorem farteidiken
wisdom and mouth a give you will I because defend

וואס אלע אייערע קעגנער וועלן זיך נישט קענען אנטקעגנשטעלן
antkegenshtelen kenen nisht zich velen kegner eiere ale vos
oppose can not self will opponents your all what

10 Then he was saying
to them, Ethnic group will
have an intifada against
ethnic group, and malchut
against malchut, 11 There
will be great earthquakes
and in various places,
raav *(famine)* and makkot
(plagues), both horrible
portents and great moftim
(signs) in Shomayim.
12 But before all these
things, they will lay their
hands on you and bring
redifot *(persecutions)* on
you, handing you over to
the shuls and the batei
hasohar *(prisons)*, being
led away before melachim
(kings) and moshelim
(governors) because of my
Name *(Yehoshua, Yeshua)*.
13 It will turn out for you
to be an opportunity for
being an eidus *(witness)*
to the edut *(testimony)*.
14 Therefore, keep in
your levavot *(hearts)* not
to prepare to defend
yourselves. 15 For I will
give to you a peh *(mouth)*
and chochmah which

none of your mitnaggedim will be able to resist or to contradict. [16] And you will be handed over also by horim and achim and krovey mishpachot *(relatives)* and chaverim *(friends)*, and they will have some of you executed and you will die al kiddush ha-Shem, [17] And you will be the focus of sinas chinom *(baseless hatred)* from everyone because of my Name *(Yehoshua, Yeshua)*. [18] And not even a hair of your rosh will by any means perish. [19] In your savlanut *(patience)* and endurance you will gain your nefashot *(souls)*.

[20] But when you see Yerushalayim being surrounded by machanot *(encamping armies)*, then have daas that the sho'ah of it has drawn near. [21] Then the ones in Yehudah, flee to the mountains, and the ones inside HaIr *(the City)*, let them get out, and the ones in the sadot *(fields)*, let them not enter into HaIr *(the City)*, [22] Because these are the Yemei Nekamah *(Days of Vengeance)*, as

אדער ווידערשפרעכן. [טז] איר וועט אבער איבערגעגעבן ווערן
veren ibergegeben ober vet ir vidershprechen oder
to be handed over however will you contradict or

אפילו פון עלטערן, און ברידער , און קרובים , און פריינד; און
un fraind un kroivim un brider un elteren fun afile
and friend and relatives and brothers and parents by even

א טייל פון אייך וועלן זיי טייטן. [יז] און איר וועט זיין געהאסט פון
fun gehast zain vet ir un teiten zei velen aich fun teil a
by hated be will you and kill they will you of part a

אלעמען צוליב מיין נאמען . [יח] און קיין האר פון אייער
eier fun hor kein un nomen main tsulib alemen
your of hair any and Name of my on account of everyone

קאפ וועט נישט פארלוירן ווערן. [יט] דורך אייער סבלנות
savlones eier durch veren farloiren nisht vet kop
perseverance your through to be lost not will head

וועט איר געווינען אייערע לעבנס!
lebns eiere gevinen ir vet
lives your gain you will

[כ] און ווען איר וועט זען ירושלים באלעגערט מיט
mit balegert Yerushalayim zen vet ir ven un
with lay seige to Yerushalayim see will you when and

חיילות , זאלט איר דעמאלט וויסן , אז איר פארוויסטונג האט
hot farvistung ir az visen demolt ir zolt chayoles
has desolation its that know then you shall armies

זיך דערנענטערט. [כא] דעמאלט זאלן די , וואס זענען אין (לאנד)
land in zenen vos di zolen demolt dernentert zich
land in are who the should then come near self

יהודה , אנטלויפן צו די בערג ; און די , וואס זענען אין
in zenen vos di un berg di tsu antloifen Yehude
in are who the and mountains the to flee Yehudah

איר מיט , זאלן אויסוואנדערן; און די , וואס זענען אויפן לאנד,
land oifen zenen vos di un oisvanderen zolen mit ir
land on the are who the and go out should midst her

זאלן נישט אריינגיין אין איר. [כב] ווייל זיי זענען טעג פון
fun teg zenen zei vail ir in araingein nisht zolen
of days are they because her in go in not should

נקמה , כדי עס זאל דערפילט ווערן אלץ, וואס שטייט
shteit vos alts veren derfilt zol es kedei nekome
stands what all to be fulfilled shall it so that vengeance

a fulfillment of all the Kitvei Hakodesh. [23] Oy to the ones with child and to the ones nursing in yamim hahem *(those days)*. For there will be Tzarah Gedolah *(Great Tribulation)* upon Eretz Yisroel and kaas *(anger)* against this people, [24] And they will fall by the edge of the cherev *(sword)* and they will all be led captive into the Golus, and Yerushalayim will be trampled down by the Goyim, until the times of the Goyim are fulfilled.

[25] And there will be otot *(miraculous signs)* in the shemesh *(sun)* and the levanah *(moon)* and the kochavim *(stars)*, and upon the earth there will be dismay among the Goyim, in perplexity at the sound of the sea and the waves; [26] Bnei Adam will be fainting from pachad *(terror)* and from expectation of the things coming upon the Olam Hazeh, for the kochot *(powers)* of the heavens will be shaken. [27] And then you will see the Bar Enosh and his Bias HaMoshiach on an Anan *(Cloud)* with

געשריבן. [כג] ווי איז צו די טראגעדיקע פרויען און אנזויגערינס
onzoigerins un froien trogedike di tsu iz vei geshriben
nursing ones and women pregnant the to is woe written

אין יענע טעג! ווארום עס וועט זיין א גרויסע נויט איבערן
ibern noit groise a zain vet es vorem teg yene in
over need great a be will it because days those in

לאנד און א צארן איבער דעם דאזיקן פאלק. [כד] און זיי וועלן
velen zei un folk dozikn dem iber tsorn a un land
will they and people this the over wrath a and land

פאלן פון דער שארף פון דער שווערד, און געפאנגען געפירט ווערן
veren gefirt gefangen un shverd der fun sharf der fun falen
to be led captive and sword the of edge the by fall

צווישן אלע פעלקער; און ירושלים וועט צעטרעטן ווערן
veren tsetreten vet Yerushalayim un felker ale tsvishen
to be trampled will Yerushalayim and peoples all among

פון גויים , ביז די צייטן פון די גויים וועלן דערפילט
derfilt velen Goyim di fun tsaitn di biz Goyim fun
fulfilled will non-Jews the of time the until non-Jews by

ווערן. [כה] און עס וועלן זיין סימנים אין דער זון און לבנה און
un levone un zun der in simonim zain velen es un veren
and moon and sun the in signs be will it and to be

שטערנס; און אויף דער ערד אנגסט אויף פעלקער; און זיי
zei un felker oif angst erd der oif un shterens
they and nations on distress earth the on and stars

וועלן נישט וויסן קיין עצה זיך צו געבן, מחמת דעם ברויזן
broizen dem machmas geben tsu zich eitse kein visen nisht velen
seethe the because give to self counsel any know not will

פון ים און די כוואליעס; [כו] און מענטשן וועלן אויסגיין פאר מורא
moire far oisgein velen mentshn un chvalyes di un yam fun
fear for faint will people and waves the and sea of

און דערווארטונג פון דעם, וואס דארף קומען אויף דער וועלט;
velt der oif kumen darf vos dem fun dervartung un
world the on to come must which that of expectation and

ווארום די כוחות פון הימל וועלן דערשיטערט ווערן. [כז] און
un veren dershitert velen himel fun koiches di vorem
and to be shaken will heaven of powers the because

דעמאלט וועלן זיי זען דעם בר אנוש קומען אויף א וואלקן
volken a oif kumen Enosh Bar dem zen zei velen demolt
cloud a on to come of Man Son the see they will then

מיט מאכט און פיל הערלעכקייט. (דניאל ז, יג-יד.) [כח] ווען
ven ig-id z Daniel herlechkeit fil un macht mit
when 13-14 7 Daniel glory much and power with

gevurah *(miraculous power of Hashem)* and kavod rav *(great glory)*. 28 And when the Reshit *(the Beginning)* of these things occurs, stand erect and lift up your roshim *(heads)*, because your Geulah *(Redemption)* draws near.

29 And Rebbe, Melech HaMoshiach told a mashal *(parable)* to them. You see the etz te'enah *(fig tree)* and all the etz. 30 When they sprout leaves already, you see for yourselves and you have daas that Kayits *(Summer)* is already near. 31 So also you, when you see these things happening, you have daas that the Malchut Hashem is near. 32 Omein, I say to you, that HaDor HaZeh will not pass away until all these things may occur. 33 HaShomayim and HaAretz will pass away, but my Devarim will by no means pass away.

34 And be shomer regarding yourselves lest your levavot *(hearts)*

אבער די דאזיקע זאכן הויבן אָן געשען , זאלט איר
ir zolt geshen on hoiben zachn dozike di ober
you shall to happen on begin things these the however

זיך אויפריכטן און אויפהויבן אייערע קעפ , ווייל אייער
eier vail kep eiere oifhoiben un oifrichten zich
your because heads your pick up and up expectation self

גאולה דערנענטערט זיך .
zich dernentert geule
self come near redemption

כט און ער האט זיי געזאגט א משל : קוקט אויף דעם
dem oif kukt moshal a gezogt zei hot er un
the on look parable a said them has he and

פייגנבוים און אויף אלע ביימער; ל ווען זיי שפראצן שוין ,
shoin shprotsen zei ven beimer ale oif un faignboim
already sprout they when trees all on and fig tree

זעט איר עס און ווייסט פון זיך אליין, אז דער זומער איז
iz zumer der az alein zich fun veist un es ir zet
is summer the that alone self of know and it you see

נאענט. לא אזוי אויך איר, ווען איר וועט זען די דאזיקע זאכן
zachn dozike di zen vet ir ven ir oich azoi noent
things these the see will you when you also so near

געשען , זאלט איר וויסן , אז דאס קעניגרייך פון ה׳ איז
iz Hashem fun kenigraich dos az visen ir zolt geshen
is Hashem of kingdom the that know you shall happened

נאענט. לב באמת זאג איך אייך: דאס דאזיקע דור וועט נישט
nisht vet dor dozike dos aich ich zog be'emes noent
not will generation these the you I tell in truth near

פארגיין , ביז אלץ וועט האבן געשען . לג דער הימל און
un himel der geshen hoben vet alts biz fargein
and heaven the happened have will all until pass away

די ערד וועלן פארגיין , אבער מיינע ווערטער וועלן בשום
beshum velen verter maine ober fargein velen erd di
never will words my however pass away will earth the

אופן נישט פארגיין .
fargein nisht oifen
pass away not way

לד נאר היטן זאלט איר זיך, אז אייערע הערצער זאלן נישט
nisht zolen hertser eiere az zich ir zolt hiten nor
not should hearts your that self you shall beware but

שווער ווערן מיט איבערעסן זיך און זויפן ,
zoifen un zich iberesen mit veren shver
drunkenness and self gluttonous dissipation with to be hard

may be burdened with dissipation and drunkenness and the cares of the Olam HaZeh and Yom HaHu *(That Day)* may come upon you PITOM *(suddenly)*. 35 For as a mokesh *(trap)* it will come upon all the ones dwelling on the pnei kol haAretz *(the face of all the Earth)*.
36 But be shomer *(on guard, alert)*, always davening that you may be able to escape all these things that are about to happen and that you may be able to stand before the Bar Enosh.

37 Now in those days Rebbe, Melech HaMoshiach was saying shiurim in the Beis Hamikdash, and balailah *(at night)* he was going out into the Har HaZeytim.
38 And all the people were getting up early in the boker to come to Rebbe, Melech HaMoshiach in the Beis Hamikdash to hear him.

22 And the Chag HaMatzot was approaching, the feast called Pesach. 2 And the

און מיט דאגות פארן לעבן, און אז יענער טאג זאל נישט
nisht zol tog yener az un leben farn daigus mit un
not shall Day that that and life for the worries with and

פלוצלונג קומען אויף אייך; [לה] ווארום ווי א נעץ וועט ער קומען
kumen er vet nets a vi vorem aich oif kumen plutslung
to come it will trap a as because you on to come suddenly

איבער אלע, וואס וואוינען אויפן פנים פון דער גאנצער ערד .
erd gantser der fun ponem oifen voinen vos ale iber
earth whole the of face on the dwell what all over

[לו] דעריבער וואכט אין יעדער צייט, און טוט תפילה, אז איר זאלט
zolt ir az tfile tut un tsait yeder in vacht deriber
shall you that prayer do and time every in watch therefore

ווערטיק זיין צו אנטרינען די דאזיקע אלע זאכן , וואס דארפן
darfen vos zachn ale dozike di antrinen tsu zain vertik
need which things all these the escape to be worthy

געשען , און צו שטיין פאר דעם בר אנש !
Enosh Bar dem far shtein tsu un geshen
of Man Son the before stand to and to happen

[לז] און בייטאג איז ער געווען אינם בית המקדש און
un HaMikdash Beis inem geven er iz baitog un
and HaMikdash house in the was he is by day and

האט געלערנט, און ביינאכט איז ער ארויסגעגאנגען און האט
hot un aroisgegangen er iz bainacht un gelernt hot
has and went out he is by night and taught has

איבערגענעכטיקט אויפן בארג , וואס מען האט אים גערופן
gerufen im hot men vos barg oifen ibergenechtikt
called it has they which mountain on the slept over

הר הזיתים . [לח] און דאס גאנצע פאלק איז געקומען צו אים
im tsu gekumen iz folk gantse dos un HaZeitim Har
him to come is people whole the and Olives Mount of

אינדערפרי אין בית המקדש אריין, כדי אים צו הערן.
heren tsu im kedei arain HaMikdash Beis in inderfri
hear to him so that into HaMikdash house in in the morning

כב און עס איז שוין געווען נאענט פאר דעם חג
Chag dem far noent geven shoin iz es un
Feast of the for near was already is it and

המצות , וואס מען רופט פסח . [ב] און די
di un Pesach ruft men vos HaMatsot
the and Pesach call they which Unleavened Bread

הויפט כהנים און די סופרים האבן געזוכט אויף וואס פאר אן
an far vos oif gezucht hoben sofrim di un koyanim hoipt
a for who on seek did scribes the and kohenim chief

אופן אים אומצוברענגען; ווארום זיי האבן מורא געהאט פארן
farn gehat moire hoben zei vorem umtsubrengen im oifen
before had fear have they because to destroy him way

פאלק .
folk
people

ג און דער שׂטן איז אריינגעגאנגען אין יהודהן , וואס מען
men vos Yehuden in araingegangen iz Satan der un
they who Judas into entered is Satan the and

האט אים גערופן איש-קריות , זייענדיק פון דער צאל פון
fun tsol der fun zaiendik Ish-K'riot gerufen im hot
of number the of being man from Kriot called him has

די צוועלף. ד און ער איז אוועקגעגאנגען, און זיך אפגערעדט מיט
mit opgeredt zich un avekgegangen iz er un tsvelf di
with conferred self and went away is he and twelve the

די הויפט כהנים און הויפטלייט , אויף וואס פאר אן
an far vos oif hoiptlait un koyanim hoipt di
an for who on Temple guard people and kohenim chief the

אופן ער זאל אים איבערגעבן צו זיי , ה און זיי האבן זיך
zich hoben zei un zei tsu ibergeben im zol er oifen
self have they and them to give over him shall he way

דערפריידט , און האבן אפגעמאכט אים צו געבן געלט .
gelt geben tsu im opgemacht hoben un derfreidt
money give to him agreed have and greatly pleased

ו און ער האט (עס) צוגעזאגט , און געזוכט א געלעגנהייט אים
im gelegenheit a gezucht un tsugezogt es hot er un
him opportunity a sought and promised it has he and

איבערצוגעבן צו זיי אָן א צוזאמענגעלויף .
tsuzamengeloif a on zei tsu ibertsugeben
gathering stampede a without them to to give over

ז און עס איז געקומען דער יום המצות , אין וועלכן
velchen in HaMatsot Yom der gekumen iz es un
which in Unleavened Bread Day of the come is it and

מען דארף מקריב זיין דאס (קרבן) פסח . ח און ער האט
hot er un Pesach korben dos zain makrev darf men
has he and Pesach sacrifice the be offer must they

אוועקגעשיקט פעטרוסן און יוחנן , זאגנדיק, גייט און גרייט
greit un geit zogendik Yochanan un Petrosn avekgeshikt
prepare and go saying John and Peter sent away

Rashei Hakohanim and the
Sofrim were seeking how
they might destroy him,
for they were afraid of the
people.

3 And HaSatan entered
into Yehudah, the one
being called Yehudah
from K'riot, being one
of the Shneym Asar.
4 And having departed,
Yehudah spoke with the
Rashei Hakohanim and
Ketzinim *(Officers)* of the
Beis Hamikdash how he
might hand him over to
them. 5 And they got a lot
of geshmak out of this,
and they agreed to pay
him kesef. 6 And Yehudah
consented and he was
seeking an opportunity to
betray him when there was
no multitude with them.

7 Shoin *(already)* now
came the Yom HaMatzot,
in which it was necessary
to sacrifice the Pesach
Korban, the Seh *(Lamb)*.
8 And he sent Kefa and

Yochanan, having said, Go and make our preparations that we may eat and have the Pesach Seder. [9] And they said to Rebbe, Melech HaMoshiach, Where do you wish that we should prepare it? [10] And Rebbe, Melech HaMoshiach said to them, Hinei. When you enter into HaIr, you will meet a man carrying a jar of mayim. Follow him into the bais *(house)* into which he enters, [11] And you will say to the Baal Bayit, The Rebbe says to you, Where is the mekom linah *(guest room)* where I may conduct the Pesach Seder with my talmidim? [12] And that one will show you a large aliyyah having been furnished: there prepare the Seder. [13] And having departed, they found things just as he had told them, and they prepared the Seder.

צו פאר אונדזערטוועגן דאס (קרבן) פסח , כדי מיר זאלן
zolen mir kedei Pesach korben dos undzertvegen far tsu
should we so that Pesach sacrifice the our sakes for to

עס עסן ! [ט] און זיי האבן צו אים געזאגט: וואו ווילסטו , אז
az vilstu vu gezogt im tsu hoben zei un esen es
that you want where said him to have they and to eat it

מיר זאלן עס צוגרייטן ? [י] האט ער צו זיי געזאגט: זע , ווען
ven ze gezogt zei tsu er hot tsugreiten es zolen mir
when look said them to he has prepare it should we

איר וועט ארײנקומען אין דער שטאט, וועט אייך אנטקעגנקומען א
a antkegenkumen aich vet shtot der in arainkumen vet ir
a happen to meet you will city the in come in will you

מענטש טראגנדיק א קרוג מיט וואסער; אים זאלט איר נאכפאלגן
nochfolgen ir zolt im vaser mit krug a trogendik mentsh
follow you shall him water with jar a carrying man

אין דעם הויז , אין וועלכן ער גייט אריין. [יא] און זאגט דעם בעל
bal dem zogt un arain geit er velchen in hoiz dem in
owner the tell and into goes he which in house the in

הבית פון דעם הויז : דער רבי לאזט דיר זאגן : וואו
vu zogen dir lozt Rebbe der hoiz dem fun habayit
where say you let Rebbe the house the of of the house

איז דאס גאסט צימער, וואו איך וועל עסן דאס (קרבן)
korben dos esen vel ich vu tsimer gast dos iz
sacrifice the to eat will I where room guest the is

פסח מיט מיינע תלמידים? [יב] און יענער וועט אייך ווייזן א
a vaizen aich vet yener un talmidim maine mit Pesach
a to show you will at that and disciples my with Pesach

גרויסע אויבערשטוב אויסגעשטאט מיט הסב-בעטן ; דארטן
dorten hesev-beten mit oisgeshtat oibershtub groise
there seder pillows with furnished room upstairs great

זאלט איר עס צוגרייטן . [יג] און זיי זענען אוועקגעגאנגען, און האבן
hoben un avekgegangen zenen zei un tsugreiten es ir zolt
have and went away are they and prepare it you shall

געפונען אזוי ווי ער האט זיי געזאגט; און האבן צוגעגרייט דאס
dos tsugegreit hoben un gezogt zei hot er vi azoi gefunen
the prepared have and said them has he as so found

(קרבן) פסח .
Pesach korben
Pesach sacrifice

[14] And when the hour
came, he reclined at
tish and the Moshiach's
Shlichim were with him.
[15] And Rebbe, Melech
HaMoshiach said to them,
With great tshuka *(deep
and sincere desire, longing)*
I have desired to eat this
Pesach with you before I
suffer. [16] For I say to you,
I may by no means eat it
until it is fulfilled in the
Malchut Hashem. [17] And
having taken the Cup of
Redemption, having made
the bracha, Rebbe, Melech
HaMoshiach said, Take
this, and share it among
yourselves. [18] For I say to
you, from now on by no
means shall I drink from
the p'ri hagefen until the
Malchut Hashem comes.
[19] And having taken the
Afikoman and having
made the hamotzi, Rebbe,
Melech HaMoshiach broke
the matzah and gave it
to them, saying, This is
my BASAR being given
for you: this do in zikaron
(remembrance) of me.
[20] And Rebbe, Melech
HaMoshiach took the kos
(cup) similarly after they
ate, saying, This kos *(cup)*
is HaBrit HaChadasha

[יד] און ווען די שעה איז געקומען, האט ער זיך אנידערגעזעצט,
un ven di sho iz gekumen hot er zich anidergezetst
and when the hour is come has he self sat down

און די שליחים מיט אים. [טו] און האט צו זיי געזאגט: מיט א
un di shlichim mit im un hot tsu zei gezogt mit a
and the Shlichim with him and has to them said with a

באגער האב איך באגערט צו עסן דאס דאזיקע (קרבן) פסח
bager hob ich bagert tsu esen dos dozike korben Pesach
have desire I desire to eat the these sacrifice Pesach

מיט אייך, איידער איך גיי ליידן ; [טז] ווארום איך זאג אייך: איך
mit aich eider ich gei laiden vorem ich zog aich ich
with you before I go to suffer because I tell you I

וועל עס מער נישט עסן , ביז עס וועט דערפילט ווערן אין דעם
vel es mer nisht esen biz es vet derfilt veren in dem
will it more not to eat until it will fulfilled to be in the

קעניגרייך פון ה׳ . [יז] און נעמענדיק א בעכער, האט ער געמאכט
kenigraich fun Hashem un nemendik a becher hot er gemacht
kingdom of Hashem and taking a goblet has he made

א ברכה און געזאגט: נעמט דעם דאזיקן, און צעטיילט אים צווישן
a broche un gezogt nemt dem dozikn un tseteilt im tsvishen
a blessing and said take the this and divide it among

זיך, [יח] ווארום איך זאג אייך: איך וועל פון איצט אָן מער נישט
zich vorem ich zog aich ich vel fun itst on mer nisht
self because I tell you I will from now on more not

טרינקען פון דער פרוכט פון דעם וויינשטאק, ביז דאס קעניגרייך פון
trinken fun der frucht fun dem vainshtok biz dos kenigraich fun
drink of the fruit of the vine until the kingdom of

ה׳ וועט קומען . [יט] און ער האט גענומען ברויט, געמאכט א
Hashem vet kumen un er hot genumen broit gemacht a
Hashem will to come and he has taken bread made a

ברכה , און האט עס צעבראכן און געגעבן צו זיי , אזוי
broche un hot es tsebrochen un gegeben tsu zei azoi
blessing and has it broken and given to them in this way

צו זאגן : דאס דאזיקע איז מיין גוף , וואס ווערט געגעבן
tsu zogen dos dozike iz main guf vos vert gegeben
to say this very thing is my body which is given

פאר אייך; דאס דאזיקע זאלט איר טאן לזכרון פון
far aich dos dozike zolt ir ton lezikoren fun
for you this very thing shall you do in remembrance of

מיר! [כ] דעסגלייכן אויך דעם בעכער נאך דער סעודה, זאגנדיק: דער
mir desglaichen oich dem becher noch der sude zogendik der
me likewise also the goblet after the feast saying the

in my dahm, being shed for you. 21 Nevertheless, hinei, the hand of the one betraying me is with me on the tish *(table)*. 22 Because the Bar Enosh indeed goes according to the thing having been determined: but oy to that man through whom he is betrayed. 23 And they began to discuss among themselves who then it might be among them that would do this.

24 And there came about also a dispute among them, as to which of them seemed to be the Gadol. 25 And Rebbe, Melech HaMoshiach said to them, The melachim *(kings)* of the Goyim domineer them and the ones having shlita *(control)* over the Goyim are called benefactors. 26 But with you it is not so, but he of the Gedolim among you, let him be as the youngest, and he of the Manhigim, as the one serving. 27 For who is HaGadol? The one reclining at tish or the

דאזיקער בעכער איז דער נייער בונד אין מיין בלוט , וואס
vos blut main in bund naier der iz becher doziker
which blood my in covenant new the is goblet this one

ווערט פארגאסן פאר אייך. כא דאך זע , די האנט פון דעם , וואס
vos dem fun hant di ze doch aich far fargosen vert
who the one of hand the look yet you for shed is

פאררעט מיך , איז מיט מיר אויפן טיש . כב יא , דער בר אנש
Enosh Bar der yo tish oifen mir mit iz mich farrat
of Man Son the yes table on the me with is me betrays

גייט טאקע , לויט ווי עס איז באשטימט געווארן ; נאר ווי
vei nor gevoren bashtimt iz es vi loit take geit
woe but become appointed is it as according to actually go

איז צו יענעם מענטשן, דורך וועמען ער ווערט פאררעטן! כג און
un farraten vert er vemen durch mentshn yenem tsu iz
and betrayed becomes he whom by man that to is

זיי האבן אנגעהויבן צו פרעגן איינס דאס אנדערע, ווער פון זיי
zei fun ver andere dos eins fregen tsu ongehoiben hoben zei
them of who other the one ask to begun have they

דאס קען זיין , וואס וועט דאס דאזיקע טאן.
ton dozike dos vet vos zain ken dos
do these the will who be can the

כד און עס איז אויך געקומען צו א מחלוקה צווישן זיי , ווער
ver zei tsvishen machloike a tsu gekumen oich iz es un
who them among dispute a to come also is it and

פון זיי זאל געהאלטן ווערן פאר דעם גרעסטן . כה ער אבער
ober er grestn dem far veren gehalten zol zei fun
however he greatest the for to be held shall them of

האט צו זיי געזאגט: די מלכים פון די פעלקער הערשן
hershen felker di fun melachim di gezogt zei tsu hot
lord peoples the of kings the said them to has

איבער זיי , און זייערע מושלים רופט מען וואוילטעטער. כו איר
ir voilteter men ruft moshlim zeiere un zei iber
you benefactors they call rulers their and them over

אבער נישט אזוי; נאר דער גרעסטער צווישן אייך זאל זיין
zain zol aich tsvishen grester der nor azoi nisht ober
be shall you among greatest the but so not however

ווי דער יונגסטער; און דער מנהיג ווי דער משרת . כז ווארום
vorem meshores der vi manheg der un yungster der vi
because servant the as leader the and youngest the as

ווער איז גרעסער, דער וואס זיצט ביים טיש , צי דער וואס
vos der tsi tish baim zitst vos der greser iz ver
who the one table at sits who this one greater is who

one serving? Is it not the one reclining at tish? But I am in your midst as one serving.

28 But you are the ones having remained with me in my nisyonos *(temptations).* 29 And I assign shlita *(authority)* to you, just as Avi assigned shlita to me; a Malchut *(Kingdom)*, 30 That you may eat and drink at my tish in my Malchut, and you will sit upon kissot *(thrones)* judging the Shneym Asar Shivtei Yisroel *(Twelve Tribes of Yisroel).*

31 Shim'on, Shim'on, hinei, HaSatan asked for you, to sift you like wheat. 32 But I davened for you, that your emunah may not fail: and when you have made teshuva, give chizzuk to your Achim b'Moshiach. 33 But Shim'on Kefa said to him, Adoni, with you I am prepared even to go to the beis hasohar, even to die al kiddush ha-Shem. 34 But Rebbe, Melech HaMoshiach said, I say to you, a tarnegol will not crow hayom until shalosh pe'amim you, Kefa, will make hakhchashah *(denial)* of your daas of me.

באדינט? איז עס דען נישט דער , וואס זיצט? איך אבער
ober ich zitst vos der nisht den es iz badint
however I sits who the one not then it is served

בין אין אייער מיט ווי דער משרת . כח איר אבער זענט עס,
es zent ober ir meshores der vi mit eier in bin
it are however you servant the as midst your in am

וואס זענען פארבלייבן מיט מיר אין די נסיונות מיינע; כט און
un maine nisyoines di in mir mit farblaiben zenen vos
and my trials the in me with stood by are who

איך באשטים פאר אייך א מלכות , אזוי ווי מיין פאטער
Foter main vi azoi Malchus a aich far bashtim ich
Father my like just as kingdom of a you for appoint I

האט פאר מיר באשטימט, ל כדי איר זאלט עסן און טרינקען
trinken un esen zolt ir kedei bashtimt mir far hot
drink and to eat shall you so that appointed me for has

אויף מיין טיש אין מיין קעניגרייך; און זיצן אויף טראנען און
un tronen oif zitsen un kenigraich main in tish main oif
and thrones on sit and kingdom my in table my at

משפטן די צוועלף שבטים פון ישראל. לא שמעון, שמעון , זע ,
ze Shim'on Shim'on Yisroel fun shvotim tsvelf di mishpeten
look Simon Simon Israel of tribes twelve the judge

דער שׂטן האט זיך אויסגעבעטן , אייך צו זיפען ווי ווייץ ; לב איך
ich veits vi zipen tsu aich oisgebeten zich hot Satan der
I wheat as sift to you wheedle out self has Satan the

אבער האב מתפלל געווען פאר דיר, אז דיין אמונה זאל זיך
zich zol emune dain az dir far geven mispalel hob ober
self shall faith your that you for did prayed have however

נישט אויסלאזן; און דו , ווען דו וועסט האבן תשובה
tshuve hoben vest du ven du un oislozen nisht
repentance have you will you when you and run out not

געטאן, שטארק דיינע ברידער ! לג ער אבער האט צו אים
im tsu hot ober er brider daine shtark geton
him to has however he brothers your strengthen done

געזאגט: האר, מיט דיר בין איך גרייט צו גיין סאי אין תפיסה אריין
arain tfise in sai gein tsu greit ich bin dir mit Har gezogt
into prison in also go to ready I am you with L-rd said

און סאי צום טויט ! לד ער אבער האט געזאגט: איך זאג דיר,
dir zog ich gezogt hot ober er toit tsum sai un
you tell I said has however he death to the also and

פעטרוס, נישט וועט היינט דער האן קרייען, ביז דו האסט
host du biz kreien hon der haint vet nisht Petros
you have you until crow cock the today will not Peter

דריי מאל געלייקנט מיך צו קענען!
kenen tsu mich geleiknt mol drai
know to me denied times three

לה און ער האט צו זיי געזאגט: ווען איך האב אייך
aich hob ich ven gezogt zei tsu hot er un
you have I when said them to has he and

ארויסגעשיקט אָן א געלטבייטל, און טייסטער, און שיך ,
shich un taister un geltbaitl a on aroisgeshikt
sandals and bag and purse a without sent out

האט אייך עפעס געפעלט ? און זיי האבן געזאגט: קיין
kein gezogt hoben zei un gefelt epes aich hot
any said have they and fall short something you did

זאך נישט! לו האט ער צו זיי געזאגט: נאר איצט ווער עס האט א
a hot es ver itst nor gezogt zei tsu er hot nisht zach
a has it who now but said them to he has not thing

געלטבייטל, זאל ער אים נעמען, און אויך אזוי דעם טייסטער; און
un taister dem azoi oich un nemen im er zol geltbaitl
and bag the so also and take him he shall purse

ווער עס האט גארנישט, דער זאל פארקויפן זיין מלבוש , און
un malbesh zain farkoifen zol der gornisht hot es ver
and garment his sell shall this one nothing has it who

קויפן א שווערד. לז ווארום איך זאג אייך, אז דאס, וואס שטייט
shteit vos dos az aich zog ich vorem shverd a koifen
stands which the that you tell I because sword a buy

געשריבן, מוז דערפילט ווערן אין מיר: און מיט פושעים איז ער
er iz posheim mit un mir in veren derfilt muz geshriben
he is lawless with and me in to be fulfilled must written

פאררעכנט געווארן; (ישעיהו נג, יב.) ווייל דאס, וואס איז
iz vos dos vail ib ng Yeshayah gevoren farrechnt
is which the because 12 53 Yeshayah become reckoned

שייך מיר, האט (איצט) א סוף. לח און זיי האבן געזאגט:
gezogt hoben zei un sof a itst hot mir shaich
said have they and end a now has me concerning

האר, זע , דא זענען דא צוויי שווערדן! ער אבער האט צו
tsu hot ober er shverdn tsvei do zenen do ze Har
to has however he swords two here are here look L-rd

זיי געזאגט: עס איז גענוג !
genug iz es gezogt zei
enough is it said them

35 He said to them, When I sent you without a money belt and a bag and sandals, did you lack anything? And they said, Nothing. 36 Rebbe, Melech HaMoshiach said to them, But now the one having a money belt, let him take it; likewise also a bag; and the one not having, let him sell his kaftan and let him buy a cherev. 37 For I say to you, that it is necessary that what stands written be fulfilled in me, VES POSHEIM NIMNAH *(and with lawless persons he was numbered).* For indeed what was written about me is being fulfilled. 38 And they said, Adoni, hinei, here are shtei charavot *(two swords).* And Rebbe, Melech HaMoshiach said to them, It is enough.

39 And having gone
out, he went according
to his kvius *(regimen)* to
the Har HaZeytim, and
his talmidim followed
him also. 40 And having
come to the place, Rebbe,
Melech HaMoshiach
said to them, Daven and
offer tefillos, lest you
enter lidey nisayon *(into
temptation)*. 41 And Rebbe,
Melech HaMoshiach had
withdrawn from them
about a stone's throw, and,
having fallen down, he
was davening, 42 Saying,
Avi, im yirtzeh Hashem,
if You are willing, take
this kos *(cup)* away from
me. Nevertheless not
the ratzon of me but
rtzonecha *(Thy will)* be
done. 43 And a malach min
HaShomayim appeared
to him, strengthening
him. 44 And having been
in agony, Rebbe, Melech
HaMoshiach was davening
more fervently; and his
sweat became like drops of
dahm falling down upon
the adamah. 45 And having
got up from davening
and having come to the
talmidim, he found them
sleeping, because of agmat
nefesh *(grief)*. 46 And Rebbe,

לט און ער איז ארויסגעגאנגען, און איז אוועק , ווי עס איז
iz es vi avek iz un aroisgegangen iz er un
is it as went away is and went out is he and

געווען זיין געוואוינהייט, צום הר הזיתים ; און די
di un HaZeitim Har tsum gevoinheit zain geven
the and Olives Mount of to the custom his was

תלמידים האבן אים אויך נאכגעפאלגט. מ און קומענדיק צו דעם
dem tsu kumendik un nochgefolgt oich im hoben talmidim
the to coming and followed also him have disciples

ארט , האט ער צו זיי געזאגט: טוט תפילה, אז איר זאלט
zolt ir az tfile tut gezogt zei tsu er hot ort
shall you that prayer do said them to he has place of

נישט אריינקומען אין קיין נסיון ! מא און אליין האט ער זיך
zich er hot alein un nisoyen kein in arainkumen nisht
self he has alone and temptation any in come in not

פון זיי דערווייטערט (א שטח) אזוי ווי א שטיינוואורף ;
shteinvorf a vi azoi shetech a dervaitert zei fun
stone's throw a as so area a move away them from

און האט אנידערגעקניט און תפילה געטאן, מב אזוי צו זאגן :
zogen tsu azoi geton tfile un anidergeknit hot un
say to so done prayer and fall to the knees has and

פאטער, אויב דו ווילסט, נעם אוועק פון מיר דעם דאזיקן
dozikn dem mir fun avek nem vilst du oib Foter
this the me from went away take want you if Father

בעכער! דאך נישט מיין, נאר דיין רצון זאל געשען ! מג און
un geshen zol rotsn dain nor main nisht doch becher
and happened shall will your but my not yet cup

עס האט זיך צו אים באוויזן א מלאך פון הימל , און אים
im un himel fun malech a bavizen im tsu zich hot es
him and heaven of angel an appeared him to self has it

געשטארקט. מד און א טויט אנגסט איז אויף אים געקומען, און
un gekumen im oif iz angst toit a un geshtarkt
and come him on is anguish death a and strengthen

ער האט העפטיקער תפילה געטאן; און זיין שווייס איז געווארן
gevoren iz shveis zain un geton tfile heftiker hot er
become is sweat his and done prayer fervent has he

ווי בלוטסטראפן, וואס זענען אראפגעפאלן אויף דער ערד . מה און
un erd der oif aropgefalen zenen vos blutstropn vi
and earth the on fell are who blood drops as

ווען ער איז אויפגעשטאנען נאך דער תפילה און איז געקומען
gekumen iz un tfile der noch oifgeshtanen iz er ven
come is and prayer the after stand up again is he when

Melech HaMoshiach said to them, Why are you sleeping? Get up, daven, lest you enter lidey nisayon *(into temptation)*.

47 Yet as he was speaking, hinei, a multitude! And going at their head was the one being called Yehudah, one of the Shneym Asar, and he drew near to Rebbe Melech HaMoshiach to give him a neshikah *(kiss)*. 48 And Rebbe Melech HaMoshiach said to him, Yehudah, do you with a neshikah the Bar Enosh betray? 49 But having seen what was coming, the ones around Rebbe, Melech HaMoshiach said, Adoni, should we strike with the cherev *(sword)*? 50 And a certain one of them struck the eved *(servant)* of the Rashei Hakohanim and cut off his right ear. 51 And, in reply, Rebbe Melech HaMoshiach said, Blaib shtein! *(Stop!)* No more of this! And having touched the ear, he healed him. 52 And Rebbe

צו די תלמידים, האט ער זיי געפונען שלאפן פאר צער. מו און
un tsar far shlofen gefunen zei er hot talmidim di tsu
and grief for asleep found them he has disciples the to

ער האט צו זיי געזאגט: וואס שלאפט איר? שטייט אויף און טוט
tut un oif shteit ir shloft vos gezogt zei tsu hot er
do and up stand you sleep why said them to has he

תפילה, אז איר זאלט נישט אריינקומען אין קיין נסיון !
nisoyen kein in arainkumen nisht zolt ir az tfile
temptation any in come in not shall you that prayer

מז בשעת ער האט נאך גערעדט, זע , עס איז געקומען א
a gekumen iz es ze geredt noch hot er beshas
a come is it look spoken yet has he while

המון מענטשן און דער מיט דעם נאמען יהודה , איינער
einer Yehude nomen dem mit der un mentshn hamon
one Yehudah name the with the one and people crowd

פון די צוועלף, איז געגאנגען פארויס פאר זיי און האט
hot un zei far forois gegangen iz tsvelf di fun
has and them before ahead go is twelve the of

גענענט צו יהושען / ישוען , כדי אים א קוש צו טאן,
ton tsu kush a im kedei Yeshuan Yehoshuan tsu genent*
do to kiss a him so that Yeshua Yehoshua to near

מח יהושע / ישוע אבער האט צו אים געזאגט: יהודה ,
Yehude gezogt im tsu hot ober Yeshua Yehoshua
Yehudah said him to has however Yeshua Yehoshua

מיט א קוש פארראטסטו דעם בר אנש ? מט און ווי די , וואס
vos di vi un Enosh Bar dem farratstu kush a mit
who the as and of Man Son the thou betrayest kiss a with

זענען געווען ארום אים, האבן געזען וואס דא גייט ווערן ,
veren geit do vos gezen hoben im arum geven zenen
become is going here what seen have him around was are

האבן זיי געזאגט: האר, צי זאלן מיר שלאגן מיט דער שווערד?
shverd der mit shlogen mir zolen tsi Har gezogt zei hoben
sword the with strike we should L-rd said they have

נ און איינער פון זיי האט געשלאגן דעם כהן גדולס קנעכט
knecht gadols koyen dem geshlogen hot zei fun einer un
servant Gadol's Kohen the struck has them of one and

און אים אפגעהאקט זיין רעכט אויער. נא יהושע / ישוע
Yeshua Yehoshua oier recht zain opgehakt im un
Yeshua Yehoshua ear right his chopped off him and

אבער האט ענטפערנדיק געזאגט: לאזט געמאכט! און האט
hot un gemacht lozt gezogt entferendik hot ober
has and made let said answering has however

Melech HaMoshiach said to the ones having come against him, the Rashei Hakohanim and the Beis Hamikdash shomrim and the Ziknei HaAm, Do you have the chutzpah to come out as against a ganav *(thief)* with charavot and clubs? 53 Yom Yom *(Daily)* I was with you in the Beis Hamikdash and you did not stretch out your hands against me, but this is your hour and the shlita of choshech *(power of evil, sitra ahra)*.

אנגערירט זיין אויער, און אים געהיילט. נב און יהושע / ישוע
Yeshua Yehoshua un geheilt im un oier zain ongerirt
Yeshua Yehoshua and healed him and ear his touched

האט געזאגט צו די הויפט כהנים , און הויפטלייט
hoiptlait un koyanim hoipt di tsu gezogt hot
Temple guard people and kohenim chief the to said has

פון בית המקדש , און זקנים , וועלכע זענען געקומען קעגן
kegen gekumen zenen velche zkeinem un HaMikdash Beis fun
against come are which elders and HaMikdash house of

אים: ווי קעגן א רויבער זענט איר ארויסגעקומען מיט שווערדן
shverdn mit aroisgekumen ir zent roiber a kegen vi im
swords with come out you are robber a against as him

און מיט שטאנגען! נג ווען איך בין געווען טאג אויס טאג איין מיט
mit ein tog ois tog geven bin ich ven shtangen mit un
with in day out day was am I when clubs with and

אייך אינם בית המקדש , האט איר נישט אויסגעשטרעקט
oisgeshtrekt nisht ir hot HaMikdash Beis inem aich
stretched out not you has HaMikdash house in the you

די הענט קעגן מיר; נאר די דאזיקע איז אייער שעה, און די
di un sho eier iz dozike di nor mir kegen hent di
the and hour your is these the but me against hands the

מאכט פון דער פינצטערניש.
fintsternish der fun macht
darkness the of power

54 And having seized Rebbe, Melech HaMoshiach, they led him away and brought him into the bais of the Kohen Gadol. And Kefa was following from a distance. 55 And some kindled a hadlakah *(bonfire)* in the middle of the courtyard, and having sat down together, Kefa was sitting in their midst. 56 And a certain shifcha, seeing him sitting in the light

נד און זיי האבן אים געכאפט, און אים אוועקגעפירט,
avekgefirt im un gechapt im hoben zei un
led away him and seized him have they and

און אריינגעברענגט אין כהן גדולס הויז אריין. פעטרוס
Petros arain hoiz gadols koyen in araingebrengt un
Peter into house gadol's kohen in brought and

אבער האט נאכגעפאלגט פונדערווייטנס . נה און ווען זיי
zei ven un fundervaitns nochgefolgt hot ober
they when and from a distance followed has however

האבן אנגעצונדן א פייער אינמיטן הויף , און זיך
zich un hoif inmitn faier a ongetsunden hoben
self and courtyard in the midst fire a kindled have

אנידערגעזעצט צוזאמען , האט פעטרוס זיך אנידערגעזעצט צווישן
tsvishen anidergezetst zich Petros hot tsuzamen anidergezetst
among sat down self Peter has together sat down

זיי . נו א דינסטמיידל אבער האט אים געזען זיצן ביים
baim zitsen gezen im hot ober dinstmeidl a zei
by the sit seen him has however servant-girl a them

of the hadlakah *(bonfire)*,
staring intently at Kefa,
said, And this one was with
him. 57 But Kefa denied it,
saying, I do not have daas
of him, isha. 58 And after
a short while, another,
having seen him, said,
And you are of them! But
Kefa said, Man, I am not!
59 And about one hour had
passed, and still another
was insisting, saying,
Beemes *(in actuality)* this
one was with him also, for
he also is a Gelili *(inhabitant
of the Galil)*! 60 But Kefa said,
Ben Adam, I do not have
daas what you are saying.
And immediately, while
Kefa was speaking, a
tarnegol crowed. 61 And
having turned, Adoneinu
looked at Kefa, and Kefa
was reminded of the dvar
of Moshiach Adoneinu
when he said to him,
Before the tarnegol crows
hayom *(today)* you will
make hakhchashah *(denial)*
of me shalosh pe'amim.
62 And having gone outside
Kefa wept bitterly.

פייער, האט זי זיך גוט איינגעקוקט אויף אים און געזאגט: אויך
oich gezogt un im oif aingekukt gut zich zi hot faier
also said and him on scrutinized good self she has fire

דער דאזיקער איז געווען מיט אים! נז און ער האט עס אפגעלייקנט,
opgeleiknt es hot er un im mit geven iz doziker der
deny it has he and him with was is this one the

אזוי צו זאגן: אשה, איך קען אים נישט! נח און אביסל שפעטער
shpeter abisel un nisht im ken ich isha zogen tsu azoi
later a little and not him know I woman say to so

האט אים אן אנדערער דערזען, און געזאגט: דו ביסט
bist du gezogt un derzen anderer an im hot
are you said and caught sight of another an him has

אויך פון זיי! פעטרוס אבער האט געזאגט: מענטש, איך בין
bin ich mentsh gezogt hot ober Petros zei fun oich
am I man said has however Peter them of also

עס נישט! נט און נאך א פארלויף פון אן ערך איין שעה,
sho ein erech an fun farloif a noch un nisht es
hour one about an of course of time a after and not it

האט אן אנדערער באשטימט פארזיכערט, אזוי צו זאגן: אויף אן
an oif zogen tsu azoi farzichert bashtimt anderer an hot
an on say to so assured set another an has

אמת אויך דער דאזיקער איז געווען מיט אים; ווארום ער איז אויך
oich iz er vorem im mit geven iz doziker der oich emes
also is he because him with was is this one the also truth

א גלילי! ס פעטרוס אבער האט געזאגט: מענטש, איך ווייס
veis ich mentsh gezogt hot ober Petros Galili a
know I man said has however Peter Galilean a

נישט, וואס דו זאגסט! און אין אן אויגנבליק, בשעת ער האט
hot er beshas oignblik an in un zogstu du vos nisht
has he while eye blink an in and say you what not

נאך גערעדט, האט דער האן געקרייט. סא און דער האר האט זיך
zich hot Har der un gekreit hon der hot geredt noch
self has L-rd the and crowed cock the has spoken yet

אויסגעדרייט, און א בליק געטאן אויף פעטרוסן. און פעטרוס האט
hot Petros un Petrosn oif geton blik a un oisgedreit
has Peter and Peter on done glance a and turn around

זיך דערמאנט דאס ווארט פון דעם האר, ווי ער האט צו אים
im tsu hot er vi Har dem fun vort dos dermont zich
him to has he as L-rd the of word the remember self

געזאגט: איידער דער האן וועט היינט קרייען, וועסטו מיך דריי
drai mich vestu kreien haint vet hon der eider gezogt
three me will you crow today will cock the before said

מאל פארלייקענען. סב און ער איז ארויסגעגאנגען אינדרויסן, און
un indroisen aroisgegangen iz er un farleikenen mol
and outside went out is he and deny times

האט זיך ביטער צעוויינט.
tseveint biter zich hot
wept bitter self has

[63] And the men, the ones having Rebbe, Melech HaMoshiach in custody, were ridiculing and beating him. [64] And having blindfolded him, they were setting a she'elah in front of him, saying, Give a dvar nevuah, who is the one having given you a klap *(blow)*? [65] And with much other Chillul Hashem gadfanut they were speaking against Rebbe, Melech HaMoshiach.

סג און די מענער, וואס האבן אים (יהושען / ישוען)
Yeshuan Yehoshuan im hoben vos mener di un*
Yeshua Yehoshua him have who men the and

באוואכט, האבן אפגעשפאט פון אים, און אים געשלאגן. סד און
un geshlogen im un im fun opgeshpot hoben bavacht
and struck him and him of mocked have guard

זיי האבן אים ארומגעהילט (דאס פנים), און אים געפרעגט,
gefregt im un ponem dos arumgehilt im hoben zei
asked him and face the wrapped around him have they

אזוי צו זאגן : זאג נבואות , ווער עס איז, וואס האט דיך
dich hot vos iz es ver nevues zog zogen tsu azoi
you has who is it who prophecies tell say to so

געשלאגן? סה און א סך אנדערע לעסטערונגען האבן זיי געזאגט
gezogt zei hoben lesterungen andere sach a un geshlogen
said they have blasphemies other many a and struck

קעגן אים.
im kegen
him against

[66] And when boker came, the Ziknei HaAm were gathered together, both the Rashei Hakohanim and the Sofrim, and they led him away to their Sanhedrin, [67] Saying, If you are the Rebbe Melech HaMoshiach, tell us. But he said to them, If I say this to you, you will by no means have emunah. [68] And if I set a she'elah before you, you will by no means give answer.

סו און ווי עס איז געווארן טאג, זענען זיך צוזאמענגעקומען די
di tsuzamengekumen zich zenen tog gevoren iz es vi un
the come together self are day become is it as and

זקנים פון פאלק , די הויפט כהנים און סופרים, און האבן
hoben un sofrim un koyanim hoipt di folk fun zkeinem
have and scribes and kohenim chief the people of elders

אים אוועקגעפירט צו זייער סנהדרין , און געזאגט: סז אויב דו
du oib gezogt un Sanhedrin zeier tsu avekgefirt im
you if said and Sanhedrin their to led away him

ביסט דער משיח , זאג עס אונדז! ער אבער האט צו זיי
zei tsu hot ober er undz es zog Moshiach der bist
them to has however he us it tell Moshiach the are

געזאגט: אויב איך זאל עס אייך זאגן , וועט איר נישט גלויבן ;
gloiben nisht ir vet zogen aich es zol ich oib gezogt
believe not you will say you it shall I if said

סח און אויב איך וועל פרעגן , וועט איר נישט ענטפערן . סט פון
fun entferen nisht ir vet fregen vel ich oib un
of to answer not you will question will I if and

69 But from now on the Bar Enosh will be YOSHEV LIMIN at the gevurat Hashem. 70 And everyone said, Then you are the Ben HaElohim? Rebbe, Melech HaMoshiach said, You are saying that I am. 71 And to them they said, Why still do we have need of an eidus *(witness)*? For we ourselves heard from his peh *(mouth)*!

23 And the whole multitude of them got up and led Rebbe, Melech HaMoshiach before Pilate. 2 And they began to accuse him saying, This one we found misleading our nation and making it asur to pay taxes to Caesar and calling himself Moshiach and that he is to be a Melech. 3 And Pilate cross-examined him, saying, Are you the Melech HaYehudim? And in reply, he said to him, You say so? 4 And Pilate said to the Rashei Hakohanim and the multitudes, I find no ashmah *(guilt)* in this man. 5 But they were

איצט אָן אבער וועט דער בר אנש זיצן אויף דער רעכטער
rechter der oif zitsen Enosh Bar der vet ober on itst
right the on sit of Man Son the will however on now

זייט פון ה׳ס מאכט. (תהלים קי, א.) [ע] האבן זיי אלע
ale zei hoben a ki Tehilim macht Hashems fun zait
all they have 1 110 Psalms power Hashem's from side

געזאגט: צי ביסטו דען דער זון פון דער אויבערשטער? און ער
er un Oibershter der fun Zun der den bistu tsi gezogt
he and Most High the of son the then you are said

האט צו זיי געזאגט: איר זאגט עס, ווייל איך בין עס! [עא] זיי
zei es bin ich vail es zogt ir gezogt zei tsu hot
they it am I because it say you said them to has

אבער האבן געזאגט: וואס דארפן מיר נאך אן עדות זאגן ?
zogen eides an noch mir darfen vos gezogt hoben ober
say witness a further we need what said have however

ווארום מיר אליין האבן עס געהערט פון זיין מויל .
moil zain fun gehert es hoben alein mir vorem
mouth his from heard it have ourselves we because

כג און זייער גאנצע עדה איז אויפגעשטאנען ,
oifgeshtanen iz eide gantse zeier un
stand up again is congregation whole their and

און אים אוועקגעפירט צו פילאטוסן. [ב] און זיי האבן
hoben zei un Pilatusn tsu avekgefirt im un
have they and Pilate to led away him and

אנגעהויבן אים צו באשולדיקן, אזוי צו זאגן : דעם דאזיקן האבן
hoben dozikn dem zogen tsu azoi bashuldiken tsu im ongehoiben
have this the say to so accusing to him begun

מיר געפונען פארפירן אונדזער פאלק , און ער פארווערט צו צאלן
tsolen tsu farvert er un folk undzer farfiren gefunen mir
pay to forbid he and people our mislead found we

שטייערן צום קיסר ; ער זאגט אויך, אז ער איז דער (רבי)
Rebbe der iz er az oich zogt er Caesar tsum shtayern
Rebbe the is he that also says he Caesar to the taxes

מלך המשיח . [ג] און פילאטוס האט אים געפרעגט, אזוי צו
tsu azoi gefregt im hot Pilatus un HaMoshiach Melech
to so asked him has Pilate and the Moshiach king

זאגן : דו ביסט דער קעניג פון די יידן ? און ער האט ענטפערנדיק
entferendik hot er un Yidn di fun kenig der bist du zogen
answering has he and Jews the of king the are you say

געזאגט צו אים: דו זאגסט עס! [ד] האט פילאטוס געזאגט צו די
di tsu gezogt Pilatus hot es zogstu du im tsu gezogt
the to said Pilate has it say you him to said

insisting, saying, He incites
the people, from where
he began with his torah
(teaching), throughout all
of Yehudah, from the Galil
even to this place.
6 And when Pilate heard
this, he asked whether
the man was a Gelili *(an*
inhabitant of the Galil). 7 And
having learned that he
is under the jurisdiction
of Herod, he sent him
to Herod, who was also
in Yerushalayim during
those days. 8 And Herod,
having laid eyes on Rebbe
Melech HaMoshiach,
had great simcha. For
he was for a long time
wanting to see him,
because he keeps hearing
things about him and was
hoping to watch some
ot *(miraculous sign)* being
performed by him. 9 And
Herod was questioning
him with many words,
but he answered him
nothing. 10 And the Rashei
Hakohenim and the Sofrim
had stood by vehemently
accusing Rebbe, Melech
HaMoshiach. 11 And
having treated him with
contempt, Herod with his
chaiyalim also ridiculed

הויפט כהנים און צו די המונים מענטשן; איך געפין נישט
nisht gefin ich mentshn hamonim di tsu un koyanim hoipt
not I find I people crowds of the to and kohenim chief

קיין שום שולד אין דעם דאזיקן מענטשן! ה זיי אבער
ober zei mentshn dozikn dem in shuld shum kein
however they man this the in guilt whatever any

האבן זיך געהאלטן דערביי , און געזאגט: ער העצט אויף דאס
dos oif hetst er gezogt un derbai gehalten zich hoben
the up stirs he said and to this point held self have

פאלק , לערנט איבערן גאנצן (לאנד) יהודה , און אנהויבנדיק
onhoibendik un Yehude land gantsn ibern lernt folk
beginning and Yehudah land entire over teaching people

פון גליל אזש ביז אהער! ו און ווי פילאטוס האט דאס
dos hot Pilatus vi un aher biz azh Galil fun
this has Pilate as and here until even to Galilee from

געהערט, האט ער געפרעגט, צי דער מענטש איז א גלילי , ז און
un Galili a iz mentsh der tsi gefregt er hot gehert
and Galilean a is man the asked he has heard

דערוויסנדיק זיך, אז ער איז פון הורדוסנס ממשלה , האט ער
er hot memshole Hordosns fun iz er az zich dervisendik
he has authority Herod's of is he that self he perceived

אים אוועקגעשיקט צו הורדוסן, וועלכער איז אליין אויך געווען אין
in geven oich alein iz velcher Hordosn tsu avekgeshikt im
in was also himself is who Herod to sent away him

ירושלים אין די דאזיקע טעג.
teg dozike di in Yerushalayim
days these the in Yerushalayim

ח און הורדוס האט זיך זייער געפריידט, זעענדיק
zeendik gefreidt zeier zich hot Hordos un
seeing glad very self has Herod and

יהושען / ישוען ; ווארום שוין א לאנגע צייט ווי ער האט
hot er vi tsait lange a shoin vorem Yeshuan Yehoshuan*
has he as time long a already because Yeshua Yehoshua

אים גערן געוואלט זען, צוליב דעם וואס ער האט
hot er vos dem tsulib zen gevolt geren im
has he what the on account of see wanted eagerly him

געהערט וועגן אים, און האט געהאפט צו זען עפעס אן
an epes zen tsu gehoft hot un im vegen gehert
an something see to hoped has and him about heard

אות געטאן פון אים. ט און ער האט אים געשטעלט א סך
sach a geshtelt im hot er un im fun geton os
many a put him has he and him from done sign

him, having clothed him
in an elegant royal robe.
So they thus sent back
him to Pilate. 12 And Herod
and Pilate became fast
friends with one another
on that very day, for they
were previously at enmity
toward each other.

13 And Pilate, when
he had assembled the
Rashei Hakohanim and
the manhigim and the
people, 14 Said to them,
You brought to me this
man causing the people to
rise up in mered *(revolt)*,
and, hinei, I have cross-
examined him before you
and I found nothing in this
man of the crime of which
you make accusations
against him. 15 And neither
did Herod, for he sent

קשיות ; ער אבער האט אים גארנישט געענטפערט. י און די
di un geentfert gornisht im hot ober er kashies
the and answered nothing him has however he questions

הויפט כהנים און די סופרים זענען געשטאנען און האבן אים
im hoben un geshtanen zenen sofrim di un koyanim hoipt
him have and standing are scribes the and kohenim chief

אייפערדיק אנגעקלאגט. יא און הורדוס מיט זיינע זעלנער האבן אים
im hoben zelner zaine mit Hordos un ongeklogt eiferdik
him have soldiers his with Herod and accused zealously

פאראכט און אפגעשפאט פון אים, און אנטוענדיק אים
im ontuendik un im fun opgeshpot un faracht
him dressed with clothes and him of mocked and scorned

אין א פראכטפול מלבוש , האט ער אים צוריקגעשיקט צו פילאטוסן.
Pilatusn tsu tsurikgeshikt im er hot malbesh prachtful a in
Pilate to send back him he has garment splendid a in

(ישעיהו נג, ז-ח.) יב און הורדוס און פילאטוס זענען געווארן
gevoren zenen Pilatus un Hordos un z-ch ng Yeshayah
become are Pilate and Herod and 7-8 53 Yeshayah

פריינד איינער מיטן אנדערן אין דעם זעלביקן טאג; ווארום
vorem tog zelbikn dem in andern miten einer fraind
because day same the in other with the one friends

פריער האט געהערשט א שנאה צווישן זיי .
zei tsvishen sinah a gehersht hot frier
them between hostility a reigned supreme has previously

יג און פילאטוס האט צוזאמענגערופן די הויפט כהנים
koyanim hoipt di tsuzamengerufen hot Pilatus un
kohenim chief the called together has Pilate and

און די שרים און דאס פאלק . יד און צו זיי געזאגט: איר
ir gezogt zei tsu un folk dos un sorim di un
you said them to and people the and rulers the and

האט אהערגעברענגט דעם דאזיקן מענטשן פאר מיר, ווי א
a vi mir far mentshn dozikn dem ahergebrengt hot
a as me before man this the brought hither has

פאלקספארפירער; און זע , איך האב אים אויסגעפארשט פאר
far oisgeforsht im hob ich ze un folksfarfirer
before examined him have I look and public corrupter

אייך, און האב נישט געפונען אין דעם דאזיקן מענטשן קיין שום
shum kein mentshn dozikn dem in gefunen nisht hob un aich
whatever any man this the in found not have and you

שולד, וואס שייך דעם , וואס איר קלאגט
klogt ir vos dem shaich vos shuld
complain you which the matter concerning which guilt

him back to us, and, hinei, nothing worthy of mishpat mavet has been done by him. 16 Therefore, having disciplined him, I will release him. [17 Now he was obliged to release to them one at the Chag *(Festival)*.]

18 But they cried out with one kol, saying, Away with this one! And release to us Bar-Abba! 19 (Bar-Abba was a man who was thrown into the beis hasohar, because of some insurrection which occurred in HaIr as well as a retzach.) 20 And again Pilate addressed them, wishing to release Rebbe Melech HaMoshiach. 21 But they were crying out saying, Let him be talui al HaEtz! Let him be hanged on HaEtz! 22 And a paam shlishit *(third time)*, Pilate said to them, But what raah did this one do? No crime worthy of mavet did I find in him. Therefore, having disciplined him, I will release him. 23 But they insisted with a kol gadol demanding him to be hanged on HaEtz and their voices were

אים אָן; טו ניין , אפילו הורדוס אויך נישט; ווארום ער האט אים
im hot er vorem nisht oich Hordos afile nein on im
him has he because not also Herod even no on him

צוריקגעשיקט צו אונדז; און זע , ער האט גארנישט געטאן, פארוואס
farvos geton gornisht hot er ze un undz tsu tsurikgeshikt
why done nothing has he look and us to send back

ער זאל זיין חייב מיתה. טז איך וועל אים דעריבער לאזן געבן
geben lozen deriber im vel ich mise chayev zain zol er
give let therefore him will I death liable be shall he

שלעק , און אפלאזן. יז און ער האט געמוזט אפלאזן פאר זיי
zei far oplozen gemuzt hot er un oplozen un shlek
them for release obliged was he and release and scourge

איינעם אויף יום טוב. יח און דער גאנצער המון האט געשריגן ,
geshrigen hot hamon gantser der un Tov Yom oif einem
shouted has crowd whole the and Tov Yom on one

אזוי צו זאגן : אוועק מיט דעם דאזיקן, און באפריי אונדז בר-אבאן !
Bar-Abban undz bafrai un dozikn dem mit avek zogen tsu azoi
Bar-Abba us release and this the with away say to so

יט וועלכער איז אריינגעווארפן געווארן אין געפענקעניש אריין
arain gefenkenish in gevoren araingevorfen iz velcher
into imprisonment in become thrown is who

צוליב אן אויפשטאנד , וואס איז פארגעקומען אין דער
der in forgekumen iz vos oifshtand an tsulib
the in happened is which insurrection an on account of

שטאט, און צוליב א מערדעריי. כ און ווידער האט פילאטוס
Pilatus hot vider un merderai a tsulib un shtot
Pilate has again and murder a on account of and city

אויסגערופן צו זיי , ווענדיק אפלאזן יהושען / ישוען ;
Yeshuan Yehoshuan oplozen velendik zei tsu oisgerufen*
Yeshua Yehoshua release will them to proclaimed

כא זיי אבער האבן געשריגן, אזוי צו זאגן : אויפהענגען אים
im oifhengen zogen tsu azoi geshrigen hoben ober zei
him hanged up say to so shouted have however they

אויף דער בוים! אויפהענגען אים אויף דער בוים! כב און צום דריטן
dritn tsum un boim der oif im oifhengen boim der oif
third to the and tree the on him hanged up tree the on

מאל האט ער צו זיי געזאגט: וואס פאר א בייז האט ער דען
den er hot beiz a far vos gezogt zei tsu er hot mol
then he has evil an for what said them to he has time

געטאן? איך האב נישט געפונען קיין שום טויט שולד אין אים;
im in shuld toit shum kein gefunen nisht hob ich geton
him in guilt death in no way any found not have I done

roiv *(the larger portion)* prevailing. 24 And Pilate decided that their demand be accomplished. 25 And Pilate released the one they were requesting, the one who had been thrown into the beis hasohar on account of an insurrection and retzach, but Rebbe Melech HaMoshiach he delivered over to their ratzon.

26 And as they led him away, having seized a certain Shim'on, a Cyrenian, coming in from the country, they put upon him Moshiach's Etz to carry, following Rebbe Melech HaMoshiach. 27 And a great multitude of HaAm were following him and nashim, who were acting as avelim, lamenting for him. 28 And having turned to them, Rebbe

איך וועל אים דעריבער לאזן געבן שלעק און באפרייען. כג זיי
zei bafraien un shlek geben lozen deriber im vel ich
they release and scourge give let therefore him will I

אבער האבן אנגעהאלטן מיט הויכע קולות, פאדערנדיק, אז
az foderendik koiles hoiche mit ongehalten hoben ober
that demanding shouts loud with kept at it have however

ער זאל אים אויפהענגען אויף א בוים. און די געשרייען זייערע
zeiere geshraien di un boim a oif oifhengen im zol er
their shouts the and tree a on hanged up him shall he

האבן גובר געווען. כד און פילאטוס האט געמשפט, אז זייער
zeier az gemishpet hot Pilatus un geven goiver hoben
their that judged has Pilate and did prevailed have

פאדערונג זאל געשען. כה און האט באפרייט דעם, וואס
vos dem bafrait hot un geshen zol foderung
which the one set free has and to happen shall demand

איז אריינגעווארפן געווארן אין געפענקעניש אריין צוליב
tsulib arain gefenkenish in gevoren araingevorfen iz
on account of into imprisonment in become thrown is

אן אויפשטאנד און מערדעריי, וועמען זיי האבן באגערט;
bagert hoben zei vemen merderai un oifshtand an
asked for have they whom murder and insurrection an

יהושען / ישוען אבער האט ער איבערגעגעבן צו זייער ווילן.
vilen zeier tsu ibergegeben er hot ober Yeshuan Yehoshuan*
will their to handed over he has however Yeshua Yehoshua

כו און ווי זיי האבן אים אוועקגעפירט, האבן זיי געכאפט
gechapt zei hoben avekgefirt im hoben zei vi un
seized they have led away him have they as and

א געוויסן שמעון פון קירניה, קומענדיק פונם פעלד, און
un feld funem kumendik Cyrene fun Shim'on gevisen a
and field from the coming Cyrene of Simon certain a

האבן ארויפגעלייגט אויף אים דעם בוים, אז ער זאל אים טראגן
trogen im zol er az boim dem im oif aroifgeleigt hoben
carry it shall he that tree the him on did place have

נאך יהושען / ישוען. כז און עס האט אים נאכגעפאלגט א
a nochgefolgt im hot es un Yeshuan Yehoshuan noch*
a followed him has it and Yeshua Yehoshua behind

גרויסער המון עם און פרויען, וואס האבן אים באקלאגט און
un baklogt im hoben vos froien un am hamon groiser
and lament him have who women and people crowd great

באוויינט. כח יהושע / ישוע אבער האט זיך אויסגעדרייט
oisgedreit zich hot ober Yeshua Yehoshua baveint
turn around self has however Yeshua Yehoshua wailing

Melech HaMoshiach said, Benot HaYerushalayim *(Daughters of Yerushalayim)*, stop weeping for me; weep for yourselves and for your yeladim, 29 Because, hinei, yamim are coming in which they will say, Ashrey are the barren and the wombs which did not bear and the breasts which did not nurse. 30 Then they will begin to say to the mountain, Fall on us! And to the hills, Bury us. 31 Because if while an etz *(tree)* is green they do these things, what may happen when it is dry?

צו זיי און געזאגט: טעכטער פון ירושלים , וויינט נישט
nisht veint Yerushalayim fun techter gezogt un zei tsu
not weep Yerushalayim of daughters said and them to

איבער מיר; נאר וויינט ליבער איבער זיך אליין, און איבער אייערע
eiere iber un alein zich iber liber veint nor mir iber
your over and alone self over rather weep but me over

קינדער ! כט ווייל זע , עס קומען טעג , אין וועלכע מען וועט
vet men velche in teg kumen es ze vail kinder
will they which in days to come it look because children

זאגן : וואויל איז די עקרות, און די לייבער, וואס האבן נישט
nisht hoben vos laiber di un akores di iz voil zogen
not have that wombs the and barren the is blessed say

געבוירן, און די בריסטן, וואס האבן נישט געגעבן צו זויגן !
zoigen tsu gegeben nisht hoben vos bristn di un geboiren
nurse to given not have that breasts the and bore

ל דעמאלט וועט מען אנהויבן צו זאגן צו די בערג : פאלט
falt berg di tsu zogen tsu onhoiben men vet demolt
falls mountains the to say to begin they will then

אויף אונדז! און צו די בערגלעך: דעקט אונדז צו ! לא ווייל אויב
oib vail tsu undz dekt bergelech di tsu un undz oif
if because over us cover hills the to and us on

מען טוט דאס צום גרינעם האלץ, וואס וועט שוין געשען
geshen shoin vet vos holts grinem tsum dos tut men
to happen at last will what wood green to the this do they

צום פארדארטן?
fardartn tsum
dried out to the

32 And two POSHA'IM *(criminals, resha'im)* were also being led away with Rebbe, Melech HaMoshiach to be executed. 33 And when they came upon the place being called The Skull, there they hanged each on his etz, Rebbe, Melech HaMoshiach and the POSHA'IM *(criminals)*, one

לב און צוויי אנדערע, פארברעכער, זענען געפירט געווארן
gevoren gefirt zenen farbrecher andere tsvei un
become led are criminals other two and

צוזאמען מיט אים געטייט צו ווערן.
veren tsu geteit im mit tsuzamen
to be to killed him with together

לג און ווען זיי זענען געקומען צו דעם ארט , וואס
vos ort dem tsu gekumen zenen zei ven un
which place the to come are they when and

מען רופט עס גלגלתא , האבן זיי אים דארט אויפגעהאנגען
oifgehongen dort im zei hoben Gulgolta es ruft men
hung up there him they have Golgotha it call they

אויף א בוים, און די פארברעכער, דעם אויף דער רעכטער
rechter der oif dem farbrecher di un boim a oif
right the on the one criminals the and tree a on

on the right, and one
on the left. 34 But Rebbe
Melech HaMoshiach was
saying, Abba, grant selicha
to them, for they have
no daas of what they are
doing. And dividing up his
garments, VAPPILU GORAL
(they cast lots). 35 And
HaAm had stood watching.
And the manhigim were
mocking him also, saying,
Others he saved, let him
save himself, if this one
is the Rebbe Melech
HaMoshiach of Hashem,
the Bechir Hashem.
36 And the chaiyalim
also ridiculed him as
they approached, offering
CHOMETZ *(wine vinegar)* to
him, 37 and saying, If you
are HaMelech HaYehudim,
save yourself. 38 And there
was also an inscription
over him, this is hamelech
hayehudim.

39 And one of the
POSHA'IM *(criminals)*
having been hanged with

זייט און דעם אויף דער לינקער זייט. (ישעיהו נג, יב.)
ib ng Yeshayah zait linker der oif dem un zait
12 53 Yeshayah side left the on the one and side

לד יהושע / ישוע אבער האט געזאגט: פאטער, פארגיב זיי ,
zei fargib Foter gezogt hot ober Yeshua Yehoshua
them forgive Father said has however Yeshua Yehoshua

ווארום זיי ווייסן נישט, וואס זיי טאן! זיי אבער האבן
hoben ober zei ton zei vos nisht veisen zei vorem
have however they do they what not know they because

זיך צעטיילט זיינע קליידער און געווארפן גורל. (תהלים כב, יח.)
ich chb Tehilim goral gevorfen un kleider zaine tseteilt zich
18 22 Psalms lots cast and clothing his divide self

לה און דאס פאלק איז געשטאנען און האט עס צוגעזען . און אויך
oich un tsugezen es hot un geshtanen iz folk dos un
also and watching it has and standing is people the and

די שרים האבן אפגעשפאט פון אים, אזוי צו זאגן : אנדערע האט
hot andere zogen tsu azoi im fun opgeshpot hoben sorim di
has other say to so him of mocked have rulers the

ער געהאלפן; זאל ער זיך אליין העלפן, אויב ער איז דער משיח ,
Moshiach der iz er oib helfen alein zich er zol geholfen er
Moshiach the is he if save alone self he shall saved he

דער אויסדערוויילטער פון ה׳ ! לו און אויך די זעלנער האבן
hoben zelner di oich un Hashem fun oisderveilter der
have soldiers the also and Hashem of chosen one the

אים אויסגעלאכט, צוקומענדיק צו אים, און ברענגענדיק עסיק
esik brengendik un im tsu tsukumendik oisgelacht im
vinegar bringing and him to coming up made fun of him

פאר אים. (תהלים סט, כא.) לז און האבן געזאגט: אויב דו ביסט
bist du oib gezogt hoben un cha st Tehilim im far
are you if said have and 21 69 Psalms him for

דער קעניג פון די יידן , ראטעווע דיך אליין ! לח און איבער אים איז
iz im iber un alein dich rateve Yidn di fun kenig der
is him over and alone you save Jews the of king the

אויך געווען אן אויפשריפט: דאס איז דער קעניג פון די יידן .
Yidn di fun kenig der iz dos oifshrift an geven oich
Jews the of king the is this title an was also

לט איינער אבער פון די פארברעכער, וואס זענען געהענגט
gehengt zenen vos farbrecher di fun ober einer
hanged are who criminals the of however one

געווארן, האט אים געלעסטערט, אזוי צו זאגן : צי ביסטו דען
den bistu tsi zogen tsu azoi gelestert im hot gevoren
then you are say to so blasphemed him has become

him was speaking Chillul Hashem gadfanut against him, saying, Are you not the Rebbe Melech HaMoshiach? 40 Save yourself and us. And in reply the other, rebuking him, said, Do you not have yirat Shomayim? For you are under the same gezar din *(verdict)* of harshaah *(condemnation as guilty)*. 41 And this is a just gezar din against us, for we deserve what we are getting for our ma'asim *(deeds)*. But this one did nothing rah. 42 And he was saying, Adoni, remember me when you come into your Malchut. 43 And Rebbe, Melech HaMoshiach said to him, Omein, I say to you, hayom *(today)* you will be with me in Gan Eden.

44 It was already the sixth hour and choshech was over the whole land until the ninth hour. 45 The shemesh being obscured; and the Parochet in the Beis Hamikdash was torn in two. 46 And having cried out with a kol gadol, he

נישט דער משיח ? ראטעווע זשע דיך אליין און אונדז! מ נאר
nor undz un alein dich zhe rateve Moshiach der nisht
but us and alone you then save Moshiach the not

דער אנדערער האט ענטפערנדיק אנגעשריגן אויף אים, און געזאגט:
gezogt un im oif ongeshrigen entferendik hot anderer der
said and him on rebuked answering has another the

דו האסט אויך נישט קיין מורא פאר ה׳ , ביסט דאך
doch bist Hashem far moire kein nisht oich host du
after all you be Hashem before fear any not also you have you

אין דעם זעלביקן משפט ! מא מיר טאקע מיט רעכט; ווארום
vorem recht mit take mir mishpot zelbikn dem in
because right with actually we judgment same the in

מיר האבן באקומען דאס, וואס אונדזערע מעשים זענען ווערט
vert zenen maisim undzere vos dos bakumen hoben mir
worthy are deeds our which that received have we

געווען; ער אבער האט דאך נישט געטאן קיין שום
shum kein geton nisht doch hot ober er geven
in no way any done not after all has however he was

עוולה ! מב און האט געזאגט: יהושע / ישוע , געדענק מיך,
mich gedenk Yeshua Yehoshua gezogt hot un avle
me remember Yeshua Yehoshua said has and wrong

ווען דו קומסט אין דיין מלכות אריין! מג און ער האט צו
tsu hot er un arain Malchus dain in kumst du ven
to has he and into kingdom of your in come you when

אים געזאגט: באמת זאג איך דיר: היינט וועסטו זיין מיט מיר
mir mit zain vestu haint dir ich zog be'emes gezogt im
me with be will you today you I say in truth said him

אין גן עדן !
Eidn Gan in
Eden Garden of in

מד און עס איז שוין געווען ארום דער זעקסטער שעה,
sho zekster der arum geven shoin iz es un
hour sixth the around was already is it and

און א פינצטערניש איז געקומען איבערן גאנצן לאנד ביז דער
der biz land gantsn ibern gekumen iz fintsternish a un
the until land entire over come is darkness a and

ניינטער שעה. מה און די זון איז פארפינסטערט געווארן, און
un gevoren farfinstert iz zun di un sho nainter
and become darkened is sun the and hour ninth

דאס פרוכת פון היכל האט זיך צעריסן אין צווייען אין דער
der in tsveien in tserisn zich hot Heichal fun Parochet dos
the in two in tear apart self has Heikhal of Parochet the

said, Abba, BYADCHA AFKID RUCHI *(into your hands I commit my ruach).* And this having said, he breathed out his last. 47 And the centurion who saw the thing that happened was saying, Baruch Hashem, surely this man was a Tzaddik. 48 And when all the hamon *(crowd)* that had assembled at this spectacle had observed the things that had happened, they went away beating their chests. 49 And all his acquaintances stood at a distance and the nashim, the ones following him from the Galil, observed these things.

מיט . [מו] און יהושע / ישוע האט א געשריי געטאן מיט א
a mit geton geshrei a hot Yeshua Yehoshua un mit
a with done shout a has Yeshua Yehoshua and midst

הויך קול , און געזאגט: פאטער, אין דיינע הענט גיב איך איבער
iber ich gib hent daine in Foter gezogt un kol hoich
over I give hands your in Father said and voice loud

מיין גייסט! און דאס זאגנדיק, האט ער אויסגעהויכט זיין אטעם .
otem zain oisgehoicht er hot zogendik dos un gaist main
breath his let out he has saying this and spirit my

(תהלים לא, ה.) [מז] ווי אבער דער אפיציר האט געזען, וואס עס
es vos gezen hot ofitsir der ober vi h la Tehilim
it what seen has officer the however as 5 31 Psalms

איז געשען , האט ער אפגעגעבן כבוד צו ה׳ , אזוי צו זאגן :
zogen tsu azoi Hashem tsu koved opgegeben er hot geshen iz
say to so Hashem to glory give he has occurred is

דער דאזיקער מענטש איז באמת געווען א צדיק ! [מח] און אלע
ale un tsadik a geven be'emes iz mentsh doziker der
all and righteous a was in truth is man this one the

המונים מענטשן, וואס זענען זיך צונויפגעקומען צו דער דאזיקער
doziker der tsu tsunoifgekumen zich zenen vos mentshn hamonim
this one the to come together self are who people crowds of

זעונג , זעענדיק די זאכן , וואס זענען געשען , האבן
hoben geshen zenen vos zachn di zeendik zeung
have happened are which things the seeing spectacle

זיך געשלאגן אויף דער ברוסט און זיך אומגעקערט. [מט] עס זענען
zenen es umgekert zich un brust der oif geshlogen zich
are it returned self and breast the on beat self

אבער געשטאנען אלע זיינע באקאנטע פונדערווייטנס , און
un fundervaitns bakante zaine ale geshtanen ober
and from a distance acquaintances his all standing however

די פרויען , וועלכע האבן אים נאכגעפאלגט פון גליל , און
un Galil fun nochgefolgt im hoben velche froien di
and Galilee from followed him have which women the

האבן דאס צוגעזען .
tsugezen dos hoben
watching this have

50 And, hinei, a man by name Yosef being a member of the Sanhedrin,

[נ] און זע , א געוויסער מאן מיטן נאמען יוסף , וועלכער איז
iz velcher Yosef nomen miten man geviser a ze un
is who Joseph name with the man certain a look and

געווען א יועץ , אן איש טוב וצדיק , [נא](ער איז נישט
nisht iz er utsadek tov ish an yuets a geven
not is he and righteous good man an counsellor a was

and an ish tov and a tzaddik, 51 (This one had not consented to their cheshbon and action) came from Ramatayim, a shtetl of Yehudah. He was waiting expectantly for the Malchut Hashem. 52 He approached Pilate, and asked for the gufat Yehoshua. 53 And, having taken down geviyyato *(his body)*, he wrapped it in a linen and placed it in a hewn kever *(tomb)* where not anyone had yet been laid. 54 And it was nearly Erev Shabbat, Shabbos was drawing near. 55 And following along after, the nashim who had come out of the Galil with him, saw the kever *(tomb)* and how his NEVELAH *(body)* was laid. 56 And having returned, they prepared spices and ointments. And on Shabbos they rested according to the mitzvah *(commandment)*.

געווען איינשטימיק מיט זייער עצה און מיט זייער טאן) פון
fun ton zeier mit un eitse zeier mit einshtimik geven
from do their with and counsel their with agree was

הרמתים , א יידישע שטאט, וועלכער האט געהאפט אויף דעם
dem oif gehoft hot velcher shtot Yiddishe a HaRamatayim
the on hoped has who city Jewish a Ramatayim

קעניגרייך פון ה׳ ; נב ער איז געגאנגען צו פילאטוסן און האט
hot un Pilatusn tsu gegangen iz er Hashem fun kenigraich
has and Pilate to go is he Hashem of kingdom

געבעטן פון אים ישועס גוף . נג און האט אים אראפגענומען, אים
im aropgenumen im hot un guf Yeshuas im fun gebeten
him take down him has and body Yeshua's him of begged

איינגעוויקלט אין א ליילעך, און געלייגט אין א קבר , אויסגעהאקט
oisgehakt keyver a in geleigt un lailech a in aingeviklt
hewn tomb a in put and sheet a in wrapped

אין א פעלדזן, וואו עס איז נאך קיינמאל קיינער נישט געלייגט
geleigt nisht keiner keinmol noch iz es vu feldzn a in
put not no one never after is it where rock a in

געווארן . נד און דער טאג איז געווען ערב שבת , און דער שבת
Shabbos der un Shabbos erev geven iz tog der un gevoren
Sabbath the and Sabbath Erev was is day the and become

האט שוין געהאלטן ביים צופאלן. נה די פרויען אבער ,
ober froien di tsufalen baim gehalten shoin hot
however women the fall at the held already was

וואס האבן אים באגלייט פון גליל , זענען נאכגעגאנגען,
nochgegangen zenen Galil fun bagleit im hoben vos
follow are Galilee from accompanied him have who

און האבן געזען דאס קבר , און וויאזוי זיין קערפער איז געלייגט
geleigt iz kerper zain viazoi un keyver dos gezen hoben un
laid is body his how and tomb the seen have and

געווארן . נו און האבן זיך אומגעקערט, און צוגעגרייט בשמים און
un bsomim tsugegreit un umgekert zich hoben un gevoren
and spices prepared and returned self have and become

זאלבן .
zalben
ointments

און שבת האבן זיי גערוט לויט דעם געבאט
gebot dem loit gerut zei hoben Shabbos un
command the according to rested they have Sabbath and

(פון דער תורה).
toire der fun
Torah the of

24 But on Yom HaRishon, the first day of the shavua *(week)*, very early in the boker, they went to the kever *(tomb)* bringing what spices they prepared. 2 But they found the even *(stone)* having been rolled away from the kever *(tomb)*, 3 and, having entered, they did not find geviyyato *(his body)* of the Rebbe Melech HaMoshiach Adoneinu. 4 It came about while they were perplexed about this, indeed, hinei, shnayim *(two)*, who were garmented in dazzling robes, stood by them. 5 And having become terrified, the nashim bowed their faces to the ground. They said to the nashim, Why are you seeking HaChai *(the One living)* among HaMesim? 6 He is not here, he kam *(stood up)* litechiyyah *(to come to life again)*. Have zikaron *(recollection)* how he spoke to you while he was still in the Galil, 7 Saying, It is necessary for the Bar Enosh to be delivered over into the hands of anashim chote'im and to be talui al HaEtz *(to be hanged on the Tree)*, and

כד און דעם ערשטן טאג פון דער וואך , ווען עס האט
hot es ven voch der fun tog ershtn dem un
has it when week the of day first the and

אנגעהויבן טאגבראך, זענען זיי געקומען צום קבר ,
keyver tsum gekumen zei zenen togbroch ongehoiben
tomb to the come they are daybreak begun

ברענגענדיק די בשמים, וואס זיי האבן צוגעגרייט. ב זיי האבן
hoben zei tsugegreit hoben zei vos bsomim di brengendik
have they prepared have they which spices the bringing

אבער געפונען דעם שטיין אראפגעקייקלט פונם קבר ;
keyver funem aropgekaiklt shtein dem gefunen ober
tomb from the removed by rolling stone the found however

ג און זענען אריינגעגאנגען, און האבן נישט געפונען דעם גוף פון
fun guf dem gefunen nisht hoben un araingegangen zenen un
of body the found not have and entered are and

דעם האר יהושע / ישוע . ד און עס איז געשען , בשעת
beshas geshen iz es un Yeshua Yehoshua Har dem
while happened is it and Yeshua Yehoshua L-rd the

זיי זענען אזוי געווען מבולבל וועגן דעם, זע , צוויי
tsvei ze dem vegen mevulbl geven azoi zenen zei
two look that about perplexed was in this way are they

מענער זענען געשטאנען נעבן זיי אין שטראלנדיקע קליידער;
kleider shtralendike in zei nebn geshtanen zenen mener
clothing dazzling in them near standing are men

ה און ווי זיי האבן זיך דערשראקן און גענייגט די פנימער צו
tsu penemer di geneigt un dershroken zich hoben zei vi un
to faces the bowed and terrified self have they as and

דער ערד , האבן די דאזיקע געזאגט צו זיי : וואס זוכט איר
ir zucht vos zei tsu gezogt dozike di hoben erd der
you seek why them to said these the have earth the

דעם לעבעדיקן צווישן די טויטע? ו ער איז דא נישטא ,
nishto do iz er toite di tsvishen lebedikn dem
there is not here is he dead the among living the

נאר איז אויפגעשטאנען ! דערמאנט זיך ווי ער האט גערעדט
geredt hot er vi zich dermont oifgeshtanen iz nor
spoken has he how self remember stand up again is but

צו אייך, בשעת ער איז נאך געווען אין גליל , און געזאגט, ז אז
az gezogt un Galil in geven noch iz er beshas aich tsu
that said and Galilee in was still is he while you to

דער בר אנוש מוז איבערגעגעבן ווערן אין די הענט פון
fun hent di in veren ibergegeben muz Enosh Bar der
of hands the in to be handed over must of Man Son the

on HaYom HaShlishi to stand up alive again. 8 And they remembered the words of Rebbe, Melech HaMoshiach. 9 And having returned from the kever *(tomb)*, they reported all these things to the Achad Asar *(the Eleven)* and to all the others. 10 Now there were Miryam of Magdala and Yochanah and Miryam the Em *(mother)* of Ya'akov, and the others with them. They were telling the Moshiach's Shlichim these things, 11 And these words of theirs appeared to the Moshiach's Shlichim as utter narrishkait, and the Shlichim had no emunah in what they said. 12 Kefa got up and ran to the kever *(tomb)*. And when he bent over, Kefa sees the tachrichim linen clothes only, and he departed wondering to himself with tzorich iyun *(unresolved puzzlement)* about the thing that had happened.

זינדיקע מענטשן, און ווערן אויפגעהאנגען אויף א בוים, און דעם
dem un boim a oif oifgehongen veren un mentshn zindike
the and tree a on hung up to be and people sinner

דריטן טאג ווידער אויפשטיין. ח און זיי האבן זיך דערמאנט
dermont zich hoben zei un oifshtein vider tog dritn
remembered self have they and stand up again day third

זיינע ווערטער, ט און האבן זיך אומגעקערט פונם קבר , און
un keyver funem umgekert zich hoben un verter zaine
and tomb from the returned self have and words his

דערציילט אלע די דאזיקע זאכן צו די עלף , און צו אלע
ale tsu un elf di tsu zachn dozike di ale dertseilt
all to and eleven the to things these the all reported

איבריקע . י און דאס זענען געווען מרים פון מגדלה , און
un Magdala fun Miryam geven zenen dos un ibrike
and Magdala of Mary was are these and remaining

יוחנה , און מרים , יעקבס מוטער ; און די איבריקע מיט
mit ibrike di un muter Yaakovs Miryam un Yochanah
with remaining the and mother James' Mary and Yochanah

זיי האבן דאס געזאגט צו די שליחים , יא און די דאזיקע רייד
reid dozike di un shlichim di tsu gezogt dos hoben zei
words these the and Shlichim the to told this have them

זענען זיי פארגעקומען ווי פוסטע מעשיות , און האבן זיי נישט
nisht zei hoben un mayseyus puste vi forgekumen zei zenen
not they have and tales idle as seemed they are

געגלויבט. יב נאר פעטרוס האט זיך אויפגעהויבן און איז אהינגעלאפן
ahingelofen iz un oifgehoiben zich hot Petros nor gegloibt
run there is and got up self has Peter but believed

צום קבר ; און איינבייגנדיק זיך, זעט ער די תכריכים
tachrichim di er zet zich ainbeigendik un keyver tsum
tachrichim the he sees self stooping down and tomb to the

ליגן אליין; און ער איז אוועק צו זיך אהיים, וואונדערנדיק
vunderendik aheim zich tsu avek iz er un alein ligen
wondering home self to went away is he and only lying

זיך איבער דעם, וואס איז געשען .
geshen iz vos dem iber zich
occurred is what that over self

13 And, hinei, shnayim *(two)* of them that same day were traveling to a

יג און זע , צוויי פון זיי זענען דעם זעלביקן טאג געווען אויפן
oifen geven tog zelbikn dem zenen zei fun tsvei ze un
on the were day same that are them of two look and

וועג אין א דארף אריין מיטן נאמען עמאוס , וואס איז געלעגן
gelegen iz vos Emmaus nomen miten arain dorf a in veg
lie is which Ammaus name with the into village a in way

זעכציק אקער-פעלד פון ירושלים . יד און האבן געשמועסט
geshmuest hoben un Yerushalayim fun aker-feld zechtsik
talking have and Yerushalayim from acre-field sixty

צווישן זיך וועגן אלעם דעם, וואס איז פארגעקומען. און עס
es un forgekumen iz vos dem alem vegen zich tsvishen
it and take place is what that all about self among

איז געשען , טו בשעת זיי האבן געשמועסט און געהאלטן א
a gehalten un geshmuest hoben zei beshas geshen iz
a held and talking have they while happened is

וויכוח , האט יהושע / ישוע אליין גענענט, און איז
iz un genent alein Yeshua Yehoshua hot vikuech
is and near himself Yeshua Yehoshua has discussion

מיטגעגאנגען מיט זיי . טז זייערע אויגן אבער זענען געהאלטן
gehalten zenen ober oigen zeiere zei mit mitgegangen
kept back are however eyes their them with accompany

געווארן, כדי זיי זאלן אים נישט דערקענען. יז און ער האט
hot er un derkenen nisht im zolen zei kedei gevoren
has he and recognize not him should they so that become

צו זיי געזאגט: וואס פאר א ווערטער זענען דאס, וואס איר
ir vos dos zenen verter a far vos gezogt zei tsu
you which this are words a for who said them to

רעדט איינער מיט דעם אנדערן אונטערוועגנס? און זיי זענען
zenen zei un untervegns andern dem mit einer redt
are they and on the way other the with one speaks

געבליבן שטיין מיט באטריבטע פנימער. יח און דער איינער מיטן
miten einer der un penemer batribte mit shtein gebliben
with the one the and faces sad with stand remain

נאמען קלעאפאס, האט ענטפערנדיק געזאגט צו אים: ביסטו דער
der bistu im tsu gezogt entferendik hot Kleopas nomen
the you are him to said answering has Cleopas name

איינציקער פרעמדער אין ירושלים , און ווייסט נישט וואס
vos nisht veist un Yerushalayim in fremder eintsiker
what not knows and Yerushalayim in stranger only

עס איז דארט געשען אין די דאזיקע טעג ? יט און ער האט
hot er un teg dozike di in geshen dort iz es
has he and days these the in happened there is it

צו זיי געזאגט: וואס? און זיי האבן צו אים געזאגט: דאס
dos gezogt im tsu hoben zei un vos gezogt zei tsu
that said him to have they and who said them to

פון יהושע / ישוע פון נצרת , וואס איז געווען א נביא ,
novi a geven iz vos Natseret fun Yeshua Yehoshua fun
prophet a was is who Natseret of Yeshua Yehoshua of

shtetl being distant sixty stadia from Yerushalayim, a shtetl the name of which is Ammaus. 14 And they were speaking to one another concerning all these things that had happened. 15 And it came about while they were talking and discussing these things that also Rebbe Melech HaMoshiach himself had come near and was traveling along with them, 16 But the eynayim *(eyes)* of them were prevented from recognizing Rebbe, Melech HaMoshiach. 17 And he said to them, What devarim *(words)* are these which you are exchanging with one another as you are walking along? And they stood with a look of agmat nefesh *(tzubrochen, broken-hearted)*. 18 And in reply one, Cleopas by name, said to him, Are you the only one visiting Yerushalayim that does not have daas of the things that have happened in it in these days? 19 And he said to them, What things? And they said to him, The things about Yehoshua

from Natzeret, who was a man, a navi, powerful in ma'aseh and dvar before Hashem and all HaAm,
20 And how both our Kohanim HaGedolim and minhagim delivered him over to a mishpat mavet and how on HaEtz they hanged him.
21 But we were holding the tikvah that he is the one to bring the Geulah of Yisroel. Ken, and besides all this, it is now HaYom HaShlishi vibahlt *(since)* these things took place.
22 Also some nashim *(women)* in our number astounded us. They came to the kever *(tomb, Rebbe's ohel)* early this morning,
23 And not having found geviyyato *(his body)*, the nashim *(women)* came saying also to have seen a chazon *(vision, appearance)* of malachim *(angels)* who say he lives.
24 And some of the ones with us departed to the kever *(tomb)*, and they found it so, just as also the nashim *(women)* said, but him they did not see.
25 And Moshiach said to them, O foolish ones and slow in lev *(heart)* to have emunah in all

מעכטיק אין טאט און אין ווארט פאר ה׳ און דעם גאנצן
gantsn dem un Hashem far vort in un tat in mechtik
entire the and Hashem before word in and deed in powerful

פאלק ; כ און וויאזוי אונדזערע הויפט כהנים און שרים האבן
hoben sorim un koyanim hoipt undzere viazoi un folk
have rulers and kohenim chief our how and nation

אים איבערגעגעבן, אז ער זאל פארמשפט ווערן צום
tsum veren farmishpet zol er az ibergegeben im
to the to be have condemned shall he that handed over him

טויט , און האבן אים אויפגעהאנגען אויף א בוים. כא מיר אבער
ober mir boim a oif oifgehongen im hoben un toit
however we tree a on hung up him have and death

האבן געהאפט, אז ער איז דאס, וועלכער האט געזאלט אויסלייזן
oisleizen gezolt hot velcher dos iz er az gehoft hoben
redeem should has who that is he that hoped have

דאס (פאלק) ישראל. און אויסער דעם איז שוין היינט דער
der haint shoin iz dem oiser un Yisroel folk dos
the today already is that out of and Israel people the

דריטער טאג, זינט די דאזיקע זאכן זענען געשען . כב נאר
nor geshen zenen zachn dozike di zint tog driter
but happened are things these the since day third

אפילו אייניקע פרויען , וואס געהערן צו אונדז, האבן אונדז
undz hoben undz tsu geheren vos froien einike afile
us have us to belong to who women some even

איבערראשט, קומענדיק אינדערפרי צום קבר ; כג און ווען
ven un keyver tsum inderfri kumendik iberrasht
when and tomb to the in the morning coming astounded

זיי האבן נישט געפונען זיין גוף , זענען זיי געקומען, און האבן
hoben un gekumen zei zenen guf zain gefunen nisht hoben zei
have and come they are body his found not have they

געזאגט, אז זיי האבן אויך געזען א דערשיינונג פון מלאכים ,
malochim fun dershainung a gezen oich hoben zei az gezogt
angels of appearance a seen also have they that said

וועלכע האבן געזאגט, אז ער לעבט. כד און אייניקע פון די
di fun einike un lebt er az gezogt hoben velche
the of some and lives he that said have which

אונדזעריקע זענען אוועק צום קבר , און האבן עס געפונען
gefunen es hoben un keyver tsum avek zenen undzerike
found it have and tomb to the went away are ours

פונקט אזוי, ווי די פרויען האבן געזאגט, אים (אליין) אבער
ober alein im gezogt hoben froien di vi azoi punkt
however himself him said have women the as so exactly

האבן זיי נישט געזען. כה און ער האט צו זיי געזאגט: אָ, איר
ir o gezogt zei tsu hot er un gezen nisht zei hoben
you o said them to has he and seen not they have

נאראנים און וואס דאס הארץ איז אייך שווער צו גלויבן אלץ,
alts gloiben tsu shver aich iz harts dos vos un naronem
all believe to hard you is heart the which and foolish ones

וואס די נביאים האבן גערעדט! כו צי האט דען דער משיח
Moshiach der den hot tsi geredt hoben neviim di vos
Moshiach the then has spoken have prophets the what

נישט געדארפט ליידן די דאזיקע זאכן , און אריינגיין אין
in araingein un zachn dozike di laiden gedarft nisht
in go in and things these the to suffer ought not

זיין הערלעכקייט אריין? כז און אנהויבנדיק פון (תורת) משה
Moshe torat fun onhoibendik un arain herlechkeit zain
Moses law of from beginning and into glory his

און פון אלע נביאים , האט ער אויסגעטייטשט פאר זיי אין
in zei far oisgetaitsht er hot neviim ale fun un
in them for explained he has prophets all of and

אלע שריפטן דאס, וואס האט א שייכות צו אים. כח און
un im tsu shaiches a hot vos dos shriftn ale
and him to relationship a has which that scriptures all

זיי האבן זיך דערנענטערט צו דעם דארף , וואוהין זיי זענען
zenen zei vuahin dorf dem tsu dernentert zich hoben zei
are they where village the to come near self have they

געגאנגען, און ער האט זיך געמאכט, ווי ער וואלט געוואלט גיין
gein gevolt volt er vi gemacht zich hot er un gegangen
go wanted would he as made self has he and go

ווייטער. כט און זיי האבן אים געבעטן, און האבן געזאגט: בלייב
blaib gezogt hoben un gebeten im hoben zei un vaiter
abide said have and begged him have they and farther

ביי אונדז, ווייל עס האלט שוין באלד ביים אוונט ,
ovent baim bald shoin halt es vail undz bai
evening by the soon already looming it because us with

און דער טאג האט זיך שוין גענייגט ! און ער איז אריינגעגאנגען
araingegangen iz er un geneigt shoin zich hot tog der un
gone in is he and inclined already self has day the and

צו בלייבן ביי זיי . ל און עס איז געשען , בשעתן אנידערזעצן
aniderzetsen beshasn geshen iz es un zei bai blaiben tsu
sit down while happened is it and them with abide to

זיך צוזאמען מיט זיי צום טיש , האט ער גענומען דאס
dos genumen er hot tish tsum zei mit tsuzamen zich
the taken he has table to the them with together self

which the Neviim spoke.
26 Was it not necessary for the Rebbe, Melech HaMoshiach to suffer these things and to enter into his kavod *(glory)*?
27 And having begun from Moshe Rabbenu and from all the Neviim, he explained to them in all the Kitvei Hakodesh the things concerning himself.

28 And they drew near to the shtetl where they were traveling and he acted as though to travel vaiter *(farther)*.
29 And they strongly urged him saying, Stay with us, because it is towards erev and the yom has declined already. And he entered to stay with them.
30 And it came about, while he was reclining at tish with them, having taken the matzot, he made the hamotzi, and, with the betziat halechem *(the breaking of the bread)* he handed it to them.
31 And the eynayim of them were opened, and they had daas, recognizing him. And just then he became invisible to them.
32 And they said to one another, Were not our levavot

burning within us as he was speaking to us on the derech, as he was opening to us the Kitvei Hakodesh? 33 And getting up that very hour, they returned to Yerushalayim, and they found the Achad Asar *(Eleven)* gathered together and those with them,
34 Saying that beemes *(really)* Rebbe, Melech HaMoshiach Adoneinu was mamash *(definitely)* made to stand up alive and he tahke *(actually)* appeared to Shim'on. 35 And they were explaining the things on the derech and how he was made known to them in the hisgalus of the betziat halechem.

ברויט, געמאכט א ברכה , האט עס צעבראכן און געגעבן צו
tsu gegeben un tsebrochen es hot broche a gemacht broit
to given and broken it has blessing a made bread

זיי . לא און זייערע אויגן זענען אויפגעעפנט געווארן , און זיי
zei un gevoren oifgeefent zenen oigen zeiere un zei
they and become opened are eyes their and them

האבן אים דערקענט ; און ער איז פון זיי פארשוווּנדן. לב און
un farshvundn zei fun iz er un derkent im hoben
and vanish them from is he and recognized him have

זיי האבן געזאגט איינער צום אנדערן: צי האט דען נישט אונדזער
undzer nisht den hot tsi andern tsum einer gezogt hoben zei
our not then has other to the one said have they

הארץ געברענט אין אונדז, בשעת ער האט מיט אונדז גערעדט אויפן
oifen geredt undz mit hot er beshas undz in gebrent harts
on the spoken us with has he while us in burned heart

וועג, ווי ער האט אונדז אויפגעעפנט די כתבי (הקודש)?
Hakoidesh Kitvei di oifgeefent undz hot er vi veg
the Holy scriptures the opened us has he as way

לג און זיי זענען אויפגעשטאנען אין דער זעלביקער שעה און
un sho zelbiker der in oifgeshtanen zenen zei un
and hour same the in stand up again are they and

האבן זיך אומגעקערט קיין ירושלים , און האבן געפונען די
di gefunen hoben un Yerushalayim kein umgekert zich hoben
the found have and Yerushalayim to returned self have

עלף פארזאמלט, און די , וואס זענען געווען מיט זיי ;
zei mit geven zenen vos di un farzamlt elf
them with was are which these and gathered eleven

לד וועלכע האבן געזאגט: דער האר איז באמת אויפגעשטאנען , און
un oifgeshtanen be'emes iz Har der gezogt hoben velche
and stand up again in truth is L-rd the said have which

האט זיך באוויזן צו שמעונען ! לה און זיי אליין האבן דערציילט,
dertseilt hoben alein zei un Shim'onen tsu bavizen zich hot
report have alone they and Simon to appear self has

וואס עס איז געשען אויפן וועג, און וויאזוי ער איז פון זיי
zei fun iz er viazoi un veg oifen geshen iz es vos
them of is he how and way on the happened is it what

דערקענט געווארן ביים ברעכן דאס ברויט.
broit dos brechen baim gevoren derkent
bread the breaking by the become recognized

36 And while they were speaking these things,
he stood in the midst of them, and he says to them,
Shalom Aleichem. 37 But
having been startled and
having been terrified,
they were thinking they
saw a ruach *(spirit)*. 38 And
he said to them, Why
have you been troubled,
and why do doubts arise
in your levavot? 39 You
see my hands and my
feet that I am myself.
Touch me and see, because
a ruach does not have
basar and atzamot *(bones)*
as you see me having.
40 And having said this, he
showed them his hands
and his feet. 41 And while
in their simcha they
were still disbelieving
and astonished, he said
to them, Have you some
okhel here? 42 And they
gave him part of a broiled
dag *(fish)*. 43 And having
taken it, in front of them,
he ate it.

לו און בשעת זיי האבן גערעדט פון די דאזיקע זאכן , איז ער
er iz zachn dozike di fun geredt hoben zei beshas un
he is things these the of spoken have they while and

אליין געשטאנען אין דער מיט צווישן זיי , און זאגט צו
tsu zogt un zei tsvishen mit der in geshtanen alein
to says and them among midst the in standing himself

זיי : שלום עליכם ! לז זיי אבער האבן געציטערט און
un getsitert hoben ober zei aleichem sholem zei
and tremble have however they be with you peace them

מורא געהאט, מיינענדיק, אז זיי זען א גייסט. לח און ער האט צו
tsu hot er un gaist a zen zei az meinendik gehat moire
to has he and spirit a see they that thinking had fear

זיי געזאגט: פארוואס זענט איר אזוי דערשראקן, און פארוואס
farvos un dershroken azoi ir zent farvos gezogt zei
why and terrified so you are why said them

שטייגן אויף ספקות אין אייער הארץ? לט קוקט אויף מיינע הענט
hent maine oif kukt harts eier in sfeikes oif shtaigen
hands my on look heart your in doubt in climb

און אויף מיינע פיס, אז איך בין עס אליין ! רירט מיך אָן און
un on mich rirt alein es bin ich az fis maine oif un
and on me touch myself it am I that feet my on and

זעט! ווייל א גייסט האט נישט קיין פלייש און ביין , ווי איר
ir vi bein un fleish kein nisht hot gaist a vail zet
you as bone and flesh any not has spirit a because see

זעט, אז איך האב. מ און ווי ער האט דאס געזאגט, האט ער זיי
zei er hot gezogt dos hot er vi un hob ich az zet
them he has said this has he as and have I that see

געוויזן די הענט און די פיס. מא און בשעת זיי האבן נאך
noch hoben zei beshas un fis di un hent di gevizn
yet have they while and feet the and hands the showed

אלץ נישט געגלויבט פאר פרייד, און זיך געוואונדערט, האט ער צו
tsu er hot gevundert zich un freid far gegloibt nisht alts
to he has amazed self and joy for believed not all

זיי געזאגט: צי האט איר דא עפעס צו עסן ? מב האבן
hoben esen tsu epes do ir hot tsi gezogt zei
have to eat to something here you have said them

זיי אים געגעבן א שטיק געבראטענעם פיש. מג און ער האט עס
es hot er un fish gebrotenem shtik a gegeben im zei
it has he and fish broiled piece a given him they

גענומען, און געגעסן פאר זייערע אויגן.
oigen zeiere far gegesen un genumen
eyes their before eaten and taken

44 And he said to them,
These are my devarim
which I spoke to you while
still being with you, that
it is necessary that all
the things having been
written in the Torah of
Moshe and the Neviim
and the Tehillim about
me to be fulfilled. 45 Then
he opened their minds to
have binah *(understanding)*
of the Kitvei Hakodesh.
46 And he said to them,
Thus it has been written,
that the Rebbe, Melech
HaMoshiach must suffer
his histalkus *(passing)*
and come back to life
again from HaMesim on
HaYom HaShlishi, 47 And
teshuva for the selicha
(forgiveness) of chattaim
(sins) is to be preached
b'Shem of Rebbe, Melech
HaMoshiach Yehoshua to
all the Nations, beginning
from Yerushalayim. 48 You
are to be edim *(witnesses)* of
these things. 49 And, hinei,
I send the havtachah of Avi
to you; but you sit in HaIr
(the City) until you may
be clothed with oz *(power)*
from on High.

מד און ער האט צו זיי געזאגט: דאס זענען מיינע ווערטער,
verter maine zenen dos gezogt zei tsu hot er un
words my are this said them to has he and

וואס איך האב צו אייך גערעדט, בשעת איך בין נאך געווען מיט
mit geven noch bin ich beshas geredt aich tsu hob ich vos
with was yet am I while spoken you to have I which

אייך, אז אלץ מוז דערפילט ווערן, וואס עס שטייט געשריבן
geshriben shteit es vos veren derfilt muz alts az aich
written stands it which to be fulfilled must all that you

אין תורת משה , און אין די נביאים , און אין תהלים, וועגן
vegen Tehilim in un neviim di in un Moshe torat in
about Psalms in and prophets the in and Moses law of in

מיר. מה דעמאלט האט ער אויפגעעפנט זייער פארשטאנד , משיג
maseg farshtand zeier oifgeefent er hot demolt mir
grasp understanding their opened he has then we

צו זיין די כתבי (הקודש); מו און האט צו זיי געזאגט:
gezogt zei tsu hot un Hakoidesh Kitvei di zain tsu
said them to has and the Holy scriptures the be to

אזוי שטייט געשריבן, אז דער משיח זאל ליידן , און
un laiden zol Moshiach der az geshriben shteit azoi
and to suffer shall Moshiach the that written stands so

אויפשטיין פון די טויטע דעם דריטן טאג, מז און אז
az un tog dritn dem toite di fun oifshtein
that and day third the dead the from standing up again

אין זיין נאמען זאל אויסגערופן ווערן א תשובה צו דער
der tsu tshuve a veren oisgerufen zol nomen zain in
the to repentance a to be proclaimed shall name his in

פארגעבונג פון זינד צווישן אלע פעלקער—אנהויבנדיק פון
fun onhoibendik felker ale tsvishen zind fun fargebung
from beginning peoples all among sin of forgiveness

ירושלים . מח איר זענט עדות פון די דאזיקע זאכן . מט און
un zachn dozike di fun eides zent ir Yerushalayim
and things these the of witness are you Yerushalayim

זע , איך שיק אויף אייך די הבטחה פון מיין פאטער; איר
ir Foter main fun havtachah di aich oif shik ich ze
you Father my of promise the you on send I look

אבער בלייבט אין דער שטאט, ביז איר וועט אנגעקליידט ווערן
veren ongekleidt vet ir biz shtot der in blaibt ober
to be clothed will you until city the in remains however

מיט גבורה פון אויבן .
oiben fun gevure mit
on high from power with

[50] And he led them outside as far as Beit-Anyah, and having lifted up his hands, he said a bracha over them. [51] And while he said the bracha over them, he departed from them, being taken up in an aliyah ascent to Shomayim. [52] And they, having reverenced him in worship, returned to Yerushalayim with simcha gedolah. [53] And they were continually in the Beis Hamikdash praising Hashem.

נ און ער האט זיי ארויסגעפירט ביז נאענט קיין בית-היני ,
Beit-Anyah kein noent biz aroisgefirt zei hot er un
Beit-Anyah to near until led out them has he and

און האט אויפגעהויבן זיינע הענט , און זיי געבענטשט. נא און עס
es un gebentsht zei un hent zaine oifgehoiben hot un
it and blessed them and hands his uplifted has and

איז געשען , בשעת דעם בענטשן זיי , האט ער זיך פון זיי
zei fun zich er hot zei bentshen dem beshas geshen iz
them from self he has them bless the while happened is

אפגעשיידט, און איז ארויפגענומען געווארן אין הימל אריין. נב און
un arain himel in gevoren aroifgenumen iz un opgesheidt
and into heaven in become taken up is and withdrew

זיי האבן זיך אומגעקערט קיין ירושלים מיט גרויס פרייד;
freid grois mit Yerushalayim kein umgekert zich hoben zei
joy great with Yerushalayim to returned self have they

נג און זענען תמיד געווען אין בית המקדש , לויבנדיק
loibendik HaMikdash Beis in geven tomed zenen un
praising HaMikdash house in was continually are and

ה׳ .
Hashem
Hashem

Yochanan

די גוטע בשורה לויט יוחנן

1 Bereshis *(in the Beginning)* was the Dvar Hashem, and the Dvar Hashem was agav *(along with, etzel)* Hashem, and the Dvar Hashem was nothing less, by nature, than Elohim! 2 Bereshis *(in the Beginning)* this Dvar Hashem was with Hashem. 3 All things through him came to be, and without him came to be not one thing which came into being. 4 In him was Chayyim *(Life)* and the Chayyim *(Life)* was the Ohr *(Light)* of Bnei Adam. 5 And the Ohr shines in the choshech, and the choshech did not grasp it.

6 There came an ish haElohim *(a man of G-d)*, having been sent from Hashem. His name was Yochanan. 7 This Yochanan came for an eidus *(witness)*, that he might give solemn edut *(testimony)* about the Ohr, that kol Bnei

א אינם אנהויב איז געווען דאס ווארט, און דאס ווארט איז
iz vort dos un vort dos geven iz onhoib inem
are word the and word the was is beginning in the

געווען ביי ה׳ , און דאס ווארט איז געווען גארנישט
gornisht geven iz vort dos un Hashem bai geven
nothing was are word the and Hashem with was

ווייניקער ווי ג-ט. ב דאס דאזיקע איז געווען אין אנהויב
onhoib in geven iz dozike dos G-t vi veiniker
beginning (the) in was are these this G-d than less

ביי ה׳ . ג אלץ איז דורך אים באשאפן געווארן; און
un gevoren bashafen im durch iz alts Hashem bai
and become created him through is all Hashem with

אחוץ דורך אים איז נישט באשאפן געווארן קיין זאך , וואס
vos zach kein gevoren bashafen nisht iz im durch achuts
which thing any become created not is him through except

איז באשאפן געווארן. ד אין אים איז געווען לעבן; און דאס לעבן איז
iz leben dos un leben geven iz im in gevoren bashafen iz
is life the and life was is him in become created is

געווען דאס ליכט פון די מענטשן. ה און דאס ליכט שיינט אין דער
der in shaint licht dos un mentshn di fun licht dos geven
the in shines light the and men the of light the was

פינצטערניש; און די פינצטערניש האט עס נישט גובר געווען.
geven goiver nisht es hot fintsternish di un fintsternish
was overcome not it has darkness the and darkness

ו עס איז געווען א מענטש, פון ה׳ געשיקט, זיין נאמען
nomen zain geshikt Hashem fun mentsh a geven iz es
name his sent Hashem of man a was is it

איז געווען יוחנן . ז דער דאזיקער איז געקומען פאר אן עדות ,
eides an far gekumen iz doziker der Yochanan geven iz
witness a for come is this one the John was is

כדי עדות צו זאגן וועגן דעם ליכט, אז אלע זאלן
zolen ale az licht dem vegen zogen tsu eides kedei
should all that light the about say to witness so that

גלויבן דורך אים. ח ער איז נישט געווען דאס ליכט, נאר (איז
iz nor licht dos geven nisht iz er im durch gloiben
is but light the was not is he him through believe

געקומען) כדי עדות צו זאגן וועגן דעם ליכט. ט דאס איז
iz dos licht dem vegen zogen tsu eides kedei gekumen
is that light the about say to witness so that come

געווען דאס אמתע ליכט, וואס באלייכט יעדן מענטשן, וועלכער
velcher mentshn yedn balaicht vos licht emese dos geven
who man every lights up which light true the was

קומט אין דער וועלט אריין. י ער איז געווען אין דער וועלט, און
un velt der in geven iz er arain velt der in kumt
and world the in was is he into world the in comes

די וועלט איז דורך אים באשאפן געווארן, און די וועלט
velt di un gevoren bashafen im durch iz velt di
world the and become created him through is world the

האט אים נישט געקענט. יא צו זיין אייגנטום איז ער געקומען, און
un gekumen er iz eigentum zain tsu gekent nisht im hot
and come he is own his to known not him has

די זייניקע האבן אים נישט אויפגענומען. יב וויפל אבער עס
es ober vifel oifgenumen nisht im hoben zainike di
it however as many as received not him have his the

האבן אים יא אנגענומען, האט ער זיי געגעבן מאכט צו ווערן
veren tsu macht gegeben zei er hot ongenumen yo im hoben
to be to power given them he has received yes him have

ה׳ס קינדער, צו די, וואס גלויבן אין זיין נאמען: יג וועלכע
velche nomen zain in gloiben vos di tsu kinder Hashems
which name his in believe who the to children Hashem's

זענען געבוירן געווארן נישט פון בלוט, נישט פון דעם ווילן פון דעם
dem fun vilen dem fun nisht blut fun nisht gevoren geboiren zenen
the of will the of not blood of not become born are

פלייש, אויך נישט פון דעם ווילן פון א מאן, נאר פון ה׳.
Hashem fun nor man a fun vilen dem fun nisht oich fleish
Hashem of but man a of will the from not also flesh

יד און דאס ווארט איז געווארן (פארקערפערן) בשר (ודם)
v'dam basar farkerperen gevoren iz vort dos un
and blood flesh embodied become is word the and

און האט געוואוינט צווישן אונדז, און מיר האבן געזען זיין כבוד,
koved zain gezen hoben mir un undz tsvishen gevoint hot un
glory his seen have we and us among lived has and

א הערלעכקייט ווי פון א בן יחיד ביי זיין פאטער, פול
ful Foter zain bai Yochid Ben a fun vi herlechkeit a
full Father his beside only Son of a of like glory a

מיט חסד און אמת. טו יוחנן האט עדות געזאגט וועגן
vegen gezogt eides hot Yochanan emes un chesed mit
about said witness has John truth and grace with

Adam might have emunah through him. [8] This ish haElohim was not the Ohr, but he came that he might give solemn edut *(testimony)* about the Ohr.

[9] The Ohr, the Ohr HaAmitti *(the True Light)*, which gives rational haskalah *(enlightenment)* to kol Bnei Adam *(all mankind)*, was coming into the Olam Hazeh. [10] He was in the Olam Hazeh, the Olam *(world)* came to be through him; yet the Olam Hazeh did not recognize him. [11] He came to his own, and his own were not mekabel *(accepting)* the Kabbalus HaMalchus of him. [12] But as many as him lekabel pnei Moshiach *(receive him as Moshiach)*, to them he gave the tokef *(authority)* to become in fact yeladim haElohim. [13] He gave this tokef to the ones whose being born was not by the agency of natural descent, nor by the ratzon *(will)* of basar *(fallen human nature)*, nor by the ratzon of a gever *(male)* — rather, to the ones born of G-d.

[14] And the Dvar Hashem
did mitgashem *(become
bodily)* and made his
Sukkah, his Mishkan
(Tabernacle) among us,
and we gazed upon his
Shekhinah, the Shekhinah
of the Ben Yachid from
Elohim HaAv, full of
Hashem's Chesed v'Emes.
[15] And Yochanan gives
solemn edut *(testimony)*
about him and has cried
out, This was he about
whom I said, Hu HaBah
(He who comes) after me
is really before me in
priority, because, before I
came to be, he was. [16] For
from the kol melo *(all
the plentitude)* of him we
all received Chesed upon
Chesed. [17] Because the
matan Torah *(giving of the
Torah)* was graciously
bestowed through
Moshe, but Chesed and
Emes of Hashem came
through [Rebbe], Melech
HaMoshiach Yehoshua.
[18] No one has ever seen
Hashem. It is Elohim the
Ben Yachid, it is he, the
one being in the kheyk
(bosom) of HaAv, this one
is Hashem's definitive
midrash *(exegesis)*.

אים, און אויסגערופן, אזוי צו זאגן: ער איז עס, וועגן וועמען איך
ich vemen vegen es iz er zogen tsu azoi oisgerufen un im
I whom about it is he say to so called out and him

האב געזאגט: דער , וואס קומט נאך מיר, איז געווען פאר מיר,
mir far geven iz mir noch kumt vos der gezogt hob
me before was is me after comes who the one said have

ווייל ער איז געווען פארויס פאר מיר. [טז] און פון זיין פולקייט
fulkeit zain fun un mir far forois geven iz er vail
fullness his of and me of ahead was is he because

האבן מיר אלע באקומען, און (טאקע) חסד איבער חסד .
chesed iber chesed take un bakumen ale mir hoben
grace after grace actually and received all we have

[יז] ווייל די תורה איז געגעבן געווארן דורך משהן , דער
der Moshen durch gevoren gegeben iz toire di vail
the Moses through become given is Torah the because

חסד און דער אמת זענען געקומען דורך יהושע / ישוע
Yeshua Yehoshua durch gekumen zenen emes der un chesed
Yeshua Yehoshua through come are truth the and grace

המשיחן . [יח] קיינער האט קיינמאל נישט געזען ה׳ ; (נאר)
nor Hashem gezen nisht keinmol hot keiner HaMoshiachn
but Hashem seen not ever has no one the Moshiach

דער בן יחיד וועלכער איז אינם שויס פון דעם פאטער, האט
hot Foter dem fun shois inem iz velcher Yochid Ben der
has Father the of bosom in the is which Only Son of the

(אים) באקאנט געמאכט.
gemacht bakant im
made known him

19 And this is the
solemn edut *(testimony)*
of Yochanan, when
those of Yehudah sent
kohanim and L'viim from
Yerushalayim to him
that they might ask him,
Mi atah? *(Who are you?).*
20 Yochanan made hoda'a
(confession, admission) —
he did not fail to make
hoda'a — and said clearly,
I am not the Melech
HaMoshiach. 21 And they
asked Yochanan, What,
then? Are you Eliyahu
HaNavi? And Yochanan
says, I am not. Are you the
Navi? And he answered, Lo
(No). 22 They said then to
him, Mi atah? That we may
give a teshuvah *(answer)* to
the ones who sent us. What
do you say about yourself?
23 Yochanan said, I am a
KOL KOREY BAMIDBAR,
make straight the DERECH
HASHEM! as Yeshayah
HaNavi said.
24 And the ones that
had been sent were of
the Perushim. 25 And the
Perushim asked Yochanan,
If you are not the [Rebbe],
Melech HaMoshiach nor
Eliyahu nor the Navi, then
why do you administer the
mikveh mayim's tevilah?

יט און דאס דאזיקע איז יוחננס עדות זאגן , ווען די
di ven zogen eides Yochanans iz dozike dos un
the when to say witness John's is these the and

יידן פון ירושלים האבן געשיקט צו אים כהנים און
un koyanim im tsu geshikt hoben Yerushalayim fun Yidn
and kohenim him to sent have Yerushalayim of Judaeans

לוויים , כדי אים צו פרעגן: ווער ביסטו ? כ און ער האט
hot er un bistu ver fregen tsu im kedei Levi'im
did he and are you who ask to him so that Levi'im

מודה געווען, און נישט געלייקנט; און האט מודה געווען: איך בין
bin ich geven moide hot un geleiknt nisht un geven moide
am I was admit has and deny not and was confess

נישט דער משיח . כא און זיי האבן אים געפרעגט: טאָ ווער
ver to gefregt im hoben zei un Moshiach der nisht
who so asked him have they and Moshiach the not

דען ? צי ביסטו אליהו ? און ער זאגט: איך בין עס נישט. צי
tsi nisht es bin ich zogt er un Eliyahu bistu tsi den
not it am I says he and Eliyahu you are then

ביסטו דער נביא ? און ער האט געענטפערט: ניין . כב האבן
hoben nein geentfert hot er un novi der bistu
have no answered has he and prophet the you are

זיי דעריבער געזאגט: ווער זשע ביסטו ? כדי מיר זאלן
zolen mir kedei bistu zhe ver gezogt deriber zei
should we so that you are then who said therefore they

געבן אן ענטפער צו די , וואס האבן אונדז געשיקט. וואס זאגסטו
zogstu vos geshikt undz hoben vos di tsu entfer an geben
you say what sent us have who the to answer an give

וועגן דיר אליין ? כג האט ער געזאגט: איך בין א קול פון איינעם
einem fun kol a bin ich gezogt er hot alein dir vegen
one of voice a am I said he has yourself you about

וואס שרייט אין דער מדבר : מאכט גלייך דעם וועג פון
fun veg dem glaich macht midbar der in shrait vos
of way the straight make wilderness the in crying out who

דעם האר, אזוי ווי ישעיה הנביא האט געזאגט. (ישעיהו
Yeshayah gezogt hot hanovi Yeshayah azoivi Har dem
Yeshayah said has the prophet Isaiah just as L-rd the

מ , ג.) כד און די שליחים זענען געווען פון די פרושים .
Perushim di fun geven zenen shlichim di un g m
Pharisees the from was are messengers the and 3 40

כה און זיי האבן אים געפרעגט, און געזאגט צו אים: טאָ פארוואס
farvos to im tsu gezogt un gefregt im hoben zei un
why so him to said and asked him have they and

26 Yochanan answered the Perushim, I give a tevilah in a mikveh mayim; among you is standing one of whom you do not have da'as. 27 Hu HaBah *(he who comes)*, that is, He who comes after me, is one that I am not worthy even to untie the thong of his sandal. 28 These events took place in Beit-Anyah *(Bethany)*, beyond the Yarden River, which Yochanan was using as a mikveh mayim in which to administer the tevilah.

ביסטו טובל אין א מקווה , אויב דו ביסט נישט דער משיח ,
Moshiach der nisht bist du oib mikveh a in toivel bistu
Moshiach the not are you if mikveh a in tovel you are

אויך נישט אליהו , און נישט דער נביא ? כו האט יוחנן
Yochanan hot novi der nisht un Eliyahu nisht oich
John has prophet the not and Eliyahu not also

זיי געענטפערט, אזוי צו זאגן : איך בין טובל מיט וואסער אין
in vaser mit toivel bin ich zogen tsu azoi geentfert zei
in water with tovel am I say to so answered them

א מקווה : אין אייער מיט שטייט (איינער), וועמען איר קענט
kent ir vemen einer shteit mit eier in mikveh a
know you whom one stands midst your in mikveh a

נישט, כז דער, וואס קומט נאך מיר, וועמען איך בין נישט ווערט
vert nisht bin ich vemen mir noch kumt vos der nisht
worthy not am I whom we after comes who that not

אויפצובינדן דאס שנירל פון זיין שוך . כח דאס איז געשען
geshen iz dos shuch zain fun shnirel dos oiftsubinden
happened is this sandal his of thong the to tie

אין בית-היני , אויף יענער זייט ירדן , וואו יוחנן
Yochanan vu Yarden zait yener oif Beit-Anyah in
John where Yarden side of the other on Beit-Anyah in

פלעגט טובל זיין אין דער מקווה .
mikveh der in zain toivel flegt
mikveh the in be tovel used

29 On the next day, Yochanan sees Yehoshua coming to him, and Yochanan says, Hinei! The Seh HaElohim, the one carrying away the avonot HaOlam Hazeh *(sins of this world)*. 30 This is he about whom I said, After me comes an ISH who is really before me in priority, because, before I came to be, he was. 31 And I did not recognize him, but that he might be manifested

כט צומארגנס זעט ער יהושען / ישוען קומען צו
tsu kumen Yeshuan Yehoshuan er zet tsumorgens*
to to come Yeshua Yehoshua he sees the next morning

אים, און זאגט: זע , ה׳ס לאם , וואס נעמט אוועק די זינד
zind di avek nemt vos lam Hashems ze zogt un im
sin the away takes who lamb Hashem's look says and him

פון דער וועלט! (ישעיהו נג, ז.) ל ער איז דאס, פון וועמען איך
ich vemen fun dos iz er z ng Yeshayah velt der fun
I whom of the is he 7 53 Yeshayah world the of

האב געזאגט: נאך מיר קומט א מאן, וועלכער איז געווען פאר
far geven iz velcher man a kumt mir noch gezogt hob
before was is who man a comes me after said have

מיר; ווייל ער איז געווען פארויס פאר מיר. לא און איך האב אים
im hob ich un mir far forois geven iz er vail mir
him have I and me of ahead was is he because me

נישט געקענט; נאר כדי ער זאל אנטפלעקט ווערן צו ישראל,
Yisroel tsu veren antplekt zol er kedei nor gekent nisht
Israel to to be revealed shall he so that but know not

to Klal Yisroel, I came, therefore, administering the mikveh mayim's tevilah. 32 And Yochanan gave solemn edut, I have seen the Ruach Hakodesh descending like a yonah out of Shomayim and remaining upon him. 33 And I did not recognize him, but the One who sent me to give the mikveh mayim's tevilah said to me, Upon whomever you see the Ruach Hakodesh descending and remaining, this is the One giving the tevilah in the Ruach Hakodesh. 34 And I have seen and I have given solemn edut *(testimony)* that this One is the Ben HaElohim.

דערפאר בין איך געקומען, טובל זייענדיק מיט וואסער אין
in vaser mit zaiendik toivel gekumen ich bin derfar
in water with having been tovel come I am therefore

דער מקווה. לב און יוחנן האט עדות געזאגט, אזוי צו זאגן:
zogen tsu azoi gezogt eides hot Yochanan un mikveh der
say to so say witness did John and mikveh the

איך האב געזען דעם גייסט אראפנידערן פון הימל ווי א טויב;
toib a vi himel fun aropnideren Gaist dem gezen hob ich
dove a like heaven from descend Spirit the see did I

און בלייבן אויף אים. לג און איך האב אים נישט געקענט; נאר
nor gekent nisht im hob ich un im oif blaiben un
but know not him did I and him on remain and

דער, וואס האט מיך געשיקט טובל צו זיין מיט וואסער אין א
a in vaser mit zain tsu toivel geshikt mich hot vos der
a in water with be to tovel sent me had who the One

מקווה, האט צו מיר געזאגט: אויף וועמען דו וועסט זען דעם
dem zen vest du vemen oif gezogt mir tsu hot mikveh
the see you will you whom upon say me to did mikveh

גייסט אראפשוועבן, און בלייבן אויף אים, דער דאזיקער איז
iz doziker der im oif blaiben un aropshveben Gaist
is this one the him on remain and down hovering Spirit

עס, וועלכער איז טובל אין א מקווה מיט דעם רוח הקודש.
HaKoidesh Ruach dem mit mikveh a in toivel iz velcher es
the Holy Spirit the with mikveh a in tovel is who it

לד און איך האב געזען, און האב עדות געזאגט, אז ער איז דער
der iz er az gezogt eides hob un gezen hob ich un
the is he that said witness have and seen have I and

זון פון דער אויבערשטער.
Oibershter der fun Zun
Most High the of Son

35 On the next day, Yochanan was standing with two of his talmidim. 36 And as Yochanan watched Yehoshua walking by, Yochanan says, Hinei the Seh HaElohim! 37 And the two talmidim heard Yochanan speaking,

לה צומארגנס איז יוחנן ווידער געשטאנען, און צוויי
tsvei un geshtanen vider Yochanan iz tsumorgens
two and standing again John is the next morning

פון זיינע תלמידים; לו און דערזעענדיק יהושען / ישוען ווי ער איז
iz er vi Yeshuan Yehoshuan derzeendik un talmidim zaine fun*
is he as Yeshua Yehoshua seeing and disciples his of

פארבייגעגאנגען, האט ער געזאגט: זעט, דאס (איז) ה׳ס לאם!
lam Hashems iz dos zet gezogt er hot farbaigegangen
lamb Hashem's is this see said he has going past

לז און די צוויי תלמידים זיינע האבן אים געהערט רעדן, און האבן
hoben un reden gehert im hoben zaine talmidim tsvei di un
have and speak heard him have his disciples two the and

and they followed after
him. 38 When he turned
and saw them following,
he says to them, Mah
tevakkeshun *(What do you
seek)*? And they said to
him, Rebbe (which means,
being translated, my
Master Moreh [teacher]),
where is your mekom
megurim *(dwelling place)*?
39 And he says to them,
Bo'u u're'u! *(Come and see!)*
They went, therefore, and
saw his mekom megurim,
and remained with him
that day. The hour was
about the tenth *(four
o'clock in the afternoon)*.
40 One of the two was the
achi Shim'on Kefa. His
name was Andrew. He was
one of the two who heard
Yochanan and followed
him. 41 Andrew first finds
his own achi Shim'on Kefa
and says to him, We have
found the Rebbe, Melech
HaMoshiach! — the word,
being translated, means
“Messiah”. 42 Andrew led
Shim'on to Yehoshua.
When Yehoshua gazed at
Shim'on, he said, You are
Shim'on Bar-Yonah. You
will be called Kefa, which
is translated Petros.

נאכגעפאלגט יהושען / ישוען . לח און אויסדרייענדיק זיך און
un zich oisdreiendik un Yeshuan Yehoshuan nochgefolgt*
and self turning around and Yeshua Yehoshua followed

זעענדיק זיי נאכפאלגען , האט יהושע / ישוע צו זיי
zei tsu Yeshua Yehoshua hot nochfolgen zei zeendik
them to Yeshua Yehoshua has following after them seeing

געזאגט: וואס באגערט איר? האבן זיי געזאגט צו אים: רבי
Rebbe im tsu gezogt zei hoben ir bagert vos gezogt
Rebbe him to say they did you desire who said

(דאס הייסט, לערער) וואו וואוינסטו ? לט זאגט ער צו זיי :
zei tsu er zogt voinstu vu lerer heist dos
them to he says do you dwell where teacher means that

קומט און זעט. זענען זיי דעריבער געקומען און האבן געזען
gezen hoben un gekumen deriber zei zenen zet un kumt
seen have and come therefore they are see and come

וואו ער האט געוואוינט; און זענען ביי אים פארבלייבן יענעם
yenem farblaiben im bai zenen un gevoint hot er vu
that stay him with are and lived has he where

טאג. עס איז געווען ארום דער צענטער שעה. מ איינער פון די צווי,
tsvei di fun einer sho tsenter der arum geven iz es tog
two the of one hour tenth the around was is it day

וואס האבן געהערט פון יוחנן און האבן אים נאכגעפאלגט, איז
iz nochgefolgt im hoben un Yochanan fun gehert hoben vos
is followed him have and John of heard have who

געווען אנדריי , דער ברודער פון שמעון פעטרוס. מא דער דאזיקער
doziker der Petros Shim'on fun bruder der Andrey geven
this one the Peter Simon of brother the Andrew was

געפינט צוערשט זיין אייגענעם ברודער שמעון און זאגט צו אים:
im tsu zogt un Shim'on bruder eigenem zain tsuersht gefint
him to says and Simon brother own his first finds

מיר האבן געפונען דעם משיח , (דאס הייסט פארטייטשט,
fartaitsht heist dos Moshiach dem gefunen hoben mir
translated means this Moshiach the found have we

געזאלבטער). מב ער האט אים געברענגט צו יהושען / ישוען .
Yeshuan Yehoshuan tsu gebrengt im hot er gezalbter*
Yeshua Yehoshua to brought him has he anointed one

יהושע / ישוע האט א בליק געטאן אויף אים און געזאגט:
gezogt un im oif geton blik a hot Yeshua Yehoshua
said and him on done glance a has Yeshua Yehoshua

43 On the next day he
wanted to go out into
the Galil, and he finds
Philippos, and says to
Philippos, Follow me.
44 Now Philippos was
from Beit-Tzaidah, the
shtetl of Andrew and
Kefa. 45 Philippos finds
Natan'el and says to him,
He whom Moshe wrote
of in the Sefer Torah, he
whom the Nevi'im also
wrote of — Yehoshua
ben Yosef [ben Dovid],
from Natzeret we have
found! 46 And Natan'el
said to Philippos, Can
anything good come out of
Natzeret? Philippos says
to Natan'el, Bo'u u're'u!
(Come and see!) 47 Yehoshua
saw Natan'el coming to
him, and he says, Hinei
a genuine Ben Yisroel,
in whom is no MIRMAH
(deceit). 48 Natan'el says
to him, How do you have
da'as of me? In reply,
Yehoshua said to him,
Before you received your
kri'ah *(call)* from Philippos,

דו ביסט שמעון בן יונה ; דו זאלסט הייסן כיפא ,
Kefa heisen zolst du Yonah ben Shim'on bist du
Cephas be called you shall you Yonah son of Simon are you

(פארטייטשט אויף יידיש , פעלדזן).
feldzn Yiddish oif fartaitsht
rock Yiddish to translated

מג צומארגנס האט ער געוואלט ארויסגיין קיין גליל ,
Galil kein aroisgein gevolt er hot tsumorgens
Galilee to to go out want he did the next morning

און געפינט פיליפוסן; און יהושע / ישוע זאגט צו אים: פאלג
folg im tsu zogt Yeshua Yehoshua un Filiposn gefint un
follow him to says Yeshua Yehoshua and Philipos finds and

מיר נאך . מד און דער פיליפוס איז געווען פון בית-צידה , פון דער
der fun Beit-Tzaidah fun geven iz Filipos der un noch mir
the of Beit-Tzaidah of was is Philip the and after we

שטאט פון אנדריי און פעטרוס. מה פיליפוס געפינט נתנאלן און
un Nataneln gefint Filipos Petros un Andrey fun shtot
and Natan'el finds Philip Peter and Andrew of city

זאגט צו אים: אים, פון וועמען משה האט געשריבן אין דער תורה ,
toire der in geshriben hot Moshe vemen fun im im tsu zogt
Torah the in written has Moses whom of him him to says

און די נביאים , האבן מיר געפונען, יהושע / ישוע בן
ben Yeshua Yehoshua gefunen mir hoben neviim di un
son of Yeshua Yehoshua found we have prophets the and

יוסף פון נצרת . מו און נתנאל האט צו אים געזאגט: פון
fun gezogt im tsu hot Natanel un Natseret fun Yosef
of say him to did Natan'el and Natseret of Joseph

נצרת קען דען זיין עפעס גוטס? זאגט פיליפוס צו אים:
im tsu Filipos zogt guts epes zain den ken Natseret
him to Philip says good something be then can Natseret

קום און זע . מז יהושע / ישוע האט געזען נתנאלן קומען
kumen Nataneln gezen hot Yeshua Yehoshua ze un kum
to come Natan'el see did Yeshua Yehoshua see and come

צו אים, און זאגט וועגן אים: אָט איז אן אמתער ישראל ,
Yisroel emeser an iz ot im vegen zogt un im tsu
Israelite truth a is here him about says and him to

אין וועמען עס איז נישט פאראן קיין כיטרעקייט. מח זאגט נתנאל
Natanel zogt chitrekeit kein faran nisht iz es vemen in
Natan'el says craftiness any there not is it whom in

צו אים: פונוואנען קענסטו מיך? האט יהושע / ישוע
Yeshua Yehoshua hot mich kenstu funvanen im tsu
Yeshua Yehoshua did me you know from where him to

while you were beneath the etz hate'enah *(fig tree)*, I watched you. 49 In reply, Natan'el said to him, Rebbe, you are the Ben HaElohim, the Rebbe, Melech HaMoshiach of Yisroel. 50 In reply, Yehoshua said to Natan'el, Because I told you that I watched you beneath the etz hate'enah, do you have emunah *(faith)*? Greater than these things you will see. 51 And he says to Natan'el, Omein, omein, I say to you, you will see Shomayim having been opened and malachim *(angels)* of Hashem ascending and descending on the Bar Enosh.

געענטפערט און געזאגט צו אים: איידער נאך פיליפוס האט דיך
dich hot Filipos noch eider im tsu gezogt un geentfert
you did Philip even before him to said and answer

גערופן, האב איך דיך געזען, בשעת דו ביסט נאך געווען אונטער
unter geven noch bist du beshas gezen dich ich hob gerufen
under was still are you while seen you I have call

דעם פייגנבוים. מט האט נתנאל אים געענטפערט: רבי , דו
du Rebbe geentfert im Natanel hot faignboim dem
you Rebbe answered him Natan'el has fig tree the

ביסט דער זון פון דער אויבערשטער; דו ביסט דער מלך פון
fun Melech der bist du Oibershter der fun Zun der bist
of king the are you Most High the of Son the are

ישראל. נ האט יהושע / ישוע געענטפערט און געזאגט צו אים:
im tsu gezogt un geentfert Yeshua Yehoshua hot Yisroel
him to said and answer Yeshua Yehoshua did Israel

ווייל איך האב דיר געזאגט, אז איך האב דיך געזען אונטער
unter gezen dich hob ich az gezogt dir hob ich vail
under see you did I that say you did I because

דעם פייגנבוים, גלויבסטו ? גרעסערע זאכן ווי די דאזיקע
dozike di vi zachn gresere gloibstu faignboim dem
these the than things greater do you believe fig tree the

וועסטו זען. נא און זאגט צו אים: באמת , באמת זאג איך אייך:
aich ich zog be'emes be'emes im tsu zogt un zen vestu
you I say in truth in truth him to says and see will you

איר וועט זען דעם הימל אפן , און די מלאכים פון ה׳
Hashem fun malochim di un ofen himel dem zen vet ir
Hashem of angels the and open heaven the see will you

ארויפגיין און אראפקומען אויף דעם בר אנש .
Enosh Bar dem oif aropkumen un aroifgein
of Man Son the on coming down and going up

2 On Yom HaShelishi, there was a Chasunoh *(Wedding Feast)* in Kanah in the Galil; and the Em *(Mother)* of Rebbe, Melech HaMoshiach was there. 2 He and his talmidim were also invited to the Chasunoh *(Wedding*

ב און דעם דריטן טאג איז געווען א חתונה אין קנה פון
fun Cana in chasene a geven iz tog dritn dem un
of Cana in wedding a was is day third the and

גליל ; און ישועס מוטער איז דארטן געווען, ב און אויך
oich un geven dorten iz muter Yeshuas un Galil
also and was there is mother Yeshua's and Galilee

יהושע / ישוע און זיינע תלמידים זענען פארבעטן געווארן
gevoren farbeten zenen talmidim zaine un Yeshua Yehoshua
become invited are disciples his and Yeshua Yehoshua

אויף דער חתונה . ג און ווען עס האט אויסגעפעלט וויין ,
vain oisgefelt hot es ven un chasene der oif
wine lacking has it when and wedding the to

Feast). 3 And when yayin *(wine)* was lacking, the Em of Rebbe, Melech HaMoshiach says to him, They do not have yayin. 4 And Rebbe, Melech HaMoshiach says to her, Mah lanu valach, Isha? My sha'ah *(hour, time)* has not yet come. 5 The Em of Rebbe, Melech HaMoshiach says to the mesharetim, Asher yomar lakhem ta'asu *(Do whatever he tells you).*

6 Now there were shesh *(six)* stone water jars lying there. These were for the Jewish tohorot, each holding twenty to thirty gallons. 7 Rebbe, Melech HaMoshiach says to them, Fill with mayim. And they filled them up to the top. 8 And he says to them, Draw now and bring to the Rosh HaMesibba *(Head of the Reception, Feast).* And they brought it. 9 And when the Rosh HaMesibba tasted the mayim having become yayin, and when he did not have da'as of where it came from — but the mesharetim had da'as, the ones having drawn the water — the Rosh

זאגט ישועס מוטער צו אים: זיי האבן נישט קיין ווין .
vain kein nisht hoben zei im tsu muter Yeshuas zogt
wine any not have they him to mother Yeshua's says

ד און יהושע / ישוע זאגט צו איר: וואס האב איך מיט דיר,
dir mit ich hob vos ir tsu zogt Yeshua Yehoshua un
you with I have who her to says Yeshua Yehoshua and

אשה ? מיין שעה איז נאך נישט געקומען. ה זאגט זיין מוטער
muter zain zogt gekumen nisht noch iz sho main isha
mother his says come not yet is hour my woman

צו די סארווערס: וואס ער וועט אייך זאגן , זאלט איר טאן. ו און
un ton ir zolt zogen aich vet er vos sarvers di tsu
and do you shall say you will he what servants the to

דארטן זענען געווען אוועקגעשטעלט זעקס שטיינערנע וואסערגעפעסן,
vasergefesn shteinerne zeks avekgeshtelt geven zenen dorten
water pots stone six standing was are there

לויטן מנהג פון וואשן זיך ביי יידן , יעדעס איינע האט
hot eine yedes Yidn bai zich vashen fun minheg loitn
has one each Jews among self wash of custom according to

אנטהאלטן צו צוויי אדער דריי עמער . ז זאגט יהושע / ישוע
Yeshua Yehoshua zogt emer drai oder tsvei tsu anthalten
Yeshua Yehoshua says bucket three or two to holding

צו זיי : פילט אָן די געפעסן מיט וואסער. און זיי האבן די
di hoben zei un vaser mit gefesn di on filt zei tsu
the did they and water with pots the up fill them to

דאזיקע אנגעפילט ביז ארויף. ח און ער זאגט צו זיי : איצט
itst zei tsu zogt er un aroif biz ongefilt dozike
now them to says he and top unto filled these

שעפט אָן און טראגט עס צו דעם , וואס זיצט אויבנאן .
oibnon zitst vos dem tsu es trogt un on shept
at the head sits who the one to it carry and up fill

און זיי האבן עס געטראגן. ט ווי אבער דער , וואס איז
iz vos der ober vi getrogen es hoben zei un
is who the one however as carry it did they and

געזעסן אויבנאן האט טועם געווען דאס וואסער, וואס איז
iz vos vaser dos geven toyem hot oibnon gezesen
is which water the was taste did at the head sat

געווארן ווין , און האט נישט געוואוסט פונוואנען עס איז— די
di iz es funvanen gevust nisht hot un vain gevoren
the is it from where know not did and wine become

סארווערס אבער , וואס האבן געשעפט דאס וואסער, האבן יא
yo hoben vaser dos geshept hoben vos ober sarvers
yes did water the draw did who however servants

HaMesibba summoned
the Choson *(Bridegroom).*
10 And the Rosh HaMesibba
says to him, Everyone
sets out the yayin hatov
first, and when they have
become drunk, he sets
out the inferior; you have
kept the yayin hatov
until now.
11 This was
the reshit *(beginning)*
of the otot *(miraculous
signs)* Rebbe, Melech
HaMoshiach accomplished
in Kanah of the Galil, and
he manifested the kavod
(glory) of him, v'ya'aminu
bo *(and they put their faith
in him).*

12 After this he went
down to K'far-Nachum and
the Em of Rebbe, Melech
HaMoshiach and the achim
and his talmidim also, and
there they remained not
many yamim *(days).*
13 And Pesach was fast
approaching, and Rebbe,
Melech HaMoshiach went
up to Yerushalayim.
14 And he found in the
Beis Hamikdash the ones
selling oxen and sheep
and doves and the coin-

געוואוסט— רופט דער , וואס איז געזעסן אויבנאן דעם
gevust ruft der vos iz gezesen oibnon dem
know called this one who was sitting at the head the

חתן , י און זאגט צו אים: יעדער מענטש שטעלט קודם
chosen un zogt tsu im yeder mentsh shtelt koidem
bridegroom and says to him every man sets out before

כל אוועק דעם גוטן וויין , און ווען מען האט זיך שוין
kol avek dem gutn vain un ven men hot zich shoin
all away the good wine and when they has self already

אנגעטרונקען, דעמאלט דעם ערגערן; און דו האסט באהאלטן
ongetrunken demolt dem ergern un du host bahalten
drunk then the worse and you you have hidden

דעם גוטן וויין ביז איצט. יא דעם דאזיקן אנהויב פון די נסים
dem gutn vain biz itst dem dozikn onhoib fun di nisem
the good wine until now the this beginning of the signs

האט יהושע / ישוע געמאכט אין קנה פון גליל , און האט
hot Yehoshua Yeshua gemacht in Cana fun Galil un hot
did Yehoshua Yeshua make in Cana of Galilee and did

אנטפלעקט זיין הערלעכקייט, און זיינע תלמידים האבן אין אים
antplekt zain herlechkeit un zaine talmidim hoben in im
reveal his glory and his disciples have in him

געגלויבט.
gegloibt
believed

יב נאך דעם איז ער אראפגעגאנגען קיין כפר-נחום , ער
noch dem iz er aropgegangen kein K'far-Nachum er
after that did he go down to K'far-Nachum he

און זיין מוטער און די ברידער און זיינע תלמידים, און
un zain muter un di brider un zaine talmidim un
and his mother and the brothers and his disciples and

זענען דארט פארבלייבן נישט קיין סך טעג . יג און דער יידישער
zenen dort farblaiben nisht kein sach teg un der Yiddisher
did there remain not any many days and the Jewish

פסח איז געווען נאענט, און יהושע / ישוע איז ארויפגעגאנגען
Pesach iz geven noent un Yehoshua Yeshua iz aroifgegangen
Pesach is was near and Yehoshua Yeshua did go up

קיין ירושלים . יד און האט געפונען אין בית המקדש
kein Yerushalayim un hot gefunen in Beis HaMikdash
to Yerushalayim and did find in house HaMikdash

די פארקויפער פון רינדער און שאף און טויבן, און די
di farkoifer fun rinder un shof un toibn un di
the sellers of oxen and sheep and doves and the

dealers sitting. 15 And having made a shot *(whip)* out of ropes Rebbe, Melech HaMoshiach drove all of them out of the Beis Hamikdash, both the sheep and the cattle. He also poured out the coins of the machalifei hakesafim *(money-changers)* and overturned their tishen *(tables)*. 16 And to the ones selling doves, Rebbe, Melech HaMoshiach said, Take these things from here. Do not make the Bais Avi a bais hasokharim *(house of merchants)*. 17 The talmidim of Rebbe, Melech HaMoshiach remembered that it had been written, KINAT BETECHA AKHALATNI *(Zeal for Your bais hath consumed me)*.

געלט וועקסלער זיצן. טו און ער האט געמאכט א קאנטשיק
kantshik a gemacht hot er un zitsen veksler gelt
small whip a make did he and sitting changers money

פון שטריקלעך און אלעמען ארויסגעטריבן פונעם בית
Beis funem aroisgetriben alemen un shtriklech fun
house from the chased out everyone and cords from

המקדש מיט די שאף און די רינדער; און אויסגעשיט דאס
dos oisgeshit un rinder di un shof di mit HaMikdash
the poured out and oxen the and sheep the with HaMikdash

געלט פון די אויסבייטער און די טישן אומגעקערט;
umgekert tishn di un oisbaiter di fun gelt
overturned tables the and money changers the from money

טז און צו די, וואס האבן פארקויפט טויבן, האט ער געזאגט:
gezogt er hot toibn farkoift hoben vos di tsu un
say he did doves sell did who those to and

נעמט די דאזיקע אוועק פונדאנען; מאכט נישט פון מיין פאטערס
Foters main fun nisht macht fundanen avek dozike di nemt
Father's my of not make from here away these the take

הויז א הויז פון מסחר. יז זיינע תלמידים האבן זיך
zich hoben talmidim zaine mischar fun hoiz a hoiz
self have disciples his commerce of house a house

דערמאנט, אז עס שטייט געשריבן:
geshriben shteit es az dermont
written stands it that remember

דער אייפער פון דיין הויז האט מיך פארצערט.
fartsert mich hot hoiz dain fun eifer der
devour me has house your for zeal the

(תהלים סט, י.)
i st Tehilim
10 69 Psalms

18 In reply, those of Yehudah then said to Rebbe, Melech HaMoshiach, What ot *(miraculous sign)* do you show us for these things you do? 19 In reply, Rebbe, Melech HaMoshiach said to them, Bring churban

יח די יידן האבן דעריבער געענטפערט און געזאגט צו אים:
im tsu gezogt un geentfert deriber hoben Yidn di
him to said and answer therefore did Judaeans the

וואס פאר א צייכן ווייזט דו אונדז, אז דו טוסט די דאזיקע
dozike di tust du az undz du vaizt tseichen a far vos
these the you do you that us you show sign a for what

זאכן? יט האט יהושע / ישוע געענטפערט און געזאגט צו
tsu gezogt un geentfert Yeshua Yehoshua hot zachn
to said and answer Yeshua Yehoshua did things

זיי: צעשטערט דעם דאזיקן היכל, און אין דריי טעג וועל
vel teg drai in un Heichal dozikn dem tseshtert zei
will days three in and temple this the destroy them

to this heikhal and in shloshah yamim I will raise it. 20 Those of Yehudah then said, In forty and six years this Heikhal was built and you in shloshah yamim will raise it? 21 But that one was speaking about the heikhal of Rebbe, Melech HaMoshiach's basar. 22 Therefore, when he underwent the Techiyas HaMoshiach *(Resurrection of the Moshiach)*, his talmidim remembered that this he was saying and v'ya'aminu *(and they put their faith)* in the Kitvei Hakodesh and the dvar which Rebbe, Melech HaMoshiach said.

23 And when Rebbe, Melech HaMoshiach was in Yerushalayim during Pesach at the Chag *(Feast)*, many from Yehudah had emunah *(faith)* in ha-Shem of Rebbe, Melech HaMoshiach, seeing his otot *(miraculous signs)* which he was doing. 24 But Rebbe, Melech HaMoshiach was not entrusting himself to them, because he had da'as

איך אים אויפשטעלן. כ אזוי האבן די יידן געזאגט: זעקס
zeks gezogt Yidn di hoben azoi oifshtelen im ich
six said Judaeans the did so set upright it I

און פערציק יאר איז דער דאזיקער היכל געבויט געווארן,
gevoren geboit Heichal doziker der iz yor fertsik un
become built Heikhal this one the is years forty and

און דו שטעלסט אים אויף אין דריי טעג? כא ער אבער האט
hot ober er teg drai in oif im shtelst du un
did however he days three in up it set you and

גערעדט וועגן דעם היכל פון זיין אייגענעם גוף. כב דעריבער,
deriber guf eigenem zain fun Heichal dem vegen geredt
therefore body own his of Heikhal the about speak

ווען ער איז אויפגעשטאנען פון די טויטע, האבן זיך זיינע
zaine zich hoben toite di fun oifgeshtanen iz er ven
his self have dead the from stand up again is he when

תלמידים דערמאנט, אז ער האט דאס דאזיקע געזאגט; און האבן
hoben un gezogt dozike dos hot er az dermont talmidim
did and say these this had he that remember disciples

געגלויבט אין דער (הייליקער) שריפט און אין דעם ווארט, וואס
vos vort dem in un shrift heiliker der in gegloibt
which word the in and Scripture Holy the in believe

יהושע / ישוע האט געזאגט.
gezogt hot Yeshua Yehoshua
said had Yeshua Yehoshua

כג און בעת ער איז געווען אין ירושלים דעם יום טוב
Tov Yom dem Yerushalayim in geven iz er beis un
Tov of Yom the Yerushalayim in was is he while and

פסח, האבן א סך געגלויבט אין זיין נאמען, זעענדיק די נסים,
nisem di zeendik nomen zain in gegloibt sach a hoben Pesach
signs the seeing name his in believed many a have Pesach

וואס ער האט געטאן. כד יהושע / ישוע אליין אבער האט
hot ober alein Yeshua Yehoshua geton hot er vos
has however himself Yeshua Yehoshua done had he which

זיך זיי נישט פארטרויט, ווייל ער האט אלעמען געקענט,
gekent alemen hot er vail fartroit nisht zei zich
know everyone has he because entrust not them himself

כה און נישט נייטיק געהאט, אז עמיצער זאל עדות זאגן
zogen eides zol emitser az gehat neitik nisht un
say witness shall someone that had need not and

of kol Bnei Adam. [25] And he
had no need that anyone
should give solemn edut
(testimony) about them, for
he knew what was in Bnei
Adam.

3 Now there was a man
of the Perushim. His
name was Rav Nakdimon,
a katzin *(leader)* of the
Yehudim. [2] This one
came to Rebbe, Melech
HaMoshiach under cover
of lailah and said to him,
Rabbi, we have da'as that
you are a moreh from
Hashem having come,
for no one is able these
otot *(miraculous signs)* to
do, which you do, unless
Hashem is with him. [3] In
reply, he said to him,
Omein, omein, I say to you,
unless someone is born
anew, he is not able to see
the Malchut Hashem. [4] Rav
Nakdimon says to Rebbe,
Melech HaMoshiach, How
is a man, being old, able
to be born? Surely he is
not able into the womb
of immo a second time
to enter and to be born?
[5] In reply, Rebbe, Melech
HaMoshiach said, Omein,
omein, I say to you: unless

וועגן דעם מענטשן; ווארום ער אליין האט געוואוסט וואס עס איז
iz es vos gevust hot alein er vorem mentshn dem vegen
is it what know did alone he because person the about

אין א מענטשן.
mentshn a in
person a in

ג און עס איז געווען א מאן פון די פרושים , ער האט געהייסן
geheisen hot er Perushim di fun man a geven iz es un
named was he Pharisees the of man a was is there and

נקדימון , א שר ביי יידן ; [ב] דער דאזיקער
doziker der Yidn bai sar a Nakdimon
this one the Jewish people among dignitary a Nakdimon

איז געקומען צו אים ביינאכט, און האט צו אים געזאגט: רבי ,
Rebbe gezogt im tsu hot un bainacht im tsu gekumen iz
Rebbe said him to did and by night him to come is

מיר ווייסן, אז דו ביסט א לערער, געקומען פון ה׳ ;
Hashem fun gekumen lerer a bist du az veisen mir
Hashem from coming teacher a are you that know we

ווארום קיינער קען נישט טאן די דאזיקע נסים, וואס דו
du vos nisem dozike di ton nisht ken keiner vorem
you which signs these the do not can no one because

טוסט, אויב ה׳ איז נישט מיט אים. [ג] האט יהושע / ישוע
Yeshua Yehoshua hot im mit nisht iz Hashem oib tust
Yeshua Yehoshua did him with not is Hashem if do

געענטפערט און געזאגט צו אים: באמת , באמת זאג איך דיר:
dir ich zog be'emes be'emes im tsu gezogt un geentfert
you I say in truth in truth him to said and answer

אויב איינער ווערט נישט ווידער געבוירן, קען ער נישט זען דאס
dos zen nisht er ken geboiren vider nisht vert einer oib
the see not he can born again not is one if

קעניגרייך פון ה׳ . [ד] זאגט נקדימון צו אים: וויאזוי קען א
a ken viazoi im tsu Nakdimon zogt Hashem fun kenigraich
a can how him to Nakdimon says Hashem of kingdom

מענטש געבוירן ווערן, זייענדיק א זקן ? צי קען ער דען
den er ken tsi zoken a zaiendik veren geboiren mentsh
then he can older person a being to be born man

א צווייט מאל ארייננגיין אין זיין מוטערס לייב און געבוירן
geboiren un laib muters zain in araingein mol tsveit a
born and womb mothers his in go in time second a

someone is born of mayim and Ruach Hakodesh, he is not able to enter into the Malchut Hashem. 6 That which is born of basar is basar, and that which is born of the Ruach is ruach. 7 Do not marvel that I said to you, It is necessary for you to be born again, born anew. 8 The ruach *(wind, Spirit)* blows where it wishes, and the sound of it you hear, but you do not have da'as of where it comes from and where it goes; so it is with everyone having been born of the Ruach Hakodesh.

9 In reply, Rav Nakdimon said to Rebbe, Melech HaMoshiach, How is it possible for these things to happen? 10 In reply, he said to him, You hold the teaching office of rabbi, of moreh b'Yisroel and of these things you do not have da'as? 11 Omein, omein, I say to you, that of which we have da'as we speak, and of that which we have seen, we give solemn edut *(testimony)*, and the solemn edut of us you [pl.] do not receive. 12 If I told you [pl.] about

ווערן ? ה האט יהושע / ישוע געענטפערט: באמת , באמת
be'emes be'emes geentfert Yeshua Yehoshua hot veren
in truth in truth answered Yeshua Yehoshua has become

זאג איך דיר: אויב איינער ווערט נישט געבוירן פון וואסער און
un vaser fun geboiren nisht vert einer oib dir ich zog
and water from born not is one if you I say

פון גייסט (וואשנדיק פון התחדשות), קען ער נישט אריינגיין
araingein nisht er ken hitchadshut fun vashendik Gaist fun
go in not he can regeneration of washed Spirit from

אין דעם קעניגרייך פון ה׳ . ו דאס, וואס איז געבוירן פון דעם
dem fun geboiren iz vos dos Hashem fun kenigraich dem in
the of born is which that Hashem of kingdom the in

פלייש, איז פלייש; און דאס, וואס איז געבוירן פון גייסט, איז
iz Gaist fun geboiren iz vos dos un fleish iz fleish
is Spirit of born is which that and flesh is flesh

גייסט. ז וואונדער דיך נישט, ווייל איך האב דיר געזאגט: איר
ir gezogt dir hob ich vail nisht dich vunder gaist
you said you have I because not you marvel spirit

מוזט ווידער געבוירן ווערן . ח דער ווינט בלאזט, וואו ער וויל ,
vil er vu blozt vint der veren geboiren vider muzt
wants it where blows wind the become born again must

און דו הערסט זיין קול , נאר ווייסט נישט, פונוואנען ער
er funvanen nisht veist nor kol zain herst du un
it from where not know but sound its hear you and

קומט און וואוהין ער גייט ; פונקט אזוי איז יעדער איינער וואס איז
iz vos einer yeder iz azoi punkt geit er vuahin un kumt
is who one every is so exactly goes it where and comes

געבוירן פון דעם גייסט. ט נקדימון האט געענטפערט און געזאגט
gezogt un geentfert hot Nakdimon Gaist dem fun geboiren
said and answered has Nakdimon Spirit the of born

צו אים: וויאזוי קען דאס געשען ? י האט יהושע / ישוע
Yeshua Yehoshua hot geshen dos ken viazoi im tsu
Yeshua Yehoshua has to happen this can how him to

געענטפערט און געזאגט צו אים: דו ביסט א רבי בישראל,
b'Yisroel Rebbe a bist du im tsu gezogt un geentfert
in Israel Rebbe a are you him to said and answered

און ווייסט דאס נישט? יא באמת , באמת זאג איך דיר: וואס
vos dir ich zog be'emes be'emes nisht dos veist un
what you I say in truth in truth not this know and

מיר ווייסן, דאס רעדן מיר, און וואס מיר האבן געזען, דערפון
derfun gezen hoben mir vos un mir reden dos veisen mir
thereof seen have we what and we speak this know we

things of the Olam Hazeh and you have no emunah, how will you have emunah if I tell you about the things of the Olam Haba? 13 And no one has ascended into Shomayim except the one having descended out of Shomayim, the Bar Enosh. 14 And as Moshe lifted up the nachash in the wilderness, so it is necessary for there to be a hagbah *(lifting up)* of the Bar Enosh. 15 That everyone having emunah in him may have Chayyei Olam.

16 For Hashem so had ahavah *(agape)* for the Olam Hazeh that Hashem gave the matanah *(gift)* of Hashem's Ben Yechid, so that whosoever has emunah in him may not be ne'evad *(lost, perish, be ruined with destruction)*, but find Chayyei Olam. 17 For Hashem did not send the Ben HaElohim into the Olam Hazeh that he might judge the Olam Hazeh, but that the Olam Hazeh might be brought to the Geulah *(Redemption)* of the Olam Haba through him *(Rebbe, Melech HaMoshiach)*.

זאגן מיר עדות : און איר נעמט אונדזער עדות זאגן נישט אָן.
on nisht zogen eides undzer nemt ir un eides mir zogen
on not say witness our take you and witness we say

יב אויב איך האב צו אייך גערעדט פון ערדישע זאכן , און איר
ir un zachn erdishe fun geredt aich tsu hob ich oib
you and things earthly of spoken you to have I if

גלויבט נישט, וויאזוי וועט איר גלויבן , ווען איך וועל צו אייך
aich tsu vel ich ven gloiben ir vet viazoi nisht gloibt
you to will I when believe you will how not believe

רעדן פון הימלישע זאכן ? יג און קיינער איז נישט ארויפגעגאנגען
aroifgegangen nisht iz keiner un zachn himlishe fun reden
gone up not has anyone and things heavenly of speak

אין הימל אריין, אחוץ דער , וועלכער איז אראפגעקומען
aropgekumen iz velcher der achuts arain himel in
come down has who the One except into heaven in

פון הימל , דער בר אנש , וואס איז אין הימל . יד און ווי
vi un himel in iz vos Enosh Bar der himel fun
as and heaven in was who of Man Son the heaven from

משה האט אויפגעהויבן די שלאנג אין דער מדבר , אזוי
azoi midbar der in shlang di oifgehoiben hot Moshe
so wilderness the in serpent the lift up did Moses

מוז דער בר אנש אויפגעהויבן ווערן; טו כדי יעדער איינער,
einer yeder kedei veren oifgehoiben Enosh Bar der muz
one every so that to be be lifted up of Man Son the must

וואס גלויבט אין אים, זאל האבן אייביק לעבן. טז ווארום
vorem leben eibik hoben zol im in gloibt vos
because life eternal have shall him in who believes who

ה׳ האט אזוי ליב געהאט די וועלט, אז ער האט
hot er az velt di gehat lib azoi hot Hashem
has he that world the had love in this way has Hashem

געגעבן זיין בן יחיד , כדי יעדער איינער, וואס גלויבט
gloibt vos einer yeder kedei Yochid Ben zain gegeben
who believes who one every so that Only Son his given

אין אים, זאל נישט פארלוירן ווערן , נאר האבן אייביק לעבן.
leben eibik hoben nor veren farloiren nisht zol im in
life eternal have but become lost not shall him in

יז ווארום ה׳ האט נישט געשיקט זיין זון אין דער וועלט
velt der in Zun zain geshikt nisht hot Hashem vorem
world the into Son his sent not has Hashem because

אריין, כדי צו משפטן די וועלט, נאר כדי די
di kedei nor velt di mishpeten tsu kedei arain
the so that but world the judge to in order to into

18 The one of emunah who is mekabel Moshiach *(accepting the person of the Bar Enosh, Rebbe, Melech HaMoshiach)* is not judged; but the one without emunah who is not mekabel Moshiach, already has been judged and given the psak din *(verdict)* of "condemned," because he has no emunah in the Shem of the Ben Yachid of Hashem. 19 And this is the psak din, that the Ohr has come into the Olam Hazeh, and Bnei Adam had ahavah for the choshech rather than for the Ohr, for their ma'asim were ra'im *(evil)*. 20 For everyone walking in the derech resha'im has sin'as chinom *(baseless hatred)* for the Ohr and does not come to the Ohr, lest his ma'asim be exposed. 21 But the one doing HaEmes comes to the Ohr that his ma'asim hamitzot may be manifested, that they have been wrought in Hashem.

וועלט זאל דורך אים געראטעוועט ווערן. יח דער, וואס
vos der veren geratevet im durch zol velt
who the one become saved him through shall world

גלויבט אין אים, ווערט נישט געמשפט; דער, וואס
vos der gemishpet nisht vert im in gloibt
who the one condemned not becomes him in who believes

גלויבט נישט, איז שוין געמשפט געווארן, ווייל
vail gevoren gemishpet shoin iz nisht gloibt
because become condemned already is not who believes

ער האט נישט געגלויבט אין דעם נאמען פון דעם בן יחיד פון
fun Yochid Ben dem fun nomen dem in gegloibt nisht hot er
of only Son of the of name the in believe not did he

ה׳. יט און דאס איז דאס משפט: דאס ליכט איז געקומען
gekumen iz licht dos mishpot dos iz dos un Hashem
come has light that judgment the is this and Hashem

אין דער וועלט אריין, און די מענטשן האבן ליבער געהאט די
di gehat liber hoben mentshn di un arain velt der in
the had rather have men the and into world the into

פינצטערניש ווי דאס ליכט; ווייל זייערע מעשים זענען געווען
geven zenen maisim zeiere vail licht dos vi fintsternish
been have deeds their because light the than darkness

בייז. כ ווארום יעדער איינער, וואס טוט שלעכטס, האט פיינט דאס
dos faint hot shlechts tut vos einer yeder vorem beiz
the hatred has evil does who one every because evil

ליכט, און קומט נישט צו דעם ליכט, כדי זיינע מעשים זאלן
zolen maisim zaine kedei licht dem tsu nisht kumt un licht
should deeds his so that light the to not comes and light

נישט אויפגעדעקט ווערן. כא דער אבער, וואס טוט דעם
dem tut vos ober der veren oifgedekt nisht
the does who however the one to be revealed not

אמת, קומט צום ליכט, כדי זיינע מעשים זאלן אנטפלעקט
antplekt zolen maisim zaine kedei licht tsum kumt emes
revealed should deeds his so that light to the comes truth

ווערן, אז זיי ווערן געטאן אין ה׳.
Hashem in geton veren zei az veren
Hashem in done are being they that to be

22 After these things Rebbe, Melech HaMoshiach and his

כב נאך דעם איז יהושע / ישוע אוועק מיט זיינע
zaine mit avek Yeshua Yehoshua iz dem noch
his with went away Yeshua Yehoshua is that after

תלמידים צום לאנד יהודה, און איז דארטן פארבלייבן מיט
mit farblaiben dorten iz un Yehude land tsum talmidim
with remain there is and Yehudah land of to the disciples

talmidim came into the land of Yehudah, and there he was staying with them and was giving the mikveh mayim's tevilah. 23 And Yochanan was also giving the tevilah near Shalem at Einayim, because there was plenty of water there for a mikveh, and the Yehudim were coming and submitting to the tevilah. 24 Yochanan had not yet been incarcerated in the beit hasohar *(prison)*.

25 There was then a discussion of Yochanan's talmidim with one of the Yehudim about the subject of tohorah *(purification)*. 26 And they came to Yochanan and said to him, Rabbi, he who was with you beyond the Yarden, the one to whom you have given solemn edut, hinei, this one gives the mikveh mayim's tevilah and kol Bnei Adam come to him. 27 In reply, Yochanan said, A man is not able to receive anything, unless it has been given to him from Shomayim. 28 You yourselves stand as eidus *(witness)* to me, that I said I am not the Rebbe, Melech

זיי , און האט טובל געווען אין דער מקווה . כג און אויך יוחנן
Yochanan oich un mikveh der in geven toivel hot un zei
John also and mikveh the in was tovel did and them

האט טובל געווען אין דער מקווה אין עינון , נאענט ביי שלם ,
Shalem bai noent Einon in mikveh der in geven toivel hot
Shalem by near Einayim in mikveh the in was tovel did

ווייל דארטן איז געווען א סך וואסער פאר דער מקווה ; און
un mikveh der far vaser sach a geven iz dorten vail
and mikveh the for water many a was is there because

מען פלעגט קומען און זיך לאזן טובל זיין אין דער
der in zain toivel lozen zich un kumen flegt men
the in be tovel allowed themselves and to come would they

מקווה . כד ווארום יוחנן איז נאך נישט געווען אריינגעווארפן
araingevorfen geven nisht noch iz Yochanan vorem mikveh
thrown been not yet is John because mikveh

אין תפיסה. כה און עס איז געקומען צו א מחלוקה צווישן די
di tsvishen machloike a tsu gekumen iz es un tfise in
the among division a to come is there and prison into

תלמידים פון יוחנן און א יידן וועגן טהרה .
ta'are vegen Yidn a un Yochanan fun talmidim
ritual cleansing about Judaeans a and John of disciples

כו און זיי זענען געקומען צו יוחנן , און האבן געזאגט צו
tsu gezogt hoben un Yochanan tsu gekumen zenen zei un
to said have and John to come did they and

אים: רבי , ער, וואס איז געווען מיט דיר אויף יענער זייט
zait yener oif dir mit geven iz vos er Rebbe im
side of the other on you with was is who he Rebbe him

ירדן , וועגן וועמען דו האסט עדות געזאגט, אָט זע , ער
er ze ot gezogt eides host du vemen vegen Yarden
he see here said witness you have you whom about Yarden

טובלט אין דער מקווה , און אלע קומען צו אים. כז האט יוחנן
Yochanan hot im tsu kumen ale un mikveh der in toivelt
John has him to to come all and mikveh the in tovlt

געענטפערט און געזאגט: קיין מענטש קען זיך גארנישט נעמען, אויב
oib nemen gornisht zich ken mentsh kein gezogt un geentfert
if take nothing self can man any said and answered

עס איז אים נישט געגעבן געווארן פון הימל . כח איר אליין
alein ir himel fun gevoren gegeben nisht im iz es
yourselves you heaven from become given not him is it

זענט מיינע עדות , אז איך האב געזאגט: איך בין נישט דער
der nisht bin ich gezogt hob ich az eides maine zent
the not am I said have I that witness my are

HaMoshiach, but I have been sent gevorn forois before him *(forerunner)*. 29 The one having the Kallah *(bride)* is the Choson *(Bridegroom)*, but the Shoshvin *(the Choson's best man)*, the one having stood and hearing him with simcha, rejoices because of the kol *(voice)* of the Choson *(Bridegroom)*. Therefore, this simcha of mine has been made sheleimah *(complete)*. 30 It is necessary for that one to increase, but for me to decrease.

31 The one coming from above *(Moshiach)* is over all; the one being from Olam Hazeh is of Olam Hazeh and of the Olam Hazeh he speaks; Hu Habah *(He who comes)*, from Shomayim is over all. 32 Rebbe, Melech HaMoshiach gives solemn edut *(testimony)* to that which he has seen and heard, yet no one receives his eidus. 33 The one who is mekabel Moshiach's eidus has thereby set his chotam of attestation that Hashem is Emes. 34 For he whom Hashem sent speaks

משיח , נאר אז איך בין געשיקט געווארן פאר אים. כט ווער
ver im far gevoren geshikt bin ich az nor Moshiach
who him before been sent am I that but Moshiach

עס האט די כלה , דער איז דער חתן ; אבער דער פריינד
fraind der ober chosen der iz der kale di hot es
friend the however bridegroom the is that bride the has it

פון דעם חתן , וואס שטייט און הערט זיך צו צו אים, טוט
tut im tsu tsu zich hert un shteit vos chosen dem fun
does him to to self hear and stands who bridegroom the of

מיט שמחה זיך פרייען איבער דעם חתנס קול ; אָט
ot kol chosens dem iber freien zich simcha mit
just voice bridegroom's the over rejoice self joy with

די דאזיקע פרייד מיינע איז דערפילט. ל ער מוז וואקסן , איך
ich vaksen muz er derfilt iz maine freid dozike di
I increase must he fulfilled is of mine joy these the

אבער פארמינערט ווערן .
veren farminert ober
become decreased however

לא דער , וואס קומט פון אויבן , איז איבער אלעמען : דער,
der alemen iber iz oiben fun kumt vos der
the everyone above is above from comes who the one

וואס איז פון דער ערד , איז פון דער ערד , און רעדט פון
fun redt un erd der fun iz erd der fun iz vos
from speaks and earth the from is earth the from is who

דער ערד ; דער, וואס קומט פון הימל , איז איבער אלעמען .
alemen iber iz himel fun kumt vos der erd der
everyone over is heaven from comes who the earth the

לב וואס ער האט געזען און געהערט, דערפון זאגט ער עדות ; און
un eides er zogt derfun gehert un gezen hot er vos
and witness he says thereof heard and seen has he what

זיין עדות זאגן נעמט קיינער נישט אָן. לג ווער עס נעמט
nemt es ver on nisht keiner nemt zogen eides zain
accepts it who on not no one accepts say witness his

יא אָן זיין עדות זאגן , דער האט צוגעלייגט זיין חתימה, אז
az chsime zain tsugeleigt hot der zogen eides zain on yo
that seal his added has that say witness his on yes

ה׳ איז אמת . לד ווארום ער, וועמען ה׳ האט געשיקט,
geshikt hot Hashem vemen er vorem emes iz Hashem
sent has Hashem whom he because truth is Hashem

the Divrei Hashem, for He gives the Ruach Hakodesh without measure. [35] Elohim HaAv *(the Father)* has ahavah *(love)* for HaBen and has given all things into his hand. [36] The one with emunah in the Ben [HaElohim] has Chayyei Olam; but the one disobeying the Ben [HaElohim] will not see Chayyim, but the Charon Af Hashem remains on him.

רעדט די ווערטער פון ה׳ ; ווארום ער גיט נישט דעם
dem nisht git er vorem Hashem fun verter di redt
the not gives he because Hashem of words the speaks

גייסט מיט א מאס . [לה] דער פאטער האט ליב דעם זון , און
un Zun dem lib hot Foter der mos a mit Gaist
and Son the love has Father the measure of a with Spirit

האט אלץ געגעבן אין זיין האנט אריין. [לו] דער, וואס גלויבט אין דעם
dem in gloibt vos der arain hant zain in gegeben alts hot
the in believes who the into hand his in give all did

זון , האט אייביק לעבן; ווער אבער עס געהארכט נישט דעם
dem nisht gehorcht es ober ver leben eibik hot Zun
the not obey it however whoever life eternal has Son

זון , דער וועט נישט זען קיין לעבן, נאר ה׳ס צארן בלייבט
blaibt tsorn Hashems nor leben kein zen nisht vet der Zun
remains wrath Hashem's but life any see not will that Son

אויף אים.
im oif
him on

4 Therefore when Rebbe, Melech HaMoshiach knew that the Perushim heard that he makes more talmidim and administers the tevilah of teshuva to more talmidim than Yochanan, [2] Although Rebbe, Melech HaMoshiach himself did not personally administer the mikveh mayim's tevilah — this was administered by his talmidim, [3] Then Rebbe, Melech HaMoshiach left the land of Yehudah and departed again into the Galil. [4] And it was necessary for him to pass through Shomron.

ד ווען דעריבער דער האר האט זיך דערוואוסט, אז די
di az dervust zich hot Har der deriber ven
the that find out self has L-rd the therefore when

פרושים האבן געהערט, אז יהושע / ישוע מאכט
macht Yeshua Yehoshua az gehert hoben Perushim
makes Yeshua Yehoshua that heard had Pharisees

און איז טובל אין דער מקווה מער תלמידים ווי יוחנן —
Yochanan vi talmidim mer mikveh der in toivel iz un
John than disciples more mikveh the in tovel is and

[ב] הגם יהושע / ישוע אליין האט נישט געטובלט
getoivelt nisht hot alein Yeshua Yehoshua hagam
mikveh immerse not did himself Yeshua Yehoshua although

אין דער מקווה , נאר זיינע תלמידים — [ג] האט ער פארלאזט דאס
dos farlozt er hot talmidim zaine nor mikveh der in
the depart he did disciples his only mikveh the in

לאנד יהודה , און איז ווידער אוועק קיין גליל . [ד] און האט
hot un Galil kein avek vider iz un Yehude land
has and Galilee to went away again is and Yehudah land

געמוזט דורכגיין דורך שומרון . [ה] און אזוי קומט ער אין
in er kumt azoi un Shomron durch durchgein gemuzt
in he comes so and Samaria through to go through obliged

א שטאט פון שומרון , וועלכע מען רופט סוכר , נאענט ביי דעם
dem bai noent Sychar ruft men velche Shomron fun shtot a
the by near Sh'khem called it be which Samaria of city a

5 Therefore, he comes
into a city of Shomron
being called Sh'khem near
the field which Ya'akov
Avinu had given to Yosef
Ben Ya'akov. 6 Now a
be'er *(well)* of Ya'akov
was there. Rebbe, Melech
HaMoshiach, having
become weary from his
journey was sitting there
at the be'er. The sha'ah
(hour, time) was about
hashishit *(the sixth, noon)*.
7 An isha of Shomron
comes to draw
mayim. Rebbe, Melech
HaMoshiach says to
her, Give me a drink.
8 For Rebbe, Melech
HaMoshiach's talmidim
had gone away into the
city that they might buy
okhel. 9 Therefore, the isha
of Shomron says to Rebbe,
Melech HaMoshiach,
How can you, being a
Yehudi, ask to be given
a drink from me, an isha
(woman) from Shomron
(Samaria)? *(For those who
are Yehudim do not associate
with those of Shomron).*
10 In reply, Rebbe, Melech
HaMoshiach said to her,
If you knew the matanah
(gift) of Hashem and who

פעלד, וואס יעקב האט געגעבן צו זיין זון יוסף ; ו און דארט
dort un Yosef zun zain tsu gegeben hot Yaakov vos feld
there and Joseph son his to given has Jacob which field

איז געווען יעקבס ברונעם. און זייענדיק מיד פון דער נסיעה ,
nesie der fun mid zaiendik un brunem Yaakovs geven iz
journey the from tired being and well James' was is

האט יהושע / ישוע זיך אזוי אנידערגעזעצט ביים ברונעם;
brunem baim anidergezetst azoi zich Yeshua Yehoshua hot
well at the sat down thus himself Yeshua Yehoshua has

עס איז געווען ארום דער זעקסטער שעה. ז קומט א פרוי פון
fun froi a kumt sho zekster der arum geven iz es
from woman a comes hour sixth the around was is it

שומרון שעפן וואסער; זאגט יהושע / ישוע צו איר: גיב
gib ir tsu Yeshua Yehoshua zogt vaser shepen Shomron
give her to Yeshua Yehoshua says water to draw Samaria

מיר צו טרינקען. ח ווארום די תלמידים זיינע זענען אוועקגעגאנגען
avekgegangen zenen zaine talmidim di vorem trinken tsu mir
go away did his disciples the because drink to me

אין שטאט אריין, כדי איינצוקויפן שפייז. ט זאגט דעריבער צו
tsu deriber zogt shpaiz aintsukoifen kedei arain shtot in
to therefore says food buy so that into city into

אים די שומרונישע פרוי : וויאזוי בעטסטו, א ייד ,
Yid a betstu viazoi froi Shomronishe di im
Jewish person a ask you how woman Samaritan the him

צו טרינקען פון מיר, וואס איך בין א שומרונישע פרוי ?
froi Shomronishe a bin ich vos mir fun trinken tsu
woman Samaritan a am I who me from drink to

ווארום יידן האבן נישט קיין מגע־משא מיט שומרונים . י האט
hot Shomronim mit mage-mase kein nisht hoben Yidn vorem
did Samaritans with dealings any not have Jews because

יהושע / ישוע געענטפערט און געזאגט צו איר: אויב דו
du oib ir tsu gezogt un geentfert Yeshua Yehoshua
you if her to said and answer Yeshua Yehoshua

וואלסט געקענט די מתנה פון ה׳ , און ווער דער איז,
iz der ver un Hashem fun matone di gekent volst
is this one who and Hashem of gift the know would

וואס זאגט צו דיר: גיב מיר צו טרינקען, וואלסטו אים
im volstu trinken tsu mir gib dir tsu zogt vos
him would you have drink to me give you to says who

געבעטן, און ער וואלט דיר געגעבן לעבעדיק וואסער. יא זאגט די
di zogt vaser lebedik gegeben dir volt er un gebeten
the says water living given you would he and asked

it is saying to you, Give me a drink, you would have asked him and he would have given you Mayim Chayyim *(Living Water).* 11 The isha *(woman)* says to Rebbe, Melech HaMoshiach, Adoni, you have no bucket and the be'er is deep. From where then do you have the Mayim Chayyim? 12 Surely you are not greater than Ya'akov Avinu who gave the matanah to us of the be'er *(well)* and drank from it himself as did his banim *(sons)* and his tzon *(flock)*? 13 In reply, Rebbe, Melech HaMoshiach said, Everyone drinking from this mayim *(water)* will thirst again, 14 But whoever drinks of the mayim *(water)* which I will give to him will never thirst again, but the mayim *(water)* which I will give him will become in him a makor *(fountain)* of mayim *(water)* springing up unto Chayyei Olam. 15 The isha *(woman)* says to Rebbe, Melech HaMoshiach, Adoni, give me this mayim that I may not thirst nor come here to draw mayim.

פרוי צו אים: האר, דו האסט נישט מיט וואס אנצושעפן ,
ontsushepen vos mit nisht host du Har im tsu froi
to draw what with not you have you Sir him to woman

און דער ברונעם איז טיף ; פונוואנען זשע האסטו דאס
dos hostu zhe funvanen tif iz brunem der un
this you have then from where deep is well the and

לעבעדיקע וואסער? יב צי ביסטו דען גרעסער ווי אונדזער פאטער
foter undzer vi greser den bistu tsi vaser lebedike
father our than greater then are you or water living

יעקב , וועלכער האט אונדז געגעבן דעם ברונעם, און אליין
alein un brunem dem gegeben undz hot velcher Yaakov
himself and well this give us did who Jacob

פון אים געטרונקען, און זיינע זין און זיינע סטאדעס? יג האט
hot stades zaine un zin zaine un getrunken im fun
did herds his and sons his and drank it from

יהושע / ישוע געענטפערט און געזאגט צו איר: יעדער איינער,
einer yeder ir tsu gezogt un geentfert Yeshua Yehoshua
one every her to said and answer Yeshua Yehoshua

וואס טרינקט פון דעם דאזיקן וואסער, וועט ווידער דארשטיק ווערן ;
veren dorshtik vider vet vaser dozikn dem fun trinkt vos
become thirsty again will water this the of drinks who

יד ווער אבער עס וועט טרינקען פון דעם וואסער, וואס איך
ich vos vaser dem fun trinken vet es ober ver
I which water the from drink will it however who

וועל אים געבן , דער וועט ביז אויף אייביק מער נישט דארשטיק
dorshtik nisht mer eibik oif biz vet der geben im vel
thirsty not more eternal on until will that give him will

ווערן ; נאר דאס וואסער, וואס איך וועל אים געבן , וועט ווערן
veren vet geben im vel ich vos vaser dos nor veren
become will give him will I which water this but become

אין אים א וואסער קוואל , וואס שפרודלט צום אייביקן לעבן.
leben eibikn tsum shprudlt vos kval vaser a im in
life eternal to the spring up which spring water a him in

טו זאגט די פרוי צו אים: האר, גיב מיר דאס דאזיקע וואסער,
vaser dozike dos mir gib Har im tsu froi di zogt
water very this me give Sir him to woman the says

כדי איך זאל נישט דורשטן , און נישט דארפן אהערקומען
aherkumen darfen nisht un durshten nisht zol ich kedei
to come here need not and be thirsty not shall I so that

אנצושעפן . טז זאגט יהושע / ישוע צו איר: גיי רוף דיין
dain ruf gei ir tsu Yeshua Yehoshua zogt ontsushepen
your call go her to Yeshua Yehoshua says to draw

16 Rebbe, Melech
HaMoshiach says to
her, Go, call your ba'al
(husband), and come back
here. 17 In reply, the isha
(woman) said to Rebbe,
Melech HaMoshiach, I do
not have a ba'al. He says
to her, Well you spoke,
I do not have a ba'al.
18 For beetzem *(in fact)*
chamisha be'alim *(five
husbands)* you had, and the
one you have now is not
your ba'al *(husband)*. What
you have said is emes.
19 The isha says to Rebbe,
Melech HaMoshiach,
Adoni, I see that you are
a navi. 20 Avoteinu on this
mountain worshiped
and you say that in
Yerushalayim is the place
where it is necessary to
worship. 21 Rebbe, Melech
HaMoshiach says to her,
Have emunah *(faith)*,
believe me, Isha. A sha'ah
(hour, time) comes when
neither on this mountain
nor in Yerushalayim
will you worship HaAv.
22 You worship that
of which you do not
have da'as; we worship
that of which we have
da'as, because Yeshu'at

מאן , און קום אהער. יז האט די פרוי געענטפערט און
un geentfert froi di hot aher kum un man
and answer woman the did here come and husband

געזאגט: איך האב נישט קיין מאן . זאגט יהושע / ישוע צו
tsu Yeshua Yehoshua zogt man kein nisht hob ich gezogt
to Yeshua Yehoshua says husband any not have I said

איר: דו האסט ריכטיק געזאגט: איך האב נישט קיין מאן ;
man kein nisht hob ich gezogt richtik host du ir
husband any not have I said rightly have you her

יח ווארום דו האסט שוין געהאט פינף מענער , און ער,
er un mener finf gehat shoin host du vorem
he and husbands five had already have you because

וועמען דו האסט איצט, איז נישט דיין מאן ; דאס דאזיקע
dozike dos man dain nisht iz itst host du vemen
these the husband your not is now have you whom

האסטו אמת געזאגט. יט זאגט די פרוי צו אים: האר, איך זע ,
ze ich Har im tsu froi di zogt gezogt emes hostu
see I Sir him to woman the says said truth you have

אז דו ביסט א נביא . כ אונדזערע אבות האבן זיך
zich hoben avot undzere novi a bist du az
themselves did ancestors our prophet a are you that

געבוקט (צו ה׳) אויף דעם דאזיקן בארג ; און איר
ir un barg dozikn dem oif Hashem tsu gebukt
you and mountain this the on Hashem to paid homage

זאגט, אז אין ירושלים איז דאס ארט , וואו מען דארף זיך
zich darf men vu ort dos iz Yerushalayim in az zogt
self must one where place the is Yerushalayim in that says

בוקן (צו ה׳). כא זאגט יהושע / ישוע צו איר: גלויב
gloib ir tsu Yeshua Yehoshua zogt Hashem tsu buken
believe her to Yeshua Yehoshua says Hashem to bow

מיר, אשה , אז עס קומט א שעה, ווען נישט אויף דעם דאזיקן
dozikn dem oif nisht ven sho a kumt es az isha mir
this the on not when hour a comes it that woman me

בארג , נישט אין ירושלים וועט איר זיך בוקן צום
tsum buken zich ir vet Yerushalayim in nisht barg
to the bow self you will Yerushalayim in not mountain

פאטער. כב איר בוקט זיך צו וואס איר ווייסט נישט, מיר ווייסן
veisen mir nisht veist ir vos tsu zich bukt ir Foter
know we not know you what to self bow you Father

יא צו וועמען מיר בוקן זיך; ווייל די ישועה איז פון די
di fun iz yeshue di vail zich buken mir vemen tsu yo
the of is salvation the because self bow we whom to yes

Eloheinu *(salvation)* is from the Yehudim. 23 But a sha'ah is coming, and now is, when those of the true avodas kodesh will worship HaAv in the Ruach Hakodesh and in Emes, for indeed [Elohim] HaAv is seeking such to worship Him. 24 Hashem is Ruach *(Spirit)* and it is necessary for the ones worshiping Him to worship in Ruach and Emes. 25 The isha says to him, I have da'as that Rebbe, Melech HaMoshiach is coming, the one being called the Messiah. When Rebbe, Melech HaMoshiach comes, he will proclaim to us everything. 26 Yehoshua says to her, Ani Hu *(I am He)*, the one speaking to you.

27 And at this very moment, the Moshiach's talmidim arrived, and they were marveling that he was speaking with an isha. No one said, however, What are you seeking? Or, Why do you speak with her? 28 Therefore, the isha left her waterpot and went away into the city and says

יידן . כג נאר עס קומט א שעה, און איז שוין איצט, ווען
ven itst shoin iz un sho a kumt es nor Yidn
when now already is and hour a comes there but Jews

די ווארהאפטיקע דינער פון ה׳ , וועלן זיך בוקן צום
tsum buken zich velen Hashem fun diner vorhaftike di
to the bow self will Hashem of servants true the

פאטער אין גייסט און אין דער ווארהייט; ווארום דער פאטער זוכט
zucht Foter der vorem vorhait der in un Gaist in Foter
seeks Father the because truth the in and Spirit in Father

אזעלכע, וואס זאלן זיך בוקן צו אים. כד ה׳ איז א גייסט,
Gaist a iz Hashem im tsu buken zich zolen vos azelche
Spirit a is Hashem him to bow self should who such

און די , וואס בוקן זיך צו אים, מוזן זיך בוקן אין גייסט און
un Gaist in buken zich muzn im tsu zich buken vos di un
and Spirit in bow self must him to self bow who those and

אין דער ווארהייט. כה זאגט צו אים די פרוי : איך ווייס , אז
az veis ich froi di im tsu zogt vorhait der in
that know I woman the him to says truth the in

דער משיח קומט , (וואס הייסט געזאלבטער) ווען
ven gezalbter heist vos kumt Moshiach der
when anointed one means which is coming Moshiach the

ער וועט קומען , וועט ער אונדז אלץ זאגן . כו זאגט צו איר
ir tsu zogt zogen alts undz er vet kumen vet er
her to says tell everything us he will to come will he

יהושע / ישוע : איך בין עס, וואס רעדט מיט דיר.
dir mit redt vos es bin ich Yeshua Yehoshua
you with speaks who he am I Yeshua Yehoshua

כז און ביי דעם דאזיקן זענען זיינע תלמידים אנגעקומען, און
un ongekumen talmidim zaine zenen dozikn dem bai un
and come disciples his did this the at and

האבן זיך געוואונדערט, אז ער רעדט מיט א פרוי ; דאך
doch froi a mit redt er az gevundert zich hoben
yet woman a with speaks he that amazed self have

האט קיינער נישט געזאגט: וואס ווילסטו ? אדער: פארוואס
farvos oder vilstu vos gezogt nisht keiner hot
why or do you want what say not anyone did

רעדסטו מיט איר? כח און די פרוי האט איבערגעלאזט איר
ir ibergelozt hot froi di un ir mit redstu
her left behind has woman the and her with speak you

וואסער קרוג, און איז אוועק אין שטאט אריין, און זאגט צו
tsu zogt un arain shtot in avek iz un krug vaser
to said and into city in went away did and jar water

to the bnei Adam of the city, 29 Come, see an ish who told me everything I have ever done. Surely this one is Moshiach, is he not? 30 They came out of the city and were coming to him.

31 Divaile *(meanwhile)*, Moshiach's talmidim were asking him, Rebbe, eat. 32 But Rebbe, Melech HaMoshiach said to them, I have okhel *(food)* to eat of which you have no da'as. 33 Therefore, Moshiach's talmidim were saying to one another, Surely no one brought him anything to eat? 34 Rebbe, Melech HaMoshiach says to them, My okhel *(food)* is that I may do the ratzon *(will)* of the One having sent me and may complete His ma'aseh *(work)*. 35 Do not say, Yet arba'ah chodashim *(four months)* and then comes the katzir *(harvest)*. Hinei, I say to you, Lift up your eyes and see the sadot *(fields)* that they are white for the katzir *(harvest)*. 36 The one harvesting receives wages and gathers p'ri *(fruit)* unto Chayyei Olam, that the one

די מענטשן: כט קומט, זעט א מענטשן, וועלכער האט מיר געזאגט
gezogt mir hot velcher mentshn a zet kumt mentshn di
tell me did who man a see come people the

אלץ , וואס איך האב געטאן; איז דאס נישט אפשר דער
der efsher nisht dos iz geton hob ich vos alts
the perhaps not this is done have I which everything

משיח ? ל זענען זיי ארויסגעגאנגען אויס דער שטאט, און
un shtot der ois aroisgegangen zei zenen Moshiach
and city the out of go out they did Moshiach

זענען געקומען צו אים. לא דערוויל האבן אים די תלמידים
talmidim di im hoben derveil im tsu gekumen zenen
disciples the him have meanwhile him to come did

געבעטן, אזוי צו זאגן : רבי , עס. לב ער אבער האט צו זיי
zei tsu hot ober er es Rebbe zogen tsu azoi gebeten
them to did however he eat Rebbe say to so asked

געזאגט: איך האב א שפייז צו עסן , וואס איר קענט זי נישט.
nisht zi kent ir vos esen tsu shpaiz a hob ich gezogt
not it know you which to eat to food a have I say

לג האבן די תלמידים דעריבער געזאגט איינער צום אנדערן: צי
tsi andern tsum einer gezogt deriber talmidim di hoben
other to the one said therefore disciples the have

האט אים דען עמיצער געברענגט עפעס צו עסן ?
esen tsu epes gebrengt emitser den im hot
to eat to something brought someone then to him has

לד זאגט יהושע / ישוע צו זיי : מיין שפייז איז, אז איך
ich az iz shpaiz main zei tsu Yeshua Yehoshua zogt
I that is food my them to Yeshua Yehoshua said

זאל טאן דעם רצון פון דעם , וועלכער האט מיך געשיקט, און
un geshikt mich hot velcher dem fun rotsn dem ton zol
and sent me has who the one of will the do shall

צו ענדיקן זיין ווערק. לה צי זאגט איר דען נישט: נאך פיר
fir noch nisht den ir zogt tsi verk zain endiken tsu
four after not then you says work his complete to

חדשים , און עס קומט דער שניט ? זע , איך זאג אייך: הייבט
heibt aich zog ich ze shnit der kumt es un chadoshim
lift you tell I look harvest the comes it and months

אויף אייערע אויגן און זעט די פעלדער, אז זיי זענען שוין
shoin zenen zei az felder di zet un oigen eiere oif
already are they that fields the see and eyes your up

ווייס צום שניט . לו דער שניטער באקומט א שכר , און זאמלט
zamlt un sachar a bakumt shniter der shnit tsum vais
collect and wage a receives reaper the harvest to the white

sowing and the other one harvesting may have simcha together. 37 For in this the saying is true, One sows and another reaps. 38 I sent you to harvest that upon which you have not labored; others have labored and you have entered into their labor.

איין פירות צום אייביקן לעבן, כדי דער פארזייער און
un farzeier der kedei leben eibikn tsum peires ein
and sower the so that life eternal to the fruits together

דער שניטער זאלן זיך פרייען צוזאמען. לז ווארום אין דעם
dem in vorem tsuzamen freien zich zolen shniter der
the in because together rejoice self should reaper the

דאזיקן (פאל) איז דאס שפריכווארט אמת: איינער זייעט, אן אנדערער
anderer an zeiet einer emes shprichvort dos iz fal dozikn
another an sows one true proverb this is case this

שניידט. לח איך האב אייך געשיקט צו שניידן , וואס איר האט נישט
nisht hot ir vos shnaiden tsu geshikt aich hob ich shnaidt
not have you what reap to sent you have I reaps

באארבעט; אנדערע האבן געארבעט, און איר זענט אריינגעקומען
araingekumen zent ir un gearbet hoben andere baarbet
entered are you and work did others cultivated

אין זייער ארבעט אריין.
arain arbet zeier in
into work their in

39 And from that city of Shomron many had emunah in him, because of the solemn dvar of the isha giving edut: He told me everything I have ever done. 40 Then when those of Shomron came to Rebbe, Melech HaMoshiach, they were asking him to remain with them, and he remained with them there two yamim. 41 And many more put their emunah [in Rebbe, Melech HaMoshiach], because of his dvar *(word)*. 42 And to the isha they were saying, No longer because of what you spoke do we have emunah *(faith)*, for we

לט און פון יענער שטאט האבן א סך שומרונים געגלויבט
gegloibt Shomronim sach a hoben shtot yener fun un
believe Samaritans many a did city that from and

אין אים דורך דעם ווארט פון דער פרוי , וואס האט עדות
eides hot vos froi der fun vort dem durch im in
witness did who woman the of word the through him in

געזאגט: ער האט מיר געזאגט אלץ , וואס איך האב געטאן.
geton hob ich vos alts gezogt mir hot er gezogt
done have I that everything told me has he said

מ און ווי די שומרונים זענען געקומען צו אים, האבן זיי
zei hoben im tsu gekumen zenen Shomronim di vi un
they have him to come did Samaritans the when and

אים געבעטן צו בלייבן ביי זיי ; און ער איז דארט געבליבן צוויי
tsvei gebliben dort iz er un zei bai blaiben tsu gebeten im
two remain there is he and them with remain to asked him

טעג. מא און א סך מער האבן געגלויבט דורך זיין ווארט,
vort zain durch gegloibt hoben mer sach a un teg
word his through believe did more many a and days

מב און האבן געזאגט צו דער פרוי : מיר גלויבן מער נישט
nisht mer gloiben mir froi der tsu gezogt hoben un
not more believe we woman the to say did and

צוליב דיין רעדן , ווארום מיר אליין האבן אים
im hoben alein mir vorem reden dain tsulib
him have ourselves we because speaking your on account of

ourselves have heard and we have da'as that his one is be'emes the Moshi'a HaOlam *(the Savior, Go'el HaOlam)*.

[43] And after two yamim *(days)*, he went out from there into the Galil. [44] For Rebbe, Melech HaMoshiach himself gave solemn edut *(testimony)* that a Navi does not have kavod *(honor)* in his own country. [45] Therefore, when he came into the Galil, those of the Galil received Rebbe, Melech HaMoshiach, vi-bahlt *(since)* they had seen all which he did in Yerushalayim during the Chag, for they also went to the Chag.

געהערט; און ווייסן, אז ער איז באמת דער משיח , דער
der Moshiach der be'emes iz er az veisen un gehert
the Moshiach the in truth is he that know and heard

גואל פון דער וועלט. [מג] און אין צוויי טעג ארום איז ער פון
fun er iz arum teg tsvei in un velt der fun goel
from he is around days two in and world the of redeemer

דארטן ארויסגעגאנגען קיין גליל . [מד] ווארום יהושע / ישוע
Yeshua Yehoshua vorem Galil kein aroisgegangen dorten
Yeshua Yehoshua because Galilee to went out there

אליין האט עדות געזאגט, אז א נביא האט נישט קיין
kein nisht hot novi a az gezogt eides hot alein
any not has prophet a that said witness has himself

כבוד אין זיין אייגן היימלאנד . [מה] ווען דעריבער ער איז געקומען
gekumen iz er deriber ven heimland eigen zain in koved
come is he therefore when home land own his in honor

קיין גליל , האבן די לייט פון גליל אים אויפגענומען,
oifgenumen im Galil fun lait di hoben Galil kein
received him Galilee of people the have Galilee to

ווייל זיי האבן געזען אלץ , וואס ער האט געטאן אין
in geton hot er vos alts gezen hoben zei vail
in done had he which everything seen have they because

ירושלים דעם יום טוב ; ווארום זיי אליין זענען אויך
oich zenen alein zei vorem Tov Yom dem Yerushalayim
also did alone they because Tov of Yom at the Yerushalayim

ארויפגעגאנגען אויף יום טוב .
Tov Yom oif aroifgegangen
Tov of Yom for go up

[46] Then Rebbe, Melech HaMoshiach came again into Kanah of the Galil where he made the mayim *(water)* into yayin *(wine)*. There was a certain royal official whose ben was choleh *(ill)* in K'far-Nachum. [47] This man, having heard that Yehoshua comes from the land of Yehudah into the

[מו] און ער איז ווידעראמאל געקומען קיין קנה פון גליל ,
Galil fun Cana kein gekumen videramol iz er un
Galilee of Cana to come again a time is he and

וואו ער האט געמאכט פון דעם וואסער וויין . און עס איז
iz es un vain vaser dem fun gemacht hot er vu
is there and wine water the of made has he where

געווען א געוויסער קעניגלעכער באאמטער, וועמעס זון איז געלעגן
gelegen iz zun vemes baamter keniglecher geviser a geven
lying was son whose official royal certain a was

קראנק אין כפר-נחום . [מז] ווי דער דאזיקער האט געהערט, אז
az gehert hot doziker der vi K'far-Nachum in krank
that heard has this one the as K'far-Nachum in sick

יהושע / ישוע איז אנגעקומען פון יהודה קיין גליל ,
Galil kein Yehude fun ongekumen iz Yeshua Yehoshua
Galilee to Yehudah from come was Yeshua Yehoshua

Galil, went to him and was asking him to come down and cure the ben of him. For the yeled was about to die. 48 Therefore, Rebbe, Melech HaMoshiach said to him, Except you see otot *(miraculous signs)* and moftim *(wonders)*, you will never have emunah *(faith)*. 49 The royal official says to Rebbe, Melech HaMoshiach, Adoni, come down before my yeled dies. 50 Rebbe, Melech HaMoshiach says to him, Go! Bincha chai *(your son lives)*! The man had emunah *(faith)* in the dvar that Rebbe, Melech HaMoshiach had said to him, and the man departed. 51 And as the man was going, his avadim met him, saying that the man's yeled lives. 52 Therefore, the man inquired from them the sha'ah *(hour, time)* in which the yeled began to recover. Then they said to him, Etmol *(yesterday)* at the sha'ah hashevi'it *(seventh hour)* the fever left him. 53 Therefore, the abba knew that it was the same sha'ah *(hour,*

איז ער אוועק צו אים, און אים געבעטן, אז ער זאל
zol er az gebeten im un im tsu avek er iz
shall he that asked him and him to went away he is

אראפגיין און היילן זיין זון ; ווייל ער האט געהאלטן ביים
baim gehalten hot er vail zun zain heilen un aropgein
near held was he because son his heal and come down

שטארבן. [מח] און יהושע / ישוע האט געזאגט צו אים: אויב איר
ir oib im tsu gezogt hot Yeshua Yehoshua un shtarben
you if him to said has Yeshua Yehoshua and death

זעט נישט קיין אותות ומופתים , ווילט איר בשום אופן נישט
nisht oifen beshum ir vilt umofsim otot kein nisht zet
not way never you will and wonders signs any not see

גלויבן . [מט] זאגט דער קעניגלעכער באאמטער צו אים: האר, קום
kum Har im tsu baamter keniglecher der zogt gloiben
come Sir him to official royal the says believe

אראפ, איידער מיין קינד שטארבט. [נ] זאגט יהושע / ישוע צו
tsu Yeshua Yehoshua zogt shtarbt kind main eider arop
to Yeshua Yehoshua said dies child my before down

אים: גיי, דיין זון לעבט! דער מענטש האט געגלויבט אין דעם
dem in gegloibt hot mentsh der lebt zun dain gei im
the in believe did man the lives son your go him

ווארט, וואס יהושע / ישוע האט צו אים געזאגט, און איז
iz un gezogt im tsu hot Yeshua Yehoshua vos vort
is and said him to had Yeshua Yehoshua which word

געגאנגען. [נא] און בשעת ער איז אראפגעגאנגען, האבן אים זיינע
zaine im hoben aropgegangen iz er beshas un gegangen
his him have going down is he while and go

קנעכט באגעגנט, און געזאגט, אז זיין יינגל לעבט. [נב] ער האט
hot er lebt yingel zain az gezogt un bagegent knecht
has he lives boy his that said and met servants

זיך דעריבער נאכגעפרעגט ביי זיי די שעה, אין וועלכער עס
es velcher in sho di zei bai nochgefregt deriber zich
it which in hour the them with ask after therefore self

איז אים בעסער געווארן . האבן זיי אים געזאגט: נעכטן אין
in nechtn gezogt im zei hoben gevoren beser im iz
in yesterday said to him they have become better him was

דער זיבעטער שעה האט דאס פיבער אים פארלאזט. [נג] דער פאטער
foter der farlozt im fiber dos hot sho zibeter der
father the leave him fever the had hour seventh the

האט דעריבער געוואוסט, אז עס איז געווען אין יענער שעה, איז
iz sho yener in geven iz es az gevust deriber hot
is hour that in was is it that know therefore did

time) in which Rebbe, Melech HaMoshiach said to him, Bincha chai! And the man had emunah and all his bais. [54] Now this was ot hasheni *(the second miraculous sign)* that Rebbe, Melech HaMoshiach did after having come from the land of Yehudah to the Galil.

5 After these things, there was a Chag *(Feast)* in Yehudah and Rebbe, Melech HaMoshiach went up to Yerushalayim.

[2] Now there is in Yerushalayim at the Sha'ar HaTzon *(Sheepgate)* a pool, the one being called in Aramaic, Beit-Zata, having chamasha colonnades. [3] In these lay a multitude of invalids — ivrim *(blind men)*, pisechim *(lame persons)*, paralyzed. [[4] For a malach Hashem from time to time descended into the berekhah *(pool)* and agitated the mayim; therefore, he who entered first after the agitation of the mayim, became whole, whatever choli *(disease, sickness)* he was held by.] [5] And there

וועלכער יהושע / ישוע האט צו אים געזאגט: דיין זון לעבט;
velcher Yehoshua Yeshua hot tsu im gezogt dain zun lebt
which Yehoshua Yeshua has to him said your son lives

און ער האט געגלויבט און דאס גאנצע הויז זיינס. [נד] דאס דאזיקע
un er hot gegloibt un dos gantse hoiz zains dos dozike
and he did believe and that whole house his the these

איז שוין דאס צווייטע נס , וואס יהושע / ישוע האט
iz shoin dos tsveite nes vos Yehoshua Yeshua hot
is already the second sign which Yehoshua Yeshua had

געטאן, ווען ער איז געקומען פון יהודה קיין גליל .
geton ven er iz gekumen fun Yehude kein Galil
done when he is come from Yehudah to Galilee

ה נאך דעם איז געווען א יידישער יום טוב , און
noch dem iz geven a Yiddisher Yom Tov un
after that is was a Jewish Yom of Tov and

יהושע / ישוע איז ארויפגעגאנגען קיין ירושלים .
Yehoshua Yeshua iz aroifgegangen kein Yerushalayim
Yehoshua Yeshua is went up to Yerushalayim

[ב] און אין ירושליםביים שער הצאן איז דא א
un in Yerushalayim baim Shaar HaTson iz do a
and in Yerushalayim by the Sheep Gate of the is here a

טייך, וואס הייסט אויף לשון קודש בית-חסדא , און האט
taich vos heist oif loshen kodesh Beit-Chesda un hot
pool which called in language holy Beth-Chesda and has

פינף זאלן. [ג] אין די דאזיקע איז געלעגן א מאסע קראנקע, בלינדע ,
finf zaln in di dozike iz gelegen a mase kranke blinde
five halls in the these is lying a crowd sick the blind

הינקענדיקע, אויסגעצערטע, (וואס האבן געווארט, אז דאס
hinkendike oisgetserte vos hoben gevart az dos
limping withered who were waiting that the

וואסער זאל זיך באוועגן; [ד] ווארום פון צייט צו צייט פלעגט
vaser zol zich bavegen vorem fun tsait tsu tsait flegt
water shall self move because from time to time used to

אראפקומען א מלאך פון דעם האר (ג-ט) אין דעם טייך אריין און
aropkumen a malech fun dem Har G-t in dem taich arain un
come down a angel of the L-rd G-d in the pool into and

באוועגן דאס וואסער; דעריבער ווער עס איז אריינגעגאנגען דער
bavegen dos vaser deriber ver es iz araingegangen der
move the water therefore who it did go in the

ערשטער נאך דער באוועגונג פונם וואסער, דער איז געזונט
ershter noch der bavegung funem vaser der iz gezunt
first after the movement of the water this one is healthy

was a certain man there SHELOSHIM U'SHEMONEH SHANAH *(thirty-eight years)* having been in his machla *(illness)*. [6] Rebbe, Melech HaMoshiach, seeing this man lying there, and having da'as that the man had been in this condition for a long time already, says to him, Do you want to have refu'ah? [7] In reply, the choleh *(sick one)* said, Adoni, I have no one, when the mayim is disturbed, to put me into the pool. While I am coming, someone steps into the pool ahead of me. [8] Rebbe, Melech HaMoshiach says to him, Rise up, take your mat and walk. [9] And immediately the man received his refu'ah *(healing)* and took his mat and was walking around. And that day was Shabbos. [10] So those of Yehudah were saying to the one having been granted refu'ah *(healing)*, It is Shabbos, so it is asur *(prohibited)*, it is chillul Shabbos *(desecration of Shabbat)* for you to carry your mat. [11] But the man in reply said to them, The one having given me

געווארן, פון יעדער קראנקייט וואס ער האט נאר געהאט.) [ה] און
un gehat nor hot er vos krankeit yeder fun gevoren
and had just did he which sickness every of become

דארט איז געווען א מענטש, וואס איז קראנק געווען אכט און דרייסיק
draisik un acht geven krank iz vos mentsh a geven iz dort
thirty and eight was sick is who man a was is there

יאר לאנג. [ו] ווען יהושע / ישוע האט געזען דעם דאזיקן ליגן ,
ligen dozikn dem gezen hot Yeshua Yehoshua ven lang yor
lying this the see did Yeshua Yehoshua when long years

און האט זיך דערוואוסט, אז ער ליגט שוין דארט א לאנגע
lange a dort shoin ligt er az dervust zich hot un
long a there already lies he that find out self did and

צייט, זאגט ער צו אים: ווילסט געזונט ווערן ? [ז] האט
hot veren gezunt vilst im tsu er zogt tsait
has to become healthy do you want him to he says time

דער חולה אים געענטפערט: האר, איך האב נישט קיין מענטשן, מיך
mich mentshn kein nisht hob ich Har geentfert im choile der
me people any not have I L-rd answer him sick the

אריינצוווארפן אין טייך אריין, ווען דאס וואסער ווערט באוועגט;
bavegt vert vaser dos ven arain taich in araintsuvarfen
moved is water the when into pool in throw in

נאר בשעת איך קום , גייט אן אנדערער אראפ פאר מיר. [ח] זאגט
zogt mir far arop anderer an geit kum ich beshas nor
says me before down another an go come I while but

יהושע / ישוע צו אים: שטיי אויף, נעם דיין בעט און גיי.
gei un bet dain nem oif shtei im tsu Yeshua Yehoshua
go and bed your take up stand him to Yeshua Yehoshua

[ט] און גלייך איז דער מענטש געזונט געווארן, און האט
hot un gevoren gezunt mentsh der iz glaich un
did and become healthy man the is immediately and

גענומען זיין בעט, און איז ארומגעגאנגען . און יענער טאג איז
iz tog yener un arumgegangen iz un bet zain genumen
is day that and walking about is and bed his take

געווען א שבת .
Shabbos a geven
Sabbath a was

[י] די יידן האבן דעריבער געזאגט צום געהיילטן: עס איז
iz es geheiltn tsum gezogt deriber hoben Yidn di
is it cured to the say therefore did Judaeans the

שבת , און דו טארסט נישט טראגן דאס בעט. [יא] ער
er bet dos trogen nisht torst du un Shabbos
he bed the to carry not be allowed you and Sabbath

refu'ah, that one said to
me, Take up your mat
and walk! 12 They asked
him, Who is haIsh *(the
man)* telling you to take
up your mat and walk?
13 But the one having been
granted refu'ah *(healing)*
did not have da'as who
it is, for Rebbe, Melech
HaMoshiach slipped away,
there being a multitude
in the place. 14 After these
things Rebbe, Melech
HaMoshiach finds him
in the Beis Hamikdash,
and said to him, Hinei,
you have received your
refu'ah. No longer commit
averos, for fear that
something worse happen
to you. 15 The man went
away and reported to the
Yehudim that Yehoshua
is the one having granted
him his refu'ah, 16 And,
because of this, those of
Yehudah brought redifah
(persecution) upon Rebbe,
Melech HaMoshiach,
because these things he
was doing on Shabbos.
17 But Rebbe, Melech
HaMoshiach in reply, said
to them, Avi until now is
working and I am working.

אבער האט זיי געענטפערט: דער, וואס האט מיך געזונט
gezunt mich hot vos der geentfert zei hot ober
healthy me has who the answered them has however

געמאכט, האט צו מיר געזאגט: נעם דיין בעט און גיי. יב האבן
hoben gei un bet dain nem gezogt mir tsu hot gemacht
did go and bed your take say me to did made

זיי אים געפרעגט: ווער איז דער מענטש, וואס האט צו דיר
dir tsu hot vos mentsh der iz ver gefregt im zei
you to did who man the is who ask him they

געזאגט: נעם און גיי? יג און דער, וואס איז געהיילט געווארן, האט
hot gevoren geheilt iz vos der un gei un nem gezogt
did become healed is who the and go and take say

נישט געוואוסט, ווער עס איז; ווארום יהושע / ישוע האט
hot Yeshua Yehoshua vorem iz es ver gevust nisht
has Yeshua Yehoshua because is it who know not

זיך אוועקגעקערט, מחמת עס איז געווען א המון מענטשן אויף
oif mentshn hamon a geven iz es machmas avekgekert zich
at people crowd a was is it because turned away self

דעם ארט. יד שפעטער האט יהושע / ישוע אים געפונען אין
in gefunen im Yeshua Yehoshua hot shpeter ort dem
in find him Yeshua Yehoshua did later place that

בית המקדש, און צו אים געזאגט: זע, דו ביסט געזונט
gezunt bist du ze gezogt im tsu un HaMikdash Beis
healthy are you look said him to and HaMikdash house

געווארן; זינדיק נישט מער, כדי קיין ערגערס זאל דיר נישט
nisht dir zol ergers kein kedei mer nisht zindik gevoren
not you shall worse any so that more not sin become

געשען. טו איז דער מענטש אוועקגעגאנגען, און האט געזאגט צו
tsu gezogt hot un avekgegangen mentsh der iz geshen
to say did and went away man the is happened

די יידן, אז עס איז יהושע / ישוע, וואס האט אים
im hot vos Yeshua Yehoshua iz es az Yidn di
him did who Yeshua Yehoshua is it that Judaeans the

געזונט געמאכט. טז און צוליב דעם האבן די יידן
Yidn di hoben dem tsulib un gemacht gezunt
Judaeans the did that on account of and made healthy

גערודפט יהושען / ישוען, ווייל ער האט עס געטאן אין
in geton es hot er vail Yeshuan Yehoshuan geroideft*
in done this had he because Yeshua Yehoshua persecute

שבת. יז יהושע / ישוע אבער האט זיי געענטפערט:
geentfert zei hot ober Yeshua Yehoshua Shabbos
answer them did however Yeshua Yehoshua Sabbath

[18] Because of this, therefore, those of Yehudah were seeking all the more to kill Rebbe, Melech HaMoshiach, because not only was he mechallel Shabbos, but also Rebbe was saying that his own Av was Hashem, thereby making himself equal with Elohim.

[19] In reply, therefore, Rebbe, Melech HaMoshiach was saying to them, Omein, omein, I say to you, HaBen is not able to do anything from himself except what he sees HaAv doing, for what things that One is doing, these things also HaBen likewise is doing. [20] For HaAv has ahavah for HaBen and all things He shows to him which He does and ma'asim gedolim *(greater works)* than these He will show him that you may marvel. [21] For just as HaAv raises the Mesim *(dead ones)* and makes them alive, so also HaBen makes alive whom he wills. [22] For not even HaAv

מיין פאטער ארבעט ביז אצונד , און איך ארבעט אויך.
oich arbet ich un atsund biz arbet Foter main
also work I and the present time until works Father my

יח דערפאר טאקע האבן די יידן נאך מער געזוכט אים צו
tsu im gezucht mer noch Yidn di hoben take derfar
to him seek more even Judaeans the did really therefore

טייטן, ווייל נישט נאר האט ער מחלל שבת געווען,
geven Shabbos mechalel er hot nor nisht vail teiten
was Sabbath desecrating he had only not because kill

נאר האט געזאגט, אז ה׳ איז זיין פאטער (ישעיה ד, ב),
b d Yeshayah Foter zain iz Hashem az gezogt hot nor
2 4 Isaiah Father his is Hashem that said had but

מאכנדיק זיך גלייך צו ג-ט.
G-t tsu glaich zich machendik
G-d to equal self making

יט יהושע / ישוע האט דעריבער געענטפערט און געזאגט צו
tsu gezogt un geentfert deriber hot Yeshua Yehoshua
to said and answer therefore did Yeshua Yehoshua

זיי :
zei
them

באמת , באמת זאג איך אייך: דער זון קען פון זיך אליין
alein zich fun ken Zun der aich ich zog be'emes be'emes
himself self of can Son the you I tell in truth in truth

גארנישט טאן, אחוץ דאס, וואס ער זעט דעם פאטער טאן;
ton Foter dem zet er vos dos achuts ton gornisht
do Father the sees he which that except do nothing

ווארום וואס ער טוט , דאס טוט אויך דער זון אויף אן ענלעכן
enlechn an oif Zun der oich tut dos tut er vos vorem
likewise an on Son the also does that does he what because

אופן. כ ווארום דער פאטער האט ליב דעם זון , און ווייזט אים
im vaizt un Zun dem lib hot Foter der vorem oifen
him shows and Son the love has Father the because way

אלץ, וואס ער אליין טוט ; און גרעסערע מעשים ווי די דאזיקע
dozike di vi maisim gresere un tut alein er vos alts
these the than deeds greater and does himself He that all

וועט ער אים ווייזן , כדי איר זאלט זיך וואונדערן. כא ווארום
vorem vunderen zich zolt ir kedei vaizen im er vet
because wonder self shall you so that to show him He will

ווי דער פאטער וועקט אויף די טויטע און מאכט לעבעדיק, אזוי
azoi lebedik macht un toite di oif vekt Foter der vi
so alive makes and dead the up wakes Father the as

judges anyone, but all Mishpat Hashem has given to HaBen, 23 That kol Bnei Adam may honor HaBen as they honor HaAv. The one not honoring HaBen does not honor HaAv who sent him. 24 Omein, omein, I say to you, that the one, hearing my dvar and having emunah in the One who sent me, has Chayyei Olam and does not come into the Mishpat Hashem, but has been transferred out of mavet *(death)* into Chayyim *(Life)*.

25 Omein, omein, I say to you, that a sha'ah *(hour)* is coming and now is, when the Mesim *(dead ones)* will hear the kol *(voice)* of the Ben HaElohim and the ones having heard will live. 26 For just as HaAv has Chayyim *(Life)* in himself, so also HaBen He gave to have Chayyim *(Life)* in himself. 27 And samchut *(authority)* He gave to him to make mishpat *(judgment)* because he is the Bar Enosh. 28 Do not marvel at this. For a sha'ah *(hour, time)* is coming in which all the ones in the kevarim *(graves)* will hear

אויך מאכט דער זון לעבעדיק וועמען ער וויל . כב ווארום דער
der vorem vil er vemen lebedik Zun der macht oich
the because wants he whom alive Son the makes also

פאטער משפט נישט קיינעם , נאר האט איבערגעגעבן דאס גאנצע
gantse dos ibergegeben hot nor keinem nisht mishpot Foter
entire the turned over has but anyone not judges Father

משפט צום זון , כג כדי אלע זאלן אפגעבן כבוד דעם
dem koved opgeben zolen ale kedei Zun tsum mishpot
the honor give should all so that Son to the judgment

זון , ווי זיי גיבן אפ כבוד דעם פאטער. ווער עס גיט נישט אפ
op nisht git es ver Foter dem koved op giben zei vi Zun
off not give it who Father the honor off give they as Son

כבוד דעם זון , דער גיט נישט אפ כבוד דעם פאטער, וואס האט
hot vos Foter dem koved op nisht git der Zun dem koved
has who Father the honor up not gives that Son the honor

אים געשיקט. כד באמת , באמת זאג איך אייך: ווער עס הערט
hert es ver aich ich zog be'emes be'emes geshikt im
hear it who you I say in truth in truth sent him

מיין ווארט, און גלויבט אין אים, וואס האט מיך געשיקט, דער
der geshikt mich hot vos im in gloibt un vort main
that sent me has who Him in believes and word my

האט אייביק לעבן, און קומט נישט צום משפט , נאר איז
iz nor mishpot tsum nisht kumt un leben eibik hot
is but judgment to the not comes and life eternal has

שוין אריבער פון טויט אין לעבן אריין. כה באמת ,
be'emes arain leben in toit fun ariber shoin
in truth into life into death from on the other side already

באמת זאג איך אייך: עס קומט אָן א שעה, און איז שוין ,
shoin iz un sho a on kumt es aich ich zog be'emes
already is and hour a on comes it you I tell in truth

ווען די מתים וועלן הערן דאס קול פון דעם זון פון דער
der fun Zun dem fun kol dos heren velen meisim di ven
the of Son the of voice the hear will dead the when

אויבערשטער; און די , וואס הערן עס, וועלן לעבן. כו ווארום ווי
vi vorem leben velen es heren vos di un Oibershter
as because live will it hear who those and Most High

דער פאטער האט לעבן אין זיך אליין , אזוי האט ער אויך געגעבן דעם
dem gegeben oich er hot azoi alein zich in leben hot Foter der
the given also He has so alone self in life has Father the

זון , צו האבן לעבן אין זיך אליין; כז אויך האט ער אים געגעבן
gegeben im er hot oich alein zich in leben hoben tsu Zun
given Him He has also alone self in life have to Son

the kol of Rebbe, Melech HaMoshiach, 29 And will come out, the ones having practiced HaTov to a Techiyas HaMesim of Chayyim *(Life)*, the ones having practiced HaRah to a Techiyas HaMesim of Mishpat *(Judgment)*.

רשות צו טאן משפט , ווייל ער איז דער בר אנש .
reshus tsu ton mishpot vail er iz der Bar Enosh
authority to do judgment because He is the Son of Man

כח וואונדערט זיך נישט איבער דעם; ווייל א שעה קומט אָן,
vundert zich nisht iber dem vail a sho kumt on
wonder self not over that because an hour comes on

אין וועלכער אלע, וואס זענען אין די קברים, וועלן הערן זיין קול ,
in velcher ale vos zenen in di kvorim velen heren zain kol
in which all who are in the graves will hear His voice

כט און וועלן ארויסקומען; די , וואס האבן געטאן (מעשים) טובים,
un velen aroiskumen di vos hoben geton maisim tovim
and will come out the who have done deeds good

צו דער אויפשטייאונג פון לעבן; אבער די , וואס האבן געטאן
tsu der oifshteiung fun leben ober di vos hoben geton
to the resurrection of life however the who have done

(מעשים) רעים, צו דער אויפשטייאונג פון משפט .
maisim reim tsu der oifshteiung fun mishpot
deeds evil to the resurrection of judgment

30 I am not able to do from myself anything. As I hear I judge, and mine is mishpat tzedek, because I do not seek my own ratzon *(will)* but the ratzon *(will)* of the One having sent me. 31 If I give solemn edut *(testimony)* about myself, the edut of mine is not ne'emanah *(reliable)*. 32 There is Another giving solemn edut about me, however, and I have da'as that the edut He testifies about me is ne'emanah *(reliable)*. 33 You [pl.] have sent to Yochanan and he has given solemn edut *(testimony)* to HaEmes *(the Truth)*. 34 Not that I accept

ל איך קען פון מיר אליין גארנישט טאן; ווי איך הער, אזוי משפט
ich ken fun mir alein gornisht ton vi ich her azoi mishpot
I can of me myself nothing do as I hear so judge

איך; און מיין משפט איז גערעכט, ווייל איך זוך נישט מיין
ich un main mishpot iz gerecht vail ich zuch nisht main
I and my judgment is right because I seek not my

ווילן, נאר דעם רצון פון דעם פאטער, וואס האט מיך געשיקט.
vilen nor dem rotsn fun dem foter vos hot mich geshikt
will but the will of the one Father who did me send

לא אויב איך זאג עדות וועגן מיר אליין, איז מיין עדות זאגן
oib ich zog eides vegen mir alein iz main eides zogen
if I tell witness about me alone is my witness say

נישט אמת. לב אן אנדערער איז עס, וואס זאגט עדות וועגן
nisht emes an anderer iz es vos zogt eides vegen
not truth an another is it who says witness about

מיר; און איך ווייס , אז ווארהאפטיק איז דאס עדות זאגן ,
mir un ich veis az vorhaftik iz dos eides zogen
me and I know that truthful is the witness say

וואס ער זאגט וועגן מיר. לג איר האט געשיקט צו יוחנן ,
vos er zogt vegen mir ir hot geshikt tsu Yochanan
which He says about me you did send to John

און ער האט עדות געזאגט אויף דעם אמת. לד איך אבער
un er hot eides gezogt oif dem emes ich ober
and he has witness said about the truth I however

edut from Bnei Adam, but I say these things that you may come to Yeshu'at Eloheinu. 35 He was a menorah burning and shining and you chose to exult for a time in his Ohr *(Light)*; 36 but l have edut *(testimony)* greater than Yochanan's. For the ma'asim *(works)* which HaAv has given to me that I should accomplish, these ma'asim which I do give solemn edut *(testimony)* about me, that HaAv has sent me. 37 And HaAv who sent me has Himself given solemn edut *(testimony)* about me. You have neither heard His kol *(voice)* nor the mareh of Hashem have you seen, 38 and the dvar Hashem you do not have abiding and dwelling in you, because you have no bitachon *(trust)*, no emunah *(faith)* in the one whom Hashem has sent. 39 You search the Kitvei Hakodesh because you think in them you have Chayyei Olam. And those are the ones giving solemn edut about me. 40 And you do not want

נעם נישט אָן דאס עדות זאגן פון א מענטשן, נאר דאס זאג
zog dos nor mentshn a fun zogen eides dos on nisht nem
tell this but man a of say witness the on not take

איך, כדי איר זאלט געראטעוועט ווערן. לה ער איז געווען דאס
dos geven iz er veren geratevet zolt ir kedei ich
the was is he to be saved shall you so that I

ברענענדיקע און שיינענדיקע ליכט; און איר האט זיך געוואלט
gevolt zich hot ir un licht shainendike un brenendike
want self has you and light shining and burning

משמח זיין לפי-שעה אין זיין ליכט. לו איך אבער האב
hob ober ich licht zain in lefisho zain mesameyech
have however I light his in for a while his joyful

דאס עדות זאגן , וואס איז גרעסער ווי יוחננס ; ווארום
vorem Yochanans vi greser iz vos zogen eides dos
because John's than greater is which say witness this

די מעשים, וואס דער פאטער האט מיר געגעבן, כדי איך זאל
zol ich kedei gegeben mir hot Foter der vos maisim di
shall I so that given me had Father the which deeds the

זיי פארענדיקן, די זעלביקע מעשים, וואס איך טו, זאגן
zogen tu ich vos maisim zelbike di farendiken zei
say do I which deeds same these complete them

עדות וועגן מיר, אז דער פאטער האט מיך געשיקט. לז און דער
der un geshikt mich hot Foter der az mir vegen eides
the and sent me has Father the that me about witness

פאטער, וואס האט מיך געשיקט, האט עדות געזאגט וועגן מיר.
mir vegen gezogt eides hot geshikt mich hot vos Foter
me about said witness did sent me has who Father

נישט האט איר, ווען עס איז, געהערט זיין קול , נישט האט איר
ir hot nisht kol zain gehert iz es ven ir hot nisht
you did not voice his heard is it when you did not

זיין געזען געשטאלט. לח און זייןווארט האט איר נישט וואוינען אין
in voinen nisht ir hot vort zain un geshtalt gezen zain
in living not you have word his and form see his

אייך, ווייל איר גלויבט נישט אין דעם דאזיקן, וועמען ער האט
hot er vemen dozikn dem in nisht gloibt ir vail aich
did he whom this the in not believes you because you

געשיקט. לט איר פארשט (דאך) אין די כתבי (הקודש),
Hakoidesh Kitvei di in doch forsht ir geshikt
the Holy scriptures the in yet search you send

ווייל איר מיינט, אז אין זיי האט איר אייביק לעבן; און
un leben eibik ir hot zei in az meint ir vail
and life eternal you have they in that think you because

to come to me that you may have Chayyim. 41 I do not accept kavod *(glory)* from Bnei Adam. 42 But I have had da'as of you, that the ahavas Hashem *(the love of G-d)* you do not have in yourselves. 43 I have come b'Shem Avi and you do not accept me. If another comes in his own name, him you will accept. 44 How are you able to have emunah, when you receive kavod from one another, and the kavod from the only Elohim HaEchad you do not seek? 45 Do not think that I will accuse you before HaAv; however, there is one accusing you: Moshe, in whom you have set your tikvah. 46 For if you were having emunah in Moshe, you would have had emunah in me, for he himself wrote concerning me. 47 But if in the Kitvei Hakodesh of that one you lack emunah, how will you have emunah in my dvar?

זיי זענען עס, וואס זאגן עדות וועגן מיר. מ און איר ווילט
vilt ir un mir vegen eides zogen vos es zenen zei
want you and me about witness say who it are they

נישט קומען צו מיר, כדי איר זאלט האבן לעבן. מא כבוד פון
fun koved leben hoben zolt ir kedei mir tsu kumen nisht
of honor life have shall you so that me to to come not

מענטשן נעם איך נישט אָן. מב נאר איך קען אייך, אז איר האט
hot ir az aich ken ich nor on nisht ich nem mentshn
has you that you know I but on not I take men

נישט די ליבע פון ה' אין זיך . מג איך בין געקומען אין
in gekumen bin ich zich in Hashem fun libe di nisht
in come am I self, you in Hashem of love the not

דעם נאמען פון מיין פאטער, און איר נעמט מיך נישט אויף;
oif nisht mich nemt ir un Foter main fun nomen dem
on not me receive you and Father my of Name of the

ווען אן אנדערער וועט קומען אין זיין אייגענעם נאמען, וועט איר
ir vet nomen eigenem zain in kumen vet anderer an ven
you will name own his in to come will another an when

אים יא אויפנעמען. מד וויאזוי קענט איר גלויבן , איר, וואס נעמט
nemt vos ir gloiben ir kent viazoi oifnemen yo im
take who you believe you can how receive yes him

אָן כבוד איינער פונם אנדערן, און דעם כבוד , וואס קומט
kumt vos koved dem un andern funem einer koved on
comes which honor the and other from the one honor on

פון דעם איינציקן ג-ט, זוכט איר נישט? מה מיינט נישט אז איך וועל
vel ich az nisht meint nisht ir zucht g-t eintsikn dem fun
will I that not think not you seek G-d only the of

אייך מקטרג זיין ביי דעם פאטער; אייער מקטרג איז משה , אויף
oif Moshe iz mekatreg eier Foter dem bai zain mekatreg aich
on Moses is accuser your Father the to be accuse you

וועמען איר האט געהאפט. מו ווייל וואלט איר געגלויבט משהן ,
Moshen gegloibt ir volt vail gehoft hot ir vemen
Moses believed you would because hope did you whom

וואלט איר אויך מיר געגלויבט, ווארום ער האט געשריבן וועגן
vegen geshriben hot er vorem gegloibt mir oich ir volt
about written has he because believed me also you would

מיר. מז אויב אבער איר גלויבט נישט זיינע שריפטן , וויאזוי
viazoi shriftn zaine nisht gloibt ir ober oib mir
how scriptures his not believe you however if me

זשע וועט איר גלויבן מיינע רייד ? (דברים יח, טו.)
tu ich Devarim reid maine gloiben ir vet zhe
15 18 Deuteronomy words my believe you will then

6 After these things,
Rebbe, Melech
HaMoshiach departed
beyond Lake Kinneret
(Lake Tiberias). 2 And a
riezige *(sizable)* multitude
was following him, because
they were seeing the otot
(miraculous signs) which
he was doing on the
cholim *(the ones being
ill).* 3 And Rebbe, Melech
HaMoshiach went up to
the mountain, and there
he was sitting with his
talmidim. 4 Pesach was
near at hand, the Chag
(Jewish Feast). 5 Therefore,
having lifted up his
eyes, Rebbe, Melech
HaMoshiach saw that a
great multitude is coming
to him, and he says to
Philippos, From where
may we buy lechem that
these ones may eat? 6 But
he was saying this to
test Philippos, for he
himself knew what he
was about to do. 7 In
reply, Philippos said, Two
hundred denarii worth
of lechem would not be
enough that each one may
take a little okhel. 8 One of
his talmidim, Andrew, ach
of Shim'on Kefa, says to
him, 9 There is a na'ar *(lad)*

ו נאך דעם איז יהושע / ישוע אוועק אויף דער אנדערער
anderer der oif avek Yeshua Yehoshua iz dem noch
another the on went away Yeshua Yehoshua is that after

זייט פון דעם ים פון גליל — ים כנרת (טבריה). ב און
un Tiberias Kinneret yam Galil fun yam dem fun zait
and Tiberias Kinneret sea Galilee of sea the of side

א גרויסער המון מענטשן האט אים נאכגעפאלגט, ווייל זיי
zei vail nochgefolgt im hot mentshn hamon groiser a
they because followed him has people crowd great a

האבן געזען די נסים, וואס ער האט געטאן מיט די קראנקע.
kranke di mit geton hot er vos nisem di gezen hoben
sick the with done had he which signs the seen have

ג און יהושע / ישוע איז ארויפגעגאנגען אויף דעם בארג ,
barg dem oif aroifgegangen iz Yeshua Yehoshua un
mountain the on went up is Yeshua Yehoshua and

און האט זיך דארט אנידערגעזעצט צוזאמען מיט זיינע תלמידים.
talmidim zaine mit tsuzamen anidergezetst dort zich hot un
disciples his with together sat down there self has and

ד און עס איז געווען נאענט צום יידישן יום טוב פסח . ה און
un Pesach Tov Yom Yiddishn tsum noent geven iz es un
and Pesach Tov of Yom Jewish to the near was is it and

ווי יהושע / ישוע האט אויפגעהויבן די אויגן און געזען, אז
az gezen un oigen di oifgehoiben hot Yeshua Yehoshua vi
that saw and eyes the lift up did Yeshua Yehoshua as

א גרויסער המון מענטשן קומט צו אים, זאגט ער צו פיליפוסן:
Filiposn tsu er zogt im tsu kumt mentshn hamon groiser a
Philipos to he says him to comes people crowd great a

פונוואנען זאלן מיר קויפן ברויט, כדי זיי זאלן האבן
hoben zolen zei kedei broit koifen mir zolen funvanen
have should they so that bread buy we should from where

צו עסן ? ו דאס דאזיקע האט ער געזאגט, אויספרואוונדיק אים;
im oispruvendik gezogt er hot dozike dos esen tsu
him testing say he did these the to eat to

ווארום ער אליין האט געוואוסט, וואס ער וועט טאן. ז פיליפוס
Filipos ton vet er vos gevust hot alein er vorem
Philip do will he what know did himself he because

האט אים געענטפערט: צוויי הונדערט דינרים ברויט וועט פאר
far vet broit dinrim hundert tsvei geentfert im hot
for will bread denarii hundred two answer him did

זיי נישט גענוגן , אז יעדער איינער זאל בלויז נעמען א
a nemen bloiz zol einer yeder az genign nisht zei
a take only shall one every that be enough not they

here who has five barley loaves and two dagim *(fish)*, but what are these for so many? [10] Rebbe, Melech HaMoshiach said, Instruct the anashim *(men)* to recline. Now there was much grass in the area. Therefore the anashim reclined, their number being about chameshet alafim. [11] Therefore, Rebbe, Melech HaMoshiach took the loaves and, having made the bracha, distributed to the ones bimesibba *(reclining)*; likewise also he distributed of the dagim *(fish)* as much as they were wanting. [12] Now when they were filled, he tells his talmidim, Gather the shirayim *(Rebbe's leftovers)*, that nothing may be lost. [13] Therefore, what they gathered from the five barley loaves filled Sheneym Asar *(Twelve)* baskets of shirayim left over by the ones having eaten. [14] Therefore, the anashim, having seen what ot *(miraculous sign)* he did, were saying, This one is beemes the Navi, Hu HaBah, the one coming into the Olam Hazeh.

שטיקל . [ח] זאגט צו אים איינער פון זיינע תלמידים, אנדריי
Andrey talmidim zaine fun einer im tsu zogt shtikl
Andrew disciples his of one him to says small piece

דער ברודער פון שמעון פעטרוס: [ט] עס איז דא דא א יינגל , וואס
vos yingel a do do iz es Petros Shim'on fun bruder der
who boy a here here is it Peter Simon of brother the

האט פינף גערשטן ברויט און צוויי פישלעך ; נאר וואס איז דאס
dos iz vos nor fishlech tsvei un broit gershtn finf hot
that is who but little fish two and breads barley five has

פאר אזויפיל (לייט)? [י] האט יהושע / ישוע געזאגט: מאכט
macht gezogt Yeshua Yehoshua hot lait azoifil far
make say Yeshua Yehoshua has people so many for

די מענטשן זיך אנידערזעצן. און אויף דעם ארט איז געווען א
a geven iz ort dem oif un aniderzetsen zich mentshn di
a was is place that on and sit down self people the

סך גראז. די מענער האבן זיך דעריבער אנידערגעזעצט, אין
in anidergezetst deriber zich hoben mener di groz sach
in sat down therefore self have men the grass many

צאל אן ערך פינף טויזנט . [יא] דאן האט יהושע / ישוע
Yeshua Yehoshua hot dan toizent finf erech an tsol
Yeshua Yehoshua did then thousand five about an number

גענומען די ברויטן, האט געמאכט א ברכה און זיי צעטיילט
tseteilt zei un broche a gemacht hot broiten di genumen
divide them and blessing a make did breads the take

צו די , וואס האבן זיך אנידערגעזעצט; דעסגלייכן אויך פון די
di fun oich desglaichen anidergezetst zich hoben vos di tsu
the of also likewise sat down self have who the to

פישלעך , וויפל זיי האבן געוואלט. [יב] און ווען זיי
zei ven un gevolt hoben zei vifel fishlech
they when and want did they as many as little fish

זענען זאט געווארן, זאגט ער צו זיינע תלמידים: נעמט צונויף
tsunoif nemt talmidim zaine tsu er zogt gevoren zat zenen
together take disciples his to he says become sated are

די איבערגעבליבענע ברעקלעך , כדי עס זאל גארנישט
gornisht zol es kedei breklech ibergeblibene di
nothing shall it so that broken pieces left over the

פארלוירן ווערן . [יג] אזוי האבן זיי צונויפגעזאמלט און אנגעפילט
ongefilt un tsunoifgezamlt zei hoben azoi veren farloiren
filled and gather together they did so become lost

צוועלף קערב פון די ברעקלעך פון די פינף גערשטנברויטן,
gershtnbroitn finf di fun breklech di fun kerb tsvelf
barley breads five the of broken pieces the of baskets twelve

וואס זענען איבערגעבליבן צו די , וואס האבן געגעסן. [יד] ווען
ven gegesen hoben vos di tsu ibergebliben zenen vos
when eaten had who those to left over did which

דעריבער די מענטשן האבן געזען דאס נס , וואס ער האט
hot er vos nes dos gezen hoben mentshn di deriber
had he which sign this see did people the therefore

געטאן, האבן זיי געזאגט: דאס איז באמת דער נביא , וועלכער
velcher novi der be'emes iz dos gezogt zei hoben geton
who prophet the in truth is this say they did done

דארף קומען אין דער וועלט אריין.
arain velt der in kumen darf
into world the in to come must

[15] Therefore, Yehoshua, having had da'as that they are about to come and to seize him that they might make him king by force, departed alone again to the mountain, withdrawing by himself.

[טו] דעריבער ווי יהושע / ישוע האט זיך דערוואוסט, אז
az dervust zich hot Yeshua Yehoshua vi deriber
that find out self has Yeshua Yehoshua as therefore

זיי ווילן קומען און אים כאפן , כדי אים צו מאכן פאר
far machen tsu im kedei chapen im un kumen vilen zei
for make to him so that restrain him and to come want they

א קעניג, האט ער זיך ווידער צוריקגעצויגן אויף דעם בארג
barg dem oif tsurikgetsoigen vider zich er hot kenig a
mountain the on withdraw again himself he did king a

ארויף איינער אליין .
alein einer aroif
alone all top

[16] And as erev came, his talmidim went down to the sea. [17] And having embarked into a sirah, they were going across the sea to K'far-Nachum. And choshech already had come and Yehoshua had not yet come to them. [18] And the sea, as a great wind blew, was becoming aroused. [19] Therefore, having rowed about esrim v'chamash or sheloshim stadia, they see Rebbe,

[טז] און ווען עס איז געווארן אוונט , זענען זיינע תלמידים
talmidim zaine zenen ovent gevoren iz es ven un
disciples his did evening become is it when and

אראפגעגאנגען צום ים ; [יז] און זענען איינגעשטיגן אין א שיפל און
un shifel a in aingeshtigen zenen un yam tsum aropgegangen
and boat a in step in are and sea to the go down

אריבערגעפארן אויף דער אנדערער זייט ים קיין כפר-נחום .
K'far-Nachum kein yam zait anderer der oif aribergeforen
K'far-Nachum to sea side another the on cross over

און עס איז שוין געווען פינסטער, און יהושע / ישוע איז
iz Yeshua Yehoshua un finster geven shoin iz es un
is Yeshua Yehoshua and dark was already is it and

נאך נישט געהאט געקומען צו זיי . [יח] און דער ים האט זיך
zich hot yam der un zei tsu gekumen gehat nisht noch
self has sea the and them to come had not yet

אויפגעהויבן, ווייל עס האט געבלאזן א שטארקער ווינט . [יט] און
un vint shtarker a geblozen hot es vail oifgehoiben
and wind stronger a blown has it because lift up

Melech HaMoshiach walking on the sea and coming near the sirah, and they were gefeirlich *(horribly)* frightened. 20 But he says to them, Ani Hu. Do not be afraid. 21 Therefore, the talmidim were willing to receive him into the sirah. And immediately the sirah came to the shore to which they were going.

22 On the next day the multitude that had stayed on the other side of Lake Kinneret saw that there had been only one sirah with which to cross the sea. They knew that Yehoshua had not embarked with his talmidim in that sirah, but that his talmidim had departed by themselves. 23 Then some sirot *(boats)* came ashore from Tiberias and landed near the area where they ate the lechem after Rebbe, Melech HaMoshiach Adoneinu had made the bracha.

ווען זיי האבן געהאט גערודערט אן ערך פינף און צוואנציק
tsvantsik un finf erech an gerudert gehat hoben zei ven
twenty and five about an rowed had have they when

אדער דרייסיק סטאדיען, האבן זיי געזען יהושען / ישוען
Yeshuan Yehoshuan gezen zei hoben stadien draisik oder*
Yeshua Yehoshua seen they have stadia thirty or

ארומגיין אויפן ים , און זיך דערנענטערן צום שיפל; און זיי
zei un shifel tsum dernenteren zich un yam oifen arumgein
they and boat to the get closer self and sea on the walking

האבן מורא געהאט. כ ער אבער האט צו זיי געזאגט: איך בין
bin ich gezogt zei tsu hot ober er gehat moire hoben
am I said them to has however he had fear have

עס; האט נישט קיין מורא! כא און זיי האבן געוואלט אים נעמען
nemen im gevolt hoben zei un moire kein nisht hot es
take him wanted have they and fear any not have He

אין שיפל אריין, און גלייך איז דאס שיפל געקומען צום
tsum gekumen shifel dos iz glaich un arain shifel in
to the come boat this is immediately and into boat in

לאנד, וואוהין זיי זענען געפארן .
geforen zenen zei vuahin land
traveling are they where land

כב צומארגנס האט דער המון מענטשן, וואס איז
iz vos mentshn hamon der hot tsumorgens
is who people crowd the did the next morning

געשטאנען אויף יענער זייט ים , געזען, אז עס איז דארט נישט
nisht dort iz es az gezen yam zait yener oif geshtanen
not there is it that see sea side the other on standing

געווען קיין אנדער שיפל אחוץ איינס, און אז יהושע / ישוע
Yeshua Yehoshua az un eins achuts shifel ander kein geven
Yeshua Yehoshua that and one except boat other any was

איז נישט איינגעשטיגן מיט זיינע תלמידים אין דעם שיפל, נאר
nor shifel dem in talmidim zaine mit aingeshtigen nisht iz
rather boat the in disciples his with step in not is

זיינע תלמידים אליין זענען אוועקגעפארן; כג עס זענען אבער
ober zenen es avekgeforen zenen alein talmidim zaine
however did there travel away did alone disciples his

אנגעקומען שיפלעך פון טבריה נאענט צום ארט , וואו
vu ort tsum noent Tiberias fun shiflech ongekumen
where place of to the near Tiberias from boats come

זיי האבן געגעסן דאס ברויט, נאך דעם ווי דער האר האט געמאכט
gemacht hot Har der vi dem noch broit dos gegesen hoben zei
made had L-rd the as the after bread the eat did they

24 Therefore, when the
multitude saw Rebbe,
Melech HaMoshiach is not
there, nor his talmidim,
they embarked into
the sirot and came to
K'far-Nachum, seeking
Yehoshua.
25 And having found
him across the sea, they
said to him, Rebbe, when
did you come here? 26 In
reply, Rebbe, Melech
HaMoshiach said, Omein,
omein, I say to you, you are
seeking me not because
you saw otot *(miraculous
signs)*, but because you
ate of the loaves and
were glutted. 27 Do not
work for the okhel that
is perishing, but for
the okhel remaining to
Chayyei Olam, which the
Bar Enosh will give to you,
for Elohim HaAv has set
His chotam *(seal)* on this
one. 28 Therefore, they
said to Rebbe, Melech
HaMoshiach, What may
we do that we may work
the pe'ulot Hashem? 29 In
reply, Rebbe, Melech
HaMoshiach said to
them, This is the mitzvah
of Hashem, that you
may believe in Rebbe,

א ברכה . כד ווען דעריבער דער המון מענטשן האט געזען,
gezen hot mentshn hamon der deriber ven broche a
see did people crowd the therefore when blessing a

אז יהושע / ישוע איז דארטן נישטא, נישט די תלמידים זיינע,
zaine talmidim di nisht nishto dorten iz Yeshua Yehoshua az
his disciples the not not there is Yeshua Yehoshua that

זענען זיי איינגעשטיגן אין די שיפלעך, און זענען געקומען קיין
kein gekumen zenen un shiflech di in aingeshtigen zei zenen
to come did and boats the in step in they did

כפר-נחום , און האבן געזוכט יהושען / ישוען .
Yeshuan Yehoshuan gezucht hoben un K'far-Nachum*
Yeshua Yehoshua were looking for did and K'far-Nachum

כה און געפינענדיק אים אויף דער אנדערער זייט ים , האבן זיי
zei hoben yam zait anderer der oif im gefinendik un
they did sea side another the on him finding and

געזאגט צו אים: רבי , ווען ביסטו דא אהערגעקומען?
ahergekumen do bistu ven Rebbe im tsu gezogt
come here here did you when Rebbe him to say

כו האט יהושע / ישוע זיי געענטפערט און געזאגט: באמת ,
be'emes gezogt un geentfert zei Yeshua Yehoshua hot
in truth said and answered them Yeshua Yehoshua has

באמת זאג איך אייך: איר זוכט מיך , נישט ווייל איר האט געזען
gezen hot ir vail nisht mich zucht ir aich ich zog be'emes
see did you because not me seek you you I tell in truth

נסים נאר ווייל איר האט געגעסן פון די ברויטן און זענט
zent un broiten di fun gegesen hot ir vail nor nisem
you were and breads the of eaten had you because but signs

זאט געווארן . כז ארבעט נישט פאר דער שפייז, וואס ווערט
vert vos shpaiz der far nisht arbet gevoren zat
becomes which food the for not work become sated

פארדארבן, נאר פאר דער שפייז, וואס בלייבט צום אייביקן
eibikn tsum blaibt vos shpaiz der far nor fardorbn
eternal to the remains which food the for but destroyed

לעבן, וואס דער בר אנוש וועט אייך געבן ; ווארום אויף אים
im oif vorem geben aich vet Enosh Bar der vos leben
him on because give you will of Man Son the which life

האט ג-ט דער פאטער געלייגט זיין חותם . כח האבן זיי געזאגט צו
tsu gezogt zei hoben choisem zain geleigt Foter der G-t hot
to say they did seal his place Father the G-d did

אים: וואס זאלן מיר טאן, כדי מיר זאלן עוסק זיין אין די
di in zain oisek zolen mir kedei ton mir zolen vos im
the in be devote should we so that do we should what him

Melech HaMoshiach whom
Hashem has sent. 30 They
said, therefore, to him,
What ot *(sign)* then do you
perform that we may see
and may have emunah
in you? What work do
you do? 31 Avoteinu
ate the manna in the
wilderness, as it has been
written, LECHEM from
SHOMAYIM he gave them
to eat. 32 Therefore, Rebbe,
Melech HaMoshiach said
to them, Omein, omein,
I say to you, it was not
Moshe who has given
you the lechem out of
Shomayim, but HaAv of
me gives you the lechem
ha'amitti *(the true bread)*
out of Shomayim. 33 For
the lechem of Hashem is
that which comes down
out of Shomayim and
giving Chayyim *(Life)* to
HaOlam. 34 Therefore, they
said to Rebbe, Melech
HaMoshiach, Adoni,
always give us this lechem.
35 Rebbe, Melech
HaMoshiach said to
them, Ani Hu the lechem
haChayyim; the one
coming to me never
hungers, and the one with
emunah in me will never

מעשים פון ה' ? כט האט יהושע / ישוע געענטפערט און
un geentfert Yeshua Yehoshua hot Hashem fun maisim
and answered Yeshua Yehoshua did Hashem of deeds

געזאגט צו זיי : דאס דאזיקע איז דאס ווערק פון ה' , אז
az Hashem fun verk dos iz dozike dos zei tsu gezogt
that Hashem of work the is these the them to said

איר זאלט גלויבן אין אים, וועמען ער האט געשיקט. ל האבן זיי
zei hoben geshikt hot er vemen im in gloiben zolt ir
they did sent has he whom him in believe shall you

געזאגט צו אים: וואס פאר א נס טוסטו דען , אז מיר זאלן
zolen mir az den tustu nes a far vos im tsu gezogt
should we that then do you do sign a for what him to say

זען און דיר גלויבן ? וואס טוסטו ? לא אונדזערע עלטערן האבן
hoben elteren undzere tustu vos gloiben dir un zen
did parents our do you do what believe you and see

געגעסן מן אין דער מדבר , אזויווי עס שטייט געשריבן:
geshriben shteit es azoivi midbar der in man gegesen
written stands it just as wilderness the in manna eat

ברויט פונם הימל האט ער זיי געגעבן צו עסן . לב האט
hot esen tsu gegeben zei er hot himel funem broit
did to eat to give them he did heaven from the bread

יהושע / ישוע צו זיי געזאגט: באמת , באמת זאג איך
ich zog be'emes be'emes gezogt zei tsu Yeshua Yehoshua
I tell in truth in truth say them to Yeshua Yehoshua

אייך: נישט משה האט אייך געגעבן דאס ברויט פונם הימל ;
himel funem broit dos gegeben aich hot Moshe nisht aich
heaven from the bread this give you did Moses not you

נאר דער פאטער מיינער גיט אייך דאס אמתע ברויט פונם
funem broit emese dos aich git mainer Foter der nor
from the bread true this you gives mine Father the but

הימל . לג ווארום דאס ברויט פון ה' איז ער, וואס קומט
kumt vos er iz Hashem fun broit dos vorem himel
comes who he is Hashem of bread this because heaven

אראפ פונם הימל און גיט לעבן צו דער וועלט. לד האבן
hoben velt der tsu leben git un himel funem arop
did world the to life gives and heaven from the down

זיי דעריבער געזאגט צו אים: האר, גיב אונדז תמיד דאס
dos tomed undz gib Har im tsu gezogt deriber zei
the always us give L-rd him to said therefore they

דאזיקע ברויט. לה האט יהושע / ישוע צו זיי געזאגט: איך בין
bin ich gezogt zei tsu Yeshua Yehoshua hot broit dozike
am I say them to Yeshua Yehoshua did bread these

דאס ברויט פון לעבן; דער , וואס קומט צו מיר, וועט קיינמאל
keinmol vet mir tsu kumt vos der leben fun broit dos
never will me to comes who the one life of bread the

נישט הונגערן , און דער , וואס גלויבט אין מיר, וועט קיינמאל
keinmol vet mir in gloibt vos der un hungeren nisht
never will me in believes who the one and hunger not

נישט דורשטן. [לו] איך האב אייך אבער געזאגט, אז איר האט
hot ir az gezogt ober aich hob ich durshten nisht
have you that say however you did I thirst not

מיך געזען און דאך גלויבט איר נישט. [לז] אלץ, וואס דער פאטער
Foter der vos alts nisht ir gloibt doch un gezen mich
Father the which all not you believe yet and seen me

גיט מיר, וועט קומען צו מיר; און דעם , וואס קומט צו
tsu kumt vos dem un mir tsu kumen vet mir git
to comes who that one and me to to come will me gives

מיר, וועל איך בשום אופן נישט ארויסווארפן אינדרויסן. [לח] ווייל
vail indroisen aroisvarfen nisht oifen beshum ich vel mir
because outside cast out not way never I will me

איך בין אראפגעקומען פון הימל , נישט כדי איך זאל טאן
ton zol ich kedei nisht himel fun aropgekumen bin ich
do shall I so that not heaven from come down did I

מיין ווילן, נאר דעם רצון פון אים, וואס האט מיך געשיקט. [לט] און
un geshikt mich hot vos im fun rotsn dem nor vilen main
and sent me had who him of will the but will my

דאס דאזיקע איז דער רצון פון אים, וואס האט מיך געשיקט, אז
az geshikt mich hot vos im fun rotsn der iz dozike dos
that sent me has who him of will the is these the

פון אלעם, וואס ער האט מיר געגעבן , זאל איך גארנישט פארלירן,
farliren gornisht ich zol gegeben mir hot er vos alem fun
to lose nothing I shall given me has he who all of

נאר איך זאל עס אויפשטעלן אין דעם לעצטן טאג. [מ] ווארום דאס
dos vorem tog letstn dem in oifshtelen es zol ich nor
the because day last one the in raise up it shall I but

דאזיקע איז מיין פאטערס רצון, אז יעדער איינער, וואס זעט דעם
dem zet vos einer yeder az rotsn Foters main iz dozike
the see who one every that will Father's my is these

זון און גלויבט אין אים, זאל האבן אייביק לעבן; און איך וועל
vel ich un leben eibik hoben zol im in gloibt un Zun
will I and life eternal have shall Him in believes and Son

אים אויפשטעלן אין דעם לעצטן טאג.
tog letstn dem in oifshtelen im
day last the in raise up him

thirst again. [36] But I said
to you that you have seen
me and yet you do not
have bitachon, you lack
emunah. [37] All which HaAv
gives to me will come to
me, and the one coming
to me I will never turn
away. [38] For I have come
down from Shomayim not
that I may do my ratzon,
but the ratzon of the One
having sent me. [39] Now
this is the ratzon of the
One Who sent me, that I
should lose nothing of all
which He has given me,
but I will raise him up
on the Yom HaAcharon
(Last Day). [40] For this is
the ratzon of Avi: that
everyone seeing the Ben
and believing in him may
have Chayyei Olam, and
on Yom HaAcharon I will
raise him up.

[41] Therefore, those of Yehudah were murmuring about Rebbe, Melech HaMoshiach, because he said, Ani Hu the lechem having come down out of Shomayim. [42] And they were saying, Is this man not Yehoshua Ben Yosef, and do we not know his Av and his Em? Now how does he say, Out of Shomayim I have come down. [43] Rebbe, Melech HaMoshiach answered and said to them, Do not grumble among yourselves. [44] No one is able to come to me unless HaAv Who sent me should draw him, and I will raise him up on the Yom HaAcharon. [45] It has been written in the Nevi'im, V'CHOL they LIMUDI HASHEM *(They shall all be taught of G-d)*. Everyone having heard from HaAv and having learned comes to me. [46] Not that anyone has seen HaAv except the one being sent from Hashem; this one has seen HaAv. [47] Omein, omein, I say to you, the one having emunah has Chayyei Olam. [48] Ani Hu the lechem haChayyim. [49] Your Avot ate in the wilderness the

מא די יידן האבן דעריבער געמורמלט קעגן אים,
im kegen gemurmlt deriber hoben Yidn di
him against murmur therefore did Judaeans the

ווייל ער האט געזאגט: איך בין דאס ברויט, וואס איז
iz vos broit dos bin ich gezogt hot er vail
is which bread the am I said has he because

אראפגעקומען פונם הימל . מב און זיי האבן געזאגט; צי איז
iz tsi gezogt hoben zei un himel funem aropgekumen
is said have they and heaven from the come down

דען דער דאזיקער נישט יהושע / ישוע בן יוסף , וועמעס
vemes Yosef ben Yeshua Yehoshua nisht doziker der den
whose Joseph son of Yeshua Yehoshua not this one the then

פאטער און מוטער מיר קענען? וויאזוי זאגט ער דאס איצט: איך בין
bin ich itst dos er zogt viazoi kenen mir muter un foter
am I now this he says how know we mother and father

אראפגעקומען פון הימל ? מג האט יהושע / ישוע געענטפערט
geentfert Yeshua Yehoshua hot himel fun aropgekumen
answer Yeshua Yehoshua did heaven from come down

און געזאגט צו זיי : מורמלט נישט צווישן זיך . מד קיינער
keiner zich tsvishen nisht murmlt zei tsu gezogt un
no one yourselves among not grumble them to said and

קען נישט קומען צו מיר, אויב דער פאטער, וואס האט מיך
mich hot vos Foter der oib mir tsu kumen nisht ken
me has who Father the if me to to come not can

געשיקט, ציט אים נישט; און איך וועל אים אויפשטעלן אין דעם
dem in oifshtelen im vel ich un nisht im tsit geshikt
the in raise up him will I and not him draws sent

לעצטן טאג. מה עס שטייט געשריבן אין די נביאים : און אלע
ale un neviim di in geshriben shteit es tog letstn
all and prophets the in written stands it day last one

וועלן זיין געלערנט פון ה׳ . יעדער איינער, וואס האט געהערט
gehert hot vos einer yeder Hashem fun gelernt zain velen
heard has who one every Hashem from taught be will

פון דעם פאטער און האט געלערנט, קומט צו מיר. מו נישט
nisht mir tsu kumt gelernt hot un Foter dem fun
not me to comes learn did and Father the from

אז עמיצער האט געזען דעם פאטער, אחוץ דער , וואס איז
iz vos der achuts Foter dem gezen hot emitser az
is who the one except Father the seen has anyone that

פון ה׳ ; דער דאזיקער האט געזען דעם פאטער. מז באמת ,
be'emes Foter dem gezen hot doziker der Hashem fun
in truth Father the see did this one the Hashem from

manna and died. 50 This
is the lechem coming
down out of Shomayim,
so that anyone may eat
of it and not die. 51 Ani
hu the lechem haChai *(the
living bread)* having come
down out of Shomayim. If
anyone eats of this lechem
he will live l'olam v'ed.
And, indeed, the lechem
which I will give on behalf
of the Chayyim *(life)* of
HaOlam is the basar of me.

באמת זאג איך אייך: דער מאמין האט אייביק לעבן.
leben eibik hot maimen der aich ich zog be'emes
life eternal has one who believes the you I say in truth

מח איך בין דאס ברויט פון לעבן. מט אייערע עלטערן האבן געגעסן
gegesen hoben elteren eiere leben fun broit dos bin ich
eat did parents your life of bread the am I

מן אין דער מדבר , און זענען געשטארבן. נ דאס דאזיקע
dozike dos geshtorben zenen un midbar der in man
these the die did and wilderness the in manna

איז דאס ברויט, וואס קומט אראפ פון הימל , אז ווער עס
es ver az himel fun arop kumt vos broit dos iz
it who that heaven from down comes which bread this is

עסט דערפון, זאל נישט שטארבן. נא איך בין דאס לעבעדיקע ברויט,
broit lebedike dos bin ich shtarben nisht zol derfun est
bread living this am I die not shall thereof eats

וואס איז אראפגעקומען פון הימל ; אויב עמיצער וועט עסן
esen vet emitser oib himel fun aropgekumen iz vos
eat will someone if heaven from come down has which

פון דעם דאזיקן ברויט, וועט ער לעבן ביז אויף אייביק ; און דאס
dos un eibik oif biz leben er vet broit dozikn dem fun
the and eternal on until live he will bread this the of

ברויט, וואס איך וועל געבן , איז מיין פלייש, פאר דעם לעבן פון דער
der fun leben dem far fleish main iz geben vel ich vos broit
the of life the for flesh my is give will I that bread

וועלט.
velt
world

52 Therefore, those of
Yehudah were arguing
with one another, saying,
How is this man able to
give us the basar of him to
eat? 53 Therefore, he said
to them, Omein, omein,
I say to you, unless you
eat the basar of the Bar
Enosh and drink his dahm,
you do not have Chayyim
(Life) in yourselves. 54 The

נב די יידן האבן זיך דעריבער געאמפערט איינער מיטן
miten einer geampert deriber zich hoben Yidn di
with the one disputing therefore self have Judaeans the

אנדערן, און געזאגט: וויאזוי קען דער דאזיקער אונדז געבן זיין פלייש
fleish zain geben undz doziker der ken viazoi gezogt un andern
flesh his give us this one the can how said and other

צו עסן ? נג האט יהושע / ישוע צו זיי געזאגט: באמת ,
be'emes gezogt zei tsu Yeshua Yehoshua hot esen tsu
in truth say them to Yeshua Yehoshua did to eat to

באמת זאג איך אייך: אויב איר וועט נישט עסן דאס פלייש פון
fun fleish dos esen nisht vet ir oib aich ich zog be'emes
of flesh the to eat not will you if you I tell in truth

דעם בר אנש און טרינקען זיין בלוט , האט איר נישט קיין
kein nisht ir hot blut zain trinken un Enosh Bar dem
any not you have blood his drink and of Man Son the

one feeding on my basar and drinking dahmi has Chayyei Olam and I will raise him up on the Yom HaAcharon. [55] For my basar is okhel emes *(true food)* and dahmi is shikuy emes *(true drink)*. [56] The one feeding on my basar and drinking dahmi abides in, dwells in me and I in him. [57] As HaAv HaChai sent me and I live because of HaAv, so also whoever is feeding on me even that one will live because of me. [58] This is the lechem out of Shomayim having come down, not as the Avot ate and died; the one feeding on this lechem will live l'olam v'ed. [59] These things he said in a shul while teaching in K'far-Nachum.

לעבן אין זיך . [נד] ווער עס עסט מיין פלייש און טרינקט מיין
main trinkt un fleish main est es ver zich in leben
my drinks and flesh my eats it who yourselves in life

בלוט , דער האט אייביק לעבן; און איך וועל אים אויפשטעלן אין
in oifshtelen im vel ich un leben eibik hot der blut
in raise up him will I and life eternal has that blood

דעם לעצטן טאג. [נה] ווארום מיין פלייש איז ווארהאפטיקע שפייז,
shpaiz vorhaftike iz fleish main vorem tog letstn dem
food true is flesh my because day last the

און מיין בלוט איז ווארהאפטיק געטראנק. [נו] דער , וואס עסט
est vos der getrank vorhaftik iz blut main un
eats who the one drink true is blood my and

מיין פלייש און טרינקט מיין בלוט , בלייבט אין מיר, און איך אין
in ich un mir in blaibt blut main trinkt un fleish main
in I and me in remains blood my drinks and flesh my

אים. [נז] ווי דער לעבעדיקער פאטער האט מיך געשיקט, און איך
ich un geshikt mich hot Foter lebediker der vi im
I and send me did Father living the as him

לעב דורך דעם פאטער, אזוי דער , וואס עסט מיך , וועט
vet mich est vos der azoi Foter dem durch leb
will me eats who the one so Father the through live

לעבן דורך מיר. [נח] דאס דאזיקע איז דאס ברויט, וואס איז
iz vos broit dos iz dozike dos mir durch leben
is which bread that is these the me through live

אראפגעקומען פון הימל ; נישט ווי אייערע עלטערן האבן געגעסן,
gegesen hoben elteren eiere vi nisht himel fun aropgekumen
eaten have parents your as not heaven from come down

און זענען געשטארבן; ווער עס עסט דאס דאזיקע ברויט, דער וועט
vet der broit dozike dos est es ver geshtorben zenen un
will that bread these the eats it who die did and

לעבן אייביק . [נט] דאס האט ער געזאגט, בשעת ער האט געלערנט אין
in gelernt hot er beshas gezogt er hot dos eibik leben
in teach did he while say he did this eternal life

דער שול אין כפר-נחום .
K'far-Nachum in shul der
K'far-Nachum in synagogue the

[60] Therefore, many of Moshiach's talmidim, having heard, said, Hard is

[ס] און א סך פון זיינע תלמידים האבן געזאגט, ווען זיי
zei ven gezogt hoben talmidim zaine fun sach a un
they when said have disciples his of many a and

האבן עס געהערט: דאס דאזיקע איז א הארב ווארט; ווער קען עס
es ken ver vort harb a iz dozike dos gehert es hoben
it can who word severe a is these the heard it have

this dvar torah. Who is able to hear it? 61 And Rebbe, Melech HaMoshiach, having da'as in himself that his talmidim are grumbling about this, said to them, Does this cause a michshol for you? 62 What if you behold the Bar Enosh ascending where he was Bereshis? 63 The Ruach Hakodesh is that which is making alive, the basar does not profit anything. The devarim which I have spoken to you are as Ruach and they are as Chayyim *(Life)*. 64 But there are of you some who do not have emunah. For from Bereshis, he had da'as of whom are the ones not having emunah and who is the one betraying him. 65 And he was saying, Because of this, I have told you that no one is able to come to me unless it has been bashert to him from HaAv.

66 From this time, many of his talmidim fell away and no longer followed him as talmidim. 67 Therefore, he said to the Sheneym Asar, Surely you do not want to depart

הערן? [סא] ווִיסנדיק אבער אין זיך אליין, אז זיינע תלמידים
talmidim zaine az alein zich in ober visendik heren
disciples his that alone self in however knowing hear

האבן געמורמלט וועגן דעם, האט יהושע / ישוע צו זיי
zei tsu Yeshua Yehoshua hot dem vegen gemurmlt hoben
them to Yeshua Yehoshua did this about murmur did

געזאגט: דאס דאזיקע מאכט אייך שטרויכלען? [סב] און וואס וועט
vet vos un shtroichlen aich macht dozike dos gezogt
will what and stumble you make these the say

זיין, ווען איר וועט זען דעם בר אנש ארויפגיין, וואו ער
er vu aroifgein Enosh Bar dem zen vet ir ven zain
he where going up of Man Son the see will you when be

איז פריער געווען? [סג] דער גייסט איז עס, וואס מאכט לעבעדיק; דאס
dos lebedik macht vos es iz Gaist der geven frier iz
the alive makes who he is Spirit the was before is

פלייש נוצט צו גארנישט; די ווערטער, וואס איך האב גערעדט
geredt hob ich vos verter di gornisht tsu nutst fleish
spoken have I which words the nothing for is used flesh

צו אייך, זענען גייסט, און זענען לעבן. [סד] נאר צווישן אייך זענען
zenen aich tsvishen nor leben zenen un Gaist zenen aich tsu
are you among but life are and Spirit are you to

פאראן אייניקע, וועלכע גלויבן נישט. ווארום יהושע / ישוע
Yeshua Yehoshua vorem nisht gloiben velche einike faran
Yeshua Yehoshua because not believe who some there

האט געוואוסט פונם אנהויב אָן, ווער עס זענען די , וואס
vos di zenen es ver on onhoib funem gevust hot
who those are it who on beginning from the known has

גלויבן נישט, און ווער עס איז, וואס וועט אים פארראטן. [סה] און ער
er un farraten im vet vos iz es ver un nisht gloiben
he and betray him will who is it who and not believe

האט געזאגט: דערפאר האב איך אייך געזאגט: קיינער קען נישט
nisht ken keiner gezogt aich ich hob derfar gezogt hot
not can anyone said you I have therefore say did

קומען צו מיר, אויב עס איז אים נישט באשערט געווארן פון
fun gevoren bashert nisht im iz es oib mir tsu kumen
of become destined not him is it unless me to to come

מיין פאטער. [סו] פון דעמאלט אָן האבן א סך פון זיינע תלמידים
talmidim zaine fun sach a hoben on demolt fun Foter main
disciples his of many a did on then of Father my

זיך צוריקגעצויגן , און זענען מיט אים מער נישט ארומגעגאנגען.
arumgegangen nisht mer im mit zenen un tsurikgetsoigen zich
walk not more him with did and withdraw self

also? 68 In reply, Shim'on Kefa said to Rebbe, Melech HaMoshiach, Adoni, to whom will we go? You have the divrei haChayyei Olam. 69 And we have bitachon and have trusted with emunah and we have da'as that you are HaKadosh of Hashem *(the Holy One of G-d).* 70 In reply, Rebbe, Melech HaMoshiach said to them, Did I not choose you Sheneym Asar *(Twelve)*? And is one of you not a Satan? 71 Now he was speaking of Yehudah Ben Shim'on from K'riot, for, though he was one of the Sheneym Asar, this one was about to betray Rebbe, Melech HaMoshiach.

7 And after these things Rebbe, Melech HaMoshiach itinerated in the Galil, for he was not wanting to move about in Yehudah, because those of Yehudah were seeking to kill him. 2 Now the Chag of Sukkot was near. 3 His achim then said to him, Leave here and go away into the

סז יהושע / ישוע האט דעריבער געזאגט צו די צוועלף: צי
tsi tsvelf di tsu gezogt deriber hot Yeshua Yehoshua
twelve the to say therefore did Yeshua Yehoshua

ווילט איר אויך אוועקגיין? סח האט שמעון פעטרוס אים געענטפערט:
geentfert im Petros Shim'on hot avekgein oich ir vilt
answer him Peter Simon did go away also you want

האר, צו וועמען זאלן מיר גיין? דו האסט די ווערטער פון
fun verter di host du gein mir zolen vemen tsu Har
of words the you have you go we should whom to L-rd

אייביקן לעבן. סט און מיר גלויבן און ווייסן, אז דו ביסט דער
der bist du az veisen un gloiben mir un leben eibikn
the are you that know and believe we and life eternal

קדוש אלקים. ע האט יהושע / ישוע זיי געענטפערט:
geentfert zei Yeshua Yehoshua hot Elokim Kodesh
answer them Yeshua Yehoshua did G-d Holy One

צי האב איך דען נישט אייך— די צוועלף—אויסדערוויילט? און
un oisderveilt tsvelf di aich nisht den ich hob tsi
and chosen twelve the you not then I have

איינער פון אייך איז א טייוול. עא און ער האט גערעדט פון יהודה
Yehude fun geredt hot er un taivl a iz aich fun einer
Yehudah of spoken has he and devil a is you of one

בן שמעון איש-קריות ; ווארום דער דאזיקער האט אים
im hot doziker der vorem Ish-K'riot Shim'on ben
him was this one the because man from Kriot Simon son of

געזאלט פארראטן , איינער פון די צוועלף.
tsvelf di fun einer farraten gezolt
twelve the of one to betray him was going

ז און נאך דעם איז יהושע / ישוע ארומגעגאנגען אין
in arumgegangen Yeshua Yehoshua iz dem noch un
in walking about Yeshua Yehoshua is that after and

גליל ; ווארום ער האט נישט געוואלט ארומגיין אין (לאנד)
land in arumgein gevolt nisht hot er vorem Galil
land in go around want not did he because Galilee

יהודה , ווייל די יידן האבן געזוכט אים צו טייטן. ב און
un teiten tsu im gezucht hoben Yidn di vail Yehude
and kill to him sought have Judaeans the because Yehudah

עס איז געווען נאענט פאר דעם יידישן יום טוב סוכות , ג אזוי
azoi Sukkot Tov Yom Yiddishn dem far noent geven iz es
so Succot Tov of Yom Jewish the for near was is it

האבן זיינע ברידער צו אים געזאגט: הויב דיך אויף פונדאנען ,
fundanen oif dich hoib gezogt im tsu brider zaine hoben
from there on you lift said him to brothers his have

land of Yehudah, that
also your talmidim will
see your ma'asim which
you do. 4 For no one who
seeks public notice does
anything besod *(secretly).*
If these things you do,
then manifest yourself
to HaOlam. 5 For not
even the achim of Rebbe,
Melech HaMoshiach
were believing in him.
6 Therefore, Rebbe, Melech
HaMoshiach says to them,
My sha'ah has not yet
come, but your time is
always ready. 7 The Olam
Hazeh is not capable of
sin'ah *(hatred)* toward
you, but the Olam Hazeh
hates me, and for this
reason: I give solemn edut
(testimony) about it because
the ma'asim of the Olam
Hazeh are ra'im *(evil).*
8 You make aliyah leregel
up to the Chag *(Feast).* I am
not going up to this Chag
(Feast), because my time
has not yet been fulfilled.
9 And having said these
things, Rebbe, Melech
HaMoshiach remained in
the Galil.

און גיי קיין יהודה , כדי אויך דיינע תלמידים זאלן זען דיינע
daine zen zolen talmidim daine oich kedei Yehude kein gei un
your see should disciples your also so that Yehudah to go and

מעשים, וואס דו טוסט . ד ווארום קיינער טוט גארנישט אין
in gornisht tut keiner vorem tust du vos maisim
in nothing does anyone because you do you what deeds

פארבארגעניש, און זוכט דאך עפנטלעך באקאנט צו
tsu bakant efentlech doch zucht un farborgenish
to made known publicly after all looks fot and secrecy

זיין . אויב דו טוסט די דאזיקע זאכן , זיי דיך מתגלה צו
tsu mitgale dich zai zachn dozike di tust du oib zain
to revealed yourself be things these the you do you if be

דער וועלט . ה ווארום אפילו זיינע ברידער האבן נישט געגלויבט
gegloibt nisht hoben brider zaine afile vorem velt der
believed not have brothers his even because cosmos the

אין אים. ו יהושע / ישוע האט דעריבער צו זיי געזאגט:
gezogt zei tsu deriber hot Yeshua Yehoshua im in
say them to therefore did Yeshua Yehoshua him in

מיין צייט איז נאך נישט געקומען; אייער צייט אבער איז תמיד
tomed iz ober tsait eier gekumen nisht noch iz tsait main
always is however time your come not yet is time my

גרייט. ז איך קען די וועלט נישט האסן; מיך אבער האסט זי
zi host ober mich hasen nisht velt di ken aich greit
she hates however me hate not world the can you ready

יא , ווייל איך זאג עדות וועגן איר, אז אירע מעשים זענען
zenen maisim ire az ir vegen eides zog ich vail yo
are deeds her that her about witness tell I because yes

בייז. ח זייט איר עולה רגל אויף יום טוב ; איך גיי נאך נישט
nisht noch gei ich Tov Yom oif regl oyle ir zeit beiz
not yet go I Tov of Yom for foot go up you be evil

ארויף אויף דעם יום טוב , ווייל מיין צייט איז נאך נישט
nisht noch iz tsait main vail Tov Yom dem oif aroif
not yet is time my because Tov of Yom the for up

דערפילט געווארן . ט און ווען ער האט דאס געזאגט צו זיי , איז
iz zei tsu gezogt dos hot er ven un gevoren derfilt
did them to said this has he when and become fulfilled

ער פארבלייבן אין גליל .
Galil in farblaiben er
Galilee in remain he

10 But when the achim of him made aliyah leregel to the Chag *(Feast)*, then also Rebbe, Melech HaMoshiach went up not publicly but besod *(secretly)*. 11 Then those of Yehudah were seeking Rebbe, Melech HaMoshiach in the Chag *(Feast)* and were saying, Where is that man? 12 And there was much telunnah *(murmuring)* about Rebbe, Melech HaMoshiach among the multitudes. Some were saying, He is tov *(good)*, but others were saying, Lo *(no)*, he deceives the multitude. 13 No one, however, was speaking openly about Rebbe, Melech HaMoshiach because of the fear of those of Yehudah.

14 But around the middle period of the Chag *(Feast)*, Rebbe, Melech HaMoshiach went up to the Beis Hamikdash and was saying shiurim *(teaching torah)*. 15 Therefore, those of Yehudah were marveling, saying, How has this man binah *(understanding)* of

י נאך דעם אבער ווי זיינע ברידער זענען ארויפגעגאנגען
aroifgegangen zenen brider zaine vi ober dem noch
go up did brothers his when however that after

אויף יום טוב , איז ער דעמאלט אליין אויך ארויפגעגאנגען, נישט
nisht aroifgegangen oich alein demolt er iz Tov Yom oif
not go up also alone then he did Tov of Yom for

עפנטלעך, נאר ווי אין פארבארגן. יא און די יידן האבן אים
im hoben Yidn di un farborgen in vi nor efentlech
him did Judaeans the and secret in as but publicly

געזוכט בשעת דעם יום טוב , און האבן געזאגט: וואו איז ער?
er iz vu gezogt hoben un Tov Yom dem beshas gezucht
he is where say did and Tov of Yom the during search

יב און עס איז געווארן א גרויסע מחלוקה איבער אים צווישן די
di tsvishen im iber machloike groise a gevoren iz es un
the among him over dispute great a become is there and

מאסן ; א טייל האבן געזאגט: ער איז א גוטער מענטש; אנדערע
andere mentsh guter a iz er gezogt hoben teil a masen
other man good a is he say did part a crowds of

אבער האבן געזאגט: ניין, ער פארפירט נאר דעם עולם . יג דאך
doch oilem dem nor farfirt er nein gezogt hoben ober
yet crowd the just misleads he no say did however

האט קיינער נישט גערעדט וועגן אים בפרהסיא, אויס מורא
moire ois beferesye im vegen geredt nisht keiner hot
fear out of openly him about speak not anyone did

פאר די יידן .
Yidn di far
Judaeans the before

יד און ווען עס איז שוין געווען אין מיטן יום טוב , איז
iz Tov Yom miten in geven shoin iz es ven un
is Tov of Yom middle in was already is it when and

יהושע / ישוע ארויפגעגאנגען אין בית המקדש אריין און
un arain HaMikdash Beis in aroifgegangen Yeshua Yehoshua
and into HaMikdash house in went up Yeshua Yehoshua

האט געלערנט. טו און די יידן האבן זיך געוואונדערט און
un gevundert zich hoben Yidn di un gelernt hot
and amazed self have Judaeans the and teach did

געזאגט: וויאזוי איז דער דאזיקער א יודע ספר, נישט האבנדיק
hobendik nisht seifer yodeia a doziker der iz viazoi gezogt
having not book knowing a this one the is how said

געלערנט? טז האט יהושע / ישוע זיי דעריבער געענטפערט,
geentfert deriber zei Yeshua Yehoshua hot gelernt
answer therefore them Yeshua Yehoshua did learned

a Yeshiva yode'a sefer *(scholar)*, not having learned? 16 Therefore, in reply, Rebbe, Melech HaMoshiach said, My Torah *(teaching)* is not mine but of the One having sent me. 17 If anyone wants to do the ratzon Hashem, he will have da'as about my Torah, whether it is of Hashem or I speak only from myself. 18 The one speaking from himself seeks his own kavod *(glory)*, but he who is seeking the kavod of the One having sent him, this one is ne'eman and there is no avlah *(injustice)* in him. 19 Has not Moshe given you the Torah? None of you mekyyaim *(fulfills)* es [kol] toras Moshe. Why are you seeking to kill me? 20 The multitude said, You have a shed *(demon)*. Who is seeking to kill you? 21 In reply, Rebbe, Melech HaMoshiach said to them, Of the Pe'ulot of Hashem, I accomplished echad, one pe'ulah, and everyone marvels. 22 Moshe has given you bris milah not that bris milah is of Moshe, but it is of the Avot, and on

און געזאגט: די לערנונג מיינע איז נישט מיין , נאר דעמס ,
dems nor main nisht iz maine lernung di gezogt un
the one but mine not is of mine learning the said and

וואס האט מיך געשיקט. יז ווען עמיצער וויל טאן זיין רצון,
rotsn zain ton vil emitser ven geshikt mich hot vos
will his to do wants anyone when send me did who

וועט ער וויסן וועגן דער לערנונג , צי זי איז פון ה׳ ,
Hashem fun iz zi tsi lernung der vegen visen er vet
Hashem from is it if teaching the about know he will

אדער איך רעד פון מיר אליין. יח ווער עס רעדט פון זיך
zich fun redt es ver alein mir fun red ich oder
self from speaks it who alone me from speak I or

אליין, דער זוכט זיין אייגענעם כבוד ; ווער אבער עס
es ober ver koved eigenem zain zucht der alein
who however the one honor own his seeks that alone

זוכט דעם כבוד פון אים, וואס האט אים געשיקט, דער דאזיקער
doziker der geshikt im hot vos im fun koved dem zucht
this one the sent him has who him of honor the seeks

איז ווארהאפטיק, און קיין אומגערעכטיקייט איז אין אים נישט
nisht im in iz umgerechtikeit kein un vorhaftik iz
not him in is unrighteousness any and truthful is

פאראן. יט צי האט משה (רבינו) אייך דען נישט געגעבן די
di gegeben nisht den aich Rabbeinu Moshe hot tsi faran
the given not then you Rebbeinu Moses has there

תורה ? און (דאך) האלט קיינער פון אייך די תורה נישט. פארוואס
farvos nisht toire di aich fun keiner halt doch un toire
why not Torah the you of none keep yet and Torah

זוכט איר מיך צו טייטן? כ האט דער המון מענטשן געענטפערט:
geentfert mentshn hamon der hot teiten tsu mich ir zucht
answered people crowd the did kill to me you seek

דו האסט א בייזן גייסט; ווער זוכט דיך צו טייטן? כא האט
hot teiten tsu dich zucht ver gaist beizn a host du
did kill to you seeks who spirit evil a you have you

יהושע / ישוע געענטפערט און געזאגט צו זיי : איין זאך
zach ein zei tsu gezogt un geentfert Yeshua Yehoshua
thing one them to said and answer Yeshua Yehoshua

האב איך געטאן, און איר אלע וואונדערט זיך. כב משה האט אייך
aich hot Moshe zich vundert ale ir un geton ich hob
you did Moses self astonished all you and done I have

געגעבן די מילה —נישט דאס זי איז פון משהן , נאר
nor Moshen fun iz zi dos nisht milah di gegeben
but Moses from is it that not circumcision the give

a Shabbos you perpetually perform bris milah. 23 If a man receives bris milah on Shabbos and lo tufar Torat Moshe *(the Torah of Moses may not be broken)* are you angry with me because I gave a man refu'ah shleimah on Shabbos? 24 Do not judge according to appearance but judge with mishpat tzedek.

25 Therefore, some of the ones of Yerushalayim were saying, Is it not this man whom they are seeking to kill? 26 And, hinei, he speaks publicly and they say nothing to him. Perhaps the manhigim *(the gedolim of Judaism)* have da'as that this man is the Rebbe, Melech HaMoshiach? 27 But this man, we have da'as where he is from; but the Rebbe, Melech HaMoshiach, whenever he comes, no one has da'as where he is from. 28 Therefore, in the Beis Hamikdash while teaching, Rebbe, Melech HaMoshiach cried out,

פון די אבות — און איר זענט מל א מענטשן אין
in mentshn a mal zent ir un avot di fun
on person a circumcise do you and forefathers the from

שבת . כג אויב דער מענטש ווערט געמלט אין שבת ,
Shabbos in gemalt vert mentsh der oib Shabbos
Sabbath on circumcised becomes person the if Sabbath

כדי מען זאל נישט עובר זיין אויף תורת משה , זענט
zent Moshe torat oif zain oyver nisht zol men kedei
are Moses law of on be violating not shall that so that

איר צארנדיק אויף מיר, ווייל איך האב א גאנצן מענטשן
mentshn gantsn a hob ich vail mir oif tsorendik ir
people entire a have I because me on furious you

געזונט געמאכט אין שבת ? כד משפט נישט לויט דעם
dem loit nisht mishpot Shabbos in gemacht gezunt
the according to not judge Sabbath on made well

אויסערלעכן שיין , נאר א גערעכט משפט זאלט איר משפטן .
mishpeten ir zolt mishpot gerecht a nor shein oiserlechn
judge you shall judgment right a only shine outward

כה אייניקע פון די לייט פון ירושלים האבן דעריבער
deriber hoben Yerushalayim fun lait di fun einike
therefore have Yerushalayim of people the of some

געזאגט: צי איז ער דען נישט דער , וועמען מען זוכט צו טייטן?
teiten tsu zucht men vemen der nisht den er iz tsi gezogt
kill to seek they whom the one not then he is said

כו און זע , ער רעדט בפרהסיא, און מען זאגט אים גארנישט.
gornisht im zogt men un beferesye redt er ze un
nothing to him say they and openly speaks he look and

קען עס זיין, אז אונדזערע שרים ווייסן באמת , אז ער איז
iz er az be'emes veisen sorim undzere az zain es ken
is he that in truth know rulers our that be it can

דער משיח ? כז מיר קענען דאך דעם דאזיקן, פונוואנען ער
er funvanen dozikn dem doch kenen mir Moshiach der
he from where this the after all know we Moshiach the

איז: אבער ווען דער משיח וועט קומען , ווייסט קיינער
keiner veist kumen vet Moshiach der ven ober iz
anyone knows to come will Moshiach the when however is

נישט פונוואנען ער איז. כח יהושע / ישוע האט דעריבער
deriber hot Yeshua Yehoshua iz er funvanen nisht
therefore did Yeshua Yehoshua is he from where not

אויסגעשריגן אינם בית המקדש , בשעת ער האט געלערנט ,
gelernt hot er beshas HaMikdash Beis inem oisgeshrigen
teaching was he while HaMikdash house in the cry out

און געזאגט: איר קענט מיך, און איר ווייסט, פונוואנען איך בין:
bin ich funvanen veist ir un mich kent ir gezogt un
am I from where know you and me know you said and

און פון מיר אליין בין איך נישט געקומען; נאר ווארהאפטיק איז
iz vorhaftik nor gekumen nisht ich bin alein mir fun un
is truthful but come not I did alone me from and

דער , וואס האט מיך געשיקט, וועמען איר קענט נישט. כט איך
ich nisht kent ir vemen geshikt mich hot vos der
I not know you whom send me did who the one

קען אים, ווייל איך בין פון אים; און ער האט מיך געשיקט.
geshikt mich hot er un im fun bin ich vail im ken
send me did he and him am I because him can

ל זיי האבן דעריבער געזוכט אים צו כאפן; און קיינער האט
hot keiner un chapen tsu im gezucht deriber hoben zei
has anyone and arrest to him seek therefore did they

נישט ארויפגעלייגט אויף אים די האנט, ווייל זיין שעה איז
iz sho zain vail hant di im oif aroifgeleigt nisht
is hour his because hand the him on laid not

נאך נישט געקומען. לא און א סך פון דעם המון מענטשן האבן
hoben mentshn hamon dem fun sach a un gekumen nisht noch
did people crowd the of many a and come not yet

געגלויבט אין אים, און געזאגט: ווען משיח וועט קומען , צי
tsi kumen vet Moshiach ven gezogt un im in gegloibt
to come will Moshiach when said and him in believe

וועט ער דען טאן מער נסים, ווי דער דאזיקער האט געטאן?
geton hot doziker der vi nisem mer ton den er vet
done has this one the than signs more do then he will

לב די פרושים האבן געהערט דעם המון דאס שטילערהייט
shtilerheit dos hamon dem gehert hoben Perushim di
quietly the crowd the hear did Pharisees the

רעדן וועגן אים; און די הויפט כהנים און די פרושים
Perushim di un koyanim hoipt di un im vegen reden
Pharisees the and kohenim chief the and him about speaking

האבן געשיקט משרתים , כדי זיי זאלן אים כאפן .
chapen im zolen zei kedei meshoresim geshikt hoben
arrest him should they so that servants send did

לג יהושע / ישוע האט דעריבער געזאגט: נאך א קליינע ווילע
vaile kleine a noch gezogt deriber hot Yeshua Yehoshua
while little a yet say therefore did Yeshua Yehoshua

בין איך מיט אייך, און איך גיי צו אים, וואס האט מיך געשיקט.
geshikt mich hot vos im tsu gei ich un aich mit ich bin
sent me has who him to go I and you with I am

saying, You have da'as of
me, and you have da'as of
where I am from. I have
not come on my own, but
the One Who sent me is
ne'eman. He is the One of
Whom you do not have
da'as. 29 I have da'as of
Him, because from Him
Ani Hu, and He is the One
Who sent me. 30 Therefore,
they were seeking to
arrest him, and no one laid
a hand on him, because
his sha'ah *(hour, time)* had
not yet come. 31 From the
multitude, however, many
put their emunah, their
bitachon, in him, and were
saying, The Rebbe, Melech
HaMoshiach, whenever he
comes, surely he will not
do more otot *(miraculous
signs)* than the things
which this man did?

32 The Perushim heard
the telunnah *(murmuring)*
of these things from
the multitude, the talk
about Rebbe, Melech
HaMoshiach, and they sent
the Rashei Hakohanim
and the mesharetim of the
Perushim that they might
arrest him. 33 Therefore,
he said, Yet a little time
I am with you and I go

away to the One having sent me. 34 You will seek me and not find me and where Ani Hu you are not able to come. 35 Therefore, those of Yehudah said to themselves, Where is this man about to journey that we will not find him? Surely he is not about to sojourn to the Golus of the Yevanim *(Greeks)* to teach the Yevanim? 36 What is this dvar which he said, You will seek me and will not find me and where Ani Hu, you are not able to come?

37 Now on the last day of the Chag, Hoshana Rabbah, Rebbe, Melech HaMoshiach cried out, saying, If anyone thirsts let him come to me and drink. 38 The one with emunah in me, as the Kitvei Hakodesh said, "Out of the midst of him, rivers of MAYIM CHAYYIM will flow." 39 But this he said about the Ruach Hakodesh which the ones having emunah *(faith)* in him were about

לד איר וועט מיך זוכן , און נישט געפינען; און וואו איך בין,
bin ich vu un gefinen nisht un zuchen mich vet ir
am I where and find not and seek me will you

(דארט אהין) קענט איר נישט קומען . לה די יידן האבן
hoben Yidn di kumen nisht ir kent ahin dort
did Judaeans the to come not you can there there

דעריבער געזאגט איינער צום אנדערן: וואו וועט דאס דער
der dos vet vu andern tsum einer gezogt deriber
the the will where other to the one say therefore

דאזיקער גיין, אז מיר זאלן אים נישט געפינען? נישט וועט ער
er vet nisht gefinen nisht im zolen mir az gein doziker
he will not find not him should we that go this one

דען גיין צו די , וואס זענען צעשפרייט צווישן די גריכן , און
un Greeks di tsvishen tseshpreit zenen vos di tsu gein den
and Greeks the among dispersed are who those to go then

לערנען די גריכן ? לו וואס זאל דאס דאזיקעווארט באטייטן,
bataiten vort dozike dos zol vos Greeks di lernen
mean word these the shall what Greeks the teach

וואס ער האט געזאגט: איר וועט מיך זוכן און נישט געפינען און:
un gefinen nisht un zuchen mich vet ir gezogt hot er vos
and find not and seek me will you say did he what

וואו איך בין, קענט איר נישט קומען ?
kumen nisht ir kent bin ich vu
to come not you can am I where

לז און אין דעם לעצטן טאג, דעם גרויסן טאג פון דעם יום
Yom dem fun tog groisn dem tog letstn dem in un
Yom the of day great the day last one that in and

טוב , איז יהושע / ישוע געשטאנען און האט אויסגעשריגן,
oisgeshrigen hot un geshtanen Yeshua Yehoshua iz Tov
cried out has and stand Yeshua Yehoshua did Tov of

אזוי צו זאגן : אויב עמיצער איז דארשטיק, זאל ער קומען צו מיר
mir tsu kumen er zol dorshtik iz emitser oib zogen tsu azoi
me to to come him let thirsty is anyone if say to so

און טרינקען. לח דער , וואס גלויבט אין מיר, לויט ווי
vi loit mir in gloibt vos der trinken un
as according to me in believes who the one drink and

די שריפט (כתבי הקודש) זאגט, וועלן פון זיין לייב
laib zain fun velen zogt Hakoidesh Kitvei shrift di
body his from will say the Holy scriptures scripture the

פליסן טייכן פון לעבעדיק וואסער. לט דאס דאזיקע אבער האט
hot ober dozike dos vaser lebedik fun taichn flisen
has however these the water living of rivers flows

to receive, for the Ruach Hakodesh had not yet been given, because Rebbe Melech HaMoshiach had not yet received kavod.

[40] Some of the multitude, therefore, having heard these devarim were saying, This man is beemes the Navi. [41] Others were saying, This man is the Rebbe, Melech HaMoshiach. But some were saying, Surely the Rebbe, Melech HaMoshiach comes not from the Galil, does he? [42] Has not the Kitvei Hakodesh said that the Rebbe, Melech HaMoshiach is from the zera Dovid and from Beit-Lechem, the shtetl where Dovid lived? [43] A machloket *(controversy)*, therefore, occurred among the multitude because of Rebbe, Melech HaMoshiach. [44] And some of them were wanting to arrest him, but no one laid his hands on him.

ער געזאגט וועגן דעם רוח (הקודש), וואס די מאמינים אין
in maiminem di vos HaKoidesh Ruach dem vegen gezogt er
in believers the which the Holy Spirit the about said he

אים, האבן געזאלט מקבל זיין; ווארום דער גייסט איז
iz Gaist der vorem zain mekabl gezolt hoben im
had Spirit the because be to receive supposed were him

נאך נישט געהאט געגעבן געווארן, ווייל יהושע / ישוע איז
iz Yeshua Yehoshua vail gevoren gegeben gehat nisht noch
is Yeshua Yehoshua because become given been not yet

נאך נישט געווען פארהערלעכט. [מ] און אייניקע פון דעם המון ,
hamon dem fun einike un farherlecht geven nisht noch
crowd the of some and glorified was not yet

וואס האבן געהערט די דאזיקע ווערטער, האבן געזאגט: דאס איז
iz dos gezogt hoben verter dozike di gehert hoben vos
is this say did words these the heard had who

באמת דער נביא ! [מא] אנדערע האבן געזאגט: דאס איז דער
der iz dos gezogt hoben andere novi der be'emes
the is this say did other prophet the in truth

משיח ! אנדערע האבן געזאגט: ניין , דער משיח קומט דאך
doch kumt Moshiach der nein gezogt hoben andere Moshiach
yet comes Moshiach the no say did others Moshiach

נישט ארויס פון גליל ? [מב] צי האט דען נישט דער פסוק געזאגט,
gezogt pasuk der nisht den hot tsi Galil fun arois nisht
say verse the not then did Galilee of out not

אז פון דער זרע דוד און פון בית-לחם דעם דארף ,
dorf dem Beit-Lechem fun un Dovid zere der fun az
village the Bethlehem from and David seed the from that

וואו דוד איז געווען, קומט דער משיח ? (שמואל ב ז, יב;
ib z b Shmuel Moshiach der kumt geven iz Dovid vu
12 7 2 samuel Moshiach the comes was is David where

מיכה ה, א.) [מג] עס איז דעריבער געווארן א מחלוקה צווישן דעם
dem tsvishen machloike a gevoren deriber iz es a h Michoh
the among dispute a become therefore is it 1 5 Micah

המון צוליב אים. [מד] אייניקע פון זיי האבן אים געוואלט
gevolt im hoben zei fun einike im tsulib hamon
want him did them of some him on account of crowd

כאפן , נאר קיינער האט נישט ארויפגעלייגט די הענט אויף אים.
im oif hent di aroifgeleigt nisht hot keiner nor chapen
him on hands the lay not did anyone but to arrest

45 Then the avadim of the Rashei Hakohanim and Perushim came and the Rashei Hakohanim and Perushim said to them, Why did you not bring him? 46 In reply, the avadim said, Never Ish spoke like this Ish. 47 In reply, therefore, the Perushim said, Surely not you also have been deceived? 48 Has any of the manhigim put their emunah *(faith)* in him, or any of the Perushim? 49 But this am ha'aretz crowd has no da'as of Torah and is cursed. 50 Rav Nakdimon, the one having come to Rebbe, Melech HaMoshiach earlier, being one of their own, says to them, 51 Surely Torateinu *(Our Torah)* judges not the Man unless it hears first from the Man himself and has da'as of what he does, does it? 52 They answered and said to Rav Nakdimon, Surely not you also are from the Galil, are you? Search [the Kitvei Hakodesh] and see that from the Galil a Navi does not arise.

53 And they went each one to his bais.

[מה] און די משרתים זענען צוריקגעקומען צו די הויפט
hoipt di tsu tsurikgekumen zenen meshoresim di un
chief the to return did servants the and

כהנים און פרושים , און זיי האבן צו זיי געזאגט:
gezogt zei tsu hoben zei un Perushim un koyanim
say them to did they and Pharisees and kohenim

פארוואס האט איר אים נישט געברענגט? [מו] האבן די משרתים
meshoresim di hoben gebrengt nisht im ir hot farvos
servants the did bring not him you did why

געענטפערט: עס האט נאך קיינמאל קיין מענטש נישט אזוי גערעדט,
geredt azoi nisht mentsh kein keinmol noch hot es geentfert
speak so not man any anytime yet did it answer

ווי דער דאזיקער מענטש רעדט . [מז] די פרושים האבן דעריבער
deriber hoben Perushim di redt mentsh doziker der vi
therefore did Pharisees the speaks man this one the as

געענטפערט צו זיי : זענט איר אויך פארפירט געווארן? [מח] צי האט
hot tsi gevoren farfirt oich ir zent zei tsu geentfert
has become deceived also you are them to answer

דען עמיצער פון די שרים געגלויבט אין אים, אדער (עמיצער)
emitser oder im in gegloibt sorim di fun emitser den
someone or him in believed rulers the of someone then

פון די פרושים ? [מט] נאר דער דאזיקער המון , וואס קען נישט
nisht ken vos hamon doziker der nor Perushim di fun
not know who crowd this one the but Pharisees the of

די תורה, פארשאלטן זענען זיי . [נ] זאגט נקדימון צו זיי
zei tsu Nakdimon zogt zei zenen farsholten toire di
them to Nakdimon says they are cursed Torah the

(דער , וואס איז פריער געקומען צו אים, און איז געווען איינער
einer geven iz un im tsu gekumen frier iz vos der
one was is and him to come before is who the one

פון זיי): [נא] צי משפט דען אונדזער תורה דעם מענטשן, איידער
eider mentshn dem toire undzer den mishpot tsi zei fun
before man the Torah our then judge them of

מען האט אים קודם כל אויסגעהערט, און מען ווייסט וואס ער
er vos veist men un oisgehert kol koidem im hot men
he what knows one and listened to all before him has one

האט געטאן? [נב] האבן זיי געענטפערט און געזאגט צו אים: צי
tsi im tsu gezogt un geentfert zei hoben geton hot
him to said and answer they did done has

ביסטו אויך פון גליל ? פארש און זע , אז פון גליל
Galil fun az ze un forsh Galil fun oich bistu
Galilee from that look and search Galilee from also you are

שטייט נישט אויף קיין נביא . [נג] (און יעדער איינער איז זיך
zich iz einer yeder un novi kein oif nisht shteit
himself did one every and prophet any on not arises

אהיים געגאנגען.)
gegangen aheim
go home

ח (און יהושע / ישוע איז אוועקגעגאנגען צום הר
Har tsum avekgegangen iz Yeshua Yehoshua un
Mount of to the went away is Yeshua Yehoshua and

הזיתים . [ב] און אינדערפרי איז ער ווידער געקומען אין
in gekumen vider er iz inderfri un HaZeitim
in come again he is in the morning and Olives

בית המקדש אריין, און דער גאנצער עולם איז געקומען צו
tsu gekumen iz oilem gantser der un arain HaMikdash Beis
to come is crowd whole the and into HaMikdash house

אים; און ער האט זיך אנידערגעזעצט, און זיי געלערנט.
gelernt zei un anidergezetst zich hot er un im
taught them and sat down himself did he and him

[ג] און די סופרים און די פרושים האבן געברענגט א פרוי ,
froi a gebrengt hoben Perushim di un sofrim di un
woman a bring did Pharisees the and scribes the and

וואס מען האט זי געכאפט אין דער מעשה פון זנות ; און
un zoines fun meise der in gechapt zi hot men vos
and adultery of act the in seized she has they who

אנידערשטעלנדיק זי אין דער מיט , [ד] האבן זיי צו אים געזאגט;
gezogt im tsu zei hoben mit der in zi anidershtelendik
say him to they did midst the in her placing

רבי , די דאזיקע פרוי איז געכאפט געווארן אין זנות ,
zoines in gevoren gechapt iz froi dozike di Rebbe
adultery in become caught is woman this the Rebbe

בשעת מעשה. [ה] און אין דער תורה האט אונדז משה (רבינו)
Rabbeinu Moshe undz hot toire der in un meise beshas
Rebbeinu Moses us has Torah the in and act during

געבאטן , אזעלכע (פרויען) צו שטייניקן ; וואס זשע זאגסטו ?
zogstu zhe vos shteiniken tsu froien azelche geboten
you say then what be stoned to women such commanded

[ו] און דאס דאזיקע האבן זיי געזאגט, אויספרואוונדיק אים, כדי
kedei im oispruvendik gezogt zei hoben dozike dos un
so that him testing said they have these the and

זיי זאלן האבן עפעס , אים אנצוקלאגן .
ontsuklogen im epes hoben zolen zei
to bring charges against him something have should they

8 But Rebbe, Melech HaMoshiach went to the Har HaZeytim *(Mount of Olives).* [2] And at the beginning of Shacharis, Rebbe, Melech HaMoshiach came again into the Beis Hamikdash and kol haAm *(all the people)* were coming to Rebbe, Melech HaMoshiach, and having sat, for them he was saying a shiur. [3] And the Sofrim and the Perushim led an isha *(woman)* having been caught in ni'uf *(adultery)* and, having stood her in the midst, [4] They say to Rebbe, Melech HaMoshiach, Rabbi, this isha *(woman)* has been caught in the act of committing ni'uf *(adultery).* [5] Now in our Torah Moshe Rabbeinu gave us a mitzvah to stone such nashim. You, therefore, what do you say? [6] But this they were saying to put a nissayon before Rebbe, Melech

HaMoshiach that they might have something about which to accuse him, but he, having stooped down with his finger, was writing on the ground. 7 But as they were remaining, questioning him, he stood up and said to them, The one without chet *(sin)* among you, at her let him be first to throw a stone. 8 And again, having stooped down, he was writing on the ground. 9 And the ones having heard were departing, one by one, beginning with the zekenim, and he was left alone with the isha standing before him. 10 And having stood up, he said to her, Isha, where are they? Does no one condemn you? 11 And she said, No one, Adoni. And Rebbe, Melech HaMoshiach said, Neither do I condemn you. Go and practice chet no more.

יהושע / ישוע אבער האט זיך אראפּגעבויגן, און געשריבן
geshriben un aropgeboigen zich hot ober Yeshua Yehoshua
wrote and bend down self did however Yeshua Yehoshua

מיטן פינגער אויף דער ערד. ז און ווי זיי האבן אנגעהאלטן
ongehalten hoben zei vi un erd der oif finger miten
kept at it have they as and ground the on finger with the

מיט זייער פרעגן אים, האט ער זיך אויפגעשטעלט, און צו
tsu un oifgeshtelt zich er hot im fregen zeier mit
to and stand up self he did him questioning their with

זיי געזאגט: דער פון אייך, וואס איז אָן א חטא, זאל
zol chet a on iz vos aich fun der gezogt zei
shall sin a without is who you of the one said them

זיין דער ערשטער צו ווארפן אויף איר א שטיין. ח און ווידער האט
hot vider un shtein a ir oif varfen tsu ershter der zain
did again and stone a her on cast to first the be

ער זיך איינגעבויגן און געשריבן אויף דער ערד. ט ווי אבער
ober vi erd der oif geshriben un aingeboigen zich er
however as ground the on wrote and bend down self he

זיי האבן דאס געהערט, זענען זיי ארויסגעגאנגען איינער נאכן
nochen einer aroisgegangen zei zenen gehert dos hoben zei
after one go out they did hear this did they

אנדערן, אנהויבנדיק פון די זקנים ביז צו די לעצטע; און
un letste di tsu biz zkeinem di fun onhoibendik andern
and last the to until elders the from beginning other

יהושע / ישוע איז איבערגעבליבן איינער אליין, און די פרוי
froi di un alein einer ibergebliben iz Yeshua Yehoshua
woman the and alone one left over is Yeshua Yehoshua

שטייענדיק אין דער מיט. י און יהושע / ישוע האט זיך
zich hot Yeshua Yehoshua un mit der in shteiendik
self has Yeshua Yehoshua and midst the in standing

אויפגעשטעלט, און צו איר געזאגט: אשה, וואו זענען זיי,
zei zenen vu isha gezogt ir tsu un oifgeshtelt
they are where woman said her to and stand up

דיינע באשולדיקער? האט דיך קיינער נישט פארמשפּט? יא האט
hot farmishpet nisht keiner dich hot bashuldiker daine
did condemn not anyone you did accusers your

זי געזאגט: קיינער נישט, האר. האט יהושע / ישוע געזאגט:
gezogt Yeshua Yehoshua hot Har nisht keiner gezogt zi
say Yeshua Yehoshua did L-rd not anyone say she

אפילו איך פארמשפּט דיך נישט; גיי, און פון איצט אָן זינדיק נישט
nisht zindik on itst fun un gei nisht dich farmishpet ich afile
not sin on now from and go not you condemn I even

מער.)
mer
more

12 Then again he spoke to them, saying, Ani Hu HaOhr HaOlam Hazeh. The one following me will never walk in choshech, but will have the Ohr HaChayyim. 13 Therefore, the Perushim said to him, You give solemn edut *(testimony)* about yourself. But your edut is not ne'emanah. 14 In reply, he said to them, Even if I give solemn edut about myself, my edut is ne'emanah, because I have da'as of where I came from and where I go, but you have no da'as of where I come from or where I go. 15 You judge according to the basar; I do not judge anyone. 16 But even if I judge, my psak din, my mishpat, is emes, because it is not I alone but the One having sent me, HaAv. 17 And it has been written even in your Torah, that the edut *(testimony)* of two is ne'emanah. 18 Ani Hu the one giving solemn edut *(testimony)* about myself and the One having sent me, HaAv, gives solemn edut about me. 19 Therefore, they were saying to Rebbe, Melech

יב דאן האט יהושע / ישוע ווידער צו זיי גערעדט, אזוי צו
tsu azoi geredt zei tsu vider Yeshua Yehoshua hot dan
to so speak them to again Yeshua Yehoshua did then

זאגן ; איך בין דאס ליכט פון דער וועלט; דער , וואס פאלגט מיר
mir folgt vos der velt der fun licht dos bin ich zogen
me obeys who the one world the of light the am I say

נאך , וועט אויף קיין פאל נישט לעבן אין דער פינצטערניש, נאר וועט
vet nor fintsternish der in leben nisht fal kein oif vet noch
will but darkness the in live not case any on will after

האבן דאס ליכט פון לעבן. יג די פרושים האבן דעריבער צו אים
im tsu deriber hoben Perushim di leben fun licht dos hoben
him to therefore did Pharisees the life of light the have

געזאגט: דו זאגסט עדות וועגן דיר אליין; דיין עדות זאגן
zogen eides dain alein dir vegen eides zogstu du gezogt
say witness your alone you about witness say you say

איז נישט אמת. יד האט יהושע / ישוע געענטפערט און געזאגט
gezogt un geentfert Yeshua Yehoshua hot emes nisht iz
said and answer Yeshua Yehoshua did truth not is

צו זיי : און ווען אפילו איך זאג עדות וועגן מיר אליין, איז
iz alein mir vegen eides zog ich afile ven un zei tsu
is alone me about witness say I even when and them to

דאך מיין עדות זאגן אמת; ווייל איך ווייס פונוואנען
funvanen veis ich vail emes zogen eides main doch
from where know I because truth say witness my yet

איך בין געקומען, און וואוהין איך גיי; איר אבער ווייסט נישט
nisht veist ober ir gei ich vuahin un gekumen bin ich
not know however you go I where and come am I

פונוואנען איך קום , אדער וואוהין איך גיי. טו איר משפט
mishpot ir gei ich vuahin oder kum ich funvanen
judge you go I where or come I from where

לויטן פלייש; איך משפט נישט קיינעם . טז און אויב איך
ich oib un keinem nisht mishpot ich fleish loitn
I if and anyone not judge I flesh according to

משפט יא , איז מיין משפט אמת; ווייל איך בין נישט אליין ,
alein nisht bin ich vail emes mishpot main iz yo mishpot
alone not am I because truth judging my is yes judge

נאר איך און דער פאטער, וואס האט מיך געשיקט. יז און אפילו
afile un geshikt mich hot vos Foter der un ich nor
even and sent me has who Father the and I rather

אין דער תורה אייערער שטייט געשריבן, אז דאס עדות זאגן
zogen eides dos az geshriben shteit eierer toire der in
say witness the that written stands yours Torah the in

HaMoshiach, Where is HaAv of you? In reply, he said, You have da'as of neither me nor HaAv of me. If you had had da'as of me, you would have had da'as of HaAv of me. [20] These devarim, Rebbe, Melech HaMoshiach spoke in the Beis HaOtzar while saying shiurim in the Beis Hamikdash, and no one arrested him, because his sha'ah had not yet come.

פון צוויי מענטשן איז אמת. יח איך בין עס , וואס זאגט עדות
eides zogt vos es bin ich emes iz mentshn tsvei fun
witness says who the one am I truth is people two of

וועגן מיר אליין, און דער פאטער, וואס האט מיך געשיקט, זאגט
zogt geshikt mich hot vos Foter der un alein mir vegen
says send me did who Father the and alone we about

אויך עדות וועגן מיר. יט זיי האבן דעריבער געזאגט צו אים:
im tsu gezogt deriber hoben zei mir vegen eides oich
him to say therefore did they me about witness also

וואו איז דיין פאטער? האט יהושע / ישוע געענטפערט:
geentfert Yeshua Yehoshua hot Foter dain iz vu
answer Yeshua Yehoshua did father your is where

נישט איר קענט מיך, נישט דעם פאטער מיינעם; אויב איר וואלט
volt ir oib mainem Foter dem nisht mich kent ir nisht
would you if mine Father the not me know you not

מיך געקענט, וואלט איר אויך געקענט מיין פאטער. כ די דאזיקע
dozike di Foter main gekent oich ir volt gekent mich
these the Father my know also you would know me

ווערטער האט ער גערעדט אינם בית האוצר , בשעת ער
er beshas haotzar beis inem geredt er hot verter
he while of the treasury house in the speak he did words

האט געלערנט אין בית המקדש ; און קיינער האט אים נישט
nisht im hot keiner un HaMikdash Beis in gelernt hot
not him did no one and HaMikdash house in teaching was

געכאפט, ווייל זיין שעה איז נאך נישט געהאט געקומען.
gekumen gehat nisht noch iz sho zain vail gechapt
come had not yet is hour his because seize

[21] Rebbe, Melech HaMoshiach said, therefore, again to them, I go away (Rebbe's Histalkus) and you will seek me, and in your chet you will go to your mavet. Where I go you are not able to come. [22] Therefore, those of Yehudah were saying, Does he mean he will commit suicide,

כא און ער האט ווידער צו זיי געזאגט: איך גיי אוועק, און איר
ir un avek gei ich gezogt zei tsu vider hot er un
you and away go I say them to again did he and

וועט מיך זוכן , און איר וועט שטארבן אין אייער זינד; וואוהין
vuahin zind eier in shtarben vet ir un zuchen mich vet
where sin your in die will you and seek me will

איך גיי, קענט איר נישט קומען . כב די יידן האבן דעריבער
deriber hoben Yidn di kumen nisht ir kent gei ich
therefore did Judaeans the to come not you can go I

געזאגט: נישט וועט ער זיך א מעשה אנטאן? ווייל ער זאגט:
zogt er vail onton meise a zich er vet nisht gezogt
says he because put on act a self he will not say

וואוהין איך גיי, קענט איר נישט קומען . כג און ער האט צו זיי
zei tsu hot er un kumen nisht ir kent gei ich vuahin
them to did he and to come not you can go I where

because he says, Where I go you are not able to come? 23 And Rebbe, Melech HaMoshiach was saying to them, You are from mattah *(below)*; Ani Hu from ma'lah *(above)*. You are of the Olam Hazeh; I am not of the Olam Hazeh. 24 I said, therefore, to you that you will go to your mavet in your averos *(sins)*, for if you do not have emunah *(faith)* that Ani Hu, you will die in your chatta'im. 25 They were saying, therefore, to him, Who are you? Rebbe, Melech HaMoshiach said to them, What I have told you from the beginning. 26 I have much to speak regarding you, much about you worthy of harsha'ah *(condemnation)*, but the One having sent me is ne'eman and what I heard from Him these things I speak in the Olam Hazeh. 27 They did not have da'as that Rebbe, Melech HaMoshiach was speaking to them about Elohim HaAv. 28 Therefore, Rebbe, Melech HaMoshiach said to them, When you perform the hagbah *(lifting up)* of

געזאגט: איר זענט פון אונטן, איך בין פון אויבן; איר זענט פון
fun zent ir oiben fun bin ich unten fun zent ir gezogt
of are you above from am I below from are you say

דער וועלט, איך בין נישט פון דער וועלט. כד דערפאר
derfar velt der fun nisht bin ich velt der
therefore world the, this of not am I world the, this

האב איך אייך געזאגט, אז איר וועט שטארבן אין אייערע זינד;
zind eiere in shtarben vet ir az gezogt aich ich hob
sin your in die will you that say you I did

ווארום אויב איר וועט נישט גלויבן , אז איך בין עס, וועט איר
ir vet es bin ich az gloiben nisht vet ir oib vorem
you will he am I that believe not will you if because

שטארבן אין אייערע זינד. כה זיי האבן דעריבער געזאגט צו אים:
im tsu gezogt deriber hoben zei zind eiere in shtarben
him to say therefore did they sin your in die

ווער ביסטו דען ? האט יהושע / ישוע צו זיי געזאגט:
gezogt zei tsu Yeshua Yehoshua hot den bistu ver
say them to Yeshua Yehoshua did then are you who

דאס, וואס איך האב אייך געזאגט פון אנהויב אָן. כו איך האב
hob ich on onhoib fun gezogt aich hob ich vos dos
have I on beginning from said you have I which that

א סך צו זאגן וועגן אייך און צו משפטן ; נאר דער ,
der nor mishpeten tsu un aich vegen zogen tsu sach a
the one but judge to and you about say to many a

וואס האט מיך געשיקט, איז אמת; און וואס איך האב געהערט
gehert hob ich vos un emes iz geshikt mich hot vos
heard have I what and true is send me did who

פון אים, דאס רעד איך צו דער וועלט. כז און זיי האבן נישט
nisht hoben zei un velt der tsu ich red dos im fun
not did they and world the to I speak that Him from

פארשטאנען, אז ער האט צו זיי גערעדט פון דעם פאטער.
Foter dem fun geredt zei tsu hot er az farshtanen
Father the of spoken them to had he that understand

כח דאן האט יהושע / ישוע געזאגט: ווען איר וועט אויפהויבן
oifhoiben vet ir ven gezogt Yeshua Yehoshua hot dan
lift up will you when say Yeshua Yehoshua did then

דעם בר אנש , דעמאלט וועט איר וויסן , אז איך בין עס, און
un es bin ich az visen ir vet demolt Enosh Bar dem
and he am I that know you will then of Man Son the

אז פון מיר אליין טו איך קיין זאך נישט; נאר ווי דער פאטער
Foter der vi nor nisht zach kein ich tu alein mir fun az
Father the as only not thing any I do alone me of that

the Bar Enosh, you will have da'as that Ani Hu, and from myself I do nothing, but as HaAv of me taught me, these things I speak. 29 And the One having sent me is with me. He did not leave me alone, because I always do the things that please Him. 30 As Rebbe, Melech HaMoshiach was saying these things, many put their emunah in him.

31 Therefore, Rebbe, Melech HaMoshiach was saying to the Yehudim who had emunah in him, If you remain in the dvar of me, then you are my talmidim indeed. 32 And you will have da'as of HaEmes *(the Truth)* and HaEmes will give you cherut *(freedom)*. 33 They answered Rebbe, Melech HaMoshiach, We are of the zera Avraham and to no one have we ever been enslaved. How do you say, You will become Bnei Chorin *(freedmen)*?

34 In reply, Rebbe, Melech HaMoshiach said to them, Omein, omein, I say to you that everyone practicing Chet is an eved HaChet. 35 But the eved

האט מיך געלערנט, אזוי רעד איך דאס. כט און דער , וואס האט
hot vos der un dos ich red azoi gelernt mich hot
did who the one and this I speak so taught me has

מיך געשיקט, איז מיט מיר; ער האט מיך נישט איבערגעלאזט אליין ;
alein ibergelozt nisht mich hot er mir mit iz geshikt mich
alone left behind not me did he me with is send me

ווייל וואס איז וואוילגעפעליק פאר אים, דאס טו איך אלעמאל.
alemol ich tu dos im far voilgefelik iz vos vail
always I do that Him before pleasing is what because

ל און בשעת ער האט דאס גערעדט, האבן א סך געגלויבט אין אים.
im in gegloibt sach a hoben geredt dos hot er beshas un
him in believe many a did speak this did he while and

לא דאן האט יהושע / ישוע געזאגט צו די יידן , וואס
vos Yidn di tsu gezogt Yeshua Yehoshua hot dan
who Judaeans the to say Yeshua Yehoshua did then

האבן געגלויבט אין אים: אויב איר וועט בלייבן אין מיין ווארט,
vort main in blaiben vet ir oib im in gegloibt hoben
word my in remain will you if him in believe did

זענט איר באמת מיינע תלמידים; לב און איר וועט דערקענען
derkenen vet ir un talmidim maine be'emes ir zent
recognize will you and disciples my in truth you are

דעם אמת, און דער אמת וועט אייך באפרייען. לג האבן זיי
zei hoben bafraien aich vet emes der un emes dem
they did release you will truth the and truth the

אים געענטפערט: מיר זענען אברהמס זאמען, און זענען קיינמאל
keinmol zenen un zomen Avrahams zenen mir geentfert im
never have and seeds Abraham's are we answer him

נישט געווען פארשקלאפט צו קיינעם; וויאזוי זשע זאגסטו: איר
ir zogstu zhe viazoi keinem tsu farshklaft geven nisht
you you say then how anyone to enslaved been not

וועט ווערן פריי? לד האט יהושע / ישוע זיי געענטפערט:
geentfert zei Yeshua Yehoshua hot frai veren vet
answer them Yeshua Yehoshua did free become will

באמת , באמת זאג איך אייך: יעדער איינער, וואס טוט זינד, איז א
a iz zind tut vos einer yeder aich ich zog be'emes be'emes
a is sin do who one every you I say in truth in truth

קנעכט פון דער זינד. לה און דער קנעכט בלייבט נישט אייביק אין
in eibik nisht blaibt knecht der un zind der fun knecht
in forever not remains slave the and sin the of slave

does not remain in the Bais ad Olam. HaBen remains ad Olam. [36] If therefore HaBen makes you Bnei Chorin, you shall be Bnei Chorin indeed. [37] I have da'as that you are zera Avraham, but you seek to kill me, because my dvar has no place in you. [38] What I have seen in the presence of HaAv of me, of that, I make solemn declaration. Therefore, the things you have heard from your father you do.

[39] They answered and said unto him, Avinu hu Avraham. Rebbe, Melech HaMoshiach says to them, If you were yeladim of Avraham, you would have been doing the ma'asei Avraham. [40] But now you are seeking to kill me, a man who has told you HaEmes, which I heard from Hashem; this was not a ma'aseh that Avraham did. [41] You are doing the ma'asim of your Av. They said, therefore, to Rebbe, Melech HaMoshiach, We are not mamzerim who have been born of zenunim *(fornication)*. We have Av Echad, Hashem. [42] He said

הויז , דער זון אבער בלייבט יא אייביק . [לו] דעריבער
deriber eibik yo blaibt ober zun der hoiz
therefore forever yes remains however Son the the house

אויב דער זון וועט אייך באפרייען, וועט איר וויקלעך זיין פריי.
frai zain viklech ir vet bafraien aich vet Zun der oib
free be truly you will release you will Son the if

[לז] איך ווייס , אז איר זענט אברהמס זאמען; נאר איר זוכט
zucht ir nor zomen Avrahams zent ir az veis ich
seek you but seeds Abraham's are you that know I

מיך צו טייטן, ווייל מיין ווארט געפינט נישט קיין ארט אין
in ort kein nisht gefint vort main vail teiten tsu mich
in place any not finds word my because kill to me

אייך. [לח] איך רעד דאס, וואס איך האב געזען ביי מיין פאטער,
Foter main bai gezen hob ich vos dos red ich aich
Father my by see did I which this speak I you

און איר טוט אויך דאס, וואס איר האט געהערט ביי אייער
eier bai gehert hot ir vos dos oich tut ir un
your from hear did you which that also do you and

פאטער. [לט] האבן זיי געענטפערט און געזאגט צו אים: אברהם
Avraham im tsu gezogt un geentfert zei hoben Foter
Abraham him to said and answer they did father

איז אונדזער פאטער (זכות-אבות). זאגט יהושע / ישוע צו
tsu Yeshua Yehoshua zogt zechus-avot foter undzer iz
to Yeshua Yehoshua says of avraham father our is

זיי : אויב איר זענט קינדער פון אברהם , טוט די מעשים פון
fun maisim di tut Avraham fun kinder zent ir oib zei
of works the do Abraham of children are you if them

אברהם . [מ] איצט אבער זוכט איר מיך צו טייטן, א מענטשן,
mentshn a teiten tsu mich ir zucht ober itst Avraham
man a kill to me you seek however now Abraham

וואס האט אייך געזאגט דעם אמת , וועלכן איך האב געהערט ביי
bai gehert hob ich velchen emes dem gezogt aich hot vos
by hear did I which truth the told you has who

ה' . דאס דאזיקע האט אברהם נישט געטאן. [מא] איר טוט
tut ir geton nisht Avraham hot dozike dos Hashem
do you done not Abraham has these the Hashem

די מעשים פון אייער פאטער. האבן זיי צו אים געזאגט: מיר
mir gezogt im tsu zei hoben Foter eier fun maisim di
we say him to they did father your of works the

זענען נישט געבוירן געווארן דורך זנות ; מיר האבן איין
ein hoben mir zoines durch gevoren geboiren nisht zenen
one have we fornication through become born not are

to them, If Hashem were the Av of you, you would have had ahavah for me, for I came forth from Hashem, and now I am present here, for I have not come on my own, but HaAv sent me. 43 Why do you not understand my devarim? Because you are not able to give obedient shemah *(hearing)* to my dvar. 44 You are from the Av of you, HaSatan, and the ta'avot of your Av you want to do, for that one was a rotze'ach from Bereshis, and he has not taken a stand in HaEmes, because HaEmes is not in him. When he speaks the sheker, he speaks naturally, because he is a shakran *(liar)* and the av of it. 45 But because I speak HaEmes, you do not have bitachon *(trust)* in me. 46 Who among you convicts me of chet *(sin)*? If I speak HaEmes, why do you not have emunah in me? 47 The one who is of Hashem hears the divrei Hashem. Therefore, you do not hear because you are not of Hashem.

פאטער— ה׳ . [מב] האט יהושע / ישוע צו זיי געזאגט:
gezogt zei tsu Yeshua Yehoshua hot Hashem Foter
say them to Yeshua Yehoshua did Hashem Father

אויב ה׳ וואלט טאקע געווען אייער פאטער, וואלט איר מיך
mich ir volt Foter eier geven take volt Hashem oib
me you would Father your be indeed would Hashem if

ליב געהאט; ווארום איך בין ארויסגעגאנגען און בין געקומען
gekumen bin un aroisgegangen bin ich vorem gehat lib
come am and proceed forth did I because have loved

פון ה׳ ; ווארום פון מיר אליין בין איך נישט געקומען,
gekumen nisht ich bin alein mir fun vorem Hashem fun
come not I am alone me from for Hashem from

נאר ער האט מיך געשיקט. [מג] פארוואס פארשטייט איר נישט
nisht ir farshteit farvos geshikt mich hot er nor
not you understand why sent me has He rather

מיין רעדן ? ווייל איר קענט נישט הערן דאס ווארט מיינס.
mains vort dos heren nisht kent ir vail reden main
my word this hear not can you because speaking my

[מד] איר זענט פון אייער פאטער, דעם שׂטן , און די שלעכטע
shlechte di un Satan dem foter eier fun zent ir
evil the and Satan the father your of are you

גלוסטונגען פון אייער פאטער ווילט איר טאן . ער איז געווען א
a geven iz er ton ir vilt foter eier fun glustungen
a was is he to do you want father your of covetous desires

רוצח פון אנהויב אָן, און איז נישט געשטאנען אין דעם
dem in geshtanen nisht iz un on onhoib fun retseyech
the in stand not did and on beginning from murderer

אמת , ווייל עס איז קיין אמת אין אים נישט פאראן. ווען
ven faran nisht im in emes kein iz es vail emes
when there not him in truth no is there because truth

ער רעדט שקר , רעדט ער פון דעם, וואס איז זיין אייגן,
eigen zain iz vos dem fun er redt sheker redt er
own his is which that from he speaks lie speaks he

ווייל ער איז א ליגנער, און דער פאטער פון שקר . [מה] אבער
ober sheker fun foter der un ligner a iz er vail
but lie of father the and liar a is he because

ווייל איך זאג דעם אמת , גלויבט איר מיר נישט. [מו] ווער
ver nisht mir ir gloibt emes dem zog ich vail
which not me you believe truth the speak I because

פון אייך באשולדיקט מיך וועגן א חטא? אויב איך זאג דעם
dem zog ich oib chet a vegen mich bashuldikt aich fun
the speak I if sin a about me accuses you of

[48] In reply, those of Yehudah said to Rebbe, Melech HaMoshiach, Did we not rightly say that you are a Shomroni *(Samaritan)* and that you have a shed *(demon)*? [49] In reply, Rebbe, Melech HaMoshiach said, I do not have a shed *(demon)*. But I honor HaAv of me and you dishonor me. [50] But I do not seek my own kavod; there is One seeking and judging. [51] Omein, omein, I say to you, regarding the dvar of me, if anyone is shomer, he will never see mavet. [52] Therefore, those of Yehudah said to Rebbe, Melech HaMoshiach, Now we have da'as that you have a shed, Avraham died and the Nevi'im; yet you say if anyone keeps the dvar of me he will never taste mavet *(death)*. [53] Surely you are not greater than Avraham Avinu, who died? And the Nevi'im died. Whom do you make yourself to be? [54] In reply, Rebbe, Melech HaMoshiach said, If I give myself kavod, the kavod of me is nothing. It is HaAv of me Who is giving me kavod, Whom you say, He

אמת , פארוואס גלויבט איר מיר נישט? [מז] ווער עס איז פון ה׳ ,
Hashem fun iz es ver nisht mir ir gloibt farvos emes
Hashem of is it who not me you believe why truth

דער הערט די ווערטער פון ה׳ ; צוליב דעם הערט
hert dem tsulib Hashem fun verter di hert der
hear that on account of Hashem of words the hears this one

איר נישט, ווייל איר זענט נישט פון ה׳ . [מח] די יידן
Yidn di Hashem fun nisht zent ir vail nisht ir
Judaeans the Hashem of not are you because not you

האבן געענטפערט, און געזאגט צו אים: צי זאגן מיר דען נישט
nisht den mir zogen tsi im tsu gezogt un geentfert hoben
not then we speak do him to said and answer did

ריכטיק, אז דו ביסט א שומרוני , און האסט א בייזן גייסט?
gaist beizn a host un Shomroni a bist du az richtik
spirit evil a you have and Samaritan a are you that rightly

[מט] האט יהושע / ישוע געענטפערט: איך האב נישט קיין בייזן
beizn kein nisht hob ich geentfert Yeshua Yehoshua hot
evil any not have I answer Yeshua Yehoshua did

גייסט, נאר איך גיב אפ כבוד צו מיין פאטער, און איר זענט מיך
mich zent ir un Foter main tsu koved op gib ich nor gaist
me are you and Father my to honor up give I but spirit

מבזה . [נ] איך אבער זוך נישט מיין כבוד. עס איז פאראן
faran iz es koved main nisht zuch ober ich mevaze
there is it glory my not seek however I degrading

איינער, וואס זוכט און משפט. [נא] באמת , באמת זאג איך אייך:
aich ich zog be'emes be'emes mishpot un zucht vos einer
you I say in truth in truth judges and seeks who one

אויב עמיצער וועט אפהיטן מיין ווארט, וועט ער בשום אופן נישט
nisht oifen beshum er vet vort main ophiten vet emitser oib
not way never he will word my observe will someone if

זען דעם טויט אויף אייביק. [נב] האבן די יידן צו אים געזאגט:
gezogt im tsu Yidn di hoben eibik oif toit dem zen
say him to Judaeans the did eternal on death the see

איצט ווייסן מיר, אז דו האסט א בייזן גייסט. אברהם איז
iz Avraham gaist beizn a host du az mir veisen itst
is Abraham spirit evil a you have you that we know now

געשטארבן, און די נביאים ; און דו זאגסט: אויב עמיצער וועט
vet emitser oib zogstu du un neviim di un geshtorben
will someone if say you and prophets the and died

אפהיטן מיין ווארט, וועט ער בשום אופן נישט טועם זיין פונם
funem zain toyem nisht oifen beshum er vet vort main ophiten
from the his taste not way never he will word my observe

is Eloheinu. [55] And you have not had da'as of Him. But I have had da'as of Him. If I would say that I do not have da'as of Him, I will be like you, a shakran *(liar)*; but I do have da'as of Him, and I keep His dvar. [56] Avraham your Av had lev same'ach to see the Yom of me, and he saw it and had simcha. [57] Therefore those of Yehudah said to him, You do not yet possess fifty years and yet you have seen Avraham Avinu? [58] Rebbe, Melech HaMoshiach said to them, Omein, omein, I say to you, before Avraham came into being, Ani Hu. [59] Then they took up stones that they might stone him, but Rebbe, Melech HaMoshiach was hidden and departed out of the Beis Hamikdash.

טויט אויף אייביק. [נג] ביסטו דען גרעסער פון אברהם
Avraham fun greser den bistu eibik oif toit
Abraham than greater then are you eternal on death

אבינו , וועלכער איז געשטארבן? אויך די נביאים זענען
zenen neviim di oich geshtorben iz velcher avinu
did prophets the also die did who our father

געשטארבן; פאר וועמען מאכסטו דיך ? [נד] יהושע / ישוע
Yeshua Yehoshua dich machstu vemen far geshtorben
Yeshua Yehoshua yourself make whom for die

האט געענטפערט: אויב איך פארהערלעך מיך אליין, איז מיין כבוד
koved main iz alein mich farherlech ich oib geentfert hot
glory my is alone me glorify I if answer did

גארנישט. עס איז מיין פאטער, וועלכער פארהערלעכט מיך , וועגן
vegen mich farherlecht velcher Foter main iz es gornisht
about me glorifies who Father my is it nothing

וועמען איר זאגט, אז ער איז אייער ג-ט; [נה] און איר האט אים דאך
doch im hot ir un G-t eier iz er az zogt ir vemen
yet him have you and G-d your is he that say you whom

נישט דערקענט, איך אבער קען אים יא ; און אויב איך זאל
zol ich oib un yo im ken ober ich derkent nisht
shall I if and yes him know however I known not

זאגן , אז איך קען אים נישט, וועל איך זיין א ליגנער גלייך צו
tsu glaich ligner a zain ich vel nisht im ken ich az zogen
to like liar a be I will not him know I that say

אייך; נאר איך קען אים, און היט אפ זיין ווארט. [נו] אברהם ,
Avraham vort zain op hit un im ken ich nor aich
Abraham word his up beware and him know I but you

אייער פאטער, האט זיך געפריידט, אז ער זאל זען מיין טאג,
tog main zen zol er az gefreidt zich hot foter eier
day my see shall he that rejoice self has father your

און האט געזען, און זיך משמח געווען. [נז] די יידן האבן
hoben Yidn di geven mesameyech zich un gezen hot un
did Judaeans the was joyful self and see did and

דעריבער געזאגט צו אים: דו ביסט נאך נישט פיפציק יאר אלט,
alt yor fiftsik nisht noch bist du im tsu gezogt deriber
old years fifty not yet are you him to say therefore

און האסט שוין געזען אברהמען? [נח] האט יהושע / ישוע
Yeshua Yehoshua hot Avrahamen gezen shoin host un
Yeshua Yehoshua did Abraham seen already you have and

צו זיי געזאגט: באמת , באמת זאג איך אייך; איידער אברהם
Avraham eider aich ich zog be'emes be'emes gezogt zei tsu
Abraham before you I say in truth in truth say them to

איז געווען, בין איך. נט זיי האבן דעריבער אויפגעהויבן שטיינער,
shteiner oifgehoiben deriber hoben zei ich bin geven iz
stones lifted up therefore have they I am was is

כדי אים צו באווארפן; יהושע / ישוע אבער האט זיך
zich hot ober Yeshua Yehoshua bavarfen tsu im kedei
self has however Yeshua Yehoshua throw to him so that

פארבארגן, און איז ארויסגעגאנגען אויס דעם בית המקדש .
HaMikdash Beis dem ois aroisgegangen iz un farborgen
HaMikdash house the out went out is and hidden

ט און פארבייגייענדיק האט ער געזען א מענטשן, א בלינדן
blinden a mentshn a gezen er hot farbaigeiendik un
blind man a man a see he did passing by and

פון דער געבורט אָן. ב און זיינע תלמידים האבן אים
im hoben talmidim zaine un on geburt der fun
him did disciples his and on birth the from

געפרעגט, אזוי צו זאגן; רבי , ווער האט געזינדיקט, דער דאזיקער
doziker der gezindikt hot ver Rebbe zogen tsu azoi gefregt
this one the sin did who Rebbe say to so ask

אדער זיינע עלטערן, אז ער איז געבוירן געווארן בלינד? ג האט
hot blind gevoren geboiren iz er az elteren zaine oder
did blind become born is he that parents his or

יהושע / ישוע געענטפערט: נישט ער האט געזינדיקט, נישט
nisht gezindikt hot er nisht geentfert Yeshua Yehoshua
nor sinned has he not answer Yeshua Yehoshua

די עלטערן זיינע; נאר כדי די מעשים פון ה׳ זאלן
zolen Hashem fun maisim di kedei nor zaine elteren di
should Hashem of works the so that only his parents the

אנטפלעקט ווערן אין אים. ד מיר מוזן טאן די מעשים פון אים, וואס
vos im fun maisim di ton muzn mir im in veren antplekt
who him of works the do must we him in to be revealed

האט מיך געשיקט, כל זמן עס איז טאג; די נאכט קומט אָן,
on kumt nacht di tog iz es zman kol geshikt mich hot
on comes night the day is it as long as all send me did

ווען קיינער קען נישט ארבעטן. ה בשעת איך בין אין דער וועלט,
velt der in bin ich beshas arbeten nisht ken keiner ven
world the in am I while work not can anyone when

בין איך דאס ליכט פון דער וועלט. ו דאס זאגנדיק , האט ער
er hot zogendik dos velt der fun licht dos ich bin
he did having said this world the of light the I am

אויסגעשפיגן אויף דער ערד און געמאכט ליים פון דעם שפייעכץ
shpayechts dem fun leim gemacht un erd der oif oisgeshpigen
saliva the from clay made and earth the on spit

9 And passing along, Rebbe, Melech HaMoshiach saw a man ivver *(blind)* from birth. 2 The talmidim of Rebbe, Melech HaMoshiach asked him, Rebbe, who committed averos, this man or the horim *(parents)* of him, that he was born ivver? 3 In reply, Rebbe, Melech HaMoshiach said, Neither this man sinned nor the horim of him, but that the pe'ulot of Hashem may be manifested in him. 4 It is necessary for us to work the pe'ulot of the One having sent me while it is Yom. Lailah comes when no one is able to work. 5 As long as I am in the Olam Hazeh, I am the Ohr HaOlam. 6 Having said these things, he spat on the ground and made clay with the saliva and he anointed the clay upon the man’s eyes, 7 And said to

און אים באשמירט די אויגן מיט דעם ליים, ז און האט צו אים
im tsu hot un leim dem mit oigen di bashmirt im un
him to did and clay the with eyes the smeared him and

געזאגט: גיי, וואש דיך אין טייך שילוח , (פארטייטשט הייסט
heist fartaitsht Siloam taich in dich vash gei gezogt
means translated Shiloach pool in yourself wash go say

עס, געשיקט). ער איז דעריבער אוועקגעגאנגען, און האט זיך
zich hot un avekgegangen deriber iz er geshikt es
himself did and go away therefore did he sent it

געוואשן, און איז צוריקגעקומען זעענדיק. ח און די שכנים ,
shcheynim di un zeendik tsurikgekumen iz un gevashn
neighbors the and seeing return did and wash

און די , וואס האבן אים פריער געזען, אז ער איז געווען
geven iz er az gezen frier im hoben vos di un
was is he that seen previously him had who those and

א בעטלער, האבן געזאגט: צי איז עס דען נישט דער , וואס
vos der nisht den es iz tsi gezogt hoben betler a
who the one not then it is say did beggar a

איז געזעסן און געבעטלט? ט אנדערע האבן געזאגט: ער איז עס;
es iz er gezogt hoben andere gebetlt un gezesen iz
it is he say did others begging and sat is

אנדערע האבן געזאגט: ניין , נאר ער איז ענלעך צו אים. יענער
yener im tsu enlech iz er nor nein gezogt hoben andere
that one him to like is he but no say did others

האט געזאגט: איך בין עס. י האבן זיי צו אים געזאגט: וויאזוי זשע
zhe viazoi gezogt im tsu zei hoben es bin ich gezogt hot
then how say him to they did he am I said has

זענען דיינע אויגן געעפנט געווארן? יא יענער האט געענטפערט:
geentfert hot yener gevoren geefent oigen daine zenen
answer did that one become open eyes your did

דער מענטש, וועמען מען רופט יהושע / ישוע , האט געמאכט
gemacht hot Yeshua Yehoshua ruft men vemen mentsh der
make did Yeshua Yehoshua called is who man the

ליים, און אנגעשמירט מיינע אויגן, און צו מיר געזאגט: גיי צום
tsum gei gezogt mir tsu un oigen maine ongeshmirt un leim
to the go said we to and eyes my smeared and clay

שילוח און וואש דיך ; און איך בין געגאנגען און האב מיך
mich hob un gegangen bin ich un dich vash un Siloam
me did and go did I and yourself wash and Shiloach

געוואשן, און בין זעענדיק געווארן. יב האבן זיי צו אים געזאגט:
gezogt im tsu zei hoben gevoren zeendik bin un gevashn
say him to they did become seeing am and wash

וואו איז ער? זאגט ער: איך ווייס נישט.
nisht veis ich er zogt er iz vu
not know I he says he is where

him, Go wash in the pool of Shiloach! — The name means sent — He went therefore and washed and came seeing.

8 Therefore, the shchenim and the ones seeing the man who was formerly a betler, came, saying, Is this not the man who was sitting and begging? 9 Some were saying, This is the one! Others were saying, No, but it is a man like him. But the man was saying, I am the one! 10 Therefore, the people were saying to him, How, then, were your eyes opened? 11 In reply, the man said, The one called Yehoshua took clay and anointed my eyes and said to me, Go to Shiloach and wash. Therefore, having gone, and having washed, I saw! 12 And they said to him, Where is that one? The man says to them, I do not have da'as of that.

13 The people lead the man to the Perushim...the man who had formerly been ivver *(blind).* 14 Now the time period Rebbe, Melech HaMoshiach took the clay and opened his eyes was a Shabbos. 15 Then again also the Perushim were asking him how his eyes were opened, and the man said to them, The man placed clay on my eyes and I washed, and I see. 16 Therefore some of the Perushim were saying, This man is not from Hashem, because he is Mechallel Shabbos *(desecrating Shabbos).* But others were saying, How is a man who is a choteh *(sinner)* able to do such otot? There was a machloket *(division of dissension)* among them. 17 Therefore, they say to the ivver *(blind man)* again, What do you say about him, because he opened your eyes? And the man said, He is a Navi.

18 Therefore, those of Yehudah did not believe that the man had been ivver *(blind)* until they called the horim of the man whose eyes were

יג נעמען זיי און פירן צו די פרושים דעם , וואס איז
iz vos dem Perushim di tsu firen un zei nemen
is who that one Pharisees the to lead and they take

פריער געווען בלינד. יד און דער טאג איז געווען א שבת ,
Shabbos a geven iz tog der un blind geven frier
Sabbath a was is day the and blind was previously

ווען יהושע / ישוע האט געמאכט דאס ליים, און אים געעפנט
geefent im un leim dos gemacht hot Yeshua Yehoshua ven
opened him and clay the made had Yeshua Yehoshua when

זיינע אויגן. טו דעריבער האבן אויך די פרושים אים ווידער
vider im Perushim di oich hoben deriber oigen zaine
again him Pharisees the also did therefore eyes his

געפרעגט, וויאזוי ער איז זעענדיק געווארן. און ער האט צו זיי
zei tsu hot er un gevoren zeendik iz er viazoi gefregt
them to did he and become seeing did he how ask

געזאגט: ער האט ארויפגעלייגט ליים אויף מיינע אויגן, און איך האב
hob ich un oigen maine oif leim aroifgeleigt hot er gezogt
did I and eyes my on clay laid on did he say

מיך געוואשן, און איך זע. טז האבן איניקע פון די פרושים
Perushim di fun einike hoben ze ich un gevashn mich
Pharisees the of some did see I and wash me

געזאגט: דער דאזיקער מענטש איז נישט פון ה׳ , ווייל ער
er vail Hashem fun nisht iz mentsh doziker der gezogt
he because Hashem of not is man this one the say

היט נישט אפ שבת . און אנדערע האבן געזאגט: וויאזוי קען
ken viazoi gezogt hoben andere un Shabbos op nisht hit
can how say did other and Sabbath up not keeps

א מענטש, א חוטא , טאן אזעלכע נסים? און עס איז געווארן א
a gevoren iz es un nisem azelche ton choyte a mentsh a
a become is it and signs such do sinner a man a

מחלוקה צווישן זיי . יז און ווידער האבן זיי געזאגט צום
tsum gezogt zei hoben vider un zei tsvishen machloike
to the say they did again and them among dispute

בלינדן : וואס זאגסטו וועגן אים, אז ער האט דיר געעפנט
geefent dir hot er az im vegen zogstu vos blinden
open you did he that him about you say what blind man

דיינע אויגן? ער אבער האט געזאגט: ער איז א נביא . יח די
di novi a iz er gezogt hot ober er oigen daine
the prophet a is he say did however he eyes your

יידן האבן דעריבער נישט געגלויבט וועגן אים, אז ער איז
iz er az im vegen gegloibt nisht deriber hoben Yidn
is he that him about believe not therefore did Judaeans

opened. 19 And they asked
the horim, saying, Is this
the ben of you, whom you
say was born ivver? How,
therefore, does he now
have sight? 20 In reply,
therefore, his horim said,
We have da'as that this
man is the ben of us and
that he was born ivver,
21 But how he sees now
we do not have da'as
nor do we have da'as of
who opened his eyes.
Interrogate him. He’s a
[Bar Mitzvah] bar da'as
(he is of age). He will speak
for himself. 22 His horim
said these things, because
they were fearing those
of Yehudah, for already
those of Yehudah had
agreed that if any person
made hoda'ah *(confession)*
of him to be the Rebbe,
Melech HaMoshiach, that
person would be put under
cherem ban from the shul.
23 Therefore, his horim
said, He has reached his
religious majority and is of
age. Interrogate him.
24 They called a second
time, therefore, the man
who had been ivver *(blind)*
and said to him, V'ten lo
todah *(Give glory to G-d)*. We

געוועזן בלינד, און איז זעענדיק געווארן, ביז זיי האבן גערופן
gerufen hoben zei biz gevoren zeendik iz un blind geven
call did they until become sighted is and blind was

די עלטערן פון דעם זעענדיק געווארענעם, יט און זיי געפרעגט,
gefregt zei un gevorenem zeendik dem fun elteren di
asked they and used to be seeing the of parents the

אזוי צו זאגן: צי איז דער דאזיקער אייער זון, וואס איר זאגט,
zogt ir vos zun eier doziker der iz tsi zogen tsu azoi
say you who son your this one the is say to so

אז ער איז געבוירן געווארן בלינד? וויאזוי זשע זעט ער איצט?
itst er zet zhe viazoi blind gevoren geboiren iz er az
now he sees then how blind become born is he that

כ האבן זיינע עלטערן געענטפערט און געזאגט: מיר ווייסן, אז דער
der az veisen mir gezogt un geentfert elteren zaine hoben
the that know we say and answer parents his did

דאזיקער איז אונדזער זון, און אז ער איז געבוירן געווארן בלינד;
blind gevoren geboiren iz er az un zun undzer iz doziker
blind become born is he that and son our is this one

כא וויאזוי אבער ער זעט איצט, ווייסן מיר נישט; אדער ווער עס
es ver oder nisht mir veisen itst zet er ober viazoi
it who or not we know now sees he however how

האט אים געעפנט זיינע אויגן, ווייסן מיר נישט; פרעגט אים, ער איז א
a iz er im fregt nisht mir veisen oigen zaine geefent im hot
a is he him ask not we know eyes his open him has

דערוואקסענער, ער וועט רעדן פאר זיך אליין. כב דאס האבן זיינע
zaine hoben dos alein zich far reden vet er dervaksener
his did this alone self for speak will he adult

עלטערן געזאגט, ווייל זיי האבן מורא געהאט פאר די
di far gehat moire hoben zei vail gezogt elteren
the before had fear did they because say parents

יידן: ווארום די יידן האבן שוין געהאט אפגעמאכט,
opgemacht gehat shoin hoben Yidn di vorem Yidn
agreed had already had Judaeans the because Judaeans

אז ווען עמיצער וועט אים אנערקענען פאר דעם משיח ,
Moshiach dem far onerkenen im vet emitser ven az
Moshiach the for acknowledge him will someone when that

זאל ער געלייגט ווערן אין חרם אריין.
arain cheirem in veren geleigt er zol
into excommunicated from shul in become put he shall

כג דערפאר האבן זיינע עלטערן געזאגט: ער איז א דערוואקסענער,
dervaksener a iz er gezogt elteren zaine hoben derfar
adult a is he say parents his did therefore

have da'as that this man is a choteh *(sinner)*. 25 In reply, therefore, he said, If he is a choteh *(sinner)*, of that I don't have da'as. Of one thing I do have da'as, that though I was ivver, now I see. 26 They said, therefore, to him, What did he do to you? How did he open your eyes? 27 The man answered them, I told you already, and you do not listen. Why again do you want to hear? Surely you do not want to become his talmidim also? 28 And they reviled him and said, You are a talmid of that man, but we are talmidim of Moshe Rabbeinu. 29 We have da'as that Hashem has spoken to Moshe Rabbeinu, but this man, we do not have da'as from where he comes. 30 In reply, the man said to them, Here is a real cheftza! That you do not have da'as from where he comes, and he opened my eyes! 31 We have da'as that G-d does not listen to chote'im *(sinners)*, but if anyone has chassidus, is a yore-shomayim and does the ratzon *(will)* of Him,

פרעגט אים. כד זיי האבן דעריבער צום צווייטן מאל גערופן
gerufen mol tsveitn tsum deriber hoben zei im fregt
called time second to the therefore have they him ask

דעם מענטשן, וואס איז געווען בלינד, און געזאגט צו אים: גיב אפ
op gib im tsu gezogt un blind geven iz vos mentshn dem
up give him to said and blind was is who man the

כבוד צו ה׳ ; מיר ווייסן, אז דער דאזיקער מענטש איז א
a iz mentsh doziker der az veisen mir Hashem tsu koved
a is man this one the that know we Hashem to glory

חוטא . כה האט יענער געענטפערט: צי ער איז זינדיק ווייס איך
ich veis zindik iz er tsi geentfert yener hot choyte
I know sinful is he answered that one has sinner

נישט; איין זאך ווייס איך יא , אז איך בין געווען בלינד און איצט
itst un blind geven bin ich az yo ich veis zach ein nisht
now and blind was am I that yes I know thing one not

זע איך. כו זיי האבן דעריבער געזאגט צו אים: וואס האט ער
er hot vos im tsu gezogt deriber hoben zei ich ze
he has what him to said therefore have they I see

דיר געטאן? וויאזוי האט ער געעפנט דיינע אויגן? כז האט ער זיי
zei er hot oigen daine geefent er hot viazoi geton dir
them he did eyes your opened he has how done you

געענטפערט: איך האב דאך אייך שוין געזאגט, און איר האט
hot ir un gezogt shoin aich doch hob ich geentfert
has you and told already you after all have I answer

זיך נישט צוגעהערט; פארוואס ווילט איר נאכאמאל הערן? צי ווילט
vilt tsi heren nochamol ir vilt farvos tsugehert nisht zich
want hear again you want why to listen not self

איר אויך ווערן זיינע תלמידים? כח און זיי האבן אים געזידלט,
gezidlt im hoben zei un talmidim zaine veren oich ir
reviled him have they and disciples his become also you

און געזאגט; דו ביסט יענעמס תלמיד , מיר אבער זענען
zenen ober mir talmid yenems bist du gezogt un
are however we disciple that one's are you said and

משהס תלמידים. כט מיר ווייסן, אז ה׳ האט גערעדט צו
tsu geredt hot Hashem az veisen mir talmidim Moshes
to spoken has Hashem that know we disciples Moses'

משהן ; אבער וואס שייך דעם דאזיקן, ווייסן מיר נישט,
nisht mir veisen dozikn dem shaich vos ober Moshen
not we know this the concerning who however Moses

פונוואנען ער איז. ל האט דער מענטש געענטפערט און געזאגט
gezogt un geentfert mentsh der hot iz er funvanen
said and answer man the did is he from where

צו זיי : אָט אין דעם דאזיקן ליגט דאָ דער חידוש , אז
az chidush der do ligt dozikn dem in ot zei tsu
that remarkable the here lies this the in here them to

איר ווייסט נישט פונוואנען ער איז, און ער האט מיר געעפנט
geefent mir hot er un iz er funvanen nisht veist ir
opened me has he and is he from where not know you

מיינע אויגן. [לא]מיר ווייסן, אז ה׳ דערהערט נישט קיין
kein nisht derhert Hashem az veisen mir oigen maine
any not hears Hashem that know we eyes my

חוטאים; נאר אויב עמיצער איז א ירא שמים און טוט
tut un shomaim yore a iz emitser oib nor choytim
does and Heaven fearer of a is someone if but sinners

זיין רצון, דעם דאזיקן דערהערט ער יא . [לב] פון אייביק אָן איז
iz on eibik fun yo er derhert dozikn dem rotsn zain
is on forever from yes he hears this the will His

עס נישט געהערט געווארן, אז עמיצער זאל האבן געעפנט
geefent hoben zol emitser az gevoren gehert nisht es
opened have shall someone that become heard not it

די אויגן פון א בלינד געבוירענעם. [לג]אויב דער דאזיקער וואלט
volt doziker der oib geboirenem blind a fun oigen di
would this one the if born blind a of eyes the

נישט געווען פון ה׳ , וואלט ער גארנישט געקענט טאן. [לד] האבן
hoben ton gekent gornisht er volt Hashem fun geven nisht
did do be able nothing he would Hashem of was not

זיי געענטפערט און געזאגט צו אים: דו ביסט אינגאנצן געבוירן
geboiren ingantsen bist du im tsu gezogt un geentfert zei
born wholly are you him to said and answer they

געווארן אין זינד , און דו לערנסט אונדז? און האבן אים
im hoben un undz lernst du un zind in gevoren
him did and us teach you and sin Ps 51:5(7) in become

ארויסגעווארפן אינדרויסן.
indroisen aroisgevorfen
outside throw out

this one Hashem hears.
[32] Never vi-bahlt the Bri'at HaOlam *(the Creation of the World)* it was heard of that anyone opened the eyes of an ivver *(blind man)* having been born thus.
[33] If this man was not from Hashem, he would not be able to do anything.
[34] They answered and said to him, You were born totally B'AVON *(in sin)* and you teach us? And they threw him out.

[לה] יהושע / ישוע האט געהערט, אז זיי האבן אים
im hoben zei az gehert hot Yeshua Yehoshua
him have they that heard has Yeshua Yehoshua

ארויסגעווארפן; און געפינענדיק אים, האט ער געזאגט: צי
tsi gezogt er hot im gefinendik un aroisgevorfen
say he did him finding and throw out

גלויבסטו אין דעם בר אנש ? [לו] יענער האט געענטפערט
geentfert hot yener Enosh Bar dem in gloibstu
answer did that one of Man Son the in do you believe

[35] Rebbe, Melech HaMoshiach heard that they threw him out, and, having found him, Rebbe, Melech HaMoshiach said, Do you have emunah

(faith) in the Bar Enosh? 36 In reply, the man said, And who is he, Adoni, that I may have emunah in him? 37 And Rebbe, Melech HaMoshiach said, You have seen him, and the one speaking with you is he. 38 And the man said, Ani ma'amin, Adoni. And he fell down prostrate before him. 39 And Rebbe, Melech HaMoshiach said, For the sake of Mishpat, I came into the Olam Hazeh, that the ones who are ivrim *(blind ones)* may see, and the ones seeing may become ivrim. 40 Some of the Perushim heard these things, the ones being with him, and they said to him, Surely we are not ivrim, are we? 41 Rebbe, Melech HaMoshiach said to them, If you were ivrim *(blind men)*, you would not have chet, but now vi-bahlt *(since)* you say, We see, the avon of you remains.

און געזאגט; און ווער איז עס, האר, אז איך זאל גלויבן אין
in gloiben zol ich az Har es iz ver un gezogt un
in believe shall I that L-rd he is who and said and

אים? לז האט יהושע / ישוע געזאגט צו אים: דו האסט
host du im tsu gezogt Yeshua Yehoshua hot im
did you him to say Yeshua Yehoshua did him

אים געזען, און דער, וואס רעדט מיט דיר, איז עס. לח און ער
er un es iz dir mit redt vos der un gezen im
he and he is you with speaks who the and see him

האט געזאגט: האר, איך גלויב ! און האט זיך געבוקט צו אים.
im tsu gebukt zich hot un gloib ich Har gezogt hot
him to pelach self has and believe I L-rd said has

לט און יהושע / ישוע האט געזאגט: צום משפט בין איך
ich bin mishpot tsum gezogt hot Yeshua Yehoshua un
I am judgment unto say did Yeshua Yehoshua and

געקומען אין דער וועלט אריין, כדי די , וואס זען נישט, זאלן
zolen nisht zen vos di kedei arain velt der in gekumen
should not see who the so that into world the in come

זען, און די זעענדיקע זאלן ווערן בלינד. מ און איניקע פון
fun einike un blind veren zolen zeendike di un zen
of some and blind become should seeing the and see

די פרושים , וואס זענען געווען מיט אים, האבן דאס געהערט,
gehert dos hoben im mit geven zenen vos Perushim di
hear this did him with was are who Pharisees the

און האבן געזאגט צו אים: צי זענען מיר אויך בלינד? מא האט
hot blind oich mir zenen tsi im tsu gezogt hoben un
did blind also we are him to say did and

יהושע / ישוע צו זיי געזאגט: אויב איר וואלט געווען בלינד,
blind geven volt ir oib gezogt zei tsu Yeshua Yehoshua
blind was would you if say them to Yeshua Yehoshua

וואלט איר נישט געהאט קיין חטא; איצט אבער זאגט איר: מיר
mir ir zogt ober itst chet kein gehat nisht ir volt
we you say however now sin any have not you would

זען; דערפאר בלייבט אייער זינד.
zind eier blaibt derfar zen
sin your remains therefore see

10 Omein, omein, I say to you, the one not entering through

י באמת , באמת זאג איך אייך; דער , וואס קומט נישט אריין
arain nisht kumt vos der aich ich zog be'emes be'emes
in not comes who the one you I tell in truth in truth

דורך דער טיר אינם הויף פון די שאף , נאר שטייגט
shtaigt nor shof di fun hoif inem tir der durch
climbs but sheep the of yard into the door the through

the derech hasha'ar *(way of the entrance)* into the mikhla haTzon *(fold [enclosure] of the sheep)* but going up another derech, that one is a ganav and a shoded *(robber).* [2] But the one entering through the derech hasha'ar is Ro'eh haTzon *(Shepherd of the flock [of sheep]).* [3] To this one the doorkeeper opens, and the tzon hears the Ro'eh’s voice and the Ro'eh calls b'shem *(by name)* each of his own tzon and leads them out. [4] When the Ro'eh has brought out all his own, he goes ahead of them, and the tzon follow the Ro'eh, because they have da'as of the Ro'eh’s voice. [5] But a zar *(stranger, foreigner)* they will never follow, but will flee from him, because they do not have da'as of the voice of zarim *(strangers, foreigners).* [6] This figure of speech Rebbe, Melech HaMoshiach told them. But those ones did not have binah *(understanding)* of what he was saying to them.

אריין דורך ערגעץ אנדערשוואו, יענער איז א גנב
ganev a iz yener andershvu ergets durch arain
thief a is that one else somewhere through inside

און א גזלן . [ב] דער אבער וואס קומט אריין דורך
durch arain kumt vos ober der gazlen a un
through inside comes who however the one robber a and

דער טיר , איז דער פאסטוך פון די שאף . [ג] פאר אים עפנט
efent im far shof di fun pastech der iz tir der
opens him for sheep the of shepherd the is door the

דער שומר ; און די שאף הערן זיין קול , און ער רופט זיינע
zaine ruft er un kol zain heren shof di un shoimer der
his calls he and voice his hear sheep the and guard the

שאף ביים נאמען, און פירט זיי ארויס. [ד] און ווען ער האט
hot er ven un arois zei firt un nomen baim shof
does he when and out them leads and name by sheep

ארויסגעלאזט אלע זיינע אייגענע, גייט ער פארויס פאר זיי ,
zei far forois er geit eigene zaine ale aroisgelozt
them before ahead he walks own his all taken out

און די שאף פאלגן אים נאך , ווייל זיי קענען זיין קול .
kol zain kenen zei vail noch im folgen shof di un
voice his know they because after him follow sheep the and

[ה] א פרעמדן אבער וועלן זיי בשום אופן נישט נאכפאלגן, נאר
nor nochfolgen nisht oifen beshum zei velen ober fremdn a
but follow not way never they will however stranger a

וועלן אנטלויפן פון אים, ווייל זיי קענען נישט דאס קול פון
fun kol dos nisht kenen zei vail im fun antloifen velen
of voice the not know they because him from run away will

פרעמדע . [ו] דאס דאזיקע משל האט יהושע / ישוע געזאגט
gezogt Yeshua Yehoshua hot moshal dozike dos fremde
say Yeshua Yehoshua did parable these the strangers

צו זיי ; אבער זיי האבן נישט פארשטאנען, וואס דאס איז,
iz dos vos farshtanen nisht hoben zei ober zei tsu
is that what understand not did they however them to

וואס ער האט צו זיי גערעדט.
geredt zei tsu hot er vos
speak them to did he which

7 Rebbe, Melech
HaMoshiach said,
therefore, again, Omein,
omein, I say to you, Ani Hu
the derech hasha'ar *(way
of the entrance)* of the tzon.
8 All who came before me
are ganavim *(thieves)* and
shodedim *(robbers)*, but
the tzon did not listen to
them. 9 I am the derech
hasha'ar. Through me,
if anyone enters, he will
come to yeshu'at Eloheinu
and will go in and will go
out and will find mir'eh
(pasture). 10 The ganav does
not come except in order
that he may steal and kill
and destroy. I came that
they may have Chayyim
(Life) and that they may
have it more abundantly.
11 I am the Ro'eh HaTov
(the Good Shepherd). The
Ro'eh HaTov lays down his
neshamah for the tzon.
12 The gedungener, the
one who is not the Ro'eh
— the hireling, the one to
whom the tzon does not
belong — this hireling sees
the ze'ev *(wolf)* coming
and abandons the tzon
and runs for his life and
the ze'ev seizes them
and scatters them. 13 This
happens because he is

ז יהושע / ישוע האט דעריבער ווידער צו זיי געזאגט:
gezogt zei tsu vider deriber hot Yeshua Yehoshua
say them to again therefore did Yeshua Yehoshua

באמת , באמת זאג איך אייך: איך בין די טיר פון די שאף .
shof di fun tir di bin ich aich ich zog be'emes be'emes
sheep the of door the am I you I say in truth in truth

ח אלע, וואס זענען געקומען פאר מיר, זענען גנבים און גזלנים ;
gazlonim un ganovem zenen mir far gekumen zenen vos ale
robbers and thieves are me before come did who all

אבער די שאף האבן זיי נישט געהערט. ט איך בין די
di bin ich gehert nisht zei hoben shof di ober
the am I hear not they did sheep the however

טיר ; ווער עס וועט אריינגיין דורך מיר, דער וועט געראטעוועט
geratevet vet der mir durch araingein vet es ver tir
saved will that me through go in will it who door

ווערן; און וועט אריינגיין און ארויסגיין, און געפינען פאשע .
pashe gefinen un aroisgein un araingein vet un veren
pasture find and go out and go in will and to be

י דער גנב קומט נישט אחוץ כדי צו גנבענען און הרגענען
hargenen un ganvenen tsu kedei achuts nisht kumt ganev der
kill and steal to so as except not comes thief the

און צו פארדארבן; איך בין געקומען, כדי זיי זאלן האבן
hoben zolen zei kedei gekumen bin ich fardarbn tsu un
have should they so that come am I destroy to and

לעבן, און אז זיי זאלן האבן א שפע . יא איך בין דער
der bin ich shefe a hoben zolen zei az un leben
the am I abundance a have should they that and life

גוטער פאסטוך ; דער גוטער פאסטוך איז זיך מוסר נפש פאר
far nefesh musar zich iz pastech guter der pastech guter
for soul chastise self is shepherd good the shepherd good

די שאף . יב דער געדונגענער, און דער , וואס איז נישט קיין
kein nisht iz vos der un gedungener der shof di
any not is who the one and hireling the sheep the

פאסטוך , צו וועמען עס געהערן נישט די שאף , זעט דעם וואלף
volf dem zet shof di nisht geheren es vemen tsu pastech
wolf the sees sheep the not belong it whom to shepherd

קומען , און פארלאזט די שאף , און אנטלויפט ; און דער וואלף
volf der un antloift un shof di farlozt un kumen
wolf the and runs away and sheep the abandons and coming

פארצוקט און צעשפרייט זיי ; יג ער אנטלויפט , ווייל ער איז א
a iz er vail antloift er zei tseshpreit un fartsukt
a is he because runs away he them scatters and devours

a hireling and the tzon means nothing to him. 14 Ani Hu the Ro'eh HaTov, and I have da'as of my tzon and my tzon has da'as of me. 15 Just as HaAv has da'as of me and I have da'as of HaAv, so I lay down my neshamah for the tzon. 16 And another tzon I have which is not of this mikhla *(fold)*; those also it is necessary for me to bring, and my voice they will hear, and they will become eder echad with Ro'eh echad *(One flock with one Shepherd)*. 17 Therefore, HaAv has ahavah for me, because I lay down my neshamah that I may take it up again. 18 No one takes it from me, but I lay it down of my own accord. I have samchut *(authority)* to lay it down, and I have samchut to receive it again. This mitzvah I received from HaAv of me.

19 There was a machloket *(division of dissension)* again among

געדונגענער, און עס קימערט אים נישט וועגן די שאף . יד איך
ich shof di vegen nisht im kimert es un gedungener
I sheep the about not him concerns it and hireling

בין דער גוטער פאסטוך , און איך קען די מייניקע , און די
di un meinike di ken ich un pastech guter der bin
the and my own the know I and shepherd good the am

מייניקע קענען מיך, טו ווי דער פאטער קען מיך, און איך קען
ken ich un mich ken Foter der vi mich kenen meinike
know I and me knows Father the as me know my own

דעם פאטער; און מיין לעבן לייג איך אנידער פאר די שאף . טז און
un shof di far anider ich leig leben main un Foter dem
and sheep the for down I lay life my and Father the

אנדערע שאף האב איך, וואס זענען נישט פון דעם דאזיקן הויף;
hoif dozikn dem fun nisht zenen vos ich hob shof andere
yard this the of not are who I have sheep other

זיי מוז איך אויך פירן, און זיי וועלן הערן מיין קול ; און עס
es un kol main heren velen zei un firen oich ich muz zei
it and voice my hear will they and lead also I must them

וועט ווערן איין סטאדע, איין פאסטוך . יז דערפאר האט דער
der hot derfar pastech ein stade ein veren vet
the does therefore shepherd one flock one become will

פאטער מיך ליב , ווייל איך לייג אנידער מיין לעבן, כדי איך
ich kedei leben main anider leig ich vail lib mich Foter
I so that life my down lay I because love me Father

זאל עס ווידער נעמען. יח קיינער נעמט עס נישט אוועק פון מיר,
mir fun avek nisht es nemt keiner nemen vider es zol
me from away not it takes anyone take again it shall

נאר פון מיר אליין לייג איך עס אנידער. איך האב רשות
reshus hob ich anider es ich leig alein mir fun nor
authority have I down it I lay alone we from rather

עס אנידערצולייגן, און האב רשות עס ווידער צו נעמען. דאס
dos nemen tsu vider es reshus hob un anidertsuleigen es
the take to again it authority have and to lay down it

דאזיקע געבאט האב איך באקומען פון מיין פאטער.
Foter main fun bakumen ich hob gebot dozike
Father my from received I have command these

יט ווידער איז געווארן א מחלוקה צווישן די יידן
Yidn di tsvishen machloike a gevoren iz vider
Judaeans the among dispute a become is again

צוליב די דאזיקע ווערטער. כ און א סך פון זיי האבן
hoben zei fun sach a un verter dozike di tsulib
did them of many a and words these the on account of

געזאגט: ער האט א בייזן גייסט, און איז אראפ פון זינען; פארוואס
farvos zinen fun arop iz un gaist beizn a hot er gezogt
why mind of down is and spirit evil an has he say

הערט איר אים? כא אנדערע האבן געזאגט: דאס זענען נישט די
di nisht zenen dos gezogt hoben andere im ir hert
the not are these say did others him you hear

רייד פון א באזעסענעם מיט א בייזן גייסט. צי קען דען א בייזער
beizer a den ken tsi gaist beizn a mit bazesenem a fun reid
evil a then can spirit evil an with demoniac a of words

גייסט עפענען די אויגן פון בלינדע?
blinde fun oigen di efenen gaist
the blind of eyes the open spirit

כב עס איז דעמאלט געווען חנוכה אין ירושלים; עס איז
iz es Yerushalayim in Chanuke geven demolt iz es
is it Yerushalayim in Chanukah was then is it

געווען ווינטער, כג און יהושע / ישוע איז געגאנגען אינם בית
Beis inem gegangen iz Yeshua Yehoshua un vinter geven
house in the walking was Yeshua Yehoshua and winter was

המקדש אין אולם של שלמה ארויף און אראפ. כד און די
di un arop un aroif Shloime shel ulam in HaMikdash
the and down and up Solomon of Portico in HaMikdash

יידן האבן אים ארומגערינגלט, און האבן געזאגט צו אים:
im tsu gezogt hoben un arumgeringlt im hoben Yidn
him to say did and encircle him did Judaeans

ביז ווען ווילסטו אויסציען אונדזער נשמה? אויב דו ביסט
bist du oib neshome undzer oistsien vilstu ven biz
are you if soul our to stretch you want when until

דער משיח, זאג אונדז אפן. כה האט יהושע / ישוע זיי
zei Yeshua Yehoshua hot ofen undz zog Moshiach der
them Yeshua Yehoshua did openly us tell Moshiach the

געענטפערט: איך האב אייך שוין געזאגט, און איר גלויבט
gloibt ir un gezogt shoin aich hob ich geentfert
believe you and told already you have I answer

נישט; די מעשים, וואס איך טו אין מיין פאטערס נאמען, זיי
zei nomen Foters main in tu ich vos maisim di nisht
they Name of Father's my in do I which deeds the not

זאגן עדות וועגן מיר. כו נאר איר גלויבט נישט, ווייל איר
ir vail nisht gloibt ir nor mir vegen eides zogen
you because not believe you but me about witness say

those of Yehudah, because of these devarim of Rebbe, Melech HaMoshiach.
20 And many of them were saying, He has a shed *(demon)*, and He is meshuga — why do you listen to him? 21 Others said, These devarim are not of one being possessed of shedim. Surely a shed *(demon)* is not able to open the eyes of an ivver *(blind man)*?

22 Then the Chag *(Festival)* of Chanukah took place in Yerushalayim. It was winter. 23 And Rebbe, Melech HaMoshiach was walking around in the Beis Hamikdash in the area called Ulam Sh'lomo *(Solomon's Colonnade)*.
24 Then those of Yehudah encircled Rebbe, Melech HaMoshiach and were saying to him, How much longer are you going to hold our neshamot in suspense? If you are the Rebbe, Melech HaMoshiach, tell us openly. 25 In reply, Rebbe, Melech HaMoshiach said, I did tell you and you do not have emunah. The pe'ulot

which I do b'Shem Avi, these pe'ulot give solemn edut *(testimony)* about me. [26] But you do not have emunah *(faith)*, because you do not belong to my Tzon. [27] My Tzon hear my voice, and I have da'as of them, and they follow me. [28] And I give to them Chayyei Olam, and they will never perish, and no one will snatch them out of my hand. [29] That which Avi has given me is greater than all, and no one is able to snatch out of the hand of HaAv. [30] I and HaAv are echad.

[31] Again those of Yehudah took up stones that they might stone him. [32] In reply, Rebbe, Melech HaMoshiach said to them, Many ma'asim tovim I showed you from HaAv. Because of which ma'aseh do you stone me? [33] In reply, those of Yehudah said to him, For a ma'aseh tov we do not stone you, but for Chillul Hashem and because you, being a man, make yourself G-d. [34] In reply, Rebbe, Melech HaMoshiach answered them, Has it not been

זענט נישט פון מיינע שאף . [כו] מיינע שאף הערן מיין קול ,
kol main heren shof maine shof maine fun nisht zent
voice my hear sheep my sheep my of not are

און איך קען זיי , און זיי פאלגן מיר נאך ; [כח] און איך
ich un noch mir folgen zei un zei ken ich un
I and after me follow they and them know I and

גיב זיי אייביק לעבן: און זיי וועלן קיינמאל נישט פארלוירן
farloiren nisht keinmol velen zei un leben eibik zei gib
lost not never will they and life eternal them give

ווערן , און קיינער וועט זיי נישט ארויסרייסן פון מיינע
maine fun aroisraisen nisht zei vet keiner un veren
my from snatch not them will anyone and become

הענט . [כט] מיין פאטער, וואס האט זיי מיר געגעבן , איז גרעסער
greser iz gegeben mir zei hot vos Foter main hent
greater is give to me them did who Father my hands

ווי אלע; און קיינער קען זיי נישט ארויסרייסן פון מיין
main fun aroisraisen nisht zei ken keiner un ale vi
my from snatch not them can no one and all than

פאטערס האנט. [ל] איך און דער פאטער זענען מיר איינס. [לא] האבן די
di hoben eins mir zenen Foter der un ich hant Foters
the did one we are Father the and I hand Father's

יידן ווידער אויפגעהויבן שטיינער, כדי אים צו שטייניקן .
shteiniken tsu im kedei shteiner oifgehoiben vider Yidn
stone to him so that stones lift up again Judaeans

[לב] יהושע / ישוע האט זיי געענטפערט: א סך מעשים טובים
tovim maisim sach a geentfert zei hot Yeshua Yehoshua
good deeds many a answer them did Yeshua Yehoshua

האב איך אייך געוויזן פון דעם פאטער; צוליב וועלכער פון
fun velcher tsulib Foter dem fun gevizn aich ich hob
of which on account of Father the from show you I did

די דאזיקע מעשים, שטייניקט איר מיך? [לג] האבן די יידן
Yidn di hoben mich ir shteinikt maisim dozike di
Judaeans the did me you are stoning deeds these the

אים געענטפערט: פאר מעשים טובים שטייניקן מיר דיך נישט, נאר
nor nisht dich mir shteiniken tovim maisim far geentfert im
but not you we stone good deeds for answer him

פאר חלול-השם , און ווייל דו , זייענדיק א מענטש,
mentsh a zaiendik du vail un chlul-Hashem far
man a being you because and blasphemy to Hashem for

written in your Torah, ANI AMARTI ELOHIM ATEM *(I said you are g-ds).* 35 If those ones he called g-ds, to whom the Dvar Hashem came and LO YUFAR KITVEI HAKODESH *(and the Kitvei Hakodesh cannot be broken)*, 36 Can you say of the One whom HaAv set apart as HaKadosh and sent into the Olam Hazeh that he commits Chillul Hashem because I said, Ben HaElohim Ani Hu? 37 If I do not accomplish the pe'ulot of Avi, do not regard me with bitachon. 38 But if I do, even if you do not have emunah in me, chotsh have emunah in the pe'ulot, so that you may continue to have da'as and binah that HaAv is in me and I am in HaAv. 39 They were seeking, therefore, again to seize him, and he eluded their hand.

מאכסט דיך פאר ג-ט. [לד] האט יהושע / ישוע זיי
machst dich far G-t hot Yehoshua Yeshua zei
make yourself for Elokim did Yehoshua Yeshua them

געענטפערט: צי שטייט דען נישט געשריבן אין אייער תורה:
geentfert tsi shteit den nisht geshriben in eier toire
answer then stands not written in your Torah

איך האב געזאגט: איר זענט ג-טער?
ich hob gezogt ir zent g-ter
I have said you are g-ds

(תהלים פב, ו.)
Tehilim fb u
Psalms 82 6

[לה] אויב ער האט זיי גערופן ג-טער, צו וועמען ה'ס ווארט
oib er hot zei gerufen g-ter tsu vemen Hashems vort
if he did them call g-ds to whom Hashem's word

איז געקומען — און די שריפט קען נישט בטל ווערן —
iz gekumen un di shrift ken nisht botl veren
has come and the writing can not become null and void

[לו] זאגט איר אויף אים, וועמען דער פאטער האט געהייליקט, און
zogt ir oif im vemen der Foter hot geheilikt un
says you about him whom the Father did sanctify and

געשיקט אין דער וועלט אריין: דו לעסטערסט; ווייל איך האב
geshikt in der velt arain du lesterst vail ich hob
sent in the world into you blaspheme because I did

געזאגט: איך בין דער זון פון דער אויבערשטער? [לז] אויב איך טו נישט
gezogt ich bin der Zun fun der Oibershter oib ich tu nisht
say I am the Son of the Most High if I do not

די מעשים פון מיין פאטער, זאלט איר מיר נישט גלויבן. [לח] אויב
di maisim fun main Foter zolt ir mir nisht gloiben oib
the works of my Father shall you me not believe if

אבער איך טו יא, אפילו ווען איר ווילט מיר נישט גלויבן,
ober ich tu yo afile ven ir vilt mir nisht gloiben
however I do yes even when you want me not believe

גלויבט די מעשים, כדי איר זאלט וויסן און פארשטיין, אז
gloibt di maisim kedei ir zolt visen un farshtein az
believe the works so that you shall know and understand that

דער פאטער איז אין מיר, און איך בין אין דעם פאטער. [לט] דעריבער
der Foter iz in mir un ich bin in dem Foter deriber
the Father is in me and I am in the Father therefore

האבן זיי ווידער געזוכט אים צו כאפן, און ער איז ארויס פון
hoben zei vider gezucht im tsu chapen un er iz arois fun
did they again sought him to arrest and he is go out of

זייער האנט.
zeier hant
their hand

40 And he went away again beyond the Yarden to the place where Yochanan was in the beginning giving the mikveh mayim's tevilah of teshuvah, and he remained there. 41 And many came to him and were saying, Yochanan indeed did no ot *(miraculous sign)*, but everything Yochanan said about this man was HaEmes. 42 And many put their emunah *(faith)* in him there.

מ און ער איז ווידער אוועק קיין עבר הירדן , צו
tsu HaYarden Ever kein avek vider iz er un
to Yarden other side of to go away again did he and

דעם ארט , וואו יוחנן פלעגט צום ערשט טובל זיין אין
in zain toivel ersht tsum flegt Yochanan vu ort dem
in be tovel first to the used John where place of the

דער מקווה , און איז דארט פארבלייבן. מא און א סך זענען
zenen sach a un farblaiben dort iz un mikveh der
did many a and remain there is and mikveh the

געקומען צו אים, און האבן געזאגט: יוחנן האט טאקע נישט
nisht take hot Yochanan gezogt hoben un im tsu gekumen
not indeed did John say did and him to come

געטאן קיין נס , נאר אלץ, וואס יוחנן האט געזאגט וועגן דעם
dem vegen gezogt hot Yochanan vos alts nor nes kein geton
the about say did John that all but sign any do

דאזיקן (יהושע / ישוע), איז אמת. מב און א סך האבן דארט
dort hoben sach a un emes iz Yeshua Yehoshua dozikn
there did many a and true is Yeshua Yehoshua this

געגלויבט אין אים.
im in gegloibt
him in believe

11

Now there was a certain man, a choleh *(sick man)*, El'azar from Beit-Anyah *(Bethany)*, the shtetl of Miryam and Marta her achot. 2 Now this was the same Miryam that anointed Adoneinu with mishcha *(ointment)* and wiped his feet with her hair. It was she whose ach El'azar was choleh. 3 Therefore, the achayot *(sisters)* sent to Rebbe, Melech HaMoshiach, saying, Adoni, hinei, the one who is your chaver haahuv is choleh. 4 And

יא

און עס איז איינער געלעגן קראנק, אלעזר פון
fun El'azar krank gelegen einer iz es un
of El'azar sick lying one is there and

בית-היני , דאס דארף פון מרים און איר שוועסטער
shvester ir un Miryam fun dorf dos Beit-Anyah
sister her and Mary of village the Beit-Anyah

מרתא. ב און די מרים איז עס געווען, וואס האט געזאלבט
gezalbt hot vos geven es iz Miryam di un Marta
anointed had the one who was it is Mary the and Marta

דעם האר מיט טייער זאלב , און אים אפגעווישט זיינע
zaine opgevisht im un zalb taier mit Har dem
his wipe off him and ointment precious with L-rd the

פיס מיט אירע האר, וועמעס ברודער אלעזר איז געלעגן קראנק.
krank gelegen iz El'azar bruder vemes hor ire mit fis
sick lie is El'azar brother whose hair her with feet

ג די שוועסטער האבן דעריבער געשיקט צו אים, אזוי צו זאגן :
zogen tsu azoi im tsu geshikt deriber hoben shvester di
say to so him to send therefore did sisters the

האר, זע , ער וועמען דו האסט ליב , ליגט קראנק. ד און ווען
ven un krank ligt lib host du vemen er ze Har
when and sick lies love do you whom he look L-rd

having heard this, Rebbe, Melech HaMoshiach said, This machla *(illness, krankeit)* is not unto mavet *(death)*, but for the kavod Hashem, that the Ben HaElohim may receive kavod through it.

5 Now Rebbe, Melech HaMoshiach had ahavah for Marta, and her achot and El'azar. 6 When, therefore, Rebbe, Melech HaMoshiach heard that El'azar was choleh, then he remained in the place where he was yomayim *(two days)*. 7 Then after this he says to his talmidim, Let us go into the land of Yehudah again. 8 His talmidim say to him, Rebbe, just now those of the land of Yehudah were seeking to stone you, and you go there again? 9 In reply, he said, Are there not Sheneym Asar *(Twelve)* sha'ot *(hours)* of HaYom? If the derech of anyone is a derech by Yom, he does not stumble, because the Ohr HaOlam Hazeh he sees. 10 But if the derech of anyone is a derech baLailah, he stumbles because the Ohr

יהושע / ישוע האט דאס געהערט, האט ער געזאגט: די דאזיקע
dozike di gezogt er hot gehert dos hot Yeshua Yehoshua
this the say he did hear this did Yeshua Yehoshua

קראנקייט איז נישט צום טויט , נאר צום כבוד פון ה׳ ,
Hashem fun koved tsum nor toit tsum nisht iz krankeit
Hashem of glory to the but death to the not is sickness

כדי דער זון פון דער אויבערשטער זאל פארהערלעכט ווערן
veren farherlecht zol Oibershter der fun Zun der kedei
to be glorified shall Most High the of Son the so that

דורך איר. ה און יהושע / ישוע האט ליב געהאט מרתאן
Martan gehat lib hot Yeshua Yehoshua un ir durch
Marta have love did Yeshua Yehoshua and it through

און איר שוועסטער און אלעזרן. ו און ווען ער האט געהערט,
gehert hot er ven un El'azarn un shvester ir un
hear did he when and El'azar and sister her and

אז ער ליגט קראנק, איז ער דעמאלט נאך פארבלייבן צוויי טעג
teg tsvei farblaiben noch demolt er iz krank ligt er az
days two remain yet then he did sick lies he that

אויף דעם ארט , וואו ער איז געווען. ז דערנאך האט ער ערשט
ersht er hot dernoch geven iz er vu ort dem oif
first he has then was is he where place the in

געזאגט צו די תלמידים: לאמיר ווידער גיין קיין יהודה . ח זאגן
zogen Yehude kein gein vider lomir talmidim di tsu gezogt
say Yehudah to go again let us disciples the to say

די תלמידים צו אים: רבי , איצט האבן די יידן דיך
dich Yidn di hoben itst Rebbe im tsu talmidim di
you Judaeans the did now Rebbe him to disciples the

געזוכט צו שטייניקן, און דו גייסט ווידער דארטן אהין ? ט האט
hot ahin dorten vider geist du un shteiniken tsu gezucht
did there there again go you and stone to seek

יהושע / ישוע געענטפערט: צי האט דען נישט דער טאג צוועלף
tsvelf tog der nisht den hot tsi geentfert Yeshua Yehoshua
twelve day the not then has answer Yeshua Yehoshua

שעה ? ווער עס גייט ארום בייטאג , דער שטרויכלט נישט,
nisht shtroichlt der baitog arum geit es ver sho
not stumbles that in the day around walks it who hours

ווייל ער זעט דאס ליכט פון דער דאזיקער וועלט. י ווער אבער
ober ver velt doziker der fun licht dos zet er vail
however who world this one the of light the sees he because

עס גייט ארום ביינאכט, דער שטרויכלט, ווייל דאס
dos vail shtroichlt der bainacht arum geit es
the because stumbles this one by night around walks it

is not in him. 11 These things he said. Then, after this, Rebbe, Melech HaMoshiach says to them, El'azar our chaver haahuv has fallen asleep, but I am setting out to awaken him. 12 Therefore, the talmidim said to him, Adoni, if he has fallen asleep, he will be granted refu'ah *(healing)*. 13 But Rebbe, Melech HaMoshiach had spoken about the mavet of El'azar. However, those ones supposed that he was speaking about only shlof *(sleep)*. 14 Then, therefore, Rebbe, Melech HaMoshiach told them plainly, El'azar died. 15 And I have lev same'ach for your sake, that I was not there, that you may have emunah. But let us go to him. 16 Therefore, T'oma — his name means Twin — said to his fellow talmidim, Let us go also, that we may die with him.

ליכט איז נישט אין אים. יא דאס האט ער גערעדט, און נאך דעם
dem noch un geredt er hot dos im in nisht iz licht
that after and speak he did this him in not is light

זאגט ער צו זיי: אלעזר, אונדזער פריינד איז אנטשלאפן געווארן;
gevoren antshlofen iz fraind undzer El'azar zei tsu er zogt
become asleep is friend our El'azar them to he says

נאר איך גיי, כדי אים אויפצוועקן פון שלאף. יב די תלמידים
talmidim di shlof fun oiftsveken im kedei gei ich nor
disciples the sleep from to wake up him so that go I but

האבן דעריבער געזאגט צו אים: אויב ער איז איינגעשלאפן,
aingeshlofen iz er oib im tsu gezogt deriber hoben
fall asleep has he if him to said therefore have

וועט ער גענעזן ווערן. יג יהושע / ישוע אבער האט
hot ober Yeshua Yehoshua veren genezn er vet
did however Yeshua Yehoshua to become recover he will

גערעדט וועגן זיין טויט; און זיי האבן געמיינט, אז ער
er az gemeint hoben zei un toit zain vegen geredt
he that think did they and death his about speak

רעדט וועגן דעם רואיקן שלומער פון שלאף. יד דעריבער האט
hot deriber shlof fun shlumer ruikn dem vegen redt
did therefore sleep of slumber serene the about speaks

יהושע / ישוע דעמאלט צו זיי געזאגט גאנץ אפן: אלעזר
El'azar ofen gants gezogt zei tsu demolt Yeshua Yehoshua
El'azar openly quite say them to then Yeshua Yehoshua

איז געשטארבן. טו און איך פריי מיך צוליב אייך, אז
az aich tsulib mich frei ich un geshtorben iz
that you on account of myself rejoice I and died is

איך בין דארטן נישט געווען, כדי איר זאלט גלויבן; נאר לאמיר
lomir nor gloiben zolt ir kedei geven nisht dorten bin ich
let us but believe shall you so that been not there had I

גיין צו אים. טז דאן האט תומא, וואס מען האט אים גערופן
gerufen im hot men vos Toma hot dan im tsu gein
called him has they who Toma did then him to go

דידומאס, געזאגט צו זיינע חברים תלמידים: לאמיר אויך גיין,
gein oich lomir talmidim chaveirim zaine tsu gezogt Didymos
go also let us disciples fellow his to said Didymas

כדי מיר זאלן שטארבן מיט אים.
im mit shtarben zolen mir kedei
him with die should we so that

17 Having arrived,
therefore, Rebbe, Melech
HaMoshiach discovered
El'azar had already been
in the kever *(tomb)* arba'ah
yamim *(four days)*. 18 Now
Beit-Anyah *(Bethany)* was
near Yerushalayim, about
fifteen stadia away. 19 And
many of those of Yehudah
had come to Marta and
Miryam to give them
nechamah *(consolation,*
comfort) regarding the
ach of the achayot.
20 Therefore, Marta when
she heard that Yehoshua
comes, met him; but
Miryam was sitting shivah
in the bais. 21 Therefore,
Marta said to Yehoshua,
Adoni, if you were here,
achi *(my brother)* would
not have passed away.
22 But even now I have
da'as that whatever you
ask Hashem, Hashem will
give you. 23 Rebbe, Melech
HaMoshiach says to her,
Achich yakum *(Your brother*
will stand up). 24 Marta says
to Yehoshua, I have da'as
that he will rise in the
Techiyas HaMesim on
the Yom HaAcharon *(Last*
Day). 25 Rebbe, Melech
HaMoshiach said to her,
Ani Hu the Tekhiyyah and

יז און אהין קומענדיק, האט יהושע / ישוע אים געפונען
gefunen im Yeshua Yehoshua hot kumendik ahin un
find him Yeshua Yehoshua did arriving there and

שוין ליגן זינט פיר טעג אין קבר . יח און בית-היני איז
iz Beit-Anyah un keyver in teg fir zint ligen shoin
is Beit-Anyah and tomb in days four since lying already

געווען נאענט צו ירושלים , אן ערך פיפצן אקערפעלד
akerfeld fuftsen erech an Yerushalayim tsu noent geven
acres of field fifteen about an Yerushalayim to near was

ווייט ; יט און א סך יידן זענען ארויסגעקומען צו מרתאן
Martan tsu aroisgekumen zenen Yidn sach a un vait
Marta to come out are Jews many a and distant

און מרים , כדי זיי מנחם-אבל צו זיין וועגן
vegen zain tsu menachem-ovl zei kedei Miryam un
concerning do to give comfort them so that Mary and

דעם ברודער זייערן. כ און ווי מרתא האט געהערט, אז
az gehert hot Marta vi un zeiern bruder dem
that hear did Marta as and their brother the

יהושע / ישוע קומט , איז זי אים אנטקייגן געגאנגען; מרים
Miryam gegangen antkegen im zi iz kumt Yeshua Yehoshua
Mary go to meet him she is comes Yeshua Yehoshua

אבער איז געבליבן זיצן אין הויז . כא און מרתא האט געזאגט
gezogt hot Marta un hoiz in zitsen gebliben iz ober
say did Martha and house in sit remain is however

צו יהושען / ישוען : האר, אויב דו וואלסט דא געווען ,
geven do volst du oib Har Yeshuan Yehoshuan tsu*
have been here would you if L-rd Yeshua Yehoshua to

וואלט מיין ברודער נישט געשטארבן. כב און אפילו איצט ווייס איך,
ich veis itst afile un geshtorben nisht bruder main volt
I know now even and have died not brother my would

אז אלץ, וואס דו וועסט נאר בעטן ביי ה׳ , וועט ה׳
Hashem vet Hashem bai beten nor vest du vos alts az
Hashem will Hashem by ask only will you which all that

דיר געבן . כג זאגט יהושע / ישוע צו איר: דיין ברודער וועט
vet bruder dain ir tsu Yeshua Yehoshua zogt geben dir
will brother your you to Yeshua Yehoshua says give you

אויפשטיין . כד זאגט מרתא צו אים: איך ווייס , אז ער
er az veis ich im tsu Marta zogt oifshtein
he that know I him to Martha says standing up again

וועט אויפשטיין אין דער אויפשטייאונג אין דעם לעצטן טאג. כה האט
hot tog letstn dem in oifshteiung der in oifshtein vet
did day last the in resurrection the in rise up will

the Chayyim *(Life)*: the
one having emunah in me,
even if he should die, will
live, 26 and everyone living
and having emunah in me,
never dies. Do you have
emunah in this? 27 She
says to Rebbe, Melech
HaMoshiach, Ken, Adoni.
I have emunah that you
are the Rebbe, Melech
HaMoshiach, the Ben
HaElohim, Hu Habah el
HaOlam.
28 And having said
this, she withdrew and
summoned Miryam her
achot, telling her privately,
Rabbeinu and Moreinu is
here, and summons you.
29 And that isha, when
she heard, got up quickly
and was coming to Rebbe,
Melech HaMoshiach.
30 Now he had not yet
come into the shtetl,
but was still in the place
where Marta met him.
31 Therefore, those of
Yehudah, the ones sitting
shiva with her in the bais
and giving her nechamah,
when they saw Miryam get
up quickly and rush out,
followed her, assuming
that she is going to the
kever *(tomb)* that she might

יהושע / ישוע געזאגט צו איר: איך בין די אויפשטייאונג און
un oifshteiung di bin ich ir tsu gezogt Yeshua Yehoshua
and resurrection the am I her to say Yeshua Yehoshua

דאס לעבן; ווער עס גלויבט אין מיר, אפילו ווען ער איז שוין
shoin iz er ven afile mir in gloibt es ver leben dos
already is he when even me in believes it who life the

געשטארבן, וועט ער לעבן, כו און יעדער איינער, וואס לעבט און
un lebt vos einer yeder un leben er vet geshtorben
and lives who one every and live he will died

גלויבט אין מיר, וועט אויף אייביק נישט שטארבן. צי גלויבסטו
gloibstu tsi shtarben nisht eibik oif vet mir in gloibt
do you believe die not eternal on will we in believes

דאס דאזיקע? כז זאגט זי צו אים: יא , האר, איך גלויב , אז דו
du az gloib ich Har yo im tsu zi zogt dozike dos
you that believe I L-rd yes him to she says these the

ביסט דער משיח , דער זון פון דער אויבערשטער, וואס זאל
zol vos Oibershter der fun Zun der Moshiach der bist
shall who Most High the of Son the Moshiach the are

קומען אין דער וועלט אריין. כח און האבנדיק דאס געזאגט, איז
iz gezogt dos hobendik un arain velt der in kumen
did said this having and into world the in to come

זי אוועקגעגאנגען, און האט גערופן איר שוועסטער שטילערהייט,
shtilerheit shvester ir gerufen hot un avekgegangen zi
quietly sister her call did and go away she

און געזאגט צו איר: דער רבי איז דא און רופט דיך. כט און
un dich ruft un do iz Rebbe der ir tsu gezogt un
and you calls and here is Rebbe the her to said and

ווי יענע האט עס געהערט, איז זי גיך אויפגעשטאנען,
oifgeshtanen gich zi iz gehert es hot yene vi
stand up quickly she did hear this did that one when

און געקומען צו אים. ל און יהושע / ישוע איז נאך נישט
nisht noch iz Yeshua Yehoshua un im tsu gekumen un
not yet is Yeshua Yehoshua and him to come and

אריינגעגאנגען אין דארף אריין, נאר איז נאך געווען אויף דעם ארט ,
ort dem oif geven noch iz nor arain dorf in araingegangen
place the in was still is but into village in gone in

וואו מרתא האט אים באגעגנט. לא און די יידן , וואס
vos Yidn di un bagegent im hot Marta vu
who Judaeans the and met him had Martha where

זענען מיט איר געווען אינעם הויז , און האבן זי געטרייסט,
getreist zi hoben un hoiz inem geven ir mit zenen
console her did and house in the was her with were

weep there. 32 Therefore,
Miryam, when she came
where Rebbe, Melech
HaMoshiach was, and
when she saw him, fell
down at his feet, saying to
Rebbe, Adoni, if you were
here, achi *(my brother)*
would not have died.
33 Therefore, when he saw
her weeping and those
of Yehudah coming with
her and also weeping,
he was deeply moved in
his neshamah and was
troubled in himself, 34 And
said, Where have you
laid him? They said to
him, Adoni, come and
see. 35 Yehoshua wept.
36 Therefore, those of
Yehudah were saying,
Hinei! See how much
ahavah he had for him.
37 But some of them said,
Could not this man, who
was able to open the eyes
of the ivver, have also
prevented this man from
passing?

38 Rebbe, Melech
HaMoshiach, therefore,
again being deeply moved
within himself, comes to
the kever *(tomb)*. Now it
was a me'arah *(cave)* type
of kever and a stone was

זענדיק, אז מרים האט זיך גיך אויפגעהויבן און איז
iz un oifgehoiben gich zich hot Miryam az zeendik
did and lift up quickly herself did Mary that seeing

ארויסגעגאנגען, האבן איר נאכגעפאלגט, מיינענדיק, אז זי גייט
geit zi az meinendik nochgefolgt ir hoben aroisgegangen
goes she that thinking followed her have went out

צום קבר , כדי דארט צו וויינען. לב און ווי מרים איז
iz Miryam vi un veinen tsu dort kedei keyver tsum
is Mary as and weep to there in order that tomb to the

אהינגעקומען, וואו יהושע / ישוע איז געווען, און האט אים
im hot un geven iz Yeshua Yehoshua vu ahingekumen
him did and was is Yeshua Yehoshua where come there

געזען, איז זי אנידערגעפאלן פאר זיינע פיס, און האט צו אים
im tsu hot un fis zaine far anidergefalen zi iz gezen
him to did and feet his before fall down she did see

געזאגט: אויב דו וואלסט דא געווען, וואלט דער ברודער מיינער
mainer bruder der volt geven do volst du oib gezogt
mine brother the would been here would you if say

נישט געשטארבן. לג און ווי יהושע / ישוע האט זי געזען וויינען
veinen gezen zi hot Yeshua Yehoshua vi un geshtorben nisht
weep see her did Yeshua Yehoshua as and died not

און די יידן , וואס זענען מיטגעקומען מיט איר, אויך
oich ir mit mitgekumen zenen vos Yidn di un
also you with come together are who Judaeans the and

וויינען, האט ער א זיפץ געטאן אין זיין גייסט, און זיך מצער
metsaer zich un gaist zain in geton zifts a er hot veinen
grieved self and spirit his in done sigh a he did weep

געווען, לד און געזאגט: וואו האט איר אים געלייגט? זאגן זיי
zei zogen geleigt im ir hot vu gezogt un geven
they say lay him you did where said and was

צו אים: האר, קום און זע. לה יהושע / ישוע האט פארגאסן
fargosen hot Yeshua Yehoshua ze un kum Har im tsu
shed has Yeshua Yehoshua see and come L-rd him to

א טרער. לו די יידן האבן דעריבער געזאגט: אָט זעט, ווי
vi zet ot gezogt deriber hoben Yidn di trer a
how see look say therefore did Judaeans the tear a

ער האט אים ליב געהאט! לז אייניקע אבער פון זיי האבן
hoben zei fun ober einike gehat lib im hot er
did them of however some have love him did he

געזאגט: צי האט ער, וואס האט אויפגעעפנט די אויגן פון דעם
dem fun oigen di oifgeefent hot vos er hot tsi gezogt
the of eyes the opened had who he could say

lying against it. 39 Rebbe,
Melech HaMoshiach says,
Lift the stone. Marta,
the achot of the niftar
(deceased), says to Rebbe,
Melech HaMoshiach,
Adoni, already he smells,
for it is now arba'ah yamim
(four days). 40 He says to
her, Did I not tell you that
if you have emunah *(faith)*,
you will see the kavod
Hashem? 41 Therefore,
they lifted the stone and
he lifted up his eyes and
said, Avi, I thank You that
You heard me. 42 And I
knew that You always
hear me, but, because of
the multitude standing
around, I said it, that they
may have emunah *(faith)*
that You sent me. 43 And
having said these things,
he cried out with a kol
gadol, El'azar, come forth!
44 Then the niftar, having
been bound feet and hands
with the linen clothes of
the tachrichin, and with
his face covered with a
mitznefet *(head wrapping)*,
came out. He says to them,
Untie him and let him go.

בלינדן , דען נישט געקענט מאכן , אז אויך דער (אלעזר)
El'azar der oich az machen gekent nisht den blinden
El'azar this also that make be able not then blind man

זאל נישט שטארבן? לח און ווידער א זיפץ טוענדיק אין זיך אליין ,
alein zich in tuendik zifts a vider un shtarben nisht zol
alone self in doing sigh a again and die not shall

קומט יהושע / ישוע צום קבר . און עס איז געווען א הייל,
heil a geven iz es un keyver tsum Yeshua Yehoshua kumt
den a was is it and tomb to the Yeshua Yehoshua comes

און א שטיין איז געלעגן אויף איר. לט זאגט יהושע / ישוע : נעמט
nemt Yeshua Yehoshua zogt ir oif gelegen iz shtein a un
take Yeshua Yehoshua says it on lie is stone a and

אוועק דעם שטיין. זאגט מרתא, די שוועסטער פון דעם בר
Bar dem fun shvester di Marta zogt shtein dem avek
son of the of sister the Marta says stone the away

מינה , צו אים: האר, ער שטינקט שוין , ווארום ער ליגט
ligt er vorem shoin shtinkt er Har im tsu minan
lies he because already smells he L-rd him to deceased

שוין פיר טעג. מ זאגט יהושע / ישוע צו איר; צי האב איך
ich hob tsi ir tsu Yeshua Yehoshua zogt teg fir shoin
I have her to Yeshua Yehoshua says days four already

דיר דען נישט געזאגט, אז אויב דו וועסט גלויבן , וועסטו
vestu gloiben vest du oib az gezogt nisht den dir
will you believe you will you if that said not then you

זען דעם כבוד פון ה׳ ? מא און זיי האבן אוועקגענומען
avekgenumen hoben zei un Hashem fun koved dem zen
take away did they and Hashem of glory the see

דעם שטיין. און יהושע / ישוע האט אויפגעהויבן די אויגן
oigen di oifgehoiben hot Yeshua Yehoshua un shtein dem
eyes the lift up did Yeshua Yehoshua and stone the

(צום הימל) ארויף און געזאגט: פאטער, איך דאנק דיר, אז
az dir dank ich Foter gezogt un aroif himel tsum
that you thank I Father said and up heaven toward

דו האסט מיך דערהערט. מב און איך האב געוואוסט, אז דו
du az gevust hob ich un derhert mich host du
you that know did I and heard me have you

הערסט מיך תמיד ; נאר צוליב דעם המון , וואס שטייט
shteit vos hamon dem tsulib nor tomed mich herst
stands which crowd the on account of but always me hear

ארום , האב איך עס געזאגט, כדי זיי זאלן גלויבן , אז
az gloiben zolen zei kedei gezogt es ich hob arum
that believe should they so that say this I did around

דו האסט מיך געשיקט. [מג] און האבנדיק דאס געזאגט, האט ער
er hot gezogt dos hobendik un geshikt mich host du
he did said this having and sent me you have you

א געשריי געטאן מיט א הויך קול : אלעזר, קום ארויס. [מד] און
un arois kum El'azar kol hoich a mit geton geshrei a
and out come El'azar voice loud a with do outcry a

דאס מת איז ארויסגעקומען, און זיינע הענט און פיס זענען
zenen fis un hent zaine un aroisgekumen iz mes dos
are feet and hands his and come out did dead one this

געווען ארומגעוויקלט מיט תכריכים ; און זיין פנים איז געווען
geven iz ponem zain un tachrichim mit arumgeviklt geven
was is face his and tachrichim with wrapped was

פארבונדן מיט א טיכל . זאגט יהושע / ישוע צו זיי :
zei tsu Yeshua Yehoshua zogt tichl a mit farbundn
them to Yeshua Yehoshua says kerchief a with bandaged

בינדט אים אויף, און לאזט אים גיין .
gein im lozt un oif im bindt
go him let and on him untie

[מה] און א סך פון די יידן , וואס זענען געקומען צו
tsu gekumen zenen vos Yidn di fun sach a un
to come had who Judaeans the of many a and

מרים , זעענדיק וואס ער האט געטאן, האבן געגלויבט אין אים.
im in gegloibt hoben geton hot er vos zeendik Miryam
him in believe did done had he what seeing Mary

[מו] אייניקע אבער פון זיי זענען אוועקגעגאנגען צו די פרושים ,
Perushim di tsu avekgegangen zenen zei fun ober einike
Pharisees the to go away did them of however some

און האבן זיי דערציילט, וואס יהושע / ישוע האט געטאן.
geton hot Yeshua Yehoshua vos dertseilt zei hoben un
done has Yeshua Yehoshua what tell them did and

[מז] די הויפט כהנים און די פרושים האבן דעריבער
deriber hoben Perushim di un koyanim hoipt di
therefore did Pharisees the and kohenim chief the

צוזאמענגעברענגט דאס סנהדרין , און געזאגט: וואס זאלן מיר
mir zolen vos gezogt un Sanhedrin dos tsuzamengebrengt
we shall what said and Sanhedrin the bring together

טאן? ווייל דער דאזיקער מענטש טוט א סך נסים ! [מח] אויב
oib nisem sach a tut mentsh doziker der vail ton
if signs many a does man this one the because do

מיר וועלן אים אזוי לאזן , וועלן אלע גלויבן אין אים, און די
di un im in gloiben ale velen lozen azoi im velen mir
the and him in believe all will permit so him will we

[45] Therefore, many of those of Yehudah, the ones having come to Miryam and having seen the things which Rebbe, Melech HaMoshiach did, put their emunah in him. [46] But some of them went away to the Perushim and reported to them everything Rebbe, Melech HaMoshiach did. [47] Therefore, the Rashei Hakohanim and the Perushim called a meeting of the Sanhedrin and were saying, What are we doing, for this man is performing many otot *(miraculous signs)*? [48] If we leave him thus, kol Bnei Adam will have emunah *(faith)* in

him, and the Romans will come and will take away from us both the Beis Hamikdash and the nation. 49 But a certain one of them, Caiapha, being Kohen Gadol that year, said to them, You do not have da'as of anything, 50 Nor do you consider that it is a bedievedike *(expedient)* thing for you that one man should die on behalf of HaAm and not that all the nation should perish. 51 But this he did not utter from himself, but, being Kohen Gadol that year, he uttered a dvar hanevu'ah that Rebbe, Melech HaMoshiach was about to die on behalf of the nation. 52 And not on behalf of Am Yisroel only but also the yeladim of Hashem, the ones having been scattered, that he may gather into echad. 53 From that Yom on, therefore, they planned that they might put him to death.

54 Therefore he no longer was walking openly among those of Yehudah,

רוימער וועלן קומען און אוועקנעמען אונדזער לאנד און פאלק .
folk un land undzer aveknemen un kumen velen Roymer
nation and land our take away and to come will Romans

מט נאר איינער פון זיי , קיפא , זייענדיק כהן גדול אין יענעם
yenem in gadol koyen zaiendik Caiapha zei fun einer nor
that in gadol kohen being Caiapha them of one but

יאר , האט צו זיי געזאגט: איר ווייסט גארנישט, נ און בארעכנט
barechnt un gornisht veist ir gezogt zei tsu hot yor
consider and nothing know you say them to did year

אפילו נישט, אז עס טויג פאר אייך, אז איין מענטש זאל
zol mentsh ein az aich far toig es az nisht afile
shall man one that you for is good it that not even

שטארבן פארן פאלק , און דאס גאנצע פאלק זאל נישט
nisht zol folk gantse dos un folk farn shtarben
not shall nation entire the and people for the die

פארלוירן גיין . נא דאס דאזיקע אבער האט ער פון זיך אליין
alein zich fun er hot ober dozike dos gein farloiren
alone self from he did however these the go lost

נישט געזאגט, נאר ווייל ער איז געווען כהן גדול אין יענעם
yenem in gadol koyen geven iz er vail nor gezogt nisht
that in gadol kohen was is he because but say not

יאר , האט ער געזאגט נבואות , אז יהושע / ישוע וועט
vet Yeshua Yehoshua az nevues gezogt er hot yor
will Yeshua Yehoshua that prophecies say he did year

שטארבן פאר דעם פאלק (ישעיה נג, ח.); נב און נישט בלויז פאר
far bloiz nisht un ch ng Yeshayah folk dem far shtarben
for only not and 8 53 Isaiah people the for die

דעם פאלק אליין , נאר כדי אויך די צעשפרייטע קינדער פון
fun kinder tseshpreite di oich kedei nor alein folk dem
of children scattered the also so that but alone people the

ה' זאל ער איינזאמלען אינאיינעם. נג און פון יענעם טאג אָן
on tog yenem fun un ineinem ainzamlen er zol Hashem
on day that from and together gather he shall Hashem

האבן זיי זיך בעראטן, אים צו טייטן.
teiten tsu im baroten zich zei hoben
kill to him confer themselves they did

נד יהושע / ישוע איז דעריבער מער נישט ארומגעגאנגען
arumgegangen nisht mer deriber iz Yeshua Yehoshua
walking about not more therefore is Yeshua Yehoshua

עפנטלעך צווישן די יידן , נאר איז אוועק פון דארטן צו
tsu dorten fun avek iz nor Yidn di tsvishen efentlech
to there from departed is but Judaeans the among publicly

but went away from there into the region near the wilderness, to a shtetl called Ephrayim, and there Rebbe, Melech HaMoshiach remained with the talmidim.

55 Now Pesach was near and many went up to Yerushalayim from the country before the Pesach for the purpose of HITTEHARU *(they purified themselves)*. 56 They were seeking, therefore, Rebbe Melech HaMoshiach and were saying to one another while they stood in the Beis Hamikdash, What does it appear to you? Surely he will not come to the Chag *(Feast)*! 57 Now the Rashei Hakohanim and the Perushim had given orders that if anyone had da'as of where he is, he should reveal it so that they might arrest him.

דער געגנט נאענט פון דער מדבר , אין א שטאט, וואס מען
men vos shtot a in midbar der fun noent gegent der
was which city a in wilderness the of near region the

רופט זי עפרים , און איז דארט פארבלייבן מיט די תלמידים.
talmidim di mit farblaiben dort iz un Ephrayim zi ruft
disciples the with remain there is and Ephrayim it called

נה און עס איז געווען נאענט פאר דעם יידישן פסח , און א סך
sach a un Pesach Yiddishn dem far noent geven iz es un
many a and Pesach Jewish the for near was is it and

זענען ארויפגעגאנגען קיין ירושלים פון דער געגנט אויף
oif gegent der fun Yerushalayim kein aroifgegangen zenen
for countryside the from Yerushalayim to go up did

פסח , כדי זיך צו הייליקן. נו און האבן געזוכט
gezucht hoben un heiliken tsu zich kedei Pesach
search for did and purify to themselves in order to Pesach

יהושען / ישוען , און געזאגט איינער צום אנדערן שטייענדיק
shteiendik andern tsum einer gezogt un Yeshuan Yehoshuan*
standing other to the one said and Yeshua Yehoshua

אין בית המקדש : וואס מיינט איר? אז ער קומט נישט אויף
oif nisht kumt er az ir meint vos HaMikdash Beis in
on not comes he that you think what HaMikdash house in

יום טוב ? נז און די הויפט כהנים און די פרושים האבן
hoben Perushim di un koyanim hoipt di un Tov Yom
did Pharisees the and kohenim chief the and Tov of Yom

ארויסגעגעבן א באפעל, אז ווען עמיצער ווייסט וואו ער
er vu veist emitser ven az bafel a aroisgegeben
he where knows someone when that order an issue

שטייט איין, זאל ער עס צו וויסן געבן, כדי זיי זאלן אים
im zolen zei kedei geben visen tsu es er zol ein shteit
him should they so that give know to it he shall one stands

כאפן .
chapen
arrest

12 Then Rebbe, Melech HaMoshiach came into Beit-Anyah *(Bethany)* shesh yamim before Pesach. This was the place where

יב און זעקס טעג פאר פסח איז יהושע / ישוע
Yeshua Yehoshua iz Pesach far teg zeks un
Yeshua Yehoshua is Pesach before days six and

געקומען קיין בית-היני , וואו אלעזר איז געווען, וועמען
vemen geven iz El'azar vu Beit-Anyah kein gekumen
whom was is El'azar where Beit-Anyah to come

יהושע / ישוע האט אויפגעוועקט פון די טויטע. ב מען
men toite di fun oifgevekt hot Yeshua Yehoshua
they dead the from raised up again had Yeshua Yehoshua

El'azar was, whom Rebbe, Melech HaMoshiach made to stand up alive from the mesim. 2 Then they made Rebbe, Melech HaMoshiach a seudah there. And Marta was serving, and El'azar was one of the ones reclining at tish with Rebbe, Melech HaMoshiach. 3 Then Miryam, having taken a pound of mishcha *(ointment)* of expensive genuine spikenard, anointed the feet of Rebbe, Melech HaMoshiach and wiped off with her hair his feet. And the bais was filled with the aroma of the mishcha. 4 And Yehudah from K'riot, one of the talmidim of Rebbe, Melech HaMoshiach, the talmid being about to betray him, says 5 Why was this mishcha not sold for three hundred denarii and given to haAniyim *(the Poor)*? 6 But he said this not because it mattered to him about haAniyim, but because he was a ganav and he was removing what was put in the aron otzaram *(chest of treasury)*. 7 Therefore Rebbe, Melech

האט דעריבער דארטן פאר אים געמאכט א סעודה, און מרתא
Marta un sude a gemacht im far dorten deriber hot
Marta and feast a make him for there therefore did

האט באדינט; אלעזר אבער איז געווען איינער פון די , וואס
vos di fun einer geven iz ober El'azar badint hot
who those of one was is however El'azar serve did

זענען געזעסן מיט אים ביים טיש. ג און מרים האט גענומען א
a genumen hot Miryam un tish baim im mit gezesen zenen
a take did Mary and table at the him with sitting were

פונט לויטערן, קאסטבארן נרדזאלבאייל, און געזאלבט (דערמיט)
dermit gezalbt un nardzalbeil kostbarn loitern funt
with it anoint and spikenard costly pure pound

די פיס פון יהושען / ישוען , און אפגעווישט זיינע פיס מיט
mit fis zaine opgevisht un Yeshuan Yehoshuan fun fis di*
with feet his wipe off and Yeshua Yehoshua of feet the

אירע האר; און דאס הויז האט זיך אנגעפילט מיט דעם ריח
reiech dem mit ongefilt zich hot hoiz dos un hor ire
fragrance the with fill up self has house the and hair her

פון דעם זאלבאייל. ד אבער יהודה איש-קריות , איינער
einer Ish-K'riot Yehude ober zalbeil dem fun
one man from Kriot Yehudah however spikenard the of

פון זיינע תלמידים, דער, וואס האט אים געזאלט פארראטן, האט
hot farraten gezolt im hot vos der talmidim zaine fun
did betray should him was who the disciples his of

געזאגט: ה פארוואס האט מען נישט פארקויפט דעם דאזיקן זאלבאייל
zalbeil dozikn dem farkoift nisht men hot farvos gezogt
spikenard this the sold not they has why say

פאר דריי הונדערט דינרים און געגעבן (דאס געלט) צו
tsu gelt dos gegeben un dinrim hundert drai far
to money this given and denarii hundred three for

ארומעלייט ? ו און דאס דאזיקע האט ער געזאגט, נישט ווייל ער
er vail nisht gezogt er hot dozike dos un oremelait
he because not say he did these the and poor people

האט זיך געדאגהט וועגן די ארומעלייט ; נאר ווייל ער איז
iz er vail nor oremelait di vegen gedaiget zich hot
is he because but poor people the about care himself did

געווען א גנב , און געהאט די פושקע און פלעגט אונטערשלאגן,
untershlogen flegt un pushke di gehat un ganev a geven
embezzle used to and purse the had and thief a was

וואס מען האט אריינגעלייגט. ז יהושע / ישוע האט דעריבער
deriber hot Yeshua Yehoshua araingeleigt hot men vos
therefore did Yeshua Yehoshua put in has they what

HaMoshiach said, Let her alone. She kept this for the Yom HaKevurah *(Day of Burial)* of me. 8 For haAniyim you have always with you, but you do not always have me.

9 When the great multitude of the Yehudim had da'as of where Rebbe, Melech HaMoshiach was, they came not only because of him, but also because of El'azar, that they may see the one whom he made to stand up alive from the mesim. 10 But the Rashei Hakohanim took counsel that they also might kill El'azar, 11 Because many of the Yehudim were leaving and believing in Rebbe, Melech HaMoshiach on account of El'azar.

12 On the next day the great multitude, the one having come to the Chag *(Feast)*, having heard that Rebbe, Melech HaMoshiach is coming to Yerushalayim, 13 Took the branches of the temarim *(palms)* and went out to

געזאגט: לאז זי צופרידן, צום טאג פון מיין קבורה האט זי עס
es zi hot kvure main fun tog tsum tsufriden zi loz gezogt
it she has burial my of day for content her let say

באהאלטן. ח ווארום די ארומעלייט האט איר תמיד ביי
bai tomed ir hot oremelait di vorem bahalten
with always you have poor people the because been keeping

זיך, מיך אבער האט איר נישט אלעמאל.
alemol nisht ir hot ober mich zich
always not you have however me yourselves

ט און א גרויסער המון יידן האט זיך דערוואוסט,
dervust zich hot Yidn hamon groiser a un
find out self has Judaeans crowd of great a and

אז ער געפינט זיך דארטן; און זיי זענען געקומען נישט בלויז
bloiz nisht gekumen zenen zei un dorten zich gefint er az
only not come are they and there self finds he that

צוליב יהושען / ישוען, נאר אויך כדי צו זען אלעזרן,
El'azarn zen tsu kedei oich nor Yeshuan Yehoshuan tsulib*
El'azar see to so as also but Yeshua Yehoshua on account of

וועמען ער האט אויפגעוועקט פון די טויטע. י די הויפט כהנים
koyanim hoipt di toite di fun oifgevekt hot er vemen
kohenim chief the dead the from roused has he whom

אבער האבן זיך בעראטן, אפילו אלעזרן צו טייטן; יא ווייל א
a vail teiten tsu El'azarn afile baroten zich hoben ober
a because kill to El'azar even confer self have however

סך פון די יידן זענען צוליב אים אוועקגעגאנגען,
avekgegangen im tsulib zenen Yidn di fun sach
were leaving him on account of did Judaeans the of many

און האבן געגלויבט אין יהושען / ישוען.
Yeshuan Yehoshuan in gegloibt hoben un*
Yeshua Yehoshua in believed have and

יב צומארגנס האט דער המון עם, וואס איז געקומען
gekumen iz vos am hamon der hot tsumorgens
come is who people crowd the did the next morning

אויף יום טוב, געהערט, אז יהושע / ישוע קומט קיין
kein kumt Yeshua Yehoshua az gehert Tov Yom oif
to comes Yeshua Yehoshua that heard Tov Yom for

ירושלים, יג האבן זיי גענומען פאלמענצווייגן, און זענען
zenen un palmentsvaign genumen zei hoben Yerushalayim
did and palm branches taken they have Yerushalayim

ארויס אים אנטקעגנצוגיין, און האבן געשריגן:
geshrigen hoben un antkegentsugein im arois
shouted have and to meet him go out

a meeting with him and
were crying out: HOSHAN
NAH BARUCH HABAH
B'SHEM ADONOI! Melech
Yisroel! 14 And he found an
ayir *(young donkey)*, and he
sat on it, just as it has been
written, 15 Do not fear BAT
TZIYON, HINEI MALKECH
YAVO LACH ROKHEV
AL AYIR BEN ATONOT
*(Do not fear, Daughter of
Zion. Look! Your King is
coming, sitting on a foal
of donkeys.)* 16 Regarding
these things his talmidim
did not have binah in the
beginning but when he
received kavod, then they
remembered that these
things had been written
with respect to him and
that they did these things
to him. 17 So the crowd
that had been with Rebbe,
Melech HaMoshiach when
he called El'azar out
of the kever and made
him stand up alive from
the mesim were giving
solemn edut *(testimony)*.
18 Therefore, the multitude
met Rebbe, Melech
HaMoshiach because they
heard him to have done
this ot *(miraculous sign)*.
19 Therefore the Perushim
said to themselves, You

הושענא ,
Hosanna
Hosanna

ברוך הבא בשם ה׳ , מלך
bruch haba beshem Hashem Melech
blessed is the who comes in the Name of Hashem king

ישראל!
Yisroel
Israel

(תהלים קיח, כה.)
Tehilim kich chh
Psalms 118 25

(געבענטשט איז דער,
gebentsht iz der
blessed is the

וואס קומט אינם נאמען פון דעם האר ג-ט,
vos kumt inem nomen fun dem Har G-t
who comes in the Name of of the L-rd G-d

דער מלך פון ישראל).
der Melech fun Yisroel
the king of Israel

יד און געפינענדיק א יונג אייזעלע , האט זיך
un gefinendik a yung eizele hot zich
and finding a young small donkey has self

יהושע / ישוע דערויף ארויפגעזעצט, ווי עס שטייט געשריבן:
Yehoshua Yeshua deroif aroifgezetst vi es shteit geshriben
Yehoshua Yeshua thereon sit on as it stands written

טו פארכט דיך נישט, דו טאכטער פון ציון ,
forcht dich nisht du tochter fun Tsien
afraid you not you daughter of Zion

זע , דיין מלך קומט ,
ze dain Melech kumt
look your king comes

רייטנדיק אויף א יונג אייזעלע .
raitndik oif a yung eizele
riding on a young small donkey

(זכריה ט, ט.)
Zecharyah t t
Zecharyah 9 9

see, you can do nothing! Kol Bnei Adam have gone after him.

[20] Now there were some Yevanim among the ones going up to worship at the Chag *(Feast)*. [21] These ones, therefore, approached Philippos

[טז] דאס האבן זיינע תלמידים צום ערשט נישט פארשטאנען; נאר
nor farshtanen nisht ersht tsum talmidim zaine hoben dos
but understand not first at the disciples his did this

ווען יהושע / ישוע איז שוין געווען פארהערלעכט, האבן
hoben farherlecht geven shoin iz Yeshua Yehoshua ven
did glorified was already is Yeshua Yehoshua when

זיי זיך דעמאלט דערמאנט , אז עס איז געווען געשריבן
geshriben geven iz es az dermont demolt zich zei
written was is it that remember then themselves they

וועגן אים, און אז דאס האט מען געטאן צו אים. [יז] און די
di un im tsu geton men hot dos az un im vegen
the and him to done they has this that and him about

מאסע מענטשן, וואס איז געווען מיט אים, ווען ער האט אלעזרן
El'azarn hot er ven im mit geven iz vos mentshn mase
El'azar did he when him with was is who people crowd

ארויסגערופן פונם קבר , און אים אויפגעוועקט פון די
di fun oifgevekt im un keyver funem aroisgerufen
the from roused him and tomb from the call out

טויטע, האט עדות געזאגט וועגן אים. [יח] צוליב דעם
dem tsulib im vegen gezogt eides hot toite
that on account of him about say witness did dead

טאקע איז דער עולם אים אנטקעגנגעגאנגען, ווייל זיי האבן
hoben zei vail antkegengegangen im oilem der iz take
had they because go to meet him crowd the did actually

געהערט, אז ער האט געטאן דאס דאזיקע נס . [יט] דעריבער האבן
hoben deriber nes dozike dos geton hot er az gehert
did therefore sign these the done had he that heard

די פרושים געזאגט איינער צום אנדערן: איר זעט, אז איר
ir az zet ir andern tsum einer gezogt Perushim di
you that see you other to the one say Pharisees the

פועלט גארנישט; זע , די גאנצע וועלט לויפט אים שוין נאך!
noch shoin im loift velt gantse di ze gornisht poielt
after already him runs world whole the look nothing prevail

[כ] און עס זענען געווען אייניקע גריכן צווישן די , וואס האבן
hoben vos di tsvishen Greeks einike geven zenen es un
did who the among Greeks some was are there and

עולה רגל געווען, כדי זיך צו בוקן דעם יום טוב ;
Tov Yom dem buken tsu zich kedei geven regl oyle
Tov of Yom the bow to self in order to was foot go up

[כא] און זיי זענען צוגעקומען צו פיליפוסן, וואס האט געשטאמט
geshtamt hot vos Filiposn tsu tsugekumen zenen zei un
stem did who Philipos to come did they and

from Beit-Tzaidah of the Galil, and were asking him, Sir, we want to see Yehoshua. 22 Philippos comes and tells Andrew, and Andrew and Philippos come and tell Rebbe, Melech HaMoshiach. 23 And Rebbe, Melech HaMoshiach answers them, saying, The sha'ah *(hour, time)* has come that the Bar Enosh may receive kavod. 24 Omein, omein, I say to you, unless the gargeer hakhitah *(grain of wheat)* having fallen into the ground, dies, it remains alone; but if it dies, much p'ri it bears. 25 The Ohev *(lover)* of his neshamah will lose it, but the Soneh *(hater)* of his neshamah in the Olam Hazeh will keep it unto Chayyei Olam. 26 If anyone serves me, let him follow me, and where I am, there also my eved will be. If anyone serves me, HaAv will honor him.

27 Now my neshamah has been troubled, and what may I say? Save me from this sha'ah? No, it is for this tachlis that I came to this sha'ah. 28 Avi,

פון בית-צידה אין גליל , און האבן אים געבעטן, אזוי צו
tsu azoi gebeten im hoben un Galil in Beit-Tzaidah fun
to so ask him did and Galilee in Beit-Tzaidah from

זאגן : האר, מיר ווילן זען יהושען / ישוען . כב קומט פיליפוס
Filipos kumt Yeshuan Yehoshuan zen vilen mir Har zogen*
Philip comes Yeshua Yehoshua see want we Sir say

און זאגט עס צו אנדריי ; קומט אנדריי מיט פיליפוסן און
un Filiposn mit Andrey kumt Andrey tsu es zogt un
and Philipos with Andrew comes Andrew to this says and

זאגן עס צו יהושען / ישוען ; כג יהושע / ישוע אבער
ober Yeshua Yehoshua Yeshuan Yehoshuan tsu es zogen*
however Yeshua Yehoshua Yeshua Yehoshua to this says

האט זיי געענטפערט, אזוי צו זאגן : עס איז געקומען די שעה,
sho di gekumen iz es zogen tsu azoi geentfert zei hot
hour the come is it say to so answer them did

אז דער בר אנוש זאל פארהערלעכט ווערן. כד באמת ,
be'emes veren farherlecht zol Enosh Bar der az
in truth to be glorified shall of Man Son the that

באמת זאג איך אייך: אויב דאס קערנדל ווייץ פאלט אין דער
der in falt veits kerendel dos oib aich ich zog be'emes
the in falls wheat grain the if you I say in truth

ערד אריין און שטארבט נישט, בלייבט עס אליין; אויב אבער
ober oib alein es blaibt nisht shtarbt un arain erd
however if alone it remains not dies and into earth

עס שטארבט יא , ברענגט עס א סך פירות. כה דער , וואס האט
hot vos der peires sach a es brengt yo shtarbt es
does who the one fruits many a it brings yes dies it

ליב זיין נפש , פארלירט עס; און דער , וואס האט פיינט זיין
zain faint hot vos der un es farlirt nefesh zain lib
his hate has who the one and it loses soul his love

נפש אין דער דאזיקער וועלט, וועט עס אפהיטן צום אייביקן
eibikn tsum ophiten es vet velt doziker der in nefesh
eternal to the keep it will world this one the in soul

לעבן. כו אויב עמיצער דינט מיך, זאל ער מיר נאכפאלגן; און
un nochfolgen mir er zol mich dint emitser oib leben
and follow me him let me serves someone if life

וואו איך בין, דארט וועט אויך מיין דינער זיין; אויב עמיצער
emitser oib zain diner main oich vet dort bin ich vu
someone if be servant my also will there am I where

דינט מיך, וועט דער פאטער אים אפגעבן כבוד . כז איצט איז מיין
main iz itst koved opgeben im Foter der vet mich dint
my is now honor give him Father the will me serve

bring kavod to Your Name. A bat kol came out of Shomayim, saying, I have both brought kavod to it and I will bring kavod to it again. 29 Therefore, the multitude that was standing there and heard, said, That was ra'am *(thunder)*! Others were saying, A malach *(angel)* has spoken to him! 30 In reply, Rebbe, Melech HaMoshiach said, Not for my sake has this bat kol come, but for yours. 31 Now is the Mishpat HaOlam Hazeh. Now the Sar HaOlam Hazeh will be cast out! 32 And if I receive the hagbah *(lifting up)* from ha'aretz, I will draw kol Bnei Adam to myself. 33 And this Rebbe, Melech HaMoshiach was saying, signifying by what kind of mavet he was about to die. 34 Then the crowd answered him, We heard from the Torah that the Rebbe, Melech HaMoshiach remains l'Olam *(forever)* and how do you say that it is necessary for the Bar Enosh to be lifted up? Who is this Bar Enosh? 35 Therefore, he

נפש באאומרואיקט; און וואס זאל איך זאגן ? פאטער, זיי
zai Foter zogen ich zol vos un baumruikt nefesh
make Father say I shall who and troubled soul

מיך מציל פון דער דאזיקער שעה? אבער צוליב
tsulib ober sho doziker der fun matsl mich
on account of however hour this one the from save me

דעם בין איך דאך געקומען צו דער דאזיקער שעה. כח פאטער,
Foter sho doziker der tsu gekumen doch ich bin dem
Father hour this one the to come after all I am this

פארהערלעך דיין נאמען ! און עס איז געקומען א קול
kol a gekumen iz es un nomen dain farherlech
voice a come is there and Name of your glorify

פון הימל : איך האב שוין פארהערלעכט און וועל ווידער
vider vel un farherlecht shoin hob ich himel fun
again will and glorified already have I heaven from

פארהערלעכן. כט דער המון מענטשן, וואס איז געשטאנען און
un geshtanen iz vos mentshn hamon der faherlechen
and standing is who people crowd the glorify

זיך צוגעהערט, האט געזאגט, עס האט געדונערט ; אנדערע האבן
hoben andere gedunert hot es gezogt hot tsugehert zich
did others thundered has it say did listening self

געזאגט: א מלאך האט גערעדט צו אים. ל האט יהושע / ישוע
Yeshua Yehoshua hot im tsu geredt hot malech a gezogt
Yeshua Yehoshua did him to speak did angel an say

געענטפערט און געזאגט; נישט צוליב מיר איז דאס דאזיקע
dozike dos iz mir tsulib nisht gezogt un geentfert
these the is me on account of not say and answer

קול געקומען, נאר צוליב אייך. לא איצט איז דאס משפט
mishpot dos iz itst aich tsulib nor gekumen kol
judgment the is now you on account of but come voice

פון דער דאזיקער וועלט; איצט וועט דער שר פון דער דאזיקער
doziker der fun sar der vet itst velt doziker der fun
this one the of prince the will now world this one the for

וועלט ארויסגעווארפן ווערן אינדרויסן. לב און איך, ווען איך וועל
vel ich ven ich un indroisen veren aroisgevorfen velt
will I when I and outside to be thrown world

אויפגעהויבן ווערן פון דער ערד , וועל ציען אלעמען צו מיר.
mir tsu alemen tsien vel erd der fun veren oifgehoiben
me to everyone draw will earth the from to be be lifted up

לג דאס דאזיקע האט ער געזאגט, מרמז צו זיין , מיט וואס
vos mit zain tsu meramez gezogt er hot dozike dos
what with be to alluded to say he did these the

said to them, Yet a little time is the Ohr among you. Walk while you have the Ohr lest choshech overtake you; the one walking in the choshech does not have da'as of where he is going. 36 While you have the Ohr, walk in the Ohr that you may become Bnei HaOhr. These things spoke Rebbe, Melech HaMoshiach. And, having gone away, he was hidden from them. 37 Though so many otot he had done before them, they lacked emunah in him, 38 That the dvar of Yeshayah HaNavi may be fulfilled, which said, Adonoi, MI HE'EMIN LISHMU'ATEINU UZERO'A HASHEM AL-MI NIGLATAH? *(Who has believed our report and to whom is the arm of Hashem revealed)*? 39 Therefore, they were not able to have emunah, because, again Yeshayah said, 40 HE HAS BLINDED THEIR EYES, HASHMIN LEV HAAM HAZEH *(Harden the heart of this people)*, THAT THEY MIGHT NOT SEE WITH THEIR EYES AND HAVE BINAH WITH THEIR

פאר א טויט ער גייט שטארבן. לד דער עולם האט דעריבער
deriber hot oilem der shtarben geit er toit a far
therefore did crowd the die goes he death a for

געענטפערט צו אים: מיר האבן געהערט פון דער תורה , אז
az toire der fun gehert hoben mir im tsu geentfert
that Torah the from hear did we him to answer

דער משיח בלייבט אויף אייביק ; און וויאזוי זשע זאגסטו :
zogstu zhe viazoi un eibik oif blaibt Moshiach der
you say then how and eternal on remains Moshiach the

דער בר אנש מוז אויפגעהויבן ווערן ? ווער איז דאס דער
der dos iz ver veren oifgehoiben muz Enosh Bar der
the this is who become lifted up must of Man Son the

דאזיקער בר אנש ? לה האט יהושע / ישוע צו זיי געזאגט:
gezogt zei tsu Yeshua Yehoshua hot Enosh Bar doziker
say them to Yeshua Yehoshua did of Man Son this one

נאך א קליינע ווילע איז דאס ליכט צווישן אייך. גייט זשע אינם
inem zhe geit aich tsvishen licht dos iz vaile kleine a noch
in the then go you among light this is while short a still

ליכט בשעת איר האט עס, כדי די פינצטערניש זאל אייך נישט
nisht aich zol fintsternish di kedei es hot ir beshas licht
not you shall darkness the so that it have you while light

איבערפאלן; און דער , וואס גייט אין דער פינצטערניש, ווייסט
veist fintsternish der in geit vos der un iberfalen
knows darkness the in go who the one and fall

נישט וואו ער גייט . לו בשעת איר האט דאס ליכט, גלויבט אינם
inem gloibt licht dos hot ir beshas geit er vu nisht
in the believe light the have you while goes he where not

ליכט, כדי איר זאלט ווערן קינדער פונם ליכט. דאס האט
hot dos licht funem kinder veren zolt ir kedei licht
did this light of the children become shall you so that light

יהושע / ישוע גערעדט, און איז אוועקגעגאנגען, און האט
hot un avekgegangen iz un geredt Yeshua Yehoshua
did and leave did and speak Yeshua Yehoshua

זיך פארבארגן פון זיי . לז און הגם ער האט געטאן פאר
far geton hot er hagam un zei fun farborgen zich
for done had he although and them from hide himself

זיי אזויפיל נסים, האבן זיי (אלץ) נישט געגלויבט אין אים;
im in gegloibt nisht alts zei hoben nisem azoifil zei
him in believe not all they did signs so many them

לח כדי דאסווארט פון ישעיהו הנביא זאל מקוים
kedei dos vort fun Yeshayah hanovi zol mekuyem
so that the word of Yeshayah the prophet shall fulfilled

ווערן, וואס ער האט געזאגט:
veren vos er hot gezogt
to be which he has said

אָ האר, ווער האט געגלויבט אונדזער שמועה?
o Har ver hot gegloibt undzer shmue
o L-rd who has believed our report

און אויף וועמען האט זיך אנטפלעקט דער ארעם פון האר
un oif vemen hot zich antplekt der orem fun Har
and upon whom has self be revealed the arm of L-rd

(ה׳)?
Hashem
Hashem

(ישעיהו נג, א.)
Yeshayah ng a
Yeshayah 53 1

לט דערפאר האבן זיי נישט געקענט גלויבן , ווייל ישעיהו
derfar hoben zei nisht gekent gloiben vail Yeshayah
therefore were they not able to believe because Yeshayah

האט ווידער געזאגט:
hot vider gezogt
did again say

מ און ער האט בלינד געמאכט זייערע אויגן,
un er hot blind gemacht zeiere oigen
and he had blind made their eyes

הארט געמאכט זייער הארץ,
hart gemacht zeier harts
hard made their heart

כדי זיי זאלן נישט זען מיט די אויגן,
kedei zei zolen nisht zen mit di oigen
so that they should not see with the eyes

און באנעמען מיטן הארץ,
un banemen miten harts
and understand with the heart

און תשובה טאן,
un tshuve ton
and repentance do

און איך זאל זיי היילן.
un ich zol zei heilen
and I shall them heal

LEV AND MIGHT TURN AND I WILL HEAL THEM. 41 These things Yeshayah spoke because he saw the kavod *(glory)* of Rebbe, Melech HaMoshiach and he spoke about him. 42 Nevertheless, however, even among the manhigim *(leaders)* many had emunah *(faith)* in Rebbe, Melech HaMoshiach. But because of the Perushim, they were not making hoda'ah *(confession)* of Rebbe, Melech HaMoshiach, lest under the cherem ban they should be put away from the shul. 43 For their ahavah was for the kavod Bnei Adam rather than the kavod Hashem.

(ישעיהו ו, ט, י.)
i t u Yeshayah
10 9 6 Yeshayah

מא דאס האט ישעיהו געזאגט, ווייל ער האט געזען זיין כבוד,
koved zain gezen hot er vail gezogt Yeshayah hot dos
glory his seen had he because say Yeshayah did this

און גערעדט וועגן אים. מב דאך האבן א סך אפילו פון די
di fun afile sach a hoben doch im vegen geredt un
the of even many a have yet him about spoke and

שרים געגלויבט אין אים, נאר צוליב די פרושים האבן
hoben Perushim di tsulib nor im in gegloibt sorim
did Pharisees the on account of but him in believed rulers

זיי עס נישט מודה געווען, כדי זיי זאלן נישט געלייגט
geleigt nisht zolen zei kedei geven moide nisht es zei
put not should they so that was confess not it they

ווערן אין חרם אריין; מג ווארום זיי האבן ליבער געהאט דעם
dem gehat liber hoben zei vorem arain cheirem in veren
the have rather did they because into cheirem in to be

כבוד פון מענטשן, ווי דעם כבוד פון ה׳.
Hashem fun koved dem vi mentshn fun koved
Hashem from glory the than people from glory

מד און יהושע / ישוע האט אויסגערופן און געזאגט: דער,
der gezogt un oisgerufen hot Yeshua Yehoshua un
the one said and call out did Yeshua Yehoshua and

וואס גלויבט אין מיר, גלויבט נישט אין מיר, נאר אין דעם,
dem in nor mir in nisht gloibt mir in gloibt vos
the one in but me in not believes me in believes who

וואס האט מיך געשיקט. מה און דער, וואס זעט מיך, זעט
zet mich zet vos der un geshikt mich hot vos
sees me sees who the one and sent me has who

דעם, וואס האט מיך געשיקט. מו איך בין געקומען א ליכט אין
in licht a gekumen bin ich geshikt mich hot vos dem
in light a come am I sent me has who the one

דער וועלט אריין, כדי יעדער איינער, וואס גלויבט אין מיר, זאל
zol mir in gloibt vos einer yeder kedei arain velt der
shall me in believes who one every so that into world the

נישט בלייבן אין דער פינצטערניש. מז און אויב עמיצער הערט מיינע
maine hert emitser oib un fintsternish der in blaiben nisht
my hears anyone if and darkness the in remain not

רייד, און היט זיי נישט, וועל איך אים נישט משפטן;
mishpeten nisht im ich vel nisht zei hit un reid
judge not him I will not them observes and words

44 But Rebbe, Melech HaMoshiach cried out, The ma'amin in me does not have emunah in me, but in the One having sent me. 45 And the one seeing me sees the One having sent me. 46 I have come as an Ohr *(Light)* into the Olam Hazeh that everyone believing in me may not remain in the choshech *(darkness)*. 47 And if anyone hears my devarim and of my devarim is not shomer, I do not judge him, for I did not come to bring the Olam Hazeh into mishpat,

but that I may save the Olam Hazeh. 48 The one setting me aside and not receiving the devarim has his Shofet: the dvar which I spoke will judge him on the Yom HaAcharon. 49 Because I do not speak on my own, but the one having sent me [Elohim] HaAv He has given me a mitzvah of what I may say and what I may speak. 50 And I have da'as that the mitzvah of Him is Chayyei Olam. Whatsoever things I speak, I speak, therefore, just as HaAv has told me.

13 Now before the Chag *(Feast)* of the Pesach, Rebbe, Melech HaMoshiach, having da'as that his sha'ah *(hour, time)* had come, his sha'ah when he should pass from the Olam Hazeh to HaAv, having had ahavah for his

ווארום איך בין נישט געקומען, כדי איך זאל משפטן די
di mishpeten zol ich kedei gekumen nisht bin ich vorem
the judge shall I so that come not did I because

וועלט, נאר כדי איך זאל ראטעווען די וועלט. מח דער ,
der velt di rateven zol ich kedei nor velt
the one world the save shall I so that only world

וואס ווארפט מיך אפ און נעמט נישט אָן מיינע רייד , האט
hot reid maine on nisht nemt un op mich varft vos
has words my on not accepts and aside me casts who

שוין זיין שופט; דאס ווארט, וואס איך האב גערעדט, דאס
dos geredt hob ich vos vort dos shoifet zain shoin
that spoken have I which word the judge his already

וועט אים משפטן אין דעם לעצטן טאג. מט ווייל איך האב פון
fun hob ich vail tog letstn dem in mishpeten im vet
of have I because day last the in judge him will

מיר אליין נישט גערעדט; נאר ער, וואס האט מיך געשיקט, דער
der geshikt mich hot vos er nor geredt nisht alein mir
the sent me has who he but spoken not alone me

פאטער אליין , האט מיר געגעבן א געבאט , וואס איך
ich vos gebot a gegeben mir hot alein Foter
I what commandment a given me has himself Father

זאל זאגן , און וואס איך זאל רעדן . נ און איך ווייס , אז זיין
zain az veis ich un reden zol ich vos un zogen zol
his that know I and speak shall I what and say shall

געבאט איז אייביק לעבן. דעריבער וואס איך רעד ,
red ich vos deriber leben eibik iz gebot
speak I what therefore life eternal is commandment

רעד איך אזוי, ווי דער פאטער האט צו מיר גערעדט.
geredt mir tsu hot Foter der vi azoi ich red
spoken me to has Father the as so I speak

יג און פאר דעם יום טוב פסח , אזוי ווי
vi azoi Pesach Tov Yom dem far un
as so Pesach Tov of Yom the before and

יהושע / ישוע האט געוואוסט, אז זיין שעה איז
iz sho zain az gevust hot Yeshua Yehoshua
is hour his that know did Yeshua Yehoshua

געקומען, כדי ער זאל אוועקגיין פון דער דאזיקער וועלט
velt doziker der fun avekgein zol er kedei gekumen
world this the from depart shall he so that come

צום פאטער, האבנדיק געליבט זיינע אייגענע, וואס זענען אין דער
der in zenen vos eigene zaine gelibt hobendik Foter tsum
the in are who own his loved having Father to the

own in the Olam Hazeh, he had ahavah for them to HaKetz. 2 And seudah taking place, HaSatan already having put into the lev of Yehudah Ben Shim'on from K'riot that he should betray him, 3 And Rebbe, Melech HaMoshiach having had da'as that HaAv had given into his hands all things, and that from Hashem Rebbe, Melech HaMoshiach came forth and to Hashem he is going, 4 He rises from the seudah and puts aside his me'il and kesones, girding himself with a towel. 5 He puts mayim *(water)* into the basin and began to wash the raglei hatalmidim and to wipe them with the towel with which he had been girded. 6 Rebbe, Melech HaMoshiach comes then to Shim'on Kefa. Kefa says to Rebbe, Melech HaMoshiach, Adoni, you wash my feet? 7 In reply, Rebbe, Melech HaMoshiach says to him, Of what I am doing you do not have da'as now, but you will receive binah after these things. 8 Kefa says to

וועלט, האט ער זיי ליב געהאט ביז צום סוף. ב און בשעת דער
der beshas un sof tsum biz gehat lib zei er hot velt
the while and end the until had love them he did world

סעודה אין אוונט , נאך דעם ווי דער שׂטן האט שוין געהאט
gehat shoin hot Satan der vi dem noch ovent in sude
had already had Satan the as the after evening in feast

געלייגט אין הארצן פון יהודה בן שמעון איש-קריות ,
Ish-K'riot Shim'on ben Yehude fun hartsn in geleigt
man from Kriot Simon son of Yehudah of heart in put

אז ער זאל אים פארראטן, ג(יהושע / ישוע) וויסנדיק , אז
az visendik Yeshua Yehoshua farraten im zol er az
that knowing Yeshua Yehoshua betray him shall he that

דער פאטער האט אים אלץ איבערגעבן אין די הענט אריין,
arain hent di in ibergeben alts im hot Foter der
into hands the in give over everything him did Father the

און אז ער איז געקומען פון ה׳ און גייט צו ה׳ ,
Hashem tsu geit un Hashem fun gekumen iz er az un
Hashem to goes and Hashem from come did he that and

ד איז ער אויפגעשטאנען פונם טיש , און האט אוועקגעלייגט
avekgeleigt hot un tish funem oifgeshtanen er iz
put away did and table from the get up he did

די מלבושים , און נעמענדיק א האנטוך, האט ער זיך
zich er hot hantech a nemendik un malbushem di
himself he did towel a taking and garments the

ארומגעגארטלט. ה נאך דעם האט ער אריינגעגאסן וואסער אינם
inem vaser araingegosn er hot dem noch arumgegartlt
in the water pour he did that after gird around

בעקן און אנגעהויבן צו וואשן די תלמידימס פיס און אפצואווישן
optsuvishen un fis talmidims di vashen tsu ongehoiben un bekn
wipe them and feet disciples' the wash to began and basin

מיטן האנטוך, מיט וועלכן ער איז געווען ארומגעגארטלט.
arumgegartlt geven iz er velchen mit hantech miten
gird around was is he which with towel with the

ו אזוי קומט ער צו שמעון פעטרוסן. זאגט ער צו אים: האר,
Har im tsu er zogt Petrosn Shim'on tsu er kumt azoi
L-rd him to he says Peter Simon to he comes so

דו זאלסט מיר וואשן די פיס? ז האט יהושע / ישוע
Yeshua Yehoshua hot fis di vashen mir zolst du
Yeshua Yehoshua did feet the wash me you shall you

געענטפערט און געזאגט צו אים: וואס איך טו, ווייסטו נישט
nisht veistu tu ich vos im tsu gezogt un geentfert
not you know do I what him to said and answer

him, Never will you wash my feet l'Olam! Rebbe, Melech HaMoshiach answered him, Unless I wash you, you do not have a chelek *(alloted portion of inheritance)* with me. 9 Shim'on Kefa says to Rebbe, Melech HaMoshiach, Adoni, then not my feet only but also my hands and my head. 10 Rebbe, Melech HaMoshiach says to him, The one having been bathed does not have need except his feet to wash, but is wholly tahor, and you are tehorim, though not all. 11 For Rebbe, Melech HaMoshiach had da'as of the one betraying him. Therefore, he said, Not all are tehorim.

אצונד , שפעטער אבער וועסטו זיך דערוויסן.
dervisen zich vestu ober shpeter atsund
find out yourself will you however later at the present time

ח זאגט פעטרוס צו אים: דו זאלסט מיר בשום אופן קיינמאל
keinmol oifen beshum mir zolst du im tsu Petros zogt
never way never me you shall you him to Peter says

נישט וואשן מיינע פיס. האט יהושע / ישוע אים געענטפערט:
geentfert im Yeshua Yehoshua hot fis maine vashen nisht
answer him Yeshua Yehoshua did feet my wash not

אויב איך וואש דיך נישט, האסטו נישט קיין חלק מיט מיר.
mir mit cheilek kein nisht hostu nisht dich vash ich oib
we with share any not you have not you wash I if

ט זאגט שמעון פעטרוס צו אים: האר, נישט בלויז מיינע פיס, נאר
nor fis maine bloiz nisht Har im tsu Petros Shim'on zogt
but feet my only not L-rd him to Peter Simon says

אפילו מיינע הענט און דעם קאפ! י זאגט יהושע / ישוע צו
tsu Yeshua Yehoshua zogt kop dem un hent maine afile
to Yeshua Yehoshua says head the and hands my even

אים: דער געוואשענער דארף נישט מער ווי אפצואוואשן
optsuavashen vi mer nisht darf gevashener der im
to wash than more not needs who is washed the one him

די פיס, ווייל ער איז אינגאנצן ריין ; און איר זענט ריין ,
rein zent ir un rein ingantsen iz er vail fis di
clean are you and clean wholly is he because feet the

אבער נישט אלע. יא ווארום ער האט געוואוסט, ווער עס וועט
vet es ver gevust hot er vorem ale nisht ober
will it who know did he because all not however

אים פארראטן; דערפאר האט ער געזאגט: נישט אלע זענט איר
ir zent ale nisht gezogt er hot derfar farraten im
you are all not say he did therefore betray him

ריין .
rein
clean

12 Therefore, when he washed their feet and resuited himself into his kaftan, Rebbe, Melech HaMoshiach reclined at tish again and said to

יב און ווען ער האט שוין געהאט געוואשן זייערע פיס, און
un fis zeiere gevashn gehat shoin hot er ven un
and feet their washed had already did he when and

גענומען זיינע מלבושים , און זיך ווידער אנידערגעזעצט, האט ער
er hot anidergezetst vider zich un malbushem zaine genumen
he did sat down again self and garments his took

צו זיי געזאגט: צי ווייסט איר וואס איך האב געטאן צו אייך?
aich tsu geton hob ich vos ir veist tsi gezogt zei tsu
you to done have I what you know say them to

them, Do you have da'as of what I have done for you? 13 You call me Rabbeinu and Adoneinu, and you say well, for Ani Hu. 14 If, therefore, I, being Rebbe and Adon, washed your feet, you ought to wash the feet of one another also. 15 For I gave you a mofet that as I did to you, you may do also. 16 Omein, omein, I say to you, an eved is not greater than his Adon, nor is a shliach *(one sent)* greater than his Meshalle'ach *(Sender)*. 17 If you have da'as of these things, happy are you, if you put them into practice. 18 I do not speak about all of you — I have da'as of whom I chose — But it is to fulfill the Kitvei Hakodesh, OKHEL LAKHEMI HIGDIL ALAI AKEV *(the one eating my bread he lifted up his heel against me)*. 19 From now on I tell you before the occurrence that you may have emunah *(faith)* when it occurs, that Ani Hu. 20 Omein, omein, I say to you, the one receiving whomever I may send receives me, and the one receiving me, receives the One having sent me.

יג איר רופט מיך רבי און האר, און ריכטיק זאגט איר, ווארום
vorem ir zogt richtik un Har un Rebbe mich ruft ir
because you say rightly and L-rd and Rebbe me call you

איך בין עס. יד דעריבער אויב איך, דער האר און רבי , האב
hob Rebbe un Har der ich oib deriber es bin ich
have Rebbe and L-rd the I if therefore it am I

אייך געוואשן אייערע פיס, זענט איר אויך מחויב צו וואשן
vashen tsu mechuyev oich ir zent fis eiere gevashn aich
wash to obligated also you are feet your washed you

איינער דעם אנדערן די פיס. טו ווארום איך האב אייך געגעבן א
a gegeben aich hob ich vorem fis di andern dem einer
an given you have I because feet the other the one

ביישפיל, כדי , ווי איך האב געטאן צו אייך, אזוי זאלט איר אויך
oich ir zolt azoi aich tsu geton hob ich vi kedei baishpil
also you shall so you to done have I as so that example

טאן. טז באמת , באמת זאג איך אייך; א קנעכט איז נישט גרעסער
greser nisht iz knecht a aich ich zog be'emes be'emes ton
greater not is servant a you I say in truth in truth do

ווי זיין האר, אויך איז א שליח נישט גרעסער ווי דער ,
der vi greser nisht shliach a iz oich Har zain vi
the one than greater not messenger a is also lord his than

וואס האט אים געשיקט. יז אויב איר ווייסט דאס, געבענטשט זענט
zent gebentsht dos veist ir oib geshikt im hot vos
are blessed that know you if send him did who

איר, אויב איר טוט עס. יח נישט וועגן אייך אלע רעד איך; ווארום
vorem ich red ale aich vegen nisht es tut ir oib ir
because I speak all you about not it do you if you

איך ווייס וועמען איך האב אויסדערוויילט; נאר כדי דער פסוק
pasuk der kedei nor oisderveilt hob ich vemen veis ich
verse the so that but chosen have I whom know I

זאל מקוים ווערן :
veren mekuyem zol
become fulfilled shall

דער , וואס עסט מיין ברויט,
broit main est vos der
bread my eats who the one

האט אויפגעהויבן זיין טריט (עקב) קעגן מיר.
mir kegen akev trit zain oifgehoiben hot
me against heel step his lift up did

(תהלים מא, י.)
i ma Tehilim
10 41 Psalms

יט שוין איצט זאג איך עס אייך, איידער עס געשעט, כדי ווען
ven kedei geshet es eider aich es ich zog itst shoin
when so that occurs it before you it I tell now already

עס וועט געשען , זאלט איר גלויבן , אז איך בין עס. כ באמת ,
be'emes es bin ich az gloiben ir zolt geshen vet es
in truth He am I that believe you shall to happen will it

באמת זאג איך אייך: ווער עס נעמט אויף דעם , וועמען איך
ich vemen dem oif nemt es ver aich ich zog be'emes
I whom the one on accepts it who you I tell in truth

שיק, דער נעמט מיך אויף; און ווער עס נעמט מיך אויף, דער
der oif mich nemt es ver un oif mich nemt der shik
that on me accepts it who and on me accepts that send

נעמט אויף אים, וואס האט מיך געשיקט.
geshikt mich hot vos im oif nemt
send me did who Him on accepts

כא דאס זאגנדיק, האט יהושע / ישוע זיך באאומרואיקט
baumruikt zich Yeshua Yehoshua hot zogendik dos
troubled self Yeshua Yehoshua did saying this

אין זיין גייסט, און האט עדות געזאגט, און גערעדט: באמת ,
be'emes geredt un gezogt eides hot un gaist zain in
in truth spoke and said witness did and spirit His in

באמת זאג איך אייך: איינער פון אייך וועט מיך פארראטן. כב די
di farraten mich vet aich fun einer aich ich zog be'emes
the betray me will you of one you I say in truth

תלמידים האבן דעריבער געקוקט איינער אויפן אנדערן, מסופק
mesupek andern oifen einer gekukt deriber hoben talmidim
doubtful other on the one look therefore did disciples

וועגן וועמען ער זאגט עס . כג און איינער פון זיינע תלמידים,
talmidim zaine fun einer un es zogt er vemen vegen
disciples his of one and this was saying he whom about

וועמען יהושע / ישוע האט (באזונדערס) ליב געהאט, איז
iz gehat lib bazunders hot Yeshua Yehoshua vemen
is had love particularly did Yeshua Yehoshua whom

געווען אנגעלענט אויף ישועס ברוסט. כד האט שמעון פעטרוס
Petros Shim'on hot brust Yeshuas oif ongelent geven
Peter Simon did chest Yeshua's on reclining was

געוואונקען צו דעם דאזיקן, און צו אים געזאגט: זאג ווער עס
es ver zog gezogt im tsu un dozikn dem tsu gevunken
it who tell said him to and this the to beckon

איז, וועגן וועמען ער רעדט . כה נייגנדיק זיך אזוי
azoi zich neigendik redt er vemen vegen iz
in this way himself inclining speaks he whom about is

[21] Having said these things, Rebbe, Melech HaMoshiach was spiritually troubled and he gave solemn edut *(testimony)*, and said, Omein, omein, I say to you, that one of you will betray me. [22] Moshiach's talmidim were looking at one another, being uncertain about whom he speaks. [23] One of his talmidim was reclining at tish near the kheyk *(bosom)* of Rebbe, Melech HaMoshiach — the talmid haahuv. [24] Therefore Shim'on Kefa nods to this one to inquire who it may be about whom Rebbe, Melech HaMoshiach speaks. [25] Having leaned

back, then, that one thus
near the kheyk Rebbe,
Melech HaMoshiach, says
to him, Adoni, who is it?
26 He answers, That one
it is to whom I will dip
the morsel and will give
to him. Having dipped,
therefore, he takes the
morsel and gives to
Yehudah Ben Shim'on
from K'riot. 27 And after he
received the morsel, then
HaSatan entered into that
man; therefore, Rebbe,
Melech HaMoshiach says
to him, What you are
bent on doing, do quickly.
28 But no one reclining
at tish had da'as of why
he said this to him. 29 For
some were thinking vi-
bahlt *(since)* Yehudah
from K'riot had the aron
otzaram *(chest of treasury)*,
that he says to him, Buy
the things which we need
for the Chag *(Feast)* or
that he should give ma'ot
chittim *(money for wheat
financial contributions)*
for haAniyim *(the poor)*.
30 Therefore, having taken
the morsel, that man went
out immediately. And it
was lailah *(night)*.

צו ישועס ברוסט, זאגט יענער צו אים: האר, ווער איז עס?
es iz ver Har im tsu yener zogt brust Yeshuas tsu
it is who L-rd him to that one says chest Yeshua's to

כו יהושע / ישוע האט געענטפערט: יענער איז עס, פאר וועמען
vemen far es iz yener geentfert hot Yeshua Yehoshua
whom for it is that one answer did Yeshua Yehoshua

איך וועל איינטונקען דעם ביסן און אים געבן. און איינטונקענדיק
aintunkendik un geben im un bisen dem aintunken vel ich
dipping and give him and morsel the dip will I

דעם ביסן , נעמט ער און גיט אים צו יהודה בן שמעון
Shim'on ben Yehude tsu im git un er nemt bisen dem
Simon son of Yehudah to it gives and he takes morsel the

איש-קריות . כז און נאך דעם ביסן איז דער שׂטן דעמאלט
demolt Satan der iz bisen dem noch un Ish-K'riot
then Satan the is morsel the after and man from Kriot

אריין אין אים. יהושע / ישוע האט דעריבער צו אים געזאגט:
gezogt im tsu deriber hot Yeshua Yehoshua im in arain
say him to therefore did Yeshua Yehoshua him in enter

וואס דו טוסט, טו גיך . כח און קיינער ארום דעם טיש
tish dem arum keiner un gich tu tust du vos
table that around anyone and quickly do do you what

האט נישט פארשטאנען, פארוואס ער האט דאס געזאגט צו אים.
im tsu gezogt dos hot er farvos farshtanen nisht hot
him to said that had he why understand not did

כט ווארום אייניקע האבן געמיינט, ווייל יהודה האט געהאט
gehat hot Yehude vail gemeint hoben einike vorem
have did Yehudah because think did some because

די פושקע, זאגט יהושע / ישוע צו אים: קויף איין, וואס מיר
mir vos ein koif im tsu Yeshua Yehoshua zogt pushke di
we what one buy him to Yeshua Yehoshua says purse the

ברויכן אויף יום טוב ; אדער אז ער זאל עפעס געבן צו
tsu geben epes zol er az oder Tov Yom oif broichen
to give something shall he that or Tov of Yom for need

די ארומעלייט . ל און ווי ער האט געהאט גענומען דעם ביסן ,
bisen dem genumen gehat hot er vi un oremelait di
morsel the taken had did he as and poor people the

איז ער גלייך ארויסגעגאנגען; און עס איז געווען נאכט.
nacht geven iz es un aroisgegangen glaich er iz
night was is it and went out immediately he is

31 When, therefore that
man went out, Rebbe,
Melech HaMoshiach
says, Now the Bar Enosh
receives kavod and
Hashem is given kavod
in him. 32 If Hashem
receives kavod in him,
Hashem will also give
him kavod in himself,
and Hashem will give
him kavod immediately.
33 Yeladim, yet a little
while I am with you; you
will seek me, and as I
said to those of Yehudah,
Where I go away, you are
not able to come. Also to
you I say this now. 34 A
mitzvah chadasha I give
to you, that you have
ahavah *(agape)* one for the
other, as I have had ahavah
(agape) for you, so also you
have ahavah *(agape)* one
for the other. 35 By this will
kol Bnei Adam have da'as
that my talmidim you are,
if ahavah you have one for
the other.

לא און ווען ער איז ארויסגעגאנגען, האט יהושע / ישוע
Yeshua Yehoshua hot aroisgegangen iz er ven un
Yeshua Yehoshua did went out did he when and

געזאגט: איצט איז דער בר אנש פארהערלעכט, און ה׳ איז
iz Hashem un farherlecht Enosh Bar der iz itst gezogt
is Hashem and glorified of Man Son the is now say

פארהערלעכט אין אים; לב און אויב ה׳ איז פארהערלעכט אין
in farherlecht iz Hashem oib un im in farherlecht
in glorified is Hashem if and him in glorified

אים, וועט ה׳ אים פארהערלעכן אין זיך אליין, און באלד
bald un alein zich in faherlechen im Hashem vet im
soon and alone self in glorify him Hashem will him

וועט ער אים פארהערלעכן. לג קינדער , נאך א קורצע צייט בין איך
ich bin tsait kurtse a noch kinder faherlechen im er vet
I am time short a yet children glorify him he will

מיט אייך. איר וועט מיך זוכן , און ווי איך האב געזאגט צו די
di tsu gezogt hob ich vi un zuchen mich vet ir aich mit
the to said have I as and seek me will you you with

יידן : וואוהין איך גיי, קענט איר נישט קומען , אזוי זאג איך
ich zog azoi kumen nisht ir kent gei ich vuahin Yidn
I tell so to come not you can go I where Judaeans

אויך אייך איצט. לד א נייע מצווה גיב איך אייך, אז איר
ir az aich ich gib mitsve naie a itst aich oich
you that you I give commandment new a now you also

זאלט ליב האבן איינער דעם אנדערן; ווי איך האב אייך ליב געהאט,
gehat lib aich hob ich vi andern dem einer hoben lib zolt
had love you did I as other the one have love shall

אזוי זאלט איר אויך ליב האבן איינער דעם אנדערן. לה דורך דעם
dem durch andern dem einer hoben lib oich ir zolt azoi
the through other the one have love also you shall so

דאזיקן וועלן אלע דערקענען, אז איר זענט מיינע תלמידים, אויב
oib talmidim maine zent ir az derkenen ale velen dozikn
if disciples my are you that recognize all will this

איר וועט האבן ליבע איינער פאר דעם אנדערן.
andern dem far einer libe hoben vet ir
other the for one love have will you

36 Shim'on Kefa
says to Rebbe, Melech
HaMoshiach, Adoni,

לו זאגט שמעון פעטרוס צו אים: האר, וואוהין גייסטו ? האט
hot geistu vuahin Har im tsu Petros Shim'on zogt
did go you where L-rd him to Peter Simon says

יהושע / ישוע געענטפערט: וואוהין איך גיי, קענסטו מיר
mir kenstu gei ich vuahin geentfert Yeshua Yehoshua
me can you go I where answer Yeshua Yehoshua

where are you going? In reply, Rebbe, Melech HaMoshiach answered him, Where I go, you are not able now to follow me, but you will follow later. 37 Kefa says to Rebbe, Melech HaMoshiach, Adoni, why am I not able to follow you now? I will lay down my neshamah for you. 38 Rebbe, Melech HaMoshiach answers, Your neshamah for me will you lay down? Omein, omein, I say to you, a tarnegol will not crow until you make hakhchashah *(denial)* of me shloshah times.

14 Let not your levavot be troubled. You have emunah *(faith)* in Hashem. Also in me have emunah *(faith)*. 2 In the Beis Avi there are many me'onot *(dwelling places, permanent residences, homes)*; if it were not so, would I have told you that I go to prepare a makom *(place)* for you? 3 And if I go and prepare a makom for you, I am coming again and will receive you to myself, that where I am, there

איצט נישט נאכפאלגן, שפעטער אבער וועסטו מיר נאכפאלגן.
nochfolgen mir vestu ober shpeter nochfolgen nisht itst
follow me will you however later follow not now

לז זאגט פעטרוס צו אים: האר, פארוואס קען איך דיר איצט נישט
nisht itst dir ich ken farvos Har im tsu Petros zogt
not now you I can why L-rd him to Peter says

נאכפאלגן? מיין לעבן וועל איך אנידערלייגן פאר דיינעטוועגן.
daintvegen far aniderleigen ich vel leben main nochfolgen
your sake for lay down I will life my follow

לח ענטפערט יהושע / ישוע : דיין לעבן וועסטו אנידערלייגן
aniderleigen vestu leben dain Yeshua Yehoshua entfert
lay down will you life your Yeshua Yehoshua answers

פאר מיינעטוועגן? באמת , באמת זאג איך דיר: איידער נאך דער
der noch eider dir ich zog be'emes be'emes mainetvegen far
the yet before you I say in truth in truth my sake for

האן וועט קרייען, וועסטו מיך דריי מאל פארלייקענען!
farleikenen mol drai mich vestu kreien vet hon
deny times three me will you crow will cock

יד זאל אייער הארץ זיך נישט באאומרואיקן; איר גלויבט אין
in gloibt ir baumruiken nisht zich harts eier zol
in believe you troubled not self heart your shall

ה׳ , גלויבט אויך אין מיר. ב אין מיין פאטערס הויז
hoiz Foters main in mir in oich gloibt Hashem
house Father's my in me in also believe Hashem

איז דא א סך וואוינונגען; וואלט עס נישט אזוי געווען, וואלט
volt geven azoi nisht es volt voinungen sach a do iz
would be so not it would dwellings many a here is

איך עס אייך געזאגט ; ווייל איך גיי צוגרייטן אן ארט פאר
far ort an tsugreiten gei ich vail gezogt aich es ich
for place an prepare go I because have told you it I

אייך. ג און ווען איך גיי און גרייט צו אן ארט פאר אייך, וועל
vel aich far ort an tsu greit un gei ich ven un aich
will you for place an to prepare and go I when and you

איך ווידער קומען , און אייך נעמען צו מיר, כדי וואו איך
ich vu kedei mir tsu nemen aich un kumen vider ich
I where so that me to take you and to come again I

בין, זאלט איר אויך זיין. ד און וואוהין איך גיי, ווייסט איר, און
un ir veist gei ich vuahin un zain oich ir zolt bin
and you know go I where and his also you shall am

you may be also. [4] And where I go you have da'as of HaDerech. [5] T'oma says to Rebbe, Melech HaMoshiach, Adoni, we do not have da'as of where you are going; how are we able to have da'as of HaDerech? [6] Rebbe, Melech HaMoshiach says to him, I am HaDerech, HaEmes, and HaChayyim. No one comes to HaAv except through me. [7] If you have had da'as of me, also you will have had da'as of Avi. And from now on, you have had da'as of Him and have seen Him.

[8] Philippos says to him, Adoni, show us [Elohim] HaAv and it is enough for us. [9] Rebbe, Melech HaMoshiach says to Philippos, So long a time with you I am and you have not had da'as of me, Philippos? The one having seen me has seen [Elohim] HaAv. How do you say, Show us HaAv? [10] Do you not have emunah *(faith)* that Ani Hu in HaAv and HaAv is in me? The devarim which I speak to you I do not speak on my own, but HaAv dwelling

איר קענט דעם וועג. [ה] זאגט תומא צו אים: האר, מיר ווייסן נישט
nisht veisen mir Har im tsu Toma zogt veg dem kent ir
not know we L-rd him to Toma says way the know you

וואוהין דו גייסט; און וויאזוי קענען מיר וויסן דעם וועג? [ו] זאגט
zogt veg dem visen mir kenen viazoi un geist du vuahin
says way the know we can how and go you where

צו אים יהושע / ישוע: איך בין דער דרך (ה׳) און
un Hashem derech der bin ich Yeshua Yehoshua im tsu
and Hashem way of the am I Yeshua Yehoshua him to

דער אמת און דאס לעבן; קיינער קומט נישט צום פאטער,
Foter tsum nisht kumt keiner leben dos un emes der
Father to the not comes anyone life the and truth the

אחוץ דורך מיר. [ז] אויב איר וואלט מיך געקענט, וואלט
volt gekent mich volt ir oib mir durch achuts
would have known me would you if me through except

איר אויך געקענט מיין פאטער; און פון איצט אָן קענט איר
ir kent on itst fun un Foter main gekent oich ir
you know on now from and Father my have known also you

אים און האט אים געזען. [ח] זאגט פיליפוס צו אים: האר, ווייז
vaiz Har im tsu Filipos zogt gezen im hot un im
show L-rd him to Philip says seen Him have and Him

אונדז דעם פאטער, און עס וועט זיין גענוג פאר אונדז. [ט] זאגט
zogt undz far genug zain vet es un Foter dem undz
says us for enough be will it and Father the us

יהושע / ישוע צו אים: אזא לאנגע צייט בין איך שוין מיט
mit shoin ich bin tsait lange aza im tsu Yeshua Yehoshua
with now I am time long such him to Yeshua Yehoshua

אייך, און דו קענסט מיך נישט, פיליפוס? ווער עס האט מיך געזען,
gezen mich hot es ver Filipos nisht mich kenst du un aich
seen me has it who Philip not me know you and you

דער האט געזען דעם פאטער; און וויאזוי זאגסטו: ווייז אונדז דעם
dem undz vaiz zogstu viazoi un Foter dem gezen hot der
the us show you say how and Father the see did that

פאטער? [י] צי גלויבסטו דען נישט, אז איך בין אין דעם
dem in bin ich az nisht den gloibstu tsi Foter
the in am I that not then do you believe Father

פאטער און דער פאטער איז אין מיר? די ווערטער וואס איך רעד
red ich vos verter di mir in iz Foter der un Foter
speak I that words the me in is Father the and Father

צו אייך, רעד איך נישט פון מיר אליין; נאר דער פאטער, וואס
vos Foter der nor alein mir fun nisht ich red aich tsu
who Father the but myself me from not I speak you to

in me does His pe'ulot. 11 In me have emunah, that Ani Hu in HaAv and HaAv is in me; but if not, have emunah because of the pe'ulot themselves.

12 Omein, omein, I say to you, the one believing in me the pe'ulot which I do he will do, and gedolot than these will he do, because I am going to HaAv. 13 And whatever you ask b'Shem of me I will do, that HaAv may receive kavod in HaBen. 14 If anything you ask me b'Shem of me, I will do it.

15 If you have ahavah for me, you will be shomer mitzvot regarding my commandments. 16 And I will ask HaAv and another Melitz Yosher He will give you that He may be with you l'Olam, 17 The Ruach HaEmes, which the Olam Hazeh is not able to receive, because it does not see Him nor have da'as of Him. But you have da'as of Him, because He remains with you and He will be in you.

18 I will not leave you yetomim *(orphans)*. I am coming to you. 19 Yet a

וואוינט אין מיר, טוט זיינע מעשים. יא גלויבט מיר, אז איך בין אין
in bin ich az mir gloibt maisim zaine tut mir in voint
in am I that me believe works His does me in dwells

דעם פאטער און דער פאטער אין מיר; און אויב נישט, גלויבט
gloibt nisht oib un mir in Foter der un Foter dem
believe not if and me in Father the and Father the

צוליב די מעשים אליין . יב באמת , באמת זאג
zog be'emes be'emes alein maisim di tsulib
tell in truth in truth themselves works the on account of

איך אייך: דער , וואס גלויבט אין מיר, די מעשים וואס איך טו,
tu ich vos maisim di mir in gloibt vos der aich ich
do I that works the me in believes who the one you I

וועט ער אויך טאן; און גרעסערע ווי די דאזיקע וועט ער טאן,
ton er vet dozike di vi gresere un ton oich er vet
do he will these the than greater and do also he will

ווייל איך גיי צו דעם פאטער. יג און וואס איר וועט נאר בעטן
beten nor vet ir vos un Foter dem tsu gei ich vail
ask only will you what and Father the to go I because

אין מיין נאמען, וועל איך דאס דאזיקע טאן, כדי דער פאטער
Foter der kedei ton dozike dos ich vel nomen main in
Father the so that do these the I will name my in

זאל פארהערלעכט ווערן אין דעם זון . יד אויב איר וועט מיך
mich vet ir oib Zun dem in veren farherlecht zol
me will you if Son the in become glorified shall

עפעס בעטן אין מיין נאמען, וועל איך עס טאן. טו אויב איר האט
hot ir oib ton es ich vel nomen main in beten epes
have you if do it I will name my in ask something

מיך ליב , זאלט איר האלטן מיינע געבאטן ! טז און איך וועל
vel ich un geboten maine halten ir zolt lib mich
will I and commandments my hold you shall love me

בעטן דעם פאטער, און ער וועט אייך געבן אן אנדערן פרקליט ,
Paraklit andern an geben aich vet er un Foter dem beten
advocate other an give you will he and Father the ask

כדי ער זאל זיין מיט אייך אויף אייביק ; יז דעם גייסט פון
fun Gaist dem eibik oif aich mit zain zol er kedei
of Spirit the eternal on you with be shall he so that

אמת , וואס די וועלט קען אים נישט אויפנעמען, מחמת זי זעט
zet zi machmas oifnemen nisht im ken velt di vos emes
sees it because receive not him can world the who truth

אים נישט און קען אים נישט; איר קענט אים יא , ווייל ער
er vail yo im kent ir nisht im ken un nisht im
he because yes him know you not him knows and not him

little time and the Olam Hazeh no longer sees me, but you see me. Because Ani Chai, so you will live also. 20 On Yom Hahu *(that day)* you will have da'as that I am in HaAv of me and you are in me and I am in you. 21 The one having the mitzvot of me and being shomer mitzvot, that one is the one having ahavah for me. And the one having ahavah for me will receive ahavah from HaAv of me, and I will have ahavah for him and I will manifest myself to him. 22 Yehudah *(not the one from K'riot)* says to Rebbe, Melech HaMoshiach, Adoni, and what has transpired that to us you are about to manifest yourself and not to the Olam Hazeh? 23 In reply, Rebbe, Melech HaMoshiach said to him, If anyone has ahavah for me, of my dvar he will be shomer and HaAv of me will have ahavah for him and to him we will come and with him we will make a ma'on. 24 The one not having ahavah *(agape)* for me is not shomer regarding the devarim of me, and the dvar which

בלייבט ביי אייך און וועט זיין אין אייך. יח איך וועל אייך נישט
nisht aich vel ich aich in zain vet un aich bai blaibt
not you will I you in be will and you with remains

איבערלאזן ווי יתומים ; איך וועל קומען צו אייך. יט נאך א קליינע
kleine a noch aich tsu kumen vel ich yesoimim vi iberlozen
little a yet you to to come will I orphans like abandon

ווילע און די וועלט זעט מיך מער נישט, איר אבער זעט
zet ober ir nisht mer mich zet velt di un vaile
see however you not more me sees world the and while

מיך ; ווייל איך לעב, וועט איר לעבן אויך. כ אין יענעם טאג וועט
vet tog yenem in oich leben ir vet leb ich vail mich
will day that in also live you will live I because me

איר וויסן , אז איך בין אין מיין פאטער, און איר זענט אין מיר,
mir in zent ir un Foter main in bin ich az visen ir
me in are you and Father my in am I that know you

און איך בין אין אייך. כא ווער עס האט מיינע געבאטן און
un geboten maine hot es ver aich in bin ich un
and commandments my has it who you in am I and

האלט זיי , דער איז עס, וואס האט מיך ליב ; און דער, וואס האט
hot vos der un lib mich hot vos es iz der zei halt
has who that and love me does who it is that them keeps

מיך ליב , וועט זיין געליבט פון מיין פאטער, און איך וועל אים
im vel ich un Foter main fun gelibt zain vet lib mich
him will I and Father my by beloved be will love me

ליב האבן, און וועל מיך אנטפלעקן צו אים. כב זאגט צו אים
im tsu zogt im tsu antpleken mich vel un hoben lib
him to says him to to reveal myself will and have love

יהודה , נישט דער איש-קריות : האר, וואס איז געשען ,
geshen iz vos Har Ish-K'riot der nisht Yehude
happened has what L-rd man from Kriot the not Yehudah

אז דו וועסט דיך אנטפלעקן צו אונדז און נישט צו דער
der tsu nisht un undz tsu antpleken dich vest du az
the to not and us to to reveal Yourself you will you that

וועלט? כג האט יהושע / ישוע געענטפערט און געזאגט צו אים:
im tsu gezogt un geentfert Yeshua Yehoshua hot velt
him to said and answer Yeshua Yehoshua did world

אויב עמיצער האט מיך ליב , וועט ער האלטן מיין ווארט; און מיין
main un vort main halten er vet lib mich hot emitser oib
my and word my keep he will love me does anyone if

פאטער וועט אים ליב האבן; און מיר וועלן קומען צו אים און
un im tsu kumen velen mir un hoben lib im vet Foter
and him to to come will we and have love him will Father

you hear is not mine but that of HaAv Who sent me.

מאכן א וואוינונג (פאר אונדז) ביי אים. כד ווער עס האט מיך
mich hot es ver im bai undz far voinung a machen
me does it who him with us for dwelling a make

נישט ליב, דער האלט נישט מיינע ווערטער; און דאס ווארט, וואס
vos vort dos un verter maine nisht halt der lib nisht
which word the and words my not keeps that love not

איר הערט, איז נישט מיין, נאר פון דעם פאטער, וואס האט
hot vos Foter dem fun nor main nisht iz hert ir
has who Father the from rather mine not is hear you

מיך געשיקט.
geshikt mich
sent me

[25] These things I have told you while abiding with you. [26] But the Melitz Yosher *(Praklit, Advocate, Counselor, Helper in Court)*, the Ruach Hakodesh which HaAv will send b'Shem of me, He will teach you all things and will remind you of all things which I told you. [27] Shalom Hashem I leave with you, my Shalom I give to you, not as the Olam Hazeh gives, I give to you; let not your levavot be troubled, nor let them be ones of morech lev *(cowardliness)*. [28] You heard me say to you, I am going, and I am coming to you. If you were having ahavah for me, you would have simcha, because I go to HaAv, for HaAv is greater than me. [29] And now I have told you before it happens,

כה דאס האב איך צו אייך גערעדט, זייענדיק ביי אייך. כו דער
der aich bai zaiendik geredt aich tsu ich hob dos
the you with being spoken you to I have this

פרקליט אבער, דער רוח הקודש, וועמען דער פאטער
Foter der vemen HaKoidesh Ruach der ober Paraklit
Father the whom the Holy Spirit the however Advocate

וועט שיקן אין מיין נאמען, ער וועט אייך אלץ לערנען, און אייך
aich un lernen alts aich vet er nomen main in shiken vet
you and teach all you will he name my in send will

דערמאנען אלץ, וואס איך האב אייך געזאגט. כז שלום לאז
loz sholem gezogt aich hob ich vos alts dermonen
let peace told you have I which all remind about

איך איבער מיט אייך; מיין שלום גיב איך אייך; נישט ווי
vi nisht aich ich gib sholem main aich mit iber ich
the way not you I give peace my you with over I

די וועלט גיט, גיב איך אייך. זאל זיך אייער הארץ נישט
nisht harts eier zich zol aich ich gib git velt di
not heart your self shall you I give gives world the

באאומרואיקן, און זאל עס נישט ווערן פארצאגט. כח איר האט
hot ir fartsogt veren nisht es zol un baumruiken
have you despondent become not it let and troubled

געהערט, אז איך האב אייך געזאגט; איך גיי אוועק, און קום
kum un avek gei ich gezogt aich hob ich az gehert
come and away go I said you have I that heard

(ווידער) צו אייך. אויב איר וואלט מיך ליב געהאט, וואלט איר זיך
zich ir volt gehat lib mich volt ir oib aich tsu vider
self you would had love me would you if you to again

געפריידט, אז איך גיי צו דעם פאטער, ווייל דער פאטער איז
iz Foter der vail Foter dem tsu gei ich az gefreidt
is Father the because Father the to go I that rejoiced

that when it happens, you may have emunah *(faith).*
30 No longer many things I will speak with you, for the Sar HaOlam Hazeh is coming; and in me he has nothing. 31 But in order that HaOlam may have da'as that I have ahavah for HaAv, as HaAv gave me mitzvah, so I do. Arise, let us go from here.

גרעסער פון מיר. כט און איצט האב איך עס אייך געזאגט, איידער
eider gezogt aich es ich hob itst un mir fun greser
before told you it I have now and me than greater

עס געשעט, כדי איר זאלט גלויבן , ווען עס וועט געשען .
geshen vet es ven gloiben zolt ir kedei geshet es
to happen will it when believe shall you so that occurs it

ל איך וועל מער נישט רעדן קיין סך מיט אייך; ווארום דער
der vorem aich mit sach kein reden nisht mer vel ich
the because you with many any speak not more will I

שר פון דער וועלט קומט ; און אין מיר האט ער גארנישט; לא נאר
nor gornisht er hot mir in un kumt velt der fun sar
but nothing he has me in and comes world the of prince

כדי די וועלט זאל וויסן , אז איך האב ליב דעם פאטער,
Foter dem lib hob ich az visen zol velt di kedei
Father the love have I that know shall world the so that

און ווי דער פאטער האט מיר געבאטן , אזוי טו איך. שטייט אויף;
oif shteit ich tu azoi geboten mir hot Foter der vi un
up stand I do so commanded me has Father the as and

לאמיר אוועקגיין פונדאנען .
fundanen avekgein lomir
from here go away let us

15 I am HaGefen HaAmittit *(the true vine)* and HaAv of me is the Korem *(vineyard proprietor).* 2 Every sarig *(shoot, branch)* in me not bearing p'ri He takes it away, and every sarig bearing p'ri He prunes that it may bear much p'ri. 3 You are already metoharim *(clean)* because of the dvar which I have spoken to you. 4 Remain in me and I in you. As the sarig is not able to bear p'ri from itself, unless it remains on the gefen *(vine)*,

טו איך בין דערווארהאפטיקער ווינשטאק, און מיין פאטער
Foter main un vainshtok vorhaftiker der bin ich
Father my and vine authentic the am I

איז דער גערטנער . ב יעדע צווייג אין מיר, וואס ברענגט
brengt vos mir in tsvaig yede gertner der iz
bears that me in branch every gardener the is

נישט קיין פירות, נעמט ער אוועק; און יעדע , וואס ברענגט יא
yo brengt vos yede un avek er nemt peires kein nisht
yes brings which every and away he takes fruit any not

פירות, ער אפשניידן ריין (צווייג), כדי זי זאל ברענגען
brengen zol zi kedei tsvaig rein opshnaiden er peires
bring shall she so that branch clean prunes he fruits

מער פירות. ג איר זענט שוין ריין , דורך דעם ווארט, וואס
vos vort dem durch rein shoin zent ir peires mer
which word the through clean already are you fruits more

איך האב צו אייך גערעדט. ד בלייבט אין מיר, און איך אין אייך, ווי
vi aich in ich un mir in blaibt geredt aich tsu hob ich
as you in I and me in remain spoken you to have I

די צווייג קען נישט ברענגען קיין פירות פון זיך אליין ,
alein zich fun peires kein brengen nisht ken tsvaig di
alone itself of fruits any bring forth not can branch the

so neither are you, unless
you remain in me. 5 Ani
Hu *(I am)* HaGefen; you are
the sarigim *(branches)*. The
one remaining in me and
I in him, this one bears
much p'ri, because apart
from me you are not able
to do anything. 6 Unless
someone remains in me,
he is cast out as the sarig
and is dried up and they
gather them, and into the
Eish they throw them,
and they are burned. 7 If
you remain in me and the
devarim of me remain in
you, whatever you want,
ask, and it will be done
for you! 8 By this HaAv
of me was given kavod,
that much p'ri you bear,
and so be my talmidim.
9 As HaAv has ahavah for
me, so I have ahavah for
you. Remain in my ahavah.
10 If you are shomer of my
mitzvot, you will remain
in my ahavah, as I of the
mitzvot of HaAv of me
have been shomer, and
I remain in His ahavah.
11 These things I have
spoken to you that the
simcha of me may be in
you and the simcha of you
may be made shleimah.

אויב זי בלייבט נישט אינם וויינשטאק, אזוי (קענט) איר נישט,
nisht ir kent azoi vainshtok inem nisht blaibt zi oib
not you can so vine on the not remains she if

אויב איר בלייבט נישט אין מיר. ה איך בין דער וויינשטאק; איר
ir vainshtok der bin ich mir in nisht blaibt ir oib
you vine the am I me in not remain you if

זענט די צווייגן ; ווער עס בלייבט אין מיר, און איך אין אים,
im in ich un mir in blaibt es ver tsvaign di zent
him in I and me in remains it who branches the are

דער ברענגט א סך פירות; ווייל אָן מיר קענט איר
ir kent mir on vail peires sach a brengt der
you can me without because fruits many a brings that

גארנישט טאן. ו אויב עמיצער בלייבט נישט אין מיר, ווערט ער
er vert mir in nisht blaibt emitser oib ton gornisht
he is me in not remains someone if do nothing

ארויסגעווארפן אינדרויסן, ווי די צווייג , און ווערט פארדארט;
fardart vert un tsvaig di vi indroisen aroisgevorfen
withered becomes and branch the like outside thrown

און מען זאמלט זיי איין און ווארפט זיי אין פייער
faier in zei varft un ein zei zamlt men un
fire in them throws and together them collects one and

אריין, און זיי ווערן פארברענט. ז אויב איר בלייבט אין מיר, און
un mir in blaibt ir oib farbrent veren zei un arain
and me in remain you if burned are they and into

מיינע ווערטער בלייבן אין אייך, מעגט איר בעטן וואס איר ווילט
vilt ir vos beten ir megt aich in blaiben verter maine
want you what ask you may you in remain words my

נאר, און עס וועט אייך געטאן ווערן. ח אין דעם דאזיקן ווערט
vert dozikn dem in veren geton aich vet es un nor
becomes this the in to be done you will it and only

מיין פאטער פארהערלעכט, אז איר זאלט ברענגען א סך פירות;
peires sach a brengen zolt ir az farherlecht Foter main
fruits many a bring shall you that glorified Father my

און זיין מיינע תלמידים. ט ווי דער פאטער האט מיך ליב געהאט,
gehat lib mich hot Foter der vi talmidim maine zain un
have love me did Father the as disciples my be and

אזוי האב איך אייך ליב געהאט; פארבלייבט אין דער ליבע מיינער!
mainer libe der in farblaibt gehat lib aich ich hob azoi
mine love the in abide have love you I have so

י אויב איר וועט האלטן מיינע געבאטן , וועט איר בלייבן אין
in blaiben ir vet geboten maine halten vet ir oib
in remain you will commandments my hold will you if

12 This is my mitzvah
for you, that you have
ahavah *(agape)* one for the
other, as I have ahavah
(agape) for you. 13 Ahavah
(agape) gedolah than this
no one has, that someone
lay down his neshamah for
his chaverim. 14 You are
my chaverim, if you are
shomer oner my mitzvot.
15 No longer do I call you
avadim, because the eved
does not have da'as of
what his Adon is doing. But
you I have called chaverim,
because all things which
I heard from HaAv of me,
of all these things I gave
you da'as. 16 It was not that
you chose me, but I chose
you, and have given you
s'michah that you go and
bear p'ri and the p'ri of you
remain, that whatever you
ask HaAv b'Shem of me
(Rebbe, Melech HaMoshiach),
HaAv may give it to you.
17 I am giving you these
mitzvot, that you have
ahavah *(agape)* one for the
other.

18 If the Olam Hazeh
has sin'as chinom *(hatred
without cause)* for you, be
aware it has had sin'as
chinom for me before

מיין ליבע, ווי איך האב געהאלטן די געבאטן פון מיין
main fun geboten di gehalten hob ich vi libe main
my of commandments the held have I as love my

פאטער, און בלייב אין דער ליבע זיינער. יא דאס האב איך גערעדט
geredt ich hob dos zainer libe der in blaib un Foter
spoken I have this His love the in abide and Father

צו אייך, כדי מיין פרייד זאל זיין אין אייך, און אייער פרייד
freid eier un aich in zain zol freid main kedei aich tsu
joy your and you in be shall joy my so that you to

זאל ווערן פול. יב דאס דאזיקע איז מיין געבאט , אז איר
ir az gebot main iz dozike dos ful veren zol
you that commandment my is this the full to be shall

זאלט ליב האבן איינער דעם אנדערן, ווי איך האב אייך ליב געהאט.
gehat lib aich hob ich vi andern dem einer hoben lib zolt
have love you have I as other the one have love shall

יג קיינער האט נישט קיין גרעסערע ליבע ווי די דאזיקע, אז ער
er az dozike di vi libe gresere kein nisht hot keiner
he that these the than love greater any not has anyone

זאל אנידערלייגן זיין לעבן פאר זיינע פריינד . יד איר זענט מיינע
maine zent ir fraind zaine far leben zain aniderleigen zol
my are you friends his for life his lay down shall

פריינד , אויב איר טוט, וואס איך באפעל אייך. טו איך רוף אייך
aich ruf ich aich bafel ich vos tut ir oib fraind
you call I you command I what do you if friends

מער נישט קנעכט , ווייל דער קנעכט ווייסט נישט וואס
vos nisht veist knecht der vail knecht nisht mer
what not knows servant the because servants not more

זיין האר טוט ; איך רוף אייך אבער פריינד , ווייל אלץ,
alts vail fraind ober aich ruf ich tut Har zain
all because friends however you call I does master his

וואס איך האב געהערט ביי מיין פאטער, האב איך אייך צו
tsu aich ich hob Foter main bai gehert hob ich vos
to you I did Father my beside heard have I which

וויסן געטאן. טז נישט איר האט מיך אויסדערוויילט, נאר איך האב
hob ich nor oisderveilt mich hot ir nisht geton visen
have I but choose me did you not let know

אייך אויסדערוויילט, און אייך באשטימט, אז איר זאלט גיין און
un gein zolt ir az bashtimt aich un oisderveilt aich
and go shall you that appointed you and chosen you

ברענגען פירות, און אז אייערע פירות זאלן בלייבן ; כדי וואס
vos kedei blaiben zolen peires eiere az un peires brengen
what so that remain shall fruits your that and fruits bring

you. 19 If you were of the Olam Hazeh, the Olam Hazeh would have had ahavah for its own. But because from the Olam Hazeh you are not, but I chose you out of the Olam Hazeh, therefore the Olam Hazeh has sin'as chinom for you. 20 Put in zikaron *(remembrance)* the dvar which I told you, An eved is not gadol *(greater)* than his Adon. If they brought redifah *(persecution)* on me, they will also bring redifah on you. If over my dvar they were shomer, also over yours they will be shomer. 21 But all these things they will do to you on account of the Shem of me, because they do not have da'as of the One having sent me. 22 If I did not come and speak to them, they would not have chet; but now they have no ptur *(excuse)* for their chet. 23 The one having sin'as chinom *(hatred without cause)* for me *(Rebbe, Melech HaMoshiach)* has sin'as chinom for HaAv of me. 24 If I did not do pe'ulot among them which no other man did, they would

איר וועט בעטן דעם פאטער אין מיין נאמען, זאל ער אייך געבן .
geben aich er zol nomen main in Foter dem beten vet ir
give you he shall name my in Father the ask will you

יז דאס באפעל איך אייך, כדי איר זאלט ליב האבן איינער דעם
dem einer hoben lib zolt ir kedei aich ich bafel dos
the one have love shall you so that you I command this

אנדערן. יח אויב די וועלט האסט אייך, ווייסט איר, אז זי האט
hot zi az ir veist aich hast velt di oib andern
has it that you know you hates world the if other

מיך, קודם כל, געהאסט פאר אייך. יט אויב איר וואלט געווען
geven volt ir oib aich far gehast kol koidem mich
been would you if you before hated all before me

פון דער וועלט, וואלט די וועלט ליב געהאט דאס , וואס איז
iz vos dos gehat lib velt di volt velt der fun
is which for that have love world the would world the of

איר אייגנס; ווייל אבער איר זענט נישט פון דער וועלט, נאר
nor velt der fun nisht zent ir ober vail eigens ir
but world the of not are you however because own her

איך האב אייך אויסדערוויילט פון דער וועלט, צוליב דעם
dem tsulib velt der fun oisderveilt aich hob ich
the on account of world the from chosen you have I

האט די וועלט אייך פיינט. כ געדענקט דאס ווארט, וואס איך
ich vos vort dos gedenkt faint aich velt di hot
I which word this remember hate you world the does

האב אייך געזאגט: א קנעכט איז נישט גרעסער ווי זיין האר .
Har zain vi greser nisht iz knecht a gezogt aich hob
master his than greater not is servant a spoken you have

אויב מען האט מיך גערודפט , וועט מען אייך אויך רודפן ;
roidefen oich aich men vet geroideft mich hot men oib
persecute also you they will persecute me did they if

אויב מען האט געהאלטן מיין ווארט, וועט מען אויך אייערס האלטן.
halten eiers oich men vet vort main gehalten hot men oib
hold yours also they will word my held had they if

כא אבער דאס אלץ וועט מען אייך טאן צוליב מיין
main tsulib ton aich men vet alts dos ober
my on account of do you they will all this however

נאמען, ווייל זיי קענען נישט אים, וואס האט מיך געשיקט.
geshikt mich hot vos im nisht kenen zei vail nomen
sent me has who Him not know they because name

כב אויב איך וואלט נישט געקומען און גערעדט צו זיי , וואלטן
volten zei tsu geredt un gekumen nisht volt ich oib
would them to spoken and have come not would I if

not have chet; but now they have beheld and they have had sin'as chinom for both me and HaAv of me. 25 But this was that the dvar having been written in their Torah might be fulfilled, sone'ai chinom atzmu *(They are many hating me without cause)*.

זיי נישט געהאט קיין זינד; איצט אבער האבן זיי נישט קיין
kein nisht zei hoben ober itst zind kein gehat nisht zei
any not they have however now sin any have had not they

אנטשולדיקונג פאר זייער זינד. כג ווער עס האט מיך פיינט, דער האט
hot der faint mich hot es ver zind zeier far antshuldikung
has that hate me does it who sin their for excuse

אויך פיינט דעם פאטער מיינעם. כד אויב איך וואלט נישט געטאן
geton nisht volt ich oib mainem Foter dem faint oich
done not had I if mine Father for hatred also

צווישן זיי די מעשים, וואס קיין אנדערער האט נישט געטאן,
geton nisht hot anderer kein vos maisim di zei tsvishen
done not has another any which works the them among

וואלטן זיי נישט געהאט קיין זינד; איצט אבער האבן זיי
zei hoben ober itst zind kein gehat nisht zei volten
they have however now sin any have had not they would

געזען (די דאזיקע) און האבן מיך דאך פיינט און דעם פאטער
Foter dem un faint doch mich hoben un dozike di gezen
Father the and hated yet me have and these the seen

מיינעם. כה נאר (דאס געשעט), כדי עס זאל מקוים ווערן דאס
dos veren mekuyem zol es kedei geshet dos nor mainem
the to be fulfilled shall it so that occurs this but mine

ווארט, וואס שטייט געשריבן אין זייער תורה:
toire zeier in geshriben shteit vos vort
Torah their in written stands which word

מיט א שנאת חנם האבן זיי מיך פיינט געהאט.
gehat faint mich zei hoben chinom sinas a mit
did hated me they have baseless hatred a with

(תהלים לה, יט.)
it lh Tehilim
19 35 Psalms

26 But when the Melitz Yosher *(Praklit, Advocate, Counselor, Helper in Court)* comes, whom I will send to you from HaAv, the Ruach Hakodesh, the Ruach HaEmes, who proceeds from HaAv, that one will gives solemn

כו ווען אבער דער פרקליט וועט קומען , וועמען איך וועל
vel ich vemen kumen vet Paraklit der ober ven
will I whom to come will advocate the however when

שיקן צו אייך פון מיין פאטער, דעם גייסט פון אמת , וואס
vos emes fun Gaist dem Foter main fun aich tsu shiken
Who truth of Spirit the Father my from you to send

קומט ארויס פון דעם פאטער, וועט ער עדות זאגן וועגן מיר;
mir vegen zogen eides er vet Foter dem fun arois kumt
me about say witness He will Father the from forth comes

edut *(testimony)* about me. 27 And you [Shlichim] will give solemn edut *(testimony)* also, because from the beginning you are with me.

16 I have spoken these things to you that no cause of michshol *(stumbling, falling)* may trip you up. 2 They will put you under the cherem ban in the shuls. A sha'ah *(hour, time)* is coming when everyone who kills you will suppose they are offering avodas kodesh to Hashem. 3 And these things they will do because they did not have da'as of HaAv or of me. 4 But these things I have spoken to you, that, when the sha'ah of these things comes, you might have zikaron *(remembrance)* of these things, that I told you. But I did not say these things to you from the beginning, because I was with you. 5 But now I am going to the One who sent me. And none of you asks me, Where are you going? 6 But because I have spoken these things to you, agmat

כז און איר וועט אויך עדות זאגן , ווייל איר זענט געווען
un ir vet oich eides zogen vail ir zent geven
and you will also witness say because you are have been

מיט מיר פון אנהויב אָן.
mit mir fun onhoib on
with me from beginning on

טז דאס האב איך צו אייך גערעדט, כדי איר זאלט נישט
dos hob ich tsu aich geredt kedei ir zolt nisht
this have I to you spoken so that you shall not

ניכשול ווערן. ב מען וועט אייך לייגן אין חרם אריין;
nichshul veren men vet aich leigen in cheirem arain
stumble to be they will you put in cheirem into

יא , עס קומט אָן א שעה, אז יעדער איינער, וואס וועט אייך
yo es kumt on a sho az yeder einer vos vet aich
yes it comes on an hour that every one who will you

הרגענען, וועט מיינען, ער דינט ה׳ מיט דעם. ג און דאס
hargenen vet meinen er dint Hashem mit dem un dos
kill will think he serves Hashem with that and this

וועלן זיי טאן, ווייל זיי האבן נישט געקענט דעם פאטער, און
velen zei ton vail zei hoben nisht gekent dem Foter un
will they do because they did not know the Father and

נישט מיך. ד און דאס האב איך גערעדט צו אייך, כדי ווען
nisht mich un dos hob ich geredt tsu aich kedei ven
not me and this have I spoken to you so that when

די שעה וועט קומען , זאלט איר זיך דערמאנען דערין ,
di sho vet kumen zolt ir zich dermonen derin
the hour will to come shall you yourselves remind therein

אז איך האב עס אייך געזאגט. אין אנהויב אבער האב
az ich hob es aich gezogt in onhoib ober hob
that I have it you said in the beginning however have

איך עס אייך נישט געזאגט, ווייל איך בין געווען מיט אייך.
ich es aich nisht gezogt vail ich bin geven mit aich
I this you not said because I am was with you

ה און איצט גיי איך צו אים, וואס האט מיך געשיקט; און קיין
un itst gei ich tsu im vos hot mich geshikt un kein
and now go I to him who has me sent and any

איינער פון אייך פרעגט מיך נישט: וואוהין גייסטו ? ו נאר
einer fun aich fregt mich nisht vuahin geistu nor
one of you ask me not where are you going but

nefesh *(grief)* has filled your levavot *(heart)*. 7 But I tell HaEmes *(the truth)*, it is better for you that I go away. For if I do not go away, the Melitz Yosher *(Praklit, Advocate, Counselor, Helper in Court)* will not come to you. But if go, I will send Him *(the Ruach Hakodesh)* to you. 8 And having come, that one will expose and convict the Olam Hazeh concerning Chet and concerning Tzedek and concerning Mishpat: 9 Concerning Chet *(Sin)*, because they do not have emunah in me; 10 Concerning Tzedek, because I go to HaAv and no longer do you see me; 11 And concerning Mishpat *(Judgment)*, because the Sar HaOlam Hazeh has been judged.

12 Yet many things I have to tell you, but you are not able to bear them now. 13 But when that One has come, the Ruach Hakodesh, the Ruach HaEmes, He will guide you in all truth. For He will not speak on His own authority, but what things He will hear, He will speak,

ווייל איך האב דאס גערעדט צו אייך, האט עצבות אנגעפילט
ongefilt atsves hot aich tsu geredt dos hob ich vail
fill sorrow did you to spoken this have I because

אייער הארץ. ז איך זאג אייך אבער דעם אמת: עס איז גוט פאר
far gut iz es emes dem ober aich zog ich harts eier
for good is it truth the however you tell I heart your

אייך, אז איך גיי אוועק; ווארום אויב איך זאל נישט אוועקגיין,
avekgein nisht zol ich oib vorem avek gei ich az aich
going away not shall I if because away go I that you

וועט דער פרקליט בשום אופן נישט קומען צו אייך; און אויב
oib un aich tsu kumen nisht oifen beshum Paraklit der vet
if and you to to come not way never advocate the will

איך גיי יא, וועל איך אים שיקן צו אייך. ח און ווען ער וועט
vet er ven un aich tsu shiken im ich vel yo gei ich
will he when and you to send him I will yes go I

קומען, וועט ער איבערצייגן די וועלט וועגן זינד און וועגן
vegen un zind vegen velt di ibertsaigen er vet kumen
about and sin about world the convince he will to come

צדקות און וועגן משפט: ט וועגן זינד, ווייל זיי
zei vail zind vegen mishpot vegen un tsedokes
they because sin about judgment about and righteousness

האבן נישט געגלויבט אין מיר; י און וועגן צדקות, ווייל
vail tsedokes vegen un mir in gegloibt nisht hoben
because righteousness about and me in believe not did

איך גיי צום פאטער, און איר וועט מיך מער נישט זען; יא און
un zen nisht mer mich vet ir un Foter tsum gei ich
and see not more me will you and Father to the go I

וועגן משפט, ווייל דער שר פון דער דאזיקער וועלט איז
iz velt doziker der fun sar der vail mishpot vegen
is world this one the of prince the because judgment about

געמשפט געווארן. יב נאך א סך האב איך אייך צו זאגן, נאר
nor zogen tsu aich ich hob sach a noch gevoren gemishpet
but say to you I have many a yet become judged

איר קענט עס איצט נישט דערטראגן. יג דאך ווען ער וועט קומען,
kumen vet er ven doch dertrogen nisht itst es kent ir
to come will he when yet bear not now it can you

דער גייסט פון אמת, וועט ער אייך פירן אין דעם גאנצן אמת אריין;
arain emes gantsn dem in firen aich er vet emes fun Gaist der
into truth whole the in lead you he will truth of Spirit the

ווארום ער וועט נישט רעדן פון זיך אליין, נאר אלץ,
alts nor alein zich fun reden nisht vet er vorem
everything but alone self of speak not will he because

and the things that are to come He will announce to you.
14 That One will give kavod to me, because He will receive of what is mine, and will announce it to you.
15 All things which HaAv has are mine; therefore, I said that of mine He receives and will announce it to you.
16 A little time and you no longer see me. And again a little time, and you will see me.
17 Therefore, some of the talmidim of Rebbe, Melech HaMoshiach said to one another, What is this which he says to us? A little time and you do not see me. And, again, A little time and you will see me? And, Because I go to HaAv?
18 Therefore, they were saying, What is this, which he says, A little time? We do not have da'as of what he says.
19 Rebbe, Melech HaMoshiach knew that they were wanting to ask him. And he said to them, About this you inquire of one another that I said, A little time and you do not see me. And, again, a little time and you will

וואס ער הערט, וועט ער רעדן ; און ער וועט אייך אנזאגן דאס,
dos onzogen aich vet er un reden er vet hert er vos
that proclaim you will he and speak he will hears he which

וואס דארף ערשט קומען . יד ער וועט מיך פארהערלעכן, ווייל
vail faherlechen mich vet er kumen ersht darf vos
because glorify me will he to come first must which

ער וועט באקומען פון דעם, וואס איז מיין און וועט עס אייך
aich es vet un main iz vos dem fun bakumen vet er
you it will and mine is which that from receive will he

דערקלערן. טו אלץ, וואס דער פאטער האט, איז מיין ; דערפאר
derfar main iz hot Foter der vos alts derkleren
therefore mine is has Father the that all explain

האב איך געזאגט, אז ער נעמט פון דעם, וואס איז מיין , און
un main iz vos dem fun nemt er az gezogt ich hob
and mine is which that of takes He that say I did

וועט עס אייך אנזאגן . טז נאך א קליינע ווילע, און איר זעט מיך
mich zet ir un vaile kleine a noch onzogen aich es vet
me see you and while little a yet proclaim you it will

מער נישט; און ווידער א קליינע ווילע, און איר וועט מיך יא זען.
zen yo mich vet ir un vaile kleine a vider un nisht mer
see yes me will you and while little a again and not more

יז אייניקע פון זיינע תלמידים האבן דעריבער געזאגט איינער צום
tsum einer gezogt deriber hoben talmidim zaine fun einike
to the one said therefore have disciples his of some

אנדערן: וואס איז דאס דאזיקע, וואס ער זאגט אונדז: א קליינע
kleine a undz zogt er vos dozike dos iz vos andern
little a us tells he what these the is what other

ווילע, און איר זעט מיך נישט; און ווידער א קליינע ווילע, און
un vaile kleine a vider un nisht mich zet ir un vaile
and while little a again and not me see you and while

איר וועט מיך יא זען? און: ווייל איך גיי צו דעם פאטער?
Foter dem tsu gei ich vail un zen yo mich vet ir
Father the to go I because and see yes me will you

יח דעריבער האבן זיי געזאגט: וואס איז דאס דאזיקע, וואס ער
er vos dozike dos iz vos gezogt zei hoben deriber
he which these the is what said they have therefore

זאגט: א קליינע ווילע? מיר פארשטייען נישט, וואס ער רעדט .
redt er vos nisht farshteien mir vaile kleine a zogt
speaks he what not understand we while little a says

יט יהושע / ישוע האט געמערקט, אז זיי ווילן אים פרעגן,
fregen im vilen zei az gemerkt hot Yeshua Yehoshua
ask him want they that noticed has Yeshua Yehoshua

see me? 20 Omein, omein,
I say to you, that there
will be bechi *(weeping)*
and avelut *(mourning)*,
but the Olam Hazeh will
have simcha. You will have
agmat nefesh, but your
agmat nefesh *(grief)* will
become simcha. 21 The isha
(woman) when she gives
birth, has agmat nefesh
(grief), because the sha'ah
(hour, time) of her has
come. But when she gives
birth to the yeled, she no
longer has zikaron of the
Tribulation because of the
naches that an ish was
born into the Olam Hazeh.
22 Therefore, you have
agmat nefesh *(grief)* now,
but again I will see you,
and your levavot will have
rejoicing and the simcha
of you no one takes from
you. 23 And on that day you
will not ask me anything.
Omein, omein, I say to you,
whatever you ask HaAv
b'Shem of me, He will
give it to you. 24 Until now
you did not ask anything
b'Shem of me. Ask and
you will receive that the
simcha of you may be
shleimah.

און ער האט צו זיי געזאגט: איר פרעגט זיך נאך , איינער ביים
baim einer noch zich fregt ir gezogt zei tsu hot er un
of one after self ask you say them to did he and

אנדערן, וועגן דעם דאזיקן , וואס איך האב געזאגט: א קליינע
kleine a gezogt hob ich vos dozikn dem vegen andern
little a said have I which this thing the about other

ווילע, און איר זעט מיך נישט, און ווידער א קליינע ווילע, און
un vaile kleine a vider un nisht mich zet ir un vaile
and while little a again and not me see you and while

איר וועט מיך זען? כ באמת , באמת זאג איך אייך: איר וועט
vet ir aich ich zog be'emes be'emes zen mich vet ir
will you you I tell in truth in truth see me will you

וויינען און קלאגן , אבער די וועלט וועט זיך פרייען; איר וועט
vet ir freien zich vet velt di ober klogen un veinen
will you rejoice self will world the however lament and weep

זיין טרויעריק, נאר אייער טרויער וועט ווערן א שמחה .
simcha a veren vet troier eier nor troierik zain
celebration a become will sorrow your but grieved be

כא א פרוי , ווען זי גייט צו קינד, איז טרויעריק, ווייל איר
ir vail troierik iz kind tsu geit zi ven froi a
her because grieved is child to go she when woman a

שעה איז געקומען; ווען אבער זי האט געבוירן דאס קינד,
kind dos geboiren hot zi ober ven gekumen iz sho
child this birthed has she however when come is hour

געדענקט זי מער נישט די אנגסט , צוליב דער פרייד,
freid der tsulib angst di nisht mer zi gedenkt
joy the on account of anguish the not more she remembers

אז א מענטש איז געבוירן געווארן אין דער וועלט אריין. כב אזוי
azoi arain velt der in gevoren geboiren iz mentsh a az
so into world the in become born is man a that

האט איר אויך איצט צער; איך וועל אייך אבער ווידער זען, און
un zen vider ober aich vel ich tsar itst oich ir hot
and see again however you will I grief now also you have

אייער הארץ וועט זיך פרייען, און די שמחה אייערע וועט קיינער
keiner vet eiere simcha di un freien zich vet harts eier
anyone will your joy the and rejoice self will heart your

נישט אוועקנעמען פון אייך. כג און אין יענעם טאג וועט איר מיך
mich ir vet tog yenem in un aich fun aveknemen nisht
me you will day that in and you from take away not

גארנישט מער פרעגן. באמת , באמת זאג איך אייך: וואס איר
ir vos aich ich zog be'emes be'emes fregen mer gornisht
you what you I tell in truth in truth ask more nothing

וועט נאר בעטן דעם פאטער וועט ער אייך געבן אין מיין נאמען.
nomen main in geben aich er vet Foter dem beten nor vet
name my in give to you he will Father the ask but will

כד ביז אצונד האט איר גארנישט געבעטן אין מיין נאמען; בעט,
bet nomen main in gebeten gornisht ir hot atsund biz
ask name my in asked nothing you have now until

און איר וועט באקומען, כדי אייער פרייד זאל ווערן פול.
ful veren zol freid eier kedei bakumen vet ir un
full become shall joy your so that received will you and

כה די דאזיקע זאכן האב איך גערעדט צו אייך אין משלים ;
mesholem in aich tsu geredt ich hob zachn dozike di
parables in you to spoken I have things these the

עס קומט אָן א שעה, ווען איך וועל מער נישט רעדן צו אייך
aich tsu reden nisht mer vel ich ven sho a on kumt es
you to speak not more will I when hour a on comes there

אין משלים , נאר אייך אנזאגן אפן וועגן דעם פאטער. כו אין
in Foter dem vegen ofen onzogen aich nor mesholem in
in Father the about openly proclaim you but parables in

יענעם טאג וועט איר בעטן אין מיין נאמען; און איך זאג אייך נישט,
nisht aich zog ich un nomen main in beten ir vet tog yenem
not you tell I and name my in ask you will day that

אז איך וועל בעטן דעם פאטער פאר אייערטוועגן; כז ווארום דער
der vorem eiertvegen far Foter dem beten vel ich az
the because your sake for Father the ask will I that

פאטער אליין האט אייך ליב , ווייל איר האט מיך ליב ,
lib mich hot ir vail lib aich hot alein Foter
loved me have you because loved you has Himself Father

און גלויבט , אז איך בין ארויסגעקומען פון ה׳ . כח איך בין
bin ich Hashem fun aroisgekumen bin ich az gloibt un
am I Hashem from come forth am I that believe and

ארויסגעקומען פון דעם פאטער, און בין געקומען אין דער וועלט
velt der in gekumen bin un Foter dem fun aroisgekumen
world the in come am and Father the from come out

אריין; ווידער פארלאז איך די וועלט, און גיי צו דעם פאטער.
Foter dem tsu gei un velt di ich farloz vider arain
Father the to go and world the I depart again into

כט זאגן זיינע תלמידים: זע , איצט רעדסטו אפן , און זאגסט
zogstu un ofen redstu itst ze talmidim zaine zogen
say and openly speak you now look disciples his says

נישט קיין משל . ל איצט ווייסן מיר, אז דו ווייסט אלץ, און
un alts veist du az mir veisen itst moshal kein nisht
and all know you that we know now parable any not

25 Regarding these things I have spoken figuratively. A sha'ah comes when no longer I will speak figuratively to you, but will announce plainly to you concerning HaAv. 26 On that day b'Shem of me you will ask, and I do not say to you that I will ask HaAv concerning you. 27 For HaAv Himself has ahavah for you, because you have ahavah for me and have emunah that I came forth from HaAv. 28 I came from HaAv and I have come into the Olam Hazeh. Again I leave the Olam Hazeh and go to HaAv.

29 The talmidim of Rebbe, Melech HaMoshiach say, Hinei, see now you speak plainly and no longer figuratively do you speak. 30 Now we know that you have da'as of all things, and you

have no need that any test you with any she'elah *(question)*. By this we have emunah that you came forth from Hashem. [31] He answered them, Do you have emunah? [32] Hinei a sha'ah *(hour, time)* is coming and has come, that you are SCATTERED each one to his own home, and you leave me alone, but I am not alone, because HaAv is with me. [33] These things I have spoken to you that in me you may have shalom. In the Olam Hazeh you have tribulation; but have lev same'ach. I have conquered the Olam Hazeh.

דארפסט נישט, אז עמיצער זאל דיך פרעגן ; דורך דעם
dem durch fregen dich zol emitser az nisht darfst
this through question you shall anyone that not need

גלויבן מיר, אז דו ביסט ארויסגעקומען פון ה׳ . [לא] האט
hot Hashem fun aroisgekumen bist du az mir gloiben
did Hashem from come forth did you that we believe

יהושע / ישוע זיי געענטפערט: איצט גלויבט איר? [לב] זע ,
ze ir gloibt itst geentfert zei Yeshua Yehoshua
look you believes now answer them Yeshua Yehoshua

עס קומט א שעה, און איז שוין אנגעקומען, אז איר זאלט
zolt ir az ongekumen shoin iz un sho a kumt es
shall you that come already is and hour a comes there

צעשפרייט ווערן, יעדער איינער צו די זייניקע, און מיך וועט איר
ir vet mich un zainike di tsu einer yeder veren tseshpreit
you will me and his the to one every to be scattered

איבערלאזן איינעם אליין; און איך בין (דאך) נישט איינער אליין ,
alein einer nisht doch bin ich un alein einem iberlozen
alone one not yet am I and alone one abandon

ווייל דער פאטער איז מיט מיר. [לג] דאס האב איך גערעדט צו
tsu geredt ich hob dos mir mit iz Foter der vail
to spoken I have this me with is Father the because

אייך, כדי אין מיר זאלט איר האבן שלום . אין דער וועלט האט
hot velt der in sholem hoben ir zolt mir in kedei aich
have world the in peace have you shall me in so that you

איר צרות ; נאר זייט געטרייסט ; איך האב מנצח געווען די
di geven menatseyech hob ich getreist zeit nor tsores ir
the was overcome have I comforted be but troubles you

וועלט .
velt
world

17 These things said Rebbe, Melech HaMoshiach. And having lifted up his eyes to Shomayim, he said, Avi, the sha'ah *(hour, time)* has come. Give kavod to your Ben [HaElohim], that HaBen may give kavod to

יז דאס האט יהושע / ישוע גערעדט; און אויפהויבנדיק
oifhoibendik un geredt Yeshua Yehoshua hot dos
lifting up and spoken Yeshua Yehoshua has this

זיינע אויגן צום הימל , האט ער געזאגט; פאטער, עס
es Foter gezogt er hot himel tsum oigen zaine
it Father say he did heaven to the eyes his

איז געקומען די שעה; פארהערלעך דיין זון , כדי דער זון
Zun der kedei Zun dain farherlech sho di gekumen iz
Son the so that Son your glorify hour the come is

זאל דיך פארהערלעכן; [ב] ווי דו האסט אים געגעבן מאכט
macht gegeben im host du vi faherlechen dich zol
power given him you have you as glorify you shall

You, 2 Vi-bahlt *(since)* you have given him samchut *(authority)* over kol basar for this purpose: in order that all which you have given him, HaAv may give to them Chayyei Olam. 3 And this is Chayyei Olam, that they may have da'as of the only Elohei HaEmes *(G-d of Truth, True G-d)* and Yehoshua, Rebbe, Melech HaMoshiach whom You sent. 4 I have given You kavod on ha'aretz, having completed the melachah which You have given me, that I should do. 5 And now give me kavod, Avi, along with Yourself with the kavod which I was having with You before HaOlam came to be.

6 I manifested Shemecha to the Bnei Adam whom You gave me out of the Olam Hazeh. They were Yours and to me You gave them, and regarding the dvar of You they have been shomer. 7 Now they have da'as that all things whatsoever You have given to me are from You. 8 Because the devarim which You gave me, of these I have been

איבער יעדן בשר (ודם), כדי ער זאל געבן אייביק
eibik geben zol er kedei v'dam basar yedn iber
eternal give shall he so that and blood flesh every over

לעבן צו אלעמען , וואס דו האסט אים געגעבן. ג און דאס
dos un gegeben im host du vos alemen tsu leben
this and given him have you which everyone to life

איז דאס אייביקע לעבן, אז זיי זאלן דיך קענען, דעם איינציק
eintsik dem kenen dich zolen zei az leben eibike dos iz
only the know you shall they that life eternal the is

אמתן ג-ט, און יהושע / ישוע המשיחן , וועמען דו
du vemen HaMoshiachn Yeshua Yehoshua un G-t emesn
you whom the Moshiach Yeshua Yehoshua and G-d true

האסט געשיקט. ד איך האב דיך פארהערלעכט אויף דער ערד ,
erd der oif farherlecht dich hob ich geshikt host
earth the on glorified you have I sent you have

איך האב פארענדיקט דאס ווערק, וואס דו האסט מיר געגעבן
gegeben mir host du vos verk dos farendikt hob ich
given me you have you which work the completed have I

צו טאן. ה און איצט, פאטער, פארהערלעך דו מיך, מיט דער
der mit mich du farherlech Foter itst un ton tsu
the with me you glorify Father now and do to

הערלעכקייט, וואס איך האב געהאט ביי דיר, איידער די
di eider dir bai gehat hob ich vos herlechkeit
the before you beside have did I which glorification

וועלט איז (באשאפן) געווארן. ו איך האב אנטפלעקט דיין נאמען
nomen dain antplekt hob ich gevoren bashafen iz velt
Name of your revealed have I become created is world

צו די מענטשן, וועלכע דו האסט מיר געגעבן אויס דער וועלט;
velt der ois gegeben mir host du velche mentshn di tsu
world the out given we you have you which men the to

דיין זענען זיי געווען, און דו האסט זיי מיר געגעבן; און
un gegeben mir zei host du un geven zei zenen dain
and give me them did you and were they are yours

זיי האבן געהאלטן דיין ווארט. ז איצט ווייסן זיי , אז אלץ,
alts az zei veisen itst vort dain gehalten hoben zei
all that they know now word your held did they

וואס דו האסט מיר געגעבן, איז פון דיר; ח וייל די
di vail dir fun iz gegeben mir host du vos
the because you from is given me have you which

ווערטער, וואס דו האסט מיר געגעבן, האב איך זיי געגעבן;
gegeben zei ich hob gegeben mir host du vos verter
given them I have given me you have you which words

shomer, and they received them, and they have da'as beemes that from You I came forth, and they have emunah that You sent me.
[9] I make a bakosha *(petition, request)* concerning them, I do not make a bakosha concerning the Olam Hazeh, but concerning the Ones You have given me, because they are Yours.
[10] And all things that are mine are Yours, and Your things are mine, and I have been given kavod in them.
[11] And I am no longer in the Olam Hazeh, but they are in the Olam Hazeh, and I am coming to You, Avi HaKadosh. Be shomer over them in Shmecha, which You have given me, that they may be Echad as we are Echad.
[12] When I was with them, I was keeping them in the Shem of You, which You have given me, and I kept shomer, and none of them perished or was lost, except the Ben HaAvaddon *(the Son of Destruction, Perdition, the state of final spiritual ruin, Gehinnom)*, that the Kitvei Hakodesh might be fulfilled.
[13] And now to You

און זיי האבן זיי אנגענומען, און באמת דערקענט , אז
az derkent be'emes un ongenumen zei hoben zei un
that recognized in truth and accept them did they and

איך בין ארויסגעגאנגען פון דיר; און האבן געגלויבט, אז דו
du az gegloibt hoben un dir fun aroisgegangen bin ich
you that believe did and you from come forth am I

האסט מיך געשיקט. [ט] איך בעט דיך פאר זייערטוועגן; איך בעט נישט
nisht bet ich zeiertvegn far dich bet ich geshikt mich host
not ask I their sake for you ask I send me did

פאר דער וועלט, נאר פאר די , וועלכע דו האסט מיר געגעבן,
gegeben mir host du velche di far nor velt der far
given me you have you whom those for but world the for

ווייל זיי זענען דיין ; [י] און אלץ, וואס איז מיין , איז דיין ,
dain iz main iz vos alts un dain zenen zei vail
yours is mine is which all and yours are they because

און דיינס איז מיין ; און איך בין פארהערלעכט אין זיי . [יא] און
un zei in farherlecht bin ich un main iz dains un
and them in glorified am I and mine is yours and

איך בין מער נישט אין דער וועלט, און זיי זענען אין דער וועלט,
velt der in zenen zei un velt der in nisht mer bin ich
world the in are they and world the in not more am I

און איך קום צו דיר. הייליקער פאטער, באהיט זיי אין דיין
dain in zei bahit Foter heiliker dir tsu kum ich un
your in them protect Father holy you to come I and

נאמען , וואס דו האסט מיר געגעבן, כדי זיי זאלן
zolen zei kedei gegeben mir host du vos nomen
should they so that given me you have you which Name of

זיין איינס, אזוי ווי מיר! [יב] בשעת איך בין געווען מיט זיי , האב איך
ich hob zei mit geven bin ich beshas mir vi azoi eins zain
I did them with was am I while we as so one be

זיי באהיט אין דיין נאמען , וועלכן דו האסט מיר געגעבן;
gegeben mir host du velchen nomen dain in bahit zei
give me did you which Name of your in protect them

און האב געוואכט (איבער זיי), און קיינער פון זיי איז נישט
nisht iz zei fun keiner un zei iber gevacht hob un
not is them of anyone and them over watch did and

פארלוירן געגאנגען, אחוץ דער בן האבדון (פארלוירענער
farloirener haavadon ben der achuts gegangen farloiren
lost one destruction son of the except go lost

זון), כדי דער פסוק זאל מקוים ווערן. [יג] איצט אבער גיי
gei ober itst veren mekuyem zol pasuk der kedei zun
go however now to be fulfill shall verse the so that son

I am coming, and I speak these things in the Olam Hazeh that they may have my simcha made shleimah in themselves. [14] I have given to them the dvar of You and the Olam Hazeh has had sin'as chinom *(hatred without cause)* of them, because they are not of the Olam Hazeh, just as I am not of the Olam Hazeh. [15] I do not make a bakosha that You take them out of the Olam Hazeh, but that You keep them from HaRah. [16] They are not of the Olam Hazeh, just as I am not of the Olam Hazeh. [17] Set them apart for a use that is kodesh in HaEmes *(The Truth)*. Your Dvar is HaEmes. [18] As You sent me into the Olam Hazeh, so also I send them into the Olam Hazeh. [19] And for their sake, I set myself apart as kodesh that they also may be set apart for use that is kodesh in HaEmes.

[20] However, I do not make a bakosha concerning these only, but also concerning the ones becoming ma'aminim in me because of their Dvar,

איך צו דיר; און דאס זאג איך אין דער וועלט, כדי זיי זאלן
zolen zei kedei velt der in ich zog dos un dir tsu ich
should they so that world the in I say this and you to I

האבן מיין פרייד שלמותדיק אין זיך. [יד] איך האב זיי
zei hob ich zich in shleymesdik freid main hoben
them have I themselves in perfected joy my have

געגעבן דיין ווארט; און די וועלט האט זיי פיינט, ווייל
vail faint zei hot velt di un vort dain gegeben
because hate them does world the and word your given

זיי זענען נישט פון דער וועלט, פונקט ווי איך בין נישט פון דער
der fun nisht bin ich vi punkt velt der fun nisht zenen zei
the of not am I as exactly world the of not are they

וועלט. [טו] איך בעט נישט, אז דו זאלסט זיי ארויסנעמען
aroisnemen zei zolst du az nisht bet ich velt
remove them you shall you that not ask I world

אויס דער וועלט, נאר אז דו זאלסט זיי אפהיטן פון בייז.
beiz fun ophiten zei zolst du az nor velt der ois
evil from keep them you shall you as but world the out

[טז] זיי זענען נישט פון דער וועלט, פונקט ווי איך בין נישט פון דער
der fun nisht bin ich vi punkt velt der fun nisht zenen zei
the of not am I as just as world the of not are they

וועלט. [יז] הייליק זיי אין דעם אמת; דיין ווארט איז אמת. [יח] ווי
vi emes iz vort dain emes dem in zei heilik velt
as truth is word your truth the in them sanctify world

דו האסט מיך געשיקט אין דער וועלט אריין, אזוי האב איך זיי
zei ich hob azoi arain velt der in geshikt mich host du
them I have so into world the in send me did you

געשיקט אין דער וועלט אריין. [יט] און פאר זייערטוועגן הייליק איך
ich heilik zeiertvegn far un arain velt der in geshikt
I sanctify their sake for and into world the in sent

מיך, כדי זיי זאלן זיין געהייליקט אין דעם אמת. [כ] און
un emes dem in geheilikt zain zolen zei kedei mich
and truth the in sanctified be should they so that myself

נישט נאר פאר די דאזיקע אליין בעט איך, נאר אויך פאר
far oich nor ich bet alein dozike di far nor nisht
for also but I implore alone these the for only not

יענע, וואס וועלן גלויבן אין מיר דורך זייער ווארט, [כא] כדי
kedei vort zeier durch mir in gloiben velen vos yene
so that word their through me in believe will who those

אלע זאלן זיין איינס; ווי דו, פאטער, אין מיר, און איך אין דיר,
dir in ich un mir in Foter du vi eins zain zolen ale
you in I and me in Father you as one be should all

[21] That all may be echad, as You, Avi, are in me and I am in You, that also they may be in us, that the Olam Hazeh may have emunah *(faith)* that You sent me. [22] The kavod which You have given me, I have given them, that they may be echad just as we are echad. [23] I in them and You in me that they may become tamim *(perfect)* in Achdut *(Unity)* that the Olam Hazeh may have da'as that You sent me, and had ahavah for them, just as You have ahavah for me. [24] Elohim Avi, as to that which You have given me, I desire that where I am, those also may be with me, that they may behold my kavod, which You have given me, because You had ahavah for me before the hivvased haOlam. [25] Avi HaTzaddik, indeed the world did not have da'as of You, but I knew You, and these ones knew that You sent me. [26] And I have made known to them the Shem of You and will make it known, that the ahavah with which You loved me may be in them and I in them.

אז אויך זיי זאלן זיין אין אונדז; כדי די וועלט זאל
zol velt di kedei undz in zain zolen zei oich az
shall world the so that us in be should they also that

גלויבן , אז דו האסט מיך געשיקט. כב און דעם כבוד, וואס
vos koved dem un geshikt mich host du az gloiben
which glory the and sent me you have you that believe

דו האסט מיר געגעבן, האב איך זיי געגעבן, כדי זיי
zei kedei gegeben zei ich hob gegeben mir host du
they so that given them I have given me you have you

זאלן זיין איינס פונקט ווי מיר זענען איינס. כג איך אין זיי , און
un zei in ich eins zenen mir vi punkt eins zain zolen
and them in I one are we as just one be should

דו אין מיר, כדי זיי זאלן ווערן שלמותדיק אין איינעם,
einem in shleymesdik veren zolen zei kedei mir in du
one in perfected become shall they so that we in you

כדי די וועלט זאל וויסן , אז דו האסט מיך געשיקט,
geshikt mich host du az visen zol velt di kedei
sent me you have you that know shall world the so that

און האסט זיי ליב געהאט, פונקט אזוי ווי דו האסט מיך ליב
lib mich host du vi azoi punkt gehat lib zei host un
love me did you as so just as have love them did and

געהאט. כד פאטער, איך וויל , אז וואו איך בין, זאלן אויך זיין
zain oich zolen bin ich vu az vil ich Foter gehat
be also should am I where that want I Father had

מיט מיר די , וועלכע דו האסט מיר געגעבן, כדי זיי
zei kedei gegeben mir host du velche di mir mit
they so that given me you have you whom those me with

זאלן זען מיין כבוד, וואס דו האסט מיר געגעבן; ווייל
vail gegeben mir host du vos koved main zen zolen
because given me you have you which glory my see shall

דו האסט מיך ליב געהאט פון פאר דער גרינדונג
grindung der far fun gehat lib mich host du
foundation the before from had love me you have you

פון דער וועלט. כה גערעכטער פאטער, די וועלט האט דיך נישט
nisht dich hot velt di Foter gerechter velt der fun
not you did world the Father righteous world the of

געקענט, איך אבער האב דיך יא געקענט; און די דאזיקע ווייסן,
veisen dozike di un gekent yo dich hob ober ich gekent
know these the and know yes you did however I know

אז דו האסט מיך געשיקט; כו און איך האב צו זיי באקאנט
bakant zei tsu hob ich un geshikt mich host du az
known them to did I and sent me you have you that

18 These things having said, Rebbe, Melech HaMoshiach went out with his talmidim across the Kidron Valley, where there was a Gahn *(Garden)* into which Rebbe, Melech HaMoshiach entered with his talmidim. [2] Now also Yehudah from K'riot, the one betraying Rebbe, Melech HaMoshiach, had da'as of the place, because often Rebbe, Melech HaMoshiach gathered there with his talmidim. [3] Then, Yehudah from K'riot, having taken the band of chaiyalim *(soldiers)* and avadim of the Rashei Hakohanim and of the Perushim, comes there with torches and lamps and weapons. [4] Rebbe, Melech HaMoshiach, therefore, having had da'as of everything coming upon him, went out and

געמאכט דיין נאמען , און וועל אים באקאנט מאכן , כדי די
di kedei machen bakant im vel un nomen dain gemacht
the so that make known Him will and Name of your made

ליבע, מיט וועלכער דו האסט מיך ליב געהאט, זאל זיין אין
in zain zol gehat lib mich host du velcher mit libe
in be shall had love me you have you which with love

זיי , און איך אין זיי .
zei in ich un zei
them in I and them

יח האבנדיק דאס געזאגט, איז יהושע / ישוע ארויסגעגאנגען
aroisgegangen Yeshua Yehoshua iz gezogt dos hobendik
go out Yeshua Yehoshua did said this having

צוזאמען מיט זיינע תלמידים איבער דעם טייך קדרון ,
Kidron taich dem iber talmidim zaine mit tsuzamen
Kidron river the over disciples his with together

וואו עס איז געווען א גארטן , אין וועלכן ער איז אריינגעגאנגען
araingegangen iz er velchen in gorten a geven iz es vu
go in did he which in garden a was is it where

מיט זיינע תלמידים. ב און אויך יהודה , וואס האט אים
im hot vos Yehude oich un talmidim zaine mit
him did who Yehudah also and disciples his with

פארראטן, האט געקענט דאס ארט , ווייל א סך מאל
mol sach a vail ort dos gekent hot farraten
times many a because place this know did betray

איז יהושע / ישוע זיך דארטן צוזאמענגעקומען מיט די
di mit tsuzamengekumen dorten zich Yeshua Yehoshua iz
the with come together there self Yeshua Yehoshua did

תלמידים זיינע. ג און יהודה האט באקומען די אפטיילונג
opteilung di bakumen hot Yehude un zaine talmidim
detachment the take did Yehudah and his disciples

(סאלדאטן) און משרתים פון די הויפט כהנים און פרושים ,
Perushim un koyanim hoipt di fun meshoresim un soldatn
Pharisees and kohenim chief the of servants and soldiers

און איז אהינגעקומען מיט פאקלען און לאמפן און כלי
keile un lompn un faklen mit ahingekumen iz un
weapon and lamps and torches with come there did and

זין . ד און יהושע / ישוע האט געוואוסט אלץ , וואס
vos alts gevust hot Yeshua Yehoshua un zin
that everything know did Yeshua Yehoshua and sons

וועט קומען אויף אים; און איז ארויסגעגאנגען און האט צו
tsu hot un aroisgegangen iz un im oif kumen vet
to did and went out did and him upon to come will

says to them, Whom do you
seek? 5 They said in reply,
Yehoshua, the one from
Natzeret. Rebbe, Melech
HaMoshiach says to them,
Ani Hu. Now also Yehudah,
the one betraying him, had
stood with them. 6 When
therefore Rebbe, Melech
HaMoshiach told them,
Ani Hu, they recoiled
and fell to the ground.
7 Therefore, again he
questioned them, Whom
do you seek? And they said,
Yehoshua, the one from
Natzeret. 8 In reply, Rebbe,
Melech HaMoshiach said,
I told you that Ani Hu. If
therefore you seek me, let
these Bnei Adam go away,
9 That may be fulfilled the
dvar which said, Those
whom You have given me,
I did not lose any one of
them. 10 Then Shim'on
Kefa, having a cherev
(sword), drew it and struck
the eved of the Kohen
Gadol and cut off his
right ear. The name of
the eved was Malchus.
11 Therefore, Rebbe,
Melech HaMoshiach said
to Kefa, Put the cherev into
the sheath. The kos which
HaAv of me has given me,
should I not drink it?

זיי געזאגט: וועמען זוכט איר? ה האבן זיי אים געענטפערט:
geentfert im zei hoben ir zucht vemen gezogt zei
answer him they did you seek whom say them

יהושען / ישוען פון נצרת ! זאגט ער צו זיי : איך בין עס!
es bin ich zei tsu er zogt Natseret fun Yeshuan Yehoshuan*
he am I them to he says Natseret of Yeshua Yehoshua

און יהודה , וואס האט אים פארראטן, איז געשטאנען מיט זיי .
zei mit geshtanen iz farraten im hot vos Yehude un
they with standing is betrayed him has who Yehudah and

ו און ווי יהושע / ישוע האט צו זיי געזאגט: איך בין עס!
es bin ich gezogt zei tsu hot Yeshua Yehoshua vi un
he am I say them to did Yeshua Yehoshua as and

זענען זיי געגאנגען הינטערווײַלעכס און זענען אנידערגעפאלן צו
tsu anidergefalen zenen un hinterveilechs gegangen zei zenen
to fell are and backwards went they did

דער ערד . ז און ער האט זיי ווידער געפרעגט: וועמען זוכט
zucht vemen gefregt vider zei hot er un erd der
seek whom ask again them did he and ground the

איר? און זיי האבן געזאגט: יהושען / ישוען פון נצרת !
Natseret fun Yeshuan Yehoshuan gezogt hoben zei un ir*
Natseret of Yeshua Yehoshua say did they and you

ח האט יהושע / ישוע געענטפערט: איך האב דאך אייך
aich doch hob ich geentfert Yeshua Yehoshua hot
you already have I answer Yeshua Yehoshua did

געזאגט, אז איך בין עס! און אויב איר זוכט מיך, לאזט די דאזיקע
dozike di lozt mich zucht ir oib un es bin ich az gezogt
these the let me seek you if and he am I that said

גיין; ט כדי עס זאל מקוים ווערן דאס ווארט, וואס
vos vort dos veren mekuyem zol es kedei gein
which word this become fulfilled shall it so that go

ער האט געזאגט: די , וואס דו האסט מיר געגעבן, פון
fun gegeben mir host du vos di gezogt hot er
of given me you have you which those said had he

זיי האב איך קיין איינעם נישט פארלוירן. י און שמעון פעטרוס,
Petros Shim'on un farloiren nisht einem kein ich hob zei
Peter Simon and lost not one any I have them

האבנדיק א שווערד, האט זי ארויסגעצויגן, און געשלאגן דעם כהן
koyen dem geshlogen un aroisgetsoigen zi hot shverd a hobendik
kohen the struck and drew out it did sword a having

גדולס קנעכט און אים אפגעהאקט דאס רעכטע אויער. און
un oier rechte dos opgehakt im un knecht gadols
and ear right the chopped off him and servant gadol's

[12] Then the band of chaiyalim, their commander, and the avadim *(officials)* of Yehudah took him and performed the akedah *(binding)* on him. [13] First they led him to Anan *(Annas)*, for he was khoten *(father-in-law)* of Caiapha, who was Kohen Gadol that year. [14] Now Caiapha was the one having given counsel to those of Yehudah that it is a bedievedike thing *(expedient)* for one man to die for HaAm.

[15] Now Shim'on Kefa and another talmid were following Rebbe, Melech HaMoshiach. And that other talmid was known to the Kohen Gadol, and that other talmid entered with Rebbe,

דער קנעכט האט געהייסן מלכוס . יא יהושע / ישוע האט
hot Yeshua Yehoshua Malchus geheisen hot knecht der
did Yeshua Yehoshua Malchus named has servant the

דעריבער געזאגט צו פעטרוסן: לייג אריין די שווערד אין דער
der in shverd di arain leig Petrosn tsu gezogt deriber
the in sword the inside lay Peter to say therefore

שייד . דעם בעכער, וואס דער פאטער האט מיר געגעבן , זאל
zol gegeben mir hot Foter der vos becher dem sheid
shall given me had Father the which goblet the sheath

איך אים דען נישט טרינקען?
trinken nisht den im ich
drink not then it I

יב און די אפטיילונג (סאלדאטן) מיט דעם אפיציר און די
di un ofitsir dem mit soldatn opteilung di un
the and officer the with soldiers detachment the and

משרתים פון די יידן האבן געכאפט יהושען / ישוען
Yeshuan Yehoshuan gechapt hoben Yidn di fun meshoresim*
Yeshua Yehoshua seize did Judaeans the of servants

און אים געבונדן (עקידה), יג און אים קודם כל אוועקגעפירט
avekgefirt kol koidem im un Akedah gebunden im un
led away all before him and akedah bound him and

צו חנן ; ווארום ער איז געווען דער שווער פון קיפא ,
Caiapha fun shver der geven iz er vorem Chanah tsu
Caiapha of father-in-law the was is he because Chanah to

וועלכער איז געווען כהן גדול אין יענעם יאר . יד און עס איז געווען
geven iz es un yor yenem in gadol koyen geven iz velcher
was is it and year that in gadol kohen was is who

קיפא , וואס האט געראטן די יידן , אז עס איז גוט איין
ein gut iz es az Yidn di geroten hot vos Caiapha
one good is it that Judaeans the advised has who Caiapha

מענטש זאל שטארבן פאר דעם פאלק . טו און שמעון פעטרוס און
un Petros Shim'on un folk dem far shtarben zol mentsh
and Peter Simon and people the for die shall man

אן אנדערער תלמיד האבן נאכגעפאלגט יהושען / ישוען .
Yeshuan Yehoshuan nochgefolgt hoben talmid anderer an*
Yeshua Yehoshua follow did disciple of another an

און יענער תלמיד איז געווען באקאנט מיט דעם כהן גדול , און
un gadol koyen dem mit bakant geven iz talmid yener un
and gadol kohen the with known was is disciple that and

ער איז אריינגעגאנגען מיט יהושען / ישוען אין הויף פון
fun hoif in Yeshuan Yehoshuan mit araingegangen iz er*
of courtyard in Yeshua Yehoshua with go in did he

Melech HaMoshiach into the court of the Kohen Gadol. 16 But Kefa had stood at the sha'ar outside. Therefore, the other talmid went out, the one known to the Kohen Gadol, and spoke to the gatekeeper and brought in Kefa. 17 Therefore, the maid says to Kefa, Surely you are not also of this man’s talmidim? He said, I am not. 18 And the avadim and the mesharetim had made a hadlakah *(bonfire)*, because it was cold, and they were standing around the hadlakah warming themselves. And also Kefa was with them, standing and warming himself.

דעם כהן גדול . טז פעטרוס אבער איז געשטאנען ביי דער טיר
tir der bai geshtanen iz ober Petros gadol koyen dem
door the at standing is however Peter gadol kohen the

אינדרויסן. דער אנדערער תלמיד , וואס איז געווען באקאנט מיט
mit bakant geven iz vos talmid anderer der indroisen
with known was is who disciple other the outside

דעם כהן גדול , איז דעריבער ארויסגעגאנגען און האט גערעדט
geredt hot un aroisgegangen deriber iz gadol koyen dem
speak did and go out therefore did gadol kohen the

מיט דער טיר וועכטערין, און אריינגעפירט פעטרוסן. יז און די
di un Petrosn araingefirt un vechterin tir der mit
the and Peter led in and keeper door the with

שיפחה , די טיר וועכטערין, האט געזאגט צו פעטרוסן: צי
tsi Petrosn tsu gezogt hot vechterin tir di shifche
Peter to said has keeper door the handmaiden

ביסטו דען נישט אויך פון די תלמידים פון דעם דאזיקן מענטש?
mentsh dozikn dem fun talmidim di fun oich nisht den bistu
man this the of disciples the of also not then you are

זאגט ער: איך בין נישט. יח און די קנעכט און די משרתים
meshoresim di un knecht di un nisht bin ich er zogt
servants the and slaves the and not am I he says

זענען געשטאנען און האבן זיך געווארעמט ביי א פייער,
faier a bai gevaremt zich hoben un geshtanen zenen
fire a at warm themselves did and standing were

וואס זיי האבן געמאכט פון האלצקוילן, ווייל עס איז געווען
geven iz es vail holtskoiln fun gemacht hoben zei vos
was is it because coals from made had they which

קאלט; און פעטרוס איז אויך געווען מיט זיי , שטייענדיק און
un shteiendik zei mit geven oich iz Petros un kalt
and standing them with was also is Peter and cold

ווארעמענדיק זיך .
zich varemendik
himself warming

19 Then the Kohen Gadol interrogated Rebbe, Melech HaMoshiach about his talmidim and his torah *(teaching)*. 20 In reply, he said, In public I have

יט און דער כהן גדול האט אויסגעפרעגט יהושען / ישוען
Yeshuan Yehoshuan oisgefregt hot gadol koyen der un*
Yeshua Yehoshua question did gadol kohen the and

וועגן זיינע תלמידים און וועגן זיין לערנונג . כ האט
hot lernung zain vegen un talmidim zaine vegen
did teaching his about and disciples his about

יהושע / ישוע אים געענטפערט: איך האב גערעדט בפרהסיא
beferesye geredt hob ich geentfert im Yeshua Yehoshua
openly spoken have I answer him Yeshua Yehoshua

spoken to the Olam Hazeh; I always taught in the Beit Haknesset and in the Beis Hamikdash, where all the Yehudim come together. Besod *(in secret)* I spoke nothing. [21] Why do you put a she'elah *(question)* to me? Put a she'elah to the ones having heard what I spoke to them. Hinei, these ones have da'as of what things I said. [22] But these things having said, one of the mesharetim, one standing nearby, struck Rebbe, Melech HaMoshiach, saying, Is this the way to answer the Kohen Gadol? [23] In reply, he spoke, If I spoke wrongly, give edut *(testimony)* about the wrong; but if tov, why do you strike me? [24] Then Anan sent him, still in the akedah, to Caiapha the Kohen Gadol.

[25] Now with Shim'on Kefa still standing and warming himself, they

אין דער וועלט; איך האב תמיד געלערנט אין שול און
un shul in gelernt tomed hob ich velt der in
and synagogue in taught always have I world the in

אינם בית המקדש , וואו אלע יידן קומען זיך צונויף ,
tsunoif zich kumen Yidn ale vu HaMikdash Beis inem
together self to come Jews all where HaMikdash house in the

און אין פארבארגעניש האב איך גארנישט גערעדט. כא וואס
vos geredt gornisht ich hob farborgenish in un
what spoken nothing I have secrecy in and

פרעגסטו מיך? פרעג די צוהערער וואס איך האב צו זיי
zei tsu hob ich vos tsuherer di freg mich fregstu
them to have I what who heard the ask me are you asking

גערעדט; זע , זיי וויסן, וואס איך האב געזאגט. כב און בשעת
beshas un gezogt hob ich vos veisen zei ze geredt
while and say did I what know they look spoken

ער האט אזוי גערעדט, האט איינער פון די משרתים , וואס זענען
zenen vos meshoresim di fun einer hot geredt azoi hot er
was who servants the of one has speak so did he

דארט געשטאנען, געגעבן יהושען / ישוען א פאטש, זאגנדיק:
zogendik patsh a Yeshuan Yehoshuan gegeben geshtanen dort*
saying slap a Yeshua Yehoshua gave standing there

אָט אזוי ענטפערסטו דעם כהן גדול? כג האט יהושע / ישוע
Yeshua Yehoshua hot gadol koyen dem entferstu azoi ot
Yeshua Yehoshua did gadol kohen the answer so just

אים געענטפערט: אויב איך האב שלעכט גערעדט, זאג עדות
eides zog geredt shlecht hob ich oib geentfert im
witness tell spoken evil have I if answer him

וועגן דעם שלעכטן; אויב אבער (איך האב גערעדט) גוט ,
gut geredt hob ich ober oib shlechtn dem vegen
well speak did I however if evil that about

וואס שלאגסטו מיך? כד און חנן האט אים אוועקגעשיקט א
a avekgeshikt im hot Chanah un mich shlogstu vos
a sent away him did Chanah and me you strike why

געבונדענעם (עקידה) צו קיפא דעם כהן גדול .
gadol koyen dem Caiapha tsu Akedah gebundenem
gadol kohen the Caiapha to akedah bound up

כה שמעון פעטרוס אבער איז געשטאנען און זיך
zich un geshtanen iz ober Petros Shim'on
himself and standing is however Peter Simon

געווארעמט. און מען האט צו אים געזאגט: צי ביסטו דען
den bistu tsi gezogt im tsu hot men un gevaremt
then you are said him to has they and warming

נישט אויך פון זיינע תלמידים? האט ער געלייקנט און געזאגט:
gezogt un geleiknt er hot talmidim zaine fun oich nisht
said and deny he did disciples his of also not

איך בין נישט! כו זאגט צו אים איינער פון דעם כהן גדולס
gadols koyen dem fun einer im tsu zogt nisht bin ich
gadol's kohen the of one him to says not am I

קנעכט , וואס איז געווען א קרוב פון דעם, וועמען פעטרוס
Petros vemen dem fun korev a geven iz vos knecht
Peter whom that of relative a was is who servants

האט אפגעהאקט דאס אויער: צי האב איך דיך דען נישט געזען
gezen nisht den dich ich hob tsi oier dos opgehakt hot
see not then you I did ear the chopped off had

אינם גארטן מיט אים? כז פעטרוס האט דעריבער ווידער
vider deriber hot Petros im mit gorten inem
again therefore did Peter him with garden in the

געלייקנט; און גלייך האט א האן געקרייעט. כח דאן
dan gekreiet hon a hot glaich un geleiknt
then crow cock a did immediately and deny

האט מען יהושען / ישוען אוועקגעפירט פון קיפא
Caiapha fun avekgefirt Yeshuan Yehoshuan men hot*
Caiapha from led away Yeshua Yehoshua they has

צום פרעטאריום ; און עס
es un Pretorium tsum
it and Praetorium Governor's palace headquarters to the

איז געווען פרי ; און זיי זענען נישט אריינגעגאנגען אין
in araingegangen nisht zenen zei un peire geven iz
in go in not did they and morning was is

פרעטאריום , כדי זיי זאלן
zolen zei kedei Pretorium
shall they so that Praetorium Governor's palace headquarters

זיך נישט מטמא זיין, נאר זאלן (קענען) עסן דאס קרבן
korben dos esen kenen zolen nor zain metame nisht zich
sacrifice the to eat be able should but be defile not self

פסח . כט פילאטוס איז דעריבער ארויסגעגאנגען צו זיי
zei tsu aroisgegangen deriber iz Pilatus Pesach
them to go out therefore did Pilate Pesach

אינדרויסן, און געזאגט; וואס פאר א באשולדיקונג ברענגט איר
ir brengt bashuldikung a far vos gezogt un indroisen
you bring accusation a for what said and outside

קעגן דעם דאזיקן מענטשן? ל האבן זיי געענטפערט און געזאגט
gezogt un geentfert zei hoben mentshn dozikn dem kegen
said and answer they did man this the against

said, therefore, to him, Surely you are not also of his talmidim, are you? In reply, he said, I am not. 26 One of the avadim of the Kohen Gadol, one who was a relative of him, one whose ear Kefa cut off, says, Did I not see you in the Gahn *(Garden)* with him? 27 Therefore, again Kefa made hakhchashah *(denial)*. And immediately a tarnegol *(cock)* crowed.

28 Therefore, they led Rebbe, Melech HaMoshiach from Caiapha to the Praetorium. And it was early. They themselves did not enter into the Praetorium so as not to become tema'im *(unclean)* and so as to be able to eat the Pesach. 29 Pilate went forth outside to them and says, What sitnah *(accusation, indictment)* do you bring against this man? 30 In reply, they said to him, If this man were not an evil-doer, we would not have handed him over to you. 31 Therefore, Pilate said to them, Take him and judge him according to your Torah. Those of Yehudah said to him, It

is not lawful for us to kill anyone. 32 (This was to fulfill the dvar of Rebbe, Melech HaMoshiach which he said, signifying by what mavet he was about to die).

33 Therefore, Pilate again entered into the Praetorium and called Yehoshua, and said to him, Are you HaMelech HaYehudim? 34 In reply, Rebbe, Melech HaMoshiach asked, From yourself you say this or another told you about me? 35 In reply, Pilate said, Am I a Yehudi? Your nation and your Kohen Gadol handed you over to me. What did you do? 36 In reply, Rebbe, Melech HaMoshiach said, My Malchut is not of the Olam

צו אים: אויב דער דאזיקער וואלט נישט געווען טאן קיין בייז, וואלטן
volten beiz kein ton geven nisht volt doziker der oib im tsu
would evil any do was not had this one the if him to

מיר אים נישט איבערגעגעבן צו דיר. לא פילאטוס האט דעריבער
deriber hot Pilatus dir tsu ibergegeben nisht im mir
therefore did Pilate you to handed over not him we

צו זיי געזאגט: נעמט איר אים, און משפט אים לויט
loit im mishpot un im ir nemt gezogt zei tsu
according to him judge and him you take say them to

אייער תורה. האבן די יידן צו אים געזאגט: מיר האבן נישט קיין
kein nisht hoben mir gezogt im tsu Yidn di hoben toire eier
any not have we said him to Jews the have Torah your

רשות עמיצן צו טייטן; לב כדי עס זאל דערפילט ווערן
veren derfilt zol es kedei teiten tsu emitsn reshus
to be fulfilled shall it so that kill to anyone authority

ישועס ווארט, וואס ער האט געזאגט, מרמז זייענדיק, מיט
mit zaiendik meramez gezogt hot er vos vort Yeshuas
with being alluding said had he which word Yeshua's

וועלכן טויט ער גייט שטארבן.
shtarben geit er toit velchen
die goes he death which

לג פילאטוס איז צוריק אריינגעגאנגען אין
in araingegangen tsurik iz Pilatus
in entered back did Pilate

פרעטאריום אריין, און
un arain Pretorium
and into Praetorium Governor's palace headquarters

האט גערופן יהושען / ישוען, און געזאגט צו אים: צי ביסט דו
du bist tsi im tsu gezogt un Yeshuan Yehoshuan gerufen hot*
you are him to said and Yeshua Yehoshua call did

דער מלך פון די יידן? לד האט יהושע / ישוע געענטפערט:
geentfert Yeshua Yehoshua hot Yidn di fun Melech der
answer Yeshua Yehoshua did Jews the of king the

זאגסטו דאס דאזיקע פון דיר אליין, אדער האבן אנדערע עס
es andere hoben oder alein dir fun dozike dos zogstu
this others have or alone you from these the you say

דיר געזאגט וועגן מיר? לה פילאטוס האט געענטפערט: בין איך דען
den ich bin geentfert hot Pilatus mir vegen gezogt dir
then I am answer did Pilate me about said you

א ייד? דאס פאלק דיינס און די הויפט כהנים האבן
hoben koyanim hoipt di un dains folk dos Yid a
have kohenim chief the and your nation the Jewish person a

Hazeh. If my Malchut
were of the Olam Hazeh,
my mesharetim would
have fought, that I should
not be delivered to those
of Yehudah; but now
my Malchut is not from
here. 37 Therefore, Pilate
said to him, So you are a
Melech *(King)*? In reply,
he said, You say that I am
a Melech. For this I have
been born and for this I
have come into the Olam
Hazeh, that I might bear
solemn edut *(testimony)* to
HaEmes. Everyone who is
of HaEmes hears my voice.
38 Pilate says to Rebbe,
Melech HaMoshiach, What
is HaEmes? And having
said this, again Pilate went
out to those of Yehudah,
and says to them, I find
no avon *(offense)*, no cause
for punishment, in him.
39 But there is a minhag
(custom) for you, that I
may release one to you
during the Pesach. Do you
want, therefore, that I
release to you the Melech
HaYehudim? 40 Therefore,
they cried out again,
saying, Not this man but
Bar-Abba. Now Bar-Abba
was an insurrectionist
shoded *(robber)*.

דאך דיך איבערגעגעבן צו מיר; וואס האסטו געטאן? [לו] האט
hot geton hostu vos mir tsu ibergegeben dich doch
did done you have what me to turned over you after all

יהושע / ישוע געענטפערט: מיין מלכות איז נישט פון דער
der fun nisht iz Malchus main geentfert Yeshua Yehoshua
the of not is kingdom my answer Yeshua Yehoshua

דאזיקער וועלט; אויב מיין מלכות וואלט יא געווען פון דער
der fun geven yo volt Malchus main oib velt doziker
the of be yes would kingdom of my if world this

דאזיקער וועלט, וואלטן מיינע משרתים געקעמפט, כדי איך
ich kedei gekemft meshoresim maine volten velt doziker
I so that fight servants my would world this

זאל נישט איבערגעגעבן ווערן צו די יידן ; איצט אבער
ober itst Yidn di tsu veren ibergegeben nisht zol
however now Judaeans the to to be given over not shall

איז מיין מלכות נישט פונדאנען . [לז] פילאטוס האט דעריבער
deriber hot Pilatus fundanen nisht Malchus main iz
therefore did Pilate from here not kingdom my is

צו אים געזאגט: אויב אזוי ביסטו טאקע א מלך ? האט
hot Melech a take bistu azoi oib gezogt im tsu
did king a actually are you so if say him to

יהושע / ישוע געענטפערט: דו זאגסט עס, אז איך בין א
a bin ich az es zogstu du geentfert Yeshua Yehoshua
a am I that it say you answer Yeshua Yehoshua

מלך . דערצו בין איך געבוירן געווארן און דערצו בין איך
ich bin dertsu un gevoren geboiren ich bin dertsu Melech
I did for this and become born I was for this king

געקומען אין דער וועלט אריין, כדי איך זאל עדות זאגן אויף
oif zogen eides zol ich kedei arain velt der in gekumen
on say witness shall I so that into world the in come

דעם אמת. יעדער איינער, וואס איז פון דעם אמת, הערט מיין
main hert emes dem fun iz vos einer yeder emes dem
my hears truth the of is who one every truth the

קול .
kol
voice

[לח] זאגט פילאטוס צו אים: וואס איז אמת ? און האבנדיק דאס
dos hobendik un emes iz vos im tsu Pilatus zogt
this having and truth is what him to Pilate says

געזאגט, איז ער ווידער ארויסגעגאנגען צו די יידן , און זאגט
zogt un Yidn di tsu aroisgegangen vider er iz gezogt
says and Judaeans the to go out again he did said

צו זיי : איך געפין נישט קיין שום שולד אין אים! [לט] עס איז
iz es im in shuld shum kein nisht gefin ich zei tsu
is it him in guilt all any not I find I them to

אבער א מנהג ביי אייך, אז איך זאל אייך אפלאזן איינעם
einem oplozen aich zol ich az aich bai minheg a ober
one release you shall I that you with custom a however

אויף פסח ; צי ווילט איר איך זאל אייך אפלאזן דעם
dem oplozen aich zol ich ir vilt tsi Pesach oif
the release you shall I you do you want Pesach on

מלך פון די יידן ? [מ] און זיי האבן ווידער א געשריי געטאן, אזוי
azoi geton geshrei a vider hoben zei un Yidn di fun Melech
so do shout a again did they and Jews the of king

צו זאגן : נישט דעם דאזיקן , נאר בר-אבאן ! און דער בר-אבא
Bar-Abba der un Bar-Abban nor dozikn dem nisht zogen tsu
Bar-Abba that and Bar-Abba only this very the not say to

איז געווען א בונטאר .
buntar a geven iz
insurrectionist a was is

19 Therefore, then, Pilate took Rebbe, Melech HaMoshiach and had him scourged. [2] And the [Roman] chaiyalim *(soldiers)*, having woven a wreath out of thorns, put it on his rosh and a purple [royal] robe they threw around Rebbe, Melech HaMoshiach. [3] And they were coming up to Rebbe, Melech HaMoshiach, and they were saying, Hail! You Melech HaYehudim! And they were repeatedly striking him in the face. [4] And Pilate went outside again and says to them, Hinei, I bring him outside

יט דעמאלט האט פילאטוס גענומען יהושען / ישוען און
un Yeshuan Yehoshuan genumen Pilatus hot demolt*
and Yeshua Yehoshua take Pilate did then

אים געלאזט שמייסן . [ב] און די זעלנער האבן געפלאכטן א
a geflochtn hoben zelner di un shmaisen gelozt im
a braid did soldiers the and flog let him

קרוין פון דערנער, און זי ארויפגעזעצט אויף זיין קאפ, און האבן
hoben un kop zain oif aroifgezetst zi un derner fun kroin
did and head his on put up it and thorns of crown

אים אנגעטאן א פורפור מלבוש . [ג] און זענען געקומען צו
tsu gekumen zenen un malbesh purpur a ongeton im
to come did and garment purple a threw around him

אים און געזאגט: שלום דיר, מלך פון די יידן ! און האבן אים
im hoben un Yidn di fun Melech dir sholem gezogt un im
him did and Jews the of king you peace said and him

געגעבן פאטש. [ד] און פילאטוס איז ווידער ארויסגעגאנגען אינדרויסן
indroisen aroisgegangen vider iz Pilatus un patsh gegeben
outside go out again is Pilate and slap give

און האט צו זיי געזאגט: זע , איך פיר אים ארויס צו אייך,
aich tsu arois im fir ich ze gezogt zei tsu hot un
you to out him lead I look said them to has and

כדי איר זאלט וויסן , אז איך געפין נישט קיין שום שולד
shuld shum kein nisht gefin ich az visen zolt ir kedei
guilt all any not I find I that know shall you so that

to you, in order that you
may have da'as that I
find no avon *(offense)*, no
cause for punishment, in
him. 5 Therefore, Rebbe,
Melech HaMoshiach came
forth outside, wearing the
wreath of thorns and the
purple robe. And Pilate
says to them, Hinei HaIsh!
6 Therefore, when the
Rashei Hakohanim and the
mesharetim saw Rebbe,
Melech HaMoshiach, they
cried out, saying, Hang
him on HaEtz! Hang him
on HaEtz! Pilate says to
them, You take him and
you hang him on HaEtz! I
find no avon in him. 7 In
reply, those of Yehudah
said, We have a Torah and,
according to the Torah,
he must die, because he
made himself to be the
Ben HaElohim. 8 Therefore,
when Pilate heard this
dvar he was afraid even
more. 9 And Pilate entered
into the Praetorium again
and says to Rebbe, Melech
HaMoshiach, From where
are you? But Rebbe, Melech
HaMoshiach did not give
an answer. 10 Therefore,
Pilate says to Rebbe,
Melech HaMoshiach, To

אין אים. ה און יהושע / ישוע איז ארויסגעקומען אינדרויסן,
indroisen aroisgekumen iz Yeshua Yehoshua un im in
outside come out did Yeshua Yehoshua and him in

טראגנדיק די דערנער קרוין און דאס פורפור מלבוש . און ער
er un malbesh purpur dos un kroin derner di trogendik
he and garment purple the and crown thorns the carrying

(פילאטוס) זאגט צו זיי : זע , דער מענטש! ו ווען די הויפט
hoipt di ven mentsh der ze zei tsu zogt Pilatus
chief the when man the behold them to says Pilate

כהנים און זייערע משרתים האבן אים געזען, האבן זיי א
a zei hoben gezen im hoben meshoresim zeiere un koyanim
a they did see him did servants their and kohenim

געשריי געטאן, אזוי צו זאגן : אויפהענגען אויף דער בוים אים!
im boim der oif oifhengen zogen tsu azoi geton geshrei
him tree the on hanged up say to so do shout

אויפהענגען אויף דער בוים אים! (שמואל ב יח, ט-יד.) זאגט פילאטוס
Pilatus zogt t-id ich b Shmuel im boim der oif oifhengen
Pilate says 9-14 18 2 samuel him tree the on hanged up

צו זיי : נעמט איר און אויפהענגען אויף דער בוים אים, ווארום
vorem im boim der oif oifhengen un ir nemt zei tsu
because him tree the on hanged up and you take them to

איך געפין נישט אין אים קיין שולד. ז האבן די יידן אים
im Yidn di hoben shuld kein im in nisht gefin ich
him Judaeans the did guilt any him in not I find I

געענטפערט: מיר האבן א תורה, און לויט דער תורה איז ער
er iz toire der loit un toire a hoben mir geentfert
he is law the according to and law a have we answer

חייב מיתה, ווייל ער האט זיך געמאכט פאר ה׳ס
Hashems far gemacht zich hot er vail mise chayev
Hashem's for make himself did he because death deserving

זון . ח און ווען פילאטוס האט געהערט דאס א דאזיקע ווארט, האט
hot vort dozike a dos gehert hot Pilatus ven un Zun
did word very a this hear did Pilate when and Son

ער זיך נאך מער געפארכטן; ט און איז ווידער אריינגעגאנגען
araingegangen vider iz un geforchten mer noch zich er
go inside again did and fear more yet himself he

אינם פרעטאריום און
un Pretorium inem
and Praetorium Governor's palace headquarters into the

האט געזאגט צו יהושען / ישוען : פונוואנען ביסטו ?
bistu funvanen Yeshuan Yehoshuan tsu gezogt hot*
you are from where Yeshua Yehoshua to say did

me you do not speak? Do you not have da'as that I have samchut *(authority)* to free you and I have samchut *(authority)* to hang you on HaEtz? 11 In reply, Rebbe, Melech HaMoshiach answered him, You do not have samchut *(authority)* against me at all, except it had been given to you from above; therefore, the avon is gadol, is even greater, the avon of the one having handed me over to you.

12 From this point, Pilate began seeking to free Rebbe, Melech HaMoshiach; but those of Yehudah cried out, saying, If this man you free, you are no friend of Caesar's; everyone making himself a Melech speaks against Caesar. 13 Therefore, Pilate, having heard these devarim, led Rebbe, Melech HaMoshiach out, and Pilate sat down upon a tribunal *(seat of judgment)* in a place being called in Aramaic Gabta, The Pavement. 14 Now Erev Pesach was fast approaching, the sha'ah *(hour, time)* being

יהושע / ישוע אבער האט אים נישט געגעבן קיין ענטפער.
entfer kein gegeben nisht im hot ober Yeshua Yehoshua
answer any given not him has however Yeshua Yehoshua

'פילאטוס זאגט דעריבער צו אים: צו מיר רעדסטו נישט?
nisht redstu mir tsu im tsu deriber zogt Pilatus
not speak me to him to therefore says Pilate

ווייסטו דען נישט, אז איך האב מאכט דיך צו באפרייען,
bafraien tsu dich macht hob ich az nisht den veistu
release to you power have I that not then you know

און האב מאכט דיך צו אויפהענגען אויף דער בוים? י"א האט
hot boim der oif oifhengen tsu dich macht hob un
did tree the on hanged up to you power have and

יהושע / ישוע געענטפערט: דו וואלסט נישט געהאט קיין
kein gehat nisht volst du geentfert Yeshua Yehoshua
any have had not would you answer Yeshua Yehoshua

שום מאכט קעגן מיר, אויב עס וואלט דיר נישט געגעבן געווארן
gevoren gegeben nisht dir volt es oib mir kegen macht shum
been given not you had it if me against power all

פון אויבן; דערפאר האט א גרעסערע זינד דער , וואס האט
hot vos der zind gresere a hot derfar oiben fun
had who the one sin greater a has therefore above from

מיך איבערגעגעבן צו דיר. י"ב פון דעמאלט אָן האט פילאטוס
Pilatus hot on demolt fun dir tsu ibergegeben mich
Pilate did on then from you to turned over me

געזוכט אים צו באפרייען; די יידן אבער האבן געשריגן ,
geshrigen hoben ober Yidn di bafraien tsu im gezucht
shout did however Judaeans the release to him seek

אזוי צו זאגן : אויב דו באפרייסט דעם דאזיקן, ביסטו נישט דעם
dem nisht bistu dozikn dem bafraist du oib zogen tsu azoi
the not you are this the release you if say to so

קיסרס פריינד; (ווארום) יעדער איינער, וואס מאכט זיך
zich macht vos einer yeder vorem fraind Caesars
himself makes who one every because friend Caesar's

פאר א מלך , ווידערשפעניקט קעגן קיסר . י"ג ווען זשע
zhe ven Caesar kegen vidershpenikt Melech a far
then when Caesar against rebels king a for

פילאטוס האט געהערט די דאזיקע ווערטער, האט ער ארויסגעפירט
aroisgefirt er hot verter dozike di gehert hot Pilatus
lead out he did words these the hear did Pilate

יהושען / ישוען , און זיך אנידערגעזעצט אויף דער טריבונאל
tribunal der oif anidergezetst zich un Yeshuan Yehoshuan*
tribunal the on sat down himself and Yeshua Yehoshua

about the shishit *(sixth,*
the sixth hour, about noon),
and Pilate says to those
of Yehudah, Hinei your
Melech! 15 Therefore, these
cried out, Away, away,
hang him on HaEtz! Pilate
says to them, Shall I hang
on HaEtz your Melech?
In reply, the Kohen Gadol
said, We do not have a
Melech except Caesar.
16 Then, therefore, Pilate
delivered Rebbe, Melech
HaMoshiach to them that
he should be hanged on
HaEtz. Therefore, they
took Rebbe, Melech
HaMoshiach. 17 And
carrying by himself HaEtz
(The Tree), he went out
to the place being called
Mekom HaGulgolet *(Place of*
the Skull), which is called in
Aramaic Gulgolta. 18 There
they hanged Rebbe, Melech
HaMoshiach on HaEtz and
with him two others on
this side and on that side,
and, in the middle, Rebbe,
Melech HaMoshiach.
19 And, also, Pilate wrote
out an inscription and
had it placarded on top
of HaEtz *(The Tree)*. And
what it said was, yehoshua,
the one from natzeret,

שטול, אויף דעם ארט , וואס הייסט ליטאסטראטאס, און אויף
oif un Litostrotos heist vos ort dem oif shtul
in and Litostrotos is called which place the on seat

לשון קודש גבתא (אויספלאסטערונג). יד און עס איז געווען
geven iz es un oisflasterung Gabta kodesh loshen
was is it and Pavement Gabbatha holy language

ערב פסח , ארום דער זעקסטער שעה. און ער האט געזאגט
gezogt hot er un sho zekster der arum Pesach erev
say did he and hour sixth the around Pesach Erev

צו די יידן : זע , אייער מלך ! טו און זיי האבן א געשריי
geshrei a hoben zei un Melech eier ze Yidn di tsu
shout a did they and king your look Judaeans the to

געטאן: אוועק, אוועק! אויפהענגען אויף דער בוים אים! זאגט פילאטוס
Pilatus zogt im boim der oif oifhengen avek avek geton
Pilate says him tree the on hanged up away away do

צו זיי : דעם מלך אייערן זאל איך אויפהענגען אויף דער בוים
boim der oif oifhengen ich zol eiern Melech dem zei tsu
tree the on hanged up I shall of yours king the them to

אים? האבן די הויפט כהנים געענטפערט: מיר האבן נישט קיין
kein nisht hoben mir geentfert koyanim hoipt di hoben im
any not have we answer kohenim chief the did him

מלך אחוץ דעם קיסר ! טז האט ער דעמאלט אים איבערגעגעבן
ibergegeben im demolt er hot Caesar dem achuts Melech
handed over him then he did Caesar the except king

צו זיי , אז ער זאל אויפהענגען אויף א בוים ווערן.
veren boim a oif oifhengen zol er az zei tsu
to be tree a on hanged up shall he that them to

זיי האבן דעריבער גענומען יהושען / ישוען ; יז און
un Yeshuan Yehoshuan genumen deriber hoben zei*
and Yeshua Yehoshua take therefore did they

טראגנדיק אליין זיין בוים, איז ער ארויסגעגאנגען צו אן ארט ,
ort an tsu aroisgegangen er iz boim zain alein trogendik
place a to go out he is tree his himself carrying

וואס הייסט דאס ארט פון א שארבן, אויף לשון קודש
kodesh loshen oif sharben a fun ort dos heist vos
holy language in skull a of place the called which

הייסט עס גלגלתא ; יח וואו זיי האבן אים אויפהענגען אויף
oif oifhengen im hoben zei vu Gulgolta es heist
on hanged up him did they where Golgotha it calls

דער בוים, און מיט אים אנדערע צוויי, אויף ביידע זייטן, און
un zaitn beide oif tsvei andere im mit un boim der
and sides both on two others him with and tree the

melech hayehudim. 20 This inscription, therefore, many of those of Yehudah read, because the place where Rebbe, Melech HaMoshiach was hanged on HaEtz was near the Ir *(City)*. And it had been written in Ivrit, in Latin, and in Greek. 21 Therefore, the Judean Rashei Hakohanim were saying to Pilate, Do not write Melech HaYehudim. Rather write, That one said I am Melech HaYehudim. 22 In reply, Pilate said, What I have written, I have written.

23 Therefore the chaiyalim *(soldiers)*, when they hanged Rebbe, Melech HaMoshiach on HaEtz, took his garments and divided them into

יהושען / ישוען אין דער מיט . יט און פילאטוס האט אויך
oich hot Pilatus un mit der in Yeshuan Yehoshuan*
also did Pilate and midst the in Yeshua Yehoshua

געשריבן א טיטל און אים ארויפגעזעצט אויפן בוים. און
un boim oifen aroifgezetst im un titl a geshriben
and tree on the put on it and inscription a write

עס איז געווען געשריבן: יהושע / ישוע פון נצרת מלך
Melech Natseret fun Yeshua Yehoshua geshriben geven iz es
king Natseret of Yeshua Yehoshua written was is it

היהודים . כ און א סך פון די יידן האבן געלייענט דעם דאזיקן
dozikn dem geleient hoben Yidn di fun sach a un HaYehudim
this the read did Jews the of many a and of the Jews

טיטל , ווייל דאס ארט, וואו יהושע / ישוע איז
iz Yeshua Yehoshua vu ort dos vail titl
is Yeshua Yehoshua where place this because inscription

אויפגעהאנגען אויף דער בוים געווארן, איז געווען נאענט צו דער
der tsu noent geven iz gevoren boim der oif oifgehongen
the to near was is become tree the on hung up

שטאט; און עס איז געווען געשריבן אויף לשון קודש, לאטייניש
Lateinish kodesh loshen oif geshriben geven iz es un shtot
Latin holy language in written was is it and city

און גריכיש. כא און די הויפט כהנים פון די יידן האבן
hoben Yidn di fun koyanim hoipt di un Grichish un
did Judaeans the of kohenim chief the and Greek and

געזאגט צו פילאטוסן: שרייב נישט: דער מלך פון די יידן ; נאר
nor Yidn di fun Melech der nisht shraib Pilatusn tsu gezogt
but Jews the of king the not write Pilate to say

אז ער האט געזאגט: איך בין דער מלך פון די יידן . כב האט
hot Yidn di fun Melech der bin ich gezogt hot er az
did Jews the of king the am I say did he that

פילאטוס געענטפערט: וואס איך האב געשריבן, האב איך געשריבן!
geshriben ich hob geshriben hob ich vos geentfert Pilatus
written I have written have I what answer Pilate

כג און די זעלנער , ווען זיי האבן אויפגעהאנגען אויף דער
der oif oifgehongen hoben zei ven zelner di un
the on hung up did they when soldiers the and

בוים יהושען / ישוען , האבן גענומען זיינע מלבושים , און
un malbushem zaine genumen hoben Yeshuan Yehoshuan boim*
and clothing his take did Yeshua Yehoshua tree

געמאכט פיר חלקים , פאר יעדן זעלנער א חלק , און אויך
oich un cheilek a zelner yedn far chalokim fir gemacht
also and share a soldier every for shares four made

arba'ah *(four)* parts, to each chaiyal *(soldier)* a part. They also took his kesones. Now the kesones was seamless, woven from the top in one piece. [24] Therefore, they said to one another, Let us not tear it but let us cast lots for it to see whose it will be. They did this in order that the Kitvei Hakodesh might be fulfilled, that which says, YECHALKU VEGADAI LAHEM V'AL LEVUSHI YAPILU GORAL *(They divide my garments among them and for my clothing they cast lots).* Therefore the chaiyalim did these things. [25] But there had stood beside HaEtz *(Tree)* of Rebbe, Melech HaMoshiach his Em *(Mother)* and the achot *(sister)* of his Em, and Miryam the wife of Klofah, and Miryam from Magdala. [26] Rebbe, Melech HaMoshiach, therefore, having seen his Em *(Mother)* and the talmid haahuv having stood by, says to his Em, Isha, hinei your ben! [27] Then Rebbe, Melech HaMoshiach says to the talmid haahuv, Hinei, Imecha *(your Mother)*! And

דאס אויבערמלבוש. און דאס אויבערמלבוש איז נישט געווען גענייט,
geneit geven nisht iz oibermalbesh dos un oibermalbesh dos
sewn was not is tunic the and tunic the

נאר אינגאנצן געוועבט פון אויבן (ביז אראפ). כד זיי האבן
hoben zei arop biz oiben fun gevebt ingantsen nor
did they bottom till top from woven wholly but

דעריבער געזאגט איינער צום אנדערן: לאמיר עס נישט צערייסן,
tseraisen nisht es lomir andern tsum einer gezogt deriber
tear apart not it let us other to the one say therefore

נאר ווארפן גורל וועגן דעם, וועמעס עס זאל זיין; כדי דער
der kedei zain zol es vemes dem vegen goral varfen nor
the so that be shall it whose this about lots cast but

פסוק זאל מקוים ווערן:
veren mekuyem zol pasuk
to be fulfilled shall verse

זיי האבן צעטיילט מיינע קליידער צווישן זיך,
zich tsvishen kleider maine tseteilt hoben zei
themselves among clothing my divide did they

און אויף מיין לבוש האבן זיי געווארפן גורל.
goral gevorfen zei hoben levush main oif un
lots cast they did garment my on and

(תהלים כב, יט.)
it chb Tehilim
19 22 Psalms

און די דאזיקע זאכן האבן די זעלנער געטאן. כה אוןביים
baim un geton zelner di hoben zachn dozike di un
at the and do soldiers the did things these the and

בוים פון יהושען / ישוען זענען געשטאנען זיין מוטער און זיין
zain un muter zain geshtanen zenen Yeshuan Yehoshuan fun boim*
his and mother his stand did Yeshua Yehoshua of tree

מוטערס שוועסטער, מרים דאס ווייב פון קלאפאס (לוקאס כד,
chd Lukas Clopas fun vaib dos Miryam shvester muters
24 luke Clopas of wife the Mary sister mother's

יח.), און מרים פון מגדלה. כו און ווען יהושע / ישוע
Yeshua Yehoshua ven un Magdala fun Miryam un ich
Yeshua Yehoshua when and Magdala of Mary and 18

האט געזען זיין מוטער און דעם תלמיד, וועלכן ער האט ליב
lib hot er velchen talmid dem un muter zain gezen hot
love has he which disciple the and mother his see did

געהאט, שטיין דערנעבן, זאגט ער צו דער מוטער: אשה, זע,
ze isha muter der tsu er zogt dernebn shtein gehat
look woman mother the to he says nearby standing had

from that sha'ah *(hour, time)* the talmid took her into his own bais.

28 After this, having had da'as that already everything has become shleimah, Rebbe, Melech HaMoshiach, that the Kitvei Hakodesh may be fulfilled, says, Ani tzameh *(I thirst)*. 29 A k'li *(vessel)* full of sour wine chometz vinegar was set there. The sponge full of vinegar having been wrapped around a hyssop branch they brought to his mouth. 30 Therefore, when Rebbe, Melech HaMoshiach received the vinegar, he said, Nishlam! *(It is finished!)* And having bowed his rosh, Rebbe, Melech HaMoshiach gave up his neshamah.

31 Therefore, those of Yehudah, vi-bahlt *(since)* it was Preparation Day, they did not want the geviyot to be left on HaEtz *(Tree)* during Shabbos, for it was Shabbat HaGadol, requested Pilate to have

דיין זון ! כו דערנאך זאגט ער צו דעם תלמיד : זע , דיין מוטער !
muter dain ze talmid dem tsu er zogt dernoch zun dain
mother your look disciple the to he says then son your

און פון יענער שעה האט יענער תלמיד זי גענומען צו זיך .
zich tsu genumen zi talmid yener hot sho yener fun un
himself to take her disciple that did hour that of and

כח נאך דעם, אזויווי יהושע / ישוע האט געוואוסט, אז אלץ
alts az gevust hot Yeshua Yehoshua azoivi dem noch
all that known had Yeshua Yehoshua just as that after

האט זיך שוין געענדיקט , כדי דער פסוק זאל מקוים
mekuyem zol pasuk der kedei geendikt shoin zich hot
fulfilled shall verse the so that completed already self has

ווערן , זאגט ער: איך בין דארשטיק! כט דארט איז געשטאנען
geshtanen iz dort dorshtik bin ich er zogt veren
standing is there thirsty am I he says become

א געפעס פול מיט עסיק . און זיי האבן ארויפגעלייגט אויף
oif aroifgeleigt hoben zei un esik mit ful gefes a
upon put it on did they and vinegar with full dish a

אן אזוב שטענגל א שוואם אנגעפילט מיט עסיק און אים
im un esik mit ongefilt shvom a shtengl eizov an
him and vinegar with filled sponge a stalk hyssop an

דערלאנגט צום מויל . ל און ווען יהושע / ישוע האט
hot Yeshua Yehoshua ven un moil tsum derlangt
did Yeshua Yehoshua when and mouth to the passed

גענומען דעם עסיק , האט ער געזאגט: עס איז געענדיקט, און האט
hot un geendikt iz es gezogt er hot esik dem genumen
did and finished is it say he did vinegar the take

גענייגט דעם קאפ און אויפגעגעבן די נשמה .
neshome di oifgegeben un kop dem geneigt
soul the gave up and head the bow

לא און ווייל עס איז געווען ערב שבת , כדי די גופים
gufim di kedei Shabbos erev geven iz es vail un
bodies the so that Sabbath Erev was is it because and

זאלן נישט בלייבן דעם שבת אויפן בוים— ווארום יענער
yener vorem boim oifen Shabbos dem blaiben nisht zolen
that because tree on the Sabbath during remain not shall

שבת איז געווען שבת הגדול —האבן די יידן געבעטן
gebeten Yidn di hoben hagadol Shabbos geven iz Shabbos
ask Judaeans the did HaGadol Sabbath was is Sabbath

פילאטוסן, אז מען זאל צעברעכן די ביינער פון די גופים ,
gufim di fun beiner di tsebrechen zol men az Pilatusn
bodies the of bones the break shall they that Pilate

the legs broken and
the geviyot taken away.
32 Therefore the chaiyalim
(soldiers) came and broke
the first man's legs and
then the other one hanging
on HaEtz. 33 But having
come to Rebbe, Melech
HaMoshiach, when they
saw that he was already
niftar *(deceased)*, they
did not break his legs.
34 But one of the chaiyalim
pierced his side with
a romakh *(spear)*, and
immediately out came
dahm and mayim. 35 And
the ed re'iyah *(eyewitness)*
of this has given solemn
edut *(testimony)*. And
his edut is ne'emanah
(trustworthy). And that one
has da'as that he speaks
Emes that you might
have emunah. 36 For these
things happened that the
Kitvei Hakodesh might
be fulfilled, V'ETZEM LO
TISHBERU VO *(And not a
bone of him shall be broken)*.
37 And again the Kitvei
Hakodesh says, V'HIBITU
on him ES ASHER DAKARU
*(And they will look on him
whom they pierced.)*

און זיי אראפנעמען. לב זענען געקומען די זעלנער און האבן
hoben un zelner di gekumen zenen aropnemen zei un
did and soldiers the come did take down them and

דעם ערשטן צעבראכן די ביינער און דעם אנדערן, וואס איז
iz vos andern dem un beiner di tsebrochen ershtn dem
is who other the and bones the break first one the

אויפגעהאנגען געווארן מיט אים אויף דער בוים. לג קומענדיק
kumendik boim der oif im mit gevoren oifgehongen
coming tree the on him with having become hung up

אבער צו יהושען / ישוען , ווי זיי האבן געזען, אז ער איז
iz er az gezen hoben zei vi Yeshuan Yehoshuan tsu ober*
is he that see did they as Yeshua Yehoshua to however

שוין געשטארבן, האבן זיי אים נישט צעבראכן די ביינער.
beiner di tsebrochen nisht im zei hoben geshtorben shoin
bones the broke not him they did died already

לד נאר איינער פון די זעלנער האט אים דורכגעשטאכן די זייט
zait di durchgeshtochen im hot zelner di fun einer nor
side the pierce him did soldiers the of one but

מיט א שפיז; און גלייך איז ארויסגעקומען בלוט און
un blut aroisgekumen iz glaich un shpiz a mit
and blood come out did immediately and spear a with

וואסער. לה און דער , וואס האט עס געזען, האט עדות געזאגט,
gezogt eides hot gezen es hot vos der un vaser
said witness did see it did who the one and water

און זיין עדות זאגן איז וואר; און ער ווייסט , אז ער זאגט
zogt er az veist er un vor iz zogen eides zain un
says he that knows he and true is say witness his and

דעם אמת, כדי אויך איר זאלט גלויבן . לו ווארום דאס איז
iz dos vorem gloiben zolt ir oich kedei emes dem
is this because believe shall you also so that truth the

געשען , כדי דער פסוק זאל דערפילט ווערן:
veren derfilt zol pasuk der kedei geshen
to be fulfilled shall verse the so that happened

קיין ביין זאלט איר אים נישט צעברעכן.
tsebrechen nisht im ir zolt bein kein
break not him you shall bone no

(שמות יב, מו.)
mu ib Shemot
46 12 Exodus

לז און ווידער אן אנדערער פסוק זאגט:
zogt pasuk anderer an vider un
says verse another an again and

38 Now after these things, Yosef from Ramatayim, being a talmid of Rebbe, Melech HaMoshiach, but besod *(in secret)* because of fear of those of Yehudah, requested Pilate that he might take the gufat Yehoshua *(Ps 16:9-10; Job 19:25-27; Isa 53:11)*, and Pilate allowed it. Yosef from Ramatayim came, therefore, and took the gufat Yehoshua. 39 And also Rav Nakdimon came, the one having come first to Rebbe, Melech HaMoshiach balailah, bearing a mixture of myrrh and aloes, about one hundred pounds. 40 Therefore, they took the Guf HaYeshua *(Body of Yehoshua)* and bound it in linen clothes with spices as is the burial minhag with the Yehudim. 41 Now there was in the

זיי וועלן קוקן אויף אים,
im oif kuken velen zei
him on look will they

וועמען זיי האבן דורכגעשטאכן.
durchgeshtochen hoben zei vemen
pierced have they whom

(זכריה יב, י.)
i ib Zecharyah
10 12 Zecharyah

[לח] און נאך דעם האט יוסף הרמתי, וועלכער איז געווען
geven iz velcher HaRamati Yosef hot dem noch un
was is who HaRamati Joseph has that after and

א פארבארגענער תלמיד פון יהושען / ישוען, אויס מורא
moire ois Yeshuan Yehoshuan fun talmid farborgener a*
fear out of Yeshua Yehoshua of disciple hidden a

פאר די יידן, געבעטן פילאטוסן, אז ער זאל מעגן
megn zol er az Pilatusn gebeten Yidn di far
permitted shall he that Pilate asked Judaeans the before

אוועקנעמען ישועס גוף; און פילאטוס האט עס דערלויבט. ער
er derloibt es hot Pilatus un guf Yeshuas aveknemen
he permit it did Pilate and body Yeshua's take away

איז דעריבער געקומען און האט אוועקגענומען זיין גוף. [לט] און
un guf zain avekgenumen hot un gekumen deriber iz
and body his taken away did and come therefore did

נקדימון איז אויך געקומען, (דער, וואס איז דאס ערשטע מאל
mol ershte dos iz vos der gekumen oich iz Nakdimon
time first the is who the one come also did Nakdimon

געקומען צו יהושען / ישוען ביינאכט) ברענגענדיק צו טראגן
trogen tsu brengendik bainacht Yeshuan Yehoshuan tsu gekumen*
carry to bringing by night Yeshua Yehoshua to come

א געמישטע זאלב פון מירע און אלאע, אן ערך הונדערט
hundert erech an aloe un mire fun zalb gemishte a
hundred about an aloe and myrrh of ointment mixture a

פונט. [מ] און זיי האבן גענומען ישועס גוף און אים
im un guf Yeshuas genumen hoben zei un funt
him and body Yeshua's take did they and pound

איינגעוויקלט אין תכריכים מיט די געווירצן לויט דעם
dem loit gevirtsen di mit tachrichim in aingeviklt
the according to spices the with tachrichim in wrapped

מנהג ביי יידן מקבר צו זיין. [מא] און אויף דעם ארט, וואו
vu ort dem oif un zain tsu mekaber Yidn bai minheg
where place that on and be to burial Jews with custom

place where Rebbe, Melech HaMoshiach was pierced on HaEtz a gahn *(garden)* and in the gahn a kever chadash *(new tomb)* in which never yet anyone had been placed. 42 And so, because it was Preparation Day for those of Yehudah and because the kever was nearby, they laid Moshiach there.

20

Now on the Yom Rishon, Miryam of Magdala comes early, while it was still dark, to the kever *(tomb)* and sees the stone having been taken away from the kever. 2 Miryam of Magdala runs therefore and comes to Shim'on Kefa and to the talmid ha'ahuv and says to them, They have taken Adoneinu from the kever *(tomb)* and we do not have da'as where they laid him. 3 Therefore, Shim'on Kefa went forth and the other talmid, and they were coming to the kever *(tomb)*, 4 And were running, the two together and the other talmid ran ahead faster than Kefa, and came

ער איז אויפגעהאנגען אויף דער בוים געווארן , איז געווען א גארטן ,
gorten a geven iz gevoren boim der oif oifgehongen iz er
garden a was is become tree the on hung up is he

און אין דעם גארטן א ניי קבר , אין וועלכן עס איז נאך קיינמאל
keinmol noch iz es velchen in keyver nai a gorten dem in un
never yet is it which in tomb new a garden the in and

קיינער נישט געלייגט געווארן . מב און דארטן— צוליב
tsulib dorten un gevoren geleigt nisht keiner
on account of there and become laid down not no one

דעם ערב שבת ביי יידן , ווייל דאס קבר איז געווען
geven iz keyver dos vail Yidn bai Shabbos erev dem
was is tomb the because Jews among Sabbath Erev the

נאענט—האבן זיי געלייגט יהושען / ישוען .
Yeshuan Yehoshuan geleigt zei hoben noent*
Yeshua Yehoshua place they did near

כ און דעם ערשטן טאג פון דער וואך אינדערפרי , בשעת
beshas inderfri voch der fun tog ershtn dem un
while in the morning week the of day first the and

עס איז נאך געווען פינסטער, קומט מרים פון מגדלה
Magdala fun Miryam kumt finster geven noch iz es
Magdala of Mary comes dark was yet is it

צום קבר , און זעט דעם שטיין אוועקגענומען פון קבר .
keyver fun avekgenumen shtein dem zet un keyver tsum
tomb from taken away stone the sees and tomb to the

ב לויפט זי דעריבער און קומט צו שמעון פעטרוסן און צום
tsum un Petrosn Shim'on tsu kumt un deriber zi loift
to the and Peter Simon to comes and therefore she runs

אנדערן תלמיד , וועמען יהושע / ישוע האט ליב געהאט,
gehat lib hot Yeshua Yehoshua vemen talmid andern
had love has Yeshua Yehoshua whom disciple other

און זאגט צו זיי : מען האט אוועקגענומען דעם האר פון דעם
dem fun Har dem avekgenumen hot men zei tsu zogt un
the of L-rd the taken away have they them to says and

קבר ארויס, און מיר ווייסן נישט, וואו מען האט אים געלייגט.
geleigt im hot men vu nisht veisen mir un arois keyver
laid him has they where not know we and out tomb

ג און פעטרוס איז ארויסגעגאנגען און דער אנדערער תלמיד , און
un talmid anderer der un aroisgegangen iz Petros un
and disciple another the and went out is Peter and

זענען אוועק צום קבר . ד און ביידע זענען געלאפן צוזאמען ;
tsuzamen gelofen zenen beide un keyver tsum avek zenen
together run did both and tomb to the go away did

און דער אנדערער תלמיד איז געלאפן פארויס, גיכער ווי
vi gicher forois gelofen iz talmid anderer der un
than faster ahead run is disciple other the and

פעטרוס און איז דער ערשטער אנגעקומען צום קבר . ה און
un keyver tsum ongekumen ershter der iz un Petros
and tomb to the arrive first the is and Peter

איינבייגנדיק זיך , האט ער געזען די תכריכים ליגן ; ער איז
iz er ligen tachrichim di gezen er hot zich ainbeigendik
did he lying tachrichim the seen he has himself stooping

אבער נישט אריינגעגאנגען. ו דאן קומט אויך שמעון פעטרוס,
Petros Shim'on oich kumt dan araingegangen nisht ober
Peter Simon also comes then go in not however

נאכפאלגנדיק אים, און איז אריינגעגאנגען אין קבר אריין; און
un arain keyver in araingegangen iz un im nochfolgendik
and into tomb in go in did and him following

זעט די תכריכים ליגן , ז און דאס טיכל (מצנפת),
mitsnefes tichl dos un ligen tachrichim di zet
head shroud kerchief the and lying tachrichim the sees

וואס איז געווען אויף זיין קאפ, איז נישט געלעגן צוזאמען מיט
mit tsuzamen gelegen nisht iz kop zain oif geven iz vos
with together lying not is head his on was is which

די תכריכים , נאר באזונדער צונויפגעוויקלט אויף איין ארט .
ort ein oif tsunoifgeviklt bazunder nor tachrichim di
place one on wrapped separately but tachrichim the

ח און דעמאלט איז אויך דער אנדערער תלמיד אריינגעגאנגען, ער,
er araingegangen talmid anderer der oich iz demolt un
he go in disciple other the also is then and

וואס איז געקומען דער ערשטער צום קבר , און האט געזען
gezen hot un keyver tsum ershter der gekumen iz vos
see did and tomb to the first the come did who

און געגלויבט. ט ווארום זיי האבן נאך נישט פארשטאנען די
di farshtanen nisht noch hoben zei vorem gegloibt un
the understood not yet had they because believed and

שריפט , אז ער מוז אויפשטיין פון די טויטע. י און
un toite di fun oifshtein muz er az shrift
and dead the from standing up again must he that scripture

די תלמידים זענען ווידער אוועק צו זיך אהיים.
aheim zich tsu avek vider zenen talmidim di
home themselves to go away again did disciples the

first to the kever, 5 And
having stooped down,
the other talmid sees the
tachrichin linen clothes
lying there. However, he
did not enter the kever.
6 Then comes also Shim'on
Kefa following him and
Shim'on Kefa entered
into the kever *(tomb)*, and
sees the tachrichin linen
clothes lying there. 7 And
also the mitznefet *(head
wrapping)*, which had been
upon the rosh of Rebbe,
Melech HaMoshiach,
the mitznefet not lying
with the tachrichin, but
apart, having been folded
up in one place. 8 Then,
therefore, entered also
the other talmid, the
one having come first
to the kever *(tomb)*, and
he saw and had emunah
(faith). 9 For they did not
yet have da'as of the
Kitvei Hakodesh that it
is necessary for Rebbe,
Melech HaMoshiach
to have his Techiyas
HaMoshiach. 10 Then the
talmidim went away again
to their own homes.

11 Now Miryam had stood at the kever *(tomb)* outside weeping. Then, as she was weeping, she bent down into the kever *(tomb)*, 12 And sees two malachim *(angels)* in white, sitting, one at the head and one at the feet, where the Guf of Yehoshua had previously been lying. 13 And those ones say to her, Isha, why do you weep? She says to them, They took Adoni, and I don't have da'as of where they placed him. 14 When she had said these things, she turned back around, and she sees Yehoshua standing there, and she did not have da'as that it was Yehoshua. 15 Rebbe, Melech HaMoshiach says to her, Isha, why do you weep? Whom do you seek? Miryam, supposing that he was the shomer hagahn *(the keeper of the garden)*, says to him, Adon, if you carried him away, tell me where you placed him, and I'll take him. 16 He says to her, Miryam. She turns and she says to him in Ivrit, Rabboni. (This means Mori [my teacher].) 17 He says to her, Do not

יא מרים אבער איז געשטאנען אינדרויסן ביים קבר
keyver baim indroisen geshtanen iz ober Miryam
tomb by the outside stand did however Mary

וויינענדיק; און בשעת זי האט געוויינט, האט זי זיך
zich zi hot geveint hot zi beshas un veinendik
herself she did weep did she while and weeping

אראפגעבויגן צום קבר , יב און זעט צוויי מלאכים אין ווייסן
vaisn in malochim tsvei zet un keyver tsum aropgeboigen
white in angels two see and tomb to the bend down

זיצן , איינעם צוקאפנס און איינעם צופוסנס , וואו
vu tsufusns einem un tsukopns einem zitsen
where at the feet one and at the head one sitting

ישועס גוף איז געלעגן. יג און יענע זאגן צו איר: אשה ,
isha ir tsu zogen yene un gelegen iz guf Yeshuas
woman her to say those and lying was body Yeshua's

וואס וויינסטו ? זאגט זי צו זיי : ווייל מען האט
hot men vail zei tsu zi zogt veinstu vos
have they because them to she says do you weep why

אוועקגענומען דעם האר מיינעם, און איך ווייס נישט, וואו מען
men vu nisht veis ich un mainem Har dem avekgenumen
they where not know I and mine L-rd the taken away

האט אים געלייגט. יד דאס זאגנדיק, האט זי זיך אויסגעדרייט
oisgedreit zich zi hot zogendik dos geleigt im hot
turn around herself she did saying this laid him have

הינטער זיך , און זעט יהושען / ישוען שטיין , און
un shtein Yeshuan Yehoshuan zet un zich hinter*
and standing Yeshua Yehoshua sees and herself behind

האט נישט געוואוסט, אז עס איז יהושע / ישוע . טו זאגט
zogt Yeshua Yehoshua iz es az gevust nisht hot
says Yeshua Yehoshua is it that know not did

יהושע / ישוע צו איר: אשה , וואס וויינסטו ? וועמען
vemen veinstu vos isha ir tsu Yeshua Yehoshua
whom do you weep why woman her to Yeshua Yehoshua

זוכסטו ? און מיינענדיק , אז ער איז דער גערטנער , זאגט זי
zi zogt gertner der iz er az meinendik un zuchstu
she says gardener the is he that supposing and do you seek

צו אים: האר, אויב דו האסט אים אוועקגעטראגן, זאג מיר,
mir zog avekgetrogen im host du oib Har im tsu
we tell carried away him you have you if L-rd him to

וואו דו האסט אים געלייגט, און איך וועל אים אוועקנעמען.
aveknemen im vel ich un geleigt im host du vu
take away him will I and laid him you have you where

hold on to me, for I have not yet made the aliyah ascent to HaAv; but go to my Achim and tell them, I make the aliyah ascent to Avi and to Avichem, to Elohai and Eloheichem.
18 Miryam from Magdala comes announcing to the talmidim, I have seen HaAdon. And she told them that He had said to her these things.

19 On that Yom Rishon, when it was erev, and the delatot *(doors)* having been shut where the talmidim were, because of fear of those of Yehudah, then came Rebbe, Melech HaMoshiach and stood in the midst and says to them, Shalom aleichem!
20 And having said this, He showed his hands and his side to them. Therefore, the talmidim were filled with simcha at having seen

טז זאגט יהושע / ישוע צו איר: מרים ! זי האט זיך
zich hot zi Miryam ir tsu Yeshua Yehoshua zogt
herself did she Mary her to Yeshua Yehoshua says

אויסגעדרייט און זאגט צו אים: אויף לשון קודש: רבוני !
Raboni kodesh loshen oif im tsu zogt un oisgedreit
Rabboni holy language in him to says and turn around

(דאס הייסט לערער !) יז זאגט יהושע / ישוע צו איר: ריר
rir ir tsu Yeshua Yehoshua zogt lerer heist dos
touch her to Yeshua Yehoshua says teacher means this

מיך נישט אָן: ווארום איך בין נאך נישט ארויפגעגאנגען צום
tsum aroifgegangen nisht noch bin ich vorem on nisht mich
to the gone up not yet am I because on not me

פאטער; נאר גיי צו מיינע ברידער און זאג זיי , איך גיי ארויף
aroif gei ich zei zog un brider maine tsu gei nor Foter
up go I them tell and brothers my to go but Father

צו מיין פאטער און אייער פאטער, און צו מיין ג-ט און אייער
eier un G-t main tsu un Foter eier un Foter main tsu
your and G-d my to and Father your and Father my to

ג-ט. יח קומט מרים פון מגדלה און דערציילט די תלמידים,
talmidim di dertseilt un Magdala fun Miryam kumt G-t
disciples the tells and Magdala of Mary comes G-d

אז זי האט געזען דעם האר, און דאס האט ער איר געזאגט.
gezogt ir er hot dos un Har dem gezen hot zi az
said to her he had this and L-rd the seen has she that

יט און אין יענעם טאג אין אוונט , דעם ערשטן פון דער וואך ,
voch der fun ershtn dem ovent in tog yenem in un
week the of first the evening in day that in and

בשעת די טירן זענען געווען פארשלאסן, וואו די תלמידים
talmidim di vu farshlosen geven zenen tirn di beshas
disciples the where locked was are doors the while

האבן זיך געפונען, אויס מורא פאר די יידן , איז
iz Yidn di far moire ois gefunen zich hoben
is Judaeans the before fear out found themselves have

יהושע / ישוע געקומען און האט זיך געשטעלט אין דער
der in geshtelt zich hot un gekumen Yeshua Yehoshua
the in stand himself did and come Yeshua Yehoshua

מיט , און זאגט צו זיי : שלום עליכם ! כ און ווען
ven un aleichem sholem zei tsu zogt un mit
when and be with you peace them to says and midst

ער האט דאס געזאגט, האט ער זיי געוויזן די הענט און די
di un hent di gevizn zei er hot gezogt dos hot er
the and hands the show them he did say this did he

HaAdon. [21] Therefore He said to them again, Shalom aleichem! As HaAv has sent Me, so also I send you. [22] And having said this, Moshiach breathed on them and says to them, Receive the Ruach Hakodesh. [23] If you grant selicha to the averos of any, they have selicha; if there be any whose averos you retain, they are retained.

[24] But T'oma, one of the Sheneym Asar, the one being called Didymus, was not with them when He came. [25] Therefore the other talmidim were saying to him, Ra'i'nu es Rebbe, Melech HaMoshiach Adoneinu! *(We have seen Rebbe, Melech HaMoshiach Adoneinu!)* But T'oma said to them, Unless I see in his hands the mark of the nails and I put my finger into the place of the nails and also put my hand into his side, I will never have emunah *(faith)*.

זייט. און די תלמידים האבן זיך געפריידט, זעענדיק דעם האר.
Har dem zeendik gefreidt zich hoben talmidim di un zait
L-rd the seeing rejoiced self did disciples the and side

[כא] און יהושע / ישוע האט ווידער צו זיי געזאגט: שלום
sholem gezogt zei tsu vider hot Yeshua Yehoshua un
peace say them to again did Yeshua Yehoshua and

עליכם ! ווי דער פאטער האט מיך געשיקט, אזוי שיק איך אייך.
aich ich shik azoi geshikt mich hot Foter der vi aleichem
you I send so sent me did Father the as be with you

[כב] און דאס זאגנדיק , האט ער אויף זיי געאטעמט, און זאגט
zogt un geotemt zei oif er hot zogendik dos un
says and breathe them upon he did having said this and

צו זיי ; זייט מקבל דעם רוח הקודש ! [כג] וועמען איר
ir vemen HaKoidesh Ruach dem mekabl zait zei tsu
you whomever the Holy Spirit the receive be them to

וועט מוחל זיין די זינד, וועט עס זיי זיין פארגעבן געווארן ;
gevoren fargeben zain zei es vet zind di zain moichel vet
become forgiven be them it will sins the be forgive will

וועמען איר וועט צוריקהאלטן, וועלן זיי זיין צוריקגעהאלטן.
trurikgehalten zain zei velen tsurikhalten vet ir vemen
retained be they will retain will you whomever

[כד] אבער תומא, איינער פון די צוועלף, וועמען מען האט
hot men vemen tsvelf di fun einer Toma ober
had they who twelve the of one Toma however

גערופן דידומאס, איז נישט געווען צוזאמען מיט זיי , ווען
ven zei mit tsuzamen geven nisht iz Didymos gerufen
when them with together was not is Didymas called

יהושע / ישוע איז געקומען. [כה] האבן די אנדערע תלמידים
talmidim andere di hoben gekumen iz Yeshua Yehoshua
disciples other the did come is Yeshua Yehoshua

דעריבער געזאגט צו אים: מיר האבן געזען דעם האר! ער אבער
ober er Har dem gezen hoben mir im tsu gezogt deriber
however he L-rd the see did we him to say therefore

האט צו זיי געזאגט: אויב איך וועל נישט זען דעם צייכן פון די
di fun tseichen dem zen nisht vel ich oib gezogt zei tsu hot
the of sign the see not will I if say them to did

נעגל אין זיינע הענט , און אריינשטעקן מיין פינגער אויף דעם ארט
ort dem oif finger main arainshteken un hent zaine in negl
place the on finger my put in and hands his in nails

פון די נעגל, און אריינטאן מיין האנט אין זיין זייט, וועל איך
ich vel zait zain in hant main arainton un negl di fun
I will side his in hand my put in and nails the of

בשום אופן נישט גלויבן !
gloiben nisht oifen beshum
believe not way never

כו און אין אכט טעג ארום זענען זיינע תלמידים ווידער געווען
geven vider talmidim zaine zenen arum teg acht in un
were again disciples his were around days eight in and

אינעווייניק (אינם הויז), און תומא איז געווען מיט זיי . קומט
kumt zei mit geven iz Toma un hoiz inem ineveinik
comes them with was is Toma and house in the inside

יהושע / ישוע , בשעת די טירן זענען געווען פארשלאסן,
farshlosen geven zenen tirn di beshas Yeshua Yehoshua
locked was are doors the while Yeshua Yehoshua

און האט זיך געשטעלט אין דער מיט און געזאגט: שלום
sholem gezogt un mit der in geshtelt zich hot un
peace said and midst the in stand himself has and

עליכם ! כז דאן זאגט ער צו תומא: שטרעק אויס דיין פינגער
finger dain ois shtrek Toma tsu er zogt dan aleichem
finger your out stretch Toma to he says then be with you

אהער און זע מיינע הענט; און שטרעק אויס דיין האנט און
un hant dain ois shtrek un hent maine ze un aher
and hand your out stretch and hands my look and here

טו זי אריין אין מיין זייט, און זיי נישט אומגלויביק , נאר זיי א
a zai nor umgloibik nisht zai un zait main in arain zi tu
a be but unbelieving not be and side my in into it do

מאמין ! כח האט תומא געענטפערט און געזאגט צו אים: מיין האר
Har main im tsu gezogt un geentfert Toma hot maimen
L-rd my him to said and answer Toma did believer

און מיין ג-ט! כט זאגט יהושע / ישוע צו אים: ווייל דו
du vail im tsu Yeshua Yehoshua zogt G-t main un
you because him to Yeshua Yehoshua says G-d my and

האסט מיך געזען, גלויבסטו ? וואויל איז די , וואס האבן
hoben vos di iz voil gloibstu gezen mich host
have who those are blessed do you believe see me did

נישט געזען און גלויבן דאך!
doch gloiben un gezen nisht
yet believe and seen not

26 And after shmonah yamim *(eight days)* again the talmidim of Rebbe, Melech HaMoshiach were inside, and T'oma with them. Although the delatot were shut, He comes and stood in the midst and said, Shalom Aleichem.
27 Then He says to T'oma, Bring your finger here and see My hands, and bring your hand and put it into My side, and do not be without emunah but be a ma'amin *(Messianic believer)*. 28 In reply, T'oma said to Rebbe, Melech HaMoshiach, Adoni and Elohai! 29 And Rebbe, Melech HaMoshiach says to him, Because you have seen Me, you have emunah *(faith)*? Ashrey *(Happy)* are the ones not having seen and having emunah.

30 Therefore, many other otot *(miraculous signs)* Rebbe, Melech HaMoshiach also did before the talmidim, which have not been written in this sefer.
31 But these things have been written that you might have emunah that Yehoshua is the Rebbe, Melech HaMoshiach, the Ben HaElohim, and that, believing with emunah, you may have Chayyim *(Life)* b'Shem of Him.

21 After these things Rebbe, Melech HaMoshiach manifested himself again to His talmidim at Lake Tiberias. Now Rebbe, Melech HaMoshiach was manifested thus.
2 Together there were Shim'on Kefa and T'oma *(his name means Twin)* and Natan'el, the one from Kanah in the Galil and the Bnei Zavdai and two others of the talmidim of Rebbe, Melech HaMoshiach.
3 Shim'on Kefa says to them, I am going to fish. They say to Shim'on Kefa, We are coming also with

[ל] און נאך א סך אנדערע נסים האט יהושע / ישוע געטאן
geton Yeshua Yehoshua hot nisem andere sach a noch un
do Yeshua Yehoshua did signs other many a yet and

פאר זיינע תלמידים, וואס שטייען נישט געשריבן אין דעם דאזיקן
dozikn dem in geshriben nisht shteien vos talmidim zaine far
this the in written not stand which disciples his before

ספר. [לא] און די דאזיקע זענען געשריבן געווארן, כדי איר
ir kedei gevoren geshriben zenen dozike di un seifer
you so that become written are these the and book of

זאלט גלויבן, אז יהושע / ישוע איז דער משיח, דער זון
Zun der Moshiach der iz Yeshua Yehoshua az gloiben zolt
Son the Moshiach the is Yeshua Yehoshua that believe shall

פון דער אויבערשטער, און אז גלויבנדיק, זאלט איר האבן לעבן
leben hoben ir zolt gloibendik az un Oibershter der fun
life have you shall believing that and Most High the of

אין זיין נאמען.
nomen zain in
name his in

כא נאך דעם האט יהושע / ישוע זיך ווידער
vider zich Yeshua Yehoshua hot dem noch
again himself Yeshua Yehoshua did this after

באוויזן צו די תלמידים ביים ים פון טבריה ; און
un Tiberias fun yam baim talmidim di tsu bavizen
and Tiberias of Sea at the disciples the to appear

האט זיך באוויזן אויף אזא אופן : [ב] עס זענען געווען
geven zenen es oifen aza oif bavizen zich hot
was are there manner such in appear himself did

צוזאמען שמעון פעטרוס און תומא, וואס מען האט אים גערופן
gerufen im hot men vos Toma un Petros Shim'on tsuzamen
called him has they who Toma and Peter Simon together

דידומאס, און נתנאל פון קנה אין גליל, און זבדיס
Zavdais un Galil in Cana fun Natanel un Didymos
Zebedee's and Galilee in Cana from Natan'el and Didymas

זין, און אנדערע צוויי פון זיינע תלמידים. [ג] זאגט שמעון פעטרוס
Petros Shim'on zogt talmidim zaine fun tsvei andere un zin
Peter Simon says disciples his of two another and sons

צו זיי : איך גיי פאנגען פיש! זאגן זיי צו אים: מיר וועלן
velen mir im tsu zei zogen fish fangen gei ich zei tsu
will we him to they say fish to catch go I them to

אויך קומען מיט דיר. און זיי זענען ארויסגעגאנגען, און זענען
zenen un aroisgegangen zenen zei un dir mit kumen oich
did and go out did they and you with to come also

you. They went forth and embarked into the sirah. And during that lailah they caught not one thing.

4 Now when the beginning of Shacharis had already come, Rebbe, Melech HaMoshiach stood on the shore. The talmidim had not, however, realized it was he. 5 Rebbe, Melech HaMoshiach says, therefore, to them, Yeladim, surely not any dagim *(fish)* you have? In reply, they said to Rebbe, Melech HaMoshiach, Lo. 6 And Rebbe, Melech HaMoshiach said to them, Throw the reshet *(net)* to the right side of the sirah *(boat)*, and you will find dagim. Therefore, they threw it. And now they were not strong enough to draw in the reshet *(net)*, because of the multitude of dagim. 7 Therefore, the talmid ha'ahuv says to Shim'on Kefa, It is Rebbe, Melech HaMoshiach Adoneinu! Therefore, Shim'on Kefa, having heard this, strapped his gartel around his kaftan, for he was unclothed, and threw himself into the sea.

איינגעשטיגן אינם שיפל; און אין יענער נאכט האבן זיי גארנישט
gornisht zei hoben nacht yener in un shifel inem aingeshtigen
nothing they did night that in and boat in the step in

געכאפט. [ד] און ווען עס איז שוין געווען אינדערפרי ,
inderfri geven shoin iz es ven un gechapt
in the morning was already is it when and catch

איז יהושע / ישוע געשטאנען ביים ברעג; דאך האבן די
di hoben doch breg baim geshtanen Yeshua Yehoshua iz
the did yet shore at the standing Yeshua Yehoshua is

תלמידים נישט געוואוסט, אז עס איז יהושע / ישוע . [ה] און
un Yeshua Yehoshua iz es az gevust nisht talmidim
and Yeshua Yehoshua is it that known not disciples

יהושע / ישוע זאגט צו זיי : קינדער , צי האט איר נישט
nisht ir hot tsi kinder zei tsu zogt Yeshua Yehoshua
not you have children them to says Yeshua Yehoshua

עפעס (פאנגען פיש) צו עסן ? האבן זיי אים געענטפערט:
geentfert im zei hoben esen tsu fish fangen epes
answered him they have to eat to fish catch something

ניין ! [ו] ער אבער האט צו זיי געזאגט: ווארפט אריין די נעץ
nets di arain varft gezogt zei tsu hot ober er nein
net the into throw say them to did however he no

אויף דער רעכטער זייט פונם שיפל, און איר וועט געפינען. און
un gefinen vet ir un shifel funem zait rechter der oif
and find will you and boat of the side right the on

זיי האבן אריינגעווארפן און האבן זי מער נישט געקענט
gekent nisht mer zi hoben un araingevorfen hoben zei
be able not no longer it were and throw in did they

ארויסציען, צוליב דער מאסע פיש. [ז] זאגט יענער תלמיד ,
talmid yener zogt fish mase der tsulib aroistsien
disciple that says fish mass of the on account of pull out

וועלכן יהושע / ישוע האט ליב געהאט, צו פעטרוסן: עס איז
iz es Petrosn tsu gehat lib hot Yeshua Yehoshua velchen
is it Peter to have love did Yeshua Yehoshua whom

דער האר! און ווי שמעון פעטרוס האט געהערט, אז עס איז דער
der iz es az gehert hot Petros Shim'on vi un Har der
the is it that hear did Peter Simon as and L-rd the

האר, האט ער זיך אנגעגורט זיין אויבערמלבוש— ווארום ער איז
iz er vorem oibermalbesh zain ongegurt zich er hot Har
is he because tunic his girded self he did L-rd

געווען נאקעט— און האט זיך אריינגעווארפן אין ים אריין. [ח] די
di arain yam in araingevorfen zich hot un naket geven
the into sea in throw in self did and naked was

8 But the other talmidim
in the sirah, for they were
not far from the land but
about two hundred cubits
out, came dragging the
reshet of the dagim.
9 Therefore, when the
talmidim disembarked
onto the shore, they see
a hadlakah *(bonfire)* there
and dagim lying on it
and lechem. 10 Rebbe,
Melech HaMoshiach says
to them, Bring some from
the dagim which you
caught now. 11 Therefore,
Shim'on Kefa went up and
dragged the reshet *(net)*
onto the shore, full of large
dagim, me'ah vchamishim
ushloshah *(one hundred
and fifty three)*, and, though
being so many, did not split
the reshet *(net)*. 12 Rebbe,
Melech HaMoshiach says
to them, Come, eat! Now
not one of the talmidim
was daring to ask him,
Who are you? — having
had da'as that it is Rebbe,
Melech HaMoshiach
Adoneinu. 13 Rebbe,
Melech HaMoshiach comes
and takes the lechem and
gives to them, likewise the
dagim. 14 This was now the
shlishit *(third)* time Rebbe,
Melech HaMoshiach,
having been made to stand

אנדערע תלמידים אבער זענען געקומען אינם שיפל, ווארום
vorem shifel inem gekumen zenen ober talmidim andere
because boat in the come did however disciples other

זיי זענען נישט געווען ווייט פון דער יבשה , נאר אן ערך
erech an nor yaboshe der fun vait geven nisht zenen zei
about an only dry land the from far were not are they

צוויי הונדערט איילן , שלעפנדיק די נעץ מיט פיש. [ט] און ווען
ven un fish mit nets di shlependik elln hundert tsvei
when and fish with net the pulling cubits hundred two

זיי זענען ארויסגעשטיגן אויפן לאנד, זען זיי א פייער פון
fun faier a zei zen land oifen aroisgeshtigen zenen zei
of fire a they see land on the step out did they

קוילן אנגעלייגט און א פיש ליגן דערויף און ברויט. [י] זאגט
zogt broit un deroif ligen fish a un ongeleigt koiln
says bread and thereon lying fish a and heaped up coals

יהושע / ישוע צו זיי : ברענגט אהער פון די פיש, וואס
vos fish di fun aher brengt zei tsu Yeshua Yehoshua
which fish the of here bring them to Yeshua Yehoshua

איר האט איצט געכאפט. [יא] איז שמעון פעטרוס איינגעשטיגן און
un aingeshtigen Petros Shim'on iz gechapt itst hot ir
and step in Peter Simon is caught now have you

האט ארויסגעצויגן די נעץ אויף דער יבשה , פול מיט גרויסע פיש,
fish groise mit ful yaboshe der oif nets di aroisgetsoigen hot
fish large with full land the upon net the pull out did

הונדערט דריי און פיפציק, און הגם עס איז געווען אזויפיל ,
azoifil geven iz es hagam un fiftsik un drai hundert
so much was is it although and fifty and three hundred

האט זיך די נעץ דאך נישט צעריסן. [יב] זאגט יהושע / ישוע צו
tsu Yeshua Yehoshua zogt tserisn nisht doch nets di zich hot
to Yeshua Yehoshua says rip not yet net the self has

זיי : קומט, עסט אנבייסן ! און קיינער פון די תלמידים האט
hot talmidim di fun keiner un onbaisen est kumt zei
did disciples the of none and breakfast eat come them

זיך נישט אונטערגעשטעלט אים צו פרעגן: ווער ביסטו ?
bistu ver fregen tsu im untergeshtelt nisht zich
are you who ask to him dare not themselves

ווייל זיי האבן געוואוסט, אז עס איז דער האר. [יג] קומט
kumt Har der iz es az gevust hoben zei vail
comes L-rd the is it that know did they because

יהושע / ישוע און נעמט דאס ברויט און גיט עס זיי , און
un zei es git un broit dos nemt un Yeshua Yehoshua
and them it gives and bread the takes and Yeshua Yehoshua

אויך אזוי דעם פיש. יד דאס דאזיקע איז שוין דאס דריטע מאל
mol drite dos shoin iz dozike dos fish dem azoi oich
time third the now is these the fish the in this way also

ווי יהושע / ישוע האט זיך באוויזן צו די תלמידים,
talmidim di tsu bavizen zich hot Yeshua Yehoshua vi
disciples the to appear Himself has Yeshua Yehoshua that

נאך דעם ווי ער איז אויפגעשטאנען פון די טויטע.
toite di fun oifgeshtanen iz er vi dem noch
dead the from stand up again is he when that after

טו און ווען זיי האבן אפגעגעסן אנבייסן , זאגט
zogt onbaisen opgegesen hoben zei ven un
says breakfast finish eating did they when and

יהושע / ישוע צו שמעון פעטרוסן: שמעון בן יונה ,
Yonah ben Shim'on Petrosn Shim'on tsu Yeshua Yehoshua
Yonah son of Simon Peter Simon to Yeshua Yehoshua

צי האסטו מיך ליב מער ווי די דאזיקע? זאגט ער צו אים:
im tsu er zogt dozike di vi mer lib mich hostu tsi
him to he says these the than more love me do you

יא , האר, דו ווייסט, אז איך האב דיך ליב . זאגט ער צו אים:
im tsu er zogt lib dich hob ich az veist du Har yo
him to he says love you do I that know you L-rd yes

פאשע מיינע לעמער. טז ווידער צום צווייטן מאל זאגט ער צו
tsu er zogt mol tsveitn tsum vider lemer maine pashe
to he says time second for the again lambs my pasture

אים: שמעון בן יונה , צי האסטו מיך ליב ? זאגט ער צו
tsu er zogt lib mich hostu tsi Yonah ben Shim'on im
to he says love me do you Yonah son of Simon him

אים: יא , האר, דו ווייסט, אז איך האב דיך ליב . זאגט ער צו
tsu er zogt lib dich hob ich az veist du Har yo im
to he says love you do I that know you L-rd yes him

אים: פאשע מיינע שאף . יז צום דריטן מאל זאגט ער צו אים:
im tsu er zogt mol dritn tsum shof maine pashe im
him to he says time third for the sheep my feed him

שמעון בן יונה , צי האסטו מיך ליב ? איז פעטרוס טרויעריק
troierik Petros iz lib mich hostu tsi Yonah ben Shim'on
grieved Peter is love me do you Yonah son of Simon

געווארן, ווייל ער האט צו אים געזאגט צום דריטן מאל:
mol dritn tsum gezogt im tsu hot er vail gevoren
time third for the say him to did he because become

צי האסטו מיך ליב ? און ער האט צו אים געזאגט: האר, דו
du Har gezogt im tsu hot er un lib mich hostu tsi
you L-rd say him to did he and love me do you

up alive from the mesim, was manifested to the talmidim.

15 Then when they ate, he says to Shim'on Kefa, Shim'on Bar-Yochanan, do you have ahavah for me more than these? Shim'on Kefa says to him, Ken, Adoni, You have da'as that I have ahavah for You. He says to him, Feed My lambs. 16 He again a second time says to him, Shim'on Bar-Yochanan, do you have ahavah for me? Shim'on Kefa says to him, Ken, Adoni, You have da'as that I have ahavah for You. He says to him, Take care of My sheep. 17 Rebbe, Melech HaMoshiach says to him the shlishit time, Shim'on Bar-Yochanan, do you have ahavah for me? Kefa was grieved because Rebbe, Melech HaMoshiach said to him the shlishit time, Do you have ahavah for me? And he says to Rebbe, Melech HaMoshiach, Adoni, You

have da'as of all things.
You have da'as that I have
ahavah for You. Rebbe,
Melech HaMoshiach says
to him, Feed My kevasim.
18 Omein, omein, I say to
you, that when you were
young, you were girding
yourself and were walking
where you wanted, but
when you grow old you
will extend your hands and
another will gird you and
carry you where you do
not wish to go. 19 And this
He said signifying by what
mavet Shim'on Kefa will
glorify Hashem. After this,
He said to him, Follow Me.
20 Having turned, Kefa
sees the talmid ha'ahuv
following them, who also
was reclining at tish during
the seudah upon the
kheyk of Rebbe, Melech
HaMoshiach, and this
talmid was the one who
had said Adoni, who is the
one betraying you? 21 Then
Kefa, having seen this one,
says to Rebbe, Melech
HaMoshiach, Adoni, and
what about this man? 22 He
says to him, If I want him
to remain until I come,
what is that to you? You
follow Me. 23 Therefore,

ווייסט אלץ ; דו ווייסט, אז איך האב דיך ליב . זאגט
zogt lib dich hob ich az veist du alts veist
says love you do I that know you everything know

יהושע / ישוע צו אים: פאשע מיינע שעפעלעך. יח באמת ,
be'emes shefelech maine pashe im tsu Yeshua Yehoshua
in truth sheep my pasture him to Yeshua Yehoshua

באמת זאג איך דיר: ווען דו ביסט געווען יונג , האסטו
hostu yung geven bist du ven dir ich zog be'emes
you did young were are you when you I tell in truth

דיך ארומגעגארטלט און ביסט געגאנגען, וואו דו
du vu gegangen bist un arumgegartlt dich
you where go did and fasten gartel around yourself

האסט געוואלט; אבער ווען דו וועסט אלט ווערן , וועסטו
vestu veren alt vest du ven ober gevolt host
will you become old you will you when however want did

אויסשטרעקן דיינע הענט , און אן אנדערער וועט דיך ארומגארטלען
arumgartelen dich vet anderer an un hent daine oisshtreken
fasten gartel you will other an and hands your stretch out

און פירן, וואוהין דו וועסט נישט וועלן. יט און דאס דאזיקע האט
hot dozike dos un velen nisht vest du vuahin firen un
has these the and wish not will you where lead and

ער געזאגט, מרמז זייענדיק, מיט וואס פאר א טויט ער וועט
vet er toit a far vos mit zaiendik meramez gezogt er
will he death a for who with making alluded to said he

פארהערלעכן ה' . און נאך דעם ווי ער האט דאס געזאגט,
gezogt dos hot er vi dem noch un Hashem faherlechen
said that has he as the after and Hashem glorify

זאגט ער צו אים: פאלג מיר נאך ! כ אויסדרייענדיק זיך ,
zich oisdreiendik noch mir folg im tsu er zogt
himself turning around after me follow him to he says

זעט פעטרוס דעם תלמיד נאכפאלגן, וועלכן יהושע / ישוע
Yeshua Yehoshua velchen nochfolgen talmid dem Petros zet
Yeshua Yehoshua which following disciple the Peter see

האט ליב געהאט און וועלכער האט זיך אויך אנגעלענט אויף
oif ongelent oich zich hot velcher un gehat lib hot
on lean also himself did who and had love did

ישועס ברוסט ביי דער סעודה, און האט געזאגט: האר, ווער
ver Har gezogt hot un sude der bai brust Yeshuas
who L-rd said had and feast the at breast Yeshua's

איז עס, וואס פארראט דיך? כא און ווען פעטרוס האט אים
im hot Petros ven un dich farrat vos es iz
him did Peter when and you betrays who it is

a rumor went out saying to the achim B'Moshiach that that talmid would not die. But Rebbe, Melech HaMoshiach did not tell him that he would not die, but rather, If I want him to remain until I come, what is that to you?

דערזען , זאגט ער צו יהושען / ישוען : האר, און וואס
vos un Har Yeshuan Yehoshuan tsu er zogt derzen*
what and L-rd Yeshua Yehoshua to he says caught sight of

וועגן דעם דאזיקן? כב זאגט יהושע / ישוע צו אים: אויב איך
ich oib im tsu Yeshua Yehoshua zogt dozikn dem vegen
I if him to Yeshua Yehoshua says this that about

וויל ער זאל בלייבן , ביז איך קום , וואס גייט דאס דיך אָן?
on dich dos geit vos kum ich biz blaiben zol er vil
on you this goes why come I until remain shall he will

דו פאלג מיר נאך . כג און דאס דאזיקע ווארט איז ארויסגעגאנגען
aroisgegangen iz vort dozike dos un noch mir folg du
go out is word these the and after me follow you

צווישן די ברידער , אז יענער תלמיד וועט נישט שטארבן;
shtarben nisht vet talmid yener az brider di tsvishen
die not will disciple that that brothers the among

יהושע / ישוע אבער האט נישט געזאגט צו אים, אז ער
er az im tsu gezogt nisht hot ober Yeshua Yehoshua
he that him to say not did however Yeshua Yehoshua

וועט נישט שטארבן, נאר: אויב איך וויל , אז ער זאל בלייבן
blaiben zol er az vil ich oib nor shtarben nisht vet
remain shall he that want I if only die not will

ביז איך קום , וואס גייט דאס דיך אָן?
on dich dos geit vos kum ich biz
on you this goes why come I until

24 This is the talmid, the one giving solemn edut *(testimony)* about these things, and the one having written these things and we have da'as that his edut is emes.

25 And there are many other things which Rebbe, Melech HaMoshiach did, which if they are written one by one, not the Olam Hazeh itself I suppose would have room enough for the sfarim being written.

כד דאס איז דער תלמיד , וואס זאגט עדות וועגן די דאזיקע
dozike di vegen eides zogt vos talmid der iz dos
these the about witness says who disciple the is this

זאכן , און האט זיי געשריבן; און מיר ווייסן, אז זיין עדות
eides zain az veisen mir un geshriben zei hot un zachn
witness his that know we and write them did and things

זאגן איז אמת. כה עס זענען אבער פאראן נאך א סך
sach a noch faran ober zenen es emes iz zogen
many a still there however are there truth is say

אנדערע זאכן , וואס יהושע / ישוע האט געטאן, וועלכע, אויב
oib velche geton hot Yeshua Yehoshua vos zachn andere
if which done has Yeshua Yehoshua which things other

זיי זאלן באשריבן ווערן, איינע נאך דער אנדערער, בין איך
ich bin anderer der noch eine veren bashriben zolen zei
I am other the after one to be described should they

מיך משער , אז אין דער וועלט וואלט נישט געווען גענוג
genug geven nisht volt velt der in az meshaer mich
enough be not would world the in that suppose myself

ארט פאר די ספרים, וואס וואלטן אנגעשריבן געווארן.
gevoren ongeshriben volten vos sforim di far ort
become written would which books the for place

Gevurot Meyruach Hakodesh

די שליחים געשיכטע

1 In the sefer harishon I wrote about everything, O Theophilus, about Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua, both what he began to do and the shiurim he began to say, 2 Until HaYom, when he made aliyah ascent to Shomayim, having given Moshiach's mitzvot through the Ruach Hakodesh to the Shlichim whom he chose, 3 To whom also he presented himself chai *(alive)*, after his Messianic yissurim *(sufferings)*, by many convincing proofs, during arba'im yamim appearing to his Shlichim and speaking concerning the Malchut Hashem:

4 And, while gathering them at a yechidus, Moshiach gave instructions to them not to depart from Yerushalayim, but to wait for the havtachah *(promise)* of [Elohim] HaAv which he said, You heard

א דעם ערשטן באריכט האב איך געמאכט, אָ טעאפילוס , וועגן
vegen Teofilus o gemacht ich hob baricht ershtn dem
about Theophilus o make I did report first the

אלעם , וואס יהושע / ישוע האט אנגעהויבן צו טאן
ton tsu ongehoiben hot Yeshua Yehoshua vos alem
do to begin did Yeshua Yehoshua which all things

און צו לערנען, ב ביז צום טאג, ווען ער איז ארויפגענומען
aroifgenumen iz er ven tog tsum biz lernen tsu un
taken above is he when day to the until teach to and

געווארן, נאך דעם ווי ער האט דורך דעם רוח הקודש
HaKoidesh Ruach dem durch hot er vi dem noch gevoren
the Holy Spirit the through did he when that after become

געבאטן די שליחים , וועלכע ער האט אויסדערווײלט; ג צו
tsu oisderveilt hot er velche shlichim di geboten
to chosen has he whom Shlichim the command

וועמען נאך זיין ליידן ער האט זיך באוויזן לעבעדיק
lebedik bavizen zich hot er laiden zain noch vemen
alive appear Himself did he sufferings his after whom

דורך א סך זיכערע באווייזן, דערשיינענדיק צו זיי
zei tsu dershainendik bavaizen zichere sach a durch
them to manifesting proofs assured many a through

במשך פון פערציק טעג און רעדנדיק וועגן דעם, וואס
vos dem vegen redendik un teg fertsik fun bemeshech
which that about speaking and days forty of in the time

האט א שייכות צום קעניגרייך פון ה׳ ; ד און ווען זיי
zei ven un Hashem fun kenigraich tsum shaiches a hot
they when and Hashem of kingdom to the relation a had

זענען געווען פארזאמלט, האט ער זיי באפוילן נישט אוועקצוגיין
avektsugein nisht bafoilen zei er hot farzamlt geven zenen
go away not command them he did assembled was are

פון ירושלים , נאר צוווארטן אויף דער הבטחה פונם
funem havtachah der oif varten tsu nor Yerushalayim fun
from the promise the on wait to but Yerushalayim from

פאטער, וועלכע—האט ער געזאגט—איר האט געהערט פון מיר;
mir fun gehert hot ir gezogt er hot velche Foter
me from heard have you say he did whom Father

of from Me. 5 For Yochanan
gave a tevilah of teshuva
with a mikveh mayim, but
you will receive a tevilah
in the Ruach Hakodesh not
many yamim from now.

6 And at yechidus,
having come together,
they were asking him
saying, Adoneinu, is it
at this time that You are
restoring the Malchut
Hashem to Am Yisroel?
7 But he said to them, It is
not for you to have da'as of
the itim *(times)* or moadim
(seasons) which [Elohim]
HaAv has set by His own
samchut *(authority).* 8 But
you will receive ko'ach
when the Ruach Hakodesh
has come upon you, and
you all will be the Eidus
(the Witness) of me, in
Yerushalayim, and in all
Yehudah, and Shomron
and as far as ad ketzeh
ha'aretz. 9 And having
said these things, while
they were looking on, in an
aliyah ascent to Shomayim,
Moshiach was taken up;
and an anan *(cloud)* took
him away from their eyes.
10 And as they were gazing

ה ווייל יוחנן האט געטובלט מיט וואסער אין דער
der in vaser mit getoivelt hot Yochanan vail
the in water with mikveh immersed has John because

מקווה , איר אבער וועט געטובלט ווערן אין דער
der in veren getoivelt vet ober ir mikveh
the in to be mikveh immersed will however you mikveh

מקווה מיט דעם רוח הקודש נישט אין פיל טעג ארום .
arum teg fil in nisht HaKoidesh Ruach dem mit mikveh
around days many in not the Holy Spirit the with mikveh

ו דעריבער, ווען זיי זענען זיך צוזאמענגעקומען,
tsuzamengekumen zich zenen zei ven deriber
come together themselves did they when therefore

האבן זיי אים געפרעגט, אזוי צו זאגן: האר, צי וועסטו אין
in vestu tsi Har zogen tsu azoi gefregt im zei hoben
in will you L-rd say to so ask him they did

דער דאזיקער צייט ווידער אויפריכטן דאס מלכות צו ישראל?
Yisroel tsu Malchus dos oifrichten vider tsait doziker der
Israel to kingdom of the restore again time this one the

ז האט ער צו זיי געזאגט: עס איז נישט אייער זאך צו וויסן
visen tsu zach eier nisht iz es gezogt zei tsu er hot
know to thing your not is there say them to he did

די צייטן אדער זמנים , וועלכע דער פאטער האט פעסטגעזעצט
festgezetst hot Foter der velche zmanem oder tsaitn di
fixed did Father the which seasons or times the

אין זיין מאכט . ח נאר איר וועט באקומען גבורה ,
gevure bakumen vet ir nor macht zain in
power of Hashem receive will you but authority his in

ווען דער רוח הקודש וועט קומען אויף אייך; און וועט זיין
zain vet un aich oif kumen vet HaKoidesh Ruach der ven
be will and you on to come will the Holy Spirit the when

מיינע עדות אין ירושלים און אין גאנץ יהודה און אין
in un Yehude gants in un Yerushalayim in eides maine
in and Yehudah all in and Yerushalayim in witnesses my

שומרון און ביז צום עק פון דער ערד . ט און האבנדיק דאס
dos hobendik un erd der fun ek tsum biz un Shomron
this having and earth the of end to the until and Samaria

געזאגט, איז ער ארויפגענומען געווארן, און זיי האבן עס געזען,
gezen es hoben zei un gevoren aroifgenumen er iz gezogt
see this did they and become taken up He was said

און א וואלקן האט אים אוועקגענומען פון זייערע אויגן. י און ווי
vi un oigen zeiere fun avekgenumen im hot volken a un
as and eyes their from taken away him did cloud a and

intently into Shomayim, while Moshiach was going — hinei — two beings, enrobed in white, had been present with them. 11 Also, these said, Men of the Galil, why do you stand looking into Shomayim? This Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua, the one having been taken up from you into Shomayim, will also come again in like manner as you saw him going into Shomayim.

12 Then they returned to Yerushalayim from Har HaZeytim, which from Yerushalayim is a Shabbos walk. 13 And when they entered, they went up to the aliyyah where they were staying, that is, Kefa and Yochanan and Ya'akov and Andrew and Philippos and T'oma and Bar-Talmai and Mattityahu and Ya'akov Ben-Chalfai and Shim'on the Zealot and Yehudah Ben Ya'akov. 14 These all with one mind were continually devoting themselves to tefillah,

זיי האבן אזוי פעסט געקוקט צום הימל , בשעת ער איז
iz er beshas himel tsum gekukt fest azoi hoben zei
did he while heaven to the looking steadfastly so were they

אוועק ארויף, זע , ביי זיי זענען געשטאנען צוויי מענער
mener tsvei geshtanen zenen zei bai ze aroif avek
men two standing are them beside look up go away

אין ווייסע קליידער; יא וועלכע האבן אויך געזאגט: איר מענער פון
fun mener ir gezogt oich hoben velche kleider vaise in
of men you say also did which clothing white in

גליל , וואס שטייט איר און קוקט ארויף צום הימל ? דער
der himel tsum aroif kukt un ir shteit vos Galil
the one heaven to the up look and you stand why Galilee

דאזיקער יהושע / ישוע , וואס איז ארויפגענומען געווארן פון
fun gevoren aroifgenumen iz vos Yeshua Yehoshua doziker
from become taken up is who Yeshua Yehoshua this very

אייך אין הימל אריין, וועט אויף אזא אופן קומען, ווי איר האט אים
im hot ir vi kumen oifen aza oif vet arain himel in aich
him did you as come way such on will into heaven in you

געזען ארויפגיין אין הימל אריין.
arain himel in aroifgein gezen
into heaven in going up see

יב דעמאלט האבן זיי זיך אומגעקערט קיין
kein umgekert zich zei hoben demolt
to returned themselves they have then

ירושלים פונם בארג , וואס הייסט הר
Har heist vos barg funem Yerushalayim
Mount of called which mountain from the Yerushalayim

הזיתים , וועלכער איז נאענט פון ירושלים א שטח א
a shetech a Yerushalayim fun noent iz velcher HaZeitim
a area an Yerushalayim from near is which Olives

תחום שבת . יג און ווען זיי זענען אריינגעקומען,
araingekumen zenen zei ven un Shabbos techum
come in are they when and Sabbath walking limit

זענען זיי ארויפגעגאנגען אין דער אויבערשטוב , וואו פעטרוס
Petros vu oibershtub der in aroifgegangen zei zenen
Peter where room upstairs the in went up they did

און יוחנן און יעקב און אנדריי , פיליפוס און תומא,
Toma un Filipos Andrey un Yaakov un Yochanan un
Toma and Philip Andrew and James and John and

בר-תלמי און מתתיהו , יעקב בן חלפי און שמעון
Shim'on un Chalfai ben Yaakov Mattityahu un Bar-Talmai
Simon and Chalfai son of James Mattityahu and Bar-Talmai

with the nashim and with Miryam the Em of Rebbe, Melech HaMoshiach and with his achim.

15 And at this time, having stood up, Kefa, in the midst of the Achim b'Moshiach — there were 120 persons in the place 16 — Said, Achim b'Moshiach, the Kitvei Hakodesh had to be fulfilled, which the Ruach Hakodesh foretold through the peh of Dovid Hamelech concerning Yehudah, who became a guide to the ones arresting Yehoshua. 17 For he had been numbered among us, and he received his ministry in the Messianic avodas kodesh of the Moshiach's Shlichim. 18 (Now this man, therefore, acquired a sadeh out of the sachar *(reward)* of his peysha and, having fallen headlong, he plotst *(burst)* open in the middle and all the inward parts of him were poured out. 19 And this became known to all the ones

הקנאי און יהודה בן יעקב האבן געוואוינט. יד די אלע
ale di gevoint hoben Yaakov ben Yehude un HaKanai
all the dwell did James son of Yehudah and the Zealot

האבן איינשטימיק אנגעהאלטן אין תפילה טאן, צוזאמען מיט די
di mit tsuzamen ton tfile in ongehalten einshtimik hoben
the with together do prayer in continue unanimous did

פרויען , און מרים ישועס מוטער און מיט זיינע ברידער .
brider zaine mit un muter Yeshuas Miryam un froien
brothers his with and mother Yeshua's Mary and women

טו און אין די דאזיקע טעג איז פעטרוס אויפגעשטאנען אין
in oifgeshtanen Petros iz teg dozike di in un
in stand up Peter did days these the in and

דער מיט פון די ברידער און האט געזאגט—אן עולם אן
an oilem an gezogt hot un brider di fun mit der
an crowd a say did and brothers the of midst the

ערך הונדערט און צוואנציק זענען דערביי געווען פארזאמלט—
farzamlt geven derbai zenen tsvantsik un hundert erech
gathered was there were twenty and hundred about

טז ברידער , עס האט געמוזט דערפילט ווערן דער פסוק, וואס
vos pasuk der veren derfilt gemuzt hot es brider
which verse the to be fulfilled have to be did it brothers

דער רוח הקודש האט פאראויסגעזאגט דורך דודס מויל
moil Dovids durch foroisgezogt hot HaKoidesh Ruach der
mouth Dovid's through foretold did the Holy Spirit the

וועגן יהודהן , וועלכער איז געווארן א וועגווייזער פאר די ,
di far vegvaizer a gevoren iz velcher Yehuden vegen
those for guide a become did who Yehudah about

וואס האבן געפאנגען גענומען יהושען / ישוען . יז ווייל ער איז
iz er vail Yeshuan Yehoshuan genumen gefangen hoben vos*
is he because Yeshua Yehoshua take captive did who

געווען געציילט מיט אונדז און האט באקומען זיין חלק אין דער
der in cheilek zain bakumen hot un undz mit getseilt geven
the in share his received did and us with counted was

דאזיקער עבודה . יח דער דאזיקער האט זיך דערווארבן א פעלד
feld a dervorbn zich hot doziker der avoide doziker
field a acquire himself did this one the ministry this

פארן שכר פון זיין רשעות , און איז אנידערגעפאלן
anidergefalen iz un rishes zain fun sachar farn
fall down did and wickedness his from payment for the

מיטן קאפ אראפ און איז צעפלאצט געווארן אין דער מיט ,
mit der in gevoren tseplatst iz un arop kop miten
midst the in become burst apart was and down head with the

inhabiting Yerushalayim, so that the sadeh *(field)* became known in their language as "Akeldama" — that is "Sadeh of Dahm.") [20] For it has been written in the Sefer Tehillim, TEHI the place of him NESHAMMAH *(one being deserted)...* V'AL YEHI YOSHEV *(May his place be deserted and let him not be the one dwelling in it)*, and PEKUDATO YIKACH ACHER *(his place of leadership may another take.)* [21] It is necessary, therefore, that one of the anashim who accompanied us during all the time in which Rebbe, Melech HaMoshiach Adoneinu Yehoshua went in and went out among us, [22] Beginning from the tevilah of teshuva of Yochanan until the day when Moshiach was taken up from us — one of these should become Eidus *(Witness)* with us to the Techiyas HaMoshiach. [23] And they put forward two anashim, Yosef Bar-Sabba, also called Justus, and Mattityahu. [24] And having davened, they said, Adonoi, you have da'as

און אלע זיינע געדערעם זענען ארויס . [יט] און דאס דאזיקע איז
iz dozike dos un arois zenen gederem zaine ale un
is these this and pour out did bowels his all and

באקאנט געווארן צו אלע איינוואוינער אין ירושלים , אזוי, אז
az azoi Yerushalayim in ainvoiner ale tsu gevoren bakant
that so Yerushalayim in inhabitants all to become known

אין זייער אייגענעם דיאלעקט ווערט יענץ פעלד אנגערופן חקל
Chakel ongerufen feld yents vert dialekt eigenem zeier in
field called field that is dialect own their in

דמא , דאס הייסט א פעלד פון בלוט . [כ] ווארום עס שטייט
shteit es vorem blut fun feld a heist dos Dama
stands it because blood of field a means that blood

געשריבן אין ספר תהלים:
Tehilim seifer in geshriben
Psalms Book in written

זאל זיין וואוינונג ווערן א מדבר ,
midbar a veren voinung zain zol
desert a become dwelling his let

און זאל זיך קיין איינוואוינער נישט געפינען אין איר;
ir in gefinen nisht ainvoiner kein zich zol un
her in found not inhabitants no self let and

און ;
un
and

זיין אויפזיכט זאל אן אנדערער איבערנעמען.
ibernemen anderer an zol oifzicht zain
take over other an shall supervision his

(תהלים סט, כו ; קט, ח.)
ch kt chu st Tehilim
8 109 26 69 Psalms

[כא] עס איז דעריבער נויטווענדיק, אז איינער פון די דאזיקע מענער,
mener dozike di fun einer az noitvendik deriber iz es
men these the of one that necessary therefore is it

וואס האבן אונדז באגלייט די גאנצע צייט , אין וועלכער דער
der velcher in tsait gantse di bagleit undz hoben vos
the which in time entire the accompanied us have who

האר יהושע / ישוע איז אריינגעגאנגען און ארויסגעגאנגען
aroisgegangen un araingegangen iz Yeshua Yehoshua Har
go out and come in did Yeshua Yehoshua L-rd

צווישן אונדז, [כב] אנהויבנדיק פון יוחננס מקווה ביז צום
tsum biz mikveh Yochanans fun onhoibendik undz tsvishen
to the until mikveh John's from beginning us among

of the levavot of Kol Bnei Adam. Therefore, show which of these two is your bechirah [25] to take the place of this avodas kodesh ministry and Shlichus from which Yehudah turned aside to go to his own place. [26] And they drew lots, and the lot fell to Mattityahu, and he was numbered with the Achad Asar of Moshiach's Shlichim.

טאג, ווען ער איז פון אונדז ארויפגענומען געווארן, זאל זיין
zain zol gevoren aroifgenumen undz fun iz er ven tog
be shall become taken up us from is he when day

אן עדות מיט אונדז פון זיין תחית המתים .
hameysim techiyas zain fun undz mit eides an
the dead ones resurrection of his of us with witness a

כג און זיי האבן געשטעלט צוויי, יוספן, וועמען מען האט גערופן
gerufen hot men vemen Yosefn tsvei geshtelt hoben zei un
called has they whom Joseph two stand did they and

בר-שבא, און האט געהאט דעם צונאמען יוסטוס, און מתיה .
Mattiyah un Yustus tsunomen dem gehat hot un Bar-Sabba
Mattiyah and Justus surname the have did and Bar Sabba

כד און האבן תפילה געטאן און געזאגט: דו, אָ האר, וואס ווייסט
veist vos Har o du gezogt un geton tfile hoben un
knows who L-rd o you said and do prayer did and

אלעמענס הערצער, ווייז וועלכן דו האסט אויסדערוויילט פון
fun oisderveilt host du velchen vaiz hertser alemens
of chosen have you which show hearts everyone's

די דאזיקע צוויי, כה איינעם, וואס זאל איבערנעמען דאס ארט פון
fun ort dos ibernemen zol vos einem tsvei dozike di
of place the take over shall who one two these the

דער דאזיקער עבודה און שליחות, פון וועלכער יהודה איז
iz Yehude velcher fun shliches un avoide doziker der
is Yehudah which from Shlichus and ministry this one the

אפגעפאלן, כדי צו גיין אויף זיין אייגן ארט. כו און
un ort eigen zain oif gein tsu kedei opgefalen
and place own his to go to so that fallen away shmad

האבן געווארפן גורל פאר זיי, און דאס גורל איז אויסגעפאלן
oisgefalen iz goral dos un zei far goral gevorfen hoben
fall is lot the and them for lots cast have

אויף מתיה; און ער איז צוגערעכנט געווארן צו די עלף
elf di tsu gevoren tsugerechnt iz er un Mattiyah oif
eleven the to become added did he and Mattiyah upon

שליחים.
shlichim
Shlichim

2 And when the day of Shavuos is fulfilled, they were all together in

ב און ווען עס איז געקומען דער טאג פון שבועות, זענען אלע
ale zenen Shvues fun tog der gekumen iz es ven un
all are Shavuos of day the come did it when and

געווען פארזאמלט אויף איין ארט. ב און פלוצלונג איז
iz plutslung un ort ein oif farzamlt geven
there is suddenly and place of one in gathered was

one place. 2 And there was mitamuhl *(suddenly)* from Shomayim a sound like the rushing of a violent wind, and it filled the whole bais where they were sitting. 3 And leshonot appeared to them, being divided as eish resting on each one of them, 4 And all were filled with the Ruach Hakodesh, and they began to speak in leshonot acherot as the Ruach Hakodesh was giving the utterance to them.

5 Now there were in Yerushalayim frum, charedi *(orthodox)* Yehudim from all the nations under Shomayim. 6 And at this sound, the multitude assembled and was bewildered, because they were hearing, each one in his own native language, the Achim b'Moshiach speaking. 7 And they were nispoyel *(standing in awe)* and marveled, saying, Hinei, are not all of these Galileans speaking? 8 And how are we hearing, each

געוואָרן א רעש פון הימל , ווי פון א גיכן און געוואַלדיקן
gevaldikn un gichn a fun vi himel fun rash a gevoren
immense and quick a of like heaven from sound a become

שטורמווינט, און האָט אָנגעפילט דאָס גאַנצע הויז , וואו זיי
zei vu hoiz gantse dos ongefilt hot un shturemvint
they where house entire the fill did and windstorm

זענען געזעסן. [ג] און עס האָבן זיך באַוויזן צו זיי צעטיילטע
tseteilte zei tsu bavizen zich hoben es un gezesen zenen
divided them to appear self have there and sitting were

צונגען ווי פון פייער, און האָבן זיך געזעצט אויף יעדן איינעם
einem yedn oif gezetst zich hoben un faier fun vi tsungen
one every on put self have and fire of like tongues

פון זיי . [ד] און אַלע זענען פול געוואָרן מיט דעם רוח הקודש
HaKoidesh Ruach dem mit gevoren ful zenen ale un zei fun
the Holy Spirit the with become full did all and them of

און האָבן אָנגעהויבן רעדן אויף אַנדערע לשונות , לויט
loit leshoines andere oif reden ongehoiben hoben un
according to languages other in speak begin did and

ווי דער גייסט האָט זיי געגעבן זיך אויסצודריקן.
oistsudriken zich gegeben zei hot Gaist der vi
to express themselves give them did Spirit the as

[ה] און אין ירושלים האָבן געוואוינט יידן , יראי־שמים ,
yoreishomaim Yidn gevoint hoben Yerushalayim in un
Heaven fearers Jews dwell did Yerushalayim in and

פון אַלע פעלקער אונטערן הימל . [ו] און ווען דאָס דאָזיקע קול
kol dozike dos ven un himel untern felker ale fun
sound these the when and heaven under nations all from

(פונם רעש) איז געקומען, האָט זיך דער המון עם
am hamon der zich hot gekumen iz rash funem
of the people crowd the self has come is sound from the

פאַרזאַמלט און איז צוטומלט געוואָרן, ווייל יעדער איינער
einer yeder vail gevoren tsutumlt iz un farzamlt
one every because become bewildered is and assemble

האָט זיי געהערט רעדן אויף זיין אייגן לשון . [ז] און זיי
zei un loshen eigen zain oif reden gehert zei hot
they and language own his in speaking hear them did

זענען דערשטוינט געוואָרן און האָבן זיך געוואונדערט , אַזוי
azoi gevundert zich hoben un gevoren dershtoint zenen
so wondering over self have and become astounded did

צו זאָגן : אָט זעט, צי זענען דען נישט אַלע די דאָזיקע, וואָס
vos dozike di ale nisht den zenen tsi zet ot zogen tsu
who these the all not then are see just say to

in our own language in which we were born? [9] We Parthians and Medes and Elamites; the ones living in Mesopotamia, Yehudah, Cappadocia, Pontus, Asia, [10] Phrygia, Pamphylia, Mitzrayim *(Egypt)*, and the regions of Libya around Cyrene; and the visiting Romans, [11] Both Yehudim and Gerim *(Proselytes)*, Cretan, and Arabic, we hear them speaking in other languages [than their own] of the Gevurot *(mighty acts)* of Hashem. [12] And all had real hispailus *(overwhelming awe)* and were bewildered saying one to another, What can this mean? [13] But others, mocking, were saying, Of sweet wine they have been filled!

רעדן , מענטשן פון גליל ? ח און וויאזוי (איז עס, אז) מיר הערן
heren mir az es iz viazoi un Galil fun mentshn reden
hear we that it is how and Galilee of people speak

יעדער איינער אין אונדזער אייגענער שפראך , אין וועלכער מיר זענען
zenen mir velcher in shprach eigener undzer in einer yeder
were we which in language own our in one every

געבוירן געווארן ? ט פרתיים און מעדער און עלאמיטן, און די
di un Elamites un Meder un Persier gevoren geboiren
the and Elamites and Medes and Parthians become born

איינוואוינער פון ארם נהרים , יהודה , קאפאדאציע, פאנטוס
Pontus Kapadotsie Yehude Neharim Aram fun ainvoiner
Pontus Cappadocia Yehudah Neharim Aram of inhabitants

און (קליין) אזיען, י פריגיען און פאמפיליען, מצרים און די
di un Mitsrayim Pamphylia un Phrygia Asia klein un
the and Egypt Pamphylia and Phrygia Asia Minor and

טיילן פון ליביען ביי קירניה , און די געקומענע פון רוים , יא יידן
Yidn Roym fun gekumene di un Cyrene bai Libya fun teilen
Jews Rome from arrivals the and Cyrene by Libya of parts

און גרים , קרעטער און אראבערן; מיר הערן זיי רעדן
reden zei heren mir Arabs un Cretans geirem un
speaking them hear we Arabs and Cretans proselytes and

אויף אונדזערע לשונות (וועגן) די גרויסע מעשים פון ה׳ .
Hashem fun maisim groise di vegen leshoines undzere oif
Hashem of works great the about languages our in

יב און אלע זענען געווארן אויסער זיך און צוטומלט , און האבן
hoben un tsutumlt un zich oiser gevoren zenen ale un
did and bewildered and self out of become are all and

געזאגט איינער צום אנדערן: וואס זאל דאס באטייטן? יג אנדערע
andere bataiten dos zol vos andern tsum einer gezogt
others mean these shall what other to the one say

אבער , אפשפאטנדיק, האבן געזאגט: זיי זענען פול מיט זיסן
zisn mit ful zenen zei gezogt hoben opshpotendik ober
sweet with full are they say did mockingly however

ווייַן .
vain
wine

[14] But Kefa, having stood with the Achad Asar, lifted up his voice and

יד אבער פעטרוס, אויפשטעלנדיק זיך צוזאמען מיט די
di mit tsuzamen zich oifshtelendik Petros ober
the with together himself standing up Peter however

עלף , האט אויפגעהויבן זיין קול און צו זיי געזאגט: איר
ir gezogt zei tsu un kol zain oifgehoiben hot elf
you said them to and voice his lift up did eleven

declared to them, Anashim Yehudim! And the ones inhabiting Yerushalayim, have da'as of all this and be goires *(listen to)* my devarim: [15] For these ones are not, as you assume, in their schnaps, for it is only the third hour of the day *(nine o'clock in the morning)*. [16] But this is what has been spoken by Yoel HaNavi; [17] And it shall be in the Acharit Hayamim, ne'um Hashem, ESHPOCH ES RUCHI AL KOL BASAR V'NIB'U BNEICHEM U'VENOTEICHEM ZIKNEICHEM CHALOMOT YACHALOMUN BACHUREICHEM CHEZYONOT YIRU *(I will pour out my Spirit on all flesh: and your sons and daughters will prophesy, your old men will dream dreams and your bochrim will see visions)*. [18] And upon My avadim and upon My shfakhot in BAYYAMIM HAHEMMAH ESHPOCH ES RUCHI *(in those days I will pour out my Ruach [Hakodesh])* and they will speak devarim hanevu'ah: [19] And I will give MOFTIM BASHOMAYIM and signs

מענער פון יהודה און אלע איינוואוינער פון ירושלים , זייט
zait Yerushalayim fun ainvoiner ale un Yehude fun mener
be Yerushalayim of inhabitants all and Yehudah of men

דאס וויסן , און נייגט אייערע אויערן צו מיינע ווערטער. טו ווארום
vorem verter maine tsu oiern eiere neigt un visen dos
because words my to ears your bend and know this

די דאזיקע זענען נישט, ווי איר מיינט , שכור , ווייל עס איז
iz es vail shiker meint ir vi nisht zenen dozike di
is it because drunk assume you as not are these the

(איצט בלויז) די דריטע שעה פון טאג . טז נאר דאס איז, וואס
vos iz dos nor tog fun sho drite di bloiz itst
what is this but the day of hour third the only now

איז געזאגט געווארן דורך דעם נביא יואל:
Yoel novi dem durch gevoren gezogt iz
Yoel prophet the through been said had

יז און עס וועט געשען אין די לעצטע טעג , זאגט ה׳ ,
Hashem zogt teg letste di in geshen vet es un
Hashem says days last the in happened will it and

איך וועל אויסגיסן פון מיין גייסט אויף יעדן בשר
basar yedn oif Gaist main fun oisgisen vel ich
flesh all on Spirit my from pour will I

(ודם);
v'dam
and blood

און אייערע זין און אייערע טעכטער וועלן נבואות
nevues velen techter eiere un zin eiere un
prophecies will daughters your and sons your and

זאגן ,
zogen
say

און אייערע יונגעלייט וועלן זען חזיונות ,
chizyoines zen velen yungelait eiere un
visions see will young people your and

און אייערע זקנים וועלן חלומען חלומות ,
chaloimes cholemen velen zkeinem eiere un
dreams dream will elders your and

יח און אפילו אויף מיינע קנעכט און דינסטן
dinstn un knecht maine oif afile un
maids and servants my on even and

וועל איך אויסגיסן פון מיין גייסט אין יענע טעג ,
teg yene in Gaist main fun oisgisen ich vel
days those in Spirit My of pour out I will

on ha'aretz below, DAHM VA'EISH V'TIMROT ASHAM *(blood and fire and billows of smoke).* 20 The shemesh *(sun)* will be transformed into choshech *(darkness)* and the moon into blood before the great and dreadful YOM HASHEM. 21 *And it will be that everyone whoever calls upon the Name of Adonoi will be saved.*

און זיי וועלן נבואות זאגן .
zogen nevues velen zei un
say prophecies will they and

יט איך וועל געבן מופתים אויבן אין הימל
himel in oiben mofsim geben vel ich
heaven in above wonders give will I

און אותות אונטן אויף דער ערד ,
erd der oif unten otot un
earth the upon below signs and

בלוט און פייער און א וואלקן רויך .
roich volken a un faier un blut
smoke cloud of a and fire and blood

כ די זון וועט פארקערט ווערן אין פינצטערניש
fintsternish in veren farkert vet zun di
darkness to become turn will sun the

און די לבנה—אין בלוט ,
blut in levone di un
blood in moon the and

איידער עס וועט קומען דער גרויסער
groiser der kumen vet es eider
great the to come will it before

און מוראדיקער טאג פון דעם האר.
Har dem fun tog moirediker un
L-rd the of Day fearful and

כא און עס וועט געשען , אז יעדער איינער,
einer yeder az geshen vet es un
one every that to happen will it and

וואס וועט אנרופן דעם נאמען פון דעם האר,
Har dem fun nomen dem onrufen vet vos
L-rd the of Name of the call upon will who

וועט געראטעוועט ווערן.
veren geratevet vet
to be saved will

(יואל ג, א-ה.)
a-h g Yoel
1-5 3 Yoel

22 Anshei Yisroel, listen to these devarim: Yehoshua of Natzeret, a

כב מענער פון ישראל, הערט די דאזיקע ווערטער: יהושע / ישוע
Yeshua Yehoshua verter dozike di hert Yisroel fun mener
Yeshua Yehoshua words these the hear Israel of men

פון נצרת , א מאן, וואס איז צו אייך געוויזן געווארן פון
fun gevoren gevizn aich tsu iz vos man a Natseret fun
by become shown you to had who man a Natseret of

man having been attested
by Hashem to you by
gevurot and moftim which
Hashem did through him
in your midst, just as you
yourselves have da'as,
[23] This one, delivered up by
the determined cheshbon
(plan) and yedi'ah
mukdemet *(foreknowledge)*
of Hashem, and by the
hand of lawless Bnei Adam
you made him talui al
HaEtz *(being hanged on the
Tree)* and put him to death.
[24] But in fact Hashem
made Rebbe, Melech
HaMoshiach to stand
up alive again, having
destroyed the Chevlei
HaMavet, because it was
impossible for Rebbe,
Melech HaMoshiach to be
held by Death’s ko'ach.
[25] For Dovid Hamelech says
of him, SHIVVITI HASHEM
L'NEGDI TAMID, KI MIMINI
BAL EMMOT *(I set Adonoi
before me always, because
he is at my right hand I will
not be shaken.)* [26] Therefore
my heart was cheered up
and my tongue exulted
and in addition also my
flesh, my body, will live in
secure [hope]. [27] Because
you will not abandon the

ה׳ דורך גבורות , מופתים און אותות, וועלכע
velche otot un mofsim gvuros durch Hashem
which signs and wonders deeds of power through Hashem

ה׳ האט געטאן דורך אים אין אייער מיט , ווי איר
ir vi mit eier in im durch geton hot Hashem
you as midst your in him through do did Hashem

ווייסט עס אליין , [כג] דעם דאזיקן, וואס איז איבערגעגעבן
ibergegeben iz vos dozikn dem alein es veist
handed over has who this the yourselves it know

געווארן לויט ה׳ס אויסדריקלעכער עצה און
un eitse oisdriklecher Hashems loit gevoren
and counsel clearly stated Hashem's according to become

פאראויסוויסן , האט איר גענומען און דורך די הענט פון
fun hent di durch un genumen ir hot foroisvisen
of hands the through and take you did foreknowledge

רשעים אויפגעהאנגען אויף דער בוים און אומגעברענגט; [כד] אים
im umgebrengt un boim der oif oifgehongen reshoiem
Him killed and tree the on hung up the wicked

האט ה׳ אויפגעוועקט, אויפלויזנדיק די יסורים פון טויט ,
toit fun yesurim di oifloizendik oifgevekt Hashem hot
death of sufferings the loosing roused Hashem did

ווייל עס האט נישט געקענט זיין , אז ער זאל פון אים געהאלטן
gehalten im fun zol er az zain gekent nisht hot es vail
held it of shall he that be able to not did it because

ווערן . [כה] ווארום דוד (המלך) זאגט אויף אים:
im oif zogt hameilech Dovid vorem veren
him about says the King David because become

געזען האב איך דעם האר תמיד פאר מיר,
mir far tomed Har dem ich hob gezen
me before always L-rd the I have seen

דען ער איז אויף מיין רעכטער האנט,
hant rechter main oif iz er den
hand right my on is he then

כדי איך זאל מיך נישט וואקלען .
vaklen nisht mich zol ich kedei
be shaken not myself shall I so that

[כו] דערפאר האט מיין הארץ זיך משמח געווען
geven mesameyech zich harts main hot derfar
was joyful self heart my did therefore

און מיין צונג האט זיך געפריידט,
gefreidt zich hot tsung main un
rejoiced self did tongue my and

אונ עס וועט נאך מיין לייב רוען אויף האפנונג;
hofenung oif ruen laib main noch vet es un
hope upon rest flesh my yet will it and

כז ווייל דו וועסט נישט איבערלאזן
iberlozen nisht vest du vail
leave not you will you because

מיין נפש אין שאול (תחתית),
*Tachtis *Sheol in nefesh main*
deepest Sheol in soul my

דו וועסט אויך נישט דערלאזן
derlozen nisht oich vest du
permit not also will you

דיין הייליקן צו זען פארדארבונג.
fardarbung zen tsu heiliken dain
decay see to holy one your

כח דו האסט מיר באקאנט געמאכט די וועגן פון לעבן,
leben fun vegen di gemacht bakant mir host du
life of ways the made acquainted me have you

דו וועסט מיך זאט מאכן מיט פרייד פאר דיין פנים .
ponem dain far freid mit machen zat mich vest du
face your before joy with make sated me will you

(תהלים טז, ח-יא.)
ch-ya au Tehilim
8-11 16 Psalms

nefesh *(soul)* of me to destruction nor will you give your Chasid to see corruption. [28] TODIEINI ORACH CHAYYIM SOVA SEMACHOT ES PANECHA *(You made known to me the path of Chayyim, you will fill me with simcha in your presence).*

כט ברידער , לאזט מיך רעדן צו אייך מיט א פתחון פה
peh pitchon a mit aich tsu reden mich lozt brider
mouth opening of a with you to speak me let brothers

וועגן דעם שטאמפאטער דוד , אז ער איז נפטר געווארן און
un gevoren nifter iz er az Dovid shtamfoter dem vegen
and become deceased is he that David Patriarch the about

מען האט אים באגראבן, און זיין קבר איז ביי אונדז ביז צום
tsum biz undz bai iz keyver zain un bagroben im hot men
to the until us with is tomb his and buried him have they

היינטיקן טאג. ל זייענדיק אבער א נביא און וויסנדיק , אז
az visendik un novi a ober zaiendik tog haintikn
that knowing and prophet a however being day present

מיט א שבועה האט ה׳ אים צוגעשוואוירן, צו מאכן זיצן
zitsen machen tsu tsugeshvoirn im Hashem hot shvue a mit
to sit make to swear him Hashem did oath an with

אויף זיין טראן (איינעם) פון דער פרוכט פון זיינע לענדן, (תהלים
Tehilim lendn zaine fun frucht der fun einem tron zain oif
Psalms loins his of fruit the of one throne his on

[29] Anashim Achim, it is permitted to speak with bitachon *(confidence)* to you benoigeia *(regarding)* Dovid Avinu, that also he died and was buried and his kever *(tomb)* is with us until this day. [30] Therefore, being a Navi and having da'as that with a shevu'ah *(an oath)* HASHEM swore to him that from his loins his zera would sit upon his KISSE... [31] Foreseeing this, Dovid Hamelech

spoke about the Techiyas HaMoshiach: neither was he "abandoned to destruction nor did his BASAR see corruption." [32] This Yehoshua in fact Hashem made to stand up alive again, of which we all are Edim. [33] Having been exalted to the right hand of Hashem and having received the havtachah of the Ruach Hakodesh from [Elohim] HaAv, Moshiach poured out this which you also see and hear. [34] For Dovid Hamelech did not ascend into Shomayim, but he says, Hashem says to Adoni, SHEV LIMINI *(sit down at my right hand)*, [35] Until I make OYVECHA *(your enemies)* your footstool. [36] Therefore, assuredly let Klal Yisroel have da'as that this Yehoshua, whom you made talui al HaEtz *(being hanged on the Tree)*, this one Hashem has made both Adoneinu and Rabbeinu, Melech HaMoshiach.

[37] And when they heard this, they were pierced with conviction in their levavot, and they said to Kefa and to the other

קלב, יא; תהלים פט, ד-ה; שמואל ב ז, יב-יג .) [לא] פארויסזעענדיק
foroiszeendik ib-ig z b Shmuel d-h ft Tehilim yo klb
foreseeing 12-13 7 2 samuel 4-5 89 Psalms 11 132

דאס, האט ער גערעדט בנוגע דעם משיחס תחית
techiyas Moshiachs dem benegeie geredt er hot dos
resurrection of Moshiach's the about the speak he did this

המתים , אז ער איז נישט איבערגעלאזט געווארן אין שאול,
Sheol in gevoren ibergelozt nisht iz er az hameysim
Sheol in become left behind not was he that the dead ones

און אז זיין פלייש האט נישט געזען פארדארבונג. [לב] דעם דאזיקן
dozikn dem fardarbung gezen nisht hot fleish zain az un
this the corruption see not did flesh his that and

יהושע / ישוע האט ה׳ אויפגעשטעלט, פון וועלכן מיר
mir velchen fun oifgeshtelt Hashem hot Yeshua Yehoshua
we which of raise up Hashem did Yeshua Yehoshua

אלע זענען עדות . [לג] דעריבער, אזוי ווי ער איז דערהויבן געווארן
gevoren derhoiben iz er vi azoi deriber eides zenen ale
become lifted was he as so therefore witness are all

צו ה׳ס רעכטער האנט און האט באקומען די הבטחה
havtachah di bakumen hot un hant rechter Hashems tsu
promise the received did and hand right Hashem's to

פונם פאטער וואס שייך דעם רוח הקודש , האט ער
er hot HaKoidesh Ruach dem shaich vos Foter funem
he did the Holy Spirit the concerning who Father from the

דאס אויסגעגאסן, וואס איר זעט איצט און הערט. [לד] ווארום דוד
Dovid vorem hert un itst zet ir vos oisgegosen dos
David because hear and now see you which pour out that

איז נישט ארויפגעגאנגען אין הימל אריין, דען ער אליין זאגט:
zogt alein er den arain himel in aroifgegangen nisht iz
said himself he then into heaven in go up not did

דער האר האט געזאגט צו מיין האר:
Har main tsu gezogt hot Har der
L-rd my to say did L-rd the

זעץ דיך אויף מיין רעכטער זייט,
zait rechter main oif dich zets
side right my on you sit

[לה] ביז איך וועל אנידערלייגן דיינע פיינט
faint daine aniderleigen vel ich biz
enemies your lay down will I until

א פוסבענקעלע צו דיינע פיס.
fis daine tsu fusbenkele a
feet your at footstool a

of Moshiach's Shlichim,
Achim, what shall we
do? 38 And Kefa said to
them, Make teshuva
*(repentance, turning from
chet to Hashem)* and each
of you submit to a tevilah
of teshuva in the Shem
of Yehoshua HaMoshiach,
for the selichat avon of
you, and you will receive
the matanah of the Ruach
Hakodesh. 39 For to you
is the havtachah and to
your yeladim and to all the
ones at a distance, as many
as may YIKRA B'SHEM
ADONOI ELOHEINU.
40 And with many other
devarim, Kefa gave solemn
edut *(testimony)* and
was warning them,
Receive yeshu'at Eloheinu
from this DOR IKKESH
U'FETALTOL *(warped
and crooked generation)*!
41 Those, who were
mekabel Besuras HaGeulah
and welcomed his dvar,
submitted to a tevilah
of teshuva and there
were added in that day
nefashot *(souls)* beerech
(approximately, dacht zich)
shloshet alafim *(three
thousand)*.

(תהלים קי, א.)
a ki Tehilim
1 110 Psalms

[לו] דעריבער זאל דאס גאנצע בית ישראל זיכער וויסן , אז
az visen zicher Yisroel beis gantse dos zol deriber
that know surely Israel house of entire the shall therefore

דעם דאזיקן יהושע / ישוע , וועמען איר האט אויפגעהאנגען
oifgehongen hot ir vemen Yeshua Yehoshua dozikn dem
hung up have you whom Yeshua Yehoshua this the

אויף דער בוים, האט ה׳ געמאכט סאי פאר האר סאי פאר
far sai Har far sai gemacht Hashem hot boim der oif
for and L-rd for both make Hashem did tree the on

משיח . [לז] און ווי זיי האבן דאס געהערט, האבן זיי עס
es zei hoben gehert dos hoben zei vi un Moshiach
this they have heard this have they as and Moshiach

זיך גענומען צום הארצן, און געזאגט צו פעטרוסן און
un Petrosn tsu gezogt un hartsn tsum genumen zich
and Peter to said and heart to the taken themselves

צו די איבריקע שליחים : ברידער , וואס זאלן מיר טאן? [לח] און
un ton mir zolen vos brider shlichim ibrike di tsu
and do we shall what brothers Shlichim other the to

פעטרוס האט צו זיי געזאגט: טוט תשובה , און זאל יעדער
yeder zol un tshuve tut gezogt zei tsu hot Petros
every shall and repentance do say them to did Peter

איינער פון אייך זיך לאזן טובל זיין אין דער מקווה אינם
inem mikveh der in zain toivel lozen zich aich fun einer
in the mikveh the in be tovel allow yourselves you of one

נאמען פון יהושע / ישוע המשיחן צו דער פארגעבונג
fargebung der tsu HaMoshiachn Yeshua Yehoshua fun nomen
forgiveness the to the Moshiach Yeshua Yehoshua of name

פון אייערע זינד, און איר וועט באקומען די מתנה פון דעם
dem fun matone di bakumen vet ir un zind eiere fun
the of gift the received will you and sins your of

רוח הקודש . [לט] ווארום די הבטחה איז צו אייך און צו
tsu un aich tsu iz havtachah di vorem HaKoidesh Ruach
to and you to is promise the because the Holy Spirit

אייערע קינדער , און צו אלע, וואס זענען פון ווייטן, וועלכע דער
der velche veitn fun zenen vos ale tsu un kinder eiere
the whom afar from are who all to and children your

האר אונדזער ג-ט וועט רופן. [מ] און מיט נאך א סך אנדערע
andere sach a noch mit un rufen vet G-t undzer Har
other many a still with and call will G-d our L-rd

[42] And they were keseder *(constantly)* shtark *(steadfastly)* devoting themselves to the Moshiach's pnimiyus *(innermost)* Torah as handed on by Moshiach's Shlichim *(emmisaries of the Rebbe, Melech HaMoshiach)* and to being mishtatef *(involved, joining)* in the Messianic Chavurah *(fellowship, company, group)*, and to the tishen *(shared meals)* with Betzi'at HaLechem *(Breaking Bread)* at the Seudos Moshiach and to the Tefillos. [43] All were filled with yirat Shomayim and were nispoyel *(in awe)*, and many moftim and otot through Moshiach's Shlichim were taking place. [44] And all the [Jewish] Ma'aminim HaMeshichiyim were together and they were having all things in common. [45] And they were selling their properties and possessions and were distributing tzedakah to everyone as someone had need. [46] And yom yom, devoting themselves with one mind in the courts of the Beis Hamikdash, and

רייד האט ער עדות געזאגט און זיי מזהיר געווען, זאגנדיק:
zogendik geven mazer zei un gezogt eides er hot reid
saying was exhort them and said witness he did words

ראטעוועט זיך פון דעם דאזיקן פארקרימטן דור .
dor farkrimtn dozikn dem fun zich ratevet
generation perverse this the from yourself save

מא און די , וואס האבן אנגענומען זיין ווארט, האבן זיך געלאזט
gelozt zich hoben vort zain ongenumen hoben vos di un
allow self have word his accept did who those and

טובל זיין אין דער מקווה , און עס זענען צוגעקומען יענעם טאג
tog yenem tsugekumen zenen es un mikveh der in zain toivel
day that came to was there and mikveh the in be tovel

אן ערך דריי טויזנט נפשות . מב און זיי האבן שטענדיק
shtendik hoben zei un nefoshes toizent drai erech an
always did they and souls thousand three about an

עוסק געווען אין דער לערנונג פון די שליחים און אין דער
der in un shlichim di fun lernung der in geven oisek
the in and Shlichim the of teaching the in did devote

חברותאשאפט, אין ברויט ברעכן און אין די תפילות.
tfiles di in un brechen broit in chavruseshaft
prayers the in and breaking bread in fellowship

מג און עס איז געקומען א מורא אויף יעדן נפש , און א סך
sach a un nefesh yedn oif moire a gekumen iz es un
many a and soul every on fear a come is there and

מופתים און אותות זענען געשען דורך די שליחים .
shlichim di durch geshen zenen otot un mofsim
Shlichim the through to happen did signs and wonders

מד און אלע מאמינים זענען געווען צוזאמען, און האבן אלץ
alts hoben un tsuzamen geven zenen maiminem ale un
everything did and together was are believers all and

געהאט געמיינזאם ; מה און האבן פארקויפט זייער האב
hob zeier farkoift hoben un gemainzam gehat
possessions their sell did and communally have

און גוטס און עס צעטיילט צו אלעמען , לויט ווי יעדער
yeder vi loit alemen tsu tseteilt es un guts un
every as according to everyone to divide it and goods and

איינער האט זיך גענייטיקט. מו און טאג אויס טאג איין האבן זיי
zei hoben ein tog ois tog un geneitikt zich hot einer
they did one day out day and need self has one

זיך געפלייסט צו זיין אין בית המקדש , און געבראכן
gebrochn un HaMikdash Beis in zain tsu geflaist zich
break and HaMikdash house in be to endeavor themselves

from bais to bais, offering the Betzi'at HaLechem, they were together at tish with single-hearted exultation and hitlahavut. 47 Praising Hashem, and having favor with all the people while G-d was adding to their number yom yom those receiving yeshu'at Eloheinu.

3 Now Kefa and Yochanan were going up to the Beis Hamikdash at the hour of tefillah, the ninth hour *(three o'clock in the afternoon)*. 2 And a certain ish, an ish *(pisei'ach from the womb of his em)*, was being carried and they were putting him bederech klal *(usually)* yom yom at the sha'ar of the Beis Hamikdash, the one being called the Sha'ar Hatiferet, in order to beg for tzedakah from the ones entering into the Beis Hamikdash. 3 When the ish pisei'ach *(lame man)* saw Kefa and Yochanan being about to enter into the Beis Hamikdash, he began begging them for tzedakah. 4 But Kefa, as did Yochanan, gazed at

ברויט פון הויז צו הויז , און געגעסן זייער שפייז מיט שמחה
simcha mit shpaiz zeier gegesen un hoiz tsu hoiz fun broit
joy with food their ate and house to house from bread

און אויפריכטיקייט פונם הארצן, מז לויבנדיק ה׳ און
un Hashem loibendik hartsn funem oifrichtikeit un
and Hashem praising heart from the sincerity and

געפינענדיק חן ביים גאנצן פאלק . און יעדן טאג האט דער
der hot tog yedn un folk gantsn baim chein gefinendik
the did day every and people entire with favor finding

האר מוסיף געווען צו זיי די , וואס זענען געראטעוועט געווארן.
gevoren geratevet zenen vos di zei tsu geven moisef Har
being saved are who those them to was added L-rd

ג און פעטרוס און יוחנן זענען ארויפגעגאנגען אין בית
Beis in aroifgegangen zenen Yochanan un Petros un
house in go up did John and Peter and

המקדש אריין אין דער שעה פון תפילה, דער ניינטער.
nainter der tfile fun sho der in arain HaMikdash
ninth the prayer of hour the in into HaMikdash

ב און א מאן, א לאמען פון זיין מוטערס לייב , האט מען
men hot laib muters zain fun lomen a man a un
they has womb mother's his from lame a man a and

געברענגט צו טראגן , וועלכן מען פלעגט אנידערזעצן יעדן טאג
tog yedn aniderzetsen flegt men velchen trogen tsu gebrengt
day every to sit down used they who to carry by brought

ביים טויער פון בית המקדש , וואס האט געהייסן שער
Shaar geheisen hot vos HaMikdash Beis fun toier baim
Gate called was which HaMikdash house of gate at the

המהודר , צו בעטן נדבות פון די , וואס זענען אריינגעגאנגען
araingegangen zenen vos di fun nedoves beten tsu Hamehuder
entered are who the from alms beg to Beautiful

אין בית המקדש אריין. ג דערזעענדיק פעטרוסן און יוחנן ,
Yochanan un Petrosn derzeendik arain HaMikdash Beis in
John and Peter seeing into HaMikdash house in

וועלכע האבן געהאלטן ביים אריינגיין אין בית המקדש , האט
hot HaMikdash Beis in araingein baim gehalten hoben velche
did the Holy House in go in at the held were who

ער (זיי) געבעטן א נדבה . ד פעטרוס אבער האט אויף אים א
a im oif hot ober Petros nedove a gebeten zei er
a him on did however Peter alms a begged them he

בליק געטאן מיט יוחנן און געזאגט: קוק אויף אונדז. ה און
un undz oif kuk gezogt un Yochanan mit geton blik
and us on look said and John with did glance

him, saying, Look at us!
5 And the ish pisei'ach
was paying heed to them,
expecting to receive
something from them.
6 And Kefa said, Silver and
gold have I none, but such
as I have I give to you.
In ha-Shem of the Rebbe,
Melech HaMoshiach
Yehoshua of Natzeret,
get up and walk! 7 And
having grasped him by
the yamin, Kefa lifted
him up, and immediately
the man's feet and ankles
were strengthened. 8 And
leaping up, he stood and
was walking around, and
he entered with them
into the Beis Hamikdash,
walking and leaping and
shouting, Baruch Hashem!
9 And all the people saw
him walking and shouting,
Baruch Hashem! 10 And
they recognized him, that
he was the one sitting
at the Sha'ar Hatiferet
(Beautiful Gate) of the Beis
Hamikdash begging for
tzedakah; and they were
nispoyel *(standing in awe)*
and amazement at what
had happened to him.

ער האט געווענדט זיין פנים צו זיי , האפנדיק עפעס פון
fun epes hofendik zei tsu ponem zain gevendt hot er
from something hoping them to face his turn did he

זיי צו באקומען. ו פעטרוס אבער האט געזאגט: זילבער און
un zilber gezogt hot ober Petros bakumen tsu zei
and silver say did however Peter received to them

גאלד האב איך נישט, נאר וואס איך האב יא , דאס גיב איך
ich gib dos yo hob ich vos nor nisht ich hob gold
I give that yes have I what but not I have gold

דיר. אין דעם נאמען פון יהושע / ישוע המשיח פון
fun HaMoshiach Yeshua Yehoshua fun nomen dem in dir
from the Moshiach Yeshua Yehoshua of name the in you

נצרת , שטיי אויף און גיי . ז און ער האט אים אנגעכאפט ביי
bai ongechapt im hot er un gei un oif shtei Natseret
by seize him did he and walk and up stand Natseret

דער רעכטער האנט און אים אויפגעשטעלט; און אין אן אויגנבליק
oignblik an in un oifgeshtelt im un hant rechter der
eye blink an in and did stand up him and hand right the

זענען זיינע פיס און קנעכלעך געשטארקט געווארן. ח און ער
er un gevoren geshtarkt knechlech un fis zaine zenen
he and become strengthened ankles and feet his did

איז אויפגעשפרונגען און האט זיך אנידערגעשטעלט, און איז
iz un anidergeshtelt zich hot un oifgeshprungen iz
is and stand up himself has and jump up is

ארומגעגאנגען ; און איז אריינגעגאנגען מיט זיי אין בית
Beis in zei mit araingegangen iz un arumgegangen
house in them with go in did and walking about

המקדש אריין, ארומגייענדיק און שפרינגענדיק און לויבנדיק
loibendik un shpringendik un arumgeiendik arain HaMikdash
praising and jumping and walking around into HaMikdash

ה׳ . ט און דאס גאנצע פאלק האט אים געזען ארומגיין
arumgein gezen im hot folk gantse dos un Hashem
walking see him did people entire the and Hashem

און לויבן ה׳ . י און מען האט אים דערקענט , אז
az derkent im hot men un Hashem loiben un
that recognize him has they and Hashem praising and

דאס איז דער , וואס פלעגט זיצן אויף נדבות ביים שער
Shaar baim nedoves oif zitsen flegt vos der iz dos
Gate at the alms for sit used who the one is this

המהודר פון בית המקדש , און זיי זענען פול געווארן
gevoren ful zenen zei un HaMikdash Beis fun Hamehuder
become full did they and HaMikdash house of Beautiful

מיט שטוינען און פארוואונדערונג איבער דעם, וואס איז אים
im iz vos dem iber farvunderung un shtoinen mit
him is what that over bewilderment and astonishment with

געשען .
geshen
happened

[11] Now while Kefa and Yochanan were being held by him, all the people ran together to them at the Portico which is called Ulam Sh'lomo, and the people were utterly astonished. [12] And when Kefa saw this, he answered the people, preaching, Anshei Yisroel, why are you bewildered at this or at us? Why are you gazing as if it were by our own ko'ach or chassidus that this man has become able to walk? [13] Hashem, Elohei Avraham V'Elohei Yitzchak V'Elohei Ya'akov, the G-d of Avoteinu, has brought kavod to his mesharet, his Eved, Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua whom you delivered over and denied in the presence of Pilate when you decided to release the other one. [14] But you denied HaKadosh and the Tzaddik and you asked for a man who was a rotzeach *(murderer)* to be

יא און בשעת ער האט זיך געהאלטן צו פעטרוסן און
un Petrosn tsu gehalten zich hot er beshas un
and Peter to hold himself has he while and

יוחנן , איז דער גאנצער עולם זיך צוזאמענגעלאפן
tsuzamengelofen zich oilem gantser der iz Yochanan
run together themselves crowd whole the did John

צו זיי צו דעם פאליש, וואס האט געהייסן אולם
ulam geheisen hot vos polish dem tsu zei tsu
Colonnade called was which portico the to them to

של שלמה , אויסער זיך פון שטוינען . יב און
un shtoinen fun zich oiser Shloime shel
and astonishment with themselves beside Solomon of

זעענדיק דאס, האט פעטרוס געענטפערט דעם עולם : איר מענער
mener ir oilem dem geentfert Petros hot dos zeendik
men you crowd the answer Peter did this seeing

פון ישראל, וואס וואונדערט איר זיך איבער דער דאזיקער
doziker der iber zich ir vundert vos Yisroel fun
this one the about yourselves you wonder why Israel of

זאך ? אדער וואס קוקט איר אזוי אויף אונדז, גלייך
glaich undz oif azoi ir kukt vos oder zach
as though us on in this way you look why or thing

ווי מיט אונדזער אייגענעם כוח אדער פרומקייט האבן מיר אים
im mir hoben frumkeit oder koiech eigenem undzer mit vi
him we did piety or power own our with as

געמאכט ארומגיין ? יג דער ג-ט פון אברהם און יצחק און
un Yitschak un Avraham fun G-t der arumgein gemacht
and Isaac and Abraham of G-d the walk around make

יעקב , דער ג-ט פון אונדזערע אבות , האט פארהערלעכט זיין
zain farherlecht hot avot undzere fun G-t der Yaakov
His glorify did fathers our of G-d the Jacob

קנעכט יהושע / ישוע , וועמען איר האט איבערגעגעבן, און
un ibergegeben hot ir vemen Yeshua Yehoshua knecht
and hand over did you whom Yeshua Yehoshua servant

פארלייקנט פאר פילאטוסן, ווען ער האט באשלאסן אים צו
tsu im bashlosen hot er ven Pilatusn far farleikent
to him decided had he when Pilate before denied

granted unto you, [15] but the Sar HaChayyim you did away with, whom Hashem made to stand up alive again from the mesim, of which we are edim *(witnesses)*. [16] And on the basis of emunah in Shmo *(Name)*, this ish whom you see and know, the Shem of Yehoshua has made him strong; ken, and it is emunah *(faith)* that comes through Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua, which has given a refu'ah shleimah *(complete healing)* to this man in the presence of all of you.

[17] And now, Achim, I realize that according to a lack of da'as you acted, as did also your manhigim *(leaders)*. [18] But Hashem has thus fulfilled the things which he announced beforehand through the mouth of all the Nevi'im that the Rebbe, Melech HaMoshiach should undergo Messianic yissurim *(sufferings)*. [19] Therefore, make teshuva *(repentance, turning from chet [sin] to G-d)* and turn in order that your chatta'im, your averos *(sins)* may

באפרייען. [יד] איר אבער האט פארלייקנט דעם קדוש און
un kodesh dem farleiknt hot ober ir bafraien
and holy one the deny did however you release

צדיק , און פארלאנגט אז א מאן א רוצח זאל אייך
aich zol retseyech a man a az farlangt un tsadik
you shall murderer a man a that demanded and righteous

באגנעדיקט ווערן , [טו] און האט געטייט דעם שר החיים ,
hachayim sar dem geteit hot un veren bagnedikt
life prince the kill did and become pardoned

וועמען ה׳ האט אויפגעוועקט פון די טויטע, פון וואס
vos fun toite di fun oifgevekt hot Hashem vemen
which of dead the from roused had Hashem whom

מיר זענען עדות . [טז] און דורך דער אמונה אין זיין נאמען,
nomen zain in emune der durch un eides zenen mir
name his in faith the through and witnesses are we

האט זיין נאמען געשטארקט דעם דאזיקן, וואס איר זעט (דא)
do zet ir vos dozikn dem geshtarkt nomen zain hot
here see you whom this the strengthen name his did

און קענט; און דער גלויבן , וואס איז דורך אים, האט אים
im hot im durch iz vos gloiben der un kent un
him did him through is which faith the and know and

געגעבן די פולע געזונטהייט פאר אייך אלעמען. [יז] און איצט,
itst un alemen aich far gezuntheit fule di gegeben
now and all you before good health full the give

ברידער , איך ווייס , אז איר האט עס געטאן נישט ווויסנדיקערהייט,
visendikerheit nisht geton es hot ir az veis ich brider
knowingly not done it had you that know I brothers

ווי אויך אייערע שרים . [יח] אבער ה׳ האט אויף אזא
aza oif hot Hashem ober sorim eiere oich vi
such on did Hashem however rulers your also as

אופן דערפילט, וואס ער האט פארויסגעזאגט דורך דעם
dem durch foroisgezogt hot er vos derfilt oifen
the through foretold had he what fulfill manner

מויל פון אלע נביאים , אז זיין משיח וועטליידן .
laiden vet Moshiach zain az neviim ale fun moil
to suffer will Moshiach his that prophets all of mouth

[יט] דעריבער טוט תשובה און קערט אייך אום, כדי אייערע
eiere kedei um aich kert un tshuve tut deriber
your so that on you turn and repentance do therefore

זינד זאלן אויסגעמעקט ווערן, [כ] אז עס זאלן קומען צייטן פון
fun tsaitn kumen zolen es az veren oisgemekt zolen zind
of times to come should it that to be erased shall sin

be removed, 20 In order
that times of rest may
come from the presence of
Adonoi, and that he may
send the one having been
proclaimed beforehand
to you, that is, the Rebbe,
Melech HaMoshiach,
21 Whom it is necessary for
Shomayim to receive until
the times of the Tikkun of
all things of which Hashem
spoke long ago through
the mouth of his Nevi'im
hakedoshim. 22 Moshe
Rabbenu indeed said, NAVI
KAMONI for you Hashem
Adonoi will raise up from
your achim; to him you
will give heed according
to everything whatever he
may speak to you. 23 And it
will be that every nefesh
(soul) whoever LO YISHMA
(does not listen) to that Navi
(prophet) will be utterly
destroyed from among the
people. 24 And likewise all
the Nevi'im *(prophets)* from
Shmuel and his successors
onward, also announced
HaYom HaZeh. 25 You
are the Bnei HaNevi'im
(prophets) and you are the
Bnei HaBrit which Hashem
decreed to your Avot,
saying to Avraham Avinu,

דערקוויקונג פון דעם פנים פון דעם האר, און אז ער זאל אייך
aich zol er az un Har dem fun ponem dem fun derkvikung
you shall he that and L-rd the of face the from awakening

שיקן דעם פארויסבאשטימטן משיח יהושע / ישוע ,
Yeshua Yehoshua Moshiach foroisbashtimten dem shiken
Yeshua Yehoshua Moshiach appointed beforehand the send

כא וועמען דער הימל מוז אויפנעמען ביז צו דער צייט, ווען
ven tsait der tsu biz oifnemen muz himel der vemen
when time the to until receive must heaven the whom

אלץ וועט צוריקגעשטעלט ווערן, פון וועלכן ה׳ האט
hot Hashem velchen fun veren tsurikgeshtelt vet alts
had Hashem which about to be replaced will everything

גערעדט פון אייביק אָן דורך דעם מויל פון זיינע הייליקע
heilike zaine fun moil dem durch on eibik fun geredt
holy his of mouth the through on forever from spoken

נביאים . כב ווארום משה (רבינו) האט געזאגט:
gezogt hot Rabbeinu Moshe vorem neviim
say did Rebbeinu Moses because prophets

א נביא , גלייך צו מיר, וועט דער האר ג-ט
G-t Har der vet mir tsu glaich novi a
G-d L-rd the will we to like prophet a

אויפשטעלן צו אייך, פון צווישן אייערע ברידער ; אים
im brider eiere tsvishen fun aich tsu oifshtelen
him brothers your among of you to raise up

זאלט איר הערן לויט אלעם, וואס ער וועט צו
tsu vet er vos alem loit heren ir zolt
to will he which all according to hear you shall

אייך רעדן ; כג און עס וועט זיין , אז יעדעס נפש ,
nefesh yedes az zain vet es un reden aich
soul every that be will it and speak you

וואס וועט יענעם נביא נישט הערן, זאל פארטיליקט
fartilikt zol heren nisht novi yenem vet vos
destroy shall hear not prophet that will who

ווערן פון דעם פאלק .
folk dem fun veren
nation the from become

(דברים יח, טו, יט.)
it tu ich Devarim
19 15 18 Deuteronomy

V'NIVRAKHU *(and they will be blessed)* in your ZERA *(Seed)*, KOL MISHPEKHOT HA'ADAMAH *(and in your Zera will be blessed all the families of the earth.)* 26 To you rishonah *(first)* Hashem raised up his EVED, sending him to give you a bracha, turning every one of you in teshuva away from your wicked ways.

כד און אלע נביאים פון שמואל אָן און די , וואס זענען
zenen vos di un on Shmuel fun neviim ale un
are who those and without Samuel from prophets all and

געווען נאך אים, וואס האבן גערעדט, האבן אויך אנגעזאגט די
di ongezogt oich hoben geredt hoben vos im noch geven
the announce also did speak did who him after was

דאזיקע טעג. כה איר זענט די קינדער פון די נביאים , און פון
fun un neviim di fun kinder di zent ir teg dozike
of and prophets the of children the are you days these

דעם בונד (ברית), וואס ה׳ האט געמאכט מיט
mit gemacht hot Hashem vos bris bund dem
with made had Hashem which covenant covenant the

אייערע אבות , ווען ער האט געזאגט צו אברהמען:
Avrahamen tsu gezogt hot er ven avot eiere
Abraham to say did he when fathers your

און דורך דיין זאמען וועלן געבענטשט ווערן
veren gebentsht velen zomen dain durch un
become blessed will seeds your through and

אלע משפחות פון דער ערד .
erd der fun mishpoches ale
earth the of families all

(בראשית כב, יח.)
ich chb Bereshis
18 22 Genesis

כו צו אייך קודם כל האט ה׳ אויפגעשטעלט זיין קנעכט און
un knecht zain oifgeshtelt Hashem hot kol koidem aich tsu
and servant His raise up Hashem did all before you to

אים געשיקט אייך צו בענטשן, ווען יעדער איינער פון אייך וועט
vet aich fun einer yeder ven bentshen tsu aich geshikt im
will you of one every when bless to you sent him

זיך אוועקקערן פון זיינע (מעשים) רעים.
reim maisim zaine fun avekkeren zich
evil deeds his from turn away yourselves

4 Now while they were speaking to the people, the kohanim and the Sar Tzeva HaHeikhal, and the Tzedukim *(Sadducees)*, approached

ד און בשעת זיי האבן גערעדט צום עולם , זענען אויף
oif zenen oilem tsum geredt hoben zei beshas un
upon did crowd to the speaking were they while and

זיי געקומען די כהנים און דער מיליטערישער הויפטמאן
hoiptman militerisher der un koyanim di gekumen zei
captain military the and kohenim the come them

פונם בית המקדש און די צדוקים , ב ווייל זיי זענען
zenen zei vail Tsedukim di un HaMikdash Beis funem
are they because Sadducees the and HaMikdash house of the

them, 2 Being greatly
annoyed, because they
were teaching HaAm and
preaching in Yehoshua the
Techiyas HaMesim. 3 And
they took them with their
hands, and put them in
the beis hasohar until the
next day, for it was already
erev. 4 And many of the
ones having listened to the
dvar Hashem had emunah;
and the number of the
men came to be lav davka
(approximately) chameshet
alafim.

5 And it came about
on the next day their
manhigim and Zekenim
and the Sofrim were
gathered together in
Yerushalayim, 6 And also
Anan the Kohen Gadol and
Caiapha and Yochanan and
Alexander and as many as
were of the mishpochah
of the Kohen Gadol. 7 And
when they had placed the
Moshiach's Shlichim in
their midst, they were
inquiring, By what ko'ach
or in what Shem have you
done this? 8 Then Kefa,
having been filled with

געווען זייער אויפגעבראכט צוליב דעם, וואס זיי לערנען
lernen zei vos dem tsulib oifgebracht zeier geven
teach they that this on account of enraged very was

דאס פאלק און זאגן אָן תחית המתים דורך
durch hameysim techiyas on zogen un folk dos
through the dead ones resurrection of on say and people the

יהושען / ישוען . ג און האבן ארויפגעלייגט די הענט אויף
oif hent di aroifgeleigt hoben un Yeshuan Yehoshuan*
upon hands the lay did and Yeshua Yehoshua

זיי , און זיי איינגעזעצט אין תפיסה ביז אינדערפרי ;
inderfri biz tfise in aingezetst zei un zei
in the morning until prison in put them and them

ווארום עס איז שוין געווען אוונט . ד א סך אבער וואס
vos ober sach a ovent geven shoin iz es vorem
who however many a evening was already is it because

האבן געהערט דאס ווארט, האבן געגלויבט; און די צאל פון
fun tsol di un gegloibt hoben vort dos gehert hoben
of number the and believe did word the heard had

די מענער איז געווען אן ערך פינף טויזנט .
toizent finf erech an geven iz mener di
thousand five about an was is men the

ה און עס איז געשען , אינדערפרי זענען זיך
zich zenen inderfri geshen iz es un
themselves did in the morning happened is it and

צונויפגעקומען זייערע שרים און די זקנים און די סופרים
sofrim di un zkeinem di un sorim zeiere tsunoifgekumen
scribes the and elders the and rulers their come together

אין ירושלים ו און חנן דער כהן גדול , און קיפא
Caiapha un gadol koyen der Chanah un Yerushalayim in
Caiapha and gadol kohen the Chanah and Yerushalayim in

און יוחנן און אלעקסאנדער, און אלע , וואס זענען
zenen vos ale un Aleksander un Yochanan un
are who everyone and Alexander and John and

געווען פון דעם כהן גדולס משפחה . ז און מען האט זיי
zei hot men un mishpoche gadols koyen dem fun geven
them has they and family gadol's kohen the from was

אוועקגעשטעלט אין דער מיט , און געפרעגט: מיט וועלכן כוח ,
koiech velchen mit gefregt un mit der in avekgeshtelt
power which with asked and midst the in placed

אדער מיט וועלכן שם האט איר דאס געטאן? ח דעמאלט איז
iz demolt geton dos ir hot shem velchen mit oder
did then do this you did name what with or

the Ruach Hakodesh, said to them, Sarei HaAm and Zekenim, 9 If we today are being examined on account of a ma'aseh tov done to a handicapped man, as to by what means this one has been given refuah shleimah, 10 Let it be known to all of you and to Klal Yisroel, that b'Shem Rebbe, Melech HaMoshiach Yeshoshua of Natzeret, whom you hanged on HaEtz, whom Hashem made to stand up alive again from HaMesim — by this Shem this man stands here before you shalem b'guf *(healthy).* 11 He is HAEVEN MA'ASU *(the Stone which was rejected)* by you, HABONIM *(the builders)*, which HAY'TAH LEROSH PINNAH *(became the very corner)* stone. 12 And there is no Yeshu'at Eloheinu in any other, for there is no other Shem under Shomayim that has been given among Bnei Adam, by which it is necessary for you to be spared.

פעטרוס פול געווארן מיט דעם רוח הקודש און האט געזאגט
gezogt hot un HaKoidesh Ruach dem mit gevoren ful Petros
say did and the Holy Spirit the with become filled Peter

צו זיי : איר שרים פונם פאלק און זקנים פון ישראל,
Yisroel fun zkeinem un folk funem sorim ir zei tsu
Israel of elders and nation of the rulers you them to

טאויב מען איז אונדז היינט חוקר ודורש וועגן דער
der vegen udursh choiker haint undz iz men oib
the about and interpreted examine today us is they if

טובה צום קראנקן מענטשן, דורך וואס ער איז
iz er vos durch mentshn kranken tsum toive
did he which, what through man sick to the kindness

געהיילט געווארן, יזאלט איר אלע וויסן און דאס גאנצע פאלק
folk gantse dos un visen ale ir zolt gevoren geheilt
nation entire the and know all you shall become healed

ישראל, אז אין דעם נאמען פון יהושע / ישוע המשיח
HaMoshiach Yeshua Yehoshua fun nomen dem in az Yisroel
the Moshiach Yeshua Yehoshua of name the in that Israel

פון נצרת , וועמען איר האט אויפגעהאנגען אויף דער בוים,
boim der oif oifgehongen hot ir vemen Natseret fun
tree the on hung up did you whom Natseret of

וועמען ה׳ האט אויפגעוועקט פון די טויטע, דורך דעם
dem durch toite di fun oifgevekt hot Hashem vemen
that through dead the from roused did Hashem whom

דאזיקן שטייט דער מאן געזונט פאר אייך. יאער איז דאס דער
der dos iz er aich far gezunt man der shteit dozikn
the that is he you before healthy man the stands this

שטיין, וואס איר, די בוימייסטערס, האט פארווארפן, וועלכער איז
iz velcher farvorfen hot boimaisters di ir vos shtein
did who reject did builders the you which stone

געווארן צום הויפט פונם ווינקל. יב און עס איז נישט פאראן קיין
kein faran nisht iz es un vinkel funem hoipt tsum gevoren
any there not is it and corner of the chief the become

ישועה אין קיין אנדערן; ווארום עס איז נישטא אונטערן
untern nishto iz es vorem andern kein in yeshue
under there is not is it because other any in salvation

הימל קיין אנדערער נאמען, וואס איז געגעבן געווארן צווישן
tsvishen gevoren gegeben iz vos nomen anderer kein himel
among become given is which name other any heaven

מענטשן, דורך וועלכן מיר זאלן גראטעוועט ווערן .
veren geratevet zolen mir velchen durch mentshn
become saved should we which through men

[13] Now observing the
boldness of Kefa and
Yochanan, and having
perceived that they are
not yeshiva-trained Torah
teachers, they were
marveling and began to
recognize them, that they
had been with Yehoshua.
[14] And seeing the man
who had received refuah
shleimah standing with
them, they had nothing
to say keneged to it.
[15] And having ordered the
Shlichim to step outside
the Sanhedrin chambers,
they began conferring with
one another, [16] Saying,
What should we do with
these anashim? For that
a remarkable ot has
occurred through them
is evident to all the ones
inhabiting Yerushalayim,
and we are not able to
make hakhchashah of the
fact. [17] But lest it may be
spread further among the
Am Yisroel, let us warn
them no longer to speak to
any man b'shem hazeh *(in
this name)*. [18] And, having
summoned them, they
commanded them not to
say drashot or shiurim
b'shem Yehoshua at all.
[19] But Kefa and Yochanan

יג און ווען זיי האבן געזען דעם מוט פון פעטרוסן און
un Petrosn fun mut dem gezen hoben zei ven un
and Peter of courage the see did they when and

יוחנן , און האבן פארשטאנען, אז זיי זענען אומגעלערנטע
umgelernte zenen zei az farshtanen hoben un Yochanan
unlearned are they that understand did and John

און איינפאכע מענטשן, האבן זיי זיך געוואונדערט, און
un gevundert zich zei hoben mentshn einfache un
and wonder themselves they did men simple and

דערקענט , אז זיי זענען געווען מיט יהושען / ישוען .
Yeshuan Yehoshuan mit geven zenen zei az derkent*
Yeshua Yehoshua with been had they that recognized

יד און זעענדיק דעם מענטשן, וואס איז געהיילט געווארן, שטיין
shtein gevoren geheilt iz vos mentshn dem zeendik un
standing become healed is who man this seeing and

מיט זיי , האבן זיי נישט געהאט וואס אקייגנצורעדן . טו נאר
nor akegentsureden vos gehat nisht zei hoben zei mit
but to speak against what have not they did them with

באפעלנדיק זיי ארויסצוגיין אינדרויסן פון סנהדרין , האבן
hoben Sanhedrin fun indroisen aroistsugein zei bafelendik
did Sanhedrin of outside to go outside them ordered

זיי זיך באראטן איינער מיטן אנדערן, טז אזוי צו זאגן :
zogen tsu azoi andern miten einer baroten zich zei
say to so other with the one confer themselves they

וואס זאלן מיר טאן מיט די דאזיקע מענטשן? ווארום אז א
a az vorem mentshn dozike di mit ton mir zolen vos
a that because men these the with do we should what

באקאנט נס איז דורך זיי געשען , איז קלאר צו אלע
ale tsu klor iz geshen zei durch iz nes bakant
all to clear it is happened them through is sign well known

איינוואוינער פון ירושלים , און מיר קענען עס נישט אפלייקענען.
opleikenen nisht es kenen mir un Yerushalayim fun ainvoiner
deny not it can we and Yerushalayim of inhabitants

יז נאר כדי עס זאל זיך נישט נאך מער פארשפרייטן צווישן
tsvishen farshpreiten mer noch nisht zich zol es kedei nor
among spread more after not itself shall it so that but

פאלק, לאמיר זיי מזהיר זיין מער נישט צו רעדן צו קיינעם
keinem tsu reden tsu nisht mer zain mazer zei lomir folk
anyone to speak to not more be warn them let us nation

אין דעם דאזיקן נאמען. יח און האבן זיי גערופן, און באפוילן
bafoilen un gerufen zei hoben un nomen dozikn dem in
order and call them did and name this the in

in reply said to them, If it is tov before Hashem to listen to you rather than to Hashem, you be the Beit Din Dayan; 20 For we are not able to cease speaking about what we saw and heard. 21 And when they had threatened them further, they released them, finding no basis on which they might punish them, because of the people, vi-bahlt all were crying “Baruch Hashem!” on account of what had happened. 22 For the man was more than ben arba'im shanah, upon whom this ot of refu'ah had been brought about.

אינגאנצן נישט צו רעדן און נישט צו לערנען אין דעם נאמען
nomen dem in lernen tsu nisht un reden tsu nisht ingantsen
name the in teach to not and speak to not entirely

פון יהושע / ישוע . [יט] פעטרוס אבער און יוחנן האבן
hoben Yochanan un ober Petros Yeshua Yehoshua fun
did John and however Peter Yeshua Yehoshua of

ענטפערנדיק געזאגט צו זיי : משפט איר, צי עס איז גערעכט
gerecht iz es tsi ir mishpot zei tsu gezogt entferendik
right is it you judge them to say answering

פאר ה׳ אייך מער צו געהארכן ווי ה׳ (אליין);
alein Hashem vi gehorchen tsu mer aich Hashem far
Himself Hashem than obey to more you Hashem before

[כ] ווארום מיר קענען נישט אנדערש ווי רעדן דאס, וואס מיר
mir vos dos reden vi andersh nisht kenen mir vorem
we which that speak than other not can we because

האבן געזען און געהערט. [כא] און זיי האבן נאכאמאל זיי
zei nochamol hoben zei un gehert un gezen hoben
them again did they and heard and seen have

געווארנט, און אפגעלאזט, נישט געפינענדיק עפעס , פארוואס
farvos epes gefinendik nisht opgelozt un gevorent
for which something finding not release and warn

זיי צו באשטראפן, צוליב דעם פאלק ; ווייל
vail folk dem tsulib bashtrofen tsu zei
because people the on account of punish to them

אלע האבן געלויבט ה׳ איבער דעם, וואס איז געשען .
geshen iz vos dem iber Hashem geloibt hoben ale
happened is which that over Hashem praised had all

[כב] ווארום דער מענטש איז געווען עלטער ווי פערציק יאר , צו
tsu yor fertsik vi elter geven iz mentsh der vorem
on years forty than older was is man the because

וועמען עס איז געטאן געווארן דאס דאזיקע נס פון רפואה .
refue fun nes dozike dos gevoren geton iz es vemen
healing of sign these the become done is it whom

23 And, after having been released, the Moshiach’s Shlichim came to their own, and reported all the things the Rashei Hakohanim and the

[כג] און ווערנדיק באפרייט, זענען זיי געקומען צו זייערע אייגענע
eigene zeiere tsu gekumen zei zenen bafrait verendik un
own their to come they did released being and

און האבן דערציילט אלץ, וואס די הויפט כהנים און די
di un koyanim hoipt di vos alts dertseilt hoben un
the and kohenim chief the that all report did and

זקנים האבן צו זיי געזאגט. [כד] און ווען זיי האבן דאס
dos hoben zei ven un gezogt zei tsu hoben zkeinem
this did they when and said them to did elders

Zekenim had said to them.
[24] And having heard this,
the people lifted their
voices to Hashem with one
mind, and said, Rabbono
Shel Olam, you are the one
BARAH ES HASHOMAYIM
V'ES HA'ARETZ and the
yam and all that is in
them, [25] And You are
the One Who by the
Ruach Hakodesh through
the mouth of Avinu
Dovid Your eved, said,
LAMMAH RAGESHU
GOYIM UL'UMMIM
YEHIGU RIK *(Why did the
Goyim rage and the peoples
plot vain and futile things?)*
[26] YITYATZVU MALKHEI
ERETZ V'ROZNIM NOSEDU
YACHAD AL HASHEM V'AL
MOSHIACHO *(The kings of
the earth took their stand,
and the rulers assembled
together against* Hashem*and
against His Moshiach.)*
[27] For be'emes *(in truth)* in
this Ir *(City)*, keneged *(in
opposition, against)* Your
Eved HaKadosh Yehoshua
whom You did anoint,
there were assembled both
Herod and Pontius Pilate
along with the Goyim and
HaAm Yisroel, [28] To do
whatever that was by Your

געהערט, האבן אלע צוזאמען אויפגעהויבן זייער קול צו ה׳ ,
Hashem tsu kol zeier oifgehoiben tsuzamen ale hoben gehert
Hashem to voice their lift up together all did hear

און געזאגט: אָ האר, דו ביסט עס , וואס האט באשאפן דעם
dem bashafen hot vos es bist du Har o gezogt un
the created has who the one are You L-rd o said and

הימל און די ערד און דעם ים , און אלץ, וואס איז אין זיי ;
zei in iz vos alts un yam dem un erd di un himel
them in is that all and sea the and earth the and heaven

כה דו האסט געזאגט דורך דעם רוח הקודש דורך
durch HaKoidesh Ruach dem durch gezogt host du
through the Holy Spirit the through said you have You

דעם מויל פון אונדזער פאטער דוד , דיין קנעכט :
knecht dain Dovid foter undzer fun moil dem
servant your David father our of mouth the

פארוואס צארנען די גויים ,
Goyim di tsornen farvos
non-Jews the furious why are

און די פעלקער טראכטן אויס פוסטקייטן?
pustkeitn ois trachten felker di un
emptiness out imagine nations the and

כו די מלכים פון דער ערד האבן זיך
zich hoben erd der fun melachim di
themselves have earth the of kings the

אויפגעשטעלט,
oifgeshtelt
stand up

און די פירשטן האבן זיך אינאיינעם פארזאמלט,
farzamlt ineinem zich hoben firshtn di un
gathered together self have rulers the and

קעגן דעם האר און קעגן זיין משיח .
Moshiach zain kegen un Har dem kegen
Moshiach His against and L-rd the against

(תהלים ב, א-ב.)
a-b b Tehilim
1-2 2 Psalms

כז ווארום באמת אין דער דאזיקער שטאט האבן זיך
zich hoben shtot doziker der in be'emes vorem
themselves did city this one the in in truth because

פארזאמלט קעגן דיין הייליקן קנעכט יהושע / ישוע ,
Yeshua Yehoshua knecht heiliken dain kegen farzamlt
Yeshua Yehoshua servant holy Your against gathered

hand and by Your ratzon *(will)* it was nigzar merosh *(predestined)* to occur.
29 And now, Adonoi, look upon their threats and grant that Your avadim may speak Your dvar with all ometz lev *(courage, boldness)*, 30 While You stretch out Your hand for refu'ah and otot and moftim to occur through the Shem of Your Eved HaKadosh Yehoshua.
31 And after they had davened, the place in which they had assembled was shaken and everyone was filled with the Ruach Hakodesh and they were speaking the dvar Hashem with ometz lev *(courage, boldness)*.

32 Now the Messianic Kehillah velt *(community)* of the ones having had emunah had achdus in lev *(heart)* and nefesh *(soul)*, and not one was saying

וועמען דו האסט געזאלבט, הורדוס און פאנטיוס פילאטוס מיט
mit Pilatus Pontius un Hordos gezalbt host du vemen
with Pilate Pontius and Herod anointed have You whom

די גוים און די פעלקער ישראל, כח צו טאן וואס דיין
dain vos ton tsu Yisroel felker di un Goyim di
Your what do to Israel peoples of the and non-Jews the

האנט און עצה האט פארויס גוזר געווען, אז עס זאל
zol es az geven goizer forois hot eitse un hant
shall it that was decreed beforehand did counsel and hand

געשען. כט און איצט אָ האר, קוק אויף זייערע דראונגען, און גיב
gib un droungen zeiere oif kuk Har o itst un geshen
give and threats their on look L-rd o now and occur

דיינע קנעכט צו רעדן דיין ווארט מיט א פולן פתחון
pitchon fuln a mit vort dain reden tsu knecht daine
opening of full a with word your speak to servants your

פה , ל בשעת דו טוסט אויסשטרעקן דיין האנט צו היילן, און
un heilen tsu hant dain oisshtreken tust du beshas peh
and heal to hand Your stretch out you do You while mouth

צו טאן אותות און מופתים דורך דעם נאמען פון דיין הייליקן
heiliken dain fun nomen dem durch mofsim un otot ton tsu
holy your of name the through wonders and signs do to

קנעכט יהושע / ישוע . לא און בעת זיי האבן תפילה געטאן,
geton tfile hoben zei beis un Yeshua Yehoshua knecht
done prayer were they while and Yeshua Yehoshua servant

האט דאס ארט געציטערט, אין וועלכן זיי זענען געווען פארזאמלט;
farzamlt geven zenen zei velchen in getsitert ort dos hot
gathered was are they which in tremble place the did

און אלע זענען פול געווארן מיט דעם רוח הקודש , און
un HaKoidesh Ruach dem mit gevoren ful zenen ale un
and the Holy Spirit the with become filled are all and

האבן גערעדט דאס ווארט פון ה' מיט א פתחון פה .
peh pitchon a mit Hashem fun vort dos geredt hoben
mouth opening of a with Hashem of word the speak did

לב און ביי דעם רוב מאמינים איז געווען איין הארץ
harts ein geven iz maiminem rov dem bai un
heart one was is believers large group the among and

און איין גייסט, און קיינער האט נישט געזאגט, אז עפעס
epes az gezogt nisht hot keiner un gaist ein un
something that say not did anyone and spirit one and

פון זיין באזיץ איז זיין אייגנס; נאר אלץ איז ביי זיי געווען
geven zei bai iz alts nor eigens zain iz bazits zain fun
was them among is all but own his is possession his of

that any of the possessions belonging to him was his own, but everything to them was in common. 33 And with gevaltike *(extraordinary)* ko'ach *(power)* the Moshiach's Shlichim were giving eidus *(testimony)* of the Techiyas of Yehoshua Adoneinu. And great Chen v'Chesed Hashem was upon them all. 34 For there was no one needy among them, for as many as were owners of sadot or batim were selling them and were bringing the proceeds of the sale, 35 And were placing them at the feet of Moshiach's Shlichim and were distributing to each one as anyone was nitzrach *(needy)*. 36 And Yosef, a Levi from Cyprus, a man having been named Bar-Nabba by the Moshiach's Shlichim, a name which being translated means, "Son of Encouragement," 37 This one owned a sadeh and, when he sold it, brought the kesef and laid it at the feet of Moshiach's Shlichim.

געמיינשאפטלעך. [לג] און מיט גרויס גבורה האבן די שליחים
shlichim di hoben gevure grois mit un gemainshaftlech
Shlichim the did power great with and in common

אפגעגעבן דאס עדות זאגן פון דעם האר ישועס אויפשטיין
oifshtein Yeshuas Har dem fun zogen eides dos opgegeben
resurrection Yeshua's L-rd the of say witness the give

(תחית המתים); און גרויס חסד איז געווען אויף
oif geven iz chesed grois un hameysim techiyas
on was is grace great and the dead ones resurrection of

זיי אלעמען. [לד] און עס איז נישט געווען קיין נויטליידנדער
noitleidnder kein geven nisht iz es un alemen zei
needy any was not is there and all them

צווישן זיי , ווייל אלע, וואס האבן פארמאגט פעלדער אדער
oder felder farmogt hoben vos ale vail zei tsvishen
or fields owned had who all because them among

הייזער , האבן (די דאזיקע) פארקויפט, און געברענגט די פרייזן
praizn di gebrengt un farkoift dozike di hoben haizer
prices the brought and sell these the did houses

פון די פארקויפטע זאכן [לה] און אנידערגעלייגט ביי די פיס פון
fun fis di bai anidergeleigt un zachn farkoifte di fun
of feet the at lay down and things sold the of

די שליחים ; און עס איז צעטיילט געווארן צו יעדן איינעם,
einem yedn tsu gevoren tseteilt iz es un shlichim di
one every to become divided is it and Shlichim the

לויט זיינע באדערפענישן.
baderfenishn zaine loit
needs his according to

[לו] און יוסף , וואס האט געקריגן פון די שליחים דעם
dem shlichim di fun gekrign hot vos Yosef un
the Shlichim the from got had who Joseph and

ביינאמען בר-נבא (דאס הייסט , זון פון טרייסט), א לוי ,
Levi a treist fun zun heist dos Bar-Nabba bainomen
Levi a comfort of son means that Bar-Nabba surname

געבוירן אין קפריסין, [לז] באזיצנדיק א פעלד, האט עס פארקויפט, און
un farkoift es hot feld a bazitsendik Cyprus in geboiren
and sell it did field a owning Cyprus in born

געברענגט דאס געלט , און עס אנידערגעלייגט ביי די פיס פון די
di fun fis di bai anidergeleigt es un gelt dos gebrengt
the of feet the at lay down it and money the brought

שליחים .
shlichim
Shlichim

5 And a certain man by
the name Chananyah,
with his wife Shappira,
sold property, 2 And he,
with his wife in collusion as
to da'as, misappropriated
from the price, and having
brought a certain part,
laid it at the feet of the
Moshiach's Shlichim. 3 But
Kefa said, Chananyah, why
has HaSatan filled your
lev *(heart)* that you lied to
the Ruach Hakodesh and
misappropriated from the
price of the land? 4 While
it remained with you, did
it not remain yours? And
after it was sold, were the
proceeds not under your
samchut *(authority)*? How
is it that you have hatched
this deed in your lev
(heart)? Your sheker *(lie)*
was not to Bnei Adam but
to Elohim. 5 And hearing
these devarim, having
fallen down, Chananyah
died; and there came great
yirat Shomayim upon all
the ones listening. 6 And
having got up, the bochrim
threw the tachrichin
shroud over him and,
having carried him out,
they buried him in a kever.

ה א געוויסער מאן אבער מיטן נאמען חנניה ,
a geviser man ober miten nomen Chananyah
a certain man however with the name Chananyah

מיט שפירה זיין ווייב, האט פארקויפט א פארמעגן, [ב] און
mit Shappira zain vaib hot farkoift a farmegen un
with Shappira his wife did sell a estate and

אראפגענומען פון דעם פרייז, מיטן וויסן פון זיין ווייב,
aropgenumen fun dem praiz miten visen fun zain vaib
deducted from the price with the knowledge of his wife

און א חלק געברענגט און אנידערגעלייגט ביי די פיס פון די
un a cheilek gebrengt un anidergeleigt bai di fis fun di
and a share brought and lay down at the feet of the

שליחים . [ג] פעטרוס אבער האט געזאגט: חנניה , פארוואס
shlichim Petros ober hot gezogt Chananyah farvos
Shlichim Peter however did say Chananyah why

האט דער שׂטן אנגעפילט דיין הארץ, צו זאגן א ליגן צום
hot der Satan ongefilt dain harts tsu zogen a ligen tsum
did the Satan fill your heart to say a lie to the

רוח הקודש און אראפצונעמען פונם פרייז פון פעלד?
Ruach HaKoidesh un aroptsunemen funem praiz fun feld
Holy Spirit and keep back from the price of field

[ד] צי איז עס דען נישט געווען דיין אייגנס, ווען דו האסט עס
tsi iz es den nisht geven dain eigens ven du host es
is it then not was your own when you did it

געהאט? און נאכן פארקויפן, צי איז עס דען נישט געווען אין
gehat un nochen farkoifen tsi iz es den nisht geven in
have and after selling is it then not was in

דיין רשות ? פארוואס האסטו באשלאסן אין דיין הארצן די
dain reshus farvos hostu bashlosen in dain hartsn di
your authority why did you decide in your heart the

דאזיקע זאך ? דו האסט נישט געלייקנט פאר מענטשן, נאר
dozike zach du host nisht geleiknt far mentshn nor
this thing you did not disavow before men but

פאר ה׳ . [ה] און ווען חנניה האט געהערט די דאזיקע
far Hashem un ven Chananyah hot gehert di dozike
before Hashem and when Chananyah did hear the these

ווערטער, איז ער אנידערגעפאלן און אויסגעגאנגען; און א גרויסע
verter iz er anidergefalen un oisgegangen un a groise
words he did fall down and expired and a great

מורא איז געקומען איבער אלע, וואס האבן דאס געהערט. [ו] און די
moire iz gekumen iber ale vos hoben dos gehert un di
fear is come over all who had this heard and the

יונגעלייט זענען אויפגעשטאנען, האבן אים אנגעטאן תכריכים ,
tachrichim ongeton im hoben oifgeshtanen zenen yungelait
tachrichim dress in him did stand up did young men

און אים ארויסגעטראגן און קובר געווען.
geven koiver un aroisgetrogen im un
was buried and carried out him and

ז און נאך א פארלויף פון אן ערך דריי שעה איז
iz sho drai erech an fun farloif a noch un
is hour three about an of course of time a after and

זיין ווייב אריינגעקומען, נישט וויסנדיק וואס עס איז געשען .
geshen iz es vos visendik nisht araingekumen vaib zain
occurred is it what knowing not come in wife his

ח און פעטרוס האט צו איר געזאגט: זאג מיר, צי האט איר פאר
far ir hot tsi mir zog gezogt ir tsu hot Petros un
for you did me tell said her to has Peter and

כך-וכך פארקויפט דאס פעלד? און זי האט געזאגט:
gezogt hot zi un feld dos farkoift kach-vekach
said has she and field this sell so much and so much

יא , פאר כך-וכך . ט האט פעטרוס צו איר געזאגט:
gezogt ir tsu Petros hot kach-vekach far yo
say her to Peter did so much and so much for yes

פארוואס האט איר איינגעשטימט צווישן זיך אויסצופרואוון
oistsupruven zich tsvishen aingeshtimt ir hot farvos
test yourselves among agree you did why

דעם גייסט פון דעם האר? אָט זע, די פיס פון די , וואס האבן
hoben vos di fun fis di ze ot Har dem fun Gaist dem
have who those of feet the see here L-rd the of Spirit the

באגראבן דיין מאן , זענען ביי דער טיר , און זיי וועלן דיך
dich velen zei un tir der bai zenen man dain bagroben
you will they and door the at are husband your buried

(אויך) ארויסטראגן. י און זי איז גלייך אנידערגעפאלן
anidergefalen glaich iz zi un aroistrogen oich
fell down immediately did she and carry out also

צו זיינע פיס און אויסגעגאנגען; און די יונגעלייט זענען
zenen yungelait di un oisgegangen un fis zaine tsu
did young men the and expired and feet his at

אריינגעקומען און האבן זי געפונען א טויטע, און , ארויסטראגנדיק,
aroistrogendik un toite a gefunen zi hoben un araingekumen
carrying out and dead a find her did and come in

האבן זיי זי קובר געווען ביי איר מאן . יא און עס איז
iz es un man ir bai geven koiver zi zei hoben
did it and husband her by was bury her they have

7 And there was an interval of lav davka *(approximately)* shloshah sha'ot and then his isha, not having da'as of what had happened, entered.
8 And in reply to her, Kefa said, Tell me, you sold the sadeh for such and such a price, did you? And she said, Ken, for such and such a price, that was the amount.
9 And Kefa said to her, Why was it agreed by the two of you to put the Ruach Hakodesh of Hashem to the test? Hinei! The feet of the ones having buried your ba'al are at the petach *(doorway)*, and they will carry you out.
10 And she fell immediately at his feet and died. And, the bochrim, having entered, found her dead; and, having carried her out, they buried her with her ba'al.
11 And there came great yirat Shomayim upon the whole Messianic kehillah and upon all the ones hearing these things.

געקומען א גרויסע מורא איבער דער גאנצער קהילה און איבער אלע,
ale iber un kehile gantser der iber moire groise a gekumen
all over and kehile whole the over fear great a come

וואס האבן דאס געהערט.
gehert dos hoben vos
heard this had who

יב און דורך די הענט פון די שליחים זענען געשען
geshen zenen shlichim di fun hent di durch un
occurred are Shlichim the of hands the through and

א סך אותות און מופתים צווישן דעם פאלק ; און אלע
ale un folk dem tsvishen mofsim un otot sach a
all and people the among wonders and signs many a

זענען געווען צוזאמען אין דעם אולם של שלמה . יג פון די
di fun Shloime shel ulam dem in tsuzamen geven zenen
the of Solomon of Portico the in together was are

איבריקע אבער האט קיינער זיך נישט אונטערגעשטעלט
untergeshtelt nisht zich keiner hot ober ibrike
dare not self anyone did however remaining

צו באהעפטן צו זיי , נאר דאס פאלק האט זיי געהאלטן
gehalten zei hot folk dos nor zei tsu baheften tsu
held them did people the but them to join to

זייער טייער ; יד און די מאמינים אינם האר האבן זיך
zich hoben Har inem maiminem di un taier zeier
self have L-rd in the believers the and much value very

פיל פארמערט, מאסן מענער און אויך פרויען ; טו אזוי, אז
az azoi froien oich un mener masen farmert fil
that so women also and men crowds of increase much

מען פלעגט ארויסטראגן קראנקע אויף די גאסן , און זיי
zei un gasn di oif kranke aroistrogen flegt men
them and streets the on sick carry out used they

געלייגט אויף בעטן און געלעגערס, כדי ווען פעטרוס וועט
vet Petros ven kedei gelegers un beten oif geleigt
will Peter when so that couches and beds on place

קומען , זאל וויניקסטנס זיין שאטן פאלן אויף עמיצן פון זיי .
zei fun emitsn oif falen shoten zain veinikstens zol kumen
them of some on fall shadow his at least shall to come

טז און א המון מענטשן איז זיך צוזאמענגעקומען אין
in tsuzamengekumen zich iz mentshn hamon a un
in gathered themselves is people crowd of a and

ירושלים פון די שטעט ארום , ברענגענדיק צו טראגן
trogen tsu brengendik arum shtet di fun Yerushalayim
carry to bringing around towns the from Yerushalayim

12 Now by the hands of the Moshiach's Shlichim were being effected many otot and moftim among the people and with a sense of achdus they were all in the Ulam Sh'lomo. 13 But none of the rest was daring to be mishtatef in a chavura *(becoming involved, joining a fellowship)* with them; however, the Am Yisroel held the Messianic Jews in high esteem. 14 And more and more ma'aminim hameshichiyim in Adoneinu were being added, multitudes of anashim and nashim, 15 So much so that even out into the rekhovot they would carry the cholim and put them on pallets and mats, that when Kefa came by, at least his shadow might fall upon some of them. 16 And also the multitudes from the shtetlach surrounding Yerushalayim were coming together, carrying the cholim and the ones

being tormented by ruchot teme'ot *(unclean spirits)*; and they were all receiving refu'ah shleimah.

17 But there was an uprising of the Kohen Gadol and all the ones with him of the Tzedukim kat, and they were filled with kinah. 18 And they laid their hands upon the Moshiach’s Shlichim and they put them in a public beis hasohar. 19 And a malach Adonoi *(an angel of Hashem)* opened the doors of the beis hasohar balailah, and having led them out, said, 20 Go and stand and speak in the Beis Hamikdash to the people kol divrei HaChayyim haelleh. 21 And having heard, the Moshiach’s Shlichim entered the Beis Hamikdash at Shachrit and were saying shiurim. And when the Kohen Gadol and the ones with him had come, they called together the Sanhedrin and all the assembly of Zekenim of the Bnei Yisroel, and they sent to the beis hasohar for the prisoners to be brought to them. 22 But

שלאפע און געפלאגטע פון אומריינע גייסטער, וועלכע זענען אלע
ale zenen velche gaister umreine fun geplogte un shlafe
all did which spirits unclean by plagued and sick

געהיילט געווארן.
gevoren geheilt
become healed

יז און דער כהן גדול איז אויפגעשטאנען און אלע, וואס
vos ale un oifgeshtanen iz gadol koyen der un
who all and stand up again is gadol kohen the and

זענען געווען מיט אים (דאס איז די כיתה פון די צדוקים),
Tsedukim di fun kite di iz dos im mit geven zenen
Sadducees the of sect the is that him with was are

און זענען פול געווארן מיט קנאה, יח און האבן ארויפגעלייגט
aroifgeleigt hoben un kine mit gevoren ful zenen un
place did and envy with become full did and

די הענט אויף די שליחים , און זיי איינגעזעצט אין דער
der in aingezetst zei un shlichim di oif hent di
the in put them and Shlichim the on hands the

שטאטישער תפיסה. יט און א מלאך פון דעם האר (ה׳) האט
hot Hashem Har dem fun malech a un tfise shtotisher
did Hashem L-rd the of angel an and jail city

ביינאכט אויפגעעפנט די טירן פון דעם געפענקעניש, און זיי
zei un gefenkenish dem fun tirn di oifgeefent bainacht
them and prison the of doors the open by night

ארויסגעפירט, און געזאגט: כ גייט, שטעלט זיך און רעדט אין
in redt un zich shtelt geit gezogt un aroisgefirt
in speak and yourselves stand go said and led out

בית המקדש צום פאלק אלע רייד פון דעם דאזיקן לעבן.
leben dozikn dem fun reid ale folk tsum HaMikdash Beis
life this the of words all people to the HaMikdash house

כא און ווען זיי האבן דאס געהערט, זענען זיי אינדערפרי
inderfri zei zenen gehert dos hoben zei ven un
in the morning they are hear this did they when and

אריינגעגאנגען אין בית המקדש אריין און האבן געלערנט.
gelernt hoben un arain HaMikdash Beis in araingegangen
teach did and into HaMikdash house in entered

אבער דער כהן גדול איז געקומען און די , וואס זענען
zenen vos di un gekumen iz gadol koyen der ober
are who those and come did gadol kohen the however

געווען מיט אים, און האבן צונויפגערופן דאס סנהדרין און אלע
ale un Sanhedrin dos tsunoifgerufen hoben un im mit geven
all and Sanhedrin the call together did and him with was

their mesharetim, having come, did not find them in the beis hasohar. And having returned, they reported these things
23 Saying, We found the beis hasohar locked tight and the shomrim standing at the doors; but when we opened up, we found no one inside. 24 And when the Sar Tzeva HaHeikhal of the Beis Hamikdash and the Rashei Hakohanim heard these words, they were perplexed about them, as far as what would come of all this.
25 But someone came and reported to them, Hinei, the men whom you put in the beis hasohar are in the Beis Hamikdash standing and saying shiurim to the people. 26 Then the Sar Tzeva HaHeikhal went along with the mesharetim and brought the Moshiach's Shlichim back, but not with force — for they feared the people, lest they should be stoned.
27 And when they had brought them, they stood the Moshiach's Shlichim before the Sanhedrin, and the Kohen

זקנים פון די בני ישראל, און געשיקט צו דער תפיסה, מען
men tfise der tsu geshikt un Yisroel bnei di fun zkeinem
there prison the to sent and Israel sons of the of elders

זאל זיי ברענגען. כב און די משרתים זענען אהינגעגאנגען
ahingegangen zenen meshoresim di un brengen zei zol
go there did temple police the and bring them shall

און האבן זיי נישט געפונען אין תפיסה, און האבן זיך
zich hoben un tfise in gefunen nisht zei hoben un
themselves did and jail in find not them did and

אומגעקערט און דערציילט, אזוי צו זאגן: כג מיר האבן געפונען דאס
dos gefunen hoben mir zogen tsu azoi dertseilt un umgekert
the find did we say to so report and returned

געפענקעניש פעסט פארשלאסן און די שומרים שטיין ביי די
di bai shtein shomrim di un farshlosen fest gefenkenish
the at standing guards the and locked firmly prison

טירן; אבער אויפעפענענדיק, האבן מיר אינעווייניק קיינעם נישט
nisht keinem ineveinik mir hoben oifefenendik ober tirn
not anyone inside we did upon opening however doors

געפונען. כד און ווי דער מיליטערישער הויפטמאן פונם בית
Beis funem hoiptman militerisher der vi un gefunen
house from the captain military the when and find

המקדש און די הויפט כהנים האבן געהערט די דאזיקע
dozike di gehert hoben koyanim hoipt di un HaMikdash
these the hear did kohenim chief the and HaMikdash

ווערטער, זענען זיי פארצווייפלט געווארן איבער זיי, וואס
vos zei iber gevoren fartsveiflt zei zenen verter
what them over become utterly at a loss they did words

עס וועט פון דעם דאזיקן ווערן. כה דאן איז עמיצער געקומען
gekumen emitser iz dan veren dozikn dem fun vet es
come someone did then become this the of would it

און זיי דערציילט: זע, די מענער, וועמען איר האט איינגעזעצט
aingezetst hot ir vemen mener di ze dertseilt zei un
put had you whom men the look report them and

אין תפיסה, זענען אינם בית המקדש, און שטייען און
un shteien un HaMikdash Beis inem zenen tfise in
and stand and HaMikdash house in the are prison in

לערנען דאס פאלק. כו דעמאלט איז דער מיליטערישער הויפטמאן
hoiptman militerisher der iz demolt folk dos lernen
captain military the did then people the teach

אוועק צוזאמען מיט די משרתים, און זיי געברענגט,
gebrengt zei un meshoresim di mit tsuzamen avek
brought them and temple police the with together went away

Gadol questioned them,
28 Saying, Did we not with a
strict command charge you
not to say shiurim b'shem
hazeh and, hinei, you
have filled Yerushalayim
with your torah and are
determined to bring upon
us the dahm of this man.
29 And in reply Kefa and
the Moshiach's Shlichim
said, It is necessary to obey
Hashem rather than Bnei
Adam. 30 Elohei Avoteinu
made Rebbe, Melech
HaMoshiach Yehoshua to
stand up alive again, the
very one whom you killed,
having made him talui al
haEtz *(being hanged on the
tree).* 31 This one Hashem
exalted as Sar and Moshi'a
(Oisleizer) to His right
hand to grant teshuva
to Yisroel and selicha
(forgiveness) of chatta'im
(averos, sins). 32 And we
are the eidus *(witness)* of
these matters and so is the
Ruach Hakodesh whom
Hashem gave to the ones
obeying Him.

(דאך) נישט מיט געוואלד ; ווארום זיי האבן מורא געהאט
gehat moire hoben zei vorem gevald mit nisht doch
have fear did they because violence with not yet

פארן פאלק , מען זאל זיי נישט שטייניקן. כז און האבן
hoben un shteiniken nisht zei zol men folk farn
did and stoned not them should they the people before

זיי געברענגט און אוועקגעשטעלט פארן סנהדרין . און דער
der un Sanhedrin farn avekgeshtelt un gebrengt zei
the and Sanhedrin before stand and bring them

כהן גדול האט זיי געפרעגט, כח אזוי צו זאגן : האבן מיר אייך
aich mir hoben zogen tsu azoi gefregt zei hot gadol koyen
you we did say to so ask them did gadol kohen

נישט שטרענג באפוילן, נישט צו לערנען אין דעם דאזיקן נאמען, און
un nomen dozikn dem in lernen tsu nisht bafoilen shtreng nisht
and name this the in teach to not order strictly not

זע , איר האט אנגעפילט ירושלים מיט אייער לערנונג ,
lernung eier mit Yerushalayim ongefilt hot ir ze
teaching your with Yerushalayim filled up have you look

און ווילט איר ברענגען אויף אונדז דאס בלוט פון דעם דאזיקן
dozikn dem fun blut dos undz oif brengen ir vilt un
this the of blood the us upon bring you want and

מענטשן? כט און פעטרוס און די שליחים האבן ענטפערנדיק
entferendik hoben shlichim di un Petros un mentshn
answering did Shlichim the and Peter and man

געזאגט: ה׳ מוז מען מער געהארכן ווי מענטשן. ל דער
der mentshn vi gehorchen mer men muz Hashem gezogt
the men than obey more one must Hashem say

ג-ט פון אונדזערע אבות האט אויפגעוועקט יהושען / ישוען ,
Yeshuan Yehoshuan oifgevekt hot avot undzere fun G-t*
Yeshua Yehoshua roused did fathers our of G-d

וועמען איר האט גענומען און אויפגעהאנגען אויף א בוים. לא אים
im boim a oif oifgehongen un genumen hot ir vemen
him tree a on hung up and taken had you whom

האט ה׳ דערהייבט מיט זיין רעכטער האנט, (צו זיין) א שר
sar a zain tsu hant rechter zain mit derheibt Hashem hot
prince a be to hand right his to raise up Hashem did

און א גואל , צו געבן צו ישראל תשובה
tshuve Yisroel tsu geben tsu goel a un
repentance change of heart Israel to give to redeemer a and

און סליחת חטאים. לב און מיר זענען עדות פון די
di fun eides zenen mir un chatoim selichos un
the of witnesses are we and sins forgiveness of and

דאזיקע ווערטער, און דער רוח הקודש , וועלכן ה׳ האט
hot Hashem velchen HaKoidesh Ruach der un verter dozike
has Hashem which the Holy Spirit the and words these

געגעבן צו די , וואס געהארכן אים.
im gehorchen vos di tsu gegeben
him obeys who those to given

לג און הערנדיק דאס, האט עס זיי געשטאכן אין זייערע
zeiere in geshtochen zei es hot dos herendik un
their in stab them it did this on hearing and

הערצער, און זיי האבן געוואלט זיי טייטן. לד נאר עס איז
iz es nor teiten zei gevolt hoben zei un hertser
is there but to kill them want did they and hearts

אויפגעשטאנען א געוויסער מאן אינם סנהדרין , א פרוש , וואס
vos Parush a Sanhedrin inem man geviser a oifgeshtanen
who Pharisee a Sanhedrin in the man certain a stood up

האט געהייסן גמליאל, א תנא , הויך געאכט ביים גאנצן
gantsn baim geacht hoich tane a Gamli'el geheisen hot
entire by the regarded highly Tanna a Gamliel called was

פאלק , און האט באפוילן מען זאל די מענטשן ארויספירן אויף
oif aroisfiren mentshn di zol men bafoilen hot un folk
for escort out men the shall that order did and people

א ווילע. לה דאן האט ער געזאגט צו זיי : מענער פון ישראל,
Yisroel fun mener zei tsu gezogt er hot dan vaile a
Israel of men them to say he did then while a

זייט פארזיכטיק וואס שייך די דאזיקע מענטשן, וואס איר
ir vos mentshn dozike di shaich vos forzichtik zait
you what men these the concerning who careful be

גייט טאן. לו ווארום פאר די דאזיקע טעג איז אויפגעשטאנען
oifgeshtanen iz teg dozike di far vorem ton geit
stand up did days these the for because to do going

תודס , זאגנדיק, אז ער איז עפעס ; צו וועמען עס האבן
hoben es vemen tsu epes iz er az zogendik Theudas
did it whom to something is he that saying Theudas

זיך באהאפטן אין צאל אן ערך פיר הונדערט מענטשן; ער
er mentshn hundert fir erech an tsol in bahoften zich
he people hundred four about an number in join self

איז געהרגעט געווארן; און אלע, וואס האבן אים געפאלגט, זענען
zenen gefolgt im hoben vos ale un gevoren geharget iz
were obey him did who all and was killed is

צעשפרייט און צונישט געווארן. לז נאך דעם איז אויפגעשטאנען
oifgeshtanen iz dem noch gevoren tsunisht un tseshpreit
stand up did that after become destroyed and scattered

33 And the ones having
heard were cut to the quick
and in fury were deciding
to do away with them.
34 But a certain Parush
got up in the Sanhedrin, a
moreh of Torah by name
Rabban Gamli'el, respected
by kol Am Yisroel, and he
gave orders to put the men
outside for a little while.
35 And Rabban Gamli'el
said to them, Anshei
Yisroel, pay attention to
yourselves what you are
about to do with these
anashim. 36 For at an
earlier tekufa *(era, period)*,
there was the uprising of
Theudas, who claimed to
be somebody himself, with
whom were associated a
number of anashim lav
davka *(approximately)* four
hundred; who was done
away with and as many as
were obeying him were all
dispersed and it came to
nothing. 37 After this there
was Yehudah HaGalili in
the yamim of the census;
who misled the people to

follow after him and that man perished and, as many as were obeying him, were all scattered. 38 And now I say to you, stay away from these anashim, and leave them alone, because if this cheshbon *(plan)* or this matter is of Bnei Adam, it will be overthrown. 39 But if it is from Hashem, you are not able to overthrow them — in that case you may even be found to be fighting keneged *(against, opposing)* Hashem. And they were persuaded by Rabban Gamli'el. 40 And having called together the Moshiach's Shluchim and having flogged them, they warned them not to speak in the shem of Yehoshua, and they released them. 41 Therefore Moshiach's Shluchim were going rejoicing from the presence of the Sanhedrin, that they were considered worthy to suffer shame for ha-Shem *(the Name)*. 42 And every day in the Beis Hamikdash and from bais to bais they did not stop saying shiurim and drashot about Yehoshua as Rebbe, Melech HaMoshiach.

יהודה הגלילי , אין די טעג פון דער רעגיסטרירונג, און
un registrirung der fun teg di in HaGalili Yehude
and registration the of days the in the Galilean Yehudah

האט פארפירט נאך זיך אן אנגעזעענעם טייל פונם פאלק ;
folk funem teil ongezeenem an zich noch farfirt hot
people of the part significant an himself after draw did

אויך ער איז פארלוירן געווארן , און אלע, וואס האבן אים געהארכט,
gehorcht im hoben vos ale un gevoren farloiren iz er oich
obeyed him had who all and become lost is he also

זענען צעשפרייט געווארן . [לח] און איצט זאג איך אייך : האלט זיך
zich halt aich ich zog itst un gevoren tseshpreit zenen
self keep to you I say now and become scattered did

צוריק פון די דאזיקע מענטשן, און לאזט זיי אפ: ווייל
vail op zei lozt un mentshn dozike di fun tsurik
because up them let and people these the from back

אויב די דאזיקע עצה אדער די דאזיקע זאך איז פון מענטשן,
mentshn fun iz zach dozike di oder eitse dozike di oib
man of is thing these the or counsel these the if

וועט זי צעשטערט ווערן. [לט] נאר אויב זי איז פון ה׳ , וועט
vet Hashem fun iz zi oib nor veren tseshtert zi vet
will Hashem from is it if but to be demolished it will

איר זיי נישט קענען שטערן; טאמער וועט איר געפונען
gefunen ir vet tomer shteren kenen nisht zei ir
found you will lest disturb be able to not them you

ווערן ראנגלענדיק אויך קעגן ה׳ . און זיי האבן אים
im hoben zei un Hashem kegen oich ranglendik veren
him did they and Hashem against also wrestling to be

געהארכט; [מ] און רופנדיק די שליחים און שלאגנדיק זיי
zei shlogendik un shlichim di rufendik un gehorcht
them beating and Shlichim the summoning and listen

מלקות, האבן זיי באפוילן, אז זיי זאלן נישט רעדן אין
in reden nisht zolen zei az bafoilen zei hoben malkes
in speak not should they that order they did lashes

ישועס נאמען, און האבן זיי אפגעלאזט. [מא] און זיי זענען
zenen zei un opgelozt zei hoben un nomen Yeshuas
did they and release them did and name Yeshua's

אוועקגעגאנגען פון פאר דעם סנהדרין , פרייענדיק זיך
zich freiendik Sanhedrin dem far fun avekgegangen
themselves rejoicing Sanhedrin the before from go away

וואס זיי האבן ווערטיק געווען מבזה צו ווערן צוליב
tsulib veren tsu mevaze geven vertik hoben zei vos
on account of to be to degrade was worthy were they that

6 Now in these yamim of the Messianic talmidim being increased, there was a complaint by the Greek-speaking Yehudim keneged *(against)* the Sabra Yehudim mitzad *(as to)* their Greek-speaking Jewish almanot being overlooked in the daily support. 2 And the Sheneym Asar, having called the multitude of the talmidim together, said, It is not desirable for us to neglect the dvar Hashem in order to serve tishen. 3 But select from among you Achim b'Moshiach, that is, shivah anashim, being of shem tov *(good reputation)* and full of the Ruach Hakodesh and chochmah, whom we will appoint over this duty; 4 But we will be devoted to tefillah and to the avodas kodesh service of the Dvar of the Besuras HaGeulah.

דעם נאמען. מב און יעדן טאג, סאי אין בית המקדש סאי
sai HaMikdash Beis in sai tog yedn un nomen dem
and HaMikdash house in both day every and name the

פון הויז צו הויז , האבן זיי נישט אויפגעהערט צו לערנען
lernen tsu oifgehert nisht zei hoben hoiz tsu hoiz fun
teach to stop not they did house to house from

און אנצוזאגן די בשורה פון דעם משיח יהושע / ישוע .
Yeshua Yehoshua Moshiach dem fun besoire di ontsuzogen un
Yeshua Yehoshua Moshiach the of News the to proclaim and

ו און אין די דאזיקע טעג, ווען די תלמידים האבן
hoben talmidim di ven teg dozike di in un
did disciples the when days these the in and

זיך געמערט, איז געווארן א געמורמל פון די
di fun gemurml a gevoren iz gemert zich
the of complaining a become there is increase self

העלעניסטן קעגן די עברים , מחמת אין דער
der in machmas Ivrim di kegen Helenistn
the in because Hebrews the against Greek speaking Jews

טאג טעגלעכער באדינונג זענען זייערע אלמנות פארנאכלעסיקט
farnachlesikt almones zeiere zenen badinung teglecher tog
neglected widows their are service days day

געווארן. ב און די צוועלף האבן גערופן דעם עולם תלמידים,
talmidim oilem dem gerufen hoben tsvelf di un gevoren
disciples crowd the call did Twelve the and become

צו זיך און געזאגט: עס טויג נישט, אז מיר זאלן
zolen mir az nisht toig es gezogt un zich tsu
should we that not is good it said and themselves to

איבערלאזן ה׳ס ווארט און זיך פארנעמען מיט דינען ביי
bai dinen mit farnemen zich un vort Hashems iberlozen
at serving with occupy self and word Hashem's abandon

טישן . ג נאר זוכט זיך אויס, ברידער , צווישן אייך זיבן
ziben aich tsvishen brider ois zich zucht nor tishn
seven you among brothers out yourselves seek but tables

מענער, וואס האבן א גוטן נאמען און זענען פול מיט דעם רוח
Ruach dem mit ful zenen un nomen gutn a hoben vos mener
Spirit the with full are and name good a have who men

הקודש און מיט חכמה , זיי וועלן מיר באשטימען איבער דעם
dem iber bashtimen mir velen zei chochme mit un HaKoidesh
the over appoint we will them wisdom with and the Holy

דאזיקן ענין ; ד מיר אבער וועלן אנהאלטן אין תפילה און אין
in un tfile in onhalten velen ober mir inyen dozikn
in and prayer in continue will however we matter this

5 And this dvar found
approval before all the
multitude and they chose
Stefanos, a man full of
emunah *(faith)* and of the
Ruach Hakodesh, and they
also chose Philippos and
Prochorus and Nikanor
and Timon and Parmenas
and Nicholas, a ger
(proselyte) of Antioch,
6 Whom they placed before
the Moshiach's Shlichim.
And having davened,
Moshiach's Shlichim gave
them s'michah, laying
their hands on them.

7 And the Dvar Hashem
was increasing, and the
number of talmidim was
being greatly multiplied
in Yerushalayim, and a
kama *(quite a number)* of
the kohanim were obeying
the emunah *(faith)*.

8 And Stefanos, full of
the Chen v'Chesed Hashem
and ko'ach *(power)*, was
effecting otot and moftim
gedolim among the
people. 9 But some of
the men from the shul
called the Beit Knesset

דער עבודה פון דעם ווארט. [ה] און דאס ווארט איז געפעלן דעם
dem gefelen iz vort dos un vort dem fun avoide der
the pleased is word the and word the of worship the

גאנצן עולם ; און מען האט אויסדערוויילט סטעפאנוסן, א מאן
man a Stefanosn oisderveilt hot men un oilem gantsn
man a Stefanos chosen has they and company entire

פול מיט אמונה און מיט דעם רוח הקודש , און פיליפוסן
Filiposn un HaKoidesh Ruach dem mit un emune mit ful
Philipos and the Holy Spirit the with and faith with full

און פראכארוסן און ניקאנאר און טימאן און פארמענאס, און
un Parmenas un Timon un Nikanor un Prochorusn un
and Parmenas and Timon and Nikanor and Prochorus and

ניקאלאאסן, א גר פון אנטיוכיא . [ו] זיי האט מען געשטעלט
geshtelt men hot zei Antiyochyo fun ger a Nikolaosn
presented they has they Antioch from ger a Nicholas

פאר די שליחים ; און מתפלל זייענדיק, האבן זיי ארויפגעלייגט
aroifgeleigt zei hoben zaiendik mispalel un shlichim di far
place they did being pray and Shlichim the before

די הענט אויף זיי .
zei oif hent di
them on hands the

[ז] און ה׳ס ווארט איז געוואקסן, און די צאל תלמידים
talmidim tsol di un gevaksen iz vort Hashems un
disciples number the and increase did word Hashem's and

אין ירושלים האט זיך שטארק פארמערט, אפילו א גרויסע
groise a afile farmert shtark zich hot Yerushalayim in
large a even increase greatly self has Yerushalayim in

מאסע פון די כהנים איז געווארן געהארכזאם צום אמונה.
emune tsum gehorchzam gevoren iz koyanim di fun mase
faith to the obedient become is kohenim the of group

[ח] און סטעפאנוס, פול מיט גנאד און גבורה, האט געטאן
geton hot gevure un gnod mit ful Stefanos un
do did power and grace with full Stefanos and

גרויסע אותות און מופתים צווישן דעם פאלק . [ט] עס זענען
zenen es folk dem tsvishen mofsim un otot groise
did there people the among wonders and signs great

אבער אויפגעשטאנען אייניקע פון דעם בית הכנסת , וואס
vos hakneset beis dem fun einike oifgeshtanen ober
which synagogue house the of some stand up however

האט געהייסן די שול פון די ליבערטינער, און
un Libertiner di fun shul di geheisen hot
including Libertines the of Synagogue the called was

of the Meshuchrarim *(the Freedmen)* and the Cyrenians and the Alexandrians, and the ones from Cilicia and Asia, rose up and argued with Stefanos, [10] And they were not able to contradict the chochmah and the Ruach Hakodesh with which he was speaking. [11] Then they secretly induced anashim to say, We have heard him commit Chillul Hashem in the words he spoke keneged *(against)* Moshe Rabbenu and Hashem. [12] And they aroused the people and the Zekenim and the Sofrim and they came upon Stefanos and they seized him and they brought him to the Sanhedrin, [13] And edei sheker *(false witnesses)* swore falsely, saying, This man is not ceasing to speak words keneged *(against)* Makom HaKadosh HaZeh and the Torah. [14] For we have heard him saying that this Yehoshua from Natzeret will destroy this place and will change the chukim of the Torah which Moshe Rabbenu handed down to us. [15] And having stared intently at him, all the ones sitting in the

פון קירניה און אלעקסאנדרענער און פון די (לייט) פון
fun lait di fun un Aleksandrener un Cyrene fun
of people the of and Alexandrians and Cyrenians of

קיליקיען און אזיען; און האבן געהאלטן א וויכוח מיט סטעפאנוסן,
Stefanosn mit vikuech a gehalten hoben un Asia un Cilicia
Stefanos with debate a held have and Asia and Cilicia

[י] און זיך נישט געקענט אקייגנשטעלן דער חכמה און
un chochme der akegenshtelen gekent nisht zich un
and wisdom the withstand be able not themselves and

דעם גייסט, מיט וועלכן ער האט גערעדט. [יא] האבן זיי דעמאלט
demolt zei hoben geredt hot er velchen mit Gaist dem
then they did speak did he which with Spirit the

אונטערגעשטעלט מענער, וואס האבן געזאגט: מיר האבן אים געהערט
gehert im hoben mir gezogt hoben vos mener untergeshtelt
heard him have we say did who men put up

רעדן לעסטערנדיקע ווערטער קעגן משהן און ה׳ . [יב] און
un Hashem un Moshen kegen verter lesterendike reden
and Hashem and Moses against words blasphemous speak

האבן אויפגעהעצט דאס פאלק און די זקנים און די סופרים,
sofrim di un zkeinem di un folk dos oifgehetst hoben
scribes the and elders the and people the stir up did

און זענען אויפגעשטאנען און אים גענומען מיט געוואלד, און
un gevald mit genumen im un oifgeshtanen zenen un
and force with took him and stand up did and

אוועקגעפירט צום סנהדרין , [יג] און געשטעלט פאלשע עדות ,
eides falshe geshtelt un Sanhedrin tsum avekgefirt
witnesses false put up and Sanhedrin to the led away

וואס האבן געזאגט: דער דאזיקער מענטש הערט נישט אויף צו
tsu oif nisht hert mentsh doziker der gezogt hoben vos
to on not hear man this one the say did who

רעדן ווערטער קעגן דעם דאזיקן מקום קדוש און דער
der un Kodesh Makom dozikn dem kegen verter reden
the and holy one of place this the against words speak

תורה; [יד] ווארום מיר האבן אים געהערט זאגן , אז דער דאזיקער
doziker der az zogen gehert im hoben mir vorem toire
this one the that say hear him did we because Torah

יהושע / ישוע פון נצרת , וועט צעשטערן דאס ארט און
un ort dos tseshteren vet Natseret fun Yeshua Yehoshua
and place this destroy will Natseret from Yeshua Yehoshua

ענדערן די חוקים , וועלכע משה האט אונדז איבערגעגעבן.
ibergegeben undz hot Moshe velche chukkim di enderen
handed over us has Moses which ordinances the change

Sanhedrin saw his ponem looking like the face of a malach.

טו און אלע, וואס זענען געזעסן אין סנהדרין , האבן מיט שפאנונג
shpanung mit hoben Sanhedrin in gezesen zenen vos ale un
tension with did Sanhedrin in sitting were who all and

געקוקט אויף אים, און געזען זיין פנים ווי (עס וואלט געווען) דאס
dos geven volt es vi ponem zain gezen un im oif gekukt
the was would it as face his saw and him upon look

פנים פון א מלאך.
malech a fun ponem
angel an of face

7 And the Kohen Gadol said, Are these things so? [2] And Stefanos said, Achim and Avot, hear me! Elohei Hakavod appeared to Avraham Avinu while he was in Mesopotamia before he lived in Charan. [3] And Hashem said to Avram, Get thee out of thy country, and from thy kindred, and come to the land which I shall show you. [4] Then having departed from the land of the Chaldeans, he settled in Charan. And from there, after the mavet of his Av, he was settled by Hashem here in this land in which we now are living. [5] And Hashem did not give to him a nachalah *(inheritance)* in it nor AD MIDRACH KAF REGEL *(even enough to put your foot on)*; and yet, even when he had no ben, the havtachah *(promise)* of Hashem to him was ES

ז און דער כהן גדול האט געזאגט: צי איז עס טאקע אזוי? ב ער
er azoi take es iz tsi gezogt hot gadol koyen der un
he so really it is said has gadol kohen the and

אבער האט געזאגט:
gezogt hot ober
said has however

ברידער און פאטערס, הערט! דער ג-ט פון כבוד האט זיך
zich hot koved fun g-t der hert foters un brider
self has glory of G-d the listen fathers and brothers

באוויזן צו אונדזער פאטער אברהם , בשעת ער איז געווען אין
in geven iz er beshas Avraham foter undzer tsu bavizen
in was is he while Abraham father our to appeared

ארם נהרים , איידער ער האט געוואוינט אין חרן , ג און געזאגט
gezogt un Charan in gevoint hot er eider Neharim Aram
said and Charan in lived has he before Neharim Aram

צו אים: גיי ארויס פון דיין לאנד און פון דיין משפחה ,
mishpoche dain fun un land dain fun arois gei im tsu
family your of and country your from out go him to

און גיי אין דעם לאנד אריין, וואס איך וועל דיר ווייזן . ד איז ער
er iz vaizen dir vel ich vos arain land dem in gei un
he is to show you will I which into land that into go and

דעמאלט ארויסגעגאנגען אויס דעם לאנד פון די כשדים און
un Kasdim di fun land dem ois aroisgegangen demolt
and Kasdim the of country that out went out then

האט געוואוינט אין חרן , און פון דארטן, נאך דעם ווי זיין
zain vi dem noch dorten fun un Charan in gevoint hot
his when the after there from and Charan in dwell did

פאטער איז געשטארבן, האט ער אים אריבערגעברענגט אין דעם
dem in aribergebrengt im er hot geshtorben iz foter
the into bring over him he did died is father

דאזיקן לאנד אריין, אין וועלכן איר וואוינט איצט. ה און האט אים
im hot un itst voint ir velchen in arain land dozikn
him did and now dwell you which in into land this

HAARETZ HAZOT E'TEN *(This land I will give)* to him and to his zera *(seed)* after him.
6 And Hashem spoke thus, that GER YIHIYEH ZAR'ACHA *(your seed will be strangers [aliens])* in another's land and them they will enslave and they will mistreat them ARBA ME'OT SHANAH *(four hundred years)*.
7 V'GAM ES HAGOY ASHER YA'AVODU DAN ANOCHI *(And whatever nation to which they shall be in bondage I myself will judge, said Hashem,)* VACHAREI KHEN YETZU *(And after that they will come out)* and serve me in this place.
8 And he gave to him bris milah. And thus Avraham Avinu became the father of Yitzchak and he did his bris milah on the Yom HaShemini and Yitzchak became the father of Ya'akov and Ya'akov of the Sheneym Asar HaAvot.

9 And the Avot had kinah toward Yosef and sold him into Mitzrayim *(Egypt)*, and Hashem was with him.
10 And Hashem delivered Yosef from all his tzoros and gave to him Chen v'Chesed Hashem and

דרינען נישט געגעבן קיין ירושה , אפילו נישט אן ארט ,
ort an nisht afile yerushe kein gegeben nisht drinen
place of a not even inheritance any given not there

וואו א פוס אנידערצושטעלן, נאר עס אים צוגעזאגט צו געבן
geben tsu tsugezogt im es nor anidertsushtelen fus a vu
give to promise him it but to put down foot a where

פאר א באזיץ און צו זיין זאמען נאך אים, בשעת ער האט
hot er beshas im noch zomen zain tsu un bazits a far
had he while him after seed his to and possession a for

נאך נישט געהאט קיין קינד. ו און ה׳ האט צו אים אזוי
azoi im tsu hot Hashem un kind kein gehat nisht noch
just him to did Hashem and child any had not yet

גערעדט: אז זיין זאמען וועט זיין א גר אין א פרעמד לאנד, און
un land fremd a in ger a zain vet zomen zain az geredt
and land strange a in ger a be will seed his that speak

מען וועט זיי פארקנעכטן און פייניקן פיר הונדערט יאר לאנג.
lang yor hundert fir painiken un farknechtn zai vet men
long years hundred four tortured and enslaved be will they

ז און דאס פאלק , וואס וועט זיי פארקנעכטן, וועל איך משפטן ,
mishpeten ich vel farknechtn zai vet vos folk dos un
judge I will enslaved be will which nation this and

האט ה׳ געזאגט, און דערנאך וועלן זיי ארויסגיין און
un aroisgein zei velen dernoch un gezogt Hashem hot
and go out they will after that and say Hashem did

מיך דינען אויף דעם דאזיקן ארט . ח און האט אים געגעבן דעם
dem gegeben im hot un ort dozikn dem oif dinen mich
the give him did and place this the in serve me

בונד (ברית) פון מילה ; און אזוי האט ער
er hot azoi un milah fun bris bund
he did in this way and circumcision of covenant covenant

(אברהם) געבוירן יצחקן און אים מל געווען דעם
dem geven mal im un Yitschakn geboiren Avraham
the was circumcise him and Isaac fathered Abraham

אכטן טאג, און יצחק האט געבוירן יעקבן , און יעקב — די
di Yaakov un Yaakovn geboiren hot Yitschak un tog achten
the Jacob and Jacob father did Isaac and day eighth

צוועלף ראשי האבות . ט און די ראשי האבות , מקנא
mekane haoves roshei di un haoves roshei tsvelf
envy forefathers head the and forefathers head twelve

זייענדיק יוספן , האבן אים פארקויפט קיין מצרים ; און
un Mitsrayim kein farkoift im hoben Yosefn zaiendik
and Egypt to sell him did Joseph (for) having

ה׳ איז געווען מיט אים, ׳ און האט אים מציל געווען פון אלע
ale fun geven matsl im hot un im mit geven iz Hashem
all of was save him did and him with was is Hashem

זיינע צרות , און אים געשענקט חן און חכמה
chochme un chein geshenkt im un tsores zaine
wisdom and favor gave a free grant him and troubles his

פאר פרעהן , דעם מלך פון מצרים ; און ער האט אים
im hot er un Mitsrayim fun Melech dem Pharaoh far
him did he and Egypt of king the Pharaoh before

באשטימט פאר א מושל איבער מצרים און איבער זיין גאנץ
gants zain iber un Mitsrayim iber moshel a far bashtimt
whole his over and Egypt over ruler a for appoint

הויז . יא און עס איז געווארן א הונגער איבער גאנץ מצרים און
un Mitsrayim gants iber hunger a gevoren iz es un hoiz
and Egypt all over famine a become is it and house

כנען , און א גרויסע צרה , און אונדזערע עלטערן האבן
hoben elteren undzere un tsore groise a un Kena'an
did parents our and tribulation great a and Canaan

נישט געפונען קיין שפייז. יב ווען אבער יעקב האט געהערט,
gehert hot Yaakov ober ven shpaiz kein gefunen nisht
hear did Jacob however when food any found not

אז עס איז דא ווייץ אין מצרים , האט ער דאס ערשטע מאל
mol ershte dos er hot Mitsrayim in veits do iz es az
time first this he did Egypt in wheat here is it that

ארויסגעשיקט אונדזערע פאטערס. יג און דאס אנדערע מאל האט
hot mol andere dos un foters undzere aroisgeshikt
was time other this and fathers our send out

יוסף זיך געלאזט דערקענען צו זיינע ברידער , און
un brider zaine tsu derkenen gelozt zich Yosef
and brothers his to to recognize allowed himself Joseph

יוספס אפשטאמונג איז באקאנט געווארן צו פרעהן . יד און
un Pharaoh tsu gevoren bakant iz opshtamung Yosefs
and Pharaoh to become known is parentage Joseph's

יוסף האט געשיקט און גערופן זיין פאטער יעקב און די
di un Yaakov foter zain gerufen un geshikt hot Yosef
the and Jacob father his called and send did Joseph

גאנצע משפחה , (פינף און) זיבעציק נפשות . טו און יעקב האט
hot Yaakov un nefoshes zibetsik un finf mishpoche gantse
did Jacob and souls seventy and five family entire

אראפגענידערט קיין מצרים , און איז געשטארבן און אונדזערע
undzere un geshtorben iz un Mitsrayim kein aropgenidert
our and died is and Egypt to go down

chochmah before Pharaoh king of Mitzrayim *(Egypt)* and he appointed him his grand vizier to rule over Mitzrayim and over his whole bais. 11 Now a famine came over all Mitzrayim *(Egypt)* and Kena'an and tzarah gedolah *(great tribulation)* and Avoteinu were not finding okhel. 12 And when Ya'akov Avinu heard that there was grain in Mitzrayim *(Egypt)*, he sent Avoteinu there pa'am harishonah *(the first time)*. 13 And on the second visit Yosef was recognized by his Achim, and Yosef's mishpochah became known to Pharaoh. 14 And having sent, Yosef summoned Ya'akov his Abba and all his mishpochah, SHIVIM *(Seventy)* nefashot *(souls)*. 15 And Ya'akov Avinu went down to Mitzrayim *(Egypt)* and he died, as did Avoteinu. 16 And they were brought back to Shechem and were placed in the kever *(tomb)* which Avraham bought for a sum of silver from the banim of Chamor in Shechem.

17 Now as the time of the havtachah *(promise)* was drawing near, which Hashem promised to Avraham Avinu, the people grew and were multiplied in Mitzrayim, 18 Until over Mitzrayim there appeared a MELECH CHADASH ASHER LO YADA ES YOSEF *(a new king who knew not Yosef)*. 19 This king exploited by his shrewdness our nation and mistreated Avoteinu so as to make their ollelim *(infants)* exposed in order not to keep them alive. 20 And at this time Moshe Rabbenu was born and he was well pleasing to Hashem; and he was nurtured for shloshah chodashim in the bais of his abba. 21 And after he had been exposed, the bat Pharaoh took Moshe Rabbeinu away, and brought him up as her own son. 22 And Moshe Rabbenu was instructed in all the chochmah of the Egyptians and in devarim *(words)* and pe'ulot *(deeds)* he was given ko'ach.

23 But when arba'im shanah of his days were

פאטערס, טז און מען האט זיי אריבערגעברענגט קיין שכם
foters un men hot zei aribergebrengt kein Shechem
fathers and they has they were brought over to Shechem

און געלייגט אין דעם קבר , וואס אברהם האט געקויפט פאר א
un geleigt in dem keyver vos Avraham hot gekoift far a
and placed in the tomb that Abraham had bought for a

געלט פרייז פון חמורס זין אין שכם . יז און אזוויי
gelt praiz fun Chamors zin in Shechem un azoivi
money price from Chamor's sons in Shechem and since

עס האט זיך דערנענטערט די צייט פון דער הבטחה , וועגן
es hot zich dernentert di tsait fun der havtachah vegen
it has self come closer the time of the promise about

וועלכער ה׳ האט צוגעשוואוירן צו אברהמען , איז דאס פאלק
velcher Hashem hot tsugeshvoirn tsu Avrahamen iz dos folk
which Hashem have sworn to Abraham is the people

געוואקסן און זיך פארמערט אין מצרים , יח ביז איבער מצרים
gevaksen un zich farmert in Mitsrayim biz iber Mitsrayim
grow and self multiply in Egypt until over Egypt

איז אויפגעשטאנען אן אנדערער קעניג, וועלכער האט נישט געקענט
iz oifgeshtanen an anderer kenig velcher hot nisht gekent
did stand up again an other king who did not know

יוספן . יט דער דאזיקער האט געהאנדלט מיט כיטרעקייט קעגן
Yosefn der doziker hot gehandlt mit chitrekeit kegen
Joseph the this one did arrange with craftiness against

אונדזער פאלק , און געפייניקט אונדזערע עלטערן, אז זיי
undzer folk un gepainikt undzere elteren az zei
our people and tormented our parents that they

זאלן ארויסווארפן זייערע נייגעבוירענע קינדער , כדי זיי
zolen aroisvarfen zeiere naigeboirene kinder kedei zei
should cast out their newborn children so that they

זאלן נישט בלייבן לעבן. כ אין דער צייט איז משה געבוירן
zolen nisht blaiben leben in der tsait iz Moshe geboiren
should not remain alive at that time was Moses born

געווארן, און געווען שיין פאר ה׳ , און איז דריי
gevoren un geven shein far Hashem un iz drai
become and was beautiful for Hashem and is three

חדשים לאנג געגערט געווארן אין זיין פאטערס הויז . כא און
chadoshim lang genert gevoren in zain foters hoiz un
months long feed was in his father's house and

ווען מען האט אים ארויסגעווארפן, האט פרעהס טאכטער אים
ven men hot im aroisgevorfen hot Pharaohs tochter im
when they has him thrown out did Pharaoh's daughter him

completed, it entered into his lev *(heart)* to visit his Achim of the Bnei Yisroel. 24 And having seen one of them being treated unjustly he retaliated and brought yashrus *(justice)* for the one being oppressed by striking down the Egyptian. 25 Now he was assuming that his achim had binah that Hashem by the hand of Moshe was giving Yeshu'at Eloheinu to them, but they did not have binah *(understanding)*. 26 And on the next day he came to them as they were fighting and Moshe was trying to reconcile them in shalom, saying, Anashim, you are achim, why are you injuring one another? 27 But the one injuring his re'a pushed Moshe aside, saying MI SAMECHA L'ISH SAR V'SHOFET ALENU? *(Who made you ruler and judge over us)*? 28 HALEHARGENI ATAH OMER KA'ASHER HARAGTA yesterday ES HAMITZRI *(You do not mean to kill me in the same manner as you killed the Egyptian yesterday?)* 29 And Moshe

גענומען און דערצויגן פאר זיך פאר א זון . כב און משה
Moshe un zun a far zich far dertsoigen un genumen
Moses and son a for herself for brought up and take

איז געלערנט געווארן אין יעדער חכמה פון די מצריים , און
un Mitsrayim di fun chochme yeder in gevoren gelernt iz
and Egyptians the of wisdom every in become learn did

געווען א גבור אין זיינע ווערטער און מעשים. כג און ווען ער
er ven un maisim un verter zaine in giber a geven
he when and deeds and words his in strong man a was

איז אלט געווארן פערציק יאר , איז אים געקומען אויפן הארצן צו
tsu hartsn oifen gekumen im iz yor fertsik gevoren alt iz
to heart on the come him is years forty become old is

באזוכן זיינע ברידער די קינדער ישראל. כד און זעענדיק איינעם
einem zeendik un Yisroel kinder di brider zaine bazuchen
one seeing and Israel children the brothers his visit

ליידן אן עוולה , האט ער זיך אנגענומען און נוקם געווען
geven noikem un ongenumen zich er hot avle an laiden
was avenge and taken self he did wrong an to suffer

פאר דעם געליטענעם, דערשלאגנדיק דעם מצרי . כה און האט
hot un Mitsri dem dershlogendik gelitenem dem far
had and Egyptian the smiting sufferer the for

געמיינט , אז זיינע ברידער וועלן פארשטיין , אז ה׳
Hashem az farshtein velen brider zaine az gemeint
Hashem that understand would brothers his that thought

גיט זיי ישועה דורך זיין האנט, זיי אבער האבן
hoben ober zei hant zain durch yeshue zei git
did however they hand his through salvation them gives

נישט פארשטאנען. כו און דעם אנדערן טאג האט ער זיך באוויזן
bavizen zich er hot tog andern dem un farshtanen nisht
show himself he did day next the and understand not

צו זיי , בשעת זיי האבן זיך געקריגט , און האט געוואלט
gevolt hot un gekrigt zich hoben zei beshas zei tsu
want did and quarreling self have they while them to

מאכן שלום צווישן זיי , און געזאגט: מענער, איר זענט
zent ir mener gezogt un zei tsvishen sholem machen
are you men said and them among peace to make

(דאך) ברידער , פארוואס טוט איר אן עוולה איינער דעם
dem einer avle an ir tut farvos brider doch
to the one injustice an you do why brothers after all

אנדערן? כז און דער , וואס האט באעוולט זיין חבר , האט אים
im hot chaver zain baavlt hot vos der un andern
him did friend his wronged has who the one and other

אפגעשטויסן, זאגנדיק: ווער האט דיך געשטעלט פאר א שר און
un sar a far geshtelt dich hot ver zogendik opgeshtoisen
and ruler a for place you did who saying push aside

א שופט איבער אונדז? [כח] צי ווילסטו מיך הרגענען, אזוי ,
azoi hargenen mich vilstu tsi undz iber shoifet a
the way to kill me do you want us over judge a

ווי דו האסט נעכטן געהרגעט דעם מצרי ? [כט] איז משה
Moshe iz Mitsri dem geharget nechtn host du vi
Moses is Egyptian the kill yesterday did you as

אנטלאפן איבער דעם דאזיקן ווארט און געווען א פרעמדער
fremder a geven un vort dozikn dem iber antlofen
stranger a became and word this the because of run away

אינם לאנד פון מדין , וואו ער האט געבוירן צוויי זין . [ל] און
un zin tsvei geboiren hot er vu Midyan fun land inem
and sons two birth did he where Midyan of land in the

ווען פערציק יאר זענען דערפילט געווארן, האט זיך א מלאך
malech a zich hot gevoren derfilt zenen yor fertsik ven
angel an self has become fulfilled were years forty when

באוויזן צו אים אין דער מדבר ביים בארג סיני אין
in Sinai barg baim midbar der in im tsu bavizen
in Sinai Mount by the wilderness the in him to appeared

א פלאם פייער פון דעם סנה. [לא] און זעענדיק עס, האט
hot es zeendik un sne dem fun faier flam a
did that seeing and bush the from fire flame of a

משה זיך געוואונדערט איבער דער דערשיינונג ; און בשעת ער איז
iz er beshas un dershainung der iber gevundert zich Moshe
did he while and appearance the about amazed self Moses

צוגעגאנגען, זי צו באטראכטן, איז געקומען דאס קול פונם
funem kol dos gekumen iz batrachten tsu zi tsugegangen
from the voice the come is examine to it go over

האר (ה'): [לב] איך בין דער ג-ט פון דיינע אבות , דער ג-ט פון
fun G-t der avot daine fun G-t der bin ich Hashem Har
of G-d the fathers your of G-d the am I Hashem L-rd

אברהם , און דער ג-ט פון יצחק , און דער ג-ט פון יעקב . און
un Yaakov fun G-t der un Yitschak fun G-t der un Avraham
and Jacob of G-d the and Isaac of G-d the and Abraham

משה האט געציטערט און זיך נישט אונטערגעשטעלט צו קוקן .
kuken tsu untergeshtelt nisht zich un getsitert hot Moshe
look to dare not did and tremble did Moses

[לג] און דער האר האט צו אים געזאגט: נעם אראפ די שיך פון
fun shich di arop nem gezogt im tsu hot Har der un
from shoes the off take say him to did L-rd the and

Rabbenu fled at this dvar and became a stranger in eretz Midyan, where he became the father of shnei banim.

[30] And at the fulfillment of arba'im shanah a MALACH appeared to him BELABAT EISH MITOCH HASENEH *(in flame of fire from within a burning thorn bush)* in the desert of the mountain Sinai. [31] And Moshe Rabbenu having seen this, was nispoyel *(standing in awe)* at the chazon and, as he was approaching it to look more closely, there came the kol *(voice)* of Hashem, [32] I am the G-d of your Avot, I am the G-d of Avraham and the G-d of Yitzchak and the G-d of Ya'akov. But Moshe Rabbenu was trembling with pachad and was not daring to look. [33] And Hashem said to him, SAL NE'ALECHA ME'AL RAGLECHA *(Take off your sandals from your feet)* for the place on which you have stood is admat kodesh *(holy ground).* [34] I have seen the ONI AMMI ASHER B'MITZRAYIM *(misery of my people in*

Mitzrayim [Egypt]) and the groaning of them I heard and I came down to deliver them. And now come that I may send you to Mitzrayim *(Egypt)*.

35 This Moshe whom they denied, having said, MI SAMECHA L'ISH SAR V'SHOFET? *(Who made you a ruler and a judge?)*, is the one whom G-d sent to be both SAR *(ruler)* and GO'EL *(redeemer)* with the help of the malach having appeared to him in the thorn bush. 36 This one led them out, effecting moftim and otot in eretz Mitzrayim *(Egypt)* and in the Yam Suf and in the midbar arba'im shanah. 37 This is the Moshe who said to the Bnei Yisroel, NAVI MIKIRBECHA ME'ACHECHA KAMONI YAKIM *(A prophet from among you from your brothers like me [Hashem] will raise up.)* 38 This is the one having been in the kahal *(assembly)* in the midbar together with the malach speaking to him at the mountain of Sinai, who was with Avoteinu; he is the one who received

דיינע פיס, ווארום דאס ארט, אויף וועלכן דו שטייסט , איז
iz shteist du velchen oif ort dos vorem fis daine
is are standing you which on place this because feet your

הייליקע ערד . לד זען האב איך געזען דאס ליידן פון מיין
main fun laiden dos gezen ich hob zen erd heilike
my of suffering the seen I have looking ground holy

פאלק , וועלכעס איז אין מצרים , און האב געהערט זייער זיפצן,
ziftsn zeier gehert hob un Mitsrayim in iz velches folk
sighs their heard have and Egypt in is who people

און בין אראפגענידערט זיי אויסצולייזן; און איצט קום , איך וועל
vel ich kum itst un oistsuleizen zei aropgenidert bin un
will I come now and to redeem them descend did and

דיך שיקן קיין מצרים . לה דעם דאזיקן משה , וועמען זיי האבן
hoben zei vemen Moshe dozikn dem Mitsrayim kein shiken dich
had they whom Moses this the Egypt to send you

פארלייקנט, זאגנדיק: ווער האט דיך געשטעלט פאר א שר און א
a un sar a far geshtelt dich hot ver zogendik farleiknt
a and ruler a for put up you has who saying denied

שופט? אים האט ה׳ געשיקט ווי א שר און גואל ,
goel un sar a vi geshikt Hashem hot im shoifet
redeemer and ruler a as sent Hashem has the one judge

דורך דער האנט פון דעם מלאך, וואס האט זיך באוויזן צו אים
im tsu bavizen zich hot vos malech dem fun hant der durch
him to appear self has who angel the of hand the through

אין דעם סנה . לו ער האט זיי ארויסגעפירט, טוענדיק אותות און
un otot tuendik aroisgefirt zei hot er sne dem in
and signs doing lead out them did he bush the in

מופתים אינם לאנד מצרים און אינם ים סוף און אין דער
der in un sof yam inem un Mitsrayim land inem mofsim
the in and Red Sea in the and Egypt land in the wonders

מדבר פערציק יאר לאנג. לז דאס איז דער משה , וועלכער
velcher Moshe der iz dos lang yor fertsik midbar
who Moses that is this long years forty wilderness

האט געזאגט צו די קינדער ישראל: א נביא וועט דער האר
Har der vet novi a Yisroel kinder di tsu gezogt hot
L-rd the will prophet a Israel children of the to say did

אייער ג-ט אייך אויפשטעלן פון אייערע ברידער , גלייך צו מיר;
mir tsu glaich brider eiere fun oifshtelen aich G-t eier
me to like brothers your from raise up you G-d your

אים זאלט איר הערן. (דברים יח, טו.) לח ער איז עס ,
es iz er tu ich Devarim heren ir zolt im
the one is he 15 18 Deuteronomy hear you shall him

torat chayyim to give to us. [39] And Avoteinu were not willing to have mishma'at *(obedience)* to Moshe Rabbenu, but they pushed him aside and they turned their levavot back to Mitzrayim *(Egypt)*, [40] Having said to Aharon, Make for us g-ds who will go before us; for this Moshe who led us out of the land of Mitzrayim we do not know what happened to him. [41] And at that time they made an egel *(calf)* and brought a sacrifice offering to the elil *(idol)* and were taking delight in the ma'asim *(works)* of their hands. [42] But Hashem turned away and handed them over to serve the tzeva Shomayim, just as it has been written in the sefer haNevi'im, HAZEVACHIM UMINCHAH HIGASHTEM LI BAMIDBAR ARBA'IM SHANAH, BET YISROEL *(It was not to me that you offered victims and sacrifices forty years in the wilderness, was it, O House of Israel?)* [43] You also took up the ohel of Moloch and the KOKHAV of your g-d Reifan, the tzelamim *(idols)* which you made to worship them;

וואס איז געווען אין דער עדה אין דער מדבר מיט דעם מלאך ,
malech dem mit midbar der in eide der in geven iz vos
angel the with wilderness the in edah the in was is who

וועלכער האט גערעדט צו אים אויפן בארג סיני , און מיט
mit un Sinai barg oifen im tsu geredt hot velcher
with and Sinai Mount on the him to spoken had who

אונדזערע עלטערן; ער האט באקומען דברים חיים צו געבן צו
tsu geben tsu chayim devarim bakumen hot er elteren undzere
to give to life words of received did he parents our

אונדז; [לט] צו וועמען אונדזערע פאטערס האבן נישט געוואלט זיין
zain gevolt nisht hoben foters undzere vemen tsu undz
be want not did fathers our whom to us

געהארכזאם, נאר האבן אים אפגעשטויסן און אין זייערע הערצער
hertser zeiere in un opgeshtoisen im hoben nor gehorchzam
hearts their in and push aside him did but obedient

זיך געקערט קיין מצרים , [מ] און געזאגט צו אהרנען : מאך
mach Aharonen tsu gezogt un Mitsrayim kein gekert zich
make Aaron to said and Egypt to turn back self

אונדז ג-טער, וואס זאלן גיין פאר אונדז; ווארום דער דאזיקער
doziker der vorem undz far gein zolen vos g-ter undz
this one the because us before go should who g-ds us

משה , וועלכער האט אונדז ארויסגעפירט אויס דעם לאנד מצרים ,
Mitsrayim land dem ois aroisgefirt undz hot velcher Moshe
Egypt land the from led out us had who Moses

ווייסן מיר נישט וואס עס איז געשען צו אים. [מא] און האבן
hoben un im tsu geshen iz es vos nisht mir veisen
did and him to happened is it what not we know

געמאכט א קאלב אין יענע טעג , און געברענגט א קרבן צום
tsum korben a gebrengt un teg yene in kalb a gemacht
to the sacrifice a brought and days those in calf a make

אפג-ט און זיך געפריידט מיט די מעשים פון זייערע הענט .
hent zeiere fun maisim di mit gefreidt zich un opg-t
hands their of deeds the with rejoiced self and idols

[מב] און ה׳ האט זיך אוועקגעקערט און זיי איבערגעגעבן צו
tsu ibergegeben zei un avekgekert zich hot Hashem un
to handed over them and turned away self has Hashem and

דינען די הערשאפן פון הימל , אזוי ווי עס שטייט געשריבן
geshriben shteit es azoivi himel fun hershafn di dinen
written stands it just as heaven of hosts the worship

אינם ספר פון די נביאים :
neviim di fun seifer inem
prophets the of book of in the

therefore N'HIGLEITI ETKHEM MEHALAH *(I will exile you beyond)* Babylon.

צי האט איר מיר (דען) מקריב געווען זבחים
zevachim geven makrev den mir ir hot tsi
victims did offer then Me you has

און מנחות פערציק יאר אין דער מדבר ,
midbar der in yor fertsik minchot un
wilderness the in years forty offerings and

אָ בית ישראל?
Yisroel beis o
Israel house of o

מג און איר האט אויפגענומען דאס געצעלט פון מולך
Moloch fun getselt dos oifgenumen hot ir un
Moloch of tent the accepted have you and

און דעם שטערן פון דעם ג-ט רמפן (ראמפאן),
Romfan Romfan g-t dem fun shteren dem un
Romfan Reitan g-t the of star the and

די בילדער, וואס איר האט געמאכט,
gemacht hot ir vos bilder di
made has you which images the

זיך צו בוקן צו זיי .
zei tsu buken tsu zich
them to bow to yourselves

און איך וועל אייך פארטרייבן אויף יענער זייט בבל .
Bavel zait yener oif fartraiben aich vel ich un
Babylon side of that on drive out you will I and

(ירמיהו ז, יח; יט, יג; אמוץ ה, כה-כז.)
chh-chz h Amots ig it ich z Yirmeyah
25-26 5 Amots 13 19 18 7 Yirmeyah

44 Avoteinu had the Mishkan HaEdut in the midbar just as the One who spoke to Moshe [Rabbeinu] directed him to make it according to the TAVNIT *(pattern)* which he had seen. 45 And having received it in their turn, Avoteinu brought it in with Yehoshua *(Joshua)* upon the dispossessing of the

מד דאס מישכן העדות איז געווען ביי אונדזערע עלטערן אין דער
der in elteren undzere bai geven iz haedut mishkn dos
the in parents our with was is HaEdut Mishkan this

מדבר , אזויווי ער האט באפוילן, וועלכער האט גערעדט צו
tsu geredt hot velcher bafoilen hot er azoivi midbar
to spoken had who ordered had He just as wilderness

משהן , אז ער זאל עס מאכן לויט דעם געשטאלט,
geshtalt dem loit machen es zol er az Moshen
pattern the according to make it shall he that Moses

וואס ער האט געזען. מה וועלכעס אונדזערע עלטערן מיט יהושע
Yehoshua mit elteren undzere velches gezen hot er vos
Yehoshua with parents our which seen had he which

האבן גענומען און אויך אריינגעברענגט אין דעם אייגנטום פון
fun eigentum dem in araingebrengt oich un genumen hoben
of possession the into brought also and take did

land of the Goyim, which Hashem drove out from the presence of Avoteinu until the yamim of Dovid. 46 And Dovid found Chen v'Chesed Hashem before G-d, and asked that he might find a mishkan for Elohei Ya'akov. 47 And Sh'lomo *(Solomon)* built for him a Beis. 48 But HaElyon does not dwell in battim made by human hands, just as the Navi *(prophet)* says, 49 HASHOMAYIM KISSI V'HAARETZ HADOM RAGLAI *(Heaven is my throne and earth is the footstool for my feet)*. EI-ZEH BAYIT ASHER TIVNU LI *(What kind of House will you build for me?)* says Hashem, V'EI ZEH MAKOM MENUCHATI *(Or where will my resting place be?)* 50 Did not my hand ASATAH *(make)* all these things?

די פעלקער, וואס ה׳ האט ארויסגעטריבן פון פאר
far fun aroisgetriben hot Hashem vos felker di
before from drive out did Hashem whom nations the

אונדזערע עלטערנס פנים , ביז צו די טעג פון דוד ; מו וועלכער
velcher Dovid fun teg di tsu biz ponem elterns undzere
who David of days the to until face parents our

האט געפונען חן ביי ה׳ , און האט געבעטן צו געפינען א
a gefinen tsu gebeten hot un Hashem bai chein gefunen hot
a find to ask did and Hashem with favor found had

געצעלט פאר דעם ג-ט פון יעקב . מז שלמה אבער האט געבויט
geboit hot ober Shloime Yaakov fun G-t dem far getselt
build did however Solomon Jacob of G-d the for tent

פאר אים א הויז . מח נאר דער אויבערשטער וואוינט נישט אין
in nisht voint Oibershter der nor hoiz a im far
in not dwells Oybersher the but house a him for

(הייזער), וואס זענען פון הענט געמאכט, ווי דער נביא זאגט:
zogt novi der vi gemacht hent fun zenen vos haizer
says prophet the as made hands of are which houses

מט דער הימל איז מיין טראן ,
tron main iz himel der
throne my is heaven the

און די ערד —דאס פוסבענקעלע פאר מיינע פיס;
fis maine far fusbenkele dos erd di un
feet my for footstool this earth the and

וואס פאר א הויז וועט איר מיר בויען?
boien mir ir vet hoiz a far vos
build Me you will house a for who

זאגט דער האר (ג-ט);
G-t Har der zogt
G-d L-rd the says

אדער וועלכעס איז דאס ארט פון מיין מנוחה ?
menuche main fun ort dos iz velches oder
rest my of place of the is which or

נ צי האט דען נישט מיין האנט
hant main nisht den hot tsi
hand my not then has

געמאכט די דאזיקע אלע זאכן ?
zachn ale dozike di gemacht
things all these the made

(ישעיהו סו, א-ב.)
a-b su Yeshayah
1-2 66 Yeshayah

[51] You AM KESHEH OREF *(stiff-necked people)*, you who are without the "bris milah" of the lev *(heart)* and of the oznayim *(ears)*, you always resist the Ruach Hakodesh; you are doing like your Avot. [52] Which of the Nevi'im *(prophets)* did your Avot not persecute? And they killed the ones having announced beforehand about the Bias HaMoshiach, the coming of the Tzaddik of whom now you became bogedim and rotzechim *(murderers)*; [53] You who received the Torah at the directions of malachim and were not shomer of it.

[54] And hearing these things, they were infuriated in their levavot, and they were grinding their teeth at him. [55] But being full of the Ruach Hakodesh and having gazed into Shomayim, Stefanos saw the kavod *(glory)* of Hashem and Yehoshua standing limin Hashem. [56] And Stefanos said, Hinei, I see Shomayim having been opened and

נא איר הארטנעקיקע און (וואס האבן) נישט געמלטע הערצער
hertser gemalte nisht hoben vos un hartnekike ir
hearts circumcised not have who and stiffnecks you

און אויערן, איר שטעלט זיך תמיד אנטקעגן דעם רוח
Ruach dem antkegen tomed zich shtelt ir oiern un
Spirit the against always yourselves place you ears and

הקודש ; ווי די עלטערן אייערע, אזוי איר. נב וועמען פון
fun vemen ir azoi eiere elteren di vi HaKoidesh
of which you in this way your parents the as the Holy

די נביאים האבן אייערע עלטערן נישט גערודפט ? און האבן
hoben un geroideft nisht elteren eiere hoben neviim di
did and persecute not parents your did prophets the

געטייט די , וואס האבן פארויסגעזאגט וועגן דעם קומען פון
fun kumen dem vegen foroisgezogt hoben vos di geteit
of coming the about foretold had who those kill

דעם צדיק , וועמעס מוסרים און רוצחים איר זענט איצט
itst zent ir rotschim un mosrim vemes tsadik dem
now have you murderers and betrayers whose tsaddik the

געווארן ; נג איר, וועלכע האבן מקבל געווען די תורה דורך
durch toire di geven mekabl hoben velche ir gevoren
through Torah the was received had who you become

דער פארמיטלונג פון מלאכים , און האבן זי (דאך) נישט געהאלטן!
gehalten nisht doch zi hoben un malochim fun farmitlung der
kept not yet it have and angels of mediation the

נד און הערנדיק דאס, האט עס זיי געשטאכן אין זייערע
zeiere in geshtochen zei es hot dos herendik un
their in stab they it did this on hearing and

הערצער, און זיי האבן געקריצט מיט די ציין אויף אים.
im oif tsein di mit gekritst hoben zei un hertser
him at teeth the with gnash did they and hearts

נה און ער, זייענדיק פול מיט דעם רוח הקודש , האט
hot HaKoidesh Ruach dem mit ful zaiendik er un
did the Holy Spirit the with full being he and

ארויפגעבליקט צום הימל , און געזען דעם כבוד פון ה׳ ,
Hashem fun koved dem gezen un himel tsum aroifgeblikt
Hashem of glory the saw and heaven to the gaze up

און יהושען / ישוען שטיין אויף ה׳ס רעכטער זייט,
zait rechter Hashems oif shtein Yeshuan Yehoshuan un*
side right Hashem's at standing Yeshua Yehoshua and

נו און האט געזאגט: אָט זע איך די הימלען געעפנט און דעם
dem un geefent himlen di ich ze ot gezogt hot un
the and opened heavens the I look here say did and

the Bar Enosh *(Moshiach)* standing limin Hashem. 57 And having cried out with a kol gadol, they shut their oznayim and they rushed down with one impulse upon Stefanos. 58 And having driven Stefanos outside the Ir *(City)*, they were stoning him. And the edim took off their garments at the feet of a bochur named Sha'ul. 59 And they went on stoning Stefanos as he called upon Hashem, saying, Adoneinu, receive my neshamah. 60 And having fallen down, he cried out in a kol gadol, Adoneinu, may this aveirah not be held against them! And having said this, Stefanos fell asleep. And Rav Sha'ul was giving approval to the murder of Stefanos.

בר אנש שטיין אויף דער רעכטער זייט פון ה׳ . נז און
un Hashem fun zait rechter der oif shtein Enosh Bar
and Hashem of side right the at standing of Man Son

זיי האבן א געשריי געטאן מיט א הויך קול און זיך פארשטאפט
farshtopt zich un kol hoich a mit geton geshrei a hoben zei
stopped self and voice loud a with do shout a did they

די אויערן, און אלע אינאיינעם האבן זיך א ווארף
vorf a zich hoben ineinem ale un oiern di
throw a themselves did together all and ears their

געטאן אויף אים, נח און אים ארויסגעשטויסן אויסער דער שטאט
shtot der oiser aroisgeshtoisen im un im oif geton
city the outside cast out him and him on do

און געשטייניקט; און די עדות האבן אוועקגעלייגט זייערע
zeiere avekgeleigt hoben eides di un geshteinikt un
their put down did witnesses the and stoned and

מלבושים ביי די פיס פון א יונגנמאן , וואס האט געהייסן שאול.
Shaul geheisen hot vos yungnman a fun fis di bai malbushem
Saul named was who young man a of feet the at clothing

נט און האבן געשטייניקט סטעפאנוסן, בשעת ער האט אויסגערופן און
un oisgerufen hot er beshas Stefanosn geshteinikt hoben un
and called out had he while Stefanos stone did and

געזאגט: האר יהושע / ישוע , נעם אויף מיין גייסט. ס און האט
hot un gaist main oif nem Yeshua Yehoshua Har gezogt
did and spirit my on take Yeshua Yehoshua L-rd said

אנידערגעקניט און א געשריי געטאן מיט א הויך קול : האר,
Har kol hoich a mit geton geshrei a un anidergeknit
L-rd voice loud a with did shout a and fall to the knees

רעכן זיי נישט צו די דאזיקע זינד. און דאס זאגנדיק , איז
iz zogendik dos un zind dozike di tsu nisht zei rechen
is having said this and sin these the to not them charge

ער איינגעשלאפן.
aingeshlofen er
fall asleep he

8 And there came about in that day a great pogrom keneged *(against)* the Brit Chadasha Kehillah in Yerushalayim, and everyone was scattered

ח און שאול האט מסכים געווען צו זיין טויט . און יענעם טאג
tog yenem un toit zain tsu geven maskem hot Shaul un
day that and death his to was approve did Saul and

האט זיך אויפגעהויבן א גרויסע רדיפה אויף דער קהלה
kehile der oif redife groise a oifgehoiben zich hot
kehile the on persecution great a got up self has

אין ירושלים ; און אלע זענען צעשפרייט געווארן איבער די
di iber gevoren tseshpreit zenen ale un Yerushalayim in
the over become scattered are all and Yerushalayim in

throughout the regions of Yehudah and Shomron except the Moshiach's Shlichim. 2 And chasidim came and gave kevurah *(burial)* to Stefanos and they made loud lamentation over him. 3 But Rav Sha'ul was making havoc of the Moshiach's Kehillah, barging in bais by bais, dragging off both anashim and nashim, and delivering them over to the beis hasohar.

4 The ones therefore having been scattered went about darshenen the dvar Hashem. 5 Now Philippos, having gone down to the city of Shomron, was preaching to them the Rebbe, Melech HaMoshiach. 6 And the multitudes with one accord were paying attention to the things being said by Philippos, as they heard him and saw the otot which he was accomplishing. 7 For many had ruchot teme'ot coming out, crying out with a kol gadol, and many having been paralyzed

געגנטן פון יהודה און שומרון , מיטן אויסנאם פון די
di fun oisnam miten Shomron un Yehude fun gegentn
the of exception with the Samaria and Yehudah of regions

שליחים . ב און ג-טספארכטיקע לייט האבן גענומען סטעפאנוסן
Stefanosn genumen hoben lait G-tsforchtike un shlichim
Stefanos take did people devout and Shlichim

און אים קובר געווען, און געמאכט א גרויס הספד
hesped grois a gemacht un geven koiver im un
funeral lament great a made and was bury him and

אויף אים. ג שאול אבער האט חרוב געמאכט די קהלה, איז
iz kehile di gemacht chorev hot ober Shaul im oif
did kehile the made havoc had however Saul him on

אריינגעגאנגען אין יעדן הויז , און געשלעפט מענער און פרויען
froien un mener geshlept un hoiz yedn in araingegangen
women and men dragged and house every in go inside

און זיי איבערגעגעבן אין תפיסה אריין.
arain tfise in ibergegeben zei un
into prison into given over them and

ד און די , וואס זענען צעשפרייט געווארן, זענען ארומגעגאנגען
arumgegangen zenen gevoren tseshpreit zenen vos di un
walking about did become scattered had who those and

מבשר זייענדיק דאס ווארט. ה און פיליפוס איז אראפגעגאנגען אין
in aropgegangen iz Filipos un vort dos zaiendik mevaser
into go down did Philipos and word that being herald

דער שטאט שומרון אריין, און האט אויסגערופן צו זיי דעם
dem zei tsu oisgerufen hot un arain Shomron shtot der
the them to proclaim did and into of Samaria city the

משיח . ו און די מאסן האבן אלע אינאיינעם פארנומען
farnumen ineinem ale hoben masen di un Moshiach
occupied together all did crowds of the and Moshiach

מיט פלייס פיליפוסנס רייד , הערנדיק און זעענדיק די אותות,
otot di zeendik un herendik reid Filiposns flais mit
signs the seeing and hearing words Philipos's zeal with

וואס ער האט געטאן. ז ווארום פון א סך פון די , וואס האבן
hoben vos di fun sach a fun vorem geton hot er vos
did who those of many a of because done has he which

געהאט אומריינע גייסטער, זענען (די דאזיקע) ארויס, שרייענדיק
shraiendik arois dozike di zenen gaister umreine gehat
shouting out these the did spirits unclean have

מיט א הויך קול , און א סך פאראליזשירטע און לאמע
lome un paralizhirte sach a un kol hoich a mit
lame ones and paralyzed ones many a and voice loud a with

and many pisechim *(lame ones)* were given refu'ah shleimah. 8 And there was great simchah in that city.

9 Now a certain ish by name Shim'on was previously in the city practicing magic and astonishing the people of Shomron, saying that he himself was an ish of gadlus *(with remarkable superiority)* and gadol. 10 And to this certain Shim'on everyone from katon to gadol was paying attention, saying, Hinei! This man is the ko'ach *(power)* of Hashem, the ko'ach hagadol. 11 And they were giving heed to him, because he for a long time had astonished them by magic tricks. 12 But with emunah in the darshenen of Philippos about the Malchut Hashem and the Shem of Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua, they, both anashim and nashim, were submitting to Moshiach's mikveh tevilah of teshuva. 13 And Shim'on himself also had emunah, and, having submitted to Moshiach's

זענען געהיילט געווארן . ח און עס איז געווארן א גרויסע שמחה אין
in simcha groise a gevoren iz es un gevoren geheilt zenen
in joy great a become is it and become healed are

יענער שטאט.
shtot yener
city that

ט און א געוויסער מאן מיטן נאמען שמעון , וועלכער פלעגט
flegt velcher Shim'on nomen miten man geviser a un
used who Simon name with the man certain a and

זיך פריער אפגעבן מיט כשוף אין דער שטאט און האט
hot un shtot der in kishef mit opgeben frier zich
had and city the in magic with involved previously himself

דערשטוינט דאס פאלק פון שומרון , אויסגעבנדיק זיך פאר
far zich oisgebendik Shomron fun folk dos dershtoint
for himself presenting Samaria of people the astounded

עפעס גרויס; 'וואס צו אים האבן זיך אלע צוגעהערט,
tsugehert ale zich hoben im tsu vos grois epes
to listen everyone self have him to who great something

פון קליין ביז גרויס, און געזאגט: דער דאזיקער (מאן) איז די
di iz man doziker der gezogt un grois biz klein fun
the is man this one the said and great to small from

קראפט פון ג-ט, וואס מען רופט די גרויסע. יא און זיי האבן
hoben zei un groise di ruft men vos g-t fun kraft
have they and great" the" called is it who g-t of power

זיך צוגעהערט צו אים, ווייל במשך פון א
a fun bemeshech vail im tsu tsugehert zich
a of in the course because him to to listen themselves

לענגערער צייט האט ער זיי דערשטוינט מיט די כישופים.
kishufim di mit dershtoint zei er hot tsait lengerer
magic the with astound them he did time long

יב ווען אבער זיי האבן געגלויבט פיליפוסן, וועלכער האט זיי
zei hot velcher Filiposn gegloibt hoben zei ober ven
them had who Philipos believe did they however when

אנגעזאגט די גוטע בשורה וועגן דעם קעניגרייך פון ה'
Hashem fun kenigraich dem vegen Besoire Gute di ongezogt
Hashem of kingdom the about News Good the announced

און דעם נאמען פון יהושע / ישוע המשיח , האבן זיי
zei hoben HaMoshiach Yeshua Yehoshua fun nomen dem un
they did the Moshiach Yeshua Yehoshua of name the and

זיך געלאזט טובל זיין אין דער מקווה , מענער
mener mikveh der in zain toivel gelozt zich
men mikveh the in be mikveh immerse allow themselves

tevilah of teshuva, was following Philippos, and, seeing otot and nifla'ot and moftim hagedolim taking place, he was constantly nispoyel *(standing in awe).*

14 And when Moshiach's Shlichim heard in Yerushalayim that Shomron has accepted the dvar Hashem, they sent Kefa and Yochanan to them, 15 Who, having come down, davened for them that they might receive the Ruach Hakodesh. 16 For the Ruach Hakodesh had not yet fallen upon any one of them, but only they had received a tevilah of teshuva in a mikveh mayim b'Shem Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua Adoneinu. 17 Then Kefa and Yochanan were laying their hands upon them, and they were receiving the Ruach Hakodesh. 18 And when Shim'on saw that through the laying on of hands of Moshiach's Shlichim that

און פרויען. [יג] און דער שמעון אליין האט אויך געגלויבט; און
un gegloibt oich hot alein Shim'on der un froien un
and believe also did himself Simon this and women and

ווערנדיק געטובלט אין דער מקוה , האט ער זיך
zich er hot mikveh der in getoivelt verendik
himself he did mikveh the in mikveh immersed being

באהאפטן צו פיליפוסן, און זעענדיק אותות און גרויסע מופתים
mofsim groise un otot zeendik un Filiposn tsu bahoften
wonders great and signs seeing and Philipos to join

געשען, האט ער זיך שטארק געוואונדערט.
gevundert shtark zich er hot geshen
was amazed strongly himself he did occur

[יד] און ווען די שליחים אין ירושלים האבן געהערט,
gehert hoben Yerushalayim in shlichim di ven un
hear did Yerushalayim in Shlichim the when and

אז שומרון האט אנגענומען ה׳ס ווארט, האבן זיי
zei hoben vort Hashems ongenumen hot Shomron az
they did word Hashem's accepted had Samaria that

געשיקט צו זיי פעטרוסן און יוחנן ; [טו] וועלכע, אראפקומענדיק,
aropkumendik velche Yochanan un Petrosn zei tsu geshikt
coming down who John and Peter them to send

האבן מתפלל געווען פאר זיי , אז זיי זאלן באקומען דעם
dem bakumen zolen zei az zei far geven mispalel hoben
the received should they that them for was pray did

רוח הקודש . [טז] ווארום דער רוח הקודש איז נאך נישט
nisht noch iz HaKoidesh Ruach der vorem HaKoidesh Ruach
not yet had the Holy Spirit the because the Holy Spirit

געהאט געפאלן אויף קיין איינעם פון זיי ; זיי זענען בלויז געווען
geven bloiz zenen zei zei fun einem kein oif gefalen gehat
were only are they them of one any on fell had

געטובלט אין דער מקוה אינם נאמען פון דעם האר
Har dem fun nomen inem mikveh der in getoivelt
L-rd the of name in the mikveh the in mikveh immersed

יהושע / ישוע . [יז] דאן האבן זיי ארויפגעלייגט די הענט אויף
oif hent di aroifgeleigt zei hoben dan Yeshua Yehoshua
on hands the lay they did then Yeshua Yehoshua

זיי , און זיי האבן באקומען דעם רוח הקודש . [יח] און ווי
vi un HaKoidesh Ruach dem bakumen hoben zei un zei
when and the Holy Spirit the received did they and them

שמעון האט געזען, אז דער רוח הקודש איז געגעבן געווארן
gevoren gegeben iz HaKoidesh Ruach der az gezen hot Shim'on
become given is the Holy Spirit the that see did Simon

the Ruach Hakodesh is given, he brought to them kesef, 19 Saying, Give me also this samchut that on whomever I may lay my hands such may receive the Ruach Hakodesh. 20 But Kefa said to him, May your kesef perish with you because the matnat Hashem you thought by kesef to acquire. 21 There is not to you a chelek *(allotted portion)* nor share in this matter, for your lev *(heart)* is krum *(deviant)* and not upright before Hashem. 22 Therefore make teshuva from your wickedness and daven *(pray)* to Hashem if efsher *(perhaps)* you will receive selicha *(forgiveness)* for the intent of your lev, 23 For I see you are in bitter gall and the bond of haresha. 24 And in reply Shim'on said, Daven for me to Hashem that nothing may come upon me of which you have spoken.

דורך דעם ארויפלייגן די הענט פון די שליחים , האט ער
er hot shlichim di fun hent di aroifleigen dem durch
he did Shlichim the of hands the lay on the through

געברענגט געלט צו זיי , יט און געזאגט: גיט מיר אויך די דאזיקע
dozike di oich mir git gezogt un zei tsu gelt gebrengt
these the also me give said and them to money bring

מאכט, כדי ווען איך וועל ארויפלייגן די הענט אויף עמיצן ,
emitsn oif hent di aroifleigen vel ich ven kedei macht
anyone on hands the lay on will I when so that power

זאל ער באקומען דעם רוח הקודש . כ פעטרוס אבער האט
hot ober Petros HaKoidesh Ruach dem bakumen er zol
did however Peter the Holy Spirit the received he shall

צו אים געזאגט: דיין זילבער זאל בלייבן ביי דיר צו (דיין)
dain tsu dir bai blaiben zol zilber dain gezogt im tsu
your to you with remain shall silver your say him to

פארדארבונג, ווייל דו האסט בדעה געהאט צו קויפן
koifen tsu gehat bedeye host du vail fardarbung
buy to have have in mind to did you because corruption

די מתנה פון ה׳ מיט געלט . כא דו האסט נישט קיין
kein nisht host du gelt mit Hashem fun matone di
any not you have you money with Hashem of gift the

חלק און נישט קיין נחלה אין דער דאזיקער זאך , ווארום
vorem zach doziker der in nachle kein nisht un cheilek
because thing this one the in inheritance any not and share

דיין הארץ איז נישט אויפריכטיק פאר ה׳ . כב דעריבער
deriber Hashem far oifrichtik nisht iz harts dain
therefore Hashem before sincere not is heart your

טו תשובה פון דער דאזיקער שלעכטסקייט דיינער, און טו
tu un dainer shlechtskeit doziker der fun tshuve tu
do and your evil doing of this one the for repentance do

תפילה צום האר (ה׳), אפשר וועט דיר פארגעבן ווערן
veren fargeben dir vet efsher Hashem Har tsum tfile
to be forgiven you will perhaps Hashem L-rd to the prayer

די מחשבה פון דיין הארץ. כג ווארום איך זע , אז דו ביסט
bist du az ze ich vorem harts dain fun machshove di
are you that see I because heart your of thought the

אין דער גאל פון ביטערקייט (ראש ולענה , דברים
Devarim v'laanah rosh biterkeit fun gal der in
Deuteronomy and wormwood gall bitterness of gall the in

כט, יז.) און אין דעם בונד פון רשעות . כד און שמעון האט
hot Shim'on un rishes fun bund dem in un iz cht
has Simon and wickedness of bond the in and 17 29

ענטפערנדיק געזאגט: זייט איר מתפלל פאר מיר צום האר (ג-ט),
G-t Har tsum mir far mispalel ir zait gezogt entferendik
G-d L-rd to the me for pray you be said answering

אז קיין זאך זאל נישט קומען אויף מיר, פון וועלכע איר האט
hot ir velche fun mir oif kumen nisht zol zach kein az
have you which of me on to come not shall thing no that

גערעדט.
geredt
spoken

25 The ones then having testified and spoken the dvar Adonoi were returning to Yerushalayim and to many villages of the Shomronim preaching the Besuras HaGeulah.

כה און עדות זאגנדיק און רעדנדיק דאס ווארט פונם האר,
Har funem vort dos redendik un zogendik eides un
L-rd of the word the speaking and saying witness and

האבן זיי זיך אומגעקערט קיין ירושלים , און
un Yerushalayim kein umgekert zich zei hoben
and Yerushalayim to return themselves they did

אנגעזאגט (אונטערוועגנס) די גוטע בשורה אין פיל שומרונישע
Shomronishe fil in Besoire Gute di untervegns ongezogt
Samaritan many in News Good the on the way announced

דערפער.
derfer
villages

26 And a malach Adonoi spoke to Philippos, saying, Get up and go south on the derech going down from Yerushalayim to Gaza. This is desert. 27 And having got up, Philippos went. And, hinei, an Ethiopian man, a eunuch, a court official of the Kandake of the Ethiopians! He was over all of her Otzrot *(treasury)* and had come worshipping to Yerushalayim, 28 And he was returning and sitting in his chariot and he was reading Yeshayah HaNavi. 29 And the Ruach Hakodesh

כו און א מלאך פון האר (ג-ט) האט גערעדט צו פיליפוסן, אזוי
azoi Filiposn tsu geredt hot G-t Har fun malech a un
so Philipos to speak did G-d L-rd of angel an and

צו זאגן: שטיי אויף, און גיי קיין דרום זייט אויף דעם וועג,
veg dem oif zait dorem kein gei un oif shtei zogen tsu
way the on side south to go and up stand say to

וואס פירט אראפ פון ירושלים קיין עזה; דער זעלביקער
zelbiker der Gaza kein Yerushalayim fun arop firt vos
same one that Gaza to Yerushalayim from down leads which

איז וויסט . כז און ער איז אויפגעשטאנען, און געגאנגען; און
un gegangen un oifgeshtanen iz er un vist iz
and went and stand up did he and desolate is

זע , א מאן, אן עטיאפיער, א סריס , א הויפט באאמטער ביי
bai baamter hoipt a saris a Etioper an man a ze
to official chief a eunuch a Ethiopian an man a look

קאנדאקע, קעניגין פון די עטיאפיער—ער איז געווען איבער אלע
ale iber geven iz er Etioper di fun kenigin Kandake
all over was is he Ethiopian the of queen Candace

אירע אוצרות —איז געקומען זיך צו בוקן (פאר ה')
Hashem far buken tsu zich gekumen iz oitseres ire
Hashem before bow to himself come is treasures her

said to Philippos, Approach and join this chariot. 30 And having run, Philippos heard him reading Yeshayah HaNavi, and Philippos said, So do you have binah of what you are reading? 31 And he said, How then might I be able, unless someone will guide me? And he invited Philippos to come up and sit with him. 32 Now the keta *(section)* of the Tanakh which he was reading was this: KASEH LATEVACH YUVAL (He was led as a lamb to the slaughter) and as a Seh *(Lamb)* before the one having sheared it is silent, LO YIFTACH PIV *(He does not open his mouth).* 33 In humiliation his justice was taken away. The descendants of him who will tell? Because he is taken away from HA'ARETZ CHAYYIM.
34 And in reply the eunuch said to Philippos, I ask you about whom the Navi *(prophet)* says this? About himself or about some other person?
35 And having opened his mouth, and beginning from this keta *(section)*

אין ירושלים ; כח און אומקערנדיק זיך (אהיים), און
un aheim zich umkerndik un Yerushalayim in
and home himself returning and Yerushalayim in

זיצנדיק אויף זיין רייטוואגן, האט ער געלייענט (דאס ספר פון)
fun seifer dos geleient er hot raitvogn zain oif zitsndik
of book of the read he did chariot his on sitting

דעם נביא ישעיה . כט און דער גייסט האט געזאגט צו פיליפוסן:
Filiposn tsu gezogt hot Gaist der un Yeshayah novi dem
Philipos to say did Spirit the and Isaiah prophet the

גיי צו, און באהעפט דיך צו דעם דאזיקן רייטוואגן. ל און
un raitvogn dozikn dem tsu dich baheft un tsu gei
and chariot this the to yourself join and to walk

פיליפוס איז צוגעלאפן, און געהערט אים לייענען דאס (ספר
seifer dos leienen im gehert un tsugelofen iz Filipos
book of this reading him heard and run there did Philip

פון) ישעיה הנביא , און האט געזאגט: צי פארשטייסטו
farshteistu tsi gezogt hot un hanovi Yeshayah fun
understand you say did and the prophet Isaiah of

וואס דו לייענסט? לא האט ער געזאגט: וויאזוי זאל איך קענען,
kenen ich zol viazoi gezogt er hot leienst du vos
know I shall how say he did read you what

ווען קיינער לערנט מיך נישט? און האט געבעטן פיליפוסן
Filiposn gebeten hot un nisht mich lernt keiner ven
Philipos ask did and not me teaches anyone when

איינצושטייגן און זיך אנידערצוזעצן מיט אים. לב און דער
der un im mit anidertsuzetsen zich un aintsushtaigen
the and him with sit down himself and to step in

תוכן פון דער שריפט , וואס ער האט געלייענט איז געווען
geven iz geleient hot er vos shrift der fun toichn
was is read did he which Scripture the of contents

דאס דאזיקע:
dozike dos
these the

ווי א שאף צו דער שחיטה איז ער געפירט געווארן;
gevoren gefirt er iz shechite der tsu shof a vi
become led he is slaughter the to sheep a as

און ווי א לאם פאר זיין שערער איז שטום,
shtum iz sherer zain far lam a vi un
mute is shearer his before lamb a like and

אזוי האט ער נישט אויפגעמאכט זיין מויל ;
moil zain oifgemacht nisht er hot azoi
mouth his open not he did so

of the Kitvei Hakodesh, Philippos began to preach and fier ois *(elucidate)* Yehoshua/Yeshua to him. [36] And as they were going along the derech, they came upon some mayim and the eunuch says, Hinei, mayim! What prevents me from being given Moshiach's tevilah of teshuva in the mikveh mayim? [[37] And Philippos said, If you have emunah b'chol levavcha, it is mutar. And he answered, saying, Ani ma'amin ki Rebbe Melech HaMoshiach Yehoshua Ben HaElohim hu.] [38] And he commanded the chariot to stop and both went down into the mikveh mayim, both Philippos and the eunuch, and Philippos gave him Moshiach's tevilah of teshuva in the mikveh mayim. [39] And when they came up from the mikveh mayim, the Ruach Hakodesh of Hashem took Philippos away, and the eunuch did not see him any longer, but was going on his way with lev same'ach. [40] But Philippos was found in Ashdod, and passing through, he was preaching

the Besuras HaGeulah to

לג אין זיין דערנידעריקונג איז זיין משפט אוועקגענומען
avekgenumen mishpot zain iz derniderikung zain in
taken away justice his was humiliation his in

געוואָרן;
gevoren
become

און ווער וועט באַרעכענען זיין דור ?
dor zain barechenen vet ver un
generation his consider will who and

ווייל זיין לעבן איז אוועקגענומען געוואָרן פון דער ערד .
erd der fun gevoren avekgenumen iz leben zain vail
earth the from become taken away is life his because

(ישעיהו נג, ז-ח.)
z-ch ng Yeshayah
7-8 53 Yeshayah

לד און דער סריס האָט ענטפערנדיק געזאָגט צו פיליפוסן: איך בעט
bet ich Filiposn tsu gezogt entferendik hot saris der un
ask I Philipos to say answering did eunuch the and

דיך, וועגן וועמען רעדט דאָס דער נביא ? וועגן זיך אַליין
alein zich vegen novi der dos redt vemen vegen dich
alone self about prophet the the speaks whom about you

אָדער וועגן אַן אַנדערן? לה און פיליפוס האָט אויפגעמאַכט זיין
zain oifgemacht hot Filipos un andern an vegen oder
his open did Philip and other an about or

מויל , און אָנהויבנדיק פון דער דאָזיקער שריפט , האָט ער
er hot shrift doziker der fun onhoibendik un moil
he did scripture this one the from beginning and mouth

אים אָנגעזאָגט די גוטע בשורה פון יהושען / ישוען . לו און
un Yeshuan Yehoshuan fun Besoire Gute di ongezogt im*
and Yeshua Yehoshua of News Good the announce to him

ווי זיי זענען אַזוי געפאָרן אויפן וועג, זענען זיי געקומען צו
tsu gekumen zei zenen veg oifen geforen azoi zenen zei vi
to come they did way on the traveling thus were they as

אַ וואַסער; און דער סריס האָט געזאָגט: זע , אַ וואַסער; וואָס
vos vaser a ze gezogt hot saris der un vaser a
what water a see say did eunuch the and water a

שטערט מיר געטובלט צו ווערן אין דער מקווה ?
mikveh der in veren tsu getoivelt mir shtert
mikveh the in become to mikveh immersed me hinders

לז האָט פיליפוס צו אים געזאָגט: אויב דו גלויבסט מיטן גאַנצן
gantsn miten gloibst du oib gezogt im tsu Filipos hot
whole with the believe you if say him to Philip did

all the towns until he came to Caesarea.

הארצן, מעגסטו . און ער האט ענטפערנדיק געזאגט: איך גלויב ,
gloib ich gezogt entferendik hot er un megstu hartsn
believe I say answering did he and you may heart

אז יהושע / ישוע המשיח איז דער זון פון דער
der fun zun der iz HaMoshiach Yeshua Yehoshua az
the of Son the is the Moshiach Yeshua Yehoshua that

אויבערשטער. [לח] און האט באפוילן אפצושטעלן דעם רייטוואגן, און
un raitvogn dem optsushtelen bafoilen hot un Oibershter
and chariot the to stop order did and Most High

ביידע זענען אראפגעגאנגען אין וואסער אריין, פיליפוס און דער
der un Filipos arain vaser in aropgegangen zenen beide
the and Philip into the water into go down did both

סריס ; און ער האט אים געטובלט אין דער מקווה ,
mikveh der in getoivelt im hot er un saris
mikveh the in mikveh immersed him did he and eunuch

[לט] און ווען זיי זענען ארויסגעשטיגן פונם וואסער, האט דער
der hot vaser funem aroisgeshtigen zenen zei ven un
the did water from the step out did they when and

גייסט פון דעם האר פארטראגן פיליפוסן, און דער סריס האט
hot saris der un Filiposn fartrogen Har dem fun Gaist
did eunuch the and Philipos carry away L-rd the of Spirit

אים שוין מער נישט געזען, און א פריילעכער איז ער זיך
zich er iz freilecher a un gezen nisht mer shoin im
himself he did joyfully a and see not more now him

געפארן אויף זיין וועג. [מ] פיליפוס אבער האט זיך געפונען אין
in gefunen zich hot ober Filipos veg zain oif geforen
in find himself did however Philip way his on travel

אשדוד ; און איז ארומגעגאנגען און האט אנגעזאגט די גוטע
Gute di ongezogt hot un arumgegangen iz un Ashdod
Good the announce did and go around did and Ashdod

בשורה אין אלע שטעט , ביז ער איז געקומען קיין קיסריה .
Kisaryah kein gekumen iz er biz shtet ale in Besoire
Caesarea to come did he until cities of all in News

9 Now Sha'ul, still breathing a threat even of retzach *(murder)* keneged *(against)* the talmidim of Rebbe, Melech HaMoshiach Adoneinu,

ט שאול אבער האט נאך אלץ געאטעמט מיט דראונג און
un droung mit geotemt alts noch hot ober Shaul
and threats with breathe all still did however Saul

רציחה קעגן די תלמידים פון דעם האר, און איז געגאנגען
gegangen iz un Har dem fun talmidim di kegen retsiche
go did and L-rd the of disciples the against outrage

צום כהן גדול , [ב] און ביי אים געבעטן בריוו צו די
di tsu briv gebeten im bai un gadol koyen tsum
the to letters asked him from and gadol kohen to the

שולן אין דמשק , כדי ווען ער וועט געפינען אייניקע,
einike gefinen vet er ven kedei Damascus in shuln
any find will he when so that Damascus in synagogues

וואס האלטן זיך ביי דעם דרך (ה׳), סאי מענער
mener sai Hashem derech dem bai zich halten vos
men either Hashem way this to themselves hold who

סאי פרויען , זאל ער זיי ברענגען אין קייטן קיין ירושלים .
Yerushalayim kein keitn in brengen zei er zol froien sai
Yerushalayim to chains in bring them he shall women or

ג און בשעת ער איז געפארן , איז געשען , אז ווען ער האט
hot er ven az geshen iz geforen iz er beshas un
has he when that happened is traveling is he while and

זיך דערנענטערט צו דמשק , האט פלוצלונג א ליכט פון
fun licht a plutslung hot Damascus tsu dernentert zich
from light a suddenly did Damascus to come near himself

הימל אים ארומגעשטראלט; ד און ער איז אנידערגעפאלן אויף
oif anidergefalen iz er un arumgeshtralt im himel
upon fall down did he and beamed around him heaven

דער ערד , און געהערט א קול , וואס האט געזאגט צו אים:
im tsu gezogt hot vos kol a gehert un erd der
him to say did which voice a heard and earth the

שאול, שאול, וואס פארפאלגסטו מיך? ה האט ער געזאגט: ווער
ver gezogt er hot mich farfolgstu vos Shaul Shaul
who say he did me do you persecute why Saul Saul

ביסטו , האר? און ער (האט געזאגט): איך בין יהושע / ישוע ,
Yeshua Yehoshua bin ich gezogt hot er un Har bistu
Yeshua Yehoshua am I say did he and L-rd are you

וועמען דו פארפאלגסט. ו נאר שטיי אויף, און גיי אריין אין דער
der in arain gei un oif shtei nor farfolgst du vemen
the into inside go and up stand but persecute you whom

שטאט, און עס וועט דיר געזאגט ווערן, וואס דו זאלסט טאן. ז און
un ton zolst du vos veren gezogt dir vet es un shtot
and do should you what to be said you will it and city

די לייט , וואס האבן מיטגערייזט מיט אים, זענען (דערנאך)
dernoch zenen im mit mitgeraizt hoben vos lait di
afterwards are him with travel with did who people the

געבליבן שטיין אָן לשון , הערנדיק דאס קול , און נישט
nisht un kol dos herendik loshen on shtein gebliben
not and voice this hearing speech without standing remain

זעענדיק קיינעם . ח און שאול האט זיך אויפגעהויבן פון דער
der fun oifgehoiben zich hot Shaul un keinem zeendik
the from lift up himself did Saul and anyone seeing

having approached the
Kohen Gadol, 2 Requested
from him iggrot of reshus
(authorization) to the
shuls of Damascus, that
if someone he should
find being mishtatef
(involved) in HaDerech,
both anashim and nashim,
he may lead them bound to
Yerushalayim. 3 Now as he
goes, it came about that he
comes near Damascus, and
suddenly shone around
him an Ohr *(Light)* from
Shomayim; 4 And he fell
on the ground, and heard
a kol *(voice)*, saying to
him, Sha'ul, Sha'ul, why
are you persecuting me?
5 And he said, Who are you,
Adoni? And he said, I am
Yehoshua/Yeshua upon
whom you bring redifah.
6 But get up and enter into
the city, and it shall be told
to you what it is necessary
for you to do. 7 And the
anashim traveling with
Rav Sha'ul had stood
speechless, hearing the
sound but seeing no one.
8 And Rav Sha'ul got up
from the ground, and,
though his eyes were open,
he was seeing nothing.
And leading him by the
hand, they brought him
into Damascus. 9 And he

was shloshah yamim not seeing and neither did he eat nor drink.

10 Now there was a certain talmid in Damascus, by the name Chananyah, and Moshiach Adoneinu spoke to him in a chazon *(vision)*, saying, Chananyah. And he said, Hinei, I am here, Adoni.
11 And Moshiach Adoneinu said to him, Get up and go to the rekhov *(street)* being called Yashar *(Straight)* and seek in the bais of Yehudah an ish by name Sha'ul from Tarsus. For, hinei, he is davening,
12 And Sha'ul has seen in a chazon *(vision)* an ish by the name Chananyah come in and place his hands upon him that he may see again. 13 And Chananyah answered, Adoni, I heard from many about this man, how many ra'ot *(evil things)* he did to your Kedoshim

ערד ; און הגם די אויגן האבן זיך אים אויפגעמאכט,
oifgemacht im zich hoben oigen di hagam un erd
open it themselves did eyes the although and earth

האט ער דאך גארנישט געזען; און מען האט אים אנגענומען ביי דער
der bai ongenumen im hot men un gezen gornisht doch er hot
the by taken him has they and see nothing yet he did

האנט, און אריינגעפירט קיין דמשק . ט און דריי טעג איז ער
er iz teg drai un Damascus kein araingefirt un hant
he is days three and Damascus to led in and hand

געווען אָן ראיה; און האט נישט געגעסן און נישט געטרונקען.
getrunken nisht un gegesen nisht hot un rie on geven
drink not and eat not did and sight without was

י און אין דמשק איז געווען א געוויסער תלמיד מיטן
miten talmid geviser a geven iz Damascus in un
with the disciple certain a was is Damascus in and

נאמען חנניה ; און דער האר האט צו אים געזאגט אין א
a in gezogt im tsu hot Har der un Chananyah nomen
a in say him to did L-rd the and Chananyah name

חזיון : חנניה ! און ער האט געזאגט: אָט בין איך, האר!
Har ich bin ot gezogt hot er un Chananyah chizoyen
L-rd I am here say did he and Chananyah vision

יא און דער האר האט צו אים געזאגט: שטיי אויף, און גיי צו
tsu gei un oif shtei gezogt im tsu hot Har der un
to go and up stand say him to did L-rd the and

דער גאס , וואס מען רופט זי די גלייכע , און זוך אין
in zuch un glaiche di zi ruft men vos gas der
in search and straight the it calls is which street the

יהודהס הויז שאולן מיטן צונאמען הטרסי , ווארום
vorem HaTarsi tsunomen miten Shauln hoiz Yehudes
because the Tarsi surname with the Saul house Yehudah's

זע , ער טוט תפילה, יב און האט געזען אין א חזיון א מאן,
man a chizoyen a in gezen hot un tfile tut er ze
man a vision a in seen had and prayer does he look

וועלכער הייסט חנניה , אריינקומען און ארויפלייגן די
di aroifleigen un arainkumen Chananyah heist velcher
the lay on and come in Chananyah is called who

הענט אויף אים, כדי ער זאל ווידער זען. יג האט חנניה
Chananyah hot zen vider zol er kedei im oif hent
Chananyah did see again shall he so that him on hands

געענטפערט: האר, איך האב געהערט פון פילע וועגן דעם דאזיקן
dozikn dem vegen file fun gehert hob ich Har geentfert
this the about many from heard have I L-rd answer

in Yerushalayim. 14 And
here he has samchut
(authority) from the Rashei
Kohanim to bind all the
ones davening b'Shem
of you. 15 But Moshiach
Adoneinu said to him,
Go, for this one is a keli
nivchar *(chosen vessel)* of
mine to carry Shmi before
both Goyim and melachim
(kings) and the Bnei Yisroel.
16 For I will show him how
much it is necessary for
him to undergo yissurim
(sufferings) on behalf of
Shmi *(my Name)*. 17 And
Chananyah departed and
entered into the bais, and
having placed his hands
upon Rav Sha'ul, he said,
Ach b'Moshiach Sha'ul,
[Moshiach] HaAdon has
sent me. I'm referring to
Yehoshua, the one who
appeared to you on the
derech by which you were
coming. He sent me that
you may see again and
may be filled with the
Ruach Hakodesh. 18 And
immediately there fell
from his eyes something
like scales, and Rav Sha'ul
saw again, and, having
got up, he submitted to
Moshiach's tevilah of

מאן, וויפל שלעכטס ער האט געטאן צו דיינע קדושים אין
in kedoishem daine tsu geton hot er shlechts vifel man
in saints your to done had he evil how much man

ירושלים ; יד אויך דא האט ער רשות פון די הויפט
hoipt di fun reshus er hot do oich Yerushalayim
chief the from authority he has here also Yerushalayim

כהנים צו בינדן אלע, וואס רופן אָן דיין נאמען. טו דער האר
Har der nomen dain on rufen vos ale binden tsu koyanim
L-rd the name your on call who all bind to kohenim

אבער האט צו אים געזאגט: גיי, ווייל ער איז פאר מיר א
a mir far iz er vail gei gezogt im tsu hot ober
a Me for is he because go say him to did however

כלי חפץ , צו טראגן מיין נאמען פאר די אומות און
un umes di far nomen main trogen tsu chafets keile
and nations the before name my carry to desired vessel

מלכים און קינדער ישראל; טז ווארום איך וועל אים ווייזן
vaizen im vel ich vorem Yisroel kinder un melachim
to show him will I because Israel children of and kings

וואס ער וועט מוזן ליידן צוליב מיין נאמען. יז און
un nomen main tsulib laiden muzn vet er vos
and name My on account of to suffer have to will he what

חנניה איז אוועק , און אריינגעגאנגען אין דעם הויז , האט
hot hoiz dem in araingegangen un avek iz Chananyah
did house the in went in and go away did Chananyah

ארויפגעלייגט די הענט אויף אים און געזאגט: ברודער שאול, דער
der Shaul bruder gezogt un im oif hent di aroifgeleigt
the Saul brother said and him on hands the did place

האר האט מיך געשיקט, יהושע / ישוע , וואס האט זיך צו
tsu zich hot vos Yeshua Yehoshua geshikt mich hot Har
to himself did who Yeshua Yehoshua sent me has L-rd

דיר באוויזן אויפן וועג, אויף וועלכן דו ביסט געפארן , כדי
kedei geforen bist du velchen oif veg oifen bavizen dir
so that traveling were you which upon way on the reveal you

דו זאלסט ווידער זען און פול ווערן מיט דעם רוח הקודש .
HaKoidesh Ruach dem mit veren ful un zen vider zolst du
the Holy Spirit the with become full and see again should you

יח און גלייך זענען אראפגעפאלן פון זיינע אויגן עפעס
epes oigen zaine fun aropgefalen zenen glaich un
something eyes his from fall off did immediately and

ווי שופן , און ער האט ווידער געזען, און איז אויפגעשטאנען און
un oifgeshtanen iz un gezen vider hot er un shupn vi
and stand up did and see again did he and scales like

teshuva. 19 And having received okhel *(food)*, Rav Sha'ul regained strength. Now he was with the talmidim in Damascus several yamim. 20 And immediately in the shuls Rav Sha'ul was preaching Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua, saying, He is the Ben HaElohim. 21 And all the ones listening were astonished, and they were saying, Is this not the one making havoc in Yerushalayim among the ones invoking this shem and was not his tachlis *(purpose)* in coming here to bind them over before the Rashei Hakohanim? 22 But Rav Sha'ul even more was being strengthened and was confounding the unbelieving Yehudim dwelling in Damascus, by proving that this Yehoshua is the Rebbe, Melech HaMoshiach.

זיך געלאזט טובל זיין אין דער מקווה ; יט און
zich gelozt toivel zain in der mikveh un
himself allowed immerse mikveh be in the mikveh and

האט גענומען שפייז און זיך געשטארקט .
hot genumen shpaiz un zich geshtarkt
did take food and himself strengthened

און ער איז געווען אייניקע טעג מיט די תלמידים אין דמשק .
un er iz geven einike teg mit di talmidim in Damascus
and he is was several days with the disciples in Damascus

כ און האט גלייך אויסגערופן אין די שולן , אז
un hot glaich oisgerufen in di shuln az
and did immediately proclaim in the synagogues that

יהושע / ישוע איז דער זון פון דער אויבערשטער. כא און אלע,
Yehoshua Yeshua iz der Zun fun der Oibershter un ale
Yehoshua Yeshua is the Son of the Most High and all

וואס האבן (אים) געהערט, זענען דערשטוינט געווארן, און האבן
vos hoben im gehert zenen dershtoint gevoren un hoben
who had him heard did astounded become and did

געזאגט: צי איז ער דען נישט דער דאזיקער, וואס פלעגט פארטיליקן
gezogt tsi iz er den nisht der doziker vos flegt fartiliken
say is he then not the this one who used to destroy

אין ירושלים די , וועלכע האבן אנגערופן דעם דאזיקן נאמען?
in Yerushalayim di velche hoben ongerufen dem dozikn nomen
in Yerushalayim the who did call upon the this name

און איז אהערגעקומען פאר דעם זעלביקן צוועק , כדי זיי
un iz ahergekumen far dem zelbikn tsvek kedei zei
and did come here for the same purpose so that them

אוועקצופירן אין קייטן צו די הויפט כהנים ? כב שאול אבער
avektsufiren in keitn tsu di hoipt koyanim Shaul ober
lead away in chains to the chief kohenim Saul however

האט זיך נאך מער געשטארקט, און האט צעמישט די
hot zich noch mer geshtarkt un hot tsemisht di
did himself even more strengthen and did confuse the

יידן , וועלכע האבן געוואוינט אין דמשק , אויפווייזנדיק, אז דער
Yidn velche hoben gevoint in Damascus oifvaizendik az der
Jews who did live in Damascus proving that the

דאזיקער איז דער משיח .
doziker iz der Moshiach
this one is the Moshiach

23 But when yamim
rabbim were completed,
the ones of the Yehudim
who were unbelieving
plotted to kill him. 24 But
the mezimma *(evil design,
intrigue)* of their kesher
(plot) became known to
Rav Sha'ul. And they
were also watching the
she'arim *(gates)* both
yomam valailah that they
might kill him, 25 but
Moshiach's talmidim had
taken him b'lailah and
they let him down through
an opening in the wall,
having lowered him in a
large basket.

26 And having arrived in
Yerushalayim, Rav Sha'ul
was trying to associate
with the Moshiach's
talmidim, and they were
all afraid of him, not
believing that he is a
talmid. 27 But Bar-Nabba,
having taken hold of him,
brought him to Moshiach's
Shluchim and told them
how on the derech he saw
Moshiach Adoneinu, who
had spoken to Rav Sha'ul,
and how in Damascus Rav
Sha'ul spoke with ometz
lev *(boldness)* b'Shem

כג און ווען עס זענען פארביי א סך טעג, האבן די
di hoben teg sach a farbai zenen es ven un
the did days many a passed are there when and

יידן זיך בארוטן אים אומצוברענגען; כד נאר זייער
zeier nor umtsubrengen im baroten zich Yidn
their but to kill him conspired themselves Jews

פארשווערונג איז באקאנט געווארן צו שאולן. און זיי האבן אפילו
afile hoben zei un Shauln tsu gevoren bakant iz farshverung
even did they and Saul to become known is plot

באוואכט די טויערן בייטאג און ביינאכט, כדי אים צו טייטן.
teiten tsu im kedei bainacht un baitog toiern di bavacht
kill to him so that by night and by day gates the watch

כה זיינע תלמידים אבער האבן אים גענומען ביינאכט, און
un bainacht genumen im hoben ober talmidim zaine
and by night take him did however disciples his

אראפגעלאזט פון דער שטאטמויער, אראפנידערנדיק אים אין א
a in im aropniderendik shtotmoier der fun aropgelozt
a in him letting down city wall the from lowered

קארב.
korb
basket

כו און ווען ער איז געקומען קיין ירושלים, האט ער
er hot Yerushalayim kein gekumen iz er ven un
he did Yerushalayim to come did he when and

געפרואווט זיך צו באהעפטן צו די תלמידים; און אלע
ale un talmidim di tsu baheften tsu zich gepruvt
everyone and disciples the to join to himself attempt

האבן מורא געהאט פאר אים, נישט גלויבנדיק, אז ער איז
iz er az gloibendik nisht im far gehat moire hoben
is he that believing not him before have fear did

א תלמיד. כז בר-נבא אבער האט אים גענומען, און
un genumen im hot ober Bar-Nabba talmid a
and take him did however Bar-Nabba disciple a

אוועקגעפירט צו די שליחים, און זיי דערציילט, וויאזוי ער האט
hot er viazoi dertseilt zei un shlichim di tsu avekgefirt
had he how tell them and shlichim the to led away

געזען דעם האר אויפן וועג, און אז ער האט צו אים גערעדט,
geredt im tsu hot er az un veg oifen Har dem gezen
spoken him to has he that and way on the L-rd the seen

און ווי ער האט מיט פתחון פה גערעדט אין דמשק
Damascus in geredt peh pitchon mit hot er vi un
Damascus in spoken mouth opening of with has he as and

Yehoshua. 28 And Rav Sha'ul was with them, going in and coming out in Yerushalayim, speaking boldly b'Shem Moshiach Adoneinu. 29 And Rav Sha'ul was speaking and debating keneged *(against)* the Greek-speaking Yehudim; but they were attempting to kill him. 30 But having learned of this, the Achim b'Moshiach brought Rav Sha'ul down to Caesarea and sent him away to Tarsus.

אין ישועס נאמען. כח און ער איז געווען מיט זיי , א יוצא
yoitse a zei mit geven iz er un nomen Yeshuas in
going a them with was is he and name Yeshua's in

ונכנס אין ירושלים , אויפטרעטנדיק מיט פתחון
pitchon mit oiftretendik Yerushalayim in venichnas
opening of with appearing Yerushalayim in and coming

פה אין דעם הארס נאמען; כט און האט גערעדט און זיך
zich un geredt hot un nomen Hars dem in peh
himself and speak did and name the L-rd's the in mouth

מתווכח געווען מיט גריכישע יידן ; זיי אבער האבן געזוכט
gezucht hoben ober zei Yidn Grichishe mit geven misvakeyech
seek did however they Jews Greek with was dispute

אים א מעשה אנצוטאן. ל און ווי די ברידער האבן זיך
zich hoben brider di vi un ontsuton meise a im
themselves did brothers the when and do works a him

דערוואוסט, האבן זיי אים אראפגעפירט קיין קיסריה און אים
im un Kisaryah kein aropgefirt im zei hoben dervust
him and Caesarea to lead down him they did find out

אוועקגעשיקט קיין טרסוס.
Tarsus kein avekgeshikt
Tarsus to sent away

31 Then Moshiach's Kehillah throughout all of Yehudah and the Galil and Shomron had shalom and was increasing, being built up, and going on in the yir'at Shomayim and in the yir'at Moshiach Adoneinu and beNechamat HaRuach Hakodesh.

לא און די קהילה איבער גאנץ יהודה און גליל און
un Galil un Yehude gants iber kehile di un
and Galilee and Yehudah all over kehile the and

שומרון האט געהאט שלום . איז דערבויט געווארן; און איז
iz un gevoren derboit iz sholem gehat hot Shomron
is and become built up is peace have did Samaria

געגאנגען אין דער פורכט פון דעם האר; און דורך דער טרייסט
treist der durch un Har dem fun forcht der in gegangen
comfort the through and L-rd the of fear the in go

פון דעם רוח הקודש האט זי זיך פארמערט.
farmert zich zi hot HaKoidesh Ruach dem fun
increase itself it did the Holy Spirit the of

32 Now it came about that Kefa, passing through all the parts of Eretz Yisrael, came down also to Moshiach's kedoshim dwelling in Lud. 33 And

לב און עס איז געשען , בשעת פעטרוס איז געגאנגען פון
fun gegangen iz Petros beshas geshen iz es un
from going was Peter while happened is it and

ארט צו ארט , איז ער אויך געקומען צו די קדושים , וואס האבן
hoben vos kedoishem di tsu gekumen oich er iz ort tsu ort
were who saints the to come also he did place to place

געוואוינט אין לוד. לג און דארטן האט ער געפונען א געוויסן מענטשן
mentshn gevisen a gefunen er hot dorten un Lud in gevoint
man certain a find he did there and Lud in dwelling

there Kefa found a certain ish by the name Aeneas who had been bedridden shmoneh shanim, for he was paralyzed. 34 And Kefa said to him, Aeneas, Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua make you whole. Get up and make your bed! And immediately he got up. 35 And everyone dwelling in Lud and Sharon saw him, and they turned to Adoneinu.

מיטן נאמען ענעאס, וועלכער איז שוין געלעגן אכט יאר
yor acht gelegen shoin iz velcher Eneas nomen miten
years eight lying already was who Aeneas name with the

לאנג צו בעט; ווייל ער איז געווען פאראליזשירט. לד און פעטרוס
Petros un paralizhirt geven iz er vail bet tsu lang
Peter and paralyzed was is he because bed to long

האט צו אים געזאגט: ענעאס, יהושע / ישוע המשיח
HaMoshiach Yeshua Yehoshua Eneas gezogt im tsu hot
the Moshiach Yeshua Yehoshua Aeneas say him to did

מאכט דיך געזונט; שטיי אויף און מאך דיר דאס בעט! און ער
er un bet dos dir mach un oif shtei gezunt dich macht
he and bed the you make and up stand well you makes

איז גלייך אויפגעשטאנען. לה און אלע איינוואוינער פון לוד
Lud fun ainvoiner ale un oifgeshtanen glaich iz
Lud of inhabitants all and stand up immediately did

און שרון האבן אים געזען און האבן זיך געקערט
gekert zich hoben un gezen im hoben Sharon un
turn back themselves did and see him did Sharon and

צום האר (אין גלויבן).
gloiben in Har tsum
believing in L-rd to the

36 Now in Yafo there was a certain talmidah by the name Tavitha, which, being translated, means gazelle. This one was abounding in ma'asim tovim and in giving tzedakah, which she was always doing. 37 And it came about in yamim hahem that this one, having become ill, passed away. When the women had washed her body, they laid it in the aliyyah. 38 And since Lud was near to Yafo, Moshiach's talmidim, having heard

לו און אין יפו איז געווען א תלמידה מיטן נאמען טביתא,
Tavitha nomen miten talmide a geven iz Yafo in un
Tavita name with the talmidah a was is Yafo in and

אויף א (גריכישער) איבערזעצונג האט מען זי גערופן דארקאס;
Dorkas gerufen zi men hot iberzetsung Grichisher a oif
Dorcas called she it has translation greek a in

זי איז געווען פול מיט מעשים טובים און צדקות , וואס
vos tsedokes un tovim maisim mit ful geven iz zi
which righteousness and good deeds with full was is she

זי האט געטאן. לז און עס איז געשען אין יענע טעג, (דאס)
dos teg yene in geshen iz es un geton hot zi
that days those in to happen is it and done had she

זי איז קראנק געווארן און געשטארבן, און מען האט זי
zi hot men un geshtorben un gevoren krank iz zi
she has they and died and become sick did she

אפגעוואשן און געלייגט אין אן אויבערשטיבל . לח און אזויווי לוד
Lud azoivi un oibershtibl an in geleigt un opgevashen
Lud since and room upstairs an in placed and washed

איז נאענט ביי יפו , ווייל די תלמידים האבן געהערט, אז
az gehert hoben talmidim di vail Yafo bai noent iz
that heard have disciples the because Yafo with near is

that Kefa was there, sent
shnei anashim to him,
summoning Kefa that he
not delay in coming to
them. 39 Kefa, getting up,
went with them. And when
he arrived, they brought
him up into the aliyyah
(upper story room), and all
the almanot stood beside
him, weeping and showing
the tunics and garments
that Tavitha made while
she was with them. 40 But
Kefa, having put everyone
outside, and having fallen
down, davened. And when
he turned to the nifteret
(deceased), he said, Tavitha,
get up! And she opened
her eynayim and, having
seen Kefa, she sat up.
41 And having given his
hand to her, he made her
to stand up alive again;
and, having called the
Moshiach's Kedoshim
and the almanot, Kefa
presented her lebedik
(alive) before them. 42 It
became known throughout
all Yafo, and rabbim *(many)*
had emunah in Rebbe,
Melech HaMoshiach
Adoneinu. 43 And it came
about that Kefa remained
in Yafo yamim rabbim
with a certain Shim'on, a
tanner.

פעטרוס געפינט זיך דארטן, האבן זיי געשיקט צווי מענער צו
tsu mener tsvei geshikt zei hoben dorten zich gefint Petros
to men two sent they have there himself finds Peter

אים און געבעטן: פארזאם דיך נישט צו קומען צו אונדז. לט און
un undz tsu kumen tsu nisht dich farzam gebeten un im
and us to to come to not you linger begged and him

פעטרוס איז אויפגעשטאנען און מיטגעגאנגען מיט זיי. ווען ער
er ven zei mit mitgegangen un oifgeshtanen iz Petros
he when them with went with and stand up did Peter

איז אהינגעקומען, האבן זיי אים ארויפגעפירט אין אויבערשטיבל
oibershtibl in aroifgefirt im zei hoben ahingekumen iz
room upstairs in lead up him they did come there is

אריין; און אלע אלמנות האבן זיך ארומגעשטעלט ארום
arum arumgeshtelt zich hoben almones ale un arain
around stand around themselves did widows all and inside

אים, וויינענדיק און ווייזנדיק אים העמדער און קליידער, וואס
vos kleider un hemder im vaizendik un veinendik im
which clothing and shirts him showing and weeping him

דארקאס האט געמאכט, ווען זי איז נאך געווען מיט זיי.
zei mit geven noch iz zi ven gemacht hot Dorkas
them with was still is she when made had Dorcas

מ פעטרוס אבער האט אלעמען ארויסגעשיקט אינדרויסן, האט
hot indroisen aroisgeshikt alemen hot ober Petros
did outside send out everyone did however Peter

געניגט די קניען און תפילה געטאן, און זיך דאן געווענדט
gevendt dan zich un geton tfile un knien di geneigt
turned then himself and done prayer and knees the incline

צום קערפער און געזאגט: טביתא, שטיי אויף! און זי האט
hot zi un oif shtei Tavitha gezogt un kerper tsum
did she and up stand Tavita said and body to the

אויפגעמאכט אירע אויגן, און זעענדיק פעטרוסן, האט זי זיך
zich zi hot Petrosn zeendik un oigen ire oifgemacht
herself she did Peter seeing and eyes her open

אויפגעזעצט. מא און ער האט איר געגעבן די האנט און זי
zi un hant di gegeben ir hot er un oifgezetst
she and hand the give to her did he and sit up

אויפגעשטעלט, און גערופן די קדושים און די אלמנות, און זי
zi un almones di un kedoishem di gerufen un oifgeshtelt
her and widows the and saints the called and stood up

אוועקגעשטעלט פאר זיי א לעבעדיקע. מב און דאס איז באקאנט
bakant iz dos un lebedike a zei far avekgeshtelt
known did this and living a them before presented

געווארן איבער גאנץ יפו , און א סך האבן געגלויבט אין דעם
dem in gegloibt hoben sach a un Yafo gants iber gevoren
the in believe did many a and Yafo entire over become

האר. [מג] און עס איז געשען , אז במשך פון מערערע טעג
teg merere fun bemeshech az geshen iz es un Har
days more of during that happened is it and L-rd

איז ער איינגעשטאנען אין יפו ביי א געוויסן שמעון , א גארבער.
garber a Shim'on gevisen a bai Yafo in aingeshtanen er iz
tanner a Simon certain a with Yafo in stayed he is

י און עס איז געווען א מאן אין קיסריה מיטן נאמען
nomen miten Kisaryah in man a geven iz es un
name with the Caesarea in man a was is it and

קארנעליוס, אן אפיציר פון דער אפטיילונג , וואס האט געהייסן
geheisen hot vos opteilung der fun ofitsir an Cornelius
called was which detachment the of officer an Cornelius

די איטאליענישע, [ב] א פרומער (מענטש) און א ירא שמים
shomaim yore a un mentsh frumer a Italienishe di
Heaven fearer of a and man devout a Italian the

מיט זיין גאנץ בני בית , טוענדיק פיל צדקה
tsedoke fil tuendik beis bnei gants zain mit
righteousness much doing house sons of entire his with

צום פאלק און תמיד מתפלל זייענדיק צו ה׳ . [ג] ער האט
hot er Hashem tsu zaiendik mispalel tomed un folk tsum
did he Hashem to being pray always and nation to the

באשיימפערלעך געזען אין א חזיון , ווי ארום דער ניינטער שעה
sho nainter der arum vi chizoyen a in gezen bashaimperlech
hour ninth the around as vision a in see evidently

פונם טאג איז א מלאך פון ה׳ אריינגעקומען צו אים, און
un im tsu araingekumen Hashem fun malech a iz tog funem
and him to come in Hashem of angel a is day from the

צו אים געזאגט: קארנעליוס! [ד] און ער האט א בליק געטאן אויף
oif geton blik a hot er un Cornelius gezogt im tsu
upon do glance a did he and Cornelius said him to

אים און זיך געפארכטן, און געזאגט: וואס איז עס, האר?
Har es iz vos gezogt un geforchten zich un im
L-rd it is what said and in awe himself and him

און ער האט צו אים געזאגט: דיינע תפילות און דיינע צדקות
tsedokes daine un tfiles daine gezogt im tsu hot er un
almsgiving your and prayers your say him to did he and

זענען ארויפגעקומען לזכרון פאר ה׳ . [ה] און איצט שיק
shik itst un Hashem far lezikoren aroifgekumen zenen
send now and Hashem before as memorial come up did

10 Now a certain ish in Caesarea by name Cornelius, a centurion from what was called the Italian cohort,
2 A devout man, a yire Elohim, as was all his bais, who practiced much tzedakah for the benefit of Am Yisroel, and davened to Hashem continually.
3 Cornelius clearly saw in a chazon *(vision)* lav davka *(approximately)* at the ninth hour of the day *(three o'clock in the afternoon)* a malach Hashem having come to him and having said to him, Cornelius!
4 And having looked intently at him and having become afraid, Cornelius said, What is it, Adon? The malach said to him, Your tefillos and your giving tzedakah have ascended as a zikaron *(memorial)* before Hashem.
5 Now dispatch some anashim to

Yafo and send for a certain Shim'on who is also called Kefa. 6 This one is staying with a certain Shim'on, a tanner, whose bais is by the sea. 7 And, when the malach speaking to him had departed, Cornelius summoned shnayim of his household avadim and a devout chaiyal *(soldier)* from among the ones in his service, 8 Having explained everything, sent them to Yafo.

מענער קיין יפו און לאז רופן שמעונען, וועלכן מען רופט
ruft men velchen Shim'onen rufen loz un Yafo kein mener
called is it who Simon call let and Yafo to men

פעטרוס; ו ער שטייט איין ביי א געוויסן שמעון, א גארבער, וועמעס
vemes garber a Shim'on gevisen a bai ein shteit er Petros
whose tanner a Simon certain a at one stands he Peter

הויז איז ביים ים . ז און ווי דער מלאך, וואס האט גערעדט צו
tsu geredt hot vos malech der vi un yam baim iz hoiz
to spoken had who angel the as and sea by the is house

אים, איז אוועק , האט ער גערופן צוויי פון זיינע דינער , און
un diner zaine fun tsvei gerufen er hot avek iz im
and servants his of two call he did go away did him

א ג-טספארכטיקן זעלנער פון די , וועלכע זענען תמיד ביי
bai tomed zenen velche di fun zelner G-tsforchtiken a
with always are who the from soldier devout a

אים געווען; ח און האט זיי אלץ דערקלערט, און זיי
zei un derklert alts zei hot un geven im
them and declare everything them did and were him

אוועקגעשיקט קיין יפו .
Yafo kein avekgeshikt
Yafo to did send away

9 Now on the next day, as these were traveling and drawing near to Yafo, around the sixth hour *(noon)*, Kefa went up on to the roof to daven *(pray)*. 10 And Kefa became hungry, and was wanting to have a meal; but while they were preparing it, Kefa fell into a trance; 11 And he sees Shomayim having been opened, and a certain object descending like a large linen cloth lowered by four corners upon haAretz. 12 In this were

ט און אויף צומארגנס , בשעת זיי זענען געווען אויפן
oifen geven zenen zei beshas tsumorgens oif un
on the was are they while the next morning on and

וועג, און האבן זיך דערנענטערט צו דער שטאט, איז
iz shtot der tsu dernentert zich hoben un veg
is city the to come closer themselves have and way

פעטרוס ארויפגעשטיגן אויפן דאך, תפילה צו טאן, ארום
arum ton tsu tfile doch oifen aroifgeshtigen Petros
around do to prayer roof on the climb up Peter

דער זעקסטער שעה; י און איז הונגעריק געווארן, און געוואלט
gevolt un gevoren hungerik iz un sho zekster der
wanted and become hungry is and hour sixth the

(עפעס) טועם זיין; נאר בשעת מען האט צוגעגרייט
tsugegreit hot men beshas nor zain toyem epes
being prepared has they while but to taste something

(דאס עסן), איז געפאלן אויף אים אן טראנס; יא און ער האט געזען
gezen hot er un trans an im oif gefalen iz esen dos
see did he and trance a him upon fall did food the

דעם הימל אויפגעמאכט, און עפעס א געפעס אראפקומען,
aropkumen gefes a epes un oifgemacht himel dem
come down dish a something and opening heaven the

all the fourfooted animals
and remasim haAdamah
(creepers of the earth) and
oph haShomayim *(birds
of heaven, birds of the air).*
13 And there came a bat
kol *(voice)* to him, Get
up, Kefa, kill and eat!
14 But Kefa said, Chalilah
li, Adonoi! For I have
never eaten basar piggul
(unclean meat) or shikkutz
tameh *(abominable unclean
thing).* 15 And the bat kol
came to Kefa again for a
second time, What Hashem
made tahor *(clean)*, you
should no longer regard
as tameh *(unclean).* 16 And
this happened shloshah
pe'amim; and immediately
the object was taken up
into Shomayim.

17 Now, while Kefa
was greatly perplexed
within himself as to what
the chazon which he
saw might be, hinei, the
anashim, who had been

ווי א גרויס ליילעך, אנגעבונדן אויף די פיר עקן , און
un ekn fir di oif ongebunden lailech grois a vi
and corners four the on tied up sheet large a like

אראפגעלאזט אויף דער ערד ; יב אין וועלכן עס האבן זיך געפונען
gefunen zich hoben es velchen in erd der oif aropgelozt
found self have it which in earth the upon lowered

אלע פירפיסיקע חיות און שרצים פון דער ערד און פייגל
feigel un erd der fun shrotsim un chayes firfisike ale
birds and earth the of reptiles and animals four-footed all

פון הימל . יג און עס איז געקומען א קול צו אים: שטיי אויף,
oif shtei im tsu kol a gekumen iz es un himel fun
up stand him to voice a come is it and heaven of

פעטרוס, שחט און עס. יד פעטרוס אבער האט
hot ober Petros es un shechat Petros
did however Peter eat and kosher slaughter Peter

געזאגט: האר, בשום אופן נישט, ווייל איך האב נאך קיינמאל
keinmol noch hob ich vail nisht oifen beshum Har gezogt
anytime even have I because not way never L-rd say

נישט געגעסן וואס איז טמא און טריפה . טו און ווידער איז
iz vider un treife un tome iz vos gegesen nisht
did again and not kosher and unclean is what eaten not

א קול געקומען צו אים צום צווייטן מאל: וואס ה׳ האט
hot Hashem vos mol tsveitn tsum im tsu gekumen kol a
has Hashem what time second to the him to come voice a

ריין געמאכט, דאס זאלסטו נישט (רופן) טמא . טז און דאס
dos un tome rufen nisht zolstu dos gemacht rein
this and unclean call not shall you that made clean

איז געשען דריי מאל ; און גלייך איז דאס געפעס
gefes dos iz glaich un mol drai geshen iz
dish the is immediately and times three happened is

ארויפגענומען געווארן אין הימל אריין.
arain himel in gevoren aroifgenumen
into heaven in become taken up

יז און בשעת פעטרוס האט נישט געוואוסט וויאזוי זיך צו
tsu zich viazoi gevust nisht hot Petros beshas un
to himself how know not did Peter while and

דערקלערן, וואס עס קען זיין די דערשיינונג, וועלכע ער
er velche dershainung di zain ken es vos derkleren
he which vision the be could it what explain

האט געזען, זע , די מענער, וואס זענען געשיקט געווארן פון
fun gevoren geshikt zenen vos mener di ze gezen hot
from become sent had who men the look seen had

sent by Cornelius, and who had, by inquiring, found the bais of Shim'on, stood at the gate. [18] And, calling out, they were asking if Shim'on, the one called Kefa, is staying here. [19] And while Kefa was reflecting on the chazon, the Ruach Hakodesh said to him, Hinei, shloshah anashim are looking for you. [20] But get up and go downstairs and accompany them without apprehensions, for I myself have sent them. [21] And Kefa went downstairs to the anashim and said, Hinei, I am the one whom you are seeking; for what reason did you come? [22] And they said, Cornelius, a centurion, an ish tzaddik, and a yire Elohim with a shem tov with all the Am HaYehudim, was directed by a malach kadosh to summon you to his bais and to hear a message from you. [23] Therefore, having invited them in, Kefa gave them hachnosas orchim *(hospitality, lodging)*. And on the next day Kefa got up and went away with them, and some of the

קארנעליוסן, האבנדיק זיך נאכגעפרעגט וועגן שמעונס
Shim'ons vegen nochgefregt zich hobendik Corneliusn
Simon's about inquired themselves having Cornelius

הויז , זענען געשטאנען ביים טויער, יח און האבן גערופן און
un gerufen hoben un toier baim geshtanen zenen hoiz
and call did and gate at the standing are house

געפרעגט, צי שמעון , וועמען מען רופט פעטרוס, שטייט דא איין.
ein do shteit Petros ruft men vemen Shim'on tsi gefregt
one here stands Peter called is who Simon asked

יט און בשעת פעטרוס האט נאכגעטראכט וועגן דעם חזיון ,
chizoyen dem vegen nochgetracht hot Petros beshas un
vision that about pondering was Peter while and

האט דער גייסט צו אים געזאגט: זע , דריי מענער זוכן דיך.
dich zuchen mener drai ze gezogt im tsu Gaist der hot
you seek men three look say him to Spirit the did

כ נאר שטיי אויף, גיי אראפ, און פאר מיט זיי , צווייפל
tsveifel zei mit for un arop gei oif shtei nor
doubt them with do short trip and down go up stand but

גארנישט; ווייל איך האב זיי געשיקט. כא און פעטרוס איז
iz Petros un geshikt zei hob ich vail gornisht
is Peter and sent them have I because nothing

אראפגעגאנגען צו די מענער, און האט געזאגט: אָט בין איך,
ich bin ot gezogt hot un mener di tsu aropgegangen
I am here say did and men the to go down

וועמען איר זוכט; וואס פאר א סיבה איז עס, צוליב
tsulib es iz sibe a far vos zucht ir vemen
on account of it is cause a for what seek you whom

וועלכער איר זענט געקומען? כב האבן זיי געזאגט: קארנעליוס, אן
an Cornelius gezogt zei hoben gekumen zent ir velcher
a Cornelius said they so have come did you which

אפיציר, אן איש צדיק און ירא שמים , און וואס האט
hot vos un shomaim yore un tsadik ish an ofitsir
has who and heaven fearer of and righteous man a officer

א גוטן שם ביים גאנצן יידישן פאלק , האט באקומען א
a bakumen hot folk Yiddishn gantsn baim shem gutn a
a received did nation Jewish entire among name good a

באפעל פון א הייליקן מלאך, צו שיקן דיך רופן אין זיין הויז
hoiz zain in rufen dich shiken tsu malech heiliken a fun bafel
house his in to call you send to angel holy a from order

Achim b'Moshiach from Yafo accompanied him.
24 And on the following day, Moshiach's Shliach Shim'on Kefa entered into Caesarea, and Cornelius was expecting them, having called together his krovey mishpokhot *(relatives)* and close friends. 25 Now when it came about that Kefa entered, Cornelius met him, falling at his feet to pay him reverence.
26 Kefa made him stand up, saying, Get up. I myself am only a ben Adam like everyone else. 27 And as he conversed with Cornelius, Kefa entered and finds many having assembled,
28 And he said to them, You have da'as that it is asur *(prohibited)* for an ish Yehudi to associate with or to approach a nokhri *(foreigner)*. And yet to me Hashem showed to call no one shikkutz *(abomination)* or tameh *(unclean)*.
29 Therefore, also, when summoned, I came, raising no objections. And so I ask for what reason you summoned me?

אריין, און צו הערן רייד פון דיר. כג דעמאלט האט פעטרוס
arain un tsu heren reid fun dir demolt hot Petros
into and to hear words from you then did Peter

זיי ארייגערופן און אויפגענומען גאסטפריינדלעך.
zei araingerufen un oifgenumen gastfraindlech
them in summon and welcome hospitably

און צומארגנס איז ער אויפגעשטאנען און איז אוועק
un tsumorgens iz er oifgeshtanen un iz avek
and the next morning did he get up and did go away

מיט זיי , און איניקע פון די ברידער אין יפו זענען
mit zei un einike fun di brider in Yafo zenen
with them and some of the brothers in Yafo did

מיטגעגאנגען מיט אים. כד און דעם אנדערן טאג זענען זיי
mitgegangen mit im un dem andern tog zenen zei
go with with him and the next day did they

אריינגעקומען קיין קיסריה . קארנעליוס אבער האט שוין
araingekumen kein Kisaryah Cornelius ober hot shoin
come in to Caesarea Cornelius however was already

געווארט אויף זיי , האבנדיק צוזאמענגערופן זיינע קרובים און
gevart oif zei hobendik tsuzamengerufen zaine kroivim un
waiting on them having called together his relatives and

די אינטימע פריינד . כה און עס איז געשען , בשעת פעטרוס
di intime fraind un es iz geshen beshas Petros
the intimate friends and it did happened while Peter

איז אריינגעקומען, אז אנטקעגנגייענדיק אים, איז קארנעליוס
iz araingekumen az antkegengeiendik im iz Cornelius
did come in that greeting him did Cornelius

אנידערגעפאלן פאר זיינע פיס און האט זיך געבוקט .
anidergefalen far zaine fis un hot zich gebukt
fall down before his feet and has himself paid homage

כו פעטרוס אבער האט אים אויפגעהויבן, און געזאגט: שטיי אויף;
Petros ober hot im oifgehoiben un gezogt shtei oif
Peter however did him lift up and said stand up

איך אליין בין אויך נאר א מענטש. כז און רעדנדיק מיט אים, איז
ich alein bin oich nor a mentsh un redendik mit im iz
I myself am also only a man and speaking with him is

ער אריינגעגאנגען, און האט געפונען א סך צונויפגעקומענע; כח און
er araingegangen un hot gefunen a sach tsunoifgekumene un
he go in and did find many a assembled and

האט צו זיי געזאגט: איר ווייסט אליין ווי עס איז אסור
hot tsu zei gezogt ir veist alein vi es iz oser
did to them say you know yourself how it is forbidden

[30] Cornelius said, Four days ago to this hour, I was davening in my bais at the ninth hour, and, hinei, a being stood before me enrobed in shining radiance, [31] And he said, Cornelius, your tefillah was heard and your tzedakah is remembered before Hashem. [32] Therefore, send to Yafo and summon Shim'on who is called Kefa. He is staying in the bais of Shim'on the tanner by the sea. [33] At once I sent for you and you did well having come. Now, therefore, we all are present before Hashem to hear all the things that have been commanded to you by Adonoi.

[34] And opening his mouth, Kefa said, Omein, I have binah that Hashem is not one to show masso panim *(partiality)*, [35] But in every nation the ones who have yirat Shomayim and work Tzidkat Hashem are acceptable to him. [36] The dvar which he sent to the Bnei Yisroel, preaching shalom through Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua (Hu Adon Kol!)

פאר א יידן זיך צו באהעפטן אדער צו קומען צו איינעם פון
fun einem tsu kumen tsu oder baheften tsu zich Yidn a far
from one to to come to or join to himself Jew a for

א פרעמד פאלק; נאר ה׳ האט מיר געוויזן, קיין מענטשן
mentshn kein gevizn mir hot Hashem nor folk fremd a
people any shown me had Hashem but nation strange a

נישט צו רופן געמיין אדער טמא. [כט] היות איך בין
bin ich heyoys tome oder gemein rufen tsu nisht
was I given that unclean or common call to not

גערופן געווארן, בין איך דערפאר געקומען אָן איינווענד.
ainvend on gekumen derfar ich bin gevoren gerufen
objection without come therefore I am become called

איך פרעג דעריבער, צוליב וואס האט איר מיך געלאזט
gelozt mich ir hot vos tsulib deriber freg ich
let me you did what on account of therefore ask I

רופן? [ל] און קארנעליוס האט געזאגט: מיט פיר טעג צוריק ביז צו
tsu biz tsurik teg fir mit gezogt hot Cornelius un rufen
to until back days four with said has Cornelius and call

דער דאזיקער שעה, דער ניינטער, האב איך תפילה געטאן אין מיין
main in geton tfile ich hob nainter der sho doziker der
my in do prayer I did ninth the hour this one the

הויז; און זע פאר מיר איז געשטאנען א מאן אין שיינענדיקע
shainendike in man a geshtanen iz mir far ze un hoiz
shining in man a standing is me before look and house

מלבושים, [לא] און האט געזאגט; קארנעליוס, דיין תפילה איז
iz tfile dain Cornelius gezogt hot un malbushem
is prayer your Cornelius say did and clothing

דערהערט געווארן, און דיינע צדקות זענען דערמאנט
dermont zenen tsedokes daine un gevoren derhert
remembered is almsgiving your and become heard

געווארן פאר ה׳. [לב] שיק דעריבער קיין יפו, און לאד
lad un Yafo kein deriber shik Hashem far gevoren
invite and Yafo to therefore send Hashem before become

איין שמעונען, וועלכן מען רופט פעטרוס; ער שטייט איין אינם
inem ein shteit er Petros ruft men velchen Shim'onen ein
in the one lodge he Peter call they which Simon one

הויז פון שמעון, א גארבער, ביים ים. [לג] דעריבער האב איך
ich hob deriber yam baim garber a Shim'on fun hoiz
I did therefore sea by the tanner a Simon of house

גלייך געשיקט צו דיר; און דו האסט גוט געטאן, וואס
vos geton gut host du un dir tsu geshikt glaich
who did well you have you and you to send immediately

37 That word, I say, you know the thing which took place throughout all Yehudah, having begun from the Galil after the tevilah of teshuva which Yochanan preached; 38 You know Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua from Natzeret, how Hashem anointed him with the Ruach Hakodesh and with ko'ach *(power)*, and how he went about doing mitzvot and giving refu'ah shlemah to all the ones being oppressed by Samael *(the devil)* because Hashem was with him. 39 We are edim *(witnesses)* of all things which he did both in the countryside of Yehudah and in Yerushalayim. And they also put him to death, having hanged nivlato al haEtz *(his body on the Tree)*. 40 This one Hashem made to stand up alive again on the Yom HaShelishi and granted to him to be visible, 41 Not to Klal Yisroel, but to edim which had been chosen beforehand by Hashem, that is, to us who ate and drank together with him

ביסט געקומען. און איצט זענען מיר אלע דא פאר ה׳ ,
Hashem far do ale mir zenen itst un gekumen bist
Hashem before here all we are now and come did you

כדי צו הערן אלץ, וואס איז דיר באפוילן געווארן פונם
funem gevoren bafoilen dir iz vos alts heren tsu kedei
from the become commanded you is which all hear to so as

האר. [לד] און פעטרוס, האט אויפגעמאכט זיין מויל און געזאגט:
gezogt un moil zain oifgemacht hot Petros un Har
said and mouth his open did Peter and L-rd

אויף אן אמת בין איך משיג , אז ה׳ איז נישט קיין
kein nisht iz Hashem az maseg ich bin emes an oif
any not is Hashem that understand I am truth an on

נושא פנים ; [לה] נאר אין יעדן פאלק , ווער עס פארכט זיך
zich forcht es ver folk yedn in nor ponem noisa
self fears it who nation every in but face partiality

פאר אים און טוט צדקה , איז אנגענומען ביי אים. [לו] דאס
dos im bai ongenumen iz tsedoke tut un im far
the him by accepted is righteousness does and him before

ווארט, וואס ער האט געשיקט צו די קינדער ישראל, מבשר
mevaser Yisroel kinder di tsu geshikt hot er vos vort
herald Israel children the to sent had he which word

זייענדיק שלום דורך יהושע / ישוע המשיחן —ער איז
iz er HaMoshiachn Yeshua Yehoshua durch sholem zaiendik
is he the Moshiach Yeshua Yehoshua through peace being

האר איבער אלע— [לז] קענט איר; און איר קענט די זאך , וואס
vos zach di kent ir un ir kent ale iber Har
which thing the know you and you know all over L-rd

איז געשען איבערן גאנצן (לאנד) יהודה , וועלכע האט זיך
zich hot velche Yehude land gantsn ibern geshen iz
self has which Yehudah land whole over to happen did

אנגעהויבן פון גליל נאך דער מקווה , וואס יוחנן האט
hot Yochanan vos mikveh der noch Galil fun ongehoiben
had John which mikveh the after Galilee from begin

אויסגערופן— [לח] ווי ה׳ האט געזאלבט יהושען / ישוען
Yeshuan Yehoshuan gezalbt hot Hashem vi oisgerufen*
Yeshua Yehoshua anoint did Hashem how preached

פון נצרת מיט דעם רוח הקודש און מיט גבורה; וועלכער
velcher gevure mit un HaKoidesh Ruach dem mit Natseret fun
who power with and the Holy Spirit the with Natseret of

איז ארומגעגאנגען, טוענדיק גוטס און היילנדיק אלע, וואס זענען
zenen vos ale heilendik un guts tuendik arumgegangen iz
had who all healing and good doing went around is

at Tish after the Techiyas HaMoshiach. [42] Moshiach gave mitzvah to us to preach to the people and to bear solemn edut that this one is the one having been appointed by Hashem as Shofet HaChayyim v'HaMesim. [43] To this one all the Nevi'im bear witness that through ha-Shem of him everyone who has emunah in him has selicha *(forgiveness)* of chatta'im *(averos, sins)*.

געווען אונטער דער מאכט פונם שׂטן , ווייל ה׳ איז געווען
geven iz Hashem vail Satan funem macht der unter geven
was is Hashem because Satan of the power the under been

מיט אים. [לט] און מיר זענען עדות וועגן אלעם , וואס
vos alem vegen eides zenen mir un im mit
which everything about witnesses are we and him with

ער האט געטאן אין דעם לאנד יהודה און אין ירושלים ;
Yerushalayim in un Yehude land dem in geton hot er
Yerushalayim in and Yehudah land the in done has he

אים האבן זיי אויך אומגעבראכט, אויפהענגענדיק אים אויף א
a oif im oifhengendik umgebracht oich zei hoben im
a on him hanging up kill also they did him

בוים. [מ] דעם דאזיקן האט ה׳ אויפגעוועקט דעם דריטן טאג, און
un tog dritn dem oifgevekt Hashem hot dozikn dem boim
and day third the roused Hashem did this the tree

אים געגעבן אנטפלעקט צו ווערן, [מא] (דאך) נישט צום גאנצן
gantsn tsum nisht doch veren tsu antplekt gegeben im
entire to the not yet to be to revelation given him

פאלק , נאר צו עדות , וועלכע זענען פארויס אויסדערוויילט
oisderveilt forois zenen velche eides tsu nor folk
chosen beforehand had who witnesses to but nation

געווארן פון ה׳ , צו אונדז, וואס האבן געגעסן און געטרונקען
getrunken un gegesen hoben vos undz tsu Hashem fun gevoren
drank and eaten had who us to Hashem of become

מיט אים נאך זיין אויפשטיין פון די טויטע. [מב] און ער האט
hot er un toite di fun oifshtein zain noch im mit
did he and dead the from rising his after him with

אונדז באפוילן אויסצורופן צום פאלק און עדות צו
tsu eides un folk tsum oistsurufen bafoilen undz
to witness and people to the to proclaim command us

זאגן , אז ער איז דער פון ה׳ באשטימטער שופט פון
fun shoifet bashtimter Hashem fun der iz er az zogen
of judge appointed Hashem from the one is he that say

די לעבעדיקע און טויטע. [מג] אויף אים זאגן אלע נביאים
neviim ale zogen im oif toite un lebedike di
prophets all say him to dead and the living ones the

עדות , אז יעדערער, וואס גלויבט אין אים, וועט דורך זיין
zain durch vet im in gloibt vos yederer az eides
his through will him in believes who everyone that witness

נאמען באקומען די פארגעבונג פון זינד.
zind fun fargebung di bakumen nomen
sin of forgiveness the received name

44 While Kefa was still
speaking these words, the
Ruach Hakodesh fell upon
all the ones hearing the
dvar. 45 And the Messianic
Jews who had come
with Kefa were nispoyel
(standing in awe) that
also upon the Goyim the
matnat HaRuach Hakodesh
has been poured out. 46 For
they were hearing them
speaking in leshonot and
exalting Hashem. Then
Kefa answered, 47 Surely
no one can refuse the
mikveh mayim for these
to be given Moshiach's
tevilah of teshuva who
have received the Ruach
Hakodesh just as we
did, can he? 48 And Kefa
directed for them to be
given Moshiach's tevilah
of teshuva in the Shem
of Moshiach Yehoshua
(Yeshua). Then they asked
him to remain some
yamim.

מד בשעת פעטרוס האט נאך גערעדט די דאזיקע ווערטער, איז
iz verter dozike di geredt noch hot Petros beshas
did words these the speaking still was Peter while

דער רוח הקודש געפאלן אויף אלע, וואס האבן געהערט דאס
dos gehert hoben vos ale oif gefalen HaKoidesh Ruach der
the heard had who all on fell the Holy Spirit the

ווארט. מה און די געמלטע (ד. ה. די יידישע) מאמינים ,
maiminem Yiddishe di h d gemalte di un vort
believers Jewish the e i circumcised the and word

וועלכע זענען מיטגעקומען מיט פעטרוסן, האבן געשטוינט , אז
az geshtoint hoben Petrosn mit mitgekumen zenen velche
that astounded were Peter with come with had who

אפילו אויף די גויים איז אויסגעגאסן געווארן די מתנה
matone di gevoren oisgegosen iz Goyim di oif afile
gift the become poured out is non-Jews the upon even

פון דעם רוח הקודש . מו ווארום זיי האבן זיי געהערט
gehert zei hoben zei vorem HaKoidesh Ruach dem fun
heard them have they because the Holy Spirit the of

רעדן מיט לשונות און אפגעבן כבוד צו ה׳ . דעמאלט
demolt Hashem tsu koved opgeben un leshoines mit reden
then Hashem to glory give and tongues with speak

האט פעטרוס געענטפערט: מז צי קען דען עמיצער פארווערן דאס
dos farveren emitser den ken tsi geentfert Petros hot
that prohibit anyone then can answer Peter did

וואסער, אז עס זאלן נישט געטובלט ווערן אין דער
der in veren getoivelt nisht zolen es az vaser
the in to be mikveh immersed not should it that water

מקווה די דאזיקע, וועלכע האבן באקומען דעם רוח הקודש ,
HaKoidesh Ruach dem bakumen hoben velche dozike di mikveh
the Holy Spirit the received have which these the mikveh

פונקט אזוי ווי מיר? מח און ער האט זיי באפוילן זיך
zich bafoilen zei hot er un mir vi azoi punkt
themselves command them did he and we as so exactly

צו לאזן טובל זיין אין דער מקווה אין דעם נאמען
nomen dem in mikveh der in zain toivel lozen tsu
name the in mikveh the in be mikveh immerse let to

פון יהושע / ישוע המשיחן . דעמאלט האבן זיי אים
im zei hoben demolt HaMoshiachn Yeshua Yehoshua fun
him they did then the Moshiach Yeshua Yehoshua of

געבעטן, נאך צו פארבלייבן אייניקע טעג .
teg einike farblaiben tsu noch gebeten
days some remain to yet ask

11 And the
Moshiach's
Shlichim and the Achim
b'Moshiach, the ones
throughout Yehudah,
heard that also the non-
Jews received the dvar
Hashem. 2 But when Kefa
went up to Yerushalayim,
those of the faction of
the Bris Milah were
taking issue with him,
3 Saying, You entered into
a bais of anashim arelim
(uncircumcised men) and
you sat at tish with them.
4 But Kefa began explaining
to them beseder *(in order)*,
saying, 5 I was davening
in the shtetl of Yafo and
in a trance I saw a chazon
(vision) of a certain object
descending like a large
linen cloth lowered by four
corners from Shomayim,
and it came up to me.
6 And when I had gazed
upon it, I saw fourfooted
animals of ha'aretz and
chayyat hasadeh and
remasim haAdamah and
oph HaShomayim. 7 And I
heard also a bat kol saying
to me, Get up, Kefa. Kill
and eat. 8 But I said, By
no means, Adoni, because
nothing common or tameh
(unclean) has ever entered

יא און די שליחים און די ברידער , וועלכע זענען געווען
un di shlichim un di brider velche zenen geven
and the Shlichim and the brothers who are was

אין יהודה , האבן געהערט, אז אויך די גוים האבן
in Yehude hoben gehert az oich di Goyim hoben
in Yehudah did hear that also the non-Jews did

אנגענומען ה׳ס ווארט. ב און ווען פעטרוס איז ארויפגעקומען
ongenumen Hashems vort un ven Petros iz aroifgekumen
accept Hashem's word and when Peter did come up

קיין ירושלים , האבן די געמלטע זיך געצאנקט
kein Yerushalayim hoben di gemalte zich getsankt
to Yerushalayim did the circumcised themselves flare up

מיט אים, זאגנדיק: ג דו ביסט ארייננגעגאנגען צו ערלים ,
mit im zogendik du bist araingegangen tsu areilim
with him saying you did go in to uncircumcised

און האסט געגעסן מיט זיי . ד פעטרוס אבער האט אנגעהויבן
un host gegesen mit zei Petros ober hot ongehoiben
and did eat with them Peter however did begin

און זיי דערציילט כסדר , אזוי צו זאגן : ה איך בין
un zei dertseilt keseyder azoi tsu zogen ich bin
and them told in regular order so to say I am

געווען אין דער שטאט יפו און האב תפילה געטאן, און אין א
geven in der shtot Yafo un hob tfile geton un in a
was in the city of Yafo and did prayer done and in a

טראנס האב איך געזען א חזיון , עפעס א געפעס איז
trans hob ich gezen a chizoyen epes a gefes iz
trance did I see a vision some sort of a dish is

אראפגעקומען ווי א גרויס ליילעך, אראפגעלאזט פון הימל ביי
aropgekumen vi a grois lailech aropgelozt fun himel bai
come down like a large sheet lowered from heaven with

די פיר עקן ; און עס איז געקומען צו מיר; ו אין וועלכן איך
di fir ekn un es iz gekumen tsu mir in velchen ich
the four corners and it is come to me in which I

האב זיך איינגעקוקט און באמערקט, און געזען די פירפיסיקע
hob zich aingekukt un bamerkt un gezen di firfisike
did myself scrutinize and notice and saw the four-footed

(בהמות) פון דער ערד און די חיות און שרצים און די
beheimes fun der erd un di chayes un shrotsim un di
beasts of the earth and the creatures and reptiles and the

פייגל פון הימל . ז און האב געהערט א קול זאגן צו מיר:
feigel fun himel un hob gehert a kol zogen tsu mir
birds of heaven and did hear a voice saying to me

into my stomach. 9 And the bat kol answered for a second time from Shomayim, What Hashem made tahor *(clean)* do not declare tameh *(unclean)*. 10 This happened shlosh pe'amim, and everything was pulled up again into Shomayim. 11 Hinei, at once shloshah anashim stood at the bais in which I was, having been sent from Caesarea to me. 12 And the Ruach Hakodesh said to me to accompany them without hesitating and these sheshet haAchim b'Moshiach came with me also, and we entered into the bais of the ish. 13 He reported to us how he saw the malach in his bais having stood and having said, Send to Yafo and summon Shim'on, the one being called Kefa, 14 Who will speak words to you by which you and all your bais will find Yeshu'at Eloheinu. 15 As I began to speak, the Ruach Hakodesh fell upon them, just as also upon us in the beginning. 16 And I remembered the dvar of Rebbe, Melech HaMoshiach Adoneinu,

שטיי אויף, פעטרוס, שעכט און עס. ח איך אבער האב
hob ober ich es un shecht Petros oif shtei
did however I eat and slaughter Peter up stand

געזאגט: בשום אופן נישט, האר, ווייל קיין שום טמא אדער
oder tome shum kein vail Har nisht oifen beshum gezogt
or impure any no because L-rd not way never say

טריפה זאך איז (נאך) קיינמאל נישט אריינגעגאנגען אין מיין
main in araingegangen nisht keinmol noch iz zach treife
my in entered not never yet is thing not kosher

מויל. ט און צום צווייטן מאל האט א קול פון הימל מיר
mir himel fun kol a hot mol tsveitn tsum un moil
me heaven from voice a did time second to the and mouth

געענטפערט: וואס ה' האט ריין געמאכט, זאלסטו נישט
nisht zolstu gemacht rein hot Hashem vos geentfert
not shall you made clean has Hashem what answer

מטמא זיין. י דאס דאזיקע איז געשען דריימאל, און
un draimol geshen iz dozike dos zain metame
and three times happened is these the be make unclean

אלץ איז ווידער ארויפגענומען געווארן אין הימל אריין. יא און זע,
ze un arain himel in gevoren aroifgenumen vider iz alts
look and into heaven in become taken up again is all

אין אן אויגנבליק זענען געשטאנען דריי מענטשן ביים הויז,
hoiz baim mentshn drai geshtanen zenen oignblik an in
house by the men three standing are eye blink an in

אין וועלכן מיר זענען געווען, וואס זענען געשיקט געווארן פון
fun gevoren geshikt zenen vos geven zenen mir velchen in
from become sent are who was are we which in

קיסריה צו מיר. יב און דער גייסט האט געזאגט צו מיר, איך
ich mir tsu gezogt hot Gaist der un mir tsu Kisaryah
I me to said has Spirit the and me to Caesarea

זאל מיטגיין מיט זיי, און זיך גארנישט ווייגערן. און
un veigeren gornisht zich un zei mit mitgein zol
and hesitate nothing myself and them with go along shall

די דאזיקע זעקס ברידער זענען מיטגעגאנגען מיט מיר, און מיר
mir un mir mit mitgegangen zenen brider zeks dozike di
we and me with go with did brothers six these the

זענען אריינגעגאנגען אין דעם מאנס הויז; יג און ער האט אונדז
undz hot er un hoiz mans dem in araingegangen zenen
us did he and house man's the into entered did

דערציילט, ווי ער האט געזען דעם מלאך אין זיין הויז שטיין
shtein hoiz zain in malech dem gezen hot er vi dertseilt
standing house his in angel the seen had he how tell

how he used to say, Yochanan gave a tevilah of teshuva with a mikveh mayim, but you will be given a tevilah with the Ruach Hakodesh. [17] If then Hashem gave the same matanah to them as also to us after believing in Moshiach Adoneinu, who then was I to stand in the way of Hashem? [18] And having heard these things, they were silenced and glorified Hashem, saying Then also to the Nations Hashem has given teshuva unto Chayyim.

און זאגן: שיק קיין יפו און ברענג שמעונען, וועמען מען רופט
ruft men vemen Shim'onen breng un Yafo kein shik zogen un
called is whom Simon bring and Yafo to send say and

פעטרוס, [יד] וועלכער וועט רעדן צו דיר ווערטער, דורך וועלכע
velche durch verter dir tsu reden vet velcher Petros
which through words you to speak will who Peter

דו וועסט געהאלפן ווערן און דיין גאנץ הויז. [טו] און ווען
ven un hoiz gants dain un veren geholfen vest du
when and house whole your and to be helped you will you

איך האב אנגעהויבן צו רעדן, איז דער רוח הקודש געפאלן
gefalen HaKoidesh Ruach der iz reden tsu ongehoiben hob ich
fall the Holy Spirit the did speak to begin did I

אויף זיי, פונקט אזוי ווי אין אנהויב אויף אונדז. [טז] און
un undz oif onhoib in vi azoi punkt zei oif
and us upon beginning in the way as exactly them upon

איך האב מיך דערמאנט דעם הארס ווארט, ווי ער האט
hot er vi vort Hars dem dermont mich hob ich
had he how word the L-rd's the remember me did I

געזאגט: יוחנן האט טאקע געטובלט מיט וואסער אין
in vaser mit getoivelt take hot Yochanan gezogt
in water with mikveh immerse actually did John said

דער מקווה, איר אבער וועט געטובלט ווערן אין דער
der in veren getoivelt vet ober ir mikveh der
the in to be mikveh immersed will however you mikveh the

מקווה מיט דעם רוח הקודש. [יז] דעריבער אויב ה׳ האט
hot Hashem oib deriber HaKoidesh Ruach dem mit mikveh
did Hashem if therefore the Holy Spirit the with mikveh

זיי געגעבן די זעלביקע מתנה, ווי אויך צו אונדז, די מאמינים
maiminem di undz tsu oich vi matone zelbike di gegeben zei
believers the us to also as gift same the give them

אין דעם האר יהושע / ישוע המשיח, ווער בין איך, וואס
vos ich bin ver HaMoshiach Yeshua Yehoshua Har dem in
who I am who the Moshiach Yeshua Yehoshua L-rd the in

זאל קענען פארווערן ה׳? [יח] און הערנדיק דאס, זענען
zenen dos herendik un Hashem farveren kenen zol
did this on hearing and Hashem prohibit be able to shall

זיי שטיל געווארן און האבן געלויבט ה׳, אזוי צו זאגן:
zogen tsu azoi Hashem geloibt hoben un gevoren shtil zei
say to so Hashem praise did and become quiet they

באמת, ה׳ האט אויך צו גויים געגעבן די תשובה
tshuve di gegeben Goyim tsu oich hot Hashem be'emes
repentance the given non-Jews to also did Hashem in truth

צום לעבן.
leben tsum
life to the

19 Then the ones, that
is, those having been
scattered because of the
tzoros that happened in
connection with Stefanos,
came to Phoenicia and
Cyprus and Antioch,
darshenen to no one
the dvar Hashem except
only to Yehudim. 20 And
there were some of them,
anashim of Cyprus and
Cyrene, who having come
to Antioch, were speaking
also to the Yevanim,
darshenen the Besuras
HaGeulah of Adoneinu
Yehoshua. 21 The hand of
Adonoi was on them and
a large number, having
had emunah, turned to
Moshiach Adoneinu. 22 The
report about them was
heard in the ears of the
Kehillah of Moshiach in
Yerushalayim, and they
sent out Bar-Nabba to
go to Antioch; 23 Who,
having come, and having
seen the Chen v'Chesed
Hashem, rejoiced and was
encouraging everyone
with deveykus *(devotion)*
to HaAdon to remain
true to Rebbe, Melech
HaMoshiach Adoneinu.
24 For Bar-Nabba was a
mentsh, a gavra, an ish tov

יט און די , וועלכע זענען צעשפרייט געווארן צוליב
tsulib gevoren tseshpreit zenen velche di un
on account of become scattered did who those and

דער רדיפה , וואס איז געשען איבער סטעפאנוסן,
Stefanosn iber geshen iz vos redife der
Stefanos over happened is which persecution the

זענען אוועק ביז פעניציען און קפריסין און אנטיאכיען, נישט
nisht Antiyochen un Cyprus un Phoenicia biz avek zenen
not Antioch and Cyprus and Phoenicia for go away did

רעדנדיק דאס ווארט צו קיינעם אחוץ בלויז צו יידן . כ עס
es Yidn tsu bloiz achuts keinem tsu vort dos redendik
there Jews to only except anyone to word the speaking

זענען אבער געווען אייניקע פון זיי , מענער פון קפריסין און
un Cyprus fun mener zei fun einike geven ober zenen
and Cyprus from men them of some was however were

קירניה , וואס, ווען זיי זענען געקומען קיין אנטיאכיען, האבן
hoben Antiyochen kein gekumen zenen zei ven vos Cyrene
did Antioch to come did they when who Cyrene

גערעדט אפילו צו גריכן , אנזאגנדיק די גוטע בשורה פון
fun Besoire Gute di onzogendik Greeks tsu afile geredt
about News Good the announcing Greeks to even speak

דעם האר יהושע / ישוע . כא און די האנט פון דעם האר איז
iz Har dem fun hant di un Yeshua Yehoshua Har dem
is L-rd the of hand the and Yeshua Yehoshua L-rd the

געווען מיט זיי , און א גרויסע צאל האבן געגלויבט און
un gegloibt hoben tsol groise a un zei mit geven
and believed did number great a and they with was

זיך געקערט צום האר. כב און די זאך וועגן זיי
zei vegen zach di un Har tsum gekert zich
them about matter the and L-rd to the turn back themselves

איז געהערט געווארן אין די אויערן פון דער קהילה, וועלכע איז
iz velche kehile der fun oiern di in gevoren gehert iz
is which kehile the of ears the in become heard is

געווען אין ירושלים , און זיי האבן ארויסגעשיקט בר-נבאן
Bar-Nabban aroisgeshikt hoben zei un Yerushalayim in geven
Barnabas send out did they and Yerushalayim in was

קיין אנטיאכיען; כג וועלכער האט זיך געפריידט, ווען ער איז
iz er ven gefreidt zich hot velcher Antiyochen kein
is he when rejoiced themselves did who Antioch to

אהינגעקומען און געזען דעם חסד פון ה׳ ; און האט אלעמען
alemen hot un Hashem fun chesed dem gezen un ahingekumen
everyone did and Hashem of grace the sees and come there

full of the Ruach Hakodesh and of emunah. And a great multitude was added to Adoneinu. 25 And Bar-Nabba left for Tarsus to look for Sha'ul, 26 And, having found him, he brought him to Antioch. And it came about that for an entire year, they met with Moshiach's Kehillah there, and taught a large multitude. And it was in Antioch that the talmidim were first called Ma'aminim HaMeshichiyim *(Messianic Believers).*

מזהיר געווען, זיך צו באהעפטן צום האר מיט אן אנטשלאסן
antshlosen an mit Har tsum baheften tsu zich geven mazer
firm a with L-rd to the join to self was exhort

הארץ; כד ווייל ער איז געווען אן איש טוב און אנגעפילט מיט
mit ongefilt un tov ish an geven iz er vail harts
with filled and good man a was is he because heart

דעם רוח הקודש און מיט אמונה; און אן אנגעזעענער
ongezeener an un emune mit un HaKoidesh Ruach dem
considerable a and faith with and the Holy Spirit the

המון מענטשן האט זיך אונטערטעניק געמאכט צום
tsum gemacht untertenik zich hot mentshn hamon
to the made submit themselves has people crowd

האר. כה און ער איז ארויסגעגאנגען קיין טרסוס אויפצוזוכן שאולן;
Shauln oiftsuzuchen Tarsus kein aroisgegangen iz er un Har
Saul to seek Tarsus to went out is he and L-rd

כו און געפינענדיק אים, האט ער אים אוועקגעפירט קיין אנטיאכיען.
Antiyochen kein avekgefirt im er hot im gefinendik un
Antioch to bring over him he did him finding and

און עס איז געשען , במשך פון א גאנץ יאר האבן זיי
zei hoben yor gants a fun bemeshech geshen iz es un
they did year whole a of in the time happened is it and

זיך פארזאמלט אין דער קהלה און געלערנט א גרויסן עולם
oilem groisn a gelernt un kehile der in farzamlt zich
crowd great a teach and kehile the in assemble themselves

מענטשן; און צוערשט אין אנטיאכיען האט מען די תלמידים
talmidim di men hot Antiyochen in tsuersht un mentshn
disciples the they has Antioch in at first and people

גערופן משיחיסטים .
Moshichistim gerufen
Meshichistim called

27 Now in these yamim, nevi'im came down from Yerushalayim to Antioch. 28 One of them, by name of Agav, having got up, indicated through the Ruach Hakodesh a great famine was about to come all over the world.

כז אין די דאזיקע טעג זענען אראפגעקומען נביאים פון
fun neviim aropgekumen zenen teg dozike di in
from prophets come down did days these the in

ירושלים קיין אנטיאכיען. כח און איינער פון זיי מיטן
miten zei fun einer un Antiyochen kein Yerushalayim
with the them of one and Antioch to Yerushalayim

נאמען אגאבוס איז אויפגעשטאנען און האט געוויזן דורך
durch gevizn hot un oifgeshtanen iz Agabus nomen
through show did and stand up again did Agav name

דעם רוח הקודש , אז עס וועט זיין א גרויסער הונגער
hunger groiser a zain vet es az HaKoidesh Ruach dem
famine great a be will there that the Holy Spirit the

And this famine actually
occurred during the time
of Claudius. 29 Now the
talmidim decided that
according to their means,
each of them would send
support to the Achim
b'Moshiach dwelling in
Yehudah; 30 Which also
they did, having sent to
the Ziknei HaKehillot by
the hand of Bar-Nabba and
Sha'ul.

12 Now during that
time Herod the
king laid his hands on
Moshiach's Kehillah to
harm some of them. 2 He
killed Ya'akov the ach
Yochanan with a cherev
(sword). 3 Having seen that
this was pleasing to the
Judeans, Herod proceeded
to arrest Kefa also. This
happened during the
yamim of Chag HaMatzot.
4 When he had Kefa seized,
he put him in the beis
hasohar, having handed
him over to four squads of
chaiyalim to guard him,
intending after Pesach
to bring him before the
people. 5 Therefore, Kefa

אין דער גאנצער וועלט; וואס איז געקומען אין די טעג פון
fun teg di in gekumen iz vos velt gantser der in
of days the in come did which world whole the in

קלוידיוס. כט און די תלמידים האבן באשלאסן, אז יעדער איינער
einer yeder az bashlosen hoben talmidim di un Claudius
one every that decide did disciples the and Claudius

פון זיי , לויט זיינע מעגלעכקייטן, זאל שיקן צו דער
der tsu shiken zol meglechkeitn zaine loit zei fun
the to send shall ability his according to them of

אונטערשטיצונג פון די ברידער , וועלכע וואוינען אין יהודה .
Yehude in voinen velche brider di fun untershtitsung
Yehudah in dwell who brothers the of support

ל דאס האבן זיי אויך געטאן, שיקנדיק עס צו די זקנים דורך
durch zkeinem di tsu es shikendik geton oich zei hoben dos
through elders the to it sending do also they did this

דער האנט פון בר-נבא און שאול.
Shaul un Bar-Nabba fun hant der
Saul and Bar-Nabba of hand the

יב און ארום יענער צייט האט דער קעניג הורדוס
Hordos kenig der hot tsait yener arum un
Herod king the did time that around and

אויסגעשטרעקט די הענט צו פייניקן אייניקע פון דער
der fun einike painiken tsu hent di oisgeshtrekt
the of some torture of to hands the stretch out

קהלה. ב און האט געטייט יעקבן , יוחננס ברודער, מיט דער
der mit bruder Yochanans Yaakovn geteit hot un kehile
the with brother John's Ya'akov kill did and kehile

שווערד. ג און זעענדיק, אז עס איז געפעלן די יידן , האט
hot Yidn di gefelen iz es az zeendik un shverd
has Judaeans the pleased is it that seeing and sword

ער געמערט צו ארעסטירן פעטרוסן אויך. און עס זענען (דעמאלט)
demolt zenen es un oich Petrosn arestiren tsu gemert er
then was it and also Peter arrest to continue he

געווען די טעג פונם חג המצות . ד און נעמענדיק
nemendik un HaMatsot Chag funem teg di geven
taking and unleavened bread Feast of of the days the were

אים געפאנגען, האט ער אים איינגעזעצט אין תפיסה, איבערגעבנדיק
ibergebendik tfise in aingezetst im er hot gefangen im
turning over prison in put him he did captive him

אים צו פיר אפטיילונגען זעלנער , יעדע פון פיר מאן, צו היטן ,
hiten tsu man fir fun yede zelner opteilungen fir tsu im
guard to men four of each soldiers squads of four to him

was being kept in the beis hasohar. But tefillah to Hashem was earnestly being made by Moshiach's Kehillah for him.

6 But b'lailah, when Herod was about to lead him out, Kefa, bound with two sharsherot *(chains)*, was sleeping between two chaiyalim; and, before the delet *(door)*, were shomrim *(guards)* keeping watch over the beis hasohar.
7 Then a malach HaAdon approached and ohr *(light)* shone in the cheder *(room)*, and, having struck the side of Kefa, he awoke him, saying, Get up quickly! And the kavlei varzel *(shackles of iron)* fell off his hands.
8 The malach said to Kefa, Put on your gartel and tie your sandals. And Kefa did so. And the malach says to him, Put on your kaftan and follow me.
9 And having gone out, Kefa was following the malach, and he did not have da'as that the thing was happening grahda *(as a matter of fact, in reality)*, but he was thinking he was seeing a chazon through the malach. 10 And having

האבנדיק בדעה נאך פסח אים ארויסצופירן פארן פאלק .
folk farn aroistsufiren im Pesach noch bedeye hobendik
people before to lead out him Pesach after in mind to having

ה פעטרוס איז דעריבער באוואכט געווארן אין דעם געפענקעניש, און
un gefenkenish dem in gevoren bavacht deriber iz Petros
and prison the in become guarded therefore is Peter

די קהלה האט זייער ערנסט מתפלל געווען פאר אים צו ה' .
Hashem tsu im far geven mispalel ernst zeier hot kehile di
Hashem to him for was pray earnest very did kehile the

ו און ווען הורדוס האט אים שוין געזאלט ארויספירן , איז
iz aroisfiren gezolt shoin im hot Hordos ven un
did to lead out supposed already him was Herod when and

פעטרוס יענע נאכט געשלאפן צווישן צוויי זעלנער , מיט צוויי
tsvei mit zelner tsvei tsvishen geshlofen nacht yene Petros
two with soldiers two between sleep night that Peter

קייטן געבונדן ; און לייט אויף דער וואך ביי דער טיר
tir der bai vach der oif lait un gebunden keitn
door the at watch the on people and bound chains

האבן געהיטן די תפיסה. ז און זע , א מלאך פונם האר
Har funem malech a ze un tfise di gehiten hoben
L-rd from the angel an look and prison the guard did

איז געקומען, און א ליכט האט אויפגעלויכטן אין דער קאמער ;
kamer der in oifgeloichten hot licht a un gekumen iz
chamber the in light up did light a and come is

און ער האט א קלאפ געטאן פעטרוסן אויף דער זייט און אים
im un zait der oif Petrosn geton klap a hot er un
him and side the on Peter done knock a did he and

אויפגעוועקט, און געזאגט: שטיי אויף געשווינד. און די קייטן
keitn di un geshvind oif shtei gezogt un oifgevekt
chains the and quickly up stand said and roused

זענען אים אראפגעפאלן פון די הענט . ח און דער מלאך האט
hot malech der un hent di fun aropgefalen im zenen
did angel the and hands the from drop off him did

צו אים געזאגט: גארטל דיך אונטער און טו אָן דיינע שיך .
shich daine on tu un unter dich gartel gezogt im tsu
sandals your on do and under yourself belt say him to

און ער האט אזוי געטאן. און ער האט צו אים געזאגט: היל
hil gezogt im tsu hot er un geton azoi hot er un
wrap say him to did he and do thus did he and

דיך איין אין דיין מלבוש און פאלג מיר נאך .
noch mir folg un malbesh dain in ein dich
after me follow and garment your in together yourself

gone through the shomrim *(guards)*, the first and the second, they came upon the Sha'ar HaBarzel leading to the Ir Kodesh. This was opened to them by itself. And having gone out, they went along one rekhov *(street)*, and immediately the malach went away from him.
11 And Kefa, having come to himself, said, Now I have da'as for sure that HaAdon sent out his malach and delivered me from the hand of Herod and from all the expectation of the Judean people.
12 Having realized this, Kefa came upon the bais of Miryam the Em *(mother)* of Yochanan, the one being called Markos, where there were many having been assembled and davening.
13 And when Kefa knocked on the delet *(door)* of the gate, a na'arah by name Rhoda, approached to listen. 14 And having recognized the kol *(voice)* of Kefa, from simcha she did not open the gate but, having run inside, she reported that Kefa stood at the gate. 15 But the ones

ט און ער איז ארויסגעגאנגען און האט נאכגעפאלגט; און נישט
nisht un nochgefolgt hot un aroisgegangen iz er un
did not and followed did and went out did he and

געוואוסט, אז עס איז אמת, וואס איז געשען דורך דעם
dem durch geshen iz vos emes iz es az gevust
the through happened is what true is it that know

מלאך, נאר האט געמיינט, ער זעט א חזיון . י און ווען זיי
zei ven un chizoyen a zet er gemeint hot nor malech
they when and vision a sees he think did but angel

זענען דורכגעגאנגען די ערשטע וואך און די צווייטע, זענען
zenen tsveite di un vach ershte di durchgegangen zenen
are second the and watch first the passed through are

זיי געקומען צו דעם אייזערנעם טויער, וואס פירט אין דער שטאט
shtot der in firt vos toier aizernem dem tsu gekumen zei
city the in leads which gate iron the to come they

אריין; פון זיך אליין האט עס זיך אויפגעמאכט פאר זיי ; און
un zei far oifgemacht zich es hot alein zich fun arain
and them for open self it did alone itself of into

זיי זענען ארויסגעגאנגען אינדרויסן און זענען דורכגעגאנגען
durchgegangen zenen un indroisen aroisgegangen zenen zei
passed through did and outside go out did they

איין גאס ; און פלוצלונג האט זיך דער מלאך אפגעשיידט
opgesheidt malech der zich hot plutslung un gas ein
separate angel the himself has suddenly and street one

פון אים. יא און קומענדיק צו זיך , האט פעטרוס געזאגט:
gezogt Petros hot zich tsu kumendik un im fun
say Peter did himself to coming and him from

איצט ווייס איך באמת , אז דער האר האט ארויסגעשיקט זיין
zain aroisgeshikt hot Har der az be'emes ich veis itst
his send out did L-rd the that in truth I know now

מלאך און מיך מציל געווען פון דער האנט פון הורדוס און דעם
dem un Hordos fun hant der fun geven matsl mich un malech
the and Herod of hand the from was save me and angel

גאנצן פלאן פון יידישן פאלק . יב און ער האט זיך מישב
meyashev zich hot er un folk Yiddishn fun plan gantsn
thought himself has he and people Judaean of plan entire

געווען, און איז אוועק צום הויז פון מרים , די מוטער פון
fun muter di Miryam fun hoiz tsum avek iz un geven
of mother the Mary of house to the go away did and was

יוחנן , וועמען מען האט גערופן מארקוס, וואו א סך זענען
zenen sach a vu Markos gerufen hot men vemen Yochanan
are many a where Mark called has was who John

געווען פארזאמלט און האבן תפילה געטאן. יג און ווען ער האט
hot er ven un geton tfile hoben un farzamlt geven
did he when and done prayer were and gathered were

אנגעקלאפט אין דער טיר פונם טויער, איז א דינסטמיידל — זי
zi dinstmeidl a iz toier funem tir der in ongeklapt
she servant-girl a is gate of the door the on knock

האט געהייסן ראדא —ארויסגעקומען הערן . יד און דערקענענדיק
derkenendik un heren aroisgekumen Roda geheisen hot
recognizing and to listen come out Rhoda called was

פעטרוסעס קול , האט זי אויס פרייד אים נישט אויפגעמאכט
oifgemacht nisht im freid ois zi hot kol Petros'
open not him joy out of she did voice Petros'

דאס טויער, נאר איז אריינגעלאפן און האט דערציילט, אז פעטרוס
Petros az dertseilt hot un araingelofen iz nor toier dos
Peter that report did and run inside did but gate the

שטייט ביים טויער. טו זיי אבער האבן צו איר געזאגט: דו
du gezogt ir tsu hoben ober zei toier baim shteit
you say her to did however they gate at the stands

ביסט משוגע . און זי האט זיך געהאלטן ביי אירס, אז עס
es az irs bai gehalten zich hot zi un meshuge bist
it that hers with hold herself did she and meshuga are

איז אזוי (ווי זי האט געזאגט). האבן זיי געזאגט: עס איז זיין
zain iz es gezogt zei hoben gezogt hot zi vi azoi iz
his is it said they have say did she like so is

מלאך. טז פעטרוס אבער האט געהאלטן אין איין קלאפן, און
un klapen ein in gehalten hot ober Petros malech
and knock one in continue did however Peter angel

ווען זיי האבן אויפגעעפנט און אים דערזען , זענען זיי
zei zenen derzen im un oifgeefent hoben zei ven
they are caught sight of him and open up did they when

דערשטוינט געווארן. יז און ער האט זיי געגעבן א צייכן מיט
mit tseichen a gegeben zei hot er un gevoren dershtoint
with sign a give them did he and become astounded

דער האנט, זיי זאלן שווייגן , און זיי דערציילט, וויאזוי
viazoi dertseilt zei un shvaigen zolen zei hant der
how told them and be silent should they hand the

דער האר האט אים ארויסגעפירט פון תפיסה. און האט געזאגט:
gezogt hot un tfise fun aroisgefirt im hot Har der
say did and prison of brought out him had L-rd the

זאגט עס יעקבן און די ברידער . און ארויסגייענדיק, איז ער
er iz aroisgeiendik un brider di un Yaakovn es zogt
he did departing and brothers the and Ya'akov this tell

there said to her, You
are meshuggah! But she
kept insisting it was so.
But they were saying, It
is his malach. 16 But Kefa
continued knocking. And
having opened the gate,
they saw him, and were
nispoyel *(standing in awe)*.
17 And having motioned
to them with his hand to
be silent, he told them
how HaAdon led him out
from the beis hasohar.
Then Kefa said, Report to
Ya'akov and to the Achim
b'Moshiach these things.
And having gone out, Kefa
went to another place.

18 Now when it was
boker, there was not a
little commotion among
the chaiyalim as to what
had become of Kefa. 19 Now
Herod, having sought after
him and not having found
him, after questioning
the shomrim, commanded
them to be led away to
execution. Then Herod
went down from Yehudah
to Caesarea, and was
staying there.

אוועק אויף אן אנדער ארט . יח ווען אבער עס איז געווארן
gevoren iz es ober ven ort ander an oif avek
become is it however when place other an to go away

טאג, איז געווארן נישט קיין קליינע בהלה צווישן די זעלנער ,
zelner di tsvishen behole kleine kein nisht gevoren iz tog
soldiers the among turmoil small a not become is day

וואס האט עס געקענט געשען מיט פעטרוסן? יט הורדוס
Hordos Petrosn mit geshen gekent es hot vos
Herod Peter with happened could have it has what

אבער , זוכנדיק אים און נישט געפינענדיק, האט אויסגעפארשט
oisgeforsht hot gefinendik nisht un im zuchendik ober
examine did finding not and him seeking however

די שומרים, און געגעבן א באפעל, מען זאל זיי אוועקפירן
avekfiren zai zol men bafel a gegeben un shomrim di
led away be shall they order an gave and guards the

געטייט צו ווערן . און איז אראפגעגאנגען פון יהודה קיין
kein Yehude fun aropgegangen iz un veren tsu geteit
to Yehudah from go down did and become to killed

קיסריה און האט זיך דארט אויפגעהאלטן.
oifgehalten dort zich hot un Kisaryah
stay there himself has and Caesarea

כ און ער איז געווען שרעקלעך אויפגעבראכט אויף די לייט
lait di oif oifgebracht shreklech geven iz er un
people the about enraged terribly was is he and

פון צור און צידון , און אלע צוזאמען זענען געקומען צו אים, און
un im tsu gekumen zenen tsuzamen ale un Tsidon un Tsor fun
and him to come did together all and Sidon and Tyre of

נאך דעם ווי זיי האבן איבערגערעדט בלאסטוס, דעם שר
sar dem Blastus ibergeredt hoben zei vi dem noch
minister the Blastus convinced had they as the after

איבער דעם מלכס שלאפצימער, האבן זיי געבעטן צו מאכן
machen tsu gebeten zei hoben shloftsimer meilechs dem iber
make to sued for they did chamberlain king's the over

שלום , צוליב דעם וואס זייער לאנד איז גענערט געווארן
gevoren genert iz land zeier vos dem tsulib sholem
become fed is territory their who the on account of peace

פון דעם קעניגס לאנד . כא און אין א פעסטגעזעצטן טאג האט
hot tog festgezetstn a in un land kenigs dem fun
did day appointed an on and territory king's the by

הורדוס, געקליידט אין קעניגלעכע מלבושים , זיך אנידערגעזעצט
anidergezetst zich malbushem kenigleche in gekleidt Hordos
sat down himself clothing royal in dressed Herod

[20] Now Herod was gor *(very)* angry with the people of Tzor and those of Tzidon, and with one mind they were coming to him; and, having won over Blastus, the king's chamberlain, they were requesting shalom, because their country was fed by the king's lands.
[21] Now on the appointed day, Herod, having clothed himself with royal malbush *(clothing)* and having sat down on the kes hamishpat, was delivering a public address to them.

22 And the multitude was crying out, Hinei, the kol of a g-d and not of an ish! 23 Immediately, a malach Adonoi struck him, because he did not give the kavod to Hashem. And, having become eaten with worms, Herod died.

אויפן טראן און געהאלטן א רעדע פאר זיי. כב און דאס
dos un zei far rede a gehalten un tron oifen
the and them before speech a made and throne on the

פאלק האט געשריגן: עס איז דאס קול פון א ג-ט און נישט
nisht un g-t a fun kol dos iz es geshrigen hot folk
not and g-t a of voice the is it shout did people

פון קיין מענטשן! כג און פלוצלונג האט א מלאך פון דעם האר
Har dem fun malech a hot plutslung un mentshn kein fun
L-rd the of angel an did suddenly and man any of

אים א שלאג געטאן, דערפאר וואס ער האט נישט אפגעגעבן דעם
dem opgegeben nisht hot er vos derfar geton shlog a im
the given not had he who therefore do strike a him

כבוד צו ה׳ ; און ווערנדיק אויפגעפרעסן פון ווערעם, איז ער
er iz verem fun oifgefresen verendik un Hashem tsu koved
he did worms by devoured being and Hashem to glory

אויסגעגאנגען.
oisgegangen
expire

24 But the dvar Hashem was growing and increasing.
25 And Bar-Nabba and Sha'ul returned from Yerushalayim, having fulfilled their shlichus *(mission)* to deliver the tzedakah and having taken along with them [back to Antioch], Yochanan the one called Markos.

כד ה׳ס ווארט אבער איז געוואקסן און זיך פארמערט.
farmert zich un gevaksen iz ober vort Hashems
multiply itself and increase did however word Hashem's

כה און בר-נבא און שאול האבן זיך אומגעקערט פון
fun umgekert zich hoben Shaul un Bar-Nabba un
from return self have Saul and Bar-Nabba and

ירושלים , האבנדיק דערפילט זייער שליחות , און מיטנעמענדיק
mitnemendik un shliches zeier derfilt hobendik Yerushalayim
taking with and Shlichus their fulfilled having Yerushalayim

דעם יוחנן , וועמען מען האט גערופן מארקוס.
Markos gerufen hot men vemen Yochanan dem
Mark called has they whom John that

13 Now there was in Antioch there among the Moshiach's Kehillah nevi'im and morim: Bar-Nabba, and Shim'on called Niger, and Lucius from Cyrene, and

יג און עס זענען געווען אין אנטיאכיען, אין דער דארטיקער קהילה,
kehile dortiker der in Antiyochen in geven zenen es un
kehile very the in Antioch in was are it and

נביאים און מלמדים , בר-נבא און שמעון , וואס האט
hot vos Shim'on un Bar-Nabba melamdem un neviim
was who Simon and Bar-Nabba teachers and prophets

געהייסן ניגער, און לוקיוס דער פון קירניה און מנחם ,
Menachem un Cyrene fun der Lukius un Niger geheisen
Menachem and Cyrene from the Lucius and Niger called

Menachem *(brought up with Herod the tetrarch)* and [Rav] Sha'ul. 2 They were ministering to Adonoi and under a tzom when the Ruach Hakodesh said to them, Set apart for Me Bar-Nabba and Sha'ul for the avodas kodesh ministry to which I have called them. 3 Then, having continued the tzom and having davened and having laid their hands upon them, they sent them off.

וועלכער איז דערצויגן געווארן צוזאמען מיט הורדוסן דעם
dem Hordosn mit tsuzamen gevoren dertsoigen iz velcher
the Herod with together become brought up is who

טעטרארך, און שאול. ב און בשעת זיי האבן געדינט
gedint hoben zei beshas un Shaul un tetrarch
ministered to had they while and Saul and Tetrarch

ה׳ און געפאסט, האט דער רוח הקודש געזאגט: שיידט
sheidt gezogt HaKoidesh Ruach der hot gefast un Hashem
separate say the Holy Spirit the did fasted and Hashem

מיר אפ בר-נבאן און שאולן צו דער ארבעט, צו וועלכער
velcher tsu arbet der tsu Shauln un Bar-Nabban op mir
which for work the to Saul and Barnabas up for me

איך האב זיי גערופן. ג דעמאלט, נאכן תענית און תפילה
tfile un tones nochen demolt gerufen zei hob ich
prayer and fasting after then called them have I

טאן, האבן זיי ארויפגעלייגט די הענט אויף זיי , און זיי
zei un zei oif hent di aroifgeleigt zei hoben ton
them and them upon hands the lay on they did do

אוועקגעשיקט.
avekgeshikt
sent away

4 They, then, having been sent out by the Ruach Hakodesh, went down to Seleucia, and from there sailed away to Cyprus. 5 Having arrived in Salamis, they were proclaiming the dvar Hashem in the shuls, with Yochanan Markos also as ozer *(helper)*. 6 Having passed through the whole island as far as Paphos, they found a certain ish, a magician, a Jewish navi sheker, by name of Bar-Yehoshua, 7 who was with the proconsul

ד און ווערנדיק ארויסגעשיקט דורך דעם רוח הקודש ,
HaKoidesh Ruach dem durch aroisgeshikt verendik un
the Holy Spirit the through sent out being and

זענען זיי אראפגעגאנגען קיין סעלעאוציען, און פון דארטן האבן
hoben dorten fun un Seleucia kein aropgegangen zei zenen
did there from and Seleucia to go down they did

זיי זיך אוועקגעשיפט קיין קפריסין. ה און ווען זיי
zei ven un Cyprus kein avekgeshift zich zei
they when and Cyprus to sail away themselves they

זענען אנגעקומען קיין סאלאמיס, האבן זיי אנגעזאגט ה׳ס
Hashems ongezogt zei hoben Salamis kein ongekumen zenen
Hashem's announce they did Salamis in come did

ווארט אין די יידישע שולן ; און האבן אויך געהאט יוחנן
Yochanan gehat oich hoben un shuln Yiddishe di in vort
John have also did and synagogues Jewish the in word

אלס משרת . ו און ווען זיי זענען דורכגעגאנגען די גאנצע
gantse di durchgegangen zenen zei ven un meshores als
whole the passed through have they when and an aid as

אינדזל ביז פאפוס, האבן זיי געפונען א געוויסן מאן, א כישוף
kishuf a man gevisen a gefunen zei hoben Pafos biz indzel
magic a man certain a find they did Paphos till island

Sergius Paulus, an ish of seichel. This one, having summoned Bar-Nabba and Sha'ul, sought to hear the dvar Hashem. 8 But Elymas the magician was opposing them — for thus is his name translated — and was seeking to be mashpia on the proconsul *(seeking to sway him to think undesirably)* about the emunah *(faith)*. 9 But Rav Sha'ul, the one also called Paulos, having been filled with the Ruach Hakodesh, gazed at him, 10 and said, O ish full of all mirmah *(deceit, fraud)* and all resha, ben haSatan, oyev *(enemy)* of all Tzedek, will you not cease making crooked the straight paths of Hashem? 11 Now — hinei — the yad Hashem is on you, and you will be blind, not seeing the shemesh *(sun)* for awhile. Immediately mistiness and choshech *(darkness)* fell on him, and, going about, he was seeking someone to lead him by the hand. 12 Then, the proconsul, having seen what had happened, had emunah, being nispoyel *(standing in awe)* at the torah about Rebbe, Melech HaMoshiach Adoneinu.

מאכער, א ייד , א פאלשער נביא , מיטן נאמען
nomen miten novi falsher a Yid a macher
name with the prophet false a Jewish person a doer

בר-ישוע , ז וועלכער איז געווען ביי דעם פראקאנסול סערגיוס
Sergius prokonsul dem bai geven iz velcher Bar-Yehoshua
Sergius proconsul the with was is who Bar Yehoshua

פוילוס, אן אינטעליגענט מאן. דער דאזיקער האט גערופן צו
tsu gerufen hot doziker der man inteligent an Poylos
to called had this one the man intelligent an Paulus

זיך בר-נבאן און שאולן און פארלאנגט צו הערן
heren tsu farlangt un Shauln un Bar-Nabban zich
hear to urgently requested and Saul and Barnabas himself

ה׳ס ווארט. ח נאר עלימאס, דער כישוף מאכער (ווארום דאס
dos vorem macher kishuf der Elimas nor vort Hashems
that because doer magic the Elymas but word Hashem's

איז די אראביש גריכישע באטייטונג פון זיין נאמען), האט זיך
zich hot nomen zain fun bataitung Grichishe Arabish di iz
self has name his of interpretation Greek Arabic the is

זיי אקעגנגעשטעלט, זוכנדיק אוועקצוקערן דעם פראקאנסול
prokonsul dem avektsukeren zuchendik akegengeshtelt zei
proconsul the to turn away seeking oppose them

פון דער אמונה. ט שאול אבער , וועלכער הייסט אויך פוילוס,
Poylos oich heist velcher ober Shaul emune der fun
Paul also is called who however Saul faith the from

אנגעפילט מיט דעם רוח הקודש , האט שארף געקוקט אויף
oif gekukt sharf hot HaKoidesh Ruach dem mit ongefilt
upon look sharply did the Holy Spirit the with filled

אים, י און געזאגט: דו , וועלכער ביסט פול מיט יעדער כיטרעקייט
chitrekeit yeder mit ful bist velcher du gezogt un im
craftiness every with full are who you said and him

און נידערטרעכטיקייט, דו זון פון דעם טייוול, שונא פון יעדער
yeder fun soine taivl dem fun zun du nidertrechtikeit un
every of enemy devil the of son you vileness and

גערעכטיקייט , צי וועסטו נישט אויפהערן צו פארקרימען די
di farkrimen tsu oifheren nisht vestu tsi gerechtikeit
the distort to cease not will you righteousness

רעכטע וועגן פון דעם האר (ה׳)? יא און איצט אָט זע , די
di ze ot itst un Hashem Har dem fun vegen rechte
the see there now and Hashem L-rd the of ways right

האנט פון דעם האר איז אויף דיר, און דו וועסט זיין בלינד,
blind zain vest du un dir oif iz Har dem fun hant
blind be you will you and you upon is L-rd the of hand

װעסט נישט זען די זון ביז אויף א צייט. און אין אן אויגנבליק
oignblik an in un tsait a oif biz zun di zen nisht vest
eye blink an in and time a on until sun the see not you will

איז אויף אים געפאלן א טונקלקייט און א פינצטערניש, און ער איז
iz er un fintsternish a un tunkelkeit a gefalen im oif iz
is he and darkness a and dimness a fell him upon did

ארומגעגאנגען און האט געזוכט (אזעלכע, וואס) זאלן אים פירן
firen im zolen vos azelche gezucht hot un arumgegangen
lead him shall who such seek did and walking about

ביי דער האנט. יב און דעמאלט, ווי דער פראקאנסול האט געזען
gezen hot prokonsul der vi demolt un hant der bai
seen did proconsul the when then and hand the by

וואס איז פארגעקומען, האט ער געגלויבט, שטוינענדיק איבער דער
der iber shtoinendik gegloibt er hot forgekumen iz vos
the over astounded believe he did happen did what

לערנונג פון דעם האר.
Har dem fun lernung
L-rd the of teaching

יג און פּוילוס און זיינע באגלייטער האבן זיך אוועקגעשיפט
avekgeshift zich hoben bagleiter zaine un Poylos un
sail away self have companions his and Paul and

פון פאפוס און זענען געקומען קיין פערגא אין פאמפיליען, און
un Pamphylia in Perga kein gekumen zenen un Pafos fun
and Pamphylia in Perga to come did and Paphos from

יוחנן האט זיך אפגעטיילט פון זיי און אומגעקערט
umgekert un zei fun opgeteilt zich hot Yochanan
returned and them from separate himself has John

קיין ירושלים. יד זיי אבער זענען ווייטער געגאנגען פון
fun gegangen vaiter zenen ober zei Yerushalayim kein
from go further did however they Yerushalayim to

פערגא, און זענען געקומען קיין אנטיאכיען אין (לאנד) פּיסידיען; און
un Pisidien land in Antiyochen kein gekumen zenen un Perga
and Pisidia land in Antioch to come did and Perga

שבת זענען זיי אריינגעגאנגען אין דער שול און האבן
hoben un shul der in araingegangen zei zenen Shabbos
have and synagogue the in enter in they did Sabbath

זיך אנידערגעזעצט. טו און נאכן לייענען די תורה און
un toire di leienen nochen un anidergezetst zich
and Torah the reading after and sat down themselves

די נביאים , האבן די גבאים פון דער שול געשיקט
geshikt shul der fun gaboyem di hoben neviim di
send synagogue the of Gaboyem the did prophets the

13 And having put out
to sea from Paphos, Rav
Sha'ul and those with
him came to Perga of
Pamphylia. But Yochanan
(Markos), having left them,
returned to Yerushalayim.
14 But having gone on
from Perga, they came
to Pisidian Antioch, and,
having entered the shul
on Shabbos, they sat
down. 15 After the kri'at
HaTorah *(reading of the
Sefer Torah)* and the kri'at
HaNevi'im, the Rashei
Beit HaKnesset sent to
them, saying Anashim
Achim, if there is any dvar
hachizzuk among you to
the people, say it. 16 And

צו זיי , אזוי צו זאגן : ברידער , אויב איר האט עפעס א
a epes hot ir oib brider zogen tsu azoi zei tsu
a something have you if brothers say to so them to

ווארט פון מוסר פאר דעם עולם , זאגטס. [טז] און פוילוס האט
hot Poylos un zogts oilem dem far musar fun vort
has Paul and say so crowd the for exhortation of word

זיך אויפגעשטעלט און געמאכט א צייכן מיט דער האנט, און
un hant der mit tseichen a gemacht un oifgeshtelt zich
and hand the with sign a made and stand up himself

געזאגט: אנשי ישראל, און איר, וואס האבן מורא פאר ה׳ ,
Hashem far moire hoben vos ir un Yisroel anshei gezogt
Hashem before fear have who you and Israel men of said

הערט! [יז] דער ג-ט פון דעם דאזיקן פאלק ישראל האט אויסדערוויילט
oisderveilt hot Yisroel folk dozikn dem fun G-t der hert
choose did Israel nation this the of G-d the hear

אונדזערע אבות און דאס פאלק דערהייבט בשעת זיי האבן
hoben zei beshas derheibt folk dos un avot undzere
have they while he raised up nation this and fathers our

זיך אויפגעהאלטן אינם לאנד מצרים , און מיט א
a mit un Mitsrayim land inem oifgehalten zich
a with and Egypt land of in the sojourned themselves

הויכן ארעם זיי ארויסגעפירט פון דארטן. [יח] און כמעט פערציק
fertsik kimat un dorten fun aroisgefirt zei orem hoichn
forty almost and there from led out them arm high

יאר לאנג האט ער זיי געטראגן אין דער מדבר . [יט] און
un midbar der in getrogen zei er hot lang yor
and wilderness the in carry them he did long years

פארטיליקנדיק זיבן פעלקער אינם לאנד כנען , האט ער זיי
zei er hot Kena'an land inem felker ziben fartilikendik
them he did Canaan land in the nations seven overthrew

געמאכט ירשענען דאס לאנד זייערס , אן ערך פיר הונדערט
hundert fir erech an zeiers land dos yarshanen gemacht
hundred four about an of theirs land this inherit make

און פיפציק יאר לאנג. [כ] און דערנאך זיי געגעבן שופטים
shoftim gegeben zei dernoch un lang yor fiftsik un
judges gave to them then and long years fifty and

ביז שמואל הנביא . [כא] און פון דעמאלט אָן האבן זיי
zei hoben on demolt fun un hanovi Shmuel biz
they did on then from and the prophet Shmuel until

פארלאנגט א מלך , און ה׳ האט זיי געגעבן שאולן, דעם
dem Shauln gegeben zei hot Hashem un Melech a farlangt
the Saul give them did Hashem and king a demand

having got up and having motioned with his hand, Rav Sha'ul said, Anshei Yisroel, and Yirei Elohim, listen!
17 Elohei HaAm Yisroel chose Avoteinu. Hashem made the people great during their sojourn in Eretz Mitzrayim, and with an uplifted arm He led them out of it,
18 and lav davka *(approximately)* ARBA'IM SHANAH He put up with them in the desert.
19 And having destroyed SHIVAH GOYIM in eretz Kena'an, he gave as a nachalah *(an inheritance)* their land
20 during lav davka *(approximately)* arba me'ot vachamashim shanah. After these things, He gave shofetim until Shmuel HaNavi.
21 And then they asked for a melech, and Hashem gave to them Sha'ul Ben Kish, an ish from the shevet of Binyamin, for arba'im shanah.
22 And after having removed Sha'ul, Hashem raised up Dovid as a Melech for them. About Dovid also Hashem testified, saying, I found Dovid Ben Yishai an ISH KILEVAVI who will do all My ratzon.

23 From the zera *(seed)* of
this man, according to
the havtachah *(promise)*,
Hashem has brought
to Yisroel a Moshi'a
(Savior), Yehoshua. 24 Now
previously, before the
coming of Moshiach,
Yochanan proclaimed
to Klal Yisroel a tevilah
of teshuva. 25 Now as
Yochanan was completing
his course, he was saying,
What do you suppose me to
be? I am not! But, hinei, he
comes after me of whom I
am not worthy to untie the
sandal of his feet.
26 Achim, Bnei
Mishpochah Avraham,
and Yirei Elohim, it is
to us that the dvar of
this Yeshu'ah HaGedolah
(Great Deliverance) was
sent out. 27 For the ones
dwelling in Yerushalayim
and their moshlim *(rulers)*
did not have da'as of this
one or of the devarim
of the Nevi'im being
read every Shabbos; they
fulfilled these devarim by
condemning him. 28 Even
without finding a cause
for a mishpat mavet, they
asked Pilate that he be
done away with. 29 When

זון פון קיש, א מאן פון דעם שבט בנימין , במשך
bemeshech Binyamin sheyvet dem fun man a Kish fun zun
in the course Benjamin tribe of the from man a Kish of son

פון פערציק יאר . כב און ווען ער האט אים אראפגעזעצט, האט
hot aropgezetst im hot er ven un yor fertsik fun
did depose him did he when and years forty of

ער זיי אויפגעשטעלט דודן פאר א מלך , וועגן וועמען ער האט
hot er vemen vegen Melech a far Dovidn oifgeshtelt zei er
did he whom about king a for Dovid raise up them he

עדות געזאגט: איך האב געפונען דודן , דעם בן ישי , א
a Yishai ben dem Dovidn gefunen hob ich gezogt eides
a Yishai son of the Dovid found have I said witness

מאן נאך מיין הארץ, וועלכער וועט טאן יעדן רצון מיינעם .
mainem rotsn yedn ton vet velcher harts main noch man
of Mine desire every do will who heart my after man

כג פון דעם דאזיקנס זאמען, לויט א הבטחה , האט
hot havtachah a loit zomen dozikens dem fun
did promise a according to seed very one's this from

ה׳ געברענגט צו ישראל א גואל — יהושע / ישוע
Yeshua Yehoshua goel a Yisroel tsu gebrengt Hashem
Yeshua Yehoshua Redeemer a Israel to bring Hashem

(ישעיהו יא, א; זכריה ו, יא-יב; עזרא ג, ב), כד וואס פאר
far vos b g Ezra yo-ib u Zecharyah a yo Yeshayah
before who 2 3 Ezra 11-12 6 Zecharyah 1 11 Yeshayah

זיין קומען האט יוחנן אויסגערופן א מקווה פון תשובה
tshuve fun mikveh a oisgerufen Yochanan hot kumen zain
repentance of mikveh a call out John did coming his

צום גאנצן פאלק ישראל. כה און ווען יוחנן האט געהאלטן
gehalten hot Yochanan ven un Yisroel folk gantsn tsum
held had John when and Israel nation entire to the

ביים ענדיקן זיין לויף , האט ער געזאגט: וואס איר מיינט איך
ich meint ir vos gezogt er hot loif zain endiken baim
I think you what say he did course his finish of at the

בין, דאס בין איך נישט; נאר זע , עס קומט נאך מיר דער ,
der mir noch kumt es ze nor nisht ich bin dos bin
the one me after comes there see but not I am that am

וועמען איך בין נישט ווערט אויפצובינדן די שיך פון זיינע
zaine fun shich di oiftsubinden vert nisht bin ich vemen
his of sandals the to tie worthy not am I whom

פיס. כו ברידער , קינדער פון אברהמס שטאם און די ,
di un shtam Avrahams fun kinder brider fis
those and stem Abraham's of children brothers feet

they finished all the things
having been written about
him, he was taken down
from HaEtz, and they put
him into a kever *(tomb).*
30 But Hashem made him to
stand up alive again from
the Mesim, 31 and he was
seen over many yamim by
the ones having come up
with him from the Galil
to Yerushalayim who now
are his edim to the people.
32 And we are preaching to
you the Besuras HaGeulah
of the Havtachah made to
Avoteinu, 33 That Hashem
has fulfilled this havtachah
for us, their banim, having
made to stand up alive
again Rebbe, Melech
HaMoshiach Yehoshua, as
also in the Tehillim it has
been written, BENI ATAH,
ANI HAYOM YELIDETICHA
*(You are My son; today I have
become your father).* 34 And
that He made him to stand
up alive again from the
Mesim, no longer to return
to decay, thus he has said,
I will give you CHASEDEI
DOVID HANE'EMANIM.
35 Therefore, also
elsewhere in the Tehillim,
he says LO TITEN
CHASIDECHA LIR'OT

צווישן אייך, וואס האבן מורא פאר ה׳ , צו אונדז איז דאס
dos iz undz tsu Hashem far moire hoben vos aich tsvishen
this is us to Hashem before fear have who you among

ווארט פון דער דאזיקער ישועה געשיקט געווארן. כז ווארום די
di vorem gevoren geshikt yeshue doziker der fun vort
the because become sent salvation this one the of word

איינוואוינער פון ירושלים און זייערע שרים , פארמשפטנדיק
farmishpetendik sorim zeiere un Yerushalayim fun ainvoiner
condemning leaders their and Yerushalayim of inhabitants

אים, וועמען זיי האבן נישט דערקענט , האבן דערפילט די
di derfilt hoben derkent nisht hoben zei vemen im
the fulfilled have recognized not have they whom him

רייד פון די נביאים , וואס ווערן געלייענט יעדן שבת .
Shabbos yedn geleient veren vos neviim di fun reid
Sabbath every read are which prophets the of words

כח און הגם זיי האבן נישט געפונען קיין טויטשולד אין
in toitshuld kein gefunen nisht hoben zei hagam un
in death guilt any found not have they although and

אים, האבן זיי דאך פארלאנגט פון פילאטוסן, אז ער זאל
zol er az Pilatusn fun farlangt doch zei hoben im
shall he that Pilate from demand yet they did him

אומגעברענגט ווערן . כט און ווען זיי האבן אויסגעפירט אלץ,
alts oisgefirt hoben zei ven un veren umgebrengt
all carry out did they when and become killed

וואס שטייט געשריבן וועגן אים, האבן זיי אים אראפגענומען
aropgenumen im zei hoben im vegen geshriben shteit vos
take down him they did him about written stands which

פון דעם בוים און אים אריינגעלייגט אין א קבר . ל ה׳
Hashem keyver a in araingeleigt im un boim dem fun
Hashem tomb a in laid him and tree the from

אבער האט אים אויפגעוועקט פון די טויטע; לא און ער האט
hot er un toite di fun oifgevekt im hot ober
has he and dead the from roused him did however

זיך באוויזן במשך פון א סך טעג צו די , וואס זענען
zenen vos di tsu teg sach a fun bemeshech bavizen zich
had who the to days many a of in the time appear himself

ארויפגעגאנגען צוזאמען מיט אים פון גליל קיין ירושלים ,
Yerushalayim kein Galil fun im mit tsuzamen aroifgegangen
Yerushalayim to Galilee from him with together gone up

און זיי זענען איצט זיינע עדות צום פאלק . לב און מיר זאגן
zogen mir un folk tsum eides zaine itst zenen zei un
say we and nation to the witness his now are they and

SHACHAT *(You will not allow your Chasid [Moshiach] to undergo decay).* 36 For Dovid, after in his own dor *(generation)* he had served birtzon Hashem, fell asleep, and VAYISHKAV DOVID IM AVOTAV *(and Dovid rested with his fathers)* and he experienced decay. 37 But whom Hashem made to stand up alive again did not experience decay. 38 Let it be known, therefore, to you, Anashim Achim, that through this one, selicha *(forgiveness)* of chatta'im *(averos [sins])* is proclaimed to you; and from all things of which by the Torah of Moshe Rabbenu you were not able to be justified, 39 By this one everyone having emunah is justified. 40 Be shomer then that the thing having been spoken by the Nevi'im *(Prophets)* may not come upon you, 41 Look, scoffers, And be amazed and marvel, and stand in awe and perish, because I am working a work in your yamim, a work which you may by no means believe if someone should tell you.

אייך אָן די גוטע בשורה, אז די הבטחה , וואס איז געגעבן
gegeben iz vos havtachah di az Besoire Gute di on aich
given is which promise the that News Good the on you

געווארן צו די אבות , לג די דאזיקע (הבטחה) האט ה׳
Hashem hot havtachah dozike di avot di tsu gevoren
Hashem did promise these the fathers the to become

מקיים געווען צו אונדז, זייערע קינדער , דערמיט וואס ער האט
hot er vos dermit kinder zeiere undz tsu geven mekaiem
did he which thereby children their us to was fulfill

אויפגעוועקט יהושען / ישוען , ווי עס שטייט אויך געשריבן אין
in geshriben oich shteit es vi Yeshuan Yehoshuan oifgevekt*
in written also stands it as Yeshua Yehoshua roused

דעם צווייטן (קאפיטל) תהלים: דו ביסט מיין זון , איך האב דיך
dich hob ich Zun main bist du Tehilim kapitel tsveitn dem
you have I Son my are you Psalms chapter second the

היינט געבוירן . לד און אז ער האט אים אויפגעוועקט פון
fun oifgevekt im hot er az un geboiren haint
from roused him did he when and begotten today

די טויטע, כדי ער זאל זיך מער נישט אומקערן צו
tsu umkeren nisht mer zich zol er kedei toite di
to turn not more himself shall he so that dead the

פארדארבונג, האט ער אזוי געזאגט:
gezogt azoi er hot fardarbung
say so he did decay

איך וועל אייך געבן די הייליקע און באגלויבטע חסדים
chasadim bagloibte un heilike di geben aich vel ich
mercies sure and holy things the give you will I

פון דוד .
Dovid fun
David of

(ישעיהו נה, ג.)
g nh Yeshayah
3 55 Yeshayah

לה דערפאר זאגט ער אויך אויף אן אנדער שטעלע:
shtele ander an oif oich er zogt derfar
place other an in also he says therefore

דו וועסט נישט געבן דיין חסיד צו זען פארדארבונג.
fardarbung zen tsu chosid dain geben nisht vest du
corruption see to Hasid your give not you will you

(תהלים טז, י .)
i au Tehilim
10 16 Psalms

[לו] ווארום דוד , נאך דעם ווי ער האט געדינט זיין דור
dor zain gedint hot er vi dem noch Dovid vorem
generation his serve did he as the after David because

לויט ה׳ס עצה , איז איינגעשלאפן, און איז געלייגט
geleigt iz un aingeshlofen iz eitse Hashems loit
placed is and fall asleep did counsel Hashem's according to

געווארן צו זיינע אבות און האט געזען פארדארבונג; [לז] ער
er fardarbung gezen hot un avot zaine tsu gevoren
he corruption see did and fathers his to become

אבער , וועמען ה׳ האט אויפגעוועקט, האט נישט געזען קיין
kein gezen nisht hot oifgevekt hot Hashem vemen ober
any see not did roused had Hashem whom however

פארדארבונג. [לח] דעריבער זאלט איר וויסן זיין, ברידער , אז
az brider zain visen ir zolt deriber fardarbung
that brothers be know you shall therefore corruption

דורך דעם דאזיקן ווערט אייך אנגעזאגט די פארגעבונג
fargebung di ongezogt aich vert dozikn dem durch
forgiveness the announce you is this very the through

פון זינד; [לט] און יעדער , וואס גלויבט אין אים, ווערט
vert im in gloibt vos yeder un zind fun
becomes him in believes who everyone and sin of

גערעכטפערטיקט פון אלעם , פון וואס איר האט נישט
nisht hot ir vos fun alem fun gerechtfertikt
not were you which from all things from justified

געקענט גערעכטפערטיקט ווערן דורך תורת משה . [מ] גיט
git Moshe torat durch veren gerechtfertikt gekent
take Moses law of through to become justified able to

זשע אכטונג, אז עס זאל נישט קומען אויף אייך דאס,
dos aich oif kumen nisht zol es az achtung zhe
that you upon to come not shall there that care then

וואס איז געזאגט געווארן און די נביאים :
neviim di un gevoren gezogt iz vos
prophets the and been said is which

[מא] זעט, איר פאראכטער , און וואונדערט זיך און
un zich vundert un farachter ir zet
and yourselves wonder and who scorned you see

פארגייט,
fargeit
perish

ווייל איך טו א ווערק אין אייערע טעג ,
teg eiere in verk a tu ich vail
days your in work a do I because

א ווערק, וואס איר וועט נישט גלויבן ,
gloiben nisht vet ir vos verk a
believe not will you which work a

ווען עמיצער וועט עס אייך דערציילן.
dertseilen aich es vet emitser ven
tell you it will someone when

(חבקוק א, ה.)
h a Chabakuk
5 1 Habakuk

מב און בשעת זיי זענען ארויסגעגאנגען (פון שול),
shul fun aroisgegangen zenen zei beshas un
synagogue from go out did they while and

האט מען זיי געבעטן, אז דעם קומענדיקן שבת זאלן די
di zolen Shabbos kumendikn dem az gebeten zei men hot
the should Sabbath coming the that asked they they has

זעלביקע רייד גערעדט ווערן צו זיי . מג און ווען קהל איז
iz kahal ven un zei tsu veren geredt reid zelbike
is kahal when and them to to be spoken words same

זיך צעגאנגען, האבן א סך פון די יידן און פון די פרומע
frume di fun un Yidn di fun sach a hoben tsegangen zich
devoted the of and Jews the of many a did disperse self

גרים נאכגעפאלגט פוילוסן און בר-נבאן , וועלכע האבן
hoben velche Bar-Nabban un Poylosn nochgefolgt geirem
did who Bar-Nabba and Paul follow proselytes

גערעדט צו זיי און זיי מזהיר געווען צו פארבלייבן אין דעם
dem in farblaiben tsu geven mazer zei un zei tsu geredt
the in remain to was exhort them and them to speak

חסד פון ה׳ . מד און דעם פאלגענדיקן שבת איז כמעט
kimat iz Shabbos folgendikn dem un Hashem fun chesed
almost is Sabbath next the and Hashem of grace

די גאנצע שטאט זיך צוזאמענגעקומען, צו הערן ה'ס
Hashems heren tsu tsuzamengekumen zich shtot gantse di
Hashem's hear to come together itself city entire the

ווארט. מה און ווי די (אומגלויביקע) יידן האבן געזען
gezen hoben Yidn umgloibike di vi un vort
see did Judaeans unbelieving the when and word

די מאסן מענטשן, זענען זיי פול געווארן מיט קנאה און
un kine mit gevoren ful zei zenen mentshn masen di
and envy with become full they did people crowds of the

האבן אקייגנגערעדט דעם, וואס פוילוס האט געזאגט, און האבן
hoben un gezogt hot Poylos vos dem akegengeredt hoben
did and said had Paul which that speak against did

42 And as Rav Sha'ul and
Bar-Nabba were going out,
the people were begging
that these devarim be
spoken to them the
following Shabbos. 43 And
when the gathering was
dismissed, rabbim *(many)*
of the Yehudim and of
the Gerim *(Proselytes)* with
chassidus followed Rav
Sha'ul and Bar-Nabba,
who urged them to remain
in the Chen v'Chesed
Hashem.
44 Now on the following
Shabbos nearly all the
city was assembled to
hear the dvar Hashem.
45 But when the Yehudim
saw the multitudes, they
were filled with kinah and
were choilek *(taking issue)*
and speaking keneged
(against, in opposition to)
the things being spoken
by Rav Sha'ul, and they
were committing Chillul
Hashem. 46 And having

spoken with ometz lev *(boldness)*, Rav Sha'ul and Bar-Nabba said, To you it was necessary rishonah *(first)* for the dvar Hashem to be spoken; vi-bahlt *(since)* you reject it, and judge yourselves not worthy of Chayyei Olam, hinei, we are turning to the Goyim. [47] For thus has Hashem commanded us, I have placed you as a light to the Nations, that you should bring salvation to the end of the earth.

געלעסטערט. מו און רעדנדיק אפן מיט פתחון פה ,
peh pitchon mit ofen redendik un gelestert
mouth opening of with openly speaking and blaspheme

האבן פוילוס און בר-נבא געזאגט: עס איז געווען נויטיק ,
noitik geven iz es gezogt Bar-Nabba un Poylos hoben
necessary was is it say Bar-Nabba and Paul did

אז צו אייך זאל קודם כל גערעדט ווערן ה׳ס ווארט; נאר
nor vort Hashems veren geredt kol koidem zol aich tsu az
but word Hashem's to be spoken all before shall you to that

ווייל איר פארשטויסט עס און האלט זיך נישט פאר ראוי
raui far nisht zich halt un es farshtoist ir vail
worthy for not yourself hold and it repudiate you because

אויף דעם אייביקן לעבן, זע , ווענדן מיר זיך צו די
di tsu zich mir venadn ze leben eibikn dem oif
the to ourselves we turn look life everlasting the of

גויים . מז ווארום אזוי האט אונדז דער האר באפוילן :
bafoilen Har der undz hot azoi vorem Goyim
command L-rd the us did thus because non-Jews

איך האב דיך געזעצט פאר א ליכט צו די פעלקער,
felker di tsu licht a far gezetst dich hob ich
nations the to light a for set you have I

אז דו זאלסט זיין א ישועה ביז צום סוף פון דער
der fun sof tsum biz yeshue a zain zolst du az
the of end to the unto salvation a be you shall you that

ערד .
erd
earth

(ישעיהו מט, ו.)
u mt Yeshayah
6 49 Yeshayah

[48] Now hearing this, the Goyim rejoiced with simcha gedolah and were praising the dvar Hashem. And as many as had been destined to Chayyei Olam became ma'aminim hameshichiyim. [49] And the dvar Hashem was

מח און ווי די גויים האבן דאס געהערט, האבן זיי זיך
zich zei hoben gehert dos hoben Goyim di vi un
themselves they did hear this did non-Jews the as and

געפריידט און ערלעך געהאלטן דאס ווארט פון דעם האר; און
un Har dem fun vort dos gehalten erlech un gefreidt
and L-rd the of word the held honor and rejoiced

וויפל עס זענען געווען באשטימט צום אייביקן לעבן אזויפיל
azoifil leben eibikn tsum bashtimt geven zenen es vifel
as much life eternal to the appointed was are it how many

האבן געגלויבט. מט און דאס ווארט פון דעם האר האט זיך
zich hot Har dem fun vort dos un gegloibt hoben
itself has L-rd the of word the and believed have

spreading through the entire region. [50] But the Yehudim aroused the chashuve *(prominent)* G-d fearing nashim and the gontser machers of the city, and they instigated redifah keneged Rav Sha'ul and Bar-Nabba, and they drove them from out of their territory. [51] And having shaken off the dust of their feet against them, Rav Sha'ul and Bar-Nabba came to Iconium; [52] And the talmidim were being filled with simcha and the Ruach Hakodesh.

פאנאנדערגעטראגן איבערן גאנצן לאנד. [נ] די יידן אבער
ober Yidn di land gantsn ibern fanandergetrogen
however Judaeans the land entire over spread

האבן אונטערגעהעצט די פרומע און אנגעזענע פרויען און
un froien ongezene un frume di untergehetst hoben
and women distinquished and devoted the stir up did

די פארנעמע לייט פון דער שטאט, און האבן אויפגעוועקט א
a oifgevekt hoben un shtot der fun lait forneme di
a roused have and city the of people prominent the

רדיפה אויף פוילוסן און בר-נבאן , און זיי ארויסגעטריבן
aroisgetriben zei un Bar-Nabban un Poylosn oif redife
chased out them and Barnabas and Paul upon persecution

פון זייערע גרענעצן. [נא] און זיי האבן אפגעשאקלט דעם שטויב
shtoib dem opgeshoklt hoben zei un grenetsn zeiere fun
dust the shake off did they and borders their from

פון זייערע פיס קעגן זיי , און זענען אוועק קיין איקאניען.
Iconium kein avek zenen un zei kegen fis zeiere fun
Iconium to go away did and them against feet their from

[נב] און די תלמידים זענען געווארן פול מיט פרייד און מיט דעם
dem mit un freid mit ful gevoren zenen talmidim di un
the with and joy with full become are disciples the and

רוח הקודש .
HaKoidesh Ruach
the Holy Spirit

14

Now it came about in Iconium that together they entered into the shul and the same thing transpired: they spoke with the result that both Yehudim and a great multitude of Yevanim became ma'aminim hameshichiyim. [2] And the Yehudim who disobeyed were the ones who aroused and stirred up in anger the nefashot *(souls)* of the Goyim keneged

יד

און דאס זעלביקע איז געשען אין איקאניען. זיי זענען
zenen zei Iconium in geshen iz zelbike dos un
did they Iconium in happened is same this and

אריינגעגאנגען אין דער יידישער שול און האבן אזוי
azoi hoben un shul Yiddisher der in araingegangen
thus did and synagogue Jewish the in enter in

גערעדט, אז עס האט געגלויבט פון יידן און גריכן א גרויסער
groiser a Greeks un Yidn fun gegloibt hot es az geredt
great a Greeks and Jews of believe did there that speak

המון . [ב] די אומגלויביקע יידן אבער האבן אויפגעהעצט און
un oifgehetst hoben ober Yidn umgloibike di hamon
and stir up did however Jews unbelieving the crowd

פארביטערט די זעלן פון די גויים קעגן די ברידער .
brider di kegen Goyim di fun zeln di farbitert
brothers the against non-Jews the of souls the embitter

[ג] דעריבער האבן זיי דארטן פארברענגט א לענגערע צייט,
tsait lengere a farbrengt dorten zei hoben deriber
time longer a spend time there they did therefore

(against) the Achim
b'Moshiach. 3 Therefore,
they continued for a long
zman *(time)* speaking with
ometz lev *(boldness)* for
Hashem, who gave edut to
the dvar of Chen v'Chesed
Hashem by granting otot
and moftim to take place
by the hands of Moshiach's
Shluchim. 4 And the
multitude of the city was
divided, and some were
with the [disobedient]
Yehudim but, others,
with the Moshiach's
Shluchim. 5 And when an
attempt came by both the
Goyim and the Yehudim
with their rashim *(heads,
leaders)* to mistreat and
to stone them, 6 when
the Moshiach's Shluchim
became aware of this,
they fled to the cities
of Lycaonia, Lystra,
and Derbe, and the
surrounding countryside.
7 And there the Moshiach's
Shluchim were preaching
the Besuras HaGeulah.

8 And a certain ish in
Lystra, powerless in his
feet, was sitting, pise'ach
from womb of his Em,
a man who had never

רעדנדיק מיט פּתחון פּה פון דעם האר, וועלכער האט
hot velcher Har dem fun peh pitchon mit redendik
did who L-rd the of mouth opening of with speaking

מעיד געווען אויף דעם ווארט פון זיין חסד , געבנדיק, אז עס
es az gebendik chesed zain fun vort dem oif geven meyid
it that giving grace his of word the on was testify

זאלן געשען אותות און מופתים דורך זייערע הענט .
hent zeiere durch mofsim un otot geshen zolen
hands their through wonders and signs to happen should

ד און די מאסע פון דער שטאט האט זיך געשפּאלטן, א טייל זענען
zenen teil a geshpolten zich hot shtot der fun mase di un
were part a divide itself has city the of crowd the and

געווען מיט די יידן , און א טייל מיט די שליחים . ה און ווי
vi un shlichim di mit teil a un Yidn di mit geven
as and Shlichim the with part a and Jews the with become

עס איז געמאכט געווארן א פּיינטלעכער פּארזוך מצד
mitsad farzuch faintlecher a gevoren gemacht iz es
on the part of attempt distressing a become made is there

די גויים און די יידן , מיט זייערע ראשים , זיי
zei roshim zeiere mit Yidn di un Goyim di
them preeminent men their with Jews the and non-Jews the

צו טאן שלעכטס און צו שטייניקן , ו האבן זיי זיך
zich zei hoben shteiniken tsu un shlechts ton tsu
themselves they did stone to and evil do to

דערפון דערוואוסט, און זענען אנטלאפן אין די שטעט אריין
arain shtet di in antlofen zenen un dervust derfun
into cities of the into run away did and find out about this

פון ליקאאניען, ליסטרא און דערבע און דער געגנט ארום ; ז און
un arum gegent der un Derbe un Listra Lycaonia fun
and around region the and Derbe and Lystra Lycaonia of

האבן דארטן אנגעזאגט די גוטע בשורה.
Besoire Gute di ongezogt dorten hoben
News Good the announce there did

ח און אין ליסטרא פלעגט זיצן א מאן , וואס איז געווען שוואך אויף
oif shvach geven iz vos man a zitsen flegt Listra in un
on weak was is who man a sit used Lystra in and

די פיס, לאם פון זיין מוטערס לייב , וועלכער איז קיינמאל נישט
nisht keinmol iz velcher laib muters zain fun lom fis di
not never is who body mothers his from lame feet the

ארומגעגאנגען . ט דער דאזיקער האט זיך צו געהערט צו פּוילוסן
Poylosn tsu gehert tsu zich hot doziker der arumgegangen
Paul to listen to himself has this one the walking about

walked. 9 This one heard
Rav Sha'ul speaking, and
when he gazed at the
man and saw that he
has emunah *(faith)* to be
restored to health, 10 Rav
Sha'ul said in a kol gadol,
Stand upright on your feet.
And the man jumped up
and was walking around.
11 And the multitudes,
when they saw what Rav
Sha'ul did, shouted in
the Lycaonian language,
saying, The g-ds, having
been made like anashim,
have come down to us.
12 And they were calling
Bar-Nabba "Zeus" and Rav
Sha'ul "Hermes," vi-bahlt
(since) Rav Sha'ul was the
main speaker. 13 And the
priest of Zeus was outside
the city and brought bulls
and flower wreaths to
the gates; he and the
multitudes wanted to offer
pagan korbanot *(sacrifices)*.
14 But having heard this,
the Moshiach's Shlichim
Bar-Nabba and Rav Sha'ul
tore their kaftans and
rushed out into the crowd,
crying out, 15 Anashim,
why are you doing these
things? We also are of the
same nature as you, mere

רעדן , וואס, ווען קוקנדיק אויף אים און זעענדיק, אז ער האט
hot er az zeendik un im oif kukendik ven vos reden
had he that seeing and him upon looking when who speak

אמונה געגעזן צו ווערן , ׳האט געזאגט מיט א הויך קול : שטעל
shtel kol hoich a mit gezogt hot veren tsu genezn emune
stand voice loud a with say did become to healed faith

דיך גלייך אויף דיינע פיס! און ער האט א שפרונג געטאן און
un geton shprung a hot er un fis daine oif glaich dich
and done leap a did he and feet your on straight you

איז ארומגעגאנגען . [יא] און די המונים , זעענדיק וואס פוילוס
Poylos vos zeendik hamonim di un arumgegangen iz
Paul what seeing crowds of the and walking about is

האט געטאן, האבן אויפגעהויבן זייער קול אויף דעם ליקאאנישן
Lycaonian dem oif kol zeier oifgehoiben hoben geton hot
Lycaonian the on voice their lift up did done has

לשון , אזוי צו זאגן : די ג-טער אין געשטאלט פון מענטשן
mentshn fun geshtalt in g-ter di zogen tsu azoi loshen
men of likeness in g-ds the say to so language

האבן אראפגענידערט צו אונדז. [יב] און האבן גערופן בר-נבאן
Bar-Nabban gerufen hoben un undz tsu aropgenidert hoben
Bar-Nabba call did and us to descended have

צעאוס (יופיטער) און פוילוסן הערמעס (מערקוריוס), ווייל ער
er vail Merkurius Hermes Poylosn un Yupiter Zeus
he because Mercury Hermes Paul and Jupiter Zeus

איז געווען דער הויפט רעדנער. [יג] און דער פריסטער פון צעאוס,
Zeus fun prister der un redner hoipt der geven iz
Zeus of priest the and speaker chief the was is

וועמעס (טעמפל) איז געווען אויסער דער שטאט, האט געברענגט
gebrengt hot shtot der oiser geven iz tempel vemes
bring did city the outside was is temple whose

צו פירן אקסן און גירלאנדן צו די טויערן, און געוואלט מקריב
makrev gevolt un toiern di tsu girlandn un oksen firen tsu
sacrifice wanted and gates the to garlands and oxen lead to

זיין מיט די מאסן . [יד] הערנדיק אבער דערפון , האבן
hoben derfun ober herendik masen di mit zain
did about this however on hearing crowds of the with do

די שליחים , פוילוס און בר-נבא , צעריסן זייערע קליידער און
un kleider zeiere tserisn Bar-Nabba un Poylos shlichim di
and clothing their tear Bar-Nabba and Paul Shlichim the

זענען ארויסגעלאפן צווישן דעם המון מענטשן, שרייענדיק און
un shraiendik mentshn hamon dem tsvishen aroisgelofen zenen
and shouting people crowd the among run out did

men, preaching to you
to turn in teshuva from
these worthless things to
the Elohim Chayyim who
made HASHOMAYIM V'ES
HAARETZ V'ES HAYAM and
all the things in them; 16 In
the dorot having passed,
Hashem allowed all the
Goyim to go their own way.
17 And yet Hashem did not
leave himself without an
eidus *(witness)* in doing
hatovim to you, giving
geshem from Shomayim
and seasons of bearing
p'ri, filling you with okhel
and your levavot with
simcha. 18 And even saying
these things, it was with
difficulty that Moshiach's
Shlichim restrained the
multitudes from offering
pagan korbanot to them.

זאגנדיק: טו מענער, פארוואס טוט איר דאס? אויך מיר זענען מענטשן
mentshn zenen mir oich dos ir tut farvos mener zogendik
people are we also this you do why men saying

מיט געפילן ענלעך צו אייך, און זאגן אייך אָן א בשורה טובה,
Toive Besoire a on aich zogen un aich tsu enlech gefiln mit
Good News a on you say and you to similar feelings with

זיך אפצוקערן פון די דאזיקע נישטיקייטן צום לעבעדיקן
lebedikn tsum nishtikeitn dozike di fun optsukeren zich
living to the trivialities these the from turn away yourself

ג-ט, וועלכער האט באשאפן הימל און ערד און דעם ים און
un yam dem un erd un himel bashafen hot velcher G-t
and sea the and earth and heaven create did who G-d

אלץ, וואס (געפינט זיך) אין זיי ; טז וועלכער האט אין פארגאנגענע
fargangene in hot velcher zei in zich gefint vos alts
past in did who them in self finds which all

דורות געלאזט אלע פעלקער גיין אין זייערע אייגענע דרכים .
drochim eigene zeiere in gein felker ale gelozt doires
ways own their in go nations all leave generations

יז און דאך האט ער זיך נישט איבערגעלאזט אָן אן
an on ibergelozt nisht zich er hot doch un
a without leave not Himself He did yet and

עדות , מחמת ער האט געטאן גוטס, געבנדיק אייך רעגן פון
fun regen aich gebendik guts geton hot er machmas eides
from rain you giving good done had he because witness

הימל און פרוכטבארע צייטן, און אנגעפילט אייערע הערצער
hertser eiere ongefilt un tsaitn fruchtbare un himel
hearts your filled and times fruitful and heaven

מיט שפייז און מיט שמחה. יח און דאס זאגנדיק , האבן זיי
zei hoben zogendik dos un simcha mit un shpaiz mit
they did having said this and joy with and food with

קוים איינגעהאלטן די מאסן מענטשן, נישט מקריב צו
tsu makrev nisht mentshn masen di aingehalten koim
to sacrifice not people crowds of the restrain scarcely

זיין צו זיי .
zei tsu zain
them to be

19 Then [disobedient]
Yehudim came from
Pisidian Antioch and

יט עס זענען אבער געקומען יידן פון אנטיאכיען און
un Antiyochen fun Yidn gekumen ober zenen es
and Antioch from Jews come however are there

איקאניען און איבעררעדנדיק די מאסן און שטייניקנדיק
shteinikendik un masen di iberredendik un Iconium
stoning and crowds of the persuaded and Iconium

Iconium and, having won over the crowds and having stoned Rav Sha'ul, they were dragging him outside the city, thinking he was dead. 20 And after the Moshiach’s talmidim had surrounded Rav Sha'ul, he got up and entered the city. And on the next day he went with Bar-Nabba to Derbe. 21 And having preached the Besuras HaGeulah in that city and having made many talmidim, they returned to Lystra and to Iconium and to Pisidian Antioch, 22 Strengthening the nefashot *(souls)* of Moshiach’s talmidim, encouraging them to remain in the emunah *(faith)*, and exhorting them that through tzarot rabbot it is necessary for us to enter into the Malchut Hashem. 23 And having chosen for messianic s'michah Zekenim to be installed in every one of Moshiach’s Kehillot, and having davened with tzomot, the Moshiach’s Shlichim commended them to Adoneinu in whom they had emunah.

פוילוסן, האבן זיי אים ארויסגעשלעפט אויסער דער שטאט,
shtot der oiser aroisgeshlept im zei hoben Poylosn
city the outside drag him they did Paul

מיינענדיק, אז ער איז טויט. כ ווען אבער די תלמידים האבן
hoben talmidim di ober ven toit iz er az meinendik
have disciples the however when dead is he that thinking

זיך ארומגעשטעלט ארום אים, האט ער זיך אויפגעהויבן און
un oifgehoiben zich er hot im arum arumgeshtelt zich
and lift up himself he did him around stand around self

איז אריינגעגאנגען אין דער שטאט אריין; און אויף צומארגנס
tsumorgens oif un arain shtot der in araingegangen iz
the next morning on and into city the in enter in did

איז ער ארויס צוזאמען מיט בר-נבאן קיין דערבע. כא און האבן
hoben un Derbe kein Bar-Nabban mit tsuzamen arois er iz
did and Derbe to Bar-Nabba with together go out he did

אנגעזאגט די גוטע בשורה אין יענער שטאט, און געוואונען אן
an gevunen un shtot yener in Besoire Gute di ongezogt
a won and city that in News Good the announce

אנגעזענע צאל תלמידים, און זיך אומגעקערט קיין ליסטרא
Listra kein umgekert zich un talmidim tsol ongezene
Lystra to returned self and disciples number significant

און קיין איקאניען און קיין אנטיאכיען, כב שטארקענדיק די זעלן
zeln di shtarkendik Antiyochen kein un Iconium kein un
souls the strengthening Antioch to and Iconium to and

פון די תלמידים, און מזהיר זייענדיק זיי צו בלייבן אין דער
der in blaiben tsu zei zaiendik mazer un talmidim di fun
the in remain to them being exhort and disciples the of

אמונה, און אז דורך פיל צרות מוזן מיר אריינקומען אין
in arainkumen mir muzn tsores fil durch az un emune
in come in we must troubles many through that and faith

דעם מלכות פון ה׳. כג און אויסדערוויילנדיק פאר זיי
zei far oisderveilendik un Hashem fun Malchus dem
them for having chosen and Hashem of kingdom of the

זקנים אין יעדער קהילה, און תפילה טוענדיק מיט פאסטן, האבן
hoben fasten mit tuendik tfile un kehile yeder in zkeinem
did fasting with doing prayer and kehile every in elders

זיי זיי איבערגעלאזט אויף דעם באראט פון דעם האר, אין
in Har dem fun barot dem oif ibergelozt zei zei
in L-rd the of counsel the on the leave them they

וועמען זיי האבן געגלויבט. כד און זענען דורכגעגאנגען פיסידיען,
Pisidien durchgegangen zenen un gegloibt hoben zei vemen
Pisidia passed through have and believe did they whom

24 And having gone through Pisidia, they came to Pamphylia. 25 And having spoken the dvar Hashem in Perga, they went down to Attalia. 26 And from there, they sailed away to Syrian Antioch, their point of origin from which they had been commended to the Chen v'Chesed Hashem to the Messianic avodas kodesh which they had completed. 27 Upon their arrival in Syrian Antioch, they assembled the Moshiach's Kehillah there, and were reporting what Hashem had done with them and how he had opened for the Nations a sha'ar of emunah. 28 And they were spending not a little zman with the talmidim.

און זענען געקומען קיין פאמפיליען. כה און האבן גערעדט דאס
dos geredt hoben un Pamphylia kein gekumen zenen un
the speak did and Pamphylia to come did and

ווארט אין פערגא, און זענען אראפ קיין אטאליא; כו און פון
fun un Atalya kein arop zenen un Perga in vort
from and Attalia to go down did and Perga in word

דארטן זיך אוועקגעשיפט קיין אנטיאכיען, פונוואנען זיי זענען
zenen zei funvanen Antiyochen kein avekgeshift zich dorten
were they from where Antioch to sailed away self there

איבערגעגעבן געווארן צו ה׳ס חסד צו (טאן) די ארבעט,
arbet di ton tsu chesed Hashems tsu gevoren ibergegeben
work the do to grace Hashem's to become turned over

וואס זיי האבן דערפילט. כז און אנקומענדיק אהין, האבן זיי
zei hoben ahin onkumendik un derfilt hoben zei vos
they did there arriving and fulfill did they which

צוזאמענגעברענגט די קהלה, און דערציילט אלץ, וואס ה׳
Hashem vos alts dertseilt un kehile di tsuzamengebrengt
Hashem that all reported and kehile the bring together

האט מיט זיי געטאן, און אז ער האט אויפגעעפנט פאר די
di far oifgeefent hot er az un geton zei mit hot
the for opened had he that and done them with had

גוים א טיר פון אמונה. כח און האבן פארברענגט נישט קיין
kein nisht farbrengt hoben un emune fun tir a Goyim
any not spend time did and faith of door a non-Jews

קליינע צייט צוזאמען מיט די תלמידים.
talmidim di mit tsuzamen tsait kleine
disciples the with together time small

15 And some men came down from Yehudah to Syrian Antioch and were teaching the Achim b'Moshiach that if you lack the bris milah as prescribed by Moshe Rabbenu, it is impossible for you to come to Yeshu'at Eloheinu.

טו און איניקע זענען אראפגעקומען פון (דעם לאנד) יהודה
Yehude land dem fun aropgekumen zenen einike un
Yehudah land the from come down did some and

און האבן געלערנט די ברידער (אזוי צו זאגן): אויב איר
ir oib zogen tsu azoi brider di gelernt hoben un
you if say to so brothers the teach did and

וועט זיך נישט לאזן מל זיין כדת משה,
Moshe keda's zain mal lozen nisht zich vet
Moses in the manner be circumcise allow not yourself will

קענט איר נישט געראטעוועט ווערן. ב און ווען עס איז געווארן
gevoren iz es ven un veren geratevet nisht ir kent
become is it there and to be saved not you can

[2] Now this brought them into a dispute and a debate of no little proportion with Rav Sha'ul and Bar-Nabba, who were appointed to go up with some others from them to bring this she'elah *(question)* before the Moshiach's Shlichim and Zekenim in Yerushalayim. [3] Then having been sent on their way by the Kehillah, they were passing through both Phoenicia and Shomron telling in detail how the Nations were turning to Hashem and they were bringing great simcha to all the Achim b'Moshiach. [4] And having come to Yerushalayim, they were there received by Moshiach's Kehillah and the Moshiach's Shlichim and the Zekenim, and they reported what things Hashem had done with them. [5] But some of the ma'aminim hameshichiyim from the kat of the Perushim rose up, saying, It is necessary to give the Goyim the bris milah and to command them to be shomer mitzvot, keeping the Torah of Moshe Rabbenu.

א מהומה און נישט קיין קליינע מחלוקה צווישן פוילוסן און
un Poylosn tsvishen machloike kleine kein nisht un mehume a
and Paul between dispute small any not and turmoil a

בר-נבאן מיט זיי , האט מען באשלאסן, אז פוילוס און
un Poylos az bashlosen men hot zei mit Bar-Nabban
and Paul that decided they has them with Bar-Nabba

בר-נבא און אייניקע אנדערע פון זיי זאלן ארויפגיין קיין
kein aroifgein zolen zei fun andere einike un Bar-Nabba
to going up should them of others some and Bar-Nabba

ירושלים צו די שליחים און זקנים וועגן דער דאזיקער
doziker der vegen zkeinem un shlichim di tsu Yerushalayim
this one the about elders and Shlichim the to Yerushalayim

שאלה . [ג] און ווערנדיק באגלייט פון דער קהלה, זענען זיי
zei zenen kehile der fun bagleit verendik un shaile
they have kehile the by escorted being and question

דורכגעגאנגען פעניציען און שומרון , און האבן דערציילט
dertseilt hoben un Shomron un Phoenicia durchgegangen
report did and Samaria and Phoenicia passed through

וועגן דער באקערונג (צו ה׳) פון די גוים , און
un Goyim di fun Hashem tsu bakerung der vegen
and non-Jews the of Hashem to turning the about

פארשאפט א גרויסע פרייד צו אלע ברידער . [ד] אנקומענדיק אבער
ober onkumendik brider ale tsu freid groise a farshaft
however arriving brothers all to joy great a created

קיין ירושלים , זענען זיי אויפגענומען געווארן פון דער קהלה
kehile der fun gevoren oifgenumen zei zenen Yerushalayim kein
kehile the by become welcomed they are Yerushalayim in

און די שליחים און די זקנים , און האבן דערציילט אלץ, וואס
vos alts dertseilt hoben un zkeinem di un shlichim di un
that all report did and elders the and Shlichim the and

ה׳ האט מיט זיי געטאן. [ה] נאר עס זענען אויפגעשטאנען
oifgeshtanen zenen es nor geton zei mit hot Hashem
stand up did there but done them with had Hashem

אייניקע מאמינים פון דער כיתה פון די פרושים , וועלכע האבן
hoben velche Perushim di fun kite der fun maiminem einike
did who Pharisees the of sect the from believers some

געזאגט: מען מוז זיי (די גוים) מל זיין, און
un zain mal Goyim di zei muz men gezogt
and be circumcise non-Jews the them must it say

אנזאגן אפצוהיטן תורת משה (די תרי״ג מצוות).
mitsvos 613 di Moshe torat optsuhiten onzogen
commandments 613 the Moses law of to keep charge

6 And the Moshiach's
Shlichim and the Zekenim
were gathered together as
a council to consider this
matter. 7 And after much
deliberation had taken
place, Moshiach's Shliach
Shim'on Kefa got up. Kefa
said to them, Anashim,
Achim b'Moshiach, you
have da'as that in the
early days Hashem chose
that among you I would
be the one and through
my mouth the Goyim
would hear the dvar
Hashem of the Besuras
HaGeulah and would come
to emunah. 8 And the One
who has da'as of levavot,
Hashem, bore solemn
edut and stood as their
witness, having given
the non-Jews the Ruach
Hakodesh just as Hashem
did also to us Jews. 9 And
in making tehorot their
levavot by emunah, in this
respect Hashem did not
differentiate between us
Jews and those non-Jews.
10 Therefore, now why are
you testing Hashem by
laying an ol *(yoke)* upon
the neck of the talmidim
which neither Avoteinu
nor we were able to bear?
11 On the contrary, Anu

ו און די שליחים און די זקנים זענען זיך
zich zenen zkeinem di un shlichim di un
themselves did elders the and shlichim the and

צוזאמענגעקומען, אריינצוקוקן אין דעם דאזיקן ענין . ז און ווען
ven un inyen dozikn dem in araintsukuken tsuzamengekumen
when and matter this the in to look into gather

עס איז געווארן א גרויסע מחלוקה , האט פעטרוס זיך
zich Petros hot machloike groise a gevoren iz es
himself Peter did dispute great a became is there

אויפגעשטעלט און געזאגט צו זיי : ברידער , איר ווייסט, אז
az veist ir brider zei tsu gezogt un oifgeshtelt
that know you brothers them to said and stand up

פון די פריעסטע טעג אָן האט ה׳ (מיך) אויסדערוויילט
oisderveilt mich Hashem hot on teg frieste di fun
choose me Hashem did on days earliest the from

צווישן אייך, כדי דורך מיין מויל זאלן די גוים
Goyim di zolen moil main durch kedei aich tsvishen
non-Jews the should mouth my through so that you among

הערן דאס ווארט פון דער בשורה טובה און זאלן גלויבן . ח און
un gloiben zolen un Toive Besoire der fun vort dos heren
and believe should and Good News the of word the hear

ה׳ , וועלכער קען די הערצער, האט מעיד געווען צו
tsu geven meyid hot hertser di ken velcher Hashem
to bore witness did hearts the knows who Hashem

זיי , געבנדיק זיי דעם רוח הקודש פונקט אזוי ווי אויך
oich vi azoi punkt HaKoidesh Ruach dem zei gebendik zei
also as just exactly the Holy Spirit the them giving them

אונדז; ט און נישט געמאכט קיין חילוק צווישן אונדז און
un undz tsvishen chiluk kein gemacht nisht un undz
and us between distinction any make did not and us

זיי , רייניקנדיק זייערע הערצער דורך דער אמונה. י פארוואס
farvos emune der durch hertser zeiere reinikendik zei
why faith the through hearts their cleansing them

זשע פרואווט איר איצט אויס ה׳ , מיטן ארויפלייגן אויף
oif aroifleigen miten Hashem ois itst ir pruvt zhe
on lay on with the Hashem out now you put to test then

דעם האלדז פון די תלמידים אן עול , וואס נישט אונדזערע
undzere nisht vos ol an talmidim di fun haldz dem
our not which yoke a disciples the of neck the

עלטערן, נישט מיר אליין האבן געקענט דערטראגן? יא ניין , נאר
nor nein dertrogen gekent hoben alein mir nisht elteren
only no to bear able to were ourselves we nor parents

Ma'aminim *(We believe)*
that we Jews come to
Yeshu'at Eloheinu by the
Chen v'Chesed Hashem
of the Rebbe, Melech
HaMoshiach Adoneinu in
the same Derech Hashem
as those non-Jews do also.
12 And then all the
multitude was silent and
they were listening to
Bar-Nabba and Rav Sha'ul
describing what otot and
moftim Hashem did among
the Nations through
them. 13 And after Rav
Sha'ul and Bar-Nabba fell
silent, Moshiach's Shliach
Ya'akov responded,
saying, Anashim, Achim
b'Moshiach, listen to me.
14 Shim'on explained how
Hashem first concerned
Himself to receive from the
Nations a people for SHMO.
15 And this is in agreement
with the devarim of the
Nevi'im, just as it has been
written, 16 After these
things I will return and
AKIM ES SUKKAT DOVID
HANOFELET VHARISOTAV
AKIM U'VENITIHA *(I will
restore the tent of Dovid
which has fallen and the
things having been torn*

דורך דעם חסד פון דעם האר יהושע / ישוע גלויבן מיר
mir gloiben Yeshua Yehoshua Har dem fun chesed dem durch
we believe Yeshua Yehoshua L-rd the of grace the through

דערלייזט צו ווערן אויף דעם זעלביקן אופן ווי יענע .
yene vi oifen zelbikn dem oif veren tsu derleizt
those as way same the on become to redeemed

יב און דער גאנצער עולם האט געשוויגן ; און זיך
zich un geshvigen hot oilem gantser der un
themselves and silent was crowd entire the and

צוגעהערט צו בר-נבאן און פוילוסן, וועלכע האבן דערציילט
dertseilt hoben velche Poylosn un Bar-Nabban tsu tsugehert
report did who Paul and Bar-Nabba to did listen

וואס פאר אותות און מופתים ה׳ האט געטאן צווישן די
di tsvishen geton hot Hashem mofsim un otot far vos
the among done had Hashem wonders and signs for what

גוים דורך זיי . יג און נאך דעם ווי זיי זענען אנטשוויגן
antshvigen zenen zei vi dem noch un zei durch Goyim
silent did they as the after and them through non-Jews

געווארן , האט יעקב געענטפערט, אזוי צו זאגן :
zogen tsu azoi geentfert Yaakov hot gevoren
say to so answer James did become

יד ברידער , הערט זיך צו צו מיר ; שמעון האט (אונדז)
undz hot Shim'on mir tsu tsu zich hert brider
to us has Simon to me to to self hear brothers

דערציילט, וויאזוי ה׳ האט צום ערשט געבליקט, צו נעמען
nemen tsu geblikt ersht tsum hot Hashem viazoi dertseilt
take to looked first to the had Hashem how reported

פון צווישן די גוים א פאלק צו זיין נאמען . טו און צו
tsu un nomen zain tsu folk a Goyim di tsvishen fun
to and Name of his for people a non-Jews the among from

דעם דאזיקן שטימען איין די ווערטער פון די נביאים , ווי עס
es vi neviim di fun verter di ein shtimen dozikn dem
it as prophets the of words the one agreed this the

שטייט געשריבן:
geshriben shteit
written stands

טז נאך דעם וועל איך מיך אומקערן
umkeren mich ich vel dem noch
return myself I will this after

און ווידער אויפבויען דאס איינגעפאלענע געצעלט פון דוד ,
Dovid fun getselt aingefalene dos oifboien vider un
David of tent fallen the build up again and

און די חורבות דערפון וועל איך ווידער אויפבויען
oifboien vider ich vel derfun churvus di un
build up again I will thereof ruins the and

און עס ווידער אויפשטעלן גלייך ;
glaich oifshtelen vider es un
straight set upright again it and

יז כדי די איבערגעבליבענע מענטשן זאלן זוכן דעם
dem zuchen zolen mentshn ibergeblibene di kedei
the seek should mankind rest the so that

האר,
Har
L-rd

און אלע פעלקער, וואס מיין נאמען ווערט גערופן אויף
oif gerufen vert nomen main vos felker ale un
upon called is Name of My which nations all and

זיי ,
zei
them

זאגט דער האר, וועלכער טוט די דאזיקע זאכן ,
zachn dozike di tut velcher Har der zogt
things these the does who L-rd the says

יח וואס זענען באקאנט פון אייביק אָן.
on eibik fun bakant zenen vos
on eternal from known are which

(עמוס ט, יא-יב.)
yo-ib t Amos
11-12 9 Amos

יט דערפאר באשליס איך, מען זאל נישט מחמיר זיין אויף די ,
di oif zain machmer nisht zol men ich bashlis derfar
the on be stickler not shall there I decide therefore

וואס קערן זיך צו ה׳ פון צווישן די אומות ;
umes di tsvishen fun Hashem tsu zich keren vos
peoples the among from Hashem to themselves turn who

כ נאר צו שרייבן צו זיי , זיך אפצוהאלטן פון טומאה פון די
di fun tume fun optsuhalten zich zei tsu shraiben tsu nor
the from impurity of refrain self them to write to but

אפג-טער, און פון זנות , און פון (דעם פלייש פון א
a fun fleish dem fun un zoines fun un opg-ter
a from flesh the from and fornication from and idols

down of it I will rebuild and I will restore it), 17 So that the she'erit *(remnant)* of anashim might seek Hashem and all the GOYIM who are called by my Name, 18 Says the L-rd, who makes these things known from long ago. 19 Therefore, it is my judgment not to trouble the ones from the Goyim turning in teshuva to Hashem, 20 But to write to them to keep away from the pollution of elilim and of zenut and of the thing strangled and of dahm. 21 For Moshe Rabbenu from ancient dorot in every shtetl has his maggidim and in the shuls every Shabbos he has been read.

בהמה) וואס איז דערווארגן געווארן, און פון בלוט. כא ווארום
vorem blut fun un gevoren dervorgn iz vos beheime
because blood of and become strangled is which beast

משה האט פון לאנגע דורות אָן אין יעדער שטאט די,
di shtot yeder in on doires lange fun hot Moshe
the city every in on generations long from has Moses

וואס דרשענען אים, מחמת (זיין תורה) ווערט געלייענט אין די
di in geleient vert toire zain machmas im darshenen vos
the in read is Torah his because him preach who

שולן יעדן שבת.
Shabbos yedn shuln
Sabbath every synagogues

כב דעמאלט איז עס וואוילגעפעלן די שליחים און די זקנים
zkeinem di un shlichim di voilgefelen es iz demolt
elders the and shlichim the please it did then

מיט דער גאנצער קהלה צו שיקן אויסדערוויילטע מענער פון
fun mener oisderveilte shiken tsu kehile gantser der mit
from men chosen send to kehile whole the with

זייער מיט קיין אנטיאכיען מיט פּוילוסן און בר-נבאן : (נעמלעך,)
nemlech Bar-Nabban un Poylosn mit Antiyochen kein mit zeier
namely Bar-Nabba and Paul with Antioch to midst their

יהודהן, וואס מען האט אים גערופן בר-שבא, און סילא, מענער
mener Sila un Bar-Sabba gerufen im hot men vos Yehuden
men Sila and Bar Sabba called him was it be who Judah

מנהיגים צווישן די ברידער ; כג שרייבנדיק דורך זייער האנט:
hant zeier durch shraibendik brider di tsvishen manhigim
hand their by writing brothers the among leaders

די שליחים און די זקנים און ברידער צו די ברידער,
brider di tsu brider un zkeinem di un shlichim di
brothers the to brothers and elders the and Shlichim the

וועלכע זענען פון די אומות העולם , און
un hooilem umes di fun zenen velche
and of the world non-Jewish nations the from are who

געפינען זיך אין אנטיאכיען און סיריען און קיליקיען,
Cilicia un Sirya un Antiyochen in zich gefinen
Cilicia and Syria and Antioch in themselves find

שלום! כד אזוי ווי מיר האבן געהערט, אז אייניקע פון
fun einike az gehert hoben mir vi azoi sholem
of some that heard have we as much as in peace

אונדז האבן אייך באאומרואיקט מיט ווערטער, וואס פארשאפן
farshafn vos verter mit baumruikt aich hoben undz
create which words with troubled you have us

22 Then it was mekabel *(received)* by the Moshiach's Shlichim and the Zekenim with the entire Kehillah to choose anashim from them to send to Syrian Antioch with Rav Sha'ul and Bar-Nabba, also Yehudah called Bar-Sabba, and Sila, all manhigim among the Achim b'Moshiach,
23 With the following iggeret: From the Achim b'Moshiach, Moshiach's Shlichim and the Zekenim: to the Achim b'Moshiach throughout Antioch and Syria and Cilicia, to those from among the Nations, Shalom! 24 Vi-bahlt *(since)* we heard that certain men had gone out from us, though not having any directives from us, and have given you mitzvot

אייך עגמת נפש ; וועמען מיר האבן עס נישט באפוילן, כה איז עס
es iz bafoilen nisht es hoben mir vemen nefesh agmes aich
it is ordered not it have we whom soul grief you

אונדז וואוילגעפעלן, האבנדיק געקומען צו א הסכם , צו שיקן
shiken tsu heskem a tsu gekumen hobendik voilgefelen undz
send to agreement an to come having pleasing for us

צו אייך אויסדערוויילטע מענער צוזאמען מיט אונדזערע געליבטע
gelibte undzere mit tsuzamen mener oisderveilte aich tsu
beloved our with together men chosen you to

בר-נבא און פולוס, כו מענטשן, וואס האבן זיך מוסר
musar zich hoben vos mentshn Poylos un Bar-Nabba
reproof themselves have who men Paul and Bar-Nabba

נפש געווען פאר דעם נאמען פון אונדזער האר יהושע / ישוע
Yeshua Yehoshua Har undzer fun nomen dem far geven nefesh
Yeshua Yehoshua L-rd our of name the for did soul

המשיח . כז מיר האבן דעריבער געשיקט יהודהן און סילאן,
Silan un Yehuden geshikt deriber hoben mir HaMoshiach
Sila and Yehudah sent therefore have we the Moshiach

און זיי וועלן אייך ווארט ווערטלעך דערציילן דאס זעלביקע.
zelbike dos dertseilen vertlech vort aich velen zei un
same the tell for word word you will they and

כח ווארום עס איז וואוילגעפעלן דעם רוח הקודש און אונדז,
undz un HaKoidesh Ruach dem voilgefelen iz es vorem
us and the Holy Spirit the pleasing is it because

נישט ארויפצולייגן אויף אייך קיין ווייטערע משא , אחוץ די
di achuts mase vaitere kein aich oif aroiftsuleigen nisht
the except burden further any you on place on not

דאזיקע נויטווענדיקע זאכן ; כט זיך אפצוהאלטן פון קרבנות
korbones fun optsuhalten zich zachn noitvendike dozike
sacrifices from refrain self things necessary these

צו אפג-טער און פון בלוט און (פון פלייש פון בהמות)
beheimes fun fleish fun un blut fun un opg-ter tsu
beasts of flesh from and blood from and idols to

דערווארגענע און פון זנות , פון וועלכע אויב איר וועט
vet ir oib velche fun zoines fun un dervorgene
will you if which from fornication from and strangled

זיך אפהיטן, וועט אייך גיין גוט . שלום צו אייך.
aich tsu sholem gut gein aich vet ophiten zich
you to peace well go you will observe yourselves

with devarim unsettling
your nefashot *(souls)*,
25 It was mekabel to us,
having come to achdus in
mind and having chosen
anashim to send to you,
along with our beloved
chaverim Bar-Nabba and
Sha'ul, 26 Anashim who
have imperiled their lives
for haShem of Moshiach
Adoneinu Yehoshua.
27 Therefore we have sent
Yehudah and Sila, and
they too will confirm us in
person by word of mouth.
28 For it was mekabel to
the Ruach Hakodesh and
to us to lay no heavier
burden upon you who
are from the Nations
except these necessary
things: 29 That you
non-Jewish ma'aminim
hameshichiyim keep away
from meat sacrificed to
elilim, and dahm, and what
is strangled, and zenut. If
you are shomer to avoid
these, you will do well.
Shalom!

[30] Therefore, having been dismissed, they went down to Syrian Antioch, and having gathered together the multitude, they delivered the iggeret. [31] And having read it, there was a response of simcha gedolah at the exhortation. [32] Both Yehudah and Sila, being themselves nevi'im hameshichiyim also, with many devarim comforted the Achim b'Moshiach and gave them chizzuk. [33] And after they had spent considerable time, they were dismissed with shalom from the Achim b'Moshiach and sent back to the ones having dispatched them. [[34] Notwithstanding it seemed tov to Sila to remain there.] [35] And Rav Sha'ul and Bar-Nabba were staying in Syrian Antioch saying shiurim and drashot with also many others, the content of these being the dvar Hashem.

ל און אזוי זענען זיי אוועקגעשיקט געווארן און זענען
zenen un gevoren avekgeshikt zei zenen azoi un
did and become sent away they are so and

אראפ קיין אנטיאכיען, האבן פארזאמלט דעם עדה און
un eide dem farzamlt hoben Antiyochen kein arop
and congregation the gathered have Antioch to go down

איבערגעגעבן דעם בריוו. לא און איבערלייענענדיק אים, האבן זיי
zei hoben im iberleinendik un briv dem ibergegeben
they did it having read and letter the handed over

זיך געפריידט איבער דער נחמה . לב און יהודה און סילא,
Sila un Yehude un nechome der iber gefreidt zich
Sila and Yehudah and consolation the over rejoiced self

וועלכע זענען אליין אויך געווען נביאים , האבן געטרייסט די
di getreist hoben neviim geven och alein zenen velche
the comfort did prophets were also themselves are who

ברידער מיט פיל ווערטער, און זיי געשטארקט . לג און
un geshtarkt zei un verter fil mit brider
and strengthened them and words many with brothers

נאך דעם ווי זיי האבן פארבראכט א געוויסע צייט, זענען זיי
zei zenen tsait gevise a farbracht hoben zei vi dem noch
they did time certain a spent time had they as the after

אוועקגעלאזט געווארן בשלום פון די ברידער צו די , וואס
vos di tsu brider di fun besholem gevoren avekgelozt
who the to brothers the from in peace become set out

האבן זיי געשיקט. לד (סילאן אבער איז עס וואוילגעפעלן, דארטן
dorten voilgefelen es iz ober Silan geshikt zei hoben
there pleased it is however Sila sent them had

איבערצובלייבן.) לה און פולוס און בר-נבא זענען פארבלייבן אין
in farblaiben zenen Bar-Nabba un Poylos un ibertsublaibn
in remain did Bar-Nabba and Paul and to remain

אנטיאכיען, לערנענדיק און אנזאגנדיק מיט נאך א סך אנדערע
andere sach a noch mit onzogendik un lernendik Antiyochen
other many a after with preaching and teaching Antioch

דאס ווארט פון דעם האר.
Har dem fun vort dos
L-rd the of word the

[36] And after some yamim Rav Sha'ul said to Bar-Nabba, Let’s return,

לו און אין אייניקע טעג ארום האט פולוס געזאגט צו
tsu gezogt Poylos hot arum teg einike in un
to say Paul did around days some in and

בר-נבאן : לאמיר זיך אומקערן און באזוכן די ברידער
brider di bazuchen un umkeren zich lomir Bar-Nabban
brothers the visit and return ourselves let us Bar-Nabba

then, and visit the Achim
b'Moshiach throughout
every city in which we
proclaimed the dvar
Hashem to see how they
are doing. 37 And Bar-
Nabba was deciding to take
along also Yochanan called
Markos. 38 But Rav Sha'ul
was insisting not to take
along this one, the one
having withdrawn from
them from Pamphylia,
not having gone with
them to the avodas kodesh
ministry of the Moshiach's
Shlichus. 39 And there was
a sharp disagreement so
that they were separated
from one another, and
Bar-Nabba took Markos
and sailed away to Cyprus.
40 And Rav Sha'ul chose
Sila and departed, having
been commended to the
Chen v'Chesed Hashem
by the Achim b'Moshiach.
41 And they were traveling
through Syria and
Cilicia strengthening
the Moshiach's Kehillot.

אין אלע שטעט, אין וועלכע מיר האבן אנגעזאגט דאס ווארט פון
fun vort dos ongezogt hoben mir velche in shtet ale in
of word the announced had we which in cities all in

דעם האר, (און זען) ווי עס דערגייט זיי. לז בר-נבא
Bar-Nabba zei dergeit es vi zen un Har dem
Bar-Nabba them holding on it how see and L-rd the

אבער האט געוואלט מיטנעמען אויך דעם יוחנן, וועמען
vemen Yochanan dem oich mitnemen gevolt hot ober
who John that also to take along want did however

מען האט גערופן מארקוס. לח נאר פולוס האט עס נישט געהאלטן
gehalten nisht es hot Poylos nor Markos gerufen hot men
hold not it did Paul but Mark called was it

פאר טויגבאר מיטצונעמען דעם, וואס האט זיך אפגעקערט
opgekert zich hot vos dem mittsunemen toigbar far
turned aside himself had who the one take along fitting for

פון זיי פון פאמפיליען, און איז נישט מיטגעגאנגען מיט
mit mitgegangen nisht iz un Pamphylia fun zei fun
with go with not did and Pamphylia from them from

זיי צו דער ארבעט. לט און עס איז געקומען צו א פארביטערונג,
farbiterung a tsu gekumen iz es un arbet der tsu zei
bitterness a to come did it and work the to them

אזוי, אז זיי האבן זיך אפגעטיילט איינער פון
fun einer opgeteilt zich hoben zei az azoi
from one separate themselves have they that such

אנדערן, און בר-נבא האט גענומען מארקוסן און זיך
zich un Markosn genumen hot Bar-Nabba un andern
themselves and Markos take did Bar-Nabba and the other

אוועקגעשיפט קיין קפריסין; מ און פולוס האט אויסדערוויילט סילאן
Silan oisderveilt hot Poylos un Cyprus kein avekgeshift
Sila choose did Paul and Cyprus to sailed away

און איז אוועקגעגאנגען, ווערנדיק איבערגעגעבן פון די ברידער
brider di fun ibergegeben verendik avekgegangen iz un
brothers the by handed over becoming went away is and

צו דעם חסד פון דעם האר. מא און איז דורכגעגאנגען סיריען
Sirya durchgegangen iz un Har dem fun chesed dem tsu
Syria passed through are and L-rd the of grace the to

און קיליקיען און האט געשטארקט די קהלות.
kehiles di geshtarkt hot un Cilicia un
kehiles the strengthen did and Cilicia and

16 And Rav Sha'ul
arrived also
in Derbe and went on
to Lystra. And, hinei, a
certain talmid of Moshiach
was there by the name
Timotiyos, the ben of a
faithful Yiddisha isha but
whose abba was Yevani.
[2] Timotiyos was a bochur
who was well spoken of by
the Achim b'Moshiach in
Lystra and Iconium. [3] Rav
Sha'ul wanted Timotiyos
to come along with his
chavurah, so he took
him and did a bris milah,
because of the Yehudim in
those places, for everyone
had da'as that his abba
was Yevani. [4] And as they
were traveling through the
cities, they were handing
on to them to be shomer
regarding the mitzvot that
had been laid down by the
Moshiach's Shlichim and
the Ziknei HaKehillot of
Moshiach in Yerushalayim.
[5] The Moshiach's Kehillot,
therefore, were growing
in the emunah *(faith)*, and
yom yom were increasing
in number.

טז און ער איז געקומען אויך קיין דערבע און ליסטרא, און
un Listra un Derbe kein oich gekumen iz er un
and Lystra and Derbe to also come is he and

זע , דארטן איז געווען א געוויסער תלמיד , מיטן נאמען
nomen miten talmid geviser a geven iz dorten ze
name with the disciple certain a was is there look

טימאטעוס, א זון פון א יידישער גלויביק געווארענער פרוי , זיין
zain froi gevorener gloibik Yiddisher a fun zun a Timotiyos
his woman becomer believer Jewisher a of son a Timothy

פאטער אבער איז געווען א גריך ; [ב] און ער האט געהאט א גוטן
gutn a gehat hot er un Grich a geven iz ober foter
good a have did he and Greek a was is however father

שם ביי די ברידער אין ליסטרא און איקאניען. [ג] אים האט
hot im Iconium un Listra in brider di bai shem
did him Iconium and Lystra in brothers the with name

פוילוס געוואלט האבן מיט זיך ארויסצוגיין, אויף דער נסיעה ,
nesie der oif aroistsugein zich mit hoben gevolt Poylos
journey the on to go out himself with have want Paul

און האט גענומען און אים מל געווען צוליב
tsulib geven mal im un genumen hot un
on account of was circumcise him and take did and

די יידן , וואס האבן זיך געפונען אין יענע מקומות ;
mekoimes yene in gefunen zich hoben vos Yidn di
places those in find themselves did who Jews the

ווארום אלע האבן געוואוסט, אז זיין פאטער איז געווען א גריך .
Grich a geven iz foter zain az gevust hoben ale vorem
Greek a was is father his that know did all because

[ד] און ווי זיי זענען געגאנגען איבער די שטעט , האבן זיי
zei hoben shtet di iber gegangen zenen zei vi un
they did cities of the over go did they when and

איבערגעגעבן צו זיי אפצוהיטן די חוקים , וואס זענען
zenen vos chukkim di optsuhiten zei tsu ibergegeben
are which chukkim the to keep them to turned over

באשלאסן געווארן פון די שליחים און זקנים אין ירושלים .
Yerushalayim in zkeinem un shlichim di fun gevoren bashlosen
Yerushalayim in elders and Shlichim the by become decided

[ה] און אזוי זענען די קהלות געשטארקט געווארן אין דער אמונה
emune der in gevoren geshtarkt kehiles di zenen azoi un
faith the in become strengthened kehiles the were so and

און האבן זיך פארמערט אין צאל פון טאג צו טאג.
tog tsu tog fun tsol in farmert zich hoben un
day to day from number in increase themselves did and

[6] And they traveled through the regions of Phrygia and Galatia, having been forbidden by the Ruach Hakodesh to speak the dvar Hashem in
Asia. [7] And having come to the border of Mysia, they were trying to go toward Bithynia, and the Ruach of Moshiach did
not permit them. [8] So, passing by Mysia, they
came down to Troas. [9] And during the lailah a chazon *(vision)* appeared to Rav Sha'ul. It was of a certain ish from Macedonia who had been standing and was begging him, saying, Come over to Macedonia
and help us. [10] And when Rav Sha'ul saw the chazon, immediately we sought to cross over to Macedonia, concluding that Hashem had called us to preach the Besuras HaGeulah to them.

ו און זיי זענען דורכגעגאנגען פריגיען און דאס לאנד
land dos un Phrygia durchgegangen zenen zei un
land the and Phrygia passed through have they and

גאלאטיען, ווייל עס איז זיי פארווערט געווארן פון דעם
dem fun gevoren farvert zei iz es vail Galatia
the by become prohibited to them was it because Galatia

רוח הקודש צו רעדן דאס ווארט אין אזיען; ז אנקומענדיק
onkumendik Asia in vort dos reden tsu HaKoidesh Ruach
coming Asia in word the speak to the Holy Spirit

אבער קיין מיסיען, האבן זיי פארזוכט צו רייזן קיין ביטיניען ,
Bithynia kein raizen tsu farzucht zei hoben Misien kein ober
Bithynia to go to attempt they did Mysia to however

און דער גייסט פון יהושען / ישוען האט זיי נישט געלאזט;
gelozt nisht zei hot Yeshuan Yehoshuan fun Gaist der un*
allow not them did Yeshua Yehoshua of Spirit the and

ח זענען זיי , פארבייגייענדיק מיסיען, אראפגעקומען קיין טראאס.
Troas kein aropgekumen Misien farbaigeiendik zei zenen
Troas to come down Mysia pass by they did

ט און א חזיון האט זיך באוויזן צו פולוסן ביינאכט: א
a bainacht Poylosn tsu bavizen zich hot chizoyen a un
a by night Paul to appear itself did vision a and

מאצעדאניער איז געשטאנען און האט אים געבעטן און געזאגט:
gezogt un gebeten im hot un geshtanen iz Macedonian
said and urge him did and standing is Macedonian

קום אריבער קיין מאצעדאניען און העלף אונדז. י און נאך דעם
dem noch un undz helf un Macedonia kein ariber kum
that after and us help and Macedonia to over come

ווי ער האט געזען דעם חזיון , האבן מיר גלייך געזוכט
gezucht glaich mir hoben chizoyen dem gezen hot er vi
seek immediately we did vision the seen had he as

ארויסצוגיין קיין מאצעדאניען, ארויסדרינגענדיק, אז ה׳ האט
hot Hashem az aroisdringendik Macedonia kein aroistsugein
has Hashem that concluding Macedonia to to go out

אונדז גערופן אנצוזאגן צו זיי די גוטע בשורה.
Besoire Gute di zei tsu ontsuzogen gerufen undz
News Good the them to to proclaim called us

[11] And having set sail from Troas, we ran a straight course to

יא מיר האבן דעריבער געזעגלט פון טראאס און זענען געפארן
geforen zenen un Troas fun gezeglt deriber hoben mir
sail did and Troas from embark therefore did we

אין א גראדער ריכטונג קיין סאמאטראציען, און דעם
dem un Samotratsien kein richtung groder a in
the and Samothrace to direction, course straight a in

Samothrace, and, on the
next day, to Neapolis;
12 and from there, to
Philippi, which is a
chashuve city of the
district of Macedonia, a
Roman colony. And we
were in this city, staying
some yamim. 13 And on
Shabbos, we went outside
the sha'ar to a river
where there was a mikveh
mayim, supposing there
we would find a minyan
davening, and having sat
down, we were speaking
with the nashim who had
assembled. 14 And a certain
isha, by the name Lydia, a
dealer in purple cloth, of
the city of Thyatira, a yirat
Elohim, was listening, and
Hashem opened her lev
(heart) to pay attention to
the things being spoken
by Rav Sha'ul. 15 And
when she was given the
Moshiach's tevilah of
teshuva along with all
her household, she said,
If you have judged me
ne'emanah to Hashem,
enter into my bais and stay
there. And she prevailed
upon us.

אנדערן טאג קיין נעאפאליס; יב און פונדאנען קיין פיליפי , וואס
vos Philippi kein fundanen un Neapolis kein tog andern
which Philippi to from there and Neapolis to day next

איז די ערשטע שטאט פון דעם טייל מאצעדאניען, א (רוימישע)
Roymishe a Macedonia teil dem fun shtot ershte di iz
Roman a Macedonia part of that of city premiere the is

קאלאניע, און אין דער דאזיקער שטאט האבן מיר פארברענגט
farbrengt mir hoben shtot doziker der in un kolonye
spend time we did city very that in and colony

אייניקע טעג. יג און דעם טאג פון שבת זענען מיר ארויסגעגאנגען
aroisgegangen mir zenen Shabbos fun tog dem un teg einike
go out we did Sabbath of day the and days some

אויסער דעם טויער צו א טייך, וואו מיר האבן זיך
zich hoben mir vu taich a tsu toier dem oiser
ourselves did we where river a to gate the outside

משער געווען, אז עס איז א בית התפילה; און האבן
hoben un hatfile beis a iz es az geven meshaer
did and of prayer house a is it that was presume

זיך אנידערגעזעצט און גערעדט מיט די פרויען, וואס זענען
zenen vos froien di mit geredt un anidergezetst zich
are who women the with spoke and sat down ourselves

זיך צוזאמענגעקומען. יד און א ג-טספארכטיקע פרוי ,
froi G-tsforchtike a un tsuzamengekumen zich
woman devout a and come together themselves

מיטן נאמען לידיא, א פארקויפערין פון פורפור, אויס דער
der ois purpur fun farkoiferin a Lidia nomen miten
the out from purples of dealer a Lydia name with the

שטאט טיאטירא, האט זיך צוגעהערט; וואס דער האר האט
hot Har der vos tsugehert zich hot Tiatira shtot
did L-rd the whom to listen herself did Thyatira city

איר אויפגעמאכט דאס הארץ צו פארנעמען די רייד פון פוילוסן.
Poylosn fun reid di farnemen tsu harts dos oifgemacht ir
Paul of words the perceive to heart the opened her

טו און ווען זי איז געטובלט געווארן אין דער מקווה ,
mikveh der in gevoren getoivelt iz zi ven un
mikveh the in become mikveh immersed is she when and

און איר הויזגעזינד , האט זי (אונדז) געבעטן , אזוי
azoi gebeten undz zi hot hoizgezind ir un
so urged this invitation us she did household her and

צו זאגן: אויב איר האלט מיך פאר א גלויביקע אינם האר, קומט
kumt Har inem gloibike a far mich halt ir oib zogen tsu
comes L-rd in the believer a for me hold you if say to

און שטייט איין אין מיין הויז . און האט אונדז שטארק געבעטן.
gebeten shtark undz hot un hoiz main in ein shteit un
urged strongly us did and house my in one lodge and

16 And it came about
when we were going
to where they held the
minyan, that a certain
shifchah having a ruach
of the python came out
to meet us. She was
bringing much profit to
her adonim by divination.
17 This one was following
Rav Sha'ul, crying out,
saying, These anashim are
avadim of G-d HaElyon
and are proclaiming to you
the Derech HaYeshu'at
Eloheinu. 18 And this
kviusdik thing she was
doing for many yamim;
but Rav Sha'ul, whom she
wouldn't stop derkutshen,
turned to the ruach, and
said, I command you in
haShem of Rebbe, Melech
HaMoshiach Yehoshua to
come out from her! And it
came out in the same hour.

טז אוּן עס איז געשען , בשעת מיר זענען געגאנגען צום
tsum gegangen zenen mir beshas geshen iz es un
to the going are we while happened is it and

בית התפילה , אז א דינסטמיידל , וואס האט געהאט א גייסט
gaist a gehat hot vos dinstmeidl a az hatfile beis
spirit a have did who servant-girl a that of prayer house

פון נחוש (כישוף) פון ווארזאגער , האט אונדז
undz hot vorzoger fun kishuf nichush fun
us did soothsayer, fortuneteller of magic divination of

באגעגענט; וואס פלעגט אריינגעברענגען אירע בעלי בתים
batim ba'alei ire araingebrengen flegt vos bagegent
houses masters of her to bring in used who met

א סך פארדינסט פון איר ווארזאגן. יז די זעלביקע האט
hot zelbike di vorzogen ir fun fardinst sach a
did same one this divining her from income many a

נאכגעפאלגט פוילוסן און אונדז, און געשריגן, אזוי צו זאגן : די
di zogen tsu azoi geshrigen un undz un Poylosn nochgefolgt
the say to so shouted and us and Paul follow

דאזיקע מענטשן זענען קנעכט פון דעם אלערהעכסטן ג-ט, וועלכע
velche G-t alerhechstn dem fun knecht zenen mentshn dozike
who G-d all mighty the of servants are men these

זאגן אייך אָן א וועג פון רעטונג . יח דאס האט זי אבער
ober zi hot dos retung fun veg a on aich zogen
however she did this salvation of way a on you speak

געטאן במשך פון פיל טעג. און פוילוס איז דערפון טרויעריק
troierik derfun iz Poylos un teg fil fun bemeshech geton
grieved thereof is Paul and days many of during do

געווארן, און האט זיך א קער געטאן און געזאגט
gezogt un geton ker a zich hot un gevoren
said and do turn around a himself did and become

צום גייסט: איך באפעל דיר אינם נאמען פון יהושע / ישוע
Yeshua Yehoshua fun nomen inem dir bafel ich gaist tsum
Yeshua Yehoshua of name in the you order I spirit to the

המשיחן ארויסצוגיין פון איר. און ער איז ארויס פון איר אין
in ir fun arois iz er un ir fun aroistsugein HaMoshiachn
in her from go out did he and her of to go out the Moshiach

דער זעלביקער שעה.
sho zelbiker der
hour same the

[19] And when her adonim saw that the tikvah of their profit also left her, they seized Rav Sha'ul and Sila, and they dragged them into the marketplace before their manhigim; [20] And having brought them to the chief magistrates, they said, These anashim, being Jews, are disturbing our city, [21] And they are proclaiming minhagim which it is not permitted for us, being Romans, to accept or to do. [22] And the multitude rose up together keneged Rav Sha'ul and Sila; and the chief magistrates, having torn off the kaftans of Moshiach's Shlichim, were giving orders to beat them. [23] And having inflicted klop after klop upon these Jewish men, they threw Rav Sha'ul and Sila into the beis hasohar, giving orders to the soher to guard them securely. [24] And the soher, having received such an order, threw them into the inner beis hasohar, and he fastened their feet in the stock.

[25] And about chatzot halailah Rav Sha'ul and

יט און זעענדיק, אז די האפנונג פון זייער פארדינסט איז
iz fardinst zeier fun hofenung di az zeendik un
is income their of hope the that seeing and

פארשווונדן, האבן אירע בעלי בתים געכאפט פוילוסן און
un Poylosn gechapt batim ba'alei ire hoben farshvundn
and Paul seize houses masters of her did vanish

סילאן, און זיי געשלעפט אין מארק אריין צו די מושלים,
moshlim di tsu arain mark in geshlept zei un Silan
rulers the to into marketplace in dragged them and Sila

כ און ברענגענדיק זיי צו די פרעטארן , האבן זיי געזאגט:
gezogt zei hoben pretorn di tsu zei brengendik un
say them did magistrates the to them bringing and

די דאזיקע מענטשן, וואס זענען יידן , שטערן די רו פון אונדזער
undzer fun ru di shteren Yidn zenen vos mentshn dozike di
our of calm the disturb Jews are who men these the

שטאט, כא און לערנען מנהגים , וועלכע מיר טארן נישט אננעמען,
onnemen nisht toren mir velche minhogem lernen un shtot
accept not may we which customs teach and city

אויך נישט האלטן, ווייל מיר זענען רוימער . כב און דער המון
hamon der un Roymer zenen mir vail halten nisht oich
crowd the and Romans are we because hold not also

איז אויפגעשטאנען קעגן זיי , און די פרעטארן האבן פון
fun hoben pretorn di un zei kegen oifgeshtanen iz
from did Praetors the and them against stood up is

זיי אראפגעריסן די מלבושים , און באפוילן מען זאל
zol men bafoilen un malbushem di aropgerisen zei
shall they given directive and clothing the tear off them

זיי שמייסן מיט ריטער. כג און באלייגנדיק זיי מיט א סך
sach a mit zei baleigendik un riter mit shmaisen zei
many a with them striking and rods with flogged be

שלעק , האט מען זיי אריינגעווארפן אין תפיסה, באפעלנדיק דעם
dem bafelendik tfise in araingevorfen zei men hot shlek
the ordering prison in thrown they they has strokes

שומר זיי גוט צו היטן ; כד וועלכער, באקומענדיק אזא
aza bakumendik velcher hiten tsu gut zei shoimer
such receiving who beware to good them guard

באפעל, האט זיי אריינגעווארפן אין דעם אינערן געפענקעניש און
un gefenkenish inern dem in araingevorfen zei hot bafel
and prison inner the in throw them did order

פארגעשרויפט זייערע פיס אין דעם שטאק. כה ארום האלבער
halber arum shtok dem in fis zeiere fargeshroift
midnight around stocks the in feet their tightened

Sila were davening and were singing niggunim to Hashem, and the prisoners were listening to them. [26] And, suddenly, there came a gevaltike earthquake, so that the beis hasohar was shaken to its foundations, and immediately were opened all delatot *(doors)* and all sharsherot *(chains)* were unfastened. [27] And the soher, having awakened and having seen the delatot of the beis hasohar having been opened, drew his cherev *(sword)* and was about to commit suicide, thinking the prisoners had run away. [28] But Rav Sha'ul shouted with a kol gadol, saying, Do no harm to yourself, for we are all here. [29] And having asked for lights, he rushed in and, starting to tremble with pachad, he fell down before Rav Sha'ul and Sila. [30] Then, leading them outside, the soher said, Rabbotai, what is it necessary for me to do that I may come to Yeshu'at Eloheinu? [31] And Moshiach's Shlichim said, Have emunah in the Rebbe,

נאכט אבער בעת פולוס און סילא האבן תפילה געטאן און
un geton tfile hoben Sila un Poylos beis ober nacht
and did prayer were Sila and Paul while however night

געזונגען צו ה׳ , און די געפאנגענע האבן זיך צוגעהערט צו
tsu tsugehert zich hoben gefangene di un Hashem tsu gezungen
to listening self have prisoners the and Hashem to singing

זיי , [כו] איז פלוצלונג געווארן א גרויסע ערדציטערניש, אזוי ,
azoi erdtsiternish groise a gevoren plutslung iz zei
such earthquake great a become suddenly there is them

אז די פונדאמענטן פון דער תפיסה זענען דערשיטערט געווארן ,
gevoren dershitert zenen tfise der fun fundamentn di az
become shaken are prison the of foundations the that

און אין אן אויגנבליק האבן זיך אלע טירן אויפגעעפנט, און
un oifgeefent tirn ale zich hoben oignblik an in un
and open up doors all self have eye blink an in and

אלעמענס קייטן זענען לויז געווארן . [כז] און ווי דער תפיסה
tfise der vi un gevoren loiz zenen keitn alemens
prison the as and become loosened were chains everyone's

שומר האט זיך אויפגעכאפט פון שלאף און געזען די טירן פון
fun tirn di gezen un shlof fun oifgechapt zich hot shoimer
of doors the saw and sleep from seize up self has guard

דער תפיסה אפן , האט ער ארויסגעצויגן זיין שווערד און זיך
zich un shverd zain aroisgetsoigen er hot ofen tfise der
himself and sword his draw out he did open prison the

געוואלט דאס לעבן נעמען, מיינענדיק, אז די געפאנגענע זענען
zenen gefangene di az meinendik nemen leben dos gevolt
are prisoners the that thinking take life this wanted

אנטלאפן. [כח] פולוס אבער האט אויסגערופן מיט א הויך קול ,
kol hoich a mit oisgerufen hot ober Poylos antlofen
voice loud a with call out did however Paul escaped

אזוי צו זאגן : טו דיר נישט קיין מעשה אָן, ווארום מיר זענען אלע
ale zenen mir vorem on meise kein nisht dir tu zogen tsu azoi
all are we because on deed any not you do say to so

דא . [כט] און ער האט פארלאנגט א ליכט, איז אריינגעשפרונגען, און
un araingeshprungen iz licht a farlangt hot er un do
and rushed in did light a request did he and here

ציטערנדיק איז ער אנידערגעפאלן פאר פולוסן און סילאן, [ל] און
un Silan un Poylosn far anidergefalen er iz tsiterendik
and Sila and Paul before fall down he did trembling

האט זיי ארויסגעפירט אינדרויסן, און געזאגט: מיינע הארן ,
harn maine gezogt un indroisen aroisgefirt zei hot
masters my said and outside lead out them did

Melech HaMoshiach Adoneinu Yehoshua, and you will come to Yeshu'at Eloheinu, you and your bais. 32 And they spoke to him the dvar Hashem together with all the ones in his bais. 33 And having taken them in that hour of the lailah, the soher washed their wounds, and at once he did getoivult *(was given Moshiach's tevilah of teshuva)*, as well as his entire mishpochah. 34 After that he led them to tish in his bais, and he set before them okhel, and he with his whole bais had simcha gedolah that they had come to emunah in Hashem.

וואס זאל איך טאן, כדי געראטעוועט צו ווערן? לא און זיי
zei un veren tsu geratevet kedei ton ich zol vos
they and to be to saved in order to do I shall what

האבן געזאגט: גלויב אין דעם האר יהושע / ישוע , און דו
du un Yeshua Yehoshua Har dem in gloib gezogt hoben
you and Yeshua Yehoshua L-rd the in believe say did

וועסט געראטעוועט ווערן און (אויך) דיין הויזגעזינד . לב און
un hoizgezind dain oich un veren geratevet vest
and household your also and become saved you will

האבן גערעדט צו אים ה׳ס ווארט און צו אלעמען אין זיין
zain in alemen tsu un vort Hashems im tsu geredt hoben
his in everyone to and word Hashem's him to speak did

הויז . לג און ער האט זיי גענומען אין יענער שעה פון דער
der fun sho yener in genumen zei hot er un hoiz
the of hour that in take them did he and house

נאכט און זיי אפגעוואשן די שלעק ; און זיך גלייך
glaich zich un shlek di opgevashen zei un nacht
immediately himself and strokes the washed them and night

געלאזט טובל זיין אין דער מקווה , ער אליין און
un alein er mikveh der in zain toivel gelozt
and himself he mikveh the in be mikveh immerse allowed

אלע זיינע בני בית . לד און האט זיי אריינגעפירט אין זיין
zain in araingefirt zei hot un beis bnei zaine ale
his into led in them did and house sons of his all

הויז , און געדעקט א טיש (פאר זיי), און זיך זייער
zeier zich un zei far tish a gedekt un hoiz
very himself and them for table a set and house

געפריידט מיט זיין גאנץ הויזגעזינד , אז ער איז געווארן א
a gevoren iz er az hoizgezind gants zain mit gefreidt
a become is he that household entire his with rejoiced

מאמין אין ה׳ .
Hashem in maimen
Hashem in believer

35 And in the boker, the magistrates sent the soterim *(policemen)*, saying, Release those men. 36 And the soher reported these words to Rav Sha'ul,

לה און ווען עס איז געווארן טאג, האבן די פרעטארן (שופטים)
shoftim pretorn di hoben tog gevoren iz es ven un
judges Praetors the did day become did it when and

געשיקט די ליקטארן (פאליציי), אזוי צו זאגן : לאז ארויס יענע
yene arois loz zogen tsu azoi politsei liktorn di geshikt
those out let say to so police lictorn the send

מענטשן. לו און דער תפיסה שומר האט דערציילט די דאזיקע
dozike di dertseilt hot shoimer tfise der un mentshn
these the report did guard prison the and men

saying, The magistrates sent word that you may be released; now, therefore, go and depart in shalom.
37 But Rav Sha'ul said to them, After giving us a public flogging, though we are uncondemned Roman citizens, they threw us into the beis hasohar; and now are they secretly sending us out? No, indeed! Let them come themselves and lead us out in public. 38 And the soterim reported these words to the magistrates, and the magistrates were afraid, hearing that Rav Sha'ul and Sila were both Roman citizens. 39 So the magistrates came, and entreated Rav Sha'ul and Sila, and brought them out, asking them to depart from the city. 40 And having come out from the beis hasohar, they came to Lydia, and having seen and encouraged the Achim b'Moshiach of the Kehillah that met in Lydia’s bais, Rav Sha'ul and Sila departed.

ווערטער צו פוילוסן: די פרעטארן האבן געשיקט, אז מען זאל
zol men az geshikt hoben pretorn di Poylosn tsu verter
shall there that sent have Praetors the Paul to words

אייך אפלאזן; קומט זשע איצט ארויס, און גייט אייך לשלום .
lesholem aich geit un arois itst zhe kumt oplozen aich
in peace you go and out now then come release you

לז פוילוס אבער האט צו זיי געזאגט: זיי האבן אונדז געשלאגן
geshlogen undz hoben zei gezogt zei tsu hot ober Poylos
struck us have they say them to did however Paul

עפנטלעך מיט ריטער, אָן א משפט , אונדז, וואס מיר
mir vos undz mishpot a on riter mit efentlech
we who us trial judgment a without rods with publicly

זענען רוימישע מענטשן, און אונדז אריינגעווארפן אין תפיסה אריין,
arain tfise in araingevorfen undz un mentshn Roymishe zenen
into prison in throw us and men Roman are

און איצט ווארפן זיי אונדז ארויס שטילערהייט? אזוי נישט, נאר
nor nisht azoi shtilerheit arois undz zei varfen itst un
but not just quietly out us they throw now and

טאקע זיי אליין זאלן קומען און אונדז ארויספירן. לח און
un aroisfiren undz un kumen zolen alein zei take
and escort out us and to come should alone they actually

די ליקטארן האבן דערציילט די דאזיקע רייד צו די פרעטארן,
pretorn di tsu reid dozike di dertseilt hoben liktorn di
Praetors the to words these the report did police the

און זיי האבן מורא געהאט, הערנדיק , אז זיי זענען
zenen zei az herendik gehat moire hoben zei un
are they that on hearing have fear did they and

רוימער . לט און זענען געקומען און זיי מפייס געווען, און האבן
hoben un geven mefaies zei un gekumen zenen un Roymer
did and did placate them and come did and Romans

זיי ארויסגעפירט און געבעטן, אז זיי זאלן אוועקגיין פון
fun avekgein zolen zei az gebeten un aroisgefirt zei
from go away should they that asked and led out them

דער שטאט. מ און ווי זיי זענען ארויס פון דעם געפענקעניש, זענען
zenen gefenkenish dem fun arois zenen zei vi un shtot der
did prison the of out are they as and city the

זיי אריינגעגאנגען צו לידיאן; און זעענדיק זיך מיט די
di mit zich zeendik un Lidian tsu araingegangen zei
the with themselves seeing and Lydia to enter in they

ברידער , האבן זיי זיי געטרייסט, און זענען ארויסגעגאנגען.
aroisgegangen zenen un getreist zei zei hoben brider
go out did and comfort them they did brothers

17 Now having
passed through
Amphipolis and Apollonia,
they came to Thessalonika,
where there was a shul.
2 And as he did bekvius
(regularly), Rav Sha'ul
joined their minyan, and
on shloshah Shabbatot,
he gave them drashot
from the Kitvei HaKodesh,
3 Making a Messianic
midrash *(homiletical
interpretation of the
Scriptures)* and giving
the pshat *(rationale)* for
the yissurim of Rebbe,
Melech HaMoshiach, that
it was necessary for him to
suffer and to stand up alive
from the Mesim, saying,
This one is the Rebbe,
Melech HaMoshiach,
this Yehoshua whom I
am proclaiming to you.
4 And some of them were
persuaded and were being
mishtatef *(join, become
involved)* in a chavurah
with Rav Sha'ul and Sila,
as did a large number of
yirei Elohim *(Yevanim)*
and not a few of the
chashuve nashim. 5 And
the Yehudim without
emunah, being filled with
kinah, and having rounded
up from the people of

יז און רייזנדיק דורך אמפיפאליס און אפאלאניע, זענען
zenen Apollonia un Amphipolis durch raizendik un
did Apollonia and Amphipolis through travelling and

זיי געקומען קיין טעסאלאניקא, וואו עס איז געווען
geven iz es vu Tesalonika kein gekumen zei
was is there where Thessalonica to come they

א יידישע שול. ב און לויט זיין געוואוינהייט איז
iz gevoinheit zain loit un shul Yiddishe a
did custom his according to and synagogue Jewish a

פוילוס אריינגעגאנגען צו זיי, און במשך פון דריי
drai fun bemeshech un zei tsu araingegangen Poylos
three of in the course and them to go in Paul

שבתים האט ער זיך מיט זיי מתווכח געווען פון די
di fun geven misvakeyech zei mit zich er hot shabosim
the of was dispute them with himself he did Shabbatot

כתבי (הקודש), ג אויפעפנענדיק און דערווייזנדיק, אז דער
der az dervaizendik un oifefenendik Hakoidesh Kitvei
the that proving and opening the Holy Scriptures

משיח האט געדארפט ליידן און אויפשטיין פון
fun oifshtein un laiden gedarft hot Moshiach
from standing up again and to suffer required to was Moshiach

די טויטע, און אז דער דאזיקער יהושע / ישוע, וועלכן
velchen Yeshua Yehoshua doziker der az un toite di
which Yeshua Yehoshua this one the that and dead the

איך זאג אייך אָן, איז דער משיח. ד און איניקע פון זיי
zei fun einike un Moshiach der iz on aich zog ich
them of some and Moshiach the is on you say I

האבן זיך איבערצייגט, און זיך באהאפטן צו פוילוסן און
un Poylosn tsu bahoften zich un ibertsaigt zich hoben
and Paul to did join themselves and convinced self have

סילאן; און פון די יראת שמימדיקע גריכן א גרויסער עולם,
oilem groiser a Greeks shomaimdike yiras di fun un Silan
crowd great a Greeks heaveners fear of the from and Sila

און פון די פארנעמע פרויען נישט ווייניקע. ה די יידן
Yidn di veinike nisht froien forneme di fun un
Judaeans the a few not women prominent the of and

אבער זענען געווארן אייפערזיכטיק און האבן גענומען איניקע
einike genumen hoben un eiferzichtik gevoren zenen ober
some take did and jealous become are however

פארשוינען פון דעם גאסנגעזינדל, און איינגעזאמלט א המון, און
un hamon a aingezamlt un gasngezindl dem fun parshoinen
and crowd a gathered and street-people the of fellows

the market the gornisht and the no-goodniks, and having formed a mob, were throwing the city into an uproar. And the crowd was seeking to bring out Moshiach's Shlichim and throw them to the mob, so they attacked the bais of Jason. 6 But not having found the Moshiach's Shlichim, they were dragging Jason and some other Achim b'Moshiach to the city manhigim, shouting, These, who have been turning the Olam Hazeh upside down, have come here also! 7 And Jason is the one who has received them into his bais! And all these ones are acting against the decrees of Caesar, saying that there is a king other than Caesar, this Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua! 8 And they stirred up the mob and also the city manhigim who heard them saying these things. 9 And having taken the bond money from Jason and the rest, they released them.

10 And, immediately during the lailah, the

געמאכט א מהומה אין דער שטאט; און שטעלנדיק זיך
zich shtelendik un shtot der in mehume a gemacht
themselves placing and city the in uproar a made

ארום יאזאנס הויז , האבן זיי געזוכט זיי ארויסצוברענגען
aroistsubrengen zei gezucht zei hoben hoiz Yasons arum
to bring out them seek they did house Jason's around

פארן פאלק . ו און ווי זיי האבן זיי נישט געפונען,
gefunen nisht zei hoben zei vi un folk farn
find not them did they when and people before

האבן זיי ארויסגעשלעפט יאזאנען און איניקע ברידער צו
tsu brider einike un Yasonen aroisgeshlept zei hoben
to brothers some and Jason drag out they did

די מנהיגים פון דער שטאט, שרייענדיק: די דאזיקע לייט ,
lait dozike di shraiendik shtot der fun manhigim di
people these the shouting city the of leaders the

וועלכע האבן אויפגעברויזט די וועלט, זענען אויך אהערגעקומען;
ahergekumen oich zenen velt di oifgebroizt hoben velche
come here also did world the stirred up have who

ז וועמען יאזאן האט אויפגענומען; און זיי אלע האנדלען קעגן
kegen handlen ale zei un oifgenumen hot Yason vemen
against operate all they and welcomed had Jason whom

דעם קיסרס געזעצן, זאגנדיק, אז עס איז פאראן אן אנדערער
anderer an faran iz es az zogendik gezetsn Caesars dem
another an there is it that saying laws Caesar's the

קעניג, יהושע / ישוע . ח און האבן צארנדיק געמאכט דעם
dem gemacht tsorendik hoben un Yeshua Yehoshua kenig
the made furious have and Yeshua Yehoshua king

המון און די שטאט מנהיגים , ווען זיי האבן דאס געהערט.
gehert dos hoben zei ven manhigim shtot di un hamon
hear this did they when leaders city the and crowd

ט און באקומענדיק א פארזיכערונג פון יאזאנען און פון די
di fun un Yasonen fun farzicherung a bakumendik un
the from and Jason from assurance fee an receiving and

איבריקע, האבן זיי זיי אפגעלאזט.
opgelozt zei zei hoben ibrike
release them they did others

י און די ברידער האבן גלייך ארויסגעשיקט פּולוסן און
un Poylosn aroisgeshikt glaich hoben brider di un
and Paul send out immediately did brothers the and

סילאן ביינאכט קיין בערעא; און ווען זיי זענען אהינגעקומען,
ahingekumen zenen zei ven un Berea kein bainacht Silan
come there did they when and Berea to by night Sila

Achim b'Moshiach sent
both Rav Sha'ul and
Sila to Berea. When
Moshiach’s Shlichim
arrived, they joined
the minyan in the shul.
11 But these Bereans were
more noble-minded than
the Thessalonians. The
Berean Yehudim received
the dvar Hashem with
all readiness, yom yom
(daily) making a chazora
(review) and examining
and horiva over *(analyzing)*
the Kitvei HaKodesh, to
see if these things might
be so. 12 Therefore, many
of them became Messianic
Jews, and also of the
chashuve Yevanim, not a
few nashim and anashim
came to emunah. 13 But
when the Yehudim without
emunah from Thessalonika
realized that also in Berea
the dvar Hashem was
being proclaimed by Rav
Sha'ul, they came also
to Berea, agitating and
stirring up mobs. 14 And
immediately, then, the
Achim b'Moshiach sent
away Rav Sha'ul to go as far
as to the sea, but both Sila
and Timotiyos remained
in Berea. 15 Now the ones

זענען זיי אריינגעגאנגען אין דער יידישער שול אריין.
arain shul Yiddisher der in araingegangen zei zenen
into synagogue Jewish the in go in they did

יא און די דאזיקע (יידן) זענען געווען איידעלער ווי די אין
in di vi eideler geven zenen Yidn dozike di un
in the than more noble was are Jews these the and

טעסאלאניקא, ווייל זיי האבן אנגענומען דאס ווארט מיט
mit vort dos ongenumen hoben zei vail Tesalonika
with word the accept did they because Thessalonica

יעדער גרייטוויליקייט, און טאג טעגלעך געפארשט די כתבי
Kitvei di geforsht teglech tog un greitvilikeit yeder
Scriptures the studied daily day and willingness all

(הקודש), צי עס איז אזוי. יב דעריבער האבן אויך א סך פון
fun sach a oich hoben deriber azoi iz es tsi Hakoidesh
of many a also did therefore so is it if the Holy

זיי געגלויבט, און נישט ווייניקע פון די פארנעמע גריכישע
Grichishe forneme di fun veinike nisht un gegloibt zei
Greek prominent the of a few not and believe them

פרויען און מענער. יג נאר ווי די יידן פון טעסאלאניקא
Tesalonika fun Yidn di vi nor mener un froien
Thessalonica from Judaeans the when but men and women

האבן זיך דערוואוסט, אז אויך אין בערעא איז ה'ס ווארט
vort Hashems iz Berea in oich az dervust zich hoben
word Hashem's is Berea in also that find out self have

אנגעזאגט געווארן פון פוילוסן, זענען זיי אויך אהינגעקומען,
ahingekumen oich zei zenen Poylosn fun gevoren ongezogt
arrive there also they did Paul by become announced

אויפרעגנדיק און אויפהעצנדיק די מאסן . יד און דעמאלט
demolt un masen di oifhetsendik un oifregendik
then and crowds of the inciting and agitating

האבן די ברידער גלייך ארויסגעשיקט פוילוסן צו גיין ביז
biz gein tsu Poylosn aroisgeshikt glaich brider di hoben
up go to Paul send out immediately brothers the did

צום ים ; און סילא און טימאטעוס זענען דארטן איבערגעבליבן.
ibergebliben dorten zenen Timotiyos un Sila un yam tsum
stay behind there did Timothy and Sila and sea to the

טו און פוילוסנס באגלייטער האבן אים געפירט ביז אטען , און
un Aten biz gefirt im hoben bagleiter Poylosns un
and Athens till lead him did companions Paul's and

באקומענדיק א באפעל צו סילא און טימאטעוסן, אז זיי
zei az Timotiyosn un Sila tsu bafel a bakumendik
they that Timothy and Sila to order an receiving

escorting Rav Sha'ul
brought him as far as
Athens, and after receiving
instructions to have Sila
and Timotiyos come to Rav
Sha'ul in Athens as quickly
as possible, the ones
escorting him departed.
16 And awaiting them
in Athens, the ruach of
Rav Sha'ul was being
distressed within him as
he observed the city being
full of elilim. 17 Therefore,
Rav Sha'ul was dialoguing
and arguing in the shul
with the Yehudim and with
the yirei Elohim and also in
the marketplace yom yom
to the ones who happened
to be there. 18 Also some
of the Apikoros *(Epicurean)*
and Stoic philosophers
started conversing with
Rav Sha'ul, and some were
saying, What might this
babbler wish to say? And
others said, He seems
to be a proclaimer of
foreign deities. They said
this because of what Rav
Sha'ul was proclaiming:
Yehoshua and the Techiyas
HaMesim. 19 And having
taken hold of Rav Sha'ul,
they brought him to the

זאלן קומען צו אים ווי צום געשווינדסטן , זענען זיי
zei zenen geshvindstn tsum vi im tsu kumen zolen
they did quickly as possible to the as him to to come should

אוועקגעגאנגען.
avekgegangen
leave

טז און בשעת פולוס האט געווארט אויף זיי אין אטען , האט
hot Aten in zei oif gevart hot Poylos beshas un
did Athens in them for waiting was Paul while and

זיך זיין גייסט פארביטערט אין אים, זעענדיק
zeendik im in farbitert gaist zain zich
seeing him in did become embittered spirit his himself

ווי די שטאט איז פול מיט אפּג-טער. יז דעריבער פלעגט ער
er flegt deriber opg-ter mit ful iz shtot di vi
he used therefore idols with full is city the how

רעדן מיט די יידן אין שול און מיט די יראת
yiras di mit un shul in Yidn di mit reden
fear of the with and synagogue in Jews the with speak

שמימדיקע (גריכן), און יעדן טאג אויפן מארק מיט
mit mark oifen tog yedn un Greeks shomaimdike
with marketplace in the day every and Greeks heaveners

די לייט , וועמען ער האט געטראפן. יח און אויך אייניקע פון
fun einike oich un getrofen hot er vemen lait di
of some also and meet did he whom people the

די עפיקורעישע און סטאישע פילאזאפן האבן זיך
zich hoben filosofn Stoishe un Epikurishe di
themselves did philosophers Stoic and Epicureans the

געפלפולט מיט אים. און אייניקע האבן געזאגט: וואס וויל דער
der vil vos gezogt hoben einike un im mit gepilpult
the wants what said have some and him with argue with

דאזיקער פלאפלער זאגן ? אנדערע אבער (האבן געזאגט): ער
er gezogt hoben ober andere zogen plapler doziker
he say did however others to say babbler this one

שיינט אויס צו זיין א מגיד פון פרעמדע ג-טער— ווייל
vail g-ter fremde fun maged a zain tsu ois shaint
because g-ds foreign of preacher a be to out seems

ער האט אנגעזאגט די גוטע בשורה פון יהושען / ישוען
Yeshuan Yehoshuan fun Besoire Gute di ongezogt hot er*
Yeshua Yehoshua of News Good the announce did he

Areopagus, saying, Are we
able to have da'as of what
this new teaching is, which
is being spoken by you?
20 For some surprising
things you bring to our
hearing. Therefore, we
desire to have da'as of
what these things mean.
21 Now all the Athenians
and the visiting foreigners
and tourists in Athens
used to spend time doing
nothing but shmoozing
about the latest novelty in
the news.
22 And Rav Sha'ul, taking
his stand in the middle
of the Areopagus, said,
Anashim, Athenians, with
respect to everything how
very religious indeed I
observe you to be. 23 For
passing through and
looking carefully at your
objects of worship, I found
also an altar on which had
been inscribed “To the
unknown g-d.” Therefore,
what you worship without
da'as, this I proclaim to
you. 24 Hashem, the One
having made HaOlam and
all the things in it, this One
being Adon HaShomayim
vaHaAretz, does not dwell
in temples made by human

און תחית המתים . יט און האבן אים גענומען
genumen im hoben un hameysim techiyas un
take him did and the dead ones resurrection of and

און אוועקגעפירט צום ארעאפאגוס, און געזאגט: צי קענען מיר
mir kenen tsi gezogt un Areopagus tsum avekgefirt un
we can said and Areopagus to the led away and

וויסן , וואס פאר א נייע לערנונג עס איז די דאזיקע, פון וועלכער
velcher fun dozike di iz es lernung naie a far vos visen
which of these the is it teaching new a for who know

דו רעדסט? כ ווארום דו ברענגסט עפעס פרעמדע זאכן צו
tsu zachn fremde epes brengst du vorem redst du
to things strange some bring you because speak you

אונדזערע אויערן; מיר ווילן דעריבער וויסן , וואס דאס זאל
zol dos vos visen deriber vilen mir oiern undzere
should this what know therefore want we ears our

זיין . כא און אלע אטענער און די פרעמדע , וואס האבן דארטן
dorten hoben vos fremde di un Atener ale un zain
there were who foreigners the and Athenians all and be

געוואוינט, פלעגן פארברענגען די צייט נישט מיט קיין שום
shum kein mit nisht tsait di farbrengen flegen gevoint
thing any with not time the spend used to dwelling

אנדערס ווי אדער מיט זאגן אדער מיט הערן עפעס
epes heren mit oder zogen mit oder vi anders
something hearing with or saying with or than else

נייעס. כב און פוילוס האט זיך אנידערגעשטעלט אין דער מיט
mit der in anidergeshtelt zich hot Poylos un naies
midst the in stand up himself has Paul and new

פונם ארעאפאגוס און געזאגט:
gezogt un Areopagus funem
said and Areopagus of the

מענער פון אטען , פון אלעם זע איך ווי איר זענט
zent ir vi ich ze alem fun Aten fun mener
are you how I see every way from Athens of men

פול מיט רעליגיע. כג ווארום פארבייגייענדיק און זעענדיק אייערע
eiere zeendik un farbaigeiendik vorem religye mit ful
your seeing and passing by because religion with full

הייליקטימער , האב איך אויך געפונען א מזבח , אויף וועלכן
velchen oif mizbeyech a gefunen oich ich hob heiliktimer
which on altar an find also I did sacred things

עס איז געווען אויפגעשריבן: צום אומבאקאנטן ג-ט. זעט , דאס
dos zet G-t umbakantn tsum oifgeshriben geven iz es
the Behold G-d unknown to the inscribed was is it

hands. 25 Nor is Hashem
served by human hands, as
if Hashem were in need of
something, since He gives
to all Chayyim and breath
and everything. 26 And
Hashem made from one
ancestor every nation of
anashim dwelling pnei kol
haAretz. And Hashem has
set the zmanim and the
fixed boundaries of their
habitations, 27 So that they
would seek Hashem, if
efsher *(perhaps)* they might
grope for Him and might
find Him, though Hashem
is not far from each one of
us. 28 For "we live in Him
and in Him we move and
have our being," as also
some of your poets have
said, "For we are all His
offspring." 29 Therefore,
being offspring of Hashem,
we ought not to think that
Hashem's essence is like
gold or silver or stone, a
tzelem *(image)* made by the
skill and thought of Bnei
Adam. 30 While Hashem has
disregarded and let pass
the Am HaAretz times of
ignorance, now, however,
Hashem proclaims to kol
bnei Adam everywhere,
Make teshuva, 31 Because

דאזיקע, וואס איר קענט נישט און דינט , זאג איך אייך אָן. כד דער
der on aich ich zog dint un nisht kent ir vos dozike
the on you I say serve and not know you which these

ג-ט, וועלכער האט באשאפן די וועלט און אלץ, וואס איז אין איר,
ir in iz vos alts un velt di bashafen hot velcher G-t
it in is what all and world the created has who G-d

ער, וואס איז האר פון הימל און ערד , וואוינט נישט אין טעמפלען
templen in nisht voint erd un himel fun Har iz vos er
temples in not dwells earth and heaven of L-rd is who he

האנטגעמאכטע; כה ער ווערט אויך נישט באדינט פון מענטשלעכע
mentshleche fun badint nisht oich vert er hantgemachte
human by served not also is he made by hand

הענט , פונקט ווי ער וואלט עפעס געדארפט, ווארום ער
er vorem gedarft epes volt er vi punkt hent
he because need something would he as just as if hands

גיט אלעמען לעבן און אטעם און אלץ; כו און האט פון איין
ein fun hot un alts un otem un leben alemen git
one from did and all and breath and life everyone gives

בלוט געמאכט אלע מענטשלעכע פעלקער, צו וואוינען אויף דער
der oif voinen tsu felker mentshleche ale gemacht blut
the on dwell to peoples human all make blood

גאנצער אייבערפלאך פון דער ערד , באשטימענדיק פעסטגעזעצטע
festgezetste bashtimendik erd der fun eiberflach gantser
set as fixed designating earth the of surface entire

צייטן און די גרענעצן פון זייער וואוינונג ; כז כדי זיי
zei kedei voinung zeier fun grenetsn di un tsaitn
they so that dwelling their of boundaries the and times

זאלן זוכן ג-ט, אפשר וועלן זיי אים דערפילן און
un derfilen im zei velen efsher G-t zuchen zolen
and feel after Him they will perhaps G-d seek should

געפינען, הגם ער איז נישט ווייט פון יעדן איינעם פון אונדז;
undz fun einem yedn fun vait nisht iz er hagam gefinen
us of one every from far not is he although find

כח ווארום אין אים לעבן מיר און באוועגן זיך און האבן א
a hoben un zich bavegen un mir leben im in vorem
an have and ourselves move and we live him in because

קיום , אזוי ווי אויך איניקע פון אייערע פאעטן האבן געזאגט:
gezogt hoben poetn eiere fun einike oich azoivi kiem
said have poets your of some also just as existence

ווארום אן אפשטאם פון אים זענען מיר. כט זייענדיק דעריבער
deriber zaiendik mir zenen im fun opshtam an vorem
therefore being we are Him of offspring an because

he set a day in which he is about to bring MISHPAT on the Olam Hazeh in tzedek by an ISH whom he appointed, having furnished proof to all by having made him to stand up alive again from the Mesim.

[32] And when they heard of the Techiyas HaMesim, some were mocking Rav Sha'ul. But others said, We will hear you again about this. [33] Thus did Rav Sha'ul go out from the midst of them. [34] And some anashim became mishtatef in the chavurah of Rav Sha'ul, in that they had emunah, among whom were both

פון ג-טס אפשטאמונג, געשיקט עס זיך נישט (פאר אונדז) צו
tsu undz far nisht zich es geshikt opshtamung Hashems fun
to us for not itself it proper parentage G-d's of

מיינען, אז די ג-טהייט איז ענלעך צו גאלד אדער זילבער אדער
oder zilber oder gold tsu enlech iz g-theit di az meinen
or silver or gold to similar is deity the that think

שטיין, צו א בילד פון מענטשלעכער קונסט און דערפינדונג. [ל] און
un derfindung un kunst mentshlecher fun bild a tsu shtein
and invention and art human of image an to stone

אויף די צייטן פון אומוויסן האט ה' אוועקגעקוקט, איצט
itst avekgekukt Hashem hot umvisen fun tsaitn di oif
now look away Hashem did ignorance of times the on

אבער באפעלט ער אלע מענטשן אומעטום , תשובה
tshuve umetum mentshn ale er bafelt ober
repentance everywhere people all He commands however

צו טאן; [לא] ווייל ער האט פעסטגעזעצט א טאג, אין וועלכן ער
er velchen in tog a festgezetst hot er vail ton tsu
He which in day a fixed has He because do to

וועט משפטן די וועלט מיט גערעכטיקייט דורך א מאן,
man a durch gerechtikeit mit velt di mishpeten vet
man a through righteousness with world the judge will

וועמען ער האט באשטימט דערצו ; און האט אלעמען געגעבן א
a gegeben alemen hot un dertsu bashtimt hot er vemen
an given everyone did and for this appointed has he whom

פארזיכערונג, אויפוועקנדיק אים פון די טויטע.
toite di fun im oifvekendik farzicherung
dead the from him rousing up assurance

[לב] און ווי זיי האבן געהערט פון תחית
techiyas fun gehert hoben zei vi un
resurrection of of hear did they when and

המתים , האבן א טייל זיך אויסגעלאכט; אנדערע
andere oisgelacht zich teil a hoben hameysim
others laugh themselves part of a did the dead ones

אבער האבן געזאגט: מיר וועלן דיך הערן נאכאמאל וועגן דער
der vegen nochamol heren dich velen mir gezogt hoben ober
the about again hear you will we say did however

דאזיקער זאך . [לג] און אזוי איז פוילוס ארויסגעגאנגען פון זייער
zeier fun aroisgegangen Poylos iz azoi un zach doziker
their from go out Paul did so and thing this one

מיט . [לד] איניקע מענער אבער האבן זיך באהאפטן צו אים, און
un im tsu bahoften zich hoben ober mener einike mit
and him to join self have however men some midst

Dionysius, a member of the Athenian Council of the Areopagus, and an isha by name Damaris, and others with them.

געגלויבט, צווישן װעלכע (עס האבן זיך) אויך (געפונען) דיאניזיוס ,
Dionysius gefunen oich zich hoben es velche tsvishen gegloibt
Dionysius found also self have it whom among believe

דער ארעאפאגיטיקער, און א פרוי , מיטן נאמען דאמאריס,
Damaris nomen miten froi a un Areopagitiker der
Damaris name with the woman a and Areopagite the

און אנדערע מיט זיי .
zei mit andere un
them with others and

18 After these things Rav Sha'ul left Athens and went to Corinth. 2 And in Corinth Rav Sha'ul found some Messianic Jews, namely Aquila hailing from Pontus, having recently come from Italy, where Claudius ordered a decree of Jewish expulsion from Rome, and Priscilla, his isha. Rav Sha'ul went to see them. 3 And because he had the same parnasah *(livelihood)*, Rav Sha'ul was staying with them, and he was working with them, for they were tentmakers by trade. 4 And Rav Sha'ul was debating in the shul every Shabbos, and he was convincing Yehudim and Yevanim.

יח נאך דעם איז ער ארויסגעגאנגען פון אטען , און
un Aten fun aroisgegangen er iz dem noch
and Athens from go out he did this after

איז געקומען קיין קארינט. ב און האט געפונען א געוויסן
gevisen a gefunen hot un Korint kein gekumen iz
certain a find did and Corinth to come did

יידן מיטן נאמען אקווילא, געבוירן אין פאנטוס, נאר וואס
vos nor Pontus in geboiren Aquila nomen miten Yidn
who but Pontus in born Aquila name with the Judaeans

אנגעקומען פון איטאליען, מיט פריסקילא זיין פרוי, צוליב
tsulib froi zain Priskila mit Italy fun ongekumen
on account of wife his Priscilla with Italy from come

דעם, וואס קלוידיוס האט באפוילן, אז אלע יידן זאלן פארלאזן
farlozen zolen Yidn ale az bafoilen hot Claudius vos dem
leave should Jews all that ordered had Claudius what the

רוים ; און ער איז געגאנגען צו זיי . ג און ווייל ער איז געווען
geven iz er vail un zei tsu gegangen iz er un Roym
was is he because and them to has gone is he and Rome

פונם זעלביקן פאך , איז ער ביי זיי פארבליבן, און זיי האבן
hoben zei un farblaiben zei bai er iz fach zelbikn funem
did they and remain they with he did trade same of the

געארבעט, ווארום זיי זענען געווען געצעלטנמאכער פון דער
der fun getseltnmacher geven zenen zei vorem gearbet
the by tentmakers was are they because work

מלאכה. ד און יעדן שבת האט ער גערעדט אין שול , און
un shul in geredt er hot Shabbos yedn un meloche
and synagogue in speak he did Sabbath every and craft

געזוכט איבערצוצייגן יידן און גריכן .
Greeks un Yidn ibertsutsaigen gezucht
Greeks and Jews to convince sought

5 Now when both Sila
and Timotiyos came down
from Macedonia, Rav
Sha'ul was farnumen
(preoccupied) and totally
absorbed with the dvar
Hashem, bearing solemn
edut to the Yehudim
that Yehoshua is the
Moshiach. 6 But when
some began opposing Rav
Sha'ul, and when they
began committing Chillul
Hashem, Rav Sha'ul shook
out his kaftan and said to
them, The responsibility
of your lot be upon your
own head! For I am tahor
(clean); from now on, I
go to the Nations. 7 And
so Rav Sha'ul left them,
and entered into the bais
of a certain ish by the
name Titius Justus, a yire
Elohim whose bais was
right next door to the
shul! 8 And Crispus, the
Rosh Beit HaKnesset, came
to emunah in Moshiach
Adoneinu along with his
entire bais; also many of
the Corinthians who heard
came to emunah, and were
being given Moshiach's
tevilah of teshuva. 9 Then
in the lailah, through a
chazon, Adonoi said to Rav
Sha'ul, Do not fear, but

ה ווי אבער סילא און טימאטעוס זענען אנגעקומען
ongekumen zenen Timotiyos un Sila ober vi
come did Timothy and Sila however when

פון מאצעדאניען, האט פוילוס זיך אינגאנצן געווידמעט
gevidmet ingantsen zich Poylos hot Macedonia fun
dedicated entirely himself Paul did Macedonia from

דעם ווארט, עדות זאגנדיק צו יידן , אז יהושע / ישוע
Yeshua Yehoshua az Yidn tsu zogendik eides vort dem
Yeshua Yehoshua that Jews to saying witness word to the

איז דער משיח . ו ווען אבער זיי האבן זיך
zich hoben zei ober ven Moshiach der iz
themselves did they however when Moshiach the is

אקייגנגעשטעלט און געלעסטערט, האט ער אפגעשאקלט די
di opgeshoklt er hot gelestert un akegengeshtelt
the shake off he did blaspheme and oppose

מלבושים און געזאגט צו זיי : אייער בלוט אויף אייער קאפ;
kop eier oif blut eier zei tsu gezogt un malbushem
head your on blood your them to said and clothing

איך בין ריין ; פון איצט אָן וועל איך גיין צו די אומות
umes di tsu gein ich vel on itst fun rein bin ich
peoples the to go I will on now from clean am I

העולם . ז און איז אוועקגעגאנגען פון דארטן, און איז
iz un dorten fun avekgegangen iz un hooilem
did and there from go away is and of the world

אריינגעגאנגען אין הויז פון א געוויסן (מאן), מיטן נאמען
nomen miten man gevisen a fun hoiz in araingegangen
name with the man certain a of house in go in

טיציוס יוסטוס, א יראת שמימדיקער (גר), וועמעס הויז איז
iz hoiz vemes ger shomaimdiker yiras a Yustus Titius
is house whose ger Heavener fear of a Justus Titius

געווען ביי דער שול . ח קריספוס אבער , דער גבאי פון
fun Gabe der ober Krispus shul der bai geven
of Gabe the however Crispus synagogue the beside was

דער שול , האט געגלויבט אין דעם האר צוזאמען מיט זיין
zain mit tsuzamen Har dem in gegloibt hot shul der
his with together L-rd the in believe did synagogue the

גאנץ הויזגעזינד ; און א סך פון די קארינטער , וועלכע האבן
hoben velche Korinter di fun sach a un hoizgezind gants
had who Corinthians the of many a and household entire

געהערט, האבן געגלויבט און זיך געלאזט טובל
toivel gelozt zich un gegloibt hoben gehert
mikveh immerse let themselves and believe did heard

זיין אין דער מקווה . ט און דער האר האט געזאגט צו פוילוסן
Poylosn tsu gezogt hot Har der un mikveh der in zain
Paul to say did L-rd the and mikveh the in be

דורך א חיזיון ביינאכט : האב נישט קיין מורא, נאר רעד ,
red nor moire kein nisht hob bainacht chizoyen a durch
speak but fear any not have by night vision a through

און שווייג נישט; י ווייל איך בין מיט דיר, און קיינער וועט
vet keiner un dir mit bin ich vail nisht shvaig un
will anyone and you with am I because not be silent and

דיך נישט אנרירן, דיר שלעכטס צו טאן; מחמת איך האב א גרויס
grois a hob ich machmas ton tsu shlechts dir onriren nisht dich
large a have I because do to harm you touch not you

פאלק אין דער דאזיקער שטאט. יא און ער האט (דארטן) זיך
zich dorten hot er un shtot doziker der in folk
himself there did he and city this one the in people

אויפגעהאלטן א יאר מיט זעקס חדשים , לערנענדיק צווישן זיי
zei tsvishen lernendik chadoshim zeks mit yor a oifgehalten
them among teaching months six and year a stay

דאס ווארט פון ה׳ .
Hashem fun vort dos
Hashem of word the

speak out, and do not keep silent, 10 For I am with you, and no one will attack you to harm you; I have many people in this city. 11 And Rav Sha'ul sat shanah and shishah chodashim saying shiurim to them on the dvar Hashem.

יב ווען אבער גאליאן איז געווען פראקאנסול פון אכאיא, האבן
hoben Achaia fun prokonsul geven iz Galion ober ven
did Achaia of Proconsul was is Gallio however when

די יידן זיך איינשטימיק אויפגעשטעלט קעגן
kegen oifgeshtelt einshtimik zich Yidn di
against stand up in agreement themselves Judaeans the

פוילוסן, און אים געפירט צו דער כסא המשפט , יג און
un hamishpot kisei der tsu gefirt im un Poylosn
and judgment throne of the to led him and Paul

געזאגט: דער דאזיקער מאן רעדט איבער די מענטשן צו דינען
dinen tsu mentshn di iber redt man doziker der gezogt
serve to people the over speaks man this one the said

ה׳ להיפך דער תורה . יד און ווי פוילוס האט געוואלט
gevolt hot Poylos vi un toire der lehepech Hashem
wanted has Paul when and Torah the contrary to Hashem

אויפעפענען זיין מויל , האט גאליאן געזאגט צו די יידן ; אויב
oib Yidn di tsu gezogt Galion hot moil zain oifefenen
if Judaeans the to say Gallio did mouth his open

עס וואלט טאקע געווען עפעס אן עוולה אדער א בייזע
beize a oder avle an epes geven take volt es
evil an or injustice an something be actually would this

12 And when Gallio was proconsul of Achaia, the [disobedient] Yehudim rose up with one accord keneged *(against, in opposition to)* Rav Sha'ul, and they took him to court, 13 Saying, This one persuades anashim to worship Hashem in a manner hepech der Torah *(contrary to the Torah)*. 14 Rav Sha'ul was about to open his mouth when Gallio spoke to the Yehudim, If this matter concerned some wrong or heinous crime, O Yehudim,

I might reasonably put
up with you; [15] But if it is
kashes *(questions)* about a
dvar and shemot *(names)*
and your Torah, you will
see to it for yourselves. I do
not intend to be a shofet
(judge) of these things.
[16] And he had them ejected
from the courtroom.
[17] They seized Sosthenes,
the Rosh HaKnesset, and
were beating him in full
view of the Kes HaMishpat
(Judgment Seat), and none
of these things created a
concern for Gallio.

[18] But Rav Sha'ul still
remained a number of
yamim and then took leave
of the Achim b'Moshiach,
and was sailing away
to Syria; and with him
were Priscilla and Aquila.
In Cenchrea he cut his
hair, for he had taken a
neder *(vow)*. [19] Then they
arrived in Ephesus, and
Rav Sha'ul left them there,
but he joined the minyan
in the shul and debated
with the Yehudim. [20] And

געמיינהייט, יידן , פארשטייט זיך , אז איך וואלט געווען
geven volt ich az zich farshteit Yidn gemeinheit
was would I that myself reasonable o Jews vileness

געדולדיק מיט אייך; טו אויב אבער עס זענען שאלות וועגן
vegen shailes zenen es ober oib aich mit geduldik
about questions are there however if you with patient

ווערטער און נעמען אין דער תורה אייערער, זעט איר אליין
alein ir zet eierer toire der in nemen un verter
yourselves you see yours Torah the in names and words

דערצו; קיין שופט פון די דאזיקע זאכן וויל איך נישט זיין.
zain nisht ich vil zachn dozike di fun shoifet kein dertsu
be not I will things these the of judge any to it

טז און האט זיי פארטריבן פון דער כסא המשפט. יז און
un hamishpot kisei der fun fartriben zei hot un
and judgment throne of the from drive out them did and

אלע האבן געכאפט סאסטענעסן, דעם גבאי פון שול , און
un shul fun Gabe dem Sostenes gechapt hoben ale
and synagogue of Gabe the Sosthenes seize did all

אים געשלאגן פאר דער כסא המשפט ; און גאליאן האט
hot Galion un hamishpot kisei der far geshlogen im
did Gallio and judgment throne of the before struck him

זיך נישט אנגענומען (פון דער אנטיסעמיטיזם).
antisemitizm der fun ongenumen nisht zich
anti-Semitism the of take hold not himself

יח און פארבלייבנדיק נאך דארטן א סך טעג, האט פאולוס
Poylos hot teg sach a dorten noch farblaibendik un
Paul did days many a there yet remaining and

זיך געזעגנט מיט די ברידער , און איז אוועקגעפארן
avekgeforen iz un brider di mit gezegnt zich
sail away did and brothers the with bid farewell himself

מיט דער שיף קיין סיריען, און מיט אים פריסקילא און אקווילא;
Aquila un Priskila im mit un Sirya kein shif der mit
Aquila and Priscilla him with and Syria to ship the with

נאכן אפגאלן זיך (אלס פרומער ייד) דעם קאפ
kop dem Yid frumer als zich opgolen nochen
head the Jewish person devout as himself shaving after

אין קענקרעא , ווארום ער האט געהאט געטאן א נדר . יט און
un neyder a geton gehat hot er vorem Kenkrea in
and vow a done had had he because Cenchreae in

זיי זענען געקומען קיין עפעזוס , און ער האט זיי דארטן
dorten zei hot er un Ephesus kein gekumen zenen zei
there them did he and Ephesus to come did they

when they were asking
Rav Sha'ul to stay for a
longer time, he did not
give his consent. 21 But
taking leave of them, he
said, I will return again
im yirtzeh Hashem *(G-d
willing)*. Then Rav Sha'ul
set sail from Ephesus.
22 And having come
down to Caesarea
and having gone
up and greeted the
[Yerushalayim] Kehillah of
Moshiach, then Rav Sha'ul
went down to Antioch.
23 And having spent
some time, he embarked,
passing through the area
of Galatia and Phrygia,
strengthening all the
Moshiach’s talmidim.

איבערגעלאזט; אליין אבער איז ער אריינגעגאנגען אין דער
der in araingegangen er iz ober alein ibergelozt
the in go in he did however himself leave

שול און האט גערעדט צו די יידן. [כ] און ווען זיי
zei ven un Yidn di tsu geredt hot un shul
they when and Jews the to speak did and synagogue

האבן אים געבעטן צו בלייבן אויף א לענגערער צייט, האט ער
er hot tsait lengerer a oif blaiben tsu gebeten im hoben
he did time longer a for remain to begged him did

נישט איינגעשטימט; [כא] נאר האט זיך געזעגנט און געזאגט:
gezogt un gezegnt zich hot nor aingeshtimt nisht
said and bid farewell self has but agree not

איך וועל ווידער קומען צו אייך, אם ירצה ה׳ , און
un Hashem yirtsah im aich tsu kumen vider vel ich
and Hashem wills if you to to come again will I

האט זיך אוועקגעשיפט פון עפעזוס. [כב] און קומענדיק קיין
kein kumendik un Ephesus fun avekgeshift zich hot
to coming and Ephesus from sail away self has

קיסריה , איז ער אויסגעשטיגן און האט אפגעגעבן שלום דער
der sholem opgegeben hot un oisgeshtigen er iz Kisaryah
the peace offer up did and step out he did Caesarea

קהלה, און איז אראפ קיין אנטיאכיען. [כג] און נאך דעם ווי ער האט
hot er vi dem noch un Antiyochen kein arop iz un kehile
had he as the after and Antioch to down is and kehile

(דארטן) פארברענגט א געוויסע צייט, איז ער אוועק , און איז
iz un avek er iz tsait gevise a farbrengt dorten
has and go away he did time certain a spent time there

דורכגעגאנגען כסדר די געגנט פון גאלאטיען און פריגיען ,
Phrygia un Galatia fun gegent di keseyder durchgegangen
Phrygia and Galatia of region the in turn passed through

שטארקנדיק אלע תלמידים.
talmidim ale shtarkendik
disciples all strengthening

24 Now a certain man,
a Yehudi, arrived in
Ephesus, Apollos by name,
hailing from Alexandria, a
lamdan *(a Torah scholar with
prodigious knowledge)*, being

[כד] און א געוויסער ייד , מיטן נאמען אפאלאס,
Apollos nomen miten Yid geviser a un
Apollos name with the Jewish person certain a and

געבוירן אין אלעקסאנדריען, א געלערנטער מאן, מעכטיק אין
in mechtik man gelernter a Aleksandrien in geboiren
in powerful man eloquent an Alexandria in born

די כתבי (הקודש), איז געקומען קיין עפעזוס. [כה] דער
der Ephesus kein gekumen iz Hakoidesh Kitvei di
the Ephesus to come is the Holy scriptures the

tief *(deep and profound, erudite, keen)* in the Kitvei HaKodesh. [25] This one had been taught the Derech Hashem and was on fire in the Ruach Hakodesh and saying shiurim and drashot accurate and true to Rebbe, Melech HaMoshiach. But Rav Apollos was acquainted only with the tevilah of teshuva of Yochanan. [26] And this rabbi began to speak with ometz lev *(boldness)* in the shul. And having heard him, Priscilla and Aquila took him and more accurately instructed him in the Derech Hashem. [27] When Rav Apollos desired to go to Achaia, the Achim b'Moshiach encouraged him and wrote iggrot to Moshiach's talmidim there to welcome him. When Rav Apollos arrived, he greatly helped the ones who through the Chen v'Chesed Hashem had come to emunah. [28] For Rav Apollos was publicly and powerfully refuting the [unbelieving] Yehudim, showing through the Kitvei HaKodesh that Yehoshua is the Rebbe, Melech HaMoshiach.

דאזיקער איז געווען געלערנט אין דעם דרך ה׳ ; און זייענדיק
zaiendik un Hashem Derech dem in gelernt geven iz doziker
being and Hashem way of the in taught was is this one

אייפערדיק אין גייסט, האט ער גערעדט און געלערנט גענוי
genoi gelernt un geredt er hot Gaist in eiferdik
accurately teach and speak he did Spirit in zealous

וואס שייך יהושען / ישוען , הגם ער האט בלויז
bloiz hot er hagam Yeshuan Yehoshuan shaich vos*
only did he although Yeshua Yehoshua concerning what

געקענט די מקווה (פון תשובה) פון יוחנן ; [כו] און האט
hot un Yochanan fun tshuve fun mikveh di gekent
did and John of repentance of mikveh the know

אנגעהויבן צו רעדן מיט פתחון פה אין שול .
shul in peh pitchon mit reden tsu ongehoiben
synagogue in mouth opening of with speak to begin

ווי אבער פריסקילא און אקווילא האבן אים געהערט, האבן
hoben gehert im hoben Aquila un Priskila ober vi
did heard him did Aquila and Priscilla however when

זיי אים גענומען צו זיך , און אים נאך גענויער קלאר
klor genoier noch im un zich tsu genumen im zei
clear precisely more him and themselves to take him they

געמאכט דעם דרך ה׳ . [כז] וועלנדיק אבער גיין קיין
kein gein ober velendik Hashem Derech dem gemacht
to to go however wanting Hashem way of the made

אכאיא, האבן די ברידער אים צוגעגעבן מוט , און געשריבן
geshriben un mut tsugegeben im brider di hoben Achaia
wrote and courage given him brothers the did Achaia

צו די תלמידים, אז מען זאל אים אויפנעמען; און ווען ער
er ven un oifnemen im zol men az talmidim di tsu
he when and receive him shall they that disciples the to

איז אהינגעקומען, האט ער פיל געהאלפן די , וואס האבן געגלויבט
gegloibt hoben vos di geholfen fil er hot ahingekumen iz
believe did who the help much he did come there is

דורך דעם חסד ; [כח] ווארום מיטן גאנצן כוח האט ער
er hot koiech gantsn miten vorem chesed dem durch
he did power entire with the because grace the through

געהאלטן וויכוחים מיט די יידן , אויפווייזנדיק עפנטלעך פון די
di fun efentlech oifvaizendik Yidn di mit vichuchim gehalten
the from publicly proving Jews the with debates hold

כתבי (הקודש), אז יהושע / ישוע איז דער משיח .
Moshiach der iz Yeshua Yehoshua az Hakoidesh Kitvei
Moshiach the is Yeshua Yehoshua that the Holy scriptures

19 And it came
about while Rav
Apollos was in Corinth
that Rav Sha'ul traveled
through the upper regions
and arrived at Ephesus,
finding some of talmidim
there. [2] And Rav Sha'ul said
to them, Did you receive
the Ruach Hakodesh when
you came to emunah? But
they said to Rav Sha'ul,
But we never heard that
there is a Ruach Hakodesh!
[3] And Rav Sha'ul said, Into
what then were you given
tevilah? And they said, Into
the tevilah of Yochanan.
[4] And Rav Sha'ul said,
Yochanan gave a tevilah
of teshuva to the people,
saying that they should
have emunah in Hu HaBah,
the one coming after him,
that is, in Yehoshua. [5] And
having heard this, they
were given Moshiach's
tevilah of teshuva in
haShem of the Moshiach
Adoneinu Yehoshua. [6] And
when Rav Sha'ul placed
his hands upon them, the
Ruach Hakodesh came
upon them, and they
were speaking in leshonot
and they were speaking
devarim hanevu'ah. [7] And
the anashim were about
sheneym asar in number.

יט און עס איז געשען , בשעת אפאלאס איז געווען אין
in geven iz Apollos beshas geshen iz es un
in was is Apollos when happened is it and

קארינט, איז פוילוס, נאכן דורכגיין די אינלענדישע
inlendishe di durchgein nochen Poylos iz Korint
interior the to go through after Paul did Corinth

טיילן פון (קליין) אזיען, געקומען קיין עפעזוס ; און ווען ער האט
hot er ven un Ephesus kein gekumen Asia klein fun teilen
did he when and Ephesus to come Asia Minor of parts

(דארט) געפונען אייניקע תלמידים, [ב] האט ער צו זיי געזאגט:
gezogt zei tsu er hot talmidim einike gefunen dort
say them to he did disciples some find there

צי האט איר מקבל געווען דעם רוח הקודש , ווען איר
ir ven HaKoidesh Ruach dem geven mekabl ir hot tsi
you when the Holy Spirit the was received you had

זענט געווארן מאמינים ? האבן זיי געזאגט צו אים: מיר האבן
hoben mir im tsu gezogt zei hoben maiminem gevoren zent
have we him to say they did believers become did

אפילו נישט געהערט, אויב עס געפינט זיך א רוח הקודש .
HaKoidesh Ruach a zich gefint es oib gehert nisht afile
the Holy Spirit a self finds there if heard not even

[ג] האט ער געזאגט: אויף וואס דען האט איר זיך מקווה
mikveh zich ir hot den vos oif gezogt er hot
mikveh yourselves you did then what into say he did

געטובלט ? און זיי האבן געזאגט: אויף דער מקווה פון
fun mikveh der oif gezogt hoben zei un getoivelt
of mikveh the in say did they and mikveh immerse

תשובה פון יוחנן . [ד] האט פוילוס געזאגט: יוחננס מקווה
mikveh Yochanans gezogt Poylos hot Yochanan fun tshuve
mikveh John's say Paul did John of repentance

איז געווען א מקווה פון תשובה , זאגנדיק צום פאלק , אז
az folk tsum zogendik tshuve fun mikveh a geven iz
that people to the saying repentance of mikveh a was is

זיי זאלן גלויבן אין דעם , וועלכער וועט קומען נאך
noch kumen vet velcher dem in gloiben zolen zei
after to come will who the one in believe should they

אים, דאס הייסט אין יהושען / ישוען . [ה] און הערנדיק דאס,
dos herendik un Yeshuan Yehoshuan in heist dos im*
this on hearing and Yeshua Yehoshua in means that him

האבן זיי זיך געלאזט טובל זיין אין דער מקווה אין
in mikveh der in zain toivel gelozt zich zei hoben
in mikveh the in be tovel let themselves they did

דעם נאמען פון דעם האר יהושע / ישוע . [ו] און ווי פוילוס
Poylos vi un Yeshua Yehoshua Har dem fun nomen dem
Paul when and Yeshua Yehoshua L-rd the of name the

האט ארויפגעלייגט אויף זיי די הענט , איז דער רוח הקודש
HaKoidesh Ruach der iz hent di zei oif aroifgeleigt hot
the Holy Spirit the did hands the them on did place did

געקומען אויף זיי ; און זיי האבן גערעדט מיט לשונות און
un leshoines mit geredt hoben zei un zei oif gekumen
and tongues with speak did they and them on come

נבואות געזאגט. [ז] און זיי אלע זענען געווען אן ערך צוועלף
tsvelf erech an geven zenen ale zei un gezogt nevues
twelve about an was are all they and said prophecies

מענער.
mener
men

[ח] און ער איז אריינגעגאנגען אין שול , און האט גערעדט
geredt hot un shul in araingegangen iz er un
speak did and synagogue in gone in is he and

מיט פתחון פה במשך פון דריי חדשים , האלטנדיק
haltendik chadoshim drai fun bemeshech peh pitchon mit
holding months three of in the time mouth opening of with

וויכוחים און איבערצייגנדיק בנוגע דעם מלכות פון ה׳ .
Hashem fun Malchus dem benegeie ibertsaigendik un vichuchim
Hashem of kingdom the about convincing and debates

[ט] ווען אבער אייניקע האבן הארט געמאכט זייערע הערצער און
un hertser zeiere gemacht hart hoben einike ober ven
and hearts their make hard did some however when

נישט געגלויבט, רעדנדיק שלעכטס לגבי דעם דרך
derech dem legabe shlechts redendik gegloibt nisht
way of the in relation to evil speaking believe did not

(ה׳) פאר דעם עולם , איז ער אוועק פון זיי , און
un zei fun avek er iz oilem dem far Hashem
and them from go away he did crowd the before Hashem

האט אפגעשיידט די תלמידים, און טאג טעגלעך גערעדט אין
in geredt teglech tog un talmidim di opgesheidt hot
in spoke daily day and disciples the separate did

דער בית המדרש ישיבה פון א געוויסן טיראנוס . [י] דאס
dos Tyrannus gevisen a fun yeshiva hamidrash beis der
the Tyrannus certain a of yeshiva of learning house the

דאזיקע איז אנגעגאנגען צוויי יאר לאנג, אזוי, אז אלע איינוואוינער
ainvoiner ale az azoi lang yor tsvei ongegangen iz dozike
inhabitants all that so long years two went on is these

8 And having joined the minyan at the shul, Rav Sha'ul was speaking with ometz lev during the course of shloshah chodashim, debating and persuading concerning the things of the Malchut Hashem. 9 But when some unbelievers in the shul were being hardened and were disobeying, speaking Chillul Hashem of the Derech Hashem before the multitude, Rav Sha'ul withdrew from them. Rav Sha'ul took the Moshiach’s talmidim and yom yom was saying shiurim in the [Messianic] yeshiva of Tyrannus. 10 And this happened over a period of two years with the intended result that all the ones inhabiting Asia heard

the dvar Hashem, both Yehudim and Yevanim.

11 And gevaltike moftim and niflaot Hashem effected at the hands of Rav Sha'ul, 12 so that when a handkerchief or an apron touched the skin of Rav Sha'ul and was brought to the cholim, the machlot *(sicknesses)* and the shedim *(demons)* left them. 13 And some traveling Jewish exorcists attempted to use haShem of Rebbe, Melech HaMoshiach Adoneinu Yehoshua over the ones possessed of ruchot ra'ot, saying, I exorcize and cast you out by the Yehoshua whom Rav Sha'ul preaches! 14 And there were doing this very thing shivat banim of a certain Skeva, a Jewish "Kohen Gadol." 15 And in reply the ruach hara'ah *(the shed, demon)* said to them, I am acquainted with Yehoshua, I have da'as of Sha'ul, but, you, who are you?! 16 And the ish in whom was the ruach hara'ah leaped upon them and subdued all [shivah] of them, and overpowered them, so that they fled,

פון (קליין) אזיען, יידן און גריכן , האבן געהערט דאס ווארט
vort dos gehert hoben Greeks un Yidn Asia klein fun
word the hear did Greeks and Jews Asia Minor of

פון דעם האר. ״יא און ה׳ האט געטאן אויסערגעוויינלעכע
oisergeveinleche geton hot Hashem un Har dem fun
extraordinary done has Hashem and L-rd the of

וואונדער דורך די הענט פון פוילוסן; ״יב אזוי , אז מען פלעגט
flegt men az azoi Poylosn fun hent di durch vunder
used they that such Paul of hands the through wonders

אוועקטראגן פון זיין לייב טיכלעך אדער פארטיכער צו די
di tsu farticher oder tichlech laib zain fun avektrogen
the to aprons or kerchiefs body his from to take away

שלאפע, און די חלאתן האבן זיי פארלאזט, און די בייזע
beize di un farlozt zei hoben chalasn di un shlafe
evil the and leave them did diseases the and sick

גייסטער זענען ארויס. ״יג און אייניקע פון די יידישע וואנדערער,
vanderer Yiddishe di fun einike un arois zenen gaister
wanderers Jewish the of some and out went spirits

בעלי שם , האבן אונטערגענומען אנצורופן דעם נאמען פון
fun nomen dem ontsurufen untergenumen hoben shem ba'alei
of name the to call upon undertake did name owners

דעם האר יהושע / ישוע אויף די , וואס האבן געהאט בייזע
beize gehat hoben vos di oif Yeshua Yehoshua Har dem
evil have did who the for Yeshua Yehoshua L-rd the

גייסטער, אזוי צו זאגן : איך באשווער אייך ביי יהושען / ישוען ,
Yeshuan Yehoshuan bai aich bashver ich zogen tsu azoi gaister*
Yeshua Yehoshua by you adjure I say to so spirits

וועמען פוילוס רופט אויס! ״יד און די , וואס האבן דאס געטאן זענען
zenen geton dos hoben vos di un ois ruft Poylos vemen
are done this had who the and out calls Paul whom

געווען זיבן בנים פון געוויסן סקעווא, א ייד , איינער
einer Yid a Skeva gevisen fun banim ziben geven
one Jewish person a Skeva a certain of sons seven was

פון די "גרויסע כהנים ". ״טו און דער בייזער גייסט האט געענטפערט
geentfert hot gaist beizer der un koyanim groise di fun
answer did spirit evil the and priests great the of

און געזאגט צו זיי : יהושען / ישוען קען איך, פוילוסן
Poylosn ich ken Yeshuan Yehoshuan zei tsu gezogt un*
Paul I know Yeshua Yehoshua them to said and

קען איך אויך; ווער אבער זענט איר? ״טז און דער מענטש, אין
in mentsh der un ir zent ober ver oich ich ken
in man the and you are however who also I know

naked and wounded, from
the bais. 17 And this became
known to all the Yehudim
and also the Yevanim
inhabiting Ephesus, and
pachad *(terror)* fell upon
all of them, and they
were exalting haShem
of Adoneinu Yehoshua.
18 And many of the ones
having come to emunah
were making vidduy of
their ma'asim, disclosing
them. 19 And a number of
the ones who had practiced
kishshuf *(magic, sorcery)*
brought together their
occult sfarim and were
burning them publicly; and
they added up the price of
these occult sfarim, and
they found it to be fifty
thousand silver pieces.
20 So the dvar Hashem, the
Besuras HaGeulah, was
growing with ko'ach and
was prevailing.

וועמען עס איז געווען דער בייזער גייסט, האט אויף זיי א
a zei oif hot gaist beizer der geven iz es vemen
a them upon did spirit evil the was is there whom

שפרונג געטאן, און איבערגעוועלטיקט צוויי פון זיי , און זיי
zei un zei fun tsvei ibergeveltikt un geton shprung
them and them of both overpowered and done leap

(אזוי) בייגעקומען, אז זיי זענען אנטלאפן פון יענעם הויז
hoiz yenem fun antlofen zenen zei az baigekumen azoi
house that from run away did they that defeated thus

נאקעט און פארוואונדעט. יז און דאס דאזיקע איז באקאנט געווארן
gevoren bakant iz dozike dos un farvundet un naket
become known is these the and wounded and naked

צו אלע יידן און גריכן , וועלכע האבן געוואוינט אין עפעזוס ;
Ephesus in gevoint hoben velche Greeks un Yidn ale tsu
Ephesus in live did who Greeks and Jews all to

און א מורא איז געפאלן אויף זיי אלע, און דעם האר ישועס
Yeshuas Har dem un ale zei oif gefalen iz moire a un
Yeshua's L-rd the and all them on fall did fear a and

נאמען איז דערהייבט געווארן . יח און א סך פון די , וואס האבן
hoben vos di fun sach a un gevoren derheibt iz nomen
did who the of many a and become raised up was name

געגלויבט, זענען געקומען און זיך מתוודה געווען און דערציילט
dertseilt un geven misvade zich un gekumen zenen gegloibt
report and was confess self and come did believe

פון זייערע (פריערדיקע) מעשים. יט און א סך פון די , וואס
vos di fun sach a un maisim frierdike zeiere fun
who the of many a and deeds earlier their of

האבן זיך פארנומען מיט כישוף, האבן צוזאמענגעברענגט זייערע
zeiere tsuzamengebrengt hoben kishuf mit farnumen zich hoben
their bring together did magic in participated self have

ביכער, און זיי פארברענט פאר אלעמען אין די אויגן; און
un oigen di in alemen far farbrent zei un bicher
and eyes the in everyone before burned them and books

מען האט בארעכנט זייער ווערט, און געפונען (אז עס האט
hot es az gefunen un vert zeier barechnt hot men
did it that found and worth their counted up has there

באטראפן) פיפציק טויזנט שטיק זילבער. כ אזוי מעכטיק איז
iz mechtik azoi zilber shtik toizent fiftsik batrofen
did powerful so silver pieces of thousand fifty amount to

געוואקסן דאס ווארט פון דעם האר און האט זיך געשטארקט.
geshtarkt zich hot un Har dem fun vort dos gevaksen
strengthen itself has and L-rd the of word the grow

21 And when these
things were fulfilled, Rav
Sha'ul resolved in his
ruach to travel through
Macedonia and Achaia and
go to Yerushalayim, saying
After I have gone there, it
is necessary for me also
to see Rome. 22 So Rav
Sha'ul sent to Macedonia
two of the mesharetim
(ministers, servants) with
him — Timotiyos and
Erastus, while he stayed a
little while longer in Asia.

23 Now during that
time there was no small
disturbance concerning
the Derech Hashem. 24 For
a certain one, Demetrius
by name, a silversmith
and maker of silver idol
shrines for Artemis,
was providing no small
revach *(profit)* for the
craftsmen. 25 Demetrius
also assembled the
craftsmen occupied with
that trade and he said,
Anashim, you have da'as
that our prosperity is
from this trade, 26 And
you see and hear that not

כא און נאך דעם ווי די דאזיקע זאכן זענען געשען ,
geshen zenen zachn dozike di vi dem noch un
to happen did things these the as the after and

האט פולוס פארגענומען אין זיין גייסט, אז ווען ער וועט
vet er ven az gaist zain in forgenumen Poylos hot
will he when that spirit his in resolve Paul did

האבן דורכגעגאנגען מאצעדאניען און אכאיא, צו פארן קיין
kein foren tsu Achaia un Macedonia durchgegangen hoben
to travel to Achaia and Macedonia passed through have

ירושלים , און האט געזאגט: נאך דעם ווי איך וועל דארטן זיין ,
zain dorten vel ich vi dem noch gezogt hot un Yerushalayim
be there will I as the after say did and Yerushalayim

מוז איך אויך זען רוים . כב און אוועקשיקנדיק קיין מאצעדאניען
Macedonia kein avekshikendik un Roym zen oich ich muz
Macedonia to dispatching and Rome see also I must

צוויי פון די , וואס האבן אים באדינט, טימאטעוסן און עראסטוסן,
Erastusn un Timotiyosn badint im hoben vos di fun tsvei
Erastus and Timoteos serve him did who the of two

איז ער אליין נאך פארבלייבן א געוויסע צייט אין (קליין) אזיען.
Asia klein in tsait gevise a farblaiben noch alein er iz
Asia Minor in time certain a remain still himself he did

כג און ארום יענער צייט איז געשען נישט קיין קליינע
kleine kein nisht geshen iz tsait yener arum un
small any not happened is time that around and

מהומה וועגן דעם (משיחיסטים) דרך (ה׳). כד ווארום
vorem Hashem derech Moshichistim dem vegen mehume
because Hashem way of Meshichistim the about turmoil

א געוויסער מאן, מיטן נאמען דימעטריוס, א זילבערשמיד,
zilbershmid a Dimetrius nomen miten man geviser a
silversmith a Demetrius name with the man certain a

וועלכער פלעגט מאכן זילבערנע טעמפלען פון ארטעמיס,
Artemis fun templen zilberne machen flegt velcher
Artemis of miniture shrines silver make used to who

און געבן די האנטווערקער נישט קיין קליינעם פארדינסט; כה האט
hot fardinst kleinem kein nisht hantverker di geben un
did income small any not craftsmen the give and

זיי פארזאמלט און די (אנדערע) בעלי מלאכות פון אזעלכע
azelche fun meloches ba'alei andere di un farzamlt zei
such of works owners other the and gather them

זאכן , און געזאגט: מענער, איר ווייסט, אז פון דער דאזיקער
doziker der fun az veist ir mener gezogt un zachn
this one the by that know you men said and items

only here in Ephesus but in almost all of Asia this Rav Sha'ul has persuaded and drawn away a large multitude saying, Elilim made with human hands are not Elohim. [27] And this is not only a danger to us, that our part, our trade, will fall into disrepute, but also the temple of the elah hagedolah Artemis may be considered as nothing, and also may be about to suffer the loss of her majesty, which all Asia and the Olam Hazeh worship.

[28] And having listened and having become full of ka'as, the idol makers were crying out, saying, Gedolah is Artemis of the Ephesians! [29] And the city was filled with tohu, and they rushed with one impulse into the theater, having seized Gaius and Aristarchus, who were Macedonians and traveling fellow po'alim of Rav Sha'ul. [30] And Rav Sha'ul desired to enter into the crowd in the theater, but the talmidim were not allowing him. [31] And also some of the Asiarchs who were his chaverim,

ארבעט האבן מיר אונדזער וואוילשטאנד. כו און איר זעט און
un zet ir un voilshtand undzer mir hoben arbet
and see you and prosperity our we have work

הערט, אז נישט נאר אין עפעזוס , נאר כמעט אין גאנץ (קליין)
klein gants in kimat nor Ephesus in nor nisht az hert
Minor all in almost but Ephesus in only not that hear

אזיען האט דער דאזיקער פוילוס איבערגערעדט און אפגעקערט
opgekert un ibergeredt Poylos doziker der hot Asia
turned aside and persuade Paul this one the did Asia

אן אנגעזעענעם המון מענטשן, זאגנדיק, אז דאס זענען נישט
nisht zenen dos az zogendik mentshn hamon ongezeenem an
not are this that saying people crowd significant a

קיין ג-טער, וואס ווערן געמאכט מיט הענט ; כז און עס איז א
a iz es un hent mit gemacht veren vos g-ter kein
a is it and hands with made are which g-ds any

סכנה, אז נישט בלויז אונדזער פאך וועט ווערן צו שפאט ,
shpot tsu veren vet fach undzer bloiz nisht az sekone
mockery to become will trade our only not that peril

נאר אפילו דער טעמפל פון דער גרויסער ג-טין ארטעמיס וועט
vet Artemis g-tin groiser der fun tempel der afile nor
will Artemis goddess great the of temple the even but

פאר נישט געאכט ווערן; און עס קען נאך זיין, אז
az zain noch ken es un veren geacht nisht far
that be yet could it and to be regarded nought for

עס וועט אוועקגענומען ווערן די מאיעסטעט פון איר, וועמען
vemen ir fun mayestet di veren avekgenumen vet es
whom her of magnificence the to be taken away will there

גאנץ (קליין) אזיען און די באוואוינטע וועלט דינט . כח און
un dint velt bavointe di un Asia klein gants
and worship world populated the and Asia Minor all

ווי זיי האבן דאס געהערט, זענען זיי געווארן פול מיט
mit ful gevoren zei zenen gehert dos hoben zei vi
with filled become they did hear this did they when

צארן , און האבן געשריגן , אזוי צו זאגן : גרויס איז די ארטעמיס
Artemis di iz grois zogen tsu azoi geshrigen hoben un tsorn
Artemis the is great say to so shout did and wrath

פון די עפעזער ! כט און די שטאט איז פול געווארן פון
fun gevoren ful iz shtot di un Ephesians di fun
from become full is city the and Ephesians the of

דער מהומה ; און אלע צוזאמען האבן געשטורמט צום
tsum geshturmt hoben tsuzamen ale un mehume der
to the storm did together everyone and turmoil the

sent to him, begging him not to venture into the theater. 32 Then some began shouting one thing, some another, in the theater, for the kahal was in confusion, and most had no da'as of the purpose of the kahal *(assembly)*. 33 And from the multitude Alexander was pushed forward by Yehudim and some prompted him with shouts, while Alexander waved his hand, wanting to defend himself to the kahal. 34 But having known what the man was, that he was a Yehudi, all in the theater shouted in unison for lav davka two hours crying out, Gedolah is Artemis of the Ephesians.

35 And the town clerk, when he had restrained the crowd, said, Anashim, citizens of Ephesus, who indeed is there among Bnei Adam who does not have da'as that the city of Ephesus is the guardian of the temple of the great Artemis and of the tzelem *(image)* that fell from Shomayim? 36 Since these things are undeniable, it is necessary

טעאטער, מיטשלעפנדיק גאיוסן און אריסטארכוסן, מאצעדאניער,
Macedonian Aristarchusn un Gaiusn mitshlependik teater
Macedonian Aristarchus and Gaius pulling along theater

פוילוסנס באגלייטער אויף דער נסיעה . ל ווי אבער פוילוס
Poylos ober vi nesie der oif bagleiter Poylosns
Paul however when journey the on companions Paul's

האט געוואלט אריינגיין צווישן דעם פאלק , האבן די תלמידים
talmidim di hoben folk dem tsvishen araingein gevolt hot
disciples the did people the among go in wanted has

אים נישט געלאזט. לא און אויך איניקע פון די הויכע באאמטע פון
fun baamte hoiche di fun einike oich un gelozt nisht im
of officials high the of some also and permit not him

(קליין) אזיען, זייענדיק זיינע פריינד , האבן געשיקט צו אים, און
un im tsu geshikt hoben fraind zaine zaiendik Asia klein
and him to send did friends his being Asia Minor

געבעטן ער זאל זיך נישט איינשטעלן צו קומען אין טעאטער
teater in kumen tsu ainshtelen nisht zich zol er gebeten
theater into to come to risk not himself shall he begged

אריין. לב און זיי האבן געשריגן , א טייל איין זאך , אנדערע
andere zach ein teil a geshrigen hoben zei un arain
others thing one part a shouted did they and into

עפעס אנדערש, ווארום די פארזאמלונג איז געווען צעטומלט;
tsetumlt geven iz farzamlung di vorem andersh epes
confused was is assembly the because else something

און די מערסטע האבן נישט געוואוסט, צוליב וועלכן
velchen tsulib gevust nisht hoben merste di un
what on account of know not did most the and

זיי זענען זיך צוזאמענגעקומען . לג און פון דעם המון
hamon dem fun un tsuzamengekumen zich zenen zei
crowd this from and come together themselves are they

האט מען ארויסגעשלעפט אלעקסאנדערן, וועמען די יידן האבן
hoben Yidn di vemen Aleksandern aroisgeshlept men hot
did Jews the whom Alexander drag out they have

געשטופט פארויס . און אלעקסאנדער האט געמאכט א צייכן מיט
mit tseichen a gemacht hot Aleksander un forois geshtumpt
with sign a make did Alexander and forward push

דער האנט, און געוואלט האלטן א פארטיידיקונג רעדע פארן
farn rede farteidikung a halten gevolt un hant der
before speech defense a to make wanted and hand the

פאלק . לד דערוויסנדיק (אין אנטיסעמיטיזם) זיך אבער ,
ober zich antisemitizm in dervisendik folk
however themselves anti-Semitism in finding out people

for you to calm down and
to do nothing reckless.
37 For you brought these
anashim here who are
neither temple robbers
nor speakers of evil against
our religion. 38 Therefore,
if Demetrius and the
craftsmen with him have
a tainah *(grievance)* against
anyone, the civil courts
are in session and there
are proconsuls. Let it be
there that they bring
charges against one
another. 39 And if you seek
anything further, let your
settlement be obtained
in the lawful assembly.
40 For indeed we are in
danger of being indicted
for an intifadah *(uprising)*
today, for there is no
justification we can render
to excuse this disorder and
commotion. 41 And having
said these things, the town
clerk dismissed the kahal
(assembly).

אז ער איז א ייד , האבן אלע געשריגן מיט איין קול
kol ein mit geshrigen ale hoben Yid a iz er az
voice one with shout all did Jewish person a is he that

במשך פון כמעט צוויי שעה; גרויס איז ארטעמיס (די
di Artemis iz grois sho tsvei kimat fun bemeshech
the Artemis is great hour two almost of in the course

ג-טין) פון די עפעזער ! [לה] און דער שטאט שרייבער,
shraiber shtot der un Ephesians di fun g-tin
scribe city, municipal the and Ephesians the of g-ddess

בארואיקנדיק דעם המון מענטשן, האט געזאגט: אָ מענער פון
fun mener o gezogt hot mentshn hamon dem baruikendik
of men o say did people crowd the calming down

עפעזוס , צי געפינט זיך דען עמיצער צווישן מענטשן, וואס
vos mentshn tsvishen emitser den zich gefint tsi Ephesus
who people among anyone then self finds Ephesus

ווייסט נישט, אז די שטאט פון די עפעזער איז די טעמפל
tempel di iz Ephesians di fun shtot di az nisht veist
temple the is Ephesians the of city the that not knows

היטערין פון דער גרויסער ארטעמיס און פון איר בילד , וואס איז
iz vos bild ir fun un Artemis groiser der fun hiterin
did which image her of and Artemis great the of keeper

אראפגעפאלן פון הימל ? [לו] דעריבער , אזוי ווי מען קען די
di ken men vi azoi deriber himel fun aropgefalen
the can there as since therefore heaven from fall down

דאזיקע זאכן נישט סותר זיין, האט איר זיך געזאלט
gezolt zich ir hot zain soiser nisht zachn dozike
should yourselves you did be contradict not things these

פארהאלטן רואיק, און גארנישט טאן אין איילעניש. [לז] ווארום איר
ir vorem ailenish in ton gornisht un ruik farhalten
you because rashness in do nothing and calm keep

האט אהערגעברענגט די דאזיקע מענטשן, וועלכע זענען נישט קיין
kein nisht zenen velche mentshn dozike di ahergebrengt hot
any not are who people these the brought hither have

טעמפל רויבער , נישט קיין לעסטערער פון אונדזער ג-טין .
g-tin undzer fun lesterer kein nisht roiber tempel
goddess our of blasphemers any not robbers temple

[לח] דעריבער , אויב דימעטריוס און די האנט ווערקער מיט אים
im mit verker hant di un Dimetrius oib deriber
him with workers craft the and Demetrius if therefore

האבן טאקע עפעס א טענה קעגן עמיצן , ווערן
veren emitsn kegen taine a epes take hoben
are anyone against complaint a something actually have

(דאך) געהאלטן עפנטלעכע טעג פון משפטים , און עס
es un mishpotim fun teg efentleche gehalten doch
there and courts by daily publicly being held after all

זענען דא פּראקאנסולן; זאלן זיי אנקלאגן איינס דאס אנדערע.
andere dos eins onklogen zei zolen prokonsuln do zenen
other the one accuse they should proconsuls here are

[לט] אויב אבער איר זוכט עפּעס אנדערש, וועט עס געלייזט
geleizt es vet andersh epes zucht ir ober oib
resolved it will else something seek you however if

ווערן אויף דער געזעצלעכער פארזאמלונג. [מ] ווארום
vorem farzamlung gezetslecher der oif veren
because assembly legally constituted the on become

מיר זענען אויך אין א סכנה, אנגעקלאגט צו ווערן וועגן א
a vegen veren tsu ongeklogt sekone a in oich zenen mir
a about become to arraigned for peril a in also are we

מרידה צוליב דער היינטיקער מעשה, ווייל עס איז
iz es vail meise haintiker der tsulib meride
is it because action today this on account of insurgency

נישטא קיין סיבה , מיט וועלכער מיר זאלן קענען פארענטפערן
farentferen kenen zolen mir velcher mit sibe kein nishto
account for can should we who with cause any not

דאס דאזיקע מהומה . [מא] און ווען ער האט דאס געזאגט, האט ער
er hot gezogt dos hot er ven un mehume dozike dos
he did say this did he when and turmoil these the

פאנאנדערגעלאזט די פארזאמלונג.
farzamlung di fanandergelozt
assembly the dismiss

20 And after the uproar had ended, Rav Sha'ul summoned the Moshiach's talmidim and, having exhorted them, and having taken his leave, he departed to go to Macedonia. [2] And having traveled through those regions and having exhorted the Moshiach's

ב און נאך דעם ווי די מהומה האט זיך איינגעשטילט,
aingeshtilt zich hot mehume di vi dem noch un
calm down self has turmoil the as that after and

האט פּולוס געשיקט נאך די תלמידים און גערעדט
geredt un talmidim di noch geshikt Poylos hot
did speak and disciples the after send Paul did

טרייסטווערטער צו זיי , האט זיך געזעגנט און איז
iz un gezegnt zich hot zei tsu treistverter
is and bid farewell self has them to words of comfort

ארויסגעגאנגען צו גיין קיין מאצעדאניען. [ב] און דורכגייענדיק
durchgeiendik un Macedonia kein gein tsu aroisgegangen
passing through and Macedonia to go to went out

יענע פּראווינצן, און טרייסטנדיק זיי (ד. ה. די דארטיקע
dortike di h d zei treistendik un provintsn yene
there the e., i. them encouraging and provinces those

talmidim there with many
words, Rav Sha'ul came to
Greece. 3 And after he had
spent shloshah chodashim
there, Rav Sha'ul was
about to set sail for Syria
when a kesher *(conspiracy)*
was plotted against him by
the Yehudim, and so Rav
Sha'ul decided to return
through Macedonia. 4 And
accompanying Rav Sha'ul
from Berea was Sopater
the son of Pyrrhus;
from Thessalonika was
Aristarchus and Secundus;
from Derbe, Gaius; and
from Asia, Timotiyos,
Tychicus and Trophimus.
5 And these, having gone
ahead, were waiting for us
in Troas. 6 And we sailed
away after the Yamim
HaMatzot from Philippi,
and within chamash
yamim we came to them
in Troas, where we stayed
shivah yamim.

מאמינים) מיט א סך ווערטער, איז ער געקומען קיין גריכנלאנד.
Grichland kein gekumen er iz verter sach a mit maiminem
Greece to come he did words many a with believers

ג און איז (דארט) פארבלייבן במשך פון דריי חדשים ;
chadoshim drai fun bemeshech farblaiben dort iz un
months three of in the time remain there did and

און היות א פארשווערונג איז געמאכט געווארן פון די
di fun gevoren gemacht iz farshverung a heyoys un
the by become made is plot a given that and

יידן קעגן אים, ווען ער האט בדעה געהאט זיך
zich gehat bedeye hot er ven im kegen Yidn
himself had plan has he when him against Judaeans

אוועקצושיפן קיין סיריען, האט ער באשלאסן זיך אומצוקערן
umtsukeren zich bashlosen er hot Sirya kein avektsushifen
to return himself decide he did Syria to sail

איבער מאצעדאניען. ד און ביז (קליין) אזיען האבן אים
im hoben Asia klein biz un Macedonia iber
him was Asia Minor up to and Macedonia over to

באגלייט סאפאטרוס בן פורוס פון בערעא; און פון
fun un Berea fun Pyrrhus ben Sopatrus bagleit
by and Berea from Pyrrhus son of Sopater accompanied

די טעסאלאניקער, אריסטארכוס און סעקונדוס; און גאיוס פון
fun Gaius un Secundus un Aristarchus Tesaloniker di
from Gaius and Secundus and Aristarchus Thessalonians the

דערבע, און טימאטעוס; און טיכיקוס און טראפימוס , פון
fun Trofimus un Tychicus un Timotiyos un Derbe
from Trophimus and Tychicus and Timothy and Derbe

(קליין) אזיען. ה די דאזיקע אבער זענען געגאנגען פאראויס, און
un forois gegangen zenen ober dozike di Asia klein
and ahead has gone had however these the Asia Minor

האבן געווארט אויף אונדז אין טראאס. ו און נאך פסח זענען מיר
mir zenen Pesach noch un Troas in undz oif gevart hoben
we did Pesach after and Troas in us on wait did

אוועקגעפארן מיט דער שיף פון פיליפיען, און זענען אין פינף טעג
teg finf in zenen un Phillippi fun shif der mit avekgeforen
days five in are and Philippi from ship the with sail away

ארום געקומען צו זיי קיין טראאס, וואו מיר זענען פארבלייבן
farblaiben zenen mir vu Troas kein zei tsu gekumen arum
remain did we where Troas to them to come around

זיבן טעג .
teg ziben
days seven

7 And on Yom Rishon,
when we met for tish,
Rav Sha'ul was saying
a shiur to them, since
he would have to depart
early the next day and
was having to extend the
message until chatzot
halailah. 8 And there were
a number of menorot in
the upper story, where
we had assembled. 9 And
a certain bocher, by the
name of Eutychus, was
sitting on the window sill
and began to succumb to
a deep sleep while Rav
Sha'ul was saying a shiur
that went on and on.
Overcome by this sleep,
Eutychus fell from the
third story downwards,
and was picked up dead.
10 And having come down,
Rav Sha'ul fell upon him,
and, having embraced
him, Rav Sha'ul said, Do
not be troubled, for his
neshamah is in him. 11 And
having gone up and, at
the Betzi'at HaLechem,
having partaken of it,
and having spoken until
Shacharis, thus Rav Sha'ul
departed. 12 And they led
away the bochur chai!
And they were not a little
comforted.

ז און דעם ערשטן טאג פון דער וואך , ווען מיר זענען זיך
zich zenen mir ven voch der fun tog ershtn dem un
ourselves did we when week the of day first the and

צונויפגעקומען צו ברעכן ברויט, האט פוילוס געדרשנט צו
tsu gedarshent Poylos hot broit brechen tsu tsunoifgekumen
to preach Paul did bread break to come together

זיי , האבנדיק בדעה צומארגנס אפצופארן; און האט
hot un optsuforen tsumorgens bedeye hobendik zei
did and to depart the next morning in mind to having them

מאריך געווען די דרשה ביז האלבער נאכט. ח און עס זענען
zenen es un nacht halber biz droshe di geven mairech
are there and night half until sermon the was extend

געווען א סך לאמפן אין דער אויבערשטוב , וואו מיר זענען
zenen mir vu oibershtub der in lompn sach a geven
are we where room upstairs the in lamps many a was

געווען פארזאמלט. ט און אויפן פענצטער איז געזעסן א געוויסער
geviser a gezesen iz fentster oifen un farzamlt geven
certain a sat is window on the and gathered was

בחור , מיטן נאמען עווטיכוס , (וועלכער) איז אריינגעפאלן
araingefalen iz velcher Eutichus nomen miten bchur
fall into is who Eutychus name with the young man

אין א טיפן שלאף; און בשעת פוילוס האט נאך אלץ פארצויגן
fartsoigen alts noch hot Poylos beshas un shlof tifn a in
prolonging all still was Paul while and sleep deep a in

מיט זיין דרשענען , האט דער שלאף אים בייגעקומען , און
un baigekumen im shlof der hot darshenen zain mit
and overpowered him sleep the did preaching his with

ער איז אראפגעפאלן פונם דריטן שטאק, און מען האט אים
im hot men un shtok dritn funem aropgefalen iz er
him has they and story third from the fell down is he

אויפגעהויבן א טויטן . י' פוילוס אבער איז אראפגעגאנגען,
aropgegangen iz ober Poylos toiten a oifgehoiben
go down did however Paul dead person a picked up

און איז ארויפגעפאלן אויף אים, און ארומנעמענדיק אים, האט
hot im arumnemendik un im oif aroifgefalen iz un
did him embracing and him on fall upon did and

ער געזאגט: באאומרואיקט זיך נישט, ווארום די נשמה
neshome di vorem nisht zich baumruikt gezogt er
soul the because not yourselves worry say he

זיינע איז (נאך) אין אים. יא און איז ארויפגעגאנגען, האט געבראכן
gebrochn hot aroifgegangen iz un im in noch iz zaine
break did go up did and him in still is his

דאס ברויט, און (אליין) טועם געווען, און נאך לאנג מיט
mit lang noch un geven toyem alein un broit dos
with long then and was taste himself and bread the

זיי גערעדט, ביז עס איז געווארן שחרית, און אזוי איז ער
er iz azoi un shachres gevoren iz es biz geredt zei
he did so and dawn become is it till spoke them

אוועקגעגאנגען. [יב] און דאס בחור האט מען געברענגט צופירן
tsufiren gebrengt men hot bchur dos un avekgegangen
lead brought they has young man the and depart

א לעבעדיקן, און זיי האבן זיך נישט ווייניק געטרייסט .
getreist veinik nisht zich hoben zei un lebedikn a
comforted a little not themselves have they and living a

[יג] מיר אבער זענען געגאנגען פארויס צו דער שיף, און האבן
hoben un shif der tsu forois gegangen zenen ober mir
have and ship the to ahead going are however we

זיך אוועקגעשיפט קיין אסוס, כדי דארטן אויפצונעמען
oiftsunemen dorten kedei Assos kein avekgeshift zich
to greet there so that Assos to sail away ourselves

פוילוסן; ווארום אזוי האט ער באפוילן , ווייל אליין האט ער
er hot alein vail bafoilen er hot azoi vorem Poylosn
he did himself because arranged he has so because Paul

געוואלט גיין צופוס . [יד] און ווען ער האט זיך מיט אונדז געטראפן
getrofen undz mit zich hot er ven un tsufus gein gevolt
meet us with self has he when and on foot go want

אין אסוס, האבן מיר אים אויפגענומען, און זענען געקומען קיין
kein gekumen zenen un oifgenumen im mir hoben Assos in
to come did and received him we did Assos in

מיטילענע. [טו] און ווייטער פארנדיק פון דארטן, זענען מיר דעם
dem mir zenen dorten fun forendik vaiter un Mitilene
the we did there from sailing away further and Mytylene

נעכסטן טאג אנגעקומען אנטקעגנאיבער כיוס ; און דעם אנדערן
andern dem un Chios antkegeniber ongekumen tog nechstn
next the and Chios opposite come day next

טאג זענען מיר געקומען קיין סאמאס; און דעם פאלגענדיקן טאג
tog folgendikn dem un Samos kein gekumen mir zenen tog
day following the and Samos to come we did day

זענען מיר געקומען קיין מילעטוס. [טז] ווארום פוילוס האט באשלאסן
bashlosen hot Poylos vorem Miletus kein gekumen mir zenen
decided has Paul because Miletus to come we did

פארבייצופארן עפעזוס , כדי ער זאל נישט דארפן פארלירן קיין
kein farliren darfen nisht zol er kedei Ephesus farbaitsuforen
any to lose need not shall he so that Ephesus to sail by

[13] And we went ahead to the oniyah *(sailing vessel)* and set sail for Assos, where we were intending to take Rav Sha'ul on board, for he had arranged it so, intending to travel himself there by land. [14] When Rav Sha'ul met us in Assos, we took him on board and came to Mitylene. [15] And from there, having sailed away, we arrived on the next day opposite Chios. And then the day following we crossed over to Samos, and, on the following day, we came to Miletus. [16] For Rav Sha'ul had decided to sail past Ephesus, so he would not have to spend time in Asia, for he was hurrying in order that, if possible, he might by Shavu'os go up to Yerushalayim.

צייט אין (קליין) אזיען; ווייל ער האט זיך געאיילט , ווי
vi geailt zich hot er vail Asia klein in tsait
as making haste self has he because Asia Minor in time

ווייט מעגלעך פאר אים, צו זיין אין ירושלים אויף שבועות .
Shvues oif Yerushalayim in zain tsu im far meglech vait
Shavuos for Yerushalayim in be to him for possible far

יז און פון מילעטוס האט ער געשיקט קיין עפעזוס , און געלאזט
gelozt un Ephesus kein geshikt er hot Miletus fun un
let and Ephesus to send he did Miletus from and

רופן די זקנים פון דער קהלה. יח און ווען זיי זענען געקומען
gekumen zenen zei ven un kehile der fun zkeinem di rufen
come did they when and kehile the of elders the call

צו אים, האט ער צו זיי געזאגט:
gezogt zei tsu er hot im tsu
say they to he has him to

איר ווייסט אליין , וויאזוי איך האב מיך אויפגעפירט
oifgefirt mich hob ich viazoi alein veist ir
behaved myself have I how yourselves know you

צווישן אייך די גאנצע צייט, פון דעם ערשטן טאג אָן, ווען איך בין
bin ich ven on tog ershtn dem fun tsait gantse di aich tsvishen
did I when on day first the of time whole the you among

געקומען קיין אזיען, יט דינענדיק דעם האר מיט יעדער עניוות און
un anives yeder mit Har dem dinendik Asia kein gekumen
and humility all with L-rd the serving Asia to come

מיט טרערן און נסיונות , וועלכע זענען געקומען אויף מיר דורך די
di durch mir oif gekumen zenen velche nisyoines un trern mit
the by me on come did which trials and tears with

פארשווערונגען פון יידן ; כ ווי איך האב גארנישט פארהוילן
farhoilen gornisht hob ich vi Yidn fun farshverungen
hold back nothing did I how Judaeans of plots

פון אייך פון דעם, וואס איז נוצלעך , אז איך זאל עס
es zol ich az nutslech iz vos dem fun aich fun
it shall I that of benefit is which that out of you from

נישט האבן געזאגט צו אייך, און אייך געלערנט, סאי עפנטלעך סאי
sai efentlech sai gelernt aich un aich tsu gezogt hoben nisht
and publicly both taught you and you to said have not

פון הויז צו הויז , כא עדות זאגנדיק צו יידן און צו גריכן
Greeks tsu un Yidn tsu zogendik eides hoiz tsu hoiz fun
Greeks to and Jews to saying witness house to house of

וועגן תשובה צו ה׳ און אמונה אין
in emune un Hashem tsu tshuve vegen
in faith and Hashem to repentance change of heart about

17 And from Miletus,
having sent to Ephesus,
Rav Sha'ul summoned
the Ziknei HaKehillah.
18 And when they came
to him, he said to them,
You have da'as from the
yom harishon in which
I set foot in Asia how I
was with you the entire
time, 19 My avodas kodesh
service to Hashem with
all anavah *(humility)* and
tears and tzoros, and
all that happened to me
by the kesharim of the
[unbelieving] Yehudim;
20 How I kept back nothing
profitable from you, but
kept giving you messianic
drashot and shiurim
publicly and from bais to
bais, 21 Bearing solemn
edut both to Yehudim and
Yevanim about teshuva
toward Hashem and
emunah in Rebbe, Melech
HaMoshiach Adoneinu
Yehoshua. 22 And now,
hinei, having been bound
by the Ruach Hakodesh, I
am going to Yerushalayim,

not having da'as of the
things that are going
to happen to me there,
23 Except that the Ruach
Hakodesh, in every city,
testifies to me, saying
that the beis hasohar and
tzoros are awaiting me.
24 But I gufa *(myself)* do
not account my existence
in the Olam Hazeh of any
value to myself, if only
I may finish my course
and the avodas kodesh
sherut which I received
from the Rebbe, Melech
HaMoshiach Adoneinu
Yehoshua to bear witness
to the Besuras HaGeulah
of the Chen v'Chesed
Hashem. 25 And now, hinei,
I have da'as that no longer
will you see my face, all
of you among whom I
went about dar-shenen
the Malchut Hashem.
26 Therefore I bear solemn
edut *(testimony)* to you
on this very day today,
that I am innocent of
the blood of any of you.
27 For I did not shrink
back from preaching and
disclosing to all of you
the whole etzat Hashem
(counsel, plan of G-d). 28 Pay
attention to yourselves

אונדזער האר יהושע / ישוע המשיח . כב און זע , איצט,
itst ze un HaMoshiach Yeshua Yehoshua Har undzer
now look and the Moshiach Yeshua Yehoshua L-rd our

געבונדן אינם גייסט, גיי איך קיין ירושלים , נישט וויסנדיק ,
visendik nisht Yerushalayim kein ich gei Gaist inem gebunden
knowing not Yerushalayim to I go Spirit in the bound

וואס עס וועט מיך דארטן באגעגענען, כג אחוץ דעם, וואס דער
der vos dem achuts bagegenen dorten mich vet es vos
the what this except meet there me will it what

רוח הקודש איז מעיד צו מיר אין יעדער שטאט, אזוי צו
tsu azoi shtot yeder in mir tsu meyid iz HaKoidesh Ruach
to so city every in me to testifying is the Holy Spirit

זאגן , אז עס ווארטן אויף מיר קייטן און צרות .
tsores un keitn mir oif varten es az zogen
troubles and chains me on waiting for there that say

כד נאר איך האלט, אז מיין לעבן איז נישט ווערט די רייד , אזוי
azoi reid di vert nisht iz leben main az halt ich nor
so words the worth not is life my that hold I but

טייער איז עס פאר מיר, אויב איך זאל נאר קענען פארענדיקן דעם
dem farendiken kenen nor zol ich oib mir far es iz taier
the finish can but shall I if me for it is precious

לעבנס לויף מיינעם, און די עבודה , וואס איך האב באקומען
bakumen hob ich vos avoide di un mainem loif lebns
received have I which worship the and mine course life's

פון דעם האר יהושע / ישוע , עדות צו זאגן פון דער גוטער
Guter der fun zogen tsu eides Yeshua Yehoshua Har dem fun
Good the of say to witness Yeshua Yehoshua L-rd the from

בשורה פון ה׳ס חסד . כה און זע , איצט ווייס איך, אז איר
ir az ich veis itst ze un chesed Hashems fun Besoire
you that I know now look and grace Hashem's of News

וועט מער קיינמאל נישט זען מיין פנים , איר אלע, צווישן וועמען
vemen tsvishen ale ir ponem main zen nisht keinmol mer vet
whom among all you face my see not never more will

איך בין ארומגעגאנגען, אויסרופנדיק דאס קעניגרייך פון ה׳ .
Hashem fun kenigraich dos oisrufendik arumgegangen bin ich
Hashem of kingdom the proclaiming go about did I

כו דערפאר בין איך מעיד צו אייך דעם היינטיקן טאג, אז איך בין
bin ich az tog haintikn dem aich tsu meyid ich bin derfar
am I that day today's this you to testify I am therefore

ריין פון דעם בלוט פון אלע (מענטשן). כז ווארום איך האב מיך
mich hob ich vorem mentshn ale fun blut dem fun rein
me did I because people all of blood the of clean

and to all the Eder Hashem *(flock of G-d)* in which the Ruach Hakodesh has placed you as mashgichim ruchaniyim *(spiritual overseers)* to do the work of ro'im *(shepherds)* over the Kehillah of Hashem which Adoneinu purchased for the Geulah with his own dahm. [29] I have da'as that after my departure savage ze'evim *(wolves)* will come in among you, not sparing the eder *(flock)*. [30] And from you yourselves will rise up anashim speaking perverted doctrines in order to draw away talmidim after themselves. [31] Therefore, be shomer, remembering that for shloshah shanim, yomam v'lailah, I did not stop admonishing each one of you with tears. [32] And now I commend you to Hashem and to the Dvar HaChen v'Chesed Hashem which is able to build you up and give you a nachalah *(inheritance)* among all the kedoshim. [33] I coveted no one's silver or gold or shtreimel. [34] You yourselves have da'as that these hands of mine

נישט צוריקגעהאלטן, אייך נישט אנצוזאגן דעם גאנצן ראט
rot gantsn dem ontsuzogen nisht aich trurikgehalten nisht
counsel entire the to proclaim not you retained not

ווילן פון ה׳ . [כח] היט זשע זיך און די גאנצע
gantse di un zich zhe hit Hashem fun vilen
entire the and yourself then watch over Hashem of the will

סטאדע, אויף וועלכער דער רוח הקודש האט אייך באשטימט
bashtimt aich hot HaKoidesh Ruach der velcher oif stade
appoint you did the Holy Spirit the which on flock

פאר משגיחים , כדי צו פאשען ה׳ס קהלה, וועלכע ער
er velche kehile Hashems pashen tsu kedei mashgichem far
He which kehile Hashem's tend to so that overseers as

האט געקויפט מיט זיין אייגן בלוט. [כט] איך ווייס , אז נאך
noch az veis ich blut eigen zain mit gekoift hot
after that know I blood own His with purchased did

מיין אוועקגיין וועלן אריינקומען צווישן אייך בייזע וועלף , וואס
vos velf beize aich tsvishen arainkumen velen avekgein main
who wolves evil you among come in will departure my

וועלן נישט האבן קיין רחמנות אויף דער סטאדע; [ל] און פון אייך
aich fun un stade der oif rachmones kein hoben nisht velen
you from and flock the on mercy any have not will

אליין וועלן אויפשטיין מענער, וואס רעדן פארקערטע זאכן ,
zachn farkerte reden vos mener oifshtein velen alein
things opposite speak who men arise will yourself

אפצונייגן די תלמידים נאך זיך . [לא] צוליב
tsulib zich noch talmidim di optsuneigen
on account of themselves after disciples the drawing away

דעם זאלט איר שטיין אויף דער וואך , געדענקענדיק , אז
az gedenkendik vach der oif shtein ir zolt dem
that remembering watch the on stand you shall this

במשך פון דריי יאר האב איך נישט אויפגעהערט, בייטאג
baitog oifgehert nisht ich hob yor drai fun bemeshech
by day ceased not I have years three of in the time

און ביינאכט, צו זאגן מוסר צו יעדן איינעם פון אייך מיט
mit aich fun einem yedn tsu musar zogen tsu bainacht un
with you of one every to reproof say to by night and

טרערן. [לב] און איצט לאז איך אייך איבער אויף ה׳ס באראט
barot Hashems oif iber aich ich loz itst un trern
counsel Hashem's on over you I let now and tears

און צום ווארט פון זיין חסד , וועלכער האט די מאכט אייך
aich macht di hot velcher chesed zain fun vort tsum un
you power the has which grace his of word to the and

supported all my needs
as well as the needs of
those with me. 35 In all
this I was showing you
a mofet *(example)* that
thus working hard it is
necessary to help the weak
and to have zikaron of the
devarim of Rebbe, Melech
HaMoshiach Adoneinu
Yehoshua, that he himself
said, "Beser *(better)* to
geben *(give)* than to nemen
(take)."

36 And having said these
things, Rav Sha'ul fell
down and, with them all,
began davening. 37 And
there was much weeping
among them, and, having
fallen upon the neck of Rav
Sha'ul, they were kissing
him, 38 with agmat nefesh
above all at the dvar in
which Rav Sha'ul had said
that no longer would they
see his face again. And
they were accompanying
him to the oniyah.

צו דערבויען און אייך צו געבן די ירושה צווישן אלע
ale tsvishen yerushe di geben tsu aich un derboien tsu
all among inheritance the give to you and build up to

געהייליקטע. לג זילבער, אדער גאלד, אדער מלבושים , האב איך
ich hob malbushem oder gold oder zilber geheilikte
I have clothing or gold or silver Kedoshim

פון קיינעם נישט באגערט. לד איר אליין ווייסט, אז די דאזיקע
dozike di az veist alein ir bagert nisht keinem fun
these the that know alone you desired not anyone from

הענט מיינע האבן מיר געדינט פאר מיינע הצטרכותן און פאר
far un hitstarchesn maine far gedint mir hoben maine hent
for and needs my for served me have of mine hands

די הצטרכותן פון מיינע באגלייטער . לה אלץ האב איך אייך
aich ich hob alts bagleiter maine fun hitstarchesn di
you I have all companions my of needs the

געוויזן , אז הארעווענדיק אויף אזא אופן, דארף מען העלפן די
di helfen men darf oifen aza oif horevendik az gevizn
the help one must way such on laboring that shown

שוואכע, און געדענקען דעם האר ישועס ווערטער, ווייל ער
er vail verter Yeshuas Har dem gedenken un shvache
he because words Yeshua's L-rd the remember and weak

אליין האט געזאגט: עס איז וויילער צו געבן ווי צו נעמען .
nemen tsu vi geben tsu veiler iz es gezogt hot alein
receive to than give to better is it say did himself

לו און נאך דעם ווי ער האט דאס געזאגט, האט ער גענייגט
geneigt er hot gezogt dos hot er vi dem noch un
incline he did said this had he when the after and

זיינע קניען, און מתפלל געווען מיט זיי אלעמען. לז און עס
es un alemen zei mit geven mispalel un knien zaine
it and all them with was pray and knees his

איז געווארן צווישן אלע א שטארק געוויין , און זיי זענען
zenen zei un gevein shtark a ale tsvishen gevoren iz
did they and weeping strong a all among became is

געפאלן פוילוסן אויפן האלדז און האבן אים געקושט, לח זייענדיק
zaiendik gekusht im hoben un haldz oifen Poylosn gefalen
being kiss him did and neck on the Paul fall

שמערצלעך באטריבט, אם מערסטן איבער דעם ווארט, וואס ער
er vos vort dem iber merstn im batribt shmertslech
he which word the about mainly if grieved painfully

21 And when it
came about that
we set sail, having parted
from them, having run a
straight course, we came
to Cos. And on the next
day we got to Rhodes, and
from there to Patara. 2 And
having found an oniyah
crossing over to Phoenicia,
we went on board and set
sail. 3 And having come
within sight of Cyprus, and
leaving Cyprus behind on
our left, we were sailing
to Syria and we arrived
in Tzor, for there the
oniyah was unloading its
cargo. 4 And after having
searched for Moshiach's
talmidim there, we stayed
in Tzor shivah yamim. And
Moshiach's talmidim were
telling Rav Sha'ul by the
Ruach Hakodesh not to
make any aliyah *(ascent)*
to Yerushalayim. 5 But
when our yamim there
were ended, we departed
and everyone, including
nashim and yeladim, were
accompanying us as far

האט געזאגט, אז זיי וועלן מער נישט זען זיין פנים — און
un ponem zain zen nisht mer velen zei az gezogt hot
and face his see not more would they that said had

האבן אים באגלייט צו דער שיף.
shif der tsu bagleit im hoben
ship the to accompany him did

כא און עס איז געשען , ווען מיר האבן זיך
zich hoben mir ven geshen iz es un
ourselves have we when happened is it and

אפגעשיידט און זענען אוועקגעפארן פון זיי ,
zei fun avekgeforen zenen un opgesheidt
them from went away did and separate

פארנדיק אין א גראדער ריכטונג , זענען מיר געקומען
gekumen mir zenen richtung groder a in forendik
come we did direction, course straight a in sailing away

קיין קאס, און דעם נעבסטן טאג קיין ראדאס, און פון דארטן
dorten fun un Rodos kein tog nechstn dem un Kos kein
there from and Rhodes to day next the and Cos to

קיין פאטארא; ב און אזוווי מיר האבן געפונען א שיף, וואס איז
iz vos shif a gefunen hoben mir azoivi un Patara kein
is which ship a find did we since and Patara to

געגאנגען קיין פעניציען , זענען מיר איינגעשטיגן און אפגעפארן.
opgeforen un aingeshtigen mir zenen Phoenicia kein gegangen
sail away and step in we did Phoenicia to go

ג און דערזעענדיק די (אינדזל) קפריסין, און איבערלאזנדיק זי אויף
oif zi iberlozendik un Cyprus indzel di derzeendik un
on it leaving and Cyprus island the sighting and

לינקס , האבן מיר זיך אוועקגעשיפט קיין סיריען, און זענען
zenen un Sirya kein avekgeshift zich mir hoben links
did and Syria to sail away ourselves we did left side

אנגעקומען קיין צור ; ווארום דארטן האט די שיף געזאלט
gezolt shif di hot dorten vorem Tsor kein ongekumen
supposed ship the was there because Tyre to come

אויסלאדן איר פראכט. ד און נאך דעם ווי מיר האבן אויפגעזוכט
oifgezucht hoben mir vi dem noch un fracht ir oisloden
found had we as the after and cargo her to unload

די תלמידים, זענען מיר דארט פארבלייבן זיבן טעג; און זיי
zei un teg ziben farblaiben dort mir zenen talmidim di
they and days seven remain there we did disciples the

האבן גערעדט צו פוילוסן דורך דעם רוח (הקודש), נישט
nisht HaKoidesh Ruach dem durch Poylosn tsu geredt hoben
not the Holy Spirit the through Paul to speak did

as the outskirts of the
city; and falling down on
the beach, we all were
davening. 6 And having
bid them Shalom, we
embarked in the oniyah,
and they returned to their
own batim.

ארויפצוגיין קיין ירושלים . ה און ווען מיר האבן געהאט
gehat hoben mir ven un Yerushalayim kein aroiftsugein
had had we when and Yerushalayim to to go up

געענדיקט די טעג , זענען מיר ארויסגעגאנגען און אוועקגעפארן;
avekgeforen un aroisgegangen mir zenen teg di geendikt
sail away and go out we did days the finished

און אלע האבן אונדז באגלייט מיט די פרויען און קינדער
kinder un froien di mit bagleit undz hoben ale un
children and women the with accompany us did all and

ביז אויסער דער שטאט; און מיר האבן געקניט אויפן ים ברעג
breg yam oifen geknit hoben mir un shtot der oiser biz
shore sea on the kneel did we and city the outside till

און תפילה געטאן; ו דערנאך האבן מיר זיך געזעגנט
gezegnt zich mir hoben dernoch geton tfile un
bid farewell ourselves we did then did prayer and

איינס מיטן אנדערן, און זענען איינגעשטיגן אויף דער שיף, זיי
zei shif der oif aingeshtigen zenen un andern miten eins
they ship the on step in did and other with the one

אבער האבן זיך אומגעקערט אהיים.
aheim umgekert zich hoben ober
home return themselves have however

7 And when we had
completed the voyage
from Tzor, we arrived in
Ptolemais, and, having
given a Shalom greeting
to the Achim b'Moshiach
there, we stayed yom
echad with them. 8 And
on the next day, having
left, we came to Caesarea;
and entered the bais of
Philippos, the maggid of
the Besuras HaGeulah who
was one of HaShivah. And
we stayed with him. 9 And
Philippos was the abba
of arbah banot, betulot,
who were gifted in giving

ז און מיר האבן פארענדיקט די ים רייזע פון צור ,
Tsor fun raize yam di farendikt hoben mir un
Tyre from journey sea the finish did we and

און זענען אנגעקומען קיין פטאלעמייס; און אפגעגעבנדיק
opgegebendik un Ptolemais kein ongekumen zenen un
giving greetings of and Ptolemais to come did and

שלום צו די ברידער , זענען מיר פארבלייבן ביי זיי איין
ein zei bai farblaiben mir zenen brider di tsu sholem
one them with remain we were brothers the to peace

טאג. ח און צומארגנס זענען מיר ארויסגעגאנגען, און זענען
zenen un aroisgegangen mir zenen tsumorgens un tog
did and go out we did the next morning and day

געקומען קיין קיסריה ; און זענען אריינגעגאנגען אין דעם הויז פון
fun hoiz dem in araingegangen zenen un Kisaryah kein gekumen
of house the in enter did and Caesarea at come

פיליפוס דעם מבשר , איינער פון די זיבן , און איינגעשטאנען
aingeshtanen un ziben di fun einer mevaser dem Filipos
stayed and seven the of one herald the Philip

ביי אים. ט דער דאזיקער (פיליפוס) האט געהאט פיר טעכטער
techter fir gehat hot Filipos doziker der im bai
daughters four have did Philip this one the him with

a dvar nevuah. 10 And
remaining there many
yamim, a certain one came
down from Yehudah, a
navi, Agav by name. 11 And
when he came to us, he
took Rav Sha'ul's gartel
and, having bound his
own feet and hands with
it, Agav said, So says the
Ruach Hakodesh: this is
the way the Yehudim in
Yerushalayim will bind
the man who owns this
gartel, and they will hand
him over to the Goyim.
12 And when we heard
these things, we were
begging Rav Sha'ul, both
we and the locals, not to
make any aliyah *(ascent)*
to Yerushalayim. 13 Then
Rav Sha'ul answered, What
are you doing weeping and
breaking my lev *(heart)*?
For I am prepared not
only to be bound but
to die al kiddush ha-
Shem in Yerushalayim,
for haShem of the Rebbe,
Melech HaMoshiach
Adoneinu Yehoshua.
14 And not persuading
him, we remained silent,
having said, Let the ratzon
Hashem be done.

בתולות, וועלכע האבן נבואות געזאגט. י און בשעת מיר זענען
zenen mir beshas un gezogt nevues hoben velche bsulus
did we while and say prophecies did who virgins

(דארט) פארבלייבן א סך טעג, איז אראפגעקומען פונם
funem aropgekumen iz teg sach a farblaiben dort
from the come down did days many a stay there

(לאנד) יהודה א געוויסער נביא , מיטן נאמען אגאבוס.
Agabus nomen miten novi geviser a Yehude land
Agav name with the prophet certain a Yehudah land

יא און קומענדיק צו אונדז, האט ער גענומען פּוילוסנס גארטל, האט
hot gartel Poylosns genumen er hot undz tsu kumendik un
has belt Paul's take he did us to coming and

זיך געבונדן די פיס און די הענט , און געזאגט: דאס זאגט
zogt dos gezogt un hent di un fis di gebunden zich
says this said and hands the and feet the bind himself

דער רוח הקודש : דעם מאן, וועמעס גארטל דער איז, וועלן
velen iz der gartel vemes man dem HaKoidesh Ruach der
will is this belt whose man the the Holy Spirit the

די יידן אין ירושלים אזוי בינדן , און (אים)
im un binden azoi Yerushalayim in Yidn di
him and bind in this way Yerushalayim in Judaeans the

איבערגעבן אין גוישע הענט אריין. יב און ווען מיר האבן דאס
dos hoben mir ven un arain hent Goyishe in ibergeben
this did we when and into hands Goyishe into give over

געהערט, האבן מיר און די דארטיקע אים געבעטן, אז ער
er az gebeten im dortike di un mir hoben gehert
he that begged him local people the and we did hear

זאל נישט ארויפגיין קיין ירושלים . יג דעמאלט האט פּוילוס
Poylos hot demolt Yerushalayim kein aroifgein nisht zol
Paul did then Yerushalayim to going up not shall

געענטפערט: וואס טוט איר, וואס איר וויינט און צעברעכט
tsebrecht un veint ir vos ir tut vos geentfert
break and weep you that you are doing what answer

מיר דאס הארץ? ווארום איך בין גרייט נישט בלויז געבונדן צו
tsu gebunden bloiz nisht greit bin ich vorem harts dos mir
to bound only not ready am I because heart the me

ווערן , נאר אויך צו שטארבן אין ירושלים פאר דעם נאמען
nomen dem far Yerushalayim in shtarben tsu oich nor veren
name the for Yerushalayim in die to also but become

פונם האר יהושע / ישוע . יד און אזויווי ער האט זיך נישט
nisht zich hot er azoivi un Yeshua Yehoshua Har funem
not himself has he since and Yeshua Yehoshua L-rd of the

[15] And after these yamim, having made preparations, we were making an aliyah to Yerushalayim. [16] And also some of Moshiach’s talmidim from Caesarea traveled with us, bringing us for hachnosas orchim to the bais of the Cyprian Mnason, one of Moshiach’s talmidim of long standing.

[17] And when we arrived in Yerushalayim, the Achim b'Moshiach there gave us a kabbalat panim welcome with lev same'ach. [18] And on the following day Rav Sha'ul was going in with us to Ya'akov, and all the Ziknei HaKehillah came. [19] And having given them a Shalom greeting, Rav Sha'ul was explaining one by one the things Hashem did through his avodas kodesh as Moshiach’s Shliach to the Umot ha-Olam. [20] And the ones

געלאזט איבעררעדן , האבן מיר שטיל געשוויגן , אזוי צו זאגן :
zogen tsu azoi geshvigen shtil mir hoben iberreden gelozt
say to so keep silent quiet we did be persuaded allow

זאל געשען דעם הארס רצון!
rotsn Hars dem geshen zol
will the L-rd's the to happen let

טו און נאך די דאזיקע טעג האבן מיר איינגעפאקט אונדזערע
undzere aingepakt mir hoben teg dozike di noch un
our pack up we did days these the after and

זאכן , און זענען ארויפגעגאנגען קיין ירושלים . טז און עס
es un Yerushalayim kein aroifgegangen zenen un zachn
there and Yerushalayim to go up did and things

זענען אויך מיטגעגאנגען מיט אונדז איניקע פון די תלמידים פון
fun talmidim di fun einike undz mit mitgegangen oich zenen
from disciples the of some us with go with also are

קיסריה , מיטפירנדיק א געוויסן מנאזאן , פון קפריסין, אן
an Cyprus fun Mnazon gevisen a mitfirendik Kisaryah
an Cyprus from Mnason certain a bringing along Caesarea

אלטער תלמיד , ביי וועמען מיר האבן געזאלט וואוינען.
voinen gezolt hoben mir vemen bai talmid alter
stay should have we whom with disciple early on

יז און ווען מיר זענען געקומען קיין ירושלים , האבן די
di hoben Yerushalayim kein gekumen zenen mir ven un
the did Yerushalayim to come are we when and

ברידער אונדז אויפגענומען מיט שמחה. יח און דעם נעכסטן טאג
tog nechstn dem un simcha mit oifgenumen undz brider
day next the and joy with welcome us brothers

איז פוילוס מיט אונדז אריינגעגאנגען צו יעקבן , און אלע זקנים
zkeinem ale un Yaakovn tsu araingegangen undz mit Poylos iz
elders all and Ya'akov to went in us with Paul is

זענען אהינגעקומען. יט און אפגעגעבנדיק זיי שלום , האט
hot sholem zei opgegebendik un ahingekumen zenen
did peace them giving greetings of and come there are

ער באריכות דערציילט אלץ, וואס ה׳ האט געטאן צווישן די
di tsvishen geton hot Hashem vos alts dertseilt bariches er
the among done has Hashem that all report at length he

אומות העולם דורך זיין עבודה . כ און הערנדיק
herendik un avoide zain durch hooilem umes
on hearing and ministry his through of the world peoples

דאס, האבן זיי געלויבט ה׳ ; און צו אים געזאגט: דו
du gezogt im tsu un Hashem geloibt zei hoben dos
you said him to and Hashem praise they did this

זעסט , ברודער, וויפל טויזנטער יידן עס זענען, וועלכע
velche zenen es Yidn toizenter vifel bruder zest
who are there Jews thousands how many brother you see

גלויבן , און אלע זענען קנאים פאר דער תורה ; [כא] און מען האט
hot men un toire der far kanoim zenen ale un gloiben
has they and Torah the for zealots are all and believe

זיי (פאלשע קלאנג) דערציילט וועגן דיר, אז דו לערנסט אלע
ale lernst du az dir vegen dertseilt klang falshe zei
all teach you that you about reported report falsely they

יידן , וועלכע געפינען זיך צווישן די אומות העולם ,
hooilem umes di tsvishen zich gefinen velche Yidn
of the world peoples the among themselves find which Jews

זיך אפפאלן פון (תורת) משה , זאגנדיק, אז זיי
zei az zogendik Moshe torat fun opfalen zich
they that saying Moses law of the to fall away themselves

זאלן נישט מל זיין די קינדער , און זיך נישט
nisht zich un kinder di zain mal nisht zolen
not themselves and children the do circumcise not should

נוהג זיין לויט די (יידישע) מנהגים . [כב] וואס זשע
zhe vos minhogem Yiddishe di loit zain noyeg
then what customs Jewish the according to do observe

וועט זיין? אין יעדן פאל וועלן זיי (דאך) הערן, אז דו ביסט
bist du az heren doch zei velen fal yedn in zain vet
have you that hear after all they will case any in be will

געקומען. [כג] טו דעריבער דאס, וואס מיר וועלן דיר זאגן: ביי
bai zogen dir velen mir vos dos deriber tu gekumen
with say you will we which this therefore do come

אונדז געפינען זיך פיר מענער, וועלכע האבן א נדר אויף
oif neyder a hoben velche mener fir zich gefinen undz
upon vow a have who men four themselves find us

זיך ; [כד] נעם די דאזיקע און רייניק דיך מיט זיי ,
zei mit dich reinik un dozike di nem zich
them with you cleanse and these the take themselves

און באצאל פאר זיי , כדי זיי זאלן זיך לאזן
lozen zich zolen zei kedei zei far batsol un
allow themselves should they so that them for pay and

אפגאלן דעם קאפ; און אלע וועלן וויסן , אז אין דעם, וואס זיי
zei vos dem in az visen velen ale un kop dem opgolen
they what this in that know will all and head the shaving

האבן געהערט וועגן דיר, איז גאר נישטא (קיין אמת).
emes kein nishto gor iz dir vegen gehert hoben
truth any there is not altogether is you about heard have

who heard were saying, Baruch Hashem! And they said to him, You see, Ach b'Moshiach, how many thousands there are among the Yehudim who have emunah and they all have kanous *(zealousness)*, are shomer mitzvot for the Torah. [21] And these Orthodox Jewish ma'aminim hameshichiyim have heard a rumor informing them about you, that you teach the Yehudim living among the Goyim in the Golus to be shmad and to commit apostasy from Moshe, telling them to abandon bris milah for Bnei Yisroel and not to be shomer regarding the darkhei haTorah *(ways of the Torah)*. [22] What then is to be done? Certainly these Orthodox Jewish ma'aminim hameshichiyim will get word that you have come. [23] This, therefore, do what we tell you. There are with us arba'ah anashim who are under a neder Nezirim. [24] Go! Take these for hitkaddeshut *(purification)* and purify yourself with them and

pay expenses for them, that they may cut their hair; then all shall have da'as that there is no emes to the rumor; then it shall be clear that you yourself are in agreement and frum regarding the darkhei haTorah and that you are charedi and shomer mitzvot, in the ranks of those who practice Orthodox Judaism. 25 And concerning the Goyim coming to emunah, we have sent an iggeret with our decision that they avoid what is offered to elilim and dahm and what is strangled and zenut. 26 Then Rav Sha'ul took the anashim on the following day, and he went with them for tohorah *(purification)* and was entering the Beis Hamikdash, giving notice of the completion of the yamim of the tohorah until was offered for each one of them the korban.

27 Now when the shivat yamim were about to be completed, unbelieving Yehudim from the Province of Asia [Ephesus],

נאר אז דו אליין גייסט אויך אויפן דרך הישר (דרך
nor az du alein geist oich oifen derech hayashir derech
but that you yourself go also on the way of straight way of

ה׳), און היטסט אפ די תורה. כה און וואס שייך
Hashem un hitst op di toire un vos shaich
Hashem and observe up the Torah and who concerning

די גויישע מאמינים, האבן מיר שוין געשריבן א בריוו,
di Goyishe maiminem hoben mir shoin geshriben a briv
the Goyishe believers did we already write a letter

באשליסנדיק, אז זיי זאלן זיך אפהיטן (צו עסן) פון
bashlisendik az zei zolen zich ophiten tsu esen fun
concluding that they should themselves refrain to eat of

קרבנות צו אפג-טער און פון בלוט און פון דערוואָרגן (פלייש)
korbones tsu opg-ter un fun blut un fun dervorgn fleish
sacrifices to idols and of blood and of strangled meat

און פון זנות. כו פּוילוס האט דעמאלט גענומען די מענער,
un fun zoines Poylos hot demolt genumen di mener
and of fornication Paul did then take the men

האט זיך געריייניקט מיט זיי דעם אנדערן טאג, און איז
hot zich gereinikt mit zei dem andern tog un iz
did himself ritually purify with them the next day and did

אריינגעגאנגען אין בית המקדש אריין, און געלאזט וויסן די
araingegangen in Beis HaMikdash arain un gelozt visen di
enter in house HaMikdash into and let know the

דערפילונג פון די טעג פון רייניקונג, ביז עס זאל
derfilung fun di teg fun reinikung biz es zol
fulfilment of the days of ritual purification until it shall

געברענגט ווערן דאס קרבן פאר יעדן איינעם פון זיי.
gebrengt veren dos korben far yedn einem fun zei
brought to be the sacrifice for every one of them

כז און ווי די זיבן טעג האבן זיך שוין באלד געהאט
un vi di ziben teg hoben zich shoin bald gehat
and when the seven days have self now almost had

געענדיקט, האבן יידן פון (קליין) אזיען אים דערזען
geendikt hoben Yidn fun klein Asia im derzen
finished did Judaeans from Minor Asia caught sight of him

אין בית המקדש, און האבן אויפגעהעצט דעם גאנצן המון,
in Beis HaMikdash un hoben oifgehetst dem gantsn hamon
in house HaMikdash and did stir up the entire crowd

having seen Rav Sha'ul
in the Beis Hamikdash,
were stirring up all the
multitude, and they laid
their hands on him,
28 Crying out, Anashim,
Bnei Yisroel, help us!
This one is the ish who is
giving shiurim to everyone
everywhere keneged
(against, in opposition to)
HaAm and the Torah
of Moshe Rabbenu and
this Makom HaKadosh,
and in addition also he
brought Yevanim into
the Beis Hamikdash
and has defiled Makom
HaKadosh HaZeh. 29 —
For they had previously
seen Trophimus the
Ephesian in the city with
Rav Sha'ul and they had
jumped to the conclusion
and made the unwarranted
assumption that Rav Sha'ul
had brought Trophimus
past the Soreg in the Beis
Hamikdash. 30 — And the
whole city was aroused and
the people were rushing
together, and they seized
Rav Sha'ul, and they were
dragging him outside
the Beit Hamikdash;
and immediately the
delatot were shut. 31 And

און ארויפגעלייגט זייערע הענט אויף אים, כח שרייענדיק, אנשי
anshei shraiendik im oif hent zeiere aroifgeleigt un
men of shouting him on hands their did place and

ישראל, העלפט: דער דאזיקער מענטש איז עס, וואס לערנט
lernt vos es iz mentsh doziker der helft Yisroel
teaches who he is man this one the help Israel

אלעמען אומעטום קעגן דעם (יידישן) פאלק און דער
der un folk Yiddishn dem kegen umetum alemen
the and people Jewish the against everywhere everyone

תורה און דעם דאזיקן מקום (קדוש), נאכמער , ער האט אפילו
afile hot er nochmer Kodesh Makom dozikn dem un toire
even did he even more holy place this the and Torah

אריינגעפירט גריכן אין בית המקדש אריין און פארשוועכט
farshvecht un arain HaMikdash Beis in Greeks araingefirt
did desecrate and into HaMikdash house in Greeks lead in

דאס דאזיקע מקום קדוש . כט ווארום זיי האבן פריער
frier hoben zei vorem Kodesh Makom dozike dos
previously have they because holy place these the

געהאט געזען טראפימוסן דעם עפעזער אין דער שטאט מיט אים;
im mit shtot der in Ephesian dem Trofimusn gezen gehat
him with city the in Ephesian the Trophimus seen had

און געמיינט , אז פולוס האט אים אריינגעפירט אין בית
Beis in araingefirt im hot Poylos az gemeint un
house into led in him had Paul that thought and

המקדש אריין. ל און די גאנצע שטאט האט זיך באוועגט, און
un bavegt zich hot shtot gantse di un arain HaMikdash
and moved self has city whole the and into HaMikdash

עס איז געווארן א צוזאמענגעלויף פון פאלק ; און זיי
zei un folk fun tsuzamengeloif a gevoren iz es
they and people of gathering stampede a become is there

האבן געכאפט פולוסן און אים ארויסגעשלעפט אויסער דעם בית
Beis dem oiser aroisgeshlept im un Poylosn gechapt hoben
house the outside drag out him and Paul seized did

המקדש ; און גלייך האבן זיך די טירן געשלאסן.
geshlosen tirn di zich hoben glaich un HaMikdash
shut doors the self have immediately and HaMikdash

לא און ווי זיי האבן אים געוואלט טייטן, איז געקומען א שמועה
shmue a gekumen iz teiten gevolt im hoben zei vi un
report a come did kill want him did they as and

צום הויפטמאן פון דער אפטיילונג, אז גאנץ ירושלים איז
iz Yerushalayim gants az opteilung der fun hoiptman tsum
is Yerushalayim all that cohort the of captain to the

while they were trying to kill him, a report went up to a tribune of the Roman cohort that all Yerushalayim was in an oifshtand *(uprising)* uproar.
32 At once he took his chaiyalim and centurions and ran down to them, and when the rioters saw the Roman tribune and the chaiyalim, they stopped beating Rav Sha'ul. 33 Then the Roman tribune came near and took hold of Rav Sha'ul and ordered him to be bound with two sharsherot *(chains)*, and the tribune was inquiring who he might be and what he had done. 34 Some in the crowd were shouting one thing, some another, and the tribune was not able to have da'as of anything definite because of the noise, so he ordered him to be brought into the barracks. 35 And when Rav Sha'ul was on the steps, it came about that he was carried by the chaiyalim, because of the violence of the multitude, 36 For the crowd kept following and shouting, Away with him!

אין אן אויפברויז. לב האט ער גיך גענומען זעלנער און אפיצירן,
ofitsirn un zelner genumen gich er hot oifbroiz an in
officers and soldiers take quickly he did uproar an in

און איז אראפגעלאפן צו זיי ; און דערזעענדיק דעם הויפטמאן
hoiptman dem derzeendik un zei tsu aropgelofen iz un
captain the seeing and them to run down did and

און די זעלנער , האבן זיי אויפגעהערט צו שלאגן פּוילוסן.
Poylosn shlogen tsu oifgehert zei hoben zelner di un
Paul beat up to stop they did soldiers the and

לג דאן איז דער הויפטמאן צוגעגאנגען , האט אים ארעסטירט,
arestirt im hot tsugegangen hoiptman der iz dan
arrest him did went over captain the did then

און באפוילן מען זאל אים בינדן מיט צווי קייטן , און האט
hot un keitn tsvei mit binden im zol men bafoilen un
did and chains two with bind him shall they ordered and

געפרעגט, ווער ער איז, און וואס ער האט געטאן. לד און יעדער
yeder un geton hot er vos un iz er ver gefregt
every and done has he what and is he who ask

איינער אינם המון האט עפּעס אנדערש געשריגן ; און
un geshrigen andersh epes hot hamon inem einer
and shout else something did crowd in the one

נישט קענענדיק זיך דערוויסן אויף זיכער , צוליב
tsulib zicher oif dervisen zich kenendik nisht
on account of certain on find out himself being able not

דעם געטומל , האט ער באפוילן, מען זאל אים אוועקפירן אין
in avekfiren im zol men bafoilen er hot getuml dem
in led away him shall they order he did commotion the

דער פעסטונג אריין. לה און ווען ער איז געקומען צו די טרעפּ,
trep di tsu gekumen iz er ven un arain festung der
steps the to come is he when and into garrison the

האבן די זעלנער אים געטראגן צוליב דעם געדרענג פון
fun gedreng dem tsulib getrogen im zelner di hoben
of crush the on account of carried him soldiers the have

דעם המון ; לו ווארום די פאלקסמאסע האט נאכגעפאלגט,
nochgefolgt hot folksmase di vorem hamon dem
follow did mass of people the because crowd the

שרייענדיק: אוועק מיט אים!
im mit avek shraiendik
him with went away shouting

37 And just when he
was about to be brought
into the barracks, Rav
Sha'ul says to the Roman
tribune, Is it permissible
for me to say something to
you? And the tribune said,
Ellinisti Ginoskeis? *(Do
you know Greek?)* 38 Then
you are not the Egyptian
who recently stirred up an
intifada and led out four
thousand assassins into
the wilderness? 39 And Rav
Sha'ul said, I gufa *(myself)*
am an ish Yehudi from
Tarsus of Cilicia, a citizen
of no insignificant city.
And I ask you to allow me
to speak to the people.
40 And when the tribune
had given permission, Rav
Sha'ul stood on the steps
and motioned with his
hand to the people. And a
great silence fell upon the
crowd. Then Rav Sha'ul
addressed the multitude
in the language of the
Hebrews.

לז און בשעת פוילוס האט געזאלט אריינגעפירט ווערן אין דער
der in veren araingefirt gezolt hot Poylos beshas un
the in to be brought in about to was Paul when and

פעסטונג אריין, האט ער געזאגט צום הויפטמאן: צי איז עס מיר
mir es iz tsi hoiptman tsum gezogt er hot arain festung
me it is captain to the say he did into garrison

דערלויבט עפעס צו זאגן צו דיר? און ער האט געזאגט: דו
du gezogt hot er un dir tsu zogen tsu epes derloibt
you said has he and you to say to something permit

קענסט גריכיש? לח צי ביסטו דען נישט דער מצרי , וועלכער
velcher Mitsri der nisht den bistu tsi Grichish kenst
who Egyptian the not then you are Greek know

האט מיט א געוויסער צייט צוריק געמאכט א מרידה , און
un meride a gemacht tsurik tsait geviser a mit hot
and insurgency a make back time certain a with did

ארויסגעפירט אין דער מדבר אריין די פיר טויזנט מענער
mener toizent fir di arain midbar der in aroisgefirt
men thousand four the into wilderness the in led out

פון די סיקרים ? לט האט פוילוס געזאגט: איך בין א ייד
Yid a bin ich gezogt Poylos hot sikrim di fun
Jewish person a am I say Paul did assassins the of

פון טארסוס אין קיליקיען, א בירגער פון אן אנגעזעענער שטאט;
shtot ongezeener an fun birger a Cilicia in Tarsus fun
city prominent an of citizen a Cilicia in Tarsus from

בעט איך דיך, דערלויב מיר צו רעדן צום פאלק . מ און ווען
ven un folk tsum reden tsu mir derloib dich ich bet
when and people to the speak to me Allow you I ask

ער האט עס אים דערלויבט, האט פוילוס זיך געשטעלט אויף די
di oif geshtelt zich Poylos hot derloibt im es hot er
the on stand himself Paul did permit him it did he

טרעפ, און געמאכט א צייכן מיט דער האנט צום פאלק ; און
un folk tsum hant der mit tseichen a gemacht un trep
and people to the hand the with sign a made and steps

אז עס איז געווארן א גרויסע שטילקייט, האט ער גערעדט צו זיי
zei tsu geredt er hot shtilkeit groise a gevoren iz es az
them to speak he did quietness great a became is it that

אויף לשון קודש, אזוי צו זאגן:
zogen tsu azoi kodesh loshen oif
say to so holy language on

22

1 Rav
Sha'ul said, Anashim,
Achim, Avot, listen now to
my hitstaddekut *(defense).*
2 And when they heard
that Rav Sha'ul was
addressing them in the
language of the Hebrews,
they were even more quiet.
And Rav Sha'ul said:
3 I am an ish Yehudi,
born in Tarsus of Cilicia,
but having been brought
up in a yeshiva in this city
of Yerushalayim at the
feet of Rabban Gamli'el,
having learned with
irreproachable frumkeit
according to all machmir
chumra strictness the
Torah of Avoteinu, and I
have a kinat Hashem just
as all of you do today; 4 I
brought redifah on this
"Derech," even to the point
of mavet, binding and
delivering both anashim
and nashim over to the
beis hasohar, 5 As even the
Kohen Gadol and all the
Zekenim of the Sanhedrin
could give solemn eidus for
me. For from them I also
was authorized with iggrot
to the Achim in Damascus,
and I was going there to
lead away also the ones

כב

ברידער און פאטערס, הערט איצט אויס מיין
main ois itst hert foters un brider
my out now hear fathers and brothers

פארטיידיקונג פאר אייך— ב און ווי זיי האבן
hoben zei vi un aich far farteidikung
did they when and you before defense

דערהערט, אז ער רעדט צו זיי אויף לשון קודש, האבן
hoben kodesh loshen oif zei tsu redt er az derhert
did holy language on them to speaks he that hear

זיי זיך נאך רואיקער פארהאלטן; און ער האט געזאגט—
gezogt hot er un farhalten ruiker noch zich zei
say did he and behave quieter even themselves they

ג איך בין א ייד , געבוירן אין טרסוס אין קיליקיען,
Cilicia in Tarsus in geboiren Yid a bin ich
Cilicia in Tarsus in born Jewish person a am I

דערצויגן אבער בין איך געווארן (דא) אין דער דאזיקער
doziker der in do gevoren ich bin ober dertsoigen
this one the in here become I am however brought up

שטאט, ביי די פיס פון (תנא רבן) גמליאל, און מען האט
hot men un Gamli'el Rabban tane fun fis di bai shtot
has it and Gamliel Rabban Tanna of feet the at city

מיך פלייסיק געלערנט די תורה פון אונדזערע אבות , און א
a un avot undzere fun toire di gelernt flaisik mich
a and fathers our of Torah the taught diligently me

קנאי בין איך געוועזן פאר ה' , ווי איר אלע זענט עס ביים
baim es zent ale ir vi Hashem far geven ich bin kanoi
to up are all you as Hashem for was I am Zealot

היינטיקן טאג. ד און דעם דאזיקן (דרך ה') דרך האב
hob derech Hashem derech dozikn dem un tog haintikn
did way of Hashem way this the and day today's

איך גערודפט ביז צום טויט , בינדנדיק און איבערגעבנדיק אין
in ibergebendik un bindendik toit tsum biz geroideft ich
into turning over and binding death the to persecute I

תפיסה אריין מענער און פרויען . ה ווי אפילו דער כהן גדול וועט
vet gadol koyen der afile vi froien un mener arain tfise
will gadol kohen the even as women and men into prison

עס מיר עדות זאגן און דאס גאנצע בית הזקנים , פון
fun hazkeinem beis gantse dos un zogen eides mir es
from of the elders house whole the and say witness me it

וועמען איך האט באקומען בריוו צו די ברידער , און בין געגאנגען
gegangen bin un brider di tsu briv bakumen hot ich vemen
go did and brothers the to letter received did I whom

who were there in order
to bring them bound back
to Yerushalayim to have
them punished.
6 And it happened to
me while traveling and
drawing near to Damascus,
lav davka *(approximately)*
noon, suddenly from
Shomayim, a very bright
ohr *(light)* shone around
me; 7 And I fell to the
ground. Then I heard
a bat kol saying to me,
Sha'ul, Sha'ul, why are
you bringing redifah on
me? 8 And I answered, Who
are you, Adoni? And he
said to me, I am Yehoshua
of Natzeret, upon whom
you are bringing redifah.
9 And the ones with me
saw the ohr *(light)* but
they did not have real
hearing *(understanding)* of
the voice speaking to me.
10 And I said, What shall
I do, Adoni? And HaAdon
said to me, Get up and go
into Damascus, and there
you will be told about
everything which has been
appointed for you to do.
11 And because I had been
blinded from the kavod
(glory) of that ohr *(light)*,
I was led by the hand by

the ones who were with

קיין דמשק צו ברענגען אויך די , וואס זענען דארטן געווען,
geven dorten zenen vos di oich brengen tsu Damascus kein
were there are who those also bring to Damascus to

געבונדן קיין ירושלים , כדי זיי זאלן באשטראפט
bashtroft zolen zei kedei Yerushalayim kein gebunden
punished should they so that Yerushalayim to bound

ווערן. ו און עס איז געשען , בשעת איך בין געווען אויפן וועג
veg oifen geven bin ich beshas geshen iz es un veren
way on the was am I while happened is it and to be

און האב מיך דערנענטערט צו דמשק , ארום האלבן טאג האט
hot tog halbn arum Damascus tsu dernentert mich hob un
did day half around Damascus to come near me did and

מיך פלוצלונג ארומגעלויכטן א גרויס ליכט פון הימל . ז און
un himel fun licht grois a arumgeloichten plutslung mich
and heaven from light great a shone around suddenly me

איך בין אנידערגעפאלן אויף דער ערד , און האב געהערט א קול
kol a gehert hob un erd der oif anidergefalen bin ich
voice a hear did and ground the on fall down did I

זאגן צו מיר: שאול, שאול, וואס פארפאלגסטו מיך ? ח און איך
ich un mich farfolgstu vos Shaul Shaul mir tsu zogen
I and me do you persecute why Saul Saul me to say

האב געענטפערט: ווער ביסטו , האר? און ער האט צו מיר געזאגט:
gezogt mir tsu hot er un Har bistu ver geentfert hob
say me to did he and L-rd you are who answer did

איך בין יהושע / ישוע פון נצרת , וועמען דו פארפאלגסט.
farfolgst du vemen Natseret fun Yeshua Yehoshua bin ich
persecute you whom Natseret of Yeshua Yehoshua am I

ט און די , וואס זענען מיט מיר געווען, האבן געזען דאס ליכט, נאר
nor licht dos gezen hoben geven mir mit zenen vos di un
but light the seen have was me with are who the and

דאס קול , וואס האט גערעדט מיט מיר, האבן זיי נישט (מיט
mit nisht zei hoben mir mit geredt hot vos kol dos
with not they have me with spoken has which voice this

פארשטענדיקייט) געהערט. י און איך האב געזאגט: וואס זאל איך
ich zol vos gezogt hob ich un gehert farshtendikeit
I shall what said have I and heard understanding

טאן, האר? און דער האר האט צו מיר געזאגט: שטיי אויף, גיי קיין
kein gei oif shtei gezogt mir tsu hot Har der un Har ton
to go up stand say me to did L-rd the and L-rd do

דמשק ; און דארטן וועט דיר (שוין) געזאגט ווערן וועגן
vegen veren gezogt shoin dir vet dorten un Damascus
about to be told already you will there and Damascus

אלעם , וואס איז דיר באשטימט געווארן, צו טאן. יא אזוויוי
azoivi ton tsu gevoren bashtimt dir iz vos alem
since do to been appointed you is which everything

אבער איך האב נישט געקענט זען צוליב דעם גלאנץ פון
fun glants dem tsulib zen gekent nisht hob ich ober
of glory the on account of see be able not did I however

יענעם ליכט, בין איך געקומען קיין דמשק , געפירטביי דער האנט
hant der bai gefirt Damascus kein gekumen ich bin licht yenem
hand the by led Damascus to come I am light that

פון די , וואס זענען מיט מיר געווען. יב און א געוויסער חנניה ,
Chananyah geviser a un geven mir mit zenen vos di fun
Chananyah certain a and was me with are who the of

א ג-טספארכטיקער מאן לויט דער תורה , וועלכער האט
hot velcher toire der loit man G-tsforchtiker a
has who Torah the according to man devout a

געהאט א גוטן שם ביי אלע יידן , וואס האבן דארט געוואוינט,
gevoint dort hoben vos Yidn ale bai shem gutn a gehat
dwell there did who Jews all with name good a had

יג איז געקומען צו מיר, און איז געשטאנען לעבן מיר, געזאגט:
gezogt mir leben geshtanen iz un mir tsu gekumen iz
said me beside standing is and me to come is

ברודער שאול, ווער ווידער זעענדיק! און אין דער זעלביקער
zelbiker der in un zeendik vider ver Shaul bruder
same the in and sighted again become Saul brother

שעה האב איך געקוקט אויף אים. יד און ער האט געזאגט: דער ג-ט
G-t der gezogt hot er un im oif gekukt ich hob sho
G-d the said has he and him on look I did hour

פון אונדזערע אבות האט דיך אויסדערוויילט, צו וויסן זיין רצון
rotsn zain visen tsu oisderveilt dich hot avot undzere fun
will his know to chosen you has fathers our of

און צו זען דעם צדיק און צו הערן א קול פון זיין
zain fun kol a heren tsu un tsadik dem zen tsu un
his from voice a hear to and righteous person the see to and

מויל ארויס. טו מחמת דו וועסט זיין אן עדות פאר אים
im far eides an zain vest du machmas arois moil
him for witness a be you will you because out mouth

צו אלע מענטשן פון דעם, וואס דו האסט געזען און געהערט.
gehert un gezen host du vos dem fun mentshn ale tsu
heard and seen you have you which that of people all to

טז און איצט וואס צעגערסטו? שטיי אויף, לאז דיך טובל
toivel dich loz oif shtei tsegerstu vos itst un
mikveh immerse you let up stand delay why now and

me and who led me into Damascus.

[12] A certain man, Chananyah by name, an ehrliche Yid *(a truly pious Jew)*, charedi according to the Torah and with a shem tov with all the Yehudim living in Damascus, [13] Came to me and stood next to me, saying, Ach b'Moshiach Sha'ul, receive your sight. And at that moment I looked up at him. [14] And he said, Elohei Avoteinu has chosen and appointed you to have da'as of His ratzon *(will)* and to see the Tzaddik and to hear the kol *(voice)* from His mouth. [15] For you will be an eidus *(witness)* to him to all anashim of what you have seen and heard. [16] And now what do you intend to do? Get up and receive Moshiach's tevilah of teshuva and wash away your averos *(sins)* by calling upon SHMO.

[17] And it happened that after I had returned to Yerushalayim and as I was davening in the Beis Hamikdash, that I fell into a trance, [18] And saw Rebbe, Melech HaMoshiach

saying to me, Hurry and get out quickly from Yerushalayim, because they will not receive your edut *(testimony)* concerning me. [19] And I said, Adoni, they themselves have da'as that in every shul I was imprisoning and beating the ones with emunah in you. [20] And when in al kiddush ha-Shem, the dahm of your eidus *(witness)* Stefanos was being poured out, I myself also had been standing by and agreeing and protecting the kaftans of the ones killing him. [21] And Moshiach said to me, Go! For I will send you out, far away to the Goyim.

זיין אין דער מקווה , און וואש אפ דיינע זינד, אנרופנדיק זיין
zain onrufendik zind daine op vash un mikveh der in zain
his calling upon sin your away wash and mikveh the in be

נאמען. [יז] און עס איז געשען , בעת איך האב מיך אומגעקערט
umgekert mich hob ich beis geshen iz es un nomen
return me have I while happened is it and name

קיין ירושלים און האב תפילה געטאן אין בית המקדש ,
HaMikdash Beis in geton tfile hob un Yerushalayim kein
the Holy House in done prayer did and Yerushalayim to

בין איך אריינגעפאלן אין א טראנס, [יח] און האב אים געזען זאגן צו
tsu zogen gezen im hob un trans a in araingefalen ich bin
to say seen him have and trance a into fell in I am

מיר: אייל דיך , און גיי ארויס געשווינט פון ירושלים ,
Yerushalayim fun geshvint arois gei un dich ail mir
Yerushalayim from quickly out go and yourself hurry me

ווייל זיי וועלן (דא) נישט אננעמען דיין עדות זאגן וועגן
vegen zogen eides dain onnemen nisht do velen zei vail
about say witness your accept not here will they because

מיר. [יט] און איך האב געזאגט: האר, זיי אליין ווייסן (דאך),
doch veisen alein zei Har gezogt hob ich un mir
after all know alone they L-rd say did I and me

אז איך פלעג איינזעצן אין תפיסה און שלאגן אין אלע
ale in shlogen un tfise in ainzetsen fleg ich az
all the in beat up and prison in put them used to I that

שולן די , וועלכע גלויבן אין דיר; [כ] און בשעת דאס
dos beshas un dir in gloiben velche di shuln
the while and you in believe who the the synagogues

בלוט פון דיין עדות סטעפאנוס איז פארגאסן געווארן, בין איך
ich bin gevoren fargosen iz Stefanos eides dain fun blut
I was being shed is Stefanos witness your of blood

אליין געשטאנען דערביי מסכים זייענדיק (דערצו), און אכטונג
achtung un dertsu zaiendik maskem derbai geshtanen alein
guard and thereto being agree nearby standing myself

געבנדיק אויף די מלבושים פון די , וואס האבן אים געהרגעט.
geharget im hoben vos di fun malbushem di oif gebendik
kill him did who the of clothing the on giving

[כא] און ער האט צו מיר געזאגט: גיי; ווייל איך וועל דיך שיקן
shiken dich vel ich vail gei gezogt mir tsu hot er un
send you will I because go say me to did he and

ווייט צו די אומות העולם .
hooilem umes di tsu vait
of the world peoples the to far away

22 And they were
listening to Rav Sha'ul
up to the word Goyim; and
then they lifted up their
kol, saying, Away with
such a one from ha'aretz!
He should not be allowed
to live! 23 And while they
were crying out, while
they were throwing off
their kaftans and tossing
dust into the air, 24 the
Roman tribune directed
him to be brought into
the barracks, and ordered
him to be examined by
the flagellum's scourge,
that the tribune might
have da'as of the reason
for the mob's shouting
thus keneged *(against, in
opposition to)* Rav Sha'ul.
25 And when the Roman
soldiers stretched Rav
Sha'ul out with the straps,
he said to the centurion
who was standing by, If a
man is a Roman citizen and
uncondemned, it is lawful
for you to scourge him?
26 And having heard this,
the centurion approached
the tribune and reported,
saying, What are you
about to do? For this man
has Roman citizenship.
27 And having approached,
the tribune said to Rav

כב און זיי האבן אים אויסגעהערט ביז צו דעם דאזיקן
dozikn dem tsu biz oisgehert im hoben zei un
this the to until listened to him did they and

ווארט; און האבן אויפגעהויבן זייער קול , זאגנדיק: פארטיליק
fartilik zogendik kol zeier oifgehoiben hoben un vort
away with saying voice their lift up did and word

אזא מענטשן פון דער ערד ; ווארום ער איז נישט ווערט
vert nisht iz er vorem erd der fun mentshn aza
worthy not is he because earth the from people such

וואס ער לעבט! כג און בשעת זיי האבן (אזוי) געשריגן און
un geshrigen azoi hoben zei beshas un lebt er vos
and shouted so have they while and lives he that

אראפגעווארפן די מלבושים (פון זיך) און געווארפן
gevorfen un zich fun malbushem di aropgevorfen
toss and themselves from cloaks the thrown down

שטויב אינדערלופטן, כד האט דער הויפטמאן באפוילן , ער זאל
zol er bafoilen hoiptman der hot inderluftn shtoib
shall he commanded captain the has in the air dust

אריינגעפירט ווערן אין דער פעסטונג אריין, און האט געהייסן,
geheisen hot un arain festung der in veren araingefirt
order did and into garrison the in to be brought in

מען זאל אים אויספארשן מיט שמיץ , כדי זיך צו דערוויסן,
dervisen tsu zich kedei shmits mit oisforshen im zol men
find out to self so that lashes with examine him shall they

צוליב וועלכער סיבה זיי האבן אזוי געשריגן קעגן
kegen geshrigen azoi hoben zei sibe velcher tsulib
against shouted so have they cause what on account of

אים. כה ווי אבער מען האט אים אויסגעצויגן צום שמייסן ,
shmaisen tsum oisgetsoigen im hot men ober vi im
flog to the outstretched him had they however as him

האט פוילוס געזאגט צום אפיציר, וואס איז געשטאנען דערנעבן:
dernebn geshtanen iz vos ofitsir tsum gezogt Poylos hot
nearby standing is who officer to the say Paul did

צי איז אייך דען דערלויבט צו שמייסן א מענטשן, וואס איז א
a iz vos mentshn a shmaisen tsu derloibt den aich iz tsi
a is who man a flog to allowed then you is

רוימישער בירגער און וועלכער איז נישט פארמשפט ? כו און ווי דער
der vi un farmishpet nisht iz velcher un birger Roymisher
the as and condemned not is who and citizen Roman

אפיציר האט דאס געהערט, איז ער צוגעגאנגען צום הויפטמאן און
un hoiptman tsum tsugegangen er iz gehert dos hot ofitsir
and captain to the went over he is heard this has officer

Sha'ul, Tell me, are you a Roman? And Rav Sha'ul said, Etiam. [28] And the tribune answered, It cost me a large sum of money for me to acquire my Roman citizenship. And Rav Sha'ul said, But indeed I have been born a Roman citizen. [29] Ofen ort, then, the ones about to examine him drew back from Rav Sha'ul. Also the tribune did the same. For he was afraid, learning that Rav Sha'ul is a Roman and that he had bound him.

[30] And on the next day, desiring to know something definite about why Rav Sha'ul was accused by the Yehudim, the tribune released him and ordered the Rashei Hakohanim and all the Sanhedrin to be assembled. Then, having brought down Rav Sha'ul,

אים דערציילט, אזוי צו זאגן: וואס גייסטו טאן? דער דאזיקער
doziker der ton geistu vos zogen tsu azoi dertseilt im
this the do go you what say to so report him

מענטש איז דאך א רוימער! כז און דער הויפטמאן איז צוגעקומען
tsugekumen iz hoiptman der un Roymer a doch iz mentsh
come over is captain the and Roman a after all is man

און געזאגט צו אים: זאג מיר, דו ביסט (טאקע) א רוימער?
Roymer a take bist du mir zog im tsu gezogt un
Roman a actually are you me tell him to said and

האט ער געזאגט: יא . כח האט דער הויפטמאן געענטפערט: פאר א
a far geentfert hoiptman der hot yo gezogt er hot
a for answer captain the has yes said he has

גרויסן פרייז האב איך מיר דערווארבן די דאזיקע בירגערשאפט. און
un birgershaft dozike di dervorbn mir ich hob praiz groisn
and citizenship these the acquired me I have price great

פּוילוס האט געזאגט: איך אבער בין געבוירן געווארן (א רוימער).
Roymer a gevoren geboiren bin ober ich gezogt hot Poylos
Roman a become born am however I say did Paul

כט און די , וואס האבן אים געזאלט אויספארשן, זענען דעריבער
deriber zenen oisforshen gezolt im hoben vos di un
therefore are examine should him had who those and

גלייך אוועקגעגאנגען פון אים; און דער הויפטמאן האט
hot hoiptman der un im fun avekgegangen glaich
did captain the and him from go away immediately

זיך געפארכטן, דערוויסנדיק זיך , אז ער איז א רוימער,
Roymer a iz er az zich dervisendik geforchten zich
Roman a is he that himself finding out fear himself

און אז ער האט אים געלאזט בינדן .
binden gelozt im hot er az un
be bound allowed him had he that and

ל צומארגנס אבער , וועלנדיק זיך דערוויסן אויף
oif dervisen zich velendik ober tsumorgens
for find out himself wanting however the next morning

זיכער , וועגן וואס ער איז באשולדיקט געווארן פון די יידן ,
Yidn di fun gevoren bashuldikt iz er vos vegen zicher
Judaeans the by being accused is he what about certain

האט ער אים באפרייט פון די קייטן , און באפוילן, אז די
di az bafoilen un keitn di fun bafrait im er hot
the that ordered and chains the from set free him he did

הויפט כהנים זאלן זיך צוזאמענקומען און דאס
dos un tsuzamenkumen zich zolen koyanim hoipt
the and to assemble themselves should kohenim chief

the tribune had him set before them.

23 And as he gazed at the Sanhedrin, Rav Sha'ul said, Anashim, Achim, I have lived before Hashem until this day with a lev tahor. [2] And the Kohen Gadol Chananyah ordered the ones standing by Rav Sha'ul to strike his mouth. [3] Then Rav Sha'ul said to him, Hashem is about to strike you, you white-washed wall! You sit judging me according to Torah and yet in violation of the Torah you command me to be struck? [4] And the ones standing by said, Do you revile the Kohen Gadol of Hashem? [5] And Rav Sha'ul said, I was without da'as, Achim, that he is the Kohen Gadol, for it has been written, NASI V'AMMECHA LO TA'OR *(A ruler of your people you will not speak evil of, curse)*.

[6] And Rav Sha'ul, having da'as that one kat is of Tzedukim *(Sadducees)* and the other of Perushim *(Pharisees)*, was crying out

גאנצע סנהדרין : און האט אראפגעפירט פולוסן, און אים
im un Poylosn aropgefirt hot un Sanhedrin gantse
him and Paul lead down did and Sanhedrin entire

אוועקגעשטעלט פאר זיי .
zei far avekgeshtelt
them before puts

כג און פולוס האט זיך איינגעקוקט אויפן
oifen aingekukt zich hot Poylos un
on the gazing intently himself did Paul and

סנהדרין , און געזאגט: ברידער , איך האב געלעבט
gelebt hob ich brider gezogt un Sanhedrin
lived have I brothers said and Sanhedrin

פאר ה׳ מיט א גאנץ און גוט געוויסן ביז צום
tsum biz gevisen gut un gants a mit Hashem far
to the until conscience good and whole a with Hashem before

היינטיקן טאג. [ב] אבער דער כהן גדול חנניה האט
hot Chananyah gadol koyen der ober tog haintikn
did Chananyah gadol kohen the however day present

באפוילן די , וואס זענען דארט ביי אים געשטאנען, אים צו
tsu im geshtanen im bai dort zenen vos di bafoilen
to him standing him with there are who the order

שלאגן אויפן מויל . [ג] האט פולוס דעמאלט צו אים געזאגט:
gezogt im tsu demolt Poylos hot moil oifen shlogen
say him to then Paul did mouth on the strike

ה׳ וועט דיך שלאגן, דו ווייס געקאלכטע וואנט; און דו
du un vant gekalchte vais du shlogen dich vet Hashem
you and wall chalked white you strike you will Hashem

זיצט מיך צו משפטן לויט דער תורה , און באפעלסט
bafelst un toire der loit mishpeten tsu mich zitst
order and Torah the according to judge to me sit

מען זאל מיך שלאגן להיפך דער תורה ? [ד] אבער די ,
di ober toire der lehepech shlogen mich zol men
the however Torah the contrary to strike me shall they

וואס זענען דארט געשטאנען האבן געזאגט: דעם כהן גדול פון
fun gadol koyen dem gezogt hoben geshtanen dort zenen vos
of gadol kohen the say did standing there were who

ה׳ זידלסטו ? [ה] האט פולוס געזאגט: ברידער , איך האב
hob ich brider gezogt Poylos hot zidlstu Hashem
did I brothers say Paul did you berate Hashem

נישט געוואוסט, אז עס איז דער כהן גדול ; ווארום עס שטייט
shteit es vorem gadol koyen der iz es az gevust nisht
stands it because gadol kohen the is it that know not

in the Sanhedrin, Anashim, Achim, I am a Parush ben Parush and it is for the tikvah of the Techiyas HaMesim that I am being judged. 7 Now when Rav Sha'ul said this, there came about a machlochet *(controversy)* between the Perushim and Tzedukim, and the multitude was divided. 8 Loit *(according to)* the Tzedukim, there is no Techiyas HaMesim nor a malach nor ruchot, but Perushim acknowledge all these things. 9 And there was a kol gadol and some of the Sofrim of the kat of the Perushim were arguing vigorously, saying, Nothing rah do we find keneged this ish, and what if a ruach did speak to him or a malach? 10 And fearing much more machloket was coming, the Roman tribune ordered the troops to go down to take Rav Sha'ul away from the midst of them and to bring him into the barracks lest he be torn to pieces by them.

געשריבן: א נשיא ביי דיין פאלק זאלסטו נישט פלוכן. (שמות
Shemot fluchen nisht zolstu folk dain bai nosi a geshriben
Exodus curse not shall you nation your to ruler a written

כב, כז.) ו און ווינסדיק, אז איין טייל איז צדוקים און די
di un Tsedukim iz teil ein az visendik un chz chb
the and Sadducees is part one that knowing and 27 22

אנדערע טייל פרושים, האט פוילוס א געשריי געטאן אין דעם
dem in geton geshrei a Poylos hot Perushim teil andere
the in do shout a Paul did Pharisees part other

סנהדרין: ברידער, איך בין א פרוש בן פרושים; וועגן
vegen Perushim ben Parush a bin ich brider Sanhedrin
about Pharisees son of Pharisee a am I brothers Sanhedrin

דער האפנונג פון תחית המתים ווער איך געמשפט!
gemishpet ich ver hameysim techiyas fun hofenung der
judged I am the dead ones resurrection of of hope the

ז און ווען ער האט דאס געזאגט, איז געווארן א מחלוקה
machloike a gevoren iz gezogt dos hot er ven un
dispute a become there is said this had he when and

פון די פרושים מיט די צדוקים, און די מאסע האט
hot mase di un Tsedukim di mit Perushim di fun
did crowd the and Sadducees the with Pharisees the from

זיך געשפאלטן. ח ווארום די צדוקים זאגן, אז עס
es az zogen Tsedukim di vorem geshpolten zich
there that say Sadducees the because split themselves

איז נישטא קיין תחית המתים, נישט קיין
kein nisht hameysim techiyas kein nishto iz
any not the dead ones resurrection of any there is not is

מלאך, נישט קיין גייסט; די פרושים אבער זענען מודה
moide zenen ober Perushim di gaist kein nisht malech
confessing are however Pharisees the spirit any nor angel

אויף ביידע. ט און עס איז געווארן א גרויס געשריי; און עס זענען
zenen es un geshrei grois a gevoren iz es un beide oif
did it and outcry great a become is there and both to

אויפגעשטאנען אייניקע סופרים פון דעם צד פון די פרושים, און
un Perushim di fun tsad dem fun sofrim einike oifgeshtanen
and Pharisees the of side the of scribes some stand up

האבן געהאלטן א וויכוח, אזוי צו זאגן: מיר געפינען נישט קיין
kein nisht gefinen mir zogen tsu azoi vikuech a gehalten hoben
any not find we say to thus dispute a hold did

שום שלעכטס אין דעם דאזיקן מענטשן; און (וואס איז) אויב
oib iz vos un mentshn dozikn dem in shlechts shum
if is what and man this the in evil whatever

א גייסט אדער א מלאך האט צו אים גערעדט? ' און ווען דאס
dos ven un geredt im tsu hot malech a oder gaist a
the when and speak him to did angel an or spirit a

מחלוקה איז געווארן (גאר) גרויס, האט דער הויפטמאן, מורא
moire hoiptman der hot grois gor gevoren iz machloike
fear captain the did great really become is dispute

האבנדיק, אז פוילוס זאל פון זיי נישט צעריסן ווערן ,
veren tserisn nisht zei fun zol Poylos az hobendik
become torn apart not them by shall Paul that having

באפוילן דאס מיליטער אראפצוגיין און אים א כאפ צו טאן
ton tsu chap a im un aroptsugein militer dos bafoilen
do to take a him and to come down soldiery the ordered

פון זייער מיט , און אריינצופירן אין דער פעסטונג אריין.
arain festung der in araintsufiren un mit zeier fun
into garrison the in lead into and midst their from

[11] And on the following lailah, HaAdon stood by Rav Sha'ul and said, Chazak! For as you gave solemn edut about me in Yerushalayim, thus it is necessary for you also to bear solemn eidus in Rome.

יא און אין דער פאלגענדיקער נאכט איז דער האר געשטאנען ביי
bai geshtanen Har der iz nacht folgendiker der in un
by stand L-rd the did night following the in and

אים, און געזאגט: זיי שטארק; ווארום ווי דו האסט עדות
eides host du vi vorem shtark zai gezogt un im
witness did you as because strong be said and him

געזאגט וועגן מיר אין ירושלים , אזוי דארפסטו אויך עדות
eides oich darfstu azoi Yerushalayim in mir vegen gezogt
witness also must you so Yerushalayim in me about said

זאגן אין רוים .
Roym in zogen
Rome in say

[12] In the boker, the Judeans joined in a kesher and bound themselves with a shevu'ah that none of them would eat or drink until they had carried out their plot of retzichah b'seter of Rav Sha'ul. [13] Now there were more than arba'im anashim *(forty men)* who joined in this kesher. [14] After they

יב און ווען עס איז געווארן טאג האבן די יידן געמאכט
gemacht Yidn di hoben tog gevoren iz es ven un
made Judaeans the did day become is it when and

א פארשווערונג, און זיך געבונדן מיט א פייערלעכער
faierlecher a mit gebunden zich un farshverung a
solemn a with bound themselves and plot a

שבועה, און געזאגט, אז זיי וועלן נישט עסן און נישט טרינקען
trinken nisht un esen nisht velen zei az gezogt un shvue
drink not and to eat not will they that said and oath

ביז זיי וועלן נישט הרגענען פוילוסן. יג און עס זענען געווען
geven zenen es un Poylosn hargenen nisht velen zei biz
were are there and Paul kill not will they until

מער ווי פערציק, וועלכע האבן געמאכט די דאזיקע שבועה.
shvue dozike di gemacht hoben velche fertsik vi mer
oath this the make did which forty than more

יד און זיי זענען געקומען צו די הויפט כהנים און צו די
di tsu un koyanim hoipt di tsu gekumen zenen zei un
the to and kohenim chief the to come did they and

זקנים , און האבן געזאגט: מיט א פייערלעכער שבועה האבן
hoben shvue faierlecher a mit gezogt hoben un zkeinem
have oath solemn a with say did and elders

מיר זיך געבונדן גארנישט טועם צו זיין, ביז מיר וועלן
velen mir biz zain tsu toyem gornisht gebunden zich mir
will we until be to taste nothing bound ourselves we

נישט טייטן פולוסן. טו דעריבער לאזט איצט מיט דעם סנהדרין
Sanhedrin dem mit itst lozt deriber Poylosn teiten nisht
Sanhedrin the with now let therefore Paul kill not

וויסן דעם הויפטמאן, אז ער זאל אים אראפברענגען צו
tsu aropbrengen im zol er az hoiptman dem visen
to bring down him shall he that captain the make known to

אייך, פונקט ווי איר וואלט געוואלט גענויער אויספארשן
oisforshen genoier gevolt volt ir vi punkt aich
investigate with exactitude wanted would you as exactly you

וועגן אים; און איידער ער וועט זיך דערנענטערן צו אייך, זענען
zenen aich tsu dernenteren zich vet er eider un im vegen
are you to get closer himself will he before and him about

מיר גרייט אים אומצוברענגען. טז נאר פולוסנס שוועסטערן-זון האט
hot shvestern-zun Poylosns nor umtsubrengen im greit mir
had sister's son Paul's but to kill him ready we

געהערט פון דער לויערונג, און איז געקומען, און אריינגעגאנגען אין
in araingegangen un gekumen iz un loyerung der fun gehert
in entered and come is and ambush the of heard

דער פעסטונג אריין, און האט עס דערציילט פולוסן. יז און פולוס
Poylos un Poylosn dertseilt es hot un arain festung der
Paul and Paul tell this did and into garrison the

האט גערופן איינעם פון די אפיצירן, און געזאגט: פיר דעם דאזיקן
dozikn dem fir gezogt un ofitsirn di fun einem gerufen hot
this the lead said and officers the of one call did

יונגנמאן צום הויפטמאן, ווארום ער האט אים עפעס צו
tsu epes im hot er vorem hoiptman tsum yungnman
to something him has he because captain to the young man

דערציילן. יח און ער האט אים גענומען און אוועקגעפירט צום
tsum avekgefirt un genumen im hot er un dertseilen
to the brought him and take him did he and tell

הויפטמאן, און געזאגט: דער ארעסטאנט פולוס האט מיך גערופן
gerufen mich hot Poylos arestant der gezogt un hoiptman
call me did Paul prisoner the said and captain

approached the Rashei HaKohanim *(Chief Priests)* and the Zekenim *(Elders)*, they said, We have bound ourselves with a shevu'ah *(oath)* to eat nothing until we have killed Rav Sha'ul.
15 Now, therefore, you with the Sanhedrin notify the tribune so that he may bring Rav Sha'ul down to you as if intending to determine more accurately the things concerning him, and, before he draws near, we are ready to kill him.
16 Now when Rav Sha'ul's achyon *(nephew)* heard about the ma'arav *(ambush)*, he went and gained entrance into the barracks and reported
this to Rav Sha'ul. 17 And
Rav Sha'ul summoned one of the centurions and said, Bring this bochur to the tribune for he has something to report to
him. 18 So the centurion
took the bochur and brought him to the tribune and says, The prisoner Rav Sha'ul has summoned me and asked me to bring this bochur to you; he has something to say to you.
19 The tribune grasped

the bochur's hand and
drew him aside privately,
inquiring, What is it you
have to report to me?
20 And the bochur said, The
Judeans agreed to ask you
to bring Rav Sha'ul down
machar *(tomorrow)* to the
Sanhedrin as if intending
to inquire something more
accurate concerning him.
21 Therefore, you should
not be persuaded by them,
for more than arba'im
anashim are lying in wait
for him and these took a
shevu'ah upon themselves
neither to eat nor to
drink until they have
assassinated him, and now
they are ready, waiting for
your consent. 22 Therefore,
the tribune dismissed the
bochur, ordering him, Tell
no one that you reported
these things to me.
23 And having
summoned two of the
centurions, the tribune
said, Prepare to leave for
Caesarea by nine o'clock
tonight the following:
two hundred chaiyalim,
seventy horsemen, and
two hundred bowmen.
24 And also provide mounts
for Rav Sha'ul to ride,
that he may be given
safe passage to Felix

און געבעטן, איך זאל ברענגען צו דיר דעם דאזיקן יונגנמאן ,
yungnman dozikn dem dir tsu brengen zol ich gebeten un
young man this the you to bring shall I asked and

וועלכער האט עפעס צו דיר צו זאגן . [יט] און דער הויפטמאן
hoiptman der un zogen tsu dir tsu epes hot velcher
captain the and say to you to something has who

האט אים גענומען ביי דער האנט, האט אים אוועקגעפירט אויף א
a oif avekgefirt im hot hant der bai genumen im hot
a on led away him did hand the by take him did

זייט, און (אים) געפרעגט: וואס איז עס, וואס דו האסט מיר
mir host du vos es iz vos gefregt im un zait
me you have you that it is what asked him and side

צו דערציילן? [כ] האט ער געזאגט: די יידן האבן איינגעשטימט
aingeshtimt hoben Yidn di gezogt er hot dertseilen tsu
agreed have Judaeans the say he did tell to

דיך צו בעטן, אז דו זאלסט צומארגנס אראפפירן
aropfiren tsumorgens zolst du az beten tsu dich
bring down tomorrow morning you shall you that ask to you

פוילוסן צום סנהדרין , פונקט ווי זיי וואלטן געוואלט
gevolt volten zei vi punkt Sanhedrin tsum Poylosn
want would they like just as if Sanhedrin to the Paul

עפעס גענויער אויספארשן וועגן אים. [כא] דו
du im vegen oisforshen genoier epes
you him about to investigate with exactitude something

זאלסט דיך אבער נישט לאזן איבערערעדן פון זיי ,
zei fun iberreden lozen nisht ober dich zolst
them by be persuaded permit not however yourself you shall

ווארום מער ווי פערציק (מענטשן) פון זיי לאקערן
lokern zei fun mentshn fertsik vi mer vorem
lie in wait them of men forty than more because

אויף אים, און האבן זיך פייערלעך געשוואוירן, נישט צו
tsu nisht geshvoren faierlech zich hoben un im oif
to not sworn solemn themselves have and him for

עסן און נישט צו טרינקען, ביז זיי וועלן אים נישט האבן
hoben nisht im velen zei biz trinken tsu nisht un esen
have not him will they until drink to not and to eat

אומגעברענגט; און זענען איצט גרייט און ווארטן (בלויז) אויף
oif bloiz varten un greit itst zenen un umgebrengt
on only wait and ready now are and killed

דיין הבטחה . [כב] און דער הויפטמאן האט אוועקגעשיקט דעם
dem avekgeshikt hot hoiptman der un havtachah dain
the send away did captain the and promise your

the Moshel. 25 Then the tribune wrote an iggeret to this effect:

יונגנמאן , אנזאגנדיק אים: זאלסט קיינעמען נישט אויסזאגן,
oiszogen nisht keinemen zolst im onzogendik yungnman
tell not any one you shall him enjoining young man

אז דו האסט מיר דאס צו וויסן געטאן. כג און האט גערופן
gerufen hot un geton visen tsu dos mir host du az
call did and done know to this me you have you that

צוויי פון די אפיצירן, און געזאגט: גרייט צו צוויי הונדערט
hundert tsvei tsu greit gezogt un ofitsirn di fun tsvei
hundred two to prepare said and officers the of two

זעלנער , וואס זאלן גיין קיין קיסריה , און זיבעציק רייטער ,
raiter zibetsik un Kisaryah kein gein zolen vos zelner
horsemen seventy and Caesarea to go should who soldiers

און צוויי הונדערט שפיזנטרעגער, אין דער דריטער שעה פון דער
der fun sho driter der in shpizntreger hundert tsvei un
the of hour third the in spearmen hundred two and

נאכט; כד און (ער האט באפוילן) זיי זאלן צוגרייטן בהמות ,
beheimes tsugreiten zolen zei bafoilen hot er un nacht
beasts prepare should they order has he and night

כדי ארויפצוזעצן פוילוסן און אים אוועקפירן אין זיכערהייט צו
tsu zicherheit in avekfiren im un Poylosn aroiftsuzetsen kedei
to safety in led away him and Paul mounted so that

פעליקסן דעם גובערנאטאר. כה און האט געשריבן א בריוו , אויף דעם
dem oif briv a geshriben hot un gubernator dem Feliksn
this in letter a write did and governor the Felix

אופן :
oifen
manner

26 Claudius Lysias to the most excellent Moshel, Felix. Greetings. 27 This man was seized by the Judeans and was about to be killed by them, but when I learned that he is a Roman citizen, I came with the chaiyalim and rescued him. 28 Desiring to have da'as of the charge for which they were accusing

כו קלודיוס ליזיאס צום חשובסטן גובערנאטאר פעליקס, שלום .
sholem Feliks gubernator choshevstn tsum Lysias Claudius
peace Felix governor eminent to the Lysias Claudius

כז דער דאזיקער מאן איז געפאנגען געווארן פון די יידן , און
un Yidn di fun gevoren gefangen iz man doziker der
and Judaeans the by become captive is man this one the

זיי האבן אים געוואלט טייטן; (נאר) איך בין געקומען מיטן
miten gekumen bin ich nor teiten gevolt im hoben zei
with the come did I but kill want him did they

מיליטער און האב אים אפגעראטעוועט, דערוויסנדיק זיך , אז
az zich dervisendik opgeratevet im hob un militer
that myself finding out rescue him did and soldiery

ער איז א רוימער . כח און וועלנדיק וויסן די סיבה, פארוואס
farvos sibe di visen velendik un Roymer a iz er
for which cause the know wanting and Romans a is he

him, I brought him down to their Sanhedrin. 29 I found he was being accused about issues of their Torah and the charge was nothing worthy of mavet or of imprisonment. 30 And when I received information of a kesher *(plot)* keneged *(against)* the man, I sent him immediately to you, having given orders also to his accusers to state their case against Rav Sha'ul before your excellency.

זיי האבן אים אנגעקלאגט, האב איך אים אראפגעפירט צו
tsu aropgefirt im ich hob ongeklogt im hoben zei
to lead down him I did accused him had they

זייער סנהדרין ; כט און האב געפונען, אז ער ווערט אנגעקלאגט
ongeklogt vert er az gefunen hob un Sanhedrin zeier
accused being he that find did and Sanhedrin their

וועגן שאלות פון זייער תורה , און האט נישט קיין שום
shum kein nisht hot un toire zeier fun shailes vegen
whatever any not had and Torah their of questions about

באשולדיקונג, אז ער זאל זיין חייב מיתה אדער קייטן . ל ווי
vi keitn oder mise chayev zain zol er az bashuldikung
when chains or death liable be shall he that accusation

אבער עס איז מיר געוויזן געווארן, אז עס וועט זיין א
a zain vet es az gevoren gevizn mir iz es ober
a be will it that become disclosed me is it however

פארשווערונג אויף דעם מאן, האב איך אים תיכף געשיקט
geshikt teikef im ich hob man dem oif farshverung
sent immediately him I have man the on plot

צו דיר, באפעלנדיק אויך די באשולדיקער צו רעדן פאר דיר
dir far reden tsu bashuldiker di oich bafelendik dir tsu
you before speak to accusers the also ordered you to

קעגן אים.
im kegen
him against

31 Therefore, as they were ordered, the chaiyalim took Rav Sha'ul along and brought him under cover of lailah to Antipatris. 32 And on the next day, having allowed the horsemen to go on with Rav Sha'ul, they returned to the barracks. 33 When the horsemen entered into Caesarea, they delivered the iggeret to the Moshel and also presented Rav Sha'ul

לא די זעלנער האבן דעריבער גענומען פאולוסן, לויט
loit Poylosn genumen deriber hoben zelner di
according to Paul take therefore did soldiers the

ווי עס איז זיי באפוילן געווארן, און אים אוועקגעפירט ביינאכט
bainacht avekgefirt im un gevoren bafoilen zei iz es vi
by night led away him and become ordered them is it as

קיין אנטיפאטריס. לב און צומארגנס , לאזנדיק די
di lozendik tsumorgens un Antipatris kein
the allowing the next morning and Antipatris any

רייטער גיין מיט אים, האבן זיי זיך אומגעקערט אין
in umgekert zich zei hoben im mit gein raiter
to return themselves they did him with go horsemen

דער פעסטונג אריין; לג און זיי זענען אריינגעגאנגען קיין קיסריה
Kisaryah kein araingegangen zenen zei un arain festung der
Caesarea to go in did they and into garrison the

און האבן איבערגעגעבן דעם בריוו צום גובערנאטאר, און אויך
oich un gubernator tsum briv dem ibergegeben hoben un
also and governor to the letter the hand over did and

to him. 34 And having
read it, and having asked
from what province Rav
Sha'ul hailed, the Moshel
learned that he was from
Cilicia. 35 I will give you
a hearing, Felix said,
when also your accusers
arrive. Then the Moshel
commanded Rav Sha'ul to
be watched by shomrim in
the Praetorium of Herod.

24 And after
chamash
yamim, the Kohen Gadol
Chananyah came down
with some Zekenim and an
orator, a certain Tertullus,
who explained to the
Moshel the charges
keneged *(against)* Rav
Sha'ul. 2 And when
Rav Sha'ul had been
summoned, Tertullus
began to accuse him,
saying, Your Excellency,
much shalom has been
attained through you,
and reforms have come
to this nation by your
foresight. 3 This in every
way and everywhere,
we acknowledge, most
excellent Felix, with todah
rabbah. 4 But in order

אוועקגעשטעלט פאר פולוסן אים. לד און נאכן איבערלייענען,
iberleinen nochen un im far Poylosn avekgeshtelt
reading after and him before Paul presented

האט ער אים געפרעגט פון וועלכער פראווינץ ער איז; און אז ער
er az un iz er provints velcher fun gefregt im er hot
he as and is he province which from ask him he did

האט געהערט, אז פון קיליקיען, לה האט ער געזאגט: איך וועל דיך
dich vel ich gezogt er hot Cilicia fun az gehert hot
you will I say he did Cilicia from that heard has

אויסהערן, ווען די אנקלאגער דיינע וועלן אויך (אהער) קומען ;
kumen aher oich velen daine onkloger di ven oisheren
to come here also will your accusers the when hear

און האט באפוילן, מען זאל אים באוואכן אין הורדוסנס פאלאץ.
palats Hordosns in bavachen im zol men bafoilen hot un
palace Herod's in guard him should they order did and

כד און פינף טעג שפעטער איז דער כהן גדול
gadol koyen der iz shpeter teg finf un
gadol kohen the did later days five and

חנניה אראפגעקומען מיט אייניקע זקנים , און א
a un zkeinem einike mit aropgekumen Chananyah
a and elders some with come down Chananyah

רעדנער , א געוויסער טערטולוס; און זענען דערשינען
dershinen zenen un Tertulus geviser a redner
appeared did and Tertullus certain a trial lawyer orator

פארן גובערנאטאר קעגן פולוסן. ב און ווען ער איז גערופן
gerufen iz er ven un Poylosn kegen gubernator farn
called is he when and Paul against the governor before

געווארן, האט טערטולוס אנגעהויבן אים צו באשולדיקן, זאגנדיק:
zogendik bashuldiken tsu im ongehoiben Tertulus hot gevoren
saying accusing to him begin Tertullus did become

אז מיר געניסן פיל פרידן דורך דיר, און אז א סך
sach a az un dir durch fridn fil genisn mir az
many a that and you through peace much enjoy we that

פארבעסערונגען זענען געטאן געווארן צו דעם דאזיקן פאלק
folk dozikn dem tsu gevoren geton zenen farbeserungen
nation this the to become done are improvements

דורך דיין השגחה , ג(דאס) אנערקענען מיר אלעמאל און
un alemol mir onerkenen dos hazhgoche dain durch
and always we acknowledge this oversight your through

אומעטום , אָ נאבעלער פעליקס, מיט פיל דאנקבארקייט. ד נאר
nor dankbarkeit fil mit Feliks nobeler o umetum
but thankfulness much with Felix noble o everywhere

כדי איך זאל דיך נישט צופיל באלעסטיקן, בעט איך
ich bet balestiken tsufil nisht dich zol ich kedei
I beg detain too much not you shall I in order to

דיך אין דיין באשיידנקייט אונדז אויסצוהערן בקיצור. ה וואָרום מיר
mir vorem bekitser oistsuheren undz basheidenkeit dain in dich
we because briefly to hear us gentleness your in you

האָבן געפונען דעם דאָזיקן מאַן ווי א פּעסט , און אן אויפהעצער
oifhetser an un pest a vi man dozikn dem gefunen hoben
inciter an and plague a as man this very the found have

צו מחלוקת צווישן אלע יידן איבער דער גאַנצער באַוואוינטער
bavointer gantser der iber Yidn ale tsvishen machloikes tsu
inhabited entire the over Jews all among dissensions to

וועלט, א מנהיג פון דער כיתּה פון די נוצרים ; ו וואָס ער
er vos Natserim di fun kite der fun manheg a velt
he that Nazerenes the of sect the of leader a world

האָט אויך געמאַכט א פּאַרזוך מחלל צו זיין דאָס בית
Beis dos zain tsu mechalel farzuch a gemacht oich hot
house the be to desecrating taste a made also has

המקדש ; און מיר האָבן אים אַרעסטירט און געוואָלט משפּטן
mishpeten gevolt un arestirt im hoben mir un HaMikdash
judge wanted and arrest him have we and HaMikdash

לויט אונדזער תּורה . ז נאָר ליזיאַס דער הויפּטמאַן איז
iz hoiptman der Lysias nor toire undzer loit
did captain the Lysias but Torah our according to

געקומען און מיט געוואַלד אים אַרויסגעריסן פון אונדזערע הענט ,
hent undzere fun aroisgerisen im gevald mit un gekumen
hands our of torn out him force with and come

ח באַפעלנדיק זיינע באַשולדיקער צו קומען צו דיר; פון וועמען,
vemen fun dir tsu kumen tsu bashuldiker zaine bafelendik
whom from you to come to accusers his ordering

נאָך א חקירה ודרישה , דו וועסט זיך קענען
kenen zich vest du vedrishe chakire a noch
be able to yourself you will you examination close a after

דערוויסן , אלע די דאָזיקע זאַכן , וועגן וועלכע מיר באַשולדיקן
bashuldiken mir velche vegen zachn dozike di ale dervisen
accuse we which about things these the all to find out

אים. ט און די יידן האָבן מסכּים געווען, זאָגנדיק, אַז עס
es az zogendik geven maskem hoben Yidn di un im
it that saying did joined in have Judaeans the and him

איז אַזוי.
azoi iz
so is

that I may not detain you
any longer, I beg you in
your kindness to hear us
briefly. 5 For having found
this man a troublemaker
and an inciter of riots
among all the Yehudim
throughout kol ha'aretz,
a manhig of the kat, the
Natzrati Kat. 6 He even
tried to desecrate the Beis
Hamikdash! And so we
apprehended him, [and
would have tried him
according to our own law;
7 But the sar haelef Lysias
came, and with great
ko'ach took him away out
of our hands, and ordered
his adversaries to come
unto you.] 8 When you
examine him, you will be
able to find out yourself
regarding all these things
of which we accuse him.

9 And the rest of the
Judeans joined in the
attack, saying that these
things were so.

10 And when the Moshel nodded to him to speak, Rav Sha'ul answered, Knowing that for many years you have been a shofet *(judge)* to this nation, I cheerfully make my hitstaddekut. 11 You will be able to learn that not more than twelve days have elapsed since I made an aliyah to worship in Yerushalayim. 12 And neither in the Beis Hamikdash did they find me conversing with anyone nor did they find me stirring up the multitude either in the shuls or anywhere in Yerushalayim. 13 Nor are they able to prove to you concerning the things of which now they are accusing me. 14 For Ani modeh *(I confess)* this to you, that according to the Derech Hashem, which they call a "kat", I serve the Elohei Avoteinu, having emunah in everything written according to the Torah and the Nevi'im. 15 I have a tikvah *(hope)* in Hashem, which also these ones themselves anticipate, the coming Techiyas HaMesim of both

י און פוילוס האט געענטפערט, נאך דעם ווי דער גובערנאטאר
gubernator der vi dem noch geentfert hot Poylos un
governor the as that after answer did Paul and

האט אים געגעבן א צייכן צו רעדן. וויסנדיק, אז דו ביסט
bist du az visendik reden tsu tseichen a gegeben im hot
are you that knowing speak to sign a given him did

שוין פון כמה יארן א שופט ביים דאזיקן פאלק,
folk dozikn baim shoifet a yorn kame fun shoin
nation this by the judge a years how many of already

פארטיידיק איך מיך מיט גוטן מוט; יא ווייל דו קענסט
kenst du vail mut gutn mit mich ich farteidik
can you because courage good with myself I defend

זיך דערוויסן, אז עס איז נישט מער ווי צוועלף טעג, זינט
zint teg tsvelf vi mer nisht iz es az dervisen zich
since days twelve than more not is it that find out yourself

איך בין ארויפגעגאנגען קיין ירושלים, זיך צו בוקן צו
tsu buken tsu zich Yerushalayim kein aroifgegangen bin ich
to bow to myself Yerushalayim to gone up am I

ה׳; יב און נישט האבן זיי מיך געפונען האלטנדיק א וויכוח
vikuech a haltendik gefunen mich zei hoben nisht un Hashem
debate a holding found me they have not and Hashem

מיט עמיצן אדער מאכנדיק א מחלוקה ביים המון אינם
inem hamon baim machloike a machendik oder emitsn mit
in the the crowd with dispute a making or anyone with

בית המקדש, נישט אין די שולן, נישט אין דער שטאט,
shtot der in nisht shuln di in nisht HaMikdash Beis
city the in not synagogues the in not HaMikdash house

יג און זיי קענען דיר אפילו נישט באווייזן דאס, וועגן וועלכן
velchen vegen dos bavaizen nisht afile dir kenen zei un
which about that prove not even you can they and

זיי באשולדיקן מיך איצט. יד נאר דאס דאזיקע בין איך זיך
zich ich bin dozike dos nor itst mich bashuldiken zei
myself I am these the but now me accusing they

פאר דיר מתוודה, אז לויט דעם (דרך ה׳)
Hashem derech dem loit az misvade dir far
Hashem way of the according to that confessing you before

דרך, וועלכן זיי רופן אן כיתה, אזוי־אָ דין איך דעם ג-ט
G-t dem ich din azoi-o kite an rufen zei velchen derech
G-d the I serve just so sect an call they which way of

פון אונדזערע אבות, גלויבנדיק אלץ, וואס שטייט געשריבן אין
in geshriben shteit vos alts gloibendik avot undzere fun
in written stands what all believing fathers our of

the Tzaddikim and the Resha'im. 16 In view of this, I always do my best to keep a matzpun naki *(clear conscience)* before Hashem and before anashim.
17 Now after many years, I came bringing nedavot *(donations)* to my people and also to make korbanot *(sacrifices)*. 18 And this is how they found me, having undergone purification in the Beis Hamikdash, not with rioters nor with any disturbance. 19 But there were some Yehudim from the Province of Asia who ought to be present before you to make accusation, if they might have something against me. 20 Or let these themselves say what crime they found in me when they stood me before the Sanhedrin, 21 unless it is about this one statement, which I stood and cried out among them, and that statement was concerning the Techiyas HaMesim, and it is for this that I am being judged today by you.

דער תורה און אין די נביאים ; טו און האב א האפנונג צו
der toire un in di neviim un hob a hofenung tsu
the Torah and in the prophets and have a hope to

ה׳ , וועלכע זיי אליין דערווארטן, אז עס וועט זיין א
Hashem velche zei alein dervartn az es vet zain a
Hashem which they alone wait for that it will be a

תחית המתים פון צדיקים און רשעים .
techiyas hameysim fun tsadikim un reshoiem
resurrection of the dead ones of righteous and unrighteous

טז דעריבער באמי איך מיך תמיד צו האבן א לויטער
deriber bami ich mich tomed tsu hoben a loiter
therefore trouble I myself always to have a pure

געוויסן פאר ה׳ און פאר לייטן . יז און נאך פיל
gevisen far Hashem un far laitn un noch fil
conscience before Hashem and before people and after many

יארן בין איך געקומען צו ברענגען נדבות צו מיין פאלק , און
yorn bin ich gekumen tsu brengen nedoves tsu main folk un
years am I come to bring alms to my nation and

קרבנות ; יח מיט וועלכע זיי האבן מיך געפונען, נאך דעם ווי
korbones mit velche zei hoben mich gefunen noch dem vi
sacrifices with which they have me found after the as

איך האב מיך געהייליקט אינם בית המקדש , נישט מיט
ich hob mich geheilikt inem Beis HaMikdash nisht mit
I did myself sanctify in the House HaMikdash not with

קיין המון מענטשן און נישט מיט קיין געטומל ; נאר עס
kein hamon mentshn un nisht mit kein getuml nor es
any crowd people and not with any commotion but there

זענען דא אייניקע יידן פון (קליין) אזיען, יט וועלכע וואלטן
zenen do einike Yidn fun klein Asia velche volten
are here some Judaeans from Minor Asia who should

געדארפט דערשיינען פאר דיר און מאכן א באשולדיקונג, אויב
gedarft dershainen far dir un machen a bashuldikung oib
ought appeared before you and make an accusation if

זיי האבן עפעס קעגן מיר. כ אדער זאלן די דאזיקע
zei hoben epes kegen mir oder zolen di dozike
they have something against me or should the these

(מענטשן) אליין זאגן , וואס פאר אן אומגערעכטיקייט
mentshn alein zogen vos far an umgerechtikeit
men themselves say what for an injustice

זיי האבן געפונען אין מיר, בשעת איך בין געשטאנען פארן
zei hoben gefunen in mir beshas ich bin geshtanen farn
they have found in me when I am standing before

סנהדרין , כא אחוץ וועגן דעם דאזיקן איינעם ווארט, וואס איך
ich vos vort einem dozikn dem vegen achuts Sanhedrin
I what word only this the about except Sanhedrin

האב אויסגעשריגן, שטייענדיק צווישן זיי : וועגן תחית
techiyas vegen zei tsvishen shteiendik oisgeshrigen hob
resurrection of about them among standing cry out did

המתים ווער איך היינט געמשפט פון אייך.
aich fun gemishpet haint ich ver hameysim
you by judged today I am the dead ones

כב פעליקס אבער , קענענדיק דעם (דרך ה׳) דרך
derech Hashem derech dem kenendik ober Feliks
way of Hashem way of the knowing however Felix

גענויער , האט זיי אפגעלייגט, און געזאגט: ווען ליזיאס
Lysias ven gezogt un opgeleigt zei hot genoier
Lysias when said and defer them did with exactitude

דער הויפטמאן וועט אראפקומען, וועל איך אנטשיידן אייער זאך .
zach eier antsheiden ich vel aropkumen vet hoiptman der
matter your decide I will come down will captain the

כג און האט באפוילן דעם אפיציר אים צו היטן מיט מילדקייט,
mildkeit mit hiten tsu im ofitsir dem bafoilen hot un
mildness with guard to him officer the order did and

און נישט צו שטערן קיינעם פון זיינע פריינד אים צו באדינען.
badinen tsu im fraind zaine fun keinem shteren tsu nisht un
serving to him friends his from anyone hinder to not and

כד און אין איניקע טעג ארום איז פעליקס געקומען מיט זיין
zain mit gekumen Feliks iz arum teg einike in un
his with come Felix did around days some in and

פרוי דרוסילא, וועלכע איז געווען א יידישקע , און געלאזט רופן
rufen gelozt un Yiddishke a geven iz velche Drusila froi
call let and Jewess a was is who Drusilla wife

פוילוסן, און אים אויסגעהערט וועגן דער אמונה (דרך ה׳)
Hashem derech emune der vegen oisgehert im un Poylosn
Hashem way of faith the about listened to him and Paul

אינם משיח יהושע / ישוע . כה און בשעת ער האט גערעדט
geredt hot er beshas un Yeshua Yehoshua Moshiach inem
speak did he while and Yeshua Yehoshua Moshiach in the

וועגן צדקות , און נצחון איבער יצר הרע, און
un horo yetser iber nitsochn un tsedokes vegen
and evil inclination over victory and righteousness about

22 But Felix, who was already rather well informed about the Derech Hashem, adjourned the meeting, saying, When Lysias the tribune comes down, I will decide your case.
23 Then Felix gave orders to the centurion to guard Rav Sha'ul, but to grant him considerable liberty and not to prevent his chaverim from ministering to his needs.
24 And after some yamim, Felix came with Drusilla, his wife, who was Jewish. He summoned Rav Sha'ul and listened to him concerning his emunah *(faith)* in Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua.
25 And as Rav Sha'ul was conversing about tzedek and kibush hayetzer *(self-control)* and about the

Yom HaDin coming, Felix suddenly became afraid, and said, That will do for the moment. Go now. When I find time, I'll send for you. 26 At the same time Felix was also hoping that bribe money would be given to him by Rav Sha'ul. Therefore, Felix used to frequently send for Rav Sha'ul to converse with him. 27 When two years passed, Felix received a successor, Porcius Festus, and, wanting to grant a favor to the Judeans, Felix left Rav Sha'ul in custody.

דעם משפט לעתיד לבוא (יום הדין), האט פעליקס
Feliks hot Hadin Yom love leosed mishpot dem
Felix did Judgment Day of to come future judgment the

זיך געפארכטן , און געענטפערט: איצט גיי דיר שוין ; און
un shoin dir gei itst geentfert un geforchten zich
and already you go now answer and grew anxious himself

ווען איך וועל האבן א באקוועמערע צייט, וועל איך דיך ווידער לאזן
lozen vider dich ich vel tsait bakvemere a hoben vel ich ven
let again you I will time convenient a have will I when

רופן. כו צוגלייך האט ער אויך געהאפט, אז עס וועט
vet es az gehoft oich er hot tsuglaich rufen
would it that hope also he did at the same time call

אים געגעבן ווערן געלט פון פוילוסן, כדי ער זאל אים
im zol er kedei Poylosn fun gelt veren gegeben im
him should he so that Paul from money to be given him

באפרייען, צוליב דעם האט ער אויך עפטערס געלאזט
gelozt efters oich er hot dem tsulib bafraien
let more often also he did that on account of release

שיקן נאך אים און מיט אים גערעדט. כז און ווען צוויי יאר
yor tsvei ven un geredt im mit un im noch shiken
years two when and speak him with and him after send

זענען פארפלאסן, האט פעליקס באקומען פארציוס פעסטוסן צום
tsum Festusn Portsius bakumen Feliks hot farflosn zenen
for the Festus Portius received Felix did flow by did

נאכפאלגער; און וועלנדיק ארויסווייזן די יידן א חסד , האט
hot chesed a Yidn di aroisvaizen velendik un nochfolger
did favor a Judaeans the to show wanting and successor

פעליקס איבערגעלאזט פוילוסן אין תפיסה.
tfise in Poylosn ibergelozt Feliks
prison in Paul leave Felix

25 Therefore Festus, having arrived in the Province, after shloshah yamim went up from Caesarea to Yerushalayim, 2 Where the Rashei Hakohanim and manhigim of the Yehudim explained to Festus the

כה און פעסטוס, קומענדיק אין דער פראווינץ אריין, איז אין
in iz arain provints der in kumendik Festus un
in did into province the in coming Festus and

דריי טעג ארום ארויפגעגאנגען פון קיסריה קיין
kein Kisaryah fun aroifgegangen arum teg drai
to Caesarea from went up around days three

ירושלים . ב און די הויפט כהנים און די פארנעמסטע
fornemste di un koyanim hoipt di un Yerushalayim
most prominent the and kohenim chief the and Yerushalayim

יידן זענען דערשינען פאר אים קעגן פוילוסן, און
un Poylosn kegen im far dershinen zenen Yidn
and Paul against him before appear did Judaeans

charges keneged Rav Sha'ul, and they were begging him, 3 Asking a favor from him, that Festus might summon Rav Sha'ul to Yerushalayim, while at the same time they were forming a kesher to kill him along the way. 4 Festus answered that Rav Sha'ul was to be kept in Caesarea and that Festus himself intended quickly to go there. 5 Therefore, those in authority among you, Festus says, should come down with me, and if there is anything in the wrong about Rav Sha'ul, then let them bring charges against him.

6 And having stayed with them no more than shmonah or asarah yamim, Festus went down to Caesarea; the next day he sat on the Kes HaMishpat and ordered Rav Sha'ul to be brought in. 7 When Rav Sha'ul came in, the Judeans who had come down from Yerushalayim stood around him and brought serious charges keneged *(against)* him, which they were not able to prove. 8 Rav Sha'ul

האבן אים געבעטן, ג פארלאנגענדיק א געפעליקייט קעגן אים
im kegen gefelikeit a farlangendik gebeten im hoben
him against favor a demanding begged him did

(ד . ה. פוילוסן), אז ער זאל אים לאזן ברענגען קיין
kein brengen lozen im zol er az Poylosn . h . d
to to be brought allow him shall he that Paul isNonethat

ירושלים ; ווייל זיי האבן געמאכט א פארשווערונג אים
im farshverung a gemacht hoben zei vail Yerushalayim
him plot a made had they because Yerushalayim

צו הרגענען אונטערוועגנס. ד פעסטוס אבער האט געענטפערט,
geentfert hot ober Festus untervegns hargenen tsu
answer did however Festus on the way kill to

אז פוילוס בלייבט אונטער וואך אין קיסריה , און אליין וועט
vet alein un Kisaryah in vach unter blaibt Poylos az
will himself and Caesarea in watch under remains Paul that

ער אין גיכן ארויספארן אהין . ה דעריבער זאלן די
di zolen deriber ahin aroisforen gichn in er
the should therefore there about to depart a short time in he

באפולמעכטיקטע צווישן אייך, האט ער געזאגט, מיטאראפקומען
mitaropkumen gezogt er hot aich tsvishen bafulmechtikte
go down say he did you among most powerful

(מיט מיר), אויב עס איז דא עפעס אן אומרעכט אין דעם
dem in umrecht an epes do iz es oib mir mit
this in injustice an something here is there if me with

מאן, זאלן זיי אים אנקלאגן. ו און נאכן פארבלייבן ביי זיי
zei bai farblaiben nochen un onklogen im zei zolen man
them with remaining after and accuse him they shall man

נישט מער ווי אכט אדער צען טעג, איז ער אראפ קיין
kein arop er iz teg tsen oder acht vi mer nisht
to go down he is days ten or eight than more not

קיסריה ; צומארגנס האט ער זיך אנידערגעזעצט אויף
oif anidergezetst zich er hot tsumorgens Kisaryah
on sat down himself he did the next morning Caesarea

דער ריכטער שטול, און באפוילן, מען זאל ברענגען פוילוסן.
Poylosn brengen zol men bafoilen un shtul richter der
Paul bring shall they ordered and seat tribunal the

ז און ווען ער איז געקומען, האבן זיך די יידן ,
Yidn di zich hoben gekumen iz er ven un
Judaeans the themselves did come did he when and

וועלכע זענען אראפגעקומען פון ירושלים , געשטעלט ארום
arum geshtelt Yerushalayim fun aropgekumen zenen velche
around stand Yerushalayim from come down were who

defended himself, saying,
Neither keneged the
Torah nor keneged the
Beis Hamikdash nor
keneged Caesar have I
done anything wrong.
9 But Festus, wishing
to grant the Judeans a
favor, said in reply to Rav
Sha'ul, Do you want to
go up to Yerushalayim
to be judged by me there
concerning these things?
10 And Rav Sha'ul said, I
am standing before the
Kes HaMishpat of Caesar,
where it is necessary for
me to be tried. I have done
no wrong to my Jewish
people, as you also have
da'as very well. 11 Now if
I have done wrong and
am worthy of mavet, I
am not trying to escape
the penalty. But if there
is nothing to the charges
these bring against me,
no one is able to hand me
over to them. Therefore, I
appeal to Caesar. 12 Then
Festus, having talked with
his council, answered, To
Caesar you have appealed,
to Caesar you will go.

אים, ברענגענדיק א סך און שווערע באשולדיקונגען, וואס
vos bashuldikungen shvere un sach a brengendik im
which accusations heavy and many a bringing him

זיי האבן נישט געקענט באווייזן; ח בעת פולוס האט זיך
zich hot Poylos beis bavaizen gekent nisht hoben zei
himself did Paul while prove able to not were they

פארטיידיקט: נישט קעגן דער יידישער תורה, נישט קעגן
kegen nisht toire Yiddisher der kegen nisht farteidikt
against not Torah Jewish the against not defend

דעם בית המקדש, נישט קעגן קיסר האב איך עפעס
epes ich hob Caesar kegen nisht HaMikdash Beis dem
something I have Caesar against not HaMikdash Beis the

געזינדיקט. ט פעסטוס אבער, וועלנדיק געפינען חן ביי די
di bai chein gefinen velendik ober Festus gezindikt
the with favor to find wanting however Festus sinned

יידן, האט ענטפערנדיק פולוסן געזאגט: צי ווילסטו ארויפגיין
aroifgein vilstu tsi gezogt Poylosn entferendik hot Yidn
going up you want say Paul answering did Judaeans

קיין ירושלים, און דארטן פון מיר געמשפט ווערן וועגן די
di vegen veren gemishpet mir fun dorten un Yerushalayim kein
the about to be judged me by there and Yerushalayim to

דאזיקע זאכן? י האט פולוס געזאגט: איך שטיי פארן קיסרס
Caesars farn shtei ich gezogt Poylos hot zachn dozike
Caesar's before stand I say Paul did things these

טריבונאל שטול, וואו איך דארף געמשפט ווערן; יידן האב
hob Yidn veren gemishpet darf ich vu shtul tribunal
have o Judaeans to be judged must I where seat tribunal

איך נישט געטאן קיין שום עוולה, ווי אפילו דו ווייסט עס
es veist du afile vi avle shum kein geton nisht ich
this know you even as injustice in no way any done not I

גאנץ גוט. יא און אויב איך בין דאך באגאנגען א פארברעך,
farbrech a bagangen doch bin ich oib un gut gants
crime a committed after all am I if and well quite

און האב געטאן עפעס, פאר וועלכן איך בין חייב מיתה,
mise chayev bin ich velchen far epes geton hob un
death liable am I which for something done have and

אויסמיידן איך מיך נישט צו שטארבן; אויב אבער קיין זאך
zach kein ober oib shtarben tsu nisht mich ich oismaiden
thing any however if die to not me I avoid

איז נישט (אמת), פון וועלכע זיי באשולדיקן מיך, קען מיך
mich ken mich bashuldiken zei velche fun emes nisht iz
me can me accusing they which of truth not is

קיינער נישט איבערגעבן צו זיי . איך אפעליר צום קיסר .
Caesar tsum apelir ich zei tsu ibergeben nisht keiner
Caesar to the appeal I them to give over not no one

יב דעמאלט האט פעסטוס זיך באראטן מיט זיינע יועצים , און
un yoyetsim zaine mit baroten zich Festus hot demolt
and advisors his with confer self Festus did then

האט געענטפערט: צום קיסר האסטו אפעלירט, צום קיסר
Caesar tsum apelirt hostu Caesar tsum geentfert hot
Caesar to the appealed you have Caesar to the answer did

וועסטו גיין !
gein vestu
go will you

יג און נאכן אפלויף פון אייניקע טעג , איז דער קעניג
kenig der iz teg einike fun oploif nochen un
king the did days some of the course after and

אגריפא מיט בערעניקא געקומען קיין קיסריה און האבן באגריסט
bagrist hoben un Kisaryah kein gekumen Bernice mit Agrippa
greet did and Caesarea to come Bernice with Agrippa

פעסטוסן. יד און היות זיי האבן דארט פארברענגט א
a farbrengt dort hoben zei heyoys un Festusn
a spend time there have they given that and Festus

סך טעג , האט פעסטוס געלייגט פארן קעניג פוילוסנס זאך ,
zach Poylosns kenig farn geleigt Festus hot teg sach
case Paul's the king before put Festus did days many

זאגנדיק: פעליקס האט איבערגעלאזט א געוויסן מאן אין קייטן ,
keitn in man gevisen a ibergelozt hot Feliks zogendik
chains in man certain a left behind did Felix saying

טו וועגן וועמען, ווען איך בין געקומען קיין ירושלים , די
di Yerushalayim kein gekumen bin ich ven vemen vegen
the Yerushalayim to come am I when whom about

יידישע הויפט כהנים און זקנים זענען דערשינען פאר
far dershinen zenen zkeinem un koyanim hoipt Yiddishe
before appeared did elders and kohenim chief Jewish

מיר, פארלאנגענדיק אן אורטייל קעגן אים; טז וועמען איך האב
hob ich vemen im kegen urteil an farlangendik mir
did I whom him against verdict a demanding me

געענטפערט, אז עס איז נישט דער מנהג ביי רוימער
Roymer bai minheg der nisht iz es az geentfert
Romans with custom the not is it that answer

איבערצוגעבן א מענטשן (צום טויט) איידער דער באשולדיקטער
bashuldikter der eider toit tsum mentshn a ibertsugeben
accused the before death to the man a to give over

[13] After several yamim had passed, Agrippa HaMelech and Bernice arrived in Caesarea, having paid their respects to Festus. [14] And while they were spending many yamim there, Festus laid out to the Melech the things with respect to Rav Sha'ul, saying, There is a man here who was left behind in the beis hasohar by Felix. [15] When I went to Yerushalayim, the Rashei Hakohanim and the Zekenim of the Yehudim informed me about this man, requesting keneged him a sentence of condemnation. [16] I answered them that it violated Roman law to hand over any man before the accused met face to face with his accusers and

had an opportunity for
a hitstaddekut *(defense)*
concerning the accusation.
17 Therefore, they were
assembled here; I allowed
no delay, and on the next
day, I sat down on the Kes
HaMishpat and ordered
the man brought in.
18 But when the accusers
stood up, no charge were
they bringing of any
crimes I was expecting.
19 Instead it was an internal
matter having to do with
questions regarding
Orthodox Judaism, and
certain disagreements
they had with Rav
Sha'ul, and regarding
a certain Yehoshua who
was deceased, but whom
Rav Sha'ul asserted was
alive. 20 Since I was not
qualified to investigate
these religious questions, I
was saying he might wish
to go to Yerushalayim
and there to be judged
concerning these things.
21 But Rav Sha'ul appealed
that he be kept in custody
for the decision of Caesar,
so I ordered him to be
kept until I send him to
Caesar. 22 And Agrippa said
to Festus, I was desiring
also myself to hear Rav
Sha'ul. Then Festus says,

האט די באשולדיקער פאר זיך פנים אל פנים , און
un ponem el ponem zich far bashuldiker di hot
and face to face himself before accusers the has

באקומט א געלעגנהייט זיך צו פארטיידיקן אויף דער
der oif farteidiken tsu zich gelegenheit a bakumt
the on defend to himself opportunity an receives

באשולדיקונג. [יז] ווען דעריבער זיי זענען זיך אהער
aher zich zenen zei deriber ven bashuldikung
here themselves did they therefore when accusation

צוזאמענגעקומען, האב איך נישט געמאכט קיין אויפהאלט, (נאר
nor oifhalt kein gemacht nisht ich hob tsuzamengekumen
but delay any make not I did come together

גלייך) דעם אנדערן טאג מיך געזעצט אויף דער ריכטער
richter der oif gezetst mich tog andern dem glaich
tribunal the on sat me day next the immediately

שטול און באפוילן, מען זאל ברענגען דעם מאן. [יח] קעגן
kegen man dem brengen zol men bafoilen un shtul
against man the bring shall they ordered and seat

וועמען די באשולדיקער, אוועקשטעלנדיק זיך , האבן נישט
nisht hoben zich avekshtelendik bashuldiker di vemen
not did themselves standing up accusers the whom

געברענגט קיין שום באשולדיקונג פון פארברעכנס, ווי איך
ich vi farbrechns fun bashuldikung shum kein gebrengt
I as crimes of accusation in no way any bring

האב חושד געווען, [יט] נאר האבן געהאט געוויסע טענות
tainus gevise gehat hoben nor geven choished hob
complaints certain have did but was suspected had

צו אים וועגן זייער אייגענער אמונה, און וועגן א געוויסן
gevisen a vegen un emune eigener zeier vegen im tsu
certain a about and faith own their about him to

יהושע / ישוע , וועלכער איז געשטארבן, און וואס פּולוס זאגט,
zogt Poylos vos un geshtorben iz velcher Yeshua Yehoshua
says Paul who and died is who Yeshua Yehoshua

אז ער לעבט. [כ] און איך, זייענדיק אין ספק בנוגע דער
der benegeie sofek in zaiendik ich un lebt er az
the about the doubt in being I and lives he that

אויספארשונג פון אזעלכע שאלות , האב געפרעגט, צי ער וויל
vil er tsi gefregt hob shailes azelche fun oisforshung
wants he if ask did questions such of investigation

גיין קיין ירושלים און דארטן געמשפט ווערן וועגן די
di vegen veren gemishpet dorten un Yerushalayim kein gein
the about to be judged there and Yerushalayim to go

דאזיקע זאכן . כא אזויווי אבער פוילוס האט אפעלירט, צו
tsu apelirt hot Poylos ober azoivi zachn dozike
to appeal did Paul however since matters these

בלייבן אין ארעסט ביז צו דעם קיסרס אנטשיידונג, האב איך
ich hob antsheidung Caesars dem tsu biz arest in blaiben
I have decision Caesar's the to until arrest in remain

באפוילן, ער זאל באוואכט ווערן, ביז איך וועל אים שיקן צום
tsum shiken im vel ich biz veren bavacht zol er bafoilen
to the send him will I until to be guarded shall he order

קיסר . כב און אגריפא האט געזאגט צו פעסטוסן: איך אליין
alein ich Festusn tsu gezogt hot Agrippa un Caesar
myself I Festus to say did Agrippa and Caesar

וואלט אויך געוואלט הערן דעם מענטשן. צומארגנס , האט
hot tsumorgens mentshn dem heren gevolt oich volt
did the next morning man the hear want also would

ער געזאגט, וועסטו אים הערן.
heren im vestu gezogt er
hear him will you say he

Tomorrow you will hear him.

כג צומארגנס דעריבער , ווען אגריפא איז געקומען
gekumen iz Agrippa ven deriber tsumorgens
come is Agrippa when therefore the next morning

מיט בערעניקא מיט גרויס פאראד, און זענען אריינגעגאנגען אינם
inem araingegangen zenen un parad grois mit Bernice mit
in the go in did and fanfare great with Bernice with

געריכטזאל מיט די הויפטלייט און אנגעזעענסטע
ongezeenste un hoiptlait di mit gerichtzal
most prominent and military commanders the with great hall

מענער פון דער שטאט, האט פעסטוס געגעבן א באפעל, מען
men bafel a gegeben Festus hot shtot der fun mener
there order an give Festus did city the of men

זאל ברענגען פוילוסן. כד און פעסטוס האט געזאגט; קעניג אגריפא ,
Agrippa kenig gezogt hot Festus un Poylosn brengen zol
Agrippa King say did Festus and Paul bring shall

און איר אלע מענער, וועלכע זענען (דא) אנוועזנד ביי אונדז, איר
ir undz bai onvezend do zenen velche mener ale ir un
you us with present here are who men all you and

זעט דעם דאזיקן (מענטשן), וועגן וועמען די גאנצע מאסע פון
fun mase gantse di vemen vegen mentshn dozikn dem zet
of mass of whole the whom about man this the see

די יידן האט מיך געבעטן אין ירושלים און אויך דא ,
do oich un Yerushalayim in gebeten mich hot Yidn di
here also and Yerushalayim in begged me has Judaeans the

23 Then on the next day Agrippa and Bernice came with great pomp and entered into the auditorium along with both the military tribunes and the chashuve anashim of Caesarea. And Festus the Moshel gave orders to have Rav Sha'ul brought in. 24 And Festus says, Agrippa HaMelech and all here present with us, you see this man about whom K'lal Yisroel has petitioned me, both in Yerushalayim and here, shouting that he is no longer fit to live. 25 But I found he has done nothing worthy of mavet, and when he appealed to

Caesar, I decided to send him. 26 But I have nothing definite to write to our sovereign; therefore, I especially brought him before you, O Agrippa HaMelech, so that, after you have examined him, I may have something I may write. 27 For it seems unreasonable to me sending a prisoner and not having charges to report against him.

שרייענדיק, אז ער טאר לענגער נישט לעבן. כה איך האב אבער
shraiendik az er tor lenger nisht leben ich hob ober
shouting that he may longer not live I did however

פארשטאנען, אז ער האט גארנישט געטאן, פאר וועלכן ער זאל
farshtanen az er hot gornisht geton far velchen er zol
understand that he had nothing done for which he shall

זיין חייב מיתה; נאר ווייל ער אליין האט אפעלירט צום
zain chayev mise nor vail er alein hot apelirt tsum
be liable death but because he himself has appealed to the

קיסר , האב איך באשלאסן אים צו שיקן . כו איך האב אבער
Caesar hob ich bashlosen im tsu shiken ich hob ober
Caesar did I decide him to send I have however

נישט עפעס גענויעס צו שרייבן וועגן אים צו מיין האר .
nisht epes genoies tsu shraiben vegen im tsu main Har
not something specific to write about him to my Master

דערפאר האב איך אים געברענגט פאר אייך, און איבערהויפט
derfar ich hob im gebrengt far aich un iberhoipt
therefore I did him bring before you and above all

פאר דיר, קעניג אגריפא , כדי נאך דער אויספארשונג
far dir kenig Agrippa kedei noch der oisforshung
before you King Agrippa so that after the investigation

זאל איך האבן וואס צו שרייבן . כז ווארום עס שיינט מיר אויס
zol ich hoben vos tsu shraiben vorem es shaint mir ois
shall I have what to write because it seems we out

נישט לאגיש, צו שיקן א געפאנגענעם, און נישט אנצוגעבן די
nisht logish tsu shiken a gefangenem un nisht ontsugeben di
not logical to send a prisoner and not to present the

באשולדיקונגען קעגן אים.
bashuldikungen kegen im
accusations against him

26 And Agrippa said to Rav Sha'ul, It is permitted for you to speak concerning yourself. Then Rav Sha'ul, having stretched out his hand, was making his hitstaddekut *(defense)*, saying,

כו און אגריפא האט געזאגט צו פוילוסן: עס איז דיר
un Agrippa hot gezogt tsu Poylosn es iz dir
and Agrippa did say to Paul it is you

דערלויבט צו רעדן פאר דיר אליין . דעמאלט האט פוילוס
derloibt tsu reden far dir alein demolt hot Poylos
permitted to speak for you alone then did Paul

אויסגעשטרעקט די האנט און זיך פארטיידיקט:
oisgeshtrekt di hant un zich farteidikt
stretch out the hand and himself defended

2 I have considered myself fortunate that it is before you, Agrippa HaMelech, that I am able to make my hitstaddekut today concerning everything of which I am accused by Yehudim. 3 Most of all, you are a bukki *(expert, meivin)* in all the minhagim and issues of the Yehudim; therefore, I beg you to listen patiently to me.

4 All the Yehudim have da'as of my Yiddishkeit from my earliest youth, a life spent from the beginning among my own people and in Yerushalayim. 5 They have had da'as of this for a long time, if they are willing to bear edut, that according to the most machmir kat of our Orthodox Jewish faith my life has been lived out as a Parush. 6 And now I stand here on trial on account of my tikvah in the havtacha made to Avoteinu, 7 A havtacha Sheneym Asar Shevateinu have tikvah to attain, as they with earnestness worship Hashem yomam valailah. It if for this tikvah, your Excellency,

ב איך שעץ מיך גליקלעך , אָ קעניג אגריפא , וואס איך
ich shets mich gliklech o kenig Agrippa vos ich
I value myself fortunate o King Agrippa that I

דארף מיך היינט פארטיידיקן פאר דיר וועגן אלעם, וואס
darf mich haint farteidiken far dir vegen alem vos
must myself today defend before you about all what

די יידן קלאגן מיך אָן; ג איבערהויפט ווייל
di Yidn klogen mich on iberhoipt vail
the Judaeans complain about me on above all because

דו ביסט א קענער פון אלע מנהגים און שאלות ביי
du bist a kener fun ale minhogem un shailes bai
you are a expert of all customs and questions among

יידן ; דערפאר בעט איך דיך, דו זאלסט מיך אויסהערן מיט
Yidn derfar bet ich dich du zolst mich oisheren mit
Jews therefore beg I you you you shall me hear out with

געדולד . ד וואס שייך מיין שטייגער לעבן פון דער יוגנט
geduld vos shaich main shteiger leben fun der yugnt
patience who concerning my manner of life from the youth

אָן , וועלכער איז געווען פונם סאמע אנהויב צווישן
on velcher iz geven funem same onhoib tsvishen
onwards which is was from the very beginning among

מיין פאלק אין ירושלים , ווייסן אלע יידן , ה און קענען מיך
main folk in Yerushalayim veisen ale Yidn un kenen mich
my people in Yerushalayim know all Jews and know me

שוין פון לאנג , זיי זאלן נאר וועלן עדות זאגן , אז
shoin fun lang zei zolen nor velen eides zogen az
already for long time they should only want witness say that

לויט דער שטרענגסטער כיתה פון אונדזער אמונה האב איך
loit der shtrengster kite fun undzer emune hob ich
according to the strictest sect of our faith did I

געלעבט, א פרוש . ו און איצט שטיי איך געמשפט צו ווערן
gelebt a Parush un itst shtei ich gemishpet tsu veren
live a Pharisee and now stand I judged to to be

צוליב דער האפנונג פון דער הבטחה , וועלכע ה׳
tsulib der hofenung fun der havtachah velche Hashem
on account of the hope of the promise which Hashem

האט געמאכט צו אונדזערע אבות , ז צו וועלכער אונדזערע צוועלף
hot gemacht tsu undzere avot tsu velcher undzere tsvelf
did make to our fathers to whom our twelve

שבטים, דינענדיק ה׳ בהתמדה יומם ולילה , האפן
shvotim dinendik Hashem behasmode yoymem volayle hofen
tribes serving Hashem with diligence day and night hope

that I am accused by
Yehudim! 8 Why is it
considered incredible by
any of you that Hashem
makes the Mesim to stand
up alive?
9 Indeed, I myself
thought it necessary
to do many opposing
things against ha-Shem of
Yehoshua from Natzeret.
10 And these things I also
did in Yerushalayim;
and armed with samchut
received from the Rashei
Hakohanim, many of the
kedoshim I locked up in
the beis hasohar; and I cast
my vote keneged *(against)*
them when they received
the death penalty. 11 And
throughout all the shuls
I often punished them,
forcing them to commit
Chillul Hashem gidduf
(blasphemy), and since I
was so enraged against
them, I was bringing
redifah on them even as
far as foreign cities.
12 And while doing
these very things, as I was
traveling to Damascus
with authorization and
permission from the
Rashei Hakohanim, 13 At
noon on the derech,

צו דערגרייכן. ווען דער האפנונג ווער איך אנגעקלאגט פון די
di fun ongeklogt ich ver hofenung der vegen dergreichen tsu
the by accused I am hope that about obtain to

יידן , אָ קעניג! ח פארוואס האלט מען עס ביי אייך פאר
far aich bai es men halt farvos kenig o Yidn
for you with it it be hold why King o Judaeans

אומגלויבלעך, אז ה׳ וועקט אויף טויטע ? ט איך אליין
alein ich toite oif vekt Hashem az umgloiblech
myself I the dead on wake Hashem that unbelievable

טאקע האב מיר געטראכט, אז איך מוז א סך טאן קעגן
kegen ton sach a muz ich az getracht mir hob take
against do many a must I that think me did actually

דעם נאמען פון יהושע / ישוע פון נצרת . י און האב עס
es hob un Natseret fun Yeshua Yehoshua fun nomen dem
it did and Natseret of Yeshua Yehoshua of name the

אויך געטאן אין ירושלים ; און פיל פון די הייליקע האב
hob heilike di fun fil un Yerushalayim in geton oich
did holy ones the of much and Yerushalayim in do also

איך איינגעשלאסן אין תפיסות, האבנדיק באקומען מאכט פון די
di fun macht bakumen hobendik tfisus in aingeshlosen ich
the of power received having prisons in lock I

הויפט כהנים ; און ווען מען האט זיי אומגעבראכט האב איך
ich hob umgebracht zei hot men ven un koyanim hoipt
I did killed them has they when and kohenim chief

צוגעשטימט דערצו. יא און אין אלע שולן האב איך זיי
zei ich hob shuln ale in un dertsu tsugeshtimt
them I did synagogues all in and to it agree

אפט באשטראפט, און זיי געצוואונגען צו לעסטערן ; און
un lesteren tsu getsvungen zei un bashtroft oft
and blaspheme to compelled them and punish often

זייענדיק אויסערסט צארנדיק אויף זיי , האב איך זיי גערודפט
geroideft zei ich hob zei oif tsorendik oiserst zaiendik
persecute them I did them on furious extremely being

אפילו ביז אין שטעט חוץ לארץ . יב און בשעת איך
ich beshas un laerets chuts shtet in biz afile
I while and the country outside cities as as far even

בין געפארן וועגן דעם קיין דמשק מיט רשות און
un reshus mit Damascus kein dem vegen geforen bin
and authority with Damascus to that about traveling was

אויפטראג פון די הויפט כהנים , יג האב איך אין מיטן טאג
tog miten in ich hob koyanim hoipt di fun oiftrag
day middle in I did kohenim chief the of warrant

O Melech, I saw from Shomayim an ohr, more brilliant than the shemesh, shining around me and around the ones traveling with me. 14 And we all fell down to the ground. Then I heard a kol saying to me in the language of the Hebrews, Sha'ul, Sha'ul, why are you bringing redifah upon me? It is hard for you to kick keneged *(against)* the prod. 15 And I said, Who are you Adoni? And HaAdon said, I am Yehoshua upon whom you are bringing redifah. 16 But get up and stand on your feet. For this tachlis, then, I appeared to you, to give you s'michah as a mesharet, an eved, and an eidus *(witness)*, both of what things you have seen and the things which I will reveal to you. 17 I will deliver you from your own people and from the Goyim to whom I am sending you, 18 To open their eyes, to turn them from choshech to ohr and from the samchut of HaSatan to Hashem, that they receive selichat avon and nachalah among the

ones having been set apart

געזען אונטערוועגנס, אָ קעניג, א ליכט פון הימל , העלער ווי
gezen untervegns o kenig a licht fun himel heler vi
see on the way o King a light from heaven brighter than

די זון , (וואס) האט מיך ארומגעלויכטן און די , וואס זענען
di zun vos hot mich arumgeloichten un di vos zenen
the sun which did me shone around and the who are

געפארן מיט מיר. יד און ווען מיר אלע זענען אנידערגעפאלן אויף
geforen mit mir un ven mir ale zenen anidergefalen oif
traveling with me and when we all did fall down on

דער ערד . האב איך געהערט א קול , וואס האט צו מיר געזאגט
der erd hob ich gehert a kol vos hot tsu mir gezogt
the ground did I heard a voice which did to me say

אויף לשון קודש: שאול, שאול וואס פארפאלגסטו מיך ?
oif loshen kodesh Shaul Shaul vos farfolgstu mich
in language holy Saul Saul why do you persecute me

עס איז שווער פאר דיר צו שטויסן קעגן שפיציקע שטעקנס.
es iz shver far dir tsu shtoisen kegen shpitsike shtekens
it is hard for you to push against the pointed goads

טו און איך האב געזאגט: ווער ביסטו , האר? און דער האר האט
un ich hob gezogt ver bistu Har un der Har hot
and I had said who you are L-rd and the L-rd has

געזאגט: איך בין יהושע / ישוע , וועמען דו פארפאלגסט. טז נאר
gezogt ich bin Yehoshua Yeshua vemen du farfolgst nor
said I am Yehoshua Yeshua whom you persecute but

הויב דיך אויף, און שטעל דיך אויף דיינע פיס; ווארום
hoib dich oif un shtel dich oif daine fis vorem
begin you on and stand yourself on your feet because

פאר דעם דאזיקן האב איך מיך צו דיר באוויזן, דיך צו מאכן
far dem dozikn hob ich mich tsu dir bavizen dich tsu machen
for the this did I me to you appear you to make

פאר א דינער און עדות פון דעם, וואס דו האסט געזען
far a diner un eides fun dem vos du host gezen
for a servant and witness of that which you have you seen

פון מיר, און פון די זאכן , אין וועלכע איך וועל מיך צו דיר
fun mir un fun di zachn in velche ich vel mich tsu dir
of me and of the things in which I will myself to you

באווייזן; יז איך וועל דיך מציל זיין פון דעם (יידישן) פאלק
bavaizen ich vel dich matsl zain fun dem Yiddishn folk
appear I will you save be from that Judaean people

און פון די גוים , צו וועלכע איך שיק דיך, יח אויפצועפענען
un fun di Goyim tsu velche ich shik dich oiftsuefenen
and from the non-Jews to which I send you to open up

in kedushah by emunah in me.
19 O Agrippa HaMelech, I was not disobedient to the chazon from Shomayim.
20 But beginning with the ones in Damascus and also with those in Yerushalayim, and with all the region of Yehudah and with the Goyim, I was preaching they should make teshuva and turn to Hashem, doing ma'asim worthy of teshuva.
21 Because of these things, the unbelieving Yehudim seized me while I was in the Beis Hamikdash, and were trying to kill me.
22 To this day I have obtained ezer *(help)* from Hashem, to stand and give solemn edut *(testimony)* before both ketanim and Gedolim, testifying about nothing beyond the Orthodox Jewish faith based on what the Nevi'im and Moshe Rabbenu said would happen:
23 That is, the yissurim *(sufferings)* of Rebbe, Melech HaMoshiach, and that by being rishon to stand up alive in the Techiyas HaMoshiach, he

would proclaim ohr both

זייערע אויגן, אז זיי זאלן זיך אומקערן פון דער
der fun umkeren zich zolen zei az oigen zeiere
the from return themselves should they that eyes their

פינצטערניש צום ליכט, און פון דער מאכט פונם שׂטן
Satan funem macht der fun un licht tsum fintsternish
Satan of the power the from and light to the darkness

צו ה׳ , כדי זיי זאלן באקומען פארגעבונג פון
fun fargebung bakumen zolen zei kedei Hashem tsu
of forgiveness received should they so that Hashem to

זינד, און א ירושה צווישן די , וועלכע זענען געהייליקט
geheilikt zenen velche di tsvishen yerushe a un zind
holy are who those among inheritance an and sin

געווארן דורך (דרך ה׳) אמונה אין מיר. יט דערפאר ,
derfar mir in emune Hashem derech durch gevoren
therefore me in faith Hashem way of through become

אָ קעניג אגריפא, בין איך נישט געווארן אומגעהארכזאם צו דעם
dem tsu umgehorchzam gevoren nisht ich bin Agrippa kenig o
the to disobedient become not I am Agrippa King o

חיזיון פון הימל ; כ נאר ערשטנס צו די אין דמשק
Damascus in di tsu ershtns nor himel fun chizoyen
Damascus in those to first but heaven from vision

און אין ירושלים , און איבערן גאנצן לאנד יהודה ,
Yehude land gantsn ibern un Yerushalayim in un
Yehudah land entire over and Yerushalayim in and

און צו די אומות העולם האב איך געדרשנט , אז
az gedarshent ich hob hooilem umes di tsu un
that preached I have of the world peoples the to and

זיי זאלן תשובה טאן און זיך אומקערן צו
tsu umkeren zich un ton tshuve zolen zei
to return themselves and do repentance should they

ה׳ , און טאן מעשים (טובים), וואס זענען ראוי פון
fun raui zenen vos tovim maisim ton un Hashem
of worthy are which good deeds do and Hashem

תשובה . כא צוליב דעם דאזיקן
dozikn dem tsulib tshuve
this very the on account of repentance change of heart

האבן מיך יידן געכאפט אינם בית המקדש , און האבן
hoben un HaMikdash Beis inem gechapt Yidn mich hoben
did and HaMikdash House in the seized Judaeans me have

פארזוכט מיך צו טייטן. כב דעריבער אזוווי איך האב באקומען די
di bakumen hob ich azoivi deriber teiten tsu mich farzucht
the received have I since therefore kill to me attempt

to K'lal Yisroel and the Nations.

24 And while he was saying these things in his hitstaddekut, Festus in a kol gadol shouts, Rav Sha'ul, all your yeshiva learning has made you meshuggah! 25 But Rav Sha'ul says, I am not meshuggah, most excellent Festus; I am speaking devarim of Emes and Ta'am *(Reason)*. 26 For HaMelech has da'as of these matters, to whom also I am speaking freely, for I am sure that absolutely none of these things escape his notice, for this has not been done

הילף, וואס איז פון ה׳ , שטיי איך ביז צום היינטיקן
haintikn tsum biz ich shtei Hashem fun iz vos hilf
today's to the until I stand Hashem from is which help

טאג, עדות זאגנדיק פאר קליין און פאר גרויס, און זאג
zog un grois far un klein far zogendik eides tog
tell and great before and small before saying witness day

נישט קיין שום זאך אחוץ דאס, וואס די נביאים און
un neviim di vos dos achuts zach shum kein nisht
and prophets the what this except thing in no way any not

משה (רבינו) האבן געזאגט, אז עס וועט געשען :
geshen vet es az gezogt hoben Rabbeinu Moshe
to happen would it that say did Rebbeinu Moses

כג אז דער משיח וועטליידן , און אז ער, דער ערשטער
ershter der er az un laiden vet Moshiach der az
first the He that and to suffer will Moshiach the that

אויפצושטיין תחית המתים , וועט אנזאגן א ליכט
licht a onzogen vet hameysim techiyas oiftsushtein
light a proclaim will the dead ones resurrection of to rise

צום (יידישן) פאלק און צו די גויים .
Goyim di tsu un folk Yiddishn tsum
non-Jews the to and people Jewish to the

כד און בשעת ער האט אזוי גערעדט צו זיין פארטיידיקונג,
farteidikung zain tsu geredt azoi hot er beshas un
defense his for spoken so had he while and

האט פעסטוס געזאגט מיט א הויך קול : פּולוס, דו ביסט
bist du Poylos kol hoich a mit gezogt Festus hot
have you Paul voice loud a with say Festus did

אראפ פונם זינען ; דאס פילע לערנען דערפירט
derfirt lernen file dos zinen funem arop
leads learning extensive the mind from the go down

דיך צו משוגעת . כה פּולוס אבער האט געזאגט: איך בין נישט
nisht bin ich gezogt hot ober Poylos meshugas tsu dich
not am I say did however Paul madness to you

משוגע , אָ נאבעלער פעסטוס, נאר איך רעד ווערטער פון אמת
emes fun verter red ich nor Festus nobeler o meshuge
emes of words speak I but Festus noble o meshuga

און ניכטערקייט. כו ווארום וועגן די דאזיקע זאכן , ווייסט דער
der veist zachn dozike di vegen vorem nichterkeit un
the knows things these the about because sobriety and

קעניג, צו וועמען איך רעד אויך מיט פתחון פה ; ווארום
vorem peh pitchon mit oich red ich vemen tsu kenig
because mouth opening of with also speak I whom to King

in a corner. 27 Agrippa HaMelech, do you believe in the Nevi'im? I have da'as that you do believe. 28 And Agrippa said to Rav Sha'ul, You think, do you, that as quick as that you can make me mekabel Rebbe, Melech HaMoshiach? 29 But Rav Sha'ul said, I would daven that Hashem, quickly or not, might make not only you but all listening to me today as I am, apart from these sharsherot *(chains).*

איך בין בטוח , אז פון די דאזיקע זאכן איז אים גארנישט
gornisht im iz zachn dozike di fun az betuech bin ich
nothing him is things these the of that confident am I

פארהוילן, ווייל עס איז נישט געטאן געווארן אין א (געהיים)
geheim a in gevoren geton nisht iz es vail farhoilen
secret a in become done not is it because hidden

ווינקל . כז קעניג אגריפא , צי גלויבסטו די נביאים ? איך
ich neviim di gloibstu tsi Agrippa kenig vinkel
I prophets the do you believe Agrippa King corner

ווייס , אז דו גלויבסט! כח און אגריפא (האט געזאגט) צו פּוילוסן:
Poylosn tsu gezogt hot Agrippa un gloibst du az veis
Paul to say did Agrippa and believe you that know

עס פעלט נישט קיין סך , און דו האסט מיך איבערגערעדט
ibergeredt mich host du un sach kein nisht felt es
persuaded me you have you and many any not lacking it

צו ווערן א (דרך ה׳) משיחיסט ! כט און פּוילוס (האט
hot Poylos un Moshichist Hashem derech a veren tsu
did Paul and Meshichist Hashem way of a become to

געזאגט): הלוואי, זאל ה׳ געבן, צי מיט ווייניק צי
tsi veinik mit tsi geben Hashem zol halevay gezogt
or few with whether give Hashem shall I wish say

מיט א סך , אז נישט נאר דו אליין , נאר אויך אלע, וועלכע
velche ale oich nor alein du nor nisht az sach a mit
who all also but yourself you only not that many a with

הערן מיך היינט, זאלן ווערן אזעלכע, ווי איך בין, (נאר) אָן
on nor bin ich vi azelche veren zolen haint mich heren
without but am I as such become shall today me hear

די דאזיקע קייטן .
keitn dozike di
chains these the

30 HaMelech and the Moshel and Bernice and the ones sitting with them got up. 31 And having withdrawn, they were saying to one another, This man does nothing worthy of the death penalty or imprisonment. 32 And Agrippa said to Festus, This man could have been

ל און דער קעניג איז אויפגעשטאנען און דער גובערנאטאר און
un gubernator der un oifgeshtanen iz kenig der un
and governor the and stand up again is king the and

בערעניקא און די , וואס זענען געזעסן מיט זיי ; לא און בשעתן
beshasn un zei mit gezesen zenen vos di un Bernice
while and them with sitting are who the and Bernice

אוועקגיין , האבן זיי גערעדט איינס מיטן אנדערן, אזוי צו
tsu azoi andern miten eins geredt zei hoben avekgein
to so other with the one speak they did going away

זאגן : דער דאזיקער מענטש האט גארנישט געטאן, פאר וועלכן ער
er velchen far geton gornisht hot mentsh doziker der zogen
he which for done nothing has man this one the say

released, if he had not appealed to Caesar.

זאל זיין חייב מיתה אדער קייטן . [לב] און אגריפא האט געזאגט
gezogt hot Agrippa un keitn oder mise chayev zain zol
say did Agrippa and chains or death liable be shall

צו פעסטוסן: דער דאזיקער מענטש וואלט געקענט באפרייט ווערן,
veren bafrait gekent volt mentsh doziker der Festusn tsu
to be set free be able would man this one the Festus to

אויב ער וואלט נישט אפעלירט צום קיסר .
Caesar tsum apelirt nisht volt er oib
Caesar to the appealed not would he if

27 And when it was decided that we set sail to Italy, they were handing over both Rav Sha'ul and some other prisoners to a centurion, Julius by name, of the Imperial Cohort. [2] And having embarked in an oniyah of Adramyttium about to sail to the ports along the coast of Asia, we set sail, Aristarchus a Macedonian of Thessalonika being with us. [3] The next day, we put in at a harbor in Tzidon; and Julius treated Rav Sha'ul with kindness, permitting him to be cared for by his chaverim. [4] And from there, having put out to sea, we sailed under the lee of Cyprus because the winds were against us. [5] Then having sailed across the open sea along the coast of Cilicia and Pamphylia, we came down

כז און ווי עס איז באשלאסן געווארן, אז מיר זאלן זיך
zich zolen mir az gevoren bashlosen iz es vi un
ourselves should we that been decided is it as and

אוועקשיפן קיין איטאליען, האט מען איבערגעגעבן פוילוסן
Poylosn ibergegeben men hot Italy kein avekshifen
Paul handed over they has Italy to sail away

מיט אייניקע אנדערע געפאנגענע צו אן אפיציר, מיטן נאמען
nomen miten ofitsir an tsu gefangene andere einike mit
name with the officer an to prisoners other some with

יוליוס, פון דער (אוגוסטישן) קיסרס אפטיילונג. [ב] און נאכן
nochen un opteilung Caesars Augustishn der fun Yulius
after and cohort Caesar's Augustus the from Julius

איינשטייגן אויף א שיף פון אדראמיציום , וועלכע האט געזאלט
gezolt hot velche Adramyttium fun shif a oif ainshtaigen
supposed has which Adramyttium from ship a on boarding

גיין צו די מקומות פון די (קליין) אזיאטישע ים ברעגעס,
breges yam Asiatic klein di fun mekoimes di tsu gein
shores sea Asian Minor the of ports the to go

זענען מיר אפגעפארן, און מיט אונדז איז געווען אריסטארכוס, א
a Aristarchus geven iz undz mit un opgeforen mir zenen
a Aristarchus was is us with and sail away we did

מאצעדאניער פון טעסאלאניקא. [ג] און דעם אנדערן טאג זענען מיר
mir zenen tog andern dem un Tesalonika fun Macedonian
we did day next the and Thessalonica of Macedonian

אנגעקומען קיין צידון ; און יוליוס האט זיך באצויגן מענטשלעך
mentshlech batsoigen zich hot Yulius un Tsidon kein ongekumen
humanely behave self has Julius and Tzidon to come

צו פוילוסן, און אים דערלויבט צו גיין צו זיינע פריינד , כדי
kedei fraind zaine tsu gein tsu derloibt im un Poylosn tsu
so that friends his to go to permit him and Paul to

צו קומען צו זיך. [ד] און פון דארטן זענען מיר אוועק און
un avek mir zenen dorten fun un zich tsu kumen tsu
and depart we did there from and self to to come to

to Myra of Lycia. 6 And
there the centurion found
an Alexandrian oniyah
sailing to Italy and put
us on board. 7 But for
many yamim we sailed
slowly and with difficulty
along the coast of Cnidus,
and as the wind was
not permitting us to go
vaiter *(farther)*, we sailed
under the lee of Crete
off Salmone. 8 And with
difficulty sailing past it,
we came to a certain place
called Fair Havens, near
the city of Lasea.

זיך פארבייגעשיפט (די אינדזל) קפריסין, צוליב דעם,
dem tsulib Cyprus indzel di farbaigeshift zich
that on account of Cyprus island the sailed passing ourselves

וואס די ווינטן זענען געווען קעגן אונדז. ה און אריבערפארנדיק
ariberforendik un undz kegen geven zenen vintn di vos
sailing over and us against was are winds the which

דעם ים ביי קיליקיען און פאמפיליען, זענען מיר געקומען קיין
kein gekumen mir zenen Pamphylia un Cilicia bai yam dem
to come we did Pamphylia and Cilicia at sea the

מירא אין ליציען. ו און דארטן האט דער אפיציר געפונען אן
an gefunen ofitsir der hot dorten un Lycia in Mira
an find officer the did there and Lycia in Myra

אלעקסאנדרינישע שיף, וואס איז געפארן קיין איטאליען, און האט
hot un Italy kein geforen iz vos shif Aleksandrinishe
did and Italy to sailing was which ship Alexandrian

אונדז ארויפגעזעצט אויף דער דאזיקער. ז און במשך פון א
a fun bemeshech un doziker der oif aroifgezetst undz
a of in the course and this one the on seat upon us

סך טעג זענען מיר געפארן פאמעלעך און זענען קוים אנגעקומען
ongekumen koim zenen un pamelech geforen mir zenen teg sach
arrive barely did and slowly travel we did days many

קיין קנידוס, און ווייל דער ווינט האט אונדז נישט דערלאזט,
derlozt nisht undz hot vint der vail un Knidus kein
allow not us did wind the because and Cnidus to

זענען מיר געפארן פארביי דער (אינדזל) קרעטא, אנטקעגנאיבער
antkegeniber Crete indzel der farbai geforen mir zenen
opposite Crete island the past travel we did

סאלמאנע; ח און פארנדיק מיט מי ביים ים ברעג, זענען
zenen breg yam baim mi mit forendik un Salmone
did shore sea by the effort with sailing away and Salmone

מיר געקומען צו אן ארט, וואס האט געהייסן שיינער האפן
Hafn Sheiner geheisen hot vos ort an tsu gekumen mir
Havens Fair called was which place a to come we

נאענט פון דער שטאט לאזעא.
Lasea shtot der fun noent
Lasea city of the of near

9 And since considerable
time had been lost and
it was already unsafe for

ט און ווען א סך צייט איז פארגאנגען, און די נסיעה
nesie di un fargangen iz tsait sach a ven un
voyage the and passed had time many a when and

איז שוין געווארן געפערלעך, צוליב דעם וואס אויך
oich vos dem tsulib geferlech gevoren shoin iz
also that the on account of dangerous become already had

a voyage, because Yom Kippur had already come and gone; therefore, Rav Sha'ul gave them this eitza *(suggestion)*, [10] Saying to them, Anashim, I see that the voyage will be hardship and much peril, not only of the cargo and the oniyah, but also of our lives. [11] But the centurion was persuaded by the pilot and the owner rather than by the devarim of Rav Sha'ul. [12] But the port being unfavorably situated for spending the winter, the majority decided to set sail from there, if somehow they could reach Phoenix to spend the winter. It was a harbor of Crete, facing southwest and northwest.

[13] And a gentle south wind began to blow, and they thought they could attain their matarah *(objective)*, so they weighed anchor and they were sailing past Crete, close by the shore. [14] After not much time a violent, typhoon force wind rushed down from Crete, the so called Euraquilo, the Northeaster. [15] And the oniyah, having been

דער תענית (יום כיפור) איז שוין געווען פארביי, האט
hot farbai geven shoin iz Kippur Yom Tones der
did past was already is Atonement Day of Fast the

פוילוס זיי געווארנט, י זאגנדיק צו זיי : מענער, איך זע איין,
ein ze ich mener zei tsu zogendik gevorent zei Poylos
one see I men them to saying warn them Paul

אז די רייזע וועט זיין פארבונדן מיט סכנה און פיל
fil un sekone mit farbundn zain vet raize di az
much and danger with tied in be will voyage the that

שאדן, נישט בלויז פון דער לאדונג און דער שיף, נאר אויך פון
fun oich nor shif der un lodung der fun bloiz nisht shoden
for also but ship the and cargo the for only not harm

אונדזערע לעבנס. יא דער אפיציר אבער האט מער געגלויבט דעם
dem gegloibt mer hot ober ofitsir der lebns undzere
the believe more did however officer the lives our

שטייערמאן און דעם אייגנטימער פון דער שיף, ווי פוילוסנס
Poylosns vi shif der fun eigentimer dem un shtayerman
Paul's than ship the of ship's master the and captain

רייד . יב און היות דער פארט איז נישט געווען גערױם ,
geram geven nisht iz port der heyoys un reid
spacious was not is port the given that and words

דארטן איבערצוואווינטערן , האט די מערהייט געראטן פון
fun geroten merheit di hot ibertsuvinteren dorten
from advise majority the did to spend the winter there

דארטן אוועקצופארן, אפשר וועלן זיי קענען אנקומען קיין
kein onkumen kenen zei velen efsher avektsuforen dorten
to arrive be able to they will perhaps depart there

פעניקס —א האפן פון קרעטא, וועלכער ליגט (געשיצט) קעגן
kegen geshitst ligt velcher Crete fun hafn a Phoenix
against protected lies which Crete of sail a Phoenix

די צפון מערב און דרום מערב ווינטן — און איבערווינטערן .
ibervinteren un vintn mairev dorem un mairev tsafon di
spend the winter and winds west south and west north the

יג און בשעת דער דרום ווינט האט זאנפט געבלאזן, מיינענדיק אז
az meinendik geblozen zanft hot vint dorem der beshas un
that thinking blow gently did wind south the while and

זיי האבן דערגרייכט זייער ציל, האבן זיי ארויפגעצויגן דעם
dem aroifgetsoigen zei hoben tsil zeier dergreicht hoben zei
the did hoist they did aim their achieved had they

אנקער, און זענען געפארן פארביי קרעטא, נאענט ביים ברעג.
breg baim noent Crete farbai geforen zenen un anker
shore by the near Crete past sail did and anchor

caught in it, and not being able to directly face the wind, we gave way to it and were driven.
16 By running under the lee of a small island called Clauda, we were able only with difficulty to get the lifeboat secured.
17 After hoisting it up, they were using frapping cables, passing them underneath the oniyah; then, fearing lest on the shallows of Syrtis they might run aground, they lowered the sea anchor, and so they were being driven along.
18 And we were being violently tossed by the storm, so much so that the next day they were throwing the cargo overboard.
19 And on the Yom Shlishi, with their own hands, they threw out the tackle of the oniyah.
20 And neither shemesh *(sun)* nor kochavim appeared for many yamim and no small tempest assailed us. Lemaskana *(finally)* all tikvateinu for yeshu'ah was being abandoned.

21 And after having much loss of appetite, then Rav Sha'ul stood up in the

יד נאר נישט לאנג דערנאך האט זיך אויפגעהויבן קעגן איר
ir kegen oifgehoiben zich hot dernoch lang nisht nor
her against picked up self has afterwards long not but

(דער שיף) א שטורמווינט, וועלכער הייסט עווראקלידאן ; און
un Evraklidon heist velcher shturemvint a shif der
and the Northeaster called which windstorm a ship the

האט א כאפ געטאן די שיף, טו און אז זי האט זיך שוין
shoin zich hot zi az un shif di geton chap a hot
already self has she when and ship the done take a did

מער נישט געקענט אקייגנשטעלן דעם ווינט, האבן מיר נאכגעגעבן
nochgegeben mir hoben vint dem akegenshtelen gekent nisht mer
give in we did wind the withstand be able not more

און זענען געטראגן געווארן (פון די כוואליעס). טז און לויפנדיק
loifendik un chvalyes di fun gevoren getrogen zenen un
running and waves the by become carried were and

אזוי הינטער אן אינדזעלע , וואס האט געהייסן קלוידא, איז
iz Kloyda geheisen hot vos indzele an hinter azoi
is Clauda called was which small island a behind thus

עס אונדז קוים געלונגען מיט גרויסער מי איינצוהאלטן
aintsuhalten mi groiser mit gelungen koim undz es
to hold on effort great with successful barely us it

דאס (רעטונגס) שיפל; יז און ווען מען האט עס ארויפגעצויגן,
aroifgetsoigen es hot men ven un shifel retungs dos
hoisted it has it when and boat rescue the

האט מען באנוצט הילפסמיטלען, אונטערצוגארטלען די שיף;
shif di untertsugartelen hilfsmitlen banutst men hot
ship the to undergird supports used they have

און פארכטנדיק זיך, טאמער וועט מען ארויפגעווארפן ווערן אויף
oif veren aroifgevorfen men vet tomer zich forchtendik un
on to be driven they will lest self fearing and

דער סירטע , האט מען אראפגעלאזט די זעגל און מען איז
iz men un zegl di aropgelozt men hot Sirte der
is they and sail the lower they did shallows the

אזוי געטריבן געווארן. יח און ווייל מיר האבן שווער געליטן
gelitn shver hoben mir vail un gevoren getriben azoi
suffered hard have we because and become driven thus

פונם שטורמווינט, האט מען דעם אנדערן טאג ארויסגעווארפן
aroisgevorfen tog andern dem men hot shturemvint funem
throw out day next the they has windstorm from the

די לאדונג; יט און דעם דריטן טאג האט מען מיט די אייגענע
eigene di mit men hot tog dritn dem un lodung di
own their with they has day third the and cargo the

הענט ארויסגעווארפן דאס שיפסגעצייג. כ און אזויווי במשך פון
fun bemeshech azoivi un shifsgetzaig dos aroisgevorfen hent
of during since and ship's gear the throw out hands

מערערע טעג נישט די זון נישט די שטערן האבן זיך באוויזן,
bavizen zich hoben shteren di nisht zun di nisht teg merere
appear self have stars the not sun the not days several

און דער שטורם, נישט קיין קליינער , איז (אויף אונדז) פארלייגט
farleigt undz oif iz kleiner kein nisht shturem der un
press us on did small one any not storm the and

זיך, איז סוף כל סוף פארשוואונדן יעדע האפנונג, אז מיר זאלן
zolen mir az hofenung yede farshvundn sof kol sof iz zich
should we that hope every vanish end all end is self

געראטעוועט ווערן. כא און היות מען האט שוין לאנג נישט
nisht lang shoin hot men heyoys un veren geratevet
not long already has they given that and to be saved

געהאט געגעסן, האט פוילוס זיך געשטעלט אין זייער מיט
mit zeier in geshtelt zich Poylos hot gegesen gehat
midst their in stand himself Paul did eaten had

און געזאגט: אָ מענער, איר האט מיך געדארפט הערן, זיך
zich heren gedarft mich hot ir mener o gezogt un
yourselves hear ought me did you men o say and

נישט אוועקצושיפן פון קרעטא, און איר וואלט זיך
zich volt ir un Crete fun avektsushifen nisht
yourselves would you and Crete from to sail away not

איינגעשפארט דאס דאזיקע ליידן און דעם שאדן. כב איצט
itst shoden dem un laiden dozike dos aingeshport
now harm the and suffering these the have spared

אבער פאדער איך אייך אויף, זיך צו שטארקן ;
shtarken tsu zich oif aich ich foder ober
strengthen to yourselves on you I demand however

ווארום עס וועט קיין נפש פון אייך נישט פארלוירן ווערן, אחוץ
achuts veren farloiren nisht aich fun nefesh kein vet es vorem
except to be lost not you of soul any will it because

די שיף. כג ווארום אין דער דאזיקער נאכט איז ביי מיר געשטאנען
geshtanen mir bai iz nacht doziker der in vorem shif di
stand me by did night this one the in because ship the

א מלאך פון ה׳ , וועמעס איך בין און וועמען איך דין ,
din ich vemen un bin ich vemes Hashem fun malech a
serve I whom and am I whose Hashem of angel an

כד אזוי צו זאגן : פארכט דיך נישט, פוילוס; דו דארפסט שטיין
shtein darfst du Poylos nisht dich forcht zogen tsu azoi
stand must you Paul not you fear say to so

midst of them, and said,
Anashim, you should have
obeyed me and not put
out to sea from Crete and
thereby spared yourselves
this hardship and this
loss. 22 And now I advise
you to have ometz lev
(courage), for there will
be no loss of life among
you, except the oniyah.
23 For a malach Hashem
stood by me during lailah
hazeh, of the G-d whom
I serve, 24 Saying, Do not
be afraid, Sha'ul. It is
necessary for you to stand
before Caesar; and, hinei,
Hashem has given to you
all the ones sailing with
you. 25 Therefore have lev
same'ach, Anashim. For I
have emunah in Hashem
that it will be exactly as
he has told me. 26 But it
is necessary for us to run
aground on some island.

פארן קיסר ; און זע , ה׳ האט דיר געשענקט אלע,
ale geshenkt dir hot Hashem ze un Caesar farn
all give as a gift you did Hashem look and Caesar before

וואס פארן מיט דיר. כה דערפאר , מענער, האט מוט ; ווייל
vail mut hot mener derfar dir mit foren vos
because courage have men therefore you with travel who

איך גלויב ה׳ , אז עס וועט זיין פונקט אזוי , ווי עס איז
iz es vi azoi punkt zain vet es az Hashem gloib ich
is it as the way exactly be will it that Hashem believe I

מיר געזאגט געווארן. כו מיר מוזן אבער געווארפן ווערן אויף
oif veren gevorfen ober muzn mir gevoren gezogt mir
on to be run aground however must we was told me

עפעס אן אינדזל.
indzel an epes
island an some sort of

כז און ווען עס איז געקומען די פערצענטע נאכט, און מיר
mir un nacht fertsente di gekumen iz es ven un
we and night fourteenth the come is it when and

זענען געטריבן געווארן איבער דעם אדריאטישן ים , האבן די
di hoben yam Adriatic dem iber gevoren getriben zenen
the did sea Adriatic the over become driven are

שיפסלייט באמערקט ארום האלבער נאכט, אז זיי דערנענטערן
dernenteren zei az nacht halber arum bamerkt shifslait
get closer they that night half around notice sailors

זיך צו עפעס א יבשה ; כח האבן זיי אראפגעלאזט דאס
dos aropgelozt zei hoben yaboshe a epes tsu zich
the lower they did land a some sort of to self

זינקבליי און געפונען צוואנציק קלאפטער (טיף); זענען אביסל
abisel zenen tif klafter tsvantsik gefunen un zinkblai
a little did deep fathoms twenty found and sink lead

ווייטער געפארן און ווידער געזונקען דאס בליי, און האבן געפונען
gefunen hoben un blai dos gezunken vider un geforen vaiter
find did and lead the lowered again and travel further

פופצן קלאפטער (טיף). כט און מורא האבנדיק, מיר זאלן
zolen mir hobendik moire un tif klafter fuftsn
should we having fear and deep fathoms fifteen

נישט פאלן אויף פעלדזיקע ערטער, האבן זיי ארויסגעווארפן פיר
fir aroisgevorfen zei hoben erter feldzike oif falen nisht
four throw out they did places rocky on fall not

אנקערס פון דעם הינטערטייל פון דער שיף, און תפילה געטאן,
geton tfile un shif der fun hinterteil dem fun ankers
done prayer and ship the of stern the from anchors

[27] Now when the
fourteenth night had
come, while we being
driven about in the
Adriatic Sea, toward
chatzot halailah *(midnight)*,
the sailors were suspecting
that we were getting close
to land. [28] And having
taken soundings, they
found twenty fathoms and,
having sailed a little vaiter
(farther), again they took
soundings, and they found
fifteen fathoms. [29] And
fearing lest somehow
against the rough places
we might run aground,
they threw four anchors
off the stern, and they
were praying for the dawn
to break. [30] Now when the
sailors sought to flee from

the oniyah and to let down the lifeboat into the sea on the pretext of casting out anchors, 31 Rav Sha'ul said to the centurion and to the chaiyalim, Unless these remain in the oniyah, you cannot be saved. 32 Then the chaiyalim cut away the ropes of the lifeboat, and let it fall away, setting it adrift.

33 Just before boker, Rav Sha'ul was urging everyone to take okhel *(food)*, saying, Today is the 14th day you have been held in suspense and are continuing without eating, having taken nothing. 34 Therefore, I encourage you to take okhel, for it is for your deliverance, for none of you will lose a hair from your heads. 35 And having said these things, and having taken lechem, Rav Sha'ul said the HaMotzi before all, and, after the Betzi'at HaLechem, he began to eat. 36 And receiving ometz lev, they all took okhel. 37 Now there were in all two hundred and seventy-six nefashot in the oniyah. 38 And having

אז עס זאל (שוין) ווערן טאג. ל נאר ווי די שיפסלייט האבן
hoben shifslait di vi nor tog veren shoin zol es az
had sailors the as but day to be already should it that

געזוכט צו אנטלויפן פון דער שיף, און האבן שוין געהאט
gehat shoin hoben un shif der fun antloifen tsu gezucht
did already had and ship the from flee to sought

אראפגעלאזט דאס (רעטונגס) שיפל אונטערן אויסרייד, אז זיי
zei az oisreid untern shifel retungs dos aropgelozt
they that pretext under boat rescue the lower

גייען אראפלאזן אנקערס פון דעם פאדערטייל, לא האט פוילוס געזאגט
gezogt Poylos hot foderteil dem fun ankers aroplozen geien
say Paul did bow the off anchors lower go

צום אפיציר און צו די זעלנער: אויב די דאזיקע וועלן נישט
nisht velen dozike di oib zelner di tsu un ofitsir tsum
not will these the if soldiers the to and officer to the

איבערבלייבן אויף דער שיף, קענט איר נישט געראטעוועט ווערן.
veren geratevet nisht ir kent shif der oif iberblaiben
to be saved not you can ship the on remain

לב האבן די זעלנער דעמאלט אפגעהאקט די שטריק פונם
funem shtrik di opgehakt demolt zelner di hoben
from the ropes the chopped off then soldiers the did

שיפל, און עס געלאזט אראפפאלן. לג נאר ביז עס וועט נישט ווערן
veren nisht vet es biz nor aropfalen gelozt es un shifel
become not will it until but fall away let it and boat

טאג , האט פוילוס אלעמען געבעטן, צו נעמען עפעס
epes nemen tsu gebeten alemen Poylos hot tog
something take to ask everyone Paul did daytime

עסן , זאגנדיק: היינט איז (שוין) דער פערצענטער טאג ווי
vi tog fertsenter der shoin iz haint zogendik esen
that day fourteenth the already is today saying to eat

איר ווארט אומגעגעסן, און האט גארנישט טועם געווען. לד דערפאר
derfar geven toyem gornisht hot un umgegesen vort ir
therefore was taste nothing did and not eating wait you

בעט איך אייך, צו נעמען שפייז, ווייל דאס דאזיקע האט צו
tsu hot dozike dos vail shpaiz nemen tsu aich ich bet
to has these the because food take to you I beg

טאן מיט אייער רעטונג ; ווארום קיינעם פון אייך וועט קיין
kein vet aich fun keinem vorem retung eier mit ton
even will you of anyone because salvation your with do

איין האר פונם קאפ נישט פארלוירן ווערן . לה און האבנדיק
hobendik un veren farloiren nisht kop funem hor ein
having and become lost not head from the hair one

eaten enough okhel *(food)*,
they were lightening the
oniyah by throwing the
wheat overboard into the
sea.
39 And when it became
day, they were not
recognizing the land,
but a certain bay they were
noticing, having a shore
onto which they were
wanting, if possible, to run
aground the oniyah. 40 And
the anchors they cast off
and they left them in the
sea. At the same time
they loosened the ropes
of the rudders and raised
the sail to the wind and
were steering toward the
shore. 41 But having fallen
into a channel, a place
between two seas, they ran
the oniyah aground, and,
while the bow had stuck
and remained immovable,
the stern was being
destroyed by the force
of the waves. 42 Now the
kesher *(plan, plot)* of the
chaiyalim was that they
should kill the prisoners,
lest anyone, having swum
away, should escape. 43 But
the centurion, desiring to
save Rav Sha'ul, kept them
from carrying out the

דאס געזאגט, האט ער גענומען ברויט, און געדאנקט ה׳ פאר
far Hashem gedankt un broit genumen er hot gezogt dos
for Hashem thanked and bread take he did said this

אלעמען ; און האט עס צעבראכן, און אנגעהויבן עסן . [לו] און
un esen ongehoiben un tsebrochen es hot un alemen
and to eat began and break it did and everyone

אלע האבן זיך געשטארקט, און אויך גענומען שפייז. [לז] און מיר
mir un shpaiz genumen oich un geshtarkt zich hoben ale
we and food took also and strengthen self have all

אלע אין דער שיף זענען געווען צוויי הונדערט און זעקס און זיבעציק
zibetsik un zeks un hundert tsvei geven zenen shif der in ale
seventy and six and hundred two was are ship the in all

נפשות . [לח] און נאך דעם ווי זיי האבן געגעסן צו דער זעט ,
zet der tsu gegesen hoben zei vi dem noch un nefoshes
sated the to eaten have they when the after and souls

האבן זיי לייכטער געמאכט די שיף, און ארויסגעווארפן דעם
dem aroisgevorfen un shif di gemacht laichter zei hoben
the threw out and ship the made light they did

ווייץ אין ים אריין. [לט] ווען אבער עס איז געווארן טאג,
tog gevoren iz es ober ven arain yam in veits
day become is it however when into sea in wheat

האבן זיי נישט דערקענט דאס לאנד; האבן אבער באמערקט
bamerkt ober hoben land dos derkent nisht zei hoben
notice however did land the recognize not they did

א בוכטע מיט א ברעג, און באשלאסן, אויב מעגלעך ארויפצופירן
aroiftsufiren meglech oib bashlosen un breg a mit buchte a
to bring up possible if decided and shore a with bay a

די שיף אויפן ברעג. [מ] און האבן אפגעהאקט די אנקערס,
ankers di opgehakt hoben un breg oifen shif di
anchors the chop off did and shore on the ship the

איבערלאזנדיק זיי אין ים , און צוגלייך האבן זיי
zei hoben tsuglaich un yam in zei iberlozendik
they did the same time and sea in them leaving

לויז געמאכט די בענדער פון די רודערס; און ארויפגעצויגן
aroifgetsoigen un ruders di fun bender di gemacht loiz
did hoist and rudders the of cords the made loose up

דעם זעגל קעגן ווינט, און זיך א לאז געטאן צום ברעג
breg tsum geton loz a zich un vint kegen zegl dem
shore to the done let a themselves and wind against sail the

צו. [מא] ארויפפאלנדיק אבער אויף א זאמד באנק, האבן זיי
zei hoben bank zamd a oif ober aroiffalendik tsu
they did bank sand a on however falling to

kesher, and he ordered the ones able to swim to throw themselves overboard first and to make for the shore.
44 As for the rest, some were on planks, others on pieces from the oniyah. And so everyone was brought safely onto the land.

ארויפגעפירט די שיף אויפן גרונט ; און דער פאדערטייל איז
iz foderteil der un grunt oifen shif di aroifgefirt
is bow the and ground on the ship the bring up

געבליבן פעסט, אומבאוועגלעך, דער הינטערטייל אבער האט זיך
zich hot ober hinterteil der umbaveglech fest gebliben
self has however stern the immovable fast remain

צעבראכן דורך דער געוואלדיקייט פון די כוואליעס. מב און די
di un chvalyes di fun gevaldikeit der durch tsebrochen
the and waves the of intensity the by break

זעלנער האבן בדעה געהאט צו טייטן די געפאנגענע, כדי
kedei gefangene di teiten tsu gehat bedeye hoben zelner
so that prisoners the kill to have in mind to had soldiers

קיינער זאל נישט אוועקשווימען און אנטלויפן. מג נאר דער אפיציר,
ofitsir der nor antloifen un avekshvimen nisht zol keiner
officer the but flee and swim away not shall anyone

וועלנדיק אפראטעווען פולוסן, האט זיי געשטערט אין דער עצה,
eitse der in geshtert zei hot Poylosn oprateven velendik
plan the in prevent them did Paul to save wanting

און באפוילן, אז יענע , וואס קענען שווימען, זאלן די ערשטע
ershte di zolen shvimen kenen vos yene az bafoilen un
first the should swim can who those that ordered and

זיך ארייןווארפן (אין ים אריין) און קומען צום לאנד;
land tsum kumen un arain yam in arainvarfen zich
land to the to come and into sea in throw in themselves

מד און די איבריקע , ווער אויף ברעטער, ווער אויף עפעס
epes oif ver breter oif ver ibrike di un
something on some boards on some remaining the and

(אנדערש) פון דער שיף. און אזוי איז עס געשען , אז אלע
ale az geshen es iz azoi un shif der fun andersh
all that to happen it did so and ship the from else

האבן זיך געראטעוועט אויף דער יבשה ארויף .
aroif yaboshe der oif geratevet zich hoben
upwards dry land the on saved themselves have

28 And having been brought safely through, we then found out that the island is called Malta.
2 And the natives were showing not the

כח

און נאך דעם ווי מיר זענען געראטעוועט געווארן , האבן
hoben gevoren geratevet zenen mir vi dem noch un
did become saved are we as the after and

מיר זיך דעמאלט דערוואוסט, אז די אינדזל
indzel di az dervust demolt zich mir
island the that find out then ourselves we

הייסט מעליטא. ב און די בארבארן האבן אונדז ארויסגעוויזן אן
an aroisgevizn undz hoben barbarn di un Melita heist
an show us did barbarians the and Malta is called

ordinary kindness to us
for, because of the geshem
(rain) that had set in and
because of the cold, they
lit a hadlakah *(bonfire)*.
3 And when Rav Sha'ul
gathered some brushwood
and placed the sticks on
the hadlakah *(bonfire)*, a
nachash *(serpent)* from the
heat came out and fastened
onto Rav Sha'ul's hand.
4 And when the natives
saw it hanging from his
hand, they were saying
to one another, Surely
this man is a rotzeach
(murderer); for though he
was brought safely from
the sea, Yashrus *(Justice)*
did not allow him to live.
5 Then, having shaken off
the nachash into the eish
(fire), Rav Sha'ul suffered
no ill effects. 6 But the
natives were expecting
him to be about to swell
up or suddenly to fall
down. But they watched
him expectantly for a
long time, and when they
observed nothing unusual
happening to him, they
changed their minds and
were saying that he was a
g-d.

אויסערגעוויינלעכע מענטשלעכקייט; ווארום זיי האבן אנגעצונדן
ongetsunden hoben zei vorem mentshlechkeit oisergeveinleche
kindle did they because humaneness extraordinary

א פייער און אונדז אלעמען אויפגענומען צוליב דעם
dem tsulib oifgenumen alemen undz un faier a
the on account of welcomed everyone us and bonfire a

רעגן, וואס האט געהאלטן אין איין פאלן און צוליב דער
der tsulib un falen ein in gehalten hot vos regen
the on account of and fall one in set in did which rain

קעלט. [ג] און פולוס האט צונויפגעזאמלט א בינטל ריטער און
un riter bintel a tsunoifgezamlt hot Poylos un kelt
and kindling bundle a gather together did Paul and chill

עס ארויפגעלייגט אויפן פייער, און א שלאנג איז ארויסגעקומען,
aroisgekumen iz shlang a un faier oifen aroifgeleigt es
come out did viper a and bonfire on the did place it

מחמת דער היץ, און האט זיך אנגעהאנגען אויף זיין האנט.
hant zain oif ongehongen zich hot un hits der machmas
hand his on hang on itself has and heat the because of

[ד] און ווי די בארבארן האבן געזען די חיה הענגען אויף
oif hengen chaye di gezen hoben barbarn di vi un
on dangling creature the see did barbarians the when and

זיין האנט, האבן זיי געזאגט איינער צום אנדערן: דער דאזיקער
doziker der andern tsum einer gezogt zei hoben hant zain
this one the other to the one say they did hand his

מענטש איז זיכער א מערדער, וועלכער, הגם ער איז אנטרונען
antrunen iz er hagam velcher merder a zicher iz mentsh
escaped has he although who murderer a surely is man

פונעם ים, לאזט אים דאך די גערעכטיקייט נישט לעבן. [ה] ער
er leben nisht gerechtikeit di doch im lozt yam funem
he live not justice the yet him lets sea from the

אבער האט אראפגעשאקלט די חיה אין פייער אריין, און
un arain faier in chaye di aropgeshoklt hot ober
and into fire in creature the shaking off did however

עס האט אים גארנישט געשאדט. [ו] און זיי האבן דערווארט, אז
az dervart hoben zei un geshodt gornisht im hot es
that expected have they and harmed nothing him has it

ער וועט געשוואלן ווערן אדער פלוצלונג אנידערפאלן טויט; ווי
vi toit aniderfalen plutslung oder veren geshvoln vet er
when dead fall down suddenly or become swell up will he

אבער זיי האבן לאנג געווארט, און געזען, אז עס געשעט אים
im geshet es az gezen un gevart lang hoben zei ober
him occurs it that saw and waiting long have they however

נישט קיין שום שלעכטס, האבן זיי געענדערט זייער מיינונג ,
meinung zeier geendert zei hoben shlechts shum kein nisht
mind their change they did harm in no way any not

און געזאגט, אז ער איז א ג-ט.
g-t a iz er az gezogt un
g-t a is he that said and

ז און נאענט פון יענעם ארט איז געווען ערד (אייגנטימער), לאנד
land eigentimer erd geven iz ort yenem fun noent un
land owner land was is place of that of near and

וואס האט געהערט צום ראש פון דער אינדזל, מיטן נאמען
nomen miten indzel der fun rosh tsum gehert hot vos
name with the island the of chief to the belong has who

פובליוס; וועלכער האט אונדז אויפגענומען און דריי טעג פריינדלעך
freindlech teg drai un oifgenumen undz hot velcher Publius
friendly days three and welcomed us did who Publius

באקעסטיקט, ח און פובליוסנס פאטער איז (גראד)
grod iz foter Publiusns un bakestikt
just happened that is father Publius's and hosted us

געלעגן קראנק אויף א פיבער און דיזענטעריע; צו וועמען פוילוס איז
iz Poylos vemen tsu dizenterie un fiber a oif krank gelegen
is Paul whom to dysentery and fever a on sick lying

אריינגעגאנגען און מתפלל געווען, און ארויפגעלייגנדיק די הענט
hent di aroifgeleigendik un geven mispalel un araingegangen
hands the placing on and was pray and go in

אויף אים, האט ער אים געהיילט. ט און ווי דאס דאזיקע איז
iz dozike dos vi un geheilt im er hot im oif
is these the when and healed him he did him on

געשען , זענען אויך די איבריקע חולאים אויף דער אינדזל
indzel der oif choilim ibrike di oich zenen geshen
island the on sick remaining the also are happened

געקומען, און זיך געלאזט היילן ; י און האבן אונדז
undz hoben un heilen gelozt zich un gekumen
us did and healed allowed themselves and come

צוגעטיילט גרויס כבוד ; און ווען מיר זענען אוועקגעפארן, האבן
hoben avekgeforen zenen mir ven un koved grois tsugeteilt
have departing did we when and honors great lavish

זיי אונדז מיטגעגעבן אלדאס נויטיקע .
noitike aldos mitgegeben undz zei
necessary everything supplied us they

[7] Now in the area around that place were lands belonging to the leading man of the island, Publius by name, who welcomed us and gave us hachnosas orchim. [8] And it came about that the abba of Publius was bedfast, suffering fevers and dysentery. Rav Sha'ul approached him, and having davened, laid his hands on him and administered refuah shleimah to him. [9] And when this happened, also others on the island, the cholim, were approaching Rav Sha'ul and were receiving refuah shleimah. [10] The natives bestowed matanot rabbot on us and, while being put out to sea, they gave us the provisions for our needs.

11 And after shloshah
chodashim, we set sail in
an oniyah, having spent
the winter on the island. It
was an Alexandrian oniyah
marked by the insignia
of the twin Achim. 12 And
having put in at Syracuse,
we stayed 3 days. 13 Then
we weighed anchor and
arrived at Rhegium. And
after one day, a southwest
wind sprang up and on
the second day we came to
Puteoli. 14 There we found
Achim b'Moshiach and we
were invited by them to
stay shivah yamim. And so
we came to Rome. 15 And
from there, the Achim
b'Moshiach when they
heard of us, came out to
meet us, even as far as the
Forum of Appius and the
Three Taverns. On seeing
them, ometz lev came to
Rav Sha'ul and he said a
bracha, davening hodah
to Hashem. 16 Now when
we entered into Rome, Rav
Sha'ul was permitted to
live by himself in his own
quarters with a chaiyal
guarding him.

יא דריי חדשים שפעטער זענען מיר אפגעפארן אין אן
an in opgeforen mir zenen shpeter chadoshim drai
an in sail away we are later months three

אלעקסאנדרינישער שיף, וועלכע האט איבערגעווינטערט אויף דער
der oif ibergevintert hot velche shif Aleksandrinisher
the on had wintered has which ship Alexandrian

אינדזל; איר צייכן איז געווען די צווילינג ברידער . יב און מיר
mir un Brider Tsviling di geven iz tseichen ir indzel
we and Brothers Twin the was is figurehead its island

זענען געקומען קיין סיראקוס, און זענען דארט פארבלייבן דריי
drai farblaiben dort zenen un Sirakus kein gekumen zenen
three remain there are and Syracuse to come are

טעג . יג פון דארטן זענען מיר ארומגעפארן און זענען געקומען קיין
kein gekumen zenen un arumgeforen mir zenen dorten fun teg
to come are and tacked away we are there from days

רעגיום ; און איין טאג דערנאך האט זיך אויפגעהויבן א דרום
dorem a oifgehoiben zich hot dernoch tog ein un Regium
south a picked up self has later day one and Rhegium

ווינט, און דעם אנדערן טאג זענען מיר געקומען קיין פוטעאלי,
Puteoli kein gekumen mir zenen tog andern dem un vint
Puteoli to come we did day next the and wind

יד וואו מיר האבן געפונען ברידער , וועלכע האבן אונדז געבעטן צו
tsu gebeten undz hoben velche brider gefunen hoben mir vu
to beg us did who brothers find did we where

בלייבן ביי זיי זיבן טעג, און אזוי זענען מיר געקומען קיין
kein gekumen mir zenen azoi un teg ziben zei bai blaiben
to come we are so and days seven them with remain

רוים . טו און פון דארטן זענען די ברידער , הערנדיק וועגן
vegen herendik brider di zenen dorten fun un Roym
about on hearing brothers the did there from and Rome

אונדז, אונדז אקייגנגעקומען ביז צום אפיוס פארום און
un Forum Appius tsum biz akegengekumen undz undz
and Forum Appii to the until came out to meet us us

טרעסטאבערנע; זעענדיק זיי , האט פולוס אפגעגעבן א שבח צו
tsu shvach a opgegeben Poylos hot zei zeendik Trestaberne
to praise a give Paul did them seeing Three Taverns

ה' און זיך געשטארקט .
geshtarkt zich un Hashem
strengthened himself and Hashem

[טז] און ווען מיר זענען אריינגעקומען קיין רוים , האט מען
men hot Roym kein araingekumen zenen mir ven un
they has Rome to come did we when and

פוילוסן דערלויבט צו וואוינען אליין מיט דעם זעלנער, וועלכער
velcher zelner dem mit alein voinen tsu derloibt Poylosn
who soldier the with himself dwell to permit Paul

האט אים באוואכט.
bavacht im hot
guarded him had

[יז] און עס איז געשען , אין דריי טעג ארום האט ער
er hot arum teg drai in geshen iz es un
he has around days three in happened is it and

צונויפגערופן די , וועלכע זענען געווען די חשובסטע צווישן
tsvishen chshubste di geven zenen velche di tsunoifgerufen
among most prominent the was are who the call together

די יידן ; און ווען זיי זענען זיך צוזאמענגעקומען ,
tsuzamengekumen zich zenen zei ven un Yidn di
come together themselves did they when and Judaeans the

האט ער צו זיי געזאגט: ברידער , הגם איך האב גארנישט
gornisht hob ich hagam brider gezogt zei tsu er hot
nothing have I although brothers say them to he did

געטאן קעגן אונדזער פאלק אדער די מנהגים פון אונדזערע
undzere fun minhogem di oder folk undzer kegen geton
our of customs the or people our against done

אבות , בין איך דאך איבערגעגעבן געווארן ווי א געפאנגענער פון
fun gefangener a vi gevoren ibergegeben doch ich bin avot
from prisoner a as become handed over still I am fathers

ירושלים צו די רוימער אין די הענט אריין, [יח] וועלכע,
velche arain hent di in Roymer di tsu Yerushalayim
who into hands the in Romans the to Yerushalayim

נאך דעם ווי זיי האבן מיך חוקר געווען, האבן געוואלט מיך
mich gevolt hoben geven choiker mich hoben zei vi dem noch
me wanted have was examined me have they as the after

אפלאזן, ווייל עס אין מיר נישט געווען קיין טויט שולד. [יט] נאר
nor shuld toit kein geven nisht mir in es vail oplozen
but guilt death any was not me in it because release

אזוי ווי די יידן האבן זיך אקעגנגעשטעלט, בין איך געווען
geven ich bin akegengeshtelt zich hoben Yidn di azoivi
was I am opposed self have Judaeans the since

געצוואונגען צו אפעלירן צום קיסר ; נישט ווי איך וואלט געהאט
gehat volt ich vi nisht Caesar tsum apeliren tsu getsvungen
had would I that not Caesar to the appeal to compel

17 And it came about
after shloshah yamim,
that Rav Sha'ul called
together the chashuve
Yehudim. And when
they had assembled, Rav
Sha'ul was saying to them,
Anashim, Achim, though I
had done nothing keneged
(against, in opposition to)
our Jewish people or to
the minhagei Avoteinu of
Orthodox Judaism, I was
arrested in Yerushalayim
and delivered over into
the hands of the Romans,
18 Who, having examined
me, were desiring to
release me, because I had
done nothing worthy of
the death penalty. 19 But
when the Yehudim spoke
keneged *(in opposition to,
against)* this, I was forced
to appeal to Caesar, but
only to defend myself,
not to bring accusation
against Am Yisroel, my
people. 20 On account of

this reason, therefore, I summoned you, to see you and to speak with you, since it is for the sake of the tikvat Yisroel that I am wearing these prison sharsherot *(chains)*. 21 And they said to Rav Sha'ul, We neither received iggrot about you from Yehudah nor have any of the Achim arrived and reported or spoke any lashon hora about you. 22 But we desire to hear from you what you think, for lichora *(apparently)* with regard to this kat of Judaism, we have da'as that it is spoken keneged *(against)* everywhere.

23 And they set a day for him, and they came to him in his lodgings, and there were many of them. And Rav Sha'ul was making a midrash, bearing solemn edut about the Malchut Hashem, and persuading them about

עפעס וואס אנצוקלאגן מיין פאלק . כ אין צוליב
epes vos ontsuklogen main folk un tsulib
something which bring against my people and on account of

דער דאזיקער סיבה האב איך אייך גערופן, כדי אייך צו זען
der doziker sibe hob ich aich gerufen kedei aich tsu zen
the this one cause have I you called so that you to see

און צו אייך צו רעדן , ווארום וועגן דער האפנונג פון ישראל
un tsu aich tsu reden vorem vegen der hofenung fun Yisroel
and to you to speak because about the hope of Israel

בין איך געבונדן מיט דער דאזיקער קייט . כא און זיי האבן
bin ich gebunden mit der doziker keit un zei hoben
am I bound with the this one chain and they have

צו אים געזאגט: נישט מיר האבן דערהאלטן בריוו פונעם
tsu im gezogt nisht mir hoben derhalten briv funem
to him said not we have acquired letter from the

(לאנד) יהודה וועגן דיר, נישט איז עמיצער פון די ברידער
land Yehude vegen dir nisht iz emitser fun di brider
land Yehudah about you not is someone of the brothers

געקומען, וועלכער האט דערציילט אדער געזאגט עפעס שלעכטס
gekumen velcher hot dertseilt oder gezogt epes shlechts
come who has reported or said something evil

אויף דיר. כב מיר ווילן אבער הערן פון דיר, וואס דו
oif dir mir vilen ober heren fun dir vos du
regarding you we want however to hear from you what you

דענקסט; ווארום וואס שייך דער דאזיקער כיתה, איז אונדז
denkst vorem vos shaich der doziker kite iz undz
think because who concerning the this one sect is us

באקאנט, אז אומעטום רעדט מען קעגן איר.
bakant az umetum redt men kegen ir
known that everywhere speak they against it

כג און נאך דעם ווי זיי האבן אים באשטימט א טאג, זענען זיי
un noch dem vi zei hoben im bashtimt a tog zenen zei
and after the as they have him appointed a day are they

געקומען צו אים אין גאסטהויז אריין אין גרעסערער צאל ;
gekumen tsu im in gasthoiz arain in greserer tsol
come to him in guest house into in greater numbers

וועמען ער האט דערקלערט, עדות זאגנדיק וועגן דעם
vemen er hot derklert eides zogendik vegen dem
to whom he did declare witness saying about the

קעניגרייך פון ה׳ , און אויפווייזנדיק וועגן יהושען / ישוען
*kenigraich fun Hashem un oifvaizendik vegen Yehoshuan Yeshuan**
kingdom of Hashem and proving about Yehoshua Yeshua

Yehoshua from both the
Torah of Moshe Rabbenu
and from the Nevi'im, from
haboker to haerev. 24 And
some Yehudim were being
persuaded by the things
being said, but others had
no emunah *(faith).* 25 And
so they disagreed with
one another. And as they
were leaving, Rav Sha'ul
said a final dvar. Rightly
the Ruach Hakodesh spoke
through Yeshayah HaNavi
to your Avot, 26 Saying, Go
to this people and say, In
hearing SHIMU SHAMO'A
V'AL TAVINU UR'U RA'O
V'AL TEDA'U *(You will
hear and yet by no means
understand, and seeing you
will see and yet by no means
perceive.)* 27 HASHMEN LEV
HAAM HAZEH V'AZNAV
HAKHBED V'ENAV HASHA
PEN YIREH V'EINAV
UV'AZNAV YISHMA
ULEVAVO YAVIN VASHA
V'RAFA LO *(For the heart
of this people has become
dull and with their ears they
scarcely hear, and they have
closed their eyes, lest they
should see with their eyes,
and with their ears may
hear and with their heart
they may have binah and*

פון תורת משה און פון די נביאים , פון אינדערסרי ביז
biz indersri fun neviim di fun un Moshe torat fun
until morning from prophets the from and Moses law of from

אין אוונט . כד און א טייל האבן זיך געלאזט איבערצייגן
ibertsaigen gelozt zich hoben teil a un ovent in
convinced let themselves have part a and evening in

פון דעם געזאגטן, אנדערע אבער האבן נישט געגלויבט.
gegloibt nisht hoben ober andere gezogten dem fun
believe not did however other said what was from

כה און אזויוי זיי זענען נישט געווען איינשטימיק צווישן
tsvishen einshtimik geven nisht zenen zei azoivi un
among in agreement was not are they since and

זיך , זענען זיי אוועקגעגאנגען, נאך דעם ווי פוילוס האט
hot Poylos vi dem noch avekgegangen zei zenen zich
has Paul as the after went away they are themselves

נאך געזאגט איין ווארט: גוט האט דער רוח הקודש גערעדט
geredt HaKoidesh Ruach der hot gut vort ein gezogt noch
speak the Holy Spirit the did well word one said after

דורך דעם נביא ישעיה צו אייערע עלטערן, אזוי צו זאגן :
zogen tsu azoi elteren eiere tsu Yeshayah novi dem durch
say to so parents your to Isaiah prophet the through

כו גיי צו דעם דאזיקן פאלק און זאג:
zog un folk dozikn dem tsu gei
say and people this the to go

מיטן געהער וועט איר הערן און נישט משיג
maseg nisht un heren ir vet geher miten
understanding not and hear you will hearing with the

זיין ;
zain
be

און קוקנדיק וועט איר קוקן און נישט זען;
zen nisht un kuken ir vet kukendik un
see not and look you will looking and

כז ווייל פעט געווארן איז דאס הארץ פון דעם דאזיקן
dozikn dem fun harts dos iz gevoren fet vail
this the of heart the is become dull because

פאלק ,
folk
people

און מיט די אויערן הערן זיי שווער ,
shver zei heren oiern di mit un
with difficulty they hear ears the with and

they may turn and I will heal them). 28 Therefore, let it be known to you that to the GOYIM this Yeshu'at Eloheinu of Hashem was sent, and they will listen. [29 And when he had said these things, the Yehudim departed, and argued greatly among themselves.]

30 And he remained an entire two years in his own rented bais, and

און די אויגן זייערע האבן זיי געשלאסן,
geshlosen zei hoben zeiere oigen di un
shut they have their eyes the and

טאמער וואלטן זיי געזען מיט די אויגן,
oigen di mit gezen zei volten tomer
eyes the with see they would lest

און מיט די אויערן געהערט,
gehert oiern di mit un
hear ears the with and

און וואלטן פארשטאנען מיטן הארצן און
un hartsn miten farshtanen volten un
and heart with the understood would and

תשובה געטאן (צו
tsu geton tshuve
to do repentance change of heart return

דרך ה׳),
Hashem derech
Hashem way of

און איך וואלט זיי געהיילט.
geheilt zei volt ich un
heal them would I and

(ישעיהו ו, ט-י .)
t-i u Yeshayah
9-10 6 Yeshayah

כח דעריבער זייט וויסן , אז די דאזיקע ישועה פון ה׳
Hashem fun yeshue dozike di az visen zeit deriber
Hashem of salvation these the that know be therefore

ווערט געשיקט צו די אומות העולם ; און זיי וועלן (זי)
zi velen zei un hooilem umes di tsu geshikt vert
it will they and of the world peoples the to sent is being

הערן. כט(און ווען ער האט דאס געזאגט, זענען די יידן
Yidn di zenen gezogt dos hot er ven un heren
Judaeans the are say this did he when and hear

אוועקגעגאנגען, האלטנדיק א גרויסן וויכוח צווישן זיך .)
zich tsvishen vikuech groisn a haltendik avekgegangen
themselves among dispute great a holding gone away

ל און ער איז פארבלייבן גאנצע צוויי יאר אין זיין אייגענער
eigener zain in yor tsvei gantse farblaiben iz er un
own his in years two whole remain is he and

געדונגענער דירה , און אויפגענומען אלע, וואס זענען אריינגעקומען
araingekumen zenen vos ale oifgenumen un dire gedungener
come in are who all welcomed and house rented

was welcoming all the
ones coming to him,
31 Darshenen *(Preaching)*
the Malchut Hashem
and saying shiurim
concerning the Rebbe,
Melech HaMoshiach
Adoneinu Yehoshua with
all openness and without
hindrance.

צו אים, [לא] האט אויסגערופן דאס קעניגרייך פון ה׳ און
un Hashem fun kenigraich dos oisgerufen hot im tsu
and Hashem of kingdom the proclaim did him to

געלערנט פון דעם האר יהושע / ישוע המשיח גאנץ
gants HaMoshiach Yeshua Yehoshua Har dem fun gelernt
all the Moshiach Yeshua Yehoshua L-rd the of taught

אפן , פון קיינעם נישט געשטערט.
geshtert nisht keinem fun ofen
prevented not anyone by openly

Romans

דער בריוו צו די רוימער

1 From Sha'ul, an eved of Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua, summoned to be a Shliach, set apart for the Besuras HaGeulah of Hashem,
2 Which Hashem promised beforehand through His Neviim in the Kitvei HaKodesh.
3 The Good News of Redemption of Hashem concerns the Zun fun Der Oybershter *(Ben HaElohim of Hashem)* born from the zera Dovid, as far as basar is concerned,
4 But, as far as the Ruach Hakodesh is concerned, appointed to be Zun fun der Oybershter in power by means of Moshiach’s Techiyah *(Resurrection)* from HaMesim.
5 Through him and for the kavod of his Name, we have received unmerited Chen v'Chesed Hashem and the Shlichus for the tachlis *(purpose)* of bringing about the mishma'at of emunah among all Nations,
6 Among whom

you also are summoned to

א פוילוס, א קנעכט פון יהושע / ישוע המשיחן ,
HaMoshiachn Yeshua Yehoshua fun knecht a Poylos
the Moshiach Yeshua Yehoshua of slave a Paul

בארופן צו זיין א שליח , אפגעשיידט פאר דער בשורה טובה
Toive Besoire der far opgesheidt Shliach a zain tsu barufen
Good News the for set apart apostle an be to called

פון ה׳ , ב וועלכע ער האט פון פריער צוגעזאגט דורך
durch tsugezogt frier fun hot er velche Hashem fun
through promised before from had he which Hashem of

זיינע נביאים אין די כתבי הקודש , ג וועגן זיין זון , וואס
*vos *Zun zain vegen Hakoidesh Kitvei di in neviim zaine*
who Son His about the Holy Scriptures the in prophets his

איז געבוירן געווארן פון דער זרע ע דוד לויטן פלייש,
fleish loitn Dovid e zere der fun gevoren geboiren iz
flesh according to David (of) seed the of become born is

ד אנטשיידן באוויזן אלס דער זון ו ן פון דער אויבערשטער
*Oibershter der fun u *Zun der als bavizen antsheiden*
Most High the of (of) Son the as shown decisively

מיט מאכט, לויט דעם גייסט פון קדושה דורך דעם
dem durch kedushe fun Gaist dem loit macht mit
the through holiness of Spirit the according to power with

אויפשטיין פון די טויטע— יהושע / ישוע המשיח
HaMoshiach Yeshua Yehoshua toite di fun oifshtein
the Messiah Yeshua Yehoshua dead the from resurrection

אונדזער האר, ה דורך וועמען מיר האבן מקבל געווען חסד
chesed geven mekabl hoben mir vemen durch Har undzer
grace was received have we whom through L-rd our

און די שליחות צו דער געהארכזאמקייט פון דער אמונה
emune der fun gehorchzamkeit der tsu shliches di un
faith the of obedience the to apostleship the and

צווישן אלע פעלקער דורך זיין נאמען , ו צווישן וועלכע
velche tsvishen nomen zain durch felker ale tsvishen
whom among Name of His for the sake of peoples all among

אויך איר זענט בארופן פון יהושע / ישוע המשיחן ; ז צו
tsu HaMoshiachn Yeshua Yehoshua fun barufen zent ir oich
to the Moshiach Yeshua Yehoshua of called are you also

belong to Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua;

7 To all who are in Rome, ahuvei Hashem *(beloved ones of G-d)*, summoned by Hashem's kri'ah *(calling)* to be kedoshim *(holy ones)* — unmerited Chen v'Chesed Hashem and Shalom Hashem from Elohim Avinu and Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua Adoneinu.

8 First of all, modeh Ani *(I thank)* my G-d through Rebbe Melech HaMoshiach Yehoshua for all of you, because your emunah *(faith)*, your bitachon, is being reported abroad b'chol haOlam *(all over the world)*. 9 For der Oybershter is my eidus! *(G-d is my witness!)*, Whom I serve with my neshamah in the Besuras HaGeulah of the Zun fun der Oybershter of Hashem, how, when I daven, I constantly mention you in my tefillos, 10 Always making techinnah *(supplication)* and petitioning that I might somehow now at last efsher *(perhaps)* succeed im yirtzeh Hashem *(if*

אלע, וואס זענען אין רוים , געליבטע פון ה׳ , בארופן (צו
tsu barufen Hashem fun gelibte Roym in zenen vos ale
to called Hashem of beloved Rome in are who all

זיין) הייליקע : חסד צו אייך און שלום פון ה׳ אונדזער
undzer Hashem fun sholem un aich tsu chesed heilike zain
our Hashem from peace and you to grace holy ones be

פאטער און פון דעם האר יהושע / ישוע המשיח .
HaMoshiach Yeshua Yehoshua Har dem fun un Foter
the Moshiach Yeshua Yehoshua L-rd the from and Father

ח קודם כל גיב איך אפ א שבח צו מיין ג-ט דורך
durch G-t main tsu shvach a op ich gib kol koidem
through G-d my to praise a up I give all before

יהושע / ישוע המשיחן פאר אייך אלע, ווייל איבער
iber vail ale aich far HaMoshiachn Yeshua Yehoshua
about since all you for the Moshiach Yeshua Yehoshua

אייער (דרך ה׳) אמונה ווערט גערעדט אין דער גאנצער
gantser der in geredt vert emune Hashem derech eier
whole the in spoken of is faith Hashem way of your

וועלט. ט ווארום ה׳ , וועמען איך דין אין מיין גייסט אין דער
der in gaist main in din ich vemen Hashem vorem velt
the in spirit my in serve I whom Hashem for world

בשורה טובה פון זיין זון , איז מיין עדות ווי איך דערמאן
dermon ich vi eides main iz Zun zain fun Toive Besoire
remember I as witness my is Son His of Good News

אייך אָן אויפהער ׳אין מיינע תפילות , בעטנדיק אלעמאל,
alemol betendik tfiles maine in oifher on aich
always asking prayers my in stopping without you

אז עס זאל מיר שוין געלינגען, אם ירצה ה׳ , צו אייך
aich tsu Hashem yirtsah im gelingen shoin mir zol es az
you to Hashem wills if succeed already me may it that

צו קומען . יא ווארום מיין פארלאנג איז אייך צו זען, כדי
kedei zen tsu aich iz farlang main vorem kumen tsu
so that see to you is desire my for to come to

אייך איבערצוגעבן עפעס א רוחניותדיקע מתנה צו אייער
eier tsu matone ruchniesdike a epes ibertsugeben aich
your to gift spiritual a something to give over you

the L-rd wills) to make my way to you. [11] For I am longing to see you, that I may impart to you some mattanah ruchanit *(spiritual gift)* for the tachlis *(purpose)* of imparting chizzuk *(strengthening, encouragement)* to you and be mechazek *(be strengthened spiritually)*; [12] Or rather, so that there may be mutual chizzuk *(strengthening, encouragement)* among you through each other's emunah *(faith)*, both yours and mine. [13] Now I do not want you to lack da'as, Achim b'Moshiach of mine, of how I often made plans to come to you, though I have been prevented thus far, in order that I might have some p'ri for Hashem among you as well, just as among the rest of the ethnic peoples. [14] I am meshubad *(obligated)* morally, under shiebud *(obligation)*, to both cultured Greek-speakers and non-Greek-speaking barbarians, both the learned and the untutored. [15] Hence my eagerness to preach the Besuras HaGeulah to you who are in Rome as well.

שטארקונג ; יב דאס הייסט, איך זאל מיטגעטרייסט ווערן אין
in veren mitgetreist zol ich heist dos shtarkung
in to be with comforted shall I means this strengthening

אייך דורך דער געמיינזאמער (דרך ה׳) אמונה, אייערער
eierer emune Hashem derech gemeinzamer der durch aich
yours faith Hashem way of mutual the through you

און מיינער. יג און איך וויל נישט, ברידער , איר זאלט זיין
zain zolt ir brider nisht vil ich un mainer un
be shall you brothers not want I and mine and

אומוויסנד , אז אפטמאל האב איך שוין געוואלט קומען צו
tsu kumen gevolt shoin ich hob oftmol az umvisnd
to to come wanted already I have often that uninformed

אייך (און בין ביז איצט געשטערט געווארן), כדי איך זאל
zol ich kedei gevoren geshtert itst biz bin un aich
shall I so that become prevented now until am and you

האבן פירות אויך צווישן אייך, ווי צווישן די איבריקע פעלקער.
felker ibrike di tsvishen vi aich tsvishen oich peires hoben
nations other the among as you among also fruit have

יד איך בין א בעל חוב צו גריכן און צו בארבארן , צו
tsu barbarn tsu un Greeks tsu choiv bal a bin ich
to barbarians to and Greeks to debt owner a am I

חכמים און צו נאראנים. טו אזוי זשע בין איך גרייט לויט
loit greit ich bin zhe azoi naronem tsu un chachomim
according to ready I am then so fools to and wise ones

מיינע מעגלעכקייטן אנצוזאגן די בשורה טובה אויך צו אייך
aich tsu oich Toive Besoire di ontsuzogen meglechkeitn maine
you to also Good News the to proclaim may possibles my

אין רוים . טז ווארום איך שעם זיך נישט מיט דער
der mit nisht zich shem ich vorem Roym in
the with not self embarrassed with I for Rome in

(דרך ה׳) בשורה טובה פון דעם משיח , ווייל זי איז
iz zi vail Moshiach dem fun Toive Besoire Hashem derech
is it because Moshiach the of Good News Hashem way of

ה'ס גבורה צו ישועה פאר יעדן איינעם מאמין ,
maimen einem yedn far yeshue tsu gevure Hashems
believers one of the every for salvation to power Hashem's

דעם ייד קודם כל און אויך דעם גריך . יז ווארום אין
in vorem Grich dem oich un kol koidem Yid dem
in because Greek the also and all before Jewish person the

איר (דרך ה׳) איז גערעכטיקייט פון ה׳ אנטפלעקט
antplekt Hashem fun gerechtikeit iz Hashem derech ir
revealed Hashem of righteousness is Hashem way of it

[16] For I am not ashamed
of the Besuras HaGeulah.
It is the ko'ach *(power)* of
Hashem for the Geulah
deliverance *Job 19:25; Isa
43:1 Ro 3:24* to all who have
emunah, to the Yehudi
(the Jew) above all, but also
the Yevani *(Greek).* [17] For
the Tzidkat Hashem, *(the
righteousness of Hashem)*
is having its hisgalus
(revelation) in the Besuras
HaGeulah by emunah
(faith) from first to last,
from Faith to Faith, as
it is written, V'TZADDIK
BE'EMUNATO YICHE'YEH
*(The righteous by his faith
shall live).*

געווארן פון גלויבן צו גלויבן, ווי עס שטייט געשריבן: דער
der geshriben shteit es vi gloiben tsu gloiben fun gevoren
the written stands it as faith to faith from become

צדיק וועט דורך זיין גלויבן לעבן. (חבקוק ב, ד.)
d b Chabakuk leben gloiben zain durch vet tsadik
4 2 Habakuk live faith his through will Tsaddik

[18] For the Charon Af
Hashem *(the burning anger
of G-d)* is being revealed
from Shomayim. It is
being revealed against all
without yirat Shomayim
and Tzedek, all bnei Adam
who wickedly repress
HaEmes, [19] All anashim
who, even though what is
knowable about Hashem
lies plainly before their
eyes *(for G-d has shown
them!)*, they nevertheless
cling to their resha
and wickedly suppress

יח ווארום ה׳ס צארן אנטפלעקט זיך פון הימל
himel fun zich antplekt tsorn Hashems vorem
heaven from itself reveals wrath Hashem's because

אויף יעדער רשעות און עולה פון מענטשן, וואס האלטן
halten vos mentshn fun oyle un rishes yeder oif
suppress who men of iniquity and wickedness every upon

דעם אמת אין אומגערעכטיקייט; יט ווייל דאס וויסן פון
fun visen dos vail umgerechtikeit in emes dem
of knowledge the because unrighteousness in truth the

ה׳ איז באקאנט געמאכט צו זיי, ווארום ה׳ האט
hot Hashem vorem zei tsu gemacht bakant iz Hashem
has Hashem because them to made known is Hashem

עס זיי מגלה געווען. כ ווארום די אומזיכטבארע זאכן
zachn umzichtbare di vorem geven megale zei es
things invisible qualities the because was reveal to them it

זיינע, זינט דער וועלטבאשאפונג, ווערן זיכטבאר דורך
durch zichtbar veren veltbashafung der zint zaine
through clear become creation of the world the since His

HaEmes. 20 For his invisible characteristics from the Bri'at HaOlam *(the creation of the world)* are perceived intellectually in the things which have been created; that is, both his eternal ko'ach and Elohut are discernable. So Bnei Adam have no terutz *(excuse)* and are inexcusably culpable *(before an angry G-d)*,
21 Because, even though they in actual fact knew G-d, they did not ascribe Him kavod *(glory)* as G-d or give hodayah *(thanksgiving)* to Him, but became filled with hevel *(futility, vanity, emptiness, worthlessness)* in their thinking, and their senseless levavot were darkened. 22 Claiming to be chachamim *(wise ones)*, they became kesilim *(fools)*,
23 And traded in the kavod *(glory)* of the incorruptible G-d for the mere likeness of the demut *(image, icon)* of corruptible man, birds, beasts, and reptiles.

24 Therefore, G-d *(in wrath)* delivered them over in the ta'avot of their levavot to tum'a *(uncleanness)* to

באשאפענע זאכן , (נעמלעך) זיין אייביקע קראפט און ג-טהייט,
g-theit un kraft eibike zain nemlech zachn bashafene
deity and power eternal His namely things created

כדי זיי זאלן זיין אָן א תירוץ : כא צוליב
tsulib terets a on zain zolen zei kedei
on account of excuse an without be should they so that

דעם, וואס קענענדיק ה׳ , האבן זיי אים נישט פארהערלעכט
farherlecht nisht im zei hoben Hashem kenendik vos dem
glorified not him they have Hashem knowing that that

אלס ה׳ אדער (אים) געדאנקט, נאר האבן זיך צו
tsu zich hoben nor gedankt im oder Hashem als
to themselves have but thanked him or Hashem as

נאר געמאכט מיט זייער דענקען און זייער זינלאז הארץ איז
iz harts zinloz zeier un denken zeier mit gemacht nar
is heart senseless their and mind their with made fool

פארפינסטערט געווארן. כב מיינענדיק, אז זיי זענען קלוגע,
kluge zenen zei az meinendik gevoren farfinstert
wise are they that thinking become darkened

האבן זיי זיך באנארישט , כג און פארביטן די
di farbiten un banarisht zich zei hoben
the exchanged and become fools themselves they did

הערלעכקייט פון דעם אומשטערבלעכן ג-ט מיט דער ענלעכקייט פון
fun enlechkeit der mit G-t umshterblechen dem fun herlechkeit
of likeness the with G-d immortal the of glory

דעם געשטאלט פון א שטערבלעכן מענטשן און פון פייגל און פון
fun un feigel fun un mentshn shterblechn a fun geshtalt dem
of and birds of and man mortal a of form the

פיר פיסיקע און קריכנדיקע ברואים .
bruim krichendike un fisike fir
creatures creeping and footed four

כד דערפאר האט זיי ה׳ איבערגעגעבן אין די תאוות
taives di in ibergegeben Hashem zei hot derfar
lusts the in handed over Hashem them did therefore

פון זייערע הערצער, צו שמוציקייט, צו שענדן זייערע קערפערס
kerpers zeiere shenden tsu shmutsikeit tsu hertser zeiere fun
bodies their shame to filthiness to hearts their of

צווישן זיך אליין; כה וועלכע האבן פארביטן דעם (דרך
derech dem farbiten hoben velche alein zich tsvishen
way of the exchange did who alone self among

ה׳) אמת פון ג-ט מיט א שקר און פארערט און געדינט
gedint un farert un sheker a mit G-t fun emes Hashem
served and honored and lie a with G-d of truth Hashem

דאס באשאפענע אנשטאט דעם באשעפער, הקדוש ברוך
bruch hakodesh Bashefer dem onshtot bashafene dos
blessed the Holy One Creator the instead created the

הוא לעולמים. אמן . כו צוליב דעם האט ה׳
Hashem hot dem tsulib Omein l'olamim hu
Hashem has the things on account of Amen forever He

זיי איבערגעגעבן צו שענדלעכע תאוות; ווארום זייערע ווייבער
vaiber zeiere vorem taives shendleche tsu ibergegeben zei
women their because lusts shameful to given over them

האבן פארביטן דעם נאטירלעכן געברויך מיט אן אומנאטירלעכן;
umnatirlechn an mit gebroich natirlechn dem farbiten hoben
unnatural an with use natural the exchanged have

כז און אזוי אויך די מענער, פארלאזנדיק דעם נאטירלעכן
natirlechn dem farlozendik mener di oich azoi un
natural the deserting men the also in this way and

געברויך פון דער פרוי , האבן זיך אין זייערע פארלאנגען
farlangen zeiere in zich hoben froi der fun gebroich
desiring their in themselves did woman the of use

דערהיצט איינער מיט דעם אנדערן, מענער מיט מענער
mener mit mener andern dem mit einer derhitst
men with men other the with one get heated up

טוענדיק געמיינהייטן , און האבן דערהאלטן אין זיך
zich in derhalten hoben un gemeinheiten tuendik
themselves in receive did and debased things doing

אליין דעם געהעריקן שכר פון זייער פארפירטקייט. כח און
un farfirtkeit zeier fun sachar geheriken dem alein
and misleadings their from reward appropriate the alone

אזויוי זיי האבן נישט געוואלט האבן ה׳ אין זייער
zeier in Hashem hoben gevolt nisht hoben zei azoivi
their in Hashem to have wanted not have they since

וויסן , האט ה׳ זיי איבערגעגעבן צו א פארדארבענעם
fardorbenem a tsu ibergegeben zei Hashem hot visen
corrupt a to handed over them Hashem did knowledge

פארשטאנד , צו טאן דאס, וואס מען טוט נישט; כט זיי זענען
zenen zei nisht tut men vos dos ton tsu farshtand
are they not does one which that do to understanding

אנגעפילט געווארן מיט יעדער רישעות , שלעכטסקייט, זנות ,
zoines shlechtskeit rishes yeder mit gevoren ongefilt
whoring evil doing nastiness every with become filled

the dishonoring and perverting of their bodies among themselves: 25 They traded in HaEmes Hashem *(the Truth of G-d)* for sheker, for a lie, and worshiped and served HaBri'ah *(the Creature, the Creation)* rather than HaBo're *(the Beshefer)*, hamvorach l'olamim. Omein *(who is blessed forever. Amen)*.

26 For this reason, Hashem *(in wrath)* delivered them over to paskudneh *(contemptible)* sexual desires. For their females traded off natural sexual intercourse for unnatural. 27 Likewise also the males abandoned natural sexual intercourse with the female counterpart and were inflamed with craving for one another, males with males committing what is indecent and receiving back *(in exchange)* in themselves the appropriate gemul *(retribution)* for their toyus *(error)*.

28 And as far as G-d's worthiness to be recognized by them was concerned, vi-bahlt *(since)*

they marked G-d down as
failing the test, therefore
G-d *(in wrath)* delivered
them over to a failure of
a brain, one that has a
mind bent on doing what
is perversely unworthy
[29] — filled with all resha,
wickedness, chamdanut
(greediness), and what is
damagingly evil — full of
kin'a *(jealousy)*, retzach
(murder), rivalry, mirmah
(deceit), merivah *(strife)*,
remiyah *(guile, deceit)*,
all kinds of lashon hora,
malicious, [30] Backbiters,
slanderers, haters of
G-d, insolent, arrogant,
braggarts, contrivers of
evil, disobedient to horim.
[31] Without seichel, without
ne'emanut *(faithfulness)*,
without ahavah *(love)*,
without rachamanut.
[32] Although they have
known full well the just
requirements of Hashem,
that is, that those who
practice such things are
Bnei mavet, they not only
do the very same, but
even give their perverted
bracha *(blessing)* on those
who practice such. For this
reason, you are without
terutz *(excuse)* for yourself

גלוסטשאפיק תאוות גייציקייט, בייזוויליקייט, פול מיט קינאה,
kinah mit ful beizvilikeit gaitsikeit taives glustshafik
envy with full malice greed lusts lascivious

מערדעריי, קריג , אפנארעריי, כיטרעקייט, רכילות , [ל] לשון
loshen rechiles chitrekeit opnarerei krig merderai
language slander craftiness deceit strife murder

הרע, פיינד פון ה׳ , עזות פנימער, פארריסן,
farrisen penemer azes Hashem fun faind horo
arrogant faces impertinent Hashem of haters evil

בארימער, אויסגעפינעריש פון שלעכטס, אומגעהארכזאמע צו
tsu umgehorchzame shlechts fun oisgefinerish barimer
to disobedient evil of inventive braggert

עלטערן, [לא] אומפארשטאנדיקע , בונד-ברעכער , אָן
on bund-brecher umfarstandike elteren
without covenant-breakers without understanding parents

נאטירלעכע געפילן , אומרחמנותדיקע; [לב] וועלכע, הגם
hagam velche umrachmonesdike gefiln natirleche
although who unmerciful feelings natural

וויסנדיק פון ה׳ס משפט , אז די , וואס טאן די דאזיקע
dozike di ton vos di az mishpot Hashems fun visendik
these the do who the that judgment Hashem's of knowing

זאכן , זענען חייב מיתה, האבן זיי נישט נאר די דאזיקע
dozike di nor nisht zei hoben mise chayev zenen zachn
these the only not they have death liable are things

זאכן געטאן, נאר זענען נאך צופרידן מיט די , וואס טאן זיי .
zei ton vos di mit tsufriden noch zenen nor geton zachn
them do who those with applaud even are but done things

(before an angry G-d), you, sir, each one of you who passes judgment.

2 For in that you pass judgment on the other, you condemn yourself; for you practice the very things on which you pass judgment. 2 And we have da'as that the judgment of Hashem HaShofet against those who practice such things is in accordance with HaEmes Hashem. 3 You, sir, you who pass judgment on those who practice such things and yet do the same yourself, do you suppose then that you will escape the Mishpat Hashem? 4 Or do you think lightly of the wealth of his nedivut *(generosity)* and of his chesed and of his being ERECH APAYIM *(slow of anger, forbearing)* and of his savlanut *(patience)*, disregarding the fact that the Chesed Hashem *(the kindness of G-d)* is to lead you to teshuva? 5 As a result of your KESHI *(stubbornness, hardness)* and your levavot without teshuva, you are storing

ב דערפאר ביסטו , אָ מענטש, ווער דו זאלסט נישט זיין ,
zain nisht zolst du ver mentsh o bistu derfar
be not you shall you who man o you are therefore

וואס משפטסט, אָן א תירוץ ; ווארום מיט וואס דו
du vos mit vorem terets a on mishpetst vos
you what with for excuse an without judges who

משפטסט דעם אנדערן, פארמשפטסטו דיך אליין , ווייל דו ,
du vail alein dich farmishpetstu andern dem mishpetst
you because yourself you condemn other the judge

וועלכער משפטסט, טוסט די דאזיקע זאכן ; ב און מיר ווייסן
veisen mir un zachn dozike di tust mishpetst velcher
know we and things these the you do judge which

אז ה׳ס משפט איז לויט דעם אמת אויף די ,
di oif emes dem loit iz mishpot Hashems az
the on truth the according to is judgment Hashem's that

וואס טאן די דאזיקע זאכן . ג צי מיינסטו דען , אָ מענטש, וואס
vos mentsh o den meinstu tsi zachn dozike di ton vos
who man o then you think do things these the do who

משפטסט די , וואס טאן די דאזיקע זאכן און טוסט זיי
zei tust un zachn dozike di ton vos di mishpetst
them you do and things these the do who the judges

אליין , אז דו וועסט אויסמיידן ה׳ס משפט ? ד אדער
oder mishpot Hashems oismaiden vest du az alein
or judgment Hashem's evade will you that yourself

ביסטו מבזה די עשירות פון זיין גוטסקייט, געדולד און
un geduld gutskeit zain fun eshires di mevaze bistu
and patience goodness His of riches the degrading are you

לאנגמוטיקייט, נישט וויסנדיק , אז די גוטסקייט פון ה׳
Hashem fun gutskeit di az visendik nisht langmutikeit
Hashem of goodness the that knowing not forbearance

זאל דיך פירן צום תשובה טאָן?
ton tshuve tsum firen dich zol
do repentance change of heart return to the lead you should

ה דו אבער , לויט דיין הארטקייט און דיין נישט
nisht dain un hartkeit dain loit ober du
not your and hardness your according to however you

up for yourself Charon Af Hashem *(the burning anger of G-d)* in the Yom Af *(the Day of Wrath)*, when will be revealed the Mishpat HaTzedek of Hashem,

[6] Who will render L'ISH K'MA'A'SEI HU *(to each according to his works).* [7] To those who, by savlanut *(patience)*, persevere in doing hatov *(the good)*, seek for kavod *(glory)* and honor and incorruptibility, He will give Chayyei Olam *(Eternal Life).* [8] But to those who are self-seeking and who have no mishma'at *(obedience)* to HaEmes Hashem, but instead have mishma'at to resha, there will be Charon Af Hashem and fury. [9] There will be affliction and distress on every living neshamah who brings about what is rah *(evil)*, Yehudi above all and Yevani *(Greek)* as well. [10] But tiferet and kavod and shalom to everyone who brings about what is tov *(good)*, Yehudi above all and Yevani as well. [11] For ki ein masso panim im Hashem *(there is no partiality with Hashem).*

תשובהדיקן הארץ, זאמלסט דיר איין צארן אינם טאג פון צארן
tsorn fun tog inem tsorn ein dir zamlst harts tshuvedikn
wrath of day in the wrath one you store up heart repentant

און אנטפלעקונג פון ה׳ס גערעכטן משפט, [ו] וואס וועט
vet vos mishpot gerechtn Hashems fun antplekung un
will who judgment rightful Hashem's of revelation and

יעדן פארגעלטן לויט זיינע מעשים: (משלי
Mishle maisim zaine loit fargeltn yedn
Proverbs works his according to recompense each one

כד, ב.) [ז] צו די, וואס זוכן מיט סבלנות דורך מעשים
maisim durch savlones mit zuchen vos di tsu b chd
deeds through patience with seek who the to 2 24

טובים—הערלעכקייט, כבוד און אומשטערבלעכקייט, אייביק
eibik umshterblechkeit un koved herlechkeit tovim
eternal immortality and honor glory good

לעבן; [ח] אבער צו די ווידערשפעניקע און וואס זענען אומגעהארכזאם
umgehorchzam zenen vos un vidershpenike di tsu ober leben
disobedient are who and rebellious the to but life

צום אמת נאר זענען געהארכזאם צו רשעות — צארן און
un tsorn rishes tsu gehorchzam zenen nor emes tsum
and wrath wickedness to obedient are but truth to the

גרימצארן; [ט] ליידן און אנגסט אויף יעדן מענטשלעכן נפש,
nefesh mentshlechn yedn oif angst un laiden grimtsoren
soul human every upon anguish and suffering fury

וואס טוט שלעכטס, קודם כל דעם ייד און אויך דעם
dem oich un Yid dem kol koidem shlechts tut vos
the also and Jewish person the all before evil does who

גריך. [י] אבער הערלעכקייט און כבוד און שלום צו יעדן,
yedn tsu sholem un koved un herlechkeit ober Grich
everyone to peace and honor and glory but Greek

וואס טוט גוטס, קודם כל דעם ייד און אויך דעם
dem oich un Yid dem kol koidem guts tut vos
the also and Jewish person the all before good does who

גריך; [יא] ווארום ה׳ איז נישט קיין נושא פנים.
ponem noisa kein nisht iz Hashem vorem Grich
faces partiality to not does Hashem because Greek

(דברים י, יז.) [יב] ווארום אלע, וואס האבן געזינדיקט
gezindikt hoben vos ale vorem iz i Devarim
sinned have who all because 17 10 Deuteronomy

אָן א תורה, וועלן אויך אָן א תורה פארלוירן ווערן;
veren farloiren toire a on oich velen toire a on
become lost Torah a without also will Torah a without

[12] For as many as have committed averos and sinned lacking the Torah shall also perish lacking the Torah; and as many as have committed averos *(sin)* under the Torah shall be condemned under the Torah. [13] For it is not the Shomei HaTorah *(hearers of the Law of Moshe Rabbeinu)* who are the tzaddikim who are accounted to be YITZDAK IM HASHEM *(justified with G-d)*. It is the Shomrei HaTorah *(the keepers of the Torah)* who will be counted to be YITZDAK IM HASHEM. [14] For when non-Jews who have not a Torah, may do by nature what the Torah requires, they not having a Torah are a gezetz *(law)* for themselves, [15] In that they demonstrate the Torah at work, the Torah written in their levavot, their matzpun *(conscience)* also bearing witness, while their thoughts bring accusation or even make defense among themselves, [16] In the Yom when, according to my Besuras HaGeulah, Hashem, through Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua, is to judge the

און אלע, וואס האבן געזינדיקט אונטער דער תורה , וועלן געמשפט
gemishpet velen toire der unter gezindikt hoben vos ale un
judged will Torah the under sinned have who all and

ווערן דורך דער תורה ; יג ווייל נישט די , וואס הערן די תורה ,
toire di heren vos di nisht vail toire der durch veren
Torah the hear who the not because Torah the by to be

זענען גערעכט ביי ה׳ , נאר די , וואס טאן (וואס) די
di vos ton vos di nor Hashem bai gerecht zenen
the what do who those but Hashem with right are

תורה (זאגט), וועלן גערעכטפערטיקט ווערן ; יד ווארום ווען
ven vorem veren gerechtfertikt velen zogt toire
when because become justified will says Torah

די אומות העולם , נישט האבנדיק די תורה , טאן פון זייער
zeier fun ton toire di hobendik nisht hooilem umes di
their by do Torah the having not of the world peoples the

טבע לויט (ווי) די תורה (שרייבט פאר), זיי ,
zei far shraibt toire di vi loit teive
they about writes Torah the how according to nature

הגם נישט האבנדיק קיין תורה , זענען א תורה פאר זיך
zich far toire a zenen toire kein hobendik nisht hagam
themselves for law a are Torah any having not though

אליין. טו זיי ווייזן , אז דאס טאן (וואס שטייט אין) דער תורה
toire der in shteit vos ton dos az vaizen zei alein
Torah the in stands what do the that to show they alone

איז געשריבן אויף זייערע הערצער, ווען זייער געוויסן זאגט
zogt gevisen zeier ven hertser zeiere oif geshriben iz
said conscience their when hearts their on written is

עדות און זייערע געדאנקען אדער באשולדיקן זיך אדער
oder zich bashuldiken oder gedanken zeiere un eides
or themselves accusing either thoughts their and witness

רעכטפערטיקן זיך קעגנזייטיק; טז אינם טאג ווען ה׳
Hashem ven tog inem kegenzaitik zich rechtfertikn
Hashem when Day in the mutually themselves justifying

וועט משפטן די פארבארגענע זאכן פון מענטשן. לויט
loit mentshn fun zachn farborgene di mishpeten vet
according to men of things secret the judge will

מיין בשורה טובה דורך דעם משיח יהושע / ישוע .
Yeshua Yehoshua Moshiach dem durch Toive Besoire main
Yeshua Yehoshua Moshiach the through Good News my

יז אבער אויב דו רופסט דיך ייד און שטיצטסט
shtitstst un Yid dich rufst du oib ober
rely on and Jewish person yourself call you if but

secrets of kol Bnei Adam *(all men).*

[17] But if you are called by the name Yehudi *(Jew)* and rely on the Torah and boast in Hashem, [18] And have da'as of His will and approve the things that matter, being instructed from the Torah, [19] And being confident that you are a moreh derech *(guide)* of the ivrim *(blind ones)*, an ohr for those in choshech, [20] A rabbinic moreh *(teacher)* of the foolish, a melammed *(instructor)* of the young, having the embodiment of da'as *(knowledge)* and Emes in the Torah... [21] You, then, who teach another, do you not teach yourself? You who preach LO TIGNOV *(Do not steal!)*, do you steal? [22] You who say, LO TINAF *(Do not commit adultery!)*, do you commit adultery? You who abhor elilim *(idols)*, do you rob pagan temples? [23] You who boast in Torah, through deviating from the Torah, you commit Chillul Hashem. [24] As it is written, Among the Goyim KOL HAYOM HASHEM HAELOHIM MINNO'ATZ

(All the day long the Name

דיך אויף דער תורה און בארימסט דיך מיט ה׳ , יח און
un Hashem mit dich barimst un toire der oif dich
and Hashem with you boast and Torah the on yourself

קענסט זיין רצון און, ווייסט אונטערצושיידן צווישן
tsvishen untertsusheiden veist un rotsn zain kenst
between to differentiate knows how and will His know

גוטס און שלעכטס, זייענדיק געלערנט אין דער תורה , יט און ביסט
bist un toire der in gelernt zaiendik shlechts un guts
are and Torah the in learned being evil and good

איבערצייגט, אז דו אליין ביסט א פירער פון בלינדע —א ליכט
licht a blinde fun firer a bist alein du az ibertsaigt
light a the blind of guide a are alone you that convinced

פאר די , וואס זענען אין דער פינסטער, כ א דערציער פאר די
di far dertsier a finster der in zenen vos di far
the for educator an darkness the in are who the for

אומזיניקע, א דרדקי-מלמד , האבנדיק די פארם פון
fun forem di hobendik dardeke-melamed a umzinike
of form the having teacher of young children a senseless

וויסן און פון אמת אין דער תורה; כא דעריבער דו , וואס
vos du deriber toire der in emes fun un visen
who you therefore Torah the in truth of and knowledge

לערנסט אן אנדערן, פארוואס לערנסטו נישט דיך אליין ? דו
du alein dich nisht lernstu farvos andern an lernst
you yourself you not teach why other an teach

דרשנסט, מען זאל נישט גנבענען , און אליין גנבעסטו!
ganvestu alein un ganvenen nisht zol men darshenst
steal you yourself and steal not may one preach

כב דו , וואס זאגסט, מען זאל נישט מזנה זיין, ביסטו מזנה !
mezane bistu zain mezane nisht zol men zogstu vos du
adultery you are be adultery not may one say who you

דו פאראומווירדיקסט די געצן, בארויבסטו דעם געצן טעמפל?
tempel getsn dem baroibstu getsn di farumvirdikst du
temple idols the rob idols the desecrate you

כג דו , וואס בארימסט דיך מיט דער תורה, שענדסט
shendst toire der mit dich barimst vos du
dishonor Torah the about yourself boast who you

דו ה׳ דורך עובר זיין די תורה! כד ווארום ה׳ס
Hashems vorem toire di zain oyver durch Hashem du
Hashem's because Torah the be break by Hashem you

נאמען ווערט דורך אייך געלעסטערט צווישן די פעלקער,
felker di tsvishen gelestert aich durch vert nomen
nations the among blasphemed you by is Name of

of G-d is being blasphemed) because of you.

[25] For the milah *(circumcision)* is an asset if you stand in mishma'at *(obedience)* to the Torah. But if you are mefir *(violator)* of the Torah, your milah *(circumcision)* has become "orlah" *(uncircumcision).* [26] If then the ben Adam without milah who is shomer fulfilling the just requirements of the Torah, will not his orlah *(uncircumcision)* be counted as "milah"? [27] And the naturally uncircumcised ben Adam who has mishma'at *(obedience)* to the Torah will arise as a judgment on you. You! The very one who through chumra *(stringency, strict adherence to the letter of the law)* and circumcision are the transgressor of Torah! [28] For the true Yehudi *(Jew)* is not the one [humanly] perceived as such, nor true milah that which is performed visibly in the flesh; [29] The true Yehudi is so in [Hashem's] hidden way, and true milah is of the lev, in the

אזוי ווי עס שטייט געשריבן. (ישעיה נב, ה.) [כה] ווארום
azoi vi es shteit geshriben Yeshayah nb h vorem
as in this way it stands written Isaiah 52 5 because

דאס געמלט זיין האט טאקע א ווערט , אויב דו טוסט וואס
dos gemalt zain hot take a vert oib du tust vos
the circumcise be has real a worthy if you do what you

די תורה זאגט; אבער אויב דו ביסט עובר די תורה איז דיין
di toire zogt ober oib du bist oyver di toire iz dain
the Torah says but if you are violating the Torah is your

מילה געווארן אן ערלה . [כו] דעריבער , ווען דער
milah gevoren an orlah deriber ven der
circumcision become an uncircumcision therefore when the

נישט געמלטער וועט אפהיטן די משפטים פון דער תורה , צי
nisht gemalter vet ophiten di mishpotim fun der toire tsi
not circumcise will observe the laws of the Torah

וועט אים דען נישט זיין ערלה פאררעכנט ווערן צו
vet im den nisht zain orlah farrechnt veren tsu
will him then not be uncircumcision for to be reckoned to

מילה ? [כז] און וועט דער מן-הטבע נישט געמלטער , וואס
milah un vet der min-hateve nisht gemalter vos
circumcision and will the by nature not circumcise who

איז מקיים די תורה , דיך נישט משפטן , וואס האסט דאס אות
iz mekaiem di toire dich nisht mishpeten vos host dos os
is fulfill the Torah you not judge who has the letter

און די מילה און ביסט עובר די תורה ? [כח] ווייל
un di milah un bist oyver di toire vail
and the circumcision and does transgress the Torah because

נישט דער איז א ייד , וואס איז א (ייד)
nisht der iz a Yid vos iz a Yid
not that is a Jewish person who is a Jewish person

אויסערלעך, מילה איז אויך נישט דאס, וואס איז בלויז
oiserlech milah iz oich nisht dos vos iz bloiz
outwardly circumcision is also not that which is only

אויסערלעך אינם גוף ; [כט] נאר א ייד איז דער ,
oiserlech inem guf nor a Yid iz der
outwardly in the body but a Jewish person is the one

וואס איז אינערלעך אזעלכער, און מילה איז אינם הארצן
vos iz inerlech azelcher un milah iz inem hartsn
who is inwardly such and circumcision is in the heart

[hitkhadshut (renewal) of the] Ruach Hakodesh, not in [chumra *(stringency, boasting of zokheh in machmir meritorious strict)*] letter. He has y'hodeh *(praise)* that comes not from Bnei Adam but from Hashem.

3 What then is the advantage of the Yehudi? Or what is the value of the milah? [2] Much in every way! For, koidem kol *(in the first place)*, they are entrusted with the Divrei Hashem *(the oracles, the words of G-d)*. [3] So, where does that leave us? If some have disbelieved, has their lack of emunah annulled the ne'emanut *(faithfulness, trustworthiness, reliability)* of Hashem? [4] Chas v'shalom *(G-d forbid!)* Let G-d be true and KOL HAADAM KOZEV *(every man a liar)*. Even as it is written, L'MA'AN TITZDAK B'DAVRECHA *("in order that you might be vindicated when you speak" and shall overcome when you judge)*. [5] But if our unrighteousness brings out and highlights

לויטן גייסט, נישט לויט דעם אות, וועמעס לויב
loib vemes os dem loit nisht Gaist loitn
praise whose letter the according to not Spirit according to

איז נישט פון מענטשן, נאר פון ה׳ .
Hashem fun nor mentshn fun nisht iz
Hashem of but men of not is

ג דעריבער, וואס פאר א מעלה האט דער ייד ,
Yid der hot maile a far vos deriber
Jewish person the has advantage a for what therefore

אדער וואס איז דער נוצן פון דער מילה ? [ב] א סך
sach a milah der fun nutsn der iz vos oder
many a circumcision the of benefit the is what or

אויף יעדן פאל—קודם כל טאקע ווייל צו זיי (די
di zei tsu vail take kol koidem fal yedn oif
the them to because actually all before case every in

יידן) איז אנפארטרויט געווארן דאס וואס ה׳
Hashem vos dos gevoren onfartroit iz Yidn
Hashem which that become entrusted is Jewish people

האט גערעדט. [ג] און אויב א טייל האבן נישט געגלויבט, וואס
vos gegloibt nisht hoben teil a oib un geredt hot
what believe not did part a if and spoken has

מאכט עס דען אויס? צי מאכט דען זייער אומגלויבן צונישט
tsunisht umgloiben zeier den macht tsi ois den es macht
negate unbelief their then makes out then it make

די געטריישאפט פון ה׳ ? [ד] חס ושלום ! זאל זיך
zich zol vesholem chas Hashem fun getraishaft di
Himself let and peace mercy Hashem of faithfulness the

ה׳ ארויסווייזן אלס ווארהאפטיק און יעדער מענטש א ליגנער,
ligner a mentsh yeder un vorhaftik als aroisvaizen Hashem
liar a man every and truthful as turn out Hashem

ווי עס שטייט געשריבן: כדי דו זאלסט זיין גערעכט אין דיינע
daine in gerecht zain zolst du kedei geshriben shteit es vi
your in right be you shall you so that written stands it as

רייד און זיגן ווען דו ווערסט געמשפט. (תהלים נא, ה.)
h na Tehilim gemishpet verst du ven zign un reid
5 51 Psalms judged will be you when prevail and words

the Tzedek Olamim, the Tzidkat Hashem *(the righteousness of G-d)*, what shall we say? Rhetorically speaking, is G-d unjust in inflicting Charon Af Hashem? (I speak from a human standpoint.) [6] Chas v'shalom! *(G-d forbid!)* For then how could Hashem be HaShofet kol ha'Aretz? [7] "But if the Emes Hashem *(truth of G-d)* has by my sheker overflowed to His kavod *(glory)*, why am I still judged as a rashah *(an evildoer)*?" [8] Why do we not say, as some speakers of lashon hora slanderously report us to say, "Let us do rah that tov might come of it"? The gezar din *(verdict)* of ashem *(guilty)* on them is well deserved.

[9] What then? Are we *(Yehudim)* better off? Not altogether. For we have now charged both Yehudim and non-Jews as all alike under HaChet *(sin)*, [10] As it is written, EIN TZADDIK BA'ARETZ, *(There is none on earth righteous)*, not even one. [11] There is none who has binah, there is none who seeks out G-d. [12] All

[ה] אויב אבער אונדזער רשעות ווייזט אויף די צדקות
tsedokes di oif vaizt rishes undzer ober oib
righteousness the off shows wickedness our however if

פון ה׳ , וואס וועלן מיר זאגן ? אז ה׳ איז אומגערעכט,
umgerecht iz Hashem az zogen mir velen vos Hashem fun
wrong is Hashem that say we shall what Hashem of

ברענגענדיק צארן ? איך רעד ווי א מענטש. [ו] חס ושלום !
vesholem chas mentsh a vi red ich tsorn brengendik
and peace mercy man a as speak I wrath bringing

ווייל אויב אזוי, ווי וואלט ה׳ געקענט משפטן די
di mishpeten gekent Hashem volt vi azoi oib vail
the to judge be able Hashem would how so if because

וועלט? [ז] אויב אבער דורך מיין שקר האט זיך דער אמת
emes der zich hot sheker main durch ober oib velt
truth the itself did lie my through however if world

פון ה׳ געשטארקט צו זיין כבוד, פארוואס זאל איך נאך
noch ich zol farvos koved zain tsu geshtarkt Hashem fun
still I should why glory His to abound Hashem of

געמשפט ווערן ווי א חוטא ? [ח] און פארוואס זאלן מיר נישט
nisht mir zolen farvos un choyte a vi veren gemishpet
not we should why and sinner a as to be judged

טאקע —ווי די , וואס באליידיקן אונדז באהויפטן , אז מיר
mir az bahoipten undz baleidiken vos di vi take
we that by asserting us insult who those as actually

זאגן —טאן דאס שלעכטע, כדי דאס גוטע זאל קומען ?
kumen zol gute dos kedei shlechte dos ton zogen
to come should good the so that evil the do say

זייער משפט איז גערעכט. [ט] דעריבער וואס? צי האבן מיר דען
den mir hoben tsi vos deriber gerecht iz mishpot zeier
then we have what therefore right is judgment their

עפעס א מעלה ? בשום אופן נישט! ווארום מיר האבן שוין
shoin hoben mir vorem nisht oifen beshum maile a epes
already have we because not way never advantage a some

פריער באוויזן, אז סאי דער ייד און סאי דער
der sai un Yid der sai az bavizen frier
the also and Jewish person the both that shown previously

גריך זענען אלע אונטער דער זינד; [י] אזוי ווי עס שטייט געשריבן: עס
es geshriben shteit es vi azoi zind der unter ale zenen Grich
it written stands it as so sin the under all are Greek

איז נישט פאראן קיין צדיק , קיין איינער נישט; [יא] עס איז נישט
nisht iz es nisht einer kein tsadik kein faran nisht iz
not is it not one even righteous any there not is

פאראן קיין פארשטענדיקער, עס איז נישט פאראן קיין איינער, וואס
vos einer kein faran nisht iz es farshtendiker kein faran
who one any there not is it understander any there

זוכט ה׳ ; יב אלע האבן אפגענייגט , זיי זענען צוזאמען
tsuzamen zenen zei opgeneigt hoben ale Hashem zucht
together are they been devious have all Hashem seeks

נוצלאז געווארן; עס איז נישט פאראן קיינער , וואס טוט גוטס,
guts tut vos keiner faran nisht iz es gevoren nutsloz
good does who anyone there not is it become useless

ניין , נישט איינער. יג זייער קעל איז אן אפן קבר , מיט זייערע
zeiere mit keyver ofen an iz kel zeier einer nisht nein
their with tomb open an is throat their one not no

צונגען האבן זיי פאררעטעריש געהאנדלט, שלאנגענגיפט איז
iz shlangengift gehandlt farreterish zei hoben tsungen
is snake poison arrange treachery they did tongues

אונטער זייערע ליפן; יד וועמעס מויל איז פול מיט פלוך און
un fluch mit ful iz moil vemes lipn zeiere unter
and curse with full is mouth whose lips their under

ביטערקייט; טו זייערע פיס איילן צו פארגיסן בלוט ; טז צעשטערונג
tseshterung blut fargisen tsu ailen fis zeiere biterkeit
destruction blood spill to rush feet their bitterness

און ליידן זענען אויף זייערע וועגן; יז און דעם וועג פון שלום האבן
hoben sholem fun veg dem un vegen zeiere oif zenen laiden un
have peace of way the and ways their on are pain and

זיי נישט דערקענט ; יח די מורא פאר ה׳ איז נישט פאר
far nisht iz Hashem far moire di derkent nisht zei
before not is Hashem before fear the recognized not they

זייערע אויגן. (תהלים יד, ב-ד; ה, י ; י , ח; קמ, ד; ישעיהו נט,
nt Yeshayah d km ch i i h b-d id Tehilim oigen zeiere
59 Yeshayah 4 140 8 10 10 5 2-4 14 Psalms eyes their

ז-ח; תהלים לו, ב.) יט מיר אבער ווייסן, אז וואס די תורה
toire di vos az veisen ober mir b lu Tehilim z-ch
Torah the what that know however we 2 36 Psalms 7-8

זאגט, איז עס גערעדט געווארן צו די , וועלכע זענען אונטער
unter zenen velche di tsu gevoren geredt es iz zogt
under are who those to become spoken it is says

דער תורה, כדי איטלעכס מויל זאל פארשטאפט
farshtopt zol moil itlecher kedei toire der
clogged up shall mouth every in order that Torah the

ווערן און די גאנצע וועלט זאל זיין שולדיק פאר
far shuldik zain zol velt gantse di un veren
before held accountable be shall world whole the and become

have turned aside, they have become altogether paskudneh, worthless; there is none who does good, there is none, not so much as one. 13 Their throat is an open grave. They use their tongues to deceive. The venom of asps is under their lips, 14 Whose mouth is full of curses and bitterness. 15 Their feet are swift when it comes to shefach dahm. 16 Ruin and wretchedness are in their ways, 17 And the derech Shalom *(the way of peace)* they have not known. 18 There is no yirat Shomayim *(fear of G-d)* before their eyes.

19 Now we know that whatever the Gezetz *(Law)* says, it says to those under the Gezetz, in order that every mouth might be stopped and kol HaOlam Hazeh become ashem *(guilty)* and liable to the Mishpat Hashem. 20 For by [depending on] ma'asim of gezetz shall KOL CHAI LO YITZDAK *(all living not be justified)*, for through the gezetz *(law)* comes Da'as HaChet *(knowledge of sin)*.

21 But now, apart from gezetz, the Tzidkat Hashem has been manifested, being attested to by the Torah and the Neviim. 22 That is, the Tzidkat Hashem through emunah in Moshiach Yehoshua *(Yeshua)* to all the ma'aminim *(believers).* For there is no distinction. 23 For all have sinned and suffered want of the kavod Hashem. 24 They are acquitted and accounted to be YITZDAK IM HASHEM as a matnat Hashem *(gift of G-d)* by the unmerited Chen v'Chesed Hashem *(grace of G-d)* through HaPedut *(the ransom)*, which is in Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua, 25 Whom G-d set forth as a kapporah through emunah *(faith)* in the DAHM *(blood)* of Moshiach, to demonstrate the Tzedek Olamim, the Tzidkat Hashem *(righteousness of G-d)* in pasach *(passing over, letting go the penalty of)* the averos *(sins)* committed in former times. 26 In the forbearance of G-d, to vindicate his Tzidkat Hashem *(righteousness of*

ה׳ ; כ צוליב דעם, וואס דורך די מעשים פון
fun maisim di durch vos dem tsulib Hashem
of observances the through which that because Hashem

(מחמיר חומרא) געזעץ וועט קיין בשר (ודם) נישט
nisht v'dam basar kein vet gezets chumre machmer
not and blood flesh any will law legalism stickler

גערעכטפערטיקט ווערן פאר אים; ווארום דורך דער תורה
toire der durch vorem im far veren gerechtfertikt
Torah the through because Him before to be justified

קומט די פולע דערקענטעניש פון זינד. כא איצט אבער האט
hot ober itst zind fun derkentenish fule di kumt
has however now sin of recognition full the comes

זיך , אויסער דער תורה , באוויזן די גערעכטיקייט פון
fun gerechtikeit di bavizen toire der oiser zich
of righteousness the appear Torah the apart from itself

ה׳ , וועגן וועלכער סאי די תורה סאי די נביאים האבן
hoben neviim di sai toire di sai velcher vegen Hashem
did Prophets the and Torah the both which about Hashem

עדות געזאגט: כב די גערעכטיקייט פון ה׳ , דורך
durch Hashem fun gerechtikeit di gezogt eides
through Hashem of righteousness the said witness

אמונה אין יהושען / ישוען דעם משיח , פאר אלע , וואס
vos ale far Moshiach dem Yeshuan Yehoshuan in emune*
who everyone for Moshiach the Yeshua Yehoshua in faith

גלויבן , ווייל עס איז נישטא קיין חילוק ; כג ווארום
vorem chiluk kein nishto iz es vail gloiben
because distinction any not is there because believes

אלע האבן געזינדיקט און געפעלט אין דער הערלעכקייט פון ה׳ ;
Hashem fun herlechkeit der in gefelt un gezindikt hoben ale
Hashem of glory the in fallen and sinned have all

כד און ווערן גערעכטפערטיקט פריי דורך זיין חסד
chesed zain durch frai gerechtfertikt veren un
grace His through freely justified become and

דורך דער אויסלייזונג פונם משיח יהושע / ישוע ;
Yeshua Yehoshua Moshiach funem oisleizung der durch
Yeshua Yehoshua Moshiach of the redemption the through

כה וועמען ה׳ האט ארויסגעשטעלט אלס א כפורת אין זיין
zain in kapores a als aroisgeshtelt hot Hashem vemen
his in Mercy Seat a as set forth did Hashem whom

בלוט צו זיין באקומען דורך אמונה. דאס איז געווען
geven iz dos emune durch bakumen zain tsu blut
was is this faith by received be to blood atonement

כדי צו ווייזן ה׳ס גערעכטיקייט ווייל אין
in vail gerechtikeit Hashems vaizen tsu kedei
in because righteousness Hashem's to show to in order to

זיין לאנגמוטיקייט ער האט פסח פריער באגאנגענע זינד
zind bagangene frier pasach hot er langmutikeit zain
sin committed before passed over has he forbearance his

כו כדי צו ווייזן זיין גערעכטיקייט אין דער איצטיקער צייט
tsait itstiker der in gerechtikeit zain vaizen tsu kedei
time present the in righteousness His to show to in order

און אז ער אליין איז גערעכט און דער גערעכטפערטיקער פון
fun gerechtfertiker der un gerecht iz alein er az un
of justifier the and just is Himself He that and

דעם , וואס גלויבט אין יהושען / ישוען . כז וואו זשע איז
iz zhe vu Yeshuan Yehoshuan in gloibt vos dem*
is then where Yeshua Yehoshua in believes who the one

די בארימעריי? זי איז אויסגעשלאסן. דורך וואס פאר א תורה?
toire a far vos durch oisgeshlosen iz zi barimeray di
law a for what by excluded is it boasting the

צי פון מעשים ? ניין , נאר דורך דער תורה פון
fun toire der durch nor nein maisim fun tsi
of law the by only no deeds or observances of

אמונה. כח ווארום מיר דרינגען ארויס, אז א מענטש ווערט
vert mentsh a az arois dringen mir vorem emune
becomes man a that out urge we because faith

גערעכטפערטיקט דורך אמונה אָן די מעשים
maisim di on emune durch gerechtfertikt
deeds or observances the without faith by justified

פון דער תורה . כט צי איז דען ג-ט בלויז דער ג-ט פון די יידן ? צי
tsi Yidn di fun G-t der bloiz G-t den iz tsi toire der fun
Jews the of G-d the only G-d then is Torah the of

איז ער דען נישט אויך (דער ג-ט) פון די אומות העולם ?
hooilem umes di fun G-t der oich nisht den er iz
of the world peoples the of G-d the also not then He is

געוויס , אויך פון די אומות העולם ; ל ווייל ה׳
Hashem vail hooilem umes di fun oich gevis
Hashem because of the world peoples the of also certainly

איז איינער, וואס וועט גערעכטפערטיקן דעם געמלטן פון אמונה
emune fun gemalten dem gerechtfertikn vet vos einer iz
faith by circumcised the justify will who One is

און דעם נישט געמלטן דורך אמונה. לא צי מאכן מיר
mir machen tsi emune durch gemalten nisht dem un
we make faith through circumcised not the and

G-d) in the present time, that HASHEM TZADDIK *(G-d is righteous)* Himself and the One who counts to be YITZDAK IM HASHEM the person who has Torah of Emunah *(the Law of Faith).*

27 Where then is boasting? It has been memayet *(precluded, excluded).* By what kind of gezetz? Of depending on *[zokheh-earning]* ma'asim? No, on the contrary, by the *(debt).* Torah of Emunah *(the Law of Faith, that is, the Law understood in terms of emunah).* 28 For we reckon that a man is acquitted and pronounced to be YITZDAK IM HASHEM by emunah *(personal faith, trust)*, apart from depending on ma'asim of gezetz. 29 Or is Hashem G-d of the Yehudim only? Is Hashem not also G-d of the Nations? Ken, of non-Jews, too, 30 Vi-bahlt *(since)*, after all, Adonai echad *(G-d is one)*. Therefore, He will consider to be YITZDAK IM HASHEM and acquit those of the milah on the ground of emunah and the "arelim" *(uncircumcised*

ones) through that same emunah. 31 Does it follow that we abolish Torah and make it invalid through emunah? Chas v'shalom! Aderaba *(to the contrary)*, we uphold the Torah.

4 What then shall we say about the one who according to the basar *(flesh)* is Avraham Avinu? What did he find to be the case? 2 For if Avraham Avinu was accounted to be YITZDAK IM HASHEM and acquitted before Hashem on the basis of ma'asim *(of gezetz)*, he has something to boast about. But not before Hashem! 3 For what does the Torah say? Avraham Avinu had emunah *(faith)* in Hashem V'YACHSHEVEHA LO TZEDAKAH *(and it was accounted, credited, reckoned, imputed to him for righteousness)*. 4 Now to him who works, the loin *(wages, batzalon [remuneration])* is not credited to one's account as a favor or gift of chesed but as a choiv *(debt)*. 5 But to the man who does not "work" but has emunah and bitachon in the One who takes

דען די תורה בטל דורך אמונה? חס ושלום !
vesholem chas emune durch botl toire di den
and peace mercy faith through null and void Torah the then

נאר מיר באשטעטיקן די תורה.
toire di bashtetiken mir nor
Torah the confirm we rather

ד וואס זשע זאלן מיר זאגן וועגן אברהם אבינו ? וואס
vos avinu Avraham vegen zogen mir zolen zhe vos
what our father Abraham about say we shall then what

האט ער דען דערגרייכט לויטן פליש? ב ווארום אויב
oib vorem fleish loitn dergreicht den er hot
if because flesh according to attain then he did

אברהם איז גערעכטפערטיקט געווארן דורך מעשים (טובים), האט
hot tovim maisim durch gevoren gerechtfertikt iz Avraham
has good deeds by become justified is Abraham

ער עפעס , מיט וואס זיך צו בארימען , אבער נישט
nisht ober barimen tsu zich vos mit epes er
not but boast about to himself which with something he

פאר ה׳ . ג ווייל וואס זאגן די כתבי (הקודש)?
Hakoidesh Kitvei di zogen vos vail Hashem far
the Holy Scriptures the says what because Hashem before

אברהם האט געגלויבט ה׳ און דאס איז אים פאררעכנט
farrechnt im iz dos un Hashem gegloibt hot Avraham
reckoned for him is this and Hashem believe did Abraham

געווארן צו גערעכטיקייט . (בראשית טו, ו.) ד דעם ארבעטער
arbeter dem u tu Bereshis gerechtikeit tsu gevoren
worker the one 6 15 Genesis righteousness to become

אבער ווערט דער לוין נישט פאררעכנט אלס חסד נאר
nor chesed als farrechnt nisht loin der vert ober
but grace as reckoned not wages the becomes however

אלס א חוב . ה אבער דעם , וואס ארבעט נישט, נאר גלויבט אין
in gloibt nor nisht arbet vos dem ober choiv a als
in believes but not labors who the one but debt a as

אים, וואס מאכט גערעכט דעם רשע , ווערט זיין אמונה אים
im emune zain vert roshe dem gerecht macht vos im
him faith his becomes ungodly the right makes who Him

פאררעכנט צו גערעכטיקייט . ו דוד רעדט אויך אזוי
azoi oich redt Dovid gerechtikeit tsu farrechnt
in this way also speaks David righteousness to counted for

איבער דער גליקלעכקייט פון דעם מענטשן, וועמען ה׳
Hashem vemen mentshn dem fun gliklechkeit der iber
Hashem whom man the of blessedness the about

the impious man lacking chasidus and accounts him to be YITZDAK IM HASHEM *(justified with G-d)*, such a man who does not “work” but has emunah *(faith)*, such emunah is credited to him for TZEDAKAH *(righteousness)*. [6] As also Dovid HaMelech speaks of the me'ushar *(blessedness)* of the person whom Hashem reckons to be YITZDAK IM HASHEM *(justified with G-d)* without dependence on ma'asim *(of gezetz)*: [7] Ashrey *(blessed, happy)* are those whose lawless deeds have been forgiven, and whose sins have been covered over; [8] ASHREY ADAM LO YAKHSHOV HASHEM LO AVON *(Blessed, happy is the one whose sin Hashem will by no means count)*.

[9] This me'ushar *(blessedness)*, then, does it come on those of the milah *(the circumcised)* or also on those without the bris milah *(the uncircumcised)*? For we say, emunah “was credited *(counted, reckoned)*” to Avraham Avinu for TZEDAKAH *(righteousness)*. [10] When

פאררעכנט גערעכטיקייט אָן (פארלאזן זיך אויף) מעשים
maisim oif zich farlozen on gerechtikeit farrechnt
deeds on self relying on without as righteousness counts

(טובים): [ז] וואויל איז די , וועמעס אומגערעכטיקייטן זענען
zenen umgerechtikeitn vemes di iz voil tovim
are lawless deeds whose those are blessed good

פארגעבן געווארן און וועמעס זינד זענען פארדעקט געווארן ;
gevoren fardekt zenen zind vemes un gevoren fargeben
become covered over are sin whose and become forgiven

[ח] וואויל איז דעם מענטש, וועמען דער האר ג-ט רעכנט
rechent G-t Har der vemen mentsh dem iz voil
takes into account G-d L-rd the whom man the is blessed

נישט צו קיין זינד. (תהלים לב, ב, ג.) [ט] צי איז דען די דאזיקע
dozike di den iz tsi g b lb Tehilim zind kein tsu nisht
this the then is 3 2 32 Psalms sin any to not

גליקלעכקייט פאר דעם געמלטן אליין אדער אויך פאר דעם
dem far oich oder alein gemalten dem far gliklechkeit
the for also or only circumcised the for blessedness

נישט געמלטן ? ווארום מיר זאגן דאך , אז אברהמען
Avrahamen az doch zogen mir vorem gemalten nisht
Abraham that after all say we because circumcised not

איז דער גלויבן פאררעכנט געווארן אלס גערעכטיקייט . [י] וויאזוי
viazoi gerechtikeit als gevoren farrechnt gloiben der iz
how righteousness as become reckoned faith the is

זשע איז עס אים פאררעכנט געווארן ? זייענדיק געמלט , אדער
oder gemalt zaiendik gevoren farrechnt im es iz zhe
or circumcised being become reckoned him it is then

איידער ער האט זיך מל געווען? ניין, נישט ווען ער
er ven nisht nein geven mal zich hot er eider
he when not no was circumcise himself has he before

איז שוין געווען געמלט , נאר ווען ער איז נאך געווען אין
in geven noch iz er ven nor gemalt geven shoin iz
in was still is he when only circumcised was already is

ערלה ; [יא] און דעם צייכן פון מילה האט ער
er hot milah fun tseichen dem un orlah
he did circumcision of sign the and uncircumcision

באקומען ווי א חתימה פון דער גערעכטיקייט פון אמונה, וואס ער
er vos emune fun gerechtikeit der fun chsime a vi bakumen
he which faith of righteousness the of seal a as received

האט געהאט איידער נאך ער האט זיך מל געווען; כדי
kedei geven mal zich hot er noch eider gehat hot
so that was circumcise self has he even before have did

then was it “credited”? When Avraham Avinu was bris milah and was in the state of circumcision? Or when Avraham Avinu did not have the bris milah and was in the state of uncircumcision? [11] Not in circumcision, but in uncircumcision! And he received the ot *(sign or distinguishing mark)* of the milah *(circumcision)* as a chotam *(seal)* of the Tzidkat HaEmunah *(the Righteousness of Faith)* which he had in his uncircumcision, in order that he might be father of all who believe through uncircumcision, that to be YITZDAK IM HASHEM might be reckoned, counted to them as well, [12] And in order that he might be Av *(Father)* to the Nimolim *(Circumcised ones)*, to those who are not only HaNimolim but also who follow in the footsteps of the emunah of Avraham Avinu, which he had in [his] uncircumcision.

[13] For the havtachah *(promise)* to Avraham Avinu and his Zera *(seed)*, that he should

ער זאל זיין דער פאטער פון אלע נישט געמלטע מאמינים ,
maiminem gemalte nisht ale fun foter der zain zol er
believers circumcised not all of father the be should he

אז עס זאל אויך זיי פארערעכנט ווערן צו גערעכטיקייט ;
gerechtikeit tsu veren farrechnt zei oich zol es az
righteousness as become reckoned them also may be it that

יב און דער פאטער פון די געמלטע , צו זיי , וואס נישט
nisht vos zei tsu gemalte di fun foter der un
not who them to circumcised the of father the and

נאר זענען זיי געמלט , נאר גייען אין די פוסטריט פון דער
der fun fustrit di in geien nor gemalt zei zenen nor
the of footsteps the in go but circumcised they are only

אמונה, וועלכע אברהם אבינו האט געהאט נאך איידער ער
er eider noch gehat hot avinu Avraham velche emune
he before after have did our father Abraham which faith

האט זיך מל געווען. יג ווארום די הבטחה , אז
az havtachah di vorem geven mal zich hot
that promise the because was circumcise himself has

אברהם אדער זיין זאמען וועט ירשענען די וועלט, איז נישט
nisht iz velt di yarshanen vet zomen zain oder Avraham
not is world the inherit will seed his or Abraham

געווען דורך דער געזעץ, נאר דורך דער צדקות פון
fun tsedokes der durch nor gezets der durch geven
of righteousness the through but law the through was

אמונה. יד ווארום אויב נאר די געזעץ לייט זענען יורשים ,
yoreshim zenen lait gezets di nor oib vorem emune
heirs are people law the only if because faith

דאן האט די אמונה פארלוירן די ווערט און די הבטחה איז
iz havtachah di un vert di farloiren emune di hot dan
is promise the and worth the lost faith the has then

בטל ; טו ווייל די געזעץ ווירקט צארן (שטראף);
shtrof tsorn virkt gezets di vail botl
punishment wrath works law the because null and void

און וואו עס איז נישטא קיין געזעץ, דארט איז אויך נישט
nisht oich iz dort gezets kein nishto iz es vu un
not also is there law any there is not is it where and

פאראן קיין עבירה . טז צוליב דעם דורך אמונה, כדי
kedei emune durch dem tsulib aveire kein faran
so that faith through that because trespass any there

עס זאל זיין לויט חסד , אז די הבטחה זאל זיין
zain zol havtachah di az chesed loit zain zol es
be shall promise the that grace according to be shall it

be Yoresh HaOlam *(Heir of the World)*, did not come through the context of gezetz but through the Tzidkat HaEmunah *(the Righteousness of Faith)*.
14 For if those depending on [zokheh of] works are yoreshim *(heirs)*, emunah *(faith)* is rendered invalid and the havtachah *(the promise)* is annulled, 15 for gezetz *(law)* brings about the Charon Af Hashem, and where there is no gezetz there is no averah *(transgression, violation of the Law)*.

16 For this reason the havtachah *(promise)* is of emunah *(faith)*, in order that it might be in accordance with unmerited Chen v'Chesed Hashem, that the havtachah might be certain to all the zera *(seed)*, not to him who is of the Torah only, but also to bnei emunat Avraham *(the sons of the faith of Avraham Avinu, to those who are of the faith of Abraham)*. Avraham Avinu is the father of us all, 17 as it is written, AV HAMON GOYIM N'TATICHA *(I have*

פארזיכערט צו דעם גאנצן זאמען; נישט נאר צו די פון דער געזעץ
gezets der fun di tsu nor nisht zomen gantsn dem tsu farzichert
law the of the to only not seed all the the to assured

אליין, נאר אויך צו די פון דעם גלויבן פון אברהם , וועלכער
velcher Avraham fun gloiben dem fun di tsu oich nor alein
who Abraham of faith the of the to also but itself

איז אונדזער אלעמענס פאטער— [יז] ווי עס שטייט געשריבן: איך
ich geshriben shteit es vi foter alemens undzer iz
I written stands it as father everyone's our is

האב דיך באשטימט פאר א פאטער פון פיל פעלקער (בראשית
Bereshis felker fil fun foter a far bashtimt dich hob
Genesis nations many of father a for appointed you have

יז, ה.) — פאר ה׳ , וועמען ער האט געגלויבט, אז ער
er az gegloibt hot er vemen Hashem far h iz
he that believe did he whom Hashem before 5 17

מאכט לעבעדיק די טויטע און רופט דאס נישט עקזיסטירנדיקע
ekzistirendike nisht dos ruft un toite di lebedik macht
existing not what calls and dead the alive makes

פונקט ווי עס וואלט שוין עקזיסטירט. [יח] וואס, ווען
ven vos ekzistirt shoin volt es vi punkt
when what exist already would it as though exactly

עס איז נישט געווען קיין גרונט פאר האפנונג, האט דאך געגלויבט
gegloibt doch hot hofenung far grunt kein geven nisht iz es
believe even did hope for basis any was not is there

אין דער האפנונג, אז ער וועט ווערן א פאטער פון פיל
fil fun foter a veren vet er az hofenung der in
many of father a become would he that hope the in

פעלקער, ווי עס איז אים צוגעזאגט געווארן: אזוי וועט זיין דיין
dain zain vet azoi gevoren tsugezogt im iz es vi felker
your be will so become promised him is it as nations

זאמען. (בראשית טו, ה.) [יט] און איז נישט שוואך געווארן אין
in gevoren shvach nisht iz un h tu Bereshis zomen
in become weak not did and 5 15 Genesis seed

גלויבן, ווען ער האט נאכגעדענקט איבער זיין אייגענעם שוין
shoin eigenem zain iber nochgedenkt hot er ven gloiben
already own his over consider did he when faith

כמעט טויטן גוף —ער איז דעמאלט אלט געווען באלד הונדערט
hundert bald geven alt demolt iz er guf toiten kimat
hundred almost was old then was he body dead almost

יאר — און שרהס אפגעשטארבענער מוטערטראכט; [כ] און האט
hot un mutertracht opgeshtorbener Sarahs un yor
did and womb dead Sarahs and years

made you father of many nations). This was in the sight of Hashem in whom "he believed," G-d who gives Chayyim to the Mesim and calls things which have no existence into existence. [18] Against tikvah *(hope)*, in tikvah "he believed," in order that he might become AV HAMON GOYIM *(father of many nations)* in accordance with what had been said, So shall thy ZERA *(seed)* be. [19] Without weakening in emunah *(in personal faith, bitachon, trust)* he contemplated his own body, now as good as dead vi-bahlt *(since)* he was about one hundred years old, and also the deadness of Sarah's womb. [20] He did not, in disbelief, doubt the havtachah of Hashem *(the promise of G-d)*, but was strengthened in emunah *(faith)*, giving kavod *(glory)* to Hashem, [21] Being fully convinced that what Hashem had promised He also was able to do. [22] Therefore, V'YACHSHEVEHA LO TZEDAKAH (it was credited to him for righteousness).

נישט געצווייפלט דורך אומגלויבן אין ה׳ס הבטחה , נאר
nor havtachah Hashems in umgloiben durch getsveiflt nisht
but promise Hashem's in unbelief through doubt not

זיך געשטארקט אין אמונה, אפגעבנדיק כבוד צו ה׳ ,
Hashem tsu koved opgebendik emune in geshtarkt zich
Hashem to glory giving up faith in strengthened himself

[כא] און זייענדיק פולשטענדיק איבערצייגט, אז ער איז אימשטאנד צו
tsu imshtand iz er az ibertsaigt fulshtendik zaiendik un
to capable is He that convinced fully being and

טאן וואס ער האט צוגעזאגט . [כב] דערפאר איז עס אים פאררעכנט
farrechnt im es iz derfar tsugezogt hot er vos ton
reckoned him it is therefore promised had He what do

געווארן צו גערעכטיקייט . [כג] נישט נאר פאר אים אליין איז עס
es iz alein im far nor nisht gerechtikeit tsu gevoren
it is alone him for only not righteousness as become

געשריבן געווארן; עס איז אים פאררעכנט געווארן , [כד] נאר אויך
oich nor gevoren farrechnt im iz es gevoren geshriben
also but become reckoned him is it become written

פאר אונדזערטוועגן, וועמען עס וועט פאררעכנט ווערן , וואס
vos veren farrechnt vet es vemen undzertvegen far
who become reckoned will it for whom our sakes for

גלויבן אין אים, וועלכער האט אויפגעוועקט פון די טויטע
toite di fun oifgevekt hot velcher im in gloiben
dead the from roused did who Him in believe

יהושען / ישוען אונדזער האר, [כה] וועלכער איז איבערגעגעבן
ibergegeben iz velcher Har undzer Yeshuan Yehoshuan*
given over was who L-rd our Yeshua Yehoshua

געווארן (צום טויט) צוליב אונדזערע עבירות און
un aveires undzere tsulib toit tsum gevoren
and trespasses our on account of death to the become

אויפגעוועקט געווארן פאר אונדזער גערעכטפערטיקונג.
gerechtfertikung undzer far gevoren oifgevekt
justification our for become roused

23 Nor was it written down for his sake alone that “it was reckoned to him,”
24 But also for us, to whom it is to be reckoned, who believe in Him who raised Yehoshua Adoneinu from the mesim *(dead ones)*,
25 Who was handed over for PEYSHA'EINU *(our transgressions)*, and made to stand up in his Techiyas HaMoshiach that we be YITZDAK IM HASHEM *(be justified with G-d, that we have our justification, our acquittal, vindication)*.

5 Therefore, having been acquitted and declared not guilty, declared to be YITZDAK IM HASHEM on the yesod *(basis)* of our emunah *(faith)*, we have shalom *(peace)* in relation to Hashem through Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua Adoneinu,
2 Through whom also we have HaSha'ar laHashem *(gate to appoach G-d's presence, access of the Tzaddikim)* by emunah into this unmerited Chen v'Chesed in which we stand and glory in tikvah of the

ה זייענדיק דעריבער גערעכטפערטיקט דורך אמונה,
emune durch gerechtfertikt deriber zaiendik
faith by justified therefore being

האבן מיר שלום מיט ה׳ דורך אונדזער האר
Har undzer durch Hashem mit sholem mir hoben
L-rd our through Hashem with peace we have

יהושע / ישוע המשיח , [ב] דורך וועמען מיר האבן אויך
oich hoben mir vemen durch HaMoshiach Yeshua Yehoshua
also have we whom through the Messiah Yeshua Yehoshua

באקומען דעם צוגאנג דורך אמונה צום דאזיקן חסד , אין
in chesed dozikn tsum emune durch tsugang dem bakumen
in grace this to the faith through access the received

וועלכן מיר שטייען; און לאמיר זיך משמח זיין אין
in zain mesameyech zich lomir un shteien mir velchen
in be rejoice ourselves let us and stand we which

דער האפנונג פון דעם כבוד פון ה׳ . [ג] און נישט נאר דאס,
dos nor nisht un Hashem fun koved dem fun hofenung der
that only not and Hashem of glory the of hope the

נאר לאמיר זיך אויך פרייען אין די צרות , וויסנדיק
visendik tsores di in freien oich zich lomir nor
knowing troubles the in rejoice also ourselves let us but

אז צרות פירן צו סבלנות ; [ד] און סבלנות צו
tsu savlones un savlones tsu firen tsores az
to perseverance and perseverance to lead troubles that

kavod Eloheinu. 3 Not only so, but we also glory in tzoros *(troubles, afflictions)*, knowing that tzarah *(trouble)* produces savlanut *(patience)*, 4 Savlanut produces tested character and midos, and tested character and midos produce tikvah. 5 And tikvah does not in the end lead to our being meyayesh *(despairing)* in disillusionment and bushah *(shame)*, because the Ahavas Hashem *(G-d's love)* has been poured out in our levavot through the Ruach Hakodesh given to us.

6 For while we were still helpless, Moshiach died for the resha'im *(the unrighteous persons, the wicked)*, doing so at the appointed time! 7 For only rarely will someone die for a tzaddik *(righteous man)*; though efsher *(perhaps)* it is conceivable that someone will dare to die for the tzaddik. 8 But Hashem demonstrates His ahavah for us in that while we were still chote'im, Moshiach died for us. 9 How much more then,

דערפארונג , און די דערפארונג צו
tsu derfarung di un derfarung
to experienced character the and experienced character

האפנונג; [ה] די האפנונג אבער אנטוישט נישט, ווייל
vail nisht antoisht ober hofenung di hofenung
because not disappoints however hope the hope

ה׳ס ליבע איז אויסגעגאסן אין אונדזערע הערצער דורך
durch hertser undzere in oisgegosen iz libe Hashems
through hearts our in poured out is love Hashem's

דעם רוח הקודש , וועלכער איז אונדז געגעבן געווארן. [ו] ווייל
vail gevoren gegeben undz iz velcher HaKoidesh Ruach dem
because been given to us is which the Holy Spirit the

ווען מיר זענען נאך געווען שוואך, איז דער משיח , אין
in Moshiach der iz shvach geven noch zenen mir ven
in Moshiach the did weak were still are we when

דער געהעריקער צייט, געשטארבן פאר די רשעים . [ז] ווארום
vorem reshoiem di far geshtorben tsait geheriker der
because ung-dly the for die time appropriate the

זעלטן וועט זיך עמיצער אונטערנעמען צו שטארבן פאר א
a far shtarben tsu unternemen emitser zich vet zeltn
a for die to undertake someone self will seldom

צדיק ; דאך פאר א גוטן מענטשן וועט אפשר
efsher vet mentshn gutn a far doch tsadik
perhaps will man good a for yet righteous person

ווער האבן דעם מוט צו שטארבן. [ח] אבער ה׳ באווייזט
bavaizt Hashem ober shtarben tsu mut dem hoben ver
reveals Hashem but die to courage the have someone

זיין ליבע צו אונדז, אז משיח איז פאר אונדז געשטארבן, ווען
ven geshtorben undz far iz Moshiach az undz tsu libe zain
when die us for did Moshiach that us to love His

מיר זענען נאך געווען חוטאים. [ט] אויף וויפל זשע מער , זייענדיק
zaiendik mer zhe vifel oif choytim geven noch zenen mir
being more then how on sinners were yet are we

איצט גערעכטפערטיקט דורך זיין בלוט (כפרה), וועלן מיר
mir velen kapore blut zain durch gerechtfertikt itst
we will atonement blood His by justified now

גערעטעוועט ווערן דורך אים פונם צארן . [י] ווארום אויב
oib vorem tsorn funem im durch veren geratevet
if because wrath from the Him through to be saved

מיר, זייענדיק שונאים , זענען שלום-מאכן געווארן מיט ה׳
Hashem mit gevoren sholem-machen zenen sonim zaiendik mir
Hashem with become reconciled did enemies being we

having now been acquitted and pronounced to be YITZDAK IM HASHEM on the basis of the Moshiach's DAHM *(blood)* and sacrificial death, how much more then shall we be delivered through him from the eschatological Charon Af Hashem *(burning anger of G-d)*! 10 For if when we were [G-d's] oyevim *(enemies)*, we were reconciled to Hashem through the histalkus *(passing)*, the mavet *(death)* of the Zun fun der Oybershter, how much more, having been reconciled and no longer oyevim, shall we be delivered by his Chayyim! 11 Not only so, but we also glory in Hashem though Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua Adoneinu, through whom we have now received the ritztzuy *(reconciliation, cessation of enmity, hostility between a wrathful holy G-d and sinful men)*.

12 Therefore, just as through one Adam *(one man, humanity, Adam)*, Chet *(Sin)* entered into the Olam Hazeh and, through

דורכן טויט פון זיין זון , אויף וויפל מער , זייענדיק שוין
shoin zaiendik mer vifel oif Zun zain fun toit durchn
already being more how on Son His of death through

שלום-מאכן , וועלן מיר געראטעוועט ווערן דורך זיין לעבן; יא נישט
nisht leben zain durch veren geratevet mir velen sholem-machen
not life His by to be saved we will reconciled

נאר דאס, נאר מיר זענען זיך משמח אין ה׳
Hashem in mesameyech zich zenen mir nor dos nor
Hashem in joyful ourselves are we but that only

דורך אונדזער האר יהושע / ישוע המשיח , דורך
durch HaMoshiach Yeshua Yehoshua Har undzer durch
through the Moshiach Yeshua Yehoshua L-rd our through

וועמען מיר האבן איצט באקומען די שלום-מאכן . יב דערפאר ,
derfar sholem-machen di bakumen itst hoben mir vemen
therefore reconciliation the received now have we whom

אזויווי דורך איין מענטשן איז די זינד געקומען אין דער וועלט אריין,
arain velt der in gekumen zind di iz mentshn ein durch azoivi
into world the in come sin the did man one by since

און דורך דער (איינגעבוירן חטא קדמון) זינד דער טויט ,
toit der zind kadmen chet aingeboiren der durch un
death the sin kadmon chet transmittable as the by and

און אזוי איז דער טויט דורכגעדרונגען צו אלע מענטשן,
mentshn ale tsu durchgedrungen toit der iz azoi un
men all to permeated death the is in this way and

ווייל אלע האבן געזינדיקט; יג ווארום ביז דער תורה איז די
di iz toire der biz vorem gezindikt hoben ale vail
the was Torah the until because sinned have all because

זינד שוין געווען אין דער וועלט, אבער עבירה ווערט
vert aveire ober velt der in geven shoin zind
is transgression however world the in was already sin

נישט פאררעכנט, ווען עס איז נישטא קיין געזעץ. יד דאך האט
hot doch gezets kein nishto iz es ven farrechnt nisht
did yet law any there is not is it when reckoned not

דער טויט געקעניגט פון אדמען ביז משהן אויך אויף די , וואס
vos di oif oich Moshen biz Adamen fun gekenigt toit der
who the over also Moses until Adam from reign death the

האבן נישט געזינדיקט ענלעך צו דער עבירה פון אדם , וועלכער
velcher Adam fun aveire der tsu enlech gezindikt nisht hoben
who Adam of trespass the to similar sinned not had

איז א פארבילד פון אים, וואס האט געזאלט קומען . טו אבער
ober kumen gezolt hot vos im fun forbild a iz
however to come about to was who Him of pattern a is

Chet *(Sin)*, entered Mavet *(Death)*, and so Mavet passed through to kol Bnei Adam *(all Mankind, all the sons of Adam)*, because all sinned. 13 For before [the epoch of] the Torah *(Law)*, Chet *(Sin, Chet Kadmon, original sin)* was in HaOlam *(HaZeh, the world)*. But Chet *(Sin)* is not accounted, recorded in the absence of Gezetz.
14 Nevertheless, Mavet *(Death)* reigned supreme from *(the epoch of)* Adam until *(the epoch of)* Moshe Rabbeinu, even over those who did not sin in the very same manner of Adam's averah *(transgression, disobedience, commandment rebelled against and recorded for death penalty)* — that is, Adam who is a tipus *(pattern, prophetic type)*, a demut he'atid *(a future figure)* of Hu HaBah *("He who comes," Moshiach the Coming One, the Coming Go'el Redeemer)*.
15 But the averah *(transgression)* was not like the effect of unmerited chesed *(grace)*. For if by the averah of the one, the rabbim *(many)* died,

נישט ווי די עבירה , אזוי איז די מתנה . ווארום ,
di vi nisht aveire azoi iz di matone vorem
not as the transgression so is the bestowed grace because

אויב דורך דער עבירה פון דעם איינעם זענען די פילע
oib durch der aveire fun dem einem zenen di file
if by the transgression of the one did the many

געשטארבן, וויפל מער זענען ה׳ס חסד און די מתנה
geshtorben vifel mer zenen Hashems chesed un di matone
die how much more are Hashem's grace and the gift

דורך דעם איינעם מענטשן, יהושע / ישוע המשיח ,
durch dem einem mentshn Yehoshua Yeshua HaMoshiach
through the one man Yehoshua Yeshua the Moshiach

איבערגעפלאסן צו די פילע ! טז און נישט אזוי ווי דורך
ibergeflosn tsu di file un nisht azoi vi durch
overflows to the many and not in this way as through

דעם איינעם, וואס האט געזינדיקט, איז די מתנה ; ווארום דאס
dem einem vos hot gezindikt iz di matone vorem dos
that one who did sin is the gift because the

משפט איז געקומען דורך איינעם צו פארורטיילונג ,
mishpot iz gekumen durch einem tsu farurteilung
judgment did come through one to condemnation

אבער די מתנה איז צו גערעכטפערטיקונג פון א סך זינד.
ober di matone iz tsu gerechtfertikung fun a sach zind
however the gift is to justification of a many sins

יז ווייל אויב דורך דער עבירה פון דעם איינעם, האט
vail oib durch der aveire fun dem einem hot
because if by the transgression of the one did

דער טויט געהערשט דורך דעם דאזיקן איינעם, וויפל
der toit gehersht durch dem dozikn einem vifel
the death reign supreme by that very one how much

מער וועלן די , וואס זענען מקבל די שפע פון חסד
mer velen di vos zenen mekabl di shefe fun chesed
more will the who are received the abundance of grace

און דער מתנה פון גערעכטיקייט , הערשן אין לעבן דורך דעם
un der matone fun gerechtikeit hershen in leben durch dem
and the gift of righteousness will reign in life by the

איינעם— יהושע / ישוע המשיח . יח דעריבער , אזוי ווי
einem Yehoshua Yeshua HaMoshiach deriber azoivi
One Yehoshua Yeshua the Moshiach therefore since

דורך איין עבירה איז געקומען די פארורטיילונג אויף אלע
durch ein aveire iz gekumen di farurteilung oif ale
by one transgression is come the condemnation on all

how much more the unmerited Chen v'Chesed Hashem *(grace of G-d)* and the matnat hachesed *(free gift of grace)* of the Adam HaEchad *(one Man)* Rebbe Melech HaMoshiach Yehoshua have overflowed LARABBIM *(to the many).*
16 And the mattanah *(free gift)* is not like the effect of that one Adam's averah. For the mishpat *(judgment)* is from one averah *(transgression)* to the gezar din *(verdict)* of ashem *(guilty)*, to harsha'ah *(condemnation as guilty)*; but the effect of the unmerited Chen v'Chesed Hashem is from averot rabbot *(many transgressions)* to zikkuy *(acquittal)*, to that of being YITZDAK IM HASHEM *("justified with G-d," i.e., acquittal, justification with Hashem of the Many).*
17 For if by the averah *(transgression)* of the one, Mavet *(Death)* reigned supreme through the one Adam, how much more those, who receive the abundance of unmerited Chen v'Chesed Hashem *(grace)* and of the Matnat

מענטשן, אזוי אויך דורך איין טאט פון צדקות , איז
iz tsedokes fun tat ein durch oich azoi mentshn
did righteousness of deed one by also in this way men

געקומען די גערעכטפערטיקונג פון לעבן צו אלע מענטשן. [יט] ווארום
vorem mentshn ale tsu leben fun gerechtfertikung di gekumen
because men all to life of justification the come

אזויווי דורך דער ווידערשפעניקייט פון דעם איינעם מענטשן זענען
zenen mentshn einem dem fun vidershpenikeit der durch azoivi
were man one that of disobedience the by as

א סך געמאכט געווארן פאר חוטאים, אזוי אויך דורך
durch oich azoi choytim far gevoren gemacht sach a
by also in this way sinners as become made many a

דער געהארכזאמקייט פון דעם איינעם (יהושע / ישוע) וועלן
velen Yeshua Yehoshua einem dem fun gehorchzamkeit der
will Yeshua Yehoshua One that of obedience the

א סך געמאכט ווערן פאר צדיקים . [כ] די תורה אבער
ober toire di tsadikim far veren gemacht sach a
however Torah the righteous as to be made many a

איז אריינגעקומען, כדי די עבירות זאלן זיך
zich zolen aveires di kedei araingekumen iz
themselves may transgressions the so that enter did

פארמערן; און וואו די זינד האט זיך פארמערט, איז דער
der iz farmert zich hot zind di vu un farmeren
the is increase itself did sin the where and increase

חסד נאך מער איבערגעפלאסן, [כא] כדי , ווי די זינד האט
hot zind di vi kedei ibergeflosn mer noch chesed
did sin the as so that overflow more even grace

געהערשט אינם טויט , אזוי זאל דער חסד הערשן דורך
durch hershen chesed der zol azoi toit inem gehersht
through reign grace the shall so death in the reign supreme

צדקות צום אייביקן לעבן דורך יהושען / ישוען
Yeshuan Yehoshuan durch leben eibikn tsum tsedokes*
Yeshua Yehoshua through life eternal unto righteousness

דעם משיח אונדזער האר.
Har undzer Moshiach dem
L-rd our Moshiach the

HaTzedakah *(the gift of righteousness)*, shall reign in life through the one Adam, Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua.

[18] So, then, as through one Averah *(transgression)* [of Adam] to kol Bnei Adam to harsha'ah *(condemnation as guilty)*, so also through one Mitzvah *(righteous or worthy deed)* [of Moshiach] to kol Bnei Adam to justification unto Chayei
[Olam]. [19] For as through the disobedience of the one Adam, the many were made chote'im *(sinners)*, so also through the mishma'at *(obedience)* of the one Adam, the many will be made tzaddikim
(righteous ones). [20] The [epoch of the] Gezetz came to increase the averah *(transgression)*; but where Chet *(Sin, Chet Kadmon)* increased, unmerited Chen v'Chesed Hashem overflowed in abundance,
[21] In order that as Chet *(Sin)* reigned in Mavet *(Death)*, so also Chesed might reign through Tzedek Olamim to Chayyei Olam through Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua Adoneinu.

6 What then shall we say? Are we to persist in Chet *(sin)* in order that the unmerited Chen v'Chesed Hashem might increase? [2] Chas v'shalom! Vi-bahlt *(since)* we have died to Chet, how can we still live in it? [3] Or do you lack da'as that all we who were given a mikveh mayim tevilah into Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua were given a tevilah into Moshiach's histalkus, into his mavet *(death)*? [4] So then we were co-buried, buried together with KIVRO *(Moshiach's kever)* through a tevilah into mavet, in order that, just as Rebbe Melech HaMoshiach was given the Techiyah *(Resurrection)* from HaMesim *(the Dead ones)* through the Kavod HaAv, so we also should have a halakhah *(walk)* [lifnei Hashem] in hitkhadshut *(renewal, regeneration)*, in Chayyim Chadashim *(New Life)*.

[5] For if we have become grown together with the very likeness of his histalkus, his mavet *(death)*, we shall certainly also be grown together

ו וואס זשע זאלן מיר זאגן ? זאלן מיר בלייבן אין דער זינד,
vos zhe zolen mir zogen mir zolen blaiben in der zind
what then shall we say we shall continue in the sin

כדי דער חסד זאל זיך פארמערן? [ב] חס ושלום !
kedei der chesed zol zich farmeren chas vesholem
so that the grace shall itself increase mercy and peace

וויאזוי וועלן מיר, וואס זענען געשטארבן צו דער זינד, נאך לעבן
viazoi velen mir vos zenen geshtorben tsu der zind noch leben
how will we who did die to the sin still live

אין איר? [ג] אדער ווייסט איר נישט, אז מיר אלע, וואס זענען
in ir oder veist ir nisht az mir ale vos zenen
in it or know you not that we all who are

געטובלט אין דער מקווה צום משיח
getoivelt gevoren in der mikveh tsum Moshiach
mikveh immersed become in the mikveh unto Moshiach

יהושע / ישוע , זענען געטובלט געווארן אין דער
Yehoshua Yeshua zenen getoivelt gevoren in der
Yehoshua Yeshua are mikveh immersed become in the

מקווה צו זיין טויט ? [ד] מיר זענען דעריבער נקבר געווארן
mikveh tsu zain toit mir zenen deriber nikbar gevoren
mikveh to His death we are therefore buried become

מיט אים דורך דער מקווה צום טויט , כדי , ווי משיח
mit im durch der mikveh tsum toit kedei vi Moshiach
with Him by the mikveh unto death so that as Moshiach

איז אויפגעוועקט געווארן פון די טויטע דורך דעם כבוד פונם
iz oifgevekt gevoren fun di toite durch dem koved funem
is roused become from the dead by the glory of the

פאטער, אזוי זאלן אויך מיר גיין באנייטע אין לעבן. [ה] ווארום
Foter azoi zolen oich mir gein banaite in leben vorem
Father so should also we go renewed in life because

אויב מיר זענען צוזאמען געפלאנצט געווארן אין דער ענלעכקייט
oib mir zenen tsuzamen geflantst gevoren in der enlechkeit
if we are together planted become in the likeness

פון זיין טויט , וועלן מיר אויך זיין אין דער ענלעכקייט פון זיין
fun zain toit velen mir oich zain in der enlechkeit fun zain
of His death will we also be in the likeness of His

תחית המתים , [ו] וויסנדיק דאס דאזיקע, אז
techiyas hameysim visendik dos dozike az
resurrection of the dead ones knowing the these that

אונדזער אלטער מענטש איז צוזאמען מיט אים אויפגעהאנגען אויף
undzer alter mentsh iz tsuzamen mit im oifgehongen oif
our old man is together with Him hung up on

with the very likeness
of his Techiyah from
HaMesim *(Resurrection).*
6 Having da'as of this,
that, with Moshiach, our
old humanity *(in Adam)*
has been put to death
on Moshiach's Etz *(Tree,*
[the Etz HaKelelat Hashem],
the Tree of the Curse of
G-d) in order that the
etsem HaAdam HaChet
(the essence of the sinful
human condition) might
be done away with, so
that we might no longer
serve Chet *(sin).* 7 For he
who has died is declared
niftar *(freed, deceased)* from
Chet. 8 But if we have died
with Moshiach, we believe
that we shall also live
with him, 9 Having da'as
that Moshiach, having
been given the Techiyah
(Resurrection) from the
Mesim *(Dead ones)*, no
longer dies, Mavet *(death)*
and Histalkus no longer
exercise control over
him. 10 For the Mavet
Moshiach died, he died
to Chet *(sin)* once and
for all; but the Chayyim
Moshiach lives, he lives
to Hashem. 11 So also you
must reckon yourselves

דער בוים געווארן, כדי דער גוף פון זינד זאל פארניכטעט
farnichtet zol zind fun guf der kedei gevoren boim der
destroyed should sin of body the so that become tree the

ווערן און מיר זאלן מער נישט זיין פארשקלאפט צו דער
der tsu farshklaft zain nisht mer zolen mir un veren
the to enslaved be not longer should we and to be

זינד; ז ווארום דער ניפטר איז גערעכטפערטיקט פון דער זינד.
zind der fun gerechtfertikt iz nifter der vorem zind
sin the from justified is nifter the because sin

ח אבער אויב מיר זענען געשטארבן מיט משיחן , גלויבן מיר,
mir gloiben Moshiachn mit geshtorben zenen mir oib ober
we believe Moshiach with die did we if however

אז מיר וועלן אויך לעבן מיט אים; ט וויסנדיק, אז משיח ,
Moshiach az visendik im mit leben oich velen mir az
Moshiach that knowing Him with live also will we that

זייענדיק אויפגעשטאנען פון די טויטע, שטארבט מער נישט; דער
der nisht mer shtarbt toite di fun oifgeshtanen zaiendik
the not more dies dead the from stand up again being

טויט האט נישט מער קיין שליטה איבער אים. י ווארום
vorem im iber shlite kein mer nisht hot toit
because Him over authority any longer no has death

שטארבנדיק, איז ער געשטארבן צו דער זינד איינמאל פאר אלעמאל,
alemol far einmol zind der tsu geshtorben er iz shtarbendik
always for once sin the to die He did dying

אבער לעבנדיק, לעבט ער צו ה׳ . יא אזוי זאלט איר
ir zolt azoi Hashem tsu er lebt lebendik ober
you shall in this way Hashem to He lives living but

זיך אויך באטראכטן ווי טויט צו דער זינד, אבער לעבעדיק
lebedik ober zind der tsu toit vi batrachten oich zich
alive but sin the to dead as consider also yourselves

צו ה׳ אינם משיח יהושע / ישוע אונדזער האר.
Har undzer Yeshua Yehoshua Moshiach inem Hashem tsu
L-rd our Yeshua Yehoshua Moshiach in the Hashem to

יב זאל זשע די זינד נישט קעניגן אין אייער שטערבלעכן
shterblechn eier in kenigen nisht zind di zhe zol
mortal your in rule not sin the therefore let

קערפער צו געהארכן זיינע תאוות; יג אויך זאלט איר נישט איבערגעבן
ibergeben nisht ir zolt oich taives zaine gehorchen tsu kerper
give over not you shall also lusts its obeys to body

אייערע אברים ווי כלי זין פון רשעות צו זינד,
zind tsu rishes fun zin keile vi eivrem eiere
sin to unrighteousness of sons weapon as body parts your

mesim *(dead ones)* to Chet *(Sin)* but Chayyim l'Hashem b'Moshiach Yehoshua *(alive to G-d in Messiah Yehoshua).*

12 Therefore, do not let Chet *(Sin)* reign in your mortal body to obey its ta'avot, 13 And do not give Chet *(sin)* control of your natural capacities as neshek *(weapons)* of peysha *(unrighteousness, transgression)*, but present yourselves to Hashem as ones alive from the Mesim and present to Hashem your natural capacities as neshek *(weapons)* of Tzedek Olamim. 14 For Chet *(sin)* shall not exercise bailus *(sovereignty, ownership, dominion)* over you; for you are not under Gezetz but under Chesed *(Grace).*

15 What then? Should we commit averah, because we are not under Gezetz *(Law)* but under Chesed *(Grace)*? Chas v'shalom! 16 Do you not know that when you give control of yourselves as someone's avadim *(slaves)* to obey him, you are the avadim *(slaves)* of the one you obey, whether of Chet

נאר גיט אייך איבער צו ה׳ , ווי לעבעדיק פון די טויטע און
un toite di fun lebedik vi Hashem tsu iber aich git nor
and dead the from alive as Hashem to over you give but

אייערע אברים ווי כלי זין פון צדקות צו
tsu tsedokes fun zin keile vi eivrem eiere
to righteousness of sons weapons of as body parts your

ה׳ . יד ווייל די זינד וועט נישט קעניגן איבער אייך, ווארום
vorem aich iber kenigen nisht vet zind di vail Hashem
because you over reign not will sin the for Hashem

איר זענט נישט אונטער דער (מחמיר חומרא) געזעץ, נאר אונטער
unter nor gezets chumre machmer der unter nisht zent ir
under but law legalism stickler the under not are you

דעם חסד . טו דעריבער וואס ? זאלן מיר זינדיקן,
zindikn mir zolen vos deriber chesed dem
sin we should what therefore unmerited favor the

ווייל מיר זענען נישט אונטער דער (מחמיר חומרא) געזעץ נאר
nor gezets chumre machmer der unter nisht zenen mir vail
but law legalism stickler the under not are we because

אונטער דעם חסד ? חס ושלום ! טז צי ווייסט איר
ir veist tsi vesholem chas chesed dem unter
you know and peace mercy unmerited favor the under

דען נישט, אז וועמען איר גיט זיך איבער ווי קנעכט
knecht vi iber zich git ir vemen az nisht den
slave as over yourselves give you whomever that not then

צו געהארכן, זענט איר קנעכט (פון דעם), וועמען איר געהארכט:
gehorcht ir vemen dem fun knecht ir zent gehorchen tsu
obey you whom them of slave you are obeys to

אדער פון זינד צום טויט , אדער פון געהארכזאמקייט צו
tsu gehorchzamkeit fun oder toit tsum zind fun oder
to obedience of or death to the sin of whether

צדקות ? יז אבער געלויבט זיי ה׳ , אז איר וואס זענט
zent vos ir az Hashem zai geloibt ober tsedokes
are who you that Hashem be praised but righteousness

געווען קנעכט פון דער זינד, זענט געווארן געהארכזאם פונם
funem gehorchzam gevoren zent zind der fun knecht geven
from the obedient become did sin the of slaves were

הארצן צו דעם פארבילד פון דער לערנונג , וואס איז אייך
aich iz vos lernung der fun forbild dem tsu hartsn
you is to which teaching the of pattern the to heart

איבערגעגעבן געווארן; יח און זייענדיק באפרייט פון דער זינד, זענט
zent zind der fun bafrait zaiendik un gevoren ibergegeben
did sin the from freed being and were handed over

(Sin) resulting in mavet *(death)*, or of Lishmo'a b'kol Hashem *(Listening to the voice of Hashem, mishma'at, obedience)* resulting in Tzedek Olamim? [17] But Baruch Hashem *(Blessed be G-d)* that you used to be avadim *(slaves)* of Chet, but you gave your mishma'at shebalev *(obedience from the heart)* to the pattern of Torah *(the pnimiyus Torah of Moshiach)* to which you were handed over. [18] Having been set free from Chet *(sin)*, you became an eved of the Tzidkat Hashem *(the righteousness of G-d)*. [19] I speak in human terms on account of the weakness of your frail fallen humanity. For just as you handed over your natural capacities as avadim *(slaves)* to tum'a *(uncleanness)* and to lawlessness which results in lawlessness, so now hand over your natural capacities as servants of Tzidkat Hashem which results in kedushah *(holiness)*.

[20] For when you were avadim *(slaves)* of Chet, you were free in relation

איר משועבד געווארן צו צדקות . [יט] איך רעד
red ich tsedokes tsu gevoren meshubed ir
speak I righteousness to become in the service of you

מענטשלעך צוליב דער שוואכקייט פון אייער פלייש;
fleish eier fun shvachkeit der tsulib mentshlech
flesh your of weakness the on account of in a human way

ווארום ווי איר האט איבערגעגעבן אייערע אברים ווי קנעכט צו
tsu knecht vi eivrem eiere ibergegeben hot ir vi vorem
to slaves as body parts your turned over have you as because

טומאה און הפקר ביז הפקר , אזוי אויך איצט זאלט
zolt itst oich azoi hefker biz hefker un tume
shall now also so lawlessness unto lawlessness and impurity

איר איבערגעבן אייערע אברים ווי קנעכט צו צדקות
tsedokes tsu knecht vi eivrem eiere ibergeben ir
righteousness to servants as body parts your turn over you

ביז קדושה . [כ] ווארום ווען איר זענט געווען קנעכט פון זינד זענט
zent zind fun knecht geven zent ir ven vorem kedushe biz
are sin of slaves was are you when because holiness unto

איר געווען פריי פון צדקות . [כא] וואס פאר א פרוכט האט
hot frucht a far vos tsedokes fun frai geven ir
did fruit a for what righteousness from free were you

איר דען דעמאלט געהאט? זאכן , מיט וועלכע איר שעמט
shemt ir velche mit zachn gehat demolt den ir
[are] ashamed you which with things have then then you

זיך איצט; ווייל דער סוף זייערער איז דער טויט . [כב] אבער איצט,
itst ober toit der iz zeierer sof der vail itst zich
now but death the is their end the because now self

זייענדיק באפרייט פון דער זינד און זענט געווארן קנעכט
knecht gevoren zent un zind der fun bafrait zaiendik
bondservants become are and sin the from set free being

צו ה' , האט איר אייער פרוכט צו קדושה און צום סוף
sof tsum un kedushe tsu frucht eier ir hot Hashem tsu
end to the and holiness to fruit your you have Hashem to

דאס אייביקע לעבן. [כג] ווארום דער שכר פון זינד איז דער טויט ,
toit der iz zind fun sachar der vorem leben eibike dos
death the is sin of reward the because life eternal the

אבער דאס אייביקע לעבן איז ה'ס מתנה אינם משיח
Moshiach inem matone Hashems iz leben eibike dos ober
Moshiach in the gift Hashem's is life eternal the but

יהושע / ישוע אונדזער האר.
Har undzer Yeshua Yehoshua
L-rd our Yeshua Yehoshua

to Tzedek Olamim. 21 What p'ri for Hashem did you produce then? Things for which you now have bushah *(shame)*, for the end result of those things is mavet *(death)*. 22 But now, having been set free from Chet *(sin)* and having been made an eved Hashem *(a servant of G-d)*, you have your p'ri for Hashem, resulting in kedushah, and the end is Chayyei Olam *(Eternal Life)*. 23 For the loin *(wages)* that Chet *(Sin)* pays out of its own payroll is mavet *(death)*; however, the gracious matnat hachesed Hashem *(the gift of the grace of G-d)* is Chayyei Olam b'Moshiach Yehoshua Adoneinu.

7 Do you not have da'as, Achim b'Moshiach, for I speak to those who know the Torah, that the Torah exercises marut *(authority, rule)* over a man so long as he lives? 2 For the agunah *(woman whose husband's whereabouts are unknown)* is bound by the gezetz to her husband while he lives; but in the case that her husband's

ז אדער צי ווייסט איר נישט, ברידער — ווארום איך רעד צו
tsu red ich vorem brider nisht ir veist tsi oder
to speak I because brothers not you know or

די , וואס קענען די תורה — אז די תורה הערשט איבער
iber hersht toire di az toire di kenen vos di
over rules Torah the that Torah the know who those

דעם מענטשן כל זמן ער לעבט? ב ווארום די פארהייראטע
farheirate di vorem lebt er zman kol mentshn dem
married the because lives he as long as all man the

פרוי איז מן התורה געבונדן צום מאן ביים לעבן;
leben baim man tsum gebunden hatoire min iz froi
life for husband to the bound HaTorah from is woman

ווען אבער דער מאן שטארבט, איז זי פטור פונם
funem poter zi iz shtarbt man der ober ven
from the be free she is dies husband the however when

death can be confirmed,
she is no longer an agunah
and is released from the
gezetz of her husband.
3 Accordingly she will be
named no'ehfet *(adulteress)*
if, while her husband
lives, she becomes another
man's. But if her ba'al
(husband) dies, she is free
from the gezetz, so that she
is no no'ehfet *(adulteress)*
if she becomes another
man's.
4 So then, Achim
b'Moshiach, you also were
put to death in relation
to the Gezetz through
the basar of Moshiach,
in order that you might
become another's, bound
to Moshiach who was given
Techiyah *(Resurrection)*
from the Mesim, so that
we might bear p'ri for
Hashem. 5 For when we
were in the basar *(in
the fallen condition of the
old humanity)*, through
the Gezetz, the ta'avat
besarim, the sinful
passions were working
in our natural capacities,
so as to bear p'ri for
mavet *(death)*. 6 But now
we have become niftar
(freed, deceased) from the

געזעץ פון מאן . ג דעריבער, ווען ביים מאנס לעבן זי וועט
vet zi leben mans baim ven deriber man fun gezets
will she alive man's at the while therefore husband of law

זיך איבערגעבן צו אן אנדערן מאן, וועט זי גערופן ווערן
veren gerufen zi vet man andern an tsu ibergeben zich
to be called she will man other an to give over herself

נואפת ; אבער אויב דער מאן שטארבט, איז זי פריי
frai zi iz shtarbt man der oib ober noyeft
free she is dies husband the if however adulteress

פון דעם געזעץ, און נישט קיין נואפת , ווען זי ווערט
vert zi ven noyeft kein nisht un gezets dem fun
becomes she when adulteress any not and law the from

(דאס ווייב) פון אן אנדערן מאן . ד אזוי אויך, ברידער מיינע ,
maine brider oich azoi man andern an fun vaib dos
of mine brothers also so husband other an of wife the

זענט איר טויט געמאכט געווארן צו דער געזעץ דורך דעם גוף
guf dem durch gezets der tsu gevoren gemacht toit ir zent
body the through law the to become made dead you have

פונם משיח , אז איר זאלט געהערן צו אן אנדערן, צו
tsu andern an tsu geheren zolt ir az Moshiach funem
to other an to belong to shall you that Moshiach of the

דעם אויפגעשטאנענעם פון די טויטע, כדי מיר זאלן
zolen mir kedei toite di fun oifgeshtanenem dem
should we so that dead the from raised the one

ברענגען פירות צו ה' . ה ווארום ווען מיר זענען געווען אינם
inem geven zenen mir ven vorem Hashem tsu peires brengen
in the was are we when because Hashem to fruit bear

פלייש, האבן די זינדיקע תאוות, וואס זענען דורך דער געזעץ,
gezets der durch zenen vos taives zindike di hoben fleish
law the through are which lusts sinful the did flesh

געווירקט אין אונדזערע אברים צו ברענגען פירות צו דעם
dem tsu peires brengen tsu eivrem undzere in gevirkt
the to fruit bring to body parts our in activated

טויט . ו איצט אבער זענען מיר פטור פון דער געזעץ, זייענדיק
zaiendik gezets der fun poter mir zenen ober itst toit
being law the from be free we are however now death

געשטארבן וואס שייך דעם, צו וועלכן מיר זענען געווען
geven zenen mir velchen tsu dem shaich vos geshtorben
was are we which to that concerning who died

געבונדן , כדי מיר זאלן דינען אין דער באנייאונג פונם גייסט,
Gaist funem banaiyung der in dinen zolen mir kedei gebunden
Spirit of the newness the in serve should we so that bound

dominating ownership
of the Gezetz, having
died to that by which we
were confined, so that we
might serve in the Ruach
Hakodesh of hitkhadshut
and newness and not in the
yoshen *(oldness)* of chumra
*(stringency, strict adherence
to the letter of the law).*
7 What then shall we
say? That the Gezetz
is considered as chet
(sin)? Chas v'shalom!
Nevertheless, I would not
have experienced chet
(sin) except through the
Gezetz; for I would not
have known chamdanut
(covetousness, greediness)
if the Torah had not said,
LO TACHMOD *(Thou shalt
not covet).* 8 But Chet *(Sin)*,
seizing its opportunity
through the mitzvoh
(commandment), stirred up
all manner of chamdanut
(covetousness) in me. For
in the absence of the
Gezetz, Chet *(Sin)* is dead.
9 And in the absence of the
Gezetz I was once alive.
But when the mitzvoh
(commandment) came,
Chet *(Sin)* became alive,
10 and I died. The mitzvoh
(commandment) intended

און נישט לויט דער אלטקייט פונם אות . ז וואס וועלן
un nisht loit der altkeit funem os vos velen
and not according to the oldness of the letter what will

מיר דעריבער זאגן ? אז די געזעץ איז זינד? חס ושלום !
mir deriber zogen az di gezets iz zind chas vesholem
we therefore say that the law is sin mercy and peace

נאר ווען נישט דורך דער געזעץ, וואלט איך נישט געוואוסט פון
nor ven nisht durch der gezets volt ich nisht gevust fun
but when not through the law would I not know of

דער זינד; ווייל , וואלט די געזעץ נישט געזאגט: דו זאלסט
der zind vail volt di gezets nisht gezogt du zolst
the sin because would the law not say you shall you

נישט גלוסטן (שמות כ, יז.), וואלט איך פון גלוסטיקייט תאווה
nisht glusten Shemot ch iz volt ich fun glustikeit taive
not covet Exodus 20 17 would I of covetous lust

נישט געוואוסט ; ח און די זינד, געפינענדיק א סיבה דורך
nisht gevust un di zind gefinendik a sibe durch
not know even and the sin finding a cause through

דעם געבאט , האט אויפגעוועקט אין מיר יעדע תאווה;
dem gebot hot oifgevekt in mir yede taive
the commandment has roused in me every lust

ווארום אָן א געזעץ איז די זינד טויט. ט און אמאל האב
vorem on a gezets iz di zind toit un amol hob
because without a law is the sin dead and once have

איך געלעבט אָן א געזעץ; איז געקומען דאס געבאט , האט
ich gelebt on a gezets iz gekumen dos gebot hot
I lived without a law is come the command did

די זינד אויפגעלעבט, און איך בין געשטארבן; י און עס האט זיך
di zind oifgelebt un ich bin geshtorben un es hot zich
the sin revive and I did die and it has self

ארויסגעוויזן, אז דאס געבאט , וואס האט געזאלט זיין
aroisgevizn az dos gebot vos hot gezolt zain
turned out that this commandment which was to be supposed

צום לעבן (ויקרא יח, ה), איז מיר געווארן צום טויט ;
tsum leben Vayikra ich h iz mir gevoren tsum toit
to the life Leviticus 18 5 did for me become to the death

יא ווארום די זינד, געפינענדיק א סיבה אינם געבאט ,
vorem di zind gefinendik a sibe inem gebot
because the sin finding a cause in the commandment

האט מיך פארפירט און דאדורך מיך געטייט. יב אזוי ארום איז די
hot mich farfirt un dadurch mich geteit azoi arum iz di
did me deceive and thus me killed so around is the

as the Derech L'Chayyim *(Way to Life)* proved for me a means to mavet *(death)*.
[11] For Chet *(Sin)*, seizing its opportunity through the mitzvoh *(commandment)*, deceived me and, through the mitzvoh *(commandment)*, killed me.
[12] So that the Torah is kedoshah *(holy)* and the mitzvoh *(commandment)* is kedoshah and yasharah and tovah.

[13] Did that which is good, then, become mavet *(death)* to me? Chas v'shalom! But Chet *(Sin)*, it was Chet, working mavet *(death)* in me through that which is tovah, in order that Chet might be shown as Chet *(Sin)*, and in order that Chet through the mitzvoh *(commandment)* might become chata'ah gedolah ad m'od *(utterly sinful)*. [14] For we have da'as that the Torah is Ruchanit *(Spiritual, of the Ruach Hakodesh)*; but I am of the basar *(fallen humanity)* sold under the power of *(slave master Chet Kadmon)* Chet.
[15] For I do not have da'as what I do. For that which I commit is not what I want;

תורה הייליק, און דאס געבאט איז הייליק און גערעכט
gerecht un heilik iz gebot dos un heilik toire
right and holy is commandment the and holy Torah

און גוט . [יא] צי איז דען דאס גוטע געווארן פאר מיר דער טויט ?
toit der mir far gevoren gute dos den iz tsi gut un
death the me for become good this then did good and

חס ושלום ! נאר די זינד, כדי זי זאל דערשיינען אלס
als dershainen zol zi kedei zind di nor vesholem chas
as appear shall it so that sin the but and peace mercy

זינד, ווירקנדיק פאר מיר דעם טויט דורך דעם גוטן — כדי
kedei gutn dem durch toit dem mir far virkendik zind
so that good the through death the me for working sin

דורך דעם געבאט זאל זיך ארויסווייזן ווי זייער זינדיק
zindik zeier vi aroisvaizen zich zol gebot dem durch
sinful very as show itself shall commandment the through

זינד איז. [יד] ווארום מיר וויסן, אז די תורה איז רוחניותדיק;
ruchniesdik iz toire di az veisen mir vorem iz zind
spiritual is Torah the that know we because is sin

אבער איך בין גשמיותדיק און פארקויפט אונטער דער זינד.
zind der unter farkoift un gashmiesdik bin ich ober
sin the under sold and earthy am I however

[טו] ווארום איך ווייס נישט וואס, איך טו; ווייל איך טו נישט
nisht tu ich vail tu ich vos nisht veis ich vorem
not do I because do I what not know I because

דאס, וואס איך וויל , נאר וואס איך האס, דאס טו איך. [טז] און
un ich tu dos has ich vos nor vil ich vos dos
and I do this hate I what but want I which that

אויב איך טו דאס, וואס איך וויל נישט, בין איך מודה , אז די
di az moide ich bin nisht vil ich vos dos tu ich oib
the that admit I am not want I which this do I if

תורה איז גוט . [יז] און איצט בין איך עס מער נישט, וואס
vos nisht mer es ich bin itst un gut iz toire
the one who not more it I am now and good is Torah

טוט דאס, נאר די זינד , וואס וואוינט אין מיר. [יח] ווארום
vorem mir in voint vos zind di nor dos tut
because me in dwells which sin Ps 51:5(7) the but that does

איך ווייס , אז אין מיר, דאס הייסט אין מיין פלייש, וואוינט נישט
nisht voint fleish main in heist dos mir in az veis ich
not dwells flesh my in means that me in that know I

קיין שום גוטס; ווייל ביי מיר איז פאראן דער רצון,
rotsn der faran iz mir bai vail guts shum kein
will the there is me with because good in no way any

no, it is what I hate that I do! 16 But if that which I do is what I do not want, I agree with the Torah that the Gezetz is good. 17 But now it is no longer I doing this, but [the power of] Chet *(Sin)* which dwells within me. 18 For I have da'as that there dwells in me, that is, in my basar *(my fallen humanity enslaved to Chet Kadmon)* no good thing; for the wish [to do what is right] lies ready at hand for me, but to accomplish the good is not. 19 For I fail to do good as I wish, but HaRah *(The Evil)* which I do not wish is what I commit. 20 But if what I do not wish is that which I do, it is no longer I doing it but [the power of] Chet *(Sin, Chet Kadmon, Original Sin)* which dwells within me.

21 I find then it be a Gezetz that for me who wishes to do HaTov *(The Good)*, that for me HaRah *(The Evil)* lies ready at hand. 22 For I rejoice, I have simcha Torah in the Torah of Hashem, so far as the adam hapenimi is concerned, 23 But I see

אבער דאס ווירקן דאס גוטע—נישט. [יט] וואָרום דאס
dos vorem nisht gute dos virken dos ober
the because not good the accomplish the however

גוטע, וואס איך וויל , טו איך נישט; נאר דאס שלעכטע, וואס
vos shlechte dos nor nisht ich tu vil ich vos gute
which evil the but not I do want I which good

איך וויל נישט, דאס טו איך יא . [כ] אבער אויב איך טו דאס,
dos tu ich oib ober yo ich tu dos nisht vil ich
that do I if however yes I do this not want I

וואס איך וויל נישט, ווירק איך עס נישט מער , נאר די
di nor mer nisht es ich virk nisht vil ich vos
the but more not it I operating not want I which

זינד , וואס וואוינט אין מיר. [כא] אזוי ארום געפין איך דאס
dos ich gefin arum azoi mir in voint vos zind
this I find around so me in dwells which sin Ps 51:5(7)

געזעץ, ווען איך וויל טאן דאס גוטע, אז דאס שלעכטע איז
iz shlechte dos az gute dos ton vil ich ven gezets
is evil the that good the to do want I when law

ביי מיר. [כב] וואָרום לויט מיין אינערלעכן מענטשן פריי
frei mentshn inerlechn main loit vorem mir bai
rejoice man inner my according to because me with

איך מיך מיט דער תורה פון ה׳ ; [כג] איך זע אבער אין
in ober ze ich Hashem fun toire der mit mich ich
in however see I Hashem of Torah the with me I

מיינע אברים אן אנדער געזעץ, וואס האלט מלחמה מיט דעם
dem mit milchome halt vos gezets ander an eivrem maine
the with war is at which law other an body parts my

געזעץ פון מיין פארשטאנד, וואס נעמט מיך געפאנגען צום
tsum gefangen mich nemt vos farshtand main fun gezets
to the in captivity me takes which mind my of law

געזעץ פון זינד, וואס איז אין מיינע אברים . [כד] אָ, איך עלנטער
elnter ich o eivrem maine in iz vos zind fun gezets
wretched I o body parts my in is which sin of law

מענטש! ווער וועט מיך באפרייען פונם גוף פון דעם דאזיקן
dozikn dem fun guf funem bafraien mich vet ver mentsh
this the of body from the release me will who man

טויט ? [כה] געלויבט זיי ה׳ , דורך יהושען / ישוען דעם
dem Yeshuan Yehoshuan durch Hashem zai geloibt toit*
the Yeshua Yehoshua through Hashem be praised death

משיח אונדזער האר. אזוי ארום דין איך אליין מיטן
miten alein ich din arum azoi Har undzer Moshiach
with the myself I serve around so L-rd our Moshiach

another gezetz *(law)* in
my natural capacities at
milchamah *(war)* with the
Torah of my mind and
making me a prisoner
to the Gezetz of Chet
(Sin) which is [a power]
in my natural capacities.
24 Wretched man am I! Who
will deliver me from the
body of this mavet *(death)*?
25 Hodu l'Hashem *(thanks
be to G-d)* b'Moshiach
Yehoshua Adoneinu. So
then I myself with my
mind serve the Torah of
Hashem and with my basar
I serve the Gezetz of Chet
(the Law of Sin).

8 Therefore, now
there is no gezar
din *(verdict)* of ashem
(guilty), no harsha'ah
(condemnation as guilty)
for those in Moshiach
Yehoshua. 2 For the Torah
of the Ruach HaKodesh
that gives Chayyim in
Moshiach Yehoshua has
set me free from the
"Gezetz" of Chet and
Mavet. 3 For what the
Gezetz was unable to do in
that it was weak through
the basar, G-d sent his own
Zun fun der Oybershter in

פארשטאנד די תורה פון ה׳ , אבער מיטן גוף
farshtand di toire fun Hashem ober miten guf
the understanding Torah of Hashem however with the body

דעם געזעץ פון זינד.
dem gezets fun zind
the law of sin

ח אזוי ארום איז נישטא מער קיין שום
azoi arum iz nishto mer kein shum
so around is there is not more any in no way

פאראורטיילונג פאר די , וואס זענען אינם משיח
farurteilung far di vos zenen inem Moshiach
condemnation for the who are in the Moshiach

יהושע / ישוע . ב ווייל די תורה פונם גייסט פון לעבן אין
Yehoshua Yeshua vail di toire funem Gaist fun leben in
Yehoshua Yeshua because the law of the Spirit of life in

משיח יהושע / ישוע האט דיך באפרייט פונם געזעץ
Moshiach Yehoshua Yeshua hot dich bafrait funem gezets
Moshiach Yehoshua Yeshua did you set free from the law

פון זינד און טויט . ג ווארום וואס די תורה האט נישט געקענט
fun zind un toit vorem vos di toire hot nisht gekent
of sin and death because what the Torah was not be able

טאן, ווייל זי איז אפגעשוואכט געווארן דורכן פלייש, האט
ton vail zi iz opgeshvacht gevoren durchn fleish hot
do because she is weakened become through flesh did

ה׳ שיקנדיק זיין אייגענעם זון אין דעם געשטאלט פון זינדיק
Hashem shikendik zain eigenem Zun in dem geshtalt fun zindik
Hashem sending his own Son in the likeness of sinful

the very demut *(likeness)* of the basar of sinful humanity and as a chattat *(sin offering, sin atoning sacrifice)*, and both pronounced and effected a sentence of death on HaChet baBasar *(Sin in the Flesh, in the fallen old humanity)*, 4 In order that the maleh chukat haTorah *(the full statute requirement of the Torah)* might be fulfilled in us whose halakhah is in the Derech [HaChayyim] *(the Way [of Life])* according to the Ruach Hakodesh and not in accordance with the basar. 5 For those who exist in terms of the basar take the side of the basar, whereas those who exist in terms of the Ruach take the side of the Ruach Hakodesh. 6 For the way of thinking of the basar is mavet *(death)*, whereas the way of thinking of the Ruach Hakodesh is Chayyim and Shalom. 7 Because the way of thinking of the basar is hostility, eyvah *(enmity)* toward G-d, for it does not submit itself to the Gezetz of G-d; for it cannot. 8 And those who are in the basar are not able to please Hashem.

פלייש און וועגן דער זינד, פאראורטיילט די זינד אינם פלייש;
fleish inem zind di farurteilt zind der vegen un fleish
flesh in the sin the condemned sin the for and flesh

ד כדי די צדקות פון דער תורה זאל דערפילט ווערן אין
in veren derfilt zol toire der fun tsedokes di kedei
in to be fulfilled shall Torah the of righteousness the so that

אונדז, וואס לעבן נישט לויטן פלייש נאר לויטן גייסט.
Gaist loitn nor fleish loitn nisht leben vos undz
Spirit according to but flesh according to not life who us

ה ווארום די , וואס זענען לויטן פלייש, דענקען פון
fun denken fleish loitn zenen vos di vorem
of incline the mind flesh according to are who the because

פליישלעכע זאכן , אבער די , וואס זענען לויטן גייסט,
Gaist loitn zenen vos di ober zachn fleishleche
Spirit according to are who the however things fleshly

גייסטלעכע זאכן . ו ווארום דאס טראכטן פון דעם פלייש איז דער
der iz fleish dem fun trachten dos vorem zachn gaistleche
the is flesh the of mind this because things spiritual

טויט , אבער דאס טראכטן פונם גייסט איז לעבן און שלום ;
sholem un leben iz Gaist funem trachten dos ober toit
peace and life is Spirit from the mind the however death

ז ווייל דאס טראכטן פונם פלייש איז שנאה צו ה׳ ,
Hashem tsu sinah iz fleish funem trachten dos vail
Hashem to enmity is flesh of the mind the because

מחמת עס אונטערטעניקט זיך נישט צו ה׳ס תורה און
un toire Hashems tsu nisht zich untertenikt es machmas
and Torah Hashem's to not itself submit it because

עס קען אויך טאקע נישט; ח און די , וואס זענען אינם פלייש,
fleish inem zenen vos di un nisht take oich ken es
flesh in the are who those and not actually also can it

קענען נישט געפעלן ה׳ . ט אבער איר זענט נישט אינם פלייש
fleish inem nisht zent ir ober Hashem gefelen nisht kenen
flesh in the not are you however Hashem please not can

נאר אינם גייסט, אויב ה׳ס גייסט וואוינט באמת אין אייך.
aich in be'emes voint Gaist Hashems oib Gaist inem nor
you in in truth dwells Spirit Hashem's if Spirit in the but

און אויב עמיצער האט נישט משיחס גייסט, געהערט דער
der gehert Gaist Moshiachs nisht hot emitser oib un
the belongs Spirit Moshiach's not has someone if and

דאזיקער נישט צו אים. י אויב אבער משיח איז יא אין אייך,
aich in yo iz Moshiach ober oib im tsu nisht doziker
you in yes is Moshiach however if Him to not this one

9 However, you are
not in the basar but in
the Ruach Hakodesh,
assuming that the Ruach
Hakodesh of Hashem does
indeed dwell in you —
if anyone does not have
the Ruach HaMoshiach,
that person does not
belong to Moshiach. 10 And
if Moshiach is in you,
the body *(of the basar)*
is dead because of sin
but the Ruach is life for
you because of Tzedek
(righteousness). 11 But if
the Ruach Hakodesh of
Him who gave Yehoshua
Techiyah *(Resurrection)*
from the Mesim dwells
in you, He who raised
Moshiach from the Mesim
will give Chayyim to your
mortal bodies as well,
through His indwelling
Ruach Hakodesh in you.

12 So then, Achim
b'Moshiach, we are under
no obligation to the basar
to live in accordance with
the basar. 13 For if you live
in accordance with the
basar you will certainly
die; but if by the Ruach
Hakodesh you put to death
the [shameful] acts of
the body, you will live.

איז דער גוף טויט דורך זינד, אבער דער גייסט איז לעבן
leben iz gaist der ober zind durch toit guf der iz
life is spirit the however sin through dead body the is

דורך צדקות . י״א און אויב דער גייסט פון אים, וואס האט
hot vos im fun Gaist der oib un tsedokes durch
did who Him of Spirit the if and righteousness through

אויפגעוועקט יהושוען / ישוען פון די טויטע, וואוינט אין אייך,
aich in voint toite di fun Yeshuan Yehoshuan oifgevekt*
you in dwells dead the of Yeshua Yehoshua rouse

וועט ער, וואס האט אויפגעוועקט משיח יהושוען / ישוען ,
Yeshuan Yehoshuan Moshiach oifgevekt hot vos er vet*
Yeshua Yehoshua Moshiach roused has Who He will

אויך לעבעדיק מאכן אייערע שטערבלעכע גופים דורך זיין גייסט,
Gaist zain durch gufim shterbleche eiere machen lebedik oich
Spirit His by bodies mortal your make alive also

וואס וואוינט אין אייך. י״ב צוליב דעם, ברידער , זענען מיר
mir zenen brider dem tsulib aich in voint vos
we are brothers this on account of you in dwells Who

בעלי חוב , נישט צום פלייש, צו לעבן לויטן פלייש;
fleish loitn leben tsu fleish tsum nisht choiv ba'alei
flesh according to live to flesh to the not debt masters of

י״ג ווארום אויב איר לעבט לויטן פלייש, מוזט איר שטארבן;
shtarben ir muzt fleish loitn lebt ir oib vorem
die you must flesh according to live you if because

אויב אבער איר וועט דורכן גייסט אפטייטן די מעשים פונם
funem maisim di opteiten Gaist durchn vet ir ober oib
of the deeds the mortify Spirit through will you however if

גוף , וועט איר לעבן. י״ד ווארום אלע, וואס ווערן געפירט פון
fun gefirt veren vos ale vorem leben ir vet guf
of led are who all because live you will body

ה'ס גייסט, זענען ה'ס קינדער . ט״ו ווייל איר האט
hot ir vail kinder Hashems zenen Gaist Hashems
did you because children Hashem's are Spirit Hashem's

נישט באקומען דעם גייסט פון קנעכטשאפט ווידער מורא צו האבן,
hoben tsu moire vider knechtshaft fun gaist dem bakumen nisht
have to fear again slavery of spirit the received not

נאר איר האט באקומען דעם גייסט פון אדאפטירונג, דורך וועלכן
velchen durch adoptirung fun Gaist dem bakumen hot ir nor
which through adoption of Spirit the received did you but

מיר רופן: אבא, טאטע פאטער. ט״ז אָט דער זעלביקער גייסט זאגט
zogt Gaist zelbiker der ot Foter Tate Abba rufen mir
says Spirit same the just Father Tate Abba call we

14 For as many as are led
by the Ruach HaElohim,
they are bnei HaElohim.
15 For you did not receive
a spirit of avdut, falling
back into pachad *(fear)*;
but you received the
Ruach of Mishpat
HaBanim *(Adoption)*,
having Ma'amad HaBanim
(the standing as Sons), by
which we cry, “Abba,
Avinu!” 16 The Ruach
Hakodesh himself bears
eidus *(witness)* with our
ruach that we are bnei
HaElohim. 17 And if bnei
HaElohim, then also
yoreshim *(heirs)* of G-d
and co-heirs together with
Moshiach, provided that
we suffer with him in order
that we might also be set in
kavod *(glory, eschatological
glorification)* with him.
18 For I reckon that the
yisurim *(suffering)* of zman
hazeh *(of this present time)*
are not to be compared
with the coming kavod
(glory) to be revealed
in us. 19 For the eager
expectation of HaBri'ah
(the Creation) awaits
the heavenly hisgalus
(revelation, unveiling) of
the bnei HaElohim. 20 For

עדות צוזאמען מיט אונדזער גייסט, אז מיר זענען ה׳ס
Hashems zenen mir az gaist undzer mit tsuzamen eides
Hashem's are we that spirit our with together witness

קינדער . יז און אויב קינדער , זענען מיר אויך יורשים , יורשים פון
fun yoreshim yoreshim oich mir zenen kinder oib un kinder
of heirs heirs also we are children if and children

ה׳ , מיטיורשים פונם משיח ; אויב מיר ליידן ווירקלעך
virklech laiden mir oib Moshiach funem mityoreshim Hashem
really to suffer we if Moshiach of the joint heirs Hashem

מיט אים, כדי מיר זאלן אויך צוזאמען פארהערלעכט ווערן.
veren farherlecht tsuzamen oich zolen mir kedei im mit
to be glorified together also shall we so that him with

יח ווארום איך האלט , אז די עינויים פון דער איצטיקער
itstiker der fun inuim di az halt ich vorem
present the of sufferings the that maintain I because

צייט זענען נישט ווערט פארגלייכט צו ווערן מיט דעם כבוד,
koved dem mit veren tsu farglaicht vert nisht zenen tsait
glory the with to be to to compare worthy not are time

וואס וועט אנטפלעקט ווערן צו אונדז. יט ווארום די ערנסטע
ernste di vorem undz tsu veren antplekt vet vos
earnest the because us to to be revealed will which

בענקשאפט פון דער באשאפונג ווארט אויפן אנטפלעקט ווערן
veren antplekt oifen vart bashafung der fun benkshaft
become revealed on the waits creation the of expectation

פון ה׳ס קינדער . כ ווארום די באשאפונג איז אונטערטעניק
untertenik iz bashafung di vorem kinder Hashems fun
subject did creation the because children Hashem's of

געווארן צו הבל הבלים , נישט פרייוויליק, נאר דורך אים ,
im durch nor fraivilik nisht havolim hevel tsu gevoren
Him through but willingly not of vanities vanity to become

וואס האט זי אונטערטעניק געמאכט, מיט א האפנונג. כא אז אויך
oich az hofenung a mit gemacht untertenik zi hot vos
also that hope a with make subjected it did who

די באשאפונג אליין וועט באפרייט ווערן פון דער פארקנעכטונג
farknechtung der fun veren bafrait vet alein bashafung di
slavery the from become freed will itself creation the

פון פארדארבונג, צו דער פרייהייט פון דעם כבוד פון ה׳ס
Hashems fun koved dem fun fraiheit der tsu fardarbung fun
Hashem's of glory the of freedom the to corruption of

קינדער . כב ווארום מיר ווייסן, אז די גאנצע באשאפונג זיפצט
ziftst bashafung gantse di az veisen mir vorem kinder
groans creation whole the that know we because children

HaBri'ah *(the Creation)* was subjected to hevel *(futility)*, not willingly, but on account of Him who subjected it, in tikvah *(hope)*, 21 Because HaBri'ah also itself will be set free from the avdut *(slavery)* of corruption into the deror *(freedom)* of the kavod *(glory)* of the bnei HaElohim. 22 For we have da'as that the whole Bri'ah groans and suffers the chevlei leydah *(pangs of childbirth)* until now. 23 And not only so, but also we ourselves who have the bikkurim *(first fruits)* of the Ruach Hakodesh also groan within ourselves, eagerly awaiting the Mishpat HaBanim Adoption, that is, the pedut geviyyateinu for the Techiyah from HaMesim. 24 For in tikvah *(hope)* we were delivered in eschatological salvation. But tikvah *(hope)* which is seen is not tikvah, for who hopes for what he sees? 25 But if we have tikvah for what we do not see, we eagerly await it with savlanut.

און האט געבורטסווייען ביז איצט. [כג] און נישט נאר דאס, נאר
nor dos nor nisht un itst biz geburtsveien hot un
but that only not and now until birth pangs has and

מיר אליין , וואס האבן די ביכורים פונם גייסט, זיפצן
ziftsn Gaist funem bikkurim di hoben vos alein mir
groan Spirit of the first fruits the have who ourselves we

אין זיך , ווארטנדיק אויף דער אדאפטירונג, (נעמלעך), די
di nemlech adoptirung der oif vartendik zich in
the namely adoption the for waiting ourselves within

אויסלייזונג פון אונדזער גוף . [כד] ווארום מיר זענען געראטעוועט
geratevet zenen mir vorem guf undzer fun oisleizung
saved are we because body our of redemption

געווארן אין דער האפנונג; א האפנונג אבער , וואס מען
men vos ober hofenung a hofenung der in gevoren
one which, what however hope a hope the in become

זעט, איז נישט קיין האפנונג; ווייל ווער האפט עס אויף דעם,
dem oif es hoft ver vail hofenung kein nisht iz zet
that for it hopes who because hope any not is sees

וואס ער זעט? [כה] אבער אויב מיר האפן אויף דעם, וואס מיר
mir vos dem oif hofen mir oib ober zet er vos
we which that for hope we if however sees he which

זען נישט, ווארטן מיר דערויף מיט סבלנות . [כו] און אויף אזא
aza oif un savlones mit deroif mir varten nisht zen
such on and patience with thereon we wait not see

אופן קומט אונדז אויך דער גייסט צו הילף אין אונדזער שוואכקייט;
shvachkeit undzer in hilf tsu Gaist der oich undz kumt oifen
weakness our in help to Spirit the also to us comes way

ווייל מיר ווייסן נישט וויאזוי תפילה צו טאן ווי עס געהער צו
tsu geher es vi ton tsu tfile viazoi nisht veisen mir vail
to do belong it as do to prayer how not know we because

זיין, נאר דער גייסט אליין , איז א מליץ יושר פאר אונדז
undz far yoisher meilets a iz alein Gaist der nor zain
us for righteous advocate a is Himself Spirit the but be

מיט אומאויסדריקבארע זיפצן ; [כז] און דער , וואס פארשט
forsht vos der un ziftsn umoisdrikbare mit
searches who the One and groans inexpressible with

די הערצער, ווייסט דאס טראכטן פונם גייסט, ווייל ער איז
iz er vail Gaist funem trachten dos veist hertser di
is He because Spirit of the mind the knows hearts the

זיך משתדל פאר די קדושים לויט ה׳ס
Hashems loit kedoishem di far mishtadl zich
Hashem's according to saints the for interceding Himself

26 In the same way, the Ruach Hakodesh helps us in our weakness. For as we daven, we do not know as we should for what to make tefillos *(prayers)*, but the Ruach HaKodesh Himself intercedes on our behalf with labor pang groans not intelligibly uttered.
27 And He who searches the levavot knows what is the way of thinking of the Ruach Hakodesh, because He intercedes as G-d would have it on behalf of the Kedoshim.
28 And we have da'as that for those who love Hashem everything co-operates toward HaTov for those who are HaKeru'im *(the summoned, called ones)* according to the etzah *(wisdom)* of the tochnit Hashem *(G-d's purposeful and willed plan or goal)*.
29 For those Hashem had da'as of beterem *(beforehand)*, Hashem also decided upon from the beginning to be conformed to the demut *(likeness)* of Hashem's Zun fun der Oybershter, that he should be HaBechor *(Firstborn)* among many

רצון. כח און מיר ווייסן, אז פאר אלע, וואס האבן ליב ה׳ ,
Hashem lib hoben vos ale far az veisen mir un rotsn
Hashem love have who all for that know we and will

ווירקט אלץ צוזאמען צום גוטן , צו די , וואס זענען גערופן
gerufen zenen vos di tsu gutn tsum tsuzamen alts virkt
called are who the to good to the together all works

לויט זיין ציל . כט ווייל וועמען ער האט פון
fun hot er vemen vail tsil zain loit
from did he whom because purpose his according to

פריער געקענט (זע פעטרוסן א א, ב), זיי האט ער פון פריער
frier fun er hot zei b a a Petrosn ze gekent frier
before from he had them 2 1 1 Peter see know before

באשטימט צו זיין ענלעך צום געשטאלט פון זיין זון , אז
*az *Zun zain fun geshtalt tsum enlech zain tsu bashtimt*
so that Son His of form to the similar be to appointed

ער זאל זיין דער בכור צווישן א סך ברידער ; ל און וועמען
vemen un brider sach a tsvishen bchor der zain zol er
whom and brothers many a among firstborn the be shall he

ער האט פארויסבאשטימט , זיי האט ער אויך גערופן; און
un gerufen oich er hot zei foroisbashtimt hot er
and call also He did them appointed beforehand had he

וועמען ער האט גערופן, זיי האט ער אויך גערעכטפערטיקט;
gerechtfertikt oich er hot zei gerufen hot er vemen
justify also he did them called has he whom

און וועמען ער האט גערעכטפערטיקט, די דאזיקע האט ער אויך
oich er hot dozike di gerechtfertikt hot er vemen un
also He did these the justify did he whom and

פארהערלעכט. לא וואס זאלן מיר דעריבער זאגן צו דעם אלעם?
alem dem tsu zogen deriber mir zolen vos farherlecht
all this to say therefore we shall what glorify

אויב ה׳ איז מיט אונדז, ווער קען זיין קעגן אונדז? לב ער
er undz kegen zain ken ver undz mit iz Hashem oib
He us against be can who us with is Hashem if

(ה׳), וואס האט נישט געשפארט זיין אייגענעם זון , נאר אים
im nor Zun eigenem zain geshport nisht hot vos Hashem
Him but Son own His spared not had who Hashem

געגעבן פאר אונדז אלעמען, וויאזוי זשע וועט ער נישט מיט אים
im mit nisht er vet zhe viazoi alemen undz far gegeben
Him with not He will then how all us for gave

אונדז אלץ געבן פריי ? לג ווער וועט פארקלאגן ה׳ס
Hashems farklogen vet ver frai geben alts undz
Hashem's accuse will who freely give all things us

אויסדערוויילטע? ה׳ איז דער גערעכטפערטיקער; [לד] ווער וועט
vet ver gerechtfertiker der iz Hashem oisderveilte
will who justifier the is Hashem chosen

פאראורטיילן? משיח יהושע / ישוע איז עס וועלכער
velcher es iz Yeshua Yehoshua Moshiach farurteilen
who the one is Yeshua Yehoshua Moshiach condemn

איז געשטארבן, און נאכמער , ער איז אויפגעשטאנען , וועלכער
velcher oifgeshtanen iz er nochmer un geshtorben iz
who stand up again did He furthermore and died is

איז אויף ה׳ס רעכטער זייט, און איז זיך אויך משתדל
mishtadl oich zich iz un zait rechter Hashems oif iz
interceding also self is and side right Hashem's on is

פאר אונדז. [לה] ווער וועט אונדז אפשיידן פון דעם משיחס
Moshiachs dem fun opsheiden undz vet ver undz far
Moshiach's the from separate us will who us for

ליבע? צרות , אדער אנגסט , אדער פארפאלגונג, אדער הונגער ,
hunger oder farfolgung oder angst oder tsores libe
famine or persecution or distress or troubles love

אדער נאקעטקייט, אדער סכנה , אדער א שווערד? [לו] ווי עס שטייט
shteit es vi shverd a oder sekone oder naketkeit oder
stands it as sword a or danger or nakedness or

געשריבן: פאר דיינעטוועגן ווערן מיר געטייט דעם גאנצן טאג
tog gantsn dem geteit mir veren daintvegen far geshriben
day all the the killed we are your sake for written

לאנג, מיר זענען גערעכנט ווי שאף צו דער שחיטה . (תהלים
Tehilim shechite der tsu shof vi gerechnt zenen mir lang
Psalms slaughter the to sheep as considered are we long

מד, כג.) [לז] אבער אין דעם אלעם זענען מיר נאך מער ווי
vi mer noch mir zenen alem dem in ober chg md
than more still we are all the in however 23 44

גובר דורך אים, וואס האט אונדז ליב געהאט. [לח] ווארום
vorem gehat lib undz hot vos im durch goiver
because had love us did who him through invincible

איך בין בטוח , אז נישט דער טויט , נישט דאס לעבן,
leben dos nisht toit der nisht az betuech bin ich
life the not death the not that convinced that am I

נישט מלאכים , נישט מושלים , נישט די קעגנווארט ,
kegenvart di nisht moshlim nisht malochim nisht
things present the not principalities not angels not

נישט די צוקונפט , נישט ממשלות , [לט] נישט הויכקייט,
hoichkeit nisht memsholes nisht tsukunft di nisht
height nor authorities nor things coming the nor

Achim b'Moshiach.
30 And those Hashem
decided upon from the
beginning Hashem also
summoned; and those
Hashem summoned,
Hashem also acquitted
and pronounced to be
YITZDAK IM HASHEM; and
those Hashem acquitted
and pronounced to be
YITZDAK IM HASHEM,
Hashem also set in eternal
kavod *(glory)*.
31 In view of these
things, what therefore
shall we say? If Hashem
is for us, who is against
us? 32 He who indeed did
not spare His own Zun
fun der Oybershter, but
gave him up for us all, how
shall He not also with him
give us all things. 33 Who
will bring charges against
the Bechirei HaElohim
(chosen ones of Hashem)? It
is Hashem who acquits and
pronounces to be YITZDAK
IM HASHEM *(justified
with G-d)*. 34 Who is there
to bring a judgment of
harsha'ah *(condemnation,
to condemn to Onesh
Gehinnom)*? It is Moshiach
Yehoshua who died, rather
was kam litechiyah *(raised*

to resurrection), who also
is at LIMIN HASHEM *(the
right hand of G-d)*, who also
intercedes on our behalf.
35 Who will separate us
from the Ahavas Moshiach
(love of Moshiach)? Tzoros
(affliction, trouble), or
distress, or redifot
(persecutions), or hunger,
or nakedness, or danger,
or cherev *(sword)*? 36 As
it is written, KI ALECHA
HORAGNU KOL HAYOM
NECHESHAVNU K'TZON
TIVCHAH *(For Your sake we
are being killed all the day;
we are reckoned as sheep
for slaughter)*. 37 But in all
these things we prevail
bichlal *(entirely)* through
Him who had ahavah for
us. 38 For I am convinced
that neither Histalkus nor
Chayyim nor Malachim
nor Rulers, neither things
present nor things to
come nor kochot *(powers)*,
39 Neither height nor depth
nor any other creature will
be able to separate us
from the ahavas Hashem
which is in Rebbe, Melech
HaMoshiach Yehoshua
Adoneinu.

נישט טיפעניש, נישט קיין שום אנדער באשעפעניש וועט
nisht tifenish nisht kein shum ander bashefenish vet
nor depth nor any in no way other thing created will

זיין אימשטאנד אונדז צו שיידן פון ה׳ס ליבע אינם
zain imshtand undz tsu sheiden fun Hashems libe inem
be able us to separate from Hashem's love in the

משיח יהושע / ישוע אונדזער האר.
Moshiach Yehoshua Yeshua undzer Har
Moshiach Yehoshua Yeshua our L-rd

9 I speak HaEmes in
Moshiach, I do not
speak sheker, my matzpun
(conscience) bearing me
eidus *(witness)* in the Ruach
HaKodesh, 2 That there
is great agmat nefesh to
me and unceasing anguish
in my heart. 3 For I could
wish that my neshamah
be put under cherem
(ban of destruction), under
Churban, and Onesh
Gehinnom, cut off from
Moshiach for the sake
of my achim, my own
kinsmen, my people and
flesh and blood relatives,
4 In as much as they are
Bnei Yisroel: theirs is
the Mishpat HaBanim
Adoption, the Ma'amad
HaBanim Standing as Sons,
and the Kavod *(glory)* and
the Shekhinah *(glorious
presence of G-d)* and the
Beritot *(covenants)*, the
Matan Torah, the Avodas
Kodesh *(worship)* and
the Havtachot *(promises)*;
5 Theirs are the Avot
(the Patriarchs), and
from them came, in so
far as his humanity is
concerned, Rebbe, Melech
HaMoshiach, al hakol hu
HaElohim mam'vorach
l'Olam va'ed. Omein.

ט איך זאג דעם אמת אינם משיח , איך זאג נישט קיין
kein nisht zog ich Moshiach inem emes dem zog ich
any not tell I Moshiach in the truth the tell I

שקר , מיין געוויסן זאגט מיר עדות דורך דעם
dem durch eides mir zogt gevisen main sheker
the through witness me says conscience my lie

רוח הקודש , ב אז מיין טרויער איז גרויס און דער יסורים
yesurim der un grois iz troier main az HaKoidesh Ruach
sufferings the and great is sorrow my that the Holy Spirit

אין מיין הארצן אָן אן אויפהער . ג איך וואלט געוואלט זיין אין
in zain gevolt volt ich oifher an on hartsn main in
in be wanted would I cessation a without heart my in

חרם פונם משיח פאר מיינע ברידער , מיינע קרובים
kroivim maine brider maine far Moshiach funem cheirem
relatives my brothers my for Moshiach from the cheirem

לויטן פלייש; ד וועלכע זענען בני ישראל, וועמען עס
es vemen Yisroel bnei zenen velche fleish loitn
it to whom Israel sons of are who flesh according to

געהערן דאס אדאפטירונג, און דער כבוד און די בונדן און
un bundn di un koved der un adoptirung dos geheren
and covenants the and glory the and adoption the belongs

מתן תורה און די עבודה און די הבטחות ; ה צו זיי
zei tsu havtoches di un avoide di un toire matn
them to promises the and worship the and Torah the Matan

געהערן די אבות, און פון זיי איז לויטן פלייש דער
der fleish loitn iz zei fun un avot di geheren
the flesh according to is them from and Avot the belong

משיח , וואס איז איבער אלע, ה׳ זיי געלויבט אויף אייביק .
eibik oif geloibt zei Hashem ale iber iz vos Moshiach
eternal on praised be Hashem all over is who Moshiach

אמן . ו אבער דאס באטייט נישט, אז ה׳ס ווארט איז
iz vort Hashems az nisht batait dos ober Omein
is word Hashem's that not means this however Amen

צונישט געווארן. ווארום נישט אלע זענען ישראל, וואס זענען
zenen vos Yisroel zenen ale nisht vorem gevoren tsunisht
are who Israel are all not because become nothing

פון ישראל; ז אויך נישט, ווייל זיי שטאמען פון אברהמען
Avrahamen fun shtamen zei vail nisht oich Yisroel fun
Abraham from stem they because not also Israel of

זענען אלע קינדער , נאר: אין יצחקן וועט דיר גערופן ווערן
veren gerufen dir vet Yitschakn in nor kinder ale zenen
to be called you will Isaac in but children all are

זאמען. (בראשית כא, יב.) ח דאס באטייט, אז נישט די קינדער
kinder di nisht az batait dos ib cha Bereshis zomen
children the not that means this 12 21 Genesis seed

פונם פלייש זענען ה׳ס קינדער , נאר די קינדער פון דער
der fun kinder di nor kinder Hashems zenen fleish funem
the of children the but children Hashem's are flesh of the

הבטחה ווערן פאררעכנט ווי זאמען. ט ווארום דאס איז דאס ווארט
vort dos iz dos vorem zomen vi farrechnt veren havtachah
word the is this because seed as reckoned are promise

פון דער הבטחה : לויט דער דאזיקער צייט וועל איך
ich vel tsait doziker der loit havtachah der fun
I will time this one the according to promise the of

קומען , און צו שרהן וועט זיין א זון . (בראשית יח, יד; זע
ze id ich Bereshis zun a zain vet Sarahn tsu un kumen
look 14 18 Genesis son a be will Sarah to and to come

לוקס א, לה) י און נישט נאר דאס, נאר רבקה ווען זי איז
iz zi ven Rivkah nor dos nor nisht un lh a luks
is she when Rivkah but this only not and 35 a

מעוברת געווארן פון איינעם, יצחק אבינו — יא איידער
eider avinu Yitschak einem fun gevoren muberes
before our father Isaac one of become pregnant

זיי זענען נאך געבוירן געווארן און האבן נאך נישט געהאט
gehat nisht noch hoben un gevoren geboiren noch zenen zei
had not yet had and become born yet are they

געטאן עפעס גוטס אדער שלעכטס, כדי ה׳ס
Hashems kedei shlechts oder guts epes geton
Hashem's in order that evil or good anything done

ציל זאל באשטיין לויט זיין אויסדערוויילן, נישט דורך
durch nisht oisderveilen zain loit bashtein zol tsil
through not election His according to persist may aim

מעשים (טובים), נאר דורך אים, וואס רופט יב—איז איר געזאגט
gezogt ir iz ruft vos im durch nor tovim maisim
told she is calls who Him through but good works

געווארן: דער גרעסערער וועט דינען דעם קלענערן. (בראשית כה,
chh Bereshis klenern dem dinen vet greserer der gevoren
25 Genesis lesser the serve will greater the become

כג.) יג ווי עס שטייט געשריבן: יעקבן האב איך ליב געהאט,
gehat lib ich hob Yaakovn geshriben shteit es vi chg
had love I have Ya'akov written stands it as 23

אבער עשיון האב איך געהאסט. (מלאכי א, ב, ג.) יד וואס זשע
zhe vos g b a Malachi gehast ich hob Esau ober
then what 3 2 a Malachi hated I have Esav however

6 But it is not as though the Dvar Hashem has failed. For not all those descended from Yisroel are truly redeemed Yisroel [of the eschatological Geulah Redemption]. 7 Nor is it as though all the banim of K'lal Yisroel are the ZERA of Avraham Avinu, but [as it is written], BEYITZCHAK YIKARE L'CHA ZERA *(In Yitzchak shall your seed be called, named, summoned).* 8 That is, it is not the Bnei habasar *(old humanity without hitkhadshut)* who are the Bnei HaElohim *(children of G-d)* but the Bnei HaHavtachah *(children of the promise)* who are reckoned as ZERA *(seed, children, including the right of the heir in relation to the father).* 9 For this word is one of havtachah *(promise)*: KA'ET SHOV ASHUV UL'SARAH BEN *(About this time I will come and Sarah shall have a son).* 10 Not only so, but also in the case of Rivkah *(Isaac's wife)* who conceived by the one act of sexual intercourse with Yitzchak Avinu. 11 For when they were not yet born nor had

they done any mitzvah or averah, in order that the etzah *(wisdom)* of the tochnit Hashem *(purposeful and willed plan of G-d)* should stand in terms of bechirah *(divine election, selection, choosing)*, [12] Not from mitzvos but from the One who makes the kri'ah *(divine summons)*, it was said to her, RAV YA'AVOD TZA'IR *(the elder will serve the younger)*, [13] As it is written, VA'OHAV ES YA'AKOV V'ES ESAV SANEITI *(Ya'akov have I loved, but Esau have I hated)*.

[14] What then shall we say? There is no avla *(injustice)* with G-d, is there? Chas v'shalom! [15] For to Moshe Rabbeinu Hashem says, V'CHANNOTI ES ASHER ACHON V'RICHAMETTI ES ASHER ARACHEM *(I will have mercy on whom I will have mercy and I will have compassion on whom I will have compassion)*. [16] So then, it is not a matter of the one who wills or the one who runs. It is a matter of the YAD HASHEM HACHANINAH *(the hand of the G-d of*

זאלן מיר זאגן ? אז ביי ה׳ גיבט אומגערעכטיקייט ?
umgerechtikeit gibt Hashem bai az zogen mir zolen
unrighteousness gives Hashem with that say we should

חס ושלום ! ט״ו ווארום צו משהן האט ער געזאגט: איך וועל
vel ich gezogt er hot Moshen tsu vorem vesholem chas
will I say He did Moses to because and peace mercy

זיין בארמהערציק צו וועמען איך בין בארמהערציק, און וועל מיך
mich vel un baremhartsik bin ich vemen tsu baremhartsik zain
me will and merciful am I whom to merciful be

דערבארמען אויף וועמען איך דערבארם מיך . (שמות לג, יט.)
it lg Shemot mich derbarem ich vemen oif derbaremen
19 33 Exodus me compassion I whom on compassion

ט״ז אזוי ארום איז עס נישט אפהענגיק פון דעם , וואס וויל און
un vil vos dem fun ophengik nisht es iz arum azoi
and wills who the one on dependent not it is around so

נישט פון דעם , וואס לויפט, נאר פון דעם אל רחום .
Rachem El dem fun nor loift vos dem fun nisht
mercy God of that one on but runs who the one on not

י״ז ווארום דער פסוק זאגט צו פרעהן : טאקע דעריבער האב איך
ich hob deriber take Pharaoh tsu zogt pasuk der vorem
I did therefore really Pharaoh to says verse the because

דיך אויפגעשטעלט, אז איך זאל ווייזן אין דיר מיין כוח ,
koiech main dir in vaizen zol ich az oifgeshtelt dich
power my you in to show shall I that stand up you

אז מיין נאמען זאל באקאנט ווערן אין דער גאנצער ערד .
erd gantser der in veren bakant zol nomen main az
earth whole the in to be known shall Name of my that

(שמות ט, טז.) י״ח אזוי ארום איז ער בארמהערציק צו וועמען ער
er vemen tsu baremhartsik er iz arum azoi au t Shemot
He whom to merciful He is around so 16 9 Exodus

וויל , וועמען אבער ער וויל , פארהארטעוועט ער. י״ט דו
du er farhartevet vil er ober vemen vil
you He hardens wants He however whom wants

וועסט מיר דעריבער זאגן : טא פארוואס באשולדיקט ער נאך?
noch er bashuldikt farvos to zogen deriber mir vest
still He accuses why then say therefore me you will

ווארום ווער שטעלט זיך אנטקייגן זיין רצון? כ׳ אבער , מענטש,
mentsh ober rotsn zain antkegen zich shtelt ver vorem
man however will His resists self opposes who because

ווער ביסטו , וואס האסט א טענה קעגן ה׳ ? וועט
vet Hashem kegen taine a host vos bistu ver
will Hashem against complaint a has who are you who

gracious, free mercy). 17 For the Kitvei Hakodesh says to Pharaoh, BA'AVUR ZOT HE'EMADTICHA BA'AVUR HAROTECHA ES KOCHI ULEMA'AN SAPER SHMI BECHOL HA'ARETZ *(For this purpose I raised you up, in order that I might demonstrate in you my power and in order that my Name might be proclaimed in all the earth).* 18 So then, to whom Hashem wills Hashem shows chaninah *(mercy, free grace)*, but whom Hashem wills he hardens.

19 You will say to me, Then why does Hashem still find fault? For who has resisted His will? 20 On the contrary, who are you, a human being, to answer back to G-d? VEYETZER AMAR LEYOTZRO *(Can the pot say to the potter)*, Why have you made me thus? 21 Or does the potter not have the right over the clay to make from the same lump one vessel for honorable use and another for dishonorable use? 22 But what if naniach *(supposing)* Hashem, willing to demonstrate His Charon Af Hashem *(burning anger*

דען א געמאכטע זאך זאגן צו דעם בעל מלאכה: פארוואס
farvos meloche bal dem tsu zogen zach gemachte a den
why craft owner the to say thing created a then

האסטו מיך אזוי געמאכט? (ישעיהו מה, ט.) כא אדער, צי האט
hot tsi oder t mh Yeshayah gemacht azoi mich hostu
has or 9 45 Yeshayah created so me you have

דען נישט דער טעפער א רשות איבערן ליים צו מאכן פון דער
der fun machen tsu leim ibern reshus a teper der nisht den
the from make to clay over right a potter the not then

זעלביקער מאסע א געפעס צו כבוד און א געפעס צו אומכבוד?
umkoved tsu gefes a un koved tsu gefes a mase zelbiker
dishonor to dish a and honor to dish a lump same

כב און אויב ה׳ , ווילנדיק ווייזן זיין צארן און באקאנט
bakant un tsorn zain vaizen vilendik Hashem oib un
known and wrath His to show wanting Hashem if and

מאכן זיין קראפט, האט מיט פיל געדולד דערטראגן געפעסן
gefesn dertrogen geduld fil mit hot kraft zain machen
vessels bear patience much with had power His make

פון צארן , וואס זענען צוגעגרייט געווארן צום פארדארבן ;
fardarbn tsum gevoren tsugegreit zenen vos tsorn fun
destruction for become prepared are which wrath of

כג און כדי באקאנט צו מאכן די עשירות פון זיין כבוד
koved zain fun eshires di machen tsu bakant kedei un
honor His of wealth the make to known so that and

אויף די געפעסן פון בארעמהארציקייט, וועלכע ער האט פארויס
forois hot er velche baremhartsikeit fun gefesn di oif
ahead did he which mercy of vessels the on

צוגעגרייט צו כבוד, כד וועלכע ער האט אויך גערופן, (נעמלעך)
nemlech gerufen oich hot er velche koved tsu tsugegreit
namely call also did He which glory to prepared

אונדז, נישט נאר פון יידן נאר אפילו פון נישט יידן ? כה ווי ער
er vi Yidn nisht fun afile nor Yidn fun nor nisht undz
he as o Judaeans not of even but Jews of only not us

זאגט אויך אין הושע : איך וועל רופן דאס, וואס איז נישט מיין
main nisht iz vos dos rufen vel ich Hoshea in oich zogt
My not is which that call will I Hoshea in also says

פאלק , מיין פאלק , און די נישט געליבטע, געליבטע. כו און עס
es un gelibte gelibte nisht di un folk main folk
it and beloved beloved not the and people My people

וועט זיין, אז אויף דעם ארט , וואו עס איז געזאגט געווארן
gevoren gezogt iz es vu ort dem oif az zain vet
become said is it where place of the on that be will

of G-d) and to make known
His ko'ach *(power)*, put up
with and endured with
savlanut *(patience)* vessels
which are objects of G-d's
Charon Af *(burning anger)*,
objects made ready for
Churban, [23] And in order
that He might make known
the wealth of His kavod
(glory) on vessels which
are objects of Hashem's
chaninah *(mercy, free
grace)* which He prepared
beforehand for kavod?
[24] By which I mean us,
whom also He called, not
only from the Yehudim but
also from the non-Jews,
[25] As it says in Hoshea,
V'AMARTI L'LO AMMI AMI
ATAH *(And I will call the
"not my people" my people)*,
and the "not loved" loved;
[26] And it shall be in the
place where it was said
to them, "You are not my
people," there they shall
be called Bnei EL CHAI
(sons of the living G-d).

[27] Yeshayah proclaims
concerning Yisroel, Even
if the number of the Bnei
Yisroel are as the sand of
the sea, only the She'erit
(Remnant) will return *(be
saved)*, [28] For Hashem will

צו זיי : איר זענט נישט מיין פאלק , אז דארט וועלן זיי
zei velen dort az folk main nisht zent ir zei tsu
they will there that people My not are you them to

גערופן ווערן קינדער פונם לעבעדיקן ג-ט. (הושע ב, כה.)
chh b Hoshea G-t lebedikn funem kinder veren gerufen
25 2 Hoshea G-d living by the children to be called

[כז] און ישעיה רופט אויס איבער ישראל: אויב די צאל פון
fun tsol di oib Yisroel iber ois ruft Yeshayah un
of number the if Israel over out calls Isaiah and

די בני ישראל וועט זיין ווי דאס זאמד פונם ים , וועט דאך
doch vet yam funem zamd dos vi zain vet Yisroel bnei di
yet will sea of the sand the as be will Israel sons of the

(נאר) אן איבערבלייבונג געראטעוועט ווערן; [כח] ווארום דער האר
Har der vorem veren geratevet iberblaibung an nor
L-rd the because to be saved remnant a only

וועט אויספירן זיין ווארט אויף דער ערד , וועט עס ענדיקן
endiken es vet erd der oif vort zain oisfiren vet
complete it will earth the on word His carry out will

און באשרענקען. (ישעיהו י , כב, כג.) [כט] און ווי ישעיה
Yeshayah vi un chg chb i Yeshayah bashrenken un
Isaiah as and 23 22 10 Yeshayah cut short and

האט געזאגט פריער: אויב דער האר צבאות וואלט אונדז נישט
nisht undz volt Tsevaos Har der oib frier gezogt hot
not us would of hosts L-rd the if before said has

איבערגעלאזט זאמען, וואלטן מיר געווארן ווי סדום , און גלייך
glaich un Sodom vi gevoren mir volten zomen ibergelozt
likened and Sodom as become we would seed left

געווארן צו עמורה . (ישעיהו א, ט.) [ל] וואס זשע זאלן
zolen zhe vos t a Yeshayah Gomora tsu gevoren
should then what 9 1 Yeshayah Gomorrah to become

מיר זאגן ? אז די נישט יידן , וועלכע האבן נישט נאכגעפאלגט
nochgefolgt nisht hoben velche Yidn nisht di az zogen mir
pursued not have which Jews non the that say we

צדקות , האבן דערגרייכט צדקות , אבער די
di ober tsedokes dergreicht hoben tsedokes
the however righteousness attained have righteousness

צדקות פון אמונה; [לא] און ישראל, נאכפאלגנדיק א תורה פון
fun toire a nochfolgendik Yisroel un emune fun tsedokes
of Torah a pursuing Israel and faith of righteousness

צדקות , האט צו דער תורה נישט דערגרייכט. [לב] פארוואס?
farvos dergreicht nisht toire der tsu hot tsedokes
why attained not Torah the to did righteousness

complete and cut short
and will perform His Word
on the earth. 29 And as
Yeshayah said beforehand,
Except Adonoi Tz'vaot had
left us SARID KIM'AT *(some
survivors)*, we would have
become like S'dom and we
would have been the same
as Amora.
30 What then shall
we say? That Goyim
who do not pursue
Tzidkot *(righteousness)*
have attained Tzidkot
which is Tzidkot through
emunah, 31 Whereas
Yisroel pursuing a Tzidkat
Torah did not arrive at
that Torah? 32 Why so?
Because it was not on the
mekor *(basis)* of emunah
but on the mekor *(basis)* of
ma'asim *(works)*. They have
stumbled over the EVEN
NEGEF *(Stone of Stumbling)*,
33 As it is written, Hinei,
I place in Tziyon a stone
of stumbling and a rock
of offense; and he who
believes in Me shall not be
put to shame.

10 Achim
b'Moshiach,
the great tshuka *(desire,
longing)* of my lev and

װייל זיי האבן זי געזוכט נישט דורך אמונה נאר דורך
vail zei hoben zi gezucht nisht durch emune nor durch
because they did it seek not through faith but through

מעשים, האבן זיי געשטרויכלט ביים שטיין פון שטרויכלונג; לג װי
maisim hoben zei geshtroichlt baim shtein fun shtroichlung vi
deeds did they stumble on the stone of stumbling as

עס שטייט געשריבן: אָט לייג איך אין ציון אן אבן נגף
es shteit geshriben ot leig ich in Tsien an even negef
it stands written here lay I in Zion a stone of stumbling

און א פעלדזן פון שטרויכלונג; און יעדער, װאס װעט גלויבן אין
un a feldzn fun shtroichlung un yeder vos vet gloiben in
and a rock of stumbling and everyone who will believe in

אים, װעט נישט פארשעמט װערן. (ישעיהו ח, יד; כח, טז.
im vet nisht farshemt veren Yeshayah ch id chch au
him will not to be put to shame Yeshayah 8 14 28 16

לויטן תרגום השבעים.)
loitn targum hashivim
according to Targum HaShevim

י ברידער, דער באגער פון מיין הארצן און מיין תפילה צו
brider der bager fun main hartsn un main tfile tsu
brothers the desire of my heart and my prayer to

ה׳ איז פאר זייער ישועה. ב װארום איך זאג זיי
Hashem iz far zeier yeshue vorem ich zog zei
Hashem is for their salvation because I tell them

my tefillah to Hashem is for the Yeshu'at Yisroel *(salvation of Israel).* [2] For I can be meid *(provide testimony, attest)* regarding them that they have a kinat Hashem *(zeal for G-d)*, but not in accordance with saving binah and da'as. [3] For, having no saving da'as of the Tzidkat Hashem *(the righteousness of G-d)*, and seeking to establish their own, they have not subjected themselves to the Tzidkat Hashem *(righteousness of G-d).* [4] For Moshiach is the goal of the Torah as a means to being YITZDAK IM HASHEM, for all who have emunah.

[5] For Moshe Rabbeinu writes with reference to the *(accessibility of)* Tzidkat Torah *(righteousness which is from the Torah)*, The man YA'ASEH OTAM VACHAI *(who does these things will live)* by them. [6] Whereas the Tzidkat Emunah *(righteousness which is from faith)* speaks thus: Do not say in your lev, Who will go up into Shomayim? (that is, to bring Moshiach down)?

עדות , אז זיי האבן א קנאות פאר ה׳ , אבער
ober Hashem far kanoes a hoben zei az eides
however Hashem for zeal a have they that witness

נישט לויט דערקענטעניש. [ג] ווארום נישט קענענדיק די
di kenendik nisht vorem derkentenish loit nisht
the knowing not because knowledge according to not

צדקות פון ה׳ און זוכנדיק אויפצושטעלן זייער
zeier oiftsushtelen zuchendik un Hashem fun tsedokes
their to raise up seeking and Hashem of righteousness

אייגענע, האבן זיי זיך נישט אונטערטעניק געמאכט צו
tsu gemacht untertenik nisht zich zei hoben eigene
to made subject not themselves they have own

דער צדקות פון ה׳ , [ד] ווארום דער תכלית פון דער
der fun tachles der vorem Hashem fun tsedokes der
the of purpose the because Hashem of righteousness the

תורה איז דער משיח צו צדקות פאר יעדן איינעם,
einem yedn far tsedokes tsu Moshiach der iz toire
one every for righteousness to Moshiach the is Torah

וואס גלויבט . [ה] ווארום משה שרייבט איבער דער צדקות
tsedokes der iber shraibt Moshe vorem gloibt vos
righteousness the about writes Moses because believes who

פון דער תורה , אז דער מענטש, וואס וועט זי טאן, וועט דורך
durch vet ton zi vet vos mentsh der az toire der fun
through will do it will who man the that Torah the of

איר לעבן. (ויקרא יח, ה.) [ו] אבער די צדקות פון
fun tsedokes di ober h ich Vayikra leben ir
of righteousness the however 5 18 Leviticus life it

אמונה זאגט אזוי: זאג נישט אין דיין הארצן, ווער וועט ארויפגיין
aroifgein vet ver hartsn dain in nisht zog azoi zogt emune
go up will who heart your in not say thus says faith

אין הימל אריין? דאס הייסט, אראפצוברענגען משיחן , [ז] אויך
oich Moshiachn aroptsubrengen heist dos arain himel in
also Moshiach to bring down means that into heaven into

נישט: ווער וועט אראפנידערן אין דער טיפעניש (אפגרונט)? דאס
dos opgrunt tifenish der in aropnideren vet ver nisht
that abyss depth the into descend will who not

הייסט, ארויפצוברענגען משיחן פון די טויטע. [ח] נאר וואס
vos nor toite di fun Moshiachn aroiftsubrengen heist
what but dead the from Moshiach to bring up means

זאגט זי? דאס ווארט איז נאענט צו דיר, עס איז אין דיין מויל ,
moil dain in iz es dir tsu noent iz vort dos zi zogt
mouth your in is it you to near is word this it says

אין דיין הארצן; דאס הייסט, דאס ווארט פון אמונה, וואס מיר
mir vos emune fun vort dos heist dos hartsn dain in
we which faith of word the means that heart your in

רופן אויס; [ט] ווייל אויב דו וועסט מודה זיין מיט דיין
dain mit zain moide vest du oib vail ois rufen
your with be confess you will you if because out call

מויל יהושען / ישוען אלס האר, און גלויבן מיט דיין
dain mit gloiben un Har als Yeshuan Yehoshuan moil*
your with believe and L-rd as Yeshua Yehoshua mouth

הארץ, אז ה׳ האט אים אויפגעוועקט פון די טויטע,
toite di fun oifgevekt im hot Hashem az harts
dead the from roused him did Hashem that heart

וועסטו געראטעוועט ווערן. [י] ווארום מיטן הארץ גלויבט
gloibt harts miten vorem veren geratevet vestu
believes heart with the because become saved you will

מען צו צדקות (ישעיהו נג, יא; בראשית טו, ו.), און
un u tu Bereshis yo ng Yeshayah tsedokes tsu men
and 6 15 Genesis 11 53 Yeshayah righteousness to one

מיטן מויל איז מען מודה צו ישועה. [יא] ווארום דער
der vorem yeshue tsu moide men iz moil miten
the because salvation to confess one is mouth with the

פסוק זאגט: יעדער , וואס גלויבט אין אים, וועט נישט ווערן
veren nisht vet im in gloibt vos yeder zogt pasuk
become not will him in believes which everyone says verse

צו שאנד. (ישעיהו כח, טז.) [יב] ווארום עס איז נישטא
nishto iz es vorem au chch Yeshayah shand tsu
there is not is it because 16 28 Yeshayah shame to

קיין חילוק צווישן ייד און גריך , ווייל
vail Grich un Yid tsvishen chiluk kein
because Greek and Jewish person between distinction any

דער זעלביקער האר פון אלע איז רייך צו אלע, וואס רופן צו
tsu rufen vos ale tsu raich iz ale fun Har zelbiker der
unto call that all to rich is all of L-rd same the

אים; [יג] ווארום יעדער איינער, וואס וועט אנרופן דעם הארס
Hars dem onrufen vet vos einer yeder vorem im
the L-rd's the call upon will who one every because him

נאמען , וועט געראטעוועט ווערן. (יואל ג, ה.) [יד] וויאזוי זשע
zhe viazoi h g Yoel veren geratevet vet nomen
then how 5 3 Yoel to be saved will Name of

זאלן זיי אנרופן אים, אין וועמען זיי האבן נישט געגלויבט?
gegloibt nisht hoben zei vemen in im onrufen zei zolen
believed not have they whom in him call upon they shall

7 Or, Who will go down into the abyss? (that is, to bring Moshiach up from
the Mesim). 8 But what does it say? "The Dvar is near you, in your MOUTH and in your HEART." That is, the Dvar of Emunah which we proclaim.
9 Because if you make hoda'ah *(confession)* "with your PEH" of Adoneinu Yehoshua, and have emunah "in your LEV" that G-d raised him from the Mesim, you will be
delivered. 10 For with the "heart" one has emunah unto being YITZDAK IM HASHEM and with the "mouth" hoda'ah is made unto Yeshu'at Eloheinu.
11 For the Kitvei Hakodesh says, Everyone who has emunah in Him shall not be
put to shame. 12 For there is no distinction between Yehudi and Yevani, for the same one is Adon Echad l'chulam *(one L-rd over all)*, rich to all who call upon
Him. 13 For V'HAYAH KOL ASHER YIKRA B'SHEM ADONOI *(Everyone whoever calls upon the Name of the L-rd — Yoel 3:5 [2:32])* shall be delivered.

14 How therefore shall they call on him in whom they have not believed? And how shall they believe in him of whom they have not heard? And how shall they hear without someone doing the hatafah *(preaching)*? 15 And how shall they do the hatafah *(preaching)* unless they have been sent? As it is written, "How beautiful are the feet of those who preach Besuras HaGeulah" *(Isa 52:7)*. 16 But not all have mishma'at *(obedience)* to the Besuras HaGeulah. For Yeshayah says: MI HE'EMIN LISHMU'ATEINU *(Who has believed that which is heard, our report)*? 17 So, then, emunah comes from hearing, and hearing comes through the Dvar HaMoshiach.

18 But I say, is it the case that they have not heard? On the contrary: Their sound has gone out into all the earth and their words to the ends of the inhabited world (Ps 19:4). 19 But I say, is it the case that Yisroel has not known? First, Moshe Rabbeinu says: I will

און וויאזוי זאלן זיי גלויבן אין אים, פון וועמען זיי האבן
hoben zei vemen fun im in gloiben zei zolen viazoi un
have they whom of him in believe they shall how and

נישט געהערט? און וויאזוי זאלן זיי הערן אָן א בעל
bal a on heren zei zolen viazoi un gehert nisht
owner a without hear they shall how and heard not

דרשן ? ט״ו און וויאזוי זאל מען דרשענען, אויב מען ווערט נישט
nisht vert men oib darshenen men zol viazoi un darshn
not is one if preach one shall how and preach

געשיקט? ווי עס שטייט געשריבן: ווי שיין זענען די פיס
fis di zenen shein vi geshriben shteit es vi geshikt
feet the are beautiful how written stands it as sent

פון די , וואס ברענגען א בשורה פון גוטע זאכן . (ישעיהו
Yeshayah zachn gute fun besoire a brengen vos di fun
Yeshayah things good of News a bring who the of

נב, ז.) ט״ז אבער נישט אלע האבן געהארכט דער בשורה טובה;
Toive Besoire der gehorcht hoben ale nisht ober z nb
Good News the obeyed have all not however 7 52

ווארום ישעיה זאגט: האר, ווער האט געגלויבט וואס מיר האבן
hoben mir vos gegloibt hot ver Har zogt Yeshayah vorem
did we what believed has who L-rd says Isaiah because

געהערט? (ישעיהו נג, א.) י״ז אזוי ארום איז דער גלויבן פון
fun gloiben der iz arum azoi a ng Yeshayah gehert
from faith the is around so a 53 Yeshayah hear

הערן , און דאס הערן דורך משיחס ווארט. י״ח אבער
ober vort Moshiachs durch heren dos un heren
however word Moshiach's by hearing the and hearing

איך זאג: האבן זיי דען נישט געהערט? געוויס : זייער קלאנג
klang zeier gevis gehert nisht den zei hoben zog ich
sound their certainly hear not then they did say I

איז ארויסגעגאנגען איבער דער גאנצער ערד , און ביז צו די
di tsu biz un erd gantser der iber aroisgegangen iz
the to until and earth whole the over go out did

עקן פון דער באוואויטער וועלט—זייערע ווערטער. (תהלים יט, ה.)
h it Tehilim verter zeiere velt bavoiter der fun ekn
5 19 Psalms words their world inhabited the of ends

י״ט אבער איך זאג: צי האט דען ישראל נישט געוואוסט? שוין
shoin gevust nisht Yisroel den hot tsi zog ich ober
already know not Israel then did say I however

משה זאגט:
zogt Moshe
says Moses

provoke you to jealousy by
those who are not a nation;
by a senseless nation I will
make you angry. 20 And
Yeshayah HaNavi is bold as
to say: I have been found
by those who do not seek
Me; I have revealed Myself
to those who do not ask
for Me. 21 But concerning
Yisroel he says: All the
day I stretched out My
hands to a disobedient and
obstinate people.

איך וועל אייך מאכן אייפערן מיט דעם,
ich vel aich machen eifern mit dem
I will you make provoked to jealousy with that

וואס איז נישט קיין פאלק ,
vos iz nisht kein folk
which is not any nation

מיט א נאריש פאלק
mit a narish folk
with a foolish nation

וועל איך אייך דערצערנען.
vel ich aich dertsernen
will I you incense

(דברים לב, כא.)
Devarim lb cha
Deuteronomy 32 21

כ ישעיה אבער פאסט מוט און זאגט: איך בין געפונען
Yeshayah ober fast mut un zogt ich bin gefunen
Isaiah however fast courage and says I am found

געווארן פון די , וואס האבן מיך נישט געזוכט, איך בין אנטפלעקט
gevoren fun di vos hoben mich nisht gezucht ich bin antplekt
become of the who did me not seek I am revealed

געווארן צו די , וואס האבן נישט געפרעגט נאך מיר. (ישעיהו
gevoren tsu di vos hoben nisht gefregt noch mir Yeshayah
become to the who had not asked after Me Yeshayah

סה, א.) כא אבער וועגן ישראל זאגט ער; דעם גאנצן טאג
sh a ober vegen Yisroel zogt er dem gantsn tog
65 1 however about Israel says He the whole day

האב איך אויסגעשטרעקט מיינע הענט צו א ווידערשפעניק און
hob ich oisgeshtrekt maine hent tsu a vidershpenik un
did I stretch out my hands to a rebellious and

אקייגנרעדנדיק פאלק . (ישעיהו סה, ב.)
akegenredendik folk Yeshayah sh b
disobedient people Yeshayah 65 2

11 I ask, therefore,
has Hashem
repudiated His people? Not
at all! Chas v'shalom! For
I too am a ben Yisroel, of
the zera Avraham (*seed of*

יא איך זאג דעריבער , האט דען ה׳ פארשטויסן זיין
ich zog deriber hot den Hashem farshtoisen zain
I say therefore has then Hashem cast aside his

פאלק ? חס ושלום ! ווארום אויך איך בין א
folk chas vesholem vorem oich ich bin a
people mercy and peace because also I am a

בן ישראל, פון אברהמס זאמען, פונם שבט בנימין .
ben Yisroel fun Avrahams zomen funem sheyvet Binyamin
son of Israel of Abraham's seed from the tribe Benjamin

Avraham Avinu), of the tribe
of Binyamin. 2 Hashem has
not repudiated His people
whom He foreknew. Or
do you not have da'as
what the Kitvei Hakodesh
says in the section about
Eliyahu HaNavi, how he
appeals to Hashem against
Yisroel? 3 Adonoi, they
have killed your Nevi'im,
they have torn down your
mizbe'achot *(altars)*, and I
alone have been left, and
they seek my life. 4 But
what is Hashem's answer
to him? "I have kept for
Myself seven thousand
men, who have not bowed
the knee to Ba'al." 5 Thus,
therefore, also in the zman
hazeh, there has come into
being a she'erit *(remnant,*
remainder) in accordance
with the bechirah *(election)*
of chesed *(free, unmerited*
favor or grace). 6 But if on
the mekor *(basis)* of chen
v'chesed *(unmerited favor,*
grace), then not on the
mekor *(basis)* of ma'asim
(works), vi-bahlt *(since)*
otherwise chesed would
no longer be chesed.
7 What then? What
Yisroel sought for, that
is what it did not obtain;

ב ה׳ האט נישט פארווארפן זיין פאלק , וועלכעס ער האט
hot er velches folk zain farvorfen nisht hot Hashem
did He whom people his cast aside not has Hashem

געקענט פון פריער. אדער צי ווייסט איר נישט, וואס דער פסוק
pasuk der vos nisht ir veist tsi oder frier fun gekent
verse the what not you know or before from know

זאגט וועגן אליהו , ווען ער ווענדט זיך צו ה׳ קעגן
kegen Hashem tsu zich vendt er ven Eliyahu vegen zogt
against Hashem to himself turned he when Eliyahu about says

ישראל, זאגנדיק: ג אָ האר, זיי האבן געטייט דיינע נביאים ,
neviim daine geteit hoben zei Har o zogendik Yisroel
prophets your killed have they L-rd o saying Israel

זיי האבן צעשטערט דיינע מזבחות , און איך בין איבערגעבליבן
ibergebliben bin ich un mizbeyches daine tseshtert hoben zei
left am I and altars your destroyed have they

איינער אליין, און זיי זוכן מיין נפש . (מלכים א יט, יד.)
id it a melachim nefesh main zuchen zei un alein einer
14 19 1 kings soul my seek they and alone one

ד אבער וואס זאגט אים דאס קול פון ה׳ ? איך האב מיר
mir hob ich Hashem fun kol dos im zogt vos ober
Me have I Hashem of voice the him tells what however

איבערגעלאזט זיבן טויזנט מענער, וואס האבן נישט געבויגן
geboigen nisht hoben vos mener toizent ziben ibergelozt
bowed not have who men thousand seven left

קיין קני צום בעל. (מלכים א יט, יח.) ה דעריבער אויך אזוי
azoi oich deriber ich it a melachim Ba'al tsum kni kein
thus also therefore 18 19 I Kings Baal to the knee any

אין דער איצטיקער צייט איז דא אן איבערבלייבונג לויט
loit iberblaibung an do iz tsait itstiker der in
according to remnant a here is time present the in

דער בחירה פון חסד . ו אויב אבער דורך חסד , איז נישט
nisht iz chesed durch ober oib chesed fun bechire der
not is grace through however if grace of election the

מער פון מעשים; ווייל חסד וואלט דאן נישט מער געווען
geven mer nisht dan volt chesed vail maisim fun mer
be more not then would grace because deeds of more

חסד . ז וואס דען ? וואס ישראל זוכט , דאס האט ער נישט
nisht er hot dos zucht Yisroel vos den vos chesed
not he did that seeks Israel what then what grace

דערגרייכט, אבער די אויסדערוויילטע האבן עס יא דערגרייכט,
dergreicht yo es hoben oisderveilte di ober dergreicht
attain yes it did elect ones the however attain

but hannivcharim *(the
elect, the chosen ones)*
obtained it. And the rest
were hardened. 8 As it
is written, G-d gave to
them a ruach tardemah
(spirit of deep sleep), eyes
that they should not see
and ears that they should
not hear, until this very
day. 9 And Dovid said,
Let their shulchan *(table)*
become a snare and a net,
a trap and a retribution
for them; 10 Let their eyes
be darkened so that they
cannot see, and bend their
backs forever.
11 I ask, therefore,
have they stumbled so
as to fall? Chas v'shalom!
But by their peysha
(transgression), Yeshu'at
Eloheinu is coming to the
Goyim in order to provoke
them to jealousy. 12 And if
their peysha *(transgression)*
means riches for the world,
and their failure means
riches for the Goyim, how
much more will their
fullness mean!
13 I am speaking to you
Goyim. So then, in as much
as I am Shliach of the
Ethnic Groups, I magnify
my avodas kodesh, in

און די איבריקע זענען פארהארטעוועט געווארן; ח ווי עס שטייט
shteit es vi gevoren farhartevet zenen ibrike di un
stands it as become hardened were remaining the and

געשריבן: ה׳ האט זיי געגעבן א גייסט פון טיפן שלאף,
shlof tifn fun gaist a gegeben zei hot Hashem geshriben
sleep deep of spirit a give them did Hashem written

אויגן, נישט צום זען, און אויערן, נישט צום הערן, ביז צום
tsum biz heren tsum nisht oiern un zen tsum nisht oigen
to the until hear to the not ears and see to the not eyes

היינטיקן טאג. (ישעיהו כט, י ; דברים כט, ג.) ט און
un g cht Devarim i cht Yeshayah tog haintikn
and 3 29 Deuteronomy 10 29 Yeshayah day today's

דוד זאגט: זאל זייער טיש ווערן צו א פאסטקע, און צו א
a tsu un pastke a tsu veren tish zeier zol zogt Dovid
a to and trap a for become table their shall says David

נעץ, און צו א שטרויכלונג , און א פארגעלטונג צו זיי ;
zei tsu fargeltung a un shtroichlung a tsu un nets
them to recompense a and stumbling block a to and net

י זאלן זייערע אויגן פינסטער ווערן , נישט צו זען, און זייער
zeier un zen tsu nisht veren finster oigen zeiere zolen
their and see to not become darkened eyes their shall

רוקן בויג אלעמאל אראפ. (תהלים סט, כג-כד .) יא דעריבער
deriber chg-chd st Tehilim arop alemol boig ruchen
therefore 23-24 69 Psalms down always bowed backs

זאג איך, האבן זיי דען געשטרויכלט, כדי זיי זאלן פאלן?
falen zolen zei kedei geshtroichlt den zei hoben ich zog
fall should they so that stumble then they did I say

חס ושלום ! נאר דורך זייער איבערטרעטונג איז די
di iz ibertretung zeier durch nor vesholem chas
the is transgression their through but and peace mercy

ישועה געקומען צו די נישט יידן , כדי זיי אייפערדיק
eiferdik zei kedei Yidn nisht di tsu gekumen yeshue
jealous them so that Jews not the to come salvation

צו מאכן . יב אבער אויב זייער איבערטרעטונג איז געווארן
gevoren iz ibertretung zeier oib ober machen tsu
become did transgression their if however make to

דאס עשירות פון דער וועלט און זייער היזק דאס עשירות פון די
di fun eshires dos hezek zeier un velt der fun eshires dos
the of riches the loss their and world the of riches the

פעלקער, וויפל מער זייער פולקייט! יג איך זאג אבער צו
tsu ober zog ich fulkeit zeier mer vifel felker
to however say I fullness their more how much nations

the tikvah 14 that I might provoke my kinsmen to jealousy and might save some of them. 15 For if their rejection means ritztzuy *(reconciliation)*, for the gontzer velt *(whole world)*, what shall their acceptance mean other than Chayyim min haMesim *(Life from the dead ones)*? 16 If the terumah haissa *(portion, offering of the dough)* that is reshit *(first)* is kodesh *(holy)*, so is the whole; and if the shoresh *(root)* is kodesh *(holy)*, so also are the ana'fim *(the branches)*.

17 But if some of the ana'fim have been broken off, and you, a wild olive, have been grafted among them and have become sharer in the richness of the olive tree's root, 18 Do not boast over the ana'fim. If you do boast, it is not the case that you sustain the shoresh, but the shoresh sustains you. 19 You will say, then, "Ana'fim were broken off in order that I might be grafted in." 20 Quite so: they were broken off on the mekor *(basis)* of no

איך נישט יידן , אויף וויפל איך בין דער שליח צו די נישט
nisht di tsu Shliach der bin ich vifel oif Yidn nisht aich
not the to apostle the am I how much on Jews not you

יידן — איך פארהערלעך מיין עבודה — יד אויב איך זאל נאר
nor zol ich oib avoide main farherlech ich Yidn
only shall I if ministry my glorify I Jews

קענען ווי עס איז אייפערדיק מאכן די , וואס זענען מיין
main zenen vos di machen eiferdik iz es vi kenen
my are who the to make jealous is it like be able to

פלייש (און בלוט) און ראטעווען א טייל פון זיי . טו ווארום אויב
oib vorem zei fun teil a rateven un blut un fleish
if because them of part a save and blood and flesh

זייער פארווארפן ווערן איז די (סיבה פון) איבערבעטונג
iberbetung fun sibe di iz veren farvorfen zeier
reconciliation for cause the is to be being cast away their

פאר דער וועלט, וואס וועט שוין זיין זייער אויפגענומען ווערן,
veren oifgenumen zeier zain shoin vet vos velt der far
to be acceptance their be already will what world the for

אויב נישט לעבן פון די טויטע? טז און אויב די תרומת
terumat di oib un toite di fun leben nisht oib
portion offered of the if and dead the from life not if

העיסה איז הייליק, אזוי איז דאס גאנצע טייג אויך הייליק;
heilik oich teig gantse dos iz azoi heilik iz haissa
holy also dough whole the is so holy is dough

און אויב דער ווארצל איז הייליק, אזוי זענען די צווייגן אויך
oich tsvaign di zenen azoi heilik iz vortsel der oib un
also branches the are so holy is root the if and

הייליק. יז און אויב אייניקע פון די צווייגן זענען אפגעבראכן
opgebrochen zenen tsvaign di fun einike oib un heilik
broken off did branches the of some if and holy

געווארן, דו אבער , זייענדיק א ווילדער איילבערט בוים, ביסט
bist boim eilbert vilder a zaiendik ober du gevoren
are tree olive wild a being however you become

צוגעזעצט געווארן צווישן זיי און ביסט געווארן מיט זיי
zei mit gevoren bist un zei tsvishen gevoren tsugezetst
them with become are and them among become grafted in

אן אנטיילנעמער פונם ווארצל פון דעם איילבערט בוים און
un boim eilbert dem fun vortsel funem onteilnemer an
and tree olive the of root from the participant a

זיין פעטקייט , יח באַרים זשע דיך נישט קעגן די צווייגן ;
tsvaign di kegen nisht dich zhe barim fetkeit zain
branches the against not you then boast fat richness its

בארימסטו דיך אבער שוין יא, (געדענק זשע, אז)
az zhe gedenk yo shoin ober dich barimstu
that then remember yes already however you you do boast

נישט דו טראגסט דעם ווארצל, נאר דער ווארצל דיך. יט וועסט
vest dich vortsel der nor vortsel dem trogst du nisht
you will you root the but root the carry you not

דעריבער זאגן: די צווייגן זענען אפגעבראכן געווארן, כדי
kedei gevoren opgebrochen zenen tsvaign di zogen deriber
so that become broken off are branches the say therefore

איך זאל צוגעזעצט ווערן. כ גוט, דורך אומגלויבן זענען
zenen umgloiben durch gut veren tsugezetst zol ich
are unbelief through well become grafted in shall I

זיי אפגעבראכן געווארן, און דו שטייסט דורך גלויבן.
gloiben durch shteist du un gevoren opgebrochen zei
faith through are standing you and become broken off they

האלט זשע דיך נישט גרויס, נאר האב מורא; כא ווארום אויב
oib vorem moire hob nor grois nisht dich zhe halt
if because fear have but great not yourself then keep

ה׳ האט נישט געשוינט די נאטירלעכע צווייגן, וועט ער אויך
oich er vet tsvaign natirleche di geshoint nisht hot Hashem
also He will branches natural the spare not did Hashem

דיך נישט שוינען! כב זע דעריבער די גוטסקייט און שטרענגקייט
shtrengkeit un gutskeit di deriber ze shoinen nisht dich
severity and goodness the therefore see spare not you

פון ה׳; אויף די געפאלענע—שטרענגקייט, אבער אויף
oif ober shtrengkeit gefalene di oif Hashem fun
on however severity fell those on Hashem of

דיר—גוטסקייט פון ה׳, אויב דו וועסט בלייבן אין דער
der in blaiben vest du oib Hashem fun gutskeit dir
the in remain you will you if Hashem of goodness you

גוטסקייט; אנישט וועסטו אויך אפגעהאקט ווערן. כג און
un veren opgehakt oich vestu anisht gutskeit
and become chopped off also will you otherwise goodness

יענע, אויב זיי וועלן נישט בלייבן אינם אומגלויבן, וועלן אויך
oich velen umgloiben inem blaiben nisht velen zei oib yene
also will unbelief in the remain not will they if those

צוגעזעצט ווערן; ווארום ה׳ קען זיי ווידער צוזעצן.
tsuzetsen vider zei ken Hashem vorem veren tsugezetst
graft in again them can Hashem because become grafted in

כד ווארום אויב דו ביסט אויסגעשניטן געווארן פון אן איילבערט
eilbert an fun gevoren oisgeshniten bist du oib vorem
olive an of become cut out are you if because

emunah, but you stand only by emunah. Do not cherish proud thoughts, but fear. 21 For if G-d did not spare the natural anafim, neither will He spare you. 22 Consider then the nedivut *(generosity)*, the chesed of Hashem, and also the fearful judgment of Hashem: to those who fell, severity; but to you the goodness of Hashem, provided that you continue in that goodness; otherwise, you too will be cut off. 23 Whereas, they also, if they do not continue in a condition of no emunah, shall be grafted in; for Hashem is able to graft them in again. 24 For if you were cut off from the wild olive tree and grafted unnaturally into the cultivated olive tree, how much more shall those who belong to it naturally be grafted into their own olive tree.

25 For I do not want you to be unaware, Achim b'Moshiach, of this raz *(mystery)*, lest you be wise in your own estimation, that a hardening in part has come over Yisroel,

until the full number of the Goyim has come in; 26 And so Klal Yisroel shall be delivered, as it is written: Out of Tziyon shall come the Go'el *(Deliverer, Redeemer)*; He will turn away, remove peysha from Ya'akov *(Jacob)*, 27 And this will be My Berit *(covenant)* with them, when I take away their sins. 28 With regard to the Besuras HaGeulah they are oyevim *(enemies)* for your sake, whereas with regard to the bechirah *(election)* they are beloved for the sake of the Avot *(Fathers)*. 29 For the matnat Hashem and the kri'at Hashem are irrevocable. 30 For just as you Goyim were once without mishma'at to Hashem, but now have received chaninah *(mercy, pardon)* by their lack of mishma'at, 31 So also they have now been without mishma'at for your chaninah *(mercy, pardon)* in order that they also might receive chaninah *(mercy)*. 32 For G-d has confined all in disobedience in order that

בוים, וואס איז בטבע ווילד, און אומנאטירלעך צוגעזעצט
tsugezetst umnatirlech un vild beteve iz vos boim
grafted unnaturally and wild by nature is which tree

געווארן צו א גוטן איילבערט בוים, אויף וויפל מער וועלן
velen mer vifel oif boim eilbert gutn a tsu gevoren
will more how much on tree olive good a to become

די דאזיקע אויף א נאטירלעכן אופן צוגעזעצט ווערן צו זייער
zeier tsu veren tsugezetst oifen natirlechn a oif dozike di
their to become grafted in way natural a in these the

אייגענעם איילבערט בוים?! כה ווארום איך וויל נישט, ברידער ,
brider nisht vil ich vorem boim eilbert eigenem
brothers not want I because tree olive own

אז איר זאלט נישט וויסן דעם דאזיקן סוד , כדי איר זאלט
zolt ir kedei sod dozikn dem visen nisht zolt ir az
shall you so that mystery this the know not shall you that

זיך נישט האלטן פאר קיין חכמים , אז א טיילווייזע
teilvaize a az chachomim kein far halten nisht zich
partial a that wise men any for hold not yourselves

פארהארטונג איז געקומען איבער ישראל, ביז די פולקייט פון
fun fulkeit di biz Yisroel iber gekumen iz farhartung
of fullness the until Israel over come is hardening

די אומות העולם וועט אריינקומען; כו און אזוי וועט כל
kol vet azoi un arainkumen vet hooilem umes di
all will thus and come in will of the world nations the

ישראל ווערן דערלייזט, ווי עס שטייט געשריבן: דער גואל
goel der geshriben shteit es vi derleizt veren Yisroel
Redeemer the written stands it as saved to be Israel

וועט קומען פון ציון , ער וועט אפווענדן ג-טלאזיקייט פון
fun g-tlozikeit opvenden vet er Tsien fun kumen vet
from ung-dliness turn away will he Zion from to come will

יעקב . כז און דאס איז מיין בונד מיט זיי , ווען איך וועל
vel ich ven zei mit bund main iz dos un Yaakov
will I when them with covenant my is this and Jacob

זיי מוחל זיין זייערע זינד. (ישעיהו נט, כ-כא; תהלים יד,
id Tehilim ch-cha nt Yeshayah zind zeiere zain moichel zei
14 Psalms 20-21 59 Yeshayah sin their his forgive them

ז.) כח וואס שייך דער בשורה טובה, זענען זיי שונאים
sonim zei zenen Toive Besoire der shaich vos z
enemies they are Good News the concerning who 7

צוליב אייך, אבער וואס שייך דער בחירה זענען
zenen bechire der shaich vos ober aich tsulib
are election the concerning who however you on account of

He might have chaninah *(mercy)* on all;
[33] O the depth of the riches and the chochmah *(wisdom)* and da'as *(knowledge)* of Hashem. How unfathomable are His mishpatim and unsearchable His ways.
[34] For who has known the Ruach of Hashem? Or who has been ISH ATZATO *(His Counselor)*? [35] Or who has given in advance to Him so that His presents come only as a *(choiv)* debt repaid? [36] Because from Him and through Him and to Him are all things. Lo HaKavod l'Olamim. Omein. *(To Him be glory forever. Amen.)*

זיי געליבטע צוליב די אבות . כט ווארום ה׳ האט
zei gelibte tsulib di avot vorem Hashem hot
they beloved on account of the fathers because Hashem has

נישט קיין חרטה אויף זיינע מתנות און רוף . ל ווארום אזוי ווי
nisht kein charote oif zaine matonus un ruf vorem azoivi
not any regret on his gifts and calling because since

איר זענט אמאל געווען אומגעהארכזאם צו ה׳ , איצט אבער
ir zent amol geven umgehorchzam tsu Hashem itst ober
you are once were disobedient to Hashem now however

האט איר באקומען רחמים דורך זייער אומגעהארכזאמקייט,
hot ir bakumen rachomim durch zeier umgehorchzamkeit
have you received mercy through their disobedience

לא אזוי זענען אויך זיי איצט אומגעהארכזאם געווארן, כדי
azoi zenen oich zei itst umgehorchzam gevoren kedei
thus are also they now disobedient become so that

דורך די רחמים צו אייך זאלן זיי איצט אויך דערלאנגען
durch di rachomim tsu aich zolen zei itst oich derlangen
through the mercy to you should they now also reach

רחמים . לב ווארום ה׳ האט אלעמען איינגעשלאסן אין
rachomim vorem Hashem hot alemen aingeshlosen in
mercy because Hashem did everyone enclose in

דער אומגעהארכזאמקייט, כדי ער זאל זיין רחמנותדיק צו
der umgehorchzamkeit kedei er zol zain rachmonesdik tsu
the disobedience so that He shall be merciful to

אלעמען . לג אָ, וואס פאר א טיפקייט פון רייכטום און חכמה
alemen o vos far a tifkeit fun raichtum un chochme
everyone o who for a depth of riches and wisdom

און וויסן פון ה׳ ! ווי אומפארשטענדלעך זענען זיינע
un visen fun Hashem vi umfarshtendlech zenen zaine
and knowledge of Hashem how incomprehensible are His

משפטים און אומאויספארשבאר זיינע דרכים ! לד ווארום ווער
mishpotim un umoisforshbar zaine drochim vorem ver
judgments and unsearchable His ways because who

האט געוואוסט די מחשבה פון דעם האר? אדער ווער איז געווען
hot gevust di machshove fun dem Har oder ver iz geven
has known the mind of the L-rd or who is was

זיין ראטגעבער? לה אדער ווער האט אים פריער געגעבן, און עס
zain rotgeber oder ver hot im frier gegeben un es
His advisor or who has Him before given and it

זאל אים צוריקגעגעבן ווערן? (ישעיהו מ, יג.) לו אז אלץ איז
zol im tsurikgegeben veren Yeshayah m ig az alts iz
shall to him to be recompensed Yeshayah 40 13 as all is

פון אים און דורך אים און צו אים; אים זיי כבוד אויף
oif koved zai im im tsu un im durch un im fun
on glory be to him Him to and Him through and Him of

אייביק . אמן .
Omein eibik
Amen eternity

12 I appeal to you, therefore, Achim b'Moshiach, through the rachamei Hashem *(mercies of G-d)*, to present your geviyah, all of your being, as a korban chai *(living sacrifice)*, kadosh *(holy)* and acceptable to Hashem, which is your spiritual avodas kodesh service.
2 Stop allowing yourself to be conformed to the Olam Hazeh, but be transformed by your hitkhadshut *(regeneration, renewal)* of your mind, so that you may ascertain what is the ratzon Hashem *(the will of G-d)*, what is the good, acceptable, and perfect will of G-d.

3 For I say to all who are among you through the chesed *(unmerited favor, grace)* given to me, that you should avoid a false sense of superiority in your thinking; rather exercise shlitah atzmi *(self-control)*, thinking with seichel, as G-d has measured to each

יב איך בעט אייך דעריבער , ברידער , דורך די רחמים
rachomim di durch brider deriber aich bet ich
mercies the by brothers therefore you implore I

פון ה׳ , אז איר זאלט גענענען אייערע גופים ווי א
a vi gufim eiere genenen zolt ir az Hashem fun
a as bodies your approach shall you that Hashem of

לעבעדיק, הייליק קרבן , וואס איז וואוילגעפעלן צו ה׳ ,
Hashem tsu voilgefelen iz vos korben heilik lebedik
Hashem to pleasing is which sacrifice holy living

ווארום דאס איז אייער גייסטיקע עבודה . ב און זייט נישט
nisht zeit un avoide gaistike eier iz dos vorem
not be and ministry spiritual your is that because

געגליכן צו דער דאזיקער וועלט, נאר פארענדערט זיך
zich farendert nor velt doziker der tsu geglichen
yourselves changed but world this one the to resemble

דורך דער באנייאונג פון אייער געמיט, כדי פעסטצושטעלן וואס
vos festtsushteln kedei gemit eier fun banaiyung der durch
what to determine so that mind your of renewal the by

עס איז ה׳ס גוטער און וואוילגעפעלענער און פאלקאמענער
folkamener un voilgefelener un guter Hashems iz es
perfect and pleasing and good Hashem's is it

רצון. ג ווארום איך רעד צו יעדן צווישן אייך, דורך
durch aich tsvishen yedn tsu red ich vorem rotsn
through you among everyone to speak I because will

דעם חסד , וואס איז מיר געגעבן געווארן , נישט צו דענקען פון
fun denken tsu nisht gevoren gegeben mir iz vos chesed dem
of mind to not become given me is that grace the

זיך העכער ווי עס געהער צו זיין , נאר צו דענקען
denken tsu nor zain tsu geher es vi hecher zich
think to but be to do belong it than higher yourselves

באשיידן , יעדער איינער לויט דער מאס אמונה,
emune mos der loit einer yeder basheiden
faith measure of the according to one every modestly

וואס איז אים צוגעטיילט געווארן פון ה׳ . ד ווארום ווי אין
in vi vorem Hashem fun gevoren tsugeteilt im iz vos
in as because Hashem by become assigned to him is which

a measure of emunah. [4] For just as in one body we have many members *(natural capacities)*, and all the members do not have the same function, [5] So we all are one body in Moshiach, and are individually members one of another, [6] Having matanot *(gifts)* which differ in accordance with the chesed *(unmerited favor, grace)* given to us. If we speak for G-d as nevi'im *(prophets)*, it should be in proportion to the emunah given to us. [7] If we offer particular acts of avodas kodesh service, it should be used in serving. One who functions as a rabbinic moreh should be active in teaching. [8] One who imparts chizzuk *(strengthening, encouragement)* should be active in that avodas kodesh ministry. One who makes tzedakah *(contributions)* should do so with nedivut *(generosity)*. The one in manhigut *(leadership)*, with diligence. The one in bikkur cholim *(visiting the sick)* and gemilut chasadim *(benevolence)*, with simcha.

איין גוף האבן מיר א סך אברים , און נישט אלע אברים
eivrem ale nisht un eivrem sach a mir hoben guf ein
body parts all not and body parts many a we have body one

האבן די זעלביקע אויפגאבע, [ה] אזוי זענען מיר, די פילע , איין
ein file di mir zenen azoi oifgabe zelbike di hoben
one many the we are so task same the have

גוף אינם משיח , און יעדער באזונדער גלידער איינער
einer glider bazunder yeder un Moshiach inem guf
one members separate every and Moshiach in the body

פונם אנדערן. [ו] און האבנדיק פארשיידענע מתנות לויט
loit matonus farsheidene hobendik un andern funem
according to gifts different having and other of the

דעם חסד , וואס איז אונדז געגעבן געווארן, אויב נבואה ,
nevue oib gevoren gegeben undz iz vos chesed dem
prophecy whether been given to us is that grace the

(לאמיר נבואות זאגן) לויט דער מאס פון
fun mos der loit zogen nevues lomir
of measure of the according to say prophecies let us

אונדזער אמונה; [ז] אויב באדינען, אין דער באדינונג; אויב א לערנער,
lerner a oib badinung der in badinen oib emune undzer
teacher a if service the in serving if faith our

אין דער לערנונג ; [ח] אויב א מוכיח , אינם מוסר זאגן ;
zogen musar inem moychiech a oib lernung der in
saying reproof in the admonisher an if teaching the in

דער געבער, מיט פרייגעביקייט, דער מנהיג , מיט פלייס; דער
der flais mit manheg der fraigebikeit mit geber der
the effort with leader the freely giving with givers the

גומל חסד מיט מונטערקייט . [ט] זאל די ליבע
libe di zol munterkeit mit chesed goiml
love the let cheerfulness with loving kindness bestower of

זיין אָן פאלשקייט; האט פיינט דאס שלעכטע, באהעפט
baheft shlechte dos faint hot falshkeit on zain
cling bad the hate have falseness without be

זיך צו דעם גוטן . [י] האט ליב איינער דעם אנדערן מיט
mit andern dem einer lib hot gutn dem tsu zich
with other the one love have good the to yourself

ברידערלעכער ליבע; אינם צוטיילן כבוד , זאל יעדער איינער
einer yeder zol koved tsuteilen inem libe briderlecher
one every let honor allocating in the love brotherly

פריער אין זינען האבן דעם אנדערן; [יא] ווערט נישט אפהענטיק אין
in ophentik nisht vert andern dem hoben zinen in frier
in indolent not be other the have mind in first

9 Let ahavah *(agape)*
be without tzevi'ut
(hypocrisy). Hate what
is haRah, be devoted
to what is tov. 10 Show
mishpochah *(family)*
affection to one another
in ahavah shel achvah
(brotherly love). Be first in
esteeming one another, in
showing mutual respect.
11 Be zealous without
negligence; with bren
(fervor, hitlahavut) be
burning with the Ruach
Hakodesh. With avodas
kodesh serve Hashem.
12 Have simcha in tikvah.
Have savlanut in tzoros.
Keep davening tefillos.
13 With a spirit of koinonia,
keep the pushke full for
the needs of the Kedoshim.
Aspire to hachnosas
orchim.
14 Say a bracha on
those who bring redifah
(persecution) on you, let
it be a bracha and not a
kelalah *(curse)*. 15 Join in
simcha with those who
rejoice, weep with those
who weep. 16 Think with
a *(spiritual)* consensus in
achdus harmony among
yourselves. Do not cherish
the thoughts of the ba'al

פלייסיקייט, זייט אייפערדיק אינם גייסט; דינט דעם האר; יב אין דער
der in Har dem dint Gaist inem eiferdik zeit flaisikeit
the in L-rd the serve Spirit in the zealous be diligence

האפנונג, זייט פריילעך; אין א צרה , זייט געדולדיק; אינם תפילה
tfile inem geduldik zeit tsore a in freilech zeit hofenung
prayer in the patient be trouble a in rejoicing be hope

טאן, האלט אָן; יג זייט מנדב פאר די נויטן פון די הייליקע ,
heilike di fun noitn di far menadev zeit on halt ton
holy ones the of needs the for contribute be on keep do

פלייסיקט אייך צו זיין מכניסי אורחים . יד בענטשט די ,
di bentsht orchim machnise zain tsu aich flaisikt
the bless strangers bringing in be to you be diligent

וואס רודפן אייך; בענטשט, שעלט נישט. טו פריידט זיך
zich freidt nisht shelt bentsht aich roidefen vos
yourselves rejoice not curse bless you persecute who

מיט די , וואס פרייען זיך , וויינט מיט די , וואס וויינען.
veinen vos di mit veint zich freien vos di mit
weep who the with weep themselves rejoice who the with

טז האט אחדות צווישן זיך . טראכט נישט פון הויכע
hoiche fun nisht tracht zich tsvishen achdes hot
haughty of not think yourselves among unity have

זאכן , נאר לאזט זיך אראפ צו די נידריקע. האלט זיך נישט
nisht zich halt nidrike di tsu arop zich lozt nor zachn
not yourself keep lowly the to down self let but things

פאר קיין חכמים . יז צאלט נישט אפ קיינעמען מיט שלעכטס פאר
far shlechts mit keinemen op nisht tsolt chachomim kein far
for evil with any one up not repay wise ones any for

שלעכטס. טראכט איבער די זאכן , וואס זענען גוט פאר אלע
ale far gut zenen vos zachn di iber tracht shlechts
all for good are which things these over think evil

מענטשן. יח אויף וויפל עס ליגט אין אייך, אויב מעגלעך , זעט צו
tsu zet meglech oib aich in ligt es vifel oif mentshn
to see possible if you in lies it how much on men

לעבן בשלום מיט אלע מענטשן. יט געליבטע, זייט זיך נישט
nisht zich zeit gelibte mentshn ale mit besholem leben
not yourself be beloved men all with in peace live

נוקם , נאר מאכט אן ארט פאר דעם צארן , ווארום עס שטייט
shteit es vorem tsorn dem far ort an macht nor noikem
stands it because wrath the for place a make but avenge

געשריבן: ביי מיר איז נקמה איך וועל פארגעלטן, זאגט דער
der zogt fargeltn vel ich nekome iz mir bai geshriben
the says repay will I vengeance is Me with written

gaavah *(haughty person)*,
but associate with the
anaviyim *(humble)*, with
the lowly am ha'aretz;
do not be chachamim
(wise ones) in your own
estimation. 17 Repay no
one ra'a *(evil)* for ra'a *(evil)*.
Take into consideration
what is haTov in the sight
of everyone and do that.
18 If possible, so far as it
depends on you, live in
shalom with everyone.
19 Do not take your own
revenge, beloved, but
give opportunity for G-d's
Charon Af *(burning wrath)*,
for it is written, LI NAKAM
V'SHILEM *(Vengeance
is mine and recompense,
repayment)* — I am He who
will repay, says Hashem.
20 "But if your enemy is
hungry, feed him; if he is
thirsty, give him drink; for
in so doing you will heap
coals of fire on his head."
21 Do not be overcome by
what is ra'a, but overcome
haRah with haTov.

13 Let kol nefesh
(every soul, person)
be subject to the official
governing authorities. For
there is no memshalah

האר ג-ט. (דברים לב, לה.) כ דעריבער , אויב דיין שונא
soine dain oib deriber lh lb Devarim G-t Har
enemy your if therefore 35 32 Deuteronomy G-d L-rd

איז הונגעריק, גיב אים צו עסן ; אויב ער איז דורשטיק, גיב אים
im gib durshtik iz er oib esen tsu im gib hungerik iz
him give thirsty is he if to eat to him give hungry is

צו טרינקען; ווארום טוענדיק דאס דאזיקע, זאמלסטו פייערדיקע
faierdike zamlstu dozike dos tuendik vorem trinken tsu
fire you gather these the doing because drink to

קוילן אויף זיין קאפ. (משלי כה, כא-בב.) כא לאז דיך נישט
nisht dich loz cha-bb chh Mishle kop zain oif koiln
not you let 21-22 25 Proverbs head his on coals

באזיגט פונם שלעכטן, נאר זיי גובר דאס שלעכטע
shlechte dos goiver zei nor shlechtn funem bazigt
bad the overcoming be but bad by the be overcome

מיט דעם גוטן .
gutn dem mit
good the with

יג זאל יעדער איינער זיך אונטערטעניקן צו די העכערע
hechere di tsu unterteniken zich einer yeder zol
higher the to be subject themselves one every let

ממשלות , ווארום עס איז נישטא קיין ממשלה ,
memshole kein nishto iz es vorem memsholes
authority any there is not is it because authorities

אחוץ פון ה׳ , און די עקזיסטירנדיקע ממשלות זענען
zenen memsholes ekzistirendike di un Hashem fun achuts
are authorities existing the and Hashem of except

באשטימט געווארן פון ה׳ . [ב] בכן , דער , וואס שטעלט
shtelt vos der bechein Hashem fun gevoren bashtimt
resist who the one so then Hashem from become set

זיך קעגן דער מאכט, דער שטעלט זיך אנטקעגן ה׳ס
Hashems antkegen zich shtelt der macht der kegen zich
Hashem's against self resists that power the against himself

ארדנונג ; און די מורדים, וועלן איבער זיך באקומען
bakumen zich iber velen mordim di un ordenung
receive themselves over will rebels the and ordinance

א משפט . [ג] ווארום די מושלים זענען נישט קיין שרעק פאר
far shrek kein nisht zenen moshlim di vorem mishpot a
for terror any not are rulers the because judgment a

דעם , וואס טוט גוטס, נאר פאר דעם , וואס טוט שלעכטס.
shlechts tut vos dem far nor guts tut vos dem
evil does who the one for but good does who the one

ווילסטו אבער נישט מורא האבן פאר דער מאכט? דאן
dan macht der far hoben moire nisht ober vilstu
then power the before to have fear not however you want

טו דאס גוטע, און דו וועסט האבן פון איר א לויב ;
loib a ir fun hoben vest du un gute dos tu
praise a it from have you will you and good the do

[ד] ווארום זי איז ה׳ס דינערין פאר דיינעטוועגן צום גוטן .
gutn tsum daintvegen far dinerin Hashems iz zi vorem
good towards your sake for servant Hashem's is it because

ווען אבער דו טוסט דאס שלעכטע, דאן האב מורא; ווארום
vorem moire hob dan shlechte dos tust du ober ven
because fear have then evil the do you however when

נישט אומזיסט טראגט זי די שווערד; ווארום זי איז ה׳ס
Hashems iz zi vorem shverd di zi trogt umzist nisht
Hashem's is it because sword the it bears in vain not

דינערין אויסצופירן צארן (שטראף) אויף דעם , וואס
vos dem oif shtrof tsorn oistsufiren dinerin
who the one on punishment wrath to carry out servant

טוט שלעכטס . [ה] דערפאר מוז מען זיך אונטערטעניקן,
unterteniken zich men muz derfar shlechts tut
be subject themselves one must therefore evil things does

נישט נאר צוליב דעם צארן , נאר אויך צוליב דעם
dem tsulib oich nor tsorn dem tsulib nor nisht
the on account of also but wrath the on account of only not

געוויסן . [ו] ווארום דערפאר צאלט איר אויך שטייערן ,
shtayern oich ir tsolt derfar vorem gevisen
tribute, taxes also you pay this reason because conscience

(government) except given by Hashem, and the powers that be have been established by G-d. [2] So then, he who opposes the authority has resisted the ordinance, official decree of G-d; and those who resist shall receive mishpat *(judgment)* on themselves. [3] For rulers are not a cause of pachad *(terror)* to hitnahagut *(conduct)* that is of HaTov but HaRah. Do you want to be without pachad of memshalah *(government)*? Do HaTov, and you will have the commendation of the representative of the memshalah. [4] For he is the mesharet *(minister, servant)* of Hashem to you for HaTov. But if you do HaRah, be afraid. For he does not bear the cherev to no purpose. For he is the mesharet of Hashem, an avenger for Charon Af against the evildoer. [5] Wherefore it is necessary to be subject, not only on account of the Charon Af of Hashem, but also on account of matzpun *(conscience)*. [6] For that is why you also pay

tribute *(taxes)*. For they are mesharetim of G-d engaged in this very task. 7 Render to everyone their due: tribute to whom tribute is due, tax to whom tax; fear to whom fear is due, respect to whom respect.

8 Owe *(be indebted, obligated)* nothing to anyone except a choiv *(debt)* of ahavah *(love)*; for he who has ahavah has fulfilled the Torah. 9 For the mitzvoh, LO TIN'AF, LO TIRTZACH, LO TIGNOV, LO TACHMOD, and any other of the mitzvot *(commandments)* is akitzur *(restated, in summary)* in this dvar Torah, V'AHAVTA L'RE'ACHA KAMOCHA *(You shall love your neighbor as yourself)*. 10 Ahavah *(agape)* does no wrong to the re'a *(neighbor)*; therefore the fulfillment of the Torah is ahavah.

11 Besides this, you have da'as of the zman, that it is already the hour for you to wake up from sheynah *(sleep)*, for now is Yeshu'at Eloheinu nearer than when we became

ווייל זיי (די מאכטהאבער) זענען ה׳ס משרתים
vail zei di machthober zenen Hashems meshoresim
because they the people in power are Hashem's servants

און פארנעמען זיך מיט דער דאזיקער זאך . ז גיט אפ
un farnemen zich mit der doziker zach git op
and occupy themselves with the this one thing give up

יעדן איינעם דאס, וואס איר זענט מחויב : שטייער, צו וועמען
yedn einem dos vos ir zent mechuyev shtaier tsu vemen
every one that what you are obligated tax to whom

שטייער געהערט, צאל , צו וועמען צאל געהערט, מורא דעם ,
shtaier gehert tsol vemen tsu tsol gehert moire dem
tax belong tariff whom to tariff belong fear the one

וועמען מורא געהערט, כבוד , צו וועמען כבוד געהערט. ח זייט
vemen moire gehert koved vemen tsu koved gehert zeit
whom fear belong honor to whom honor belong be

קיינעם גארנישט שולדיק, אחוץ ליב צו האבן איינער דעם
keinem gornisht shuldik achuts lib hoben tsu einer dem
anyone nothing in debt except love to have one the

אנדערן; ווארום דער , וואס האט ליב דעם אנדערן, האט
andern vorem der vos hot lib dem andern hot
other because the one who has love the one other has

מקיים געווען די תורה . ט ווארום דו זאלסט נישט מזנה
mekaiem geven di toire vorem du zolst nisht mezane
fulfill was the Torah because you shall not adultery

זיין , דו זאלסט נישט מארדן , דו זאלסט נישט גנבענען ,
zain du zolst nisht morden du zolst nisht ganvenen
commit you shall not murder you shall not steal

דו זאלסט נישט גלוסטן, (שמות כ, יג-יז .) און יעדעס אנדערע
du zolst nisht glusten Shemot ch ig-iz un yedes andere
you shall not covet Exodus 20 13-17 and every other

געבאט , זענען צוזאמענגעפאסט אין דעם דאזיקן ווארט:
gebot zenen tsuzamengefast in dem dozikn vort
commandment are bound up together in the this word

דו זאלסט ליב האבן דיין חבר ווי דיך אליין. (ויקרא
du zolst lib hoben dain chaver vi dich alein Vayikra
you shall love have your neighbor as you alone Leviticus

יט, יח.) י די ליבע טוט דעם נאנטן קיין שום שלעכטס
it ich di libe tut dem nontn kein shum shlechts
19 18 the love does the neighbor any in no way evil

נישט; דעריבער איז די ליבע די דערפילונג פון דער תורה . יא און
nisht deriber iz di libe di derfilung fun der toire un
not therefore is the love the fulfilment of the Torah and

ma'aminim *(believers).*
12 The Lailah *(Night, of the old epoch)* is far advanced, and HaYom is imminent, at hand. Let us therefore take off the dark cloak of the deeds of choshech, ridding ourselves of it, and let us put on the neshek *(weapons)* of Ohr *(light).*
13 Let us conduct ourselves decently as in HaYom *(The Day)*, not in carousing and shichrut *(drunkenness)*, not in zenut *(fornication)* and debauchery and zimmah *(licentiousness)*, not in merivah *(strife)* and quarreling and anochiyut *(selfishness)* and kinah *(jealousy).*
14 But put on Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua Adoneinu and make no provision for the basar *(old fallen nature)*, to satisfy its ta'avot *(lusts).*

דאס דאזיקע זאלט איר טאן, קענענדיק די צייט, אז די שעה
sho di az tsait di kenendik ton ir zolt dozike dos
hour the that time the knowing do you shall these the

איז שוין אנגעקומען, אויפצושטיין פון שלאף; ווארום איצט
itst vorem shlof fun oiftsushtein ongekumen shoin iz
now because sleep from to rise come already is

איז אונדזער ישועה נענטער, ווי ווען מיר האבן אנגעהויבן
ongehoiben hoben mir ven vi nenter yeshue undzer iz
begin did we when than nearer salvation our is

צו גלויבן. יב די נאכט איז פארגאנגען און דער טאג האט זיך
zich hot tog der un fargangen iz nacht di gloiben tsu
itself has day the and passed is night the believe to

דערנענטערט; לאמיר זשע אראפווארפן די מעשים פון דער
der fun maisim di aropvarfen zhe lomir dernentert
the of deeds the cast off then let us come nearer

פינצטערניש און אנטאן די כלי-זין פונם ליכט. יג לאמיר גיין
gein lomir licht funem keile-zin di onton un fintsternish
walk let us light of the weapon the put on and darkness

באשיידן, ווי בייטאג, נישט פרעסנדיק און זויפנדיק, נישט אין
in nisht zoifendik un presendik nisht baitog vi basheiden
in not guzzling and gorging not by day as humbly

זנות און פארשייטקייט, נישט אין געצאנק און אין
in un getsank in nisht farshaitkeit un zoines
in and quarreling in not licentiousness and fornication

קנאה. יד נאר טוט אָן דעם האר יהושע / ישוע המשיח ,
HaMoshiach Yeshua Yehoshua Har dem on tut nor kine
the Moshiach Yeshua Yehoshua L-rd the on put but envy

און זעט, אז אייער זארגן פאר קערפער זאל נישט דערפירן
derfiren nisht zol kerper far zorgen eier az zet un
lead not shall the body for worries your that see and

צום באפרידיקן די תאוות.
taives di bafridikn tsum
lusts the satisfying to the

14 Welcome the one who is weak in emunah *(faith).* But not for the purpose of setting him straight in arguments.
2 For example, one person

יד דעם שוואכן אין דער אמונה זאלט איר מקרב
mekarev ir zolt emune der in shvachn dem
welcome you shall faith the in weak the one

זיין, נאר נישט צו האלטן וויכוחים איבער צווייפלהאפטע
tsveifelhafte iber vichuchim halten tsu nisht nor zain
doubtful over debates hold to not but be

מיינונגען. ב איינער גלויבט, אז ער מעג אלץ עסן, דער
der esen alts meg er az gloibt einer meinungen
the eat everything may he that believes one opinions

has emunah *(faith)* to eat every potential food; but the weak practice vegetarianism. [3] Let the one who eats not hold in contempt or despise the one who does not eat, and let not the one who does not eat pass judgment on the one who eats, for Hashem treats him as an oreach ratzuy *(welcome guest)*. [4] Who are you to condemn the eved *(house slave)* of someone else? In relation to Ribbono *(shel Olam)* he stands or falls. And he shall stand, for Ribbono *(shel Olam)* is able to make him stand.

[5] One person judges one day to be more important than another; another person judges every day to be alike. Let each be fully convinced in his own mind. [6] The one who holds an opinion on the day does so to Hashem. And the one who eats does so to Hashem, for he does the bentshen *(custom of saying grace after meals)* of the Birkat Hamazon to Hashem. And the one who does not eat does so to Hashem and gives the

שוואכער אבער עסט בלויז גרינווארג. [ג] דער , וואס עסט,
est vos der grinvarg bloiz est ober shvacher
eats who the one greenery only eats however weak one

זאל נישט מבזה זיין דעם , וואס עסט נישט; און דער ,
der un nisht est vos dem zain mevaze nisht zol
the one and not eats who the one be degrade not shall

וואס עסט נישט, זאל נישט משפטן דעם , וואס עסט יא ;
yo est vos dem mishpeten nisht zol nisht est vos
yes eats who the one judge not shall not eats who

ווארום ה׳ האט אים מקבל געווען. [ד] ווער ביסטו , וואס
vos bistu ver geven mekabl im hot Hashem vorem
who you are who was received him has Hashem because

משפטסט א פרעמדן קנעכט ? ער שטייט אדער פאלט
falt oder shteit er knecht fremdn a mishpetst
falls or stands he servant some one else's a judges

פאר זיין אייגענעם האר! ער וועט אבער אויפגעשטעלט ווערן,
veren oifgeshtelt ober vet er Har eigenem zain far
to be upheld however will he lord own his before

ווארום דער האר איז אימשטאנד אים אויפצושטעלן. [ה] איינער
einer oiftsushtelen im imshtand iz Har der vorem
one person make stand him able is L-rd the because

מאכט א חילוק צווישן איין טאג און אן אנדערן, און אן
an un andern an un tog ein tsvishen chiluk a macht
an and other an and day one between distinction a makes

אנדערער האלט אלע טעג פאר גלייך ; זאל יעדער זיין גאנץ
gants zain yeder zol glaich far teg ale halt anderer
entirely be everyone let equal for day every holds another

זיכער ביי זיך אין דער מחשבה . [ו] דער, וואס האלט (א
a halt vos der machshove der in zich bai zicher
a observes who the mind the in himself in secure

געוויסן) טאג, האלט ער אים פאר דעם האר; און דער ,
der un Har dem far im er halt tog gevisen
the one and L-rd the before it he observes day certain

וואס עסט, עסט פאר דעם האר, ווארום ער דאנקט דאך ה׳
Hashem doch dankt er vorem Har dem far est est vos
Hashem yet thanks he because L-rd the before eats eats who

דערפאר; און דער, וואס עסט נישט, עסט נישט פאר דעם האר;
Har dem far nisht est nisht est vos der un derfar
L-rd the before not eats not eats who the and for this

און דאנקט אויך ה׳ דערפאר. [ז] ווארום קיינער פון אונדז
undz fun keiner vorem derfar Hashem oich dankt un
us of none because for this Hashem also thanks and

hodayah *(thanksgiving)* to Hashem. 7 For no one of us lives for himself and no one dies for himself. 8 For if we live, we live for Hashem; and if we die, we die for Hashem. So whether we live or we die, we belong to Hashem. 9 For it was for this tachlis *(purpose)* that Moshiach had his histalkus and came to live again, in order that he might have charge as Moshiach Adoneinu over both the Mesim *(dead ones)* and the Chayyim *(living ones)*.

10 So you, why do you judge your Ach b'Moshiach? Or you, why do you despise your Ach b'Moshiach? For we shall all stand in the Bet Din *(Court of Law)* of Hashem before his Kisse Din *(judgment seat)*, his Kisse Mishpat, 11 For it is written, "As I live, says Hashem, before Me KOL BERECH *(every knee)* will bow and KOL LASHON *(every tongue)* shall give praise to Hashem." 12 So then each of us will give account of himself to Hashem.

לעבט נישט פאר זיך אליין, און קיינער שטארבט נישט פאר
far nisht shtarbt keiner un alein zich far nisht lebt
for not dies none and alone himself for not lives

זיך אליין. ח ווארום ווען מיר לעבן, לעבן מיר צום האר,
Har tsum mir leben leben mir ven vorem alein zich
L-rd to the we live live we when because alone himself

און ווען מיר שטארבן, שטארבן מיר צום האר; דעריבער ,
deriber Har tsum mir shtarben shtarben mir ven un
therefore L-rd to the we die die we when and

צי מיר לעבן צי מיר שטארבן, זענען מיר דעם הארס .
Hars dem mir zenen shtarben mir tsi leben mir tsi
the L-rd's the we are die we or live we whether

ט ווארום פאר דעם דאזיקן צוועק איז משיח געשטארבן און
un geshtorben Moshiach iz tsvek dozikn dem far vorem
and died Moshiach is purpose this the for because

לעבעדיק געווארן, כדי ער זאל זיין האר איבער טויטע און
un toite iber Har zain zol er kedei gevoren lebedik
and dead over L-rd be shall he so that became alive

לעבעדיקע . י אבער דו , פארוואס משפטסטו דיין ברודער?
bruder dain mishpetstu farvos du ober lebedike
brother your you judge why you however the living ones

אדער דו , פארוואס ביסטו מבזה דיין ברודער? ווארום מיר
mir vorem bruder dain mevaze bistu farvos du oder
we because brother your degrade you are why you or

אלע וועלן שטיין פאר ה'ס כסא המשפט . יא ווארום
vorem hamishpot kisei Hashems far shtein velen ale
because judgment throne of Hashem's before stand will all

עס שטייט געשריבן: אזוי ווי איך לעב, זאגט דער האר ג-ט, צו מיר
mir tsu G-t Har der zogt leb ich vi azoi geshriben shteit es
Me to G-d L-rd the says live I as so written stands it

וועט זיך בייגן יעדע קני , און יעדע צונג וועט לויבן ג-ט.
G-t loiben vet tsung yede un kni yede beigen zich vet
G-d praise will tongue every and knee every bow self will

(ישעיהו מה, כג.) יב אָט אזוי ארום וועט יעדער איינער פון
fun einer yeder vet arum azoi ot chg mh Yeshayah
of one every will around so just 23 45 Yeshayah

אונדז מוזן אפגעבן א דין וחשבון צו ה' פאר זיך
zich far Hashem tsu ucheshben din a opgeben muzn undz
himself for Hashem to account serve a give up must us

אליין. יג טוט זשע מער נישט משפטן איינער דעם אנדערן. נאר
nor andern dem einer mishpeten nisht mer zhe tut alein
but other the one judge not more then do alone

13 Let us therefore no longer pass judgment on one another, but decide this rather: not to put an occasion for michshol *(stumbling, offense, downfall)* in the way of the Ach b'Moshiach. 14 I have da'as and am convinced in Adoneinu Yehoshua that nothing is tamei beetzem *(intrinsically)*, except that to the one who reckons something profane, to that person it is profane. 15 For if your Ach B'Moshiach is deeply upset on account of [your] okhel *(food)*, you are no longer conducting yourself in terms of ahavah. Do not by your okhel destroy that one for whom Moshiach died. 16 Therefore, do not let HaTov of you be brought into contempt. 17 For the Malchut Hashem is not a matter of eating and drinking, but of tzedek *(righteousness)*, shalom *(peace)* and simcha b'Ruach Hakodesh. 18 For he who serves Moshiach in this is pleasing to Hashem and approved by people in general. 19 So then we pursue what makes for shalom and for the building up of one another.

האלט ליבער דאס פאר רעכט, נישט צו לייגן קיין מכשול
michshol kein leigen tsu nisht recht far dos liber halt
stumbling block any place to not right for that rather keep

אדער א פאסטקע פאר דעם ברודער. יד איך ווייס , און בין
bin un veis ich bruder dem far pastke a oder
am and know I brother the before trap a or

בטוח אינם האר יהושע / ישוע , אז וועזנטלעך איז קיין
kein iz vezntlech az Yeshua Yehoshua Har inem betuech
any is essential that Yeshua Yehoshua L-rd in the confident

זאך נישט טמא ; אחוץ פאר אים, וואס באטראכט עפעס
epes batracht vos im far achuts tome nisht zach
something considers who him for except defiled not thing

ווי טמא , פאר אים איז עס טמא . טו ווארום אויב דיין ברודער
bruder dain oib vorem tome es iz im far tome vi
brother your if because defiled it is him for defiled as

ווערט מצער דורך א מאכל, (וואס דו עסט), גייסטו
geistu est du vos maichl a durch metsaer vert
go you eats you which food a through grieved becomes

מער נישט לויט דער ליבע. זאל יענער , פאר וועמען
vemen far yener zol libe der loit nisht mer
whom for that one let love the according to not more

משיח איז געשטארבן, נישט פארלוירן ווערן דורך דיין
dain durch veren farloiren nisht geshtorben iz Moshiach
your through become lost not die did Moshiach

שפייז! טז זאל דעריבער אייער גוטס נישט ווערן קיין סיבה צו
tsu sibe kein veren nisht guts eier deriber zol shpaiz
to cause any become not good your therefore let food

לעסטערונג; יז ווארום דאס קעניגרייך פון ה׳ באשטייט נישט
nisht bashteit Hashem fun kenigraich dos vorem lesterung
not consists Hashem of kingdom this because blaspheme

אין עסן און טרינקען, נאר אין צדקות און שלום און
un sholem un tsedokes in nor trinken un esen in
and peace and righteousness in but to drink and to eat in

שמחה אינם רוח הקודש . יח ווארום דער , וואס דינט
dint vos der vorem HaKoidesh Ruach inem simcha
serves who the one because the Holy Spirit in the joy

דעם משיח אינם דאזיקן, איז וואוילגעפעלן צו ה׳ און איז
iz un Hashem tsu voilgefelen iz dozikn inem Moshiach dem
is and Hashem to pleasing is this in the Moshiach the

באוויליקט ביי מענטשן. יט לאמיר זשע זיך נאכיאגן נאך
noch nochyogen zich zhe lomir mentshn bai bavilikt
after pursue ourselves then let us men by approved

20 Do not for the sake of okhel bring churban to the work of Hashem. All okhel is tahor but it is wrong to eat anything that causes nisyonot. 21 It is a fine thing not to eat meat nor drink wine nor anything by which your Ach b'Moshiach stumbles. 22 The emunah that you have, keep beshita *(as a matter of conviction or principle)* to yourself before G-d. Ashrey is the man who does not condemn himself by the things he approves. 23 But in the man who doubts, there is found in him a dvar ashmah *(a thing of guilt, condemnation)* if he eats, because it is not of emunah. And whatever is not of emunah is averah *(sin)*.

די זאכן פון שלום און נאך די זאכן , דורך וועלכע מיר
mir velche durch zachn di noch un sholem fun zachn di
we which through things the after and peace of things the

וועלן דערבויען איינער דעם אנדערן. כ צעשטערט נישט ה׳ס
Hashems nisht tseshtert andern dem einer derboien velen
Hashem's not destroy other the one build up will

זאך צוליב א מאכל. אלץ איז טהור; נאר עס איז
iz es nor tahor iz alts maichl a tsulib zach
is it only pure is everything food a on account of work

שלעכט פאר דעם מענטשן, וואס ווען ער עסט עס, ווערט ער
er vert es est er ven vos mentshn dem far shlecht
he becomes it eats he when who man the for evil

א מכשול (פאר אן אנדערן). כא עס איז גוט נישט צו
tsu nisht gut iz es andern an far michshol a
to not good is there other an for stumbling block a

עסן קיין פלייש, און נישט צו טרינקען קיין וויין , און נישט צו
tsu nisht un vain kein trinken tsu nisht un fleish kein esen
to not and wine any drink to not and meat any to eat

טאן דאס, דורך וועלכן דיין ברודער שטרויכלט. כב די אמונה,
emune di shtroichlt bruder dain velchen durch dos ton
faith the stumbles brother your which through this do

וואס דו האסט , האב דיר פאר ה׳ . וואויל איז
iz voil Hashem far dir hob host du vos
is blessed Hashem before you have you have you which

דעם , וואס פארמשפט זיך נישט אליין דערמיט, וואס ער
er vos dermit alein nisht zich farmishpet vos dem
he what thereby himself not self condemns who the one

דערלויבט זיך . כג דער אבער , וואס איז מסופק , ווען
ven mesupek iz vos ober der zich derloibt
when doubtful is who however the one himself approves

ער עסט, איז פארמשפט ווייל ער טוט עס נישט פון אמונה;
emune fun nisht es tut er vail farmishpet iz est er
faith of not it does he because condemned is eats he

און אלץ, וואס איז נישט פון אמונה איז א חטא.
chet a iz emune fun nisht iz vos alts un
sin a is faith of not is what all and

15 We, the strong, ought to support the weaknesses of those

טו מיר, די שטארקע , האבן א חוב , סובל צו זיין
zain tsu soivl choiv a hoben shtarke di mir
his to endure debt a have strong ones the we

די שוואכקייטן פון די שוואכע, און נישט זיך אליין
alein zich nisht un shvache di fun shvachkeitn di
alone self not and weak the of weaknesses the

without chizzuk, and not to please ourselves. 2 Let each of us please his re'a with a view to what is beneficial, for upbuilding. 3 For even Rebbe, Melech HaMoshiach did not please himself; but, as it is written, V'CHERPOT CHORPECHA NAF'LU ALAI *(The reproaches of those who reproach You have fallen on me).* 4 For as much as was written beforehand was written for our limudei kodesh, in order that through savlanut and through the nechamah of the Kitvei Hakodesh we might hold fast tikvah *(hope).* 5 May the G-d of savlanut and of nechamah give you to live in harmony among yourselves in accordance with Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua, 6 In order that with achdus of mind and voice you might give kavod to the Elohim and Avi of Adoneinu Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua. 7 Therefore, treat each other as orchim ratzuy *(welcome guests)*, as Rebbe, Melech HaMoshiach welcomed you, to the kavod of Hashem *(glory of G-d).*

צו באפרידיקן. ב זאל יעדער איינער פון אונדז זוכן צו געפעלן
gefelen tsu zuchen undz fun einer yeder zol bafridikn tsu
please to seek us of one every let satisfy to

זיין חבר צום גוטן, צו דערבויאונג. ג ווארום משיח
Moshiach vorem derboiung tsu gutn tsum chaver zain
Moshiach because build up to good to the chaver his

האט אויך נישט געזוכט זיך אליין צו געפעלן, נאר ווי עס שטייט
shteit es vi nor gefelen tsu alein zich gezucht nisht oich hot
stands it as but please to alone self seek not also did

געשריבן: די חרפות, וואס דיינע באליידיקער האבן דיר אנגעטאן,
ongeton dir hoben baleidiker daine vos charpus di geshriben
put on you did insulters your which shame the written

זענען געפאלן אויף מיר. (תהלים סט, י.) ד ווארום אלץ ,
alts vorem i st Tehilim mir oif gefalen zenen
everything because 10 69 Psalms Me upon fallen have

וואס איז פון פריער געשריבן, איז געשריבן געווארן פאר אונדזער
undzer far gevoren geshriben iz geshriben frier fun iz vos
our for become written is written before of is which

באלערנונג, כדי דורך סבלנות און דער טרייסט פון די
di fun treist der un savlones durch kedei balernung
the of comfort the and patience through so that learning

כתבי (הקודש) זאלן מיר האבן די האפנונג. ה און
un hofenung di hoben mir zolen Hakoidesh Kitvei
and hope the have we should the Holy Scriptures

דער ג-ט פון סבלנות און פון נחמה זאל אייך געבן, אז איר
ir az geben aich zol nechome fun un savlones fun G-t der
you as give you shall comfort of and patience of G-d the

זאלט האבן צווישן זיך איין מחשבה לויט דעם
dem loit machshove ein zich tsvishen hoben zolt
the according to mind one yourselves among have shall

משיח יהושע / ישוע; ו כדי איר זאלט איינשטימיק,
einshtimik zolt ir kedei Yeshua Yehoshua Moshiach
agree shall you so that Yeshua Yehoshua Moshiach

מיט איין מויל, אפגעבן כבוד דעם ג-ט און פאטער פון
fun Foter un G-t dem koved opgeben moil ein mit
of Father and G-d the honor give mouth one with

אונדזער האר יהושע / ישוע המשיח. ז דערפאר זאלט
zolt derfar HaMoshiach Yeshua Yehoshua Har undzer
shall therefore the Moshiach Yeshua Yehoshua L-rd our

איר מקרב זיין איינער דעם אנדערן, ווי אויך דער משיח
Moshiach der oich vi andern dem einer zain mekarev ir
Moshiach the also as other the one be welcome you

[8] For I declare that
Moshiach has become
Mesharet Bnei HaMilah
*(Servant, Minister of the
Circumcised)* for the sake
of the Emes Hashem *(the
truth of G-d)*, to confirm
the havtachot given to
the Avot, [9] And in order
that the Goyim might
give praise to Hashem
for His chaninah *(mercy)*.
As it is written, For this
reason I will confess You
among the Goyim and
sing praises unto Your
Name. [10] Furthermore it
says, HARNINU GOYIM
AMMO *(Rejoice, Goyim with
His people)*. [11] And again,
HALELU ES ADONOI KOL
GOYIM SHABBECHUHU
KOL HAUMMIM *(Baruch
Hashem, Praise the L-rd, all
you Goyim, and let all the
peoples praise Him)*. [12] And
again Yeshayah says, The
SHORESH OF YISHAI *(the
Root of Jesse)*, shall come
forth, even the one who
arises to rule the GOYIM;
in him *(the Gentiles, the
nations)* shall put their
TIKVAH *(hope)*. [13] May the
Elohei HaTikvah *(the G-d of
hope)* fill you with simcha
and shalom in believing,
that you may overflow
in tikvah *(hope)*, in the

האט אונדז מקרב געווען, צו ה׳ס כבוד . [ח] ווארום איך
ich vorem koved Hashems tsu geven mekarev undz hot
I because honor Hashem's to was welcome us has

זאג, משיח איז געבוירן געווארן צו זיין א משרת פון די
di fun meshores a zain tsu gevoren geboiren iz Moshiach zog
the of servant a be to become born is Moshiach say

געמלטע צוליב דעם אמת פון ה׳ , כדי צו
tsu kedei Hashem fun emes dem tsulib gemalte
to so as Hashem of truth the on account of circumcised

באשטעטיקן די הבטחות צו די אבות , [ט] און כדי די
di kedei un avot di tsu havtoches di bashtetiken
the so that and fathers the to promises the confirm

אומות העולם זאלן אפגעבן כבוד צו ה׳ פאר זיינע
zaine far Hashem tsu koved opgeben zolen hooilem umes
His for Hashem to honor give should of the world nations

רחמים , ווי עס שטייט געשריבן: דערפאר וועל איך דיך לויבן
loiben dich ich vel derfar geshriben shteit es vi rachomim
praise you I will therefore written stands it as mercy

צווישן די פעלקער, און צו דיין נאמען זינגען. (תהלים יח,
ich Tehilim zingen nomen dain tsu un felker di tsvishen
18 Psalms sing Name of your to and nations the among

נ .) [י] און ווידער ווערט געזאגט: פריידט זיך , איר גויים ,
Goyim ir zich freidt gezogt vert vider un n
non-Jews you yourselves rejoice said it is again and 50

מיט זיין פאלק . (דברים לב, מג.) [יא] און ווידער: לויבט
loibt vider un mg lb Devarim folk zain mit
praise again and 43 32 Deuteronomy people His with

דעם האר (ג-ט), איר אלע גויים , און גיט אים א שבח , אלע
ale shvach a im git un Goyim ale ir G-t Har dem
all praise a Him give and non-Jews all you G-d L-rd the

פעלקער. (תהלים קיז, א.) [יב] און ווידער ישעיהו זאגט: עס וועט
vet es zogt Yeshayah vider un a kiz Tehilim felker
will it says Yeshayah again and 1 117 Psalms nations

זיין דערווארצל פון ישי , און דער , וואס שטייט אויף צו
tsu oif shteit vos der un Yishai fun vortsel der zain
to up stands who this One and Yishai of root the be

הערשן איבער די גויים ; צו אים וועלן די פעלקער האפן.
hofen felker di velen im tsu Goyim di iber hershen
hope nations the will Him to non-Jews the over reign

(ישעיהו יא, א, י .) [יג] און דער ג-ט פון האפנונג זאל אייך
aich zol hofenung fun G-t der un i a yo Yeshayah
you shall hope of G-d the and 10 1 11 Yeshayah

ko'ach *(power)* of the Ruach
Hakodesh.
14 Achim b'Moshiach
of mine, I myself am
convinced concerning you,
that you yourselves too are
full of yosher *(rectitude)*,
full of da'as, able also to
admonish one another.
15 But I wrote to you rather
bluntly in this iggeret
hakodesh in part as a way
of reminding you, by virtue
of the chesed *(unmerited
favor, gift of grace)* given
me from Hashem, 16 To
be a mesharet *(minister,
servant)* of Rebbe, Melech
HaMoshiach Yehoshua
to the Goyim, serving
the Besuras HaGeulah of
Hashem, administering
with a kohen's avodas
kodesh service the
minchah offering to
Hashem of the Goyim,
that this offering might be
acceptable, mekudash
(set apart as holy) in
the Ruach Hakodesh.
17 Therefore I have this
glorying in Moshiach
Yehoshua in reference
to what concerns G-d.
18 For I will not presume
to say anything, except
of what Moshiach has

אנפילן מיט יעדער שמחה און שלום אינם גלויבן , כדי
kedei gloiben inem sholem un simcha yeder mit onfilen
so that believing in the peace and joy every with fill

איר זאלט זיין רייך אין דער האפנונג דורך דער גבורה פונם
funem gevure der durch hofenung der in raich zain zolt ir
of the might the through hope the in rich be shall you

רוח הקודש . יד מיינע ברידער , איך אליין בין בטוח
betuech bin alein ich brider maine HaKoidesh Ruach
confident am myself I brothers my the Holy Spirit

וועגן אייך, אז איר זענט פול מיט גוטסקייט, אנגעפילט מיט
mit ongefilt gutskeit mit ful zent ir az aich vegen
with filled goodness with full are you that you about

יעדן וויסן , און זענט אימשטאנד צו זאגן שטראף
shtrof zogen tsu imshtand zent un visen yedn
admonishing say to able are and knowledge every

רייד איינער דעם אנדערן. טו איך אבער האב געשריבן צו
tsu geshriben hob ober ich andern dem einer reid
to written have however I other to the one words

אייך, טיילווייז דרייסט, אזוי ווי אייך צו דערמאנען דורך דעם
dem durch dermonen tsu aich vi azoi dreist teilvaiz aich
that through remind to you as so boldly partly you

חסד , וואס איז מיר געגעבן געווארן פון ה׳ , טז צו זיין
zain tsu Hashem fun gevoren gegeben mir iz vos chesed
be to Hashem from become given me is what grace

א קנעכט פונם משיח יהושע / ישוע צו די אומות
umes di tsu Yeshua Yehoshua Moshiach funem knecht a
nations the to Yeshua Yehoshua Moshiach of the servant a

העולם , דינענדיק ווי א כהן אין דער בשורה טובה פון
fun Toive Besoire der in koyen a vi dinendik hooilem
of Good News the in kohen a as serving of the world

ה׳ , כדי דאס קרבן פון די אומות העולם זאל
zol hooilem umes di fun korben dos kedei Hashem
shall of the world nations the of sacrifice the so that Hashem

ווערן באוויליקט , געהייליקט דורך דעם רוח הקודש .
HaKoidesh Ruach dem durch geheilikt bavilikt veren
the Holy Spirit the through holy acceptable become

יז איך האב דעריבער עפעס , מיט וואס זיך צו בארימען
barimen tsu zich vos mit epes deriber hob ich
boast to myself which with something therefore have I

אינם משיח יהושע / ישוע , מיט די ענינים , וואס
vos inyonim di mit Yeshua Yehoshua Moshiach inem
which issues the with Yeshua Yehoshua Moshiach in the

accomplished through me for the mishma'at of the peoples, by word and deed, 19 By the ko'ach of otot u'moftim *(signs and wonders)*, by the power of the Ruach Hakodesh; so that from Yerushalayim in a sweep round to Illyricum, I have preached the Besuras HaGeulah Hashem, 20 Thus making it my hasagos *(aspiration)* to preach the Besuras HaGeulah where Moshiach has not been named, lest I build on another’s yesod *(foundation)*. 21 But, as it is written, “Those who had not been told about Him will see, and those who had not heard shall understand.”

22 For this reason I have also regularly been prevented from coming to you. 23 But now, als *(since)* I no longer have scope in these regions and have had a tshuka *(longing)* to come to you for many years, 24 When I travel to Spain...For I hope to see you as I pass through and to be sent on my way there by you, once I have had the full

זענען שייך ה׳ . יח ווארום איך וועל מיך נישט
nisht mich vel ich vorem Hashem shaich zenen
not myself will I because Hashem concerning are

אונטערשטעלן צו רעדן פון עפעס אחוץ פון דעם, וואס
vos dem fun achuts epes fun reden tsu untershtelen
which that of except anything of speak to dare

משיח האט געווירקט דורך מיר, צו ברענגען די אומות
umes di brengen tsu mir durch gevirkt hot Moshiach
nations the bring to me through activated has Moshiach

העולם צו געהארכזאמקייט, אין ווארט און בפועל ממש ,
mamesh bepoyel un vort in gehorchzamkeit tsu hooilem
real deeds and word in obedience to of the world

יט מיט דער גבורה פון אותות און מופתים , מיט דער גבורה
gevure der mit mofsim un otot fun gevure der mit
might the with wonders and signs of might the with

פונם רוח הקודש , אזוי, אז איך האב פון ירושלים
Yerushalayim fun hob ich az azoi HaKoidesh Ruach funem
Yerushalayim from have I that so the Holy Spirit from the

און דער געגנט ארום ביז אילריקיען אומעטום פולשטענדיק
fulshtendik umetum Illyricum biz arum gegent der un
fully everywhere Illyricum up to around region the and

אנגעזאגט די בשורה טובה פונם משיח ; כ פלייסנדיק מיך
mich flaisendik Moshiach funem Toive Besoire di ongezogt
myself striving Moshiach of the Good News the announced

אזוי, אנצוזאגן די בשורה טובה וואו משיחס נאמען איז
iz nomen Moshiachs vu Toive Besoire di ontsuzogen azoi
is Name of Moshiach's where Good News the to proclaim so

נאך נישט געווען באקאנט, כדי איך זאל נישט בויען אויף
oif boien nisht zol ich kedei bakant geven nisht noch
upon build not shall I so that known become not yet

אן אנדערנס יסוד , כא נאר ווי עס שטייט געשריבן: זיי ,
zei geshriben shteit es vi nor yesod anderns an
they written stands it as but foundation another's an

וועמען עס איז נישט דערציילט געווארן וועגן אים, וועלן זען,
zen velen im vegen gevoren dertseilt nisht iz es vemen
see will him about been told not is it to whom

און די , וואס האבן נישט געהערט, וועלן פארשטיין . (ישעיהו
Yeshayah farshtein velen gehert nisht hoben vos di un
Yeshayah understand will heard not have who the and

נב, טו.) כב צוליב וועלכן איך בין טאקע מערערע מאל
mol merere take bin ich velchen tsulib tu nb
times several actually am I which on account of 15 52

pleasure of being with you
for a time. 25 But now I am
traveling to Yerushalayim
in avodas kodesh service
to the Kedoshim *(Messianic
Jews in Jerusalem).* 26 For
the kehillot of Moshiach
(Messianic congregations)
in Macedonia and
Achaia *(Greece)* chose
to make some tzedakah
(contribution) for the
aniyim *(poor)* among
the Kedoshim in
Yerushalayim. 27 For
they chose to do so and
owe them a choiv *(debt)*,
for if the non-Jews have
received a share in their
spiritual affairs, they
ought to minister to the
Messianic Jews in material
affairs. 28 When, therefore,
I have completed this
*(collection journey avodas
kodesh service)* and sealed
this p'ri *(fruit)* to them, I
will go by way of you to
Spain. 29 And I have da'as
that when I come to you, I
will come in the fullness of
the Birkat HaMoshiach.
30 I appeal to you, Achim
b'Moshiach, through
Adoneinu Moshiach
Yehoshua and the ahavas
HaRuach Hakodesh, to

געשטערט געווארן צו קומען צו אייך. כג אבער איצט, שוין
shoin itst ober aich tsu kumen tsu gevoren geshtert
at last now however you to to come to become prevented

נישט האבנדיק קיין ארט אין די דאזיקע מקומות און לעכצנדיק
lechtsndik un mekoimes dozike di in ort kein hobendik nisht
yearning and places these the in place any having not

יארנלאנג צו קומען צו אייך, כד וועל איך צו אייך קומען ,
kumen aich tsu ich vel aich tsu kumen tsu yornlang
to come you to I will you to to come to for long years

ווען איך וועל זיין אויפן וועג קיין שפאניען. ווארום איך האף
hof ich vorem Spain kein veg oifen zain vel ich ven
hope I because Spain to way on the be will I when

אייך צו זען אויף דער דורכרייזע, און פון אייך געשיקט צו ווערן
veren tsu geshikt aich fun un durchraize der oif zen tsu aich
to be to sent you by and journey this on see to you

דארטן אהין , ווען איך וועל מיך צום ערשט אביסל זעטיקן
zetiken abisel ersht tsum mich vel ich ven ahin dorten
satisfy a little first to the myself will I when there there

פון אייך; כה איצט אבער פאר איך קיין ירושלים , צו
tsu Yerushalayim kein ich far ober itst aich fun
to Yerushalayim to I travel however now you with

דינען די קדושים . כו ווארום עס איז מאצעדאניען און אכאיא
Achaia un Macedonia iz es vorem kedoishem di dinen
Achaia and Macedonia is it because saints the serve

וואוילגעפעלן צו מאכן א געמיינזאמע נדבה לטובת
ltubt nedove gemainzame a machen tsu voilgefelen
for the benefit donation joint a make to well pleased

די ארומע צווישן די קדושים אין ירושלים . כז ווארום
vorem Yerushalayim in kedoishem di tsvishen orume di
because Yerushalayim in saints the among poor the

עס איז זיי וואוילגעפעלן, און זיי זענען זייערע בעלי חוב .
choiv ba'alei zeiere zenen zei un voilgefelen zei iz es
debt owners their are they and well pleased them is it

ווייל אויב די אומות העולם האבן א חלק אין זייערע
zeiere in cheilek a hoben hooilem umes di oib vail
their in share a have of the world nations the if because

רוחניותדיקע זאכן , זענען זיי מחויב זיי צו דינען אין
in dinen tsu zei mechuyev zei zenen zachn ruchniesdike
in serve to them obligated they are things spiritual

גשמיותדיקע זאכן . כח דעריבער ווען איך וועל האבן געענדיקט
geendikt hoben vel ich ven deriber zachn gashmiesdike
completed have will I when therefore things earthy

contend with me in your tefillos to Hashem on my behalf, [31] that I might be delivered from those without mishma'at in Yehudah and my avodas kodesh service to Yerushalayim might be acceptable to the Kedoshim, [32] That I might come to you in simcha *(joy)* birtzon Hashem *(in the will of G-d)* and be mutually refreshed by your hitkhabrut *(fellowship)* in the Messianic Chavurah. [33] V'Elohei HaShalom im kulechem. Omein. *(May the G-d of peace be with you all. Amen.)*

דאס דאזיקע, און האבנדיק פארחתמעט פאר זיי די דאזיקע
dos dozike un hobendik farchasmet far zei di dozike
the these and having sealed for them the these

פרוכט, וועל איך דורכרייזן אייער לאנד קיין שפאניען.
frucht vel ich durchraisen eier land kein Spain
fruit will I through journey your land to Spain

כט און איך ווייס , אז קומענדיק צו אייך, וועל איך קומען מיט
un ich veis az kumendik tsu aich vel ich kumen mit
and I know that coming to you will I come with

דער פולקייט פון משיחס ברכה . ל איך בעט אייך אבער ,
der fulkeit fun Moshiachs broche ich bet aich ober
the fullness of Moshiach's blessing I ask you however

ברידער , דורך אונדזער האר יהושע / ישוע המשיח
brider durch undzer Har Yehoshua Yeshua HaMoshiach
brothers through our L-rd Yehoshua Yeshua the Moshiach

און דורך דער ליבע פונם גייסט, אז איר זאלט מיטקעמפן
un durch der libe funem Gaist az ir zolt mitkemfn
and through the love of the Spirit that you shall strive along

מיט מיר אין אייערע תפילות פאר מיר צו ה׳ , לא כדי איך
mit mir in eiere tfiles far mir tsu Hashem kedei ich
with we in your prayers for me to Hashem so that I

זאל ניצול ווערן פון די ווידערשפעניקע אין יהודה , און
zol nitsl veren fun di vidershpenike in Yehude un
shall to be saved from the rebellious in Yehudah and

אז מיין דינסט אין ירושלים זאל זיין אנגענעם צו די
az main dinst in Yerushalayim zol zain ongenem tsu di
that my service in Yerushalayim shall be acceptable to the

קדושים ; לב כדי איך זאל קומען מיט שמחה צו אייך, אם
kedoishem kedei ich zol kumen mit simcha tsu aich im
saints so that I shall come with joy to you if

ירצה ה׳ , און זיך אפרוען ביי אייך. לג און דער ג-ט פון
yirtsah Hashem un zich opruen bai aich un der G-t fun
wills Hashem and myself up rest with you and the G-d of

שלום זאל זיין מיט אייך אלעמען. אמן .
sholem zol zain mit aich alemen Omein
peace shall be with you all Amen

16 I recommend to you achoteinu *(our sister)* Phoebe, the

טז איך דערמאן צו אייך צום גוטן אונדזער
ich dermon tsu aich tsum gutn undzer
I remember to you to the good our

שוועסטער פעבע , וועלכע איז אויך א שמשית
shvester Phoebe velche iz och a shamashit
sister in Moshiach Phoebe who is also a minister

Messianic Shammash of
the kehillah in Cenchrea,
2 That you be mekarev
(welcome and treat well)
to her in Adoneinu, in
a manner worthy of the
Kedoshim and assist her
in whatever matter she
may have need of you. For
she herself has also been
patroness of many and of
myself.
3 Drishat Shalom to
Prisca and Aquila my
fellow po'alim *(workers)*
in Rebbe, Melech
HaMoshiach Yehoshua,
4 Who performed an act of
Messianic mesirat nefesh
*(whole-hearted devotion to
the cause of Moshiach, even
at risk of life)* for my sake,
and for whom not only I
give thanks, but also kol
kehillot of the Nations;
5 Also Drishat Shalom to
the kehillah *(congregation)*
that meets in their house.
Drishat Shalom to my
beloved Epaenetus, who
is the bikkurim *(firstfruits)*
of Asia for Moshiach.
6 Drishat Shalom to
Miryam, who has labored
much for you. 7 Drishat
Shalom to Andronicus and
Junia, my kinsfolk and

אין דער קהלה פון קענקרעא , ב כדי איר זאלט זי אזוי
azoi zi zolt ir kedei Kenkrea fun kehile der in
so her shall you so that Cenchreae of kehile the in

אויפנעמען אינם האר ווי עס שטייט אָן פאר קדושים , אז איר
ir az kedoishem far on shteit es vi Har inem oifnemen
you that saints for on stands it as L-rd in the receive

זאלט איר העלפן אין אלעם , אין וואס זי וועט אייך נאר
nor aich vet zi vos in alem in helfen ir zolt
just you will she whatever in everything in help her shall

ברויכן ; ווארום זי איז אויך געווען א העלפערין פאר פילע ,
file far helferin a geven oich iz zi vorem broichen
many for helper a been also had she because need

און פאר מיר אליין . ג גיט אפ שלום פריסקאן און אקווילאן,
Aquilan un Priskan sholem op git alein mir far un
Aquila and Prisca peace up give myself me for and

מיינע מיטארבעטער אינם משיח יהושע / ישוע , ד וועלכע
velche Yeshua Yehoshua Moshiach inem mitarbeter maine
who Yeshua Yehoshua Moshiach in the co-workers my

האבן געלייגט זייער אייגענעם האלדז פאר מיין לעבן; וועמען
vemen leben main far haldz eigenem zeier geleigt hoben
whom life my for neck own their lay down did

נישט נאר איך בין דאנקבאר, נאר אויך אלע קהלות פון די
di fun kehiles ale oich nor dankbar bin ich nor nisht
the of kehiles all also but thankful am I only not

אומות העולם ; ה און גיט אפ שלום דער קהלה אין זייער
zeier in kehile der sholem op git un hooilem umes
their in kehile the peace up give and of the world nations

הויז און גיט אפ שלום מיין געליבטן עפאנעטוס, וואס איז
iz vos Epanetus gelibtn main sholem op git un hoiz
is who Epaenetus beloved my peace up give and house

די ערשטע פרוכט צום משיח אין אזיען. ו גיט אפ שלום
sholem op git Asia in Moshiach tsum frucht ershte di
peace up give Asia in Moshiach to the fruit first the

מרימען , וועלכע האט פיל געארבעט פאר אייערטוועגן . ז גיט
git eiertvegen far gearbet fil hot velche Miryamen
give for your sake for worked much did who Miryam

אפ שלום אנדראניקוסן און יוניוסן , מיינע קרובים און מיינע
maine un kroivim maine Yuniusn un Andronicusn sholem op
my and relatives my Yunia and Andronicus peace up

מיטגעפאנגענע , וועלכע זענען בארימט צווישן די שליחים ,
shlichim di tsvishen barimt zenen velche mitgefangene
Shlichim the among well known are who fellow prisoners

my fellow prisoners, who
are outstanding among
Moshiach's shlichim, and
also were in Moshiach
before me. 8 Drishat
Shalom to Ampliatus,
my beloved chaver
in Adoneinu. 9 Drishat
Shalom to Urbanus, our
fellow po'el *(worker)* in
Moshiach, and my beloved
Stachys. 10 Drishat Shalom
to Apelles, approved
in Moshiach. Drishat
Shalom to those from the
household of Aristobulus.
11 Drishat Shalom to
Herodion, my kinsman.
Drishat Shalom to those of
the household of Narcissus
who are in Adoneinu.
12 Drishat Shalom to
Tryphaena and Tryphosa,
who have worked hard in
Adoneinu. Drishat Shalom
to the beloved Persis,
who has labored much
in Adoneinu. 13 Drishat
Shalom to Rufus the
Bechir *(the Chosen one)* in
Adoneinu; also his Em and
mine. 14 Drishat Shalom
to Asyncritus, Phlegon,
Hermes, Patrobas, Hermas,
and the Achim b'Moshiach
with them. 15 Drishat
Shalom to Philologus and

און זענען שוין געווען אינם משיח פאר מיר. ח גיט אפ
op git mir far Moshiach inem geven shoin zenen un
up give me before Moshiach in the were already are and

שלום אמפליאטוסן, מיין געליבטן אינם האר. ט גיט אפ שלום
sholem op git Har inem gelibtn main Ampliatusn sholem
peace up give L-rd in the beloved my Ampliatus peace

אורבאנוסן, אונדזער מיטארבעטער אינם משיח , און מיין
main un Moshiach inem mitarbeter undzer Urbanusn
my and Moshiach in the co-worker our Urbanus

געליבטן סטאכיס. י גיט אפ שלום אפעלעסן, דעם אויסגעפרואוווטן
oisgepruvten dem Apellesn sholem op git Stachys gelibtn
putting to test the Apelles peace up give Stachys beloved

(מאמין) אינם משיח . גיט אפ שלום דעם הויזגעזינד פון
fun hoizgezind dem sholem op git Moshiach inem maimen
of household the peace up give Moshiach in the believer

אריסטאבולוס. יא גיט אפ שלום מיין קרוב העראדיאן. גיט אפ
op git Herodion korev main sholem op git Aristobulus
up give Herodion relative my peace up give Aristobulus

שלום די פון דעם הויזגעזינד פון נארציסוס, וואס זענען אינם
inem zenen vos Nartsisus fun hoizgezind dem fun di sholem
in the are who Narcissus of household the of the peace

האר. יב גיט אפ שלום טריפיינא און טריפאסא, וואס האבן
hoben vos Trifosa un Trifeina sholem op git Har
did who Tryphosa and Tryphaena peace up give L-rd

שווער געארבעט אינם האר. גיט אפ שלום די געליבטע פערסיס,
Persis gelibte di sholem op git Har inem gearbet shver
Persis beloved the peace up give L-rd in the work hard

וועלכע האט זייער פיל געארבעט אינם האר. יג גיט אפ שלום
sholem op git Har inem gearbet fil zeier hot velche
peace up give L-rd in the work much very did who

רופוסן, דעם אויסדערוויילטן אינם האר, און די מוטער זיינע
zaine muter di un Har inem oisderveiltn dem Rufusn
his mother the and L-rd in the chosen one the Rufus

און מיינע. יד גיט אפ שלום אסינקריטוסן, פלעגאנען, הערמעסן,
Hermesn Flegon Asyncritusn sholem op git maine un
Hermes Phlegon Asyncritus peace up give mine and

פאטראבאסן, הערמאסן, און די ברידער ביי זיי . טו גיט אפ
op git zei bai brider di un Hermasn Patrobasn
up give them with brothers the and Hermas Patrobas

שלום פילאלאגוסן און יוליאן, נערעאוסן און זיין שוועסטער, אויך
oich shvester zain un Nereusn Yulian un Philologus sholem
also sister his and Nereus Julia and Philologus peace

Julia, Nereus and his achot; also Olympas and all the Kedoshim with them.
16 Greet one another with a neshikat hakodesh. All the Kehillot of Moshiach send you Drishat Shalom.
17 I appeal to you, Achim b'Moshiach, to look out for those who cause kitot *(sects)* and nisyonot *(temptations)* contrary to the Torah which you learned, and keep away from them.
18 For such people do not serve Rebbe, Melech HaMoshiach Adoneinu but their own appetites, and through smooth loshon and fine sounding words they deceive the levavot of the unsuspecting.
19 For your mishma'at has become known to all. So I have simcha over you, but want you to be chachamim regarding what is HaTov and innocent regarding what is HaRah. 20 And Elohei HaShalom will soon crush HaSatan under your feet. Chesed Adoneinu Moshiach Yehoshua yi'heyeh immachem *(The unmerited favor, mercy and*

אלימפאסן, און אלע הייליקע , וואס זענען מיט זיי . טז גיט אפ
op git zei mit zenen vos heilike ale un Olympasn
up give them with are who holy ones all and Olympas

שלום איינער דעם אנדערן מיט א הייליקן קוש. אלע קהלות פונם
funem kehiles ale kush heiliken a mit andern dem einer sholem
of the kehiles all kiss holy a with other the one peace

משיח גיבן אייך אפ שלום . יז און איך בעט אייך, ברידער ,
brider aich bet ich un sholem op aich giben Moshiach
brothers you beg I and peace up you give Moshiach

אכטונג צו געבן אויף די , וואס מאכן אָן מחלוקת און
un machloikes on machen vos di oif geben tsu achtung
and dissensions on create who the on give to attention

מכשולים להיפך צו דעם לערנען , וואס
vos lernen dem tsu lehepech machshelim
which teaching the to contrary to things that cause stumbling

איר זענט געלערנט געווארן; און מיידט זיי אויס. יח ווארום
vorem ois zei maidt un gevoren gelernt zent ir
because out them avoid and become taught are you

אזעלכע מענטשן דינען נישט אונדזער האר משיח , נאר זייער
zeier nor Moshiach Har undzer nisht dinen mentshn azelche
their but Moshiach L-rd our not serve men such

אייגענעם בויך ; און דורך שיינע און גלאטע רייד
reid glate un sheine durch un boich eigenem
words smooth and beautiful through and stomach own

פארפירן זיי די הערצער פון די פשוטע מענטשן. יט ווארום
vorem mentshn poshete di fun hertser di zei farfiren
because people simple the of hearts the they mislead

אייער געהארכזאמקייט איז אלעמען באקאנט . דעריבער
deriber bakant alemen iz gehorchzamkeit eier
therefore gone abroad everyone is obedience your

פריי איך מיך איבער אייך; נאר איך וויל , אז איר זאלט
zolt ir az vil ich nor aich iber mich ich frei
shall you that want I but you over me I rejoice

זיין חכמים וואס שייך דעם גוטן און תמימים וואס
vos temimim un gutn dem shaich vos chachomim zain
who naive and good the concerning who wise ones be

שייך דעם שלעכטן. כ און דער ג-ט פון שלום וועט אין
in vet sholem fun G-t der un shlechtn dem shaich
in will peace of G-d the and evil the concerning

גיכן צעטרעטן דעם שׂטן אונטער אייערע פיס. זאל דער
der zol fis eiere unter Satan dem tsetreten gichn
the let feet your under Satan the trample a short time

grace of Adoneinu Moshiach
Yehoshua be with you).
21 Timotiyos my fellow
po'el sends Drishat Shalom
to you; also Lucius,
Jason, and Sosipater,
my kinsmen.
22 I, Tertius, who have
written the iggeret, send
Drishat Shalom to you in
Adoneinu.
23 Gaius, who is host
to me and to the whole
kehillah sends Drishat
Shalom to you. Erastus,
the city treasurer, sends
Drishat Shalom to you,
also the Ach b'Moshiach,
Quartus. [24 The chen
v'chesed of Adoneinu
Moshiach Yehoshua be
with you all. Omein.]
25 To him who is able
to establish you by my
Besuras HaGeulah, and the
hachrazah *(proclamation,*
kerygma) of Moshiach
Yehoshua, in the hisgalus
haSod concealed for long
ages, 26 but now made
manifest and through
Ketuvim Nevu'iyim, in
accordance with the
mitzvoh of the Elohei Olam
(the Eternal G-d), made
known for the mishma'at
(obedience) of emunah for
kol haGoyim, 27 to the
only Elohim heChacham

חסד פון אונדזער האר יהושע / ישוע המשיח זיין מיט
mit zain HaMoshiach Yeshua Yehoshua Har undzer fun chesed
with be the Moshiach Yeshua Yehoshua L-rd our of grace

אייך אלעמען. כא טימאטעוס, מיין מיטארבעטער, און לוקיוס און
un Lukius un mitarbeter main Timotiyos alemen aich
and Lucius and co-worker my Timothy all you

יאזאן און סאסיפאטער, מיינע קרובים , גיבן אייך אפ שלום .
sholem op aich giben kroivim maine Sosipater un Yason
peace up you give relatives my Sosipater and Jason

כב איך, טערציוס, דער שרייבער פון דעם בריוו , גיב אייך אפ
op aich gib briv dem fun shraiber der Tertius ich
up you give letter this of scribe the Tertius I

שלום אינם האר. כג גאיוס, וועמעס גאסטפריינדשאפט איך און
un ich gastfreindshaft vemes Gaius Har inem sholem
and I hospitality whose Gaius L-rd in the peace

די גאנצע קהלה געניסן, גיט אייך אפ שלום . עראסטוס, דער
der Erastus sholem op aich git genisn kehile gantse di
the Erastus peace up you give enjoy kehile whole the

שאצמייסטער פון דער שטאט, און קווארטוס דער ברודער, גיבן
giben bruder der Quartus un shtot der fun shatsmaister
give brother the Quartus and city the of Treasurer

אייך אפ שלום . כד דער חסד פון אונדזער האר יהושע / ישוע
Yeshua Yehoshua Har undzer fun chesed der sholem op aich
Yeshua Yehoshua L-rd our of grace the peace up you

המשיח זאל זיין מיט אייך אלעמען. אמן . כה צו אים
im tsu Omein alemen aich mit zain zol HaMoshiach
him to Amen all you with be shall the Moshiach

אבער , וואס קען אייך שטארקן לויט מיין בשורה
Besoire main loit shtarken aich ken vos ober
News my according to strengthen you can who however

טובה און דאס דרשענען פון יהושע / ישוע המשיחן ,
HaMoshiachn Yeshua Yehoshua fun darshenen dos un Toive
the Moshiach Yeshua Yehoshua of preaching the and Good

לויט דער אנטפלעקונג פון דעם סוד , וואס איז געווען
geven iz vos sod dem fun antplekung der loit
was is which mystery the of revelation the according to

פארבארגן פון אייביקע צייטן אָן, כו איז אבער איצט נתגלה
nisgale itst ober iz on tsaitn eibike fun farborgen
reveal now however is on times eternal of hidden

געווארן, און דורך די שריפטן פון די נביאים אויף
oif neviim di fun shriftn di durch un gevoren
on prophets the of scriptures the through and become

(only wise G-d), lo HaKavod b'Moshiach Yehoshua leolemei olemim. Omein.

באפעל פונם אייביקן ג-ט באקאנט געמאכט צו אלע פעלקער
felker ale tsu gemacht bakant G-t eibikn funem bafel
nations all to made known G-d eternal by the command

צו דער געהארכזאמקייט פון דער אמונה; [כז] צו ה׳ דעם
dem Hashem tsu emune der fun gehorchzamkeit der tsu
the Hashem to faith the of obedience the to

איינציקן חכם זאל זיין כבוד דורך יהושע / ישוע
Yeshua Yehoshua durch koved zain zol chochem eintsikn
Yeshua Yehoshua through glory be shall Chochom only

המשיחן לעלמי עולמים ! אמן .
Omein olamim lelmi HaMoshiachn
Amen and ever forever the Moshiach

דער ערשטער בריוו פון

דעם שליח פוילוס

צו די קארינטער

1 Corinthians

1 From Sha'ul, given the kri'ah *(call)* of Hashem and summoned to be a Shliach of Rebbe, Melech HaMoshiach birtzon Hashem; and from Sosthenes the Ach b'Moshiach.

2 To the Kehillah *(congregation)* of Hashem existing in Corinth, to the ones having been set apart unto kedushah *(holiness)* in Rebbe, Melech HaMoshiach, given the kri'ah to be Kedoshim, with all the ones who in every place call on the name of Adoneinu, theirs and ours, Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua.

3 Chen v'Chesed Hashem and Shalom

from Elohim Avinu and

א פוילוס, בארופן צו זיין א שליח פון יהושע / ישוע
Yeshua Yehoshua fun Shliach a zain tsu barufen Poylos
Yeshua Yehoshua of apostle a be to called Paul

המשיח , דורך ה׳ס רצון, און סאסטענעס,
Sostenes un rotsn Hashems durch HaMoshiach
Sosthenes and will Hashem's through the Moshiach

דער ברודער, ב צו דער קהלה פון ה׳ , וועלכע איז אין
in iz velche Hashem fun kehile der tsu bruder der
in is which Hashem of kehile the to brother the

קארינט, צו די געהייליקטע אינם משיח יהושע / ישוע ,
Yeshua Yehoshua Moshiach inem geheilikte di tsu Korint
Yeshua Yehoshua Moshiach in the sanctified the to Corinth

צו די בארופענע קדושים , צוזאמען מיט אלע, וואס רופן אָן
on rufen vos ale mit tsuzamen kedoishem barufene di tsu
on call who all with together saints called the to

דעם נאמען פון אונדזער האר יהושע / ישוע המשיח
HaMoshiach Yeshua Yehoshua Har undzer fun nomen dem
the Moshiach Yeshua Yehoshua L-rd our of Name of the

אויף יעדן ארט , זייער (האר) און אונדזערער; ג חסד צו
tsu chesed undzerer un Har zeier ort yedn oif
to grace ours and L-rd their place every at

אייך און שלום פון ג-ט, אונדזער פאטער, און פון דעם האר
Har dem fun un Foter undzer G-t fun sholem un aich
L-rd the of and Father our G-d from peace and you

יהושע / ישוע המשיח .
HaMoshiach Yeshua Yehoshua
the Moshiach Yeshua Yehoshua

Adoneinu Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua.

4 Modeh Ani *(I give thanks)* to my G-d always concerning you for the Chen v'Chesed Hashem having been given to you in Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua, 5 That in everything you were enriched in Moshiach in all expression and kol da'as *(all knowledge)*, 6 Even as the edut *(testimony)* of Rebbe, Melech HaMoshiach was confirmed in you, 7 So that you are not lacking in any matnat Elohim, awaiting the hisgalus *(revelation)* of Adoneinu Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua, 8 Who also with chizzuk *(strengthening)* will confirm you ad es Ketz *(until the time of the End)*, unreprovable in the Yom Hashem, the Yom Adoneinu, Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua. 9 Ne'eman *(faithful)* is Hashem through whom you were called into the chavurah *(company, fellowship, society)* of His Zun fun der Oybershter Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua Adoneinu.

ד איך דאנק ה׳ תמיד פאר אייך, פאר דעם חסד פון
fun chesed dem far aich far tomed Hashem dank ich
of grace the for you for always Hashem thank I

ה׳ , וואס איז אייך געגעבן געווארן אינם משיח
Moshiach inem gevoren gegeben aich iz vos Hashem
Moshiach in the been given to you has which Hashem

יהושע / ישוע ; ה אז אין אלעם זענט איר רייך
raich ir zent alem in az Yeshua Yehoshua
rich you are everything in that Yeshua Yehoshua

געווארן אין אים, אין יעדן ווארט און אין יעדן וויסן ;
visen yedn in un vort yedn in im in gevoren
knowledge all in and word every in Him in become

ו לויט ווי דאס עדות זאגן פונם משיח האט זיך
zich hot Moshiach funem zogen eides dos vi loit
itself did Moshiach of the say witness this as according to

געגרונטפעסטיקט אין אייך; ז אזוי, אז איר זענט נישט
nisht zent ir az azoi aich in gegruntfestikt
not are you that so you in establish firmly, lay foundation

הינטערשטעליק געבליבן אין קיין שום מתנה ; ווארטנדיק
vartendik matone shum kein in gebliben hintershtelik
waiting gift in no sort of any in remain behind

אויף דער אנטפלעקונג פונם האר אונדזערן יהושע / ישוע
Yeshua Yehoshua undzern Har funem antplekung der oif
Yeshua Yehoshua our L-rd of the revelation the on

המשיח , ח וועלכער וועט אייך אויך גרונטפעסטיקן ביז צו
tsu biz gruntfestiken oich aich vet velcher HaMoshiach
to the till establish firmly also you will who the Moshiach

סוף, (כדי איר זאלט זיין) אומשולדיק אין דעם טאג פון אונדזער
undzer fun tog dem in umshuldik zain zolt ir kedei sof
our of day the in innocent be shall you so that end

האר יהושע / ישוע המשיח . ט יא , ה׳ איז געטריי ,
getrai iz Hashem yo HaMoshiach Yeshua Yehoshua Har
faithful is Hashem yes the Moshiach Yeshua Yehoshua L-rd

דורך וועמען איר זענט גערופן געווארן צו דער חברותאשאפט
chavruseshaft der tsu gevoren gerufen zent ir vemen durch
fellowship the to become called have you Whom through

פון זיין זון יהושע / ישוע המשיח דעם האר אונדזערן.
undzern Har dem HaMoshiach Yeshua Yehoshua zun zain fun
our L-rd the the Moshiach Yeshua Yehoshua Son His of

[10] Now I exhort you,
Achim b'Moshiach, b'Shem
Adoneinu Rebbe, Melech
HaMoshiach Yehoshua,
that you all speak the
same thing and that
there not be among you
machlokot *(divisions of
dissension)*, but that you
may have achdus *(unity)*
in the same mind and in
the same way of thinking.
[11] For it was made clear
to me about you, Achim
b'Moshiach of mine, by
the ones of Chloe, that
there is merivah *(strife)*
among you. [12] Now I say
this, because each of you
says, "I am of Sha'ul," or,
"I am of Apollos," or "I am
of Kefa," or "I am of Rebbe,
Melech HaMoshiach!"
[13] Has Moshiach been
divided? Surely Sha'ul was
not for you the one talui
al HaEtz *(being hanged on
the Tree)*? Surely it was not
in the name of Sha'ul that
the Moshiach's tevilah in
the mikveh mayim was
given to you? [14] Modeh Ani
Hashem that to not one
of you I gave Moshiach's
tevilah, except Crispus
and Gaius, [15] Lest anyone
should say that in my
name you were given

׳איך בעט אייך אבער , ברידער , דורך דעם נאמען פון
fun nomen dem durch brider ober aich bet ich
of Name of the by brothers however you ask I

אונדזער האר יהושע / ישוע המשיח , אז איר זאלט אלע
ale zolt ir az HaMoshiach Yeshua Yehoshua Har undzer
all shall you that the Moshiach Yeshua Yehoshua L-rd our

רעדן (איינס און) דאס זעלביקע, און אז עס זאלן נישט זיין
zain nisht zolen es az un zelbike dos un eins reden
be not shall there that and same the and one speak

צווישן אייך קיין מחלוקת ; נאר אז איר זאלט זיין באפעסטיקט
bafestikt zain zolt ir az nor machloikes kein aich tsvishen
fortified be shall you that but dissensions any you among

אין דעם זעלביקן זין און אין דער זעלביקער מחשבה . ׳א ווארום
vorem machshove zelbiker der in un zin zelbikn dem in
because thought same the in and sense same the in

וועגן אייך, ברידער , בין איך געוואר געווארן דורך כלאעס
Chloes durch gevoren gevor ich bin brider aich vegen
Chloes through become aware I am brothers you about

(בני בית), אז עס זענען דא שטרייטיקייטן ביי אייך.
aich bai shtraitikeitn do zenen es az beis bnei
you with disagreements here are there that house sons of

׳ב און איך זאג דאס, ווייל יעדער איינער פון אייך זאגט: איך
ich zogt aich fun einer yeder vail dos zog ich un
I says you of one every because this say I and

בין פון פוילוסן (ד.ה. פוילוס איז מיין רבי או״וו.); און איך
ich un aa□v Rebbe main iz Poylos h d Poylosn fun bin
I and etc Rebbe my is Paul e i Paul of am

פון אפאלאסן; און איך פון כיפא; און איך פון דעם משיח .
Moshiach dem fun ich un Kefa fun ich un Apollosn fun
Moshiach the of I and Kefa of I and Apollos of

׳ג צי איז דען דער משיח צעטיילט געווארן ? איז פוילוס פאר
far Poylos iz gevoren tseteilt Moshiach der den iz tsi
for Paul is become divided Moshiach the then is

אייך אויפגעהאנגען אויף דער בוים געווארן ? אדער זענט איר
ir zent oder gevoren boim der oif oifgehongen aich
you are or become tree the on hung up you

געטובלט געווארן אין דער מקווה אין דעם נאמען פון
fun nomen dem in mikveh der in gevoren getoivelt
of Name of the in mikveh the in become mikveh immersed

פוילוסן? ׳ד איך דאנק ה׳ , וואס איך האב קיינעם פון אייך נישט
nisht aich fun keinem hob ich vos Hashem dank ich Poylosn
not you of anyone had I that Hashem thank I Paul

the Moshiach’s tevilah. 16 Now I gave Moshiach’s tevilah also to Stephanas’ household; as to the rest, I do not know if I gave Moshiach’s tevilah to anyone else. 17 For Moshiach did not send me to give Moshiach’s tevilah in the mikveh mayim, but to preach the Besuras HaGeulah, not by means of the lomdes *(cleverness, erudition)* of the rhetoric of Bnei Adam, lest the gevurah *(power)* of HaEtz HaKelalat Hashem *(the Tree of the Curse of G-d)* of Rebbe, Melech HaMoshiach be buttel *(cancelled out).*

18 For the darshenen of HaEtz HaKelalat Hashem *(the Tree of the Curse of G-d)* is narrishkait to the ones perishing. But to us who are being delivered in Yeshu'at Eloheinu, it is the gevurat Hashem *(the power of G-d).* 19 For it has been written, I will destroy CHOCHMAT CHACHAMAV *(the wisdom of the wise*

טובל געווען אין א מקווה אחוץ קריספוסן און גאיוסן;
toivel geven in a mikveh achuts Krispusn un Gaiusn
mikveh toivel was in a mikveh except Crispus and Gaius

טו כדי קיינער זאל נישט זאגן , אז איר זענט געטובלט
kedei keiner zol nisht zogen az ir zent getoivelt
so that anyone shall not say that you are mikveh toiveled

געווארן אין דער מקווה אין מיין נאמען . טז און איך האב
gevoren in der mikveh in main nomen un ich hob
become in the mikveh in my Name of and I have

אויך געטובלט אין דער מקווה די בני בית פון
oich getoivelt in der mikveh di bnei beis fun
also mikveh toiveled in the mikveh the sons of house of

סטעפאנאסן; ווייטער ווייס איך נישט, צי איך האב טובל
Stefanasn vaiter veis ich nisht tsi ich hob toivel
Stephanas further know I not if I have mikveh toivel

געווען אין דער מקווה עמיצן אנדערש. יז ווארום דער משיח
geven in der mikveh emitsn andersh vorem der Moshiach
did in the mikveh anyone else because the Moshiach

האט מיך נישט געשיקט טובל צו זיין אין א מקווה , נאר
hot mich nisht geshikt toivel tsu zain in a mikveh nor
has me not sent mikveh toivel to be in a mikveh but

אנצוזאגן די גוטע בשורה; נישט מיט קיין געקליגלט ווארט,
ontsuzogen di Gute Besoire nisht mit kein gekligt vort
to proclaim the good News not with any clever word

כדי משיחס בוים זאל נישט אנטקרעפטיקט ווערן .
kedei Moshiachs boim zol nisht antkreftikt veren
so that Moshiach's tree should not powerless become

יח ווארום דאס ווארט פונם בוים איז נארישקייט צו די , וועלכע
vorem dos vort funem boim iz narishkeit tsu di velche
because the word of the tree is foolishness to the who

ווערן פארלוירן; פאר אונדז אבער , וואס ווערן געראטעוועט, איז
veren farloiren far undz ober vos veren geratevet iz
are lost for us however who are saved is

עס ה׳ס גבורה. יט ווארום עס שטייט געשריבן:
es Hashems gevure vorem es shteit geshriben
it Hashem's might because it stands written

איך וועל צונישט מאכן די חכמה פון די חכמים ,
ich vel tsunisht machen di chochme fun di chachomim
I will negate make the wisdom of the wise ones

ones) U'VINAT NEVONAV *(and the intelligence of the intelligent)* I will set aside. [20] Where is the chacham *(wise man)*? Where is the sofer *(scribe)* of the yeshiva, where is the talmid chacham? Where is the philosophical debater of the Olam Hazeh? Did not Hashem make the so-called chochmah *(wisdom)* of the Olam Hazeh to look like narrishkait? [21] For, als *(since)* — and this was by the chochmah of Hashem — the Olam Hazeh did not by its chochmah have da'as of Hashem, G-d was pleased through the "sichlut" *(foolishness)* of the Hachrazah *(Proclamation, Kerygma, Preaching)* of the Besuras HaGeulah to save the ma'aminim *(believers)*. [22] Yehudim ask for otot *(signs)* and Yevanim *(Greeks)* seek chochmah, [23] But, we proclaim Moshiach and nivlato al haEtz *(his body on the Tree)*: to Jews, a michshol; to Goyim, narrishkait *(foolishness)*. [24] Yet, to those whom Hashem has given the kri'ah and summoned, to

און וועל פארוווארפן דעם פארשטאנד פון די
di fun farshtand dem farvorfen vel un
the of understanding the cast aside will and

פארשטאנדיקע.
farshtandike
wise

(ישעיהו כט, יד.)
id cht Yeshayah
14 29 Yeshayah

כ וואו איז דער חכם ? וואו דער סופר ? וואו דער בעל
bal der vu sofer der vu chochem der iz vu
owner the where scribe the where Chochom the is where

וויכוח פון דער דאזיקער וועלט? צי האט דען ה' נישט
nisht Hashem den hot tsi velt doziker der fun vikuech
not Hashem then did or world this one the of dispute

צו נאר געמאכט די חכמה פון דער וועלט? כא ווארום אזוי ווי
azoivi vorem velt der fun chochme di gemacht nar tsu
since because world the of wisdom the made fool to

אין דער חכמה פון ה' האט די וועלט נישט דערקענט
derkent nisht velt di hot Hashem fun chochme der in
recognize not world the did Hashem of wisdom the in

ה' דורך חכמה , האט ה' באוויליקט דורך דער
der durch bavilikt Hashem hot chochme durch Hashem
the through grant Hashem did wisdom through Hashem

נארישקייט פון דרשענען צו ראטעווען די , וואס גלויבן . כב און
un gloiben vos di rateven tsu darshenen fun narishkeit
and believe who the save to preaching of foolishness

בעת יידן פארלאנגען אותות און גריכן זוכן חכמה , כג רופן
rufen chochme zuchen Greeks un otot farlangen Yidn beis
call wisdom seek Greeks and signs request Jews while

מיר אויס א משיח אויפגעהאנגען אויף דער בוים, פאר יידן
Yidn far boim der oif oifgehongen Moshiach a ois mir
Jews for tree the on hanged up Moshiach a out we

טאקע א מכשול , און פאר גריכן א נארישקייט ; כד אבער
ober narishkeit a Greeks far un michshol a take
however foolishness a Greeks for and obstacle an actually

פאר די גערופענע אליין , סאי יידן סאי
sai Yidn sai alein gerufene di far
or Jews whether themselves those who are called the for

גריכן , משיח די גבורה פון ה' און די חכמה פון
fun chochme di un Hashem fun gevure di Moshiach Greeks
of wisdom the and Hashem of might the Moshiach Greeks

HaKeru'im *(to the Called Ones)*, both to Yehudim and to Yevanim Rebbe, Melech HaMoshiach, the Gevurat Hashem and the Chochmat Hashem. [25] For the so-called "sichlut" *(foolishness)* of Hashem has more chochmah than Bnei Adam, and the "weakness" of G-d has more koach *(power)* than Bnei Adam.

[26] For you see your kri'ah *(call)*, Achim b'Moshiach, what you were, that not many of you were chachamim *(wise ones)* by the standards of Bnei Adam, not many ba'alei hashpa'ah *(people of influence)*, not many ba'alei zchus *(privileged)*. [27] But Hashem in His bechirah *(selection)* chose the things of sichlut *(foolishness)*, that He might bring the chachamim to bushah *(shame)*; and Hashem in His bechirah *(selection)* chose the things of weakness that He might bring the strong to bushah *(shame)*. [28] And those of the Olam Hazeh without mishpochah atzilah *(noble birth)* and those which are hanivzim

ה׳ . [כה] ווייל ה׳ס נארישקייט איז קליגער ווי
vi kliger iz narishkeit Hashems vail Hashem
than wiser is foolishness Hashem's because Hashem

מענטשן; און ה׳ס שוואכקייט שטארקער ווי מענטשן.
mentshn vi shtarker shvachkeit Hashems un mentshn
men than stronger weakness Hashem's and men

[כו] ווארום איר זעט (דאך) אייער בארופונג, ברידער , אז עס
es az brider barufung eier doch zet ir vorem
it that brothers calling your after all see you because

איז נישטא (צווישן אייך) קיין סך חכמים לויט
loit chachomim sach kein aich tsvishen nishto iz
according to wise ones many any you among there is not is

דעם פלייש, נישט פיל מעכטיקע, נישט פיל איידעלע; [כז] נאר די
di nor eidele fil nisht mechtike fil nisht fleish dem
the only genteel many not powerful many not flesh the

נארישע זאכן פון דער וועלט האט ג-ט אויסדערוויילט, כדי
kedei oisderveilt G-t hot velt der fun zachn narishe
so that choose G-d did world the of things foolish

צו פארשעמען די חכמים ; און די שוואכע זאכן פון דער
der fun zachn shvache di un chachomim di farshemen tsu
the of things weak the and wise ones the shame to

וועלט האט ה׳ אויסדערוויילט, כדי צו פארשעמען די
di farshemen tsu kedei oisderveilt Hashem hot velt
the shame to so that choose Hashem did world

שטארקע; [כח] און דאס נישט איידעלע פון דער וועלט, און דאס
dos un velt der fun eidele nisht dos un shtarke
the and world the of genteel non the and strong

פאראכטעטע האט ה׳ אויסדערוויילט, אפילו דאס, וואס איז
iz vos dos afile oisderveilt Hashem hot farachtete
is which that even choose Hashem did scorned

נישט, כדי מבטל צו זיין דאס, וואס איז יא ;
yo iz vos dos zain tsu mevatl kedei nisht
yes is which that be to to reduce to nothing so that not

(the despised) Hashem chose, choosing the things that are not, in order to bring to naught the things that are. 29 His tachlis *(purpose)* is that no basar *(fallen humanity sold under the power of slave master Chet Kadmon, Original Sin)* may boast before Hashem. 30 But you are of Hashem in Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua who became to us chochmah *(wisdom)* from Hashem, our Tzidkanut *(Righteousness)* and our Kedushah *(Holiness)* and our Geulah LaOlam *(Redemption to the world)*, 31 Al menat *(in order that)*, as it has been written, YITHALLEL HAMITHALLEL B'HASHEM *(The one boasting let him boast in the L-rd)*.

2 When I came to you, Achim b'Moshiach, I did not come preaching and announcing to you the sod Hashem *(mystery of G-d)* as a ba'al melitzot *(rhetorician, fine talker)* or in the excellence of chochmah. 2 For I made the decision not to have

כט אזוי, אז קיין בשר (ודם) זאל זיך נישט בארימען
azoi az kein basar v'dam zol zich nisht barimen
so that any flesh and blood shall itself not boast

פאר ה׳ . ל פון אים אבער זענט איר אינם משיח
far Hashem fun im ober zent ir inem Moshiach
before Hashem from Him however are you in the Moshiach

יהושע / ישוע , וועלכער איז פאר אונדז געווארן חכמה פון
Yehoshua Yeshua velcher iz far undz gevoren chochme fun
Yehoshua Yeshua who did for us become wisdom of

ה׳ , און צדקות און קדושה , און גאולה ;
Hashem un tsedokes un kedushe un geule
Hashem and righteousness and holiness and redemption

לא כדי , ווי עס שטייט געשריבן: ווער עס בארימט זיך , דער
kedei vi es shteit geshriben ver es barimt zich der
so that as it stands written who it boasts himself that

זאל זיך בארימען אינם האר (ג-ט). (ירמיהו ט, כג.)
zol zich barimen inem Har G-t Yirmeyah t chg
shall himself boast in the L-rd G-d Yirmeyah 9 23

ב און איך, ברידער , קומענדיק צו אייך, בין נישט געקומען מיט
un ich brider kumendik tsu aich bin nisht gekumen mit
and I brothers coming to you did not come with

הויכער מליצה אדער חכמה , אייך אנצוזאגן דאס
hoicher melitse oder chochme aich ontsuzogen dos
high florid language or wisdom you to proclaim the

עדות פון ה׳ . ב ווארום איך האב מיר פארגענומען
eides fun Hashem vorem ich hob mir forgenumen
testimony of Hashem because I have myself resolved

גארנישט צו וויסן צווישן אייך, אחוץ יהושע / ישוע
gornisht tsu visen tsvishen aich achuts Yehoshua Yeshua
nothing to know among you except Yehoshua Yeshua

da'as of anything among
you except Moshiach
and nivlato al haEtz *(his
body — gufa, bar-minen
— on the Boim [Yiddish
for tree]).* 3 And I came
to you in weakness and
in yir'at Shomayim and
in fear and in much
trembling I was with you,
4 And my speech and my
hachrazah *(proclamation,
kyrygma, preaching)* to you
of the Besuras HaGeulah
of Hashem was not in
persuasive words but in
the demonstration of the
Ruach Hakodesh and the
gevurat Hashem *(power of
G-d)*, 5 That the emunah
(faith) of you may not
be in the [Olam Hazeh]
“chochmah” of Bnei Adam,
but in the gevurat Hashem.

6 But we do speak
chochmah *(wisdom)* to
the man who is mevugar
(mature, grown up), to those
with mature ruchaniyut
*(spirituality in Rebbe, Melech
HaMoshiach)*, yet, it is a
chochmah *(wisdom)* not of
the Olam Hazeh, neither
of the rulers of the Olam
Hazeh, the ones being
brought to naught. 7 But
we speak the chochmah of

המשיחן , און אים אלס אויפגעהאנגען אויף דער בוים. [ג] און
un boim der oif oifgehongen als im un HaMoshiachn
and tree the on hung up as him and the Moshiach

בין געווען ביי אייך אין שלאפקייט און אין פורכט און אין גרויס
grois in un forcht in un shlafkeit in aich bai geven bin
great in and fear in and weakness in you with was am

ציטערניש. [ד] און דאס ווארט מיינס און מיין דרשענען זענען
zenen darshenen main un mains vort dos un tsiterenish
are preaching my and my word this and trembling

נישט געווען מיט איבעררעדנדיקע ווערטער פון חכמה , נאר מיט
mit nor chochme fun verter iberredendike mit geven nisht
with but wisdom of words persuading with was not

דערווייזונג פון גייסט און גבורה, [ה] כדי אייער אמונה זאל נישט
nisht zol emune eier kedei gevure un Gaist fun dervaizung
not shall faith your so that power and Spirit of proof

זיין אין מענטשלעכער חכמה , נאר אין דער גבורה פון ה׳ .
Hashem fun gevure der in nor chochme mentshlecher in zain
Hashem of power the in but wisdom human in be

[ו] חכמה אבער רעדן מיר צווישן די שלמותדיקע, דאך
doch shleymesdike di tsvishen mir reden ober chochme
yet perfection the among we speak however wisdom

נישט די חכמה פון עולם הזה , אויך נישט פון די מושלים פון
fun moshlim di fun nisht oich hazeh oilem fun chochme di nisht
of rulers the of not also the this world of wisdom the not

דער דאזיקער וועלט, וועלכע ווערן פארלוירן; [ז] נאר מיר רעדן די
di reden mir nor farloiren veren velche velt doziker der
the speak we but lost become who world this one the

חכמה פון ה׳ אין א סוד , די פארבארגענע (חכמה),
chochme farborgene di sod a in Hashem fun chochme
wisdom concealed the mystery a in Hashem of wisdom

וועלכע ה׳ האט פון פארצייטנס פארויסבאשטימט
foroisbashtimt fartsaitens fun hot Hashem velche
appointed beforehand since long ago from has Hashem which

פאר אונדזער כבוד וועגן; [ח] וואס קיינער פון די מושלים פון דער
der fun moshlim di fun keiner vos vegen koved undzer far
the of rulers the of anyone which sake glory our for

דאזיקער וועלט האט זי נישט געקענט; ווייל וואלטן זיי זי יא
yo zi zei volten vail gekent nisht zi hot velt doziker
yes it they would because known not it has world this one

געקענט, וואלטן זיי נישט אויפגעהאנגען אויף דער בוים דעם האר
Har dem boim der oif oifgehongen nisht zei volten gekent
L-rd the tree the on hung up not they would known

פון כבוד; [ט] נאר ווי עס שטייט געשריבן:
geshriben shteit es vi nor koved fun
written stands it as but glory of

וואס אויג האט נישט געזען,
gezen nisht hot oig vos
seen not has eye what

און אויער האט נישט געהערט,
gehert nisht hot oier un
heard not has ear and

און עס איז נישט געקומען אויף א מענטשנס הארצן,
hartsn mentshns a oif gekumen nisht iz es un
heart man's a on come not is it and

דאס האט ה׳ צוגעגרייט פאר די, וועלכע האבן אים
im hoben velche di far tsugegreit Hashem hot dos
him have which the for prepared Hashem has this

ליב.
lib
love

(ישעיהו סד, ג.)
g sd Yeshayah
3 64 Yeshayah

[י] צו אונדז אבער האט ה׳ עס אנטפלעקט דורך זיין
zain durch antplekt es Hashem hot ober undz tsu
His through revealed it Hashem did however us to

גייסט; ווארום דער גייסט פארשט אלץ אויס, אפילו די
di afile ois alts forsht Gaist der vorem Gaist
the even out everything searches Spirit the because Spirit

טיפענישן פון ה׳. [יא] ווארום ווער צווישן מענטשן ווייסט
veist mentshn tsvishen ver vorem Hashem fun tifenishn
knows men among who because Hashem of depths

וואס (עס טוט זיך) אין א מענטשן, אויב נישט דעם מענטשנס
mentshns dem nisht oib mentshn a in zich tut es vos
man's the not if man a in itself does it what

גייסט אין אים? אויך אזוי ווייסט קיינער נישט וואס עס איז אין
in iz es vos nisht keiner veist azoi oich im in gaist
in is it who not anyone knows so also him in spirit

Hashem in a hidden sod *(mystery)*, which was nigzar merosh *(determined from the beginning, preordained, predestined, decided beforehand)* by Hashem lifnei yemei haOlam *(before the days of eternity)* for our kavod *(glory)*; [8] A chochmah which not one of the rulers of the Olam Hazeh has known, for, if they had had da'as, they would not have made talui al HaEtz HaKelalat Hashem *(being hanged on the Tree of the Curse of G-d)* the Adon HaKavod. [9] But even as it has been written, Things which no eye has seen and LO SHAMU *(they had not heard)* nor did it come up into the heart of Bnei Adam, the things G-d prepared for the ones who have ahavah for him. [10] But Hashem has made the hitgalut haSod *(the revelation of the mystery)* to us of these things through the Ruach Hakodesh; for the Ruach Hakodesh searches all things, even the deep things of G-d. [11] For who of Bnei Adam has da'as of the things of Bnei Adam except the

ה׳ , אחוץ ה׳ס גייסט. [יב] און מיר האבן נישט באקומען
bakumen nisht hoben mir un Gaist Hashems achuts Hashem
received not have we and Spirit Hashem's except Hashem

דעם גייסט פון דער וועלט, נאר דעם גייסט, וואס איז פון
fun iz vos Gaist dem nor velt der fun gaist dem
from is which Spirit the but world the of spirit the

ה׳ ; כדי מיר זאלן וויסן, וואס עס איז אונדז געשענקט
geshenkt undz iz es vos visen zolen mir kedei Hashem
given us is it what know shall we so that Hashem

געווארן פון ה׳ . [יג] דערפון רעדן מיר אויך מיט ווערטער,
verter mit oich mir reden derfun Hashem fun gevoren
words with also we speak about this Hashem of become

וועלכע נישט מענטשלעכע חכמה לערנט , נאר וועלכע דער
der velche nor lernt chochme mentshleche nisht velche
the which but teaches wisdom human not which

רוח הקודש לערנט ; פארגלייכנדיק רוחניותדיקע זאכן מיט
mit zachn ruchniesdike farglaichendik lernt HaKoidesh Ruach
with things spiritual comparing teaches the Holy Spirit

רוחניותדיקע. [יד] דער נאטירלעכער מענטש אבער נעמט נישט
nisht nemt ober mentsh natirlecher der ruchniesdike
not receives however man natural the spiritual

אָן דאס (וואס קומט) פון ה׳ס גייסט; ווייל עס איז א
a iz es vail Gaist Hashems fun kumt vos dos on
a is it because Spirit Hashem's from comes which that on

נארישקייט פאר אים; און ער קען עס (גאר) נישט פארשטיין
farshtein nisht gor es ken er un im far narishkeit
understand not at all it can he and him for foolishness

ווייל עס מוז געמשפט ווערן אויף א רוחניותדיקן אופן.
oifen ruchniesdikn a oif veren gemishpet muz es vail
way spiritual a in become judged must it because

[טו] דער רוחניותדיקער (מענטש)—(איש הרוח)— אבער
ober HaRuach ish mentsh ruchniesdiker der
however the Spirit man man spiritual the

משפט אלץ , און ווערט אליין פון קיינעם נישט געמשפט.
gemishpet nisht keinem fun alein vert un alts mishpot
judged not anyone by himself is and everything judges

[טז] ווארום ווער האט געקענט דעם גייסט פון דעם האר (ג-ט), אז
az G-t Har dem fun gaist dem gekent hot ver vorem
that G-d L-rd the of spirit the know did who because

ruach of a man in him? So also the things of G-d no one has known except the Ruach Hashem. [12] Now we have not received the ruach of the Olam Hazeh but the Ruach Hakodesh from Hashem, that we may have da'as of the things having been freely given to us by Hashem, [13] Which things also we speak, not in devarim *(words)* taught by chochmah haBnei Adam, but in devarim taught by the Ruach Hakodesh, making midrash of the things of the Ruach Hakodesh by means of the words of the Ruach Hakodesh.

[14] But a natural person does not receive the things of the Ruach Hakodesh of Hashem, for they are narrishkait *(foolishness)* to him, and he is not able to have personal saving da'as of them, because they are discerned in the Ruach Hakodesh. [15] Now the man of the Ruach Hakodesh discerns all things, but, by no one is he discerned. [16] For, "Who has known the mind of Hashem so as to instruct Him?" But we have the mind of Moshiach.

ער זאל אים (עפעס) לערנען? מיר אבער האבן דעם גייסט
gaist dem hoben ober mir lernen epes im zol er
spirit the have however we teach something Him shall he

פונם משיח . (ישעיהו מ, יג.)
ig m Yeshayah Moshiach funem
13 40 Yeshayah Moshiach of the

ג און איך, ברידער , האב נישט געקענט רעדן צו אייך ווי צו
tsu vi aich tsu reden gekent nisht hob brider ich un
to as you to speak be able not have brothers I and

רוחניותדיקע (מענטשן) נאר ווי צו פליישלעכע, ווי צו זייגעדיקע
zeigedike tsu vi fleishleche tsu vi nor mentshn ruchniesdike
suckling to as fleshly to as but men spiritual

קינדער אינם משיח . [ב] מילך האב איך אייך געגעבן צו
tsu gegeben aich ich hob milch Moshiach inem kinder
to give you I did milk Moshiach in the little children

טרינקען, נישט קיין מאכל; ווארום איר האט עס נישט געקענט
gekent nisht es hot ir vorem maichl kein nisht trinken
be able not it has you because food any not drink

פארטראגן; און אפילו איצט קענט איר עס נאך אויך נישט פארטראגן;
fartrogen nisht oich noch es ir kent itst afile un fartrogen
tolerate not also still it you can now even and tolerate

[ג] ווייל איר זענט נאך אלץ פליישלעך; ווארום כל זמן עס
es zman kol vorem fleishlech alts noch zent ir vail
there time all because carnal all still are you because

איז דא צווישן אייך קנאה און קריגעריי, זענט איר דען נישט
nisht den ir zent krigerai un kine aich tsvishen do iz
not then you are discord and envy you among here is

פליישלעך און לעבט ווי (פשוטע) מענטשן? [ד] ווארום ווען איינער
einer ven vorem mentshn poshete vi lebt un fleishlech
one when because men ordinary as lives and carnal

זאגט: איך בין פון פוילוסן; און אן אנדערער: איך בין פון אפאלאסן:
Apollosn fun bin ich anderer an un Poylosn fun bin ich zogt
Apollos of am I other an and Paul of am I says

זענט איר (דען) נישט (פשוטע) מענטשן? [ה] וואס איז דען
den iz vos mentshn poshete nisht den ir zent
then is what men ordinary not then you are

אפאלאס? און וואס פוילוס? נאר משרתים , דורך וועלכע איר
ir velche durch meshoresim nor Poylos vos un Apollos
you whom through servants only Paul what and Apollos

האט געגלויבט; און יעדער איינער, ווי דער האר האט אים געגעבן .
gegeben im hot Har der vi einer yeder un gegloibt hot
given him has L-rd the as one every and believed had

3 Achim b'Moshiach,
I was not able to
speak to you as to men
of hitkhadshut and
ruchaniyut; I had to
speak to you as bnei basar,
as olalim b'Moshiach.
2 Cholov I gave you to
drink, not solid okhel
(food), for you were not
yet able to receive it, but
neither yet are you able
now. 3 For still you are
bnei basar *(carnally-minded
believers)*. For als *(since)*
there is still kinah and
merivah *(strife)* among
you, are you not bnei
basar, by the standards
of Bnei Adam? 4 For,
whenever anyone says, “I
am of Sha'ul,” but another,
“I am of Apollos,” are you
not as anshei shechichim
(ordinary men)?
5 What then is Apollos?
And what is Sha'ul? Klei
kodesh ministers of Rebbe,
Melech HaMoshiach,
through whom you came
to emunah, even as to
each one a task was given

by Adoneinu. [6] I planted, Apollos watered, but Hashem gave the increase. [7] Therefore, neither is the one planting anything nor the one watering, but it is the One giving the increase — Hashem! [8] Now the one planting and the one watering are be'ichud *(united)*, and, each one will receive his own sachar *(reward)* according to his own amal *(toil)*. [9] For we are fellow po'alim *(workers)* of Hashem, you are the sadeh Hashem *(field of G-d)*, you are Hashem's binyan *(building)*.

[10] According to the Chen v'Chesed Hashem having been given to me as a bannai chacham *(wise builder)*, I laid a yesod *(foundation)*, and another builds on it. But, let each one beware how he builds on it. [11] For no other yesod other than the one that has been laid can be laid: Rebbe, Melech HaMoshiach. [12] Now if anyone builds on the yesod with gold, silver, precious stones, wood, hay, stubble, [13] The ma'aseh *(work)* of

ו איך האב געפלאנצט, אפאלאס האט באוואסערט; ה׳ אבער
ober Hashem bavasert hot Apollos geflantst hob ich
however Hashem water did Apollos plant did I

האט געמאכט וואקסן. ז אזוי ארום איז שוין דער פלאנצער
flantser der shoin iz arum azoi vaksen gemacht hot
planter the already is around so grow make did

גארנישט, און דער באוואסערער גארנישט; נאר ה׳ , וועלכער
velcher Hashem nor gornisht bavaserer der un gornisht
who Hashem but nothing waterer the and nothing

מאכט וואקסן. ח דער פלאנצער און דער באוואסערער זענען איינס;
eins zenen bavaserer der un flantser der vaksen macht
one are waterer the and planter the grow makes

און יעדער וועט באקומען זיין אייגענעם שכר לויט
loit sachar eigenem zain bakumen vet yeder un
according to reward own his received will each one and

זיין אייגענער פראצע. ט ווארום מיר זענען ה׳ס מיטארבעטער:
mitarbeter Hashems zenen mir vorem pratse eigener zain
co-workers Hashem's are we because labor own his

ה׳ס אקערפעלד, ה׳ס בנין זענט איר.
ir zent binyen Hashems akerfeld Hashems
you are building Hashem's ploughfield Hashem's

י לויט דעם חסד פון ה׳ , וואס איז מיר
mir iz vos Hashem fun chesed dem loit
me is which Hashem of grace the according to

געגעבן געווארן, האב איך ווי א קלוגער בוימייסטער געלייגט
geleigt boimaister kluger a vi ich hob gevoren gegeben
laid master builder wise a as I did become given

א יסוד ; אן אנדערער אבער בויט (דערויף). זאל
zol deroif boit ober anderer an yesod a
let thereon builds however another an foundation a

זשע יעדער אכטונג געבן, וויאזוי ער טוט דערויף בויען.
boien deroif tut er viazoi geben achtung yeder zhe
build thereon does he how give care everyone therefore

יא ווארום קיינער קען נישט לייגן קיין אנדערן יסוד , אחוץ
achuts yesod andern kein leigen nisht ken keiner vorem
except foundation other any lay not can anyone because

דעם , וואס ליגט (שוין), וועלכער איז יהושע / ישוע
Yeshua Yehoshua iz velcher shoin ligt vos dem
Yeshua Yehoshua is which already laid which the one

המשיח . יב אויב אבער עמיצער בויט אויף דעם דאזיקן
dozikn dem oif boit emitser ober oib HaMoshiach
this the on builds someone however if the Moshiach

יסוד גאלד, זילבער, טייערע שטיינער, האלץ, היי , שטרוי,
shtroi hei holts shteiner taiere zilber gold yesod
straw hay wood stones precious silver gold foundation

[יג] וועט יעדנס ארבעט אנטפלעקט ווערן ; ווארום דער טאג
tog der vorem veren antplekt arbet yedns vet
Day the because become revealed work everyone's will

וועט עס מאכן (באשיימפערלעך) קלאר, ווייל עס וועט זיך
zich vet es vail klor bashaimperlech machen es vet
itself will it because clear evident make it will

אנטפלעקן דורך פייער; און דאס פייער אליין וועט אויספרובירן
oisprubiren vet alein faier dos un faier durch antpleken
test will itself fire the and fire through be revealed

יעדנס ארבעט, פון וואס פאר א מין זי איז. [יד] וועט עמיצנס
emitsns vet iz zi min a far vos fun arbet yedns
anyone's will is it sort a for what of work everyone's

ארבעט, וואס ער האט דערויף געבויט, בלייבן (שטיין),
shtein blaiben geboit deroif hot er vos arbet
standing remain built thereon has he which work

וועט ער באקומען א שכר . [טו] וועט עמיצנס ארבעט פארברענט
farbrent arbet emitsns vet sachar a bakumen er vet
burned work anyone's will reward a received he will

ווערן , וועט ער ליידן שאדן; אליין אבער וועט ער ניצול
nitsl er vet ober alein shoden laiden er vet veren
saved he will however himself loss to suffer he will become

ווערן ; דאך ווי דורך פייער.
faier durch vi doch veren
fire through as yet become

each bannai will become evident, for, haYom will make it have its hisgalus, because by Eish *(Fire)* it is revealed; and the Eish *(Fire)* itself will test the quality of each one's ma'aseh. [14] If anyone's ma'aseh he built on the yesod will survive, a sachar *(reward)* he will receive; [15] If anyone's ma'aseh will be consumed, he will suffer loss, but he himself will be saved, yet so as through Eish *(fire)*.

[טז] צי ווייסט איר (דען) נישט, אז איר זענט ה׳ס היכל ,
Heichal Hashems zent ir az nisht den ir veist tsi
Heikhal Hashem's are you that not then you know

און אז דער גייסט פון ה׳ וואוינט אין אייך? [יז] אויב עמיצער
emitser oib aich in voint Hashem fun Gaist der az un
someone if you in dwells Hashem of Spirit the that and

צעשטערט ה׳ס היכל , וועט ה׳ אים צעשטערן;
tseshteren im Hashem vet Heichal Hashems tseshtert
destroy him Hashem will Heikhal Hashem's destroys

ווייל ה׳ס היכל איז הייליק, און איר זענט עס.
es zent ir un heilik iz Heichal Hashems vail
it are you and holy is Heikhal Hashem's because

[16] Do you not have da'as that you are a Heikhal Hashem and the Ruach Hakodesh of Hashem dwells in you? [17] If anyone attempts to cause churban to the Heikhal Hashem, G-d will destroy this man, for the Heikhal Hashem is kadosh, and you [plural] are that Heikhal.

18 Let no one deceive himself: if anyone presumes to be chacham among you in the Olam Hazeh, let him become a kesil *(fool)*, that he may become chacham. 19 For the chochmah *(wisdom)* of Olam Hazeh is narrishkait *(foolishness)* with Hashem. For it has been written, LOCHED CHACHAMIM BE'ARMAM *(He catches the wise in their own craftiness).* 20 And again, HASHEM YODE'A MACHSH'VOT ADAM KI HEMAH HEVEL *(The L-rd knows the thoughts of the wise that they are empty vanity).* 21 So let no one boast in Bnei Adam, for all things belong to you, 22 Whether Sha'ul or Apollos or Kefa or HaOlam *(the world)* or Chayyim *(Life)* or Mavet *(Death)* or things present or things to come; all things are yours, 23 And you are Moshiach's and Moshiach is Hashem's.

יח זאל זיך קיינער נישט באטריגן. אויב עמיצער צווישן אייך
aich tsvishen emitser oib batrigen nisht keiner zich zol
you among someone if deceive not anyone himself let

מיינט , אז ער איז א חכם אין דער וועלט, זאל ער ווערן
veren er zol velt der in chochem a iz er az meint
become he shall world the in Chochom a is he that thinks

צו נאר, כדי ער זאל ווערן קלוג. יט ווארום די חכמה
chochme di vorem klug veren zol er kedei nar tsu
wisdom the because wise become shall he so that fool a

פון דער דאזיקער וועלט איז טפשות ביי ה׳ ; ווייל עס
es vail Hashem bai tipshes iz velt doziker der fun
it because Hashem with foolishness is world this one the of

שטייט געשריבן: ער פאנגט די חכמים אין זייער כיטרעקייט;
chitrekeit zeier in chachomim di fangt er geshriben shteit
craftiness their in wise ones the catches he written stands

(איוב ה, יג.) כ און ווידער: דער האר ווייסט די מחשבות פון די
di fun machshoves di veist Har der vider un ig h Iyov
the of thoughts the know L-rd the again and 13 5 Job

חכמים , אז זיי זענען פוסט. (תהלים צד , יא.) כא זאל זיך
zich zol yo tsad Tehilim pust zenen zei az chachomim
himself let 11 94 Psalms vain are they that wise ones

דערפאר קיינער נישט בארימען מיט מענטשן . ווארום
vorem mentshn mit barimen nisht keiner derfar
because human beings in boast not anyone therefore

אלץ איז אייערס, כב צי פוילוס, צי אפאלאס, צי כיפא, צי די
di tsi Kefa tsi Apollos tsi Poylos tsi eiers iz alts
the or Kefa or Apollos or Paul whether yours is all

וועלט , צי דאס לעבן, צי דער טויט , צי דאס קעגנווערטיקע, צי דאס
dos tsi kegenvartike dos tsi toit der tsi leben dos tsi velt
the or present the or death the or life the or world

צוקונפטיקע: אלץ געהערט צו אייך, כג און איר צום משיח ,
Moshiach tsum ir un aich tsu gehert alts tsukunftike
Moshiach to the you and you to belongs all future

און דער משיח צו ה׳ .
Hashem tsu Moshiach der un
Hashem to Moshiach the and

4 So let a man consider us as Gabba'im of Rebbe Melech HaMoshiach

ד אזוי זשע זאל אונדז (יעדער) מענטש באטראכטן, ווי
vi batrachten mentsh yeder undz zol zhe azoi
as consider man every us shall then so

משרתים פונם משיח און ווי פארוואלטער פון די
di fun farvalter vi un Moshiach funem meshoresim
the of stewards as and Moshiach of the servants

and mefakkechim *(stewards, supervisors)* of the sodot *(mysteries)* of Hashem. 2 Moreover, it is sought in mefakkechim that one be found that has ne'emanut *(faithfulness)*. 3 But to me it is a very small thing that I be brought, as it were, before your Bet Din for you to play dayanim *(religious judges)* judging me, or that I am judged by Bnei Adam on their merely human Yom HaDin; I do not even act as Dayan *(Judge of a Rabbinical Court)* of myself. 4 I am aware of nothing against myself, but not in this have I been yitzdak *(justified)*; it is the L-rd who is my Shofet *(Judge)*. 5 Therefore, do not judge anything before the time, until the Bias Adoneinu, who both will bring to Ohr *(Light)* the hidden things of the choshech *(darkness)* and manifest the motives of the levavot. And then the tehillah *(praise)* each one will receive will be from Hashem.

6 Now these things, Achim b'Moshiach, I made

סודות פון ה׳ . ב דא איבריקנס ווערט פארלאנגט ביי
bai farlangt vert ibrikns do Hashem fun soides
with required it is moreover here Hashem of mysteries

פארוואלטער, אז יעדער איינער זאל געפונען ווערן געטריי . ג פאר
far getrai veren gefunen zol einer yeder az farvalter
for faithful to be found shall one every that stewards

מיר אבער איז עס א קלייניקייט געמשפט צו ווערן פון אייך,
aich fun veren tsu gemishpet kleinikeit a es iz ober mir
you by become to judged small thing a it is however me

אדער פון א מענטשלעכן יום (הדין); אפילו אליין משפט
mishpot alein afile Hadin Yom mentshlechn a fun oder
judge alone even of judgment day human a by or

איך מיך אויך נישט. ד ווייל איך ווייס גארנישט קעגן מיר
mir kegen gornisht veis ich vail nisht oich mich ich
me against nothing know I because not also myself I

אליין; נאר מיט דעם דאזיקן בין איך (נאך) נישט גערעכטפערטיקט;
gerechtfertikt nisht noch ich bin dozikn dem mit nor alein
justified not yet I am this the with but alone

עס איר אבער דער האר, וועלכער איז מיין שופט. ה דערפאר
derfar shoifet main iz velcher Har der ober ir es
therefore judge my is who L-rd the however it it

זאלט איר גארנישט משפטן פאר דער וועט צייט, ביז דער האר
Har der biz tsait vet der far mishpeten gornisht ir zolt
L-rd the until time will the before judge nothing you shall

וועט קומען , וועלכער אויך באלויכטן די פארבארגענע זאכן פון
fun zachn farborgene di baloichten oich velcher kumen vet
of things hidden the lights up also who to come will

דער פינצטערניש און אנטפלעקן די פארלאנגען פון די הערצער;
hertser di fun farlangen di antpleken un fintsternish der
hearts the of desires the reveals and darkness the

און דעמאלט וועט יעדער איינער באקומען זיין לויב פון ה׳ .
Hashem fun loib zain bakumen einer yeder vet demolt un
Hashem of praise his received one every will then and

ו און דאס, ברידער , האב איך אנגעווענדט אויף מיר אליין און
un alein mir oif ongevendt ich hob brider dos un
and alone me to apply I did brothers this and

אויף אפאלאסן פון אייערטוועגן ; כדי איר זאלט אין אונדז
undz in zolt ir kedei eiertvegen fun Apollosn oif
us in shall you so that for your sake of Apollos to

a dimyon *(comparison)* applied with respect to myself and Apollos for your sake, that through us you may learn not to go beyond what things have been written, lest you are puffed up as ba'alei ga'avah *(conceited, haughty persons)* in favor of one or against the other.
7 For who makes you so distinguished? And, by the way, what do you have which you did not receive? And if indeed you were given it, why this ga'avah, this boastfulness as if you had not received it?
8 Already you have so much, already you ascended to osher *(riches)* and without us [Shlichim]! You became melechim *(kings)*; I would that you did indeed become melechim that also we might reign as melechim with you. 9 For, omein, I believe that Hashem has exhibited us, the Shlichim of Rebbe, Melech HaMoshiach, as last in the program, condemned to death, because, like wretches under a mishpat mavet *(death sentence)*, we

לערנען (וואס עס באטייט): נישט אויסער פון דעם, וואס עס
es vos dem fun oiser nisht batait es vos lernen
it which that of outside not means it what learn

שטייט געשריבן! כדי קיינער זאל זיך נישט אויפבלאזן
oifblozen nisht zich zol keiner kedei geshriben shteit
inflate not himself shall anyone so that written stands

פאר דעם איינעם קעגן דעם אנדערן. [ז] ווארום ווער מאכט
macht ver vorem andern dem kegen einem dem far
makes who because other the against one the for

דיך אויסגעצייכנטער? און וואס (אזוינס) האסטו , וועלכעס
velches hostu azoins vos un oisgetseichenter dich
which have you such what and exceptional you

דו האסט נישט באקומען? אויב אבער דו האסט (עס
es host du ober oib bakumen nisht host du
it you have you however if received not you have you

שוין יא) באקומען, וואס בארימסטו זיך , ווי דו
du vi zich barimstu vos bakumen yo shoin
you as yourselves do you boast why received yes now

וואלסט עס נישט מקבל געווען? [ח] שוין , איר זענט שוין
shoin zent ir shoin geven mekabl nisht es volst
already are you even now have received not it would

זאט געווארן, איר זענט שוין רייך געווארן, איר קעניגט
kenigt ir gevoren raich shoin zent ir gevoren zat
reign you become rich already are you become sated

שוין — אָן אונדז; און הלוואי וואלט איר געקעניגט, כדי
kedei gekenigt ir volt halevay un undz on shoin
so that did reign you would I wish and us without already

מיר זאלן מיטקעניגן מיט אייך. [ט] ווארום עס שיינט מיר
mir shaint es vorem aich mit mitkenigen zolen mir
we shines it because you with reign along should we

אויס, אז ה' האט אונדז, די שליחים , אויסגעשטעלט אלס
als oisgeshtelt shlichim di undz hot Hashem az ois
as brought out Shlichim the us has Hashem that out

(סאמע) לעצטע, ווי פארמשפטע צום טויט ; ווייל מיר זענען
zenen mir vail toit tsum farmishpete vi letste same
did we because death to the sentenced as last the very

געווארן א ספעקטאקל פאר דער וועלט און פאר מלאכים
malochim far un velt der far spektakl a gevoren
angels before and world the before spectacle a become

און פאר מענטשן. [י] מיר (זענען) די נאראנים צוליב
tsulib naronem di zenen mir mentshn far un
on account of fools the are we men before and

became displayed in the arena for the eyes of the Olam Hazeh, malachim as well as Bnei Adam. [10] We are kesilim *(fools)* because of Moshiach, but you are chachamim in Moshiach; we are weak, but you are strong; you are treated with honor; we dishonor. [11] Until the present sha'ah *(hour)* we both hunger, and thirst, and are naked, and are beaten and homeless. [12] And we have parnasah, toiling with our own hands; being reviled, we make a bracha; being persecuted, we endure it: [13] Being defamed by loshon hora, we conciliate. We have become what the earth wants swept out the door, something considered trash the Olam Hazeh wants removed.

[14] The purpose of this iggeret is not to bring you under bushah *(shame)*. I write these things as admonishing my beloved yeladim. [15] For, though you may have in Moshiach morei derech numbering ten thousand, you have not many avot, for in

משיחן , איר אבער (זענט) חכמים אינם משיח ;
Moshiach inem chachomim zent ober ir Moshiachn
Moshiach in the wise ones are however you Moshiach

מיר— שוואכע , איר אבער — גבורים ; איר האט כבוד ,
koved hot ir gvurim ober ir shvache mir
honor have you strong ones however you weak ones we

מיר אבער (ווערן) מבזה . [יא] ביז צו דער איצטיקער שעה
sho itstiker der tsu biz mevaze veren ober mir
hour present the to until degraded become however we

הונגערן מיר און דורשטן, און זענען נאקעט, און ווערן געשלאגן
geshlogen veren un naket zenen un durshten un mir hungeren
beaten are and naked are and thirst and we hunger

און האבן נישט קיין היים ; [יב] און הארעווען, ארבעטנדיק מיט
mit arbetendik horeven un heim kein nisht hoben un
with working labor and home any not have and

(אונדזערע) אייגענע הענט ; שעלט מען אונדז, בענטשן מיר, ווערן
veren mir bentshen undz men shelt hent eigene undzere
being we bless we are cursed hands own our

מיר גערודפט , האלטן מיר אויס; [יג] באליידיקט מען אונדז, רעדן
reden undz men baleidikt ois mir halten geroideft mir
speak we are insulted out we hold persecuted we

מיר זיסע רייד ; ווי דאס אויסקערעכץ פון דער וועלט זענען מיר
mir zenen velt der fun oiskerechts dos vi reid zise mir
we did world the of garbage the like words sweet we

געווארן, אלעמענס אפפאל ביז אצונד .
atsund biz opfal alemens gevoren
the present time until rubbish everyone's become

[יד] נישט אייך צו פארשעמען שרייב איך דאס, נאר, ווי געליבטע
gelibte vi nor dos ich shraib farshemen tsu aich nisht
beloved like but this I write shame to you not

קינדער מיינע , אייך צו זאגן מוסר . [טו] ווארום ווען אפילו
afile ven vorem musar zogen tsu aich maine kinder
even when because warning say to you of mine children

איר וואלט געהאט צען טויזנט מדריכים אינם משיח ,
Moshiach inem madrichim toizent tsen gehat volt ir
Moshiach in the guides thousand ten have had would you

האט איר אבער נישט געהאט קיין סך פאטערס; ווייל
vail foters sach kein gehat nisht ober ir hot
because fathers many any had not however you have

Moshiach through the Besuras HaGeulah I became your abba. 16 Therefore, I encourage you, imitate me. 17 Because of this very thing, I sent Timotiyos to you who is my beni haahuv *(beloved son)* and ne'eman *(faithful)*, trustworthy in Hashem, who will remind you of my derech baKodesh in Moshiach, even as I give shiurim everywhere in every kehillah. 18 Now as to my coming to you, some were puffed up, 19 But I will come shortly to you, im yirtzeh Hashem *(if the L-rd wills)*, and I will find out not the speech of the ones having been puffed up but the ko'ach *(power)*. 20 For the Malchut Hashem depends not on the talk [of the ish sefatayim *(the eloquent speaker)*] but on ko'ach *(power)*. 21 What do you want? That I should come to you, so to speak, with an abba's switch or in ahavah and an anavat ruach *(a spirit of meekness)*?

אינם משיח יהושע / ישוע האב איך אייך געבוירן
geboiren aich ich hob Yeshua Yehoshua Moshiach inem
fathered you I have Yeshua Yehoshua Moshiach in the

דורך דער בשורה טובה. טז דעריבער בעט איך אייך, זייט מיינע
maine zeit aich ich bet deriber Toive Besoire der durch
my be you I ask therefore Good News the through

נאכפאלגער. יז אָט צוליב דעם האב איך געשיקט צו אייך
aich tsu geshikt ich hob dem tsulib ot nochfolger
you to sent I have that on account of Thus followers

טימאטעוסן, וועלכער איז מיין געליבט און געטריי קינד אינם
inem kind getrai un gelibt main iz velcher Timotiyosn
in the child faithful and beloved my is who Timothy

האר, וואס וועט אייך דערמאנען מיינע דרכים אינם משיח
Moshiach inem drochim maine dermonen aich vet vos Har
Moshiach in the ways my remind about you will who L-rd

יהושע / ישוע , ווי אזוי איך לערן אומעטום אין יעדער קהלה.
kehile yeder in umetum lern ich azoi vi Yeshua Yehoshua
kehile every in everywhere teach I so as Yeshua Yehoshua

יח אייניקע האבן זיך אויפגעבלאזן, גלייך ווי איך וואלט נישט
nisht volt ich vi glaich oifgeblozen zich hoben einike
not would I as like puffed up themselves have some

געקומען צו אייך. יט איך וועל אבער באלד קומען צו אייך, אם
im aich tsu kumen bald ober vel ich aich tsu gekumen
if you to to come soon however will I you to come

ירצה ה׳ , און וועל אויסגעפונען, נישט די רייד פון די
di fun reid di nisht oisgefunen vel un Hashem yirtsah
the of words the not find out will and Hashem wills

אויפגעבלאזענע, נאר די גבורה זייערע. כ ווארום דאס קעניגרייך
kenigraich dos vorem zeiere gevure di nor oifgeblozene
kingdom the because their might the but inflated

פון ה׳ איז נישט אין ווארט, נאר אין גבורה. כא וואס ווילט איר?
ir vilt vos gevure in nor vort in nisht iz Hashem fun
you wish what might in but word in not is Hashem of

זאל איך קומען צו אייך מיט א רוט, אדער מיט ליבע און מיט
mit un libe mit oder rut a mit aich tsu kumen ich zol
with and love with or rod a with you to to come I shall

דעם גייסט פון ענווה ?
anove fun gaist dem
meekness of spirit the

5 Zenut *(fornication)* is actually reported among you, and such zenut which is not even among the Goyim, that one of you Corinthians has the isha *(wife)* of his abba. [2] And you have been puffed up with ga'avah *(pride)*. Should you not rather have been filled with agmat nefesh *(grief)*, so that he who has done this would have been taken away from among you?

[3] For I indeed being not present in habasar but being not absent in the Ruach Hakodesh have already, as being present, pronounced the Rebbe, Melech HaMoshiach's Bet Din mishpat on the one who has done such a thing. [4] In the name of Adoneinu Yehoshua, when you have assembled in your shul and I am with you by the same Ruach Hakodesh along with the gevurat Adoneinu Yehoshua, [5] You are to transmit and hand over to HaSatan such a person for the churban of the basar, that his neshamah may be spared in the Yom Hashem.

ה אומעטום הערט מען וועגן זנות ביי אייך, און
un aich bai zoines vegen men hert umetum
and you among fornication about one hears everywhere

אזא זנות , וואס (טרעפט זיך) אפילו נישט ביי
bai nisht afile zich treft vos zoines aza
among not even self happens which fornication such a

די גויים , אז עמיצער זאל האבן דעם פאטערס ווייב. ב און
un vaib foters dem hoben zol emitser az Goyim di
and wife father's the have shall someone that non-Jews the

איר זענט אויפגעבלאזן? האט איר נישט ליבער געדארפט טרויערן,
troiern gedarft liber nisht ir hot oifgeblozen zent ir
mourn ought rather not you should puffed up are you

כדי דער , וועלכער טוט אזא מעשה, זאל אוועקגענומען
avekgenumen zol meise aza tut velcher der kedei
taken away shall deed such a did who the one so that

ווערן פון אייער מיט ? ג ווארום איך, הגם ווייט פון
fun vait hagam ich vorem mit eier fun veren
from distant although I because midst your from to be

אייך וואס שייך דעם גוף , אבער מיט אייך אינם גייסט,
gaist inem aich mit ober guf dem shaich vos aich
spirit in the you with however body the concerning who you

האב שוין געמשפט, גלייך ווי איך וואלט געווען אנוועזנד,
onvezend geven volt ich vi glaich gemishpet shoin hob
present was would I as like judged already have

דעם , וועלכער האט דאס דאזיקע אזוי געטאן, ד אז אין דעם
dem in az geton azoi dozike dos hot velcher dem
the in that done so these this has who the one

נאמען פון אונדזער האר יהושע / ישוע , בשעת איר וועט
vet ir beshas Yeshua Yehoshua Har undzer fun nomen
will you while Yeshua Yehoshua L-rd our of Name of

זיך צוזאמענקומען און מיין גייסט מיט אייך מיט דער
der mit aich mit gaist main un tsuzamenkumen zich
the with you with spirit my and gather together yourselves

גבורה פון דעם האר אונדזערן יהושע / ישוע , ה איבערצוגעבן
ibertsugeben Yeshua Yehoshua undzern Har dem fun gevure
to turn over Yeshua Yehoshua our L-rd the of power

אזא מענטשן צום שׂטן צו דער פארדארבונג פונם פלייש,
fleish funem fardarbung der tsu Satan tsum mentshn aza
flesh of the destruction the for Satan to the people such

כדי דער גייסט זאל ניצול ווערן אינם טאג פון דעם האר.
Har dem fun tog inem veren nitsl zol gaist der kedei
L-rd the of Day in the to be saved shall spirit the so that

6 Your boasting is not good. Do you not have da'as that a little chametz all the mixture leavens? 7 Purge out the old chametz *(leavened bread)*, that you may be issa chadasha *(new dough, batzek, deaf dough, having no indication of fermentation)*, as you are indeed like matzot *(unleavened bread)*. More than that, our Korban Pesach has been sacrificed, Moshiach. 8 So let us celebrate Pesach, not with old chametz, nor with the chametz of kavvanah ra'ah *(malice)* and wickedness, but with matzot of kenut *(sincerity)* and emes.

[ו]אייער בארימען זיך איז נישט גוט . צי ווייסט איר דען נישט, אז
az nisht den ir veist tsi gut nisht iz zich barimen eier
that not then you know good not is self boast your

א קליין ביסל חמץ מאכט זויער דאס גאנצע טייג ? [ז] רוימט
roimt teig gantse dos zoier macht chomets bisel klein a
clean out dough whole the sour makes chamets little small a

זשע אויס דאס אלטע חמץ , כדי איר זאלט ווערן א ניי
nai a veren zolt ir kedei chomets alte dos ois zhe
new a become shall you so that leaven old the out then

טייג ; אזוי ווי איר זענט מצות . ווארום אויך אונדזער
undzer oich vorem matsus zent ir vi azoi teig
our also because unleavened bread are you as so dough

(קרבן) פסח איז מקריב געווארן, דער משיח ; [ח]לאמיר
lomir Moshiach der gevoren makrev iz Pesach korben
let us Moshiach the become offered is Pesach sacrifice

זשע אזוי האלטן יום טוב , נישט מיטן אלטן חמץ , אויך
oich chomets alten miten nisht Tov Yom halten azoi zhe
also chamets old with the not Tov of Yom keep so then

נישט מיטן חמץ פון רשעות און בייז , נאר מיט די
di mit nor beiz un rishes fun chomets miten nisht
the with but anger and evils of leaven with the not

מצות פון לויטערקייט און אמת .
emes un loiterkeit fun matsus
truth and purity of unleavened bread

9 I wrote to you in the iggeret not to mix with those engaging in acts of zenut *(fornication)*, 10 Not meaning to completely disassociate from the zannayim of the Olam Hazeh or those guilty of chamdanut *(greed)* and the ones practicing hona'ah *(swindling)* or those guilty of avodah zarah *(idol worship)*, als *(since)* in that case you would have to exit the Olam Hazeh.

[ט]איך האב אייך געשריבן אין א בריוו , אז איר זאלט זיך
zich zolt ir az briv a in geshriben aich hob ich
yourselves shall you that letter a in written you have I

נישט מישן מיט זונים ; [י]דאך (הייסט דאס נישט)
nisht dos heist doch zunim mit mishen nisht
not this means yet fornicators with mix with not

בכלל נישט מיט די זונים פון דער וועלט, אדער מיט
mit oder velt der fun zunim di mit nisht biklal
with or world the of fornicators the with not in general

די געלטגייציקע און גזלנים , אדער געצנדינער; ווייל איר
ir vail getsndiner oder gazlonim un geltgaitsike di
you because idolater or robbers and extortioners the

וואלט דאן געדארפט ארויסגיין פון דער וועלט; [יא]איצט אבער
ober itst velt der fun aroisgein gedarft dan volt
however now world the from depart need to then would

האב איך אייך געשריבן, אז איר זאלט זיך נישט מישן ,
mishen nisht zich zolt ir az geshriben aich ich hob
mix with not yourselves shall you that written you I have

[11] But, now I wrote to you not to mix with any "Ach b'Moshiach" who is a zannay *(fornicator)* or a kamtzan *(miser)* or an oved elilim *(idolater)* or a megadef *(reviler)* or a shikkor *(drunkard)* or a shoded *(robber)*; with such a man do not sit at tish *(table)*, do not share betzi'at halechem *(breaking of bread).* [12] For what is it to me to sit as a dayan in the Bet Din and then judge ones outside the kehillah? Will your Bet Din not judge the ones within [the kehillah]? [13] But the outsiders Hashem judges. UVI'ARTA HARA MIKKIR'BECHA *(You must purge the evil from among you).*

ווען עמיצער , וועלכער רופט זיך ברודער, איז א נואף ,
noyef a iz bruder zich ruft velcher emitser ven
adulterer an is brother himself calls who someone when

אדער א געלטגייציקער, אדער א געצנדינער, אדער א לעסטערער ,
lesterer a oder getsndiner a oder geltgaitsiker a oder
blasphemer a or idolater a or gelt greedy an or

אדער א שכור , אדער א גזלן ; מיט אזעלכן זאלט איר
ir zolt azelchn mit gazlen a oder shiker a oder
you shall such people with robber a or drunkard a or

אפילו נישט עסן צוזאמען . [יב] ווארום וואס האט עס צו טאן מיט
mit ton tsu es hot vos vorem tsuzamen esen nisht afile
with do to it has what because together to eat not even

מיר צו משפטן די , וואס זענען אויסערהאלב (פון דער קהלה)?
kehile der fun oiserhalb zenen vos di mishpeten tsu mir
kehile the of outside are who the judge to us

איר משפט דאך אפילו נישט די , וועלכע זענען אינעווייניק! [יג] די
di ineveinik zenen velche di nisht afile doch mishpot ir
the inside are which the not even yet judge you

אבער אינדרויסן וועט ה׳ משפטן . רוימט אויס דעם
dem ois roimt mishpeten Hashem vet indroisen ober
the out clean out judge Hashem will outside however

שלעכטן מענטשן פון צווישן אייך.
aich tsvishen fun mentshn shlechtn
you among from man evil

6 Does anyone of you having a dispute with an Ach b'Moshiach dare to be judged before the resha'im *(unrighteous, evildoers)* and not before the Bet Din of the Kedoshim? [2] Or do you not have da'as that the Kedoshim will sit in mishpat over the Olam Hazeh? And if the Olam Hazeh is to be judged by

ו ווי וואגט עס דער פון אייך, וואס האט עפעס קעגן אן
an kegen epes hot vos aich fun der es vagt vi
an against something has who you of the it dare as

אנדערן, זיך צו לאדענען פאר די רשעים , און
un reshoiem di far lodenen tsu zich andern
and unrighteous the before litigate to himself other

נישט פאר די קדושים ? [ב] אדער ווייסט איר נישט, אז די
di az nisht ir veist oder kedoishem di far nisht
the that not you know or saints the before not

קדושים וועלן משפטן די וועלט? און אויב די וועלט וועט
vet velt di oib un velt di mishpeten velen kedoishem
will world the if and world the judge will saints

געמשפט ווערן דורך אייך, צי זענט איר דען נישט ראוי צו
tsu raui nisht den ir zent tsi aich durch veren gemishpet
to worthy not then you are you by to be judged

משפטן אין קלייניקייטן ? [ג] צי ווייסט איר דען נישט, אז
az nisht den ir veist tsi kleinikeitn in mishpeten
that not then you know trifling matters in judge

מיר וועלן משפטן מלאכים ? אפשיטא שוין וואס
vos shoin apshite malochim mishpeten velen mir
what now all the more reason angels judge will we

איז נוגע דיני ממונות ! ד און איר, אויב איר האט
hot ir oib ir un momenes dine negeye iz
has you if you and Mammons laws of concerning is

עפעס (צו אנטשיידן) וואס שייך , דיני ממונות
momenes dine shaich vos antsheiden tsu epes
Mammons laws of concerning who decide to something

זעצט איר די נישט אנגעזענע אין דער קהלה פאר שופטים?
shoftim far kehile der in ongezene nisht di ir zetst
judges for kehile the in distinquished not the you seat

ה צו אייער חרפה זאג איך עס. אזוי, עס געפינט זיך טאקע
take zich gefint es azoi es ich zog charpe eier tsu
actually self finds there so if this I say shame your to

נישט קיין איין חכם צווישן אייך, וועלכער וואלט געקענט
gekent volt velcher aich tsvishen chochem ein kein nisht
be able would who you among wise one any not

אויסגלייכן צווישן ברודער און ברודער? ו נאר א ברודער
bruder a nor bruder un bruder tsvishen oisglaichen
brother a but brother and brother among to conciliate

משפט זיך מיט א ברודער, און דאס דאזיקע (טוט ער)
er tut dozike dos un bruder a mit zich mishpot
he does these the and brother a with himself goes to trial

פאר די אומגלויביקע! ז איבערהויפט איז עס שוין א ירידה
yeride a shoin es iz iberhoipt umgloibike di far
decline a already it is above all unbelievers the before

פאר אייך, אז איר האט צווישן זיך משפטים .
mishpotim zich tsvishen hot ir az aich far
litigation issues yourselves among have you that you for

פארוואס ליידט איר נישט ליבער אן עוולה ? פארוואס לאזט איר
ir lozt farvos avle an liber nisht ir laidt farvos
you allow why injustice an rather not you suffer why

זיך נישט ליבער בארויבן ? ח נאר איר אליין טוט
tut alein ir nor baroiben liber nisht zich
do yourselves you but be deprived rather not yourselves

עוולות און בארויבט, און דאס דאזיקע (טוט איר צו) ברידער !
brider tsu ir tut dozike dos un baroibt un avles
brothers to you do these the and deprive and injustices

ט אדער ווייסט איר נישט, אז רשעים וועלן נישט ירשענען
yarshanen nisht velen reshoiem az nisht ir veist oder
inherit not will unrighteous that not you know or

you, are you incompetent dayanim to try the smallest cases? 3 Do you lack da'as that the malachim will come before our Bet Din? Not to mention the things of Olam Hazeh! 4 If, then, you have cases concerning matters of the Olam Hazeh, how could you appoint as your Bet Din dayanim men who have no standing in the kehillah? 5 I speak to your bushah *(shame)*. Is there not among you even one chacham *(wise man)* who will be able to sit in mishpat between his Achim b'Moshiach? 6 But an Ach b'Moshiach takes another Ach b'Moshiach to court, and this before the courtroom of Apikorosim *(Unbelievers)*? 7 Already, therefore, it is a total defeat for you, that you have lawsuits with one another. Why not rather suffer wrong? Why not rather be cheated? 8 But you yourselves do wrong and practice hona'ah *(cheating)*, and this to your Achim b'Moshiach.

9 Or do you not have da'as that the resha'im *(unrighteous*

ones) will not inherit the Malchut Hashem? Do not be deceived! Neither zannayim *(fornicators)*, nor ovdei elilim *(idolaters)*, nor mena'afim *(adulterers)*, nor effeminate call boys nor homosexuals, 10 Nor ganavim *(thieves)*, nor kamtzanim *(misers)*, nor shikkorim *(drunkards)*, nor megadefim *(revilers)*, nor the ones doing hona'ah *(swindling)* — none of these will inherit the Malchut Hashem. 11 And some of you were these things. But you were washed and made tehorim *(clean)*, you were made to be Am Kadosh, you were made to be yitzdak im Hashem in the name of Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua Adoneinu and in the Ruach Hakodesh of Eloheinu.

דאס קעניגרייך פון ה׳ ? באטריגט זיך נישט אליין :
alein nisht zich batrigt Hashem fun kenigraich dos
alone not yourselves deceive Hashem of kingdom the

נישט קיין זונים , נישט קיין געצנדינער, נישט קיין נואפים ,
noyofem kein nisht getsndiner kein nisht zunim kein nisht
adulterers any not idolater any not fornicators any not

נישט קיין בעלי תאוות, נישט קיין מענטשנשענדער,׳ נישט קיין
kein nisht mentshnshender kein nisht taives ba'alei kein nisht
any not man defiler any not lusts masters of any not

גנבים , נישט קיין (געלט) גיריקע, נישט קיין זויפער , נישט קיין
kein nisht zoifer kein nisht girike gelt kein nisht ganovem
any not guzzler any not greedy money any not thieves

לעסטערער , נישט קיין רויבער , וועלן ירשענען דאס קעניגרייך
kenigraich dos yarshanen velen roiber kein nisht lesterer
kingdom the inherit will robbers any not blasphemers

פון ה׳ . יא און אזעלכע זענען אייניקע פון אייך געווען; נאר איר
ir nor geven aich fun einike zenen azelche un Hashem fun
you but were you of some are such and Hashem of

זענט געוואשן געווארן , נאר איר זענט געהייליקט געווארן , נאר איר
ir nor gevoren geheilikt zent ir nor gevoren gevashn zent
you but become sanctified are you but become washed are

זענט גערעכטפערטיקט געווארן אין דעם נאמען פון דעם האר
Har dem fun nomen dem in gevoren gerechtfertikt zent
L-rd the of Name of the in become justified are

יהושע / ישוע המשיח און אין דעם גייסט פון אונדזער
undzer fun Gaist dem in un HaMoshiach Yeshua Yehoshua
our of Spirit the in and the Moshiach Yeshua Yehoshua

ג-ט.
G-t
G-d

12 "All things to me are proper!" But not all things are beneficial. "All things to me are proper!" But I will not be mastered by anything. 13 "Okhel *(food)* for the stomach and the stomach for okhel, but Hashem will destroy

יב אלץ איז מיר מותר (ציטירן ניטציטירן); אבער נישט
nisht ober nitsitiren tsitiren mutar mir iz alts
not however unquote quote permitted for me is all

אלץ איז גוט (פאר מיר). אלץ איז מיר מותר (ציטירן ניטציטירן);
nitsitiren tsitiren mutar mir iz alts mir far gut iz alts
unquote quote permitted me is all me for good is all

אבער איך וויל פון גארנישט ווערן באהערשט . יג מאכלים
maicholim bahersht veren gornisht fun vil ich ober
foods dominated become nothing of want I however

פארן בויך , און דער בויך פאר די מאכלים (ציטירן
tsitiren maicholim di far boich der un boich farn
quote foods the for stomach the and stomach for

both one and the other;" but the body is not for zenut but for Hashem, and Hashem for the body. [14] And Hashem brought about the Techiyah from HaMesim for Moshiach Adoneinu and will also bring about the Techiyas HaMesim for us through His gevurah *(power)*. [15] Do you not have da'as that your gufot *(bodies)* are evarim *(members, limbs)* of Moshiach? Should I then take the evarim *(members)* of Moshiach and make them evarim *(members)* of a zonah *(prostitute)*? Chas v'Shalom! *(G-d forbid!)* [16] Or do you not have da'as that of the one joining himself to a zonah, that V'HAYU L'VASAR ECHAD *(And they will be as one flesh)*? [17] But the one with deveykus *(cleaving, attachment)* to Hashem has achdus *(union)* in the Ruach Hakodesh with Elohim. [18] Flee zenut! "Every chet is outside the body," [you say]. But the one guilty of zenut commits chet against the body itself. [19] Or have you no da'as that your body is a Heikhal Hashem

ניטציטירן); ה׳ וועט אבער דאס און יענע פארניכטן .
farnichtn yene un dos ober vet Hashem nitsitiren
will destroy those and this however will Hashem unquote

דער גוף איז נישט פאר זנות , נאר פאר דעם האר; און
un Har dem far nor zoines far nisht iz guf der
and L-rd the for but fornication for not is body the

דער האר פאר דעם גוף ; [יד] און ה׳ האט אויפגעוועקט דעם
dem oifgevekt hot Hashem un guf dem far Har der
the rouse did Hashem and body the for L-rd the

האר (פון די טויטע), און וועט אונדז אויך אויפוועקן דורך
durch oifveken oich undz vet un toite di fun Har
through awaken also us will and dead the from L-rd

זיין גבורה. [טו] צי ווייסט איר דען נישט, אז אייערע גופים
gufim eiere az nisht den ir veist tsi gevure zain
bodies your that not then you know power his

זענען אברים פון דעם משיח ? זאל איך זשע נעמען די
di nemen zhe ich zol Moshiach dem fun eivrem zenen
the take then I shall Moshiach the of body parts are

אברים פון משיח און זיי מאכן פאר די אברים
eivrem di far machen zei un Moshiach fun eivrem
body parts the for make them and Moshiach of body parts

פון א זונה ? חס ושלום ! [טז] אדער ווייסט איר נישט, אז
az nisht ir veist oder vesholem chas zoine a fun
that not you know or and peace mercy harlot a of

דער , וואס באהעפט זיך מיט א זונה , איז איין גוף (מיט
mit guf ein iz zoine a mit zich baheft vos der
with body one is harlot a with himself united who the one

איר)? ווארום ער זאגט: די צוויי וועלן זיין איין פלייש. (בראשית
Bereshis fleish ein zain velen tsvei di zogt er vorem ir
Genesis flesh one be will two the says he because her

ב, כד.) [יז] דער אבער , וועלכער באהעפט זיך מיט דעם
dem mit zich baheft velcher ober der chd b
the with himself united who however the one 24 2

האר, איז איין גייסט. [יח] אנטרינט זשע פון זנות . יעדע
yede zoines fun zhe antrint gaist ein iz Har
every fornication from then escape spirit one is L-rd

זינד, וואס א מענטש באגייט , איז אויסער דעם גוף (ציטירן
tsitiren guf dem oiser iz bageit mentsh a vos zind
quote body the outside of is commits man a which sin

ניטציטירן); דער אבער , וועלכער איז מזנה ,
mezane iz velcher ober der nitsitiren
commits fornication is who however the one unquote

of the Ruach Hakodesh in you, whom you have from Hashem, and you are not your own? 20 For [the Geulah redemption of] you [from the Golus of Chet] was purchased with a price; therefore, bring kavod to Hashem with your gufot.

7 Now, concerning the things in your iggeret, let's take up the next inyan *(topic)*: "It is beneficial for a man not to touch an isha." 2 But, because of the acts of zenut, let each Ben Adam have his own Isha, and let each Isha have her own Ba'al *(Husband)*. 3 Let the ba'al render the conjugal choiv *(debt)* to his isha, and likewise also the isha to her ba'al *(husband)*. 4 It is not the isha who has samchut *(authority)* over her own body, but the ba'al *(husband)*; likewise, also it is not the ba'al *(husband)* who has samchut over his own body, but the isha. 5 Do not deprive each other, unless by agreement

זינדיקט קעגן זיין אייגענעם גוף . יט אדער ווייסט איר נישט, אז
az nisht ir veist oder guf eigenem zain kegen zindikt
that not you know or body own his against sins

אייער גוף איז א היכל פאר דעם רוח הקודש , וועלכער איז
iz velcher HaKoidesh Ruach dem far Heichal a iz guf eier
is who the Holy Spirit the for Heikhal a is body your

אין אייך, וועמען איר האט פון ה׳ ? און איר געהערט נישט
nisht gehert ir un Hashem fun hot ir vemen aich in
not belong you and Hashem from have you whom you in

צו זיך אליין, כ ווארום איר זענט טייער געקויפט געווארן;
gevoren gekoift taier zent ir vorem alein zich tsu
become purchased high price are you because alone self to

דעריבער זאלט איר אפגעבן כבוד צו ה׳ אין אייער גוף !
guf eier in Hashem tsu koved opgeben ir zolt deriber
body your in Hashem to glory give you shall therefore

ז און וואס שייך דעם , וואס איר האט געשריבן; עס
es geshriben hot ir vos dem shaich vos un
it write did you what the one concerning what and

איז גוט פאר א מענטשן נישט אנצורירן א פרוי (ציטירן
tsitiren froi a ontsuriren nisht mentshn a far gut iz
quote woman a to touch not man a for good is

ניטציטירן). ב נאר צוליב זנות זאל יעדער (מאן)
man yeder zol zoines tsulib nor nitsitiren
man every shall fornication on account of but unquote

האבן זיין אייגן ווייב, און יעדע פרוי איר אייגענעם מאן .
man eigenem ir froi yede un vaib eigen zain hoben
husband own you woman every and wife own his have

ג זאל דער מאן אפגעבן זיין חוב צו דער פרוי ; און פונקט
punkt un froi der tsu choiv zain opgeben man der zol
exactly and woman the to debt his give man the let

אזוי די פרוי דעם מאן. ד די פרוי האט נישט קיין דעה
deye kein nisht hot froi di man dem froi di azoi
authority any not has wife the man the woman the so

צו זאגן איבער איר אייגן לייב , נאר דער מאן; און פונקט אזוי
azoi punkt un man der nor laib eigen ir iber zogen tsu
so exactly and man the only body own her over say to

האט דער מאן נישט קיין דעה צו זאגן איבער זיין אייגן
eigen zain iber zogen tsu deye kein nisht man der hot
own his over say to authority any not man the has

לייב , נאר די פרוי . ה שיידט זיך נישט אפ איינס
eins op nisht zich sheidt froi di nor laib
one up not yourselves separate woman the only body

for a set time, that you may renew zerizut *(diligence)* to tefillah *(prayer)* and again you may be together, lest HaSatan lead you into nissayon *(temptation)* because of your lack of shlitah atzmi *(self-control)*.

[6] But I say this according to concession, not according to mitzvoh. [7] But, I wish kol Bnei Adam even to be as I am; however, [this is impossible since] each has his own matanah *(gift)* from Hashem: one this; and another that.

[8] But, I say to the bochrim and the almanot *(widows)*, it is beneficial for them if they remain as I am; [9] But if they do not have shlitah atzmi, let them marry. For better it is to marry than with Eish to be set ablaze.

[10] But to the ones having entered bibrit hanissuim *(in covenant of marriage)*, I charge, not I but Rebbe, Melech HaMoshiach Adoneinu, an isha is not

פונם אנדערן, אחוץ אויב איר זענט מרוצה דערויף
funem andern achuts oib ir zent merutse deroif
from the other except if you are in agreement thereon

ביז צו א געוויסער צייט, כדי איר זאלט זיך אפגעבן
biz tsu a geviser tsait kedei ir zolt zich opgeben
until to a certain time so that you shall yourselves devote

מיט תפילה, און קומט זיך ווידער צונויף , כדי דער
mit tfile un kumt zich vider tsunoif kedei der
to prayer and come yourselves again together so that the

שׂטן זאל אייך נישט ברענגען צו קיין נסיון דורך אייער
Satan zol aich nisht brengen tsu kein nisoyen durch eier
Satan shall you not bring to any temptation through your

נישט איינגעהאלטנקייט. [ו] און דאס דאזיקע זאג איך בדרך
nisht aingehaltenkeit un dos dozike zog ich bederech
non restraint and the these say I in the way of

רשות , נישט ווי א געבאט . [ז] איך וואלט געוואלט , אז
reshus nisht vi a gebot ich volt gevolt az
authority not as a directive I would have wanted that

אלע מענטשן זאלן זיין ווי איך בין אליין . נאר יעדער איינער האט
ale mentshn zolen zain vi ich bin alein nor yeder einer hot
all men should be as I am myself but every one has

זיין אייגענע מתנה פון ה׳ , דער אזוי, און דער אזוי.
zain eigene matone fun Hashem der azoi un der azoi
his own gift from Hashem one this thus and that thus

[ח] און צו די נישט חתונה געהאטע און צו די אלמנות זאג
un tsu di nisht chasene gehate un tsu di almones zog
and to the not wedding had and to the widows say

איך: עס איז גוט פאר זיי צו בלייבן אזוי, ווי איך בין. [ט] נאר
ich es iz gut far zei tsu blaiben azoi vi ich bin nor
I it is good for them to remain so as I am but

אויב זיי קענען זיך נישט איינהאלטן, זאלן זיי חתונה האבן;
oib zei kenen zich nisht ainhalten zolen zei chasene hoben
if they can self not restrain let them wedding have

ווארום עס איז בעסער חתונה צו האבן ווי צו ברענען (פון
vorem es iz beser chasene tsu hoben vi tsu brenen fun
because it is better wedding to have than to burn from

תאווה). [י] און די פארהייראטע זאג איך אָן, נישט איך, נאר דער
taive un di farheirate zog ich on nisht ich nor der
desire and the married say I on not I but the

האר, אז א פרוי זאל זיך נישט אפשיידן פונם מאן;
Har az a froi zol zich nisht opsheiden funem man
L-rd that a woman shall herself not separate from the man

to separate from her ba'al *(husband).* [11] But, if indeed she is separated, let her remain so, or be reconciled to her basherter; and a ba'al should not leave his isha.

[12] But, to the rest I — Sha'ul — not Rebbe, Melech HaMoshiach Adoneinu, say: if any Ach b'Moshiach has an isha who is an Apikoros and she is willing to live with him, let him not leave her; [13] And if an isha has a ba'al *(husband)* who is an Apikoros, and he is willing to dwell with her, let her not leave her ba'al *(husband).* [14] For, the ba'al who is an Apikoros is mekudash b'Ruach Hakodesh *(set apart as holy in the Ruach Hakodesh)* by the isha, and the isha who is an Apikoros likewise by the Ach b'Moshiach; otherwise, your yeladim are tema'im *(unclean)*; but now they are tehorim *(clean).* [15] But, if the one who is an Apikoros separates and departs, let the separation occur; the Ach b'Moshiach has not been enslaved, or

[יא] נאר אויב זי האט זיך געשיידט, זאל זי בלייבן נישט
nisht blaiben zi zol gesheidt zich hot zi oib nor
not remain her let separate herself does she if but

פארהייראט, אדער זיך איבערבעטן מיטן מאן ; און
un man miten iberbeten zich oder farheirat
and husband with the be reconciled herself or married

א מאן זאל נישט פארלאזן זיין ווייב. [יב] צו די איבריקע אבער
ober ibrike di tsu vaib zain farlozen nisht zol man a
however others the to wife his leave not shall man a

זאג איך, נישט דער האר, אויב א ברודער האט אן אומגלויביק
umgloibik an hot bruder a oib Har der nisht ich zog
unbelieving a has brother a if L-rd the not I say

ווייב, און זי איז מסכים צו וואוינען מיט אים, זאל ער זי
zi er zol im mit voinen tsu maskem iz zi un vaib
her he shall him with live to agree is she and wife

נישט פארלאזן. [יג] און אויב א פרוי האט אן אומגלויביקן
umgloibiken an hot froi a oib un farlozen nisht
non-believing an has woman a if and abandon not

מאן , און ער שטימט איין מיט איר צו וואוינען, זאל זי נישט
nisht zi zol voinen tsu ir mit ein shtimt er un man
not she shall live to her with one agree he and husband

פארלאזן דעם מאן . [יד] ווארום דער אומגלויביקער מאן
man umgloibiker der vorem man dem farlozen
husband unbelieving the because husband the abandon

ווערט געהייליקט דורך דער פרוי, און די אומגלויביקע פרוי
froi umgloibike di un froi der durch geheilikt vert
wife unbelieving the and wife the through sanctified becomes

ווערט געהייליקט דורך דעם ברודער; ווייל ווען נישט,
nisht ven vail bruder dem durch geheilikt vert
not if because brother the through sanctified becomes

וואלטן אייערע קינדער געווען טמאים , זיי זענען איצט
itst zenen zei tmeim geven kinder eiere volten
now are they ritually impure be children your would

אבער הייליק. [טו] אויב אבער דער אומגלויביקער וויל זיך
zich vil umgloibiker der ober oib heilik ober
self wants unbeliever the however if holy however

שיידן , זאל ער זיך שיידן : אין אזעלכע פאלן איז דער ברודער
bruder der iz falen azelche in sheiden zich er zol sheiden
brother the is cases such in part self he let part ways

אדער די שוועסטער נישט קנעכטיש געבונדן ; דען ה׳ האט
hot Hashem den gebunden knechtish nisht shvester di oder
has Hashem then bound slave not sister the or

the Achot b'Moshiach in such cases; but Hashem has given you a kri'ah b'shalom. 16 For how do you know, isha, if you will not bring your basherter *(destined mate)*, your ba'al, to Yeshu'at Eloheinu?

17 Only each of you walk the derech to which you were called by Hashem. This is my charge in all the kehillot of Moshiach. 18 If as a ben Berit with bris milah anyone received their kri'ah, let him not conceal it; if anyone without bris milah has been called, let him without bris milah not undergo bris milah. 19 Bris milah is not everything; nor is the lack of it; but being shomer mitzvot Hashem. 20 Each one walk the derech of his kri'ah *(calling, summons)*, and remain there. 21 If while a bond servant you were called, do not let it consume you, although if you can gain your deror *(freedom, liberty)*, do so. 22 For, the one in Hashem having been called while a bond servant is Adoneinu's ben Chorin *(freedman)*;

איך גערופן (צו לעבן) בשלום . טז ווארום וואס ווייסטו , פרוי,
froi veistu vos vorem besholem leben tsu gerufen aich
wife you know what because in peace life to called you

אפשר וועסטו ראטעווען דעם מאן ? אדער וואס ווייסטו ,
veistu vos oder man dem rateven vestu efsher
you know what or husband the save will you perhaps

מאן , אפשר וועסטו ראטעווען דיין ווייב? יז נאר ווי
vi nor vaib dain rateven vestu efsher man
how but wife your save will you perhaps husband

דער האר האט יעדן צוגעטיילט, ווי ה׳ האט יעדן
yedn hot Hashem vi tsugeteilt yedn hot Har der
everyone has Hashem as assigned everyone has L-rd the

בארופן, אזוי זאל ער זיך נוהג זיין. און אזוי באפעל
bafel azoi un zain noyeg zich er zol azoi barufen
give directive so and his observe himself he shall so called

איך אין אלע קהלות. יח איז דער בארופענער א געמלטער ? זאל
zol gemalter a barufener der iz kehiles ale in ich
let circumcised a one called the is kehiles all in I

ער נישט ווערן אומגעמלט , איז עמיצער בארופן געווארן
gevoren barufen emitser iz umgemalt veren nisht er
become called someone is uncircumcized to be not him

אלס אן ערל ? זאל ער זיך נישט מל זיין.
zain mal nisht zich er zol orl an als
be circumcised not self him let uncircumcised an as

יט די מילה איז גארנישט, און די ערלה איז גארנישט;
gornisht iz orlah di un gornisht iz milah di
nothing is foreskin the and nothing is circumcision the

נאר דאס אפהיטן די מצוות פון ה׳ . כ זאל יעדער
yeder zol Hashem fun mitsvos di ophiten dos nor
every let Hashem of commandments the keep the only

איינער בלייבן אין דער דאזיקער בארופונג, אין וועלכער ער איז
iz er velcher in barufung doziker der in blaiben einer
is he which in calling this the in remain one

בארופן געווארן. כא ביסטו בארופן געווארן אלס א קנעכט ? מאך
mach knecht a als gevoren barufen bistu gevoren barufen
make servant a as become called you are become called

דיר נישט קיין דאגות דעריבער; נאר אויב דו קענסט באפרייט
bafrait kenst du oib nor deriber daigus kein nisht dir
set free can you if but therefore worries any not you

ווערן , נוץ עס ליבער אויס. כב ווארום ווער עס איז בארופן
barufen iz es ver vorem ois liber es nuts veren
called is it who because out rather it use become

likewise, the one having been called while a ben Chorin is the Rebbe, Melech HaMoshiach's bond servant. [23] You were bought with a pidyon nefesh price; do not become avadim haBnei Adam. [24] Each one wherever on the derech of Chayyim he was called, Achim b'Moshiach, there let him remain in deveykus with Hashem.

[25] Next sugya *(topic)*: concerning the betulot *(virgins)*. A mitzvoh of Rebbe, Melech HaMoshiach Adoneinu I do not have, but a bit of wisdom I offer as one who by the rachamim Hashem is ne'eman *(faithful)*. [26] I consider therefore, it to be beneficial, because of the impending Crisis that you remain as you are. [27] Have you entered bibrit hanissuim *(in covenant of marriage)* with an isha? Do not seek to be free. Are you freed from an isha? Do not seek an isha. [28] But if indeed you enter bibrit hanissuim *(in covenant of*

געווארן אינם האר אלס א קנעכט, דער איז דעם הארס א
a Hars dem iz der knecht a als Har inem gevoren
a the L-rd's the is this one slave a as L-rd in the become

באפרייטער (מענטש); פונקט אזוי איז דער , וועלכער איז בארופן
barufen iz velcher der iz azoi punkt mentsh bafraiter
called is who the one is so just as man freed

געווארן אלס א פרייער (מענטש), א קנעכט פונם משיח . [כג] איר
ir Moshiach funem knecht a mentsh fraier a als gevoren
you Moshiach of the slave a man free a as become

זענט טייער געקויפט געווארן; ווערט זשע נישט קיין קנעכט
knecht kein nisht zhe vert gevoren gekoift taier zent
slave any not then be become bought high price are

פון מענטשן. [כד] ברידער , זאל יעדער איינער פארבלייבן אין דעם
dem in farblaiben einer yeder zol brider mentshn fun
the in remain one every shall brothers men of

שטאנד, אין וועלכן ער איז בארופן געווארן פאר ה׳ .
Hashem far gevoren barufen iz er velchen in shtand
Hashem before become called is he which in station

[כה] און וואס שייך בתולות, האב איך נישט קיין געבאט
gebot kein nisht ich hob bsulus shaich vos un
command any not I have virgins concerning who and

פון דעם האר; איך גיב נאר מיין מיינונג , ווי אזעלכער ,
azelcher vi meinung main nor gib ich Har dem fun
such a person as opinion my only give I L-rd the of

וואס האט דערלאנגט רחמים דורך דעם האר, צו זיין געטריי .
getrai zain tsu Har dem durch rachomim derlangt hot vos
faithful be to L-rd the by mercy received has which

[כו] איך האלט דעריבער דאס דאזיקע פאר גוט צוליב דער
der tsulib gut far dozike dos deriber halt ich
the on account of good for these the therefore hold I

איצטיקער שווערער צייט, אז עס איז גוט פאר א מענטשן אזוי
azoi mentshn a far gut iz es az tsait shverer itstiker
so man a for good is it that time difficult present

צו בלייבן : [כז] ביסטו געבונדן צו א פרוי? זוך נישט פריי צו
tsu frai nisht zuch froi a tsu gebunden bistu blaiben tsu
to free not seek wife a to bound you are remain to

ווערן . ביסטו פריי געווארן פון א פרוי? זוך נישט קיין
kein nisht zuch froi a fun gevoren frai bistu veren
any not seek wife a from become free you are become

ווייב. [כח] און ווען דו זאלסט אפילו חתונה האבן, האסטו
hostu hoben chasene afile zolst du ven un vaib
you have have wedding even you shall you when and wife

marriage), there is no chet; and if the betulah *(virgin)* marries, there is no averah in that for her. But such will have tzoros in the basar, which I am trying to spare you. 29 Now this I say, Achim b'Moshiach, the time [until HaKetz] has been shortened. From now on, let those having nashim live as if not having nashim, 30 And let the ones weeping as not weeping, and let the ones having simcha as not having simcha, and let the ones buying as not possessing, 31 And let the ones using the Olam Hazeh as not fully using it, for the present form of the Olam Hazeh is passing away.

32 But I would have you free from de'agot *(worries)*. The ben Adam without isha cares for the things of Hashem, how he may please Hashem. 33 But the one having taken an isha cares for the things of the Olam Hazeh, how he may please his isha, 34 And he has been divided. Both the isha free of a ba'al or the betulah cares for the things of Hashem, that she

(אויך) נישט געזינדיקט; און ווען די בתולה האט חתונה , האט
hot chasene hot bsule di ven un gezindikt nisht oich
did wedding has virgin the when and sinned not also

זי (אויך) נישט געזינדיקט. אזעלכע וועלן אבער האבן צרות
tsores hoben ober velen azelche gezindikt nisht oich zi
troubles have however will such sin not also she

אינם לייב ; און איך וויל עס אייך איינשפארן. כט איך זאג
zog ich ainshporen aich es vil ich un laib inem
say I spare you this wants I and flesh in the

אבער דאס דאזיקע, ברידער : די צייט איז קורץ , כדי פון
fun kedei kurts iz tsait di brider dozike dos ober
from so that short is time the brothers these the however

איצט אָן זאלן די , וועלכע האבן פרויען, זיין , ווי זיי וואלטן
volten zei vi zain froien hoben velche di zolen on itst
would they as be wives have which those should on now

נישט געהאט ; ל און די וויינענדיקע, ווי זיי וואלטן נישט
nisht volten zei vi veinendike di un gehat nisht
not would they as who weep those and have had not

געוויינט; און די , וועלכע זענען זיך משמח , ווי זיי וואלטן
volten zei vi mesameyech zich zenen velche di un geveint
would they as rejoicing self are who those and weep

זיך נישט משמח געווען; און די , וועלכע קויפן איין, ווי זיי
zei vi ein koifen velche di un geven mesameyech nisht zich
they as one buy who the and was joyful not self

וואלטן גארנישט פארמאגט; לא און די , וועלכע געברויכן די
di gebroichn velche di un farmogt gornisht volten
the deal with who those and possess nothing would

וועלט, ווי זיי וואלטן זי נישט געברויכט ; ווארום דאס געשטאלט
geshtalt dos vorem gebroicht nisht zi volten zei vi velt
form the because deal with not it would they as world

פון דער דאזיקער וועלט פארגייט . לב און איך וויל איר זאלט
zolt ir vil ich un fargeit velt doziker der fun
shall you want I and passes away world this one the of

זיין אָן דאגות . דער נישט פארהייראטער קימערט זיך
zich kimert farheirater nisht der daigus on zain
self is concerned married not the worries without be

פאר די זאכן פונם האר, וויאזוי ער זאל וואוילגעפעלן דעם האר;
Har dem voilgefelen zol er viazoi Har funem zachn di far
L-rd the please shall he how L-rd of the things the for

לג דער חתונה געהאטער קימערט זיך וועגן די זאכן
zachn di vegen zich kimert gehater chasene der
things the about self is concerned had wedding the

may be tehorah spiritually and physically. But the isha with a ba'al cares for the things of the Olam Hazeh, how she may please her ba'al. [35] Now, this I say for your own benefit, not that I may throw a noose on your deror *(freedom)*, but I speak with respect to what is decent, seemly, and sits well with Hashem, without distraction [in avodas kodesh].

[36] However, if anyone thinks he does not have proper hitnahagut *(conduct)* toward the betulah of his eirusin *(betrothal, engagement)*, and if he thinks his basherte *(destined mate)* is getting along in years, and thus it has to be, what he desires, let him do; there is no chet, let them enter bibrit hanissuim *(in covenant of marriage)*. [37] But he who in his lev has settled the decision, not having the need [of conjugal intimacy], but having mastery concerning his own desire, and thus he in his lev has decided, not to enter bibrit hanissuim with his betulah *(virgin)*, he

פון דער וועלט, וויאזוי ער זאל וואוילגעפעלן זיין ווייב; [לד] און ער
er un vaib zain voilgefelen zol er viazoi velt der fun
he and wife his please shall he how world the of

איז צעטיילט. און די נישט פארהייראטע פרוי און די בתולה
bsule di un froi farheirate nisht di un tseteilt iz
virgin the and woman married not the and divided is

זארגט זיך פאר די זאכן פונם האר, כדי זי זאל זיין
zain zol zi kedei Har funem zachn di far zich zorgt
be shall she so that L-rd of the things the for self cares for

הייליק סאי אינם קערפער סאי אינם גייסט; די חתונה
chasene di gaist inem sai kerper inem sai heilik
wedding the spirit in the as well as body in the both holy

געהאטע (פרוי) אבער זארגט זיך וועגן די זאכן פון
fun zachn di vegen zich zorgt ober froi gehate
of things the about self cares for however woman had

דער וועלט, וויאזוי זי זאל וואוילגעפעלן דעם מאן . [לה] און איך
ich un man dem voilgefelen zol zi viazoi velt der
I and husband the please shall she how world the

זאג דאס דאזיקע פאר אייער אייגענעם נוצן ; נישט כדי
kedei nisht nutsn eigenem eier far dozike dos zog
in order that not benefit own your for these the say

צו ווארפן א נעץ אויף אייך, נאר ווי עס איז בכבודיק , און איר
ir un bekvodik iz es vi nor aich oif nets a varfen tsu
you and honorable is it as but you upon net a cast to

זאלט קענען דינען דעם האר אומגעשטערט . [לו] אויב
oib umgeshtert Har dem dinen kenen zolt
if without distraction L-rd the serve be able to shall

אבער עמיצער מיינט , אז ער טוט אָן זיין בתולה א חרפה ,
charpe a bsule zain on tut er az meint emitser ober
shame a virgin his on does he that thinks someone however

אויב זי זאל פארבייגיין אירע רייפע יארן , און עס איז אזוי ארום
arum azoi iz es un yorn raife ire farbaigein zol zi oib
like thus is it and years ripe her pass should she if

א חוב , זאל ער טאן, וואס ער וויל ; ער באגייט נישט קיין זינד;
zind kein nisht bageit er vil er vos ton er zol choiv a
sin any not commits he wants he what do he let debt a

זיי מעגן חתונה האבן. [לז] ווער אבער עס שטייט
shteit es ober ver hoben chasene megn zei
stands who however the one have wedding permitted they

פעסט אין זיין הארצן, ווייל ער איז נישט געצוואונגען, און האט
hot un getsvungen nisht iz er vail hartsn zain in fest
has and compelled not is he because heart his in firm

does well. 38 So then both the one entering bibrit hanissuim with his betulah does well, and the one not entering bebrit hanissuim with his arusah *(betrothed)* will do better.

39 An isha has been bound *(bibrit hanissuim, in covenant of marriage)* for so long a time as her ba'al lives, but if her ba'al should sleep the sleep of the mesim, she is free to enter bibrit hanissuim with the ba'al she desires, but only in Rebbe, Melech HaMoshiach Adoneinu.
40 However, happy is she, and even more so, if she remains as she is; and I think in this bit of wisdom I am offering that I have the Ruach Hakodesh.

מאכט איבער זיין אייגענעם ווילן, און האט דאס דאזיקע באשלאסן
bashlosen dozike dos hot un vilen eigenem zain iber macht
decided these the has and will own his over power

אין זיין אייגענעם הארצן אפצוהיטן זיין בתולה, טוט ער וואויל .
voil er tut bsule zain optsuhiten hartsn eigenem zain in
blessed he do virgin his to keep heart own his in

לח אזוי ארום אויך דער, וועלכער מאכט חתונה זיין בתולה,
bsule zain chasene macht velcher der oich arum azoi
virgin his wedding power who that also around so

טוט וואויל; און דער, וועלכער מאכט זי נישט חתונה, וועט טאן
ton vet chasene nisht zi macht velcher der un voil tut
do will marry not her makes who that and well does

בעסער. לט א פרוי איז געבונדן כל זמן דער מאן אירער
irer man der zman kol gebunden iz froi a beser
of her husband the as long as all bound is wife a better

לעבט; און ווען איר מאן שטארבט, איז זי פריי חתונה
chasene frai zi iz shtarbt man ir ven un lebt
wedding free she is dies husband her when and lives

צו האבן מיט וועמען זי וויל ; נאר אינם האר. מ וויילער
veiler Har inem nor vil zi vemen mit hoben tsu
better L-rd in the only wants she whomever with have to

אבער איז איר, לויט מיין מיינונג , ווען זי בלייבט
blaibt zi ven meinung main loit ir iz ober
remains she when opinion my according to her it is however

אזוי ; און מיר שיינט אויס, אז אויך איך האב דעם גייסט פון
fun Gaist dem hob ich oich az ois shaint mir un azoi
of Spirit the have I also that out shines we and thus

ה׳ .
Hashem
Hashem

8 Now concerning the sacrifice to an elil *(idol in avodah zarah, idol worship)*, we know that "we all possess da'as *(knowledge)*." But da'as puffs up *(with ga'avah)*, but ahavah *(agape)* builds up.
2 If anyone presumes he

ח און וואס שייך קרבנות צו אפג-טער: ווייסן מיר,
mir veisen opg-ter tsu korbones shaich vos un
we know idols to sacrifices concerning who and

אז מיר אלע האבן דערקענטעניש (ציטירן ניטציטירן). די
di nitsitiren tsitiren derkentenish hoben ale mir az
the unquote quote knowledge have all we that

דערקענטעניש בלאזט אויף, די ליבע אבער בויט אויף. ב אויב
oib oif boit ober libe di oif blozt derkentenish
if up builds however love the up inflates knowledge

איינער רעדט זיך איין, אז ער קען עפעס , ווייסט ער
er veist epes ken er az ein zich redt einer
he knows something knows he that one self speaks one

has da'as of anything, he does not yet have da'as of the necessary da'as. [3] But if a person has Ahavas Hashem, Hashem has da'as of that person.

[4] Now concerning the eating of the okhel *(food)* at the mizbe'ach of avodah zarah which is sacrificed to an elil *(idol)*, we have da'as that an elil is nothing in the world, and that there is no G-d but ECHAD. [5] For even if there are so-called "g-ds," whether in Shomayim or on ha'aretz, even as there are so-called "g-ds" many and "l-rds" many, [6] Yet in fact for us we have da'as that there is ADONOI ECHAD *(L-rd is One)*, Hashem AV ECHAD L'CHULLANU *(One Father of us all)*, from whom are all things, and we exist for Hashem, and there is Adon Echad, Moshiach Yehoshua, through whom are all things and we through him.

[7] However, not kol Bnei Adam have this da'as *(knowledge)*. Some are so accustomed to the elil *(idol)* until now that when they eat, they think of the okhel

נאך נישט, וויאזוי ער דארף קענען; ג ווער אבער עס האט ליב
lib hot es ober ver kenen darf er viazoi nisht noch
love has it however who know should he as not yet

ה׳ , דער איז פון אים דערקענט . ד דעריבער , וועגן דעם
dem vegen deriber derkent im fun iz der Hashem
the about therefore recognized him of is that Hashem

עסן פון קרבנות צו אפג-טער, ווייסן מיר, אז אן אפג-ט איז
iz opg-t an az mir veisen opg-ter tsu korbones fun esen
is idols an that we know idols to sacrifices of eating

גארנישט אין דער וועלט, און אז עס איז נישטא קיין ג-ט אחוץ
achuts G-t kein nishto iz es az un velt der in gornisht
except G-d any not is it that and world the in nothing

דעם איינעם. ה און ווען אפילו עס געפינען זיך אזוי גערופענע
gerufene azoi zich gefinen es afile ven un einem dem
called so self find there even when and one the

ג-טער, צי אין הימל , צי אויף דער ערד , ווי עס זענען
zenen es vi erd der oif tsi himel in tsi g-ter
are there as earth the on or heaven in whether g-ds

טאקע פאראן א סך ג-טער און א סך הארן, ו דאך פאר
far doch harn sach a un g-ter sach a faran take
for yet l-rds many a and g-ds many a there actually

אונדז—נאר איין ג-ט, דער פאטער, פון וועמען אלץ איז, און
un iz alts vemen fun Foter der G-t ein nor undz
and are all things whom from Father the G-d one just us

מיר פאר אים; און איין הער, יהושע / ישוע המשיח ,
HaMoshiach Yeshua Yehoshua Har ein un im far mir
the Moshiach Yeshua Yehoshua L-rd one and Him for we

דורך וועמען אלץ איז, און מיר דורך אים. ז די (דאזיקע)
dozike di im durch mir un iz alts vemen durch
this very the him through we and is all whom through

דערקענטעניש איז אבער נישט אין אלעמען ; נאר אייניקע,
einike nor alemen in nisht ober iz derkentenish
some but everyone in not however is knowledge

אין דער געוואוינהייט ביז איצט צום אפג-ט, עסן עס ווי א
a vi es esen opg-t tsum itst biz gevoinheit der in
a as it eat idols to the now until custom the in

קרבן צו אפג-טער; און וויל זייער געוויסן איז שוואך,
shvach iz gevisen zeier vail un opg-ter tsu korben
weak is conscience their because and idols to sacrifice

ווערט עס באפלעקט. ח שפייז אבער ברענגט אונדז נישט
nisht undz brengt ober shpaiz baflekt es vert
not us brings however food defiled it becomes

(food) as being sacrificed to the elil in avodah zarah, and their matzpun *(conscience)*, being weak, is made to be tameh *(defiled)*. [8] But okhel *(food)* will not usher us into the presence of Hashem; neither are we falling short if we do not eat okhel, nor are we better if we eat. [9] But beware lest somehow your cherut *(freedom)* becomes a michshol *(stumbling block)* to the weak ones. [10] For if anyone sees you, the one having da'as *(knowledge)*, eating in the temple of an elil, will not the matzpun of him be strengthened so as to eat the okhel sacrificed to an elil *(idol)* at the mizbe'ach of avodah zarah? [11] For the one being weak [in emunah] is being destroyed by your “da'as,” the Ach b'Moshiach for whom Moshiach died. [12] And thus by sinning against the Achim b'Moshiach and wounding their weak matzpunim *(consciences)*, you commit averos against Rebbe, Melech HaMoshiach. [13] Therefore, if okhel causes my Ach b'Moshiach to trip on a michshol, I

נענטער צו ה׳ ; נישט מיר פארלירן, ווען מיר עסן נישט,
nisht esen mir ven farliren mir nisht Hashem tsu nenter
not eat we when to lose we neither Hashem to nearer

נישט מיר געווינען, ווען מיר עסן יא. ט זעט אבער אז די
di az ober zet yo esen mir ven gevinen mir nisht
the that however see yes eat we when gain we nor

דאזיקע פרייהייט אייערע זאל נישט ווערן קיין מכשול
michshol kein veren nisht zol eiere fraiheit dozike
stumbling block any become not shall yours freedom these

פאר די שוואכע. י ווארום אויב עמיצער זעט דיך, וועלכער
velcher dich zet emitser oib vorem shvache di far
who you sees someone if because weak the for

האסט דערקענטעניש, זיצן (ביים טיש) אין דעם געצנטעמפל,
getsntempl dem in tish baim zitsen derkentenish host
idol temple the in table at the sitting knowledge has

צי וועט דען נישט דאס געוויסן פון דעם , וואס איז
iz vos dem fun gevisen dos nisht den vet tsi
is who the one of conscience the not then will might

שוואך, זיך דערמוטיקן צו עסן פון די קרבנות צו די
di tsu korbones di fun esen tsu dermutiken zich shvach
the to sacrifices the of eat to encouraged self weak

אפג-טער? יא און דורך דיין דערקענטעניש ווערט דער
der vert derkentenish dain durch un opg-ter
the becomes knowledge your through and idols

שוואכער פארלוירן, דער ברודער, פאר וועמען דער משיח איז
iz Moshiach der vemen far bruder der farloiren shvacher
is Moshiach the whom for brother the lost weak one

געשטארבן. יב און זינדיקנדיק אזוי קעגן די ברידער , און
un brider di kegen azoi zindikndik un geshtorben
and brothers the against thus sinning and died

פארוואונדנדיק זייער שוואך געוויסן , זינדיקט איר קעגן דעם
dem kegen ir zindikt gevisen shvach zeier farvundendik
the against you sin conscience weak their wounding

משיח . יג דערפאר , אויב א מאכל פארפירט מיין ברודער
bruder main farfirt maichl a oib derfar Moshiach
brother my misleads meal a if therefore Moshiach

צום שטרויכלען, וועל איך אויף אייביק בשום אופן מער נישט
nisht mer oifen beshum eibik oif ich vel shtroichlen tsum
not more way never eternal on I will stumbling to the

should never eat meat again, lest I cause my Ach b'Moshiach to stumble.

עסן קיין פלייש, כדי איך זאל נישט פארפירן מיין ברודער
bruder main farfiren nisht zol ich kedei fleish kein esen
brother my mislead not shall I so that meat any eat

צום שטרויכלען.
shtroichlen tsum
stumbling to the

9 Do I not have cherut? Am I not a Shliach? Have I not seen Rebbe, Melech HaMoshiach Adoneinu? Are you not my po'al *(work)* in Adoneinu? [2] If to others I am not a Shliach, surely I am to you, for you are the chotam *(seal)* of my shlichus, in Hashem.

[3] My apologetic to the ones cross-examining me is this: [4] Do I not have the privilege of eating and drinking? [5] Is the privilege not mine to take an achot b'Moshiach as isha in my travels for Rebbe, Melech HaMoshiach's avodas kodesh, just as the rest of his Shlichim do and the Achim of Rebbe, Melech HaMoshiach Adoneinu and Kefa? [6] Or is it only Bar-Nabba and I who are denied the privilege of not working at a parnasah? [7] Whoever heard of someone serving as a chaiyal *(soldier)* but having to pay his own

ט צי בין איך דען נישט פריי? צי בין איך דען נישט קיין
kein nisht den ich bin tsi frai nisht den ich bin tsi
a not then I am free not then I am

שליח ? צי האב איך דען נישט געזען אונדזער האר
Har undzer gezen nisht den ich hob tsi Shliach
L-rd our seen not then I have apostle

יהושע / ישוע ? צי זענט איר דען נישט מיין ווערק אינם
inem verk main nisht den ir zent tsi Yeshua Yehoshua
in the work my not then you are or Yeshua Yehoshua

האר? [ב] אויב פאר אנדערע בין איך נישט קיין שליח , דאך פאר
far doch Shliach kein nisht ich bin andere far oib Har
for yet apostle a not I am others for if L-rd

אייך בין איך יא ; ווארום די חתימה פון מיין שליחות זענט איר
ir zent shliches main fun chsime di vorem yo ich bin aich
you are Shlichus my of seal the because yes I am you

אינם האר. [ג] מיין פארטיידיקונג פאר די , וועלכע משפטן מיך,
mich mishpeten velche di far farteidikung main Har inem
me judge who those for defense my L-rd in the

איז דאס: [ד] צי האבן מיר דען נישט קיין רשות צו עסן און צו
tsu un esen tsu reshus kein nisht den mir hoben tsi dos iz
to and eat to right any not then we have this is

טרינקען? [ה] צי האבן מיר דען נישט קיין רשות ארומצופירן א
a arumtsufiren reshus kein nisht den mir hoben tsi trinken
a to lead around right any not then we have or drink

שוועסטער אלס א ווייב? ווי אויך די איבעריקע שליחים און די
di un shlichim iberike di oich vi vaib a als shvester
the and Shlichim other the also as wife a as sister

ברידער פון דעם האר און כיפא. [ו] אדער בין איך עס אליין און
un alein es ich bin oder Kefa un Har dem fun brider
and alone it I am or Kefa and L-rd the of brothers

בר-נבא , וואס מיר האבן נישט קיין רשות נישט צו ארבעטן?
arbeten tsu nisht reshus kein nisht hoben mir vos Bar-Nabba
work to not right any not have we that Bar-Nabba

[ז] ווען דינט עס א זעלנער אויף זיינע אייגענע הוצאות ? ווער
ver hutsous eigene zaine oif zelner a es dint ven
who expenses own his on soldier a there serves when

wages for doing so? Who plants a kerem *(vineyard)* but does not eat the p'ri hakerem? And who serves as a ro'eh *(shepherd)* over a flock and of the cholov *(milk)* of the flock does not partake?

8 Do I say this according to the dvar haBnei Adam? Or does not the Torah say these things? 9 For, in the Torah of Moshe it has been written, LO TACHSOM SHOR BEDISHO *(You shall not muzzle an ox treading grain)*. Surely it is not for oxen that Hashem is concerned. 10 Or does he not speak altogether for our sake, and is it not for us that Hashem says this? Ken, for us, because it was written that the one plowing ought to plow on in tikvah, and the one threshing ought to partake with tikvah. 11 If we sowed spiritual things to you, is it too much if we reap in material things from you? 12 If others over you can claim this privilege, can we not even more? But we did not make use of this privilege; we endure all things,

פלאנצט עס א ווײנגארטן, און עסט נישט זײן פרוכט? אדער װער
ver oder frucht zain nisht est un vaingorten a es flantst
who or fruit its not eats and vineyard a it plants

פאשעט א סטאדע, און עסט נישט פון דער מילך פון דער סטאדע?
stade der fun milch der fun nisht est un stade a pashet
flock the of milk the of not eats and flock a tends

ח איך רעד דאס פשוט ווי א מענטש? צי זאגט עס דען נישט
nisht den es zogt tsi mentsh a vi poshet dos red ich
not then this says or man a as simply this speak I

אפילו די תורה? ט ווארום אין תורת משה שטײט געשריבן: דו
du geshriben shteit Moshe torat in vorem toire di afile
you written stands Moses law of in because Torah the even

זאלסט נישט פארשליסן אן אקס דאס מויל , ווען ער דרעשט.
dresht er ven moil dos oks an farshlisen nisht zolst
treads he when mouth the ox an shut not you shall

(דברים כה, ד.) צי זארגט זיך דען ה׳ (נאר)
nor Hashem den zich zorgt tsi d chh Devarim
only Hashem then Himself concerns or 4 25 Deuteronomy

פאר אקסן? י אדער זאגט ער עס פאר אונדזערטוועגן בכלל ? יא ,
yo biklal undzertvegen far es er zogt oder oksen far
yes in general our sakes for it he says or oxen for

פאר אונדזערטוועגן איז עס געשריבן געווארן; ווייל דער אקערער
akerer der vail gevoren geshriben es iz undzertvegen far
plower the because become written it is our sakes for

דארף אקערן מיט האפנונג, און דער דרעשער מיט האפנונג
hofenung mit dresher der un hofenung mit akeren darf
hope with thresher the and hope with plow must

צו האבן א חלק . יא אויב מיר האבן אייך פארזייט רוחניותדיקע
ruchniesdike farzeit aich hoben mir oib cheilek a hoben tsu
spiritual sown you have we if share a have to

זאכן , איז עס אזא גרויסע זאך , אויב מיר זאלן שניידן אייערע
eiere shnaiden zolen mir oib zach groise aza es iz zachn
your reap should we if thing great such it is things

גשמיותדיקע זאכן ? יב אויב אנדערע האבן א חלק אינם רשות
reshus inem cheilek a hoben andere oib zachn gashmiesdike
right in the share a have others if things material

איבער אייך, האבן מיר דען נישט מער (רשות)? מיר אבער
ober mir reshus mer nisht den mir hoben aich iber
however we right more not then we have you over

האבן נישט אויסגענוצט דאס דאזיקע רשות, נאר מיר שטייען אלץ
alts shteien mir nor reshus dozike dos oisgenutst nisht hoben
all endure we but right these the used not have

אויס, כדי מיר זאלן נישט פארשאפן קיין שום שטערונג
shterung shum kein farshafn nisht zolen mir kedei ois
hindrance kind any create not should we so that out

פאר דער בשורה טובה פונם משיח . [יג] צי ווייסט איר דען
den ir veist tsi Moshiach funem Toive Besoire der far
then you know or Moshiach of the Good News the for

נישט, אז די , וועלכע באשעפטיקן זיך מיט הייליקע
heilike mit zich basheptikn velche di az nisht
holy with themselves occupy who those that not

עבודות , עסן פון די זאכן אין בית המקדש , און די ,
di un HaMikdash Beis in zachn di fun esen avoides
those and HaMikdash house in things the of eat ministries

וועלכע באדינען ביים מזבח , האבן א חלק אין מזבח ?
mizbeyech in cheilek a hoben mizbeyech baim badinen velche
altar in share a have altar at the serve who

[יד] און אזוי האט אויך דער האר מתקן געווען פאר די , וועלכע
velche di far geven mesaken Har der oich hot azoi un
who those for was enacted L-rd the also has thus and

זאגן אָן די בשורה טובה, צו לעבן פון דער בשורה טובה. [טו] איך
ich Toive Besoire der fun leben tsu Toive Besoire di on zogen
I Good News the from live to Good News the on say

אבער האב מיך נישט באנוצט מיט קיינס פון די דאזיקע
dozike di fun keins mit banutst nisht mich hob ober
these the of any with made use not myself have however

זאכן ; און האב דאס נישט געשריבן, כדי מען זאל עס אזוי
azoi es zol men kedei geshriben nisht dos hob un zachn
thus it shall one so that written not this have and things

טאן לגבי מיר; ווארום עס איז מיר ליבער צו שטארבן,
shtarben tsu liber mir iz es vorem mir legabe ton
die to rather me is it because me in relation to do

ווי עמיצער זאל צונישט מאכן מיין רום . [טז] ווארום אויב
oib vorem rum main machen tsunisht zol emitser vi
if because glory my make negate shall someone than

איך זאג אָן די גוטע בשורה, האב איך נישט מיט וואס זיך צו
tsu zich vos mit nisht ich hob Besoire Gute di on zog ich
to myself what with not I have News good the on say I

בארימען, ווייל עס ליגט אויף מיר א חוב ; ווארום ווי איז מיר,
mir iz vei vorem choiv a mir oif ligt es vail barimen
me is woe because debt a me on lies it because boast

ווען איך זאג נישט אָן די גוטע בשורה! [יז] ווארום אויב איך טו
tu ich oib vorem Besoire Gute di on nisht zog ich ven
do I if because News good the on not say I when

lest any hindrance we should give to Moshiach's Besuras HaGeulah. [13] Do you not have da'as that the kohanim serving in the Beis Hamikdash sherut *(service in the Temple)* eat the things of the Beis Hamikdash; the kohanim attending the Mizbe'ach *(altar)* have their share with the Mizbe'ach *(altar)*? [14] So also Moshiach Adoneinu appointed the ones proclaiming the Besuras HaGeulah to get their parnasah from the Besuras HaGeulah.

[15] But I have not used any of these privileges; I did not write these things that it might be so with me; for it's better for me rather to die than that someone deprive me of my kavod *[in Rebbe, Melech HaMoshiach Pp 1:21]*. [16] For if I preach the Besuras HaGeulah there is nothing for me to boast about, als (since) necessity is laid on me, for Oy Li *(Woe to me!)* if I do not preach the Besuras HaGeulah. [17] For, if I do this willingly, I have a sachar *(reward)*, but if unwillingly, then a

ne'emanut *(trusteeship)*, a kehunah for the Besuras HaGeulah has been entrusted to me. [18] What then is my sachar *(reward)*? That in preaching as a maggid of the Besuras HaGeulah, I may make the Besuras HaGeulah free of charge, so as not to make full use of my right in the Besuras HaGeulah.

[19] For being no indentured servant to any one of the Bnei Adam, I made myself a servant [working for nothing] to kol Bnei Adam, that I might win the more. [20] And I became to the Yehudim as a Yehudi, that I might win Yehudim; to the ones under Gezetz, I became as under Gezetz — not being myself under [the epoch of] Gezetz — that the ones under Gezetz I might win; [21] To the ones without Gezetz, as without Gezetz, though not being without the Torah of Hashem but being under Moshiach's Torah, that I might win the ones without Gezetz. [22] I became weak to the weak ones that I might win the weak ones. I have become

דאס דאזיקע פרייוויליק, האב איך א שכר ; אויב אבער נישט
nisht ober oib sachar a ich hob fraivilik dozike dos
not however if reward a I have willingly these the

גערן —איז עס א פארוואלטונג מיר אנפארטרויט. יח וואס זשע
zhe vos onfartroit mir farvaltung a es iz geren
then what entrusted me stewardship a it is gladly

איז מיין שכר ? אז אנזאגנדיק די בשורה טובה, זאל איך
ich zol Toive Besoire di onzogendik az sachar main iz
I shall Good News the announcing that reward my is

פארלייגן די בשורה טובה בחינם , און נישט מאכן קיין
kein machen nisht un bechinem Toive Besoire di farleigen
any make not and free of charge Good News the propose

געברויך פון מיין רשות אין דער גוטער בשורה. יט ווארום זייענדיק
zaiendik vorem Besoire Guter der in reshus main fun gebroich
being because News good the in right my of use

פריי פון אלעמען , האב איך מיך געמאכט פאר אלעמענס
alemens far gemacht mich ich hob alemen fun frai
everyone's for made myself I have everyone of free

קנעכט , כדי איך זאל מער (מענטשן) געווינען. כ און צו יידן
Yidn tsu un gevinen mentshn mer zol ich kedei knecht
Jews to and gain people more shall I so that servant

בין איך געווארן ווי א ייד, כדי איך זאל געווינען יידן ; צו די ,
di tsu Yidn gevinen zol ich kedei Yid a vi gevoren ich bin
the to Jews gain shall I so that Jew a as become I did

וואס זענען אונטער דער (מחמיר חומרא) תורה , ווי אונטער
unter vi toire chumre machmer der unter zenen vos
under as Torah legalism stickler the under are who

דער (מחמיר חומרא) תורה , נישט זייענדיק אליין אונטער דער
der unter alein zaiendik nisht toire chumre machmer der
the under myself being not Torah legalism stickler the

(מחמיר חומרא) תורה, כדי איך זאל געווינען די , וואס
vos di gevinen zol ich kedei toire chumre machmer
who the gain shall I so that Torah legalism stickler

זענען אונטער דער (מחמיר חומרא) תורה; כא צו די , וואס
vos di tsu toire chumre machmer der unter zenen
who the to Torah legalism stickler the under are

זענען אָן א תורה , ווי אָן א תורה , דאך נישט זייענדיק
zaiendik nisht doch toire a on vi toire a on zenen
being not yet Torah a without as Torah a without are

ווי אָן א תורה פאר ה׳ , נאר אין דער תורה פון דעם
dem fun toire der in nor Hashem far toire a on vi
the of Torah the in but Hashem before Torah a without as

all things to kol Bnei Adam, that by all means I might save some. [23] And all things I do because of the Besuras HaGeulah that a fellow partaker and deveykus sharer in it I may become.

[24] Do you not have da'as that the ones running on a race course all indeed run, but it is only one who receives the prize? So run that you may obtain the prize. [25] And everyone competing in the [Olympic] games in all things exercises shlitah atzmi: those ones, therefore, that they may obtain a perishable wreath; but we, an imperishable. [26] Therefore, I run not as one without a goal that is kovua *(fixed, set)*. I box as not beating the air. [27] But I do more than merely spar with my basar; I pommel it and keep it under strict subjection, so that after I am the maggid to others, I myself will not become declared ineligible.

משיח , כדי איך זאל געווינען די , וואס זענען אָן א
a on zenen vos di gevinen zol ich kedei Moshiach
a without are who the gain shall I so that Moshiach

תורה . כב איך בין געווארן צו די שוואכע א שוואכער , כדי איך
ich kedei shvacher a shvache di tsu gevoren bin ich toire
I so that weak one a weak the to become am I Torah

זאל געווינען די שוואכע; איך בין געווארן אלץ צו אלעמען,
alemen tsu alts gevoren bin ich shvache di gevinen zol
all men to all things become am I weak the gain shall

כדי אויף יעדן אופן זאל איך ראטעווען אייניקע. כג און אלץ טו
tu alts un einike rateven ich zol oifen yedn oif kedei
do all and some save I shall way every on so that

איך צוליב דער גוטער בשורה, כדי איך זאל האבן א
a hoben zol ich kedei Besoire Guter der tsulib ich
a have shall I so that News good the on account of I

חלק אין איר. כד צי ווייסט איר דען נישט, אז די , וואס לויפן
loifen vos di az nisht den ir veist tsi ir in cheilek
run who the that not then you know it in share

אויף דער ארענע, לויפן טאקע אלע, איינער אבער דערלאנגט דעם
dem derlangt ober einer ale take loifen arene der oif
the reaches however one all really run arena the in

פריז ? אזוי זאלט איר לויפן, כדי איר זאלט עס באקומען. כה און
un bakumen es zolt ir kedei loifen ir zolt azoi priz
and received it shall you so that run you shall so prize

יעדער באקסער באהערשט זיך אין אלעם . און זיי (טאן
ton zei un alem in zich bahersht bokser yeder
do they and everything in himself controls boxer every

עס) כדי זיי זאלן באקומען א פארדארבלעכע קרוין ; מיר
mir kroin fardorbleche a bakumen zolen zei kedei es
we crown perishable a received should they so that it

אבער אן אומפארדארבלעכע. כו דעריבער לויף איך אזוי, נישט ווי
vi nisht azoi ich loif deriber umfardorbleche an ober
as not so I run therefore imperishable an however

אין דער פינסטער; אזוי באקס איך, נישט ווי איינער, וואס שלאגט
shlogt vos einer vi nisht ich boks azoi finster der in
strike who one as not I box thus darkness the in

די לופט; כז נאר איך אונטערדריק מיין גוף און האלט אים אין
in im halt un guf main unterdrik ich nor luft di
in it keep and body my suppress I but air the

קנעכטשאפט, כדי בשעת איך האב געדרשנט צו אנדערע, זאל
zol andere tsu gedarshent hob ich beshas kedei knechtshaft
shall others to preached have I while so that slavery

איך אליין נישט פארווארפן ווערן.
veren farvorfen nisht alein ich
to be cast aside not myself I

10 I do not want you to be without da'as, Achim b'Moshiach, that Avoteinu all were under the anan *(cloud)* and passed through the sea, 2 And all into Moshe Rabbenu were given tevilah in the anan *(cloud)* and in the sea, 3 And all of the same spiritual okhel *(food)* ate, 4 And all of the same spiritual drink drank, for they were drinking from a spiritual TZUR following them, and that TZUR was Moshiach. 5 But Hashem was not pleased with most of them, for they were strewn about in the desert, VAYISHCHATEM BAMIDBAR *(then He slaughtered them in the desert)*.

6 Now these things occurred as moftim *(examples)* for us, in order that we would not crave what is ra'ah as they did. 7 Neither should you become ovdei elilim *(idolaters)*, as some of them did, as it has been written, “And the people sat to eat and to drink and they got up to revel.” 8 Neither should we commit zenut as some of them committed

י ווארום איך וויל נישט פון אייך פארהוילן , ברידער , אז
az brider farhoilen aich fun nisht vil ich vorem
that brothers to conceal you from not want I because

אלע אונדזערע פאטערס זענען געווען אונטער דעם וואלקן, און
un volken dem unter geven zenen foters undzere ale
and cloud the under was are fathers our all

אלע זענען אריבערגעגאנגען דעם ים ; ב און אלע זענען מקווה
mikveh zenen ale un yam dem aribergegangen zenen ale
mikveh are all and sea the pass through did all

געטובלט געווארן צו משהן אין דעם וואלקן און אין דעם
dem in un volken dem in Moshen tsu gevoren getoivelt
the in and cloud the in Moses to become mikveh immersed

ים ; ג און אלע האבן געגעסן די זעלביקע רוחניותדיקע שפייז;
shpaiz ruchniesdike zelbike di gegesen hoben ale un yam
food spiritual same the eat did all and sea

ד און אלע האבן געטרונקען דאס זעלביקע רוחניותדיקע געטראנק;
getrank ruchniesdike zelbike dos getrunken hoben ale un
drink spiritual same the drink did all and

ווארום זיי האבן געטרונקען פון דעם רוחניותדיקן פעלדזנשטיין,
feldznshtein ruchniesdikn dem fun getrunken hoben zei vorem
rock spiritual the from drink did they because

וועלכער האט זיי באגלייט ; און דער פעלדזנשטיין איז געווען
geven iz feldznshtein der un bagleit zei hot velcher
was is rock the and accompanied them has who

דער משיח . ה נאר אין די מערסטע פון זיי האט ה׳
Hashem hot zei fun merste di in nor Moshiach der
Hashem did them of most the in but Moshiach the

נישט געהאט קיין וואוילגעפעלן; ווארום זיי זענען אומגעקומען
umgekumen zenen zei vorem voilgefelen kein gehat nisht
perish did they because pleasure any have not

אין דער מדבר . ו און די דאזיקע זאכן זענען געשען אלס
als geshen zenen zachn dozike di un midbar der in
as occur did things these the and wilderness the in

פארבילדער פאר אונדזערטוועגן, כדי מיר זאלן נישט גלוסטן
glusten nisht zolen mir kedei undzertvegen far forbilder
desire not should we so that our sakes for previews

צום בייזן, ווי יענע האבן געגלוסט. ז און איר זאלט אויך נישט
nisht oich zolt ir un geglust hoben yene vi beizn tsum
not also shall you and lust did those as evil to the

זיין קיין געצנדינער, ווי א טייל פון זיי ; ווי עס שטייט געשריבן:
geshriben shteit es vi zei fun teil a vi getsndiner kein zain
written stands it as them of some a as idolater any be

zenut and fell in one day twenty-three thousand. 9 Neither let us tempt Moshiach, as some of them put Moshiach to the test, and by nechashim *(serpents)* were being destroyed. 10 Neither should we murmur and grumble even as some of them VAYILONU *(and they murmured)* and they were destroyed by the destroyer. 11 Now, these things happened to those ones as moftim *(examples)*, but it was written for our admonition, to whom the Kitzei HaOlamim has come. 12 So then the one that presupposes that he stands, let him take care lest he fall. 13 No nissayon *(temptation)* has overtaken you, except that which is common to Bnei Adam, but, Hashem is ne'eman *(faithful)*, who will not let you to be brought into nissayon beyond what you are able, but will make with the nissayon also the derech [Tzaddikim] as a way out for you to be able to endure.

דאס פאלק האט זיך אנידערגעזעצט צו עסן און טרינקען,
trinken un esen tsu anidergezetst zich hot folk dos
drink and eat to sat down themselves did people the

און זענען אויפגעשטאנען צו שפילן. (שמות לב, ו.) ח און לאמיר
lomir un u lb Shemot shpilen tsu oifgeshtanen zenen un
let us and 6 32 Exodus play to get up did and

אויך נישט מזנה זיין, ווי א טייל פון זיי האבן
hoben zei fun teil a vi zain mezane nisht oich
did them of part a as be commit fornication not also

מזנה געווען, און עס זענען געפאלן אין איין טאג
tog ein in gefalen zenen es un geven mezane
day one in fell are there and was commit fornication

דריי און צוואנציק טויזנט . ט לאמיר אויך נישט אויספרואוון דעם
dem oispruven nisht oich lomir toizent tsvantsik un drai
the test not also let us thousand twenty and three

האר (ג-ט), ווי א טייל פון זיי האבן אויסגעפרואווט,
oisgepruvt hoben zei fun teil a vi G-t Har
put to the test did them of number of them a as G-d L-rd

און זענען אומגעקומען פון די שלאנגען. י מורמלט אויך נישט, ווי א
a vi nisht oich murmlt shlangen di fun umgekumen zenen un
a as not also murmur snakes the by killed were and

טייל פון זיי האבן געמורמלט, און זענען אומגעקומען דורך דעם
dem durch umgekumen zenen un gemurmlt hoben zei fun teil
the by killed were and murmur did them of part

משחית . יא דאס אלץ איז צו יענע געשען פאר א פארבילד ,
forbild a far geshen yene tsu iz alts dos mashches
forepicture a for happened those to is all this destroyer

און עס איז געשריבן געווארן ווי א מוסר פאר אונדזערטוועגן, צו
tsu undzertvegen far musar a vi gevoren geshriben iz es un
to our sakes for reproof a as become written is it and

וועמען די וועלט צייטן האבן דערגרייכט זייער ציל. יב דעריבער
deriber tsil zeier dergreicht hoben tsaitn velt di vemen
therefore aim their attained have times world the whom

דער, וואס מיינט , אז ער שטייט, זאל אכטונג געבן, אז ער
er az geben achtung zol shteit er az meint vos der
he that give attention shall stands he that thinks who the

זאל נישט פאלן. יג קיין נסיון האט אייך נישט אנגעכאפט,
ongechapt nisht aich hot nisoyen kein falen nisht zol
seized not you has temptation any fall not shall

אחוץ וואס א מענטש קען פארטראגן; ה׳ אבער
ober Hashem fartrogen ken mentsh a vos achuts
however Hashem tolerate can man a that which except

[14] Therefore, my chaverim, flee from avodah zarah. [15] I speak as to thinking men; you judge what I say. [16] The Kos HaBracha *(Cup of Blessing)* over which we say the Bracha, is it not a *[Mizbe'ach]* sharing and deveykus participation in the Korban Pesach death and kapporah of Moshiach? The matzoh which we break, is this not a sharing and a deveykus participation in the Guf HaMoshiach? [17] Because the matzoh is echad, we, many as we are, are one body, one new humanity, for we all partake of the matzoh echad. [18] Observe Yisroel according to the basar. Are not the ones eating the korbanot *(sacrifices)* partakers of the Mizbe'ach *(altar)*? [19] What then am I saying? That a sacrifice to

איז געטריי , וועלכער וועט אייך נישט לאזן אויסגעפרואווט ווערן
veren oisgepruvt lozen nisht aich vet velcher getrai iz
become tested allow not you will Who faithful is

איבער אייערע כוחות ; נאר צוזאמען מיט דעם נסיון וועט ער
er vet nisoyen dem mit tsuzamen nor koiches eiere iber
He will temptation the with together but powers your above

אויך מאכן אן אויסוועג, כדי איר זאלט קענען ביישטיין .
baishtein kenen zolt ir kedei oisveg an machen oich
overcome be able to shall you so that escape an make also

יד דערפאר , געליבטע מיינע, זאלט איר אנטלויפן פון געצנדינסט.
getsndinst fun antloifen ir zolt maine gelibte derfar
idolatry from flee you shall my beloved therefore

טו איך רעד ווי צו פארשטאנדיקע ; משפט איר
ir mishpot farshtandike tsu vi red ich
you judge those with understanding to as speak I

אליין , וואס איך זאג. טז דער כוס פון ברכה , אויף וועלכן מיר
mir velchen oif broche fun kos der zog ich vos alein
we which upon blessing of cup the say I what yourself

מאכן א ברכה , צי איז ער דען נישט חברותאשאפט מיט דעם
dem mit chavruseshaft nisht den er iz tsi broche a machen
the with fellowship not then it is blessing a make

בלוט פון דעם משיח ? דאס ברויט, וואס מיר ברעכן, צי איז
iz tsi brechen mir vos broit dos Moshiach dem fun blut
is break we which bread the Moshiach the of blood

עס דען נישט חברותאשאפט מיט דעם גוף פון דעם משיח ?
Moshiach dem fun guf dem mit chavruseshaft nisht den es
Moshiach the of body the with fellowship not then it

יז ווייל עס איז איין ברויט, זענען מיר, די פילע, איין גוף ;
guf ein file di mir zenen broit ein iz es vail
body one many the we are bread one is there because

וואָרום מיר אלע האבן א חלק אין דעם איינעם ברויט. יח קוקט
kukt broit einem dem in cheilek a hoben ale mir vorem
look bread one the in share a have all we because

אויף ישראל לויטן פלייש: צי זענען דען נישט די ,
di nisht den zenen tsi fleish loitn Yisroel oif
those not then are flesh according to Israel upon

וועלכע עסן די קרבנות , אנטיילנעמער אין דעם מזבח ? יט וואס
vos mizbeyech dem in onteilnemer korbones di esen velche
what altar the in participant sacrifices the eat who

זשע איז עס דען וואס איך זאג? אז א קרבן צו אן אפג-ט איז
iz opg-t an tsu korben a az zog ich vos den es iz zhe
is idol an to sacrifice a that say I that then it is then

עפעס ? אדער אז דער אפג-ט (אליין) איז עפעס ? [כ] נאר
nor epes iz alein opg-t der az oder epes
but something is itself idol the that or something

אז וואס די גויים זענען מקריב , זענען זיי מקריב צו
tsu makrev zei zenen makrev zenen Goyim di vos az
to offering they are offering are non-Jews the what that

טייוולאנים און נישט צו ה׳ ; און איך וויל נישט, אז איר
ir az nisht vil ich un Hashem tsu nisht un taivlanim
you that not want I and Hashem to not and demons

זאלט קומען אין חברותאשאפט מיט טייוולאנים. [כא] איר קענט נישט
nisht kent ir taivlanim mit chavruseshaft in kumen zolt
not can you demons with fellowship in to come shall

טרינקען דעם כוס פון דעם האר און דעם בעכער פון טייוולאנים; איר
ir taivlanim fun becher dem un Har dem fun kos dem trinken
you demons of goblet the and L-rd the of cup the drink

קענט נישט טיילנעמען ביים טיש פון דעם האר און ביים טיש
tish baim un Har dem fun tish baim teilnemen nisht kent
table at the and L-rd the of table at the partake not can

פון טייוולאנים. [כב] אדער זאלן מיר דערצערנען דעם האר? צי זענען
zenen tsi Har dem dertsernen mir zolen oder taivlanim fun
are L-rd the enrage we shall or demons of

מיר דען שטארקער פון אים?
im fun shtarker den mir
He than stronger then we

[כג] אלץ איז מותר (ציטירן ניטציטירן); נישט אלץ אבער
ober alts nisht nitsitiren tsitiren mutar iz alts
however all not unquote quote permitted is all

טויג . אלץ איז מותר (ציטירן ניטציטירן); נישט אלץ אבער
ober alts nisht nitsitiren tsitiren mutar iz alts toig
however all not unquote quote permitted is all useful

בויט אויף. [כד] זאל קיינער נישט זוכן דאס זייניקע, נאר
nor zainike dos zuchen nisht keiner zol oif boit
but his the seek not anyone let up builds

יענעמס (טובה). [כה] אלץ , וואס מען פארקויפט אין
in farkoift men vos alts toive yenems
in sell they which everything good the other's

דער יאטקע , זאלט איר עסן, און נישט חוקר זיין
zain choiker nisht un esen ir zolt yatke der
be investigate not and eat you shall butcher shop the

צוליב דעם געוויסן ; [כו] ווארום די ערד איז דעם
dem iz erd di vorem gevisen dem tsulib
the is earth the because conscience the on account of

an elil (idol) is anything or that an idol is anything? [20] No, the things which they sacrifice, YIZB'CHU LASHEDIM LO ELOHIM *(They sacrificed to demons which were not G-d).* Now I do not want you to become sharers with the shedim *(demons).* [21] You are not able to drink from the Kos of Hashem and also from the Kos HaShedim; you are not able to partake of the shulchan of Hashem and the shulchan of shedim *(demons).* [22] Or is it that you would move Hashem to kinah *(jealousy)*? We don't think we are stronger than He, do we?

[23] "All things are lawful?" But not all things are beneficial; "All things are lawful?" But not all things edify. [24] Let no one seek his own benefit but the benefit of the other. [25] Everything being sold in a meat market eat without raising qualms of matzpun *(conscience).* [26] For LAHASHEM HA'ARETZ UMELOAH *(The earth is the L-rd's and the fullness thereof).* [27] If anyone of

the Apikorosim invites you and you want to go, eat everything being set before you without raising qualms of matzpun *(conscience).* [28] But if anyone should say to you, “Zeh nizbach l'elil!” *(This is sacrificed to an idol!)*, do not eat out of consideration for that man who informed you and because of matzpun *(conscience).* [29] But I speak not about your matzpun but about the matzpun of the other man, for why is my cherut *(freedom)* brought into mishpat *(judgment)* by another’s matzpun *(conscience)*? [30] If I partake with Birkat Hamazon *(grace after meals)*, why am I blamed for what I give todah *(thanks)*?

[31] Whether, therefore, you eat or you drink or whatever you do, do all things to the kavod *(glory)* of Hashem. [32] Be without michshol both to Yehudim and to Yevanim and to the Kehillah of Hashem, [33] even as I also please Bnei Adam in all things, not seeking my own advantage

but that of the many, that

הארס (ה׳ס), און איר פולקייט. (תהלים כד, א.) [כז] און
Hars Hashems un ir fulkeit Tehilim chd a un
L-rd's Hashem's and its fullness Psalms 24 1 and

אויב עמיצער פון די אומגלויביקע וועט אייך פארבעטן אויף א
oib emitser fun di umgloibike vet aich farbeten oif a
if someone of the unbelievers will you invite to a

סעודה, און איר ווילט גיין , זאלט איר עסן אלץ, וואס מען וועט
sude un ir vilt gein ir zolt esen alts vos men vet
feast and you want to go you shall eat all that they will

אוועקשטעלן פאר אייך, און נישט נאכפרעגן צוליב דעם
avekshtelen far aich un nisht nochfregn tsulib dem
place before you and not inquire on account of the

געוויסן . [כח] אויב אבער עמיצער וועט צו אייך זאגן : דאס
gevisen oib ober emitser vet tsu aich zogen dos
conscience if however someone will to you say the

דאזיקע איז א געצנקרבן —זאלט איר עס נישט עסן צוליב
dozike iz a getsnkorbn zolt ir es nisht esen tsulib
these is a idol sacrifice you shall it not eat on account of

יענעם , וועלכער האט עס אייך דערמאנט, און צוליב
yenem velcher hot es aich dermont un tsulib
that one who has it you reminded and on account of

דעם געוויסן : [כט] געוויסן , זאג איך אבער , נישט
dem gevisen gevisen zog ich ober nisht
the one conscience conscience say I however not

דיין אייגנס נאר דעם אנדערנס ; ווארום פארוואס זאל מיין
dain eigens nor dem anderns vorem farvos zol main
your own but the other one"s because why shall my

פרייהייט געמשפט ווערן פון אן אנדערנס געוויסן ? [ל] אויב
fraiheit gemishpet veren fun an anderns gevisen oib
freedom judged become by an another's conscience if

איך געניס עפעס מיט א ברכה , הלמאי זאל ארויסגיין
ich genis epes mit a broche halemai zol aroisgein
I benefit something with a blessing why shall go out

א שם רע אויף מיר וועגן דעם, אויף וועלכן איך מאך א
a shem ra oif mir vegen dem oif velchen ich mach a
a name evil on me about that upon which I make a

ברכה ? [לא] דעריבער , אויב איר עסט אדער טרינקט, אדער וואס
broche deriber oib ir est oder trinkt oder vos
blessing therefore if you eat or drink or what

איר זאלט נישט טאן, טוט אלץ צו ה׳ס כבוד. [לב] זייט נישט קיין
ir zolt nisht ton tut alts tsu Hashems koved zeit nisht kein
you shall not do do all to Hashem's glory be not any

they may be brought to Yeshu'at Eloheinu.

מכשול פאר יידן , נישט פאר גריכן און נישט פאר דער
der far nisht un Greeks far nisht Yidn far michshol
the for not and Greeks for nor Jews for stumbling block

קהלה פון ה׳ ; [לג]אזוי ווי אויך איך (באמי זיך) צו
tsu zich bami ich oich vi azoi Hashem fun kehile
to self make an effort I also as so Hashem of kehile

געפעלן אלעמען אין אלעם , נישט זוכנדיק מיין אייגענעם
eigenem main zuchendik nisht alem in alemen gefelen
own my seeking not everything in everyone please

נוצן , נאר דעם (נוצן) פון א סך (אנדערע), כדי זיי
zei kedei andere sach a fun nutsn dem nor nutsn
they so that others many a of benefit the but benefit

זאלן געראטעוועט ווערן .
veren geratevet zolen
become saved should

11 Become imitators of me as I also am an imitator of Moshiach.

יא זייט מיינע נאכפאלגער, אזוי, ווי אויך איך בין פונם
funem bin ich oich vi azoi nochfolger maine zeit
of the am I also as just followers my be

משיח .
Moshiach
Moshiach

2 Now, I commend you that in all things you have remembered me and you hold fast to the masoret torat haShlichim just as I transmitted and handed them over to you.
3 But I want you to have da'as that Rebbe, Melech HaMoshiach is the rosh *(head)* of every one of the Bnei Adam, and the rosh of an isha is the ben Adam *(Man, Ba'al)*, and the rosh of Moshiach is Hashem.
4 Every ben Adam davening or speaking forth a nevu'ah *(prophecy)* having anything

[ב]איך לויב אייך, ברידער , וואס איר געדענקט מיך אין
in mich gedenkt ir vos brider aich loib ich
in me remember you that brothers you praise I

אלעם , און איר האלט פעסט די קבלות , ווי איך האב
hob ich vi kaboles di fest halt ir un alem
have I as traditions the fast hold you and everything

זיי אייך איבערגעגעבן. [ג]איך וויל אייך אבער לאזן וויסן ,
visen lozen ober aich vil ich ibergegeben aich zei
know let however you want I handed over you them

אז דער קאפ פון יעדן מאן איז דער משיח ; און דער קאפ
kop der un Moshiach der iz man yedn fun kop der az
head the and Moshiach the is man every of head the that

פון דער פרוי איז דער מאן; און דער קאפ פון דעם משיח
Moshiach dem fun kop der un man der iz froi der fun
Moshiach the of head the and man the is woman the of

איז ה׳ . [ד]יעדער מאן, ווען ער טוט תפילה אדער זאגט
zogt oder tfile tut er ven man yeder Hashem iz
says or prayer does he when man every Hashem is

נבואות און זיין קאפ איז צוגעדעקט, פארשעמט זיין
zain farshemt tsugedekt iz kop zain un nevues
his put to shame covered is head his and prophecies

hanging down over his rosh brings bushah *(shame)* upon his rosh. 5 But every isha davening or speaking forth a nevu'ah *(prophecy)* in shul, begile rosh *(with head uncovered)*, brings bushah *(shame)* upon her rosh, for it is one and the same thing to uncover the rosh as it is for the rosh of the isha having been shaved. 6 For, if an isha is not covered, also let her be shorn. But als *(since)* it is in fact a thing of bushah *(shame)* for an isha to be shorn or to be shaved, let her be covered. 7 For a ben Adam indeed ought not to be covered on the rosh, being the demut HASHEM and the kavod Hashem, and the Isha being the kavod *(glory)*, the glorious reflection of Adam. 8 For Adam is not out of the Isha but Isha out of Adam *(Man)*. 9 Indeed, Adam was not created because of the Isha, but the Isha because of Adam *(Man)*. 10 Because of this, the Isha ought to have a kesut rosh *(head covering)* of marut *(authority, discipline)* on her rosh because of the

קאפ. ה און יעדע פרוי , ווען זי טוט תפילה אדער זאגט
zogt oder tfile tut zi ven froi yede un kop
says or prayer does she when woman every and head

נבואות און איר קאפ איז אפגעדעקט, פארשעמט איר קאפ;
kop ir farshemt opgedekt iz kop ir un nevues
head her disgraces unveiled is head her and prophecies

ווארום עס איז איינס און דאס זעלביקע ווי זי וואלט זיך
zich volt zi vi zelbike dos un eins iz es vorem
self would she as if same the and one is it because

אפגעגאלט. ו ווארום אויב א פרוי פארהילט זיך נישט, זאל
zol nisht zich farhilt froi a oib vorem opgegolt
let not herself covers woman a if because shave

זי זיך אויך אפשערן; און אויב עס איז א בזיון פאר א
a far bizoyen a iz es oib un opsheren oich zich zi
a for worry a is it if and be shorn also herself her

פרוי זיך אפצושערן אדער אפצוגאלן (די האר), זאל זי
zi zol hor di optsugolen oder optsusheren zich froi
her let hair the shaved or shorn herself woman

זיך פארהילן. ז ווארום דער מאן טאקע איז נישט מחויב
mechuyev nisht iz take man der vorem farhilen zich
obligated not is indeed man the because coverup herself

זיך צו פארדעקן דעם קאפ, ווייל ער איז ה׳ס
Hashems iz er vail kop dem fardeken tsu zich
Hashem's is he because head the cover to himself

אפבילד און כבוד; די פרוי אבער איז דער כבוד פון דעם
dem fun koved der iz ober froi di koved un opbild
the of glory the is however woman the glory and reflection

מאן. ח ווארום נישט דער מאן איז פון דער פרוי , נאר די
di nor froi der fun iz man der nisht vorem man
the but woman the from is man the not because man

פרוי פון דעם מאן; ט אויך איז דער מאן נישט באשאפן געווארן
gevoren bashafen nisht man der iz oich man dem fun froi
become created not man the is also man the from woman

צוליב דער פרוי , נאר די פרוי צוליב דעם
dem tsulib froi di nor froi der tsulib
the on account of woman the but woman the on account of

מאן; י דערפאר איז די פרוי מחויב צו האבן (א צייכן
tseichen a hoben tsu mechuyev froi di iz derfar man
sign a have to obligated woman the is therefore man

פון מאנס) הערשאפט אויפן קאפ פאר די מלאכימס וועגן.
vegen malochims di far kop oifen hershaft mans fun
sake angels the for head on the rule man's of

malachim. [11] However, neither is Isha without Adam *(Man)* nor Adam *(Man)* without Isha in Hashem. [12] For just as the Isha comes out of Adam *(Man)*, so also the ben Adam *(Man)* comes through the Isha but all things are of Hashem. [13] You yourselves be the dayan *(judge)*: is it fitting for an isha to offer tefillos to Hashem begile rosh *(with head uncovered)*? [14] Does not teva *(nature)* itself give you the shiur *(lesson)* that if a ben Adam wears a long hair-do of a lady's coiffure, it is a dishonor to him? [15] But if an isha wears a long hairdo of a lady's coiffure, it is her kavod? Because the long hair has been given to her instead of the sterntichel *(kerchief)* or kesut rosh *(head covering)*. [16] But if anyone presumes in his thinking to be contentious, we have no such minhag, nor do the kehillot of Hashem.

[יא] דאך איז נישט די פרוי אָן דעם מאן, נישט דער מאן
man der nisht man dem on froi di nisht iz doch
man the not man the without woman the not is yet

אָן דער פרוי אינם האר. [יב] ווייל ווי די פרוי איז
iz froi di vi vail Har inem froi der on
is woman the as because L-rd in the woman the without

פון דעם מאן, אזוי איז דער מאן אויך דורך דער פרוי ; אלץ
alts froi der durch oich man der iz azoi man dem fun
all woman the through also man the is so man the from

אבער איז פון ה׳ . [יג] משפט איר ביי זיך אליין:
alein zich bai ir mishpot Hashem fun iz ober
alone self among you judge Hashem from is however

איז עס שיין , אז א פרוי זאל תפילה טאן צו ה׳
Hashem tsu ton tfile zol froi a az shein es iz
Hashem to do prayer shall woman a that proper it is

אומפארהילטערהייט? [יד] צי לערנט דען אייך נישט די נאטור
natur di nisht aich den lernt tsi umfarhilterheit
nature the not you then teaches or not covered up

אליין, אז אויב א מאן האט לאנגע האר, איז עס אן אומכבוד פאר
far umkoved an es iz hor lange hot man a oib az alein
for dishonor a it it is hair long has man a if that itself

אים? [טו] א פרוי אבער , אויב זי האט לאנגע האר, איז עס איר
ir es iz hor lange hot zi oib ober froi a im
her it it is hair long has she if however woman a him

פראכט; ווייל די לאנגע האר זענען איר געגעבן געווארן ווי
vi gevoren gegeben ir zenen hor lange di vail pracht
as become given to her is hair long the because glory

א שלייער. [טז] אויב אבער עמיצער האט בדעה צו זיין א
a zain tsu bedeye hot emitser ober oib shleier a
a be to in mind to has someone however if veil a

ליבהאבער פון מחלוקת , האבן מיר נישט אזא געוואוינהייט, די
di gevoinheit aza nisht mir hoben machloikes fun libhober
the custom such not we have dissensions of lover

קהלות פון ה׳ אויך נישט.
nisht oich Hashem fun kehiles
not also Hashem of kehiles

[17] But in giving the divrei Torah that follows I give no commendation,

[יז] און אנזאגנדיק אייך דאס דאזיקע, לויב איך אייך נישט,
nisht aich ich loib dozike dos aich onzogendik un
not you I praise these the you enjoining and

ווייל איר קומט זיך צונויף נישט צום בעסערן, נאר צום
tsum nor besern tsum nisht tsunoif zich kumt ir vail
to the but better to the not together self comes you because

because when you assemble as the shul of Moshiach, it is not for the better that you assemble, but for the worse. 18 Ershtins *(first of all)*, indeed when you come together as the kehillah I hear there exist machlokot *(divisions)* and schisms among you, and partly I believe it. 19 For it is necessary also for kitot *(sects)* of minut *(heresy)*, of kefirah *(heresy, denial)* to be among you that also the approved ones may become manifest among you. 20 Therefore, your farbrengen gatherings in one kahal *(community)* are not for the purpose of having Moshiach's Tish. 21 For each one rushes ahead with his own seudah *(meal)*. One is hungerik *(hungry)*, one has passed out in his schnapps. 22 Hey, you people, do you not have houses in which to eat and to drink? Or do you despise the Kehillah *(congregation)* of G-d? And do you bring bushah *(shame)*, even humiliation, on the ones having nothing? What should I say to you? Will I

ערגערן. יח ווארום ערשטנס הער איך, אז ווען איר פארזאמלט
farzamlt ir ven az ich her ershtns vorem ergern
gather you when that I hear first because worse

זיך אין דער קהלה, זענען פאראן מחלוקת צווישן אייך;
aich tsvishen machloikes faran zenen kehile der in zich
you among dissensions there are kehile the in yourselves

און א טייל דערפון גלויב איך. יט ווארום עס איז נויטווענדיק, אז
az noitvendik iz es vorem ich gloib derfun teil a un
that necessary is it because I believe thereof part a and

עס זאלן זיין ביי אייך כתות , כדי די אויסגעפרואוווטע
oisgepruvte di kedei kitus aich bai zain zolen es
tested the so that schisms you among be shall it

זאלן באקאנט ווערן צווישן אייך. כ און ווען איר קומט
kumt ir ven un aich tsvishen veren bakant zolen
come you when and you among become known should

זיך צוזאמען, איז עס נישט כדי צו עסן די
di esen tsu kedei nisht es iz tsuzamen zich
the to eat to in order that not it it is together yourselves

סעודה פון דעם האר; כא ווארום יעדער איינער נעמט פארויס זיין
zain forois nemt einer yeder vorem Har dem fun sude
his ahead takes one every because L-rd the of feast

אייגן מאלצייט בשעת דעם עסן ; און איינער איז הונגעריק, און
un hungerik iz einer un esen dem beshas moltsait eigen
and hungry is one and to eat the while meal own

אן אנדערער איז שכור . כב צי האט איר דען נישט קיין הייזער,
haizer kein nisht den ir hot tsi shiker iz anderer an
houses any not then you have drunk is other an

(וואו) צו עסן און טרינקען? אדער זענט איר מבזה די
di mevaze ir zent oder trinken un esen tsu vu
the degrading you are or drink and eat to where

קהלה פון ה׳ ? און פארשעמט די , וואס האבן נישט? וואס
vos nisht hoben vos di farshemt un Hashem fun kehile
who not have who the put to shame and Hashem of kehile

זאל איך אייך זאגן ? זאל איך אייך לויבן ? פאר דעם לויב איך
ich loib dem far loiben aich ich zol zogen aich ich zol
I praise this for praise you I shall say you I shall

אייך נישט. כג ווארום איך האב עס בקבלה פון דעם האר, וואס
vos Har dem fun bekabole es hob ich vorem nisht aich
which L-rd the from received it have I because not you

איך האב אייך אויך איבערגעגעבן, אז דער האר יהושע / ישוע
Yeshua Yehoshua Har der az ibergegeben oich aich hob ich
Yeshua Yehoshua L-rd the that handed over also you have I

commend you? In this I do not commend you people!
23 For I received from Rebbe, Melech HaMoshiach Adoneinu that which also I transmitted and handed on to you, that Adoneinu Yehoshua, on the very lailah *(night)* in which he was betrayed, took the Pesach matzoh,
24 And, having made the HaMotzi, Rebbe, Melech HaMoshiach offered the betzi'at halechem *(breaking of the bread)* and said, ZEH HU VESARI HANNIVTZA BA'ADCHEM; ZOT ASU L'ZIKRONI. *(This is my flesh, which is broken on your behalf. Do this in memory of me.)* 25 In like manner, after eating the [Pesach] seudah, also [after the bracha over] the [Kiddush] Cup, Rebbe, Melech HaMoshiach said, This Kos *(Cup)* is the BRIT CHADASHA in my DAHM *(blood)*. This do, as often as you drink, in ZIKARON *(remembrance)* of me. 26 For as often as you eat this Pesach matzoh and drink from this Pesach Kiddush Cup, you do proclaim the mavet of Rebbe, Melech HaMoshiach Adoneinu until the Bias HaMoshiach.

האט אין דער נאכט, אין וועלכער ער איז איבערגעגעבן געווארן,
gevoren ibergegeben iz er velcher in nacht der in hot
become handed over was he which in night the in did

גענומען ברויט; כד און מאכנדיק א ברכה , האט ער עס צעבראכן
tsebrochen es er hot broche a machendik un broit genumen
break it he did blessing a making and bread took

און געזאגט: דאס איז מיין גוף , וועלכער ווערט געבראכן פאר
far gebrochn vert velcher guf main iz dos gezogt un
for broken is being which body my is this said and

אייערטוועגן; טוט דאס דאזיקע לזכרון פון מיר. כה אויך אזוי דעם
dem azoi oich mir fun lezikoren dozike dos tut eiertvegen
the so also Me of in memory these the do your sake

בעכער נאך דער סעודה, זאגנדיק: דער דאזיקער כוס איז דער נייער
naier der iz kos doziker der zogendik sude der noch becher
new the is cup this one the saying feast the after goblet

בונד אין מיין בלוט; דאס טוט יעדעס מאל, ווען איר טרינקט
trinkt ir ven mol yedes tut dos blut main in bund
drink you when time every do this blood my in covenant

(דערפון), לזכרון פון מיר. כו ווארום יעדעס מאל, ווען איר
ir ven mol yedes vorem mir fun lezikoren derfun
you when time every because Me of in memory from it

עסט דאס ברויט און טרינקט דעם דאזיקן כוס, זאגט איר אָן דעם
dem on ir zogt kos dozikn dem trinkt un broit dos est
the on you say cup this the drink and bread this eat

הארס טויט , ביז ער וועט קומען . כז פאלגלעך , ווער עס
es ver folglech kumen vet er biz toit Hars
it who consequently to come will he until death the L-rd's

עסט דאס ברויט אדער טרינקט דעם כוס פון דעם האר אומווירדיק ,
umvirdik Har dem fun kos dem trinkt oder broit dos est
unworthily L-rd the of cup this drinks or bread this eats

דער פארזינדיקט זיך קעגן דעם גוף און דעם בלוט פון דעם
dem fun blut dem un guf dem kegen zich farzindikt der
the of blood the and body the against himself is guilty that

האר. כח נאר זאל זיך א מענטש אליין אויספרואוון, און אזוי עסן
esen azoi un oispruven alein mentsh a zich zol nor Har
eat so and test himself man a self let but L-rd

פון דעם ברויט און טרינקען פון דעם כוס. כט ווארום ווער עס
es ver vorem kos dem fun trinken un broit dem fun
it who because cup the from drink and bread the from

עסט און טרינקט אומווירדיק , דער עסט און טרינקט א משפט
mishpot a trinkt un est der umvirdik trinkt un est
judgment a drinks and eats that unworthily drinks and eats

[27] Therefore, whoever eats the Pesach matzoh or drinks the Kiddush Cup of Adoneinu unworthily will be guilty and answerable for the basar and the dahm of Adoneinu. [28] But let a ben Adam apply cheshbon hanefesh to himself and in that manner let him eat of the Pesach matzoh and let him drink of the Pesach Kiddush Cup. [29] For the one eating and drinking is the one eating and drinking mishpat to himself when not discerning the basar *(body)*. [30] Because of this, many among you are weak and there are cholim *(sick)* and a number are sleeping the sleep of the mesim. [31] But if we were judging ourselves, we would not be brought into mishpat *(judgment)*. [32] But, being brought into mishpat *(judgment)* by Hashem, we are being disciplined, that we may not be condemned with the Olam Hazeh.

[33] Therefore, Achim b'Moshiach of mine, when you have your farbrengen gatherings and you gather for Tish, wait for one another. [34] If anyone is so

פאר זיך , ווייל ער האט נישט געמאכט קיין הבדל
hevdl kein gemacht nisht hot er vail zich far
distinction any make not did he because himself for

צווישן דעם הארס גוף . [ל] צוליב דעם געפינען זיך
zich gefinen dem tsulib guf Hars dem tsvishen
self find that on account of body the L-rd's the between

צווישן אייך א סך שלאפע און קראנקע, און נישט ווייניקע זענען
zenen veinike nisht un kranke un shlafe sach a aich tsvishen
are a few not and sick and feeble many a you among

איינגעשלאפן (דעם שלאף פון טויט). [לא] אויב אבער מיר וואלטן
volten mir ober oib toit fun shlof dem aingeshlofen
would we however if death of sleep the asleep

זיך אליין אויסגעפארשט, וואלטן מיר נישט געמשפט געווארן.
gevoren gemishpet nisht mir volten oisgeforsht alein zich
be judged not we would examine alone self

[לב] ווערן מיר אבער געמשפט פון דעם האר, ווערן מיר
mir veren Har dem fun gemishpet ober mir veren
we become L-rd the by judged however we become

געציכטיקט , כדי מיר זאלן נישט פארמשפט ווערן צוזאמען
tsuzamen veren farmishpet nisht zolen mir kedei getsichtikt
together become condemned not shall we so that disciplined

מיט דער וועלט. [לג] דערפאר , ברידער מיינע , ווען איר קומט
kumt ir ven maine brider derfar velt der mit
come you when of mine brothers therefore world the with

זיך צונויף צו עסן, ווארט איינער אויף דעם אנדערן. [לד] און
un andern dem oif einer vart esen tsu tsunoif zich
and other the on one wait eat to together yourselves

אויב עמיצער איז הונגעריק, זאל ער עסן אינדערהיים, כדי איר
ir kedei inderheim esen er zol hungerik iz emitser oib
you so that at home eat him let hungry is someone if

זאלט זיך נישט צוזאמענקומען צו א משפט . און דאס
dos un mishpot a tsu tsuzamenkumen nisht zich zolt
the and judgment a to gather together not yourselves shall

איבריקע וועל איך מתקן זיין, ווי נאר איך וועל קומען .
kumen vel ich nor vi zain mesaken ich vel ibrike
to come will I soon as be redress I will rest

hungerik *(hungry)* [that he cannot wait], in his home let him eat, lest for mishpat you have kehillah. And as far as the hemshech *(remaining part)* is concerned, whenever I come I will set b'seder *(in order)*.

12 Now I do not want you to lack da'as concerning the things of the Ruach Hakodesh, Achim b'Moshiach. 2 You have da'as that when you WERE Goyim, somehow you were influenced and led astray to the ELILIM ILLEMIM *(Dumb idols, idols incapable of speech)*. 3 Therefore, I make known to you that no one speaking by the Ruach Hakodesh of Hashem says, “Al Yehoshua ki Cherem hu” *(a curse of the ban of destruction is on Yehoshua)*, and no one is able to say, “Yehoshua hu HaAdon” except by the Ruach Hakodesh.

4 There are different kinds of matanot *(gifts)*, but the same Ruach Hakodesh. 5 There are different avodot hakodesh

יב אונ וואס שייך (מתנות) פונם גייסט, ברידער ,
brider Gaist funem matonus shaich vos un
brothers Spirit from the gifts concerning who and

וויל איך נישט, איר זאלט זיין אומוויסנד . ב איר ווייסט
veist ir umvisnd zain zolt ir nisht ich vil
know you uninformed be shall you not I want

(דאך), אז ווען איר זענט געווען גוים , ווי איר האט
hot ir vi Goyim geven zent ir ven az doch
had you how gentiles was are you when that after all

זיך געלאזט פירן צו שטומע אפג-טער, און מען האט אייך
aich hot men un opg-ter shtume tsu firen gelozt zich
you had it and idols mute to guided let yourselves

געפירט. ג דערפאר לאז איך אייך וויסן , אז קיינער , װעלכער
velcher keiner az visen aich ich loz derfar gefirt
who anyone that know you I let therefore led

רעדט דורך ה׳ס גייסט, זאגט נישט: פארפלוכט זאל זיין
zain zol farflucht nisht zogt Gaist Hashems durch redt
be shall cursed not says Spirit Hashem's through speaks

יהושע / ישוע ; און קיינער קען נישט זאגן : יהושע / ישוע
Yeshua Yehoshua zogen nisht ken keiner un Yeshua Yehoshua
Yeshua Yehoshua say not can anyone and Yeshua Yehoshua

איז הער , אחוץ דורך דעם רוח הקודש .
HaKoidesh Ruach dem durch achuts Har iz
the Holy Spirit the through except L-rd Adon is

ד די מתנות אבער זענען פארשיידן, נאר דער גייסט איז דער
der iz Gaist der nor farsheiden zenen ober matonus di
the is Spirit the but diverse are however gifts the

זעלביקער. ה און די עבודות זענען פארשיידן, דאך איז עס דער
der es iz doch farsheiden zenen avoides di un zelbiker
the it is yet diverse are ministries the and same

זעלביקער האר. ו און דיווירקונגען , זענען פארשיידן אבער
ober farsheiden zenen virkungen di un Har zelbiker
however diverse are operations the and L-rd same

(ministries), but the one Adonoi. 6 And there are a variety of activities [of the Ruach Hakodesh], but the same G-d working all in all. 7 But to each is given the disclosure of the Ruach Hakodesh for benefit: 8 To one through the Ruach Hakodesh is given a dvar chochmah *(a dvar of wisdom)*; to another, according to the same Ruach Hakodesh, a dvar da'as *(word of knowledge)*; 9 To another, by the same Ruach Hakodesh, emunah *(faith)*; to another, by the one Ruach Hakodesh, matanot harippuy *(gifts of healing)*; 10 to another those of cholel niflaot *(accomplishing miracles)*. And to another divrei hanevu'ah *(words of prophecy)*, and to another discernings *(being about to make a nafka mina distinction)* of ruchot *(spirits)*, to another kinds of leshonot *(tongues)*, and to another, pitronim *(interpretations)* of leshonot *(tongues)*. 11 All these things are activated by the one and same Ruach Hakodesh, distributing individually to each one as He determines.

דער זעלביקער ה׳ , וועלכער ווירקט אלץ אין אלעם .
alem in alts virkt velcher Hashem zelbiker der
all mentshn in all things works who Hashem same the

ז יעדן איינעם אבער ווערט געגעבן די אנטפלעקונג פון דעם
dem fun antplekung di gegeben vert ober einem yedn
the of revelation the given is however one each

רוח (הקודש) צום נוצן . ח ווארום איינעם ווערט געגעבן
gegeben vert einem vorem nutsn tsum HaKoidesh Ruach
given is one because benefit to the Holy Spirit

דורך דעם גייסט א ווארט פון חכמה ; און אן אנדערן א ווארט
vort a andern an un chochme fun vort a Gaist dem durch
word a other an and wisdom of word a Spirit the through

פון דערקענטעניש, לויט דעם זעלביקן גייסט; ט אן אנדערן
andern an Gaist zelbikn dem loit derkentenish fun
other an Spirit same the according to knowledge of

אמונה אין דעם זעלביקן גייסט; און אן אנדערן מתנות פון רפואות,
refuus fun matonus andern an un Gaist zelbikn dem in emune
healing of gifts other an and Spirit same the in faith

דורך דעם איינעם גייסט; י און אן אנדערן צו טאן וואונדער; און
un vunder ton tsu andern an un Gaist einem dem durch
and wonders do to other an and Spirit one the through

אן אנדערן, נבואה ; און אן אנדערן, אונטערצושיידן גייסטער;
gaister untertsusheiden andern an un nevue andern an
spirits to differentiate other an and prophecy other an

אן אנדערן, מינים לשונות ; און אן אנדערן, פארטייטשונג פון די
di fun fartaitshung andern an un leshoines minim andern an
the of interpretation other an and tongues kind other an

לשונות ; יא דאס אלץ אבער ווירקט איין און דער זעלביקער רוח
Ruach zelbiker der un ein virkt ober alts dos leshoines
Spirit same the and one works however all this tongues

(הקודש), וועלכער טיילט אויס יעדן איינעם באזונדער , ווי
vi bazunder einem yedn ois teilt velcher HaKoidesh
as separately one every out distributes who the Holy

ער וויל .
vil er
wants He

[12] For even as the body is echad, and has many evarim *(members)*, and all the evarim *(members)* of the body, though many, are one body, so is Moshiach. [13] For also in one Ruach Hakodesh we were all given mikveh tevilah into one body, whether Yehudim or Yevanim *(Greeks)*, whether avadim *(slaves)* or bnei Chorin *(freedman)*, and all were given to drink, as it were, from one Ruach Hakodesh.

[14] For the body is not one, but many evarim *(members)*. [15] If the regel *(foot)* says, "Because I am not a yad *(hand)*, I am not of the body," that would not make it any less one of the evarim of the body. [16] And if the ozen *(ear)* says, "Because I am no ayin *(eye)*, I am not of the body," that would not make it any less one of the evarim of the body. [17] If the whole body were an ayin *(eye)*, where would be the hearing? If the whole body were hearing, where would be the smelling? [18] But now Hashem set the evarim *(members)*, each one of them, in the body

יב ווארום ווי דער גוף איז איינער, און האט א סך
sach a hot un einer iz guf der vi vorem
many a has and one is body the as because

אברים , און די אלע אברים פונם קערפער, (הגם)
hagam kerper funem eivrem ale di un eivrem
although body of the body parts all these and body parts

זיי זענען א סך , זענען איין גוף ; אזוי אויך איז דער משיח .
Moshiach der iz oich azoi guf ein zenen sach a zenen zei
Moshiach the is also so body one are many a are they

יג ווארום אין איין גייסט זענען מיר אלע געטובלט געווארן
gevoren getoivelt ale mir zenen Gaist ein in vorem
become mikveh immersed all we are Spirit one in because

אין דער מקווה צו איין גוף , סאי יידן סאי גריכן , סאי קנעכט
knecht sai Greeks sai Yidn sai guf ein tsu mikveh der in
slaves as Greeks and Jews both body one to mikveh the in

סאי פרייע (מענטשן); און מיר זענען אלע אנגעטרונקען געווארן
gevoren ongetrunken ale zenen mir un mentshn fraie sai
become drink all did we and men free as

מיט איין גייסט. יד דען דער גוף איז נישט איין אבר , נאר א
a nor Ever ein nisht iz guf der den Gaist ein mit
a but member one not is body the then Spirit one with

סך . טו אויב דער פוס זאל זאגן : ווייל איך בין נישט קיין
kein nisht bin ich vail zogen zol fus der oib sach
any not am I because say shall foot the if many

האנט, געהער איך נישט צום קערפער, געהערט ער דען
den er gehert kerper tsum nisht ich geher hant
then he belongs body to the not I do belong hand

נישט צוליב דעם צום קערפער? טז און אויב דאס אויער
oier dos oib un kerper tsum dem tsulib nisht
ear the if and body to the that on account of not

זאל זאגן : ווייל איך בין נישט קיין אויג, געהער איך נישט
nisht ich geher oig kein nisht bin ich vail zogen zol
not I do belong eye any not am I because say shall

צום קערפער; צי געהערט עס דען נישט צוליב דעם
dem tsulib nisht den es gehert tsi kerper tsum
that on account of not then it belongs body to the

צום קערפער? יז אויב דער גאנצער גוף וואלט געווען אן אויג,
oig an geven volt guf gantser der oib kerper tsum
eye an was would body entire the if body to the

וואו וואלט געווען דער חוש השמיעה ? און אויב ער
er oib un hashmie chush der geven volt vu
it if and of hearing sense the have been would where

according to His ratzon *(will)*, as He wanted. [19] And if all were all one evar *(member)*, where would the body be? [20] As it is, though there are many evarim *(members)*, there is but one body.

[21] And the ayin *(eye)* is not able to say to the yad *(hand)*, "I do not have need of you." Or, again, the rosh *(head)*, speaking to the raglayim *(feet)*, is not to say, "I have no need of you." [22] Just the opposite, the evarim of the body appearing to be weaker are vital. [23] And those evarim of the body which we presume to be dishonorable, on these we clothe with even more honor, and our parts with lesser kibbud *(respect, honor)* are treated with greater. [24] Whereas, our evarim with greater kibbud have no need of more. However, Hashem has so composed the achdus yichudim *(unit, harmony of unifications)* of the body, giving the superior kibbud to the inferior, [25] lest there be schisms in the body. But

וואלט אינגאנצן געווען שמיעה, וואו וואלט געווען
volt ingantsen geven shmie vu volt geven
would wholly have been hearing where would have been

דער חוש הריח? [יח] איצט אבער האט ה׳ געזעצט
der chush hareyech itst ober hot Hashem gezetst
the sense of smell now however did Hashem situated

די אברים, יעדעס איינע פון זיי אין דעם גוף אזוי ווי ער
di eivrem yedes eine fun zei in dem guf azoi vi er
the body parts every one of them in the body so as he

האט געוואלט. [יט] און אויב אלע וואלטן געווען איין אבר,
hot gevolt un oib ale volten geven ein Ever
did want and if all would have been one member

וואו וואלט געווען דער גוף? [כ] איצט אבער זענען עס
vu volt geven der guf itst ober zenen es
where would have been the body now however are there

טאקע א סך אברים, נאר איין גוף. [כא] און דאס אויג
take a sach eivrem nor ein guf un dos oig
actually a many members but one body and this eye

קען נישט זאגן צו דער האנט: איך דארף דיך נישט האבן; אדער
ken nisht zogen tsu der hant ich darf dich nisht hoben oder
can not say to the hand I must you not have or

ווידער דער קאפ צו די פיס; איך דארף אייך נישט האבן! [כב] נאר
vider der kop tsu di fis ich darf aich nisht hoben nor
again the head to the feet I must you not have but

להיפך, די אברים פונם גוף, וואס שיינען אויס
lehepech di eivrem funem guf vos shainen ois
contrary to the body parts of the body which to shine out

צו זיין די שוואכערע, זענען (גראד) נויטווענדיק. [כג] און די
tsu zain di shvachere zenen grod noitvendik un di
to be the weaker ones are in fact necessary and the

(טיילן) פונם גוף, וועלכע מיר האלטן פאר נישט אזוי איידל,
teilen funem guf velche mir halten far nisht azoi eidl
parts of the body which we regard for not so noble

די דאזיקע באקליידן מיר מיט מער כבוד; און אונדזערע נישט
di dozike bakleiden mir mit mer koved un undzere nisht
the these dress we with more honor and our not

אנשטענדיקע צירן מיר אמערסטן; [כד] אונדזערע אנשטענדיקע
onshtendike tsirn mir amerstn undzere onshtendike
respectable decorate we the most our respectable

אבער דארפן עס נישט; יא, ה׳ האט (אזוי) צוזאמענגעזעצט
ober darfen es nisht yo Hashem hot azoi tsuzamengezetst
however need it not yes Hashem has so assembled

דעם גוף , אז ער האט צוגעטיילט מער כבוד צו דעם וויניקער
veiniker dem tsu koved mer tsugeteilt hot er az guf dem
less the to honor more lavish did He that body the

וויכטיקן (אבר), כה כדי עס זאל נישט זיין קיין
kein zain nisht zol es kedei Ever vichtikn
any be not shall there so that member important

מחלוקה אינם גוף ; נאר אז די אברים זאלן פארזארגן
farzorgen zolen eivrem di az nor guf inem machloike
provide shall members the that only body in the division

איינס דאס אנדערע. כו און אויב איין אבר ליידט , ליידן אלע
ale laiden laidt Ever ein oib un andere dos eins
all to suffer suffers member one if and other the one

אברים מיט ; און אויב איין אבר באקומט כבוד , פרייען
freien koved bakumt Ever ein oib un mit eivrem
rejoice honor receives member one if and with members

זיך אלע אברים מיט . כז און איר זענט משיחס
Moshiachs zent ir un mit eivrem ale zich
Moshiach's are you and with members all themselves

גוף , און אברים יעדער באזונדער . כח און ה׳ האט
hot Hashem un bazunder yeder eivrem un guf
did Hashem and individually each one members and body

אייניקע באשטימט אין דער קהלה, ערשטנס שליחים , צווייטנס
tsveitns shlichim ershtns kehile der in bashtimt einike
second Shlichim first kehile the in appoint some

נביאים , דריטנס מלמדים , דערנאך וואונדער, דערנאך מתנות
matonus dernoch vunder dernoch melamdem dritns neviim
gifts then wonders then melamdim third nevi'im

פון רפואה , הילף , פארוואלטונג, מינים לשונות . כט צי זענען
zenen tsi leshoines minim farvaltung hilf refue fun
are tongues various stewardship helpers healing of

דען אלע שליחים ? צי זענען דען אלע נביאים ? צי זענען דען
den zenen tsi neviim ale den zenen tsi shlichim ale den
then are nevi'im all then are Shlichim all then

אלע מלמדים ? צי (טאן) דען אלע וואונדער? ל צי האבן דען
den hoben tsi vunder ale den ton tsi melamdem ale
then have wonders all then do melamdim all

אלע די מתנות פון רפואות ? צי רעדן דען אלע מיט לשונות ?
leshoines mit ale den reden tsi refuus fun matonus di ale
tongues with all then speak healings of gifts the all

the evarim should have the same gemilut chasadim *(deeds of lovingkindness and caring)* for one another. 26 And when one evar *(member)* has tza'ar *(pain and suffering)*, all the evarim *(members)* have tza'ar with it; or one evar has the aliyah of kibbud, all the evarim has simcha with it.

27 Now you are Moshiach's body and individually evarim of it. 28 Now Hashem placed some in the Adat HaMoshiach *(community of Moshiach)*, in the Kehillah, rishon *(first)*: shlichim, second, nevi'im, third, morim *(teachers)*, then those of cholel nifla'aot *(accomplishing miracles)*, then matanot harippuy *(gifts of healing)*, then matanot of helps, then manhigut ruchanit *(spiritual leadership, administration)*, kinds of leshonot. 29 Surely not all are shlichim? Surely not all are nevi'im? Surely not all are rabbinical morim? Surely not all are those cholel nifa'ot *(accomplishing miracles)*?

30 Surely not all have matanot harippuy *(gifts of healing)*? Surely not all speak in leshonot? Surely not all have the pitron *(interpretation)* of leshonot? 31 But earnestly desire the greater matanot *(gifts)* [of the Ruach Hakodesh]. And yet now I show you a more feste derech.

13

1 If in the leshonot of Bnei Adam and malachim I speak, but I do not have ahavah, I have become only a sounding gong or a clanging cymbal. 2 And if I have nevu'ah and have da'as of all sodot and all da'as, and if I have all emunah so as to remove mountains, but ahavah I do not have, I am nothing. 3 And if I'm a marbitz tzedaka and give all I possess in gemilut chasadim and if I give my body al kiddush Hashem for sereifah *(death by burning)*, but ahavah I do not have, I have gained nothing.

4 Ahavah suffers long; ahavah is kind; ahavah does not have kinah;

צי פארטייטשן דען אלע? לא שטרעבט אבער צו דערגרייכן די
di dergreichen tsu ober shtrebt ale den fartaitshen tsi
the obtain to however strive all then interpret

גרעסערע מתנות .
matonus gresere
gifts greater

און נאך א דרך , אן אויסגעצייכנטערן, ווייז איך אייך.
aich ich vaiz oisgetseichentern an derech a noch un
you I show exceptional an way of a after and

יג

אויב איך רעד שוין מיט די לשונות פון מענטשן
mentshn fun leshoines di mit shoin red ich oib
men of tongues the with already speak I if

און מלאכים , האב אבער נישט קיין ליבע, בין איך
ich bin libe kein nisht ober hob malochim un
I am love any not however have angels and

א שאלנדיק קופער אדער א קלינגענדיקער צימבל . ב און
un tsimbl klingendiker a oder kuper shalndik a
and cymbal jingling a or copper resounding a

ווען איך האב נבואה און קען אלע סודות און יעדע
yede un soides ale ken un nevue hob ich ven
every and mysteries all know and prophecy have I when

דערקענטעניש; און האב אפילו די גאנצע אמונה, אזש צו
tsu azh emune gantse di afile hob un derkentenish
to even to faith whole the even have and knowledge

קענען איבערשטעלן בערג , האב אבער נישט קיין ליבע,
libe kein nisht ober hob berg ibershtelen kenen
love any not however have mountains move be able to

בין איך גארנישט. ג און ווען איך טייל אויס מיין גאנץ
gants main ois teil ich ven un gornisht ich bin
entire my out distribute I when and nothing I am

פארמעגן צו שפייזן די הונגעריקע, און ווען איך גיב איבער
iber gib ich ven un hungerike di shpaizn tsu farmegen
over give I when and hungry the feed to fortune

מיין גוף צום פארברענען, האב אבער נישט קיין ליבע,
libe kein nisht ober hob farbrenen tsum guf main
love any not however have be burned to the body my

העלפט עס מיר גארנישט. ד די ליבע איז סבלנותדיק, גנעדיק ; די
di gnedik savlonesdik iz libe di gornisht mir es helft
the gracious patient is love the nothing me it helps

ahavah does not brag;
ahavah is not puffed up
in ga'avah *(conceit, pride)*;
5 ahavah does not behave
shamelessly; ahavah
does not in anochiyut
insist on its own way;
ahavah is not touchy
and vindictive, keeping a
record of wrongs. 6 Ahavah
does not find simcha
in evil, but rejoices in
HaEmes. 7 Ahavah covers
all things, believes all
things, has tikvah *(hope)*,
even savlanut, for all
things.

8 Ahavah never fails.
However, divrei nevu'ah
will be abolished; leshonot
will cease; da'as will come
to an end. 9 For we have
da'as in part, and we have
divrei nevu'ah is part.
10 But when shleimah
(completion) comes, the
teilvaiz *(partial)* will
disappear. 11 When I was
a yeled, I used to speak
like one, think like one,
reason like one. But when I
became mevugar *(mature)*,
I put away kinderyohrn.
12 For still we see through
a mirror indistinctly. But
then, distinctly, panim el
panim. Now I have da'as
only in part; then I will
have da'as fully, even as

ליבע איז נישט מקנא ; די ליבע בארימט זיך נישט, בלאזט זיך
zich blozt nisht zich barimt libe di mekane nisht iz libe
self blows not self boasts love the envious not is love

נישט אָן ; ה פירט זיך נישט אויף אומבאשיידן, זוכט נישט דאס
dos nisht zucht umbasheiden oif nisht zich firt on nisht
its not seeks immodestly on not self behaves airs no

איריקע, דערצערנט זיך נישט, טראכט נישט קיין בייז. ו פריידט
freidt beiz kein nisht tracht nisht zich dertsernt irike
rejoices evil any not thinks not self provokes own

זיך נישט אויף קיין עוולה , נאר פריידט זיך יא מיט דעם
dem mit yo zich freidt nor avle kein oif nisht zich
the with yes self rejoices but injustice any on not self

אמת ; ז זי פארדעקט אלץ ; גלויבט אלץ , האפט
hoft alts gloibt alts fardekt zi emes
hopes all things believes all things covers over it truth

אלץ ; טראגט אלץ איבער. ח די ליבע גייט קיינמאל
keinmol geit libe di iber alts trogt alts
never go love the all things endures all things

נישט אונטער; נאר אויב עס זענען פאראן נבואות , וועלן זיי
zei velen nevues faran zenen es oib nor unter nisht
they will prophecies there are there if but under not

בטל ווערן; אויב לשונות , וועלן זיי אויפהערן; אויב
oib oifheren zei velen leshoines oib veren botl
if cease they will tongues if to be come to nought

דערקענטעניש, וועט זי אפגעשאפט ווערן. ט ווארום מיר דערקענען
derkenen mir vorem veren opgeshaft zi vet derkentenish
recognize we because to be abolished it will knowledge

טיילוויז, און אונדזער נבואות זאגן איז טיילוויז; י ווען
ven teilvaiz iz zogen nevues undzer un teilvaiz
when partial is say prophecies our and partly

אבער דאס שלמותדיקע וועט קומען , וועט דאס טיילוויזע
teilvaize dos vet kumen vet shleymesdike dos ober
partial the will to come will perfection the however

בטל ווערן. יא ווען איך בין געווען א קינד, האב איך
ich hob kind a geven bin ich ven veren botl
I have child a was am I when to be come to nought

גערעדט ווי א קינד, האב פארשטאנען ווי א קינד, האב געטראכט
getracht hob kind a vi farshtanen hob kind a vi geredt
think did child a as understood have child a as spoken

ווי א קינד; ווען אבער איך בין געווארן א מאן, האב איך
ich hob man a gevoren bin ich ober ven kind a vi
I have man a become am I however when child a as

also Hashem had full da'as of me.

13 But now remain emunah, tikvah, and ahavah, these shalosh *(three)*. And the greatest of these is ahavah.

אוועקגעלייגט די קינדישע זאכן . יב ווארום איצט זען מיר אין א
a in mir zen itst vorem zachn kindishe di avekgeleigt
a in we see now because things childish the put aside

שפיגל , און אין רעטענישן ; דעמאלט אבער פנים אל פנים ;
ponem el ponem ober demolt retenishn in un shpigl
face to face however then an enigma in and mirror

איצט דערקען איך טיילוויז, דעמאלט אבער וועל איך דערקענען,
derkenen ich vel ober demolt teilvaiz ich derken itst
know I will however then in part I know now

פונקט אזוי ווי איך בין אויך דערקענט. יג און איצט בלייבט אמונה,
emune blaibt itst un derkent oich bin ich vi azoi punkt
faith remains now and known also am I as so exactly

האפנונג, ליבע, די דאזיקע דריי ; אבער דאס גרעסטע פון די
di fun greste dos ober drai dozike di libe hofenung
the of greatest the however three these the love hope

דאזיקע איז די ליבע.
libe di iz dozike
love the is these

14 Pursue ahavah *(agape)*, and eagerly desire the things of the Ruach Hakodesh *(matanot HaRuach Hakodesh)*, and especially that you may speak forth a dvar hanevu'ah *(word of prophecy)*. 2 For the one speaking in a lashon *(tongue)* speaks not to Bnei Adam but to Hashem; for no one grasps with their ears, but the speaker by the Ruach Hakodesh speaks sodot *(mysteries)*. 3 However, the one speaking forth divrei nevu'ah *(words of prophecy)* speaks to Bnei Adam for chizzuk *(strengthening)* and

יד שטרעבט נאך דער ליבע; און אייפערט אויף די רוחניותדיקע
ruchniesdike di oif eifert un libe der noch shtrebt
spiritual the on desirous and love the after strive

מתנות , נאר ליבער , אז איר זאלט נבואות
nevues zolt ir az liber nor matonus
prophecies shall you that preferable but gifts

זאגן . ב ווארום דער , וואס רעדט אויף אן (אומבאקאנט)
umbakant an oif redt vos der vorem zogen
unknown an in speaks who the one because say

לשון , רעדט נישט צו מענטשן, נאר צו ה׳ ; ווייל
vail Hashem tsu nor mentshn tsu nisht redt loshen
because Hashem to but men to not speaks tongue

קיינער איז נישט משיג, און ער רעדט סודות אינם גייסט.
Gaist inem soides redt er un maseg nisht iz keiner
Spirit in the mysteries speaks he and grasp not is anyone

ג דער אבער , וועלכער זאגט נבואות , רעדט צו מענטשן
mentshn tsu redt nevues zogt velcher ober der
men to speaks prophecies says who however the one

צו דערבויאונג, און מוסר , און טרייסט . ד ווער עס רעדט
redt es ver treist un musar un derboiung tsu
speaks it who comfort and reproof and build up to

אויף א לשון , דער דערבויט זיך אליין; און דער, וואס זאגט
zogt vos der un alein zich derboit der loshen a oif
says who the and alone self built up that tongue a in

musar encouragement and nechamah *(comfort)*. 4 The one speaking in a lashon *(tongue)* edifies himself; but, the one speaking forth a dvar hanevu'ah *(word of prophecy)* edifies kehillah. 5 Now I desire all of you to speak in leshonot *(tongues)*, and even more that you may speak forth a dvar hanevu'ah *(word of prophecy)*. Now greater is the one speaking forth a dvar nevu'ah *(word of prophecy)* than the one speaking in leshonot, unless he gives the pitron *(interpretation)* of the leshonot *(tongues)*, that the kehillah *(congregation)* may receive the edification.

6 But now, Achim b'Moshiach, if I come to you speaking in leshonot *(tongues)*, what will I benefit you unless I speak to you either with a dvar hisgalus *(a word of revelation)* or with a dvar da'as or with a dvar nevu'ah or with a dvar hora'ah *(word of teaching)*? 7 So even lifeless things, like the flute or harp, if they do not articulate a distinction in the notes,

נבואות , דערבויט די קהלה. ה און איך וויל , אז איר זאלט
zolt ir az vil ich un kehile di derboit nevues
shall you that want I and kehile the builds up prophecies

אלע רעדן מיט לשונות , אבער נאך מער , אז איר זאלט
zolt ir az mer noch ober leshoines mit reden ale
shall you that more even however tongues with speak all

נבואות זאגן ; און גרעסער איז דער, וואס זאגט נבואות ,
nevues zogt vos der iz greser un zogen nevues
prophecies says who the is greater and say prophecies

ווי דער, וואס רעדט מיט לשונות , אחוץ אז ער זאל אויך
oich zol er az achuts leshoines mit redt vos der vi
also shall he that unless tongues in speaks who the than

פארטייטשן, כדי די קהלה זאל באקומען דערבויאונג. ו און
un derboiung bakumen zol kehile di kedei fartaitshen
and edification receive shall kehile the so that interpret

איצט, ברידער , ווען איך זאל קומען צו אייך, רעדנדיק מיט
mit redendik aich tsu kumen zol ich ven brider itst
in speaking you to to come shall I when brothers now

לשונות , וואס וועל איך אייך (דערמיט) העלפן, אויב איך וועל
vel ich oib helfen dermit aich ich vel vos leshoines
will I if help thereby you I will what tongues

נישט רעדן צו אייך, צי דורך אן אנטפלעקונג, אדער
oder antplekung an durch tsi aich tsu reden nisht
or revelation a through whether you to speak not

דורך דערקענטעניש, אדער מיט נבואה , אדער לערנונג ?
lernung oder nevue mit oder derkentenish durch
teaching or prophecy with or knowledge through

ז יא , אפילו די נישט לעבעדיקע זאכן , וואס געבן ארויס א
a arois geben vos zachn lebedike nisht di afile yo
a out give which things living non the even yes

קלאנג, זאל עס זיין די פלייט אדער די הארפע, ווען זיי
zei ven harpe di oder fleit di zain es zol klang
they when harp the or flute the be it shall sound

מאכן נישט קיין חילוק אין די קלאנגען, וויאזוי וועט
vet viazoi klangen di in chiluk kein nisht machen
will how then sounds the in distinction any not make

מען דערקענען, וואס מען שפילט אויף דער פלייט אדער הארפע.
harpe oder fleit der oif shpilt men vos derkenen men
harp or flute the on plays one what recognize one

ח ווארום ווען דער טרומייט זאל געבן אן אומדייטלעכן טאָן ,
**ton umdeitlechn an geben zol trumeit der ven vorem*
sound unclear an give shall trumpet the when because

how will it be known what is being played on the flute or on the harp? [8] Indeed, if a shofar gives an unclear trumpet call, who will prepare himself for krav *(battle)*? [9] So also unless you by your lashon *(tongue)* render an intelligible dvar Torah, how will the thing being uttered be known? For you will be merely speaking into the air. [10] There are doubtless many kinds of foreign languages in the Olam Hazeh, and not one is meaningless. [11] If, therefore, I do not have da'as of the meaning of the language, I will be to the speaker a foreigner and the speaker will be a foreigner to me. [12] So also you, als *(since)* you have a zeal for the matanot of the Ruach Hakodesh, endeavor to abound in them for the edification of the Kehillah *(Congregation)*.

[13] Therefore, the speaker in a lashon *(tongue)*, let him offer tefillos that he may give the pitron *(interpretation)*. [14] For if I daven *(pray)* in a lashon, my nashamah

ווער וועט זיך צוגרייטן צו דער מלחמה ? [ט] און אויך אזוי
azoi oich un milchome der tsu tsugreiten zich vet ver
thus also and war the for prepare themselves will who

איר, ווען איר זאלט נישט געבן דורך דער צונג א לייכט
laicht a tsung der durch geben nisht zolt ir ven ir
easily a tongue the through give not shall you when you

פארשטענדלעך ווארט, ווי אזוי וועט מען וויסן , וואס עס ווערט
vert es vos visen men vet azoi vi vort farshtendlech
being it what know one will then how word understood

גערעדט? איר וועט דאך רעדן (סתם) אינדערלופטן. [י] עס זענען
zenen es inderluftn stam reden doch vet ir geredt
are it into the air simply speak after all will you spoken

פאראן ווער ווייס וויפל מינים קולות אין דער וועלט, און
un velt der in koiles minim vifel veis ver faran
and world the in voices kinds how many knows who there

קיינס איז נישט אָן א זין . [יא] ווען דעריבער איך ווייס נישט
nisht veis ich deriber ven zin a on nisht iz keins
not know I therefore when sense a without not is any

די באטייטונג פון דעם קול , וועל איך זיין פאר דעם רעדנער א
a redner dem far zain ich vel kol dem fun bataitung di
a speaker the for be I will voice the of significance the

פרעמדער, און דער רעדנער וועט פאר מיר זיין א פרעמדער. [יב] אויך
oich fremder a zain mir far vet redner der un fremder
also foreigner a be me for will speaker the and foreigner

אזוי איר, ווייל איר אייפערט אזוי נאך רוחניותדיקע מתנות ,
matonus ruchniesdike noch azoi eifert ir vail ir azoi
gifts spiritual after so desirous you because you thus

זוכט, אז איר זאלט האבן א שפע פאר דער אויפבויאונג
oifboiung der far shefe a hoben zolt ir az zucht
building up the for abundance an have shall you that seek

פון דער קהלה. [יג] דערפאר זאל דער , וואס רעדט אויף א
a oif redt vos der zol derfar kehile der fun
a in speaks who the one shall therefore kehile the of

לשון , תפילה טאן, אז ער זאל פארטייטשן. [יד] ווארום אויב
oib vorem fartaitshen zol er az ton tfile loshen
if because interpret shall he that do prayer tongue

איך בין מתפלל אויף א לשון , איז מיין גייסט מתפלל, מיין
main mispalel gaist main iz loshen a oif mispalel bin ich
my praying spirit my is tongue a in praying am I

פארשטאנד אבער בלייבט אָן פירות. [טו] ווי זשע
zhe vi peires on blaibt ober farshtand
then how fruit without remains however understanding

davens, but my sikhliyut *(rationality)* lies shemitah *(fallow)*. [15] Nu? *(Well?)* I will daven [in leshonot] with my nashamah, and I will daven also with my seichel; I will sing [in leshonot] with my nashamah, and I will sing niggunim also with my seichel. [16] Otherwise, if you make a bracha [in leshonot] with your neshamah, how will the am ha'aretz, who have no idea what you are saying, answer the “Omein”? [17] For indeed you make the bracha well enough, but the other is not being edified. [18] Modeh Ani Hashem that I speak in leshonot more than all of you, [19] but in kehillah I want to speak five words with my sikhliyut *(rationality)*, that also others I may instruct with a dvar hora'ah *(word of teaching)*, rather than speak ten thousand words in a lashon *(tongue)*.

זאל עס זיין ? איך וועל תפילה טאן מיט דעם גייסט, און וועל אויך
oich vel un gaist dem mit ton tfile vel ich zain es zol
also will and spirit the with do prayer will I be it shall

תפילה טאן מיטן שכל ; איך וועל זינגען מיט דעם
dem mit zingen vel ich seichel miten ton tfile
the with sing will I understanding with the do prayer

גייסט, און וועל אויך זינגען מיטן פארשטאנד . [טז] ווייל
vail farshtand miten zingen oich vel un gaist
because understanding with the sing also will and spirit

ווען דו מאכסט א ברכה מיטן גייסט, וויאזוי וועט דער ,
der vet viazoi Gaist miten broche a machst du ven
the one will how Spirit with the blessing a make you when

וועלכער פארנעמט דאס ארט פון א נישט געלערנטן, זאגן אמן
Omein zogen gelerntn nisht a fun ort dos farnemt velcher
Amen say learned not a of place of the takes over who

אויף דיין ברכה ? ער ווייסט דאך נישט וואס דו זאגסט.
zogstu du vos nisht doch veist er broche dain oif
say you what not after all knows he blessing your on

[יז] ווארום דו מאכסט טאקע א ברכה ווי עס געהער צו זיין,
zain tsu geher es vi broche a take machst du vorem
be to proper it is as blessing a actually make you because

נאר דער אנדערער איז נישט אויפגעבויט. [יח] איך דאנק ה׳ , אז
az Hashem dank ich oifgeboit nisht iz anderer der nor
that Hashem thank I built up not is other the but

איך רעד מיט לשונות מער ווי איר אלע; [יט] נאר אין דער קהלה
kehile der in nor ale ir vi mer leshoines mit red ich
kehile the in but all you than more tongues with speak I

וויל איך (ליבער) רעדן פינף ווערטער מיט מיין פארשטאנד ,
farshtand main mit verter finf reden liber ich vil
understanding my with words five speak rather I want

כדי איך זאל אויך אנדערע לערנען, ווי צען טויזנט ווערטער
verter toizent tsen vi lernen andere oich zol ich kedei
words thousand ten than teach others also shall I so that

אויף אן (אומבאקאנט) לשון .
loshen umbakant an oif
tongue unknown an in

[20] Achim b'Moshiach, be not yeladim in your machsh'vot *(thoughts)*; be

[כ] ברידער , זייט נישט קיין קינדער מיטן פארשטאנד ;
farshtand miten kinder kein nisht zeit brider
understanding with the children any not be brothers

נאר וואס שייך בייז זייט זייגעדיקע קינדער , מיטן
miten kinder zeigedike zeit beiz shaich vos nor
with the little children nursing be evil concerning what but

infantile in kavvanah ra'ah *(malice)*, perhaps, but in your binah, be mature.
21 In the Torah it stands written, KI BELA'AGEI SAFAH UVELASHON ACHERET YEDABER EL HAAM HAZEH...V'LO AVU SHMO'A *(Then with ones of foreign lip and with strange tongue he will speak to this people... but they were not willing to listen)*, says the L-rd. 22 So then the leshonot *(tongues)* are for an ot *(miraculous sign)*, not to the ones believing, the ma'aminim in Rebbe, Melech HaMoshiach, but an ot *(miraculous sign)* to the Apikorosim; but divrei hanevu'ah *(words of prophecy)* are not for the Apikorosim, but for the ones believing, the ma'aminim in Moshiach.
23 If, therefore, the kehillah has a farbrengen gathering and all speak in leshonot *(tongues)*, and then in walks the am ha'aretz or the Apikorosim, will they not say that you are all meshuggah? 24 However, if all speak forth divrei hanevu'ah *(words of prophecy)*, and then in

פארשטאנד אבער דערוואקסענע (מענטשן). כא אין דער תורה
farshtand ober dervaksene mentshn in der toire
understanding however adult men in the Torah

שטייט געשריבן: מיט אנדערע לשונות און מיט אנדערע לעפצן
shteit geshriben mit andere leshoines un mit andere leftsn
stands written with other tongues and with other lips

וועל איך רעדן צום דאזיקן פאלק; און אפילו אזוי וועלן זיי
vel ich reden tsum dozikn folk un afile azoi velen zei
will I speak to the this people and even so will they

מיך נישט הערן, זאגט דער האר (ג-ט). (ישעיהו כח , יא-יב.)
mich nisht heren zogt der Har G-t Yeshayah chch yo-ib
me not hear says the L-rd G-d Yeshayah 28 11-12

כב אזוי ארום זענען (שוין) די לשונות ווי א צייכן , נישט צו
azoi arum zenen shoin di leshoines vi a tseichen nisht tsu
so around are already the tongues as a sign not to

די מאמינים , נאר צו די אומגלויביקע; די נבואה אבער
di maiminem nor tsu di umgloibike di nevue ober
the believers but to the unbelievers the prophecy however

איז נישט פאר די אומגלויביקע, נאר פאר די , וועלכע גלויבן .
iz nisht far di umgloibike nor far di velche gloiben
is not for the unbelievers but for those who believe

כג ווען דעריבער די גאנצע קהלה פארזאמלט זיך , און אלע
ven deriber di gantse kehile farzamlt zich un ale
when therefore the whole kehile gathers itself and all

רעדן מיט לשונות , און עס קומען אריין הדיוטים
reden mit leshoines un es kumen arain hedyoitem
speak in tongues and it to come into common person

אדער אומגלויביקע, צי וועלן זיי דען נישט זאגן , אז איר
oder umgloibike tsi velen zei den nisht zogen az ir
or unbelievers will they then not say that you

זענט משוגע ? כד ווען אבער אלע זאגן נבואות ,
zent meshuge ven ober ale zogen nevues
are meshuga when however everyone says prophecies

און עס קומט אריין עמיצער אן אומגלויביקער אדער א
un es kumt arain emitser an umgloibiker oder a
and there comes into someone an unbeliever or a

הדיוט , ווערט ער פון אלעמען געמוסרט, פון אלעמען
hedyet vert er fun alemen gemusert fun alemen
common person becomes he of all rebuked of all

(ריכטיק) געמשפט; כה די פארבארגענע זאכן פון זיין הארצן
richtik gemishpet di farborgene zachn fun zain hartsn
rightly judged the secret things of his heart

walks some Apikorosim or am ha'aretz, such a visitor is brought under conviction by all, he is brought into mishpat *(judgment)* by all, [25] What is hiding in his lev *(heart)* becomes manifest, and, having fallen on his face, he worships Hashem, declaring that G-d is among you.

[26] Nu? Well? Achim b'Moshiach, when you come together, each one has a mizmor *(hymn, psalm)*, a musar *(teaching with an ethical point)*, a dvar hisgalus *(a dvar of revelation)*, a lashon *(tongue)*, or a pitron *(interpretation)* of a lashon *(tongue)*; let all things be for edification. [27] If anyone speaks in a lashon *(tongue)*, let the speakers be shenayim *(two)* or at most shloshah *(three)*, and by turn, and let one give the pitron *(interpretation)*. [28] But if there is no one to give the pitron, let the one with the lashon *(tongue)* be silent in the kehillah and let him instead speak to himself and to Hashem.

וערן אנטפלעקט; און אזוי ארום , פאלנדיק אויפן פנים , וועט
vet ponem oifen falendik arum azoi un antplekt veren
will face on the falling around so and revealed are

ער זיך בוקן צו ה׳ , מודה זייענדיק, אז ה׳ איז
iz Hashem az zaiendik moide Hashem tsu buken zich er
is Hashem that being confess Hashem to bow himself he

באמת צווישן אייך.
aich tsvishen be'emes
you among in truth

[כו] וואס זשע איז עס, ברידער ? ווען איר פארזאמלט אייך, האט
hot aich farzamlt ir ven brider es iz zhe vos
has you gather you when brothers it is then what

יעדער איינער א מזמור , א לערנונג , אן אנטפלעקונג, א לשון ,
loshen a antplekung an lernung a mizmer a einer yeder
tongue a revelation a teaching a psalm a one every

א פארטייטשונג ; זאל אלץ געטאן ווערן צו דערבויאונג. [כז] אויב
oib derboiung tsu veren geton alts zol fartaitshung a
if build up to to be done all shall interpretation an

עמיצער וויל רעדן מיט א לשון , זאל עס זיין צווייענווייז,
tsveienveiz zain es zol loshen a mit reden vil emitser
two fold be it shall tongue a with speak wants someone

אדער העכסטנס זאלבעדריט, און איינער נאכן אנדערן ; און
un andern nochen einer un zalbedrit hechstns oder
and the other after one and three fold at most or

איינער זאל פארטייטשן; [כח] ווען אבער עס געפינט זיך נישט
nisht zich gefint es ober ven fartaitshen zol einer
not self finds there however when interpret shall one

קיין פארטייטשער, זאל מען שווייגן אין דער קהלה; און רעדן
reden un kehile der in shvaigen men zol fartaitsher kein
speak and kehile the in silence there shall interpreter any

צו זיך אליין און צו ה׳ . [כט] נביאים אבער זאלן
zolen ober neviim Hashem tsu un alein zich tsu
should however prophets Hashem to and alone self to

רעדן צוויי אדער דריי , און די אנדערע זאלן משפטן . [ל] און
un mishpeten zolen andere di un drai oder tsvei reden
and judge should others the and three or two speak

[29] And let shenayim or shloshah nevi'im speak and let the other nevi'im be used with discernings of ruchot *(spirits).* [30] And if a dvar hisgalus *(a word of revelation)* is given to a navi sitting by, let the first navi become silent. [31] For you all are able one by one to speak forth a dvar hanevu'ah *(word of prophecy)*, in order that all may learn and receive chizzuk *(strengthening).* [32] And the neshamot of nevi'im are subject to the nevi'im. [33] For Hashem is no Elohei HaMevucha *(the G-d of Confusion, Tohu)*; He is Elohei HaShalom, and this is so in all the kehillot of the Kedoshim. [34] Let the nashim in the kehillot be silent, for it is not permitted for them to blurt out, but let them become submissive, as it says in the Torah. [35] And if the nashim wish to inquire about something, let them inquire of their own be'alim b'bayis, for it is a bushah *(shame)* for an isha to blurt out in the kehillah.

ווען עס וועט עפעס אנטפלעקט ווערן צו אן אנדערן, וועלכער
velcher andern an tsu veren antplekt epes vet es ven
who other an to to be revealed something will it when

זיצט (דארטן), זאל דער ערשטער שווייגן . [לא] ווארום איר קענט
kent ir vorem shvaigen ershter der zol dorten zitst
can you because be silent first the shall there sits

אלע נבואות זאגן , איינער נאכן אנדערן, כדי אלע
ale kedei andern nochen einer zogen nevues ale
all in order that other after one say prophecies all

זאלן לערנען און אלע געטרייסט ווערן; [לב] און די גייסטער פון די
di fun gaister di un veren getreist ale un lernen zolen
the of spirits the and to be consoled all and learn shall

נביאים זענען אונטערטעניק צו די נביאים ; [לג] ווארום ה'
Hashem vorem neviim di tsu untertenik zenen neviim
Hashem because prophets the to subject are prophets

איז נישט קיין ג-ט פון אומארדנונג, נאר פון שלום . ווי אין אלע
ale in vi sholem fun nor umordenung fun G-t kein nisht iz
all in as peace of but confusion of G-d any not is

קהלות פון די קדושים .
kedoishem di fun kehiles
saints the of kehiles

[לד] אזוי זאלן די פרויען שווייגן אין די קהלות; ווארום זיי
zei vorem kehiles di in shvaigen froien di zolen azoi
they because kehiles the in be silent women the shall thus

האבן נישט קיין רשות צו רעדן , נאר זאלן זיין אונטערטעניק,
untertenik zain zolen nor reden tsu reshus kein nisht hoben
subordinate be should but speak to authority any not have

פונקט ווי אויך די תורה זאגט. [לה] און אויב זיי ווילן עפעס
epes vilen zei oib un zogt toire di oich vi punkt
something want they if and says Torah the also as just as

לערנען , זאלן זיי פרעגן זייערע אייגענע מענער אינדערהיים;
inderheim mener eigene zeiere fregen zei zolen lernen
at home husbands own their ask they shall to learn

ווארום עס איז א חרפה פאר א פרוי צו רעדן אין דער קהלה.
kehile der in reden tsu froi a far charpe a iz es vorem
kehile the in speak to woman a for shame a is it because

[לו] וואס ? איז ה'ס ווארט פון אייך ארויסגעגאנגען? אדער איז
iz oder aroisgegangen aich fun vort Hashems iz vos
is or gone out you from word Hashem's is what

עס נאר צו אייך אליין אנגעקומען?
ongekumen alein aich tsu nor es
come alone you to only did it

36 Or from you did the
dvar Hashem go forth, or
to you only did it reach?
37 If anyone thinks himself
to be a navi or a man of the
Ruach Hakodesh, let him
have full da'as that the
things I wrote to you are a
mitzvoh of Rebbe, Melech
HaMoshiach Adoneinu.
38 But if anyone does
not recognize this, he is
not recognized. 39 So then,
Achim b'Moshiach of mine,
earnestly desire to speak
forth a dvar hanevu'ah
(word of prophecy), and do
not forbid speaking in
leshonot *(tongues)*. 40 Let all
things be done b'seder and
without bushah *(shame)*.

15 Now, Achim
b'Moshiach, I
draw your attention to
the Besuras HaGeulah
which I proclaimed to you,
which also you received, in
which also you stand firm,
2 Through which also you
are brought to Yeshu'at
Eloheinu, provided you
hold fast to the dvar torah
which I proclaimed to you,
unless you received it in
vain.

לז אויב עמיצער מיינט , אז ער איז א נביא אדער באשענקט
oib emitser meint az er iz a novi oder bashenkt
if someone thinks that he is a prophet or endowed

מיט גייסט, זאל ער דערקענען (אין דעם), וואס איך שרייב צו
mit Gaist zol er derkenen in dem vos ich shraib tsu
with Spirit shall he recognize in that what I write to

אייך, אז עס איז דעם הארס געבאט . לח אויב אבער
aich az es iz dem Hars gebot oib ober
you that it is the L-rd's commandment if however

עמיצער ווייסט עס נישט, זאל ער נישט ויסן .
emitser veist es nisht zol er nisht visen
someone know it not shall he not know

לט דעריבער , ברידער מיינע , אייפערט צו זאגן נבואות ,
deriber brider maine eifert tsu zogen nevues
therefore brothers of mine desirous to say prophecies

און שטערט נישט צו רעדן מיט לשונות . מ אלץ אבער זאל
un shtert nisht tsu reden mit leshoines alts ober zol
and forbid not to speak with tongues all however shall

געטאן ווערן בכבודיק און אין ארדנונג .
geton veren bekvodik un in ordenung
done to be decently and in order

טו און איך לאז אייך ויסן , ברידער , (נאכאמאל)
un ich loz aich visen brider nochamol
and I am letting you know brothers again

די גוטע בשורה, וואס איך האב אייך אנגעזאגט ,
di Gute Besoire vos ich hob aich ongezogt
the Good News which I have you announced

וועלכע איר האט אויך אנגענומען, און אין וועלכער איר שטייט
velche ir hot oich ongenumen un in velcher ir shteit
which you have also accepted and in which you stand

פעסט, ב דורך וועלכער איר ווערט אויך געראטעוועט; אויב איר
fest durch velcher ir vert oich geratevet oib ir
firm through which you gets also saved if you

האלט דאס ווארט, וואס איך האב אייך אנגעזאגט ; אחוץ ,
halt dos vort vos ich hob aich ongezogt achuts
keep the word which I have you announced except

אז איר האט אומזיסט געגלויבט . ג ווארום קודם כל האב איך
az ir hot umzist gegloibt vorem koidem kol hob ich
that you have in vain believed because before all have I

[3] For I transmitted and handed on to you as authoritative torah, rishon *(first)*, that which was also transmitted and handed on to me as authoritative torah: that Rebbe, Melech HaMoshiach died on behalf of avoneinu *(our averos, iniquities, gross wickedness, depravities)* according to the Kitvei Hakodesh, [4] And that Rebbe, Melech HaMoshiach was buried in a kever *(grave, burial place)*, and that Rebbe, Melech HaMoshiach was raised in a Techiyah from the mesim on YOM HASHLISHI (Gn 1:11-13) according to the Kitvei Hakodesh, [5] And that Rebbe, Melech HaMoshiach was seen by Kefa, then by the Sheneym Asar, [6] Afterward Rebbe, Melech HaMoshiach was seen by over five hundred Achim b'Moshiach at one time, of whom most remain alive until now, though some sleep the sleep of the mesim. [7] Afterward, Rebbe, Melech HaMoshiach was seen by Ya'akov, then by all the Shlichim. [8] And, last of all, even as if to one born not

אייך איבערגעגעבן, וואס אויך איך האב מקבל געווען, אז
aich ibergegeben vos oich ich hob mekabl geven az
you handed over what also I did received was that

משיח איז געשטארבן פאר אונדזערע זינד לויט די
Moshiach iz geshtorben far undzere zind loit di
Moshiach is died for our sin according to the

כתבי (הקודש); (ישעיהו נג, ה-יב.) [ד] און אז ער איז
Kitvei Hakoidesh Yeshayah ng h-ib un az er iz
Scriptures the Holy Yeshayah 53 5-12 and that he is

נקבר געווארן; און אז ער איז אויפגעשטאנען דעם דריטן טאג
nikbar gevoren un az er iz oifgeshtanen dem dritn tog
buried become and that he is stand up again the third day

לויט די כתבי (הקודש); (תהלים טז, י.) [ה] און
loit di Kitvei Hakoidesh Tehilim au i un
according to the Scriptures the Holy Psalms 16 10 and

אז ער האט זיך באוויזן צו כיפאן; שפעטער צו די צוועלף;
az er hot zich bavizen tsu Kefan shpeter tsu di tsvelf
that he has Himself appear to Kefa later to the Twelve

[ו] דערנאך האט ער זיך באוויזן צו מער ווי פינף הונדערט
dernoch hot er zich bavizen tsu mer vi finf hundert
then did He Himself appear to more than five hundred

ברידער אויף איינמאל, דאס רוב פון וועלכע לעבט נאך ביז
brider oif einmol dos rov fun velche lebt noch biz
brothers at once the of most of which live still until

איצט, איניקע אבער זענען שוין איינגעשלאפן; [ז] שפעטער האט
itst einike ober zenen shoin aingeshlofen shpeter hot
now some however are already asleep later did

ער זיך באוויזן צו יעקבן ; נאך דעם צו אלע שליחים ;
er zich bavizen tsu Yaakovn noch dem tsu ale shlichim
He Himself appear to Ya'akov after that to all Shlichim

[ח] און צו לעצט נאך אלעמען האט ער זיך באוויזן אויך צו
un tsu letst noch alemen hot er zich bavizen oich tsu
and to last after everyone did He Himself appear also to

מיר, וואס איך בין גלייך צו א מפיל קינד. [ט] ווארום
mir vos ich bin glaich tsu a mapl kind vorem
me who I am likened to an untimely born child because

איך בין דער סאמע קלענסטער פון די שליחים , און בין נישט
ich bin der same klenster fun di shlichim un bin nisht
I am the very least of the Shlichim and am not

ווערט גערופן צו ווערן שליח , ווייל איך האב פארפאלגט די
vert gerufen tsu veren Shliach vail ich hob farfolgt di
worthy called to be to apostle because I did persecute the

normally, Rebbe, Melech HaMoshiach was seen by me also. 9 For I am the least of Moshiach's Shlichim, not qualified to be called a Shliach, because I brought redifah *(persecution)* upon the Kehillah of Hashem. 10 But by the Chen v'Chesed Hashem, I am what I am. And the Chen v'Chesed Hashem of Rebbe, Melech HaMoshiach to me was not in vain, but more abundantly than all the Moshiach's Shlichim I labored, yet it was not I, but the Chen v'Chesed Hashem with me. 11 Whether it was I or those others, so we preached as Moshiach's maggidim, and so you had emunah and became Moshiach's ma'aminim.

12 And if Moshiach is being preached that from the Mesim *(Dead ones)* he has had his Techiyah *(Resurrection)*, how is it that some among you say that there is no Techiyas HaMesim? 13 And if there is no Techiyas HaMesim, neither then has Rebbe, Melech HaMoshiach been raised. 14 And if Rebbe,

Melech HaMoshiach has

קהלה פון ה׳ .`נאר דורך ה׳ס חסד בין איך, וואס
vos ich bin chesed Hashems durch nor Hashem fun kehile
what I am grace Hashem's through but Hashem of kehile

איך בין; און זיין חסד צו מיר איז נישט געווען ארויסגעווארפן; נאר
nor aroisgevorfen geven nisht iz mir tsu chesed zain un bin ich
but in vain was not is me to grace His and am I

איך האב געהארעוועט מער פון זיי אלעמען; דאך נישט איך,
ich nisht doch alemen zei fun mer gehorevet hob ich
I not yet all them than more labor did I

נאר ה׳ס חסד , וואס איז מיט מיר. יא דעריבער צי
tsi deriber mir mit iz vos chesed Hashems nor
whether therefore we with is which grace Hashem's but

איך, צי זיי , אזוי דרשענען מיר, און אזוי האט איר געגלויבט.
gegloibt ir hot azoi un mir darshenen azoi zei tsi ich
believe you did so and we preach so they or I

יב אויב אבער פון משיח ווערט געדרשנט , אז ער איז
iz er az gedarshent vert Moshiach fun ober oib
is he that preached it is Moshiach of however if

אויפגעשטאנען פון די טויטע, וויאזוי זאגן דאס אייניקע צווישן
tsvishen einike dos zogen viazoi toite di fun oifgeshtanen
among some this say how then dead the from raised up

איך, אז עס איז נישטא קיין תחית המתים ? יג און
un hameysim techiyas kein nishto iz es az aich
and the dead ones resurrection of any is not is it that you

אויב עס איז נישטא קיין תחית המתים , איז אויך
oich iz hameysim techiyas kein nishto iz es oib
also did the dead ones resurrection of any is not is it if

משיח נישט אויפגעשטאנען; יד און אויב משיח איז נישט
nisht iz Moshiach oib un oifgeshtanen nisht Moshiach
not is Moshiach if and stand up not Moshiach

אויפגעשטאנען, איז טאקע אונדזער דרשענען פוסט , און אייער
eier un pust darshenen undzer take iz oifgeshtanen
your and empty preaching our actually is stand up

not been raised, then our darshenen to you was in vain and also in vain is your emunah *(faith)*. [15] Moreover, we are found also to be edei sheker *(false witnesses)* misrepresenting Hashem Himself, because we gave solemn edut *(testimony)* as in the presence of G-d that Hashem raised Rebbe, Melech HaMoshiach — whom, of course, He did not raise if, as you say, the Mesim are not bemetzius *(in fact)* raised. [16] For if the Mesim *(Dead persons)* have not Techiyah, neither has Rebbe, Melech HaMoshiach had a Techiyah; [17] And if Rebbe, Melech HaMoshiach has not already had his Techiyah from the Mesim, your emunah is futile, you are still in your averos *(sins)*, [18] And even the ones who sleep the sleep of the Mesim in Rebbe, Melech HaMoshiach have perished. [19] Listen, if for the Olam Hazeh only we have tikvateinu in Rebbe, Melech HaMoshiach, we are to be pitied more than kol Bnei Adam.

אמונה איז אויך אומזיסט. [טו] און מיר געפינען זיך אויך ווי
vi oich zich gefinen mir un umzist oich iz emune
as also ourselves find we and in vain also is faith

פאלשע עדות פון ה׳ ; ווייל מיר האבן עדות געזאגט
gezogt eides hoben mir vail Hashem fun eides falshe
say witness did we because Hashem of witnesses false

קעגן ה׳ , אז ער האט אויפגעוועקט דעם משיח ;
Moshiach dem oifgevekt hot er az Hashem kegen
Moshiach the rouse did He that Hashem against

וועמען ער האט נישט אויפגעוועקט, אויב די טויטע וועלן טאקע
take velen toite di oib oifgevekt nisht hot er vemen
actually will dead the if roused not had He whom

נישט אויפשטיין . [טז] ווארום אויב די טויטע וועלן נישט
nisht velen toite di oib vorem oifshtein nisht
not will dead the if because stand up again not

אויפשטיין , איז אויך משיח נישט אויפגעשטאנען ; [יז] און
un oifgeshtanen nisht Moshiach oich iz oifshtein
and stand up again not Moshiach also is stand up again

אויב משיח איז נישט אויפגעשטאנען, איז אייער אמונה, אָן
on emune eier iz oifgeshtanen nisht iz Moshiach oib
without faith your is stand up not did Moshiach if

א זין ; און איר זענט נאך אין אייערע זינד. [יח] אין דעם פאל זענען
zenen fal dem in zind eiere in noch zent ir un zin a
are case that in sin your in yet are you and sense a

אפילו די איינגעשלאפענע אין דעם משיח פארלוירן געווארן.
gevoren farloiren Moshiach dem in aingeshlofene di afile
become lost Moshiach the in sleeping the even

[יט] אויב מיר האבן געזעצט אונדזער האפנונג אויף דעם משיח בלויז
bloiz Moshiach dem oif hofenung undzer gezetst hoben mir oib
only Moshiach the on hope our set have we if

אויף דעם דאזיקן לעבן, זענען מיר די עלנטסטע פון אלע מענטשן.
mentshn ale fun elntste di mir zenen leben dozikn dem oif
men all of most forlorn the we are life this the in

[20] But in fact Rebbe, Melech HaMoshiach has had His Techiyah! Rebbe, Melech HaMoshiach is the Bikkurim *(Firstfruits)*, the Firstfruits of the ones having fallen asleep [in Moshiach]. [21] For als *(since)* through an Adam *(Man)* came mavet, also through an Adam *(Man, [Moshiach])* came the Techiyas HaMesim. [22] For as in Adam all die, so also in Moshiach all will be made alive. [23] But each one in his own order: the Bikkurim, Moshiach; afterward, the ones of Moshiach at the Bias HaMoshiach; [24] Then HaKetz when Moshiach gives over the Malchut Hashem to G-d, even Elohim Avinu, after He has abolished all Misrah and Shilton and Gevurah. [25] For it is necessary for Moshiach to reign until Hashem puts all His OYVIM *(enemies)* under His RAGLAYIM *(feet)*. [26] The last Oyev *(Enemy)* to be abolished is Mavet. [27] For KOL Hashem put TACHAT RAGLAV *(All things He subjected under His feet)*, but when He says that KOL *(all things)*

כ איצט אבער איז משיח יא אויפגעשטאנען פון די
itst ober iz Moshiach yo oifgeshtanen fun di
now however is Moshiach yes stood up from the

טויטע, אלס די ראשית בכורים פון די איינגעשלאפענע.
toite als di reishes bikkurim fun di aingeshlofene
dead as the reshit bikkurim of the sleeping

כא ווארום ווי דער טויט איז געקומען דורך א מענטשן, אזוי איז
vorem vi der toit iz gekumen durch a mentshn azoi iz
because as the death is come through a man so is

אויך תחית המתים דורך א מענטשן. כב ווארום
oich techiyas hameysim durch a mentshn vorem
also resurrection of the dead ones through a man because

ווי אין אדם (הראשון) שטארבן אלע, אזוי וועלן אויך אין דעם
vi in Adam harishon shtarben ale azoi velen oich in dem
as in Adam the first dies all so will also in the

משיח אלע לעבעדיק געמאכט ווערן. כג און יעדער איינער אין זיין
Moshiach ale lebedik gemacht veren un yeder einer in zain
Moshiach all alive made to be and every one in his

סדר : משיח אלס ערשטלינג, דאן די , וועלכע זענען
seyder Moshiach als ershtling dan di velche zenen
proper order Moshiach as first fruits then the who are

דעם משיחס , ביי זיין קומען . כד נאך דעם דער קץ , ווען
dem Moshiachs bai zain kumen noch dem der kets ven
the Moshiach's with his coming after that the end when

ער וועט איבערגעבן דאס קעניגרייך צו ג-ט דעם פאטער; ווען ער
er vet ibergeben dos kenigraich tsu G-t dem Foter ven er
He will give over the kingdom to G-d the Father when He

וועט בטל מאכן יעדע ממשלה און יעדע הערשאפט
vet botl machen yede memshole un yede hershaft
will null and void make every dominion and every rule

און מאכט. כה ווארום ער דארף קעניגן , ביז ער וועט לייגן
un macht vorem er darf kenigen biz er vet leigen
and power because he must reign until he will put

אלע זיינע פיינט אונטער זיינע פיס. (תהלים קי , א.) כו דער
ale zaine faint unter zaine fis Tehilim ki a der
all his enemies under his feet Psalms 110 a the

לעצטער שונא אפגעשאפט צו ווערן, איז דער טויט . כז ווארום
letster soine opgeshaft tsu veren iz der toit vorem
last enemy abolished to be is the death because

אלץ האט ער געלייגט אונטער זיינע פיס. און ווען ער זאגט, אז
alts hot er geleigt unter zaine fis un ven er zogt az
all has He put under His feet and when He says that

אלץ איז געלייגט, איז קלאר, אז עס איז מיט דעם אויסנאם פון
fun oisnam dem mit iz es az klor iz geleigt iz alts
of exception the with is it that clear it is placed is all

אים, וועלכער האט אלץ געלייגט אונטער אים. [כח] און ווען אלץ
alts ven un im unter geleigt alts hot velcher im
all when and Him under placed all had who Him

וועט זיין געלייגט אונטער אים, דעמאלט וועט אויך דער זון אליין
alein zun der oich vet demolt im unter geleigt zain vet
Himself Son the also will then Him under placed be will

זיך אונטערטעניקן צו אים, וועלכער האט אלץ געלייגט אונטער אים,
im unter geleigt alts hot velcher im tsu unterteniken zich
Him under put all has who Him to be subject self

כדי ה׳ זאל זיין אלץ אין אלעם.
alem in alts zain zol Hashem kedei
all in all be shall Hashem so that

[כט] ווען נישט, וואס וועלן טאן די, וועלכע זענען זיך
zich zenen velche di ton velen vos nisht ven
themselves are who the do will what not when

טובל אין דער מקווה "פאר די טויטע" (ציטירן
tsitiren toite di far mikveh der in toivel
quote dead the for mikveh the in mikveh toivel

ניטציטירן)? אויב די טויטע וועלן גארנישט אויפשטיין, פארוואס
farvos oifshtein gornisht velen toite di oib nitsitiren
why stand up nothing will dead the if unquote

זאל מען זיך נאך טובל זיין אין דער מקווה "פאר
far mikveh der in zain toivel noch zich men zol
for mikveh the in to be mikveh toivel after self they shall

זייערטוועגן" (ציטירן ניטציטירן)? [ל] און פארוואס שטייען מיר אין
in mir shteien farvos un nitsitiren tsitiren zeiertvegn
in we stand why and unquote quote their sake

סכנה יעדע שעה? [לא] איך שטארב טאג טעגלעך, איך פארזיכער עס
es farzicher ich teglech tog shtarb ich sho yede sekone
it affirm I daily day die I hour every peril

ביי אייער בארימונג, ברידער, וואס איך האב אינם משיח
Moshiach inem hob ich vos brider barimung eier bai
Moshiach in the have I which brothers boasting your at

יהושע / ישוע דעם האר אונדזערן. [לב] אויב איך האב געקעמפט
gekemft hob ich oib undzern Har dem Yeshua Yehoshua
fought have I if our L-rd the Yeshua Yehoshua

פשוט ווי א מענטש מיט די ווילדע חיות אין עפעזוס, וואס
vos Ephesus in chayes vilde di mit mentsh a vi poshet
what Ephesus in animals wild the with man a like simply

have been subjected, it is peshat *(plain, literal)* that this does not include the One who put all things in subjection under Moshiach. [28] But, when all things are subjected to Hashem, then also the Zun fun der Oybershter himself will be subjected to the One *(Hashem)* having subjected all things under him *(Moshiach)*, that in all things G-d may be all.

[29] Otherwise, what will they do, the ones being given tevilah on behalf of the dead? If the Mesim really are not raised, why indeed are they given tevilah on behalf of the Mesim? [30] Why also are we putting ourselves at risk and in danger every hour? [31] Daily I die and that is as true a fact, Achim b'Moshiach, as it is that I glory over you in Moshiach Yehoshua Adoneinu. [32] If it were a mere humanistic matter, my fighting, so to speak, with wild beasts in Ephesus, what do I gain? If there is no Techiyas HaMesim, "Let us eat and drink, KI MACHAR

NAMUT *(For tomorrow we die)*." [33] Do not fall under a delusion. "Bad chavrusashaft *(association, influence or hashpa'ah)* corrupts good midos." [34] Wake up and come to your senses. Start walking in the derech tzaddikim. Stop committing averos. Some among you have no saving da'as of Hashem. I say this to your bushah *(shame)*.

[35] But someone will question, "How does this Techiyas HaMesim come about? And in the Techiyas HaMesim, with what kind of body will they come?" [36] Yold, what you sow is not made alive unless it dies! [37] And what is it you sow? Not the body that is to be, but something else: a bare zera *(seed)*, efsher *(perhaps)* of wheat or some other grain. [38] However, Hashem chooses body to give to the seed, and to each kind of zera is given by Hashem its own body. [39] Now basar is not all the same: Bnei Adam have one kind of basar;

נוצט עס מיר ? אויב די טויטע שטייען נישט אויף, לאמיר
lomir oif nisht shteien toite di oib mir es nutst
let us up not are raised dead the if to me it is used

עסן און טרינקען, ווארום מארגן שטארבן מיר! (ישעיהו
Yeshayah mir shtarben morgen vorem trinken un esen
Yeshayah we die tomorrow because drink and eat

כב, יג.) [לג] באטריגט זיך נישט אליין; שלעכטע חברותא
chavruse shlechte alein nisht zich batrigt ig chb
company bad alone not yourselves deceive 13 22

פארדארבן גוטע מידות. [לד] ווערט ניכטערן ווי עס געהער צו
tsu geher es vi nichtern vert midus gute fardarbn
to do belong it as sober be morals good corrupts

זיין, און זינדיקט נישט; ווארום איניקע (צווישן אייך) קענען נישט
nisht kenen aich tsvishen einike vorem nisht zindikt un zain
not know you among some because not sin and be

ה׳ ; צו אייער חרפה זאג איך עס.
es ich zog charpe eier tsu Hashem
this I say shame your to Hashem

[לה] נאר עמיצער וועט זאגן: וויאזוי שטייען די טויטע אויף? און
un oif toite di shteien viazoi zogen vet emitser nor
and up dead the stand how say will someone but

מיט וואס פאר א קערפער קומען זיי ? [לו] דו נאר, וואס דו
du vos nar du zei kumen kerper a far vos mit
you what fool you they to come body a for what with

פארזייסט, ווערט נישט לעבעדיק געמאכט, ווען עס שטארבט נישט;
nisht shtarbt es ven gemacht lebedik nisht vert farzeist
not dies it when made alive not is sow

[לז] און וואס דו פארזייסט, פארזייסט דו נישט דעם קערפער,
kerper dem nisht du farzeist farzeist du vos un
body the not you sow sow you who and

וואס וועט זיין, נאר בלויז א קערנדל, פיליכט פון ווייץ , אדער
oder veits fun filaicht kerendel a bloiz nor zain vet vos
or wheat of perhaps kernel a only but be will which

פון עפעס אנדערש. [לח] ה׳ אבער גיט אים א גוף ,
guf a im git ober Hashem andersh epes fun
body a it gives however Hashem different something of

ווי ער וויל , און יעדן איינעם זאמען זיין אייגענעם קערפער.
kerper eigenem zain zomen einem yedn un vil er vi
body own its seed one every and wants He as

[לט] נישט יעדעס פלייש איז (איין און) דאס זעלביקע פלייש; נאר אן
an nor fleish zelbike dos un ein iz fleish yedes nisht
an but flesh same the and one is flesh every not

animals, another; birds, another; fish, another; 40 and there are gufot baShomayim *(heavenly bodies)*, and gufot ba'aretz *(earthly bodies)*, but the kavod of the heavenly is of one kind, and the kavod of the earthly of another kind. 41 There is one kavod *(glory)* of the shemesh *(sun)*, and another kavod *(glory)* of the levanah *(moon)*, and another kavod *(glory)* of the kochavim *(stars)*, for in kavod *(glory)*, kochav differs from kochav.

42 So also is the Techiyas HaMesim. That which is sown is of one kind, perishable; that which is raised up is of another kind, imperishable. 43 What is sown without kavod is raised in kavod. What is sown in weakness is raised in ko'ach *(power)*. 44 What is sown a natural body, is raised a spiritual body. If there is a natural body, there is also a spiritual one. 45 So, also, it has been written, VAY'HI HAADAM L'NEFESH CHAYYAH *(And the [first] Man became a living soul)*;

אנדערס (איז דאס פלייש) פון מענטשן, און אן אנדערס איז דאס
dos iz anders an un mentshn fun fleish dos iz anders
the is other's an and men of flesh the is other's

פלייש פון בהמות , און אן אנדערס איז דאס פלייש פון עופות, און
un ofot fun fleish dos iz anders an un beheimes fun fleish
and birds of flesh the is other's an and beasts of flesh

אן אנדערס פון פיש . מ און עס זענען פאראן גופים הימלישע
himlishe gufim faran zenen es un fish fun anders an
heavenly bodies there are it and fishes of other's an

און גופים ערדישע; נאר דער כבוד פון די הימלישע איז אן
an iz himlishe di fun koved der nor erdishe gufim un
an is heavenly the of glory the but earthly bodies and

אנדערער, און פון די ערדישע אן אנדערער. מא די זון האט אן
an hot zun di anderer an erdishe di fun un anderer
a has son the another an earthly the of and another

אנדערן כבוד, און די לבנה האט אן אנדערן כבוד, און די
di un koved andern an hot levone di un koved andern
the and glory different a has moon the and glory different

שטערן האבן אן אנדערן כבוד; ווארום איין שטערן אונטערשיידט
untersheidt shteren ein vorem koved andern an hoben shteren
is different star one because glory different a have stars

זיך פון אן (אנדערן) שטערן מיטן כבוד. מב פונקט אזוי
azoi punkt koved miten shteren andern an fun zich
so just glory with the star other an from self

איז אויך תחית המתים . עס ווערט פארזייט אין
in farzeit vert es hameysim techiyas oich iz
in sown gets it the dead ones resurrection of also is

פארדארבלעבקייט, עס שטייט אויף אין אומפארדארבלעבקייט. מג עס
es umfardorblechkeit in oif shteit es fardorblechkeit
it imperishability in up stands it perishability

ווערט פארזייט אין אומכבוד, עס שטייט אויף אין הערלעכקייט; עס
es herlechkeit in oif shteit es umkoved in farzeit vert
it glory in up stands it no glory in sown is

ווערט פארזייט אין שלאפקייט, עס שטייט אויף מיט גבורה; מד עס
es gevure mit oif shteit es shlafkeit in farzeit vert
it power with up stands it weakness in sown is

ווערט פארזייט א נאטירלעכער גוף , עס שטייט אויף א רוחניותדיקער
ruchniesdiker a oif shteit es guf natirlecher a farzeit vert
spiritual a up stands it body natural a sown is

גוף . אויב עס איז פאראן א נאטירלעכער גוף , איז אויך פאראן
faran oich iz guf natirlecher a faran iz es oib guf
there also is body natural a there is there if body

but the Adam haacharon *(last Adam)* became a Ruach mechayyeh. 46 But the spiritual body is not harishon, but the natural; then afterward the spiritual. 47 The Adam Harishon is AFAR MIN HA'ADAMAH *(dust from the earth, ground)*, out of ha'aretz. The Adam HaSheini *(the second Adam)* is out of Shomayim. 48 As was the Adam of dust, such also are those of the dust; as was the Adam of Shomayim, such also are those who are of Shomayim. 49 And just as we have borne the demut of the Adam MIN AFAR HA'ADAMAH *(from the dust of the earth)*, so we will bear also the likeness of the Heavenly Adam *(Man)*.

50 Now this I say, Achim b'Moshiach, that basar vadahm cannot inherit the Malchut Hashem, neither can the perishable inherit the imperishable. 51 Hinei! I speak a sod *(mystery)* to you: we will not all sleep the sleep of the Mesim,

א רוחניותדיקער. מה און אָט אזוי שטייט טאקע געשריבן: דער
der geshriben take shteit azoi ot un ruchniesdiker a
the written actually stands so just and spiritual a

ערשטער מענטש, אדם, איז געווארן א לעבעדיקע זעל; (בראשית
Bereshis zel lebedike a gevoren iz Adam mentsh ershter
Genesis soul living a become is Adam man first

ב, ז.) דער אדם האחרון צו א לעבעדיק מאכנדיקן גייסט.
Gaist machendikn lebedik a tsu haachren Adam der z b
Spirit making alive a to last Adam the 7 2

מו אבער דער ערשטער איז נישט דער רוחניותדיקער, נאר דער
der nor ruchniesdiker der nisht iz ershter der ober
the but spiritual the not is first the however

נאטירלעכער; דערנאך דער רוחניותדיקער. מז דער ערשטער מענטש
mentsh ershter der ruchniesdiker der dernoch natirlecher
man first the spiritual the then natural

איז פון דער ערד, ערדיש; דער צווייטער מענטש איז מן
man iz mentsh tsveiter der erdish erd der fun iz
from is man second the earthly earth the of is

השמים. מח ווי דער ערדישער איז, אזוי זענען אויך די ערדישע;
erdishe di oich zenen azoi iz erdisher der vi hashomaim
earthly the also are so is earthly the as heaven

און ווי דער הימלישער איז, אזוי זענען אויך די הימלישע. מט און ווי
vi un himlishe di oich zenen azoi iz himlisher der vi un
as and heavenly the also are so is heavenly the as and

מיר האבן געטראגן דאס געשטאלט פון דעם ערדישן, אזוי וועלן מיר
mir velen azoi erdishn dem fun geshtalt dos getrogen hoben mir
we will so earthly the of image that carry did we

אויך טראגן דאס געשטאלט פון דעם הימלישן.
himlishen dem fun geshtalt dos trogen oich
heavenly the of image the carry also

נ און דאס דאזיקע זאג איך, ברידער, אז בשר ודם
v'dam basar az brider ich zog dozike dos un
and blood flesh that brothers I say these the and

קען נישט ירשענען דאס קעניגרייך פון ה׳; אויך וועט דאס
dos vet oich Hashem fun kenigraich dos yarshanen nisht ken
the will also Hashem of kingdom the inherit not can

פארדארבלעכע נישט ירשענען די אומפארדארבלעכקייט. נא אָט
ot umfardorblechkeit di yarshanen nisht fardorbleche
look imperishable the inherit not perishable

זאג איך אייך א סוד: נישט אלע וועלן מיר איינשלאפן, נאר מיר
mir nor ainshlofen mir velen ale nisht sod a aich ich zog
we but fall asleep we will all not mystery a you I tell

וועלן אלע פארענדערט ווערן. נב אין א רגע , אין אן אויגנבליק,
oignblik an in rege a in veren farendert ale velen
eye blink an in moment a in to be changed all will

ביים לעצטן שופר ; ווארום מען וועט בלאזן שופר , און
un shoifer blozen vet men vorem shoifer letstn baim
and trumpet blow will they because trumpet last by the

די טויטע וועלן אויפשטיין אומפארדארבלעכע, און מיר
mir un umfardorbleche oifshtein velen toite di
we and imperishable stand up again will dead the

וועלן פארענדערט ווערן. נג ווארום דאס דאזיקע פארדארבלעכע
fardorbleche dozike dos vorem veren farendert velen
perishableness these the because to be changed will

מוז זיך אנקליידן מיט אומפארדארבלעכקייט, און דאס
dos un umfardorblechkeit mit onkleiden zich muz
the and imperishableness with clothe with self must

דאזיקע שטערבלעכע מוז אנקליידן אומשטערבלעכקייט.
umshterblechkeit onkleiden muz shterbleche dozike
immortality clothe with must mortality these

נד ווען אבער דאס דאזיקע פארדארבלעכע וועט אנקליידן
onkleiden vet fardorbleche dozike dos ober ven
clothe with will perishableness these the however when

אומפארדארבלעכקייט, און דאס דאזיקע שטערבלעכע וועט
vet shterbleche dozike dos un umfardorblechkeit
will mortality these the and imperishableness

אנקליידן אומשטערבלעכקייט, וועט דעמאלט מקוים ווערן
veren mekuyem demolt vet umshterblechkeit onkleiden
become fulfilled then will immortality clothe with

דאס ווארט, וואס שטייט געשריבן:
geshriben shteit vos vort dos
written stands which word the

פארשלונגען איז דער טויט אין זיג :
zig in toit der iz farshlungen
victory in death the is swallowed up

נה אָ טויט , וואו איז דיין נצחון ?
nitsochn dain iz vu toit o
victory your is where death o

אָ טויט , וואו איז דיין גיפטיקער ביס ?
bis giftiker dain iz vu toit o
sting venomous your is where death o

(ישעיהו כה, ח; הושע יג, יד.)
id ig Hoshea ch chh Yeshayah
14 13 Hoshea 8 25 Yeshayah

but we will all be changed.
52 In a rega *(moment)*, in the wink of an eye, at the last shofar blast. For the shofar will sound, the Mesim *(dead ones)* will be raised imperishable, and we will be changed.
53 For it is necessary for this perishable nature to put on the imperishable, and this mortal nature to put on the immortal.
54 But when this perishable nature puts on the imperishable, and this mortal, the immortal, then the dvar hanevu'ah will come to pass that stands written, “He will swallow up death forever” in victory.
55 EHI DEVARECHA MAVET EHI KATAVECHA SHEOL? *(Where are your plagues, O Death? Where is your destruction, O Sheol?)*
56 Now the sting of death is chet *(sin)* and the ko'ach *(power)* of chet *(sin)* is chukkat haTorah.
57 But Baruch Hashem, Who is giving us the Netzach *(Victory)* through Adoneinu Rebbe, Melech HaMoshiach.

58 So then, Chaverim and Achim b'Moshiach of mine, be steadfast, immovable, abounding always in the avodas

kodesh of Adoneinu, have da'as that your po'al *(work)* is not in vain in Hashem.

[נו] דער גיפטיקער ביס פונם טויט איז די זינד; און דער כוח
koiech der un zind di iz toit funem bis giftiker der
power the and sin the is death of the sting venomous the

פון דער זינד איז די געזעץ; [נז] אבער אדאנק זיי ה׳ , וועלכער
velcher Hashem zai adank ober gezets di iz zind der fun
who Hashem be thanks however law the is sin the of

גיט אונדז דעם נצחון דורך אונדזער האר יהושע / ישוע
Yeshua Yehoshua Har undzer durch nitsochn dem undz git
Yeshua Yehoshua L-rd our through victory the us gives

המשיח . [נח] דערפאר , געליבטע ברידער מיינע , זייט
zeit maine brider gelibte derfar HaMoshiach
be of mine brothers beloved therefore the Moshiach

פעסט , אומבאוועגלעך, און מערט אייך תמיד אין דער
der in tomed aich mert un umbaveglech fest
the in always you abounding and immovable steadfast

זאך פון דעם האר, ווייל איר ווייסט, אז אייער פראצע איז
iz pratse eier az veist ir vail Har dem fun zach
is labor your that know you because L-rd the of things

נישט אומזיסט אינם האר.
Har inem umzist nisht
L-rd in the in vain not

16 Now, concerning the maamadot *(financial contributions)* and the pishkeh *(pushke)* we are circulating throughout the kehillot for the benefit of the Yerushalayim Kedoshim, as I directed the kehillot of Galatia, so you do also. [2] Every Yom Rishon of each week, each of you by himself make something farnumen *(set aside)*, storing up according to his hakhnasah *(income)*, so that collections need not be made when I come. [3] And when I arrive,

טז און וואס שייך דער געלטזאמלונג פאר
far geltzamlung der shaich vos un
for collection of funds the concerning who and

די קדושים (אין ירושלים), ווי איך האב
hob ich vi Yerushalayim in kedoishem di
have I as Yerushalayim in saints the

באפוילן די קהלות פון גאלאטיען, פונקט אזוי זאלט איר
ir zolt azoi punkt Galatia fun kehiles di bafoilen
you shall so just Galatia of kehiles the given directive to

אויך טאן. [ב] יעדן ערשטן טאג פון דער וואך , זאל יעדער איינער
einer yeder zol voch der fun tog ershtn yedn ton oich
one every shall week the of day first every do also

פון אייך אוועקלייגן (עפעס) פאר זיך און אפשפארן,
opshporen un zich far epes avekleigen aich fun
save and yourself for something put away you of

אויף וויפל ער האט מצליח געווען, כדי ווען איך וועל
vel ich ven kedei geven matsliech hot er vifel oif
will I when so that was prospered has he how much on

קומען , זאלן דעמאלט נישט געמאכט ווערן קיין זאמלונגען .
zamlungen kein veren gemacht nisht demolt zolen kumen
collections any to be made not then should to come

ג און ווען איך וועל אנקומען, וועל איך שיקן מיט בריוו די
di briv mit shiken ich vel onkumen vel ich ven un
the letters with send I will arrive will I when and

דאזיקע, וועלכע איר וועט האלטן פאר ראוי אוועקצוטראגן
avektsutrogen raui far halten vet ir velche dozike
to carry away worthy for consider will you whom those

אייער נדבה קיין ירושלים ; ד און אויב עס וועט זיין
zain vet es oib un Yerushalayim kein nedove eier
be will it if and Yerushalayim to donation your

ווערט די מי , אז איך זאל אויך פארן, וועלן זיי פארן
foren zei velen foren oich zol ich az mi di vert
travel they will travel also shall I that effort the worth

מיט מיר. ה און איך וועל קומען צו אייך, ווען איך וועל האבן
hoben vel ich ven aich tsu kumen vel ich un mir mit
have will I when you to to come will I and me with

דורכגעגאנגען מאצעדאניען; ווארום איך גיי איבער מאצעדאניען;
Macedonia iber gei ich vorem Macedonia durchgegangen
Macedonia over go I because Macedonia passed through

ו ביי אייך אבער וועל איך אפשר איבערבלייבן, אדער אפילו
afile oder iberblaiben efsher ich vel ober aich bai
even or remain perhaps I will however you with

איבערווינטערן , כדי איר זאלט מיך ארויסבאגלייטן, וואו
vu aroisbagleitn mich zolt ir kedei ibervinteren
where see off me shall you so that spend the winter

איך זאל נאר רייזן . ז ווארום איך וויל אייך איצט נישט זען
zen nisht itst aich vil ich vorem raizen nor zol ich
to see not now you want I because go but shall I

אויף דער דורכרייזע; ווייל איך פארהאף צו בלייבן ביי אייך א
a aich bai blaiben tsu farhof ich vail durchraize der oif
a you with remain to hope I because journey the on

געוויסע צייט, אם ירצה ה׳ . ח אין עפעזוס אבער וועל איך
ich vel ober Ephesus in Hashem yirtsah im tsait gevise
I will however Ephesus in Hashem wills if time certain

בלייבן ביז שבועות ; ט ווארום א גרויסע טיר פון טעטיקייט
tetikeit fun tir groise a vorem Shvues biz blaiben
effectuality of door great a because Shavuos until remain

איז מיר געעפנט געווארן, און עס זענען דא א סך קעגנער .
kegner sach a do zenen es un gevoren geefent mir iz
opponents many a here are it and become opened me is

whomever you approve, these I will send with iggrot to carry your matanah to Yerushalayim.
4 And if it is fitting for me also to go, they will go with me.

5 And I will come to you whenever I pass through Macedonia, for I will be passing through Macedonia.
6 Efsher *(perhaps)* I will stay with you, or even spend the choref *(winter)* that you may help me with a send-off wherever I may go. 7 For I do not want to see you now in passing, for I have the tikvah to remain some time with you, im yirtzeh Hashem *(G-d willing, permitting)*. 8 But, I will remain on in Ephesus until Shavuos, 9 For a delet *(door)* has opened, great and effective, for me, but there are many mitnaggedim *(opponents)*.

[10] Now if Timotiyos comes, see that he may be with you without fear; for the avodas kodesh of Hashem he labors in as I do. [11] Therefore, let not anyone despise him. But give him a send-off in shalom that he may come to me; for I am waiting for him with the Achim b'Moshiach.

[12] Now, concerning Apollos the Ach b'Moshiach, I strongly exhorted him, that he would come to you with the Achim b'Moshiach. But he is beshum oifen *(absolutely)* unwilling to go at this time, but he will come whenever he has an opportunity.

[13] Watch, stand firm in the emunah *(faith)*, be men, be strong. [14] Let everything you do be done in ahavah *(agape)*.

[15] Now, I urge you, Achim b'Moshiach, you have da'as of the bais of Stephanas, that it is the bikkurim of

י וועןאבער טימאטעוס וועט קומען , זאלט איר זען, אז
az zen ir zolt kumen vet Timotiyos ober ven
that see you shall to come will Timothy however when

ער זאל זיין ביי אייך אָן מורא; ווייל ער טוט דעם
dem tut er vail moire on aich bai zain zol er
the does he because fear without you with be shall he

הארס ווערק, ווי איך אליין ; יא דעריבער זאל אים קיינער
keiner im zol deriber alein ich vi verk Hars
no one him shall therefore myself I as work the L-rd's

נישט מבזה זיין. נאר איר זאלט אים אוועקשיקן בשלום , כדי
kedei besholem avekshiken im zolt ir nor zain mevaze nisht
so that in peace send away him shall you but be degrade not

ער זאל קומען צו מיר; ווארום איך ווארט אויף אים מיט די
di mit im oif vort ich vorem mir tsu kumen zol er
the with him for wait I because me to to come shall he

ברידער . יב און וואס שייך דעם ברודער אפאלאס, האב איך
ich hob Apollos bruder dem shaich vos un brider
I did Apollos brother the concerning who and brothers

אים זייער פיל געבעטן צו קומען צו אייך מיט די ברידער ;
brider di mit aich tsu kumen tsu gebeten fil zeier im
brothers the with you to come to implore much very him

און ער האט בכלל איצט נישט געוואלט קומען ; נאר ער וועט קומען,
kumen vet er nor kumen gevolt nisht itst biklal hot er un
come will he but to come want not now at all did he and

וועןער וועט האבן א געלעגנהייטלעכע צייט.
tsait gelegenheitleche a hoben vet er ven
time opportune an have will he when

יג וואכט, שטייט פעסט אין דער אמונה, זייט מענער, שטארקט
shtarkt mener zeit emune der in fest shteit vacht
brace men be faith the in firm stand watch

זיך . יד זאלן אלע אייערע (מעשים) געטאן ווערן מיט ליבע.
libe mit veren geton maisim eiere ale zolen zich
love with to be done deeds your all let yourselves

טו און איך בעט אייך, ברידער , איר קענט (דאך)
doch kent ir brider aich bet ich un
after all know you brothers you implore I and

סטעפאנאסנס הויז , אז עס איז געווען די ערשטע פרוכט פון
fun frucht ershte di geven iz es az hoiz Stefanasns
of fruit first the was is it that house Stephanas's

אכאיא, און זיי האבן זיך געווידמעט צו דער עבודה
avoide der tsu gevidmet zich hoben zei un Achaia
ministry the to dedicated themselves did they and Achaia

Achaia, and that they have with devotion and zerizut *(diligence)* put themselves in avodas kodesh ministry for the Kedoshim. 16 Become submissive to such as him and to everyone joining in the avodas kodesh and laboring. 17 Now, I rejoice at the coming of Stephanas and of Fortunatus and of Achaicus, because these men filled up your absence, 18 For they refreshed my neshamah and yours. Give recognition to such men.

לטובת די קדושים , טז אז איר אויך זאלט זיך
zich zolt oich ir az kedoishem di ltubt
yourselves shall also you that saints the for the benefit of

אונטערטעניקן צו אזעלכע, און צו יעדן , וואס ארבעט מיט
mit arbet vos yedn tsu un azelche tsu unterteniken
with work who each one to and such to submit

און באמיט זיך . יז און איך פריי מיך אויף דעם אנקומען פון
fun onkumen dem oif mich frei ich un zich bamit un
of arrival the at me rejoice I and self make effort and

סטעפאנאסן און פארטונאטוסן און אכאיקוסן, ווייל וואס עס
es vos vail Achaicusn un Fortunatusn un Stefanasn
it what because Achaicus and Fortunatus and Stephanas

פעלט מיר פון אייער צד , האבן זיי ממלא געווען. יח ווארום
vorem geven memale zei hoben tsad eier fun mir felt
because was fulfill they have side your from me lack

זיי האבן דערפרישט מיין גייסט און אייערן; דעריבער זאלט איר
ir zolt deriber eiern un gaist main derfrisht hoben zei
you shall therefore yours and spirit my refreshed have they

אפגעבן אנערקענונג צו אזעלכע.
azelche tsu onerkenung opgeben
such to appreciation give

19 Drishat Shalom from the Kehillot of Moshiach of Asia. Drishat Shalom warmly in Adoneinu from Aquila and Prisca, together with the Adat Moshiach in their bais. 20 Drishat Shalom from all the Achim b'Moshiach. Greet one another with a neshikat hakodesh *(holy kiss).*

21 this greeting with my own hand, sha'ul. 22 If anyone does not have ahavah *(love)* for HaAdon, Alav ki Cherem hu *(a curse of the ban of destruction is on him).* Marana *(our*

יט די קהלות פון (קליין) אזיען געבן אייך אפ שלום .
sholem op aich geben Asia klein fun kehiles di
shalom greeting up you give Asia Minor of kehiles the

אקווילא און פריסקא, צוזאמען מיט דער קהלה אין זייער הויז ,
hoiz zeier in kehile der mit tsuzamen Priska un Aquila
house very in kehile the with together Priscilla and Aquila

געבן אייך אפ שלום זייער פיל אין דעם האר. כ אלע
ale Har dem in fil zeier sholem op aich geben
all L-rd the in much their shalom greeting up you give

ברידער געבן אייך אפ שלום . גיט אפ שלום איינער דעם אנדערן
andern dem einer sholem op git sholem op aich geben brider
other the one peace up give peace up you give brothers

מיט דעם הייליקן קוש. כא דער גרוס פון מיר, פוילוס, מיט מיין
main mit Poylos mir fun grus der kush heiliken dem mit
my with Paul me of greeting the kiss holy the with

אייגענער האנט. כב אויב עמיצער האט נישט ליב דעם האר, זאל
zol Har dem lib nisht hot emitser oib hant eigener
shall L-rd the love not has someone if hand own

ער זיין אין חרם . מרן אתא. כג זאל דער חסד פון דעם
dem fun chesed der zol ata maran cheirem in zain er
the of grace the let Atha Maran accursed in be he

L-rd), tha *(come)*. 23 The Chen v'Chesed Hashem of Moshiach Adoneinu be with you. 24 My ahavah be with you all in Moshiach Yehoshua.

האר יהושע / ישוע זיין מיט אייך. כד מיין ליבע איז מיט אייך
aich mit iz libe main aich mit zain Yeshua Yehoshua Har
you with is love my you with be Yeshua Yehoshua L-rd

אלעמען אינם משיח יהושע / ישוע . אמן .
Omein Yeshua Yehoshua Moshiach inem alemen
Amen Yeshua Yehoshua Moshiach in the all

דער צווייטער בריוו

פונם שליח פוילוס

צו די קארינטער

2 Corinthians

1 From Sha'ul, a Shliach of Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua birtzon Hashem *(by the will of G-d)*, and Timotiyos, the Ach b'Moshiach; To the Kehillah *(Congregation)* of Hashem existing in Corinth, with all the Kedoshim throughout Achaia.

[2] Chen v'Chesed Hashem to you and shalom from Elohim Avinu and Adoneinu Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua.

[3] Baruch hu Hashem Elohim Avi of Adoneinu Yehoshua HaMoshiach, Avi HaRachamim vaElohei kol nechamah *(comfort)*, [4] The one giving us chizzuk

א פוילוס, א שליח פונם משיח יהושע / ישוע
Yeshua Yehoshua Moshiach funem Shliach a Poylos
Yeshua Yehoshua Moshiach of the apostle a Paul

דורך ה׳ס רצון, און טימאטעוס, דער ברודער,
bruder der Timotiyos un rotsn Hashems durch
brother the Timothy and will Hashem's through

צו דער קהלה פון ה׳ , וועלכע געפינט זיך אין קארינט,
Korint in zich gefint velche Hashem fun kehile der tsu
Corinth in itself finds which Hashem of kehile the to

צוזאמען מיט אלע הייליקע , וואס זענען אין גאנץ אכאיא: [ב] חסד
chesed Achaia gants in zenen vos heilike ale mit tsuzamen
grace Achaia all in are who holy ones all with together

צו אייך און שלום פון ג-ט אונדזער פאטער און פון דעם האר
Har dem fun un Foter undzer G-t fun sholem un aich tsu
L-rd the of and Father our G-d of peace and you to

יהושע / ישוע המשיח .
HaMoshiach Yeshua Yehoshua
the Moshiach Yeshua Yehoshua

[ג] געלויבט איז דער ג-ט און פאטער פון אונדזער האר
Har undzer fun Foter un G-t der iz geloibt
L-rd our of Father and G-d the is praised

יהושע / ישוע המשיח , דער אב הרחמים און
un harachomem Ov der HaMoshiach Yeshua Yehoshua
and mercies Father the the Moshiach Yeshua Yehoshua

ג-ט פון יעדער נחמה ; [ד] וועלכער טרייסט אונדז אין אלע
ale in undz treist velcher nechome yeder fun G-t
all in us consoles who consolation every of G-d

(strengthening) with respect to all our tzoros so as to enable us to give chizzuk to the ones experiencing tzoros, and that through the nechamah *(comfort)* by which we ourselves are comforted by Hashem. 5 This is so because as the Chevlei Moshiach *(birth pangs of Moshiach)* abound to us, so through Moshiach abounds also our nechamah. 6 Now if we are experiencing tzoros, it is for your chizzuk *(strengthening)* and Yeshu'at Eloheinu; or if we are being given nechamah *(comfort)*, it is for your nechamah that is producing in you the chozek *(strength)* of savlanut *(patience)* for the endurance of the tzoros which we also suffer. 7 And our tikvah *(hope)* for you is well-founded, for we have da'as that as you have deveykus *(cleaving to)* the Chevlei Moshiach, so also you will have deveykus to the nechamah.

8 For we do not want you to lack da'as, Achim b'Moshiach, as to the tzoros and tribulation

אונדזערע צרות , כדי מיר זאלן קענען טרייסטן די ,
di treisten kenen zolen mir kedei tsores undzere
those console be able to should we so that troubles our

וואס געפינען זיך אין וועלכער נישט איז צרה , מיט דער
der mit tsore iz nisht velcher in zich gefinen vos
the with trouble is not whatever in themselves find who

טרייסט , מיט וועלכער מיר אליין ווערן געטרייסט פון
fun getreist veren alein mir velcher mit treist
by comforted are being ourselves we which with comfort

ה׳ . ה ווייל פונקט ווי דעם משיחס ליידן פארמערן
farmeren laiden Moshiachs dem vi punkt vail Hashem
increase sufferings Moshiach's the as just because Hashem

זיך אויף אונדז, אזוי פארמערט זיך אויך דורך דעם
dem durch oich zich farmert azoi undz oif zich
the through also itself increases so us on themselves

משיח אונדזער נחמה . ו און ליידן מיר צרות , איז
iz tsores mir laiden un nechome undzer Moshiach
is troubles we to suffer and consolation our Moshiach

עס פאר אייער טרייסט און ישועה ; ווערן מיר געטרייסט,
getreist mir veren yeshue un treist eier far es
consoled we to be salvation and consolation your for it

איז עס פאר אייער טרייסט , וואס באווייזט זיך ווירקזאם אין
in virkzam zich bavaizt vos treist eier far es iz
in virtually itself reveals which comfort your for it is

דערטראגן סבלנותדיק די זעלביקע יסורים , וועלכע מיר
mir velche yesurim zelbike di savlonesdik dertrogen
we which sufferings same the with patience enduring

אליין ליידן אויך; ז און אונדזער האפנונג וועגן אייך שטייט
shteit aich vegen hofenung undzer un oich laiden alein
stands you about hope our and also to suffer ourselves

פעסט, ווייל מיר וויסן, אז ווי איר זענט אנטיילנעמער אין
in onteilnemer zent ir vi az veisen mir vail fest
in participant are you as that know we because firm

די ליידן , אזוי וועט איר אויך זיין (אנטיילנעמער) אין דער
der in onteilnemer zain oich ir vet azoi laiden di
the in participant be also you will so sufferings the

נחמה . ח ווארום מיר ווילן נישט, אז איר זאלט נישט וויסן ,
visen nisht zolt ir az nisht vilen mir vorem nechome
know not shall you that not want we because consolation

ברידער , וועגן דער צרה , וואס איז אונדז געשען אין
in geshen undz iz vos tsore der vegen brider
in happened us is which tribulation the about brothers

that came upon us in Asia, that utterly beyond our strength we were burdened, causing us to come to a feeling of ye'ush *(despair)* even of being able to stay alive. [9] But we ourselves have had the gezar din *(verdict)* of mishpat mavet *(a death sentence)* in ourselves so that we should not have emunah *(faith)* in ourselves but in Hashem, Mechayyei Mesim *(Who Revivest the Dead).* [10] The same G-d out of so great a Mavet delivered us and will continue to deliver us. We have set tikvateinu *(our hope)* that he will yet deliver us, [11] As you also labor together for us by techinnah *(supplication)*, so that the "Modeh Ani" for us will be said by the many for the matanah *(gift)* granted us through the tefillos of the many.

[12] For our glorying is in this: the edut *(testimony)* of our matzpun *(conscience)* is that without remiyah *(guile, fraud, deceit)* and with lev tahor *(pure*

(קליין) אזיען, אז זייער פיל איבער די כוחות זענען מיר
mir zenen koiches di iber fil zeier az Asia klein
we did powers the over much very that Asia Minor

געדריקט געווארן, אזוי, אז מיר האבן זיך אפילו מיאש
meyaesh afile zich hoben mir az azoi gevoren gedrikt
despaired even ourselves did we that so become crushed

געווען אפילו פונם לעבן; ט יא, מיר אליין האבן געהאט אין
in gehat hoben alein mir yo leben funem afile geven
in have did alone we yes living of even was

זיך דעם אורטייל פון טויט, כדי מיר זאלן
zolen mir kedei toit fun urteil dem zich
should we so that death of sentence verdict the ourselves

נישט האבן קיין בטחון אויף זיך אליין, נאר אויף ה׳ ,
Hashem oif nor alein zich oif bitochen kein hoben nisht
Hashem in but alone self in confidence any have not

וועלכער איז מחיה מתים ; י וועלכער האט אונדז מציל געווען
geven matsl undz hot velcher meisim mechaye iz velcher
was save us did who the dead raises is who

פון אזא גרויסן טויט , און וועט מציל זיין; צו וועמען מיר האבן
hoben mir vemen tsu zain matsl vet un toit groisn aza fun
have we whom to be save will and death great such from

געהאפט, אז ער וועט נאך מציל זיין; יא בשעת איר טוט אויך
oich tut ir beshas zain matsl noch vet er az gehoft
also do you while be save yet will he that hoped

מיטהעלפן מיט אייער תפילה טאן פאר אונדז; כדי פאר דער
der far kedei undz far ton tfile eier mit mithelfen
the for so that us for do prayer your with help with

מתנה , וואס איז אונדז געגעבן געווארן פון א סך פערזאנען,
perzonen sach a fun gevoren gegeben undz iz vos matone
persons many a from been given us is which gift

זאלן א סך אפגעבן א שבח פאר אונדזערטוועגן.
undzertvegen far shvach a opgeben sach a zolen
our sakes for praise a return many a shall

יב ווארום אָט דאס דאזיקע איז אונדזער בארימונג, דאס
dos barimung undzer iz dozike dos ot vorem
the boasting our is these the just because

עדות זאגן פון אונדזער געוויסן , אז אין קדושה און אין
in un kedushe in az gevisen undzer fun zogen eides
in and holiness in that conscience our of say witness

אויפריכטיקייט פאר ה׳ , נישט אין פליישלעכער חכמה נאר
nor chochme fleishlecher in nisht Hashem far oifrichtikeit
but wisdom fleshly in not Hashem before sincerity

heart), with the sincerity of Hashem and not in the “chochmah” of the basar but in the Chen v'Chesed of Hashem, we conducted ourselves in the Olam Hazeh, and more especially toward you.
13 For we write nothing so shver *(complex)* to you that you cannot read and have binah *(understanding)*, and I have tikvah that you will have da'as shlemah until HaKetz, 14 As you have already had da'as of us in part, as also we are your kavod, even as also you are ours in the Yom Hashem of Adoneinu Yehoshua.

15 And with this bitachon *(confidence)* I planned previously to come to you, that a second benefit you might have. 16 It was my cheshbon *(plan)* to visit you by way of Macedonia and again from Macedonia to come to you, and by you to be sent on to Yehudah *(Judea)*. 17 This was my matarah *(aim, goal)*; surely then I did not act with vacillation? Or when I make plans, do I have a cheshbon according to the

אין ה'ס חסד , האבן מיר געלעבט אין דער וועלט, און דער
der un velt der in gelebt mir hoben chesed Hashems in
the and world the in live we did grace Hashem's in

עיקר ביי אייך. יג ווארום מיר שרייבן אייך נישט עפעס
epes nisht aich shraiben mir vorem aich bai iker
anything not you write we because you with primarily

אנדערש , נאר ווי איר לייענט אדער פארשטייט , און איך בין
bin ich un farshteit oder leient ir vi nor andersh
am I and understand or read you what only otherwise

בטוח , אז איר וועט עס פארשטיין ביז צום סוף; יד אזוי ווי
vi azoi sof tsum biz farshtein es vet ir az betuech
as just end the until understand it will you that confident

איר האט אונדז שוין טיילוויז פארשטאנען, אז מיר זענען אייער
eier zenen mir az farshtanen teilvaiz shoin undz hot ir
your are we that understood partly already us have you

רום , ווי איר זענט אויך אונדזער (רום) אין דעם טאג פון אונדזער
undzer fun tog dem in rum undzer oich zent ir vi rum
our of day the in glory our also are you as glory

האר יהושע / ישוע .
Yeshua Yehoshua Har
Yeshua Yehoshua L-rd

טו און אין דעם דאזיקן בטחון האב איך צום ערשט געוואלט
gevolt ersht tsum ich hob bitochen dozikn dem in un
want first at I did confidence this the in and

קומען צו אייך, כדי איר זאלט האבן א צווייפאכן חסד ,
chesed tsveifachn a hoben zolt ir kedei aich tsu kumen
grace twofold a have shall you so that you to to come

טז און דורך אייך צו גיין קיין מאצעדאניען, און ווידער פון
fun vider un Macedonia kein gein tsu aich durch un
from again and Macedonia to go to you through and

מאצעדאניען צו קומען צו אייך, און פון אייך באגלייט צו
tsu bagleit aich fun un aich tsu kumen tsu Macedonia
to escorted you from and you to to come to Macedonia

ווערן צו דעם (לאנד) יהודה . יז און וועלנדיק דאס דאזיקע, האב
hob dozike dos velendik un Yehude land dem tsu veren
did these the wanting and Yehudah land the to to be

איך דען ארויסגעוויזן לייכטזיניקייט? אדער די זאכן , וועלכע איך
ich velche zachn di oder laichtzinikeit aroisgevizn den ich
I which matters the or frivolity show then I

basar, ready with "Ken, Ken!" and then, "Lo! Lo!"
18 Al emunat Hashem *(in the faithfulness of G-d)*, our dvar to you has not been "Ken" and "Lo."
19 For the Zun fun der Oybershter, Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua, the One having been proclaimed among you by us, by Silvanus *(Sila)* and Timotiyos and me, was not a "Ken and Lo"; but in Him it has always been "Ken."
20 For in Moshiach every one of Hashem's havtachot *(promises)* is a "Ken." For this reason it is b'Shem Moshiach that we say the "Omein" to the kavod of Hashem.
21 But it is Hashem who establishes us with you in Moshiach and has given us the mishchah *(anointing)*,
22 Having put his chotam on us and having given the eravon *(pledge)* of the Ruach Hakodesh in our levavot *(hearts)*.

פלאן, צי פלאן איך דען לויטן פלייש, כדי עס זאל זיין
zain zol es kedei fleish loitn den ich plan tsi plan
his shall it so that flesh according to then I plan do plan

ביי מיר (אין דער זעלביקער צייט) דאס יא, יא און דאס ניין,
nein dos un yo yo dos tsait zelbiker der in mir bai
no that and yes yes this time same the at me with

ניין? יח נאר ה׳ איז געטריי, אז אונדזער ווארט צו אייך איז
iz aich tsu vort undzer az getrai iz Hashem nor nein
is you to word our that faithful is Hashem but no

נישט יא און ניין. יט ווארום דער זון פון דער אויבערשטער,
Oibershter der fun zun der vorem nein un yo nisht
Most High the of Son the because no and yes not

יהושע / ישוע המשיח, וועלכער איז דורך אונדז
undz durch iz velcher HaMoshiach Yeshua Yehoshua
us through is who the Moshiach Yeshua Yehoshua

געדרשנט געווארן צווישן אייך, דורך מיר און סילוואנוסן און
un Silvanus un mir durch aich tsvishen gevoren gedarshent
and Silvanus and me through you among become preached

טימאטעוסן, איז נישט געווען יא און ניין; נאר עס איז (תמיד) געווען
geven tomed iz es nor nein un yo geven nisht iz Timotiyosn
was always is it but no and yes was not is Timoteos

יא אין אים; כ ווארום וויפל הבטחות פון ה׳ עס
es Hashem fun havtoches vifel vorem im in yo
it Hashem of promises however many because him in yes

איז פאראן, אין אים איז דאס יא; דערפאר איז אויך דורך אים
im durch oich iz derfar yo dos iz im in faran iz
him through also is therefore yes this is him in there is

דער אמן, צו ה׳ס כבוד דורך אונדז. כא און דער,
der un undz durch koved Hashems tsu Omein der
the One and us through glory Hashem's to Amen the

וועלכער האט אונדז צוזאמען מיט אייך געגרונטפעסטיקט אין דעם
dem in gegruntfestikt aich mit tsuzamen undz hot velcher
the in firmly established you with together us did who

משיח און אונדז געזאלבט, איז ה׳, כב וועלכער האט אונדז
undz hot velcher Hashem iz gezalbt undz un Moshiach
us did who Hashem is anointed us and Moshiach

אויך געחתמעט און געגעבן אין אונדזערע הערצער דעם ערבון פון
fun eravon dem hertser undzere in gegeben un gechtmet oich
of pledge the hearts our in gave and seal also

דעם גייסט.
Gaist dem
Spirit the

[23] Now, I call upon Hashem as eidus *(witness)* against my nefesh, my neshamah *(soul)*, that it was to spare you that I did not come again to Corinth. [24] Not that we play the gontser macher to domineer over your emunah *(faith)*, but we are fellow po'alim for your simcha, for by emunah you stand.

2 For I decided this in myself: not again to come to you in agmat nefesh *(grief)*. [2] For if I grieve you, then who is the one cheering me except the one I have caused to have agmat nefesh? [3] And I wrote the iggeret as I did, so that when I came, I should not have agmat nefesh from those who should have brought me simcha; for I have confidence about you all, that my simcha would be the simcha of all of you. [4] For out of much tzoros and of lev *(heart)* distress I wrote the iggeret to you with many tears, not that you should have agmat nefesh, but that you may

have da'as of the ahavah in

כג איך אבער רוף ה׳ אלס עדות אויף מיין נשמה ,
neshome main oif eides als Hashem ruf ober ich
soul my on witness as Hashem call however I

אז כדי אייך צו שוינען בין איך נאך נישט געקומען קיין
kein gekumen nisht noch ich bin shoinen tsu aich kedei az
to come not yet I did spare to you so that that

קארינט. כד נישט אז מיר הערשן איבער אייער אמונה, נאר מיר
mir nor emune eier iber hershen mir az nisht Korint
we but faith your over dominate we that not Corinth

זענען מיטהעלפער פון אייער שמחה; ווארום איר שטייט פעסט אין
in fest shteit ir vorem simcha eier fun mithelfer zenen
in firm stand you because joy your of co-helpers are

דער אמונה.
emune der
faith the

ב און איך האב ביי מיר אפגעמאכט דאס דאזיקע ,
dozike dos opgemacht mir bai hob ich un
this very thing the agree myself with did I and

נישט ווידער צו קומען צו אייך מיט עצבות . ב ווארום
vorem atsves mit aich tsu kumen tsu vider nisht
because sorrow with you to to come to again not

אויב איך מאך אייך טרויעריק, ווער זשע איז עס, וואס איז מיך
mich iz vos es iz zhe ver troierik aich mach ich oib
me is who it is then who grieved you make I if

משמח , אויב נישט דער, וועלכער איז טרויעריק איבער מיר?
mir iber troierik iz velcher der nisht oib mesameyech
me over grieved is who the not if making joyful

ג און אָט דאס האב איך געשריבן, כדי ווען איך וועל קומען,
kumen vel ich ven kedei geshriben ich hob dos ot un
come will I when so that write I did that just and

זאל איך נישט האבן קיין טרויער פון די , וואס איך דארף
darf ich vos di fun troier kein hoben nisht ich zol
need I who those from sadness any have not I shall

זיך פרייען מיט זיי ; זייענדיק בטוח אויף אייך אלעמען,
alemen aich oif betuech zaiendik zei mit freien zich
all you in confident being them with rejoice myself

אז מיין שמחה איז אייער אלעמענס שמחה. ד ווארום פון גרויס
grois fun vorem simcha alemens eier iz simcha main az
great of because joy of all your is joy my that

דריקונג און הארץ קלעמעניש האב איך צו אייך געשריבן און
un geshriben aich tsu ich hob klemenish harts un drikung
and write you to I did anguish heart and affliction

Hashem which I have more abundantly for all of you.

[5] Now if anyone has caused agmat nefesh *(grief)*, it is not me he has grieved, but to some extent, not to be too severe he has grieved you all. [6] Sufficient to such a man was this onesh *(penalty)* by the roiv *(majority)*, [7] So that, on the contrary, rather you ought to give selichah *(forgiveness)* and chozek *(strength)* to him lest efsher *(perhaps)* such a one may be swallowed up by overwhelming remorse. [8] Therefore I urge you to confirm to him your ahavah *(love)*. [9] For I wrote the iggeret to this end, that I may have da'as that you are tested and proven, that in all things you have mishma'at *(obedience)*. [10] Now to anyone whom you give selichah *(forgiveness)* of anything, I do as well, for indeed what I have

מיט א סך טרערן, נישט כדי אייך מצער צו זיין, נאר
nor zain tsu metsaer aich kedei nisht trern sach a mit
but be to grieved you so that not tears many a with

כדי איר זאלט דערקענען די ליבע, וואס איך האב אין א
a in hob ich vos libe di derkenen zolt ir kedei
a in have I which love the recognize shall you so that

שפעדיקער מאס לגבי אייך.
aich legabe mos shefediker
you in relation to measure abundant

ה נאר אויב עמיצער האט באטריבט, האט ער באטריבט
batribt er hot batribt hot emitser oib nor
sadden he did grieved was someone if but

נישט מיך, נאר טיילוויז אייך אלע— כדי איך זאל (אים)
im zol ich kedei ale aich teilvaiz nor mich nisht
him shall I so that all you partly but me not

נישט צו שווער באלאסטן— ו פאר אזעלכן איז גענוג די
di genug iz azelchn far balastn shver tsu nisht
the enough is such for burden strongly to not

שטראף , וואס ער האט באקומען פון דער מערהייט; ז אזוי,
azoi merheit der fun bakumen hot er vos shtrof
so majority the from receive did he which punishment

אז להיפך איר זאלט אים ליבער מוחל זיין און טרייסטן,
treisten un zain moichel liber im zolt ir lehepech az
console and his forgive rather him shall you contrary to that

כדי דער זעלביקער זאל נישט פארזינקען אין איבערמאסיקן
ibermosikn in farzinken nisht zol zelbiker der kedei
excessive in be enveloped not shall same one this so that

צער . ח דערפאר בעט איך אייך , איר זאלט באשטעטיקן אים
im bashtetiken zolt ir aich ich bet derfar tsar
him confirm should you of you I ask therefore sorrow

(ארויסצואווייזן) ליבע. ט ווארום פאר דעם דאזיקן צוועק האב
hob tsvek dozikn dem far vorem libe aroistsuvaizen
have purpose this the for because love outward display

איך געשריבן, כדי איך זאל וויסן אייער אויספרואוואונג, צי איר
ir tsi oispruvung eier visen zol ich kedei geshriben ich
you if proven your know shall I so that written I

זענט געהארכזאם אין אלעם . י און וועמען איר זענט מוחל ,
moichel zent ir vemen un alem in gehorchzam zent
forgiving are you whom and everything in obedient are

בין איך אויך (מוחל); ווארום וואס איך האב אויך מוחל
moichel oich hob ich vos vorem moichel oich ich bin
forgiven also have I what for forgiving also I am

forgiven, if I have forgiven anything, it is for your sake in the presence of Moshiach; 11 Lest we should be outsmarted by HaSatan; for we do not lack da'as of his kesharim *(conspiracies).*

12 But having come to Troas for the purpose of proclaiming the Besuras HaGeulah of Moshiach, and a delet *(door)* to me having been opened by Adoneinu, 13 I did not have shalom in my neshamah when I was not able to find Titos my Ach b'Moshiach. So I took leave of them and I went on to Macedonia.

14 But Baruch Hashem, the One in whom we are given the nitzachon *(victory)*, Who always leads us in triumph in Moshiach and, through us, in every place spreads the fragrance of the da'as of Him. 15 For we are the aroma of Moshiach to Hashem among the ones coming to Yeshu'at Elokeinu, and among the ones perishing: 16 To the latter ones an odor of mavet unto mavet;

געווען, האב איך עס מוחל געווען צוליב אייך פאר דעם
dem far aich tsulib geven moichel es ich hob geven
the before you on account of was forgive it I have was

משיח, יא כדי מיר זאלן נישט באטריגט ווערן פונם
funem veren batrigt nisht zolen mir kedei Moshiach
by the to be deceived not shall we in order that Moshiach

שטן, ווארום זיינע איינפאלן זענען אונדז נישט אומבאקאנט.
umbakant nisht undz zenen ainfaln zaine vorem Satan
unknown not us are ideas his because Satan

יב און ווען איך בין געקומען קיין טראאס פאר דער גוטער
Guter der far Troas kein gekumen bin ich ven un
good the for Troas to come did I when and

בשורה פון דעם משיח, און א טיר איז מיר געעפנט געווארן
gevoren geefent mir iz tir a un Moshiach dem fun Besoire
become opened me is door a and Moshiach the of News

אין דעם האר, יג האב איך נישט געהאט קיין מנוחה אין מיין
main in menuche kein gehat nisht ich hob Har dem in
my in place of rest any had not I had L-rd the in

גייסט, ווייל איך האב נישט געפונען מיין ברודער טיטוס; נאר
nor Titus bruder main gefunen nisht hob ich vail gaist
but Titus brother my found not had I because spirit

האב מיך געזעגנט מיט זיי און בין אוועק קיין מאצעדאניען.
Macedonia kein avek bin un zei mit gezegnt mich hob
Macedonia to depart did and them with taken leave me had

יד א דאנק אבער צו ה׳, וועלכער גיט אונדז תמיד
tomed undz git velcher Hashem tsu ober dank a
always to us gives who Hashem to however thank a

דעם נצחון אין דעם משיח, און אנטפלעקט דורך אונדז
undz durch antplekt un Moshiach dem in nitsochn dem
us through reveals and Moshiach the in victory the

אומעטום דעם ריח ניחוח פון זיין דערקענטעניש. טו ווייל מיר
mir vail derkentenish zain fun nichoach reiech dem umetum
we for knowledge his of fragrant scent the everywhere

זענען א ריח ניחוח פון דעם משיח פאר ה׳, צווישן
tsvishen Hashem far Moshiach dem fun nichoach reiech a zenen
among Hashem before Moshiach the of fragrant scent a are

די, וואס ווערן געראטעוועט, און צווישן די, וואס ווערן
veren vos di tsvishen un geratevet veren vos di
become who the among and saved become who the

פארלוירן; טז צו די טאקע א ריח מות צום טויט; און צו
tsu un toit tsum mawet reiech a take di tsu farloiren
to and death to the death scent a indeed the to lost

but to the former ones a fragrance of Chayim *(life)* unto Chayim. Who is sufficient for these things? [17] For we are not as many, peddling the dvar Hashem, but as from sincerity, as from Hashem, in the presence of Hashem, in Rebbe, Melech HaMoshiach we speak.

די א ריח חיים צום לעבן. און ווער איז ראוי צו דעם
dem tsu raui iz ver un leben tsum chayim reiech a di
the for adequate is who and life to the of life scent a the

דאזיקן? [יז] ווארום מיר זענען נישט ווי א סך אנדערע, וואס מאכן
machen vos andere sach a vi nisht zenen mir vorem dozikn
make who others many a as not are we because these

שאכער-מאכער מיט ה׳ס ווארט; נאר ווי פון א לויטער
loiter a fun vi nor vort Hashems mit shacher-macher
pure a from as but word Hashem's with bartering huckster

הארץ, נאר ווי פון ה׳ פאר ה׳ רעדן מיר אינם
inem mir reden Hashem far Hashem fun vi nor harts
in the we speak Hashem before Hashem from as only heart

משיח .
Moshiach
Moshiach

3 Do we begin again to commend ourselves? Or surely we do not need, as some do, iggrot of haskama *(letters of approval, commendation)* to you or from you? [2] You are our iggeret, written on our levavot, being known and being read by kol Bnei Adam. [3] And you show that you are an iggeret from Rebbe, Melech HaMoshiach, prepared by us, having been written not with ink but with the Ruach Hakodesh of the Elohim Chayim, not on luchot of stone but on luchot of lev basar.

[4] Such is the bitachon *(confidence)* that we have through Rebbe, Melech

ג צי הויבן מיר שוין ווידער אָן זיך אליין צו
tsu alein zich on vider shoin mir hoiben tsi
to alone self without again already we begin do

רעקאמענדירן? אדער נויטיקן מיר זיך , ווי אייניקע
einike vi zich mir noitikn oder rekamendirn
some as ourselves we require or commend

(אנדערע), אין רעקאמענדירונגס בריוו צו אייך, אדער פון
fun oder aich tsu briv rekamendirungs in andere
from or you to letter recommendations in others

אייך? [ב] איר זענט אונדזער בריוו , געשריבן אויף אונדזערע הערצער,
hertser undzere oif geshriben briv undzer zent ir aich
hearts our on written letter our are you you

באקאנט און געלייענט פון אלע מענטשן; [ג] ווייל איר האט זיך
zich hot ir vail mentshn ale fun geleient un bakant
self has you for men all by read and being known

ארויסגעוויזן, אז איר זענט משיחס א בריוו דורך אונדז
undz durch briv a Moshiachs zent ir az aroisgevizn
us through letter a Moshiach's are you that shown

צוגעגרייט, נישט מיט טינט, נאר מיט דעם גייסט פון דעם לעבעדיקן
lebedikn dem fun Gaist dem mit nor tint mit nisht tsugegreit
living the of Spirit the with but ink with not prepared

ג-ט; נישט אויף שטיינערנע לוחות , נאר אויף פליישערנע לוחות פון
fun luches fleisherne oif nor luches shteinerne oif nisht G-t
of tablets flesh on but tablets stone on not G-d

הערצער. [ד] און אזא בטחון האבן מיר דורך דעם משיח
Moshiach dem durch mir hoben bitochen aza un hertser
Moshiach the through we have confidence such and hearts

HaMoshiach toward Hashem. 5 Not that we are competent from ourselves to claim anything as of ourselves, but our competence is from Hashem, 6 Who also made us competent as klei kodesh mesharetim *(ministers)* of a Brit Chadasha — not b'khol chomer hadin *(not by strict letter of the law, legalism)*, but of the Ruach Hakodesh: for kol chomer hadin *(strict letter of the law)* kills, but the Ruach Hakodesh gives Chayim —

7 Now if the Sherut avodas kodesh *(ministry)* of mavet chiseled in letters engraved on luchot of stone came with kavod, so that the Bnei Yisroel were not able to gaze into the face of Moshe because of P'NI MOSHE KI KARON *(face of Moshe Rabbeinu that he was radiant)* because of the kavod of his face, the kavod which is fading, 8 Then how much more will the avodas kodesh ministry of the Ruach Hakodesh come in kavod *(glory)*? 9 For if there was kavod in the Sherut avodas

צו ה' ; [ה] נישט אז פון זיך אליין זענען מיר פעאיק
feik mir zenen alein zich fun az nisht Hashem tsu
competent we are alone self of that not Hashem to

צו דענקען ווי עפעס וואלט געווען פון אונדז אליין ; נאר
nor alein undz fun geven volt epes vi denken tsu
but ourselves us from was would anything as reckon to

אונדזער באפעאיקונג איז פון ה' , [ו] וועלכער האט אונדז אויך
oich undz hot velcher Hashem fun iz bafeikung undzer
also us has who Hashem from is competency our

פעאיק געמאכט (צו זיין) דינער פונם נייעם בונד ,
bund naiem funem diner zain tsu gemacht feik
covenant new of the servants be to made competent

נישט פונם אות , נאר פונם גייסט;
Gaist funem nor os funem nisht
Spirit of the but (machmir meritorious strict of the not

ווארום דער בוכשטאב טייט, דער גייסט אבער מאכט לעבעדיק.
lebedik macht ober Gaist der teit buchshtab der vorem
alive makes however Spirit the kills letter the because

[ז] און אויב די עבודה פון דעם טויט , מיט אותיות אויסגעקריצט
oisgekritst oisyes mit toit dem fun avoide di oib un
engraved letters with death the of ministry the if and

אויף שטיינער, איז געווען מיט הערלעכקייט, אזוי, אז די בני
bnei di az azoi herlechkeit mit geven iz shteiner oif
sons of the that so glory with was is stone on

ישראל האבן נישט געקענט בליקן אויף משהס פנים צוליב
tsulib ponem Moshes oif bliken gekent nisht hoben Yisroel
on account of face Moses' on gaze be able not have Israel

דער הערלעכקייט פון זיין פנים , וואס האט דאך געהאלטן
gehalten doch hot vos ponem zain fun herlechkeit der
in the process yet had what face his of glory the

ביים פארגיין . (שמות לד, כט-לה.) [ח] וויאזוי זשע וועט
vet zhe viazoi cht-lh ld Shemot fargein baim
will therefore how 29-34 34 Exodus passing away on the

דען נישט די עבודה פונם גייסט זיין מיט מער הערלעכקייט?
herlechkeit mer mit zain Gaist funem avoide di nisht den
glory more with be Spirit of the worship the not then

[ט] ווארום אויב די עבודה פון פאראורטיילונג האט געהאט
gehat hot farurteilung fun avoide di oib vorem
have did condemnation of worship the if because

הערלעכקייט, וויפל מער שטייגט איבער די עבודה פון
fun avoide di iber shtaigt mer vifel herlechkeit
of ministry the over goes up more how much glory

kodesh of harsha'ah *(condemnation)*, how much more abounds in kavod the ministry of tzedek, [10] For indeed what once had kavod has lost its kavod on account of the surpassing kavod *(glory)*. [11] For if the thing which now is fading away came with kavod, much more has that which remains come in kavod.

[12] Since, then, we have such a tikvah *(hope)*, we act with much boldness. [13] And we are not as Moshe, who was putting HAMASVEH AL PANAV *(the veil over his face)* so that the Bnei Yisroel might not see the end of the fading kavod. [14] But their minds were hardened; for until the present day the same veil remains at the Kri'at HaSefer Torah *(the reading of Torah in shul)*, because the veil is taken away in Moshiach. [15] But even today, whenever Moshe is being read, a veil lies on their levavot. [16] But whenever one turns to Adoneinu HAMASVEH is taken away. [17] Now

גערעכטיקייט אין הערלעכקייט! ' ווארום אפילו דאס הערלעכע
herleche dos afile vorem herlechkeit in gerechtikeit
glory the even because glory in righteousness

איז גארנישט געווען הערלעך אין דער מאס צוליב
tsulib mos der in herlech geven gornisht iz
on account of measure of the in glory was nothing is

דער איבערוועלטיקנדיקער הערלעכקייט. יא ווארום אויב דאס,
dos oib vorem herlechkeit iberveltikndiker der
that if because glory surpassing the

וואס פארגייט איז געווען מיט הערלעכקייט, א סך מער מיט
mit mer sach a herlechkeit mit geven iz fargeit vos
with more many a glory with was is perishes which

הערלעכקייט איז דאס, וואס האט א קיום .
kiem a hot vos dos iz herlechkeit
existence a has which that is glory

יב האבנדיק דעריבער אזא האפנונג, רעדן מיר פיל
fil mir reden hofenung aza deriber hobendik
much we speak hope such therefore having

פתחון פה , יג און נישט ווי משה , וועלכער האט אנגעטאן א
a ongeton hot velcher Moshe vi nisht un peh pitchon
a put on has who Moses as not and mouth opening of

מסוה אויף זיין פנים , כדי די בני ישראל זאלן נישט
nisht zolen Yisroel bnei di kedei ponem zain oif masveh
not should Israel sons of the so that face his on veil

בליקן אויף דעם סוף פון דעם, וואס האט דאך געזאלט אויפהערן;
oifheren gezolt doch hot vos dem fun sof dem oif bliken
cease should yet had which that of end the on gaze

יד נאר זייערע מחשבות זענען פארהארטעוועט געווארן ? ווארום
vorem gevoren farhartevet zenen machshoves zeiere nor
because become hardened are thoughts their but

ביז צום היינטיקן טאג בלייבט די זעלביקע מסוה נישט
nisht masveh zelbike di blaibt tog haintikn tsum biz
not veil same the remains day present to the until

אפגעדעקט ביים לייענען דעם ברית הישנה (תנ״ך),
Tanach hayashanah bris dem leienen baim opgedekt
Tanach old covenant the reading at the unveiled

ווייל זי ווערט אוועקגענומען (נאר) אינם משיח . טו יא
yo Moshiach inem nor avekgenumen vert zi vail
yes Moshiach in the only taken away becomes it because

ביז דעם היינטיקן טאג, ווען (תורת) משה ווערט געלייענט,
geleient vert Moshe torat ven tog haintikn dem biz
read becomes Moses law of when day today's the until

Adoneinu is HaRuach and where HaRuach Adoneinu is, there is cherut *(freedom)*.
18 Now all of us, with unveiled faces, seeing the kavod of Adoneinu as if reflected in a mirror, are being transformed into the same demut from kavod to kavod, even as from HaAdon, HaRuach.

ליגט א מסוה אויף זייער הארץ. טז ווען אבער (דאס יידישע
ligt a masveh oif zeier harts ven ober dos Yiddishe
lies a veil on their heart when however the Jewish

פאלק) וועט זיך אומקערן צום האר, וועט די מסוה
folk vet zich umkeren tsum Har vet di masveh
people will themselves return to the will L-rd the will veil

אוועקגענומען ווערן . יז דער האר אבער איז דער גייסט ; און
avekgenumen veren der Har ober iz der Gaist un
taken away become the L-rd however is the Spirit and

וואו עס איז דער גייסט פון דעם האר, דארטן איז פרייהייט.
vu es iz der Gaist fun dem Har dorten iz fraiheit
where it is the Spirit of the L-rd there is freedom

יח און מיר אלע, אפשפיגלענדיק מיט אן אפגעדעקט פנים די
un mir ale opshpiglendik mit an opgedekt ponem di
and we all mirroring with an unveiled face the

הערלעכקייט פון דעם האר, ווערן פארענדערט אין דעם זעלביקן
herlechkeit fun dem Har veren farendert in dem zelbikn
glory of the L-rd to be changed in the same

דמות פון הערלעכקייט צו הערלעכקייט, אזוי ווי פון דעם האר,
demut fun herlechkeit tsu herlechkeit azoi vi fun dem Har
image of glory to glory so as of the L-rd

וועלכער איז גייסט.
velcher iz Gaist
who is Spirit

4 Therefore, since it is by the chesed of Hashem that we have this Sherut avodas kodesh *(ministry)*, we are undaunted. 2 But we renounced the hidden things of bushah *(shame)*, not going about with remiyah *(deceit)* nor falsifying the dvar Hashem. Rather by the manifestation of HaEmes we present ourselves to every man's matzpun

ד דערפאר , האבנדיק אָט די דאזיקע עבודה , אזוי ווי
derfar hobendik ot di dozike avoide azoivi
therefore having just the this very worship since

מיר האבן מקבל געווען רחמים , פאלן מיר נישט
mir hoben mekabl geven rachomim falen mir nisht
we have received was mercy fall we not

אראפ פארצווייפלט; ב נאר האבן זיך אפגעזאגט פון די
arop fartsveiflt nor hoben zich opgezogt fun di
down despondent but have ourselves renounced of the

פארבארגענע זאכן פון שאנדע, נישט לעבעדיק מיט ביטרעקייט,
farborgene zachn fun shande nisht lebedik mit chitrekeit
concealed things of shame not living with craftiness

און נישט פעלשנדיק ה׳ס ווארט, נאר מיט דער ארויסווייזונג
un nisht felshendik Hashems vort nor mit der aroisvaizung
and not falsifying Hashem's word but with the open exhibit

פון דעם אמת רעקאמענדירן מיר זיך צו יעדן מענטשנס
fun dem emes rekamendirn mir zich tsu yedn mentshns
of the truth commend we ourselves to every man's

in the sight of Hashem. [3] But if indeed our Besuras HaGeulah is nistar *(hidden)*, it is nistar among the ones perishing, [4] In whose case the g-d of the Olam Hazeh blinded the minds of the ones without emunah, so the illumination of the Besuras HaGeulah of the kavod of Moshiach, who is the demut of Hashem, would not shine on them. [5] For we preach not ourselves but Rebbe, Melech HaMoshiach Adoneinu Yehoshua and ourselves as your avadim *(servants)* for Yehoshua's sake. [6] Because Hashem is the One who said, "Let Ohr shine out of choshech" who shone in our levavot for an illumination of the da'as of the kavod of Hashem in the face of Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua.

[7] Now we have this otzar *(treasure)* in earthen vessels that the excellence

געוויסן פאר ה׳ . [ג] אויב אבער אונדזער גוטע בשורה
Besoire Gute undzer ober oib Hashem far gevisen
News good our however if Hashem before conscience

איז דאך פארהוילן, איז זי פארהוילן פון די , וועלכע ווערן פארלוירן;
farloiren veren velche di fun farhoilen zi iz farhoilen doch iz
lost are who the from hidden it is hidden yet is

[ד] פאר די אומגלויביקע, וואס דער ג-ט פון דער דאזיקער וועלט האט
hot velt doziker der fun g-t der vos umgloibike di far
has world this the of g-t the who unbelievers the for

אין זיי פארבלענדט די געדאנקען, כדי עס זאל זיי נישט
nisht zei zol es kedei gedanken di farblendt zei in
not them shall it so that minds the blinded them in

אויפגיין דאס ליכט פון דער גוטער בשורה פון דער הערלעכקייט פון
fun herlechkeit der fun Besoire Guter der fun licht dos oifgein
of glory the of News good the of light the arise

דעם משיח , וועלכער איז דאס דמות פון ה׳ . [ה] ווארום מיר
mir vorem Hashem fun demut dos iz velcher Moshiach dem
we because Hashem of image the is who Moshiach the

דרשענען נישט זיך אליין, נאר דעם משיח יהושע / ישוע
Yeshua Yehoshua Moshiach dem nor alein zich nisht darshenen
Yeshua Yehoshua Moshiach the only alone self not preach

אלס האר, און אונדז אליין ווי אייערע קנעכט צוליב
tsulib knecht eiere vi alein undz un Har als
on account of servants your as ourselves us and L-rd as

יהושען / ישוען . [ו] וויל דער ג-ט, וועלכער האט געזאגט:
gezogt hot velcher G-t der vail Yeshuan Yehoshuan*
said has who G-d the because Yeshua Yehoshua

פון חושך זאל ארויסשיינען ליכט! האט געלויכטן אין אונדזערע
undzere in geloichten hot licht aroissheinen zol choishech fun
our in shone has light shine out shall darkness from

הערצער אריין, כדי צו געבן ליכט פון דער דערקענטעניש פון
fun derkentenish der fun licht geben tsu kedei arain hertser
of knowledge the of light give to so that into hearts

דעם כבוד פון ה׳ אין דעם פנים פון משיח .
Moshiach fun ponem dem in Hashem fun koved dem
Moshiach of face the in Hashem of glory the

[ז] מיר האבן אבער דעם דאזיקן אוצר אין ערדענע כלים ,
keilim erdene in oitser dozikn dem ober hoben mir
pots earthen in treasure this the however have we

כדי די איבערמאסיקע מאכט זאל זיין פון ה׳ , און
un Hashem fun zain zol macht ibermosike di kedei
and Hashem of be shall power excessive the so that

of the ko'ach may be of Hashem and not of us.
8 Being oppressed on every side but not being crushed, being perplexed but not in ye'ush *(despair, atzvut)*,
9 Being persecuted but not forsaken, being cast down but not destroyed,
10 Always bearing about the dying of Rebbe, Melech HaMoshiach in my basar that also the Chayyim of Moshiach in geviyyateinu might be manifested.
11 For always we, the ones living, are being given over to mavet because of Moshiach that also the Chayyim of Moshiach may be manifested in our mortal basar. 12 So then Mavet works in us but Chayyim in you.

13 And having the same Ruach Hakodesh of emunah that is in accordance with the Kitvei Hakodesh, HE'EMANITI KI ADABER *(I believed, therefore I speak)*, we both believed and therefore we speak, 14 Having da'as that the One who made to stand up alive Adoneinu Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua will make us

נישט פון אונדז; ח פון אלע זייטן ווערן מיר געדריקט, אבער
ober gedrikt mir veren zaitn ale fun undz fun nisht
however pressed we were sides all from us of not

נישט דערדריקט; מיר זענען פארדאגהט, זענען זיך אבער
ober zich zenen fardayget zenen mir derdrikt nisht
however ourselves are anxious are we crushed not

נישט מיאש; ט מיר ווערן גערודפט , אבער נישט
nisht ober geroideft veren mir meyaesh nisht
not however persecuted are being we despairing not

פארלאזן ; מיר ווערן אנידערגעווארפן, אבער נישט פארלוירן
farloiren nisht ober anidergevorfen veren mir farlozen
lost not however thrown down are being we abandoned

ווערן ; י תמיד טראגן מיר ארום אין אונדזער לייב דאס שטארבן
shtarben dos laib undzer in arum mir trogen tomed veren
dying the body our in around we carry always become

פון יהושען / ישוען , כדי דאס לעבן פון יהושען / ישוען
Yeshuan Yehoshuan fun leben dos kedei Yeshuan* Yehoshuan fun*
Yeshua Yehoshua of life the so that Yeshua Yehoshua of

זאל אנטפלעקט ווערן אין אונדזער גוף . יא ווארום מיר, די
di mir vorem guf undzer in veren antplekt zol
the we because body our in become revealed shall

לעבעדיקע , ווערן צו יעדער צייט איבערגעגעבן צום
tsum ibergegeben tsait yeder tsu veren lebedike
to the handed over time every to are being the living ones

טויט צוליב יהושען / ישוען , כדי ישועס לעבן
leben Yeshuas kedei Yeshuan Yehoshuan tsulib toit*
life Yeshua's so that Yeshua Yehoshua on account of death

זאל זיך אנטפלעקן אין אונדזער שטערבלעך פלייש. יב אזוי
azoi fleish shterblech undzer in antpleken zich zol
so flesh mortal our in be revealed himself shall

ארום ווירקט דער טויט אין אונדז, דאס לעבן אבער אין
in ober leben dos undz in toit der virkt arum
in however life the us in death the works around

אייך. יג און האבנדיק דעם זעלביקן גייסט פון אמונה, לויט
loit emune fun gaist zelbikn dem hobendik un aich
according to faith of spirit same the having and you

וועלכן עס שטייט געשריבן; איך האב געגלויבט, דערפאר האב
hob derfar gegloibt hob ich geshriben shteit es velchen
have therefore believed have I written stands it which

איך גערעדט; (תהלים קטז, י.) גלויבן מיר אויך, און דעריבער
deriber un oich mir gloiben i ktz Tehilim geredt ich
therefore and also we believe 10 116 Psalms spoken I

also with Yehoshua stand up alive and will present us with you. 15 For all things are because of you that the Chen v'Chesed Hashem, having increased through the many, may increase the hodayah *(thanksgiving)* to the kavod of Hashem.

רעדן מיר; יד וויסנדיק , אז דער וועלכער האט אויפגעוועקט
oifgevekt hot velcher der az visendik mir reden
roused has who the One that knowing we speak

דעם האר יהושע / ישוע (פון די טויטע), וועט אונדז אויך
oich undz vet toite di fun Yeshua Yehoshua Har dem
also us will dead the from Yeshua Yehoshua L-rd the

אויפוועקן צוזאמען מיט יהושען / ישוען און שטעלן מיט אייך.
aich mit shtelen un Yeshuan Yehoshuan mit tsuzamen oifveken*
you with set and Yeshua Yehoshua with together awaken

טו ווארום אלץ איז פאר אייערטוועגן, כדי דער חסד , וואס
vos chesed der kedei eiertvegen far iz alts vorem
which grace the so that your sake for is all because

ווערט פארגרעסערט דורך א סך , זאל פארמערן דעם
dem farmeren zol sach a durch fargresert vert
the increase shall many a for the sake of enlarged is being

שבח צום כבוד פון ה׳ .
Hashem fun koved tsum shvach
Hashem of glory to the praise

16 Therefore we are undaunted and do not lose chozek *(strength)*. For, indeed, even if our outward man is becoming old and atrophied, yet our inward man is yom yom being renewed. 17 For our present momentary tzoros is preparing us for an eternal weight of kavod *(glory)* utterly beyond measure, 18 While we continue to look not at the visible things but the invisible; for the things visible are zemanniyim *(temporary)* but the things invisible are for l'olamim.

טז דערפאר פאלן מיר נישט אראפ ביי זיך; נאר אויב אפילו
afile oib nor zich bai arop nisht mir falen derfar
even if but self with down not we fall therefore

אונדזער אויסערלעכער מענטש ווערט פארדארבן, ווערט
vert fardorbn vert mentsh oiserlecher undzer
becomes destroyed becomes man outward our

אבער אונדזער אינערלעכער מענטש באנייט פון טאג צו טאג.
tog tsu tog fun banait mentsh inerlecher undzer ober
day to day from renewed man inward our however

יז ווארום אונדזער לייכטע און ציטווייליקע באדריקונג פארשאפט
farshaft badrikung tsaitvailike un laichte undzer vorem
obtains affliction temporary and light our because

אונדז, מער און מער איבער דער מאס , א משא פון אייביקן
eibikn fun mase a mos der iber mer un mer undz
eternal of weight a measure the above more and more us

כבוד; יח ווייל מיר קוקן נישט אויף די זאכן , וואס מען קען זען ,
zen ken men vos zachn di oif nisht kuken mir vail koved
seen be can what things the on not look we for glory

נאר אויף די , וואס מען קען נישט זען ; ווייל זאכן ,
zachn vail zen nisht ken men vos di oif nor
things because seen not be can what the things on but

וואס מען זעט, זענען לפי-שעה , אבער די זאכן , וואס
vos zachn di ober lefisho zenen zet men vos
which things the however for a while are sees man which

מען זעט נישט, זענען אייביק .
eibik zenen nisht zet men
eternal are not sees man

ה וואָרום מיר ווייסן, אז ווען דאס געצעלט, אונדזער ערדיש
erdish undzer getselt dos ven az veisen mir vorem
earthly our tent the when that know we because

הויז , וועט צעשטערט ווערן , האבן מיר א בנין פון
fun binyen a mir hoben veren tseshtert vet hoiz
of building a we have become destroy will house

ה׳ , א הויז , נישט מיט הענט געמאכט, אן אייביקס, אין
in eibiks an gemacht hent mit nisht hoiz a Hashem
in eternal an made hands with not house a Hashem

הימל . ב וואָרום אין דעם דאזיקן זיפצן מיר, בענקענדיק אנגעקליידט
ongekleidt benkendik mir ziftsn dozikn dem in vorem himel
clothed longing we sigh this the in because heaven

צו ווערן מיט אונדזער וואוינונג , וואס איז פון הימל ; ג און
un himel fun iz vos voinung undzer mit veren tsu
and heaven of is which dwelling our with become to

אויב מיר וועלן טאקע אנגעקליידט ווערן , וועלן מיר נישט געפונען
gefunen nisht mir velen veren ongekleidt take velen mir oib
found not we will become clothed indeed will we if

ווערן נאקעטע. ד וואָרום מיר, וואס זענען אין דעם דאזיקן געצעלט,
getselt dozikn dem in zenen vos mir vorem nakete veren
tent this the in are who we because naked to be

זיפצן אונטער א משא , ווייל מיר ווילן נישט ווערן אויסגעטאן,
oisgeton veren nisht vilen mir vail mase a unter ziftsn
unclothed to be not want we because burden a under sigh

נאר אנגעטאן כדי דאס שטערבלעכע זאל איינגעשלונגען ווערן
veren aingeshlungen zol shterbleche dos kedei ongeton nor
be swallowed up shall mortal the so that clothed but

פון דעם לעבן. ה און דער , וועלכער האט אונדז צוגעגרייט
tsugegreit undz hot velcher der un leben dem fun
prepared us has who the One and life the by

דערצו , איז ה׳ , וואס האט אונדז אויך געגעבן דעם ערבון
eravon dem gegeben oich undz hot vos Hashem iz dertsu
pledge the given also us has who Hashem is for this

פון דעם גייסט. ו דעריבער זענען מיר תמיד געטרייסט און
un getreist tomed mir zenen deriber Gaist dem fun
and comforted always we are therefore Spirit the of

5 For we have da'as that if the beit mishkaneinu is made churban, we have a bais from Hashem, not made with hands, a Bais L'olamim b'Shomayim. 2 For indeed in this mishkaneinu we groan, longing for the train of our robe to be our sukkah from Shomayim. 3 If indeed thus clothed we will not be found naked. 4 For while we are still in this mishkan, we groan under our burden, in as much as we do not want to be unclothed but to be clothed, that the mortal may be swallowed up by Chayyim. 5 Now the One having prepared us for this very thing is Hashem, the One having given us the eravon *(pledge)* of the Ruach Hakodesh.

6 Therefore we always have bitachon since we have da'as that being at home in the basar, we are away from home in

Adoneinu. 7 For we walk by emunah *(faith)*, not by sight; 8 Therefore we have bitachon and are pleased rather to leave home from the basar and to be at home with Adoneinu. 9 Therefore, also we are aspiring, whether at home, or away from home, to be well pleasing to Hashem, 10 Since it is necessary for all of us to be revealed/laid bare for an appearance before the Kisse Din *(Judgment Throne, i.e., Moshiach's Bet Din)* of Moshiach, in order that each one of us [individually] may receive recompense for the things done in the basar, according to his ma'asim, whether tov or rah.

11 Therefore, since we have da'as of the yirat [Moshiach] Adoneinu, we persuade men, and we have been made manifest to Hashem and I have tikvah also that we have been made manifest to your matzpunim. 12 We are not commending ourselves to you again, but are giving

ווייסן, אז כל זמן מיר וואוינען אינם גוף , זענען מיר נישט
nisht mir zenen guf inem voinen mir zman kol az veisen
not we are body in the dwell we as long as all that know

אינדערהיים ביי דעם האר. ז ווייל מיר לעבן אין גלויבן , נישט
nisht gloiben in leben mir vail Har dem bai inderheim
not believe in live we because L-rd the with at home

אין ראיה. ח מיר זענען געטרייסט , און ווילן ליבער אויסוואנדערן
oisvanderen liber vilen un getreist zenen mir re'iye in
go out rather want and comforted are we sight in

פון דעם גוף און זיין אינדערהיים ביים האר. ט דערפאר
derfar Har baim inderheim zain un guf dem fun
therefore L-rd with the at home be and body the from

שטרעבן מיר אויך, צי מיר זענען אינדערהיים צי מיר זענען
zenen mir tsi inderheim zenen mir tsi oich mir shtreben
are we or at home are we whether also we strive

ווייט , צו זיין וואוילגעפעלן פאר אים. י ווארום מיר אלע מוזן
muzn ale mir vorem im far voilgefelen zain tsu vait
must all we because him before well pleasing be to away

דערשיינען פאר משיחס כסא המשפט , כדי יעדער
yeder kedei hamishpot kisei Moshiachs far dershainen
every so that judgment throne of Moshiach's before appear

איינער זאל באקומען דאס, וואס ער האט געטאן אין דעם גוף ,
guf dem in geton hot er vos dos bakumen zol einer
body the in done has he which that receive shall one

גוטס אדער שלעכטס.
shlechts oder guts
evil or good

יא דעריבער , וויסנדיק פון דער מורא פאר דעם האר, זוכן
zuchen Har dem far moire der fun visendik deriber
seek L-rd the before fear the of knowing therefore

מיר איבערצוצייגן מענטשן, פאר ה׳ אבער זענען מיר
mir zenen ober Hashem far mentshn ibertsutsaigen mir
we are however Hashem before men to persuade we

אנטפלעקט; און איך האף , אז מיר זענען אויך אנטפלעקט אין
in antplekt oich zenen mir az hof ich un antplekt
in unveiled also are we that hope I and unveiled

אייערע געוויסנס . יב מיר רעקאמענדירן זיך נישט ווידער צו
tsu vider nisht zich rekamendirn mir gevisens eiere
to again not ourselves commend we conscience your

אייך, נאר געבן אייך א געלעגנהייט זיך צו רימען מיט
mit rimen tsu zich gelegenheit a aich geben nor aich
with boast to yourselves occasion an you give only you

an opportunity to you of glorying on behalf of us that you may respond to those who glory in outer appearance and not in lev. [13] For if we have hislayves and dveykes *(ecstasy)*, it is for Hashem; if we are in our right mind, it is for you. [14] For the ahavah *(love)* of Rebbe, Melech HaMoshiach controls us, because we have judged this, that one [Moshiach] died on behalf of all and therefore all died. [15] And Moshiach died on behalf of all, that the ones living may no longer live to themselves but may live to the one [Moshiach] who both died and has been made to stand up alive in his Techiyas HaMoshiach for their sakes.

[16] From now on, therefore, we have da'as of no one from a purely human point of view; if indeed we have had da'as of Rebbe, Melech HaMoshiach according to the basar, we now no longer so have da'as of him, [17] So that if anyone is in Moshiach, he is a bria chadasha *(a new being)*:

אונדז, כדי איר זאלט האבן עפעס קעגן די , וועלכע
velche di kegen epes hoben zolt ir kedei undz
which the against something have shall you so that us

בארימען זיך מיטן פנים און נישט מיטן הארצן.
hartsn miten nisht un ponem miten zich barimen
heart with the not and face with the themselves boast

יג ווארום אויב מיר זענען אראפ פון זינען , איז עס פאר ה׳ ;
Hashem far es iz zinen fun arop zenen mir oib vorem
Hashem for it is mind of down are we if because

זענען מיר ביים קלארן פארשטאנד , איז עס פאר אייערטוועגן .
eiertvegen far es iz farshtand klorn baim mir zenen
for your sake for it is understanding clear by the we are

יד ווארום די ליבע פון דעם משיח צווינגט אונדז, וועלכע
velche undz tsvingt Moshiach dem fun libe di vorem
which us compels Moshiach the of love the because

משפטן אזוי , אז אויב איינער איז געשטארבן פאר אלעמען, זענען
zenen alemen far geshtorben iz einer oib az azoi mishpeten
are all for died is one if that thus judges

אלע געשטארבן; טו און ער איז געשטארבן פאר אלעמען, כדי די
di kedei alemen far geshtorben iz er un geshtorben ale
the so that all for died is he and died all

לעבעדיקע זאלן מער נישט לעבן פאר זיך אליין , נאר פאר
far nor alein zich far leben nisht mer zolen lebedike
for but themselves self for live not more should the living

דעם , וועלכער איז פאר זיי געשטארבן און אויפגעשטאנען .
oifgeshtanen un geshtorben zei far iz velcher dem
stood up again and died them for is who the One

טז דערפאר פון איצט אָן קענען מיר קיינעם נישט לויטן
loitn nisht keinem mir kenen on itst fun derfar
according to not anyone we know on now from therefore

פלייש; און אויב אפילו מיר האבן געקענט משיחן
Moshiachn gekent hoben mir afile oib un fleish
Moshiach have known have we even if and flesh

לויטן פלייש, קענען מיר אים שוין נישט מער . יז דערפאר ,
derfar mer nisht shoin im mir kenen fleish loitn
therefore more not now him we know flesh according to

אויב עמיצער איז אינם משיח , איז ער א נייע באשאפונג;
bashafung naie a er iz Moshiach inem iz emitser oib
creature new a he is Moshiach in the is someone if

דאס אלטע איז פארגאנגען , זע , אלץ איז געווארן ניי ! יח און
un nai gevoren iz alts ze fargangen iz alte dos
and new become is all look passed away is old the

דאס אלץ איז פון ה׳ , וועלכער האט אונדז געמאכט שלום
sholem gemacht undz hot velcher Hashem fun iz alts dos
peace made us has who Hashem from is all this

(ישעיה נג, ה) מיט זיך אליין דורך דעם משיח און
un Moshiach dem durch alein zich mit h ng Yeshayah
and Moshiach the through alone self with 5 53 Isaiah

אונדז געגעבן די עבודה פון די מאכן פון שלום ; [יט] ווייל
vail sholem fun machen di fun avoide di gegeben undz
because peace of make the of ministry the given us

ה׳ איז געווען אינם משיח , שלום מאכן די וועלט
velt di machen sholem Moshiach inem geven iz Hashem
world the to make peace Moshiach in the was is Hashem

מיט זיך אליין, נישט צורעכענענדיק זיי זייערע זינד, און האט
hot un zind zeiere zei tsurechenendik nisht alein zich mit
has and sin their them reckoning not alone self with

געלייגט אין אונדז דאס ווארט פון דער שלום מאכן .
machen sholem der fun vort dos undz in geleigt
to make peace the of word the us in laid down

[כ] מיר זענען דעריבער שלום אמבאסאדארן פאר דעם משיח ,
Moshiach dem far ambasadoren sholem deriber zenen mir
Moshiach the for ambassadors peace therefore are we

ווי ה׳ וואלט דורך אונדז מזהיר געווען; מיר בעטן אין
in beten mir geven mazer undz durch volt Hashem vi
in ask we was exhort us through would Hashem as

משיחס נאמען , זייט זיך שלום מאכן מיט ה׳
Hashem mit machen sholem zich zeit nomen Moshiachs
Hashem with make peace yourselves be Name of Moshiach's

(ישעיה נג, ה)! [כא] ווארום דעם , וועלכער האט נישט געקענט
gekent nisht hot velcher dem vorem h ng Yeshayah
known not has who the One because 5 53 Isaiah

קיין חטא (ישעיה נג, ט), האט ה׳ געמאכט זינד (ישעיה
Yeshayah zind gemacht Hashem hot t ng Yeshayah chet kein
Isaiah sin made Hashem has 9 53 Isaiah sin any

נג, ו) פאר אונדזערטוועגן (ישעיה נג, ה); כדי מיר זאלן
zolen mir kedei h ng Yeshayah undzertvegen far u ng
should we so that 5 53 Isaiah our sakes for 6 53

ווערן ה׳ס גערעכטיקייט אין אים (ישעיה נג, יא).
yo ng Yeshayah im in gerechtikeit Hashems veren
11 53 Isaiah him in righteousness Hashem's become

the old things passed away; hinei, all has become chadashot. [18] And all things are of Hashem, Who is the One having granted to us ritztzuy *(reconciliation)* to Himself through Moshiach and has given to us the sherut haRitztzuy *(the ministry of reconciliation)*, [19] Davka *(specifically)*, that Hashem was in Moshiach reconciling the Olam to himself, not reckoning their avonot against them and putting in us the Dvar HaRitztzuy *(Message of Reconciliation)*. [20] On behalf of Rebbe, Melech HaMoshiach, therefore, we are emissaries of shalom, as if Hashem were entreating through us, we ask on behalf of Rebbe, Melech HaMoshiach: be reconciled to Hashem! [21] The one who in his person had no da'as of chataah *(sin)*, this one Hashem made chataah on our behalf that we might become the Tzidkat Hashem in Moshiach.

6 As we work together with him, we also urge you not to receive the Chen v'Chesed Hashem in vain. [2] For he says, "In a time acceptable I heard you and in a day of salvation I helped you." Hinei, now is the acceptable time; now is the Yom Yeshu'ah, [3] Not giving in anything a cause for michshol, lest the Messianic Avodas Kodesh *(holy worship, service)* be blamed; [4] But in everything presenting ourselves as Klei Kodesh of Hashem in much savlanut *(patience)*, in tzoros, in hardships, in distresses, [5] In beatings, in imprisonments, in riots, in labors, in watchings, in tzomot; [6] In purity, in da'as, in longsuffering, in chesed, in the Ruach Hakodesh, in ahavah amittit, [7] In the dvar HaEmes, in the gevurat Hashem, through the weapons of Tzedek of the right hand and of the left. [8] Through honor and dishonor, through ill repute and good repute; as "deceivers" and yet true, [9] As being unknown and yet being well known, as

ו און מיטארבעטנדיק מיט אים, זענען מיר אייך אויך מזהיר, אז
un mitarbetndik mit im zenen mir aich oich mazer az
and co-working as with Him do we you also exhort that

איר זאלט נישט מקבל זיין דעם חסד פון ה׳ אומזיסט!
ir zolt nisht mekabl zain dem chesed fun Hashem umzist
you shall not be received the grace of Hashem in vain

ב ווארום ער זאגט:
vorem er zogt
because He says

אין אן עת רצון האב איך דיך דערהערט,
in an et rotsn hob ich dich derhert
in a time acceptable have I you heard

און אין א טאג פון ישועה האב איך דיר געהאלפן;
un in a tog fun yeshue hob ich dir geholfen
and in a day of salvation have I you helped

(ישעיהו מט, ח.)
Yeshayah mt ch
Yeshayah 49 8

זע, איצט איז די באוויליקטע צייט; אָט איצט איז דער טאג פון
ze itst iz di bavilikte tsait ot itst iz der tog fun
look now is the acceptable time just now is the day of

ישועה; ג נישט געבנדיק קיינעם קיין מכשול
yeshue nisht gebendik keinem kein michshol
salvation not giving anyone any offense stumbling block

אין עפעס, כדי אונדזער עבודה זאל נישט ווערן צו
in epes kedei undzer avoide zol nisht veren tsu
in anything so that our ministry shall not be to

שאנד; ד נאר אין אלעם ווייזן מיר זיך ארויס ווי (כלי
shand nor in alem vaizen mir zich arois vi keile
shame but in everything to show we self out as vessel

קודש) דינער פון ה׳, אין גרויסער סבלנות, אין
kodesh diner fun Hashem in groiser savlones in
holy servants of Hashem in great perseverance in

צרות, אין נויטן, אין יסורים, ה אין שלעק, אין
tsores in noitn in yesurim in shlek in
troubles in hardships in sufferings in strokes in

תפיסות, אין מהומות, אין ארבעט, אין נאכט וואכן, אין
tfisus in mehumes in arbet in nacht vachen in
imprisonments in tumults in labors in night watches in

תעניתים, ו אין לויטערקייט, אין דערקענטעניש, אין לאנגמוטיקייט,
taneisim in loiterkeit in derkentenish in langmutikeit
fastings in purity in knowledge in forbearance

dying and hinei, we live! As given the mishpat mavet and yet not penalized with death; [10] As having agmat nefesh but always having simcha, as poor but enriching many, as having nothing and yet possessing everything.

אין מילדקייט , אינם רוח הקודש , אין נישט
nisht in HaKoidesh Ruach inem mildkeit in
not in the Holy Spirit in the mildness, gentleness in

צבועקישער ליבע, ז אין דעם ווארט פון אמת , אין דער גבורה
gevure der in emes fun vort dem in libe tsvuakisher
power the in truth of word the in love hypocritical

פון ה׳ ; דורך די כלי זין פון גערעכטיקייט אויף
oif gerechtikeit fun zin keile di durch Hashem fun
on righteousness of sons weapon the through Hashem of

רעכטס און לינקס , ח דורך כבוד און בזיון , דורך א
a durch bizoyen un koved durch links un rechts
a through dishonor and honor through left side and right

שם רע און א שם טוב ; ווי פארפירער (ציטירן ניטציטירן)
nitsitiren tsitiren farfirer vi tov shem a un ra shem
unquote quote impostor as good repute a and ill repute

און דאך ווארהאפטיקע; ט ווי אומבאקאנטע און דאך באקאנט; ווי
vi bakant doch un umbakante vi vorhaftike doch un
as known yet and unknown as true yet and

שטארבנדיקע און , זע , מיר לעבן; ווי געציכטיקטע, און דאך
doch un getsichtikte vi leben mir ze un shtarbendike
yet and disciplined as live we look and dying

נישט געטייטע; י ווי טרויעריקע, אבער תמיד פריילעך ; ווי
vi freilech tomed ober troierike vi geteite nisht
as rejoicing always however sorrowful as killed not

ארומעלייט , וועלכע מאכן אבער א סך רייך; ווי אזעלכע,
azelche vi raich sach a ober machen velche oremelait
such as rich many a however make who poor people

וואס האבן גארנישט, און באזיצן דאך אלץ .
alts doch bazitsen un gornisht hoben vos
everything yet possess and nothing have who

[11] We have spoken freely with you Corinthians, our levavot has been enlarged. [12] There is no penury in our affections, only in yours. [13] Now — I speak as to yeladim — make a fair exchange and open wide your levavot.

יא אונדזער מויל האט זיך אויפגעמאכט צו אייך, אָ
o aich tsu oifgemacht zich hot moil undzer
o you to opened itself has mouth our

קארינטער , אונדזער הארץ איז ברייט געווארן. יב אייך איז
iz aich gevoren breit iz harts undzer Korinter
are you become wide is heart our Corinthians

נישט ענג אין אונדז, איר אבער זענט באגרענעצט אין
in bagrenetst zent ober ir undz in eng nisht
in are however you us in resricted not

אייערע אייגענע עמאציעס. יג (גיט אונדז) אבער די זעלביקע
zelbike di ober undz git emotsyes eigene eiere
same the however us give emotions own your

פארגעלטונג—ווי צו קינדער רעד איך—ווערט אליין אויך
fargeltung tsu vi kinder red ich vert alein oich
recompense as to children speak I be yourselves also

ברייטהארציק.
breithartsik
big hearted

[14] Do not become unequally yoked with koferim *(unbelievers)*, for what shuttafut *(partnership)* has Tzedek with Lawlessness? Or where is the Brit *(Covenant)* between Ohr *(light)* and Choshech *(darkness)*? [15] And what harmony does Rebbe, Melech HaMoshiach have with B'liya'al? Or what chelek *(allotment, inheritance)* has a ma'amin with an Apikoros? [16] And what agreement has the Heikhal of Hashem with elilim? For we are a Heikhal of the Elohim Chayyim as G-d said, V'HITHALLACHTI B'TOCHCHEM *(And I will walk in the midst of you)*, IT WILL BE MISHKANI ALEHEM *(dwelling place of me with them)*, V'HAYU LI L'AM VAANI EHEYEH LAHEM LELOHIM *(And they will be to me as people and I will be to them as G-d)*. [17] Therefore, SURU *(Depart!)*, come out from

יד ווערט נישט איינגעשפאנט אין קיין פרעמדן יאך מיט
vert nisht aingeshpant in kein fremdn yoch mit
be not harnessed in any strange yoke with

אומגלויביקע; ווארום וואס פאר א חברותאשאפט האט
umgloibike vorem vos far a chavruseshaft hot
unbelievers because what for a fellowship has

צדקות מיט רשעות ? אדער וואס פאר א געמיינשאפט
tsedokes mit rishes oder vos far a gemainshaft
righteousness with wickedness or what for a commonality

האט ליכט מיט פינצטערניש? טו און וואס פאר אן איינקלאנג גיבט
hot licht mit fintsternish un vos far an ainklang gibt
has light with darkness and who for an agreement gives

עס צווישן משיח און בליעל ? אדער וואס פאר א חלק
es tsvishen Moshiach un Beliel oder vos far a cheilek
it among Moshiach and B'liya'al or who for a share

האט דער מאמין מיט דעם אומגלויביקן ? טז און וואס פאר א
hot der maimen mit dem umgloibiken un vos far a
has the believer with the non-believing and who for a

פארבינדונג האט ה׳ס היכל מיט אפג-טער? ווארום מיר
farebendung hot Hashems Heichal mit opg-ter vorem mir
connection has Hashem's Heikhal with idols because we

זענען דער היכל פון דעם לעבעדיקן ג-ט; ווי ה׳ האט געזאגט:
zenen der Heichal fun dem lebedikn G-t vi Hashem hot gezogt
are the Heikhal of the living G-d as Hashem has said

איך וועל וואוינען צווישן זיי און אומגיין צווישן זיי ;
ich vel voinen tsvishen zei un umgein tsvishen zei
I will dwell among them and go among them

און וועל זיין זייער ג-ט, און זיי וועלן זיין מיין פאלק .
un vel zain zeier G-t un zei velen zain main folk
and will be their G-d and they will his my people

(ויקרא כו, יא-יב; יחזקאל לז, כז.)
Vayikra chu yo-ib Yechezkel lz chz
Leviticus 26 11-12 Ezekiel 37 27

יז דעריבער :
deriber
therefore

the midst of them and be separated, says Adoneinu, and a TAMEH AL TIGAU *(unclean thing do not touch)*; ERTZEH ETCHEM *(and I will receive you)*, 18 And I will be to you an AV and you will be to me BANIM and BANOT *(my sons and daughters)*, says Adonoi Tzva'ot.

גייט ארויס פון זייער מיט ,
mit zeier fun arois geit
midst their from out go

און שיידט אייך אפ, זאגט דער האר (ג-ט),
G-t Har der zogt op aich sheidt un
G-d L-rd the says up you separate and

און רירט נישט אָן קיין טמא זאך ;
zach tome kein on nisht rirt un
thing unclean any on not touch and

(ישעיהו נב, יא; ירמיהו נא, מה.)
mh na Yirmeyah yo nb Yeshayah
45 51 Yirmeyah 11 52 Yeshayah

און איך וועל אייך אויפנעמען,
oifnemen aich vel ich un
receive you will I and

יח און וועל זיין צו אייך א פאטער,
foter a aich tsu zain vel un
Father a you to be will and

און איר וועט זיין צו מיר זין און טעכטער ,
techter un zin mir tsu zain vet ir un
daughters and sons me to be be you and

(ירמיהו לא, ח; לב, לח; ל, כה.)
chh l lch lb ch la Yirmeyah
25 30 38 32 8 31 Yirmeyah

זאגט דער האר (ג-ט), דער אלמעכטיקער.
Almechtiker der G-t Har der zogt
Almighty the G-d L-rd the says

7 Therefore, having these havtachot *(promises)*, Chaverim, let us submit to his tahorah, cleansing ourselves from every defilement of basar and ruach, perfecting kedushah *(holiness)* in yirat Shomayim.

2 In your levavot make a cheder for us; we wronged no one, we ruined no one,

ז דעריבער , האבנדיק די דאזיקע הבטחות , געליבטע, לאמיר
lomir gelibte havtoches dozike di hobendik deriber
let us beloved promises these the having therefore

זיך רייניקן פון יעדער באפלעקונג פון דעם פלייש און
un fleish dem fun baflekung yeder fun reiniken zich
and flesh the of defilement every of cleanse ourselves

פון דעם גייסט, פארפאלקאמענענדיק קדושה אין דער מורא פון
fun moire der in kedushe farfolkomenendik gaist dem fun
of fear the in holiness perfecting spirit the of

ה׳ . ב גיט אונדז אן ארט אין אייערע הערצער; מיר האבן
hoben mir hertser eiere in ort an undz git Hashem
have we hearts your in place a us give Hashem

קיינעם נישט געטאן קיין עוולה , קיינעם נישט געטאן קיין שאדן ,
shoden kein geton nisht keinem avle kein geton nisht keinem
harm any done not anyone injustice any done not anyone

we exploited no one. 3 I do not say this to bring you under harsha'ah, for I have said before that you are in our levavot whether to die with you or to live with you. 4 I have much ometz lev *(boldness)* and confidence toward you. I glory much on your behalf. I have been filled with chozek *(strength)*. I am filled to overflowing with simcha at all of our tzoros.

קיינעם נישט אפגענארט. ג איך זאג עס נישט, כדי (אייך) צו
tsu aich kedei nisht es zog ich opgenart nisht keinem
to you so that not it say I cheat not anyone

פארמשפטן; ווארום איך האב שוין פריער געזאגט, אז איר
ir az gezogt frier shoin hob ich vorem farmishpeten
you that said before already have I because condemn

זענט אין אונדזערע הערצער, כדי צוזאמען (מיט אייך) צו
tsu aich mit tsuzamen kedei hertser undzere in zent
to you with together so that hearts our in are

שטארבן און צוזאמען צו לעבן. ד גרויס איז מיין בטחון
bitochen main iz grois leben tsu tsuzamen un shtarben
confidence my is great live to together and die

בנוגע אייך, גרויס איז מיין בארימען זיך וועגן אייך: איך בין
bin ich aich vegen zich barimen main iz grois aich benegeie
am I you about self boast my is great you about the

פול מיט נחמה, איך פליס איבער מיט שמחה אין אלע
ale in simcha mit iber flis ich nechome mit ful
all in joy with over overflow I consolation with full

אונדזערע צרות.
tsores undzere
troubles our

5 For indeed when we had come into Macedonia we had no physical mano'ach *(rest)* but we had tzoros everywhere: battles on the outside, fears inside. 6 But Hashem who encourages the lowly, encouraged us by the coming of Titos; 7 And not only by the coming of him, but also by the encouragement by which he was encouraged over you, reporting to us your longing, your mourning, your kanous *(zeal)* for me, so that it caused me to

ה ווארום אפילו ווען מיר זענען געקומען קיין מאצעדאניען,
Macedonia kein gekumen zenen mir ven afile vorem
Macedonia to come are we when even because

האבן מיר נישט געהאט קיין מנוחה פאר אונדזער לייב, נאר זענען
zenen nor laib undzer far menuche kein gehat nisht mir hoben
are but body our for rest any had not we have

געקוועלט געווארן פון אלע זייטן; פונדרויסן געראנגלטן,
gerangltn fundroisn zaitn ale fun gevoren gekvelt
struggles from outside sides all from become tormented

אינעווייניק מורא. ו נאר ה׳, וועלכער טרייסט די שפלדיקע,
shofldike di treist velcher Hashem nor moire ineveinik
downcast the consoles who Hashem but fear inside

האט אונדז געטרייסט מיט טיטוסנס אנקומען; ז און נישט בלויז
bloiz nisht un onkumen Titusns mit getreist undz hot
only not and coming Titus's with comforted us has

מיט זיין אנקומען, נאר אויך מיט דער נחמה, מיט וועלכער
velcher mit nechome der mit oich nor onkumen zain mit
which with consolation the with also but arrive his with

ער איז געטרייסט געווארן ביי אייך. און ער האט אונדז דערציילט
dertseilt undz hot er un aich bai gevoren getreist iz er
report us has he and you at become comforted is he

have even more simcha. 8 Because if indeed I caused you agmat nefesh *(grief)* by the iggeret, I do not regret it, though I did regret it, but I see that that iggeret grieved you only briefly. 9 Now I have simcha, not that you had agmat nefesh, but that your grief brought you to teshuva, for your agmat nefesh was in Hashem, so that by us you suffered in nothing.

10 For the agmat nefesh that is according to Hashem produces teshuva to Yeshu'at Eloheinu, not to be regretted, but the agmat nefesh of the Olam Hazeh produces mavet. 11 For, hinei, see what zerizut *(diligence)* this agmat nefesh of Hashem has produced in you, what defense, what indignation, what yirat Shomayim, what longing, what kanous *(zeal)*, what onesh *(punishment)*! At every point you proved yourselves to be without ashma *(guilt)* in the matter. 12 Then though I wrote an iggeret to you, it was not for the sake of the one

פון אייער בענקשאפט , פון אייער עצבות , פון אייער אייפער פאר
far eifer eier fun atsves eier fun benkshaft eier fun
for zeal your of sorrow your of expectation your of

מיר, אזוי, אז איך האב מיך נאך מער געפריידט. ח ווייל
vail gefreidt mer noch mich hob ich az azoi mir
because rejoiced more after me have I that so me

אפילו אויב איך האב אייך באטריבט מיט דעם בריוו , טו איך
ich tu briv dem mit batribt aich hob ich oib afile
I do letter the with grieved you have I if even

נישט קיין חרטה האבן דערויף , הגם איך האב עס יא
yo es hob ich hagam deroif hoben charote kein nisht
yes it have I although thereon have regret any not

באדויערט; ווייל איך זע , אז יענער בריוו האט אייך באטריבט
batribt aich hot briv yener az ze ich vail badoyert
grieve you did letter that that see I because regret

נאר לפי-שעה . ט איצט פריי איך מיך , נישט ווייל איר
ir vail nisht mich ich frei itst lefisho nor
you because not me I rejoice now for a while but

זענט געווען טרויעריק, נאר ווייל איר זענט געווען טרויעריק צו
tsu troierik geven zent ir vail nor troierik geven zent
to grieved was are you because but grieved were are

תשובה ; ווארום איר זענט טרויעריק געווארן לויט
loit gevoren troierik zent ir vorem tshuve
according to become grieved are you for repentance

ה' , כדי איר זאלט נישט ליידן שאדן דורך אונדז אין
in undz durch shoden laiden nisht zolt ir kedei Hashem
in us through harm to suffer not shall you so that Hashem

קיין שום זאך . י ווארום די עצבות לויט ה'
Hashem loit atsves di vorem zach shum kein
Hashem according to sorrow the because thing in no way any

איז גורם תשובה צו ישועה , נישט צום באדויערן;
badoyeren tsum nisht yeshue tsu tshuve goyrem iz
regret to the not salvation to repentance brings about is

די עצבות אבער פון דער וועלט איז גורם דעם טויט .
toit dem goyrem iz velt der fun ober atsves di
death the brings about is world the of however sorrow the

יא ווארום זע , דאס ערנסטקייט לויט ה' , וואס
vos Hashem loit ernstkeit dos ze vorem
what Hashem according to earnestness what see because

פאר א פלייס עס האט אויסגעווירקט אין אייך, צו דערצו התנצלות,
hisnatsles dertsu tsu aich in oisgevirkt hot es flais a far
apology for this to you in obtained has it zeal a for

צארן , יראה , באגער, אייפער, באשטראפונג! אין אלעם האט
hot alem in bashtrofung eifer bager yira tsorn
has all in punishment zeal desire reverence wrath

איר זיך ארויסגעוויזן ריין אין דער זאך . יב דעריבער ,
deriber zach der in rein aroisgevizn zich ir
therefore matter the in clean shown yourselves you

הגם איך האב געשריבן צו אייך, (האב איך עס געטאן) נישט
nisht geton es ich hob aich tsu geshriben hob ich hagam
not done it I have you to written have I although

צוליב דעם , וועלכער האט געטאן אן עוולה , אויך נישט
nisht oich avle an geton hot velcher dem tsulib
not also injustice an done had who the one on account of

צוליב דעם , וועלכער איז באעוולט געווארן, נאר כדי
kedei nor gevoren baavlt iz velcher dem tsulib
so that but become wronged is who the one on account of

אייער פלייס פאר אונדזערטוועגן זאל זיך אנטפלעקן צו אייך
aich tsu antpleken zich zol undzertvegen far flais eier
you to be revealed itself shall our sakes for zeal your

פאר ה׳ . יג דערפאר האבן מיר זיך געטרייסט ;
getreist zich mir hoben derfar Hashem far
comforted ourselves we have for this reason Hashem before

און אין אונדזער טרייסט האבן מיר זיך נאך פיל , פיל
fil fil noch zich mir hoben treist undzer in un
much much yet ourselves we have comfort our in and

מער געפריידט איבער טיטוסנס שמחה, ווייל זיין גייסט איז
iz gaist zain vail simcha Titusns iber gefreidt mer
is spirit his because joy Titus's over rejoiced more

פון אייך אלעמען דערקוויקט געווארן . יד ווייל אויב איך האב
hob ich oib vail gevoren derkvikt alemen aich fun
have I if because become refreshed all you from

מיך עפעס בארימט פאר אים וועגן אייך, בין איך
ich bin aich vegen im far barimt epes mich
I am you about him before boastful somewhat myself

נישט פארשעמט געווארן ; נאר ווי מיר האבן צו אייך אלץ גערעדט
geredt alts aich tsu hoben mir vi nor gevoren farshemt nisht
spoken all you to have we as but become disgraced not

ווארהאפטיק, אויך אזוי איז אונדזער בארימען זיך פאר טיטוסן וואר
vor Titusn far zich barimen undzer iz azoi oich vorhaftik
true Titus before self boast our is so also truthful

געווארן . טו און זיין הערצלעכע ליבע איז זייער גרויס צו אייך, ווען
ven aich tsu grois zeier iz libe hertsleche zain un gevoren
when you to great very is love hearts his and become

having done hara'ah *(the evil)*, nor for the sake of the one who was beleidikt *(offended)*, but for the sake of your kanous *(zeal)* for us becoming manifest to you before Hashem.
13 In this we have chozek *(strength)*. But in addition to our encouragement, we had still more simcha at the simcha of Titos, because his neshamah has been set at rest by all of you; 14 Because if I have been somewhat boastful about you Corinthians to Titos, I was in this not put to shame, but just as everything we said to you is HaEmes, so also our boasting to Titos has proven true as well. 15 And his lev *(heart)* goes out to you, all the more as he has zikaron of the mishma'at *(obedience)* of all of you as you received him B'YIRAH *(with fear)* and BIRA'DAH *(trembling)*. 16 I have simcha that in everything I have confidence in you.

ער דערמאנט זיך אייער אלעמענס געהארכזאמקייט, ווי
vi gehorchzamkeit alemens eier zich dermont er
as obedience everyone's your himself remembers he

איר האט אים אויפגענומען מיט יראה און מיט ציטערן. [טז] איך
ich tsiteren mit un yira mit oifgenumen im hot ir
I trembling with and fear with welcome him did you

פריי מיך, אז איך קען מיך אין אלעם פארלאזן אויף אייך.
aich oif farlozen alem in mich ken ich az mich frei
you on rely on all in me can I that me rejoice

ח און מיר לאזן אייך וויסן, ברידער, דעם חסד פון ה׳,
Hashem fun chesed dem brider visen aich lozen mir un
Hashem of grace the brothers know you let we and

וואס איז געגעבן געווארן אין די קהלות פון מאצעדאניע;
Macedonia fun kehiles di in gevoren gegeben iz vos
Macedonia of kehiles the in become given is which

[ב] אז אין א גרויסן נסיון פון צרות, האט די שפע פון
fun shefe di hot tsores fun nisoyen groisn a in az
of abundance the did troubles of trial great a in that

זייער פרייד און זייער טיפע ארעמקייט איבערגעפלאסן צו אן
an tsu ibergeflosn oremkeit tife zeier un freid zeier
a to abounded poverty depth their and joy their

עשירות פון זייער מילדהארציקייט. [ג] ווייל לויט זייערע
zeiere loit vail mildhartsikeit zeier fun eshires
their according to because liberality their of wealth

כוחות, יא, איך זאג עדות, איבער זייערע כוחות, האבן זיי
zei hoben koiches zeiere iber eides zog ich yo koiches
they have powers their over witness say I yes powers

מנדב געווען, [ד] בעטנדיק אונדז מיט פיל תחנונים פאר דעם
dem far tachnunim fil mit undz betendik geven menadev
the for entreaty much with us begging was donated

חסד און חברותאשאפט פון דער עבודה לטובת די
di ltubt avoide der fun chavruseshaft un chesed
the for the benefit ministry the of sharing and privilege

קדושים; [ה] און נישט ווי מיר האבן געהאפט, נאר זיך אליין
alein zich nor gehoft hoben mir vi nisht un kedoishem
alone themselves but hoped had we as not and saints

האבן זיי קודם כל געגעבן צום האר, און צו אונדז דורך
durch undz tsu un Har tsum gegeben kol koidem zei hoben
by us to and L-rd to the given of all first they have

ה׳ס רצון, [ו] אז מיר האבן מזהיר געווען טיטוסן, אז ווי ער
er vi az Titusn geven mazer hoben mir az rotsn Hashems
he as that Titus did exhort have we that will Hashem's

8 Now we make known to you, Achim b'Moshiach, the Chen v'Chesed Hashem that was granted to Moshiach’s Kehillot of Macedonia,
[2] That during a great ordeal of tzoros, their abundant simcha and the extreme depth of their oni *(poverty)* abounded to the osher *(riches)* of their generosity; [3] That according to their ability, I give solemn edut, and ad kdei kach *(so much)* even beyond their ability, they gave voluntarily and of their own accord, [4] Begging us, requesting from us the privilege of participating in giving tzedakah to the Messianic Jewish ministry of the Kedoshim,
[5] And this not merely according to tikvateinu. They gave themselves first to Adoneinu and to us birtzon Hashem

(in the will of G-d), [6] So that it was necessary for us to urge Titos that as he began and made a haschala *(start)* before, so he should complete among you also this mitzvah of avodas kodesh of the Chen v'Chesed Hashem. [7] Now just as you abound in everything — in emunah, in torah, in da'as and in all zerizut *(diligence)* and in our ahavah *(love)* for you — see also that you excel in this Chen v'Chesed Hashem.

[8] I do not lay this out as a mitzvah, but the sincerity of your ahavah I am testing against the zerizut of others, [9] For you have da'as of the Chen v'Chesed of Adoneinu Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua, who, though being rich, for your sakes, he became poor, that you by Moshiach's oni *(poverty)* may become rich. [10] And in this I give my etza *(advice)*: it is tov me'od that last shanah you were the first not only to give tzedakah but also to be willing to do so. [11] Now also complete what you started! Then

האט פריער אנגעהויבן, אזוי זאל ער אויך פארענדיקן אין אייך אויך
oich aich in farendiken oich er zol azoi ongehoiben frier hot
also you in complete also he shall so begun before had

דעם דאזיקן חסד. [ז] יא, ווי איר האט אין אלעם א שפע,
shefe a alem in hot ir vi yo chesed dozikn dem
abundance an all in had you as yes grace this the

אין אמונה און אין ווארט און אין וויסן און אין יעדן פלייס
flais yedn in un visen in un vort in un emune in
zeal all in and knowledge in and word in and faith in

און אין אייער ליבע צו אונדז, אזוי זאלט איר האבן א שפע
shefe a hoben ir zolt azoi undz tsu libe eier in un
abundance a have you shall so us to love your in and

אפילו אין דעם דאזיקן חסד. [ח] איך זאג עס נישט ווי א געבאט,
gebot a vi nisht es zog ich chesed dozikn dem in afile
directive a as not it say I grace this the in even

נאר איך פרוביר אויס דורך דעם פלייס פון אנדערע אויך די
di oich andere fun flais dem durch ois prubir ich nor
the also others of zeal the through out test I but

עכטקייט פון אייער ליבע. [ט] ווארום איר קענט דעם חסד פון
fun chesed dem kent ir vorem libe eier fun echtkeit
of grace the know you because love your of genuineness

אונדזער האר יהושע / ישוע המשיח, אז הגם
hagam az HaMoshiach Yeshua Yehoshua Har undzer
although that the Moshiach Yeshua Yehoshua L-rd our

ער איז געווען רייך, דאך פאר אייערטוועגן איז ער געווארן ארעם,
orem gevoren er iz eiertvegen far doch raich geven iz er
poor become he is your sake for yet rich was is he

כדי דורך זיין ארעמקייט זאלט איר ווערן רייך. [י] און אין דעם
dem in un raich veren ir zolt oremkeit zain durch kedei
the in and rich to be you shall poverty his through so that

דאזיקן גיב איך מיין מיינונג; ווארום דאס איז נוצלעך פאר
far nutslech iz dos vorem meinung main ich gib dozikn
for of benefit is this because judgment my I give this

אייך, וועלכע האבן מיט א יאר צוריק אנגעהויבן נישט בלויז צו טאן
ton tsu bloiz nisht ongehoiben tsurik yor a mit hoben velche aich
do to only not began back year a with have who you

נאר אויך צו באגערן. [יא] איצט אבער פארענדיקט אויך דאס טאן;
ton dos oich farendikt ober itst bageren tsu oich nor
doing this also complete however now desire to also but

אז פונקט ווי איר האט געהאט דעם חשק צום וועלן, אזוי זאל
zol azoi velen tsum cheyshek dem gehat hot ir vi punkt az
shall so will to desire the had had you as just that

your readiness in desiring it may be matched by your finishing it from what you have. 12 For if the readiness is already present, it is acceptable according to whatever one may have — not according to what one does not have. 13 For it is not that there should be relief to others and distress and tzoros to you, but that there should be a balance of equality, 14 During the present time of your abundance for those who lack, and also for your lack there may be their abundance, so also there may be equality, 15 As it has been written, V'LO HE'DIF HAMARBEH V'HAMMAMIT LO HECHSIR *(The one that gathered the much did not have too much and the one that gathered little did not have too little).*

16 But Baruch Hashem, the One having given the same zerizut *(diligence)* for you in the lev *(heart)* of Titos, 17 Because of the chozek *(encouragement)*

אויך זיין די פארענדיקונג פון דעם, וואס איר האט. יב ווארום
vorem hot ir vos dem fun farendikung di zain oich
because had you which the of completion the be also

אויב דער גוטער ווילן איז דא , איז עס אנגענומען לויט
loit ongenumen es iz do iz vilen guter der oib
according to accepted it is present is will good the if

דעם, וויפל איינער האט, נישט לויט דעם, וואס ער
er vos dem loit nisht hot einer vifel dem
he what that according to not has one how much that

האט נישט. יג ווארום (איך זאג) עס נישט, כדי אנדערע זאלן
zolen andere kedei nisht es zog ich vorem nisht hot
should another so that not it say I for not has

האבן א דערלייכטערונג און איר זאלט האבן באדריקונג, נאר אויס
ois nor badrikung hoben zolt ir un derlaichterung a hoben
out of but pressure have shall you and relief a have

גלייכהייט: יד אין דער איצטיקער צייט זאל אייער שפע זיין
zain shefe eier zol tsait itstiker der in glaichheit
be abundance your shall time present the in equality

פאר זייער נויטבאדארפטיקייט, כדי אויך זייער שפע
shefe zeier oich kedei noitbadarftikeit zeier far
abundance their also so that deficiency their for

זאל זיין פאר אייער נויטבאדארפטיקייט, אזוי, אז עס זאל זיין
zain zol es az azoi noitbadarftikeit eier far zain zol
be shall it that so deficiency your for be shall

גלייכהייט; טו ווי עס שטייט געשריבן: דער , וואס האט פיל
fil hot vos der geshriben shteit es vi glaichheit
much had who the one written stands it as equality

(געזאמלט), האט נישט געהאט איבעריק , און דער , וואס
vos der un iberik gehat nisht hot gezamlt
who the one and superfluous have not did gathered

האט ווייניק (געזאמלט) האט נישט געהאט נויט. (שמות טז, יח.)
ich au Shemot noit gehat nisht hot gezamlt veinik hot
18 16 Exodus need had not has gathered few has

טז א דאנק אבער צו ה' , וועלכער גיט די זעלביקע
zelbike di git velcher Hashem tsu ober dank a
same the gives Who Hashem to however thank a

זארג אין טיטוסנס הארץ פאר אייערטוועגן . יז ווייל ער האט
hot er vail eiertvegen far harts Titusns in zorg
has he because for your sake for heart Titus's in care

טאקע אנגענומען אונדזער בקשה ; נאר זייענדיק זייער אייפערדיק,
eiferdik zeier zaiendik nor bakoshe undzer ongenumen take
zealous very being but appeal our received indeed

he received, and having more zerizut on his own accord, he went forth to you. [18] And we sent with him the Ach b'Moshiach who is bavust *(famous)* among all the Kehillot for his proclaiming the Besuras HaGeulah, [19] And not only this but also this Ach b'Moshiach has been handpicked by the Kehillot to travel with us and with this avodas kodesh of chesed being administered by us to the kavod of Adoneinu Himself and as a gvies eidus *(testimony)* to your goodwill. [20] Avoiding also that anyone should murmur about our handling of this liberal matanah *(gift)*; [21] For our tachlis is to do what is tov me'od B'EINEI ELOHIM V'ADAM *(in the eyes of G-d and man)*. [22] And we sent with them our Ach b'Moshiach whom we have often tested and found having zerizut in much, and now having even more zerizut by his great bitachon in you. [23] As for Titos, he is my shutaf and your fellow po'el in your avodas

איז ער פרייוויליק אוועק צו אייך. יח און מיר האבן מיטגעשיקט
mitgeshikt hoben mir un aich tsu avek fraivilik er iz
sending with are we and you to going willingly he is

מיט אים דעם ברודער, וועמעס לויב אין דער גוטער בשורה
Besoire Guter der in loib vemes bruder dem im mit
News good the in praise whose brother the him with

(גייט) איבער אלע קהלות; יט נישט בלויז דאס, נאר ער איז אפילו
afile iz er nor dos bloiz nisht kehiles ale iber geit
even is he but this only not kehiles all over goes

אויסדערוויילט געווארן פון די קהלות אלס אונדזער רייזע
raize undzer als kehiles di fun gevoren oisderveilt
traveling our as kehiles the of been chosen

באגלייטער אין שייכות מיט דעם דאזיקן חסד, וואס ווערט פון
fun vert vos chesed dozikn dem mit shaiches in bagleiter
by is which grace this the to reference in companion

אונדז באזארגט צו דעם כבוד פון דעם האר אליין, און צו
tsu un alein Har dem fun koved dem tsu bazorgt undz
to and Himself L-rd the of glory the to administered us

אונדזער דערמוטיקונג, כ אויסמיידנדיק דאס דאזיקע, אז קיינער
keiner az dozike dos oismaidendik dermutikung undzer
anyone that these the avoiding encouragement our

זאל נישט רעדן קיין שלעכטס אויף אונדז וואס שייך דער
der shaich vos undz oif shlechts kein reden nisht zol
the concerning who us on evil any speak not shall

דאזיקער רייכער מתנה, וואס ווערט פון אונדז באזארגט;
bazorgt undz fun vert vos matone raicher doziker
administered us of is which gift rich this one

כא ווארום מיר באמיען דיך (צו טאן) גוטס נישט בלויז פאר דעם
dem far bloiz nisht guts ton tsu dich bamien mir vorem
the for only not good do to you strive we because

האר, נאר אויך פאר מענטשן. כב און האבן מיטגעשיקט מיט
mit mitgeshikt hoben un mentshn far oich nor Har
with sending have and men for also but L-rd

זיי אונדזער ברודער, וועמען מיר האבן אפט אויסגעפרואווט
oisgepruvt oft hoben mir vemen bruder undzer zei
put to the test often have we whom brother our them

אין א סך זאכן, אז ער איז פלייסיק, איצט אבער פיל
fil ober itst flaisik iz er az zachn sach a in
more however now diligent is he that things many a in

פלייסיקער צוליב זיין גרויסן בטחון אין אייך. כג און
un aich in bitochen groisn zain tsulib flaisiker
and you in confidence great his on account of diligent

וואס שייך טיטוסן, איז ער מיין חבר און מיטארבעטער
mitarbeter un chaver main er iz Titusn shaich vos
co-worker and chaver my he is Titus concerning who

צווישן אייך; און וואס שייך אונדזערע ברידער , זענען זיי
zei zenen brider undzere shaich vos un aich tsvishen
they are brothers our concerning who and you among

שליחים פון קהלות, משיחס כבוד. [כד] ווייזט זשע זיי ארויס
arois zei zhe vaizt koved Moshiachs kehiles fun shlichim
out them then show glory Moshiach's kehiles of Shlichim

פאר די קהלות דעם באווייז פון אייער ליבע, און פון אונדזער
undzer fun un libe eier fun bavaiz dem kehiles di far
our of and love your of proof the kehiles the for

באַרימען זיך וועגן אייך.
aich vegen zich barimen
you about self boast

kodesh; as for our Achim b'Moshiach, they are shlichim of the Kehillot, the kavod of Moshiach. 24 Therefore, openly before the Moshiach's Kehillot, demonstrate your ahavah and vindicate our glorying about you.

ט וואָרום וואס שייך דער עבודה פאר די קדושים ,
kedoishem di far avoide der shaich vos vorem
saints the for ministry the concerning who because

איז עס איבעריק פאר מיר צו שרייבן צו אייך; [ב] וואָרום
vorem aich tsu shraiben tsu mir far ibrik es iz
because you to write to we for superfluous it is

איך קען אייער גוטן ווילן, צוליב וועלכן איך באַרים מיך
mich barim ich velchen tsulib vilen gutn eier ken ich
me boast I which on account of will good your know I

מיט אייך פאר די מאצעדאניער, אז אכאיא איז שוין געווען
geven shoin iz Achaia az Macedonian di far aich mit
was already is Achaia that Macedonians the before you with

גרייט פון פאראיארן; און אייער אייפריקייט האט דערוועקט
dervekt hot eifrikeit eier un farayorn fun greit
stirred up has fervor your and last year from prepared

זייער פיל פון זיי . [ג] איך האב אבער געשיקט די ברידער ,
brider di geshikt ober hob ich zei fun fil zeier
brothers the sent however have I them of many very

כדי אונדזער באַרימען זיך מיט אייך זאל נישט זיין אומזיסט
umzist zain nisht zol aich mit zich barimen undzer kedei
in vain be not shall you about self boast our so that

אין דער דאזיקער זאך , כדי , ווי איך האב געזאגט, איר
ir gezogt hob ich vi kedei zach doziker der in
you said had I as in order that matter this the in

זאלט זיין צוגעגרייט, [ד] טאמער וועלן קומען מאצעדאניער מיט
mit Macedonian kumen velen tomer tsugegreit zain zolt
with Macedonians to come will lest prepared be shall

9 Concerning your Messianic avodas kodesh sherut for the Kedoshim, it is superfluous for me to send you this iggeret. 2 For I have da'as of your readiness to involve yourself in Messianic Jewish ministry and this is the subject of my glorying to the Macedonians, saying that Achaia has been prepared since last shanah and your kanous has been mezarez *(a spur into action)* to most of them. 3 And I am sending the Achim b'Moshiach lest our glorying on behalf of you should be made empty in this respect, that you be ready, as I was saying you would be, 4 Lest perhaps if

some Macedonians should come with me and they find you unprepared, we should have bushah, to say nothing of you, in this situation. 5 Therefore, I considered it necessary to encourage the Achim b'Moshiach, that they should go on ahead to you and, having arranged in advance the bountiful terumah *(contribution)* of the havtacha you made previously so that this matanah would be ready so as to be a bracha and not an exaction.

6 Note this: the one sowing sparingly will also reap sparingly, and the one sowing for a bracha of bounty will also reap a bracha of bounty. 7 Each of you should give as he has decided previously in his lev *(heart)*, not giving bedieved *(begrudgingly)* nor out of necessity; for Hashem loves a cheerful giver. 8 And Hashem is able to cause to abound to you all Chen v'Chesed Hashem that in everything, always, having all sufficiency, you may abound to

מיר און אייך געפינען נישט צוגעגרייט, וועלן מיר פארשעמט
farshemt mir velen tsugegreit nisht gefinen aich un mir
put to shame we will prepared not find you and me

ווערן—איך וויל נישט זאגן : איר—אין דעם דאזיקן בטחון .
bitochen dozikn dem in ir zogen nisht vil ich veren
confidence this the in you say not want I be

ה איך האב עס דעריבער געהאלטן פאר נויטווענדיק צו בעטן די
di beten tsu noitvendik far gehalten deriber es hob ich
the ask to necessary for esteemed therefore it have I

ברידער , אז זיי זאלן גיין פארויס צו אייך, און פון פריער
frier fun un aich tsu forois gein zolen zei az brider
before from and you to ahead go shall they that brothers

צוגרייטן אייער שוין לאנגצוגעזאגטע ברכה , אז די דאזיקע
dozike di az broche langtsugezogte shoin eier tsugreiten
these the that blessing promised already your prepare

זאל זיין גרייט ווי א ברכה , און נישט ווי אן אויספרעסונג.
oisfresung an vi nisht un broche a vi greit zain zol
exaction an as not and blessing a as ready be shall

ו (באדענקט אייך) אבער דאס דאזיקע: ווער עס פארזייט
farzeit es ver dozike dos ober aich badenkt
scatters seed it who these the however you consider

מיט א קארגער האנט, דער וועט אויך האבן א קארגן
kargn a hoben oich vet der hant karger a mit
stingy a have also will this one hand stingy a with

שניט ; און דער, וועלכער זייעט מיט ברכה , וועט אויך
oich vet broche mit zeiet velcher der un shnit
also will abundance with sows who the and harvest

שניידן מיט ברכה . ז יעדער איינער (זאל טאן) ווי ער
er vi ton zol einer yeder broche mit shnaiden
he as do shall one each abundance with reap

האט זיך פארגענומען אין הארצן, נישט מיט באדויערן אדער
oder badoyeren mit nisht hartsn in forgenumen zich hot
or regret with not heart in resolved himself has

אויס צוואנג ; ווארום א פריילעכן געבער האט ה׳
Hashem hot geber freilechn a vorem tsvang ois
Hashem has givers cheerful a because compulsion out of

ליב ! ח און ה׳ קען אייך משפיע זיין יעדן חסד ,
chesed yedn zain maspie aich ken Hashem un lib
grace every His make abound you can Hashem and loved

every mitzvah. 9 As it has been written, PIZAR NATAN LAEVYONIM TZIDKATO OMEDET LA'AD *(He scattered, he gave to the poor, His Righteousness endures forever)*. 10 Now the one supplying ZERA *(seed)* to the sower and LECHEM for okhel *(food)* will supply and will multiply your zera and will increase the p'ri of the Tzedek of you; 11 You will be enriched in every ma'aseh chesed to all generosity, which produces through us hodayah *(thanksgiving)* to Hashem; 12 Because the avodas kodesh of this tzedakah is not only filling up the things lacking of the Kedoshim, but is also abounding through hodayah rabbah *(much thanksgiving)* to Hashem; 13 Through the proof of this Messianic Jewish sherut you bring kavod to Hashem on the basis of your submission to your Ani Ma'amin Hoda'a confession of the Besuras HaGeulah of Rebbe, Melech HaMoshiach and on the basis of the generosity of your terumah *(contribution)*

כדי איר, האבנדיק תמיד אין אלעם גענוג , זאלט
kedei ir hobendik tomed in alem genug zolt
you in order that having always in everything enough shall

זיך פיל מערן צו כלערליי מעשים טובים; ט ווי עס
zich fil mern tsu kolerlei maisim tovim vi es
yourselves much abound to all kinds of deeds good as it

שטייט געשריבן:
shteit geshriben
stands written

ער האט צעשפרייט ,
er hot tseshpreit
He has scattered abroad

ער האט געגעבן צו די ארומעלייט;
er hot gegeben tsu di oremelait
He has given to the poor

זיין גערעכטיקייט בלייבט אויף אייביק .
zain gerechtikeit blaibt oif eibik
His righteousness abides in eternity

(תהלים קיב, ט.)
Tehilim kib t
Psalms 112 9

י און דער , וועלכער גיט זאמען דעם זייער און ברויט צום
un der velcher git zomen dem zeier un broit tsum
and the One who gives seed the sower and bread to

עסן, וועט געבן און פארפילפאכן אייער זאמען, און מאכן
esen vet geben un farfilfachen eier zomen un machen
eat will give and increase your seed and make

וואקסן די פרוכט פון אייער צדקה ; יא כדי איר
vaksen di frucht fun eier tsedoke kedei ir
grow the fruit of your righteousness in order that you

זאלט אין אלעם רייך ווערן צו יעדער וואוילטעטיקייט, וועלכע
zolt in alem raich veren tsu yeder voiltetikeit velche
shall in everything rich be to every liberality which

ווירקט א שבח צו ה׳ דורך אונדז. יב וויל דאס
virkt a shvach tsu Hashem durch undz vail dos
works a praise to Hashem through us because the

אפריכטן פון דער דאזיקער עבודה נישט נאר פילט אָן די
oprichten fun der doziker avoide nisht nor filt on di
rendering of the this ministry not only fill on the

נויטן פון די קדושים , נאר עס פארמערט זיך אויך דורך
noitn fun di kedoishem nor es farmert zich och durch
need of the saints but it abounds itself also through

פיל דאנק צו ה׳ ; יג און צוליב דעם
dem tsulib un Hashem tsu dank fil
the on account of and Hashem to thanksgivings many

באוויז פון דער דאזיקער עבודה לויבן זיי ה׳ פאר דער
der far Hashem zei loiben avoide doziker der fun bavaiz
the for Hashem they praise ministry this the of proof

געהארכזאמקייט פון אייער מודה זיין זיך פון דער גוטער
Guter der fun zich zain moide eier fun gehorchzamkeit
good the of self to do confessing your of obedience

בשורה פונם משיח , און פאר דער אויפריכטיקייט פון דער
der fun oifrichtikeit der far un Moshiach funem Besoire
the of generosity the for and Moshiach of the News

חברותאשאפט לגבי זיי און לגבי אלעמען ;
alemen legabe un zei legabe chavruseshaft
everyone in relation to and them in relation to sharing

יד און זיי אליין, דורך תפילות פאר אייערטוועגן , בענקען
benken eiertvegen far tfiles durch alein zei un
yearn for your sake for prayers through alone they and

זיי נאך אייך צוליב דעם שפעדיקן חסד פון ה׳
Hashem fun chesed shefedikn dem tsulib aich noch zei
Hashem of grace surpassing the on account of you after they

אויף אייך. טו א שבח צו ה׳ פאר זיין אומאויסשפרעכלעכער
umoisshprechlecher zain far Hashem tsu shvach a aich oif
indescribable His for Hashem to praise a you on

מתנה !
matone
gift

to them and to all kol Bnei Adam; 14 And, reciprocally, the Messianic Jews in Yerushalayim will daven in intercession for you, having great ahavah in Moshiach for you, because of the surpassing Chen v'Chesed Hashem upon you. 15 Baruch Hashem for his indescribable matanah!

י און איך אליין , פוילוס, בעט אייך דורך דער עניוותדיקייט
anivesdikeit der durch aich bet Poylos alein ich un
meekness the through you beg Paul myself I and

און באשיידנקייט פון דעם משיח , איך, וואס פנים אל פנים
ponem el ponem vos ich Moshiach dem fun basheidenkeit un
face to face who I Moshiach the of gentleness and

בין א שפל רוח צווישן אייך, פונדערווייטנס אבער מוטיק
mutik ober fundervaitns aich tsvishen ruach shofl a bin
bold however from a distance you among spirit humble a am

לגבי אייך: ב איך בעט, אז ווען איך וועל זיין אנוועזנד,
onvezend zain vel ich ven az bet ich aich legabe
present be will I when that ask I you in relation to

זאל איך נישט מוזן זיין מוטיק מיט דעם בטחון , מיט
mit bitochen dem mit mutik zain muzn nisht ich zol
with confidence the with bold be must not I shall

10 Now I myself, Sha'ul, appeal to you gently in Moshiach and in his anavah *(humility)* I who am peh el peh *(panim el panim, face to face)* “lowly” among you but have “chutzpah” with you when absent. 2 Now I beg of you that when I am present I may not have to show enough chutzpah to

oppose certain persons, the ones considering us to act according to the standards of the basar of the Olam Hazeh. 3 For though walking in basar, we war not according to the basar, 4 For the weapons of our warfare are not of the basar, but full of ko'ach through Hashem to the overthrowing of strongholds, reasonings, 5 And every high minded thing rising up against the da'as of Hashem, and leading captive every machshavah *(thought)* into the mishma'at of Rebbe, Melech HaMoshiach, 6 And prepared to discipline all disobedience whenever your mishma'at *(obedience)* is completed.

7 You look at things according to outward appearance. If anyone has persuaded himself that he belongs to Moshiach, have zikaron *(recollection)* of this: as he is of Moshiach, so also are we. 8 Now even if I should glory a little too much in our samchut *(authority)* [as Shlichim of Moshiach] which Rebbe, Melech

וועלכן איך האב בדעה ארויסצוטרעטן קעגן אייניקע, וואס
vos einike kegen aroistsutreten bedeye hob ich velchen
who some against to be bold in mind to have I which

באטראכטן אונדז ווי מיר וואלטן לעבן לויטן פלייש. ג וואָרום
vorem fleish loitn leben volten mir vi undz batrachten
because flesh according to live would we as us consider

הגם מיר לעבן אינם פלייש, פירן מיר דאך נישט מלחמה
milchome nisht doch mir firen fleish inem leben mir hagam
war not yet we lead flesh in the live we although

לויטן פלייש; ד ווייל די כלי זין פון אונדזער
undzer fun zin keile di vail fleish loitn
our of sons weapon the because flesh according to

מלחמה זענען נישט פליישלעך, נאר מעכטיק פאר ה׳
Hashem far mechtik nor fleishlech nisht zenen milchome
Hashem for powerful but carnal not are warfare

צום צעשטערן פעסטונגען . ה מיר ווארפן אום תחבולות,
tachbulus um varfen mir festungen tseshteren tsum
ruses away throw we strongholds tearing down to the

און יעדע הויכקייט , וואס דערהייבט זיך קעגן דער
der kegen zich derheibt vos hoichkeit yede un
the against itself raises up which high thing every and

דערקענטעניש פון ה׳ , און נעמען געפאנגען יעדע מחשבה
machshove yede gefangen nemen un Hashem fun derkentenish
thought every captive take and Hashem of knowledge

צו דער געהארכזאמקייט פונם משיח , ו און שטייען גרייט
greit shteien un Moshiach funem gehorchzamkeit der tsu
ready stand and Moshiach of the obedience the to

זיך אפצורעכענען מיט יעדער ווידערשפעניקייט, ערשט
ersht vidershpenikeit yeder mit optsurechenen zich
first disobedience every with to exact justice ourselves

ווען אייער געהארכזאמקייט וועט ווערן פולשטענדיק. ז איר קוקט
kukt ir fulshtendik veren vet gehorchzamkeit eier ven
look you complete to be will obedience your when

אויפן פנים ? אויב עמיצער איז ביי זיך זיכער , אז ער
er az zicher zich bai iz emitser oib ponem oifen
he that convinced himself with is someone if faces on the

געהערט צום משיח , זאל ער זיך ווידער דאס באדענקען,
badenken dos vider zich er zol Moshiach tsum gehert
consider this again himself he shall Moshiach to the belongs

אז ווי ער געהערט צום משיח , אזוי געהערן מיר אויך.
oich mir geheren azoi Moshiach tsum gehert er vi az
also we belong so Moshiach to the belongs he as that

HaMoshiach Adoneinu gave for building you up and not for tearing you down, I will make good my claim. 9 I did not intend to seem as if my iggrot were meant to frighten you. 10 For they say, “His iggrot indeed are weighty and strong but his physical presence is weak and his shprach *(diction)*, as far as rhetoric is concerned, is despicable.” 11 Let such a one consider this: that the dvar we speak through iggrot when absent will become action we will very well do when present! 12 For we dare not to make a geder *(classification)* for ourselves or to compare ourselves with some of the ones commending themselves, but when they measure themselves by the standard of one another or compare themselves with one another, they do not show seichel.

13 But we will not boast out of our depth, but will be shomer to keep within the sadeh *(field)* Hashem has apportioned to us which reached out even as far as you. 14 For we

ח ווארום ווען איך זאל מיך אפילו אביסל מער בארימען
barimen mer abisel afile mich zol ich ven vorem
boast more somewhat even me shall I when because

מיט אונדזער רשות , וואס דער האר האט אונדז געגעבן צו
tsu gegeben undz hot Har der vos reshus undzer mit
to given us has L-rd the which authority our with

אייער אויפבויאונג, און נישט צו אייער צעשטערונג , וועל איך
ich vel tseshterung eier tsu nisht un oifboiung eier
I will tearing down your to not and building up your

נישט פארשעמט ווערן : ט כדי איך זאל נישט אויסזען ווי
vi oiszen nisht zol ich kedei veren farshemt nisht
as appear not shall I so that become put to shame not

איך וואלט אייך געוואלט אפשרעקן דורך מיינע בריוו . י ווייל
vail briv maine durch opshreken gevolt aich volt ich
because letters my through frighten want you would I

מען זאגט: די בריוו טאקע זענען וואגיק און שטארק;
shtark un vagik zenen take briv di zogt men
strong and weighty are indeed letters the say they

אבער ער אליין איז שוואך, און זיין רעדן —פאראכטלעך
farachtlech reden zain un shvach iz alein er ober
scorned speech his and weak is himself he however

(ציטירן ניטציטירן). יא זאל אזעלכער דאס בארעכענען, אז
az barechenen dos azelcher zol nitsitiren tsitiren
that consider this such a person let unquote quote

וואס מיר זענען פונדערווייטנס דורך דעם ווארט פון בריוו ,
briv fun vort dem durch fundervaitns zenen mir vos
letters of word the through from a distance are we what

דאס זענען מיר אויך בפועל (ממש) ווען אנוועזנד. יב ווארום
vorem onvezend ven mamesh bepoyel oich mir zenen dos
because present when bodily in actions also we are this

מיר וואגן נישט זיך צו פאררעכענען אדער פארגלייכן מיט
mit farglaichen oder farrechenen tsu zich nisht vagn mir
with compare or class to ourselves not dare we

אייניקע, וואס לויבן זיך אליין; נאר מעסטנדיק זיך מיט
mit zich mestendik nor alein zich loiben vos einike
with themselves measure but alone self praise who some

זיך אליין און פארגלייכנדיק זיך מיט זיך אליין, זענען
zenen alein zich mit zich farglaichendik un alein zich
are alone self with themselves comparing and alone self

זיי אומפארשטאנדיקע . יג מיר אבער וועלן זיך
zich velen ober mir umfarstandike zei
ourselves will however we without understanding they

were not getting out of our depth when we reached even as far as you. We were the chalutzim *(pioneers)* who came with the Besuras HaGeulah of Rebbe, Melech HaMoshiach. 15 We do not boast out of our depth, that is, in the labor of others; but tikvateinu is that, as your emunah grows, our sphere of Shlichus *(Divine mission)* among you will also be enlarged, 16 So that we may abundantly proclaim the Besuras HaGeulah to the regions beyond you, without boasting in someone else's Messianic chalutz accomplishments. 17 But HAMMIT HALLELYIT HALLEL *("The one boasting let him boast" in the L-rd)*; 18 For it is not the one commending himself that has the haskama *(approval)*, but it is the one to whom [Moshiach] Adoneinu gives the haskama.

נישט בארימען אָן א מאס , נאר לויט דעם
dem loit nor mos a on barimen nisht
the according to but measure a without boast not

מאסשטאב , וועלכן ה׳ האט אונדז אויסגעטיילט, ווי א
a vi oisgeteilt undz hot Hashem velchen mosshtab
a as assigned us has Hashem which sphere of action

מאס צו דערגרייכן אפילו ביז צו אייך. יד ווארום מיר
mir vorem aich tsu biz afile dergreichen tsu mos
we because you to unto even reach to measure of

שטרעקן זיך נישט צופיל אויס, ווי מיר וואלטן נישט דערלאנגט צו
tsu derlangt nisht volten mir vi ois tsufil nisht zich shtreken
to stretch not would we as out too much not self stretch

אייך; ווארום מיר זענען דאך געקומען אויך צו אייך אין דער גוטער
Guter der in aich tsu oich gekumen doch zenen mir vorem aich
good the in you to also come yet are we because you

בשורה פון דעם משיח ; טו נישט בארימענדיק זיך אָן
on zich barimendik nisht Moshiach dem fun Besoire
without ourselves boasting not Moshiach the of News

א מאס אין דער ארבעט פון אנדערע, אבער האבנדיק די
di hobendik ober andere fun arbet der in mos a
the having but others of labor the in measure of a

האפנונג, בשעת אייער אמונה וואקסט, אז מיר וועלן פארגרעסערט
fargresert velen mir az vakst emune eier beshas hofenung
enlarged will we that grows faith your while hope

ווערן אין אייך לויט אונדזער מאסשטאב צו א
a tsu mosshtab undzer loit aich in veren
an to sphere of action our according to you in become

שפע , טז אנצוזאגן די גוטע בשורה אין (לענדער, וועלכע)
velche lender in Besoire Gute di ontsuzogen shefe
which land in News good the to proclaim abundance

ליגן אויסער אייך, און זיך נישט צו בארימען וואס שייך
shaich vos barimen tsu nisht zich un aich oiser ligen
pertains what boast to not self and you beyond lying

דעם, וואס איז שוין פארטיק אין אן אנדערנס גבול . יז ווער
ver gvul anderns an in fartik shoin iz vos dem
who domain another's an in delve already is what that

אבער עס בארימט זיך, דער זאל זיך בארימען אינם
inem barimen zich zol der zich barimt es ober
in the boast self shall the one self boasts it however

האר (ג-ט). (ירמיהו ט, כג.) יח ווארום נישט דער , וואס
vos der nisht vorem chg t Yirmeyah G-t Har
who the one not because 23 9 Yirmeyah G-d L-rd

לויבט זיך אליין, איז אנגענומען, נאר דער , וועמען דער
loibt zich alein iz ongenumen nor der vemen der
commends self alone is approved but the one whom the

.האר לויבט
Har loibt
L-rd commends

11 I would that you might bear with me in a little tipshus *(foolery).* Do bear with me! 2 For I have kinah for you, a kinat Hashem, for, as a shadkhan *(marriage broker)*, I betrothed you to one ish *(husband)* to present you as a chaste betulah to Rebbe, Melech HaMoshiach; 3 But I fear lest somehow as the Nachash deceived Chavah by his cunning, your machshavot should be led astray from a simple and pure deveykus to Moshiach. 4 For if a darshan shows up and preaches another Moshiach, another "Yehoshua" *(Yeshua)* other than the one in our drashot, or if you receive a different "Ruach Hakodesh" from the One you received or a different Besuras HaGeulah from the one regarding which you were mekabel, you put up with [that] well enough. 5 For I consider to have

יא הלוואי וואלט איר אביסל אויסגעהאלטן מיין נארישקייט;
halevay volt ir abisel oisgehalten main narishkeit
I wish you would a little bear with my foolishness

און דאך האלט איר עס אויס פון מיר. ב ווארום איך
un doch halt ir es ois fun mir vorem ich
and even maintain you it out from me because I

אייפער פאר אייך מיט א ג-טלעכער אייפערזוכט, ווייל איך האב
eifer far aich mit a g-tlecher eiferzucht vail ich hob
jealous for you with a divine jealousy for I had

אייך פארקנסט צו איין מאן, ווי א לויטערע בתולה פארצושטעלן
aich farknast tsu ein man vi a loitere bsule fortsushteln
you betrothed to one man as a pure virgin to present

פאר דעם משיח . ג איך פארכט מיך אבער , טאמער, ווי
far dem Moshiach ich forcht mich ober tomer vi
before the Moshiach I dread me however lest as

די שלאנג האט פארפירט חוהן מיט איר כיטרעקייט, וועלן
di shlang hot farfirt Chavahn mit ir chitrekeit velen
the serpent did deceive Eve with its craftiness will

אייערע געדאנקען פארדארבן ווערן פון דער אויפריכטיקייט און
eiere gedanken fardorbn veren fun der oifrichtikeit un
your thoughts destroyed become from the simplicity and

לויטערקייט לגבי דעם משיח . ד ווארום אויב דער ,
loiterkeit legabe dem Moshiach vorem oib der
purity in relation to the Moshiach for if the one

וועלכער קומט , דרשנט אן אנדערן יהושע / ישוע , וואס
velcher kumt darshent an andern Yehoshua Yeshua vos
who comes preaches an other Yehoshua Yeshua which

מיר האבן נישט געדרשנט , אדער איר זענט מקבל אן אנדערן
mir hoben nisht gedarshent oder ir zent mekabl an andern
we have not preached or you do receive an other

גייסט, וועלכן איר האט נישט מקבל געווען, אדער אן אנדערע
gaist velchen ir hot nisht mekabl geven oder an andere
spirit which you did not received was or an other

גוטע בשורה וואס איר האט נישט אנגענומען, דערטראגט
Gute Besoire vos ir hot nisht ongenumen dertrogt
Good News which you have not accepted put up with

come behind the most groise *(eminent)* Shlichim in absolutely nothing. [6] But if indeed I am unskilled in lashon yet I am not in da'as *(knowledge)*, but in all ways and all things I have made this abundantly clear to you.

[7] Or — anshuldiks! *(pardon!)* — did I commit averos by humbling myself that you might be exalted, because I proclaimed Hashem's Besuras HaGeulah to you free of charge? [8] I robbed other of Moshiach's Kehillot, did I, in taking wages from them for the avodas kodesh work I did for you? [9] And when I was present with you and I had lack, I did not burden anyone, for my lack was made up by the Achim b'Moshiach who came from Macedonia. So I was shomer not to make myself a burden to you and in that I will remain shomer. [10] As HaEmes of Moshiach is in me, that particular boasting of mine will not be silenced in the regions of Achaia! [11] Why? Because I do not have ahavah for you? Hashem knows that I do!

איר (אים) וואויל. ה וואָרום איך מיין , אַז איך בין גאָרנישט
gornisht bin ich az mein ich vorem voil im ir
nothing am I that think I for well it you

הינטערשטעליק די גרעסטע שליחים . ו און אויב אפילו איך בין
bin ich afile oib un shlichim greste di hintershtelik
am I even if and Shlichim greatest the behind

פּראָסט אין רעדן , אָבער נישט אין וויסן ; נאָר אויף
oif nor visen in nisht ober reden in prost
on but knowledge in not however speaking in plain

יעדן אופן האָבן מיר זיך אַנטפּלעקט אין אַלעם צו אײַך.
aich tsu alem in antplekt zich mir hoben oifen yedn
you to all things in revealed ourselves we have way every

ז אָדער האָב איך דערמיט געטאָן אַ זינד, דערנידעריקנדיק זיך אַליין ,
alein zich derniderikendik zind a geton dermit ich hob oder
alone self humbling sin a done thereby I have or

כּדי איר זאָלט דערהייבט ווערן, ווײַל איך האָב אײַך אָנגעזאָגט
ongezogt aich hob ich vail veren derheibt zolt ir kedei
announced you have I for be raised up shall you so that

די גוטע בשורה פון ה׳ בחינם ? ח אַנדערע קהלות
kehiles andere bechinem Hashem fun Besoire Gute di
kehiles other free of charge Hashem of News Good the

האָב איך באַרויבט, נעמענדיק שׂכירות, כּדי אײַך צו דינען; ט און
un dinen tsu aich kedei schires nemendik baroibt ich hob
and serve to you so as pay receiving robbed I have

בשעת איך בין געווען בײַ אײַך און האָב געליטן נויט , בין איך
ich bin noit gelitn hob un aich bai geven bin ich beshas
I am in need suffered had and you with was am I while

קיינעם נישט געפֿאַלן צו לאַסט ; וואָרום די ברידער , וואָס
vos brider di vorem last tsu gefalen nisht keinem
who brothers the because burden to fell not anyone

זענען געקומען פון מאַצעדאָניע, האָבן פול אָנגעפילט מיין נויט ;
noit main ongefilt ful hoben Macedonia fun gekumen zenen
need my filled full have Macedonia from come are

און אין אַלעם האָב איך מיך געהיטן נישט (צו זיין) קיין
kein zain tsu nisht gehiten mich ich hob alem in un
any be to not guarded myself I have all in and

לאַסט פאַר אײַך, און וועל מיך נאָך היטן . י אַזוי געוויס ווי
vi gevis azoi hiten noch mich vel un aich far last
as certain as be careful yet I will and you for burden

משיחס אמת איז אין מיר, אַז די דאָזיקע באַרימונג וועט מיר
mir vet barimung dozike di az mir in iz emes Moshiachs
me will boasting this the that me in is truth Moshiach's

12 But what I do I will also continue to do in order to deny an opening to those who are looking for an opening by their ravrevan *(braggart)* boasting to be recognized as equals with us. 13 For such ones are shlichei sheker, deceitful po'alim, transforming themselves in a masquerade as shlichim of Moshiach. 14 And no wonder! For even HaSatan transforms himself into a malach ohr *(an angel of light)*; 15 It is no big “megillah,” therefore, if also Hasatan’s ministers transform themselves as ministers of Tzedek. Their end will be according to their ma'asim.

קיינער נישט פארווערן אין די געגנטן פון אכאיא. יא פארוואס?
farvos Achaia fun gegentn di in farveren nisht keiner
why Achaia of regions the in ban not no one

ווייל איך האב אייך נישט ליב ? ה׳ ווייסט. יב נאר וואס
vos nor veist Hashem lib nisht aich hob ich vail
what but knows Hashem loved not you have I because

איך טו, וועל איך אויך טאן, כדי איך זאל אפשניידן די
di opshnaiden zol ich kedei ton oich ich vel tu ich
the prune shall I in order that do also I will do I

געלעגנהייט פון די , וואס זוכן א געלעגנהייט; כדי אין
in kedei gelegenheit a zuchen vos di fun gelegenheit
in so that opening an seek who those of opening

דעם, מיט וועלכן זיי בארימען זיך , זאלן זיי געפונען
gefunen zei zolen zich barimen zei velchen mit dem
found they shall themselves boast they which with this

ווערן אויך אזוי, ווי מיר. יג ווארום אזעלכע (מענטשן) זענען פאלשע
falshe zenen mentshn azelche vorem mir vi azoi oich veren
false are men such because we as so also be

שליחים , באטריגערישע ארבעטער, וואס פארשטעלן זיך
zich farshtelen vos arbeter batrigerishe shlichim
themselves disguise who workers deceitful Shlichim

פאר שליחים פון דעם משיח . יד און עס איז נישט קיין וואונדער;
vunder kein nisht iz es un Moshiach dem fun shlichim far
wonder any not is it and Moshiach the of Shlichim for

ווייל דער שׂטן אליין פארקליידט זיך פאר א מלאך
malech a far zich farkleidt alein Satan der vail
angel an for himself transforms himself Satan the because

פון ליכט. טו עס איז דעריבער נישט קיין גרויסע זאך , אויב
oib zach groise kein nisht deriber iz es licht fun
if thing great any not therefore is it light of

אפילו זיינע משרתים פארקליידן זיך ווי משרתים פון
fun meshoresim vi zich farkleiden meshoresim zaine afile
of servants as themselves transform servants his even

צדקות ; וועמעס סוף וועט זיין לויט זייערע מעשים.
maisim zeiere loit zain vet sof vemes tsedokes
deeds their according to be will end whose righteousness

16 Listen here, let no one think me a tipesh *(idiot)*. But if you do think me a

טז ווידער זאג איך: זאל מיך קיינער נישט האלטן פאר א נאר;
nar a far halten nisht keiner mich zol ich zog vider
fool a for hold not no one me shall I say again

און אויב דאך, טא זאלט איר זשע מיך אויפנעמען ווי א נאר,
nar a vi oifnemen mich zhe ir zolt to doch oib un
fool a as take up me then you shall please yet if and

yold *(fool)*, then receive me as a yold that I, too, may boast ki hu zeh *(a small amount)*. [17] What I speak in this bitachon of boasting, I speak not according to Moshiach Adoneinu, but as a yold. [18] Als *(since)* many boast according to the basar, I also will boast. [19] For magnanimously you put up with fools, being such talmidei chachamim yourselves! [20] For you put up with it quite well, if anyone trades you into slavery, if anyone turns you into their supper, if anyone lifts your wallet, if anyone exalts himself into your gontser macher, if anyone gives you a klop in the ponem. [21] To my bushah, I say that we were too weak for that! But, nevertheless, in whatever way anyone may have chutzpah in foolishness, I also will speak with chutzpah. [22] Are they Ivrim? So am I. Are they Yisroelim? So am I. Are they Zera Avraham? So am I. [23] Are they mesharetei HaMoshiach? — I am talking like someone who is meshuggah —

כדי איך זאל מיך אויך אביסל בארימען. [יז] וואס איך רעד ,
red ich vos barimen abisel oich mich zol ich kedei
speak I what boast a little also me shall I so that

רעד איך נישט לויט דעם האר, נאר ווי אין נארישקייט , אין
in narishkeit in vi nor Har dem loit nisht ich red
in foolishness in as but L-rd the according to not I speak

דער דאזיקער כוונה פון בארימונג. [יח] ווייל א סך בארימען
barimen sach a vail barimung fun kavone doziker der
boast many a since boasting of intention this the

זיך לויט דעם פלייש, וועל איך מיך אויך (אזוי)
azoi oich mich ich vel fleish dem loit zich
so also me I will flesh the according to themselves

בארימען. [יט] ווארום איר פארטראגט גערן די נאראנים, זייענדיק
zaiendik naronem di geren fartrogt ir vorem barimen
being fools the gladly put up with you for boast

(אליין) חכמים . [כ] ווארום איר פארטראגט עס, ווען
ven es fartrogt ir vorem chachomim alein
when it put up with you for wise ones yourselves

איינער פארשקלאפט אייך, ווען איינער עסט אייך אויף,
oif aich est einer ven aich farshklaft einer
up you devours someone when you enslaves someone

ווען איינער נעמט אייך (געפאנגען), ווען איינער דערהייבט
derheibt einer ven gefangen aich nemt einer ven
raises up someone when captive you takes someone when

(זיך), ווען איינער שלאגט אייך אין פנים אריין. [כא] צו
tsu arain ponem in aich shlogt einer ven zich
to into face in you slaps someone when himself

אונדזער חרפה זאג איך עס, גלייך ווי מיר וואלטן שוואך געווארן .
gevoren shvach volten mir vi glaich es ich zog charpe undzer
become weak were we as like it I say shame our

נאר מיט וועלכן עמיצער איז שטאלץ , איך רעד נארישקייט ,
narishkeit red ich shtolts iz emitser velchen mit nor
foolishness speak I haughty is someone whatever with but

(דערמיט) וועל איך אויך זיין שטאלץ . [כב] זיי זענען עברים ?
Ivrim zenen zei shtolts zain oich ich vel dermit
Hebrews are they "haughty" be also I will thereby

איך בין אויך. זיי זענען ישראלים ? איך אויך. זיי זענען אברהמס
Avrahams zenen zei oich ich Yisroelim zenen zei oich bin ich
Abraham's are they also I Israelites are they also am I

זאמען? איך אויך. [כג] זיי זענען משיחס דינער ?—איך רעד
red ich diner Moshiachs zenen zei oich ich zomen
speak I servants Moshiach's are they also I seed

I can outdo them: in labors more abundantly, in imprisonments more frequently, in beatings more by far, and often near death. [24] By Yehudim chamash pe'amim I had the arba'im lashes minus one! [25] Shloshah pe'amim I was beaten with rods, pa'am achat I was stoned, shloshah pe'amim I was shipwrecked, spending a lailah and a yom in the open sea; [26] In journeys often, in sakanot mavet *(mortal danger)* from rivers, in sakanot mavet from robbers, in sakanot mavet from my own people, in sakanot mavet from Goyim, in sakanot mavet in the shtetl, in sakanot mavet in the country, in sakanot mavet in the sea, in sakanot mavet among achei sheker *(false brothers)*; [27] In labor and toil, in watchings, often in famine and thirst, in tzomot often, in cold and nakedness; [28] Beside the things from without, there is the pressure on me yom yom, the care of all of Moshiach's Kehillot. [29] Who is weak and I am

ווי פון משוגע —איך נאך מער ; א סך מער אין ארבעט, א
a arbet in mer sach a mer noch ich meshuge fun vi
a labors in more many a more yet I meshuga of as

סך מער אין תפיסות , אין שלעק איבער דער מאס ,
mos der iber shlek in tfisus in mer sach
measure the over strokes in imprisonments in more many

פילמאל אין סכנות נפשות . [כד] פון יידן האב איך פינף מאל
mol finf ich hob Yidn fun nefoshes sekonus in filmol
times five I have Judaeans from mortal dangers in many

באקומען פערציק שלעק וויניקער איינעם. [כה] דריי מאל האט מען
men hot mol drai einem veiniker shlek fertsik bakumen
they has times three one minus lashes forty received

מיך געשמיסן מיט ריטער, איינמאל בין איך געשטייניקט געווארן ,
gevoren geshteinikt ich bin einmol riter mit geshmisn mich
become stoning I am once rods with beaten me

דריי מאל האב איך געליטן שיפברוך , א טאג מיט א נאכט
nacht a mit tog a shifbruch gelitn ich hob mol drai
night a with day a shipwreck suffered I have times three

האב איך פארברענגט אין דער טיפעניש (פון ים); [כו] א סך מאל
mol sach a yam fun tifenish der in farbrengt ich hob
times many a sea of depth the in spend time I have

אונטערוועגנס, אין סכנות פון טייכן , אין סכנות פון גזלנים , אין
in gazlonim fun sekonus in taichn fun sekonus in untervegns
in robbers of dangers in rivers of dangers in journeying

סכנות פון (מיין אייגן) פאלק , אין סכנות פון גוים , אין
in Goyim fun sekonus in folk eigen main fun sekonus
in non-Jews of dangers in people own my of dangers

סכנות אין שטאט, אין סכנות אין דער מדבר , אין סכנות
sekonus in midbar der in sekonus in shtot in sekonus
dangers in wilderness the in dangers in city in dangers

אויפן ים , אין סכנות צווישן פאלשע ברידער ; [כז] אין פראצע
pratse in brider falshe tsvishen sekonus in yam oifen
labor in brothers false among dangers in sea on the

און הארעוואניע, אפטמאל אָן שלאף ביינאכט, אין הונגער
hunger in bainacht shlof on oftmol horevanye un
hunger in by night sleep without often toil and

און אין דורשט, אפטמאל אין תעניתים, אין קעלט און נאקעט
naket un kelt in taneisim in oftmol dursht in un
nakedness and chill in fastings in often thirst in and

(און בלויז). [כח] אחוץ די אויסערלעכע זאכן , (נאך דאס), וואס
vos dos noch zachn oiserleche di achuts bloiz un
what this even things external the besides just and

not weak? Who is caused

to fall into chet *(sin)*, and I do not burn?

30 If it is necessary for me to boast, then I will boast of my weaknesses. 31 Hashem, Elohim HaAv of HaMoshiach Yehoshua knows [Hamevorach l'olmei olamim!] that I am not speaking sheker. 32 In Damascus the Ethnarch under King Aretas was guarding the city of Damascus to arrest me, 33 And I was let down through the wall through a window in a basket, and escaped his hands.

12

It is necessary for me to boast, nothing gained by it, yet I now come to marot *(visions)* and chazonot *(revelations)* of Adoneinu. 2 I have da'as of a man in Moshiach arba esreh shanah *(fourteen years)*

קומט אויף מיר טאג טעגלעך— די דאגה פאר אלע קהלות. [כט] ווער
ver kehiles ale far daige di teglech tog mir oif kumt
who kehiles all for care the daily day me on comes

איז שלאף, און איך בין נישט שלאף? ווער ווערט פארפירט צום
tsum farfirt vert ver shlaf nisht bin ich un shlaf iz
to the misled becomes who weak not am I and weak is

שטרויכלען? און איך צינד מיך נישט אָן? [ל] אויב איך מוז מיך
mich muz ich oib on nisht mich tsind ich un shtroichlen
me must I if on not me kindle I and stumbling

בארימען, וועל איך מיך בארימען מיט מיין שלאפקייט. [לא] דער ג-ט
G-t der shlafkeit main mit barimen mich ich vel barimen
G-d the weakness my with boast me I will boast

און פאטער פון דעם האר יהושע / ישוע , ער, וועלכער איז
iz velcher er Yeshua Yehoshua Har dem fun Foter un
is who he Yeshua Yehoshua L-rd the of Father and

געלויבט אויף אייביק , ווייסט , אז איך זאג נישט קיין שקר . [לב] אין
in sheker kein nisht zog ich az veist eibik oif geloibt
in lie any not tell I that knows eternal on praise

דמשק האט דער גובערנאטאר פון דעם קעניג ארעטאס באוואכט
bavacht Aretas kenig dem fun gubernator der hot Damascus
watched Aretas king the of governor the had Damascus

די שטאט דמשק , כדי מיך צו כאפן ; [לג] און מען האט
hot men un chapen tsu mich kedei Damascus shtot di
had they and arrest to me so that Damascus city the

מיך אראפגעלאזט דורך א פענצטער אין א קארב איבער דער
der iber korb a in fentster a durch aropgelozt mich
the over basket a in window a through lowered me

מויער, און איך בין אנטרינען פון זיינע הענט .
hent zaine fun antrinen bin ich un moier
hands his from escaped am I and wall

יב

איך מוז מיך בארימען, הגם עס נוצט נישט; איך
ich nisht nutst es hagam barimen mich muz ich
I not profits it although boast me must I

וועל אבער קומען צו חזיונות און אנטפלעקונגען פון
fun antplekungen un chizyoines tsu kumen ober vel
of revelations and visions to come however will

דעם האר. [ב] איך קען א מענטשן אין דעם משיח , וואס פאר
far vos Moshiach dem in mentshn a ken ich Har dem
for who Moshiach the in man a know I L-rd the

פערצן יאר — צי אינם גוף , ווייס איך נישט, צי
tsi nisht ich veis guf inem tsi yor fertsen
whether not I know body in the whether years fourteen

אויסער דעם גוף , ווייס איך נישט; ה׳ ווייסט— איז דער
der iz veist Hashem nisht ich veis guf dem oiser
the is know Hashem not I know body the out of

זעלביקער ארויפגענומען געווארן ביז צום דריטן הימל ;
himel dritn tsum biz gevoren aroifgenumen zelbiker
heaven third to the unto become taken up such a one

ג און איך ווייס , אז דער זעלביקער מענטש— צי אינם
inem tsi mentsh zelbiker der az veis ich un
in the whether man such a one the that know I and

גוף , צי אויסער דעם גוף , ווייס איך נישט; ה׳
Hashem nisht ich veis guf dem oiser tsi guf
Hashem not I know body the out of whether body

ווייסט — ד איז ארויפגענומען געווארן אין גן עדן אריין,
arain Eidn Gan in gevoren aroifgenumen iz veist
into Eden Garden of in become taken up is knows

און האט געהערט אומאויסשפרעכלעכע ווערטער, וואס קיין
kein vos verter umoisshprechleche gehert hot un
any which words untellable hear did and

מענטש טאר נישט ארויסרעדן. ה מיט אזעלכן וועל איך
ich vel azelchn mit aroisreden nisht tor mentsh
I will such a one with speak out not permitted man

מיך בארימען; אבער מיט מיר אליין וועל איך מיך נישט
nisht mich ich vel alein mir mit ober barimen mich
not me I will myself me with however boast me

בארימען, אחוץ מיט די שלאפקייטן מיינע . ו ווארום ווען
ven vorem maine shlafkeitn di mit achuts barimen
when because of mine weaknesses the with except boast

איך זאל מיך ווילן בארימען, וועל איך נישט זיין קיין נאר; ווייל
vail nar kein zain nisht ich vel barimen velen mich zol ich
for fool any be not I will boast will me shall I

איך וועל זאגן דעם אמת ; איך פארמייד עס אבער , כדי עס
es kedei ober es farmaid ich emes dem zogen vel ich
it so that however it avoid I truth the say will I

זאל מיך קיינער נישט האלטן פאר מער ווי ער זעט מיך ,
mich zet er vi mer far halten nisht keiner mich zol
me sees he than more for regard not no one me shall

אדער הערט פון מיר. ז און צוליב דער אויסערגעוויינלעכער
oisergeveinlecher der tsulib un mir fun hert oder
extraordinary the on account of and me of hears or

גרויסקייט פון די אנטפלעקונגען— כדי איך זאל מיך נישט
nisht mich zol ich kedei antplekungen di fun groiskeit
not me shall I so that revelations the of greatness

before, whether in or out of the basar I do not have da'as, Hashem knows — such a man was snatched up and raptured to the raki'a haShlishi of Shomayim. 3 And I have da'as that such a man, whether in or out of the basar I do not have da'as, Hashem knows, 4 That he was caught away into Gan-Eden and heard inexpressible devarim which to utter such words Bnei Adam have no heter *(permit)*. 5 On behalf of such a one I will boast, but on behalf of myself I will not boast, except in my weaknesses. 6 But if I desire to boast, I will not be a yold *(fool)* for I will speak HaEmes; but I spare you, lest anyone gives me credit beyond what he sees in me or hears in me. 7 Therefore, lest I should be too exalted especially by the excess of my chazonot, there was given to me a kotz *(thorn, splinter)* in my basar, a malach of HaSatan, for the purpose of using his fists on me, lest I should be too exalted. 8 I davened shalosh pe'amim,

calling upon Adoneinu that it might depart from me. 9 And HaAdon said to me, “My Chesed is ad kahn *(sufficient for the purpose, enough)* for you, for My ko'ach *(power)* is perfected in weakness.” With lev samei'ach therefore will I boast in my weaknesses that the gevurah of Moshiach might be a shelter over me. 10 Therefore, I take pleasure in weaknesses, in insults, in hardships, in persecutions, in tzoros on behalf of Moshiach; for whenever I am weak, then the gibbor *(strong man)* am I!

11 I have been a yold! You forced me. For I ought to be commended by you, for in nothing I was behind the most groise *(eminent)* Shlichim, even if I am nothing. 12 Indeed the otot *(signs)* of the Shliach of Moshiach were brought about among you in all savlanut *(patience)*, both by otot and moftim and gevurot. 13 For in what have you been short-changed compared to the rest of Moshiach’s Kehillot,

except that I myself was

צופיל דערהייבן , איז מיר געגעבן געווארן א דארן
doren a gevoren gegeben mir iz derheibn tsufil
thorn a having become given we are to raise up too much

אין דעם לייב , א שליח פונם שׂטן , אז ער זאל מיך
mich zol er az Satan funem Shliach a laib dem in
me shall he that Satan from the apostle a body the in

שלאגן מיט דער פויסט, כדי איך זאל מיך נישט צופיל
tsufil nisht mich zol ich kedei foist der mit shlogen
too much not me shall I so that fist the with beat up

דערהייבן . [ח]פאר דעם דאזיקן האב איך דריי מאל געבעטן
gebeten mol drai ich hob dozikn dem far derheibn
begged times three I have this the for to raise up

דעם האר, אז ער זאל זיך אפטאן פון מיר. [ט] און ער האט צו
tsu hot er un mir fun opton zich zol er az Har dem
to has He and me of remove self shall He that L-rd the

מיר געזאגט: מיין חסד איז גענוג פאר דיר, ווארום מיין
main vorem dir far genug iz chesed main gezogt mir
my because you for enough is grace my said me

קראפט ווערט שלמותדיק אין שוואכקייט. וועל איך מיך צום
tsum mich ich vel shvachkeit in shleymesdik vert kraft
to the me I will weakness in perfected is power

ליבסטן דעריבער מער בארימען מיט מיינע שלאפקייטן , כדי
kedei shlafkeitn maine mit barimen mer deriber libstn
so that weaknesses my with boast more therefore love

משיחס גבורה זאל רוען אויף מיר. [י] דערפאר האב איך א
a ich hob derfar mir oif ruen zol gevure Moshiachs
a I have therefore me on rest shall power Moshiach's

וואוילגעפעלן אין שלאפקייטן , אין חרפות, אין נויטן , אין
in noitn in charpus in shlafkeitn in voilgefelen
in exigencies in shame in weaknesses in well pleased

רדיפות , אין אנגסטן , פון משיחס וועגן; ווארום ווען
ven vorem vegen Moshiachs fun angstn in redifes
when because sake Moshiach's for distresses in persecutions

איך בין שלאף, דעמאלט בין איך א גבור . [יא]איך האב מיך
mich hob ich giber a ich bin demolt shlaf bin ich
me have I strong man a I am then weak am I

געמאכט צו נאר: איר האט מיך געצוואונגען (דערצו); ווארום
vorem dertsu getsvungen mich hot ir nar tsu gemacht
because thereto compelled me have you fool to made

איך וואלט געדארפט געלויבט ווערן פון אייך; ווייל איך
ich vail aich fun veren geloibt gedarft volt ich
I because you of become praised ought would have I

not a burden on you? Do pardon me this slight!

בין אין קיין זאך נישט הינטערשטעליק די גרעסטע שליחים ,
shlichim greste di hintershtelik nisht zach kein in bin
Shlichim "super" the behind not thing any in am

הגם איך בין גארנישט. יב די צייכנס פון א שליח זענען דאך
doch zenen Shliach a fun tseichens di gornisht bin ich hagam
yet are apostle a of signs the nothing am I although

געווירקט געווארן צווישן אייך אין יעדער סבלנות , אין אותות
otot in savlones yeder in aich tsvishen gevoren gevirkt
signs in endurance all in you among become activated

און מופתים און גבורות . יג ווארום מיט וואס זענט איר
ir zent vos mit vorem gvuros un mofsim un
you are what with because works of power and wonders and

נידעריקער געשטעלט געווארן אין פארגלייך מיט די איבריקע
ibrike di mit farglaich in gevoren geshtelt nideriker
other the with comparison in become stood inferior

קהלות, אחוץ וואס איך בין אייך נישט געפאלן צו לאסט ? זייט
zeit last tsu gefalen nisht aich bin ich vos achuts kehiles
be burden to fell not you am I that except kehiles

מיר מוחל די דאזיקע עוולה !
avle dozike di moichel mir
wrong these the forgiven me

14 Hinei, this is the pa'am shlishit I am ready to come to you, and I will not be a burden; for I seek not yours but you, for yeladim ought not to lay up for their horim *(parents)*, but horim for their yeladim. 15 But with simcha I will expend and be utterly expended for the nefashot *(souls)* of you. If more abundantly I have ahavah for you, are you to have less ahavah for me? 16 But let the matter of my being a burden on you be as it may, some

יד אַט בין איך שוין גרייט צו קומען צו אייך צום דריטן
dritn tsum aich tsu kumen tsu greit shoin ich bin ot
third to the you to come to ready already I am just

מאל; און וועל אייך נישט פאלן צו לאסט , ווייל איך זוך נישט
nisht zuch ich vail last tsu falen nisht aich vel un mol
not seek I for burden to fall not you will and time

אייערס, נאר אייך; ווארום די קינדער זענען נישט מחויב
mechuyev nisht zenen kinder di vorem aich nor eiers
obligated not are children the for you but yours

איינצוזאמלען אוצרות פאר די עלטערן, נאר די עלטערן פאר די
di far elteren di nor elteren di far oitseres aintsuzamlen
the for parents the but parents the for treasures to gather

קינדער . טו איך אבער וויל העכסט גערן אויסלייגן (וואס איך
ich vos oisleigen geren hechst vil ober ich kinder
I what spend eagerly more will however I children

האב) און אויסגעלייגט ווערן פאר אייערע נפשות . אויב איך האב
hob ich oib nefoshes eiere far veren oisgeleigt un hob
have I if souls your for be spent and have

אייך אזוי שפעדיק ליב , בין איך ווייניקער געליבט ? טז נאר זאל
zol nor gelibt veiniker ich bin lib shefedik azoi aich
shall but beloved less I am loved abundantly so you

say, “Crafty jack that I am, I took you by ormah *(cunning).*” 17 Now I didn't take advantage of any of you through anyone I sent to you, did I? 18 I urged Titos to go, and I sent with him the Ach b'Moshiach; Titos didn't take advantage of you, did he? Did we not walk our derech by the same Ruach Hakodesh? We did not march out of step, did Titos and I?

19 All along have you been thinking that we are making a hitstaddekut *(defense, apology)* before you? No, before Hashem in Moshiach we speak! Everything we do, Chaverim, is for the sake of your chozek *(strength)* and edification! 20 For I fear lest efsher *(perhaps)* when I come I may not find you as I wish and that you may not find me as you wish; I fear lest efsher there be merivah *(strife)*, kinah *(jealousy)*, ka'as *(anger)*, machalokot *(divisions)*, lashon hora *(evil speech)*, ga'avah *(conceit)*, commotions; 21 Lest when I come again Hashem Elohai may make me anav

עס זיין אזוי, איך האב אייך פארט נישט באלעסטיקט; נאר
nor balestikt nisht port aich hob ich azoi zain es
but disturb not all the same you have I so be it

ווייל איך בין כיטרע, האב איך אייך געפאנגען מיט כיטרעקייט.
chitrekeit mit gefangen aich ich hob chitre bin ich vail
craftiness with taken you I have wily am I because

יז צי האב איך אייך דען אויסגענוצט דורך עמיצן פון די ,
di fun emitsn durch oisgenutst den aich ich hob tsi
the of anyone through use then you I have

וועמען איך האב געשיקט צו אייך? יח איך האב געבעטן טיטוסן, און
un Titusn gebeten hob ich aich tsu geshikt hob ich vemen
and Titus implored have I you to sent have I whom

האב מיטגעשיקט דעם ברודער. צי האט טיטוס אייך אויסגענוצט? צי
tsi oisgenutst aich Titus hot tsi bruder dem mitgeshikt hob
use you Titus did brother the with sent have

האבן מיר דען נישט געהאנדלט אין דעם זעלביקן גייסט? צי נישט אין
in nisht tsi gaist zelbikn dem in gehandlt nisht den mir hoben
in not spirit same the in proceeded not then we have

די זעלביקע פוסטריט? יט שוין לאנג האלט איר זיך ביי
bai zich ir halt lang shoin fustrit zelbike di
with yourselves you hold long already footsteps same the

דער מיינונג , אז מיר פארטיידיקן זיך פאר אייך. פאר
far aich far zich farteidiken mir az meinung der
before you before ourselves defend we that opinion the

ה' רעדן מיר אינם משיח . אלץ אבער , געליבטע
gelibte ober alts Moshiach inem mir reden Hashem
beloved however all Moshiach in the we speak Hashem

מיינע , איז פאר אייער אויפבויאונג. כ ווארום איך האב מורא,
moire hob ich vorem oifboiung eier far iz maine
fear have I because building up your for is of mine

טאמער, קומענדיק, וועל איך אייך נישט געפינען אזוי ווי איך וויל ;
vil ich vi azoi gefinen nisht aich ich vel kumendik tomer
want I as so find not you I will coming lest

און איך זאל געפונען ווערן אזוי , ווי איר ווילט נישט; טאמער וועט
vet tomer nisht vilt ir vi azoi veren gefunen zol ich un
will lest not want you as such be found shall I and

זיין געצאנק , קנאה, רוגז , מחלוקת , לשון הרע, רכילות ,
rechiles horo loshen machloikes roiges kine getsank zain
slander evil language quarrel anger envy quarreling be

גאווה , אומרוען; כא טאמער, ווען איך וועל קומען, וועט
vet kumen vel ich ven tomer umruen gaive
will come will I when lest unrest arrogant conceit

(humble) before you, and I should have agmat nefesh over many of the ones who committed averos before, and have not made teshuva from the tumah *(uncleanness)* and zenut *(fornication)* and debauchery which they practiced.

13 This is the pa'am hashlishit I am coming to you; by the PI SHNAYIM SHLOSHAH EDIM *(by the mouth of two or three witnesses)*, every dvar shall be established. 2 I warned those who committed averos before and all the rest, and, now absent, I warn them again, as I did when I made pakad *(visit)* the pa'am hashenit, that if I come again, I will not spare, I will not be lenient, 3 Als *(since)* you seek to test if Moshiach is speaking in me. Moshiach is not weak toward you, but is GIBBOR in you. 4 For indeed he was talui al HaEtz *(being hanged on the Tree)* out of weakness, but Moshiach lives by the gevurat Hashem. Likewise, we are weak in him, yet we will live with him by the

מיין ג-ט מיך דערנידעריקן פאר אייך, און איך וועל טרויערן
troiern vel ich un aich far dernideriken mich G-t main
mourn will I and you before lower me G-d my

איבער א סך , וועלכע האבן שוין פריער געהאט געזינדיקט און
un gezindikt gehat frier shoin hoben velche sach a iber
and sinned had before already have which many a over

נישט תשובה געטאן אויף זייער אומזויבערקייט און זנות
zoines un umzoiberkeit zeier oif geton tshuve nisht
fornication and impurity their on done repentance not

און פארשייטקייט , וואס זיי האבן געטריבן .
getriben hoben zei vos farshaitkeit un
committed have they which licentiousness and

יג דאס דאזיקע איז דאס דריטע מאל, אז איך קום צו אייך.
aich tsu kum ich az mol drite dos iz dozike dos
you to come I that time third the is these the

דורך דעם מויל פון צוויי אדער דריי עדות זאל
zol eides drai oder tsvei fun moil dem durch
shall witness three or two of mouth the through

יעדעס ווארט באשטעטיקט ווערן. ב איך האב פארויסגעזאגט ,
foroisgezogt hob ich veren bashtetikt vort yedes
warned previously have I be confirmed word every

און זאג פארויס, ווי בשעת איך בין געווען ביי אייך דאס
dos aich bai geven bin ich beshas vi forois zog un
the you with was am I while that ahead tell and

צווייטע מאל, און איצט פונדערווייטנס , צו די , וואס האבן
hoben vos di tsu fundervaitns itst un mol tsveite
have who the to from a distance now and time second

פריער געזינדיקט און צו די אלע איבריקע, אז ווען איך וועל
vel ich ven az ibrike ale di tsu un gezindikt frier
will I when that others all the to and sinned before

ווידער קומען , וועל איך נישט שוינען ; ג ווייל איר פארלאנגט א
a farlangt ir vail shoinen nisht ich vel kumen vider
a demand you since spare not I will to come again

באוויז, אז דורך מיר רעדט דער משיח , וועלכער איז
iz velcher Moshiach der redt mir durch az bavaiz
is who Moshiach the speaks me through that proof

נישט שוואך לגבי אייך, נאר א גבור צווישן אייך;
aich tsvishen giber a nor aich legabe shvach nisht
you among strong man a but you in relation to weak not

ד ווארום הגם ער איז אויפגעהאנגען אויף דער בוים געווארן
gevoren boim der oif oifgehongen iz er hagam vorem
become tree the on hung up is He although because

gevurat Hashem *(the power of G-d)* toward you.

5 Perform a bedikah *(examination)* on yourselves to see if you are in the emunah *(faith).* Test and prove yourselves. Or do you yourselves not have da'as that Moshiach is in you? Unless you are reprobate and unapproved. 6 But I have tikvah that you will have da'as that we are not unapproved. 7 Now we daven *(pray)* to Hashem that you do not do any rah *(evil)*, not that we Shlichim may appear to have stood the test, but that you may do hatov *(the good)*, though we may seem to have failed. 8 For we are not able to do anything against HaEmes, but only for HaEmes. 9 For we have lev same'ach when we are megareia *(weakened)* and you are strong, for this also we daven *(pray)*, that is, for your shelemut *(perfection)*, your tikkun *(restoration repair)*. 10 Therefore, while I am absent I write this iggeret so that when I am present I may not treat you with severity, according

אויס שוואכקייט, לעבט ער אבער דורך ה׳ס גבורה.
gevure Hashems durch ober er lebt shvachkeit ois
power Hashem's through however he lives weakness out

ווארום אויך מיר זענען שוואך אין אים, נאר מיר וועלן לעבן מיט
mit leben velen mir nor im in shvach zenen mir oich vorem
with live will we but Him in weak are we also because

אים דורך ה׳ס גבורה לגבי אייך. ה זוכט אייך
aich zucht aich legabe gevure Hashems durch im
you seek you in relation to power Hashem's through Him

אליין אונטער, צי איר זענט אין דער אמונה; פרובירט
prubirt emune der in zent ir tsi unter alein
prove faith the in are you whether under yourselves

אייך אליין אויס. אדער ווייסט איר נישט אליין, אז
az alein nisht ir veist oder ois alein aich
that yourselves not you know or out yourselves you

יהושע / ישוע המשיח איז אין אייך? אחוץ אויב איר
ir oib achuts aich in iz HaMoshiach Yeshua Yehoshua
you if unless you in is the Moshiach Yeshua Yehoshua

זענט פארווארפענע. ו איך האף אבער, אז איר וועט זיך
zich vet ir az ober hof ich farvorfene zent
yourselves will you that however hope I failed are

דערוויסן, אז מיר זענען נישט קיין פארווארפענע. ז מיר זענען
zenen mir farvorfene kein nisht zenen mir az dervisen
are we failed any not are we that find out

מתפלל צו ה׳, אז איר זאלט נישט טאן קיין שום
shum kein ton nisht zolt ir az Hashem tsu mispalel
in no way any do not shall you that Hashem to praying

שלעכטס; נישט כדי מיר זאלן זיך ארויסווייזן אלס
als aroisvaizen zich zolen mir kedei nisht shlechts
as turn out ourselves should we so that not evil

באוויליקטע, נאר כדי איר זאלט טאן דאס גוטע, און מיר זאלן
zolen mir un gute dos ton zolt ir kedei nor bavilikte
should we and good the do shall you so that but acceptable

זיין ווי פארווארפענע. ח ווארום מיר קענען גארנישט (טאן) קעגן
kegen ton gornisht kenen mir vorem farvorfene vi zain
against do nothing can we because unproven as be

דעם אמת, נאר פאר דעם אמת. ט ווארום מיר פרייען זיך ,
zich freien mir vorem emes dem far nor emes dem
ourselves rejoice we because truth the for but truth the

ווען מיר זענען שוואך און איר זענט שטארק; דאס דאזיקע ווינטשן
vintshn dozike dos shtark zent ir un shvach zenen mir ven
aspire these the strong are you and weak are we when

מיר אויך, איר זאלט ווערן שלמותדיק . צוליב דעם שרייב
shraib dem tsulib shleymesdik veren zolt ir oich mir
write that on account of perfected to be shall you also we

איך דאס פונדערווייטנס , כדי ווען איך וועל זיין ביי אייך,
aich bai zain vel ich ven kedei fundervaitns dos ich
you with be will I when so that from a distance the I

זאל איך מיך נישט מוזן אומגיין שטרענג, לויט דער
der loit shtreng umgein muzn nisht mich ich zol
the according to strictly go must not me I shall

מאכט, וואס דער האר האט מיר געגעבן צום אויפבויען און
un oifboien tsum gegeben mir hot Har der vos macht
and building up to the given me has L-rd the which power

נישט צום צעשטערן .
tseshteren tsum nisht
tearing down to the not

יא צולעצט, ברידער , פריידט זיך , זייט שלמותדיק ,
shleymesdik zeit zich freidt brider tsuletst
perfected be yourselves rejoice brothers lastly

טרייסט זיך , האט אחדות אין אייער מחשבה , לעבט
lebt machshove eier in achdes hot zich treist
live mind your in unity have yourselves comfort

בשלום ; און דער ג-ט פון ליבע און שלום וועט זיין מיט אייך.
aich mit zain vet sholem un libe fun G-t der un besholem
you with be will peace and love of G-d the and in peace

יב גיט אפ שלום איינער דעם אנדערן מיט א הייליקן קוש.
kush heiliken a mit andern dem einer sholem op git
kiss holy a with other the one peace up give

יג אלע קדושים געבן אייך אפ שלום .
sholem op aich geben kedoishem ale
shalom greeting up you give saints all

יד זאל דער חסד פון דעם האר יהושע / ישוע המשיח
HaMoshiach Yeshua Yehoshua Har dem fun chesed der zol
the Moshiach Yeshua Yehoshua L-rd the of grace the shall

און די ליבע פון ג-ט און די חברותאשאפט פון דעם רוח
Ruach dem fun chavruseshaft di un G-t fun libe di un
Spirit the of fellowship the and G-d of love the and

הקודש זיין מיט אייך אלעמען.
alemen aich mit zain HaKoidesh
all you with be the Holy

to the samchut *(authority)* which Rebbe, Melech HaMoshiach Adoneinu gave me for your chozek *(strength)* and not for your churban.

11 For the rest, Achim b'Moshiach, rejoice with simcha. Come to order and chazzak *(be strong)*! Have achdus *(unity)* in your machshavot *(thoughts)*. Live in shalom. And the G-d of ahavah and shalom will be with you.
12 Greet one another with a neshikat hakodesh.
13 All the Kedoshim say, "Shalom!"

14 The Chen v'Chesed Adoneinu Moshiach and the ahavas Hashem and the dveykus HaRuach Hakodesh be with you all.

דער בריוו פון דעם שליח

Galatians

פוילוס צו די גאלאטער

1 From Sha'ul, a
Shliach, not from Bnei
Adam, nor through Bnei
Adam, but through Rebbe,
Melech HaMoshiach
Yehoshua and Hashem,
Elohim Avinu, the One of
whom [we say] Mechayyei
Mesim Atah *(Thou Revivest
the Dead)*, even the
Moshiach, 2 And from
all the Achim B'Moshiach
with me; to the Kehillot of
Galatia.
3 Chen v'Chesed Hashem
to you and Shalom
Hashem from Elohim
Avinu and Rebbe, Melech
HaMoshiach Yehoshua
Adoneinu, 4 The one
having made a matnat
Elohim of himself, on
behalf of chattoteynu *(our
sins)*, so that he might
rescue us out of the Olam
Hazeh [Yom Tzarah], this
age, this present evil age,
according to the ratzon
Hashem *(will of G-d)*, even
Avinu, 5 Lo hakavod l'olmei
olamim. Omein.

א פוילוס, א שליח , נישט פון מענטשן, נישט דורך א
a durch nisht mentshn fun nisht Shliach a Poylos
a through not men from not apostle a Paul

מענטשן, נאר דורך יהושע / ישוע המשיחן , און
un HaMoshiachn Yeshua Yehoshua durch nor mentshn
and the Moshiach Yeshua Yehoshua by but man

ג-ט דעם פאטער, וועלכער האט אים אויפגעוועקט פון די
di fun oifgevekt im hot velcher Foter dem G-t
the from raise up again Him did who Father the G-d

טויטע, ב און אלע ברידער , וואס זענען מיט מיר, צו די קהלות
kehiles di tsu mir mit zenen vos brider ale un toite
kehiles the to me with are who brothers all and dead

פון גאלאטיען: ג חסד צו אייך און שלום פון ג-ט אונדזער
undzer G-t fun sholem un aich tsu chesed Galatia fun
our G-d from peace and you to grace Galatia of

פאטער, און פון דעם האר יהושע / ישוע המשיח ,
HaMoshiach Yeshua Yehoshua Har dem fun un Foter
the Moshiach Yeshua Yehoshua L-rd the from and Father

ד וועלכער האט זיך געגעבן פאר אונדזערע זינד, כדי אונדז
undz kedei zind undzere far gegeben zich hot velcher
us so that sin our for given himself has who

ארויסצוראטעווען פון דער איצטיקער בייזער וועלט, לויט
loit velt beizer itstiker der fun aroistsurateven
according to world evil present the of to deliver out

דעם רצון פון ג-ט און אונדזער פאטער; ה צו וועמען זאל זיין כבוד
koved zain zol vemen tsu Foter undzer un G-t fun rotsn dem
glory be shall whom to Father our and G-d of will the

לעלמי עולמים . אמן .
Omein olamim lelmi
Amen and ever forever

[6] I am shocked that so quickly you are being turned from the One who granted you the kri'ah *(calling)*, summoning you by the Chen v'Chesed Hashem of Moshiach. I am shocked that so quickly you are being turned from this to a different "Besuras HaGeulah." [7] Not that there is another, mind you! Except that there are some individuals disturbing and troubling you, desiring to twist and pervert the Besuras HaGeulah of Moshiach. [8] But even if we or a malach from Shomayim should pose as maggidim [for Moshiach] and make a hachrazah *(proclamation)* to you of a "Besuras HaGeulah" other than that Besuras HaGeulah which we preached to you, let such a one be ARUR HAISH *(Cursed is the man)* and set under cherem *(ban of destruction)* and onesh Gehinnom *(damnation)*. [9] As we have previously said, and now again I say, if any one preaches a "Besuras HaGeulah" to you other than that which you received, let him be ARUR HAISH and be consigned to onesh Gehinnom.

[ו] איך וואונדער מיך , וואס אזוי געשווינט נייגט איר זיך
zich ir neigt geshvint azoi vos mich vunder ich
yourselves you incline quickly so that myself wonder I

אפ פון דעם , וועלכער האט אייך גערופן אין דעם חסד
chesed dem in gerufen aich hot velcher dem fun op
grace the in called you has who the One from away

פונם משיח , צו אן אנדערער בשורה טובה; [ז] וואס איז נישט
nisht iz vos Toive Besoire anderer an tsu Moshiach funem
not is which Good News another an to Moshiach of the

קיין אנדערע, אחוץ וואס עס געפינען זיך אייניקע
einike zich gefinen es vos achuts andere kein
certain themselves do find there that except other any

(לייט), וואס באאומרואיקן אייך און ווילן פארדרייען די גוטע
Gute di fardreien vilen un aich baumruiken vos lait
good the to pervert want and you agitate who people

בשורה פון דעם משיח . [ח] נאר אפילו ווען מיר (אליין),
alein mir ven afile nor Moshiach dem fun Besoire
ourselves we when even but Moshiach the of News

אדער א מלאך פון הימל , זאל אייך אנזאגן א בשורה
besoire a onzogen aich zol himel fun malech a oder
News a proclaim you shall heaven from angel an or

אויסער דער , וואס מיר האבן אייך אנגעזאגט , זאל ער
er zol ongezogt aich hoben mir vos der oiser
he shall announced you have we which the one apart from

זיין אין חרם . [ט] אזוי ווי מיר האבן פריער געזאגט , און איך
ich un gezogt frier hoben mir vi azoi cheirem in zain
I and announced before have we as so accursed in be

זאג עס איצט ווידער: אויב עמיצער זאגט אייך אָן א בשורה אחוץ
achuts besoire a on aich zogt emitser oib vider itst es zog
except News a on you tells anyone if again now it say

דער , וואס איר האט אנגענומען, זאל ער זיין אין חרם .
cheirem in zain er zol ongenumen hot ir vos der
accursed in be he shall received have you which the one

[י] ווארום זוך איך דען איצט צו געווינען מענטשן, אדער ה' ?
Hashem oder mentshn gevinen tsu itst den ich zuch vorem
Hashem or men gain to now then I seek for

אדער זוך איך צו געפינען חן ביי מענטשן? אויב איך וואלט
volt ich oib mentshn bai chein gefinen tsu ich zuch oder
would I if men with favor find to I seek or

[10] Am I now seeking the ishshur *(approval)* of Bnei Adam? Or the haskama *(approval)* of Hashem? Or am I seeking to be a man-pleaser? If [and this is not the case] I were still pleasing Bnei Adam, I would not have been the eved of Moshiach.

[11] For I mefarsem *(make known)* to you, Achim B'Moshiach, the Besuras HaGeulah having been preached by me, that it is not according to Bnei Adam; [12] For neither did I receive it from Bnei Adam nor was I taught it, but no, it was through a chazon *(revelation)* of Moshiach Yehoshua. [13] For you heard of my derech, my halakhah, my hitnahagut *(conduct)* in earlier times in Yahadut *(Judaism)*, how I was to an extraordinary degree bringing redifah *(persecution)* upon the Kehillah of Hashem and was making havoc of it, [14] And I was shtaig *(working my way up, advancing, progressing)* in Yahadut *(Judaism)* beyond many of my landsmen, being more abundantly machmir and

נאך געזוכט צו געפינען חן ביי מענטשן, וואלט איך נישט געווען
geven nisht ich volt mentshn bai chein gefinen tsu gezucht noch
be not I would men with favor find to sought still

משיחס קיין קנעכט .
knecht kein Moshiachs
servant Moshiach's

יא וואָרום איך מאך אייך באקאנט, ברידער , אז די גוטע
Gute di az brider bakant aich mach ich vorem
good the that brothers know you make I because

בשורה, וואס ווערט אנגעזאגט פון מיר, איז נישט לויט
loit nisht iz mir fun ongezogt vert vos Besoire
according to not is me by announced was which News

א מענטשן. יב ווייל נישט האב איך זי באקומען פון א
a fun bakumen zi ich hob nisht vail mentshn a
a from received it I have not because man a

מענטשן , נישט האט מען מיך זי אויסגעלערנט, נאר (זי
zi nor oisgelernt zi mich men hot nisht mentshn
it but rather taught it me men have nor human being

איז) דורך אן אנטפלעקונג פון יהושע / ישוע המשיחן .
HaMoshiachn Yeshua Yehoshua fun antplekung an durch iz
the Moshiach Yeshua Yehoshua of revelation a through is

יג וואָרום איר האט דאך געהערט פון מיין התנהגות אמאל
amol hisnaiges main fun gehert doch hot ir vorem
formerly conduct my of heard yet have you for

אין דעם יידישן דת , אז איבער דער מאס האב איך
ich hob mos der iber az das Yiddishn dem in
I have measure the above that religion Jewish the in

פארפאלגט די קהלה פון ה׳ און זי וויסט געמאכט; יד און
un gemacht vist zi un Hashem fun kehile di farfolgt
and made desolate it and Hashem of kehile the persecuted

בין איבערגעשטיגן אין דעם יידישן דת א סך מיינסגלייכן
mainsglaichn sach a das Yiddishn dem in ibergeshtigen bin
my equals many a religion Jewish the in progressing am

אין יארן צווישן מיין פאלק , זייענדיק א זייער גרויסער קנאי
kanoi groiser zeier a zaiendik folk main tsvishen yorn in
zealot great very a being people my among years in

פאר דער מסורה פון מיינע אבות . טו ווען אבער עס
es ober ven avot maine fun mesoire der far
it however when fathers my of tradition the for

a kannai *(zealot)* bekius for the minhagim, the Masorot haAvot, the kabbalah *(oral tradition)*, the Torah Sheb'al Peh, the Halakhah of my Avot. 15 But when Hashem was pleased, when it was the ratzon Hashem, Hashem being the One who separated me as kodesh KERA'ANI MIME'EI IMMI *(He called me from the womb of my mother)* and granted me the kri'ah *(calling)*, summoning me through the Chen v'Chesed of Hashem, 16 To reveal His Zun fun der Oybershter in me, that I might preach Him among the Goyim, immediately, then, I did not consult with basar vadahm *(flesh and blood)*, 17 Nor did I go up to Yerushalayim to those who were Moshiach's Shlichim before me, but I went away hitbodedut into Arabia and again I returned to Damascus.

18 Then, after shalosh shanim *(three years)*,I went up to Yerushalayim to get acquainted with Kefa, and I stayed with him chamishah asar yamim *(fifteen days)*. 19 But

איז וואוילגעפעלן דעם , וועלכער האט מיך אפגעשיידט פון
fun opgesheidt mich hot velcher dem voilgefelen iz
from separated me had Who the One well pleased is

מיין מוטערס לייב און דורך זיין חסד מיך גערופן, טז צו
tsu gerufen mich chesed zain durch un laib muters main
to called me grace His through and body mothers my

אנטפלעקן זיין זון אין מיר, כדי איך זאל אים אנזאגן
onzogen im zol ich kedei mir in Zun zain antpleken
proclaim Him shall I so that me in Son His to reveal

צווישן די אומות העולם : האב איך גלייך מיך
mich glaich ich hob hooilem umes di tsvishen
me immediately I have of the world peoples the among

נישט באראטן מיט בשר ודם , יז און בין אפילו נישט
nisht afile bin un v'dam basar mit baroten nisht
not even did and and blood flesh with consulted not

ארויפגעגאנגען קיין ירושלים צו די , (וואס זענען געווען)
geven zenen vos di tsu Yerushalayim kein aroifgegangen
was are who the to Yerushalayim to go up

שליחים פאר מיר, נאר בין אוועק קיין אראביען, און האב מיך
mich hob un Arabien kein avek bin nor mir far shlichim
me did and Arabia to depart did but me before Shlichim

ווידער אומגעקערט קיין דמשק .
Damascus kein umgekert vider
Damascus to return again

יח שפעטער, אין דריי יאר ארום , בין איך ארויפגעגאנגען
aroifgegangen ich bin arum yor drai in shpeter
go up I did around years three in later

קיין ירושלים זיך צו באקענען מיט כיפא, און
un Kefa mit bakenen tsu zich Yerushalayim kein
and Kefa with get acquainted to myself Yerushalayim to

בין פארבלייבן ביי אים פיפצן טעג . יט און קיין אנדערן פון די
di fun andern kein un teg fuftsen im bai farblaiben bin
the of other any and days fifteen him with remain did

שליחים האב איך נישט געזען, אחוץ יעקבן , דעם הארס
Hars dem Yaakovn achuts gezen nisht ich hob shlichim
the L-rd's the Ya'akov except see not I did Shlichim

other of the Moshiach's
Shlichim I did not see
except Ya'akov achi Rebbe,
Melech HaMoshiach
Adoneinu. 20 Now, what
things I write to you, hinei,
before Hashem I do not
speak sheker. 21 Next I
went into the regions
of Syria and of Cilicia,
22 But I was unknown
panim el panim by the
Kehillot of Moshiach in
Yehudah; 23 Only they
were hearing that "the
one once bringing redifah
(persecution) upon us
is now preaching the
Emunah which once he
was pillaging." 24 And they
were glorifying Hashem in
me.

2 Then, after arbah
esrey shanim *(fourteen
years)*, again I went up to
Yerushalayim with Bar-
Nabba, having taken with
me also Titos. 2 Yet I went
up according to a chazon
(revelation), and I laid
before them the Besuras
HaGeulah which I proclaim
among the Goyim, but I did
this privately to the men
of repute, lest I should
run, or should prove to

ברודער. כ וואס אבער איך שרייב צו אייך, אָט פאר ה׳ ,
Hashem far ot aich tsu shraib ich ober vos bruder
Hashem before look you to write I however what brother

אז איך זאג נישט קיין שקר. כא נאך דעם בין איך אוועק אין
in avek ich bin dem noch sheker kein nisht zog ich az
in depart I did that after lie any not say I that

די געגנטן פון סיריען און קיליקיען. כב און איך בין אבער
ober bin ich un Cilicia un Sirya fun gegentn di
however am I and Cilicia and Syria of regions the

געווען אומבאקאנט צו די קהלות אין יהודה , וועלכע זענען
zenen velche Yehude in kehiles di tsu umbakant geven
are which Yehudah in kehiles the to unknown was

אינעם משיח ; כג זיי האבן נאר בלויז געהערט: דער , וואס
vos der gehert bloiz nor hoben zei Moshiach inem
who the one heard only just have they Moshiach in the

האט אונדז אמאל פארפאלגט , זאגט איצט אָן די אמונה,
emune di on itst zogt farfolgt amol undz hot
faith the without now says persecuted once us had

וועלכע ער האט פריער צעשטערט (ציטירן ניטציטירן); כד און האבן
hoben un nitsitiren tsitiren tseshtert frier hot er velche
have and unquote quote disrupted before has he which

פארהעלעכט ה׳ צוליב מיר.
mir tsulib Hashem farhelecht
me on account of Hashem glorified

ב דאן , נאך פערצן יאר , בין איך ווידער ארויפגעגאנגען
aroifgegangen vider ich bin yor fertsen noch dan
go up again I did years fourteen after then

קיין ירושלים מיט בר-נבאן , מיטנעמענדיק מיט
mit mitnemendik Bar-Nabban mit Yerushalayim kein
with taking with Bar-Nabba with Yerushalayim to

מיר אויך טיטוסן. ב איך בין אבער ארויפגעגאנגען לויט
loit aroifgegangen ober bin ich Titusn oich mir
according to go up however did I Titus also me

אן אנטפלעקונג; און האב פארגעלייגט פאר זיי די גוטע
Gute di zei far fargeleigt hob un antplekung an
good the them before put before did and revelation a

בשורה, וואס איך רוף אויס צווישן די אומות העולם ,
hooilem umes di tsvishen ois ruf ich vos Besoire
of the world peoples the among out call I which News

און בפרט באזונדער פאר די חשובים , כדי איך
ich kedei cheshuvim di far bazunder bifrat un
I so that acknowledged the before separately especially and

have run, L'TOHU *(in vain)*. 3 But Titos, the one with me, a Yevani *(Greek)*, was not compelled to undergo bris milah. 4 But because of the achei sheker *(false brothers)* b'Moshiach, the ones secretly brought in, the ones who crept in to spy out our DEROR *(freedom)* which we have in Moshiach Yehoshua al menat *(in order that)* they might enslave us. 5 To these enslavers not for one hour did we yield in subjection, that HaEmes of the Besuras HaGeulah might continue and remain with you. 6 But from the men of repute whatever they once were matters nothing to me, ki ein masso panim im Hashem *(for there is no respect of persons with G-d, no partiality)*, for to me these men of repute added nothing. 7 But, on the contrary, having seen that I have been entrusted with the Besuras HaGeulah for those without the bris milah, just as Kefa was for those with the bris milah, 8 For the One having worked in Kefa for a Shlichus to those with

זאל נישט לויפן אומזיסט, אדער האבן געלאפן. [ג] דאך אפילו טיטוסן,
Titusn afile doch gelofen hoben oder umzist loifen nisht zol
Titus even yet run have or in vain run not shall

וועלכער איז געווען מיט מיר, הגם א גריך, האט מען נישט
nisht men hot Grich a hagam mir mit geven iz velcher
not they had Greek a although me with was is who

געצוואונגען זיך צו לאזן מל זיין; [ד] אבער מחמת
machmas ober zain mal lozen tsu zich getsvungen
because of however be circumcise let to self compelled

די פאלשע ברידער, וואס האבן זיך אריינגעגנבעט, וועלכע
velche araingegnbet zich hoben vos brider falshe di
which stolen in themselves had who brothers false the

זענען אריינגעקומען אויסצושפיאנירן אונדזער פרייהייט, וואס מיר
mir vos fraiheit undzer oistsushpyoniren araingekumen zenen
we which freedom our to spy out come in are

האבן אינם משיח יהושע / ישוע, כדי זיי זאלן
zolen zei kedei Yeshua Yehoshua Moshiach inem hoben
shall they so that Yeshua Yehoshua Moshiach in the have

אונדז פארקנעכטן; [ה] צו וועמען מיר האבן אפילו אויף קיין איין שעה
sho ein kein oif afile hoben mir vemen tsu farknechtn undz
hour one any on even did we whom to enslave us

נישט נאכגעגעבן מיט הכנעה; כדי דער אמת פון דער
der fun emes der kedei hachnoe mit nochgegeben nisht
the of truth the so that subjection with give in not

גוטער בשורה זאל פארבלייבן ביי אייך. [ו] אבער פון די,
di fun ober aich bai farblaiben zol Besoire Guter
the from however you with remain shall News good

וואס האבן אויסגעזעענען פאר עפעס צו זיין—עס מאכט מיר
mir macht es zain tsu epes far oisgezenen hoben vos
me makes it be to something for seemed have who

גארנישט אויס, וואס זיי זענען אמאל געווען: ה' איז נישט
nisht iz Hashem geven amol zenen zei vos ois gornisht
not is Hashem were once are they what out nothing

קיין נושא פנים פון א מענטשן—מיר האבן די חשובים
cheshuvim di hoben mir mentshn a fun ponem noisa kein
acknowledged the have me man a of face partiality any

גארנישט צוגעלייגט; [ז] נאר להיפך, ווען זיי האבן געזען,
gezen hoben zei ven lehepech nor tsugeleigt gornisht
see did they when on the contrary but added nothing

אז מיר איז אנפארטרויט געווארן די גוטע בשורה צו די
di tsu Besoire Gute di gevoren onfartroit iz mir az
the to News Good the become entrusted are we that

the bris milah also worked in me for a Shlichus to the Goyim. 9 And realizing the Chen v'Chesed Hashem having been given to me, Ya'akov and Kefa and Yochanan, the men of repute, the ones seeming to be Ammudei HaKehillah *(Pillars of the Kehillah)*, extended to me and to Bar-Nabba the yad yeminam *(right hands)* as a sign of Achavah B'Moshiach *(Brotherhood in Moshiach)*, that we should be for those of the Goyim, but they for those of the bris milah, 10 Only that we should remember the Aniyim *(the Poor)*, the very thing which I was also eager to do.

11 But when Kefa came to Antioch, I stood against him to his face, because there was found in him a dvar ashmah *(a thing of guilt, condemnation)*. 12 For, before certain ones came from Ya'akov, Kefa was as a matter of course sitting

ערלים , פונקט אזוי, ווי פעטרוסן צו די געמלטע —
gemalte di tsu Petrosn vi azoi punkt areilim
circumcised the to Peter as so exactly uncircumcised

ח ווארום דער , וועלכער האט קרעפטיק געווירקט אין פעטרוסן
Petrosn in gevirkt kreftik hot velcher der vorem
Peter in activated powerfully has who the One because

אין דער שליחות צו די געמלטע , האט אויך קרעפטיק
kreftik oich hot gemalte di tsu shliches der in
powerfully also has circumcised the to Shlichus the in

געווירקט אין מיר צווישן די גוים — ט און דערקענענדיק דעם
dem derkenendik un Goyim di tsvishen mir in gevirkt
the recognizing and non-Jews the among me in activated

חסד , וואס איז מיר געגעבן געווארן, האבן יעקב און כיפא און
un Kefa un Yaakov hoben gevoren gegeben mir iz vos chesed
and Kefa and James have become given me is which grace

יוחנן , וואס זענען פאררעכנט פאר זיילן , מיר געגעבן און
un gegeben mir zailn far farrechnt zenen vos Yochanan
and given me pillars of for reckoned are who John

בר-נבאן די רעכטע האנט פון חברותאשאפט, אז מיר זאלן
zolen mir az chavruseshaft fun hant rechte di Bar-Nabban
should we that fellowship of hand right the Bar-Nabba

(גיין) צו די אומות העולם , און זיי צו די געמלטע ;
gemalte di tsu zei un hooilem umes di tsu gein
circumcised the to they and of the world peoples the to go

י רק , אז מיר זאלן געדענקען די ארומעלייט , וואס איך
ich vos oremelait di gedenken zolen mir az rak
I which poor people the remember should we that only

האב מיך אויך געפלייסט דאס זעלבע צו טאן.
ton tsu zelbe dos geflaist oich mich hob
do to same the eager also me have

יא ווען אבער כיפא איז געקומען קיין אנטיאכיען, האב איך
ich hob Antiyochen kein gekumen iz Kefa ober ven
I have Antioch to come is Kefa however when

מיך אים אקייגנגעשטעלט פנים אל פנים , ווייל ער איז געווען
geven iz er vail ponem el ponem akegengeshtelt im mich
was is he because face to face opposed him me

שולדיק. יב ווארום פריער, איידער עס זענען אנגעקומען אייניקע
einike ongekumen zenen es eider frier vorem shuldik
some come are it before prior because guilty

(לייט) פון יעקבן , האט ער געגעסן מיט די גוים ;
Goyim di mit gegesen er hot Yaakovn fun lait
non-Jews the with eaten he has Ya'akov from people

at tish at betzi'at halechem *(breaking of bread)* at the Seudos Moshiach with the Goyim; but, when they came, Kefa drew back and was separating himself, fearing the ones of the bris milah. [13] And the rest of the Yehudim who were ma'aminim b'Moshiach joined with Kefa in this dissembling, so that even Bar-Nabba was carried away with their tzevi'ut *(hypocrisy)*. [14] But when I saw that their halichah, their hitnahagut *(conduct)* was not the Derech HaYashar *(Straight Way)* with respect to HaEmes of HaBesuras HaGeulah, I said to Kefa before all, “If you, being a Yehudi, have a hitnahagut that is according to the Derech Goyim and not the Derech Yehudim, how do you compel the Goyim to live as the Yehudim?” [15] We ourselves are Yehudim by birth and not Goyishe chote'im *(sinners)*. [16] Yet we have da'as that a man cannot be YITZDAK IM HASHEM *(be justified with G-d)* by [depending on] the ma'asim of Gezetz

ווען אבער זיי זענען געקומען, האט ער זיך דערווייטערט און
ven ober zei zenen gekumen hot er zich dervaitert un
when however they are come has he self withdrew and

אפגעשיידט (פון זיי), מורא האבנדיק פאר די געמלטע .
opgesheidt fun zei moire hobendik far di gemalte
separate from them fear having before the circumcised

[יג] און צוזאמען מיט אים האבן זיך אויך די איבריקע יידן
un tsuzamen mit im hoben zich oich di ibrike Yidn
and together with him have self also the remaining Judaeans

פארשטעלט , אזוי, אז אפילו בר-נבא איז
farshtelt azoi az afile Bar-Nabba iz
hide under false appearance so that even Bar-Nabba is

פארפירט געווארן פון זייער צביעות . [יד] נאר ווען איך האב
farfirt gevoren fun zeier tsvies nor ven ich hob
misled become by their hypocrisy but when I have

געזען, אז זיי גייען נישט ריכטיק לויט דעם אמת פון
gezen az zei geien nisht richtik loit dem emes fun
seen that they go not rightly according to the truth of

דער בשורה טובה, האב איך געזאגט צו כיפאן פאר אלעמען :
der Besoire Toive hob ich gezogt tsu Kefan far alemen
the Good News have I said to Kefa before everyone

אויב דו , זייענדיק א ייד , לעבסט גוייש און נישט יידיש , וואס
oib du zaiendik a Yid lebst Goyish un nisht Yiddish vos
if you being a Jew live Goyish and not Yiddish why

צווינגסטו די גויים זיך אויפצופירן ווי יידן ? [טו] מיר
tsvingstu di Goyim zich oiftsufiren vi Yidn mir
compel the non-Jews themselves to behave like Jews we

זענען בטבע יידן , און נישט קיין חוטאים פון די
zenen beteve Yidn un nisht kein choytim fun di
are by nature Jewish people and not any sinners of the

גויים , [טז] און וויל מיר וויסן, אז קיין מענטש ווערט
Goyim un vail mir veisen az kein mentsh vert
non-Jews and because we know that any man becomes

נישט גערעכטפערטיקט דורך מעשים פון דער תורה , נאר
nisht gerechtfertikt durch maisim fun der toire nor
not justified through deeds of the Torah but

דורך דער אמונה פונם משיח יהושע / ישוע , האבן מיר
durch der emune funem Moshiach Yehoshua Yeshua hoben mir
through the faith of the Moshiach Yehoshua Yeshua have we

אויך געגלויבט אין דעם משיח יהושע / ישוע , כדי מיר
oich gegloibt in dem Moshiach Yehoshua Yeshua kedei mir
also believed in the Moshiach Yehoshua Yeshua so that we

זאלן גערעכטפערטיקט ווערן דורך אמונה אינם משיח ,
zolen gerechtfertikt veren durch emune inem Moshiach
should justified be through faith in the Moshiach

און נישט דורך מעשים פון דער תורה ; ווייל דורך מעשים
un nisht durch maisim fun der toire vail durch maisim
and not through deeds of the Torah because through deeds

פון דער תורה וועט קיין בשר נישט גערעכטפערטיקט ווערן. [יז] אויב
fun der toire vet kein basar nisht gerechtfertikt veren oib
of the Torah will any flesh not justified be if

אבער , זוכנדיק גערעכטפערטיקט צו ווערן אינם משיח ,
ober zuchendik gerechtfertikt tsu veren inem Moshiach
however seeking justified to be in the Moshiach

מיר אליין ווערן אויך געפונען ווי חוטאים, איז דען משיח
mir alein veren oich gefunen vi choytim iz den Moshiach
we ourselves be also found as sinners is then Moshiach

א משרת פון זינד? חס ושלום ! [יח] ווארום אויב איך בוי
a meshores fun zind chas vesholem vorem oib ich boi
a servant of sin mercy and peace because if I build

ווידער אויף דאס, וואס איך האב צעשטערט , ווייז איך מיך
vider oif dos vos ich hob tseshtert vaiz ich mich
again on that which I have demolished show I me

ארויס פאר א פושע . [יט] ווארום איך בין געשטארבן צו דער
arois far a pesha vorem ich bin geshtorben tsu der
out for a transgressor because I am died to the

געזעץ דורך דער תורה, כדי איך זאל לעבן פאר ה׳ .
gezets durch der toire kedei ich zol leben far Hashem
law through the Torah so that I shall live for Hashem

[כ] מיט משיחן בין איך אויפגעהאנגען אויף דער בוים געווארן ,
mit Moshiachn bin ich oifgehongen oif der boim gevoren
with Moshiach am I hung up on the tree become

און לעב שוין נישט מער , נאר משיח לעבט אין מיר; און
un leb shoin nisht mer nor Moshiach lebt in mir un
and live already not more but Moshiach lives in me and

וואס איך לעב איצט אינם פלייש, לעב איך אין אמונה פון דעם זון
vos ich leb itst inem fleish leb ich in emune fun dem Zun
what I live now in the flesh live I in faith of the Son

פון דער אויבערשטער, וועלכער האט מיך ליב געהאט און זיך
fun der Oibershter velcher hot mich lib gehat un zich
of the Most High who has me love had and Himself

געגעבן פאר מיינעטוועגן. [כא] איך בין נישט מבטל דעם חסד פון
gegeben far mainetvegen ich bin nisht mevatl dem chesed fun
given for my sake I am not disdain the grace of

(Law), but through emunah in Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua. And we have come to have bitachon in Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua, that we can be YITZDAK IM HASHEM *(be justified with G-d)* by emunah in Moshiach and not by ma'asim, because by taryag mitzvot KOL CHAI LO YITZDAK *(all living shall not be justified)*.

[17] Now, if, by seeking to be YITZDAK IM HASHEM in Moshiach, we ourselves were found also to be chote'im *(sinners)*, then in that case is Moshiach a kohen for iniquity, a minister serving sin? Chas v'Shalom *(G-d forbid)*! [18] For if what I destroyed, these things I again rebuild, I display myself to be a poshei'a *(transgressor)*. [19] For I, through the Torah, died in relation to the gezetz, so that I might live to Hashem. With Moshiach I have been talui al haetz *(hanging on the tree)*. [20] But it is no longer Anochi *(I)* who lives, but Moshiach who lives in me, and the Chayyim I now live in the

basar, I live by emunah, emunah in the Zun fun der Oybershter, the one having ahavah *(agape)* for me and having given himself over, on my behalf. [21] I do not set aside the Chen v'Chesed Hashem; for if the MAH *(how)* an ENOSH *(man)* is to be YITZDAK IM HASHEM is found through Gezetz chumra, then Moshiach died for nothing and L'TOHU *(in vain).*

3 O senseless Galatians, who bewitched you? It was before your eyes that Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua was publicly shown forth as having been TALUI AL HAETZ *(hanging on the tree).* [2] This one thing only I want to learn from you: did you receive the Ruach HaKodesh by means of ma'asim of Gezetz *(works of Law)* or by means of the hearing of emunah? [3] You lack seichel; having begun in the Ruach HaKodesh, will you now be perfected in the basar? [4] Did you suffer so many things lashav *(in vain)*? — if it really was

ה׳ ; ווארום אויב גערעכטפערטיקונג (איז) דורך דער
der durch iz gerechtfertikung oib vorem Hashem
the through is justification if because Hashem

געזעץ, דאן איז משיח געשטארבן אומזיסט.
umzist geshtorben Moshiach iz dan gezets
in vain died Moshiach is then law

ג אומפארשטאנדיקע גאלאטער! ווער האט אייך פארכישופט,
farchishuft aich hot ver Galatians umfarstandike
bewitched you has who Galatians without understanding

אייך, פאר וועמעס אויגן יהושע / ישוע המשיח איז
iz HaMoshiach Yeshua Yehoshua oigen vemes far aich
is the Moshiach Yeshua Yehoshua eyes whose before you

פריער געמאָלט געווארן אלס אויפגעהאנגען אויף דער בוים? [ב] בלויז
bloiz boim der oif oifgehongen als gevoren gemolt frier
only tree the on hung up as become painted before

דאס דאזיקע וויל איך לערנען פון אייך: צי דורך ווערט פון
fun vert durch tsi aich fun lernen ich vil dozike dos
of merit through you from learn I want these the

מעשים פון תרי״ג זכות האט איר באקומען דעם רוח (הקודש),
HaKoidesh Ruach dem bakumen ir hot zechus 613 fun maisim
the Holy Spirit the receive you did merit 613 of deeds

אדער דורך דער גלויבן (אמונה) וואס טוט קומען פון
fun kumen tut vos emune gloiben der durch oder
from come does which faith believing the through or

הערן ? [ג] אזוי אומפארשטענדיק זענט איר? אנהויבנדיק
onhoibendik ir zent umfarstendik azoi heren
beginning you are foolish in this way hearing

מיט דעם גייסט, לאזט איר איצט אויס מיט דעם פלייש? [ד] אזויפיל
azoifil fleish dem mit ois itst ir lozt Gaist dem mit
so much flesh the with off now you leave Spirit the with

האט איר געליטן אומזיסט? אויב עס איז ווירקלעך אומזיסט.
umzist virklech iz es oib umzist gelitn ir hot
in vain really is it if in vain suffered you have

lashav. [5] So then, Hashem who is supplying to you the Ruach HaKodesh and producing nifla'ot *(miracles)* among you, by what means does He do it, by ma'asim of Gezetz or by the hearing of emunah? [6] — Just as Avraham Avinu HE'EMIN B'HASHEM V'YACHSHEVEHA LO TZEDAKAH *(believed Hashem and it [his faith] was accounted to him for righteousness)*.

[7] Know then, that the Bnei HaEmunah, these ones are the Bnei Avraham Avinu! [8] And the Kitvei HaKodesh, having foreseen that Hashem would yatzdik *(justify)* the Goyim by emunah, preached the Besuras HaGeulah beforehand to Avraham Avinu, saying, V'NIVRECHU VO KOL GOYEI HA'ARETZ *(All the peoples of the earth will be blessed in you)*. [9] For this reason, the ones of emunah receive the bracha *(blessing)* with Avraham Avinu hama'amin *(the believer)*.

[10] For as many as are seeking "YITZDAK IM

ה און ער, וועלכער גיט אייך דעם גייסט און טוט אויף צווישן
tsvishen oif tut un Gaist dem aich git velcher er un
among on does and Spirit the you gives who He and

אייך גבורות , (צי טוט ער עס דען) דורך ווערט פון
fun vert durch den es er tut tsi gvuros aich
of merit through then it He does mighty deeds you

תרי"ג זכות , אדער דער גלויבן (אמונה) וואס טוט קומען פון
fun kumen tut vos emune gloiben der oder zechus 613
from come does which faith believe the or merit 613

הערן ? ו פונקט אזוי ווי אברהם האט געגלויבט ה׳ , און
un Hashem gegloibt hot Avraham vi azoi punkt heren
and Hashem believe did Abraham as so exactly hearing

עס איז אים צוגערעכנט געווארן פאר גערעכטיקייט . (בראשית טו,
tu Bereshis gerechtikeit far gevoren tsugerechnt im iz es
15 Genesis righteousness for become imputed him is it

ו.) ז דעריבער זאלט איר וויסן זיין, אז די , וועלכע זענען פון
fun zenen velche di az zain visen ir zolt deriber u
of are who the that be know you shall therefore 6

אמונה, זענען בני אברהם . ח און ווייל דער פסוק האט
hot pasuk der vail un Avraham bnei zenen emune
had verse the because and Abraham sons of are faith

פארויסגעזען, אז ה׳ וועט גערעכטפערטיקן די גוים
Goyim di gerechtfertikn vet Hashem az foroisgezen
non-Jews the justify will Hashem that foreseen

דורך אמונה, האט ער פארויס אנגעזאגט די בשורה צו
tsu besoire di ongezogt forois er hot emune durch
to news the announce beforehand He did faith through

אברהמען :
Avrahamen
Abraham

אין דיר וועלן געבענטשט ווערן אלע פעלקער.
felker ale veren gebentsht velen dir in
nations all become blessed will you in

(בראשית יח, יח; יב, ג.)
g ib ich ich Bereshis
3 12 18 18 Genesis

ט אזוי ארום ווערן די , וואס זענען פון אמונה, געבענטשט צוזאמען
tsuzamen gebentsht emune fun zenen vos di veren arum azoi
together blessed faith of are who the are around so

מיט אברהמען דעם מאמין . ' ווארום אלע, וואס זענען פארלאזן
farlozen zenen vos ale vorem maimen dem Avrahamen mit
relying on are who all because believer the Abraham with

HASHEM" by ma'asim of Gezetz are under a kelalah *(curse)*; for it has been written, ARUR ASHER LO YAKIM ES DIVREI HATORAH HAZOT LA'ASOT OTAM *(Cursed is everyone who does not uphold, abide by all the words of this Torah to do them).* 11 Now it is clear that not one person is YITZDAK IM HASHEM *(justified with G-d)* by Gezetz, because V'TZADDIK BE'EMUNATO YICHEYEH *(the righteous by his faith will live).* 12 But the Gezetz is not of emunah, but the man YA'ASEH OTAM VACHAI *(who does these things will live [by them]).* 13 Moshiach redeemed us from the kelalah *(curse)* of the Torah, having become a kelalah *(curse)* on behalf of us, because it has been written, KILELAT HASHEM is on NIVLATO TALUI AL HAETZ *(Curse of G-d is on the NEVELAH (body, corpse) being hanged on the tree),* 14 In order that to the Goyim the Bracha of Avraham Avinu might come by Moshiach Yehoshua, that the havtachah *(promise)*

of the Ruach haKodesh

זיך אויף די מעשים פון דער (מחמיר חומרא) געזעץ
zich oif di maisim fun der machmer chumre gezets
themselves on the deeds of the stickler legalism law

(אויף די ווערט פון תרי״ג זכות), זענען אונטער א קללה; ווייל
oif di vert fun 613 zechus zenen unter a klole vail
on the merit of 613 merit are under a curse because

עס שטייט געשריבן:
es shteit geshriben
it stands written

פארשאלטן איז יעדער איינער, וועלכער פארבלייבט
farsholten iz yeder einer velcher farblaibt
cursed is every one who abides

נישט אין אלעם, וואס עס שטייט געשריבן אין דער
nisht in alem vos es shteit geshriben in der
not in all which it stands written in the

ספר תורה, עס צו טאן.
seifer toire es tsu ton
book of Torah it to do

(דברים כז, כו.)
Devarim chz chu
Deuteronomy 27 26

יא נאר אז דורך דער (מחמיר חומרא) געזעץ ווערט
nor az durch der machmer chumre gezets vert
but that through the stickler legalism law becomes

קיינער נישט גערעכטפערטיקט פאר ה׳ איז באשיימפערלעך
keiner nisht gerechtfertikt far Hashem iz bashaimperlech
anyone not justified before Hashem is plainly

קלאר; ווייל ;
klor vail
clear because

דער צדיק וועט דורך אמונה לעבן.
der tsadik vet durch emune leben
the righteous will through faith live

(חבקוק ב, ד.)
Chabakuk b d
Habakuk 2 4

יב די (מחמיר חומרא) געזעץ אבער איז נישט פון אמונה; נאר:
di machmer chumre gezets ober iz nisht fun emune nor
the stickler legalism law however is not of faith but

ווער עס טוט זיי , דער וועט דורך זיי לעבן. (ויקרא יח,
ver es tut zei der vet durch zei leben Vayikra ich
who it does them that will through them live Leviticus 18

we might receive through emunah.

ה.) יג משיח האט אונדז אויסגעלייזט פון דער קללה פון דער
der fun klole der fun oisgeleizt undz hot Moshiach h
the of curse the from redeemed us has Moshiach 5

תורה, ווערנדיק א קללה פאר אונדזערטוועגן; ווייל עס שטייט
shteit es vail undzertvegen far klole a verendik toire
stands it because our sakes for curse a becoming Torah

געשריבן;
geshriben
written

פארשאלטן איז יעדער איינער, וועלכער הענגט אויף א בוים;
boim a oif hengt velcher einer yeder iz farsholten
tree a on hangs who one every is cursed

(דברים כא, כג.)
chg cha Devarim
23 21 Deuteronomy

יד כדי די ברכה פון אברהמען זאל קומען צו די פעלקער
felker di tsu kumen zol Avrahamen fun broche di kedei
nations the to come shall Abraham of blessing the so that

אין יהושע / ישוע המשיחן ; כדי מיר זאלן באקומען
bakumen zolen mir kedei HaMoshiachn Yeshua Yehoshua in
receive shall we so that the Moshiach Yeshua Yehoshua in

די הבטחה פון דעם גייסט דורך דער אמונה.
emune der durch Gaist dem fun havtachah di
faith the through Spirit the of promise the

15 Achim B'Moshiach, I speak according to human dimyon *(analogy)*. Even a brit *(covenant)* having been confirmed by Bnei Adam no one sets aside or adds to it. 16 Now to Avraham Avinu were spoken the havtachot *(promises)* and to his ZERA *(seed)*. He does not say V'LIZERAECHAH *(and to your seeds)*, as concerning many, but as concerning one, "and to the ZERA of you," and that

טו ברידער, איך רעד (פשוט) ווי א מענטש: אפילו א מענטשנס
mentshns a afile mentsh a vi poshet red ich brider
man's a even man a as plainly speak I brothers

באשטעטיקטע צוואה איז קיינער נישט מבטל אדער זעצט
zetst oder mevatl nisht keiner iz tsavoe bashtetikte
places or nullify not anyone is will ratified

(עפעס) צו (דערצו). טז און צו אברהמען זענען געזאגט
gezogt zenen Avrahamen tsu un dertsu tsu epes
said are Abraham to and in addition to something

געווארן די הבטחות און צו זיין זאמען. ער זאגט נישט: און צו
tsu un nisht zogt er zomen zain tsu un havtoches di gevoren
to and not says he Seed his to and promises the become

זאמענס, ווי וועגן א סך ; נאר ווי אויף א יחיד : און צו
tsu un yochid a oif vi nor sach a vegen vi zomens
to and unique one a to as but many a about as seeds

דיין זאמען (בראשית כב, יח.), וועלכער איז דער משיח . יז איך
ich Moshiach der iz velcher ich chb Bereshis zomen dain
I Moshiach the is who 18 22 Genesis seed your

ZERA is Moshiach. [17] And this I say: a brit *(covenant)*, which was previously confirmed by Hashem, cannot be annulled so as to abolish the havtachah *(promise)* by the Mattan Torah — which was given arba me'ot usheloshim shanah *(four hundred and thirty years)* later. [18] For if the nachalah *(inheritance)* is based on Gezetz, it is no longer based on havtachah *(promise)*; but Hashem has given the nachalah to Avraham Avinu by havtachah *(promise)*.

[19] Why then the Mattan Torah *(Giving of the Torah)*? The Torah was added because of peysha'im, until the ZERA *(Moshiach)* should come to whom the havtachah had been made. Now the Torah was administered through malachim by the hand of a metavech. [20] Now the metavech is not for only one, but Elohim hu echad.

[21] Is the Torah, mimeila *(consequently, as a result)*, against the havtachot *(promises)* of Hashem? Chas v'Shalom *(G-d forbid)*! For if Gezetz had been

זאג אבער דאס דאזיקע: א בונד (ברית), פריער
zog ober dos dozike a bund bris frier
say however the these a covenant covenant previously

באשטעטיקט פון ה׳ , קען די תורה , וועלכע איז געקומען
bashtetikt fun Hashem ken di toire velche iz gekumen
confirmed by Hashem can the Torah which is come

פיר הונדערט און דרייסיק יאר שפעטער, נישט אפשאפן, אז
fir hundert un draisik yor shpeter nisht opshafen az
four hundred and thirty years later not set aside that

די הבטחה זאל בטל ווערן . [יח] ווארום אויב די
di havtachah zol botl veren vorem oib di
the promise shall become null and void because if the

ירושה איז דורך דער געזעץ, איז זי מער נישט דורך
yerushe iz durch der gezets iz zi mer nisht durch
inheritance is through the law is it more not through

דער הבטחה ; ה׳ אבער האט זי אברהמען געשענקט
der havtachah Hashem ober hot zi Avrahamen geshenkt
the promise Hashem however has it Abraham given

דורך א הבטחה . [יט] וואס זשע איז די געזעץ? זי איז צוגעלייגט
durch a havtachah vos zhe iz di gezets zi iz tsugeleigt
through a promise what then is the law is it added

געווארן צוליב די זינד, ביז דער זאמען וועט קומען, אויף
gevoren tsulib di zind biz der zomen vet kumen oif
become on account of the sin until the Seed will come upon

וועמען די הבטחה באציט זיך ; זי (די געזעץ) איז פארארדנט
vemen di havtachah batsit zich zi di gezets iz farordent
whom the promise related itself it the law is decreed

געווארן דורך מלאכים אין דער האנט פון א פארמיטלער. [כ] דער
gevoren durch malochim in der hant fun a farmitler der
become through angels in the hand of a mediator the

פארמיטלער אבער איז נישט פון איינעם; ה׳ אבער איז
farmitler ober iz nisht fun einem Hashem ober iz
mediator however is not of one Hashem however is

איינער. [כא] צי איז דען דעריבער די געזעץ קעגן די הבטחות
einer tsi iz den deriber di gezets kegen di havtoches
one is then therefore the law against the promises

פון ה׳ ? חס ושלום ! ווארום וואלט א געזעץ געגעבן
fun Hashem chas vesholem vorem volt a gezets gegeben
of Hashem mercy and peace because would a law given

געווארן, וועלכע וואלט געווען בכח לעבעדיק צו מאכן ,
gevoren velche volt geven b'koach lebedik tsu machen
become which would was with power alive to make

given that had the ko'ach *(power)* to affect hitkhadshut *(regeneration)*, then to be YITZDAK IM HASHEM *(justified with G-d)* would indeed have been based on ma'asim of Gezetz. 22 But the Kitvei HaKodesh consigned all things under HaChet *(Sin)*, that the havtachah *(promise)* might be given by emunah in Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua to the ma'aminim.

23 But before Emunah came, we were being held in custody, being confined and guarded for the about-to-be-revealed Emunah. 24 This is the result: the Gezetz functioned as our omenet *(governess)* unto Moshiach, that by emunah we might be YITZDAK IM HASHEM. 25 But Emunah having come, we are no longer under an omenet *(governess)*. 26 For through emunah in Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua, you are all yeladim of Elohim. 27 For as many as have had a tevilah into Moshiach have clothed yourselves with Moshiach.

וואלט באמת די גערעכטיקייט געווען פון געזעץ. כב דער פסוק
pasuk der gezets fun geven gerechtikeit di be'emes volt
verse the law of be righteousness the in truth would

האט אבער אלעמען איינגעשלאסן אונטער דער זינד, כדי
kedei zind der unter aingeshlosen alemen ober hot
so that sin the under locked together everyone however has

די הבטחה דורך אמונה אין יהושע / ישוע המשיחן
HaMoshiachn Yeshua Yehoshua in emune durch havtachah di
the Moshiach Yeshua Yehoshua in faith through promise the

זאל געגעבן ווערן צו די, וועלכע גלויבן. (תהלים יד, א-ג.)
a-g id Tehilim gloiben velche di tsu veren gegeben zol
1-3 14 Psalms believe who the to be given shall

כג פריער אבער, איידער די אמונה איז געקומען, זענען מיר
mir zenen gekumen iz emune di eider ober frier
we are come is faith the before however prior

געווען אונטער דער וואך פון דער געזעץ, איינגעשלאסן פאר דער
der far aingeshlosen gezets der fun vach der unter geven
the for locked together law the of watch the under was

אמונה, וואס האט געזאלט אנטפלעקט ווערן. כד אזוי ארום איז
iz arum azoi veren antplekt gezolt hot vos emune
is around so be revealed should has which faith

די געזעץ געווארן אונדזער דערציערין פאר דעם משיח, כדי
kedei Moshiach dem far dertsierin undzer gevoren gezets di
so that Moshiach the for educator our become law the

מיר זאלן גערעכטפערטיקט ווערן דורך אמונה. כה און אז
az un emune durch veren gerechtfertikt zolen mir
as and faith through become justified should we

די אמונה איז שוין געקומען, זענען מיר מער נישט אונטער א
a unter nisht mer mir zenen gekumen shoin iz emune di
a under not more we are come already is faith the

דערציער. כו ווארום אלע זענט איר ה׳ס קינדער דורך
durch kinder Hashems ir zent ale vorem dertsier
through children Hashem's you are all because educator

אמונה אין יהושע / ישוע המשיחן. כז ווארום איר אלע,
ale ir vorem HaMoshiachn Yeshua Yehoshua in emune
all you because the Moshiach Yeshua Yehoshua in faith

28 There is not Yehudi nor
Yevani *(Greek)*, there is
not eved *(servant)* nor Ben
Chorin *(freedman)*, there
is not zachar *(male)* nor
nekevah *(female)*, for you
are all echad in Moshiach
Yehoshua. 29 And, if you
belong to Moshiach, then
you are of the ZERA of
Avraham Avinu, you are
yoreshim *(heirs)* according
to the havtachah *(promise)*.

4 Now I say this: for
however much time
as the yoresh *(heir)* has
not attained his majority
*(the state or time of being of
full legal age, or his religious
majority, his Bar Mitzvah)*,
he differs nothing from an
eved, though being Ba'al
Bayit of all the nachalah
(inheritance). 2 And he is
under shomrim *(guardians)*
and omnot *(governesses)*
until the time previously
appointed by the Ba'al
Bayit. 3 So also we, when
we were immature, had
been enslaved under the

וועלכע זענען געטובלט געווארן אין דער מקווה צום
tsum mikveh der in gevoren getoivelt zenen velche
to the mikveh the in become mikveh immersed are who

משיח , האבן זיך מתלבש געווען מיט משיחן . [כח] עס
es Moshiachn mit geven mitlabesh zich hoben Moshiach
it Moshiach with were clothed yourselves have Moshiach

גיבט מער נישט ייד נישט גריך , עס גיבט מער נישט קנעכט
knecht nisht mer gibt es Grich nisht Yid nisht mer gibt
slave not more gives it Greek nor Judaean not more gives

נישט פרייער (מענטש), עס גיבט מער נישט זכר און נקבה ;
nekeyve un zachar nisht mer gibt es mentsh fraier nisht
female and male not more gives it man free nor

ווארום אלע זענט איר איינס אינם משיח יהושע / ישוע .
Yeshua Yehoshua Moshiach inem eins ir zent ale vorem
Yeshua Yehoshua Moshiach in the one you are all because

[כט] און אויב איר געהערט צום משיח , זענט איר ווירקלעך
virklech ir zent Moshiach tsum gehert ir oib un
indeed you are Moshiach to the belong you if and

אברהמס זאמען— יורשים לויט דער הבטחה .
havtachah der loit yoreshim zomen Avrahams
promise the according to heirs seed Abraham's

ד איך זאג אבער , אז כל זמן דער יורש איז א
a iz yoiresh der zman kol az ober zog ich
a is heir the as long as all that however say I

קינד, אונטערשיידט ער זיך מיט גארנישט פון א קנעכט,
knecht a fun gornisht mit zich er untersheidt kind
slave a from nothing in himself he is different child

הגם ער איז האר פון אלעם; [ב] נאר איז אונטער אפוטרופסים
apetropsim unter iz nor alem fun Har iz er hagam
guardians under is but all of lord is he although

און פארוואלטערס, ביז צו דער צייט פארויסגעזעצט פון דעם
dem fun foroisgezetst tsait der tsu biz farvalters un
the from set beforehand time the to until managers and

פאטער. [ג] פונקט אזוי אויך מיר, בשעת מיר זענען געווען קינדער ,
kinder geven zenen mir beshas mir oich azoi punkt foter
children was are we while we also so exactly Father

זענען מיר געווען אין קנעכטשאפט אונטער די עלעמענטארע
elementare di unter knechtshaft in geven mir zenen
elemental the under slavery in was we are

כללים פון דער וועלט; [ד] ווען אבער עס איז געקומען
gekumen iz es ober ven velt der fun klolim
come is it however when world the of rudiments

yesodot *(rudiments)* of the Olam Hazeh. [4] But when the fullness of time had come, Hashem sent forth his Zun fun der Oybershter, born of an isha, born under Gezetz *(Law)*, [5] That Moshiach might bring the Geulah *(Redemption)* to the ones under Gezetz *(Law)*, that we might receive the Ma'amad HaBanim *(the standing as sons)*, the bechirah adoption. [6] And because you are banim, Hashem sent forth the Ruach of His Zun fun der Oybershter into your levavot, crying “Abba, Avinu!” [7] So you are no longer an eved but a ben; and if a ben, also a yoresh through Hashem.

[8] But, formerly, when you did not have da'as *(knowledge)* of Hashem, you were avadim serving that which is by nature not HaEl Ha'Amiti *(the true G-d)*. [9] But, now, having known Hashem, or rather having been known by Hashem, how is it that you are returning to the weak and beggarly yesodot

(rudiments) of the Olam

די דערפילונג פון דער צייט, האט ה׳ ארויסגעשיקט זיין
di derfilung fun der tsait hot Hashem aroisgeshikt zain
the fulfilment of the time has Hashem sent out his

זון , געבוירן פון א פרוי , געבוירן אונטער דער געזעץ, ה כדי
Zun geboiren fun a froi geboiren unter der gezets kedei
Son born of a woman born under the law so as

אויסצולייזן די , וואס זענען אונטער דער געזעץ, כדי מיר זאלן
oistsuleizen di vos zenen unter der gezets kedei mir zolen
to redeem those who are under the law so that we should

באקומען דאס אדאפטירונג, ו און ווייל איר זענט קינדער ,
bakumen dos adoptirung un vail ir zent kinder
receive the adoption and because you are children

האט ה׳ ארויסגעשיקט דעם גייסט פון זיין זון אין אונדזערע
hot Hashem aroisgeshikt dem Gaist fun zain Zun in undzere
has Hashem sent out the Spirit of His Son in our

הערצער אריין, וואס רופט: אבא , טאטע-פאטער! ז דערפאר ביסטו
hertser arain vos ruft Abba tate-Foter derfar bistu
hearts into who calls Abba Tate-Father therefore you are

מער נישט קיין קנעכט, נאר א זון ; און אויב א זון , (דאן) אויך א
mer nisht kein knecht nor a zun un oib a zun dan oich a
more not any slave but a son and if a son then also an

יורש דורך ה׳ .
yoiresh durch Hashem
heir through Hashem

ח נאר דעמאלט, ווען איר האט נישט געקענט ה׳ , האט
nor demolt ven ir hot nisht gekent Hashem hot
but then when you had not known Hashem did

איר געדינט צו די , וואס מן הטבע זענען נישט קיין ג-טער;
ir gedint tsu di vos man hateve zenen nisht kein g-ter
you serve to those who from nature are not any g-ds

ט איצט אבער , קענענדיק ה׳ , יא נאך מער , דערקענט פון
itst ober kenendik Hashem yo noch mer derkent fun
now however knowing Hashem yes after more known of

ה׳ , וויאזוי קערט איר זיך עפעס ווידער אום צו
Hashem viazoi kert ir zich epes vider um tsu
Hashem how turn you yourselves apparently again over to

די שוואכע און ארעמע אנהויב יסודות , צו וועלכע איר
di shvache un oreme onhoib yesoides tsu velche ir
the weak and beggarly beginning foundations to which you

ווילט ווידער, אויפסניי זיין אין קנעכטשאפט? י טעג היט איר
vilt vider oifsnay zain in knechtshaft teg hit ir
want again anew to be in slavery days observe you

Hazeh to which again you want to renew your service as avadim? 10 You observe yamim *(days)* and chodashim *(months, new moons)* and mo'adim *(fixed times, festivals)* and shanim. 11 I fear for you, lest somehow efsher *(perhaps)* I have labored for you lashav *(in vain).*

12 Become as I am, because I also became as you are, Achim B'Moshiach. I implore you. You did me no wrong. 13 And you know that it was due to chulshat habasar *(weakness of the flesh, sickness)* that I first preached the Besuras HaGeulah to you, 14 and your nisayon *(trial)* in my basar you did not despise nor did you loathe, but as a malach Hashem you received me, as Rebbe Melech HaMoshiach Yehoshua himself. 15 Where then is your birkat Shomayim? For I testify to you that if possible, having torn out your eynayeem *(eyes)*, you would have made a mattanah *(gift)* of them

אפ און חדשים און זמנים און יארן. יא איך האב מורא פאר
far moire hob ich yorn un zmanem un chadoshim un op
for fear have I years and seasons and months and up

אייך, טאמער האב איך געפראצעוועט צווישן אייך אומזיסט.
umzist aich tsvishen gepratsevet ich hob tomer aich
in vain you among laboured I have lest you

יב איך בעט אייך, ברידער, זייט ווי איך בין, ווייל איך בין
bin ich vail bin ich vi zeit brider aich bet ich
am I because am I as be brothers you beg I

אויך ווי איר זענט. איר האט מיך גארנישט באעוולט; יג נאר איר
ir nor baavlt gornisht mich hot ir zent ir vi oich
you but wronged nothing me have you are you as also

ווייסט, אז צוליב א שלאפקייט אינם לייב האב איך
ich hob laib inem shlafkeit a tsulib az veist
I have body in the infirmity a on account of that know

אייך דאס ערשטע מאל אנגעזאגט די גוטע בשורה; יד און אייער
eier un Besoire Gute di ongezogt mol ershte dos aich
your and News good the announced time first the you

נסיון אין מיין לייב האט איר נישט מבזה געווען
geven mevaze nisht ir hot laib main in nisoyen
was held in contempt not you had body my in trial

און נישט פארווארפן, נאר ווי א מלאך פון ה׳ האט איר
ir hot Hashem fun malech a vi nor farvorfen nisht un
you did Hashem of messenger a as but spurned not and

מיך אויפגענומען, ווי דעם משיח יהושע / ישוע. טו און
un Yeshua Yehoshua Moshiach dem vi oifgenumen mich
and Yeshua Yehoshua Moshiach the as welcome me

וואו איז (אהינגעקומען) אייער געבענטשטקייט? ווארום
vorem gebentshtkeit eier ahingekumen iz vu
because blessing your what became of is where

איך זאג אייך עדות, אז אויב עס וואלט נאר מעגלעך געווען,
geven meglech nor volt es oib az eides aich zog ich
was possible but would it if that witness you tell I

וואלט איר זיך ארויסגענומען די אויגן און מיר געגעבן.
gegeben mir un oigen di aroisgenumen zich ir volt
give me and eyes the take out yourselves you would

to me. 16 So, then, have I become your oyev *(enemy)* by telling you HaEmes? 17 They *(the mohalim haGoyim)* are zealously courting you, but not in a good way; rather, they desire to cut you off and shut you out, in order that you may be zealous for them. 18 Now it is tov ma'od to be zealous in a good thing all the time, and not only during my presence with you. 19 My yeladim, for whom again I suffer chevlei leydah *(birth pains)* until Moshiach is formed in you, 20 Would that I were present with you just now and could change my tone, because I am baffled by you.

21 Tell me, you Goyim who wish to be under Gezetz, do you not possess "shema" hearing of the Torah? 22 For the Torah says that Avraham Avinu had shnei banim *(two sons)*, one of shifchah *(the slave woman)* and one of the gevirah. 23 But the one of the slave woman has been born according

טז בין איך דערפאר געווארן אייער שונא , ווייל איך האב
hob ich vail soine eier gevoren derfar ich bin
have I because enemy your become therefore I am

אייך געזאגט דעם אמת ? יז זיי זענען אייפערדיק וועגן אייך, נישט
nisht aich vegen eiferdik zenen zei emes dem gezogt aich
not you about zealous are they truth the told you

צום גוטן ; זיי ווילן נאר אייך אויסשליסן, כדי איר זאלט
zolt ir kedei oisshlisen aich nor vilen zei gutn tsum
shall you so that exclude you but want they good to the

זיין אייפערדיק וועגן זיי . יח עס איז אבער א גוטע זאך
zach gute a ober iz es zei vegen eiferdik zain
thing good a however is it them about zealous be

תמיד צו אייפערן צום גוטן, און נישט נאר בשעת מיין
main beshas nor nisht un gutn tsum eifern tsu tomed
my while only not and good to the be zealous to always

אנוועזנהייט ביי אייך. יט קינדער מיינע, פאר וועמען איך לייד
laid ich vemen far maine kinder aich bai onvezenheit
suffer I whom for my children you with presence

ווידער געבורטסווייען, ביז משיח וועט נישט געווינען אין אייך
aich in gevinen nisht vet Moshiach biz geburtsveien vider
you in gain not will Moshiach until birth pangs again

געשטאלט, כ איך וואלט איצט געוואלט זיין ביי אייך, און ענדערן
enderen un aich bai zain gevolt itst volt ich geshtalt
change and you with be want now would I form

מיין קול ; ווייל איך בין אין ספק וועגן אייך.
aich vegen sofek in bin ich vail kol main
you about doubt in am I because voice my

כא זאגט מיר, איר, וועלכע ווילן זיין אונטער דער (מחמיר
machmer der unter zain vilen velche ir mir zogt
stickler the under be want who you me tell

חומרא) געזעץ, צי הערט איר נישט (וואס) די געזעץ (זאגט)?
zogt gezets di vos nisht ir hert tsi gezets chumre
says law the what not you hear law legalism

כב ווארום עס שטייט געשריבן, אז אברהם האט געהאט צוויי
tsvei gehat hot Avraham az geshriben shteit es vorem
two had has Abraham that written stands it because

זין , איינעם פון דער דינסטמויד און איינעם פון דער פרייער
fraier der fun einem un dinstmoid der fun einem zin
free the of one and slave-girl the of one sons

(פרוי). כג נאר דער פון דער דינסטמויד איז געבוירן געווארן
gevoren geboiren iz dinstmoid der fun der nor froi
become born is slave-girl the of the one but woman

to the basar, and the one of the free woman has been born through the havtachah *(promise).*
[24] Now these things can be taken derech mashal *(figuratively)*; for these are two beritot *(covenants)*, one from Mount Sinai bearing banim for avdut *(slavery, bondage)*: this is Hagar. [25] Now, Hagar is the Mount Sinai in Arabia; and corresponds to the Yerushalayim of the present, for she is in avdut with her banim. [26] But the Yerushalayim above is a Bat Chorin *(daughter of freedom)*, the Imma lechulanu *(the Mother of us all)*. [27] For it has been written, RANNI AKARAH LO YALADAH PITZCHI RINNAH V'TZAHALI LO CHALAH KI RABBIM BENEI SHOMEMAH MIB'NEI VE'ULAH *(Sing, rejoice, O barren, the one not giving birth, break forth into song and shout for joy, the one not suffering birth pains; because more are the children of the desolate woman than the one having the husband).* [28] But you, Achim b'Moshiach, are Bnei HaHavtacha

לויטן פלייש, דער אבער פון דער פרייער (פרוי)
loitn fleish der ober fun der fraier froi
according to flesh the however of the free woman

דורך דער הבטחה . [כד] די זאכן זענען א משל ; ווארום
durch der havtachah di zachn zenen a moshal vorem
through the promise the things are a parable because

דאס זענען צוויי בריתות (בונדן), איינער פונם
dos zenen tsvei brisn bundn einer funem
these are two covenants covenants one from the

בארג סיני , וואס מאכט געבוירן צו קנעכטשאפט, דאס איז
barg Sinai vos macht geboiren tsu knechtshaft dos iz
mountain Sinai who makes born to slavery that is

הגר . [כה] און הגר איז דער בארג סיני אין אראביען, און
Hagar un Hagar iz der barg Sinai in Arabien un
Hagar and Hagar is the Mount Sinai in Arabia and

איז גלייך צום איצטיקן ירושלים , ווארום זי איז אין
iz glaich tsum itstikn Yerushalayim vorem zi iz in
is likened to the present Yerushalayim because she is in

קנעכטשאפט מיט אירע קינדער . [כו] אבער דאס ירושלים
knechtshaft mit ire kinder ober dos Yerushalayim
slavery with her children however the Yerushalayim

של מעלה איז פריי, דאס איז אונדזער מוטער . [כז] ווארום עס
shel mealah iz frai dos iz undzer muter vorem es
of from above is free that is our mother because it

שטייט געשריבן:
shteit geshriben
stands written

פריי דיך, דו עקרה , וועלכע האט נישט געבוירן ,
frei dich du akore velche hot nisht geboiren
you rejoice you barren who has not given birth

ברעך אויס אין געזאנג, און שריי , אָ דו ,
brech ois in gezang un shrai o du
break out in song and shout o you

וועלכע האט נישט קיין געבורטסווייען;
velche hot nisht kein geburtsveien
who have not any birth pangs

ווייל פיל מער זענען די קינדער פון דער פארלאזטער,
vail fil mer zenen di kinder fun der farlozter
because many more are the children of the desolate

ווי פון דער , וועלכע האט דעם מאן .
vi fun der velche hot dem man
than from the one who has the husband

(Sons of the Promise), like Yitzchak. 29 But just as at that time the one born according to the basar was bringing redifah *(persecution)* on the one born according to the Ruach HaKodesh, so it is now also. 30 But what does the Kitvei HaKodesh say? "Cast out the slave woman and her son, for never will the son of the slave woman inherit with my son, the son of the free woman." 31 Therefore, Achim B'Moshiach, we are not Bnei "HAAMAH" *(Sons of the Slave Woman)* but Bnei HaKhofshi'yah *(Sons of Lady Freedom, the Freedwoman).*

5 For this "zman cheruteinu" *(Pesach Haggadah Kiddush)*, Moshiach freed us; stand fast, therefore, and be not again bound by an ol *(yoke)* of avdut *(slavery).*

2 Hinei, I Sha'ul say to you, that if you Goyim undergo the bris milah,

(ישעיהו נד, א.)
a nd Yeshayah
1 54 Yeshayah

כח איר אבער , ברידער , ווי יצחק , זענט קינדער פון דער
der fun kinder zent Yitschak vi brider ober ir
the of children are Isaac like brothers however you

הבטחה . כט נאר פונקט ווי דעמאלט האט דער געבוירענער
geboirener der hot demolt vi punkt nor havtachah
born the has then as exactly but promise

לויטן פלייש גערודפט דעם (געבוירענעם) לויטן
loitn geboirenem dem geroideft fleish loitn
according to born the persecute flesh according to

גייסט, אזוי אויך איצט. ל נאר וואס זאגט דער פסוק? טרייב ארויס די
di arois traib pasuk der zogt vos nor itst oich azoi Gaist
the out drive verse the says what but now also so Spirit

דינסטמויד מיט איר זון ; ווארום דער זון פון דער דינסטמויד
dinstmoid der fun zun der vorem zun ir mit dinstmoid
servant-girl the of son the because son her with slave-girl

וועט נישט ירשענען מיט דעם זון פון דער פרייער (פרוי).
froi fraier der fun zun dem mit yarshanen nisht vet
woman free the of son the with inherit not will

(בראשית כא, י .) לא דעריבער , ברידער , זענען מיר נישט קינדער
kinder nisht mir zenen brider deriber i cha Bereshis
children not we are brothers therefore 10 21 Genesis

פון דער דינסטמויד, נאר פון דער פרייער (פרוי).
froi fraier der fun nor dinstmoid der fun
woman free the of but slave-girl the of

ה צו דער פרייהייט האט משיח אונדז פריי געמאכט; שטייט
shteit gemacht frai undz Moshiach hot fraiheit der tsu
stand made free us Moshiach has freedom the to

זשע פעסט, און לאזט זיך נישט ווידער איינשפאנען
ainshpanen vider nisht zich lozt un fest zhe
be harnessed again not yourselves let and firm then

אין א יאך פון קנעכטשאפט.
knechtshaft fun yoch a in
slavery of yoke a in

ב אָט איך, פולוס, זאג אייך, אז אויב איר (גוים) לאזט
lozt Goyim ir oib az aich zog Poylos ich ot
let non-Jews you if that you tell Paul I look

זיך מל זיין, העלפט אייך משיח גארנישט.
gornisht Moshiach aich helft zain mal zich
nothing Moshiach you helps be circumcised yourselves

Moshiach will profit you nothing. [3] And I testify again to every one of you undergoing bris milah that such is chal *(placed under obligation)* to do the taryag mitzvot. [4] You who want to be YITZDAK IM HASHEM *(justified with G-d)* by [boasting in] chumra, by ma'asim of Gezetz, are estranged from Moshiach, you at that point fall from the Chen v'Chesed Hashem. [5] For we by the Ruach Hakodesh eagerly await by emunah that for which we have tikvah, our Tzidkat Hashem righteousness. [6] For in Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua neither milah is of any force nor the lack of it, but emunah working through ahavah.

[7] You [Goyim] were running well: who hindered you from being persuaded by HaEmes? [8] This persuasion is not of the One calling you. [9] A little chametz leavens all habatzek *(the dough)*. [10] I have bitachon, *(confidence)* in you in Adoneinu that you will think nothing

[ג] נאכאמאל זאג איך עדות צו יעדן מענטשן, וואס לאזט זיך
zich lozt vos mentshn yedn tsu eides ich zog nochamol
himself lets who man every to witness I bear again

מל זיין, אז ער איז מחויב צו האלטן די תרי״ג
613 di halten tsu mechuyev iz er az zain mal
613 the keep to obligated is he that be circumcised

מצוות. [ד] איר האט זיך אפגעריסן פונם
funem opgerisen zich hot ir mitsvos
from the broken yourselves have you commandments

משיח, איר, וועלכע ווילן גערעכטפערטיקט ווערן דורך
durch veren gerechtfertikt vilen velche ir Moshiach
through to be justified want who you Moshiach

דער מצוות זכות; איר זענט אפגעפאלן
opgefalen zent ir zechus mitsvos der
fallen away shmad are you merit commandments the

פון דעם חסד. [ה] ווארום מיר ווארטן אינם גייסט אויף
oif Gaist inem varten mir vorem chesed dem fun
for Spirit in the wait we because grace the from

דער האפנונג פון גערעכטיקייט דורך אמונה. [ו] ווארום אין
in vorem emune durch gerechtikeit fun hofenung der
in because faith through righteousness of hope the

משיח יהושע / ישוע נישט די מילה נישט די
di nisht milah di nisht Yeshua Yehoshua Moshiach
the not circumcision the not Yeshua Yehoshua Moshiach

ערלה גילט עפעס, נאר אמונה, וואס ווירקט
virkt vos emune nor epes gilt orlah
works which faith but anything validates uncircumcision

דורך ליבע. [ז] איר זענט גוט געלאפן; ווער האט אייך געהינדערט,
gehindert aich hot ver gelofen gut zent ir libe durch
hindered you has who running well are you love through

אז איר זאלט נישט געהארכן דעם אמת? [ח] די איינרעדונג איז
iz ainredung di emes dem gehorchen nisht zolt ir az
is persuasion the truth the obeys not shall you that

נישט פון דעם, וועלכער רופט אייך. [ט] א קליין ביסל חמץ
chomets bisel klein a aich ruft velcher dem fun nisht
chamets little small a you calls who the One of not

מאכט זויער דאס גאנצע טייג. [י] איך בין בטוח וועגן אייך
aich vegen betuech bin ich teig gantse dos zoier macht
you about confident am I dough whole the sour makes

אין דעם האר, אז איר וועט גארנישט אנדערש דענקען; דער
der denken andersh gornisht vet ir az Har dem in
the one mind else nothing will you that L-rd the in

other, but the one troubling you will bear the judgment, whoever he may be. [11] But if I preach [to Goyim] the bris milah, Achim B'Moshiach, why am I still being persecuted? In that case, the michshol *(stumbling block)* of [Moshiach's] Etz has been abolished. [12] O if the ones *(the mohalim of Goyim)* troubling you would castrate themselves!

אבער , וואס באטריבט אייך, וועט טראגן זיין משפט , ווער עס
es ver mishpot zain trogen vet aich batribt vos ober
it who judgment his bear will you troubles who however

זאל נישט זיין. [יא] איך אבער , ברידער , אויב איך דרשן נאך
noch darshn ich oib brider ober ich zain nisht zol
still preach I if brothers however I be not shall

די מילה (מצוות זכות), פארוואס ווער איך
ich ver farvos zechus mitsvos milah di
I am why merit commandments circumcision the

נאך אלץ גערודפט ? דאן האט דאך דאס מכשול פון
fun michshol dos doch hot dan geroideft alts noch
of stumbling block the yet has then persecuted all yet

דעם בוים אויפגעהערט! [יב] הלוואי זאלן די , וואס פארפירן אייך,
aich farfiren vos di zolen halevay oifgehert boim dem
you mislead who the should I wish cease tree the

זיך (אינגאנצן) מסרס זיין.
zain mesares ingantsen zich
be castrate wholly themselves

[13] For, Achim B'Moshiach, you were called for "zman Cheruteinu"; only use not the Cherut for a pretext for the basar, but, through ahavah *(agape)*, minister to one another as avadim *(servants)*. [14] For the entire Torah has been summed up in one word: V'AHAVTA L'RE'ACHA KAMOCHA *(Love your neighbor as yourself)*. [15] But if you bite and devour one another, beware lest you be consumed by one another.

[יג] ווארום איר, ברידער , זענט גערופן געווארן צו פרייהייט;
fraiheit tsu gevoren gerufen zent brider ir vorem
freedom to become called are brothers you because

בלויז די פרייהייט זאל נישט ווערן קיין תירוץ פאר דעם פלייש,
fleish dem far terets kein veren nisht zol fraiheit di bloiz
flesh the for occasion any to be not shall freedom the only

נאר דינט דורך ליבע איינער דעם אנדערן. [יד] ווארום די גאנצע
gantse di vorem andern dem einer libe durch dint nor
whole the because other the one love through serve but

תורה איז דערפילט אין איין ווארט, אין דעם: דו זאלסט ליב האבן
hoben lib zolst du dem in vort ein in derfilt iz toire
have love shall you this in word one in fulfilled is Torah

דיין חבר ווי דיך אליין. (ויקרא יט, יח.) [טו] אויב אבער
ober oib ich it Vayikra alein dich vi chaver dain
however if 18 19 Leviticus alone you as neighbor your

איר בייסט און פרעסט זיך איינס דאס אנדערע, גיט
git andere dos eins zich prest un baist ir
give other the one yourselves press and bite you

אכטונג , איר זאלט נישט פארצערט ווערן איינער פונם אנדערן.
andern funem einer veren fartsert nisht zolt ir achtung
other of the one be devour not shall you attention

[16] But I say, let your halakhah be by the Ruach HaKodesh, and by no means will you carry out the ta'avot *(lusts)* of the basar. [17] For the basar desires against the Ruach HaKodesh, and the Ruach HaKodesh desires against the basar — for these oppose each other — with the result that the things you wish you cannot do. [18] But if by the Ruach HaKodesh you are led, you are not under Gezetz. [19] Now the ma'asei habasar are manifest, dehainu *(being)*: zenut *(fornication)*, tum'ah *(impurity)*, zimmah *(licentiousness)*, [20] Avodah zarah *(idolatry)*, kashefanut *(sorcery, witchcraft)*, eivot *(enmities)*, merivah *(strife)*, kinah *(jealousy)*, rogez *(anger)*, anochiyut *(selfishness)*, machalokot *(dissensions)*, kitot *(sects)*, [21] Tzarut ayin *(envyings)*, shichrut *(drunkenness)*, holelut *(carousing)* and things like these, of which I tell you beforehand, as I said previously, that the ones practicing such things will not receive the nachalah *(inheritance)* of the Malchut

[טז] איך זאג אבער: לעבט אינם גייסט און דערפילט נישט די
di nisht derfilt un Gaist inem lebt ober zog ich
the not fulfill and Spirit in the live however say I

תאוות פונם פלייש. [יז] ווארום דאס פלייש גלוסט קעגן דעם
dem kegen glust fleish dos vorem fleish funem taives
the against lusts flesh the because flesh of the lusts

גייסט, און דער גייסט קעגן דעם פלייש; די דאזיקע שטעלן
shtelen dozike di fleish dem kegen Gaist der un Gaist
stand these the flesh the against Spirit the and Spirit

זיך אנטקעגן איינס דאס אנדערע, כדי איר זאלט נישט
nisht zolt ir kedei andere dos eins antkegen zich
not shall you so that other the one against themselves

טאן וואס איר ווילט. [יח] אויב אבער איר ווערט געפירט פונם
funem gefirt vert ir ober oib vilt ir vos ton
by the led be you however if want you what do

גייסט, זענט איר נישט אונטער דער (מחמיר חומרא) געזעץ.
gezets chumre machmer der unter nisht ir zent Gaist
law legalism stickler the under not you are Spirit

[יט] באשיימפערלעך, (קלאר) אבער זענען די מעשים פון דעם
dem fun maisim di zenen ober klor bashaimperlech
the of deeds the are however clear evident

פלייש, וועלכע זענען זנות , טומאה , אויסגעלאסנקייט,
oisgelasnkeit tume zoines zenen velche fleish
licentiousness impurity fornication are which flesh

[כ] עבודה זרה , כישוף, שנאה , צאנקעריי , אייפערזוכט,
eiferzucht tsankerei sinah kishuf zore avoide
jealousy quarrelsome enmity magic idolatry worship of

צארן, קריגעריי, מחלוקת , כיתות , [כא] קנאה,
kine kitus machloikes krigerai tsorn
envy factional heresies dissensions rivalries rages

שכרות , פרעסעריי, און דאס גלייכן ; וואס איך זאג אייך
aich zog ich vos glaichen dos un freseray shikres
you tell I which like the and gluttony drunkenness

אָן פארויס, ווי איך האב אייך (שוין) פריער געזאגט, אז
az gezogt frier shoin aich hob ich vi forois on
that said before already you have I as ahead on

די , וואס טוען די דאזיקע זאכן , וועלן נישט ירשענען דאס
dos yarshanen nisht velen zachn dozike di tuen vos di
the inherit not will things these the doing who those

קעניגרייך פון ה׳ . [כב] די פירות אבער פון דעם גייסט זענען
zenen Gaist dem fun ober peires di Hashem fun kenigraich
are Spirit the of however fruit the Hashem of kingdom

Hashem. [22] But the p'ri of the Ruach HaKodesh is ahavah *(agape)*, simcha *(joy)*, shalom *(peace)*, savlanut *(patience)*, nedivut *(generosity, kindness)*, chesed *(loving-kindness)*, ne'emanut *(faithfulness)*, [23] Anavah *(meekness, shiflut, lowliness)*, shlitah atzmi *(self-control)*...would you not agree? — against these things there is no issur *(proscription in the Torah)*. [24] But the ones who are mekabel Moshiach Yehoshua have put to be talui al HaEtz *(hanging on the Tree)* the basar with its teshukot *(desires)* and its ta'avot *(lusts)*.

[25] If we live by the Ruach HaKodesh, we should stay in line with the Derech HaYashar *(Straight Way)* of the Ruach HaKodesh. [26] Let us not become ba'alei ga'avah *(conceited, haughty persons)*, provoking one another, envying one another.

6 Achim B'Moshiach, if indeed a man is overtaken in some averah, you ones with ruchniyus restore such a one in a

ליבע, שמחה, שלום , סבלנות , פריינדלעכקייט, גוטסקייט ,
libe simcha sholem savlones freindlechkeit gutskeit
love joy peace perseverance kindness goodness

אמונה, [כג] ענווה , שליטה איבער זיך; קעגן אזעלכע זאכן
emune anove shlite iber zich kegen azelche zachn
faith meekness authority over self against such things

איז נישט פאראן קיין געזעץ. [כד] די אבער , וואס געהערן צום
iz nisht faran kein gezets di ober vos geheren tsum
is not there any law the however who belong to the

משיח יהושע / ישוע האבן אויפגעהאנגען אויף דער בוים
Moshiach Yehoshua Yeshua hoben oifgehongen oif der boim
Moshiach Yehoshua Yeshua have hung up on the tree

דאס פלייש צוזאמען מיט די גלוסטונגען און תאוות.
dos fleish tsuzamen mit di glustungen un taives
the flesh together with the covetous desires and lusts

[כה] אויב מיר לעבן דורכן גייסט, לאמיר אויך זיך
oib mir leben durchn Gaist lomir oich zich
if we live through Spirit let us also ourselves

אויפפירן אינם גייסט. [כו] לאמיר זיך נישט
oiffiren inem Gaist lomir zich nisht
conduct ourselves in the Spirit let us ourselves not

יאגן נאך פוסטן כבוד, צו דערצערנען איינער דעם אנדערן
yogen noch pustn koved tsu dertsernen einer dem andern
chase after after vain glory to enrage one the other

און מקנא צו זיין איינער דעם אנדערן.
un mekane tsu zain einer dem andern
and envious to be one the other

ו ברידער , ווען אפילו א מענטש ווערט געכאפט אין עפעס אן
brider ven afile a mentsh vert gechapt in epes an
brothers when even a man gets caught in something an

עבירה , זאלט איר, די אנשי הרוח , אזעלכן
aveire zolt ir di anshei HaRuach azelchn
transgression you shall the men of the Spirit such people

ווידער אויפשטעלן אין א גייסט פון ענווה ; אכטונג געבנדיק
vider oifshtelen in a gaist fun anove achtung gebendik
again set upright in a spirit of meekness attention giving

spirit of anavah *(meekness)*, watching out for yourself lest also you come under nisayon *(temptation)*.
2 Bear one another's burdens and thus you will fulfill the Torah of Moshiach.
3 For if anyone thinks himself to be something when he is nothing, he deceives himself.
4 But let each man prove his own ma'aseh and then in his own ma'asim rather than in that of his re'a *(neighbor)* he will find kavod.
5 For each man must bear his own massa *(burden)*.

6 And let the one being taught limudei kodesh *(sacred studies)* in the Kitvei HaKodesh share in all good things with his rabbinic moreh.
7 Do not be led astray. Hashem is not mocked. For whatever a man sows, this also he will reap.
8 For the one sowing to the basar of himself, of the basar will reap churban *(destruction)*; but the one sowing to the Ruach HaKodesh, of

אויף דיר אליין, טאמער וועסטו אויך קומען צו א נסיון .
nisoyen a tsu kumen oich vestu tomer alein dir oif
temptation a to to come also will you lest alone you on

[ב] טראגט איינער דעם אנדערנס לאסטן , און אויף אזא אופן וועט
vet oifen aza oif un lastn anderns dem einer trogt
will way such on and burdens another's the one carry

איר מקיים זיין די תורה פון דעם משיח . [ג] ווארום אויב
oib vorem Moshiach dem fun toire di zain mekaiem ir
if because Moshiach the of Torah the be fulfilling you

עמיצער מיינט , אז ער איז עפעס , ווען ער איז גארנישט,
gornisht iz er ven epes iz er az meint emitser
nothing is he when something is he that thinks someone

באטריגט ער זיך אליין. [ד] נאר זאל יעדער איינער אויספרובירן זיין
zain oisprubiren einer yeder zol nor alein zich er batrigt
his test one every shall but alone self he deceives

אייגן טאן , און דעמאלט וועט ער האבן דעם רום בלויז פאר זיך
zich far bloiz rum dem hoben er vet demolt un ton eigen
self for only glory the have he will then and doing own

אליין, און נישט קעגן דעם אנדערן. [ה] ווארום יעדער איינער וועט
vet einer yeder vorem andern dem kegen nisht un alein
will one every because other the against not and alone

טראגן זיין אייגענע משא .
mase eigene zain trogen
burden own his bear

[ו] דער , וועלכער ווערט געלערנט אין ווארט , זאל זיך
zich zol vort in gelernt vert velcher der
self shall Scripture in taught becomes who the one

טיילן מיט דעם , וואס לערנט אים. [ז] נארט זיך נישט
nisht zich nart im lernt vos dem mit teilen
not self deceive him teaches who the one with share

אליין אפ; ה׳ לאזט נישט אפשפאטן פון זיך ; ווארום
vorem zich fun opshpoten nisht lozt Hashem op alein
because Himself of mock not allows Hashem up yourself

וואס א מענטש וועט נאר זייען, דאס דאזיקע וועט ער אויך שניידן .
shnaiden oich er vet dozike dos zeien nor vet mentsh a vos
reap also he will these the sow only will man a what

[ח] ווייל דער , וועלכער זייעט אויף זיין פלייש, וועט פון דעם
dem fun vet fleish zain oif zeiet velcher der vail
the of will flesh his on sows who the one because

פלייש שניידן פארדארבונג; דער אבער , וועלכער זייעט אויף
oif zeiet velcher ober der fardarbung shnaiden fleish
on sows who however the one corruption reap flesh

the Ruach HaKodesh will reap Chayyei Olam. [9] Now let us not lose chozek in doing Gemilut Chasadim, for BE'ITO *(in its season)* we will reap, if we faint not. [10] Therefore, then, as we have opportunity, we should do ma'asim tovim towards all, and especially towards the Bnei Beis HaEmunah.

[11] see with what groise letters i wrote to you with my own hand. [12] As many as crave to be good preeners in the basar, these compel you *(Goyim)* to undergo bris milah; they *(the mohalim of Goyim)* do so only to avoid suffering redifah *(persecution)* for the Etz of Moshiach. [13] For not even those of the party of the bris milah are shomer mitzvot themselves; they *(the mohalim of Goyim)* want you *(Goyim)* to undergo bris milah for the purpose of boasting in your basar! [14] But may it not be to me to boast, except in HaEtz HaMoshiach Yehoshua Adoneinu, through whom the Olam Hazeh has

דעם גייסט, וועט פון דעם גייסט שניידן אייביק לעבן. [ט] לאמיר
lomir leben eibik shnaiden Gaist dem fun vet Gaist dem
let us life eternal reap Spirit the of will Spirit the

נישט ווערן מיד צו טאן גוטס; ווארום מיר וועלן שניידן אין
in shnaiden velen mir vorem guts ton tsu mid veren nisht
in reap will we because good do to weary to be not

דער געהעריקער צייט, אויב מיר וועלן נישט מאט ווערן .
veren mat nisht velen mir oib tsait geheriker der
become lose heart not will we if time appropriate the

[י] דעריבער , אזוי ווי מיר האבן א געלעגנהייט , לאמיר טאן גוטס צו
tsu guts ton lomir gelegenheit a hoben mir azoivi deriber
to good do let us opportunity an have we just as therefore

אלעמען , און איבערהויפט צום הויזגעזינד פון אונדזער אמונה.
emune undzer fun hoizgezind tsum iberhoipt un alemen
faith our of household to the above all and everyone

[יא] זעט מיט וואס פאר א גרויסע אותיות איך האב געשריבן צו
tsu geshriben hob ich oisyes groise a far vos mit zet
to written have I letters great a for what with see

אייך מיט מיין (אייגענער) האנט. [יב] אלע, וואס ווילן מאכן א שיין
shein a machen vilen vos ale hant eigener main mit aich
fair a make want who all hand own my with you

פנים אינם פלייש, צווינגען אייך זיך צו לאזן מל
mal lozen tsu zich aich tsvingen fleish inem ponem
circumcise allow to yourselves you compel flesh in the face

זיין; בלויז כדי זיי זאלן נישט גערודפט ווערן פארן
farn veren geroideft nisht zolen zei kedei bloiz zain
for the become persecuted not should they so that only be

בוים פון משיח . [יג] ווארום אפילו די געמלטע אליין
alein gemalte di afile vorem Moshiach fun boim
themselves circumcised the even because Moshiach of tree

היטן נישט אפ די געזעץ (פון תרי״ג פארדינען זיך זכות);
zechus zich fardinen 613 fun gezets di op nisht hiten
merit self be worthy of 613 of law the up not keep

נאר זיי ווילן , אז איר זאלט זיך מל זיין ,
zain mal zich zolt ir az vilen zei nor
be circumcise yourselves shall you that want they but

כדי זיי זאלן זיך בארימען מיט אייער פלייש.
fleish eier mit barimen zich zolen zei kedei
flesh your with boast themselves should they so that

[יד] פאר מיר אבער חלילה זאל עס זיין זיך
zich zain es zol cholile ober mir far
myself be it shall let this not happen however me for

become nevelah talui al HaEtz *(corpse hanging on the tree)* to me, and I have become a nevelah talui al HaEtz *(corpse hanging on the tree)* to the Olam Hazeh. 15 For neither bris milah is anything, nor fehlt *(the lacking)* of bris milah, but a Bri'a Chadasha. 16 And as many as stay in line with the Derech HaYashar *(Straight Way)* of these divrei torah, Shalom Hashem and Chesed Hashem be upon them, and upon the Yisroel of Hashem.

צו בארימען, אחוץ מיט דעם בוים פון דעם האר אונדזערן
undzern Har dem fun boim dem mit achuts barimen tsu
our L-rd the of tree the with except boast to

יהושע / ישוע המשיח , דורך וועלכן די עולם
oilem di velchen durch HaMoshiach Yeshua Yehoshua
crowd the which through the Moshiach Yeshua Yehoshua

הזה איז אויפגעהאנגען אויף דער בוים געווארן צו מיר, און
un mir tsu gevoren boim der oif oifgehongen iz hazeh
and me to become tree the on hanged up is the this

איך צו דער עולם הזה . ט״ו ווארום נישט מילה נישט
nisht milah nisht vorem hazeh oilem der tsu ich
not circumcision not because the this crowd the to I

ערלה איז עפעס , נאר א נייע באשאפונג. ט״ז און
un bashafung naie a nor epes iz orlah
and creation new a but some ultimate is uncircumcision

וויפל עס וועלן לעבן לויט דעם דאזיקן כלל, שלום
sholem klal dozikn dem loit leben velen es vifel
peace rule this the according to live will it as many as

אויף זיי און רחמים , און אויף דעם ישראל פון ה׳ .
Hashem fun Yisroel dem oif un rachomim un zei oif
Hashem of Israel the on and mercy and them on

17 For the rest, let no one give me any more tzoros; for I bear in my basar the chabburot haYehoshua *(wounds, stripes of Yehoshua)*.

י״ז איבריקנס זאל מיר קיינער (מער נישט) פארשאפן קיין
kein farshafn nisht mer keiner mir zol ibrikns
any cause not more no one me shall moreover

מידיקייט , ווארום איך טראג אין מיין גוף די צייכנס פון דעם
dem fun tseichens di guf main in trog ich vorem midikeit
the of signs the body my in bear I because weariness

(האר) יהושע / ישוע .
Yeshua Yehoshua Har
Yeshua Yehoshua L-rd

18 Achim B'Moshiach, the Chen v'Chesed Hashem of Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua Adoneinu be with your neshamah. Omein.

י״ח דער חסד פון דעם האר אונדזערן יהושע / ישוע
Yeshua Yehoshua undzern Har dem fun chesed der
Yeshua Yehoshua our L-rd the of grace the

המשיח (זאל זיין) מיט אייער גייסט, ברידער . אמן .
Omein brider Gaist eier mit zain zol HaMoshiach
Amen brothers Spirit your with be shall the Moshiach

דער בריוו פון דעם שליח

Ephesians

פוילוס צו די עפעזער

1 Sha'ul a Shliach of Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua b'ratzon Hashem *(by the will of G-d)* to the Kedoshim who are in Ephesus, and who are HaNe'emanim in Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua;
2 Chen v'Chesed Hashem to you and shalom from Elokim Avinu and Rebbe, Melech HaMoshiach Adoneinu Yehoshua.
3 Baruch Hashem Elokim Avi Adoneinu Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua, who has bestowed on us every birkat hanefesh in Shomayim in Moshiach,
4 Just as He in Him chose us to be part of Hashem's Bechirim *(Chosen Ones)* before the hivvased tevel *(foundation of the*

א פוילוס, א שליח פונם משיח יהושע / ישוע
Poylos a Shliach funem Moshiach Yehoshua Yeshua
Paul a apostle of the Moshiach Yehoshua Yeshua

דורך ה׳ס רצון צו די קדושים , וואס געפינען
durch Hashems rotsn tsu di kedoishem vos gefinen
through Hashem's will to the saints who find

זיך אין עפעזוס און צו די מאמינים אינם משיח
zich in Ephesus un tsu di maiminem inem Moshiach
self in Ephesus and to the believers in the Moshiach

יהושע / ישוע : ב חסד צו אייך און שלום פון ג-ט אונדזער
Yehoshua Yeshua chesed tsu aich un sholem fun G-t undzer
Yehoshua Yeshua grace to you and peace from G-d our

פאטער, און פון דעם האר יהושע / ישוע המשיח .
Foter un fun dem Har Yehoshua Yeshua HaMoshiach
Father and from the L-rd Yehoshua Yeshua the Moshiach

ג געלויבט זאל זיין דער ג-ט און פאטער פון אונדזער האר
geloibt zol zain der G-t un Foter fun undzer Har
praise shall be the G-d and Father of our L-rd

יהושע / ישוע המשיח , וואס האט אונדז געבענטשט
Yehoshua Yeshua HaMoshiach vos hot undz gebentsht
Yehoshua Yeshua the Moshiach who has us blessed

מיט יעדער רוחניותדיקער ברכה אין די הימלישע ערטער
mit yeder ruchniesdiker broche in di himlishe erter
with every spiritual blessing in the heavenly places

אינם משיח ; ד לויט ווי ער האט אונדז אויסדערוויילט
inem Moshiach loit vi er hot undz oisderveilt
in the Moshiach according to as He has us chosen

אין אים איידער נאך די וועלט איז באשאפן געווארן, אז מיר
in im eider noch di velt iz bashafen gevoren az mir
in Him before yet the cosmos is created become that we

world), that we should be Kedoshim and without mum *(defect)* before Him in ahavah: 5 Having provided the yi'ud merosh *(predestination)* for us to be chosen as adopted bnei brit through Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua to Himself, according to the chafetz *(good pleasure)* of His ratzon *(will)*, 6 To the tehillat kavod of the Chen v'Chesed Hashem of Him *(to the praise of the glory of His grace)* by which Hashem freely favored us in the Moshiach HaAhuv. 7 In Him we have the pedut *(redemption, Geulah release on payment of ransom)* through the dahm of Moshiach, the selichat chatoteinu *(forgiveness of our sins)*, according to the osher *(wealth)* of His Chen v'Chesed Hashem *(grace of G-d)*; 8 Which He lavished upon us, 9 In all chochmah *(wisdom)* and binah *(understanding)*, having made hisgalus *(revelation)* to us of the sod of His ratzon *(mystery of His will)*, His chafetz *(good pleasure)*, according to the etza *(counsel, plan of G-d)*

זאלן זיין הייליק און אָן א פעלער פאר אים אין ליבע;
libe in im far feler a on un heilik zain zolen
love in Him before flaw a without and holy be should

ה פארויסבאשטימענדיק אונדז צו אדאפטירונג צו אים דורך
durch im tsu adoptirung tsu undz foroisbashtimendik
through Him to adoption to us deciding beforehand

יהושע / ישוע המשיחן לויט דעם וואוילגעפעלן
voilgefelen dem loit HaMoshiachn Yeshua Yehoshua
good pleasure the according to the Moshiach Yeshua Yehoshua

פון זיין רצון, ו צום לויב פון דעם כבוד פון זיין חסד , מיט
mit chesed zain fun koved dem fun loib tsum rotsn zain fun
with grace His of glory the of praise to the will His of

וועלכן ער האט אונדז באגנעדיקט אין זיין געליבטן זון ; ז אין וועמען
vemen in zun gelibtn zain in bagnedikt undz hot er velchen
whom in Son beloved His in pardoned us has He which

מיר האבן די ישועה דורך זיין בלוט, די פארגעבונג פון
fun fargebung di blut zain durch yeshue di hoben mir
of forgiveness the blood His through salvation the have we

(אונדזערע) זינד, לויט דער עשירות פון זיין חסד , ח וואס
vos chesed zain fun eshires der loit zind undzere
Whom grace His of riches the according to sins our

ער האט פארמערט לגבי אונדז אין יעדער חכמה און
un chochme yeder in undz legabe farmert hot er
and wisdom every in us in relation to lavished has He

פארשטענדיקייט, ט באקאנט מאכנדיק צו אונדז דעם סוד פון
fun sod dem undz tsu machendik bakant farshtendikeit
of mystery the us to making known understanding

זיין רצון, לויט זיין וואוילגעפעלן , וואס ער האט פון
fun hot er vos voilgefelen zain loit rotsn zain
from has He Whom good pleasure His according to will His

פריער באשלאסן אין אים, י כדי אין דער פארוואלטונג פון דער
der fun farvaltung der in kedei im in bashlosen frier
the of stewardship the in so that Him in decided before

פולקייט פון די צייטן איינצוזאמלען אינם משיח אלץ, וואס איז
iz vos alts Moshiach inem aintsuzamlen tsaitn di fun fulkeit
are who all Moshiach in the to gather times the of fullness

אויף די הימלען און אויף דער ערד ; יא אין אים, אין וועמען אויך
oich vemen in im in erd der oif un himlen di oif
also whom in Him in earth the on and heavens the in

מיר זענען געווארן יורשים , פארויס באשטימט לויט
loit bashtimt forois yoreshim gevoren zenen mir
according to appointed beforehand heirs become are we

which Hashem set forth in Moshiach: [10] For a pekudat Hashem *(stewardship of G-d)*, a plan for the fullness of time, gathering up all things in Moshiach, both the things in Shomayim and the things on Ha'Aretz in Him.

[11] In Moshiach we have also obtained a nachalah *(allotted inheritance)*, having been predestined according to the tochnit Hashem *(purposeful and willed plan of G-d)*, who works all things after the counsel of His ratzon,
[12] To the end that we who were Rishonim to have tikvah in Rebbe, Melech HaMoshiach should be to the tehillat kavod *(praise of glory)* of Him.
[13] In Moshiach you also, having heard the message of HaEmes, the Besuras HaGeulah of Yeshu'as Elokeinu which is yours, having also come to emunah, did receive your chotam *(seal)* in Moshiach with the Ruach Hakodesh of havtachah *(promise)*,
[14] Who is bestowed as an eravon *(pledge)* of our nachalah *(allotted inheritance)*, with a view to the Geulah of Hashem’s

דער כוונה פון אים, וואס ווירקט אלץ לויט דער
der loit alts virkt vos im fun kavone der
the according to all works who Him of intention the

עצה פון זיין רצון; יב כדי מיר זאלן זיין צום לויב
loib tsum zain zolen mir kedei rotsn zain fun eitse
praise to the be should we so that will His of counsel

פון זיין כבוד, מיר, וואס האבן פון פריער געהאפט אין דעם
dem in gehoft frier fun hoben vos mir koved zain fun
the in hoped before from have who we glory His of

משיח ; יג אין וועמען אויך איר, האבנדיק געהערט דאס ווארט פון
fun vort dos gehert hobendik ir oich vemen in Moshiach
of word the heard having you also Whom in Moshiach

אמת — די גוטע בשורה פון אייער ישועה —אין וועמען אויך
oich vemen in yeshue eier fun Besoire Gute di emes
also Whom in salvation your of News good the truth

ווערנדיק מאמינים , איר זענט פארחתמעט געווארן דורך דעם
dem durch gevoren farchasmet zent ir maiminem verendik
the through become sealed are you believers becoming

גייסט פון דער הבטחה —דעם רוח הקודש , יד וועלכער איז דער
der iz velcher HaKoidesh Ruach dem havtachah der fun Gaist
the is Who the Holy Spirit the promise the of Spirit

ערבון פון אונדזער ירושה , ביז צו דער אויסלייזונג פון
fun oisleizung der tsu biz yerushe undzer fun eravon
of redemption the to until inheritance our of pledge

דעם עם סגולה , צום לויב פון זיין כבוד.
koved zain fun loib tsum segula am dem
glory His of praise to the treasured people the

own possession, to the tehillat kavod *(praise of glory)* of Him.

15 Because of all of this, I, too, having heard of the emunah in Rebbe, Melech HaMoshiach Adoneinu Yehoshua which is yours, and having heard of your ahavah for all the Kedoshim, 16 Do not cease giving hodayah *(thanksgiving)* for you, while speaking of you in my tefillos; 17 That Hashem of Rebbe, Melech HaMoshiach Adoneinu Yehoshua, the Avi Hakavod, may give to you a ruach of chochmah and hisgalus *(revelation)* in the da'as *(knowledge)* of Moshiach. 18 It is my tefillah that the eynayim of your levavot may be enlightened so that you may have da'as of what is the tikvah of His kri'ah *(his summons from Shomayim)*, what is the osher *(wealth)* of the kavod of His nachalah *(allotted inheritance)* in the Kedoshim, 19 And what is the surpassing gedulat hagevurah *(greatness of*

טו צוליב דעם אויך איך, האבנדיק געהערט פון אייער
eier fun gehert hobendik ich oich dem tsulib
your of heard having I also this on account of

גלויבן אין דעם האר יהושע / ישוע און דער ליבע צו אלע
ale tsu libe der un Yeshua Yehoshua Har dem in gloiben
all to love the and Yeshua Yehoshua L-rd the in faith

הייליקע, טז הער נישט אויף אפצוגעבן א שבח פאר אייך, ווען
ven aich far shvach a optsugeben oif nisht her heilike
when you for praise a to give on not attend holy ones

איך דערמאן אייך אין מיינע תפילות; יז אז דער ג-ט פון אונדזער
undzer fun G-t der az tfiles maine in aich dermon ich
our of G-d the that prayers my in you remember I

האר יהושע / ישוע המשיח, דער פאטער פון כבוד,
koved fun Foter der HaMoshiach Yeshua Yehoshua Har
glory of Father the the Moshiach Yeshua Yehoshua L-rd

זאל אייך געבן א גייסט פון חכמה און פון אנטפלעקונג אין דער
der in antplekung fun un chochme fun Gaist a geben aich zol
the in revelation of and wisdom of Spirit a give you shall

דערקענטעניש פון אים; יח אז די אויגן פון אייער הארץ זאלן
zolen harts eier fun oigen di az im fun derkentenish
should heart your of eyes the that Him of knowledge

דערלויכטן ווערן, כדי איר זאלט וויסן וואס איז די האפנונג
hofenung di iz vos visen zolt ir kedei veren derloichten
hope the is what know shall you so that to be illumined

פון זיין רוף, און עשירות פון זיין הערלעכער ירושה אין די
di in yerushe herlecher zain fun eshires un ruf zain fun
the in inheritance glorious His of riches and call His of

הייליקע, יט און ווי אומפארגלייכלעכע גרויסקייט זיין מאכט איז
iz macht zain groiskeit umfarglaichlech vi un heilike
is power His greatness incomparable how and holy ones

לגבי אונדז, די מאמינים, לויט דער ווירקונג
virkung der loit maiminem di undz legabe
working the according to believers the us in relation to

פון זיין מעכטיקן כוח, כ וועלכן ער האט געווירקט אין דעם
dem in gevirkt hot er velchen koiech mechtikn zain fun
the in activated has He which strength powerful His of

His power) to us who have emunah, according to the working of the ko'ach of His might [20] Which He exerted in Rebbe, Melech HaMoshiach when He raised Him in the Techiyas HaMoshiach, having seated Him at His yamin *(right hand)* in Shomayim, [21] Far above all rule and authority and power and dominion, and every name that is named, not only in the Olam Hazeh but also in Olam Habah. [22] And Hashem subordinated all things under the feet of Moshiach and gave Him as Rosh over all things to the Brit Chadasha Kehillah, [23] Which is the Guf HaMoshiach *(body of Messiah)*, the melo *(plentitude)* of Him, who fills all in all.

משיח , ווען ער האט אים אויפגעוועקט פון די טויטע און
un toite di fun oifgevekt im hot er ven Moshiach
and dead the from roused Him did He when Moshiach

אים אנידערגעזעצט אויף זיין רעכטער זייט אין די הימלען ,
himlen di in zait rechter zain oif anidergezetst im
heavens the in side right His on sat down Him

[כא] העכער פון יעדער הערשאפט און ממשלה און מאכט און
un macht un memshole un hershaft yeder fun hecher
and power and authority and rule every of higher

רעגירונג און יעדן נאמען, וואס ווערט גערופן, נישט נאר אין
in nor nisht gerufen vert vos nomen yedn un regirung
in only not called gets which Name every and government

דער דאזיקער וועלט, נאר אויך לעולם הבא ; [כב] און אלץ
alts un haba leoilem och nor velt doziker der
all and which comes the world also but world this one the

האט ער געלייגט אונטער זיינע פיס און אים אליין געגעבן ווי
vi gegeben alein im un fis zaine unter geleigt er hot
as given Himself Him and feet His under put He has

א ראש איבער אלעם צו דער קהלה, [כג] וועלכע איז זיין גוף , זיין
zain guf zain iz velche kehile der tsu alem iber rosh a
His body His is which kehile the to all over Head a

פולקייט, וואס פילט אָן אלץ אין אלעם.
alem in alts on filt vos fulkeit
all in all on fills Who fullness

2 And you being dead in your peysha'im and chatta'im, [2] In which you amol *(formerly)* fier zich *(comported oneself)*, according to the course of the Olam Hazeh, according to the Sar Memshelet HaAvir *(Prince of Power of Air)*, the ruach now

ב און אייך, וואס איר זענט געווען טויט אין אייערע עבירות
aveires eiere in toit geven zent ir vos aich un
trespasses your in dead was are you who you and

און חטאים, [ב] אין וועלכע איר זענט אמאל געווען לויט
loit geven amol zent ir velche in chatoim un
according to were once are you which in sins and

דעם צייטלויף פון דער וועלט, לויט דעם שר פון דער
der fun sar dem loit velt der fun tsaitloif dem
the of ruler the according to world the of time course the

מאכט פון דער לופט, פון דעם גייסט, וואס ווירקט איצט אין די
di in itst virkt vos gaist dem fun luft der fun macht
the in now works which spirit the of air the of power

working in the bnei haMeri *(sons of Rebellion).* 3 Among them we too all formerly conducted ourselves in the ta'avot of our basar, following the lusts of the flesh and of the machshavot *(thoughts)*, and we were by nature Bnei Za'am *(Sons of Wrath)* of Hashem, as also the rest. 4 But Hashem, being rich in rachamim *(mercy)*, because of His ahavah harabba *(great love)* with which He loved us, 5 Even when we were dead in our peysha'im, He made us alive together with Rebbe, Melech HaMoshiach — by the unmerited Chen v'Chesed Hashem you have been delivered in your personal Geulah and the Yeshu'as Elokeinu — 6 And raised us up with Moshiach and seated us with Him in Shomayim in Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua/Yeshua, 7 In order that, in the Olam HaBah, He might display the surpassing osher of the Chen v'Chesed Hashem of Him in chesed toward us in Rebbe, Melech HaMoshiach

קינדער פון ווידערשפעניקייט— ג צווישן וועלכע מיר האבן אויך
oich hoben mir velche tsvishen vidershpenikeit fun kinder
also did we whom among disobedience of children

אמאל געלעבט אין די תאוות פון אונדזער פלייש, טוענדיק דעם ווילן
vilen dem tuendik fleish undzer fun taives di in gelebt amol
will the doing flesh our of lusts the in live once

פון דעם פלייש און פון דעם פארשטאנד , און לויט
loit un farshtand dem fun un fleish dem fun
according to and understanding the of and flesh the of

דער נאטור זענען מיר געווען קינדער פון צארן פונקט אזוי
azoi punkt tsorn fun kinder geven mir zenen natur der
so just as wrath of children was we are nature the

ווי אפילו די אנדערע— ד ה' אבער , זייענדיק רייך אין
in raich zaiendik ober Hashem andere di afile vi
in rich being however Hashem others the even as

רחמים , האט צוליב זיין גרויסער ליבע, מיט וועלכער
velcher mit libe groiser zain tsulib hot rachomim
which with love great His on account of did mercy

ער האט אונדז ליב געהאט, ה אפילו ווען מיר זענען געווען טויט
toit geven zenen mir ven afile gehat lib undz hot er
dead was are we when even had love us did He

אין די עבירות , אונדז לעבעדיק געמאכט צוזאמען מיט דעם
dem mit tsuzamen gemacht lebedik undz aveires di in
the with together made alive us trespasses the in

משיח — מיט חסד זענט איר געראטעוועט געווארן — ו און
un gevoren geratevet ir zent chesed mit Moshiach
and become saved you are grace with Moshiach

האט אונדז אויפגעוועקט און אונדז אוועקגעזעצט צוזאמען מיט דעם
dem mit tsuzamen avekgezetst undz un oifgevekt undz hot
the with together sat down us and rouse us did

משיח יהושע / ישוע אין די הימלישע ערטער; ז כדי
kedei erter himlishe di in Yeshua Yehoshua Moshiach
so that places heavenly the in Yeshua Yehoshua Moshiach

צו ווייזן אין די קומענדיקע וועלטצייטן די שפע פון
fun shefe di velttseitn kumendike di in vaizen tsu
of abundance the world times coming the in to show to

דער עשירות פון זיין חסד אין גוטסקייט לגבי אונדז אינם
inem undz legabe gutskeit in chesed zain fun eshires der
in the us in relation to goodness in grace His of riches the

משיח יהושע / ישוע : ח ווארום מיט חסד זענט איר
ir zent chesed mit vorem Yeshua Yehoshua Moshiach
you are grace with because Yeshua Yehoshua Moshiach

Yehoshua/Yeshua. [8] For by unmerited Chen v'Chesed Hashem you have been delivered from Hashem's Mishpat *(Judgment)* and granted a share in the Geulah *(Redemption)*, through emunah; and this is not of yourselves, it is a matnat Hashem *(gift of G-d)*; [9] Not the result of doing Gezetz ma'asim, so that before Hashem no man should be a ravrevan *(boaster, braggart)*. [10] For we are His masterpiece, having been created in Moshiach Yehoshua for ma'asim tovim, which Hashem prepared beforehand, that the derech of our halakhah should be in them.

[11] Therefore, have zikaron *(remembrance)* that formerly you, the non-Jews in the flesh, who are called "arelim" *(uncircumcised ones)* by the ones being called "nimolim" *(circumcised ones)* which is a Milah performed in the flesh by human hands, [12] Have zikaron *(remembrance)* that you were at that

געראטעוועט געווארן דורך אמונה, און דאס נישט פון אייך
geratevet gevoren durch emune un dos nisht fun aich
saved become through faith and that not from you

אליין , עס איז א מתנה פון ה׳ ; ט נישט פון מעשים
alein es iz a matone fun Hashem nisht fun maisim
yourselves it is a gift from Hashem not from deeds

(טובים), כדי קיינער זאל זיך נישט בארימען. י ווארום
tovim), kedei keiner zol zich nisht barimen vorem
good, so that anyone may themselves not boast because

מיר זענען זיין ווערק, באשאפן אינם משיח יהושע / ישוע
mir zenen zain verk bashafen inem Moshiach Yehoshua Yeshua
we are His work created in the Moshiach Yehoshua Yeshua

צו מעשים טובים, וועלכע ה׳ האט פארויס צוגעגרייט, אז
tsu maisim tovim velche Hashem hot forois tsugegreit az
for works good which Hashem has prepared in advance that

מיר זאלן לעבן אין זיי .
mir zolen leben in zei
we should live in them

יא צוליב דעם זאלט איר געדענקען , אז אמאל
tsulib dem zolt ir gedenken az amol
on account of that shall you remember that once

זענט איר געווען גוים אינם פלייש, וואס זענען גערופן
zent ir geven Goyim inem fleish vos zenen gerufen
are you were non-Jews in the flesh who are called

געווארן ערלים פון די , וואס הייסן נמולים —א
gevoren areilim fun di vos heisen nimolim a
become uncircumcised by the who be called circumcised a

מילה אינם פלייש, א מיט הענט געמאכטע— יב אז צו
milah inem fleish a mit hent gemachte az tsu
circumcision in the flesh a with hands made that at

יענער צייט זענט איר געווען אָן א משיח , אויסגעשלאסענע
yener tsait zent ir geven on a Moshiach oigeshlosene
that time are you were without a Moshiach excluded

time bazunder *(unrelated and separate)* from Rebbe, Melech HaMoshiach, having been alienated from the torat haEzrakhut *(the citizenship)* in the Am Brit, from Yisroel, being zarim *(strangers)* to the Beritot HaHavtacha, farloiren *(lost)* and having no tikvah *(hope)* and without G-d in the Olam Hazeh. 13 But now in Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua, you, who formerly where in the outermost courts, have been brought near by the kapporah of the dahm of Moshiach. 14 For Moshiach himself is our shalom, who made the Shnayim into Echad, having broken down in the basar of Moshiach the barrier of the Mechitzah *(the dividing partition)*, the Soreg *(barrier)*, the Eyvah *(Enmity)*, 15 By annulling the chok *(decree, law)* of mishpatim in ordinances that the Shnayim He might create in Himself into Adam Chadash Echad *(One New Regenerated Humanity)*, arbitrating shalom, 16 And that Moshiach

פון דעם בירגער רעכט פון ישראל און פרעמדע וואס שייך
shaich vos fremde un Yisroel fun recht birger dem fun
concerning who strangers and Israel of rights citizen the from

די בריתות פון דער הבטחה , אָן א האפנונג און
un hofenung a on havtachah der fun brisn di
and hope a without promise the of covenants the

אָן ג-ט אין דער וועלט. יג איצט אבער אינם משיח
Moshiach inem ober itst velt der in G-t on
Moshiach in the however now world the in G-d without

יהושע / ישוע איר, וואס זענט אמאל געווען ווייט , זענט
zent vait geven amol zent vos ir Yeshua Yehoshua
are distant were once are who you Yeshua Yehoshua

געווארן נאענט דורך דעם (כפרה) בלוט פון
fun blut kapore dem durch noent gevoren
of blood kaporah atonement the through near become

דעם משיח . יד ווארום ער איז אונדזער שלום, וועלכער האט
hot velcher sholem undzer iz er vorem Moshiach dem
has Who peace our is He because Moshiach the

געמאכט די ביידע איינס און האט צעשטערט די אפשיידנדיקע
opsheidendike di tseshtert hot un eins beide di gemacht
separating the demolish did and one the two the made

מחיצה , די שנאה , מיט זיין אייגן לייב , טו בטל
botl laib eigen zain mit sinah di mechitse
annulled body own His with enmity the mechitzah

מאכנדיק די געזעץ פון מצוות און חוקות ; כדי אין זיך
zich in kedei chukut un mitsvos fun gezets di machendik
self in so that chukkot and mitzvahs of law the making

אליין צו באשאפן פון די צוויי איין נייעם מענטשן , (און אזוי)
azoi un mentshn naiem ein tsvei di fun bashafen tsu alein
so and mankind new one two the of create to alone

מאכנדיק שלום; טז און צו מאכן שלום די ביידע אין איין
ein in beide di sholem machen tsu un sholem machendik
one in the two the peace make to and peace making

גוף צו ה' דורך דעם בוים, טייטנדיק די שנאה
sinah di teitendik boim dem durch Hashem tsu guf
enmity the putting to death tree the through Hashem to body

דורך אים; יז און איז געקומען און מבשר געווען שלום צו אייך,
aich tsu sholem geven mevaser un gekumen iz un im durch
you to peace was herald and come did and Him through

די ווייטע און שלום צו אייך, די נאנטע; יח וויל דורך
durch vail nonte di aich tsu sholem un veite di
through because near the you to peace and far away the

might bring the ritztzuy *(reconciliation, cessation of enmity)*, reconciling to Hashem the Shnayim into one guf *(body)* through the Moshiach's Etz, having put to death the Eyvah by it. 17 And having come, Moshiach preached shalom to you, the ones in the outermost courts, and shalom to the ones near; 18 Because through Moshiach we both have HaSha'ar laHashem *(gate to approach G-d's presence, access of the tzaddikim)* by one Ruach Hakodesh to Elokim HaAv. 19 Therefore, then, no longer are you zarim and aliens, but you are fellow citizens of the Kedoshim and bnei bayit members of the household of G-d, 20 Having been built upon the yesod *(foundation)* of the Shlichim and Nevi'im, Moshiach Yehoshua himself being the ROSH PINAH, 21 In whom all the binyan *(edifice)*, being fitly joined together, grows into a Heikhal Kadosh b'Hashem; 22 In whom also you are being built together into a Mishkan of Hashem in the Ruach Hakodesh.

אים האבן מיר, די ביידע , דעם צוטריט אין איין גייסט צום
tsum Gaist ein in tsutrit dem beide di mir hoben im
to the Spirit one in access the the two the we have Him

פאטער. יט דעריבער זענט איר אזוי ארום מער נישט קיין גרים
geirem kein nisht mer arum azoi ir zent deriber Foter
gerim any not more around so you are therefore Father

און נכרים , נאר איר זענט מיטבירגער פון די קדושים
kedoishem di fun mitbirger zent ir nor nochrim un
saints the of fellow citizens are you but foreigners and

און ה׳ס בני בית , כ אויפגעבויט אויף דעם יסוד
yesod dem oif oifgeboit beis bnei Hashems un
foundation the on built up house sons of Hashem's and

פון שליחים און נביאים , בשעת משיח יהושע / ישוע
Yeshua Yehoshua Moshiach beshas neviim un shlichim fun
Yeshua Yehoshua Moshiach while Prophets and Shlichim of

אליין איז דער ווינקלשטיין ; כא אין וועמען די גאנצע געביידע
gebaide gantse di vemen in vinkelshtein der iz alein
building entire the Whom in cornerstone the is Himself

איז צוזאמענגעפאסט און וואקסט אויס צו א בית המקדש אין
in HaMikdash Beis a tsu ois vakst un tsuzamengefast iz
in HaMikdash house a to out grows and bound up is

דעם האר (ג-ט); כב אין וועמען אויך איר ווערט מיטגעבויט פאר
far mitgeboit vert ir oich vemen in G-t Har dem
for built together be you also Whom in G-d L-rd the

א וואוינונג פון ה׳ אינם גייסט.
Gaist inem Hashem fun voinung a
Spirit in the Hashem for dwelling a

3 For this cause, I, Sha'ul, the prisoner of Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua for you Nations, [2] If indeed you heard of the pekudat Hashem of the Chen v'Chesed Hashem having been given to me for you, [3] That according to hisgalus *(revelation)* there was made known to me the sod of the raz, as I wrote before in brief, [4] As to which you are able by reading to have binah of my haara *(insight)* into the Sod HaMoshiach *(the Secret of Moshiach)*, [5] Of which in other dorot *(generations)* was not made known to the Bnei Adam as it has now been made hisgalus *(revelation)* to Rebbe, Melech HaMoshiach's Shlichim and Nevi'im HaKedoshim in the Ruach Hakodesh, [6] Namely, that the Nations are fellow bnei HaYerushshah *(heirs)* of the nachalah *(allotted inheritance)* and joint evarim of HaGuf HaMoshiach and joint partakers of the havtachah *(promise)* in Moshiach Yehoshua *(Yeshua)* through the Besuras HaGeulah,

ג צוליב דעם בין איך, פּולוס—דער געפאנגענער פון דעם
tsulib dem ich bin Poylos der gefangener fun dem
on account of these am I Paul the prisoner of the

משיח יהושע / ישוע פאר אייך גויים — [ב] אויב איר
Moshiach Yehoshua Yeshua far aich Goyim oib ir
Moshiach Yehoshua Yeshua for you non-Jews if you

האט געהערט פון דער פארוואלטונג פון ה׳ס חסד , וואס
hot gehert fun der farvaltung fun Hashems chesed vos
have heard of the stewardship of Hashem's grace which

איז מיר געגעבן געווארן פאר אייערטוועגן , [ג] אז לויט אן
iz mir gegeben gevoren far eiertvegen az loit an
is me given become for your sake for that according to a

אנטפלעקונג איז מיר נתגלה געווארן דער סוד , ווי איך
antplekung iz mir nisgale gevoren der sod vi ich
revelation is me made known become the mystery as I

האב אייך שוין פריער געשריבן בקיצור, [ד] כדי לייענענדיק עס,
hob aich shoin frier geshriben bekitser kedei liyenendik es
have you already before written briefly so that reading it

זאלט איר קענען פארשטיין מיין השגה אין דעם סוד פון
zolt ir kenen farshtein main hasoge in dem sod fun
shall you be able to perceive my insight in the mystery of

דעם משיח , [ה] וואס איז אין אנדערע דורות נישט נתגלה
dem Moshiach vos iz in andere doires nisht nisgale
the Moshiach who is in other generations not revealed

געווארן צו די מענטשנקינדער ווי עס איז איצט אנטפלעקט צו זיינע
gevoren tsu di mentshnkinder vi es iz itst antplekt tsu zaine
become to the humankind as it is now revealed to his

הייליקע, שליחים און נביאים אינם גייסט, [ו] אז די גויים
heilike shlichim un neviim inem Gaist az di Goyim
holy Shlichim and Prophets in the Spirit that the non-Jews

זענען מיטיורשים און מיטגלידער און מיטאנטיילנעמער פון
zenen mityoreshim un mitglider un mitonteilnemer fun
are joint heirs and fellow members and fellow sharers of

דער הבטחה אינם משיח יהושע / ישוע דורך דער
der havtachah inem Moshiach Yehoshua Yeshua durch der
the promise in the Moshiach Yehoshua Yeshua through the

בשורה טובה, [ז] פון וועלכער איך בין געווארן א משרת לויט
Besoire Toive fun velcher ich bin gevoren a meshores loit
Good News of whom I am become a servant according to

דער מתנה פון ה׳ס חסד , וואס איז מיר געגעבן געווארן
der matone fun Hashems chesed vos iz mir gegeben gevoren
the gift of Hashem's grace which is me given become

[7] Of which I became a keli kodesh *(minister)* according to the matnat Hashem of the Chen v'Chesed of G-d having been bestowed upon me, according to the working of His gevurah *(power)*. [8] To me, the less than the least of all Kedoshim, was given this Chen v'Chesed Hashem, to preach to the Nations the unsearchable osher *(riches)* of Moshiach, [9] And to shed light on what is the pekudat Hashem of the Sod that was meOlam nistar *(hidden)* in Hashem, who created all things, [10] In order that the many faceted Chochmat Hashem might be made known now to the rulers and the authorities in Shomayim through the Moshiach's Brit Chadasha Kehillah. [11] This was in accordance with the tochnit Hashem *(purposeful and willed plan of G-d)* for the Olamim *(Ages)*, which He implemented in Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua Adoneinu, [12] In whom we have boldness and HaSha'ar laHashem *(gate to approach G-d's*

לויט דער ווירקונג פון זיין גבורה; ח מיר, דעם קלענסטן
klenstn dem mir gevure zain fun virkung der loit
least the me power His of working the according to

פון אלע קדושים , איז געגעבן געווארן דער דאזיקער חסד ,
chesed doziker der gevoren gegeben iz kedoishem ale fun
grace this one the become given is saints all of

אנצוזאגן צו די גויים די בשורה פון משיחס נישט
nisht Moshiachs fun besoire di Goyim di tsu ontsuzogen
not Moshiach's of News the non-Jews the to to proclaim

אויספארשבארער עשירות; ט און אלעמען צו באלויכטן, וואס עס
es vos baloichten tsu alemen un eshires oisforshbarer
it what light up to everyone and wealth researchable

איז דער רעיון פון דעם סוד , וועלכער איז פון אייביקע צייטן
tsaitn eibike fun iz velcher sod dem fun rayen der iz
ages eternal from is which mystery this of thought the is

אָן געווען פארבארגן אין ה׳ דעם באשעפער פון אלעם; י כדי
kedei alem fun Bashefer dem Hashem in farborgen geven on
so that all of Creator the Hashem in hidden was on

איצט זאל נתגלה ווערן צו די ממשלות און מאכטן אין די
di in machtn un memsholes di tsu veren nisgale zol itst
the in powers and authorities the to be revealed shall now

הימלישע ערטער דורך דער קהלה די פילפאכיקע חכמה פון
fun chochme filfachike di kehile der durch erter himlishe
of wisdom manifold the kehile the through places heavenly

ה׳ , יא לויט דעם אייביקן באשלוס, וואס ער האט
hot er vos bashlus eibikn dem loit Hashem
has He which decision eternal the according to Hashem

געמאכט אין דעם משיח יהושע / ישוע , דעם האר אונדזערן;
undzern Har dem Yeshua Yehoshua Moshiach dem in gemacht
our L-rd the Yeshua Yehoshua Moshiach the in made

יב אין וועמען מיר האבן דעם פתחון פה און דעם צוטריט
tsutrit dem un peh pitchon dem hoben mir vemen in
access the and mouth opening of the have we Whom in

מיט בטחון דורך אמונה אין אים. יג דערפאר בעט איך
ich bet derfar im in emune durch bitochen mit
I ask therefore Him in faith through confidence with

מיך ביי אייך, איר זאלט נישט אנטמוטיקט ווערן דורך
durch veren antmutikt nisht zolt ir aich bai mich
through be discouraged not shall you you from myself

מיינע צרות פאר אייערטוועגן , וועלכע זענען א כבוד פאר אייך.
aich far koved a zenen velche eiertvegen far tsores maine
you for glory a are which for your sake for troubles my

presence), in bitachon through emunah in Him. [13] Therefore, I ask you not to lose chozek concerning my tzoros on your behalf, which is for your kavod.

[14] For this cause I fall down before Elokim HaAv, [15] From whom every mishpochah in Shomayim and on Ha'Aretz is named, [16] That Hashem may grant you according to the osher of His kavod to become mightily empowered through His Ruach Hakodesh in the adam hapenimi *(inner man)*; [17] So that Moshiach may make His maon *(dwelling place, permanent residence, home)* in your levavot through emunah, being rooted and grounded in ahavah, [18] That you may be able to have binah, together with all the Kedoshim, what is the breadth and length and height and depth, [19] And to have da'as of the ahavah of Moshiach, which ahavah surpasses da'as, in order that you may be filled to all the melo *(plentitude)* of Hashem.

יד צוליב דעם בויג איך מיינע קני פאר דעם פאטער,
Foter dem far kni maine ich boig dem tsulib
Father the before knee my I bow this on account of

טו פון וועמען אלע משפחות אין הימל און אויף דער ערד
erd der oif un himel in mishpoches ale vemen fun
earth the on and heaven in families all Whom from

ווערן אנגערופן (מיט א נאמען), טז אז ער זאל אייך געבן
geben aich zol er az nomen a mit ongerufen veren
give you shall He that Name of a with called are

לויט דער עשירות פון זיין כבוד, מיט גבורה געשטארקט
geshtarkt gevure mit koved zain fun eshires der loit
strengthened power with glory His of riches the according to

צו ווערן אין דעם אינערלעכן מענטשן דורך זיין גייסט; יז אז
az Gaist zain durch mentshn inerlechn dem in veren tsu
that Spirit His through man inner the in be to

דורך אמונה זאל דער משיח וואוינען אין אייערע הערצער;
hertser eiere in voinen Moshiach der zol emune durch
hearts your in dwell Moshiach the shall faith through

אז איר זאלט זיין איינגעווארצלט און געגרונטפעסטיקט אין ליבע,
libe in gegruntfestikt un aingevartslt zain zolt ir az
love in established firmly and rooted be shall you that

יח כדי איר זאלט קענען משיג זיין צוזאמען
tsuzamen zain maseg kenen zolt ir kedei
together be understand be able to shall you in order that

מיט אלע קדושים די ברייט און די לענג און די הויך
hoich di un leng di un breit di kedoishem ale mit
height the and length the and breadth the saints all with

און די טיפעניש, יט און צו דערקענען דעם משיחס ליבע,
libe Moshiachs dem derkenen tsu un tifenish di un
love Moshiach's the recognize to and depth the and

וואס שטייגט איבער דערקענטעניש, כדי איר זאלט אנגעפילט
ongefilt zolt ir kedei derkentenish iber shtaigt vos
filled shall you so that knowledge above ascends which

ווערן מיט יעדער שפע פון ה׳ .
Hashem fun shefe yeder mit veren
Hashem of abundance every with become

20 Now to the One who is able to do exceedingly abundantly, beyond all that we ask or think, according to the ko'ach working in us. 21 To Him be kavod in the Brit Chadasha Kehillah and in Moshiach Yehoshua, bekhol hadorot l'Olam va'ed. Omein.

כ און צו אים, וואס איז אימשטאנד צו טאן פיל מער איבער
iber mer fil ton tsu imshtand iz vos im tsu un
over more much do to able is who Him to and

אונדזער בעטן אדער טראכטן , לויט דעם כוח , וואס
vos koiech dem loit trachten oder beten undzer
which power the according to thinking or asking our

ווירקט אין אונדז, כא צו אים זאל זיין כבוד אין דער קהלה
kehile der in koved zain zol im tsu undz in virkt
kehile the in glory be shall Him to us in works

און אינם משיח יהושע / ישוע לדור
ledor Yeshua Yehoshua Moshiach inem un
from generation to Yeshua Yehoshua Moshiach in the and

דור לעלמי עולמים . אמן .
Omein olamim lelmi dor
Amen and ever forever generation

4 Therefore I impart chizzuk *(strengthening)* to you, I, the prisoner of Rebbe, Melech HaMoshiach Adoneinu, and I admonish you to walk and fier zich *(comport oneself)* in your derech in a manner worthy of the kri'ah by which you were called, 2 With all anavah *(humility)* of mind and meekness, with savlanut *(longsuffering)*, showing forbearance to one another in ahavah, 3 Being eager to keep the achdus *(unity)* of the Ruach Hakodesh in the uniting bond of shalom; 4 As there is one Guf *(Body)* and one Ruach Hakodesh, as also you were called

ד דעריבער בעט איך אייך, איך, דער געפאנגענער אינם
inem gefangener der ich aich ich bet deriber
in the prisoner the I you I ask therefore

האר, אז איר זאלט לעבן ווי עס שטייט אָן דעם
dem on shteit es vi leben zolt ir az Har
the without stands it as live shall you that L-rd

רוף, מיט וועלכן איר זענט גערופן געווארן, ב מיט יעדער
yeder mit gevoren gerufen zent ir velchen mit ruf
all with become called are you which with call

הכנעה און עניוותדיקייט, מיט סבלנות ,
savlones mit anivesdikeit un hachnoe
long suffering with meekness and submissive humility

דערטראגנדיק איינער דעם אנדערן אין ליבע, ג און זייט פלייסיק
flaisik zeit un libe in andern dem einer dertrogendik
diligent be and love in other the one keeping

אפצוהיטן די אחדות פון דעם גייסט אין דעם קנופּ פון שלום : ד איין
ein sholem fun knup dem in Gaist dem fun achdes di optsuhiten
one peace of bond the in Spirit the of unity the to keep

גוף און איין גייסט, ווי איר זענט אויך גערופן געווארן אין איין
ein in gevoren gerufen oich zent ir vi Gaist ein un guf
one in become called also are you as Spirit one and body

האפנונג פון אייער רוף; ה איין האר , איין אמונה, איין מקווה ;
mikveh ein emune ein Har ein ruf eier fun hofenung
mikveh one faith one L-rd Adon one call your of hope

ו איין ג-ט און פאטער פון אלעמען, וועלכער איז איבער אלעמען און
un alemen iber iz velcher alemen fun Foter un G-t ein
and all over is who all of Father and G-d one

in one Tikvah *(hope)* of your kri'ah: [5] Adon echad, Emunah achat, Tevilah achat, [6] One Elokim and Avi khol *(Father of all)*, who is over all and through all and in all. [7] But to each of us was given the Chen v'Chesed Hashem according to the measure of the Matnat HaMoshiach. [8] Therefore it says, ALITA LAMMAROM SHAVITA SHEVI LAKACHTA MATANOT *(You ascended to the height, you led captive, you received gifts)*, He has led captive a host of captives, He had brought matanot *(gifts)* to Bnei Adam. [9] Now if He "ASCENDED", what can it mean except that also He descended into the lower parts of ha'aretz? [10] The one who descended is Himself also the one having ascended far above all the Shomayim, that He might fill all things. [11] And He gave some to be shlichim, and some nevi'im, and some gifted to be used in Kiruv efforts for Rebbe, Melech HaMoshiach, and some supervising mashgichim

דורך אלעמען און אין אלעמען. ז נאר יעדן איינעם פון אונדז איז
iz undz fun einem yedn nor alemen in un alemen durch
is us of one every but all in and all through

דער חסד געגעבן געווארן לויט דער מאס פון דעם
dem fun mos der loit gevoren gegeben chesed der
the of measure of the according to become given grace the

משיחס מתנה. ח דערפאר זאגט ער:
er zogt derfar matone Moshiachs
He says therefore gift Moshiach's

ווען ער איז ארויפגעגאנגען אינדערהויך,
inderhoich aroifgegangen iz er ven
on high went up is He when

האט ער געפאנגענשאפט גענומען געפאנגען
gefangen genumen gefangenshaft er hot
captive taken captivity he has

און געגעבן מתנות צו די מענטשן.
mentshn di tsu matonus gegeben un
people the to gifts given and

(תהלים סח, יט.)
it sch Tehilim
19 68 Psalms

ט און דאס ער איז ארויפגעגאנגען, וואס באטייט עס, אויב נישט
nisht oib es batait vos aroifgegangen iz er dos un
not if it means which gone up is he that and

אז ער איז אויך אראפגעגאנגען אין די נידריקסטע טיילן פון דער
der fun teilen nidrikste di in aropgegangen oich iz er az
the of parts lowest the in went down also is He that

ערד? י דער, וואס איז אראפגעגאנגען, איז דער זעלביקער, וואס
vos zelbiker der iz aropgegangen iz vos der erd
Who same the is went down is who the One earth

איז ארויפגעגאנגען העכער פון אלע הימלען, כדי אלץ
alts kedei himlen ale fun hecher aroifgegangen iz
all in order that heavens all than higher gone up is

ממלא צו זיין. יא און האט געגעבן אייניקע פאר שליחים, און
un shlichim far einike gegeben hot un zain tsu memale
and shlichim for some given has and be to fulfill

אייניקע פאר נביאים, און אייניקע פאר מבשרים, און אייניקע
einike un mevaserim far einike un neviim far einike
some and mevasarim for some and nevi'im for some

פאר פאסטוכער און מלמדים;
melamdem un pastecher far
melamdim and supervising mashgichim ruchaniyim roim for

ruchaniyim *(spiritual overseers)* who are ro'im and morim in the Kehillah, 12 For the equipping of the Kedoshim for the work of avodas kodesh ministry, to the building up of HaGuf HaMoshiach, 13 Until we all attain to the achdus *(unity)* of the emunah and to the da'as *(knowledge)* of the Zun fun der Oybershter, to the in Bnei Chayil maturity, to the measure of the stature of the melo *(plentitude)* of Moshiach. 14 In this way, we are no longer olalim *(infants)* tossed by waves and carried around by every wind of limmud *(instruction)*, by the cunning of Bnei Adam, with craftiness leading to the scheming of remiyah *(deceit)* and madduchei shav *(delusion)*; 15 But saying HaEmes in ahavah, let us grow up in every respect unto Him who is the Rosh, Moshiach, 16 From whom all HaGuf HaMoshiach being fitly joined together and being united in an agudah binding by that which every joint contributes according as each part's proper working process promotes the growth

יב צו דער פארפאלקאמונג פון די הייליקע פאר דעם טאן פון
fun ton dem far heilike di fun farfalkamung der tsu
of doing the for holy ones the of completion the to

דער עבודה , צום אויפבויען פון דעם משיחס גוף ,
guf Moshiachs dem fun oifboien tsum avoide der
body Moshiach's the of building up to the worship the

יג ביז מיר אלע וועלן דערגרייכן צו דער אחדות פון אמונה
emune fun achdes der tsu dergreichen velen ale mir biz
emunah of unity the to obtain will all we until

און דערקענטעניש פון דעם זון פון דער אויבערשטער, צום
tsum Oibershter der fun Zun dem fun derkentenish un
to the Most High the of Son the of knowledge and

פאלקאמענעם מענטשן, צו דער מאס פון דעם וואוקס פון
fun vuks dem fun mos der tsu mentshn folkamenem
of growth the of measure of the to Man perfect

משיחס פולקייט; יד כדי מיר זאלן מער נישט זיין קיין
kein zain nisht mer zolen mir kedei fulkeit Moshiachs
any be not more should we so that fullness Moshiach's

קינדער , פון כוואליעס געשטויסן און ארומגעטראגן פון יעדן
yedn fun arumgetrogen un geshtoisen chvalyes fun kinder
every of carried about and tossed waves of children

ווינט פון לערנונג , דורך דער באטריגערישקייט פון מענטשן,
mentshn fun batrigerishkeit der durch lernung fun vint
men of deceitfulness the through teaching of wind

דורך כיטרעקייט פון באטרוג צו פארפירן; טו נאר, זאגנדיק דעם
dem zogendik nor farfiren tsu batrug fun chitrekeit durch
the saying but mislead to deceit of cunning through

אמת אין ליבע, לאמיר אין אלעם וואקסן אין אים, וואס איז דער
der iz vos im in vaksen alem in lomir libe in emes
the is who Him in grow all in let us love in truth

קאפ, דער משיח , טז פון וועמען דער גאנצער גוף , זייענדיק
zaiendik guf gantser der vemen fun Moshiach der kop
being body whole the whom from Moshiach the Head

צוזאמענגעפאסט און צוזאמענגעבונדן , דורך אלע געלענקען ,
gelenken ale durch tsuzamengebunden un tsuzamengefast
ligaments all through bound and joined

וואס (איינס) העלפט (דאס אנדערע), וואס לויט דעם
dem loit vos andere dos helft eins vos
the according to which other the helps one which

of HaGuf HaMoshiach in building itself up in ahavah.

17 This therefore I say and give solemn edut in Rebbe, Melech HaMoshiach Adoneinu: no longer are you to fier zich *(comport oneself)* in your derech as also the Goyim walk, in the futility of their machshavot (thoughts), 18 Their binah *(understanding)* being in choshech, having been alienated from the life of Hashem because of the ignorance existing in them, because of the KESHI *(stubbornness, hardness)* of their levavot, 19 Who, having put away remorse, gave themselves over to zimah *(lewdness)* for the practice of every kind of tumah *(uncleanness)* with chamdanut *(covetousness)*. 20 But you did not so have lernen of Rebbe, Melech HaMoshiach, 21 If indeed you heard about Him and took shiurim in Him, as HaEmes is in Yehoshua. 22 For the torah you received was that you

כוח אין מאס פון יעדן אבר באזונדער , מאכט וואקסן
vaksen macht bazunder Ever yedn fun mos in koiech
grow makes separately limb each of measure of in power

דעם גוף , זיך אויפצובויען אין ליבע.
libe in oiftsuboien zich guf dem
love in build up itself body the

יז דאס דאזיקע זאג איך דעריבער און באשווער אייך אינם
inem aich bashver un deriber ich zog dozike dos
in the you adjure and therefore I say these the

האר, אז איר זאלט זיך מער נישט אויפפירן ,
oiffiren nisht mer zich zolt ir az Har
conduct ourselves not more yourselves shall you that L-rd

ווי די גויים פירן זיך אויף אין דער נישטיקייט פון זייער
zeier fun nishtikeit der in oif zich firen Goyim di vi
their of futility the in on self lead non-Jews the as

שכל , יח וועלכע זענען פארפינסטערט אין זייער פארשטאנד,
farshtand zeier in farfinstert zenen velche seichel
mind their in darkened are which understanding

פארפרעמדט פון דעם לעבן פון ה׳ , צוליב דעם
dem tsulib Hashem fun leben dem fun farfremdt
the on account of Hashem of life the from estranged

אומוויסן , וואס איז אין זיי , דורך דער פארטעמפטקייט
fartemptkeit der durch zei in iz vos umvisen
hardness the through them in is which ignorance

פון זייער הארץ; יט האבנדיק פארלוירן יעדעס געפיל , האבן
hoben gefil yedes farloiren hobendik harts zeier fun
have feeling all lost having heart their of

זיי זיך איבערגעגעבן צו פארשייטקייט, צו טאן יעדע
yede ton tsu farshaitkeit tsu ibergegeben zich zei
every do to wantonness to handed over themselves they

אומזויבערקייט אין (שייכות מיט) געלטגייציקייט . כ איר
ir geltgaitsikeit mit shaiches in umzoiberkeit
you money avarice with relationship in impurity

אבער האט נישט אזוי געלערנט דעם משיח ; כא אויב איר
ir oib Moshiach dem gelernt azoi nisht hot ober
you if Moshiach the learn so not did however

האט באמת פון אים געהערט און זענט געלערנט געווארן אין
in gevoren gelernt zent un gehert im fun be'emes hot
in become taught are and heard Him from in truth has

אים—ווי דער אמת איז אין יהושען / ישוען — כב אז וואס
vos az Yeshuan Yehoshuan in iz emes der vi im*
which that Yeshua Yehoshua in is truth the as Him

must disrobe from your former derech of your old self, the one being corrupted according to the ta'avot of AKOV *(deceitful)* remiyah *(guile)*, [23] And to be renewed by the Ruach Hakodesh controlling your machshavot *(thoughts)*, [24] And to enrobe yourself in the Adam HeChadash *(the new Man, humanity)*, having been created according to the demut Hashem in tzidkat Elokeinu and in the kedushah of HaEmes.

[25] Therefore, disrobed from Sheker *(Falsehood, Lying)*, let us say HaEmes, each one with his re'a *(neighbor)*, because we are evarim *(members)* one of another. [26] Have ka'as and do not sin; do not let the shemesh go down on your anger. [27] Do not leave an open door for HaSatan. [28] Let the one stealing no longer be a ganav, but rather let the ganav get a parnasah *(livelihood)* and toil with his own hands at something beneficial, that he may have something to share with the one who is nitzrach *(needy)*. [29] Let no

שייך דעם פריערדיקן לעבנס־שטייגער זאלט איר אפטאן דעם
dem opton ir zolt lebns-shteiger frierdikn dem shaich
the remove you shall life-customs former the pertains

אלטן מענטשן, וועלכער גייט צו גרונט פון די פארפירערישע
farfirerishe di fun grunt tsu geit velcher mentshn alten
deceitful the from basis to go who man old

תאוות, כג און באנייט ווערן אינם גייסט פון אייער פארשטאנד.
farshtand eier fun gaist inem veren banait un taives
minds your of spirit in the become renewed and lusts

כד און זאלט זיך אנקליידן דעם נייעם מענטשן, וואס
vos mentshn naiem dem onkleiden zich zolt un
who man new the clothe with yourselves shall and

איז באשאפן געווארן לויט (דעם דמות) אלקים אין
in Elokim demut dem loit gevoren bashafen iz
in G-d image of the according to become created is

צדקות און קדושה פונם אמת.
emes funem kedushe un tsedokes
truth from the holiness and righteousness

כה דערפאר טוט אפ פון אייך דעם שקר און רעדט דעם אמת,
emes dem redt un sheker dem aich fun op tut derfar
truth the speak and lie the you from up do therefore

יעדער איינער מיט זיין חבר , ווייל מיר זענען אברים
eivrem zenen mir vail chaver zain mit einer yeder
body parts are we because neighbor his with one every

איינער פונם אנדערן. כו צארנט און זינדיקט נישט. זאל די זון
zun di zol nisht zindikt un tsornt andern funem einer
sun the let not sin and be angry other of the one

נישט אונטערגיין אויף אייער רוגז ; כז און גיט נישט דעם שׂטן קיין
kein Satan dem nisht git un roiges eier oif untergein nisht
any Satan the not give and anger your on go down not

ארט. כח זאל דער גנב מער נישט גנבענען, נאר ליבער זאל ער
er zol liber nor ganvenen nisht mer ganev der zol ort
he shall rather but steal not more thief the let place

ארבעטן, טוענדיק גוטס מיט זיינע אייגענע הענט , כדי ער
er kedei hent eigene zaine mit guts tuendik arbeten
he in order that hands own his with good doing work

זאל האבן וואס צו געבן דעם , וואס האט נויט. כט זאל קיין
kein zol noit hot vos dem geben tsu vos hoben zol
any let need has who the one give to what have shall

געמיין ווארט נישט ארויסקומען פון אייער מויל ארויס, נאר וואס
vos nor arois moil eier fun aroiskumen nisht vort gemein
what but out mouth your of come out not word common

lashon hora proceed out of your peh, but only a dvar that is tov, for edification in accordance with the need, that it may mediate Chen v'Chesed Hashem to the ones hearing. [30] And do not grieve the Ruach Hakodesh of Hashem, by whom you were sealed for the Yom HaGeulah. [31] Let all merirut lev *(bitterness)* and ka'as and wrath and clamor and lashon hora be removed from you, with all resha. [32] And have Chen v'Chesed graciousness with one another. Be kind, tender-hearted, forgiving each other, as also Hashem in Rebbe, Melech HaMoshiach forgave you.

איז גוט , וואו נויטיק , צום אויפבויען , כדי עס זאל
zol es kedei oifboien tsum noitik vu gut iz
shall it so that building up to the necessary where good is

געבן חן צו די , וואס הערן עס. [ל] און באטריבט נישט ה׳ס
Hashems nisht batribt un es heren vos di tsu chein geben
Hashem's not grieve and it hears who the to grace give

רוח הקודש , אין וועמען איר זענט פארחתמעט געווארן ביז
biz gevoren farchasmet zent ir vemen in HaKoidesh Ruach
until become sealed are you Whom in the Holy Spirit

צום טאג פון דער גאולה . [לא] יעדע ביטערקייט, און כעס
kaas un biterkeit yede geule der fun tog tsum
anger and bitterness every Redemption the of Day to the

און צארן און געשריי און לעסטערונג זאלט איר אפטאן פון
fun opton ir zolt lesterung un geshrei un tsorn un
from remove you shall blasphemy and shouting and wrath and

אייך, צוזאמען מיט יעדער רשעות ; [לב] ווערט אבער גוט
gut ober vert rishes yeder mit tsuzamen aich
good however be meanness all with together you

איינער צום אנדערן, בארמהערציק, זייט זיך מוחל
moichel zich zeit baremhartsik andern tsum einer
forgiving yourselves be kindhearted other to the one

איינער דעם אנדערן, ווי אויך ה׳ אינם משיח האט אייך
aich hot Moshiach inem Hashem oich vi andern dem einer
you has Moshiach in the Hashem also as other the one

מוחל געווען.
geven moichel
was forgive

5 Therefore, be imitators of Hashem as beloved yeladim, [2] And fier zich *(comport oneself)* in your derech in ahavah, as also Moshiach had ahavah for us and gave Himself up on behalf of us as a korban and zevach to Hashem for a RE'ACH HANNICHOACH *(a pleasant aroma).*

ה גייט דעריבער אין די דרכים פון ה׳ , ווי געליבטע
gelibte vi Hashem fun drochim di in deriber geit
beloved as Hashem of ways the in therefore go

קינדער ; [ב] און לעבט אין ליבע, ווי אויך דער משיח
Moshiach der oich vi libe in lebt un kinder
Moshiach the also as love in live and children

האט אייך ליב געהאט און זיך איבערגעגעבן פאר אונדז אלס
als undz far ibergegeben zich un gehat lib aich hot
as us for handed over Himself and had love you has

א קרבן און זבח צו ה׳ פאר א ריח ניחוח .
nichoach reiech a far Hashem tsu zevach un korben a
fragrant scent a for Hashem to sacrifice and sacrifice a

[ג] זנות אבער און יעדע אומזויבערקייט אדער גייציקייט
gaitsikeit oder umzoiberkeit yede un ober zoines
greed or impurity every and however fornication

[3] But do not let zenut *(fornication)* or anything of tumah *(uncleanness)* or chamdanut *(covetousness)* even be named among you, as is proper for Kedoshim. [4] And also let there be nothing that is an ERVAT DAVAR *(indecent thing)* or the tipshus *(foolery)* or foolish talking of letzim *(coarse jesting)* or shtiklech *(misconduct)*, which are not fitting, but rather hodayah *(thanksgiving)*. [5] For of this you have da'as vada *(with certainty)*, that every zoneh *(fornicator)* or impure person or covetous person — chamdanut is avodah zarah, avodah elilim — does not have a nachalah in the Malchut of Rebbe, Melech HaMoshiach and of Hashem. [6] Let no one deceive you with empty devarim. For, because of these things the Charon Af Hashem comes upon the Bnei HaMeri *(sons of Rebellion)*. [7] Therefore, do not be shuttafim *(partners)* with them. [8] For you were once Choshech, but now you are Ohr *(Light)* in Hashem. Fier zich *(comport oneself)* in your derech

זאל אפילו נישט דערמאנט ווערן ביים נאמען צווישן אייך, ווי
vi aich tsvishen nomen baim veren dermont nisht afile zol
as you among Name of by the to be remember not even shall

עס שטייט אָן פאר הייליקע ; ד אויך נישט קיין ניבול-פה און
un niblpe kein nisht oich heilike far on shteit es
and obscenity any not also holy ones for on becoming is

נארישע רייד אדער צווידייטיקע וויצן , וואס פאסן זיך נישט;
nisht zich pasen vos vitsn tsveidaitike oder reid narishe
not self fast which humor veiled or words foolish

נאר ליבער (זאלט איר אפגעבן) א שבח . ה ווארום דאס דאזיקע
dozike dos vorem shvach a opgeben ir zolt liber nor
these the because praise a offer you shall rather but

זאלט איר וויסן זיין, אז קיין נואף אדער אומזויבערער
umzoiberer oder noyef kein az zain visen ir zolt
unclean or adulterer any that be know you shall

(מענטש) אדער געלטגייציקער, וואס איז ווי א געצנדינער, האט נישט
nisht hot getsndiner a vi iz vos geltgaitsiker oder mentsh
not has idolater an as is who gelt greedy or man

קיין נחלה אין דעם מלכות פון דעם משיח און
un Moshiach dem fun Malchus dem in nachle kein
and Moshiach the of kingdom of the in inheritance any

ה׳ . ו זאל אייך קיינער נישט פארפירן מיט פוסטע רייד ;
reid puste mit farfiren nisht keiner aich zol Hashem
words empty with mislead not anyone you let Hashem

ווארום דורך די דאזיקע קומט ה׳ס צארן אויף די
di oif tsorn Hashems kumt dozike di durch vorem
the on wrath Hashem's comes these the through because

קינדער פון ווידערשפעניקייט. ז ווערט דעריבער נישט קיין
kein nisht deriber vert vidershpenikeit fun kinder
any not therefore become disobedience of children

מיטאנטיילנעמער מיט זיי ; ח ווארום אמאל זענט איר געווען
geven ir zent amol vorem zei mit mitonteilnemer
were you are once because them with fellow sharers

פינצטערניש, איצט אבער (זענט איר) ליכט אין דעם האר, פירט
firt Har dem in licht ir zent ober itst fintsternish
behave L-rd the in light you are however now darkness

זשע זיך אויף ווי קינדער פונם ליכט— ט ווארום
vorem licht funem kinder vi oif zich zhe
because light of the children as on yourselves then

די פירות פון דעם ליכט באשטייען אין יעדער גוטסקייט און
un gutskeit yeder in bashteien licht dem fun peires di
and goodness all in exists light the of fruit the

גערעכטיקייט און ווארהאפטיקייט— י און פרובירט אויס וואס
vos ois prubirt un vorhaftikeit un gerechtikeit
what out learn and truth and righteousness

עס איז וואוילגעפעלן פאר דעם האר (ג-ט); יא און האט נישט
nisht hot un G-t Har dem far voilgefelen iz es
not have and G-d L-rd the for well pleasing is it

קיין חברותאשאפט מיט די אומפרוכטבארע מעשים פון דער
der fun maisim umfruchtbare di mit chavruseshaft kein
the of works unfruitful the with fellowship any

פינצטערניש, נאר ליבער זאלט איר זיי שטראפן; יב ווארום
vorem shtrofen zei ir zolt liber nor fintsternish
because reprove them you shall rather but darkness

עס איז אפילו א חרפה צו רעדן פון דעם, וואס זיי טאן אין
in ton zei vos dem fun reden tsu charpe a afile iz es
in do they which that of speak to shame a even is it

פארבארגעניש. יג און אלץ, וואס ווערט געשטראפט פונם ליכט,
licht funem geshtroft vert vos alts un farborgenish
light of the reproved becomes who all and secrecy

ווערט אנטפלעקט, יד ווייל אלץ, וואס ווערט אנטפלעקט,
antplekt vert vos alts vail antplekt vert
revealed becomes which all because unveiled becomes

איז ליכט. דערפאר זאגט ער:
er zogt derfar licht iz
He says therefore light is

וואך אויף, דו שלאפנדיקער,
shlofendiker du oif vach
sleeper you up wake

און שטיי אויף פון די טויטע,
toite di fun oif shtei un
dead the from up stand and

און דער משיח וועט דיך באלויכטן!
baloichten dich vet Moshiach der un
give light you will Moshiach the and

(ישעיהו ס, א.)
a s Yeshayah
1 60 Yeshayah

as yeladim of HaOhr. 9 For the p'ri HaOhr is in doing chesed and tzedek and emes, 10 Proving that which is well-pleasing be'einei Hashem *(in the eyes of G-d)*. 11 And do not involve yourself in the ma'asei haChoshech *(works of darkness)*, those works without p'ri; but rather even expose them. 12 For as to the things being done by them under cover of secrecy, it brings bushah *(shame)* and is a bizayon *(disgrace)* even to speak of them. 13 But everything being exposed by HaOhr *(Light)* becomes visible, 14 For everything becoming visible is HaOhr *(Light)*; therefore here is the meaning of these words, KUMI *(Rise up)*, sleeper, and arise from the MESIM, AND Moshiach WILL SHINE ON YOU.

טו גיט זשע גוט אכטונג וויאזוי איר לעבט, נישט ווי נאראנים,
naronem vi nisht lebt ir viazoi achtung gut zhe git
fools as not live you how attention good then give

נאר ווי חכמים; טז אויסקויפנדיק די צייט, ווייל די טעג
teg di vail tsait di oiskoifendik chachomim vi nor
days the because time the redeeming wise ones as but

15 Therefore, fier zich *(comport oneself)* in your derech with a careful walk,

not as kesilim *(fools)* but as chachamim *(wise ones)*, 16 Redeeming the time, because the yamim are ra'im. 17 Therefore, do not be foolish, but have binah of what the ratzon Hashem is. 18 And do not become a shikker with schnapps, in which is dissipation, but be filled with the Ruach Hakodesh, 19 Speaking to one another in Tehillim and shirim and hymns and neshamah niggunim mi Ruach Hakodesh *(soul melodies from the Ruach Hakodesh)*, singing and making melody in your levavot to Adonoi, 20 Giving todot always for everything to Eloheinu, even Avinu b'Shem Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua, 21 Being submissive to one another in the yirat HaMoshiach.

22 Nashim *(wives)*, make yourselves accountable to your ba'alim *(husbands)* as to Adoneinu, 23 Because a ba'al *(husband)* is rosh of the isha as also Moshiach is rosh of the Brit Chadasha Kehillah, being Himself

זענען בייז. יז צוליב דעם זאלט איר נישט זיין נאריש, נאר
beiz zenen tsulib dem zolt ir nisht zain narish nor
evil are on account of that you shall not be foolish but

איר זאלט פארשטיין וואס דעם האר (ג-טס) רצון איז. יח און
ir zolt farshtein vos dem Har G-ts rotsn iz un
you shall understand what the L-rd G-d's will is and

שכורט זיך נישט אָן מיט ווין, אין וועלכן עס איז
shikurt zich on nisht mit vain in velchen es iz
intoxicate yourselves not on with wine in which there is

צעלאזנקייט, נאר ווערט אנגעפילט מיט דעם גייסט; יט רעדנדיק
tselozenkeit nor vert ongefilt mit dem Gaist redendik
debauchery but be filled with the Spirit speaking

איינער מיט דעם אנדערן מיט שירות ותשבחות און רוחניותדיקע
einer mit dem andern mit shirus utishboches un ruchniesdike
one with the other with songs hymns and and spiritual

שירים, און זינגט און שפילט אין אייער הארץ צום האר; כ גיט
shirim un zingt un shpilt in eier harts tsum Har git
songs and sing and psalming in your heart to the L-rd offer

אלעמאל אפ א שבח צו ג-ט און דעם פאטער פאר אלעם אין
alemol op a shvach tsu G-t un dem Foter far alem in
always up a praise to G-d and the Father for all in

דעם נאמען פון אונדזער האר יהושע / ישוע המשיח ;
dem nomen fun undzer Har Yehoshua Yeshua HaMoshiach
the Name of our L-rd Yehoshua Yeshua the Moshiach

כא און אונטערטעניקט זיך איינס צום אנדערן אין דער יראה
un untertenikt zich eins tsum andern in der yira
and submit yourselves one to the other in the fear

פונם משיח .
funem Moshiach
of the Moshiach

כב זאלן די פרויען זיין (אונטערטעניק) צו זייערע אייגענע
zolen di froien zain untertenik tsu zeiere eigene
let the women be submissive to their own

מענער ווי צום האר, כג וויל דער מאן איז דער קאפ
mener vi tsum Har vail der man iz der kop
husbands as to the L-rd because the husband is the head

פון דער פרוי, ווי אויך דער משיח איז דער קאפ פון דער
fun der froi vi oich der Moshiach iz der kop fun der
of the woman as also the Moshiach is the head of the

קהלה; ער אליין איז דער רעטער פונם גוף. כד נאר ווי די
kehile er alein iz der reter funem guf nor vi di
kehile He Himself is the Savior of the body but as the

the Go'el *(Savior)* of HaGuf *(the Body of Moshiach)*.
[24] But as the Brit Chadasha Kehillah is accountable to Moshiach, so also the nashim should be to their ba'alim in everything.

[25] Ba'alim, have ahavah for your nashim, as also Rebbe, Melech HaMoshiach has ahavah for the Brit Chadasha Kehillah and gave Himself up on behalf of her, [26] That He might bring her to kedushah, having given her tohorah *(purification)* by the tevilah of the mikveh mayim of the Dvar Hashem, [27] That he [as a Choson] might present to Himself [as His Kallah] the Brit Chadasha Kehillah in all her kavod TAMIM *(unblemished)* and without wrinkle or any such things, but that she may be kedoshah and without blemish. [28] So also the ba'alim ought to show ahavah for their own nashim as their own gufim; the one with ahavah for his own isha has ahavah for himself, [29] For no one ever had sin'as chinom for his own basar but

קהלה איז אונטערטעניק צום משיח , אויך אזוי זאלן די
di zolen azoi oich Moshiach tsum untertenik iz kehile
the should so also Moshiach to the subject is kehile

פרויען (זיין) צו די מענער אין אלעם . [כה] איר מענער, האט
hot mener ir alem in mener di tsu zain froien
have men you everything in husbands the to be wives

ליב אייערע פרויען, ווי אויך דער משיח האט ליב געהאט די
di gehat lib hot Moshiach der oich vi froien eiere lib
the had love has Moshiach the also as wives your love

קהלה, און זיך אוועקגעגעבן פאר איר, [כו] כדי ער זאל זי
zi zol er kedei ir far avekgegeben zich un kehile
her shall He so that her for gave away Himself and kehile

הייליקן , האבנדיק זי טהור געמאכט דורך דער מקווה
mikveh der durch gemacht tahor zi hobendik heiliken
mikveh the through made pure her having make holy

פון וואסער מיט דעם ווארט, [כז] כדי ער זאל אוועקשטעלן פאר
far avekshtelen zol er kedei vort dem mit vaser fun
for establish shall he so that word the with water of

זיך די קהלה א הערלעכע, וואס האט נישט קיין פלעק אדער
oder flek kein nisht hot vos herleche a kehile di zich
or spot any not has which glorious a kehile the Himself

קנייטש אדער עפעס דאס גלייכן , נאר אז זי זאל זיין
zain zol zi az nor glaichen dos epes oder kneitsh
be shall she that but like the something or wrinkle

הייליק און אָן א פעלער . [כח] אויך אזוי זענען די מענער
mener di zenen azoi oich feler a on un heilik
men the are so also imperfection a without and holy

מחויב ליב צו האבן זייערע פרויען ווי זייערע אייגענע קערפערס.
kerpers eigene zeiere vi froien zeiere hoben tsu lib mechuyev
bodies own their as wives their have to love obligated

ווער עס האט ליב זיין אייגענע פרוי, דער האט זיך אליין ליב ;
lib alein zich hot der froi eigene zain lib hot es ver
loves himself self has that wife own his love has it who

[כט] ווארום קיינער האט נאך קיינמאל נישט פיינט געהאט זיין אייגן
eigen zain gehat faint nisht keinmol noch hot keiner vorem
own his had hate not never yet has anyone because

לייב , נאר ער שפייזט עס און פלעגט עס אזוי, ווי אויך דער
der oich vi azoi es flegt un es shpaizt er nor laib
the also as so it cares for and it nourishes he but body

משיח די קהלה; [ל] ווייל מיר זענען גלידער פון זיין גוף .
guf zain fun glider zenen mir vail kehile di Moshiach
body His of members are we for kehile the Moshiach

nourishes and cherishes it, just as Rebbe, Melech HaMoshiach also does the Brit Chadasha Kehillah,
30 Because we are evarim of HaGuf HaMoshiach.
31 AL KEN YAAZAV ISH ES AVIV V'ES IMMO V'DAVAK B'ISHTO V'HAYU L'VASAR ECHAD *(Because of this a man will leave his father and his mother, and will be joined to the wife of him, and the two will be one basar).* 32 This is a sod hagadol, but I am referring to Rebbe, Melech HaMoshiach and the Brit Chadasha Kehillah. 33 Each of you, however, should show ahavah for his isha as himself, and an isha should reverence her ba'al *(husband).*

6 Yeladim, obey your horim *(parents)* in Adoneinu, for this is right.
2 KABED ES AVICHA V'ES IMMECHA, which is the mitzvah harishonah with a havtacha, 3 That it may be well with you and you will be a long time on ha'aretz.
4 And, Avot, do not provoke your yeladim to ka'as, but nurture them in the musar of Hashem and His tokhechah *(reproof).*

[לא] דערפאר וועט א מענטש פארלאזן דעם פאטער און די מוטער ,
muter di un foter dem farlozen mentsh a vet derfar
mother the and father the leave man a will therefore

און זיך באהעפטן מיט זיין ווייב, און די צוויי וועלן זיין איין
ein zain velen tsvei di un vaib zain mit baheften zich un
one be will two the and wife his with join himself and

פלייש. (בראשית ב, כד.) [לב] דאס דאזיקע איז א גרויסער סוד ,
sod groiser a iz dozike dos chd b Bereshis fleish
mystery great a is these the 24 2 Genesis flesh

איך רעד אבער פון דעם משיח און דער קהלה. [לג] דאך
doch kehile der un Moshiach dem fun ober red ich
yet kehile the and Moshiach the of however speak I

זאל אויך יעדער איינער פון אייך, איינער ווי דער אנדערער, אזוי ליב
lib azoi anderer der vi einer aich fun einer yeder oich zol
love so another the as one you of one every also shall

האבן זיין ווייב, ווי זיך אליין; און די פרוי זאל האבן ערעפורכט
ereforcht hoben zol froi di un alein zich vi vaib zain hoben
honor have shall wife the and alone self as wife his have

פארן מאן .
man farn
husband for

ו קינדער , געהארכט אייערע עלטערן אינם האר, ווארום דאס
dos vorem Har inem elteren eiere gehorcht kinder
this because L-rd in the parents your obey children

איז יושרדיק. [ב] האלט ערלעך דיין פאטער און מוטער , דאס
dos muter un foter dain erlech halt yoisherdik iz
this mother and father your honor hold right is

איז דאס ערשטע געבאט מיט א הבטחה ; [ג] כדי עס
es kedei havtachah a mit gebot ershte dos iz
it so that promise a with commandment first the is

זאל דיר גיין וואויל, און דו זאלסט לעבן לאנג אויף דער ערד .
erd der oif lang leben zolst du un voil gein dir zol
earth the on long live you shall you and well go you shall

(דברים ה, טז.) [ד] און איר, טאטעס, דערצערנט נישט אייערע
eiere nisht dertsernt tates ir un au h Devarim
your not provoke fathers you and 16 5 Deuteronomy

קינדער , נאר דערציט זיי אין דעם חינוך און אין
kinder nor dertsit zei in dem chinech un in
children but bring up them in the Jewish education and in

דעם מוסר פון דעם האר.
dem musar fun dem Har
the reproof of the L-rd

ה איר קנעכט , געהארכט די , וואס לויטן פלייש זענען
ir knecht gehorcht di vos loitn fleish zenen
you servants obey the who according to flesh are

אייערע הארן , מיט מורא און ציטערניש אין דער איינפאכקייט
eiere harn mit moire un tsiterenish in der einfachkeit
your masters with fear and trembling in the simplicity

פון אייער הארץ, ווי דעם משיח ; ו דינענדיק נישט בלויז
fun eier harts vi dem Moshiach dinendik nisht bloiz
of your heart as though the Moshiach serving not only

פארן אויג, ווי איר וואלט געוואלט מענטשן געפעלן, נאר ווי
farn oig vi ir volt gevolt mentshn gefelen nor vi
before eye as you would wanted men pleaser but as

משיחס קנעכט , וואס טאן ה׳ס רצון פונם הארצן;
Moshiachs knecht vos ton Hashems rotsn funem hartsn
Moshiach's servant who do Hashem's will from the heart

ז דינט מיט גוטן ווילן, ווי דעם האר און נישט פאר
dint mit gutn vilen vi dem Har un nisht far
serve with good will as unto the L-rd and not before

מענטשן; ח וויסנדיק , אז וואס פאר א גוטס יעדער איינער וועט
mentshn visendik az vos far a guts yeder einer vet
men knowing that who for a good every one will

נישט טאן, וועט ער דאס זעלביקע באקומען פונם האר, סאי
ton nisht vet er dos zelbike bakumen funem Har sai
do not will he the same receive from the L-rd whether

קנעכט סאי פרייער מענטש. ט און איר הארן , טוט די זעלביקע
knecht sai fraier mentsh un ir harn tut di zelbike
servant or free man and you masters do the same

זאכן לגבי זיי , אויפהערנדיק צו דראען , ווייל
zachn legabe zei oifherendik tsu droen vail
things in relation to them ceasing to threaten because

איר ווייסט, אז זייער האר און אייערער איז אין הימל , און
ir veist az zeier Har un eierer iz in himel un
you know that their Master and yours is in heaven and

פאר אים גיבט נישט קיין נושא פנים זיין .
far im gibt nisht kein noisa ponem zain
for Him gives not any partiality face his

[5] Avadim *(servants)*, serve with mishma'at *(obedience)* your adonim according to the basar B'YIR'AH *(with fear)* and BIRA'DAH *(with trembling)* with your levavot of erlichkeit *(sincerity)* as to Rebbe, Melech HaMoshiach, [6] Not with eye service as men-pleasers, being mehaneh *(pleasing)* to Bnei Adam, but as avadim *(servants)* of Rebbe, Melech HaMoshiach, doing the ratzon Hashem from your levavot. [7] Render your avodas kodesh service with a lev tov as avadim unto Adoneinu and not unto Bnei Adam, [8] Having da'as that whatever ma'aseh tov each one does, this he will receive back from Hashem, whether he is an eved or a Ben Chorin. [9] And, adonim, do the same things to them, forbearing threatening, having da'as that both their and your Adon is in Shomayim, and ein masso panim im Hashem *(there is no partiality with Hashem)*.

[10] For the rest, be continually empowered in the ko'ach of Hashem and in the oz of His gevurah. [11] Put on the whole armor of Hashem for you to be able to stand against the nechalim *(scheming deceitfulness, wiles, evil plots)* of HaSatan. [12] Because we are not wrestling against basar vadahm *(flesh and blood)*, but against the rulers, against the authorities, against the powers of the choshech of the Olam Hazeh, against the kokhot ruchaniyim ra'im *(evil spiritual forces)* in Shomayim. [13] Therefore, take up the whole armor of Hashem, that you may be able to withstand in the Yom HaRah and, having done all, to stand. [14] Stand, therefore, having girded your waist with HaEmes and having put on the breastplate of Tzedek, [15] And having put as shoes on your feet that which makes you ready to be a maggid of the Besuras HaGeulah. [16] With all these things, take up the shield of emunah, by which you will be able to

י צום סוף, ווערט שטארק אינם האר און אין דעם כוח
tsum sof vert shtark inem Har un in dem koiech
end to the be strong in the L-rd and in the power

פון זיין גבורה. יא טוט אָן די כלי זין פון ה׳ , כדי
fun zain gevure tut on di keile zin fun Hashem kedei
of His might put on the weapon sons of Hashem so that

איר זאלט קענעןביישטיין די כיטרעקייטן פון דעם שׂטן .
ir zolt kenen baishtein di chitrekeitn fun dem Satan
you shall be able to overcome the wiles of the Satan

יב ווייל דער ראנגלעניש פאר אונדז איז נישט קעגן בלוט און
vail der ranglenish far undz iz nisht kegen blut un
because the struggle for us is not against blood and

פלייש, נאר קעגן די ממשלות , קעגן די מאכטן, קעגן
fleish nor kegen di memsholes di kegen machtn di kegen
flesh but against the Archons the against powers the against

די וועלטהערשער פון דער דאזיקער פינצטערניש, קעגן די
di velthersher fun der doziker fintsternish kegen di
the cosmic rulers of the this one darkness against the

רוחות רעות אין די הימלישע ערטער. יג צוליב
ruches roes in di himlishe erter tsulib
spiritual wickedness in the heavenly places on account of

דעם נעמט אייך די כלי זין פון ה׳ , כדי איר
dem nemt aich di keile zin fun Hashem kedei ir
these take you the weapon sons of Hashem so that you

זאלט זיך קענען אקייגנשטעלן אין דעם בייזן טאג, און
zolt zich kenen akegenshtelen in dem beizn tog un
shall yourselves be able to withstand in the evil day and

האבנדיק אלץ געטאן, צו בלייבן שטיין . יד דעריבער זאלט איר
hobendik alts geton tsu blaiben shtein deriber zolt ir
having all done to remain standing therefore shall you

שטיין מיט אייערע לענדן ארומגעגארטלט מיט אמת , און אנגעטאן
shtein mit eiere lendn arumgegartlt mit emes un ongeton
stand with your loins gird around with truth and clothed

מיט דעם ברוסט שילד פון צדקות , טו און אייערע פיס
mit dem brust shild fun tsedokes un eiere fis
with the breast shield of righteousness and your feet

באשוכט מיט גרייטקייט פאר דער גוטער
bashucht mit greitkeit far der Guter
provide with shoes with preparation readiness for the good

בשורה פון שלום ; טז און איבער אלעם נעמט דעם שילד פון אמונה,
Besoire fun sholem un iber alem nemt dem shild fun emune
News of peace and over all take the shield of faith

quench all the flaming darts of haRah *(the Evil one)*; [17] And take the Kova HaYeshuah *(Helmet of Salvation)* and cherev of Ruach Hakodesh, which is the Dvar Hashem. [18] Daven in the Ruach Hakodesh always with all tefillos and techinnah *(supplication)*. To that end keep shomer and always persevere in techinnah *(supplication)* for the Kedoshim; [19] And for me also, that to me may be given utterance in opening my mouth in boldness to make known the Sod HaBesuras HaGeulah, [20] On behalf of which I am an emissary in chains, that in it I may be bold as it is necessary for me to speak.

[21] But that you may also know my affairs, and what I am doing, Tychicus the Ach b'Moshiach and chaver and keli kodesh *(minister)* who is ne'eman

מיט וועלכן איר וועט זיין בכוח אויסצולעשן אלע ברענענדיקע
brenendike ale oistsuleshen bekoyech zain vet ir velchen mit
burning all extinquish able be will you which with

פיילן פון דעם בייזן (שׂטן). [יז] און דעם העלם פון ישועה
yeshue fun helm dem un Satan beizn dem fun failn
salvation of helmet the and Satan evil the of arrows

זאלט איר נעמען, און די שווערד פון דעם גייסט, וואס איז
iz vos Gaist dem fun shverd di un nemen ir zolt
is which Spirit the of sword the and take you shall

ה׳ס ווארט; [יח] מתפלל זייענדיק צו יעדער צייט אינם גייסט
Gaist inem tsait yeder tsu zaiendik mispalel vort Hashems
Spirit in the times all at being pray word Hashem's

מיט תפילות און תחנונים , און צו דעם צוועק וואכנדיק
vachendik tsvek dem tsu un tachnunim un tfiles mit
watching purpose the to and supplication and prayers with

מיט יעדער התמדה און געבעט פאר אלע קדושים , [יט] און
un kedoishem ale far gebet un hasmode yeder mit
and saints all for prayer and perseverance all with

פאר מיר, אז עס זאל מיר געגעבן ווערן א ווארט ביים אויפמאכן
oifmachen baim vort a veren gegeben mir zol es az mir far
opening by the word a be given me shall it that me for

מיין מויל , כדי מיט א פתחון פה מגלה צו זיין דעם
dem zain tsu megale peh pitchon a mit kedei moil main
the be to reveal mouth opening of a with so that mouth my

סוד פון דער גוטער בשורה, [כ] פאר וועלכער איך בין א שליח
Shliach a bin ich velcher far Besoire Guter der fun sod
apostle a am I which for News Good the of mystery

(אן אמבאסאדאר) אין קייטן , אז דערין זאל איך רעדן אזוי
azoi reden ich zol derin az keitn in ambasador an
as speak I shall therein that chains in emissary an

מוטיק, ווי עס איז מיין חוב .
choiv main iz es vi mutik
duty my is it as boldly

[כא] און כדי אויך איר זאלט וויסן וואס מיט מיר געשעט און
un geshet mir mit vos visen zolt ir oich kedei un
and occurs me with what know shall you also so that and

וואס איך טו, וועט טיכיקוס , דער געליבטער ברודער און געטרייער
getraier un bruder gelibter der Tychicus vet tu ich vos
faithful and brother beloved the Tychicus will do I what

משרת אינם האר, אייך אלץ צו וויסן טאן. [כב] אים האב איך
ich hob im ton visen tsu alts aich Har inem meshores
I have him do inform to all you L-rd in the servant

(faithful) in Hashem,
[22] Whom I sent to you for this very reason, that you may have da'as of the things concerning us and he may impart chizzuk *(strengthening)* to your levavot.

[23] Drishat Shalom to the Achim b'Moshiach, and ahavah with emunah from Elokim HaAv and Rebbe, Melech HaMoshiach Adoneinu Yehoshua/Yeshua. [24] Chen v'Chesed Hashem be with all the ones who have ahavah for Rebbe, Melech HaMoshiach Adoneinu with an incorruptible ahavah.

געשיקט צו אייך טאקע צוליב דעם דאזיקן, כדי איר
ir kedei dozikn dem tsulib take aich tsu geshikt
you so that this the on account of actually you to sent

זאלט זיך דערוויסן ווי עס דערגייט אונדז, און אז ער זאל
zol er az un undz dergeit es vi dervisen zich zolt
shall he that and for us goes it how find out self shall

טרייסטן אייערע הערצער.
hertser eiere treisten
hearts your encourage

[כג] שלום צו די ברידער , און ליבע מיט אמונה פון ג-ט דעם
dem G-t fun emune mit libe un brider di tsu sholem
the G-d from faith with love and brothers the to peace

פאטער און פון דעם האר יהושע / ישוע המשיח .
HaMoshiach Yeshua Yehoshua Har dem fun un Foter
the Moshiach Yeshua Yehoshua L-rd the from and Father

[כד] זאל דער חסד זיין מיט אלע, וואס האבן ליב דעם האר אונדזערן
undzern Har dem lib hoben vos ale mit zain chesed der zol
our L-rd the love have who all with be grace the let

יהושע / ישוע המשיח מיט אן אומפארדארבלעכער
umfardorblecher an mit HaMoshiach Yeshua Yehoshua
imperishable an with the Moshiach Yeshua Yehoshua

ליבע. אמן .
Omein libe
Amen love

Philippians

דער בריוו צו די פיליפּער

1 From Sha'ul and
Timotiyos, servants
of Rebbe, Melech
HaMoshiach Yehoshua; To
all the Kedoshim in Rebbe,
Melech HaMoshiach
Yehoshua who are in
the city of Philippi
with the supervising
mashgichim ruchaniyim
(spiritual overseers, zekenim,
mivakkerim, supervisors)
and the klei kodesh
(ministers), the ministering
messianic shammashim.
2 Chen v'chesed Hashem
and shalom Hashem
from Elohim Avinu and
Adoneinu Rebbe, Melech
HaMoshiach Yehoshua.
3 Modeh Ani *(I thank)* my
G-d upon every zikaron
(remembrance) of you,
4 Always in every tefillah
of mine on behalf of all
of you, davening with
simcha, making techinnah
(supplication) 5 In view of
your deveykus Hashem,
your chavrusa partnership
in the Besuras HaGeulah
from day one until now.

א פוילוס און טימאטעוס, קנעכט פונם משיח
Moshiach funem knecht Timotiyos un Poylos
Moshiach of the servants Timothy and Paul

יהושע / ישוע , צו אלע הייליקע אינם משיח
Moshiach inem heilike ale tsu Yeshua Yehoshua
Moshiach in the holy ones all to Yeshua Yehoshua

יהושע / ישוע , וועלכע געפינען זיך אין פיליפּיען, מיט די
di mit Phillippi in zich gefinen velche Yeshua Yehoshua
the with Philippi in self find who Yeshua Yehoshua

משגיחים און שמשים : ב חסד צו אייך און שלום פון
fun sholem un aich tsu chesed shamashim un mashgichem
from peace and you to grace Shammashim and Overseers

ג-ט אונדזער פאטער, און פון דעם האר יהושע / ישוע
Yeshua Yehoshua Har dem fun un Foter undzer G-t
Yeshua Yehoshua L-rd the from and Father our G-d

המשיח .
HaMoshiach
the Moshiach

ג איך דאנק מיין ג-ט אזוי אפט ווי איך דערמאן מיך אין אייך,
aich in mich dermon ich vi oft azoi G-t main dank ich
you of me remind I as often as G-d my thank I

ד אלעמאל אין אלע מיינע תפילות פאר אייך אלעמען—תפילה
tfile alemen aich far tfiles maine ale in alemol
prayer all you for prayers my all in always

טוענדיק מיט פרייד— ה צוליב אייער חברותאשאפט אין
in chavruseshaft eier tsulib freid mit tuendik
in comradeship your on account of joy with doing

דער בשורה טובה פון דעם ערשטן טאג אָן ביז איצט; ו זייענדיק
zaiendik itst biz on tog ershtn dem fun Toive Besoire der
being now until on day first the from Good News the

בטוח אין דער דאזיקער זאך , אז ער (ה׳), וואס האט
hot vos Hashem er az zach doziker der in betuech
has who Hashem he that matter this one the in confident

[6] Being convinced of this: that He who began a pe'ulah hatovah *(good work)* in you, will bring that mitzvoh to completion by Yom Hashem, the Yom Adoneinu, Moshiach Yehoshua. [7] It is in fact b'tzedek for me to have hitbonenut *(profound contemplation)* about you all because I hold you in my lev with hartzige *(heartfelt)* sincerity, both in regard to my sharsherot *(prison chains)* and in the apologetic hitstaddekut *(defense)* and vindicatory work for the Besuras HaGeulah, you being all deveykus *(attachment to G-d)* participators in the Chen v'Chesed Hashem given to me. [8] For der Oybershter is mine eidus *(G-d is my witness)* how I yearn for all of you with the ahavas Moshiach Yehoshua. [9] And my tefillah *(prayer)* is this, that your ahavah *(love)* may yet increase more and more in profound da'as and binah, [10] To help you approve the feste *(excellent)* things of musar *(moral discipline)* that matter,

אנגעהויבן א גוטע ארבעט אין אייך, וועט זי פארפאלקאמענען ביז
biz farfolkomenen zi vet aich in arbet gute a ongehoiben
until fulfill it will you in work good a begun

צום טאג פונם משיח יהושע / ישוע ; ז ווי עס איז רעכט
recht iz es vi Yeshua Yehoshua Moshiach funem tog tsum
right is it as Yeshua Yehoshua Moshiach of the day to the

פאר מיר דאס דאזיקע צו דענקען וועגן אייך אלע, ווייל איך
ich vail ale aich vegen denken tsu dozike dos mir far
I because all you about think to these the me for

טראג אייך אין מיין הארץ, און אלע זענט איר אנטיילנעמער מיט
mit onteilnemer ir zent ale un harts main in aich trog
with participant you are all and heart my in you bear

מיר אין דעם חסד און אין מיינע קייטן , אין דער פארטיידיקונג
farteidikung der in keitn maine in un chesed dem in mir
defense the in chains my in and grace the in me

און אין דער באפעסטיקונג פון דער בשורה טובה. ח ווארום
vorem Toive Besoire der fun bafestikung der in un
because Good News the of fortification the in and

ה׳ איז מיין עדות , ווי איך בענק נאך אייך אלעמען
alemen aich noch benk ich vi eides main iz Hashem
all you after yearn I how witness my is Hashem

אין דער בארמהארציקייט פונם משיח יהושע / ישוע .
Yeshua Yehoshua Moshiach funem baremhartsikeit der in
Yeshua Yehoshua Moshiach of the mercies the in

ט און בין מתפלל אויף דעם דאזיקן, אז אייער ליבע זאל זיך
zich zol libe eier az dozikn dem oif mispalel bin un
self shall love your that this the for praying am and

אלץ שטארקן מער און מער אין דערקענטעניש און יעדער
yeder un derkentenish in mer un mer shtarken alts
every and knowledge in more and more strengthen all

פארשטענדיקייט, י כדי אונטערשיידן די פארשיידענע זאכן ,
zachn farsheidene di untersheiden kedei farshtendikeit
things varied the differentiate so that understanding

כדי איר זאלט זיין לויטער און וואס דערפירן נישט צום
tsum nisht derfiren vos un loiter zain zolt ir kedei
to the not lead that and pure be shall you so that

שטרויכלען ביז צום טאג פונם משיח , יא אנגעפילט מיט דער
der mit ongefilt Moshiach funem tog tsum biz shtroichlen
the with filled Moshiach of the day to the until stumbling

that you may be sincere and without michshol *(stumbling block)* of blame in the Yom HaMoshiach, [11] Having been filled with the p'ri Tzedek *(fruit of righteousness)* through Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua to the kavod Hashem and His tiferet *(splendor)*.

[12] I want you to have da'as, Achim b'Moshiach, that the things concerning me have fallen out to an even greater advancement of the Besuras HaGeulah. [13] So that my sharsherot *(chains)* have become a hisgalus *(revelation)* in Rebbe, Melech HaMoshiach! In all the imperial guard and the public at large! [14] And most of the Achim b'Adoneinu, having been strengthened in bitachon by my sharsherot *(chains)*, are more readily willing to dare to fearlessly proclaim the Dvar Hashem.

[15] Indeed some darshanim *(preachers)* preach their derashot *(sermons)* out of a ruach that is mekanne

פרוכט פון צדקות , וועלכע איז דורך יהושע / ישוע
Yeshua Yehoshua durch iz velche tsedokes fun frucht
Yeshua Yehoshua through is which righteousness of fruit

המשיחן , צו ה׳ס כבוד און לויב .
loib un koved Hashems tsu HaMoshiachn
praise and glory Hashem's to the Moshiach

יב און איך וויל אייך מודיע זיין, ברידער , אז דאס ,
dos az brider zain mudie aich vil ich un
these that brothers his you to know you want I and

וואס איז מיר געשען , איז גאר נאך מער אויסגעפאלן
oisgefalen mer noch gor iz geshen mir iz vos
fall more after altogether is happened me is that

צום פארטשריט פון דער בשורה טובה, יג אזוי, אז מיינע קייטן
keitn maine az azoi Toive Besoire der fun fortshrit tsum
chains my that so Good News the of furtherance to the

צוליב משיחן זענען אנטפלעקט געווארן אין דעם גאנצן
gantsn dem in gevoren antplekt zenen Moshiachn tsulib
entire the in become unveiled are Moshiach on account of

פרעטאריום און אין אלע
ale in un Pretorium
all in and Praetorium Caesar Nero's palace headquarters

אנדערע (ערטער); יד און דאס רוב פון די ברידער אינם האר
Har inem brider di fun rov dos un erter andere
L-rd in the brothers the of most of the and places other

איז דערמוטיקט געווארן דורך מיינע קייטן , מיט נאך מער
mer noch mit keitn maine durch gevoren dermutikt iz
more after with chains my through become courage is

מוט , אומדערשראקן צו רעדן ה׳ס ווארט. טו אייניקע
einike vort Hashems reden tsu umdershroken mut
some word Hashem's speak to unflinching fearlessness

טאקע צוליב קנאה און געצאנק, און אנדערע פון גוטן
gutn fun andere un getsank un kine tsulib take
good of others and strife and envy on account of actually

ווילן דרשענען דעם משיח ; טז די דאזיקע טאן עס פון ליבע,
libe fun es ton dozike di Moshiach dem darshenen vilen
love out of it do these the Moshiach the preach will

(jealous, envious) and one of madon *(strife)*; but some have derashot proclaiming Rebbe, Melech HaMoshiach, and these darshanim have kavvanah tovah *(good intention)*. [16] These latter proclaim Rebbe, Melech HaMoshiach out of a ruach of ahavah, having da'as that the purpose of my divinely destined appointment here is for the hitstaddekut *(apologetic defense)* of the Besuras HaGeulah. [17] But those other ones preach Rebbe, Melech HaMoshiach out of anochiyut *(selfishness)*, not with a lev tahor *(pure in heart)* motive, lu yetzuuyar *(assuming)* by means of my sharsherot to stir up tzoros. [18] Nu? Whether the maggidim are or are not perfect in their intent, the significant thing is that Rebbe, Melech HaMoshiach is preached! And in this I have simcha. And I will go right on having simcha! [19] For, I have da'as that through your tefillos for me and through the ezrah *(aid)* given by the

וויסנדיק , אז איך בין באשטימט געווארן צום פארטיידיקן די
di farteidiken tsum gevoren bashtimt bin ich az visendik
the defense of to the become appointed am I that knowing

בשורה טובה; יז אבער יענע מיט אומריינע מאטיוון מאכן
machen motivn umreine mit yene ober Toive Besoire
make motives unclean with those however Good News

באקאנט דעם משיח , נישט אויף ריכטיקערהייט, צילנדיק
tsilendik richtikerheit oif nisht Moshiach dem bakant
intending sincerity in not Moshiach the known

צוצולייגן א צרה צו מיינע קייטן . יח דעריבער וואס ? נאר
nor vos deriber keitn maine tsu tsore a tsutsuleigen
but what therefore chains my to tribulation a to add

על כל פנים , צי אלס אן אויסרייד אדער באמת , משיח
Moshiach be'emes oder oisreid an als tsi ponem kol al
Moshiach truly or pretext a as whether face all on

ווערט אויסגערופן : און אין דעם דאזיקן פריי איך מיך , און
un mich ich frei dozikn dem in un oisgerufen vert
and me I rejoice this the in and proclaimed is being

וועל מיך נאך פרייען . יט ווארום איך וויס , אז דאס דאזיקע
dozike dos az veis ich vorem freien noch mich vel
these the that know I because rejoice yet me will

וועט אויספאלן צו מיין ישועה , דורך אייער מתפלל זיין און
un zain mispalel eier durch yeshue main tsu oisfalen vet
and be prayer your through salvation my to turn out will

דורך דער הילף פון יהושע / ישוע המשיחס גייסט,
Gaist HaMoshiachs Yeshua Yehoshua fun hilf der durch
Spirit the Messiah's Yeshua Yehoshua of help the through

כ לויט מיין ערנסטער דערוואַרטונג און בטחון , אז
az bitochen un dervartung ernster main loit
that confidence and expectation earnest my according to

איך וועל אין גארנישט פארשעמט ווערן, נאר אין יעדער מוטיקייט,
mutikeit yeder in nor veren farshemt gornisht in vel ich
courage all in but be put to shame nothing in will I

ווי אלעמאל, אזוי אויך איצט, וועט משיח פארהערלעכט ווערן
veren farherlecht Moshiach vet itst oich azoi alemol vi
be glorified Moshiach will now also so always as

אין מיין לייב, סאי דורכן לעבן און סאי דורכן טויט .
toit durchn sai un leben durchn sai laib main in
death through or and life through either body my in

כא ווארום פאר מיר איז משיח דאס לעבן און דאס שטארבן—א
a shtarben dos un leben dos Moshiach iz mir far vorem
a die the and life the Moshiach is me for because

Ruach Moshiach, this will turn out for my Yeshu'ah *(rescue, salvation)*. [20] It is my confident tikvah that in nothing I will be put to bushah *(shame)*, but with all ometz lev *(courage, boldness)* as always, even now, Rebbe, Melech HaMoshiach will be magnified in my basar, whether through Chayyim *(Life)* or through Mavet *(Death)*. [21] For to me to live is Moshiach and to die is revach *(gain, profit, hanaa)*. [22] But if it means I am to go on living in the basar, this for me is p'ri for Hashem in the work of avodas kodesh ministry. What will I choose? I do not have da'as, [23] I am kleir *(deliberating)*. I am pulled two drakhim *(ways)* by a happy dilemma, on the one tzad *(side)* having the desire to depart and be with Moshiach, for this is much better. [24] But on the other tzad *(side)* to remain in the basar is more necessary for your sake. [25] And having been convinced of this fact, I have da'as that I blaib *(remain, continue*

געווינס. כב נאר אויב צו לעבן אין דעם פלייש, איז דאס דאזיקע פאר
far dozike dos iz fleish dem in leben tsu oib nor gevins
for these the is flesh the in live to if but gain

מיר פרוכט פון ארבעט; און איך ווייס נישט וואס אויסצודערוויילן.
oistsuderveilen vos nisht veis ich un arbet fun frucht mir
to choose what not know I and work of fruit me

כג און פון ביידע זייטן בין איך אין א פארלעגנהייט, האבנדיק דעם
dem hobendik farlegenheit a in ich bin zaitn beide fun un
the having dilemma a in I am sides both from and

פארלאנג נפטר צו ווערן און צו זיין מיט משיחן , ווייל
vail Moshiachn mit zain tsu un veren tsu nifter farlang
because Moshiach with be to and be to deceased desire

עס איז פיל בעסער; כד צו בלייבן אבער אינם פלייש איז
iz fleish inem ober blaiben tsu beser fil iz es
is flesh in the however remain to better much is it

פיל נויטיקער פאר אייערטוועגן . כה און דאס דאזיקע ווייס איך
ich veis dozike dos un eiertvegen far noitiker fil
I know these the and for your sake for necessary much

גאנץ געוויס , אז איך וועל בלייבן און זיין מיט אייך אלעמען
alemen aich mit zain un blaiben vel ich az gevis gants
all you with be and remain will I that certain all

צו אייער שטארקונג און שמחה פון גלויבן; כו כדי אייער
eier kedei gloiben fun simcha un shtarkung eier tsu
your so that faith of joy and strengthening your to

בארימען זיך אינם משיח יהושע / ישוע זאל פארמערט
farmert zol Yeshua Yehoshua Moshiach inem zich barimen
increase shall Yeshua Yehoshua Moshiach in the self boast

ווערן דורך מיין קומען צו אייך נאכאמאל.
nochamol aich tsu kumen main durch veren
again you to coming my through become

unchanged) and will continue with all of you, for your advancement and simcha of the Emunah, 26 With the ultimate aim that by coming to you again your glorying may abound in Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua.

27 Only one thing: conduct in practice your torat haEzrakhut *(citizenship)* worthily of the Besuras HaGeulah of Rebbe, Melech HaMoshiach. Then, whether I come and see you or am absent, I may hear concerning you that you are standing like a ma'oz *(fortress, bastion)* in one ruach, with one neshamah, contending for the Emunah of the Besuras HaGeulah. 28 And, I might add, not having pachad *(fear, terror)* in reaction to anything as far as the mitnaggedim *(the ones opposing)* are concerned, which is a proof to them of their churban *(destruction)*, but of your Yeshu'ah *(salvation)*, and this from Hashem. 29 For to you it was given

כז נאר פירט זיך אויף ווי עס שטייט אָן דער בשורה
Besoire der on shteit es vi oif zich firt nor
News the on stands it as on yourselves conduct but

טובה פונם משיח , כדי צי איך קום און זע אייך,
aich ze un kum ich tsi kedei Moshiach funem Toive
you see and come I whether so that Moshiach of the Good

אדער קום נישט און הער וועגן אייך, אז איר שטייט אין איין
ein in shteit ir az aich vegen her un nisht kum oder
one in stand you that you about hear and not come or

גייסט, און ראנגלען צוזאמען מיט איין נפש פאר דער אמונה
emune der far nefesh ein mit tsuzamen ranglen un Gaist
faith the for soul one with together struggle and Spirit

פון דער בשורה טובה, כח און אין גארנישט אנגעשראקן פון די
di fun ongeshroken gornisht in un Toive Besoire der fun
the by frightened nothing in and Good News the of

קעגנער : וועלכעס איז צו זיי א באוויז פון פארלוירן ווערן ,
veren farloiren fun bavaiz a zei tsu iz velches kegner
being lost of evidence a them to is which opponents

צו אייך אבער פון רעטונג , און דאס דאזיקע איז פון ה׳ ;
Hashem fun iz dozike dos un retung fun ober aich tsu
Hashem of is these the and salvation of however you to

כט וויל צו אייך איז געגעבן געווארן פון וועגן דעם משיח ,
Moshiach dem vegen fun gevoren gegeben iz aich tsu vail
Moshiach the sake of for become given is you to because

נישט נאר צו גלויבן אין אים, נאר אויך צוליידן פאר אים;
im far laiden tsu oich nor im in gloiben tsu nor nisht
Him for to suffer to also but Him in believe to only not

ל האבנדיק דעם זעלביקן ראנגלעניש, וועלכן איר האט געזען אין מיר,
mir in gezen hot ir velchen ranglenish zelbikn dem hobendik
me in seen have you which struggle same the having

און איצט הערט איר איז אין מיר.
mir in iz ir hert itst un
me in is you hear now and

on behalf of Rebbe, Melech HaMoshiach, not only to have emunah in him but also on behalf of him to be laden with the burden of Messianic yissurim *(sufferings)*, [30] With you having the same struggle, which you saw in me and now hear to be in me.

2 If, therefore, there is any idud *(encouragement)* in Moshiach, if any nechamah *(comfort)* of ahavah *(love)*, if any deveykus *(attachment to G-d)* in the Messianic chavrusashaft *(association)* of the Ruach Hakodesh, if any warmth of affection and rachamanut *(compassion, mercy)*, [2] Then make my simcha *(joy)* shleimah *(complete)* by having the same lev, the same ahavah, being an agudah association with one neshamah, thinking the same machshavot *(thoughts)*, [3] Doing nothing according to anochiyut *(selfishness)* nor according to empty ga'avah *(conceit, haughtiness, arrogance)*, but in anavah *(humility)*, fergin *(graciously grant)* each other esteem above

ב אויב דעריבער סע געפינט זיך וואסער טרייסט אין דעם
oib deriber se gefint zich voser treist in dem
if therefore it finds self which kind of comfort in the

משיח , אויב א מיטגעפיל פון ליבע, אויב א חברותאשאפט
Moshiach oib a mitgefil fun libe oib a chavruseshaft
Moshiach if a compassion of love if a fellowship

פון דעם גייסט, אויב רחמים און בארעמהארציקייט, [ב] מאכט מיין
fun dem Gaist oib rachomim un baremhartsikeit macht main
of the Spirit if mercy and mercy make my

שמחה פול, אז איר זאלט דענקען דאס זעלביקע, האבנדיק די
simcha ful az ir zolt denken dos zelbike hobendik di
joy full that you shall think the same having the

זעלביקע ליבע, זייענדיק אייניק , האבנדיק איין מחשבה ; [ג] גארנישט
zelbike libe zaiendik einik hobendik ein machshove gornisht
same love being united having one mind nothing

טוענדיק דורך צאנקעריי אדער פוסטער גאווה ,
tuendik durch tsankerei oder puster gaive
doing through quarrelsome or empty conceit arrogant

נאר עניוותדיקערהייט האלטנדיק איינער דעם אנדערן ווי גרעסער פון
nor anivesdikerheit haltendik einer dem andern vi greser fun
but humbleness holding one the other as greater than

זיך אליין; [ד] נישט אכטונג געבנדיק נאר אויף זיין אייגנס ,
zich alein nisht achtung gebendik nor oif zain eigens
self alone not attention giving only on his own things

נאר אויך אויף יענעמס . [ה] זאל ביי אייך זיין די זעלביקע
nor oich oif yenems zol bai aich zain di zelbike
but also on the other's let with you be the same

מחשבה , וואס איז געווען אין דעם משיח יהושע / ישוע ,
machshove vos iz geven in dem Moshiach Yehoshua Yeshua
mind which is was in the Moshiach Yehoshua Yeshua

[ו] וועלכער, זייענדיק אין דעם געשטאלט פון ג-ט, האט עס נישט
velcher zaiendik in dem geshtalt fun G-t hot es nisht
who being in the form of G-d did it not

באטראכט פאר א חזקה פעסטצוהאלטן גלייך צו
tsu glaich festtsuhalten chazoke a far batracht
to equal) to hold fast right of possession a for consider

זיין צו ה׳ , [ז] נאר האט זיך אויסגעליידיקט, נעמענדיק
nemendik oisgeleidikt zich hot nor Hashem tsu zain
taking empty Himself did but Hashem to be

אויף זיך דאס געשטאלט פון א קנעכט, ווערנדיק ענלעך
enlech verendik knecht a fun geshtalt dos zich oif
similar becoming slave a of form the Himself on

צו מענטשן; [ח] און געפונען ווערנדיק אין מענטשלעכער פארם,
forem mentshlecher in verendik gefunen un mentshn tsu
form human in becoming found and man to

האט ער זיך נידריק געמאכט און איז געווארן געהארכזאם ביז
biz gehorchzam gevoren iz un gemacht niderik zich er hot
until obedient become did and made humble self he did

צום טויט — דעם טויט אויפן בוים. [ט] דערפאר טאקע האט
hot take derfar boim oifen toit dem toit tsum
did actually therefore tree on the death the death to the

אויך ה׳ אים זייער דערהייבט, און אים געשענקט דעם
dem geshenkt im un derheibt zeier im Hashem oich
the has given Him and raise up very Him Hashem also

נאמען , וואס איז איבער יעדן נאמען, [י] כדי אין דעם נאמען
nomen dem in kedei nomen yedn iber iz vos nomen
Name of the in so that name every over is which Name of

יהושע / ישוע זאל זיך בייגן יעדע קני , וואס איז אין
in iz vos kni yede beigen zich zol Yeshua Yehoshua
in are which knee every bow self shall Yeshua Yehoshua

הימל און אויף דער ערד און אונטער דער ערד , [יא] און יעדע
yede un erd der unter un erd der oif un himel
every and earth the under and earth the on and heaven

צונג זאל מודה זיין, אז יהושע / ישוע המשיח
HaMoshiach Yeshua Yehoshua az zain moide zol tsung
the Moshiach Yeshua Yehoshua that his confess shall tongue

איז האר, צום כבוד פון ג-ט דעם פאטער.
Foter dem G-t fun koved tsum Har iz
Father the G-d of glory to the L-rd is

yourselves. [4] Let each of you talmidim look after not only your own interests, but also the best interests of others. [5] Let this mind be in you which was also in Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua, [6] Who, though existing in the demut of the mode of being of Elohim, nevertheless Moshiach did not regard being equal with G-d as a thing to be seized, [7] But poured out and emptied himself, taking the demut of the mode of being of an eved, and was born in the likeness of Bnei Adam, and having been found in appearance as an Adam, [8] Rebbe, Melech HaMoshiach humbled himself and took the path of shiflut *(lowliness)*, unto mishma'at *(obedience)* even unto death, and that, a death on HaEtz. [9] Therefore, also Hashem exalted Rebbe, Melech HaMoshiach, and gave to him haShem above every name, [10] That at haShem of Yehoshua, KOL BERECH *(every knee)* will bow, of beings b'Shomayim and

ba'Aretz and mitachat la'Aretz *(in the world below)*, [11] And KOL LASHON *(every tongue)* shall make hoda'ah *(confession)* with an Ani Ma'amin that is an open and public admission that Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua *(Yeshua)* is Adoneinu, to the kavod of Elohim Avinu.

[12] Therefore, Chaverim, just as you have always had mishma'at *(obedience)* concerning me, not as in my presence only, but now much more in my absence, work out your own Yeshu'ah *(Salvation)* B'YIR'AH *(with fear)* and BIRA'DAH “with trembling”. [13] For Hashem is the one working in you, both to will and to work according to His chafetz *(good pleasure of His will)*.

[14] Do all things without murmurings and madon, [15] That you may be innocent and without michshol of blame, bnei haElohim TAMIM U'MUM *(unblemished and unspotted)* in the midst of a DOR IKKESH UFETALTOL *(warped and*

יב דעריבער , מיינע געליבטע, ווי איר זענט תמיד געווען
geven tomed zent ir vi gelibte maine deriber
were always are you as beloved my therefore

געהארכזאם, נישט נאר אין מיין אנוועזנהייט (ביי אייך), נאר פיל
fil nor aich bai onvezenheit main in nor nisht gehorchzam
much but you with presence my in but not obedient

מער איצט אין מיין אפוועזנהייט, אזוי ארבעט אויס אייער אייגענע
eigene eier ois arbet azoi opveznheit main in itst mer
own your out work so absence my in now more

ישועה מיט יראה און מיט ציטערניש ; יג ווארום ה׳ איז
iz Hashem vorem tsiterenish mit un yira mit yeshue
is Hashem because trembling with and fear with salvation

עס , וואס ווירקט אין אייך סאי צו וועלן סאי צו טאן לויט
loit ton tsu sai velen tsu sai aich in virkt vos es
according to do to and will to both you in works who that

זיין רצון. יד טוט אלץ אָן מורמלען און וויכוחים , טו כדי
kedei vichuchim un murmlen on alts tut rotsn zain
so that debates and murmuring without all do will his

איר זאלט זיין אָן שולד און אָן פאלשקייט, קינדער
kinder falshkeit on un shuld on zain zolt ir
children falseness without and blame without be shall you

פון ה׳ אָן א מום אין דער מיט פון א פארקרימט
farkrimt a fun mit der in mum a on Hashem fun
perverse a of midst the in blemish a without Hashem of

און א פארדרייט דור , צווישן וועלכע איר שיינט ווי ליכט אין
in licht vi shaint ir velche tsvishen dor fardreit a un
in light as shine you which among generation twisted a and

דער וועלט, טז פעסטהאלטנדיק דאס ווארט פון לעבן, מיר צום רום
rum tsum mir leben fun vort dos festhaltendik velt der
glory to me life of word the holding firm world the

crooked generation), among whom you shine as the ZOHAR in the Olam Hazeh, [16] Holding fast the Dvar HaChayyim. This is so that I will have reason for glorying on the Yom HaMoshiach, that I neither ran nor labored L'TOHU *(in vain)*. [17] And, indeed, if my neshamah is to be poured out as a nesekh *(libation wine)* offering upon the korban *(sacrifice)* of the avodas kodesh *(kohen's service, ministry)* of your emunah, I have simcha, rejoicing together with you all. [18] And in the same way also you have simcha, rejoicing together with me.

[19] I have tikvah b'Adoneinu Yehoshua to send Timotiyos to you soon, that I also may be cheered up in the da'as of the things concerning you. [20] For I have no one like-minded who will emesdik *(genuinely)* care for your spiritual welfare. [21] All of them are seeking their own interest, not those of Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua.

אינם טאג פון דעם משיח , אז איך בין נישט אומזיסט געלאפן
gelofen umzist nisht bin ich az Moshiach dem fun tog inem
run in vain not am I that Moshiach the of Day in the

און האב נישט אומזיסט געפראצעוועט. יז נאר אויב איך זאל אפילו
afile zol ich oib nor gepratsevet umzist nisht hob un
even shall I if but laboured in vain not have and

אויסגעגאסן ווערן אויף דעם קרבן און עבודה פון אייער אמונה,
emune eier fun avoide un korben dem oif veren oisgegosen
faith your of liturgy and sacrifice the on be poured out

פריי איך מיך , און פריי מיך מיט אייך אלע צוזאמען ;
tsuzamen ale aich mit mich frei un mich ich frei
together all you with I rejoice and myself I rejoice

יח און איבער דעם דאזיקן זאלט איר זיך אויך פרייען און
un freien oich zich ir zolt dozikn dem iber un
and rejoice also yourselves you shall this the for and

מיטפרייען מיט מיר.
mir mit mitfreien
me with be glad

יט און איך האף אין דעם האר יהושע / ישוע צו שיקן
shiken tsu Yeshua Yehoshua Har dem in hof ich un
send to Yeshua Yehoshua L-rd the in hope I and

טימאטעוסן צו אייך אין גיכן , כדי איך זאל זיך
zich zol ich kedei gichn in aich tsu Timotiyosn
myself shall I so that a short time in you to Timothy

אויך פילן בארואיקט, דערוויסנדיק זיך ווי עס דערגייט
dergeit es vi zich dervisendik baruikt filn oich
holding on it how myself finding out comforted feel also

אייך. כ ווארום איך האב נישט קיינעם , וואס איז גלייך צו
tsu glaich iz vos keinem nisht hob ich vorem aich
to equal is who anyone not have I because you

אים אין גייסט, וועלכער זאל ווירקלעך פאר אייך זארגן .
zorgen aich far virklech zol velcher Gaist in im
concerned you for genuinely shall who Spirit in him

כא ווארום אלע זוכן זייערע אייגענע עסקים, נישט דאס , וואס
vos dos nisht eskim eigene zeiere zuchen ale vorem
which those not issues own their seek all because

22 But of the proven mamashus *(real worth)* of Timotiyos you have da'as, because as a ben with his abba, Timotiyos served with me in the Besuras HaGeulah. 23 Therefore, I have tikvah to send him, as soon as I see how things will go with me. 24 But I have bitachon in Hashem that indeed I will come quickly.

25 But I considered it necessary to send to you Epaphroditus, the Ach b'Moshiach and fellow po'el *(worker)* and fellow chaiyal *(soldier)* of mine, but your shliach and keli kodesh *(minister)* of my need. 26 I am sending him to you, because he was yearning after you all and was under zeiyar *(extremely great)* stress, because you heard that he was ill. 27 For indeed he was ill, coming near to death, but Hashem had mercy on him not on him only but also on me, lest I should have agmat nefesh upon agmat nefesh. 28 Therefore, I am all the more eager to dispatch him to you, in order that when you have

איז שייך יהושע / ישוע המשיחן . כב איר אבער
ober ir HaMoshiachn Yeshua Yehoshua shaich iz
however you the Moshiach Yeshua Yehoshua concerning is

ווייסט זיין אויסגעפּרואווטקייט, אַז ווי אַ קינד צו זיין פֿאָטער,
foter zain tsu kind a vi az oisgepruvtkeit zain veist
father his to child a as that tested worth his know

אַזוי האָט ער געאַרבעט ווי אַ קנעכט מיט מיר אין דער בשורה
Besoire der in mir mit knecht a vi gearbet er hot azoi
News the in me with servant a as worked he has so

טובה. כג האָף איך דעריבער אים צו שיקן, אַזוי גיך ווי נאָר
nor vi gich azoi shiken tsu im deriber ich hof Toive
only as soon as send to him therefore I hope Good

איך וועל זיך דערוויסן, וואָס מיט מיר וועט געשען , כד און
un geshen vet mir mit vos dervisen zich vel ich
and happen will me with what find out myself will I

האָב בטחון אין דעם האַר, אַז איך אַליין וועל אויך באַלד
bald oich vel alein ich az Har dem in bitochen hob
soon also will myself I that L-rd the in confidence have

קומען צו אײַך. כה איך האָב אָבער געהאַלטן פֿאַר נייטיק
noitik far gehalten ober hob ich aich tsu kumen
necessary for felt however have I you to coming

צו שיקן צו אײַך עפּאַפֿראָדיטוסן, מײַן ברודער און מיטאַרבעטער
mitarbeter un bruder main Epafroditusn aich tsu shiken tsu
co-worker and brother my Epaphroditus you to send to

און מיטזעלנער , אײַער שליח און דינער אין מײַן נייט ;
noit main in diner un shliach eier mitzelner un
need my in minister and messenger your fellow soldier and

כו ווײַל ער האָט געבענקט נאָך אײַך אַלעמען, און זיך
zich un alemen aich noch gebenkt hot er vail
himself and all you after long did he because

שטאַרק מצער געווען צוליב דעם, וואָס איר האָט
hot ir vos dem tsulib geven metsaer shtark
had you which that on account of was grieved greatly

געהערט, אַז ער איז קראַנק געווען; כז וואָרום ער איז טאַקע
take iz er vorem geven krank iz er az gehert
actually is he because was sick is he that heard

געווען טויטקראַנק ; נאָר ה׳ האָט זיך מרחם
merachem zich hot Hashem nor toitkrank geven
mercy on Himself had Hashem but nearly mortally ill was

געווען אויף אים, און נישט נאָר אויף אים אַליין, נאָר אויך אויף מיר,
mir oif oich nor alein im oif nor nisht un im oif geven
me on also but alone him on only not and him on was

seen him again, you may have simcha and I may have less agmat nefesh. [29] Therefore, receive him in Adoneinu with all simcha and hold esteem for such klei kodesh *(ministers)*, [30] Because he came near to death on account of the avodas kodesh of Moshiach, performing an act of Messianic mesirat nefesh *(whole-hearted devotion)* having risked his life, that he might make up for the ministry to me that you could not give.

כדי איך זאל נישט האבן טרויער אויף טרויער. [כח] איך האב אים
im hob ich troier oif troier hoben nisht zol ich kedei
him have I sorrow on sorrow have not shall I so that

דעריבער מער איילנדיק געשיקט, כדי איר זאלט זיך
zich zolt ir kedei geshikt ailendik mer deriber
yourselves shall you so that sent quickly more therefore

פרייען, ווידער זעענדיק אים, און איך זאל זיין אָן זארג .
zorg on zain zol ich un im zeendik vider freien
concern without be shall I and him seeing again rejoice

[כט] זייט זשע אים מקבל אין דעם האר מיט יעדער שמחה; און
un simcha yeder mit Har dem in mekabl im zhe zeit
and joy every with L-rd the in receive him then be

טיילט צו כבוד אזעלכע ווי ער איז; [ל] ווייל צוליב
tsulib vail iz er vi azelche koved tsu teilt
on account of because is he as such honor to share

דעם ווערק פון משיח איז ער געקומען נאענט צום טויט ,
toit tsum noent gekumen er iz Moshiach fun verk dem
death to the near come he is Moshiach of work the

ריזיקירנדיק מיטן לעבן כדי צו דערפילן דאס, וואס האט
hot vos dos derfilen tsu kedei leben miten rizikirendik
had which that fulfill to so that life with the risking

געפעלט אין אייער באדינונג פאר מיר.
mir far badinung eier in gefelt
me for service your in fallen

3 As to the rest, Achim b'Moshiach of mine, have simcha in Adoneinu. To keep writing the zelba thing to you is not an irksome bother to me, but for you it is a te'udat bitachon *(safeguard)*.

[2] Be shomer and on your guard and watch out for those kelevim *(dogs)*, watch out for the evil po'alim *(workers)*, watch out for the

ג ווייטער, ברידער מיינע, פריידט זיך אינם האר. צו
tsu Har inem zich freidt maine brider vaiter
to L-rd in the yourselves rejoice my brothers further

שרייבן צו אייך די זעלביקע זאכן איז פאר מיר נישט קיין
kein nisht mir far iz zachn zelbike di aich tsu shraiben
any not me for is things same the you to write

לאסט , פאר אייך אבער איז עס א פארזיכערונג.
farzicherung a es iz ober aich far last
assurance a it is however you for burden

[ב] היט זיך פאר די כלבים, היט זיך
zich hit klovim di far zich hit
yourselves guard dogs the before yourselves guard

פאר די שלעכטע ארבעטער, היט זיך פאר דער
der far zich hit arbeter shlechte di far
the before yourselves guard workers evil the before

קערפערלעכער באשניידונג ; [ג] ווארום מיר זענען די (פון
fun di zenen mir vorem bashnaidung kerperlecher
of the are we because circumcision corporal

"circummutilators". [3] For we are the Bnei HaMilah, the ones whose avodas kodesh is by the Ruach Hakodesh and whose kavod is in Moshiach Yehoshua and who take no bitachon in the basar, [4] Even though I could be having bitachon also in the basar. If any other person thinks he has grounds to have bitachon in the basar, I have more: [5] Bris milah on the eighth day; from Bnei Yisroel by birth; of the tribe of Binyamin; a speaker of Lashon HaKodesh, Ivrit of Ivrit-speaking horim, a Hebrew of Hebrews; with regard to the Torah, from the kat haPerushim; [6] With regard to kin'a *(zealousness)*, persecuting the Adat HaMoshiach; with regard to tzidkat HaTorah, I was medakdekim bmitzvot unreproachable. [7] But what things were revach *(gain, profit)* to me, these things I considered loss, on account of Rebbe, Melech HaMoshiach. [8] But even more so, I consider all to be loss on account of the excellency of the

דער אמתער) באשניידונג , וואס דינען ה׳
Hashem dinen vos bashnaidung emeser der
Hashem serve which circumcision incision truth the

דורכן גייסט, וואס בארימען זיך אינם משיח
Moshiach inem zich barimen vos Gaist durchn
Moshiach in the ourselves boast which Spirit through

יהושע / ישוע , און האבן נישט קיין בטחון אויף דעם
dem oif bitochen kein nisht hoben un Yeshua Yehoshua
the on confidence any not have and Yeshua Yehoshua

גשמיותדיקן ; [ד] הגם איך
ich hagam gashmiesdikn
I although material, carnal; earthy Rom 3:20; 7:14-25

וואלט אויך געקענט האבן בטחון אויף דעם גשמיותדיקן ;
gashmiesdikn dem oif bitochen hoben gekent oich volt
material the on confidence have be able also would

אויב אן אנדערער מיינט, ער קען האבן בטחון אויף דעם
dem oif bitochen hoben ken er meint anderer an oib
the on confidence have can he think another an if

גשמיותדיקן , קען איך פיל מער ; [ה] מיך
mich mer fil ich ken gashmiesdikn
I more much I can material, carnal; earthy Rom 3:20

האט מען מל געווען דעם אכטן טאג, איך בין פונם
funem bin ich tog achten dem geven mal men hot
from the am I day eighth the was circumcise they has

פאלק ישראל, פונם שבט בנימין , אן עברי פון די
di fun Ivri an Binyamin sheyvet funem Yisroel folk
the of Hebrew a Benjamin tribe from the Israel people

עברים , א פרוש לויט דער תורה ; [ו] לויט
loit toire der loit Parush a Ivrim
as regarding Torah the as regarding Pharisee a Hebrews

דער קנאות—א רודף פון דער קהלה; וואס שייך
shaich vos kehile der fun roidef a kanoes der
concerning who kehile the of persecutor a zeal the

דער צדקות , וועלכע קומט פון דער תורה , אָן
on toire der fun kumt velche tsedokes der
without Torah the of comes which righteousness the

א מום . [ז] נאר די זאכן , וואס זענען פאר מיר געווען א
a geven mir far zenen vos zachn di nor mum a
a were me for are which things the but blemish a

געווינס, זיי האב איך באטראכט ווי א פארלוסט פאר משיחס
Moshiachs far farlust a vi batracht ich hob zei gevins
Moshiach's for loss a as consider I do them gain

da'as of Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua Adoneinu, on account of whom I suffered the loss of all things and I consider them as nothing, in comparison, that I may gain Moshiach, [9] And be found in him, not having my own Tzidkot *(self-achieved righteousness, by definition a self-righteousness based on chumra stringency)* from gezetz, but the Tzedek through emunah in Rebbe, Melech HaMoshiach, the Tzidkat Hashem based upon emunah. [10] I want to have da'as of Rebbe, Melech HaMoshiach, and of the gevurah *(power)* of the Techiyas HaMoshiach and the deveykus *(attachment to G-d)* of Moshiach's yissurim *(sufferings)*, being formed into the mode of being of Moshiach's death, [11] If somehow I may attain to the Techiyas HaMesim.

[12] Not that already I obtained or already have been made shleimut, but I pursue this tachlis *(final end, aim)* that I may lay hold of that for which I was laid

וועגן. [ח] יא , איך באטראכט טאקע אלץ ווי א פארלוסט פון
vegen yo ich batracht take alts vi a farlust fun
sake yes I consider actually all as a loss of

וועגן דער דערהויבנקייט פון דער דערקענטעניש פונם משיח
vegen der derhoibenkeit fun der derkentenish funem Moshiach
about the nobility of the knowledge of the Moshiach

יהושע / ישוע מיין האר, צוליב וועמען איך האב אלץ
Yehoshua Yeshua main Har tsulib vemen ich hob alts
Yehoshua Yeshua my L-rd on account of Whom I have all

פארלוירן, און איך באטראכט אלץ ווי מיסט , כדי איך זאל
farloiren un ich batracht alts vi mist kedei ich zol
lost and I consider all as refuse so that I shall

געווינען משיחן , [ט] און געפינען ווערן אין אים, נישט מיט מיין
gevinen Moshiachn un gefinen veren in im nisht mit main
gain Moshiach and found become in him not with my

(אייגענער צדקות , וועלכע איז פון דער געזעץ, נאר מיט
eigener tsedokes velche iz fun der gezets nor mit
own righteousness which is of the law but with

דער, וואס איז דורך גלויבן אינם משיח — ה׳ס
der vos iz durch gloiben inem Moshiach Hashems
that which is through believe in the Moshiach Hashem's

צדקות , וועלכע קומט דורך אמונה; [י] אז איך זאל אים
tsedokes velche kumt durch emune az ich zol im
righteousness which comes through faith that I shall Him

קענען, און די מאכט פון זיין אויפשטיין (תחית
kenen un di macht fun zain oifshtein techiyas
know and the power of His standing up again resurrection of

המתים), און די חברותאשאפט פון זיינע עינויים ,
hameysim un di chavruseshaft fun zaine inuim
the dead ones and the fellowship of His sufferings

ענלעך ווערנדיק צו זיין טויט ; [יא] אפשר וועט זיך ווי עס איז
enlech verendik tsu zain toit efsher vet zich vi es iz
like becoming to His death perhaps will myself as it is

דערגרייכן צו תחית המתים . [יב] נישט אז איך
dergreichen tsu techiyas hameysim nisht az ich
obtain to resurrection of the dead ones not that I

האב שוין דערגרייכט, אדער בין שוין פולקום געווארן ;
hob shoin dergreicht oder bin shoin fulkum gevoren
have already obtained or am already perfected become

נאר איך יאג נאך , אפשר וועל איך אויך דערגרייכן , ווי איך
nor ich yog noch efsher vel ich oich dergreichen vi ich
but I chase after perhaps will I also obtain as I

hold of by Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua.
13 Achim b'Moshiach, I do not consider myself to have laid hold; but one zach *(thing)* I do, forgetting the things behind, and stretching forward to the things ahead, 14 According to the tachlis I pursue the prize of the Shomayim Aliyah ascent of Hashem, the upward k'riah *(call)* of HaShem b'Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua.
15 Therefore, as many as would be shleimut, let us think like this: and if in anything your machshavot *(thoughts)* are different, even this Hashem will reveal to you. 16 Fort *(nevertheless)*, let us march in line with what we have attained, let us hold to the same.

17 Achim b'Moshiach, together be imitators of me. Take note of the ones walking as you have a mofet in us. 18 For many, of whom I was often telling you, and now also I say with weeping, walk as oyvim *(enemies)* of

בין דערגרייכט געווארן פונם משיח יהושע / ישוע .
Yeshua Yehoshua Moshiach funem gevoren dergreicht bin
Yeshua Yehoshua Moshiach by the become obtained am

יג ברידער , איך האלט מיך נישט ווי איך וואלט שוין דערגרייכט,
dergreicht shoin volt ich vi nisht mich halt ich brider
obtained already would I as not me hold I brothers

נאר איין זאך (טו איך): איך פארגעס דאס, וואס פון הינטן , און
un hinten fun vos dos farges ich ich tu zach ein nor
and behind of which that forget I I do thing one but

שטרעק מיך אויס נאך דעם, וואס איז פאר מיר, יד איך יאג
yog ich mir far iz vos dem noch ois mich shtrek
chase I me before is which that after out me stretch

מיך צום ציל נאך דעם שכר פון ה׳ס הויכער בארופונג
barufung hoicher Hashems fun sachar dem noch tsil tsum mich
calling high Hashem's of reward the after aim to the me

אינם משיח יהושע / ישוע . טו דעריבער , אזעלכע וואס
vos azelche deriber Yeshua Yehoshua Moshiach inem
who such therefore Yeshua Yehoshua Moshiach in the

זענען שוין שלמותדיק , לאמיר דענקען דאס דאזיקע; און אויב
oib un dozike dos denken lomir shleymesdik shoin zenen
if and these the think let us perfected already are

איר דענקט אנדערש וועגן עפעס , אויך דאס דאזיקע וועט
vet dozike dos oich epes vegen andersh denkt ir
will these the also something about otherwise think you

ה׳ אייך אנטפלעקן; טז דאך, לאמיר לעבן לויט דעם,
dem loit leben lomir doch antpleken aich Hashem
that according to live let us yet to reveal you Hashem

וואס מיר האבן שוין דערגרייכט.
dergreicht shoin hoben mir vos
obtained already have we which

יז ברידער , זייט מיינע מיטנאכפאלגער ; און פארקוקט
farkukt un mitnochfolger maine zeit brider
look carefully and fellow imitators my be brothers

זיך אויף די , וואס לעבן אזוי, ווי איר האט אונדז פאר
far undz hot ir vi azoi leben vos di oif zich
for us have you as so live who the on yourselves

א ביישפיל . יח ווארום א סך לעבן, וועגן וועמען איך האב
hob ich vemen vegen leben sach a vorem baishpil a
have I whom about live many a because example an

אייך מערערע מאל געזאגט, און איצט זאג איך אייך וויינענדיק,
veinendik aich ich zog itst un gezogt mol merere aich
weeping you I say now and said times several you

Moshiach's Etz. [19] Their destined end is churban *(destruction, Gehinnom)*. Their g-d is their appetite, and their kavod, what they glory in, is their bushah *(shame)*. Their machshavot are set on the Olam Hazeh. [20] But the torat haEzrakhut *(citizenship)* we conduct exists in Shomayim, from where also we eagerly await a Moshi'a *(Savior)*, a Go'el, Adoneinu Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua, [21] Who will transfigure the basar of our humiliation into the demut of the mode of being of the guf kavod of Moshiach, according to the pe'ulah *(action, work)* of his ko'ach *(power)*, even to the subjecting of all things to himself.

4 So then, my achim ahuvim whom I have a tshuka *(longing)* for, my simcha and crown, stand firm in Rebbe, Melech HaMoshiach Adoneinu.

[2] I appeal to Euodias and I appeal to Syntyche, think the same thing in Adoneinu. [3] Yes, I ask also you, true yoke-fellow,

אז זיי זענען די שונאים פון משיחס בוים; [יט] זייער סוף
sof zeier boim Moshiachs fun sonim di zenen zei az
end their tree Moshiach's of enemies the are they that

איז פארדארבונג, זייער ג-ט איז דער בויך , און זייער רום
rum zeier un boich der iz G-t zeier fardarbung iz
glory their and stomach the is G-d their corruption is

איז אין זייער חרפה , זיי דענקען (נאר) פון ערדישע זאכן .
zachn erdishe fun nor denken zei charpe zeier in iz
things earthly of only think they shame their in is

[כ] ווארום אונדזער בירגער רעכט איז אין הימל , פונוואנען
funvanen himel in iz recht birger undzer vorem
from where heaven in is right citizen our because

מיר דערווארטן אויך דעם גואל , דעם האר יהושע / ישוע
Yeshua Yehoshua Har dem goel dem oich dervartn mir
Yeshua Yehoshua L-rd the redeemer the also wait for we

המשיח , [כא] וועלכער וועט איבעראנדערשן דעם גוף פון
fun guf dem iberandershn vet velcher HaMoshiach
of body the change will who the Moshiach

אונדזער שיפלות , גלייך צו ווערן צום גוף פון זיין כבוד,
koved zain fun guf tsum veren tsu glaich shifles undzer
glory His of body to the be to like humble state our

לויט דער קראפט, מיט וועלכער ער קען אלץ
alts ken er velcher mit kraft der loit
all things is able to He which with power the according to

אונטערטעניקן צו זיך אליין .
alein zich tsu unterteniken
alone self to subject

ד דערפאר , ברידער מיינע געליבטע, נאך וועמען איך בענק
benk ich vemen noch gelibte maine brider derfar
long I whom after beloved my brothers therefore

(אזוי), מיין פרייד און מיין קרוין , שטייט אזוי פעסט אינם
inem fest azoi shteit kroin main un freid main azoi
in the firm thus stand crown my and joy my thus

האר, געליבטע מיינע. [ב] איך בין מזהיר די עוואדיא, און בין
bin un Euodia di mazer bin ich maine gelibte Har
am and Euodias the appeal to am I my beloved L-rd

מזהיר די סינטיכע , אז זיי זאלן זיין אייניק אין זייערע
zeiere in einik zain zolen zei az Syntyche di mazer
their in united be should they that Syntyche the appeal to

געדאנקען אינם האר. [ג] יא , און דיך בעט איך אויך, געטרייער
getraier oich ich bet dich un yo Har inem gedanken
faithful also I ask you and yes L-rd in the minds

assist these women who contended alongside me in the Besuras HaGeulah with both Clement and the rest of the fellow po'alim *(workers)* of mine, whose names are in the Sefer HaChayyim.

[4] Have simcha in Adoneinu always; again I will say it: Rejoice! [5] Let your chassidus *(piety)* and sobriety be known to kol Bnei Adam; Moshiach Adoneinu is near. [6] Be anxious in nothing, but in everything by tefillah and by techinnah *(supplication)* with hodayah *(thanksgiving)*, let your requests be made known before Hashem, [7] And the shalom Hashem, surpassing all binah *(understanding)*, will guard your levavot and your machshavot *(thoughts)* in Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua.

[8] As to the rest, Achim b'Moshiach, whatever things are emes *(truth)*, nichbad *(noble)*, yashar *(straight)*, tahor *(clean)*, male No'am *(full of*

סיזיגוס , העלף זיי , וועלכע האבן מיט מיר מיטגעארבעט אין
sizigus helf zei velche hoben mit mir mitgearbet in
Syzygus help them which have with me worked along in

דער בשורה טובה, מיט קלעמענסן און די איבריקע מיטארבעטער
der Besoire Toive mit Klemensn un di ibrike mitarbeter
the Good News with Clement and the other co-workers

מיינע, וועמעס נעמען זענען אינם ספר החיים .
maine vemes nemen zenen inem seifer hachayim
my whose names are in the book of of life

[ד] פריידט זיך אלעמאל אינם האר; נאכאמאל זאג איך: פריידט
freidt zich alemol inem Har nochamol zog ich freidt
rejoice self always in the L-rd again say I rejoice

זיך . [ה] זאל אייער באשיידנקייט באקאנט ווערן צו אלע מענטשן.
zich zol eier basheidenkeit bakant veren tsu ale mentshn
self let your modesty known be to all men

דער האר איז נאענט. [ו] זארגט נישט וועגן קיין שום זאך ; נאר אין
der Har iz noent zorgt nisht vegen kein shum zach nor in
the L-rd is near worry not about any any thing but in

אלעם , דורך תפילה און תחנונים מיט דאנק ,
alem durch tfile un tachnunim mit dank
everything through prayer and supplication with thanksgiving

זאלן אייערע פארלאנגען באקאנט ווערן צו ה׳ . [ז] און דער
zolen eiere farlangen bakant veren tsu Hashem un der
let your requests known be to Hashem and the

שלום פון ה׳ , וואס איז העכער פון יעדער שכל ,
sholem fun Hashem vos iz hecher fun yeder seichel
peace of Hashem which is higher than all understanding

וועט באוואכן אייערע הערצער און אייערע מחשבות אינם
vet bavachen eiere hertser un eiere machshoves inem
will guard your hearts and your thoughts in the

משיח יהושע / ישוע .
Moshiach Yehoshua Yeshua
Moshiach Yehoshua Yeshua

[ח] צום סוף, ברידער , אלץ וואס איז נאר אמת, בכבודיק ,
tsum sof brider alts vos iz nor emes bekvodik
to the end brothers all which is only truth honorable

גערעכט, לויטער, ליבלעך, האט א גוטן שם ; אויב א גוטע מידה
gerecht loiter liblech hot a gutn shem oib a gute mide
right pure loving has a good name if a good trait

און אויב עפעס צום לויבן , זאלט איר דערפון נאכטראכטן.
un oib epes tsum loiben zolt ir derfun nochtrachten
and if something to the praise you shall of it think

pleasantness) and tiferet *(beauty)*, whatever things are commendable, if there is any virtue, if any praise, think about these things. [9] And that which you learned and you received and you heard and you saw in me, practice these and Elohei HaShalom will be with you.

[10] I had much simcha in Adoneinu that now at last you blossomed anew so as to think of me, for indeed you were thinking of me, but were lacking opportunity. [11] Not that I refer to lack, for I have learned, in whatever circumstances I am, to be tzufrieden *(content)*. [12] I have da'as both to be humbled in anavah and I have da'as how to abound in everything. And in all things I have learned what is nistar *(concealed, hidden, unseen)*, I have learned the secret of being filled and having hunger, of abounding and having lack. [13] I can do all things in the One giving me ko'ach.

[14] Fort *(nevertheless)*, you did well in entering into

ט די זאכן , וועלכע איר האט געלערנט און אנגענומען און
un ongenumen un gelernt hot ir velche zachn di
and accepted and learned have you which things the

געהערט און געזען אין מיר, די דאזיקע זאלט איר טאן: און דער ג-ט
G-t der un ton ir zolt dozike di mir in gezen un gehert
G-d the and do you shall these the me in seen and heard

פון שלום וועט זיין מיט אייך.
aich mit zain vet sholem fun
you with be will peace of

י און איך האב מיך זייער געפריידט אינם האר, אז איר האט
hot ir az Har inem gefreidt zeier mich hob ich un
have you that L-rd in the rejoiced very me did I and

ווידעראמאל באלעבט אייער זארגן פאר מיר; איר האט מיך
mich hot ir mir far zorgen eier balebt videramol
me have you me for concern your revived again

טאקע תמיד אין זינען געהאט, נאר עס האט אייך געפעלט
gefelt aich hot es nor gehat zinen in tomed take
fall short you has it but had mind in always actually

א געלעגנהייט . יא נישט אויס נויט זאג איך דאס: ווארום איך
ich vorem dos ich zog noit ois nisht gelegenheit a
I because this I say need out of not opportunity an

האב געלערנט, אין וואס פאר א מעמד איך זאל מיך נישט
nisht mich zol ich memd a far vos in gelernt hob
not me shall I circumstance a for who in learned have

געפינען, אויסצוקומען מיט דעם, וואס איך האב. יב איך ווייס
veis ich hob ich vos dem mit oistsukumen gefinen
know I have I which that with to come along find

(וואס עס איז) צו זיין דערנידעריקט, און ווייס (וואס עס איז) צו
tsu iz es vos veis un derniderikt zain tsu iz es vos
to is it what know and humbled be to is it what

האבן א שפע : איך האב געלערנט אין אלץ און אין
in un alts in gelernt hob ich shefe a hoben
in and everything in learned have I abundance an have

אלעם, סאי זאט צו זיין סאי צו ליידן הונגער, סאי צו האבן
hoben tsu sai hunger laiden tsu sai zain tsu zat sai alem
have to also hunger to suffer to also be to sated also all

א שפע סאי צו ליידן נויט . יג איך קען אלץ
alts ken ich noit laiden tsu sai shefe a
all am able to do I need to suffer to also abundance a

deveykus *(communing with Hashem)* through sharing in my Messianic yissurim *(sufferings)* with me. 15 And also you Philippians have da'as, that in the beginning of the Besuras HaGeulah, when I went out from Macedonia, not one kehillah shared with me in an accounting of expenditures and receipts except you only. 16 Indeed in Thessalonika both once and again you sent to my machsor *(shortage)*. 17 Not that I seek the matanah *(gift)*, but I seek the p'ri increasing to your account. 18 But I have all things and I abound; I have been filled, having received from Epaphroditus the things from you, a RE'ACH HANNICHOACH *(a pleasant aroma)*, an acceptable, sacrifice well-pleasing to Hashem. 19 And my G-d will fill every machsor *(shortage, want)* of yours according to his osher *(riches)* in Kavod in Moshiach Yehoshua. 20 L'Elohim Avinu hakavod l'Olemei Olamim. Omein. *(To G-d and our Father be glory forever and ever. Amen).*

(פארטראגן) דורך אים, וועלכער שטארקט מיך. יד דאך האט
hot doch mich shtarkt velcher im durch fartrogen
have yet me braces who Him through tolerate

איר גוט געטאן דערמיט, וואס איר האט געהאט חברותאשאפט
chavruseshaft gehat hot ir vos dermit geton gut ir
fellowship had have you which thereby done well you

מיט מיר אין מיין לײדן . טו און אפילו איר, פיליפער ,
Philippians ir afile un laiden main in mir mit
Philippians you even and sufferings my in me with

ווייסט, אז אין אנהויב פון דער בשורה טובה, ווען איך האב
hob ich ven Toive Besoire der fun onhoib in az veist
did I when Good News the of beginning in that know

פארלאזט מאצעדאניען, האט קיין איין קהלה מיט מיר נישט געהאט
gehat nisht mir mit kehile ein kein hot Macedonia farlozt
have not we with kehile one any did Macedonia leave

קיין חברותאשאפט וואס שייך דער פראגע פון געבן
geben fun frage der shaich vos chavruseshaft kein
giving of question the concerning who fellowship any

און נעמען , אחוץ איר אליין; טז אז אפילו אין טעסאלאניקא
Tesalonika in afile az alein ir achuts nemen un
Thessalonica in even that alone you except receiving and

האט איר מיר געשיקט איינמאל און א צווייטמאל פאר מיינע
maine far tsveitmol a un einmol geshikt mir ir hot
my for second time a and once send me you did

באדערפענישן. יז נישט אז איך בין אויסן די מתנה; נאר איך זוך
zuch ich nor matone di oisn bin ich az nisht baderfenishn
seek I but gift the out am I that not needs

די פרוכט, וואס זאל זיך פארמערן צו אייער חשבון . יח איצט
itst cheshben eier tsu farmeren zich zol vos frucht di
now account your to increase itself shall which fruit the

האב איך פון אלעם און (אפילו נאך) א שפע ; איך בין
bin ich shefe a noch afile un alem fun ich hob
am I abundance an more even and all things of I have

אנגעפילט, האבנדיק באקומען פון עפאפראדיטוסן דאס, וואס איר
ir vos dos Epafroditusn fun bakumen hobendik ongefilt
you which that Epaphroditus from received having filled

האט געשיקט, א געשמאקן ריח , א קרבן , וואס איז אנגענעם
ongenem iz vos korben a reiech geshmakn a geshikt hot
agreeable is which sacrifice a scent delicious a sent have

און וואוילגעפעלן צו ה׳ . יט און מיין ג-ט וועט אנפילן אלע
ale onfilen vet G-t main un Hashem tsu voilgefelen un
all fill will G-d my and Hashem to well pleasing and

אייערע נויטן לויט זיין עשירות אין כבוד אינם משיח
eiere noitn loit zain eshires in koved inem Moshiach
your needs according to His riches in glory in the Moshiach

יהושע / ישוע . [כ] און צו ג-ט אונדזער פאטער זאל זיין דער
Yehoshua Yeshua un tsu G-t undzer Foter zol zain der
Yehoshua Yeshua and to G-d our Father shall be the

כבוד לעלמי עולמים . אמן !
koved lelmi olamim Omein
glory forever and ever Amen

[כא] גיט אפ שלום אלע הייליקע אינם משיח
git op sholem ale heilike inem Moshiach
give up peace all holy ones in the Moshiach

יהושע / ישוע . די ברידער , וואס זענען מיט מיר געבן אייך
Yehoshua Yeshua di brider vos zenen mit mir geben aich
Yehoshua Yeshua the brothers who are with me give you

אפ שלום . [כב] אלע הייליקע געבן אייך אפ שלום , נאר גאנץ
op sholem ale heilike geben aich op sholem nor gants
up peace all holy ones give you up peace but all

באזונדערס די פון קיסרס הויז .
bazunders di fun Caesars hoiz
particularly the of Caesar's household

[כג] זאל דער חסד פון דעם האר יהושע / ישוע המשיח
zol der chesed fun dem Har Yehoshua Yeshua HaMoshiach
let the grace of the L-rd Yehoshua Yeshua the Moshiach

זיין מיט אייער גייסט. אמן .
zain mit eier Gaist Omein
be with your Spirit Amen

[21] Drishat Shalom *(Kind Regards)* to every Kadosh in Moshiach Yehoshua; the Achim b'Moshiach here with me send Drishat Shalom.
[22] All the Kedoshim send “Shalom” greetings, especially the Kedoshim in Caesar’s household.

[23] The Chen v'Chesed of Adoneinu Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua be with your neshamah.

דער בריוו פון דעם

שליח פוילוס צו די

Colossians

קאלאסער

1 Sha'ul a Shliach of Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua through the ratzon Hashem and Timotiyos the Ach b'Moshiach;

2 To the Kedoshim in Colossae, the Achim b'Moshiach, the Achim HaNe'emanim. Chen v'Chesed Hashem to you and shalom from Elohim Avinu.

3 Hodinu l'Hashem *(we give thanks to Hashem)* Elohim HaAv of Adoneinu Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua, davening always concerning you,

4 Having heard of your emunah in Rebbe, Melech

א פוילוס, א שליח פון דעם משיח יהושע / ישוע
Yeshua Yehoshua Moshiach dem fun Shliach a Poylos
Yeshua Yehoshua Moshiach the of apostle an Paul

דורך ה׳ס רצון, און טימאטעוס דער ברודער, ב צו
tsu bruder der Timotiyos un rotsn Hashems durch
to brother the Timothy and will Hashem's through

די הייליקע און געטרייע ברידער אינם משיח , וועלכע געפינען
gefinen velche Moshiach inem brider getraie un heilike di
find which Moshiach in the brothers faithful and holy the

זיך אין קאלאסע: חסד צו אייך און שלום פון ג-ט אונדזער
undzer G-t fun sholem un aich tsu chesed Colossae in zich
our G-d from peace and you to grace Colossae in self

פאטער.
Foter
Father

ג מיר דאנקען ג-ט דעם פאטער פון אונדזער האר יהושע / ישוע
Yeshua Yehoshua Har undzer fun Foter dem G-t danken mir
Yeshua Yehoshua L-rd our of Father the G-d thank we

המשיח , און זענען תמיד מתפלל פאר אייך, ד וויל
vail aich far mispalel tomed zenen un HaMoshiach
because you for praying always are and the Moshiach

מיר האבן געהערט פון אייער אמונה אין דעם משיח
Moshiach dem in emune eier fun gehert hoben mir
Moshiach the in faith your of heard have we

יהושע / ישוע און פון דער ליבע, וואס איר האט צו אלע
ale tsu hot ir vos libe der fun un Yeshua Yehoshua
all to have you which love the of and Yeshua Yehoshua

HaMoshiach Yehoshua and the ahavah which you have for all the Kedoshim,
5 On account of the tikvah *(hope)* being laid up for you in Shomayim, the tikvah which you heard of before in the Dvar HaEmes, the Besuras HaGeulah
6 That has come to you, as also in all the Olam Hazeh it is bearing p'ri and growing, so also in you, from the day you heard it and began to have saving da'as of the Chen v'Chesed Hashem in actuality.
7 This you learned from Epaphras, our chaver and fellow eved, who is ne'eman *(faithful)*, who is a trusted keli kodesh *(minister)* of Rebbe, Melech HaMoshiach for you.
8 Epaphras also revealed to us your ahavah in the Ruach Hakodesh.

9 Therefore, we also, from the day that we heard, do not cease davening for you and offering tefillos that you be filled with da'as of the ratzon Hashem in all chochmah and binah in the Ruach Hakodesh. 10 And

הייליקע , ה צוליב דער האפנונג, וועלכע ליגט פאר אייך
aich far ligt velche hofenung der tsulib heilike
you for lies which hope the because of holy ones

באהאלטן אין הימל , וועגן וועלכער איר האט פריער געהערט אין
in gehert frier hot ir velcher vegen himel in bahalten
in heard before have you which about heaven in hid

דעם ווארט פון אמת פון דער גוטער בשורה, ו וואס איז געקומען
gekumen iz vos Besoire Guter der fun emes fun vort dem
come is which News good the of truth of word the

צו אייך, ווי אויך אין דער גאנצער וועלט, און פרוכפערט זיך
zich fruchfert un velt gantser der in oich vi aich tsu
itself bearing fruit and world whole the in also as you to

און מערט זיך , פונקט ווי אויך ביי אייך פון דעם טאג אָן,
on tog dem fun aich bai oich vi punkt zich mert un
on day the from you with also as just as itself abounding and

ווען איר האט געהערט און דערקענט ה׳ס חסד אויף אן
an oif chesed Hashems derkent un gehert hot ir ven
an on grace Hashem's recognize and hear did you when

אמת; ז לויט ווי איר האט געלערנט פון עפאפראסן אונדזער
undzer Epaphrasn fun gelernt hot ir vi loit emes
our Epaphras from learn did you as according truth

געליבטן מיטקנעכט, וועלכער איז א געטרייער משרת פון דעם
dem fun meshores getraier a iz velcher mitknecht gelibtn
the of servant faithful a is who co-servant beloved

משיח פאר אייערטוועגן , ח און וועלכער האט אונדז אויך קלאר
klor oich undz hot velcher un eiertvegen far Moshiach
clear also us has who and for your sake for Moshiach

געמאכט אייער ליבע אינם גייסט.
Gaist inem libe eier gemacht
Spirit in the love your made

ט דערפאר אויך מיר, פון דעם טאג אָן, ווען מיר
mir ven on tog dem fun mir oich derfar
we when on day the from we also for this reason

האבן עס געהערט, אויפהערן מיר נישט אויף תפילה צו טאן פאר
far ton tsu tfile oif nisht mir oifheren gehert es hoben
for do to prayer on not we cease heard it have

אייערטוועגן און צו בעטן, אז איר זאלט אנגעפילט ווערן מיט דער
der mit veren ongefilt zolt ir az beten tsu un eiertvegen
the with be filled shall you that ask to and your sake

דערקענטעניש פון זיין רצון אין יעדער חכמה און רוחניותדיקער
ruchniesdiker un chochme yeder in rotsn zain fun derkentenish
spiritual and wisdom all in will His of knowledge

this is the purpose: that you walk in hitnahagut *(conduct)* worthy of Adoneinu in every way pleasing to him in every mitzvoh bearing p'ri in the da'as of Hashem, 11 With all ko'ach being empowered according to the gevurah *(power)* of his kavod for all savlanut *(patience)* and orech ruach *(longsuffering)* with lev same'ach *(glad heart)*, 12 Giving todot to Elohim HaAv. Elohim HaAv is the One who has qualified you for the share of the allotted nachalah *(inheritance)* of the Kedoshim in Ohr *(Light)*; 13 Elohim HaAv is the One who rescued nafsheinu *(our souls)* from the memshalet *(dominion)* of Choshech and transferred us into the Malchut of the Zun fun der Oybershter of His ahavah, 14 In whom we have the pedut *(redemption, Geulah release on payment of ransom)* through the [kapporah] dahm of Moshiach the selicha *(forgiveness)* of chatoteinu *(our sins)*.

פארשטענדיקייט, ' צו לעבן ווי עס איז ראוי פאר דעם האר, צו
tsu Har dem far raui iz es vi leben tsu farshtendikeit
to L-rd the for worthy is it as live to understanding

יעדער וואוילגעפעליקייט, און זיין פרוכטבאר אין אלע מעשים טובים
tovim maisim ale in fruchtbar zain un voilgefelikeit yeder
good deeds all in fruitful being and well pleasing every

און וואקסן אין דער דערקענטעניש פון ה׳ ; י״א געשטארקט
geshtarkt Hashem fun derkentenish der in vaksen un
strengthened Hashem of knowledge the in growing and

מיט יעדן כוח לויט דער מאכט פון זיין הערלעכקייט, צו
tsu herlechkeit zain fun macht der loit koiech yedn mit
to glory His of might the according to power all with

יעדער סבלנות און לאנגמוטיקייט מיט שמחה; י״ב און זאלט
zolt un simcha mit langmutikeit un savlones yeder
shall and joy with forbearance and perseverance all

דאנקען דעם פאטער, וועלכער האט אונדז מזכה געווען צו דעם
dem tsu geven mezake undz hot velcher Foter dem danken
the to did favored us has who Father the thank

חלק פון דער ירושה פון די הייליקע אין ליכט, י״ג וועלכער
velcher licht in heilike di fun yerushe der fun cheilek
who light in holy ones the of inheritance the of share

האט אונדז מציל געווען פון דער ממשלה פון פינצטערניש, און
un fintsternish fun memshole der fun geven matsl undz hot
and darkness of rule the from was save us has

אונדז אריבערגעפירט אין דעם מלכות אריין פון
fun arain Malchus dem in aribergefirt undz
of into kingdom of the in transport, transfer, move us

זיין געליבטן זון ; י״ד אין וועמען מיר האבן די ישועה , די
di yeshue di hoben mir vemen in Zun gelibtn zain
the salvation the have we Whom in Son beloved His

פארגעבונג פון אונדזערע זינד; ט״ו וועלכער איז דאס געשטאלט פון
fun geshtalt dos iz velcher zind undzere fun fargebung
of likeness the is who sin our of forgiveness

דעם אומזיכטבארן ג-ט, דער בכור פון דער גאנצער באשאפונג;
bashafung gantser der fun bchor der G-t umzichtbarn dem
creation whole the of firstborn the G-d invisible the

ט״ז ווייל אין אים איז באשאפן געווארן אלץ, וואס איז אין הימל
himel in iz vos alts gevoren bashafen iz im in vail
heaven in is which all become created is Him in because

און אויף דער ערד , די זיכטבארע זאכן און די אומזיכטבארע,
umzichtbare di un zachn zichtbare di erd der oif un
invisible the and things visible the earth the on and

15 Rebbe, Melech HaMoshiach is the demut of the invisible G-d, the Bechor, the Yoresh *(Heir)* of kol hanivrah *(all creation)*, 16 Because in Him were created all things in Shomayim and on Ha'Aretz, the visible and the nistar *(hidden)*, whether thrones or dominions, whether rulers or authorities, all things through Him and for Him have been created. 17 And Moshiach is before all things, and all things in Moshiach have been held together; 18 And Moshiach is the Rosh of the Geviyah *(Body)*, and the Geviyah *(nevilah)* is Moshiach's Brit Chadasha Kehillah; Moshiach is its Reshit, the Bechor from the Mesim, that Moshiach might be in everything pre-eminent, 19 Because Hashem was pleased that all His fullness have its mishkan *(tabernacle)* in Moshiach, 20 And through Moshiach to bring ritztzuy *(reconciliation, cessation of enmity, hostility between a wrathful holy G-d and sinful Bnei Adam)* between all

סאי טראנען, סאי הערשאפטן, סאי מאכטן , סאי ממשלות ;
memsholes sai machtn sai hershaftn sai tronen sai
powers or archons or lordships or thrones whether

אלץ איז דורך אים באשאפן געווארן , און פאר זיינעטוועגן; יז און
un zainetvegn far un gevoren bashafen im durch iz alts
and Him for and become created Him through is all

ער איז פאר אלעם , און אלץ האט א קיום אין
in kiem a hot alts un alem far iz er
in existence an have all things and all things before is He

אים. יח און ער איז דער קאפ פון דעם גוף , די קהלה; ער איז
iz er kehile di guf dem fun kop der iz er un im
is He kehile the body the of Head the is He and Him

דער אנהויב, דער בכור פון די טויטע, כדי ער זאל זיין אין
in zain zol er kedei toite di fun bchor der onhoib der
in be shall He so that dead the of firstborn the origin the

אלעם דער ערשטער. יט ווייל עס איז (ג-ט) וואוילגעפעלן, אז
az voilgefelen G-t iz es vail ershter der alem
that well pleased G-d is it for first the all things

אין אים זאל וואוינען די גאנצע פולקייט; כ און דורך אים
im durch un fulkeit gantse di voinen zol im in
Him through and full whole the dwell shall Him in

צו שלום מאכן מיט אלץ מיט זיך אליין, האבנדיק געמאכט
gemacht hobendik alein zich mit alts mit machen sholem tsu
made having alone self with all with make peace to

שלום דורך דעם (כפרה) בלוט פון זיין בוים— דורך
durch boim zain fun blut kapore dem durch sholem
through tree His of blood atonement the through peace

אים, סאי דאס, וואס אויף דער ערד , סאי דאס, וואס אין
in vos dos sai erd der oif vos dos sai im
in which that or earth the on which that whether Him

הימל . כא און אייך, וואס איר זענט אמאל געווען פארפרעמדט און
un farfremdt geven amol zent ir vos aich un himel
and estranged were once are you who you and heaven

שונאים מיטן פארשטאנד אין אייערע מעשים רעים, כב האט
hot reim maisim eiere in farshtand miten sonim
has evil deeds your in mind with the enemies

ער איצט שלום מאכן אין דעם גוף פון זיין פלייש דורך
durch fleish zain fun guf dem in machen sholem itst er
through flesh His of body the in made peace now He

דעם טויט , כדי אייך פארצושטעלן פאר אים הייליק און
un heilik im far fortsushteln aich kedei toit dem
and holy Him before to present you so that death the

things and Himself, having made shalom through the dahm of the kapporah of HaEtz HaMoshiach, whether the things on HaAretz or the things in HaShomayim.

21 And you, once having been alienated and oyvim *(enemies)* in the mind by ma'asim hara'im *(evil deeds)*, 22 Yet now Moshiach reconciled in the Guf *(body)* of his basar through Moshiach's histalkus to present you, Kedoshim holy and without mum *(defect)* and without reproach before Him, 23 Provided you remain in the Emunah, having been founded in it and securely established and not moving away from the tikvah *(hope)* of the Besuras HaGeulah which you heard, the Besuras HaGeulah which has been proclaimed in kol hanivrah *(all creation)* under Shomayim, the Besuras HaGeulah of which I, Rav Sha'ul, became a keli kodesh *(minister)*.

24 Now with lev same'ach *(glad heart)* and

אָן א מום און אומשולדיק ; כג אויב איר וועט נאר
on a mum un umshuldik oib ir vet nor
without a blemish and irreproachable if you will indeed

פארבלייבן אין דער אמונה, געגרונטפעסטיקט און פעסט , און
farblaiben in der emune gegruntfestikt un fest un
remain in the faith firmly established and steadfast and

נישט באוועגן זיך פון דער האפנונג פון דער גוטער בשורה, וועלכע
nisht bavegen zich fun der hofenung fun der Guter Besoire velche
not move self from the hope of the good News which

איר האט געהערט, וועלכע איז אויסגערופן געווארן אין דער גאנצער
ir hot gehert velche iz oisgerufen gevoren in der gantser
you have heard which is proclaimed become in the whole

באשאפונג אונטערן הימל ; פון וועלכער איך פּוילוס בין געווארן א
bashafung untern himel fun velcher ich Poylos bin gevoren a
creation under heaven of which I Paul am become a

משרת .
meshores
servant

כד איצט פריי איך מיך אין מיינע יסורים פאר אייערטוועגן,
itst frei ich mich in maine yesurim far eiertvegen
now rejoice I me in my sufferings for your sake

און איך פיל אָן וואס עס פעלט נאך פון די חבלי
un ich fil on vos es felt noch fun di chavlei
and I fill up what it lacking yet of the birthpangs

chedvah *(rejoicing)* I rejoice in my suffering tzoros on behalf of you. And I am mashlim *(supply what is deficient)* the things lacking of the Chevlei Moshiach in my basar on behalf of the basar of Moshiach which is the Brit Chadasha Kehillah, [25] Of which I became a keli kodesh according to the pekudat Hashem *(stewardship of G-d, His shlichus commission)* which was given to me for you, to carry to shleimut *(wholeness, completion)* the Dvar Hashem, [26] The raz *(mystery)* having been hidden from olamim and from dor v'dor, but now made manifest to the Kedoshim of Moshiach, [27] To whom Hashem wanted to make hisgalus of what is the spiritual osher of the kavod of this raz among the non-Jews: Moshiach in you, the tikvah of kavod. [28] It is Moshiach who is the subject of our hattafah *(preaching)*, warning every man and teaching every man in all chochmah, that we may present every man Bnei Chayil mature in Moshiach. [29] For this also I toil, striving according to

המשיח אין מיין לייב פאר זיין גוף , וואס איז די קהלה;
kehile di iz vos guf zain far laib main in HaMoshiach
kehile the is which body His for body my in the Moshiach

[כה] וועמעס משרת איך בין געווארן לויט ה׳ס
Hashems loit gevoren bin ich meshores vemes
Hashem's according to become am I servant whose

פלאן, וואס איז מיר אנפארטרויט געווארן פאר אייך, צו דערפילן
derfilen tsu aich far gevoren onfartroit mir iz vos plan
fulfill to you for become entrusted me is which plan

ה׳ס ווארט, [כו] דעם סוד , וואס איז געווען פארבארגן
farborgen geven iz vos sod dem vort Hashems
hidden was is which mystery the word Hashem's

פון אייביקע צייטן און פון דורות —איצט אבער איז
iz ober itst doires fun un tsaitn eibike fun
is however now generations from and times eternal from

ער אנטפלעקט צו זיינע הייליקע , [כז] צו וועלכע ה׳ האט
hot Hashem velche tsu heilike zaine tsu antplekt er
has Hashem which to holy ones His to revealed He

געוואלט לאזן וויסן , וואס איז דאס עשירות פון דער הערלעכקייט
herlechkeit der fun eshires dos iz vos visen lozen gevolt
glory the of riches the is what know let wanted

פון דעם דאזיקן סוד צווישן די אומות העולם ; דאס
dos hooilem umes di tsvishen sod dozikn dem fun
that of the world peoples the among mystery this the of

איז משיח אין אייך, די האפנונג פון הערלעכקייט; [כח] פון אים
im fun herlechkeit fun hofenung di aich in Moshiach iz
Him of glory of hope the you in Moshiach is

דרשענען מיר, מזהיר זייענדיק יעדן מענטשן און לערנענדיק יעדן
yedn lernendik un mentshn yedn zaiendik mazer mir darshenen
every teaching and man every making exhort we preach

מענטשן מיט יעדער חכמה , כדי מיר זאלן אפערשטעלן
afershteln zolen mir kedei chochme yeder mit mentshn
present should we so that wisdom all with man

יעדן מענטשן ווי שלמותדיק אינם משיח ; [כט] פאר דעם
dem far Moshiach inem shleymesdik vi mentshn yedn
that for Moshiach in the mature as man every

צוועק באמיען איך מיך אויך און זיך געראנגלט לויט
loit geranglt zich un oich mich ich bamien tsvek
according to wrestled myself and also me I strive purpose

זיין כוח , וואס ווירקט אין מיר מיט גבורה.
gevure mit mir in virkt vos koiech zain
power with me in works which power His

the hitlahavut *(inspiration, enthusiasm)* of Him working in me with gevurah.

2 For I want you to have da'as of how great a ma'avak *(struggle)* I have for you and the ones in Laodicea, and as many as have not seen me panim el panim *(directly, in person)*, [2] That their levavot may be given chozek *(strength)*, having been made an aguda of ahavah and all osher *(wealth)* of the full assurance of binah, resulting in the da'as of the raz of Hashem, namely Moshiach, [3] In whom is nistar *(hidden)* all the otzarot *(treasures)* of chochmah and da'as. [4] This I say so that no one may delude you with the sleight of hand of the ba'al melitzot *(rhetorician)*. [5] For, though absent in basar, but present with you in the Ruach Hakodesh, with lev same'ach *(glad heart)* I am seeing your order and the firmness of your emunah in Moshiach.

ב ווארום איך וויל אייך מודיע זיין , וואס פאר א גרויסן
groisn a far vos zain mudie aich vil ich vorem
great a for who be informed you want I because

ראנגלעניש איך פיר פאר אייערטוועגן, און פאר די אין
in di far un eiertvegen far fir ich ranglenish
in the for and your sake for lead I struggle

לאאדיצעא, און פאר אלע, וואס האבן נישט געזען מיין פנים
ponem main gezen nisht hoben vos ale far un Laodicea
face my seen not have who all for and Laodicea

אינם פלייש; [ב] כדי זייערע הערצער זאלן געטרייסט ווערן,
veren getreist zolen hertser zeiere kedei fleish inem
be comforted should hearts their so that flesh in the

צונויפגעקניפט אין ליבע און צו דער גאנצער עשירות פון
fun eshires gantser der tsu un libe in tsunoifgeknipt
of riches entire the toward and love in joined together

דער פולער געוויסהייט פונם פארשטאנד , כדי זיי
zei kedei farshtand funem gevisheit fuler der
they so that understanding of the certainty complete the

זאלן וויסן דעם סוד פון ה׳ און פון דעם משיח ,
Moshiach dem fun un Hashem fun sod dem visen zolen
Moshiach the of and Hashem of mystery the know should

[ג] אין וועמען עס זענען פארבארגן אלע אוצרות פון חכמה און
un chochme fun oitseres ale farborgen zenen es vemen in
and wisdom of treasures all hidden are it whom in

דערקענטעניש. [ד] דאס דאזיקע זאג איך, כדי קיינער זאל אייך
aich zol keiner kedei ich zog dozike dos derkentenish
you shall anyone so that I say these the knowledge

נישט איבעררעדן מיט גלאטע רייד . [ה] ווארום הגם איך
ich hagam vorem reid glate mit iberreden nisht
I although because words smooth with persuade not

בין ווייט (פון אייך) אינם פלייש, דאך אינם גייסט בין איך
ich bin Gaist inem doch fleish inem aich fun vait bin
I am Spirit in the yet flesh in the you from distant am

צוזאמען מיט אייך, פרייענדיק זיך און זעענדיק אייער ארדנונג
ordenung eier zeendik un zich freiendik aich mit tsuzamen
order your seeing and myself rejoicing you with together

און די פעסטקייט פון אייער אמונה אין דעם משיח .
Moshiach dem in emune eier fun festkeit di un
Moshiach the in faith your of firmness the and

6 Therefore, as you became mekabel Moshiach and received Moshiach Adoneinu Yehoshua, so let your halichah be in Him, 7 Having been rooted and built up in Moshiach and being firmly founded in the emunah as you were given Messianic lernen *(study)*, abounding in hodayah.

8 Beware lest there be anyone of you taken captive through philosophical tevunah *(wisdom)* and empty deceit according to the kabbalah *(oral tradition)* of mere Bnei Adam, according to the ikkarim *(basic principles)* of the Olam Hazeh and not according to Moshiach; 9 Because in Moshiach kol melo Elohim *(all the plentitude of G-d)* finds its bodily maon laShechinah *(dwelling place for the Shekhinah glory, in the hitgashmut)*. 10 And you have been granted melo *(plentitude)* in Moshiach, who is the Rosh of all rule and authority. 11 In Moshiach also you were

ו דעריבער, ווי איר האט אנגענומען משיח
deriber vi ir hot ongenumen Moshiach
therefore as you have received Moshiach

יהושען / ישוען דעם האר, אזוי זאלט איר לעבט אין אים,
Yehoshuan Yeshuan dem Har azoi zolt ir lebt in im*
Yehoshua Yeshua the L-rd so shall you live in Him

ז איינגעווארצלט און אויפגעבויט אין אים, און געגרונטפעסטיקט
aingevartslt un oifgeboit in im un gegruntfestikt
rooted and built up in Him and firmly established

אין דער אמונה, לויט ווי איר זענט געלערנט געווארן, און
in der emune loit vi ir zent gelernt gevoren un
in the faith according to as you are taught become and

מיט א שפע פון לויב.
mit a shefe fun loib
with a abundance of praise

ח גיט אכטונג, אז עס זאל אייך קיינער נישט נעמען
git achtung az es zol aich keiner nisht nemen
give attention that it shall you anyone not take

געפאנגען דורך דער פילאזאפיע און פוסטן באטרוג,
gefangen durch der filosofie un pustn batrug
captive through the philosophy and empty deceit

לויט דער קבלה פון מענטשן, לויט די
loit der kabole fun mentshn loit di
according to the tradition of human beings according to the

יסודותדיקע כללים פון דער וועלט, און נישט לויט
yesoidesdike klolim fun der velt un nisht loit
foundational elements of the cosmos and not according to

משיחן; ט ווייל אין אים וואוינט די גאנצע פולקייט פון דער
Moshiachn vail in im voint di gantse fulkeit fun der
Moshiach because in Him dwells the whole fullness of the

ג-טהייט קערפערלעך, י און איר זענט אנגעפילט אין אים, וועלכער איז
g-theit kerperlech un ir zent ongefilt in im velcher iz
deity bodily and you are filled in Him Who is

דער קאפ פון יעדער ממשלה און מאכט; יא אין וועמען איר זענט
der kop fun yeder memshole un macht in vemen ir zent
the Head of every authority and power in Whom you are

אויך געמלט געווארן מיט א באשניידונג (מילה)
oich gemalt gevoren mit a bashnaidung milah
also circumcised become with a circumcision circumcision

נישט מיט הענט געמאכט, דורך אויסטאן זיך פון דעם
nisht mit hent gemacht durch oiston zich fun dem
not with hands made through [but] remove self of the

circumcised with a Bris Milah not made with human hands, a Bris Milah of the surgically removing of the body of the basar *(old fallen and unregenerate nature)* in the Bris Milah of Moshiach, [12] Having been buried in the Ohel of Rebbe, Melech HaMoshiach's tevilah with him, with whom also you were made to stand up spiritually in the Techiyah together through your emunah and bitachon in the ma'aseh of Hashem who made Moshiach stand up from the Mesim. [13] And you being dead in your peysha'im and your orlat basar *(uncircumcision of flesh)* he made alive together, you together with Moshiach, having granted you selicha for all your peysha'im; [14] Having erased the hand-signed sefer of guilt choiv *(debt)*, the heavenly indictment against us in the maleh chukat haTorah *(full statute requirement of the Torah)*, which was against us. Moshiach has done away with this opposing record, having nailed it to

גוף פון פלייש, אין דער באשניידונג (מילה) פון דעם
guf fun fleish in der bashnaidung milah fun dem
body of flesh in the circumcision circumcision of the

משיח ; יב בעת איר זענט נקבר געווארן מיט אים אין דער
Moshiach beis ir zent nikbar gevoren mit im in der
Moshiach while you are buried become with Him in the

מקווה , אין וועלכער איר זענט אויך מיטאויפגעשטאנען דורך
mikveh in velcher ir zent oich mitoifgeshtanen durch
mikveh in which you are also stand up through

דעם גלויבן אין דער קראפט פון ה׳ , וועלכער האט אים
dem gloiben in der kraft fun Hashem velcher hot im
the faith in the power of Hashem who has Him

אויפגעוועקט פון די טויטע. יג און אייך, וואס זענען געווען טויט
oifgevekt fun di toite un aich vos zenen geven toit
roused from the dead and you who are was dead

אין זינד און אין דעם ערלהצושטאנד פון אייער פלייש, אייך האט ער
in zind un in dem orlahtsushtand fun eier fleish aich hot er
in sin and in the state foreskin of your flesh you has He

לעבעדיק געמאכט מיט אים, מוחל זייענדיק אונדז אלע עבירות;
lebedik gemacht mit im moichel zaiendik undz ale aveires
alive made with Him forgive being us all aveiros

יד אויסמעקנדיק דאס כתב מיט די געזעצן, וואס איז געווען
oismekendik dos ksav mit di gezetsn vos iz geven
erasing the inscription with the laws which is was

קעגן אונדז, וואס איז געווען פיינטלעך צו אונדז, און האט עס
kegen undz vos iz geven faintlech tsu undz un hot es
against us which is was opposed to us and has it

אוועקגענומען פון אונדזער מיט , צונאגלענדיק עס צום בוים;
avekgenumen fun undzer mit tsunogelendik es tsum boim
taken away from our midst nailing it to the tree

טו און אפוואפענען די מאכטן און ממשלות , האט ער זיי
un opvofenen di machtn un memsholes hot er zei
and disarmed the powers and authorities has He them

געמאכט עפנטלעך צו שפאט , טריומפירנדיק איבער זיי אין אים.
gemacht efentlech tsu shpot triumfirendik iber zei in im
made publicly to mockery triumphing over them in Him

Moshiach's Etz. [15] Having disarmed the rulers and the authorities, He made a public spectacle of them, having triumphed over them by Moshiach's Etz.

[16] Therefore, let no one judge you [Goyim] in eating and in drinking or in respect to a yom tov *(yontev)* or a rosh chodesh or Shabbos; [17] Which are a shadow of the things to come in the Olam HaBah; but the reality, the substance, is Moshiach. [18] Let no one deprive you of the prize by delighting in his mystical asceticism and his veneration of malachim and delving into his chazonot *(visions)* and being vainly puffed up by the machshavot *(thoughts)* of his basar *(old nature unrenewed and unregenerated by the Ruach Hakodesh)*, [19] And not holding on to the Rosh, out of whom all the Moshiach's Guf, being fully supplied and being be'ichud *(united)* together through the joints and ligaments, grows with the growth of Hashem.

[טז] דעריבער זאל אייך קיינער נישט משפטן וועגן מאכל
maichl vegen mishpeten nisht keiner aich zol deriber
food about judge not anyone you let therefore

און משקה, אדער וואס שייך א יום טוב , אדער ראשי
roshei oder Tov Yom a shaich vos oder mashke un
Roshei or Tov of day a concerning who or drink and

חדשים , אדער שבתים ; [יז] וועלכע זענען א שאטן פון די
di fun shoten a zenen velche shabosim oder chadoshim
the of shadow a are which Shabbos or Chodeshim

זאכן לעתיד לבוא , דער (עצם) גוף אבער איז פון
fun iz ober guf etsem der love leosed zachn
of is however body substance the to come about things

דעם משיח . [יח] זאל אייך קיינער נישט בארויבן אייער שכר
sachar eier baroiben nisht keiner aich zol Moshiach dem
reward your rob not anyone you let Moshiach the

דורך א שיפלות פון זיך אליין און א דינען צו מלאכים ,
malochim tsu dinen a un alein zich fun shifles a durch
angels to worship a and alone self of humility a through

באשטייט זיך מיט דעם , וואס ער האט געזען, און איז גאווהדיק
gaivedik iz un gezen hot er vos dem mit zich bashteit
conceited is and seen has he which those with self insists

אויפגעבלאזן מיט זיין גשמיותדיקן שכל , [יט] און האלט
halt un seichel gashmiesdikn zain mit oifgeblozen
holds and understanding material his with puffed up

זיך נישט ביי דעם קאפ, פון וועלכן דער גאנצער גוף , דורך
durch guf gantser der velchen fun kop dem bai nisht zich
through body whole the which from Head the with not self

די געלענקען און פארבינדונגען, פארזארגט און צוזאמענגעהאלטן,
tsuzamengehalten un farzorgt farebendungen un gelenken di
held together and nourished sinews and ligaments the

וואקסט מיט דעם וואוקס פון ה׳ .
Hashem fun vuks dem mit vakst
Hashem of growth the with grows

[20] Als *(Since)* you died with Rebbe, Melech HaMoshiach to the ikkarim *(basic principles)* of the Olam Hazeh, why, as though you still belonged to the keyam *(existence)* of the Olam Hazeh, do you *(Goyim)* chain yourself to chumra legalisms? [21] "Do not touch; do not taste; do not handle." [22] The things referred to are all destined to deterioration with use, according to the humanly contrived mitzvot and the humanly contrived chukim *(laws)* of mere Bnei Adam, [23] Which things have a superficial appearance of chochmah in self-imposed religion and mystical asceticism and severe physical mortification, but are of no value against the indulgence of the yetzer *(the so-called basar unrenewed and unregenerated by the Ruach Hakodesh).*

3 If therefore you were made to stand up alive in hitkhadshut with Rebbe, Melech HaMoshiach, seek the things above, where Moshiach is,

LI'MIN ELOHIM, sitting

[כ] אויב איר זענט געשטארבן מיט משיחן לגבי די
oib ir zent geshtorben mit Moshiachn legabe di
if you are died with Moshiach in relation to the

יסודותדיקע כללים פון דער וועלט , פארוואס, ווי לעבנדיק אין
yesoidesdike klolim fun der velt farvos vi lebendik in
foundational rudiments of the cosmos why as living in

דער וועלט, אונטערטעניקט איר זיך צו געזעצן : [כא] נעם
der velt untertenikt ir zich tsu gezetsn nem
the world submit you yourselves to legalisms take

נישט אין דער האנט אריין, זיי נישט טועם, ריר נישט אָן (ציטירן
nisht in der hant arain zei nisht toyem rir nisht on tsitiren
not in the hand into them not taste not touch on not quote

ניטציטירן)— [כב] דאס אלץ ווערט פארדארבן דורכן
nitsitiren dos alts vert fardorbn durchn
unquote these things all become destroyed through

געברויך— לויט די מצוות און לערנונגען פון
gebroich loit di mitsvos un lernungen fun
use according to the commandments and teachings of

מענטשן ? [כג] אזעלכעס האט נאר דעם שיין פון
mentshn azelches hot nor dem shein fun
human beings such have only the appearance of

חכמה אין א דינען פון דעםווילן און אין א שיפלות און
chochme in a dinen fun dem vilen un in a shifles un
wisdom in a worship of the will and in an abasement and

אין א פייניקן דאס לייב , עס האט אבער נישט קיין ווערט
in a painiken dos laib es hot ober nisht kein vert
in a torture of the body it has however not any worth

קעגן דער באפרידיקונג פון דעם פלייש.
kegen der bafridikung fun dem fleish
against the indulgence of the flesh

ג דעריבער , אויב איר זענט אויפגעשטאנען צוזאמען מיט דעם
deriber oib ir zent oifgeshtanen tsuzamen mit dem
therefore if you did stand up again together with the

משיח , זאלט איר זוכן דאס, וואס איז אויבן , וואו
Moshiach zolt ir zuchen dos vos iz oiben vu
Moshiach you shall seek that which is above where

דער משיח זיצט צו ה׳ס רעכטער זייט. [ב] טראכט פון
der Moshiach zitst tsu Hashems rechter zait tracht fun
the Moshiach sits to Hashem's right side think of

דעם, וואס איז אויבן , נישט פון דעם, וואס איז אויף דער ערד .
dem vos iz oiben nisht fun dem vos iz oif der erd
that which is above not of that which is on the earth

at the right hand of Hashem. [2] Place your machshavot *(thoughts)* above *(in Shomayim)*, not on the things of the Olam Hazeh. [3] For you died and the Chayyim of you has become nistar *(hidden)* with Moshiach in Hashem. [4] When Rebbe, Melech HaMoshiach who is Chayyeinu *(our Life)* is made manifest in hisgalus *(revelation)*, then also you with Him will be made manifest in hisgalus in kavod.

[5] Therefore, put to death your evarim *(members)* in the Olam Hazeh: zenut *(fornication)*, debauchery, sensuality, zimmah *(licentiousness)*, and chamdanut *(covetousness)*, which is avodah zarah *(idolatry)*. [6] Because of such things as these the charon af Hashem habah *(the coming burning wrath of Hashem)* is on the way. [7] Such was your derech to fier zich *(comport oneself)*, the derech resha'im formerly, when you were living in these things. [8] But now you also put

ג וואָרום איר זענט געשטאָרבן, און אייער לעבן איז פאַרבאָרגן מיט
mit farborgen iz leben eier un geshtorben zent ir vorem
with hidden is life your and died have you because

דעם משיח אין ה׳ . ד ווען דער משיח , אונדזער לעבן,
leben undzer Moshiach der ven Hashem in Moshiach dem
life our Moshiach the when Hashem in Moshiach the

וועט נתגלה ווערן, וועט איר דעמאָלט אויך נתגלה ווערן מיט
mit veren nisgale oich demolt ir vet veren nisgale vet
with to be revealed also then you will to be revealed will

אים אין כבוד.
koved in im
glory in Him

ה טייט דעריבער אָפּ אייערע אבֿרים , וועלכע זענען
zenen velche eivrem eiere op deriber teit
are which body parts your up therefore mortify

אויף דער ערד : זנות , טומאה , ליידנשאַפֿט , בייזע
beize laidenshaft tume zoines erd der oif
angry lustful passion impurity fornication earth the on

תאווה, און די געלטגייציקייט , וואָס איז עבֿודה זרה ;
zore avoide iz vos geltgaitsikeit di un taive
idols worship of is which money avarice the and desire

ו צוליב וועלכע דער גרימצאָרן פֿון ה׳ קומט אויף די
di oif kumt Hashem fun grimtsoren der velche tsulib
the on comes Hashem of fury the which on account of

קינדער פֿון ווידערשפּעניקייט; ז אין וועלכע זאַכן איר האָט אויך
oich hot ir zachn velche in vidershpenikeit fun kinder
also did you things which in disobedience of children

געלעבט אַמאָל, ווען איר האָט געלעבט אין די דאָזיקע. ח איצט
itst dozike di in gelebt hot ir ven amol gelebt
now these the in live did you when once lived

אָבער טוט אויך אָפּ (פֿון זיך) דאָס אַלץ: רוגז , כעס ,
kaas roiges alts dos zich fun op oich tut ober
animosity anger all this self from up also put however

רשעות, לעסטערונג, שענדלעכע רייד פֿון אייער מויל ; ט זאָגט
zogt moil eier fun reid shendleche lesterung rishes
tell mouth your from words shameful blasphemy malice

away all these things: ka'as *(anger)*, rage, kavvanah ra'ah *(malice)*, and chillul Hashem. Put away loshon hora from your mouth.
9 Do not speak sheker to one another, having disrobed from the Adam hakadmoni (old humanity) with his ma'asim *(works)*,
10 And instead enrobe with the Adam HaChadash, the one being renewed in da'as in accordance with the demut of the One having created him.
11 Here there is neither Yevani nor Yehudi, there is neither those who are or are not of the Bris Milah, there is no uncultured non-Greek speaker, there is no Scythian, eved, or Ben Chorin, but rather Moshiach is all in all.
12 Therefore, as Bechirim *(Chosen ones)* of Hashem, Kedoshim and ahuvim, enrobe yourselves in tender feelings of rachmei Shomayim *(heavenly compassion, mercy)*, chesed *(lovingkindness)*, anavah *(humility)*, shiflut *(lowliness)*, and savlanut

נישט קיין שקר איינס דעם אנדערן, ווייל איר האט אויסגעטאן
nisht kein sheker eins dem andern vail ir hot oisgeton
not any lie one the other because you has stripped

(פון זיך) דעם אלטן מענטשן מיט זיינע מעשים,
fun zich dem alten mentshn mit zaine maisim
of self the unregenerate old fallen man with his deeds

׳ און האט אנגעטאן דעם נייעם, וועלכער ווערט באנייט צו
un hot ongeton dem naiem velcher vert banait tsu
and have put on the new which is being renewed in

דערקענטעניש לויט דעם אפבילד פון זיין באשעפער;
derkentenish loit dem opbild fun zain Bashefer
knowledge according to the reflection of his Creator

י״א וואו עס איז נישטא קיין גריך און ייד , מילה און
vu es iz nishto kein Grich un Yid milah un
where it is not any Greek and Judaean circumcision and

ערלה , בארבאר , סקיטער , קנעכט, פרייער (מענטש),
orlah barbar Scythian knecht fraier mentsh
uncircumcision barbarian Scythian slave free man

נאר משיח איז אלץ און אין אלעם.
nor Moshiach iz alts un in alem
rather Moshiach is all and in all

י״ב קליידט זיך אָן דעריבער , ווי אויסדערווײלטע פון
kleidt zich on deriber vi oisderveilte fun
clothe yourselves on therefore as elect ones of

ה׳ , הייליקע און געליבטע, מיט א הארץ פון רחמנות ,
Hashem heilike un gelibte mit a harts fun rachmones
Hashem holy and beloved with a heart of mercy

גוטסקייט, מיט א נידעריק געמיט , ענווה , סבלנות ;
gutskeit mit a niderik gemit anove savlones
honesty with a lowly disposition gentleness long suffering

י״ג פארטראגט איינער דעם אנדערן און זייט זיך מוחל ,
fartrogt einer dem andern un zeit zich moichel
put up with one the other and be yourselves forgiving

ווען עמיצער האט עפעס פארצוווארפן אן אנדערן; פונקט
ven emitser hot epes fartsvuarfn an andern punkt
when someone has something to reproach an other exactly

וי אויך דער האר האט אייך מוחל געווען, אזוי (זאלט) איר אויך
oich ir zolt azoi geven moichel aich hot Har der oich vi
also you shall so was forgive you has L-rd the also as

(טאן); יד און איבער אלעם (זאלט איר אנטאן) ליבע, וואס איז דער
der iz vos libe onton ir zolt alem iber un ton
the is which love put on you shall all above and do

בונד פון שלימות . טו און זאל אין אייערע הערצער הערשן דער
der hershen hertser eiere in zol un shlimut fun bund
the rule hearts your in let and perfection of bond

שלום פון דעם משיח , צו וועלכן איר זענט גערופן געווארן
gevoren gerufen zent ir velchen tsu Moshiach dem fun sholem
become called are you which to Moshiach the of peace

אין איין גוף , און זייט דאנקבאר. טז זאל משיחס ווארט וואוינען
voinen vort Moshiachs zol dankbar zeit un guf ein in
dwell word Moshiach's let thankful be and body one in

בשפע אין אייך, אין יעדער חכמה ; לערנט און זייט
zeit un lernt chochme yeder in aich in beshefe
do and teaching wisdom all in you in in abundance

מזהיר איינער דעם אנדערן מיט מזמורים , לויב געזאנגען
gezangen loib mizmoyrim mit andern dem einer mazer
songs praise psalms with other the one exhorting

און רוחניותדיקע שירים, און זינגט מיט דאנק אין אייערע
eiere in dank mit zingt un shirim ruchniesdike un
your in thanksgiving with sing and songs spiritual and

הערצער צו ה׳ . יז און אלץ, וואס איר טוט, סאי אין ווארט
vort in sai tut ir vos alts un Hashem tsu hertser
word in whether do you that all and Hashem to hearts

סאי אין טאט, (זאלט איר טאן) אלץ אין דעם נאמען פונם האר
Har funem nomen dem in alts ton ir zolt tat in sai
L-rd of the Name of the in all do you shall deed in or

יהושע / ישוע , דאנקענדיק ג-ט דעם פאטער דורך אים .
im durch Foter dem G-t dankendik Yeshua Yehoshua
Him through Father the G-d thanking Yeshua Yehoshua

(longsuffering), 13 Being soivel *(bearing with)* one another and extending selicha *(forgiveness)* to each other, if it should be that one is murmuring his complaint against another; just as Adoneinu extended selicha to you, so also you should extend selicha. 14 And to all these things add ahavah, which is the agudah of tamimim. 15 And let the shalom of Moshiach arbitrate in your levavot. You were called to this shalom in one GUF. Let there be todah in your levavot. 16 Let the dvar of Rebbe, Melech HaMoshiach make its mishkan in you richly, in all chochmah and in all Moshiach's pnimiyus haTorah *(innermost Torah teaching)* and words of chizzuk, ministering to one another with Tehillim, shirim, and neshamah niggunim miRuach Hakodesh *(soul melodies from the Ruach Hakodesh)* with gratitude, singing in your levavot to Hashem. 17 And whatever thing you do, whether in dvar or in ma'aseh, do all

things b'Shem Adoneinu Yehoshua, giving todot to Elohim HaAv through him.

18 Nashim *(wives)*, make yourselves accountable to your ba'alim *(husbands)*, as is proper in Adoneinu. 19 Ba'alim, have ahavah for your nashim and do not be bitter against them. 20 Yeladim, obey your horim *(parents)* in all things, for this is well pleasing in Adoneinu. 21 Avot, do not provoke your yeladim, lest they be disheartened. 22 Avadim *(servants)*, each of you obey in all things your adon according to the basar, not with eye service as pleasers of Bnei Adam, but with tom lev, with yirat Shomayim. 23 Whatever you do, be po'alim *(workers)* who with their neshamah work facing Adoneinu and not Bnei Adam, 24 Having da'as that from Adoneinu you will receive the sachar of the nachalah *(alloted inheritance)*. Serve Adoneinu Rebbe, Melech HaMoshiach. 25 For the one doing wrong will be repaid for his wrong, ki ein masso

יח איר פרויען, אונטערטעניקט זיך צו אייערע מענער ,
mener eiere tsu zich untertenikt froien ir
husbands your to yourselves submit wives you

ווי עס שטייט אָן אינם האר. יט איר מענער , האט ליב
lib hot mener ir Har inem on shteit es vi
love has husbands you L-rd in the on stands it as

אייערע ווייבער, און פארביטערט זיך נישט קעגן זיי .
zei kegen nisht zich farbitert un vaiber eiere
them against not yourselves embitter and wives your

כ קינדער , זייט געהארכזאם צו אייערע עלטערן אין אלעם ,
alem in elteren eiere tsu gehorchzam zeit kinder
everything in parents your to obedient be children

ווארום דאס דאזיקע איז וואוילגעפעלן פאר דעם האר.
Har dem far voilgefelen iz dozike dos vorem
L-rd the before well pleasing is these the because

כא טאטעס, דערצערנט נישט אייערע קינדער , כדי זיי זאלן
zolen zei kedei kinder eiere nisht dertsernt tates
should they so that children your not provoke fathers

נישט פארלירן דעם מוט . כב איר קנעכט , זייט געהארכזאם אין
in gehorchzam zeit knecht ir mut dem farliren nisht
in obedient be servants you heart the lose not

אלעם צו אייערע הארן לויטן פלייש, נישט צו
tsu nisht fleish loitn harn eiere tsu alem
to not flesh according to masters your to all things

דינען נאר פארן אויג, ווי די , וועלכע זענען אויסן חן ביי
bai chein oisn zenen velche di vi oig farn nor dinen
with favor out are which those as eye before only serve

מענטשן, נאר מיט אן אויפריכטיקייט פון דעם הארצן, פארכטנדיק
forchtendik hartsn dem fun oifrichtikeit an mit nor mentshn
fearing heart the from sincerity a with but men

זיך פאר דעם האר; כג און וואס איר וועט טאן, זאלט איר טאן
ton ir zolt ton vet ir vos un Har dem far zich
do you shall do will you what and L-rd the before self

מיטן גאנצן הארצן, ווי פאר דעם האר, און נישט פאר
far nisht un Har dem far vi hartsn gantsn miten
before not and L-rd the before as heart whole with the

מענטשן, [כד] וויסנדיק , אז פון דעם האר וועט איר באקומען דעם
dem bakumen ir vet Har dem fun az visendik mentshn
the receive you will L-rd the from that knowing men

שכר פון דער ירושה ; ווארום איר דינט דעם האר
Har dem dint ir vorem yerushe der fun sachar
L-rd Adon the serve you because inheritance the of reward

משיח ! [כה] און ווער עס טוט אן עוולה , וועט ער באקומען
bakumen er vet avle an tut es ver un Moshiach
received he will injustice an does it who and Moshiach

דעם (עונש פאר דער) עוולה , וואס ער האט געטאן, און
un geton hot er vos avle der far onesh dem
and done has he which injustice the for punishment the

עס גיבט נישט קיין נושא פנים זיין .
zain ponem noisa kein nisht gibt es
his face partiality any not gives it

panim im Hashem *(for there is no respect of persons with G-d, no partiality).*

ד איר הארן , גיט אייערע קנעכט דאס, וואס איז גערעכט
gerecht iz vos dos knecht eiere git harn ir
right is which that servants your give masters you

און יושרדיק , און זייט וויסן , אז אויך איר האט א האר
Har a hot ir oich az visen zeit un yoisherdik un
Master a have you also that know be and fair and

אין הימל .
himel in
heaven in

4 Adonim, treat your avadim in a manner that is yashar and even-handed, with the da'as that you also have an Adon in Shomayim.

[ב] האלט אָן אין מתפלל זיין, און וואכט אין דעם מיט
mit dem in vacht un zain mispalel in on halt
with that in keep watch and his pray in on keep

דאנק ; [ג] תפילה טוענדיק צוגלייך אויך פאר אונדז,
undz far oich tsuglaich tuendik tfile dank
us for also the same time doing prayer thanksgiving

אז ה׳ זאל אויפעפענען א טיר פאר דעם ווארט, צו רעדן
reden tsu vort dem far tir a oifefenen zol Hashem az
speak to word the for door a open shall Hashem that

דעם סוד פון משיח , צוליב וועמען איך בין אויך
oich bin ich vemen tsulib Moshiach fun sod dem
also am I Whom on account of Moshiach of mystery the

געבונדן ; [ד] כדי איך זאל עס מגלה זיין, ווי איך דארף רעדן .
reden darf ich vi zain megale es zol ich kedei gebunden
speak must I as his reveal it shall I so that chained

[ה] פירט זיך אין חכמה לגבי די , וואס זענען
zenen vos di legabe chochme in zich firt
are who those in relation to wisdom in yourselves conduct

[2] Persevere in your tefillos, keeping watch while davening with todot *(thanksgiving)*, [3] Davening together also concerning us, that G-d may open for us a delet for the Besuras HaGeulah, to speak the raz of Moshiach, on account of which also I have been bound with sharsherot *(chains)*. [4] Offer this tefillah: that I make known the Besuras

HaGeulah as it is necessary for me to speak.

5 Walk in chochmah toward outsiders, redeeming the time. 6 May your lashon always be with the Chen v'Chesed Hashem, seasoned with melach *(salt)*, so that you may have da'as how it is necessary for you to answer each one.

אין דרויסן , אויסקויפנדיק די צייט. ו אייער ווארט זאל תמיד
tomed zol vort eier tsait di oiskoifendik droisen in
always shall speech your time the redeeming outside in

זיין מיט חן , געווירצט מיט זאלץ, כדי איר זאלט וויסן
visen zolt ir kedei zalts mit gevirtst chein mit zain
know shall you so that salt with seasoned grace with be

וויאזוי איר האט יעדן איינעם צו ענטפערן .
entferen tsu einem yedn hot ir viazoi
to answer to one every has you how

7 Tychicus will tell you all the news about me; he is a beloved Ach b'Moshiach and a keli kodesh who is ne'eman *(faithful)*, a chaver and fellow eved in Adoneinu. 8 Tychicus I sent to you for this very reason, that you might have da'as of everything concerning us and he might impart chizzuk *(strengthening, encouragement)* to your levavot. 9 With Onesimus, the Ach b'Moshiach, ne'eman and a beloved chaver, one of your kehillah, Tychicus will make known the things here.

ז אלץ, וואס מיך באטרעפט, וועט טיכיקוס דער געליבטער
gelibter der Tychicus vet batreft mich vos alts
beloved the Tychicus will befalls me what all

ברודער און געטרייער משרת און מיין מיטקנעכט אינם האר
Har inem mitknecht main un meshores getraier un bruder
L-rd in the fellow slave my and servant faithful and brother

אייך צו וויסן טאן, ח וועמען איך האב געשיקט צו אייך פאר דעם
dem far aich tsu geshikt hob ich vemen ton visen tsu aich
the for you to sent have I whom do know to you

זעלביקן צוועק , כדי איר זאלט וויסן ווי עס דערגייט
dergeit es vi visen zolt ir kedei tsvek zelbikn
proceeding with it how know shall you so that purpose same

אונדז, און ער זאל טרייסטן אייערע הערצער, ט צוזאמען מיט
mit tsuzamen hertser eiere treisten zol er un undz
with together hearts your console shall he and us

אנעסימוסן, דעם געטרייען און געליבטן ברודער, וועלכער איז פון
fun iz velcher bruder gelibtn un getraien dem Onesimusn
of is who brother beloved and faithful the Onesimus

אייך. זיי וועלן אייך אלץ מודיע זיין , וואס עס קומט
kumt es vos zain mudie alts aich velen zei aich
is coming it what his you to know all you will they you

דא פאר.
far do
to here

10 Aristarchus, my fellow prisoner, sends you Drishat Shalom. Also

י עס גיט אייך אפ שלום אריסטארכוס דער מיטגעפאנגענער
mitgefangener der Aristarchus sholem op aich git es
fellow prisoner the Aristarchus peace up you give it

מיינער, און מארקוס בר-נבאס שוועסטערן-זון (וועגן וועמען איר
ir vemen vegen shvestern-zun Bar-Nabbas Markos un mainer
you whom about sister's son Bar-Nabba Mark and mine

Markos, cousin of Bar-
Nabba. You have received
word klapei *(concerning)*
Markos. If he should come
to you, give him a kabbalat
panim reception and be
mekarev *(befriend)* him.
11 Also Yehoshua, the one
being called Justus. These
are the only Messianic Jews
among my fellow po'alim
(workers) in the Malchut
Hashem. They became to
me an encouragement.
12 Epaphras sends you
Drishat Shalom. He has
also been mishtatef
your kehillah, an
eved of Rebbe, Melech
HaMoshiach Yehoshua,
always davening, always
agonizing for you in his
tefillos, that you might
stand Bnei Chayil mature
and be fully assured in all
the ratzon Hashem. 13 For I
give solemn eidus for him
that he has toiled much
for you and for the ones in
Laodicea and for the ones
in Hierapolis. 14 Lukas, the
beloved physician, sends
you Drishat Shalom, and
Demas. 15 Drishat Shalom
to the Achim b'Moshiach in
Laodicea and to Nymphas
and the Brit Chadasha

האט באקומען באפעלן ; אויב ער וועט קומען צו אייך, זאלט
zolt aich tsu kumen vet er oib bafelen bakumen hot
shall you to to come will he if instructions received have

איר אים אויפנעמען), יא און יהושע / ישוע , וועלכער ווערט
vert velcher ishue Yehoshua un oifnemen im ir
is who Yeshua Yehoshua and welcome him you

גערופן יוסטוס, וואס זענען פון די געמלטע ; די דאזיקע זענען
zenen dozike di gemalte di fun zenen vos Yustus gerufen
are these the circumcised the of are who Justus called

מיינע איינציקע מיטארבעטער אין דעם קעניגרייך פון ה׳ ,
Hashem fun kenigraich dem in mitarbeter eintsike maine
Hashem of kingdom the in co-workers only my

וועלכע זענען געווארן פאר מיר א נחמה . יב עס גיט אייך
aich git es nechome a mir far gevoren zenen velche
you give it consolation a me for become are which

אפ שלום עפאפראס, וועלכער איז פון אייך, א קנעכט פון דעם
dem fun knecht a aich fun iz velcher Epaphras sholem op
the of slave a you of is who Epaphras peace up

משיח יהושע / ישוע , תמיד ראנגלענדיק זיך פאר
far zich ranglendik tomed Yeshua Yehoshua Moshiach
for himself wrestling always Yeshua Yehoshua Moshiach

אייערטוועגן אין זיינע תפילות, כדי איר זאלט שטיין פולקום און
un fulkum shtein zolt ir kedei tfiles zaine in eiertvegen
and fully stand shall you that prayers his in your sake

פעליק געוויס אין דעם גאנצן רצון פון ה׳ . יג ווארום איך
ich vorem Hashem fun rotsn gantsn dem in gevis felik
I because Hashem of will whole the in certain duly

זאג עדות וועגן אים, אז ער גיט זיך פיל מי פאר
far mi fil zich git er az im vegen eides zog
in behalf of toil much self gives he that him about witness tell

אייך און פאר די אין לאאדיצעא און אין היעראפאליס. יד עס
es Hierapolis in un Laodicea in di far un aich
it Hierapolis in and Laodicea in those for and you

גיט אייך אפ שלום לוקאס דער געליבטער רופא , און דעמאס.
Demas un roife gelibter der Lukas sholem op aich git
Demas and physician beloved the Lukas peace up you give

טו גיט אפ שלום די ברידער אין לאאדיצעא, און נימפאסן , און
un nimfasn un Laodicea in brider di sholem op git
and Nymphas and Laodicea in brothers the peace up give

די קהלה אין איר הויז . טז און ווען דער בריוו וועט ביי אייך
aich bai vet briv der ven un hoiz ir in kehile di
you at will letter this when and house her in kehile the

kehillah at her bais. 16 And whenever this iggeret [hakodesh] *(holy epistle)* is read before you, make sure also that it is read in the Moshiach's Brit Chadasha Kehillah of the Laodiceans, and also you should read the iggeret [hakodesh] of the Laodiceans. 17 And say to Archippus, "Give attention to the avodas kodesh ministry which you received in Adoneinu, that you fulfill it."

18 This is my hand-signed drishat shalom greeting, sha'ul. Remember my sharsherot *(prison chains)*. Chen v'Chesed Hashem be with you.

פארגעלייענט ווערן, מאכט, אז ער זאל אויך געלייענט ווערן אין
in veren geleient oich zol er az macht veren fargeleient
in be read also shall it that make be read before

דער קהלה אין לאאדיצעא; און אז איר זאלט אויך לייענען דעם
dem leienen oich zolt ir az un Laodicea in kehile der
the read also shall you that and Laodicea in kehile the

בריוו פון לאאדיצעא. יז און זאגט ארכיפוסן : גיב אכטונג אויף
oif achtung gib Archippus zogt un Laodicea fun briv
on attention give Archippus tell and Laodicea of letter

דער עבודה , וואס דו האסט באקומען אינם האר, אז דו
du az Har inem bakumen host du vos avoide der
you that L-rd in the received have you which ministry the

זאלסט זי דערפילן.
derfilen zi zolst
fulfill it you shall

יח דער גרוס מיט מיין אייגענער האנט, פון (מיר) פולוס.
Poylos mir fun hant eigener main mit grus der
Paul me of hand own my with greeting the

געדענקט מיינע קייטן . זאל דער חסד זיין מיט אייך. אמן .
Omein aich mit zain chesed der zol keitn maine gedenkt
Amen you with be grace the shall chains my remember

1 Thessalonians

דער ערשטער בריוו פון דעם שליח פוילוס צו די טעסאלאניקער

1 From Sha'ul and
Silvanus *(Sila)* and
Timotiyos. To the kehillah
of the inhabitants of the
city of Thessalonika, the
kehillah in Hashem, in
Elohim HaAv and in Rebbe,
Melech HaMoshiach
Adoneinu Yehoshua. Chen
v'Chesed Hashem and
Shalom Hashem to you.
2 Hodinu l'Hashem *(We
give thanks to Hashem)*
always for all of you, with
zikaron *(remembrance)*
during our davening,
without ceasing 3 In our
tefillos recalling before our
G-d and Avinu your work
of emunah, your labor of
ahavah *(agape)*, and your
perseverance of tikvah
in Moshiach Adoneinu
Yeshoshua, 4 Knowing,
Achim b'Moshiach ahuvei
Hashem *(Brothers in
Moshiach beloved of G-d)*,
your bechirah *(election)*.
5 For our Besuras HaGeulah
did not come to you in

א פוילוס און סילוואנוס און טימאטעוס צו דער קהלה פון
fun kehile der tsu Timotiyos un Silvanus un Poylos
of kehile the to Timothy and Silvanus and Paul

די טעסאלאניקער אין ג-ט דעם פאטער און דעם האר
Har dem un Foter dem G-t in Tesaloniker di
L-rd the and Father the G-d in Thessalonians the

יהושע / ישוע המשיח : חסד צו אייך און שלום .
sholem un aich tsu chesed HaMoshiach Yeshua Yehoshua
peace and you to grace the Moshiach Yeshua Yehoshua

ב מיר דאנקען ה׳ תמיד פאר אייך אלעמען, געדענקענדיק
gedenkendik alemen aich far tomed Hashem danken mir
remembering all you for always Hashem thank we

אייך אין אונדזערע תפילות; אָן אויפהער ג דערמאנען
dermonen oifher on tfiles undzere in aich
remembering ceasing without prayers our in you

מיר די פעולה פון אייער אמונה און די באמיאונג פון אייער
eier fun bamiung di un emune eier fun pule di mir
your of labor the and faith your of work the I

ליבע און די סבלנות פון אייער האפנונג אויף אונדזער
undzer oif hofenung eier fun savlones di un libe
our on hope your of perseverance the and love

האר יהושע / ישוע המשיח , פאר אונדזער ג-ט און
un G-t undzer far HaMoshiach Yeshua Yehoshua Har
and G-d our before the Moshiach Yeshua Yehoshua L-rd

פאטער; ד וויסנדיק , ברידער , געליבטע פון ה׳ , פון אייער
eier fun Hashem fun gelibte brider visendik Foter
your of Hashem of beloved brothers knowing Father

אויסדערוויילונג, ה ווייל די בשורה טובה אונדזערע איז נישט
nisht iz undzere Toive Besoire di vail oisderveilung
not is our Good News the because election

געקומען צו אייך בלויז אין ווארט אליין, נאר אויך מיט גבורה און
un gevure mit oich nor alein vort in bloiz aich tsu gekumen
and power with also but alone word in only you to come

mere locution but indeed in gevurah *(miraculous power)* and in the Ruach HaKodesh and in full bitachon *(confidence)*, just as you have da'as what sort of men we were among you for your sake. 6 And you became imitators of us and of Adoneinu, having received the Dvar Hashem *(the Word of the L-rd)* in much redifah *(persecution)* with the simcha of the Ruach HaKodesh, 7 With the result that you became a mofet *(portent)*, even a role model for all the ma'aminim *(believers)* in the territory of Macedonia and in Achaia. 8 For from you the Dvar Hashem has resounded not only in Macedonia and in Achaia, but also in every place to which your emunah in Hashem has gone forth, with the result that we have no need to say anything. 9 For they themselves [the ma'aminim b'Moshiach in Macedonia and Achaia] are reporting about us, what sort of initial reception we had with you, and how you made teshuva, turning

מיט דעם רוח הקודש און פולער געוויסהייט; לויט ווי
vi loit gevisheit fuler un HaKoidesh Ruach dem mit
as according certainty complete and the Holy Spirit the with

איר ווייסט, וואס פאר (א מענטשן) מיר זענען געווען צווישן אייך
aich tsvishen geven zenen mir mentshn a far vos veist ir
you among was are we men a for what know you

צוליב אייך. ו און איר זענט געווארן אונדזערע נאכפאלגער
nochfolger undzere gevoren zent ir un aich tsulib
followers our become are you and you for the sake

און פון דעם האר, אננעמענדיק דאס ווארט אין פיל צרות ,
tsores fil in vort dos annemendik Har dem fun un
troubles much in word the receiving L-rd the of and

מיט שמחה פון דעם רוח הקודש ; ז אזוי, אז איר זענט
zent ir az azoi HaKoidesh Ruach dem fun simcha mit
are you that so the Holy Spirit the from joy with

געווארן א מוסטער פאר אלע מאמינים אין מאצעדאניען און אין דעם
dem in un Macedonia in maiminem ale far muster a gevoren
the in and Macedonia in believers all for model a become

(לאנד) אכאיא. ח ווארום פון אייך איז דאס ווארט פון דעם האר
Har dem fun vort dos iz aich fun vorem Achaia land
L-rd the of word the is you from for Achaia land

ארויסגעגאנגען נישט בלויז קיין מאצעדאניען און אכאיא, נאר אויף
oif nor Achaia un Macedonia kein bloiz nisht aroisgegangen
on but Achaia and Macedonia to only not went out

יעדן ארט האט זיך אייער אמונה צו ה׳ פארברייטערט,
farbreitert Hashem tsu emune eier zich hot ort yedn
spread Hashem to faith your itself has place every

אזוי, אז מיר דארפן גארנישט רעדן דערפון. ט ווארום זיי אליין
alein zei vorem derfun reden gornisht darfen mir az azoi
alone they for of it speak nothing need we that so

דערציילן פון אונדז, וואס פאר אן אריינגאנג מיר האבן געהאט
gehat hoben mir araingang an far vos undz fun dertseilen
had have we entrance an for who us of proclaim

ביי אייך; און וויאזוי איר האט זיך געקערט צו ה׳ פון
fun Hashem tsu gekert zich hot ir viazoi un aich bai
from Hashem to turned self has you how and you with

אייערע אפג-טער, צו דינען דעם לעבעדיקן און אמתן ג-ט, י און צו
tsu un G-t emesn un lebedikn dem dinen tsu opg-ter eiere
to and G-d true and living the serve to idols your

דערווארטן זיין זון פון הימל , וועמען ער האט אויפגעוועקט
oifgevekt hot er vemen himel fun Zun zain dervartn
raised up again has He whom heaven from Son His wait for

to Hashem from elilim *(idols)*, from avodah zarah *(idol worship)*, turning to worship the Elohim Chayyim and Elohei Emes *(the Living G-d and the True G-d)*, [10] And to expect Zun fun der Oybershter from Shomayim whom Hashem made to stand up in the Techiyas HaMoshiach from the Mesim Yehoshua Moshieinu *(our Deliverer)* from the Charon Af HaBah *(the wrath to come)*.

2 But you yourselves know, Chaverim b'Moshiach, that our initial reception with you was not empty of result. [2] On the contrary, having suffered before and having been shamefully persecuted *(as you know)* in Philippi, we had the chozek b'Eloheinu *(strength in our G-d)* to speak to you the Besuras HaGeulah of Hashem in the face of tzorrim rabbim *(great and oppressive enemy opposition)*. [3] For our appeal, our eidus *(witness of testimony)*, does not spring from toyus *(error)* or meshuga delusion or from tum'a *(uncleanness)* or

פון די טויטע, יהושען / ישוען , וועלכער איז אונדז מציל
fun di toite Yehoshuan Yeshuan velcher iz undz matsl*
from the dead Yehoshua Yeshua who has us rescued

פון דעם צארן , וואס קומט .
fun dem tsorn vos kumt
from the wrath which comes

ב ווארום איר אליין , ברידער , ווייסט, אז אונדזער
vorem ir alein brider veist az undzer
because you yourselves brothers know that our

אריינגאנג צו אייך איז נישט געווען אומזיסט; [ב] נאר האבנדיק
araingang tsu aich iz nisht geven umzist nor hobendik
entrance to you is not was in vain but having

געליטן און געהאט אויסצושטיין חרפות אין פיליפי , ווי
gelitn un gehat oistsushtein charpus in Philippi vi
suffered and had treated shamefully in Philippi as

איר ווייסט, האבן מיר זיך דערמוטיקט אין אונדזער ג-ט
ir veist hoben mir zich dermutikt in undzer G-t
you know were we ourselves emboldened in our G-d

אנצוזאגן צו אייך די גוטע בשורה פון ה׳ אונטער גרויס
ontsuzogen tsu aich di Gute Besoire fun Hashem unter grois
to proclaim to you the good News of Hashem under great

געראנגל. [ג] ווארום אונדזער לערנונג איז נישט אויס באטרוג,
gerangl vorem undzer lernung iz nisht ois batrug
struggle because our instruction is not from deceit

נישט אויס אומלויטערע (כוונות) אויך נישט מיט כיטרעקייט;
nisht ois umloitere kavones oich nisht mit chitrekeit
not from impure intentions also not with craftiness

[ד] נאר ווי ה׳ האט אונדז אויסגעפרובירט, אונדז צו געטרויען די
nor vi Hashem hot undz oisgeprubirt undz tsu getroien di
but as Hashem did us test us to entrust the

גוטע בשורה, רעדן מיר אזוי, נישט ווי וואוילצוגעפעלן מענטשן,
mentshn voiltsugefelen vi nisht azoi mir reden Besoire Gute
men to please as not so we speak News good

נאר ה׳ , וועלכער פרובירט אויס אונדזערע הערצער. [ה] ווייל
vail hertser undzere ois prubirt velcher Hashem nor
because hearts our out prove who Hashem but

ווי איר ווייסט, זענען מיר קיינמאל נישט געקומען מיט חניפהדיקע
chnifedike mit gekumen nisht keinmol mir zenen veist ir vi
flattering with come not never we are know you as

רייד , אויך נישט מיט אן אויסרייד פון גייציקייט, ה׳ איז אן
an iz Hashem gaitsikeit fun oisreid an mit nisht oich reid
a is Hashem greed of pretext a with not also words

עדות ; [ו]אויך נישט זוכנדיק כבוד פון מענטשן, צי פון
fun tsi mentshn fun koved zuchendik nisht oich eides
from whether men of glory seeking not also witness

אייך צי פון אנדערע, [ז](הגם) מיר וואלטן געקענט אויפטרעטן
oiftreten gekent volten mir hagam andere fun tsi aich
appeared be able would we although others from or you

מיט ווערדע ווי שליחים פונם משיח . מיר זענען
zenen mir Moshiach funem shlichim vi verde mit
are we Moshiach from the Shlichim as significance with

אבער געווען מילד אין אייער מיט , ווי א זייגערין
zeigerin a vi mit eier in mild geven ober
nursing wet nurse a as midst your in gentle were however

דערנערנדיק אירע קינדער ; [ח]אזוי האט עס אונדז געצויגן צו אייך,
aich tsu getsoigen undz es hot azoi kinder ire dernerendik
you to draw us it did so children her nourishes

אז מיר האבן געוואלט זיך טיילן מיט אייך, נישט בלויז מיט
mit bloiz nisht aich mit teilen zich gevolt hoben mir az
with only not you with share ourselves wanted have we that

דער גוטער בשורה פון ה׳ , נאר אפילו מיט אונדזער אייגן
eigen undzer mit afile nor Hashem fun Besoire Guter der
own our with even but Hashem of News good the

לעבן, ווייל איר זענט אונדז געווארן זייער טייער. [ט] ווארום
vorem taier zeier gevoren undz zent ir vail leben
because dear very become us became you because life

איר געדענקט (דאך), ברידער , אונדזער מי און מאטער:
mater un mi undzer brider doch gedenkt ir
toil and labor our brothers still remember you

ארבעטנדיק ביינאכט און בייטאג, כדי נישט צו פאלן
falen tsu nisht kedei baitog un bainacht arbetendik
fall to not in order that by day and by night working

from remiyah *(guile, deceit)*. 4 On the contrary, in this way we speak: as persons examined and approved by G-d to be entrusted with the Besuras HaGeulah of Hashem, as striving to please not men but Hashem who tests, who examines, our levavot. 5 Nor did we ever come with divrei chanuppah *(words of flattery)*, as you know, nor with pretext for chamdanut *(greed)* — Der Oybershter is mine eidus! *(G-d is my witness!)* 6 Nor seeking kavod from men, neither from you nor from others. 7 Even though we had the samchut to be able to throw our weight around as Shlichim *(Emissaries)* of Moshiach, yet we became anav *(humble)* and eidel *(gentle)* among you, as a nursing imma *(mother)* might take care of her own yeladim. 8 Thus having a tshuka *(yearning)* for you, it was our good pleasure to share with you not only the Besuras HaGeulah of Hashem, but also our very lives, because you became beloved chaverim to us.

[9] For remember, Achim b'Moshiach, our labor and toil yomam valailah working for the purpose of not weighing down any one of you while we maggidim [for Moshiach] made the Hachrazah *(Proclamation, Kerygma)* to you of the Besuras HaGeulah of Hashem. [10] You were edim *(witnesses)* and so is Hashem, with what kedushah and tzedek and tamim manner of shomer masoret we acted toward you ma'aminim b'Moshiach, [11] For you know how we treated you, as an abba treats his own yeladim, [12] Exhorting you with divrei chizzuk and comforting you, addressing you with solemn edut *(testimony)* that you let your derech *(way of life)*, your hitnahagut *(conduct)*, be to fier zich *(comport oneself)* in a manner worthy of Hashem, who summons you to His own Malchut and Kavod.

[13] And for this reason also we constantly offer

צולאסט עמיצן פון אייך, האבן מיר אייך געדרשנט די גוטע
Gute di gedarshent aich mir hoben aich fun emitsn tsulast
good the preached you we did you of anyone to burden

בשורה פון ה׳ . [י] איר זענט עדות , און ה׳ אויך, ווי
vi oich Hashem un eides zent ir Hashem fun Besoire
how also Hashem and witness are you Hashem of News

הייליק און גערעכט און אָן א פעלער מיר האבן זיך
zich hoben mir feler a on un gerecht un heilik
ourselves did we fault a without and just and holy

אויפגעפירט צווישן אייך מאמינים ; [יא] ווי איר ווייסט, אז יעדן
yedn az veist ir vi maiminem aich tsvishen oifgefirt
every that know you as believers you among behave

איינעם פון אייך, ווי א פאטער זיינע קינדער , [יב] האבן מיר מזהיר
mazer mir hoben kinder zaine foter a vi aich fun einem
exhort we did children his father a as you of one

געווען און דערמוטיקט, און אייך באשוואוירן צו לעבן ווי עס איז
iz es vi leben tsu bashvoiren aich un dermutikt un geven
is it as live to adjuring you and comfort and was

ראוי פאר ה׳ , וועלכער רופט אייך צו זיין קעניגרייך און
un kenigraich zain tsu aich ruft velcher Hashem far raui
and kingdom His to you calls who Hashem before worthy

כבוד.
koved
glory

[יג] און צוליב דעם דאזיקן דאנקען מיר אויך ה׳
Hashem oich mir danken dozikn dem tsulib un
Hashem also we thank this the on account of and

אָן אויפהער, אז באקומענדיק ה׳ס ווארט, וואס איר
ir vos vort Hashems bakumendik az oifher on
you that word Hashem's receiving that ceasing without

hodayah to Hashem that when you received [as “Ani Maamin” authoritative teaching] the Dvar Hashem, the Word of Hachrazah *(Proclamation, Kerygma)* from us, you received it not as the dvar HaBnei Adam but, as it actually is, the Dvar Hashem, which also is at work in you who have emunah. 14 For you became imitators, Chaverim, of the kehillot Hashem in Moshiach Yehoshua which are in Yehudah, because you also were similarly persecuted by your own landslait, just as also they were by the ones in Yehudah, 15 Even the ones who caused the histalkus of [Moshiach] Adoneinu Yehoshua and killed the Nevi'im and persecuted us severely. Indeed, they are not pleasing Hashem and are hostile to kol Bnei Adam, 16 By hindering us from speaking to the Goyim in order that the Goyim might find Yeshu'at Eloheinu. Thus they always make complete their peysha'im. So the charon af, the burning wrath,

האט געהערט פון אונדז, האט איר עס אויפגענומען נישט אלס א
a als nisht oifgenumen es ir hot undz fun gehert hot
a as not welcomed it you did us from hear did

ווארט פון מענטשן, נאר ווי עס איז אינדעראמתן, דאס ווארט פון
fun vort dos inderamten iz es vi nor mentshn fun vort
of word the in the truth is it as but men of word

ה׳ , וועלכער ווירקט אויך אין אייך, וואס גלויבן . יד ווארום
vorem gloiben vos aich in oich virkt velcher Hashem
because believe who you in also works who Hashem

איר, ברידער , זענט געווארן נאכפאלגער פון די קהלות פון
fun kehiles di fun nochfolger gevoren zent brider ir
of kehiles the of followers become are brothers you

ה׳ , וועלכע זענען אין (לאנד) יהודה אינם משיח
Moshiach inem Yehude land in zenen velche Hashem
Moshiach in the Yehudah land in are which Hashem

יהושע / ישוע ; ווייל דאס זעלביקע האט איר געליטן פון אייערע
eiere fun gelitn ir hot zelbike dos vail Yeshua Yehoshua
your from suffer you did same the for Yeshua Yehoshua

לאנדסלייט , ווי זיי פון די יידן (יהודה , נישט אלע
ale nisht Yehude Yidn di fun zei vi landslait
all not Yehudah Judaeans the from they as countrymen

יידן), טו וועלכע האבן אפילו געטייט דעם האר יהושע / ישוע
Yeshua Yehoshua Har dem geteit afile hoben velche Yidn
Yeshua Yehoshua L-rd the killed even have which Jews

און די נביאים , און אונדז האבן זיי ארויסגעיאגט, און זענען
zenen un aroisgeyoget zei hoben undz un neviim di un
are and chase out they did us and prophets the and

נישט וואוילגעפעלן ביי ה׳ , און זענען דערווידער אלע
ale dervider zenen un Hashem bai voilgefelen nisht
all repugnant are and Hashem to well pleasing not

מענטשן; טז זיי פארווערן אונדז צו רעדן צו די גוים , אז
az Goyim di tsu reden tsu undz farveren zei mentshn
that non-Jews the to speak to us forbid they men

זיי זאלן געראטעוועט ווערן, כדי תמיד אנצופילן זייערע
zeiere ontsufilen tomed kedei veren geratevet zolen zei
their filling up always so that be saved should they

זינד; דער צארן אבער איז געקומען אויף זיי ביז צום סוף.
sof tsum biz zei oif gekumen iz ober tsorn der zind
end the until them on come is however wrath the sin

the furious retribution of Hashem has overtaken them at last.

17 But you, Achim b'Moshiach, while we were separated from you for a short time panim el panim, not b'lev, we made all the more effort in much desire to see your penemer *(faces)*. 18 For we wanted to come to you. Indeed I, [Rav] Sha'ul, did again and again; but HaSatan hindered us. 19 For who is our tikvah or simcha or crown to glory in before Adoneinu Yehoshua at His Parousia, at the Bias Moshiach — is it not you? 20 For you are our kavod and simcha.

3 Therefore, when we could no longer endure it, we resolved to be left behind alone in Athens. 2 Also we sent Timotiyos, acheinu and fellow po'el of Hashem in the Besuras HaGeulah of Moshiach. We sent

יז מיר אבער , ברידער , נאך דעם ווי מיר זענען פון אייך
aich fun zenen mir vi dem noch brider ober mir
you from are we how the after brothers however we

פאריתומט געווארן לפי-שעה , פונם פנים , נישט אין הארצן,
hartsn in nisht ponem funem lefisho gevoren faryosemt
heart in not face from the for a while become orphaned

האבן מיר זיך פיל מער באמיט צו זען אייער פנים
ponem eier zen tsu bamit mer fil zich mir hoben
face your see to make effort more much ourselves we have

מיט גרויס פארלאנג; יח ווייל מיר האבן געוואלט קומען צו
tsu kumen gevolt hoben mir vail farlang grois mit
to to come wanted have we because desire great with

אייך; טאקע איך, פוילוס, און איינמאל און א צווייטמאל ; און
un tsveitmol a un einmol un Poylos ich take aich
and second time a and once and Paul I actually you

דער שׂטן האט אונדז געשטערט. יט ווארום וואס איז אונדזער
undzer iz vos vorem geshtert undz hot Satan der
our is what because hinder us did Satan the

האפנונג, אדער פרייד, אדער קרוין פון בארימונג? צי זענט איר
ir zent tsi barimung fun kroin oder freid oder hofenung
you are boasting of crown or joy or hope

עס דען נישט, פאר אונדזער האר יהושע / ישוע ביי זיין
zain bai Yeshua Yehoshua Har undzer far nisht den es
His at Yeshua Yehoshua L-rd our before not then it

אנקומען? כ יא , איר זענט אונדזער כבוד און שמחה.
simcha un koved undzer zent ir yo onkumen
joy and glory our are you yes arrival

ג דערפאר , נישט קענענדיק עס לענגער אויסהאלטן, האבן מיר
mir hoben oishalten lenger es kenendik nisht derfar
we have endure longer it being able not therefore

באשלאסן צו בלייבן אליין אין אטען ; ב און האבן געשיקט
geshikt hoben un Aten in alein blaiben tsu bashlosen
sent have and Athens in alone remain to decided

טימאטעוסן דעם ברודער אונדזערן און ה׳ס מיטארבעטער
mitarbeter Hashems un undzern bruder dem Timotiyosn
fellow worker Hashem's and ours brother the Timoteos

אין דער גוטער בשורה פון דעם משיח , אייך צו שטארקן
shtarken tsu aich Moshiach dem fun Besoire Guter der in
strengthen to you Moshiach the of News good the in

און טרייסטן וועגן אייער אמונה, [ג] כדי קיינער
keiner kedei emune eier vegen treisten un
anyone in order that faith your about encourage and

זאל זיך נישט וואקלען אין די דאזיקע צרות ; ווארום
vorem tsores dozike di in vaklen nisht zich zol
because troubles these the in be shaken not himself shall

איר ווייסט אליין , אז דערצו זענען מיר באשטימט.
bashtimt mir zenen dertsu az alein veist ir
appointed we were for this that yourselves know you

[ד] ווארום אפילו ווען מיר זענען געווען ביי אייך, האבן מיר אייך
aich mir hoben aich bai geven zenen mir ven afile vorem
you we did you with was are we when even because

פאראויסגעזאגט, אז מיר וועלן ליידן צרות ; און אזוי איז עס
es iz azoi un tsores laiden velen mir az foroisgezogt
it did so and troubles to suffer will we that foretold

געשען , ווי איר ווייסט. [ה] צוליב דעם, ווען איך האב עס
es hob ich ven dem tsulib veist ir vi geshen
it could I when that on account of know you as happen

שוין לענגער נישט געקענט דערטראגן, האב איך אויך געשיקט
geshikt oich ich hob dertrogen gekent nisht lenger shoin
send also I did bear be able not longer already

זיך צו דערוויסן וועגן אייער אמונה, טאמער האט אייך דער
der aich hot tomer emune eier vegen dervisen tsu zich
the you that lest faith your about find out to myself

אויספרואווער אויסגעפרואווט, און אונדזער מי איז געווארן צו
tsu gevoren iz mi undzer un oisgepruvt oispruver
to become is effort our and put to the test tempter

גארנישט. [ו] איצט אבער ווען טימאטעוס איז געקומען צו אונדז
undz tsu gekumen iz Timotiyos ven ober itst gornisht
us to come is Timothy when however now nothing

פון אייך, און אונדז אנגעזאגט די גוטע נייעס וועגן אייער
eier vegen naies gute di ongezogt undz un aich fun
your about news good the informed us and you from

אמונה און ליבע, און אז איר געדענקט אונדז שטענדיק צום
tsum shtendik undz gedenkt ir az un libe un emune
to the always us remember you that and love and faith

גוטן , בענקענדיק אונדז צו זען, ווי מיר אייך, [ז] זענען מיר דעריבער
deriber mir zenen aich mir vi zen tsu undz benkendik gutn
therefore we are you we as see to us longing good

געטרייסט געווארן , ברידער , מיט אייך, אין יעדער באדריקונג און
un badrikung yeder in aich mit brider gevoren getreist
and affliction every in you by brothers become comforted

Timotiyos in order to give you chozek *(strength)* and to speak divrei chizzuk to you on behalf of our
Emunah. [3] This was for the tachlis that no one be unsettled because of ES TZARAH. For you yourselves have da'as that we have a divine calendar date with ES TZARAH.
[4] For, hinei, when we were with you, we kept telling you beforehand that we were going to suffer redifah, just as also it came to pass, of which
you have da'as. [5] For this reason, when I could no longer endure it, I sent in order to know your emunah, lest somehow [HaSatan Samma'el] the Tempter [HaMenasseh] had ensnared you by nissayon and our labor should be for nothing.
[6] But, just now, when Timotiyos has come to us from you and has brought us good news of your Emunah and your ahavah and that you always have zochrim tovim *(good memories)* of us, yearning to see us, just as we yearn to
see you. [7] For this reason,

Achim b'Moshiach, in all our tzoros and redifah, we received chozek because of you through your emunah. 8 For now we have Chayyim if you have a firm standing and remain ne'emanot *(faithful)* in Hashem. 9 For what hodayah are we able to return to Hashem concerning you because of all the simcha with which we rejoice on account of you before Eloheinu, 10 As, yomam valailah, we are davening with all retzinut *(earnestness)* in order to see your penemer *(faces)* and to bring to shleimut what is lacking in your emunah?

11 And may Eloheinu and Avinu, may Hashem Himself and Adoneinu Yehoshua direct our way to you. 12 And may Hashem cause you to grow and to overflow and abound in ahavah *(agape)* for one another and for kol Bnei Adam, just as also we have ahavah *(agape)* for you, 13 With this tachlis *(purpose)*: to establish your levavot faultless in kedushah *(holiness)* in the presence

צרה אונדזערער, דורך אייער אמונה; ח ווייל איצט
itst vail emune eier durch undzerer tsore
now because faith your through ours tribulation

לעבן מיר, ווען איר שטייט פעסט אינם האר. ט ווארום וואס פאר
far vos vorem Har inem fest shteit ir ven mir leben
for who because L-rd in the firm stand you when we live

א שבח קענען מיר אפגעבן צו ה׳ פאר אייך, פאר דער גאנצער
gantser der far aich far Hashem tsu opgeben mir kenen shvach a
whole the for you for Hashem to give we can praise a

שמחה, מיט וועלכער מיר פרייען זיך צוליב אייך פאר
far aich tsulib zich freien mir velcher mit simcha
before you on account of self rejoice we which with joy

אונדזער ג-ט? י ביינאכט און בייטאג טאן מיר זייער פיל מתפלל
mispalel fil zeier mir ton baitog un bainacht G-t undzer
pray much very we do by day and by night G-d our

זיין, אז מיר זאלן זען אייער פנים און פארפאלקאמענען דאס,
dos farfolkomenen un ponem eier zen zolen mir az zain
that fulfill and face your see should we that be

וואס פעלט (נאך) אין אייער אמונה.
emune eier in noch felt vos
faith your in still is missing which

יא און זאל אונדזער ג-ט און פאטער אליין און אונדזער
undzer un alein Foter un G-t undzer zol un
our and Himself Father and G-d our shall and

האר יהושע / ישוע אונדז פירן אויף דעם וועג צו אייך; יב און
un aich tsu veg dem oif firen undz Yeshua Yehoshua Har
and you to way the on lead us Yeshua Yehoshua L-rd

אייך זאל דער האר מערן און איבערפליסן אין דער ליבע איינער
einer libe der in iberflisn un mern Har der zol aich
one love the in overflow and increase L-rd the shall you

צום אנדערן און צו אלעמען, ווי אויך אונדז צו אייך; יג כדי
kedei aich tsu undz oich vi alemen tsu un andern tsum
so that you to us also as everyone to and other to the

ער זאל באפעסטיקן אייערע הערצער, (צו זיין) אָן א מום
mum a on zain tsu hertser eiere bafestikn zol er
blemish a without be to hearts your fortify shall He

אין קדושה פאר ג-ט און אונדזער פאטער, ביים ווידערקומען
viderkumen baim Foter undzer un G-t far kedushe in
coming again at the Father our and G-d before holiness in

פון אונדזער האר יהושע / ישוע מיט אלע זיינע קדושים.
kedoishem zaine ale mit Yeshua Yehoshua Har undzer fun
saints His all with Yeshua Yehoshua L-rd our of

of Hashem and Avinu at the Bi'as Moshiach *(Coming of Moshiach)* of Adoneinu Yehoshua with all His Kedoshim. Omein.

4 Lemaskana *(finally)*, Achim b'Moshiach, we ask and exhort you in Adoneinu Yehoshua, in order that, just as from us [Moshiach's Shlichim] you received [as authoritative halachic tradition, as the Messianic teaching to be followed] how it is necessary for you to be fier zich *(comport oneself)* in your derech *(way of life)* and to please Hashem (just as you in fact are doing), so you should abound more and more. [2] For you have da'as what mitzvot *(commandments)* we gave you through [Moshiach] Adoneinu Yehoshua. [3] For this is the ratzon Hashem *(the will of G-d)*, your kedushah *(holiness)*, your consecration, that you abstain from zenut *(fornication)*, [4] That each one of you have da'as of how to control your own k'li *(vessel)* in kedushah and kavod, [5] Not in the

ד און ווייטער , ברידער , בעטן מיר און זענען אייך
un vaiter brider beten mir un zenen aich
and furthermore brothers ask we and are you

מזהיר אינם האר יהושע / ישוע , אז ווי איר
mazer inem Har Yehoshua Yeshua az vi ir
admonishing in the L-rd Yehoshua Yeshua that as you

האט מקבל געווען פון אונדז, וויאזוי איר דארפט זיך
hot mekabl geven fun undz viazoi ir darft zich
did receive become from us how you ought yourselves

לעבן וואוילגעפעלן צו ה׳ — און טאקע אזוי ווי איר
leben voilgefelen tsu Hashem un take azoi vi ir
to live well pleasing to Hashem and actually thus like you

טוט דאס, אז איר זאלט עס פיל פארמערן. [ב] וואָרום איר
tut dos az ir zolt es fil farmeren vorem ir
do that that you shall it much more because you

ווייסט (דאך) וואס פאר א געבאטן מיר האבן אייך געגעבן
veist doch vos far a geboten mir hoben aich gegeben
know after all what for a directive we have you given

דורך דעם האר יהושע / ישוע . [ג] וואָרום דאס דאזיקע איז
durch dem Har Yehoshua Yeshua vorem dos dozike iz
by the L-rd Yehoshua Yeshua because the these is

ה׳ס רצון, אייער הייליקונג, אז איר זאלט זיך
Hashems rotsn eier heilikung az ir zolt zich
Hashem's will your holiness that you should yourselves

אפהאלטן פון זנות ; [ד] אז יעדער איינער פון אייך זאל
ophalten fun zoines az yeder einer fun aich zol
abstain from fornication that every one of you shall

וויסן ווי צו האלטן זיין אייגענע כלי אין קדושה און מיט
visen vi tsu halten zain eigene keile in kedushe un mit
know how to possess his own vessel in holiness and with

כבוד , [ה] נישט אין ליידנשאפטלעכע תאוות, ווי די גויים , וועלכע
koved nisht in laidenshaftleche taives vi di Goyim velche
honor not in passion lusts as the non-Jews who

קענען נישט ה׳ ; [ו] און אז קיינער זאל נישט עובר זיין
kenen nisht Hashem un az keiner zol nisht oyver zain
know not Hashem and that anyone shall not violating his

passion of ta'avah *(evil desire, lust)* like Goyim who do not have da'as of Hashem; 6 That no man commit peysha and take advantage of one of his Achim b'Moshiach in this [sexual] matter, because Hashem is the Nokem *(Avenger)* concerning all these things, just as also we told you before and warned you. 7 For [as far as our bechirah (election) is concerned], Hashem did not summon us for tu'ma *(uncleanness)* but in kedushah *(holiness)*. 8 Therefore, the one rejecting this mitzvah *(commandment)* does not reject Bnei Adam but Hashem who gives to you His Ruach Hakodesh.

9 Concerning the matter of ahavah shel achvah *(brotherly love)*, you have no need that we write you, for you yourselves are limudei Elohim *(taught of G-d)* to have ahavah *(agape)* one for another. 10 For indeed this you do toward all the Achim b'Moshiach in all of Macedonia. But in this we exhort you,

Chaverim, to abound more

און באטריגן דעם ברודער זיינעם אין דער זאך ; ז ווייל דער
der vail zach der in zainem bruder dem batrigen un
the because thing this in his brother the deceive and

האר איז זיך נוקם אין אלע די דאזיקע פאלן, ווי מיר האבן
hoben mir vi falen dozike di ale in noikem zich iz Har
had we as cases these the all in avenge self is L-rd

עס אייך פריער געזאגט און אויסדריקלעך געווארנט. ווארום
vorem gevorent oisdriklech un gezogt frier aich es
because warned expressively and said previously you it

ה׳ האט אונדז נישט גערופן צו טומאה , נאר צו קדושה .
kedushe tsu nor tume tsu gerufen nisht undz hot Hashem
holiness to rather impurity to call not us did Hashem

ח דעריבער דער , וואס פאראכט עס , פאראכט נישט א מענטשן,
mentshn a nisht faracht es faracht vos der deriber
man a not scorns this scorns who the one therefore

נאר ה׳ , וועלכער גיט אונדז אויך דעם רוח הקודש .
HaKoidesh Ruach dem oich undz git velcher Hashem nor
the Holy Spirit the also us gives who Hashem but

ט און וואס שייך ברידערלעכער ליבע, באדארפט איר
ir badarft libe briderlecher shaich vos un
you need love brotherly concerning who and

נישט, מען זאל שרייבן צו אייך, ווייל איר אליין זענט
zent alein ir vail aich tsu shraiben zol men nisht
are yourselves you because you to write should one not

געלערנט פון ה׳ , ליב צו האבן איינער דעם אנדערן; י ווארום
vorem andern dem einer hoben tsu lib Hashem fun gelernt
because other the one have to love Hashem by taught

איר טוט עס אויך צו אלע ברידער אין גאנץ מאצעדאניען. נאר מיר
mir nor Macedonia gants in brider ale tsu oich es tut ir
we but Macedonia all in brothers all to also it do you

בעטן אייך, אז איר זאלט נאך פיל מער טאן, יא און שטרעבן
shtreben un ton mer fil noch zolt ir az aich beten
strive and do more much after shall you that you ask

צו פירן א שטיל לעבן, און טאן דאס אייעריקע, און ארבעטן מיט
mit arbeten un eierike dos ton un leben shtil a firen tsu
with work and yours the do and life quiet a lead to

and more. 11 And have as your ambition to lead a quiet life of shalom bayis, and to mind your own business, and to have a parnasah, working with your own hands, according to the mitzvot *(commandments)* we gave you. 12 The tachlis *(purpose)* is that the way you fier zich *(comport oneself)* in your derech *(way of life)* be conducted properly toward outsiders and that you might not be nitzrach *(needy)*.

13 We do not want you to lack da'as, Chaverim, concerning those who have "fallen asleep." The purpose is that you not have agmat nefesh *(grief)* like the rest, who do not have tikvah *(hope)*. 14 For, if we have an Ani Ma'amin belief that Yehoshua had his histalkus and then stood up alive again in the Techiyas HaMoshiach from HaMesim, even so, Hashem will bring with him those who have fallen asleep through Yehoshua. 15 For this we say to you by the Dvar Hashem, that

אייערע אייגענע הענט , פונקט אזוי ווי מיר האבן אייך געבאטן ,
geboten aich hoben mir vi azoi punkt hent eigene eiere
directed you have we as so exactly hands own your

יב כדי איר זאלט פירן אנשטענדיק קעגן די , וואס זענען
zenen vos di kegen onshtendik firen zolt ir kedei
are who the against respectably behave shall you so that

אין דרויסן , און נישט דארפן אנקומען צו קיינעם .
keinem tsu onkumen darfen nisht un droisen in
anyone on to depend need not and outside in

יג און מיר ווילן נישט איר זאלט זיין אומוויסנד , ברידער ,
brider umvisnd zain zolt ir nisht vilen mir un
brothers uninformed be shall you not wish we and

וועגן די , וועלכע זענען איינגעשלאפן, כדי איר זאלט נישט
nisht zolt ir kedei aingeshlofen zenen velche di vegen
not shall you so that fallen asleep have who those about

טרויערן, ווי די אנדערע, וואס האבן נישט קיין האפנונג. יד ווארום
vorem hofenung kein nisht hoben vos andere di vi troiern
because hope any not have who others the as grieve

ווי מיר גלויבן , אז יהושע / ישוע איז געשטארבן און
un geshtorben iz Yeshua Yehoshua az gloiben mir vi
and died is Yeshua Yehoshua that believe we as

אויפגעשטאנען , אזוי וועט ה׳ ברענגען די איינגעשלאפענע
aingeshlofene di brengen Hashem vet azoi oifgeshtanen
sleeping the bring Hashem will so stood up again

אין יהושען / ישוען צוזאמען מיט אים. טו ווארום דאס
dos vorem im mit tsuzamen Yeshuan Yehoshuan in*
the because him with together Yeshua Yehoshua in

דאזיקע זאגן מיר אייך אין א ווארט פון דעם האר, אז מיר, די
di mir az Har dem fun vort a in aich mir zogen dozike
the we that L-rd the from word a in you we say these

לעבעדיקע , וואס בלייבן איבער ביז צום קומען פון דעם
dem fun kumen tsum biz iber blaiben vos lebedike
the of coming to the until over remain who the living ones

we who are alive and have been left behind until the Bi'as *(Coming, Parousia of)* Moshiach Adoneinu, may in no way be kodem *(preceding)* those who have fallen asleep. 16 For Adoneinu Himself, at the signal, at the bat kol of the Sar HaMalachim *(the Archangel)*, and at the shofar blast of Hashem, shall come down from Shomayim, and the Mesim in Moshiach shall stand up alive in the Techiyas HaMesim first. 17 Then, we who are alive and who have been left behind simultaneously with them shall be snatched up in the ananim *(clouds)* to meet Adoneinu in the air. And so always with Adoneinu we shall be. 18 Therefore, give chozek *(strength)* and speak divrei chizzuk *(words of encouragement)*, comforting one another with these words.

5 But concerning the ittim *(times)* and the zmanim *(seasons)*, Chaverim, you have no need for you to have anything in writing. 2 For you yourselves know

האר, װעלן בשום אופן נישט פארױסגײן די אײנגעשלאפענע;
aingeshlofene di foroisgein nisht oifen beshum velen Har
sleeping the go ahead of not way never will L-rd

טז װײל דער האר אלײן װעט אראפנידערן פון הימל ,
himel fun aropnideren vet alein Har der vail
heaven from descend will Himself L-rd the because

מיט א גרױס געשרײ, מיט דעם קול פון דעם שר המלאכים ,
hamalochim sar dem fun kol dem mit geshrei grois a mit
angel ruler the of voice the with cry great a with

און מיט דעם שופר פון ה׳ ; און די טױטע אינם
inem toite di un Hashem fun shoifer dem mit un
in the dead the and Hashem of trumpet the with and

משיח װעלן אױפשטײן קודם כל; יז דאן מיר, די
di mir dan kol koidem oifshtein velen Moshiach
the we then all before standing up again will Moshiach

לעבעדיקע , װעלכע זענען איבערגעבליבן, װעלן צוזאמען מיט
mit tsuzamen velen ibergebliben zenen velche lebedike
with together will left are who the living ones

זײ ארױפגעכאפט װערן אין די װאלקנס, צו באגעגענען דעם האר
Har dem bagegenen tsu volkens di in veren aroifgechapt zei
L-rd the meet to clouds the in be caught up them

אין דער לופט; און אזױ װעלן מיר תמיד זײן מיט דעם האר.
Har dem mit zain tomed mir velen azoi un luft der in
L-rd the with be always we will thus and air the in

יח דערפאר זאלט איר טרײסטן אײנער דעם אנדערן מיט די דאזיקע
dozike di mit andern dem einer treisten ir zolt derfar
these the with other the one console you shall therefore

װערטער.
verter
words

ה און װאס שײך די צײטן און זמנים , ברידער ,
brider zmanem un tsaitn di shaich vos un
brothers seasons and times the concerning who and

דארפט איר נישט, אז מען זאל שרײבן צו אײך. ב װארום
vorem aich tsu shraiben zol men az nisht ir darft
because you to write shall one that not you need

איר אלײן װײסט גאנץ גענױ , אז דער טאג פון דעם
dem fun tog der az genoi gants veist alein ir
the of Day the that accurately quite know yourselves you

האר קומט װי א גנב אין דער נאכט. ג בשעת מען װעט זאגן :
zogen vet men beshas nacht der in ganev a vi kumt Har
be said will it while night the in thief a as comes L-rd

שלום און שלווה, וועט דעמאלט פלוצלונג קומען אויף זיי זייער
zeier zei oif kumen plutslung demolt vet shalve un sholem
their them on come suddenly then will safety and peace

בראך , ווי ווייען אויף א קימפעטארין , און זיי וועלן
velen zei un kimpetorin a oif veyen vi broch
will they and woman in childbirth a on pangs as disaster

בשום אופן נישט אנטרונען. ד איר אבער זענט נישט אין דער
der in nisht zent ober ir antrunen nisht oifen beshum
the in not are however you escape not way never

פינצטערניש, אז דער טאג זאל אייך איבערראשן ווי א גנב ;
ganev a vi iberrashn aich zol tog der az fintsternish
thief a as surprise you shall day the that darkness

ה ווארום אלע זענט איר קינדער פונם ליכט און קינדער פונם
funem kinder un licht funem kinder ir zent ale vorem
of the children and light of the children you are all because

טאג; מיר זענען נישט פון דער נאכט, אויך נישט פונם חושך ;
choishech funem nisht oich nacht der fun nisht zenen mir tog
darkness of the not also night the of not are we day

ו דעריבער לאמיר נישט שלאפן ווי די אנדערע, נאר וואכן און זיין
zain un vachen nor andere di vi shlofen nisht lomir deriber
be and watch but others the as sleep not let us therefore

ניכטער. ז ווארום די , וואס שלאפן, שלאפן ביינאכט; און די ,
di un bainacht shlofen shlofen vos di vorem nichter
the and by night sleep sleep who the because sober

וואס שכורן זיך אָן, שכורן זיך אָן
on zich shikeren on zich shikeren vos
on themselves getting drunk on themselves get drunk who

ביינאכט. ח נאר ווייל מיר זענען פונם טאג, לאמיר זיין ניכטער,
nichter zain lomir tog funem zenen mir vail nor bainacht
sober be let us day of the are we because but by night

לאמיר זיך אנקליידן מיט דעם ברוסט שילד פון אמונה און
un emune fun shild brust dem mit onkleiden zich lomir
and faith of shield breast the with to put on ourselves let us

ליבע, און, אלס א העלם , די האפנונג פון ישועה . ט ווייל
vail yeshue fun hofenung di helm a als un libe
because salvation of hope the helmet a as and love

ה׳ האט אונדז נישט באשטימט צו גרימצארן, נאר צום
tsum nor grimtsoren tsu bashtimt nisht undz hot Hashem
to the but fury to appointed not us has Hashem

דערווערבן רעטונג דורך דעם האר אונדזערן יהושע / ישוע
Yeshua Yehoshua undzern Har dem durch retung derverben
Yeshua Yehoshua our L-rd the through salvation obtain

very well that the Yom Hashem comes like a ganav balailah *(thief in the night).* 3 Whenever they say, “Shalom and Bitachon!” then sudden churban *(destruction)* will come upon them like the chevlei leydah *(birth pangs)* of the isha with a baby in her womb. And they can certainly not escape. 4 But you, Achim b'Moshiach, are not in choshech that the Yom should overtake you like a ganav. 5 For all of you are Bnei Ohr and Bnei Yom; we are not of the Lailah nor of the Choshech. 6 Therefore, let us not “sleep” as the rest, but let us keep awake with zililut da'as *(sober-mindedness).* 7 For the ones sleeping sleep balailah, and the ones indulging in shichrut *(drunkenness)* indulge in shichrut balailah. 8 But we, being Bnei Yom, let us be bnei zililut da'as *(sons of sober-mindedness)*, having clothed ourselves with the choshen *(breastplate)* of emunah and ahavah *(agape)* and as a KOVAH *(helmet)* the tikvah of

Yeshu'at Eloheynu.
9 Because Hashem did not appoint us to charon af *(the burning wrath)* but to the attainment of Yeshu'at Eloheinu through Adoneinu, Moshiach Yehoshua.
10 He is the one who made his histalkus and died on our behalf in order that whether we are [living] and awake or [passed away] and sleeping, we may live together with Moshiach.
11 Therefore, give chozek *(strength)* and encouragement, building up one another, as indeed you are doing.

12 Now we ask you, Achim b'Moshiach, to have discerning binah *(understanding)* and discern the ones laboring among you who are your Mashgichim Ruchaniyim *(Spiritual Overseers)* in Adoneinu. I'm referring to the ones who admonish and warn you.
13 And esteem them most exceedingly in ahavah *(agape)*, because of their avodas kodesh work. Let there be shalom

המשיח , וועלכער איז געשטארבן פאר אונדזערטוועגן, כדי
kedei undzertvegen far geshtorben iz velcher HaMoshiach
so that our sakes for died is who the Moshiach

סאי צי מיר וואכן סאי צי מיר שלאפן, זאלן מיר
mir zolen shlofen mir tsi sai vachen mir tsi sai
we shall sleep we whether or are awake we whether also

לעבן צוזאמען מיט אים. יא טרייסט זשע זיך און בויט
boit un zich zhe treist im mit tsuzamen leben
build and yourselves then comfort Him with together live

אויף איינער דעם אנדערן, ווי איר טוט עס אויך.
oich es tut ir vi andern dem einer oif
also it do you as other the one up

יב מיר בעטן אייך אבער , ברידער , אז איר זאלט קענען
kenen zolt ir az brider ober aich beten mir
know shall you that brothers however you ask we

די , וועלכע באמיען זיך צווישן אייך, און זענען די
di zenen un aich tsvishen zich bamien velche di
the are and you among themselves toil who the

וואס זענען איבער אייך אינם האר און רעדן צו אייך דברי
divrei aich tsu reden un Har inem aich iber zenen vos
words of you to speak and L-rd in the you over are who

מוסר , יג און איר זאלט זיי צוטיילן זייער פיל כבוד מיט
mit koved fil zeier tsuteilen zei zolt ir un musar
with honor much very grant them shall you and reproof

ליבע צוליב זייער ארבעט. האט שלום צווישן זיך .
zich tsvishen sholem hot arbet zeier tsulib libe
yourselves among peace have work their on account of love

יד און מיר זענען אייך מזהיר , ברידער , איר זאלט ווארנען די
di vornen zolt ir brider mazer aich zenen mir un
the warn shall you brothers exhort you are we and

bayis *(family peace)* also
in the kehillah. 14 And
we exhort you, Achim
b'Moshiach, warn the
batlanim *(unemployed or
lazy loafers, idlers)*, comfort
the congregant who is
pachdan *(fainthearted)*,
those who are weak
take an interest in, have
savlanut *(patience)* with all.
15 See that no one returns
ra'ah for ra'ah, but always
pursue haTov both for
one another and for all.
16 Have simcha always.
17 Daven unceasingly.
18 In everything offer
hodayah, for this is
the ratzon Hashem in
Moshiach Yehoshua for
you. 19 Do not quench
the Ruach Hakodesh.
20 Do not reject nevu'ot
(prophecies). 21 But test kol
davar *(everything)*; hold
fast to haTov. 22 Abstain
from every appearance of
ra'ah *(evil)*.

23 And now Elohei
HaShalom wholly set you
apart as Kedoshim and
may your whole ruach
and nefesh and basar be
preserved without blame
at the Bi'as HaMoshiach

אומרואיקע, שטארקן די ווייכהארציקע, אונטערלענען די
di unterlenen veichhartsike di shtarken umruike
the support faint of heart the strengthen disorderly

שוואכע, זיין גרויסמוטיק לגבי אלעמען . טו זעט, אז
az zet alemen legabe groismutik zain shvache
that see everyone in relation to patient be weak

קיינער זאל נישט אפצאלן קיינעמען שלעכטס פאר שלעכטס; נאר
nor shlechts far shlechts keinemen optsolen nisht zol keiner
but evil for evil any one repay not shall anyone

תמיד זאלט איר נאכיאגן דאס גוטע איינער פאר דעם אנדערן
andern dem far einer gute dos nochyogen ir zolt tomed
other the for one good the chase after you shall always

און פאר אלעמען. טז פריידט זיך תמיד ; יז טוט תפילה
tfile tut tomed zich freidt alemen far un
prayer do always yourselves rejoice all for and

אָן אויפהער; יח זייט דאנקבאר פאר אלעם ; ווארום
vorem alem far dankbar zeit oifher on
because everything for thankful be ceasing without

דאס איז ה'ס רצון אינם משיח יהושע / ישוע
Yeshua Yehoshua Moshiach inem rotsn Hashems iz dos
Yeshua Yehoshua Moshiach in the will Hashem's is this

פאר אייערטוועגן. יט לעשט נישט דעם גייסט; כ פאראכט נישט
nisht faracht Gaist dem nisht lesht eiertvegen far
not scorn Spirit the not quench your sake for

נבואות (זאגן); כא פרובירט אלץ אויס, האלט פעסט דאס גוטע;
gute dos fest halt ois alts prubirt zogen nevues
good the fast hold out all test saying prophecies

כב דערווייטערט זיך פון בייז אין יעדער געשטאלט.
geshtalt yeder in beiz fun zich dervaitert
form every in evil from yourselves move away

כג און דער ג-ט פון שלום אליין זאל אייך הייליקן דורך
durch heiliken aich zol alein sholem fun G-t der un
through sanctify you shall Himself peace of G-d the and

און דורך ; און זאל אייער גאנצער גייסט און נפש און גוף
guf un nefesh un Gaist gantser eier zol un durch un
body and soul and Spirit whole your shall and through and

אפגעהיטן ווערן אָן א מום ביי דעם ווידערקומען פון
fun viderkumen dem bai mum a on veren opgehiten
of coming again the at blemish a without be kept

Adoneinu Yehoshua.
24 Ne'eman *(Faithful)* is the One who summons you to your kri'ah *(calling)*. He will do it.

25 Achim b'Moshiach, offer tefillos also concerning us.
26 Say Drishat Shalom to all the Achim b'Moshiach with a neshikat kedoshah.
27 By Adoneinu, I solemnly give you the directive that this iggeret hakodesh has to be read to all the Achim b'Moshiach.

28 The Chen v'Chesed of Adoneinu, Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua, be with you.

אונדזער האר יהושע / ישוע המשיח . כד באגלויבט איז
iz bagloibt HaMoshiach Yeshua Yehoshua Har undzer
is faithful the Moshiach Yeshua Yehoshua L-rd our

דער , וועלכער רופט אייך, וועלכער וועט עס אויך טאן.
ton oich es vet velcher aich ruft velcher der
do also it will who you calls who the One

כה ברידער , זייט מתפלל פאר אונדז.
undz far mispalel zeit brider
us for pray be brothers

כו גיט אפ שלום אלע ברידער מיט א הייליקן קוש. כז איך
ich kush heiliken a mit brider ale sholem op git
I kiss holy a with brothers all peace up give

באשווער אייך ביי דעם האר, אז דער בריוו זאל איבערגעלייענט
ibergeleient zol briv der az Har dem bai aich bashver
read shall letter this that L-rd the by you adjure

ווערן פאר אלע ברידער .
brider ale far veren
brothers all before be

כח דער חסד פון אונדזער האר יהושע / ישוע המשיח
HaMoshiach Yeshua Yehoshua Har undzer fun chesed der
the Moshiach Yeshua Yehoshua L-rd our of grace the

זאל זיין מיט אייך.
aich mit zain zol
you with be shall

2 Thessalonians

דער צווייטער בריוו פונם שליח פוילוס צו די טעסאלאניקער

1 From Sha'ul and Silvanus *(Sila)* and Timotiyos. To the Kehillah of the inhabitants of the city of Thessalonika, the Kehillah in Hashem, in Elohim Avinu and Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua Adoneinu,

[2] Chen v'Chesed Hashem to you and Shalom from Elohim Avinu and Rebbe Melech HaMoshiach Yehoshua Adoneinu.

[3] With continuous hodayah *(thanksgiving)* we ought to make brachot to Hashem concerning you, Achim b'Moshiach, as is fitting, because your emunah is increasing abundantly and the ahavah *(agape)* every one of you has for the other is growing. [4] Therefore, we ourselves glory in you in all the kehillot of Hashem for your zitzfleisch *(patience)* and emunah in all the redifot *(persecutions)* and the tzoros you are enduring.

א פוילוס און סילוואנוס און טימאטעוס צו דער קהלה פון
fun kehile der tsu Timotiyos un Silvanus un Poylos
of kehile the to Timothy and Silvanus and Paul
די טעסאלאניקער אין ג-ט אונדזער פאטער און אין האר
Har in un Foter undzer G-t in Tesaloniker di
L-rd in and Father our G-d in Thessalonians the
יהושע / ישוע המשיח ; [ב] חסד צו אייך און שלום פון
fun sholem un aich tsu chesed HaMoshiach Yeshua Yehoshua
from peace and you to grace the Moshiach Yeshua Yehoshua
ג-ט דעם פאטער און דעם האר יהושע / ישוע המשיח .
HaMoshiach Yeshua Yehoshua Har dem un Foter dem G-t
the Moshiach Yeshua Yehoshua L-rd the and Father the G-d

[ג] מיר זענען מחויב תמיד צו דאנקען ה׳ פאר אייך,
aich far Hashem danken tsu tomed mechuyev zenen mir
you for Hashem thank to always obligated are we
ברידער , ווי עס פאסט זיך, ווייל אייער גלויבן וואקסט
vakst gloiben eier vail zich fast es vi brider
grows believing your because self fit it as brothers
זייער שטארק, און די ליבע פון יעדן איינעם פון אייך אלעמען
alemen aich fun einem yedn fun libe di un shtark zeier
everyone you of one every of love the and strong very
מערט זיך לגבי די אנדערע, [ד] אזוי, אז מיר
mir az azoi andere di legabe zich mert
we that so others the in relation to itself increases
אליין בארימען זיך מיט אייך אין די קהלות פון ה׳ ,
Hashem fun kehiles di in aich mit zich barimen alein
Hashem of kehiles the in you about self boast ourselves
איבער אייער סבלנות און אמונה אין אלע אייערע רדיפות
redifes eiere ale in emune un savlones eier iber
persecutions your all in faith and perseverance your over
און צרות , וואס איר טראגט איבער; עס איז א באווייז פון
fun bavaiz a iz es iber trogt ir vos tsores un
of proof a is it over carry you that troubles and

5 This is kluhr *(obvious)*
that here is a manifest
siman *(sign, indication)*
of the yashar mishpat
(righteous judgment) of
Hashem intended for you
to be deemed worthy of
the Malchut Hashem, on
behalf of which also you
undergo yissurim. 6 Indeed
it is tzaddik *(a thing
examined and found to be
right)* for Hashem to repay
with tzarah *(tribulation)*
those who bring tzarah
(tribulation) on you, 7 And
to recompense you, the
ones suffering tzarah
(tribulation), with revachah
(relief) along with us at the
Apocalypse of [Moshiach]
Yehoshua Adoneinu
from Shomayim with
the malachim of his oz
(power) 8 BELAHAVEI EISH
(in flaming fire), giving
Onesh to the ones not
knowing Hashem and
to the ones not obeying
the Besuras HaGeulah
of [Moshiach] Yehoshua
Adoneinu. 9 These are the
ones who will pay an Onesh
of Avaddon Olam *(Eternal
Destruction)* away from
the Shekhinah of Hashem
UMEHADAR GE'ONO *(and*

ה׳ס גערעכטן משפט ; ה כדי איר זאלט גערעכנט
gerechnt zolt ir kedei mishpot gerechtn Hashems
considered shall you so that judgment righteous Hashem's

ווערן ראוי צום קעניגרייך פון ה׳ , פאר וועלכן איר ליידט
laidt ir velchen far Hashem fun kenigraich tsum raui veren
suffer you which for Hashem of kingdom of the worthy to be

אויך; ו ווייל עס איז דאך א גערעכטע זאך ביי ה׳
Hashem bai zach gerechte a doch iz es vail oich
Hashem with thing righteous a after all is it because also

צו פארגעלטן צרות צו די , וועלכע טאן אייך אָן צרות , ז און
un tsores on aich ton velche di tsu tsores fargeltn tsu
and troubles on you do who the to troubles repay to

צו אייך, די געפייניקטע , מנוחה מיט אונדז ביי דער
der bai undz mit menuche gepainikte di aich tsu
the at us with place of rest troubled ones the you to

אנטפלעקונג פון דעם האר יהושע / ישוע פון הימל מיט
mit himel fun Yeshua Yehoshua Har dem fun antplekung
with heaven from Yeshua Yehoshua L-rd the of revelation

די מלאכים פון זיין מאכט ח אין א פלאם פייער, געבנדיק
gebendik faier flam a in macht zain fun malochim di
granting fire flame of a in power His of angels the

א נקמה פארגעלטונג די , וואס קענען נישט ה׳ און
un Hashem nisht kenen vos di fargeltung nekome a
and Hashem not know who the recompense vengeance a

זענען נישט געהארכזאם צו דער גוטער בשורה פון אונדזער האר
Har undzer fun Besoire Guter der tsu gehorchzam nisht zenen
L-rd our of News good the to obedient not are

יהושע / ישוע ; ט די דאזיקע וועלן ליידן א שטראף ,
shtrof a laiden velen dozike di Yeshua Yehoshua
punishment a to suffer will these the Yeshua Yehoshua

אן אייביקע פארדארבונג פון דעם פנים פון דעם האר און
un Har dem fun ponem dem fun fardarbung eibike an
and L-rd the of face the from destruction eternal an

פון דער הערלעכקייט פון זיין מאכט, י ווען ער וועט קומען
kumen vet er ven macht zain fun herlechkeit der fun
come will He when power His of glory the from

פארהערלעכט צו ווערן אין זיינע קדושים , און באוואונדערט צו
tsu bavundert un kedoishem zaine in veren tsu farherlecht
to marvelled at and saints His in be to glorified

ווערן אין אלע מאמינים — ווייל אונדזער עדות זאגן איז פון
fun iz zogen eides undzer vail maiminem ale in veren
by is say witness our because believers all in be

from the splendor of his majesty), 10 When He comes to be glorified among His Kedoshim and to be marveled at among all the ma'aminim in YOM HAHU *(that Day)*, because our [martyr's] eidus to you was believed. 11 To this end also we make tefillos always concerning you that Eloheinu may count you worthy of the Kri'ah *(Calling)* and by His gevurah may fulfill every chafetz hatov *(good desire)* and ma'aseh haemunah *(work of faith)*, 12 In order that ha-Shem *(the Name)* of [Moshiach] Adoneinu Yehoshua may be glorified in you, and you, in him, according to the unmerited Chen v'Chesed of Eloheinu and Moshiach Yehoshua Adoneinu.

אייך געגלויבט געווארן—אין יענעם טאג. יא דערפאר טאן מיר אויך
oich mir ton derfar tog yenem in gevoren gegloibt aich
also we do therefore Day that in become believed you

תמיד מתפלל זיין פאר אייערטוועגן, כדי אונדזער ג-ט זאל
zol G-t undzer kedei eiertvegen far zain mispalel tomed
shall G-d our so that your sake for be pray always

אייך מאכן ראוי פון דעם רוף, און דערפילן מיט מאכט יעדן
yedn macht mit derfilen un ruf dem fun raui machen aich
every power with fulfill and call this of worthy make you

באגער (אייערן) צום גוטן ; און (יעדע) טאט פון אמונה;
emune fun tat yede un gutn tsum eiern bager
faith of work every and good to the of yours desire

יב כדי דער נאמען פון אונדזער האר יהושע / ישוע זאל
zol Yeshua Yehoshua Har undzer fun nomen der kedei
shall Yeshua Yehoshua L-rd our of Name of the so that

פארהערלעכט ווערן אין אייך, און איר אין אים, לויט
loit im in ir un aich in veren farherlecht
according to Him in you and you in be glorified

דעם חסד פון אונדזער ג-ט און דעם האר יהושע / ישוע
Yeshua Yehoshua Har dem un G-t undzer fun chesed dem
Yeshua Yehoshua L-rd the and G-d our of grace the

המשיח .
HaMoshiach
the Moshiach

2 We ask you, Achim b'Moshiach, concerning the Bias HaMoshiach *(the Arrival, Coming of Moshiach)* Yehoshua Adoneinu and our being gathered together to him, 2 that you not become too hastily

disturbed from your

ב מיר בעטן אייך אבער , ברידער , וועגן דעם קומען פון
fun kumen dem vegen brider ober aich beten mir
of coming the about brothers however you implore we

אונדזער האר יהושע / ישוע המשיח און אונדזער
undzer un HaMoshiach Yeshua Yehoshua Har undzer
our and the Moshiach Yeshua Yehoshua L-rd our

פארזאמלען זיך ביי אים, ב אז איר זאלט זיך
zich zolt ir az im bai zich farzamlen
yourselves shall you that Him with ourselves being gathered

נישט לאזן גיך באוועגן אין אייער פארשטאנד, און נישט
nisht un farshtand eier in bavegen gich lozen nisht
not and mind your in move quickly let not

דערשרעקן, נישט דורך קיין גייסט, נישט דורך קיין ווארט, נישט
nisht vort kein durch nisht gaist kein durch nisht dershreken
not word any by not spirit any by not be alarmed

spiritual composure nor frightened either by a ruach or by a dibur *(saying, utterance)* or by an iggeret *(letter)*, as if from us, saying that the YOM HASHEM *(Day of the L-rd)* has come.
3 Let no one in any way lead you astray, because, unless the Merid (Rebellion, Revolt, the Shmad Betrayal Defection of Apostasy, the Azivah Abandonment) Desertion comes rishonah *(first)*, and the Apocalypse of the Ish HaMufkarut *(Man of Lawlessness)*, the Ish HaChatta'ah Ben HaAvaddon *(Man of Sin, Son of Destruction Anti-Moshiach)* is unveiled...
4 I'm referring to the one setting himself against and exalting himself AL KOL EL *(above every G-d)*, above all that is given the appellation “G-d” or object of worship, with the result that in the Beis Hamikdash Heikhal he sits down on the MOSHAV ELOHIM *(throne of G-d)*, proclaiming that he himself is Elohim... 5 Do you not recall that when I was still with you I was telling you these things?
6 Yet you have da'as of

דורך קיין בריוו ווי פון אונדז, גלייך ווי דער טאג פון דעם
dem fun tog der vi glaich undz fun vi briv kein durch
the of Day the as immediately us from as letter any by

האר וואלט שוין דא געווען; [ג] זאל אייך קיינער נישט פארפירן
farfiren nisht keiner aich zol geven do shoin volt Har
mislead not anyone you let be here already would L-rd

בשום אופן; ווייל (ער וועט נישט קומען) אויב עס וועט נישט
nisht vet es oib kumen nisht vet er vail oifen beshum
not will it if come not will He because way never

קודם כל קומען די אפפאלן (פון אמונה), און דער מענטש
mentsh der un emune fun opfalen di kumen kol koidem
man the and faith from fall away the come all before

פון זינד וועט אנטפלעקט ווערן, דער בן האבדון , [ד] וועלכער
velcher haavadon ben der veren antplekt vet zind fun
who destruction son of the be revealed will sin of

שטעלט זיך אנטקעגן און דערהייבט זיך איבער אלעם,
alem iber zich derheibt un antkegen zich shtelt
all over himself raises up and opposed himself stands

וואס מען רופט ג-ט אדער עבודה ; אזוי, אז ער וועט זיך
zich vet er az azoi avoide oder G-t ruft men vos
himself will he that so worship or G-d called is that

אנידערזעצן אין דעם היכל פון ה׳ , באווייזנדיק זיך , אז
az zich bavaizendik Hashem fun Heichal dem in aniderzetsen
that himself showing Hashem of Heikhal the in sit down

ער איז ג-ט. [ה] צי געדענקט איר דען נישט, אז בשעת איך בין
bin ich beshas az nisht den ir gedenkt tsi G-t iz er
am I while that not then you remember G-d is he

נאך געווען ביי אייך, האב איך אייך דאס געזאגט? [ו] און איצט ווייסט
veist itst un gezogt dos aich ich hob aich bai geven noch
know now and said this you I have you with was yet

איר, וואס עס האלט אפ , אז ער זאל אנטפלעקט ווערן אין זיין
zain in veren antplekt zol er az op halt es vos ir
his in be revealed shall he that back holds it what you

געהעריקער צייט. [ז] ווארום דער סוד פון רשעות ווירקט
virkt rishes fun sod der vorem tsait geheriker
works lawlessness of mystery the because time appropriate

שוין ; בלויז דער , וועלכער שטערט איצט, מוז אוועקגענומען
avekgenumen muz itst shtert velcher der bloiz shoin
taken away must now restrains who the one only already

ווערן פון דער מיט . [ח] און דעמאלט וועט אנטפלעקט ווערן דער
der veren antplekt vet demolt un mit der fun veren
the be revealed will then and midst the from be

what is holding back and restraining now, so that he may be unveiled and revealed in his own time.
[7] For the Sod HaMufkarut *(Mystery of Lawlessness)* is already working; only he who holds back and restrains just now will do so until he is out of the way. [8] And then the Ish HaMufkarut *(the Man of Lawlessness)* will be revealed, whom HaAdon will destroy by the RUACH of His mouth and will wipe out at the appearance of His Bi'as *(HaMoshiach, His Parousia, Coming)*.
[9] The Bi'as Anti-Moshiach *(Coming, Parousia, of Anti-Moshiach)* is according to the working of HaSatan with all false ko'ach *(power)* and otot *(signs)* and pseudo moftim *(wonders)*,
[10] And with all deception of resha *(wickedness)* for those who are perishing, because they were not being mekabel *(receiving)* the Ahavas HaEmes *(Love of the Truth)* so that they have the Geulah deliverance.
[11] And for this reason Hashem sends to them a powerful madduchei shav

רשע , וועמען דער האר יהושע / ישוע וועט אומברענגען
umbrengen vet Yeshua Yehoshua Har der vemen roshe
slay will Yeshua Yehoshua L-rd the whom evil one

מיט דעם אטעם פון זיין מויל און אים פארניכטן מיט דער
der mit farnichtn im un moil zain fun otem dem mit
the with destroy him and mouth his of breath the with

דערשיינונג פון זיין קומען ; [ט] וואס זיין קומען איז לויט
loit iz kumen zain vos kumen zain fun dershainung
according to is coming his that coming his of appearance

דער ווירקונג פון דעם שׂטן מיט פיל גבורה און פאלשע
falshe un gevure fil mit Satan dem fun virkung der
false and power much with Satan the of working the

אותות און מופתים , [י] און מיט יעדער פארפירערישקייט פון
fun farfirerishkeit yeder mit un mofsim un otot
of deception every with and wonders and signs

אומגערעכטיקייט פאר די , וואס ווערן פארלוירן, ווייל זיי
zei vail farloiren veren vos di far umgerechtikeit
they because lost become who those for unrighteousness

האבן נישט אנגענומען די ליבע פון אמת, כדי געראטעוועט
geratevet kedei emes fun libe di ongenumen nisht hoben
saved so that truth of love the embraced not have

צו ווערן . [יא] און צוליב דעם שיקט זיי ה׳ א
a Hashem zei shikt dem tsulib un veren tsu
a Hashem them sends that on account of and become to

קרעפטיקן באטרוג , אז זיי זאלן גלויבן דעם שקר ; [יב] כדי
kedei sheker dem gloiben zolen zei az batrug kreftikn
so that lie the believe shall they that delusion powerful

אלע זאלן געמשפט ווערן, וועלכע האבן נישט געגלויבט דעם אמת ,
emes dem gegloibt nisht hoben velche veren gemishpet zolen ale
truth the believed not have which be judged shall all

נאר האבן געהאט א וואוילגעפעלן אין רשעות .
rishes in voilgefelen a gehat hoben nor
wickedness in pleasure a had have but

(false enticement, delusion) in order that they believe what is sheker. 12 This is for the tachlis *(purpose)* of condemning to Onesh all the ones who have no emunah in HaEmes, but instead have had delight in resha.

13 But we ought always to offer hodayah *(thanksgiving)* and make brachot to Hashem concerning you, Achim b'Moshiach, ahuvei Hashem, because Hashem chose you as bikkurim *(first fruits)* for the Geulah through mekudash b'Ruach HaKodesh *(being set apart as holy in the Ruach HaKodesh)* and through emunah in HaEmes. 14 This is HaEmes to which Hashem called you through our Besuras HaGeulah to the obtaining of the kavod of Rebbe Melech HaMoshiach Adoneinu Yehoshua. 15 So then, Achim b'Moshiach, stand fast and hold fast to the emunah, the Moshiach's pnimiyus haTorah that was handed over and

יג מיר אבער זענען מחויב תמיד צו דאנקען ה׳ פאר
far Hashem danken tsu tomed mechuyev zenen ober mir
for Hashem thank to always obligated are however we

אייך, ברידער, געליבטע פון ה׳, ווייל פון אנהויב אָן
on onhoib fun vail Hashem fun gelibte brider aich
on beginning from because Hashem of beloved brothers you

האט ה׳ אייך אויסדערוויילט צו ישועה אין דער קדושה
kedushe der in yeshue tsu oisderveilt aich Hashem hot
holiness the in salvation to choose you Hashem did

פונם גייסט און אין דער אמונה פון אמת; יד צו וועלכער ער
er velcher tsu emes fun emune der in un Gaist funem
He which to truth in faith the in and Spirit by the

האט אייך אויך גערופן דורך אונדזער בשורה טובה, צום
tsum Toive Besoire undzer durch gerufen oich aich hot
to Good News our through called also you has

דערווערבן די הערלעכקייט פון אונדזער האר יהושע / ישוע
Yeshua Yehoshua Har undzer fun herlechkeit di derverben
Yeshua Yehoshua L-rd our of glory the obtaining

המשיח. טו שטייט זשע פעסט, ברידער, און האלט די
di halt un brider fest zhe shteit HaMoshiach
the keep and brothers fast then stand the Moshiach

קבלות, וועלכע איר זענט געלערנט געווארן, סיי דורך
durch sai gevoren gelernt zent ir velche kaboles
through both been taught have you which traditions

אונדזער ווארט, סיי דורך אונדזערס א בריוו.
briv a undzers durch sai vort undzer
letter a one of ours through and word our

transmitted to you, which you were taught, whether by divrei pinu *(words of our mouth)* or by our iggeret hakodesh.

16 Now may HaMelech HaMoshiach Yehoshua Adoneinu Himself and Elohim Avinu, who has regarded us with ahavah *(agape)*, and has granted us nechamat olam *(eternal consolation)* and tikvah tovah *(good hope)* by the unmerited Chesed of Hashem, 17 May He give chozek *(strength)* and encouragement to you in every mitzvah *(good deed)* you do and in every dibur *(utterance)* you speak.

3

Lemaskana *(finally)*, Achim b'Moshiach, daven for us, that the Dvar Hashem will run on and be lifted up in kavod, just as it is also with you, 2 And that we may be delivered from anshei resha *(men of wickedness)*, for not all possess the Messianic emunah. 3 But Ne'eman *(Faithful)* is Hashem who gives you chozek *(strength)* and is shomer over you, guarding you from the Evil One.

טז און אונדזער האר יהושע / ישוע המשיח אליין
alein HaMoshiach Yeshua Yehoshua Har undzer un
Himself the Moshiach Yeshua Yehoshua L-rd our and

און ג-ט דער פאטער אונדזערער, וועלכער האט אונדז ליב געהאט
gehat lib undz hot velcher undzerer Foter der G-t un
had love us has who ours Father the G-d and

און אונדז געגעבן אן אייביקע נחמה און א גוטע האפנונג אין זיין
zain in hofenung gute a un nechome eibike an gegeben undz un
His in hope good a and comfort eternal an given us and

חסד , יז זאל טרייסטן אייערע הערצער און (אייך) שטארקן
shtarken aich un hertser eiere treisten zol chesed
strengthen you and hearts your encourage shall grace

אין כלערליי מעשים טובים און יעדן גוטן ווארט.
vort gutn yedn un tovim maisim kolerlei in
word good every and good deeds all kinds of in

ג צום סוף, ברידער , זייט מתפלל פאר אונדז, אז דאס ווארט
vort dos az undz far mispalel zeit brider sof tsum
word the that us for pray be brothers end to the

פון דעם האר זאל לויפן און פארהערלעכט ווערן, ווי ביי אייך;
aich bai vi veren farherlecht un loifen zol Har dem fun
you with as be glorified and run shall L-rd the of

ב און אז מיר זאלן ניצול ווערן פון פארדארבענע און בייזע
beize un fardorbene fun veren nitsl zolen mir az un
evil and corrupt from be saved should we that and

מענטשן; ווארום נישט אלע האבן די אמונה. ג געטריי אבער
ober getrai emune di hoben ale nisht vorem mentshn
however faithful faith the have all not because men

איז דער האר, וועלכער וועט אייך שטארקן און אפהיטן פון בייז.
beiz fun ophiten un shtarken aich vet velcher Har der iz
evil from keep and strengthen you will who L-rd the is

ד און מיר זענען בטוח וועגן אייך אינם האר, אז וואס מיר
mir vos az Har inem aich vegen betuech zenen mir un
we what that L-rd in the you about confident are we and

געביטן אייך, דאס טוט איר און וועט עס טאן. ה און זאל דער האר
Har der zol un ton es vet un ir tut dos aich gebitn
L-rd the shall and do it will and you do that you order

4 And we have bitachon
in Hashem concerning
you, that you are doing
and will continue to do
what we have directed.
5 Now may Hashem direct
your levavot in the Ahavas
Hashem and into the
savlanut of Moshiach.
6 Now we charge you,
Achim b'Moshiach, b'Shem
Adoneinu Rebbe, Melech
HaMoshiach Yehoshua,
to shun chavrusashaft
(association) with every one
of the Achim b'Moshiach
who follows the derech
habatlanim *(way of idlers)*
and walks not according
to Moshiach's [pnimiyus]
haTorah that was handed
over and transmitted
to you and which you
received from us. 7 For you
yourselves have da'as how
it is necessary to imitate
us as a mofet, a role model,
because we were not
batlanim *(idlers)* among
you. 8 Nor did we eat
lechem *(food)* from anyone
gratis, but in labor and
exertion lailah v'yomam
(night and day) we were
working for the tachlis
(purpose) of not weighing

לייטן אייערע הערצער צו דער ליבע פון ה׳ און צו דער
der tsu un Hashem fun libe der tsu hertser eiere laitn
the to and Hashem of love the to hearts your guide

סבלנות פון דעם משיח .
Moshiach dem fun savlones
Moshiach the of perseverance

ו און מיר באפעלן אייך, ברידער , אין דעם נאמען
nomen dem in brider aich bafelen mir un
Name of the in brothers you give directive to we and

פון דעם האר יהושע / ישוע המשיח , אז איר זאלט
zolt ir az HaMoshiach Yeshua Yehoshua Har dem fun
shall you that the Moshiach Yeshua Yehoshua L-rd the of

זיך אפשיידן פון יעדן ברודער, וואס פירט אן
an firt vos bruder yedn fun opsheiden zich
an leads who brother every from separate yourselves

אומארנטלעך לעבן און נישט לויט דער קבלה , וועלכע
velche kabole der loit nisht un leben umorntlech
which tradition the according to not and life idle

איר האט באקומען פון אונדז. ז ווארום איר אליין ווייסט,
veist alein ir vorem undz fun bakumen hot ir
know yourselves you because us from received have you

ווי איר דארפט אונדז נאכטאן ; ווייל מיר האבן זיך נישט
nisht zich hoben mir vail nochton undz darft ir vi
not self have we because to emulate us ought you that

אויפגעפירט אומארנטלעך צווישן אייך; ח מיר האבן ביי קיינעם
keinem bai hoben mir aich tsvishen umorntlech oifgefirt
for anyone at did we you among idle behaved

נישט געגעסן קיין ברויט אומזיסט , נאר מיט מי און מאטער,
mater un mi mit nor umzist broit kein gegesen nisht
toil and labor with but for nothing bread any eat not

ארבעטנדיק ביינאכט און בייטאג, כדי מיר זאלן נישט פאלן
falen nisht zolen mir kedei baitog un bainacht arbetendik
fall not should we so that by day and by night working

קיינעם פון אייך צו לאסט ; ט נישט ווייל מיר האבן נישט
nisht hoben mir vail nisht last tsu aich fun keinem
not have we because not burden to you of for anyone

קיין רעכט, נאר כדי מיר אליין זאלן זיך אייך געבן פאר
far geben aich zich zolen alein mir kedei nor recht kein
for give you self should ourselves we so that but right any

א ביישפיל, אונדז נאכצוטאן. י ווארום אפילו ווען מיר זענען
zenen mir ven afile vorem nochtsuton undz baishpil a
are we when even because to copy us example an

געווען ביי אייך, האבן מיר אייך דאס דאזיקע באפוילן , אז
az bafoilen dozike dos aich mir hoben aich bai geven
that give directive these the you we did you with was

ווער עס וויל נישט ארבעטן, דער זאל אויך נישט עסן. יא ווארום
vorem esen nisht oich zol der arbeten nisht vil es ver
because eat not also shall that to work not want it who

מיר הערן, אז איניקע צווישן אייך פירן זיך אויף אומארנטלעך,
umorntlech oif zich firen aich tsvishen einike az heren mir
disorderly on self lead you among some that hear we

זיי ארבעטן נישט, נאר מישן זיך אין פרעמדע עסקים .
eskim fremde in zich mishen nor nisht arbeten zei
business stranger in themselves meddle but not work they

יב אזעלכע אבער באפעלן מיר און ווארנען אינם
inem vornen un mir bafelen ober azelche
in the warn and we give directive however such people

האר יהושע / ישוע המשיח , אז זיי זאלן ארבעטן
arbeten zolen zei az HaMoshiach Yeshua Yehoshua Har
work should they that the Moshiach Yeshua Yehoshua L-rd

שטיל און עסן זייער אייגן ברויט. יג איר אבער , ברידער ,
brider ober ir broit eigen zeier esen un shtil
brothers however you bread own their eat and quietly

ווערט נישט מיד צו טאן מעשים טובים. יד און אויב עמיצער איז
iz emitser oib un tovim maisim ton tsu mid nisht vert
is someone if and good deeds do to weary not be

נישט געהארכזאם צו אונדזער ווארט דורך דעם בריוו , זאלט איר
ir zolt briv dem durch vort undzer tsu gehorchzam nisht
you shall letter this through word our to obedient not

דעם דאזיקן פארצייכענען, און זיך נישט מישן מיט אים,
im mit mishen nisht zich un fartseichenen dozikn dem
him with mix not yourselves and point out this the

כדי ער זאל זיך שעמען . טו דאך זאלט איר אים
im ir zolt doch shemen zich zol er kedei
him you shall yet be ashamed himself shall he in order that

נישט באטראכטן ווי קיין שונא , נאר שטראפט אים ווי א ברודער.
bruder a vi im shtroft nor soine kein vi batrachten nisht
brother a as him discipline but enemy any as consider not

down and burdening any one of you; 9 Not because we do not have the zchus *(right)*, but in order that we impart ourselves as a mofet *(role model)* to you that you might imitate us. 10 For even when we were with you, this we used to direct you: that if anyone will not be a po'el *(worker)*, neither let him be an ochel *(eater)*. 11 For we hear that some among you are leading the life of a batlan *(loafer)*, not being busy with a parnasah, but being busybodies with hitarevut *(meddlesomeness)*. 12 Now such persons we are directing and exhort in Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua Adoneinu to work with quietness that they may eat their own lechem.

13 But you, Achim b'Moshiach, do not lose chozek in well-doing. 14 But if anyone does not obey the gzeira *(injunction)* in this iggeret hakodesh *(holy letter)*, take special notice of that one; do not have chavrusashaft *(association)* with him, for the tachlis *(purpose)* of

stirring him with a sense of bushah *(shame)*. 15 And do not consider *(him)* an oyev *(enemy)* but warn him as an Ach b'Moshiach.

16 Now may Elohei HaShalom Himself grant you shalom in every way. Hashem be with you all.

17 I, [Rav] Sha'ul, send Drishat Shalom greetings in my own handwriting, which is the distinctive siman *(sign)* in every iggeret hakodesh; this is the way I write. 18 The unmerited Chen v'Chesed Hashem of Rebbe, Melech HaMoshiach Adoneinu Yehoshua be with you all.

טז און דער האר פון שלום אליין זאל אייך תמיד געבן שלום
sholem geben tomed aich zol alein sholem fun Har der un
peace give always you shall Himself peace of L-rd the and

און בבל אופן. זאל דער האר זיין מיט אייך אלעמען.
alemen aich mit zain Har der zol oifen bekol un
all you with be L-rd the shall ways in all and

יז דער גרוס פון מיר, פוילוס, מיט מיין אייגענער האנט, וואס
vos hant eigener main mit Poylos mir fun grus der
which hand own my with Paul me of greeting the

איז א סימן אין יעדן בריוו; אזוי שרייב איך. יח זאל דער חסד
chesed der zol ich shraib azoi briv yedn in simen a iz
grace the shall I write so letter every in mark a is

פון אונדזער האר יהושע / ישוע המשיח זיין מיט אייך
aich mit zain HaMoshiach Yeshua Yehoshua Har undzer fun
you with be the Moshiach Yeshua Yehoshua L-rd our of

אלעמען!
alemen
all

1 Timotiyos

דער ערשטער בריוו פון דעם שליח פּוילוס צו טימאָטעוסן

1 From Sha'ul, a Shliach of Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua according to the authoritative command of the Dvar Hashem, that is, Hashem Moshieinu and Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua tikvateynu.

2 To Timotiyos, a trueborn ben baEmunah *(son in the faith)*. Chesed Hashem, Rachamim Hashem, and Shalom Hashem from Elohim Avinu and Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua Adoneinu.

3 Even as I urged you to remain in Ephesus while I was going into Macedonia so that you might enjoin the gzeira *(authoritative command)* on certain persons not to teach heterodoxy, 4 Nor to focus on aggadah and endless toldot *(genealogies)* which give rise to useless

א פּוילוס, א שליח פונם משיח יהושע / ישוע
Poylos a Shliach funem Moshiach Yehoshua Yeshua
Paul a apostle of the Moshiach Yehoshua Yeshua

לויט דעם געבאט פון ה׳ אונדזער רעטער,
loit dem gebot fun Hashem undzer reter
according to the command of Hashem our Savior

און דעם משיח יהושע / ישוע אונדזער האפנונג, ב צו
un dem Moshiach Yehoshua Yeshua undzer hofenung tsu
and the Moshiach Yehoshua Yeshua our hope to

טימאַטעוסן, מיין ווארהאפטיקן זון אין דער אמונה: חסד ,
Timotiyosn main vorhaftikn zun in der emune chesed
Timothy my true son in the faith grace

רחמים , און שלום פון ג-ט דעם פאטער און פון דעם
rachomim un sholem fun G-t dem Foter un fun dem
mercy and peace from G-d the Father and from the

משיח יהושע / ישוע דעם האר אונדזערן.
Moshiach Yehoshua Yeshua dem Har undzern
Moshiach Yehoshua Yeshua the L-rd our

ג ווי איך האב דיך געבעטן צו פארבלייבן אין עפעזוס , ווען איך
vi ich hob dich gebeten tsu farblaiben in Ephesus ven ich
as I have you urged to remain in Ephesus when I

בין געגאנגען קיין מאצעדאניען, כדי דו זאלסט באפעלן
bin gegangen kein Macedonia kedei du zolst bafelen
am go to Macedonia so that you shall you command

אייניקע (לייט), נישט צו לערנען אנדערע לערנונגען (הטרודוקסיה),
einike lait nisht tsu lernen andere lernungen heterodoksi
some people not to teach other teachings heterodoxy

ד און זיך נישט צו פארנעמען מיט לעגענדעס און
un zich nisht tsu farnemen mit legendes un
and themselves not to occupy with legends and

יחוס בריוו אָן א סוף, וועלכע פירן צו וויכוחים מער
yiches briv on a sof velche firen tsu vichuchim mer
genealogy letter without a end which lead to debates more

וווי צו דערבויאונג פון ה׳ אין דער אמונה; (אזוי זאלסטו
zolstu azoi emune der in Hashem fun derboiung tsu vi
shall you so faith the in Hashem of edification to than

טאן.) ה דער תכלית אבער פון דער געבאט איז ליבע
libe iz gebot der fun ober tachles der ton
love is commandment the of however purpose the do

אויס א לויטער הארץ און גוט געוויסן און אויפריכטיקער
oifrichtiker un gevisen gut un harts loiter a ois
sincere and conscience good and heart pure a out

אמונה; ו פון וועלכע אייניקע האבן אפגענייגט , און זיך
zich un opgeneigt hoben einike velche fun emune
themselves and been devious have some which of faith

געקערט צו פוסטע רייד , ז ווילנדיק זיין מורי תורה ,
toire morei zain vilendik reid puste tsu gekert
Torah teachers of to be wishing words empty to turned

הגם זיי פארשטייען גארנישט, נישט וואס זיי זאגן ,
zogen zei vos nisht gornisht farshteien zei hagam
say they what neither nothing understand they although

נישט וואס זיי באהויפטן. ח מיר אבער ווייסן, אז די תורה
toire di az veisen ober mir bahoipten zei vos nisht
Torah the that know however we assert they what nor

איז גוט , ווען עמיצער באנוצט זי לויט דער תורה ,
toire der loit zi banutst emitser ven gut iz
Torah the according to it uses someone when good is

ט וויסנדיק דאס דאזיקע, אז די תורה איז נישט געזעצט געווארן
gevoren gezetst nisht iz toire di az dozike dos visendik
become put not is Torah the that these the knowing

פאר דעם צדיק , נאר פאר די רשעים און ווידערשפעניקע,
vidershpenike un reshoiem di far nor tsadik dem far
rebellious and unrighteous the for but righteous the for

פאר די ג-טלאזע און חוטאים, פאר די טמאים און חלל ,
chelel un tmeim di far choytim un g-tloze di far
profane and impure the for sinners and ung-dly the for

פאר די , וואס שלאגן פאטער און מוטער , רוצחים , 'פאר
far rotschim muter un foter shlogen vos di far
for murderers mother and father strike who those for

זונים , שוכבי-זכר , מענטשנכאפער, ליגנער, וואס
vos ligner mentshnchafer shuchbi-zachar zunim
who liars kidnappers ones lying with men fornicators

שווערן פאלש, און וואס נאר עס איז להיפך צו דער געזונטער
gezunter der tsu lehepech iz es nor vos un falsh shveren
healthy the to contrary is there but who and falsely swear

speculations in contrast to Hashem's imun *(training)* in emunah. 5 But the tachlis *(purpose)* of the gzeira is ahavah *(love)* out of a lev tahor *(pure heart)* and a clear matzpun *(conscience)* and emunah *(faith)* without tzevi'ut *(hypocrisy)*. 6 Some people have missed the mark and deviated from these things to hevel *(vanity)*, to divrei havohu *(words of emptiness)*. 7 Wanting to teach Torah as rabbonim, they have binah neither of what they are talking about nor of the things about which they so confidently make assertions.

8 But we know that the Torah is beneficial if anyone's use of Torah is Torah-true. 9 This means one must have da'as that the Torah is not intended for the anshei tzedek *(men of righteousness)* but for the bnei Belial and the poshei'im *(the ones transgressing, rebelling)*, those without yirat Shomayim and the chote'im *(sinners)*, osei to'eva *(doers of abomination)*, profane

people, killers of their own Av va'Em *(father and mother)*, and rotzeachim *(murderers)*, [10] Zannayim *(fornicators)*, shochvim es zachar *(homosexuals)*, gonvei nefesh *(kidnapper, slave dealers)*, shakranim *(liars)*, nishba'im lasheker *(perjurers)* and whatever else is keneged *(against)* sound orthodox torah,
[11] According to the Besuras HaGeulah kavod haElohim ham'vorach *(the Good News of Redemption of the glory of the blessed G-d)* with which I was entrusted.

[12] Modeh ani *(I give thanks)* to the one having empowered me, Rebbe Melech HaMoshiach Yehoshua Adoneinu, because he considered me ne'eman *(faithful)*, having appointed me to the rabbanut of Moshiach.
[13] Previously being one guilty of Chillul Hashem gidduf *(blasphemy)*, redifah *(persecution)*, and [religious] terrorism, fort *(nevertheless)*, I received rachamim *(mercy)*, because I acted in ignorance in the absence

לערנונג ; יא לויט דער בשורה טובה פון הערלעכקייט פון
lernung loit der Besoire Toive fun herlechkeit fun
doctrine according to the News Good of gloriousness of

דעם געבענטשטן ג-ט, וועלכע איז מיר אנפארטרויט געווארן.
dem gebentshtn G-t velche iz mir onfartroit gevoren
the blessed G-d which is me entrusted became

יב איך דאנק אים, וועלכער האט מיך שטארק געמאכט, משיח
ich dank im velcher hot mich shtark gemacht Moshiach
I thank Him who did me strong make Moshiach

יהושע / ישוע אונדזער האר, ווייל ער האט מיך געהאלטן
Yehoshua Yeshua undzer Har vail er hot mich gehalten
Yehoshua Yeshua our L-rd because He did me hold

פאר באגלויבט , באשטימענדיק מיך צו (זיין) דינסט ; יג מיך,
far bagloibt bashtimendik mich tsu zain dinst mich
for trustworthy designating me to His service me

וואס איך בין פריער געווען א לעסטערער און א פארפאלגער
vos ich bin frier geven a lesterer un a farfolger
who I am before was a blasphemers and a persecutor

און אן אפשפעטער; דאך האט ער זיך דערבארעמט
un an opshpeter doch hot er zich derbaremt
and a scoffer yet did He Himself have compassion

אויף מיר, ווייל איך האב עס געטאן נישט וויסנדיקערהייט אין
oif mir vail ich hob es geton nisht visendikerheit in
on me because I have it done not knowingly in

אומגלויבן; יד און דער חסד פון אונדזער האר האט זיך זייער
umgloiben un der chesed fun undzer Har hot zich zeier
unbelief and the grace of our L-rd did itself very

of emunah. 14 And the
Chen vaChesed Adoneinu
super-abounded with
emunah and ahavah in
Rebbe Melech HaMoshiach
Yehoshua. 15 Trustworthy
is the dvar Emes and
worthy of all mekabel
acceptance, that Rebbe,
Melech, HaMoshiach
Yehoshua came into the
Olam Hazeh to rescue
chote'im, of whom I
am the foremost. 16 But
because of this, I received
rachamim that in me, the
foremost, Rebbe, Melech
HaMoshiach Yehoshua
might display all savlanut
(longsuffering, patience),
making me a mofet *(model)*
to the ones about to
have bitachon *(trust)* and
emunah in Moshiach,
resulting in Chayyei
Olam. 17 Now to HaMelech
HaOlamim, the One who
is Ein Sof *(without end)*,
Whom no eye has seen,
Adonoi echad, lo hakavod
v'hatiferet mayhaolam
v'ad haolam *(to him be
honor and glory from forever
to forever)*. Omein.
18 This gzeira I commit
to you, beni Timotiyos,

פיל געמערט (אין מיר) מיט אמונה און ליבע, וואס איז אין
in iz vos libe un emune mit mir in gemert fil
in is which love and faith with me in increase much

דעם משיח יהושע / ישוע . טו באגלויבט איז דאס ווארט,
vort dos iz bagloibt Yeshua Yehoshua Moshiach dem
word this is trustworthy Yeshua Yehoshua Moshiach the

און ראוי אינגאנצן אנגענומען צו ווערן, אז משיח
Moshiach az veren tsu ongenumen ingantsen raui un
Moshiach that to be to taken wholly worthy and

יהושע / ישוע איז געקומען אין דער וועלט אריין צו ראטעווען
rateven tsu arain velt der in gekumen iz Yeshua Yehoshua
save to into world the into come is Yeshua Yehoshua

חוטאים, פון וועלכע איך בין דער ערשטער; טז נאר דערפאר האט
hot derfar nor ershter der bin ich velche fun choytim
has therefore but foremost the am I which of sinners

ער אויף מיר רחמנות געהאט, כדי אין מיר קודם כל זאל
zol kol koidem mir in kedei gehat rachmones mir oif er
shall all before me in so that had mercy me on He

יהושע / ישוע המשיח ארויסווייזן זיין גאנצע סבלנות ,
savlones gantse zain aroisvaizen HaMoshiach Yeshua Yehoshua
patience entire His show the Moshiach Yeshua Yehoshua

פאר א ביישפיל פאר יענע , וועלכע וועלן ערשט גלויבן אין
in gloiben ersht velen velche yene far baishpil a far
in believe first will which those for example an for

אים צום אייביקן לעבן. יז אבער דעם מלך פון אייביקייט, דעם
dem eibikeit fun Melech dem ober leben eibikn tsum im
the eternity of King the but life eternal unto Him

אומפארדארבלעכן, אומזיכטבארן, דעם איינציקן ג-ט, זאל זיין
zain zol G-t eintsikn dem umzichtbarn umfardorblechn
His may be G-d only the invisible immortal

כבוד און הערלעכקייט לעלמי עולמים . אמן .
Omein olamim lelmi herlechkeit un koved
Amen and ever forever glory and honor

יח דאס דאזיקע געבאט לייג איך פאר דיר, מיין זון
zun main dir far ich leig gebot dozike dos
son my you before I place commandment these the

טימאטעוס, לויט די נבואות , וואס זענען פריער
frier zenen vos nevues di loit Timotiyos
before are which prophecies the according to Timothy

according to hanevu'ot *(the prophecies)* made previously about you, that by them you might war the good warfare, [19] Holding emunah and a clear matzpun *(conscience)*, which some persons, because they pushed aside a clear matzpun, have suffered shipwreck in the emunah. [20] Among these are Hymenaeus and Alexander, whom I handed over to HaSatan, that they might be taught not to commit Chillul Hashem gidduf.

2 I urge, therefore, of first importance, davening, techinnah *(supplication)*, tefillah *(prayer)*, bakkashot *(petitions)*, and hodayah *(thanksgiving)* be made on behalf of kol Bnei Adam *(all mankind)*, [2] On behalf of malchei eretz *(kings)* and on behalf of all the ones in authority, that we may lead a life of chayyei menuchah *(life of rest)* in all chasidus *(piety)* and yirat Shomayim *(reverence)*. [3] This is good and acceptable before

געגאנגען אויף דיר, אז דו זאלסט ראנגלען דורך די דאזיקע
dozike di durch ranglen zolst du az dir oif gegangen
these the through struggle shall you that you on go

דעם גוטן ראנגלעניש, [יט] האבנדיק אמונה און א גוט געוויסן ,
gevisen gut a un emune hobendik ranglenish gutn dem
conscience good a and faith having struggle good the

וועלכעס אייניקע האבן אוועקגעשטויסן פון זיך און
un zich fun avekgeshtoisen hoben einike velches
and themselves from cast away have some which

געליטן שיפבראך בנוגע דער אמונה; [כ] צווישן וועלכע איז
iz velche tsvishen emune der benegeie shifbroch gelitn
are whom among faith the concerning shipwreck suffered

הימענעוס און אלעקסאנדער, וועלכע איך האב איבערגעגעבן
ibergegeben hob ich velche Aleksander un Himeneus
handed over have I whom Alexander and Hymenaeus

צום שׂטן , כדי זיי זאלן לערנען נישט צו לעסטערן .
lesteren tsu nisht lernen zolen zei kedei Satan tsum
blaspheme to not learn shall they so that Satan to the

ב איך בין דעריבער מזהיר , אז קודם כל זאלן
zolen kol koidem az mazer deriber bin ich
should all before that exhorting therefore am I

תחנונים , תפילות, בקשות , דאנק , געטאן ווערן
veren geton dank bakoshus tfiles tachnunim
be done thanksgiving petitions prayers supplication

פאר אלע מענטשן; [ב] פאר מלכים און אלע מושלים, כדי מיר
mir kedei moshlim ale un melachim far mentshn ale far
we so that rulers all and kings for men all for

זאלן פירן א שטיל און רואיק לעבן אין פולער ג-טספארכטיקייט
G-tsforchtikeit fuler in leben ruik un shtil a firen zolen
g-dliness complete in life calm and quiet a lead shall

און ערווירדיקייט . [ג] דאס דאזיקע איז גוט און אנגענומען
ongenumen un gut iz dozike dos ervirdikeit un
acceptable and good is these the moral earnestness and

פאר ה׳ אונדזער גואל , [ד] וועלכער וויל , אז
az vil velcher goel undzer Hashem far
that wants who Redeemer our Hashem before

אלע מענטשן זאלן געראטעוועט ווערן, און קומען צו דער
der tsu kumen un veren geratevet zolen mentshn ale
the to to come and be saved shall men all

Hashem Moshieinu, 4 Who wants kol Bnei Adam to have Yeshu'at Eloheynu *(the Salvation of our G-d)* and to come to da'as HaEmes *(knowledge of the truth).* 5 For Adonoi echad hu *(there is one G-d)* and there is also metavekh echad *(one melitz)*, one between Hashem and kol Bnei Adam, the man Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua, 6 The one who gave his nefesh as a kofer *(ransom)*, on behalf of all. The edut *(testimony)* of this was given at the right time. 7 And for this edut I was given the s'michah *(ordination)* of Hashem as a karoz *(herald)*, a maggid, a Shliach *(Moshiach's emissary)* — I speak Emes, I do not speak sheker — and a [rabbinic] moreh *(teacher)* for the Nations in emunah and Emes.

דערקענטעניש פונם אמת. ה ווארום עס איז (דא) איין ג-ט,
derkentenish funem emes vorem es iz do ein G-t
knowledge of the truth because there is here one G-d

און איין פארמיטלער צווישן ה׳ און מענטשן, דער מענטש,
un ein farmitler tsvishen Hashem un mentshn der mentsh
and one mediator between Hashem and men the man

משיח יהושע / ישוע , ו וועלכער האט זיך געגעבן
Moshiach Yehoshua Yeshua velcher hot zich gegeben
Moshiach Yehoshua Yeshua who was Himself given

פאר אן אויסלייזונג פאר אלעמען; דאס עדות זאגן דערפון
far an oisleizung far alemen dos eides zogen derfun
for a redemption for all that witness say of it

זאל געגעבן ווערן אין דער געהעריקער צייט; ז פאר וועלכן
zol gegeben veren in der geheriker tsait far velchen
should given be in the appropriate time for which

איך בין באשטימט געווארן אלס מבשר און שליח (דעם אמת
ich bin bashtimt gevoren als mevaser un Shliach dem emes
I am appointed become as herald and apostle the truth

זאג איך, איך לייקן נישט) א מורה תורה פון די אומות
zog ich ich leiken nisht a moreh toire fun di umes
say I I deny it not a teacher of Torah for the peoples

העולם אין דער אמונה און אמת.
hooilem in der emune un emes
of the world in the faith and truth

8 I want, therefore, kol bnei Adam to daven in every shul, lifting up yadayim kodesh *(holy hands)* without ka'as *(anger)* and madon *(strife)*. 9 Similarly also nashim *(women)* should

ח דעריבער וויל איך, אז די מענער זאלן תפילה טאן
deriber vil ich az di mener zolen tfile ton
therefore want I that the men should prayer do

אויף יעדן ארט , אויפהויבנדיק הייליקע הענט אָן צארן
oif yedn ort oifhoibendik heilike hent on tsorn
in every place of lifting up holy hands without anger

און געצאנק. ט אויך אזוי די פרויען זאלן זיך צירן
un getsank oich azoi di froien zolen zich tsirn
and strife also so the women should themselves adorn

מיט באשיידענע קליידער, מיט שעמעוודיקייט און
mit basheidene kleider mit shemevdikeit un
with modest clothing with comportment respectable and

adorn themselves with respectable comportment and tznius *(modesty, piety)* in appearance and with decency and propriety, not with coiffures and gold or pearls or costly clothing, 10 But with what is proper for nashim professing yirat Shomayim, that is, by means of ma'asim tovim *(good works)*. 11 Let the isha *(wife)* learn in silence in all submission. 12 I do not allow an isha *(wife)* either to have teaching authority over or to have hishtaltut *(domination, taking control)* over [her] man, but to be in silence. 13 For Adam was formed rishonah *(first)*, then Chavah. 14 And Adam was not deceived, but the isha, having been deceived, has come to be in averah *(transgression)*. 15 But womankind will be saved through her childbearing if nashim remain in emunah and ahavah and kedushah with tznius.

3 Trustworthy is the dvar Emes: if anyone aspires to the

צניעותדיקייט; נישט מיט פלעכטן די האר, נישט מיט גאלד,
gold mit nisht hor di flechten mit nisht tsniesdikeit
gold with not hair the braiding with not modesty

אדער פערל, אדער טייערע מלבושים; י נאר מיט מעשים
maisim mit nor malbushem taiere oder perl oder
deeds with but clothing expensive or pearls or

טובים, ווי עס פאסט פאר פרויען, וואס דערקלערן זיך
zich derkleren vos froien far fast es vi tovim
themselves profess who women for becomes it as good

פאר יראת שמים. יא א פרוי זאל לערנען שטילערהייט
shtilerheit lernen zol froi a shomaim yiras far
quietly learn shall woman a heaven fear of for

מיט פולער הכנעה. יב און איך גיב נישט קיין
kein nisht gib ich un hachnoe fuler mit
any not give I and submissiveness, humility full with

פרוי רשות צו זיין מלמד תורה און נישט צו הערשן
hershen tsu nisht un toire melamed zain tsu reshus froi
rule to not and Torah teacher of be to authority woman

איבער (איר) מאן, נאר צו זיין שטיל. יג ווארום אדם איז
iz Adam vorem shtil zain tsu nor man ir iber
is Adam because silent be to but husband her over

צום ערשט באשאפן געווארן, שפעטער חוה; יד און אדם
Adam un Chavah shpeter gevoren bashafen ersht tsum
Adam and Chavah later become created first to the

האט זיך נישט געלאזט פארפירן; נאר די פרוי, לאזנדיק
lozendik froi di nor farfiren gelozt nisht zich hot
letting woman the but deceive let not himself did

זיך פארפירן, איז געקומען צו אן עבירה; טו זי וועט
vet zi aveire an tsu gekumen iz farfiren zich
will she transgression a to come is be deceived herself

אבער דערלייזט ווערן דורך געבוירן קינדער, אויב זיי וועלן
velen zei oib kinder geboiren durch veren derleizt ober
will they if children bearing through be saved however

בלייבן אין דער אמונה און ליבע און קדושה מיט צניעותדיקייט.
tsniesdikeit mit kedushe un libe un emune der in blaiben
modesty with holiness and love and faith the in remain

ג עס איז א באגלויבט ווארט: אויב איינער שטרעבט צו דער שטעלע
shtele der tsu shtrebt einer oib vort bagloibt a iz es
position the to aspires one if word faithful a is it

פון א משגיח, באגערט ער א גוטע זאך. ב דער משגיח
mashgiyech der zach gute a er bagert mashgiyech a fun
overseer the thing good a he desires overseer a of

דארף דעריבער זיין אָן א פעלער, א מאן פון איין פרוי,
froi ein fun man a feler a on zain deriber darf
wife one of husband a flaw a without be therefore must

ניכטער, באשיידן, אן ענוו , א מכניס אורח ,
oirech machnes a onev an basheiden nichter
stranger bringing in a humble person a modest sober

מסוגל לערער ; [ג] נישט קיין טרינקער , נישט קיין שלעגער; נאר
nor shleger kein nisht trinker kein nisht lerer mesugl
but fighter any not drunkard any not teacher capable

מילד, נישט קיין בעל מחלוקת , נישט קיין געלטליבהאבער;
geltlibhober kein nisht machloikes bal kein nisht mild
money lover any not quarrel owner any not mild

[ד] וואס הערשט וואויל מיט זיין אייגן הויז , האלטנדיק זיינע
zaine haltendik hoiz eigen zain mit voil hersht vos
his holding house own his with well rules who

קינדער אין אונטערטעניקייט, מיט פולער ערווירדיקייט
ervirdikeit fuler mit untertenikeit in kinder
moral earnestness full with submission in children

[ה](אויב אבער איינער ווייסט נישט ווי צו הערשן איבער זיין
zain iber hershen tsu vi nisht veist einer ober oib
his over rule to how not know one however if

אייגן הויז , וויאזוי זשע וועט ער זארגן איבער דער קהלה
kehile der iber zorgen er vet zhe viazoi hoiz eigen
kehile the over be concerned he will then how house own

פון ה' ?); [ו] נישט קיין נייער תלמיד , כדי ער זאל נישט
nisht zol er kedei talmid naier kein nisht Hashem fun
not shall he so that disciple new any not Hashem of

ווערן אויפגעבלאזן און אריינפאלן אין דעם משפט פון שׂטן .
Satan fun mishpot dem in arainfalen un oifgeblozen veren
Satan of judgment the in fall under and puffed up become

[ז] און ער דארף אויך האבן א גוטן שם פון די אינדרויסן, כדי
kedei indroisen di fun shem gutn a hoben oich darf er un
so that outside the from name good a have also must he and

ער זאל נישט אריינפאלן אין קיין חרפה און אין דעם שׂטנס נעץ.
nets Satans dem in un charpe kein in arainfalen nisht zol er
net Satan's the in and shame any in fall into not shall he

[ח] אויך אזוי מוזן די שמשים זיין ערווירדיקע (לייט), נישט
nisht lait ervirdike zain shamashim di muzn azoi oich
not people serious be shammashim the must so also

קיין טאפלצונגיקע , נישט קיין ליבהאבער פון פיל וויין , נישט
nisht vain fil fun libhober kein nisht tafltsungike kein
not wine much of lovers any not double tongued any

congregational office of Mashgiach Ruchani *(Spiritual Overseer)* over the Adat Hashem *(Congregation of G-d)*, he desires a good task. 2 It is necessary, therefore, for the congregational Mashgiach Ruchani to be without reproach, ba'al isha echat *(a one woman man/master)*, drug-free and clear-headed, a man of seichel, practiced in derech eretz and hachnosas orchim *(hospitality)*, skillful as a rabbinic moreh *(yeshiva teacher)*, 3 Not a shikkor *(drunkard)* indulging in much wine, not violent but forbearing and eidel *(gentle, courteous)*, not a ba'al machlokes *(quarrelsome person)*, not a gelt-loving kamtzan *(miser)*. 4 He must be a ba'al bayit who can manage his own household well, having his banim *(children)* in submission with all respect. 5 Now if anyone does not have da'as of how to manage his own bais, how will he be a menahel ruchani *(spiritual administrator)* who can give oversight to the Kehillah of

Hashem? [6] He must not be a neophyte in the emunah [of Moshiach], lest, having become a ba'al gaavah *(a haughty person)*, he might fall into the din HaSatan *(the judgment or verdict of the Adversary, the Accuser)*.
[7] Now it is necessary also for him to have a keter shem tov *(good name)* with the outsiders, lest he might fall into reproach and a pakh *(pitfall, trap)* of HaSatan.

[8] Messianic Shammashim similarly must be respectable men of derech eretz, not double-tongued, the Shammash not a shikkor *(drunkard)* indulging in much wine, not a lover of dishonest gain, [9] Keeping the sod haemunah *(the mystery of the faith)* with a clear matzpun *(conscience)*.
[10] And let these Messianic Shammashim also be tested before holding office and then, if they prove unreprovable, let them have the avodas hakodesh sherut *(ministry)* of Messianic Shammashim.
[11] Nashim *(women)* serving as Shammashim similarly

גענייגט נאך שענדלעכן געווין; ט וואס האלטן דעם סוד
sod dem halten vos gevin shendlechn noch geneigt
mystery the hold who gain shameful towards inclined

פון דער אמונה אין א לויטער געוויסן . י און זאלן די דאזיקע
dozike di zolen un gevisen loiter a in emune der fun
these the let and conscience pure a in faith the of

קודם כל ווערן אויסגעפרובירט; שפעטער זאלן זיי דינען ווי
vi dinen zei zolen shpeter oisgeprubirt veren kol koidem
as serve they should later tested be all before

שמשים , אויב זיי זענען אָן א פעלער. יא אויך אזוי
azoi oich feler a on zenen zei oib shamashim
so also flaw a without are they if shammashim

דארפן די פרויען זיין ערווירדיק, נישט קיין רכילות רעדנערינס,
rednerins rechiles kein nisht ervirdik zain froien di darfen
speakers gossip any not serious be women the must

ניכטער, געטריי אין אלעם . יב שמשים זאלן זיין מענער
mener zain zolen shamashim alem in getrai nichter
men be should Shammashim all things in faithful sober

פון איין פרוי , וואס הערשן גוט איבער זייערע קינדער און
un kinder zeiere iber gut hershen vos froi ein fun
and children their over well rule who woman one of

איבער זייערע אייגענע הייזער; יג ווארום אויב זיי האבן גוט
gut hoben zei oib vorem haizer eigene zeiere iber
well did they if because houses own their over

געדינט אלס שמשים , דערווערבן זיי זיך א גוטע
gute a zich zei derverben shamashim als gedint
good a themselves they obtain shammashim as serve

שטופע און גרויס פתחון פה אין דער אמונה, וואס איז
iz vos emune der in peh pitchon grois un shtufe
is which faith the in mouth opening of great and position

אינם משיח יהושע / ישוע .
Yeshua Yehoshua Moshiach inem
Yeshua Yehoshua Moshiach in the

must be tzidkaniyot *(righteous women)*, respectable, not yentas with mouths of lashon hora and rekhilus *(gossip)*, but nashim who are temperate and faithful in all things.
[12] Let the Shammashim be ba'alei isha achat *(one wife husbands)*, managing well their banim and their own batim *(households)*.
[13] For the ones having served well in the avodas hakodesh of Messianic Shammashim acquire for themselves a good standing and much bitachon in emunah in Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua.
[14] I have the tikvah to come to you soon, but I am writing these directives so that, [15] If I delay, you may have da'as of the halachah in the Beis Hashem, which is the Adat HaEl Chai *(the Community of the Living G-d)*, the ammud *(pillar)* and yesod *(foundation)* of HaEmes.
[16] And confessedly great is the sod of chasidus:

Elokim was
manifested
in basar,

[יד] דאס שרייב איך דיר, האפנדיק צו דיר צו קומען אין
in kumen tsu dir tsu hofendik dir ich shraib dos
in come to you to hoping you I write this

גיכן , [טו] און אויב איך וועל מיך פארזאמען, כדי דו
du kedei farzamen mich vel ich oib un gichn
you so that delayed myself will I if and a short time

זאלסט וויסן וויאזוי מען דארף זיך אויפפירן אין ה׳ס
Hashems in oiffiren zich darf men viazoi visen zolst
Hashem's in behave himself needs one how know shall

הויז , וועלכעס איז די קהלה פון דעם לעבעדיקן ג-ט, דער זייל
zail der G-t lebedikn dem fun kehile di iz velches hoiz
pillar the G-d living the of kehile the is which house

און פונדאמענט פונם אמת. [טז] און נישט אפצולייקענען גרויס
grois optsuleikenen nisht un emes funem fundament un
great to deny not and truth of the foundation and

איז דער סוד פון יראת שמים : ער, וואס האט זיך
zich hot vos er shomaim yiras fun sod der iz
Himself has Who He heaven fear of of mystery the is

was vindicated by
the Ruach
HaKodesh,
was seen by
malachim,
was proclaimed
among the
Nations,
was believed on in
the world,
was taken up in
kavod.

4 Now the Ruach
HaKodesh says
befeirush *(explicitly)* that in
the acharit hayamim
some will become
meshummad *(apostate)*
from the emunah, giving
heed to deceitful ruchot
(spirits) and teachings of
shedim, 2 Through the
tzevi'ut *(hypocrisy)* of
ones speaking sheker, the
matzpun of whom is seared
as with a branding iron.
3 Such will forbid nisu'im
(marriage), commanding
an issur *(prohibition)*
against that ma'akhal
which Hashem created for
partaking with hodayah
by the ma'aminim in
Moshiach and by the ones
who have da'as of HaEmes,
4 Because the whole Bri'ah

אנטפלעקט אינם פלייש, איז גערעכטפערטיקט געווארן אינם
inem gevoren gerechtfertikt iz fleish inem antplekt
in the become proven just is flesh in the unveiled

גייסט, האט זיך באוויזן צו מלאכים, איז אנגעזאגט געווארן
gevoren ongezogt iz malochim tsu bavizen zich hot Gaist
become announced is angels to appear Himself did Spirit

צו די גויים , געגלויבט אין דער וועלט, ארויפגענומען
aroifgenumen velt der in gegloibt Goyim di tsu
received up world the in believed on non-Jews the to

געווארן אין הערלעכקייט.
herlechkeit in gevoren
glory in become

ד דער גייסט אבער זאגט אויסדריקלעך, אז אין שפעטערע
shpetere in az oisdriklech zogt ober Gaist der
later in that expressively says however Spirit the

צייטן וועלן אייניקע אפפאלן פון דער אמונה, האלטנדיק
haltendik emune der fun opfalen einike velen tsaitn
holding faith the from fall away some will times

זיך צו פארפירערישע גייסטער און טייוולאנישע לערנונגען
lernungen taivlanishe un gaister farfirerishe tsu zich
teachings devilish and spirits deceitful to themselves

ב דורך דער צביעות פון ליגנער, וואס טראגן אין זייער אייגן
eigen zeier in trogen vos ligner fun tsvies der durch
own their in wear who liars of hypocrisy the through

געוויסן א צייכן אויסגעברענט ווי מיט א גליענדיק אייזן,
aizn gliendik a mit vi oisgebrent tseichen a gevisen
iron glowing a with as burnt out sign a conscience

ג פארווערנדיק חתונה צו האבן, און (באפעלנדיק) מען זאל
zol men bafelendik un hoben tsu chasene farverendik
shall one ordering and have to wedding forbidding

זיך צוריקהאלטן פון (געוויסע) מאכלים , וועלכע ה׳
Hashem velche maicholim gevise fun tsurikhalten zich
Hashem which foods certain from abstain himself

האט באשאפן צום געניסן מיט דאנק פאר די מאמינים
maiminem di far dank mit genisn tsum bashafen hot
believers the for thanksgiving with enjoy to create did

און וואס האבן דערקענט דעם אמת. ד ווייל איטלעכעס
itleches vail emes dem derkent hoben vos un
entire because truth the recognized have who and

(*Creation)* that Hashem has created is tov and nothing is to be rejected that is received with hodayah.
5 For it is being set apart as kodesh through the dvar Hashem and tefillos and brachot.

6 By presenting these things to the Achim you will be a good k'li kodesh *(minister)* of Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua, you will be one nourished with the divrei haemunah and the torah yeshara *(good, straight Orthodox Jewish teaching)* which you have followed. 7 But the worldly aggadot and bubbemeises *(old wives tales)*, refuse. Rather, train yourself for chasidus.
8 For hitammelut *(bodily exercise or training)* is kedai *(profitable)* a bissle, but chasidus is profitable in every way, holding havtachah *(promise)* of Chayyim now in the Olam Hazeh, and, later, of Olam Habah. 9 This dvar torah is trustworthy and worthy of all acceptance. 10 For

באשפעניש פון ה׳ איז גוט (הערה: פסוק זאגט " גוט ";
bashefenish fun Hashem iz gut heore pasuk zogt gut
creation of Hashem is good note verse says good

נישט "עסנווארג")ֿ, און גארנישט איז אפצווווארפן, אויב מען נעמט
nisht esnvarg un gornisht iz optsuvarfen oib men nemt
not and nothing is rejected if one receives

עס נאר אָן מיט א ברכה , ה וואָרום עס ווערט געהייליקט
es nor on mit a broche vorem es vert geheilikt
it only on with a blessing because it becomes holy

דורך ה׳ס ווארט און דורך תפילה.
durch Hashems vort un durch tfile
through Hashem's word and through prayer

ו אויב דו וועסט פארלייגן די דאזיקע זאכן פאר די
oib du vest farleigen di dozike zachn far di
if you will propose the these things before the

ברידער , וועסטו זיין א גוטער משרת פון דעם משיח
brider vestu zain a guter meshores fun dem Moshiach
brothers you will be a good servant of the Moshiach

יהושע / ישוע , דערצויגן אין די ווערטער פון דער אמונה
Yehoshua Yeshua dertsoigen in di verter fun der emune
Yehoshua Yeshua brought up in the words of the faith

און פון דער גוטער לערנונג , וועלכער דו האסט שוין
un fun der guter lernung velcher du host shoin
and of the good teaching which you have you already

נאכגעפאלגט; ז נאר די חלל און אלט ווייבערישע לעגענדעס
nochgefolgt nor di chelel un alt vaiberishe legendes
followed but the profane and old wives legends

זאלסטו אויסמיידן. איב דיך אבער צו יראת
zolstu oismaiden ib dich ober tsu yiras
shall you avoid exercise yourself however to fear of

שמים ; ח וואָרום די קערפערלעכע איבונג ברענגט ווייניק
shomaim vorem di kerperleche ibung brengt veinik
heaven because the bodily exercise brings few

נוצן ; יראת שמים אבער איז נוצלעך צו אלעם,
nutsn yiras shomaim ober iz nutslech tsu alem
benefits fear of heaven however is of benefit to all

האבנדיק א הבטחה אויף דעם איצטיקן לעבן און אויף (עולם)
hobendik a havtachah oif dem itstikn leben un oif oilem
having a promise on the present life and on world

הבא . ט באגלויבט איז דאס ווארט, און ווערט
haba bagloibt iz dos vort un vert
which comes trustworthy is this word and becomes

to this end we labor and strive at the melachah *(task)*, because we have set tikvateynu in the EL CHAI who is Moshi'a *(Savior)* of kol Bnei Adam, that is, the ma'aminim.

[11] On these things insist and say shiurim. [12] Let no one regard with contempt your tza'irut *(youth)*, but become a mofet *(example)* for the ma'aminim in loshon *(speech)*, in hitnahagut *(conduct)*, in ahavah, in emunah, and in lev tahor. [13] Until I come, attend to the kri'ah betzibbur *(congregational public reading)* of the Kitvei Hakodesh, attend to the Messianic hatafah *(preaching)* and to the Messianic hora'ah *(instruction, teaching)*. [14] Do not neglect the matanah *(gift)* in you which was given to you by means of dvar hanevu'ah *(prophecy)* with the s'michah administered by the Ziknei HaKehillah. [15] Put these things into practice, that your progress in shomer masoret *(religious devotion)* may be manifest to all.

אינגאנצן אנגענומען צו ווערן; י ווארום פאר דעם דאזיקן באמיען
bamien dozikn dem far vorem veren tsu ongenumen ingantsen
strive this the for because to be to taken wholly

מיר זיך און ווערן באליידיקט, ווייל מיר האבן געזעצט
gezetst hoben mir vail baleidikt veren un zich mir
put have we because insulted are being and ourselves we

אונדזער האפנונג אויף דעם לעבעדיקן ג-ט, וועלבער איז דער העלפער
helfer der iz velcher G-t lebedikn dem oif hofenung undzer
helper the is who G-d living the on hope our

פון אלע מענטשן, הויפטזאכלעך פון די מאמינים . יא דאס זאלסטו
zolstu dos maiminem di fun hoiftzachlech mentshn ale fun
shall you this believers the of especially men all of

באפעלן און לערנען.
lernen un bafelen
teach and command

יב זאל קיינער נישט מבזה זיין דיין יוגנט , נאר זיי א
a zai nor yugnt dain zain mevaze nisht keiner zol
an be but youth your be degrade not anyone shall

ביישפיל פאר די מאמינים , איןווארט, אין אויפסירונג, אין ליבע, אין
in libe in oifsirung in vort in maiminem di far baishpil
in love in conduct in word in believers the for example

גלויבן , אין לויטערקייט. יג ביז איך וועל קומען , גיב אכטונג
achtung gib kumen vel ich biz loiterkeit in gloiben
attention give to come will I until purity in faith

אויף דעם לייענען , אויף דעם מוסר זאגן , אויף דער לערנונג .
lernung der oif zogen musar dem oif leienen dem oif
teaching the on say reproof the on reading the on

יד פארנאכלעסיק נישט אין דיר די מתנה פון חסד , וועלבע איז
iz velche chesed fun matone di dir in nisht farnachlesik
is which grace of gift the you within not neglect

דיר געגעבן געווארן דורך א נבואה , מיט סמיכה פון די
di fun smiche mit nevue a durch gevoren gegeben dir
the of s'mchah with prophecy a through become given you

הענט פון די זקנים . טו זארג וועגן די דאזיקע זאכן ;
zachn dozike di vegen zorg zkeinem di fun hent
things these the about be concerned elders the of hands

באשעפטיק דיך מיט זיי , כדי דיין פארטשריט זאל
zol fortshrit dain kedei zei mit dich basheptik
shall furtherance your so that them with yourself occupy

זיין באשיימפערלעך קלאר פאר יעדן (איינעם). טז גיב אכטונג
achtung gib einem yedn far klor bashaimperlech zain
attention give one every for clear evidently be

16 Be shomer both toward
yourself and toward
your Messianic hora'ah
(instruction), and be arain
getun *(engrossed)*, torud
*(completely absorbed and
involved)* in them. For by so
doing this, you will come
to Yeshu'at Eloheynu, and
this means not only you
yourself but also those
who hear your hatafah.

5 To a Zaken do not
speak harsh rebuke.
Rather entreat him as an
abba. Treat the bochrim as
achim *(brothers)*. 2 Elderly
nashim treat as imahot
(mothers); younger nashim
as achayot *(sisters)* in all
hatohar *(moral purity)*.
3 Honor [with support]
almanot *(widows)* that are
really almanot. 4 But if any
almanah has banim or bnei
banim, let the banim or
bnei banim learn first to
show yirat Shomayim vis-
a-vis their own bais and to
render recompense to the
horim *(parents)*, for this is
acceptable in the sight of
Hashem. 5 Now the true
almanah, left alone, has set
her tikvah on Hashem and
continues in her techinnah

אויף דיר אליין און אויף דער לערנונג . פארבלייב אין זיי ;
zei in farblaib lernung der oif un alein dir oif
them in remain teaching the on and alone you on

ווארום טוענדיק דאס דאזיקע, וועסטו ראטעווען דיך אליין , און
un alein dich rateven vestu dozike dos tuendik vorem
and alone you save will you these the doing because

די , וועלכע הערן דיך.
dich heren velche di
you hear who those

ה אויף א זקן זאלסטו דיך נישט בייזערן , נאר זיי
zai nor beizern nisht dich zolstu zoken a oif
be but speak harshly not yourself shall you elder an on

אים מזהיר , ווי א פאטער; די יונגערע (מענער), ווי ברידער ;
brider vi mener yungere di foter a vi mazer im
brothers as men younger the father a as exhort him

ב אלטע פרויען , ווי מוטערס ; די יונגערע , ווי שוועסטערס, אין
in shvesters vi yungere di muters vi froien alte
in sisters as younger the mothers as women older

פולער לויטערקייט. ג גיב אפ כבוד צו אלמנות, וועלכע זענען
zenen velche almones tsu koved op gib loiterkeit fuler
are who widows to honor up give purity complete

ווירקלעך אלמנות. ד אויב אבער א געוויסע אלמנה האט קינדער
kinder hot almone gevise a ober oib almones virklech
children has widow certain a however if widows indeed

אדער אייניקלעך , זאלן זיי קודם כל לערנען צו זיין
zain tsu lernen kol koidem zei zolen einiklech oder
be to learn all before them let grandchildren or

ג-טספארכטיק אין זייער אייגן הויז און אפצוצאלן גוטס צו די
di tsu guts optsutsolen un hoiz eigen zeier in G-tsforchtik
the to good repay and house own their in g-dfearing

עלטערן; ווארום דאס דאזיקע איז אנגענומען פאר ה' .
Hashem far ongenumen iz dozike dos vorem elteren
Hashem before acceptable is these the because parents

ה די ווירקלעכע אלמנה אבער און איינזאם האט בטחון
bitochen hot einzam un ober almone virkleche di
confidence has solitary and however widow real the

and her tefillos yomam valailah. 6 But the one living in ahavat ta'anugot *(hedonism)* has died while living. 7 And insist on these things, that the almanot be irreproachable. 8 But if anyone does not get a parnasah to provide for his own mishpochah and especially his own bais, he has denied the emunah and is worse than an Apikoros *(skeptic, unbeliever).*

9 Let an almanah be enrolled on the list if she is not less than sixty years old, nesu'ah l'ish echad *(a one man woman)*, 10 being commended by ma'asim tovim, having brought up banim, having showed hachnosas orchim, having washed the feet of the Kedoshim, having given nechamah *(comfort)* to the oppressed, having devoted herself to every ma'aseh tov. 11 But younger almanot refuse, for, when they have ta'avah *(lust)*, in disregard of Moshiach they want nissu'in *(marriage)*, 12 Having harsha'ah *(condemnation, conviction)*, because their

אויף ה׳ , און האלט אָן מיט תחינות און תפילות
tfiles un techinos mit on halt un Hashem oif
prayers and supplication with on maintain and Hashem on

ביינאכט און בייטאג. ו און די , וועלכע לעבט אין תענוגים ,
tainugim in lebt velche di un baitog un bainacht
pleasures in live who those and by day and by night

איז לעבעדיק טויט . ז דאס זאלסטו באפעלן , כדי זיי
zei kedei bafelen zolstu dos toit lebedik iz
they so that command shall you this death the living are

זאלן זיין אָן א פעלער. ח אויב אבער עמיצער זארגט
zorgt emitser ober oib feler a on zain zolen
provides someone however if flaw a without be shall

נישט פאר זיינע קרובים , און איבערהויפט פאר זיינע בני
bnei zaine far iberhoipt un kroivim zaine far nisht
sons of his for above all and relatives his for not

בית , האט ער פארלייקנט די אמונה, און איז ערגער פון אן
an fun erger iz un emune di farleiknt er hot beis
a than worse is and faith the denied he has house

אומגלויביקן . ט אלס אן אלמנה זאל פאררעכנט ווערן די ,
di veren farrechnt zol almone an als umgloibiken
those be counted shall widow an as non-believer

וואס איז נישט ווייניקער ווי זעכציק יאר אלט, דאס ווייב פון
fun vaib dos alt yor zechtsik vi veiniker nisht iz vos
of wife the old years sixty than less not are who

איין מאן, י וועגן וועלכער מען זאגט עדות אויף אירע מעשים
maisim ire oif eides zogt men velcher vegen man ein
deeds her about witness says is it whom about man one

טובים, צי זי האט דערצויגן קינדער , אויפגענומען אורחים ,
orchim oifgenumen kinder dertsoigen hot zi tsi tovim
strangers welcomed children bring up did she if good

געוואשן די פיס פון די קדושים , געהאלפן די ליידנדיקע,
laidendike di geholfen kedoishem di fun fis di gevashn
sufferers the helped saints the of feet the washed

נאכגעפאלגט כלערליי מעשים טובים. יא די יונגערע אלמנות
almones yungere di tovim maisim kolerlei nochgefolgt
widows younger the good deeds all kinds of followed

אבער זאלסטו נישט אננעמען; ווארום ווען זיי לעבן אין
in leben zei ven vorem onnemen nisht zolstu ober
in live they when because accept not shall you however

פארגעניגנס קעגן דעם משיח , ווילן זיי חתונה האבן;
hoben chasene zei vilen Moshiach dem kegen fargenigns
have wedding they want Moshiach the against pleasures

first havtachah *(promise, pledge to ministry)* they annulled. [13] And at the same time also they learn atzlut, going around house to house, and not only idle but also platke machers *(gossipy intriguers)* and busybodies, speaking things they ought not. [14] Therefore, I counsel younger almanot to proceed with nissu'in *(marriage)*, to bear banim, to manage the bais, giving no occasion to the mitnagged *(opponent, antagonist)* to reproach us. [15] For already some almanot have turned aside to follow HaSatan. [16] If any ma'aminah *(believing woman)* has in her mishpochah *(family)* almanot, let her assist her almanot and let not Moshiach's Kehillah be burdened, that indeed Moshiach's Kehillah may assist the ones who are true almanot.

[17] Let the Zekenim *(elders)* who have ruled well be considered worthy

יב זיי פארדינען א משפט , ווייל זיי האבן פארווארפן
farvorfen hoben zei vail mishpot a fardinen zei
abandoned have they because judgment a be worthy of they

זייער ערשטן גלויבן . יג און אין דער זעלביקער צייט לערנען
lernen tsait zelbiker der in un gloiben ershtn zeier
learn time same the in and commitment first their

זיי צו זיין פויל, ארומגייענדיק פון הויז צו הויז ; און
un hoiz tsu hoiz fun arumgeiendik foil zain tsu zei
and house to house from going about lazy be to they

נישט בלויז צו זיין פויל, נאר זענען אויך פלוידערינס און מישן
mishen un ploiderins oich zenen nor foil zain tsu bloiz nisht
mix with and gossips also are but lazy be to only not

זיך אין יענעמס געשעפטן, רעדנדיק וואס מען דארף
darf men vos redendik gesheften yenems in zich
must they what speaking business the other's in themselves

נישט. יד איך וויל דעריבער, אז די יונגע זאלן חתונה האבן,
hoben chasene zolen yunge di az deriber vil ich nisht
have wedding shall young the that therefore want I not

געבוירן קינדער , פירן א הויז , און נישט געבן דעם
dem geben nisht un hoiz a firen kinder geboiren
the give not and household a take care of children bear

קעגנער קיין שום געלעגנהייט צו לעסטערן ; טו ווארום
vorem lesteren tsu gelegenheit shum kein kegner
because blaspheme to opportunity kind any opponent

אייניקע האבן זיך שוין אוועקגעקערט נאך דעם שׂטן .
Satan dem noch avekgekert shoin zich hoben einike
Satan the after turned away already themselves have some

טז אויב א גלויביקע (פרוי) האט אלמנות ביי זיך , זאל זי
zi zol zich bai almones hot froi gloibike a oib
she shall herself with widows has woman believing a if

זיי פארזארגן, און נישט פאלן צו לאסט דער קהלה; כדי צו
tsu kedei kehile der last tsu falen nisht un farzorgen zei
to so that kehile the burden to fall not and provide them

קענען פארזארגן די ווירקלעכע אלמנות.
almones virkleche di farzorgen kenen
widows real the provide be able to

יז די זקנים , וועלכע הערשן גוט , זאלן באטראכט ווערן
veren batracht zolen gut hershen velche zkeinem di
to be considered should well rule which elders the

ווי ראוי א טאפלטן כבוד , איבערהויפט די , וועלכע באמיען
bamien velche di iberhoipt koved topeltn a raui vi
strive which those especially honor double a worthy as

זיך אין ווארט און אין דער לערנונג . [יח] ווארום דער
der vorem lernung der in un vort in zich
the because teaching the in and word in themselves

פסוק זאגט: אן אקס ביים דרעשן זאלסטו נישט פארבינדן
farbindn nisht zolstu dreshen baim oks an zogt pasuk
bind not shall you threshing while ox an says verse

דאס מויל . (דברים כה, ד.) און : דער ארבעטער איז
iz arbeter der un d chh Devarim moil dos
is laborer the and 4 25 Deuteronomy mouth the

ווערט דעם לוין זיינעם. [יט] קעגן א זקן זאלסטו נישט
nisht zolstu zoken a kegen zainem loin dem vert
not shall you elder an against his wages the worthy

אננעמען קיין אנקלאג , אחוץ אין דער קעגנווארט פון צוויי אדער
oder tsvei fun kegenvart der in achuts onklog kein onnemen
or two of presence the in except accusation any accept

דריי עדות . [כ] די חוטאים זאלסטו שטראפן פאר אלעמען,
alemen far shtrofen zolstu choytim di eides drai
all before reprove shall you sinners the witnesses three

כדי אפילו די איבריקע זאלן מורא האבן. [כא] איך באשווער
bashver ich hoben moire zolen ibrike di afile kedei
adjure I have fear shall remaining the even so that

דיך פאר ה׳ און דעם משיח יהושע / ישוע
Yeshua Yehoshua Moshiach dem un Hashem far dich
Yeshua Yehoshua Moshiach the and Hashem before you

און די אויסדערוויילטע מלאכים , אז דו זאלסט אפהיטן די
di ophiten zolst du az malochim oisderveilte di un
the observe shall you that angels elect ones the and

דאזיקע זאכן אָן פאראורטייל , און גארנישט טאן מיט
mit ton gornisht un farurteil on zachn dozike
with do nothing and discrimination without things these

פארטייאישקייט. [כב] גיב קיינעם נישט קיין סמיכת ידים צו
tsu idim smiches kein nisht keinem gib parteyishkeit
too yadayim s'michah any not anyone give partiality

גיך , באטייליק דיך נישט אין די זינד פון אנדערע; האלט
halt andere fun zind di in nisht dich bateilik gich
keep others of sin the in not you participate quickly

דיך ריין . [כג] טרינק נישט מער קיין וואסער, נאר געברויך
gebroich nor vaser kein mer nisht trink rein dich
use but water any more not drink clean yourself

אביסל ווין צוליב דיין מאגן און די אפטע
ofte di un mogn dain tsulib vain abisel
frequent the and stomach your on account of wine a little

of double kavod, especially
the Zekenim laboring
in Messianic hatafah
(preaching) and Messianic
hora'ah *(teaching)*. 18 For
the Kitvei HaKodesh
says, LO TACHSOM SHOR
BEDISHO *(You shall not
muzzle the ox while he is
treading out the grain)*, and
"Worthy is the workman
of his wages." 19 Do not
receive an accusation
against a Zaken *(Elder)*,
unless on the PI SHNI
EDIM O AL PI SHLOSHA
EDIM *(testimony of two
or three witnesses)*. 20 The
Zekenim that are sinning,
expose before all, that the
rest also may have yirat
Shomayim. 21 I charge
you before Hashem and
Moshiach Yehoshua and
the malachim habechirim
(chosen angels) that these
directives you keep
without discrimination,
doing nothing on the
mekor *(basis)* of masoh
panim *(partiality)*. 22 Give
s'michah quickly to no
one nor participate in
the chatta'im *(sins)* of
others; keep yourself
tahor. 23 No longer drink
only mayim, but use a

little yayin because of your stomach and your frequent illnesses. 24 With some, their chatta'im are obvious, going before them to mishpat, but with others, some chatta'im indeed follow after them. 25 Likewise, also ma'asim tovim are borur *(obvious)*, but even when they are not, they cannot be hidden.

6 As many avadim as are under the ol *(yoke)* of slavery let them consider their own adonim as worthy of all kavod, lest the name of Hashem and torateynu *(our teaching)* suffer Chillul Hashem gidduf. 2 And let the ma'aminim that have adonim not disrespect their masters because their adonim are achim, but let them all the more render service to them because the ones receiving benefit from their sherut hatov are ma'aminim in Moshiach and ahuvim. Say shiurim on these things and exhort them. 3 If anyone teaches heterodoxy *(a doctrine that*

שלאפקייטן דיינע . כד די חטאים פון אייניקע מענטשן זענען
zenen mentshn einike fun chatoim di daine shlafkeitn
are men some of sins the of yours sicknesses

באשיימפערלעך קלאר, און גייען פארויס צום משפט ; אנדערע
andere mishpot tsum forois geien un klor bashaimperlech
other judgment to the ahead go and clear evidently

מענטשן אבער פאלגן זיי נאך . כה און אויך אזוי די מעשים
maisim di azoi oich un noch zei folgen ober mentshn
deeds the so also and after they follow however men

טובים זענען באשיימפערלעך קלאר פארויס , און די , וואס
vos di un forois klor bashaimperlech zenen tovim
which those and beforehand clear evidently are good

זענען נישט אזוי, קענען דאך נישט פארבארגן ווערן.
veren farborgen nisht doch kenen azoi nisht zenen
be hidden not yet can so not are

ו אלע, וואס זענען קנעכט אונטערן יאך , זאלן באטראכטן
batrachten zolen yoch untern knecht zenen vos ale
consider should yoke under servants are who all

זייערע הארן ווי ראוי פון יעדן כבוד , כדי ה׳ס
Hashems kedei koved yedn fun raui vi harn zeiere
Hashem's so that honor every of worthy as masters their

נאמען און די לערנונג זאלן נישט געלעסטערט ווערן. ב און
un veren gelestert nisht zolen lernung di un nomen
and be blasphemed not shall teaching the and Name of

די , וועלכע האבן הארן מאמינים , זאלן זיי נישט מבזה
mevaze nisht zei zolen maiminem harn hoben velche di
degrade not they shall believers masters have which those

זיין , ווייל זיי זענען ברידער , נאר זאלן זיי נאך מער
mer noch zei zolen nor brider zenen zei vail zain
more after them shall but brothers are they because be

דינען, ווייל זיי זענען מאמינים און געליבטע, וועלכע האבן א
a hoben velche gelibte un maiminem zenen zei vail dinen
a have who beloved and believers are they for serve

חלק אין דער מתנה (פון ה׳). דאס זאלסטו לערנען און
un lernen zolstu dos Hashem fun matone der in cheilek
and teach shall you this Hashem of gift the in share

מזהיר זיין .
zain mazer
be exhort

ג אויב עמיצער לערנט אנדערש און שטימט נישט איין
ein nisht shtimt un andersh lernt emitser oib
one not agrees and otherwise teaches someone if

מיט געזונטע ווערטער, די (ווערטער) פון דעם האר אונדזערן
undzern Har dem fun verter di verter gezunte mit
our L-rd the of words the words healthy with

יהושע / ישוע המשיח , און דער לערנונג , וועלכע
velche lernung der un HaMoshiach Yeshua Yehoshua
which teaching the and the Moshiach Yeshua Yehoshua

איז לויט יראת שמים , ד איז ער אויפגעבלאזן, ווייסט
veist oifgeblozen er iz shomaim yiras loit iz
knows puffed up he is heaven fear of according to is

גארנישט, נאר קרענקט אויף שאלות און מחלוקת
machloikes un shailes oif krenkt nor gornisht
dissensions and controversies over craving but nothing

איבער ווערטער, פון וועלכע עס קומען ארויס קנאה, געצאנק,
getsank kine arois kumen es velche fun verter iber
strife envy out comes it which from words over

לעסטערונגען, בייזע חשדים , ה וויכוחים פון מענטשן מיט א
a mit mentshn fun vichuchim chshodim beize lesterungen
a with men of disputes thoughts evil blasphemies

פארדארבענעם פארשטאנד און וואס עס פעלט זיי דער
der zei felt es vos un farshtand fardorbenem
the they lack it who and understanding corrupt

אמת , וועלכע מיינען , אז יראת שמים איז א מיטל צום
tsum mitl a iz shomaim yiras az meinen velche emes
to means a is heaven fear of that think who truth

געווין. ו יראת שמים אבער מיט צופרידנקייט איז א גרויס
grois a iz tsufridenkeit mit ober shomaim yiras gevin
great a is contentment with however heaven fear of gain

געווינס; ז ווארום מיר האבן גארנישט אריינגעברענגט אין דער
der in araingebrengt gornisht hoben mir vorem gevins
the into brought nothing have we because gain

וועלט , און קענען גארנישט ארויסטראגן; ח האבנדיק אבער שפייז
shpaiz ober hobendik aroistrogen gornisht kenen un velt
food however having carry out nothing can and world

און מלבושים , לאמיר זיין צופרידן מיט די דאזיקע. ט אבער
ober dozike di mit tsufriden zain lomir malbushem un
however these the with content be let us clothing and

די , וואס ווילן רייך ווערן, פאלן אריין אין א נסיון און
un nisoyen a in arain falen veren raich vilen vos di
and temptation a in into fall to be rich want who those

has a chiluk or difference) and does not agree with the orthodox Jewish teaching of Yehoshua the Moshiach Adoneinu and with torah conforming to chasidus,
4 He has succombed to gaa'vah *(conceit)*, having binah of nothing, but having a morbid craving for controversies and disputes over devarim out of which comes kinah *(envy)*, madon *(strife)*, lashon hora *(evil speaking)*, chashadot merusha'im *(evil suspicions)*,
5 And constant friction between men corrupted in their minds and having become bereft of HaEmes, thinking chasidus to be a means of financial revach.
6 But chasidus with tzufriedenkait *(contentment)* is great revach *(gain, profit)*.
7 For we brought nothing into the Olam Hazeh, neither are we able to carry anything out of it,
8 But having okhel *(food)* and begadim *(clothes)*, with these we will be satisfied.
9 But the ones desiring to be oishirim *(rich men)* fall into nisayon *(temptation)*

and into a pakh *(trap)* and into many foolish and destructive ta'avot *(lusts)* which plunge men into cherem and Avaddon *(destruction)*. 10 For the ahavas hakesef *(love of money)* is the shoresh *(root)* of kol hara'ot *(all evils)*, which some, craving, were thereby led away from the emunah and pierced themselves with many machovim *(sorrows)*.

11 But you, ish haElohim *(man of G-d)*, flee these things. Pursue tzedek, chasidus, emunah, ahavah, savlanut, and anavah. 12 Fight the good fight of emunah; lay hold of the Chayyei Olam to which you were called when you made the hoda'ah yafah *(good confession)* before edim rabbim *(many witnesses)*. 13 I charge you before Hashem, the one giving Chayyim to all things, and before Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua, the one having testified the hoda'ah yafah *(good confession)* before Pontius Pilate, 14 I charge you to be shomer over

אין א נעץ און אין פיל אומזיניקע און שעדלעכע פארלאנגען,
in a nets un in fil umzinike un shedleche farlangen
in a snare and in many senseless and harmful lusts

וועלכע דערטרענקען די מענטשן אין אונטערגאנג און פארדארבונג.
velche dertrenken di mentshn in untergang un fardarbung
which drown the men in destruction and perditions

י ווארום דער שורש פון אלעם שלעכטן איז די ליבע צו געלט ;
vorem der shoiresh fun alem shlechtn iz di libe tsu gelt
because the root of all evil is the love for money

וואס אייניקע האבן געגלוסט און זענען פארפירט געווארן פון
vos einike hoben geglust un zenen farfirt gevoren fun
which some have desired and were misled become from

דער אמונה און האבן זיך אליין געקוועלט מיט א סך יסורים .
der emune un hoben zich alein gekvelt mit a sach yesurim
the faith and have self alone pierced with a many sufferings

יא דו אבער , ה׳ס מענטש, אנטרין פון די דאזיקע
du ober Hashems mentsh antrin fun di dozike
you however Hashem's man run from the these

זאכן , און יאג נאך צדקות , יראת שמים , אמונה,
zachn un yog noch tsedokes yiras shomaim emune
things and chase after righteousness fear of heaven faith

ליבע, סבלנות , ענווה . יב אזוי געראנגלן זיך דעם
libe savlones anove azoi gerangln zich dem
love perseverance meekness so struggle yourself the

גוטן געראנגל פון דער אמונה, כאפ אָן דאס אייביקע לעבן, צו
gutn gerangl fun der emune chap on dos eibike leben tsu
good struggle of the faith take on the eternal life to

וועלכן דו ביסט גערופן געווארן און האסט באקענט די
velchen du bist gerufen gevoren un host bakent di
which you are called become and have you confessed the

גוטע באקענונג פאר א סך עדות . יג איך באפעל דיר
gute bakenung far a sach eides ich bafel dir
good confession before a many witness I order you

פאר ה׳ , וועלכער מאכט אלץ לעבעדיק, און פאר
far Hashem velcher macht alts lebedik un far
before Hashem who makes everything alive and before

משיח יהושע / ישוע , וועלכער האט עדות געזאגט פאר
Moshiach Yehoshua Yeshua velcher hot eides gezogt far
Moshiach Yehoshua Yeshua who did witness said before

פאנטיוס פילאטוסן די גוטע באקענונג , יד אז דו זאלסט אפהיטן
Pontius Pilatusn di gute bakenung az du zolst ophiten
Pontius Pilate the good confession that you shall keep

the mitzvoh spotlessly, irreproachably, until the appearing of Moshiach Adoneinu Yehoshua,
15 Which He will make manifest at the right time — HaMvorach, HaRibbon HaYachid, Melech HaMelachim and Adon HaAdonim. 16 To the One who is alone haAlmavet *(Immortal)*, dwelling in Ohr unapproachable, whom no man among Bnei Adam saw, neither is able to see, lo hakavod v'hagevurah l'olam va'ed. Omein.

17 Charge the oishirim in the Olam Hazeh not to walk in gaa'vah *(pride)* and high-mindedness, neither to put their tikvah *(hope)* in the uncertainty of their osher but in Hashem who richly grants us all things for enjoyment. 18 Charge the oishirim to do HaTov, to be rich in ma'asim tovim, to demonstrate rochav lev *(generosity)* and willingness to do gemilus chesed, 19 Treasuring up

דאס געבאט אָן א פלעק און אָן א פעלער,
feler a on un flek a on gebot dos
flaw a without and spot a without commandment the

ביז צום נתגלה ווערן פון אונדזער האר יהושע / ישוע
Yeshua Yehoshua Har undzer fun veren nisgale tsum biz
Yeshua Yehoshua L-rd our of to be is revealed to the until

המשיח , טו וואס עס וועט ווייזן אין דער געהעריקער
geheriker der in vaizen vet es vos HaMoshiach
appropriate the in show will it which the Moshiach

צייט דער געבענטשטער און איינציק מעכטיקער , דער מלך
Melech der Mechtiker eintsik un gebentshter der tsait
King the Mighty One only and blessed the time

המלכים און אדון האדונים , טז וואס נאר ער אליין האט
hot alein er nor vos haadoinem Adoin un hamelachim
has alone He only who l-rds the L-rd of and kings

אומשטערבלעכקייט, און וואוינט אין א ליכט, צו וועלכן מען קען
ken men velchen tsu licht a in voint un umshterblechkeit
can one which to light a in dwells and immortality

נישט דערגרייכן , וועמען קיין מענטש האט נישט געזען און קען נישט
nisht ken un gezen nisht hot mentsh kein vemen dergreichen nisht
not can and seen not has man any whom approach not

זען; כבוד צו אים און די אייביקע מאכט, אמן .
Omein macht eibike di un im tsu koved zen
Amen Might Everlasting the and Him to glory see

יז די עשירים אין דער איצטיקער וועלט זאלסטו באפעלן ,
bafelen zolstu velt itstiker der in oishirim di
command shall you world present the in rich ones the

אז זיי זאלן זיך נישט דערהייבן , און אז זיי
zei az un derheibn nisht zich zolen zei az
they that and to raise up not themselves should they that

זאלן נישט זעצן זייער בטחון אויף אומזיכערע עשירות,
eshires umzichere oif bitochen zeier zetsen nisht zolen
riches uncertain on confidence their put not should

נאר אויף דעם לעבעדיקן ג-ט, וועלכער גיט אונדז אלץ די
di alts undz git velcher G-t lebedikn dem oif nor
more all us gives who G-d living the on only

והותר צום געניסן; יח אז זיי זאלן טאן גוטס, רייך
raich guts ton zolen zei az genisn tsum uhutr
rich good do should they that enjoy to than enough

ווערן אין מעשים טובים, זיין גוטע געבער, גרייט צו העלפן;
helfen tsu greit geber gute zain tovim maisim in veren
help to ready givers good be good deeds in to be

for themselves a yesod tov *(good foundation)* for Olam Habah that they may lay hold of HaChayyim HaAmittiyim.

20 O Timotiyos, the pikkadon *(deposit)* entrusted to you be shomer over, turning away from the profane empty utterances and oppositions of the falsely named Da'as *(Knowledge)*, 21 By which, some, professing, missed the mark concerning the emunah. Chen v'Chesed Hashem be with you.

יט אנזאמלענדיק זיך אן אוצר ווי א גוטן יסוד אויף
onzamlendik zich an oitser vi a gutn yesod oif
accumulating themselves a treasure as a good basis the for

לעתיד לבוא , כדי זיי זאלן דערלאנגען דאס אמתע לעבן.
leosed love kedei zei zolen derlangen dos emese leben
future to come so that they shall reach the true life

כ אָ טימאטעוס, היט אפ דעם פקדון , אויסמיידנדיק
o Timotiyos hit op dem pikodn oismaidendik
o Timothy beware up that entrusted avoiding

חלל און פוסטע רייד און די קעגנערישע מיינונגען פון דער
chelel un puste reid un di kegnerishe meinungen fun der
profane and empty words and the opposing opinions of the

פאלש גערופענער דערקענטעניש (ציטירן ניטציטירן); כא צו וועלכער
falsh gerufener derkentenish tsitiren nitsitiren tsu velcher
false named knowledge quote unquote to which

אייניקע האבן זיך דערקלערט און האבן פארבלאנדזשעט פון דער
einike hoben zich derklert un hoben farblondzhet fun der
some have self profess and have gone astray from the

אמונה. זאל דער חסד זיין מיט אייך.
emune zol der chesed zain mit aich
faith let the grace be with you

2 Timotiyos

דער צווייטער בריוו פון דעם
שליח פוילוס צו טימאטעוסן

1 Sha'ul, a Shliach of Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua birtzon Hashem *(by the will of G-d)*, according to the havtachah haChayyim *(promise of Life)* in Moshiach Yehoshua.

2 To Timotiyos, beni haahuv *(my beloved son)*. Chesed Hashem, Rachamim Hashem and Shalom Hashem from Elohim Avinu and Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua Adoneinu.

3 Modeh Ani *(I give thanks)* to Hashem whom I offer avodas hakodesh service with a clear matzpun — as did the Avot of me — when I remember you constantly in my tefillos. 4 As I remember your weeping, I want to see you, that I may be filled with simcha. 5 I remember your genuine emunah, which dwelt first in Lois your savtah *(grandmother,*

א פוילוס, א שליח פונם משיח יהושע / ישוע ,
Poylos a Shliach funem Moshiach Yehoshua Yeshua
Paul a the apostle of Moshiach Yehoshua Yeshua

דורך ה׳ס רצון, לויט דער הבטחה פון
durch Hashems rotsn loit der havtachah fun
through Hashem's will according to the promise of

דעם לעבן, וואס איז אינם משיח יהושע / ישוע , ב צו
dem leben vos iz inem Moshiach Yehoshua Yeshua tsu
the life which is in the Moshiach Yehoshua Yeshua to

טימאטעוסן, מיין געליבטן זון : חסד , רחמים און שלום פון
Timotiyosn main gelibtn zun chesed rachomim un sholem fun
Timothy my beloved son grace mercy and peace from

ג-ט דעם פאטער און דעם משיח יהושע / ישוע אונדזער
G-t dem Foter un dem Moshiach Yehoshua Yeshua undzer
G-d the Father and the Moshiach Yehoshua Yeshua our

האר.
Har
L-rd

ג איך דאנק ה׳ , וועמען איך דין פון מיינע אבות
ich dank Hashem vemen ich din fun maine avot
I thank Hashem whom I serve from my fathers

אָן מיט א לויטער געוויסן , אז אָן אויפהער האב איך
on mit a loiter gevisen az on oifher hob ich
on with a pure conscience that without ceasing have I

דיך אין זכרון אין מיינע תפילות, ביינאכט און בייטאג. ד איך
dich in zikorn in maine tfiles bainacht un baitog ich
you in memory in my prayers by night and by day I

בענק דיך צו זען, געדענקענדיק דיינע טרערן, כדי איך זאל
benk dich tsu zen gedenkendik daine trern kedei ich zol
long you to see remembering your tears so that I shall

אנגעפילט ווערן מיט שמחה, ה ווען איך דערמאן מיך אין דיין
ongefilt veren mit simcha ven ich dermon mich in dain
filled be with joy when I remind myself in your

אויפריכטיקער אמונה, וואס האט קודם כל געוואוינט אין דיין
oifrichtiker emune vos hot koidem kol gevoint in dain
sincere faith which did before all live in your

באבע לואיס און אין דיין מוטער עווניקע, און האב מיך
mich hob un Eunike muter dain in un Lois bobe
I have and Eunice mother your in and Lois grandmother

איבערצייגט, אז אויך אין דיר. ו צוליב דער סיבה דערמאן
dermon sibe der tsulib dir in oich az ibertsaigt
remind cause this on account of you in also that convinced

איך דיך, אז דו זאלסט ווידער אונטערפאכן (ביז צו א פלאם) די
di flam a tsu biz unterfachen vider zolst du az dich ich
the flame a to up rekindle again shall you that you I

מתנה, פון ה׳, וועלכע איז אין דיר דורך דער סמיכה
smiche der durch dir in iz velche Hashem fun matone
s'mchah the through you in is which Hashem of gift

פון מיינע הענט. ז ווארום ה׳ האט אונדז נישט געגעבן קיין
kein gegeben nisht undz hot Hashem vorem hent maine fun
any given not us has Hashem because hands my of

גייסט פון פחד, נאר פון גבורה און ליבע און שליטה איבער
iber shlite un libe un gevure fun nor pachad fun gaist
over authority and love and power of but fear of spirit

זיך אליין. ח דעריבער זאלסטו דיך נישט שעמען מיט
mit shemen nisht dich zolstu deriber alein zich
with be ashamed not you shall you therefore alone self

דעם עדות זאגן פון אונדזער האר, און אויך נישט מיט מיר,
mir mit nisht oich un Har undzer fun zogen eides dem
me with not also and L-rd our of say witness the

זיין געפאנגענעם; נאר דערטראג די ליידן פאר דער בשורה
Besoire der far laiden di dertrog nor gefangenem zain
News the for suffering the bare but prisoner his

טובה לויט דער קראפט פון ה׳, ט וועלכער האט אונדז
undz hot velcher Hashem fun kraft der loit Toive
us did who Hashem of power the according to Good

געראטעוועט און גערופן מיט א הייליקן רוף, נישט לויט
loit nisht ruf heiliken a mit gerufen un geratevet
according to not calling holy a with called and save

אונדזערע מעשים, נאר לויט זיין אייגענער
eigener zain loit nor maisim undzere
own his according to but deeds or observances our

עצה און חסד, וואס איז אונדז געשענקט געווארן אינם
inem gevoren geshenkt undz iz vos chesed un eitse
in the become given us is which grace and counsel

משיח יהושע / ישוע פאר אייביקע צייטן, י און איז
iz un tsaitn eibike far Yeshua Yehoshua Moshiach
is and times eternal before Yeshua Yehoshua Moshiach

bobe) and in your Em,
Eunice, and I have been
persuaded dwells also in
you. 6 For which reason
I remind you to meorer
(rekindle) the matnat
Elohim, *(the gift of Hashem)*
which is in you through
my conferring of s'michah
(ordination). 7 For Hashem
did not bestow upon us a
ruach of pachad *(terror)*,
but of gevurah *(miraculous
power)* and of ahavah *(love)*
and of sound havchanah
(judgment).
8 Do not, therefore, be
ashamed of the eidus of
Adoneinu nor of me, his
asir *(prisoner)*, but suffer
together with me for the
Besuras HaGeulah in the
ko'ach of Hashem, 9 The
one having granted us
Yeshu'at Eloheinu and
having called us with
a kri'ah kedoshah *(holy
calling)*, not according
to the ma'asim of us
but according to his
own tachlis *(purpose)*
and chesed having been
given to us in Rebbe,
Melech HaMoshiach
Yehoshua before Yamim
HaOlam, 10 But having
been manifested now

איצט אנטפלעקט געווארן דורך דער דערשיינונג פון אונדזער
undzer fun dershainung der durch gevoren antplekt itst
our of appearance the through become revealed now

גואל משיח יהושע / ישוע , וועלכער האט צונישט
tsunisht hot velcher Yeshua Yehoshua Moshiach goel
negate did who Yeshua Yehoshua Moshiach redeemer

געמאכט דעם טויט און געברענגט צום ליכט דאס לעבן און די
di un leben dos licht tsum gebrengt un toit dem gemacht
the and life the light to the brought and death the make

אומפארדארבלעכקייט דורך דער בשורה טובה, י״א פאר וועלכער
velcher far Toive Besoire der durch umfardorblechkeit
which for Good News the through immortality

איך בין באשטימט געווארן אלס אן מבשר , און שליח , און
un Shliach un mevaser an als gevoren bashtimt bin ich
and apostle and herald a as become appointed am I

מורה תורה . י״ב צוליב דער סיבה לייד איך טאקע
take ich laid sibe der tsulib toire moreh
actually I suffer cause the on account of Torah teacher of

די דאזיקע זאכן ; דאך שעם איך מיך נישט; ווארום איך
ich vorem nisht mich ich shem doch zachn dozike di
I because not myself I ashamed yet things these the

ווייס אין ועמען איך האב געגלויבט, און האב מיך איבערצייגט,
ibertsaigt mich hob un gegloibt hob ich vemen in veis
convinced myself have and believe have I Whom in know

אז ער איז אימשטאנד אפצוהיטן מיין פקדון ביז צו יענעם
yenem tsu biz pikodn main optsuhiten imshtand iz er az
that to until deposit my to keep able is He that

טאג. י״ג האלט דיך ביים פארבילד פון געזונטע ווערטער, וועלכע
velche verter gezunte fun forbild baim dich halt tog
which words healthy of pattern at the yourself keep Day

דו האסט געהערט פון מיר, אין גלויבן און אין ליבע, וואס איז
iz vos libe in un gloiben in mir fun gehert host du
is which love in and faith in me from hear did you

אין משיח יהושע / ישוע . י״ד היט אפ דעם גוטן
gutn dem op hit Yeshua Yehoshua Moshiach in
good the up watch over Yeshua Yehoshua Moshiach in

פקדון דורך דעם רוח הקודש , וועלכער וואוינט אין אונדז.
undz in voint velcher HaKoidesh Ruach dem durch pikodn
us in dwells Who the Holy Spirit the through deposit

through the appearing of Moshieinu Moshiach Yehoshua, who nullified death and also brought Chayyim and alkillayon *(incorruptibility)* to light through the Besuras HaGeulah, 11 For which I was appointed a karoz *(herald)*, a maggid *(darshan, preacher)*, a Shliach and a rabbi *(teacher)*. 12 It is because of these things also that I suffer. But I am not ashamed, for I know whom I have believed and I have been persuaded that He is able to stand shomer, guarding until HaYom HaHu the pikkadon *(deposit)* entrusted to Him by me. 13 Follow the pattern of sound orthodox Jewish devarim which you heard from me, in emunah and ahavah in Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua. 14 Stand shomer over the orthodox Jewish pikkadon entrusted to you through the Ruach Hakodesh dwelling in us.

15 Of this you have da'as:
all the ones in Asia, of
whom are Phygelus and
Hermogenes, turned away
from me. 16 May Hashem
grant rachamim to the bais
of Onesiphorus, because
often he refreshed me and
he was not ashamed of my
sharsherot. 17 For, when he
was in Rome, he sought me
with zerizut and found me.
18 May Adoneinu grant to
him to find rachamim from
Hashem in HaYom HaHu.
Also, while in Ephesus
in how many ways he
did avodas hakodesh you
know very well.

טו דאס דאזיקע ווייסטו , אז פון מיר האבן זיך
zich hoben mir fun az veistu dozike dos
themselves have me from that you know these the

אפגעקערט אלע, וואס געפינען זיך אין (קליין) אזיען, צווישן
tsvishen Asia klein in zich gefinen vos ale opgekert
among Asia Minor in self find who all turned aside

וועלכע עס זענען פיגעלוס און הערמאגענעס. טז זאל דער האר
Har der zol Hermogenes un Fygelus zenen es velche
L-rd the may Hermogenes and Phygelus are it whom

שענקען רחמים צו דעם הויזגעזינד פון אָנעסיפאָרוס ; וויל
vail onesifarus fun hoizgezind dem tsu rachomim shenken
because Onesiphorus of household the to mercy grant

א סך מאל האט ער מיך דערקוויקט, און זיך נישט
nisht zich un derkvikt mich er hot mol sach a
not himself and refresh me he did times many a

געשעמט מיט מיינע קייטן , יז נאר קומענדיק קיין רוים , האט ער
er hot Roym kein kumendik nor keitn maine mit geshemt
he did Rome to coming but chains my with ashamed

מיך פלייסיק אויפגעזוכט און געפונען— יח זאל אים דער האר
Har der im zol gefunen un oifgezucht flaisik mich
L-rd the him may found and search for diligently me

(יהושע / ישוע) געבן, אז ער זאל געפינען רחמים ביים
baim rachomim gefinen zol er az geben Yeshua Yehoshua
by the mercy find shall he that give Yeshua Yehoshua

האר (ג-ט) אין יענעם טאג— און וויפל ער האט מיר געדינט אין
in gedint mir hot er vifel un tog yenem in G-t Har
in serve me did he how much and Day that in G-d L-rd

עפעזוס , ווייסטו גאנץ גוט .
gut gants veistu Ephesus
well quite you know Ephesus

2 You, therefore,
beni, be empowered
in the Chen v'Chesed
which is in Rebbe, Melech
HaMoshiach Yehoshua.
2 And what things you
heard from me through
edim rabbim, these things
commit to anashim

ב דעריבער דו , מיין זון , שטארק דיך אין דעם חסד ,
chesed dem in dich shtark zun main du deriber
grace the in yourself strengthen son my you therefore

וואס איז אין משיח יהושע / ישוע . ב און וואס דו
du vos un Yeshua Yehoshua Moshiach in iz vos
you what and Yeshua Yehoshua Moshiach in is which

האסט געהערט פון מיר פאר א סך עדות , דאס גיב
gib dos eides sach a far mir fun gehert host
give this witnesses many a before me from heard you have

איבער צו באגלויבטע מענטשן, וועלכע וועלן זיין פעאיק צו
tsu feik zain velen velche mentshn bagloibte tsu iber
to competent be will who men faithful to over

ne'emanim *(faithful men)* of zrizus *(reliability)* who will be qualified rabbinic morim to teach others also. 3 Take your place in suffering as a chaiyal tov *(good soldier)* of Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua. 4 No one on duty as a chaiyal is entangled with the everyday chiloni *(secular)* affairs of inactive duty, in order that he may please the One who has enlisted him. 5 And no participant in an athletic tacharut *(competition)* is crowned unless he competes according to the rules. 6 It is the hard working ikkar *(farmer)* who ought to have the rishonah mipri ha'adamah *(the first share from the harvest of the earth)*. 7 Let your hitbonenut be on what I say, for Hashem will give to you binah in all things.

8 Remember Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua, of the zera Dovid, and remember the Techiyas HaMoshiach, according to my Besuras HaGeulah, 9 For which I suffer as if I were an

לערנען אויך אנדערע. ג לייד מיט ווי א גוטער זעלנער פונם
funem zelner guter a vi mit laid andere oich lernen
of the soldier good a as along with suffer others also teach

משיח יהושע / ישוע . ד קיין זעלנער פארוויקלט זיך
zich farviklet zelner kein Yeshua Yehoshua Moshiach
himself entangles soldier any Yeshua Yehoshua Moshiach

נישט אין די עסקים פון דעם לעבן; כדי ער זאל וואוילגעפעלן
voilgefelen zol er kedei leben dem fun eskim di in nisht
well please shall he so that life this of affairs the in not

דעם אפיציר, ה וואס האט אים גענומען צום מיליטער. און ווען
ven un militer tsum genumen im hot vos ofitsir dem
when and soldiery into taken him has who officer the

עמיצער ראנגלט זיך ווי אן אטלעט, ווערט ער נישט
nisht er vert atlet an vi zich ranglt emitser
not he becomes athlete an as himself struggles someone

געקריינט, אויב ער האט זיך נישט געראנגלט לויט דעם
dem loit geranglt nisht zich hot er oib gekreint
the according to wrestled not himself did he if crowned

געזעץ. ו דער פארמער, וואס פראצעוועט, זאל צום ערשט
ersht tsum zol pratsevet vos farmer der gezets
first to the shall be labors who farmer the rules

געניסן פון די פירות. ז פארשטיי וואס איך זאג; ווארום
vorem zog ich vos farshtei peires di fun genisn
because say I what understand fruits the of to enjoy

דער האר וועט דיר געבן חכמה אין יעדער זאך . ח געדענק
gedenk zach yeder in chochme geben dir vet Har der
remember thing every in wisdom give you will L-rd the

יהושע / ישוע המשיחן , וועלכער איז אויפגעשטאנען
oifgeshtanen iz velcher HaMoshiachn Yeshua Yehoshua
stand up again did who the Moshiach Yeshua Yehoshua

פון די טויטע, איז פון דער זרע דוד , לויט מיין
main loit Dovid zere der fun iz toite di fun
my according to David seed the from is dead the from

בשורה טובה; ט פאר וועלכער איך לייד אזש ביז קייטן , ווי א
a vi keitn biz azh laid ich velcher far Toive Besoire
a as chains up to even to suffer I which for Good News

פארברעכער; נאר ה׳ס ווארט איז נישט געבונדן . י דערפאר
derfar gebunden nisht iz vort Hashems nor farbrecher
therefore chained not is word Hashem's but criminal

טראג איך אלץ איבער צוליב די אויסדערוויילטע,
oisderveilte di tsulib iber alts ich trog
elect the for the sake of over everything I bear

evil-doer, even to the
point of the bais hasohar's
bonds, but the Dvar
Hashem has no bonds.
10 Therefore, I endure all
things for the sake of the
Bechirim *(the Chosen ones)*,
in order that they also
may obtain the Yeshu'at
HaEloheinu in Rebbe,
Melech HaMoshiach
Yehoshua with kavod
olamim. 11 Trustworthy is
Hashem, for if we died with
Him, also we will live with
Him. 12 If we endure, we
also will reign with Him; if
we will deny Him, He also
will deny us. 13 If we are not
ne'emanim *(faithful)*, He
remains ne'eman *(faithful)*,
for to deny Himself, He is
not able.

14 Remind them of these
things, solemnly warning
them in the presence of
Hashem not to be engaged
in disputes over devarim,
which is not beneficial,
but only ruins the hearers.
15 Do your best to shtel
zich *(apply yourself)*,
to present yourself to
Hashem as one approved,
a po'el *(workman)* without
bushah *(shame)*, keeping

כדי זיי אויך זאלן דערגרייכן די ישועה אינם משיח
Moshiach inem yeshue di dergreichen zolen oich zei kedei
Moshiach in the salvation the obtain should also they so that

יהושע / ישוע מיט אייביקן כבוד. יא עס איז א באגלויבט
bagloibt a iz es koved eibikn mit Yeshua Yehoshua
faithful a is there glory eternal with Yeshua Yehoshua

ווארט: ווארום אויב מיר זענען געשטארבן צוזאמען מיט אים, וועלן
velen im mit tsuzamen geshtorben zenen mir oib vorem vort
will him with together died are we if for word

מיר אויך לעבן צוזאמען מיט אים; יב אויב מיר האבן סבלנות,
savlones hoben mir oib im mit tsuzamen leben oich mir
endure have we if him with together live also we

וועלן מיר אויך קעניגן צוזאמען מיט אים; אויב מיר וועלן אים
im velen mir oib im mit tsuzamen kenigen oich mir velen
him will we if him with together reign also we will

פארלייקענען, וועט ער אויך אונדז פארלייקענען; יג אויב מיר גלויבן
gloiben mir oib farleikenen undz oich er vet farleikenen
faithful we if deny us also he will deny

נישט, בלייבט ער (אלץ) געטריי ; ווארום ער קען זיך נישט
nisht zich ken er vorem getrai alts er blaibt nisht
not Himself can He because faithful still He remains not

פארלייקענען.
farleikenen
deny

יד דאס ברענג אלע צום זכרון , באשווערנדיק זיי פאר
far zei bashverendik zikorn tsum ale breng dos
before them charging memory to the all bring this

ה׳ , זיך נישט צו צאנקען איבער ווערטער, וואס
vos verter iber tsanken tsu nisht zich Hashem
which words over waver to not themselves Hashem

נוצט צו גארנישט, (בלויז) צום פארדארבן די צוהערער.
tsuherer di fardarbn tsum bloiz gornisht tsu nutst
hearers the subversion to the except nothing to profit

טו גיב דיר די מי , זיך פארצושטעלן פאר ה׳
Hashem far fortsushteln zich mi di dir gib
Hashem before to present yourself effort the you give

ווי אן אויסגעפרואווטער ארבעטער, וועלכער דארף זיך נישט
nisht zich darf velcher arbeter oisgepruvter an vi
not himself needs who worker approved an as

שעמען , וואס טיילט אויס ריכטיק דאס ווארט פון אמת .
emes fun vort dos richtik ois teilt vos shemen
truth of word the rightly out lays out who be ashamed

טז מייד אבער אויס די אומווירדיקע און פוסטע רייד ; ווארום
vorem reid puste un umvirdike di ois ober maid
because words empty and unworthy the out however avoid

זיי דערפירן נאך צו א סך מער רשעות, יז און זייער ווארט
vort zeier un rishes mer sach a tsu noch derfiren zei
word their and evils more many a to further lead they

צעפרעסט ווי בראנד ; פון זיי זענען הימענעוס און
un Himeneus zenen zei fun brand vi tsefrest
and Hymenaeus are them from gangrene like devour

פילעטוס, יח וועלכע האבן אפגענייגט פון דעם אמת, זאגנדיק,
zogendik emes dem fun opgeneigt hoben velche Filetus
saying truth the from been devious have who Philetus

אז עס איז שוין געווען תחית המתים ; און
un hameysim techiyas geven shoin iz es az
and the dead ones resurrection of was already is it that

קערן איבער די אמונה פון אייניקע. יט דאך ה׳ס שטארקער
shtarker Hashems doch einike fun emune di iber keren
strong Hashem's yet some of faith the over turn

יסוד שטייט פעסט, האבנדיק דעם דאזיקן חותם : דער
der choisem dozikn dem hobendik fest shteit yesod
the seal this the having firm stands foundation

האר קען די , וועלכע זענען זיין, און: זאל זיך אפקערן
opkeren zich zol un zain zenen velche di ken Har
turn away self shall and His are who the knows L-rd

פון אומגערעכטיקייט יעדער איינער, וואס רופט אָן דעם הארס
Hars dem on ruft vos einer yeder umgerechtikeit fun
the L-rd's the on calls who one every iniquity from

נאמען . כ אין א גרויס הויז געפינען זיך נישט בלויז גאלדענע
goldene bloiz nisht zich gefinen hoiz grois a in nomen
gold only not self find house large a in Name of

און זילבערנע כלים, נאר אויך הילצערנע און ליימענע ; און
un leimene un hiltserne oich nor keilim zilberne un
and earthen ones and wooden also but pots silver and

די ערשטע צו כבוד און די לעצטע צו אומכבוד. כא ווען
ven umkoved tsu letste di un koved tsu ershte di
when dishonor to last the and honor to first the

דעריבער עמיצער וועט זיך לייטערן פון די דאזיקע, וועט
vet dozike di fun leiteren zich vet emitser deriber
will these the from purify himself will someone therefore

on a derech yashar the
Dvar HaEmes. 16 But
profane chatter bereft of
kedushah, avoid, for such
will advance that which
is frai *(irreligious)*. 17 Their
lashon hora will spread like
gangrene, as in the case of
Hymenaeus and Philetus,
18 Who concerning HaEmes
missed the mark, teaching
that the Techiyas HaMesim
has already occurred. They
are overthrowing the
emunah of some. 19 Al kol
panim *(nevertheless)*, the
solid yesod of Hashem
stands firm and zicher
(certain), having this seal:
v'yoda' Hashem es asher lo
*(Hashem knows the ones who
are his)*; and let everyone
who names the name of
Hashem depart from avel
(iniquity, gross injustice).

20 In a bais gadol, there
are not only k'lei *(vessels)*
of gold and silver but also
those wooden ones and
earthen ones: some, for
honorable use; others,
for dishonorable use. 21 If
anyone makes himself
tahor from these things
he will be a k'li vessel for
honorable use, having
been set aside as kodesh,
useful to HaAdon, ready
for every ma'aseh tov.

22 But flee from the ta'avot hane'urim *(lusts of youth)* and pursue tzedek, emunah, ahavah, and shalom with the ones calling on Adoneinu out of a lev tahor. 23 But speculations characterized by narrishkait and lacking da'as — such refuse, knowing that they produce fights. 24 And an eved Hashem ought not be a Ba'al Machlokes *(quarrelsome person)*, but ought to be eidel *(gentle, courteous)* to all, a skilled rabbinic moreh, savlan *(patient)*, 25 Correcting the mitnaggedim *(opponents)* in anavat ruach *(a spirit of meekness)*, in the tikvah that Hashem may efsher *(perhaps)* grant them teshuva, resulting in da'as HaEmes, 26 And that they may come to their senses, escaping the pakh *(trap)* of HaSatan, after having been captured by him to do his will.

ער זיין א כלי צו כבוד , געהייליקט, נוצלעך פאר דעם האר,
Har dem far nutslech geheilikt koved tsu keile a zain er
L-rd the to useful hallowed honor to vessel a be he

גרייט צו כלערליי מעשים טובים. כב אנטלויף אבער פון
fun ober antloif tovim maisim kolerlei tsu greit
from however flee good deeds all kinds of for prepared

די יוגנטלעכע תאוות, און יאג נאך צדקות , אמונה, ליבע,
libe emune tsedokes noch yog un taives iugntleche di
love faith righteousness after chase and lusts youthful the

שלום מיט די , וועלכע רופן אָן דעם האר אויס א לויטער הארץ.
harts loiter a ois Har dem on rufen velche di mit sholem
heart pure a out L-rd the on call who those with peace

כג אבער נארישע און קינדישע מחלוקת זאלסטו אויסמיידן,
oismaiden zolstu machloikes kindishe un narishe ober
avoid shall you quarrels childish and foolish however

וויסנדיק , אז זיי ברענגען ארויס קריגערייען . כד דעם הארס
Hars dem krigeraien arois brengen zei az visendik
L-rd's the controversies about bring they that knowing

קנעכט אבער זאל זיך נישט קריגן , נאר
nor krign nisht zich zol ober knecht
but quarrel, squabble not himself shall however servant

זיין פריינדלעך לגבי אלעמען , פעאיק צו לערנען
lernen tsu feik alemen legabe freindlech zain
teach to competent everyone in relation to friendly be

(אנדערע), א סבלן , כה וואס זאגט מיט עניוותדיקייט
anivesdikeit mit zogt vos savlen a andere
meekness with speaks who forbearing a others

שטראפרייד צו דיווידערשפעניקע; אפשר וועט ה' זיי
zei Hashem vet efsher vidershpenike di tsu shtrofreid
them Hashem will perhaps rebellious the to reproof

שענקען תשובה , צום דערקענען דעם אמת, כו און ווידער
vider un emes dem derkenen tsum tshuve shenken
again and truth the recognition to the repentance grant

ניכטער צו ווערן אויס דעם שׂטנס פאסטקע ארויס, וואס ער
er vos arois pastke Satans dem ois veren tsu nichter
he who out trap Satan's the out of become to sober

האט זיי געפאנגען צו זיין ווילן.
vilen zain tsu gefangen zei hot
will his to taken captive them has

3 But of this have da'as, that in the acharit hayamim there will be terrible times, 2 For Bnei Adam will be in love with self, ohavei kesef *(lovers of money)*, ga'avtanim *(proud boasters)*, speakers of lashon hora, disobedient to horim *(parents)*, without hakarat todah *(gratitude)*, without kedushah, 3 Without ahavah, unforgiving and irreconcilable, without shlitah atzmi *(self-control)*, bestial, son'ei HaTov *(haters of the Good)*, 4 Treacherous, reckless, conceited, ohavei ta'anugot *(lovers of pleasures)* rather than ohavei Hashem, 5 Having an outward form of chasidus but the ko'ach having denied. Turn away from these. 6 For of such are the morim entering into homes and capturing weak-willed nashim laden with chatta'im, led away by various ta'avot, 7 Always learning but never being able to come to da'as HaEmes. 8 As Jannes and Jambres opposed Moshe Rabbeinu, so also these oppose HaEmes. These

ג דאס דאזיקע אבער זאלסטו וויסן , אז אין די לעצטע
letste di in az visen zolstu ober dozike dos
last the in that know shall you however these the

טעג וועלן קומען שווערע צייטן . [ב] ווארום די מענטשן
mentshn di vorem tsaitn shvere kumen velen teg
people the because times hard come will days

וועלן זיין ליבהאבער פון זיך אליין, ליבהאבער פון געלט ,
gelt fun libhober alein zich fun libhober zain velen
money of lovers alone self of lovers be will

בארימער, חוצפהדיק, לעסטערער , אומגעהארכזאם צו עלטערן,
elteren tsu umgehorchzam lesterer chutspedik barimer
parents to disobedient blasphemers proud boastful

אומדאנקבאר, ג-טלאז, [ג] אוממענטשלעך, נישט גענייגט מוחל צו
tsu moichel geneigt nisht ummentshlech g-tloz umdankbar
to forgive inclined not inhuman g-dless unthankful

זיין , טייוולאנים, נישט איינגעהאלטן, אכזרים , שונאים פון גוטס,
guts fun sonim achzorem aingehalten nisht taivlanim zain
good of enemies cruel restrained not fiendish be

[ד] פאררעטעריש, לייכטזיניק, אנגעבלאזן, וואס האבן ליב פארגעניגנס
fargenigns lib hoben vos ongeblozen laichtzinik farreterish
pleasures love have who conceited frivolous betrayers

מער ווי זיי האבן ליב ה׳ ; [ה] וואס האבן א געשטאלט
geshtalt a hoben vos Hashem lib hoben zei vi mer
form a have who Hashem love have they than more

פון יראת שמים , פארלייקענען אבער די קראפט דערפון;
derfun kraft di ober farleikenen shomaim yiras fun
thereof power the however denying heaven fear of of

אויך פון די דאזיקע קער דיך אפ . [ו] ווארום פון די דאזיקע
dozike di fun vorem op dich ker dozike di fun oich
these the from because away you turn these the from also

זענען די , וואס גנבענען זיך אריין אין הייזער און נעמען
nemen un haizer in arain zich ganvenen vos di zenen
take and houses in into themselves steal who the are

געפאנגען נארישע ווייבלעך, וועלכע זענען באלאדן מיט זינד און
un zind mit baloden zenen velche vaiblech narishe gefangen
and sin with loaded are who wives foolish captive

ווערן פארפירט פון פארשיידענע תאוות, [ז] וואס תמיד לערנען
lernen tomed vos taives farsheidene fun farfirt veren
learning always who lusts various by misled to be

זיי , און קענען קיינמאל נישט קומען צו דער דערקענטעניש
derkentenish der tsu kumen nisht keinmol kenen un zei
knowledge the to come not never can and they

men have been corrupted
in their mind and are
failures with respect to the
emunah, 9 But they will not
proceed very far, for the
sichlut *(folly, stupidity)* of
them will likewise become
conspicuous to all.
10 But you closely
followed my torah, my
halichah, my tachlis, my
emunah, my savlanut
(patience), my ahavah,
my endurance, 11 The
redifot *(persecutions)*
and Messianic yissurim
(sufferings) which
happened to me in
Antioch, in Iconium,
in Lystra, what kind
of redifot I endured.
And out of all Adoneinu
rescued me. 12 Also all the
ones wanting to live as
chasidim in Rebbe, Melech
HaMoshiach Yehoshua
will be persecuted,
13 But anashim ra'im and
impostors will progress
to their abysmal worst,
misleading and being
misled. 14 But, you, remain
in the shiurim you learned,
and the things you were
convinced of, knowing
under which rabbi you
sat, 15 And that from

פון דעם אמת. ח און פונקט ווי יאנעס און יאמברעס האבן
hoben Yambres un Yanes vi punkt un emes dem fun
did Yambres and Yanes like exactly and truth the of

זיך אקייגנגעשטעלט משה (רבנו), אזוי שטעלן
shtelen azoi Rabbeinu Moshe akegengeshtelt zich
stand so our Rebbe Moses oppose themselves

זיך אויך די דאזיקע אנטקעגן דעם אמת; מענטשן מיט א
a mit mentshn emes dem antkegen dozike di oich zich
a with men truth the against these the also themselves

פארדארבענעם פארשטאנד , פארווארפן וואס שייך דער
der shaich vos farvorfen farshtand fardorbenem
the concerning who rejected understanding corrupt

אמונה. ט זיי וועלן אבער ווייטער נישט קומען; ווארום זייער
zeier vorem kumen nisht vaiter ober velen zei emune
their because come not far however will they faith

נארישקייט וועט ווערן באשיימפערלעך קלאר פאר אלעמען ,
alemen far klor bashaimperlech veren vet narishkeit
everyone before clear evidently be will foolishness

ווי עס איז אויך געשען מיט יענע . י דו אבער האסט
host ober du yene mit geshen oich iz es vi
have however you others with happened also is it as

נאכגעפאלגט מיין לערנונג , מיין אויפפירונג, מיין מיינונג , מיין
main meinung main oiffirung main lernung main nochgefolgt
my purpose my conduct my teaching my followed

אמונה, מיין לאנגמוטיקייט , מיין ליבע, מיין סבלנות ,
savlones main libe main langmutikeit main emune
long suffering my love my determination my faith

יא מיינע פארפאלגונגען, עינויים , וועלכע זענען געקומען אויף מיר
mir oif gekumen zenen velche inuim farfolgungen maine
me on come did which sufferings persecutions my

אין אנטיאכיען, אין איקאניום, אין ליסטרא; וואס פאר א רדיפות
redifes a far vos Listra in Iconium in Antiyochen in
persecutions a for who Lystra in Iconium in Antioch in

איך האב איבערגעטראגן; און פון אלע האט מיך דער האר מציל
matsl Har der mich hot ale fun un ibergetrogen hob ich
save L-rd the me has all from and endure did I

געווען. יב יא , אלע, וועלכע ווילן לעבן ג-טספארכטיק אין משיח
Moshiach in G-tsforchtik leben vilen velche ale yo geven
Moshiach in g-dfearing live want who all yes was

יהושע / ישוע , וועלן פארפאלגט ווערן. יג שלעכטע מענטשן
mentshn shlechte veren farfolgt velen Yeshua Yehoshua
men evil be persecuted will Yeshua Yehoshua

אבער און באטריגער וועלן ווערן ערגער און ערגער, וועלן
velen erger un erger veren velen batriger un ober
will worse and worse become will deceivers and however

פארפירן און פארפירט ווערן . יד דו אבער בלייב אין דעם,
dem in blaib ober du veren farfirt un farfiren
that in abide however you become deceived and deceive

וואס דו האסט געלערנט, און וואס איז דיר אנפארטרויט
onfartroit dir iz vos un gelernt host du vos
entrusted you was what and learned you have you which

געווארן, וויסנדיק פון וועמען דו האסט עס געלערנט, טו און
un gelernt es host du vemen fun visendik gevoren
and learned it have you whom from knowing become

ווייל פון קינדוויז אויף האסטו געקענט די כתבי
Kitvei di gekent hostu oif kindvaiz fun vail
scriptures the known you have on childhood from because

הקודש , וועלכע קענען דיך מאכן קלוג צו ישועה דורך
durch yeshue tsu klug machen dich kenen velche Hakoidesh
through salvation to wise make you can which the Holy

אמונה, וואס איז אין משיח יהושע / ישוע . טז אלע
ale Yeshua Yehoshua Moshiach in iz vos emune
all Yeshua Yehoshua Moshiach in is which faith

כתבי (הקודש) זענען אינספירירט פון ה'ס גייסט, און
un Gaist Hashems fun inspirirt zenen Hakoidesh Kitvei
and Spirit Hashem's of inspired are the Holy scriptures

זענען נוצלעך צו לערנונג , צו מוסר , ארויפצופירן אויפן
oifen aroiftsufiren musar tsu lernung tsu nutslech zenen
on the to bring up reproof to teaching to of benefit are

דרך הישר , צו דערציאונג אין צדקות ; יז כדי
kedei tsedokes in dertsiung tsu hayashir derech
so that righteousness in instruction to uprightness road

דער מענטש פון ג-ט זאל זיין שלמותדיק, פעליק צוגעגרייט צו
tsu tsugegreit felik shleymesdik zain zol G-t fun mentsh der
to prepared capably perfected be shall G-d of man the

כלערליי מעשים טובים.
tovim maisim kolerlei
good deeds all kinds of

ד איך באשווער דיך פאר ה' און פאר
far un Hashem far dich bashver ich
before and Hashem before you solemnly charge I

משיח יהושע / ישוע , וועלכער וועט משפטן די
di mishpeten vet velcher Yeshua Yehoshua Moshiach
the judge will who Yeshua Yehoshua Moshiach

infancy you have known the Kitvei HaKodesh, which are able to make you chacham with a view to Yeshu'at Eloheynu through emunah in Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua. 16 The entire Kitvei HaKodesh is Hashem-breathed and useful for hora'ah *(teaching)*, for reproof, for correction, for training in tzedek, 17 That the ish haElohim may be proficient, having been equipped for every one of the ma'asim tovim.

4 I solemnly charge you before Hashem and Moshiach Yehoshua,

the imminent Shofet of the living and dead, and by the Bi'as HaMoshiach and His Malchut: 2 Attend to the hatafah *(preaching)* of the Dvar Hashem. Be ready in season, out of season, expose, rebuke, encourage, with all long suffering and hora'ah *(teaching)*. 3 For there will be a time when sound charedi *(orthodox)* hora'ah they will not tolerate, but according to their ta'avot they will accumulate morim to tickle their ears. 4 And from HaEmes of Hashem they will turn their ear away shmad and to aggadah they will be turned aside. 5 But, you, exercise shlitah atzmi *(self-control)* in all things, suffer hardship, do the work of a mevaser of the Besuras HaGeulah, fully carry out your avodas kodesh ministry of kiruv rechokim *(bringing near the far away ones)*.

6 For already I am being poured out, and the time of my avekfor *(departure)*, has come. 7 The milchemet tzedek *(war of righteousness)* I have fought, the course I

לעבעדיקע און די טויטע , און פאר זיין דערשיינונג און
un dershainung zain far un toite di un lebedike
and appearing His at and dead ones the and the living ones

זיין מלכות ; [ב] רוף אויס דאס ווארט; טרעט אויף אין געלעגענער
gelegener in oif tret vort dos ois ruf Malchus zain
opportune in up speak word the out call kingdom of His

צייט, אין אומגעלעגענער צייט; זאג מוסר , שריי אָן, זיי מזהיר,
mazer zai on shrai musar zog tsait umgelegener in tsait
warn make on shout reproof say time inopportune in time

מיט פולער געדולד און לערנונג . [ג] ווארום עס וועט זיין א
a zain vet es vorem lernung un geduld fuler mit
a be will there because teaching and patience full with

צייט, ווען זיי וועלן נישט פארטראגן קיין געזונטע לערנונג ; נאר
nor lernung gezunte kein fartrogen nisht velen zei ven tsait
but teaching healthy any tolerate not will they when time

וועלן זיך איינזאמלען לערער לויט זייערע אייגענע
eigene zeiere loit lerer ainzamlen zich velen
own their according to teachers gather themselves will

גלוסטיקייטן, האבנדיק קיצלדיקע אויערן; [ד] און וועלן אפקערן זייער
zeier opkeren velen un oiern kitsldike hobendik glustikeitn
their turn away will and ears itching having desires

אויער פון דעם אמת, און זיך ווענדן צו לעגענדעס.
legendes tsu venadn zich un emes dem fun oier
legends to turn themselves and truth the from ears

[ה] דו אבער זיי ניכטער אין אלעם , דערטראג ליידן , טו
tu laiden dertrog alem in nichter zai ober du
do hardship bare everything in sober be however you

די ארבעט פון א מבשר , זיי ממלא דיין עבודה . [ו] ווארום איך
ich vorem avoide dain memale zai mevaser a fun arbet di
I because ministry your fulfill be herald a of work the

ווער שוין געברענגט ווי א קרבן נסך ,
nesech korben a vi gebrengt shoin ver
nesech drink offering sacrifice a as being brought already am

און די צייט פון מיין פטירה איז געקומען. [ז] איך האב זיך
zich hob ich gekumen iz ptire main fun tsait di un
myself have I come has departure my of time the and

געראנגלט דעם גוטן געראנגל, האב פארענדיקט דעם וועטגעלאף,
vetgelaf dem farendikt hob gerangl gutn dem geranglt
the completed have struggle good the struggled

די אמונה אפגעהיטן; [ח] פון איצט אָן ליגט פאר מיר אוועקגעלייגט
avekgeleigt mir far ligt on itst fun opgehiten emune di
in store me for lies on now from kept faith the

have finished, the emunah
I have been shomer
over. 8 Henceforth, there
is laid up for me the
keter hatzedakah *(crown
of righteousness)* which
Adoneinu, the Shofet
Tzedek, will give to me in
HaYom HaHu, and not only
to me, but also to all the
ones who are ohavei Bi'as
HaMoshiach.
9 Have zerizut *(diligence)*
to come to me quickly.
10 For Demas deserted me.
Having loved the Olam
Hazeh, he departed for
Thessalonika; Crescens, to
Galatia; Titos, to Dalmatia.
11 Lukas alone is with me.
Get Markos and bring
him with you, for he is
useful to me for avodas
hakodesh. 12 Now Tychicus
I sent to Ephesus. 13 When
you come, bring the cloak
which I left behind in
Troas with Carpus, and the
megillos, especially the
parchments. 14 Alexander
the coppersmith did ra'ot
rabbot *(much evil)* to
me; Adonoi will repay him
L'ISH K'MA'ASEIHU *(to each
as his deeds)*. 15 You also
watch out for him, because

די קרוין פון צדקות , וועלכע דער האר, דער שופט
shoifet der Har der velche tsedokes fun kroin di
judge of the L-rd the which righteousness of crown the

צדק , וועט מיר געבן אין יענעם טאג; און נישט בלויז מיר
mir bloiz nisht un tog yenem in geben mir vet tsedek
me only not and Day that in award me will righteousness

אליין, נאר אויך אלעמען, וועלכע האבן ליב געהאט זיין נתגלה
nisgale zain gehat lib hoben velche alemen oich nor alein
revealed His had love have which all also but alone

ווערן.
veren
to be

ט אייל דיך באלד צו קומען צו מיר; י ווארום דעמאס
Demas vorem mir tsu kumen tsu bald dich ail
Demas because me to come to soon yourself hurry

האט מיך פארלאזן , ליב האבנדיק עולם הזה , און איז
iz un hazeh oilem hobendik lib farlozen mich hot
is and the this crowd having love abandoned me has

אוועק קיין טעסאלאניקא; קרעסצענס קיין גאלאטיען, טיטוס
Titus Galatia kein Crescens Tesalonika kein avek
Titus Galatia to Crescens Thessalonica to went away

קיין דאלמאטיען. יא לוקאס אליין איז מיט מיר. נעם מארקוסן און
un Markosn nem mir mit iz alein Lukas Dalmatia kein
and Markos take me with is alone Lukas Dalmacia to

ברענג (אים) מיט דיר, ווארום ער איז מיר זייער נוצלעך צו
tsu nutslech zeier mir iz er vorem dir mit im breng
to useful very me is he because you with him bring

דער עבודה . יב טיכיקוסן אבער האב איך אוועקגעשיקט קיין
kein avekgeshikt ich hob ober Tychicusn avoide der
to sent away I have however Tychicus ministry the

עפעזוס . יג דעם מאנטל, וואס איך האב איבערגעלאזט אין טראאס
Troas in ibergelozt hob ich vos mantl dem Ephesus
Troas in leave did I which cloak the Ephesus

ביי קארפוסן, ברענג (מיט), ווען דו קומסט, און די ספרים,
sforim di un kumst du ven mit breng Carpusn bai
books the and come you when with bring Carpus with

איבערהויפט די פארמעטן . יד אלעקסאנדער דער קופערשמיד
kupershmid der Aleksander parmetn di iberhoipt
coppersmith the Alexander parchments the above all

he greatly opposed our message. [16] At my first hitstaddekut *(defense)*, no one came to be with me, but all forsook me. May it not be counted against them. [17] But Adoneinu stood with me, and empowered me, that through me the hachrazah *(proclamation, kerygma)* of the Besuras HaGeulah might be fully preached and all the Nations might hear it. And I was rescued out of the mouth of the lion. [18] Hashem will rescue me from every evil work and thus will bring me safely into his Malchut HaShomayim. Lo haKavod l'olam va'ed. Omein.

האט מיר געטאן פיל בייז; דער האר וועט אים פארגעלטן
fargeltn im vet Har der beiz fil geton mir hot
render payment him will L-rd the evil much done me had

לויט זיינע מעשים; [טו] פון וועמען אויך דו זאלסט דיך
dich zolst du oich vemen fun maisim zaine loit
yourself shall you also whom from deeds his according to

אויסהיטן, ווארום ער האט זיך זייער אקייגנגעשטעלט אונדזערע
undzere akegengeshtelt zeier zich hot er vorem oishiten
our oppose very himself did he because beware

רייד . [טז] ביי מיין ערשטער פארטיידיקונג איז קיינער נישט
nisht keiner iz farteidikung ershter main bai reid
not anyone is defense first my at words

געשטאנען ביי מיר, נאר אלע האבן מיך פארלאזט; זאל עס זיי
zei es zol farlozt mich hoben ale nor mir bai geshtanen
them it shall forsake me have all but me with standing

נישט צוגערעכנט ווערן! [יז] דער האר אבער איז געשטאנען ביי
bai geshtanen iz ober Har der veren tsugerechnt nisht
by stand did however L-rd the be added not

מיר, און האט מיך געשטארקט, כדי די בשורה טובה זאל
zol Toive Besoire di kedei geshtarkt mich hot un mir
shall Good News the so that strengthen me did and me

באשטעטיקט ווערן דורך מיר, און אלע גויים זאלן זי הערן;
heren zi zolen Goyim ale un mir durch veren bashtetikt
hear it shall non-Jews all and me through be fully known

און איך בין ניצול געווארן פון דעם לייבס מויל . [יח] דער האר
Har der moil leibs dem fun gevoren nitsl bin ich un
L-rd the mouth lion's the from become saved am I and

וועט מיך מציל זיין פון יעדער מעשה רע , און מיך ראטעווען
rateven mich un ra meise yeder fun zain matsl mich vet
preserve me and evil act every from his save me will

אין זיין מלכות שמים אריין; צו אים זאל זיין דער כבוד
koved der zain zol im tsu arain shomaim Malchus zain in
glory the be shall Him to into heavenly kingdom of his in

לעלמי עולמים . אמן .
Omein olamim lelmi
Amen and ever forever

[19] Drishat Shalom to Prisca and Aquila and the bais of Onesiphorus.

[יט] גיב אפ שלום פריסקאן און אקווילאן און די (בני)
bnei di un Aquilan un Priskan sholem op gib
sons of the and Aquila and Prisca peace up give

בית פון אנעסיפארוס . [כ] עראסטוס איז פארבלייבן אין קארינט;
Korint in farblaiben iz Erastus Onesiphorus fun beis
Corinth in remained is Erastus Onesiphorus of house

20 Erastus remained in Corinth, but Trophimus, ailing, I left behind in Miletus. 21 Make haste to come before winter. Drishat Shalom to you from Eubulus and Pudens and Linus, Claudia, and all the Achim b'Moshiach.

22 Hashem be with your neshamah. Chen v'Chesed Hashem be with you.

טראפימוסן אבער האב איך איבערגעלאזן קראנק אין מילעטוס.
Miletus in krank ibergelozn ich hob ober Trofimusn
Miletus in sick leave behind I did however Trophimus

כא אייל דיך צו קומען פאר דעם ווינטער. עס געבן דיר אפ
op dir geben es vinter dem far kumen tsu dich ail
up you give it winter the before come to you hurry

שלום עובולוס און פודענס און לינוס און קלוידא און אלע
ale un Kloyda un linus un Pudens un Eubulus sholem
all and Claudia and Linus and Pudens and Eubulus peace

ברידער. כב זאל דער האר זיין מיט דיין גייסט. דער חסד מיט
mit chesed der gaist dain mit zain Har der zol brider
with grace the spirit your with be L-rd the shall brothers

אייך.
aich
you

דער בריוו פון דעם

שליח פוילוס צו

Titos

1 Sha'ul an eved of Hashem and a Shliach of Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua, for the furtherance of the emunah of the Bechirei Hashem *(chosen ones of G-d)* and of da'as HaEmes *(knowledge of the Truth)* as pertains to chasidus. [2] The mekor *(basis)* of this is a tikvah of Chayyei Olam which Hashem Who cannot speak sheker promised before the Yamim HaOlam *(days of eternity)*, [3] But revealed at the proper time Hashem's dvar in the hachrazah *(proclamation, kerygma)*, with which I was entrusted, according to the mitzvat Hashem Moshieinu.

טיטוסן

א פוילוס, א קנעכט פון ה׳ און א שליח פון
fun Shliach a un Hashem fun knecht a Poylos
of apostle a and Hashem of servant a Paul

יהושע / ישוע המשיחן , לויט דער אמונה
emune der loit HaMoshiachn Yeshua Yehoshua
faith the according to the Moshiach Yeshua Yehoshua

פון די אויסדערוויילטע פון ה׳ , און דער דערקענטעניש
derkentenish der un Hashem fun oisderveilte di fun
knowledge the and Hashem of elect ones the of

פונם אמת, וואס איז לויט יראת שמים , [ב] אין דער
der in shomaim yiras loit iz vos emes funem
the in heaven fear of according to is who truth of the

האפנונג אויף אייביק לעבן, וואס ה׳ , וועלכער זאגט נישט
nisht zogt velcher Hashem vos leben eibik oif hofenung
not says who Hashem which life eternal in hope

קיין שקר , האט פארשפראכן פון אייביקע צייטן אָן , [ג] און אין
in un on tsaitn eibike fun farshprochen hot sheker kein
in and without times eternal of promised has lie any

דער געהעריקער צייט אנטפלעקט זיין ווארט אין דעם אויסרופן ,
oisrufen dem in vort zain antplekt tsait geheriker der
preaching the in word His revealed time appropriate the

וואס איז מיר אנפארטרויט געווארן לויט א געבאט פון
fun gebot a loit gevoren onfartroit mir iz vos
of command a according to was entrusted me is which

ה׳ אונדזער רעטער— [ד] צו טיטוסן, מיין ווארהאפטיקן זון
zun vorhaftikn main Titusn tsu reter undzer Hashem
son true my Titus to Savior our Hashem

4 To Titos, beni ha'amitti baEmunah *(my true son in the faith)*, the emunah shared in common. Chen v'Chesed Hashem and Shalom from Elohim HaAv and Moshiach Yehoshua Moshieinu.

5 For this reason I left you in Crete that you should set beseder *(according to acceptable order)* what remains and give messianic s'michah to Zekenim city by city, as I directed you. 6 If anyone is without reproach, a ba'al isha echat *(a one woman man/master)*, his banim being ma'aminim in Moshiach, and not under accusation of debauchery and zenut or sorrut *(rebelliousness, insubordination)*, 7 For it is necessary for the congregational Mashgiach Ruchani to be without reproach as Hashem's mefake'ach al Beis Hashem *(steward or supervisor of the House of G-d)*, not a ba'al gaavah *(a haughty person)*, not quick in ka'as *(anger)*, not a shikkor *(drunkard)* given to much wine,

לויט אונדזער געמיינזאמער אמונה: חסד און שלום פון
fun sholem un chesed emune gemeinzamer undzer loit
of peace and grace faith mutual our according to

ג-ט דעם פאטער און משיח יהושע / ישוע אונדזער רעטער.
reter undzer Yeshua Yehoshua Moshiach un Foter dem G-t
Savior our Yeshua Yehoshua Moshiach and Father the G-d

[ה] דערפאר האב איך דיך איבערגעלאזט אין קרעטא, כדי דו
du kedei Crete in ibergelozt dich ich hob derfar
you so that Crete in leave you I did therefore

זאלסט ברענגען אין ארדנונג, וואס עס פעלט נאך, און באשטימען
bashtimen un noch felt es vos ordenung in brengen zolst
appoint and still lacking is what order in bring shall

זקנים אין יעדער שטאט, ווי איך האב דיר באפוילן; [ו] אויב
oib bafoilen dir hob ich vi shtot yeder in zkeinem
if given directive you have I as city every in elders

איינער איז אָן א פעלער, דער מאן פון איין ווייב, האט
hot vaib ein fun man der feler a on iz einer
has wife one of husband the flaw a without is one

גלויביקע קינדער, וועמען מען באשולדיקט נישט אין צעלאזנקייט,
tselozenkeit in nisht bashuldikt men vemen kinder gloibike
debauchery of not accuses one whom children faithful

אדער אומגעהארכזאמקייט. [ז] ווארום דער משגיח דארף זיין
zain darf mashgiyech der vorem umgehorchzamkeit oder
be must overseer the because disobedience or

אָן א פעלער, אלס ה׳ס פארוואלטער; נישט איינגעעקשנט,
aingeakshnt nisht farvalter Hashems als feler a on
stubborn not steward Hashem's as flaw a without

נישט קיין רגזן, נישט קיין שכור, נישט קיין
kein nisht shiker kein nisht ragzen kein nisht
any not drunkard any not grumpy, quick-tempered any not

שלעגער, נישט גענייגט צו שענדלעכן געווין; [ח] נאר א מכניס
machnes a nor gevin shendlechn tsu geneigt nisht shleger
bringing in a but gains shameful to inclined not fighter

אורח, וואס האט ליב גוטס, מיט שליטה איבער זיך,
zich iber shlite mit guts lib hot vos oirech
self over authority with the good love has who stranger

א צדיק, א קדוש, [ט] וואס האלט זיך ביים באגלויבטן
bagloibten baim zich halt vos kodesh a tsadik a
faithful by the himself holds who holy a righteous a

not violent, not a gelt-loving kamtzan *(miser).* [8] Rather, the Mashgiach Ruchani must be one who practices hachnosas orchim *(hospitality)*, an ohev es haTov *(a lover of the good)*, having seichel, a tzaddik, kadosh *(holy)*, with shlitah atzmi *(self-control)*, [9] Devoted to the faithful hatafah *(preaching)* of the Besuras HaGeulah, adequate for hora'ah *(teaching)* that exhorts to orthodox Jewish doctrine and for refuting and exposing with conviction the ones speaking against it.

ווארט לויט דער לערנונג , כדי ער זאל זיין אימשטאנד

imshtand zain zol er kedei lernung der loit vort

able be shall he so that teaching the according to word

סאי מזהיר צו זיין אין דער געזונטער לערנונג , סאי צו רעדן

reden tsu sai lernung gezunter der in zain tsu mazer sai

speak to also teaching healthy the in be to exhort both

שטראפרייד צו די קעגנער .

kegner di tsu shtrofreid

gainsayer the to reproof

[10] For there are indeed many mitnaggedim *(opponents)*, idle talkers and deceivers, especially the ones of the party of the Mohalim HaGoyim *(false teacher Circumcisers of Gentiles)*, [11] Whose mouths it is necessary to stop, who are subverting entire mishpochot *(families)* by teaching what they ought not, for the sake of dishonest gelt. [12] A certain one of them, a “navi” of their own

י וואָרום עס זענען פאראן א סך ווידערשפעניקע, פלאפלער

plapler vidershpenike sach a faran zenen es vorem

babblers rebellious many a there are it because

און באטריגער, מערסטנס די פון די געמלטע , יא וועמען

vemen gemalte di fun di merstns batriger un

whom circumcision the of those mainly deceivers and

מען דארף פארשטאפן דאס מויל ; וועלכע קערן איבער גאנצע

gantse iber keren velche moil dos farshtopen darf men

entire over turn who mouth the clog up must one

הייזער און לערנען וואס טויג נישט צוליב שענדלעכן

shendlechn tsulib nisht toig vos lernen un haizer

shameful on account of not fit what teach and households

געווין. יב איינער פון זיי , זייער אייגענער נביא , האט געזאגט:

gezogt hot novi eigener zeier zei fun einer gevin

say did prophet own their them of one gains

די קרעטער זענען תמיד ליגנער, חיות רעות , פוילע פרעסערס.

fresers foile roes chayes ligner tomed zenen Cretans di

gluttons lazy vicious brutes liars always are Cretans the

number, said, “Cretans are always meshakkrim *(liars)*, wicked beasts, lazy trombeniks *(gluttons)*.”
13 This eidus *(testimony)* is true, for which cause rebuke them sharply, that they may be orthodox Jewish in emunah, 14 Not paying attention to Jewish aggadot and to mitzvot d'Rabbanan *(precepts imposed by the rabbis)*, becoming meshummad *(apostate)* from HaEmes.
15 All things are tahor to hatehorim; but, to the ones having been defiled and taking the side of the Apikoros, nothing is tahor, but has been made tameh, both lev and matzpun.
16 Hashem they profess to know, but by their ma'asim they deny him, being disqualified and being without mishma'at *(obedience)*, and, as to every one of the ma'asim tovim, unpalatably unkosher *(unfit)*.

2 But you, speak the things which are suitable to Moshiach’s orthodox Jewish doctrine. 2 Zekenim need to be

יג דאס דאזיקע עדות זאגן איז אמת. צוליב דער סיבה
sibe der tsulib emes iz zogen eides dozike dos
cause this on account of true is say witness these the

זאלסטו זיי שארף זאגן מוסר , כדי זיי זאלן זיין
zain zolen zei kedei musar zogen sharf zei zolstu
be shall they so that reproof say sharply them shall you

געזונט אין דער אמונה, יד און זיך נישט האלטן צו יידישע
Yiddishe tsu halten nisht zich un emune der in gezunt
Jewish to hold not themselves and faith the in healthy

לעגענדעס און מצוות פון מענטשן, וועלכע קערן אפ
op keren velche mentshn fun mitsvos un legendes
away turn who men of commandments and legends

פון דעם אמת. טו פאר די ריינע (מענטשן) איז אלץ טהור; פאר
far tahor alts iz mentshn reine di far emes dem fun
for pure all is people pure the for truth the from

די אבער , וועלכע זענען טמא און אומגלויביק איז קיין
kein iz umgloibik un tome zenen velche ober di
any is unbelieving and defiled are who however those

זאך נישט טהור; נאר זייער פארשטאנד און געוויסן איז
iz gevisen un farshtand zeier nor tahor nisht zach
is conscience and understanding their but pure not thing

טמא . טז זיי זאגן , אז זיי קענען ה׳ , פארלייקענען
farleikenen Hashem kenen zei az zogen zei tome
denying Hashem know they that say they defiled

אים אבער מיט זייערע מעשים, זייענדיק אומווירדיקע און
un umvirdike zaiendik maisim zeiere mit ober im
and unworthy being deeds their with however him

ווידערשפעניקע און וואס טויגן נישט צו קיין שום מעשים
maisim shum kein tsu nisht toigen vos un vidershpenike
deeds in no way any to not fit who and rebellious

טובים.
tovim
good

ב דו אבער רעד וואס עס פאסט פאר דער געזונטער
gezunter der far fast es vos red ober du
healthy the for suited is what speak however you

לערנונג . ב אז זקנים זאלן זיין ניכטער, אויפריכטיק,
oifrichtik nichter zain zolen zkeinem az lernung
serious sober be shall zekenim that teaching

פארשטענדיק, געזונט אין דער אמונה, אין ליבע, אין סבלנות .
savlones in libe in emune der in gezunt farshtendik
perseverance in love in faith the in healthy prudent

temperate, respectable, men of seichel, being orthodox in the emunah, in ahavah, in savlanut *(longsuffering)*. 3 Similarly the senior women, the Zekanot, in hitnahagut *(conduct)* as befits kedushah, not yentas of lashon hora nor slaves of wine, but melamedot es haTov *(teachers of the Good)*, 4 That they may encourage the young nashim to have ahavah for their ba'alim and their banim, 5 To have seichel, tehorot in tznius, managers of the Bayit, being tovot, being submissive to their ba'alim, lest Chillul Hashem come to the Dvar HaElohim. 6 The bochrim, similarly, you exhort to have seichel 7 About all things, showing yourself a mofet of ma'asim tovim. In the hora'ah, show integrity, seriousness, 8 Along with dibur *(speech)* that is orthodox and beyond reproach, that the mitnagged may be brought to bushah *(shame)*, having no lashon hora to say against you. 9 Avadim *(slaves)* need to

ג אז די זקנות זאלן דעסגלייכן זיך אויפפירן, ווי
vi oiffiren zich desglaichen zolen zkeinus di az
as behave themselves likewise shall zekanot the that

עס פאסט פאר קדושה , נישט רעדן קיין רכילות, נישט
nisht rechiles kein reden nisht kedushe far fast es
not gossip any speaking not holiness for fitting is

זיין פארשקלאפט צו א סך וויין , נאר לערערינס פון גוטס;
guts fun lererins nor vain sach a tsu farshklaft zain
good of teachers but wine many a to enslaved be

ד כדי זיי זאלן מאכן די יונגע פרויען פארשטענדיק,
farshtendik froien yunge di machen zolen zei kedei
prudent women young the make should they so that

ליב צו האבן זייערע מענער , ליב צו האבן זייערע קינדער ,
kinder zeiere hoben tsu lib mener zeiere hoben tsu lib
children their have to love husbands their have to love

ה זאלן זיין מיט שליטה איבער זיך, צניעות, לויטער, אכטונג
achtung loiter tsnies zich iber shlite mit zain zolen
attention pure tznies self over authority with be shall

געבן אויפן הויז , גוט , אונטערטעניק צו זייערע אייגענע
eigene zeiere tsu untertenik gut hoiz oifen geben
own their to submissive good home for the give

מענער , כדי ה׳ס ווארט זאל נישט געלעסטערט
gelestert nisht zol vort Hashems kedei mener
blasphemed not shall word Hashem's so that husbands

ווערן; ו דעסגלייכן זאלסטו מזהיר זיין די יונגעלייט , אז
az yungelait di zain mazer zolstu desglaichen veren
that young men the his exhort shall you likewise be

זיי זאלן זיין פארשטענדיק מיט שליטה איבער זיך; ז אין
in zich iber shlite mit farshtendik zain zolen zei
in self over authority with prudent be shall they

אלעם זאלסטו דיך אליין האלטן פאר א פארבילד פון מעשים
maisim fun forbild a far halten alein dich zolstu alem
deeds for pattern a for hold alone you shall you everything

טובים, (ארויסווייזנדיק) אין דער לערנונג אומפארדארבנקייט ,
umfardorbenkeit lernung der in aroisvaizendik tovim
without corruption teaching the in showing good

ווירדיקן ערנסט , ח א געזונט ווארט, וואס קען נישט באשולדיקט
bashuldikt nisht ken vos vort gezunt a ernst virdikn
accused not can which word healthy a earnest dignity

ווערן; כדי דער קעגנער זאל זיך פארשעמען, נישט
nisht farshemen zich zol kegner der kedei veren
not ashamed themselves shall opponents the so that be

be submissive to their own adonim in everything, to be acceptable, not talking back, 10 Not pilfering, but showing all good reliability, that they may adorn the hora'ah *(teaching)* of Hashem Moshieinu in all things.

11 For the Chen v'Chesed of Hashem has appeared, bringing Yeshu'at Eloheynu to kol Bnei Adam, 12 Instructing us to deny all that is frai *(irreligious)* and not of chasidus and all that is ta'avanut, and to live with seichel and tzidkat Hashem and yirat Shomayim in the Olam Hazeh, 13 Awaiting the tikvah hameashsheret *(the blessed hope)*, the appearing of the kavod HaEloheinu HaGadol and Moshieinu Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua, 14 Who gave his nefesh on behalf of us, that for us he might bring in the Geulah, redeeming us MI KOL AVONOTAV *(from all Israel's sins)*, making tahor AM LI SEGULAH *(a people for My possession)*, zealous for ma'asim tovim.

האבנדיק קיין שום שלעכטס צו זאגן פון אונדז. ט קנעכט
knecht undz fun zogen tsu shlechts shum kein hobendik
servants us of speak to evil in no way any having

זאלן זיין אונטערטעניק צו זייערע הארן און וואוילגעפעליק אין
in voilgefelik un harn zeiere tsu untertenik zain zolen
in pleasing and masters their to submissive be shall

אלעם; נישט אקייגנרעדן , י נישט גנבענען , נאר ארויסווייזן יעדע
yede aroisvaizen nor ganvenen nisht akegenreden nisht alem
every showing but stealing not contradicting not all

גוטע געטריישאפט, כדי זיי זאלן באצירן די לערנונג פון
fun lernung di batsiren zolen zei kedei getraishaft gute
of teaching the adorn shall they so that fidelity good

ה׳ אונדזער רעטער אין אלעם . יא ווארום ה׳ס
Hashems vorem alem in reter undzer Hashem
Hashem's because everything in Savior our Hashem

חסד איז דערשינען, ברענגענדיק די ישועה צו אלע מענטשן,
mentshn ale tsu yeshue di brengendik dershinen iz chesed
men all to salvation the bringing appeared has grace

יב און לערנט אונדז, אז פארלייקענענדיק רשעות און
un rishes farleikenendik az undz lernt un
and wickedness denying that us teaches and

די וועלטלעכע תאוות, זאלן מיר לעבן מיט שליטה איבער
iber shlite mit leben mir zolen taives veltleche di
over authority with live we shall lusts worldly the

זיך, און גערעכט , און ג-טספארכטיק אין דער דאזיקער
doziker der in G-tsforchtik un gerecht un zich
this one the in g-dfearing and righteously and self

וועלט, יג און ווארטן אויף דער געבענטשטער האפנונג און
un hofenung gebentshter der oif varten un velt
and hope blessed the on wait and world

דערשיינונג פון דעם כבוד פון דעם גרויסן ג-ט און אונדזער גואל
goel undzer un G-t groisn dem fun koved dem fun dershainung
Goel our and G-d great the of glory the of appearing

משיח יהושע / ישוע , יד וועלכער האט זיך געגעבן
gegeben zich hot velcher Yeshua Yehoshua Moshiach
give Himself did who Yeshua Yehoshua Moshiach

פאר אונדזערטוועגן, כדי אונדז אויסצולייזן פון יעדער
yeder fun oistsuleizen undz kedei undzertvegen far
every from redeem us in order that our sakes for

רשעות און צו לייטערן פאר זיך אן עם סגולה ,
segula am an zich far leiteren tsu un rishes
treasured people a Himself for purify to and wickedness

וואס אייפערט פאר מעשים טובים.
tovim maisim far eifert vos
good deeds for desirous who

טו די דאזיקע זאכן זאלסטו זאגן , און מזהיר זיין און
un zain mazer un zogen zolstu zachn dozike di
and be warn and say shall you things these the

שטראפן מיט יעדער שטרענגקייט. קיינער זאל דיך נישט מבזה
mevaze nisht dich zol keiner shtrengkeit yeder mit shtrofen
degrade not you shall anyone strictness all with reprove

זיין .
zain
his

15 Preach these things, with words that give chizzuk *(strengthening)* and reprove with all authority. Let no one "write you off."

ג דערמאן זיי צו זיין אונטערטעניק צו מושלים און
un moshlim tsu untertenik zain tsu zei dermon
and authorities to submissive be to them remind

ממשלות , צו זיין געהארכזאם, צו זיין גרייט צו כלערליי
kolerlei tsu greit zain tsu gehorchzam zain tsu memsholes
all kinds of for ready be to obedient be to rulers

מעשים טובים, ב נישט צו רעדן קיין שלעכטס אויף קיינעמען,
keinemen oif shlechts kein reden tsu nisht tovim maisim
anyone of evil any speak to not good deeds

נישט צו זיין קריגעריש , נאר באשיידן, ארויסווייזנדיק יעדע
yede aroisvaizendik basheiden nor krigerish zain tsu nisht
every showing gentle but quarrelsome be to not

עניוותדיקייט צו אלע מענטשן. ג ווארום מיר אליין זענען
zenen alein mir vorem mentshn ale tsu anivesdikeit
had ourselves we because men all to meekness

אויך אמאל געווען אָן פארשטאנד , ווידערשפעניק, האבן
hoben vidershpenik farshtand on geven amol oich
were rebellious understanding without been once also

געבלאנדזשעט, געדינט צו פארשיידענערליי תאוות און
un taives farsheidenerlei tsu gedint geblondzhet
and lusts various to indentured misguided

פארגעניגנס, געפירט א לעבן פון קנאה שנאה , (געווען) פארהאסט,
farhast geven sinah kine fun leben a gefirt fargenigns
hated were malice envy of life a leading pleasures

האבן פיינט געהאט איינס דאס אנדערע. ד ווען אבער עס האט
hot es ober ven andere dos eins gehat faint hoben
did there however when other the one have hate did

3 Remind them to be V'NISHMA *(obedient, and we will obey!)* to sarim *(rulers)*, to shiltonim *(authorities)*, to be submissive, to be obedient, ready for every ma'aseh tov. 2 Speak lashon hora of no one, be not ohev riv *(quarrelsome)*. Be eidel *(gentle)*, displaying anavah *(meekness)* to kol Bnei Adam. 3 For all of us were once without da'as, sorrarim *(disobedient)*, being led astray, avadim *(slaves)* of ta'avot and to various ta'anugot *(pleasures)* of the Olam Hazeh, spending our lives in eyvah *(enmity)* and kina *(jealousy)*, hated, and hating one

another. [4] But when the Chen v'Chesed and the ahavas Hashem Moshieinu appeared to Bnei Adam, [5] Not by tzidkateynu *(our righteousness)* in ma'asim tovim which is to our zchus *(merit)*, but according to His rachamim, He granted us Yeshu'at Eloheynu through the mikveh mayim ruchani of rebirth and hitchadshut of the Ruach Hakodesh, [6] Which Hashem poured out on us richly through Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua Moshieinu, [7] That, having been made YITZDAK IM HASHEM by the Chen v'Chesed of Hashem, we might become yoreshim *(heirs)* in the tikvah HaChayyei Olam. [8] This dvar Emes is trustworthy. And I counsel you to strongly affirm the divrei torah I am handing on to you, that those who have become ma'aminim in Hashem may be shomer for ma'asim tovim. These things to Bnei Adam are good, tov me'od. [9] But pilpul minutiae controversies and toldot and quarrels

זיך באוויזן די גוטסקייט פון ה׳ אונדזער רעטער, און זיין
zain un reter undzer Hashem fun gutskeit di bavizen zich
His and Savior our Hashem of goodness the appear itself

ליבע צו מענטשן, [ה] נישט דורך (מחמיר חומרא געזעץ) מעשים
maisim gezets chumre machmer durch nisht mentshn tsu libe
works law legalism stickler through not men to love

פון צדקות , וואס מיר האבן געטאן, נאר לויט זיין
zain loit nor geton hoben mir vos tsedokes fun
his according to but done have we that righteousness of

בארעמהארציקייט האט ער אונדז דערלייזט, דורך דער מקווה
mikveh der durch derleizt undz er hot baremhartsikeit
mikveh the through redeem us He did mercy

פון ווידערגעבורט און באנייאונג פון דעם רוח הקודש , [ו] וועלכן
velchen HaKoidesh Ruach dem fun banaiyung un vidergeburt fun
which the Holy Spirit the of renewal and rebirth of

ער האט רייכלעך אויסגעגאסן אויף אונדז דורך יהושע / ישוע
Yeshua Yehoshua durch undz oif oisgegosen raichlech hot er
Yeshua Yehoshua through us on pour out richly did He

המשיחן אונדזער גואל; [ז] כדי זייענדיק גערעכטפערטיקט
gerechtfertikt zaiendik kedei goel undzer HaMoshiachn
justified being so that Goel our the Moshiach

דורך זיין חסד , זאלן מיר ווערן יורשים לויט דער
der loit yoreshim veren mir zolen chesed zain durch
the according to heirs become we shall grace His through

האפנונג פון אייביקן לעבן. [ח] עס איז א באגלויבט ווארט, און
un vort bagloibt a iz es leben eibikn fun hofenung
and word faithful a is this life eternal of hope

איך וויל , אז וועגן די דאזיקע זאכן זאלסטו רעדן מיט
mit reden zolstu zachn dozike di vegen az vil ich
with speak shall you things these the about that want I

זיכערקייט, כדי די , וועלכע האבן געגלויבט אין ה׳ , זאלן
zolen Hashem in gegloibt hoben velche di kedei zicherkeit
shall Hashem in believed have who those so that certainty

האבן אין זינען, עוסק צו זיין אין מעשים טובים—דאס איז
iz dos tovim maisim in zain tsu oisek zinen in hoben
is this good deeds in be to to devote mind in have

שיין און גוט פאר מענטשן; [ט] נארישע מחלוקת אבער
ober machloikes narishe mentshn far gut un shein
however dissensions foolish men for good and excellent

און יחוס בריוו און צאנקעריי און קריגערייען וועגן דער
der vegen krigeraien un tsankerei un briv yiches un
the about quarrels and bickering and letters genealogy and

and fights about the Torah, avoid, for they are unprofitable hevel.
[10] An ish hacholek *(a man of division, a divisive man)* after one or two warnings, avoid, [11] Having da'as that such a man is perverted and sinful, bringing harsha'ah *(condemnation)* upon himself.

תורה זאלסטו אויסמיידן, ווייל זיי זענען אומנוצלעך און
un umnutslech zenen zei vail oismaiden zolstu toire
and useless are they because avoid shall you Torah

פוסט. [י] א מענטשן וועלכער ברענגט אריין כיתות , מייד אויס
ois maid kitus arain brengt velcher mentshn a pust
out warn sect divisions in brings who man a futile

נאך אן איינמאליקער אדער צוויימאליקער ווארנונג, [יא] וויסנדיק ,
visendik vornung tsveimoliker oder einmoliker an noch
knowing warning second or first a after

אז אזעלכער איז פארקערט און זינדיקט, און איז פון זיך
zich fun iz un zindikt un farkert iz azelcher az
self of is and sinful and perverted is such a person that

אליין פאראורטיילט.
farurteilt alein
condemned alone

[12] When I send Artemas or Tychicus to you, try to come to me at Nicopolis, for there I have decided to spend the choref *(winter)*.
[13] Do your utmost to speed Zenas, the Ben Torah *(scholar)*, and Apollos on their way, that nothing for them may be lacking.
[14] Let anshei adateynu *(the men of our community)* learn to be concerned about ma'asim tovim so as to supply urgent needs, that they may not be lo poreh *(unfruitful)*.
[15] Drishat Shalom from all the ones with me. Drishat Shalom to those who have ahavah for us in the emunah. Chen v'Chesed Hashem to all of you.

[יב] ווען איך וועל שיקן ארטעמאסן צו דיר אדער טיכיקוסן,
Tychicusn oder dir tsu Artemasn shiken vel ich ven
Tychicus or you to Artemas send will I when

זאלסטו דיך איילן צו קומען צו מיר קיין ניקאפאליס; ווארום
vorem Nikopolis kein mir tsu kumen tsu ailen dich zolstu
because Nicopolis to me to come to hurry you shall you

איך האב באשלאסן דארטן איבערצוווינטערן . [יג] זענאסן, דעם
dem Zenasn ibertsuvinteren dorten bashlosen hob ich
the Zenas to spend the winter there decided have I

בעל תורה , און אפאלאסן שיק געשווינט פארויס , כדי עס
es kedei forois geshvint shik Apollosn un toire bal
there so that onward quickly send Apollos and Torah owner

זאל זיי גארנישט פעלן. [יד] און זאלן אויך אונדזערע (לייט)
lait undzere oich zolen un felen gornisht zei zol
people our also let and lack nothing them shall

לערנען עוסק צו זיין אין מעשים טובים, אויף וואס מען דארף
darf men vos oif tovim maisim in zain tsu oisek lernen
essential they who on good deeds in do to devote learn

נייטיק האבן, כדי זיי זאלן נישט זיין אומפרוכטבאר.
umfruchtbar zain nisht zolen zei kedei hoben neitik
unfruitful be not should they so that have need

עס געבן דיר אפ שלום אלע, וואס זענען מיט מיר. [טו] גיב אפ
op gib mir mit zenen vos ale sholem op dir geben es
up give me with are who all peace up you give it

שלום צו די , וועלכע האבן אונדז ליב אין דער אמונה. זאל דער
der zol emune der in lib undz hoben velche di tsu sholem
the may faith the in love us have who those to peace

חסד זיין מיט אייך אלעמען.
alemen aich mit zain chesed
all you with be grace

Philemon

דער בריוו פון פוילוס דעם שליח צו פילעמאן

1 Sha'ul, a prisoner of Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua and Timotiyos acheinu *(our brother)*. To Philemon ha'ahuv *(the beloved)* and our fellow po'el *(worker)*, 2 And to Apphia achoteinu *(our sister)* and to Archippus our chaver leneshek *(comrade arms)* and to the Kehillah in your bais.

3 Chen v'Chesed Hashem and Shalom Hashem to you from Elohim Avinu and from Rebbe, Melech HaMoshiach Adoneinu Yehoshua.

4 I always offer a bracha to my G-d when I mention you in my tefillos *(prayers)*, 5 Because I hear of your ahavah *(agape)* and emunah, which you have for Rebbe, Melech HaMoshiach Adoneinu Yehoshua and for all the Kedoshim. 6 [I pray] that your emunah *(faith)* being

א פוילוס, א געפאנגענער פונם משיח יהושע / ישוע ,
Yeshua Yehoshua Moshiach funem gefangener a Poylos
Yeshua Yehoshua Moshiach of the prisoner a Paul

און טימאטעוס דער ברודער, צו פילעמאן דעם געליבטן
gelibtn dem Filemon tsu bruder der Timotiyos un
beloved the Philemon to brother the Timothy and

(מאן) און אונדזער מיטארבעטער, ב און צו אפפיא אונדזער
undzer Appius tsu un mitarbeter undzer un man
our Apphia to and co-worker our and man

שוועסטער, און צו ארכיפוסן אונדזער מיטזעלנער , און צו
tsu un mitzelner undzer Archippus tsu un shvester
to and fellow soldier our Archippus to and sister

דער קהלה אין דיין הויז : ג חסד צו אייך און שלום פון
fun sholem un aich tsu chesed hoiz dain in kehile der
from peace and you to grace house your in kehile the

ג-ט אונדזער פאטער און פון דעם האר יהושע / ישוע
Yeshua Yehoshua Har dem fun un Foter undzer G-t
Yeshua Yehoshua L-rd the from and Father our G-d

המשיח .
HaMoshiach
the Moshiach

ד איך דאנק ה׳ אין יעדער צייט, דערמאנענדיק דיך אין
in dich dermonendik tsait yeder in Hashem dank ich
in you remembering time every in Hashem thank I

מיינע תפילות, ה ווייל איך האב געהערט פון דיין ליבע און דער
der un libe dain fun gehert hob ich vail tfiles maine
the and love your of heard have I because prayers my

אמונה, וואס דו האסט צום האר יהושע / ישוע און צו
tsu un Yeshua Yehoshua Har tsum host du vos emune
to and Yeshua Yehoshua L-rd to the have you which faith

אלע הייליקע ; ו כדי די חברותאשאפט פון דיין אמונה זאל
zol emune dain fun chavruseshaft di kedei heilike ale
shall faith your of fellowship the so that holy ones all

ווערן ווירקזאם אין דער דערקענטעניש פון אלעם גוטן ,
gutn alem fun derkentenish der in virkzam veren
good thing every of full knowledge the in effective be

shared in Moshiach's kiruv rechokim *(bringing near the far away ones)* may become effective in the da'as of every mitzvah we may do for Moshiach. 7 For I had simcha gedolah *(much joy)* and chizzuk *(encouragement)* because of your ahavah, for the levavot of the Kedoshim have been refreshed through you, Ach b'Moshiach.

8 Therefore, though I have much boldness in Rebbe, Melech HaMoshiach that I could in fact order you to do your chovah musarit *(moral duty)* of avodas hakodesh *(holy service)*, 9 Yet I would rather make an appeal on the mekor *(basis)* of ahavah *(agape)* — I, [Rav] Sha'ul, the Zaken *(Elder)* but also a prisoner of Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua. 10 I appeal to you concerning beni, having "fathered" him *(to a new birth)* while in bais hasohar *(prison)* — that is, Onesimus, 11 The one once "Useless" to you, but, now, both to you and to me "Useful" *(Onesimus)*. 12 I

וואס איז אין אונדז, צום משיח. ז ווארום איך האב
hob ich vorem Moshiach tsum undz in iz vos
have I because Moshiach to the the us in is which

געהאט א גרויסע פרייד און טרייסט איבער דיין ליבע, ווייל די
di vail libe dain iber treist un freid groise a gehat
the because love your over comfort and joy great a had

הערצער פון די קדושים זענען דערקוויקט געווארן דורך דיר,
dir durch gevoren derkvikt zenen kedoishem di fun hertser
you through become refreshed are saints the of hearts

מיין ברודער.
bruder main
brother my

ח דעריבער, הגם איך האב די פולע פרייהייט אינם
inem fraiheit fule di hob ich hagam deriber
in the freedom full the have I although therefore

משיח דיר צו באפעלן וואס איז רעכט, ט (דאך)
doch recht iz vos bafelen tsu dir Moshiach
yet right is what give directive to you Moshiach

צוליב דער ליבע, וועל איך ליבער בעטן, אזעלכער בין
bin azelcher beten liber ich vel libe der tsulib
am such a person ask rather I will love the on account of

איך, פוילוס דער זקן, און איצט אויך א געפאנגענער פונם
funem gefangener a oich itst un zoken der Poylos ich
of the prisoner a also now and old man the Paul I

משיח יהושע / ישוע; י איך בעט דיך פאר מיין זון,
zun main far dich bet ich Yeshua Yehoshua Moshiach
son my for you implore I Yeshua Yehoshua Moshiach

וועלכן איך האב געבוירן אין מיינע קייטן, פאר אנעסימוסן,
Onesimusn far keitn maine in geboiren hob ich velchen
Onesimus for chains my in begot have I which

יא וואס אמאל איז ער פאר דיר געווען אומנוצלעך, איצט אבער
ober itst umnutslech geven dir far er iz amol vos
however now unuseful was you for he is once who

זייער נוצלעך סאי פאר דיר סאי פאר מיר; יב איך האב אים
im hob ich mir far sai dir far sai nutslech zeier
him have I me for also you for both useful very

צוריקגעשיקט צו דיר, אים אליין, דאס הייסט מיין הארץ; יג איך
ich harts main heist dos alein im dir tsu tsurikgeshikt
I heart my means this himself him you to sent back

am sending him who is my very lev *(heart)* back to you. [13] I was wanting to detain him with me, in order that he might function as a keli kodesh *(minister)*, ministering to me in your place, as your murshe *(proxy)*, while I'm detained in the imprisonment of the Besuras HaGeulah. [14] But I wanted to do nothing without your haskamah *(consent, approval)*, in order that the mitzvah you do might not be meshabed *(caused to be obligated)* or forced, but voluntary. [15] Eppis *(for some reason)* perhaps he was separated from you for a while in order that you might have him back for Yamim HaOlam, [16] No longer as a bond servant, but, more than a bond servant, an ach ahuv *(a beloved brother)*, especially to me, and how much more to you, both as a man and in Adoneinu.

[17] So if you consider me partnered to you as a chaver [in our common orthodox Jewish emunah], receive him as you would me. [18] But if in anything he wronged you or owes

האב אים גערן געוואלט האלטן ביי מיר, כדי ער, אלס דיין
dain als er kedei mir bai halten gevolt geren im hob
your as he so that me with keep wanted gladly him had

פארטרעטער, זאל מיר דינען אין די קייטן פון דער בשורה טובה;
Toive Besoire der fun keitn di in dinen mir zol fartreter
Good News the of chains the in serve me shall proxy

יד אָן דיין וויסן אבער האב איך גארנישט געוואלט
gevolt gornisht ich hob ober visen dain on
wanted nothing I have however knowing your without

טאן; כדי דיין טובה זאל נישט זיין געצוואונגען, נאר פון גוטן
gutn fun nor getsvungen zain nisht zol toive dain kedei ton
good of but compelled be not shall good your so that do

ווילן. טו ווארום אפשר האט ער זיך צוליב דעם
dem tsulib zich er hot efsher vorem vilen
this with a view to himself he has perhaps because will

אפגעשיידט (פון דיר) לפי-שעה , כדי דו זאלסט אים
im zolst du kedei lefisho dir fun opgesheidt
him shall you so that for an "hour" you from made distant

באקומען אויף אייביק ; טז נישט מער ווי א קנעכט, נאר העכער
hecher nor knecht a vi mer nisht eibik oif bakumen
higher but slave a as more not eternal on receive

פון א קנעכט, ווי א געליבטן ברודער, איבערהויפט פאר מיר, און
un mir far iberhoipt bruder gelibtn a vi knecht a fun
and me for above all brother beloved a as slave a than

וויפל מער פאר דיר סאי אין דעם פלייש סאי אין דעם האר.
Har dem in sai fleish dem in sai dir far mer vifel
L-rd the in and flesh the in both you for more how much

יז אויב דעריבער דו האלטסט מיך פאר א חבר , נעם אים אויף
oif im nem chaver a far mich haltst du deriber oib
on him take chaver a for me hold you therefore if

ווי מיך אליין. יח און אויב ער האט דיך עפעס באוועלט ,
baavlt epes dich hot er oib un alein mich vi
wronged something you has he if and alone me as

אדער איז דיר שולדיק , רעכן דאס דאזיקע מיר צו;
tsu mir dozike dos rechen shuldik dir iz oder
to me these the charge held accountable you is or

יט איך, פולוס, האב עס געשריבן מיט מיין אייגענער האנט, איך
ich hant eigener main mit geshriben es hob Poylos ich
I hand own my with written it have Paul I

וועל עס אפצאלן; הגם איך זאג דיר נישט, אז דו ביסט אפילו
afile bist du az nisht dir zog ich hagam optsolen es vel
even are you that not you tell I although repay it will

you, charge this to my
cheshbon *(account, bill).*
19 I, [Rav] Sha'ul, am
writing this with my own
hand: I will repay. This
is not to meorer *(point
out)* the fact that on your
cheshbon you owe me your
very neshamah. 20 Yes, Ach
b'Moshiach, I would have
some “usefulness” from
you in Adoneinu. Refresh
my lev in Rebbe, Melech
HaMoshiach.
21 Confident of you
as one who is shomer
mitzvot, I am writing to
you, knowing that you will
do even above what I say.
22 Also, this too, prepare
a heimishe mekom linah
(guest room, lodging place)
for me, for I have the
tikvah *(hope)* that through
your tefillos I will be
restored to you.
23 Drishat Shalom to you
from Epaphras, my co-
prisoner in Rebbe, Melech
HaMoshiach Yehoshua.
24 Drishat Shalom, also,
from Markos, Aristarchus,
Demas, and Lukas, my
fellow po'alim *(workers).*

25 The Chen v'Chesed
Hashem of Rebbe, Melech
HaMoshiach Yehoshua be
with your neshamah.

דיך אליין מיר שולדיק. כ יא , מיין ברודער, לאז מיך א
a mich loz bruder main yo shuldik mir alein dich
a me let brother my yes in debt me you yourself you

הנאה האבן פון דיר אינם האר; דערקוויק מיין הארץ אין
in harts main derkvik Har inem dir fun hoben hanoe
in heart my refresh L-rd in the you from have benefit

דעם משיח . כא איבערצייגט פון דיין געהארכזאמקייט, האב
hob gehorchzamkeit dain fun ibertsaigt Moshiach dem
have obedience your of convinced Moshiach the

איך געשריבן צו דיר, ווייל איך ווייס , אז דו וועסט טאן
ton vest du az veis ich vail dir tsu geshriben ich
do will you that know I because you to written I

מער ווי איך זאג. כב און אין דער זעלביקער צייט גרייט אויך צו
tsu oich greit tsait zelbiker der in un zog ich vi mer
to also ready time same the in and say I than more

פאר מיר א גאסטשטיבל; ווארום איך האף, אז דורך אייערע
eiere durch az hof ich vorem gastshtibel a mir far
your through that hope I because guestroom a me for

תפילות , וועל איך געשענקט ווערן צו אייך.
aich tsu veren geshenkt ich vel tfiles
you to be given I will prayers

כג עפאפראס, מיין מיטגעפאנגענער אינם משיח
Moshiach inem mitgefangener main Epaphras
Moshiach in the fellow prisoner my Epaphras

יהושע / ישוע , לאזט דיר אפגעבן שלום , כד (אויך) מארקוס,
Markos oich sholem opgeben dir lozt Yeshua Yehoshua
Mark also peace give you leaves Yeshua Yehoshua

אריסטארכוס, דעמאס, לוקאס, מיינע מיטארבעטער.
mitarbeter maine Lukas Demas Aristarchus
co-workers my Lukas Demas Aristarchus

כה זאל דער חסד פון דעם האר יהושע / ישוע
Yeshua Yehoshua Har dem fun chesed der zol
Yeshua Yehoshua L-rd the of grace the shall

המשיח זיין מיט אייער גייסט.
gaist eier mit zain HaMoshiach
spirit your with be the Moshiach

דער בריוו צו די יידן

Hebrews

(מאמינים אינם משיח)

1 In many and various drakhim *(ways)* Hashem in amolike times *(olden times)* spoke to the Avot by the Nevi'im. 2 At the Ketz HaYamim, Hashem spoke to us by HaBen, whom He appointed Bechor of the Bechorah, Yoresh Kol *(Heir of All Things)*, through whom also Hashem BARAH ES HASHOMAYIM V'ES HA'ARETZ; 3 Who being the Shekhinah zohar *(brilliance)* of Hashem and the exact impress and demut of Hashem's essential nature, being, and reality, and sustaining everything by his Dvar HaKo'ach, after he made tihur *(purification)* of chatta'im *(sins)*, sat down at LIMIN *(the right hand)* of the Majesty on High.

א נאכדעם ווי ה׳ האט פארצייטנס אין אפט מאל און
un mol oft in fartsaitens hot Hashem vi nochdem
and times often in ancient days had Hashem as then

אויף פארשיידענע אופנים גערעדט צו אונדזערע אבות אין
in avot undzere tsu geredt oifanem farsheidene oif
in fathers our to spoken ways various on

די נביאים , ב האט ער אין די דאזיקע לעצטע טעג גערעדט צו
tsu geredt teg letste dozike di in er hot neviim di
to spoken days last these the in He has prophets the

אונדז אינם זון , וועמען ער האט באשטימט פאר א יורש פון
fun yoiresh a far bashtimt hot er vemen Zun inem undz
of heir an for appointed has He whom Son in the us

אלעם , דורך וועמען ער האט אויך באשאפן די וועלטן,
veltn di bashafen oich hot er vemen durch alem
world the created also has He whom through everything

ג וועלכער, זייענדיק די אפשפיגלונג פון זיין הערלעכקייט און
un herlechkeit zain fun opshpiglung di zaiendik velcher
and glory His of reflection the being who

דאס אויסדריקלעכע געשטאלט פון זיין מהות , און האלט אויף
oif halt un mhut zain fun geshtalt oisdrikleche dos
up hold and essence His of likeness express the

אלץ מיט דעם ווארט פון זיין מאכט, ווען ער האט געמאכט
gemacht hot er ven macht zain fun vort dem mit alts
made has He when power His of word the with all things

א רייניקונג פון אונדזערע זינד דורך זיך אליין, האט
hot alein zich durch zind undzere fun reinikung a
has alone himself through sin our of purification a

זיך אנידערגעזעצט אויף דער רעכטער זייט פון דער (ג-טלעכער)
g-tlecher der fun zait rechter der oif anidergezetst zich
divine the of side right the on sat down self

4 He had become as much superior to the malachim as ha-Shem *(the Name)* Rebbe, Melech HaMoshiach has inherited is more fest *(excellent)* than theirs.

5 For to which of the malachim did Hashem ever say, BENI ATAH, ANI HAYOM YELIDTICHA *(My Son you are; today I have become your Father)*? And again, ANI EH'H'YEH LO L'AV V'HU YIHEYEH LI L'BEN *(I will be to Him a Father and He will be to Me as a Son)*? 6 And again, when Hashem brings HaBechor into the Olam Hazeh, He says, "Let all Hashem's malachim worship him." 7 And of the malachim, Hashem says OSEH MALAKHAV RUCHOT MESHARTAV EISH L'HET *(He makes his angels winds and his servants [i.e., ministering angels] flaming fire)*. 8 And Hashem says to HaBen, KIS'AHCHA ELOHIM OLAM VAED SHEVET MISHOR SHEVET MALKHUTECHA *(Your throne, O G-d, will endure for ever and ever, and the scepter of justice is the*

מאיעסטעט אין די הויכקייטן; ד ווערנדיק אויף אזויפיל
azoifil oif verendik hoichkeitn di in mayestet
as much on becoming highest the in magnificence

דערהויבענער פון די מלאכים אויף וויפל דער נאמען ,
nomen der vifel oif malochim di fun derhoibener
Name of the how much over angels the from superior

וועלכן ער האט געירשנט , איז חשובער פון זיי . ה ווארום צו
tsu vorem zei fun cheshuver iz geyarshent hot er velchen
to because them than eminent is inherited has He which

וועמען פון די מלאכים האט ער ווען נישט איז געזאגט:
gezogt iz nisht ven er hot malochim di fun vemen
said is not when He has angels the of whom

דו ביסט מיין זון , איך האב דיך היינט געבוירן ?
geboiren haint dich hob ich Zun main bist du
fathered today you have I Son my are you

(תהלים ב, ז.)
z b Tehilim
7 2 Psalms

און ווידער:
vider un
again and

איך וועל זיין צו אים א פאטער,
foter a im tsu zain vel ich
Father a him to be will I

און ער וועט זיין צו מיר א זון ?
Zun a mir tsu zain vet er un
Son a me to be will he and

(שמואל ב ז, יד.)
id z b Shmuel
14 7 2 Samuel

ו און ווידער, ווען ער ברענגט אריין דעם בכור אין דער וועלט,
velt der in bchor dem arain brengt er ven vider un
world the into firstborn the into brings He when again and

זאגט ער:
er zogt
He says

און זאלן זיך צו אים בוקן אלע מלאכים פון
fun malochim ale buken im tsu zich zolen un
of angels all worship Him to themselves should and

ה׳ .
Hashem
Hashem

scepter of your kingdom).
9 AHAVTA TZEDEK VATISNA RE'SHA, AL KEN MESHAKHACHA ELOHIM, ELOHEICHA SHEMEN SASSON MECHAVERECHA *(You loved righteousness and hated lawlessness; on account of this G-d, your G-d, anointed you with the oil of gladness more than your companions).* 10 And, Atah Adonoi LEFANIM HA'ARETZ YASADETA UMA'ASEH YADECHA SHOMAYIM *(You L-rd in the beginning founded the earth and the heavens, the work of your hands)*; 11 HEMMAH YOVEDU V'ATAH TA'AMOD V'KHULAM KABEGED YIVLU *(They will perish but you remain and all of them like the garment they will wear out),* 12 KALVUSH TACHALIFEM V'YACHALOFU V'ATAH HU USHENOTECHA LO YITTAMMU *(Like clothing you will change them and they will be discarded, but you are the same and the years of you they never come to an end).* 13 And to which of the malachim has Hashem ever said, Sit at my right hand until

(תהלים צז, ז.)
Tehilim tsz z
Psalms 97 7

ז און בנוגע די מלאכים זאגט ער:
un benegeie di malochim zogt er
and the about the angels says He

ער מאכט זיינע מלאכים ווינטן
er macht zaine malochim vintn
He makes His angels winds

און זיינע משרתים —א פלאם פייער;
un zaine meshoresim a flam faier
and His servants a flame of fire

(תהלים קד, ד.)
Tehilim kd d
Psalms 104 4

ח אבער אין באצוג אויף דעם זון:
ober in batsug oif dem Zun
however in with regard to on the Son

דיין טראן , אָ ג-ט, איז פון אייביקייט ביז אייביקייט,
dain tron o G-t iz fun eibikeit biz eibikeit
Your throne o G-d is of forever until forever

און א סקעפטער פון יושר איז דער סקעפטער פון
un a skepter fun yoisher iz der skepter fun
and a scepter of righteousness is the scepter of

דיין קעניגרייך.
dain kenigraich
your kingdom

ט דו האסט ליב געהאט גערעכטיקייט און געהאסט
du host lib gehat gerechtikeit un gehast
you have love had righteousness and hated

רשעות ,
rishes
wickedness

צוליב דעם האט דיך ג-ט דיין ג-ט
tsulib dem hot dich G-t dain G-t
on account of that has you G-d your G-d

געזאלבט מיטן אייל פון פרייד איבער דיינע
gezalbt miten eil fun freid iber daine
anointed with the oil of gladness above your

חברים .
chaveirim
companions

I put your enemies as a footstool for your feet? [14] Are not all RUCHOT sharet *(ministering spirits, malachey hasharet)* sent out with the shlichus *(mission)* to do avodas kodesh service as Hashem's klei kodesh *(ministers)* on behalf of the ones being about to inherit Yeshu'at Eloheinu?

(תהלים מה, ז, ח.)
ch z mh Tehilim
8 7 45 Psalms

י און
un
and

דו , האר, האסט אין אנהויב געגרונטפעסטיקט די ערד ,
erd di gegruntfestikt onhoib in host Har du
earth the founded beginning in have L-rd You

און די הימלען זענען די ווערק פון דיינע הענט ;
hent daine fun verk di zenen himlen di un
hands your of work the are heavens the and

יא זיי וועלן פארלוירן ווערן, אבער דו בלייבסט;
blaibst du ober veren farloiren velen zei
remain you however be perish will they

און אלע וועלן אלט ווערן, ווי א קלייד ,
kleid a vi veren alt velen ale un
garment a like be old will all and

יב און ווי א מאנטל וועסטו זיי איינוויקלען
ainviklen zei vestu mantl a vi un
roll up them will you cloak a as and

און זיי וועלן פארביטן ווערן,
veren farbiten velen zei un
be exchanged will they and

אבער דו ביסט (אלעמאל) דער זעלביקער,
zelbiker der alemol bist du ober
same the always are You however

און דיינע יארן וועלן ער נישט אויפהערן.
oifheren nisht er velen yorn daine un
cease not it will years your and

(תהלים קב, כו-כח .)
chu-chch kb Tehilim
26-27 102 Psalms

יג אבער צו וועמען פון די מלאכים האט ער ווען נישט איז
iz nisht ven er hot malochim di fun vemen tsu ober
is not when He did angels the of which to however

געזאגט:
gezogt
said

זעץ דיך אויף מיין רעכטער זייט,
zait rechter main oif dich zets
side right my on you sit

ביז איך וועל אנידערלייגן דיינע פיינט
faint daine aniderleigen vel ich biz
enemies your lay down will I until

פאר א פוסבענקעלע צו דיינע פיס?
fis daine tsu fusbenkele a far
feet your to footstool a for

(תהלים קי, א.)
a ki Tehilim
1 110 Psalms

[יד] צי זענען זיי דען נישט אלע רוחות משרתים, וואס ווערן
veren vos meshoresim ruches ale nisht den zei zenen tsi
be who ministering spirits all not then they are

געשיקט צו דינען די, וועלכע וועלן ירשענען די גאולה?
geule di yarshanen velen velche di dinen tsu geshikt
redemption the inherit will who those serve to sent forth

2 In considering all this, it is necessary for us to pay far greater attention bifraht *(particularly)* to the things we have heard, lest from it we may drift away. [2] For if the Dvar Hashem which was declared through malachim became firmly established and every peysha *(transgression)* and averah *(disobedience to the commandment)* received a gemul tzodek *(just retribution)*, [3] How shall we escape if we neglect so great a Yeshu'at Eloheinu, one that was declared initially through Adoneinu, and was confirmed and attested to us by those who heard

ב צוליב דעם מוזן מיר לייגן מער אכט אויף
oif acht mer leigen mir muzn dem tsulib
on take care more place we must that on account of

די זאכן, וואס מיר האבן געהערט, טאמער וועלן מיר
mir velen tomer gehert hoben mir vos zachn di
we will lest heard have we which things the

אפפאלן. [ב] ווארום אויב דאס ווארט, וואס איז גערעדט געווארן
gevoren geredt iz vos vort dos oib vorem opfalen
become spoken is which word the if because drop out

דורך מלאכים, איז געווען פעסט, און יעדע עבירה און
un aveire yede un fest geven iz malochim durch
and transgression every and firm was is angels through

ווידערשפעניקייט האט באקומען א גערעכטע פארגעלטונג, [ג] וויאזוי
viazoi fargeltung gerechte a bakumen hot vidershpenikeit
how requital righteous a receive did disobedience

זשע וועלן מיר אנטרינען (א שטראף) פארנאכלעסיקנדיק אזא
aza farnachlesikendik shtrof a antrinen mir velen zhe
such neglecting punishment a escape we will then

גרויסע ישועה? וועלכע איז מתחילת אנגעזאגט געווארן דורך
durch gevoren ongezogt maschils iz velche yeshue groise
through become announced at first is which salvation great

דעם האר און באשטעטיקט געווארן צו אונדז דורך די, וואס
vos di durch undz tsu gevoren bashtetikt un Har dem
who the through us to become confirmed and L-rd the

האבן אים געהערט, [ד] בשעת ה׳ האט דערויף מעיד געווען
geven meyid deroif hot Hashem beshas gehert im hoben
was testify thereon has Hashem while heard Him have

him, 4 While Hashem gave solemn eidus *(testimony)* through otot u'moftim *(signs and wonders)* and nifla'ot rabbot *(many miracles)* and matanot *(gifts)* of the Ruach Hakodesh distributed according to the ratzon Hashem?

5 For Hashem did not subject the Olam Habah, about which we are speaking, to malachim. 6 But someone has given solemn eidus *(testimony)* somewhere, MAH ENOSH KI TIZKERENU UVEN ADAM KI TIFKEDENU? *(What is Man that You are mindful of him, or the Son of Man that You care for him?)* 7 You made him a lttle lower than the angels and you crowned him with glory and splendor and you made him ruler over the works of your hands, 8 KOL SHATAH TACHAT RAGLAV *(Putting everything under his feet)*. Now while Hashem subjected all things to him, he left nothing unsubjected to him, though now we do not yet see all things having been subjected to

מיט אותות און מופתים און מיט פארשיידענע גבורות
gvuros farsheidene mit un mofsim un otot mit
mighty deeds various with and wonders and signs with

און מתנות פון רוח הקודש , וואס ער האט אויסגעטיילט
oisgeteilt hot er vos HaKoidesh Ruach fun matonus un
distributed has He which the Holy Spirit of gifts and

לויט זיין רצון. ה וואָרום די צוקונפטיקע וועלט, פון
fun velt tsukunftike di vorem rotsn zain loit
of world future the because will His according to

וועלכער מיר רעדן , האט ער נישט אונטערטעניק געמאכט אונטער
unter gemacht untertenik nisht er hot reden mir velcher
under made subject not He has speak we which

מלאכים . ו נאר עמיצער האט אין א געוויסער שטעלע עדות
eides shtele geviser a in hot emitser nor malochim
witness place certain a in has someone but angels

געזאגט, אזוי צו זאגן :
zogen tsu azoi gezogt
say to so said

וואס איז א מענטש, אז דו זאלסט אים געדענקען ?
gedenken im zolst du az mentsh a iz vos
be mindful him shall You that man a is what

אדער דער זון פון א מענטש, אז דו זאלסט אכטונג
achtung zolst du az mentsh a fun zun der oder
attention shall You that man a of son the or

געבן אויף אים? ז דו האסט אים אביסל קלענער
klener abisel im host du im oif geben
lower a little him have You him for give

געמאכט פון מלאכים , מיט כבוד און הערלעכקייט
herlechkeit un koved mit malochim fun gemacht
glory and honor with angels than made

אים געקריינט, ח און אים געשטעלט איבער די מעשים
maisim di iber geshtelt im un gekreint im
works the over placed him and crowned him

פון דיינע הענט : אלץ האסטו אונטערטעניק געמאכט
gemacht untertenik hostu alts hent daine fun
made subject You have all hands Your of

אונטער זיינע פיס.
fis zaine unter
feet his under

(תהלים ח, ה-ז.)
h-z ch Tehilim
5-7 8 Psalms

him. [9] But this is what we do see: Yehoshua, for a short time having been "made lower than the angels," has, because of the yissurim *(suffering)* of mavet *(death)*, been "crowned with KAVOD V'HADAR" *(glory and splendor)* in order that by the Chen v'Chesed Hashem on behalf of all he might taste the histalkus of mavet.

[10] For it was bekavod *(fitting, proper)* for him, for whom are all things and through whom are all things, in bringing banim rabbim *(many sons)* to kavod, to bring to shleimut *(perfection, completion)* the Rosh *(Head)* and Mekhonen *(Founder)* of their Yeshu'at Hashem through yissurim *(suffering)*. [11] For both HaKadosh who makes holy and Kedoshim who are being made holy all have HaAv Echad. It is for this reason Rebbe, Melech HaMoshiach is not ashamed to call them Achim, [12] Saying, "I will declare your Name to my brothers, within the congregation I will praise

ווארום אונטערטעניקנדיק אלץ צו אים, האט ער נישט איבערגעלאזט
ibergelozt nisht er hot im tsu alts untertenikendik vorem
left not he has him to all subjecting because

קיין זאך , וואס איז אים נישט אונטערטעניק. נאר איצט זען
zen itst nor untertenik nisht im iz vos zach kein
see now but subjected not him is which thing any

מיר נאך נישט אלץ אונטערטעניק צו אים. [ט] מיר זען אבער
ober zen mir im tsu untertenik alts nisht noch mir
however see we him to subjected all not yet we

יהושען / ישוען , אים, וואס איז אביסל קלענער געמאכט פון
fun gemacht klener abisel iz vos im Yeshuan Yehoshuan*
than made lower a little is who Him Yeshua Yehoshua

מלאכים דורך די יסורים פון טויט , געקריינט מיט כבוד
koved mit gekreint toit fun yesurim di durch malochim
honor with crowned death of sufferings the through angels

און הערלעכקייט, אז ער זאל , דורך ה׳ס חסד , טועם
toyem chesed Hashems durch zol er az herlechkeit un
taste grace Hashem's through shall He that glory and

זיין דעם טויט פאר יעדן (מענטשן). [י] ווייל עס איז געווען
geven iz es vail mentshn yedn far toit dem zain
was is it because man every for death the be

פאסן פאר אים, פאר וועמען אלץ איז און דורך וועמען אלץ
alts vemen durch un iz alts vemen far im far pasen
all Whom through and is all Whom for Him for fitting

איז, פירנדיק א סך זין צו הערלעכקייט, שלמותדיק צו מאכן
machen tsu shleymesdik herlechkeit tsu zin sach a firendik iz
make to perfected glory to sons many a leading is

דורך ליידן דעם גרינדער פון זייער ישועה . [יא] ווארום
vorem yeshue zeier fun grinder dem laiden durch
because salvation their of founder the sufferings through

דער , וואס מאכט הייליק און די , וואס ווערן געהייליקט, זענען
zenen geheilikt veren vos di un heilik macht vos der
are hallowed are who the and holy makes who this One

אלע פון איינעם; צוליב וועלכער סיבה ער שעמט
shemt er sibe velcher tsulib einem fun ale
[is] ashamed He cause which on account of one of all

זיך נישט זיי צו רופן ברידער , [יב] זאגנדיק:
zogendik brider rufen tsu zei nisht zich
saying brothers call to them not Himself

איך וועל דערציילן דיין נאמען צו מיינע ברידער ,
brider maine tsu nomen dain dertseilen vel ich
brothers my to Name of your proclaim will I

you.” [13] And again, “I put my bitachon in him” and again HINEI ANOCHI V'HAYELADIM ASHER NATAN LI HASHEM *(Here I am and the yeladim whom Hashem gave to me.)*

אין מיטן דער עדה וועל איך צו דיר זינגען.
zingen dir tsu ich vel eide der miten in
sing you to I will edah the the midst in

(תהלים כב, כג.)
chg chb Tehilim
23 22 Psalms

יג און ווידער:
vider un
again and

איך וועל האפן צו אים.
im tsu hofen vel ich
him to hope will I

(ישעיהו ח, יז.)
iz ch Yeshayah
17 8 Yeshayah

און ווידער:
vider un
again and

אָט בין איך און די קינדער ,
kinder di un ich bin ot
children the and I am look

וואס ה' האט מיר געגעבן .
gegeben mir hot Hashem vos
given me has Hashem whom

(ישעיהו ח, יח.)
ich ch Yeshayah
18 8 Yeshayah

[14] Therefore, als *(since)* the yeladim share in the basar vadahm and Rebbe, Melech HaMoshiach likewise shared in the same things, that through the histalkus of his mavet he might destroy the one having power over mavet, that is, HaSatan, [15] And he might release these, as many as through

יד דעריבער , אזוי ווי די קינדער נעמען אן
an nemen kinder di vi azoi deriber
a participate children the as in as much therefore

אנטייל אין פלייש און בלוט , האט ער אויך ענלעך
enlech oich er hot blut un fleish in onteil
similarly also He has blood and flesh in common share

אנטייל געגומען אין זיי , כדי
kedei zei in genumen onteil
so that them(these things) in participated common share

דורך דעם טויט זאל ער צונישט מאכן דעם , וואס האט
hot vos dem machen tsunisht er zol toit dem durch
has who the one make negated He shall death the through

די מאכט פון טויט , דאס הייסט דעם שׂטן , טו און באפרייען
bafraien un Satan dem heist dos toit fun macht di
release and Satan the means this death of power the

eymat haMavet *(terror of Death)* were subjected to avdut *(slavery)* all the days of their existence. [16] For surely it was not malachim that concerned him, but the zera Avraham Avinu. [17] And for this reason, Rebbe, Melech HaMoshiach was obliged to become like the Achim b'Moshiach in every respect, that he might become a Kohen Gadol rachaman v'ne'eman before Hashem in order to make kapporah for the chatta'im of HaAm. [18] For, because Rebbe, Melech HaMoshiach himself has endured, being tested in the yissurim *(sufferings)* of his nefesh, he is able to come to the ezrah *(aid)* of the ones being tested.

די דאזיקע, וועלכע זענען דורך דער מורא פארן טויט געווען
di dozike velche zenen durch der moire farn toit geven
the these which are through the fear before death were

אונטערגעווארפן צו קנעכטשאפט אלע טעג פון זייער לעבן.
untergevorfen tsu knechtshaft ale teg fun zeier leben
subject, dependent to slavery all days of their life

טז ווארום ער נעמט זיך באמת נישט אָן פאר קיין
vorem er nemt zich be'emes nisht on far kein
because He interests Himself in truth not on for any

מלאכים, נאר פאר אברהמס זאמען נעמט ער זיך יא
malochim nor far Avrahams zomen nemt er zich yo
angels but for Abraham's seed interests he Himself yes

אָן. יז צוליב וועלכן ער האט געמוזט אין אלעם ענלעך
on tsulib velchen er hot gemuzt in alem enlech
on on account of which He has had to in all things similar

ווערן צו זיינע ברידער, כדי ער זאל ווערן רחמנותדיק און א
veren tsu zaine brider kedei er zol veren rachmonesdik un a
to be to His brothers so that He shall be merciful and a

געטרייער כהן גדול אין די זאכן, וואס האבן א שייכות
getraier koyen gadol in di zachn vos hoben a shaiches
faithful kohen gadol in the things which have a relationship

צו ה׳, מכפר צו זיין פאר די זינד פונם פאלק.
tsu Hashem mechaper tsu zain far di zind funem folk
to Hashem to atone to be for the sin of the people

יח ווייל דערמיט, וואס ער אליין האט געליטן, זייענדיק אין א
vail dermit vos er alein hot gelitn zaiendik in a
because thereby that He Himself has suffered being in a

נסיון, קען ער העלפן די, וואס געפינען זיך אין א
nisoyen ken er helfen di vos gefinen zich in a
temptation can He help the who do find themselves in a

נסיון.
nisoyen
temptation

3 For this reason, Achai Hakedoshim b'Moshiach, Chaverim and Chavrusa partners in a Kri'at Marom *(High [Himel] Calling)*, consider

ג דעריבער, הייליקע ברידער, חברים אינם הימלישן
deriber heilike brider chaveirim inem himlishen
therefore holy brothers companions in the heavenly

רוף, טראכט איבער דעם שליח און כהן גדול פון
ruf tracht iber dem Shliach un koyen gadol fun
calling consider over the apostle and kohen gadol of

אונדזער אמונה, יהושען / ישוען, ב וואס איז געווען געטריי צו
undzer emune Yehoshuan Yeshuan iz vos geven getrai tsu*
our faith Yehoshua Yeshua who is was faithful to

carefully the Shliach and Kohen Gadol of the Hachrazah *(Proclamation)* of our Emunah, Yehoshua, Yeshua. 2 He being ne'eman *(faithful)* to the One having given him s'michah as also Moshe Rabbeinu was ne'eman *(faithful)* in kol Beis Hashem. 3 Yet Rebbe, Melech HaMoshiach is considered worthy of more kavod than Moshe Rabbeinu, because more kavod has the Boneh *(Builder)* of the Beis than the Beis itself. 4 For every Beis is built by someone, but the One having built everything is Hashem. 5 Now Moshe Rabbeinu was ne'eman in kol Beis Hashem as an eved, for a solemn edut of the things which were to be spoken afterward. 6 But Rebbe, Melech HaMoshiach was ne'eman as HaBen over the Beis Hashem, whose Beis we are, if indeed the bitachon and the tikvah in which we glory we keep hold of to HaKetz.

7 Therefore, just as the Ruach Hakodesh says, HAYOM IM BEKOLO

אים, וועלכער האט אים באשטימט, פונקט ווי אויך משה אין זיין
zain in Moshe oich vi punkt bashtimt im hot velcher im
His in Moses also as exactly appoint Him did who Him

גאנץ הויז . ג ווארום ער איז ראוי געווען אויף מער כבוד
koved mer oif geven raui iz er vorem hoiz gants
glory more of was worthy is He because house whole

ווי משה , פונקט ווי דער , וואס האט געבויט א הויז , האט
hot hoiz a geboit hot vos der vi punkt Moshe vi
has house a built has who the One as exactly Moses than

מער כבוד ווי דאס הויז אליין. ד ווארום יעדעס הויז איז פון
fun iz hoiz yedes vorem alein hoiz dos vi koved mer
of is house every because itself house the than glory more

עמיצן געבויט געווארן, אבער דער , וואס האט אלץ
alts hot vos der ober gevoren geboit emitsn
everything has who the One however become built someone

געבויט איז ה׳ . ה און משה איז טאקע געווען געטריי אין זיין
zain in getrai geven take iz Moshe un Hashem iz geboit
His in faithful was indeed is Moses and Hashem is built

גאנץ הויז ווי א דינער , פאר אן עדות פון די זאכן , וואס
vos zachn di fun eides an far diner a vi hoiz gants
which things the of witness a for servant a as house whole

האבן געזאלט גערעדט ווערן; ו אבער משיח , ווי א זון
Zun a vi Moshiach ober veren geredt gezolt hoben
Son a as Moshiach however be spoken supposed to have

איבער זיין הויז ; וועמעס הויז מיר זענען, אויב מיר וועלן האלטן
halten velen mir oib zenen mir hoiz vemes hoiz zain iber
hold will we if are we house whose house His over

פעסט דעם בטחון און דעם רום פון דער האפנונג ביז
biz hofenung der fun rum dem un bitochen dem fest
until hope the of glory the and confidence the firm

צום סוף. ז דעריבער, אזוי ווי דער רוח הקודש זאגט:
zogt HaKoidesh Ruach der vi azoi deriber sof tsum
says the Holy Spirit the as so therefore end to the

היינט, אויב איר וועט הערן זיין קול ,
kol zain heren vet ir oib haint
voice His hear will you if today

ח זאלט איר נישט הארט מאכן אייערע הערצער ווי אין
in vi hertser eiere machen hart nisht ir zolt
in as hearts your make hard not you shall

מריבה ,
meribah
Meribah

TISHMAU *(Today, if you hear His voice)*; [8] AL TAKSHU LEVAVCHEM KIMRIVAH K'YOM MASSAH BAMIDBAR *(Do not harden your heart as you did at Meribah, as you did that day at Massah in the desert)*, [9] ASHER NISSUNI AVOTEICHEM BEKHANUNI GAM RA'U PO'OLI ARBA'IM SHANAH *(Where your Fathers tested me and tried me though they saw my deeds forty years)*. [10] Therefore AKUT BEDOR VAOMAR AM TO'EY LEVAV HEM V'HEM LO YAD'U DERAKHAI *(I was angry with that generation and I said they are a straying-of-heart people and they have not had da'as of my ways)*; [11] ASHER NISHBA'ETI V'APEY IM YEVO'UN EL MENUKHATI *(Therefore I declared on oath in my anger, Never shall they enter into my Rest, Home, Abode, Place of Tranquility.)* [12] Beware, Achim b'Moshiach, lest there will be in any one of you a lev rah *(evil heart)* without Emunah, that turns away shmad from Elohim Chayyim. [13] Instead, give one another chozek

אין דעם טאג פון אויספרואוון אין דער מדבר ,
midbar der in oispruven fun tog dem in
wilderness the in testing of day the in

ט וואו אייערע אבות האבן מיך אויסגעפרואווט מיט
mit oisgepruvt mich hoben avot eiere vu
with tested Me have fathers your where

נסיונות
nisyoines
a test

און געזען מיינע מעשים פערציק יאר לאנג.
lang yor fertsik maisim maine gezen un
long years forty works my saw and

י דעריבער האב איך געצארנט אויף דעם דאזיקן
dozikn dem oif getsornt ich hob deriber
this the on provoked to anger I have therefore

דור ,
dor
generation

און געזאגט: תמיד גייען זיי ארום מיט טועה
tueh mit arum zei geien tomed gezogt un
going astray with around they go always said and

אינם הארץ,
harts inem
heart in the

און האבן נישט געקענט מיינע וועגן;
vegen maine gekent nisht hoben un
ways My known not have and

יא אזוי האב איך געשוואוירן אין מיין צארן ,
tsorn main in geshvoren ich hob azoi
wrath My in sworn I have so

אז זיי זאלן נישט ארייננקומען אין מיין מנוחה אריין.
arain menuche main in arainkumen nisht zolen zei az
into rest My in enter not should they that

(תהלים צה, ז-יא.)
z-yo tsh Tehilim
7-11 95 Psalms

יב גיט זשע אכטונג , ברידער , טאמער איז פאראן אין איינעם פון
fun einem in faran iz tomer brider achtung zhe git
of one in there is lest brothers attention then give

אייך א בייז און אומגלויביק הארץ, אפפאלן פון דעם לעבעדיקן
lebedikn dem fun opfalen harts umgloibik un beiz a aich
living the from fall away heart unbelieving and evil an you

(strength) each and every day, as long as it is still called “HAYOM,” *(today)* lest some of you may fall into KESHI *(stubbornness, hardness)* and be stubbornly hardened by the nechalim *(deceitfulness)* of Chet. [14] We have become chavrusa partners of Moshiach if only our bitachon *(confidence)* we had initially we hold firm until HaKetz; [15] As it is said, HAYOM IM BEKOLO TISHMAU AL TAKSHU LEVAVCHEM *(Today, if you hear his voice, do not harden your heart)* as in the Meribah Mered *(Rebellion)*. [16] Now who were they who heard and yet rebelled? Was it not all the ones having had litzi'at Mitzrayim *(going out from Egypt)* under Moshe Rabbeinu? [17] And with whom was Hashem angry ARBA'IM SHANAH? Was it not with the ones having sinned, whose “PEGARIM” *(corpses)* lay where they had “fallen BAMIDBAR” *(in the desert)*? [18] And to whom did He swear that they would not enter into the menuchah *(resting place)*

ג-ט; [יג] נאר זייט מזהיר איינער דעם אנדערן יעדן טאג כל זמן
zman kol tog yedn andern dem einer mazer zeit nor G-t
as long as all day every other the one exhort be but G-d

עס הייסט נאך היום (היינט), כדי קיין איינער פון אייך זאל
zol aich fun einer kein kedei haint hayom noch heist es
shall you of one any so that today today still means it

נישט פארהארטעוועט ווערן דורך דער פארפירערישקייט פון דער
der fun farfirerishkeit der durch veren farhartevet nisht
the of deceitfulness the through be hardened not

זינד; [יד] ווארום מיר זענען געווארן אנטיילנעמער אין דעם משיח ,
Moshiach dem in onteilnemer gevoren zenen mir vorem zind
Moshiach the in participants become are we because sin

ווען מיר האלטן פעסט דעם אנהויב פון דעם בטחון ביז
biz bitochen dem fun onhoib dem fest halten mir ven
until confidence the of beginning the firm hold we when

צום סוף; [טו] אזוי ווי עס איז געזאגט געווארן:
gevoren gezogt iz es vi azoi sof tsum
become said is it as so end to the

היינט אויב איר וועט הערן זיין קול ,
kol zain heren vet ir oib haint
voice His hear will you if today

זאלט איר נישט הארט מאכן אייערע הערצער ווי אין מריבה .
meribah in vi hertser eiere machen hart nisht ir zolt
Meribah in as hearts your make hard not you shall

[טז] ווארום ווער זענען די , וואס האבן געהערט און האבן
hoben un gehert hoben vos di zenen ver vorem
have and heard had who the are who because

געקריגט ? צי דען נישט אלע, וואס זענען ארויסגעגאנגען פון
fun aroisgegangen zenen vos ale nisht den tsi gekrigt
of gone out are who all not then contended

מצרים דורך משהן ? [יז] און קעגן וועמען האט ער
er hot vemen kegen un Moshen durch Mitsrayim
he has whom against and Moses through Egypt

געצארנט פערציק יאר לאנג? צי דען נישט
nisht den tsi lang yor fertsik getsornt
not then long years forty been provoked to anger

קעגן די , וואס האבן געזינדיקט, וועמעס פגרים זענען געפאלן
gefalen zenen pgorim vemes gezindikt hoben vos di kegen
fallen are corpses whose sinned have who the against

אין דער מדבר ? [יח] און צו וועמען האט ער געשווארן, אז
az geshvoren er hot vemen tsu un midbar der in
that sworn He has whom to and wilderness the in

of Him? Was it not to the ones without mishma'at *(obedience)*? [19] And so we see that they were not able to enter because of lack of Emunah.

4 Therefore, let us walk in yir'at Shomayim, for fear that, while the havtachah *(promise)* of entering the menuchah of Hashem is still open, anyone of you should seem to have fallen short of it. [2] For indeed we have had Besuras HaGeulah preached to us, just as they did also; but the Dvar Hashem preached did not make that generation benefit, because hearing did not form an agudah with emunah. [3] For we ma'aminim enter into that menuchah, just as Hashem has said, ASHER NISHBA'TI V'API IM YEVO'UN EL MENUCHATI *(As I vowed in My fury, they shall never enter into My rest)*, although the ma'asim *(works)* of Hashem were finished from the hivvased tevel *(foundation of the world)*. [4] For

זיי וועלן נישט ארײַנקומען אין זײַן מנוחה , אויב נישט צו די
di tsu nisht oib menuche zain in arainkumen nisht velen zei
the to not if rest His in come in not will they

ווידערשפעניקע? יט און מיר זען, אז צוליב אומגלויבן האבן
hoben umgloiben tsulib az zen mir un vidershpenike
have unbelief on account of that see we and disobedient

זיי נישט געקענט ארײַנקומען.
arainkumen gekent nisht zei
come in able to not they

ד לאמיר דעריבער זיך פארכטן , טאמער, בשעת עס
es beshas tomer forchten zich deriber lomir
it while lest have fear ourselves therefore let us

בלײַבט פאר אונדז א הבטחה , ארײַנצוקומען אין זײַן
zain in araintsukumen havtachah a undz far blaibt
His in to enter promise a us for remains

מנוחה , ווײַזט זיך ארויס, אז עמיצער פון אײַך בלײַבט
blaibt aich fun emitser az arois zich vaizt menuche
remains you of anyone that out yourselves appears rest

הינטערשטעליק. ב ווארום אויך אונדז, פונקט ווי צו יענע , איז א
a iz yene tsu vi punkt undz oich vorem hintershtelik
a is those to as exactly us also because lag

בשורה טובה אנגעזאגט געווארן ; נאר דאס געהערטע ווארט האט
hot vort geherte dos nor gevoren ongezogt Toive Besoire
did word heard those but become announced Good News

זיי גארנישט גענוצט, ווײַל עס איז נישט געווען פארבונדן מיט
mit farbundn geven nisht iz es vail genutst gornisht zei
with tied in was not is it because profit nothing them

אמונה בײַ די צוהערער. ג ווארום מיר, די מאמינים , קומען
kumen maiminem di mir vorem tsuherer di bai emune
come believers the we because hearers the with faith

ארײַן אין דער מנוחה , ווי ער האט געזאגט:
gezogt hot er vi menuche der in arain
said has He as rest the in into

אזוי האב איך געשוואוירן אין מײַן צארן ,
tsorn main in geshvoren ich hob azoi
wrath My in sworn I have so

אז זיי וועלן נישט ארײַנקומען אין מײַן מנוחה ;
menuche main in arainkumen nisht velen zei az
rest My in come in not will they that

concerning Shabbos, the Yom HaShevi'i, Hashem has said somewhere, VAYISHBOT ELOHIM BAYOM HASHEVI'I MIKOL MELAKHTO *(And He rested on the seventh day from all His work).* [5] And again in this mekor *(passage, citation)*, IM YEVO'UN EL MENUCHATI *(Never shall they enter into My rest).* [6] Therefore, als *(since)* it remains for some to enter it, and the ones, who formerly had the Besuras HaGeulah preached to them, did not enter, because they were koferim *(unbelievers)*, [7] So then again Hashem sets a certain day, “HAYOM” *(Today)* in one of the Tehillim of Dovid, much later, in that quoted above, “HAYOM IM BEKOLO TISHMAU AL TAKSHU LEVAVCHEM” *(Today, if you hear his voice, do not harden your heart).* [8] For if Yehoshua had brought them to a place of menuchah *(rest)*, Hashem would not have spoken of another “Yom” after that. [9] Therefore, there remains a Shabbos menuchah for

הגם די מעשים זענען געווען פארענדיקט פונם אנהויב
hagam di maisim zenen geven farendikt funem onhoib
although the works are was completed the from beginning

פון דער וועלט. ד ווארום וועגן דעם זיבעטן טאג האט ער
fun der velt vorem vegen dem zibetn tog hot er
of the world because concerning the seventh day has He

אין א געוויסער שטעלע אזוי געזאגט:
in a geviser shtele azoi gezogt
in a certain place so said

און דעם זיבעטן טאג האט ה׳ גערוט
un dem zibetn tog hot Hashem gerut
and the seventh day has Hashem rested

פון אלע זיינע ווערק;
fun ale zaine verk
of all his work

(בראשית ב, ב.)
Bereshis b b
Genesis 2 2

ה און אין דער דאזיקער שטעלע ווידער:
un in der doziker shtele vider
and in the this one place again

זיי וועלן נישט אריינקומען אין מיין מנוחה .
zei velen nisht arainkumen in main menuche
they will not come in in my rest

ו דעריבער , אזוי ווי עס איז געבליבן פאר אייניקע אריינצוקומען אין
deriber azoi vi es iz gebliben far einike araintsukumen in
therefore so as it is remain for some to enter in

דער מנוחה , און די , צו וועמען די בשורה טובה איז צום ערשט
der menuche un di tsu vemen di Besoire Toive iz tsum ersht
the rest and the to whom the Good News is to the first

אנגעזאגט געווארן , זענען נישט אריינגעקומען דורך אומגלויבן,
ongezogt gevoren zenen nisht araingekumen durch umgloiben
announced become did not come in through unbelief

ז האט ער ווידער באשטימט א טאג, א היום (ציטירן ניטציטירן),
hot er vider bashtimt a tog a hayom tsitiren nitsitiren
has He again appointed a day a today quote unquote

זאגנדיק דורך דודן נאך א לאנגער צייט; לויט ווי עס
zogendik durch Dovidn noch a langer tsait loit vi es
saying through Dovid after a long time according to as it

איז פריער געזאגט געווארן:
iz frier gezogt gevoren
is before said become

the Am Hashem. 10 For whoever has entered into the menuchah of Hashem has also rested from his ma'asim, just as Hashem rested from his.

11 Therefore, let us have zerizut *(diligence)* to enter into that menuchah, for fear that anyone fall through following be'ikvot *(in the footsteps)* of their same lack of mishma'at *(obedience)*. 12 For the Dvar Hashem is chai *(living)* and chazak *(strong)*, sharper than every double-edged cherev and penetrating as far as the division of nefesh and ruach, of both joints and marrow, and able to judge the machshavot and deliberations of the kavanat halev *(the inner*

היינט אויב איר וועט הערן זיין קול ,
kol zain heren vet ir oib haint
voice his hear will you if today

זאלט איר נישט הארט מאכן אייערע הערצער.
hertser eiere machen hart nisht ir zolt
hearts your make hard not you shall

ח ווארום אויב יהושע וואלט זיי געהאט פארשאפט מנוחה ,
menuche farshaft gehat zei volt Yehoshua oib vorem
rest make had they would Yehoshua if because

וואלט ער שפעטער נישט גערעדט פון אן אנדערן טאג. ט אזוי
azoi tog andern an fun geredt nisht shpeter er volt
so day other an of spoken not later he would

ארום בלייבט נאך א מנוחת שבת פאר ה׳ס פאלק .
folk Hashems far Shabbos menuchas a noch blaibt arum
people Hashem's for Sabbath rest of a still remains around

י ווארום דער , וואס איז אריינגעקומען אין זיין מנוחה , האט
hot menuche zain in araingekumen iz vos der vorem
has rest His in come in is who the one because

אויך גערוט פון זיינע ווערק, ווי ה׳ פון זיינע.
zaine fun Hashem vi verk zaine fun gerut oich
His from Hashem as work His from rested also

יא לאמיר זשע זיך פלייסן אריינצוקומען אין יענער
yener in araintsukumen flaisen zich zhe lomir
that in to enter try hard, endeavor self then let us

מנוחה , כדי קיינער זאל נישט פאלן לויט דעם
dem loit falen nisht zol keiner kedei menuche
the according to fall not shall anyone so that rest

זעלביקןביישפיל פון ווידערשפעניקייט. יב ווארום ה׳ס ווארט
vort Hashems vorem vidershpenikeit fun baishpil zelbikn
word Hashem's because disobedience of example same

איז לעבעדיק און ענערגיש און שארפער ווי יעדע צוויישארפיקע
tsveisharfike yede vi sharfer un energish un lebedik iz
two-edged every as sharp and energetic and alive is

שווערד און דרינגט אדורך ביז צום אפשיידן פון נפש און
un nefesh fun opsheiden tsum biz adurch dringt un shverd
and soul of separating to the unto through pierces and sword

גייסט, מארך און ביין , און מישפטן די מחשבות און צילן
tsilen un machshoves di mishpeten un bein un march gaist
aims and thoughts the judges and bone and marrow spirit

פון דעם הארצן. יג און פאר אים איז נישט פאראן קיין באהאלטענע
bahaltene kein faran nisht iz im far un hartsn dem fun
hidden any there not is Him before and hearts the of

directedness of the heart). [13] And there is not nivra *(anything created)* nistar *(hidden)* from His sight, but all things are laid bare and exposed to the eynayim *(eyes)* of Him to whom we must render an account.

[14] Therefore, als *(since)* we have a great Kohen Gadol who has made his passing through Shomayim, Yehoshua Zun fun der Oybershter, let us hold firmly to the hoda'ah *(confession)* of the hachrazah *(proclamation)* of our Emunah. [15] For we do not have a Kohen Gadol who is unable to sympathize with our weaknesses, but one who has been tempted in every way as we are, yet without chet. [16] Therefore, let us approach with bitachon the Kisse of Chesed, that we may receive rachamim and may find chesed for timely ezrah *(aid)*.

באשעפעניש , נאר אלץ איז בולט און אויפגעדעקט פאר זיינע
zaine far oifgedekt un boylet iz alts nor bashefenish
His before revealed and obvious is all but created thing

אויגן, פאר וועמען מיר וועלן אפגעבן דין וחשבון .
ucheshben din opgeben velen mir vemen far oigen
account judge give will we Whom before eyes

יד דעריבער , האבנדיק א דערהויבענעם כהן גדול , וואס איז
iz vos gadol koyen derhoibenem a hobendik deriber
is who gadol kohen sublime a having therefore

דורכגעגאנגען די הימלען , יהושען / ישוען דעם זון פון
fun Zun dem Yeshuan Yehoshuan himlen di durchgegangen*
of son the Yeshua Yehoshua heavens the passed through

דער אויבערשטער, לאמיר האלטן פעסט אונדזער אני-מאמין .
ani-maimen undzer fest halten lomir Oibershter der
Ani-Ma'amin our firm hold let us Most High the

טו ווארום מיר האבן נישט קיין כהן גדול , וואס קען נישט
nisht ken vos gadol koyen kein nisht hoben mir vorem
not can who gadol kohen any not have we because

מיטפילן מיט אונדזערע שוואכקייטן , נאר וואס איז אין אלעם
alem in iz vos nor shvachkeitn undzere mit mitfilen
all things in is who but weaknesses our with feel with

אויף אן ענלעכן אופן אויסגעפרואווט געווארן, דאך אָן א
a on doch gevoren oisgepruvt oifen enlechn an oif
a without yet become put to the test way likewise an on

חטא. טזלאמיר זשע קומען מיט א פתחון-פה צום טראן פון
fun tron tsum pschun-peh a mit kumen zhe lomir chet
of throne to the boldness a with to come then let us sin

חסד , כדי מיר זאלן דערלאנגען רחמים און געפינען חסד
chesed gefinen un rachomim derlangen zolen mir kedei chesed
grace find and mercy reach shall we so that grace

אלס א הילף אין דער ריכטיקער צייט.
tsait richtiker der in hilf a als
time right the in help a as

5 For every Kohen Gadol taken from among Bnei Adam is ordained for men for

ה ווארום יעדער כהן גדול , וואס איז גענומען פון מענטשן,
mentshn fun genumen iz vos gadol koyen yeder vorem
men from taken is who gadol kohen every because

איז באשטימט פאר מענטשן אין די זאכן , וואס
vos zachn di in mentshn far bashtimt iz
which things the in men in behalf of appointed is

the avodas kodesh of Hashem, that he may offer both minchot *(gifts)* and zevakhim *(sacrifices)* for chatta'im *(sins)*. [2] The Kohen Gadol is able to deal gently with the Am Ha'Aretz and Wayward, als *(since)* he himself is subject to helpless human frailty; [3] and therefore he is obligated to offer zevakhim not only for the averos of the Am Berit but also for his own averos. [4] And one does not presume to take the kavod of the office of Kohen Gadol upon oneself, but one must have the bechirah *(choice, election)* of Hashem, just as Aharon did.

[5] So also Rebbe, Melech HaMoshiach did not seize kavod for himself to become a Kohen Gadol, but the One having said to him, BENI ATAH, ANI HAYOM YELIDTICHA, *(My Son you are; Today I have become your Father.)* [6] Says also in another passage, ATAH KOHEN L'OLAM AL DIVRATI MALKI-TZEDEK *(You are a kohen forever according to the order of Malki-Tzedek).*

האבן א שייכות צו ה׳ , כדי מקריב צו זיין מנחות
minchot zain tsu makrev kedei Hashem tsu shaiches a hoben
offerings be to offer so that Hashem to relationship a have

און זבחים פאר זינד; [ב] קען מיטפילן מיט די אומוויסנדע
umvisnde di mit mitfilen ken zind far zevachim un
ignorant the with feel with can sin for sacrifices and

און בלאנדזשענדיקע, ווייל אויך ער איז ארומגערינגלט מיט
mit arumgeringlt iz er oich vail blondzhendike un
with encircled is he also because erring and

שוואכקייט; [ג] און צוליב דעם מוז ער, פונקט ווי פאר
far vi punkt er muz dem tsulib un shvachkeit
for as exactly he must this on account of and frailty

דעם פאלק , אזוי אויך פאר זיך אליין מקריב זיין פאר זינד. [ד] און
un zind far zain makrev alein zich far oich azoi folk dem
and sin for be offer alone self for also so people the

קיינער נעמט נישט פאר זיך דעם דאזיקן כבוד , נאר דער,
der nor koved dozikn dem zich far nisht nemt keiner
the but honor this the himself for not takes anyone

וואס איז בארופן פון ה׳ , פונקט ווי אויך עס איז אויך געווען
geven oich iz es oich vi punkt Hashem fun barufen iz vos
was even is it also as exactly Hashem of called is who

דער פאל מיט אהרנען . [ה] אזוי האט דער משיח זיך אויך
oich zich Moshiach der hot azoi Aharonen mit fal der
also himself Moshiach the has so Aaron with case the

אליין נישט פארהערלעכט, צו ווערן א כהן גדול , נאר ער,
er nor gadol koyen a veren tsu farherlecht nisht alein
He but gadol kohen a become to glorified not Himself

וואס האט צו אים געזאגט:
gezogt im tsu hot vos
said Him to did who

דו ביסט מיין זון ,
Zun main bist du
Son My are you

איך האב דיך היינט געבוירן ;
geboiren haint dich hob ich
begotten today you have I

(תהלים ב, ז.)
z b Tehilim
7 2 Psalms

[ו] ווי ער זאגט אויך אויף אן אנדער שטעלע:
shtele ander an oif oich zogt er vi
place other an on also says He as

דו ביסט א כהן אויף אייביק
eibik oif koyen a bist du
eternal on kohen a are You

לויט דער ארדנונג פון מלכי-צדק .
Malki-Tzedek fun ordenung der loit
Melchizedek of order the according to

(תהלים קי , ד.)
d ki Tehilim
4 110 Psalms

7 Rebbe, Melech HaMoshiach, in the days of his earthly life, offered with a raised voice and tears both tefillos and techinnah *(prayers of supplication)* to the One who was able to deliver him from mavet, and Hashem heard him because of his chasidus. 8 Although he was HaBen, Rebbi, Melech HaMoshiach learned mishma'at from his yissurim. 9 And having been made shalem *(complete)*, to all those with mishma'at toward Rebbe, Melech HaMoshiach, he became the source of Yeshu'at Eloheinu Olamim, 10 Having been designated by Hashem as Kohen Gadol AL DIVRATI MALKI-TZEDEK.

11 We have much to say about this for which

ז וועלכער, אין די טעג פון זיין פלייש, האט מקריב געווען תפילות
tfiles geven makrev hot fleish zain fun teg di in velcher
prayers was offer up has flesh His of days the in who

און תחנונים מיט גרויס געשריי און מיט טרערן צו אים,
im tsu trern mit un geshrei grois mit tachnunim un
Him to tears with and outcry mighty with supplications and

וואס האט אים געקענט מציל זיין פון טויט און איז דערהערט
derhert iz un toit fun zain matsl gekent im hot vos
heard is and death from do save able to Him was who

געווארן צוליב זיין ג-טספארכטיקייט. ח און הגם ער
er hagam un G-tsforchtikeit zain tsulib gevoren
He although and g-dliness His on account of become

איז געווען א זון , האט ער דאך געלערנט געהארכזאמקייט דורך
durch gehorchzamkeit gelernt doch er hot Zun a geven iz
through obedience learned yet He has Son a was is

די זאכן , וועלכע ער האט געליטן; ט און ווערנדיק שלמותדיק,
shleymesdik verendik un gelitn hot er velche zachn di
perfected becoming and suffer did He which things the

איז ער געווארן די סיבה פון אן אייביקער ישועה צו די
di tsu yeshue eibiker an fun sibe di gevoren er iz
the to salvation eternal an of cause the become He is

אלע , וואס געהארכן אים; י ווערנדיק אנגערופן פון ה׳
Hashem fun ongerufen verendik im gehorchen vos ale
Hashem by designated becoming him obeys who everyone

כהן גדול לויט דער ארדנונג פון מלכי-צדק .
Malki-Tzedek fun ordenung der loit gadol koyen
Melchizedek of order the according to gadol kohen

יא וועגן וועמען מיר האבן א סך צו זאגן און וואס איז
iz vos un zogen tsu sach a hoben mir vemen vegen
is which and say to many a have we whom about

שווער צו דערקלערן, ווייל איר זענט געווארן פויל צו
tsu foil gevoren zent ir vail derkleren tsu shver
to lethargic become have you because explicate to hard

it is difficult to make a midrash, als *(since)* you have become spiritually hard-of-hearing. [12] For indeed by this time you ought to be morim saying shiurim, but instead you have need again to be taught the orthodox Jewish basic ikarim *(principles, essentials)* of the Divrei Hashem, and you have become one having need of cholov and not solid okhel. [13] For everyone partaking of cholov is unacquainted with HaDivrei Tzedek, for he is an olel *(infant)*. [14] But solid okhel is for the mevugarim *(mature ones, adults)*, the ones whose keilim *(faculties)* have been trained by practice for distinguishing both HaTov and HaRah.

הערן. [יב] ווארום נאך דער צייט האט איר שוין באדארפן
badarfen shoin ir hot tsait der noch vorem heren
ought to already you should time this after because hear

זיין מלמדים , נויטיקט איר זיך גאר , אז מען
men az gor zich ir noitikt melamdem zain
one that altogether yourselves you need melamdim be

זאל אייך ווידער לערנען וואס עס זענען די יסודותדיקע
yesoidesdike di zenen es vos lernen vider aich zol
foundational the are there what teach again you shall

כללים פון דעם אנהויב פון ה׳ס אנטפלעקונגען, און
un antplekungen Hashems fun onhoib dem fun klolim
and revelations Hashem's of beginning the of rudiments

זענט געווארן אזעלכע, וואס נויטיקן זיך אין מילך, נישט
nisht milch in zich noitikn vos azelche gevoren zent
not milk in themselves require which such become are

אין שטארקע מאכלים . [יג] ווארום יעדער , וואס דערנערט
dernert vos yeder vorem maicholim shtarke in
nourishes who everyone because foods solid in

זיך פון מילך איז אומדערפארן וואס שייך דעם ווארט
vort dem shaich vos umderfarn iz milch fun zich
word the concerning who inexperienced is milk from himself

פון צדקות ; ווארום ער איז א זויגנדיק קינד. [יד] שטארקע
shtarke kind zoigendik a iz er vorem tsedokes fun
solid child nursing a is he because righteousness of

מאכלים אבער זענען פאר דערוואקסענע, וועלכע האבן דורך
durch hoben velche dervaksene far zenen ober maicholim
through have who mature for are however foods

געברויך אויסגעאיבטע חושים , אונטערצושיידן צווישן גוטס און
un guts tsvishen untertsusheiden chushim oisgeibte gebroich
and good between to differentiate senses trained use

שלעכטס.
shlechts
evil

6 Therefore, let us leave behind the stam *(elementary)* ikarim *(essentials)* of the devarim hahora'ah *(words of teaching)* about Rebbe,

ו דערפאר , איבערלאזנדיק דעם אנהויב פון משיחס
Moshiachs fun onhoib dem iberlozendik derfar
Moshiach's of beginning the leaving off therefore

ווארט, לאמיר זיך דערנענטערן צו שלימות , נישט
nisht shlimut tsu dernenteren zich lomir vort
not perfection to get closer ourselves let us word

לייגנדיק נאכאמאל דעם יסוד פון תשובה פון טויטע
toite fun tshuve fun yesod dem nochamol leigendik
dead from repentance of foundation the again laying

Melech HaMoshiach, and let us move ahead to hitbagrut *(maturity)*, not laying again a foundation of teshuva from ma'asim metim *(dead works)* and Emunah toward Hashem, [2] Of divrei torah on tevilot and tohorah and s'michat yadayim and of the Techiyas HaMesim and of the Mishpat Olam. [3] And this we shall do, im yirtzeh Hashem *(if the L-rd wills)*. [4] For it is impossible for those who once received the Ohr Hashem, having tasted of the matanah of Shomayim and having become chavrusa partners of the Ruach Hakodesh, [5] And having tasted the goodness of the Dvar Hashem and the nifla'ot of the Olam Habah, [6] and then, having fallen away, and become shmad — it is impossible to renew them again to teshuva, because they have pierced to themselves the Zun fun der Oybershter on HaEtz HaKelalat Hashem and have again held him up to contempt and open bushah *(shame)*. [7] For the Adamah *(Mud)*, which

מעשים און פון אמונה אין ה׳ , [ב] פון דער לערנונג פון
fun lernung der fun Hashem in emune fun un maisim
of teaching the of Hashem in faith of and works

דער הלכות פון דער מקווה , פון סמיכת ידים ,
idim smiches fun mikveh der fun halochus der
yadayim s'michah of mikveh the of Jewish traditions the

תחית המתים און פון אייביקן משפט . [ג] און
un mishpot eibikn fun un hameysim techiyas
and judgment eternal of and the dead ones resurrection of

דאס דאזיקע וועלן מיר טאן, אם ירצה ה׳ . [ד] ווארום עס איז
iz es vorem Hashem yirtsah im ton mir velen dozike dos
is it because Hashem wills if do we will these the

אוממעגלעך פאר די , וואס זענען איינמאל אויפגעקלערט געווארן
gevoren oifgeklert einmol zenen vos di far ummeglech
become once are who the for impossible

און האבן טועם געווען פון דער הימלישער מתנה , און זענען
zenen un matone himlisher der fun geven toyem hoben un
are and gift heavenly the of was taste have and

געווארן אנטיילנעמער אינם רוח הקודש , [ה] און האבן טועם
toyem hoben un HaKoidesh Ruach inem onteilnemer gevoren
taste have and the Holy Spirit in the participant become

געווען דאס גוטע ווארט פון ה׳ , און די כוחות פון דער
der fun koiches di un Hashem fun vort gute dos geven
the of powers the and Hashem of word good the was

קומענדיקער וועלט, [ו] און זענען אפגעפאלן , זיי ווידער
vider zei opgefalen zenen un velt kumendiker
again them fallen away shmad are and world coming

צו באנייען צו תשובה , ווייל זיי אויפהענגען אויף דער
der oif oifhengen zei vail tshuve tsu banayen tsu
the on to hang up they because repentance to renew to

בוים אויפסניי צו זיך אליין דעם זון פון דער אויבערשטער און
un Oibershter der fun Zun dem alein zich tsu oifsnay boim
and Most High the of Son the alone self to anew tree

מאכן אים צו שאנד בפרהסיא. [ז] ווארום די ערד , וועלכע
velche erd di vorem beferesye shand tsu im machen
which ground the because openly shame to Him subject

טרינקט דעם רעגן, וואס קומט אפט אויף איר און גיט ארויס
arois git un ir oif oft kumt vos regen dem trinkt
out gives and it on often comes which rain the drinks

גרייטעכצער, וואס איז גוט פאר די , וועלכע באארבעטן זי,
zi baarbetn velche di far gut iz vos graitechtser
it cultivated which the for useful is which vegetation

drinks the geshem *(rain)* that often falls upon it, and brings forth ESEV *(plants)* suitable for those for whom it is cultivated, receives a bracha from Hashem; [8] But if Adamah *(Mud)* is producing KOTZ V'DARDAR *(thorns and thistles)*, it is worthless and near to being arurah *(cursed)*, whose Ketz *(End)* is for burning in Eish.

[9] However, Chaverim, even though we speak in this way, we have been convinced of better things concerning you and of things belonging to Yeshu'at Eloheinu. [10] For Hashem is not unjust so as to forget your po'al *(work)* and the ahavah which you have shown toward ha-Shem of him, having rendered avodas kodesh ministry service to the Kedoshim, ken, and you are still serving them. [11] And we desire that each one of you show the same zerizut *(diligence)* so as to realize the full bitachon of the tikvah *(hope)* until HaKetz, [12] That you not become atzlanit *(sluggards)*

באקומט א ברכה פון ה׳ ; ח אבער אויב זי גיט ארויס
arois git zi oib ober Hashem fun broche a bakumt
out gives it if however Hashem of blessing a receives

דערנער און שטעכלקעס, איז זי פארשטויסן און נאענט צו א
a tsu noent un farshtoisen zi iz shtechlkes un derner
a to near and pushed aside it is thistles and thorns

קללה; איר סוף איז פארברענט צו ווערן.
veren tsu farbrent iz sof ir klole
to be to burned is end its curse

ט מיר אבער זענען זיכער , געליבטע, וועגן בעסערס ביי
bai besers vegen gelibte zicher zenen ober mir
with better things about beloved secure are however we

אייך און וואס איז באגלייטן צו ישועה , הגם מיר רעדן
reden mir hagam yeshue tsu bagleiten iz vos un aich
speak we although salvation to accompany is which and you

אזוי ; י ווארום ה׳ איז נישט אומגערעכט צו פארגעסן
fargesen tsu umgerecht nisht iz Hashem vorem azoi
forget to unjust not is Hashem because in this way

אייערע מעשים און די ליבע, וועלכע איר האט ארויסגעוויזן צו
tsu aroisgevizn hot ir velche libe di un maisim eiere
to show have you which love the and deeds your

זיין נאמען דערמיט, וואס איר האט באדינט די קדושים און
un kedoishem di badint hot ir vos dermit nomen zain
and saints the served has you who thereby Name of His

באדינט זיי נאך. יא נאר מיר באגערן, אז יעדער איינער פון אייך
aich fun einer yeder az bageren mir nor noch zei badint
you of one each that desire we but yet them served

זאל ארויסווייזן די זעלביקע אייפריקייט צו דער דערפילונג פון
fun derfilung der tsu eifrikeit zelbike di aroisvaizen zol
of fulfilment the to diligence same the demonstrate shall

דער האפנונג ביז צום סוף; יב כדי איר זאלט נישט ווערן
veren nisht zolt ir kedei sof tsum biz hofenung der
be not shall you so that end to the until hope the

but imitators of the ones who through Emunah and savlanut *(patience)* inherit the havtachot *(promises).*

13 For when Hashem gave the havtachah *(promise)* to Avraham Avinu, als *(since)* Hashem had no one greater by which to make a shevu'ah *(oath)*, Hashem made a shevu'ah by Himself 14 Saying, "Surely blessing I will bless you and multiplying I will multiply you." 15 And thus, having waited with savlanut, Avraham Avinu obtained the havtachah *(promise).* 16 For Bnei Adam make a shevu'ah by someone greater than themselves, and a shevu'ah given as confirmation, settles every matter decisively. 17 Similarly, when Hashem wanted to demonstrate even more emphatically to the yoreshim *(heirs)* of the havtachah *(promise)* the unchangeableness of his willed tachlis *(purpose)*, Hashem guaranteed it with a shevu'ah, 18 In order that by two unchangeable things in which it is

שטומפיק, נאר זיין נאכפאלגער פון די , וואס דורך אמונה און
un emune durch vos di fun nochfolger zain nor shtumpik
and faith through who the of followers be but dullards

סבלנות זענען געווארן יורשים פון די הבטחות .
havtoches di fun yoreshim gevoren zenen savlones
promises the of heirs become are perseverance

יג ווארום ווען ה׳ האט געמאכט די הבטחה צו
tsu havtachah di gemacht hot Hashem ven vorem
to promise the made has Hashem when because

אברהמען , אזוי ווי ער האט נישט געהאט קיין גרעסערן, ביי וועמען
vemen bai gresern kein gehat nisht hot er vi azoi Avrahamen
whom by greater any had not has He as so Abraham

צו שווערן, האט ער געשוואוירן ביי זיך אליין , יד און געזאגט:
gezogt un alein zich bai geshvoren er hot shveren tsu
said and alone self with sworn He has swear to

בענטשנדיק, וועל איך דיך בענטשן
bentshen dich ich vel bentshendik
bless you I will blessing

און פארמערנדיק, וועל איך דיך פארמערן.
farmeren dich ich vel farmerendik un
increase you I will increasing and

(בראשית כב, יז.)
iz chb Bereshis
17 22 Genesis

טו און אזוי, אויסהאלטנדיק געדולדיק, האט ער דערגרייכט די
di dergreicht er hot geduldik oishaltendik azoi un
the obtained he did patiently enduring so and

הבטחה . טז ווארום מענטשן שווערן ביי א גרעסערן, און די
di un gresern a bai shveren mentshn vorem havtachah
the and greater a by swear men because promise

שבועה, ווי א באשטעטיקונג, איז ביי זיי דער סוף אין יעדן
yedn in sof der zei bai iz bashtetikung a vi shvue
every in end the them by is confirmation a as oath

סכסוך . יז און ה׳ , ווילנדיק נאכמער ארויסווייזן צו
tsu aroisvaizen nochmer vilendik Hashem un sichsech
to to show even more wishing Hashem and dispute

די יורשים פון דער הבטחה , די נישטפארענדערלעכקייט
nishtfarenderlechkeit di havtachah der fun yoreshim di
immutability the promise the of heirs the

פון זיין עצה , האט צוגעלייגט דערצו א שבועה, יח כדי
kedei shvue a dertsu tsugeleigt hot eitse zain fun
so that oath an to this added has resolve His of

impossible for Hashem to speak sheker, we may have chozek *(strength)* and great encouragement, we who say that "he is my MAKHSEH" *(refuge, shelter)*, and have taken hold of the tikvah *(hope)* set before us. 19 This tikvah we have as an ogen *(anchor)* for the neshamah, a tikvah both firm and secure, which enters inside the parokhet, 20 Where Yehoshua has entered as a metatron *(forerunner)* on behalf of us, having become a KOHEN L'OLAM AL DIVRATI MALKI-TZEDEK *(Kohen forever according to the order of Malki-Tzedek).*

דורך צוויי אומפארענדערלעכע זאכן , אין וועלכע עס איז
iz es velche in zachn umfarenderleche tsvei durch
is it which in things immutable two through

אוממעגלעך פאר ה׳ צו לייקענען, זאלן מיר האבן א
a hoben mir zolen leikenen tsu Hashem far ummeglech
a have we should lie to Hashem for impossible

שטארקע טרייסט , מיר, וואס זענען אנטרונען, כדי
kedei antrunen zenen vos mir treist shtarke
so that escaped are who we encouragement mighty

אנצונעמען די האפנונג, וואס איז געלייגט געווארן פאר
far gevoren geleigt iz vos hofenung di ontsunemen
for become put is which hope the to lay hold of

אונדזערטוועגן [יט] וועלכע איז ווי א פעסטער און זיכערער אנקער פאר
far anker zicherer un fester a vi iz velche undzertvegen
for anchor securer and firmer a as is which our sakes

אונדזער נשמה און וואס גייט אריין אינעווייניק פונם פרוכת ;
Parochet funem ineveinik arain geit vos un neshome undzer
Parochet of the inside into goes which and soul our

[כ] וואוהין יהושע / ישוע , אלס איינער וואס לויפט פארויס, איז
iz forois loift vos einer als Yeshua Yehoshua vuahin
is ahead runs who one as Yeshua Yehoshua where

פאר אונדזערטוועגן אריינגעגאנגען, ווערנדיק א כהן גדול אויף
oif gadol koyen a verendik araingegangen undzertvegen far
on gadol kohen a becoming entered our sakes for

אייביק לויט דער ארדנונג פון מלכי-צדק . (תהלים קי ,
ki Tehilim Malki-Tzedek fun ordenung der loit eibik
110 Psalms Melchizedek of order the according to eternal

ד.)
d
4

7

For this MALKI-TZEDEK MELECH SHALEM KOHEN L'EL ELYON, is the one having met Avraham Avinu ACHAREI SHUVO *(after returning)* from the slaughter of "the kings and having blessed

ז

ווארום דער דאזיקער מלכי-צדק , קעניג פון שלם , א
a Shalem fun kenig Malki-Tzedek doziker der vorem
a Shalem of King Malki-tzedek this one the because

כהן פון ג-ט דעם אויבערשטן, וואס איז אנטקעגנגעגאנגען
antkegengegangen iz vos oibershtn dem G-t fun koyen
gone to meet is who Most High the G-d of kohen

אברהמען , ווען ער האט זיך אומגעקערט פונם שלאגן
shlogen funem umgekert zich hot er ven Avrahamen
slaughter from the return himself did he when Abraham

די מלכים און אים געבענטשט, [ב] צו וועמען אברהם האט
hot Avraham vemen tsu gebentsht im un melachim di
has Abraham whom to blessed him and kings the

him," [2] With whom also "AVRAHAM avinu apportioned MA'ASER MIKOL *(a tithe of everything)*." As for his Name, it is rendered "King of Tzedek *(Righteousness)*" and then also "Melech of SHALOM." [3] Without Av, without Em, without Yichus, having neither a techillah *(beginning)* leyamim *(to days)* of him nor a Ketz HaChayyim, but resembling the Zun fun der Oybershter, he remains a "kohen perpetually."

אויסגעטיילט מעשר פון אלעם —ערשטנס באטייט זיין נאמען
nomen zain batait ershtns alem fun maiser oisgeteilt
name his means first everything of tenth apportioned

קעניג פון גערעכטיקייט (ציטירן ניטציטירן) און דערנאך אויך מלך
Melech oich dernoch un nitsitiren tsitiren gerechtikeit fun kenig
King also then and unquote quote righteousness of king

שלם (ציטירן ניטציטירן), דאס הייסט קעניג פון פרידן (ציטירן
tsitiren fridn fun kenig heist dos nitsitiren tsitiren Shalem
quote peace of king means that unquote quote Shalem

ניטציטירן); (בראשית יד, יח-כ .) [ג] אָן א פאטער, אָן א
a on foter a on ich-ch id Bereshis nitsitiren
a without father a without 18-20 14 Genesis unquote

מוטער , אָן א יחוס , האט נישט קיין אנהויב פון
fun onhoib kein nisht hot yiches a on muter
of beginning any not having genealogy a without mother

טעג און נישט קיין סוף פון לעבן, אבער ענלעך צום זון פון
fun Zun tsum enlech ober leben fun sof kein nisht un teg
of Son to the likened however life of end any not and days

דער אויבערשטער, בלייבט א כהן אויף אייביק .
eibik oif koyen a blaibt Oibershter der
eternal on kohen a remains Most High the

[4] Now consider how great among the Gedolim this one was to whom also Avraham Avinu gave from his booty a ma'aser *(tithe)*. [5] And the ones of the Bnei Levi have received the Kehunah *(Priesthood)* and they have a mitzvah to collect the ma'aser *(tithe)* from the Am Brit, and they have this mitzvah according to the Torah, that is, to collect from their achim, though these also are descended from the loins of Avraham Avinu. [6] But, this man,

[ד] נו , באטראכט ווי גרויס עס איז געווען דער דאזיקער מענטש,
mentsh doziker der geven iz es grois vi batracht nu
man this one the was is it great how consider well

צו וועמען אברהם אבינו האט געגעבן מעשר פון דעם
dem fun maiser gegeben hot avinu Avraham vemen tsu
the of tithe given has our father Abraham whom to

מלחמה-געווינסט. [ה] און די , פון די בני לוי , וואס האבן
hoben vos Levi bnei di fun di un milchome-gevinst
have who Levi sons of the of the and war spoils

באקומען די כהונה , האבן א מצווה פון דער תורה ,
toire der fun mitsve a hoben kehune di bakumen
Torah the of commandment a have Kehunah the received

צו נעמען מעשר פון פאלק , דאס הייסט זייערע ברידער ,
brider zeiere heist dos folk fun maiser nemen tsu
brothers their means that people from tenth take to

הגם זיי קומען ארויס פון אברהמס לענדן; [ו] אבער
ober lendn Avrahams fun arois kumen zei hagam
however loins Abraham's of out have come they although

ער, וואס שטאמט נישט אפ פון זיי , האט גענומען מעשר
maiser genumen hot zei fun op nisht shtamt vos er
tithe taken has them from up not is descended who he

though not tracing his descent from them, has received ma'aser *(tithe)* from Avraham Avinu and has given a bracha to the one having the havtachot *(promises).* 7 Now it is beyond all argument that the greater gives a bracha to the lesser. 8 Notice, in one case, ma'aser are received by mortal men; in the other case, ma'aser are received by one of whom we have solemn eidus *(testimony)* that hu Chai *(he lives!).* 9 One could even go so far as to say that even Levi, who receives ma'aser, has paid ma'aser through Avraham Avinu, 10 For Levi was still in the loins of his ancestor Avraham when Malki-Tzedek met Avraham Avinu.

11 Now if shleimut *(completeness)* had been attainable through the Kehunah of Levi — for under it came the Mattan Torah *(giving of the Torah)* to the Am Brit — what further need would there have been to speak of another KOHEN arising “according to the order of

פון אברהמען און געבענטשט אים, וואס האט געהאט די
di gehat hot vos im gebentsht un Avrahamen fun
the had has who him blessed and Abraham from

הבטחות. ז און עס איז דאך אָן ווידערשפרוך , אז דער
der az vidershpruch on doch iz es un havtoches
the that contradiction without after all is it and promises

קלענערער ווערט געבענטשט פונם גרעסערן. ח און דא נעמען
nemen do un gresern funem gebentsht vert klenerer
take here and superior of the blessed becomes inferior

שטערבלעכע מענטשן מעשרות, דארטן אבער איינער, וועגן
vegen einer ober dorten maisers mentshn shterbleche
about one however there tithes men mortal

וועמען עס ווערט עדות געזאגט, אז ער לעבט. ט און , עס איז אזוי
azoi iz es un lebt er az gezogt eides vert es vemen
so is it and lives he that said witness is it whom

צו זאגן , דורך אברהמען האט אויך לוי , ער, וואס נעמט מעשר,
maiser nemt vos er Levi oich hot Avrahamen durch zogen tsu
tithe takes who he Levi also has Abraham through say to

געגעבן מעשר; י ווארום ער איז נאך דאן געווען אין די לענדן
lendn di in geven dan noch iz er vorem maiser gegeben
loins the in was then still is he because tithe has given

פון זיין פאטער, ווען מלכי-צדק איז אים אנטקעגנגעגאנגען.
antkegengegangen im iz Malki-Tzedek ven foter zain fun
gone to meet him is Malki-tzedek when father his of

יא דעריבער, אויב די שלימות וואלט טאקע געווען דורך
durch geven take volt shlimut di oib deriber
through be actually would perfection the if therefore

דער כהונה פון די לוויים , אונטער וועלכער די תורה
toire di velcher unter Levi'im di fun kehune der
Torah the which under Levi'im the of priesthood the

איז געגעבן געווארן צום פאלק , צו וואס איז נאך נויטיק ,
noitik noch iz vos tsu folk tsum gevoren gegeben iz
necessary yet is who to people to the become given is

אז אן אנדערער כהן גדול זאל אויפשטיין לויט דער
der loit oifshtein zol gadol koyen anderer an az
the according to arise shall gadol kohen another an that

ארדנונג פון מלכי-צדק , און נישט גערופן ווערן לויט
loit veren gerufen nisht un Malki-Tzedek fun ordenung
according to to be called not and Melchizedek of order

Malki-Tzedek" rather than "al divrati Aharon"? 12 For when there is a "changing of the guard" of the Kehunah *(Priesthood)*, this behechrach *(necessarily)* also affects the Torah. 13 For the One about whom these things are said belonged to a different shevet *(tribe)*, from which no one has officiated at the Mizbe'ach. 14 For it is ugeret *(easily seen, evident)* that Rebbe, Melech HaMoshiach Adoneinu was descended from Yehudah, and in connection with that shevet *(tribe)*, Moshe Rabbeinu said nothing about kohanim.

15 And it is even more evident if another Kohen arises resembling Malki-Tzedek, 16 One who became a kohen, not by means of a mitzvat haTorah concerning yichus *(lineage)*, but according to the gevurah of a Chayyei Ein Sof *(Endless Life)*. 17 For of Rebbe, Melech HaMoshiach comes the solemn eidus, ATAH KOHEN L'OLAM AL DIVRATI MALKI-TZEDEK *(You are a kohen*

דער ארדנונג פון אהרן ? יב ווארום מיט דער ענדערונג אין דער
der in enderung der mit vorem Aharon fun ordenung der
the in change the with because Aharon of order the

כהונה מוז אויך זיין אן ענדערונג אין דער תורה . יג ווייל
vail toire der in enderung an zain oich muz kehune
because Torah the in change a be also must kehunah

ער, פון וועמען די דאזיקע זאכן זענען געזאגט געווארן, האט
hot gevoren gezogt zenen zachn dozike di vemen fun er
has become said are things these the whom of He

באלאנגט צו אן אנדער שבט , פון וועלכן קיינער האט נישט
nisht hot keiner velchen fun sheyvet ander an tsu balangt
not has anyone which from tribe another an to belong

געדינט ביים מזבח . יד ווארום עס איז קלאר, אז אונדזער האר
Har undzer az klor iz es vorem mizbeyech baim gedint
L-rd our that clear is it because altar at the serve

האט געשטאמט פון יהודה , וועגן וועלכן שבט
sheyvet velchen vegen Yehude fun geshtamt hot
tribe which about Yehudah from be descended from has

משה האט גארנישט געזאגט וואס שייך כהנים . טו און
un koyanim shaich vos gezogt gornisht hot Moshe
and kohenim concerning who said nothing has Moses

עס איז נאכמער קלאר, אויב אן אנדערער כהן שטייט אויף
oif shteit koyen anderer an oib klor nochmer iz es
up stands kohen other an if clear even more is it

לויט דער ענלעכקייט פון מלכי-צדק , טז וועלכער איז נישט
nisht iz velcher Malki-Tzedek fun enlechkeit der loit
not is who Melchizedek of likeness the according to

געווארן לויט א געזעץ פון א פליישלעך געבאט , נאר
nor gebot fleishlech a fun gezets a loit gevoren
but commandment physical a of law a according to become

לויט דער קראפט פון אן אומענדלעך
umendlech an fun kraft der loit
infinite; endless, interminable an of power the according to

לעבן; יז ווארום עס איז עדות געזאגט געווארן וועגן אים:
im vegen gevoren gezogt eides iz es vorem leben
him about become said witness is it because life

דו ביסט א כהן אויף אייביק ,
eibik oif koyen a bist du
eternal on kohen a are you

לויט דער ארדנונג פון מלכי-צדק .
Malki-Tzedek fun ordenung der loit
Melchizedek of order the according to

forever according to the order of Malki-Tzedek).
18 For, on the one hand, there is an abrogation of an earlier mitzvah because of its weakness and ineffectuality 19 — For the Torah brought nothing to shleimut *(perfection)*; on the other hand, there is the mavo *(introduction)* of a tikvah tovah yoter *(a better hope)* through which we draw near to Hashem —

20 This was attested with a shevu'ah *(oath)*; for others who became kohanim were installed in the office of kehunah without a shevu'ah;
21 But the Rebbe, Melech HaMoshiach became a kohen with a shevu'ah *(oath)* through the One saying to Him, Hashem has made an oath and will not change his mind, You are a kohen forever. 22 According to such a shevu'ah of Hashem, Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua has become the orev *(surety, guarantee)* of a tovah yoter HaBrit.

23 Not only this, but it was the fact that the

יח וואָרום עס געשעט טאַקע, אַז אַ פֿריערדיק געבאָט ווערט
vorem es geshet take az a frierdik gebot vert
because it occur indeed that a former command becomes

בטל צוליב זײַן שוואַכקייט און נוצלאָזיקייט.
botl tsulib zain shvachkeit un nutslozikeit
null and void on account of its weakness and ineffectualness

יט וואָרום די תּורה האָט קיין זאַך נישט פֿולקום געמאַכט, נאָר
vorem di toire hot kein zach nisht fulkum gemacht nor
because the Torah has any thing not perfect made but

דאָס אַרײַנפֿירן פֿון אַ גרעסערער האָפֿנונג, דורך וועלכער מיר
dos arainfiren fun a greserer hofenung durch velcher mir
the bringing in of a better hope through which we

דערנענטערן זיך צו ה׳. כ און היות ער איז עס
dernenteren zich tsu Hashem un heyoys er iz es
approach ourselves to Hashem and that given he is it

נישט געוואָרן אָן אַ שבֿועה, וואָרום זיי זענען טאַקע
nisht gevoren on a shvue vorem zei take zenen
not become without an oath because they actually are

געוואָרן כּהנים אָן אַ שבֿועה, כא אָבער ער מיט אַ
gevoren koyanim on a shvue ober er mit a
become kohenim without an oath however He with a

שבֿועה דורך אים, וואָס האָט צו אים געזאָגט:
shvue durch im vos hot tsu im gezogt
oath through Him Who has to Him said

דער האַר האָט געשוואָוירן,
der Har hot geshvoren
the L-rd has sworn

און וועט נישט קיין חרטה האָבן:
un vet nisht kein charote hoben
and will not any regret have

דו ביסט אַ כּהן אויף אייביק;
du bist a koyen oif eibik
you are a kohen on eternal

כב אַזוי איז יהושע / ישוע געוואָרן אַן ערבֿ פֿון אַ בעסערן
azoi iz Yehoshua Yeshua gevoren an orev fun a besern
so is Yehoshua Yeshua become an guarantor of a better

בונד. כג און יענע אָבער זענען געוואָרן מערצאָליקע
bund un yene ober zenen gevoren mertsalike
covenant and those however are become more numerical

כּהנים צוליב דעם, וואָס דער טויט האָט זיי
koyanim tsulib dem vos der toit hot zei
kohenim on account of that what the death has them

former kohanim were many in number, because mavet prevented them from continuing in the office of kehunah. 24 But because Rebbe, Melech HaMoshiach continues l'olam *(forever)*, he has an unchangeable Kehunah. 25 From which also he is able to completely deliver to the Geulah *(Redemption)* and Yeshu'at Eloheinu the ones approaching Hashem through him, als *(since)* he has Chayyei Ein Sof *(Endless Life)* and always lives to intercede in techinnah *(supplication)* for them.

26 For such was for us, indeed, a bekavod *(suitable)* Kohen Gadol, chasid, tamim, tahor, nivdal from chote'im *(separated from sinners)* and exalted above HaShomayim; 27 A Kohen Gadol who does not have daily need — as do the other Kohanim Gedolim — on the one hand, to offer up zevakhim for his own averos, and then to offer up zevakhim for the averos of the Am Brit. For this Kohen Gadol offered up himself, once and for all. 28 For the

געשטערט צו בלייבן ; כד אבער ער, צוליב דעם וואס
vos dem tsulib er ober blaiben tsu geshtert
what that on account of He however remain to prevented

ער בלייבט אויף אייביק , האט א כהונה אומפארענדערלעך.
umfarenderlech kehune a hot eibik oif blaibt er
unchangeable priesthood a has eternal on remains He

כה פאלגלעך קען ער אויך פולקום דערלייזן די , וואס קומען צו
tsu kumen vos di derleizen fulkum oich er ken folglech
to come who the redeem entire also He can consequently

ה׳ דורך אים, ווארום ער לעבט אייביק , כדי מתפלל
mispalel kedei eibik lebt er vorem im durch Hashem
pray so that eternal lives He because Him through Hashem

צו זיין פאר זיי .
zei far zain tsu
them for do to

כו ווארום פאר אונדז איז געווען פאסן אזא כהן גדול ,
gadol koyen aza pasen geven iz undz far vorem
gadol a kohen such fitting was is us for because

(וואס איז) הייליק, אומשולדיק, לויטער, אפגעזונדערט פון חוטאים
choytim fun opgezundert loiter umshuldik heilik iz vos
sinners from separated pure blameless holy is who

און דערהייבט איבער די הימלען ; כז וועלכער נויטיקט זיך נישט
nisht zich noitikt velcher himlen di iber derheibt un
not Himself need who heavens the above raised up and

טאג אויס טאג איין, ווי יענע כהנים גדולים , קודם כל מקריב
makrev kol koidem gedoilem koyanim yene vi ein tog ois tog
offer all before gedolim kohenim those as one day out day

צו זיין קרבנות פאר אייגענע זינד, דערנאך פאר די זינד פונם
funem zind di far dernoch zind eigene far korbones zain tsu
of the sin the for then sin own for sacrifices his to

פאלק ; דאס דאזיקע האט ער געטאן איינמאל פאר אלעמאל, מקריב
makrev alemol far einmol geton er hot dozike dos folk
offer always for once done He has these the people

זייענדיק זיך אליין . כח ווארום די תורה האט באשטימט
bashtimt hot toire di vorem alein zich zaiendik
appointed has Torah the because alone Himself being

Torah of Moshe Rabbeinu appoints Bnei Adam as Kohanim Gedolim, Bnei Adam with frailties, but the Dvar HaShevu'ah, which came later than the Torah of Moshe Rabbeinu, appoints HaBen who came to shleimut *(completeness)* l'Olam.

8 Now the main point of what is being said is this: we in fact have such a Kohen Gadol, who has taken his moshav LIMIN HASHEM *(at the right hand of the kisse of the kavod in Shomayim).* [2] Our Kohen Gadol is mesharet baKodesh *(minister in the holy things)* of the true Mishkan set up by Adoneinu and not by any mere mortal. [3] For every Kohen Gadol is ordained to offer both minchot and zevakhim, from which it was necessary for this Kohen Gadol to have something also which he might offer. [4] If, therefore, he were on ha'aretz he would not be a kohen, als there are kohanim who offer every korban *(sacrifice)* according to the Torah; [5] However, the

פאר כהנים גדולים מענטשן, וואס האבן געהאט שוואכקייט;
shvachkeit gehat hoben vos mentshn gedoilem koyanim far
weakness had have who men gedolim kohenim for

אבער דאס ווארט פון דער שבועה, וואס איז שפעטער ווי די
di vi shpeter iz vos shvue der fun vort dos ober
the than later is which oath the of word the however

תורה, באשטימט דעם זון , וואס איז געמאכט פולקום אויף אייביק .
eibik oif fulkum gemacht iz vos Zun dem bashtimt toire
eternity for perfect made is who Son the appointed law

ח נו , דאס איז דער סך הכל פון דעם געזאגטן: מיר האבן
hoben mir gezogten dem fun hakol sach der iz dos nu
have we said that of of all sum the is this well

אזא כהן גדול , וועלכער האט זיך אנידערגעזעצט
anidergezetst zich hot velcher gadol koyen aza
sat down Himself did which gadol kohen such a

אויף דער רעכטער זייט פון כסא הכבוד פון דער (ג-טלעכער)
g-tlecher der fun hakoved kisei fun zait rechter der oif
divine the of glory throne of of side right the on

מאיעסטעט אין די הימלען , [ב] א דינער פונם מקדש און
un mikdash funem diner a himlen di in mayestet
and Mikdash of the minister a heavens the in magnificence

פון דעם אמתן משכן , וואס דער האר (ג-ט) האט געבויט און
un geboit hot G-t Har der vos mshchn emesn dem fun
and built has G-d L-rd the which Mishkan true the of

נישט קיין מענטש. [ג] ווארום יעדער כהן גדול איז באשטימט
bashtimt iz gadol koyen yeder vorem mentsh kein nisht
appointed is gadol kohen every because man any not

מקריב צו זיין מנחות און קרבנות ; דערפאר איז נויטווענדיק,
noitvendik iz derfar korbones un minchot zain tsu makrev
necessary is therefore sacrifices and offerings his to offer

אז אויך ער זאל האבן וואס מקריב צו זיין. [ד] דעריבער , אויב
oib deriber zain tsu makrev vos hoben zol er oich az
if therefore his to offer what have shall he also that

ער וואלט געווען אויף דער ערד , וואלט ער גארנישט געווען קיין
kein geven gornisht er volt erd der oif geven volt er
any be nothing he would earth the on was would he

כהן , ווייל עס זענען דאך פאראן אזעלכע, וואס זענען מקריב
makrev zenen vos azelche faran doch zenen es vail koyen
offer are who such there yet are it because kohen

מנחות לויט דער תורה ; [ה] וועלכע דינען צו א סקיצע
skitse a tsu dinen velche toire der loit minchot
sketch a to serve which Torah the according to offerings

און א שאטן פון הימלישע זאכן , לויט ווי משה איז
iz Moshe vi loit zachn himlishe fun shoten a un
is Moses as according to things heavenly of shadow a and

באפוילן געווארן, ווען ער האט געזאלט פארענדיקן דאס משכן ;
mshchn dos farendiken gezolt hot er ven gevoren bafoilen
Mishkan the finish should has he when become order

ווארום ער האט צו אים געזאגט: זע , דו זאלסט אלץ מאכן
machen alts zolst du ze gezogt im tsu hot er vorem
make all you shall you look said him to has He because

לויט דעם מוסטער, וואס איז דיר געוויזן געווארן אויפן
oifen gevoren gevizn dir iz vos muster dem loit
on the become shown you is which pattern the according to

בארג . ו אבער איצט האט ער דערגרייכט א בעסערע עבודה
avoide besere a dergreicht er hot itst ober barg
ministry better a attained He has now however mountain

אויף אזויפיל , אויף וויפל אויך דער ברית , פון וועלכן ער
er velchen fun bris der oich vifel oif azoifil oif
He which of covenant the also how much on as much by

איז דער פארמיטלער, איז גרעסער, וועלכער איז פעסטגעזעצט אויף
oif festgezetst iz velcher greser iz farmitler der iz
on fixed is which greater is mediator the is

גרעסערע הבטחות . ז ווארום אויב יענער ערשטער (בונד)
bund ershter yener oib vorem havtoches gresere
agreement first that if because promises greater

וואלט געווען אָן א פגם , וואלט נישט געזוכט געווארן קיין
kein gevoren gezucht nisht volt pgam a on geven volt
any become sought not would fault a without was would

ארט פאר א צווייטן . ח ווייל ווען מאכנדיק פארוואורפן צו
tsu farvurfn machendik ven vail tsveitn a far ort
to reproach making when because second a for place of

זיי , זאגט ער:
er zogt zei
He says them

אֶט קומען טעג , זאגט דער האר (ג-ט)
G-t Har der zogt teg kumen ot
G-d L-rd the says days to come look

און איך וועל מאכן מיט דעם בית ישראל
Yisroel beis dem mit machen vel ich un
Israel house the with make will I and

און בית יהודה א נייעם בונד ,
bund naiem a Yehude beis un
covenant new a Yehudah house and

avodas kodesh sherut of these kohanim is service of a copy and shadow of the things in Shomayim, just as Moshe Rabbeinu was warned, when he was about to complete the Mishkan for "URE'EH" *(Now see to it)*, Hashem says, VA'ASEH BETAVNITAM ASHER ATAH MAREH BAHAR *(that you will make it according to the pattern having been shown to you on the mountain).* 6 But now our Kohen Gadol has attained a more fest *(excellent)* avodas kodesh sherut in as much as he is also the Metavekh of a more fest *(excellent)* Brit upon which more auspicious havtachot *(promises)* have been enacted. 7 For if the Brit HaRishonah had been without fault, it would not have been necessary to speak about a Brit HaShniyah.

8 For, when Hashem finds fault with them, he says, HINEI YAMIM BA'IM, NE'UM HASHEM, VKHARATI ES BEIS YISRAEL V'ES BEIS YEHUDAH BRIT

CHADASHA *(Behold, days are coming, says Hashem, when I will establish with the Beis Yisroel and with the Beis Yehudah a Brit Chadasha).* 9 Not like the Brit that I made with their forefathers on the day I took them by the hand to lead them out from the land of Mitzrayim; because they broke my Brit, though I was a husband to them. 10 KI ZOT HABRIT ASHER EKHROT ES BEIS YISROEL ACHAREI HAYAMIM HAHEM, NE'UM HASHEM; NATATI ES TORATI BEKIRBAM V'AL LIBAM EKHTAVENNAH, V'HAYITI LAHEM L'ELOHIM V'HEMMAH YIH'YU LI LE'AM *(Because this is the Brit which I will make with the Beis Yisroel after those days, says Hashem: putting my Torah into the mind of them and upon the levavot of them I will write it and I will be to them G-d and they will be to Me a people).* 11 V'LO YELAMMEDU OD ISH ES RE'EHU V'ISH ES AKHIV LEMOR, DE'U ES HASHEM; KI KHULAM YEDE'U OTI LEMIKTANNAM V'AD

ט נישט לויט דעם בונד , וועלכן איך האב
nisht loit dem bund velchen ich hob
not according to the agreement which I have

געמאכט
gemacht
made

מיט זייערע אבות אינם טאג,
mit zeiere avot inem tog
with their ancestors in the day

ווען איך האב זיי אנגענומען ביי דער האנט
ven ich hob zei ongenumen bai der hant
when I have them taken with the hand

זיי ארויסצופירן פון מצרים ,
zei aroistsufiren fun Mitsrayim
them to lead out of Egypt

ווייל זיי זענען נישט פארבלייבן אין מיין בונד
vail zei zenen nisht farblaiben in main bund
because they are not continue in my agreement

און איך האב זיי פארווארפן, זאגט דער האר (ג-ט).
un ich hob zei farvorfen zogt der Har G-t
and I have them rejected says the L-rd G-d

' ווארום דאס איז דער בונד ,
vorem dos iz der bund
because this is the covenant

וואס איך וועל מאכן מיט דעם בית ישראל נאך יענע
vos ich vel machen mit dem beis Yisroel noch yene
which I will make with this house Israel after those

טעג ,
teg
days

זאגט דער האר (ג-ט):
zogt der Har G-t
says the L-rd G-d

איך וועל געבן מיינע געזעצן אין זייער פארשטאנד,
ich vel geben maine gezetsn in zeier farshtand
I will give my laws in their mind

און אויף זייער הארץ וועל איך זיי שרייבן ;
un oif zeier harts vel ich zei shraiben
and on their heart will I them write

און וועל זיין זייער ג-ט, און זיי וועלן זיין מיין פאלק .
un vel zain zeier G-t un zei velen zain main folk
and will be their G-d and they will be my people

GEDOLAM *(No longer will a man teach his neighbor, or a man his brother, saying "Have da'as of Hashem," because they will all have da'as of Me, from the least of them to the greatest.)* [12] KI ESLACH LA'AVONAM U'LECHATTATAM LO EZKAR OD *(For I will forgive the wickedness of them and their sin I will remember no more).* [13] When Hashem uses the word "CHADASHA" he has thereby made the Brit HaRishonah yeshanah and a Brit thus made aging, is near to being yakhlof *(vanished).*

יא און וועלן מער נישט לערנען יעדער איינער זיין חבר ,
chaver zain einer yeder lernen nisht mer velen un
neighbor his one every teach not more will and

און יעדער איינער דעם ברודער זיינעם, אזוי צו זאגן :
zogen tsu azoi zainem bruder dem einer yeder un
say to so his brother the one every and

דערקען דעם האר (ג-ט), ווייל אלע ווען מיך קענען,
kenen mich velen ale vail G-t Har dem derken
know Me will all because G-d L-rd the know

פון דעם קלענסטן ביז צום גרעסטן פון זיי ;
zei fun grestn tsum biz klenstn dem fun
them of greatest to the until least the from

יב ווייל איך וועל זיין רחמנותדיק אויף זייערע
zeiere oif rachmonesdik zain vel ich vail
their on merciful be will I because

אומגערעכטיקייטן,
umgerechtikeitn
lawless deeds

און זייערע זינד וועל איך מער נישט געדענקען .
gedenken nisht mer ich vel zind zeiere un
remember not more I will sin their and

(ירמיהו לא, ל-לג .)
l-lg la Yirmeyah
30-33 31 Yirmeyah

יג און דערמיט, וואס ער זאגט א נייעם (ציטירן ניטציטירן), האט ער
er hot nitsitiren tsitiren naiem a zogt er vos dermit un
He has unquote quote new a says He what thereby and

אלט געמאכט דעם ערשטן (בונד , ברית); דאס אלטע און
un alte dos bris bund ershtn dem gemacht alt
and old the covenant covenant first the made old

פארעלטערטע אבער איז נאענט פארשוווּנדן צו ווערן.
veren tsu farshvundn noent iz ober farelterte
be to vanish near is however out-of-date

9 Now the Brit HaRishonah farshteit zich *(of course)* had regulations for avodas kodesh in an earthly Mikdash. [2] For the Mishkan

ט אבער אויך דער ערשטער (בונד) האט געהאט
gehat hot bund ershter der oich ober
had has covenant first the also however

דינים פון עבודה און א וועלטלעך מקדש . ב ווארום
vorem mikdash veltlech a un avoide fun dinim
because Mikdash earthly a and worship for regulations

א משכן איז געבויט געווארן; דאס ערשטע, אין וועלכן עס
es velchen in ershte dos gevoren geboit iz mshchn a
it which in first the become built is Mishkan a

was furnished, that is, hachitzon *(the outer one)* in which were both the Menorah and the Shulchan and the setting out of the Lechem HaPanim. This part is the Kodesh, the Holy Place. 3 And behind the Parokhet HaSheynit was the part of the Mishkan being called the Kodesh HaKodashim, 4 Having a golden Mizbe'ach of ketoret *(incense)* and the Aron HaBrit having been covered on all sides with gold, and in which was a golden jar holding the manna and the rod of Aharon which budded, and the Luchot haBrit *(the tablets of the Covenant, the Decalogue, Aseret HaDibrot)*. 5 And above the Aron HaBrit the keruvim of kavod overshadowing the kapporet, about which things it is not possible to speak now in praht *(detail)*.

6 Now these things having been prepared, the kohanim go continually into the Mishkan, the hachitzon *(the outer one)*, performing the avodas kodesh sherut. 7 But into the Kodesh HaKodashim

איז געווען די מנורה און דער שולחן און דאס לחם
Lechem dos un shulchn der un menoyre di geven iz
Lechem the and Shulchan the and Menorah the was is

הפנים ; וואס האט געהייסן קודש ; ג און פון אינעווייניק פון
fun ineveinik fun un kodesh geheisen hot vos Haponim
of inside of and Kodesh named was which HaPanim

צווייטן פרוכת א משכן , וואס האט געהייסן קדשי קדשים ,
kodoshim kodshe geheisen hot vos mshchn a Parochet tsveitn
of Holies Holy named was which Mishkan a Parochet second

ד וואס האט אנטהאלטן דעם גאלדענעם מזבח פון קטורת און
un ktoires fun mizbeyech goldenem dem anthalten hot vos
and incense of altar golden the holding has which

דעם ארון הברית , וואס איז אינגאנצן געווען באדעקט
badekt geven ingantsen iz vos habris orn dem
covered was wholly is which of the covenant ark the

מיט גאלד, אין וועלכן (עס איז געווען) א גאלדענער קרוג, וואס
vos krug goldener a geven iz es velchen in gold mit
which jar gold a was is it which in gold with

האט אנטהאלטן מן , און אהרנס שטעקן, וואס האט געבליט ,
geblit hot vos shteken Aharons un man anthalten hot
budded has which staff Aaron's and manna holding has

און די לוחות הברית , ה און פון אויבן , (איבער דעם
dem iber oiben fun un habris luches di un
the over above from and of the covenant tablets the and

ארון) די כרובים פון הערלעכקייט, וואס האבן באשאטנט
bashotnt hoben vos herlechkeit fun kruvim di orn
overshadow have which glory of keruvim the ark

דאס כפורת , וועגן וועלכן עס איז איצט נישט צו רעדן
reden tsu nisht itst iz es velchen vegen kapores dos
speak to not now is it which about Mercy Seat the

איינצלהייטלעך. ו און דאס דאזיקע איז געווען אזוי איינגעארדנט,
aingeordent azoi geven iz dozike dos un eintslheitlech
arranged so was is these the and in detail

אז אין ערשטן (אויסנווייניקסטן) משכן זענען די כהנים
koyanim di zenen mshchn oisenveinikstn ershtn in az
kohenim the are Mishkan outside first in that

אלעמאל אריינגעגאנגען, טוענדיק די עבודה ; ז אבער אין דעם
dem in ober avoide di tuendik araingegangen alemol
the in however ministry the doing entering always

צווייטן, נאר דער כהן גדול אליין, איין איינציק מאל אין יאר ,
yor in mol eintsik ein alein gadol koyen der nor tsveitn
year in time only one alone gadol kohen the only second

only the Kohen Gadol goes, and only once a year, and not without DAHM *(blood)* which he offers for himself and for the shiggot haAm *(unintentional sins of the people)*. [8] By this the Ruach Hakodesh signifies that the Derech into the Kodesh HaKodashim has not yet been revealed while the Mishkan, the hachitzon *(the outer one)*, is still standing, [9] Which is a mashal for the present time. Accordingly both minchot and zevakhim are being offered which cannot fulfill with respect to the matzpun *(conscience)* of the worshiper, [10] Als *(since)* they deal only with okhel and mashkeh *(drink)* and different tevilot, external regulations being imposed until the time of the Tikkun *(Restoration)*.

נישט אָן בלוט , וואס ער איז מקריב פאר זיך און פאר
far un zich far makrev iz er vos blut on nisht
for and himself for offer is he which blood without not

די שגגות פון פאלק ; ח דערמיט ווייזט דער רוח
Ruach der vaizt dermit folk fun shegagot di
Spirit the shows thereby people of to sin ignorantly the

הקודש אויף, אז דער וועג צום קדשי קדשים איז נאך
noch iz kodoshim kodshe tsum veg der az oif HaKoidesh
yet is of Holies Holy to the way the that up the Holy

נישט געווען אנטפלעקט, בשעת דאס ערשטע משכן האט געהאט א
a gehat hot mshchn ershte dos beshas antplekt geven nisht
an had has tent first the while revealed was not

קיום ; ט וואס איז א משל פאר דער איצטיקער צייט; אין
in tsait itstiker der far moshal a iz vos kiem
in time present the for parable a is which existence

וועלכן מען איז מקריב מנחות און זבחים , וועלכע קענען
kenen velche zevachim un minchot makrev iz men velchen
can which sacrifices and offerings offered is there which

נישט לויט דעם געוויסן שלמותדיק מאכן דעם ,
dem machen shleymesdik gevisen dem loit nisht
the ones make perfect conscience the as regarding not

וואס ריכט אפ די עבודה , 'נאר זענען, מיט שפייזן
shpaizn mit zenen nor avoide di op richt vos
foods with are but ministry the up do observances who

און געטראנקען און פארשיידענע הלכות מקוואות,
mkvaut halochus farsheidene un getranken un
mikvehs Jewish traditions various and drink and

פליישלעכע דינים , און ארויפגעלייגט ביז צו דער צייט
tsait der tsu biz aroifgeleigt un dinim fleishleche
time the to until were imposed and regulations of the flesh

פון תיקון העולם .
hooilem tikun fun
of the world Restoration of

[11] But when Rebbe, Melech HaMoshiach came as the Kohen Gadol of the coming tovot *(good things)*, he entered through the Mishkan Gadol, the

יא אבער משיח , קומענדיק ווי א כהן גדול פון די
di fun gadol koyen a vi kumendik Moshiach ober
the of gadol kohen a as coming Moshiach however

צוקונפטיקע גוטע זאכן , דורך דעם גרעסערן און מער
mer un gresern dem durch zachn gute tsukunftike
more and greater the through things good future

פאלקאמענעם משכן , דעם נישט מיט הענט געמאכטן, דאס
dos gemachtn hent mit nisht dem mshchn folkamenem
this made hands with not that Mishkan perfect

greater and more perfect Mishkan, not made with hands, that is, not of this B'ri'ah *(Creation)*;
12 Not through the dahm of se'irim *(goats)* and of agalim *(bulls)* but through his own dahm he entered the Kodesh HaKodashim once and for all, having secured for us the Geulah Olamim. 13 For if the dahm of se'irim *(goats)* and parim *(young bulls)* and the ashes of a heifer sprinkling those who have become tum'a *(uncleanness)*, if this dahm sets apart for kedushah for the tohorah *(purification)* of the basar,
14 By how much more will the dahm of Rebbe, Melech HaMoshiach who through the eternal Ruach Hakodesh offered himself without MUM *(defect)* to G-d, by how much more will his DAHM purify our matzpun *(conscience)* from ma'asim metim *(dead works)* in order to serve the Elohim Chayyim.
15 And for this reason Rebbe, Melech HaMoshiach is the Metavekh of a Brit Chadasha in order that

הייסט נישט פון דער דאזיקער באשאפונג, יב אויך נישט מיט דעם
dem mit nisht oich bashafung doziker der fun nisht heist
the with not also creation this one the of not means

בלוט פון בעק און קעלבער, נאר מיט זיין אייגן בלוט , איז
iz blut eigen zain mit nor kelber un bek fun blut
is blood own his with but calves and goats of blood

אריינגעגאנגען איינמאל פאר אלעמאל אינם קדשי קדשים , און
un kodoshim kodshe inem alemol far einmol araingegangen
and of Holies Holy in the always for once entered

געפונען אן אייביקע ישועה . יג ווארום אויב דאס בלוט פון
fun blut dos oib vorem yeshue eibike an gefunen
of blood the if because salvation eternal an obtained

בעק און רינדער און דאס אש פון א יונגער קו , ווערנדיק
verendik ku yunger a fun ash dos un rinder un bek
becoming cow younger a of ashes the and bulls and goats

געשפריצט אויף טמאים, מאכט הייליק צום רייניקן דאס לייב ,
laib dos reiniken tsum heilik macht tmeim oif geshpritst
body the cleanse to the holy makes impure on sprinkled

יד אויף וויפל מער וועט דאס בלוט פון דעם משיח ,
Moshiach dem fun blut dos vet mer vifel oif
Moshiach the of blood the will more how much on

וואס האט זיך מקריב געווען, דורך דעם אייביקן גייסט,
Gaist eibikn dem durch geven makrev zich hot vos
Spirit eternal the through was offer Himself has who

אָן א מום צו ה׳ , רייניקן אייער געוויסן פון
fun gevisen eier reiniken Hashem tsu mum a on
from conscience your cleanse Hashem to blemish a without

טויטע מעשים צו דינען דעם לעבעדיקן ג-ט? טו און צוליב
tsulib un G-t lebedikn dem dinen tsu maisim toite
on account of and G-d living the serve to works dead

דעם איז ער דער פארמיטלער פון דעם נייעם בונד , כדי
kedei bund naiem dem fun farmitler der er iz dem
so that covenant new the of mediator the He is this

נאכדעם ווי זיין טויט איז געווארן פאר אן אויסלייזונג פון די
di fun oisleizung an far gevoren iz toit zain vi nochdem
the of redemption a for become is death His as then

פארברעכנס , וואס זענען אונטער דעם ערשטן בונד , זאלן
zolen bund ershtn dem unter zenen vos farbrechns
should covenant first the under are which transgressions

די גערופענע באקומען די אייביקע ירושה .
yerushe eibike di bakumen gerufene di
inheritance eternal the received those who are called the

those who are HaKeru'im *(the Called ones)* may receive the nachalat olam *(eternal inheritance)* of the Havtachah *(Promise)*, because a mavet, a kapparat hapeysha'im has taken place that gives them pedut *(ransom for redemption, Geulah)* from peysha'im *(transgressions)* that were committed under HaBrit HaRishonah. 16 For where there is a brit or a tzavva'a *(will)*, it is aizen *(well founded, incontrovertible)* that the histalkus *(passing)* of the one who made it must be established. 17 For a Brit, a tzavv'a *(covenant, will)* is valid only when Bnei Adam have died, for it is never validly executed as long as the ba'al tzavva'a *(testator, person who makes the will)* lives. 18 Hence the Brit HaRishonah was not cut without DAHM. 19 For when every mitzvah had been spoken by Moshe Rabbeinu to all the Am Brit according to the Torah, he took the dahm of se'irim and of agalim with mayim and scarlet wool and hyssop and sprinkled both

טז ווארום וואו עס איז דא א צוואה, דארט מוז געשען דער
der geshen muz dort tsavoe a do iz es vu vorem
the occur must there will a here is there where because

טויט פון דעם , וואס האט געמאכט די צוואה. יז ווייל א
a vail tsavoe di gemacht hot vos dem fun toit
a because will the made has who the One of death

צוואה טרעט ערשט אריין אין קראפט , ווען מען איז שוין
shoin iz men ven kraft in arain ersht tret tsavoe
already is one when enforcement in into first steps will

געשטארבן, אנדערש האט זי נישט קיין מאכט ווען דער , וואס
vos der ven macht kein nisht zi hot andersh geshtorben
who the one when power any not it has else dead

האט געמאכט די צוואה, לעבט. יח דעריבער איז אויך דער ערשטער
ershter der oich iz deriber lebt tsavoe di gemacht hot
first the also is therefore lives will the made has

בונד נישט איינגעווייט געווארן אָן בלוט . יט ווארום
vorem blut on gevoren aingevait nisht bund
because blood without become initiated not covenant

משה , האבנדיק געזאגט אלע געבאטן פון דער תורה צום גאנצן
gantsn tsum toire der fun geboten ale gezogt hobendik Moshe
entire to the Torah the of orders all said having Moses

פאלק , האט גענומען דאס בלוט פון די קעלבער און פון די
di fun un kelber di fun blut dos genumen hot folk
the of and calves the of blood the taken has people

בעק מיט וואסער און רויטער וואל און אזוב און באשפריצט
bashpritst un eizov un vol roiter un vaser mit bek
sprinkled and hyssop and wool scarlet and water with goats

דאס ספר און דאס גאנצע פאלק , כ זאגנדיק:
zogendik folk gantse dos un seifer dos
saying people whole the and Sefer the

דאס דאזיקע איז דאס בלוט פון דעם בונד ,
bund dem fun blut dos iz dozike dos
covenant the of blood the is these the

וואס ה׳ האט אייך באפוילן .
bafoilen aich hot Hashem vos
appointed you has Hashem which

(שמות כד, ח.)
ch chd Shemot
8 24 Exodus

the sefer itself and all the people, 20 Saying, HINEI DAHM HABRIT *(This is the blood of the Covenant)* which Hashem commanded you. 21 And in the same way he sprinkled both the Mishkan and also all the k'lei haSherut *(vessels of service in the Mishkan)* with dahm. 22 Indeed, according to the Torah, almost everything is metohar *(purified)* by dahm, and without a kapporah by means of shefach dahm *(the shedding of blood)* there is no selicha *(forgiveness)*.

23 Therefore, it was necessary for the tavnit *(pattern, copy)* of the things in Shomayim be metohar *(purified)* with these, but the things of Shomayim themselves with better zevakhim than these. 24 For Rebbe, Melech HaMoshiach did not enter into a Kodesh HaKodashim made by human hands, a mere TAVNIT *(pattern, copy)* of the true Kodesh HaKodashim, but Moshiach entered into Shomayim itself, now to appear before the

כא און אויך דאס משכן און אלע כלים פון דער עבודה האט ער
un oich dos mshchn un ale keilim fun der avoide hot er
and also the Mishkan and all pots of the ministry has he

אויף אן ענלעכן אופן באשפריצט מיט בלוט. כב און לויט
oif an enlechn oifen bashpritst mit blut un loit
on an likewise way sprinkled with blood and according to

דער תורה ווערט כמעט אלץ גערייניקט מיט בלוט; און
der toire vert kimat alts gereinikt mit blut un
the Torah it is almost all things cleansed with blood and

אָן בלוט פארגיסונג גיבט נישט קיין פארגעבונג.
on blut fargisung gibt nisht kein fargebung
without blood shed gives not any forgiveness

כג דעריבער איז עס טאקע געווען נויטווענדיק, אז די
deriber iz es take geven noitvendik az di
therefore is it actually was necessary that the

מוסטערן פון די הימלישע זאכן זאלן גערייניקט ווערן מיט
musteren fun di himlishe zachn zolen gereinikt veren mit
sketches of the heavenly things should cleansed be with

די דאזיקע, אבער די הימלישע זאכן אליין מיט
di dozike ober di himlishe zachn alein mit
the these however the heavenly things themselves with

בעסערע קרבנות, ווי די דאזיקע. כד ווארום דער משיח
besere korbones vi di dozike vorem der Moshiach
better sacrifices than the these because the Moshiach

איז נישט אריינגעגאנגען אין א מקדש, וואס איז געווען געמאכט
iz nisht araingegangen in a mikdash vos iz geven gemacht
is not entered in a Mikdash which is was made

פון מענטשלעכע הענט, א בילד פון דעם אמתן; נאר ממש אין
fun mentshleche hent a bild fun dem emesn nor mamesh in
of human hands a copy of the true but real in

הימל אריין, איצט צו דערשיינען פאר ה׳ס פנים פאר
himel arain itst tsu dershainen far Hashems ponem far
heaven into now to appear before Hashem's face for

face of Hashem for us. 25 Nor was it so that he may offer himself again and again, as the Kohen Gadol enters the Kodesh HaKodashim yearly with dahm not his own; 26 For then it would have been necessary for him to suffer often from the hivvased tevel *(foundation of the world)*; but now, once at the Ketz HaOlamim, he has appeared to put away averos *(sins)* by the korban of himself. 27 And in as much as it is appointed for men to die once and after this HaMishpat, 28 So he, having been offered up once in order that HU NASA CHET RABBIM *(he bore away the sin of many)* and shall appear sheynit *(a second time)* for Yeshu'at Eloheinu without reference to chet for those who expectantly khakeh levo'o shel *(await the arrival of)* Moshiach.

אונדזערטוועגן; [כה] נישט כדי מערערע מאל זיך אליין מקריב צו
undzertvegen nisht kedei merere mol zich alein makrev tsu
our sakes not so that several times self alone offer to

זיין, ווי דער כהן גדול גייט אריין אין דעם קדשי קדשים יאר
zain vi der koyen gadol geit arain in dem kodshe kodoshim yor
his as the kohen gadol goes into in the Holy of Holies year

איין יאר אויס מיט פרעמד בלוט; [כו] ווייל אויב אזוי,
ein yor ois mit fremd blut vail oib azoi
in year out with blood not their own because if so

וואלט ער באדארפן מערערע מאל ליידן זינט דעם אנהויב
volt er badarfen merere mol laiden zint dem onhoib
He would have had several times to suffer since the beginning

פון דער וועלט; איצט אבער ביים די סוף פון די צייטן איז ער
fun der velt itst ober baim di sof fun di tsaitn iz er
of the world now however at the end of the times is He

דערשינען צו פארטיליקן די זינד דורך דעם קרבן פון זיך
dershinen tsu fartiliken di zind durch dem korben fun zich
appeared to destroy the sin through the sacrifice of self

אליין. [כז] און ווי עס איז נגזר געווארן פאר מענטשן איינמאל צו
alein un vi es iz nigzar gevoren far mentshn einmol tsu
alone and as it is decreed become for people once to

שטארבן און נאכדעם דער יום הדין; [כח] אזוי איז אויך דער
shtarben un nochdem der Yom Hadin azoi iz oich der
die and after that the day of judgment so is also the

משיח איינמאל מקריב געווארן, צו טראגן די זינד פון פילע,
Moshiach einmol makrev gevoren tsu trogen di zind fun file
Moshiach once offer become to wear the sin of many

און א צווייט מאל וועט ער דערשיינען אָן זינד צו די, וואס
un a tsveit mol vet er dershainen on zind tsu di vos
and a second time will he appear without sin to the who

דערוואַרטן אים, צו ישועה.
dervartn im tsu yeshue
wait for him for salvation

10 For the Torah, als *(since)* it has only a shadow of the tovot ha'atidot *(good things to come)* and is not the etzem *(actual)*

י וואָרום די געזעץ, האבנדיק נאר א שאטן פון די צוקונפטיקע
vorem di gezets hobendik nor a shoten fun di tsukunftike
because the law having only a shadow of the future

גוטע זאכן, נישט דאס רעאל סובסטאנץ פון די זאכן
gute zachn nisht dos real substants fun di zachn
good things not the real substance of the things

אליין, קען קיינמאל נישט מאכן שלמותדיק די, וואס
alein ken keinmol nisht machen shleymesdik di vos
themselves can never not make perfect the who

things, can never by the same yearly zevakhim *(sacrifices)*, which they offer continually, make shleimut *(whole, complete)* those drawing kiruv *(near)*. 2 Otherwise, would these zevakhim not have stopped being offered, because the worshipers, having experienced tohorah *(purification, cleansing)* even once, would no longer have had consciousness of averos? 3 But by those zevakhim there is a zikaron *(remembrance)* and a reminder of averos year after year. 4 For it is impossible for the dahm of parim *(young bulls)* and se'irim *(goats)* to take away chatta'im *(sins)*.

5 Therefore, when he comes into the Olam Hazeh, he says ZEVACH UMINCHAH LO CHAFATZTA *(sacrifice and offering You did not desire)*, but a body you prepared for me; 6 OLAH V'CHATA'AH LO SH'ALTA *(Burnt offering and sin offering you have not desired)*. 7 Then I said, Look, here I am, I have

קומען מיט די קרבנות , וואס מען איז מקריב אָן
on makrev iz men vos korbones di mit kumen
without offering is one which sacrifices the with come

אויפהער יאר איין יאר אויס. [ב] ווייל אין קעגנפאל וואלט מען
men volt kegnfal in vail ois yor ein yor oifher
they would otherwise in because out year in year ceasing

דען נישט אויפגעהערט זיי צו ברענגען? צוליב דעם
dem tsulib brengen tsu zei oifgehert nisht den
that on account of bring to them cease not then

וואס די , וועלכע ריכטן אפ די עבודה , זייענדיק איינמאל
einmol zaiendik avoide di op richten velche di vos
once being worship the up observe which the what

גערייניקט געווארן , וואלטן מער נישט געהאט קיין געוויסן
gevisen kein gehat nisht mer volten gevoren gereinikt
conscience any have not more would become cleansed

פון זינד. [ג] נאר אין די דאזיקע (קרבנות) איז פאראן א יערלעכע
yerleche a faran iz korbones dozike di in nor zind fun
yearly a there is sacrifices these the in but sin of

דערמאנונג פון זינד. [ד] ווייל דאס בלוט פון רינדער
rinder fun blut dos vail zind fun dermonung
oxen of blood the because sin of reminder; remembrance

און בעק האט נישט דעם כוח אוועקצונעמען זינד. [ה] דערפאר ,
derfar zind avektsunemen koiech dem nisht hot bek un
therefore sin to take away power the not has goats and

אריינקומענדיק אין דער וועלט, זאגט ער:
er zogt velt der in arainkumendik
he says world the in coming in

א זבח און א מנחה האסטו נישט פארלאנגט,
farlangt nisht hostu minche a un zevach a
required not you have offering a and sacrifice a

נאר א גוף האסטו מיר צוגעגרייט;
tsugegreit mir hostu guf a nor
prepared me you have body a but

[ו] עולות און קרבנות פאר זינד זענען דיר נישט
nisht dir zenen zind far korbones un oilot
not you are sin for sacrifices and burnt offerings

וואוילגעפעלן.
voilgefelen
well pleased

[ז] דעמאלט האב איך געזאגט: אָט בין איך געקומען,
gekumen ich bin ot gezogt ich hob demolt
come I am look said I have then

come — it is written about me in the megillah [scroll] LA'ASOT RETZONECHAH ELOHAI CHAFATZTI *(I desire to do your will, O G-d.)* 8 When he said above, “ZEVACH and MINCHAH and OLAH and CHATA'AH you have not desired, nor have you taken pleasure in them” — these are offered according to the Torah 9 — Then he said, I have come LA'ASOT RETZONECHAH *(to do your will.)* He takes away HaRishonah in order to establish HaSheniyah. 10 And it is by the ratzon Hashem that we will have been set apart for kedushah through the korban NEFESH of Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua, once and for all.

11 And every kohen stands daily at his avodas kodesh sherut ministering and offering again and again the same korbanot that can never take away chatta'im; 12 But Rebbe, Melech HaMoshiach, having offered up one korban for chatta'im for all time, YASHAV LIMIN HASHEM *(Sat down at the right hand of G-d)*, 13 Waiting

אין דער מגילת ספר שטייט געשריבן וועגן מיר,
mir vegen geshriben shteit seifer megile der in
me about written stands sefer scroll of the in

צו טאָן דיין רצון, אָ ג-ט!
G-t o rotsn dain ton tsu
G-d o will your do to

(תהלים מ, ז-ט.)
z-t m Tehilim
40 Psalms

ח זאגנדיק אויבן (ציטירן ניטציטירן) א זבח און א מנחה און
un minche a un zevach a nitsitiren tsitiren oiben zogendik
and offering a and sacrifice a unquote quote above saying

עולות און קרבנות פאר זינד האסטו נישט פארלאנגט,
farlangt nisht hostu zind far korbones un oilot
asked not you have sin for sacrifices and burnt offerings

נישט זענען זיי דיר וואוילגעפעלן, וועלכע זענען מקריב געווארן
gevoren makrev zenen velche voilgefelen dir zei zenen nisht
become offered are which well pleased you they are not

לויט דער געזעץ, ט האט ער דאן געזאגט: אָט בין איך
ich bin ot gezogt dan er hot gezets der loit
I am look said then he has law the according to

געקומען צו טאָן דיין רצון. ער האט אפגעשאפט דאס ערשטע,
ershte dos opgeshaft hot er rotsn dain ton tsu gekumen
first the cancelled has He will Your do to come

כדי דאס צווייטע צו באשטעטיקן, י אין וועלכן רצון מיר זענען
zenen mir rotsn velchen in bashtetiken tsu tsveite dos kedei
are we will which in confirm to second the so that

געהייליקט געווארן דורך דעם מקריב זיין פון דעם קערפער
kerper dem fun zain makrev dem durch gevoren geheilikt
body the of his offer the through become holy

פון יהושע / ישוע המשיחן איינמאל פאר אלעמאל .
alemol far einmol HaMoshiachn Yeshua Yehoshua fun
once for all for once the Moshiach Yeshua Yehoshua of

יא און איטלעכער כהן שטייט טאג אויס טאג איין, דינענדיק און
un dinendik ein tog ois tog shteit koyen itlecher un
and serving one day out day stands kohen every and

מקריב זייענדיק די זעלביקע קרבנות , וועלכע קענען קיינמאל
keinmol kenen velche korbones zelbike di zaiendik makrev
never can which sacrifices same the being sacrifice

נישט אוועקנעמען זינד; יב ער אבער , האבנדיק מקריב געווען איין
ein geven makrev hobendik ober er zind aveknemen nisht
one was offer having however He sin take away not

from that time onward until OYVAV *(His enemies)* be made "a footstool for his feet." 14 For by one korban he has perfected forever HaMekudashim *(the ones being set apart as Kedoshim).*

15 And the Ruach Hakodesh also bears solemn edut to us; for after saying, 16 ZOT HABRIT ASHER EKHROT *("This is the covenant that I will make)* with them after those days," says the L-rd, "I will put my Torah in the mind of them and I will inscribe it on their heart." He then says: 17 LA'AVONAM U'LECHATTATAM LO EZKAR *(And their wickedness and their sin I will remember no more).* 18 Now where there is selicha *(forgiveness)* for these things, there is no longer a korban for chatta'im.

קרבן פאר זינד, האט זיך אויף אייביק אנידערגעזעצט אויף
oif anidergezetst eibik oif zich hot zind far korben
on sat down eternal on Himself did sin for sacrifice

ה׳ס רעכטער זייט; יג ווארטנדיק פון דעמאלט אָן ביז
biz on demolt fun vartendik zait rechter Hashems
until on then since waiting side right Hashem's

זיינע פיינט וועלן געלייגט ווערן ווי א פוסבענקעלע צו זיינע פיס.
fis zaine tsu fusbenkele a vi veren geleigt velen faint zaine
feet His to footstool a as be put will enemies His

יד ווארום ער האט מיט איין קרבן שלמותדיק געמאכט אויף
oif gemacht shleymesdik korben ein mit hot er vorem
on made perfect sacrifice one with has He because

אייביק די , וואס זענען געהייליקט געווארן. טו און אויך דער רוח
Ruach der oich un gevoren geheilikt zenen vos di eibik
Spirit the also and made holy are who the eternal

הקודש זאגט עדות צו אונדז; ווארום נאכדעם ווי ער האט
hot er vi nochdem vorem undz tsu eides zogt HaKoidesh
has He as afterwards because us to witness says the Holy

געזאגט:
gezogt
said

טז דאס איז דער בונד , וואס איך וועל מאכן
machen vel ich vos bund der iz dos
make will I which covenant the is this

מיט זיי נאך יענע טעג, זאגט דער האר (ג-ט),
G-t Har der zogt teg yene noch zei mit
G-d L-rd the says days those after them with

איך וועל געבן מיין תורה אין זייערע הערצער
hertser zeiere in toire main geben vel ich
hearts their in Torah my give will I

און אויף זייער פארשטאנד וועל איך זי שרייבן ;
shraiben zi ich vel farshtand zeier oif un
write it I will minds their on and

יז און זייערע זינד און זייערע חטאים
chatoim zeiere un zind zeiere un
lawless deeds their and sin their and

וועל איך מער נישט געדענקען .
gedenken nisht mer ich vel
remember not more I will

(ירמיהו לא, לב-לג.)
lb-lg la Yirmeyah
32-33 31 Yirmeyah

יח און וואו עס איז פאראן א פארגעבונג פון די דאזיקע, דארט
dort dozike di fun fargebung a faran iz es vu un
there these the of forgiveness a there is it where and

גיבט מער נישט קיין קרבן פאר זינד.
zind far korben kein nisht mer gibt
sin for sacrifice any not more gives

יט דעריבער , ברידער , האבנדיק פתחון פה ארייננצוגיין
araintsugein peh pitchon hobendik brider deriber
to enter mouth opening of having brothers therefore

אינם קדשי קדשים דורך דעם בלוט פון יהושען / ישוען ,
Yeshuan Yehoshuan fun blut dem durch kodoshim kodshe inem*
Yeshua Yehoshua of blood the through of Holies Holy in the

כ פון (יהדות) דרך (ה׳), וועלכן ער האט פאר אונדז
undz far hot er velchen Hashem derech Yahades fun
us for has He which Hashem way of Yahades by

איינגעוועיט, א נייעם און לעבעדיקן דורך דעם פרוכת , דאס
dos Parochet dem durch lebedikn un naiem a aingevait
this curtain the through living and new a initiated

הייסט זיין פלייש, כא און (האבנדיק) א כהן גדול איבער דעם
dem iber gadol koyen a hobendik un fleish zain heist
the over gadol kohen a having and flesh His means

הויז פון ה׳ , כב לאמיר קומען מיט אן אויפריכטיק הארץ
harts oifrichtik an mit kumen lomir Hashem fun hoiz
heart sincere a with to come let us Hashem of house

אין דער פולקייט פון אמונה מיט אונדזערע הערצער גערייניקט פון
fun gereinikt hertser undzere mit emune fun fulkeit der in
of cleansed hearts our with faith of fullness the in

א בייז געוויסן און מיט גופים געוואשענע אין ריין וואסער;
vaser rein in gevashene gufim mit un gevisen beiz a
water clean in washed bodies with and conscience evil a

כג לאמיר האלטן פעסט, אָן צאנקעניק , די אמונה פון דער
der fun emune di tsankenik on fest halten lomir
the of faith the hesitating without firm hold let us

האפנונג; ווייל געטריי איז דער , וואס האט צוגעזאגט ;
tsugezogt hot vos der iz getrai vail hofenung
promised has who the One is faithful because hope

כד און לאמיר סטימולירן איינער פון דעם אנדערן, צו וועקן צו
tsu veken tsu andern dem fun einer stimuliren lomir un
to awake to other the of one stimulate let us and

ליבע און צו מעשים טובים; כה נישט צו פארנאכלעסיקן אונדזער
undzer farnachlesiken tsu nisht tovim maisim tsu un libe
our neglecting to not good deeds to and love

19 Therefore, Achim b'Moshiach, having confidence for bevitachon *(confidently)* entering haSha'ar laHashem *(gate to approach G-d's presence, access of the tzaddikim)* into the Kodesh HaKodashim by HaDahm HaYehoshua, 20 Which he opened for us as a Derech Chadasha, a Derech Chayyah, through the parokhet, that is to say, the parokhet opened when was offered the basar of Moshiach. 21 And als *(since)* we have a Kohen Gadol over the Beis Hashem, 22 Let us approach and draw near to Hashem with a lev shalem, with full assurance and bitachon of Emunah, our levavot having been sprinkled clean *(tehorim)* from an evil matzpun *(conscience)* and our bodies plunged kluhr *(pure)* into a tevilah in a mikveh mayim. 23 Let us, without wavering, hold firmly to the hoda'ah of Tikveteinu, for Ne'eman is

the One having given the havtachah *(promise)*. [24] And let us consider how to meorer *(stimulate, motivate, shtarken)* one another to ahavah and mitzvos, [25] And let us not turn away and defect from our noiheg *(habitually)* conducted daily minyan, as some are doing; let us impart chizzuk *(strengthening, encouragement)* to one another, and by so much the more as you see the Yom approaching.

[26] For when we intentionally commit chet b'yad ramah *(wilful sin with a high hand of defiance)* after having received the full da'as of HaEmes, there remains no longer a korban for chattoteinu, [27] But only a terrible expectation of Din and Mishpat and of a blazing EISH TZARECHA TOKHLEM *(Fire that will consume the enemies of Hashem)*. [28] Anyone who was doiche *(rejecting or setting aside)* the Torah of Moshe Rabbeinu, upon the dvar of SHNI EDIM O AL PI SHLOSHA EDIM

פארזאמלען זיך , ווי עס איז די געוואוינהייט פון איינקע; נאר
nor einike fun gevoinheit di iz es vi zich farzamlen
but some of custom the is it as ourselves gather

לאמיר מזהיר זיין איינער דעם אנדערן, און דאס אויף אזויפיל
azoifil oif dos un andern dem einer zain mazer lomir
as much on this and other the one his exhort let us

מער אויף וויפל איר זעט דעם טאג זיך דערנענטערן.
dernenteren zich tog dem zet ir vifel oif mer
get closer itself Day the see you how much on more

[כו] ווארום אויב מיר זינדיקן במזיד , נאכדעם ווי מיר האבן
hoben mir vi nochdem bemeyzed zindikn mir oib vorem
have we as then deliberately sin we if because

באקומען די דערקענטעניש פונם אמת, בלייבט מער נישט
nisht mer blaibt emes funem derkentenish di bakumen
not more remains truth of the knowledge the received

קיין קרבן פאר זינד, [כז] נאר א שרעקלעך ווארטן אויף
oif varten shreklech a nor zind far korben kein
on waiting for terrible a but sin for sacrifice any

דעם משפט און געפערלעך פייער, וואס וועט פארצערן די
di fartseren vet vos faier geferlech un mishpot dem
the devour will which fire perilous and judgment the

ווידערשפעניקע. [כח] עמיצער , וואס איז עובר תורת משה ,
Moshe torat oyver iz vos emitser vidershpenike
Moses law of violating is who someone rebellious

מוז אָן רחמנות שטארבן אויפן עדות זאגן פון צוויי
tsvei fun zogen eides oifen shtarben rachmones on muz
two of say witness on the die mercy without must

אדער דריי ; [כט] וואס פאר א הארבערע שטראף איז ווערט
vert iz shtrof harbere a far vos drai oder
worthy is punishment greater a for who three or

דער , וואס האט דעם זון פון דער אויבערשטער געטרעטן מיט
mit getretn Oibershter der fun Zun dem hot vos der
with trampled Most High the of son the has who this one

(Testimony of two or three witnesses), dies without rachamim. [29] By how much worse onesh *(penalty)* do you think the one will be considered worthy who trampled on the Zun fun der Oybershter and also treated as mechallel kodesh *(profane)* the Dahm HaBrit which set him apart mekudash and also committed Chillul Hashem gidduf against the Ruach Hakodesh of Hashem's chesed? [30] For we have da'as of the One who said, LI NAKAM V'SHILEM *(Vengeance is mine and I will repay)* and again YADIN HASHEM AMMO *(The L-rd will judge his people)*. [31] It is a fearful thing to fall into the hands of the Elohim Chayyim.

[32] But have zikaron of the yamim mikedem *(earlier days)* in which, when you had received the Ohr Hashem, you endured a great tzoros, a great "Kristallnacht" of yissurim *(suffering)*, [33] sometimes being publicly abused with baleidikung *(insult)* and fargolgung *(persecution)*

די פיס און געהאלטן פאר טמא דאס בלוט פון דעם בונד ,
di fis un gehalten far tome dos blut fun dem bund
the feet and held for defiled the blood of the covenant

דורך וועלכן ער איז געהייליקט געווארן, און געלעסטערט דעם
durch velchen er iz geheilikt gevoren un gelestert dem
through which he is holy become and blasphemed the

גייסט פון חסד . [ל] ווארום מיר קענען אים, וואס האט געזאגט: צו
Gaist fun chesed vorem mir kenen im vos hot gezogt tsu
Spirit of grace because we know Him who has said to

מיר געהערט נקמה , איך וועל באצאלן. און ווידער, דער האר
mir gehert nekome ich vel batsolen un vider der Har
Me belongs vengeance I will pay and again the L-rd

(ג-ט) וועט משפטן זיין פאלק . (דברים לב, לה-לו.) [לא] עס
G-t vet mishpeten zain folk Devarim lb lh-lu es
G-d will judge His people Deuteronomy 32 35-36 it

איז שרעקלעך אריינצופאלן אין די הענט פון דעם לעבעדיקן ג-ט.
iz shreklech araintsufalen in di hent fun dem lebedikn G-t
is terrible to fall in the hands of the living G-d

(דברים ד, כד.)
Devarim d chd
Deuteronomy 4 24

[לב] דערמאנט זיך אבער די ערשטע טעג, אין וועלכע
dermont zich ober di ershte teg in velche
remember yourselves however the first days in which

דאס ליכט איז אייך אויפגעגאנגען, דעם ראנגלעניש פון ליידן ,
dos licht iz aich oifgegangen dem ranglenish fun laiden
the light is you gone up the struggle of suffering

וואס איר האט דערטראגן; [לג] טיילוויז זענט איר געווארן א
vos ir hot dertrogen teilvaiz zent ir gevoren a
which you did bear in part are you become a

ספעקטאקל דורך חרפות און צרות , און טיילווייז דורכן
spektakl durch charpus un tsores un teilvaiz durchn
spectacle through shame and troubles and in part through

נעמען אן אנטייל מיט די , וואס זענען אזוי באהאנדלט
nemen an onteil mit di vos zenen azoi bahandlt
take an share with the who are so treated

yourselves; other times being oppressed chavrusa partners with the ones so treated. 34 For you showed Gemilut Chasadim for the Achim b'Moshiach in the beis hasohar and with simcha you accepted the pogrom-like confiscation of your property because you have da'as that you possess a better and more enduring yerushah *(inheritance).* 35 Do not discard, then, your bitachon *(confident trust)* which has gadol sachar *(great reward).* 36 You are nitzrach *(needy)* of the kind of savlanut *(patience)* that has endurance, in order that, having accomplished the ratzon Hashem, you will receive the havtachah *(promise).* 37 For yet a little while and Hu HaBah YAVO LO YE'ACHER *(He will come, he will not delay),* 38 V'TZADDIK VE'EMUNATO YICHEYEH *(And my tzaddik will live by Emunah).* And, if he shrinks back as a shmad defector, LO RATZTAH NAFSHI BO *(My soul has no pleasure in him).* 39 But we are not of those who shrink back as

געווארן. [לד] ווארום איר האט געהאט מיטלייד מיט די געפאנגענע
gevoren vorem ir hot gehat mitleid mit di gefangene
become because you have had empathy with the prisoners

און האב אייער פון אויסרויבן דאס אנגענומען פרייד מיט און
un hob eier fun oisroiben dos ongenumen freid mit un
and have your of plunder the accepted joy with and

גוטס, וויסנדיק, אז איר האט א גרעסער פארמעגן, וואס האט
guts visendik az ir hot a greser farmegen vos hot
good knowing that you have a greater possession which has

א קיום. [לה] ווארפט זשע נישט אוועק אייער בטחון,
a kiem varft zhe nisht avek eier bitochen
a existence throw then not went away your confidence

וועלכער האט א גרויסן שכר. [לו] ווארום איר נויטיקט זיך
velcher hot a groisn sachar vorem ir noitikt zich
which has a great reward because you need yourselves

אין סבלנות, כדי ווען איר וועט האבן געטאן ה׳ס
in savlones kedei ven ir vet hoben geton Hashems
in perseverance so that when you will have done Hashem's

רצון, זאלט איר באקומען די הבטחה.
rotsn zolt ir bakumen di havtachah
will shall you receive the promise

[לז] ווארום נאך א קליינע, קליינע ווילע,
vorem noch a kleine kleine vaile
because after a small small while

דער, וואס קומט, וועט קומען און זיך נישט זוימען.
der vos kumt vet kumen un zich nisht zoimen
this One who comes will come and Himself not delay

[לח] און מיין צדיק וועט דורך אמונה לעבן;
un main tsadik vet durch emune leben
and my righteous one will through emunah live

און אויב ער וועט זיך צוריקציען,
un oib er vet zich tsuriktsien
and if he will himself shrink back

האט מיין נפש נישט קיין וואוילגעפעלן אין אים.
hot main nefesh nisht kein voilgefelen in im
has My soul not any pleasure in him

(חבקוק ב, ג-ד.)
Chabakuk b g-d
Habakuk 2 3-4

shmad defectors toward churban destruction, but we are of those with Emunah whose neshamah is preserved in Yeshu'at Eloheinu.

11 Now Emunah is the substance of things for which we have tikvah. Emunah is the conviction of things not seen. [2] For by Emunah have our Zekenim been given approval. [3] By Emunah we have binah Shomayim v'ha'Aretz found their "barah" from the Dvar Hashem, so that not from anything visible has what we see come into being.

[4] By Emunah Hevel *(Abel)* offered to Hashem a korban that was a mincha tovah than that of Kayin. Through this he was given approval that he was a tzaddik, Hashem bearing solemn eidus *(testimony)* to his matanot; and by his Emunah, Hevel, though niftar *(deceased)*, still speaks. [5] By Emunah Chanokh was taken up, was translated, not to see mavet, V'EINENNU KI LAKACH OTO ELOHIM

[לט] מיר אבער זענען נישט פון די , וואס ציען זיך צוריק צו
tsu tsurik zich tsien vos di fun nisht zenen ober mir
to back ourselves draw who the of not are however we

פארדארבונג, נאר וואס דורך אמונה ראטעווען זייער נפש .
nefesh zeier rateven emune durch vos nor fardarbung
soul their save emunah through who only corruption

יא אמונה אבער איז דער בטחון פון די זאכן ,
zachn di fun bitochen der iz ober emune
things the of confidence the is however faith

אויף וועלכע מען האפט, אן איבערצייגונג פון
fun ibertsaigung an hoft men velche oif
of certainty conviction an hopes one which on

זאכן , וואס מען זעט נישט. [ב] ווארום דורך דער דאזיקער
doziker der durch vorem nisht zet men vos zachn
this one the by because not sees one which things

האבן די זקנים באקומען אן עדות . [ג] דורך אמונה זענען
zenen emune durch eides an bakumen zkeinem di hoben
are faith by testimony a received elders the have

מיר משיג , אז די וועלטן זענען געמאכט געווארן דורך דעם
dem durch gevoren gemacht zenen veltn di az maseg mir
the by become made are worlds the that perceive we

ווארט פון ה׳ , אזוי, אז
az azoi Hashem fun vort
that so Hashem of Word Ps 33:6; Prov 30:4; 8:30; Daniel 7:13

וואס סע ווערט געזעסן איז נישט געמאכט געווארן פון דעם,
dem fun gevoren gemacht nisht iz gezesen vert se vos
that of become made not is sat becomes it what

וואס דערשיינט. [ד] דורך אמונה האט הבל מקריב געווען א בעסער
beser a geven makrev Hevel hot emune durch dershaint vos
better a was offer Hevel has faith by appears which

קרבן צו ה׳ ווי קין , דורך וועלכן ער האט
hot er velchen durch Kayin vi Hashem tsu korben
has he which through Kayin than Hashem to sacrifice

דערהאלטן אן עדות , אז ער איז א צדיק , ווען ה׳
Hashem ven tsadik a iz er az eides an derhalten
Hashem when tsaddik a is he that witness a maintained

האט עדות געזאגט אויף זיינע מתנות ; און דורך וועלכן
velchen durch un matonus zaine oif gezogt eides hot
which through and gifts his to said witness has

(and he was not, because G-d took him [up]). Before Chanokh was raptured in his aliyah l'Shomayim, he received solemn eidus *(testimony)* that he had been pleasing to Hashem. 6 And without Emunah it is impossible to please Hashem. For it is necessary for the one making a kiruv approach to Hashem to have Emunah in the fact that yesh Elohim *(G-d is there)*, and that Elohim gives sachar *(reward)* to those who seek him with zerizut. 7 By Emunah Noach, having been warned about the things not yet visible to the eye of flesh, and being an ish of yirat Shomayim, built the Teva *(Ark)* for the Geulah of the Beis HaNoach. By his Emunah he condemned the Olam Hazeh and he became the yoresh *(heir)* of the Tzedek Hashem that is credited to Emunah.

8 By Emunah Avraham Avinu, when he was called to go out to a place which he was about to receive as a nachalah *(inheritance)*, responded with mishma'at *(obedience)*, and he went

הגם ער איז געשטארבן רעדט ער דאך נאך אלץ. ה דורך
hagam er iz geshtorben redt er doch noch alts durch
although he is died speaks he yet still all by

אמונה איז חנוך אוועקגענומען געווארן, אז ער זאל נישט זען
emune iz Chanoch avekgenumen gevoren az er zol nisht zen
faith is Chanokh taken away become that he shall not see

דעם טויט, און איז נישט געפונען געווארן, ווייל ה׳ האט
dem toit un iz nisht gefunen gevoren vail Hashem hot
the death and is not found become because Hashem has

אים אוועקגענומען; ווארום איידער ער איז אוועקגענומען געווארן,
im avekgenumen vorem eider er iz avekgenumen gevoren
him taken away because before he is taken away become

האט ער באקומען דאס עדות, אז ער איז געווען וואוילגעפעלן
hot er bakumen dos eides az er iz geven voilgefelen
has he received the witness that he is was well pleasing

צו ה׳; ו אָן אמונה אבער איז נישט מעגלעך אים
tsu Hashem on emune ober iz nisht meglech im
to Hashem without faith however is not possible Him

וואוילצוגעפעלן; ווייל דער, וואס דערנענטערט זיך צו
voiltsugefelen vail der vos dernentert zich tsu
to please because the one who come near himself to

ה׳ מוז גלויבן, אז ער איז, און אז ער וועט זיין א
Hashem muz gloiben az er iz un az er vet zain a
Hashem must believe that He is and that He will be a

גומל שכר צו די, וואס זוכן אים. ז דורך אמונה האט
goiml sachar tsu di vos zuchen im durch emune hot
bestower of reward to the who seeks Him by faith has

נוח, ווען ער איז געווארנט געווארן פון ה׳ בנוגע
Noach ven er iz gevorent gevoren fun Hashem benegeie
Noah when he is warned become of Hashem about the

זאכן, וואס מען האט נאך נישט געזען, מיט יראת שמים
zachn vos men hot noch nisht gezen mit yiras shomaim
things which they has yet not seen with fear of heaven

געבויט א תיבה צו ראטעווען זיין הויזגעזינד; דורך וועלכער ער
geboit a teva tsu rateven zain hoizgezind durch velcher er
built an ark to save his household by which he

האט פאראורטיילט די וועלט און איז געווארן א יורש פון
hot farurteilt di velt un iz gevoren a yoiresh fun
has condemned the world and is become a heir of

דער צדקות, וואס איז פון אמונה. ח דורך אמונה האט
der tsedokes vos iz fun emune durch emune hot
the righteousness which is of faith by faith has

אברהם געהארכט, ווען ער איז גערופן געווארן, ארויסצוגיין צו
tsu aroistsugein gevoren gerufen iz er ven gehorcht Avraham
to to go out become called is he when obeyed Abraham

אן ארט, וואס ער האט געזאלט באקומען פאר א ירושה ;
yerushe a far bakumen gezolt hot er vos ort an
inheritance an for receive should has he which place a

און איז ארויסגעגאנגען, נישט וויסנדיק , וואוהין ער גייט . ט דורך
durch geit er vuahin visendik nisht aroisgegangen iz un
by goes he where knowing not went out is and

אמונה האט ער זיך אויפגעהאלטן אין דעם לאנד פון דער
der fun land dem in oifgehalten zich er hot emune
the of land the in sojourned himself he has faith

הבטחה ווי א פרעמדער אין א פרעמד לאנד, וואוינענדיק אין
in voinendik land fremd a in fremder a vi havtachah
in living land foreign a in foreigner a as promise

געצעלטן מיט יצחקן און יעקבן , די מיטיורשים פון דער
der fun mityoreshim di Yaakovn un Yitschakn mit getseltn
the of joint heirs the Ya'akov and Isaac with tents

זעלביקער הבטחה ; י וואראום ער האט געהאפט אויף דער שטאט,
shtot der oif gehoft hot er vorem havtachah zelbiker
city the on hoped has he because promise same

וואס האט פעסטע יסודות , וועמעס ארכיטעקט און בוימייסטער
boimaister un architekt vemes yesoides feste hot vos
builder and architect whose foundations firm has that

איז ה' . יא דורך אמונה האט אויך שרה באקומען די קראפט
kraft di bakumen Sarah oich hot emune durch Hashem iz
power the received Sarah also has faith by Hashem is

טראגנדיק צו ווערן און צו געבוירן, הגם זי האט שוין
shoin hot zi hagam geboiren tsu un veren tsu trogendik
already has she although bear to and become to carrying

געהאט דערגרייכט א טיפע עלטער, ווייל זי האט געהאלטן,
gehalten hot zi vail elter tife a dergreicht gehat
deemed has she because old age depth a attained had

אז דער , וואס האט צוגעזאגט , איז באגלויבט; יב אלס פועל
poielt als bagloibt iz tsugezogt hot vos der az
result as faithful is promised has who the One that

יוצא זענען אויך פון איינעם, שוין כמעט א טויטן, געבוירן
geboiren toiten a kimat shoin einem fun oich zenen yoitse
born dead a almost already one from also are going

געווארן אזוי פיל , ווי די מאסע שטערן פון הימל און ווי
vi un himel fun shteren mase di vi fil azoi gevoren
as and heaven of stars mass of the as many so become

out, not having da'as of where he was going. 9 By Emunah he made aliyah to HA'ARETZ ASHER DIBER *(the land that He promised)*, Ha'aretz haHavtacha *(the Promised Land)*, as in an eretz zarah *(a strange land)*, living in oholim *(tents)*, as did Yitzchak and Ya'akov, the fellow yorshim *(heirs)* of the same havtachah *(promise)*; 10 For Avraham Avinu was looking forward to the Shtetl having a yesod Olam *(eternally firm foundation)*, whose Planner and Builder is Hashem. 11 By Emunah also Sarah, herself barren, received the ability to found a posterity, and she did so even beyond the normal age, als *(since)* she considered ne'eman *(faithful)* the One having given the Havtachah *(promise)*; 12 therefore, also, from one man were born and indeed this man was kimat *(practically, as good as)* dead many, as numerous as HAKOKHAVIM in HASHOMAYIM and as innumerable as the sand

ASHER AL SEFAT *("that is on the seashore").*

[13] Yet all of these became niftarim *(deceased)* in Emunah, not having received the havtachot *(promises)*, but having seen them and, as it were, they gave the havtachot a "Baruch Habah!" welcome from a distance, and they made the Ani Ma'amin hoda'ah *(confession)* that they were GERIM *(strangers)* and TOSHAVIM *(sojourners)* in the Golus of the Olam Hazeh. [14] For those saying such things make it clear that they are searching for an Eretz Moshav. [15] And if they were remembering ha'aretz from which they made aliyah, they would have had an opportunity to make yerida *(to descend back, return).* [16] But, as it is, they aspire for something better, an Eretz HaAvot b'Shomayim; therefore, Hashem is not ashamed to be called Ehoheihem, for he prepared for them an Ir Kodesh.

דאס זאמד ביים ברעג ים —נישט צום איבערציילן. (בראשית
Bereshis ibertseilen tsum nisht yam breg baim zamd dos
Genesis count to the not sea shore by the sand the

כב, יז.) יג זיי אלע זענען געשטארבן אין גלויבן און האבן נישט
nisht hoben un gloiben in geshtorben zenen ale zei iz chb
not have and faith in died are all they 17 22

באקומען די הבטחות, נאר בלויז זיי געזען פונדערווייטנס ,
fundervaitns gezen zei bloiz nor havtoches di bakumen
from a distance seen they only but promises the received

און זיך געפריידט מיט זיי , און האבן מודה געווען, אז
az geven moide hoben un zei mit gefreidt zich un
that was confess have and them with rejoiced self and

זיי (אליין) זענען פרעמדע און וואנדערער אויף דער
der oif vanderer un fremde zenen alein zei
the on wanderers and strangers are themselves they

ערד . יד ווארום די , וואס זאגן אזעלכעס, מאכן קלאר, אז
az klor machen azelches zogen vos di vorem erd
that clear make such say who the because earth

זיי זוכן א היימלאנד . טו און וואלטן זיי אין זינען געהאט
gehat zinen in zei volten un heimland a zuchen zei
had mind in they would and home land a seek they

יענץ לאנד, פון וועלכן זיי זענען ארויסגעגאנגען, וואלטן זיי
zei volten aroisgegangen zenen zei velchen fun land yents
they would gone out are they which from land that

געהאט גענוג געלעגנהייט זיך צוריקצוקערן. טז זיי
zei tsuriktsukeren zich gelegenheit genug gehat
they to return themselves opportunity enough had

באגערן אבער איצט א בעסערס, דאס הייסט א הימליש (לאנד);
land himlish a heist dos besers a itst ober bageren
land heavenly a means that better a now however desire

צוליב וואס ה' שעמט זיך נישט מיט
mit nisht zich shemt Hashem vos tsulib
with not Himself [are] ashamed Hashem which on account of

זיי , גערופן צו ווערן זייער ג-ט; ווארום ער האט צוגעגרייט פאר
far tsugegreit hot er vorem G-t zeier veren tsu gerufen zei
for prepared has He because G-d their be to called them

זיי א שטאט.
shtot a zei
city a them

[17] By Emunah Avraham Avinu, when he underwent nisayon, offered up the Akedas HaYitzchak; and he who had received the Havtachot *(Promises)* was offering as a korban his Ben Yechid. [18] This was Avraham Avinu, about whom it was said KI VEYITZCHAK YIKARE LECHA ZERA *(In Yitzchak will be called your seed).* [19] Avraham Avinu considered that Hashem was able to bring about the Techiyas HaMesim, from which he also received back Yitzchak as a tipus *(type, pattern).* [20] By Emunah Yitzchak invoked brachot with respect to future events on Ya'akov and Esav. [21] By Emunah Ya'akov, as he was dying, gave a bracha to each of the banim of Yosef and V'YISHTAKHU YISROEL *(And Yisroel worshiped).* [22] By Emunah Yosef, as he was dying, dermohn *(made mention)* of the Yetzi'at Bnei Yisroel *(the Going Out, the Exodus of Bnei Yisroel)* and he gave instructions concerning his ATZMOT *(bones).*

[יז] דורך אמונה האט אברהם מקריב געווען יצחקן , ווען
ven Yitschakn geven makrev Avraham hot emune durch
when Isaac was offer Abraham has faith by

ער איז אויסגעפּרואווט געווארן; דער , וואס האט אנגענומען
ongenumen hot vos der gevoren oisgepruvt iz er
received had who the one become put to the test is he

די הבטחות , האט געברענגט צו (דער עקידה) זיין בן יחיד ;
Yochid Ben zain Akedah der tsu gebrengt hot havtoches di
only son his akedah the to brought has promises the

[יח] צו וועמען עס איז געזאגט געווארן: אין יצחקן וועט דיר גערופן
gerufen dir vet Yitschakn in gevoren gezogt iz es vemen tsu
called you will Isaac in become said is it whom to

ווערן זאמען; [יט] רעכענענדיק, אז ה׳ איז אימשטאנד אים
im imshtand iz Hashem az rechenendik zomen veren
him able is Hashem that reckoning seed be

אויפצוועקן אויך פון די טויטע; פונוואנען ער האט אים טאקע
take im hot er funvanen toite di fun oich oiftsveken
really him has he from where dead the from also to wake up

צוריקבאקומען בדרך משל . [כ] דורך אמונה האט אויך
och hot emune durch moshal bederech tsurikbakumen
also has faith by parable in the way of received back

יצחק געבענטשט יעקבן און עשיון וועגן צוקונפטיקע זאכן .
zachn tsukunftike vegen Esau un Yaakovn gebentsht Yitschak
things future about Esav and Ya'akov blessed Isaac

[כא] דורך אמונה האט יעקב ביים שטארבן געבענטשט יעדן פון
fun yedn gebentsht shtarben baim Yaakov hot emune durch
of every blessed dying near Jacob has faith by

יוספס זין , און זיך געבוקט , (אנגעלענט) אויפן קאפ
kop oifen ongelent gebukt zich un zin Yosefs
top on the reclining worshiped himself and sons Joseph's

פון זיין שטעקן (תרגום השבעים). [כב] דורך אמונה האט יוסף
Yosef hot emune durch hashivim targum shteken zain fun
Joseph did faith by HaShevim Targum staff his of

ביים שטארבן דערמאנט די קינדער ישראל פון זייער ארויסגיין
aroisgein zeier fun Yisroel kinder di dermont shtarben baim
going out their of Israel children the reminded dying near

(פון מצרים); און זיי באפוילן וועגן זיינע ביינער.
beiner zaine vegen bafoilen zei un Mitsrayim fun
bones his about gave directive them and Egypt from

[23] By Emunah, Moshe Rabbeinu, when he was born, was hidden SHELOSHA CHODESHIM *(three months)* because they saw he was a yeled TOV and they had no pachad *(terror)* at the king's decree. [24] By Emunah, Moshe Rabbeinu, when he had grown, refused to be called the son of Pharaoh's daughter; [25] Choosing rather to endure redifah *(persecution)* with the Am Hashem than to enjoy the ephemeral ta'anugot *(pleasures)* of averos for a season. [26] For Moshe Rabbeinu considered abuse and tzoros for the sake of Rebbe, Melech HaMoshiach greater osher *(riches)* than the otzar *(treasure)* of Mitzrayim *(Egypt)*, for he had respect unto the recompense of the sachar *(reward)*. [27] By Emunah, Moshe Rabbeinu departed from Mitzrayim *(Egypt)*, not having pachad *(fear)* of the ka'as *(anger)* of the king, for he persevered as seeing the One who is unseen. [28] By Emunah, Moshe Rabbeinu kept Pesach and the sprinkling of the dahm [on the mezuzot], for fear that the

כג דורך אמונה איז משה באהאלטן געווארן פון זיינע עלטערן
elteren zaine fun gevoren bahalten Moshe iz emune durch
parents his of become hid Moses is faith by

דריי חדשים לאנג, ווייל זיי האבן געזען, אז ער איז א
a iz er az gezen hoben zei vail lang chadoshim drai
a is he that seen have they because long months three

שיין קינד, און האבן זיך נישט געשראקן פאר דעם קעניגס
kenigs dem far geshrokn nisht zich hoben un kind shein
king's the before afraid not self have and child fair

באפעל. כד דורך אמונה האט משה , ווען ער איז גרויס געווארן,
gevoren grois iz er ven Moshe hot emune durch bafel
become great is he when Moses has faith by order

זיך אפגעזאגט צו הייסן פרעהס טאכטערס זון ,
zun tochters Pharaohs heisen tsu opgezogt zich
son daughter's Pharaoh's be called to refuse himself

כה אויסוויילנדיק א סך ליבער צו ליידן מיט ה׳ס
Hashems mit laiden tsu liber sach a oisveilendik
Hashem's with to suffer to rather many a choosing

פאלק , ווי א הנאה צו האבן אויף א געוויסער צייט פון דעם
dem fun tsait geviser a oif hoben tsu hanoe a vi folk
the of time certain a on have to benefit a than people

פארגעניגן פון זינד, כו האלטנדיק די חרפה פונם משיח פאר
far Moshiach funem charpe di haltendik zind fun fargenign
for Moshiach of the shame the considering sin of pleasure

א גרעסער עשירות ווי די אוצרות פון מצרים , ווייל
vail Mitsrayim fun oitseres di vi eshires greser a
because Egypt of treasures the than riches greater a

ער האט געבליקט אויף דער שכר פארגעלטונג . כז דורך אמונה
emune durch fargeltung sachar der oif geblikt hot er
faith by recompense reward the on looked has he

האט ער פארלאזט מצרים , נישט שרעקנדיק זיך פאר דעם
dem far zich shrekendik nisht Mitsrayim farlozt er hot
the before himself fearing not Egypt left he has

קעניגס גרימצארן; ווארום ער האט זיך געשטארקט , ווי
vi geshtarkt zich hot er vorem grimtsoren kenigs
as strengthened himself has he because fury king's

ער וואלט געזען אים, וועמעס פנים מען קען נישט זען. כח דורך
durch zen nisht ken men ponem vemes im gezen volt er
by see not can they face whose him see would he

אמונה האט ער געמאכט דעם פסח און דאס שפריצן דאס
dos shpritsen dos un Pesach dem gemacht er hot emune
the sprinkling the and Pesach the made he has faith

Destroyer of the Bechorim might destroy them.

[29] By Emunah, they went through the Yam Suf as on YABASHAH *(dry ground)*; and those of Mitzrayim *(Egypt)*, when they attempted it, were drowned. [30] By Emunah, the walls of Yericho fell down, after they had been encircled for shivat yamim. [31] By Emunah, Rachav the Zonah did not perish along with the ones without mishma'at *(obedience)*, after she gave the kabbalat panim to the spies b'shalom.

[32] And what more shall I say? For the time will fail me if I tell of Gid'on, Barak, Shimshon, Yiftach, Dovid, Shmuel and the Nevi'im, [33] Who by Emunah conquered mamlechot *(kingdoms)*, worked tzedek *(righteousness)*, obtained havtachot *(promises)*, shut the mouths of arayot *(lions)*, [34] Quenched the power of eish *(fire)*, escaped from the edge of the cherev *(sword)*, out of weakness found strength, became mighty in milchamah *(war)*, put to

בלוט, כדי דער משחית פון די בכורים זאל זיי נישט
nisht zei zol bikkurim di fun mashches der kedei blut
not them shall bikkurim the of destroyer the so that blood

אנרירן. [כט] דורך אמונה זענען זיי אריבערגעגאנגען דעם ים סוף,
sof yam dem aribergegangen zei zenen emune durch onriren
Suf Yam the pass through they are faith by touch

ווי אויף טרוקענער ערד , וואס די מצריים האבן פארזוכט
farzucht hoben Mitsrayim di vos erd trukener oif vi
attempt did Egyptians the which ground dry on as

און זענען דערטרונקען געווארן. [ל] דורך אמונה זענען די מויערן פון
fun moiern di zenen emune durch gevoren dertrunken zenen un
of walls the are faith by become drown are and

יריחו איינגעפאלן, נאכדעם ווי מען האט זיי ארומגערינגלט
arumgeringlt zei hot men vi nochdem aingefalen Yericho
encircled them has it as after that fell Yericho

זיבן טעג. [לא] דורך אמונה איז רחב הזונה נישט
nisht hazoine Rachav iz emune durch teg ziben
not the prostitute Rachab is faith by days seven

אומגעקומען מיט די אומגלויביקע, ווייל זי האט אויפגענומען
oifgenumen hot zi vail umgloibike di mit umgekumen
welcomed had she because unbelievers the with perish

די מרגלים בשלום. [לב] און וואס נאך זאל איך זאגן? ווארום
vorem zogen ich zol noch vos un besholem meragl di
because say I shall more what and in peace spies the

עס וועט מיר פעלן צייט צו דערציילן וועגן גדעון, ברק,
Barak Gid'on vegen dertseilen tsu tsait felen mir vet es
Barak Gid'on about tell to time lacking me will it

שמשון, יפתח, דוד און שמואל און די נביאים;
neviim di un Shmuel un Dovid Yiftach Shimshon
prophets the and Shmuel and David Yiftach Shimshon

[לג] וועלכע האבן דורך אמונה איינגענומען קעניגרייכן, געטאן
geton kenigraichn aingenumen emune durch hoben velche
worked kingdoms conquered faith by have who

גערעכטיקייט, דערגרייכט הבטחות, פארשטאפט די מיילער
meiler di farshtopt havtoches dergreicht gerechtikeit
mouths the stopped promises obtained righteousness

פון לייבן, [לד] אויסגעלאשן די קראפט פון פייער, אנטלאפן פון
fun antlofen faier fun kraft di oisgeloshen leibn fun
from escaped fire of force the quenched lions of

דער שארף פון דער שווערד, שטארק געווארן פון שוואכקייט,
shvachkeit fun gevoren shtark shverd der fun sharf der
weakness from became strong sword the of edge the

flight tzive'ot zarim *(armies of the aliens).* 35 Nashim received back their mesim restored to Chayyim; and others were tortured to death al kiddush ha-Shem, not accepting their release, in order that they might obtain a better Techiyas HaMesim; 36 And others underwent the nisayon of cruel mockings and scourgings, also the sharsherot *(chains)* and the beis hasohar. 37 They were killed by seqilah *(stoning)*, they were sawn in two, they were murdered by the cherev, they went about in sheepskins, in goatskins, being nitzrach *(needy)* and destitute, oppressed, under redifot *(persecutions)*, 38 those of whom the Olam Hazeh was not worthy, wandering in deserts and mountains and caves of the earth.

39 And all these, having Hashem's commendation through their Emunah, did not receive the havtachah *(promise)*, 40 Hashem having foreseen something better for us, so that, apart from us, they should not be made shleimut.

געווארן גבורים אין מלחמה , געמאכט פרעמדע חיילות אנטלויפן.
antloifen chayoles fremde gemacht milchome in gvurim gevoren
flee armies foreign made war in mighty became

לה פרויען האבן צוריקבאקומען זייערע טויטע דורך תחית
techiyas durch toite zeiere tsurikbakumen hoben froien
resurrection of by dead their received back have women

המתים ; און אנדערע זענען געפייניקט געווארן, נישט
nisht gevoren gepainikt zenen andere un hameysim
not become tormented are others and the dead ones

אננעמענדיק קיין באפרייאונג, כדי זיי זאלן דערגרייכן
dergreichen zolen zei kedei bafrayung kein annemendik
obtain should they so that release any accepting

א בעסער תחית המתים ; לו און אנדערע זענען
zenen andere un hameysim techiyas beser a
are others and the dead ones resurrection of better a

אויסגעפרואווט געווארן דורך שפאט און שלעק און
un shlek un shpot durch gevoren oisgepruvt
and flogging and mockery through become put to the test

אויך דורך קייטן און תפיסה; לז זיי זענען געשטייניקט
geshteinikt zenen zei tfise un keitn durch oich
stoned to death are they prison and chains through even

געווארן , אויסגעפרואווט געווארן , דורכגעזעגט געווארן , געשטארבן
geshtorben gevoren durchgezegt gevoren oisgepruvt gevoren
died become become put to the test become

דעם טויט פון דער שווערד, ארומגעגאנגען אין שאפן און אין ציגן
tsign in un shafen in arumgegangen shverd der fun toit dem
goats in and sheep in walking about sword the of death the

פעל, געווען אין נויט , אונטערגעדריקט, שלעכט באהאנדלט, לח וואס
vos bahandlt shlecht untergedrikt noit in geven fel
who treated evil oppressed need in were skin

די וועלט איז זיי נישט ווערט געווען; זיי האבן געבלאנדזשעט
geblondzhet hoben zei geven vert nisht zei iz velt di
wandered have they was worthy not them is world the

אין מדבריות: און אויף בערג , אין היילן און אין די לעכער
lecher di in un heilen in berg oif un midboryes in
holes the in and caves in mountains on and deserts in

פון דער ערד . לט און זיי אלע, וועמען עס איז געגעבן געווארן
gevoren gegeben iz es vemen ale zei un erd der fun
become given is it whom all they and ground the of

אן עדות דורך אמונה, האבן נישט מקבל געווען די הבטחה ,
havtachah di geven mekabl nisht hoben emune durch eides an
promise the was received not have faith by witness a

מ ווייל ה׳ האט פארויסגעזען עפעס בעסערס
besers epes foroisgezen hot Hashem vail
better things something foreseen has Hashem because

פאר אונדז, כדי זיי זאלן נישט ווערן שלמותדיק אָן
on shleymesdik veren nisht zolen zei kedei undz far
without perfected to be not should they so that us for

אונדז.
undz
us

12 So, therefore, als *(since)* we have surrounding us so great an Anan Edim *(Cloud of Witnesses)*, let us also lay aside every weighty impediment and easily ensnaring averos, and let us run with endurance and savlanut the race set before us, [2] Fixing our gaze on the Mekhonen *(Founder)* of our faith, and the One who makes it Shleimut — Yehoshua, who because of the simcha set before him, endured HaEtz HaMoshiach, disregarding its bushah *(shame)*, and "sat down at the right hand of the throne of G-d."

[3] Let your hitbonenut *(meditation)* be on the one who endured such opposition from chote'im *(sinners)*, that you may not be weary in your neshamot, losing heart. [4] For you have not yet

יב דעריבער אויך מיר, האבנדיק ארום זיך אזא וואלקן
volken aza zich arum hobendik mir oich deriber
cloud such ourselves around having we also therefore

פון עדות (מארטירער), לאמיר אפטאן פון זיך יעדע
yede zich fun opton lomir martirer eides fun
every self from remove let us martyrs witnesses of

לאסט און די זינד, וואס רינגלט אונדז אזוי לייכט
laicht azoi undz ringlt vos zind di un last
easily so us forms whorls around who sin the and burden

ארום , און לאמיר לויפן סבלנותדיק דעם וועטלויף, וואס ליגט
ligt vos vetloif dem savlonesdik loifen lomir un arum
lies which race the with patience run let us and around

פאר אונדז, ב און קוקן אויף יהושען / ישוען , דעם גרינדער
grinder dem Yeshuan Yehoshuan oif kuken un undz far*
founder the Yeshua Yehoshua on look and us before

און פארענדיקער פון אונדזער אמונה, וואס פאר דער פרייד, וועלכע
velche freid der far vos emune undzer fun farendiker un
which joy the for who faith our of finisher and

איז געלייגט געווארן פאר אים, האט ער דערטראגן דעם בוים.
boim dem dertrogen er hot im far gevoren geleigt iz
tree the bear he has Him before become put is

פאראכטנדיק די חרפה, און זיך אנידערגעזעצט אויף דער
der oif anidergezetst zich un charpe di farachtendik
the on sat down Himself and shame the scorned

רעכטער זייט פון ה׳ס כסא הכבוד. ג ווארום באטראכט
batracht vorem hakoved kisei Hashems fun zait rechter
consider because glory throne of Hashem's of side right

אים, וואס איז אויסגעשטאנען אזא ווידערשפרוך פון חוטאים
choytim fun vidershpruch aza oisgeshtanen iz vos im
sinners from hostility such endured is who Him

קעגן אים, כדי איר זאלט נישט מיד און מאט
mat un mid nisht zolt ir kedei im kegen
lose heart and grow weary not shall you so that Him against

resisted to the point of death al kiddush ha-Shem in your struggle against Chet; 5 And you have let slip from zikaron *(remembrance)* the dvar haChizzuk which he speaks to you as banim, My son, do not despise the musar of Hashem, do not lose heart, resent when rebuked by Him; 6 KI ES ASHER YE'EHAV HASHEM YOKHI'ACH *(for whom Hashem loves he disciplines)*, and he punishes ES BEN YIRTZEH *(every son he receives)*. 7 For you endure nisyonos for the sake of musar. And Hashem is dealing with you as banim. For what ben is there whom an Abba does not give musar? 8 But if you are without musar, in which all the yeladim share, then you are not banim but mamzerim. 9 Furthermore, we had Avot on HaAretz, who were morim that we reverenced and treated with kavod. Should we not even more subject ourselves to the Avi HaRuchot and live? 10 For they disciplined us for a short time, as

ווערן אין אייערע זעלן . ד איר האט נאך אלץ נישט זיך
zich nisht alts noch hot ir zeln eiere in veren
yourselves not all yet have you souls your in be

אנטקעגנגעשטעלט ביז בלוט , ראנגלענדיק מיט דער זינד; ה און
un zind der mit ranglendik blut biz antkegengeshtelt
and sin the with wrestling blood until resisted

האט פארגעסן די ווארנונג, וועלכע רעדט צו אייך ווי צו זין :
zin tsu vi aich tsu redt velche vornung di fargesen hot
sons to as you to speaks which warning the forgotten has

מיין זון , פאראכט נישט דעם מוסר פון דעם האר (ג-ט),
G-t Har dem fun musar dem nisht faracht zun main
G-d L-rd the of reproof the not scorn son my

פאל נישט ביי זיך אראפ, ווען דו ווערסט פון אים
im fun verst du ven arop zich bai nisht fal
him from will be you when down self with not fall

געשטראפט;
geshtroft
reproved

ו ווארום וועמען דער האר (ג-ט) האט ליב , דעם
dem lib hot G-t Har der vemen vorem
that one love has G-d L-rd the whom because

מוסרט ער,
er musert
He disciplines

און שלאגט יעדן זון , וועמען ער נעמט אָן.
on nemt er vemen zun yedn shlogt un
on accepts He whom son every strikes and

(משלי ג, יא-יב.)
yo-ib g Mishle
11-12 3 Proverbs

ז אויב איר האלט אויס מוסר , באציט זיך ה' צו
tsu Hashem zich batsit musar ois halt ir oib
to Hashem Himself relates to reproof out hold you if

אייך ווי צו זין ; ווארום וואס פאר א זון איז דאס, וועמען דער
der vemen dos iz zun a far vos vorem zin tsu vi aich
the whom that is son a for who for sons to as you

פאטער מוסרט נישט? ח אבער אויב איר זענט יא אָן
on yo zent ir oib ober nisht musert foter
without yes are you if however not disciplines father

מוסר , פון וועלכן אלע זענען אנטיילנעמער, אזוי זענט איר
ir zent azoi onteilnemer zenen ale velchen fun musar
you are so participant are all which of reproof

seemed tov to them, but Hashem disciplines us for tov lanu in order that we might share in his kedushah. 11 All musar for the moment seems not to be na'im *(pleasant)*, but seems to bring agmat nefesh; yet afterwards to those who have been taught by musar, it yields the p'ri haShalom and the p'ri haTzedek.

ממזרים און נישט קיין זין . ט מיר האבן דאך אויך געהאט
gehat oich doch hoben mir zin kein nisht un mamzeirim
had also yet have we sons any not and illegitimate

לייבלעכע פאטערס, וואס האבן אונדז באשטראפט, און מיר האבן
hoben mir un bashtroft undz hoben vos Foters laibleche
have we and punished us have who fathers human

זיי אפגעגעבן כבוד ; צי זאלן מיר דען נישט פיל מער
mer fil nisht den mir zolen tsi koved opgegeben zei
more much not then we should honor give them

זיך אונטערטעניקן צו דעם פאטער פון די גייסטער און
un gaister di fun Foter dem tsu unterteniken zich
and spirits the of Father the to subject ourselves

לעבן? י וואָרום במשך טאקע פון וויניקע טעג האבן זיי
zei hoben teg veinike fun take bemeshech vorem leben
they have days a few of actually in the time because live

אונדז געציכטיקט און לויט זייער איינזען ; ער אבער
ober er ainzen zeier loit un getsichtikt undz
however he discretion their according to and disciplined us

פאר אונדזער נוצן , כדי מיר זאלן האבן א חלק אין זיין
zain in cheilek a hoben zolen mir kedei nutsn undzer far
His in share a have should we so that benefit our for

קדושה . יא יעדע באשטראפונג אין איר צייט שיינט טאקע אויס
ois take shaint tsait ir in bashtrofung yede kedushe
out actually shines time its in punishment every holiness

צו זיין נישט קיין פרייד נאר א טרויער; שפעטער אבער גיט
git ober shpeter troier a nor freid kein nisht zain tsu
yields however later sorrow a but joy any not be to

זי די פרידלעכע פרוכט פון גערעכטיקייט צו די , וואס זענען
zenen vos di tsu gerechtikeit fun frucht fridleche di zi
are who the to righteousness of fruit peaceful the it

אויסגעאיבט דורך איר.
ir durch oisgeibt
it by trained

12 Therefore, "Bring chizzuk to the weak hands and the feeble knees;" 13 And make the drakhim straight for your feet, so that the ever *(limb, member)*

יב דערפאר זאלט איר אויפהייבן די הענט , וואס הענגען אראפ
arop hengen vos hent di oifheiben ir zolt derfar
down droop which hands the lift up you shall therefore

און די קניען , וואס זענען שוואך געווארן ; יג און גלייכע
glaiche un gevoren shvach zenen vos knien di un
straight and become weak are which knees the and

שטעגלעך זאלט איר מאכן פאר אייערע פיס, כדי דאס לאמע
lome dos kedei fis eiere far machen ir zolt shteglech
lame the so that feet your for make you shall paths

which is lame may not be dislocated, but rather have refu'ah *(healing).* [14] Pursue shalom with kol Bnei Adam, and the kedushah without which no one will see Hashem. [15] See to it that no one fall short of the Chen v'Chesed Hashem; that no SHORESH of merirut *(bitterness)* sprouting up may cause tzoros, and by it many be made teme'ot; [16] Lest someone guilty of gilui arayot *(sexual immorality)* or some person who is mitnaged ladat *(irreligious, opponent of religion)* like Esav, who in exchange for one meal sold HaBechorah belonging to him. [17] For you have da'as that even afterwards, when he desired to receive the nachalah of the bracha, he was rejected, for he found no place for teshuva, though he sought for it with tears.

[18] For you have not come to a Har that can be touched and to a blazing

זאל זיך נישט אפנייגן , נאר גיכער זאל עס געהיילט ווערן.
veren geheilt es zol gicher nor opneigen nisht zich zol
be healed it shall rather but deviate not itself shall

[יד] יאגט נאך שלום מיט אלעמען און די הייליקונג ,
heilikung di un alemen mit sholem noch yogt
making holy the and everyone with peace after chase

אָן וועלכער קיינער וועט נישט זען דעם האר; [טו] און גיט
git un Har dem zen nisht vet keiner velcher on
give and L-rd the see not will anyone which without

אכטונג , אז קיינער זאל נישט אפפאלן פון ה'ס
Hashems fun opfalen nisht zol keiner az achtung
Hashem's from fall away not shall anyone that attention

חסד , אז קיין ביטערע ווארצל זאל נישט אויפוואקסן צו באטריבן
batriben tsu oifvaksen nisht zol vortsel bitere kein az chesed
trouble to grow up not shall root bitter any that grace

און אז דורך איר זאלן א סך טמא ווערן; [טז] אז עס
es az veren tome sach a zolen ir durch az un
it that be defiled many a shall you through that and

זאל נישט זיין קיין נואף אדער חלל , ווי עשיו, וואס האט
hot vos Esau vi chelel oder noyef kein zain nisht zol
did who Esav like profane or adulterer any be not shall

פאר אן איין איינציקע שפייז אוועקגעגעבן זיין בכורה . [יז] ווארום
vorem bchoire zain avekgegeben shpaiz eintsike ein an far
because birthright his give away food single one a for

איר ווייסט, אז אפילו שפעטער, ווען ער האט געוואלט ירשענען
yarshanen gevolt hot er ven shpeter afile az veist ir
inherit wanted has he when later even that know you

די ברכה , איז ער פארווארפן געווארן; ווארום ער האט נישט
nisht hot er vorem gevoren farvorfen er iz broche di
not has he because become rejected he is blessing the

געפונען קיין מעגלעכקייט פון תשובה , הגם ער האט זי
zi hot er hagam tshuve fun meglechkeit kein gefunen
it has he although repentance of possibility any found

געזוכט מיט טרערן.
trern mit gezucht
tears with sought

[יח] ווארום איר זענט נישט געקומען צו קיין בארג , וואס
vos barg kein tsu gekumen nisht zent ir vorem
which mountain any to come not are you because

מען קען אנרירן און וואס ברענט מיט פייער, און צו טונקלקייט
tunkelkeit tsu un faier mit brent vos un onriren ken men
darkness to and fire with burns which and touch can one

Eish and to choshech
and gloom and storm,
19 And to the blast of a
shofar and the sound of
devarim, which sound
was such that the ones
having heard begged that
no further dvar be spoken
to them.
20 For they could
not bear the mitzvah, “If
even a BEHEMAH *(animal)*
should touch the Har,
the punishment will be
seqilah *(stoning)*.”
21 And
so fearful was the sight
that Moshe Rabbeinu
said, “YAGORTI” *(I am
afraid)* with trembling.
22 But you have come to
Mount Tziyon, that is,
HaIr HaElohim Chayyim,
to the Yerushalayim in
Shomayim and to myriads
of malachim in a knesset
innumerable,
23 And to the
Kehillat HaBechorim who
are inscribed in Shomayim
and to Hashem, the Shofet
HaKol, and to the ruchot
(spirits) of the tzaddikim
made shleimim,
24 And to
Yehoshua, the Metavekh
of a Brit Chadasha and
to the dahm hahazzayah
(blood of sprinkling), which
speaks better than the

און צו פינצטערניש און שטורם, [יט] און דעם קול פון א שופר
shoifer a fun kol dem un shturem un fintsternish tsu un
trumpet a of sound the and storm and darkness to and

און א קול פון ווערטער, וואס די צוהערער האבן געבעטן,
gebeten hoben tsuherer di vos verter fun kol a un
begged have who heard the which words of voice a and

אז קיין ווארט זאל מער צו זיי נישט גערעדט ווערן, [כ] ווארום
vorem veren geredt nisht zei tsu mer zol vort kein az
because be spoken not them to more shall word any that

זיי האבן נישט געקענט דערטראגן דאס, וואס איז געבאטן
geboten iz vos dos dertrogen gekent nisht hoben zei
ordered is which that endure be able not have they

געווארן; (ציטירן ניטציטירן) אפילו אויב א בהמה וועט אנרירן דעם
dem onriren vet beheime a oib afile nitsitiren tsitiren gevoren
the touch will beast a if even unquote quote become

בארג , זאל מען זי שטייניקן ; [כא] און, די דערשיינונג
dershainung di un shteiniken zi men zol barg
appearance the and stone to death it one shall mountain

איז געווען אזוי שרעקלעך, אז משה האט געזאגט; איך בין פול מיט
mit ful bin ich gezogt hot Moshe az shreklech azoi geven iz
with full am I said has Moses that terrible so was is

מורא און ציטער ; [כב] נאר איר זענט געקומען צום הר
Har tsum gekumen zent ir nor tsiter un moire
Mount of to the come are you but trembling and fear

ציון און צו דער שטאט פונם לעבעדיקן ג-ט, דעם הימלישן
himlishen dem G-t lebedikn funem shtot der tsu un Tsien
heavenly the G-d living of the city the to and Zion

ירושלים און צו צענער טויזנטער פון מלאכים , [כג] צו א
a tsu malochim fun toizenter tsener tsu un Yerushalayim
a to angels of thousands ten to and Yerushalayim

פייערלעכער עדה און קהלה פון בכורים , וואס זענען
zenen vos bikkurim fun kehile un eide faierlecher
are who bikkurim of kehile and congregation solemn

איינגעשריבן אין הימל , און צו ה׳ (זענט איר געקומען),
gekumen ir zent Hashem tsu un himel in aingeshriben
come you are Hashem to and heaven in inscribed

דעם שופט פון אלעמען, און צו די גייסטער פון צדיקים
tsadikim fun gaister di tsu un alemen fun shoifet dem
tsaddikim of spirits the to and all of judge the

מושלמים , [כד] און צו יהושען / ישוען דעם פארמיטלער
farmitler dem Yeshuan Yehoshuan tsu un mushlomem*
mediator the Yeshua Yehoshua to and made perfect

dahm haHevel *(blood of Abel).*

[25] See to it that you do not refuse the One speaking. For if those did not escape when they refused Him who gave them warning on ha'aretz, much less shall we escape who turn away from the One whose warning comes from Shomayim. [26] And the bat kol of Hashem shook ha'aretz then, but now He has given havtachah *(promise)*, saying, Yet once more V'ANI MARISH ES HASHOMAYIM V'ES HA'ARETZ *(And I will shake the heavens and the earth).* [27] Now the phrase, "Yet once more" denotes the removal of that which can be shaken, that is, created things, in order that the unshakeable may remain. [28] Therefore, als *(since)* we are receiving a malchut unshakeable, let us hold on to the Chen v'Chesed Hashem through which we may offer to Hashem, an acceptable avodas kodesh, with yirat Shomayim and chasidus. [29] For, indeed, Eloheinu is a consuming Eish.

פונם נייעם בונד (ברית חדשה), און צום בלוט
funem naiem bund bris chadashah un tsum blut
of the new covenant covenant new and to the blood

פון באשפריצן, וואס רעדט בעסערס ווי הבלס (בלוט).
fun bashpritsen vos redt besers vi Abels blut
of sprinkling who speaks things better than Hevel's blood

[כה] היט זשע זיך , נישט צו פאראכטן דעם , וואס
hit zhe zich nisht tsu farachten dem vos
beware then yourselves not to scorn the One Who

רעדט . ווארום אויב יענע זענען נישט ניצול געווארן , וואס
redt vorem oib yene zenen nisht nitsl gevoren vos
speaks because if those are not saved become who

האבן פאראכט דעם , וואס האט גערעדט אויף דער ערד , אויף
hoben faracht dem vos hot geredt oif der erd oif
did scorn the One who has spoken on the earth on

ויפל וויניקער וועלן מיר (ניצול ווערן), וואס וועלן זיך
vifel veiniker velen mir nitsl veren vos velen zich
how much less will we saved be who will ourselves

אפקערן פון אים, וואס (רעדט) פון הימל , [כו] וועמעס קול
opkeren fun im vos redt fun himel vemes kol
turn away of Him who speaks from heaven Whose voice

האט אמאל געמאכט ציטערן די ערד ; און איצט האט ער מבטיח
hot amol gemacht tsiteren di erd un itst hot er maftiech
has once made shake the earth and now has He promised

געווען, זאגנדיק:
geven zogendik
has saying

נאכאמאל וועל איך מאכן ציטערן נישט בלויז די ערד ,
nochamol vel ich machen tsiteren nisht bloiz di erd
again will I make shake not only the earth

נאר אויך דעם הימל .
nor oich dem himel
but also the heaven

(חגי ב, ו.)
Chaggai b u
Haggai 2 6

[כז] און דאס ווארט נאכאמאל (ציטירן ניטציטירן) מאכט קלאר די
un dos vort nochamol tsitiren nitsitiren macht klor di
and the word again quote unquote makes clear the

פארענדערונג פון זאכן , וואס ציטערן אלס זאכן געשאפענע,
farenderung fun zachn vos tsiteren als zachn geshafene
change of things which shake as things created

כדי די , וואס ציטערן נישט, זאלן בלייבן . [כח] דערפאר ,
kedei di vos tsiteren nisht zolen blaiben derfar
so that the which shake not should remain therefore

ווייל מיר באקומען א מלכות , וואס קען נישט דערשיטערט
vail mir bakumen a Malchus vos ken nisht dershitert
because we receive a kingdom which can not shaken

ווערן, לאמיר האבן דאנקבארקייט, דורך וועלכער מיר זאלן דינען
veren lomir hoben dankbarkeit durch velcher mir zolen dinen
be let us have thankfulness by which we shall worship

וואוילגעפעליק צו ה׳ מיט יראה און מיט פחד ;
voilgefelik tsu Hashem mit yira un mit pachad
well pleasing to Hashem with reverence and with fear

[כט] ווארום אונדזער ג-ט איז א פארצערנדיק פייער.
vorem undzer G-t iz a fartserendik faier
because our G-d is a consuming fire

יג זאל די ברידערלעכע ליבע בלייבן . [ב] פארגעסט נישט די
zol di briderleche libe blaiben fargest nisht di
let the brotherly love remain forget not the

גאסט פריינדלעכקייט; ווארום דאדורך האבן איניקע
gast freindlechkeit vorem dadurch hoben einike
guest kindness because thus have some

מכניס אורח געווען מלאכים נישט וויסנדיקערהייט.
machnes oirech geven malochim nisht visendikerheit
bringing in stranger was angels not knowingly

[ג] געדענקט די געפאנגענע, ווי איר אליין וואלט געווען
gedenkt di gefangene vi ir alein volt geven
remember the prisoners as you yourselves would was

מיטגעפאנגענע , און די ליידנדיקע, אזוי ווי איר זענט אויך נאך
mitgefangene un di laidendike azoivi ir zent oich noch
fellow prisoners and the sufferers just as you are also yet

אין דעם גוף . [ד] די הייראט זאל געהאלטן ווערן טייער
in dem guf di hairat zol gehalten veren taier
in the body the marriage shall held to be precious

פון אלעמען און דאס בעט—נישט באפלעקט; ווארום די
fun alemen un dos bet nisht baflekt vorem di
by everyone and the bed not defiled because the

זונים און נואפים וועט ה׳ משפטן . [ה] אייער ליבע
zunim un noyofem vet Hashem mishpeten eier libe
fornicators and adulterers will Hashem judge your love

13 Let ahavat achim *(brotherly love)* continue. [2] Do not neglect hachnosas orchim *(hospitality)*, for by this some without having da'as of it, have entertained malachim. [3] Have zikaron of the prisoners in the beis hasohar, as if having been bound with sharsherot *(chains)* with them; and those being tortured as though you were also. [4] Let the marriage Chuppah have respect in the eyes of all, and let the marriage bed be undefiled, for those guilty of gilui arayot *(sexual immorality)* and no'afim *(adulterers)*, Hashem will judge. [5] Fier zich *(comport oneself)*

in your derech free of chamdanut *(covetousness)*, being content with what you have, for He Himself has said, LO ARPECHA V'LO E'EZVECHA *(I will never desert you, nor will I ever forsake you)*, [6] So that we say with bitachon, HASHEM LI my helper, LO IRA MAH YA'ASEH LI ADAM? *(The L-rd is my helper, I will not be afraid. What shall man do to me?)*

זייט— אָן געלטגייציקייט ; זייט צופרידן מיט דעם, וואס איר
zeit on geltgaitsikeit zeit tsufriden mit dem vos ir
be without money avarice be content with that which you

האט; ווארום ער אליין האט געזאגט:
hot vorem er alein hot gezogt
have because He Himself has said

איך וועל דיך אויף קיין פאל נישט פארווארפן,
ich vel dich oif kein fal nisht farvorfen
I will you on any case not reject

איך וועל אויך אויף קיין פאל דיך נישט פארלאזן.
ich vel oich oif kein fal dich nisht farlozen
I will also on any case you not leave

(דברים לא, ו.)
Devarim la u
Deuteronomy 31 6

[ו] אזוי, אז מיר קענען זאגן בטחון פול:
azoi az mir kenen zogen bitochen ful
so that we can say confidence full

דער האר (ג-ט) איז מיין העלפער,
der Har G-t iz main helfer
the L-rd G-d is my helper

איך וועל מיך נישט שרעקן;
ich vel mich nisht shreken
I will me not fear

וואס וועט א מענטש מיר טאן?
vos vet a mentsh mir ton
who will a man me do

(תהלים קיח, ו.)
Tehilim kich u
Psalms 118 6

[7] Remember your manhigim and be machshiv *(respect)* and mechabed *(honor)* those who spoke to you the dvar Hashem; and considering the toitzaa *(outcome)* of their derech, imitate their Emunah.

[ז] געדענקט אייערע מנהיגים , וועלכע האבן צו אייך גערעדט
gedenkt eiere manhigim velche hoben tsu aich geredt
remember your leaders who have to you spoken

ה'סווארט; און טוט זיי נאך אין אמונה; קוקט זיך
Hashems vort un tut zei noch in emune kukt zich
Hashem's word and do them after in faith look yourselves

צו צו דעם תכלית פון זייער לעבן. [ח] יהושע / ישוע
tsu tsu dem tachles fun zeier leben Yehoshua Yeshua
to to the purpose of their life Yehoshua Yeshua

המשיח איז דער זעלביקער נעכטן , און היינט, און
HaMoshiach iz der zelbiker nechtn un haint un
the Moshiach is the same yesterday and today and

[8] Yehoshua — Rebbe, Melech HaMoshiach, the same etmol, hayom, ul'Olamim. [9] Do not be carried away by various torot zarot; for it is tov for the lev to be given chizzuk by the Chen v'Chesed Hashem, not by okhel through which those who were thus occupied were not benefited. [10] We have a Mizbe'ach from which those who serve the Mishkan have no right to eat. [11] For the zevakhim whose dahm is brought into the Kodesh HaKodashim by the Kohen Gadol as a Kapparat HaChet are burned outside the makhaneh *(camp).* [12] Therefore, Yehoshua also, that he might make the Am Brit kedoshim through his own dahm, suffered outside the sha'ar. [13] So then, let us go out to him outside the makhaneh, bearing the reproach of Rebbe, Melech HaMoshiach. [14] For we do not have here a lasting Ir HaKodesh, but we seek one to come. [15] By him, therefore, let us offer up a zevach todah to

אויף אייביק. ט לאזט זיך נישט פארפירן פון פארשיידענע
farsheidene fun farfiren nisht zich lozt eibik oif
various by be misled not yourselves let eternal on

און פרעמדע תורות ; עס איז גוט , אז דאס הארץ זאל
zol harts dos az gut iz es toirus fremde un
shall heart the that good is it teachings strange and

באפעסטיקט ווערן מיט חסד , נישט מיט מאכלים ; פון וועלכע
velche fun maicholim mit nisht chesed mit veren bafestikt
which of foods with not grace with be fortified

די , וואס זענען זיך מיט זיי פארנומען , האבן
hoben farnumen zei mit zich zenen vos di
have occupied, busy them with themselves are who the

קיין פעולה נישט געהאט. י מיר האבן א מזבח , פון וועלכן
velchen fun mizbeyech a hoben mir gehat nisht pule kein
which of altar a have we had not result any

די דינער פונם משכן האבן נישט קיין רעכט צו עסן .
esen tsu recht kein nisht hoben mshchn funem diner di
to eat to right any not have Mishkan of the servants the

יא ווארום די קערפערס פון די בהמות , וועמעס בלוט דער
der blut vemes beheimes di fun kerpers di vorem
the blood whose beasts the of bodies the because

כהן גדול האט אריינגעברענגט פאר לכפרת החטא אין
in hachet l'kapore far araingebrengt hot gadol koyen
in the sin kaporah of for brought in has gadol kohen

דעם מקום קדוש אריין, ווערן פארברענט מחוץ למחנה .
lemachne mechuts farbrent veren arain Kodesh Makom dem
the camp outside burned were into holy place the

יב דערפאר האט אויך יהושע / ישוע געליטן מחוץ
mechuts gelitn Yeshua Yehoshua oich hot derfar
outside suffered Yeshua Yehoshua also has therefore

לשער , כדי צו הייליקן דאס פאלק דורך זיין אייגן
eigen zain durch folk dos heiliken tsu kedei l'shaar
own His through people the make holy to so that the gate

בלוט. יג לאמיר דעריבער ארויסגיין צו אים אויסער דער מחנה
machne der oiser im tsu aroisgein deriber lomir blut
camp the outside Him to go out therefore let us blood

און טראגן זיין חרפה . יד ווארום דא האבן מיר נישט קיין
kein nisht mir hoben do vorem charpe zain trogen un
any not we have here because disgrace his wear and

בלייבנדיקע שטאט, נאר די צוקונפטיקע זוכן מיר.
mir zuchen tsukunftike di nor shtot blaibendike
we seek future, forthcoming the but city lasting

Hashem continually, that is, the fruit of our lips, giving hoda'ah *(confession)* to SHMO *(HIS NAME).*
16 But do not drift away from ma'asim tovim and sharing; for with such zevakhim Hashem is well pleased.

17 Obey your manhigim and submit to them; for they are being shomer over your neshamot, as those who have achraius *(answerability, accountability)* [to Hashem]. Let them do so with simcha and not with agmat nefesh, for that would not be profitable for you.

18 Daven tefillos for us, for we are persuaded that we have a clear matzpun *(conscience)* in everything, wishing to conduct ourselves commendably in all things.
19 And I urge you all the more to do this, that I may be restored to you more quickly.

טו לאמיר דעריבער תמיד מקריב זיין דורך אים א קרבן
korben a im durch zain makrev tomed deriber lomir
sacrifice a Him through his offer always therefore let us

פון לויב צו ה׳ , דאס הייסט די פירות פון ליפן, וואס
vos lipn fun peires di heist dos Hashem tsu loib fun
which lips of fruit the means that Hashem to praise of

זענען מתוודה צו זיין נאמען . טז און פארגעסט נישט צו טאן גוטס
guts ton tsu nisht fargest un nomen zain tsu misvade zenen
good do to not forget and Name of His to confess do

און אויסצוטיילן (צו ארומעלייט); ווארום אזעלכע קרבנות
korbones azelche vorem oremelait tsu oistsuteilen un
sacrifices such because poor people to share and

זענען וואוילגעפעליק צו ה׳ . יז זייט געהארכזאם צו אייערע
eiere tsu gehorchzam zeit Hashem tsu voilgefelik zenen
your to obedient be Hashem to pleasing are

מנהיגים און אונטערטעניקט זיך (צו זיי); ווארום
vorem zei tsu zich untertenikt un manhigim
because them to yourselves submit and leaders

זיי וואכן איבער אייערע זעלן , ווי זיי וואלטן געהאט אפצוגעבן
optsugeben gehat volten zei vi zeln eiere iber vachen zei
to give had would they as souls your over watch they

א חשבון ; כדי זיי זאלן דאס טאן מיט פרייד און נישט
nisht un freid mit ton dos zolen zei kedei cheshben a
not and joy with do the should they so that account an

זיפצנדיק, מחמת דאס דאזיקע איז פאר אייך אָן א נוצן .
nutsn a on aich far iz dozike dos machmas ziftsndik
benefit a without you for is these the because sighing

יח זייט מתפלל פאר אונדזערטוועגן; ווארום מיר זענען זיכער ,
zicher zenen mir vorem undzertvegen far mispalel zeit
certain are we because our sakes for pray be

אז מיר האבן א גוט געוויסן , און עס איז אונדזער פארלאנג
farlang undzer iz es un gevisen gut a hoben mir az
desire our is it and conscience good a have we that

אין אלעם צו פירן אן ערלעך לעבן. יט נאכמער בעט איך
ich bet nochmer leben erlech an firen tsu alem in
I ask even more life honorable an lead to all things in

אייך צו טאן דאס דאזיקע, כדי איך זאל גיכער צוריקגעגעבן
tsurikgegeben gicher zol ich kedei dozike dos ton tsu aich
restored sooner shall I so that these the do to you

ווערן צו אייך.
aich tsu veren
you to be

20 Now the Elohei Hashalom, who brought up in the Techiyas HaMoshiach, HaRo'eh HaTzon HaGadol, through the Dahm Brit Olam, even Adoneinu, 21 May He equip you with every ma'aseh tov in order to do His ratzon, working in us that which is well pleasing in His sight through Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua, to whom be kavod l'Olemei Olamim. Omein.

כ און דער ג-ט פון שלום , וואס האט צוריקגעברענגט פון די
di fun tsurikgebrengt hot vos sholem fun G-t der un
the from brought back has who peace of G-d the and

טויטע דעם גרויסן פאסטוך פון די שאף יהושען / ישוען
Yeshuan Yehoshuan shof di fun pastech groisn dem toite*
Yeshua Yehoshua sheep the of shepherd great the dead

אונדזער האר, דורך דעם בלוט פון דעם אייביקן בונד ,
bund eibikn dem fun blut dem durch Har undzer
covenant eternal the of blood the through L-rd our

כא זאל אייך מאכן שלמותדיק אין אלע מעשים טובים, צו טאן
ton tsu tovim maisim ale in shleymesdik machen aich zol
do to good deeds all in perfect be made you shall

זיין רצון, ווירקנדיק אין אייך דאס, וואס איז וואוילגעפעלן פאר
far voilgefelen iz vos dos aich in virkendik rotsn zain
before well pleasing is which that you in working will His

אים דורך יהושע / ישוע המשיחן , צו וועמען זאל
zol vemen tsu HaMoshiachn Yeshua Yehoshua durch im
shall Whom to the Moshiach Yeshua Yehoshua through Him

זיין כבוד לעלמי עולמים . אמן .
Omein olamim lelmi koved zain
Amen and ever forever glory be

22 Now I urge you, Achim b'Moshiach, bear with this dvar hachizzuk, for indeed an iggeret I have written you bekitzur *(briefly, concisely)*. 23 Have da'as that our Ach b'Moshiach Timotiyos has been released, with whom if he comes shortly, I will see you. 24 Shalom greetings to all your manhigim and all the kedoshim. The ones from Italy send shalom greetings to you. 25 Chen v'Chesed Hashem be with all of you.

כב און איך בעט אייך, ברידער , אז איר זאלט אננעמען דאס
dos onnemen zolt ir az brider aich bet ich un
the accept shall you that brothers you ask I and

ווארט פון שטראף רייד , ווארום איך האב געשריבן צו אייך
aich tsu geshriben hob ich vorem reid shtrof fun vort
you to written have I because words admonishing of word

א קורצן בריוו . כג איר זאלט וויסן זיין, אז אונדזער ברודער
bruder undzer az zain visen zolt ir briv kurtsn a
brother our that his know should you letter brief a

טימאטעוס איז באפרייט געווארן , מיט וועמען, אויב ער וועט קומען
kumen vet er oib vemen mit gevoren bafrait iz Timotiyos
come will he if whom with become set free is Timothy

אין גיכן , איך וועל אייך זען.
zen aich vel ich gichn in
see you will I a short time in

כד גיט אפ שלום אלע אייערע מנהיגים און אלע קדושים . די ,
di kedoishem ale un manhigim eiere ale sholem op git
the saints all and leaders your all peace up give

וואס זענען פון איטאליען, געבן אייך אפ שלום . כה זאל דער חסד
chesed der zol sholem op aich geben Italy fun zenen vos
grace the shall peace up you give Italy of are who

זיין מיט אייך אלעמען. אמן .
Omein alemen aich mit zain
Amen all you with be

Ya'akov

יעקבס בריוו

1 Ya'akov, eved *(servant)* of Hashem and of Rebbe, Melech HaMoshiach Adoneinu Yehoshua; To the Shneym Asar HaShevatim *(Twelve Tribes)* in the Golus, Shalom!

[2] Consider it all simcha, my Achim b'Moshiach, whenever you fall into various nisayonos *(tests, trials)*, [3] Because you have da'as that the emunah you have, when it is tested, produces savlanut *(patient endurance)*. [4] And let savlanut be shleimah in its po'al *(work)* in order that you may be mevugarim *(mature, grown up)* and complete, lacking in nothing.

[5] But if any one of you is lacking chochmah *(wisdom)*, let him direct tefillah *(prayer)* and techinot *(petitions)* to Hashem, the One whose

א יעקב , א קנעכט פון ה׳ און דעם האר
Yaakov a knecht fun Hashem un dem Har
James a servant of Hashem and the L-rd

יהושע / ישוע המשיח , צו די צוועלף שבטים אין
Yehoshua Yeshua HaMoshiach tsu di tsvelf shvotim in
Yehoshua Yeshua the Moshiach to the twelve tribes in

גלות : שלום !
goles sholem
Golus peace

[ב] נעמט עס אָן פאר א גרויסע פרייד, מיינע ברידער , ווען
nemt es on far a groise freid maine brider ven
take it on for a great joy my brothers when

איר פאלט אריין אין כלערליי נסיונות , [ג] וויסנדיק , אז די
ir falt arain in kolerlei nisyoines visendik az di
you fall into in all kinds of trials knowing that the

אויספרואוואונג פון אייער אמונה ברענגט צו סבלנות . [ד] זאל
oispruvung fun eier emune brengt tsu savlones zol
testing of your faith brings to perseverance let

אבער די סבלנות האבן א שלמותדיקע פעולה, כדי
ober di savlones hoben a shleymesdike pule kedei
however the perseverance have a mature work so that

איר זאלט זיין שלמותדיק און גאנץ , עס זאל אייך גארנישט
ir zolt zain shleymesdik un gants es zol aich gornisht
you shall be perfected and complete it shall you nothing

פעלן .
felen
lacking

[ה] אויב אבער עמיצן פון אייך פעלט חכמה , זאל ער בעטן
oib ober emitsn fun aich felt chochme zol er beten
if however anyone of you lacks wisdom shall he ask

ביי ה׳ , וועלכער גיט שפעדיק יעדן איינעם און מאכט
bai Hashem velcher git shefedik yedn einem un macht
to Hashem who gives abundantly every one and makes

נישט צו שאנד , און עס וועט אים געגעבן ווערן. [ו] נאר זאל ער
nisht tsu shand un es vet im gegeben veren nor zol er
not to shame and it will him given be but shall he

matanot *(gifts)* are given generously and without grudging, and chochmah will be given to him. [6] But let the tefillah be offered with much bitachon in emunah *(faith)*, in no way doubting. For the doubtful man, wavering in emunah, is like a wave of the yam *(sea)*, being tossed by the wind. [7] Let not such a one presume that he will receive anything from Adoneinu. [8] He is an ish *(man)* of double mind, in all his drakhim *(ways)*, mesupak *(uncertain, having doubts)* and unstable.

[9] But let the Ach b'Moshiach of shiflut *(lowliness)* glory in the da'as that Hashem will exalt him. [10] And let the Ach b'Moshiach who has osher *(riches)* glory in his bizyoinos *(humiliation)*, in the da'as that Hashem will bring him low, because KOL HABASAR KHATZIR *(All flesh is grass)* and so he likewise will vanish. [11] For the shemesh *(sun)* rose with its burning heat and dried the grass and its TZITZ NAVEL *(flower*

בעטן מיט בטוח אמונה, גארנישט מספק ; ווארום דער
der vorem mesupek gornisht emune betuech mit beten
the because doubtful nothing faith confident with ask

צווייפלער איז געגליכן צו א כוואליע פונם ים , וואס ווערט
vert vos yam funem chvalye a tsu geglichen iz tsveifler
becomes who sea of the wave a to compared is doubter

געטראגן און געטריבן פונם ווינט. [ז] ווארום יענער מענטש זאל
zol mentsh yener vorem vint funem getriben un getrogen
shall man that because wind of the driven and carried

זיך (אפילו) נישט פארשטעלן, אז ער וועט עפעס באקומען
bakumen epes vet er az farshtelen nisht afile zich
receive anything will he that imagine not even himself

ביי דעם האר. [ח] א מאן מיט צוויי (אנטקעגנגעזעצטע) דעות איז
iz deyus antkegengezetste tsvei mit man a Har dem bai
is minds opposite two with man a L-rd the by

נישט פעסט אין קיינעם פון זיינע וועגן.
vegen zaine fun keinem in fest nisht
ways his of any in firm not

[ט] זאל דער שפלדיקער ברודער אבער זיך בארימען מיט
mit barimen zich ober bruder shofldiker der zol
with glory himself however brother lowly the let

זיין גדלות ; [י] און דער עושר מיט זיין שיפלות ;
shifles zain mit oysher der un gadles zain
abasement his with rich man the and exhaltation his

ווייל ווי א בלום פון דעם גראז וועט ער פארגיין . [יא] ווארום
vorem fargein er vet groz dem fun blum a vi vail
because pass away he will grass the of flower a as because

די זון שיינט אויף מיט איר היץ , און פארוועלקט דאס גראז,
groz dos farvelkt un hits ir mit oif shaint zun di
grass the withers and heat its with on shines son the

און די בלום פאלט דערפון אראפ, און די חנעוודיקייט פון זיין
zain fun cheynevdikeit di un arop derfun falt blum di un
its of charm the and down thereof falls flower the and

געשטאלט ווערט פארדארבן; פונקט אזוי וועט דער רייכער
raicher der vet azoi punkt fardorbn vert geshtalt
rich man the will so exactly destroyed becomes form

פארוועלקן אין זיינע וועגן.
vegen zaine in farvelken
ways his in wither

blossom fell). And the beauty of its appearance perished, so also the "oisher" *(rich man)* in his goings will fade away.

12 Ashrey is the one who stands up under nisayon *(trial)*, because, having become approved, that one will be given the Ateret HaChayyim *(Crown of Life)*, which Hashem gave as a havtachah *(promise)* to those having Ahavas Hashem. 13 However, let no one say, when he is tempted, "From Hashem I am being tempted," for Hashem cannot be tempted to crave ra'ah *(evil)*, and He Himself trips up no one with nisayon *(temptation)*. 14 But each one is tempted by his own ta'avah *(lust, yetzer hara)*, being dragged off by it and being allured. 15 Then after her conception Ta'avah gives birth to Averah *(Transgression)* and Averah, once she has fully developed, gives birth to Mavet.

16 Do not fall under a delusion, my beloved Achim b'Moshiach.

יב וואויל דעם מאן, וועלכער טראגט איבער א נסיון ;
nisoyen a iber trogt velcher man dem voil
temptation a over endures who man the blessed

ווייל ווען ער איז אויסגעפרואווט, וועט ער באקומען די
di bakumen er vet oisgepruvt iz er ven vail
the receive he will tested is he when because

קרוין פון לעבן, וואס דער האר האט צוגעזאגט די , וועלכע
velche di tsugezogt hot Har der vos leben fun kroin
who those promised has L-rd the which life of crown

האבן אים ליב . יג זאל קיינער נישט זאגן , ווען ער ווערט
vert er ven zogen nisht keiner zol lib im hoben
becomes he when say not anyone shall loved Him have

אויסגעפרואווט: איך ווער אויסגעפרואווט פון ה׳ ; ווארום
vorem Hashem fun oisgepruvt ver ich oisgepruvt
because Hashem by tempted am I tried

ה׳ קען נישט אויסגעפרואווט ווערן מיט שלעכטס , און ער
er un shlechts mit veren oisgepruvt nisht ken Hashem
he and evil things with be tempted not can Hashem

אליין פרואווט קיינעם נישט אויס; יד יעדער איינער אבער
ober einer yeder ois nisht keinem pruvt alein
however one every out not anyone tempts Himself

ווערט אויסגעפרואווט, ווען ער ווערט גערייצט פון זיינע
zaine fun gereitst vert er ven oisgepruvt vert
his by drawn away becomes he when tempted becomes

אייגענע תאוות און געלאקט. טו דאן ווערט די תאווה מעוברת און
un muberes taive di vert dan gelokt un taives eigene
and conceive desire the be then enticed and lusts own

טוט געבוירן זינד; און די זינד, ווען זי איז געווארן רייף,
raif gevoren iz zi ven zind di un zind geboiren tut
ripe become is it when sin the and sin give birth to does

געווינט דעם טויט . טז בלאנדזשעט נישט, ברידער מיינע
maine brider nisht blandzhet toit dem gevint
my brothers not wander around death the gives birth

געליבטע. יז יעדע גוטע גאב און יעדע שלמותדיקע מתנה איז
iz matone shleymesdike yede un gob gute yede gelibte
is gift complete every and gift good every beloved

17 Every good endowment and every matanah shleimah *(complete gift)* is from above, coming down from Avi HaOhrot *(the Father of Lights)* with whom there is no variation or shadow of turning. 18 Birtzon Hashem *(by the will of G-d)*, he gave birth to us by the Dvar HaEmes, that we might be a kind of bikkurim *(firstfruits)* of all he created.

19 Have da'as of this, my beloved Achim b'Moshiach. Let every man be quick to hear, slow to speak, slow to ka'as *(anger)*. 20 For the ka'as of Bnei Adam does not accomplish the Tzikat Hashem. 21 Therefore, having put away all filthiness and what remains of resha *(wickedness)* in shiflut *(lowliness)* and meekness receive the implanted Dvar Hashem which is able to save your nefashot.

22 Now be Shomrei HaDvar Hashem and not Shomei HaDvar only, thereby causing yourselves to fall under

פון אויבן, און קומט אראפ פון דעם פאטער פון ליכט, ביי
bai licht fun Foter dem fun arop kumt un oiben fun
with light of Father the from down comes and above from

וועמען עס איז נישט פאראן קיין פארענדערונג אדער א שאטן פון
fun shoten a oder farenderung kein faran nisht iz es vemen
of shadow a or change any there not is it whom

א שנוי. יח פון זיין אייגענעם רצון האט ער אונדז געבוירן
geboiren undz er hot rotsn eigenem zain fun shine a
fathered us He has will own His of alteration an

דורך דעם ווארט פון אמת, כדי מיר זאלן זיין אַן ארט
ort an zain zolen mir kedei emes fun vort dem durch
place of a be should we so that truth of word the through

ביכורים (ערשטע פרוכט) פון זיינע באשעפענישן.
bashefenishn zaine fun frucht ershte bikkurim
creatures His of fruit first first fruits

יט דאס ווייסט איר, ברידער מיינע געליבטע. נאר זאל יעדער
yeder zol nor gelibte maine brider ir veist dos
every let ever beloved my brothers you know this

מענטש זיין גיך צום הערן, פאמעלעך צום רעדן, פאמעלעך
pamelech reden tsum pamelech heren tsum gich zain mentsh
slow speak to slow hear to quick be man

צום ווערן אין כעס; כ ווארום א מענטשנס צארן איז נישט פועל
poielt nisht iz tsorn mentshns a vorem kaas in veren tsum
work not is anger man's a because angry in be to

די גערעכטיקייט פון ה׳. כא דעריבער, טוט אפ (פון זיך)
zich fun op tut deriber Hashem fun gerechtikeit di
self of up do therefore Hashem of righteousness the

יעדע אומריינקייט און איבערפלוס פון שלעכטסקייט, נעמט אָן מיט
mit on nemt shlechtskeit fun iberflus un umreinkeit yede
with on take evil doing of excess and impurity every

ענווה דאס איינגעפלאנצטע ווארט, וואס איז בכוח צו
tsu bekoyech iz vos vort aingeflantste dos anove
to able is which word excess the meekness

ראטעווען אייערע נשמות. כב זייט אבער טוער פונם ווארט,
vort funem tuer ober zeit neshomes eiere rateven
word of the doer however be souls your save

און נישט בלויז הערער, וואס פארפירן זיך אליין. כג ווייל אויב
oib vail alein zich farfiren vos herer bloiz nisht un
if for alone self misleads who hearer only not and

עמיצער איז א הערער פונם ווארט, און נישט קיין טוער, איז דער
der iz tuer kein nisht un vort funem herer a iz emitser
the is doer any not and word of the hearer a is anyone

remiyah *(deceit, deception).*
23 Because if anyone is Shomei HaDavar and not Shomrei HaDavar, this one is like a man looking at his ponum in a mirror,
24 For he observed himself and has gone away and immediately forgot what he looked like. 25 But the one having peered into the Torah HaShleimah *(the Perfect Torah)*, the Torah HaCherut *(the Torah of Freedom)*, and there remaining, not as a forgetful listener but one who is shomer mitzvot and goes into action, this one will have a bracha on his head in all his acts.

26 If anyone considers himself to be one of the Charedim [Orthodox, G-d-fearing Jewish religious ones], yet has lashon hora and does not bridle his tongue but instead causes his lev to fall under remiyah *(deceit)*, this one's chasidus *(piety)* is worthless. 27 Avodas Kodesh that is tehorah *(pure)* and tamimah *(unblemished)* before Elohim HaAv is this: to visit yetomim *(orphans)* and almanot *(widows)* in their tzoros and to

דאזיקער געגליכן צו א מאן, וועלכער קוקט אויף זיין לייבלעך
laiblech zain oif kukt velcher man a tsu geglichen doziker
personal his on looks who man a to likened this one

פנים אין א שפיגל; כד ווארום ער האט געקוקט אויף זיך און
un zich oif gekukt hot er vorem shpigl a in ponem
and himself on looked has he for mirror a in face

איז אוועקגעגאנגען; און גלייך פארגעסן, ווי ער האט
hot er vi fargesen glaich un avekgegangen iz
has he what forgets immediately and gone away is

אויסגעזען. כה דער אבער, וועלכער האט אריינגעקוקט אין
in araingekukt hot velcher ober der oisgezen
in looked in has who however the one seen

דער שלמותדיקער תורה, די תורה פון פרייהייט, און פארבלייבט
farblaibt un fraiheit fun toire di toire shleymesdiker der
abide and freedom of Torah the Torah perfect the

דערין, נישט זייענדיק קיין הערער, וואס פארגעסט, נאך א טוער
tuer a noch fargest vos herer kein zaiendik nisht derin
doer a more forgets who hearer any being not therein

בפועל (ממש), איז וואויל דעם דאזיקן אין זיין טאן. כו אויב
oib ton zain in dozikn dem voil iz mamesh bepoyel
if doing his in this the blessed is real in actions

עמיצער מיינט, אז ער איז פרום, און האלט נישט זיין צונג
tsung zain nisht halt un frum iz er az meint emitser
tongue his not controls and frum is he that thinks someone

אין דער צוים, נאר באטריגט זיין הארץ, איז דעם דאזיקנס
dozikens dem iz harts zain batrigt nor tsoim der in
very one's this is heart his deceives but bridle the in

פרומקייט פוסט. כז א לויטערע און אומבאפלעקטע פרומקייט פאר
far frumkeit umbaflekte un loitere a pust frumkeit
before frumkeit undefiled and pure a futile frumkeit

אונדזער ג-ט און פאטער איז די דאזיקע: השגחה צו געבן אויף
oif geben tsu hazhgoche dozike di iz Foter un G-t undzer
on give to charge these the is Father and G-d our

יתומים און אלמנות אין זייערע צרות, און זיך צו האלטן
halten tsu zich un tsores zeiere in almones un yesoimim
keep to oneself and afflictions their in widows and orphans

אומבאפלעקט פון דער וועלט.
velt der fun umbaflekt
world the from unspotted

be shomer against the defilement of the Olam Hazeh.

2 My Achim b'Moshiach, you do not with your acts of maso panim *(favoritism)* hold to the emunah of the glorious Adoneinu Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua. 2 For if there enter into your Beit HaKnesset *(House of Assembly, shul, synagogue, shtibel)* a man with gold rings on his fingers in expensive bekeshe *(kaftan)* and shtreimel, and there enters also an underpriviledged nebach, a kabtzen *(poor person)* in shmattes *(rags)*, 3 and you pay special attention to the takif [influential man] wearing the bekeshe and shtreimel and say, “You sit here in the seat of kibbud” *(respect, honor)*, and to the kabtzen *(pauper)* you say, “You stand there.” Or “You sit at my feet,” 4 did you not among yourselves differentiate with prejudice and became shofetim *(judges)* with machshavot re'sha *(evil thoughts)*? 5 Hinei!

ב ברידער מיינע, נישט מיט נושא־פנים־זיין זאלט איר האלטן
halten ir zolt noisa-ponem-zain mit nisht maine brider
hold you shall partiality with not my brothers

די אמונה פון אונדזער האר יהושע / ישוע המשיח ,
HaMoshiach Yeshua Yehoshua Har undzer fun emune di
the Moshiach Yeshua Yehoshua L-rd our of faith the

דעם האר פון הערלעכקייט. [ב] ווארום ווען עס קומט אריין אין
in arain kumt es ven vorem herlechkeit fun Har dem
in into comes there when because glory of L-rd the

אייער שול א מאן מיט גאלדענע רינגען, פיינע מלבושים ,
malbushem faine ringen goldene mit man a shul eier
clothing fine rings gold with man a synagogue your

און עס קומט אויך אריין אן ארעמאן אין פארבלאטיקטע
farblotikte in oreman an arain oich kumt es un
muddy in poor man an into also comes it and

קליידער; [ג] און איר קוקט זיך אום אויף דעם , וועלכער טראגט
trogt velcher dem oif um zich kukt ir un kleider
wears which the one on over self look you and clothing

די פיינע מלבושים , און זאגט: זעץ דיך דא אנידער אויף דעם
dem oif anider do dich zets zogt un malbushem faine di
the on down here you sit say and clothing fine the

בעסטן ארט ; און דעם אביון זאגט איר: דו שטיי דארטן,
dorten shtei du ir zogt evyen dem un ort bestn
there stand you you says pauper to the and place best

אדער זעץ דיך אנידער אונטן אויף מיין פוסבענקל; [ד] צי מאכט
macht tsi fusbenkel main oif unten anider dich zets oder
makes footstool my on below down you sit or

איר דען נישט קיין אונטערשייד צווישן אייך אליין , און
un alein aich tsvishen untersheid kein nisht den ir
and yourselves you among difference any not then you

ווערט שופטים מיט בייזע מחשבות ? [ה] הערט זיך צו, געליבטע
gelibte tsu zich hert machshoves beize mit shoftim vert
beloved to self hear thoughts evil with judges be

ברידער מיינע, צי האט דען ה׳ נישט אויסדערוויילט די
di oisderveilt nisht Hashem den hot tsi maine brider
the chosen not Hashem then has my brothers

My beloved Achim b'Moshiach, did not Der Oybershter make the Aniyim of the Olam Hazeh in fact Bechirim of Hashem to be rich in emunah and also yoreshim of the Malchut Hashem, which Adoshem gave as a havtachah *(promise)* to those with Ahavas Hashem? 6 But you dishonored the ish evyon *(poor man, pauper)*. Do not the oishirim *(rich ones)* oppress you and they drag you into the Batei Din *(Bet Din courts)*? 7 Do they not commit Chillul Hashem gidduf *(blasphemy)* against the Rebbe, Melech HaMoshiach's Shem Tov that has been named upon you?

8 If indeed you are shomer regarding the Dat HaMalkhut *(Royal Decree)*, as it is written in the Kitvei Hakodesh, V'AHAVTAH L'REI'ACHA KAMOCHA *(And thou shalt love thy neighbor as thyself)* you do well. 9 But if you show maso panim *(favoritism)*, you are chote'im *(sinners)* committing averos *(transgressions)*

אביונים אין דער וועלט, אז זיי זאלן זיין עשירים אין
in oishirim zain zolen zei az velt der in evyoinim
in rich be should they that world the in poor people

אמונה און יורשים פון דעם מלכות , וואס ער האט צוגעזאגט
tsugezogt hot er vos Malchus dem fun yoreshim un emune
promised has he which kingdom the of heirs and faith

די , וואס האבן אים ליב ! [ו] איר אבער האט פארשעמט דעם
dem farshemt hot ober ir lib im hoben vos di
the put to shame have however you love him have who the

ארעמאן . די רייכע לייט , צי דריקן זיי דען אייך נישט
nisht aich den zei driken tsi lait raiche di oreman
not you then they oppress do people rich the poor man

אונטער, און זיי אליין, צי שלעפן זיי אייך דען נישט צום
tsum nisht den aich zei shlepen tsi alein zei un unter
to the not then you they drag do alone they and under

בית דין ? [ז] צי לעסטערן זיי דען נישט אליין דעם
dem alein nisht den zei lesteren tsi din beis
the themselves not then they blaspheme do judge house

גוטן נאמען, וואס איז גערופן געווארן איבער אייך? [ח] דאך אויב
oib doch aich iber gevoren gerufen iz vos nomen gutn
if yet you over become called is which Name good

איר זענט מקיים דאס קעניגלעכע געזעץ לויט דעם פסוק:
pasuk dem loit gezets kenigleche dos mekaiem zent ir
verse the according to law royal the fulfill are you

דו זאלסט ליב האבן דיין חבר ווי דיך אליין, (ויקרא
Vayikra alein dich vi chaver dain hoben lib zolst du
Leviticus alone you as neighbor your have love you shall you

יט, יח.) טוט איר וואויל ; [ט] אויב אבער איר זענט נושא
noisa zent ir ober oib voil ir tut ich it
partiality are you however if blessed you do 18 19

פנים , טוט איר א זינד, און ווערט פארמשפט פון דער תורה ,
toire der fun farmishpet vert un zind a ir tut ponem
Torah the by condemned become and sin a you do face

ווי פושעים. [י] ווארום ווער עס וועט האלטן די גאנצע תורה , וועט
vet toire gantse di halten vet es ver vorem posheim vi
will Torah whole the keep will it who because lawless as

אבער שטרויכלען אין איין זאך , האט ער זיך פארשולדיקט
farshuldikt zich er hot zach ein in shtroichlen ober
do wrong himself he has thing one in stumble however

אין אלעם. [יא] ווארום דער , וועלכער האט געזאגט: לא
la gezogt hot velcher der vorem alem in
do not said has who the One because all in

against the Torah. 10 For whoever is shomer over kol haTorah but stumbles in one mitzvah, such is condemned as ashem *(guilty)* of averoh *(transgression)* of kol mitzvot. 11 For the One having said, LO TINAF *(You shall not commit adultery)* said also LO TIRTZACH *(You shall not murder)*. Now if you do not commit adultery but you do murder, you have become a Poshei'a al mitzvot HaTorah *(Transgressor of the Torah)*. 12 So let your devarim *(words)* be and so let your ma'asim *(deeds)* be as those who are about to come under the judgment of the Torah HaCherut. 13 For the Din *(Judgment)* will be without rachamim *(mercy)* to the one not having shown rachamim. Rachamim wins the nitzachon *(victory)* over HaDin.

14 What is the revach *(gain, profit)*, my Achim b'Moshiach, if anyone claims to have emunah but does not have ma'asim *(deeds)*? Surely not such "emunah" is able to bring

תנאף (זאלסט נישט נואפן) האט אויך
oich hot noyefn nisht zolst tnaf
also has commit adultery not you shall commit adultery

געזאגט: לא תרצח (זאלסט נישט מארדן); ווען אבער
ober ven morden nisht zolst tirtsach la gezogt
however when murder not you shall murder do not said

דו נואפסט נישט, באגייסט אבער א מארד , ביסטו געווארן
gevoren bistu mord a ober bagaist nisht noyefst du
become you are murder a however commit not adultery you

א פושע אין דער תורה. (שמות כ, יג-יד.) יב רעדט אזוי,
azoi redt ig-id ch Shemot toire der in pesha a
so speak 13-14 20 Exodus Torah the in transgressor a

און טוט אזוי, ווי (מענטשן, וואס) דארפן געמשפט ווערן דורך דער
der durch veren gemishpet darfen vos mentshn vi azoi tut un
the by be judged must who men as so act and

תורה פון פרייהייט. יג ווארום דאס משפט איז אומרחמנותדיק
umrachmonesdik iz mishpot dos vorem fraiheit fun toire
pitiless is judgment the because freedom of Torah

אויף דעם , וועלכער האט נישט ארויסגעוויזן קיין רחמנות ;
rachmones kein aroisgevizn nisht hot velcher dem oif
mercy any shown not has who the one on

בארעמהארציקייט טריאומפירט איבער דעם משפט .
mishpot dem iber triumfirt baremhartsikeit
judgment the over triumphs mercy

יד וואס נוצט עס, ברידער מיינע, ווען איינער זאגט, ער
er zogt einer ven maine brider es nutst vos
he says one when my brothers it is used what

האט אמונה, נאר קיין מעשים האט ער נישט? צי קען אים דען
den im ken tsi nisht er hot maisim kein nor emune hot
then him can not he has deeds any but faith has

די (ציטירן ניטציטירן) אמונה העלפן? טו אויב א ברודער אדער א
a oder bruder a oib helfen emune nitsitiren tsitiren di
a or brother a if save faith unquote quote the

שוועסטער זענען נאקעט, און עס פעלט זיי די טאג טעגלעכע
tegleche tog di zei felt es un naket zenen shvester
daily day the them is lacking it and naked are sister

him to Yeshu'at Eloheinu? 15 If an Ach b'Moshiach or an Achot b'Moshiach is dressed in shmattes *(tatters)* and lacking "lechem chukeinu" *(our daily bread)*, 16 and anyone of you says to them, "Go in shalom! Be warmed and fed!" but you do not give to them the physical necessities, what is the revach *(profit)*? 17 So also Emunah, if alongside it there is not in its company Ma'asim, is by itself niftar *(deceased, dead)*.

18 But someone will say, "You have emunah and I have ma'asim." You make known to me the Hisgalus haSod *(the revelation of the mystery)* of your emunah without your ma'asim, and I'll show you, Chaver, from my ma'asim, the Emunah. 19 So you're impressed with yourselves that with your emunah you can recite the kri'at Shema, nu? O you do so well... why, even the shedim have your da'as and emunah! But they shudder! 20 Are you willing to have da'as, O hollow man, that "Emunah" unharnessed to Ma'asim,

שפייז, טז און עמיצער פון אייך זאגט צו זיי : גייט אייך לשלום ,
lesholem aich geit zei tsu zogt aich fun emitser un shpaiz
in peace you go them to says you of someone and food

ווארעמט זיך אָן און זעטיקט זיך ; איר גיט זיי
zei git ir zich zetikt un on zich varemt
them give you yourselves satiate and on yourselves warm

אבער נישט דאס נויטווענדיקע פארן גוף , וואס נוצט עס?
es nutst vos guf farn noitvendike dos nisht ober
it is used what body for the necessary the not however

יז אויך אזוי די אמונה, אויב זי האט נישט קיין מעשים, איז זי טויט
toit zi iz maisim kein nisht hot zi oib emune di azoi oich
dead it is deeds any not has it if faith the so also

פאר זיך אליין. יח נאר עמיצער וועט זאגן: דו האסט אמונה, און
un emune host du zogen vet emitser nor alein zich far
and faith have you say will someone but alone self for

איך האב מעשים? ווייז מיר דיין אמונה אָן די מעשים, און
un maisim di on emune dain mir vaiz maisim hob ich
and deeds the without faith your me show deeds have I

איך וועל דיר ווייזן מיין אמונה דורך די מעשים. יט גלויבסט,
gloibst maisim di durch emune main vaizen dir vel ich
believe deeds the through faith my to show you will I

אז עס איז פאראן איין ג-ט? דו טוסט וואויל! אפילו די טייוולאנים
taivlanim di afile voil tust du G-t ein faran iz es az
demons the even well do you G-d one there is it that

גלויבן עס און ציטערן. כ דו ווילסט אבער וויסן , אָ פוסטער
puster o visen ober vilst du tsiteren un es gloiben
empty o know however want you tremble and it believe

מענטש, אז גלויבן אָן מעשים איז טויט? כא צי איז דען
den iz tsi toit iz maisim on gloiben az mentsh
then is dead is deeds without faith that man

נישט אברהם אבינו גערעכטפערטיקט געווארן דורך
durch gevoren gerechtfertikt avinu Avraham nisht
through become justified our father Abraham not

מעשים, מקריב זייענדיק יצחקן זיין זון אויף דער עקידה ?
Akedah der oif zun zain Yitschakn zaiendik makrev maisim
akedah the on son his Isaac being offer deeds

כב זעסט , אז די אמונה האט מיטגעווירקט מיט זיינע מעשים,
maisim zaine mit mitgevirkt hot emune di az zest
deeds his with work along has faith the that you see

און דורך די מעשים איז די אמונה געווארן שלמותדיק; כג און
un shleymesdik gevoren emune di iz maisim di durch un
and perfected become faith the is deeds the through and

stands idle? [21] Avraham Avinu, was he not YITZDAK IM HASHEM *(justified with G-d)* by his ma'asim when he performed the akedah *(binding)* and offered up Yitzchak Bno *(Isaac his son)* upon the mizbe'ach? [22] Hinei! While Avraham Avinu's Emunah was working, working right alongside was Avraham Avinu's Ma'asim, and by Ma'asim the emunah was made shleimah! [23] And the Kitvei Hakodesh was fulfilled, Avraham Avinu V'HE'EMIN B'HASHEM V'YACHSHEVEHA LO TZEDAKAH *(believed Hashem and it was accounted to him for righteousness).* He was even called "Ohev Hashem" *("Friend of G-d").* [24] You see that from Ma'asim a man is YITZDAK IM HASHEM and not from "Emunah" alone. [25] And likewise also Rachav the Zonah — was she not made YITZDAK IM HASHEM from Ma'asim, having received the messengers and having sent them out a different way? [26] For just as the guf *(body)* without the neshamah is niftar *(deceased, dead)*, so also is Emunah without Ma'asim.

עס איז דערפילט געווארן דער פסוק, וואס זאגט: און אברהם
es iz derfilt gevoren der pasuk vos zogt un Avraham
it is fulfilled become the verse which says and Abraham

האט געגלויבט ה׳ , און עס איז אים פאררעכנט געווארן צו
hot gegloibt Hashem un es iz im farrechnt gevoren tsu
did believe Hashem and it is him reckoned become to

גערעכטיקייט ; (בראשית טו, ו.) און ער איז גערופן געווארן א
gerechtikeit Bereshis tu u un er iz gerufen gevoren a
righteousness Genesis 15 6 and he is called become a

פריינד פון ג-ט. (ישעיהו מא, ח.) [כד] איר זעט, אז א מענטש
fraind fun G-t Yeshayah ma ch ir zet az a mentsh
friend of G-d Yeshayah 41 8 you see that a man

ווערט גערעכטפערטיקט דורך מעשים, און נישט דורך אמונה
vert gerechtfertikt durch maisim un nisht durch emune
is justified through deeds and not through faith

אליין. [כה] און אויף אן ענלעכן אופן איז דען רחב הזונה
alein un oif an enlechn oifen iz den Rachav hazoine
alone and on an likewise way is then Rachab the prostitute

נישט גערעכטפערטיקט געווארן דורך מעשים, ווען זי האט
nisht gerechtfertikt gevoren durch maisim ven zi hot
not justified become through deeds when she has

אויפגענומען די מרגלים און זיי אוועקגעשיקט אויף אן אנדערן
oifgenumen di meragl un zei avekgeshikt oif an andern
welcomed the spies and them sent away on an other

וועג? (יהושע ו, כה.) [כו] ווארום פונקט ווי א גוף אָן א
veg Yehoshua u chh vorem punkt vi a guf on a
way Yehoshua 6 25 because exactly as a body without a

נשמה איז טויט, אויך אזוי איז די אמונה אָן מעשים טויט.
neshome iz toit oich azoi iz di emune on maisim toit
soul is dead also so is the faith without deeds dead

3 Not many of you, Achim b'Moshiach, should be Morim for Moshiach, als *(since)*, as far as concerns Mishpat Hashem, you have da'as that we Messianic morim will have the chomer haDin *(rigor of the Law)* fall on us more severely. 2 For all of us stumble variously. If anyone as far as lashon hora is concerned, does not stumble, this one is an ish tamim able to bridle also the entire guf *(body)*. 3 And if we put bits into the mouths of susim *(horses)* to bring them into mishma'at *(obedience)*, in just this way we direct their whole gufot *(bodies)*. 4 Hinei, also the oniyot *(ships)*, even though gedolot and driven by gales, are guided by a very small rudder wherever the impulse of the one steering directs. 5 So also the lashon *(tongue)*, an evar katon *(small member)* speaks of RAVREVAN *(boastful things)*. Hinei, an eish ketanah *(small fire)* and yet how great a forest it can set ablaze! 6 And the lashon is an Eish, the lashon is made an Olam HaAvel *(World of Iniquity)* among

ג זאלן נישט פיל פון אייך ווערן רבנים , ברידער מיינע,
maine brider rabonim veren aich fun fil nisht zolen
my brothers teachers be you of many not should

וויסנדיק , אז מיר וועלן באקומען א הארבער משפט .
mishpot harber a bakumen velen mir az visendik
judgment severer a receive will we that knowing

ב ווארום אין א סך זאכן שטרויכלען מיר אלע. אויב עמיצער
emitser oib ale mir shtroichlen zachn sach a in vorem
someone if all we stumble things many a in because

שטרויכלט נישט אין קיין ווארט, איז ער א שלמותדיקער מענטש,
mentsh shleymesdiker a er iz vort kein in nisht shtroichlt
man perfect a he is word any in not stumbles

בכח צו האלטן אפילו דעם גאנצן גוף אין דער צוים . ג און
un tsoim der in guf gantsn dem afile halten tsu b'koach
and bridle the in body entire the even hold to able

אויב מיר לייגן אריין ציימלעך אין די מיילער פון די פערד ,
ferd di fun meiler di in tsaimlech arain leigen mir oib
horses the of mouths the in bits into put we if

כדי זיי צו מאכן געהארכזאם צו אונדז, פירן מיר אויך
oich mir firen undz tsu gehorchzam machen tsu zei kedei
also we guide us to obedient make to them so that

דעם גאנצן קערפער זייערן. ד אָט אויך די שיפן, הגם זיי
zei hagam shifn di oich ot zeiern kerper gantsn dem
they although ship the also just their body entire the

זענען אזוי גרויס און ווערן געטריבן פון שטארקע ווינטן , ווערן דאך
doch veren vintn shtarke fun getriben veren un grois azoi zenen
yet be winds strong of driven be and large so are

געלענקט פון דעם קלענסטן רודער , וואוהין דער שטייערמאן
shtayerman der vuahin ruder klenstn dem fun gelenkt
steerman the where rudder very small the by steered

וויל . ה פונקט אזוי איז אויך די צונג א קליין אבר , און
un Ever klein a tsung di oich iz azoi punkt vil
and member small a tongue the also is so exactly wants

בארימט זיך מיט גרויסע זאכן . זע , וואס פאר א גרויסן וואלד
vald groisn a far vos ze zachn groise mit zich barimt
forest great a for who look things great with itself boast

א קליין פייערל קען אנצינדן ! ו אויך די צונג איז א פייער;
faier a iz tsung di oich ontsinden ken faierl klein a
fire a is tongue the also set ablaze can fire small a

ווי א וועלט פון אומגערעכטיקייט שטייט זי צווישן אונדזערע
undzere tsvishen zi shteit umgerechtikeit fun velt a vi
our among it stands unrighteousness of world a as

our evarim *(members)*, defiling with a stain kol haGuf *(whole body)*, and setting ablaze the course of life, and is itself set by eish in Gehinnom. [7] For every species both of wild animals and birds, reptiles and marine creatures is tamed and has been tamed by humankind. [8] But the Lashon no one of Bnei Adam is able to tame, an uncontrollable ra'ah *(evil)*, full of deadly zuhamah *(contamination)*. [9] With this we say a bracha to Hashem, Adoneinu and Avoteinu, and with this we put a kelalah *(curse)* on Bnei Adam, who have been created according to the demut Elohim. [10] Out of the same PEH comes forth bracha and also kelalah. My Achim b'Moshiach, these things ought not to be. [11] Surely not out of the same makor *(fountain)* pours forth mayim both sweet and bitter? [12] Surely an etz te'enah *(fig tree)* cannot yield olives, my Achim b'Moshiach, or a grape vine figs? Neither can salt water yield sweet water.

אברים , זי באפלעקט דעם גאנצן קערפער און צינדט אָן
on tsindt un kerper gantsn dem baflekt zi eivrem
on kindles and body entire the defiles it body parts

דעם לויף פון לעבן און ווערט (אליין) אנגעצונדן
ongetsunden alein vert un leben fun loif dem
kindled itself becomes and life of whole course the

פונם גיהנום . [ז] ווארום יעדן מין חיות און עופות,
ofot un chayes min yedn vorem Gehinnom funem
birds and beasts species every because Gehinnom of the

שרצים און באשעפענישן אין ים , איז דער מענטשלעכער מין
min mentshlecher der iz yam in bashefenishn un shrotsim
species human the is sea in creatures and reptiles

געצאמט און האט געצאמט געווען ; [ח] די צונג אבער קען
ken ober tsung di geven getsamt hot un getsamt
can however tongue the become tamed has and tamed

קיין מענטש נישט באצווינגען; אן אומרואיק שלעכטס, פול אנגעפילט
ongefilt ful shlechts umruik an batsvingen nisht mentsh kein
filled full evil restless a subjugate not man any

מיט דעם סם המות . [ט] מיט איר לויבן מיר דעם האר (ג-ט)
G-t Har dem mir loiben ir mit hamut sam dem mit
G-d L-rd the we praise it with of death poison the with

און פאטער; און מיט איר פלוכן מיר די מענטשן, וועלכע זענען
zenen velche mentshn di mir fluchen ir mit un Foter un
are which men the we curse it with and Father and

באשאפן געווארן אין ה׳ס געשטאלט. [י] פון דעם זעלביקן
zelbikn dem fun geshtalt Hashems in gevoren bashafen
same the out of form Hashem's in become created

מויל קומט ארויס א ברכה און א קללה. ברידער מיינע, אזוי
azoi maine brider klole a un broche a arois kumt moil
so my brothers curse a and blessing a out comes mouth

דארף עס נישט זיין. [יא] צי שפרודלט דען דער קוואל פון דער
der fun kval der den shprudlt tsi zain nisht es darf
the of source the then spring up be not it must

זעלביקער עפענונג דאס זיסע (וואסער) און דאס ביטערע? [יב] צי
tsi bitere dos un vaser zise dos efenung zelbiker
bitter the and water sweet the opening same

קען דען , ברידער מיינע, א פייגנבוים ברענגען איילבערטן, אדער א
a oder eilbertn brengen faignboim a maine brider den ken
a or olives bring fig tree a my brothers then can

ווײנשטאק פײגן? אויך קען א געזאלצענער (קוואל) נישט געבן קײן
kein geben nisht kval gezaltsener a ken oich faign vainshtok
any give not source salty a can also figs vine

זיס וואסער.
vaser zis
water sweet

[13] Who has chochmah and binah among you? Let him show by his hitnahagut hatovah *(good conduct)* that the ma'asim of him are of the shiflut *(lowliness)* of chochmah. [14] But if bitter kina *(jealousy)* you have and anochiyut *(selfishness)* in your levavot, do not boast and speak sheker against HaEmes. [15] This is not the Chochmah coming down and descending from above, but is of the Olam Hazeh, of this world and of shedim. [16] For where kina and anochiyut are, there is tohu vavohu *(disorder, chaos)* and every ra'ah. [17] But the chochmah from above is berishonah *(in the first place)* tehorah *(pure)*, then ohevet shalom *(peace-loving)*, then eidel *(gentle)* and considerate, then full of rachamim and p'ri tov, and without maso panim and tzevi'ut. [18] And the p'ri haTzedek is shalom sown by the ones making shalom.

יג ווער איז א חכם און א פארשטאנדיקער צווישן אײך? זאל
zol aich tsvishen farshtandiker a un chochem a iz ver
shall you among understanding a and wise a is who

ער ארויסווײזן זײנע מעשים דורך זײן גוטער פירונג מיט
mit firung guter zain durch maisim zaine aroisvaizen er
with conduct good his through deeds his show he

עניוותדיקײט פון חכמה . יד אויב אבער איר האט ביטערע
bitere hot ir ober oib chochme fun anivesdikeit
bitter have you however if wisdom from meekness

קנאה און צאנקערײ אין אײער הארץ, זאלט איר זיך
zich ir zolt harts eier in tsankerei un kine
yourselves you shall heart your in quarrelsome and envy

נישט בארימען, און נישט זאגן ליגנט קעגן דעם אמת . טו די
di emes dem kegen lignt zogen nisht un barimen nisht
the truth the against lie say not and boast not

דאזיקע חכמה קומט נישט אראפ פון אויבן , נאר איז ערדיש,
erdish iz nor oiben fun arop nisht kumt chochme dozike
earthy is but above from down not comes wisdom these

גשמיותדיק , טײוולאניש. טז ווארום וואו עס איז פאראן קנאה
kine faran iz es vu vorem taivlanish gashmiesdik
envy there is it where because devilish fleshly

און צאנקערײ , דארטן איז מהומה און אלדאס בײז. יז די
di beiz aldos un mehume iz dorten tsankerei un
the evil everything and turmoil is there quarrelsome and

חכמה אבער , וואס איז פון אויבן , איז קודם כל לויטער,
loiter kol koidem iz oiben fun iz vos ober chochme
pure all before is above from is which however wisdom

דאן פרידלעך , באשײדן , נאכגעביק , פול מיט רחמים
rachomim mit ful nochgebik basheiden fridlech dan
mercy with full willing to yield gentle peaceable then

און גוטע פירות, אומפארטײאיש , נישט צבועקיש . יח און די
di un tsvuakish nisht umparteyish peires gute un
the and hypocritical not without partiality fruits good and

4 From where do milchamot *(wars)* come? What is their goirem *(driving force)*? And from where come fights among you? Is it not from here, from the ta'avot *(lusts)* of you warring in your evarim *(members)*? [2] You lust for something and you do not have it; you kill and you envy and you are not able to obtain. You get involved in machalokot *(divisions of dissensions)* and fights. You do not have because you fail to daven with your request. [3] Or you make techinot *(petitions)* and you do not receive, because you ask wrongly, that on your ta'avot *(lusts)* you may spend what you receive. [4] No'efot *(adulterers)*! Do you not have da'as that to have shaichus *(closeness, friendship, intimacy)* with the Olam Hazeh is eyvah im Hashem *(enmity with G-d)*? Therefore, whoever chooses to make the Olam

פרוכט פון גערעכטיקייט ווערט געזייעט אין שלום פאר די, וואס
vos di far sholem in gezaiet vert gerechtikeit fun frucht
who the for peace in sown is righteousness of fruit

מאכן שלום.
sholem machen
peace make

ד פונוואנען זשע זענען מלחמות און פונוואנען זענען
zenen funvanen un milchomes zenen zhe funvanen
are from where and wars are then from where

קריגערייען ביי אייך? צי דען נישט פונדאנען, פון אייערע
eiere fun fundanen nisht den tsi aich bai krigeraien
your from from here not then you among quarrels

תאוות, וואס ראנגלען זיך אין די אברים אייערע? [ב] איר
ir eiere eivrem di in zich ranglen vos taives
you your body parts the in self wrestle which lusts

גלוסט, און האט נישט; איר הרגעט און זענט מקנא, און קענט
kent un mekane zent un harget ir nisht hot un glust
can and envious are and kill you not have and you want

עס נישט דערגרייכן; איר קריגט זיך ארום און האלט מלחמה;
milchome halt un arum zich krigt ir dergreichen nisht es
war wage and around self quarrel you obtain not it

איר האט נישט צוליב דעם, וואס איר בעט נישט. [ג] איר בעט
bet ir nisht bet ir vos dem tsulib nisht hot ir
ask you not ask you that this on account of not have you

יא און באקומט נישט, ווייל איר בעט שלעכט, כדי איר
ir kedei shlecht bet ir vail nisht bakumt un yo
you so that wrongly ask you because not receives and yes

זאלט עס פארצערן אין אייערע תאוות. [ד] איר נואפות, צי ווייסט
veist tsi noyefos ir taives eiere in fartseren es zolt
know adulterers you lusts your in devour it shall

איר דען נישט, אז די ליבע פון עולם הזה, איז פיינטשאפט
faintshaft iz hazeh oilem fun libe di az nisht den ir
hatred is the this world of love the that not then you

פאר ה׳? דעריבער, ווער עס וויל זיין א ליבהאבער פון דער
der fun libhober a zain vil es ver deriber Hashem far
the of lover a be wants it who therefore Hashem to

וועלט, דער ווערט א שונא פון ה׳. [ה] אדער מיינט
meint oder Hashem fun soine a vert der velt
think or Hashem of enemy a becomes this one world

איר, אז אומזיסט זאגט דער פסוק: צו קנאה גלוסט
glust kine tsu pasuk der zogt umzist az ir
yearns jealously envy to verse the says in vain that you

Hazeh his Oihev is made an Oyev *(Enemy)* of Hashem. 5 Or do you think that in vain the Kitvei Hakodesh attests that Hashem yearns jealously over the Ruach Hakodesh He causes to dwell in us? 6 But He gives all the more Chen v'Chesed! Therefore it says, Hashem LALETZIM HU YALITZ V'LA'ANAYIM YITEN CHEN *(Hashem opposes the proud mocker but gives grace to the humble).* 7 Submit yourselves in mishma'at *(obedience)* to Hashem. Resist HaSatan, and he will flee from you. 8 Draw near to Hashem and Hashem will draw near to you. Cleanse your yadayim *(hands)*, you chote'im *(sinners)*! And purify your levavot, you anashim of double mind! 9 Lament and mourn and weep. Let the tzechok *(laughter)* of you be changed to avelut *(mourning)*, and the simcha of you be turned to tugah *(sadness)*. 10 Be humbled before Hashem and He will exalt you.

11 Do not speak lashon hora against an Ach

דער גייסט, וועלכן ער האט געמאכט וואוינען אין אונדז? [ו] גרעסער
greser undz in voinen gemacht hot er velchen Gaist der
greater us in dwell made has He that Spirit the

אבער איז דער חסד, וועלכן ער גיט. דערפאר זאגט ער:
er zogt derfar git er velchen chesed der iz ober
He says therefore gives He which grace the is however

ה׳ שטעלט זיך אנטקעגן די שטאלצע, די נידעריקע אבער
ober niderike di shtoltse di antkegen zich shtelt Hashem
however low the proud the against self puts Hashem

גיט ער חן. (משלי ג, לד.) [ז] אונטערטעניקט זשע זיך
zich zhe untertenikt ld g Mishle chein er git
yourselves then submit 34 3 Proverbs favor He gives

צו ה׳; און שטעלט זיך אנטקעגן דעם שׂטן, און ער
er un Satan dem antkegen zich shtelt un Hashem tsu
he and Satan the against yourselves put and Hashem to

וועט אנטלויפן פון אייך. [ח] דערנענטערט זיך צו ה׳,
Hashem tsu zich dernentert aich fun antloifen vet
Hashem to yourselves come near you from flee will

און ער וועט זיך דערנענטערן צו אייך. רייניקט אייערע
eiere reinikt aich tsu dernenteren zich vet er un
your cleanse you to get closer Himself will He and

הענט, איר חוטאים, און מאכט לויטער אייערע הערצער, איר
ir hertser eiere loiter macht un choytim ir hent
you hearts your pure make and sinners you hands

צוויי-הארציקע. [ט] פייניקט זיך און טרויערט און וויינט;
veint un troiert un zich painikt tsvei-hartsike
weep and grieve and yourselves torture double-hearted

זאל אייער געלעכטער פארקערט ווערן צו געוויין, און אייער
eier un gevein tsu veren farkert gelechter eier zol
your and weeping to be reverse laughter your shall

שמחה צו טרויער. [י] דערנידעריקט אייך פאר ה׳, און ער
er un Hashem far aich dernideriktt troier tsu simcha
He and Hashem before you humble sadness to joy

וועט אייך דערהייבן.
derheibn aich vet
to raise up you will

[יא] בארעדט נישט איינער דעם אנדערן, ברידער. ווער עס
es ver brider andern dem einer nisht baredt
it who brothers other the one not speak ill of

בארעדט א ברודער אדער משפט זיין ברודער, דער
der bruder zain mishpot oder bruder a baredt
this one brother his judges or brother a speak ill of

b'Moshiach. The one speaking against an Ach b'Moshiach or setting himself up as a shofet *(judge)* of his Ach b'Moshiach speaks against the Torah and sets himself up as shofet of the Torah. Now if the Torah you judge, you are not Shomrei HaTorah but a shofet.
12 One is the Mekhokek *(Law-Giver)* and HaShofet *(The Judge)*, the One who is able to save and to destroy. But who are you, the one who has set yourself up as the shofet of your re'a *(neighbor)*?

13 Come now, you who say, "Hayom *(today)* or makhar *(tomorrow)* we will go into this or that city and we will do business there a year and will sell and make a revach *(profit)*."
14 Yet you do not even have da'as of what tomorrow's "yom" may bring. Look at your life! Are you not an ed *(mist)*, appearing a short time, then indeed disappearing? 15 Instead of this, you ought to say "Im yirtzeh Hashem" *(if the L-rd wills)* "we will live, also

בארעדט די תורה און משפט די תורה ; אויב אבער דו
du ober oib toire di mishpot un toire di baredt
you however if Torah the judges and law the speak ill of

משפטסט די תורה , ביסטו שוין נישט קיין עוסק אין דער
der in oisek kein nisht shoin bistu toire di mishpetst
the in devotee any not already you are Torah the judge

תורה, נאר א שופט. יב איינער איז דער געזעצגעבער און שופט ,
shoifet un gezetsgeber der iz einer shoifet a nor toire
Judge and Lawgiver the is one judge a but law

דער , וועלכער איז בכוח צו ראטעווען און צו פארדארבן;
fardarbn tsu un rateven tsu bekoyech iz velcher der
destroy to and save to able is who the One

ווער אבער ביסטו , וואס משפטסט דיין חבר ?
chaver dain mishpetst vos bistu ober ver
neighbor your judges who you are however who

יג איצט קומט איר, וועלכע זאגן : היינט אדער מארגן וועלן
velen morgen oder haint zogen velche ir kumt itst
will tomorrow or today say who you comes now

מיר פארן אין דער און דער שטאט אריין און דארטן פארבלייבן
farblaiben dorten un arain shtot der un der in foren mir
remain there and into city that and this one in travel we

א יאר און האנדלען און פארדינען; יד און איר ווייסט דאך
doch veist ir un fardinen un handlen un yor a
after all know you and earn and trade and year a

נישט, וואס מארגן וועט זיין ! וואס איז אייער לעבן? ווארום איר
ir vorem leben eier iz vos zain vet morgen vos nisht
you for life your is what be will tomorrow what not

זענט א נעפל, וואס באווייזט זיך אויף א וויילע און שפעטער
shpeter un vaile a oif zich bavaizt vos nepel a zent
later and while a on itself shows which mist a are

ווערט ער פארשווונדן (זע לוקס כד, לא). טו אנשטאט דעם
dem onshtot la chd luks ze farshvundn er vert
this instead 31 24 Luke look vanish it becomes

זאלט איר זאגן : אם ירצה ה׳ — און מיר וועלן לעבן, וועלן
velen leben velen mir un Hashem yirtsah im zogen ir zolt
will live will we and Hashem wills if say you shall

we will do this or that."
16 But now you boast in your pretensions. All such ravrevanut *(boastfulness)* is ra'ah *(evil, wickedness)*.
17 To the one having da'as, therefore, knowing to do tov and not doing it, to him it is chet.

5 Come now, you who have osher *(riches)*, weep, howling over your miseries coming upon you.
2 The osher of you has rotted and your malbush has become moth-eaten.
3 The gold of you and the silver has been corroded and the corrosion of them will be for a solemn eidus against you, and will eat the basar of you as Eish. You stored up otzar *(treasure)* in the Acharit Hayamim!
4 Hinei, the wages of the po'alim *(workers)* who cut your fields, the wages you fraudulently withheld, those wages cry out, and the cries of the harvesting po'alim have reached the ears of Adonoi Tz'vaot.
5 You lived in indulgence upon ha'aretz and lolled

מיר טאן די דאזיקע זאך אדער יענע. טז און איצט בארימט איר
ir barimt itst un yene oder zach dozike di ton mir
you boast now and those or things these the do we

זיך מיט אייער גאווה ; יעדע אזעלכע בארימעריי
barimeray azelche yede gaive eier mit zich
boasting such every arrogant conceit your with yourselves

איז בייז. יז דעריבער ווער עס ווייסט צו טאן גוטס, און טוט עס
es tut un guts ton tsu veist es ver deriber beiz iz
it does and good do to knows it who therefore evil is

נישט, איז עס פאר אים א זינד.
zind a im far es iz nisht
sin a him for it is not

ה איצט קומט איר, די עשירים ; וויינט און קלאגט אויף
oif klogt un veint oishirim di ir kumt itst
on wail and weep rich ones the you comes now

אייערע צרות , וועלכע קומען (אויף אייך). ב אייער רייכקייט
raichkeit eier aich oif kumen velche tsores eiere
wealth your you on to come which troubles your

איז פארפוילט געווארן, און אייערע מלבושים זענען מילביק .
milbik zenen malbushem eiere un gevoren farfoilt iz
moth-eaten are clothes your and become rotten is

ג אייער גאלד און זילבער איז פארזשאווערט; און זייער זשאווער
zhaver zeier un farzhavert iz zilber un gold eier
rust their and rusted is silver and gold your

וועט זיין פאר אן עדות צו אייך, און עס וועט פארצערן אייערע
eiere fartseren vet es un aich tsu eides an far zain vet
your devour will it and you to witness a for be will

לייבער ווי פייער. איר האט אייך איינגעזאמלט אוצרות אין די
di in oitseres aingezamlt aich hot ir faier vi laiber
the in treasures gathered you have you fire as bodies

לעצטע טעג. ד זע , דער לוין פון די ארבעטער, וועלכע האבן
hoben velche arbeter di fun loin der ze teg letste
have which laborers the of wages the look days last

איינגעזאמלט דעם שניט פון אייערע פעלדער, (דער לוין),
loin der felder eiere fun shnit dem aingezamlt
wages the fields your of harvest the gathered

וועלכער איז פון אייך צוריקגעהאלטן, שרייט ; און די געשרייען פון
fun geshraien di un shrait turikgehalten aich fun iz velcher
of shouts the and cry out held back you of is which

די שניטער זענען אריינגעקומען אין די אויערן פון דעם האר, (דעם
dem Har dem fun oiern di in araingekumen zenen shniter di
the L-rd the of ears the in come in are reapers the

ג-ט פון) צבאות . [ה] איר האט געלעבט אין תענוגים אויף דער ערד
erd der oif tainugim in gelebt hot ir Tsevaos fun G-t
earth the on pleasures in lived have you of hosts of G-d

און זיך אנגעטאן פארגעניגנס; איר האט געפאשעט אייערע
eiere gepashet hot ir fargenigns ongeton zich un
your grazed have you pleasures dressed yourselves and

הערצער ווי אינם טאג פון דער שחיטה . [ו] איר האט פארמשפט ,
farmishpet hot ir shechite der fun tog inem vi hertser
condemned have you slaughter the of day in the as hearts

איר האט געהרגעט דעם צדיק ; ער שטעלט זיך אייך נישט
nisht aich zich shtelt er tsadik dem geharget hot ir
not you himself stands up he tsaddik the murdered has you

אנטקעגן.
antkegen
against

in a life of luxury, you fattened your levavot as in a Yom Tivchah *(Day of Slaughter)*. [6] You condemned, you killed the tzaddik, who does not resist you.

[ז] זייט געדולדיק דעריבער , ברידער , ביז צום קומען פון
fun kumen tsum biz brider deriber geduldik zeit
of coming to the until brothers therefore patient be

דעם האר. זע , דער פארמער ווארט אויף דער טייערער פרוכט פון
fun frucht taierer der oif vart farmer der ze Har dem
of fruit precious the on wait farmer the look L-rd the

דער ערד , און האט געדולד מיט איר, ביז זי באקומט דעם
dem bakumt zi biz ir mit geduld hot un erd der
the receives it until it with patience has and earth the

פריען און שפעטן רעגן. [ח] זייט אויך געדולדיק; שטארקט זיך
zich shtarkt geduldik oich zeit regen shpetn un frien
yourselves brace patient also be rain late and early

די הערצער אייערע; ווייל דעם הארס קומען האט זיך
zich hot kumen Hars dem vail eiere hertser di
itself has coming the L-rd's the because your hearts the

שוין דערנענטערט. [ט] זיפצט נישט, ברידער , איינער קעגן
kegen einer brider nisht ziftst dernentert shoin
against one brothers not grumble come near already

דעם אנדערן; כדי איר זאלט נישט געמשפט ווערן; אָט שטייט
shteit ot veren gemishpet nisht zolt ir kedei andern dem
stands look be judged not shall you so that other the

(שוין) דער שופט פאר די טירן . [י] נעמט אייך אלס א
a als aich nemt tirn di far shoifet der shoin
an as you take doors the before judge the already

ביישפיל , ברידער , פון ליידן בייז און פון געדולד , די
di geduld fun un beiz laiden fun brider baishpil
the patience of and severe suffering of brothers example

[7] Have savlanut *(patience)*, therefore, Achim b'Moshiach, until the Bias HaMoshiach, the Coming of Moshiach Adoneinu. Hinei, the ikar *(farmer)* awaits the precious p'ri haAdamah *(fruit of the earth)*, having savlanut *(patience)* for it until it receives the Yoreh *(first autumn rain)* and the Malkosh *(spring rain)*. [8] You must also have savlanut. Strengthen your levavot, because the Bias HaMoshiach, the Coming of Moshiach Adoneinu, has drawn near. [9] Do not murmur, Achim b'Moshiach, against one another, lest you be judged. Hinei, haShofet is

standing before the delet!
10 Achim b'Moshiach, take
as an example, of yissurim
(suffering) and of savlanut
(patience) the Nevi'im
who spoke b'Shem Adonoi.
11 Hinei, we call me'ashirim
the ones having endured:
the enduring orech ruach
(patience) of Iyov you
heard of, and the toitzaa
(outcome) from Hashem
you saw, that Eloheinu
is full of rachamim and
channun Hashem.
12 But, above all, my
Achim b'Moshiach, do
not swear shevuot *(oaths)*
neither by Shomayim nor
by ha'aretz nor any other
shevu'ah, but let your
"ken" be "ken," and your
"lo" be "lo," for fear that
you fall under HaDin *(the
Judgment)*.
13 If anyone is suffering
among you, let him daven.
If anyone has simcha, let
him sing niggunim. 14 Are
there any cholim *(sick ones)*
among you? Let the choleh
(sick person) summon the
Ziknei HaKehillah *(Elders
of the Congregation)* and
let them daven tefillos
over him, having applied

נביאים , וועלכע האבן גערעדט אין דעם נאמען פון דעם האר
Har dem fun nomen dem in geredt hoben velche neviim
L-rd the of Name of the in spoken have who prophets

(ג-ט). יא זע , מיר האלטן פאר געבענטשט די , וועלכע האבן
hoben velche di gebentsht far halten mir ze G-t
have which the blessed for hold we look G-d

אויסגעהאלטן סבלנותדיק ; איר האט (דאך) געהערט פון
fun gehert doch hot ir savlonesdik oisgehalten
of heard after all have you with patience bear with

איובס סבלנות , און געזען דעם סוף פון דעם האר, אז דער
der az Har dem fun sof dem gezen un savlones Iyovs
the that L-rd the from end the seen and perseverance Job's

האר (ג-ט) איז א רחום וחנון (איוב מב, י-יב .)
i-ib mb Iyov uchanun rachem a iz G-t Har
10-12 42 Job and gracious merciful a is G-d L-rd

יב נאר פריער פאר אלעם, שווערט נישט, ברידער מיינע, נישט
nisht maine brider nisht shvert alem far frier nor
not my brothers not swear all for before but

ביים הימל , נישט ביי דער ערד , נישט ביי קיין שום
shum kein bai nisht erd der bai nisht himel baim
in no way any by not earth the by not heaven by the

אנדערער שבועה; נאר זאל אייער יא זיין יא , און אייער ניין
nein eier un yo zain yo eier zol nor shvue anderer
no your and yes be yes your shall only oath another

זאל זיין ניין; כדי איר זאלט נישט פאלן אונטער א משפט .
mishpot a unter falen nisht zolt ir kedei nein zain zol
judgment a under fall not shall you so that no be shall

יג ליידט עמיצער צווישן אייך? זאל ער תפילה טאן. איז
iz ton tfile er zol aich tsvishen emitser laidt
is do prayer he shall you among someone suffering

עמיצער אין גוטער שטימונג? זאל ער זינגען שירות ותשבחות .
utishboches shirus zingen er zol shtimung guter in emitser
and hymns songs sing he shall mood good in someone

יד איז עמיצער שלאף ביי אייך? זאל ער לאזן רופן צו זיך
zich tsu rufen lozen er zol aich bai shlaf emitser iz
himself to call let him let you among sick someone is

די זקנים פון דער קהלה; און זאלן זיי תפילה טאן איבער אים,
im iber ton tfile zei zolen un kehile der fun zkeinem di
him over do prayer they shall and kehile the of elders the

the shemen mishchah *(anointing oil)*, b'Shem Adoneinu. 15 And the tefillah of emunah will deliver the choleh *(sick person)*, and Hashem will raise him up. And if he may have been committing peysha'im, he will be given selicha *(forgiveness)*.
16 Therefore, make vidduy *(confession of sin)* to one another, and daven tefillos on behalf of one another, so that you may have refuah sheleimah *(complete healing)*. The tefillah of a tzaddik is powerful and effective. 17 Eliyahu [HaNavi] was a man of like nature to us, and with tefillah he davened for it not to rain, and it did not rain upon ha'aretz for shalosh shanim and shishah chodashim *(three years and six months)*. 18 And again Eliyahu [HaNavi] davened, and Shomayim gave GESHEM *(rain)* and ha'aretz caused its p'ri to sprout.

19 My Achim b'Moshiach, if anyone among you wanders vait

זאלבנדיק אים מיט אייל אין דעם נאמען פון דעם האר; ט״ו און
un Har dem fun nomen dem in eil mit im zalbendik
and L-rd the of Name of the in oil with him anointing

די תפילה פון אמונה וועט ראטעווען דעם חולה, און דער האר וועט
vet Har der un choile dem rateven vet emune fun tfile di
will L-rd the and sick the save will faith of prayer the

אים אויפשטעלן; און אויב ער האט געהאט געטאן א זינד, וועט עס
es vet zind a geton gehat hot er oib un oifshtelen im
it will sin a done had has he if and raise up him

אים פארגעבן ווערן. ט״ז זייט זיך דעריבער מתוודה אייערע זינד
zind eiere misvade deriber zich zeit veren fargeben im
sin your confess therefore self be be forgiven him

איינער צום אנדערן, און טוט תפילה איינער פארן אנדערן, כדי
kedei andern farn einer tfile tut un andern tsum einer
so that other for one prayer do and other to the one

איר זאלט געהיילט ווערן. די תפילה פון א צדיק האט א גרויסן
groisn a hot tsadik a fun tfile di veren geheilt zolt ir
great a has tsaddik a of prayer the be healed shall you

כוח און פועלט זייער פיל. י״ז אליהו (הנביא) איז
iz hanovi Eliyahu fil zeier poielt un koiech
is the prophet Eliyahu much very prevails and power

געווען א מענטש גלייך צו אונדז, און האט מתפלל געווען א תפילה,
tfile a geven mispalel hot un undz tsu glaich mentsh a geven
prayer a was pray did and us to like man a was

אז עס זאל נישט רעגענען; און עס האט נישט גערעגנט אויף דער
der oif geregnt nisht hot es un regenen nisht zol es az
the on rain not did it and rain not shall it that

ערד דריי יאר און זעקס חדשים לאנג. י״ח און ער האט ווידער
vider hot er un lang chadoshim zeks un yor drai erd
again did he and long months six and years three earth

תפילה געטאן; און דער הימל האט געגעבן רעגן, און די ערד
erd di un regen gegeben hot himel der un geton tfile
earth the and rain give did heaven the and done prayer

האט ארויסגעשפראצט איר פרוכט. (מלכים א יז, א; יח, א.)
a ich a iz a melachim frucht ir aroisgeshprotst hot
1 18 1 17 I kings fruit its sprout out did

י״ט ברידער מיינע, אויב איינער צווישן אייך וועט פארבלאנדזשען
farblondzhen vet aich tsvishen einer oib maine brider
lose one's way will you among one if my brothers

פון דעם אמת, און עמיצער וועט אים אומקערן, כ׳ זאלט איר
ir zolt umkeren im vet emitser un emes dem fun
you shall turn back him will someone and truth the from

(astray) from HaEmes and someone turns a choteh *(sinner)* to become a ba'al teshuva, [20] You should have da'as that the one having helped a choteh *(sinner)* to become a ba'al teshuva and to turn from the toyus *(error)* of his derech, and from setiyah HaDerech Hashem *(turning aside or deviating from the Way of Hashem)*, will save the neshamah of him from mavet and will cover a multitude of chatta'im.

ווּיסן זיין, אַז ווער עס קערט אוּם אַ חוטא פוּן זיין פאַלשן
falshn zain fun choyte a um kert es ver az zain visen
false his from sinner a back turns it who that his know

וועג, דער איז מציל זיין נפש פוּנם טויט אוּן וועט
vet un toit funem nefesh zain matsl iz der veg
will and death from the soul his save is this one way

פאַרדעקן אַ מאַסע זינד.
zind mase a fardeken
sin mass of a cover

1 Kefa

דער ערשטער בריוו פון דעם שליח פעטרוס

1 Shim'on Kefa a Shliach of Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua to HaBechirim *(the Chosen ones)*, to the Exiled ones of the Golus, Sojourners living as aliens in the Diaspora, scattered in Pontus, Galatia, Cappadocia, Asia, and Bithynia, 2 To HaBechirim *(the Chosen ones)* according to the yedi'ah mukdemet *(foreknowledge)* of Elohim Avinu, the ones set apart as Kedoshim by the Ruach Hakodesh, resulting in mishma'at *(obedience)* to the Moshiach and resulting in hazzayat HaDahm *(sprinkling of the Blood)* of Moshiach Yehoshua. May Chen v'Chesed Hashem and Shalom Hashem abound to all of you!

3 Baruch Hashem, HaElohim Avi of Rebbe, Melech HaMoshiach Adoneinu Yehoshua!

By his great rachamim *(mercy)* we have been born

א פעטרוס, א שליח פון יהושע / ישוע המשיחן ,
Petros a Shliach fun Yehoshua Yeshua HaMoshiachn
Peter a apostle of Yehoshua Yeshua the Moshiach

צו די אויסדערוויילטע תושבים אין די תפוצות פון
tsu di oisderveilte toishvim in di tfutses fun
to the chosen exiles in the dispersion of

פאנטוס, גאלאטיען, קאפאדאציען, אזיען (קליין) און ביטיניען ,
Pontus Galatia Kapadotsien Asia klein un Bithynia
Pontus Galatia Cappadocia Asia Minor and Bithynia

ב לויט דעם פארויסוויסן (זע רוימער ח, כט) פון ג-ט
loit dem foroisvisen ze Roymer ch cht fun G-t
according to the foreknowledge see Romans 8 29 of G-d

דעם פאטער, אין הייליקונג פון דעם גייסט, צו געהארכזאמקייט
dem Foter in heilikung fun dem Gaist tsu gehorchzamkeit
the Father in making holy by the Spirit to obedience

און באשפריצונג מיט דעם בלוט פון יהושע / ישוע
un bashpritsung mit dem blut fun Yehoshua Yeshua
and sprinkling with the blood of Yehoshua Yeshua

המשיחן : חסד צו אייך און שלום זאל זיך פיל
HaMoshiachn chesed tsu aich un sholem zol zich fil
the Moshiach grace to you and peace shall itself much

פארמערן.
farmeren
increase

ג געלויבט זאל זיין דער ג-ט און פאטער פון אונדזער האר
geloibt zol zain der G-t un Foter fun undzer Har
praise shall be the G-d and Father of our L-rd

יהושע / ישוע המשיח , וועלכער האט לויט
Yehoshua Yeshua HaMoshiach velcher hot loit
Yehoshua Yeshua the Moshiach who has according to

זיינע גרויסע רחמים אונדז ווידערגעבוירן צו א
zaine groise rachomim undz vidergeboiren tsu a
his great mercy us given us birth again to a

לעבעדיקער האפנונג דורך יהושע / ישוע המשיחס
HaMoshiachs Yeshua Yehoshua durch hofenung lebediker
the Messiah's Yeshua Yehoshua through hope living

אויפשטיין פון די טויטע, ד צו אן אומפארדארבלעכער
umfardorblecher an tsu toite di fun oifshtein
imperishable an to dead the from standing up again

און אומבאפלעקטער ירושה , און וואס פארוועלקט נישט,
nisht farvelkt vos un yerushe umbaflekter un
not withers which and inheritance undefilable and

וועלכע איז באהאלטן אין הימל פאר אייערטוועגן, ה וואס איר ווערט
vert ir vos eiertvegen far himel in bahalten iz velche
being you who your sake for heaven in hidden is which

אפגעהיטן אין ה׳ס מאכט דורך דעם בטחון צו א
a tsu bitochen dem durch macht Hashems in opgehiten
a for confidence the through power Hashem's in kept

ישועה גרייט אנטפלעקט צו ווערן אין דער צייט פון קץ .
kets fun tsait der in veren tsu antplekt greit yeshue
the end of time the in be to revealed ready salvation

ו מיט דעם זאלט איר זיך פרייען , איר, וואס זענט איצט אויף
oif itst zent vos ir freien zich ir zolt dem mit
in now are who you rejoice yourselves you shall this with

א קליינער ווילע טרויעריק, ווען עס מוז זיין , אין פארשיידענערליי
farsheidenerlei in zain muz es ven troierik vaile kleiner a
various in be must it when sad while short a

נסיונות , ז כדי די אויספרובירונג פון אייער
eier fun oisprubirung di kedei nisyoines
your of proving the so that temptations, trials, tests

אמונה זאל געפונען ווערן פיל מער ווערט ווי
vi vert mer fil veren gefunen zol emune
than precious worth more much be found shall emunah

גאלד, וואס פארגייט, הגם עס ווערט אויסגעפרובירט
oisgeprubirt vert es hagam fargeit vos gold
tested becomes it although perishes that gold

דורך פייער, פאר א לויב און הערלעכקייט און כבוד ביי דער
der bai koved un herlechkeit un loib a far faier durch
the at honor and glory and praise a for fire by

אנטפלעקונג פון יהושע / ישוע המשיחן ; ח וועמען איר
ir vemen HaMoshiachn Yeshua Yehoshua fun antplekung
you Whom the Moshiach Yeshua Yehoshua of revelation

האט נישט געזען און האט דאך ליב ; און איצט, נישט זעענדיק
zeendik nisht itst un lib doch hot un gezen nisht hot
seeing not now and love yet have and seen not have

anew to a tikvah chayyah
(living hope) through
the Techiyas Yehoshua
from HaMesim *(the dead
ones).* 4 We have also been
born anew to a nachalah
(inheritance) that is without
shachat *(corruption, decay)*,
undefiled and unfading,
having been preserved
in Shomayim for you,
5 The ones by the koach
of Hashem being guarded
through Emunah *(Faith)*
for Yeshu'at Eloheinu *(the
Salvation of our G-d)*, which
is ready to be revealed at
the Ketz Hayamim *(End of
Days).* 6 In this you greatly
rejoice, though now for
a little while you may
have to suffer in various
masot *(trials, temptations)*,
7 That the genuineness
of your Emunah, much
more valuable than gold
which though perishable
is tested by Eish *(Fire)*, may
be found to the tehillah
(praise) and the kavod
(glory) and the tiferet
(splendor) at the Hisgalus
(Revelation, Apocalypse) of
Moshiach Yehoshua. 8 He
is the one for whom you
have ahavah, even though
you have not seen him.

Though you do not now see him, you have emunah in him and rejoice with simcha inexpressible and full of kavod, 9 Obtaining the maskana *(outcome)* of your Emunah, the Yeshu'at Eloheynu of your nefashot *(souls)*.

10 The Nevi'im, who prophesied of the Chen v'Chesed Hashem that was to come to you, searched and inquired about this Yeshu'at Eloheynu. 11 The Nevi'im were searching for what zman *(time)* or what context of occasion the Ruach of Moshiach in them was pointing to, when predicting the Chevlei Moshiach and HaKavod to follow. 12 The hisgalus *(revelation)* came to the Nevi'im that the avodas hakodesh ministry they were rendering was not to themselves, but to you, when they spoke of the things announced to you through the Mevaserim *(Messianic Darshanim, Maggidim)* of the Besuras HaGeulah by the Ruach Hakodesh sent from Shomayim, the very things even malachim desire to look into.

אים, נאר גלויבנדיק אין אים, פריידט איר זיך מיט א
a mit zich ir freidt im in gloibendik nor im
a with yourselves you rejoice Him in believing but Him

שמחה, וואס איז אומאויסשפרעכלעך און הערלעך; [ט] באקומענדיק
bakumendik herlech un umoisshprechlech iz vos simcha
receiving glorious and inexpressible is which joy

דעם ציל פון אייער אמונה , די ישועה פאר אייערע נשמות .
neshomes eiere far yeshue di emune eier fun tsil dem
souls your of salvation the emunah your of aim the

[י] וואס שייך וועלכער ישועה עס האבן חוקר ודורש
udursh choiker hoben es yeshue velcher shaich vos
and seek inquired have it salvation which concerning who

געווען די נביאים , וואס האבן נבואות געזאגט וועגן דעם
dem vegen gezogt nevues hoben vos neviim di geven
the about said prophecies have who prophets the were

חסד (באשטימט) פאר אייערטוועגן ; [יא] חוקר זייענדיק אויף
oif zaiendik choiker eiertvegen far bashtimt chesed
about making inquiry for your sake for appointed grace

וועלכער אדער וואס פאר א צייט משיחס גייסט אין זיי האט
hot zei in Gaist Moshiachs tsait a far vos oder velcher
has them in Spirit Moshiach's time a for who or which

אנגעוויזן, בשעת ער האט פאררויס עדות געזאגט פון די
di fun gezogt eides forois hot er beshas ongevizen
the of said witness beforehand had He while shown

ליידן (וואס האבן געזאלט קומען) אויף משיחן און די
di un Moshiachn oif kumen gezolt hoben vos laiden
the and Moshiach on to come should have which suffering

הערלעכקייטן נאך דעם. [יב] צו זיי איז עס אנטפלעקט געווארן ,
gevoren antplekt es iz zei tsu dem noch herlechkeitn
become revealed it is them to that after glory

אז נישט פאר זיך אליין , נאר פאר אייערטוועגן האבן זיי געדינט
gedint zei hoben eiertvegen far nor alein zich far nisht az
served they have your sake for but alone self for not that

די דאזיקע זאכן , וואס זענען אייך איצט אנגעזאגט געווארן
gevoren ongezogt itst aich zenen vos zachn dozike di
become announced now you are which things these the

דורך די , וועלכע האבן אייך געברענגט די בשורה טובה דורך
durch Toive Besoire di gebrengt aich hoben velche di durch
by Good News the brought you have who those by

13 Therefore, tighten the "readiness" gartel of your mind, a mind that is one of kibush hayetzer *(self-control).* Set your tikvah completely on the Chen v'Chesed Hashem that is being brought to you, at the Hisgalus *(Revelation, Apocalypse)* of Moshiach Yehoshua.
14 As Bnei Mishma'at *(Children of Obedience)*, not conforming yourselves to your former ta'avot *(lusts)*, when you lacked da'as *(personal, saving knowledge)*,
15 But, als *(since)* the One who bestows on you the kri'ah *(calling)* is KADOSH HU, so also yourselves become Kedoshim in hitnahagut *(conduct)*,
16 Because it says in the Torah, KEDOSHIM TIH'YU KI KADOSH ANI *(You must be holy ones for I am holy).*
17 And if you call upon as "Avinu" the One who is the impartial Shofet *(Shofet kol ha'aretz)* of each man L'ISH K'MA'ASEIHU *(To*

דעם רוח הקודש , וואס איז געשיקט געווארן פון הימל ;
himel fun gevoren geshikt iz vos HaKoidesh Ruach dem
heaven from become sent was that the Holy Spirit the

זאכן , אין וועלכע מלאכים גארן אריינצוקוקן .
araintsukuken gorn malochim velche in zachn
to look into long angels which into things

יג דעריבער , אונטערגארטלענדיק די לענדן פון אייער
eier fun lendn di untergartelendik deriber
your of loins the girding up therefore

פארשטאנד , זאלט איר זיין ניכטער, מיט אייער גאנצע האפן
hofen gantse eier mit nichter zain ir zolt farshtand
hope whole your with sober be you shall understanding

אויף דעם חסד , וואס ווערט אייך געברענגט אין דער אנטפלעקונג
antplekung der in gebrengt aich vert vos chesed dem oif
revelation the in brought you is being which grace the on

פון יהושע / ישוע המשיחן ; יד ווי געהארכזאמע קינדער
kinder gehorchzame vi HaMoshiachn Yeshua Yehoshua fun
children obedient as the Moshiach Yeshua Yehoshua of

זאלט איר נישט געשטאלטן אייער לעבן לויט די תאוות,
taives di loit leben eier geshtaltn nisht ir zolt
lusts the according to life your conform not you shall

אין וועלכע איר זענט געווען אמאל אין אייער אומוויסן ; טו נאר ווי
vi nor umvisen eier in amol geven zent ir velche in
as but ignorance your in once was are you which in

דער , וועלכער האט אייך גערופן, איז הייליק, אזוי זאלט איר
ir zolt azoi heilik iz gerufen aich hot velcher der
you shall so holy is called you has who the One

אליין אויך ווערן הייליק אין אלע אייערע דרכים ; טז דערפאר
derfar drochim eiere ale in heilik veren oich alein
therefore ways your all in holy be also yourselves

שטייט געשריבן; הייליק זאלט איר זיין, ווייל איך בין
bin ich vail zain ir zolt heilik geshriben shteit
am I because be you shall holy written it stands

הייליק. (ויקרא יא, מד.) יז און אויב איר רופט אָן אלס
als on ruft ir oib un md yo Vayikra heilik
as onwards invoke you if and 44 11 Leviticus holy

פאטער (ציטירן ניטציטירן) דעם , וואס משפט לויט
loit mishpot vos dem nitsitiren tsitiren Foter
according to judges who the One unquote quote Father

יעדן (מענטשנס) מעשים אָן נושא־פנים־צו־זיין , זאלט איר
ir zolt noisa-ponem-tsu-zain on maisim mentshns yedn
you shall partiality without deeds man's each

each according to his deeds), then conduct yourself with yirat Shomayim during your time in the Golus of the Olam Hazeh, [18] Having da'as that the padut nafsheynu *(redemption ransom of our souls)* was not with perishable things such as silver or gold when your Geulah *(Redemption)* was purchased from the Derech HaHevel *(empty way of life)* handed down to you from your Avot. [19] No, it was the precious DAHM as of a SEH TAMIM U'MUM *(lamb unblemished and unspotted)*, the DAHM of Moshiach [20] Who, on the one hand, having been foreknown lifnei hivvased tevel *(before the foundation of the world)*, but, on the other hand, having been manifested at the Ketz Hayamim *(End of Days)* because of you. [21] Through him you have emunah in Hashem, the One who brought forth the Techiyas HaMoshiach from HaMesim *(the dead ones)* and gave him Kavod. And so your emunah and your tikvah are in Hashem.

פארברענגען מיט יראה בשעת אייער אויפהאלטן זיך
zich oifhalten eier beshas yira mit farbrengen
yourself sojourn your while reverence with spend

(דא);[יח] וויסנדיק , אז נישט מיט פארדארבלעכע זאכן , מיט
mit zachn fardorbleche mit nisht az visendik do
with things perishable with not that knowing here

זילבער אדער גאלד, זענט איר אויסגעלייזט געווארן פון אייער
eier fun gevoren oisgeleizt ir zent gold oder zilber
your from become redeemed you are gold or silver

נישטיקן שטייגער לעבן, וואס איז אייך איבערגעגעבן
ibergegeben aich iz vos leben shteiger nishtikn
handed over you is which life manner of unimportant

געווארן פון אייערע עלטערן;[יט] נאר מיט דעם טייערן
teiern dem mit nor elteren eiere fun gevoren
precious the with but parents your from become

בלוט פון דעם משיח , ווי פון א לעמעלע אָן
on lemele a fun vi Moshiach dem fun blut
without small lamb a of as Moshiach the of blood kaporah)

א מום און אָן א פלעק; (שמות יב, ה.) [כ] וואס איז
iz vos h ib Shemot flek a on un mum a
is which 5 12 Exodus spot a without and defect a

פארויסבאשטימט געווארן פאר דער גרינדונג פון
fun grindung der far gevoren foroisbashtimt
of foundation the before become set or given beforehand

דער וועלט, אבער אנטפלעקט געווארן ביים סוף פון
fun sof baim gevoren antplekt ober velt der
of end at the having become revealed but world the

די צייטן פאר אייערטוועגן , [כא] וואס גלויבן דורך אים אין
in im durch gloiben vos eiertvegen far tsaitn di
in Him through believe who for your sake for times the

ה׳ , וועלכער האט אים אויפגעוועקט פון די טויטע און
un toite di fun oifgevekt im hot velcher Hashem
and dead the from raise up again Him did who Hashem

אים געגעבן כבוד; כדי אייער אמונה און בטחון זאל זיין
zain zol bitochen un emune eier kedei koved gegeben im
be shall confidence and faith your so that glory gave him

אויף ה׳ . [כב] און האבנדיק געלייטערט אייערע נפשות אין דער
der in nefoshes eiere gelaitert hobendik un Hashem oif
the in souls your purified having and Hashem on

געהארכזאמקייט פון דעם אמת צו אן אויפריכטיקער ברידערלעכער
briderlecher oifrichtiker an tsu emes dem fun gehorchzamkeit
brotherly sincere a to truth the of obedience

[22] Having purified your nefashot *(souls)* by mishma'at *(obedience)* to HaEmes, resulting in ahavah shel achvah *(brotherly love)* without tzevi'ut *(hypocrisy)*, have fervent ahavah *(agape)* for one another, from a lev tahor. [23] You have been given a new birth, not from perishable zerah *(seed)*, but zerah that is without shachat *(corruption)*, through the Dvar Hashem who is Chai v'Nitzav l'Olam *(living and remaining firm forever)*.
[24] For, All flesh is grass and all of [mankind's] glory is like the flower: the grass withers, the flower falls,
[25] But the Word of our G-d stands forever. And this is the Dvar proclaimed to you as the Besuras HaGeulah [in Moshiach].

ליבע, זאלט איר ערנסט ליב האבן איינער דעם אנדערן פונם
libe zolt ir ernst lib hoben einer dem andern funem
love you shall earnest love have one for the other from the

הארצן ארויס; [כג] ווי ווידערגעבוירענע, נישט פון א פארדארבלעכן
hartsn arois vi vidergeboirene nisht fun a fardorblechn
heart out as the ones born again not of a perishable

זאמען, נאר פון אן אומפארדארבלעכן, דורך ה׳ס לעבעדיק
zomen nor fun an umfardorblechn durch Hashems lebedik
seed but of an imperishable through Hashem's living

און בלייבנדיק ווארט. [כד] ווייל:
un blaibendik vort vail
and abiding word because

יעדעס פלייש איז ווי גראז,
yedes fleish iz vi groz
every flesh is as grass

און יעדע פראכט דערפון איז ווי א בלום פונם גראז.
un yede pracht derfun iz vi a blum funem groz
and every glory of it is like a flower of the grass

פארטריקנט ווערט דאס גראז,
fartriknt vert dos groz
wither becomes the grass

און די בלום פאלט אראפ;
un di blum falt arop
and the flower falls down

[כה] דעם האר (ג-טס) ווארט
dem Har G-ts vort
the L-rd G-d's Ps 33:6; Mishlei 30:4; 8:30; Daniel 7:13-14

אבער בלייבט אויף אייביק.
ober blaibt oif eibik
however remains on eternal

(ישעיהו מ, ח.)
Yeshayah m ch
Yeshayah 40 8

און דאס דאזיקע איז דאס ווארט, וואס איז אייך אנגעזאגט
un dos dozike iz dos vort vos iz aich ongezogt
and the these is the word which is you announced

געווארן ווי בשורה טובה.
gevoren vi Besoire Toive
become as Good News

2 Therefore, having put away all rishus *(malice)*, all remiyah *(guile, fraud, deceit)* and tzevi'ut *(hypocrisy)* and kin'ah *(envy)* and all lashon hora, 2 As new born olalim *(infants)*, desire the pure cholov ruchani *(spiritual milk)*, that by it you may grow into Yeshu'at Eloheynu, 3 Now that you have tasted KI TOV Hashem *(that the L-rd is good)*.

4 Come to him, to that "Even Chayyah" *(Living Stone)*, CHADAL ISHIM *(rejected by men)* but BECHIR *(Chosen)*, and precious in the sight of Hashem. 5 You also, like avanim chayyot *(living stones)*, are being built up for a Bayit Ruchani *(a Spiritual Beis, House)* for a kehunnat kodesh *(holy priesthood)* to offer up zivchei ruach *(sacrifices of the spirit)* acceptable to Hashem through Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua. 6 For it stands written in the Kitvei HaKodesh, HINENI YISSAD B'TZIYON EVEN PINNAT YIKRAT *(Behold, I place in Zion a precious corner stone)*,

ב דעריבער, טוט אפ פון זיך יעדע רשעות
deriber tut op fun zich yede rishes
therefore do up from yourselves every wickedness

און יעדע פאלשקייט און צביעות און קנאה און יעדע
un yede falshkeit un tsvies un kine un yede
and every falseness and hypocrisy and envy and every

לשון הרע, ב ווי נאר וואס געבוירענע עופהלעך, זאלט איר
loshen horo vi nor vos geboirene eifelech zolt ir
evil language as just that newborn infants shall you

באגערן די גייסטיקע, נישט געפעלשטע מילך, כדי איר זאלט
bageren di gaistike nisht gefelshte milch kedei ir zolt
desire the spiritual not falsified milk so that you shall

אויפוואקסן דורך דער זעלביקער צו ישועה, ג אויב איר האט
oifvaksen durch der zelbiker tsu yeshue oib ir hot
grow up by the same to salvation if you have

טועם געווען, אז דער האר איז גוט; ד צו וועמען איר קומט,
toyem geven az der Har iz gut tsu vemen ir kumt
taste was that the L-rd is good to Whom you come

צו דעם לעבעדיקן שטיין, וואס פון מענטשן טאקע איז ער
tsu dem lebedikn shtein vos fun mentshn take iz er
to the living stone who of men actually is He

פארשטויסן, ביי ה׳ אבער אויסדערוויילט, קאסטבאר,
farshtoisen bai Hashem ober oisderveilt kostbar
pushed aside with Hashem however chosen costly

ה און איר אליין, ווי לעבעדיקע שטיינער, בויט אייך אויף צו
un ir alein vi lebedike shteiner boit aich oif tsu
and you yourselves as living stones build you up into

א רוחניותדיק הויז, פאר א הייליקער כהונה, מקריב צו זיין
a ruchniesdik hoiz far a heiliker kehune makrev tsu zain
a spiritual house for a holy priesthood offering to do

רוחניותדיקע קרבנות, וואס זענען וואויל אנגענומען ביי ה׳
ruchniesdike korbones vos zenen voil ongenumen bai Hashem
spiritual sacrifices who are well accepted by Hashem

דורך יהושע / ישוע המשיחן. ו דערפאר שטייט
durch Yehoshua Yeshua HaMoshiachn derfar shteit
through Yehoshua Yeshua the Moshiach therefore it stands

אין פסוק:
in pasuk
in verse

זע, איך לייג אין ציון א פונדאמענט שטיין,
ze ich leig in Tsien a fundament shtein
see I lay in Zion a foundation stone

chosen, and HAMMA'AMIN LO YACHISH (the one believing [on Moshiach] never will be dismayed, ashamed). 7 Therefore, to you who are the ma'aminim this EVEN *(Stone)* is YIKRAT *(precious)*, but to the Apikorosim *(Unbelievers)*: EVEN MA'ASU HABONIM HAY'TAH LEROSH PINAH (The Stone which the ones building rejected became the head of the corner). 8 And EVEN NEGEF U'L'TZUR MICHSHOL *(a stone for stumbling over and a rock for falling over)*. They stumble because they have no mishma'at *(obedience)* to the Dvar Hashem which is also what they were appointed for.

9 But you are an AM NIVCHAR *(a chosen people)*, a MAMLECHET KOHANIM *(a kingdom of priests, royal priests)*, a GOY KADOSH *(a holy nation)*, an AM SEGULLAH *(a people of treasured possession)*, for this purpose: that you may declare the wondrous deeds of the One who gave you the kri'ah *(calling)* and summoned you out

אן אויסדערוויילטן, א קאסטבארן,
kostbarn a oisderveiltn an
costly one a chosen one a

און ווער עס גלויבט אין אים וועט נישט ווערן צו שאנדן.
shandn tsu veren nisht vet im in gloibt es ver un
shame to become not will him in believes it who and

(ישעיהו כח, טז.)
au chch Yeshayah
16 28 Yeshayah

ז פאר אייך דעריבער, וואס גלויבן, איז ער טייער; פאר די
di far taier er iz gloiben vos deriber aich far
the for precious He is believe who therefore you for

אומגלויביקע אבער:
ober umgloibike
however unbelievers

דער שטיין, וועלכן די בוימייסטערס האבן פארווארפן,
farvorfen hoben boimaisters di velchen shtein der
rejected have builders the which stone the

דער דאזיקער איז געווארן צום הויפט פונם ווינקל;
vinkel funem hoipt tsum gevoren iz doziker der
corner from the chief to the become is this one the

(תהלים קיח, כב.)
chb kich Tehilim
22 118 Psalms

ח און:
un
and

און אן אבן נגף און צור
tsur un negef even an un
a rock of and stumbling stone of a and

מכשול.
michshol
stumbling block offense

(ישעיהו ח, יד.)
id ch Yeshayah
14 8 Yeshayah

זיי שטרויכלען, ווייל זיי גלויבן נישט אין דעם ווארט, צו
tsu vort dem in nisht gloiben zei vail shtroichlen zei
to Word the in not believe they because stumble they

וועלכן זיי זענען אויך באשטימט געווארן. ט איר אבער זענט אן
an zent ober ir gevoren bashtimt oich zenen zei velchen
a are however you become set also were they which

אויסדערווײלט פאלק , א מלכות פון כהנים , א הײליקע אומה ,
ume heilike a koyanim fun Malchus a folk oisderveilt
nation holy a kohenim of kingdom a people chosen

אן עם סגולה , כדי
kedei segula am an
so that am segulah, a people of treasured possession people a

איר זאלט אויסדערצײלן די מידות פון אים, וועלכער האט
hot velcher im fun midus di oisdertseilen zolt ir
has Who Him of excellencies the tell shall you

אײך גערופן פונם חושך ארויס אין זײן וואונדערלעך ליכט
licht vunderlech zain in arois choishech funem gerufen aich
light wonderful His into out darkness from the called you

ארײן; (שמות יט, ה-ו.) י(אײך), וואס איר זענט אמאל נישט געווען
geven nisht amol zent ir vos aich h-u it Shemot arain
were not once are you who you 5-6 19 Exodus into

קײן פאלק , איצט אבער זענט איר ה׳ס פאלק ; וואס
vos folk Hashems ir zent ober itst folk kein
who people Hashem's you are however now people any

אמאל האט איר נישט באקומען קײן רחמים , איצט אבער האט
hot ober itst rachomim kein bakumen nisht ir hot amol
have however now mercy any received not you have once

איר יא באקומען רחמים . (הושע ב, כה.)
chh b Hoshea rachomim bakumen yo ir
25 2 Hoshea mercy received yes you

of choshech into his marvelous ohr. 10 You, who once were LO AMI *(not My people)* but now AMI ATAH *(My people you are)*, the AM Hashem *(the people of G-d)*, the ones having not received rachamim, but now having received rachamim.

יא געליבטע, איך בעט אײך ווי גרים און תושבים, האלט
halt toishvim un geirem vi aich bet ich gelibte
keep exiles and gerim as you implore I beloved

זיך צוריק פון די פלײשלעכע תאוות, וועלכע האלטן
halten velche taives fleishleche di fun tsurik zich
hold which lusts fleshly the from back yourselves

מלחמה קעגן דער נשמה ; יב פירט א גוטן לעבן צווישן די
di tsvishen leben gutn a firt neshome der kegen milchome
the among life good a lead soul the against war

גוים , כדי אין דעם, אין וועלכן זײ רעדן אפ פון אײך ווי
vi aich fun op reden zei velchen in dem in kedei Goyim
as you of up speak they which in that in so that non-Jews

פון רשעים , דאך, זעענדיק אײערע מעשים טובים, זאלן זײ
zei zolen tovim maisim eiere zeendik doch reshoiem fun
they shall good deeds your seeing yet unrighteous of

אפגעבן כבוד צו ה׳ אינם טאג פון רעכנשאפט.
rechenshaft fun tog inem Hashem tsu koved opgeben
Reckoning of Day in the Hashem to glory give

11 Chaverim, I say "Chazak!" *(Be Strong)* to you as aliens and exiles, exhorting you to abstain from fleshly ta'avot *(lusts)* which make milchamah *(war)* against the neshamah. 12 Let your hitnahagut *(conduct)* among the Goyim show feste *(excellent)* midas chasidus *(trait of piety)* that, wherein they speak against you as anshei resha *(men of wickedness)*, by observing

your ma'asim tovim they may glorify Hashem in the YOM PEKUDDAH *(Day of Visitation, Reckoning).*

13 Submit to every created human memshalah *(governing authority)* because of Hashem, whether to a Melech *(King)* as being HaRosh,
14 Or to moshelim *(governors)* as being sent by Hashem for the purpose of nakam *(vengeance)* on anshei resha *(men of wickedness)*, but for the purpose of shevach *(praise, commendation)* on anshei tzedek.
15 For it is the ratzon Hashem *(the will of G-d)* that you, by acting as anshei tzedek, may silence the lack of da'as *(knowledge)* of the kesilim *(the foolish people).*
16 As Avadim *(Servants)* of Hashem, live as Bnei Chorin *(Sons of Freedom, Freedmen)*; yet do not use your cherut *(freedom)* as a cloak for concealing ra'ah *(evil).*
17 Have kavod *(respect, honor)* toward kol Bnei Adam; have ahavah *(agape)* toward HaAchim *(The Brotherhood of the Messianic Chavurah)*; have

יג אונטערטעניקט זיך צו יעדער מענטשלעכער ארדנונג
ordenung mentshlecher yeder tsu zich untertenikt
ordinance human every to yourselves submit

צוליב דעם האר; סאי צום מלך , ווי צו אן אויבערהאר;
oiberhar an tsu vi Melech tsum sai Har dem tsulib
overlord an to as king to the both L-rd the on account of

יד סאי צו גובערנאטארן, ווי צו שליחים פון אים צו באשטראפן
bashtrofen tsu im fun shlichim tsu vi gubernatorn tsu sai
punish to him from Shlichim to as governors to also

פארברעכער און צום לויב פון די , וועלכע טאן גוטס.
guts ton velche di fun loib tsum un farbrecher
good do who the of praise to the and criminals

טו וייל אזוי איז עס ה׳ס רצון, אז מיט אייער
eier mit az rotsn Hashems es iz azoi vail
your with that will Hashem's it is in this way because

טאן גוטס זאלט איר ברענגען צום שווייגן דאס אומוויסן פון
fun umvisen dos shvaigen tsum brengen ir zolt guts ton
of ignorance the silence to the bring you shall good doing

נארישע מענטשן; טז אלס פרייע (מענטשן) און דאך נישט ווי איר
ir vi nisht doch un mentshn fraie als mentshn narishe
you as not yet and men free as men foolish

וואלט געהאט די פרייהייט ווי א צודעק פאר שלעכטס, נאר ווי
vi nor shlechts far tsudek a vi fraiheit di gehat volt
as but evil for cover a as freedom the have would

ה׳ס קנעכט . יז גיט אלעמען אפ כבוד . האט ליב די
di lib hot koved op alemen git knecht Hashems
the love have honor up everyone give servants Hashem's

ברודערשאפט. האט מורא פאר ה׳ . גיט אפ כבוד דעם
dem koved op git Hashem far moire hot brudershaft
the honor up give Hashem before fear have brotherhood

קעניג.
kenig
king

yirat Shomayim toward
Hashem, have kavod to
HaMelech.
18 Avadim, be submitting
in kol yir'ah *(all fear)* to
your adonim *(masters)*,
not only to the good and
eidele *(gentle)* adonim,
but also to the hard sarei
misim *(task-masters)*. 19 For
this is worthy of shevach
(praise, commendation) if,
because of a consciousness
of Hashem, anyone bears
up under tzoros *(troubles)*
while suffering unjustly.
20 For what shevach *(praise)*
is it if, after committing
chatta'im *(sins)* and being
beaten, you endure? But if
being osei tzedek *(doers of
what is right)* and suffering,
then you endure, this is
worthy of shevach before
Hashem. 21 It was for this
tachlis *(purpose)* [of your
being osei tzedek and
suffering] that you were
given your kri'ah *(calling)*,
because also Moshiach
suffered on behalf of
you, leaving you a mofet
(example), that you should
follow be'ikvot Moshiach
(in the steps of Moshiach),
22 Who was beli chet

יח איר קנעכט, זייט אונטערטעניק צו אייערע הארן מיט
mit harn eiere tsu untertenik zeit knecht ir
with masters your to subject be slaves you

יעדער פארכטיקייט; נישט בלויז צו די גוטע און באשיידענע
basheidene un gute di tsu bloiz nisht forchtikeit yeder
unassuming and good the to only not fear every

אליין, נאר אויך צו די שלעכטע. יט ווארום דאס דאזיקע איז
iz dozike dos vorem shlechte di tsu oich nor alein
is these the because bad the to also but themselves

א חסד, ווען צוליב דעם געוויסן פאר ה׳,
Hashem far gevisen dem tsulib ven chesed a
Hashem before conscience the on account of when grace a

מען דערטראגט צער,ליידנדיק אומיושרדיק. כ ווארום וואס פאר
far vos vorem umyoisherdik laidendik tsar dertrogt men
for who because unjustly suffering grief endure one

א כבוד איז עס, אויב איר פארזינדיקט זיך און מען גיט אייך
aich git men un zich farzindikt ir oib es iz koved a
you gives you and self sinned you if it is honor a

שלעק, און איר זענט געדולדיק? נאר אויב טוענדיק גוטס ליידט
laidt guts tuendik oib nor geduldik zent ir un shlek
suffer good doing if but patient are you and beatings

איר און זענט געדולדיק, (אָט) דאס איז א חסד ביי ה׳.
Hashem bai chesed a iz dos ot geduldik zent un ir
Hashem with grace a is that look patient are and you

כא ווארום דערצו זענט איר בארופן געווארן; ווייל אויך
oich vail gevoren barufen ir zent dertsu vorem
also because become called you are thereto because

משיח האט געליטן פאר אייערטוועגן, און איבערגעלאזט א
a ibergelozt un eiertvegen far gelitn hot Moshiach
an left and your sake for suffer did Moshiach

ביישפיל פאר אייך, כדי איר זאלט נאכפאלגן זיינע פוסטריט;
fustrit zaine nochfolgen zolt ir kedei aich far baishpil
footsteps his follow shall you so that you for example

כב וועלכער האט קיין חטא נישט געטאן, נישט איז געפונען געווארן
gevoren gefunen iz nisht geton nisht chet kein hot velcher
become found is not done not sin any has Who

(without sin) V'LO MIRMAH BEFIV *(and no deceit was in his mouth)*; 23 Rebbe, Melech HaMoshiach, who, being reviled, did not retaliate; suffering, he did not utter iyumim *(threats)*, but handed himself over, entrusting himself to the Shofet Tzedek *(Righteous Judge)*; 24 Moshiach, who himself NASAH *(bore, carried away)* ES PEYSHA'EINU *(our transgressions, our sins)* in geviyyato on HAETZ that, having become niftarim *(deceased ones)* to chattoteinu, we might become Kol Chai *(all living)* to Tzidkanut *(Righteousness)*; UVACHAVURATO NIRPA LANU *(by whose wounds you were healed)*. 25 For you were KULLANU KA'TZON TA'INU *(all of us like sheep we went astray)*, for you were as sheep being led astray, but you made teshuva now to the Ro'eh and Mashgiach *(Overseer)* of your nefashot *(souls)*.

3 Nashim *(wives)*, submit similarly to your own ba'alim

א פאלשקייט אין זיין מויל ; כג וועלכער, ווערנדיק געזידלט, האט
hot gezidlt verendik velcher moil zain in falshkeit a
did reviled becoming Who mouth His in falseness a

נישט צוריקגעזידלט ; ליידנדיק , האט נישט געסאראשעט, נאר
nor gesarashet nisht hot laidendik tsurikgezidlt nisht
but threaten not did suffering reviled in return not

זיך איבערגעגעבן צום שופט צדק ; כד וועלכער האט
hot velcher tsedek shoifet tsum ibergegeben zich
did Who Righteousness Judge to the given over Himself

אליין ארויפגעטראגן אונדזערע זינד אין דעם קערפער זיינעם אויף
oif zainem kerper dem in zind undzere aroifgetrogen alein
on his body the in sin our carried away Himself

דעם בוים, כדי מיר, אפשטארבנדיק וואס שייך די זינד,
zind di shaich vos opshtarbendik mir kedei boim dem
sin the concerning who dying we so that tree the

זאלן לעבן צו צדקות ; דורך וועמעס וואונדן איר זענט
zent ir vundn vemes durch tsedokes tsu leben zolen
are you wounds Whose by righteousness to live shall

געהיילט געווארן. כה ווארום איר זענט געווען ווי פארבלאנדזשעטע
farblondzhete vi geven zent ir vorem gevoren geheilt
straying like was are you because become healed

שאף , נאר איצט האט איר זיך אומגעקערט צום
tsum umgekert zich ir hot itst nor shof
to the returned yourselves you have now but sheep

פאסטוך און משגיח פון אייערע נשמות . (ישעיהו נג,
ng Yeshayah neshomes eiere fun mashgiyech un pastech
53 Yeshayah souls your of Overseer and Shepherd

ה-ט.)
h-t
5-9

ג אויך אזוי , איר פרויען , זייט אונטערטעניק צו
tsu untertenik zeit froien ir azoi oich
to subject be women you in this way also

אייערע אייגענע מענער ; כדי אפילו אויב אייניקע זענען
zenen einike oib afile kedei mener eigene eiere
are some if even so that husbands own your

(husbands), that even if any anashim lack mishma'at *(obedience)* to the Dvar Hashem, they may be won without the Dvar through the hitnahagut *(conduct)* of their nashim, [2] When they see your yirat Shomayim and your midas chasidus *(quality of piety)*. [3] Do not let your adornment be outward, with coiffures and with wearing gold or fine apparel, [4] But let your adornment be nistar *(hidden)*, adornment shebalev *(inwardly)* by the imperishable adorning of the quiet ruach anavah *(humble spirit)*, which is before Hashem of great worth. [5] For so formerly also the nashim hakedoshot *(holy women)* whose tikvah was in Hashem were adorning themselves, submitting themselves to their own ba'alim. [6] Just so, Sarah submitted in mishma'at *(obedience)* to Avraham Avinu, calling him ADONI. You nashim became Sarah's banot *(daughters)*, if you act as nashei tzedek and you fear no intimidation.

אומגעהערכזאם צום ווארט, זאלן זיי געוואונען ווערן אָן
on veren gevunen zei zolen vort tsum umgehorchzam
without be won over they should word to the disobedient

א ווארט דורך דעם אויפפירונג פון זייערע ווייבער, ב צוקוקנדיק
tsukukendik vaiber zeiere fun oiffirung dem durch vort a
looking wives their of conduct the by word a

זיך אויף אייער לויטערן אויפפירונג מיט יראה .
yira mit oiffirung loitern eier oif zich
reverence with conduct pure your on themselves

ג זאל אייער צירונג זיין נישט דאס אויסערלעכע באשיינונג ,
basheinung oiserleche dos nisht zain tsirung eier zol
beautification outer the not be jewelry your let

מיט פלעכטן די האר און מיט אנטאן זיך
zich onton mit un hor di flechten mit
yourselves putting on with and hair the braiding with

גאלדענע זאכן , אדער מיט אנקליידן זיך (טייערע)
taiere zich onkleiden mit oder zachn goldene
expensive yourselves clothe with with or things golden

מלבושים ; ד נאר דער פארבארגענער מענטש פון דעם הארצן, מיט
mit hartsn dem fun mentsh farborgener der nor malbushem
with heart the of person hidden the but clothing

דער אומפארדארבלעכער (צירונג) פון אן עניוותדיקן און שטילן
shtiln un anivesdikn an fun tsirung umfardorblecher der
quiet and gentle a of adornment imperishable the

גייסט, וואס איז זייער טייער פאר ה׳ . ה וואָרום אזוי א
a azoi vorem Hashem far taier zeier iz vos gaist
a so because Hashem to precious very is which spirit

האבן זיך אויך אמאל געצירט די הייליקע פרויען , וועלכע
velche froien heilike di getsirt amol oich zich hoben
who women holy the adorned once also themselves have

האבן געהאפט אויף ה׳ , און זענען געווען אונטערטעניק צו
tsu untertenik geven zenen un Hashem oif gehoft hoben
to subject was are and Hashem on hoped have

זייערע אייגענע מענער ; ו ווי שרה האט געהארכט אברהמען , און
un Avrahamen gehorcht hot Sarah vi mener eigene zeiere
and Abraham obey did Sarah as husbands own their

אים גערופן האר; וועמעס טעכטער איר זענט געווארן , ווען איר
ir ven gevoren zent ir techter vemes Har gerufen im
you when become are you daughters whose lord called him

טוט גוטס און שרעקט זיך נישט אפ פון קיין שום פחד .
pachad shum kein fun op nisht zich shrekt un guts tut
fear any any of up not yourselves fear and good do

[7] Likewise, Ba'alim *(Husbands)*, dwell with them according to the da'as of the isha as a k'li rach *(weaker vessel)*, showing them kavod as also being yoreshim together of the mattanah *(gift)* of the Chen v'Chesed HaChayyim, so that your tefillos will not be hindered.

[8] Now, to say over, all of you be an agudah *(bound together union)* in your thinking, have achdus, be sympathetic, having ahavah *(agape)* for the Achim b'Moshiach, being tender-hearted men of mercy v'shiflei ruach *(and lowly of spirit)*, [9] Not rendering ra'ah for ra'ah or lashon hora for lashon hora, but, fahkert *(on the contrary)*, rendering a bracha *(blessing)*, because to this tachlis *(purpose)* you were given your kri'ah *(calling)*, that you may inherit a bracha *(blessing)*.

[10] HAISH HECHAFETZ CHAYYIM OHEV YAMIM LIROT TOV *(For the one wanting to love life and to see good days)* NETZOR

ז אויך אזוי , איר מענער , וואוינט מיט זיי מיט
mit zei mit voint mener ir azoi oich
with them with live husbands you in this way also

פארשטאנד , און גיט אפ כבוד צו דער פרוי ווי צו דער
der tsu vi froi der tsu koved op git un farshtand
the to as wife the to honor up give and understanding

שוואכערער כלי אזוי, זיי זענען אויך מיטיורשים אין דעם חסד
chesed dem in mityoreshim oich zenen zei azoivi keile shvacherer
grace the in co-heirs also are they since vessel weaker

פון לעבן, כדי אייערע תפילות זאלן נישט געשטערט ווערן.
veren geshtert nisht zolen tfiles eiere kedei leben fun
to be hinder not should prayers your so that life of

ח און צום סוף, האט אלע איין מחשבה , האט מיטלייד ,
mitleid hot machshove ein ale hot sof tsum un
empathy have mind one all have end to the and

זייט ברידערלעך, בארמהערציק, האלט זיך נידעריק; ט צאלט
tsolt niderik zich halt baremhartsik briderlech zeit
pay lowly yourselves keep merciful brotherly be

נישט אפ מיט שלעכטס פאר שלעכטס, אדער זידלווארט פאר
far zidelvort oder shlechts far shlechts mit op nisht
for abusive word or evil for evil with up not

זידלווארט , נאר להיפך : בענטשט; ווייל דערצו
dertsu vail bentsht lehepech nor zidelvort
for this because bless on the contrary but abusive word

זענט איר בארופן געווארן, כדי איר זאלט ירשענען א ברכה .
broche a yarshanen zolt ir kedei gevoren barufen ir zent
blessing a inherit shall you so that become called you are

י ווארום :
vorem
because

ווער עס וויל ליב האבן דאס לעבן
leben dos hoben lib vil es ver
life the have love will it who

און זען גוטע טעג ,
teg gute zen un
days good to see and

זאל ער אפהאלטן זיין צונג פון בייז,
beiz fun tsung zain ophalten er zol
evil from tongue his keep him let

L'SHONECHA MERAH U'SFATECHA MIDABER MIRMAH *(Let him stop his tongue from speaking lashon hora and his lips from speaking remiyah).* 11 "Let him turn away from resha and let him do that which is good, let him seek shalom and pursue it;" 12 EINEI ADONOI EL TZADDIKIM V'AZNAV EL SHAV'ATAM *(Because the tzaddikim are before the eyes of Hashem and His ears are open to their tefillos).* P'NEI ADONOI B'OSEI RAH L'HACHRIT ME'ARETZ ZICHRAM *(But the face of the L-rd is against the ones doing evil to cut off their memory from the earth).*

און זיינע לעפצן פון רעדן פאלשקייט;
falshkeit reden fun leftsn zaine un
falseness speaking from lips his and

יא זאל ער זיך אפנייגן פון שלעכטס און טאן גוטס,
guts ton un shlechts fun opneigen zich er zol
good do and evil from turn away himself he shall

זאל ער זוכן שלום און נאכיאגן אים.
im nochyogen un sholem zuchen er zol
it pursue and peace seek him let

יב ווייל די אויגן פון דעם האר (ג-ט) זענען אויף די
di oif zenen G-t Har dem fun oigen di vail
the on are G-d L-rd the of eyes the because

צדיקים
tsadikim
righteous

און זיינע אויערן צו זייער געבעט;
gebet zeier tsu oiern zaine un
prayer their to ears His and

דאס פנים אבער פון דעם האר איז קעגן די ,
di kegen iz Har dem fun ober ponem dos
those against is L-rd the of however face the

וואס טאן בייז.
beiz ton vos
evil do who

(תהלים לד, יג-יז .)
ig-iz ld Tehilim
13-17 34 Psalms

13 And who is the one harming you if you have kana'ut *(zeal)* for HaTov *(The Good)*? 14 But if indeed you should suffer tzoros because of Tzidkat Hashem, you are blessed and happy. But do not fear their pachad *(terror)*, neither be troubled. 15 But reverence in your levavot Rebbe, Melech

יג און ווער וועט אייך טאן שלעכטס, ווען איר וועט אייפערן פאר
far eifern vet ir ven shlechts ton aich vet ver un
for zeal will you when evil do you will who and

דעם גוטן ? יד נאר אויב אפילו איר זאלטליידן צוליב
tsulib laiden zolt ir afile oib nor gutn dem
on account of to suffer should you even if but good the

גערעכטיקייט , איז וואויל אייך; און פאר זייער מורא זאלט איר
ir zolt moire zeier far un aich voil iz gerechtikeit
you shall fear their before and you blessed are righteousness

זיך נישט פארכטן, נישט זאלט איר זיך דערשרעקן ;
dershreken zich ir zolt nisht forchten nisht zich
be alarmed yourselves you shall not dread not yourselves

טו דעם האר אבער דעם משיח זאלט איר הייליקן אין
in heiliken ir zolt Moshiach dem ober Har dem
in sanctify you shall Moshiach the however L-rd the

אייערע הערצער; זייט תמיד גרייט אויף אן ענטפער צו יעדן
yedn tsu entfer an oif greit tomed zeit hertser eiere
every to answer an about ready always be hearts your

איינעם, וועלכער פרעגט אייך וועגן דער סיבה פון דער האפנונג
hofenung der fun sibe der vegen aich fregt velcher einem
hope the for cause the about you asks who one

אין אייך, נאר מיט עניוותדיקייט און מיט יראה ; טז האט א גוט
gut a hot yira mit un anivesdikeit mit nor aich in
good a have respect with and meekness with but you in

געוויסן , כדי אין וואס מען רעדט אפ פון אייך, זאלן
zolen aich fun op redt men vos in kedei gevisen
should you about up speaks one what in so that conscience

צושאנד ווערן די , וואס באליידיקן אייער גוטן פירונג
firung gutn eier baleidiken vos di veren tsushand
conduct good your insult who those be put to shame

פון לעבן אינם משיח . יז ווארום עס איז בעסער, אויב דאס
dos oib beser iz es vorem Moshiach inem leben fun
this if better is it because Moshiach in the life of

איז ה׳ס רצון, צו ליידן פאר טאן גוטס, ווי פאר
far vi guts ton far laiden tsu rotsn Hashems iz
for than good doing for to suffer to will Hashem's is

טאן שלעכטס. יח ווייל אפילו משיח איז איינמאל געשטארבן
geshtorben einmol iz Moshiach afile vail shlechts ton
died once is Moshiach even because evil doing

פאר אונדזערע זינד, דער צדיק פאר די רשעים ,
reshoiem di far tsadik der zind undzere far
unrighteous people the for Tsaddik the sin our for

כדי ער זאל אונדז ברענגען צו ה׳ ; און איז געטייט
geteit iz un Hashem tsu brengen undz zol er kedei
put to death is and Hashem to bring us should he so that

געווארן לויט דעם פלייש, אבער לעבעדיק געמאכט
gemacht lebedik ober fleish dem loit gevoren
made alive however flesh the according to become

געווארן אין דעם גייסט; יט אין וועלכן ער איז אויך געגאנגען און
un gegangen oich iz er velchen in Gaist dem in gevoren
and has gone also is He which in Spirit the in become

אויסגערופן צו די רוחות אין געפענקעניש, כ וואס זענען אמאל
amol zenen vos gefenkenish in ruches di tsu oisgerufen
once are who prison in spirits the to proclaimed

געווען ווידערשפעניק, ווען ה׳ס סבלנות האט געווארט
gevart hot savlones Hashems ven vidershpenik geven
waited has patience Hashem's when rebellious were

HaMoshiach as Adoneinu, prepared always for a hitstaddekut *(an apologetic defense)* to everyone coming to you with a she'elah *(question)*, ready with a word concerning the tikvah in you, 16 But with anavah *(meekness)* and yirat Shomayim, having a clear matzpun *(conscience)*, so that, when you are maligned by lashon hora, your abusers may be humiliated by your midas chasidus in Moshiach.
17 For im yirtzeh Hashem *(if the L-rd wills)*, it is better to suffer tzoros for doing mitzvot than for doing ra'ah.

18 Because, indeed, Moshiach suffered once on behalf of chatta'im *(sins)*, a Tzaddik *(righteous one)* on behalf of the chote'im *(unrighteous ones, sinners)*, that he might bring you to Hashem he, having been in the basar put to death, yet, in the Ruach Hakodesh, having been made alive; 19 In which also to the ruchot *(spirits)* now in mishmar *(prison)*, having gone, Moshiach made the hachrazah

(proclamation, kerygma),
[20] To ones without mishma'at *(obedience)* back then when the savlanut *(patience)* of Hashem was waiting, in the days of Noach, while the Teva *(Ark)* was being prepared, in which a few, that is shemoneh nefashot *(eight souls)*, were delivered through that mabbul's mikveh mayim; [21] And Moshiach's tevilah in the mikveh mayim, which this mabbul prefigures, now delivers you, not by means of the removal of filth from the basar, but through the hitchaiy'vut *(pledge)* of a clean matzpun toward Hashem, through the Techiyas HaMoshiach Yehoshua, [22] Who is at the right hand of Hashem, having gone into Shomayim, with malachim and rashuyot *(authorities)* and gevurot under his feet.

4 Therefore, als *(since)* Rebbe, Melech HaMoshiach underwent bodily yissurim *(sufferings)*, also you arm yourselves with the same way of thinking as Moshiach,

אין די טעג פון נוחן , בעת עס איז צוגעגרייט געווארן די
di gevoren tsugegreit iz es beis Noachn fun teg di in
the become prepared is it while Noah of days the in

תיבה, אין וועלכער ווייניקע, דאס הייסט אכט נפשות , זענען
zenen nefoshes acht heist dos veinike velcher in teva
are souls eight means that a few which in ark

געראטעוועט געווארן דורך דעם וואסער; [כא] דאס איז אויך א
a oich iz dos vaser dem durch gevoren geratevet
a also is this water the through become saved

קעגנבילד פון דער מקוה , וואס דערלייזט אייך
aich derleizt vos mikveh der fun kegenbild
you saves which mikveh the of compared-to picture

איצט, נישט דאס אפטאן אומריינקייט פונם לייב , נאר דער
der nor laib funem umreinkeit opton dos nisht itst
the but body from the impurity removal of the not now

פארלאנג אויף א גוט געוויסן לגבי ה׳ , דורך
durch Hashem legabe gevisen gut a oif farlang
through Hashem in relation to conscience good a for desire

דעם אויפשטיין (פון די טויטע) פון יהושע / ישוע
Yeshua Yehoshua fun toite di fun oifshtein dem
Yeshua Yehoshua of dead the from standing up again the

המשיחן ; [כב] וועלכער איז אויף ה׳ס רעכטער האנט,
hant rechter Hashems oif iz velcher HaMoshiachn
hand right Hashem's at is who the Moshiach

נאך דעם ווי ער איז ארויף אין הימל אריין; צו אים זענען
zenen im tsu arain himel in aroif iz er vi dem noch
are him to into heaven in up is He when that after

אונטערטעניק מלאכים און ממשלות און מאכטן .
machtn un memsholes un malochim untertenik
powers and authorities and angels subject

ד דעריבער , ווי משיח האט געליטן אינם לייב , אזוי
azoi laib inem gelitn hot Moshiach vi deriber
so body in the suffered has Moshiach as therefore

זאלט איר זיך אויך באוואפענען מיט דער זעלביקער
zelbiker der mit bavofenen och zich ir zolt
same the with arm also yourselves you shall

מחשבה ; ווייל דער , וואס האט געליטן אינם לייב , האט
hot laib inem gelitn hot vos der vail machshove
has body in the suffered has who the one because mind

because the one having suffered in the basar *(flesh)* has finished with chet *(sin)*, 2 So as no longer to live the remaining time of the Olam Hazeh in the basar, in the ta'avot Bnei Adam *(lusts of men)*, but in the ratzon Hashem *(will of G-d)*. 3 For you have already spent sufficient time *(time already gone by)* in the Olam Hazeh participating in the ta'avot *(lusts)* of the Goyim, walking in darchei zimah *(the ways of licentiousness)*, ta'avot *(lusts)*, shichrut *(drunkenness)*, orgiastic drinking mesibot *(parties)*, and unlawful avodas elilim *(idolatry)*. 4 The Goyim think it strange that you are not running with them into the same mabbul *(flood)* of dissipation, and so they blaspheme and commit Chillul Hashem. 5 But they will give an account to the One being ready to take his moshav *(seat)* as the Shofet of HaChayyim v'HaMesim *(the Living and the Dead)*. 6 For, indeed, this is the reason that the Besuras HaGeulah was preached to the mesim *(dead ones)*, that, though judged in the basar according to men,

אויפגעהערט מיט זינד; ב כדי נישט מער צו לעבן לויט
oifgehert mit zind kedei nisht mer tsu leben loit
ceased with sin so that not more to live according to

די תאוות פון מענטשן, נאר לויט ה׳ס רצון די
di taives fun mentshn nor loit Hashems rotsn di
the lusts of men but according to Hashem's will the

נאך איבערגעבליבענע צייט אינם גוף . ג ווארום עס איז גענוג ,
noch ibergeblibene tsait inem guf vorem es iz genug
yet rest time in the body because it is enough

אז אין דער פארגאנגענער צייט האבן מיר געהאנדלט לויטן
az in der fargangener tsait hoben mir gehandlt loitn
that in the past time have we acted according to

ווילן פון די גוים , לעבנדיק אין תאוות, זויפן וויין ,
vilen fun di Goyim lebendik in taives zoifen vain
the will of the non-Jews living in lusts to guzzle wine

הוליאנקעס, שכרות און אין פארברעכערישע עבודה
hulyankes shikres un in farbrecherishe avoide
revelries drunkenness and in abominable worship of

זרות ; ד אין וועלכע זיי וואונדערן זיך , וואס
zorus in velche zei vunderen zich vos
foreign things in which they wonder themselves why

איר לויפט מער נישט צוזאמען מיט זיי אין דער זעלביקער
ir loift mer nisht tsuzamen mit zei in der zelbiker
you run more not together with them in the same

אויסגעלאסענער פרעסעריי, און זיי לעסטערן; ה זיי וועלן
oisgelasener freseray un zei lesteren zei velen
debauched gluttony and they slander they will

אפגעבן א חשבון צו אים, וועלכער איז גרייט צו משפטן די
opgeben a cheshben tsu im velcher iz greit tsu mishpeten di
give an account to Him Who is ready to judge the

לעבעדיקע און די טויטע. ו ווארום דערפאר איז די
lebedike un di toite vorem derfar iz di
living ones and the dead because for this reason is the

בשורה טובה אנגעזאגט געווארן אויך צו די מתים , כדי
Toive Besoire ongezogt gevoren oich tsu di meisim kedei
Good News announced become also to the the dead so that

זיי זאלן געמשפט ווערן אינם לייב ווי מענטשן, זאלן
zei zolen gemishpet veren inem laib vi mentshn zolen
they should judged to be in the body as men should

אבער לעבן אינם גייסט לויט ה׳ .
ober leben inem Gaist loit Hashem
however live in the Spirit according to Hashem

they might live according to G-d in the spirit.

[7] The Ketz *(End)* of all things now has drawn near. Let your thinking be one of zililut da'as *(sober-mindedness)*, therefore, and exercise kibush hayetzer *(self-control)*, for the sake of your tefillos. [8] Above all else, have fervent ahavah among yourselves, for AHAVAH KOL PEYSHA'IM T'CHASSEH *(love covers all wrongs)*. [9] Practice hachnosas orchim *(hospitality)* with one another without kevetching, [10] Each one according as he received a mattanah *(gift)*, as k'lei kodesh ministering to one another, mefakkechim tovim *(good stewards, supervisors)* of the varied Chen v'Chesed Hashem. [11] If anyone speaks, let it be as though it were the oracles of Hashem; if anyone ministers, let it be as by the chozek *(strength)* which Hashem supplies, that in all things Hashem may be glorified through Rebbe Melech HaMoshiach Yehoshua. Lo HaKavod

[ז] אבער דער קץ פון אלעם האט זיך דערנענטערט; זייט
ober der kets fun alem hot zich dernentert zeit
but the end of all things has itself come near be

דעריבער פארנונפטיק און ניכטערן צו תפילות; [ח] קודם כל זאלט
deriber farnunftik un nichtern tsu tfiles koidem kol zolt
therefore sensible and sober for prayers before all shall

איר האבן א שטארקע ליבשאפט איינער פאר דעם אנדערן; ווייל
ir hoben a shtarke libshaft einer far dem andern vail
you have a strong love one for the other because

ליבע פארדעקט א מאסע זינד; (משלי י, יב.) [ט] זייט
libe fardekt a mase zind Mishle i ib zeit
love covers over a multitude sin Proverbs 10 12 be

גאסטפריינטלעך איינער צום אנדערן אָן געמורמל ; [י] דינט
gastfraindlech einer tsum andern on gemurml dint
hospitable one to the other without complaining serve

איינער דעם אנדערן, לויט דער מתנה, וואס יעדערער האט
einer dem andern loit der matone vos yederer hot
one the other according to the gift which each has

באקומען, ווי גוטע פארוואלטער פון ה'ס פארשיידנארטיקן
bakumen vi gute farvalter fun Hashems farsheidenartikn
received as good managers of Hashem's varied

חסד ; [יא] אויב עמיצער רעדט, (זאל ער רעדן) ווי
chesed oib emitser redt zol er reden vi
grace if someone speaks shall he speak as though

ה'ס רייד ; אויב איינער באדינט, (זאל ער עס טאן) ווי אויס
Hashems reid oib einer badint zol er es ton vi ois
Hashem's words if one serves shall he it do as out of

דער קראפט , וועלכע ה' גיט ; כדי אין אלעם
der kraft velche Hashem git kedei in alem
the strength which Hashem supplies so that in all things

זאל ה' פארהערלעכט ווערן דורך יהושע / ישוע
zol Hashem farherlecht veren durch Yehoshua Yeshua
may Hashem glorified be through Yehoshua Yeshua

המשיחן , וועמען עס געהערט כבוד און מאכט לעלמי
HaMoshiachn vemen es gehert koved un macht lelmi
the Moshiach to whom it belongs glory and power forever

עולמים . אמן .
olamim Omein
and ever Amen

V'HaOz L'Olemei Olamim. Omein *(To whom be the glory and the power into the ages of the ages. Omein.)*

[12] Chaverim, do not be surprised at the masah *(trial)* of eish *(fire)* among you coming for you for your testing, as though some strange thing were happening to you. [13] But in so far as you share in the yissurim *(sufferings)* of Moshiach, in the Chevlei HaMoshiach, be glad that also in the Hisgalus *(Revelation, Apocalypse)* of his Kavod, you may have simcha and sasson. [14] If you are reproached for the Shem HaMoshiach, ashrei *(happy, blessed)* are you, because the Ruach of Kavod and of Hashem rests upon you. [15] Let not any of you suffer as a rotzeach *(murderer)* or a ganav *(thief)* or an oseh ra'ah *(an evil doer)* or as one who is mitarev *(meddlesome)*. [16] But if any one of you suffers as a ma'amin b'Moshiach *(believer in Moshiach)*, let him not be ashamed, but let him glorify Hashem by this Name. [17] Because the

יב געליבטע, וואונדערט זיך נישט איבער דעם קאלכאויוון ,
kalchoiven dem iber nisht zich vundert gelibte
fiery ordeal the over not yourselves wonder beloved

וואס איז געקומען, ווי א נסיון אויף אייך, גלייך ווי א פרעמדע
fremde a vi glaich aich oif nisoyen a vi gekumen iz vos
strange a as like you on trial a as coming is which

זאך וואלט אייך געטראפן; יג נאר לויט ווי איר זענט
zent ir vi loit nor getrofen aich volt zach
are you as according to but meet you would thing

אנטיילנעמער אין דיליידן פון דעם משיח , זאלט איר
ir zolt Moshiach dem fun laiden di in onteilnemer
you shall Moshiach the of suffering the in participant

זיך פרייען; כדי אין דער אנטפלעקונג פון זיין כבוד
koved zain fun antplekung der in kedei freien zich
glory His of revelation the in so that rejoice yourselves

זאלט איר זיך פרייען און משמח זיין. יד אויב איר
ir oib zain mesameyech un freien zich ir zolt
you if be joyful and rejoice yourselves you shall

ווערט געזידלט צוליב דעם נאמען פונם משיח , איז
iz Moshiach funem nomen dem tsulib gezidlt vert
are Moshiach of the Name of the on account of reviled be

וואויל אייך; ווייל דער (גייסט) פון כבוד און דער גייסט
Gaist der un koved fun Gaist der vail aich voil
Spirit the and glory of Spirit the because you blessed

פון ה׳ רוט אויף אייך. טו נאר זאל קיינער פון אייך נישט
nisht aich fun keiner zol nor aich oif rut Hashem fun
not you of anyone shall but you on rests Hashem of

ליידן ווי א רוצח , אדער גנב , אדער רשע , אדער ווי
vi oder roshe oder ganev oder retseyech a vi laiden
as or ung-dly or thief or murderer a as to suffer

איינער, וואס מישט זיך אריין אין יענעמס געשעפטן;
gesheften yenems in arain zich misht vos einer
business the other's in into himself gets involved who one

טז אויב אבער (עמיצער ליידט) אלס א משיחיסט , זאל ער
er zol Moshichist a als laidt emitser ober oib
he let Meshichist a as suffers anyone however if

זיך נישט שעמען ; נאר אפגעבן כבוד צו ה׳ אין
in Hashem tsu koved opgeben nor shemen nisht zich
in Hashem to glory give but be ashamed not himself

time has come to begin the Mishpat from the Beis Hashem; and if the Mishpat begins with us, what will be the toitzaa *(outcome)* of the ones without mishma'at *(obedience)* to the Besuras HaGeulah of Hashem? [18] And if indeed the Tzaddik is saved with difficulty, where will appear the man without chasidus [in Moshiach], the rashah and the choteh? [19] Therefore, the ones undergoing sevalot *(sufferings, yissurim)* according to the ratzon Hashem, let them commit their nefashot to a trustworthy Yotzer *(Creator)* while they continue to do ma'asim tovim.

5 Therefore, I give this word of chozek to the Zekenim *(Elders)* among you, I, as a fellow Zaken *(Elder)* and as an Eidus *(Witness)* of the sevalot *(sufferings)* of Rebbe, Melech HaMoshiach, and also as a partaker of the Kavod about to be unveiled: [2] Exercise the avodas hakodesh ministry

of Ro'eh *(Shepherd)* on

דעם דאזיקן נאמען. יז ווייל עס איז שוין צייט, אז דאס
dem dozikn nomen vail es iz shoin tsait az dos
that very Name of because it is already time that the

משפט זאל זיך אנהויבן פון ה׳ס הויז; און אויב
mishpot zol zich onhoiben fun Hashems hoiz un oib
judgment shall itself begin of Hashem's House and if

פון אונדז קודם כל, וואס וועט שוין זיין דער סוף פון די
fun undz koidem kol vos vet shoin zain der sof fun di
of us before all what will already be the end of the

ווידערשפעניקע צו ה׳ס בשורה טובה? יח און אויב דער
vidershpenike tsu Hashems Besoire Toive un oib der
recalcitrant to Hashem's Good News and if the

צדיק ווערט קוים געראטעוועט, וואו וועט דער רשע
tsadik vert koim geratevet vu vet der roshe
righteous is scarcely saved where will the ung-dly

און חוטא אהינקומען? יט דערפאר זאלן אויך די, וועלכע
un choyte ahinkumen derfar zolen oich di velche
and sinner come to therefore should also the who

ליידן לויט ה׳ס ווילן, פארטרויען זייערע נשמות
laiden loit Hashems vilen fartroien zeiere neshomes
to suffer according to Hashem's will entrust their souls

צום געטרייען באשעפער, טוענדיק גוטס.
tsum getraien Bashefer tuendik guts
to the faithful Creator doing good

ה די זקנים דעריבער צווישן אייך בין איך מזהיר, וואס
di zkeinem deriber tsvishen aich bin ich mazer vos
the elders therefore among you am I exhort who

איך בין אויך א זקן און אן עדות פון דעם משיחס
ich bin oich a zoken un an eides fun dem Moshiachs
I am also a elder and a witness of the Moshiach's

ליידן, ווי אויך אן אנטיילנעמער אין דעם כבוד, וואס דארף
laiden vi oich an onteilnemer in dem koved vos darf
suffering as also a sharer in the glory which must

אנטפלעקט ווערן: ב פאשעט ה׳ס סטאדע, וואס איז ביי
antplekt veren pashet Hashems stade vos iz bai
revealed become shepherd Hashem's flock who are with

אייך, געבנדיק השגחה, נישט געצוואונגענערהייט, נאר אויס
aich gebendik hazhgoche nisht getsvungenerheit nor ois
you exercising oversight not being compelled but out of

גוטן ווילן, לויט (דעם רצון פון) ה׳; און נישט
gutn vilen loit (dem rotsn fun) Hashem un nisht
good will according to (the will of) Hashem and not

behalf of the Eder Hashem *(Flock of G-d)* among you, serving as Mashgichim Ruchaniyim *(Spiritual Overseers)*, not unwillingly, for the sake of dishonest gelt, but willingly, eagerly, in conformity with Hashem, 3 Not as domineering the ones assigned by Hashem to your oversight, but being a mofet *(example)* for the tzon *(flock)*. 4 After the Sar HaRo'im *(Chief of Shepherds)* has been manifested, you will receive the unfading Ateret HaKavod *(Crown of Glory)*. 5 Likewise, bochrim *(young men)*, be submissive to the Zekenim *(Elders)* and clothe yourselves in the kaftan of anavah *(humility)* toward one another, because IM LALETZIM HU YALITZ V'LA'ANAYIM YITEN CHEN *(Indeed Hashem scorns the scorners, but gives grace to the humble)*.

6 Therefore, be humbled under the mighty hand of Hashem, that you may be exalted in due time. 7 HASHLECH AL ADONOI Y'HAVECHA V'HU Y'CHALKELECHA

צוליב שענדלעכע פארדינסטן, נאר מיט מונטערקייט ; [ג] און
un munterkeit mit nor fardinstn shendleche tsulib
and cheerfulness with but gain shameful on account of

אויך נישט ווי איר וואלט געהערשט איבער די ירושות , נאר ווערט
vert nor yerushus di iber gehersht volt ir vi nisht oich
be but allotted the over dominate would you as not also

פארבילדער פאר דער סטאדע. [ד] און ווען דער הויפט פאסטוך
pastech hoipt der ven un stade der far forbilder
shepherd chief the when and flock the for examples

וועט דערשיינען, וועט איר באקומען די קרוין פון כבוד, וואס
vos koved fun kroin di bakumen ir vet dershainen vet
which glory of crown the receive you will appear will

פארוועלקט נישט. [ה] פונקט אזוי, איר יונגערע , אונטערטעניקט
untertenikt yungere ir azoi punkt nisht farvelkt
submit younger you so exactly not withers

זיך צו די זקנים , און אלע זאלט איר זיך
zich ir zolt ale un zkeinem di tsu zich
yourselves you shall all and elders the to yourselves

אנקליידן מיט עניוותדיקייט איינער לגבי דעם אנדערן;
andern dem legabe einer anivesdikeit mit onkleiden
other the in relation to one humility with clothe

ווייל ה׳ שטעלט זיך אנטקעגן די שטאלצע, די
di shtoltse di antkegen zich shtelt Hashem vail
the proud the against Himself puts Hashem because

נידריקע אבער גיט ער חן . (משלי ג, לד.) [ו] דערנידעריקט
derniderikt ld g Mishle chein er git ober nidrike
humble 34 3 Proverbs grace he gives however humble

זיך דעריבער אונטער ה׳ס מעכטיקער האנט, כדי
kedei hant mechtiker Hashems unter deriber zich
so that hand mighty Hashem's under therefore yourselves

ער זאל אייך דערהייבן אין דער געהעריקער צייט! [ז] ווארפט
varft tsait geheriker der in derheibn aich zol er
casting time appropriate the in to raise up you shall He

אלע אייערע דאגות אויף אים, ווייל ער זארגט פאר
far zorgt er vail im oif daigus eiere ale
for is concerned he because him on worries your all

אייערטוועגן. [ח] זייט ניכטער, זייט וואכזאם; אייער שונא , דער
der soine eier vachzam zeit nichter zeit eiertvegen
the enemy your vigilant be sober be your sake

שׂטן , גייט ארום ווי א ברומענדיקער לייב, זוכנדיק וועמען
vemen zuchendik leib brumendiker a vi arum geit Satan
whom seeking lion roaring a as around go Satan

(Cast your care on Hashem and He will sustain you), because Hashem cares and is concerned about you. [8] Be shomer in zililut da'as *(sober-mindedness).* Your adversary HaSatan [Samma'el], prowls around like a roaring arye *(lion)*, seeking whom to swallow. [9] Oppose him, firm in emunah, knowing that in the Olam Hazeh, the same Chevlei [Moshiach] are to be laid upon HaAchim b'Moshiach. [10] Now the Elohei Kol Chen v'Chesed *(the G-d of all Grace)*, the one having bestowed upon you the kri'ah *(calling)* into His eternal kavod in Moshiach Yehoshua, after you have suffered tzoros for a little while, will Himself restore, confirm, strengthen and establish you. [11] Lo HaKavod V'HaOz L'Olemei Olamim. Omein.

[12] To you, through Sila HaAch HaNe'eman *(the Faithful Brother in Moshiach)*, as such I regard him, I have written you briefly, a dvar chizzuk, encouraging you and giving edut *(testimony)*

איינצושלינגען; ט שטעלט זיך אים אנטקייגן, פעסט אין
in fest antkegen im zich shtelt aintsushlingen
in firm against him yourselves stand to swallow up

דער אמונה, און זייט וויסן , אז די זעלביקע עינויים ווערן
veren inuim zelbike di az visen zeit un emune der
are sufferings same the that know be and faith the

דערפילט אין אייערע ברידער אין דער וועלט. י און דער
der un velt der in brider eiere in derfilt
the and world the in brothers your in being experienced

ג-ט פון יעדן חסד , וועלכער האט אייך גערופן צו זיין אייביקן
eibikn zain tsu gerufen aich hot velcher chesed yedn fun G-t
eternal His to called you has who grace every of G-d

כבוד אינם משיח , נאך דעם ווי איר האט געליטן
gelitn hot ir vi dem noch Moshiach inem koved
suffered have you when the after Moshiach in the glory

אביסל, ער אליין וועט אייך מאכן שלמותדיק, שטארקן ,
shtarken shleymesdik machen aich vet alein er abisel
strengthen perfect make you will Himself He a little

קרעפטיקן, גרונטפעסטיקן . יא צו אים זאל זיין די הערשאפט
hershaft di zain zol im tsu gruntfestiken kreftikn
rule the be shall Him to establish firmly invigorate

לעלמי עולמים . אמן .
Omein olamim lelmi
Amen and ever forever

יב דורך סילוואנוסן, דעם געטרייען ברודער, אזוי רעכן
rechen azoi bruder getraien dem Silvanus durch
consider as brother faithful the Silvanus by

איך, האב איך אייך קורץ געשריבן, אייך מזהיר צו זיין און
un zain tsu mazer aich geshriben kurts aich ich hob ich
and do to exhort you written briefly you I have I

עדות צו זאגן , אז דאס איז דער ווארהאפטיקער חסד פון
fun chesed vorhaftiker der iz dos az zogen tsu eides
of grace authentic the is this that say to witness

ה׳ , אין וועלכן איר שטייט. יג עס גיט אייך אפ שלום די
di sholem op aich git es shteit ir velchen in Hashem
the peace up you gives it stand you which in Hashem

that this is the true Chen v'Chesed Hashem in which you stand. 13 Drishat Shalom to you from your coequal Nivcharah *(Chosen One)*, she in Bavel. Drishat Shalom also from Markos, beni. 14 Greet one another with a neshikat ahavah *(kiss of agape)*. Drishat Shalom to all of you, the ones in Rebbe, Melech HaMoshiach.

מיטאויסדערוויילטע קהלה אין בבל און מארקוס דער זון
mitoisderveilte kehile in Bavel un Markos der zun
chosen with us kehile in Babylon and Mark the son

מיינער. יד גיט אפ שלום איינער דעם אנדערן מיט א קוש פון ליבע.
mainer git op sholem einer dem andern mit a kush fun libe
mine give up peace one the other with a kiss of love

שלום צו אייך אלעמען, וועלכע זענען אינם משיח .
sholem tsu aich alemen velche zenen inem Moshiach
peace to you all who are in the Moshiach

2 Kefa

דער צווייטער בריוו פון
דעם שליח פעטרוס

1 Shim'on Kefa, an eved and Shliach of Rebbe Melech HaMoshiach Yehoshua: to the ones having obtained, with us, equally precious emunah *(faith)* in the Tzedek Hashem of Eloheinu and Moshieinu Rebbe Melech HaMoshiach Yehoshua.

2 Chesed Hashem and Shalom Hashem to you abundantly in the da'as *(personal, saving knowledge)* of Hashem and Adoneinu Yehoshua.

3 As the gevurat Hashem *(the power of G-d)* has given us everything for Chayyim *(life)* and chasidus through the da'as *(personal, saving knowledge)* of the One Who bestows on us the kri'ah *(calling)* to His own Kavod *(Glory)* and Tzidkanut *(Righteousness)*,

4 So Hashem has given us precious havtachot gedolot *(great promises)* that through these promises you might become [regenerate]

א שמעון פעטרוס, א קנעכט און שליח פון יהושע / ישוע
Yeshua Yehoshua fun Shliach un knecht a Petros Shim'on
Yeshua Yehoshua of apostle and servant a Peter Simon

המשיחן , צו די, וועלכע האבן מקבל געווען
geven mekabl hoben velche di tsu HaMoshiachn
have received have who the to the Moshiach

די זעלביקע טייערע אמונה, ווי מיר, אין דער צדקות
tsedokes der in mir vi emune taiere zelbike di
righteousness the in we as faith precious same the

פון אונדזער ג-ט און פון דעם גואל יהושע / ישוע
Yeshua Yehoshua goel dem fun un G-t undzer fun
Yeshua Yehoshua Redeemer the of and G-d our of

המשיח : ב חסד צו אייך און שלום זאל זיך פיל
fil zich zol sholem un aich tsu chesed HaMoshiach
much self shall peace and you to grace the Moshiach

פארמערן אין דער דערקענטעניש פון ה׳ און פון אונדזער
undzer fun un Hashem fun derkentenish der in farmeren
our of and Hashem of knowledge the in increase

האר יהושע / ישוע ; ג וויל זיין ג-טלעכע קראפט האט אונדז
undz hot kraft g-tleche zain vail Yeshua Yehoshua Har
us has power G-d his for Yeshua Yehoshua L-rd

געשאנקען אלץ, וואס האט א שייכות צום לעבן און צו
tsu un leben tsum shaiches a hot vos alts geshonken
to and life to the pertinence a has which all given

יראת שמים , דורך דער דערקענטעניש פון דעם , וועלכער
velcher dem fun derkentenish der durch shomaim yiras
Who the One of knowledge the through heaven fear of

האט אונדז גערופן דורך זיין אייגענעם כבוד און גוטע מידה;
mide gute un koved eigenem zain durch gerufen undz hot
trait good and glory own His by called us has

ד דורך וועלכע ער האט אונדז געשענקט די טייערסטע און
un taierste di geshenkt undz hot er velche durch
and precious the given us has He which whereby

גרעסטע הבטחות ; כדי דורך די דאזיקע זאלט איר
ir zolt dozike di durch kedei havtoches greste
you shall these the through in order that promises great

ווערן אנטיילנעמער אין דער ג-טלעכער נאטור , אנטרונענדיק
antrunendik natur g-tlecher der in onteilnemer veren
having escaped nature divine the in participant be

פון דער פארדארבונג, וואס איז אין דער וועלט דורך תאווה.
taive durch velt der in iz vos fardarbung der fun
lust through world the in is which decay the from

ה און צוליב דעם זעלביקן סיבה , איר מוזן מאכן אלע
ale machen muzn ir sibe zelbikn dem tsulib un
all make must you cause same the on account of and

מי צו צוגעבן צולייגן אין דער אמונה אייערער די גוטע מידה;
mide gute di eierer emune der in tsuleigen tsugeben tsu mi
trait good the of yours faith the to add give to effort

און צו דער גוטע מידה דאס וויסן ; ו און צום וויסן
visen tsum un visen dos mide gute der tsu un
knowledge to the and knowledge the trait good the to and

די שליטה איבער זיך; און צו דער שליטה איבער זיך די
di zich iber shlite der tsu un zich iber shlite di
the self over authority the to and self over authority the

סבלנות ; און צו סבלנות יראת שמים ; ז און צו
tsu un shomaim yiras savlones tsu un savlones
to and heaven fear of perseverance to and perseverance

יראת שמים די ברידערלעכקייט; און צו דער ברידערלעכקייט
briderlechkeit der tsu un briderlechkeit di shomaim yiras
brotherliness the to and brotherliness the heaven fear of

די ליבע. ח ווארום ווען די דאזיקע זאכן זענען פאראן ביי
bai faran zenen zachn dozike di ven vorem libe di
with there are things these the when because love the

אייך און פארמערן זיך, לאזן זיי אייך נישט ווערן פויל
foil veren nisht aich zei lozen zich farmeren un aich
lethargic to be not you them allow self increase and you

און נישט אומפרוכטבאר אין דער דערקענטעניש פון דעם האר
Har dem fun derkentenish der in umfruchtbar nisht un
L-rd the of knowledge the in unfruitful not and

אונדזערן יהושע / ישוע המשיח . ט ווארום דער ,
der vorem HaMoshiach Yeshua Yehoshua undzern
the one because the Moshiach Yeshua Yehoshua our

וועמען עס פעלן די דאזיקע (מידות טובות), איז בלינד,
blind iz toivus midus dozike di felen es vemen
blind is good characteristics these the lacking is who

קורצזיכטיק , און האט פארגעסן די ריי ניקונג פון זיינע אלטע
alte zaine fun reinikung di fargesen hot un kurtszichtik
old his from cleansing the forgotten has and short-sighted

deveykus participants with the life of the teva haelohi *(divine nature)*, having escaped the [degenerate] Olam Hazeh's lust engendered corruption. 5 For this very reason, you must apply all zerizut *(diligence)* to supply emunah with midah hatov *(the attribute of virtue)*, and midah hatov with da'as *(knowledge)*, 6 And da'as with shlitah atzmit *(self-control)*, and shlitah atzmit with chozek *(fortitude)* and chozek with chasidus *(piety)*, 7 And chassidus with ahavah shel achvah *(brotherly love)*, and ahavah shel achvah with ahavah *(agape)*. 8 For if these midos are in you increasingly, they will forestall you from being batlanim *(idlers)* and lo poreh *(unfruitful)* in the da'as *(personal saving knowledge)* of Rebbe, Melech HaMoshiach Adoneinu Yehoshua. 9 For the one with whom these middos chasidus *(qualities of piety)* are not present is an ivver *(blind man)*, being shortsighted, having forgotten the tohorah *(cleansing)* of his

past averos. 10 Therefore, Achim b'Moshiach, be eagerly diligent to make your kri'ah *(summons)* and bechirah *(election)* sure, for, if you do these things, you will never fall over a michshol *(stumbling block)*. 11 For thus will be richly provided for you the entrance into the Malchut Olam of Adoneinu and Moshieinu Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua.

חטאים. ׳ דערפאר , ברידער , פלייסיקט זיך נאך מער
chatoim derfar brider flaisikt zich noch mer
sins therefore brothers be diligent yourselves still more

פעסט צו מאכן אייער רוף און אויסדערוויילונג; ווארום אויב
fest tsu machen eier ruf un oisderveilung vorem oib
firm to make your calling and election because if

איר וועט דאס טאן, וועט איר קיינמאל נישט שטרויכלען; יא ווארום
ir vet dos ton ir vet keinmol nisht shtroichlen vorem
you will this do you will never not stumbline because

אָט אזוי וועט אייך רייכלעך געגעבן ווערן דער אריינגאנג אין דעם
ot azoi vet aich raichlech gegeben veren der araingang in dem
just so will you richly given be the entrance into the

אייביקן מלכות פון אונדזער האר און גואל יהושע / ישוע
eibikn Malchus fun undzer Har un goel Yehoshua Yeshua
eternal kingdom of our L-rd and Goel Yehoshua Yeshua

המשיח .
HaMoshiach
the Moshiach

12 Therefore, it is my tachlis *(purpose, final end)* always to remind you concerning these things, even though you have da'as of them and have been stabilized in HaEmes that you have. 13 But I consider it befitting, as long as I am in this ohel, to arouse you with a tizkoret *(reminder)*, 14 Als *(since)* I know that the putting off of my mishkan is imminent, as indeed Adoneinu Rebbe Melech HaMoshiach Yehoshua made clear to me. 15 And also I am eager to cause you to always possess the zichron *(memory)* of these things after my exodus.

יב דערפאר וועל איך תמיד זיין גרייט אייך צו דערמאנען
derfar vel ich tomed zain greit aich tsu dermonen
therefore will I always be ready you to remind

וועגן די דאזיקע זאכן , הגם איר קענט זיי און זענט
vegen di dozike zachn hagam ir kent zei un zent
about the these things although you know them and are

געגרונטפעסטיקט אין דעם אמת , וועלכער איז ביי (אייך). יג און
gegruntfestikt in dem emes velcher iz bai aich un
firmly established in the truth which is with you and

איך האלט עס פאר רעכט, כל זמן איך בין אין דעם דאזיקן
ich halt es far recht kol zman ich bin in dem dozikn
I hold it for right all as long as I am in the this

געצעלט, אייך צו דערוועקן מיט א דערינערונג; יד ווייל איך ווייס , אז
getselt aich tsu derveken mit a derinerung vail ich veis az
tent you to rouse with a reminder for I know that

אין גיכן וועל איך אפלייגן מיין געצעלט, ווי אויך אונדזער
in gichn vel ich opleigen main getselt vi oich undzer
in a short time will I lay aside my tent as also our

האר יהושע / ישוע המשיח האט עס מיר קלאר געמאכט.
Har Yehoshua Yeshua HaMoshiach hot es mir klor gemacht
L-rd Yehoshua Yeshua the Moshiach has it me clear made

טו און איך וועל מיך פלייסיק באמיען , אז נאך מיין
un ich vel mich flaisik bamien az noch main
and I will me diligently make an effort that after my

16 For we had not followed cleverly crafted aggadot or doichek *(farfetched)* bubbemeises or reid *(hearsay)* when we made known to you the gevurah *(miraculous power)* of Adoneinu Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua and the Bi'as HaMoshiach of him; no, we had been edei re'iyah *(eyewitnesses)* of Moshiach's majestic gedulah *(greatness)*. 17 For having received from Elohim HaAv kavod va'oz, the bat kol was conveyed to Moshiach by the Majestic Glory, ZEH BENI AHUVI ASHER BO CHAFATSTI *(This is my Son, the beloved, with whom I am well pleased)*. 18 And this bat kol we heard out of Shomayim, having been brought with Moshiach upon the Har HaKodesh. 19 And we have the Dvar HaNevu'ah *(Word of Prophecy)* made more sure, to which you do well in giving heed as to a menorah shining in a place of choshech until HaYom [of Olam Habah] dawns and the Kochav *(Star)* haNogah *(of Brightness, Venus)* rises in your levavot *(hearts)*.

פטירה זאלט איר זיין אימשטאנד צו געדענקען די דאזיקע
dozike di gedenken tsu imshtand zain ir zolt ptire
these the remember to able be you shall departure

זאכן צו יעדער צייט. טז ווארום מיר האבן נישט נאכגעפאלגט קיין
kein nochgefolgt nisht hoben mir vorem tsait yeder tsu zachn
any followed not have we because time every at things

אויסגעקליגלטע לעגענדעס, ווען מיר האבן אייך באקאנט געמאכט
gemacht bakant aich hoben mir ven legendes oisgekliglte
made known you have we when legends over clever

די גבורה פון אונדזער האר יהושע / ישוע המשיח און
un HaMoshiach Yeshua Yehoshua Har undzer fun gevure di
and the Moshiach Yeshua Yehoshua L-rd our of power the

זיין קומען, נאר מיר זענען געווען עדות , וואס האבן געזען מיט
mit gezen hoben vos eides geven zenen mir nor kumen zain
with seen have who witnesses was are we but come His

די אייגענע אויגן זיין כבוד. יז ווארום ער האט באקומען פון ג-ט
G-t fun bakumen hot er vorem koved zain oigen eigene di
G-d from received has He because glory His eyes own the

דעם פאטער כבוד און הערלעכקייט, ווען אזא קול איז
iz kol aza ven herlechkeit un koved Foter dem
has voice such a when glory and honor Father the

אראפגעקומען צו אים פון דער מאיעסטעטישער הערלעכקייט:
herlechkeit mayestetisher der fun im tsu aropgekumen
glory majestic the from Him to come down

(ציטירן ניטציטירן)דער דאזיקער איז מיין געליבטער זון , אין וועמען
vemen in Zun gelibter main iz doziker der nitsitiren tsitiren
Whom in Son beloved My is this one the unquote quote

איך האב א וואוילגעפעלן; יח און מיר האבן געהערט דאס דאזיקע
dozike dos gehert hoben mir un voilgefelen a hob ich
these the heard have we and well pleased a have I

קול קומען פון הימל , בשעת מיר זענען געווען מיט אים אויף
oif im mit geven zenen mir beshas himel fun kumen kol
on Him with was are we while heaven from to come voice

דעם הייליקן בארג . יט און פעסטער איז דאס נבואהשע ווארט,
vort nevueshe dos iz fester un barg heiliken dem
word prophetic the is firmer and mountain holy the

וואס מיר האבן; און איר וועט טאן גוט , האלטנדיק זיך
zich haltendik gut ton vet ir un hoben mir vos
yourselves holding well do will you and have we which

דערצו , ווי צו א ליכט, וואס שיינט אויף א טונקל ארט ,
ort tunkel a oif shaint vos licht a tsu vi dertsu
place dim.dark a on shines which light a to as thereto

[20] Knowing this first: that every nevu'ah *(prophecy)* of the Kitvei Hakodesh is not of the prophet’s own explanation. [21] For no nevu'ah was at any time brought by the ratzon HaBnei Adam *(will of Man)*, but men being carried along by the Ruach Hakodesh spoke from Hashem.

ביז דער טאג ברעכט אריין, און דער מארגנשטערן וועט אויפגיין
oifgein vet morgenshteren der un arain brecht tog der biz
rise up will morning star the and in break day the until

אין אייערע הערצער; [כ] וויסנדיק דאס דאזיקע קודם כל, אז
az kol koidem dozike dos visendik hertser eiere in
that all before these the knowing hearts your in

קיין נבואה פון די כתבי (הקודש) קען נישט האבן
hoben nisht ken Hakoidesh Kitvei di fun nevue kein
have not can the Holy Scriptures the from prophecy any

קיין פריוואטן פירוש . [כא] ווארום קיינמאל איז נאך נישט
nisht noch iz keinmol vorem peyresh privatn kein
not yet is ever for interpretation one's own any

געברענגט געווארן קיין נבואה פון א מענטשנס ווילן; נאר
nor vilen mentshns a fun nevue kein gevoren gebrengt
rather will human a from prophecy any become brought

געטריבן פונם רוח הקודש , האבן מענטשן גערעדט פון
fun geredt mentshn hoben HaKoidesh Ruach funem getriben
from spoke men have the Holy Spirit by the driven

ה׳ . (שמואל ב כג, ג.)
g chg b Shmuel Hashem
3 23 2 samuel Hashem

2 But there were also nevi'ei sheker *(false prophets)* among Am Yisroel just as also there will be morei sheker among you. These false teachers will secretly bring in heretical doctrines of koferim ba-ikkarim *(deniers of fundamentals)*, producing machshelah *(ruin)*, as these heretics even become meshummad, denying the Ribbono Shel Olam who redeemed them, bringing upon themselves swift destruction. [2] And many will follow them in

ב עס זענען אבער אויך געווען פאלשע נביאים צווישן
tsvishen neviim falshe geven och ober zenen es
among prophets false were also however are there

דעם פאלק , ווי עס וועלן אויך זיין צווישן אייך פאלשע
falshe aich tsvishen zain och velen es vi folk dem
false you among be also will there as people the

מורי תורה , וועלכע וועלן בשתיקה אריינפירן פארדארבלעכע
fardorbleche arainfiren bishtike velen velche toire morei
corrupt bring in secretly will who Torah teachers of

כתות , און פארלייקענען דעם האר, וואס האט זיי אפגעקויפט,
opgekoift zei hot vos Har dem farleikenen un kitus
bought them had who L-rd the deny and schisms

און ברענגען אויף זיך א גיכע פארדארבונג. [ב] און
un fardarbung giche a zich oif brengen un
and corruption speedy a themselves on bring and

א סך וועלן נאכפאלגן זייערע אויסגעלאסנקייטן, דורך
durch oisgelasnkeitn zeiere nochfolgen velen sach a
through debauchery their follow will many a

וועלכע דער וועג פון אמת וועט ווערן געלעסטערט. [ג] און אויס
ois un gelestert veren vet emes fun veg der velche
out of and blasphemed be will truth of Way the whom

walking in darchei zimah *(the ways of licentiousness)*, and because of them the Derech HaEmes will be libeled with lashon hora. [3] And in their chomed *(covetous)* greed, they will exploit you with deceptive words. For them the Mishpat *(Judgment)* of old is not drei *(idle)* and their churban *(ruin)* does not slumber.

[4] For if Hashem did not spare malachim that sinned, but cast them into Gehinnom, consigning them to the sharsherot *(chains)* of choshech to be kept for Mishpat; [5] And if Hashem, when he brought a mabbul *(flood)* upon the world of resha'im *(evildoers)*, did not spare the ancient world, but preserved Noach, the eighth of the nefashot and a maggid of Tzidkanut *(Righteousness)*; [6] And if Hashem judged the cities of S'dom and Amora, reducing them to ashes by a churban catastrophe, making them a mofet *(an example)* for the ones intending to be resha'im; [7] And if Hashem delivered

געלטגיריקייט וועלן זיי אייך פארקויפן מיט באטריגערישע
batrigerishe mit farkoifen aich zei velen geltgirikeit
deceitful with traffic you they will greed for money

רייד ; דאס משפט אויף זיי פון לאנג אָן זוימט זיך נישט
nisht zich zoimt on lang fun zei oif mishpot dos reid
not itself tarries on long from them on judgment this words

און די פארדארבונג זייערע דרימלט נישט. [ד] ווארום אויב ה׳
Hashem oib vorem nisht drimlt zeiere fardarbung di un
Hashem if for not slumbers their decay the and

האט נישט געשוינט די מלאכים , וועלכע האבן געזינדיקט, נאר האט
hot nor gezindikt hoben velche malochim di geshoint nisht hot
had but sinned had who angels the spared not has

זיי איבערגעגעבן אין היילן פון חשכות אין דער אונטערוועלט,
untervelt der in chashchot fun heilen in ibergegeben zei
underworld the in darkness of caves in handed over them

אפגעהיטן צו ווערן צום משפט ; [ה] און ווען ער האט
hot er ven un mishpot tsum veren tsu opgehiten
has He when and judgment unto become to to be kept

נישט געשוינט די אלטע וועלט, נאר האט באהיט נוחן , א
a Noachn bahit hot nor velt alte di geshoint nisht
a Noah protected has but world old the spared not

מבשר פון גערעכטיקייט , מיט זיבן אנדערע, בשעת ער האט
hot er beshas andere ziben mit gerechtikeit fun mevaser
has He while others seven with righteousness of herald

אראפגעשיקט דאס מבול אויף א וועלט פון רשעים ; [ו] און
un reshoiem fun velt a oif mabl dos aropgeshikt
and unrighteous of world a on flood the sent

מאכנדיק צו אש די שטעט סדום און עמורה , האט
hot Gomora un Sodom shtet di ash tsu machendik
has Gomorrah and Sodom cities of the ashes into making

ער זיי געמשפט מיט אן איבערקערונג, זעצנדיק זיי אלס א
a als zei zetsendik iberkerung an mit gemishpet zei er
an as them setting devastation a with judged them He

ביישפיל פאר רשעים להבא ; [ז] און האט מציל
matsl hot un lehabe reshoiem far baishpil
save has and of what is coming unrighteous for example

געווען דעם צדיק לוט, וועלכער איז געקוועלט געווארן דורך
durch gevoren gekvelt iz velcher Lot tsadik dem geven
by become tormented was who Lot righteous the was

דער פארשייטער אויפפירונג פון די שענדלעכע מענטשן מחוץ
mechuts mentshn shendleche di fun oiffirung farshaiter der
outside men shameful the of conduct licentious the

Lot, a tzaddik distressed by the hitnahagut *(conduct)* of the mufkarim *(lawless)* walking in darchei zimah *(the ways of licentiousness)* 8 — For that tzaddik, living among them day after day, was tortured in his nefesh hayesharah *(honest soul)* by the darchei mufkarim *(the ways of lawless ones)* that he saw and heard 9 — Then Hashem knows how to rescue the chasidim from trial and how to preserve the anshei resha *(men of wickedness)* for punishment for the Yom HaDin, 10 Especially the ones going after the basar *(flesh)* in ta'avah *(lust)* producing tum'a *(defilement)* and the ones despising kol samchut. Bold and self-willed, these have no yirat Shomayim and therefore commit Chillul Hashem as they slander the glorious ones, 11 Whereas malachim, being greater b'oz and koach *(in strength and power)*, al kol panim *(nevertheless)* do not bring against them a slanderous judgment before Hashem. 12 But

דעם געזעץ— ח וואָרום ער, דער צדיק , וואוינענדיק
gezets dem vorem er der tsadik voinendik
law the for he the righteous person living

צווישן זיי , האָט געפּלאָגט זיין גערעכט נפש מיט וואָס
tsvishen zei hot geplogt zain gerecht nefesh mit vos
them among has plagued his righteous soul with what

ער האָט געזען און געהערט טאָג אויס טאָג איין פון זייערע בייזע
er hot gezen un gehert tog ois tog ein fun zeiere beize
he has seen and heard day out day one of their evil

מעשים מחוץ דעם געזעץ— ט אַזוי ווייסט דער האר מציל
maisim mechuts dem gezets azoi veist der Har matsl
deeds outside the law so how knows the L-rd rescue

צו זיין די ג-טספאַרכטיקע פון אַ נסיון , רשעים אָבער
tsu zain di G-tsforchtike fun a nisoyen reshoiem ober
to do the devout from a trial unrighteous however

צו באַהאַלטן צו באַשטראָפונג אינם יום הדין ; י און
tsu bahalten tsu bashtrofung inem Yom Hadin un
to hold fast for punishment in the of Day Judgment and

איבערהויפּט די , וועלכע גייען נאָך שמוציקע תאוות פון דעם פליש,
iberhoipt di velche geien noch shmutsike taives fun dem fleish
especially the who go after filthy lusts of the flesh

און פאַראַכטן איבערהערשאַפט; עזות פּנימער, פרעכע ,
un farachten eiberharshaft azes penemer freche
and despise egg insolence faces impudent

זיי ציטערן נישט צו לעסטערן מאַכטן ; יא וואָס מלאכים ,
zei tsiteren nisht tsu lesteren machtn vos malochim
they tremble not to blaspheme authorities which angels

גרעסער ווי זיי אין כוח און גבורה, ברענגען נישט
greser vi zei in koiech un gevure brengen nisht
greater than they are in strength and might bring not

קיין לעסטערנדיק משפּט קעגן זיי פאַר דעם האר.
kein lesterendik mishpot kegen zei far dem Har
any reviling condemnation against them before the L-rd

יב זיי אָבער , ווי אומפאַרשטאַנדיקע חיות , בטבע געבוירן
zei ober vi umfarstandike chayes beteve geboiren
they however like unreasoning beasts by nature born

דערצו , געפאַנגען און אומגעברענגט צו ווערן, לעסטערן דאָס,
dertsu gefangen un umgebrengt tsu veren lesteren dos
for this caught and killed to be reviling that

וואָס זיי פאַרשטייען נישט, זיי וועלן אומקומען אין זייער
vos zei farshteien nisht zei velen umkumen in zeier
which they understand not they will perish in their

these men, like irrational beasts born b'derech hatevah *(naturally)* to be caught and killed, commit Chillul Hashem in matters where they lack da'as. In the destruction of [the beasts], they also will be destroyed, [13] Suffering harm as onesh *(penalty)* for harm done. They actually think there is ta'anug *(pleasure)* in reveling in broad daylight. They are mumim *(defects)* and spots reveling in their ta'nugot *(evil pleasures)* even while they sit at seudot *(banquet dinners)* with you. [14] Having eyes full of ni'uf *(adultery)*, ceaselessly committing averos *(sins)*, enticing unstable nefashot *(souls)*, having levavot trained in chomed *(covetous)* greed — banim mekulalim *(accursed children)*! [15] Forsaking the Derech HaYashar *(Straight Way)*, they went astray, having followed the Derech HaBil'am Ben-B'or, who loved the sachar haresha *(reward of unrighteousness)*. [16] But he had tochachah *(reproof)* for his own peysha *(transgression)*: a dumb chamor *(donkey)*, having spoken in a man's voice,

פארדארבנקייט, [יג] ליידנדיק דעם שכר פון אומגערעכטיקייט ;
umgerechtikeit fun sachar dem laidendik fardorbenkeit
unrighteousness of reward the suffering corruption

(זיי), וואס האלטן עס פאר א תענוג זיך צו לאזן פרעסן
presen lozen tsu zich taineg a far es halten vos zei
gorge oneself let to self delight a for it deem who they

בייטאג, (זענען) פלעקן און פעלערן, שכורן זיך
zich shikeren felern un flekn zenen baitog
themselves getting drunk flaws and stains are by day

אָן הוליען אין זייערע שקרים , עסנדיק (און טרינקענדיק)
trinkendik un esendik shkorim zeiere in hulien on
drinking and eating falsehoods their in frolicing onwards

מיט אייך; [יד] האבן אויגן פול מיט זנות און נישט געזעטיקטע
gezetikte nisht un zoines mit ful oigen hoben aich mit
be filled not and fornication with full eyes have you with

פון זינד; לאקן צו זיך אומסטאביל נפשות ; האבן אן
an hoben nefoshes umstabil zich tsu loken zind fun
an have souls unstable themselves to entice sin of

הארץ געוואוינט צו געלטגייציקייט ; זענען קינדער פון א קללה;
klole a fun kinder zenen geltgaitsikeit tsu gevoint harts
curse a of children are money avarice to accustomed heart

[טו] פארלאזנדיק דעם דרך הישר , האבן זיי פארבלאנדזשעט,
farblondzhet zei hoben hayashir derech dem farlozendik
gone astray they have straight way of the deserting

און נאכגעפאלגט אין דעם וועג פון בלעם בן בעור, וואס האט
hot vos Beor ben Bil'am fun veg dem in nochgefolgt un
has who B'or son of Balaam of way the in followed and

ליב געהאט דעם שכר פון אומגערעכטיקייט ; [טז] ער האט אבער
ober hot er umgerechtikeit fun sachar dem gehat lib
however has he unrighteousness of reward the had love

געהאט א שטראף פאר זיין אייגענעם חטא; א שטומע בהמה אין
in beheime shtume a chet eigenem zain far shtrof a gehat
in beast mute a sin own his for punishment a had

געשפאן, רעדנדיק מיט א מענטשלעך קול , האט פארווערט
farvert hot kol mentshlech a mit redendik geshpan
prohibited has voice in a human way a with speaking harness

דאס משוגעת פון דעם נביא . [יז] די דאזיקע זענען קוואלן
kvaln zenen dozike di novi dem fun meshugas dos
springs are these the prophet the of madness the

אָן וואסער, און וואלקנדלעך געטריבן פון א שטורעמווינט;
shturemvint a fun getriben volkendlech un vaser on
windstorm a of driven clouds and water without

hindered the madness of the meshuga navi.
17 These men are mikva'ot without mayim and mists being driven by storms, for whom has been reserved the gloom of choshech *(darkness)*.
18 Using high sounding words of hevel, they entice, with licentious ta'avot of the basar, the ones barely escaped from those living in toyus *(error)* and delusion.
19 They offer them the havtachah *(promise)* of cherut *(freedom)*, but they themselves are avadim *(slaves)* of shachat *(corruption)*, for whatever defeats a man also enslaves him. 20 For if, having escaped the tumot *(defilements)* of Olam Hazeh by da'as of Adoneinu and Moshieinu Rebbe Melech HaMoshiach Yehoshua, they are again entangled in these, then their last state is worse for them than their first. 21 For better it was for them not to have da'as of the Derech HaTzidkanut *(the Way of Righteousness)* than, having known it, to turn

פאר זיי איז אנגעגרייט די טונקלקייט פון דעם חושך .
choishech dem fun tunkelkeit di ongegreit iz zei far
darkness the of dim gloominess the reserved is them for

יח ווארום רעדנדיק שטאלצע רייד אָן א זין , לאקן זיי
zei loken zin a on reid shtoltse redendik vorem
they entice sense a without words proud speaking because

מיט די תאוות פון דעם לייב דורך פארשייטקייט די יעניקע,
yenike di farshaitkeit durch laib dem fun taives di mit
those the wantonness through body the of lusts the with

וואס זענען קוים אנטרונען פון די , וועלכע לעבן אין טעות;
toes in leben velche di fun antrunen koim zenen vos
error in live which the from escaped scarcely are who

יט בשעת זיי זענען זיי מבטיח פרייהייט, זענען זיי אליין
alein zei zenen fraiheit maftiech zei zenen zei beshas
alone they are freedom promised they are them while

קנעכט פון פארדארבונג; ווארום פון וועמען איינער ווערט
vert einer vemen fun vorem fardarbung fun knecht
becomes one which from because corruption of slaves

בייגעקומען, צו דעם ווערט ער אויך פארשקלאפט. כ ווארום
vorem farshklaft oich er vert dem tsu baigekumen
because enslaved also he becomes that to overcome

אויב נאך דעם ווי זיי זענען אנטרונען פון די באפלעקונגען פון
fun baflekungen di fun antrunen zenen zei vi dem noch oib
of pollution the from escaped are they as the after if

דער וועלט דורך דער דערקענטעניש פון אונדזער האר און גואל
goel un Har undzer fun derkentenish der durch velt der
Goel and L-rd our of knowledge the through world the

יהושע / ישוע המשיח , זענען זיי ווידער פארוויקלט אין
in farviklet vider zei zenen HaMoshiach Yeshua Yehoshua
in entangled again they are the Moshiach Yeshua Yehoshua

די דאזיקע און זענען בייגעקומען געווארן , איז זייער סוף ערגער
erger sof zeier iz gevoren baigekumen zenen un dozike di
worse end their is become defeated are and these the

ווי דער אנהויב . כא ווארום עס וואלט געווען בעסער פאר
far beser geven volt es vorem onhoib der vi
for better was would it because beginning the than

זיי נישט צו האבן דערקענט דעם וועג פון גערעכטיקייט ,
gerechtikeit fun veg dem derkent hoben tsu nisht zei
righteousness of way the recognized have to not them

ווי , נאכן דערקענען , זיך אפקערן פון דעם
dem fun opkeren zich derkenen nochen vi
the from turn away themselves recognizing after than

away from the mitzvah hakedosha handed down to them. 22 The word of the true mashal *(proverb)* has overtaken them: KECHELEV SHAV AL KE'O *(As a dog having returned to its own vomit)*, and a "chazir *(swine)* is washed only to wallow in the mud."

הייליקן געבאט , וואס איז איבערגעגעבן געווארן צו
heiliken gebot vos iz ibergegeben gevoren tsu
holy commandment which is handed over become to

זיי . כב ביי זיי האט זיך באשטעטיקט דאס ווארהאפטיקע
zei bai zei hot zich bashtetikt dos vorhaftike
them by them has self confirmed that true

שפריכווארט: א הונט האט זיך אומגעקערט צו דעם, וואס ער האט
shprichvort a hunt hot zich umgekert tsu dem vos er hot
proverb a dog has self returned to that which he has

אויסגעבראכן, און אן אפגעוואשן חזיר זיך צו וואלגערן
oisgebrochen un an opgevashen chazer zich tsu valgeren
vomit and a washed swine self (returned) to wallow

אין בלאטע! (משלי כו , יא.)
in blote Mishle chu yo
in mud Proverbs 26 11

3

3 Chaverim, this now is the second iggeret I am writing to you; in these iggrot my tachlis is to arouse your sincere levavot by way of tizkoret *(reminder)*: 2 Remember the divrei torah having been previously spoken by the Nevi'im HaKedoshim and the mitzvot of Adoneinu and Moshieinu spoken by your Shluchim. 3 Knowing this first, that during the acharit hayamim there will come leitzim *(mockers, scorners)* mocking, going after their own ta'avot *(lusts)*, 4 And saying, "Where is the havtachah *(promise)* of the Bias HaMoshiach? From the time Avoteinu fell asleep,

ג דאס דאזיקע, געליבטע, איז שוין דער צווייטער בריוו ,
dos dozike gelibte iz shoin der tsveiter briv
the these beloved is already the second letter

וואס איך שרייב אייך; אין וועלכע איך דערוועק דורך א
vos ich shraib aich in velche ich dervek durch a
which I write you in which I rouse by a

דערינערונג אייער לויטערן פארשטאנד ; ב צו געדענקען די
derinerung eier loitern farshtand tsu gedenken di
reminder your pure understanding to remember the

ווערטער, וואס די הייליקע נביאים האבן פריער גערעדט,
verter vos di heilike neviim hoben frier geredt
words which the holy prophets have before spoken

און דאס געבאט פון אונדזער האר און רעטער דורך
un dos gebot fun undzer Har un reter durch
and the commandment of our L-rd and Savior through

די שליחים אייערע; דאס דאזיקע זאלט איר וויסן , ג קודם כל,
di shlichim eiere dos dozike zolt ir visen koidem kol
the Shlichim your the these shall you know before all

אז אין די לעצטע טעג וועלן קומען אפשפעטער מיט שפאט ,
az in di letste teg velen kumen opshpeter mit shpot
that in the last days will come mockers with mockery

גייענדיק לויט זייערע אייגענע גלוסטונגען , ד און וועלן
geiendik loit zeiere eigene glustungen un velen
walking according to their own covetous desires and will

זאגן : וואו איז די הבטחה פון זיין קומען (ביאת
zogen vu iz di havtachah fun zain kumen biat
say where is the promise of His coming Coming of

all things continue as they were from the beginning of HaBri'ah *(Creation)*." 5 For this is hidden from them *(but they want it that way)*: that the Shomayim existed from long ago and ha'Aretz out of mayim and through mayim BIDVAR Hashem NA'ASU *(By the word of the L-rd were made)*. 6 Through this very mayim, the tevel *(world)* of that time perished in the mabbul *(flood)*. 7 But the present Shomayim v'ha'Aretz are being reserved by the same Dvar Hashem, being kept for Eish *(Fire)* for Yom HaDin and for the destruction of anshei resha *(men of wickedness)*.

המשיח)? ווארום זינט די אבות זענען איינגעשלאפן,
aingeshlofen zenen avot di zint vorem HaMoshiach
fall asleep are fathers the since because the Moshiach

בלייבט אלץ ווי ביים אנהויב פון דער באשאפונג! ה ווארום
vorem bashafung der fun onhoib baim vi alts blaibt
because creation the of beginning at the as all remains

בכיוון פארגעסן זיי דאס דאזיקע, אז דורך ה׳ס
Hashems durch az dozike dos zei fargesen bekivn
Hashem's through that these the they forget intentionally

ווארט שוין פארצייטנס זענען געווען הימלען , און אז אן
an az un himlen geven zenen fartsaitens shoin vort
an that and heavens was are ancient days already word

ערד איז אנטשטאנען אויס וואסער און דורך וואסער; ו דורך
durch vaser durch un vaser ois antshtanen iz erd
through water through and water out emerged is earth

וועלכע די דעמאלטיקע וועלט איז אונטערגעגאנגען אין א וואסער
vaser a in untergegangen iz velt demoltike di velche
water a in gone under is world then the which

פון מבול; ז די איצטיקע הימלען אבער און די ערד ווערן
veren erd di un ober himlen itstike di mabl fun
are earth the and however heavens present the flood of

אויפבאווארט דורך דעם זעלביקן ווארט און ווערן באהאלטן
bahalten veren un vort zelbikn dem durch oifbavart
set aside are and word same the through reserved

פאר דעם פייער צום יום הדין און דעם אונטערגאנג פון
fun untergang dem un Hadin Yom tsum faier dem far
of destruction the and Judgment Day of unto fire the for

מענטשן רשעים .
reshoiem mentshn
ung-dly men

8 Chaverim, let not this one thing escape your notice, that "A thousand years in the eyes of Hashem is like one day" and one day like a thousand years. 9 But Hashem is not slow concerning his

ח פארגעסט אבער נישט אין דעם דאזיקן, געליבטע, אז איין
ein az gelibte dozikn dem in nisht ober fargest
one that beloved this the in not however forget

טאג ביים האר איז ווי טויזנט יאר , און טויזנט יאר ווי
vi yor toizent un yor toizent vi iz Har baim tog
as years thousand and years thousand as is L-rd with the day

איין טאג. ט דער האר זוימט זיך נישט מיט דער הבטחה ,
havtachah der mit nisht zich zoimt Har der tog ein
promise the with not Himself lingers L-rd the day one

ווי אייניקע האלטן עס פאר א פארזאמונג; נאר ער איז געדולדיק צו
tsu geduldik iz er nor farzamung a far es halten einike vi
to patient is He but delay a for it regard some as

אייך, ווייל ער וויל נישט עמיצער זאל פארלוירן ווערן, נאר
nor veren farloiren zol emitser nisht vil er vail aich
but be lost shall someone not wants He because you

אז אלע זאלן קומען צו תשובה. [י] דער טאג פון דעם האר
Har dem fun tog der tshuve tsu kumen zolen ale az
L-rd the of Day the repentance to come should all that

וועט אבער קומען ווי א גנב ; אין דעם זעלביקן טאג וועלן די
di velen tog zelbikn dem in ganev a vi kumen ober vet
the will day same the in thief a as come however will

הימלען פארגיין מיט א רעש , און די יסודות וועלן זיך
zich velen yesoides di un rash a mit fargein himlen
self will foundations the and sound a with pass away heavens

צעשמעלצן פון היץ , און די ערד און די מעשים אויף איר וועלן
velen ir oif maisim di un erd di un hits fun tseshmeltsn
will it on deeds the and earth the and heat from melt

פארברענט ווערן. [יא] אזוי ווי אלע די דאזיקע זאכן וועלן צעגיין
tsegein velen zachn dozike di ale azoivi veren farbrent
dissolve will things these the all since be burned

אויף אזא אופן, היינט וואס פאר א (מענטשן) דארפט איר שוין
shoin ir darft mentshn a far vos haint oifen aza oif
even now you ought person a for who today way such on

זיין אין א הייליקן לעבן און אין יראת שמים , [יב] דערווארטנדיק
dervartndik shomaim yiras in un leben heiliken a in zain
looking for heaven fear of in and life holy a in be

און צואיילנדיק דאס קומען פון ה׳ס טאג, דורך וועלכן די
di velchen durch tog Hashems fun kumen dos tsuailendik un
the which through day Hashem's of come the hastening and

הימלען וועלן פארברענט ווערן און צעגיין , און די יסודות
yesoides di un tsegein un veren farbrent velen himlen
foundations the and dissolve and be burned will heavens

וועלן צעשמאלצן ווערן פון היץ ! [יג] לויט זיין
zain loit hits fun veren tseshmoltsn velen
His in accordance with heat from be melted will

הבטחה אבער דערווארטן מיר א נייעם הימל און א נייע
naie a un himel naiem a mir dervartn ober havtachah
new a and heaven new a we wait for however promise

ערד , אין וועלכע גערעכטיקייט וואוינט. (ישעיהו סה, יז-כה.)
iz-chh sh Yeshayah voint gerechtikeit velche in erd
17-25 65 Yeshayah dwells righteousness which in earth

havtachah *(promise)*, as some consider slowness, but is demonstrating savlanut *(patience)* toward you, not wanting any to perish but all to come to teshuva *(repentance)*. [10] But the Yom Hashem will come as a ganav *(thief)*, in which the Shomayim with great suddenness will pass away and the elements, burning up, will be destroyed, and the Olam Hazeh and its ma'asim will be found ou.

[11] Als *(Since)* all these things will thus be destroyed, what kinds of persons ought you to be in hitnahagut *(conduct)* that is characterized by kedushah and chasidus, [12] Awaiting and hastening the Bias HaMoshiach of the Yom Hashem, because of which the Shomayim will be turned into Eish *(Fire)* and destroyed, and the elements set ablaze and melted. [13] But SHOMAYIM CHADASHIM VA'ARETZ CHADASHA according to the havtachah *(promise)* of Hashem we await, in which Tzidkanut *(Righteousness)* dwells.

14 Chaverim, als you await these things, be eager to be found in shalom by him TAMIM U'MUM *(unblemished and unspotted).* 15 And regard the savlanut *(patience)* of Adoneinu as Yeshu'at Eloheynu. So also our Chaver and Ach b'Moshiach Sha'ul, according to the chochmah *(wisdom)* having been given to him, wrote to you. 16 As also in all his iggrot speaking in them concerning these things, in which are some things lomdish *(intricate and complicated to understand),* which those unstable and without da'as, twist, as also the other Kitvei Hakodesh, to their own churban *(destruction).* 17 Chaverim, you therefore, knowing beforehand, be shomer over yourselves lest with the toyus *(error)* of the mufkarim *(lawless ones)* having been led away, you fall from your own stability. 18 But grow in the Chen v'Chesed and Da'as of Adoneinu and Moshieinu, Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua. Lo HaKavod Gam HaYom

יד דערפאר , געליבטע, ווייל איר דערווארט די דאזיקע זאכן ,
zachn dozike di dervart ir vail gelibte derfar
things these the expect you since beloved therefore

זאלט איר זיך פלייסן געפונען צו ווערן אין
in veren tsu gefunen flaisen zich ir zolt
in be to found be diligent, endeavor yourselves you shall

שלום , אָן א פלעק און אָן א מום פאר אים . טו און
un im far mum a on un flek a on sholem
and Him for blemish a without and spot a without peace

רעכנט די געדולד פון אונדזער האר ווי א ישועה ; לויט
loit yeshue a vi Har undzer fun geduld di rechent
according to salvation a as L-rd our of patience the count

ווי אונדזער געליבטער ברודער פוילוס האט אייך געשריבן ,
geshriben aich hot Poylos bruder gelibter undzer vi
written you has Paul brother beloved our as

לויט דער חכמה , וואס איז אים געגעבן געווארן , טז ווי
vi gevoren gegeben im iz vos chochme der loit
as become given him is which wisdom the according to

אויך אין אלע בריוו , ווען ער רעדט אין זיי דערפון; אין וועלכע
velche in derfun zei in redt er ven briv ale in oich
which in of it them in speaks he when letters all in also

עס זענען פאראן אייניקע שווערפארשטענדלעכע זאכן , וואס די
di vos zachn shverfarshtendleche einike faran zenen es
the which things hard to understand some there are it

אומגעלערנטע און נישט שטאנדהאפטיקע פארדרייען, ווי אויך די
di oich vi fardreien shtandhaftike nisht un umgelernte
the also as to pervert stable not and unlearned

איבריקע כתבי (הקודש), צו זייער אייגענער פארדארבונג.
fardarbung eigener zeier tsu Hakoidesh Kitvei ibrike
destruction own their to the Holy Scriptures rest of

יז און איר, געליבטע, וויסנדיק עס פארויס , זאלט זיך אפהיטן ,
ophiten zich zolt forois es visendik gelibte ir un
observe self shall beforehand it knowing beloved you and

כדי איר זאלט נישט מיטגעריסן ווערן דורך דער פארפירונג
farfirung der durch veren mitgerisen nisht zolt ir kedei
seduction the by be carried away not shall you so that

פון בייזע לייט , און נישט אוועקפאלן פון אייער אייגענעם פעסטן
festn eigenem eier fun avekfalen nisht un lait beize fun
firm own your from fall away not and people evil of

שטאנד . יח נאר וואקסט אין דעם חסד און דערקענטעניש פון
fun derkentenish un chesed dem in vakst nor shtand
of knowledge and grace the in grow but position

V'Gam L'Yom HaOlam. Omein. *(To him be glory both now and to the day of eternity. Omein.)*

אונדזער האר און גואל יהושע / ישוע המשיח . כבוד צו
tsu koved HaMoshiach Yeshua Yehoshua goel un Har undzer
to glory the Moshiach Yeshua Yehoshua Goel and L-rd our

אים סאי איצט סאי אין דעם טאג פון אייביקייט. אמן .
Omein eibikeit fun tog dem in sai itst sai im
Amen Forever of Day the in also now also Him

דער ערשטער בריוו

פון דעם שליח יוחנן

1 Yochanan

1 What was Bereshis *(in the Beginning)* which we have examined with our ears, which we have seen with our eyes, which we beheld and the hands of us touched: the Dvar HaChayyim *(Word of Life)*! [2] Indeed the Chayyei [Olam] was manifested, and we have seen it and we give solemn eidus *(witness of testimony)* and we proclaim to you the Chayyei Olam which was alongside with HaAv and made hisgalus *(appearance of, exposure of in revelation)* to us. [3] What we have seen and what we have heard, we proclaim also to you, that you also may have deveykus *(attachment to G-d)* with us and our deveykus *(attachment to G-d)* is with HaAv and with the Zun foon Der Oybershter, Moshiach Yehoshua/Yeshua. [4] And these things we write, that

א דאס, וואס איז געווען פונם אנהויב אָן, וואס מיר
dos vos iz geven funem onhoib on vos mir
that which is was from the beginning on which we

האבן געהערט, וואס מיר האבן געזען מיט אונדזערע אויגן,
hoben gehert vos mir hoben gezen mit undzere oigen
have heard which we have seen with our eyes

וואס מיר האבן באטראכט און אונדזערע הענט האבן אנגערירט,
vos mir hoben batracht un undzere hent hoben ongerirt
which we have considered and our hands have touched

וועגן דעם ווארט פון לעבן— [ב] און דאס לעבן איז אנטפלעקט
vegen dem vort fun leben un dos leben iz antplekt
about the Word of life and this life is revealed

געווארן, און מיר האבן געזען און זאגן עדות און זאגן אייך אָן
gevoren un mir hoben gezen un zogen eides un zogen aich on
become and we have seen and bear witness and say you on

דאס אייביקע לעבן, וואס איז געווען ביי דעם פאטער און האט
dos eibike leben vos iz geven bai dem Foter un hot
this eternal life which is was with the Father and has

זיך באוויזן צו אונדז— [ג] וואס מיר האבן געזען און געהערט, דאס
zich bavizen tsu undz vos mir hoben gezen un gehert dos
self appear to us what we have seen and heard this

זאגן מיר אייך אָן, כדי אויך איר זאלט האבן חברותאשאפט
zogen mir aich on kedei oich ir zolt hoben chavruseshaft
declare we you on so that also you shall have fellowship

מיט אונדז; און אונדזער חברותאשאפט איז מיט דעם פאטער
mit undz un undzer chavruseshaft iz mit dem Foter
with us and our fellowship is with the Father

און מיט זיין זון יהושע / ישוע המשיח ; [ד] און דאס
un mit zain Zun Yehoshua Yeshua HaMoshiach un dos
and with his Son Yehoshua Yeshua the Moshiach and this

שרייבן מיר, כדי אונדזער שמחה זאל ווערן פול.
shraiben mir kedei undzer simcha zol veren ful
write we so that our joy shall be full

the simcha of us may be made shleimah.

[5] And this is the Besuras HaGeulah which we have heard from Him and which we proclaim to you, that Hashem is Ohr *(Light)*, and in Him choshech there is not any at all. [6] If we make the claim that we have deveykus with Him and in the choshech walk, we speak sheker and have no halakhah in the Derech Emes. [7] But if our halakhah is in the Ohr as He is in the Ohr, we have hitkhabrut *(joining, adhesion, fellowship)* with one another and the dahm of Yehoshua, HaBen of Hashem, gives us tohorah *(cleansing)* from kol chet. [8] If we make the claim that we do not have avon *(sin)*, we cause ourselves to fall under mirmah *(deceit, fraud)* and HaEmes is not in us. [9] If we make vidduy *(confession of sin)* of chattoteinu *(our sins)*, he is ne'eman *(faithful)* and tzaddik to grant selicha *(forgiveness)* of chattoteinu *(our sins)* and give us tohorah *(purification,*

ה און דאס דאזיקע איז די שמועה , וואס מיר האבן געהערט
gehert hoben mir vos shmue di iz dozike dos un
heard have we which message the is these the and

פון אים און זאגן אייך אָן, אז ה' איז ליכט, און קיין
kein un licht iz Hashem az on aich zogen un im fun
any and light is Hashem that on you say and Him from

שום חושך איז אין אים נישט פאראן. ו ווען מיר זאגן ,
zogen mir ven faran nisht im in iz choishech shum
say we when there not Him in is darkness in no way

אז מיר האבן חברותאשאפט מיט אים, און גייען אין דער
der in geien un im mit chavruseshaft hoben mir az
the in go and Him with fellowship have we that

פינצטערניש, זאגן מיר ליגנט, און טאן נישט דעם אמת; ז ווען
ven emes dem nisht ton un lignt mir zogen fintsternish
when truth the not do and lie we say darkness

אבער מיר גייען אין דעם ליכט, ווי ער איז אין דעם ליכט, האבן
hoben licht dem in iz er vi licht dem in geien mir ober
have light the in is He as light the in go we however

מיר חברותאשאפט איינער מיט דעם אנדערן, און דאס בלוט פון
fun blut dos un andern dem mit einer chavruseshaft mir
of blood the and other the with one fellowship we

יהושע / ישוע , זיין זון , רייניקט אונדז פון יעדן חטא.
chet yedn fun undz reinikt Zun zain Yeshua Yehoshua
sin every from us cleanses Son His Yeshua Yehoshua

ח ווען מיר זאגן , אז מיר האבן נישט קיין חטא, באטריגן מיר
mir batrigen chet kein nisht hoben mir az zogen mir ven
we deceive sin any not have we that say we when

זיך אליין, און דער אמת איז נישט אין אונדז. ט ווען מיר זענען
zenen mir ven undz in nisht iz emes der un alein zich
are we when us in not is truth the and alone self

זיך מתוודה אויף אונדזערע זינד, איז ער געטריי און
un getrai er iz zind undzere oif misvade zich
and faithful He is sin our about confess ourselves

גערעכט אז ער זאל אונדז מוחל זיין די זינד און אונדז רייניקן
reiniken undz un zind di zain moichel undz zol er az gerecht
cleanse us and sin the do forgive us shall He that just

פון יעדער אומגערעכטיקייט . (משלי כח , יג.) י ווען מיר
mir ven ig chch Mishle umgerechtikeit yeder fun
we when 13 28 Proverbs unrighteousness every from

cleansing) from kol avon.
10 If we make the claim that we have not committed averos, a shakran *(liar)* we make Him, and the dvar of Him is not in us.

2 My yeladim, these things I write to you so that you do not commit averos. And if anyone does commit averos, a Melitz Yosher *(Advocate)* we have with HaAv, Yehoshua/Yeshua, Rebbe, Melech HaMoshiach the Tzaddik. 2 And he is the kapporah for chattoteinu, not for ours only, but also for the kol HaOlam Hazeh. 3 And by this we have da'as that we have da'as of Him, if over the mitzvot of Him we are shomer. 4 The one making the claim, "I have da'as of Him" and not being shomer over His mitzvot is a shakran *(liar)* and in this one HaEmes is not. 5 But whoever over the dvar of Him is shomer, beemes in this one the ahavas Hashem has been made shleimah. By this we have da'as that in Him we are. 6 The one claiming to make his maon in Him

ought with the halakhah of

זאגן , אז מיר האבן נישט געזינדיקט, מאכן מיר אים פאר א
a far im mir machen gezindikt nisht hoben mir az zogen
a for Him we make sinned not have we that say

ליגנער, און זיין ווארט איז נישט אין אונדז.
undz in nisht iz vort zain un ligner
us in not is word His and liar

ב קינדער מיינע, דאס שרייב איך אייך, כדי איר זאלט
zolt ir kedei aich ich shraib dos maine kinder
shall you so that you I write this my children

נישט זינדיקן. און ווען עמיצער זינדיקט יא , האבן מיר
mir hoben yo zindikt emitser ven un zindikn nisht
we have yes sins someone when and sin not

א מליץ (יושר) ביי דעם פאטער, יהושע / ישוע
Yeshua Yehoshua Foter dem bai yoisher meilets a
Yeshua Yehoshua Father the with righteous advocate a

המשיחן , דעם צדיק ; ב און ער איז דאס (קרבן)
korben dos iz er un tsadik dem HaMoshiachn
sacrifice the is He and righteous the the Moshiach

כפרה פאר אונדזערע זינד, און נישט נאר פאר אונדזערע
undzere far nor nisht un zind undzere far kapore
ours for only not and sin our for atonement

אליין, נאר אויך פאר דער גאנצער וועלט. ג און דורך דעם
dem durch un velt gantser der far oich nor alein
this by and world whole the for also but alone

ווייסן מיר, אז מיר קענען אים: ווען מיר היטן אפ זיינע
zaine op hiten mir ven im kenen mir az mir veisen
His up beware we when Him know we that we know

געבאטן . ד ווער עס זאגט: איך קען אים, און היט נישט
nisht hit un im ken ich zogt es ver geboten
not keeps and Him know I says it who commandments

אפ זיינע געבאטן , דער איז א ליגנער, און דער אמת
emes der un ligner a iz der geboten zaine op
truth the and liar a is that one commandments His up

איז נישט אין אים; ה ווער אבער עס היט יא אפ זיין ווארט,
vort zain op yo hit es ober ver im in nisht iz
word His up yes keeps it however whoever Him in not is

ווערט ה׳ס ליבע באמת פארפאלקאמט אין אים. דורך דעם
dem durch im in farfolkomt be'emes libe Hashems vert
this by Him in perfect truly love Hashem's becomes

ווייסן מיר, אז מיר זענען אין אים: ו ווער עס זאגט, אז ער בלייבט
blaibt er az zogt es ver im in zenen mir az mir veisen
remains he that says it who Him in are we that we know

that One so he should have his derech.

7 Chaverim, I do not write you a mitzvah chadasha, but a mitzvah yashanah, which you were having from the beginning: the mitzvah yashanah is the dvar which you heard. 8 Again a mitzvah chadasha I write to you, which is HaEmes in Him, and in you, because the choshech is making its histalkus *(passing away)* and the Ohr HaAmitti *(the True Light)* already is shining. 9 The one claiming in the Ohr *(Light)* to be and the Ach b'Moshiach of him hating, is in the choshech still. 10 The one with ahavah for the Ach b'Moshiach of him makes his maon *(dwelling, permanent residence)* in the Ohr *(Light)*, and a cause for michshol *(stumbling, falling)* is not in him. 11 But the one hating the Ach b'Moshiach of him is in the choshech and walks his derech in the choshech and does not have da'as where he goes, because the choshech blinded his eyes. 12 I write to you, yeladim,

אין אים, דער איז מחויב צו לעבן אזוי, ווי ער האט געלעבט.
gelebt hot er vi azoi leben tsu mechuyev iz der im in
lived has He as so live to obliged is this one Him in

ז געליבטע, איך שרייב אייך נישט קיין ניי געבאט , נאר אן
an nor gebot nai kein nisht aich shraib ich gelibte
an but commandment new any not you write I beloved

אלט געבאט , וואס איר האט געהאט פון אנהויב
onhoib fun gehat hot ir vos gebot alt
beginning from had have you which commandment old

אָן; דאס אלטע געבאט איז דאס ווארט, וואס איר האט
hot ir vos vort dos iz gebot alte dos on
have you which word the is commandment old the on

געהערט. ח ווידער שרייב איך אייך א ניי געבאט , וואס
vos gebot nai a aich ich shraib vider gehert
which commandment new a you I write again heard

איז אמת אין אים און אין אייך; ווייל די פינצטערניש פארגייט,
fargeit fintsternish di vail aich in un im in emes iz
perishes darkness the because you in and Him in truth is

און דאס ווארהאפטיקע ליכט שיינט שוין . ט ווער עס זאגט, אז
az zogt es ver shoin shaint licht vorhaftike dos un
that says it who already shines light true the and

ער איז אין דעם ליכט, און האט פיינט דעם ברודער זיינעם, דער איז
iz der zainem bruder dem faint hot un licht dem in iz er
is that his brother the hate has and light the in is he

(נאך) אין דער פינצטערניש ביז איצט. י ווער עס האט ליב זיין
zain lib hot es ver itst biz fintsternish der in noch
his love has it who now until darkness the in still

ברודער, דער בלייבט אין דעם ליכט, און קיין מכשול איז
iz michshol kein un licht dem in blaibt der bruder
is stumbling block any and light the in remains that brother

אין אים נישט פאראן. יא ווער אבער עס האסט זיין ברודער,
bruder zain hast es ober ver faran nisht im in
brother his hates he however whoever there not him in

דער איז אין דער פינצטערניש, און גייט אין דער פינצטערניש, און
un fintsternish der in geit un fintsternish der in iz der
and darkness the in walks and darkness the in is that

ווייסט נישט וואו אהין ער גייט, ווייל די פינצטערניש האט
hot fintsternish di vail geit er ahin vu nisht veist
has darkness the because goes he there where not knows

אים פארבלענדט די אויגן.
oigen di farblendt im
eyes the blinded him

because your averos have been granted selicha *(forgiveness)* because of SHMO *(His Name)*. 13 I write to you, avot, because you have had da'as of the One Who is Bereshis; I write to you, yunge Leit *(young people)*, because you have conquered the evil one. 14 I wrote to you, yeladim, because you have had da'as of HaAv; I wrote to you, avot, because you have had da'as of the One Bereshis. I wrote to you, yunge Leit *(young people)*, because you are chazakim *(strong ones)* and the Dvar Hashem makes His maon in you and you have conquered the evil one.

15 Do not have ahavah for the Olam Hazeh, neither the things in the Olam Hazeh. If anyone has ahavah for the Olam Hazeh, the Ahavas [Elohim] HaAv is not in him. 16 For all that is in the Olam Hazeh, the ta'avah *(lust)* of the basar and the ta'avah of the eyes and the gaa'vah *(pride)* in the chashuve *(prominence)* of what one has in this life, one’s vital possessions, all

יב איך שרייב צו אייך, קינדער , ווייל די זינד זענען אייך
aich zenen zind di vail kinder aich tsu shraib ich
you are sin the because children you to write I

פארגעבן געווארן צוליב זיין נאמען . יג איך שרייב צו
tsu shraib ich nomen zain tsulib gevoren fargeben
to write I Name of His on account of become forgiven

אייך, אבות , ווייל איר קענט אים, וואס איז פון אנהויב
onhoib fun iz vos im kent ir vail avot aich
beginning from is Who Him know you because fathers you

אָן. איך שרייב צו אייך, יונגעלייט , ווייל איר האט גובר
goiver hot ir vail yungelait aich tsu shraib ich on
overcome have you because young men you to write I on

געווען דעם בייזן (שׂטן). איך האב געשריבן צו אייך, קינדער ,
kinder aich tsu geshriben hob ich Satan beizn dem geven
children you to written have I Satan evil the was

ווייל איר קענט דעם פאטער. יד איך האב געשריבן צו אייך,
aich tsu geshriben hob ich Foter dem kent ir vail
you to written have I Father the know you because

פאטערס, ווייל איר קענט אים, וועלכער איז פון אנהויב
onhoib fun iz velcher im kent ir vail foters
beginning from is Who Him know you because fathers

אָן. איך האב געשריבן צו אייך, יונגעלייט , ווייל איר זענט
zent ir vail yungelait aich tsu geshriben hob ich on
are you because young men you to written have I on

שטארק, און ה׳ס ווארט פארבלייבט אין אייך, און איר האט
hot ir un aich in farblaibt vort Hashems un shtark
have you and you in abides word Hashem's and strong

גובר געווען דעם בייזן (שׂטן). טו האט נישט ליב די וועלט,
velt di lib nisht hot Satan beizn dem geven goiver
world the love not have Satan evil the was overcome

אויך נישט די זאכן , וואס זענען אין דער וועלט. אויב איינער האט
hot einer oib velt der in zenen vos zachn di nisht oich
has one if world the in are which things the not also

ליב די וועלט, איז דעם פאטערס ליבע נישט אין אים. טז ווייל אלץ,
alts vail im in nisht libe Foters dem iz velt di lib
all for him in not love Father's the is world the love

וואס געפינט זיך אין דער וועלט, די גלוסטיקייט פון דעם פלייש
fleish dem fun glustikeit di velt der in zich gefint vos
flesh the of covetousness the world the in self finds which

און די תאווה פון די אויגן און דער שטאלץ פון לעבן, איז נישט פון
fun nisht iz leben fun shtolts der un oigen di fun taive di un
of not is life of pride the and eyes the of lusts the and

דעם פאטער, נאר פון דער וועלט. ‏יז און די וועלט פארגייט און
un fargeit velt di un velt der fun nor Foter dem
and passes away world the and world the of but Father the

די גלוסטיקייט דערפון; ווער אבער עס טוט ה׳ס
Hashems tut es ober ver derfun glustikeit di
Hashem's does it however whoever thereof covetousness the

רצון, דער האט א קיום אויף אייביק. ‏יח קינדער, עס איז די
di iz es kinder eibik oif kiem a hot der rotsn
the is it children forever on existence an has that will

לעצטע שעה; און ווי איר האט געהערט, אז דער אנטי-משיח
anti-Moshiach der az gehert hot ir vi un sho letste
anti-Moshiach the that heard have you as and hour last

קומט, אזוי זענען איצט פאראן א סך קעגנער פונם
funem kegner sach a faran itst zenen azoi kumt
of the opponents many a there now are so comes

משיח; דערפאר ווייסן מיר, אז עס איז די לעצטע שעה.
sho letste di iz es az mir veisen derfar Moshiach
hour last the is it that we know therefore Moshiach

‏יט פון אונדז זענען זיי ארויסגעגאנגען, נאר זיי זענען נישט געווען
geven nisht zenen zei nor aroisgegangen zei zenen undz fun
was not are they but gone out they are us from

פון אונדז; ווארום אויב זיי וואלטן געווען פון אונדז, וואלטן
volten undz fun geven volten zei oib vorem undz fun
would us of have been would they if because us of

זיי געבליבן מיט אונדז; נאר (זיי זענען ארויסגעגאנגען)
aroisgegangen zenen zei nor undz mit gebliben zei
gone out are they but us with have remained they

כדי זיי זאלן באקאנט ווערן, אז זיי אלע זענען נישט פון
fun nisht zenen ale zei az veren bakant zolen zei kedei
of not are all they that be known should they so that

אונדז. ‏כ און איר האט א זאלבונג פון הקדוש ברוך
bruch hakodesh fun zalbung a hot ir un undz
blessed the Holy One from anointing an have you and us

הוא, און אלע פון איר האבן דערקענטעניש. ‏כא איך האב אייך נישט
nisht aich hob ich derkentenish hoben ir fun ale un hu
not you have I knowledge have you of all and He

געשריבן, ווייל איר קענט נישט דעם אמת, נאר ווייל איר
ir vail nor emes dem nisht kent ir vail geshriben
you because but truth the not know you because written

קענט אים, און ווייל (איר ווייסט, אז) קיין שקר איז נישט
nisht iz sheker kein az veist ir vail un im kent
not is lie any that know you because and it know

this is not of HaAv but is of the Olam Hazeh. 17 And the Olam Hazeh is making its histalkus *(passing away)* and the ta'avah *(lust)* of it, but the one doing the ratzon Hashem has his maon lanetzakh *(permanent dwelling place to remain for ever)*.

18 Yeladim, it is the sha'ah ha'achronah *(the last hour, time)*, and as you heard that Anti-Moshiach is coming, even now many Anti-Moshiachs have come, from which we have da'as that it is the sha'ah ha'achronah. 19 They went out and departed from us, but they were not of us; for if they were of us, they would have abided with us; but they went out that it may be niglah *(be revealed)* that none of them belongs to us. 20 And you have a mishcha *(anointing)* from HaKadosh and you have da'as of all. 21 I did not write an iggeret kodesh to you because you do not have da'as of HaEmes, but because you do have da'as of HaEmes and that kol sheker *(every falsehood)* is not of HaEmes. 22 Who

is the shakran *(liar)*? Who but the one making hakhchashah *(denial)* and claiming that Yehoshua is not the Rebbe, Melech HaMoshiach? This one is the Anti-Moshiach, the one making hakhchashah *(denial)* of HaAv and HaBen. 23 No one making hakhchashah of HaBen has HaAv; the one making hoda'ah *(confession)* of HaBen has HaAv also. 24 What you heard from the beginning, in you let it make its maon. If in you makes maon what from the beginning you heard, also you will make maon in HaBen and in HaAv. 25 And this is the havtachah *(promise)* which He promised us, Chayyei Olam.

26 These things I wrote to you concerning the *(nevi'ei sheker)* deceiving you. 27 And the mishcha *(anointing)* which you received from Him makes its maon in you, and you are not nitzrach *(needy)* that anyone should be your "moreh," but as the same mishcha *(anointing)* teaches you concerning everything and is Emes and is not kazav *(lie, falsehood)*,

אויס דעם אמת. כב ווער איז דער ליגנער, אויב נישט דער, וועלכער
velcher der nisht oib ligner der iz ver emes dem ois
who the not if liar the is who truth the out of

לייקנט אפ , אז יהושע / ישוע איז דער משיח ? דער
der Moshiach der iz Yeshua Yehoshua az op leiknt
the Moshiach the is Yeshua Yehoshua that away denies

דאזיקער איז דער אנטי-משיח , וועלכער פארלייקנט דעם פאטער
Foter dem farleiknt velcher anti-Moshiach der iz doziker
Father the denies who anti-Moshiach the is this one

און דעם זון . כג יעדער , וועלכער פארלייקנט דעם זון , האט אויך
oich hot Zun dem farleiknt velcher yeder Zun dem un
also has Son the denies who everyone Son the and

נישט דעם פאטער; ווער וואס איז מודה אין דעם זון , דער
der Zun dem in moide iz vos ver Foter dem nisht
this one Son the in confess is what who Father the not

האט דעם פאטער אויך. כד זאל בלייבן אין אייך דאס, וואס איר
ir vos dos aich in blaiben zol oich Foter dem hot
you which this you in remain let also Father the has

האט געהערט פון אנהויב אָן. אויב עס וועט בלייבן אין אייך
aich in blaiben vet es oib on onhoib fun gehert hot
you in remain will it if on beginning from heard have

דאס, וואס איר האט געהערט פון אנהויב אָן, וועט איר אויך
oich ir vet on onhoib fun gehert hot ir vos dos
also you will on beginning from heard have you which this

בלייבן אין דעם זון און אין דעם פאטער. כה און דאס דאזיקע
dozike dos un Foter dem in un Zun dem in blaiben
these the and Father the in and Son the in remain

איז די הבטחה , וועלכע ער האט אונדז צוגעזאגט : דאס אייביקע
eibike dos tsugezogt undz hot er velche havtachah di iz
eternal the promised us has He which promise the is

לעבן. כו דאס האבן איך אייך געשריבן וועגן די , וואס פארפירן
farfiren vos di vegen geshriben aich ich hoben dos leben
misleading who the about written you I have these life

אייך. כז און איר, די זאלבונג , וואס איר האט באקומען פון
fun bakumen hot ir vos zalbung di ir un aich
from received have you which anointing the you and you

אים , בלייבט אין אייך, און איר דארפט נישט, אז עמיצער
emitser az nisht darft ir un aich in blaibt im
anyone that not need you and you within remains Him

זאל אייך לערנען; נאר ווי זיין זאלבונג לערנט אייך וועגן
vegen aich lernt zalbung zain vi nor lernen aich zol
about you teaches anointing His as rather teach you shall

and as He taught you, keep your maon in Him.

[28] And now, yeladim, remain in Him, that when He makes His hisgalus *(revelation, unveiling appearance)* we may have bitachon and not have bushah *(shame)* before Him at the Bi'as HaMoshiach. [29] If you have da'as that He is tzaddik, you have da'as that also everyone who is a po'el tzedek *(worker of righteousness)* has been born of Him.

3 See what kind of ahavah HaAv has given to us, that yeladim of Elohim we should be called. And so we are. Therefore, the Olam Hazeh does not have da'as of us, because it did not have da'as of Him. [2] Chaverim, now yeladim of Elohim we are, and not yet it is niglah *(is revealed)* what we will be. We have da'as that when He is niglah, like Him we will be, because we will see Him as He is. [3] And everyone having this tikvah *(hope)* in Him

אלעם , און איז ווארהאפטיק, און נישט קיין שקר , און ווי זי
zi vi un sheker kein nisht un vorhaftik iz un alem
it as and lie any not and truthful is and all things

האט אייך געלערנט, אזוי זאלט איר בלייבן אין אים. כח און איצט,
itst un im in blaiben ir zolt azoi gelernt aich hot
now and Him in remain you shall so taught you has

קינדער , בלייבט אין אים; כדי ווען ער וועט נתגלה ווערן,
veren nisgale vet er ven kedei im in blaibt kinder
be revealed will He when so that Him in remain children

זאלן מיר האבן א פתחון פה , און זיך נישט דארפן
darfen nisht zich un peh pitchon a hoben mir zolen
need not ourselves and mouth opening of a have we shall

שעמען פאר אים ביי זיין אנקומען. כט אויב איר ווייסט, אז
az veist ir oib onkumen zain bai im far shemen
that know you if arrival His at Him before be ashamed

ער איז גערעכט , זאלט איר וויסן , אז אפילו יעדער איינער, וואס
vos einer yeder afile az visen ir zolt gerecht iz er
who one every also that know you shall righteous is He

טוט עוסק זיין אין צדקות איז געבוירן פון אים.
im fun geboiren iz tsedokes in zain oisek tut
Him of begotten is righteousness in be devote oneself does

ג זעט וואס פאר א ליבע דער פאטער האט אונדז געשענקט, אז
az geshenkt undz hot Foter der libe a far vos zet
that given us has Father the love a for who see

מיר זאלן גערופן ווערן ה׳ס קינדער ; און מיר זענען
zenen mir un kinder Hashems veren gerufen zolen mir
are we and children Hashem's be called should we

עס. דערפאר קען אונדז די וועלט נישט, ווייל זי האט אים
im hot zi vail nisht velt di undz ken derfar es
Him did it because not world the us knows therefore it

נישט געקענט. ב געליבטע, איצט זענען מיר ה׳ס קינדער , און
un kinder Hashems mir zenen itst gelibte gekent nisht
and children Hashem's we are now beloved know not

עס איז נאך נישט אנטפלעקט געווארן , וואס מיר וועלן זיין . מיר
mir zain velen mir vos gevoren antplekt nisht noch iz es
we be will we what become revealed not yet is it

ווייסן אבער , אז ווען ער וועט נתגלה ווערן, וועלן מיר
mir velen veren nisgale vet er ven az ober veisen
we will be revealed will He when that however know

זיין גלייך צו אים; ווייל מיר וועלן אים זען אזוי, ווי ער איז.
iz er vi azoi zen im velen mir vail im tsu glaich zain
is He as so see him will we because Him to like be

keeps himself in tohorah *(purification, keeps himself pure)*, even as that One is tahor.

4 Everyone practicing chet also does averah, and chet is averah al HaTorah. 5 And you have da'as that that One niglah *(is revealed)* that chata'einu *(our sins)* He might take away, and chet in Him is not. 6 Everyone making his maon in Him does not go on sinning; everyone sinning has not seen Him nor has had da'as of Him. 7 Yeladim, let no deceive you; the one practicing tzedek is tzodek, even as that One is Tzaddik. 8 The one practicing averos is of HaSatan, because from the beginning HaSatan sins. For this tachlis was made hisgalus of the Ben HaElohim, that he might destroy the pe'ulot HaSatan. 9 Everyone having been born of Hashem is not practicing chet, because His Zera makes maon in him, and he cannot abide sinning, because he is born of Hashem. 10 By this is made hisgalus of the yeladim of

ג און יעדער איינער, וועלכער האט די דאזיקע האפנונג אויף אים,
im oif hofenung dozike di hot velcher einer yeder un
Him on hope this the has who one every and

רייניקט זיך אזוי, ווי ער איז ריין . ד יעדער איינער, וועלכער
velcher einer yeder rein iz er vi azoi zich reinikt
who one every clean is He as so himself cleanses

טוט זינד, איז עובר די תורה ; און זינד איז דאס עובר זיין
zain oyver dos iz zind un toire di oyver iz zind tut
his violating the is sin and Torah the violating is sin do

אויף דער תורה . ה און איר ווייסט, אז ער איז אנטפלעקט געווארן,
gevoren antplekt iz er az veist ir un toire der oif
become revealed is He that know you and Torah the on

כדי ער זאל אוועקנעמען אונדזערע זינד; און אין אים איז
iz im in un zind undzere aveknemen zol er kedei
is Him in and sin our take away shall He so that

נישטא קיין חטא. ו יעדער איינער, וועלכער בלייבט אין אים, זינדיקט
zindikt im in blaibt velcher einer yeder chet kein nishto
sins Him in remains who one every sin any not

נישט; ווער עס זינדיקט, דער האט אים נישט געזען, און אים נישט
nisht im un gezen nisht im hot der zindikt es ver nisht
not Him and seen not Him has that sins it who not

געקענט. ז קינדער , זאל אייך קיינער נישט פארפירן; ווער עס טוט
tut es ver farfiren nisht keiner aich zol kinder gekent
does it who mislead not anyone you let children known

עוסק זיין אין צדקות , דער איז א צדיק , ווי ער איז א
a iz er vi tsadik a iz der tsedokes in zain oisek
a is He as tsaddik a is that righteousness in be devote

צדיק ; ח ווער עס טוט זינד, דער איז פון דעם שׂטן ; ווייל
vail Satan dem fun iz der zind tut es ver tsadik
because Satan the of is that sin does he who Tsaddik

דער שׂטן זינדיקט פון אנהויב אָן. דערצו איז דער זון פון
fun Zun der iz dertsu on onhoib fun zindikt Satan der
of Son the is for this on beginning from sins Satan the

דער אויבערשטער אנטפלעקט געווארן , כדי ער זאל צעשטערן
tseshteren zol er kedei gevoren antplekt Oibershter der
destroy shall He so that become revealed Most High the

די מעשים פון דעם שׂטן . ט יעדער איינער, וועלכער איז געבוירן
geboiren iz velcher einer yeder Satan dem fun maisim di
born is who one every Satan the of works the

געווארן פון ה׳ , טוט נישט קיין זינד, ווייל זיין זאמען
zomen zain vail zind kein nisht tut Hashem fun gevoren
seed His because sin any not does Hashem of become

Hashem and the yeladim of HaSatan: everyone not practicing tzedek is not of Hashem; also the one not having ahavah for his Ach b'Moshiach.

11 Because this is the divrei Torah which we heard from the beginning, that we have ahavah one for another, 12 Not as Kayin, who was of the evil one, and slaughtered the ach of him; and for what cause did he slaughter him? Because the ma'asim of him were ra'im and the ma'asim of the ach of him were ma'asei tzedek. 13 And, Achim b'Moshiach, do not marvel if the Olam Hazeh hates you. 14 We have da'as that we have made our histalkus *(passing)* out of Mavet into Chayyim, because we have ahavah for the Achim b'Moshiach; the one not having ahavah makes his ma'on in death. 15 Everyone hating his Ach b'Moshiach is a rotzeach *(murderer)*. And you have da'as that every rotzeach does not have Chayyei Olam making a ma'on in him.

בלייבט אין אים; און ער קען נישט זינדיקן, ווייל ער איז געבוירן
geboiren iz er vail zindikn nisht ken er un im in blaibt
born is he because sin not can he and him in remains

געווארן פון ה׳ . ׳ דורך דעם דאזיקן ווערן אנטפלעקט די
di antplekt veren dozikn dem durch Hashem fun gevoren
the revealed are this the through Hashem of become

קינדער פון ה׳ , און די קינדער פון דעם שׂטן : יעדער
yeder Satan dem fun kinder di un Hashem fun kinder
every Satan the of children the and Hashem of children

איינער, וועלכער טוט נישט עוסק זיין אין צדקות , איז
iz tsedokes in zain oisek nisht tut velcher einer
is righteousness in be devote not does who one

נישט פון ה׳ , און דער, וואס האט נישט ליב זיין ברודער.
bruder zain lib nisht hot vos der un Hashem fun nisht
brother his loved not has who the and Hashem of not

יא ווייל דאס דאזיקע איז די שמועה , וועלכע איר האט געהערט
gehert hot ir velche shmue di iz dozike dos vail
heard had you which message the is these the because

פון אנהויב אָן: אז מיר זאלן ליב האבן איינער דעם
dem einer hoben lib zolen mir az on onhoib fun
the one have love should we that on beginning from

אנדערן; יב נישט ווי קין , וועלכער איז געווען פון דעם בייזן און
un beizn dem fun geven iz velcher Kayin vi nisht andern
and evil the from was is who Kayin as not other

האט געהרגעט זיין ברודער. און פארוואס האט ער אים געהרגעט?
geharget im er hot farvos un bruder zain geharget hot
murder him he did why and brother his murder did

ווייל זיינע מעשים זענען געווען בייז, זיין ברודערס (מעשים)
maisim bruders zain beiz geven zenen maisim zaine vail
deeds brother's his evil was are deeds his because

אבער זענען געווען גערעכט. (בראשית ד, ד-ח.)
d-ch d Bereshis gerecht geven zenen ober
4-8 4 Genesis right was are however

יג וואונדערט זיך נישט, ברידער , אויב די וועלט האט
hot velt di oib brider nisht zich vundert
has world the if brothers not yourselves wonder

אייך פיינט. יד מיר ווייסן אז מיר זענען אריבערגעגאנגען פון טויט
toit fun aribergegangen zenen mir az veisen mir faint aich
death from passed through are we that know we hate you

צום לעבן, ווייל מיר האבן ליב די ברידער . ווער עס האט
hot es ver brider di lib hoben mir vail leben tsum
has it who brothers the love have we because life to the

16 By this we have had da'as of ahavah, because that One on behalf of us laid down his nefesh; and we ought, on behalf of the Achim b'Moshiach, to lay down our nefashot. 17 Now whoever has vital possessions of the Olam Hazeh and sees the Ach b'Moshiach of him being nitzrach *(needy)* and has no rachamim *(mercy)* on him and refuses gemilut Chesed, how does the ahavas Hashem make ma'on in him? 18 Yeladim, let us not have ahavah in dvar or in lashon but in ma'aseh and in Emes.

19 And by this we will have da'as that we are of HaEmes, and before Him we will persuade our levavot, 20 That if our levavot condemn us, Hashem is greater than our levavot, and He has da'as of all things. 21 Chaverim, if our levavot do not bring us under the gezar din *(verdict)* of ashem *(guilty)*, we have bitachon before Hashem. 22 And whatever we request, we receive from Him, because we are shomer of His

נישט ליב , דער פארבלייבט אין דעם טויט . טו יעדער איינער, וועלכער
velcher einer yeder toit dem in farblaibt der lib nisht
who one every death the in abides that love not

האסט דעם ברודער זיינעם, איז א רוצח ; און איר ווייסט, אז
az veist ir un retseyech a iz zainem bruder dem hast
that know you and murderer a is his brother the hates

קיין מענטשנמערדער האט נישט דאס אייביקע לעבן בלייבנד אין אים.
im in blaibend leben eibike dos nisht hot mentshnmerder kein
him in abide life eternal the not has man-murderer any

טז דורך דעם דאזיקן האבן מיר דערקענט די ליבע: ווייל ער
er vail libe di derkent mir hoben dozikn dem durch
he because love the recognized we have this the through

האט אנידערגעלייגט זיין לעבן פאר אונדזערטוועגן; און מיר זענען
zenen mir un undzertvegen far leben zain anidergeleigt hot
are we and our sakes for life his laid down has

אויך מחויב אנידערצולייגן אונדזערע לעבנס פאר די ברידער .
brider di far lebns undzere anidertsuleigen mechuyev oich
brothers the for lives our to lay down obligated also

יז ווער אבער עס האט נכסים אין דער וועלט, און זעט
zet un velt der in nechosim hot es ober ver
sees and world the in means of living has it however who

זיין ברודער האבן נויט , און פארשליסט זיין הארץ קעגן אים,
im kegen harts zain farshlist un noit hoben bruder zain
him against heart his locks up and need has brother his

וויאזוי זשע בלייבט ה׳ס ליבע אין אים? יח קינדער , לאמיר
lomir kinder im in libe Hashems blaibt zhe viazoi
let us children him in love Hashem's remains then how

נישט ליב האבן מיט ווערטער, אויך נישט מיט דער צונג , נאר
nor tsung der mit nisht oich verter mit hoben lib nisht
but tongue the with not also words with have love not

בפועל ממש און באמת . יט דורך דעם דאזיקן וועלן מיר
mir velen dozikn dem durch be'emes un mamesh bepoyel
we will this the through in truth and real in actions

דערקענען, אז מיר זענען פון דעם אמת, און וועלן בארואיקן
baruiken velen un emes dem fun zenen mir az derkenen
reassure will and truth the of are we that recognize

אונדזער הארץ פאר אים, כ אז ווען אונדזער הארץ פארמשפט
farmishpet harts undzer ven az im far harts undzer
condemns heart our when that Him before heart our

אונדז, איז ה׳ גרעסער ווי אונדזער הארץ, און ווייסט אלץ.
alts veist un harts undzer vi greser Hashem iz undz
all knows and heart our than greater Hashem is us

mitzvot and the things pleasing before Him we practice. [23] And this is the mitzvah of Him, that we have emunah b'Shem of the Ben HaElohim, Yehoshua, Rebbe, Melech HaMoshiach, and that we have ahavah one for another, as He gave mitzvah to us. [24] And the one being shomer of His mitzvot makes his ma'on in Him and He makes His ma'on in him; and by this we have da'as that He abides in us, by the Ruach Hakodesh whom He gave to us.

כא געליבטע, ווען אונדזער הארץ פארמשפט אונדז נישט, האבן מיר
mir hoben nisht undz farmishpet harts undzer ven gelibte
we have not us condemns heart our when beloved

א פתחון פה פאר ה׳ ; כב און וואס מיר בעטן ,
beten mir vos un Hashem far peh pitchon a
ask for we what and Hashem before mouth opening of a

דאס באקומען מיר פון אים, ווייל מיר היטן אפ זיינע
zaine op hiten mir vail im fun mir bakumen dos
His up beware we because Him from we receive this

געבאטן , און טאן דאס, וואס איז וואוילגעפעלן פאר
far voilgefelen iz vos dos ton un geboten
before well pleasing is which that do and commandments

אים. כג און אָט דאס דאזיקע איז זיין געבאט , אז מיר
mir az gebot zain iz dozike dos ot un im
we that commandment His is this the here and Him

זאלן גלויבן אין דעם נאמען פון זיין זון יהושע / ישוע
Yeshua Yehoshua Zun zain fun nomen dem in gloiben zolen
Yeshua Yehoshua Son His of Name of the in believe should

המשיח , און ליב האבן איינער דעם אנדערן, ווי ער האט
hot er vi andern dem einer hoben lib un HaMoshiach
has He as other the one have love and the Moshiach

אונדז געגעבן א געבאט . כד און ווער עס היט זיינע
zaine hit es ver un gebot a gegeben undz
His observes it who and commandment a given us

געבאטן , דער בלייבט אין אים, און ער אין אים. און
un im in er un im in blaibt der geboten
and him in He and Him in remains that commandments

דורך דעם דאזיקן דערקענען מיר, אז ער בלייבט אין אונדז:
undz in blaibt er az mir derkenen dozikn dem durch
us in remains He that we recognize this the through

דורך דעם גייסט, וועלכן ער האט אונדז געשענקט.
geshenkt undz hot er velchen Gaist dem durch
given us has He who Spirit the through

4 Chaverim, do not believe every ruach. But test the ruchot *(spirits)*, if they be of Hashem, because many nevi'ei sheker have gone out into

ד געליבטע, גלויבט נישט יעדן גייסט, נאר פרובירט אויס די
di ois prubirt nor gaist yedn nisht gloibt gelibte
the out prove but spirit every not believe beloved

גייסטער, צי זיי זענען פון ה׳ ; ווייל א סך פאלשע
falshe sach a vail Hashem fun zenen zei tsi gaister
false many a because Hashem of are they if spirits

נביאים זענען ארויסגעגאנגען אין דער וועלט אריין. ב דורך
durch arain velt der in aroisgegangen zenen neviim
through into world the in gone out are prophets

the Olam Hazeh. 2 By this we have da'as of the Ruach Hakodesh of Hashem: every ruach which makes hoda'ah *(confession)* of Yehoshua, Rebbe, Melech HaMoshiach as having come in the basar is of Hashem, 3 And every ruach which does not make hoda'ah of Yehoshua is not of Hashem. And this is the ruach of the Anti-Moshiach, which you have heard that it is coming; and now it already is in the Olam Hazeh. 4 Yeladim, you are of Hashem, and you have overcome them, because greater is the One in you than the one in the Olam Hazeh. 5 They are of the Olam Hazeh; therefore, of the Olam Hazeh they speak, and the Olam Hazeh pays heed to them. 6 We are of Hashem; the one having da'as of Hashem pays heed to us; he who is not of Hashem does not pay heed to us. From this we have da'as of the Ruach of Emes and the ruach tatu'im *(spirit of delusion, error)*.

דעם דאזיקן דערקענט איר ה׳ס גייסט: יעדער גייסט,
gaist yeder Gaist Hashems ir derkent dozikn dem
spirit every Spirit Hashem's you recognize this the

וואס איז מודה , אז יהושע / ישוע המשיח איז
iz HaMoshiach Yeshua Yehoshua az moide iz vos
is the Moshiach Yeshua Yehoshua that confessing is who

געקומען אינם פלייש, איז פון ה׳ ; ג און יעדער גייסט, וואס
vos gaist yeder un Hashem fun iz fleish inem gekumen
who spirit every and Hashem of is flesh in the come

באקענט נישט יהושען / ישוען , איז נישט פון ה׳ ;
Hashem fun nisht iz Yeshuan Yehoshuan nisht bakent*
Hashem from not is Yeshua Yehoshua not is confessing

און דער דאזיקער איז דער (גייסט) פון דעם אנטי-משיח , וואס
vos anti-Moshiach dem fun gaist der iz doziker der un
who anti-Moshiach the of spirit the is this one the and

איר האט געהערט, אז ער קומט; און איז שוין איצט אין
in itst shoin iz un kumt er az gehert hot ir
in now already is and comes he that heard have you

דער וועלט. ד קינדער , איר זענט פון ה׳ , און האט זיי
zei hot un Hashem fun zent ir kinder velt der
them have and Hashem of are you children world the

מנצח געווען; ווייל גרעסער איז דער , וועלכער איז אין
in iz velcher der iz greser vail geven menatseyech
in is who the One is greater because was overcome

אייך, ווי דער, וועלכער איז אין דער וועלט. ה זיי זענען פון דער
der fun zenen zei velt der in iz velcher der vi aich
the from are they world the in is who the than you

וועלט; צוליב דעם רעדן זיי פון דער וועלט, און די
di un velt der fun zei reden dem tsulib velt
the and world the from they speak the on account of world

וועלט הערט זיי . ו מיר זענען פון ה׳ ; ווער עס קען
ken es ver Hashem fun zenen mir zei hert velt
knows it who Hashem from are we them listens to world

ה׳ , דער הערט אונדז; ווער עס איז נישט פון ה׳ ,
Hashem fun nisht iz es ver undz hert der Hashem
Hashem of not is it who us hears this one Hashem

דער הערט אונדז נישט. דורך דער דאזיקער זאך דערקענען
derkenen zach doziker der durch nisht undz hert der
recognize thing this one the through not us hears this one

מיר דעם גייסט פון אמת און דעם גייסט פון באטרוג.
batrug fun gaist dem un emes fun Gaist dem mir
deceit of spirit the and truth of Spirit the we

7 Chaverim, let us have ahavah one for another, because ahavah is of Hashem, and everyone having ahavah has been born of Hashem and has da'as of Hashem. 8 The one not having ahavah did not have da'as of Hashem, because Hashem is ahavah. 9 By this was made hisgalus of the ahavah of Hashem among us, because Hashem has sent His Ben Yechid into the Olam Hazeh that we may live through Him. 10 In this is ahavah, not that we have had ahavah for Hashem, but that Hashem had ahavah for us and gave His Zun fun der Oybershter as a kapporah for chattoteinu. 11 Chaverim, if Hashem so had ahavah for us, also we ought to have ahavah one for another. 12 No one has ever beheld Hashem. If we have ahavah one for another, G-d makes His ma'on in us and the Ahavas Hashem in us has been made shleimah.

13 By this we have da'as that we have our ma'on in Him and He in us, because of the Ruach Hakodesh of Him He has

י געליבטע, לאמיר ליב האבן איינער דעם אנדערן; ווייל די
di vail andern dem einer hoben lib lomir gelibte
the because other the one have love let us beloved

ליבע איז פון ה׳ ; און יעדער איינער, וועלכער האט ליב, איז
iz lib hot velcher einer yeder un Hashem fun iz libe
is love has who one every and Hashem of is love

געבוירן געווארן פון ה׳ און קען ה׳ . ח ווער עס האט
hot es ver Hashem ken un Hashem fun gevoren geboiren
has it who Hashem knows and Hashem of become born

נישט ליב, דער האט נישט דערקענט ה׳ , ווייל ה׳
Hashem vail Hashem derkent nisht hot der lib nisht
Hashem because Hashem known not has the one love not

איז ליבע. ט דורך דעם דאזיקן האט זיך ארויסגעוויזן ה׳ס
Hashems aroisgevizn zich hot dozikn dem durch libe iz
Hashem's shown self has this the through love is

ליבע צו אונדז: אז ה׳ האט געשיקט זיין בן יחיד אין
in Yochid Ben zain geshikt hot Hashem az undz tsu libe
in Only Son His sent has Hashem that us to love

דער וועלט אריין, כדי מיר זאלן לעבן דורך אים. י אין
in im durch leben zolen mir kedei arain velt der
in Him through live should we so that into world the

דעם דאזיקן באשטייט די ליבע, נישט אז מיר האבן ליב געהאט
gehat lib hoben mir az nisht libe di bashteit dozikn dem
had love have we that not love the consists this the

ה׳ , נאר אז ער האט אונדז ליב געהאט, און געשיקט זיין
zain geshikt un gehat lib undz hot er az nor Hashem
His sent and had love us has He that but Hashem

זון אלס א (קרבן) כפרה פאר אונדזערע זינד. יא געליבטע,
gelibte zind undzere far kapore korben a als Zun
beloved sin our for atonement sacrifice a as Son

אויב ה׳ האט אונדז אזוי ליב, זענען מיר אויך מחויב ליב
lib mechuyev oich mir zenen lib azoi undz hot Hashem oib
love obligated also we are loved so us has Hashem if

צו האבן איינער דעם אנדערן. יב ה׳ האט קיינער קיינמאל נישט
nisht keinmol keiner hot Hashem andern dem einer hoben tsu
not never anyone has Hashem other the one have to

געזען; ווען מיר האבן ליב איינער דעם אנדערן, בלייבט ה׳
Hashem blaibt andern dem einer lib hoben mir ven gezen
Hashem remains other the one love have we when seen

צווישן אונדז, און זיין ליבע ווערט פארפאלקאמט אין אונדז;
undz in farfolkomt vert libe zain un undz tsvishen
us in perfected becomes love his and us among

given us. [14] And we have beheld and we give solemn hoda'ah that HaAv has sent HaBen as Moshi'a HaOlam *(Go'el, Oisleizer)*. [15] Whoever makes hoda'ah *(confession)* that Yehoshua *(Yeshua)* is the Zun fun der Oybershter, Hashem makes His ma'on in him and he in Hashem. [16] And we have had da'as and emunah in the ahavah which Hashem has for us. Hashem is ahavah. The one making his ma'on in ahavah makes his ma'on in Hashem and Hashem in him. [17] By this has the ahavah become shleimah with us, that we may have bitachon in the Yom HaDin, because as that One is, so we are also in the Olam Hazeh. [18] Pachad *(fear)* is not in ahavah, but the ahavah hashleimah casts out pachad, because pachad has to do with pachad of the onesh *(punishment)* and the one with pachad has not been perfected in ahavah. [19] We have ahavah because rishonah He had ahavah for us. [20] If anyone says I have ahavah

יג דורך דעם דאזיקן ווייסן מיר, אז מיר בלייבן אין אים, און
un im in blaiben mir az mir veisen dozikn dem durch
and Him in remain we that we know this the through

ער אין אונדז: ווייל ער האט אונדז געגעבן פון זיין גייסט. יד און
un Gaist zain fun gegeben undz hot er vail undz in er
and Spirit His of given us has He because us in He

מיר האבן געזען און זאגן עדות, אז דער פאטער האט געשיקט
geshikt hot Foter der az eides zogen un gezen hoben mir
sent has Father the that witness say and seen have we

דעם זון אלס רעטער פון דער וועלט. טו ווער עס וועט מודה
moide vet es ver velt der fun reter als Zun dem
confess will it who world the of Savior as Son the

זיין, אז יהושע / ישוע איז דער זון פון דער אויבערשטער,
Oibershter der fun Zun der iz Yeshua Yehoshua az zain
Most High the of Son the is Yeshua Yehoshua that his

בלייבט ה׳ אין אים, און ער אין ה׳. טז און מיר האבן
hoben mir un Hashem in er un im in Hashem blaibt
have we and Hashem in he and him in Hashem remains

דערקענט און גלויבן אין דער ליבע, וואס ה׳ האט צו
tsu hot Hashem vos libe der in gloiben un derkent
to has Hashem which love the in believe and recognized

אונדז. ה׳ איז ליבע; און ווער עס בלייבט אין דער ליבע,
libe der in blaibt es ver un libe iz Hashem undz
love the in remains it who and love is Hashem us

דער בלייבט אין ה׳, און ה׳ בלייבט אין אים.
im in blaibt Hashem un Hashem in blaibt der
him in remains Hashem and Hashem in remains that one

יז דורך דעם דאזיקן איז די ליבע פארפאלקאמט ביי אונדז: וואס
vos undz bai farfolkomt libe di iz dozikn dem durch
that us with perfected love the is this the through

מיר האבן בטחון אין דעם יום הדין; ווייל ווי ער איז,
iz er vi vail Hadin Yom dem in bitochen hoben mir
is He as because judgment Yom the in confidence have we

אזוי זענען מיר אויך אין דער דאזיקער וועלט. יח מורא עקזיסטירט
ekzistirt moire velt doziker der in oich mir zenen azoi
exists fear world this one the in also we are so

נישט אין דער ליבע; נאר די פאלקאמענע ליבע טרייבט ארויס מורא,
moire arois traibt libe folkamene di nor libe der in nisht
fear out casts love perfect the but love the in not

ווייל מורא האט (צו טאן מיט) עונש; דער אבער,
ober der onesh mit ton tsu hot moire vail
however the punishment with do to has fear because

for Hashem and the Ach b'Moshiach he hates, he is a shakran *(liar)*. For the one not having ahavah for the Ach b'Moshiach of him whom he has seen, how can he have ahavah for the Elohim whom he has not seen? [21] And this mitzvah we have from Him that the one having ahavah for Hashem should have ahavah also for the Ach b'Moshiach of him.

וועלכער האט מורא, ווערט נישט פארפאלקאמט אין דער ליבע.
libe der in farfolkomt nisht vert moire hot velcher
love the in perfected not becomes fear has who

יט מיר האבן ליב, ווייל ער קודם כל האט אונדז ליב געהאט.
gehat lib undz hot kol koidem er vail lib hoben mir
had love us has all before He because love have we

כ ווען עמיצער זאגט: איך האב ליב ה׳, און האט פיינט זיין
zain faint hot un Hashem lib hob ich zogt emitser ven
his hate has and Hashem love have I says someone when

ברודער—איז ער א ליגנער; ווארום ווער עס האט נישט ליב זיין
zain lib nisht hot es ver vorem ligner a er iz bruder
his loved not has it who because liar a he is brother

ברודער, וועמען ער זעט, דער קען נישט ליב האבן ה׳,
Hashem hoben lib nisht ken der zet er vemen bruder
Hashem have love not can this one sees he whom brother

וועמען ער זעט נישט. כא און דאס דאזיקע געבאט האבן
hoben gebot dozike dos un nisht zet er vemen
have commandment these the and not see he Whom

מיר פון אים; אז ווער עס האט ליב ה׳, דער זאל
zol der Hashem lib hot es ver az im fun mir
shall this one Hashem love has it who that Him from we

אויך ליב האבן זיין ברודער.
bruder zain hoben lib oich
brother his have love also

5 Everyone with emunah that Yehoshua *(Yeshua)* is the Rebbe, Melech HaMoshiach has been born of Hashem, and everyone having ahavah for the One having begotten has also ahavah for the one begotten by Him. [2] By this we have da'as that we have ahavah for the yeladim of Hashem, when we have ahavas Hashem and we are shomer over His mitzvot.

ה יעדער איינער, וועלכער גלויבט, אז יהושע / ישוע
Yeshua Yehoshua az gloibt velcher einer yeder
Yeshua Yehoshua that believes who one every

איז דער משיח, דער איז געבוירן פון ה׳; און
un Hashem fun geboiren iz der Moshiach der iz
and Hashem of born is this one Moshiach the is

יעדער איינער, וועלכער האט ליב דעם, וואס האט געבוירן,
geboiren hot vos dem lib hot velcher einer yeder
born was who the One love has who one every

האט אויך ליב דעם, וואס איז געבוירן געווארן פון אים.
im fun gevoren geboiren iz vos dem lib oich hot
Him of become born is who the one loved also has

ב דורך דעם דאזיקן דערקענען מיר, אז מיר האבן ליב ה׳ס
Hashems lib hoben mir az mir derkenen dozikn dem durch
Hashem's loved have we that we recognize this the by

קינדער, ווען מיר האבן ליב ה׳ און טאן זיינע געבאטן.
geboten zaine ton un Hashem lib hoben mir ven kinder
mitsvahs His do and Hashem love have we when children

[3] For this is the ahavas Hashem, that we are shomer over His mitzvot, and His mitzvot are not burdensome. [4] Because whatever that has been born of Hashem obtains nitzachon *(victory)* over the Olam Hazeh. And this is the nitzachon *(victory)*, the nitzachon that overcomes the Olam Hazeh, even our emunah *(faith)*. [5] And who is the one overcoming the Olam Hazeh except the one with emunah that Yehoshua is the Zun fun der Oybershter?

[6] This One is the One having come by mayim and dahm, Yehoshua, Rebbe, Melech HaMoshiach; not by the mayim only, but by the mayim and by the dahm; and the Ruach Hakodesh is the one giving solemn eidus, because the Ruach Hakodesh is HaEmes. [7] Because there are shloshah giving solemn eidus: [8] the Ruach Hakodesh and the mayim and the dahm, and the shloshah are for solemn eidus. [9] If the solemn eidus of Bnei Adam we receive, the solemn eidus of

ג וואָרום דאָס דאָזיקע איז די ליבע צו ה׳ : אַז מיר זאָלן
vorem dos dozike iz di libe tsu Hashem az mir zolen
because the these is the love to Hashem that we should

אָפּהיטן זײַנע געבאָטן ; און זײַנע געבאָטן זענען נישט
ophiten zaine geboten un zaine geboten zenen nisht
observe His commandments and His mitsvahs are not

שווער. ד ווײַל אַלץ, וואָס איז געבוירן געוואָרן פון ה׳ ,
shver vail alts vos iz geboiren gevoren fun Hashem
hard because all who are born become of Hashem

איז מנצח די וועלט; און דאָס דאָזיקע איז דער נצחון ,
iz menatseyech di velt un dos dozike iz der nitsochn
is overcome the world and the these is the victory

וואָס האָט באַזיגט די וועלט: אונדזער אמונה . ה און ווער
vos hot bazigt di velt undzer emune un ver
which has conquered the world our emunah and who

איז עס, וועלכער איז מנצח די וועלט, אויב נישט דער ,
iz es velcher iz menatseyech di velt oib nisht der
is it who is overcome the world if not the one

וועלכער גלויבט , אַז יהושע / ישוע איז דער זון פון דער
velcher gloibt az Yehoshua Yeshua iz der Zun fun der
who believes that Yehoshua Yeshua is the Son of the

אויבערשטער? ו ער איז עס , וועלכער איז געקומען דורך וואַסער
Oibershter er iz es velcher iz gekumen durch vaser
Most High He is the One who is come by water

און בלוט, יהושע / ישוע המשיח ; נישט בלויז מיט דעם
un blut Yehoshua Yeshua HaMoshiach nisht bloiz mit dem
and blood Yehoshua Yeshua the Moshiach not only with the

וואַסער אַליין, נאָר מיט דעם וואַסער און מיט דעם בלוט . און
vaser alein nor mit dem vaser un mit dem blut un
water alone but with the water and with the blood and

עס איז דער גייסט, וואָס זאָגט עדות , ווײַל דער גייסט איז
es iz der Gaist vos zogt eides vail der Gaist iz
it is the Spirit who says witness because the Spirit is

דער אמת . ז ווײַל עס זענען דרײַ , וועלכע זאָגן עדות : ח דער
der emes vail es zenen drai velche zogen eides der
the truth for there are three which say witness the

גייסט, און דאָס וואַסער, און דאָס בלוט ; און די דרײַ זענען
Gaist un dos vaser un dos blut un di drai zenen
Spirit and the water and the blood and the three are

אײניק. ט אויב מיר נעמען אָן דאָס עדות זאָגן פון מענטשן, אַזוי
einik oib mir nemen on dos eides zogen fun mentshn azoi
one if we accept on the witness say of men so

Hashem is greater, because this is the eidus of Hashem that He has testified concerning the Son of the Oybeshter. [10] The one with emunah in the Zun fun der Oybershter has the eidus, even the eidus *(witness)*, in himself; the one without emunah in Hashem has made Hashem a shakran *(liar)*, because he has not had emunah in the eidus which Hashem has testified concerning His Zun fun der Oybershter. [11] And this is the eidus, that Hashem gave Chayyei Olam to us, and this Chayyim is in His Zun fun der Oybershter. [12] The one having HaBen has HaChayyim; the one not having the Zun fun der Oybershter does not have Chayyim.

איז גרעסער דאס עדות זאגן פון ה׳ ; ווייל דאס דאזיקע
dozike dos vail Hashem fun zogen eides dos greser iz
these the because Hashem of say witness the greater is

איז דאס עדות זאגן פון ה׳ , וואס ער האט עדות
eides hot er vos Hashem fun zogen eides dos iz
witness has He which Hashem of say witness the is

געזאגט וועגן זיין זון . י ווער עס גלויבט אין דעם זון פון דער
der fun Zun dem in gloibt es ver Zun zain vegen gezogt
the of Son the in believes it who Son His about said

אויבערשטער, דער האט דאס עדות אין זיך אליין; ווער עס
es ver alein zich in eides dos hot der Oibershter
it who alone self in witness the has that one Most High

גלויבט נישט ה׳ , דער האט אים געמאכט פאר א ליגנער,
ligner a far gemacht im hot der Hashem nisht gloibt
liar a for made Him has that Hashem not believes

ווייל ער האט נישט געגלויבט אין דעם עדות , וואס ה׳
Hashem vos eides dem in gegloibt nisht hot er vail
Hashem which witness the in believed not has he because

האט עדות געזאגט וועגן זיין זון . יא און דאס דאזיקע איז דאס
dos iz dozike dos un Zun zain vegen gezogt eides hot
the is these the and Son his about said witness has

עדות : אז ה׳ האט אונדז געגעבן אייביק לעבן; און דאס
dos un leben eibik gegeben undz hot Hashem az eides
the and life eternal given us has Hashem that witness

דאזיקע לעבן איז אין דעם זון זיינעם. יב ווער עס האט דעם זון , דער
der Zun dem hot es ver zainem Zun dem in iz leben dozike
that Son the has it who His Son the in is life these

האט דאס לעבן; ווער עס האט נישט דעם זון פון דער אויבערשטער,
Oibershter der fun Zun dem nisht hot es ver leben dos hot
Most High the of Son the not has it who life the has

דער האט נישט דאס לעבן.
leben dos nisht hot der
life the not has that

[13] These things I wrote to you who have emunah b'Shem the Zun fun der Oybershter, that you vada *(with certainty)* may have da'as that you have

יג די דאזיקע זאכן האב איך אייך געשריבן, כדי איר זאלט
zolt ir kedei geshriben aich ich hob zachn dozike di
shall you so that written you I have things these the

וויסן , אז איר האט אייביק לעבן; די , וועלכע גלויבן אין דעם
dem in gloiben velche di leben eibik hot ir az visen
the in believe who the life eternal have you that know

נאמען פון דעם זון פון דער אויבערשטער. יד און דאס איז דער
der iz dos un Oibershter der fun Zun dem fun nomen
the is this and Most High the of Son the of Name of

Chayyei Olam. [14] And this is the bitachon which we have with Him, that if we daven and request anything according to His ratzon *(will)*, He hears us. [15] And if we have da'as that He hears us, whatever we ask, we have da'as that we have the requests which we asked from Him.

[16] If anyone sees his Ach b'Moshiach sinning an averah not leading to mavet, he will ask and Hashem will give to him Chayyim, to the ones sinning a chet not leading to mavet. There is an averah leading to mavet. I do not say we should make request concerning that averah. [17] Kol avon is chet, and there is chet not leading to mavet.

בטחון , וואס מיר האבן צו אים: אז ווען מיר בעטן
beten mir ven az im tsu hoben mir vos bitochen
ask we when that Him to have we which confidence

עפעס לויט זיין רצון, הערט ער אונדז; [טו] און אויב מיר
mir oib un undz er hert rotsn zain loit epes
we if and us He hears will His according to something

ווייסן, אז ער הערט אונדז, וועגן וואס מיר בעטן, ווייסן מיר, אז
az mir veisen beten mir vos vegen undz hert er az veisen
that we know ask we what about us hears He that know

מיר האבן די בקשות , וועלכע מיר האבן געבעטן פון אים. [טז] ווען
ven im fun gebeten hoben mir velche bakoshus di hoben mir
when Him of asked have we which requests the have we

עמיצער זעט זיין ברודער זינדיקן א חטא, וואס איז נישט צום
tsum nisht iz vos chet a zindikn bruder zain zet emitser
to the not is which sin a sin brother his sees someone

טויט , זאל ער בעטן (פאר זיינעטוועגן), און ער (ה׳) וועט
vet Hashem er un zainetvegn far beten er zol toit
will Hashem He and for his sake for ask he shall death

אים געבן לעבן, פאר די , וועלכע זינדיקן נישט צום טויט . עס
es toit tsum nisht zindikn velche di far leben geben im
it death to the not sins which the for life give him

איז פאראן א זינד צום טויט ; נישט פאר יענער זאג איך, אז ער
er az ich zog yener far nisht toit tsum zind a faran iz
he that I say that for not death to the sin a there is

זאל בעטן! [יז] יעדע עוולה איז א חטא; און עס איז פאראן א זינד
zind a faran iz es un chet a iz avle yede beten zol
sin a there is it and sin a is iniquity every ask shall

נישט צום טויט .
toit tsum nisht
death to the not

[18] We have da'as that everyone having been born of Hashem does not continually sin, but the One having been born of G-d *(Zun fun der Oybershter Moshiach)* is shomer over him and HaSatan does not touch him.

[19] We have da'as that we are of Hashem and the

[יח] מיר ווייסן, אז יעדער איינער, וועלכער איז געבוירן געווארן
gevoren geboiren iz velcher einer yeder az veisen mir
become born is who one every that know we

פון ה׳ , זינדיקט נישט; נאר דער , וואס איז געבוירן פון
fun geboiren iz vos der nor nisht zindikt Hashem fun
of born is who the one but not sins Hashem of

ה׳ , היט זיך אפ, און דער נישט גוטער רירט אים
im rirt guter nisht der un op zich hit Hashem
him touches good not the and up self beware Hashem

נישט אָן. [יט] מיר ווייסן, אז מיר זענען פון ה׳ , און די
di un Hashem fun zenen mir az veisen mir on nisht
the and Hashem of are we that know we on not

whole Olam Hazeh lies under HaSatan.

[20] And we have da'as that the Zun fun der Oybershter has come and has given us binah that we may have da'as of the One who is the True One, The Omein, and we are in the One who is The Omein, even in HaBen of Him, Moshiach Yehoshua. This one is the El HaAmitti and Chayyei Olam. [21] Yeladim, keep yourselves from elilim.

גאנצע וועלט ליגט אין דער (מאכט) פונם נישט גוטן. [כ] און מיר
mir un gutn nisht funem macht der in ligt velt gantse
we and good not of the power the in lies world whole

ווייסן, אז דער זון פון דער אויבערשטער איז געקומען און אונדז
undz un gekumen iz Oibershter der fun Zun der az veisen
us and come is Most High the of Son the that know

געשענקט א פארשטאנד, כדי מיר זאלן דערקענען דעם
dem derkenen zolen mir kedei farshtand a geshenkt
the recognize should we so that understanding a did give

ווארהאפטיקן; און מיר זענען אין דעם ווארהאפטיקן, אין זיין זון
Zun zain in vorhaftikn dem in zenen mir un vorhaftikn
Son His in true the in are we and true

יהושע / ישוע המשיח. דאס איז דער ווארהאפטיקער ג-ט
G-t vorhaftiker der iz dos HaMoshiach Yeshua Yehoshua
G-d authentic the is this the Moshiach Yeshua Yehoshua

און דאס אייביקע לעבן. [כא] קינדער, היט זיך אפ פון די
di fun op zich hit kinder leben eibike dos un
the from up self beware children life eternal the and

אפג-טער.
opg-ter
idols

דער צווייטער בריוו

פון דעם שליח יוחנן

2 Yochanan

1 From the Zaken *(Elder)*. To the Gevirah HaBechirah *(the Chosen Lady)* and her Banim *(Sons, Children)*, for whom I have ahavah *(agape)* b'Emes, and not only I but also all those who have Da'as HaEmes *(Knowledge of the Truth)*,
2 Because of HaEmes that dwells inside us, and will be immanu *(with us)* for Yamim HaOlam.
3 Chen v'Chesed Hashem *(unmerited Favor and Kindness)*, Rachamim Hashem *(Mercy)*, and Shalom Hashem *(Peace)* will be immanu *(with us)* from Elohim HaAv and from Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua, HaBen of HaAv, in Emes and Ahavah *(agape)*.
4 I had simcha gedola *(much joy)* that I have found some of your Banim with

a walk which is Halakhah

א דער זקן צו דער אויסדערוויילטער הארינטע און צו אירע
ire tsu un harinte oisderveilter der tsu zoken der
her to and lady chosen one the to elder the

קינדער , וועלכע איך האב באמת ליב ; און נישט בלויז
bloiz nisht un lib be'emes hob ich velche kinder
only not and love in truth have I which children

איך אליין, נאר אויך אלע, וואס האבן דערקענט דעם אמת ;
emes dem derkent hoben vos ale oich nor alein ich
truth the recognized have who all also but alone I

ב צוליב דעם אמת, וואס בלייבט אין אונדז, און וועט זיין
zain vet un undz in blaibt vos emes dem tsulib
be will and us in remains who truth that on account of

מיט אונדז ביז אויף אייביק ; ג חסד , רחמים , שלום, זאל זיין
zain zol sholem rachomim chesed eibik oif biz undz mit
be shall peace mercy grace eternity on until us with

מיט אונדז, פון ג-ט דעם פאטער, און פון יהושע / ישוע
Yeshua Yehoshua fun un Foter dem G-t fun undz mit
Yeshua Yehoshua from and Father the G-d from us with

המשיחן דעם זון פון דעם פאטער, אין ווארהאפטיקייט און
un vorhaftikeit in Foter dem fun Zun dem HaMoshiachn
and truth in Father the of Son the the Moshiach

אין ליבע.
libe in
love in

ד איך האב מיך זייער געפריידט, אז איך האב געפונען
gefunen hob ich az gefreidt zeier mich hob ich
found have I that rejoiced very me have I

(אייניקע) פון דיינע קינדער גיין אינם אמת, לויט ווי
vi loit emes inem gein kinder daine fun einike
as according to truth in the go children your of some

מיר האבן באקומען א געבאט פון דעם פאטער. ה און איצט
itst un Foter dem fun gebot a bakumen hoben mir
now and Father the from command a received have we

b'Derech Emes *(Conduct in the Way of Truth)*, just as we received a mitzvah *(commandment)* to do so from HaAv. [5] And now I beseech you, Gevirah, not as a mitzvah chadasha *(new commandment)* I am writing you, but that which we had meyReshit *(from the Beginning)*: that we should have ahavah *(agape)* one for the other, [6] And this is ahavah, that we should walk with a halichah according to the Mitzvot of Rebbe, Melech HaMoshiach; this is the mitzvah just as you have heard it meyReshit. You must walk in it. [7] Because mat'im rabbim *(many misleaders, deceivers)* have gone out into the world, the ones not making the Ani Ma'amin hoda'ah *(confession)* that Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua habah b'basar *(has come in bodily flesh)*; this one is HaMat'eh *(the Deceiving One)* and the Anti-Moshiach. [8] Watch out for yourselves, lest you lose what we worked for, but may receive a sachar maleh *(full reward)*.

בעט איך דיך, הארינטע, נישט ווי איך וואלט דיר געשריבן א
a geshriben dir volt ich vi nisht harinte dich ich bet
a write you would I as not Lady you I implore

נײַ געבאט , נאר דאס, וואס מיר האבן געהאט פון
fun gehat hoben mir vos dos nor gebot nai
from had have we which the but commandment new

אנהויב אָן, אז מיר זאלן ליב האבן איינס דאס אנדערע.
andere dos eins hoben lib zolen mir az on onhoib
other the one have love should we that on beginning

ו און דאס דאזיקע איז די ליבע: אז מיר זאלן לעבן לויט
loit leben zolen mir az libe di iz dozike dos un
according to live should we that love the is these the and

זײַנע געבאטן . דאס דאזיקע איז דאס געבאט ,
gebot dos iz dozike dos geboten zaine
commandment the is these the commandments His

ווי איר האט געהערט פון אנהויב אָן, אז איר זאלט לעבן
leben zolt ir az on onhoib fun gehert hot ir vi
live shall you that on beginning from heard have you as

דערין . ז ווייל א סך פארפירער זענען ארויסגעגאנגען אין דער
der in aroisgegangen zenen farfirer sach a vail derin
the in gone out are seducer many a because therein

וועלט אריין, וועלכע זענען נישט מודה , אז יהושע / ישוע
Yeshua Yehoshua az moide nisht zenen velche arain velt
Yeshua Yehoshua that confess not are which into world

המשיח איז געקומען אינם פלייש. דאס איז דער פארפירער
farfirer der iz dos fleish inem gekumen iz HaMoshiach
seducer the is this flesh in the come is the Moshiach

און אנטי-משיח . ח היט זיך, אז איר זאלט נישט פארלירן,
farliren nisht zolt ir az zich hit anti-Moshiach un
lose not shall you that self beware anti-Moshiach and

וואס מיר האבן דערוואָרבן, נאר נעמט אפּ א פולן שכר . ט יעדער
yeder sachar fuln a op nemt nor dervorbn hoben mir vos
every reward full a up takes but acquired have we what

איינער, וועלכער איז עובר און בלייבט נישט אין דער לערנונג
lernung der in nisht blaibt un oyver iz velcher einer
teaching the in not remains and violating is who one

פון דעם משיח , האט נישט ה׳ ; ווער עס בלייבט יאָ אין
in yo blaibt es ver Hashem nisht hot Moshiach dem fun
in yes remains it who Hashem not has Moshiach the of

דער לערנונג , דער האט סײַ דעם פאטער סײַ דעם זון . י אויב
oib Zun dem sai Foter dem sai hot der lernung der
if Son the and Father the both has this one teaching the

[9] Everyone who runs ahead and does not remain in the torah of Rebbe, Melech HaMoshiach does not have Hashem; the one remaining in the torah [of Moshiach], this one has both HaAv and HaBen. [10] If anyone comes to you and does not bring this torah, do not receive him into your house, and do not give him Drishat Shalom. [11] For the one giving Drishat Shalom to him has shuttafut *(partnership)* with his ma'asim hara'im *(evil deeds)*.

[12] I have many things to write to you; I wanted not to do so with parchment and ink, but I have the tikvah *(hope)* to be with you and to speak panim el panim *(directly, in person)*, that our simcha *(joy)* may be shleimah *(complete)*.

[13] Drishat Shalom from the Banim of your Achot HaBechirah *(Chosen Sister)*.

איינער קומט צו אייך און ברענגט נישט די דאזיקע לערנונג ,
lernung dozike di nisht brengt un aich tsu kumt einer
teaching these the not brings and you to comes one

זאלט איר אים נישט אויפנעמען אין הויז אריין, און נישט אפגעבן
opgeben nisht un arain hoiz in oifnemen nisht im ir zolt
give not and into house in receive not him you shall

קיין שלום ; יא ווארום ווער עס גיט אים אפ שלום , דער האט א
a hot der sholem op im git es ver vorem sholem kein
a has that peace up him gives it who because peace any

חלק אין זיינע בייזע מעשים.
maisim beize zaine in cheilek
deeds evil his in share

יב האבנדיק א סך צו שרייבן צו אייך, האב איך עס (אבער (
ober es ich hob aich tsu shraiben tsu sach a hobendik
however it I have you to write to many a having

נישט געוואלט (טאן) מיט פאפיר און טינט; נאר איך האף צו
tsu hof ich nor tint un papir mit ton gevolt nisht
to hope I but ink and papyrus with do wanted not

קומען צו אייך און צו רעדן מויל צו מויל , כדי אונדזער
undzer kedei moil tsu moil reden tsu un aich tsu kumen
our so that mouth to mouth speak to and you to come

פרייד זאל זיין פול. יג עס געבן דיר אפ שלום די קינדער פון
fun kinder di sholem op dir geben es ful zain zol freid
of children the peace up you give it full be shall joy

דיין שוועסטער, דער אויסדערוויילטער.
oisderveilter der shvester dain
chosen one the sister your

דער דריטער בריוו

3 Yochanan

פון דעם שליח יוחנן

1 From the Zaken
(Elder). To Gaius
HaAhuv *(Gaius the beloved)*,
for whom I have ahavah
(agape) b'Emes.
2 Chaver, it is my tefillah
that all may be hatzlocha
(successful) with you,
and that you may be
shalem b'guf *(healthy)*,
just as your nefesh *(soul)*
is matsli'ach *(successful)*.
3 For I had simcha gedola
(much joy) when the Achim
b'Moshiach arrived [here]
and gave eidus *(testimony)*
of you being in HaEmes
(the Truth), just as your
walk is halakhah b'Derech
Emes *(conduct in the Way of
Truth)*. 4 I have no greater
simcha than this, to hear
of my bnei b'Moshiach,
that their walk is halakhah
b'Derech Emes.
5 Chaver, you do a thing
of emunah *(faith)* when

א דער זקן צו גאיוסן דעם געליבטן, ווועמען איך האב באמת
be'emes hob ich vemen gelibtn dem Gaiusn tsu zoken der
in truth have I whom beloved the Gaius to Elder the

ליב. ב געליבטער, איך טו תפילה, אז אין אלעם זאלסטו
zolstu alem in az tfile tu ich gelibter lib
shall you all in that prayer do I beloved love

מצליח זיין, און זיין געזונט, אזוי, ווי עס גייט גוט דיין
dain gut geit es vi azoi gezunt zain un zain matsliech
your good goes it as even healthy be and be prospered

נשמה. ג ווארום איך האב מיך זייער געפריידט, ווען ברידער
brider ven gefreidt zeier mich hob ich vorem neshome
brothers when rejoiced very me have I because soul

זענען געקומען און האבן עדות געזאגט וועגן דעם אמת אין דיר,
dir in emes dem vegen gezogt eides hoben un gekumen zenen
you in truth the about said witness have and come are

וויאזוי דו לעבסט אין דער ווארהייט. ד קיין גרעסערע פרייד האב איך
ich hob freid gresere kein vorhait der in lebst du viazoi
I have joy greater any truth the in live you how

נישט, ווי צו הערן, אז מיינע קינדער לעבן אין דעם אמת.
emes dem in leben kinder maine az heren tsu vi nisht
truth the in live children my that hear to than not

ה געליבטער, דו האנדלסט געטריי אין דעם, וואס דו
du vos dem in getrai handlst du gelibter
you which that in faithfully deal you beloved

טוסט פאר די ברידער און פאר די אורחים, ו וועלכע האבן
hoben velche orchim di far un brider di far tust
have who visitors the for and brothers the for do

it is done for the Achim b'Moshiach, especially when they are people you don't know. 6 They gave eidushaft *(witness of testimony)* to your ahavah *(agape)* before the kehillah *(assembly)* [here]; you will do well to send them on their way in a manner worthy of Hashem. 7 For, on behalf of Hashem they went forth, taking nothing from the Goyim. 8 Therefore, we ought to give hachnosas orchim *(hospitality)* to such, in order that we may be ozrim *(helpers)* with HaEmes.

9 I wrote something to the kehillah [there]; but Diotrephes, who has fallen in love with being "Rosh of the Kehillah," does not receive us. 10 Oib azoi *(consequently)*, if I come, I will remember his "ma'asim" *(works)* which he does, his bringing unjustified charges against us with lashon horah *(evil speech)*. And not being satisfied with performing these "mitzvot", he even refuses to receive the

Achim b'Moshiach, and, those intending to do so,

עדות געזאגט וועגן דיין ליבע פאר דער קהלה; דו וועסט טאן
ton vest du kehile der far libe dain vegen gezogt eides
do will you kehile the for love your about said witness

גוט, אויב דו וועסט זיי ווייטער שיקן ווי עס איז ראוי
raui iz es vi shiken vaiter zei vest du oib gut
worthy is it as send farther them will you if good

פאר ה׳; ז וואָרום פאר זיין נאמען וועגן זענען זיי
zei zenen vegen nomen zain far vorem Hashem far
they are about Name of His for because Hashem before

ארויסגעגאנגען, נישט אננעמענדיק קיין זאך פון די גוים.
Goyim di fun zach kein annemendik nisht aroisgegangen
non-Jews the from thing any receiving not gone out

ח מיר זענען דעריבער מחויב אויפצונעמען אזעלכע, כדי מיר
mir kedei azelche oiftsunemen mechuyev deriber zenen mir
we so that such to receive obliged therefore are we

זאלן ווערן מיטארבעטער אין דעם אמת.
emes dem in mitarbeter veren zolen
truth the in co-workers be should

ט איך האב עפעס געשריבן צו דער קהלה; נאר דיאטרעפעס,
Diotrefes nor kehile der tsu geshriben epes hob ich
Diotrephes but kehile the to written something have I

וועלכער האט ליב צו זיין ביי זיי א ראש, נעמט
nemt rosh a zei bai zain tsu lib hot velcher
accepts head person a them with be to love does who

אונדז נישט אָן. י דערפאר, ווען איך וועל קומען, וועל איך אים
im ich vel kumen vel ich ven derfar on nisht undz
him I will come will I when therefore on not us

דערמאנען די מעשים, וואס ער טוט, בארעדנדיק אונדז מיט
mit undz baredndik tut er vos maisim di dermonen
with us gossiping about does he which deeds the remind

בייזע רייד; און נישט צופרידן מיט דעם, נעמט ער אליין
alein er nemt dem mit tsufriden nisht un reid beize
himself he receives that with content not and words evil

נישט אויף די ברידער, און פארווערט יענע, וואס ווילן (עס
es vilen vos yene farvert un brider di oif nisht
it want who those bans from shul and brothers the on not

טאן), און טרייבט זיי ארויס פון דער קהלה. יא געליבטער, טו
tu gelibter kehile der fun arois zei traibt un ton
do beloved kehile the from out them drives and to do

he hinders and expels out of the kehillah.

11 Chaver, do not imitate HaRah *(Evil)*; rather, imitate HaTov *(Good)*. The one doing HaTov is from Hashem. The one doing HaRah has not regarded Hashem. 12 To Demetrius, eidus *(witness of testimony, commendation)* has been given by all and, personally, by no less than HaEmes *(the Truth)*; we also give eidus, and you have da'as that our eidus is emes.

13 I had many things to write to you, but I do not want to write to you with pen and ink. 14 But I have the tikvah *(hope)* to see you imminently, and we will speak panim el panim *(directly, in person)*.

15 Drishat Shalom to you. Drishat Shalom from the Chaverim [here]. Drishat Shalom by name to each of the Chaverim [there].

נישט נאך דאס שלעכטע, נאר דאס גוטע. ווער עס טוט גוטס, דער
der guts tut es ver gute dos nor shlechte dos noch nisht
that good does it who good the but bad the after not

איז פון ה׳ ; ווער עס טוט שלעכטס, דער האט נישט געזען
gezen nisht hot der shlechts tut es ver Hashem fun iz
seen not has that evil does it who Hashem from is

ה׳ . יב וועגן דעמעטריוסן האבן אלע (גוט) עדות
eides gut ale hoben Demetriusn vegen Hashem
witness good everyone did Demetrius about Hashem

געזאגט, אפילו דער אמת אליין; און אויך מיר זאגן עדות ; און
un eides zogen mir oich un alein emes der afile gezogt
and witness say we also and itself truth the even said

דו ווייסט, אז אונדזער עדות זאגן איז ווארהאפטיק.
vorhaftik iz zogen eides undzer az veist du
true is say witness our that know you

יג איך האב געהאט א סך צו שרייבן צו דיר; נאר איך וויל
vil ich nor dir tsu shraiben tsu sach a gehat hob ich
want I but you to write to many a had have I

עס דיר נישט שרייבן מיט טינט און פעדער; יד איך האף אבער
ober hof ich feder un tint mit shraiben nisht dir es
however hope I quill and ink with write not you it

דיך צו זען אין גיכן , און (דעמאלט) וועלן מיר רעדן
reden mir velen demolt un gichn in zen tsu dich
speak we will then and a short time in see to you

מויל צו מויל . טו שלום צו דיר. (אונדזערע) פריינד געבן דיר
dir geben fraind undzere dir tsu sholem moil tsu moil
you give friends our you to peace mouth to mouth

אפ שלום. גיב אפ שלום די פריינד יעדן ביים נאמען.
nomen baim yedn fraind di sholem op gib sholem op
name by every friends the peace up give peace up

Yehuda

יהודהס בריוו

1 From Yehuda, eved *(servant)* of Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua/Yeshua and brother of Ya'akov; To HaKeru'im *(the Called Ones)*, beloved in Elokim HaAv and HaShemurim *(the Guarded ones)* for Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua.

[2] Rachamim Hashem and Shalom Hashem and Ahavas Hashem to you abundantly!

[3] Chaverim, although I was very eager to write to you an iggeret hakodesh concerning the Geulah *(Redemption)* we share, it suddenly became necessary to write you an urgent appeal to fight for the Emunah *(Faith, the Emunah of the true Dat HaYehudit)*, which was once for all time handed over and transmitted to the Kedoshim. [4] For certain men, anshei resha *(men

א יהודה , א קנעכט פון יהושע / ישוע המשיחן
HaMoshiachn Yeshua Yehoshua fun knecht a Yehude
the Moshiach Yeshua Yehoshua of servant a Yehudah

און א ברודער פון יעקבן , צו די גערופענע ,
gerufene di tsu Yaakovn fun bruder a un
those who are called the to Ya'akov of brother a and

געליבטע אין ג-ט דעם פאטער, און אפגעהיט פאר יהושע / ישוע
Yeshua Yehoshua far opgehit un Foter dem G-t in gelibte
Yeshua Yehoshua for guarded and Father the G-d in beloved

המשיחן : [ב] רחמים צו אייך און שלום און ליבע זאל זיך
zich zol libe un sholem un aich tsu rachomim HaMoshiachn
self shall love and peace and you to mercy the Moshiach

פיל פארמערן.
farmeren fil
increase much

[ג] געליבטע, בשעת איך האב מיך זייער געפלייסט, צו שרייבן
shraiben tsu geflaist zeier mich hob ich beshas gelibte
write to eager very me have I while beloved

צו אייך וועגן אונדזער געמיינזאמער ישועה , האב איך מיך
mich ich hob yeshue gemeinzamer undzer vegen aich tsu
me I have salvation mutual our about you to

געפילט געדרונגען צו שרייבן צו אייך, מזהיר זייענדיק, אז
az zaiendik mazer aich tsu shraiben tsu gedrungen gefilt
that being exhort you to write to urgent feel

איר זאלט ראנגלט זיך פאר דער אמונה , וואס איז איינמאל
einmol iz vos emune der far zich ranglt zolt ir
once is which emunah the for self struggle shall you

פאר אלעמאל איבערגעגעבן געווארן צו די קדושים . [ד] ווארום
vorem kedoishem di tsu gevoren ibergegeben alemol far
because saints the to become handed over always for

עס האבן זיך ארייַנגעגנבעט אייניקע לייט, וועלכע זענען שוין
shoin zenen velche lait einike araingegnbet zich hoben es
already are who men some stolen in self have there

of wickedness), written down long ago for this harsha'ah *(condemnation)*, have infiltrated our ranks, men twisting the Chen v'Chesed HaElokeinu into a license for sensual self-indulgence and denying our only Ribboneinu and Adoneinu Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua.

[5] Now I wish to remind you, though you are fully informed, that Hashem, Who once saved a people from Eretz Mitzrayim *(Egypt)*, afterwards destroyed every Apikoros not having Emunah *(Faith)*. [6] And you have da'as about the malachim *(angels)*, not being content to keep their positions of Memshalah *(Rule, Dominion)*, having deserted their own station, these malachim Hashem has kept under sharsherot *(chains)* oif eibik *(forever)*, under choshech for the Mishpat HaYom HaGadol, the Judgment of the Great Day. [7] As S'dom and Amora and the cities around them, in a doime *(similar)* manner to these, indulging in gilui arayot *(sexual immorality)* against the course of

פון לאנג אנגעשריבן געווארן צום דאזיקן משפט ,
mishpot dozikn tsum gevoren ongeshriben lang fun
judgment this to the become written down long from

רשעים , וואס פארקערן דעם חסד פון אונדזער ג-ט צו
tsu G-t undzer fun chesed dem farkern vos reshoiem
to G-d our of grace the pervert who unrighteous

פארשייטקייט , און פארלייקענען דעם איינציקן מושל און אונדזער
undzer un moshel eintsikn dem farleikenen un farshaitkeit
our and ruler only the deny and licentiousness

האר יהושע / ישוע המשיח . [ה] איך וויל אייך אבער
ober aich vil ich HaMoshiach Yeshua Yehoshua Har
however you want I the Moshiach Yeshua Yehoshua L-rd

דערמאנען, הגם איר האט זיך עס אלץ שוין אמאל
amol shoin alts es zich hot ir hagam dermonen
once already all it self has you although to remind

דערוואוסט , אז דער האר (ג-ט), האבנדיק אויסגעלייזט דאס
dos oisgeleizt hobendik G-t Har der az dervust
the redeemed having G-d L-rd the that fully informed

פאלק אויס דעם לאנד מצרים , האט דערנאך פארטיליקט די
di fartilikt dernoch hot Mitsrayim land dem ois folk
the destroy afterwards did Egypt land the out people

אומגלויביקע. [ו] און מלאכים , וועלכע האבן נישט אפגעהיטן זייער
zeier opgehiten nisht hoben velche malochim un umgloibike
their kept not have which angels and unbelievers

ממשלה , נאר פארלאזט זייער וואוינונג , האט ער אויפבאווארט
oifbavart er hot voinung zeier farlozt nor memshole
reserved He has dwelling their left but authority

אונטער דער פינצטערניש מיט אייביקע קייטן צום משפט אין
in mishpot tsum keitn eibike mit fintsternish der unter
in judgment to the chains eternal with darkness the under

דעם גרויסן טאג. [ז] ווי סדום און עמורה און די שטעט
shtet di un Gomora un Sodom vi tog groisn dem
cities of the and Gomorrah and Sodom as Day Great the

ארום זיי , מזנה זייענדיק אויף אן ענלעכן אופן ווי
vi oifen enlechn an oif zaiendik mezane zei arum
as way likewise an on being doing adultery them around

די דאזיקע, און נאכגייענדיק פרעמד פלייש, זענען געזעצט געווארן
gevoren gezetst zenen fleish fremd nochgeiendik un dozike di
become set are flesh strange following and these the

אלס א ביישפיל, ליידנדיק דעם עונש פון אייביקן פייער.
faier eibikn fun onesh dem laidendik baishpil a als
fire eternal of punishment the suffering example an as

nature and turning aside and going after alien flesh, are set forth to lie in public view as a mofet *(example)*, undergoing the onesh of Eish Olam *(Eternal Fire)*.

[8] Likewise, indeed, these ["certain men," 1:4], these dreamers, on the one hand, pollute the basar *(flesh)*; on the other hand, they do not recognize HaMemshalah *(rule)* of glorious heavenly beings; instead, they speak lashon hora with Chillul Hashem railing against them. [9] By contrast, Mikha'el the Sar HaMalachim, when he took issue with HaSatan and disputed about the geviyyat Moshe *(body of Moses)*, did not presume to pronounce a slanderous judgment [against HaSatan], but said, "Hashem rebuke you!" [10] But, on the one hand, these [men] slander whatever they do not understand; on the other hand, what they do have binah of instinctively, like unreasoning animals, by these things they are destroyed. [11] Oy to them! Because they walked in

[ח] און דאך זענען די דאזיקע בעלי חלומות אויף אזא אופן
oifen aza oif chaloimes ba'alei dozike di zenen doch un
way such on dream owners these the are yet and

מטמא דאס פלייש, זענען מבזה ממשלות און לעסטערן
lesteren un memsholes mevaze zenen fleish dos metame
blaspheme and authorities scorn do flesh the defiling

מאיעסטעטן. [ט] און מיכאל דער שר המלאכים , ווען ער
er ven hamalochim sar der Micha'el un mayestetn
he when angel ruler the Michael and glorious ones

האט געהאט א סכסוך מיט דעם שׂטן און זיך געקריגט וועגן
vegen gekrigt zich un Satan dem mit sichsech a gehat hot
about contended self and Satan the with dispute a had has

משהס גוף , האט זיך נישט אונטערגעשטעלט צו ברענגען
brengen tsu untergeshtelt nisht zich hot guf Moshes
bring to dare not himself did body Moses'

אן אנקלאג פון לעסטערונג אויף אים, נאר האט געזאגט: זאל
zol gezogt hot nor im oif lesterung fun onklog an
let said has but him on blasphemy of accusation an

דער האר אנשרייען אויף דיר! [י] די דאזיקע אבער לעסטערן
lesteren ober dozike di dir oif onshraien Har der
slander however these the you on rebuke L-rd the

דאס, וואס זיי ווייסן נישט; וואס אבער זיי פארשטייען
farshteien zei ober vos nisht veisen zei vos dos
understand they however what not know they which that

פון דער נאטור, ווי נארישע בהמות , אין דעם פארדארבן
fardarbn dem in beheimes narishe vi natur der fun
destroy that in beasts foolish as nature the from

זיי זיך אליין. [יא] ווי איז צו זיי , ווייל זיי זענען
zenen zei vail zei tsu iz vei alein zich zei
are they because them to is woe alone self they

געגאנגען אויף קינס דרך , און האבן זיך געווארפן אויף
oif gevorfen zich hoben un derech Kayins oif gegangen
on thrown themselves have and road Cain's on has gone

בלעמס פארפירונג פאר א לוין , און זענען אומגעקומען אין דער
der in umgekumen zenen un loin a far farfirung Bil'ams
the in perish are and wage a for error Balaam's

ווידערשפעניקייט פון קורחן ! [יב] די דאזיקע זענען אונטערוואסער
untervaser zenen dozike di Korachn fun vidershpenikeit
underwater are these the Korach of rebellion

פעלדזנס אויף אייערע ליבעסמאלצייטן, לאזן זיך וואוילגיין
voilgein zich lozen libesmoltsaitn eiere oif feldzns
feast themselves let love feasts your on rocks

the Derech Kayin and to the Toyus Bil'am *(Error of Balaam)* they surrendered for revach *(gain)*, and in the mered *(rebellion)* of Korach against HaMemshalah they were destroyed! 12 These [men] are hidden reefs [moored at] your seudas *(agape-feasts)*, feasting with you without yires-hakoved, shepherding themselves, waterless clouds being carried away by winds, autumn trees without fruit, twice dead, torn up from their shorashim *(roots)*, 13 Wild waves of the sea, foaming up their ma'asim hara'im *(evil deeds)*, wandering kokhavim *(stars)* for whom the shvartz gloom of choshech has been reserved oif eibik *(forever)*.

14 But also it was about these [men] that Chanokh, in the seventh [generation] from Adam, prophesied, saying, “Hinei, Adonoi comes with His ten thousands of malachim, 15 For the purpose of bringing all to Mishpat and for the purpose of proving guilty every neshamah of all of its deeds done

מיט אייך, פאשענדיק זיך אָן מורא; וואלקנס אָן
on volkens moire on zich pashendik aich mit
without clouds fear without themselves feeding you with

וואסער, געטראגן פון די ווינטן; הארבסטיקע ביימער אָן
on beimer harbstike vintn di fun getrogen vaser
without trees autumnal winds the of carried water

פירות, צווייִמאל געשטארבענע און אויסגעווארצלטע; [יג] ווילדע ים
yam vilde oisgevortslete un geshtorbene tsveimol peires
sea wild uprooted and dead twice fruit

כוואליעס, וואס שוימען ארויס זייערע אייגענע חרפות; בלאנדזשענדע
blondzhende charpus eigene zeiere arois shoimen vos chvalyes
wandering shame own their out lather who waves

שטערן, פאר וועמען די טונקלקייט פון דעם חושך
choishech dem fun tunkelkeit di vemen far shteren
darkness the of dim gloominess the whom for stars

איז אויפבאווארט אויף אייביק. [יד] און אויף די דאזיקע האט
hot dozike di oif un eibik oif oifbavart iz
has these the on and eternal on reserved is

אויך נבואות געזאגט חנוך, דער זיבעטער פון אדם,
Adam fun zibeter der Chanoch gezogt nevues oich
Adam from seventh the Chanokh said prophecies also

אזוי צו זאגן: זע, דער האר איז געקומען מיט זיינע צענער
tsener zaine mit gekumen iz Har der ze zogen tsu azoi
ten His with coming is L-rd the look say to so

טויזנטער קדושים, [טו] צו טאן משפט קעגן אלעמען, און
un alemen kegen mishpot ton tsu kedoishem toizenter
and everyone against judgment do to saints thousand

צו שטראפן אלע רשעים וועגן אלע זייערע מעשים
maisim zeiere ale vegen reshoiem ale shtrofen tsu
deeds their all about unrighteous people all reprove to

פון רשעות, וואס זיי האבן רשעותדיק געטאן,
geton rishesdik hoben zei vos rishes fun
done unrighteously have they which unrighteousness of

און וועגן אלע הארטע זאכן, וועלכע ג-טלאזע זינדער האבן
hoben zinder g-tloze velche zachn harte ale vegen un
have sinners ung-dly which things harsh all about and

גערעדט אנטקעגן אים. [טז] די דאזיקע זענען מורמלער, און וואס
vos un murmler zenen dozike di im antkegen geredt
that and grumblers are these the Him against spoken

באקלאגן זיך (נאר), בשעת זיי גייען נאך זייערע תאוות,
taives zeiere noch geien zei beshas nor zich baklogen
lusts their after go they while indeed self complainers

without yires-hakoved and of all the harsh things chote'im *(sinners)* without yires-hakoved spoke against Him." 16 These [men] are malcontents and fault-finders, walking according to their ta'avot *(lusts)*; their mouth speaks arrogant things, flattering for the tzil *(purpose)* of financial advantage.

17 But you, Chaverim, keep in mind the predictions of the Shlichim of Rebbe Melech HaMoshiach Adoneinu Yehoshua, 18 Because they were telling you that at Acharit HaYamim *(the End of Days)*, there will be leitzim *(scoffers)* walking according to their ta'avot *(lusts)* without yires-hakoved. 19 These [men] are the ones causing division, worldly men, not having the Ruach Hakodesh. 20 But you, Chaverim, build yourselves up on what is kodesh kodeshim *(most holy)* of yours, your Emunah *(Faith)*, davening in the Ruach Hakodesh. 21 Keep yourselves in the

און זייער מויל רעדט שטאלצע זאכן , און זענען נושא
noisa zenen un zachn shtoltse redt moil zeier un
partiality are and things proud speaks mouth their and

פנים צוליב שוחד .
shochad tsulib ponem
gain on account of face

יז איר אבער , געליבטע, געדענקט די ווערטער, וואס זענען
zenen vos verter di gedenkt gelibte ober ir
are that words the remember beloved however you

פארויסגעזאגט געווארן פון די שליחים פון דעם האר אונדזערן
undzern Har dem fun shlichim di fun gevoren foroisgezogt
our L-rd the of Shlichim the of become foretold

יהושע / ישוע המשיח ; יח ווייל זיי האבן אייך
aich hoben zei vail HaMoshiach Yeshua Yehoshua
you have they because the Moshiach Yeshua Yehoshua

געזאגט: אין דער לעצטער צייט וועלן זיין אפשפעטער, וועלכע לעבן
leben velche opshpeter zain velen tsait letster der in gezogt
live which scoffers be will time last the in told

לויט זייערע רשעותדיקע תאוות. יט די דאזיקע זענען די ,
di zenen dozike di taives rishesdike zeiere loit
the are these the lusts wicked their according to

וועלכע זונדערן זיך אפ, בעלי גוף , וועלכע האבן נישט דעם
dem nisht hoben velche guf ba'alei op zich zunderen velche
the not have which body owners up self separate which

גייסט. כ איר אבער , געליבטע, דערבויענדיק זיך אין אייער
eier in zich derboiendik gelibte ober ir Gaist
your in yourselves building beloved however you Spirit

הייליקסטער אמונה , און תפילה טוענדיק אינם רוח הקודש ,
HaKoidesh Ruach inem tuendik tfile un emune heilikster
the Holy Spirit in the doing prayer and emunah most holy

כא זאלט זיך אפהיטן אין ה׳ס ליבע, און האפן אויף
oif hofen un libe Hashems in ophiten zich zolt
on hope and love Hashem's in keep yourselves shall

Ahavas Hashem, awaiting the rachamim of Rebbe, Melech HaMoshiach Adoneinu Yehoshua unto Chayyei Olam. 22 To those who are wavering, show rachamim; others, deliver, snatching them out of the Eish. 23 On others, have rachamim mixed with yires-hakoved, hating even the undergarment defiled by corrupt human nature.

דער בארעמהארציקייט פון אונדזער האר יהושע / ישוע
Yeshua Yehoshua Har undzer fun baremhartsikeit der
Yeshua Yehoshua L-rd our of mercy the

המשיח צום אייביקן לעבן. כב און זייט רחמנותדיק אויף
oif rachmonesdik zeit un leben eibikn tsum HaMoshiach
on merciful be and life eternal to the the Moshiach

די יעניקע , וואס זענען מסופק ; כג ראטעוועט זיי , און זייט
zeit un zei ratevet mesupek zenen vos yenike di
be and them save doubting are who those who the

זיי מציל פונם פייער; און ווידער איבער אנדערע זאלט איר
ir zolt andere iber vider un faier funem matsl zei
you shall others over again and fire from the save them

זיך מרחם זיין מיט מורא; האסנדיק אפילו דאס קלייד
kleid dos afile hasendik moire mit zain merachem zich
clothing the even hating fear with be mercy yourselves

באפלעקט פונם לייב .
laib funem baflekt
body of the defiled

24 Now to the One who is able to stand shomer over you, to make you moineia *(prevented)* from falling, and to set you unblemished in the presence of his Shekhinah, with sasson rav *(much rejoicing)*, 25 To HaElohim HaYachid Moshieinu *(to the only G-d our Savior)*, through Rebbe Melech HaMoshiach Adoneinu Yehoshua, be HaKavod *(Glory)* and HaGedulah *(Greatness)* and HaMemshalah *(Rule)* and HaGevurah *(Might)* Mei-Olam V'ad Atah V'ad Olemei Olamim *(before all time, now, and forever.)* Omein.

כד און צו אים, וועלכער איז מעכטיק אייך אפצוהיטן פון
fun optsuhiten aich mechtik iz velcher im tsu un
from to keep you powerful is Who Him to and

שטרויכלען, און אייך פארצושטעלן פאר זיין כבוד אָן א
a on koved zain far fortsushteln aich un shtroichlen
a without glory His before to present you and stumbling

מום מיט פרייד, כה דעם איינציקן ג-ט אונדזער רעטער, דורך
durch reter undzer G-t eintsikn dem freid mit mum
through Savior our G-d only the joy with blemish

יהושע / ישוע המשיחן דעם האר אונדזערן, זאל זיין
zain zol undzern Har dem HaMoshiachn Yeshua Yehoshua
be shall our L-rd the the Moshiach Yeshua Yehoshua

כבוד , הערלעכקייט, קראפט און מאכט, פאר יעדער אייביקייט,
eibikeit yeder far macht un kraft herlechkeit koved
amen every for power and strength glory honor

און איצט, און אויף אלע אייביקייטן. אמן .
Omein eibikeitn ale oif un itst un
Amen forever all on and now and

Hisgalus

די אנטפלעקונג פון יוחנן

1 The Hisgalus of Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua which Hashem gave to him to show to his mesharetim *(servants, klei kodesh, ministers)* MAH DI LEHEVE *(what will happen)*, the things which are destined to take place, and speedily; Rebbe, Melech HaMoshiach made it known by sending his malach *(angel)* to his mesharet *(servant, keli kodesh, minister)*, Yochanan. [2] Yochanan gave solemn eidus *(testimony)* to the Dvar Hashem and to the eidus of Rebbe, Melech HaMoshiach, even to all that Yochanan saw. [3] Ashrey *(Blessed, Happy)* is the one reading and the ones hearing the divrei hanevu'ah (words of [this] prophecy) and remaining shomer regarding what is written in it, for karov *(near)* is HaYom.

א די אנטפלעקונג פון יהושע / ישוע המשיחן , וועלכע
velche HaMoshiachn Yeshua Yehoshua fun antplekung di
which the Moshiach Yeshua Yehoshua of revelation the

ה׳ האט אים געגעבן, צו ווייזן צו זיינע קנעכט ,
knecht zaine tsu vaizen tsu gegeben im hot Hashem
servant His to to show to given Him had Hashem

וואס עס דארף געשען אין גיכן ; און ער האט געשיקט און
un geshikt hot er un gichn in geshen darf es vos
and send did he and a short time in happen must it what

עס צו וויסן געטאן דורך זיין מלאך צו זיין קנעכט יוחנן ,
Yochanan knecht zain tsu malech zain durch geton visen tsu es
John servant His to angel His through done know to it

ב וועלכער האט עדות געזאגט אויף ה׳ס ווארט און אויף דעם
dem oif un vort Hashems oif gezogt eides hot velcher
the on and word Hashem's on said witness has who

עדות פון יהושע / ישוע המשיחן , אלץ, וואס ער האט
hot er vos alts HaMoshiachn Yeshua Yehoshua fun eides
has he which all the Moshiach Yeshua Yehoshua of witness

געזען. ג וואויל דעם לייענער און די , וואס הערן די ווערטער פון
fun verter di heren vos di un leiener dem voil gezen
of words the hear who the and reader the blessed seen

דער נבואה און היטן אפ וואס שטייט געשריבן דערין ;
derin geshriben shteit vos op hiten un nevue der
therein written stands what up beware and prophecy this

ווארום די צייט איז נאענט.
noent iz tsait di vorem
near is time the because

4 Yochanan to the sheva *(seven)* hakehillot *(congregations)* in Asia: Chen v'Chesed Hashem to you and Shalom from the One who is, who was, and who is to come, and from the shevat haruchot which are before Hashem's Kes *(Throne)*. 5 And from Rebbe, Melech HaMoshiach, the ed hane'eman *(faithful witness)*, the BECHOR *(Firstborn)* of the Mesim and the Nagid, ELYON L'MALKHEI ARETZ *(Leader, Most exalted of Kings of the earth)*. To the One who has ahavah for us and has freed us [from the Golus of] peyshaeinu *(our rebellions)* by the dahm of him, 6 And made us a Malchut *(Kingdom)*, a Mamlekhet kohanim *(a Kingdom of priests)*, kohanim doing avodas kodesh sherut to his Elohim HaAv, lo hakavod v'hagevurah l'olmey olamim. Omein *(to him be glory and powerful dominion forever and ever. Omein)*. 7 Hinei, Hu habah *(He comes)* with HA'ANANIM *(glory clouds)* and kol ayin *(every eye)* will see him, even the ones who

ד יוחנן צו די זיבן קהלות אין (קליין) אזיען: חסד צו
tsu chesed Asia klein in kehiles ziben di tsu Yochanan
to grace Asia Minor in kehiles seven the to John

איך און שלום פון אים, וועלכער איז און איז געווען און וועט
vet un geven iz un iz velcher im fun sholem un aich
will and was is and is Who Him from peace and you

קומען ; און פון די זיבן גייסטער, וואס זענען פאר זיין
zain far zenen vos gaister ziben di fun un kumen
His before are who spirits seven the from and to come

כסא הכבוד ; ה און פון יהושע / ישוע המשיחן ,
HaMoshiachn Yeshua Yehoshua fun un hakoved kisei
the Moshiach Yeshua Yehoshua from and of glory throne

וועלכער איז דער באגלויבטער עדות , דער בכור פון די
di fun bchor der eides bagloibter der iz velcher
the of firstborn the witness trustworthy the is who

מתים , און דער הערשער איבער די מלכים פון דער ערד . צו
tsu erd der fun melachim di iber hersher der un meisim
to earth the of kings the over ruler the and the dead

אים, וועלכער האט אונדז ליב , און האט אונדז אויסגעלייזט פון
fun oisgeleizt undz hot un lib undz hot velcher im
from redeemed us has and loved us has Who Him

אונדזערע זינד דורך זיין אייגן בלוט, ו און אונדז געמאכט פאר א
a far gemacht undz un blut eigen zain durch zind undzere
a for made us and blood own His through sin our

קעניגרייך, כהנים צו ה' און זיין פאטער; צו אים זאל
zol im tsu Foter zain un Hashem tsu koyanim kenigraich
shall Him to Father His and Hashem to kohenim kingdom

זיין דער כבוד און די מאכט לעלמי עולמים . אמן . ז זע , ער
er ze Omein olamim lelmi macht di un koved der zain
He look Amen and ever forever power the and glory the be

קומט מיט די וואלקנס; (דניאל ז, יג.) און יעדעס אויג וועט אים
im vet oig yedes un ig z Daniel volkens di mit kumt
Him will eye every and 13 7 Daniel clouds the with comes

זען, און די , וועלכע האבן אים דורכגעשטאכן ; (זכריה יב,
ib Zecharyah durchgeshtochen im hoben velche di un zen
12 Zecharyah pierce Him did which the and see

י.) און עס וועלן קלאגן איבער אים אלע משפחות פון
fun mishpoches ale im iber klogen velen es un i
of families all Him over weeping will be there and 10

דער ערד . יא , אמן .
Omein yo erd der
Amen yes earth the

PIERCED HIM, and all the
mishpachot *(families)* of
ha'aretz will MOURN for
Him. Ken, even so. Omein.
8 Ani Hu the Aleph and
the Tav, says Hashem
Adonoi, the One who is and
the One who was and the
One coming, Adonoi Tzivos
(L-rd of armies).
9 I, Yochanan, your
Ach b'Moshiach and your
fellow partaker taking
the chelek *(inheritance)*
in the tzarah *(trouble)*,
the Chevlai Moshiach
(birthpangs of Moshiach),
and the Malchut *(Kingdom)*
and the savlanut *(patient
endurance)* in Moshiach
— I was on the island
called Patmos because
of the Dvar Hashem and
the eidus *(witness)* of
Yehoshua. 10 I was in
the Ruach Hakodesh on
Yom HaAdon, and I heard
behind me a kol gadol *(a
loud voice)*, like the blast
of a shofar, 11 Saying, Ani
Hu the Aleph and the
Tav, HaRishon *(The first)*
and HaAcharon *(The last)*:
and, What you see [in
the chazon], write in a
sefer and send it to the
sheva *(seven)* HaKehillot,

[ח] איך בין אלף און תוו, זאגט דער האר ג-ט, וועלכער איז און
un iz velcher G-t Har der zogt tav un alef bin ich
and is Who G-d L-rd the says tav and alef am I

איז געווען און קומט , דער אלמעכטיקער. [ט] איך יוחנן , אייער
eier Yochanan ich Almechtiker der kumt un geven iz
your John I Almighty the comes and was is

ברודער און מיטאנטיילנעמער אין די יסורים און מלכות
Malchus un yesurim di in mitonteilnemer un bruder
kingdom and sufferings the in fellow sharer and brother

און סבלנות פון יהושען / ישוען , בין געווען אויף דער
der oif geven bin Yeshuan Yehoshuan fun savlones un*
the on was am Yeshua Yehoshua of perseverance and

אינדזל, וואס הייסט פאטמאס, צוליב ה'ס ווארט
vort Hashems tsulib Patmos heist vos indzel
word Hashem's on account of Patmos is called which island

און דעם עדות זאגן פון יהושען / ישוען . [י] איך בין געווען
geven bin ich Yeshuan Yehoshuan fun zogen eides dem un*
was am I Yeshua Yehoshua of say witness the and

אינם גייסט אין דעם טאג פון דעם האר, און האב געהערט הינטער
hinter gehert hob un Har dem fun tog dem in Gaist inem
behind hear did and L-rd the of day the in Spirit in the

מיר א הויך קול , ווי פון א שופר , [יא] אזוי צו זאגן : וואס
vos zogen tsu azoi shoifer a fun vi kol hoich a mir
what say to so trumpet a of as voice loud a me

דו זעסט, דאס שרייב אין א ספר און שיק עס צו די זיבן
ziben di tsu es shik un seifer a in shraib dos zest du
seven the to it send and Sefer a in write this see you

קהלות : קיין עפעזוס און קיין סמירנא און קיין פערגאמוס און
un Pergamos kein un Smyrna kein un Ephesus kein kehiles
and Pergamum to and Smyrna to and Ephesus to kehiles

קיין טיאטירא און קיין סארדעס און קיין פילאדעלפיא און קיין
kein un Filadelfia kein un Sardes kein un Tiatira kein
to and Philadelphia to and Sardis to and Thyatira to

לאאדיצעא. [יב] און איך האב מיך אומגעקערט, צו זען דאס קול ,
kol dos zen tsu umgekert mich hob ich un Laodicea
voice the see to turn back me have I and Laodicea

וואס האט גערעדט מיט מיר. און אומקערנדיק זיך , האב
hob zich umkerndik un mir mit geredt hot vos
have myself turning back and me with spoken has which

to Ephesus and to Smyrna
and to Pergamum and to
Thyatira and to Sardis
and to Philadelphia and to
Laodicea.
12 Then I turned to
see the kol which was
speaking with me, and,
having turned, I saw
sheva menorot zahav
(seven golden menorahs).
13 And in the midst of the
menorot stood One like
the Bar Enosh, having been
clothed in a Beketch *(long
coat)* reaching to the feet
and having been wrapped
around at the chest with
a golden gartel. 14 And the
rosh of him and the hair
were lavan *(white)*, like
wool, like snow, and the
eynayim *(eyes)* of him were
like a flame of eish *(fire)*,
15 And the feet of him were
like burnished bronze as if
in a furnace having been
made to glow, and the kol
(voice) of him as the sound
of mayim rabbim *(many
waters)*. 16 And he had in
the yamin *(right hand)* of
him shevat hakokhavim
(seven stars) and out of the
mouth of him a sharp two-
edged cherev *(sword)* going
forth and the face of him
was like the shemesh *(sun)*
shining in its power.

איך געזען זיבן מנורות פון גאלד; יג און אין דער מיט פון די
di fun mit der in un gold fun menoyrus ziben gezen ich
the of midst the in and gold of menorot seven seen I

מנורות איינעם, גלייך צום בר אנש (דניאל ז, יג.), אנגעטאן
ongeton ig z Daniel Enosh Bar tsum glaich einem menoyrus
garbed 13 7 Daniel Enosh Bar to the like One menorot

אין א לאנגן בעקעשע, און ארומגעגארטלט ארום דער ברוסט מיט
mit brust der arum arumgegartlt un bekeshe langn a in
with chest the around gird and bekeshe long a in

א גאלדענעם גארטל. יד און זיין קאפ און זיינע האר זענען געווען
geven zenen hor zaine un kop zain un gartel goldenem a
was are hair His and head His and belt golden a

ווייס, ווי ווייסע וואל, ווי שניי; און זיינע אויגן, ווי א פלאם
flam a vi oigen zaine un shnei vi vol vaise vi vais
flame of a as eyes His and snow as wool white as white

פייער; (דניאל ז, ט.) טו און זיינע פיס, ווי פיין קופער, בשעת עס
es beshas kuper pain vi fis zaine un t z Daniel faier
it while copper fine as feet His and 9 7 Daniel fire

גליט אין אויוון; און זיין קול, ווי דאס גערויש פון א סך
sach a fun geroish dos vi kol zain un oiven in glit
many a of sound the as voice His and furnace in radiates

וואסערן. טז און האט געהאט אין זיין רעכטער האנט זיבן שטערן;
shteren ziben hant rechter zain in gehat hot un vasern
stars seven hand right His in had has and waters

און פון זיין מויל גייט ארויס א שארפע צוויישניידיקע שווערד;
shverd tsveishnaidike sharfe a arois geit moil zain fun un
sword two-edged strong a out goes mouth His from and

און זיין פנים האט געשיינט ווי די זון אין איר מאכט. יז און
un macht ir in zun di vi geshaint hot ponem zain un
and might its in Son the as shine did face His and

ווען איך האב אים געזען, בין איך אנידערגעפאלן פאר זיינע פיס,
fis zaine far anidergefalen ich bin gezen im hob ich ven
feet His before fall down I did seen him had I when

ווי א מת. און ער האט געלייגט זיין רעכטע האנט אויף מיר,
mir oif hant rechte zain geleigt hot er un mes a vi
me on hand right His put did He and dead man a as

און געזאגט: האב נישט קיין מורא; איך בין דער ערשטער און דער
der un ershter der bin ich moire kein nisht hob gezogt un
the and first the am I fear any not have said and

לעצטער, יח און דער לעבעדיקער; איך בין געווען טויט, און אָט
ot un toit geven bin ich lebediker der un letster
look and dead was am I living One the and last

[17] And when I saw him,
I fell at the feet of him
as though dead, and he
placed the yamin *(right
hand)* of him upon me
saying, Do not fear; I
am HaRishon *(The First)*
and HaAcharon *(The
Last)* [18] And HaChai *(The
Living One)*, and I became
Niftar, I had my histalkus
(passing), and, hinei, Chai
Ani l'Olam va'ed *(I am alive
forevermore)* and I have the
maftekhot haMavet *(keys of
Death)* and the maftekhot
haShe'ol *(keys of the abode
of the Dead)*. [19] Therefore,
write down the Chazon
*(Revelation, Prophecy, Vision,
Hisgalus)*, that is, the
things you saw and the
things which are and the
things which are about to
happen after these things.
[20] The raz *(mystery, sod)* of
the shevat hakokhavim
(seven stars) which you
saw in the yamin *(right
hand)* of me and the sheva
golden menorot: the
shevat hakokhavim are
the malachim *(angels)* of
the Kehillot *(Congregations)*
and the sheva menorot are
the sheva Kehillot.

לעב איך לעלמי עולמים , און האב דעם שליסל פון טויט און
un toit fun shlisel dem hob un olamim lelmi ich leb
and death of key the have and and ever forever I live

פון שאול תחתית . [יט] שרייב דעריבער וואס דו האסט געזען, און
un gezen host du vos deriber shraib Tachtis Sheol fun
and seen have you what therefore write Deepest Sheol of

וואס איז, און וואס וועט געשען נאך דעם; [כ] דעם סוד פון
fun sod dem dem noch geshen vet vos un iz vos
of mystery the this after happen will what and is what

די זיבן שטערן, וועלכע דו האסט געזען אויף מיין רעכטער
rechter main oif gezen host du velche shteren ziben di
right my on seen have you which stars seven the

האנט, און די זיבן גאלדענע מנורות . די זיבן שטערן זענען
zenen shteren ziben di menoyrus goldene ziben di un hant
are stars seven the menorot golden seven the and hand

מלאכים פון די זיבן קהלות; און די זיבן מנורות זענען די
di zenen menoyrus ziben di un kehiles ziben di fun malochim
the are menorot seven the and kehiles seven the of angels

זיבן קהלות .
kehiles ziben
kehiles seven

2 To the malach *(angel)*
of the Kehillah
(Congregation) in Ephesus,
write: These things says
the One holding shivat
hakokhavim *(seven stars)*
in the yamin *(right hand)*
of him, the One walking
in the midst of the sheva
menorot hazahav *(seven
golden menorahs)*:
2 I have da'as of your
ma'asim *(deeds)* and your
amal *(toil)* and the savlanut
(patient endurance) of you
[plural] and that you
cannot bear anshei resha
(evil men), and have tested
the ones making the claim
that they are "Rebbe,
Melech HaMoshiach's
shlichim" and are not, and
found them kozvim *(liars)*.
3 And you have savlanut
(patient endurance), and you
have persevered because
of ha-Shem of me and
have not become weary.
4 But I have this against
you, that you abandoned
your Ahavah HaRishonah.
5 Therefore, let there be
zikaron *(remembrance)*
of from where you have
fallen and make teshuva
*(repentance, turning from sin
to G-d)* and do the Ma'asim
HaRishonim; but, if not, I

ב צו דעם מלאך פון דער קהלה אין עפעזוס שרייב: דאס
dos shraib Ephesus in kehile der fun malech dem tsu
this write Ephesus in kehile the of angel the to

זאגט דער , וועלכער האלט די זיבן שטערן אין זיין
zain in shteren ziben di halt velcher der zogt
His in stars seven the holds Who this One says

רעכטער האנט, וועלכער גייט ארום אינמיטן פון די זיבן
ziben di fun inmitn arum geit velcher hant rechter
seven the of in the midst around goes Who hand right

גאלדענע מנורות : [ב] איך קען דיינע מעשים, און דיין מי און
un mi dain un maisim daine ken ich menoyrus goldene
and toil your and deeds your know I menorot golden

סבלנות , און אז דו קענסט נישט דערטראגן די רשעים ,
reshoiem di dertrogen nisht kenst du az un savlones
ung-dly the bear not can you that and perseverance

און האסט אויסגעפרואווט די , וועלכע רופן זיך
zich rufen velche di oisgepruvt host un
themselves call who those put to the test you have and

שליחים און זענען עס נישט, און האסט זיי אויסגעפונען פאר
far oisgefunen zei host un nisht es zenen un shlichim
for found out them you have and not it are and Shlichim

ליגנער; [ג] און דו האסט געדולד און האסט סובל געווען
geven soivl host un geduld host du un ligner
did tolerate you have and patience have you and liar

צוליב מיין נאמען און ביסט נישט געווארן מיד . [ד] נאר
nor mid gevoren nisht bist un nomen main tsulib
but weary become not are and Name of My for the sake of

איך האב עפעס קעגן דיר, אז דו האסט פארלאזן דיין
dain farlozen host du az dir kegen epes hob ich
your abandoned have you that you against something have I

ערשטע ליבע. [ה] געדענק זשע פונוואנען דו ביסט אפגעפאלן,
opgefalen bist du funvanen zhe gedenk libe ershte
fallen are you from where then remember love first

און טו תשובה , און טו דיינע ערשטע מעשים; און אויב נישט,
nisht oib un maisim ershte daine tu un tshuve tu un
not if and works first your do and repentance do and

וועל איך קומען און אוועקשטויסן דיין מנורה פון איר ארט ,
ort ir fun menoyre dain avekshtoisen un kumen ich vel
place its of menorah your push away and come I will

אויב דו וועסט נישט תשובה טאן. [ו] נאר דאס דאזיקע האסטו ,
hostu dozike dos nor ton tshuve nisht vest du oib
you have these the but do repentance not will you if

am coming to you [plural]
and I will remove your
menorah from its place,
unless you make teshuva.
6 But this you have, that
you loathe the ma'asim
ra'im *(evil deeds)* of the
Nicolaitans, which also I
loathe. 7 The one having
an ear let him hear what
the Ruach Hakodesh says
to the Kehillot; To the one
who wins the nitzachon
(victory) I will give to him to
eat of the Etz HaChayyim
(Tree of Life), which is in
the Gan-Eden of Hashem.
8 And to the malach
(angel) of the Kehillah
in Smyrna, write: These
things says HaRishon and
HaAcharon, who became
niftar *(deceased)* and had
his histalkus *(passing)*, and
came back to Chayyim
(Life):
9 I have da'as of your
tzarah [Mt 24:15f] and
oni *(poverty)* — but you
are oisher *(rich)* — and
the loshon hora of the
ones making the claim
and declaring themselves
to be Bnei Brit, and are
not, but are a Shul of the
Adversary. 10 Have no

אז דו האסט פיינט די מעשים פון די ניקאלאאיטן, וועלכע אויך
oich velche Nicolaitn di fun maisim di faint host du az
also which Nicolaitans the of deeds the hate have you that

איך האב פיינט. ז ווער עס האט אויערן, דער זאל הערן, וואס דער
der vos heren zol der oiern hot es ver faint hob ich
the what hear shall this ears has it who hate have I

גייסט זאגט צו די קהלות. דעם , וואס איז מנצח , אים
im menatseyech iz vos dem kehiles di tsu zogt Gaist
him overcome is who the one kehiles the to says Spirit

וועל איך געבן צו עסן פון דעם עץ החיים , וואס איז אינם
inem iz vos hachayim ets dem fun esen tsu geben ich vel
in the is which life the tree the of eat to give I will

גן עדן פון ה׳ . (בראשית ב, ט; ג, כד.)
chd g t b Bereshis Hashem fun Eidn Gan
24 3 9 2 Genesis Hashem of Eden Garden of

ח און צו דעם מלאך פון דער קהלה אין סמירנא שרייב:
shraib Smyrna in kehile der fun malech dem tsu un
write Smyrna in kehile the of angel the to and

דאס זאגט דער ערשטער און דער לעצטער, וועלכער
velcher letster der un ershter der zogt dos
Who Last the and First the says this

איז געוועזן טויט און איז לעבעדיק געווארן: ט איך
ich gevoren lebedik iz un toit geven iz
I become alive is and dead was is

קען דיין צרה און אביונות—דאך ביסטו
bistu doch evyoines un tsore dain ken
you are yet poverty and tribulation your know

רייך—און די לעסטערונג פון יענע, וועלכע זאגן ,
zogen velche yene fun lesterung di un raich
say who those of blasphemy the and rich

אז זיי זענען יידן , און זענען עס נישט, נאר זענען א
a zenen nor nisht es zenen un Yidn zenen zei az
a are but not it are and Jews are they that

בית הכנסת (פארפירט דורך) שׂטן . י האב נישט
nisht hob Satan durch farfirt hakneset beis
not have Satan by deceived synagogue house

מורא, וואס דו גייסט ליידן ; זע , דער טייוול וועט
vet taivl der ze laiden geist du vos moire
will devil the look to suffer go you what fear

pachad *(terror)* at all of the things you are about to suffer. Hinei, HaSatan is about to cast some of you into beit hasohar that you may be tested and you will have tzarah aseret yamim *(ten days)*. Be ne'eman ad haMavet *(faithful unto death)*, and I will give you the ateret HaChayyim *(the diadem of Life)*. [11] The one having [spiritual] ears, let him hear what the Ruach Hakodesh says to the Kehillot. The one who wins the nitzachon *(victory)* never will be hurt by the Mavet HaSheyni *(the Second Death)*.

[12] And to the malach *(angel)* of the Kehillah at Pergamum, write: These things says the one having the sharp two-edged cherev:

[13] I have da'as of where you make your ma'on *(residence)*, where the kes *(throne)* of HaSatan is, and you hold fast to ha-Shem of me and did not make hakhchashah *(denial)* of my emunah *(faith)*, even in the days of Antipas my ed hane'eman *(my*

אריינווארפן אייניקע פון אייך אין תפיסה אריין, כדי
kedei arain tfise in aich fun einike arainvarfen
so that into prison in you of some throw in

איר זאלט אויסגעפרואווט ווערן; און איר וועט האבן
hoben vet ir un veren oisgepruvt zolt ir
have will you and be put to the test shall you

צרות צען טעג. זיי געטריי ביז צום טויט,
toit tsum biz getrai zai teg tsen tsores
death to the until faithful remain days ten troubles

און איך וועל דיר געבן די קרוין פון לעבן. יא ווער עס
es ver leben fun kroin di geben dir vel ich un
it who life of crown the give you will I and

האט אויערן, דער זאל הערן, וואס דער גייסט זאגט צו
tsu zogt Gaist der vos heren zol der oiern hot
to says Spirit the what hear shall this ears has

די קהלות. דער, וואס איז מנצח, וועט בשום
beshum vet menatseyech iz vos der kehiles di
never will overcome is who the one kehiles the

אופן נישט ליידן פון צווייטן טויט.
toit tsveitn fun laiden nisht oifen
death second from suffer not way

יב און צו דעם מלאך פון דער קהלה אין פערגאמוס שרייב:
shraib Pergamos in kehile der fun malech dem tsu un
write Pergamum in kehile the of angel the to and

דאס זאגט דער, וועלכער האט די שארפע
sharfe di hot velcher der zogt dos
strong the has Who the One says this

צווישניידיקע שווערד: יג איך ווייס, וואו דו וואוינסט:
voinst du vu veis ich shverd tsveishnaidike
dwell you where know I sword two-edged

דארטן, וואו עס איז דעם שׂטנס טראן; און
un tron Satans dem iz es vu dorten
and throne Satan's the is there where there

האלטסט פעסט מיין נאמען, און האסט נישט
nisht host un nomen main fest haltst
not do and Name of my firm hold

אפגעלייקנט מיין אמונה, אפילו אין די טעג פון
fun teg di in afile emune main opgeleiknt
of days the in even faith My deny

faithful witness) who died
al-kiddush ha-Shem, killed
among you as a martyr
where HaSatan makes
his ma'on *(residence)*.
14 But I have a few things
against you, because
you have there ones
holding to "the torah of
Bil'am," who was teaching
Balak to put a michshol
(stumbling block) before
Bnei Yisroel. 15 So also you
have ones eating okhel
(food) sacrificed to elilim
(idols) and who commit
zenut *(fornication)*. You
also have ones holding the
"torah of the Nicolaitans."
16 Likewise, therefore,
make teshuva *(repentance,
turning from sin to G-d)*!
But if not, I am coming to
you quickly and will war
against them by the cherev
of my mouth. 17 The one
having an ear let him hear
what the Ruach Hakodesh
says to the Kehillot. To
the one who wins the
nitzachon *(victory)*, I will
give him some of the
Manna having been nistar
(hidden), and I will give
him an even levanah *(a
white stone)* and upon it a
Shem Chadash *(New Name)*,

of which no one has da'as,

אנטיפאס, מיין געטרייען עדות , וואס איז געטייט
geteit iz vos eides getraien main Antipas
killed is who witness faithful My Antipas

געווארן ביי אייך, וואו דער שׂטן וואוינט.
voint Satan der vu aich bai gevoren
dwells Satan the where you among become

יד נאר איך האב אייניקע זאכן קעגן דיר: אז דו
du az dir kegen zachn einike hob ich nor
you that you against things some have I but

האסט דארטן די , וואס האלטן פעסט די לערנונג
lernung di fest halten vos di dorten host
teaching the firm hold who the there have

פון בלעם , וועלכער האט געלערנט בלקן צוווארפן א
a varfen tsu Balak gelernt hot velcher Bil'am fun
a cast to Balak taught has who Bil'am of

מכשול פאר די בני ישראל, צו עסן
esen tsu Yisroel bnei di far michshol
to eat to Israel sons of the before stumbling block

פון קרבנות צו אפג-טער און מזנה צו זיין .
zain tsu mezane un opg-ter tsu korbones fun
be to fornicating and idols to sacrifices of

טו פונקט אזוי האסטו אויך אזעלכע, וואס האלטן פעסט
fest halten vos azelche oich hostu azoi punkt
firm hold who such also you have so exactly

די לערנונג פון די ניקאלאאיטן אויף אן ענלעכן אופן.
oifen enlechn an oif Nicolaitn di fun lernung di
way similar a in Nicolaitans the of teaching the

טז דעריבער טו תשובה ; און אויב נישט, וועל איך
ich vel nisht oib un tshuve tu deriber
I will not if and repentance do therefore

קומען צו דיר איניגבן , און וועל מלחמה האלטן מיט
mit halten milchome vel un ingichen dir tsu kumen
with wage war will and swiftly you to come

זיי מיט דער שווערד פון מיין מויל . יז ווער עס
es ver moil main fun shverd der mit zei
it who mouth My of sword the with them

האט אויערן, דער זאל הערן, וואס דער גייסט זאגט צו
tsu zogt Gaist der vos heren zol der oiern hot
to says Spirit the what hear shall this ears has

די קהלות. דעם , וואס איז מנצח , וועל איך
ich vel menatseyech iz vos dem kehiles di
I will overcome is who the one kehiles the

except the one receiving it.

18 And to the malach of the Kehillah in Thyatira, write: These things says the Zun fun der Oybershter, the One having his eynayim *(eyes)* like a flame of eish *(fire)*, and the feet of him like burnished bronze:

19 I have da'as of your ma'asim *(deeds)* and the ahavah and the emunah and the tzedek and the savlanut *(patient endurance)* of you, and that your ma'asim ha'acharonim are more than harishonim of you. 20 But I have this against you, that you are being permissive toward that isha Izevel *(Jezebel)*, the one calling herself a nevi'ah *(prophetess)* who teaches and deceives my avadim to commit zenut and to eat okhel *(food)*

געבן צו עסן דעם פארבארגענעם מן , און וועל
vel un man farborgenem dem esen tsu geben
will and manna concealed the to eat to give

אים געבן א ווייסן שטיין, און אויף דעם שטיין א נייעם
naiem a shtein dem oif un shtein vaisn a geben im
new a stone that on and stone white a give him

נאמען אויפגעשריבן, וואס קיינער ווייסט נישט, אחוץ
achuts nisht veist keiner vos oifgeshriben nomen
except not knows anyone which inscribed name

דער, וועלכער באקומט (אים).
im bakumt velcher der
it receives who the

יח און צו דעם מלאך פון דער קהלה אין טיאטירא שרייב:
shraib Tiatira in kehile der fun malech dem tsu un
write Thyatira in kehile the of angel the to and

דאס זאגט דער זון פון דער אויבערשטער, וועלכער
velcher Oibershter der fun Zun der zogt dos
who Most High the of Son the says this

האט אויגן, ווי א פלאם פייער, און זיינע פיס זענען
zenen fis zaine un faier flam a vi oigen hot
are feet His and fire flame of a as eyes has

גלייך צו פיין קופער: יט איך קען דיינע מעשים, און
un maisim daine ken ich kuper pain tsu glaich
and works your know I copper fine to like

דיין ליבע און אמונה און עבודה און סבלנות ,
savlones un avoide un emune un libe dain
perseverance and ministry and faith and love your

און אז דיינע לעצטע מעשים זענען מער ווי די
di vi mer zenen maisim letste daine az un
the than more are deeds last your that and

ערשטע. כ נאר איך האב עפעס קעגן דיר, אז
az dir kegen epes hob ich nor ershte
that you against something have I but first

דו טאלערירסט די אשה איזבל , וועלכע רופט
ruft velche Izevel isha di tolerirst du
calls who Jezabel woman the tolerate you

זיך נביאה ; און לערנט און פארפירט מיינע
maine farfirt un lernt un neviye zich
my misleads and teaches and prophetess herself

קנעכט מזנה צו זיין און צו עסן פון
fun esen tsu un zain tsu mezane knecht
of eat to and be to doing adultery servants

sacrificed to elilim *(idols)*. 21 And I gave her time that she might make teshuva and she does not wish to make teshuva of her zenut. 22 Hinei, I am throwing her into a bed of suffering, and the ones committing ni'uf *(adultery)* with her into Tzarah Gedolah *(Great Tribulation)*, unless they make teshuva of her ma'asim *(deeds)*. 23 And her yeladim *(children)*, I will kill with Mavet, and all the kehillot will have da'as that I am the One searching their musar klayot valev *(pangs of conscience and heart)*, and I will give to you, each one, according to what you have done. 24 But I say to you, the rest, to the ones in Thyatira, as many as have not this "torah" *(teaching)*, who did not have da'as of, as they say, "the tiefe *(deep, profound)* things of HaSatan," I am putting on you no other burden. 25 Al kol panim *(nevertheless)*, what you have, hold fast until I come. 26 And the one who wins the nitzachon and the one until HaKets keeping shomer over

קרבנות צו אפג-טער. כא און איך האב איר געגעבן
gegeben ir hob ich un opg-ter tsu korbones
given her have I and idols to sacrifices

צייט, כדי זי זאל תשובה טאן; און זי וויל
vil zi un ton tshuve zol zi kedei tsait
wants she and do repentance shall she so that time

נישט טאן תשובה פון איר זנות. כב זע ,
ze zoines ir fun tshuve ton nisht
look fornications her of repentance do not

איך ווארף זי אויף א קראנק בעט, און די , וואס זענען
zenen vos di un bet krank a oif zi varf ich
are who the and bed sick a on her throw I

מיט איר מזנה , אין א גרויסער צרה אריין,
arain tsore groiser a in mezane ir mit
into tribulation great a in fornicating her with

ווען זיי וועלן נישט תשובה טאן פון אירע
ire fun ton tshuve nisht velen zei ven
her from do repentance not will they when

מעשים. כג און אירע קינדער וועל איך אומברענגען מיט
mit umbrengen ich vel kinder ire un maisim
with destroy I will children her and works

דעם טויט ; און אלע קהלות וועלן וויסן , אז איך
ich az visen velen kehiles ale un toit dem
I that know will kehiles all and death the

בין דער , וועלכער פארשט אויס די נירן און
un nirn di ois forsht velcher der bin
and kidneys the out searches Who the One am

הערצער; און וועל אייך געבן יעדן איינעם לויט
loit einem yedn geben aich vel un hertser
according to one every give you will and hearts

אייערע מעשים. כד צו אייך אבער זאג איך, צו די
di tsu ich zog ober aich tsu maisim eiere
the to I say however you to deeds your

איבריקע אין טיאטירא, צו אזעלכע, וואס האבן נישט
nisht hoben vos azelche tsu Tiatira in ibrike
not have who such to Thyatira in remaining

די דאזיקע (פאלשע) לערנונג , וועלכע קענען נישט די
di nisht kenen velche lernung falshe dozike di
the not know which teaching false these the

טיפענישן פון דעם שׂטן , ווי מען זאגט; איך וועל
vel ich zogt men vi Satan dem fun tifenishn
will I says one as Satan the of deeper things

ma'asei mitzvot of Me, him will I give samchut *(authority)* over the Goyim, [27] To rule them with a SHEVET BARZEL *(scepter of iron)* KIKH'LI YOTZER TENAPTZEM *(as the vessel of pottery are broken)*, [28] Even as I also have received from HaAv of me and I will give him the Kokhav *(Star)* haNogah *(of Brightness, Venus, the Morning Star)*. [29] The one having an ear let him hear what the Ruach Hakodesh says to the Kehillot.

3 And to the malach *(angel)* of the Kehillah in Sardis, write: These things says the One having the sheva ruchot of Hashem and the shevat hakokhavim *(seven stars)*: I have da'as of your ma'asim, that nominally

נישט ווארפן אויף אייך קיין אנדערע לאסט . [כה] דאך
doch last andere kein aich oif varfen nisht
yet burden other any you on cast not

וואס איר האט, דאס האלט פעסט ביז איך וועל
vel ich biz fest halt dos hot ir vos
will I until firm keep this have you what

קומען . [כו] און דער, וואס איז מנצח און דער,
der un menatseyech iz vos der un kumen
the and overcome is who the and to come

וואס היט אפ מיינע מעשים, אים וועל איך געבן
geben ich vel im maisim maine op hit vos
give I will him works My up beware who

מאכט איבער די גוים ; [כז] און ער וועט הערשן
hershen vet er un Goyim di iber macht
rule will he and non-Jews the over power

איבער זיי מיט אן אייזערנער רוט, ווי די כלים פון
fun keilim di vi rut aizerner an mit zei iber
of pots the as rod iron an with them over

א טעפער ווערן צעבראכן ; (תהלים ב, ט.) ווי אויך איך
ich oich vi t b Tehilim tsebrochen veren teper a
I also as 9 2 Psalms broken are potter a

האב באקומען פון מיין פאטער; [כח] און וועל אים
im vel un Foter main fun bakumen hob
him will and Father my from received have

געבן דעם מארגנשטערן . [כט] ווער עס האט אויערן, דער
der oiern hot es ver morgenshteren dem geben
this ears has it who morning star the give

זאל הערן, וואס דער גייסט זאגט צו די קהלות .
kehiles di tsu zogt Gaist der vos heren zol
kehiles the to says Spirit the what hear shall

ג און צו דעם מלאך פון דער קהלה אין סארדעס שרייב:
shraib Sardes in kehile der fun malech dem tsu un
write Sardis in kehile the of angel the to and

דאס זאגט דער , וועלכער האט די זיבן גייסטער
gaister ziben di hot velcher der zogt dos
spirits seven the has Who the One says this

פון ה׳ , און די זיבן שטערן: [ב] איך קען דיינע
daine ken ich shteren ziben di un Hashem fun
your know I stars seven the and Hashem of

מעשים, אז דו האסט א נאמען, אז דו לעבסט, און
un lebst du az nomen a host du az maisim
yet live you that name a have you that works

you are Chai *(Alive)* but you are [spiritually] niftar *(deceased)*. 2 Be shomer and regarding the things remaining and the things on the point of mavet, be chazakim *(strong ones)*. For, I have not found your ma'asim having been shleimim *(complete)* before Elohai. 3 Therefore, let there be zikaron *(remembrance)* of what has been handed over to you and what you heard, and be shomer and make teshuva. Therefore, if you are not shomer, I will come as a ganav, and never would you have da'as at what sha'ah *(hour, time)* I will come upon you. 4 But you have a few shemot *(names)* in Sardis which did not soil their kaftans. It is they that will have their halakhah with me in lavan *(white)*, wearing a kittel, because they are walking worthily. 5 The one who wins the nitzachon *(victory)*, in similar manner, will be clothed in lavan *(white)*, and never will I erase him, the [ba'al] shem [tov], from the Sefer

ביסט טויט. זיי וואך , און שטארק די איבריקע ,
ibrike di shtark un vach zai toit bist
remaining the strengthen and watch be dead are

וואס האלטןביים שטארבן: ווארום איך האב נישט
nisht hob ich vorem shtarben baim halten vos
not have I because dying at the hold which

געפונען דיינע מעשים שלמותדיק פאר מיין ג-ט.
G-t main far shleymesdik maisim daine gefunen
G-d My before perfected works your found

ג געדענק זשע וויאזוי דו האסט מקבל געווען און
un geven mekabl host du viazoi zhe gedenk
and was received have you how then remember

געהערט, און היט עס אפ, און טו תשובה .
tshuve tu un op es hit un gehert
repentance do and up it observe and heard

אויב דעריבער דו וועסט נישט וואכן , וועל איך
ich vel vachen nisht vest du deriber oib
I will be awake not will you therefore if

קומען, ווי א גנב , און דו וועסט נישט וויסן , אין
in visen nisht vest du un ganev a vi kumen
in know not will you and thief a as come

וועלכער שעה איך וועל קומען איבער דיר. ד נאר דו
du nor dir iber kumen vel ich sho velcher
you but you over come will I hour which

האסט אין סארדעס איינִיקע נעמען , וועלכע האבן נישט
nisht hoben velche nemen einike Sardes in host
not have which names some Sardis in have

באפלעקט זייערע מלבושים ; און זיי וועלן גיין מיט
mit gein velen zei un malbushem zeiere baflekt
with go will they and kaftans their spotted

מיר אין ווייסן ; ווייל זיי זענען ראוי . ה דער ,
der raui zenen zei vail vaisn in mir
the one worthy are they because white in Me

וואס איז מנצח , וועט אזוי זיין אנגעקליידט
ongekleidt zain azoi vet menatseyech iz vos
clothed be in this way will overcome is who

אין ווייסע מלבושים ; און איך וועל בשום אופן נישט
nisht oifen beshum vel ich un malbushem vaise in
not way never will I and clothing white in

אויסמעקן זיין נאמען פון דעם ספר החיים ,
hachayim seifer dem fun nomen zain oismeken
life book of the from name his erase

Chayyim. And I will make hoda'ah *(acknowledgement)* of the shem of him before Elohim Avi and before the malachim *(angels)* of Him. 6 The one having an ear let him hear what the Ruach Hakodesh says to the Kehillot.

7 And to the malach of the Kehillah in Philadelphia, write: These things says HaKadosh, HaNe'eman, the One having the mafte'ach *(key)* of Dovid, the One opening and no one will shut, the one shutting and no one opens:

8 I have da'as of your ma'asim. Hinei, I have placed in front of you a delet *(door)*, having been opened, which no one is able to shut: because you have a little ko'ach *(power)* and have been shomer over my dvar *(word)*, 9 And did not make hakhchashah *(denial)* of ha-Shem of me. Hinei, I may make some of the Shul of the Adversary, the ones declaring themselves to be Bnei Brit, and are

און וועל באקענען זיין נאמען פאר דעם פאטער
Foter dem far nomen zain bakenen vel un
Father the before name his acknowledge will and

מיינעם און פאר זיינע מלאכים. ו ווער עס האט
hot es ver malochim zaine far un mainem
has it who angels His before and of Mine

אויערן, דער זאל הערן, וואס דער גייסט זאגט צו
tsu zogt Gaist der vos heren zol der oiern
to says Spirit the what hear shall this one ears

די קהלות.
kehiles di
kehiles the

ז און צו דעם מלאך פון דער קהלה אין פילאדעלפיא שרייב:
shraib Filadelfia in kehile der fun malech dem tsu un
write Philadelphia in kehile the of angel the to and

דאס זאגט דער הייליקער, דער ווארהאפטיקער,
vorhaftiker der heiliker der zogt dos
authentic the Holy One the says this

דער, וועלכער האט דעם שליסל פון דוד, דער,
der Dovid fun shlisel dem hot velcher der
the One David of key the has Who the One

וועלכער עפנט אויף, און קיינער שליסט נישט צו; און
un tsu nisht shlist keiner un oif efent velcher
and to not closes anyone and up opens Who

וועלכער פארשליסט און קיינער מאכט נישט אויף;
oif nisht macht keiner un farshlist velcher
on not makes anyone and locks up Who

(ישעיהו כב, כב.) ח איך קען דיינע מעשים. אָט
ot maisim daine ken ich chb chb Yeshayah
look works your know I 22 22 Yeshayah

האב איך געגעבן פאר דיר אן אפענע טיר, וואס
vos tir ofene an dir far gegeben ich hob
which door open an you for given I have

קיינער וועט זי נישט קענען צושליסן; ווייל דו
du vail tsushlisen kenen nisht zi vet keiner
you because shut be able to not it will anyone

האסט ווייניק קראפט, און האסט אפגעהיטן מיין ווארט,
vort main opgehiten host un kraft veinik host
word My kept have and power little have

און נישט פארלייקנט מיין נאמען. ט זע, איך גיב
gib ich ze nomen main farleiknt nisht un
give I look Name of My denied not and

not [of the Brit Chadasha] but speak sheker; hinei, I will make them come and prostrate themselves before your feet and then they will have da'as that I have ahavah for you. [10] Because you were shomer over my dvar of savlanut *(patient endurance)*, I will also be shomer over you, guarding you from the sha'at hanisayon *(hour of trial)* about to come upon the Olam Hazeh, to try all the ones of the inhabited world, all the ones dwelling upon the earth. [11] I am coming quickly; hold fast to what you have, that no one takes your atarah *(diadem, crown)*. [12] The one who wins the nitzachon *(victory)* I will make an ammud *(pillar)* in the Beis Hamikdash of Elohai and never may he go out of it and I will write upon him ha-Shem of Elohai and ha-Shem of the Ir Hakodesh of Elohai — the Yerushalayim HaChadasha descending down out of Shomayim from Elohai — and ha-Shem HeChadash of me *(my New Name)*. [13] The one

having an ear, let him hear

פון דער בית הכנסת (פארפירן דורך) שׂטן
Satan durch farfiren hakneset beis der fun
Satan by misled synagogue house those of

די , וועלכע זאגן וועגן זיך , אז זיי זענען
zenen zei az zich vegen zogen velche di
are they that themselves about say who the

יידן , און זענען עס נישט, נאר זאגן ליגנט; אָט וועל
vel ot lignt zogen nor nisht es zenen un Yidn
will look lies say but not this are and Jews

איך זיי מאכן קומען און זיך בוקן
buken zich un kumen machen zei ich
prostrate themselves and to come make them I

פאר דיינע פיס, און זיי וועלן וויסן , אז איך האב
hob ich az visen velen zei un fis daine far
have I that know will they and feet your before

דיך ליב . ׳ ווייל דו האסט אפגעהיטן דאס ווארט
vort dos opgehiten host du vail lib dich
word the kept have you because loved you

פון מיין סבלנות , וועל איך דיך אויך אפהיטן
ophiten oich dich ich vel savlones main fun
keep also you I will perseverance My of

פון דער שעה פון נסיון , וואס גייט קומען
kumen geit vos nisoyen fun sho der fun
come goes which temptation of hour the from

איבער דער גאנצער באוואוינטער וועלט, אויסצופרואוון
oistsupruven velt bavointer gantser der iber
test world inhabited whole the over

די איינוואוינער אויף דער ערד . יא איך קום גיך ;
gich kum ich erd der oif ainvoiner di
quickly come I earth the on inhabitants the

האלט פעסט, וואס דו האסט, כדי קיינער זאל
zol keiner kedei host du vos fest halt
shall anyone so that have you what firm keep

נישט אוועקנעמען דיין קרוין . יב דעם , וואס איז
iz vos dem kroin dain aveknemen nisht
is who the one crown your take away not

מנצח , וועל איך מאכן פאר א זייל אין דעם
dem in zail a far machen ich vel menatseyech
the in pillar a for make I will conquers

היכל פון מיין ג-ט, און ער וועט מער נישט ארויסגיין
aroisgein nisht mer vet er un G-t main fun Heichal
go out not more will he and G-d My of Heikhal

what the Ruach Hakodesh says to the Kehillot.

14 And to the malach of the Kehillah in Laodicea, write: These things says the Omein, the Ed HaNe'eman *(the Faithful Witness)* who is also HaEmes, the Reshit of the Bri'at Hashem,

15 I have da'as of your ma'asim, that you are neither kar *(cold)* nor kham *(hot)*. Would that you were kar or kham! 16 But because you are posher *(lukewarm)* and neither kham nor kar, I am about to spew you out of my mouth. 17 Because you say, I am ashir *(rich)* and have become wealthy and in nothing am I nitzrach

(פון דארטן); און איך וועל אויפשרייבן אויף אים דעם
dem im oif oifshraiben vel ich un dorten fun
the him on write down will I and there from

נאמען פון מיין ג-ט, און דעם נאמען פון דער
der fun nomen dem un G-t main fun nomen
the of Name of the and G-d My of Name of

שטאט פון מיין ג-ט, דאס נייע ירושלים , וואס
vos Yerushalayim naie dos G-t main fun shtot
which Yerushalayim new the G-d My of city

נידערט אראפ פון הימל פון מיין ג-ט, און מיין
main un G-t main fun himel fun arop nidert
My and G-d My from heaven from down descends

נייעם נאמען . י״ג ווער עס האט אויערן, דער זאל הערן,
heren zol der oiern hot es ver nomen naiem
hear shall this ears has it who Name of new

וואס דער גייסט זאגט צו די קהלות.
kehiles di tsu zogt Gaist der vos
kehiles the to says Spirit the what

י״ד און צו דעם מלאך פון דער קהלה אין לאאדיצעא שרייב:
shraib Laodicea in kehile der fun malech dem tsu un
write Laodicea in kehile the of angel the to and

דאס זאגט דער אמן , דער באגלויבטער און
un bagloibter der Omein der zogt dos
and trustworthy the Amen the says this

ווארהאפטיקער עדות , דער אנהויב פון ה׳ס
Hashems fun onhoib der eides vorhaftiker
Hashem's of origin the Witness authentic

יצירה : ט״ו איך קען דיינע מעשים, אז דו ביסט
bist du az maisim daine ken ich yetsire
are you that works your know I Creation

נישט קאלט, נישט הייס; הלוואי וואלסט דו געווען
geven du volst halevay heis nisht kalt nisht
were you would I wish hot not cold not

קאלט אדער הייס. ט״ז אָט אזוי, ווייל דו ביסט
bist du vail azoi ot heis oder kalt
are you because so just hot or cold

לעבלעך , און נישט הייס, און נישט קאלט, וועל איך
ich vel kalt nisht un heis nisht un leblech
I will cold not and hot not and lukewarm

דיך אויסשפייען פון מיין מויל . י״ז ווייל דו זאגסט:
zogstu du vail moil main fun oisshpaien dich
say you because mouth my of spit you

(needy), and you do not have da'as that you are the one wretched and pitiful and poor and blind and naked, 18 I counsel you to buy from me zahav *(gold)* having been purified by eish *(fire)* — that you may be oisher *(rich)* — and a kittel, that you may be clothed in lavan *(white)*, and that the bushah *(shame)* of your nakedness not be made nikar *(evident)*, and eye salve to rub on the eynayim *(eyes)* of you that you may see. 19 Those for whom I have ahavah I reprove and discipline. Be kham *(hot)*, therefore, in kanous *(zeal)* for Hashem and make teshuva. 20 Hinei, I have stood at the delet *(door)* DOFEK *(knocking)*; if anyone hears my kol and opens the delet, indeed I will come in to him and we, the two of us, will dine together at the BEIT HAYAYIN. 21 The one who wins the nitzachon *(victory)*, I will give to him to sit with me on the Kes *(Throne)* of me, as I also won the nitzachon and sat with Elohim Avi on the Kes *(throne)* of him. 22 The one

having an ear let him hear

איך בין רייך און האב דערווארבן אן עשירות, און דארף
darf un eshires an dervorbn hob un raich bin ich
need and riches a acquired have and rich am I

גארנישט האבן, און ווייסט נישט, אז דו ביסט עלנט
elent bist du az nisht veist un hoben gornisht
forlorn are you that not know and have nothing

און אומגליקלעך און ארום און בלינד און בלויז; יח איך
ich bloiz un blind un arum un umgliklech un
I bare and blind and poor and unfortunate and

עצה דיר צו קויפן ביי מיר גאלד, וואס איז
iz vos gold mir bai koifen tsu dir eitse
is which gold Me from buy to you counsel

געלייטערט געווארן אין פייער, כדי דו זאלסט ווערן
veren zolst du kedei faier in gevoren gelaitert
be shall you so that fire in become purified

רייך; און ווייסע קליידער, כדי דו זאלסט דיך
dich zolst du kedei kleider vaise un raich
yourself shall you so that clothing white and rich

אנטאן, און די חרפה פון דיין נאקעטקייט זאל זיך
zich zol naketkeit dain fun charpe di un onton
self shall nakedness your of shame the and put on

נישט אנטפלעקן; און אויגנזאלב, צו זאלבן דיינע אויגן,
oigen daine zalben tsu oignzalb un antpleken nisht
eyes your anoint to eye salve and to reveal not

כדי דו זאלסט זען. יט וועלכע איך האב ליב, די
di lib hob ich velche zen zolst du kedei
the love have I which see you shall you so that

שטראף איך און ציכטיק; זיי זשע אייפערדיק און
un eiferdik zhe zai tsichtik un ich shtrof
and zealous then be cleanse and I admonishing

טו תשובה. כ אָט שטיי איך פאר דער טיר
tir der far ich shtei ot tshuve tu
door the before I stand here repentance do

און קלאפ; ווען עמיצער וועט הערן מיין קול און
un kol main heren vet emitser ven klap un
and voice My hear will someone when knock and

עפענען די טיר, וועל איך אריינקומען צו אים און
un im tsu arainkumen ich vel tir di efenen
and him to come in I will door the open

עסן מיט אים די סעודה, און ער מיט מיר. כא ווער
ver mir mit er un sude di im mit esen
who Me with he and feast the him with dine

what the Ruach Hakodesh says to the Kehillot.

עס איז מנצח , דעם וועל איך געבן צו זיצן
zitsen tsu geben ich vel dem menatseyech iz es
sit to give I will the one overcome is it

מיט מיר אויף מיין כסא הכבוד , ווי אויך איך האב
hob ich oich vi hakoved kisei main oif mir mit
have I also as glory throne of My on Me with

מנצח געווען און מיך אנידערגעזעצט מיט מיין
main mit anidergezetst mich un geven menatseyech
My with sat down Me and was overcome

פאטער אויף זיין כסא הכבוד . כב ווער עס האט
hot es ver hakoved kisei zain oif Foter
has it who glory throne of His on Father

אויערן, דער זאל הערן, וואס דער גייסט זאגט צו די
di tsu zogt Gaist der vos heren zol der oiern
the to says Spirit the what hear shall this ears

קהלות .
kehiles
kehiles

4 After these things I looked, and, hinei, a delet *(door)* having been opened in Shomayim, the kol harishon (the first voice), the voice like a shofar that I heard speaking to me, said, Come up here! And I will show you MAH DI LEHEVE *(what will happen)* after these things. [2] At once I was in the Ruach Hakodesh, and, hinei, there in Shomayim stood a Kes *(Throne)*, and upon the Kes DEMUT KEMAREH ADAM *(a figure in appearance like a Man)*, [3] And the One sitting there was KEMAREH *(in appearance)* like jasper

ד נאך דעם האב איך געזען, און אָט א טיר איז געשטאנען
geshtanen iz tir a ot un gezen ich hob dem noch
standing is door a look and seen I have this after

אפן אין הימל , און דאס ערשטע קול , וואס איך האב
hob ich vos kol ershte dos un himel in ofen
have I which voice first the and heaven in open

געהערט, ווי פון א שופר רעדן מיט מיר, האט געזאגט: קום
kum gezogt hot mir mit reden shoifer a fun vi gehert
come said has me with speak trumpet a of as heard

ארויף אהער, און איך וועל דיר ווייזן , וואס עס דארף געשען
geshen darf es vos vaizen dir vel ich un aher aroif
happen must it what to show you will I and here up

נאך די דאזיקע זאכן . ב גלייך בין איך געווען אינם
inem geven ich bin glaich zachn dozike di noch
in the was I am immediately things these the after

גייסט; און זע , א כסא הכבוד איז געשטאנען אין הימל
himel in geshtanen iz hakoved kisei a ze un Gaist
heaven in standing is glory throne of a look and Spirit

און אויף דעם כסא הכבוד איז איינער געזעסן; ג און דער
der un gezesen einer iz hakoved kisei dem oif un
this One and sat One is glory throne of the on and

זיצנדיקער איז געווען ענלעך אינם אויסזען צו א יאספיס שטיין
shtein yaspis a tsu oiszen inem enlech geven iz zitsndiker
stone jasper a to appearance in the similar was is seated

stone and carnelian, and a keshet beanan *(rainbow)* was around the Kes *(Throne)* that looks like an emerald. 4 And around the Kes *(Throne)* were esrim v'arba'ah kisot *(twenty-four thrones)* and on the kisot were sitting esrim v'arba'ah Zekenim *(twenty-four Elders)*, each clothed in lavan *(white)*, each wearing a kittel, and on the roshim *(heads)* of them, golden atarot *(crowns)*. 5 And out of the Kes *(Throne)* comes forth lightning and sounds and thunders and there were sheva lapidei eish *(torches of fire)* burning before the Kes *(Throne)*, which are the sheva ruchot *(spirits)* of Hashem. 6 And before the Kes *(Throne)* there was something like a sea of glass, like crystal. And on each side and around the Kes *(Throne)* there were Arbah Chayyot *(four living beings)*, being full of eynayim in front and in back. 7 And harishonah *(the first)* of HaChayyot *(the living beings)* was like an aryeh *(lion)*, and hasheniyah *(the second)* of HaChayyot *(the living*

און צו א רובין; און א רעגנבויגן איז געווען ארום און ארום
arum un arum geven iz regenboigen a un rubin a tsu un
around and around was is rainbow a and ruby a to and

דעם כסא הכבוד, און די מראה דערפון איז געווען
geven iz derfun mare di un hakoved kisei dem
was is of it appearance the and glory throne of the

ענלעך צו א שמאראק. (יחזקאל א, כו-כח .) ד און ארום
arum un chu-chch a Yechezkel shmorak a tsu enlech
around and 26-28 1 Ezekiel emerald a to similar

דעם כסא הכבוד זענען געווען פיראונצוואנציק טראנען;
tronen firuntsvantsik geven zenen hakoved kisei dem
thrones twenty-four was are glory throne of the

און אויף די טראנען האב איך געזען פיראונצוואנציק זקנים
zkeinem firuntsvantsik gezen ich hob tronen di oif un
elders twenty-four seen I have thrones the on and

זיצן , אנגעטאן אין ווייסע קליידער (קיטל); און אויף זייערע
zeiere oif un kittel kleider vaise in ongeton zitsen
their on and kittels clothing white in dressed seated

קעפ גאלדענע קרוינען. ה און פון דעם כסא הכבוד גייען
geien hakoved kisei dem fun un kroinen goldene kep
go glory throne of the from and crowns golden heads

ארויס בליצן און קולות און דונערן . און פאר דעם
dem far un dunern un koiles un blitsen arois
the before and thunders and rumblings and flashes out

כסא הכבוד ברענען זיבן פייער פאקלען, וואס זענען די
di zenen vos faklen faier ziben brenen hakoved kisei
the are which torches fire seven burning glory throne of

זיבן גייסטער פון ה׳ ; ו און פאר דעם כסא הכבוד,
hakoved kisei dem far un Hashem fun gaister ziben
glory throne of the before and Hashem of spirits seven

אזויווי א גלעזערנער ים , גלייך צו קריסטאל; און אינמיטן
inmitn un kristol tsu glaich yam glezerner a azoivi
in the midst and crystal to like sea glass-like a as it were

פון דעם כסא הכבוד און ארום דעם כסא הכבוד פיר
fir hakoved kisei dem arum un hakoved kisei dem fun
four glory throne of the around and glory throne of the of

חיות , פול מיט אויגן פון פארנט און פון הינטן .
hinten fun un forent fun oigen mit ful chayes
behind from and front from eyes with full living creatures

ז און די ערשטע חיה איז געווען ענלעך צו א לייב, און
un leib a tsu enlech geven iz chaye ershte di un
and lion a to like was is living creature first the and

beings) like an egel *(calf)*, and hashlishit *(the third)* of HaChayyot had the face of a ben Adam *(human being)*, and hareve'it *(fourth)* of HaChayyot was like a flying nesher *(eagle)*. 8 And the Arba HaChayyot *(four living beings)*, each one of them had six wings and they were full of eynayim *(eyes)* without and within. And yomam valailah *(day and night)*, they do not cease to rest but continue singing, kadosh, kadosh, kadosh, adonoi tzva'ot, the One who was and is and is to come. 9 And whenever the Chayyot will give kavod *(glory)* and hod *(splendor)* and hadar *(majesty)* and shevakh *(praise)* to the One sitting on the Kes *(Throne)*, to Him that Hu Chai ad olemei olamim *(that lives forever and ever)*, 10 Then the esrim v'arba'ah Zekenim fall prostrate before the One sitting on the Kes *(Throne)* and worship the One that Hu Chai ad olemei olamim *(lives forever and ever)* and cast down their atarot *(crowns)* before the Kes *(Throne)*, saying, 11 Worthy

די צווייטע חיה איז געווען ענלעך צו אן אקס, און די
di un oks an tsu enlech geven iz chaye tsveite di
the and ox an to like was is living creature second the

דריטע חיה האט דאס פנים ווי א מענטש, און די
di un mentsh a vi ponem dos hot chaye drite
the and man a as face the had living creature third

פערטע חיה איז געווען ענלעך צו א פליענדיקן אדלער.
odler fliendikn a tsu enlech geven iz chaye ferte
eagle flying a to like was is living creature fourth

(יחזקאל א, י.) ח און די פיר חיות האבן, יעדע
yede hoben chayes fir di un i a Yechezkel
every have living creatures four the and 10 1 Ezekiel

איינע פון זיי , צו זעקס פליגל, ארום און ארום און פון
fun un arum un arum fligel zeks tsu zei fun eine
from and around and around wings six to them of one

אינעווייניק פול מיט אויגן; און זיי האבן נישט קיין רו בייטאג
baitog ru kein nisht hoben zei un oigen mit ful ineveinik
by day rest any not have they and eyes with full inside

און ביינאכט , זאגנדיק: הייליק, הייליק, הייליק, איז דער האר ג-ט,
G-t Har der iz heilik heilik heilik zogendik bainacht un
G-d L-rd the is holy holy holy saying by night and

דער אלמעכטיקער, וועלכער איז געווען און וועלכער איז און וועלכער
velcher un iz velcher un geven iz velcher Almechtiker der
Who and is Who and was is Who Almighty the

קומט ! (ישעיהו ו, א-ג.) ט און ווען די חיות געבן
geben chayes di ven un a-g u Yeshayah kumt
give living creatures the when and 1-3 6 Yeshayah comes

אפ כבוד און ערע און לויב צו דעם , וועלכער זיצט אויף
oif zitst velcher dem tsu loib un ere un koved op
on sits Who the One to praise and honor and glory up

דעם כסא הכבוד , דעם , וועלכער לעבט לעלמי עולמים ,
olamim lelmi lebt velcher dem hakoved kisei dem
and ever forever lives Who the One glory throne of the

י פאלן די פירונצוואנציק זקנים אנידער פאר אים, וועלכער
velcher im far anider zkeinem firuntsvantsik di falen
Who Him before down elders twenty-four the fall

זיצט אויף דעם כסא הכבוד , און בוקן זיך צו אים,
im tsu zich buken un hakoved kisei dem oif zitst
Him to themselves bow and glory throne of the on sits

וועלכער לעבט לעלמי עולמים , און ווארפן אנידער זייערע קרוינען
kroinen zeiere anider varfen un olamim lelmi lebt velcher
crowns their down cast and and ever forever lives Who

art Thou, Adoneinu and Eloheinu, to receive hod *(honor)* and hadar *(splendor)* and oz *(power)*, because it was your "BARAH" that created all things, and because they existed and came to be by your ratzon *(will)*.

5 And I saw on the yamin *(right hand)* of the One sitting on the Kes *(Throne)* a sefer *(book)* having been written inside and on the back, having been sealed with sheva chotamot *(seven seals)*.
[2] And I saw a strong malach *(angel)*, proclaiming in a kol gadol *(loud voice)*, Who is worthy to open the sefer *(book)* and break its chotamot *(seals)*? [3] And no one in Shomayim or on ha'aretz or under ha'aretz was being able to open the sefer *(book)* or to look into it. [4] And I was weeping copiously because no one was found worthy to open the sefer *(book)* or to look into it. [5] And one of the Zekenim says to me, Do not weep, hinei, HaAryeh *(The Lion)* from the Shevet

פאר דעם כסא הכבוד, און זאגן: [יא] ראוי ביסטו,
bistu raui zogen un hakoved kisei dem far
You are worthy say and glory throne of the before

אָ האר אונדזער ג-ט, אנצונעמען כבוד און ערע און מאכט;
macht un ere un koved ontsunemen G-t undzer Har o
power and honor and glory to receive G-d our L-rd O

וייל דו האסט אלץ באשאפן, און דורך דיין רצון
rotsn dain durch un bashafen alts host du vail
will Your by and created everything have You because

זענען זיי דא און באשאפן געווארן.
gevoren bashafen un do zei zenen
become created and here they are

ה און איך האב געזען אויף דער רעכטער זייט פון אים וועלכער
velcher im fun zait rechter der oif gezen hob ich un
Who Him of side right the on seen have I and

זיצט אויף דעם כסא הכבוד א ספר, געשריבן פון
fun geshriben seifer a hakoved kisei dem oif zitst
of written book a glory throne of the on sits

אינעווייניק און פון הינטן, פארזיגלט מיט זיבן חתימות.
chsimus ziben mit farziglet hinten fun un ineveinik
seals seven with sealed the back of and inside

[ב] און האב געזען א שטארקן מלאך אויסרופן מיט א הויך קול:
kol hoich a mit oisrufen malech shtarken a gezen hob un
voice loud a with call out angel strong a see did and

ווער איז ווערט אויפצומאכן דאס ספר און צו צעברעכן זיינע
zaine tsebrechen tsu un seifer dos oiftsumachen vert iz ver
its break to and Sefer this to open worthy is who

חתימות? [ג] און קיינער האט נישט געקענט אין הימל, נישט אויף
oif nisht himel in gekent nisht hot keiner un chsimus
on not heaven in be able not has anyone and seals

דער ערד, נישט אונטער דער ערד, אויפעפענען דאס ספר, נישט
nisht seifer dos oifefenen erd der unter nisht erd der
not Sefer the open earth the under not earth the

קוקן דערויף. [ד] און איך האב א סך געוויינט, וויל קיינער
keiner vail geveint sach a hob ich un deroif kuken
anyone because wept many a have I and thereon look

איז נישט געפונען געווארן ראוי אויפצומאכן דאס ספר, נישט
nisht seifer dos oiftsumachen raui gevoren gefunen nisht iz
not Sefer the to open worthy become found not is

צו קוקן דערויף; [ה] און איינער פון די זקנים האט צו מיר
mir tsu hot zkeinem di fun einer un deroif kuken tsu
me to has elders the of one and thereon look to

Yehudah *(Tribe of Judah)*, the Shoresh Dovid *(Root of Dovid)*, has won the nitzachon *(victory)* and he is able to open the sefer *(book)* and its sheva chotamot *(seven seals)*.

6 And I saw between the Kes *(Throne)* and the Arbah Chayyot *(four living beings)* and among the Zekenim *(Elders)* a SEH *(Lamb)*, having stood as having been slain, having sheva karnayim *(horns)*, sheva eynayim *(eyes)*, which are the sheva ruchot *(spirits)* of Hashem having been sent into kol ha'aretz *(all the earth)*. 7 And the SEH *(Lamb)* came and has taken the sefer out of the yamin *(right hand)* of the One sitting on the Kes *(Throne)*. 8 And when the SEH received the sefer, the Arbah Chayyot *(four living beings)* and the esrim v'arba'ah Zekenim *(twenty-four Elders)* fell down before the SEH *(Lamb)*, each one having a nevel *(harp)* and golden ke'arot *(bowls)* full of ketoret *(incense)*, which are the tefillos *(prayers)* of the Kedoshim. 9 And they are

געזאגט: וויין נישט; זע , דער לייב פון דעם שבט יהודה ,
Yehude sheyvet dem fun leib der ze nisht vein gezogt
Yehudah tribe the of lion the look not weep said

(בראשית מט, ט-י.) דער שורש דוד , (ישעיהו יא, א, י.)
i a yo Yeshayah Dovid shoiresh der t-i mt Bereshis
10 1 11 Yeshayah David root of the 9-10 49 Genesis

האט מנצח געווען, אויפצועפענען דאס ספר און זיינע זיבן
ziben zaine un seifer dos oiftsuefenen geven menatseyech hot
seven its and Sefer the to open up was overcome has

חתימות. ו און האב געזען אינמיטן פון דעם כסא הכבוד
hakoved kisei dem fun inmitn gezen hob un chsimus
glory throne of the of in the midst seen have and seals

און די פיר חיות , און אינמיטן פון די זקנים ,
zkeinem di fun inmitn un chayes fir di un
elders the of in the midst and living creatures four the and

א לעמעלע שטיין , ווי געשחטן , האבנדיק זיבן
ziben hobendik geshechten vi shtein lemele a
seven having ritually slaughtered like standing Lamb a

הערנער און זיבן אויגן, וועלכע זענען די זיבן גייסטער פון ג-ט,
G-t fun gaister ziben di zenen velche oigen ziben un herner
G-d of spirits seven the are which eyes seven and horns

געשיקט איבער דער גאנצער ערד . ז און עס איז געקומען, און האט
hot un gekumen iz es un erd gantser der iber geshikt
has and come is it and earth whole the over sent

גענומען דאס ספר אויס דער רעכטער האנט פון דעם , וועלכער
velcher dem fun hant rechter der ois seifer dos genumen
Who the One of hand right the out Sefer the taken

זיצט אויף דעם כסא הכבוד . ח און ווען עס האט גענומען
genumen hot es ven un hakoved kisei dem oif zitst
taken has it when and glory throne of the on sits

דאס ספר, זענען די פיר חיות און די פיראונצוואנציק
firuntsvantsik di un chayes fir di zenen seifer dos
twenty-four the and living creatures four the are book the

זקנים אנידערגעפאלן פאר דעם לעמעלע, האבנדיק יעדער איינער
einer yeder hobendik lemele dem far anidergefalen zkeinem
one every having Lamb the before fall down elders

א הארפע, און גאלדענע בעקנס אנגעפילט מיט קטורת , וואס
vos ktoires mit ongefilt bekns goldene un harpe a
which incense with filled ketoret golden and harp a

זענען די תפילות פון די קדושים . ט און זיי האבן געזונגען א
a gezungen hoben zei un kedoishem di fun tfiles di zenen
a sing did they and saints the of prayers the are

singing a SHIR CHADASH saying, Worthy art thou to take the sefer *(book)* and to open the chotamot *(seals)* of it, because you were slain and with your dahm [kapporah] you paid the price for the Geulah redemption and purchased ones for Hashem from every mishpochah *(family)* and lashon *(tongue)* and am *(people)* and goy *(nation)*, [10] And made them for Eloheinu a Malchut and kohanim, and they will reign on ha'aretz *(the earth)*. [11] And I saw and I heard the kol *(voice)* of many malachim *(angels)*; they numbered myriads of myriads and v'alfei alafim *(thousands of thousands)*, around the Kes *(Throne)* and the Chayyot *(the living beings)* and the Zekenim *(Elders)*, [12] Saying with a kol gadol, Worthy is the SEH *(Lamb)*, having been slain, to receive the oz *(power)* and the osher *(wealth)* and the chochmah *(wisdom)* and the gevurah *(strength)* and hod *(honor)* and kavod *(glory)* and bracha *(blessing)*. [13] And every beriyah *(creature)*

נײ ליד , אזוי צו זאגן : ראוי ביסטו צו נעמען דאס ספר און
un seifer dos nemen tsu bistu raui zogen tsu azoi lid nai
and Sefer the take to You are worthy say to so song new

צו עפענען זיינע חתימות; ווייל דו ביסט געשחטן
geshechten bist du vail chsimus zaine efenen tsu
ritually slaughtered are You because seals its open to

געווארן , און האסט אויסגעקויפט פאר ה׳ מיט דיין אייגן
eigen dain mit Hashem far oisgekoift host un gevoren
own your with Hashem for ransom did and become

בלוט די (מענטשן) פון יעדן שבט און לשון
loshen un sheyvet yedn fun mentshn di blut
language and tribe every of men the blood kaporah)

און פאלק און אומה , [י] און זיי געמאכט פאר א קעניגרייך צו
tsu kenigraich a far gemacht zei un ume un folk un
to kingdom a for made them and nation and people and

אונדזער ג-ט און פאר כהנים ; און זיי וועלן קעניגן אויף
oif kenigen velen zei un koyanim far un G-t undzer
upon reign will they and kohenim for and G-d our

דער ערד . [יא] און האב געזען, און געהערט א קול פון א סך
sach a fun kol a gehert un gezen hob un erd der
many a of voice a heard and see did and earth the

מלאכים , ארום און ארום פון דעם כסא הכבוד און
un hakoved kisei dem fun arum un arum malochim
and glory throne of the of around and around angels

פון די חיות און די זקנים ; און זייער צאל איז
iz tsol zeier un zkeinem di un chayes di fun
is number their and elders the and living creatures the of

געווען צען טויזנט מאל צען טויזנט און טויזנטער מאל
mol toizenter un toizent tsen mol toizent tsen geven
times thousands and thousand ten times thousand ten was

טויזנט ; (דניאל ז, י .) [יב] און זיי האבן געזאגט מיט א הויך
hoich a mit gezogt hoben zei un i z Daniel toizent
loud a with said have they and 10 7 Daniel thousand

קול ; ראוי איז דאס לעמעלע, דאס געשאכטענע, צו נעמען
nemen tsu geshochtene dos lemele dos iz raui kol
receive to this lamb the is worthy voice

די מאכט און עשירות און חכמה און שטארקייט און ערע
ere un shtarkeit un chochme un eshires un macht di
honor and might and wisdom and riches and power the

און כבוד און לויב ! [יג] און יעדעס באשעפעניש , וואס איז
iz vos bashefenish yedes un loib un koved un
is which created thing every and praise and glory and

which is in Shomayim and on ha'aretz *(the earth)* and under ha'aretz and on the yam *(sea)* and all things in them, I heard saying, To the One sitting on the Kes *(Throne)* and to the SEH *(Lamb)*, be the bracha *(blessing)* and the hod *(honor)* and the hadar *(glory)* and the memshalah *(dominion)* ad Olemei Olamim *(forever and ever)*.
[14] And the Arbah Chayyot were saying, Omein. And the Zekenim *(Elders)* fell down and worshiped.

אין הימל , און אויף דער ערד , און אונטער דער ערד , און
un erd der unter un erd der oif un himel in
and earth the under and earth the on and heaven in

אויפן ים , און וואס איז אין זיי , אלע האב איך געהערט זאגן :
zogen gehert ich hob ale zei in iz vos un yam oifen
say heard I have all them in is which and sea on the

צו אים, וועלכער זיצט אויף דעם כסא הכבוד , און צו דעם
dem tsu un hakoved kisei dem oif zitst velcher im tsu
the to and glory throne of the on sits Who Him to

לעמעלע, זאל זיין די לויב און די ערע און דער כבוד און
un koved der un ere di un loib di zain zol lemele
and glory the and honor the and praise the be shall Lamb

די הערשאפט לעלמי עולמים ! (דניאל ז, יג-יד .) יד און די
di un ig-id z Daniel olamim lelmi hershaft di
the and 13-14 7 Daniel and ever forever reign the

פיר חיות האבן געזאגט: אמן ! און די זקנים זענען
zenen zkeinem di un Omein gezogt hoben chayes fir
did elders the and Amen said have living creatures four

אנידערגעפאלן און האבן זיך געבוקט .
gebukt zich hoben un anidergefalen
prostrate oneself before self have and fall down

6 And I saw when the SEH *(Lamb)*, opened one of the sheva chotamot *(seven seals)*. And I heard one of the Arbah Chayyot *(four living beings)* saying, as with a voice of thunder, Come and see!
[2] And I saw, and, Hinei, a sus lavan *(white horse)*, and the one sitting on it having a keshet *(bow)*, and was given to him an atarah, *(diadem)* and he went forth conquering, intent on conquest.

ו און איך האב געזען, ווען דאס לעמעלע האט געעפנט איינע
eine geefent hot lemele dos ven gezen hob ich un
one opened had Lamb the when see did I and

פון די זיבן חתימות, און האב געהערט איינע פון די פיר
fir di fun eine gehert hob un chsimus ziben di fun
four the of one hear did and seals seven the of

חיות זאגן , ווי מיט דעם קול פון א דונער : קום !
kum duner a fun kol dem mit vi zogen chayes
come thunder a of voice the with as say living creatures

ב און איך האב געזען, און אָט א ווייס פערד, און דער, וואס
vos der un ferd vais a ot un gezen hob ich un
who the and horse white a here and seen have I and

איז געזעסן דערויף , האט געהאט א פיילנבויגן ; און עס איז אים
im iz es un feilenboigen a gehat hot deroif gezesen iz
him is it and bow a had has thereon sat is

געגעבן געווארן א קרוין ; און ער איז ארויסגעגאנגען א זיגער ,
ziger a aroisgegangen iz er un kroin a gevoren gegeben
conqueror a go out is he and crown a become given

און כדי מנצח צו זיין .
zain tsu menatseyech kedei un
be to conquer in order that and

3 And when he opened the chotam hasheyni *(second seal)*, I heard hasheniyah of HaChayyot *(the second of the living beings)* saying, Come and see! 4 And another sus *(horse)* went forth, a flame-red one, and to the one sitting on it was given him to take shalom from ha'aretz *(the earth)* with men slaughtering one another, and was given to him a cherev gedolah *(great sword)*.

5 And when he opened the chotam hashlishi *(third seal)*, I heard hashlishit of HaChayyot *(the third of the living beings)*, saying, Come and see! And I saw and hinei, a sus shakhor *(black horse)*, and the one sitting on it having a pair of scales in his yad *(hand)*. 6 And I heard, as it were, a kol *(voice)* in the midst of the Arbah Chayyot *(four living beings)*, saying, "A quart of wheat for a denarius and shloshah quarts of barley for a denarius, but the shemen *(oil)* and the yayin *(wine)* you may not harm."

ג און ווען ער האט געעפנט די צווייטע חתימה, האב איך
ich hob chsime tsveite di geefent hot er ven un
I have seal second the opened has He when and

געהערט די צווייטע חיה זאגן: קום! ד און עס איז
iz es un kum zogen chaye tsveite di gehert
is it and come say living creature second the heard

ארויסגעגאנגען אן אנדער פערד, פייער רויט; און דעם , וואס איז
iz vos dem un roit faier ferd ander an aroisgegangen
is who the one and red flame horse other an went out

געזעסן דערויף , איז געגעבן געווארן אוועקצונעמען דעם שלום פון
fun sholem dem avektsunemen gevoren gegeben iz deroif gezesen
of peace the to take away become given is thereon sat

דער ערד , און אז מען זאל זיך הרגענען איינס דאס אנדערע;
andere dos eins hargenen zich zol men az un erd der
other the one kill self shall there that and earth the

און עס איז אים געגעבן געווארן א גרויסע שווערד.
shverd groise a gevoren gegeben im iz es un
sword great a was given him is it and

ה און ווען ער האט געעפנט די דריטע חתימה, האב איך
ich hob chsime drite di geefent hot er ven un
I have seal third the opened has He when and

געהערט די דריטע חיה זאגן: קום! און האב געזען,
gezen hob un kum zogen chaye drite di gehert
seen have and come say living creature third the heard

און אָט א שווארץ פערד; און דער , וואס איז געזעסן דערויף ,
deroif gezesen iz vos der un ferd shvarts a ot un
thereon sat is who the one and horses black a here and

האט געהאט א וואגשאל אין זיין האנט. ו און איך האב געהערט
gehert hob ich un hant zain in vagshal a gehat hot
hear did I and hand his in scale a had has

אזויווי א קול אינמיטן פון די פיר חיות זאגן: א
a zogen chayes fir di fun inmitn kol a azoivi
a say creatures four the of midheaven voice a as it were

מאס ווייץ פאר א דינר , און דריי מאס גערשטן
gershtn mos drai un dinar a far veits mos
barley measures three and denarius a for wheat measure of

פאר א דינר ; און דאס אייל און דעם ווין זאלסטו נישט
nisht zolstu vain dem un eil dos un dinar a far
not shall you wine the and oil the and denarius a for

שעדיקן.
shediken
damage

7 And when he opened the chotam harevi'i *(the fourth seal)*, I heard the kol *(voice)* of hareve'it *(the fourth)* of HaChayyot *(the living beings)* saying, Come and see! 8 And I saw, and, hinei, a sus yerakrak *(a greenish pale horse)*, and the one sitting upon it, that rider's name was Mavet, and She'ol was following with him. And there was given to them samchut *(authority)* over a quarter of ha'aretz *(the earth)*, to kill with cherev *(sword)* and with ra'av *(famine)* and with mavet *(death)* and by the chayyot *(beasts)* of ha'aretz *(the earth)*.

9 And when he opened the chotam hachamishi *(fifth seal)*, I saw underneath the Mizbe'ach *(altar)* the nefashot *(souls)* of the ones having died al kiddush ha-Shem, having been slain as martyrs because of the dvar Hashem *(word of G-d)* and because of their solemn eidus *(testimony)* which they had given. 10 And they cried out, saying, Rabbono shel

ז און ווען ער האט געעפנט די פערטע חתימה, האב איך
ich hob chsime ferte di geefent hot er ven un
I have seal fourth the opened has He when and

געהערט דאס קול פון דער פערטער חיה זאגן : קום !
kum zogen chaye ferter der fun kol dos gehert
come say living creature fourth the of voice the heard

ח און האב געזען, און אָט א בלייך גרין פערד; און דער ,
der un ferd grin bleich a ot un gezen hob un
the one and horse green pale a here and seen have and

וואס איז געזעסן דערויף , זיין נאמען איז דער טויט ; און דאס
dos un toit der iz nomen zain deroif gezesen iz vos
the and death the is name his thereon sat is who

שאול תחתית איז אים נאכגעגאנגען. און עס איז זיי געגעבן
gegeben zei iz es un nochgegangen im iz Tachtis Sheol
given them is it and followed him is deepest Sheol

געווארן רשות איבער א פערט חלק פון דער ערד , צו
tsu erd der fun cheilek fert a iber reshus gevoren
to earth the of share fourth a over authority become

טייטן מיט דער שווערד, און מיט הונגער, און מיט דעם טויט
toit dem mit un hunger mit un shverd der mit teiten
death the with and famine with and sword the with kill

(מגפה), און דורך די ווילדע חיות פון דער ערד .
erd der fun chayes vilde di durch un mageyfe
earth the of beasts wild the by and plague

ט און ווען ער האט געעפנט די פיפטע חתימה, האב איך געזען
gezen ich hob chsime fifte di geefent hot er ven un
seen I have seal fifth the opened has He when and

אונטער דעם מזבח די נשמות פון די געשחטענע
geshechitene di fun neshomes di mizbeyech dem unter
ritually slaughtered the of souls the altar the under

צוליב ה'ס ווארט און צוליב דאס עדות ,
eides dos tsulib un vort Hashems tsulib
witness the on account of and word Hashem's on account of

וואס זיי האבן געהאט; י און זיי האבן געשריגן מיט א
a mit geshrigen hoben zei un gehat hoben zei vos
a with shouted have they and had have they which

הויך קול , אזוי צו זאגן : ביז ווען , אָ האר, הייליקער און
un heiliker Har o ven biz zogen tsu azoi kol hoich
and holy L-rd O when until say to so voice loud

ווארהאפטיקער, וועסטו נישט משפטן און זיך נישט נוקם
noikem nisht zich un mishpeten nisht vestu vorhaftiker
avenge not Yourself and judge not will you true

Olam, HaKadosh and HaNe'eman, ad mosai *(how much longer)* is it to be until you judge and avenge dahmeinu *(our blood)* on the inhabitants of ha'aretz *(the earth)*? 11 And they were each given a kittel *(white robe)* and it was told them that they will rest yet a little while, until the mispar *(number)* should be complete of their fellow avadim *(servants)* and their Achim b'Moshiach, the ones about to die al kiddush ha-Shem, being about to be killed as martyrs as they were.

12 And I saw when he opened the chotam hashishi *(sixth seal)*, a great earthquake occurred and the shemesh *(sun)* became shakhor *(black)* as sackcloth made of hair and the whole levanah *(moon)* became like dahm. 13 And the kokhavim *(stars)* of Shomayim fell to ha'aretz *(the earth)*, as an etz te'enah *(fig tree)* casts off its unripe figs when being shaken by a great wind. 14 And Shomayim split apart as a megillah scroll

זיין פאר אונדזער בלוט פון די איינוואוינער אויף דער ערד ? יא און
un erd der oif ainvoiner di fun blut undzer far zain
and earth the on inhabitants the of blood our for be

עס איז זיי געגעבן געווארן, יעדן איינעם, א ווייס קלייד ;
kleid vais a einem yedn gevoren gegeben zei iz es
clothing white a one every become given them is it

און עס איז זיי געזאגט געווארן, אז זיי זאלן נאך רוען א
a ruen noch zolen zei az gevoren gezogt zei iz es un
a rest yet should they that become told them is it and

קליינע צייט, ביז עס וועט זיך אנפילן (די צאל) אויך פון
fun oich tsol di onfilen zich vet es biz tsait kleine
of also number the fill up itself will it until time little

זייערע מיטקנעכט און זייערע ברידער , וועלכע וועלן אומגעברענגט
umgebrengt velen velche brider zeiere un mitknecht zeiere
killed will which brothers their and co-servants their

ווערן, ווי זיי .
zei vi veren
they as be

יב און איך האב געזען, ווען ער האט געעפנט די זעקסטע
zekste di geefent hot er ven gezen hob ich un
sixth the open did He when see did I and

חתימה, און עס איז געווארן א גרויסע ערדציטערניש; און די זון
zun di un erdtsiternish groise a gevoren iz es un chsime
sun the and earthquake great a become is it and seal

איז געווארן שווארץ ווי א זאק פון האר, און די גאנצע לבנה
levone gantse di un hor fun zak a vi shvarts gevoren iz
moon whole the and hair of sackcloth a as black become is

איז געווארן ווי בלוט ; (יואל ב, י .) יג און די שטערן פונם
funem shteren di un i b Yoel blut vi gevoren iz
of the stars the and 10 2 Yoel blood as become is

הימל זענען אראפגעפאלן אויף דער ערד , ווי א פייגנבוים ווארפט
varft faignboim a vi erd der oif aropgefalen zenen himel
sheds fig tree a as earth the on fall are heaven

אראפ זיינע אומצייטיקע פירות, ווען געטרייסלט פון א גרויסן
groisn a fun getreislt ven peires umtsaitike zaine arop
great a of shaken when fruit unripe its down

שטורמווינט. יד און דער הימל איז פארשוווּנדן, ווי א מגילה
megile a vi farshvundn iz himel der un shturemvint
megilah a as vanish is heaven the and windstorm

being rolled up; and every mountain and island were moved out of their places.
15 And the melachim *(kings)* of ha'aretz *(the earth)* and the gedolim *(great ones)* and the military leaders and the oishirim *(rich men)* and the strong men and all avadim *(slaves)* and Bnei Chorin *(freedmen)* hid themselves in the caves and in the rocks of the mountains.
16 And they say to the mountains and to the rocks, Fall on us and hide us from the face of the One sitting on the Kes *(Throne)* and from the za'am *(wrath, anger)* of the SEH *(Lamb)*,
17 Because the Yom HaGadol, the Yom HaZa'am, the Great Day of Their Wrath has come, and who is able to stand?

7 After this I saw arba'ah malachim *(angels)* taking their stand on the arbah pinot ha'aretz *(the four corners of the earth)*, holding the four winds of

ווערט צונויפגעוויקלט; און אלע בערג און אינדזלען זענען
vert tsunoifgeviklt un ale berg un indzelen zenen
becomes rolled up and all mountains and islands are

אוועקגעשטויסן געווארן פון זייערע ערטער. (ישעיהו לד, ד.)
avekgeshtoisen gevoren fun zeiere erter Yeshayah ld d
pushed away become from their places Yeshayah 34 4

טו און די מלכים פון דער ערד , און די גרויסע לייט , און די
un di melachim fun der erd un di groise lait un di
and the kings of the earth and the great people and the

הויפטלייט , און די עשירים, און די מעכטיקע, און אלע קנעכט
hoiptlait un di oishirim un di mechtike un ale knecht
chief people and the rich and the powerful and all slave

און פרייע מענטשן, האבן זיך פארבארגן אין די היילן און
un fraie mentshn hoben zich farborgen in di heilen un
and free men have themselves hidden in the caves and

צווישן די פעלדזן פון די בערג ; טז און האבן געזאגט צו
tsvishen di feldzn fun di berg un hoben gezogt tsu
among the rocks of the mountains and have said to

די בערג און פעלדזן: פאלט אויף אונדז, און פארבארגט
di berg un feldzn falt oif undz un farborgt
the mountains and rocks fall on us and hide

אונדז פון דעם פנים פון דעם , וועלכער זיצט אויפן כסא
undz fun dem ponem fun dem velcher zitst oifen kisei
us from the face of the One Who sits on the throne of

הכבוד , און פון דעם צארן פון דעם לעמעלע! (ישעיהו ב,
hakoved un fun dem tsorn fun dem lemele Yeshayah b
glory and from the wrath of the Lamb Yeshayah 2

יט-כא.) יז ווייל עס איז געקומען דער גרויסער טאג פון זייער
it-cha vail es iz gekumen der groiser tog fun zeier
19-21 because it is come the great Day of their

צארן ; און ווער איז בכוח בייצושטיין ? (מלאכי ג, ב.)
tsorn un ver iz bekoyech baitsushtein Malachi g b
wrath and who is able to withstand Malachi 3 2

ז נאך דעם האב איך געזען פיר מלאכים שטיין אויף די
noch dem hob ich gezen fir malochim shtein oif di
after that I did see four angels standing on the

פיר עקן פון דער ערד , האלטנדיק די פיר ווינטן פון דער
fir ekn fun der erd haltendik di fir vintn fun der
four corners of the earth holding the four winds of the

ערד , כדי אויף דער ערד זאל נישט בלאזן קיין ווינט ,
erd kedei oif der erd zol nisht blozen kein vint
earth in order that on the earth shall not blow any wind

ha'aretz *(the earth)* so that
wind should not blow on
ha'aretz *(the earth)* nor
on the yam *(sea)* nor on
any etz *(tree)*. 2 And I saw
another malach *(angel)*
coming up from the rising
of the shemesh *(sun)*,
having a chotam *(seal)*
of the Elohim Chayyim
(Living G-d), and he cried
with a kol gadol *(loud*
voice) to the four malachim
(angels). These were the
malachim to whom it was
given to harm ha'aretz
(the earth) and hayam
(the sea), 3 Saying, Do not
harm ha'aretz *(the earth)*
nor hayam *(the sea)* nor
haetzim *(the trees)*, until
we have marked with the
chotam *(seal)* the avadim
(servants) of Eloheinu
upon their metsakhim
(foreheads). 4 And I heard
the mispar *(number)* of the
ones having been sealed,
144,000, having been
marked with the chotam
(seal) from kol shivtei Bnei
Yisroel *(every tribe of the*
Sons of Israel),

נישט אויפן ים , נישט אויף קיין שום בוים. ב און האב געזען
gezen hob un boim shum kein oif nisht yam oifen nisht
seen have and tree in no way any on not sea on the not

אן אנדערן מלאך ארויפשטייגן פון מזרח זייט פון דער זון ,
zun der fun zait mizrech fun aroifshtaigen malech andern an
sun the of side east from rising up angel other an

האבנדיק די חתימה פון דעם לעבעדיקן ג-ט, און האט א געשריי
geshrei a hot un G-t lebedikn dem fun chsime di hobendik
shout a has and G-d living the of seal the having

געטאן מיט א הויך קול צו די פיר מלאכים , וואס עס איז זיי
zei iz es vos malochim fir di tsu kol hoich a mit geton
them is it who angels four the to voice loud a with done

געגעבן געווארן צו שעדיקן די ערד און דעם ים , ג אזוי צו
tsu azoi yam dem un erd di shediken tsu gevoren gegeben
to so sea the and earth the harm to become given

זאגן : שעדיקט נישט די ערד , נישט דעם ים , נישט די ביימער,
beimer di nisht yam dem nisht erd di nisht shedikt zogen
trees the not sea the not earth the not harm say

ביז מיר וועלן חתמענען די קנעכט פון אונדזער ג-ט אויף זייערע
zeiere oif G-t undzer fun knecht di chasmenen velen mir biz
their on G-d our of slaves the seal will we until

שטערנס . ד און האב געהערט די צאל פון די פארחתמעט,
farchasmet di fun tsol di gehert hob un shterens
sealed the of number the hear did and foreheads

הונדערט פיר און פערציק טויזנט , פארחתמעט פון אלע
ale fun farchasmet toizent fertsik un fir hundert
all the from sealed thousand forty and four hundred

שבטים פון די קינדער ישראל:
Yisroel kinder di fun shvotim
Israel children the of tribes

5 Of the shevet of
Yehudah,

ה פון דעם שבט יהודה , צוועלף טויזנט פארחתמענט;
farchasment toizent tsvelf Yehude sheyvet dem fun
sealed thousand twelve Yehudah tribe the from

פון דעם שבט ראובן , צוועלף טויזנט ;
toizent tsvelf Reuven sheyvet dem fun
thousand twelve Reuven tribe the from

12,000
having
been
sealed;
of the shevet of
Reuven,
12,000,
of the shevet of Gad,
12,000,
6 Of the shevet of
Asher,
12,000,
of the shevet of
Naphtali,
12,000,
of the shevet of
Menasheh,
12,000,
7 Of the shevet of
Shim'on,
12,000,
of the shevet of Levi,
12,000,
of the shevet of
Yissa'khar,
12,000,
8 Of the shevet of
Zevulun,
12,000,
of the shevet of Yosef,
12,000,
of the shevet of
Binyamin,
12,000.

פון דעם שבט גד , צוועלף טויזנט ;
fun dem sheyvet Gad tsvelf toizent
from the tribe Gad twelve thousand

ו פון דעם שבט אשר , צוועלף טויזנט ;
fun dem sheyvet Asher tsvelf toizent
from the tribe Asher twelve thousand

פון דעם שבט נפתלי , צוועלף טויזנט ;
fun dem sheyvet Naftali tsvelf toizent
from the tribe Naftali twelve thousand

פון דעם שבט מנשה , צוועלף טויזנט ;
fun dem sheyvet Menasheh tsvelf toizent
from the tribe Menasheh twelve thousand

ז פון דעם שבט שמעון , צוועלף טויזנט ;
fun dem sheyvet Shim'on tsvelf toizent
from the of tribe Simon twelve thousand

פון דעם שבט לוי , צוועלף טויזנט ;
fun dem sheyvet Levi tsvelf toizent
from the of tribe Levi twelve thousand

פון דעם שבט יששכר , צוועלף טויזנט ;
fun dem sheyvet Yisachar tsvelf toizent
from the of tribe Yissa'khar twelve thousand

ח פון דעם שבט זבולון , צוועלף טויזנט ;
fun dem sheyvet Zevulun tsvelf toizent
from the of tribe Zebulun twelve thousand

פון דעם שבט יוסף , צוועלף טויזנט ;
fun dem sheyvet Yosef tsvelf toizent
from the of tribe Joseph twelve thousand

פון דעם שבט בנימין , צוועלף טויזנט פארחתמענט.
fun dem sheyvet Binyamin tsvelf toizent farchasment
from the tribe Benjamin twelve thousand sealed

9 After these things
I looked, and, hinei, a
great multitude, which to
number no one was being
able, out of every nation
and from shevatim *(tribes)*
and haumim *(the peoples)*
and lashonot *(tongues)*,
standing before the Kes
(Throne) and before the
SEH *(Lamb)*, each clothed
with a kittel and lulavim
in their hands. 10 And they
cried with a kol gadol *(loud
voice)*, saying, Yeshu'at
Eloheinu is of Hashem,
our G-d, the One sitting
on the Kes *(Throne)*, and
of the SEH *(Lamb)*. 11 And
all the malachim stood
around the Kes *(Throne)*
and the Zekenim *(Elders)*
and the Arbah Chayyot
and they fell before the
Kes *(Throne)* on their
faces and they worshiped
Hashem, saying, 12 Omein,
the bracha *(blessing)* and
the kavod *(glory)* and the
chochmah *(wisdom)* and
the hodayah *(thanksgiving)*
and the hod *(honor)* and
the oz *(power)* and the
gevurah *(strength)* be
to Hashem Eloheinu
l'Olelamei Olamim. Omein.
13 And one of the
Zekenim *(Elders)* answered,

ט נאך דעם האב איך געזען, און אָט א גרויסער המון , וואס
vos hamon groiser a ot un gezen ich hob dem noch
which crowd great a here and see I did that after

קיינער האט אים נישט געקענט איבערציילן, פון אלע גוים און
un Goyim ale fun ibertseilen gekent nisht im hot keiner
and non-Jews all from count be able not it has anyone

שבטים און אומות און לשונות , שטיין פאר דעם כסא
kisei dem far shtein leshoines un umes un shvotim
throne of the before standing tongues and peoples and tribes

הכבוד און פאר דעם לעמעלע, אנגעקליידט אין ווייסע קליידער,
kleider vaise in ongekleidt lemele dem far un hakoved
clothing white in clothed Lamb the before and glory

מיט פאלמענצווייגן אין זייערע הענט ; י און האבן געשריגן מיט
mit geshrigen hoben un hent zeiere in palmentsvaign mit
with shouted have and hands their in palm branches with

א הויך קול , אזוי צו זאגן : די ישועה איז ביי אונדזער
undzer bai iz yeshue di zogen tsu azoi kol hoich a
our with is salvation the say to so voice loud a

ג-ט, וועלכער זיצט אויף דעם כסא הכבוד , און ביי דעם
dem bai un hakoved kisei dem oif zitst velcher G-t
the with and glory throne of the on sits who G-d

לעמעלע. יא און אלע מלאכים זענען געשטאנען ארום און ארום
arum un arum geshtanen zenen malochim ale un lemele
around and around standing are angels all and Lamb

דעם כסא הכבוד און ארום די זקנים און די פיר
fir di un zkeinem di arum un hakoved kisei dem
four the and elders the around and glory throne of the

חיות ; און זענען אנידערגעפאלן פאר דעם כסא
kisei dem far anidergefalen zenen un chayes
throne of the before fall down are and living creatures

הכבוד אויף זייערע פנימער, און זיך געבוקט צו
tsu gebukt zich un penemer zeiere oif hakoved
to prostrate oneself before self and faces their on glory

ה׳ , יב זאגנדיק: אמן ; די לויב און דער כבוד און די
di un koved der un loib di Omein zogendik Hashem
the and glory the and praise the Amen saying Hashem

חכמה און דער דאנק און די ערע און די מאכט
macht di un ere di un dank der un chochme
power the and honor the and thanksgiving the and wisdom

און די קראפט געהערן צו אונדזער ג-ט לעלמי עולמים . אמן .
Omein olamim lelmi G-t undzer tsu geheren kraft di un
Amen and ever forever G-d our to belong might the and

יג און איינער פון די זקנים האט געענטפערט זאגנדיק צו מיר:
mir tsu zogendik geentfert hot zkeinem di fun einer un
me to saying answer did elders the of one and

ווער זענען די דאזיקע אנגעקליידטע אין ווייסע קליידער, און
un kleider vaise in ongekleidte dozike di zenen ver
and clothing white in clothed these the are who

פונוואנען זענען זיי אהערגעקומען? יד און איך האב געזאגט צו
tsu gezogt hob ich un ahergekumen zei zenen funvanen
to say did I and come here they are from where

אים: מיין האר, דו ווייסט עס. און ער האט מיר געזאגט: די
di gezogt mir hot er un es veist du Har main im
the said me has he and it know you lord my him

דאזיקע זענען עס , וועלכע זענען געקומען פון דער גרויסער
groiser der fun gekumen zenen velche es zenen dozike
great the out of come are who the ones are these

צרה , און האבן געוואשן זייערע קליידער און זיי ווייס
vais zei un kleider zeiere gevashn hoben un tsore
white them and clothing their washed have and tribulation

געמאכט אין דעם בלוט פון דעם לעמעלע. טו דערפאר זענען זיי
zei zenen derfar lemele dem fun blut dem in gemacht
they are therefore Lamb the of blood) the in made

פאר ה׳ס כסא הכבוד; און דינען אים טאג און
un tog im dinen un hakoved kisei Hashems far
and day Him serve and glory throne of Hashem's before

נאכט אין זיין היכל ; און דער , וואס זיצט אויף דעם כסא
kisei dem oif zitst vos der un Heichal zain in nacht
throne of the on sits who the One and Heikhal His in night

הכבוד, וועט געבן זיין געצעלט איבער זיי . טז זיי וועלן מער
mer velen zei zei iber getselt zain geben vet hakoved
more will they them over tent His give will glory

נישט הונגערן, און זיי וועלן מער נישט דורשטן; די זון וועט
vet zun di durshten nisht mer velen zei un hungeren nisht
will sun the thirst not more will they and hunger not

זיי נישט שלאגן, נישט קיין היץ; (ישעיהו מט, י.) יז וויל
vail i mt Yeshayah hits kein nisht shlogen nisht zei
because 10 49 Yeshayah heat any not strike not them

דאס לעמעלע, וואס איז דארטן אינמיטן פון דעם כסא
kisei dem fun inmitn dorten iz vos lemele dos
throne of the of in the midst there is who Lamb the

הכבוד, וועט זיי פאשען און פירן צו די קוואלן פון וואסער
vaser fun kvaln di tsu firen un pashen zei vet hakoved
water of springs the unto lead and feed them will glory

saying to me, These ones, each wearing a kittel, who are they and from where did they come?
14 And I said to him, Adoni, you have da'as. And he said to me, These are the ones coming out of HaTzarah HaGedolah *(The Great Tribulation)* and each washed his kittel and whitened it in the dahm of the SEH *(Lamb).*
15 Therefore, they are before the Kes *(Throne)* of Hashem and serve Him yomam valailah in His Beis Hamikdash, and the One sitting on the Kes *(Throne)* will pitch the tent of His Mishkan over them.
16 They will hunger no more nor thirst nor shall the shemesh *(sun)* strike them nor any scorching heat, 17 Because the SEH, *(Lamb)*, at the center of the Kes *(Throne)*, will shepherd them and will lead them to the Makor Mayim Chayyim *(Fountain, source of Living Waters)*, and Hashem will wipe away every tear from their eynayim.

פון לעבן; און ה׳ וועט אפווישן יעדע טרער פון זייערע
zeiere fun trer yede opvishen vet Hashem un leben fun
their from tear every wipe will Hashem and life of

אויגן. (ישעיהו כה, ה.)
h chh Yeshayah oigen
5 25 Yeshayah eyes

ח און ווען ער האט געעפנט די זיבעטע חתימה, איז געווארן
gevoren iz chsime zibete di geefent hot er ven un
become it is seal seventh the opened had He when and

א שטילקייט אין הימל אן ערך א האלבע שעה. ב און איך
ich un sho halbe a erech an himel in shtilkeit a
I and hour half a about an heaven in silence a

האב געזען די זיבן מלאכים, וועלכע שטייען פאר ה׳ ; און
un Hashem far shteien velche malochim ziben di gezen hob
and Hashem before stood which angels seven the see did

עס איז זיי געגעבן געווארן זיבן שופרות.
shoifres ziben gevoren gegeben zei iz es
shofarot seven become given them is it

ג און אן אנדערער מלאך איז געקומען, און האט זיך
zich hot un gekumen iz malech anderer an un
himself did and come is angel other an and

אנידערגעשטעלט ביי דעם מזבח , האבנדיק א גאלדענע פייערפאן,
faierfan goldene a hobendik mizbeyech dem bai anidergeshtelt
fire pan golden a having altar the at stand up

און עס איז אים געגעבן געווארן קטורת א סך , כדי ער
er kedei sach a ktoires gevoren gegeben im iz es un
he so that many a incenses become given him is it and

זאל עס מקריב זיין מיט די תפילות פון אלע קדושים אויף
oif kedoishem ale fun tfiles di mit zain makrev es zol
upon saints all of prayers the with to do offer it shall

דעם גאלדענעם מזבח , וואס איז פאר דעם כסא הכבוד.
hakoved kisei dem far iz vos mizbeyech goldenem dem
glory throne of the before is which altar golden the

ד און דער רויך פון דעם קטורת, מיט די תפילות פון די
di fun tfiles di mit ktoires dem fun roich der un
the of prayers the with incense the of smoke the and

קדושים , איז ארויפגעשטיגן פאר ה׳ אויס דער האנט פון
fun hant der ois Hashem far aroifgeshtigen iz kedoishem
of hand the out of Hashem before ascended up is saints

דעם מלאך. ה און דער מלאך האט גענומען די פייערפאן, און זי
zi un faierfan di genumen hot malech der un malech dem
it and fire pan the take did angel the and angel the

8 And when the SEH, *(Lamb)*, opened the chotam hashevi'i *(seventh seal)*, there was silence in Shomayim about half an hour. 2 And I saw the shivat hamalachim *(seven angels)* who stand before Hashem, and there were given to them shivah shofarot. 3 And another malach came and stood at the Mizbe'ach *(altar)*, having a golden mikteret *(fire pan)*, and there was given to him much ketoret *(incense)* to offer with the tefillos *(prayers)* of all the Kedoshim at the golden Mizbe'ach before the Kes *(Throne)*. 4 And the smoke of the ketoret ascended with the tefillos of the Kedoshim out of the hand of the malach *(angel)* before Hashem. 5 And the malach has taken the mikteret and filled it from the eish *(fire)* of the Mizbe'ach *(altar)* and he threw it down to ha'aretz, and there were thunders and sounds and lightning and an earthquake.

אנגעפילט מיט פייער פון דעם מזבח , און עס אראפּגעװארפן
aropgevorfen es un mizbeyech dem fun faier mit ongefilt
throw down it and altar the from fire with filled

אויף דער ערד ; און עס זענען געקומען דונערן און קולות
koiles un dunern gekumen zenen es un erd der oif
voices and thunders come are there and earth the on

און בליצן און אן ערדציטערניש.
erdtsiternish an un blitsen un
earthquake an and flashes and

6 And the shivat hamalachim *(seven angels)* having the shiva shofarot prepared themselves that they might sound the shofarot.

ו און די זיבן מלאכים, װעלכע האבן געהאט די זיבן
ziben di gehat hoben velche malochim ziben di un
seven the had have which angels seven the and

שופרות, האבן זיך צוגעגרייט צום בלאזן . ז און דער
der un blozen tsum tsugegreit zich hoben shoifres
the and sounding to the prepare themselves did shofarot

7 And harishon sounded his shofar; and there came barad *(hail)* and eish *(fire)* having been mingled with dahm and it was thrown to ha'aretz, and a third of ha'aretz was burned up, and a third of the etzim *(trees)* was burned up and all green grass was burned up.

ערשטער האט געבלאזן, און עס איז געקומען האגל און פייער,
faier un hogel gekumen iz es un geblozen hot ershter
fire and hail come is there and sound did first

אויסגעמישט מיט בלוט, און איז געװארפן געװארן אויף דער ערד ;
erd der oif gevoren gevorfen iz un blut mit oisgemisht
earth the on become thrown is and blood with mingled

און א דריטל פון דער ערד איז פארברענט געװארן, און א דריטל
dritel a un gevoren farbrent iz erd der fun dritel a un
a third a and become burned is earth the of a third a and

פון די ביימער איז פארברענט געװארן, און יעדעס גרינע גרעזל איז
iz grezl grine yedes un gevoren farbrent iz beimer di fun
is grass green every and become burned is trees the of

פארברענט געװארן .
gevoren farbrent
become burned

8 And the malach hasheyni *(second angel)* sounded his shofar; and as it were a great mountain with eish *(fire)* burning was thrown into the yam *(sea)*, and a third of the yam became dahm, 9 And a third of the living yetzurim

ח און דער צװייטער מלאך האט געבלאזן, און עס איז געװען װי א
a vi geven iz es un geblozen hot malech tsveiter der un
a like was is it and sound did angel second the and

גרויסער פייער פלאמענדיקער בארג װאלט געװארפן געװארן אין
in gevoren gevorfen volt barg flamendiker faier groiser
in been thrown had mountain flaming fire great

ים אריין, און א דריטל פון דעם ים איז געװארן בלוט ; ט און א
a un blut gevoren iz yam dem fun dritel a un arain yam
a and blood become is sea the of a third a and into sea

hayam *(creatures of the sea)* died, and a third of the ships were destroyed.

דריטל פון די לעבעדיקע באשעפענישן אין ים איז אויסגעשטארבן;
oisgeshtorben iz yam in bashefenishn lebedike di fun dritel
died is sea in creatures the living the of a third

און א דריטל פון די שיפן איז צעשטערט געווארן.
gevoren tseshtert iz shifn di fun dritel a un
become destroyed is ships the of a third a and

10 And the malach hashlishi *(third angel)* sounded his shofar; and there fell out of Shomayim a kokhav gadol *(great star)* blazing as a torch and it fell on a third of the rivers and on the wells of mayim *(water)*. 11 And the name of the kokhav *(star)* is said to be "Wormwood," and a third of the mayim became bitter wormwood, and many of the Bnei Adam died from the mayim because the mayim were made bitter.

י און דער דריטער מלאך האט געבלאזן, און עס איז
iz es un geblozen hot malech driter der un
is there and sound did angel third the and

אראפגעפאלן פון הימל א גרויסער שטערן, פלאקערנדיק
flakerndik shteren groiser a himel fun aropgefalen
burning star very large a heaven from fall

ווי א פאקל, און איז געפאלן אויף א דריטל פון די טייכן
taichn di fun dritel a oif gefalen iz un fakel a vi
rivers the of a third a upon fell is and torch a like

און אויף די קוואלן וואסער; יא און דער נאמען פון דעם שטערן
shteren dem fun nomen der un vaser kvaln di oif un
star the of name the and water springs the on and

הייסט ווערמוט ; און א דריטל פון די וואסערן איז געווארן
gevoren iz vasern di fun dritel a un vermut heist
become is waters the of a third a and Wormwood is called

ווערמוט ; און א סך מענטשן זענען געשטארבן פון די
di fun geshtorben zenen mentshn sach a un vermut
the of died are men many a and Wormwood

וואסערן, ווייל זיי זענען געווען ביטער.
biter geven zenen zei vail vasern
bitter was are they because waters

12 And the malach harevi'i *(fourth angel)* sounded his shofar; and a third of the shemesh *(sun)* was struck and a third of the levanah *(moon)* and a third of the kokhavim *(stars)*, that a third of them might be darkened, and the yom *(day)* could not appear, and likewise the lailah *(night)*.

יב און דער פערטער מלאך האט געבלאזן, און א דריטל פון
fun dritel a un geblozen hot malech ferter der un
of a third a and sound did angel fourth the and

דער זון איז געפלאגט געווארן, און א דריטל פון דער לבנה,
levone der fun dritel a un gevoren geplogt iz zun der
moon the of a third a and become plagued is sun the

און א דריטל פון די שטערן, כדי א דריטל פון זיי זאל
zol zei fun dritel a kedei shteren di fun dritel a un
shall them of a third a so that stars the of a third a and

זיך פארפינסטערן , און דער טאג זאל נישט שיינען זיין דריט
drit zain shainen nisht zol tog der un farfinstern zich
third its to shine not shall day the and make darkened itself

חלק , און די נאכט אויך אזוי.
azoi oich nacht di un cheilek
so also night the and share

13 And I saw, and I heard one nesher *(eagle)* flying in midair, saying with a kol gadol *(loud voice)*, Oy, oy, oy to the ones dwelling on ha'aretz *(the earth)*, because of the remaining blasts of the shofar of the shloshet hamalachim *(three angels)* being about to sound.

יג און איך האב געזען, און געהערט אן אדלער, פליענדיק
fliendik odler an gehert un gezen hob ich un
flying eagle an heard and see did I and

אינמיטן הימל , זאגן מיט א הויך קול : וויי ! וויי !
vei vei kol hoich a mit zogen himel inmitn
woe woe voice loud a with saying heaven in the midst of

וויי צו די איינוואוינער אויף דער ערד , וועגן די איבריקע
ibrike di vegen erd der oif ainvoiner di tsu vei
other the about earth the upon inhabitants the to woe

קולות פון דעם שופר פון די דריי מלאכים , וועלכע וועלן נאך
noch velen velche malochim drai di fun shoifer dem fun koiles
yet will which angels three the of trumpet the of voices

בלאזן .
blozen
sounded

9 And the malach hachamishi *(fifth angel)* sounded his shofar; and I saw a kokhav *(star)* having fallen out of Shomayim to ha'aretz. And was given to it the mafte'ach *(key)* of the shaft of the Tehom *(Abyss)*.
2 And he opened the shaft of the Tehom *(Abyss)*, and smoke came up out of the shaft as smoke of a great furnace, and the shemesh *(sun)* was darkened and the air was darkened by the smoke of the shaft.
3 And out of the smoke came forth arbeh *(locusts)* to ha'aretz *(the earth)*, and samchut *(authority)* was given to them like the samchut of the akrabei ha'aretz

ט און דער פינפטער מלאך האט געבלאזן, און איך האב געזען
gezen hob ich un geblozen hot malech finfter der un
see did I and sound did angel the and

א שטערן אראפפאלן פון הימל אויף דער ערד ; און עס
es un erd der oif himel fun aropfalen shteren a
it and earth the on heaven from fall down star a

איז אים געגעבן געווארן דער שליסל פון דעם ברונעם פון אפגרונט.
opgrunt fun brunem dem fun shlisel der gevoren gegeben im iz
abyss of shaft the of key the become given him is

ב און ער האט אויפגעמאכט דעם ברונעם פון דעם אפגרונט; און
un opgrunt dem fun brunem dem oifgemacht hot er un
and abyss the of shaft the open up did he and

עס איז ארויפגעשטיגן א רויך אויס דעם ברונעם, ווי דער רויך
roich der vi brunem dem ois roich a aroifgeshtigen iz es
smoke the as shaft the out smoke a ascended is it

פון א געוואלטיקן קאלכאויוון; און די זון און די לופט זענען
zenen luft di un zun di un kalchoiven gevoltiken a fun
are air the and sun the and furnace immense a of

פארפינסטערט געווארן דורך דעם רויך פונם ברונעם. ג און פון
fun un brunem funem roich dem durch gevoren farfinstert
from and shaft of the smoke the by become darkened

דעם רויך זענען ארויסגעגאנגען היישעריקן אויף דער ערד ; און
un erd der oif heisherikn aroisgegangen zenen roich dem
and earth the on locusts going out are smoke the

עס איז זיי געגעבן געווארן מאכט, ווי די עקדישן פון דער
der fun ekdishn di vi macht gevoren gegeben zei iz es
the of scorpions the like power become given them is it

(scorpions of the earth).
4 And it was told them that they should not harm the grass of ha'aretz *(the earth)* nor any greenery nor any etz *(tree)*, except the Bnei Adam, all who do not have the chotam *(seal)* of Hashem on their metsakhim *(foreheads).*
5 And it was given to them that they should not kill them, but that they will be tormented chamishah chodashim *(five months).* Their torment is as the torment of an akrav when it stings a man. 6 And in those days Bnei Adam will seek Mavet *(Death)* and by no means will find it. And they will desire to die and Mavet flees from them.

7 And the appearances of the arbeh *(locusts)* were like susim *(horses)* having been prepared for milchamah *(war)*, and on the heads of them what looked like atarot *(diadems)* of zahav *(gold)* and the faces were like the faces of Bnei Adam. 8 And they had hair that looked like the hair of an isha *(a woman)*, and they had teeth that looked like the teeth

ערד האבן מאכט. ד און עס איז זיי אנגעזאגט געווארן, אז
az gevoren ongezogt zei iz es un macht hoben erd
that become told them is it and power have earth

זיי זאלן נישט שעדיקן דאס גראז פון דער ערד , נישט קיין
kein nisht erd der fun groz dos shediken nisht zolen zei
any not earth the of grass the harm not should they

שום גרינווארג, נישט קיין בוים, אחוץ יענע מענטשן, וועלכע
velche mentshn yene achuts boim kein nisht grinvarg shum
which men those except tree any not greenery in no way

האבן נישט ה׳ס חתימה אויף זייערע שטערנס . ה און עס איז
iz es un shterens zeiere oif chsime Hashems nisht hoben
is it and foreheads their on seal Hashem's not have

זיי געגעבן געווארן, אז זיי זאלן זיי נישט טייטן, נאר
nor teiten nisht zei zolen zei az gevoren gegeben zei
but kill not them should they that become granted them

פייניקן פינף חדשים לאנג; און זייער ווייטיק איז געווען ווי
vi geven iz veitik zeier un lang chadoshim finf painiken
like was is pain their and long months five to torment

דער ווייטיק פון אן עקדיש , ווען ער שטעכט א מענטשן. ו און אין
in un mentshn a shtecht er ven ekdish an fun veitik der
in and man a stings it when scorpion a of pain the

יענע טעג וועלן די מענטשן זוכן דעם טויט , און אים בשום
beshum im un toit dem zuchen mentshn di velen teg yene
never it and death the seek mankind the will days those

אופן נישט געפינען; און וועלן גלוסטן צו שטארבן, און דער טויט
toit der un shtarben tsu glusten velen un gefinen nisht oifen
death the and die to desire will and find not way

וועט פון זיי אנטלויפן. ז און דאס געשטאלט פון די היישעריקן
heisherikn di fun geshtalt dos un antloifen zei fun vet
locusts the of form the and flee them from will

איז געווען ענלעך צו פערד גרייט צו א מלחמה ; און אויף
oif un milchome a tsu greit ferd tsu enlech geven iz
on and war a to readied horses to similar was is

זייערע קעפ ווי קרוינען גלייך צו גאלד, און זייערע פנימער, ווי
vi penemer zeiere un gold tsu glaich kroinen vi kep zeiere
as faces their and gold to likened crowns as heads their

די פנימער פון מענטשן . ח און זיי האבן געהאט האר, ווי די
di vi hor gehat hoben zei un mentshn fun penemer di
the like hair have did they and mankind of faces the

האר פון פרויען , און די ציין זייערע זענען געווען ווי די ציין פון
fun tsein di vi geven zenen zeiere tsein di un froien fun hor
of teeth the as was are their teeth the and women of hair

of an aryeh *(lion)*, 9 and they had breastplates like iron breastplates and the sound of the wings of them was as the sound of many merkavot *(chariots)* with susim *(horses)* racing into the sadeh krav *(battlefield)*,
10 And they have tails like akrabim *(scorpions)*, with stingers, and the ko'ach *(power)* of them is in their tails to harm Bnei Adam chamishah chodashim *(five months)*.
11 They have over them a melech *(king)*, the malach *(angel)* of the Tehom *(Abyss)*, the name for him in Ivrit, "Abaddon," *(that is, Destruction)* and in Elliniki he has the name Apollyon *(that is, "Destroyer")*.
12 The Oy Echad *(the First Woe)* has passed. Hinei, yet comes two more woes after these things.

13 And the malach hashishi *(the sixth angel)* sounded his shofar. And I heard kol echad *(one voice)* from the four horns of the golden Mizbe'ach *(altar)* before Hashem,
14 saying to the malach hashishi, the one having

לייבן. ט און זיי האבן געהאט פאנצערס , ווי פאנצערס פון
leibn un zei hoben gehat pansters vi pansters fun
lions and they did have breastplates like breastplates of

אייזן; און דאס גערויש פון זייערע פליגל איז געווען ווי דאס גערויש
aizn un dos geroish fun zeiere fligel iz geven vi dos geroish
iron and the noise of their wings is was like the sound

פון רייטוועגן, בשעת א סך פערד לויפן אין א מלחמה .
fun raitvegn beshas a sach ferd loifen in a milchome
of chariots when a many horses running into a battle

י און זיי האבן וויידלען, ווי עקדישן און שטעכלקעס, און אין
un zei hoben veidlen vi ekdishn un shtechlkes un in
and they had tails like scorpions and barbs and in

זייערע וויידלען ליגט זייער מאכט, צו שעדיקן די מענטשן פינף
zeiere veidlen ligt zeier macht tsu shediken di mentshn finf
their tails lies their power to harm the mankind five

חדשים לאנג. יא זיי האבן איבער זיך א מלך , דעם
chadoshim lang zei hoben iber zich a Melech dem
months long they had over themselves a king the

מלאך פונם תהום; אויף לשון קודש הייסט ער אבדון , און
malech funem tehom oif loshen kodesh heist er Abaddon un
angel of the abyss on language holy calls he Abaddon and

אויף גריכיש האט ער דעם נאמען אפאליאן (פארדארבער).
oif Grichish hot er dem nomen Apolyon fardorber
in Greek has he the name Apollyon Destroyer

יב דער ערשטער ווי איז אריבער; אָט קומען נאך צווי ווייען
der ershter vei iz ariber ot kumen noch tsvei veyen
the first woe did pass here comes yet two woes

נאך דעם.
noch dem
after that

יג און דער זעקסטער מלאך האט געבלאזן, און איך האב געהערט
un der zekster malech hot geblozen un ich hob gehert
and the sixth angel did blow and I did hear

א קול פון די פיר הערנער פון דעם גאלדענעם מזבח ,
a kol fun di fir herner fun dem goldenem mizbeyech
a voice from the four horns of the golden altar

וואס שטייט פאר ה׳ , יד זאגנדיק צום זעקסטן מלאך,
vos shteit far Hashem zogendik tsum zekstn malech
which stands before Hashem saying to the sixth angel

וועלכער האט געהאט דעם שופר : בינד אויף די פיר מלאכים ,
velcher hot gehat dem shoifer bind oif di fir malochim
who did have the trumpet tie off the four angels

the shofar, Release the arba'at hamalachim *(the four angels)* having been bound at the great river, Euphrates. 15 And the arba'at hamalachim *(four angels)* were released, having been prepared for the sha'ah *(hour)* and the yom *(day)* and chodesh *(month)* and shanah *(year)*, that they should kill a third of Bnei Adam. 16 And the mispar *(number)* of tziveot haparashim *(troops of cavalry-men)* were twice ten thousand times ten thousand. I heard the mispar of them. 17 And thus I saw the susim *(horses)* in my chazon *(vision, revelation, prophecy)* and the riders on them, having breastplates fiery red and hyacinth blue and sulfur yellow, and the heads of the susim like heads of arayot *(lions)*, and from the mouths of them goes forth eish *(fire)* and smoke and gofrit *(sulfur)*. 18 From these shlosh hamakkot *(three plagues)* were killed a third of Bnei Adam, by the eish *(fire)* and the smoke and the gofrit *(sulfur)* coming out of the

וואס זענען געבונדן ביים גרויסן טייך פרת . טו און עס
es un Euphrates taich groisn baim gebunden zenen vos
there and Euphrates river great by the bound are who

זענען אויפגעבונדן געווארן די פיר מלאכים , וואס זענען צוגעגרייט
tsugegreit zenen vos malochim fir di gevoren oifgebunden zenen
prepared are who angels four the become released are

געווארן צו דער שעה און טאג און חודש און יאר , כדי
kedei yor un choidesh un tog un sho der tsu gevoren
so that years and month and day and hour the to become

זיי זאלן אומברענגען א דריטל פון די מענטשן . טז און
un mentshn di fun dritel a umbrengen zolen zei
and mankind the of a third a destroy should they

די צאל פון די חילות רייטער איז געווען צווײמאל
tsveimol geven iz raiter chayoles di fun tsol di
two times was is horsemen armies the of number the

צענטויזנט מאל צען טויזנט ; איך האב געהערט זייער
zeier gehert hob ich toizent tsen mol tsentoiznt
their hear did I thousand ten times ten thousand

צאל . יז און אזוי אָ האב איך געזען אין דעם חיזיון די פערד ,
ferd di chizoyen dem in gezen ich hob o azoi un tsol
horses the vision the in see I did o so and number

און די , וואס זענען געזעסן אויף זיי , האבן געהאט פאנצערס
pansters gehat hoben zei oif gezesen zenen vos di un
breastplates have did them on sitting are who the and

פייער רויטע און תכלת-בלא און שוועבל געלבען; און די קעפ
kep di un gelben shvebl un tcheiles-blo un roite faier
heads the and yellow sulfur and sky blue-blue and red fire

פון די פערד זענען געווען ווי קעפ פון לייבן, און אויס זייערע
zeiere ois un leibn fun kep vi geven zenen ferd di fun
their out of and lions of heads like was are horses the of

מיילער גייט ארויס פייער און רויך און שוועבל. יח דורך די
di durch shvebl un roich un faier arois geit meiler
the by sulfur and smoke and fire out goes mouths

דריי מגפות איז אומגעקומען א דריטל פון די מענטשן , פון
fun mentshn di fun dritel a umgekumen iz mageyfus drai
from mankind the of third a destroyed is plagues three

דעם פייער און דעם רויך און דעם שוועבל, וואס גייען ארויס
arois geien vos shvebl dem un roich dem un faier dem
out go which sulfur the and smoke the and fire the

פון זייערע מיילער . יט ווארום די מאכט פון די פערד ליגט
ligt ferd di fun macht di vorem meiler zeiere fun
lies horses the of power the because mouths their from

mouth of them. [19] For the ko'ach *(power)* of the susim *(horses)* is in their mouths and in their tails, for their tails are like nechashim *(serpents)*, having heads, and with them they inflict harm.

[20] And the rest of the Bnei Adam, the ones not killed by these makkot *(plagues)*, did not make teshuva and turn from the ma'asim *(deeds)* of their hands or forsake worship of shedim *(demons)* and the itztzavim *(idols, images, tzelamim)*, those of gold and of silver and of bronze and of stone and of wood, which neither are able to see nor to hear nor to walk. [21] And they did not make teshuva *(repentance, turning from sin to G-d)* of the retzichot *(murders)* of them nor of the kishufim *(sorceries)* of them nor of the zenunim *(fornication)* of them nor of the gneyvot *(thefts)* of them.

10 And I saw another strong malach descending and coming down out of Shomayim, having been

אין זייער מויל און אין זייערע ווידלען; ווייל זייערע ווידלען
veidlen zeiere vail veidlen zeiere in un moil zeier in
tails their because tails their in and mouth their in

זענען גלייך צו שלאנגען, און האבן קעפ ; און מיט די דאזיקע
dozike di mit un kep hoben un shlangen tsu glaich zenen
these the with and heads have and snakes to likened are

טאן זיי שאדן . [כ] און די איבריקע מענטשן , וועלכע זענען
zenen velche mentshn ibrike di un shoden zei ton
did which mankind remaining the and harm they do

נישט אומגעקומען אין די דאזיקע מגפות , האבן נישט תשובה
tshuve nisht hoben mageyfus dozike di in umgekumen nisht
repentance not have plagues these the in perish not

געטאן פון די מעשים פון זייערע הענט , אז זיי זאלן
zolen zei az hent zeiere fun maisim di fun geton
should they that hands their of deeds the from done

זיך נישט בוקן צו טייוולאנים, און
un taivlanim tsu buken nisht zich
and demons to prostrate oneself before not themselves

אפג-טער פון גאלד און זילבער און קופער און שטיין און האלץ,
holts un shtein un kuper un zilber un gold fun opg-ter
wood and stone and copper and silver and gold of idols

וואס קענען נישט זען, נישט הערן, נישט ארומגיין ; [כא] און האבן
hoben un arumgein nisht heren nisht zen nisht kenen vos
have and go around not hear not see not can which

נישט תשובה געטאן פון זייערע רציחות , נישט פון זייערע
zeiere fun nisht retsichus zeiere fun geton tshuve nisht
their from not murder their from done repentance not

כשופים, נישט פון זייער זנות , נישט פון זייערע גנבות .
ganeivus zeiere fun nisht zoines zeier fun nisht kishufim
thievery their from not fornication their from not spell

י און איך האב געזען אן אנדערן געוואלטיקן מלאך אראפנידערן
aropnideren malech gevoltiken andern an gezen hob ich un
descend angel mighty other an see did I and

פון הימל , איינגעהילט אין א וואלקן; און דער רעגנבויגן איז
iz regenboigen der un volken a in aingehilt himel fun
is rainbow the and cloud a in enveloped heaven from

געווען איבער זיין קאפ, און זיין פנים איז געווען ווי די זון , און
un zun di vi geven iz ponem zain un kop zain iber geven
and sun the like was is face his and head his over was

wrapped in an anan *(cloud)*, and the keshet be'anan *(rainbow)* was over his rosh *(head)* and the face of him was as the shemesh *(sun)* and the feet of him as pillars of eish *(fire)*,
2 And he had in his hand a sefer katan *(small book)* which had been opened and he placed his ragel hayemanit *(right foot)* on the yam *(sea)*, and the smolit *(left)* on ha'aretz *(the earth)*, 3 And he cried with a kol gadol *(loud voice)* as an aryeh *(lion)* roars. And when he shouted, the shivat hare'amim *(seven thunders)* reverberated.
4 And when the shivat hare'amim *(seven thunders)* spoke, I was about to write, and I heard a kol *(voice)* from Shomayim, saying, Put a chotam *(seal)* on [the sod, the secret of] what the shivat hare'amim *(seven thunders)* have spoken, and seal it up, and do not write,
5 And the malach, whom I saw having taken his stand on the yam *(sea)* and on ha'aretz *(the earth)*, lifted his yamin *(right hand)* to Shomayim, 6 And made shevu'ah *(oath)* by the

זיינע פיס, ווי זיילן פייער; ב און אין זיין האנט האט ער געהאט
zaine fis vi zailn faier un in zain hant hot er gehat
his feet like pillars of fire and in his hand did he have

א קליין אפן ספר; און האט געשטעלט זיין רעכטן פוס אויפן
a klein ofen seifer un hot geshtelt zain rechtn fus oifen
a small open sefer and did put his right foot on the

ים , און דעם לינקן אויף דער יבשה ; ג און האט א געשריי געטאן
yam un dem linkn oif der yaboshe un hot a geshrei geton
sea and the left on the dry land and had a shout done

מיט א הויך קול , אזוי א לייב ברומט; און ווען ער האט
mit a hoich kol azoivi a leib brumt un ven er hot
with a loud voice as it were a lion roars and when he did

געהאט געשריגן, האבן די זיבן דונערן גערעדט מיט זייערע
gehat geshrigen hoben di ziben dunern geredt mit zeiere
had shouted did the seven thunders speak with their

קולות . ד און ווען די זיבן דונערן האבן געהאט גערעדט,
koiles un ven di ziben dunern hoben gehat geredt
rumblings and when the seven thunders had had spoken

האב איך געוואלט שרייבן ; און האב געהערט א קול פון הימל
hob ich gevolt shraiben un hob gehert a kol fun himel
did I want to write and did hear a voice of heaven

זאגן : פארחתמע וואס די זיבן דונערן האבן גערעדט, און
zogen farchasme vos di ziben dunern hoben geredt un
say seal up what the seven thunders have spoken and

שרייב עס נישט. ה און דער מלאך, וועלכן איך האב געזען שטיין
shraib es nisht un der malech velchen ich hob gezen shtein
write it not and the angel whom I had seen standing

אויפן ים און אויף דער יבשה , האט אויפגעהויבן זיין רעכטע
oifen yam un oif der yaboshe hot oifgehoiben zain rechte
on the sea and on the dry land did hold up his right

האנט צום הימל , ו און געשוואוירן ביי דעם , וועלכער לעבט
hant tsum himel un geshvoren bai dem velcher lebt
hand to the heaven and swore by the One Who lives

לעלמי עולמים , וועלכער האט באשאפן דעם הימל און וואס
lelmi olamim velcher hot bashafen dem himel un vos
forever and ever Who did create the heaven and what

עס געפינט זיך דערין , און די ערד און וואס עס איז אויף איר,
es gefint zich derin un di erd un vos es iz oif ir
is found self therein and the earth and what it is on it

און דעם ים און וואס עס געפינט זיך אין אים, אז עס וועט מער
un dem yam un vos es gefint zich in im az es vet mer
and the sea and what is finds self in it that it will more

One who lives l'Olelamei Olamim *(forever and ever)* whose "barah" *(created)* the Shomayim and the things in it and ha'aretz and the things in it and the yam and the things in it — that there would be no od zman *(more time)*. 7 But in the days of the sounding of the shofar by the malach hashevi'i *(the seventh angel)*, when he is about to blow the shofar, also then the raz *(mystery)* of Hashem would be brought to an end, as he proclaimed to his avadim *(servants)*, the Nevi'im *(prophets)*.

8 And the kol *(voice)* which I heard from Shomayim was again speaking with me and saying, Go, take the sefer which is opened in the hand of the malach who has taken his stand on the yam *(sea)* and on the ha'aretz *(the earth)*. 9 And I went to the malach, telling him to give me the sefer katan *(small book)* and he says to me, Take and eat it, and it will make your stomach bitter, but in your mouth it will be sweet

נישט זיין קיין צייט; ז נאר אין די טעג פון דעם קול פון דעם
dem fun kol dem fun teg di in nor tsait kein zain nisht
the of voice the of days the in but time any be not

זיבעטן מלאך, ווען ער וועט בלאזן , וועט פארענדיקט ווערן
veren farendikt vet blozen vet er ven malech zibetn
be completed will be sounding will he when angel seventh

דער סוד פון ה׳ , ווי ער האט מבשר געווען צו זיינע
zaine tsu geven mevaser hot er vi Hashem fun sod der
His to was herald did He just as Hashem of mystery the

קנעכט, די נביאים . (דניאל יב, ו-ז.) ח און דאס קול , וואס
vos kol dos un u-z ib Daniel neviim di knecht
which voice that and 6-7 12 Daniel prophets the slaves

איך האב געהערט פון הימל , האט ווידער גערעדט מיט מיר, און
un mir mit geredt vider hot himel fun gehert hob ich
and me with speak again did heaven from heard have I

געזאגט: גיי, נעם דאס אפענע ספר פון דער האנט פון דעם מלאך,
malech dem fun hant der fun seifer ofene dos nem gei gezogt
angel the of hand the from sefer open the take go said

וועלכער שטייט אויפן ים און אויף דער יבשה . ט און איך בין
bin ich un yaboshe der oif un yam oifen shteit velcher
did I and dry land the on and sea on the stands who

אהינגעגאנגען צום מלאך, און האב צו אים געזאגט: גיב מיר
mir gib gezogt im tsu hob un malech tsum ahingegangen
we give say him to did and angel to the go there

דאס ספר. און ער האט צו מיר געזאגט: נעם און עס עס אויף;
oif es es un nem gezogt mir tsu hot er un seifer dos
up eat it and take say me to did he and sefer the

און עס וועט דיר ביטער מאכן אין בויך , נאר אין דיין מויל
moil dain in nor boich in machen biter dir vet es un
mouth your in but stomach in make bitter you will it and

וועט עס זיין זיס ווי האניק. (יחזקאל ב, ט; ג, ג.) י און איך האב
hob ich un g g t b Yechezkel honik vi zis zain es vet
have I and 3 3 9 2 Ezekiel honey as sweet be it will

גענומען דאס ספר אויס דער האנט פון דעם מלאך, און האב
hob un malech dem fun hant der ois seifer dos genumen
have and angel the of hand the out of sefer the taken

עס אויפגעגעסן; און עס איז געווען אין מיין מויל אזוי זיס ,
zis azoi moil main in geven iz es un oifgegesen es
sweet so mouth my in was is it and consumed it

ווי האניק, און ווען איך האב עס אויפגעגעסן, איז מיר געווארן
gevoren mir iz oifgegesen es hob ich ven un honik vi
become me is consumed it have I when and honey as

as devash *(honey).* 10 And
I took the sefer katan
out of the hand of the
malach and ate it, and it
was in my mouth as sweet
as devash *(honey)*, but,
when I ate, my stomach
was made bitter. 11 And
they say to me, You must
speak devarim hanevu'ah
(words of prophecy) again,
about haumim *(peoples)*
and Goyim *(Nations)* and
leshonot *(tongues)* and
many melachim *(kings)*.

11 And a measuring
rod like a staff
was given to me, saying,
Come and measure the
Beis Hamikdash of Hashem
and the Mizbe'ach *(altar)*
and the ones worshiping
there. 2 But do not measure
the outer court of the Beis
Hamikdash; leave that
out, and measure it not,
for it was given over
to the Goyim, and the
Ir HaKodesh they will
trample upon arba'im
and shenayim chodashim.
3 And I will give to my
Sh'ney HaEdim *(Two
Witnesses)* and they will
speak divrei haNevu'ah
(words of prophecy) one

ביטער אין בויך . יא און מען האט מיר געזאגט: דו מוזט
muzt du gezogt mir hot men un boich in biter
must you said to me was it and stomach in bitter

ווידער נבואות זאגן איבער א סך פעלקער און אומות און
un umes un felker sach a iber zogen nevues vider
and peoples and nations many a over say prophecies again

לשונות און מלכים .
melachim un leshoines
kings and tongues

יא

און מען האט מיר געגעבן א טראשטשינע, גלייך צו
tsu glaich troshtshine a gegeben mir hot men un
to likened reed a given to me was it and

א מאסשטאב ; און מיר געזאגט: שטיי אויף, און
un oif shtei gezogt mir un mosshtab a
and up stand said to me and scale.standard a

מעסט דעם היכל פון ה׳ , און דעם מזבח , און
un mizbeyech dem un Hashem fun Heichal dem mest
and altar the and Hashem of Heikhal the measure

די , וועלכע בוקן זיך דרינען . ב און דעם חצר
chatser dem un drinen zich buken velche di
courtyard the and therein oneself prostrate which those

אין דרויסן פונם היכל זאלסטו אויסלאזן, און אים נישט
nisht im un oislozen zolstu Heichal funem droisen in
not it and leave out shall you Heikhal of the outside in

מעסטן , ווייל ער איז געגעבן געווארן צו די גוים ; און
un Goyim di tsu gevoren gegeben iz er vail mesten
and non-Jews the to become given is it because measure

די הייליקע שטאט וועלן זיי צעטרעטן צוויי און פערציק חדשים
chadoshim fertsik un tsvei tsetreten zei velen shtot heilike di
months forty and two trample they will city holy the

לאנג. ג און איך וועל געבן מיינע צוויי עדות , און זיי וועלן
velen zei un eides tsvei maine geben vel ich un lang
will they and witnesses two my give will I and long

thousand two hundred and sixty days, having been clothed in sakkim *(sackcloth).*

4 These are the two olive trees and the two menorot standing before the Adon kol ha'aretz.
5 And if anyone wants to harm them, eish *(fire)* comes out of their mouth and destroys their oyevim *(enemies)*; and if anyone wants to harm them, it is necessary for him to be killed like
this. 6 These have the samchut *(authority)* to shut Shomayim, that no geshem *(rain)* may fall during the days of their nevu'ah *(prophecy)*. And samchut *(authority)* they have over the waters to turn them into dahm and to strike ha'aretz with makkot *(plagues)* of every kind, as often as they want.
7 And when they complete the edut *(testimony)* of them, the Chayyah *(Beast, Anti-Moshiach)* coming up from the Tehom *(Abyss)* will make war with them and will conquer them and will kill them. 8 And
the NEVELAH *(corpse)* of

נבואות זאגן טויזנט צוויי הונדערט און זעכציק טעג
teg zechtsik un hundert tsvei toizent zogen nevues
days sixty and hundred two one thousand say prophecies

לאנג, אנגעטאן אין זעק . ד די דאזיקע זענען די צוויי
tsvei di zenen dozike di zek in ongeton lang
two the are these the sackclothes in clothed long

איילבערטביימער און די צוויי מנורות , וואס שטייען פאר
far shteien vos menoyrus tsvei di un eilbertbeimer
before stand which lampstands two the and olive trees

דעם רבונו של עולם . ה און אויב עמיצער וויל זיי שאדן
shoden zei vil emitser oib un oilem shel Rabeinu dem
harm them wants anyone if and the world of Lord the

טאן , גייט ארויס א פייער פון זייער מויל און פארצערט זייערע
zeiere fartsert un moil zeier fun faier a arois geit ton
their devours and mouth their from fire a out goes to do

שונאים ; און אויב עמיצער וועט זיי וועלן שאדן טאן , מוז ער
er muz ton shoden velen zei vet emitser oib un sonim
he must to do harm want them will anyone if and enemies

אָט אזוי אומקומען. ו די דאזיקע האבן די מאכט צו פארשליסן
farshlisen tsu macht di hoben dozike di umkumen azoi ot
shut to power the have these the perish so just

דעם הימל , כדי עס זאל נישט פאלן קיין רעגן אין די טעג
teg di in regen kein falen nisht zol es kedei himel dem
days the in rain any fall not shall it so that heaven the

פון זייער נבואה ; און האבן מאכט איבער די וואסערן, צו
tsu vasern di iber macht hoben un nevue zeier fun
to waters the over power have and prophecy their of

פארקערן זיי צו בלוט , און צו שלאגן די ערד מיט יעדער
yeder mit erd di shlogen tsu un blut tsu zei farkern
every with earth the strike to and blood to them turn

פלאג , ווי אפט זיי ווילן נאר. ז און ווען זיי וועלן פארענדיקן
farendiken velen zei ven un nor vilen zei oft vi plog
finish will they when and but want they often as plague

זייער עדות זאגן , וועט די חיה , וואס קומט ארויף אויס דעם
dem ois aroif kumt vos chaye di vet zogen eides zeier
the out of up comes who beast the will say witness their

תהום, מלחמה האלטן מיט זיי , און זיי מנצח זיין ,
zain menatseyech zei un zei mit halten milchome tehom
do overcome them and them with wages war abyss

און זיי טייטן. ח און זייערע לייבער וועלן ליגן אויף דער גאס
gas der oif ligen velen laiber zeiere un teiten zei un
street the on be lying will bodies their and kill them and

them will be on the rekhov *(street)* of the Ir Hagadol, which, spiritually, is called S'dom and Mitzrayim *(Egypt)*, where also the Adon of them was pierced on the etz. 9 And some of haummim *(the peoples)* and shevatim *(tribes)* and leshonot *(languages)* and Goyim *(Nations)* see the NEVELAH of them for shloshah and a half yamim and the NEVELAH of them they do not permit to be put into a kever *(tomb)*. 10 And the ones dwelling on ha'aretz *(the earth)* rejoice with great simcha *(joy)* over them and make merry and they will send matanot *(gifts)* to one another, because these two nevi'im *(prophets)* tormented the ones dwelling on ha'aretz *(the earth)*. 11 And after the shloshah *(three)* and a half yamim *(days)*, a Ruach of Chayyim from Hashem entered into them, and they stood up upon their feet, and pachad gadol *(great terror)* fell upon the ones seeing them. 12 And they heard a kol gadol *(loud voice)* out of

פון דער גרויסער שטאט, וואס , רוחניותדיק גערעדט , הייסט
heist geredt ruchniesdik vos shtot groiser der fun
is called speaking spiritually which city great the of

סדום און מצרים , וואו אויך זייער האר איז אויפגעהאנגען
oifgehongen iz Har zeier oich vu Mitsrayim un Sodom
hung up is L-rd their also where Egypt and Sodom

אויף דער בוים געווארן. ט און (לייט) פון פעלקער און שבטים
shvotim un felker fun lait un gevoren boim der oif
tribes and nations of people and become tree the on

און לשונות און אומות קוקן אויף זייערע גופים דריי
drai gufim zeiere oif kuken umes un leshoines un
three dead bodies their on look peoples and tongues and

מיט א האלבן טאג לאנג, און דערלאזן נישט, אז מען זאל לייגן
leigen zol men az nisht derlozen un lang tog halbn a mit
put shall they that not permit and long days half a and

זייערע גופים אין א קבר אריין. י און די איינוואוינער אויף
oif ainvoiner di un arain keyver a in gufim zeiere
on inhabitants the and into tomb a in dead bodies their

דער ערד פרייען זיך איבער זיי , און זענען זיך
zich zenen un zei iber zich freien erd der
themselves are and them over themselves rejoice earth the

משמח ; און וועלן זיך שיקן מתנות איינער דעם
dem einer matonus shiken zich velen un mesameyech
the one gifts send themselves will and making joyful

אנדערן; ווייל די דאזיקע צוויי נביאים האבן געפייניקט די
di gepainikt hoben neviim tsvei dozike di vail andern
the tormented have prophets two these the because other

איינוואוינער אויף דער ערד . יא און נאך דריי און א האלבן טאג
tog halbn a un drai noch un erd der oif ainvoiner
days half a and three after and earth the on inhabitants

איז אריינגעגאנגען אין זיי א גייסט פון לעבן פון ה׳ , און
un Hashem fun leben fun gaist a zei in araingegangen iz
and Hashem of life of spirit a them in entered is

זיי האבן זיך געשטעלט אויף זייערע פיס; און א גרויסע מורא איז
iz moire groise a un fis zeiere oif geshtelt zich hoben zei
did fear great a and feet their up stand self have they

געפאלן אויף די , וואס האבן זיי געזען. יב און האבן געהערט א
a gehert hoben un gezen zei hoben vos di oif gefalen
a hear did and see them did who the on fall

הויך קול פון הימל זאגן צו זיי : קומט ארויף אהער! און
un aher aroif kumt zei tsu zogen himel fun kol hoich
and here up come them to say heaven from voice loud

Shomayim saying to them, "Come up here!" And they went up into Shomayim in the anan *(cloud)*, and their oyevim *(enemies)* saw them. 13 And in that hour occurred a great earthquake and the tenth part of the city fell and there were killed in the earthquake shivat alafim *(seven thousand)*, and the rest became afraid and gave kavod *(glory)* to Elohei HaShomayim.

זיי זענען ארויפגעגאנגען אין הימל אריין אין א וואלקן; און זייערע
zeiere un volken a in arain himel in aroifgegangen zenen zei
their and cloud a in into heaven in go up did they

שונאים האבן זיי געזען. יג און אין יענער שעה איז געווארן א
a gevoren iz sho yener in un gezen zei hoben sonim
a was is hour that in and see them did enemies

גרויסע ערדציטערניש, און א צענטל פון דער שטאט איז איינגעפאלן;
aingefalen iz shtot der fun tsentl a un erdtsiternish groise
fall in is city the of tenth a and earthquake great

און אין דער ערדציטערניש זענען אומגעקומען זיבן טויזנט
toizent ziben umgekumen zenen erdtsiternish der in un
thousand seven perish did earthquake the in and

מענטשן; און די איבריקע זענען פול געווארן מיט מורא, און
un moire mit gevoren ful zenen ibrike di un mentshn
and fear with become full are remaining the and people

האבן אפגעגעבן כבוד צום ג-ט פון הימל.
himel fun G-t tsum koved opgegeben hoben
heaven of G-d to the glory give did

14 The second woe passed. Hinei, the third woe is coming quickly.

יד דער צווייטער וויי איז אריבער; אָט קומט דער דריטער וויי
vei driter der kumt ot ariber iz vei tsveiter der
woe third the comes look pass did woe second the

אין גיכן.
gichn in
a short time in

15 And the malach hashevi'i *(the seventh angel)* sounded his shofar. And there were kolot gedolim *(loud voices)* in Shomayim, saying, The Malchut of the Olam Hazeh became the Malchut of Adoneinu and of His Moshiach, and He will reign l'Olemei Olamim. 16 And the esrim v'arba'ah Zekenim *(twenty-four Elders)*, sitting on their kisot before Hashem, fell on their

טו און דער זיבעטער מלאך האט געבלאזן; און עס זענען
zenen es un geblozen hot malech zibeter der un
did there and sound did angel seventh the and

געקומען הויכע קולות אין הימל, אזוי צו זאגן: דאס מלכות
Malchus dos zogen tsu azoi himel in koiles hoiche gekumen
kingdoms the say to so heaven in voices loud come

פון דער וועלט איז געווארן (דאס מלכות) פון אונדזער האר און
un Har undzer fun Malchus dos gevoren iz velt der fun
and L-rd our of kingdoms the become has world the of

פון זיין משיח; און ער וועט קעניגן לעלמי עולמים. (דניאל
Daniel olamim lelmi kenigen vet er un Moshiach zain fun
Daniel and ever forever reign will He and Moshiach His of

ז, יג-יד.) טז און די פיר און צוואנציק זקנים, וועלכע זיצן
zitsen velche zkeinem tsvantsik un fir di un ig-id z
sit which elders twenty and four the and 13-14 7

אויף זייערע טראנען פאר ה׳, זענען אנידערגעפאלן אויף
oif anidergefalen zenen Hashem far tronen zeiere oif
on fall down did Hashem before thrones their on

faces and worshiped Hashem, 17 Saying, "Modim Anachnu *(We give thanks)*, Adonoi Elokeinu, El Shaddai, the One who is and the One who was, because you have taken your oz gadol *(great power)* and reigned. 18 And the Goyim *(Nations)* raged. And your charon af *(burning wrath)* came, and the zman *(time)* for the Mesim to be judged and for giving the sachar *(reward)* to your avadim *(servants)*, the nevi'im *(prophets)* and the Kedoshim and the ones fearing ha-Shem of you, the ketanim *(small)* and the gedolim *(great)*, and for destroying the ones destroying ha'aretz *(the earth)*."

19 And the Heikhal of Hashem was opened in Shomayim, and the Aron HaBrit *(Ark of the Covenant)* of Hashem was seen in the Heikhal of Hashem. And there were flashes of lightning and kolot *(sounds)* and thunders and an earthquake and great barad *(hail)*.

זייערע פנימער און האבן זיך געבוקט צו
zeiere penemer un hoben zich gebukt tsu
their faces and did themselves before oneself prostrate to

ה׳ , יז און געזאגט: מיר דאנקען דיר, האר ג-ט, אלמעכטיקער,
Hashem un gezogt mir danken dir Har G-t Almechtiker
Hashem and said we thank you L-rd G-d Almighty

וועלכער ביסט און ביסט געווען; ווייל דו האסט גענומען דיין
velcher bist un bist geven vail du host genumen dain
who is and are was because you did take your

גרויסע ממשלה און קעניגסט. יח און די פעלקער זענען געווארן
groise memshole un kenigst di un felker zenen gevoren
great authority and rule and the nations did become

צארנדיק, און דיין צארן איז געקומען, און די צייט פון די
tsorendik un dain tsorn iz gekumen un di tsait fun di
furious and your wrath did come and the time of the

מתים , געמשפט צו ווערן , און צו געבן דעם שכר צו דיינע
meisim gemishpet tsu veren un tsu geben dem sachar tsu daine
dead judged to become and to give the reward to your

קנעכט די נביאים , און צו די קדושים , און די , וועלכע
knecht di neviim un tsu di kedoishem un di velche
slaves the prophets and to the saints and those which

פארכטן זיך פאר דיין נאמען , די קליינע און די גרויסע,
forchten zich far dain nomen di kleine un di groise
have fear self before Your Name of the small and the great

און צו פארדארבן די פארדארבער פון דער ערד .
un tsu fardarbn di fardorber fun der erd
and to destroy those destroyers of the earth

יט און עס האט זיך אויפגעמאכט דער היכל פון ה׳
un es hot zich oifgemacht der Heichal fun Hashem
and there has self open up the Heikhal of Hashem

אין הימל , און אין זיין היכל האט זיך באוויזן דער ארון
in himel un in zain Heichal hot zich bavizen der orn
in heaven and in His Heikhal has self appear the ark

הברית ; און עס זענען געקומען בליצן און קולות און
habris un es zenen gekumen blitsen un koiles un
of the covenant and there did come flashes and voices and

דונערן און אן ערדציטערניש און א געוואלדיקער האגל.
dunern un an erdtsiternish un a gevaldiker hogel
thunders and an earthquake and a immense hail

12 And an ot gadol
(miraculous sign)
was seen in Shomayim,
an ISHA having been
clothed with the shemesh
(sun), and the levanah
(moon) underneath the
feet of her, and on the
rosh of her an atarah
(diadem) of kokhavim
(stars) numbering Shneym
Asar *(Twelve)*, 2 And in her
womb having a YELED
(CHILD, Moshiach), and
she cries out, suffering
CHEVLEI and being in
pain to give birth. 3 And
another ot *(miraculous sign)*
was seen in Shomayim.
And hinei, a great red
Dragon NACHASH, having
sheva *(seven)* heads and
eser *(ten)* horns, and on the
heads of it sheva *(seven)*
ketarim *(crowns)*. 4 And
the tail of him drags down
a third of the kokhavim
(stars) of Shomayim and
threw them to ha'aretz
(the earth), and the Dragon
NACHASH was standing
before the ISHA *(Woman)*
who was about to give
birth, that when she gives
birth to the YELED *(CHILD,
Moshiach)* of her, he might
devour the YELED. 5 And
she gave birth to a BEN

יב און א גרויס מופת האט זיך באוויזן אין הימל : א
a himel in bavizen zich hot moifes grois a un
a heaven in appear self has portent great a and

פרוי געקליידט מיט דער זון , און די לבנה אונטער
unter levone di un zun der mit gekleidt froi
beneath moon the and sun the with dressed Woman

אירע פיס, און אויף איר קאפ א קרוין פון צוועלף שטערן; ב און
un shteren tsvelf fun kroin a kop ir oif un fis ire
and stars twelve of crown a head her on and feet her

זי איז מעוברת און שרייט פון ווייען און שמארצן
shmartsn un veyen fun shrait un muberes iz zi
pains and birth pain from is crying out and pregnant is she

(גייענדיק) צו קינד . ג און אן אנדערער צייכן האט זיך באוויזן אין
in bavizen zich hot tseichen anderer an un kind tsu geiendik
in appear self has sign other an and child to going

הימל ; און אָט א גרויסע שלאנג, פייער רויט, מיט זיבן קעפ
kep ziben mit roit faier shlang groise a ot un himel
heads seven with red fire snake great a here and heaven

און צען הערנער, און אויף די קעפ אירע זיבן דיאדעמען. ד און
un diademen ziben ire kep di oif un herner tsen un
and diadems seven its heads the on and horns ten and

איר ווידל ציט אראפ א דריט חלק פון די שטערן פון הימל ,
himel fun shteren di fun cheilek drit a arop tsit veidl ir
heaven of stars the of share third a down draws tail its

און האט זיי געשליידערט אויף דער ערד ; און די שלאנג האט
hot shlang di un erd der oif geshlaidert zei hot un
has snake the and earth the on flung them has and

זיך געשטעלט פאר דער פרוי , וועלכע האט געהאלטן
gehalten hot velche froi der far geshtelt zich
in the process was who woman the before stand self

ביים געבוירן , כדי ווען זי וועט האבן איר קינד , זאל
zol kind ir hoben vet zi ven kedei geboiren baim
shall child her have will she when so that giving birth on the

זי (די שלאנג) עס איינשלינגען. ה און זי האט געהאט א בן זכר ,
zachar ben a gehat hot zi un ainshlingen es shlang di zi
male son a have did it and devour it snake the it

וועלכער וועט הערשן איבער אלע פעלקער מיט אן אייזערנער רוט;
rut aizerner an mit felker ale iber hershen vet velcher
rod iron an with nations all over rule will who

(תהלים ב, ח-ט.) און איר קינד איז ארויפגעכאפט געווארן צו
tsu gevoren aroifgechapt iz kind ir un ch-t b Tehilim
to become caught up is child her and 8-9 2 Psalms

(SON, Moshiach), a zachar *(male)*, who is about to shepherd all the Goyim *(Nations)* with a shevet barzel *(scepter of iron)*, and the YELED of the ISHA was snatched up to Hashem and to his Kes *(Throne)*.
6 And the ISHA fled into the wilderness, where she has there a place having been prepared by Hashem, that there she can be nourished a thousand two hundred and sixty yamim *(days)*.
7 And there was milchamah *(war)* in Shomayim, Mikha'el and the malachim of him fought against the Dragon NACHASH; and the Dragon NACHASH and his malachim fought back.
8 But the Dragon NACHASH was not strong enough nor was any place found for them any longer in Shomayim. 9 And the great Dragon, that NACHASH HaKadmoni *(Ancient Serpent)* was thrown down, the one being called the Malshin *(Informer, Accuser)* and HaSatan, the one deceiving the whole

ה׳ און צו זיין כסא הכבוד . ו און די פרוי איז
iz froi di un hakoved kisei zain tsu un Hashem
is woman the and glory throne of His to and Hashem

אנטרונען אין דער מדבר אריין, וואו זי האט געהאט אן
an gehat hot zi vu arain midbar der in antrunen
a have did she where into wilderness the in fled

ארט צוגעגרייט פון ה׳ , כדי מען זאל זי דארט דערנערן
derneren dort zi zol men kedei Hashem fun tsugegreit ort
feed there she shall one so that Hashem by prepared place

טויזנט צוויי הונדערט און זעכציק טעג .
teg zechtsik un hundert tsvei toizent
days sixty and hundred two one thousand

ז און עס איז געווארן א מלחמה אין הימל : מיכאל און זיינע
zaine un Micha'el himel in milchome a gevoren iz es un
his and Michael heaven in war a became is it and

מלאכים האבן מלחמה געהאלטן מיט דער שלאנג; אויך די
di oich shlang der mit gehalten milchome hoben malochim
the also snake the with held war were at angels

שלאנג און אירע מלאכים האבן מלחמה געהאלטן; ח און האבן
hoben un gehalten milchome hoben malochim ire un shlang
have and held war have angels its and snake

נישט גובר געווען, און זייער ארט האט זיך מער נישט
nisht mer zich hot ort zeier un geven goiver nisht
not more self has place their and did overcome not

געפונען אין הימל . ט און די גרויסע שלאנג איז אראפגעווארפן
aropgevorfen iz shlang groise di un himel in gefunen
thrown down is snake great the and heaven in found

געווארן , דער נחש הקדמוני , וואס הייסט טייוול און
un taivl heist vos hakadmoni nachash der gevoren
and devil is called who the ancient Nachash the become

שטן , וועלכער האט פארפירט די גאנצע באוואוינטע וועלט; ער איז
iz er velt bavointe gantse di farfirt hot velcher Satan
is he world populated whole the misled has who Satan

אראפגעווארפן געווארן אויף דער ערד , און זיינע מלאכים זענען
zenen malochim zaine un erd der oif gevoren aropgevorfen
are angels his and earth the on become hurled down

inhabited world. He was thrown to ha'aretz *(the earth)* and the malachim of him were thrown down with him. [10] And I heard a kol gadol *(loud voice)* in Shomayim, saying, “Now has come the Yeshu'at Eloheinu and the Gevurah *(Power)* and the Malchut of Hashem Eloheinu and the memshalah *(government)* of his Moshiach, because the Malshin who is the accuser of our Achim b'Moshiach, the one accusing them before Hashem yomam valailah *(day and night)* was thrown down. [11] And they won the nitzachon *(victory)* over the Dragon NACHASH because of the dahm of the SEH *(Lamb)*, and because of the dvar of the eidushaft *(testimony)* of them and because they did not have ahavah for their neshamot unto Mavet and were willing to die al kiddush ha-Shem. [12] Therefore be glad, Shomayim, and the ones whose mishkan is there, but oy to ha'aretz *(the earth)* and to hayam *(the sea)*, because HaSatan came down to you, having great ka'as *(anger)*, having da'as that his time is short.”

אראפגעווארפן געווארן מיט אים. [י] און איך האב געהערט א הויך
hoich a gehert hob ich un im mit gevoren aropgevorfen
loud a heard have I and him with become hurled down

קול אין הימל זאגן: איצט איז געקומען די ישועה און די
di un yeshue di gekumen iz itst zogen himel in kol
the and redemption the come is now say heaven in voice

מאכט און דאס מלכות פון אונדזער ג-ט, און די ממשלה פון
fun memshole di un G-t undzer fun Malchus dos un macht
of rule the and G-d our of kingdom the and power

זיין משיח ; ווייל אראפגעווארפן איז געווארן דער קטיגור
kateiger der gevoren iz aropgevorfen vail Moshiach zain
accuser the become is hurled down because Moshiach His

פון אונדזערע ברידער, וועלכער האט זיי פארקלאגט פאר
far farklogt zei hot velcher brider undzere fun
before accused them has who brothers our of

אונדזער ג-ט טאג און נאכט. [יא] און זיי האבן אים מנצח
menatseyech im hoben zei un nacht un tog G-t undzer
overcome him did they and night and day G-d our

געווען דורך דעם בלוט פון דעם לעמעלע, און דורך דעם ווארט
vort dem durch un lemele dem fun blut dem durch geven
word the by and Lamb the of blood the by was

פון זייער עדות זאגן; און האבן נישט ליב געהאט זייער לעבן
leben zeier gehat lib nisht hoben un zogen eides zeier fun
life their had love not did and say witness their of

ביז צום טויט. [יב] צוליב דעם פריידט זיך , איר
ir zich freidt dem tsulib toit tsum biz
you yourselves rejoice this on account of death to the until

הימלען , און איר, וועלכע וואוינט אין זיי . ווי צו דער ערד
erd der tsu vei zei in voint velche ir un himlen
earth the to woe them in dwell who you and heavens

און צום ים ! ווייל דער טייוול האט אראפגענידערט צו אייך,
aich tsu aropgenidert hot taivl der vail yam tsum un
you to come down did devil the because sea to the and

האבנדיק א געוואלדיקן צארן , וויסנדיק , אז ער האט בלויז א
a bloiz hot er az visendik tsorn gevaldikn a hobendik
a only has he that knowing wrath immense an having

קליינע צייט.
tsait kleine
time little

13 And when the Dragon
NACHASH saw that he
was thrown down to
ha'aretz, he brought
redifah *(persecution)* on the
ISHA who gave birth to the
zachar. 14 And two wings of
the Nesher hagadol *(great
Eagle)* were given to the
ISHA that she might fly to
her place in the midbar,
where she is nourished
there for a time and times
and half a time, away
from the presence of the
NACHASH *(Serpent)*. 15 And
the NACHASH spewed
mayim *(water)* after the
ISHA from its mouth as
a river, that he might
make her carried away
by a river. 16 And ha'aretz
(the earth) aided the ISHA
and ha'aretz opened its
mouth and swallowed the
river which the Dragon
NACHASH spewed out
of its mouth. 17 And the
Dragon NACHASH had
great ka'as *(anger)* at the
ISHA and went away to
make milchamah with the
rest of her ZERA *(seed)*, the
ones keeping the mitzvot
of Hashem and having the
eidus *(testimony)*, of Rebbe,
Melech HaMoshiach.
18 And then the Dragon

NACHASH took his stand

יג און ווען די שלאנג האט געזען, אז זי איז אראפגעווארפן
aropgevorfen iz zi az gezen hot shlang di ven un
hurled down is it that see did serpent the when and

געווארן אויף דער ערד , האט זי פארפאלגט די פרוי , וועלכע
velche froi di farfolgt zi hot erd der oif gevoren
who woman the persecute it did earth the on become

האט געבוירן דעם זכר . יד און די צוויי פליגל פון דעם
dem fun fligel tsvei di un zachar dem geboiren hot
the of wings two the and male child the born has

גרויסן אדלער זענען געגעבן געווארן דער פרוי , כדי זי
zi kedei froi der gevoren gegeben zenen odler groisn
she so that Woman the become given are eagle great

זאל אוועקפליען אין דער מדבר אריין אויף איר ארט , וואו
vu ort ir oif arain midbar der in avekflien zol
where place her on into wilderness the in fly away shall

זי ווערט געשפייזט א צייט און צייטן און א האלבע צייט,
tsait halbe a un tsaitn un tsait a geshpaizt vert zi
time half a and times and time a fed becomes she

ווייט פון דעם פנים פון דער שלאנג . טו און די שלאנג האט
hot shlang di un shlang der fun ponem dem fun vait
has snake the and serpent the of face the from far

אויסגעשפיגן פון איר מויל הינטער דער פרוי וואסער, ווי א
a vi vaser froi der hinter moil ir fun oisgeshpigen
a like water Woman the behind mouth its from spit out

שטראם, כדי זי זאל מיטגעריסן ווערן פון דעם שטראם.
shtrom dem fun veren mitgerisen zol zi kedei shtrom
current the by be carried away shall she so that current

טז און די ערד איז געקומען דער פרוי צו הילף, און די ערד
erd di un hilf tsu froi der gekumen iz erd di un
earth the and help to Woman the come did earth the and

האט אויפגעמאכט איר מויל , און איינגעשלונגען דעם שטראם,
shtrom dem aingeshlungen un moil ir oifgemacht hot
current the swallowed up and mouth its open did

וואס די שלאנג האט אויסגעשפיגן פון איר מויל . יז און די
di un moil ir fun oisgeshpigen hot shlang di vos
the and mouth its of spit out did snake the which

שלאנג איז געווארן צארנדיק אויף דער פרוי , און איז אוועק
avek iz un froi der oif tsorendik gevoren iz shlang
went away is and Woman the over furious become is snake

מלחמה האלטן מיט די איבריקע פון איר זאמען, וואס היטן
hiten vos zomen ir fun ibrike di mit halten milchome
beware who seed her of remaining the with to wage war

on the seashore sand of the yam *(sea).*

אפ ה׳ס געבאטן און האבן דאס עדות פון
op Hashems geboten un hoben dos eides fun
up Hashem's commandments and hold the witness of

יהושען / ישוען .
*Yehoshuan Yeshuan**
Yehoshua Yeshua

יח און זי (די שלאנג) האט זיך געשטעלט אויף דעם זאמדביים
un zi di shlang hot zich geshtelt oif dem zamd baim
and it the snake has self stand on the sand by the

ים .
yam
sea

13 And I saw out of the yam *(sea)* a Chayyah *(Beast, Anti-Moshiach)* coming up, having eser *(ten)* karnayim *(horns)* and shiva *(seven)* heads and on the horns of it asarah *(ten)* diadems and on the heads of it there were names of Chillul Hashem gidufim *(blasphemies).* 2 And the Chayyah which I saw was like a namer and the feet of it as a dov and the mouth of it as the mouth of an aryeh and the Dragon NACHASH gave to the Chayyah its ko'ach and its Kes and its great samchut *(authority).* 3 And one of its roshim *(heads)* seemed to have received a mortal wound and to have been slain, and the wound causing its mavet was

יג און איך האב געזען א חיה ארויפשטייגן אויס דעם
un ich hob gezen a chaye aroifshtaigen ois dem
and I did see a Beast rising up out of the

ים , האבנדיק צען הערנער און זיבן קעפ , און אויף
yam hobendik tsen herner un ziben kep un oif
sea having ten horns and seven heads and on

אירע הערנער צען דיאדעמען, און אויף אירע קעפ נעמען פון
ire herner tsen diademen un oif ire kep nemen fun
its horns ten diadems and on its heads names of

לעסטערונג. ב און די חיה , וואס איך האב געזען, איז געווען
lesterung un di chaye vos ich hob gezen iz geven
blasphemy and the Beast which I did see is was

ענלעך צו א לעמפערט, און אירע פיס, ווי פון א בער, און איר
enlech tsu a lempert un ire fis vi fun a ber un ir
similar to a leopard and its feet like of a bear and its

מויל , ווי דאס מויל פון א לייב; און די שלאנג האט איר
moil vi dos moil fun a leib un di shlang hot ir
mouth like the mouth of a lion and the snake had it

געגעבן איר גבורה און איר טראן און גרויסע ממשלה . ג און
gegeben ir gevure un ir tron un groise memshole un
given its power and its throne and great authority and

איינער פון אירע קעפ , ווי פארוואונדעט צום טויט ; און איר
einer fun ire kep vi farvundet tsum toit un ir
one of its heads as wounded to the death and its

טויטלעכע מכה האט זיך אויסגעהיילט; און די גאנצע ערד
toitleche make hot zich oisgeheilt un di gantse erd
deathly wound has self healed and the whole earth

האט נאכגעקוקט מיט פארוואונדערונג אויף דער חיה ; ד און מען
hot nochgekukt mit farvunderung oif der chaye un men
did look after with wonder on the Beast and they

healed, and kol ha'aretz marveled, following after the Chayyah. 4 And they worshiped the Dragon NACHASH, because he gave his memshalah *(governing authority)* to the Chayyah, and they worshiped the Chayyah, saying, "Who is like the Chayyah?" and "Who is able to make war with it?"

5 And a PEH *(mouth)* was given to the Chayyah saying haughty words and Chillul Hashem gidufim *(blasphemies)*, and was given to it ko'ach to act for shnayim and arba'im *(two and forty)* chodashim *(months)*. 6 And it opened the PEH *(mouth)* of it in Chillul Hashem gidufim *(blasphemies)* against Hashem to blaspheme ha-Shem *(the Name)* of him and his Mishkan, that is, the ones tabernacling in Shomayim. 7 And was given to it to make milchamah *(war)* with the Kedoshim and to overcome the Kedoshim, and was given to it samchut *(authority)* over every shevet *(tribe)* and am *(people)* and lashon *(language)* and goy *(nation)*.

האט זיך געבוקט צו דער שלאנג, ווייל זי האט געגעבן
hot zich gebukt tsu der shlang vail zi hot gegeben
did themselves bowed to the snake because it had given

די ממשלה צו דער חיה ; אויך האט מען זיך געבוקט
di memshole tsu der chaye oich hot men zich gebukt
the authority to the Beast also did they themselves bow

צו דער חיה , אזוי צו זאגן : ווער איז גלייך צו דער חיה ? און
tsu der chaye azoi tsu zogen ver iz glaich tsu der chaye un
to the Beast so to say who is like to the Beast and

ווער קען מלחמה האלטן מיט איר? ה און עס איז איר געגעבן
ver ken milchome halten mit ir un es iz ir gegeben
who can war wage with it and there is it given

געווארן א מויל , וואס רעדט גרויסע זאכן און לעסטערונגען;
gevoren a moil vos redt groise zachn un lesterungen
become a mouth who speaks great things and blasphemies

און עס איז איר געגעבן געווארן מאכט צו טאן (אירע מעשים)
un es iz ir gegeben gevoren macht tsu ton ire maisim
and there is it given become power to do its deeds

צוויי און פערציק חדשים לאנג. ו און זי האט געעפנט איר מויל
tsvei un fertsik chadoshim lang un zi hot geefent ir moil
two and forty months long and it did open its mouth

צו לעסטערונגען אנטקעגן ה׳ , צו לעסטערן זיין נאמען
tsu lesterungen antkegen Hashem tsu lesteren zain nomen
to blaspheme against Hashem to blaspheme His of Name

און זיין משכן און די , וועלכע וואוינען אין הימל . ז און עס
un zain mshchn un di velche voinen in himel un es
and His Mishkan and the who dwell in heaven and there

איז איר געגעבן געווארן צו פירן א מלחמה קעגן די קדושים ,
iz ir gegeben gevoren tsu firen a milchome kegen di kedoishem
is it given become to lead a war against the saints

און זיי מנצח צו זיין; און עס איז איר געגעבן געווארן
un zei menatseyech tsu zain un es iz ir gegeben gevoren
and them conquer to be and there is it given become

ממשלה איבער יעדן שבט און פאלק און לשון און
memshole iber yedn sheyvet un folk un loshen un
authority over every tribe and people and language and

אומה . (דניאל ז, כא, כה.) ח און עס וועלן זיך בוקן
ume Daniel z cha chh un es velen zich buken
nation Daniel 7 21 25 and it will themselves bow

צו איר אלע איינוואוינער פון דער ערד , וועמעס נאמען איז נישט
tsu ir ale ainvoiner fun der erd vemes nomen iz nisht
to it all inhabitants of the earth whose name is not

8 And all the ones dwelling
on ha'aretz *(the earth)*
will worship the Chayyah
(Beast, Anti-Moshiach), all
the ones whose name
has not been written in
the Sefer HaChayyim of
the SEH *(Lamb)* having
been slain from lifnei
hivvased tevel *(before the
foundation of the world)*. 9 If
anyone has an ear let him
hear. 10 If anyone is to go
LA'SHVEE *(into captivity)*,
into LA'SHVEE *(captivity)*
he goes. If anyone is to be
killed by a cherev *(sword)*,
he by a cherev *(sword)* is
to be killed. Here is the
savlanut *(patient endurance)*
and the emunah *(faith)* of
the Kedoshim.

11 And I saw another
Chayyah *(Beast, the Navi
Sheker, the False Prophet)*
coming up out of ha'aretz
(the earth), and it had shtey
karnayim *(two horns)* like a
SEH, and it was speaking
like a Dragon NACHASH.
12 And all the samchut
(authority) of the Chayyah
harishonah *(the first
Beast, the Anti-Moshiach)*
it exercises on [the Anti-
Moshiach's] behalf, and it

פארשריבן אין דעם ספר החיים פון דעם לעמעלע, וואס איז
iz vos lemele dem fun hachayim seifer dem in farshriben
is who Lamb the of life book of the in written

געשחטן געווארן זינט בריאת העולם .
hooilem brias zint gevoren geshechten
of the world the creation since become ritually slaughtered

ט אויב עמיצער האט אן אויער, זאל ער הערן. י אויב איינער נעמט
nemt einer oib heren er zol oier an hot emitser oib
took one if hear him let ear an has anyone if

געפאנגען, וועט ער גיין אין געפאנגענשאפט; אויב איינער טייט מיט
mit teit einer oib gefangenshaft in gein er vet gefangen
with kills one if captivity in go he will captive

דער שווערד, מוז ער אליין געטייט ווערן מיט דער שווערד. דא
do shverd der mit veren geteit alein er muz shverd der
here sword the with be killed himself he must sword the

אָ איז די סבלנות און דער גלויבן פון
fun gloiben der un savlones di iz o
of Derech Hashem believe the and patient endurance the is o

די קדושים .
kedoishem di
saints the

יא און איך האב געזען אן אנדערע חיה ארויפשטייגן פון דער
der fun aroifshtaigen chaye andere an gezen hob ich un
the from rising up beast other an seen have I and

ערד ; און זי האט געהאט צוויי הערנער, ענלעך צום לעמעלע,
lemele tsum enlech herner tsvei gehat hot zi un erd
Lamb to the similar horns two have did it and earth

און גערעדט ווי א שלאנג. יב און עס האט אויסגענוצט
oisgenutst hot es un shlang a vi geredt un
utilize, make use of did it and snake a like speaking and

די גאנצע ממשלה פון דער ערשטער חיה פאר איר און
un ir far chaye ershter der fun memshole gantse di
and it before Beast first the of authority whole the

מאכט די ערד און די , וואס וואוינען אויף איר, אז זיי זאלן
zolen zei az ir oif voinen vos di un erd di macht
should they that it on dwell who the and earth the makes

זיך בוקן צו דער ערשטער חיה , וואס איר טויטלעכע
toitleche ir vos chaye ershter der tsu buken zich
deathly its who Beast first the to bow themselves

causes ha'aretz *(the earth)* and the ones dwelling on it to worship the Chayyah harishonah *(the first Beast)* whose wound of death was healed. 13 And it *(the Navi Sheker, the False Prophet)* does otot gedolim *(great signs)*, even making eish *(fire)* come down out of Shomayim to ha'aretz *(the earth)* before Bnei Adam.
14 And it leads kol ha'aretz *(all the earth)* into hona'ah *(deception)* because of the otot *(signs)* which were given to it to perform before the Chayyah *(Beast)*, telling the ones dwelling on ha'aretz *(the earth)* to make an Atzav *(idol, image, PESEL, graven image)* to the Chayyah *(Anti-Moshiach)* who has the wound of the cherev *(sword)* and yet came alive again.
15 And it was given to it to give breath to the Atzav *(idol, image, PESEL)* of the Chayyah *(Anti-Moshiach)* that the Atzav *(idol, image)* of the Chayyah might even speak and might cause that as many as would not worship the Atzav *(idol, image)* of the Chayyah *(Beast, Anti-Moshiach)* to

מכה האט זיך אויסגעהיילט. יג און טוט גרויסע מופתים , אז
az mofsim groise tut un oisgeheilt zich hot make
that wonders great does and healed self has wound

אפילו פייער פון הימל מאכט זי אראפנידערן אויף דער ערד
erd der oif aropnideren zi macht himel fun faier afile
earth the on descend it makes heaven of fire even

פאר די מענטשן. יד און פארפירט די איינוואוינער אויף דער
der oif ainvoiner di farfirt un mentshn di far
the on inhabitants the misleads and people the before

ערד דורך די מופתים , וואס זענען איר געגעבן געווארן
gevoren gegeben ir zenen vos mofsim di durch erd
become given to it were which wonders the through earth

צו טאן פאר דער חיה ; און זאגט צו די איינוואוינער אויף
oif ainvoiner di tsu zogt un chaye der far ton tsu
on inhabitants the to says and beast the before do to

דער ערד , אז זיי זאלן מאכן א בילד צו דער חיה ,
chaye der tsu bild a machen zolen zei az erd der
beast the to image a make should they that earth the

וואס האט די וואונד פון דער שווערד און איז (געבליבן)
gebliben iz un shverd der fun vund di hot vos
remained is and sword the from wound the has which

לעבן. טו און עס איז איר געגעבן געווארן אריינצוגעבן אטעם
otem araintsugeben gevoren gegeben ir iz es un leben
breath to infuse become given to it is there and alive

אין דעם בילד פון דער חיה , כדי דאס בילד פון דער חיה
chaye der fun bild dos kedei chaye der fun bild dem in
beast the of image the so that beast the of image the in

זאל אויך רעדן , און מאכן , אז אלע, וואס וועלן זיך
zich velen vos ale az machen un reden oich zol
themselves will who all that make and speak also shall

נישט בוקן צום בילד פון דער חיה , זאלן געטייט ווערן.
veren geteit zolen chaye der fun bild tsum buken nisht
be killed should beast the of image to the worship not

טז און זי מאכט אלעמען , די קליינע און די גרויסע, סאי די
di sai groise di un kleine di alemen macht zi un
the also great the and small the everyone makes it and

רייכע סאי די ארומע, סאי די פרייע סאי די קנעכט, אז זיי
zei az knecht di sai fraie di sai orume di sai raiche
they that slave the also free the also poor the and rich

זאלן זיך געבן א סימן אויף זייער רעכטער האנט אדער
oder hant rechter zeier oif simen a geben zich zolen
or hand right their on mark a give themselves shall

be killed and to die al kiddush ha-Shem. [16] And it causes all, the Ketanim *(small)* and the Gedolim *(great)*, both the oishir *(rich)* and aniyim *(poor)*, the bnei Chorin *(freedmen)* and avadim *(slaves)*, that to them should be given a tav *(mark)* on the yamin *(right hand)* and on the metsakh *(forehead)* of them, [17] And that no one should be able to buy or to sell except the one having the tav *(mark)*, the name of the Chayyah *(Beast, Anti-Moshiach)* or the number of its name. [18] Here is chochmah: the one having binah, let him do the gematria and get the mispar *(number)* of the Chayyah *(Anti-Moshiach)*, for it is the mispar *(number)* of a man, and the mispar of it is SHESH ME'OT V'SHISHIM VASHESH *(666)*.

14 And I looked, and, hinei, the SEH *(Lamb, Ex 12:3; Isa 53:7 Moshiach)* having taken his stand on Mount Tziyon and with him the 144,000 having ha-Shem of him and ha-Shem of

אויף זייער שטערן ; [יז] און אז קיינער זאל נישט קענען
oif zeier shteren un az keiner zol nisht kenen
on their forehead and that anyone shall not be able to

קויפן אדער פארקויפן, אויב ער האט נישט דעם סימן , דעם נאמען
koifen oder farkoifen oib er hot nisht dem simen dem nomen
buy or sell if he has not the mark the name

פון דער חיה , אדער די צאל פון איר נאמען. [יח] דא איז די
fun der chaye oder di tsol fun ir nomen do iz di
of the Beast or the number of its name here is the

חכמה . ווער עס האט פארשטאנד , דער זאל בארעכענען
chochme ver es hot farshtand der zol barechenen
wisdom who it has understanding this one shall calculate

די צאל פון דער חיה ; ווארום עס איז די צאל פון א
di tsol fun der chaye vorem es iz di tsol fun a
the number of the Beast because it is the number of a

מענטשן; און איר צאל איז זעקס הונדערט זעקס און זעכציק.
mentshn un ir tsol iz zeks hundert zeks un zechtsik
man and its number is six hundred six and sixty

יד און איך האב געזען, און אָט דאס לעמעלע איז געשטאנען
un ich hob gezen un ot dos lemele iz geshtanen
and I did see and here the Lamb is standing

אויף דעם הר ציון , און מיט אים הונדערט פיר
oif dem Har Tsien un mit im hundert fir
on the Mount of Zion and with him hundred four

און פערציק טויזנט , וועלכע האבן געהאט זיין נאמען און
un fertsik toizent velche hoben gehat zain nomen un
and forty thousand who did have His Name of and

זיין פאטערס נאמען אויפגעשריבן אויף זייערע שטערנס . [ב] און
zain Foters nomen oifgeshriben oif zeiere shterens un
his Father's Name of inscribed on their foreheads and

HaAv of him which had been written on their metsakhim *(foreheads).*
2 And I heard a sound out of Shomayim as a sound of mayim rabbim *(many waters)* and as a sound of ra'am gadol *(loud thunder)*, and the sound which I heard was as of players of the nevel playing on their nevalim *(harps).* 3 And they sing, as it were, a Shir Chadash *(New Song)* before the Kes *(Throne)* and before the Arbah Chayyot *(four living beings)* and before the Zekenim *(Elders)*, and no one was being able to learn the Shir *(Song)* except the 144,000, the ones for whom the Geulah price had been paid for their redemption, the ones having been redeemed *(purchased)* from haaretz *(the earth).*
4 These are those who with nashim *(women)* are not tameh *(unclean, defiled)*, bochrim ki betullim they are, for these are the ones following the SEH *(Lamb)*, wherever he goes. These chasidim had the Geulah price paid for their redemption, the ones having been purchased

איך האב געהערט א קול פון הימל , ווי דאס גערויש פון א
a fun geroish dos vi himel fun kol a gehert hob ich
a of sound the like heaven from voice a hear did I

סך וואסערן, און ווי דאס קול פון א געוואלטיקן דונער ;
duner gevoltiken a fun kol dos vi un vasern sach
thunder mighty a of sound the like and waters many

און דאס קול , וואס איך האב געהערט, איז געווען ווי פון
fun vi geven iz gehert hob ich vos kol dos un
of like was is hear did I which voice the and

הארפנשפילער שפילנדיק אויף זייערע הארפעס; ג און זיי זינגען א
a zingen zei un harpes zeiere oif shpilendik harpenshpiler
a sing they and harps their on playing harpists

נייעם שיר פאר דעם כסא הכבוד און פאר די פיר
fir di far un hakoved kisei dem far shir naiem
four the before and glory throne of the before song new

חיות און זקנים ; און קיינער האט נישט געקענט
gekent nisht hot keiner un zkeinem un chayes
able to not was anyone and elders and living creatures

לערנען דעם שיר , אחוץ די הונדערט פיר און פערציק טויזנט ,
toizent fertsik un fir hundert di achuts shir dem lernen
thousand forty and four hundred the except song the learn

די אויסגעקויפטע פון דער ערד . ד די דאזיקע זענען עס ,
es zenen dozike di erd der fun oisgekoifte di
the ones are these the earth the of ransomed the

וואס האבן זיך נישט באפלעקט מיט קיין פרויען ; ווארום
vorem froien kein mit baflekt nisht zich hoben vos
because women any with defiled not themselves have who

זיי זענען (ווי) בתולות. די דאזיקע פאלגן נאך דאס לעמעלע,
lemele dos noch folgen dozike di bsulus vi zenen zei
Lamb the after follow these the virgins like are they

וואו עס גייט נאר. די דאזיקע זענען אויסגעקויפט געווארן פון
fun gevoren oisgekoift zenen dozike di nor geit es vu
from become ransomed are these the but goes it where

צווישן די מענטשן , ווי ביכורים פאר ה׳ און פאר דעם
dem far un Hashem far bikkurim vi mentshn di tsvishen
the for and Hashem for first fruits as mankind the among

לעמעלע; ה און אין זייער מויל איז נישט געפונען געווארן קיין
kein gevoren gefunen nisht iz moil zeier in un lemele
any become found not is mouth their in and Lamb

שקר ; ווארום זיי זענען אָן א מום . ו און איך האב
hob ich un mum a on zenen zei vorem sheker
did I and blemish a without are they because lie

from Bnei Adam as the
bikkurim *(firstfruits)* to
Hashem and to the SEH
(Lamb). 5 And in the peh
of them was not found
MIRMAH *(deceit)*; they are
without mumim *(defects).*
6 And I saw another
malach *(angel)* flying
midair in Shomayim,
having the eternal Besuras
HaGeulah to proclaim
to the ones sitting on
ha'aretz *(the earth)* and
to every goy *(nation)* and
shevet *(tribe)* and lashon
(language) and am *(people)*,
7 Saying in a kol gadol
(loud voice), Have yirat
Shomayim toward Hashem
and give Him kavod *(glory)*,
because the hour of His
Yom HaMishpat has come.
And worship Him, HaBoreh
HaShomayim v'HaAretz
*(the creator of Heaven and
Earth)* and Yam *(Sea)* and
ma'ayanot *(springs, sources)*
of mayim.
8 And another malach
(angel), sheyni *(a second
one)*, followed, saying,
NAFLAH, NAFLAH BABEL
(Fallen, fallen is Babylon) the
Great, who of the yayin
of the ta'avah *(lust)* of her
zenunim *(fornications)* has

געזען אן אנדערן מלאך פליען אינמיטן הימל , האבנדיק אן
an hobendik himel inmitn flien malech andern an gezen
an having heaven in the midst of flying angel other an see

אייביקע בשורה טובה אנצוזאגן צו די , וועלכע וואוינען אויף
oif voinen velche di tsu ontsuzogen Toive Besoire eibike
on dwell who those to to proclaim Good News eternal

דער ערד און צו יעדער אומה און שבט און לשון און
un loshen un sheyvet un ume yeder tsu un erd der
and language and tribe and nation every to and earth the

פאלק . ז און האט געזאגט מיט א הויך קול : האט מורא פאר
far moire hot kol hoich a mit gezogt hot un folk
before fear have voice loud a with say did and people

ה׳ , און גיט אים אפ כבוד, ווייל עס איז געקומען די
di gekumen iz es vail koved op im git un Hashem
the come has it because glory up him give and Hashem

שעה פון זיין משפט ; און בוקט זיך צום באשעפער
Bashefer tsum zich bukt un mishpot zain fun sho
Creator to the yourselves bow and judgment His of hour

פון הימל און ערד און ים און קוואלן וואסער.
vaser kvaln un yam un erd un himel fun
water springs and sea and earth and heaven of

ח און אן אנדערער, א צווייטער מלאך , האט נאכגעפאלגט,
nochgefolgt hot malech tsveiter a anderer an un
follow after did angel second a other an and

זאגנדיק: געפאלן, געפאלן איז בבל , די גרויסע, וועלכע האט
hot velche groise di Bavel iz gefalen gefalen zogendik
did which great the Babylon is fallen fallen saying

מאכן אנגעטרונקען אלע פעלקער מיט דעם צארנוויין פון איר
ir fun tsorenvain dem mit felker ale ongetrunken machen
her of winewrath the with nations all drink one's fill make

זנות .
zoines
fornication

made all the Nations to
drink.
9 And another malach
(angel), shlishi *(a third one)*,
followed them saying, in
a kol gadol *(loud voice)*,
“If anyone worships the
Chayyah [Beast, Anti-
Moshiach] and its Atzav
(idol, image, PESEL, graven
image) and if anyone
receives a mark on his
metsakh *(forehead)* or on
the yad of him, 10 Such will
drink of the yayin of the
Charon Af Hashem *(burning*
wrath of Hashem), having
been mixed undiluted
in the kos *(cup)* of his
Charon Af, and such will
be tormented by eish *(fire)*
and gofrit *(sulfur)* before
malachim hakedoshim
(the holy angels) and before
the SEH *(Lamb)*. 11 And the
smoke of their torment
ascends l'Olmei Olamim,
and for them there is no
menuchah *(place of rest)*
yomam valailah *(day and*
night), none for the ones
worshiping the Chayyah
(Beast, Anti-Moshiach) and
its Atzav *(image)*, nor for
anyone who receives the
mark of its name!”

ט און אן אנדערער מלאך , א דריטער, האט זיי נאכגעפאלגט,
nochgefolgt zei hot driter a malech anderer an un
follow them did third a angel other an and

זאגנדיק מיט א הויך קול : אויב איינער בוקט זיך צו דער חיה
chaye der tsu zich bukt einer oib kol hoich a mit zogendik
Beast the to self bow one if voice loud a with saying

און איר בילד , און נעמט אָן דעם סימן אויף זיין שטערן אדער
oder shteren zain oif simen dem on nemt un bild ir un
or forehead his on mark the on takes and image its and

אויף זיין האנט, י וועט ער אויך טרינקען פון ה׳ס צארנוויין ,
tsorenvain Hashems fun trinken oich er vet hant zain oif
winewrath Hashem's of drink also he will hand his on

וואס איז אנגעגאסן נישט אויסגעמישט אין דעם בעכער פון זיין
zain fun becher dem in oisgemisht nisht ongegosen iz vos
His of goblet the in mix not poured in is which

צארן , און געפייניקט ווערן אין פייער און שוועבל פאר די
di far shvebl un faier in veren gepainikt un tsorn
the before sulfur and fire in become tormented and wrath

הייליקע מלאכים און פאר דעם לעמעלע; יא און דער רויך פון
fun roich der un lemele dem far un malochim heilike
of smoke the and Lamb the before and angels holy

זייער פייניקונג שטייגט ארויף לעלמי עולמים ; און עס האבן
hoben es un olamim lelmi aroif shtaigt painikung zeier
is there and and ever forever up climbs torment their

נישט קיין מנוחה בייטאג און ביינאכט די , וועלכע בוקן זיך
zich buken velche di bainacht un baitog menuche kein nisht
self bow who those by night and by day rest any not

צו דער חיה און איר בילד , און ווער עס נעמט אָן דעם סימן פון
fun simen dem on nemt es ver un bild ir un chaye der tsu
of mark the on takes it who and image its and Beast the to

איר נאמען. יב דא איז די סבלנות פון די קדושים ,
kedoishem di fun savlones di iz do nomen ir
saints the of patient endurance the is here name its

וועלכע היטן אפ ה׳ס געבאטן און די אמונה
emune di un geboten Hashems op hiten velche
emunah the and commandments Hashem's up beware who

פון יהושען / ישוען .
Yeshuan Yehoshuan fun*
Yeshua Yehoshua of

12 Here is the savlanut *(patient endurance)* of the Kedoshim, the ones being shomer over the mitzvot of Hashem, who hold fast to the emunah of Rebbe, Melech HaMoshiach.

13 And I heard a kol *(voice)* out of Shomayim saying, "Write: 'Ashrey *(Happy are)* are the mesim *(dead ones)*, the ones dying in Adoneinu, from now on.' 'Ken,' says the Ruach Hakodesh, 'so that they will rest from their ma'asim, for the ma'asim of them follow them.'"

14 And I looked, and, hinei, an anan *(cloud)* lavan *(white)*, and on the anan *(cloud)* there was one sitting like the Bar Enosh. He has on the head of him a golden Keter *(Crown)* and in the yad *(hand)* of him a sharp MAGGAL *(sickle)*. 15 And another malach *(angel)* came out of the Beis Hamikdash, crying with a kol gadol *(loud voice)* to the one sitting on the anan, "Put forth your MAGGAL *(sickle)* and reap, because the hour to reap has come, because the Katzir Ha'Aretz *(Harvest of*

יג און איך האב געהערט א קול פון הימל , אזוי צו זאגן :
zogen tsu azoi himel fun kol a gehert hob ich un
say to so heaven from voice a hear did I and

שרייב: וואויל איז די טויטע, וועלכע שטארבן אין דעם האר, פון
fun Har dem in shtarben velche toite di iz voil shraib
from L-rd the in die who dead the are blessed write

איצט אָן! יא —זאגט דער גייסט— כדי זיי זאלן האבן מנוחה
menuche hoben zolen zei kedei Gaist der zogt yo on itst
rest have shall they so that Spirit the says yes on now

פון זייער מי ; ווארום זייערע מעשים פאלגן זיי נאך .
noch zei folgen maisim zeiere vorem mi zeier fun
after them follow deeds their because toil their from

יד און איך האב געזען, און אָט א ווייסער וואלקן, און אויף דעם
dem oif un volken veiser a ot un gezen hob ich un
the on and cloud white a here and see did I and

וואלקן איז געזעסן איינער, ענלעך צום בר אנש , האבנדיק
hobendik Enosh Bar tsum enlech einer gezesen iz volken
having of Man Son to the similar one sitting is cloud

אויף זיין קאפ א גאלדענע קרוין , און אין דער האנט זיינער א
a zainer hant der in un kroin goldene a kop zain oif
a his hand the in and crown golden a head his on

שארף שניידמעסער. טו און אן אנדערער מלאך איז ארויסגעגאנגען
aroisgegangen iz malech anderer an un shnaidmeser sharf
go out did angel other an and sickle sharp

פון דעם היכל , שרייענדיק מיט א הויך קול צו אים, וואס
vos im tsu kol hoich a mit shraiendik Heichal dem fun
who him to voice loud a with shouting Heikhal the from

איז געזעסן אויף דעם וואלקן: שיק דיין שניידמעסער, און שנייד;
shnaid un shnaidmeser dain shik volken dem oif gezesen iz
reap and sickle your send cloud the on sitting is

ווייל עס איז (שוין) געקומען די שעה צו שניידן , מחמת
machmas shnaiden tsu sho di gekumen shoin iz es vail
because reap to hour the come already is it because

דער שניט פון דער ערד איז צייטיק געווארן. (יואל ד, יג.)
ig d Yoel gevoren tsaitik iz erd der fun shnit der
13 4 Yoel become ripe is earth the of harvest the

the Earth) is ripe!” 16 And the one sitting on the anan *(cloud)* put forth his MAGGAL *(sickle)* on ha'aretz *(the earth)* and ha'aretz *(the earth)* was reaped.

17 And another malach *(angel)* came out of the Beis Hamikdash in Shomayim, having also with him a sharp MAGGAL *(sickle)*. 18 And another malach *(angel)* came out of the Mizbe'ach *(altar)*, having shilton *(authority)* over the eish, and he spoke with a kol gadol *(loud voice)* to the one having the sharp MAGGAL, saying, “Put forth your sharp MAGGAL and gather the clusters of the gefen *(vine)* of ha'aretz, because the grapes of it are ripe.” 19 And the malach *(angel)* put forth his MAGGAL to ha'aretz *(the earth)* and gathered the vintage of ha'aretz *(the earth)* and threw it into the GAT HAGEDOLAH *(great winepress)* of the Charon Af of Hashem *(burning wrath of Hashem)*. 20 And the GAT HAGEDOLAH was trodden on outside the Ir *(City)*, and dahm *(blood)*

טז און דער , וואס איז געזעסן אויף דעם וואלקן, האט געווארפן זיין
zain gevorfen hot volken dem oif gezesen iz vos der un
his throw did cloud the on sitting is who the one and

שניידמעסער אויף דער ערד ; און די ערד איז געשניטן געווארן .
gevoren geshnitn iz erd di un erd der oif shnaidmeser
become reaped is earth the and earth the on sickle

יז און אן אנדערער מלאך איז ארויסגעגאנגען פון דעם היכל
Heichal dem fun aroisgegangen iz malech anderer an un
Heikhal the from gone out is angel other an and

אין הימל , און אויך ער האט געהאט א שארף שניידמעסער. יח און
un shnaidmeser sharf a gehat hot er oich un himel in
and sickle sharp a have did he also and heaven in

אן אנדערער מלאך איז ארויסגעגאנגען פון דעם מזבח , דער,
der mizbeyech dem fun aroisgegangen iz malech anderer an
the altar the from gone out is angel other an

וואס האט געהאט ממשלה איבער דעם פייער; און האט גערופן
gerufen hot un faier dem iber memshole gehat hot vos
call did and fire the over authority have did who

מיט א הויך קול צו דעם , וועלכער האט געהאט דאס שארפע
sharfe dos gehat hot velcher dem tsu kol hoich a mit
strong the have did who the ones to voice loud a with

שניידמעסער, אזוי צו זאגן : שיק דיין שארף שניידמעסער, און
un shnaidmeser sharf dain shik zogen tsu azoi shnaidmeser
and sickle sharp your send say to so sickle

זאמל איין די הענגלעך וויינטרויבן פון דעם וויינשטאק פון דער
der fun vainshtok dem fun vaintroiben henglech di ein zaml
the of vine the from grapes bunches the in gather

ערד ; ווייל זיינע טרויבן זענען (שוין) רייף. יט און דער
der un raif shoin zenen troiben zaine vail erd
the and ripe already are grapes its because earth

מלאך האט געווארפן זיין שניידמעסער אויף דער ערד און האט
hot un erd der oif shnaidmeser zain gevorfen hot malech
did and earth the on sickle his throw did angel

געשניטן די וויינטרויבן פון דעם וויינשטאק פון דער ערד און זיי
zei un erd der fun vainshtok dem fun vaintroiben di geshnitn
them and earth the of vine the of grapes the reap

געווארפן אין דעם גרויסן קעלטער פון ה׳ס צארן . כ און
un tsorn Hashems fun kelter groisn dem in gevorfen
and wrath Hashem's of winepress great the in did throw

דער קעלטער איז געטרעטן געווארן אויסער דער שטאט, און
un shtot der oiser gevoren getretn iz kelter der
and city the outside become trampled is winepress the

came out from the GAT up to the bridles of the susim *(horses)* for about two hundred miles.

15 And I saw another ot *(miraculous sign)* in Shomayim, great and marvelous: shiva *(seven)* malachim *(angels)* having sheva *(seven)* makkot *(plagues)*, the last makkot *(plagues)*, because by them is completed the Charon Af Hashem *(the burning fury of G-d)*.

[2] And I saw, as it were, a yam *(sea)* of glass, having been mingled with eish *(fire)*; and I saw the menatzakhat HaChayyah *(overcomers of the Beast, Anti-Moshiach)* and of its Atzav *(image)* and of the mispar *(number)* of its name; and I saw them having taken their stand on the yam *(sea)* of glass, holding nevalim *(harps)* of Hashem. [3] And they sing the Shir of Moshe

בלוט איז ארויסגעפלאסן פון דעם קעלטער . ביז צו די ציימלעך
tsaimlech di tsu biz kelter dem fun aroisgeflosn iz blut
bridle the to unto winepress the of flow out is blood

פון די פערד , א שטח פון טויזנט זעקס הונדערט אקער
aker hundert zeks toizent fun shetech a ferd di fun
acre hundred six thousand of distance a horses the of

פעלד.
feld
field

טן און איך האב געזען אן אנדער מופת אין הימל , גרויס
grois himel in moifes ander an gezen hob ich un
great heaven in portent other an see did I and

און וואונדערבאר: זיבן מלאכים , וועלכע האבן געהאט
gehat hoben velche malochim ziben vunderbar un
have did which angels seven wonderful and

די זיבן לעצטע מכות , ווייל מיט די דאזיקע האט זיך
zich hot dozike di mit vail machot letste ziben di
self has these the with because plagues last seven the

פארענדיקט ה׳ס צארן .
tsorn Hashems farendikt
wrath Hashem's completed

[ב] און איך האב געזען, ווי א קריסטאלענעם ים געמישט מיט
mit gemisht yam kristolenem a vi gezen hob ich un
with mixed sea cut glass a as see did I and

פייער; און די , וואס האבן גובר געווען די חיה און איר
ir un chaye di geven goiver hoben vos di un faier
its and Beast the was overcome had who the and fire

בילד און די צאל פון איר נאמען; און זיי זענען געשטאנען
geshtanen zenen zei un nomen ir fun tsol di un bild
standing are they and name its of number the and image

ביים קריסטאלענעם ים , האבנדיק הארפעס פון ה׳ . [ג] און
un Hashem fun harpes hobendik yam kristolenem baim
and Hashem of harps having sea cut glass by the

זיי זינגען דאס ליד פון משה (רבינו) ה׳ס קנעכט ,
knecht Hashems Rabbeinu Moshe fun lid dos zingen zei
servant Hashem's Rebbeinu Moses of song the sing they

און דאס ליד פון דעם לעמעלע, אזוי צו זאגן : גרויס און
un grois zogen tsu azoi lemele dem fun lid dos un
and great say to so Lamb the of song the and

[Rabbeinu], the eved
Hashem, and the Shir of
the SEH (Lamb), saying,
“Great and marvelous
are your ma'asim *(works)*,
Hashem Adonoi Tzva'ot;
Tzedek *(Righteousness)*
and Emes *(Truth)* are your
derakhim *(ways, paths)*,
Melech kol HaGoyim *(King
of all the Nations)*. 4 Adonoi,
who would not fear You
and ascribe kavod to your
Name? Because You only
are HaKadosh, for kol
HaGoyim will come and
will worship before You
because Your tzedakot
(righteous acts) were made
known.”
5 And after these things
I looked, and the Heikhal
was opened, that is,
the Mishkan HaEdut in
Shomayim. 6 And the
shivat hamalachim *(seven
angels)* having the sheva
hamakkot *(seven plagues)*
came out of the Heikhal,
having been clothed in
linen, tahor *(clean)* and
bright, and having been
wrapped around the chests
with golden gartels. 7 And
one of the Arbah Chayyot
(four living beings) gave to

וואונדערבאר זענען דיינע מעשים, האר, ג-ט, אלמעכטיקער; גערעכט
gerecht Almechtiker G-t Har maisim daine zenen vunderbar
right Almighty G-d L-rd deeds your are wonderful

און אמת זענען דיינע דרכים , דו קעניג פון די פעלקער! ד ווער
ver felker di fun kenig du drochim daine zenen emes un
who nations the of king you ways your are truth and

וועט נישט מורא האבן פאר דיר, אָ האר, און נישט אפגעבן כבוד
koved opgeben nisht un Har o dir far hoben moire nisht vet
glory give not and L-rd o you before have fear not will

צו דיין נאמען ? וויל דו אליין ביסט הייליק; יא , אלע
ale yo heilik bist alein du vail nomen dain tsu
all yes holy are alone you because Name of your to

גוים וועלן קומען און זיך בוקן פאר דיר; וויל
vail dir far buken zich un kumen velen Goyim
because you for bow themselves and come will non-Jews

דיינע גערעכטע משפטים זענען אנטפלעקט געווארן .
gevoren antplekt zenen mishpotim gerechte daine
become revealed are judgments righteous your

ה און נאך דעם האב איך געזען, און עס האט זיך
zich hot es un gezen ich hob dem noch un
itself has there and see I did that after and

אויפגעמאכט דער היכל פון דעם משכן העדות אין הימל ;
himel in haedut mshchn dem fun Heichal der oifgemacht
heaven in HaEdut Mishkan the of Heikhal the opened

ו און עס זענען ארויסגעקומען פון דעם היכל די זיבן
ziben di Heichal dem fun aroisgekumen zenen es un
seven the Heikhal the of come out are there and

מלאכים , וועלכע האבן די זיבן פלאג , אנגעטאן אין ריינע
reine in ongeton plog ziben di hoben velche malochim
pure in clad plagues seven the have which angels

לייוונט, וואס האט געגלאנצט, און ארומגעגארטלט ארום
arum arumgegartlt un geglantst hot vos laivnt
around gird around and shine did which linen

דער ברוסט מיט גארטלען פון גאלד. ז און איינע פון די פיר
fir di fun eine un gold fun gartelen mit brust der
four the of one and gold of gartels with chest the

the shivat hamalachim *(seven angels)* golden ke'arot *(bowls)* being full of the Charon Af HaElohim HaChai l'olemei haolamim *(the wrath of the living G-d who lives for ever and ever)*. 8 And the Heikhal was filled with smoke from the kavod *(glory)* of Hashem and from His oz *(power)*; and no one was being able to enter into the Heikhal until should be completed the sheva hamakkot *(seven plagues)* of the shiva malachim *(seven angels)*.

16 And I heard a kol gadol *(loud voice)* out of Heikhal saying to the shiva malachim *(seven angels)*, "Go and pour out the sheva ke'arot *(seven bowls)* of the Charon Af of Hashem *(the burning wrath of Hashem)* onto ha'aretz *(the earth)*."

2 And harishon *(the first)* [malach] departed and poured out his ke'ara *(bowl)* onto ha'aretz *(the earth)*, and a bad and rah *(evil)* sore came on the Bnei Adam having the mark of the Chayyah *(Beast, Anti-*

חיות האט געגעבן די זיבן מלאכים זיבן גאלדענע
goldene ziben malochim ziben di gegeben hot chayes
golden seven angels seven the give did living creatures

געפעסן, פול מיט דעם צארן פון ה׳ , וועלכער לעבט לעלמי
lelmi lebt velcher Hashem fun tsorn dem mit ful gefesn
forever lives Who Hashem of wrath the with full dishes

עולמים . ח און דער היכל האט זיך אנגעפילט מיט רויך
roich mit ongefilt zich hot Heichal der un olamim
smoke with fill up itself did Heikhal the and and ever

פון דער הערלעכקייט פון ה׳ און פון זיין קראפט; און
un kraft zain fun un Hashem fun herlechkeit der fun
and power His from and Hashem of glory the from

קיינער האט נישט געקענט אריינגיין אין דעם היכל אריין, ביז עס
es biz arain Heichal dem in araingein gekent nisht hot keiner
it until into Heikhal the in go in able to not was anyone

וועלן פארענדיקט ווערן די זיבן פלאג פון די זיבן מלאכים .
malochim ziben di fun plog ziben di veren farendikt velen
angels seven the of plagues seven the be completed will

טז און איך האב געהערט א הויך קול פון דעם היכל
Heichal dem fun kol hoich a gehert hob ich un
Heikhal the out of voice loud a hear did I and

זאגן צו די זיבן מלאכים : גייט, און גיסט אויס די
di ois gist un geit malochim ziben di tsu zogen
the out pour and go angels seven the to say

זיבן געפעסן פון ה׳ס צארן אויף דער ערד !
erd der oif tsorn Hashems fun gefesn ziben
earth the on wrath Hashem's of ke'arot) vessels seven

ב און דער ערשטער איז אוועק , און האט אויסגעגאסן זיין
zain oisgegosen hot un avek iz ershter der un
his pour out did and go away did first the and

געפעס אויף דער ערד ; און עס זענען געקומען בייזע און
un beize gekumen zenen es un erd der oif gefes
and evil come did there and earth the on ke'ara dish

ווייטיקדיקע געשווירן אויף די מענטשן, וואס האבן געהאט דעם סימן
simen dem gehat hoben vos mentshn di oif geshvirn veitikdike
mark the have did who men the on sores painful

פון דער חיה און וואס האבן זיך געבוקט צו איר בילד .
bild ir tsu gebukt zich hoben vos un chaye der fun
image its to bowed themselves had who and Beast the of

Moshiach) and the ones worshiping its Atzav *(idol, image)*.

3 And hasheyni *(the second)* [malach] poured out his ke'ara *(bowl)* onto the yam *(sea)*. It became like the dahm of a niftar *(deceased person)*, and every living thing in the yam *(sea)* died.

4 And hashlishi *(the third)* [malach] poured out his ke'ara *(bowl)* onto the neharot *(rivers)* and the ma'ayonot *(springs)* of mayim *(water)*, and the mayim became dahm.
5 And I heard the malach *(angel)* of the mayim *(waters)* saying, "Tzaddik are You, the One who is, the One who was, HaKadosh *(the Holy One)*, because You have judged these things,
6 Because they *(those of Anti-Moshiach)* shed the dahm of the Kedoshim and because the dahm of the Nevi'im they poured out, and You have given them dahm to drink! They are deserving of it!" 7 And I heard the Mizbe'ach *(altar)* crying out, saying, "Ken, Hashem, Adonoi Tzva'ot,

ג און דער צווייטער האט אויסגעגאסן זיין געפעס אויף דעם
dem oif gefes zain oisgegosen hot tsveiter der un
the on ke'ara dish his pour out did second the and

ים ; און עס איז געווארן צו בלוט , ווי פון א מת ; און עס
es un mes a fun vi blut tsu gevoren iz es un yam
there and dead man a of as blood to turned is it and sea

איז אפגעשטארבן יעדעס לעבעדיקע באשעפעניש , וואס איז געווען
geven iz vos bashefenish lebedike yedes opgeshtorben iz
was is which created thing living every die did

אין ים .
yam in
sea in

ד און דער דריטער האט אויסגעגאסן זיין געפעס אויף די
di oif gefes zain oisgegosen hot driter der un
the on ke'ara dish his pour out did third the and

טייכן און קוואלן וואסערן; און זיי זענען געווארן צו בלוט .
blut tsu gevoren zenen zei un vasern kvaln un taichn
blood to become are they and waters springs and rivers

ה און איך האב געהערט דעם מלאך פון די וואסערן זאגן : דו
du zogen vasern di fun malech dem gehert hob ich un
You say waters the of angel the hear did I and

ביסט גערעכט, וואס ביסט און ביסט געווען, דער הייליקער, מחמת
machmas heiliker der geven bist un bist vos gerecht bist
because Holy One the was are and are who right are

דו האסט אזוי געמשפט; ו ווארום זיי האבן פארגאסן דאס
dos fargosen hoben zei vorem gemishpet azoi host du
the shed have they because judged so have you

בלוט פון קדושים און נביאים , און בלוט האסטו זיי
zei hostu blut un neviim un kedoishem fun blut
them you have blood and prophets and saints of blood

געגעבן צו טרינקען; זיי זענען עס ווערט. ז און איך האב געהערט
gehert hob ich un vert es zenen zei trinken tsu gegeben
hear did I and worth it are they drink to given

דעם מזבח זאגן : יא , האר, ג-ט אלמעכטיקער, ווארהאפטיק
vorhaftik Almechtiker G-t Har yo zogen mizbeyech dem
truthful Almighty G-d L-rd yes say altar the

און גערעכט זענען דיינע משפטים !
mishpotim daine zenen gerecht un
judgments your are right and

Emes and Tzedek are Your Mishpatim *(Judgments)*."

8 And harevi'i *(the fourth)* [malach, angel] poured out his ke'ara *(bowl)* onto the shemesh *(sun)*, and it was given to the shemesh *(sun)* to scorch Bnei Adam with eish *(fire)*. 9 And Bnei Adam were scorched with khom gadol *(great heat)*, and they spoke Chillul Hashem gidufim *(blasphemies)* against ha-Shem of G-d — the One having the shilton *(authority)* over these makkot *(plagues)* — and they did not make teshuva so as to give Hashem kavod *(glory)*.

10 And hachamishi *(the fifth)* [malach, angel] poured out his ke'ara *(bowl)* on the kes *(throne)* of the Chayyah [Beast, Anti-Moshiach]; and the Malchut *(Kingdom)* of the Chayyah *(Beast, Anti-Moshiach)* became darkened, and in agony they were gnawing their tongues. 11 And they spoke Chillul Hashem gidufim *(blasphemies)* against Elohei HaShomayim *(the G-d of Heaven)* because of their

ח און דער פערטער האט אויסגעגאסן זיין געפעס אויף דער
der oif gefes zain oisgegosen hot ferter der un
the on bowl his pour out did fourth the and

זון ; און עס איז איר געגעבן געווארן אפצוזענגען די מענטשן
mentshn di optsuzengen gevoren gegeben ir iz es un zun
people the scorch become given it is it and sun

מיט פייער. ט און די מענטשן זענען אפגעזענגט געווארן מיט
mit gevoren opgezengt zenen mentshn di un faier mit
with become singed are people the and fire with

א געוואלדיקער היץ , און האבן געלעסטערט דעם נאמען פון
fun nomen dem gelestert hoben un hits gevaldiker a
of Name of the blaspheme did and heat immense a

ה׳ , וואס האט די מאכט איבער די דאזיקע מכות ; און
un machot dozike di iber macht di hot vos Hashem
and plagues these the over power the has who Hashem

האבן נישט תשובה געטאן, אפצוגעבן כבוד צו אים.
im tsu koved optsugeben geton tshuve nisht hoben
Him to glory to give do repentance not did

י און דער פיפטער האט אויסגעגאסן זיין געפעס אויף דעם טראן
tron dem oif gefes zain oisgegosen hot fifter der un
throne the on bowl his pour out did fifth the and

פון דער חיה ; און איר מלכות איז פארפינסטערט געווארן; און
un gevoren farfinstert iz Malchus ir un chaye der fun
and become darkened is kingdom its and beast the of

זיי האבן זיך צעביסן זייערע צונגען פון שמארץ,
shmarts fun tsungen zeiere tsebisn zich hoben zei
pain from tongues their gnaw themselves did they

יא און געלעסטערט דעם ג-ט פון הימל פאר זייערע יסורים
yesurim zeiere far himel fun G-t dem gelestert un
sufferings their for heaven of G-d the blasphemed and

און פאר זייערע געשווירן; און האבן נישט תשובה געטאן פון
fun geton tshuve nisht hoben un geshvirn zeiere far un
from done repentance not have and sores their for and

זייערע מעשים.
maisim zeiere
deeds their

agony and because of their
sores, and they did not
make teshuva from their
ma'asim *(deeds).*
12 And hashishi *(the
sixth)* [malach] poured
out his ke'ara *(bowl)* on
the nahar hagadol *(the
great river)*, the Euphrates,
and the mayim *(water)*
of it was dried up, that
the derech *(way)* of the
melachim *(kings)* from
the rising of the shemesh
(sun) might be prepared.
13 And I saw coming out
of the PEH *(mouth)* of the
Dragon NACHASH and out
of the PEH of the Chayyah
(Beast, Anti-Moshiach)
and out of the PEH of
the Navi Sheker *(False
Prophet)* shalosh ruchot
teme'ot *(three unclean
spirits)* like tzfarde'im
(frogs), 14 For they are
ruchot *(spirits)* of shedim
(demons) performing otot
(miraculous signs), which
go forth to the melachim
(kings) of kol ha'aretz *(all
the earth)* to gather them to
the sadeh krav *(battlefield)*
of the Yom HaGadol *(Great
Day)* of Hashem Adonoi
Tzva'ot. 15 Hinei, I am
coming as unexpectantly

יב און דער זעקסטער האט אויסגעגאסן זיין געפעס אויף דעם גרויסן
groisn dem oif gefes zain oisgegosen hot zekster der un
great the on bowl his pour out did sixth the and

טייך, דעם טייך פרת ; און זיין וואסער איז אויסגעטרוקנט
oisgetruknt iz vaser zain un Euphrates taich dem taich
dried out is water its and Euphrates river the river

געווארן, כדי עס זאל צוגעגרייט ווערן דער וועג פאר די
di far veg der veren tsugegreit zol es kedei gevoren
the for way the be prepared shall it so that become

מלכים פון דעם אויפגאנג פון דער זון . יג און איך האב געזען
gezen hob ich un zun der fun oifgang dem fun melachim
see did I and sun the of rising the of kings

פון דעם מויל פון דער שלאנג און פון דעם מויל פון
fun moil dem fun un shlang der fun moil dem fun
of mouth the out of and snake the of mouth the out of

דער חיה און פון דעם מויל פון דעם פאלשן נביא
novi falshn dem fun moil dem fun un chaye der
prophet false the of mouth the out of and beast the

ארויסגיין דריי אומריינע רוחות, ווי פרעש; יד ווארום זיי זענען
zenen zei vorem fresh vi ruches umreine drai aroisgein
are they because frogs like spirits unclean three go out

טייוולאנישע גייסטער, וועלכע טאן אותות (ומופתים); און
un umofsim otot ton velche gaister taivlanishe
and and wonders signs do which spirits devilish

גייען צו די מלכים פון דער גאנצער באוואוינטער וועלט, זיי
zei velt bavointer gantser der fun melachim di tsu geien
them world inhabited whole the of kings the to go

איינצוזאמלען צו דער מלחמה פון דעם גרויסן טאג פון ה׳ ,
Hashem fun tog groisn dem fun milchome der tsu aintsuzamlen
Hashem of day great the of war the to to gather

דעם אלמעכטיקן— טו זע , איך קום ווי א גנב ! וואויל איז
iz voil ganev a vi kum ich ze Almechtikn dem
is blessed thief a as come I look Almighty the

דעם , וועלכער וואכט און היט אפ זיינע מלבושים ,
malbushem zaine op hit un vacht velcher dem
clothing his up beware and keeps watch who the one

כדי ער זאל נישט ארומגיין נאקעט, און מען זאל נישט זען
zen nisht zol men un naket arumgein nisht zol er kedei
see not shall they and naked go around not shall he so that

as a ganav. Ashrey is the
one watching and keeping
his kittel, lest he walk
naked and they see his
bushah *(shame).* 16 And
they assembled them into
the place being called in
Ivrit, Har Megiddo.
17 And hashevi'i *(seventh)*
[malach] poured out his
ke'ara *(bowl)* on the air,
and there came a kol
gadol *(loud voice)* out of
the Heikhal from the
Kes *(Throne)* saying, "It
is a thing of derfilung
(fulfillment), it is finished!"
18 And there were flashes
of lightning and sounds
and re'amim *(thunder)*, and
a horrendous earthquake
occurred such as never did
occur vi-bahlt *(since)* Bnei
Adam were on ha'aretz
(the earth), so mighty an
earthquake, so violent.
19 And Ir HaGedolah *(the
Great City)* became split
into thirds and the cities
of the Goyim *(Nations)* fell.
And Hashem remembered
Babel HaGedolah *(Babylon
the Great)*, to give her the
kos *(cup)* of the yayin *(wine)*
of his Charon Af *(burning
wrath).* 20 And every island

זיין שאנד!— טז און זיי האבן זיי איינגעזאמלט אויף אן ארט ,
zain shand un zei hoben zei aingezamlt oif an ort
his shame and they did them gather on a place

וואס הייסט אויף לשון קודש הר מגידון .
vos heist oif loshen kodesh Har Megiddo
which means in language holy of Mount Megiddo

יז און דער זיבעטער האט אויסגעגאסן זיין געפעס אין דער
un der zibeter hot oisgegosen zain gefes in der
and the seventh did pour out his ke'ara dish in the

לופטן; און עס איז ארויסגעקומען א הויך קול אויס דעם היכל ,
luftn un es iz aroisgekumen a hoich kol ois dem Heichal
air and there is come out a loud voice out the Heikhal

פון דעם כסא הכבוד , זאגנדיק: עס איז געשען! יח און עס
fun dem kisei hakoved zogendik es iz geshen un es
from the of throne glory saying it is done and there

זענען געקומען בליצן און קולות און דונערן ; און עס
zenen gekumen blitsen un koiles un dunern un es
did come flashes and rumblings and thunders and there

איז געווארן א געוואלדיקע ערדציטערניש, וואס אזעלכעס
iz gevoren a gevaldike erdtsiternish vos azelches
is become a immense earthquake which such like this

איז נישט געשען זינט עס איז געווען א מענטש אויף דער
iz nisht geshen zint es iz geven a mentsh oif der
is not happened since there is was a man on the

ערד , אזא ערדציטערניש, אזוי געוואלדיק. יט און די גרויסע
erd aza erdtsiternish azoi gevaldik un di groise
earth such earthquake so immense and the great

שטאט איז (צעריסן) געווארן אויף דריי חלקים , און די שטעט
shtot iz tserisn gevoren oif drai chalokim un di shtet
city is torn become on three parts and the cities

פון די גויים זענען איינגעפאלן; און בבל די גרויסע איז
fun di Goyim zenen aingefalen un Bavel di groise iz
of the non-Jews did fall and Babylon the great is

געדענקט געווארן פאר ה׳ , אז ער זאל איר געבן
gedenkt gevoren far Hashem az er zol ir geben
remembered become before Hashem that He shall her give

דעם בעכער פון צארנווייַן פון זיין גרימצארן. כ און יעדע אינדזל
dem becher fun tsorenvain fun zain grimtsoren un yede indzel
the goblet of winewrath of His fury and every island

fled, and mountains were
not found. 21 And great
seventy-pound hailstones
of barad *(hail)* come down
from Shomayim, on Bnei
Adam, and Bnei Adam
spoke Chillul Hashem
gidufim *(blasphemies)*
against Hashem, because
of the makkah *(plague)* of
the hailstones, because
the makkah *(plague)* of it is
gedolah me'od.

17 And one of the
shiva malachim
(seven angels) having the
sheva hamakkot *(seven
plagues)* came and spoke
with me saying, "Bo!
(Come!) I will show you
the mishpat *(judgment)*
of the Zonah HaGedolah
(the Great Prostitute) sitting
on rabbim mayim, 2 With
whom the melachim
(kings) of kol ha'aretz *(all
the earth)* have committed
zenut *(fornication)* and
with the yayin of whose
zenut *(fornication)* kol
ha'aretz *(all the earth)*
has fallen into shichrut
(drunkenness)." 3 And he
carried me away into the
midbar *(wilderness)* in the
Ruach Hakodesh, and I saw

איז פארשוואונדן, און די בערג האבן זיך מער נישט געפונען.
iz farshvundn un di berg hoben zich mer nisht gefunen
did vanish and the mountains have self more not found

כא און א גרויסער האגל, ווי א צענטנער שווער, איז געפאלן פון
un a groiser hogel vi a tsentner shver iz gefalen fun
and a great hail as a talent hard did fall from

הימל אויף די מענטשן; און די מענטשן האבן געלעסטערט
himel oif di mentshn un di mentshn hoben gelestert
heaven on the people and the people did blaspheme

ה׳ צוליב דער מכה פון האגל; ווייל די דאזיקע
Hashem tsulib der make fun hogel vail di dozike
Hashem because of the scourge of hail because the these

מכה איז געווען שרעקלעך גרויס.
make iz geven shreklech grois
scourge is was terrible great

יז און עס איז געקומען איינער פון די זיבן מלאכים, וועלכע
un es iz gekumen einer fun di ziben malochim velche
and there is come one of the seven angels which

האבן געהאט די זיבן געפעסן, און האט גערעדט מיט מיר,
hoben gehat di ziben gefesn un hot geredt mit mir
did have the seven vessels and did speak with me

אזוי צו זאגן: קום, איך וועל דיר ווייזן דאס משפט פון דער
azoi tsu zogen kum ich vel dir vaizen dos mishpot fun der
so to say come I will you to show the judgment of the

גרויסער זונה, וואס זיצט אויף פיל וואסערן; ב מיט וועלכער די
groiser zoine vos zitst oif fil vasern mit velcher di
Great Harlot who sits on many waters with whom the

מלכים פון דער ערד האבן מזנה געווען, און די
melachim fun der erd hoben mezane geven un di
kings of the earth have commit fornication did and the

איינוואוינער פון דער ערד האבן זיך אנגעשיכורט מיט דעם וויין
ainvoiner fun der erd hoben zich ongeshikurt mit dem vain
inhabitants of the earth did self make drunk with the wine

פון איר זנות. ג און ער האט מיך אוועקגעפירט אינם גייסט
fun ir zoines un er hot mich avekgefirt inem Gaist
of her fornication and he has me led in the Spirit

אין א מדבר אריין; און איך האב געזען א פרוי זיצן אויף
in a midbar arain un ich hob gezen a froi zitsen oif
in a wilderness into and I did see a woman sitting on

א שארלאך רויטער חיה, פול מיט נעמען פון לעסטערונג, און
a sharlach roiter chaye ful mit nemen fun lesterung un
a scarlet red Beast full with names of blasphemy and

an Isha sitting on a scarlet Chayyah *(Beast, Anti-Moshiach)* being filled with names of Chillul Hashem gidufim, having sheva *(seven)* heads and eser *(ten)* horns. [4] And the Isha had been clothed in purple and scarlet, and gilded with zahav *(gold)* and precious stone and pearls, having a golden kos *(cup)* in her hand and the kos was full of the abominations and the uncleannesses of her zenut. [5] And on her metsakh *(forehead)* a name had been written: SOD BAVEL HAGEDOLAH EM L'ZONOT V'SHIKKUTZEI HA'ARETZ *("Mystery of Babylon the Great, the Mother of Prostitutes and of the Abominations and Idols of the Earth").* [6] And I saw the Isha being drunk, intoxicated from the dahm of the Kedoshim and from the dahm of the edim *(witnesses)* of Rebbe, Melech HaMoshiach. And when I saw her, I was struck with astonishment. [7] And the malach *(angel)*, said to me, "Why did you marvel? I will tell you the Sod HaIsha *(the*

מיט זיבן קעפ און צען הערנער. [ד] און די פרוי איז געווען
geven iz froi di un herner tsen un kep ziben mit
was is woman the and horns ten and heads seven with

אנגעטאן אין פורפור און שארלאך, און אויסגעצירט מיט גאלד און
un gold mit oisgetsirt un sharlach un purpur in ongeton
and gold with adorned and scarlet and purple in garbed

איידלשטיינער און פערל , און האט געהאט א גאלדענעם בעכער
becher goldenem a gehat hot un perl un eidlshteiner
goblet golden a have did and pearls and precious stones

אין איר האנט, פול פון אומווירדיקייטן און די אומזויבערקייטן פון
fun umzoiberkeitn di un umvirdikeitn fun ful hant ir in
of impurity the and abominations of full hand her in

איר זנות , [ה] און אויף איר שטערן איז געווען אויפגעשריבן
oifgeshriben geven iz shteren ir oif un zoines ir
inscribed was is forehead her on and fornication her

א נאמען, א סוד ; בבל די גרויסע, די מוטער פון די
di fun muter di groise di Bavel sod a nomen a
the of mother the great the Babylon mystery a name a

זונות און פון די אומווירדיקייטן פון דער ערד . [ו] און איך
ich un erd der fun umvirdikeitn di fun un zoinus
I and earth the of abominations the of and prostitutes

האב געזען די פרוי שכור מיט דעם בלוט פון די קדושים ,
kedoishem di fun blut dem mit shiker froi di gezen hob
saints the of blood the with drunk woman the see did

און מיט דעם בלוט פון ישועס עדות . און זעענדיק זי ,
zi zeendik un eides Yeshuas fun blut dem mit un
her seeing and witnesses Yeshua's of blood the with and

בין איך נשתומם געווארן מיט א גרויסער דערשטוינונג. [ז] און דער
der un dershtoinung groiser a mit gevoren nishtoimem ich bin
the and amazement great a with become amazed I did

מלאך האט צו מיר געזאגט; פארוואס ביסטו נשתומם געווארן ?
gevoren nishtoimem bistu farvos gezogt mir tsu hot malech
become amazed you are why say me to did angel

איך וועל דיר אויסזאגן דעם סוד פון דער פרוי , און פון דער
der fun un froi der fun sod dem oiszogen dir vel ich
the of and woman the of mystery the tell you will I

חיה , וואס טראגט זי און וואס האט די זיבן קעפ און
un kep ziben di hot vos un zi trogt vos chaye
and heads seven the has which and her carries which Beast

די צען הערנער. [ח] די חיה , וואס דו האסט געזען, איז געווען,
geven iz gezen host du vos chaye di herner tsen di
was is see did you who Beast the horns ten the

mystery, raz of the woman) and of the Chayyah *(Anti-Moshiach)* having the sheva heads and the eser *(ten)* horns carrying her. 8 The Chayyah *(Anti-Moshiach)*, which you saw, was, and is not, and is about to come up out of the Tehom *(Abyss)* and goes to destruction. And the ones dwelling on ha'aretz will be astonished, those whose names have not been found written in the Sefer HaChayyim *(Book of Life)* from the hivvased tevel *(foundation of the world)*, when they see the Chayyah *(Anti-Moshiach)* that was, and is not, and is to come. 9 This calls for a mind having chochmah *(wisdom)*. The sheva *(seven)* heads are sheva *(seven)* mountains. On these the Isha is sitting also, they are shiva *(seven)* melachim *(kings)*; 10 Five of whom have fallen, one is living, and the other did not yet come; and when he comes, it is necessary for him to remain a little zman *(time)*. 11 And the Chayyah which was and is not, even he is an Eighth, but belongs to HaShivah *(The Seven)*

און איז (מער) נישטא, און וועט ארויפשטייגן אויס דעם תהום
tehom dem ois aroifshtaigen vet un nishto mer iz un
abyss the out from ascend will and not more is and

און גיין צו פארדארבונג. און די איינוואוינער אויף דער ערד ,
erd der oif ainvoiner di un fardarbung tsu gein un
earth the on inhabitants the and corruption to go and

וועמעס נאמען איז נישט פארשריבן אין דעם ספר החיים פון
fun hachayim seifer dem in farshriben nisht iz nomen vemes
from life book of the in written not are names whose

בריאת העולם אָן, וועלן זיך וואונדערן ,
vunderen zich velen on hooilem brias
have wonder themselves will on of the world the creation

ווען זיי וועלן זען די חיה , אז זי איז געווען און איז (מער)
mer iz un geven iz zi az chaye di zen velen zei ven
more is and was is it that Beast the see will they when

נישטא און וועט ווידער זיין. ט דא איז דער זין , וואס האט
hot vos zin der iz do zain vider vet un nishto
has which mind the is here be again will and not

חכמה : די זיבן קעפ זענען זיבן בערג , אויף וועלכע
velche oif berg ziben zenen kep ziben di chochme
which on mountains seven are heads seven the wisdom

די פרוי זיצט; י און זענען זיבן מלכים ; פינף זענען געפאלן,
gefalen zenen finf melachim ziben zenen un zitst froi di
fallen are five kings seven are and sits woman the

איינער איז דא , דער אנדערער איז נאך נישט געקומען; און ווען
ven un gekumen nisht noch iz anderer der do iz einer
when and come not yet is another the here is one

ער וועט קומען, מוז ער בלייבן א קורצע צייט. יא און די חיה ,
chaye di un tsait kurtse a blaiben er muz kumen vet er
beast the and time short a remain he must come will he

וואס איז געווען און איז (מער) נישטא, איז אליין אויך דער
der oich alein iz nishto mer iz un geven iz vos
the also himself is not more is and was is who

אכטער, און איז פון די זיבן ; און גייט צו פארדארבונג. יב און
un fardarbung tsu geit un ziben di fun iz un achter
and destruction to goes and seven the of is and eighth

די צען הערנער, וואס דו האסט געזען, זענען צען מלכים ,
melachim tsen zenen gezen host du vos herner tsen di
kings ten are see you did you which horns ten the

וועלכע האבן נאך נישט באקומען קיין קעניגרייך; נאר זיי באקומען
bakumen zei nor kenigraich kein bakumen nisht noch hoben velche
receive they but kingdom any received not yet have which

and goes to Avaddon *(Destruction).* 12 And the eser *(ten)* horns which you saw are asarah melachim *(ten kings)* who have not yet received a malchut, but they are to receive samchut *(authority)* as melachim *(kings)*, for one hour, together with the Chayyah *(Anti-Moshiach).* 13 These are united in yielding their ko'ach *(power)* and samchut *(authority)* to the Chayyah *(Anti-Moshiach).* 14 These with the SEH *(Lamb)*, will make milchamah *(war)*, and the SEH *(Lamb)*, will conquer them, because He is Adon HaAdonim and Melech HaMelachim; and the ones with him are the Keru'im v'Nivcharim v'Ne'emanim *(Called and Chosen and Faithful).*"

15 And he says to me, "The mayim which you saw, where the zonah *(prostitute)* sits, are amim *(peoples)* and multitudes and Goyim *(Nations)* and leshonot *(languages).* 16 And the eser *(ten)* horns which you saw and the Chayyah *(Anti-Moshiach)* — these will have sin'ah *(hatred)*

ממשלה ווי מלכים מיט דער חיה אויף איין שעה. יג די דאזיקע
dozike di sho ein oif chaye der mit melachim vi memshole
these the hour one for beast the with kings as authority

האבן איין מיינונג , און געבן זייער כוח און ממשלה צו דער
der tsu memshole un koiech zeier geben un meinung ein hoben
the to authority and power their give and mind one have

חיה . יד זיי וועלן מלחמה האלטן מיט דעם לעמעלע, און דאס
dos un lemele dem mit halten milchome velen zei chaye
the and Lamb the with wage war will they beast

לעמעלע וועט זיי מנצח זיין, ווייל עס איז האר איבער
iber Har iz es vail zain menatseyech zei vet lemele
over L-rd is He because be overcome them will Lamb

הארן, און קעניג איבער קעניגן ; און די , וועלכע זענען מיט
mit zenen velche di un kenigen iber kenig un harn
with are who those and kings over King and l-rds

אים, זענען גערופענע און אויסדערוויילטע
oisderveilte un gerufene zenen im
those who are elect ones and those who are called are Him

און געטרייע . טו און ער זאגט צו מיר: די וואסערן,
vasern di mir tsu zogt er un getraie un
waters the me to says he and those who are faithful and

וואס דו האסט געזען, וואו די זונה זיצט, זענען פעלקער און
un felker zenen zitst zoine di vu gezen host du vos
and nations are sits harlot the where see did you which

המונים מענטשן און אומות און לשונות . טז און די צען
tsen di un leshoines un umes un mentshn hamonim
ten the and tongues and nations and people multitudes

הערנער, וואס דו האסט געזען, און די חיה , זיי וועלן האסן
hasen velen zei chaye di un gezen host du vos herner
hate will they Beast the and see did you which horns

די זונה , און וועלן זי מאכן וויסט און נאקעט, און וועלן
velen un naket un vist machen zi velen un zoine di
will and naked and desolate make her will and harlot the

פארצערן איר פלייש, און זי פארברענען אין פייער. יז ווארום
vorem faier in farbrenen zi un fleish ir fartseren
because fire in burn her and flesh her devour

ה׳ האט עס זיי געגעבן אין זייערע הערצער אריין, צו טאן
ton tsu arain hertser zeiere in gegeben zei es hot Hashem
do to into hearts their in given them it has Hashem

זיין עצה , און צו מאכן איין דעה , און צו געבן זייער
zeier geben tsu un deye ein machen tsu un eitse zain
their give to and authority one make to and purpose his

for the zonah *(prostitute)*, and they will make her desolate and naked and will eat her basar and will burn her up in eish. 17 For Hashem has put it into the levavot *(hearts)* of them to accomplish his purpose by their acting with one mind and by giving their malchut *(kingdom)* to the Chayyah *(Anti-Moshiach)* until will be fulfilled the divrei Hashem. 18 And the Isha whom you saw is the Ir Hagedolah *(Great City)* that rules over the melachim *(kings)* of ha'aretz."

18 After these things I saw another malach *(angel)* coming down out of Shomayim having great samchut *(authority)*; and ha'aretz *(the earth)* was illuminated by the splendor of him. 2 And he cried in a kol gadol, saying, "Fallen, fallen is Bavel Hagedolah. It has become a habitation of shedim *(demons)* and a beit hasohar of every ruach temei'ah *(unclean spirit)* and beit hasohar of every unclean bird and a beit

קעניגרייך צו דער חיה , ביז ה׳ס ווערטער וועלן דערפילט
derfilt velen verter Hashems biz chaye der tsu kenigraich
fulfilled will words Hashem's until Beast the to kingdom

ווערן. יח און די פרוי , וואס דו האסט געזען, איז די גרויסע
groise di iz gezen host du vos froi di un veren
great the is see did you whom woman the and be

שטאט, וואס האט א מלכות איבער די מלכים פון דער ערד .
erd der fun melachim di iber Malchus a hot vos shtot
earth the of kings the over kingdom of a has who city

יח

נאך דעם האב איך געזען אן אנדערן מלאך אראפקומען
aropkumen malech andern an gezen ich hob dem noch
descending angel other an see I did the after

פון הימל , האבנדיק גרויס מאכט; און די ערד איז
iz erd di un macht grois hobendik himel fun
is earth the and power great having heaven from

באלויכט געווארן פון זיין הערלעכקייט. ב און ער האט א
a hot er un herlechkeit zain fun gevoren baloicht
a had he and glory his from become illuminated

געשריי געטאן מיט א שטארק קול , אזוי צו זאגן : געפאלן, געפאלן
gefalen gefalen zogen tsu azoi kol shtark a mit geton geshrei
fallen fallen say to so voice mighty a with done shout

איז בבל די גרויסע, און געווארן איז זי א וואוינונג פאר
far voinung a zi iz gevoren un groise di Bavel iz
for dwelling a it is having become and great the Babylon is

טייוולאנים, און א געפענקעניש פאר יעדן אומריינעם גייסט, און א
a un gaist umreinem yedn far gefenkenish a un taivlanim
a and spirit unclean every for prison a and demons

תפיסה פאר איטלעכן אומריינעם און העסלעכן פויגל! ג מחמת פון
fun machmas foigel heslechn un umreinem itlechn far tfise
of because bird detested and unclean every for prison

hasohar of every unclean beast. And has become detestable, [3] Because of the yayin *(wine)* of the wrath of her zenut *(fornication)* all the Goyim *(Nations)* have drunk, and the melachim *(kings)* of ha'aretz committed zenut with her, and the merchants of ha'aretz by the resources of her luxury became rich."
[4] And I heard another kol *(voice)* out of Shomayim saying, "Come out of her, my people, so that you may not participate in the chatta'im *(sins)* of her, and some of her makkot *(plagues)* you may not receive, [5] Because her chatta'im *(sins)* have piled up reaching up to Shomayim, and Hashem has remembered the unrighteousnesses of her.
[6] Render to her as also she herself rendered; serve up double according to her ma'asim, in the kos *(cup)* which she mixed.
[7] As she gave kavod *(glory)* to herself and lived in luxury, so give her an equal measure of torment and agmat nefesh *(grief)*,

דעם צארנוויין פון איר זנות זענען געפאלן אלע פעלקער;
felker ale gefalen zenen zoines ir fun tsorenvain dem
nations all fallen are fornication her of winewrath the

און אלע מלכים פון דער ערד האבן מזנה געווען מיט איר,
ir mit geven mezane hoben erd der fun melachim ale un
her with was fornicate did earth the of kings all and

און פון דער שפע פון אירע תענוגים זענען די סוחרים
sochrim di zenen tainugim ire fun shefe der fun un
merchants the are pleasures her of abundance the of and

פון דער ערד רייך געווארן.
gevoren raich erd der fun
become rich earth the of

ד און איך האב געהערט אן אנדער קול פון הימל זאגן: קומט
kumt zogen himel fun kol ander an gehert hob ich un
come say heaven of voice other an hear did I and

ארויס פון איר, אָ מיין פאלק, כדי איר זאלט נישט האבן קיין
kein hoben nisht zolt ir kedei folk main o ir fun arois
any have not shall you so that people my o her from out

אנטייל אין אירע זינד, און אז איר זאלט נישט באקומען
bakumen nisht zolt ir az un zind ire in onteil
receive not shall you that and sin her in common share

פון אירע מכות; ה ווייל אירע חטאים האבן דערגרייכט
dergreicht hoben chatoim ire vail machot ire fun
reach did sins her because plagues her of

ביז צום הימל, און ה' האט זיך דערמאנט
dermont zich hot Hashem un himel tsum biz
remember Himself did Hashem and heaven the up to

אירע אומגערעכטיקייטן. ו פארגעלט איר, ווי זי האט
hot zi vi ir fargelt umgerechtikeitn ire
did she as her recompense, reward lawless deeds her

פארגעלטן, און מאכט עס כפלי כפלים לויט אירע מעשים;
maisim ire loit keflaim keifl es macht un fargeltn
works her according to manys many it make and requite

אין דעם בעכער, אין וועלכן זי האט געמישט, זאלט איר מישן
mishen ir zolt gemisht hot zi velchen in becher dem in
mix you shall mixing was she which in goblet the in

טאפלט פאר איר! ז אויף וויפל זי האט זיך פארהערלעכט
farherlecht zich hot zi vifel oif ir far topelt
glorify herself did she how much on her for double

און געלאזט וואוילגיין, אויף אזויפיל זאלט איר איר געבן ליידן
laiden geben ir ir zolt azoifil oif voilgein gelozt un
to suffer give her you shall as much on feast let and

because in her lev *(heart)*
she says, ‘I sit as a malkah
(queen) and not an almanah
(widow), and I will never
see agmat nefesh *(grief)*.’
8 Therefore in one day will
come the makkot *(plagues)*
on her, Mavet *(Death)* and
Avel *(Mourning)* and Ra'av
(Famine), and with eish
(fire) she will be burned up,
because Chazak is Hashem
Adonoi, the Shofet of her.
9 And the melachim
(kings) of ha'aretz, the
ones having committed
zenut *(fornication)* with
her and having lived in
luxury, when they see the
smoke of her burning, will
weep and wail over her.
10 They will stand afar off,
because of the fear of her
torment, saying ‘Oy, oy to
the Ir Hagedolah, Bavel the
strong city, because in one
hour came the mishpat of
you.’
11 And the merchants of
ha'aretz *(the earth)* cry and
have agmat nefesh *(grief)*
over her, because the cargo
of them no one buys any
more; 12 Cargo of gold and
of silver and of precious
stone and of pearls and of
fine linen and of purple

און פיין ; ווייל אין איר הארץ זאגט זי : איך זיץ א מלכה ,
malke a zits ich zi zogt harts ir in vail pain un
queen a sit I she says heart her in because anguish and

און בין נישט קיין אלמנה, און טרויער וועל איך אויף קיין פאל נישט
nisht fal kein oif ich vel troier un almone kein nisht bin un
not case any on I will sorrow and widow any not am and

זען. ח דעריבער אין איין טאג וועלן זיי קומען, די מכות אירע,
ire machot di kumen zei velen tog ein in deriber zen
her plagues the come they will day one in therefore see

דער טויט און פיין און הונגער; און זי וועט פארברענט
farbrent vet zi un hunger un pain un toit der
burned will she and famine and anguish and death the

ווערן אין פייער; ווייל שטארק איז דער האר ג-ט, וועלכער משפט
mishpot velcher G-t Har der iz shtark vail faier in veren
judges who G-d L-rd the is strong because fire in be

זי . ט און וויינען און קלאגן וועלן איבער איר די מלכים
melachim di ir iber velen klogen un veinen un zi
kings the her over will lamenting and weeping and her

פון דער ערד , וועלכע האבן מיט איר מזנה געווען און זיך
zich un geven mezane ir mit hoben velche erd der fun
self and was fornicate her with did who earth the of

געלאזט וואוילגיין, ווען זיי וועלן קוקן אויף דעם רויך פון איר
ir fun roich dem oif kuken velen zei ven voilgein gelozt
her of smoke the upon look will they when feast let

פייער; י פונדערווייטנס וועלן זיי בלייבן שטיין צוליב
tsulib shtein blaiben zei velen fundervaitns faier
on account of standing remain they will from a distance fire

דער מורא פון אירע ליידן , און וועלן זאגן : וויי , וויי , די
di vei vei zogen velen un laiden ire fun moire der
the woe woe say will and suffering her of fear the

שטאט די גרויסע, בבל , די שטאט די שטארקע! מחמת
machmas shtarke di shtot di Bavel groise di shtot
because mighty the city the Babylon great the city

אין איין שעה איז איר משפט געקומען. יא און די סוחרים
sochrim di un gekumen mishpot ir iz sho ein in
merchants the and come judgment her is hour one in

פון דער ערד וויינען און קלאגן איבער איר, ווייל קיינער
keiner vail ir iber klogen un veinen erd der fun
anyone because her over lament and weep earth the of

קויפט נישט מער זייער סחורה ; יב סחורה פון גאלד
gold fun schoire schoire zeier mer nisht koift
gold of merchandise merchandise their more not buys

און פון זילבער און פון טייערע שטיינער און פון פערל און פון
fun un perl fun un shteiner taiere fun un zilber fun un
of and pearls of and stones precious of and silver of and

פיינע לייוונט און פון פורפור און פון זיידנס און פון שארלאך, און
un sharlach fun un zaidns fun un purpur fun un laivnt faine
and scarlet of and silk of and purple of and linen fine

יעדעס שמעקעדיקע האלץ און כלערליי כלים פון העלפאנטביין
helfantbein fun keilim kolerlei un holts shmekedike yedes
ivory of pots all kinds of and wood scented every

און אלע געפעסן פון קאסטבאר האלץ און פון קופער און אייזן
aizn un kuper fun un holts kostbar fun gefesn ale un
iron and copper of and wood expensive of vessels all and

און מארמארשטיין, יג און צימערינג און באלזאם און רויך
roich un balzam un tsimering un marmarshtein un
smoke and balsam and cinnamon and marble and

געווירצן און מירע און ווייררויך און וויין און בוימל און
un boimel un vain un veiroich un mire un gevirtsen
and olive oil and wine and frankincense and myrrh and spices

זעמלמעל און ווייץ און לאסט בהמות און שאף, און פערד
ferd un shof un beheimes last un veits un zemelmel
horses and sheep and beasts pack and wheat and fine flour

און וועגנס, און שקלאפן און מענטשלעכע נפשות. יד און דאס
dos un nefoshes mentshleche un shklafen un vegens un
the and souls human and slaves and wagons and

פירות, וואס דיין זעל האט געגלוסט, איז אוועק פון דיר, און
un dir fun avek iz geglust hot zel dain vos peires
and you from go away did desire did soul your which fruit

איטלעכע פראכט און גלאנץ איז דיר פארלוירן געגאנגען,
gegangen farloiren dir iz glants un pracht itleche
has gone lost you has shiny and sumptuous everything

און מען וועט זיי בשום אופן מער נישט געפונען. טו די
di gefunen nisht mer oifen beshum zei vet men un
the found not more way never them will they and

דאזיקע סוחרים, וואס זענען פון איר רייך געווארן, וועלן שטיין
shtein velen gevoren raich ir fun zenen vos sochrim dozike
stand will become rich her from did who merchants these

פונדערווייטנס צוליב דער אימה פון אירע ליידן, און
un laiden ire fun eime der tsulib fundervaitns
and suffering her of dread the on account of from a distance

וועלן וויינען און טרויערן, זאגנדיק: טז ווי, ווי, די גרויסע שטאט,
shtot groise di vei vei zogendik troiern un veinen velen
city great the woe woe saying mourn and weep will

and of silk and of scarlet, and every kind of scented wood and every kind of ivory article and every kind of article of valuable wood and of bronze and of iron and of marble, 13 And cinnamon and spice and incense and myrrh and frankincense and yayin *(wine)* and oil and fine flour and wheat and cattle and kevasim *(sheep)*, and of susim *(horses)* and of chariots and of slaves and nefashot *(souls)* of men. 14 And the p'ri *(fruit)* for which your nefesh longed has departed from you, and all the luxurious things and the splendorous things have become lost for you, and never again shall they be found! 15 And the merchants of these things, the ones having become rich from her, will stand afar off because of the fear of her torment, and they will be weeping and wailing, 16 Saying, ‘Oy, oy, the Ir Hagedolah, the one having clothed herself with fine linen and purple and scarlet and having been gilded with gold and precious stone and pearl,

17 Because in one hour
such great wealth, was laid
waste.' And there stood
afar off every steersman,
and everyone sailing the
sea, and sailors and all
who commerce on the
sea. 18 And they were
crying out, seeing the
smoke of her burning,
saying, 'What Ir *(City)* is
like the Ir Hagedolah?'
19 And they threw dust
on their heads and were
crying out, weeping and
wailing, saying, 'Oy, oy,
the Ir Hagedolah, by which
from her wealth, all the
ones having ships in the
sea became rich, because
in one hour she was laid
waste. 20 Have lev same'ach
over her, O Shomayim! You
Kedoshim and Shlichim
and Nevi'im, for Hashem
has given mishpat for you
against her.' "

וואס איז געווען אנגעטאן אין זיידנס און פורפור און שארלאך, און
un sharlach un purpur un zaidns in ongeton geven iz vos
and scarlet and purple and silk in dressed was is which

אויסגעצירט מיט גאלד און קאסטבארע שטיינער און פערל ! י״ז אז
az perl un shteiner kostbare un gold mit oisgetsirt
that pearls and stones costly and gold with adorned

אין איין (איינציקער) שעה איז אזא עשירות חרוב געווארן .
gevoren chorev eshires aza iz sho eintsiker ein in
become destroyed riches such did hour single one in

און יעדער שיפסקאפיטאן, און יעדער איינער, וואס פארט (פון
fun port vos einer yeder un shifskapitan yeder un
from travels who one every and steersman every and

ארט) צו ארט אויף א שיף, און מאטראז, און אלע, וועלכע
velche ale un matroz un shif a oif ort tsu ort
who all and sailor and ship a on place to place

ארבעטן אויפן ים , זענען געשטאנען פונדערווייטנס , י״ח און
un fundervaitns geshtanen zenen yam oifen arbeten
and from a distance stand did sea on the work

האבן געשריגן , זעענדיק דעם רויך פון איר ברענען , אזוי צו
tsu azoi brenen ir fun roich dem zeendik geshrigen hoben
to so burning her from smoke the seeing shout did

זאגן : ווער (צווישן שטעט) איז גלייך צו דער גרויסער שטאט?
shtot groiser der tsu glaich iz shtet tsvishen ver zogen
city great the to equal is cities among which say

י״ט און האבן געווארפן שטויב אויף זייערע קעפ , און געשריגן ,
geshrigen un kep zeiere oif shtoib gevorfen hoben un
shouted and heads their on dust throw did and

וויינענדיק און קלאגנדיק, אזוי צו זאגן : ווי , ווי , דו גרויסע
groise du vei vei zogen tsu azoi klogendik un veinendik
great you woe woe say to so wailing and weeping

שטאט! אין וועלכער עס זענען רייך געווארן אלע, וואס האבן געהאט
gehat hoben vos ale gevoren raich zenen es velcher in shtot
had have who all become rich are it which in city

שיפן אויפן ים , פון איר וואוילשטאנד! אז אין איין (איינציקער)
eintsiker ein in az voilshtand ir fun yam oifen shifn
single one in that prosperity her of sea on the ships

שעה איז זי חרוב געווארן . כ פריי דיך איבער איר, אָ
o ir iber dich frei gevoren chorev zi iz sho
o her over yourself rejoice become destroyed she is hour

הימל , און די קדושים , און די שליחים , און די נביאים ;
neviim di un shlichim di un kedoishem di un himel
Prophets the and Shlichim the and saints the and heaven

ווייל ה׳ האט געמשפט אייער משפט אויף איר.
ir oif mishpot eier gemishpet hot Hashem vail
her on verdict your judged has Hashem because

[21] And a malach chazak *(strong angel)* lifted up a stone like a great millstone and threw it into the sea, saying, “Thus will Bavel the Ir Hagedolah be violently thrown down, and never would it be found any longer. [22] And the sound of harpers, those playing the nevel *(harp)*, and of musicians and of flutists and of trumpeters will be heard in you no more and every oman *(artist)* of every craft will be found in you no more, and the sound of a mill, would be heard in you no more. [23] And the ohr of a menorah would shine in you no more, and the kol *(voice)* of a choson *(bridegroom)* and of a kallah *(bride)* would be heard in you no more; because your merchants were the gedolim *(the great)* of ha'aretz *(the earth)*, because by your kashefanut *(sorcery)* were all the Goyim deceived, [24] And in her were found the dahm of Nevi'im *(prophets)* and of Kedoshim and of all the ones having been slain al Kiddush ha-Shem on ha'aretz.”

כא און א שטארקער מלאך האט אויפגעהויבן א שטיין, ווי א
a vi shtein a oifgehoiben hot malech shtarker a un
a like stone a lift up did angel stronger a and

גרויסער מילשטיין , און אים געווארפן אין ים אריין, זאגנדיק: מיט
mit zogendik arain yam in gevorfen im un milshtein groiser
with saying into sea in threw it and millstone great

אזא אימפעט אָ וועט בבל , די גרויסע שטאט, צעווארפן
tsevarfen shtot groise di Bavel vet o impet aza
destroyed city great the Babylon will o impetus such

ווערן, און זיך שוין מער נישט געפינען! כב און קיין קלאנג
klang kein un gefinen nisht mer shoin zich un veren
sound any and find not more at last itself and be

פון הארפנשפילער און זינגער און שפילער אויף א פלייט און
un fleit a oif shpiler un zinger un harpenshpiler fun
and flute a on players and singers and harpists of

טרומייטערער וועט שוין מער נישט געהערט ווערן אין דיר; און
un dir in veren gehert nisht mer shoin vet trumeiterer
and you in be heard not more at last will trumpeters

קיין קינסטלער פון קיין שום קונסט וועט אין דיר מער נישט געפונען
gefunen nisht mer dir in vet kunst shum kein fun kinstler kein
found not more you in will art kind any of artists any

ווערן; און דאס גערויש פון א מיל וועט מער נישט געהערט ווערן אין
in veren gehert nisht mer vet mil a fun geroish dos un veren
in be heard not more will mill a of sound the and be

דיר; כג און דאס ליכט פון א לייכטער וועט מער נישט שיינען
shainen nisht mer vet laichter a fun licht dos un dir
to shine not more will candlestick a of light the and you

אין דיר; און דאס קול פון א חתן און א כלה וועט
vet kale a un chosen a fun kol dos un dir in
will bride a and bridegroom a of voice the and you in

מער נישט געהערט ווערן אין דיר; מחמת דיינע קויפלייט זענען
zenen koiflait daine machmas dir in veren gehert nisht mer
had merchants your because you in be heard not more

געווען די פירשטן פון דער ערד ; ווייל דורך דיין כישוף זענען
zenen kishuf dain durch vail erd der fun firshtn di geven
did magic your by because earth the of rulers the been

פארפירט געווארן אלע פעלקער. כד און אין איר איז געפונען געווארן
gevoren gefunen iz ir in un felker ale gevoren farfirt
become found is her in and nations all become misleads

דאס בלוט פון די נביאים און קדושים , און פון אלע הרוגים
harugim ale fun un kedoishem un neviim di fun blut dos
the slain all of and saints and prophets the of blood the

אויף דער ערד .
erd der oif
earth the on

יט נאך דעם האב איך געהערט ווי א הויך קול פון א גרויסן
groisn a fun kol hoich a vi gehert ich hob dem noch
great a from voice loud a as hear I did the after

המון מענטשן אין הימל זאגן : הללויה ! די ישועה
yeshue di halleluyah zogen himel in mentshn hamon
salvation the hallelujah say heaven in people crowd

און דער כבוד און די מאכט געהערן צו אונדזער ג-ט; [ב] ווייל
vail G-t undzer tsu geheren macht di un koved der un
because G-d our to belong power the and glory the and

ווארהאפטיק און גערעכט זענען זיינע משפטים ; ווען ער האט
hot er ven mishpotim zaine zenen gerecht un vorhaftik
did He when judgments His are righteous and true

געמשפט די גרויסע זונה , וואס האט פארדארבן די ערד מיט
mit erd di fardorbn hot vos zoine groise di gemishpet
with earth the destroyed had who harlot great the judge

איר זנות , און זיך נוקם געווען פאר דעם בלוט פון
fun blut dem far geven noikem zich un zoines ir
of blood the for did avenged Himself and fornication her

זיינע קנעכט אויס איר האנט. [ג] און א צווייטמאל האבן זיי
zei hoben tsveitmol a un hant ir ois knecht zaine
they did second time a and hand her at servants His

געזאגט: הללויה ! און דער רויך אירער שטייגט ארויף לעלמי
lelmi aroif shtaigt irer roich der un halleluyah gezogt
forever up rises of her smoke the and hallelujah say

עולמים ! [ד] און די פיר און צוואנציק זקנים זענען אנידערגעפאלן
anidergefalen zenen zkeinem tsvantsik un fir di un olamim
fall down did elders twenty and four the and and ever

און די פיר חיות האבן זיך געבוקט צו
tsu gebukt zich hoben chayes fir di un
to bow themselves did living creatures four the and

ה׳ , וועלכער זיצט אויף דעם כסא הכבוד , און האבן
hoben un hakoved kisei dem oif zitst velcher Hashem
did and glory throne of the on sits who Hashem

געזאגט: אמן ! הללויה ! [ה] און עס איז ארויסגעגאנגען א קול
kol a aroisgegangen iz es un halleluyah Omein gezogt
voice a come forth is there and hallelujah Amen say

19 After these things I heard, as it were, a kol gadol *(loud voice)* of a great, multititude in Shomayim, saying, “Praise Hashem! The Yeshu'ah *(Salvation)* and the Kavod *(Glory)* and the Gevurah *(Power)* is of Eloheinu! [2] Because emes and tzedek are His judgments because He judged the Zonah Hagedolah who was corrupting ha'aretz *(the earth)* with the zenut *(fornication)* of her and He took vengeance on her who has on her hands the dahm of His servants.”

[3] And again they said, “Praise Hashem! The smoke of her ascends l'olemei olamim!” [4] And the esrim v'arba'ah Zekenim *(twenty-four Elders)* fell down and the Arbah Chayyot *(four living beings)* and they worshiped Hashem who sits on the Kes *(Throne)*, saying, “Omein, Praise Hashem!”

5 And a kol *(voice)* from the Kes *(Throne)* came forth, saying, "Say 'Baruch Hashem Eloheinu,' all you avadim *(servants)* of him and the ones with yirat Shomayim, ketanim *(small ones)* and the gedolim *(great ones)*." 6 And I heard, as it were, a sound of a great multitude and a sound like mayim rabbim *(many waters)* and a sound like mighty thunder saying, "Baruch Hashem! Because Hashem Eloheinu reigns, El Shaddai. 7 Let us have simcha and exult in kavod *(glory)* to him because of the Bedeken of the Kallah of the SEH *(Lamb)*, and the Choson's Tish and she has made herself ready." 8 And it was given to her that she should be clothed with fine linen, bright and tahor *(clean)*; for the fine linen are the Tzedakot of the Kedoshim.

9 And he says to me, Write: "Ashrey are the ones having been summoned to the Seudas Moshiach, the Seudas Yom Nisu'im of the SEH" *(Lamb)*. And he says to me, "These are divrei

פון דעם כסא הכבוד, אזוי צו זאגן: לויבט אונדזער ג-ט,
G-t undzer loibt zogen tsu azoi hakoved kisei dem fun
G-d our praise say to so glory throne of the from

אלע זיינע קנעכט , איר, וועלכע האבן מורא פאר אים, די קליינע
kleine di im far moire hoben velche ir knecht zaine ale
small the Him before fear have who you servants His all

און די גרויסע. [ו] און איך האב געהערט, ווי א קול פון א גרויסן
groisn a fun kol a vi gehert hob ich un groise di un
great a of voice a as hear did I and great the and

המון מענטשן, און ווי דאס ברויזן פון א סך וואסערן, און
un vasern sach a fun broizen dos vi un mentshn hamon
and waters many a of effervesce the how and people crowd

ווי די קול פון שטארקע דונערן , זאגנדיק: הללויה ! דען
den halleluyah zogendik dunern shtarke fun kol di vi
then hallelujah saying thunders strong of voice the as

דער האר, אונדזער ג-ט, דער אלמעכטיקער, איז געווארן מלך !
Melech gevoren iz Almechtiker der G-t undzer Har der
king become did Almighty the G-d our L-rd the

[ז] לאמיר זיך משמח זיין און פרייען, און אים אפגעבן
opgeben im un freien un zain mesameyech zich lomir
give up him and rejoice and be joyful ourselves let us

כבוד; ווייל עס איז געקומען די סעודות נישואין פון דעם
dem fun nisuin sudus di gekumen iz es vail koved
the of marriage feasts the come is it because glory

לעמעלע, און זיין ווייב האט זיך צוגעגרייט. [ח] און עס איז איר
ir iz es un tsugegreit zich hot vaib zain un lemele
to her is it and prepared herself has wife His and Lamb

געגעבן געווארן, זיך אנצוקליידן אין פיינער לייוונט, גלאנצנד און
un glantsnd laivnt fainer in ontsukleiden zich gevoren gegeben
and shine linen fine in to dress up self been given

לויטער; ווארום די פיינע לייוונט איז די צדקות פון די
di fun tsedokes di iz laivnt faine di vorem loiter
the of righteousness the is linen fine the because pure

קדושים . [ט] און ער האט צו מיר געזאגט: שרייב: וואויל איז די ,
di iz voil shraib gezogt mir tsu hot er un kedoishem
those are blessed write say me to did he and saints

וואס זענען גערופן צו דעם סעודות נישואין פון דעם לעמעלע!
lemele dem fun nisuin sudus dem tsu gerufen zenen vos
Lamb the of marriage feasts the to called are who

און ער האט צו מיר געזאגט: די דאזיקע זענען די ווארהאפטיקע
vorhaftike di zenen dozike di gezogt mir tsu hot er un
true the are these the say we to did he and

Emes of Hashem.” 10 And I fell before his feet to worship him. And he says to me, “You must abstain from such. For I am a fellow eved with both you and your chaverim who hold on to the edut *(testimony)* of Rebbe, Melech HaMoshiach; worship Hashem! For the edut *(testimony)* of Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua is the Ruach HaNevu'ah *(prophecy)*.”

11 And I saw Shomayim having been opened, and, hinei, a sus lavan *(white horse)* and the one riding on it is called Ne'eman and Yashar, and in Tzedek He judges and makes milchamah *(war)*. 12 And the Eynayim of Him are as a flame of eish, and on the head of Him are many atarot, and He has a Name inscribed of which no one has da'as except Himself. 13 And He is robed in a kaftan dipped in dahm, and His Name is called, “The dvar hashem.” 14 And the Tzivos Hashem *(the Army of Hashem)*, the Tzivos HaShomayim, were

ווערטער פון ה׳ . י און איך בין אנידערגעפאלן פאר זיינע
zaine far anidergefalen bin ich un Hashem fun verter
his before fall down did I and Hashem of words

פיס, זיך צו בוקן צו אים. און ער האט צו מיר געזאגט;
gezogt mir tsu hot er un im tsu buken tsu zich fis
say me to did he and him to bow to myself feet

גיב אכטונג, טו דאס נישט; איך בין דיינער א מיטקנעכט און פון
fun un mitknecht a dainer bin ich nisht dos tu achtung gib
of and co-servant a your am I not this do care give

דיינע ברידער, וואס האבן דאס עדות פון יהושען / ישוען ;
Yeshuan Yehoshuan fun eides dos hoben vos brider daine*
Yeshua Yehoshua of witness this have who brothers your

צו ה׳ זאלסטו דיך בוקן; ווארום דאס עדות פון
fun eides dos vorem buken dich zolstu Hashem tsu
of witness this because bow you shall you Hashem to

יהושען / ישוען , דאס איז דער רוח הנבואה .
hanevuah ruach der iz dos Yeshuan Yehoshuan*
of prophecy Spirit the is this Yeshua Yehoshua

יא און איך האב געזען דעם הימל אפן; און אָט א ווייס
vais a ot un ofen himel dem gezen hob ich un
white a here and open heaven the see did I and

פערד און דער , וואס איז דערויף געזעסן, הייסט געטריי
getrai heist gezesen deroif iz vos der un ferd
faithful is called sitting thereon is who this One and horses

און ווארהאפטיק; און מיט גערעכטיקייט משפט ער און פירט
firt un er mishpot gerechtikeit mit un vorhaftik un
makes and He judges righteousness with and true and

מלחמה . יב און זיינע אויגן זענען ווי א פלאם פייער, און אויף
oif un faier flam a vi zenen oigen zaine un milchome
on and fire flame of a like are eyes His and war

דעם קאפ זיינעם האט ער א סך קרוינען; און א נאמען
nomen a un kroinen sach a er hot zainem kop dem
Name of a and crowns many a He has His head the

אויפגעשריבן, וואס קיינער קען נישט אחוץ ער אליין . יג און
un alein er achuts nisht ken keiner vos oifgeshriben
and Himself He except not knows anyone which inscribed

ער גייט אנגעטאן א מלבוש , איינגעטונקט אין בלוט ; און זיין
zain un blut in eingetunkt malbesh a ongeton geit er
His and blood in dipped garment a clothed goes He

נאמען הייסט מימרא דה׳ (ה׳ס ווארט). יד און די
di un vort Hashems dh, mimra heist nomen
the and Word Hashem's of Hashem Memra means Name of

following Him on susim levanim *(white horses)*. They were dressed in fine linen, lavan *(white)* and tahor *(clean)*. 15 And out of the peh *(mouth)* of Him goes forth a sharp cherev, that with it He may strike the Goyim, and He will shepherd them with a shevet barzel, and He treads the press of the yayin of the fury of Charon Af of Hashem, El Shaddai. 16 And He has on His kaftan and on His thigh a name inscribed: melech hamelachim and adon haadonim.

הערשארן אין הימל האבן אים נאכגעפאלגט אויף ווייסע פערד ,
ferd vaise oif nochgefolgt im hoben himel in hersharn
horses white on follow Him did heaven in hosts

געקליידט אין פיינער לייוונט, לויטער ווייס . טו און פון זיין מויל
moil zain fun un vais loiter laivnt fainer in gekleidt
mouth His from and white pure linen fine in dressed

גייט ארויס א שארפע שווערד, כדי מיט איר זאל ער שלאגן
shlogen er zol ir mit kedei shverd sharfe a arois geit
strike He shall it with so that sword strong a out goes

די גויים ; און ער וועט הערשן איבער זיי מיט אן אייזערנער
aizerner an mit zei iber hershen vet er un Goyim di
iron an with them over rule will He and gentiles the

רוט; און ער טרעט דעם קעלטער פון דעם צארנוויין פון דעם
dem fun tsorenvain dem fun kelter dem tret er un rut
the of winewrath the of winepress the treads He and rod

אלמעכטיקן ה׳ס גרימצארן. טז און האט א נאמען אויף זיין
zain oif nomen a hot un grimtsoren Hashems Almechtikn
His on Name of a has and fury Hashem's Almighty

קלייד און אויף זיין דיך אויפגעשריבן: מלך המלכים און
un hamelachim Melech oifgeshriben dich zain oif un kleid
and Kings King inscribed thigh His on and clothing

אדון האדונים .
haadoinem adoin
l-rds L-rd

17 And I saw one malach *(angel)* having taken his stand in the shemesh *(sun)* and he cried out in a kol gadol *(loud voice)*, saying to all the birds flying in mid-heaven, "Bo! Gather to the Seudah Hagedolah of Hashem; 18 That you may eat the basar of melachim *(kings)* and the basar of captains and the basar of strong men and the basar of susim and of their riders and the basar of all, both,

יז און איך האב געזען א מלאך שטיין אין דער זון , און ער
er un zun der in shtein malech a gezen hob ich un
he and sun the in standing angel an see did I and

האט געשריגן מיט א הויך קול , אזוי צו זאגן צו אלע פייגל,
feigel ale tsu zogen tsu azoi kol hoich a mit geshrigen hot
birds all to say to so voice loud a with shout did

וואס פליען אינמיטן הימל : קומט, זאמלט אייך איין
ein aich zamlt kumt himel inmitn flien vos
together you gather come heaven in the midst of fly that

צו ה׳ס גרויסער סעודה; יח כדי איר זאלט עסן דאס פלייש
fleish dos esen zolt ir kedei sude groiser Hashems tsu
flesh the eat shall you so that feast great Hashem's to

פון מלכים און דאס פלייש פון הויפטלייט און דאס פלייש פון
fun fleish dos un hoiptlait fun fleish dos un melachim fun
of flesh the and chief people of flesh the and kings of

גבורים און דאס פלייש פון פערד און פון זייערע רייטער ,
raiter zeiere fun un ferd fun fleish dos un gvurim
horsemen their of and horses of flesh the and strong ones

bnei Chorin and avadim
and the ketanim and the
gedolim." 19 And I saw the
Chayyah [Anti-Moshiach]
and the melachim *(kings)*
of ha'aretz and their
armies assembled to make
milchamah *(war)* with the
One sitting on the sus
(horse) and with the Tzivos
Hashem *(Army of Hashem)*.
20 And the Chayyah [Anti-
Moshiach] was captured
and, with it, the Navi
Sheker *(the False Prophet)*,
the one having performed
the otot *(signs)* before it,
by which he deceived the
ones having received the
tav *(mark)* of the Chayyah
[Anti-Moshiach] and the
ones worshiping its Atzav
(idol, image). These two
were cast alive into the
Agam HaEish *(Lake of Fire)*
burning with gofrit *(sulfur)*.
21 And the rest were killed
with the cherev *(sword)* of
the One sitting on the sus
(horse), the cherev *(sword)*
having proceeded out of
the PEH of Him, and all
the birds were fully fed by
their basar.

און דאס פלייש פון אלע פרייע (מענטשן) און פון קנעכט, פון קליין
klein fun knecht fun un mentshn fraie ale fun fleish dos un
small of slaves of and men free all of flesh the and

און פון גרויס!
grois fun un
great of and

יט און איך האב געזען די חיה , און די מלכים פון דער
der fun melachim di un chaye di gezen hob ich un
the of kings the and Beast the see did I and

ערד און זייערע חיילות , פארזאמלט צו פירן מלחמה מיט דעם
dem mit milchome firen tsu farzamlt chayoles zeiere un erd
the with war wage to gathered armies their and earth

רייטער אויף דעם פערד און מיט זיינע הערשארן. כ און די חיה
chaye di un hersharn zaine mit un ferd dem oif raiter
Beast the and hosts His with and horse the on Rider

איז געפאנגען געווארן , און מיט איר דער פאלשער נביא , וואס
vos novi falsher der ir mit un gevoren gefangen iz
who prophet false the it with and become captive is

האט געטאן די אותות (ומופתים) פאר איר, מיט וועלכע ער
er velche mit ir far umofsim otot di geton hot
he which with it before and wonders signs the done has

האט פארפירט די , וואס האבן אנגענומען דעם סימן פון דער
der fun simen dem ongenumen hoben vos di farfirt hot
the of mark the accepted had who those mislead did

חיה און זיך געבוקט צו איר בילד ; לעבעדיקערהייט
lebedikerheit bild ir tsu gebukt zich un chaye
living image its to bowed themselves and Beast

זענען זיי ביידע אריינגעווארפן געווארן אין דעם טייך פון פייער,
faier fun taich dem in gevoren araingevorfen beide zei zenen
fire of river the in become thrown in both they are

וואס ברענט מיט שוועבל; כא און די איבריקע זענען געטייט
geteit zenen ibrike di un shvebl mit brent vos
killed are remaining the and sulfur with burns which

געווארן מיט דער שווערד, וואס גייט ארויס פון דעם מויל פון
fun moil dem fun arois geit vos shverd der mit gevoren
of mouth the of out goes which sword the with become

דעם רייטער אויפן פערד; און אלע פייגל זענען זאט געווארן
gevoren zat zenen feigel ale un ferd oifen raiter dem
become sated are birds all and horse on the Rider the

פון זייער פלייש.
fleish zeier fun
flesh their from

20 And I saw a malach *(an angel)* coming down out of Shomayim having the mafte'ach *(key)* of the Tehom *(Abyss)* and a great chain in his hand, [2] And he seized the Dragon, the NACHASH HaKadmoni, who is Malshin and HaSatan. And he bound him for elef shanim *(one thousand years)*, [3] And threw him into the Tehom *(Abyss)*, and shut and sealed it over him that he could not deceive any more the Goyim until the elef shanim *(thousand years)* were completed. After these things it is necessary for him to be released a short time.

כ און איך האב געזען א מלאך אראפנידערן פון הימל ,
un ich hob a gezen malech aropnideren fun himel
and I did see an angel descend from heaven

האבנדיק דעם שליסל צום אפגרונט און א גרויסע קייט
hobendik dem shlisel tsum opgrunt un a groise keit
having the key to the abyss and a great chain

אין זיין האנט. ב און ער האט געכאפט די שלאנג , דעם נחש
in zain hant un er hot gechapt di shlang dem nachash
in his hand and he did seize the serpent the serpent

הקדמוני , וואס איז דער טייוול (אליין) און דער שׂטן , און
hakadmoni vos iz der taivl alein un der Satan un
the ancient who is the devil himself and the Satan and

אים געבונדן אויף טויזנט יאר , ג און אריינגעווארפן אין תהום
im gebunden oif toizent yor un araingevorfen in tehom
him bound for thousand years and threw into in abyss

אריין, און אים פארשלאסן און פארחתמעט פון אויבן, כדי ער
arain un im farshlosen un farchasmet fun oiben kedei er
into and it shut and sealed from above so that he

זאל מער נישט פארפירן די פעלקער, ביז די טויזנט יאר
zol mer nisht farfiren di felker biz di toizent yor
shall more not mislead the nations until the thousand years

וועלן זיך ענדיקן ; דערנאך מוז ער לויז ווערן אויף א קורצער
velen zich endiken dernoch muz er loiz veren oif a kurtser
will itself complete then must he let out be for a short

צייט .
tsait
time

[4] And I saw kise'ot *(thrones)* and they sat on them and authority for mishpat *(judgment)* was given to them, and I saw the nefashot *(souls)* of the ones having been beheaded because of their edut *(testimony)* for Rebbe, Melech HaMoshiach and because of the dvar Hashem and for those

ד און איך האב געזען טראנען, און מען האט זיך
un ich hob gezen tronen un men hot zich
and I did see thrones and they has themselves

אנידערגעזעצט אויף זיי , און דאס משפט איז זיי געגעבן
anidergezetst oif zei un dos mishpot iz zei gegeben
sat down on them and the judgment is them given

געווארן; און די נשמות פון די, וואס מען האט זיי
gevoren un di neshomes fun di vos men hot zei
become and the souls of the who they did them

אפגעהאקט דעם קאפ צוליב דעם עדות זאגן פון
opgehakt dem kop tsulib dem eides zogen fun
chopped off the head on account of the witness say of

יהושען / ישוען און צוליב ה׳ס ווארט, און
Yehoshuan Yeshuan un tsulib Hashems vort un*
Yehoshua Yeshua and on account of Hashem's word and

who did not worship the
Chayyah [Beast, Anti-
Moshiach] nor its Atzav
and did not receive the
tav *(mark)* on the metsakh
(forehead) and on their yad
(hand), and they awakened
to Chayyim *(Life)* and
reigned with Moshiach for
elef shanim *(a thousand
years)*. 5 And the rest of
the Mesim did not awaken
to Chayyim *(Life)* until
the elef shanim should
be completed. This is the
Techiyah HaRishonah *(First
Resurrection)*. 6 Me'ushar
and Kadosh *(Blessed and
Holy)* is the one having
a part in the Techiyah
HaRishonah. On these ones
the Mavet HaSheyni *(the
Second Death)* does not
have shilton *(authority,
samchut)*, but they will be
kohanim of Hashem and of
Moshiach, and will reign
with him for elef shanim.
7 And when the elef
shanim are completed,
HaSatan will be released
from his beit hasohar
(prison), 8 And will go forth
to deceive the Goyim
in the four corners of
ha'aretz, that is, Gog and
Magog, to assemble them

וועלכע האבן זיך נישט געבוקט צו דער חיה , נישט צו איר
ir tsu nisht chaye der tsu gebukt nisht zich hoben velche
its to not Beast the to bowed not themselves have which

בילד , און נישט אנגענומען דעם סימן אויף זייער שטערן און
un shteren zeier oif simen dem ongenumen nisht un bild
and forehead their on mark the taken not and image

נישט אויף זייער האנט; און זיי זענען לעבעדיק געווארן , און האבן
hoben un gevoren lebedik zenen zei un hant zeier oif nisht
have and become alive are they and hand their on not

געקעניגט צוזאמען מיט דעם משיח טויזנט יאר . [ה] די
di yor toizent Moshiach dem mit tsuzamen gekenigt
the years thousand Moshiach the with together reign

איבריקע מתים זענען נישט לעבעדיק געווארן ביז די טויזנט
toizent di biz gevoren lebedik nisht zenen meisim ibrike
thousand the until become living not are dead remaining

יאר האבן זיך געענדיקט. דאס איז דאס ערשטע תחית
techiyas ershte dos iz dos geendikt zich hoben yor
resurrection of first the is this finished self have years

המתים . [ו] געבענטשט און הייליק איז דער , וואס האט
hot vos der iz heilik un gebentsht hameysim
has who the one is holy and blessed the dead ones

א חלק אין דעם ערשטן אויפשטיין ; איבער די דאדקע
dadke di iber oifshtein ershtn dem in cheilek a
these the over standing up again first the in share a

האט דער צווייטער טויט נישט קיין שליטה ; נאר זיי וועלן
velen zei nor shlite kein nisht toit tsveiter der hot
will they but authority any not death second the has

זיין כהנים פאר ה׳ און פאר דעם משיח , און וועלן
velen un Moshiach dem far un Hashem far koyanim zain
will and Moshiach the for and Hashem for kohenim be

קעניגן מיט אים די טויזנט יאר . און ווען עס וועלן זיך
zich velen es ven un yor toizent di im mit kenigen
self will it when and years thousand the him with reign

ענדיקן די טויזנט יאר , [ז] וועט דער שׂטן ארויסגעלאזט
aroisgelozt Satan der vet yor toizent di endiken
let out Satan the will years thousand the complete

ווערן פון זיין געפענקעניש, [ח] און וועט ארויסגיין צו פארפירן די
di farfiren tsu aroisgein vet un gefenkenish zain fun veren
the mislead to go out will and prison his from be

פעלקער אין די פיר עקן פון דער ערד , גוג און מגוג ,
Magog un Gog erd der fun ekn fir di in felker
Magog and Gog earth the of corners four the in nations

for milchamah *(war)*; the mispar *(number)* of them is like the sand of the seashore. 9 And they went up over the broad plain of the land and encircled the makhaneh *(camp)* of the Kedoshim and the Ir HaAhuvah *(the beloved city)* and Eish came down out of Shomayim and consumed them. 10 And HaSatan, the one deceiving them, was cast into the Agam HaEish *(fire)* and gofrit *(sulfur)*, where both the Chayyah [Anti-Moshiach] and the Navi Sheker *(False Prophet)* were, and they will be tormented yomam v'lailah l'Olemei Olamim *(day and night forever and ever)*.

11 And I saw a Kisse Lavan Gadol *(a Great White Throne)* and I saw the One sitting on it, from whose presence Ha'Aretz and Shomayim fled, and no place was found for them. 12 And I saw the Mesim *(dead persons)*, the ketanim

זיי איינצוזאמלען צו דער מלחמה ; זייער צאל
tsol zeier milchome der tsu aintsuzamlen zei
number their battle the to to gather them together them

איז ווי די צאל פון דעם זאמד ביים ים . ט און זיי
zei un yam baim zamd dem fun tsol di vi iz
they and sea by the sands the of number the as is

זענען ארויפגעגאנגען אויף דער ברייט פון דער ערד און האבן
hoben un erd der fun breit der oif aroifgegangen zenen
did and earth the of breadth the on go up are

ארומגערינגלט די מחנה פון די קדושים און די געליבטע
gelibte di un kedoishem di fun machne di arumgeringlt
beloved the and saints the of camp the encircle

שטאט; און א פייער האט אראפגענידערט פון הימל , און זיי
zei un himel fun aropgenidert hot faier a un shtot
them and heaven from go down did fire a and city

פארצערט. (יחזקאל לח, ב, כב.) י און דער טייוול, וואס האט זיי
zei hot vos taivl der un chb b lch Yechezkel fartsert
them did who devil the and 22 2 38 Ezekiel devour

פארפירט, איז אריינגעווארפן געווארן אינם טייך פון פייער און
un faier fun taich inem gevoren araingevorfen iz farfirt
and fire of river in the become thrown is mislead

שוועבל, וואו (עס געפינען זיך) אויך די חיה און דער פאלשער
falsher der un chaye di oich zich gefinen es vu shvebl
false the and Beast the also self find it where sulfur

נביא ; און זיי וועלן געפייניקט ווערן בייטאג און ביינאכט
bainacht un baitog veren gepainikt velen zei un novi
by night and by day be tormented will they and prophet

לעלמי עולמים .
olamim lelmi
and ever forever

יא און איך האב געזען א גרויסן ווייסן כסא הכבוד , און
un hakoved kisei veisen groisn a gezen hob ich un
and glory throne white great a see did I and

דעם , וועלכער איז געזעסן אויף אים; פאר זיין פנים זענען
zenen ponem zain far im oif gezesen iz velcher dem
are face His before it on sat is who the one

ערד און הימל אנטרונען; און קיין ארט האט זיך מער נישט
nisht mer zich hot ort kein un antrunen himel un erd
not more self has place of any and flee heaven and earth

געפונען פאר זיי . יב און איך האב געזען די טויטע, די גרויסע און
un groise di toite di gezen hob ich un zei far gefunen
and great the dead the see did I and them for found

and gedolim, having taken their stand before the Kisse *(Throne)* and Sfarim *(Books)* were opened and another Sefer was opened, which is the Sefer HaChayyim, and the Mesim were judged by the things having been written in the Sfarim, according to what they had done. [13] And the Yam *(Sea)* gave up the Mesim in it, and Mavet, and She'ol gave up the Mesim in them, and they were judged, each one according to what they had done. [14] And Mavet and She'ol were cast into the Agam HaEish *(Lake of Fire)*. This is the Mavet HaSheyni *(the Second Death)*, the Agam HaEish *(the Lake of Fire)*. [15] And if anyone was not found having been written in the Sefer HaChayyim, he was cast into the Agam HaEish.

די קליינע, שטיין פאר דעם כסא הכבוד ; און ספרים
sforim un hakoved kisei dem far shtein kleine di
books and glory throne of the before standing small the

זענען געווען אויפגעמאכט; און אן אנדער ספר איז אויפגעמאכט
oifgemacht iz seifer ander an un oifgemacht geven zenen
opened is Sefer other an and opened was are

געווארן , דאס איז דאס ספר החיים (בוך פון לעבן); און
un leben fun buch hachayim seifer dos iz dos gevoren
and life of book of life book of the is this become

די מתים זענען געמשפט געווארן אויס דעם, וואס שטייט
shteit vos dem ois gevoren gemishpet zenen meisim di
stands which that out become judged are the dead the

געשריבן אין די ספרים, לויט זייערע מעשים. [יג] און דער
der un maisim zeiere loit sforim di in geshriben
the and deeds their according to books the in written

ים האט אפגעגעבן די טויטע , וואס האבן זיך געפונען אין
in gefunen zich hoben vos toite di opgegeben hot yam
in found self have which dead ones the give did sea

אים; און דער טויט און דאס שאול תחתית האבן אפגעגעבן די
di opgegeben hoben Tachtis Sheol dos un toit der un im
the give up did deepest Sheol the and death the and it

מתים , וואס זענען געווען אין זיי ; און יעדער איינער איז געמשפט
gemishpet iz einer yeder un zei in geven zenen vos meisim
judged is one every and them in was are who dead

געווארן לויט זיינע מעשים. [יד] און דער טויט און דאס
dos un toit der un maisim zaine loit gevoren
the and death the and works his according to become

שאול תחתית זענען אריינגעווארפן געווארן אין דעם טייך פון פייער.
faier fun taich dem in gevoren araingevorfen zenen Tachtis Sheol
fire of river the in become thrown are deepest Sheol

דאס איז דער צווייטער טויט —דער טייך פון פייער. [טו] און ווער עס
es ver un faier fun taich der toit tsveiter der iz dos
it who and fire of river the death second the is that

האט זיך נישט געפונען איינגעשריבן אין דעם ספר החיים ,
hachayim seifer dem in aingeshriben gefunen nisht zich hot
life book of the in written in found not self has

דער איז אריינגעווארפן געווארן אין דעם טייך פון פייער.
faier fun taich dem in gevoren araingevorfen iz der
fire of river the in become thrown is this one

21 And I saw Shomayim Chadashim *(New Heavens)* and Eretz Chadasha *(a New Earth)*, for the shomayim harishonah *(the first heaven)* and haaretz harishonah *(the first earth)* were passed away, and there is no longer any Yam *(Sea)*. 2 And I saw the Ir Hakodesh, the Yerushalayim HaChadasha coming down and descending out of Shomayim from Hashem, having been made ready as a Kallah adorned for her Ba'al *(Husband)*. 3 And I heard a kol gadol *(loud voice)*, a Bat Kol from the Kisse *(Throne)* saying, "Hinei, The Mishkan of Hashem is with men, and He shall tabernacle with them, and they shall be His people, and Hashem Himself shall dwell among them. 4 And He will wipe away every tear from their eyes, and there shall not be any longer Mavet, nor Avelut nor weeping nor pain; the former things have passed away."

5 And said the One sitting on the Kisse *(Throne)*, "Hinei, I make

כא און איך האב געזען א נייעם הימל און א נייע ערד ;
erd naie a un himel naiem a gezen hob ich un
earth new a and heaven new a see did I and
ווארום דער ערשטער הימל און די ערשטע ערד
erd ershte di un himel ershter der vorem
earth first the and heaven first the because
זענען פארגאנגען; און דער ים איז מער נישטא. (ישעיהו
Yeshayah nishto mer iz yam der un fargangen zenen
Yeshayah not more is sea the and passed are
סה, יז.) ב און די הייליקע שטאט ירושלים האב איך געזען
gezen ich hob Yerushalayim shtot heilike di un iz sh
see I did Yerushalayim city holy the and 17 65
אראפנידערן ביי אויס דעם הימל פון ה׳ , צוגעגרייט
tsugegreit Hashem fun himel dem ois bai aropnideren
prepared Hashem from heaven the out out of descend
ווי א כלה אויסגעצירט פאר איר מאן . ג און האב געהערט א
a gehert hob un man ir far oisgetsirt kale a vi
a hear did and husband you for adorned bride a as
הויך קול פון דעם כסא הכבוד , אזוי צו זאגן : זע , דאס
dos ze zogen tsu azoi hakoved kisei dem fun kol hoich
the look say to so glory throne of the from voice loud
משכן פון ה׳ איז מיט די מענטשן, און ער וועט וואוינען
voinen vet er un mentshn di mit iz Hashem fun mshchn
dwell will he and people the with is Hashem of Mishkan
צווישן זיי , און זיי וועלן זיין זיינע פעלקער, און ה׳
Hashem un felker zaine zain velen zei un zei tsvishen
Hashem and nations his be will they and them among
אליין וועט זיין מיט זיי , ד און וועט אפווישן יעדע טרער פון
fun trer yede opvishen vet un zei mit zain vet alein
from tear every wipe will and them with be will Himself
זייערע אויגן; און דער טויט וועט שוין מער נישט עקזיסטירן;
ekzistiren nisht mer shoin vet toit der un oigen zeiere
exist not more already will death the and eyes their
עס וועט מער נישט זיין קיין טרויער, קיין געשריי, קיין שמארץ;
shmarts kein geshrei kein troier kein zain nisht mer vet es
pain any shout any sorrow any be not more will it
ווייל די ערשטע זאכן זענען פארביי. ה און דער , וועלכער
velcher der un farbai zenen zachn ershte di vail
who the One and passed are things first the because
זיצט אויפן כסא הכבוד , האט געזאגט: זע , איך מאך אלץ
alts mach ich ze gezogt hot hakoved kisei oifen zitst
all make I look said has glory throne of on the sits

all things chadash." And He says, "Write, for these devarim are ne'emanim and amittiyim." 6 And He said to me, "It is finished! I am the Alef and the Tav, the Reshit and the Ketz. To the one thirsting I will give of the Ma'ayan *(Fountain)* of Mayim Chayyim *(Water of Life)* freely. 7 The one who wins the nitzachon *(victory)*, shall inherit these things and I will be his G-d and he will be to Me beni *(my son)*. 8 But for those of morech lev *(cowardliness)* and those without emunah *(faith)* and the ones having become vile and ratzchaniyot *(murderers)* and zonim *(fornicators)* and mekhashfim *(sorcerers)* and ovdei haelilim *(idolaters)* and all the shakranit *(liars)*, their chelek will be in the Agam *(Lake)* burning with Eish *(fire)* and Gofrit *(sulfur)*, which is HaMavet HaSheyni *(the Second Death)*."

9 And one of the shivat hamalachim having the sheva ke'arot *(bowls)* being full of the last sheva makkot *(plagues)*, came

ניי ! נאך האט ער געזאגט: שרייב! מחמת די דאזיקע ווערטער
verter dozike di machmas shraib gezogt er hot noch nai
words these the because write said He has yet new

זענען באגלויבט און ווארהאפטיק! ו און האט צו מיר געזאגט: עס איז
iz es gezogt mir tsu hot un vorhaftik un bagloibt zenen
is it said me to has and true and faithful are

געשען. איך בין דער אלף און דער תוו, דער אנהויב און דער
der un onhoib der tav der un alef der bin ich geshen
the and beginning the tav the and alef the am I done

סוף. איך וועל געבן דעם דורשטיקן אויס דעם קוואל פון וואסער פון
fun vaser fun kval dem ois durshtikn dem geben vel ich sof
of water of source the out thirsty the give will I end

לעבן אומזיסט. ז ווער עס איז מנצח , דער וועט ירשענען
yarshanen vet der menatseyech iz es ver umzist leben
inherit will this one overcome is it who freely life

די דאזיקע זאכן ; און איך וועל זיין צו אים פאר א ג-ט, און
un G-t a far im tsu zain vel ich un zachn dozike di
and G-d a for him to be will I and things these the

ער וועט זיין צו מיר א זון . ח די שרעקעוודיקע אבער און
un ober shrekevdike di zun a mir tsu zain vet er
and however cowardly the son a me to be will he

אומגלויביקע און אומווירדיקע און רוצחים און זונים און
un zunim un rotschim un umvirdike un umgloibike
and fornicators and murderers and abominable and unbelievers

מכשפים און געצנדינער און אלע ליגנער, זייער חלק וועט זיין
zain vet cheilek zeier ligner ale un getsndiner un mechashfim
be will share their liars all and idolater and sorcerers

אין דעם טייך , וואס ברענט מיט פייער און שוועבל; דאס איז דער
der iz dos shvebl un faier mit brent vos taich dem in
the is the sulfur and fire with burns who river the in

צווייטער טויט !
toit tsveiter
death second

ט און עס איז געקומען איינער פון די זיבן מלאכים , וועלכע
velche malochim ziben di fun einer gekumen iz es un
which angels seven the of one come is it and

האבן געהאט די זיבן געפעסן , וואס זענען געווען
geven zenen vos gefesn ziben di gehat hoben
was are which ke'arot) vessels seven the have did

אנגעפילט מיט די זיבן לעצטע מכות , און האט גערעדט מיט
mit geredt hot un machot letste ziben di mit ongefilt
with speak did and plagues last seven the with filled

and spoke with me, saying
“Bo! I will show you the
Kallah of the SEH” *(Lamb).*
10 And he carried me away
in the Ruach Hakodesh
onto a great and high
mountain, and showed
me the Ir Hakodesh,
Yerushalayim, descending
and coming down out of
Shomayim from Hashem,
11 Having the Shekhinah
kavod *(glory)* of Hashem.
Her brilliance, was like
a precious stone, even a
jasper, clear as crystal,
12 Having a great and
high wall, having Shneym
Asar She'arim *(Twelve
Gates)*, and at the She'arim
(Gates), Shneym Asar
malachim *(Twelve angels)*,
and SHEMOT *(Names)* were
inscribed on them, which
are the shemot *(names)* of
the Shneym Asar Shivtei
HaBnei Yisroel *(Twelve
Tribes of the Bnei Yisroel).*
13 There were shloshah
she'arim *(three gates)* on
the mizrach *(east)*, there
were shloshah she'arim
on the tzafon *(north)*,
and shloshah she'arim
on the darom *(south)* and
shloshah she'arim on the
ma'arav *(west)*. 14 And the

מיר, אזוי צו זאגן: קום, איך וועל דיר ווייזן די כלה, דעם
dem kale di vaizen dir vel ich kum zogen tsu azoi mir
the bride the to show you will I come say to so me

לעמעלעס ווייב. ׳ און האט מיך אוועקגעפירט אינם גייסט אויף א
a oif Gaist inem avekgefirt mich hot un vaib lemeles
a on Spirit in the lead away me did and wife Lamb's

גרויסן און הויכן בארג, און מיר געוויזן די הייליקע שטאט
shtot heilike di gevizn mir un barg hoichn un groisn
city holy the showed me and mountain high and great

ירושלים, אראפנידערן אויס דעם הימל פון ה׳,
Hashem fun himel dem ois aropnideren Yerushalayim
Hashem from heaven the out coming down Yerushalayim

יא האבנדיק ה׳ס הערלעכקייט; איר ליכט איז געווען גלייך צום
tsum glaich geven iz licht ir herlechkeit Hashems hobendik
to the like was is light its glory Hashem's having

טייערן שטיין, ווי א יאספיס שטיין, לויטער קריסטאל; יב האבנדיק
hobendik kristol loiter shtein yaspis a vi shtein teiern
having crystal pure stone jasper a as stone precious

א גרויסע און הויכע מויער, מיט צוועלף טויערן, און אויף די
di oif un toiern tsvelf mit moier hoiche un groise a
the on and gates twelve with wall high and great a

טויערן צוועלף מלאכים; און נעמען זענען געווען אויפגעשריבן,
oifgeshriben geven zenen nemen un malochim tsvelf toiern
inscribed was are names and angels twelve gates

וואס זענען די נעמען פון די צוועלף שבטים פון די קינדער
kinder di fun shvotim tsvelf di fun nemen di zenen vos
children the of tribes twelve the of names the are which

ישראל; יג פון מזרח זייט דריי טויערן, און פון צפון זייט
zait tsafon fun un toiern drai zait mizrech fun Yisroel
side north from and gates three side east from Israel

דריי טויערן, און פון דרום זייט דריי טויערן, און פון מערב
mairev fun un toiern drai zait dorem fun un toiern drai
west from and gates three side south from and gates three

זייט דריי טויערן. יד און די מויער פון דער שטאט האט צוועלף
tsvelf hot shtot der fun moier di un toiern drai zait
twelve has city the of wall the and gates three side

פונדאמענטן, און אויף זיי זענען די צוועלף נעמען פון די
di fun nemen tsvelf di zenen zei oif un fundamentn
the of names twelve the are them on and foundations

צוועלף שליחים פון דעם לעמעלע. טו און דער, וואס האט מיט
mit hot vos der un lemele dem fun shlichim tsvelf
with did who those and Lamb the of Shlichim twelve

wall of the Ir Hakodesh had Shneym Asar Foundation Stones, and on them were the Shneym Asar shemot *(names)* of the Shneym Asar Shlichim of the SEH *(Lamb)*.
15 And the one speaking with me had a gold measuring rod, that he might measure the Ir Hakodesh and its she'arim *(gates)* and its wall.
16 And the city is laid out foursquare, shaped like a cube, and its length is as great as the width; and he measured the Ir Hakodesh with the rod across and it measured Shneym Asar *(Twelve)* thousand stadia *(fifteen hundred miles)*; the length and the breadth and the height are equal.
17 And he measured its wall a hundred forty-four cubits *(seventy-two yards)* by man's measurement, which is also that of the malachim.
18 And the wall was constructed of jasper and the Ir was pure zahav *(gold)* like clear glass.
19 The foundation stones of the wall of the city were adorned with every kind of precious

מיר גערעדט, האט געהאט א מאסשטאב , א גאלדענעם שטעקן,
shteken goldenem a mosshtab a gehat hot geredt mir
rod golden a scale.standard a have did speak me

כדי צו מעסטן די שטאט און אירע טויערן און איר מויער.
moier ir un toiern ire un shtot di mesten tsu kedei
wall her and gates her and city the measure to so that

טז און די שטאט ליגט פירעקיק , און איר לענג איז אזויפיל
azoifil iz leng ir un firekik ligt shtot di un
as much is length her and foursquare lies city the and

ווי איר ברייט ; און ער האט געמאסטן די שטאט מיט דעם
dem mit shtot di gemosten hot er un breit ir vi
the with city the measure did he and breadth her as

שטעקן, צוועלף טויזנט סטאדיען; איר לענג און ברייט און
un breit un leng ir stadien toizent tsvelf shteken
and breadth and length her stadia thousand twelve rod

הויך זענען גלייך. יז און האט געמאסטן איר מויער, הונדערט
hundert moier ir gemosten hot un glaich zenen hoich
hundred wall her measured had and equal are height

און פיר און פערציק איילן , ווי די מאס פון א מענטשן,
mentshn a fun mos di vi elln fertsik un fir un
man a of measure of the like cubits forty and four and

דאס הייסט פון א מלאך. יח און דער בוי פון איר מויער
moier ir fun boi der un malech a fun heist dos
wall her of building the and angel an of means that

איז יאספיס; און די שטאט איז פון לויטער גאלד, ענלעך צו
tsu enlech gold loiter fun iz shtot di un yaspis iz
to similar gold pure of is city the and jasper is

לויטער גלאז. יט די פונדאמענטן פון דער מויער פון דער שטאט
shtot der fun moier der fun fundamentn di glaz loiter
city the of wall the of foundations the glass pure

זענען באצירט מיט כלערליי טייערע שטיינער. דער ערשטער
ershter der shteiner taiere kolerlei mit batsirt zenen
first the stones precious all kinds of with adorned are

פונדאמענט, א יאספיס; דער צווייטער, א שאפיר ; דער דריטער, א
a driter der shafir a tsveiter der yaspis a fundament
an third the sapphire a second the jasper a foundation

אגאט; דער פערטער, א שמאראק; כ דער פיפטער, א סארדאניקס;
sardonyx a fifter der shmorak a ferter der agat
sardonyx a fifth the emerald an fourth the agate

דער זעקסטער, א רובין; דער זיבעטער, א כריזאליט ; דער אכטער, א
a achter der chrizalit a zibeter der rubin a zekster der
a eighth the chrysolite a seventh the ruby a sixth the

stone, harishon *(the first)* foundation stone was jasper, hasheni *(the second)*, sapphire, hashlishi *(the third)*, chalcedony, harevi'i *(fourth)*, emerald; [20] The fifth, sardonyx, the sixth, carnelian, the seventh, chrysolite, the eighth, beryl, the ninth, topaz, the tenth, chrysoprase, the eleventh, jacinth, the twelfth, amethyst. [21] And the Shneym Asar she'arim were Shneym Asar pearls, respectively each one of the she'arim was a single pearl. And the rekhov *(street)* of the city was pure zahav *(gold)*, like transparent glass.

[22] And I saw no Heikhal in it, for Adonoi Hashem El Shaddai and the SEH *(Lamb)*, are its Beis HaMikdash. [23] And the city has no need of the shemesh *(sun)* nor of the levanah *(moon)* that they may shine in it, for the kavod *(glory)* of Hashem illumined it and its menorah is the SEH *(Lamb)*. [24] And the Nations shall walk their derech by its Ohr *(Light)*, and the melachim *(kings)* of

בעריל; דער ניינטער, א טאפאז; דער צענטער, א כריזאפראס ; דער
der chrizafras a tsenter der topaz a nainter der beril
the chrysoprase a tenth the topaz a ninth the beryl

עלעפטער, א היאצינט; דער צוועלפטער, אן אמעטיסט. [כא] און די
di un ametist an tsvelfter der hayatsint a elefter
the and amethyst an twelfth the jacinth a eleventh

צוועלף טויערן זענען צוועלף פערל , איטלעכעס איינע טויער איז
iz toier eine itleches perl tsvelf zenen toiern tsvelf
is gate one entire pearls twelve are gates twelve

געווען פון איין פערל; און די גאס פון דער שטאט לויטער גאלד,
gold loiter shtot der fun gas di un perl ein fun geven
gold pure city the of street the and pearl one of was

ווי דורכזיכטיק גלאז. [כב] און קיין היכל האב איך אין איר נישט
nisht ir in ich hob Heichal kein un glaz durchzichtik vi
not it in I have Heikhal any and glass transparent as

געזען; ווארום דער האר ג-ט, כביכול , און דאס לעמעלע זענען
zenen lemele dos un kivyachol G-t Har der vorem gezen
are Lamb the and KAVYOCHL G-d L-rd the because seen

איר היכל . [כג] און די שטאט דארף נישט האבן די זון , נישט
nisht zun di hoben nisht darf shtot di un Heichal ir
not sun the have not must city the and Heikhal its

די לבנה , זי צו באלויכטן; ווארום דער כבוד פון ה׳ האט
hot Hashem fun koved der vorem baloichten tsu zi levone di
did Hashem of glory the because light up to it moon the

געשיינט איבער איר, און דאס לעמעלע איז איר ליכט. (ישעיהו
Yeshayah licht ir iz lemele dos un ir iber geshaint
Yeshayah light its is Lamb the and it over shine

ס , יט.) [כד] און די פעלקער וועלן גיין אין איר ליכט; און די
di un licht ir in gein velen felker di un it s
the and light its in walk will nations the and 19 60

מלכים פון דער ערד ברענגען זייער הערלעכקייט צו איר. [כה] און
un ir tsu herlechkeit zeier brengen erd der fun melachim
and it to glory their bring earth the of kings

אירע טויערן וועלן נישט פארשלאסן ווערן בייטאג; ווארום עס וועט
vet es vorem baitog veren farshlosen nisht velen toiern ire
will it because by day be shut not will gates its

דארטן נישט זיין קיין נאכט; [כו] און מען וועט ברענגען צו איר דעם
dem ir tsu brengen vet men un nacht kein zain nisht dorten
the it to bring will they and night any be not there

כבוד און די פראכט פון די פעלקער; [כז] און עס וועט בשום אופן
oifen beshum vet es un felker di fun pracht di un koved
way never will it and nations the of beauty the and glory

ha'aretz shall bring their glory into it. 25 And b'yom *(for there will be no Lailah)* the she'arim *(gates)* of it shall never be shut. 26 And the melachim will bring the kavod *(glory)* of the Nations into it. 27 And never may enter into it any thing tameh and anyone practicing to'evah *(abomination)* and sheker *(falsehood)*, but only the ones having been written in the Sefer HaChayyim Shel HaSEH *(the Book of Life of the Lamb)*.

22 And he showed me a nahar *(river)* of Mayim Chayyim *(Water of Life)* bright as crystal, going forth out of the Kisse *(Throne)* of Hashem and of the SEH *(Lamb)*. 2 In the middle of the rekhov *(street)* of it, and on either side on the nahar *(river)* was the Etz HaChayyim, producing Shneym Asar Perot *(Twelve Fruits)*, according to each chodesh *(month)*, yielding the p'ri of it, and the leaves of the Etz *(tree)* were for the refu'ah *(healing)* of the Nations. 3 And there

אין איר נישט אריינגיין קיין שום טמא זאך , און ווער עס
es ver un zach tome shum kein araingein nisht ir in
it who and thing unclean in no way any go in not it in

טוט אומווירדיקייט און שקר ; נאר די , וואס זענען איינגעשריבן אין
in aingeshriben zenen vos di nor sheker un umvirdikeit tut
in written in are who the but lies and abomination does

דעם לעמעלעס ספר החיים .
hachayim seifer lemeles dem
life book of Lamb's the

כב און ער האט מיר געוויזן א שטראם פון וואסער פון
fun vaser fun shtrom a gevizn mir hot er un
of water of current a show me has he and

לעבן, קלאר ווי קריסטאל, וואס איז ארויסגעגאנגען פון
fun aroisgegangen iz vos kristol vi klor leben
from went out is which crystal as clear life

ה׳ס כסא הכבוד און פון דעם לעמעלע, [ב] אינמיטן
inmitn lemele dem fun un hakoved kisei Hashems
in the midst Lamb the from and glory throne of Hashem's

פון איר גאס . און פון דער זייט און פון יענער זייט פון דעם טייך
taich dem fun zait yener fun un zait der fun un gas ir fun
river the of side other by and side the by and street its of

א בוים פון לעבן, וואס ברענגט צוועלף מינים פירות, און גיט
git un peires minim tsvelf brengt vos leben fun boim a
give and fruit kinds twelve brings which life of tree a

יעדן חודש זיין פרוכט; און די בלעטער פון דעם בוים זענען
zenen boim dem fun bleter di un frucht zain choidesh yedn
are tree the of leaves the and fruit its month every

פאר א רפואה צו די פעלקער. [ג] און עס וועט מער נישט זיין קיין
kein zain nisht mer vet es un felker di tsu refue a far
any be not more will it and nations the to healing a for

קללה; און ה׳ס כסא הכבוד און דעם לעמעלע וועט
vet lemele dem un hakoved kisei Hashems un klole
will Lamb the and glory throne of Hashem's and curse

shall no longer be any Kelalah *(Curse)*, and the Kisse *(Throne)* of Hashem and of the SEH *(Lamb)*, shall be in it, and His avadim shall serve Him.
4 And they shall see His face, and ha-Shem of Him will be on the metsakhim *(foreheads)* of them.
5 And there shall no longer be Lailah, and they have no need of the ohr *(light)* of a menorah and the ohr *(light)* of the shemesh *(sun)*, because Hashem Adonoi will give forth ohr *(light)* on them, and they shall reign l'Olemei Olamim.

6 And he said to me, "These devarim are ne'emanim and amittiyim, and Hashem, the Elohei ruchot hanevi'im *(G-d of the spirits of the prophets)* sent His malach *(angel)* to show to His avadim *(servants)* things which are imminent.

7 And hinei, I am coming quickly. Ashrey is the one who is shomer, keeping the devarim hanevu'ah *(words of the prophecy)* of this sefer *(book)*."

זיין אין איר; און זיינע קנעכט וועלן אים דינען; ד און וועלן זען זיין
zain zen velen un dinen im velen knecht zaine un ir in zain
His see will and serve him will slaves his and it in be

פנים ; און זיין נאמען וועט זיין אויף זייערע שטערנס . ה און
un shterens zeiere oif zain vet nomen zain un ponem
and foreheads their on be will Name of His and face

קיין נאכט וועט מער נישט זיין; און מען דארף נישט דאס ליכט
licht dos nisht darf men un zain nisht mer vet nacht kein
light the not need there and be not more will night any

פון קיין לייכטער , נישט דאס ליכט פון דער זון ; ווייל ג-ט
G-t vail zun der fun licht dos nisht laichter kein fun
G-d because sun the of light the not lampstand any of

דער האר וועט לויכטן איבער זיי ; און זיי וועלן קעניגן לעלמי
lelmi kenigen velen zei un zei iber loichten vet Har der
forever rule will they and them over shine will L-rd the

עולמים .
olamim
and ever

ו און ער האט צו מיר געזאגט: די דאזיקע ווערטער זענען
zenen verter dozike di gezogt mir tsu hot er un
are words these the said me to has he and

באגלויבט און ווארהאפטיק; און דער האר, דער ג-ט פון די גייסטער
gaister di fun G-t der Har der un vorhaftik un bagloibt
spirits the of G-d the L-rd the and true and faithful

פון די נביאים , האט געשיקט זיין מלאך, צו ווייזן זיינע
zaine vaizen tsu malech zain geshikt hot neviim di fun
His to show to angel His sent has prophets the of

קנעכט , וואס עס דארף געשען אינגיכן — ז און זע , איך קום
kum ich ze un ingichen geshen darf es vos knecht
come I look and swiftly happen must it what servant

באלד— וואויל איז דעם , וועלכער היט אפ די ווערטער פון
fun verter di op hit velcher dem iz voil bald
of words the up beware who the one is blessed soon

דער נבואה פון דעם דאזיקן ספר .
seifer dozikn dem fun nevue der
Sefer this the of prophecy the

8 And I, Yochanan, am the one hearing and seeing these things. And when I heard and saw, I fell to worship before the feet of the malach *(angel)* showing me these things. 9 And he says to me, “See that you do not do it; a fellow eved of yours I am, and of your Achim, the Nevi'im *(prophets)*, and of the ones who are shomer, keeping the devarim of this sefer;

ח און איך, יוחנן , בין דער , וואס האט געזען און געהערט
gehert un gezen hot vos der bin Yochanan ich un
hear and see did who the one am John I and

די דאזיקע זאכן . און ווען איך האב זיי געהערט און געזען,
gezen un gehert zei hob ich ven un zachn dozike di
seen and heard them have I when and things these the

בין איך אנידערגעפאלן, כדי זיך צו בוקן פאר די פיס
fis di far buken tsu zich kedei anidergefalen ich bin
feet the before bow to myself so that fall down I am

פון דעם מלאך, וועלכער האט מיר זיי געוויזן. ט און ער האט
hot er un gevizn zei mir hot velcher malech dem fun
has he and show them me did who angel the of

צו מיר געזאגט: גיב אכטונג , טו דאס נישט! איך בין דיין
dain bin ich nisht dos tu achtung gib gezogt mir tsu
your am I not this do attention give said me to

מיטקנעכט און פון דיינע ברידער , די נביאים , און פון די ,
di fun un neviim di brider daine fun un mitknecht
the that of and Prophets the brothers your of and co-servant

וואס היטן אפ די ווערטער, פון דעם דאזיקן ספר ; צו ה׳
Hashem tsu seifer dozikn dem fun verter di op hiten vos
Hashem to Sefer this the of words the up beware who

זאלסטו דיך בוקן !
buken dich zolstu
bow you shall you

10 worship Hashem!” And he says to me, “Do not seal up the devarim hanevu'ah *(words of the prophecy)* of this sefer *(book)*, for the zman *(time)* is at hand. 11 Let the one being unrighteous, let him be unrighteous noch *(still)*; and let the one who is filthy be filthy noch, and let the tzaddik be a tzaddik noch, and let the kadosh yitkadesh noch *(holy person be sanctified still)*.

י און ער האט צו מיר געזאגט: פארחתמע נישט די ווערטער פון
fun verter di nisht farchasme gezogt mir tsu hot er un
of words the not seal up said me to has he and

דער נבואה פון דעם דאזיקן ספר ; ווארום די צייט איז נאענט.
noent iz tsait di vorem seifer dozikn dem fun nevue der
near is time the because Sefer this the of prophecy the

יא ווער עס טוט אומרעכט, דער זאל ווייטער טאן אומרעכט;
umrecht ton vaiter zol der umrecht tut es ver
injustice do still shall this one injustice does it who

און דער טמא זאל ווייטער זיין טמא ; און דער צדיק
tsadik der un tome zain vaiter zol tome der un
righteous the and unclean be still shall unclean the and

זאל ווייטער עוסק זיין אין צדקות ; און דער קדוש זאל
zol kodesh der un tsedokes in zain oisek vaiter zol
shall holy the and righteousness in be devote still shall

זיך ווייטער הייליקן! יב זע , איך קום באלד; און מיין שכר איז
iz sachar main un bald kum ich ze heiliken vaiter zich
is reward my and soon come I look holy still self

12 Hinei, I am coming quickly, and My sachar *(reward)* is with Me, to give to each one according to what he has done.
13 I am the Aleph and the Tav, HaRishon *(The First)* and HaAcharon *(The Last)*, HaReshit *(The Beginning)* and HaTachlit *(The Ultimate)*.
14 Ashrey are the ones washing their kaftans, that they may have the right to the Etz HaChayyim *(the Tree of Life)* and they may enter by the she'arim *(gates)* into the city.
15 Outside are the kelevim *(dogs)* and the mekhashfim *(sorcerers, abusers of drugs)*; and the zonim *(sexually immoral)* and the rotzkhim *(murderers)* and the ovdei haelilim *(idolaters)* and everyone loving and practicing sheker.
16 I, Yehoshua sent My malach *(angel)* to give solemn eidus *(testimony)* to you of these things, for the Kehillot. I am the Shoresh *(root)* and the tzemach of Dovid, the Kokhav HaShachar."

מיט מיר, צו פארגעלטן יעדן איינעם לויט זיין טאן.
ton zain loit einem yedn fargeltn tsu mir mit
doing his according to one every repay to Me with

יג איך בין דער אלף און דער תוו, דער ערשטער און דער לעצטער,
letster der un ershter der tav der un alef der bin ich
last the and first the tav the and alef the am I

דער אנהויב און דער סוף. יד וואויל איז די, וועלכע וואשן
vashen velche di iz voil sof der un onhoib der
washes who the is blessed end the and beginning the

זייערע קליידער, כדי זיי זאלן האבן רשות צום עץ
ets tsum reshus hoben zolen zei kedei kleider zeiere
the tree to the right have should they so that clothing their

החיים, און זאלן אריינקומען דורך די טויערן אין דער
der in toiern di durch arainkumen zolen un hachayim
the in gates the through come in should and life

שטאט אריין. טו אינדרויסן זענען די כלבים און די מכשפים און
un mechashfim di un klovim di zenen indroisen arain shtot
and sorcerers the and dogs the are outside into city

די זונים און די רוצחים און די געצנדינער, און יעדער
yeder un getsndiner di un rotschim di un zunim di
every and idolater the and murderers the and fornicators the

איינער, וועלכער האט ליב און איז עוסק אין שקר.
sheker in oisek iz un lib hot velcher einer
lie in devotee is and love has who one

טז איך, יהושע / ישוע, האב געשיקט מיין מלאך, עדות
eides malech main geshikt hob Yeshua Yehoshua ich
witness angel My sent have Yeshua Yehoshua I

צו זאגן צו אייך די דאזיקע זאכן פאר די קהלות. איך בין
bin ich kehiles di far zachn dozike di aich tsu zogen tsu
am I kehiles the for things these the you to say to

דער שורש און דער צמח (יהושע / ישוע זע זכריה
Zecharyah ze Yeshua Yehoshua tsemach der un shoiresh der
Zecharyah see Yeshua Yehoshua Branch the and root the

ג, ח; ו, יא-יב.) פון דוד, (ישעיהו יא, א, י.) דער העלער
heler der i a yo Yeshayah Dovid fun yo-ib u ch g
brighter the 10 1 11 Yeshayah David of 11-12 6 8 3

[17] And the Ruach Hakodesh and the Kallah say, “Bo!” And the one hearing let him say, “Bo!” And the one thirsting, let him come, the one desiring let him take the Mayim Chayyim freely.

מארגנשטערן. ^יז^ און דער גייסט און די כלה זאגן: קום ! און
un kum zogen kale di un Gaist der un morgenshteren
and come say bride the and Spirit the and morning star

זאל דער הערער זאגן: קום ! און דער דורשטיקער זאל קומען ;
kumen zol durshtiker der un kum zogen herer der zol
to come shall thirsty the and come say hearer the shall

און ווער עס וויל זאל נעמען פונם וואסער פון לעבן אומזיסט.
umzist leben fun vaser funem nemen zol vil es ver un
freely life of water of the take shall want it who and

[18] I give solemn edut to everyone hearing the divrei haNevu'ah of this sefer: if anyone adds to them, Hashem will add to him the makkot *(plagues)* which are written in this sefer; [19] And if anyone takes away from the devarim of the sefer of this nevu'ah *(prophecy)*, Hashem will take away his share of the Etz HaChayyim and from the Ir HaKodesh, which are written of in this sefer.

^יח^ איך זאג עדות צו יעדן איינעם, וועלכער הערט די ווערטער
verter di hert velcher einem yedn tsu eides zog ich
words the hears who one every to witness tell I

פון דער נבואה פון דעם דאזיקן ספר: ווען עמיצער וועט
vet emitser ven seifer dozikn dem fun nevue der fun
will someone when Sefer this the of prophecy the of

צולייגן צו זיי, וועט ה׳ ארויפלייגן אויף אים די מכות ,
machot di im oif aroifleigen Hashem vet zei tsu tsuleigen
plagues the him on lay on Hashem will them to add

וואס שטייען געשריבן אין דעם דאזיקן ספר; ^יט^ און אויב עמיצער
emitser oib un seifer dozikn dem in geshriben shteien vos
someone if and Sefer this the in written stand which

וועט אוועקנעמען פון די ווערטער פון דעם ספר פון דער דאזיקער
doziker der fun seifer dem fun verter di fun aveknemen vet
this one the of Sefer this of words the from take away will

נבואה , וועט ה׳ אוועקנעמען זיין חלק פון דעם בוים
boim dem fun cheilek zain aveknemen Hashem vet nevue
tree the from share his take away Hashem will prophecy

פון לעבן און פון דער הייליקער שטאט, דערפון וואס שטייט
shteit vos derfun shtot heiliker der fun un leben fun
stands which thereof city holy the from and life of

געשריבן אין דעם דאזיקן ספר.
seifer dozikn dem in geshriben
Sefer this the in written

[20] He who gives solemn edut to these things says, “Ken! I am coming bahlt *(soon)*!” Omein. Come Adoneinu Yehoshua!

^כ^ דער עדות פון די דאזיקע זאכן זאגט: יא, איך קום באלד.
bald kum ich yo zogt zachn dozike di fun eides der
soon come I yes says things these the of witness the

אמן ; קום האר יהושע / ישוע !
Yeshua Yehoshua Har kum Omein
Yeshua Yehoshua L-rd come Amen

[21] The Chen v'Chesed Hashem of Adoneinu Yehoshua be with all. Omein.

כא דער חסד פון דעם האר יהושע / ישוע זאל זיין מיט
der chesed fun dem Har Yehoshua ishue zol zain mit
the grace of the L-rd Yehoshua Yeshua shall be with

אייך אלעמען. אמן .
aich alemen Omein
you all Amen

© Artists for Israel
This work is licensed under a Creative Commons
Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International License.